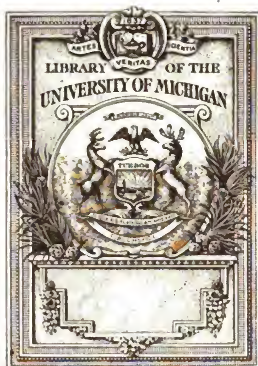

ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR

DAGVERHAAL

DER

HANDELINGEN

VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE

HET

VOLK VAN NEDERLAND.

UITGEGEEVEN DOOR SWART EN COMP.

DERDE DEEL.

IN DE HAAGE,

TER DRUKKERYE VAN VAN SCHELLE EN COMP.

1796.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 170. *Donderdag den 1 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Maandag den 29 Augustus* 1796.

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

Ten elf uuren word de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen, by welke gelegenheid de Burger van *Staphorst* zegt:

Dat, toen hy voorleden Vrydag het voorstel deed tot intrekking van het verbod tot den uitvoer van Graanen, hy vermeende, dat 'er zodanig een Generaliteits verbod bestond; dog dat hy, zederd van het tegendeel onderrigt zynde, by dezen voorstelt, om zyn voorstel te houden als niet gedaan; en alzo het daarop gevallen Decreet in te trekken, het ingevolge van dien benoemde commissoriaal buiten effect te stellen en buiten de Notulen te houden: — conform besloten.

Voords worden de Notulen goedgekeurd en gearresteerd.

De Burger *Rhynvis Feith*, Ontfanger der Convoyen en Licenten te Zwolle, verschynt ter Vergadering, en legt in die qualiteit den eed af.

De President communiceert, dat hy by dezen benoemd, tot de Leden van het op Vrydag laastleden gearresteerde commissoriaal, ten einde de proeven van *James Smith* nader te onderzoeken, de Burgers *Kantelaar*, *Guljé*, *Aanink* en *Nieuhoff*.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adresfen:

Eene Missive van den Raad der Gemeente der Stad Amsterdam, kennisgeevende, dat zy aan het Committé te Lande hebben ingezonden eene lyst van 210 Personen, welke zich vrywillig hebben aangeboden ter verdediging des Vaderlands: als 138 Infanteristen, 30 Cavaleristen, 42 Artilleristen.

De President stelt voor, om deeze Missive te stellen in handen van de Burgers *Cambier* en anderen, by Decreet dezer Vergadering benoemd, ter vervaardiging van een plan van Organizatie der Gewapende Bataafsche Burgermacht: — conform gedecreteerd.

Eene Missive van de Municipaliteit van Texel, zich beklagende, zoo over den Commissaris, *Leendert ten Bergen*, als over den aanhoudenden last der Inquartiering.

De President stelt voor, om deze Missive te stellen in handen van het Committé te Lande.

Blok zegt, dat de Fortificatien aldaar van de Provincie Holland zyn, als ook dat die Commis door Holland is aangesteld; dat dus deze Missive aan Holland dient te worden gerenvoyeerd: — conform gedecreteerd.

Eene Missive van *Govert van den Eissel* te Amsterdam, inzendende drie onderscheiden plans: als 1°. over de Kaper Rederyen, 2°. over het heffen van zekere recognitie, omtrend Vreemdelingen, 3°. een Concept-Plan, omtrend 's Lands Finantien: — het eerste gesteld in handen van het Committé der Marine, de twee anderen in die der Commissie van Finantien.

Eene Missive der Municipaliteit van de Willemstad, zich beklagende over onderscheidene bezwaaren, zo over den Ontfanger *J. Sprangers*, den drukkenden last der Inquartiering als anderlins: — het eerste gesteld in handen der Commissie, omtrend de zaaken van de Willemstad benoemd, en wat de Inquartiering betreft, aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Sprangers*, Ontfanger van de Willemstad, zynde antidotaal op de zoo evengemelde Missive.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen der zo evengemelde Commissie.

Jordens wil, dat het Request van de Willemstad eerst zal gesteld worden in handen van den Ontfanger *Sprangers*, om berigt.

Reyns zegt: Ik kan niet instemmen met het advys van den Burger *Jordens*, om de Missive van de Municipaliteit van de Willemstad te stellen in handen van den Rentmeester *Sprangers*, ten fine van berigt: het komt my voor, dat het rescript van voornoemde Municipaliteit, geschiedt op order dezer Vergadering, direct tot de zelve behoort; en, daar eogen-

oogenblikkelyk na het voorlezen van het rescript van de Municipaliteit van de Willemstad, wordt voorgelezen, een antidotaal van den voornoemde Rentmeester; dus vermeen ik dat aan den Rentmeester al te veel voor uit zoude gegeven zyn, tegen zynen Municipaliteit; en ben dus van advys, dat beide deze stukken zullen gesteld worden in handen van die personeele Commissie, aangesteld over de zaken van de Willemstad, welke des noods aan beide partyen kan vragen, zoodanige ophelderingen, als zy in hare wysheid zal dienstig oordeelen te behooren. Voor my, ik geloof, dat de Municipaliteit, met beslag te leggen op die penningen, niets meer heeft gedaan, dan dat zy verpligt was te doen, en dat, indien zy dit niet had gedaan, zy dit nooit voor het Volk, dat zy in hare qualiteit vertegenwoordigt, had kunnen verandwoorden.

Conform het door den President gepræadvyseerde gedecreteerd.

Een Request van *J. P. de Lega*, voorheen Majoor effectief onder een Corps, ten diensten dezer Lande; te kennen geevende, dat hy twee onderscheiden plans, zoo aan het Committé te Lande, als aan den Admiraal *de Winter*, ter oprigting van een Corps om in de Colonien van den Staat te dienen, heeft ingeleverd, en nu verzoekt om Pensioen van *f* 1000, en den Rang van Luitenant Collonel te genieten: — in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *J. C. Tolman*, om agterstallige betaling en een Capiteins Pensioen, of wel in eens eene somma van *f* 8000 by wyze van afkoop te genieten.

Bicker en de *Vos van Steenwyk* appuyeeren dit verzoek, daar de Suppliant, by het beleg van de Graaf, zeer veel heeft geleden, en daarenboven met zuivere Republikeinsche gevoelens bezield is: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van de Gereformeerde Diaconie te Maastricht; te kennen geevende, dat zy, gedurende het beleg dier Stad, aan het Gouvernement hebben opgeschooten eene somma van *f* 1100 a 4 per Cent Intrest, verzoekende hier van restitutie: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *Braunsberg*, *Kluppel*, *Faesch* en Comp. verzoekende om Spetie voor Tarw te mogen uitvoeren: —— geaccordeerd onder de gewoone bepalingen.

Een Request van *M. C. Schröder*, te kennen geevende, dat de onderscheiden partyen Yzer, welke naar Dantzich gevoerd zyn niet weder naar elders vervoerd, maar aldaar werkelyk opgeslagen en verbruikt zyn, hier van declaratoiren inzendende, en verzoekende, dat uit dien hoofde hun mogt worden toegestaan het uitvoeren van 100 Vaten oud Yzer naar Dantzich: —

Een Request van *Braunsberg*, *Kluppel*, *Faech* en Comp: ——

Een Request van *Brouwer* en Comp: ——

Een Request van *van Brienen* en Zoonen, alle ten zelven einde strekkende: —

De President stelt voor om alle deze Requesten te stellen in handen van het Committé der Marine, om consideratie en advys.

Gevers reclameert het decreet van verbod, dien aangaande ter dezer Vergadering genoomen.

Kantelaar zegt:

„ Op den 17den Juny is eene Commissie benoemd, om te „ onderzoeken, of de uitvoer van oud Yzer in het vervolg „ zou behooren te worden gepermitteerd of niet, bestaande „ uit de Burgers *van Staphorst*, *Hartogh*, *Vreden van Langen*. „ Den 13den July heeft die Commissie een declinatoir Rapport uitgebragt, steunende op dien grond, dat zy meende „ onderrigt te zyn, dat dit oud Yzer, onder schyn van naar „ neutrale plaatzen gedestineerd te zyn, in de daad naar Engeland vervoerd werd. De Requestranten leveren nu declaratoiren, waar uit zy het tegendeel pogen te bewyzen. „ Indien die bewyzen dugtig zyn, dan zou de grond, waar „ op het Rapport rust, en waar op wy ons met de conclusie van hetzelve geconformeerd hebben, vervallen. De „ zaak althans verdient nader onderzoek, en ik stel dus voor, „ dat dezelfde Commissie verzocht worde andermaal ons daaromtrent te dienen van consideratien en advys."

Brands wil, dat het Decreet zal worden gemaintineerd.

Midderigh zegt, dat by het decreet van 13 July alle uitvoer van oud Yzer naar de Oostzee uitdruklyk wordt verboden, en dit decreet moet gemaintineerd worden.

Van Castrop vermeent, dat, met het stellen dezer zaak in handen eener Commissie, de zaak in genen deele van gedaante veranderd.

Lespinasse zegt, dat Dantzich reeds zedert zeer veele Jaren oud Yzer getrokken heeft, en appuyeert het door *Kantelaar* geproponeerde.

Gevers zegt, dat ook zodanige Schepen door de Engelsche kunnen genomen worden, en dat dan dadelyk het Yzer in vyands handen valt; voords, dat, zoo de Vergadering het ondertusschen anders begrypt, hy voorslaat, om zulks by appel nominal te decideeren.

Schimmelpenninck zegt, dat 'er omtrend den uitvoer der Specien mede een verbod plaats heeft, dat de Vergadering nogthans zeer veele verzoeken tot uitvoer van Specie voor Granen ingekomen zynde, begrepen heeft, om dezelve te stellen in handen eener personeele Commissie, tot nader onderzoek, dat men dan ook vervolgens, na gehoudene conferentien met het Committé der Marine, gevonden heeft, dat zulks, onder bepalingen kan worden toegestaan; dat hy derhalven ook vermeend, dat dit thans op even dezelfde wyze kan plaats hebben, en daarom het door den President gepræadvyseerde appuyeert.

Blok zegt, dat hy zich mede met het præadvys conformeert, maar dan tevens verzoekt, dat een Request, aan deze Vergadering gepresenteerd, tot den uitvoer van 100 Rollen Zyldoek, ook mogt worden commissoriaal gemaakt.

Ploos van Amstel zegt, dat de Vergadering haar zelve moest gelyk blyven.

Kantelaar zegt: „ ik zou dat zoogenaamd *gelyk blyven aan* „ *zich zelve*, ten hoogsten onteerend voor de Vergadering „ rekenen, van het oogenblik af, dat zy genoegzaame motiven kreeg, om *om aan zich zelve ongelyk te worden*. Of „ 'er zulke motiven zyn, of niet, moet onderzocht worden: „ en, bevindt men, na dat onderzoek, dat de grond van ons „ Decreet vervalt, dan moet dat Decreet veranderd worden.

„ Ik

„ Ik dring dus nogmaals aan, op het voorgesteld commis-
„ foriaal."

Van Beyma insteert, dat het Decreet dezer Vergadering zal gemaintineerd worden; zeggende, dat dit Request geen point van deliberatie kan uitmaaken; dog dat zoo men vermeent, dat 'er eenige veranderingen in dienen gemaakt te worden, dit dan een nieuw voorstel moet opleveren.

Midderich zegt: dat geene Decreeten kunnen geampliëerd of vernietigd worden, zoo lange 'er deswegens geen byzonder daar toe gemotiveerd Voorstel is gedaan, en by formeel Decreet het vorige geampliëerd of vernietigd wordt.

Schimmelpenninck zegt, dat hy de aanmerking van den Burger *van Beyma* juist vindt.

De President stelt voor, om, by appel nominal, te decideeren, of deeze Requesten zullen gesteld worden in handen der personeele Commissie, Ja dan neen.

En word by de meerderheid geconcludeerd, conform het door den President voorgestelde.

Een Request van *C. Dekker*, tot uitvoer van Graanen naar de Middelandsche Zee: — aan de Marine, om consideratie en advys.

Een Request van de Wed. *H. Daniels*, gewezen Postillion van Staat, verzoekende om een matig pensioen.

Een Request van *D. Westenfeld*, verzoekende om eene gratificatie: — beide aan het Committé te Lande.

Een Request van onderscheiden Goud en Zilversmits, te Schoonhooven, tegens het ter dezer Vergadering uitgebragt Rapport, omtrend het verbod van den uitvoer van het gemaakt Goud en Zilverwerk: — gesteld in handen der personeele Commissie, aan wier hoofd zich de Burger *van Hoorn* bevint.

Eene Nota van den Minister *Noël*, om Paspoort voor uittevoeren goederen: — aan de Marine.

Onderscheiden Requesten, om Paspoorten: — geaccordeerd, by favorabel advys van de Commissie tot de Binnelandsche zaaken.

Voords wordt nog gelezen het Extract uit de ontfangene buitenlandsche Depêches; — besloten te doen drukken en aan de Leden te distribueeren.

Auffmorth doet Rapport:

Namens de Commissie van superintendentie over de goederen van den laatsten Stadhouder, in de eerste plaats ter Tafel brengende een Concept Instructie voor de aantestellen 5 Administrateurs, by welke bepaa'd wordt, dat dezelve ondergeschikt zullen zyn aan de booven gemelde Commissie, aan welke zy s' wekelyks Rapport hunner verrigtingen zullen moeten doen, dagelyks des 's morgens ten elf uuren Vergaderen en niet vermogen in eenige andere directie of Administratie eenig deel te hebben: zullende genieten een jaarlyks Tractement van *f* 2500 zonder meer.

2°. Suppediteerende hunne contra bedenkingen op eenige door de Leden dezer Vergadering gemaakte aanmerkingen, op hun bevoorens uitgebragt Rapport.

3°. Eene nominatie overleggende van de volgende Persoonen: als *Nahuys* te Breda, *Geitenbeek Jr.* te Thiel, *Lelyveld* te Eindhoven, *J. Ondorp* van Amsterdam thans in 's Hage, *J. Vryday* van Delft thans in 's Hage, *Temminck* te Amsterdam, *Chandon* van Rotterdam thans in 's Hage, *Wittenberg* te Zutphen, *de Jong* te Raamsdonk en *Trip* te Groningen, om daar uit vyf Administrateurs door deze Vergadering te doen kiezen: — en 4°. in consideratie gevende, of niet by Publicatie alle Crediteuren van den Boedel des laatsten Stadhouders zouden dienen te worden opgeroepen, ten einde hunne pretensien optegeven.

De President stelt voor, om het Rapport, voor zoo verre de instructie betreft, te doen drukken, en hetzelve, benevens de Nominatie, aan de orde van den dag te stellen tegens heden over agt dagen.

Blcker stelt voor, om de Commissie te verzoeken, van de Nominatie eenigermaate te willen motiveeren, en op het Bureau voorteleggen: — en wordt conform besloten; wordende ook wyders gedecreteerd het emaneeren eener Publicatie, by het Rapport vermeld.

Crommelin rapporteert:

Namens de Commissie, in wier handen, by Decreet van den 22 July, gesteld is, de Lyst der Ambtenaaren van het Committé te Lande, welke geweigerd hebben de Verklaring afteleggen: dat de Commissie, na examinatie, van gevoelen is, dat het begeeven dier Ambten eeniglyk en alleen aan het Committé staat, dat 'er echter in dezelven, ten profyten van den Lande, eenige veranderingen zouden kunnen worden gemaakt: al wyders voorstaande het dadelyk dimitteeren der Ambtenaaren en hiervan aan het Committé kennis te geeven.

Quesnel zegt, dat het hem zeer aanmerkelyk voorkomt, dat het Committé te Lande, ingevolge het uitgebragt Rapport, zwarigheid schynt te maaken, om den Commis van 's Lands Magazynen, te Delft, dadelyk van zynen post te ontzetten; dat hy wyders voorstelt, om dit Rapport te doen drukken.

Dit wordt door onderscheiden Leeden geappuyeerd: — daarna conform besloten, en aan de orde van den dag gesteld, tegen Dingsdag over 8 dagen.

Visscher stelt voor:

"Om, by Notificatie, de onderscheiden Gewesten te verwittigen, dat nu, ingevolge het 94 Art. van het Reglement, waar op de Nationaale Vergadering by den ander gekoomen is, met primo September, alle verbod van uitvoer van waaren, uitgezonderd Hooy en Mist, van het eene Gewest naar het anderen staat opteheffen."

De Vos van Steenwyk is van gevoelen, dat zulks onnodig is, daar 'er geen verbod van uitvoer in eenig Gewest meer bestaat.

Visscher zegt, te vermeenen, dat zulks in Holland met opzigt tot den uitvoer van Graanen plaats heeft.

Van Leeuwen zegt, dat hy zulks ten sterksten appuyeert.

Cau zegt, dat hy vermeent, dat zodanige Publicatie Gewestelyk zoude dienen te geschieden.

Visscher is van gevoelen, dat dit onnodig is, daar alle de Gewesten in het Reglement gestemd hebben.

De President stelt voor, om conform de voordragt te decreteeren: — en wordt overeenkomstig besloten, en de Secretarissen tot het vervaardigen van eene daartoe strekkende Notificatie verzogt.

De Vergadering thans tot de orde van den dag overgaande, stelt de President voor, om het Rapport over de Organisatie der Burgerwapening in deliberatie te brengen, of wel het Rapport van den Burger *Schimmelpeninck* c. s., over het verbod van den uitvoer van Specien.

Ploos van Amstel wil, dat de Discussien over het Rapport nopens de Jooden, als het oudste aan de orde, eerst zullen worden vervolgd.

Waarna de Vergadering daartoe dan overgegaan zynde, de Burger *Bosch* het Spreekgestoelte beklimt, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik had voorgenomen over de zaak der Jooden, thands het onderwerp onzer *deliberatien*, niet te spreken, maar alleen myne stem, des gevorderd wordende, uit te brengen. — De Vertogen der Burgeren *Asser*, *Friedrichsfeld* en dat uwer *Rapporteuren*, hadden my dermaten in myn gevoelen versterkt, dat ik het overbodig rekende, met noodelooze herhaalingen den *natienaalen* tyd te spillen en uwe aandacht te vermoeien. — Dan eenigen onzer medeleden, door geleerdheid in het ryk der wetenschappen vermaard, poogden my, met klem van redenen, te overtuigen, dat ik omtrend dit gewigtig onderwerp gedwaald, of, voor het minst, myne gedachten niet regelmaatig geleid hebbe. —— Met aflegging van alle vooroordeelen heb ik nogthands de uitvoerige betoogen der Burgers *Représentanten*, *van Hamelsveld* en *Lublink*, aangehoord, derzelver gronden en bewyzen gewogen, maar niet wigtig genoeg bevonden, om my, voor als nog, van gevoelen te doen veranderen. — 't Was, uit dien hoofde, voor my, als *Représentant* van het Nederlandsche Volk, *pligt* geworden, myne gedachten over dit belangryk onderwerp der *Natie* mede te deelen. — Ik zal dit echter doen met weinig woorden, nadien in uwe twee laatste *sessien*, waarby ik, om de uitvoering van eene *commissie*, niet tegenwoordig was, reeds alles over dit stuk door de Leden, die met my hieromtrend eenstemmig denken, zal aangevoerd zyn.

Ten voordeele van de Rechten der Menschheid te mogen spreken, schat ik groot — houde ik voor de gelukkigste oogenblikken myns levens. — Geen byzondere godsdienstige *ideën*, toevallige gewoonten, uiterlyke vertooningen, hoe afzigtelyk, doen my de grootheid, de waarde der menschheid uit het oog verliezen. De reuk van den *Samojeed*, het beprikt aangezigt van den *Jakutskoyer*, de platte neus en omgekeerde kleine oogen van den *Calmuk*, verhinderen my niet, hen *menschen* te noemen, zo min als de morsige gewaaden en ongeschooren baarden van sommige Jooden. —— Alle menschen van den gantschen aardbodem zyn in orde der natuur gelyk, hebben dezelfde rechten — en zyn dus myne broeders.

Vryheid en *Gelykheid* zyn de natuur der menschheid zo eigen en zo onafscheidenlyk, als de natuurlyke eigenschappen der hoofdstoffen. — Ieder mensch, als mensch, meester over zich zelven zynde, kan tot geene verbindtenis dan met zyne volkomen toestemming verpligt worden. — Maar de éénemensch, als *individu*, gelyk aan den anderen zynde, behoort de schaal van het geen gegeven is, tot die, van het geen weder gegeven is, in een juist evenwigt te zyn — derwyze, dat het denkbeeld van rechtvaardigheid en dat van billykheid, wederlyk, dat van Gelykheid medebrengt. — De Gelykheid en Vryheid zyn bygevolg de natuurlyke en onveranderlyke grondslagen van alle vereeniging der menschen in maatschappyen, en dus ook het noodzaaklyk en teelend beginsel van elke wet, en van elk samenstel van geregeld bestuur.

Deze grondwaarheden, deze eeuwige *principes* van het natuurrecht, erkennen wy allen — ja, wy doen dezelve met ons geheel hart de plegtigste hulde. — 't Zy my echter vergund, te mogen zeggen, dat, naar myn inzien, in de Vertoogen der Burgeren *van Hamelsveld* en *Lublink* het nauw verband tusschen die waarheden geschonden zo niet geheel verbroken wordt — men heeft de Jooden, als menschen, de rechten der menschheid toegekend, doch als zodanigen, in de maatschappy het burgerrecht geweigerd. Het geen de *Rapporteurs*, volgends het oordeel dezer *Adviseuren* in dezen te veel bewezen, hebben, naar myne gedachten, de *Adviseurs* te weinig gedaan; of liever, zy hebben van één gescheiden, dat ten nauwsten moest vereenigd blyven.

Om my klaarer uitte drukken: de *Adviseurs* hebben de Jooden als *Jooden* in onze Maatschappy doen *paresceren* — als *Jooden* laat men hun ter grondvergadering verschynen — als *Jooden* vraagen zy de Burgerrechten — en als *Jooden* hebben zy Burgerlyke wetten en Godsdienstige instellingen, die eene inlyving, altans in de Nederlandsche Maatschappy, niet gedoogen kunnen. — Laat ons hier juist redenen, vraagen deze Ingezetenen als *Jooden* of als *Menschen* het Burgerrecht? als *Menschen*, is zeker het andwoord, even gelyk wy niet als *Kristenen* maar als *Menschen* dit recht bezitten. — Doch hunne Burgerwetten zyn hier mede strydig, — wel dan moeten ze dit recht als Menschen niet begeeren. —— Maar dit doen zy nogthands, en, uit dien hoofde, (zegt men) kunnen zy geen *Jooden* blyven. —— Doch dit is hunne zaak, Burgers *Representanten!* — Wy hebben dit niet te onderzoeken; — wy kunnen nog mogen hun als *Menschen* het Burgerrecht weigeren, en *Burgers* geworden zynde, moeten zy zich als zodanigen gedragen, anderssins zal de Wet tegen hen spreken en hun loon naar werken verschaffen.

Verkiezen de Jooden geen (a) *Landbouwers te zyn*, (waar over de Burger *Lublink* zich verontrust) — dat zy dan handel in Brillen dryven, die goed voor alle oogen zyn, 't is toch om het even, of een Kristen voor onze maag en een Jood voor onze oogen zorgt — beiden zyn ze der Maatschappy nuttig. — *Verlangen zy naar Palestina*; dat wy hun dit ver-

(a) „ Reikt uwe verdrukte Joodsche Medebroeders eene „ liefderyke hand toe. Gy doet niets meer dan het geen „ billyk is. Hoe, millioenen menschen, duizenden van jaa„ren, geweldadig en grouwzaam te gebieden, noch van „ hunne hoofden, noch van hunne handen gebruik te maa„ken! welke Staatsministers, welke openbaare leeraars, wat „ dappere Generaals, welke voortreflyke Kunstenaars, Hand„ werkers, Veefokkers en Landlieden, hadt de menschheid „ niet uit hun kunnen trekken! — Barmhartig God! vergeef „ hun dezen veelvuldigen moord! gy hebt niet eenen mensch „ omgebragt; maar den geest van millioenen menschen in „ zynen loop te stuiten, is niets anders — dan God in de „ bestemming der menschen aantegrypen."

D. FRIEDERICHSFELD, *in zyne aanspraak aan het Volk.*

verlangen zo min misgunnen als aan die Kristenen, welke een' verheerlykten Kerkstaat op aarde te gemoet zien. —— *Schoolen zy meer dan wy Kristenen te famen;* wy bedenken, dat wy hen tot die famenfchooling noodzaakten — getuige het bepaald *locaal*, hun ter wooning in *Amfteldam* aangewezen; en waarfchynlyk hebben zy, door die famenfchooling, zich te meer voorbereid tot eene gemeenfchaplyke, *Nationale* famenfchooling — tot de uitoefening van algemeene Broederfchap. — Wel is waar, zy verwachten een aardsch Koning; maar welk een Koning? — een afgezant van God; een Vorst, die een Ryk zal vestigen op gronden van Vryheid en Gelykheid — die vrede zal brengen over de geheele aarde; een Man, met één woord, die meer kundigheden zal bezitten dan alle de *Reprefentanten* van het Volk van Nederland te famen. — Dan, wat bemoei ik my, met het wegnemen van zwarigheden, die de Jooden en niet ons betreffen — zy toch moeten zelven weten, of zy, als menfchen, Burgers van Nederland kunnen en willen worden; een betoog van onze zyde, dat zy dit niet als *Jooden* kunnen doen, zoude meer een vertoon van geleerdheid dan een proef van oordeelkunde mogen heeten; — nadien 'er niets is, *Burgers Reprefentanten!* dat ons kan beletten, de Jooden het Burgerfchap aan te bieden, ten ware men in de Nederlandfche Maatfchappy vermeende het recht te hebben, om de rechten der menschheid te mogen beledigen.

De Jooden, waar over wy redenen, zyn ingezetenen van Nederland, en tot hen — tot ons hebben de zegevierende *Franfchen* gezegd — en zo fpreken zy (om de taal van een voornaam Wysgeer te gebruiken) nog tot alle Volken van den aardbodem: „Bewooners des aardryks! eene *vrye* en „*magtige* natie fpreekt woorden van *rechtvaardigheid* en *vrede* „tot u; en zy biedt u de zekere panden van derzelver be„doelingen, in derzelver overtuiging en ondervinding aan. „Langen tyd, door dezelfde kwaaien als gy, verdrukt, heeft „zy 'er de bronwel van gezocht, en zy heeft gevonden, dat „zy alle van het geweld en de onrechtvaardigheid voortkwa„men, welke ten wet verheven zyn, door de onbedrevenheid „der voorgaande geflachten, en onderhouden, door de voor„oordeelen der tegenwoordige; voords deszelfs eigen ge„maakte en willekeurige instellingen vernietigende, en tot „den oorfprong van alle recht en van alle reden opftygende, „heeft zy gezien, dat 'er in de *orde des heelals* het zelfde, en „in de natuurlyke gefteldheid van den mensch eeuwige en „onveranderlyke wetten plaats hadden, en die op niets an„ders dan op zyn wenken wagten, om hem gelukkig te „maken. — ô Menfchen! verheft de oogen naar den hemel, „die u verlicht, werpt dezelve op die aarde, welke u voedt; „wanneer deze aan allen uwer dezelfde gefchenken aanbie„den, wanneer gy van de *magt, die hen beweegt*, het zelfde le„ven, dezelfde zintuigen ontvangen hebt, hebt ge dan ook „tevens van die magt niet het zelfde recht tot het gebruik „van derzelver weldaaden ontvangen? Heeft zy u niet daar „door zelfs alle *gelyk* en *vry* verklaard? welk fterveling zal „dan aan zyns gelyken dat geene durven ontzeggen, het „welk de natuur hem vergunt? — ô *Natien!* laat ons alle „dwinglandy en allen tweedragt verbannen, laat ons niet dan „ééne zelfde maatfchappy, dan één groot huisgezin vormen; „en wyl het menfchelyk geflacht flegts ééne zelfde *Conftitutie* „heeft, laat dan ook voor het zelve niet meer dan ééne wet, „te weten die der *natuur*, flegts één wetboek, dat der *reden*, „één troon, die der *rechtvaardigheid*, één altaar, dat der *ver„eeniging*, bestaan."

Dat die taal, Burgers *Reprefentanten!* de onze zy — menfchen gelukkig te maken, door hun de waarde der menschheid te doen zien, te doen gevoelen, om overeenkomftig die grootheid te werken — zie daar de fchoonfte — de uitnemendfte verrigting der *Reprefentanten* van eene geheele *Natie* — en wy, wy zullen aarzelen, om aan eenige duizend ingezetenen van Nederland, die onze Natuurgenooten zyn, de burgerlyke vryheid aantebieden? — ja, wy zullen, door eene weigering van deze, hun de uitoeffening der natuurlyke vryheid benemen? . . . Indien 'er waarlyk onder de zon nergens eenige magt bestaa, welke het geheele ftelfel van myne bezintuiging in ftaat zy te veranderen, en my tot een redenloos dier vermag om te vormen, als dan is 'er ook nergens zodanig een te vinden, het welk over myne vryheid vermag te befchikken — God zelve is myn Vader en geensfins myn dwingeland; ik ben zyn kind, doch in geenen deele zyn flaaf — en op welk eene wyze zoude ik dan aan het vermogen der Staatkunde dat geene toeftaan, het welk ik zelfs aan de Godlyke Almagt niet mag toekennen, om dat het met haare wysheid ftrydig is?

En — laat ik die vraag nog eens herhaalen — wat zoude ons toch aanzetten, om eenige ingezetenen van Nederland, die zich aan alle voorfchriften van ons maatfchaplyk verdrag willen onderwerpen, het Lidmaatfchap onzer Maatfchappy, of met andere woorden, het Burgerfchap te weigeren? — het gefchreeuw van eenige *Rabbynen* en *Parnasfim*, die door dweepzucht verblind, en door eigenbaat en heerschzucht gedreven, durven ftaande houden, dat (*b*) *Jooden* met geen *Kristenen* kunnen verbroederen; en dus geen Leden, geen Burgers der Nederlandfche maatfchappy kunnen of mogen worden? — dat wy dien *Farifeefchen* trek gevoelen; dat wy die domme navolgers van *Mofes* het masker afligten, en in hun eigen gedaante vertoonen. — „ *De Jooden* (zeggen zy) kunnen, als *Jooden*, niet met ons die *Kristenen* zyn, verbroederen," dat is zo; hier in zyn wy Kristenen het met de Joodfche Leeraars volkomen eens — wy kunnen ook, als *Kristenen*, nooit met hun, als *Jooden*, verbroederen, zo lang wy hulde doen aan hem, dien wy voor onzen *Mesfias* erkennen en als den besten vriend der menfchen vereeren — neen, in dien zin kan de broederfchap niet worden getroffen; maar als *menfchen* kunnen zy met ons en willen wy met hun verbroederen. — En wie onzer zal de hand van broederfchap weigeren, aan hun, die in ons maatfchaplyk *Contract* willen deel nemen? — Of hebben eenige *Rabbynen* en *Parnasfim* eene *qualificatie* van alle de *individueele* Jooden, behelzende, dat zy zich als menfchen, als ingezetenen met ons niet willen verbroederen? — In geval *Salomo, Joël, Jakob, Abraham* en anderen, Leden van den Nederlandfchen Burgerftaat verkiezen te worden, zullen wy hun dit weigeren, om dat *Rebbi Mofes* getuigt; dat (*c*) dit met het geloof der Jooden ftrydig is? —

(*b*) „ Hoe befpotlyk! God, die alleen de waarheid kent, „ duldt alle *Secten*, ontvangt de gebeden zyner fchepfelen „ uit alle Kerken, fpreidt zonnefchyn en regen over *Brachmanen, Negers, Iroquezen, Jooden, Kristenen* en *Mufelmannen*; en gy, fchepfels van éénen dag! haat uwe medemenfchen, om dat uwe denkbeelden van God en van de „ Heiligen, eene zo wat verfchillende gedaante hebben van „ de uwen." D. FRIEDERICHSFELD. II.

(*c*) By het groot *Kerkreglement* der Jooden, door Burgemeesters van Amfteldam, in dato 12 April 1737 geapprobeerd, te vinden in de *Handvesten* 2 Deel, bladz. 479 et feqq. wordt geordonneerd Art. 22. *dat niemand zich zal vermogen*

te

is? — Neen, *Burgers Representanten!* byzondere Godsdienstige begrippen raaken ons als *Wetgevers* niet; 't blyft eeuwig ter beöordeeling, van ieder *individu*, of hy zich met zyne Godsdienstige begrippen aan het maatschaplyk verdrag al of niet kan onderwerpen. — Dat wy dan deze *Rabbynen* en *Parnassims* gelyk stellen met die Geestelyken onder de Kristenen, die, om *Willem van Oranje* te behouden, de slaaverny boven de Vryheid verkoozen, die, om Oranje te believen, het *despotisme* predikten en voor hem slaaven worven. — „ De menschen, (zegt *Mirabeau*, en wy zeggen het tot deze Geestelyken) wanneer zy eenmaal door slaaverny verlaagd zyn, „ bezitten geen deugd genoeg, om de Vryheid wederom te „ kunnen ontwingen." Dan 'er zyn ook onder hen, zo wel als onder ons Geestelyken, die zich door verlichter *ideën* van deze verdwaalden onderscheiden. De *Rabbynen* van *Triëste* en vooral *Ezechiel Landau*, Opperrabbyn te *Praag*, hebben door hunne schriften getoond, dat zy de waarde der menschheid kennen, gevoelen en hoogschatten. — Mogten alle de Jooden met de taal van den geleerden en vereerenswaardigen gryzaard, *Bromet*, elkander toeroepen: „ Laten wy (*d*) ons de „ hand van Broederschap wederkeerig toereiken, en te samen „ werken, tot heil en welvaard van onze ongelukkige, onderdrukte Medebroeders in de Nederlanden; dan twyfelen wy „ geen oogenblik, of onder bystand van den waaren eenigen „ God, zal voor 't gantsche Joodendom door de *gedecreteerde* „ *rechten van den mensch*, en de daar uit voortvloeiende *Gelykheid*, *Vryheid* en *Broederschap*, eens verkregen worden „ *eene rechte en onbegrensde geüla* of *verlossing*."

Dat wy, *Burgers Representanten!* de hand van broederschap aan alle menschen, aan alle onze Natuurgenooten aanbieden. — Dat wy den verdwaalden, den misleiden te recht brengen en door daaden van waare grootheid trachten te gewinnen — dat wy zulke inrigtingen maaken, die ter bevoordering van waare Verlichting, ter erkenning en schatting van de waarde der menschheid, strekken kunnen. — Dus, *Burgers Representanten!* zullen wy medewerken ter herstelling van het menschdom over de gantsche aarde — ter verspreiding van heil en geluk over alle onze Natuurgenooten — ter uitvoering van het groote plan der Godheid, welkers volkomenheid wy te gemoet zien — en.... maar als dan zullen wy reeds vertrokken zyn naar gewesten, waar Joôn en Onjoôn als broeders samen woonen, waar zy allen Burgers zyn — terwyl onze Kinders en Kindskinders onze assche zegenen, en om onze slaapsteden juichen: „ *Hier rusten zy, die ons van ketenen helpen verlossen; die voor ons geluk arbeidden, toen wy* „ *nog niet eens in aanwezen waren.*"

Ik *concludeer* derhalven, dat de *Nationale* Vergadering, ten opzigte van onze Natuurgenooten, die zich Jooden heeten, behoort te *decreteren*: *dat alle Joden, welke de verklaaring behelzende de erkentenis van de rechten der menschheid en van de onafhanglyke Oppermagt des Volks, afleggen, voor burgers van Nederland erkend worden.*

„ *te opposeeren tegens de genomene Resolutien van Parnassim, veel min zich van de Gemeente te onttrekken, op boete van f 1000 gulden* — indien nu deze *Parnassim* eens resolveeren: dat geen Jood Burger van Nederland mag worden? — Ik vertrouw, dat de verlichte Jooden zich die Resolutie weinig bekreunen zullen.

(*d*) *Tweede Brief*, bladz. 22.

Dit was ik verpligt ter eere der menschheid en der waare wysbegeerte te zeggen.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract der gecontinueerde Zitting van Dingsdag den 30 Augustus, 's avonds ten 7 uuren.

De discussien over het uitgebragt Rapport over de Jooden hervat zynde, brengen onderscheidene Leden hieromtrend uitvoerige advysen uit. Waarop de President, de discussien gesloten hebbende, naar eenige debatten, by appel nominal, met meerderheid van stemmen, het rapport, behoudens eene nadere redactie van het decreet daar uit proflueerende, word gearresteerd: en worden tot die Commissie benoemd de Burgers *Schimmelpenninck*, *Kantelaar*, *Hahn*, *Hamelsfeld* en *de Vos van Steenwyk*, om die redactie op morgen ter tafel te brengen. Wordende de Vergadering geadjourneerd tot morgen ten elf uuren.

Zitting van Woensdag den 31 Augustus.

Eene Misfive de Municipaliteit ter Nieuwer-Amstel, zich beklagende over het Provinciaal Bestuur van Holland: — by appel nominal gedecreteerd, dat dit geen poinct van deliberatie konde uitmaken.

Eene Misfive der Commissie tot de zaken der Batavên, inzendende eene Lyst der Requestranten en eene circulaire aan de Gewesten: — conform gedecreteert.

Een Misfive der Generaliteits-Reekenkamer, inzendende een plan nopens de Bodens en Generaliteits Posteryen: — in handen der Commissie tot de Griffie.

Requesten van *M. Ooster*, *Larwood en van Suchtelen*, *R. en Th. de Smeth*, *Vollenhoven en Zoon*, om spetie uittevoeren: — allen geaccordeerd.

Aan de orde van den dag zynde het Rapport van de Burgers *Schimmelpenninck* c. s. over het uitvoeren van Specie voor Granen: — met eene kleine verandering gearresteerd.

En wordt de Vergadering in Committé Generaal geformeerd.

Het Committé van Administratie der Fransche Troupes, zal in het laatst van de Maand September, in de Provincie Zeeland, Publicq aanbesteeden, de Vivres, Fourage, en verdere benoodigheeden voor de Fransche Troupes, aldaar gecantonneert of gecampeert, waar van de tyd en plaats nader zal worden geadverteert.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé.
W. van Eyk, *Secretaris.*

Het Committé van Administratie der Fransche Troepen, residerende in de Hage, zal op Woensdag den zevende September eerstkomende, by beslootene Biljetten, aan de minstinschryvende aanbesteden: Vyf honderd stuks Wolle Dekens, twintig duizend elle witte Carzaay, tien duizend elle donker blaauwe Carzaay, negen duizend paar Schoenen, vier honderd Canonniers Zabels, dertig Degens voor Adjudanten, — waar van in tyds de Modellen en Staalen, benevens de Conditiën van Aanbesteding, aan het voorn. Committé te zien en te leezen zullen zyn. —

Ter ordonnantie van 't zelve Committé.
W. van Eyk, *Secretaris.*

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

Nº. 171. *Donderdag den 1 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Maandag den 29 Augustus 1796.*

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

De Deliberatien, over het Rapport, betrekkelyk het stemrecht der Jooden, voortgezet wordende, beklimt de Burger *Jordens* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Dat het nageslagt van den doorluchtigen *Abraham*, zedert een aantal Eeuwen onder alle Volken verstrooit, en van allen mishandeld, onder ons zich eindelyk eens verheuge in het volle genot van alle de natuurlyke rechten, welke den mensch eigen zyn, begeeren wy alle en zal hun door niemand onzer worden betwist.

Maar of dit zelfde Volk, uit hoofde van byzondere wetten, aan welken het zich verbonden rekend, het recht van eenen Bataafschen Burger kan en mag uitoeffenen, is eene vraag van een anderen aart, welke op onderscheidene wyzen kan beschouwd worden, en veel overdenking verdient. Zedert eenige dagen werd dit stuk met eene mannelyke welsprekentheid onder ons bepleit. Voortreffelyke Redenaars hebben hunne onderscheiden gevoelens met gewigtige redenen aangedrongen. De beslissinge ondertusschen van deeze zaak kan, mynes bedunkens, hier van maar alleen af hangen: of namelyk de Jooden in ons land als *Vreemdelingen* moeten aangemerkt worden, dan of dezelve als *Ingezetenen van Nederland*, die dus verre van sommige voorrechten, door anderen genoten, ten onregte zyn uitgesloten geweest, kunnen beschouwd worden.

Daar de zaak zo belangryk is, en hier van het meerdere of mindere geluk van duizenden onzer Natuurgenooten kan afhangen, daar het besluit, 't welk hier over genomen word, tot een middel in de hand der Voorzienigheid kan strekken, om de verlichtinge van dit, tot dus verre zo verdrukt, Volk te verhaasten, zal ik my veroorloven, om nog eene enkele aanmerking, tot dus verre niet aangeroerd, en strekkende ten betooge, dat de Jooden, hier woonende, niet als *Vreemdelingen*, maar als *Ingezetenen van Nederland* moeten aangemerkt worden, aan U lieden voortedraagen.

Het lydt geen twyffel, dat, volgens de Mosaïsche wetten, dit Volk zich van alle andere Volken des Aardbodems moest afzonderen, en zich met dezelve niet mogte vermengen, zo lange hetzelve, onder eene Theocratische Regeering, in het Land van Canaan een onderscheiden Staat uitmaakte. En het doel van deeze wetten, de verhinderinge om met de des tyds heerschende afgodery besmet te worden, en de kennis van den eenen waaren God welke meer en meer verloren ging, ten minsten in, een band te bewaaren, is te duidelyk, om hier van iets te zeggen.

Dan of het met den geest van deeze Wetten overeenstemde, dat deeze afzondering, in zulk een strikten zin, in en na de Babylonische gevangenis moeste plaats hebben, durf ik niet bepalen. En het is geenzints beweezen dat het groot getal van Jooden, 't welk uit deeze gevangenis nimmer naar hun Vaderland zyn wedergekeerd, zich in de landen hunner woningen als vreemdelingen moesten gedragen, en hoe kon dit gevorderd worden van zulke nakomelingen van Israël, welke buiten Palestina geboren en opgevoed, het Land hunner Voorvaderen niet kenden, en geen lust hadden, hun verblyf in hetzelve te vestigen.

Ook kon dit, met het oogmerk van *Moses*, niet overeenstemmen; veel meer schynt dit met het zelve geheel strydig te zyn. Immers was het doel van zyne Wetten geen ander, dan dat de Joodsche Natie in het Land van Canaän afgezonderd zoude blyven van de overige Volken, welke dit Land omringden, ten einde zy van de besmettinge der afgodery bewaard bleven, en de kennis van den waaren God onder hun niet verloren ging; gelyk dit onder de naburige Volken plaats had; en dat vervolgens die kennis van den eenigen waaren God, door hun, by andere Volken, welke dezelve verloren hadden, wederom zoude worden voortgeplant: waar toe, onder de bestellinge van eene wyze voorzienigheid, strekken zoude hunne Assyrische en Babylonische gevangenissen, en hunne verstrooiinge onder andere Volken des Aardbodems.

Kon nu dit oogmerk beter bereikt worden, wanneer zy zich als vreemdelingen van alle de overige Ingezetenen des Lands, in het welk zy verkeerden, geheel afgezonderden, of wanneer zy zich, behoudens hunne Godsdienstige wetten, naar omstandigheden van zaken, meer of min met dezelve vermengden? En zo schynen ook de verstandigsten van hun hier over gedagt te hebben. 'Er is althans geen twyffel of eenige groote mannen van die Natie zyn by andere Volken, zelfs ten tyde hunner gevangenis, tot de hoogste Staatsbedieningen opgeklommen. Zy hebben zich derhalven niet als vreem-

vreemdelingen gedragen, noch zich geheel afgezonderd van het Volk onder het welke zy woonden. In latere dagen vinden wy ook sommige Jooden met het Romeinsche Burgerschap begiftigd. Ten voorbeelde strekke ons de groote PAULUS, die beroemde afgezant van onzen gezegenden Heiland; dewelke, schoon hy voor zyne bekeringe een sterke yveraar was van de wetten en ceremonien van zyn Volk, nogthans geene zwaarigheid maakte, om zich onder het getal der Romeinsche Burgeren te laten aanschryven. En het geen van deezen waar is, kan ook van anderen gezegd worden. De zelven waren dus allen geen vreemdelingen, in de Landen in welken zy verkeerden. Dat ook na de verwoestinge van Jerusalem, toen dit Volk onder alle de andere Volken des aardbodems is verstrooit geworden, de afstammelingen van Israel, schoon zy een afzonderlyken Godsdienst uitoeffenden en op eenen toekomstigen *Messias* wagtende waaren, als vreemdelingen wilden aangemerkt zyn in' de landen hunner woningen, is geenzints beweezen; maar wel, dat zy door hunne overheerschers genoodzaakt zyn geworden, zich niet anders te gedragen. En zoude het hun dan in onze verlichte dagen nog moeten schaden, dat zy erger dan vreemdelingen zyn mishandeld en versmaad geworden, en hun niet, dan voor korte jaaren in Frankryk en America, gelegenheid is gegeven, om zich als Burgers te gedragen? Volgen wy het voorbeeld van die edele Volken na, vergunnen wy den Jood, niet als Jood, maar als Mensch en Burger, zonder eenige aanmerking op zyne bespiegelingen, en gelykheid van een Christen, de plichten te betragten, die het maatschappelyke verbond van hem vordert, en het genot der voordeelen, welke het zelve kan opleveren, voor zo verre hy lust heeft hier van gebruik te maken, en laten dan maar alleen die Jooden, even als die Christenen, welke als vreemdelingen onder ons begeeren aangemerkt te worden, vreemdelingen blyven, en onder de bescherming der Wetten veilig zyn, zo lange zy zich naar het voorschrift van dezelve gedragen.

Indien wy deeze beginzelen getrouw blyven, zal het onnodig zyn omtrent de Jooden als Jooden iets te decreteeren, iets te beslissen. En zo het anders mogte begrepen worden, zal het buiten bedenkinge beter zyn, hier omtrent de Discussien over het plan van eene Constitutie aftewagten. De zaken, by welken zy het meeste belang kunnen hebben zyn, het uitoeffenen van het stemrecht, en het admisfibel verklaaren in de Gilden. Van het eerste hebben zy reeds werkelyk gebruik kunnen maaken, en by de Constitutie voor ons Vaderland zal moeten bepaald worden, welke vereischtens iemand nodig heeft, om een stemgerechtigd Burger te zyn, en dan eerst zoude, indien 'er nog eenige twyffel overschoot, in aanmerking kunnen komen, of, en welke Jooden de gevorderde vereischtens daar toe bezaten, welke niet.

Het tweede, de Gildens, waaromtrent het hun wel meest te doen is, hier van hebben zy voor als nog wel geen gebruik, maar ook hier omtrent moet de Constitutie voorzieninge doen. Ik zal met myne gedagten niet vooruitlopen, maar indien deeze Vergaderinge eens mogte begrypen, het geen niet onmogelyk is, dat de thans subsisterende Gildewetten met het aangenomen beginzel van Vryheid en Gelykheid niet overeentebrengen waren, dan waren alle hier over genomene Decreten vrugteloos, en zo het tegendeel al eens mogte gebeuren, zal het den Jooden weinig schaden of eene beslissinge over hun lot in deezen eenige maanden vroeger of later geschiede.

Deeze zaak is ook in zyne gevolgen van te veel gewigt, om met overhaasting behandeld te worden, verdienende van alle zyden naukeurig te worden overdagt, gewikt en gewogen: zo nu het resultaat deezer discussien, eerst by het vaststellen van een plan van Constitutie word opgemaakt, zal 'er genoegzame gelegenheid zyn, om hier omtrent nadere inlichtinge te bekomen. Ook zal het als dan onnodig zyn, om scrupuleus te onderzoeken, het geen anderzins zoude moeten geschieden, of deeze Vergaderinge het recht heeft, om eene finale uitspraak, te doen, welke ten nadeele van duizenden van inwoonders in Nederland zoude kunnen uitlopen, en of deeze uitspraak niet diende overgelaten te worden aan onzen wettigen Souverain, het Volk van Nederland, het welke, door het goed of afkeuren van het voorgedragen plan van Constitutie, zal oordeelen, of het zelve met de regelen eener gezonde staatkunde overeenstemt, en op de waare belangens des Vaderlands gevestigd is, en gevolglyk, of het geen hier in ten opzichte van Jooden als Jooden mogte worden voorgedragen, op recht en billykheid gegrond is:

Ik blyve diesvolgens van oordeel, dat deeze Vergadering, na het Decreet van den 5 Augustus, betrekkelyk de afscheiding van den Staat en de Kerk, ten aanzien van de Jooden als Jooden niets behoort te decreteeren, immers niets ten hunnen nadeele; maar het uitgebragt rapport, met welks voornaamste gronden ik anderzins instemme, in advys houden; althans tot dat een plan van Constitutie voor het Volk van Nederland zal worden vastgesteld: doch dat inmiddels de Hoogst Geconstitueerde Magten in de respective Gewesten by eene exhortatoire Missive behooren te worden verzogt en aangemaand, om alle bezwaaren, welke tegens de Jooden hier of elders mogten subsisteeren, uit den weg te ruimen, en hun alle de rechten, den Mensch, volgens onze gemanifesteerde principes wettig competeerende, dadelyk te doen erlangen.

Teding van Berkhout zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar zoo veele kundige, en in dat vak meer byzonder ervarene, Mannen, zich in onderscheiden Advyfen in deeze Raadzaal hebben doen hooren over het gewigtig onderwerp, *of de Joodsche Natie gesteld zal worden in de volle uitoeffening van het Burgerrecht van Nederland?* Zoude ik het overtollig kunnen rekenen, daaromtrend myne gedachten te zeggen, te meer daar ik met den Burger Representant *van Hamelsveld* en anderen, (schoon uit diversche gezigtspunten beschouwd) het eens zynde, my met hem zoude kunnen conformeeren, en gerustelyk het appel nominal afwachten, was het niet, dat deeze Vergadering scheen te verlangen, dat ieder in deeze voor zyn gevoelen uitkwam.

Wat dan betreft het verzoek door zes Joden aan deeze Vergadering op den 29 Maart l. l. gedaan; en by welk dispositief, van deeze Vergadering eene Verklaring gevraagt word. *Dat de Joden nu Stemgerechtigde Burgers van het Bataafsche Gemeenebest zynde, en dat Burgerrecht uitgeoeffend hebbende, ook nu in het volle bezit en het recht tot de verdere uitoeffening van het Burgerrecht moeten gesteld worden, en dit recht in alle deszelfs uitgestrektheid ongestoord moeten genieten.*

Dat, om dit in het voorbygaan te noteeren, het dispositief in het Request zelve *noch al verschilt* van het opgegeevene daaromtrend in het Rapport pag. 2., en het mischien niet kwaad zoude zyn, dat *het geheele Request*, zoo als het is leggende, als noch by form van Bylage tot het Decreet van den 29 Maart wierd gedrukt, op dat het Volk van Nederland

te-

te beter in een zaak van dat gewicht, van de aanleidende oorzaak deezer deliberatien zoude kunnen oordeelen.

Omtrend, dat verzoek nu zoude te remarqueeren vallen, dat de Verzoekers in deeze niet anders kunnen of mogen beschouwt worden, dan als *Individus* en geenzints dat verzoek doende voor de *geheele Joodsche Natie*, dat ook de titul van Stemgerechtigde *Burgers* eene adsumptie is, die uit het Reglement niet *stellig* beweezen, maar als *een gevolg* daar uit getrokken word, en dit begrypen *de Verzoekers zelven*, want waren zy als *Burgers* erkend, dan moesten zy van zelve alle de aangenaame gevolgen daaraan gehecht genieten, zonder dat zy nodig hadden *daar in* door een *Decreet* deezer Nationaale Vergadering gesteld te worden.

Ja, de g eerde Rapporteurs zelve zouden dan zich zoo veel moeite niet hebben behoeven te geeven, om, volgens hun *gevoelen*, deeze Vergadering, van die noodzakelykheid te overtuigen.

Terwyl wat my betreft, Ik te deezer gelegenheid kan declareeren, dat ik my ter Vergadering van de Provisioneele Representanten van het Volk van Holland, wanneer by de deliberatien betrekkelyk het Reglement deezer Vergadering, over het Articul der uitsluiting van het Stemrecht gediscussieert wierd, *niet* heb kunnen conformeeren met die Leden, *die de Joden daar toe hebben geadmitteerd*, het geen met eene *zeer kleine meerderheid van Stemmen* geconcludeerd wierd; maar dat ik, zoo voorgelicht door de kundige adv***sen van de als toen *daar* sessie hebbende Burgers *Bosveld* en *van Swinden*, als door eigene overtuiging gemeend hebbe, *dat de Joden voor als noch tot het Stemrecht niet konden toegelaten worden.*

Dan genoeg van het Request zelve, daar de Rapporteurs zich ook niet lang mede opgehouden, maar dadelyk een veel *grooter taak* behandelt hebben.

Of alle de Joden gesteld zullen worden in de volle uitoeffening van het Burgerrecht van Nederland, schoon ik met de kundige Rapporteurs in hunne conclusie meen te moeten verschillen, wil ik gaarne bekennen, dat in hun Rapport alles is bygebracht, wat met eenige mogelykheid ten voordeele der Jooden kan gezegt worden; en ik zal my dus niet inlaten met eene refutatie der by hun bygebrachte gronden, daar dit door myne medeleden reeds genoegzaam is geschied.

Ik zal my tot de vraag zelve bepaalen, en om herhaalingen te vermyden alleen zeggen, *dat ik de Jooden, die oprechte aankleevers zyn van den Mosaischen Godsdienst, niet kan beschouwen als active Leden van het Volk van Nederland; hunne Godsdienst is niet afgescheiden van de Staatkunde.* En zy zouden, zoo lang zy zich *Jooden* bleven noemen, en zich als tot *die Natie* behorende beschouwen, te veel van onze Staatkundige begrippen moeten verschillen om daaraan *oprecht* te kunnen deelnemen; en *Hun* hier toe door *Politique Verklaringen* te verbinden, daar ben ik ten sterkste tegen, om dat ik hoope, dat *alle die Verklaaringen* wanneer de Constitutie gevestigd zal zyn zullen ophouden, als aan dezelven weinig waarde hegtende.

Wy kunnen, hoe schilderachtig in het Rapport pag. 4. het Tafereel ook moge zyn, aan de *Jooden*, die de denkbeelden van hunne Godsdienst blyven behouden, *dat Vaderland niet bezorgen, dat voor Hun alles en alles zoude moeten zyn; zy wachten een ander Vaderland!*

Dat wy alleenig aan Hun toonen *Christenen* te zyn, niet in *naam*, maar door hun alle de rechten van den *Mensch* te doen ondervinden, die op die verhevene Zedenleer van onzen *Meester* gegrond zyn; en dan zullen de *Jooden* onder ons geene *Slaven* kunnen zyn, want een *Christen* moet alle *Slaverny* tegengaan, en gave God, dat die *in naam*, veel min in *de daad* niet meer op den Aardbodem bekend was; worden hun op d'een of andere plaats onrechtvaardigheden als *Mensch* aangedaan, zoo als het Rapport in line zegt, dat men die daadelyk doe ophouden; bestaan 'er hier of daar zoo genaamde *Reglementen* der Joodsche Kerk (zoo als de Rapporteurs zeggen, maar ik betuige niet te kennen) onbestaanbaar met Gelykheid, Vryheid en de goede Zeden; het spreekt van zelve, dat die moeten ingetrokken worden, en dat de Joden in het uitoeffenen van Hunnen Godsdienst zoo vry moeten zyn als een andere Gezinte, maar ook dat zy zich stiptelyk moeten gedragen, aan de ten dien opzigte gedane Proclamatie deezer Nationaale Vergadering.

Meer hier over te zeggen reken ik onnodig; vooral zoude ik niet graag die groote kwestie de plano decideeren, maar het voorzigtiger rekenen, af te wachten welk plan de Leden der Constitutie ons omtrend den toekomenden Staat der Jooden zullen voorleggen, om alsdan, na myn gevoelen daaromtrend te hebben geuit, de zaak zelve door het Volk van Nederland te doen beslisschen.

Waarom ik my conformeere met die Leden, die van begrip zyn; *dat deeze zaak moet worden gerenvoyeert aan de Commissie tot de Constitutie.*

Gevers zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar wy thans, myns inziens, wel degelyk over de herkryging der Rechten van vyftig duizend onzer Medemenschen te delibereeren hebben, zoo acht ik 't pligmatig, ja onvermydelyk gevoel ik my gedrongen, om ook dat geene by te brengen, wat myne principes, als onfeilbaare gevolgen van waare Vryheid en Gelykheid my zeggen, dat geschieden moest, en 't geen door de rechtvaardigheid en billykheid, als 't ware, geboden wordt; den Jood immers, als onafhanglyk Ingezeeten, kunnen de Regten van den Burger niet geweigerd worden? Ik denk deeze Vergadering niet op te houden, met te bewyzen, dat de Jooden Menschen zyn en Ulieden daar toe een decreet voor te slaan; dit zal door zoo weinigen in twyffel getrokken worden, als dat de geweezen Hoog Mogende Heeren gewild hebben, dat de Jooden een in egreerend gedeelte van 't Nederlandsche Volk uitmakende, zouden geteld worden, volgens 't eerste Hoofdstuk van 't Reglement dezer Vergadering. Ik zal even eens onaangeroerd voorbygaan, als myns bedunkens niets ter zake doende, of de niet Jooden met Joodsche Vrouwen, en de Joodsche Vrouwen met niet Jooden mogen trouwen; maar ik zal trachten te bewyzen, dat de Jooden wel kunnen tot de uitoeffening van het Burgerrecht toegelaaten worden, zonder dat derzelver Godsdienstige begrippen hun hier in tegen zouden zyn: wel voornamelyk bepaal ik my by dit onderwerp, om dat ik geene andere wezentlyke remarques, om hen van dat recht te doen verstooken zyn, heb hooren aanvoeren; alle andere zwarigheden, om hen tot 't Burgerrecht niet toe te laaten, om dat zy Jooden genaamd worden, zyn zoo geheel door de mannelyke betoogen van eenigen onzer waardige Medeleden reeds ontzenuwd, dat 'er geen schyn van gegrondheid voor den waaren menschenvriend meer overig is. Men brengt dan in 't midden, dat de Jooden niet geschikt zyn tot de Republikainsche Vryheid, dewyl zy eenen aardschen Koning verwagten; maar dat ik Ulieden, Burgers Representanten! bidden mag, is die door de Jooden verwagt wordende *Messias* iemand anders, als onze reeds gekoomen gezegende

 Jesus

Jesus Christus, die door zynen deugdzamen en oprechten handel en wandel de zekerste blyken van zyn Goddelykheid gegeeven heeft; wat hebben wy dus van dat ideaal te vreezen? Maar, volgens hunne opinie; hoe zou dan zulk een Vredevorst, of om juister te spreeken, de verwagting op dusdaanig eenen Messias, aan hun in dit ons tegenwoordig stelzel eenigzints schadelyk kunnen zyn, en in 't minste beletten, dat zy braave Burgers zouden weezen? waar tog wordt in de Schrift of in den Talmud geleert, hun gebooden, of wel maar een wenk gegeeven, dat zy intusschen en zo lang als hunne verwagting niet gerealiseerd zal geworden zyn, met yver moeten werkzaam weezen, om zoo een aardsch Koningryk daar gesteld te krygen, 't geen eigentlyk 't schadelyke van die verwagting in onze regeeringsvorm moest uitmaaken; dan gerust ben ik daar op, dat hun niets diergelyks geleerd noch gebooden wordt; integendeel zy worden tot vreedelievende sentimenten daar in aangemaand, het is proefondervindelyk in Frankryk bewaarheid, dat die geenen zeer sterk gedwaald hebben, en dat daar door die anderzints gegronde objectie geheel vervalt, als of 't den Jooden ongeoorloofd zyn zou, op eenen Feest en Sabbath dag de wapenen aan te gorden, om gelyk 't den vryen Burger betaamt, aan de vyanden des Vaderlands het hoofd te bieden. Neen, Burgers Representanten, de Jooden hebben wonderen van dapperheid, onder aanvoering van de Fransche Helden, gedaan, zoo wel op Sabbath, als op alle andere Feestdagen. Eindelyk brengt men ten lasten van onze Joodsche Broeders, dat hunne Godsdienstige voorschriften zoodaanige Wetten zouden bevatten, welke hun hinderlyk zouden zyn, om maatschappelyk met andere Volken te verbroederen, en waar door zy zouden aangezet worden; uit Godsdienstigen plicht, om de Christenen of *niet Jooden* te besteelen en te bedriegen; dan Burgers Representanten, daar men zulk een onrechtvaardig gebod nog wel uit de Boeken *Moses* meent te moeten verstaan, zoo spreekt 't van zelfs, dat dit onmededoogend zamenweefsel alleen aan de bedorvenheid van 't Menschelyk hart moet toegekend worden: zynde het zelve te hoonend voor den alwyzen en rechtvaardigen Vader aller schepselen, en zoo strydig met deszelfs wyze oogmerken, dat 't geen wederlegging verdiend. En hier meede vertrouw ik, hoe zeer kort, den my voorgestelden taak te hebben volbragt; staande Uwlieden nu voor te decreteeren. De Nationaale Vergadering decreteert, dat de Jooden in Nederland niet alleen tot 't Volk behooren, maar ook in den volmaaktsten gelykstaat met alle andere Burgers gesteld behooren te worden, ten aanzien der Maatschappelyke Rechten en Plichten.

Hierna worden de verdere discussien over dit onderwerp geadjourneerd tot morgen, en de Vergadering geconverteerd in een Committé Generaal.

ZITTING *van Dingsdag, den* 30 *Augustus* 1796.

Voorzitter P. E. DE LA COURT.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend; de Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Waarnaa gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en adressen:

Eene Missive van het Committé te Lande, intendende eene Memorie, benevens de bylagen, en antwoord op de Missive van de Hoogst-Gecommitteerde Macht van Bataafsch Braband, zoo met klagten over het Committe, als over den Colonel directeur te Bergen op den Zoom *Frytag*; wederleggende by dezen alle de klagten in dezelve vermeld: —— in handen eener personeele Commissie, en daar toe benoemd de Burgers *van Castrop*, *van Hoof*, *de Lange*, *van Leeuwen* en *Evers*.

Eene Missive van het Committé der Marine, Favorabel advyseerende op het Request van *Havart* en *Plemp*, om Zweeds Yzer naar Baltimore te zenden, alles onder de gewoone bepalingen.

Eene Missive van het zelfde Committé, Favorabel advyseerende op het Request van *Havart* en *Plemp*: om circa 20,000 pond Touw-werk en 35000 pond Zweeds Yzer naar America te verzenden: —— beiden geaccordeerd.

Eene Memorie van de Municipaliteit van Vianen, zich bezwaarende over de in het voorige jaar plaats gehad hebbende inlyving van den Lande van Vianen in Holland: verzoekende, dat deze inlyving moge onwettig verklaart, en buiten effect gesteld worden, met surcheanse der door Holland uitgeschreeven Geldheffing voor hun district.

De President stel voor, om deze Memorie te stellen in handen eener personeele Commissie.

Ploos van Amstel wil, dat dezelve zal gerenvoyeerd worden aan het Provinciaal Bestuur van Holland.

Gevers zegt, dat het aanmerkingswaardig is, dat thans nu 'er mesures tot heffing van Geld genomen worden, die plaatzen zich bezwaart vinden, daar zy tot dato dezes in de algemeene Lasten niets hebben bygedragen en nu liever op zich zelven schynen te willen staan.

Van Lockhorst zegt: Ik moet de Inwooners van den Lande van Vianen in hunne regtmatige klagten ondersteunen, en zo verre ik Ysselstein als niets betaald hebbende door eene der præadvyseurs heb horen noemen, moet ik omtrent het laatste zo wel als omtrend de eerste aanmerken, dat Vianen en Ysselstyn zyn Heerlykheden, die, ja op den grond van Holland liggen; maar nogthans omtrend zig zelve ééne vrye en onafhanglyke bestuuring gehad hebben — en wat Ysselstyn betreft, hebben zy in tyde van Oorlog, als onder geene provinciaale directie van Finantie staande, op zig zelve onder de benaming van Contributien, in de algemeene Kasfa het hunne toegebragt, het welk, waarschynlyk in den Lande van Vianen ook zo plaats heeft, en het welk daar zo wel als te Ysselstyn op plegtig geslotene Contracten steunen zal. — Het is by my zeker dat geene Provincie, het regt heeft om Vianen, Ysselstyn, en dergelyke plaatsen in zig in te lyven, en wel zonder de Ingezetenen dier plaatsen daar in te kennen, en hunne vrye keuze daaromtrend te hooren. De Inwoners van Vianen, Ysselstyn en dergelyke, zyn naar myn inzien gedeeltens van het Volk van Nederland, en moeten even als andere districten worden gequotiseerd, om het hunne tot de algemeene lasten optebrengen, en zy zelve moeten de directie daar van in handen hebben, om dit met het minste bezwaar te doen; maar geene Provincie heeft de magt, om een gedeelte van een vry Volk in zig te incorporeren, en daar door wel de byzondere Kasfa hunner Provincie, maar niet die des algemeenen Volks

Volks te sterken, en Ik, Burgers Representanten! Ik houde my verzekert, dat indien het Land van Vianen, de Baronnie van Ysselstyn en dergelyke kleine districten, na hun vermogen worden gequotiseert, zy gereed zullen zyn, daar aan te voldoen, maar tegen hun wil in de Provincie Holland geincorporeerd te worden, kunnen of mogen zy niet dulden, daar dit tegen de eerste rechten van den Mensch en Burger stryd, — ik proponeere dus, het benoemen van een Personeele Commissie, ten fine van nauwkeurig onderzoek, naar de in het thands gelezene Request door die van Vianen ingeleverde klagte, niet alleen, maar ook tot het daarstellen van een algemeene regel, na welke kleine Districten, die voorheen zig zelve vry en onafhangelyk bestuurden, in de algemeenen Kas der Bataafsche Natie zullen contribueeren, ten einde eenmaal alle klagten deswegens ophouden.

Cambier zegt, dat Vianen gedragen heeft in de gearresteerde Geldheffing van 6 per Cent, doch dat zoo zy nu zullen moeten dragen in alle die enorme schulden, waar mede Holland bezwaart is, zy dan zeker geruineerd zyn.

De Vos van Steenwyk appuyeert het door *Ploos van Amstel* voorgeslagene, en wil dat deze Memorie eerst zal gesteld worden in handen van het Provinciaal Bestuur, en vervolgens in handen eener personeele Commissie.

Van Beyma zegt, dat naar zyn gevoelen, in deze Memorie dezelve synosure moest worden gevolgd, als met de Requesten nopens Buuren, en daar deze in handen eener personeele Commissie gesteld zyn, vermeent hy, dat ook met deze op zoo eene wyze moest worden gehandeld.

Van Leeuwen zegt: dat hy appuyeert het door den Burger *van Beyma* aangevoerde; dat daar juist de knoop ligt, en, zoo men die zelfde mesure met de Requesten van Buuren gevolgd had, dat dan de zaaken aldaar die verregaande gevolgen niet zouden gehad hebben, als waar in zy nu zyn.

Midderich appuyeert het door *Ploos van Amstel* geavanceerde.

Van Hooff zegt:

Ik advyseere ook, om dit adres te zenden aan het Provinciaal Bestuur van Holland, om berigt, maar ik proponeere teffens eene Commissie te benoemen, ten einde aan de Vergadering een generaale mesure te proponeeren, op welke wyze alle andere gedeeltens deezer Repuqlick, die geen integreerend gedeelte der respective Provincien hebben uitgemaakt, zullen worden behandeld, het is ten minsten zeker, gelyk ik reeds in een voorig advys heb aangehaald, dat alle deeze particuliere plaatsen een gedeelte van de geheele Republick moeten uitmaaken, en geen gedeeltens kunnen zyn van byzondere Provincien. Of deeze plaatsen nu al of niet met eenige Provincien gecontracteerd hebben, of dit met toestemming van het Volk zelfs geschied zy of niet, doet niets ter zaake; Frankryk heeft de Vryheid aan de gansche Republick geschonken, en de gansche Republick draagt de algemeene lasten: alle gedeeltens behooren tot het geheel, en die gedeeltens, die independent zyn geweest, moeten haar aandeel niet in de Provinciaale, maar in de Nationaale Kas storten. Daar om ware het te wenschen, dat die plaatsen, zo als ieder naar *rato* eertyds heeft opgebragt, belast wierden in evenredigheid van de 60 millioenen.

Van Castrop zegt, dat, wat men ook moge besluiten, het hem voorkomt, dat 'er altoos surcheanse moet worden verleend.

Van Lockhorst zegt: Ik kan ook ten aanzien van Ysselstyn nog communiceeren, dat de Provintie van Holland, tot dus verre op voordragt van de Municipaliteit aldaar, van de Invoering van Hollandsche belastingen heeft afgezien; maar evenwel hebben de Burgers van die kleine plaats, (waarschynlyk op een getroffen overeenkomst met de Provincie Holland,) hun Goud en Zilver, zo ik my niet bedriege, ter somme van vyftien duizend Guldens opgebragt, en even hier door getoond, dat zy in de algemeene belasting dragen willen, en zo dit na eene algemeene regel, na de regel der billykheid geschied, twyfel ik geensints aan de welwillenheid dier Inwoners.

Cambier appuyeert dit.

Van Hamelsveld merkt aan, dat toen in 1725 Holland possessie genomen heeft van Vianen, zulks geschied is, onder speciale voorwaarde van voorbehoudenisse aller hunner Rechten en Prerogativen.

De President stelt voor, om, by appel nominal, te decideren, of deze Memorie zal gezonden worden aan Holland om berigt, dan wel of dezelve in handen eener personeele Commissie zal gesteld worden.

Van Beyma wil, dat eerst de surcheanse zal worden gedecreteerd: —— en wordt conform gedecreteerd.

Thans wordt, by appel nominal, het voorstel van den President in omvrage gebragt, en by meerderheid besloten, om deze Memorie te zenden aan het Provinciaal Bestuur van Holland, om berigt.

Een Request van *Ph. Scherp*, voormaals Soldaat onder *Guesdon*, in 't voorleden Jaar geincarcereerd, en zonder te zyn verhoord, een briefje van ontslag gegeven zynde, verzoekende om een honorabel ontslag: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van veele Burgers van Nymeegen, zich andermaal beklagende over den zwaaren last der Inquartiering.

De President steld voor, om het te stellen in handen van het Committé te Lande.

Evers zegt: de zaak in dit adres vermelt, verdient de ernstigste attentie dezer Vergadering; de inquartiering is niet alleen niet verligt, maar in veelen opzigte ook door de maatregulen van 't Committé te Lande zeer verzwaart; en moet op dien voet, na mate 't eindigen van het camperen der Troepen nadert, van tyd tot tyd zwaarder en drukkender worden; en hier uit zyn zeker de ergste gevolgen te dugten.

Van Leeuwen wil, dat het zal gesteld worden in handen van het Committé Lande, om te berigten, op welke wyze daar in zoude kunnen worden voorzien.

Van Hengst zegt, dat hy dit ten sterksten appuyeert, daar het in Utrecht in de voorleden week met de inquartiering weder allerbezwaarendst is geweest, zoo dat byna geen huis daar van bevreid is gebleven.

Hahn zegt, dat naar de Lecture van het Request, het hem voorkomt, dat het bezwaaren inhoudt tegen het Decreet dezer Vergadering; en dat hy dus vermeent, dat dit Request niet moet gesteld worden in handen van het Committé te Lande, maar in die der personeele Commissie, aan wiens hoofd zich de Burger *Cambier* bevindt; wyl het Committé te Lande niet dan disfavorabel daarop kan advyseren.

Cambier verzoekt, dat, daar zy reeds tot twee maalen over deze materie hebben geadvyseerd, en wel zonder vrugt, 'er eene andere Commissie mag worden benoemd.

Evers zegt: de zaak, Burgers Representanten! is deze, —

die van Nymegen naderden laast deze Vergadering met klagten over den drukkenden last der inquartiering; men antwoordt hun en geeft als een middel van Soulaas op een resolutie van 't Committé te Lande, die de zaak veel erger maakt. — Die van Gelderland en andere grensgewesten zyn lang door inquartiering gedrukt geweest, dit kan uit den aart der zaak niet anders zyn; maar nu zy eindelyk op eenige verligting hoopten, nu moeten zy de Hollandsche Militairen niet alleen Huisvesten, blyven Huisvesten, maar daarenboven van 't nodige onderhoud verzorgen, — en zy, die hun evenredig aandeel voor 't onderhoud van de Troepen van den Staat in de algemene Cas opbrengen, zouden dus daarenboven, voor hunne *byzondere rekening*, voor drie stuivers 'sdaags moeten leveren, 't geen hen voor elken man negen stuivers kost, ik insteer dat deeze zaak nader nauwkeurig onderzogt word.

De President stelt voor, om het te stellen in handen der personeele Commissie, met adsumtie van den Burger *Evers* :— conform gedecreteerd.

Een Request van *A. J. Jordan*, Commis der Generaliteits Finantien, verzoekende, dat, daar zyne lichaamstoestand hem belet de verklaring voor de Ambtenaaren afteleggen, het hem mag worden toegestaan, zulks by Procuratie te mogen doen: — geaccordeerd.

Een Request van de Wed. *C. Dekkers*, om onderstenning in haare toestand.

Van Beyma appuyeert dit ten sterkste, alzoo de Requestrante zich in de zorgelykste omstandigheden bevindt: — gesteld in handen der personeele Commissie tot de Bataven.

Een Request van *J. Ladenius*, verzoekende om vermeerdering van pensioen, by wyze van gratificatie: — in handen der personeele Commissie, aan wier hoofd zich de Burger *de Beveren* bevindt.

Een Request van *Jacobus Faay*, nader adstrueerende het verzoek, by zyn voorig Request gedaan: —— in handen der Commissie van de Buitenlandsche zaaken.

Een Request van *G. Weyman*, verzoekende om met den post van Provoost geweldige te worden begunstigd te Arnhem, zich verders by deze beklagende over den jegenswoordige Provoost aldaar:

Evers zegt: veele positieven in 't Request zyn waaragtig; schoon ik 't geheel niet aanneem te defenderen.

Het Request, zoo verre het verzoek betreft gesponeerd; doch wat de bezwaren betreft, gesteld in handen van het Committé te Lande.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: —— geaccordeerd by favorabel advys van de Commissie tot de Binnelandsche zaaken.

Midderich stelt voor, dat hy in het zekere geinformeerd is, dat de Representanten van Bataafsch-Braband, tegens de Intentie en Letter van het vierde Articul van het Decreet dezer Vergadering, in dato 5 Augustus, waar by de afscheiding van Kerk en Staat was gedecreteerd, hadden kunnen goedvinden, ter verkoop te doen aanslaan 163 Perceelen, behoorende onder de Geestelyke goederen; hiervan de Verkoop billietten in originali produceerende; dat, daar zulks ten eenemaale strydig was tegens het voormelde Decreet, de Vergadering hier in ten kragtdaadigste mogt voorzien, haar Decreet maintineeren, en deeze Verkoop surcheeren.

De President stelt voor, om dit voorstel te stellen in handen der personeele Commissie, by dat Decreet benoemd, en wyders surcheanse te verleenen, alles zonder resumtie.

Ploos van Amstel appuyeert dit.

Van Hooff wil, dat het ook ten fine van informatie zal worden gezonden aan die van Bataafsch-Braband: — conform gedecreteerd.

Van Hooff doet het navolgend Rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

By uw Decreet van den 15 Juny laatstleden, heeft het Ul. behaagd, in handen eener personeele Commissie te stellen, het Rapport, door de Commissie ter onderzoek der Geloofsbrieven, uitgebragt den 10 Juny, wegens het voorgevallene te Tilburg, by het verkiezen van eenen Representant en Plaatsvervangers, benevens alle de stukken en bylagen, daar toe relatif, ten einde de Vergadering te dienen van consideratien en advys, hoedanig in deezen zoude behooren te worden gedecreteerd.

Uwe Commissarissen van *Hooff*, *Greeve* en *van der Zoo* de eer hebbende by deeze hunne Consideratien en Advys aan de Vergadering voor te draagen, hebben vermeend, dat zy minder in de details, dan in de natuur van de zaak zelve dienden te treeden, en dat zy byzonder in het oog moesten houden eenige generale regels, of principes, waar van men in een vry Land, alwaar het Volk zyne Souverainiteit zelfs uitoeffent, niet kan afgaan, wil men de Souverainiteit des Volks niet geheel *illusoir* maaken.

De Souverainiteit, die in den boezem des Volks berust, wordt nimmer met meer gezag in eene representative Republiek door het Volk geëxerceerd, dan wanneer hetzelve in zyne respective Grondvergaderingen wordt opgeroepen, om zyne mandatairen te benoemen, ten einde de wetten, die door het gantsche Volk zyn aangenoomen, te doen onderhouden en executeeren.

Deeze Grondvergaderingen zyn inviolabel, in het uitoeffenen dier acte van Souverainiteit, zoo lang zy by het object van hunne Convocatie blyven.

Het voorwerp van de Convocatie is in deezen geweest, het benoemen van Kiezers, aan wien dan ook door het Volk de Souveraine magt gedelegueerd wierd, tot het benoemen van eenen Representant en Plaatsvervangers tot de Nationaale Vergadering van het Volk van Nederland.

Deeze Kiezers waren dus, zoo lang zy bleeven by het objet van hunne convocatie, ook inviolabel; zy kosten in het stil en wettig uitoeffenen, van de, aan hun door het Volk toevertrouwde en gedelegueerde magt door geen geweld gestoord of verhinderd worden: geen factieuse minderheid kan de vrye keuze tot eenen Representant en plaatsvervangers stooren, zonder een attentaat op 's Volks regt; want daar is geen Vryheid meer, daar alwaar men geweld pleegd.

De integriteit uwer Commissie, hoe geneegen zy ook anderfints zoude zyn, kan dus hier niet onderzoeken, in hoe verre de liefde tot het Vaderland, en de vreeze van geen Patriot tot Representant verkooren te zien, eenige branden-de Patriotten, ja zelfs met de beste intentie, tot die onbedreevene stappen hebben gebragt: ja uwe Commissie bekent gaarne, dat de beweegredenen, dewelke deeze onberaade stappen hebben veroorzaakt, byzonder in het begin van eene revolutie, min of meer excusabel zyn: maar uwe Commissie, uit respect, aan de Vryheid en de orde verschuldigd, kan

kan geen principe waar op 's Volks Souverainiteit berust, laten vaaren, om den onbedreven yver te verschoonen.

De Commissie tot het onderzoek der Geloofsbrieven, in haar uitgebragt rapport van den 10 Juny, avanceerde, „dat zy geen redenen heeft geallegueerd gevonden, waarom zy zoude moeten afgaan, van die gronden, welke door „haar, by haar voorig Rapport, den 23 Maart laastleeden, „ter deezer Vergadering ingeleverd, zyn aangevoerd geworden, ten betooge, dat de keuze op den Burger *W. Heeren*, „tot Representant ter Nationaale Vergadering, wegens het „District Tilburg, *als zynde een gevolg van dwang*, immers „niet overeenkomstig met en voortgevloeid uit de vrye stemming der Kiezers, dus niet konde worden beschouwd als „wettig; gelyk mede, dat, daar 'er ten opzichte der keuze „uitgebragt op den Burger *J. B. Verheyen*, *wiens verkiezing „anderfints legaal scheen te zyn*, niet was in acht genoomen, „dat geene, het welk door de Kiezers, volgens het 91 en „92 Art. van het Reglement, had behooren geobserveerd te „worden, en hem ook niet, volgens het voorschrift der „wet, was ter hand gesteld, of doen toekoomen den gevorderd wordende ondergeteekenden Geloofsbrief, *en zy concludeerden hier uit*, dat dus ook de keuze op hem *Verheyen*, „niet konde effect sorteeren".

De Rapporteurs der Commissie tot onderzoek der geloofsbrieven erkennen dus volleedig; dat de keuze op den Burger *W. Heeren* tot Representant weegens het district van Tilburg, als zynde een gevolg van dwang, niet kan worden beschouwd, *als wettig*, maar zy merken tevens aan, dat de voorafgegaane keuze, uitgebragt op den Burger *J. B. Verheyen*, wiens verkiesing zy anderfints legaal beschouwen, nogtans geen effect konde sorteeren; om dat men niet in acht genoomen heeft, dat geen, het welk door de Kiezers volgens het 91 en 92 Art. van het Reglement had behooren te worden geobserveerd, dewyl aan hem, volgens het voorschrift der wet, niet was ter hand gesteld noch hebben doen toekoomen den gevorderd wordende geloofsbrief.

Uwe Commissie moet hier omtrent enkel en alleen aan de Vergadering doen reflecteeren, dat het *indubitabel* is, dat het niet expedieeren van den vereischten Geloofsbrief, ingevolge het 91. en 92 Art. van het Reglement, ook niet anders kan beschouwd worden, als het natuurlyk gevolg van dien zelfden dwang, van dat zelfde geweld, waardoor de Rapporteurs de keuze op *W. Heeren* gevallen, hebben illegaal verklaard, dewyl de oproerige samenrotting de Kiezers, door verregaande excessen, en gewapenderhand gedwongen hebben, de uitgebragte keuze te vernietigen; maar dat daar door ook alle de Papieren, betrekkelyk tot die eerste uitgebragte keuze, zyn verbrand, en dat de Kiezers zelfs zyn uiteengegaan. Het eene is dus zoo wel een gevolg van geweld geweest als het andere, en, zoo wanneer dat geweld niet gepleegd was geworden, zoo zoude natuurlyk den vereischten Geloofsbrief niet alleenelyk aan den Burger *J. B Verheyen* zyn geëxpedieerd geworden, maar de Kiezers zouden in plaats tot de tweede, illegaal, en geforceerd verklaard zynde, keuze overtegaan, twee Plaatsvervangers verkooren hebben.

De eenige vraag, waarop uwe Commissie dus kan advyseeren, en de eer heeft ter decisie deezer Vergadering te brengen, is, of het gansche Volk van het District van Tilburg, ter verkiezing van eenen Representant, zal worden opgeroepen, dan of het Volk van dat District, zal worden gerepresenteerd in de persoonen alleen van hunne toenmalige verkoorene Kiezers, dewelke in het uitoeffenen, van de aan hun toevertrouwde en door het Volk gedelegueerde souveraine magt, ter verkiezing van eenen Representant tot de Nationaale Vergadering, op eene verregaande wyze zyn gestoord en gedwongen geworden. ——— En hier omtrent vermeent uwe Commissie het laatste te moeten advyseeren, uit vreeze, dat 'er in diergelyke gevallen, door het op nieuws oproepen van het gantsche Volk van het District, in het vervolg eene wyde deur tot verwarringen zoude worden geopend, zoo het genoeg was wettige Kiezers op eene feitelyke wyze uit een te dryven, om wederom andere persoonen tot Kiezers te doen benoemen en langs dien kant op eene indirecte wyze tot hun doelwit te geraaken,

Uwe Commissie submitteerd dus aan uwe wysheid het volgende Decreet:

„ De Nationaale Vergadering, overweegende, dat het Volk, „ wanneer het op eene wettige wyze in zyne respective „ Grondvergaderingen is opgeroepen, door niemand in „ het uitoeffenen dier acte van Souverainiteit, dewelke het „ object is van Convocatie, kan verhinderd of gestoord worden, „ zonder het geheiligste regt des Volks te schenden, consi„ dereerende, dat de Souveraine Macht, by het verkiezen van „ eenen Representant, in de Grondvergaderingen door het „ Volk aan wettige verkoorene Kiezers gedelegueerd worden„ de, die Kiezers in het uitoeffenen van de aan hun toever„ trouwde magt, niet kunnen gestoord worden, zonder 's Volks „ regt te krenken; considereerende eindelyk, dat de onge„ regeldheeden, welke op den 27sten January laatstleeden „ tot Tilburg door onbedreeven yver zyn ontstaan, en waar„ door de toenmalige Kiezers van dat District als toen in „ hunne Vergadering zyn verhinderd, en op eene feitelyke „ wyze zyn belet geworden, in het uitbrengen van hunne „ vrye stemming en keuze. Decreteert: dat het Volk van „ het District van Tilburg onmiddelyk zal worden opgeroe„ pen, in de Persoonen van die Kiezers, welke op den 27 „ January laastleeden door geweld zyn verhinderd gewor„ den; ten einde zy in staat gesteld worden, de taak, die „ aan hun door het Volk toen was opgelegd, te kunnen „ volbrengen; op dat 'er door het district van Tilburg eenen „ Representant en twee Plaatsvervangers benoemd worden". En zal van dit Decreet kennis gegeeven worden aan de hoogste Geconstitueerde Magt van Bataafsch Braband, ten einde zy in hunne wysheid zoodaanige middelen in den haaren beraamen, en in het werk stellen, als zy zouden vermeenen te behooren, om de orde en rust te maintineeren. Onderwerpende nogtans uw Commissie haar rapport aan Ulieder meerder verligt oordeel en wysheid.

Vesper zegt: wanneer op den 15 Juny l. l. by resumtie gedelibereerd wierd, op het Rapport, door de Commissie tot examinatie der Geloofsbrieven, over deeze zaake uitgebragt, heb ik daar tegens geadvyseerd, en, zoo ik vertrouwe, op wigtige gronden, uit het Reglement voor deeze Nationaale Vergadering, zelve beweezen, dat de keuze op den Representant *J. B. Verheyen* te Tilburg, wel en wettig geschied was (het geen de Rapporteurs ook niet ontkennen.) — waar omme ik ter dier tyd concludeerde, dat de Kiezers te Tilburg by den anderen zouden worden geroepen, om hunne werkzaamheden te hervatten, op die hoogte waar op dezelven door geweld gestoord waren, en dus alleen ter verkiezing van twee Plaatsvervangers, met welk advys het grootst gedeelte dezer Vergaderinge zich ter dier tyd conformeerde, en dus het uitgebragt Rapport rejecteerde. Waaromme ik als nu nog blyve insteeren, dat de keuze van den Representant te Tilburg wel en wettig, conform het Reglement, gedaan, door deeze Vergaderinge worde gehomologueerd, en dat de

Kie-

Kiezers zullen worden opgeroepen alleen ter verkiezing van twee Plaatsvervangers.

Reyns appuyeert het door *Verſter* geavanceerde.

De Preſident zegt, dat hy zich daar ook mede zoude kunnen conformeeren; dog dat hy echter in bedenking geeft, dat de Kiezers, ſchoon zy op het eerſte oogenblik door de vrees zeker bevangen waren, nogthans naderhand, al was het vier à vyf dagen later geweest, het credentiaal hadden kunnen opmaken en verzenden.

Kantelaar zegt: de aanmerking van den Preſident, te voren reeds gemaakt, en nu herhaald, wordt opgelost door de bedenking, dat de Kiezers, eenmaal uit elkanderen gegaan zynde, niet weêr uit eigen beweeging op nieuw vergaderen konden, om hun werk te voltooyen. Voorts vind ik over het algemeen het advys van den Burger *Verſter* zeer gegrond. De Kiezers werden feitelyk verhinderd, hun werk te voltooyen, en het geweld, aan hun gepleegd, kon hunne wettige verrigtingen niet onwettig maken. De keuze, door hun gedaan, en op den Burger *Verheyen* uitgebragt, moet haar volle beſlag hebben; en zy moeten dus weder by één worden geroepen, niet ſlechts om twee Plaatsvervangers te kiezen, maar ook om het credentiaal voor den Burger *Verheyen* te coucheren, te tekenen, en te expediëren, en dus, in één woord, om hun werk weder te beginnen op die hoogte, waar toe het gevorderd was, toen het geweld hen belettede verder voort te gaan. Met deeze kleine verandering kan zich de Vergadering met het Rapport conformeeren.

Greve vermeent, dat de Kiezers door een contra acte, de Stembilletten verbrand hebbende, de Vergadering hebben geſcheiden, en uit een doen gaan; dat hy zich dus met het geavanceerde niet kan conformeeren, daar zy hunne voorige acte hadden vernietigd.

Schimmelpenninck appuyeert het door den Burger *Kantelaar* geadvyſeerde, zeggende, van gevoelen te zyn, dat men eene Eeuwige hulde moet bewyzen, aan de Vergaderingen des Volks, als dan, wanneer het tot zoo eene plechtige *actus*, als het verkiezen van een Repreſentant, en dus tot het uitoefenen zyner Souverainen wil, is te zaam gekoomen; dat, zoo dit geen plaats heeft, en die Vergaderingen niet als onſchendbaar beſchouwd worden, hy dan moet bekennen geen idée van een wettig Volksbeſtuur te hebben; dat, dit dus gepoſeerd zynde, hy eeniglyk en alleen tegen het door den Burger *Greve* aangevoerde moet opmerken, dat het verbranden der Stembilletten, eene daad, welke uit het gepleegde geweld is voortgevloeid, geenzins de keuze onwettig maakt; dat, de keuze geſchied zynde, de verkooreneu Repreſentant daar door het eigendom der Natie zynde geworden, ook aan dezelve ongeſchonden moet verblyven; waaromme hy zich dan ook met het geopineerde conformeert.

Van Hooff zegt, dat, zoo het geweld niet was gepleegd geworden, de verkiezing nimmer zoude zyn in twyffel getrokken, en dus ook moet worden gemaintineerd.

Hahn vermeent, dat noch door het Rapport, noch door het aangevoerde van den Burger *Schimmelpenninck* die zwarigheid is weggenoomen, dat de Vergadering, na éénmaal door een Decreet de verkiezing onwettig te hebben verklaard, by een ander Decreet dezelve wettigt.

Kantelaar zegt: my dunkt, dat die zwarigheid wordt weggenomen, wanneer men in aanmerking neemt, dat de Vergadering, na het arresteren van het Decreet van 23 Maart, een aantal ſtukken heeft ontvangen, die haar nader licht in de zaak hebben gegeven, en die haar volkomen overtuigd hebben, dat de keuze op den Burger *Verheyen* wettig was uitgebragt, en dat alleen het geweld aan de Kiezers aangedaan de oirzaak was, dat zy hun werk niet geheel hebben voltoold. Het is op dien grond, dat de Vergadering eene Commisſie heeft benoemd, om te onderzoeken en te advyſeren, welk nader Decreet nû omtrent deze zaak zou behoorēn te worden genomen. En, ſchoon dit niet letterlyk in het Decreet - Commisſoriaal geſpeld ſtaat, de Leden zullen zich toch wel herinneren, dat de geest van dit beſluit is geweest, dat het Decreet van 23 Maart moest worden gerapporteerd. Dit kon en moest de Vergadering, na het ontvangen van nadere inlichting doen, en, wanneer zy nu maar het tegenwoordig Decreet motiveert, met de reden aan te voeren, die haar bewoog, het vorig beſluit in te trekken, dan zie ik geene zwarigheid meer.

En wordt conform het door dien Burger geadvyſeerde gedecreteerd.

Wormer doet rapport:

In naam der Commisſie, met de zaak der Griffie belast, op het aan hun ter hand geſtelde Request van de Bodens van Staat: dat zy, het zelve Request geëxamineerd hebbende, de Vergadering, nopens deeze materie, kunnen dienen van berigt, dat by het Committé te Lande bereids, wat het ſalaris en emolumenten der Bodens betreft, eenige ſchikkingen zyn gemaakt, en dat zy na examen van dien, de Vergadering zouden advyſeeren, om te ratificeeren, deeze door het Committé gemaakte ſchikkingen, en wyders, dat het Tractement zoude gerekend worden, ingegaan te zyn met 1 July l. l.: — conform gedecreteerd.

Dezelfde Burger rapporteert:

In naam der bovengemelde Commisſie, op het Decreet van den 9 Augustus, waar by dezelven gequalificeerd zyn geworden, om de Vergadering hunne consideratien te ſuppediteeren, zoo over het aanſtellen eene Contrarolleur der Bodens, als over de aanſtelling der Bodens zelve: dat zy van gevoelen zyn, dat thans, dat het zoo even door hun uitgebragt Rapport gearreſteerd is, de Vergadering zoude kunnen overgaan tot het decreteeren van een Contrarolleur der Bodens, op eene Jaarwedde van ƒ 1000, zonder meer, en van 14 Bodens op het tractement en emolumenten als by de zoogemelde reſolutie bepaald is, en, dat dan hier van aan de Commisſie tot het begeven der Ambten kennis dient te worden gegeven, om de voordragt te doen: —— conform gedecreteerd.

[Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.]

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 172. *Vrydag den 2 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 30 Augustus 1796.*

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

Vervolgens doet de Burger *Visscher* nog Rapport:

Namens de personeele Commissie, in wier handen, by Decreet van den 11 Augustus, gesteld is, het declinatoir Rapport van het Committé te Lande, op het Request van *de Fresfinel*, om als Ritmeester by de Armée te worden geplaatst, of inmiddels met het pensioen in dien rang te worden begunstigd: dat de Commissie, de zaak hebbende onderzogt, als ook het Rapport geëxamineerd, bevonden heeft; dat, wil de Vergadering, overeenkomstig haare meermaalen gemanifesteerde gronden van billykheid, zich gelyk blyven, in deezen eene uitzondering behoort te worden gemaakt, daar de Suppliant, welke zich aangebooden heeft, om den Lande te dienen, zeker zoude zyn geëmployeerd, of wel gepensioneerd, waare het niet, dat juist ter dier tyd, de Staaten 's Lands van Utrecht, hem in staat van beschuldiging hadden gesteld; dog van welke beschuldiging zy, nader ter contrarie overtuigd geworden, en hun gebleken zynde, dat de Suppliant ten vollen onschuldig, en hem deeze aanteiging alleen berokkend was door lieden, welke onvermoegd, dat hy, zyn Vaderland getrouw, hun niet naar het Rassemblement te Osnabrug was gevolgd, hier door zyn val hadden getragt te bewerken, zyn te rug gekomen, en de valschheid daarvan ontdekt; waarom dan ook vervolgens hem voordeelig hebben voorgedraagen; om alle welke redenen zy Gecommitteerden van advys zyn, dat het Committé te Lande behoort te worden aangeschreeven, om by de eerste gelegenheid, op den Suppliant, in den post van Ritmeester, reguard te slaan, en hem inmiddels in dien rang te pensioneeren: — conform gedecreteerd.

Floh doet Rapport:

Namens de personeele Commissie, in wier handen, ten fine van berigt, gesteld is, de Missive der Representanten van Friesland, by welke dezelve deeze Vergadering kennis geeven, zoo van de nieuwe verkiezing, door het Volk gedaan, als van de Titulature, welke zy voor het vervolg zullen bezigen; als wyders inzendende de Publicatie, door en van wegens de afgetredene Representanten geëmaneerd, ter voldoening aan den inhoud der exhortatoire Missive door deeze Vergadering aan hun geëxpedieerd; dat zy, dezelve Publicatie geëxamineerd hebbende, in de eerste plaats moeten aanmerken, dat dezelve behelst, eenige voorwaarden, op welke 18 daar by genoemde persoonen, welke ter zaake der ontstaane verschillen uitgeweeken zyn, vryheid wordt vergund, om weder te rug te mogen keeren; dat, daar die voorwaardens zeer vernederend zyn, de Commissie van gevoelen is, dat daar door, op verre na niet is voldaan aan den Geest deezer Vergadering, in de exhortatoire Missive aan den dag gelegd.

Dat de Commissie al verder, omtrend deeze 18 persoonen, daar in hebben bepaald gevonden, dat dezelve naar hunne terugkomst, geduurende den tyd van één jaar, tot geene Regeringsposten zullen verkiesbaar zyn: dat zy dit aanmerken als onbestaanbaar met de vrye Volkskeuze; dat de Commissie echter by geregde Publicatie eene periode of clausule vermeld gevonden heeft, dat dit namelyk geschiedde tot 's Volks gerustistelling; dat men intusschen zeker byzondere redenen moet gehad hebben, om deeze clausule daarby te voegen; iets het welk nogthans hun taak niet is te onderzoeken; daar zy aan den anderen kant vermeenden overtuigd te zyn, dat die 18 persoonen zich dit zeker zullen laaten welgevallen, daar 'er toch geen heil gelegen is, om zich in het Bestuur geplaatst te zien.

Dan dat al verders, deeze Publicatie behelst, eene uitsluiting van 12 persoonen: dat dit hun voorkomt in geenen deele te strooken met den meergemelden geest dier Missive; edog, dat de Commissie ook moet rapporteeren, dat, hoe hard, hoe grievend dit ook moge zyn, zulks echter niet kan gerekend worden te stryden met het

het geen in die Missive aan de Friesche Representanten is toegekend; wyl daarin is gemeld, dat men vergiffenis zal schenken, voor zoo verre de plaatselyke omstandigheden zulks toelaten, en de voortzetting der procedures aan de Hoogst Geconstitueerde Macht wordt overgelaten, voor zoo verre zulks bestaanbaar is met de goede orde van zaaken.

Dat de Commissie, niettegenstaande dit alles, verklaart van gevoelen te zyn, dat men beter gedaan had, alles in vergetelheid te stellen: zynde overigens het slot dier Publicatie volkoomen in den geest der Vergadering ingerigt. Dat zy aan de Vergadering moeten voorslaan, om niets onbeproefd te laaten, ten einde, op eene wyze, haarer waardig, die van Friesland tot algemeene harmonie aantespooren: — besloten te doen drukken en aan de orde van den dag te stellen tegens Maagdag over 14 dagen.

Ausffmorth rapporteert:

Namens de Commissie van Superintendentie, nopens het aan hun ter hand gesteld Request van den Secretaris van Leerdam: dat het de Commissie, na examen, is voorgekoomen, dat dezelve de onder hem berustende Penningen de Domainen speĉteerende, binnen zes weeken aan de Municipaliteit zal verplicht zyn te doen geworden, en voorts aan denzelven, in zyne qualiteit als Ontfanger, behoorlyke cautie te stellen: — besloten te doen drukken en aan de orde van den dag te stellen op Dingsdag over agt dagen.

De President, voorgesteld hebbende, om de Discussiën over het Rapport omtrend de Jooden heden avond in eene gecontinueerde Zitting te vervolgen, en conform besloten zynde, formeert de Vergadering in een Committé Generaal, en adjourneert dezelve tot heden avond ten half zeven uuren.

GECONTINUEERDE *Zitting van Dingsdag avond den* 30 *Augustus* 1796.

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

Ten zeeven uuren deeze Gecontinueerde Zitting geöpend zynde, communiceert de President, dat hy dezelve heeft doen beleggen, om de Discussien over het uitgebragt Rapport, omtrend de Jooden voorttezetten: — De Burger *de Mist* beklimt het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik had my voorgesteld, om over het onderhavige poinct van discussie, betreklyk de Jooden, en derzelver toelaating tot het Nederlandsche Burgerrecht, uitvoeriger te spreeken, als wel anders myne gewoonte is — de Natuur van het onderwerp, en een Historisch onderzoek, of, en in hoe verre, den haat, de vervolgingen, en wreedheden, door de Jooden, den eersten belyderen van den onschuldigen, en niets dan vrede en liefde ademenden Godsdienst van Jesus, aangedaan, moeten gehouden worden, voor de eerste oirzaaken der wederwraake, die deeze vervolgers, na hunne verstoornis, en verjaging uit hun Vaderland, op hunne beurt hebben ondervonden, en of niet de eerste schakel, van den verschriklyken keten hunner opgevolgde ongelukken en mishandelingen, die ik met al myn hart verfoeie, echter, geschiedkundig, in hun eigen gedrag moet worden vastgehaakt: — dit onderzoek, met al den aankleeve en gevolgen van dien, uit een Staatkundig oogpunt beschouwd, zou ons verre kunnen wegvoeren.

Maar myne spreekbeurt toevallig laater gekoomen zynde, hebbe ik myn eerste geschryf weder te rug gelegd. Men mag het, by onze discussien, den vroegere spreekeren ten goede houden en dank weeten, dat zy het onderwerp ruimer ontwikkelen, en, het zy *voor* of *tegen*, de hoofd-linien trekken, die volgende spreekers dienen kunnen tot leiding hunner byzondere denkbeelden, en ter vermyding van nodelooze herhaalingen, en verveelende afwykingen. Maar men getrooste zich veel liever een weinig vergeefschen arbeid — men vergenoege zich, wanneer andere voor ons, reeds onze eigene denkbeelden in het midden gebragt, en aan ons de moeite bespaard hebben, om die, misschien met eene andere sauce, weder optewarmen, en men offere zyne eigenliefde en zugt, om mede naar den roem van geleerdheid of welsprekendheid te dingen, op, aan den veel kostbaarderen tyd der Natie, en aan Ul. te veel gevergde oplettendheid.

Hoe kort ik dus ook zyn zal moet ik vooraf verklaaren hulde te doen, aan het zo wel ingerigt, als fierlyk uitgebragt Rapport, dat het onderwerp der tegenwoordige discussien uitmaakt. Als mensch, juiche ik met al myn hart toe, de daar in voorkoomende goede beginselen; en de zaak van het lydend Jodendom is daar by zo wel bepleit, dat, zo ik deswegens te vooren al had kunnen aarselen, ik, by het hooren en leezen van het zelve, my niet langer hebbe kunnen te rug houden, aan alle myne mede-natuurgenooten, die den Mosaischen Godsdienst al nog voor den besten houden, met het ruimste hart, de hand van Broederschap toetereiken.

Maar het Volk van Nederland, noch zelfs het Joodsch gedeelte van dit Volk, heeft my niet geroepen, om ter deezer plaatse myne byzondere neiging, en den wensch van myn hart, te stellen tot eene bepaalende beweegreden van het gevoelen, dat ik als deszelfs Vertegenwoordiger, moet uitbrengen. Dit gevoelen moet zich regelen naar het begrip, dat ik my, ter goeder trouwe maake, van het algemeen belang van Neerlands Ingezetenen, en van de middelen, die ik naar gronden van recht, ter handhaving van dit belang meene te mogen en te moeten bezigen. En hoe gegrond, hoe schoon, hoe nuttig zelfs, dit myn begrip my mogen toeschynen, ik houde my onbevoegd, daar naar, eenig besluit te neemen, of anderen daar toe te overreeden, zo dra ik overtuigd ben, dat zodanig besluit mynen last zou overschreiden.

En uit dit oogpunt de onderhavige zaak beschouwende, zal ik, met achterlaating van alle ander voorwerk, eenige algemeene gronden voor af doen gaan, om daar op myn besluit te bouwen: ze zyn deeze:

Men kan in eene Maatschappy woonen als Vreemdeling, of Ingezeten, zonder een eigenlyk gezegd Lid of *actif* Mede-Burger dier Maatschappy te zyn.

In beide gevallen worden wel alle onze zedelyke daaden bepaald door de algemeene Wetten, en een ieder draagd zyn geëvenredigd deel in de lasten, tegen het genot van een gelyke vryheid, veiligheid en bescherming:

Doch

Doch, aan het Lidschap of Burgerschap der Maatschappy, zyn byzondere voorrechten verknogt, die verbonden zyn aan de vervulling van byzondere pligten.

Aan niemand kan eenig voorrecht worden opgedrongen — hy moet 'er om vragen, en by dit vragen verklaart hy, uituitdruklyk of stilzwygend, zich te onderwerpen aan alle die pligten, die het bekomen van dit voorrecht hem zal opleggen.

Daar tegen, is ook geene Maatschappy verpligt, om haare voorrechten, en met naame het Burger recht, te *moeten* vergunnen aan allen die het vragen: Zy behoudt aan zich de onvervreemdbaare Vryheid, om te kunnen beoordeelen, of het haar al of niet nuttig zy, den Vrager het verzochte Burgerrecht toetestaan of te weigeren.

Dit oordeel moet worden overgelaaten aan de byzondere Uitvoerende Machten: en mag noch moet echter geheel willekeurig, maar bepaald zyn, door eenige algemeene Wetten, omtrend de vereischtens tot de toelaating in het Burgerschap.

De byzondere Voorrechten, en de byzondere pligten der *Burgeren* moeten door *zekere* wetten worden bestemd, ten einde een ieder vooraf weeten moge, op welke voorwaarden hy het Burgerschap bekoomen kan.

Het ontwerpen deezer algemeene en byzondere Wetten, voor het Burgerschap van dit Nederlandsch Gemeenebest, is een gedeelte van het geen wy verwagten moeten by het aanstaand Ontwerp eener algemeene Lands Constitutie.

Wy mogen daar by verwagten, dat verschillende gewigtige pointen, die tot nu toe onzeker schynen, en op welkers juiste onderscheiding men in de gehoudene discussien, (het zy met alle bescheidenheid gezegd) myn's erachtens, niet altyd behoorlyk gelet heeft, tot eene meerdere praecisheid zullen gebragt worden: als daar zyn de vragen?

„ Wat is het Neêrlandsch Burgerschap?

„ Welke bepaalde rechten en pligten brengt dit mede?

„ Aan wie staat het, dit Burgerrecht toetestaan of te weigeren?

„ Sluit het ruime woord *Neêrlandsch Burgerschap*, de byzondere Burgerrechten van *alle byzondere Steden en Plaatsen in Nederland*, in zich?

En heeft iemand, *Neêrlandsch Burgerrecht* verkregen hebbende, daar door van zelfs toegang in *alle* Gildens, (zo lange immers die nog in weezen zyn) heeft hy recht tot de groote en kleine Veeweideryen, vryheden van Visschen en Jagen, ontheffing van betaaling van Tollen, of andere Lasten; en recht tot die plaatselyke voordeelen die in *alle* steden van dit Gemeenebest, in de eene meer, en de andere minder, door de byzondere bewooners, *Burgers dier Steden*, genooten worden? Of, met andere en platter woorden: Als iemand *Neêrlandsch Burger* wordt, is hy dan daar door van zelfs, en met de daad, Burger van Amsterdam, Rotterdam, Middelburg, Utrecht, Deventer, Groningen enz. of moet hy de Burgerschappen dier Steden nog weer afzonderlyk vragen, en aan wie? en zo ja, welk bepaald voorrecht geeft hem dan het ruime *Neêrlands Burger recht*, en in welke hoek, stad of plaats van dit Gemeenebest, kan hy dat doen werken?

Staat het opkoomen en stemmen in de Grondvergaderingen — in een noodzaaklyk verband, met het geen wy tot nu toe *Burgerschap* genoemd hebben?

Offchoon men al geen verschil in Godsdienstige gevoelens, als eene verhindering tot bekoomen van het Burgerrecht, wil aanmerken, kunnen 'er echter geene redenen zyn, om aan sommigen, welkers staatkundige denkwyze, aan verouderde Volks-begrippen vaastgehegt, voor eene vrye Gemeenebest Regeering gevaarlyk geoordeeld wordt, het Burgerrecht *daarom* te weigeren, offchoon men de inwooning aan hun toestaat?

Zyn de voorrechten van het Burgerschap ook voor geene splitsing vatbaar? Kunnen 'er geene byzondere Classen van Burgeren zyn, die niet alle *dezelfde* lasten te dragen, *dezelfde* pligten te vervullen, noch aanspraak op *dezelfde* voordeelen der Maatschappy te maaken hebben?

En welke vraagen van dien aart men meer zou kunnen opperen, die aan de wysheid der Commissie tot het Ontwerp der Constitutie niet zullen ontglippen.

De Nationaale Vergadering, zal dit ontwerp kunnen beoordeelen, maar het Volk van Nederland *zelve*, zal die Wetten moeten bekragtigen.

Het is dus buiten de Magt dezer Vergadering, die Wetten vooruitteloopen.

En, na dat die door het Volk zullen bekragtigd zyn, zal het, uit den aart van alle welgeregelde Maatschappyen, aan de respective uitvoerende magten, in de byzondere Gewesten, Districten, Steden of Plaatsen, zyn overgelaaten, die wetten op de byzondere gevallen te appliceeren, en te doen werken ten behoeve van hun, die zulks verlangen.

Zyn 'er, die het vaststellen deezer nieuwe Wetten niet verkiezen aftewagten, maar die het hun belang rekenen, Neêrlandsch Burgerschap nog vóór dien tyd te bekomen, dan moeten zulke zich vervoegen daar, en by zodanige Geconstitueerde Macht, aan welke het verleenen van Burgerrechten tot nu toe is aanbevoolen geweest, en zich onderwerpen aan de Wetten ten deezen opzichte als nog in kragt zynde. Eene nieuwe, en nog te maaken Wet, kan doch niet werken voor dat zy aanweezig is — en eene voorige Wet houdt niet op te werken, noch verliest haare verbindende kragt, voor dat ze openbaar ingetrokken, of door eene nadere vervangen is.

Aan welke zyde, en uit welk oogpunt, men dan ook het verzoek der Supplianten, Tekenaars van het Request, by het Rapport vermeld, gelieve te beschouwen — en zonder in aanschouw, te neemen, of dezelve behooren tot eene nog werklyk exteerende byzondere Natie — noch welke hunne Godsdienstige gevoelens zyn mogen, is het by my buiten alle mooglyke bedenking, 1°. dat hetzelve geene anderen zin kan noch mag hebben, als een individueel verzoek, om voor *hunne persoonen* te mogen gesteld worden in de volle uitoeffening van Nederlands Burger recht — alzo het verkrygen van Burgerrecht een *personeel* voorrecht is, en *personeele* pligten medebrengt, die de een voor den anderen, zonder speciaale blykbare qualificatie, met geen effect vragen noch beloovenkan, of mag; waarom het eene volslagene absurditeit zyn zou, aan eene geheele Natie, of (wil men dit woord op de Jooden niet meer toepassen) aan 50,000 menschen te gelyk, een Burgerrecht toe te staan, 't geen maar door eenige weinige individueele Persoonen, voor als nog, gevraagd, en het geen ik zeker weete, dat door een zeer groot, en misschien wel het grootst aantal van hun, geheel niet verlangd wordt.

Maar 2°. *Dat dan ook derzelver verzoek aan* DEEZE VERGADERING *niet behoort* — dat wy, zo uit den aart van deeze Vergadering zelve, als specialyk uit den Lastbrief door Neêrlands Volk aan ons gegeeven, *geheel en al onbevoegd*, en *buiten Magt zyn*, *aan iemand ter wereld*, tot welke Natie hy behooren, of welker Godsdienst hy belyden, moge, *Neêrlands Burgerschap*, (in welken zin men dit woord dan ook neemen moge) *toeteſtaan*.

Kunnen echter deeze Requestranten gediend zyn, met eene eenvoudige verklaaring van onze zyde, dat wy het daar voor

 bou-

houden: *dat geene byzondere Godsdienstige gevoelens, eenig beletzel kunnen opleveren tegen het bekoomen van het Burgerrecht:* hier tegen wil ik my niet stellen, dit is geen nieuwe Wet, die wy maaken, maar het is, even als de afscheiding der Kerk van den Staat, het gevolg van de in Neerland, straks na de Revolutie, in den naam des Volks alömme afgekondigde Rechten van den Mensch en Burger, en van de grondbeginselen van Vryheid en Gelykheid daar by erkend. Hoe zeer ik dan nog zodanige verklaaring, in dit en alle andere gevallen voor nodeloos houde; alzo het nodeloos is, en veeltyds tot nieuwe twisten gelegenheid kan geeven, om na de plegtige afkondiging van eenige wet, by verscheiden opvolgende declaratoiren, de gevolgen van zodanige wet in zekere voorgestelde gevallen te bepaalen, vooral dan, wanneer de zaak zelve, by die gevallen bedoeld, als hier is *het Neerlandsch Burgerschap*, voor zeer verschillende uitleggingen, en voor ruimere of bepaaldere uitbreidingen vatbaar is. Het staat aan de uitvoerende Magten, de Wet op de gevallen te appliceeren — en wordt iemand, naar zyne meening, door eenige magt, daar in bezwaard, of belemmerd het effect van die Wet te genieten, dan staat een beroep aan de Hoogste Magt des Lands (*recursus ad Principem*) voor elk Ingezeten vry.

Ik concludeere dus:

Dat op het verzoek der Suppliannten, Tekenaars van het Request, houdende *om te hebben eene verklaring, dat de Joden, stemgerechtigde Burgers van het Bataafsche Gemeenebest zynde, gesteld worden in de volle uitoeffening van het Burgerrecht van Nederland, en dat alle storenis daar van door ons moge worden verhinderd:* alhier geene dispositie kan noch mag vallen, maar dat de Suppliannten moeten gerenvoyeerd aan die Geconstitueerde Machten, die voor als noch tot het geeven van Burgerschap bevoegd zyn, of by de toekomstige Landsconstitutie daar toe bevoegd zullen worden.

Terwyl ik, zonder daar door in het minste te willen hebben verkort of verzwakt de andere vereischtens, by de tegenwoordig nog standhoudende, of toekomstig vasttestellen Wetten, tot het bekomen van Burgerschap in eenig gedeelte, Stad of Plaats van dit Gemeenebest, gevorderd of noch te vorderen, echter, wanneer de meerderheid der Leden dezer Vergadering, daar heenen wil, my niet zal aankanten tegen het geven van volgende, of diergelyke verklaaring:

De Nationaale Vergadering erkent, als een gevolg van de in Nederland afgekondigde Rechten van den Mensch en Burger, en van de grondbeginselen van Vryheid, Gelykheid en Broederschap, dat het Bataafsche Burgerrecht onafhangelyk is van eenig Godsdienstig geloof.

Quesnel zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Myn voorneemen is niet geweest over dit onderwerp te spreeken; want waarlyk daar is genoeg van gezegt: en dus ben ik niet van zints, om in discussien te treeden; dewyl ik my volkoomen kan conformeeren, met het wel uitgebragt Advys van den Burger Representant *Schimmelpenninck*, en wel speciaal met deszelfs conclusie.

Maar, naar dat ik den loop der discussien over het stemrecht der Jooden beschouw, schynt 'er alleen eene huiverigheid te exteeren, die men door *eene verklaaring* gaarne zag weg genoomen, en daar zoodanige verklaaring zoo algemeen kan zyn, dat ze veilig, naar 't myn voorkomt, ieder burger kan, en behoort te doen, neeme ik de vryheid aan Uliedér Correctie de volgende voortedraagen, of deeze of diergelyke het decreet in deezen niet zoude kunnen bespoedigen, verzellen; want waarlyk men keuvelt te lang, en haree te veel met die Godsdienstige begrippen, die *Alleen* behooden te zyn van Staatkundige Redenaars, die het *tydelyke, dadelyk*, en het *toekomstige, wenschelyk* moeten bevorderen:

Myne *ideale* verklaaring is deeze:

„ Ik verklaare, als Burger van Nederland, de oppermac
„ des Volks, en alle oppermagtig en wetgeevend Bestuu
„ het zelve by wettige verkiezing vertegenwoordigende,
„ daar op berustende, te erkennen, en nimmer eenig and
„ Staatsbestuur, veel min Stadhouderlyk bewind, no
„ eenige erffelyke waardigheid, bediening en gezag
„ Nederland te zullen voorstaan, het zy met woorden
„ het zy met daaden, maar in allen opzigte als e
„ Nederlands Burger betaamt, my naar de vastgestelde or
„ van zaaken, by eene wettige gevestigde Constitutie, getro
„ welyk te zullen gedraagen, en des met het gantsche Vo
„ van Nederland, deszelfs wettige vertegenwoordiging
„ waar meede ik my als één en ondeelbaar vereenigd beschou
„ we, naar alle myne vermoogens te zullen helpen bevord
„ ren en maintineeren ".

Myns bedunkens zoude men die Jooden, dewelke deez of soortgelyke verklaaring doen, het Burgerregt niet kunn weigeren, veel minder het Stemregt volgens onze gemanife teerde Principes; — dit heb ik van myn pligt geagt te zegg over dit onderwerp, niet te min refereere my aan Uliede meerder verlicht oordeel.

Van Gulik zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar ik my ten vollen overtuigt houde, dat de reden waarheid, eens eindelyk over vooroordeel en heerschzuc zullen zegepraalen, — en men besloten heeft, de waare vr heid, de juiste en bestaanbare gelykheid, zo wel als de b minnelyke en pligtmatige broederschap; de bron van h maatschappelyk geluk, aan te kweeken en te blyven handl ven, zal ik, getrouw aan de onwrikbare beginzelen, waar onze Revolutie steunt, het vooroordeel, zo wel als de heersc zugt, korteiyk tragten tegen te spreeken.

Het is nog niet beweezen, Burgers Representanten, we monster het menschdom meer kwaad hebbe berokkend meer het geluk van den Staat hebbe benadeelt: — namelyl de heerschzugt, of het vooroordeel? maar zeker is het, d de waereld duizenden Tyrannen minder zou gerekend he ben, indien het vooroordeel niet reeds in de kindsheid v 't menschdom was geboren geworden.

Is 'er ooit een Volk, door vooroordeel, veracht, vernede en benadeelt? dan zyn het gewisselyk de Jooden; — d om die bronnen, waar uit alle deeze vooroordeelen zyn voo gevloeit, na te gaan en daar van een historiesch verhaal doen, beschouwe ik nodeloos, daar die allen reeds t klaarsten zyn aangetoond door de Rapporteurs, en op bondigste wyze wederlegt door een vertoog van de Reque tranten aan ons ter hand gesteld, en aan het publiek med gedeeld.

Dat Christenen in vroegere eeuwen, wanneer ze nog m het *Barbarisme* omgeeven waren, aan vooroudelyke en ing kankerde vooroordeelen gehegt bleven, is aan den geest di tyden nog toe te geeven; dan, daar de daagen van ove heersching thans verdweenen zyn, en men den eindpaal d onderdrukking gesteld ziet, zouden wy dan, die zig op d naam van Christenen beroemen, die de liefde prediken, rechten van den Mensch en Burger Leeraaren, en de Gely hei

heid, Vryheid en Broederschap, als het hoogste geluk aanmerken, nu nog een ogenblik aarzelen, om onze medemenschen, de Jooden, die, met ons verdrukt wierden, en nu met ons zyn vry geworden, die nevens ons hun schot en lot aan den lande opbrengen, ook als Burgers, als maatschappelyke deelgenooten, te erkennen?

Het is zeker, dat niemand aanspraak heeft op de rechten van den Burger, dan die de belangens der Burgerlyke maatschappy, zyn toegedaan; doch het is even zo zeker, dat geene maatschappy, zonder onrechtvaardig te zyn, een aantal nuttige Leden uit haar midden kan werpen, alvoorens zy van misdaaden overtuigt zyn geworden. Daar nu de Jooden, in onze Republicq, die met 't tegenwoordig bestuur te vreden zyn, beloven willen, om de plichten van een Republicain te vervullen, zo is 'er, myns bedunkens, geen schyn van reeden zelfs, om hun van de voordeelen der Burgeren te kunnen versteeken.

Noord-America en Frankryk, de twee voornaamste Republieken, hadden tog ook bewustheid van de stellingen van de verwagting der Jooden, en echter lieten zy zo deelen in de rechten van den Burger. — En zou het dus geen schande weezen, voor onze Bataafsche Natie, door vooroordeel aangezet of door ongegronde vrees geleid, de Jooden dezer Republicq nog langer als banditen te beschouwen, en zo maar met de sterke hand, van 't recht der Burgeren uit te sluiten? Neen Burgers Representanten, wy moeten als waare Republicainen menschlievend, en tevens Staatkundig handelen, en, zullen wy achting verdienen, onze grondbeginzelen volhouden!...

Ik zal hier niets meer byvoegen; dewyl ik geen zwarigheid maake, om my met het uitgebragt rapport te conformeeren.

Stoffenberg zegt:

...BURGERS REPRESENTANTEN!

Door het oordeelkundig Rapport van de Burgers Representanten *van Leeuwen* c. s., over het verzoek van eenige Stemgerechtigde Joodsche Burgers, aan deze Vergadering gedaan, by dat Rapport met meerderen vermeld, en de wel uitgewerkte Advysen door veele Leden dezer Vergadering daar over uitgebragt, is over die zaak zoo veel licht verspreid, dat ik dagt te zullen zwygen: dan by een meer bepaald inzien van dat alles, is het my nogthans voorgekoomen, dat een zeer notabel point, zoo al niet geheel geomitteerd, als dan echter maar zydelings is behandeld geworden; en ik heb daar om vermeend myne gedagten ook kortelyk te moeten ontwikkelen.

Dan eer ik ter zake koome, zal ik vooraf met weinigen zeggen, dat, voor zoo veel ik my kan herinneren, de Redenaars, die ten voordeele van de Jooden gesprooken hebben, de zaak voornamelyk hebben beschouwd met een Philosophiesch oog. Ik heb hunne zeer schoone Ideës hooren ontwikkelen, die ik veel al zoude adopteeren, indien wy thans bezig waren, met het oprichten van een *Platonisch* Gemeenebest; dewyl als dan de regelen van een gezonde Staatkunde zouden moeten wyken voor de verheven gedagten van den diepdenkenden Philosooph! maar of de Rechten van den Mensch en Burger in alle gevallen moeten en kunnen genomen worden in die ruime betekenis waarin door sommige hunner, — op gronden eener waare dan wel valsche Philosophie — die genoomen zyn: ook zelfs by het daar stellen van de Grond-Maximes eener Burger-Maatschappy, waar van de menschen die dezelve uitmaaken, *niet* zyn zoo als zy behooren te weezen, waar in gevolgelyk de belangens onderscheiden zyn, en zelfs tegen elkanderen over staan, daar voor de veiligheid van den Staat, ook voor het toekomende, moet gezorgt worden, en waar in het heil van het heil van het Volk de hoogste Wet moet zyn, — is by niet zoo volkomen zeker; want waar zal men dan met de bepaling van het Stemrecht — met het afvorderen van verklaringen, by veelen zoo sterk gedreven, en meer andere limitatien der Rechten van den Mensch, blyven — en de Historie van onzen tyd heeft, zedert weinige Jaaren, hier en elders, zoo veele voorbeelden opgeleverd, die myne denkbeelden ondersteunen, dat ik Ul. aandagt zoude verveelen, met dezelven aan te voeren, en de toepassing van het een en ander te maken op het onderhavige geval.

De Rapporteurs houden my daarom ten goeden, dat ik my, met de gronden die zy, volgens pag. 3. van het Rapport, voor de admissie der Jooden tot alle Maatschappelyke Rechten, in de regels der gezonde Staatkunde vermeenen te vinden, niet kan vereenigen; komende my, al het geene door Hunl. ter dier plaatse is aangevoerd, veel eer voor, als een korte *Historia facti* van de reedenen waarom, naar Hunl. inzien, de Jooden ten sterksten aan het voorig Bewind zyn verkleeft geweest en gebleven, als wel een overredend betoog, dat de belangens van den Staat zouden gedogen, — ik zwyge, dat die zouden vorderen, alle Jooden in Nederland wonende, te stellen in de volle uitoeffening van het Burger-recht van Nederland.

Maar ook hier op wil ik niet stil staan, dewyl anderen reeds de zaak aan de Staatkundige zyde *voor* en *tegen* beschouwd hebben, en myn oogmerk alleen is Ul. te bepaalen by het volgende:

Indien ik de woorden van het *Concept Decreet*, pag. 14 van het Rapport te vinden, wel begreepen heb, dan behelst het zelve niets meer, als dat deze Vergadering zoude dienen te *erkennen*, dat de zogenaamde Jooden in Nederland *tot het Volk behooren*, en in den volmaaksten Gelykstaat met alle andere Burgers *behooren* gesteld en gehandhaaft te worden, ten aanzien der Maatschappelyke rechten en pligten.

Het voldoet derhalven in geenen deele aan het verzoek der Requestranten, en vervat niet in zig het geene veelen, zoo het schynt, daar in vermeenen te vinden.

Dan hoe dit ook zy, naar myn inzien, behoort deze Vergadering noch het een, noch het ander te Decreteeren; want wy zyn onbevoegd *te erkennen, dat de Jooden in Nederland tot het Volk behooren*.

En dusdanige *erkentenis*, door *ons* gedaan wordende, zoude aan de Jooden weinig, en mogelyk wel geen het minste, nut aanbrengen; dewyl doch het effect van die onze *erkentenis* zoude afhangen van het welbehagen der Hoogst Geconstitueerde Machten in de onderscheidene Gewesten.

Derhalven zoude, naar myn inzien, het eenige en ook het waare gevolg van zodanig decreet zyn, dat deeze Vergadering haare macht zoude extendeeren, buiten de limiten aan haar gesteld — dat zy zoude hazardeeren zig te compromitteeren aan, en veelligt brouilleeren met, de respective Gewesten — en wel zonder eenig wezentlyk nut aan de Jooden toetebrengen.

Om dit een en ander een weinig nader te betoogen, en wel ad Primum, dat deeze Vergadering onbevoegd is, *te erkennen, dat de Jooden in Nederland tot het Volk behooren*; zal ik aanmerken,

Dat de Jooden reeds voor hunne komst in Egypten een afgezonderd Volk zyn geweest, en na hunne gevankelyke wegvoering uit Canaän, en eindelyke geheele vernietiging van

van hunne Burgerstaat en verstrooying over den geheelen Aardbol, een afgezonderd Volk zyn gebleven, en heden ten dagen nog zyn, is, naar myn inzien, door meer als één redenaar, die voor my gesprooken heeft, zoo volkomen beweezen, dat, onaangezien al het geene daar tegen is aangevoerd, het by my als nog daar voor gehouden wordt, dat al'e Jooden, waar ter plaatse zy zig ook bevinden, zig nog tot op dit oogenblik houden te zyn Leden van één en dezelfde Burgerstaat, geheel op zig zelven staande, en door Burgerlyke Wetten van alle andere Volken afgescheiden.

De Jooden in Nederland zyn dus, in myn oog, geene zogenaamde Jooden, (ik spreek hier van de Jooden in het gemeen, en niet van de Requestranten, die zelve weeten moeten wat zy zyn,) maar zoo wel in der daad, als in naam effective Jooden of Israëlers; en ik houde het daar voor, dat zy geen ander Volk willen zyn.

De Requestranten hebben daarom zig ook wel gewagt, te verzoeken, dat de Jooden, stemgerechtigde Burgers van het Bataafsche Gemeenebest zynde, mogen *erkend worden tot het Volk van Nederland te gehooren.*

Daar van spreeken zy geen woord, maar verzoeken dit, en ook niets meerder: dat de voorgelibelleerde Jooden *gesteld worden in de volle uitoeffening van het Burgerrecht van Nederland.*

Zal men dan de Jooden iets opdringen, dat zy niet vragen? dat zy nimmer zullen willen zyn — en hun afrukken van dat Volk, waar van zy een gedeelte willen blyven uitmaken?

En dit zoude egter het geval zyn, indien het geprojecteerde Decreet wierd geconcludeerd.

Want als deeze Vergadering by een formeel Decreet erkent, dat de Jooden in Nederland niet alleen tot het Volk behooren, maar ook in den volmaaksten gelykstaat van Rechten en Pligten met alle anderen, die daar toe gehooren, behooren gesteld en gehandhaaft te worden, is het even zoo veel, als of 'er wierd gedecreteerd, dat de Jooden in Nederland niet meer Jooden, maar Nederlanders zouden zyn: is deze Vergadering daar toe bevoegt?

En als men de zaak aan de zyde van het Volk van Nederland beschouwd, dan hebben wy even zoo weinig bevoegtheid en macht, om aan dat Volk, zonder zynen expressen wil, een gedeelte van een vreemd Volk, dat andere Zeden, andere Burgerlyke Wetten heeft, in te lyven.

Die macht, Burgers Representanten! is nooit aan ons opgedragen: immers ik kan in het Reglement voor deze Vergadering, het eenige meetsnoer van onze qualiteit, geen jota noch tittel vinden, waar uit kan afgeleid worden, dat zulks aan ons is opgedragen: maar integendeel leert art. 100 en 101 wel het tegendeel, want daar by wordt alles, wat huishoudelyk is, en speciaal de zaaken van policie, aan deeze Vergadering ontzegt, en aan de respective Gewesten voorbehouden.

Dog dit leid my tot myne tweede hier vooren opgegeeven bedenking: dat de voorige gementioneerde erkentenis, door ons gedaan wordende, aan de Jooden weinig, en mogelyk wel geen het minste nut zoude aanbrengen, dewyl het effect daar van zoude afhangen van het welbehagen der Hoogstgeconstitueerde Machten in de onderscheiden Gewesten.

Ten minsten ik houde het buiten contest — en ik heb ook tot nog toe door niemand der Leden hooren in twyffel trekken, — dat de bepaling van het Stemrecht is, en tot dat 'er eene Constitutie door het Volk zal zyn aangenomen, moet zyn en blyven, eene *pure* huishoudelyke zaak, onder de politieque schikkingen van ieder gewest gehoorende.

En ten opzigte van al het geene de Gilden specteert, en dus ook inzonderheid tot het al of niet admitteeren in dezelven, het welk eigentlyk de groote zaak is die de Jooden bedoelen, is dit zeker nog minder tegenspraak onderhevig.

De Rapporteurs hebben dit een en ander ook zelven gevoeld en zeggen daarom pag. 14. dat door het, door hun geprojecteert Decreet, noch aan het verzoek der Requestranten voldaan, noch het geweld geweerd word, en voegen 'er by, dat de aart van het tusschenryk der Nationale Vergadering niet toelaat, om iets meer te bereiken als *wenschen*, geduurende het tydvak der Revolutie (en dus tot aan het daarstellen van eene Constitutie), en willen daarom het te nemen Decreet doen verzellen door eene adhortatie aan de Hoogt-Geconstitueerde Mach en in de respective gewesten.

Maar wat hoop is 'er Burgers Representanten! dat zodanige exhortatie een goeden uitslag zoude hebben? — Want naar myn inzien zyn de Hoogst-Geconstitueerde Machten, even onbevoegd als deeze Vergadering, om de Jooden in de Gildens te admitteeren; om dat zulks een zaak is die van ouds her tot het Huishoudelyke van de Steeden gehoort.

Het is derhalven in geenen deele te verwagten, dat de middelen, by het Rapport voorgeslagen, eenparige en generale Resolutien in alle de Gewesten ten gevolge zouden hebben. — Een gebrekkelyk werk, en zeer veele confusien zouden dan ook het gevolg daar van weezen.

Alle deeze bedenkingen en zwarigheden, welke met veele anderen zouden te vermeerderen zyn, leeveren, naar myn inzien, genoegzame motiven op, om, voor als nog, omtrend de zaak der Jooden, niets te beslissen.

Verre zy het van my verwyderd, Burgers Representanten! dat ik een hater van dat Volk ben: het tegendeel is waar; ik beklaag deszelfs Lot; en wensch van harten, dat het zoo gelukkig zal gemaakt worden, als mogelyk is! maar ik begryp, dat *deeze Vergadering* hun dat geluk niet kan bezorgen; dat zulks het gevolg moet zyn van de Constitutie, die wy verwagten. En wy weeten immers, met genoegzaame zeekerheid, dat de Commissie, aan wien het gewigtige Werk van deszelfs ontwerping is aanbevoolen, en toevertrouwd, ook daar over derzelver gedagten laat gaan; — wy hebben immers alle gronden, om te verwagten, dat daar by het belang der Jooden niet zal vergeeten, maar met alle mogelyke onpartydigheid behandeld, en geregeld worden, — het kan immers niet lang aanlopen, dat derzelver arbeid een onderwerp van onze deliberatien zal worden, — en zullen wy dan, door te veel te haasten, met wel te willen doen, het wagen een besluit te neemen, waar door de Commissie in deszelfs vrye deliberatien zoude kunnen worden gehinderd, of dat met het ontwerp van de Constitutie zoude kunnen stryden. Bedenkt in tyds, Burgers Representanten! of zulks voorzigtig! — of zulks wys zyn zoude.

Ik ben mitsdien van gedagten, en Concludeere, dat het Request, en het daar over uitgebragte Rapport behoort gesteld te worden in handen van de Commissie van Constitutie, om daar op zoo veel reguard te slaan, en daar van zoo veel gebruik te maaken, als zy zal vermeenen te behooren.

Schonegevel zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wanneer het verzoek der Jooden, waarover wy thans delibereeren, daar heen' strekte, om het volle genot der Burgerrechten toe te staan aan de Joodsche Natie, of wel aan de Neder-

derlandsche Jooden, beschouwd als uitmakende een afzonderlyk lighaam in den Staat, dan zoude ik, zonder bedenken, *tegen* dat verzoek adviseren. — Doch, dan had het Request geheel niet in deliberatie mogen gelegd worden, als zynde, in dit geval, strydig in de form, tegens de ordre, by deze Vergadering vastgesteld.

Maar, hier over heeft de Vergadering anders gedagt, want toen het Request, in Maart laatstleden, aan haar gepresenteerd was, heeft zy hetzelve zonder bedenken tot een onderwerp van haare deliberatien gemaakt, en eene Commissie benoemd om het verzoek te examineren, en daar over een Rapport uit te brengen.

Dit is dus een onbetwistbaar blyk, dat de Vergadering het verzoek toen uit een ander oogpunt beschouwd heeft, als sommige Leden het thans willen beschouwd hebben.

De Burger *Schimmelpenninck*, heeft, met zyne gewoone klaarheid, dit punt dus voorgesteld:

„ Eenige Jooden verzoeken dat ook aan Jooden in Nederland woonende, niet collective, maar beschouwd als *individuele Leden* van den Burger Staat, even als aan andere Ingezetenen, mag vergund worden het volle genot der Bataafsche Burgerrechten."

Dat de Jooden hier toe het volkomenste recht hebben, is door den zoo evengemelden Burger, en door de Burgers *Kantelaar* en anderen, naar myn gedagten, ten vollen beweezen. Ook heeft de Burger *Zubli* de verpligting, om hun dat recht toe te kennen, door menschlievende, door Christelyke drangredenen, ten sterksten aangedrongen.

Wel is waar, de Burgers *van Hamelsveld*, *Lublinck* en anderen hebben, in hunne beredeneerde advysen, hunne bedrevenheid getoond in de oude Schriften der Jooden, en veele schoone aanmerkingen in het midden gebragt; dan daar zy, zoo als 't my voorkomt, de zaak niet in deszelfs waare daglicht beschouwden, zoo hebben zy ook (men vergeeve my deze uitdrukking) veele dier aanmerkingen hier ontydig gemaakt.

Onder anderen heeft men, als de gewigtigste tegenwerping tegen het verzoek, gezegd, „ dat *waare* Jooden het Bataafsch „ Burgerrecht niet konden begeren, dewyl dit Lynrecht streed „ met der Jooden begrippen van hunnen toekomenden *Messias* en zyn Ryk, en dat zulken der Jooden, die dit begeeren, geen *waare Jooden*, maar besneden Wysgeeren waren." Hier tegen zoude men kunnen aanvoeren, dat, gelyk veele der hedendaagsche, meer verlichte Christenen verschillen van die van vroegere eeuwen, omtrent uitdrukkingen, wegens eenen toekomenden staat, hen toegezegd, zoo ook, by de toenemende verlichting, de denkbeelden van eenige hedendaagsche Jooden, omtrent hunnen Messias en zyn Ryk, zeer wel kunnen, en waarschynlyk zullen verschillen van die der vorige en ook van vele hedendaagsche minverlichte Jooden. — Dan dewyl deze en alle dergelyke aanmerkingen, by het tegenswoordig onderwerp, naar myne meening, geheel niet behoren, en wy niet geroepen zyn, om hier te beslissen, zoo zal ik u daarmede ook niet langer ophouden. Dit alleen meene ik te moeten zeggen, dat alle tegenbedenkingen, afgeleid uit de gevoelens van Baatzuchtige en bevooroordeelde Jooden, my niet zullen doen vergeten, de verpligting, welke op my ligt, van aan alle myne medeingezetenen, en dus ook aan de Nederlandsche Jooden gelyke Maatschaplyke Rechten en Plichten toe te kennen.

Ik concludere dan Conform het Decreet by het Rapport voorgesteld.

De Leeuw zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Byaldien ik het verzoek der Jooden, om *in het volle bezit van het Burgerrecht gesteld te worden*, beschouw en beoordeel, als Medelid der Maatschappy, zoo erken ik, volgens de grondbeginselen der rechten en plichten van den Mensch en Burger, de Jooden myne Mede Menschen en Natuurgenooten, ook voor myne Mede-Ingezetenen en Mede-Leden derzelfde Maatschappy, en staa hen dierhalven toe, alle de rechten, die ik voor myn zelven begeer.

Het onderzoek, of de Jooden Nederlandsche Burgers kunnen zyn, als mede of de meerderheid der Jooden dat recht wel begeert, komt my onnodig voor, vermits dit de zaak der Jooden en niet de onze is: als den Jooden het Nederlandsche Burgerrecht wordt toegekend, staat het aan een ieder hunner vry, mits voldoende, aan het gene daar toe, volgens de wet, zal vereischt worden, om zig voor Nederlandsche Burgers te doen erkennen; zy zo min als anderen, kunnen gedwongen worden, dadelyk van dat recht gebruik te maaken, doch, zulks doende, brengen zy zich onder dezelfde verplichting als andere Nederlandsche Burgers. Eene mindere verlichting, meerdere armoede, grootere gebreken, maken geene zwarigheid, by de admissie van een *individu* der Jooden, tot actief Burger, uit; hy Jood staat met alle zyne natuurgenoten gelyk in rechten, en moet zich even als andere Leden der Maatschappy aan gelyke plichten verbondenen rekenen, dewyl de uitvoerende magt genoegzaam in staat zal gesteld worden, om elk Lid, hy zy dan Jood, Christen, of van eene andere gezindheid, tot gehoorzaamheid aan de wetten te noodzaken.

Ook weegt by my de zwarigheid, dat Jooden, Nederlandsche Burgers wordende, ophouden Jooden te zyn, zeer weinig; want daar door zoude maar eene andere godsdienstige Secte gebooren worden, terwyl het getal der echte Jooden zoude verminderen.

Beschouw en beoordeel ik het verzoek der Jooden, als een Christen, zoo vind ik my niet in de verplichting, om de Jooden eenig recht in de maatschappy te onthouden, en dus doende te onderdrukken, maar myne Godsdienst legt my de plicht op, om het beminnelyke derzelve, door liefde tot myne evennaasten, waar onder ook de Jooden voorzeker behooren, te bewyzen, en myne Godsdienst ontzegd my de vrymoedigheid, om zodanige beletselen daar te stellen, waar door dat geene buiten werking zoude blyven, het welk misschien een middel is, om de Joden van hunne dwalingen af te brengen.

Ik kan dierhalven op zyn tyd geene andere stem als ten voordeele des Jooden uitbrengen, en hier van heb ik reeds blyken gegeven, wanneer ik in de Commissie tot ontwerp van een Bestuur voor de Stad Utrecht werkzaam was.

Maar thans, Burgers Representanten! moet ik voornamelyk en alleen als Representant van het Volk van Nederland, mynen plicht betrachten, achtervolgens het Reglement, waar op ik dien post heb aangenomen.

Alschoon ik my ten tyde der discussien over het afscheiden van de Kerk van den Staat, niet heb doen hooren, om door herhalingen geen tyd te verspillen, heb ik egter blymoedig en met overtuiging tot het deswegens genomen decreet ingestemd, om dat het een direct gevolg was van ons aangenoomen *principe*, het welk men niet verwachten kan, dat, uit hoofde van eenige wet in de Provintien of Steden, op eene zo-

zodanige wyze zouden worden tegengesprooken, dewelke eenige bedenkelykheid deswegens overliet. Maar de Gilden Wetten, die nog niet zyn afgeschaft, de ordonnantien over het recht van inwooning, die nog bestaan, de intermediaire Reglementen van Regeering voor Provintien of Steden, nog korten tyd geleeden gemaakt, zyn zoo veele redenen, die my het volle bezit van het Burgerrecht der Jooden doen voorkomen, als begrepen zynde onder de bepaaling in de Art. 100 en 101 van ons Reglement, en dus behooren tot het huishoudelyke der Gewesten. Ook moet ik het hoofdoogmerk dezer Nationaale Vergadering, namelyk het daarstellen eener nieuwe Constitutie, achtervolgens het Reglement, en myne belofte tot naarkoming van het zelve, zoeken te bereiken. Wie Stemgerechtigd kan zyn, wie Kiezer, wat omtrend de Gilden in het vervolg zal plaats hebben &c., zullen voornaame pointen uitmaken van eene nieuwe Constitutie. Door dezelve zal het verzoek der Jooden worden toegekend, of afgeslaagen: en ik beschouw deeze zaak zoo dir ét verbonden met het werk der Commissie tot het ontwerpen van eene nieuwe Constitutie, dat deeze Vergadering, zonder de medewerking der Leden, die gemelde Commissie uitmaken, geheel onbevoegd is, om 'er over te oordeelen: dezelve is noodzakelyk in het werk der Constitutie begreepen, en zal, als een gedeelte daar van, andermaal het object der deliberatien deezer Vergadering moeten worden.

Maar, alschoon ik met de Conclusie van het uitgebragt rapport, voor als nog, my niet kan conformeeren, zoo hoop en vertrouw ik, dat de Rapporteurs, binnen korten tyd, het genoegen zullen hebben, om, by het daarstellen der Constitutie, niet alleen het beginzel, door hun voorgesteld, maar ook het dadelyk in werking brengen van het zelve, te zien decreteeren, en dus den grootsten prys tot loon van hunnen arbeid erlangen, namelyk, het welgelukken van het geene zy volgens hunne aangenoomen *principes* zich hebben verplicht geacht, te moeten advyseeren, en met zoo veel wysheid als overtuiging hebben voorgedragen en aangeraaden, waar toe ik van nu af aan verklaare, als dan, te zullen medewerken.

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract der Zitting van Donderdag den 1 September 1796.

De President communiceert, dat wegens het Spaansche Hof tot Commissaris Liquidateur, ten einde de Commercieele verschillen te vereffenen, benoemd is de Burger *Columbo*, en tot Minister by de Bataafsche Republiek *Don Jöan Anduara:* stellende de Commissie van Buitenlandsche zaken tot Kamer- en Charterbewaarder, voor, de Burger *J. Huygens*, thans Clercq by Holland: —— in advys gehouden tot morgen.

Eene Missive van de Nederlandsche Maatschappy: TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN, inzendende een exemplaar hunner werken: — de Missive te doen drukken, aan de Leden rond te geven, en verders in handen der Commissie over de verbetering der Schoolen benoemd: wordende wyders verklaard, „*dat die Maatschappy, voor, na, en in den Jaare 1787 niet opgehouden heeft, zich by het Vaderland verdienstelyk te maaken.*"

Een Adres van *Doelman* c. s., Gedeputeerden van onderscheidene Districten in het quartier van Nymegen, zich beklagende over de onwettigheid van twee Leden van dat Quartier, welke quæstie by de Geldersche Land-dag domestiek verklaard is: — in handen eener personeele Commissie, om te dienen van consideratien en advys.

Requesten van *Gulscher en Muller*, *E. J. Penning* en *F. Blondel*, om Specie voor Graanen uittevoeren: —— aan de Marine om 'er op te disponeeren.

Een Request van *Gildemeester*, om Cargasoenhouders en Zylgaten naar Lisabon te voeren: —

Een Request van *D. Hulsebosch*, om Touwwerk naar Cadix te zenden: — beiden aan de Marine.

Een Request van *Boogmans*, om de post van Chef de Bataillons by de Artillery: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *de Pineda*, om pensioen: — aan het bovengenoemde Committé.

Eene Memorie van *Th. Nauta*, over de Geestelyke goederen: — gesponeerd.

Het Committé van Administratie der Fransche Troupes, zal in het laatst van de Maand September, in de Provincie Zeeland, Publicq aanbesteeden, de Vivres, Fourage, en verdere benoodigheeden voor de Fransche Troupes, aldaar gecantonneert of gecampeert, waar van de tyd en plaats nader zal worden geadverteert.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé.

W. VAN EYK, *Secretaris.*

Het Committé van Administratie der Fransche Troepen, resideerende in de Hage, zal op Woensdag den zevende September eerstkomende, by beslootene Biljetten, aan de minstinschryvende aanbesteden: Vyf honderd stuks Wolle Dekens, twintig duizend elle witte Carzaay, tien duizend elle donker blaauwe Carzaay, negen duizend paar Schoenen, vier honderd Canonniers Zabels, dertig Degens voor Adjudanten, — waar van in tyds de Modellen en Staalen, benevens de Conditiën van Aanbesteding, aan het voorn. Committé te zien en te leezen zullen zyn. —

Ter ordonnantie van 't zelve Committé.

W. VAN EYK, *Secretaris.*

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 173. *Zaturdag den 3 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Gecontinueerde Zitting van Dingsdag avond den 30 Augustus 1796.*

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

De Deliberatien, over het Rapport, betrekkelyk het stemrecht der Jooden, voortgezet wordende, beklimt de Burger *Vonck* het Spreekgestoelte, *en zegt:*

BURGERS REPRESENTANTEN!

Welk rechtgeaart Nederlander kan zwygen, wanneer 't aankomt op het nemen van een besluit, waar mede de eer van het gantsche Bataafsche Volk, dat wy representeeren, de eer van deze Vergadering, moet staan of vallen?

De uitspraak, welke deze Vergadering doen zal over de klaagstem van hare *Nederlandsche Medeburgeren, van hare Committenten*, het Joodsche geloof belydende, zal, ik vertrouwe het zeker, even als in het voorledene, bewyzen opleveren van hare wysheid, en van hare gehechtheid aan onwrikbare grondbeginzelen van rechtvaardigheid, van waare Vryheid en gezonde Staatkunde: — wankelden wy in dezen, wy zouden gevaar lopen, het slot van het vertoog der Requestranten op ons te hooren toepasselyk maken; „ dat, „ namenlyk, het besluit in dezen te nemen, de Vergadering „ moet kenmerken, te bestaan, voor het grootste gedeelte, „ of uit edele, weldenkende, rechtvaardige en in alles zich „ zelven gelyk blyvende mannen, of uit dwingelanden, die, „ om hunner eigenbelangwille, alle hunne grondbeginzelen „ verzaken, en het, door de Tyrannen zo geliefkoosd, *zo* „ *wil ik*, en *zo begeere ik*, alleen tot richtsnoer hunner han- „ delingen nemen " — Dan laat ik my niet ophouden, met te énumereeren, welke de te dugtene uitwerkingen zouden zyn by een aantal onzer Committenten, het Joodsche geloof belydende, by eene niet te verwagtene ontstentenis hunner zo billyke reclames: — de by zo veele gelegenheden gemanifesteerde principes waarborgen my ook in deze, dat de Vergadering zich zelve zal gelyk blyven: — Ik ga dus tot de zaak in questie over.

Ik zal geen enkeld woord spreeken, om 't recht van onze Committenten, behoorende tot het Kerkgenootschap der Jooden, te staven: — het overtuigend vertoog, en het eerlyke, wel overdagt rapport, laat daar aan geen twyffel over: en hoe zeer veelen zich ook beyverd mogen hebben, om het recht van een gedeelte hunner Committenten te wederleggen, of tegen te spreeken, zo hebben zy zich wel zorgvuldig gewagt, om de gronden, by 't vertoog en by het rapport aangehaald, aan te roeren, om dat men met geen schyn van grond dezelve énerveeren kon.

Ik zal my dus alleen bepaalen, om alle schynargumenten te ontzenuwen, waar mede men getragt heeft, het recht der Joden te betwisten.

Welk is 't verzoek der Requestranten? en wat moet hier beoordeeld worden? — vragen zy, om als dadelyke Burgers van 't Gemenebest erkend te worden? neen, dat vragen zy niet: zulks behoefden zy niet te doen; — zy zyn het reeds; zy erkennen het te zyn; — dit is een *jus quæsitum*, dat hun geen mensch, dan door overmacht en geweld, ontnemen kan; — dit is eene gewysde zaak, die eerst voor de Provisioneele Representanten van 't Volk van Holland, en vervolgens by Hun Hoog Mogenden, met alle mogelyke vehementie is bepleid en gecontradiceerd, en dus, als het ware, *in Judicio Contradictorio*, ten voordeele der Jooden door het allerhoogste Gerichtshof is gedecideerd. —— En het is daarom, dat de Requestranten met zo veel cordaat — als juistheid zeggen: *dat deze Vergadering*, (en dus even gelyk ook niet de Commissie van Constitutie,) *geenzins het recht heeft, om over de admissie der Joden tot het Nederlandsch Burgerrecht, eenig* VETO *uit te oefenen.*

Hun verklaard Burgerrecht dan geenzins in twyffel trekkende, (zo als het niet in twyffel kan getrokken worden,) zo zeggen zy, dat, daar zy onze Committenten zyn, daar wy ook hunne Vertegenwoordigers zyn, daar wy dus eene en dezelfde betrekking hebben tot alle onze Committenten, onze rechtvaardigheid niet gedoogen kan, dat één deel derzelven, door de overmacht van een vry grooter gedeelte, worde verguist en benadeelt; en roepen dus onze geheele authoriteit in, om hen in 't volle genot van 't Burgerrecht te maintineeren. ——— En wie durft, de zaak uit dit oogpunt beschouwd wordende, (en waar uit zy ook moet, en niet anders kan beschouwd worden,) dan twyffelen aan onze verplichting, om, zoo verre onze macht het toelaat, al het ongelyk te weeren, en den onderdrukten by te staan? —— Geen uwer zal meer aarselen, gelove ik, zich in dezen ook van zyne verpligting te kwyten; wil hy niet de billyke verwyting zich hooren toepassen, dat hy in de grondbeginzelen zich zelve ongelyk blyft.

Hoe zeer dit nu alleen genoeg is, om het Decreet en de adhor-

adhortatoire Missive aan de Hoogst Geconstitueerde Machten, by 't Rapport voorgeslagen, te adopteeren, of ten minsten den geest derzelven, zo hebben veele Leden hunne advyzen uitgebragt, even en in allen schyn, of 'er hier nauwlyks questie was, of konde zyn, dat de Jooden een integreerend gedeelte van 't Volk van Nederland uitmaakten; *ja*, dan *neen*: — even en in allen schyn, als of een party *vreemdelingen*, waar toe wy geene de allerminste betrekking hebben, die wy niets gezworen noch beloofd hadden, de *but en blanc* by ons kwamen vertoonen, om het Burgerrecht te genieten; en dan, tot weigering van dien, alle die scheinschone argumenten bezigen, die reeds by de deliberatien, zo by Holland, als de gewezene Staten Generaal, versleeten, en met zo weinig gracie als vrucht gebezigd zyn. —— Het behaagt my dan, Burgers Representanten! schoon ik vreeze, dat myne uitweiding u eenigzins mishagen zal, alle die argumenten, onbeschroomd, in een klaar daglicht te stellen, en alzo eerstelyk te onderzoeken, het geen algemeen en eenparig, en vervolgens het geen afzonderlyk, door de advyseurs tegen de toelating der Jooden is gezegd.

Het grootste argument van allen is: *de Jooden zyn vreemdelingen; zy zyn geene Nederlanders; kunnen zich als zodanigen niet beschouwen; hun Vaderland is Palestina, alwaar zy verwagten ter eeniger dage weder naar toe te zullen geleid worden, om een Aardsch Koningryk te stichten.*

Groote God! dagt ik by zelve, by het hooren van zodanige argumenten, zal men zo een aanzienlyk gedeelte van Nederlands Ingezetenen, dat zints 200 jaren hier gevestigd is; dat zo veele schatten, zo veel koophandel heeft aangebragt; dat, als 't ware, den eersten grondslag tot grootmaking van dit Gemeenebest gelegd heeft; dat met dit Gemeenebest groot geworden en wederom vervallen is; dat alle de lasten, zelfs *om vry te worden*, heeft helpen dragen, als *vreemdelingen* taxeeren! — straks kwam my voor de oogen, een *Duitscher*, een *Franschman*, een *Italiaan*, die ruim één jaar hier geweest is, die noch met onze taal, noch met onze Landaart bekend is; en een Jood, die van ouders tot voorouders hier gewoond heeft; en ik stelde my dan het ongerymde van het Systhema voor, om den eersten als een *Nederlander*, die zich in onze huislyke zaken zoude mogen bemoeijen, en den tweeden als een *vreemdeling* te moeten beschouwen. ———

Is de Jood een vreemdeling en geen Nederlander? — vroeg ik my zelve, — dan is hy ook in alle zyne betrekkingen geen Nederlander. — Maar zal 'er Engeland en andere buitenlandsche vyanden ook zo over denken? — zouden de goederen, door Jooden hier in Schepen geladen, en door de Engelschen genomen wordende, niet als Nederlandsche eigendom geconfisqueerd, of als eigendom van Palestina, en dus als neutrale goederen, vrygegeven worden? — Zouden wy zodanig met het eigendom van Jooden, in Engeland woonende, handelen? — Of zouden wy, wanneer het op het nemen aankwam, de Jooden als integreerende Leden en Landgenooten van een Land, en, wanneer het op het geven en doen genieten van maatschappelyke voordeelen aankwam, als vreemdelingen behandelen? ——— Worden de Jooden als vreemdelingen behandeld, wanneer hun door de Geconstitueerde Machten adhortatien gedaan worden, om vrywillige giften te doen voor den Zee dienst, als anderszins; om hunne financieele vermogens te leenen, of, dat op 't zelfde uitkomt, hun crediet; het geen wy allen weeten, dat zy zo volyverig gedaan hebben? — Of heeft het woord *Vaderland*, met betrekking tot de Jooden, eene active en passive betekenis? — Weg met deze schandelyke en voor een geheel Volk onteerende denkbeelden! — Maar laat ons inzien, op welke wyze de voorgaande Wetgevers het recht der Jooden verklaard hebben. — By Resolutie van Holland, *de dato 12 July 1657*, zyn de Jooden verklaard *Onderdanen* (welk woord door de Revolutie herschept is in *Burger*) *van den Staat en Ingezetenen van Nederland; en moeten daarom jouisseeren van de Tractaten en Voorrechten van dezen Staat, voor de Onderdanen bedongen.* — Uit krachte dan van deze Resolutie, zyn de Jooden geene vreemdelingen; zy moeten jouisseeren van alle de *Tractaten*, door den Staat bedongen; zy moeten dus op grond hier van, zo 'er al geene andere reaenen zich opdeeden, ook jouisseeren van het laatste Tractaat van Alliantie, met de Fransche Republiek gesloten, waar by Vryheid en onafhangelykheid bedongen is; en het is ook uit dien hoofde, dat zy, namenlyk de Joodsche Nederlanders, in de daar by bedongene 100 millioenen hun aandeel betaald hebben.

De Jooden, zegt men, beschouwen zich zelven als *vreemdelingen*: — Neen; veele Christenen beschouwen hen als *zodanigen*; en anderen willen hen wel als *zodanigen* aangemerkt hebben, om des te beter het wettig aandeel aan de Burgerlyke rechten, dat hun tot hier toe op eene onwettige wyze onthouden is, als een roof zich onderling te blyven toeëigenen — En, zo men zulks onder de voorgaande Regeeringsvorm vermeende met recht te mogen doen, thans, by deze gelukkige en voor het Bataafsche Volk zo heilvolle Revolutie, moet zodanige handelwyze als de grootste schand daad beschouwd, en als een *crimen laesae Nationis* op het krachtdadigste tegen gegaan, ja, des noods gestraft worden. ———

„ De ware Jooden (zegt men) willen niet vry zyn; zy zyn „ overtuigd, dat de Vryheid strydig is met hunne Godsdienstige grondbeginzelen: — die weinige Jooden, die het vragen, zyn geene rechte Jooden." — Dit zyn loutere onwaarheden; listige uitvindingen, waar door men den min doorzigtigen Jood tracht in slaap te wiegen, om hem te doen afzien van die rechtmatige vorderingen, die hy als contribueerend lidt der Maatschappy kan doen.

De Jooden willen *wel* vry zyn; behalven eenige misleiden of *verleiders*. — Een nieuw licht heeft zich over veelen, na 't uitkomen van 't rapport, reeds verspreid; en het kan niet misschen, of de discussien over deze belangryke materie, en de daar uit te volgene heilzaame voortvloeysels, zullen met den tyd den blinddoek aan zeer veelen meêr afrukken, welken de heerschzuchtige Parnassins met hunnen listigen aanhang al vaster en vaster trachten toe te knopen. — Men teld onder de Patriottische Jooden veelen der bygeloovigsten, en die evenwel in de Grondvergaderingen verschenen zyn, en de opgelegde belofte gedaan hebben; — waar uit dan al wederom blykt onwaar te zyn, dat zy *niet* vry willen zyn. — Dat het verzoek door eenige weinige geteekend is, doet niets af, (schoon myn Ambtgenoot, de kundige en schrandere Burger *Teding van Berkhout*, in zyn op gisteren uitgebragt advys, 'er veel belang aan schynt te hechten, dat het Request *maar zes* Tekenaars teldt.) — In de eerste plaats mogt immers het verzoek niet collectivement, of quâ Corporatie geschieden: — de zaak werd niet rechtvaardiger, of het verzoek geschied was door 6, of door 600 perzonen; daar wy immers ter goeder trouw niet kunnen ontkennen te weten, dat het ligchaam, uit welk's boezem 't verzoek komt, uit meêr dan 6 Leden bestaat. — En in de tweede plaats, wanneer het meerderdeel der Jooden niet instemde met het verzoek der Requestranten, hoe veelen hadden zich dan niet per Requeste aan ons gewend, om tegenovergestelde gevoelens aan den dag te leggen: — Dit

heeft

heeft echter geen plaats gehad, niettegenstaande de listige pasquins, ten minsten eenigen onder hun, tot dat einde zyn werkzaam geweest.

Men laate de Jooden de *Rechten van den Mensch*, en niet die van den *Burger*, genieten, zegt men; als of men hun een byzonder bewys van genade wilde geeven; — maar ik moet hier myne Collega's vraagen, wat zy onder het woord, *Rechten van den Mensch*, verstaan? —— beoogd men daar meede de natuurlyke vermogens van den Mensch? namenlyk, dat de Jooden vry en onverhinderd mogen eeten, drinken, slaapen, voortteelen enz.: — of meend men door de onvervreemdbaare Rechten van den Mensch, *dat alle Menschen vry, en met gelyke Rechten gebooren zyn*? — Immers, wat de eerste uitlegging betreft, gelove ik niet, dat eenig mensch zich zo verre vergeeten wil, om te veronderstellen, dat zyn Natuurgenoot *zyne* toestemming nodig heeft, om aan de Wetten der Natuur te voldoen; — men moet dan de tweede uitlegging als de waare aanneemen; en dan ben ik het met die adviseurs eens.

Uit krachte dan van die Rechten van den Mensch, zyn de Jooden, als Menschen, met ons even *vry* en even *gelyk*, en met gelyke rechten gebooren; — zy behoeven dus geene andere qualiteiten te hebben, dan *wy*, om tot den Burger stand te behooren. — Erkentenis van de oppermacht des geheelen Volks, afstand van alle erflyke waardigheden, zyn tot nog toe de vereischtens geweest, om iemand het burgerrecht te doen uitoeffenen. — Dezelve kunnen by het vaststellen der Constitutie wel vermeerderd, of verminderd, of bepaald worden; maar de voorschriften moeten voor *allen* gelyk zyn; of de woorden, *Rechten van den Mensch*, worden eene *herfsen-schim*, ja, ik durve zeggen, een *bedrog*.

Tot dus verre dan, zo als ik vertrouwe, alle de argumenten vernietigd hebbende, die de meeste tegenstreevers als uit éénen mond voor den dag hebben gebragt, zal ik my nu wat nader bepalen by eenige objectien, door sommigen myner medeleden gemaakt.

De Burger Representant *van Hamelsveld*, wiens advys een zeer klaar bewys opleverdt van zyne ervarenheid in de Rhetorica, schynt zich zeer te verwonderen, dat de Requestranten de stoutheid (zo als hy het noemde) hebben, van (volgens hem) de Vergadering kwanswys te zoeken te belemmeren, door te spreken (Nota bene) van wysheid, rechtvaardigheid, kloekheid enz. — De doorzichtige van *Hamelsveld* heeft zeer zeker by deze gelegenheid de gevolgen niet ingezien, welke Wysheid, Rechtvaardigheid, en Kloekheid vermogen uit te werken, wanneer deze aangevierd worden door het besef van verkort recht. — Gelooft vry, Burgers Representanten, dat diezelve Requestranten, die, niettegenstaande dat zy sedert het begin der Revolutie tegens Joodsch en Christen fanatismus, tegens vervolging van Patriotten en Oranjegezinden, hebben moeten worstelen, en evenwel standvastig hebben doorgewerkt; die duidelyk schynen gezworen te hebben, *vry* te willen zyn, en de Vryheid voor hunne geloofsgenooten te zullen bewerken; dat die zelve Requestranten, zegge ik, cordaat genoeg zullen zyn, om, wanneer men hun in derzelver recht verkort, naar Vrankryk te gaan, en hun aandeel, ja hun rechtmatig aandeel in de uitvoering van 't Alliantie-Tractaat by 't Fransche Gouvernement te reclameeren. — Dan vrage ik, wat zoude 'er van onze eer worden, wanneer wy door onze Bondgenooten werden aangemaand, om, hulde aan 't principe doende, ook recht te doen aan onze Broeders de Joden, die men nu den voet op den nek wil zetten, en, onder het alomme uitbazuinen der woorden, *Gelykheid*, *Vryheid*, *Broederschap*, als slaven wil blyven behandelen?

En nu zegge ik, met dien myn' ambtgenoot; hier moeten wy onzen plicht betragten, —— niet al één dat plicht en reede ons verbieden, om één te ontneemen, om den roof onder 38 te verdeelen; maar, zegge ik ook, dat ons eenigste doel moet zyn, om het heil des *geheelen Bataafschen Volks* te bevorderen, en deszelfs rampen voor te komen.

Het advys van den Representant *Lublinck*, dat men op zich zelve als een meesterstuk van Rhetorica, als een wel overdagt, wel doorwerkt en subtiel *in één geschroefd* stuk, kan aanmerken, zegt te wynig om veel, en te veel om niets te zeggen; en met de cierlykste en vleijendste staal steekt hy nogthans de vryheid der Joden naar den hart ader. ——

Vergunt my, eenige trekken uit dit kunstig te zamen gevlogtene advys op te nemen. — Uit eene passasie van *Moses Mendelssohn*, wil men bewyzen, dat dat cieraad van 't menschelyk geslagt, en evenwel gewezene Jood, gezegd heeft, *dat de Joden zouden hebben wetten, voorschriften, geboden, levensregelen, die hun als Natie eigen waren; dat Staat en Godsdienst, by de inrichting van 't Joodsch Gemeenebest, niet slechts vereenigd, maar volkomen het zelfde waren.* —— Maar wat doet dit af? — Moses Mendelssohn doet eene historische verhaling van het geen, dat by de Republiek der Joden plaats had; — dit bewyst immers niets ten nadeele der tegenswoordige Joden? — Ja maar, zegt men verder, die zelfde Mendelssohn zegt ook, *dat hy niet inzien kan, hoe die geene, die in het huis van Jacob gebooren is, zich op eeniger wyze van de wet, namenlyk met relatie van het waarnemen van den Sabbath, de onthouding van verbode spyzen enz., in gemoede ontslaan kan.* — Zo dagt 'er de eerlyke Mendelssohn, zegt men, over. —— Maar de niet minder eerlyke Requestranten denken 'er ook zo over. — By hun vertoog, verre van de afwyking van hunne Godsdienstige wetten te prediken, toonen zy aan, dat derzelver stipste nakomst den Staat niet schadelyk kan zyn; ja, zelfs dat, het Vaderland in gevaar zynde, alle de wetten moeten stil staan om het zelve te redden. — En voorwaar, dit vertoog is immers niet van zodanigen aart, om het onder stoelen of banken te stoppen? —

Na dat men de Joden volstrekt, en als het ware, op eene bespottende wyze, wil opdringen, in een Land, daar zy sedert 200 Jaren gewoond hebben, vreemdelingen te zyn, vind men nog goed, om de Joden te beschuldigen van *Separatismus* en een byzondere *esprit de Corps*. — Wat wonder, wanneer men de Menschen uit alle maatschappelyke byeenkomsten verstoot; wanneer sommige Christenen wygeren, hunne huizen aan Joden te verhuuren; wanneer men hun zelfs het nacht verblyf in deeze of geene Stad ontzegt; het geen, helaas! tot schande van het Bataafsche Menschdom, en deezer verlichte tyden, nog, plaats heeft; — Wat wonder dan, dat zy hun troost en heil by den anderen moeten zoeken, en elkanders zeden onderling afleeren! ——

Op het beroep van de inlyving der Joden in Vrankryk en America, zegt de Representant *Lublinck*, dat by gebrek van genoegzame berichten in den tegenswoordigen toestand der zaken in Vrankryk, het moeijelyk zoude zyn, om het vereischte licht te ontfangen, om over het effect te oordeelen — Allen, die met my in de Fransche Republiek geweest zyn, kunnen getuigenis geven van het goed effect van de inlyving der Joden aldaar; — allen dragen wy kennis, van de opofferingen en diensten, die zy aan het Vaderland gedaan hebben; onder anderen in den Elsas, alwaar het getal hunner zeer aanmerkelyk was; — aan ons allen is het bekend, hoe de

vry geworden, en in alle burgerlyke rechten deelende Jood zich onder de banieren der Vryheid rangschikte, en dezelve verdeedigde, zelfs zonder aanzien des Sabbath's. ——

Het was ook zeer gehazardeert te beweeren, dat geen Jood in de Fransche Republiek in eenig publiek Bestuur geplaatst was, — ik voor my heb 'er personeel gekend, die met publieke autoriteit bekleed waren; — het is u allen zeker niet onbekend, dat zelfs Joden leden van de Nationale Representatie in Vrankryk geweest zyn; — zo ik my niet bedriege, telt het tegenwoordig Wetgevend lichaam aldaar 'er één in deszelfs midden; — en zo ik in deeze al geen geloof mogt verdienen, dan is immers niets gemakkelyker, dan deswegens by den Franschen Minister *Noël* de nodige informatien in te winnen. — Men heeft zich wel van wegen deeze Vergadering by hem geadresseert, ten einde de Wet op de Emigranten juist te kennen, om dezelve op eenige landverraders hier te Lande omzwervende te recht applicabel te maken; — heeft men ten opzichte van hun, die volgens de wetten van hun Land den doodt verdiend hadden, in den strikten zin rechtvaerdig willen zyn, — laten wy het dan ook zyn vis à vis van 50,000 onzer Natuur- en Lotgenooten, die niets dan hun onwederspreekelyk recht reclameeren; — laten wy alle middelen opspooren, om geene onrechtvaerdigheid te begaan, bysldien wy nog aansporing benodigd zyn, om rechtvaerdigheid uit te oeffenen. ——

En hoe armzalig is het argument, dat de Jooden quanswys aan de toelating tot de Gildens niets zouden hebben, om dat zy by de Christen Bazen geen Ambacht zouden kunnen leeren. — Dit behoeft geene wederlegging. — Laten wy als Wetgevers onzen plicht doen; en de tyd zal leeren, of de Industrie der Mozaiten geene goede Joodsche Bazen zal opleveren.

De oordeelkundige Representant *Floh*, vergrypt zich ook niet weinig, wanneer hy veronderstelt, dat zich de *waare Jood* niet als Nederlander, maar als Jood beschouwdt. — Hy beschouwdt zich als Jood, even als de Gereformeerden, de Lutheraanen, de Roomsch Catholyken als zodanig zich beschouwen; maar vraagd men hem, welk Landsman hy is, dan zal hy wel degelyk antwoorden, ik ben een *Hollander*, *Franschman*, *Pruisch*, enz.

Hoe wel beredeneerd dit advys op veele plaatsen nu ook is, zo komt he my voor, dat by het voorstel iets gevergd word, dat geen Representanten van 't Bataafsche Volk, van iemand, *hy zy wie hy zy*, kunnen afvorderen. ——

De door den Representant *Floh* voorgestelde verklaring is goed, en zoude myne volmondige goedkeuring wegdragen, wanneer, in de eerste plaats, dezelve van allen, die dadelyke Burgers willen zyn, en niet van de Jooden alléén, afgevorderd werd; en, in de tweede plaats, wanneer daar uit gelaten werd, de woorden: *zonder hier op Aarde eenig ander Opper-Bestuur te verwagten.* — Immers deze verklaring kan geen eerlyk Jood doen. — De Requestranten, hoe zeer men hen ook heeft willen ten toon stellen, als *On-Jooden*, *vry geesten*, *besnedene wysgeeren*, enz., zeggen niet, dat de Jooden hier op aarde geen' Messias verwagten; maar wiskunstig bewyzen zy, dat die verwagting geenen schadelyken invloedt kan hebben. — Zodanige verklaring den Jood te willen laten doen, is hem zynen Messias doen afzweeren; en dit kan geen Volksvertegenwoordiger met ernst vorderen; men heeft immers de Catholyken zodanige verklaring van de afzweering der Paapale Macht, van zyne onfeilbaarheid, en van de onderwerping, om, wanneer de Kerk in gevaar is, op zyne Requisitie te zullen opkomen, enz. niet afgevorderd. — Laat ons toch den schyn zelve, van het gemoedt van ymand te willen bezwaren, vermyden. —

De Representant *Breekpot*, en eenige, die hem op 't spreekgestoelte opgevolgd zyn, spreken van een *Joodsch Burger-Recht*, waar van de Joden zouden moeten afstand doen, alvorens zy tot het *Nederlandsche* Burger Recht zouden kunnen toegelaten worden; maar ik vrage; waar bestaat dat Joodsche Burger-Recht? — voorzeker nergens. — De Joden zyn wel ledematen hunner Kerken, maar zy hebben onderling (immers hier te Lande) geene burgerlyke wetten; — die allen zyn met hun Staatkundig bestaan verloren gegaan. —— Zeer te onpas komt 't aangehaald bewys van den Representant *Breekpot: dat namenlyk den Nederlandschen Burger door de Landwet verboden word te trouwen met de weduwe van zyn' overleden Broeder, of schoon 'er geene Kinderen uit dit Huwelyk zyn gesproten — Den Joodschen Burger integendeel word geboden, de weduwe van zyn overleden Broeder te huwen, zo 'er geene Kinderen uit dit Huwelyk in leven zyn.* —

Juist deze wet, en alle anderen, die met 's Lands wetten strydig zyn, zyn by de Jooden reeds voor lang geäbroyeerd.

De Jood, volgens een zeker besluit, *mag* met de overgeblevene kinderloze weduwe van zyn' overledenen Broeder *niet* trouwen, en *moet* haar, zo als de Jooden het noemen, versmaden: — En het is daarom, dat de Jooden by hare Huwelyksche voorwaarde voor de Bruid bedingen eene zogenaamde acte van *versmading.* — Alle Joodsche Burgerwetten staan reeds lange stil voor de Wetten van den Lande. —— Ik zal 'er eenige optellen. —— Volgens de Burgerlyke Wetten der Jooden mag de Huwelyksscheiding plaats hebben; dit by de Plaatselyke Wetten verboden zynde, heeft ook de huwelyksscheiding onder de Jooden geen plaats. —— Volgens de burgerlyke wetten der Jooden, komen alle de erffenissen, *ab intestato*, op de mannelyke erfgenamen, met uitsluiting van de vrouwelyke: — daar nu zulks by de Lands-wetten anders gestatuëerd is, worden ook de erflatingen, *ab intestato*, der Jooden, volgens 's Lands Placaaten, onder de daar by geroepene Erfgenamen verdeeld.

Volgens de Joodsche Burger-wetten is, uit kracht van de *Retuba*, zynde de Joodsche Trouw brief, de gemeenschap van goederen tusschen man en vrouw en derzelver kinderen uitgesloten: — Nochtans zoude zich hier te Lande eene vrouw, by de crediteuren van haren man, vruchteloos beroepen op hare *Retuba*, om van de helft der schuld bevryd te zyn, wanneer de gemeenschap niet door eene huwelyksche voorwaarde uitgesloten is. —

Uit al het welk dan, myns bedunkens, bewezen is, dat de Joodsche Burger-Maatschappy niet bestaat, en de Jooden gevolglyk daar van geen' afstand kunnen doen. —

Gedoogt nu nog, Burgers Representanten! dat ik een wynig stil blyf staan by 't advys van den Representant, de schrandere Burger *Bosveld*: — deze Volksvertegenwoordiger, die al, wat mogelyk was, heeft aangewend, om als Lidt van de Provisioneele Representanten van Holland de Jooden hinderlyk te zyn, (zelfs zo, dat de Burger *Teding van Berkhout* op gisteren erkend heeft, door zyn advys te dier tyd en dat van den Burger *van Zwinden* omgezet geweest te zyn) betreedt nu wederom in deze Vergadering het zelve voetspoor: — ze waarschynlyk alle de gevolgen berekend hebbende, welke zy inziens uit de erkenning van 't burgerrecht der Jooden moeten geboren worden, doet hy ons een formeel oproer als in 't verschiet zien: — Deze akelige perspective zoude mogelyk invloedt op onze deliberatien kunnen hebben, by aldien wy voor pusillanime vrees vatbaar waren. — Hy spreekt van Volksbewegingen, zelfs onder de Jooden, die onze decreeten zouden ver-

veroorzaken. — Wee hem, die daar toe aanleiding zoude geven! Maar ook de Wet moet daar voor waaken. — Men spreekt van ongehoorzaamheid van Municipaliteiten aan uwe Besluiten. — God, waar zoude ons dit heen lyden! — Wanneer wy zulks te vreezen, en geene middelen in onze magt, hadden, om wederspannigen aan de Wet tot hunnen pligt te rug te brengen, dan mogt deze Vergadering wel hoe eer hoe liever uit één gaan. —

Zie daar, Burgers Representanten! myn advys, vrymoedig uitgebragt; en de redenen, waarom ik geene zwarigheid make, om conform het Rapport te concludeeren; of ten minsten de principes, by hetzelve gedéveloppeerd, voor de mynen aan te neemen.

Grere zegt :

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het is myn oogmerk niet, na alles wat 'er bereids op dit onderwerp gezegd is, 'er breedvoering van te spreeken; alleen reken ik my verpligt, om dat ik 'er tog over zal moeten voteeren, my vooraf wat duidelyker te expliceeren, om dat de zaak, zo veele onderscheidene zyden heeft: want het is iets anders eenen *Friederichsfeld* en *Asser*, en de andere Jooden, die het verzoek doen, tot de rechten van active Burgeren toe te laten; iets anders het gantsche gros der Jooden, waar voor zy 't verzoeken, te admitteeren. Desgelyks kan ook het Burgerschap, waarom zy ons voor hunne Natie adieeren, onderscheidene dingen insluiten. Want zo men de Vryheid van alle Beroepen, Handteering en het recht om in de Gilden te zyn 'er onder begrypt, zo zoude het myns oordeels niet wel aan eenige Ingezetenen, die hunne schatting nevens de anderen betalen, kunnen geweigerd worden. Doch wanneer het de Stemgerechtigdheid en den invloed in 't Staatsbewind betreft, zo vereischt het meer, dan de enkele inwooning en de lydelyke gehoorzaamheid aan 's Landswetten. Want ik erken, dat niemand met reden pretendeeren kan, om met ons een actief Burger te zyn, ten zy hy daar beneven ook de gronden, waarop wy ons in dit Land tot een Gemeenebest vereenigd hebben, aanneeme, en aan deze Burgerlyke en Nationaale Vryheid welmenend hulde doe.

Ik wenschte hartelyk, dat wy niet alleen de Jooden, maar alle de Ingezetenen, hier toe bewegen konden, op dat het Gemeenebest meer gesterkt mogt werden. Maar het is de vraag, of onder deze Jooden, indien wy hun op hun aanzoek tot het Burgerschap en de Regering toelaten, het ook werkelyk doen zullen, of zy niet alleen hun Joodsche begrippen, van eene onderscheidene Natie te blyven, 'er by zullen laten varen, maar ook welmenende Leden onzer Maatschappy en voorstanders der Republikeinsche Vryheid worden. Indien zig hiertoe een genoegzaame waarschynlykheid opdoet, zo ben ik 'er zeer voor, dat wy die Jooden, die 'er zig toe adresseeren, in onzen Burgerstaat inlyven. Maar, zo men daarentegen hier geen redelyke verzekerdheid kan hebben, zo vereischt het algemeene belang, dat wy in dezen met omzigtigheid te werk gaan. Want admitteeren wy hun, zonder dat zy 'er goede en welgezinde Burgers en Patriotten by worden, wat kan 'er den Staat anders uit overkomen, dan nadeel en ongeluk. Daar by zullen wy, indien wy zodanig Decreet neemen, de Provinciaale en Stedelyke Regeeringen dienen aan te schryven, dat zy elken Jood, die zig by hun aanmeldt en begeert, tot de rechten eens activen Burgers toelaten, wanneer 'er geene redenen van oneerlykheid of vreemdelingschap en diergelyke zyn, die het verhinderen, en ondertusschen is 'er omtrent de kenmerken, die den activen Burger van den enkelen Inwooner by ons onderscheiden moeten, nog niets bepaald. Want, wat de erkentenis onzer Nationaale en Burgerlyke Vryheid betreft, die in dezen de natuurlyke cynosure zoude zyn, zo is het bekend, hoe van dezelve thans alom onder de naam van politique Geloofsbelydenis gesproken wordt. Hier uit ontstaat by my eene tweede zwarigheid, want hoe zullen wy toch in dezen staat van zaken met veiligheid aan Jooden de uitoefening van de rechten der active Burgerschap overgeven, als dat geen zelve, 't welk in een Gemeenebest tot een activen Burger vereischt word, by ons nog niet zeker gefixeerd en bepaald is.

Ik weet, wat men my zal tegenwerpen; dat de zaak ook zodanige bepalingen niet vereischt, dat voor een stevig Gouvernement, wanneer de wetten gehoorzaamd werden, de politique denkwyze der individu's onverschillig is, en dat het, onze op de principes van Vryheid en Gelykheid, zig boven die kleinigheden zal weten te verheffen, en de gelukzaligheid der Natie daarstellen. En hier op erkenne ik, dat ik niet volkomen kan antwoorden, omdat die hoge Staatkunde myn kundigheden te boven gaat. Anders zou ik zeggen, dat een Regering die zig zo boven de politique denkwyze der Burgeren verheft, dat zy 'er onverschillig voor wordt, onmogelyk Republikeins en zagt kan zyn, want dat zy de uitvoerster niet blyven kan van de algemeene wil, maar dat zy de Burgerlyke Vryheid ecraseert, en alle Burgeren in onderdanen hervormt. Indien ik my egter hier in vergisse, en onze Regeringsform in 't vervolg werkelyk zodanig worden mogt, dat 'er geen politique verklaringen meer by nodig zyn, zo zoude ik 'er niets tegen hebben, dat men niet alleen de Jooden, maar ook alle andere Ingezetenen, hoedanig zy dan ook gezind mogen zyn, als active Burgeren groette, dewyl zy dan tog geen pouvoir zullen hebben, of door hun invloed veel kwaad kunnen. Doch zo dit ons lot niet wordt, maar het Gouvernement de uitvoerster van den algemeenen wil der Burgeren zal blyven, en dezen, door de vrye verkiezing hunner Regenten, en de Wetgeving, hun invloed op het Staatsbestuur bewaren, zo kan ik 'er myne toestemming niet toe geven, dat wy zo veel duizenden Jooden, als het in 't hoofd kunnen krygen zig te adresseeren, maar van wier Patriottisme en Vaderlandsliefde wy geen blyken hebben, doch wel van 't tegendeel, dat wy deze allen, zeg ik, zo zonder verder omzien, op hun enkel aanzoek, tot active Leden onzer vrye maatschappy, met alle Rechten der Burgeren zullen aanneemen, om dat ik vrees, dat zy dezelve niet na behoren, en tot heil van den Staat zouden uitoefenen. Ik wensch met al myn hart, het geluk, de verlichting, de vrede en 't Burgerschap der Jooden; maar men moet 'er het Gemeenebest niet aan wagen.

Ondertusschen zal hier alles van de Constitutie afhangen. En ik ben dus van oordeel, dat men best doet, met de zaak zo lang buiten deliberatie te houden. Want daar deze, volgens de tegenwoordige omstandigheden, beide de pligten der active Burgers, en den invloed, dien zy op 't Staatsbewind hebben zullen, zal bepalen, zo zullen wy niet wel over de bevoegdheid en onbevoegdheid der Jooden tot dezelve kunnen oordeelen, ten zy de Constitutie daar is.

De Vos van Steenwyk zegt :

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wanneer men de menigte advyzen over de vraag, *of men de Joden zal toekennen het recht van Nederlandsche Burgers*, met een oplettend oog beschouwd, zal men, naar myn in-

zien, bevinden, dat, hoe zeer die ook schynen uit elkander te loopen, zy echter in een zeer aanmerkelyk punt overeenkomen, en dat het overblyvend geschil op eene gemakkelyke en eenvoudige wyze kan worden beslist: trouwens, zy, die de zaak der Joden bepleit hebben, komen met hun, die min gunstig over het Jodendom dachten, in dit punt overéén: *dat nimmer het Nederlandsche Burgerrecht kan worden toegestaan aan de Joodsche Natie Collective, maar aan de individu's onder dezelve, welke dat recht begeeren:* daar integendeel zy, die in den Jood menen te zien den mensch, uit hoofde zyner Joodsch Nationaale betrekkingen, uit hoofde zyner verwachtingen, uit hoofde van meer andere bykomende omstandigheden, geheel ongeschikt, om de plichten van eenen Nederlandschen Burger uitteoeffenen, en denzelven ook dus onbekwaam beschouwen om Nederlandsch Burger te zyn, echter toegeven, dat aan die onder de Joden, welke hunne Nationaale vooroordeelen vaarwel zeggen, en den Burgerplicht willen betrachten, het Burgerrecht niet kan worden ontzegd.

Men komt dus van wederzyden hier in overéén, dat aan den Jood, die van zyne zyde aanneemt, om te dragen die lasten, en te vervullen die plichten, welke ieder Nederlandsch Burger heeft te dragen en waar te nemen, ook, van de zyde der Nederlandsche Burgermaatschappy, moet worden toegekend die voordeelen en rechten, welke aan het Nederlandsche Maatschappelyk verdrag zyn vastgehecht. Het eenigst overblyvend punt van verschil bestaat dan alleen hier in: *of waarlyk de Joden zich in de daad beschouwen, als eene byzondere, en van alle andere Volken afgescheide Natie?* Dit wordt van eenigen beweerd, en van anderen ontkend; ondertusschen hangt van de beslissing van dat punt de geheele zaak af, en dit punt, zeide ik, kan, myns oordeels, op eene gemaklyke en eenvoudige wyze worden beslist. En in de daad, Burgers Representanten! men make slegts den Jood zelve richter over de zaak, en het zal ras blyken wat hier van zy.

Men kan over dit stuk, by wege van redeneringen en gevolgtrekkingen, langen tyd twisten: maar dit zal ook in deze zaak, gelyk in veele andere, geen andere gevolgen hebben, dan dat de overtuiging van wederzyden geen plaats vindt. Daar dan in deeze zaak daden kunnen spreken, wat heeft men dan redekavelingen van noden? Dit doel kan eenvouwig bereikt worden, wanneer by de Constitutie mag worden vastgesteld, dat een iegelyk, die actif Burger van Nederland begeert te zyn, aflegge eene Verklaring, van aan geene andere Natie verbonden te zyn, of tot geene andere te behoren, dan tot de Nederlandsche Natie. En, voor het afvorderen van deze of zoortgelyke Verklaring, pleiten, naar myn oordeel, nog meer andere Staatkundige redenen, dan slegts, ten einde een middel daar te stellen, om overtuigd te zyn, wat de Jood van zich zelven oordeelt.

Wie toch, die in aanmerking neemt, dat men jaarlyks eene geheele drom vreemdelingen naar dit Land ziet afzakken, of, om den loop der Commercie te leeren, of, om commercieele verbintenissen te maken, van welke sommige Jaren lang blyven, en dus uit hoofde van den tyd van inwoning, aan welke het recht van actief Burger zal worden verknogt, Burgers kunnen worden, en die tevens in het oog houdt, dat het zeer belangryk is, dat de zulken van het Nederlansch Burgerrecht worden geweerd, die zich aan eene andere Natie verbonden rekenen; wie zegge ik, die dit alles in aanschouw neemt, zal kunnen wraken, dat 'er een behoedmiddel worde daargesteld, door 't welk kan worden voorgekomen, dat de Staat van zulke *individus*, die geen betrekking op dit Land hebben, en ligtelyk zouden kunnen intrigueren, geen schade lyde? Ik weet wel dat tegen het afvergen van Verklaringen veel, zeer veel, te zeggen valt, en dat het doel, dat men met dezelve meent te bereiken, veeltyds gemist worde; daar de eerlyke man van het afleggen van verklaringen, dikwyls door gemoedelyke bezwaren, wordt te rug gehouden: terwyl integendeel hy, die minder geweeten heeft, daar in minder zwaarigheid vindende, dezelve gereedelyk aflegt; maar ik weet tevens ook, dat 'er een aanmerkelyk onderscheid is, tusschen verklaringen van eenvoudige gevoelens in het politique, of Godsdienstige, en tusschen verklaringen van gevoelens, welke met daadzaken verzeld gaan, en verknogt zyn. En van natuur als deze laatste, is eene verklaring, van aan geene andere Natie, dan aan de Nederlandsche verbonden te zyn, of tot dezelve te behoren: aangezien, door de aflegging van deze verklaring, alle betrekking op alle andere Natiën met de daad ophoudt, en hy, die dezelve heeft afgelegd, daar door moet verliezen alle relatien, welke hy te voren gehad heeft, met dat Volk, tot het welk hy bevorens behoort heeft, hoe zeer hy ook, geduurende zyn verblyf in dit Land, mochte getracht hebben die te behouden, door zulke middelen, welke den afwezenden overblyven, om hun Burgerrecht te bewaren, geduurende hunne uitlandigheid. En, ten aanzien der Jooden, is ook deze verklaring aan daadzaken verknogt; want zo het 'er zo mede mogt gelegen zyn, dat de Jooden zich zelve beschouwen, als eene van alle andere Volkeren afgescheidene Natie, wier Burgerlyke en Kerkelyke betrekkingen in een allernaauwst verband staan, zo kan het niet anders zyn, of hy, die de voorgezegde verklaring aflegt, wordt door het ligchaam der Natie van de Kerkelyke Gemeenschap afgesneden, en uit de Synagoge geworpen; en dit is voor den Jood een ondragelyke last. Ondertusschen kan hem de politique arm hier tegen niet beveiligen; want daar de Kerk is afgescheiden van den Staat, zo kan de Burgerlyke macht zich met de Joodsche Kerkelyke onlusten zo min bemoeyen, als met die van andere Gezindheden, welke uit het ontzeggen van het Lidmaatschap van het een of ander Kerkgenootschap mogen ontstaan, by aldien 'er de stooring van de publicque rust niet mede gemengd is.

Op deze wyze, nu zal men, uit de geneigdheid, of ongeneigdheid der Jooden, tot aflegging van die verklaring, al dra kunnen opmaken, in hoe verre de Jood zich geschikt oordeelt, om Nederlandsch burger te zyn, dat is, in hoe verre hy die plichten kan, en wil volbrengen, aan welker *prastatie* de Maatschappelyke voordelen voor den Nederlandschen Burger, by de Constitutie, zullen worden vastgehegd, niemand toch zal staande houden, dat aan hem, die zich zelven ongeschikt rekent, of buiten de morele mogelykheid is, om de lasten der maatschappy te dragen, de voordelen uit dezelve spruitende, behoren te worden toegekend. — Het afvorderen dan van zo eene verklaring zal alzo ten onmisbaren gevolge hebben, dat indien de Jooden, zich beschouwen, als eene byzondere Natie, en in het ongelukkig denkbeeld mochten verkeeren, dat zy uit hoofde hunner Nationaale betrekkingen niet kunnen uitoeffenen de plichten van eenen Nederlandschen Burger, wederhouden zullen worden, deze verklaring afteleggen: daar integendeel, indien de Joden zich zelven, als zodanig niet beschouwen, en de Jood niet verder Jood is, dan voor zo verre hy belydenis doet van den Joodschen Godsdienst, zo zullen zy door dit middel een deur geopend vinden, om zich deelgenooten te maken van die voordeelen, op welke ieder Nederlandsch Burger, die zynen plicht betrachten wil, recht en aanspraak heeft. En, op deze wyze, is het overblyvend geschil zeer kort en gemak-

makkelyk besliſt.

Maar, Burgers Repreſentanten! wie ziet niet, dat dit alles eene plaats kan hebben, wanneer by de nieuwe Conſtitutie niet zyn bepaald welke plichten op den Nederlandſchen Burger rusten, en welke rechten en voordeelen op hem wachten. Voor dien tyd toch zal het gezond verſtand te vergeefsch zoeken, een geregeld denkbeeld te hechten aan de woorden van *Nederlandsch Burger*, *Nederlandsch Burgerrecht*: welke woorden thans niet meer zyn, dan ydele klanken, zonder beteekenis. Het ſpreekt dan van zelve, dat dit niet in werking kan worden gebragt, dan wanneer de Conſtitutie door het Volk van Nederland zal zyn aangenomen; — terwyl men dan nog, geduurende het Intermediair Bewind van deze Vergadering, de Jooden zoude kunnen laten in het genot van die rechten, welke dezelve ter plaatze hunner wooningen ſederd den aanvang van deze Revolutie hebben uitgeoefend. Het is dan in dezen geest, dat ik de vryheid neeme aan de Vergadering voorteſlaan het arresteren van het volgend Concept-Decreet: „ By reſumtie gedelibeerd zynde op het Rapport van de Burgers *van Leeuwen* en anderen op den 29 „ *Maart* l. l. verzocht en gecommitteerd, om te examineeren „ de Requeste van eenige Jootſche Burgers, houdende verzoek, dat deze Vergadering gelieve te verklaren: *dat de* „ *Jooden, die het Stemrecht in dit Gemeenebest hebben uitgeoefend, ook nu in het volle bezit en de uitoeffening van het* „ *Burgerrecht in al deszelfs uitgeſtrektheid moeten geſteld worden*: „ en in achting zynde genomen, dat, hoewel het Nederlandsch „ Burgerrecht niet kan worden toegeſtaan aan eenig *Genootſchap*, *Broederſchap*, *Corporatie*, veel min NATIE COLLECTIVE, echter van het genot van dat Burgerrecht niemand, „ van welke Godsdienſtige begrippen ook, behoort te worden „ uitgeſloten, die zich wil onderwerpen aan de beoeffening „ van die plichten, welke ieder Nederlandsch Burger te betrachten heeft, en voor het overige voldoen aan de vereischten, aan welke ieder Burger volgends de Wet moet voldoen: „ en tevens gelet, dat, hoezeer deze Vergadering ook gerechtigd moge zyn, om, geduurende deszelfs Intermediair „ Bewindt, op voorkomende zaken eene proviſioneele ordre „ te ſtellen; echter de bepaling van het Burgerrecht, met de „ gevolgen en aankleven van dien, behoort tot de werkzaamheden van de Commisſie tot de Conſtitutie, is gedecreteerd, „ *dat de Burgers, profesſie doende van den Joodſchen Godsdienst*, „ *geduurende het Intermediair Besliet, en tot dat de nieuwe* „ *Conſtitutie door het Volk van Nederland zal zyn aangenomen, en* „ *in werking gebragt, zullen blyven in het genot van die rechten*, „ *welke dezelve ter plaatſe hunner wooningen, ſederd den aanvang* „ *van deze Revolutie hebben uitgeoefend; en dat voorts de Commisſie* „ *tot de Conſtitutie zal worden te kennen gegeven, dat deze* „ *Vergadering het noodzakelyk en gepast zoude oordeelen, dat* „ *onder de bepalingen, onder welke het Nederlandsch Burgerrecht* „ *zal worden uitgeoefend, mede zal worden vastgeſteld, dat de* „ *Stemgerechtigde Burger, van welke Godsdienſtige begrippen hy* „ *ook wezen mag, verklare, tot geene andere Natie te behoren*, „ *of aan geene ander Natie verbonden te zyn, dan aan de Nederlandſche Natie.*

„ En zal Copye van dit Decreet by Misſive gezonden worden aan de Hoogst Geconſtitueerde Machten in de respective „ Gewesten, als mede aan de Commisſie tot de Conſtitutie „ tot informatie."

Meyer zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Om, het zy met dezelfde of met andere woorden, in geene herhaalingen te koomen, van het geene door verſcheiden myner Medeleden reeds is voorgedraagen, zo zegge ik alleenlyk, dat ik my conformeere met het Rapport, door de Commisſie in deeze zaak uitgebragt; zynde ik dus van gevoelen, dat het gedeelte van Neerlands Ingezeetenen, welk wy meede ter deezer Vergadering repreſenteeren, en zig Jooden noemt, zo min de Rechten van den Burger, als die van den Mensch mogen worden onthouden.

Laatende aan de wysheid deezer Vergadering te oordeelen, of 'er, zonder de tot het werk der Conſtitutie benoemde Commisſie voor uit te loopen, middelen te beraamen zyn, om te kunnen voorkomen de gevreesde al te groote toevloed van behoeftige Ingezetenen uit andere Landen; dog waar onder dan, volgens myne gedagten, niet alleen de Jooden, maar alle andere ſoortgelyke vreemdelingen dienen begrepen te zyn.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Rapport der Commisſie tot de zaken van de Griffie, ter examinatie der Propoſitie van den Burger Repreſentant *de Mist* (*Zie Dagv. No.* 108. *p.* 243. *Col.* 1.)

BURGERS REPRESENTANTEN!

De Burgers Repreſentanten *Wormer*, en verdere, by Decreet van den 31. Mey laatstleden Gecommitteerden tot de zaken van de Griffie, hebbende, in gevolge en ter voldoening van het Decreet dezer Vergadering van den 23 Juny laatstleden geëxamineerd, de propoſitie van den Burger Repreſentant *de Mist*, daarby inhæreerende, het voorſtel door den Burger Repreſentant *Hahn*, den 5 April laatstleden gedaan: „ Of het niet dienſtig zou zyn te decreteeren; dat „ voortaan alle hoegenaamde Stukken, welke om advys zullen worden gezonden, het zy dan aan, " enz. en de Vergadering daar omtrend zullende dienen van hunne conſideratien en advys, moeten vooraf remarqueeren, dat in de voorſz. propoſitie van *alle hoegenaamde ſtukken* gewag gemaakt wordende, daar mede waarſchynelyk alleen gebuteerd worden Adresſen of Requesten van particuliere perſonen, of Rapporten van Commitiés, op verzoeken van particulieren; vermits andere Stukken, als Notes van Miniſters, Misſives door geconſtitueerde Machten qua tales geſchreven; mitsgaders Voorſtellen van Leden deezer Vergaderinge, welke aan perſoneele Commisſien uit de Vergadering, of Committés, tot het een of ander einde verzonden worden, altoos dadelyk, 't zy dan in orginali, 't zy copielyk, naar de inhoud van de Decreeten, met de Decreeten Commisſoriaal aan dezelve uit de Cancelary geëxpedieert worden, zonder dat ten aanzien van zodanige ſtukken eenige ligting te paſſe komt.

Wat nu aangaat, die Adresſen of Requesten van particuliere perſonen, of Rapporten van Committés op dezelve, welke wederom aan perſoneele Commisſien worden gerenvoyeerd, willen zy Gecommitteerden geenzins ontveinzen, dat het, wanneer de Supplianten, zelve hunne Requesten hebbende geteekend, onkundig zyn, dat ook commisſoriaale Decreeten moeten geligt worden, vertraging aan hunne zaken moeten geven, dat dezelve blyven liggen, tot dat zy van de noodzakelykheid dier ligting geïnformeerd worden; zy moeten ook met den Burger *de Mist* erkennen, dat wanneer te gelyk met de verzoeken van particulieren, aan eene perſoneele Commisſie het

het onderzoek word opgedragen, of het ook raadzaam zou zyn, eenige algemeene mesures te nemen, die vertraging over 't algemeen schadelyke gevolgen zou kunnen hebben, doch zy kunnen ook van de andere zyde voor Uliedén geenzins verbergen de inconvenienten, welke uit het onbepaald adopteeren der propositie van den Burger Representant *Hahn*, zoo als dezelve is liggende, zouden resulteeren: Zy zullen ten dien einde, om van mindere inconvenienten niet te gewagen, uwe aandacht slechts bepalen 1°. hier op, dat wanneer de Requesten en Bylagen altoos in originali, by appoinctement marginaal aan personeele Commissien, of Committés, verzonden worden, men veel gevaar loopt, dat van tyd tot tyd origineele Stukken zullen vermits worden; 2°. dat het Land een merkelyk nadeel zal komen te lyden aan het middel van het Zegel, als moetende nu alle commissoriaale Decreeten op Zegel geschreven worden, 't geen als dan vervallen zou, en ten 3°., dat veele Schryfloonen, welke nu op den voet, als by de Resolutie van de Staaten Generaal van . . July 1792 is voorgeschreven, ten laste van particulieren gebragt worden, als dan ten laste van den Lande zullen komen; de Suppliantén toch thans wetende, of 'er op hunne verzoeken favorabel of disfavorabel is gedisponeerd, heeft de ondervinding reeds geleerd, dat zy in het laatste geval zich veelal niet bemoeyen met die dispositien te ligten, 't geen dan ook de rede is, waarom, tot voorkoming van schade voor 't Land, dezelve niet worden opgemaakt, voor dat de Suppliantén, of iemand van hunnent wege, zulks komen te vorderen; maar wanneer nu de appoinctementen commissoriaal, of wel de Decreeten commissoriaal, (die zy, volgens de tot hier toe plaats gehad hebbende Cynosure, reeds geligt, en dus betaald hadden,) zonder ligting verzonden worden, dan komen notoir de Schryfloonen van die Appoinctementen, ten kosten van den Lande. Daar nu evenwel by het bovengemeld Decreet dezer Vergadering, van den 23 Juny laatstleden, op de gemelde propositie van den Burger Representant *de Mist* genomen, de Secretarissen gelast zyn, om, hangende het onderzoek van hun Gecommitteerden, en tot dat daar op een finaal besluit zal zyn gevallen, de genomen en verder te nemen Decreeten commissoriaal, ongezegeld, te stellen in handen der respective Commissien, waar aan dezelve zyn gedemandeert, hebben zy vermeend daar in te ontdekken, de geest dezer Vergaderinge, om de Requestranten, zoo veel eenigzins oirbaar zou bevonden worden, immers ten aanzien van de spoedige expeditie hunner zaken, te gemoet te komen; en het is dan ook daarom, dat zy zich alle moeite gegeven hebben, om, door eenige modificatien en bepalingen, te voegen, by het geproponeerde van den Burger *Hahn*, de zoo evengemelde inconvenienten, zoo veel mogelyk, weg te nemen, en zy zouden Ul. dus adviseeren, om te decreteeren:

Dat van nu voortaan alle Requesten of Adressen van particulieren, welke in handen gesteld zullen worden, 't zy dan van de by het Reglement van orde voor deze Vergadering bepaalde, 't zy van andere personeele Commissien, by appoinctement, en dus in originali, met de Bylagen daar toe behorende, in handen van dezelve Commissien zullen gesteld, en dadelyk na de resumptie, zonder eenige voorafgaande ligting van de Requestranten, uit de Nationaale Cancelary geëxpedieert worden, des dat in het zelve appoinctement zal moeten worden geïnsereerd, eenen last, om dezelve origineele Stukken, by het doen van hun rapport, wederom optelevenren, en dat het difinitief Decreet, op die Requesten of Adressen naderhand vallende, zal moeten geschreven worden op een Zegel van gelyke groote, als de Zegels, die, volgens de tegenwoordige Cynosure, voor het commissoriaal en definitief Decreet gebruikt zouden hebben moeten worden, te zamen bedragen; en dat zoude behooren te worden bepaald, dat definitive dispositien of Decreeten, niet zullen mogen afgege ven worden, voor en aleer dezelve door de Suppliantén, van hunnent wege geligt, en de Schryflonen, zoo van 't a poinctement commissoriaal, als van de definitive dispositi met de Zegels, zullen zyn betaald.

En dat voorts, met betrekking tot Requesten, welke handen gesteld worden van de Committés van deeze Verg dering dependeerende, of van Rapporten van dezelve Com mittés, of van personeele Commissien, welke wederom, t fine van nader onderzoek, in handen van eene personee Commissie worden gesteld, by den vorigen voet zal word verbleven.

Eindelyk, dat Extract deezes zou behooren gezonden worden aan de Secretarissen deezer Vergadering tot hun li der Informatie en naricht, mitsgaders, om de nodige ord te stellen, dat hier aan punctueellyk worde voldaan. —

Edoch refereeren zich niettemin uwe Gecommitteerden en:

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag den 2 September 1796.

Eene Missive der Representanten van Bataafsch Braband kennisgevende van den Ontfangst van het Decreet, in dat 5 Aug. met inzending eener door hun gedane Publicatie: — in handen der Commissie.

Een Request der Gezamentlyke Expediteurs te Zwolle verzoekende Ampliatie der Resolutie, omtrend de uitvoerin der Goude en Zilvere Standpenningen: — aan het Committ der Marine.

Een Request van *C. Bereslyn*, verzoekende ampliatie zyne Instructie als Ontfanger: —— aan het Committé te Lande e de Generaliteits Rekenkamer.

Een Request van *F. van der Miele*, zich beklagende ove eene gedaane aanbesteding in de Grave: — aan het Committ te Lande met opheffing der surcheanse.

Een Memorie van *H.* en *B. Heerkens*, andermaal verzoekend om een equivalente Post, schâvergoeding, of wel pensioen voo hunnen Post, welke zy door de Sessie van het Territoir va Venlo hebben verloren: — in handen der personeele Commissie

Een Request van *J. Roestenburg*, om eene gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Eene Missive van het Committé te Lande, kennisgevend van het ontfangen eener Missive van den Generaal *Beurnonville*, om de Divisie van den Generaal *Daendels* te doen a geeren; verzoekende daar toe authorisatie: — geäccordeerd.

Een Request van onderscheide Burgers van den Haag inzendende eene Lyst van suspecte Persoonen: — gehoude buiten advys.

Tot Kamerbewaarder en Chartermeester wordt aangestel *J. Huygens*.

Tot President is met 55 stemmen verkooren *J. Cambier*.

De Burger *Cantelaar*, produceert het Concept Decreet omtrend de Jooden.

Conform geconcludeerd. (*Wy zullen dit Decreet in on volgende Nummer op morgen mededeelen.*)

Op voorstel van onderscheide Leden is de benoeming va de Commissie van Administratie nog voor agt dagen uitge steld: zullende 'er eene nieuwe Nominatie worden geformeerd

Tot Leden in de Binnelandsche Correspondentie zyn benoem *Metelerkamp*, *Helmich* en *van der Wyck*.

Waarna de President het Presidium nederlegt, en de Ver gadering adjourneert.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 174. *Zaturdag den 2 September* 1796. *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG der Gecontinueerde Zitting van Dingsdag avond den 30 Augustus 1796.

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

De Burger *Hahn*, vervolgens het woord hebbende, zegt:

Schrikt niet Burgers Representanten dat ik nu nog het woord vraag. Ik zal het verslag geenszins voet voor voet verdedigen; maar alleen op de zaak lettende, der waarheid en rechtvaardigheid dienstbaar zoeken te wezen. Ik ben zeker dat deeze de weg is ter voldoening aan myne bestemming hier, en ter uitsluiting van uwe verveling. Zonder het aankondigen zal ik alle declamatie zoeken te vermyden. — laat ik in het voorbygaan mogen aanmerken dat *declameeren* veelzinnig is. — De verkeerde kunstgreep der Sophisten om, by gebrek van middelen tot overtuiging, woordenklank te baat te nemen, *door schitterende tafrelen de verbeelding te treffen*, en het hart ten koste van het verstand te overrompelen, is verachtelyk, hatelyk, en in deeze Vergadering gantsch onbetaamelyk; maar wanneer de Spreker meester van zyn onderwerp, den verstande door het aanvoeren van duchtige redenen genoeg doet, en wanneer hy dan het waaragtig gevoel van zyn hart hier of daar door gepaste taal, toon en gebaarden zynen hoorderen mededeelt: dan is het declameeren natuurlyk en dan is het goed. Ik hoor de voortreffelyke Redenaaren deezer Vergadering in dien zin nimmer declameeren, of ik juich hun toe, en ik beken het gaarne, dat ik steeds den genen vermoede van te dwalen en te willen dwalen, die den anderen rechtstreeks of van ter zyde beticht van declamatie of machtspreuk, wanneer dit maar in het algemeen daar henen wordt gezegd, zonder dat men opgeeft, wat men eigentlyk bedoelt. Door een enkel zeggen en zonder bewys minachting te willen werpen op het geen door een' ander gezegd wordt, of hem kwalyk te nemen dat hy levendig voelt en zyn gevoel nadrukkelyk tekent of uitspreekt, komt my voor onbeusch te zyn: dit in het voorbygaan.

Ziet hier eene redenkaveling die my voorkomt volkomen juist te zyn.

Onder de lasten van een land of maatschappy zyn 'er sommige die gemeen zyn aan Burgers en Vreemdelingen, en andere die alleen betrekking hebben en toepasselyk zyn op burgers of leden van den Staat.

De eerste zyn by voorbeeld, voor een groot gedeelte het geen wy noemen de gemeene middelen, de belastingen op eet- op drink- op andere koopwaren, en derzelver voldoening geeft den vreemdeling, die of tot bevordering van zyne eigene zaken, of als eenvoudig reiziger het land doortrekt of daar in vertoeft, geene aanspraak op de voordeelen van den Burger. — De Nederlandsche Maatschappy is niet verplicht den vreemde Joden, uit hoofde der medebetaling van deze lasten eenig ander recht toe te kennen als dat der menschheid.

Onder de laatste, dat is onder de lasten die alleen toepasselyk zyn op leden van den Staat, behooren ongetwyffeld zodanige personeele en reëele belastingen, die alleen geheven worden om den Staat, het Volk en zyne waarde te handhaven, by voorbeeld het opbrengen van het gemaakt Zilver in Holland, het betalen van den zesden penning, en wederom van den zesden penning. — Wie zal ontkennen, dat zo de Wetgever soortgelyke lasten van een Jood in Nederland vordert, hy verplicht is, zyn recht tot het Lidmaatschap van den Staat of van het Volk te erkennen?

Nu, Burgers Representanten! van deze Joden is alleen de vraag, en niet van de vreemdelingen, en wel slechts in het algemeen, of ten aanzien van het beginsel, ten aanzien van de vraag, of de Nederlandsche Mosaïten het volkomen recht niet hebben op het Lidmaatschap van den Staat, en of wy daarentegen niet volkomen verplicht zyn, hun dit recht toetekennen. Dit is onafhanglyk van de eigentlyke voorwaarden van het Stemrecht en Burgerschap, die de Constitutie zal opgeven.

Met betrekking dan tot deze Nederlandsche Mosaïten redeneer ik als volgt:

Zy maken uit of behoren tot een Volk, of tot een Geloofsgenootschap.

Voor hun die de Mosaïten met my houden voor een Geloofsgenootschap, is de zaak voldongen. Dit is zo klaar, als de dag, die aan den Hemel schynt.

Maar maken zy een Volk uit, onderscheiden van het Volk van Nederland; hebben zy een ander wereldsch belang dan dit Volk; welaan dan moeten zy hoe eer hoe beter uit Nederland geweerd, en des noods met geweld gedreven worden. Dit is vooral in Holland allerdringendst, daar het Provintiaal Bestuur heeft den Parnassim de bewuste verklaring voorgehouden, en zy dezelve hebben afgelegd. Zy erkennen daar by de Oppermacht van het Volk: behooren

zy nu tot een ander geheel als wy; zal deze Vergadering zelve dit toestemmen, en op dien grond hunne gelykstelling bepalen by het recht der menschen; dan is hun langer verblyf onder ons volkomen onbestaanbaar met de ware beginzelen van een Volksbestuur, waarin de kracht van het geheel onbelemmerd en onweerstaanbaar moet zyn. 'Er is maar één Souverein, maar één Oppermachtig Volk, en dit gold zo wel in het oude stelzel der Federalisten, als dat der Unitarissen, waarvan ik thans niet spreek. Gene vrye maatschappy kan of mag een ander Volk in zynen boezem dulden, en zo deze Vergadering besloot dat het Volk van Nederland souverein was, min het Volk der Joden, dan bepaalde zy de Souverainiteit van het Volk, dan besloot zy iets, dat ik, Gode zy dank! weet dat onwaar en onmooglyk is.

Ondertusschen, om voort te redeneren, geloof ik niet dat iemand beweren zal, dat de Joden uit Nederland moesten uitgeworpen worden, en hoe ongerymd my dit ook voorkome, wil ik echter om klaarder te wezen de veronderstelling wel eens aannemen, dat zy toch op de eene of andere wyze tot een ander Volk behoren. In die onderstelling meen ik dat de volgende sluit reden den toets volkomen doorstaat. Is het dwaas de Joden uittestoten; kan het Volk van Nederland geen ander Volk, of geen gedeelte van een ander Volk, in zynen boezem gedogen; en zyn 'er evenwel in Nederland duizende Mosaïten, die gene vreemdelingen zyn in den hier boven bepaalden zin: dan moet 'er een middel uitgevonden en daargesteld worden, om die Joodsche Menschen in Nederlandsche Burgers te omschapen, want byaldien zodanig middel onmooglyk was, dan moesten zy toch vertrekken.

Welk ander middel is daar toe berekend, buiten het aanbod van gelyken Burgerstaat? Hebben de Christenen enig recht ter wereld, ter bewering dat het zamenstel der Joodsche begrippen zulks niet gedoogt? Heeft 'er nog ooit onder de zon ene Maatschappy bestaan, waar de ondervinding dit zou bewezen hebben? Zien wy het tegendeel niet in Frankryk en in Noord-Amerika, want het geringe aantal van Mosaïten in die landen doet niets tot hun recht, even zo min als het toevallige, dat zy in een of ander Departement tot gene bedieningen zyn gekozen, of dat zy die elders geweigerd hebben? Kan men der Maatschappy het vermogen toekennen, menschen die haar helpen bestaan, en die alle de maatschappelyke plichten willen betrachten, te verstoten? Zou dat geen geweld, gene overheersching, gene onderdrukking zyn? Zou dat aan de andere zyde niet wezen slaverny? Maar *Schimmelpenninck* heeft dit voldongen.

Laat ik dan de zaak uit een ander oogpunt mogen beschouwen, en aandringen op het reeds erkende beginzel, dat het Burgerrecht in Nederland onafhanglyk is van alle Godsdienstige gevoelens hoe ook genaamd.

Ik beroep my niet op uw gedenkwaardig besluit van den 5 dezer, verheven boven de zydelingsche berisping van hun, die het liever wilden gehouden hebben zo als het was; maar is de verkiezing der Leden van deze Vergadering niet uitgeoffend overeenkomstig dat beginsel? Ligt het niet opgesloten in de Publicatie van 4 Maart 1795? En is het niet de grondregel van ons Reglement met uitdrukkelyke toestemming van alle de Bondgenoten? Is het gevolg daar niet van geweest, dat 'er onder onze Committenten, dat is onder het Volk van Nederland, Mosaïten zyn? Burgers Representanten ik verklaar u ter goeder trouw niet te zien, wat voor Godspraak één énig mensch kan verstouten, zo maar te verzekeren, dat dezulken onzer Committenten gene rechtzinnige Joden meer zyn. Ik meen dat dit den Wetgever niet raakt, en voelende dat ik hier al wederom grens aan het geen *Schimmelpenninck* voor my zoo wel gezegd heeft, stap ik 'er van af.

Het komt my dan ontwyfelbaar voor dat wy die overtuigd zyn dat de Jood zo wel als de Onjood, op den gelykstaat met alle andere Bataafsche Burgers recht heeft, mits voldoende aan dezelfde maatschappelyke plichten, met vry wat minder reden kunnen gezegd worden Voorstanders te zyn van de Joodsche Kerk, als zy, die met de Parnassim en Rabbynen ene lyn trekken: zo het anders waar is, dat deze Kerkvoogden voor de rechtvaardigheid bang waren, en zelfs gewoond zouden hebben om smeekschriften ter bane te brengen ter wering van de openbare hulde dezer Vergadering aan de goede beginselen. Vertegenwoordigers! my komt voor dat op die wyze de Joodsche hierarchie wordt voorgestaan, en ik wenschte dat dit liever niet geschiede. Ik meen dat integendeel uit de goede beginselen allerduidelykst volgt dat de maatschappy geen Jood als Jood kent. Gy erkent immers dat dezelve zich met de denkbeelden harer Leden niet mag bemoeyen; hare wetten en vermogens strekken zich alleen uit tot daadzaken, en de Jood welke zich aan die wetten onderwerpt moet haar even zo dierbaar zyn als elk ander Burger. De overeenkomst of stryd met de Joodsche begrippen of instellingen is zyne zaak, en die der Maatschappy alleen, de kwetzing harer plichten te keren, en derzelver betrachting van alle hare leden gelykelyk te vorderen.

Men vrage dan niet of het op den ouden voet moet blyven, en het Joodsche Volk onder ons wonen, zonder iets meer te mogen vorderen dan de goedertierene erkentenis dat zy menschen zyn. Ik zou over dat onderscheid van rechten van den mensch en van den Burger, ten aanzien van den mensch, die de Burgerlyke plichten wil waarnemen nog al iets kunnen zeggen. Ik zou geschiedkundig over dien ouden voet nog al enige daadzaken kunnen aanhalen, als by voorbeeld dat te Amersfoort in vroegere tyden veele Joden tot het volle active burgerrecht, zo als het toen was, zyn toegelaten, dat 'er zo ik meen in Groningen by een rechterlyk vonnis Joden in Gilden zyn opgenomen, en zelfs dat men hen ook in Amsteldam het Burgerrecht voor een weinig gelds liet kopen, maar op ene zekere wyze besnoeid zo als dit in een Land daar wy weten dat nimmer ene Constitutie plaats heeft gehad te dulden was.

Maar ik laat dit daar, en houde vast dat het niet meer is op den ouden voet. Vergeeft my dat ik dezelfde vragen wederom herhaale. Wie kan tegenspreken dat veele Jooden het Stemrecht ter famenstelling van deeze Vergadering hebben uitgeoeffend? Wie zal loochenen dat het recht daartoe reeds lag opgesloten in de Publicatie van 4 Maart 1795? Wie zal beweren dat het niet geërbiedigd is by ons Reglement? zo dan deze Vergadering in twyfel trok of een Jood om dat hy *Jood* is het Stemrecht en het Burgerschap wel kon uitoefenen, dan is een van beiden waar: of die Jooden welke ons gekozen hebben zyn geene Jooden meer; en dit mag de Vergadering of de Maatschappy niet beslissen: of de verkiezing is in zo verre door menschen geschied die 'er geen recht toe hadden; en dit is eene ongerymdheid.

Dan het is te minder nodig om nog veele woorden te spillen, daar byna alle de Leden deezer Vergadering het in den grond eens zyn; want ik houde de les ongelukkig geplaatst die men heeft goedgevonden Uliëden onlangs te geven als of het Decreet Commissoriaal van den 29 Maart l. l. op

he

het Request van eenige Joodsche Burgers vreemd en ongehoord was. De Requestranten hebben geenszins als lasthebbende; maar als individueele Bataafsche Burgers, als mede onder onze Committenten behorende, over het algemeene beginsel dat de Joden om dat zy Joden zyn niet behoren uitgesloten te worden, gesproken, en verzocht dat de geweldadige inbreuk op dat reeds bestaande recht mogt worden geweerd of hersteld. Ik wil op de woorden van het Request niet blyven staan. Wy spannen hier ook geen Vierschaar; doch deze was de waarachtige en in het oog vallende zin. De Requestranten hebben in zo verre gebruik gemaakt van het 21. Artikel van het Decreet van 10 Maart, *dat elk Burger alleen of met anderen zodanig Voorstel mag doen, als hy oordeelt tot welzyn van den Lande te behoren*, en deze Vergadering behoort niet getaxeerd te worden over het aannemen van soortgelyke Petitien, en min nog over hare wettige Decreten dienaangaande. De Rapporteurs adviseren meen ik te recht pag. 14. het beginsel te erkennen, maar zy voegen 'er by dat het ander lid van het verzoek de macht dezer *Vergadering* schynt te overtreffen, en dat zy niet meer kunnen aanraden dan een adhortatoire missive, dat is eene raadgeving, waaraan hy die dezelve ontfangt zynen wil in den grond niet behoeft te onderwerpen.

Ik mede Burgers Representanten dat wy het meest allen eens zyn, en ik berisp ons verslag met weinig, welks uitdrukkingen het vreemd denkbeeld hebben doen geboren worden, als of wy durfden aanraden om de Joden in eenen collectiven of samenvattenden zin tot den burgerstaat toetelaten. Ik ontveinze het niet; die uitlegging heeft my en bevreemd en gesmart. Een Volk van gezindten is een onding, zo wanstaltig en zo onbestaanbaar met de waarheid en het gezond verstand, dat ik my bedroeve dat het Rapport tot die ongerymdheid aanleiding heeft gegeven.

En nu geloof ik dat de Vergadering genoegzaam eenstemmig een Decreet zou kunnen slaan, overeenkomstig den geest van het verslag, doch met afslating der dubbelzinnige woorden; nogthans wil ik eerst zoeken te bewyzen, dat het verschuiven van zodanig besluit tot de Constitutie zeer verkeerd zoude zyn.

Wat toch is de Constitutie? Het samenstel der voorwaarden van Neerlands Maatschappelyk verdrag. Wie ziet niet dat dit samenstel beginselen en grondwaarheden veronderstelt, welke niet afhangen van de willekeur der Constituanten, maar zo zeker zyn, zo onverwrikbaar en zo duidelyk, dat dezelve boven het oordeel der Commissie van Constitutie verheven moeten geächt worden. Daaromtrent komt geen ontwerp van die Commissie, of geen Decreet van deze Vergadering; maar alleen ene erkentenis te pas. Ik weet wel dat het aan den enen kant niet zelden gevaarlyk kan zyn, om met algemene beginselen te schermen, wanneer het twyfelachtig is, of het wel beginselen zyn; maar aan den anderen kant betaamt het ook de Wysheid en de Republikeinsche vastheid dezer Vergadering, als het 'er op aankomt niet te aarselen, en die grondwaarheden opentlyk te erkennen, welke boven het bereik van enig sterveling zyn. Van dien aard zyn by voorbeeld de Rechten van den Mensch en Burger in het algemeen, de Oppermacht des Volks, de onheerschbaarheid van de Kerk, en zodanig is ook *de onafhanglykheid van het Burgerrecht en burgerschap in een vry land van eenige Godsdienstige denkbeelden*. Het enkel voorstellen dezer Grond-waarheid dwingt de toestemming van het verstand. Die toestemming is de erkentenis, en deze als gevaarlyk afteraden, en dan nog te beweren dat men niet plooit met waarheid en goede beginselen, is moeyelyk overeentebrengen; maar ook meer kan men redelyker wyze niet verlangen.

Zou dan het volgend ontwerp van een Decreet den algemeenen wil niet treffen.

De Nationaale Vergadering by resumtie gedelibereerd hebbende, over het Request van eenige Joodsche Burgers, op den 29 Maart laatstlaastleden ter tafel gekomen, en over het Rapport ten dezen op den 1 Augustus uitgebracht.

En overwegende, dat hoe zeer de bepalingen der uitoeffening van het Stem- en Burgerrecht in Nederland, verwacht moeten worden van de Constitutie, welke zich het vrye Volk zal geven; het echter een allerzekerst beginsel is, dat in eene vrye maatschappy het Burgerrecht volkomen onafhanglyk is van eenige godsdienstige gevoelens.

Overwegende, hoe dit reeds ligt opgesloten in de Publicatie der Staten Generaal van den 4 Maart des vorigen Jaars, en hoe dit beginsel by het Reglement voor deeze Vergadering ondersteld is, en door den volke van Nederland by derzelver samenroeping naargekomen.

Overwegende, dat onder hare Committenten zo wel Mosaïten zyn, als Christenen: Decreteert.

Art. I. Geen Jood als *Jood* zal uitgesloten worden van eenige rechten of voordeelen, die aan het Bataafsch burgerrecht verknogt zyn, en welke hy begeren mogt te genieten.

II. De Burgers . . . . worden benoemd, om eene circulaire Missive ter goedkeuring van de Vergadering te ontwerpen, waarby aan de Hoogste Geconstitueerde Machten in de Gewesten van dit Decreet kennis wordt gegeven, met aanmaning om het effect daarvan aan iederen Jood, die zulks begeren zal te doen genieten, voor zo verre dit voor de invoering der Constitutie zal kunnen geschieden, en in het byzonder om ten spoedigsten zodanige Joodsche Kerkreglementen of instellingen te doen nagaan en verbeteren, als zy mogten bevinden met de goede maatschappelyke beginselen te stryden.

III Extract van dit Decreet zal den Requestranten gegeven worden tot hun narigt.

Ockhuizen zegt, zich te conformeeren met het Advys door den Burger *Bicker* uitgebragt.

De President stelt voor, om over dit onderwerp thans de discussien te sluiten; en wyders eene personeele Commissie te benoemen, om, overéénkomstig het door den Burger *Hahn* voorgeslagen Concept-Decreet, hier van eene nadere redactie te formeeren en ter Tafel te brengen.

Onderscheiden Leden verzoeken, dat ook het door den Burger de *Vos van Steenwyk* geprojecteerde Decreet in aanmerking mag koomen.

De President stelt dit ook voor.

Van Hooff zegt:

Het project decreet, door *de Vos van Steenwyk* ontworpen, en door andere gereclameerd, tendeert, om alles maar te renvoieeren naar de Constitutie en daar tegen moet ik my ten sterksten verheffen; dewyl wy geen regt hebben om reeds erkende en aangenomen *principes* twyfelachtig te maaken of te adjourneeren: — hebben de Jooden niet geconcurreerd tot het het daarstellen deezer Vergadering? hebben zy geen deel gehad in het benoemen van deszelfs leeden? zyn wy, en ook de leden tot het ontwerpen eener Constitutie hunne committenten niet? deeze kunnen dan, zoo min als wy, zonder plicht verzuim geen gedeelte van hunne committenten uitsluiten, uit hoofde van religieuse gevoelens, en zy kunnen dit zelfs niets in de constitutie voordraagen, het welk teegenstrydig zoude zyn, met die eeuwige grondbeginselen die de aangenoome Vryheid, Gelykheid in Regten en de Regten van den Mensch en Burger medebrengen; zy kunnen dus de

Jooden niet anders dan als onze Broeders beschouwen.

De President zegt, dat hy niet voorgesteld heeft, om die Concept-Decreeten letterlyk te volgen, maar om uit die allen één geheel te doen formeeren, en dat op morgen ter Tafel te brengen.

De Vos van Steenwyk vermeent, dat die tyd voor zoo eene importante en delicate zaak te kort is.

Gevers zegt, het komt my voor, beter en aan minder debatten onderheevig te zullen zyn, wanneer de President, by *appel nominal*, deed decideeren, of men zig met het, door de Commissie uitgebragt, rapport, wilde conformeeren, dan wel daar tegen besloot; wanneer men zich met het rapport vereenigd, gelyk ik voor my vertrouwe, zal het veel makkelyker zyn, een Decreet, met de geest van het rapport overeenkomstig, aan de Vergadering te proponeeren, welke geest zeker, niet voor de Jooden *collective*, maar wel als *individu's* is: — ik concludeere dus, voor 't Burgerrecht.

Van Leeuwen zegt, wanneer de Vergadering eene zaak tot onderzoek in Commissie stelt, vooronderstelze, dat zulk eene Commissie, die rypelyk zal overwegen, en zulk een rapport uitbrengen, als zy naar haar inzien het best oordeelt. Dit is geschied, en men heeft 'er maanden over gedagt en gewerkt, eer het voor den dag gekomen is. Dan hoe bekookt ook zulk een stuk, en dit is op allen toepasselyk, ook konde gehouden worden, als 120 anderen daar over weder hun oordeel vellen, valt het zeer ligt reflexien en aanmerkingen daar op te maken, die zoms op een woordenstryd uitkomen. Zal men daarom nu, als 8 of 10 van een ander denkbeeld zyn, zulk een stuk agter de bank, en een ander naar een anders smaak voorwerpen; ik meen dat men eerst tendeeren moet, of de Vergadering zig met 't rapport kan conformeeren, ja dan neen. En zoo 't laatste, dat dan eerst de vrage, van een prætens betere, te pas komt.

Jordens zegt, dat hy niets tegens het appel nominal heeft, maar alleen vermeent, dat eerst by appel nominal in omvrage zoude moeten gebragt worden, *of ook de zaak gerenvoyeerd, of voor als nog gehouden in advys*, dan wel *dadelyk ter conclusie* gebragt zal worden; dat onderscheiden Leden daar voor hebben gestemd; en dat hy derhalven van oordeel is dat dit eerst dient te worden bepaald.

Hahn zegt, ik ben niet verwaand genoeg om te begeeren, dat myn ontwerp tot een Decreet in handen van eene Commissie zou gesteld worden. Ik meende slechts, dat zodanig waarlyk de geest was der Avysen, zelfs van die Leden, welke tegen het Rapport hebben gesproken, en het is eene geringe zwarigheid zo ik my misrekend heb: maar ik moet aan den anderen kant de vryheid nemen, om my daartegen ten sterksten te verzetten, dat 'er omvraag zou geschieden, niet voor of tegen den geest van het Rapport; maar eerst of de zaak ook geheel zou worden aan den spyker gehangen, of aan de Commissie der Constitutie verzonden. Ik meen dat dit eigentlyk niet vrytepleiten is van eene petitio principii of veronderstelling van het geen de vraag is. Ik weet wel, dat sommige Leden daarvoor geadvyseerd hebben; maar ik twyfel of het wel billyk zou wezen, dat eerst en vooral het byzonder gevoelen van die Leden wierde in omvraag gebragt. Het Rapport is aan de orde van den dag, en het spreekt van zelfs, dat zodanige Leden 'er tegen stemmen. Wanneer de meerderheid 'er tegen is, dan zou myns bedunkens een nader voorstel of omvraag kunnen geschieden: doch ik voor my houde dit voor onmooglyk, dat is te zeggen niet ten aanzien van de woorden, welke ik tot myn leedwezen bemerkt heb, dat dubbelzinnig zyn, maar ten aanzien van het beginsel. Het zal my aangenaam zyn, dat 'er eene andere redactie van een Decreet worde ontworpen, doch ik meen, dat het alzins billyk is, om voor of tegen den geest van het Rapport omvrage te doen.

Jordens zegt, dat hy niet wil, dat zyn byzonder gevoelen in omvrage zal gebragt worden, maar wel het gevoelen van zoo veele Leden als zich daar voor verklaart hebben; dat hy begrypt, dat men zich niet voor het Rapport verklaaren kan, zonder men alvorens overtuigd zy, dat de meerderheid niet goedvind, de zaak al te ontydig te beschouwen, en dus te renvoyeeren tot de Constitutie: dat hy daarom nogmaals zyn voorstel herhaalt, en daar op insteert.

Bosveld appuyeert het door *Jordens* geavanceerde, daar by voegende, dat, daar de discussien geslooten zyn, men thans moet delibereeren, hoe de zaak ten einde te brengen, vragende, of dan die Leden, welke gestemd hebben, dat het voor als nog geen tyd is, dan geene aanmerking verdienen.

Van Hoof zegt:

De politieke gelykheid, die wy hebben aangenomen, erkent geen religieuse gevoelens; alles wat de Maatschappy kan of mag vorderen, is, dat ieder Lid derzelve in alles getrouw zy aan de algemeene pligten. Hier in bestaat de magt en de werking van de algemeene wet, met opzigt tot ieder *individu*, dit is de kring, die de wet omschryft, en de grenspaal, die zy niet mag overschreiden. Ik heb in myn advys over Kerk en Staat betoogd, dat het dogmaticke van alle Religien buiten het domain is van de politicke magt, dat aan haar alleen toekomt alle religieuse byeenkomsten te surveilleeren en te beschermen, zonder zig in het *spirituele* intelaaten; om dat het Gouvernement zig tusschen de conscientie van den menschen zynen schepper niet kan indringen. En het schynt hier ook niet by de meerderheid in bedenking te koomen, om den Jood, uit hoofde van zyne Godsdienstige gevoelens, te verstooten, zoo min als wy de Jooden *qua Jooden* willen admitteeren; maar sommigen willen de Jooden *qua Natie* excludeeren. Ik erkenne geen Joodsche Natie; ik twyffele zelfs of dezelve existeert, en of 'er eenen anderen Messias voor alle secten zal koomen, dan de vryheid en de algemeene verlichting. Ik vreeze dat men, met de Jooden hier als eene Natie te willen beschouwen, en te doen voorkomen, ten langen laasten aan hun zelven zal doen gelooven, dat zy wezentlyk eene Natie in deeze Republiek uitmaken, en dat zoude zeer wel in de Kraam van hunne *Rabynen* en *Parnassynen* te pas komen. — Deeze *Rabynen* en *Parnassynen* zyn immers, gelyk alle Geestelyke Corporatien, die hunne magt en gezag gevestigt hebben, op die religieuse gevoelens, die de Natuur zelve aan den Mensch inspireert, en waar van zy, zo dikwils by gelegener tyden hebben weten misbruik te maken, geinteresseerd om alle hindernissen tot verlichting van den Mensch daar te stellen; de superstitie der Jooden te onderhouden, om hun crediet, en gezag op domheid te vestigen, en in hunnen kring despotiek te kunnen heerschen. Hebben nu deeze prejugés, of de gewoonte van in slaverny te leven, de harten van eenige Jooden zoodanig vernederd, dat zy vergeeten hebben menschen te zyn, en met hun rampzalig lot te vreden zyn, respecteert hunne prejugés, maar laat ons niet in politiek genoeg zyn, om die, welke onder hun tot de Maatschappy willen koomen, en de vereischten hebben, om Burgers te zyn, als met geweld te verstooten. Ik maak ook nog een groot onderscheid tusschen active en pas-

zy

ive Burgers: en dit is het, dat door de constitutie alleen zal en kan bepaald worden, zonder onderscheid van religie, of Godsdienstige gesintheden. Ik stemme dus voor den geest van het Rapport, en voor het benoemen eener Commissie tot formeering van eene nieuwe redactie, op die *zelfde gronden*.

De President zegt, dat hy nogmaals herhaale zyn voorstel; dat hy egter ook zeer gaarne, by appel nominal, in omvrage wil brengen, *of men zich met het Rapport zal conformeeren*. Voords dat het hem voorkomt, dat, zo 'er appel nominal moet plaats hebben, dit vooraf moet gaan, en men dan verder zoo de meerderheid dit verwerpt, eene nadere redactie of wel nieuwe kan voorstellen.

Kemelaar zegt: Ik heb alleen het woord gevraagd, om dat ik eene poging beproeven wilde, om de verschillende gevoelens der leden te vereenigen, of liever om aan te toonen, dat de leden eigenlyk in de hoofdzaak niet verschillen, en dat dus geene reden aanwezig is, waarom men zich niet zou conformeeren met het praeadvys van den President, „ om den „ geest van het rapport ter conclusie te brengen, behoudens „ eene nadere redactie, en om die nadere redactie aan eene „ personeele commissie te demanderen ". Het is 'er zeer verre af, dat de Rapporteurs, of iemand der leden, die het Rapport verdedigd hebben, in het ongerymd begrip zouden zyn gevallen, van aan de Joodsche broederschap, *collective* genomen, dadelyk het burgerregt, met alle de voordeelen aan hetzelve verknocht, toe te kennen. Zy zyn overtuigd, dat men aan niemand opdringen kan, van zyne regten gebruik te maken; en zy weeten zeer wel, dat men aan geene corporatiën, maar alleen aan individus het burgerschap geeft; dat de burgerlyke maatschappye niet is eene verzameling van godsdienstige of andere genootschappen, maar eene verzameling van individueele leden. — Aan den andere zyde hebben de leden, die het rapport wedersprooken hebben, of liever, die hetzelve scheenen te wederspreken, zoo niet allen, ten minsten byna allen, toegestemd, dat de maatschappye aan genen Jood, *als Jood*, het Burgerrecht weigeren kan, ondersteld zynde, dat hy die vereischten bezitte, en zich aan die voorwaarden onderwerpe, welke de Maatschappye van alle actieve Burgers vorderen zal. — Hier dierhalven heerscht tusschen de twee schynbaar verschillende begrippen de volkomenste harmonie. — Ik zou aan de Burgers *Jordens*, *Bosvelt*, en anderen, die gemeend hebben, dat de Vergadering nog niet bevoegd zyn zoude, om in deze zaak een Decreet te nemen, hunne geheele redenering gaarne toestemmen, byaldien hier quaestie was van het maken eener nieuwe bepaling, van het geven eener nieuwe vergunning, die niet reeds uit te voren erkende grondbeginzelen voortvloeide. Ik beschouw zoo zeer, als iemand, het Reglement als eenen lastbrief, dien wy zonder heiligschennis, niet mogen overtreeden; ik haat zo zeer, als iemand, alle pogingen om onze magt uit te breiden; ik vrees zoo zeer, als iemand, alles, wat maar den minsten schyn heeft van anticipatie op de aanstaande Constitutie. Maar ik vind niets van dit alles in het voorgeslagen Decreet; ik vind 'er niets anders in, als eene interpretatie eener te voren gedaane afkondiging en erkentenis van ontwyffelbaare grondbeginzelen, of, zoo men dit liever wil, als eene applicatie van die grondbeginzelen op dit byzonder onderwerp. Zoo dra was onze omwenteling niet daar, zoo dra was in ons Land niet openlyk hulde gedaan aan de wetten der Vryheid en Gelykheid, of het was ook erkend, dat geene godsdienstige belydenis, welke die dan ook weezen mogt, iemand kon berooven van eenig voordeel der Maatschappye. Van dien tyd af waren de Joden reeds in effecte gelyk gesteld aan andere Ingezetenen. Ondertusschen is het gebleken, dat omtrent de applicatie dier grondbeginzelen op de Joodsche Ingezetenen twyfelingen huisvesten: en het is alleen de opheffing dier twyfelingen, welke het doel van het Decreet der Vergadering wezen kan. Daar nu de Vergadering, of althands verre het grootste gedeelte van dezelve, in dat punct schynt overeen te stemmen, dat de Wetgever geen Jood *als Jood*, kent; dat geen Jood, *als Jood*, kan of mag worden uitgesloten van het genot der voordeelen, aan het burgerregt verknocht; maar dat hy, gelyk met andere Ingezetenen, daar in moet deelen, mits die vereischten bezittende, en aan die voorwaarden voldoende, welke de Maatschappye van alle active Burgeren vordert; daar ook by de Vergadering, of althands by verre het grootste gedeelte van dezelve, dit, na zo veele discussien, een aangenomen begrip schynt te zyn geworden, dat dat alles reeds onmiddelyk voortvloeit uit de erkende grondbeginzelen, welker waarheid door geene Decreeten bevestigd of verzwakt kan worden; zoo zie ik niet, waarom wy onbevoegd zouden kunnen worden gerekend tot het geven eener verklaring, die in substantie niets anders bevatten zal, als dit, dat 'er geene redenen voor handen zyn, waarom een Jood, *als Jood* zou behooren te worden uitgeslooten van het genot der rechten, aan den mensch en burger competerende, en by Publicatie van H. Hoog Mogende van 4 Maart 1795 aan het vry geworden Volk van Nederland toe-erkend. — Hier omtrent kan ik zelfs niet zien, dat eenige omvraag meer nodig kan zyn. — 'Er is echter nog één point, waar omtrent wy misschien eenigzins verschillen, doch het welk ik my vleien durf, dat ook ligt te vereffenen zal zyn. 'Er zyn naamelyk Leden geweest, welke voor de toelating der Joden hebben geadviseerd, onder deze voorwaarde, dat van hun zou worden afgevorderd zekere verklaring. Het zy my gegund, daaromtrent het volgende aan te merken. Die verklaring zouden wy *thans* moeten voorschryven of aan alle Burgers, of alleen aan Burgers, die den Joodschen Godsdienst belyden. Niet het eerste, want, toen wy voor eenigen tyd, over een voorstel van den Burger *Greve* raadpleegende, dit stuk opzettelyk hebben behandeld, toen is het gevoelen der meerderheid, en dus het wettig besluit der Vergadering daar op neder gekomen, dat wy omtrent zoodanige eene verklaring onder beneficie van welke men alleen Stemgerechtigd, of actif Burger zou kunnen worden, niets moesten beslissen, maar dat deeze geheele zaak aan de Commissie tot de Constitutie moest worden overgelaten. Niet het laatste, want, volgens de erkende grondbeginzelen, en, gelyk ik 'er gerustelyk durf byvoegen, volgens het erkend gevoelen van de Vergadering, moeten de Joden gelyk staan met andere Ingezetenen, en dus alleen onderworpen worden aan die voorwaarden, onder welken een ieder, welken Godsdienst hy dan ook belyde, zyne natuurlyke regten zal kunnen uitoefenen, en aan geene andere.

Als gylieden ook deze redenering toestemt, Burgers Representanten! en ik dus zoo gelukkig ben; van iets tot vereeniging uwer denkbeelden te hebben bygedragen, dan mag ik ook hopen, dat het praeadvis van den President spoedig ter conclusie gebragt zal zyn.

Schimmelpenninck zegt, het komt my voor, Burgers Representanten! dat dit belangryk onderwerp niet zo afgehandeld, gewikt en gewoogen is, dat wanneer de Vergadering thands nog niet tot eene conclusie konde komen, ik wanhopen zoude dat zy 'er ooit toe komen zoude. — Het zal dus nu de zaak worden, om den wil der Vergadering op te maken, en de President zoekt niet anders dan uit die wil eene conclusie te formeeren.

Indien 't my geoorloofd zy, daar omtrend te gissen, zou ik niet schroomen te zeggen, dat ik my verbeelde, dat die prævaleerende wil der Vergadering hier op neer komt, *om, in substantie, zich met het uitgebragt Rapport te conformeeren, edoch by het te neemen Decreet duidelyk en uitdrukkelyk te doen blyken, dat deeze Vergadering, door het admitteeren van de Jooden tot het Nederlandsch Burgerschap, wil verstaan hebben, niet de Jooden, of het in Nederland woonend Joodendom collectivé, dat is, als Genootschap, Gezindheid, Broederschap, of als eenige corporatie hoe ook genaamd, neen maar alleen als individueele menschen in Nederland woonende; en dan nog niet anders, dan voor zo verre die individueele Jooden zich zullen willen onderwerpen aan alle die verpligtingen, welke by de Constitutie, welke het Nederlandsche Volk zich zal geven, voor alle actieve Burgers zullen worden vastgesteld; en door welke onderwerping die individueele Jooden alzo met de daad zullen toonen Nederlandsche Burgers te willen zyn, en een gedeelte van het Nederlandsche Volk te willen uitmaken.* —

Het schynt my in de daad toe, dat verre de grootste meerderheid deeze zaake op die wyze verkiest te eindigen, en ik proponeer dus, dat de President by appel nominal in omvraag zal brengen, of de Vergadering zich in deeze zin, zo als ik hier nu duidelyk heb voorgesteld, *en onder die explicatie en bepaaling* met het uitgebragt rapport verkiest te conformeeren, ja, dan neen.

Teding van Berkhout zegt, dat hy het woord gevraagt heeft, op het eerste voorstel van den President, doch thans, nu hy hetzelve gemotiveerd heeft, daar op geene reflectie zal maken, daar hy nogthans declareert zich te voegen by die geenen, welke de zaak naar de Constitutie wilden renvoyeeren, welk getal in deze Vergadering zoo gering niet is, als men zich wel schynt te willen voorstellen.

De Leeuw zegt, dat het Reglement, waar op deze Vergadering by den anderen geroepen is, en het welk door yder Lid plegtig is bezwooren, volstrekt verbiedt eenige veranderingen in de zaak te maaken; — dat deze Vergadering in het tydvak van het intermediair bestuur, waar in zy zich bevindt, in geenen deele over het Burgerlyk Bestuur eenige schikkingen hoegenaamd mag daarstellen; — dat er Gewestelyke, ja stedelyke Reglementen zyn, waar by aan niemand het stemregt wordt toegekend, dan aan Lieden van de Christelyke Godsdiensten, en dat het dus aan deze Vergadering niet staat, om door haar Decreet, deze Reglementen te vernietigen en buiten effect te stellen: ja al ware het zelfs slegts op één éénig dorp, waar zulks gestatueerd mogt zyn, dat dan nog de Vergadering niet bevoegt is, om dat, geduurende dit haar intermediair bestuur, te doen.

De Mist zegt in substantie: onder alle de advysen, die ter gelegenheid dezer discussien zyn uitgebragt, heb ik vooral moeten onderscheiden, dat van den Burger *de Leeuw*, als meest instemmende met myn gevoelen. En nu 'er thands bepaaldelyk over het te neemen Decreet gediscutieerd wordt, moet ik myne gedagten rondelyk herhaalen. Ik begrype naamlyk, dat de Nationaale Vergadering wel kan geven eene generaale Verklaring, dat zy *als een gevolg der erkende Rechten van Mensch en Burger*, en *van de gronden van Gelykheid*, het daar voor houdt, dat geen Burgerrecht mag geweigerd worden, *alleen* om het onderscheid in Godsdienstige gevoelens: maar ik sta als nog in dat vast begrip, dat wy geen recht noch bevoegdheid hebben, aan eenig individueel mensch ter wereld eenig Burgerrecht te kunnen accordeeren, of verandering te maaken in eenige der overige vereischtens tot bekoming daar van: dat dit eenig en alleen afhangt van de Geconstitueerde Machten of Municipaliteiten in de byzondere Steden en Plaatzen — dat die daar in volgen moeten, de Wetten op de Burgerrechten thands nog in vigueur, tot zo lang 'er by de aanstaande Constitutie op dit subject andere en latere Wetten zullen gemaakt worden. En dat dus het door ons verleenen van eenig Burgerrecht aan Jood, Christen of Heyden, niet anders is, als aan de verzoekers een ey in de handen aan stukken te breeken, daar 'er, na al dit gewaande Burgerrecht van ons verkregen te hebben, geen plekje grond in de geheele Republick aanwezig is, op het welk zy eenig effect daar van zullen kunnen hebben. Ik kan dus voor my geen decreet admitteeren, waar in de minste questie is, om aan de Suppliant en het Neerlands Burgerrecht toetestaan, om dat ik aan niemand iets wil beloven of vergunnen, dat ik hem niet leveren kan — maar stel my geen party tegen het doen eener algemeene Verklaring, in substantie als door den Burger *Kantelaar* voorgeslagen, omtrend welker nadere redactie ik dan myn gevoelen reserveere.

Stoffenberg zegt, dat hy blyft persisteeren by zyn voorig advys.

Gevers zegt, Ik moet my ten uiterste, over het, door den Burger *de Mist*, geavanceerde, verwonderen: immers, het Reglement voor deze Vergadering, door de gewezen Staaten Generaal, geconcipieerd, en door het geheele Volk goedgekeurd, is zeer zeker ook door de *Jooden* geavoueerd; is ook niet het *geheele Volk*, in de Grondvergaderingen, ter verkiezing van haare Vertegenwoordigers, opgeroepen? Hebben de *Jooden* daar van niet een gedeelte uitgemaakt? Wanneer derhalven het geavanceerde van den Burger *de Mist* doorging, dan zoude hy, (die zich met het grootste recht, als wettig verkooren heeft aangemerkt) volgens zyne eigene stelling, hier zeer onwettig zitten: — Ik concludeere dus andermaal, voor 't Burgerrecht.

Schimmelpenninck zegt, dat het Burgerrecht de Jooden zal worden toegekend, met dien verstande, dat zulks niet is collective, *qua* Natie, maar individueel, en aan die geenen, welke zich daar toe zullen willen aanbieden: dat dit de intentie der Rapporteurs geweest is.

De President stelt voor, om by het appel Nominal in omvrage te brengen, *of de Vergadering zich conformeert met het uitgebragt rapport, behoudens eene nadere redactie?*

Eenige Leden verzetten zich hier tegen.

De Leeuw zegt nogmaals het woord te moeten vragen, om te repliceeren op het door den Burger *Gevers* aangevoerde: dat hy wel wil bekennen, dat de Jooden hunne stem hebben uitgebragt tot de verkiezing der Leden tot deze Vergadering; doch ook tevens moet zeggen, dat deze mesure slegts temporair geweest is, en met die actus heeft opgehouden: dat men zeer zeker moet veronderstellen, dat 'er by de Constitutie nadere bepalingen omtrend het stemregt, zullen worden gemaakt.

De Vos van Steenwyk appuyeert dit, zeggende, dat het zeer zeker te vermoeden is, dat by de Constitutie het Stemrecht zoo ruimschoots niet zal worde toegekend; maar dat 'er zeker bepalingen zullen worden gemaakt, wie 'er toe zullen geregtigd zyn, wie niet: als by voorbeeld, dat 'er eene zekere gegoedheid, welke iemand zal moeten bezitten, om Stemgeregtigd te zyn, zal vast gesteld worden.

De President herhaald zyn voorstel, en institueert daar op appel nominal.

Eenige Leden expliceeren zig by het uitbrengen hunner stemmen; dan de President doet hun opmerken dat zy slegts eenvouwig zig hebben te verklaren *voor* of *tegen*.

Het

Het Appel nominal geëindigt zynde, blykt, dat, by meerderheid, het Rapport, voor behoudens de nadere redactie van het Decreet, wordt gearresteerd.

Teding van Berkhout zegt, dat hy zich thans verplicht vindt, om, ingevolge het Reglement van orde te verzoeken, dat de President met eene heldere stem de conclusie zal opmaken.

De President herhaald de Conclusie.

De Vos van Steenwyk vraagt andermaal, of dit nu overéénkomstig den Geest is van het door *Schimmelpenninck* geprojecteerde Decreet.

Hahn zegt, dat het Decreet gevallen is, en dat hetzelve geen interpretatie nodig heeft.

De President benoemt tot Leden voor de personeele Commissie, om zo spoedig mogelyk de nadere redactie ter Tafel te brengen, de Burgers *Schimmelpenninck*, *Kantelaar*, *Hahn*, *van Hamelsveld* en *de Vos van Steenwyk*.

Waarna de Vergadering ten 10 uuren geadjourneerd wordt tot morgen ogtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Woensdag den* 31 *Augustus* 1796.

Voorzitter P. E. DE LA COURT.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend; de Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De volgende Missives en Adressen worden gelezen, en in deliberatie gebragt:

Eene Missive der Municipaliteit te Nieuwer Amstel, zich beklagende over een Decreet van het Provinciaal Bestuur van Holland, in dato 2 Augustus l. l. genomen, by het welk, naar hun inzien, het voornoemd Bestuur zich gemengd had in het huishoudelyke der Municipaliteit: deze Vergadering als Arbiter daaromtrend verzoekende.

De President stelt voor, dat, dit stuk, zuiver huishoudelyk zynde, en dus geen object van deliberatie dezer Vergadering kunnende uitmaken, deze Missive zonder Decreet zal worden uitgegeven.

Quesnel wil, dat deze zaak zal gesteld worden in handen eener personeele Commissie, ten fine van onderzoek.

Van Castrop zegt, dat hy, uit kragte van het Reglement, waarby bepaald is, dat deze Vergadering zich met het Domestique der Gewesten niet zal inlaaten, het door den President voorgestelde appuyeert.

Ploos van Amstel wil, dat alle de Stukken zullen gelezen worden.

Een der Secretarissen leest daarna voor de volgende Stukken: als

Een Adres van de Municipaliteit te Nieuwer Amstel aan het Provinciaal Bestuur van Holland: houdende berigt van het voorgevallene by de aanstelling van den Schipper van Amstelveen op Amsterdam.

Missive van het Provinciaal Committé van Holland aan de Municipaliteit van Nieuwer-Amstel, met last, om een Commissie van twee Leden herwaards te zenden.

Rapport van die Commissie aan voornoemde Municipaliteit; waar in zy verslag geeft van haare verrigtingen in den Hage.

Adres van de Municipaliteit van Nieuwer-Amstel, aan het Provintiaal Bestuur van Holland, waarin zy zich niet alleen beklagen over het gehouden gedrag van het Provintiaal Committé, Departement van Algemeen Welzyn; als ook verslag van het voorgevallene, by het aanstellen van *J. Oudenes*,

Extract uit de Decreeten van het Provintiaal Bestuur van Holland, waar in zy hun ongenoegen te kennen geven over den inhoud der bovenstaande Missive.

Extract uit de Notulen van de Municipaliteit van Nieuwer-Amstel, van onderscheide zittingen, alle op dit geval betrekking hebbende.

Hiernaar herhaalt de President nogmaals zyn voorstel.

Ploos van Amstel zegt, dat uit de voorgelezen Stukken blykt, dat de zaak hier in bestaat: dat namelyk de Municipaliteit te Nieuwer Amstel, welke altoos het regt heeft gehad, om de Schipper van Amstelveen op Amsterdam aan te stellen, dan ook, ingevolge van dien, op zekere voorwaarden *J. van Oudenes* daar toe hebben aangesteld, maar, welke aanstelling, voornoemde Schipper daaraan niet voldaan hebbende, is vernietigd, dat de Suppliant, in plaats van zich, zoo hy vermeende, reden van klagten te hebben, by de Ordinaris Justitie te vervoegen, gebruikt gemaakt heeft van eene *politieque dispositie*, en zich by het Provinciaal Bestuur van Holland vervoegd, welk bestuur zich dan ook deze zaak heeft aangetrokken: dat nu de Municipaliteit, zich fundeerend op het 80ste Articul van het Reglement, waar op het Provinciaal Bestuur van Holland is zaamgeroepen, zich ter dezer Vergadering heeft geadresseerd, en dat hy derhalven bleef insisteeren by het voorige door hem reeds geavanceerde.

Kantelaar zegt, ik zal niet treeden in het onderzoek, of de *narratio facti*, zoo als dezelve door den Burger *Ploos* is gegeven, met de waarheid overeenkome, of niet. 'Er is met het leezen van den brief, en de talryke bylagen, reeds te veel tyd verspild, dan dat ik iets zou willen toebrengen, om de discussien voort te zetten, over eene zaak, *die volstrekt geen onderwerp onzer raadpleegingen worden kan.* Ik moet alleen aanmerken, dan in het gansche discours van den Burger *Ploos* geen één bewys voor het tegendeel is aangevoerd, en dat dit echter het éénigste punct is, dat hy had behooren te bewyzen, indien hy zyne stelling had willen staaven. Wy hebben geene superintendance over het Provinciaal Bestuur van Holland; het is onze zaak niet te onderzoeken, of dat Bestuur aan het 80ste, of eenig ander artikel van het Reglement, dat aan het zelve voorgeschreven is, voldoe of niet. En, indien wy éénmaal ons verleiden lieten, om ons in huishoudelyke zaaken van dat of eenig ander gewest te mengen, dan zou 'er geen einde zyn aan de honderden en duizenden twistgedingen, die men vóór ons zou brengen; die niet alleen onzen tyd, welke aan de algemeene belangen der Natie behoort toegewyd te zyn, zouden ontrooven; maar die ons ook dagelyks zouden in gevaar brengen, van, hoe zeer wy ook wenschten aan een ieder regt te doen, evenwel uit onkunde van locale omstandigheden on-

onregtvaardige beslissingen te geven. De bedenking, *dat het Commisforiaal maken geen nadeel kan doen, dewyl de Commissie dan toch altyd zou kunnen advyseeren. dat de Vergadering zich in de zaak niet behoort te mengen*, deze bedenking, zegge ik, wordt ligtelyk beandwoord door de aanmerking, dat de Leden der Vergadering reeds zoo veel met Commissien overlaaden zyn, dat het niet anders als nadeelig kan zyn, hen met onnodige zaaken nog meer te bezwaaren, en daar door de afdoening der nodige nog meer achter uit te zetten.

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

DECREET *over den* GELYKSTAAT *der Joodsche met alle andere Burgers, den 2 September 1796 unaniem genoomen.*

De Nationaale Vergadering, by resumtie gedelibereerd hebbende over het Request van eenige Stemgerechtigde Joodsche Burgers, den 29sten Maart l. l. ingeleverd, houdende een verzoek: „ dat deze Vergadering gelieve te verklaren, dat
„ de Joodeen, nu Stemgerechtigde Burgers van het Bataafsch
„ Gemeenebest zynde, en dat Burgerrecht uitgeoefend heb-
„ bende, ook nu in het volle bezit, en het regt tot de ver-
„ dere uitoefening van het Burgerrecht moeten gesteld wor-
„ den, en dit regt in alle deszelfs uitgestrektheid moeten
„ genieten:" en over het Rapport, op dit Request, door de Representanten *van Leeuwen*, en verdere Gecommitteerden, den 1sten Aug. uitgebragt:

En overweegende, dat het Stem en Burgerregt alleen toekomt aan individus, en dat het eene ongerymdheid zyn zou, hetzelve toe te kennen aan eenig genootschap, *collective* genomen, daar de maatschappy niet is eene verzameling van *corpora*, maar van individueele Leden: — overweegende, dat de bepalingen der uitoefening van dit regt in Nederland wel eerst moeten verwacht worden van de Constitutie, welke zich het vrye Bataafsche Volk geven zal, maar dat het echter een onbetwistbaar beginzel is, dat die uitoefening, in eene vrye maatschappye, niet kan afhangen van, of gestremd worden door eenige Godsdienstige gevoelens, hoe ook genaamd: — overweegende, dat dit reeds opgesloten ligt in de grondbeginzelen, by de Publicatie der geweezen Staten Generaal van 4 Maart 1795, in den naam van het Volk van Nederland, openlyk erkend en afkondigd, en by het Reglement, waar op de Leden dezer Vergadering verkooren en zamengekomen zyn, bekragtigd: — overweegende eindelyk, dat uit dezelfde grondbeginzelen voortvloeit, en daarom ook by haar Decreet van 5 Aug. l. l. reeds erkend is de volkomenste afscheiding van Kerk en Staat; en dat deze afscheiding, gelyk zy, aan de ééne zyde, aan alle godsdienstige genootschappen vryheid laat, om zoodanige kerkelyke reglementen te maken en te onderhouden, als zy voor zich dienstig vinden, mits maar dezelven aan de orde der maatschappye, en de burgerlyke politie geen hinder toebrengen; zoo ook, aan den anderen kant, het burgerlyk bestuur verbiedt, aan zoodanige reglementen verder eenige sanctie te verleenen:

Decreteert:

1. Geen Jood zal worden uitgesloten van eenige rechten of voordeelen, die aan het Bataafsch - Burgerregt verknocht zyn, en die hy begeeren mogt te genieten, mits hy bezitte alle die vereischten, en voldoe aan alle die voorwaarden, welken by de algemeene Constitutie van iederen activen burger van Nederland gevorderd zullen worden.

2. By eene circulaire Missive zal aan de hoogste geconstitueerde Magten der respective Gewesten van dit Decreet worden kennis gegeven, met bygevoegde adhortatie, om het effect der grondbeginzelen, waar op het zelve rust, aan iederen Jood, die dit begeeren zal, te doen genieten, voor zoo verre dit voor de invoering der Constitutie zal kunnen geschieden; en om voorts die sanctie, welke door de voormalige Provintiale of Stedelyke Regeringen aan de zogenaamde kerkelyke reglementen der Jooden gegeven is, maar welke door de omhelzing der tegenwoordig erkende grondbeginzelen reeds gerekend moet worden in effecte vervallen te zyn, en welke tegen het Decreet dezer Vergadering van 5 Aug. l. l. lynregt strydt, voor vervallen te verklaren.

3. De Representanten *Schimmelpenninck*, *Kantelaar*, *Hahn*, *van Hamelsveld* en *de Vos van Steenwyk*, worden by dezen verzocht en gecommitteerd, om een concept van zoodanige eene Missive te formeren, en zo spoedig mogelyk ter Vergadering te exhiberen.

En zal Extract dezes gezonden worden aan den Representant *Schimmelpenninck* als eerstbenoemden in gemelde Commissie, en aan de Requestranten, om te strekken tot derzelver narigt respectivelyk.

Het Committé van Administratie der Fransche Troupes, zal in het laatst van de Maand September, in de Provincie Zeeland, Publicq aanbesteeden, de Vivres, Fourage, en verdere benoodigheeden voor de Fransche Troupes, aldaar gecantonneert of gecampeert, waar van de tyd en plaats nader zal worden geadverteert.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé.

W. VAN EYK, *Secretaris*.

Het Committé van Administratie der Fransche Troepen, residerende in de Hage, zal op Woensdag den zevende September eerstkomende, by beslootene Biljetten, aan de minstinschryvende aanbesteden: Vyf honderd stuks Wolle Dekens, twintig duizend elle witte Carzaay, tien duizend elle donker blaauwe Carzaay, negen duizend paar Schoenen, vier honderd Canonniers Zabels, dertig Degens voor Adjudanten, — waar van in tyds de Modellen en Staalen, benevens de Conditiën van Aanbesteding, aan het voorn. Committé te zien en te leezen zullen zyn. —

Ter ordonnantie van 't zelve Committé.

W. VAN EYK, *Secretaris*.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

Nº. 175. *Sondag den* 4 *September* 1796. *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag den* 31 *Augustus* 1796.

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

Vervolg der Discussien over de Missive van de Municipaliteit van Nieuwer-Amstel.

Ploos van Amstel adstrueert nogmaals zyn voorig gezegde, daarby voegende, dat hier onderscheid moet gemaakt worden tusschen klagten en klagten alvorens men beslisse, of dezelve domesticq zyn. —— 'Er is onderscheid of het klagten zyn van particulieren tegen eene Municipaliteit, en tusschen klagten van eene Municipaliteit tegen een Provinciaal Bestuur — dat men in het eerste geval de klaagenden aan het Provinciaal Bestuur kan renvoyeeren als huishoudelyke; dog dat men in het laatste geval dit niet kan doen, alzo 'er geen hooger bestuur is, waaraan de klaagenden kunnen worden gerenvoyeerd.

Schimmelpenninck zegt:

Dat hy voornemens geweest is, in substantie te zeggen, wat door den Burger *Kantelaar* reeds is aangevoerd, en dat hy zich dus hier mede wel kan conformeeren; dat hy egter nog alleen daarby zal voegen, dat het geavanceerde van den Burger *Ploos van Amstel*, even als of dit eenige verandering maakt, dat de questie in dit geval bestaat, tusschen de Municipaliteit en de Hoogstgeconstitueerde Macht, en niet tusschen particulieren, hier niet te passe komt.

Kantelaar zegt:

Het onderscheid, door den Burger *Ploos* gemaakt, tusschen klachten van eene Municipaliteit, en van particulieren, kan volstrekt in geene aanmerking komen. Het moet aan eene Vergadering, die waarlyk de rechten des Volks voorstaat, geheel onverschillig zyn, of de klachten, by haar ingebragt, van éénen Burger, of van een gantsch lighaam, van den armsten Ingezeten, of van eene meer of min aanzienlyke Geconstitueerde Macht voorkomen. Wy moeten, wanneer 'er questie is, of wy eene of andere klachte tot het onderwerp onzer deliberatien maken zullen, of niet, geenszins vragen, wie de Klager zy, maar alleenlyk, *of de klachte omtrent zulke eene zaak verkeere, waar over de beschikking, volgens onzen lastbrief, aan ons toekome of niet.* En niemand heeft dit tot nog toe beweezen, dat het stuk voorhanden tot die onderwerpen behoort, welken aan ons gedemandeerd zyn. Alle die fraaye declamatien, van *geene klagende stem, welke die dan ook wezen mogt, te willen smooren*, zyn dus geheel ydel.

Ploos van Amstel wil het by appel nominal beslist hebben.

Verhagen zegt, dat dit het zelfde geval is, als het welk, eenige dagen geleden, is voorgekoomen, nopens eene questie, wegens het aanstellen van eenen Secretaris in den Ouden Bosch; dat die zaak toen gerenvoyeert is aan de Hoogstgeconstitueerde Macht in Bataafsch-Braband; dat derhalven deze aan die van Holland moet worden gerenvoyeerd.

Van Leeuwen zegt, dat hy begrypt dat deeze zaak aan de hoogstgeconstitueerde Macht moet worden gerenvoyeerd om bericht, gelyk hy reeds meermalen in diergelyke gevallen, zo als by voorbeeld in dat van Buuren, heeft geadvyseerd.

Van Hooff zegt, dat nimmer eenige Provinciaale Magt, zy zydan wie zy zy, zich zoo verre zal moogen uitstrekken, dat zy *despotick* kan werken; dat hy begrypt, dat deze Vergadering, in dat geval, wel degelyk daar tusschen beiden moet koomen, want dat hy anderzinds zich volstrekt niet kan voorstellen, tot welk een einde men hier by den anderen is, dat, wanneer iemand, evenveel ook wie hy zyn mag, onregt aangedaan wordt, hy zich als dan ter dezer Vergadering kan adresseeren, en deze als dan verpligt is om hem regt te doen wedervaaren.

Van Beyma zegt, dat hy heeft vermeend te zeggen, het geen door den Burger *van Hooff* is aangevoerd; doch dat hy 'er eeniglyk zal byvoegen, dat hy, zoo men sustineert, dat dit tot deze Vergadering niet behoort, zich niet begrypen kan, op welk eene voet deeze Vergadering zich dan toch met het huishoudelyke van Buuren en Friesland heeft ingelaaten; dat het derhalven zeker is, dat, zo het in dit geval waar is, dat het ter dezer Vergadering niet behoort, het met alle voorgaande gevallen zo gelegen is, en dat dien volgende ook alle de voorige Decreten, daaromtrend genomen, moeten worden gerapporteerd.

Brands zegt, dat hy juist het zelfde wilde zeggen, als de Burger *van Beyma* gezegt heeft.

Nieuwhoff zegt, dat, zoo men zich in alle de byzondere klagten, die in de Gewesten voorvallen, inlaat, men dan welhaast door Requesten zal overstroomd worden: daar by voegende dat, deze zaak zuiver domesticq zynde, tot deze Vergadering niet behoort.

Van Beyma zegt andermaal te moeten herhaalen, geen reden te weeten, waarom men toch zich deze zaak niet zoude aan-

trekken, wyl men, omtrend Buuren, zich wel in het huishoudelyke gemengd heeft; want dat, zo Buuren Gelders is, het van zelfs spreekt, dat men zich in het huishoudelyke van Gelderland gestooken heeft. En dat zo Buuren op zich zelfs staat, men zich dan in het byzondere domestieque dier stad ingelaten heeft. Dat het zo ook gelegen is geweest met Friesland, in wiens huishoudelyke zaak men, ten gevalle van eenige weinige, zig noemende uitgewceken Representanten, ook heeft goedgevonden zich te môleeren. Dat hy zich derhalven niet begrypen kan, dat men, nu het Holland aangaat, een' anderen weg inslaat. Voor het overige, vervolgt hy, hier niets meer te zullen byvoegen, als alleen, dat geen vrees voor menigvuldige Requesten de Vergadering wederhouden moet, om de klaagstem te hooren; want dat het haar pligt is, om de klagten van den minsten burger te eerbiedigen, al moest zy dan ook tot in de laate nacht Vergaderen.

Gevers wil, dat 'er eene perfoneele Commissie zal worden benoemd, om te onderzoeken, of de zaak van het ressort dezer Vergadering is, ja dan neen, zeggende, dat daar door de zaak ten principale niets lydt, en dat dan die Commissie ten spoedigsten Rapport kan doen.

Schimmelpenninck zegt, dat hy zich met dit voorgestelde wel kan conformeeren.

De Sitter wil, dat de zaak in advys zal worden gehouden en de stukken inmiddels op de Bureau ter visie gelegt; op dat een ieder daar van zoude overtuigd kunnen worden.

Teding van Berkhout appuyeert dit.

Jordens zegt, dat de Vergadering zig moet gelyk blyven; dat zy, gelyk daar onderscheiden Requesten van Rotterdam gerenvoyeerd zyn, ook dit stuk moet renvoyeeren.

Vonck zegt, dat die Burger zich daar in zeer abuseert; want dat één dier Requesten gerenvoyeerd is aan Holland om berigt; en dat, offchoon dit reeds vier maanden geleden is, zonder dat 'er tot dato berigt op is ingekomen, en het daar door schynen mogt, dat het, als hier niet behoorende, gerenvoyeerd is, het nogthans tot zodanig een einde derwaards verzonden is.

De President institueerd appel nominal, *of het een point van deliberatie kan uitmaken, ja dan neen:* — en wordt by meerderheid negatief geconcludeerd.

Van Beyma zegt, dat hy vermeent dat dit zig nu algemeen tot alle diergelyke gevallen moet uitstrekken.

Eene Missive van de Commissie, ter examinatie der Requesten der uitgeweken Bataven, inzendende eene gemotiveerde Lyst der Requestranten, overleggende eene Concept-Circulaire Missive aan de onderscheiden Gewesten, ten geleide van die zelve Lysten: — conform geconcludeerd.

Eene Missive der Gecommitteerdens in de Generaliteits Rekenkamer, van den volgenden inhoud:

Gecommitteerdens uit deze Kamer met Gecommitteerdens uit Ul. Vergadering, over de bepaling der Tractementen en verdere verdiensten der Bodens geconfereerd, en aan Ul. Gecommitteerdens een generaal plan van reforme, zoo omtrend de Tractementen en Reizen der Bodens, als ter vernietiging van het Postwezen van de Generaliteit, hebbende voorgedragen, hebben ten Bureele gerapporteerd, dat, offchoon Ul. Gecommitteerdens moesten declareeren, dit stuk, aan Ul. Commissie zig zoo ver niet extenderende, geen point van derzelver deliberatien te kunnen maken, zyliedcn zig echter verzekerd hielden, dat deze Kamer dit Plan, als waardoor voor den Lande op dit Articul reeds ogenblikkelyk eene importante somme word bespaard, en waarin met 'er tyd en voorat door eene generaale indigting en bestiering der Posteryen binnen deze Republiek nog vry meer bezuiniging zal kunnen worden ingevoerd, zonder hæsitatie, aan Uliedcr Vergadering zoude inzenden.

Wy hebben dan ook geen ogenblik gearfeld, om, daar wy hetzelve voor den Lande nuttig, voor deszelfs Financien verligtend en dien ten gevolge noodzakelyk beschouwen, aan den wensch van Ul. Gecommitteerdens te voldoen, en dit een en ander aan Ul. wysheid ter overweging voor te stellen.

In de eerste plaats hebben wy vermeend te moeten naargaan, hoeveel de Post en Bodens reizen in de tien laatste Jaaren aan den Lande hebben gekost, om daar uit voor elk Jaar eene calcule te kunnen opmaken.

Ten tweeden, zullen wy alhier moeten brengen de Tractementen en Emolumenten van 's Landswegen aan den Postmeester der Generaliteit, den Contrarolleur en Bodens toegelegd.

Ten derden, het onderhoud der Postpaarden en Postillons; en eindelyk:

Ten vierden zullen wy de nodige verbetering omtrend dit alles laten volgen.

Nu overgaande tot het eerste point, 't welk wy oordeelen in aanmerking te moeten komen, hebben wy, na eene zo na mogelyke accurate nafpeuring, bevonden, dat de Postreizen van en met den jare 1786 tot en met den jare 1795 hebben bedragen de somma van

	f 149,365 — 4 — 10,	dus voor elk jaar	f 14,936 — 10 — 4
Bodensreizen	f 249,088 — 3 —		f 24,908 — 16 — 4
in 10 Jaren	f 398,453 — 7 — 10	en elk Jaar	f 39,845 — 6 — 8

Dat 2. Het vast jaarlyks Tractement van den

Postmeester thans bestaat in	f 100 —		
Nieuwjaarsgelden .	f 64 —		
		f 164 —	
van den Contrarolleur	f 500 —		
voor extraordinaire diensten	f 200 —		
Nieuwjaarsgeld .	f 224 —		
		f 924 —	

Dezelve heeft daar en boven drie Stuivers voor ieder reis, zoo van de Bodens, als Postillons, en deelt met de Bodens de voordeelen van nieuwe Ambtenaaren.

dat van ieder Boden is .	f 250 —		
Nieuwjaarsgelden .	f 225 —		
	f 475 —		
dus voor 22 Bodens . .		f 10450	
			f 11538 — 0 — 0
Dus is het jaarlyks Tractement van den Postmeester Contrarolleurs en Bodens			f 51383 — 0 — 8

3. Is ingevolge Resolutie van den Raad van Staten van den 4 Maart 1718, de Postmeester verpligt te onderhouden vyf Paarden en vier Postillons, en wordt hem voor ieder Paard van 's Lands wege per dag toegelegd 10 stuivers, en voor elk Postillon daags 9 stuivers, doch waarvan die dagen, welke op reis zyn, worden afgetrokken, waar door hier omtrend geen vaste bepaling kan worden gemaakt, en dus hier voor gesteld wordt . . . . . . f 1000 — 0 — 0

wes-

f 52,383— 6—8

weshalven de Postmeester, Contrarolleur, Bodens en het doen van derzelver reizen, als mede van die van de Postillons, jaarlyks aan den Lande komen te staan op een somma van . . . . . . f 52383— 6—8

Alvorens te treden tot het vierde point, het Project plan van menage namelyk, moeten wy Ulieden doen remarqueeren, dat, zal men wezenlyk eenige ocspaaringen voor 's Lands Cassa, ten dezen opzigten, tragten daar te stellen, naar ons inzien, door de Bodens geene reizen meerder moeten gedaan worden, noch de Postillons en Postpaarden aangehouden, maar de Brieven en Paketten, langs de ordinaire wegen, met de Posten, Postwagens, Veerschepen en Schuiten verzonden worden, welke wys van verzending ons ook genoegzaam zeker en veilig is voorgekomen, naar dien de Ingezetenen aan dezelve zeer dikwyls een groot gedeelte van hunne bezittingen en belangens toevertrouwen, en tot welks meerdere veiligheid, spoedige en accurate expeditie, Uileder Vergadering voldoende middelen kan daarstellen, waar door wy ons verzekerd houden, dat de dienst van den Lande, in plaats van vertragterd bevorderd zal worden.

Dat, daar 'er egter gevallen kunnen exteeren, waarin men zich van de ordinaire wegen en middelen, ter verzending, niet zal kunnen bedienen, in dergelyke zeer zeldzame voorkomende gevallen, met de aannemers van de Hollandsche Posteryen, of iemand anders zoude kunnen worden geconvenieerd, om een of meer Couriers voor den Lande in gereedheid te hebben, waar voor dan *per* uur, volgens een aantegaan accoord, konden worden betaald.

Dit nu gepremitteerd hebbende, gelooven wy, dat, daar de Contrarolleurs en Bodens genoegzaam alle Emolumenten missen, en dezelve daar voor behoorlyk schadeloos moeten worden gesteld, zullen zy den Lande van eenigen dienst zyn, deeze schadeloosstelling aldus te kunnen bepalen.

Dat aan den Contrarolleur worde toegelegd een vast Jaarlyks Tractement van . .	f 1000—0—0	
zonder iets meerder van den Lande te genieten.		
Aan yder der Bodens f 1000 :- dus voor 22		f 22000—0—0
Voorts calculeren wy de onkosten voor de Extra Ordinaire Couriers op. . . .	f 5000 :-	
En die op de verzending en 't ontfangen der Brieven en Parquetten zullen lopen	f 3000 :-	
Dus te zaamen .		f 8000—0—0

f 31000—0—0 f 52,383— 6—8

En wy zullen by deeze uitgaven nu nog eens voegen het dedomagement, het welk Gylied. mogt goedvinden aan den Postmeester, voor het gemis van de voordeelen, welke hy op de reizen der Postillons genoot, en nu geheel komt te verliezen, doch, het welk wy des gevraagd zynde, wy nooit hoger zouden durven adwyseren te zyn dan . . . f	2500—0—0	
Waar door de geheele uitgave zoude gebragt worden op eene Somma van		f 33,500—0—0
Welke Somma van f 33,500 :- van bovenstaande zynde afgetrokken, voor den Lande een Jaarlyks voordeel van		f 18,883—6—8

zoude aanbrengen.

Welke Som naar verloop van weinig Jaaren, als zynde den tegenswoordigen Postmeester reeds bejaard, met nog f 2500. zal vermeerdert worden.

Ook zoud Gyl. waarschynelyk, omtrend de bepaling der Bodens nog eenige andere schikkingen kunnen beraamen, door, namentlyk het getal van dezelve op zestien, indedaad in Functie zynde, Bodens te bepalen, welke 'er tegenswoordig tot den dienst der onderscheiden Collegien schynen vereischt te worden, daar en van de twee en twintig Bodens, drie tot den dienst, wegens haare lichaams zwakheden niet in staat zyn, en vyf van dezelve gerekend worden altyd op rys te zyn, waar door het effectief werkend getal tot veertien wordt gebragt, het geen echter, zullen de Collegien behoorlyke assistentie van de Bodens hebben, wel tot sestien zal behooren gebragt te worden, en de overige zes kunnen uitsterven of worden gepensioneerd.

Dat almede de Post van Contrarolleur der Bodens, als wordende deszelfs werkzaamheden door deze inrigting voor het grootst gedeelte vernietigd, in vervolg van tyd zeer gemakkelyk door één der Bodens, mede zal kunnen worden waargenoomen, dus dan ook hier door nog de somma van f 1000 zal worden bespaard.

Waar door dan, na het overlyden van den Postmeester, den Contrarolleur, en de zes op pensioen gesteld wordende, of uitstervende Bodens, voor den Lande nog zal bespaard worden de somma van f 9,500. en dus als dan de geheele Jaarlyksche Menage bedragen f 28,383 : 6 : 8.

Voorts bieden wy ons aan, om, indien Gyl. Burgers Representanten! omtrend de een of andere poincten nadere eluciddatien van ons zult begeren, dezelve ten allen tyde aan Ul. te suppediteeren.

Wy eindigen deze onze Consideratien met dezelve aan Ul. meer verlicht oordeel te submitteeren, en God Almachtig te bidden, dat Hy Ul. verder in zyne bescherming neeme.

De President stelt voor, om deze Missive te stellen in handen der Commissie tot de Griffie, om dienaangaande nader te confereeren met de Generaliteits Rekenkamer, en het Committé te Lande, om daaromtrend de Vergadering rapport te doen.

Nuhout van der Veen zegt, ik kan by deeze gelegenheid, Burgers Representanten! niet voorby aan temerken, dat, hoe voordeelig de afschaffing der Bodens Reizen voor 's Lands Casse ook zy, dit echter, in zyne waare gedaante beschouwd,

voor de Ingezetenen geen poinct van bezuiniging, maar een zeer ondraaglyk bezwaar genoem l kan worden.

Te vooren toen de Reizen der Bodens uit 's Lands Casse wierden betaald, en 'er geene Porten door de Plaatzen wierden voldaan, maar alles *gratis* bezorgd, droegen alle Ingezetenen gelykelyk in die kosten, maar nu brengt men dezelve ten laste der Stedelyke en Dorps Casfen, welke door de enorme zware Porten van Publicatien, Placaaten, Brieven, enz. zodanig worden uitgeput, dat 'er niets anders dan eene totale ruïne voor hun overblyft, zo men niet spoedig hier tegen voorziet. — Geringe, arme Dorpen van 10 a 20 Huizen, zo als 'er zyn, moeten zomtyds meer aan Porten betaalen als de grootste Steden, dit is alleronrechtvaardigst, en strydig tegens gelykheid, welke 'er in het betaalen van lasten behoort plaats te hebben. — Ik verzoeke daarom, dat hier tegen worde voorzien, en dat dit bezwaar ten spoedigsten worde weggenomen.

Conform het door den President voorgestelde gedecreteerd.

Een Request van onderscheiden Ingezetenen van Zoetermeer, niet behoorende tot het Gereformeerde Kerkgenoodschap, zich beklagende, dat, niettegenstaande het Decreet van den 5 Aug., waarby de Kerk van den Staat is afgescheiden, 'er nog van hun gevordert worden, belastingen, voortspruitende uit Octrooyen der eertyds bevoorrechte Kerk: —— gesteld in handen der personeele Commissie, by dat Decreet benoemd

Een Request van *R. Tenktoyer*, om 6 Stukjes Geschut met zich mede te mogen voeren: —— aan de Marine.

Een Request van *Mathys Ooster*, ter uitvoering van 3000 Ryksdaalders voor Graanen.

Een Request van *Larivood* en *van Suchtelen*, ten zelven einde.

Een Request van *Dupper* en *Sluiter*, ter uitvoering van 2500 Ducaaten voor Graanen.

Een Request van *R.* en *Th. de Smeth*, ter uitvoering van 4000 Ryksdaalders naar de Oostzee.

Een Request van *van Vollenhoven* en Zoon, ter uitvoering van 4000 Ryksdaalders naar Riga: — alle geaccordeerd.

Een Request van *G. Brons*, verzoekende om een derde van de hem toegelegde gratificatie, op reekening, te mogen ontvangen: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *B. T. de Rook*, verzoekende om spoedige afdoening zyner zaak.

Visscher zegt, dat zy dienaangaande met den Generaal *Daendels* hebben geconfereerd, en dat dezelve de stukken, tot de zaak betrekking hebbende, hadt gesteld in handen van den Auditeur, wiens berigt zy nu verwagten, en als dan Rapport zullen doen.

Van Beyma en eenige anderen appuyeeren ten sterksten het verzoek van den Requestrant, en vinden het billyk.

De President stelt voor, om de Commissie te verzoeken, zoo spoedig moogelyk rapport uittebrengen: —— conform geconcludeerd.

Een Request van *Schwartzman* c. f., als Leveranciers van Wynen aan den geweezen Stadhouder, verzoekende om betaling dier Leverantien: —— in handen der Commissie van Superintendentie.

Een Request van *N. Tekelenburg*, om pensioen: — in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *A. Schotels*, om by wyze van gratificatie vermeerdering van pensioen te genieten: — in handen der personeele Commissie, aan wier hoofd de Burger *de Beveren* zich bevindt.

Een Request van *D. C. P. Metz*, om betaaling zyner agterstallige Tractementen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *A. G. Kerens*, verzoekende om eenig tysgeld naar Maastricht: — de Secretarissen worden geauthoriseerd om hem uit het bew... fonds 10 Ryksdaalders toe te leggen.

Een Request van *L. de Ruiter*, om gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *A. Hols*, om een post of bediening.

Een Request van *W. Slaterus*, om een post of bediening: —— beiden in handen der Commissie tot de Ambten

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Vergadering daarna overgaande tot het in deliberatie brengen van het Rapport, omtrend *F. van Buchenröder*, op den 15 Augustus l. l. uitgebragt, (*Zie Decreet van dien dag.*) wordt hetzelve geleezen, zynde van deezen inhoud:

Burgers Representanten!

Uwe Commissie, bestaande uit de Burgers *van Lennep*, *van der Voort*, *Nolet*, *Okhuizen* en *Kock*, by Ulieder Decreet van den 31 Mei laatstleden, gelast, om de Requeste van *F. van Buchenröder*, te examineeren, en daaromtrend deze Vergadering te dienen van consideratien en advys.

Heeft de eer te rapporteeren:

Dat het verzoek door den Requestrant gedaan, en van het welke in het zoo evengenoemde Decreet, summierlyk mentie word gemaakt, om namelyk, het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, te authoriseeren, om aan den Requestrant provisioneel, het verschenen agterstallige Pensioen, zederd den 29 July 1795, te betalen, uwe Gecommitteerden is voorgekomen, allezins te zyn gegrond en gefundeerd, en dat zy derhalven in dezen, niet anders dan favorabel kunnen advyseeren.

Dat zy hier mede aan den *letterlyken* inhoud van Ulieder Decreet zouden kunnen schynen voldaan te hebben, als in het welk van geen ander verzoek van den Requestrant, mentie word gemaakt, en hun Rapport zouden kunnen eindigen, dan dat zy by hetzelve Decreet insgelyks gelast geweest zynde, *om de Requeste zelve te examineeren*, by die gelegenheid al aanstonds ontdekt hebben, dat de Burger *van Buchenröder*, onderstellende dat het Rapport door het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, wegens het aan hem toeteleggen Pensioen, alleen by deze Vergadering in advys zoude gehouden zyn, om gelegenheid te hebben, naar het gedrag van hem Requestrant een nauwkeurig onderzoek te doen, inzonderheid daarop geinsteerd en by zyn Request verzogt heeft, dat 'er eene personeele Commissie mogt benoemd worden, ten einde zyn gedrag en de redenen te onderzoeken, waarom hy vermeent zich

voor

voor de Bataafſche Natie verdienſtelyk gemaakt te hebben.

En het is om deze redenen, Burgers Repreſentanten! dat uwe Gecommitteerden gemeend hebben verpligt te zyn, zich ook inzonderheid op dat point te moeten informeeren, als mede op zyne bekwaamheid en kunde.

Dat het uwe Gecommitteerden uit dit onderzoek gebleken is, dat de Requestrant zich voor en in den Jaare 1787, inzonderheid by het Burger Leger, en by gelegenheid van de invaſie der Pruiſſche Troupes in het laatstgemelde Jaar, en van de attacques op de Voorposten rondom de Stad Amſterdam, als een braaf en Vaderlandlievend Officier heeft gedragen, en dat hem zelfs door het toenmalig Defenſie weezen, voor een tyd het Commando over de rondliggende posten en Troupes is opgedragen geworden.

Dat eindelyk, de Requestrant door overtuigende blyken aan Uwe Gecommitteerden de bewyzen van zyne Capaciteit en kunde gegeven heeft, door het ſuppediteeren van een uitgewerkt Plan van defenſie, voor eenige onzer West-Indiſche Colonien, met eene, volgens het zeggen van deskundigen, uitmuntende, door hem Requestrant zelve getekende, Kaart van dezelve Colonien; waar door aan uwe Gecommitteerden ten vollen gebleken is, dat deze Republiek van de kunde en bekwaamheden van den Requestrant nog veel dienst zouden kunnen trekken.

Weshalven uwe Gecommitteerden van oordeel zouden zyn, dat het verzoek van den Requestrant om zyn agterſtallig Penſioen, door Ulieden zoude kunnen worden geaccordeerd, met aanſchryving aan het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootſchap te Lande, om aan den inhoud van het zelve te voldoen; als mede dat conform het by deze Vergadering in advys gehouden Rapport van het zelve Committé zoude kunnen geconcludeerd worden.

Refereerende zig wyders uwe Gecommitteerden aan de meerdere wysheid van deze Vergadering.

Hetzelve wordt goedgekeurd en gearreſteerd.

De Preſident communiceert, namens de Commiſſie van Buitenlandſche Zaaken het volgende:

Uwe Commiſſie van Buitenlandſche zaaken heeft gemeend, alvorens een, naar haar inzien, bekwaam en geſchikt Perſoon tot Kamer en Charter-bewaarder aan U voor te dragen, de navolgende Concept Inſtructie voor dezelve aan uw meer verlicht oordeel te onderwerpen.

Art. I. Hy zal zorg dragen, dat de Charters en Papieren van den Staat, aan zyne zorge toevertrouwd, behoorlyk in orde blyven, en de ſtukken, welke nog niet geſchikt zyn, of verder bykoomen, behoorlyk worden in orde geſchikt, ten welken einde hy alle Papieren behoorlyk zal rangſchikken, en het zy liasſeereeren, het zy in Portefolio's ſcinkken, en op de ruggen derzelven, zo wel het Jaargetal, als de aart der ſtukken noteeren.

II. Hy zal de Kamers, waar de Charters worden bewaard, behoorlyk ſchoon doen houden, de Boeken en Papieren zelfs bezorgen, en het verder ſchoonmaken, byaldien hy zulks niet zelfs verricht, niet dan in zyne tegenwoordigheid laten doen.

III. Hy zal geene ſtukken mogen ter leen geeven, dan aan Leden der Nationaale Vergadering, en onder behoorlyk receps, en met voorkennis van een der Secretarisſen. — De Secrete ſtukken, die onder zyne bewaring mogten zyn, het zy oude Tractaaten, of anderen zal hy niet mogen extradeeren, dan aan Leden van de Commisſie tot de Buitenlandſche zaaken, ofte aan zodanige Leden der Nationaale Vergadering, welke dezelve, uit hoofde van op hun gedecerneerde Commisſien, benodigd hebben.

IV. Hy zal ſteeds zorg moeten dragen, by der hand te zyn, zo wel gedunrende den tyd dat de Nationaale Vergadering by één is als anderſints, gelyk mede geduurig in het daartoe geſchikt vertrek zyn, wanneer de Commisſie van Buitenlandſche zaaken by den anderen is; aan welke hy, in zyne qualiteit van Kamerbewaarder, alle zodanige dienſten zal bewyzen, als hem zullen worden opgelegd.

V. Hy zal niet buiten den Haag mogen vernachten, zonder toeſtemming van den Preſident; en alvorens zulks aan de Secretarisſen der Nationaale Vergadering moeten vragen.

VI. De Nationaale Vergadering reſerveert aan zich, deze instructie zodanig te amplieeren, of te altereeren, als dezelve geraden zal vinden.

En wordt hetzelve gearreſteerd.

Zubli rapporteert, namens de Commiſſie, by Decreet van den 5 Augustus benoemd, het volgende:

BURGERS REPRESENTANTEN!

In handen van uwe Commisſie, op den 5 Augustus 1796 gedecerneerd *tot het formeeren van een ontwerp ter volkomen vernietiging van alle overblyfzelen eener heerſchende of bevoorrechte Kerk enz.*, geſteld zynde zekere Misſive van de Hoogst Geconſtitueerde Magt 's Lands van Utrecht, waarin dezelve verzoekt, uit hoofde van eenige vermeende duisterheid in het 4de Articul van Uwl. Decreet, nadere inlichting hoedanig dezelve zoude behooren te handelen, in geval van eenige vacature, zo van Profesſoren in de Godgeleerdheid, Predicanten, Kosters, Schoolmeesters en verdere Suppoosten der geweezene heerſchende Kerk, voor en alleer 'er nog geen nadere voorziening van wegen deeze Vergadering zoude genoomen zyn, wegens de betaling in het vervolg van zodanige Kerkambtenaaren; Uwe Commisſie, als nu deeze Vergadering daaromtrent zullende dienen van advys, heeft de eer te rapporteeren:

Dat het haar is voorgekomen, dat by het vierde Articul van Ul. Decreet van den 5 Augustus 1796, omtrent welks bedoeling in deezen by het Provinciaal Beſtuur van Utrecht eenige twyfeling ſchynt te reſideeren, naar het begrip van uwe Commisſie duidelyk is gemanifesteerd de bedoeling dezer Vergadering, dat de betaaling en het onderhoud der Leeraaren in dien tusſchentyd, welke 'er nog verlopen zoude, tot de finale regulering van dit gewigtig werk toe, zoude blyven op den ouden voet; en dat het gevolglyk de duidelyke intentie dezer Vergadering is geweest, om dit dispoſitief van Art. 4. uit het gemelde Decreet betrekkelyk te willen gemaakt hebben, niet ſlechts tot de perſonen alleen, die thans actueelyk in Kerkelyken dienst zyn, maar ook op de posten zelve: dat is, dat indien tusſchentyd die posten en bedieningen, voor zo verre daar omtrend niet gevoeglyk eerder zoude kunnen worden voorzien, zouden blyven voortduren op denzelfden voet; waaruit dan ook, by gevolgtrekking, zoude proflueeren, dat de intusſchen Vacant-wordende plaatzen, weder op den voorigen voet zoulden worden vervuld.

Uwe Commisſie vermeent, dat zulks te zekerer de intentie en meening dezer Vergadering geweest is, om dat de geheele [illegible]

inhoud van het gemelde Decreet van 5 Aug. l. l. zeer duidelyk doet zien, dat het geenzins de intentie van de Vergadering geweest is, om eenige *flooring* of *interruptie* aan de Godsdienstoefeningen te willen toebrengen, noch de Jongelingschap de gelegenheid moeielyk te willen maken, om zich tot den Predikdienst te bekwamen, even zo min als de tedere Jeugd, tot het zoo noodzakelyk onderwys; het welk nogthans het noodwendig gevolg zyn zoude, indien niet de intusschen opengevallen plaatzen op den vorigen voet wierden vervuld; als zynde het alszins evident, dat als dan zommige Academien zouden kunnen berooft worden van één of meer hunner Professoren, van tyd tot tyd geheele dorpen, waarin de dienst slechts door éénen Predicant waargenomen wordt, buiten het vermogen gesteld zouden worden, om hunne Godsdienst waarteneemen, en de Jeugd ten platten Lande door 't gemis van hare onderwyzeren in alle onwetendheid zoude kunnen opgroeyen; iets het geen volstrekt tegen de heilzame bedoeling dezer Vergadering zoude aanlopen.

Het is dan op deze gronden, dat uwe Commissie van advyse is, dat deeze Vergadering aan de Hoogst Geconstitueerde Macht 's Lands van Utrecht zoude behoren te refereeren, *dat het de intentie van deze Vergadering is, dat de openvallende vacatures, zo van Professoren in de Godgeleerdheid, Predikanten, Kosters, Schoolmeesters en verdere suppoosten der geweezene heerschende Kerk, in den tusschentyd, tot de finiale en complete reguleering dezer grote zake toe, op den ouden voet zullen worden vervuld.* Submitteerende enz.

D: President stelt voor, om conform het rapport te concludeeren.

Aanink zegt, dat hy zich met het uitgebragt Rapport niet kan conformeeren, daar het zelve aanloopt tegens het 4de Articul van het Decreet dezer Vergadering.

Sypkens zegt, dat het Rapport volkomen conform het Decreet is.

Gulé verklaart zich mede tegens het Rapport.

Ploos van Amstel zegt, dat het zelve volkomen en juist overeenkomstig het Decreet is, en dat de Commissie niet anders heeft kunnen advyseeren.

Aanink zegt, dat, zoo wanneer men, volgens het Rapport, voortgaat met op nieuws de vacante posten op den ouden voet te vervullen, men ook dan, wanneer zy by een nader Rapport eens geïndemnifeerd zullen worden, genoodzaakt zullen zyn, aan die allen indemnisatie toetestaan; iets het welk niet dan ten uitersten nadeelig voor den Lande kan zyn.

De President stelt voor, om het tot morgen in advys te houden.

Eenige Leden verzetten zich hier tegen; dan, daar 12 zulks vorderen, wordt conform het Reglement dit Rapport gehouden in advys.

Van Hoorn doet Rapport:

In naam der Commissie van binnenlandsche Correspondentie, op de by Decreet van den 22 deezer aan haar ter hand gestelde Missives zoo van eenige Leden der Municipaliteit der Hooge en Laage Zwaluwe, als op die van Schout en Municipaliteit dier Dorpen; dat het de Commissie, by onderzoek, gebleken is, dat de eerstgemelde Missive werkelyk door de Municipaliteit dier dorpen is geschreven en afgezonden, dog welke Municipaliteit zederd door Commissarissen, van wegens den Hove van Holland, is gedimitteerd, en door de afzenders der laatste Missive is vervangen; dat dus deze eerste niet als een valsch of ondergeschooven Stuk kan worden aangemerkt: —— Aangenomen voor Notificatie.

Nog berigt dezelve, dat, by gemelde Commissie uitgeloot zyn, om met primo September door andere Leden vervangen te worden de Burgers *Colmschate*, *Hildenik* en *Ten Cate*: — besloten hier voor op aanstaande Vrydag eene nieuwe *electie* te doen.

Van Castrop berigt:

In naam der Commissie, in wier handen gesteld is de voordragt van de Commissie tot het ontwerpen eener Constitutie, ten einde de voordragt te doen van eenige geschikte persoonen, tot het ontwerpen van een Crimineel en Civiel Wetboek: dat, in aanmerking genomen dat onderscheiden der benoemde Leden, zich absent bevinden, hy voorslaat, om deeze Commissie met nog eenige Leden te vermeerderen; dog ook tevens in consideratie geeft, om, zoo uit aanmerking van het gewigt van het onderwerp, als wyl 'er in het eene Gewest andere Wetten en Statuten zyn dan wel in het andere plaats hebben, deze benoeming, zoo veel mogelyk, gewestelyk te doen.

Gevers zegt, dat hy 'er niets tegen heeft, dat deze Commissie wordt geaugmenteerd; doch dat hy zich volstrekt daar tegen opponeert, dat men daar mede gewestelyk zal te werk gaan, alzo dit ten eenemaale aanloopt en strydt tegen het Systhema, waar op deze Vergadering by den ander gekomen is; want dat men hier geen Gewesten, maar de gansche Nederlandsche Natie representeert.

Van Hoof zegt, dat, zo men die verkiezing gewestelyk wil doen, die wetbekken niet dan een lapwerk zullen kunnen zyn; dat men hier geen Representanten van Gewesten kent maar wel van het gantsche Nederlandsche Volk.

De President stelt voor, om conform de voordragt te concludeeren: — en wordt alzo gedecreteerd, en daar toe benoemd de Burgers *van Beyma*, *de Wit*, *Visscher* en *de Mist*.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgaande, wordt in deliberatie gebragt het door de Burger *Schimmelpenninck* c. s. uitgebragt rapport, nopens den uitvoer van Specien voor Graanen. (*Zie Dagverh. No. 160. pag.* 655 *Col* 2.)

Gevers vraagt elucidatie aan de Rapporteurs en waarom zy voorstellen by Art. 3., dat het zesde Artikul van 't voorig Decreet *aldus* zal worden gealtereerd, dewyl, zyns bedunkens, dan alles wordt weggenoomen, waar uit blyken kan of men voor de verzochte uitvoer van specie de bepaald quantiteit graanen, weeder invoert, 't geen tog het principaale *but* is van de bepalingen by 't voorig Decreet gemaakt.

Schimmelpenninck zegt, dat hy zig verwonderd over dezz systema, daar 't zeker is, dat het exhibeeren van *facturen* alleen kan geschieden door de eigenaars, en niet door di geenen, welke de graanen in Commissie ontfangen, zoo al veel het geval is.

Gevers andwoordt, dat hy dit zeer wel verstaat, maar dat hy daar en teegen van begrip is, dat die geenen, welke Requesten presenteeren, om een bepaald *quantum* geld uittevoeren, om weder eene bepaalde quantiteit Graan intevoere

(zo

(zo als by 't inzien der Requesten, tot hier toe gepresenteerd, blyken kan, dat altoos het geval geweest is, en niet zo zeer by verzocht is, om eene zeekere som uittevoeren, om eenige Graanen aan hunne consignatie te krygen) dat hy van begrip is, dat dezulken ook kunnen genoodzaakt worden, hoe zeer geen inkoopers dier Graanen, de prys op te geven, waar voor dezelven gekogt zyn; want dat 'er anders volgens 't gestelde van den Burger Representant *Schimmelpenninck* zeer veele fraudes kunnen geschieden.

Schimmelpenninck blyft by zyn denkbeeld persisteren en adstrueert het zelve.

Gevers doet dit ook en andwoord aan de Vergadering, dat hy zyn plicht gedaan heeft met het schadelyke van 't gestelde aan te toonen, dat 't nu aan de Vergadering staat om te decideeren.

Bliek zegt, dat hy wel instemt met het door den Burger *Schimmelpenninck* geavanceerde over de *factura*; dog dat dan ook in diergelyke gevallen door de afladers gesimuleerde *factura* worden ingezonden, waarin zy een prys van verkoop stipuleeren.

Van Beyma zegt, dat hy by het rapport gezien heeft, dat 'er slegts 12 tonnen Gouds zouden zyn uitgegeven, daar het nogthans, blykens de decreeten, gebeurd is, dat 'er op eenen dag, en wel op 15de April alleen voor *f* 700,000 geaccordeerd is geworden.

Bicker zegt, ter elucidatie, dat dit zo was, dog dat dit veroorzaakt is, om dat alle de Requesten, welke zedert November 1795, tot uitvoer van Specie gepresenteerd zyn, tot dien dag in advys zyn gehouden, en dat hier uit die groote opeenstapeling van verzoeken tot uitvoer van Specie is geproduceerd.

Bliek zegt, dat de zwarigheid, door *Gevers* voorgesteld, uit den weg te ruimen zou zyn, zoo men uit Art. 2. weg liet het woord *volstrekt*.

Gevers zegt, dat het nogthans altoos eene zwarigheid blyft; want dat, zoo wanneer geen *factuur* wordt geproduceerd, men zoo veel Specie kan uitvoeren als men goed vindt; by voorbeeld, vervolgt hy, 'er is nog heden voor een en dezelfde quantiteit door den eenen Requestrant éêns zoo veel geld verzogt uit te voeren als door den anderen.

Schimmelpenninck zegt, dat dit hier uit voorkomt, omdat sommige Koopliedên met de afzenders Rekeningen courant houden, en als dan die somme op Rekening remitteeren.

De President stelt voor, om het Rapport met de door den Burger *Bliek* voorgestelde verandering te decreteeren: — conform beslooten

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

ZITTING van *Donderdag*, den 1 *September* 1796.

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

Een quartier na over Elf uuren wordt de Vergadering geopend, de Notulen worden gelezen en gearresteerd.

De President communiceert:

Namens de Commissie van Buitenlandsche Correspondentie, dat de volgende Burgers de gewoone Verklaring hebben ondertekend, en ingezonden: als de Minister *van Haaften* te Weenen; — de Chargé d'Affaires *Aubert* te Madrid; — de Commissarissen *Hogewerf*, de *La Rochelle* en *Steurbroek*, te Duinkerken.

Nog communiceert de President:

Dat de Minister J. VALCKENAER, te *Madrid*, het reeds zoo verre heeft gebragt, dat het Hof van Spanjen den Burger *Columbo* benoemd heeft tot Commissaris Liquidateur, om de differenten, omtrend de schadens aan de Nederlandsche Commercie, veroorzaakt door het Embargo, uit den weg te ruimen; en dat al verder door dat zelfde Hof tot Minister by de Bataafsche Republiek benoemd is DON JOSEPH ANDUARA.

Eindelyk stelt de President, namens dezelfde Commissie voor:

Om tot Kamer- en Charterbewaarder der Commissie van Buitenlandsche zaken te benoemen den Burger *Joh. Huygens*, thans Clercq op het Secretary van Holland, een Man, die van jongs af proeven gegeven heeft, zoo van zyne Patriottische Gevoelens, als van zyne kunde en werkzaamheden, en dus tot dien Post allergeschikst.

Queinel zegt, dat, zoo sterk als hy tegen *Nieuwenhuizen* geweest is, hy zoo zeer deze benoeming moet approbeeren, daar hy den Suppliant reeds van een kindsbeen gekend heeft, en een zeer goed Patriot is.

Nahout van der Veen appuyeert dit.

Van Hoof zegt, dat, hoe sterk hy voor de benoeming is, hy nogthans oordeelt, dat de gewoone cynosure moet worden gevolgd.

De President stelt voor, om deze benoeming tot morgen in advys te houden: — conform geconcludeerd.

Hierna worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van de Gecommitteerdens der Provisioneele Representanten van Overyssel, tegens de invoering van de belasting op de Run. — in handen der Commissie daar toe benoemd.

Een Request van *P. Lelisfé van de Waal*, gefungeerd hebbende als Commissaris van Oorlog in den Brielle, zederd niet meer in functie, verzoekende om eene renumeratie voor dien Post, zynde hier by gevoegd twee declaratoiren als één van de Municipaliteit van den Brielle, en een van den Generaal *Comperre*: — aan het Committé te Lande.

Een Adres van *Doeleman* c. s. alle Gecommitteerden ten Geldersche Landdage, wegens de Stad en het Ryk van Nymegen, quartier van Overbetuwe, van het Ambt van tusschen Maas en Waal, in eene zeer ampele memorie te kennen geevende, dat zy, ter oorzake der beschreeven extra ordinaire Landdag des Volks van Gelderland, binnen Arnhem, omtrend de zaken van Buuren en Culenborg, zich aldaar vervoegd hebben, het hun gebleken is, dat in het Quartier van Nymeegen gecommitteerd zyn wegens Thiel Mr. *J. van Leeuwen*, en wegens

Zalt-

Zalt-Bommel *W. T. van der Felsch*, dat zy tegens de Zitting neeminge van voornoemde Burgers hebben geproteſteerd; daar de eerſte fungeerde als Ontfanger en de tweede als Droſt *van Hedel*: Dat zy, zich dienaangaande geadresſeerd hebbende by den Landdag, men op dezelven begrepen heeft, dat deze zaak ten eenemaal was Domestiek, en dus tot het Quartier behoorde.

Daar nu in het quartier de Sesſieneeming van voorn. Burgers met eene halve ſtem is doorgegaan, vermits *J. van Leeuwen*, ſustineerende, uit hoofde hy den Post al Ontfanger voor zynen Vader *J. D. van Leeuwen* waarnam, en *van der Felsch*, zich fundeerende op de afſchaffing der heerlykheden daartoe geregtigt te zyn, zy nogthans vermeenen, uit hoofde van onderſcheiden Reſolutien, in 't voorig Jaar ter Quartiere en Land dag genoomen, voornoemde Burgers hier niet toe geregtigd zyn; waarom de Requeſtranten zich ter dezer Vergadering vervoegden, ſuſtineerende, dat, ſchoon men deze zaak als huishoudelyk zoude willen doen voorkoomen, dezelve nogthans op gronden, by deze Memorie nader gededuceerd, ter deciſie dezer Vergadering kan en moet gebragt worden.

De Preſident ſtelt voor om deeze Memorie te ſtellen in handen eener perſoneele Commisſie.

Stoffenberg zegt, uit de prelecture der zoo voorgelezene Stukken, blykt het ten duidelykſten, dat 'er een verſchil tusſchen de minderheid en meerderheid ontſtaan is: nu is het blykbaar uit alle de retro acta, dat diergelyke geſchillen altoos door de Landſchap getermineerd zyn, ten zy dezelve die voor huishoudelyk verklaarden, wanneer zulks door het quartier geſchiede; daar nu juist dit geval thans plaats heeft, en de Landſchap de zaak reeds domeſtiek verklaard heeft, hoe, en op wat fundament zal dan deze Vergadering zich daar mede immisceeren. Ik beroep my op de concluſie op gisteren genoomen, in de zaak van Nieuwer Amſtel.

Van Leeuwen appuyeerde het gezegde van *Stoffenberg*, en, na eenige elucidatien gegeven te hebben relatief zynen zoon, als temporairen waarneemer van zyn Ampt in zyne abſentie als Repreſentant ter dezer Vergadering, ten genoegen van die genen, die 'er de beſchikking over hebben, daer toe geauthoriſeerd, decideerde verder dat de by het Adres gemelde queſtie geheel Huishoudelyk is, en dat de Nationaale Vergadering zien daar in niet konde nog vermogt te immisceeren, zo min als gisteren in eene dergelyke voorgebragte, en alzo als huishoudelyk gedecreteerde zaak met die van Holland, dewyl deze queſtie, en by de Vergadering van het quartier van Nymegen, waar ze t'huis hoort, en by de Hoogst Geconſtitueerde Macht in Gelderland is afgedaan. Reclameerende dus ten dezen opzichte het Reglement voor deze Vergadering Art. 100. en 101. — En zoo deze Vergadering de zaak niet geliefde te renvoyeeren aan de hoogst geconſtitueerde Magt van Gelderland, gelyk in andere dergelyke gevallen geſchied was, of te verklaren, gelyk nog gisteren, dat ze geen poinct van deliberatie voor deze Vergadering zyn konde, verzogt ja eischte hy, dat dan dit ſtuk aan Gelderland mogt gezonden worden, om bericht.

Van Hooff zegt, zonder de zaak ten principale te willen decideeren, zonder te onderzoeken, wie in deezen gelyk of ongelyk heeft, zonder iets in het minſte te willen prejudiceeren, zoo moet ik my nogthans verzetten tegen het geavanceerde van den Repreſentant *Stoffenberg*, wanneer hy zegt, dat de queſtie in die Provincie tusſchen de *meerderheid* en de *minderheid* ontſtaan zynde, de minderheid zig aan de meerderheid moet onderwerpen. Dit *principe* wordt hier te generaal, en ſchynt my niet applicabel te zyn, dewyl een verdrukte minderheid het regt behoudt van zich aan een hooger magt te kunnen adresſeeren; en het is zeer zeker, dat, zoo wanneer de klagende party de meerderheid uitgemaakt had, zy zich aan deeze Vergadering niet zoude geadresſeerd hebben. Veronderſtelt eens, het geene zeer mogelyk is, dat eene despotieke meerderheid de minderheid ten koſten van alle *principes* verdrukte, zouden wy ons zulks moeten laaten welgevallen? neen: gelooft my, dat men in de provincien, daar men moogelyk bezig is, om de batteryen optewerpen teegen de autoriteit deezer Vergadering, en teegen de één en ondeelbaarheid inrigueert, de fœderatieve en ariſtocratiſche party zeer zoude in de hand werken, met alles maar huishoudelyk en provinciaal te willen maaken. Ik bedroeve my van daagelyks te moeten ondervinden, dat de Nationaale Vergadering teegen alle principes in, in het ongelukkig denkbeeld ſchynt te verſeeren dat door het Volk aan haar geen' andere magt is opgedraagen, dan die, welke aan haar ſpeciaal door het Reglement is gedelegeerd; en in het zelve uitdrukkelyk geſtipuleerd is geworden; dewyl ik op eene inverſive wyze vastſtelle, dat aan de Provinciaale Beſtuuren niet anders is gedemandeerd en toekomt, dan dat geene, welk aan hun door en in het Reglement is vastgeſteld en gedetermineerd, en zo het Provinciaale voor een tyd nog beſtaat, zulks is enkel en alleen geſchied, om de verwarringen, die uit eene overhaaste verandering zouden voortſpruiten, voor te komen. De Nationaale Vergadering is dus, in gevolge den wil des Volks, dat zy Vertegenwoordigt, en in gevolge den eed, die zy gedaan heeft, van het Volk te redden, verpligt, om alles, wat tegen de *principes* van Vryheid en de Regten van den Mensch door provinciaale Beſtuuren, of andere autoriteiten zoude worden ondernomen, te moeten tegenſtreeven, en condemneeren: Ik conformeere my dus met en ſtemme voor het preadvys van den Preſident, van namelyk eene perſoneele Commisſie te benoemen, om de zaak te onderzoeken en de Vergadering te dienen van advys.

Ploos van Amſtel zegt, dat hy in de hoofdzaak eens is met den Burger *Stoffenberg*, dat namelyk deze Vergadering zich met het huishoudelyke der Gewesten niet moet inlaten; doch dat hier de queſtie van een anderen aart is; en dat hy, daar 'er een verſchil over de wettigheid of onwettigheid der Repreſentanten plaats heeft, derhalven van gevoelen is, dat dit door eene perſoneele Commisſie nader moet worden onderzogt.

Nieuhoff zegt, dat de zaak uit geen ander oogpunct kan worden beſchouwd, als zuiver huishoudelyk te zyn.

Quesnel wil, dat 'er eene Commisſie zal worden benoemd, om ſlegts te onderzoeken, *of dit ſtuk tot deze Vergadering behoort ja dan neen.*

[*Het vervolg dezer discusſien en der zitting in ons volgend Nummer*]

DRUKFOUT.

In het keknopt Extract van de Zitting van Vrydag, den 2. September, Dagverhaal No. 173, pag. 52, Col. 2. reg. 19. van onderen ſtaat *ageeren*, lees *cantonneeren.*

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 176. *Maandag den 5 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafſche Vryheid.*

Nationaale Vergadering.

Vervolg *der Zitting van Donderdag den 1 September.*

Voorzitter: P. E. de la Court.

Vervolg der Discusſien over het Adres van *Daleman* c. ſ.

De Preſident zegt, dat de questie van een gansch anderen aart is, dan wel die, welke op gisteren ter Tafel gebragt werd; want dat in dat geval het klagten van een Municipaliteit tegens een Hoogst Geconſtitueerde Magt was, en dat het hier een geſchil tusſchen de Repreſentanten zelven is, waar in de tusſchenkomst der Vergadering gevraagd wordt.

Brands zegt: reeds voor eenigen tyd wierd ik onderrigt van de oorzaken, waar uit deze remonſtrantien voortgekomen zyn, en reeds voor langen tyd wierd ik geinformeerd van het gedrag van eenigen dier Leden uit het Provinciaal Beſtuer van Gelderland, waar aan het Volk, uit wiens naam zy verkeerdelyk hunne deputatie aanmatigen, nimmer zyn vertrouwen zal kunnen ſchenken. Ik ben in die diſtricten, van myne Jeugd af aan bekend geweest, en ik wenschte uit al myn hart, dat alle de Leden dezer Vergadering, of ten minſten een groot gedeelte der zelve, van den waren toedracht der zaken, neffens my, waren ingelicht; dan zou het my zeker geen moeite kosten, om u, Burgers Repreſentanten! alle te doen gevoelen, dat de klaag ſtem, die zig hoe langs hoe meerder onder het Volk van Gelderland verheft, uit bronnen voortkomt, die niet *equivoque* zyn, dog welke ik voor als nog, om der beſcheidenheids wille, my moet ſchamen, in deze Raad zaal te laten hooren.

Dog het zy my vergund Burgers Repreſentanten! intusſchen u te doen opmerken, dat ik in deezen niet anders ſpreke, dan van het zoogenaamde Quartier, waar van het ſtuk, op heden ter tafel gebracht, melding maakt.

Ik voor my, ben dan geenszins verwonderd over het gene ik daar ſtraks heb horen lezen. Maar het moet de Bataafſche Natie, het moet deszelfs Vertegenwoordigers, aan wien ik thans ſpreke, het moet het vrye Nederland verbazen, dat een aantal wettige, brave en deugdzame Beſtuurders van een vry Volk, van eenige Diſtricten, die zeker het meest patriottisch, in het ware vryheidlievend principe zyn, en met zoo veel lof het recht van hunne Committenten hebben trachten te handhaven, dat deeze, zegge ik, door een ander gedeelte van dezelve, op een ſtrydige wyze (zoo het my voorkomt) worden getraverſeerd.

En wat is nu het verzoek der eerſten? deze: na dat zy alle pogingen in den haren, ten algemeenen welzyn, vruchteloos hebben aangewend, en waar van zy het bewys hunner rechtmatige ſtappen alhier ter tafel brengen, zoo ſmeeken zy, op eene achtenswaardige wyze van deze Nationaale Vergadering, haare veel vermogende tusſchenkomst, haare minzame mediatie. Nu ſtaat aan ons te onderzoeken, in hoe verre wy daar toe de bevoegdheid hebben.

Ik heb in één myner advyzen in de zaak van Cullenburg en Buren, deze Vergadering alle omzichtigheid aangeraden, in zaken, het bewind der reſpective Gewesten betreffende; dog te gelyk betoogd, dat, wanneer het de belangens der geheele Republiek betrof, wy ten vollen verplicht zyn, dezelve te moeten regulen.

Dit is hier nu de zaak: dit verſchil raakt de gemeenſchappelyke belangens der geheele Republicq. Het ſtaat aan ons, toetezien, dat de Geconſtitueerde Machten in de Gewesten, zyn gecompoſeerd uit legale perſoonen, die de vereischtens hebben, om het wezentlyk belang hunner Medeburgeren behoorlyk te kunnen waarnemen, en daar door het vertrouwen hunner Committenten mogen waardig zyn.

Hier in te beſlisſen, of uitſpraak te doen, zonder alvorens de zaak te onderzoeken, zoude al te voorbarig zyn; en ik bidde u, my niet te verdenken van *précipitantie;* daar van heb ik my, zoo ik vertrouwe, by voorige occaſien reeds bevryd. Dog de menigte van bewyzen, die neffens dit Request verzeld gaan, laten myns bedunkens, geen twyffel over, dat 'er gegronde reden van klagten zyn, waarom de Suppliantes in dezen onze mediatie zoo gulhartig afſmeeken.

En ik voor wy, Burgers Repreſentanten! uit naam van die brave en klagende Burgers, die in den hunnen zoo veele eerlyke, dog verdrukte Ingezetenen vertegenwoordigen! Ik ſmeek Uliede uit hun aller naam! wat zeg ik, ik meen uit naam van het geheele Volk van Nederland, dat wy hier vertegenwordigen, vergeet dog niet, waar toe gy hier geroepen zyt, *en laat het heil des Volks by ons allen de hoogſte wet zyn.*

Het is dan op gronden, by my aangehaald, en op die in het Request van die cordate ondertekenaars bygebracht, dat ik insteere, dat, op voorſtel en præadvys van den Preſident, van wegen deze Vergadering eene Commisſie worde benoemd,

noemd, en gecommitteerd, om dit Request, en de daar by zynde Bylagen, nauwkeurig te examineeren, de nodige informatien deswegens nader in te winnen, en dan, naar bevind van zaken, aan deze Vergadering te dienen van consideratien en advys.

Tot hier toe had ik my bepaald, om te adviseren, nopens het voorgelezen Request; dog nu ik het Advys van den Burger *van Leeuwen* heb gehoord; achte ik my nog verplicht, het zelve te refuteeren.

De Burger Representant *van Leeuwen* gelieft te zeggen, dat hy, door het Volk geroepen zynde, om in deze Vergadering te verschynen, verplicht was, om, gedurende zyne absentie, een ander in zyn post als Ontfanger te plaatzen, dat hy zyn Zoon daar toe had voorgedragen, zonder dat die eene Acte van aanstelling had gekregen, of daar toe den Eed gedaan had, en zoo voorts. Hier op moet ik zeggen, dat dit nog een tweede grond van klachten voor deeze Remonstranten kan opleveren; dewyl Art. 58. van het Reglement zegt; „Zoo iemand, die eenig Ambt bekleedt, tot Representant wordt verkoren, zal hy, gedurende den tyd, dat hy dien „post bekleedt, van het waarnemen van zyn Ambt worden „ontslagen; doch hy zal moeten zorg dragen, dat het zelve, „zonder bezwaar voor den Lande, ten genoegen van die, „welke 'er de beschikking over hebben werde vervuld, zonder verantwoordelyk te zyn, voor den genen, die inmiddels zyn post zal waarnemen".

Nu schynt uit het gezegde van den Burger *van Leeuwen* zelfs, dat hy of geen genoegzame afstand van zyn post heeft gedaan, of zyn Zoon den Burger *van Leeuwen* Junior geen voldoende qualificatie bekomen heeft; want in zyn Vaders plaats opgetreden zynde, moest hem niet alleen den Eed als Ontfanger zyn afgenomen, maar nog daar en boven behoorlyke Cautie hebben gesteld.

Van Lockhorst zegt, over de zaak ten principalen, welke ik beschouw nader onderzoek te verdienen, zal ik my thans niet inlaten; dan ik vinde my verpligt om het een en ander gehoorde advys tegen te gaan. Indedaad, Burgers Representanten! het verwondert my nu en in vorige gevallen, wanneer 'er klagten zyn, omtrend de Bestuuren der byzondere Provincien of Districten, te moeten hooren, *het is Domestiecq*, en wy zouden, dus sprak een onzer Leden voor my, wy zouden ons iets usurpeeren, wanneer wy ons in deze zaak inlieten. —— Dit gezegde, Burgers Representanten! Dit gezegde heeft my ontroerd! zullen wy wettige Representanten van het geheele Nederlandsche Volk ons iets usurpeeren, wanneer wy de klaagstem van Burgers horen, en daarna zoeken te oordeelen? — Ik gevoel het ongerymde het contradictoire van te zeggen het Volk van Gelderland, Holland enz. 'er zyn geene gedeeltelyke Souverainiteiten; maar met dit alles hoe contradictoir het ook zy; ik moet een Volk van Gelderland, Holland enz. erkennen, en ziet daar de overblyfzelen van het voor ons Vaderland zo schadelyk fœderalisme. — Evenwel, indien ik ooit eenig begrip van ware Volks Vryheid bezeten heb. — Dan, is het zeker, het Volk is Souverain, en dus ook (het spyt my dat ik deze omgereimdheid zeggen moet; maar het is zo) het Volk van Gelderland, Holland enz. is Souverain, dat heeft als zodanig ook haare Representanten verkozen, om haare Domestiecque zaken te regelen; maar nu veronderstel, en hoe mogelyk is dit? 'er onstaat geschil tusschen het Volk van Gelderland enz. en haare Representanten, deze laatsten vergeten, het geen zy zyn moeten, aan wien zullen de onderdrukte Burgers zig vervoegen, aan hunne Representanten! Maar wat hebben zy van zulke te wagten, die (mag ik het veronderstellen,) hunnen pligt vergeten, en in plaats van de belangens der zulken, die zy vertegenwoordigen te behartigen, in hunne onderdrukkers veraarten; zullen zy hier in moeten berusten? Of is 'er ook nog een Lighaam, het welk (mag ik zo spreken?) alle die gedeeltelyke Souverainiteiten in zig vereenigen? Laaten wy ons, Burgers Representanten! laaten wy ons herinneren, wie wy zyn! — Wy zyn de Verteganwoordigers van het geheele Nederlandsche Volk, daargesteld, om voor de belangens van het algemeen te waken, en zodra wy zelf gissen, dat het mogelyk is, dat 'er een gedeelte mishandelt word, al ware het de geringste individu's) en zy klaagen aan ons, wy moeten hen horen, hunne zaak onderzoeken, en naar billykheid oordeelen. Wat men hier ook zeggen moge, wy moeten zorgen, dat geene Provinciaale Bestuuren het Souveraine Volk of individu's daar van, welkers huishoudelyke zaken zy bestuuren, en waarin het Volk zelf hen de Wet heeft voorgeschreven — iets, usurpeeren, het welk tegen de Regten van den Mensch en Burger stryd, en, de Souverainiteit des Volks op losse schroeven steld, uit vrees dat wy ons iets zoude usurpeeren, de grootste usurpatie toe te laten. Helaas! waar moet het dan heen? Maar ik zeg niet meer. — Dit meende ik op het een en ander geavanceerden te moeten zeggen, en concludeere ten sterkste voor het preadvys van den President — dat eene Personeele Commissie ook dit stuk naukeurig onderzoeke, en ons diene van hunne consideratien en advys.

Van Hooff zegt, President! ik vrage nogmaals te spreeken, en zal maar weinige woorden zeggen: hoe is het mogelyk, dat eenige Leden zig nog zoo halstarrig kunnen blyven beroepen op het maintineeren der souverainiteit van het Provinciaal Bestuur van dat Gewest; terwyl zy de souverainiteit van geheel het Volk uit het oog verliezen? Waar in bestaat het Provinciaal Bestuur van Gelderland? heeft het Volk deszelfs Leden wel eens verkoozen? neen, want de geheele representatie van dat Gewest bestaat uit de Gedeputeerdens van de eertyds stemhebbende Steden; het platte Land is niet erkend, niet tegenstaande nogthans, dat de principes, en ook Frankryk op het moment, dat zy deeze Republiek vry verklaarde, dit gewild hebben (en dit was de stilzwygende *fine qua non*, dat de souverainiteit in den boezem des Volks zoude berusten,) dus beschouwe ik een representatie, die niet direct uit den boezem des geheelen Volks emaneert, als usurpatrice van de souveraine magt, in plaats van ze voor een souveraine magt, strikt genoomen, te kunnen erkennen.

Greeve wil, dat 'er eene Commissie tot ondetzoek naar de competentie der zaak zal worden benoemd.

De President stelt voor, het benoemen eener personeele Commissie, om de zaak te onderzoeken, en de Vergadering te dienen van consideratien en advys,

De Sitter zegt, dat dit eene usurpatie zoude zyn van de macht, de Vergadering, by het Reglement, toegekend, daar de zaak uit geen ander oogpunt dan als *domestiecq* kan worden beschouwd.

Jordens appuyeert dit.

Van Beyma zegt, de zaak, die my in den beginne voorkwam, als zeer gemakkelyk te zullen gedecideerd worden, komt my, naar de gehoorde discussien van een gewigtiger aart voor. 'Er komt hier geen Souverain Volk van Gelderland te pas; 'er is maar één Souverain Volk, en dat is, dat van geheel Nederland; en het is de pligt van deze Vergadering te onderzoeken, of dat Volk in de onderscheiden Gewesten wel en wettig gerepresenteerd wordt; ik appuyeere dus het gepreadvyseerde van den President.

Hahn

Hahn zegt: Ik ben ook, Burgers Reprefentanten! van gedachten, dat gelyk wy allen de Oppermacht van het Nederlandsche Volk plechtig erkend hebben, gelyk deze uit de Rechten van den Mensch en Burger noodzaaklyk volgt, zo ook het in het ryk der waarheden voor aan ligt, dat 'er maar eene Oppermacht kan zyn. Derzelver vermenigvuldiging spreekt zich zelve tegen. En ik geloof, dat het vermogen tot huishoudelyke bestellinge aan de Hoogste Machten in de Gewesten opgedragen, zeer oneigentlyk Souverainiteit wordt genaamd, doch ik ben volkomen overtuigd, dat op dit ogenblik deze de vraag niet is. Ik hoor, dat sommige Leden oordeelen, dat de zaak louter huishoudelyk is, en anderen, dat dezelve ter beschikking van deze Vergadering behoort. Ik meen, dat wy het een en ander gevoelen daar moeten laten, tot dat de gronden daarvoor by een nauwkeurig onderzoek zullen gebleken zyn. Immers, Burgers Reprefentanten! de Vergadering is nimmer gewoon, de zaken zo maar voetstoots aftedoen, en min nog zaken van zulk een teder belang. Ik moet derhalven uit al myn hart ondersteunen het voorstel van den President, om de zaak te maken Commissoriaal, naar den gewoonen styl en zonder meer. Ik meen, dat na het inkomen van confideratien en advys, de Vergadering eerst met kennis van zaken zal kunnen oordeelen, wat in dezen te doen zy.

Onderscheiden Leden vraagen appel nominal, op het door den President voorgestelde.

Andere verzetten zich hier tegen: beweerende dat het eene *pure domestieque* zaak is.

Nieuhoff zegt, dat hy niets heeft tegen eene Commissie, om te onderzoeken, of de zaak hier hoort, ja, dan neen.

De President wil dit, by appel nominal in omvrage brengen.

Waar op *Brands*, andermaal het woord vragende, aan den President en de Vergadering te kennen geeft, dat het préadvys van den President geheel anders is geweest, en waar mede hy zig door zyn uitgebracht advys heeft geconformeerd; dat ook het advys van de Burgers *Hahn*, *van Hooff*, *Quesnel* en meer anderen zig daar mede hebben vereenigd; dat hy zich dus stellig moet verzetten tegen deeze tweede propositie, waar op den Président een appel nominal wil institueëren, en dus zig verplicht acht, om andermaal het woord te vragen.

Na eenige tusschenspraak zegt *Brands*, dat hy eischt by het woord gemaintineerd te worden, en vervolgt:

Ik heb meermalen gezegt, *ik ken geen Provincialen Souverain meer*, en dit zeg ik nog by deze occasie. — Geene Provinciale betrekkingen moeten hier derhalven boven het algemeen belang, prévaleren. En immers Burgers Reprefentanten! Wy zyn, ingevolge onze bestemming, en het Reglement, daar toe gestatneërd, aan geene Provinciale Resolutien, Instructien, of Revocatien, of wat iets meer van dien aart is, onderworpen. Zoo dra het algemeen belang onze Mediatie vereischt, moeten alle particuliere belangens op houden. En al, wat ook het zieltogend *Foederalisme* hier tegen mag inroepen, zal by ons de klaagstem der verdrukten niet verdooven.

Het wordt dan tyd, Burgers Reprefentanten! dat wy aan de Roep-stem van Neêrlands Volk gehoor geven; — onze Verlossers — onze Beschermers — onze Broeders, — de Vertegenwoordigers des Franschen Volks, aan wien wy, naast GOD, ons behoud te danken hebben, roepen ons zulks toe. Het fransche *Directoire Executief* zegt ons, door den mond van zynen waardigen Minister alnier: „ Il est tems, de rattacher par un lien ferme & durable, ce faisceau mal assemblé; qui semble menacer de tomber épars, tel seroit bientôt „ l'inévitable effet d'un ordre de choses, ou le Citoyen se „ faisant de sa Ville ou de sa Province une Patrie de prédilection, ne traite la Commune Patrie, que comme une „ Marâtre, à qui on refuse l'amour, à qui on dispute l'obeissance, & dont on méconnoit les droits les plus légitimes" (*).

Deze geheele *Note* ademt niet anders, dan het vurig verlangen, om éénmaal het *Federalisme* en *Aristocratisme* in deze Republicq vernietigd te zien, en het valt in den kring zyner betrekkingen (zegt het directoire Executif) om ten dien einde met het Bataafsche Volk mede te werken; en zy gelast derhalven zynen gevolmachtigden Minister, met allen yver en vermogen aan deze zyne intentie te voldoen.

Deze gevoelens van het Directoire Executif (zegt gemelde Minister) zoude hy zeer gemakkelyk kunnen versterken en ophelderen, door voorbeelden, welke de Historie van dit Land oplevert: Ja zelfs (zegt hy) door het geen onder onze oogen gebeurt, zoo het niet smertelyk ware dezelve op te halen! zy leveren Uliedent, Burgers Reprefentanten! het al te zekere bewys op, dat een ongerymd zamenstel van byzondere Machten, nimmer eene Nationale Macht kan uitmaken!

Wat wordt hier nu anders bedoelt, als de arrogante handelwyze van zommige Provinciale Authoriteiten te corrigeren? waar van wy, helaas! meer dan al te veel preuves in deze Vergadering hebben ondervonden; en die ik hope, welhaast den laatsten snik te zien geven.

Waarom ik my nogmaals refereere aan het eerste pré advys van den President, om eene Commissie te benoemen, en deswegens aan deeze Vergadering, naar bevind van zaken, te rapporteren.

Stoffenberg zegt, dat nogthans de billykheid vordert, dat de partyen gehoord worden, en dat hy uit dien hoofde voorstelt, om dit stuk aan Gelderland te renvoyeeren, om berigt.

Kantelaar zegt, Ik zal my in het geheel niet inlaten in de quaestien, by gelegenheid dezer zaak gemoveerd, over de Souverainiteit van het Volk in de onderscheiden Gewesten, en den aankleve van dien. Zy zyn, naar myn oordeel, geenszins ter materie dienende. De eenigste vraag is, of de zaak, volgens ons Reglement, gerekend kan worden een punct van deliberatie voor onze Vergadering uit te maken. En hier omtrent onderschryve ik gaarne in het algemeen den regel, door den Burger *van Beyma* opgegeven, dat wy bevoegd en zelfs gehouden zyn ons dan te mengen in de geschillen, zweevende in de byzondere Gewesten, wanneer die geschillen concerneren de wettigheid der Volks-Reprefentatie zelve, en wanneer het daar door by ons twyfelachtig geworden is, of het Volk van zulk een Gewest wettiglyk vertegenwoordigd wordt of niet. Ik heb, in de discussien over eene andere zaak, dikwyls dit zelfde gevoelen voorgedragen, en met al myn vermogen, hoewel tot dus verre met geen genoegzaam gelukkig gevolg, verdedigd. Doch ik ben het met den Burger *van Beyma* niet eens, wanneer hy dezen regel toepast op de zaak,

(*) *Het is tyd, om door eene krachtdadige en duurzame band weder by één te knopen, dien kwalyk vereenigden bundel, die schynt te bedreigen, om verstrooit te raken; zulks zou weldra 't onvermydelyk gevolg wezen van een orde van zaken, in welke ieder Burger zig van zyne stad, of van zyne Provincie, een meer byzonder geliefd Vaderland makende, het algemeen Vaderland niet anders zou aanmerken als eene Stiefmoeder, voor welk hy geen liefde of genegentheid heeft, aan wien hy geen gehoorzaamheid verschuldigd is, en wiens allerwettigste rechten hy miskent.*

zaak, waar over wy thands handelen. Daar toch is, gelyk uit het voorgeleezen ſtuk blykt, geenszins quaestie over de wettigheid of onwettigheid der Provinciaale Repreſentatie, maar ſlechts over de admisſibiliteit van één of twee Individueele Leden: en dit geloof ik, dat geheel huishoudelyk is, en door deze Vergadering niet behoort beſlist te worden. Ik kan ondertusſchen wel inſtemmen met het advys van de Burgers *Quesnel*, en anderen, die door eene Commisſie dit alleen onderzocht willen hebben, of de zaak een punct van deliberatie voor ons uitmaaken kan of niet. Ik ſtem daar in echter alleen toe op dezen grond, dat by deze Misſive, zoo als ik hoor, gevoegd zyn twaalf Bylagen, welker leezing ons misſchien een paar uuren ontrooven zou; dat het dus veel beter is, dezelven in eene Commisſie, dan wel voor de volle Vergadering te laten leezen; en dat, ſchoon de inhoud der Bylagen in den brief zelven opgegeven is, echter sommige Leden zouden kunnen praetenderen, dat onze incompetentie, om in deze zaak iets te beſliesſen, niet volkomen conſteert, zoo lang niet de Bylagen zelven nauwkeurig onderzocht zyn.

Ilchn zegt, ik geloof dat het gevoelen van den geëerden Spreeker niet kan omhelsd worden. Wanneer de Vergadering die bepaalde wending aan het Commisſoriaal geeft, om te onderzoeken, of zy 'er zich mede mag bemoeijen, ja of neen, komt het my voor, dat in zodanig beſluit zekere overhelling ligt opgeſlooten, die als het waare vooraf uitſpraak doet. Blyft de Vergadering, daarentegen, niet volkomen in haar geheel, wanneer zy eenvoudig het Request en de Bylagen ſtelt in handen van eene perſoneele Commisſie, om te dienen van conſideratie en advys? Commisſarisſen hebben dan vryheid om hun Rapport interichten, zodanig als zy zullen oordeelen te behooren. Zy kunnen eerst de vraag of, en naderhand, op wat wyze, de Vergadering zich de zaak zal aantrekken, behandelen, en zodanig algemeen proviſioneel Decreet komt over een vooreerst met den aart van de zaak; en ten tweeden met de gewoonte deezer Vergadering. Het is volkomen onpartydig, en geeft hoegenaamd geene wending. Ik moet daarop zodanig dringen, dat ik, byaldien het gevoelen van den Burger *Kantelaar* mogt doorgaan, verzoeken en eisſchen zou, dat eerst alle de Bylagen werden geleezen. Hoe kan men zonder derzelver inhoud te weeten, en zonder zelfs, dat de Preſident die kent, beſlisſen, dat de Nationaale Vergadering geene beſchikking in deezen heeft, of ten minſten, dat dit waarſchynelyk is?

Kok zegt, dat hy uit de discusſien meent te verſtaan, dat de repreſentatie in Gelderland zoo niet is te zamen geſteld, als met een waar Volksbeſtuur overeenkomſtig is; wyl de repreſentanten aldaar door de Stedelyke Municipaliteit worden verkooren; dat hy om die reden wel byzonder tot nader onderzoek voorſtaat het benoemen der Commisſie.

De Preſident inſtitueert appel nominal; en wordt by meerderheid conform geconcludeerd, en tot die Commisſie benoemd de Burgers *Ploos van Amſtel*, *Schimmelpenninck*, *Guljé*, *van Lamsweerde* en *Visſcher*.

Eene Misſive van de Nederlandſche Maatſchappy TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN, van den volgenden inhoud:

VRYHEID, GELYKHEID, BROEDERSCHAP.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Dat het onder de eerſte en voornaamſte bemoeijingen van wyze Wetgeveren behoort, te zorgen, dat eene goede, op Deugd gegronde, en naar de omſtandigheeden en betrekkingen des Vaderlands berekende opvoeding der Jeugd; — dat eene regelmaatige en verſtandige inrigting der openbaare Schoolen en het onderwys in dezelven — tot ſtand gebragt worden; — dat zulke Wetgevers in alle deeze dingen niets anders kunnen, noch mogen beſchouwen dan den vrugtbaren grond, waar in alleen de boom der Vryheid wel kan tieren, en waar in alleen, hy, op den duur, heilzaame vrugten voor het geheele Vaderland kan dragen; — Dit alles is door zoo veele uitmuntend ſchilderende pennen, reeds zoo dikwerf en met de behaaglykſte trekken getekend, dat het, althans by Uleden, overbodig moet geagt worden, daar by breedſpraakig ſtil te ſtaan; by Uleden Burgers! wier betrekkingen tot het Bataafſche Gemeenebest u, als van zelve, leiden, niet alleen tot eene gezette beſpiegelinge deezer zoo gewigtige en belangryke voorwerpen, maar veel meer tot derzelver ernſtige behartiging, en die ook zelven alreede openlyke blyken hebt gegeeven, door het benoemen uwer Commisſie *ter vorming van een plan van Nationaal onderwys*, dat gy van die gevoelens doordrongen zyt; dat zy de uwen zyn; dat gy derzelver waarde en belang gevoeldet, en dat gy de eerſte geleegenheid als de beste hebt willen aangrypen, om dezelven aan den dag te leggen en te doen werken.

Ja het zal gewis, onder de eerſte zorgen uwer wetgeevende verrigtingen behooren, op deeze voorwerpen een aandagtig oog te ſlaan, en derzelver daarſtelling op eene nadrukkelyke wyze by de hand te neemen.

Immers het ſchoolwezen in het Bataafsch Gemeenebest; de geheele, zoo zedelyke als lichaamelyke opvoeding der Jeugd in het zelve, beiden, althans wat derzelver algemeenen toeſtand betreft, ſints lange beſtuurd door vooroordeel, en onderworpen aan de uitſpraaken van valsch vernuft; ja ook, of regtſtreeks, of van ter zyde, bepaald door het gezag eener Staatkunde, welke uit haaren aart niet geſtemd was, om zeer ingenomen te zyn, met de voortbrengſelen eener algemeene verlichting, — dezen zien reikhalzend uit naar verbetering, en de vrienden des Vaderlands verlangen met eene deelnemende hoope, dat door gepaste middelen, opvoeding en beſchaving met de bevordering van algemeene kundigheden, onder alle de Leden dezes Gemeenebests, en vooral onder den dus genoemden gemenen man, — onder den minvermogenden Burger — tot een zeker punct van onveranderlyke wezenlykheid geraaken zullen.

En van wien kunnen zy de daarſtelling hunner wenſchen meer billyk verwagten, dan van Uleden, Burgers Repreſentanten! wien dit te doen, — dit daar te ſtellen, ook onder andere belangryke zaaken, door het Bataafſche Volk is opgedragen.

De Bevordering van dit alles Burger Repreſentanten! was, intusſchen, ook het doel der Nederlandſche Maatſchappy *Tot Nut van 't Algemeen*: eene Maatſchappy, welke in dit Gewest voor 12 Jaren haren oirſprong nam, uit het Menschlievend poogen eenes eerwaardigen Burgers, — die de onkunde, zo wel als de Zedenloosheid van veelen, onder de minvermogenden zyner Landgenooten beſchouwende het edel plan vormde om dezen, onder den Zegen van God toeteelichten en te verbeteren: — en die het voortreflykst genoegen, voor het deugdzaam hart, mogt ſmaken, van dit zyn poogen, terſtond door de oprichting dezer Maatſchappy met eenen goeden uitſlag bekroond te zien: — eene Maatſchappy van Menſchenvrienden, thans reeds aanzienelyk en uitgebreid, en door derzelver Departements gewyze verdeeling, als het waare, door dit geheele Gemenebest verſpreid, ja zelfs gevestigd aan de overzyde der Atelantiſche Zee.

En

En het is, om Uliеden Burgers Repreſentanten! aan deeze Maatſchappy en derzelver doel en werkzaamheid te herinneren, dat wy verzogt hebben, om voor eenige oogenblikken, met Uliеder aandacht vereerd te zyn.

Door deze Maatſchappy, op derzelver laatsgehoudene Algemeene Vergadering, op den 9 en 10 van Oogstmaand uitdrukkelyk gemagtigd zynde, om in haaren naam aan Ul. deze herinnering te doen, hebben wy ons gehaast, ons ten dien einde tot Ul. te vervoegen, daar ons, grootsch op de Eer van ons in het Hoofdbeſtuur dezer Maatſchappy geplaatst te zien, niets meer ter harte gaat, dan, met, en door haaren bloei, het Nut van 't Algemeen, op alle mogelyke wyzen te helpen bevorderen.

Den meesten Uwer, Burgers Repreſentanten! Zal wel het beſtaan dezer Maatſchappy *Tot Nut van 't Algemeen* bekend zyn. — En, voorzeker! mogen wy zelfs in uwe aanzienelyke Vergadering niet alleen een aantal harer Leden telleng maar ook dezulken, die by tyd en wyle, zoo wel den post van Hoofd — als die van Departements-beſtuurers met roem bekleedden; mogen wy, in dezelve het oog ſlaan op verſcheiden anderen, die deze Maatſchappy met de aangenaame vrugten hunnes vernuftigen geestes beſchonken hebben; mogen wy ons eindelyk verblyden met de oprigting eenes Departements in deze, thans meer dan ooit, aanzienelyke Reſidentie plaats! — Wy moogen dan billyk veronderſtellen, dat de Vertegenswoordigers des Bataafſchen Volks, het weten, dat in den rei der Nederlandſche Maatſchappyen, ook de Maatſchappy Tot Nut van 't Algemeen geteld wordt.

Het zal hier om te minder nodig zyn, Ul. het doel van deze Maatſchappy, door eene breedvoerige omſchryving, aantewyzen. — Het zal genoeg zyn Ul. het zelve met de inlyding harer wetten te herinneren.

Het is dit, Burgers Repreſentanten! „ om zonder zich in „ te laten met Burgerlyke of Godsdienſtige geſchillen, God„ vrugt, Goede Zeden, nutte Kunſten en Wetenſchappen, „ voornamentlyk by de minvermogende Burgers voort te „ planten, en dus verſtand en hart te beſchaven, en ten „ algemeene nutte te verbeteren; en verder en wel voorna„ mentlyk te werken aan alles, wat ter bevordering van het „ onderwys der Jeugd en de verbetering der Schoolen dien„ ſtig kan zyn." —— Zulk een edel doel, had gewis in elk Lid der Burgerlyke Maatſchappy, 't welk ſlechts voorgaf het wel met het Vaderland te meenen, eene begunſtiger moeten vinden; maar het tegendeel bleek vroegtydig en de Maatſchappy zag zich in de bereiking van dit haar doel, dan hier, dan ginds, onderſcheiden beletzelen in den weg geſteld: ——

Tegen haar verhieven zich diep ingewortelde vooroordeelen; doch niet ſlegts dezen, maar ook dwalingen van het hart, mengden zich onder den onzinnigen hoop, harer beſtryderen. Deſzulken, die de duisternis meer beminden dan het licht. Dezulken aan wier onzalige oogmerken de verſpreiding eener algemeene verlichting, door de uitbreiding van kunde en weetenſchappen vooral onder den minvermogenden Burger geweldig in den weg ſtond, poogden haare geheele ondergang te bewerken. — De Maatſchappy vond in het publiek beſtuur geene onderſteuning; dit werkte haar veeleer overal tegen, en zy had, van dezen kant, niet weinig te worstelen tegens den drang van eenen tegenſtand, die te meer gedugt was, naar mate het ſtaatkundig gevoelen van dien tyd, zich meer verbeelde door de grondbeginſelen, op welke deze Maatſchappy bouwde, tegengewerkt te zien. —

Ondanks alle dusdanige woelingen — ondanks alle tegenkantingen van onverſtand en Dweepzugt bleef deze Maatſchappy ſtaande: — Maar, kon zy haar mildadig doel niet ten vollen bereiken; moest zy zich vergenoegen met de uitvoering van het geen zy wenschte, voornamentlyk overtelaten aan den goeden wil van zommige Ouderen en Schoolleeraaren, en aan den byval, die deze en gene harer werkjes hier en elders mogten ontmoeten!

Moest zy de groote vergelding van haar zoo onbaatzugtig en menschlievend poogen, zo lang alleen zoeken in de inwendige bewustheid van de deugdzaamheid harer beginſelen, en was het eenig middel om haar te bemoedigen in het verdienſtelyk voortzetten van hare werkzaamheden, vervat in de hoop, dat onder het beſtuur der Algemeene Voorzienigheid toch eindelyk eens voor dit Gemeenebest die dag zou aanbreken, waar op de Zon der verlichting gelegenheid zou bekomen om vry en onbelemmerd hare ſtraalen te ſchieten — thans — terwyl zy zich, by het overzien van al haren arbeid, hartelyk verheugt van toch niet geheel te vergeefsch — niet geheel vrugteloos —— neen maar hier en elders in de daad Tot Nut van 't Algemeen gearbeid te hebben —— Thans meent zy dien dag aangebroken te zien na de groote en verbazende omwending, welke in de Staatkundige geſteldheid deezes Gemeenebests, op en ſints den 18den van Louwmaand des voorleedenen Jaars, voorviel; na de openlyke afkondiging van gantsch andere grondbeginſelen, dan die, welken voormaals als de grondbeginſelen van het publiek Beſtuur moesten aangemerkt worden, naa het in werking brengen dier beginſelen ter opbouwing van het ſints lange, vervallen gebouw onzer Nationaale welvaart, — mag deeze Maatſchappy met reeden hoopen haar voortreffelyk doel eindelyk te zullen bereiken; maar, zy die zig geduurende zoo veele jaaren, offchoon grootendeels zonder erkentenis, zoo verdienſtelyk heeft gemaakt, door het wyd en zyd verſpreiden der zaaden van eene wel begreepene Vryheid, Gelykheid en Broederſchap, mach zy hoopen, nu niet ſlegts in haare waarde gekend, maar ook in de gelegenheid geſteld te zullen worden, om, overeenkomſtig haar doel, geheel en alom in ons lieve Vaderland te kunnen werken tot Nut van 't Algemeen: — Ja mach zy billyk aanſpraak maaken op de verkryging van dien invloed op het zeedelyk lighaam van Neerlands Burgery, welken zy, en door haare uitgegeevene Werken, en door verſcheidene zoo nuttige inrigtingen, uit haaren boezem oorſpronglyk, zich reeds lange waardig heeft gemaakt.

Het is, Burgers Repreſentanten! aan de eene zyde deeze hoop, met den hartelyken wensch van dezelve vervuld te zien, en aan de andere zyde, de overtuiging dat deeze Maatſchappy uit den aart haarer bedoeling en werkzaamheeden zoo zeer geſchikt is, om eenen gewigtigen dienst te kunnen toebrengen, aan de oogmerken en beramingen uwer wetgeevende Vergadering, met opzicht tot de opvoeding en het ſchoolwezen, — welke deeze Maatſchappy heeft doen beſluiten, ons, derzelver hoofdbeſtuurers te magtigen, niet alleen om Ulieden haar beſtaan, haar doel en haare werkzaamheden in de gedagten te brengen, ter meerdere bevordering; waar van wy de eer hebben, Ulieden hier mede aan te bieden een algemeen berigt van de werkzaamheden dezer Maatſchappy, en haarer Departementen in 't byzonder; nevens een Exemplaar van alle haare, tot dus verre in het licht gegeeven werken; ten aanzien van dewelken wy allervriendelykst verzoeken, dat het U moge behaagen, dezelve ten einde het nodige gebruik daar van te maken, ter hand te ſtellen aan *de Commisſie ter vorming van een Plan van Nationaal Onderwys*, welke het U behaagt heeft op den 10den van Zomermaand dezes Jaars, uit uwe Vergadaring te benoemen.

' Dan niet alleen hier toe besloot de Maatschappy ons te magtigen, maar ook, om met deeze uwe voornoemde Commissie in zoodanige onderhandelingen te treden, als nodig zullen geoordeeld worden, tot het beraamen en in het werk stellen der beste middelen, om tot het gemeenschaplyk doel, de verligting der Natie te geraaken.

Niets vuuriger wenschende, dan hier aan met alles wat in ons vermogen zal zyn, te beantwoorden, gebruiken wy by deeze de vryheid, ons, tot dit belangryk einde aan te bieden, met het ernstig verzoek, dat het Uliedén moge behaagen, ons als zodanig, tot dat einde uwe Commissie aan te beveelen.

Alles, wat ter bereiking van ons groote doel dienstig en bevorderlyk kan zyn, verder van Uliedér goede gezindheid en wyze beraadslagingen verwagtende, besluiten wy met den hartelyken wensch, dat, na den afloop van Uliedér Staatkundig bestaan, de Natie zig zal genoopt vinden, dit uw bestaan te zegenen, om dat het, behalven veele weldaaden, ook deeze had bewerkt, dat Neerlands Schoolen hervormd, de Opvoeding der Bataafsche Jeugd geregeld, en den naam der Batavieren, waardig werd ingerigt, en de zedelyke beschaaving met de zedelyke verbetering van Neerlands Volk onder one Bestuur bevorderd word.

De President zegt, dat de voorgelezen Missive hem overhandigd is, benevens een exemplaar der Werken van deze Maatschappy, door eene Commissie uit de Hoofd-Directie dier Maatschappy, bestaande uit de Burgers *van Gelder*, *Janisch*, *van Hinlopen* en *Brender à Brandis;* dat hy voorstelt om dezelve te doen drukken, aan de Leden te distribueeren, en wyders ter hand te stellen aan de Commissie nopens de verbetering van het Schoolwezen benoemd, aan wier hoofd zich de Burger *van Lennip* zich bevindt.

Van Lennip stelt voor, om 'er by te decreteren, *dat de Maatschappy* TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN *voor, in*, en *na* den Jaare 1787, niet opgehouden heeft zich by het Vaderland verdienstelyk te maken: — conform gedecreteerd.

Een Request van *Gulicher* en *Muller*, tot uitvoering van 14000 Ryksd. voor Graanen naar Hamburg.

Een Request van *E. J. Penning*, om 6000 Ryksd. uittevoeren voor Graanen.

Een Request van *F. Blondel*, om Specie uit te voeren voor Granen: — alle aan de Marine, om daar op te disponeeren.

Een Request van *Gildemeester*, om Cargasoenhouwers en Zylgaaren naar Lisfabon te zenden: —

Een Request van *D. Hulsebosch*, om te mogen verzenden 80,000 pond Touw-werk naar Cadix en Lisfabon: — aan de Marine om advys.

Een Request van *Boogmans*, om den Post van Bataillons-Chef by de Artillery.

Reyns appuyeert dit:

Gezonden aan het Committé te Lande.

Een Request van *Pineda*, om pensioen: — aan het Committé te Lande.

Een Adres van *D. Nauta*, Pastor te Zaandam, beweerende, dat de Molinisten niet geregtigd zyn tot de Geestelyke goederen: — gesteld in handen van de Burgers *Zubli* c. s.

Onderscheiden Requesten, om paspoorten geaccordeerd.

Eene Commissie uit het Committé te Lande, verschynt ter Vergadering en doet, by monde van den Burger *Pyman*, rapport:

1. Op de Missive van het Provinciaal Bestuur van Zeeland, nopens de goederen, welke, by aanneeming voor de Fransche Troepen, in dienst dezer Republiek worden gebezigd, advyseert het Committé, dat reeds zederd den beginne geresolveerd is, om de Troupes met Inlandsche Manufacturen te doen kleeden, en dat hier van, in antwoord, aan die van Zeeland zoude behooren kennis te worden gegeeven.

Van Langen zegt, Ik moet elucidatie vragen aan de Burgers Rapporteurs, zedert wanneer het besluit genomen is, dat de Fransche Troeppes geheel met inlandsche manufacturen zouden gekleed worden; dewyl ik my zeer wel herinnere, dat, niet tegenstaande by de aanneeming van Monteringen, de pryzen zoodanig bepaald waren, dat de aanneemers inlandsche manufacturen met voordeel konden gebruiken, door het stellen in de Contracten van *zoo veel mogelyk dezelve te gebruiken*, daar door aan de aanneemers de faculteit wierd gegeeven, die wet illusoir te maaken: en over welke handelwyze ik my zelfs aan het Committé van Administratie verscheide maalen beklaagd hebbe, benevens de Fabrikeurs, die in het vooruitzigt zynde, hunne inlandsche saayen te debiteeren, moesten ondervinden, dat zulks door Engelsche manufacturen geschiedde. Ik insteere dat dusdanige phrases, welke de wet ilusoir kunnen maken, worden agtergelaten, en nauwkeuriger agt op het volbrengen van dat Decreet gegeeven.

De Rapporteur zegt, dat dit reeds van den beginne geweest is; dog dat 'er zomtyds omstandigheden geweest zyn, dat men, uit hoofde van gebrek aan de aantebestedene articulen, van Inlandsche Fabrieken, zyn toevlugt tot vreemde hadt moeten neemen.

Teding van Berkhout wil, dat de termyn der Leverantie dan altoos zodanig zal gesteld worden, dat de aannemeren zich in staat zullen bevinden, om, aan dit Request te voldoen.

De President stelt voor, om dit Rapport te stellen in handen eener personeele Commissie: — conform gedecreteerd, en gesteld in handen van de Burgers *Auffmorth* en anderen, benoemd ter examinatie van het door den Burger *Blok* voorgestelde.

2. Declinatoir, op het Request van *de Verieux*, om betaling van agterstallige gagementen, en pensioen; wyl de Suppliant, onder het Corps van *Sterrenbach* heeft gediend, aan het welk zulks, by Resolutie van Hun Hoog Mogende niet was toegekend: —— conform gedecreteerd.

3 Declinatoir op het Request van *J. van Gent*, zich beklaagd hebbende, niet overeenkomstig zyn rang te zyn geplaatst: —— conform gedecreteerd.

4. Favorabel, op het Request van *R. Cornelisse*, om de gewoone gratificatie; daar de Suppliant eerst zinds weinige dagen in het Vaderland, uit *de la Vendée* geretourneerd, en niet eerder uit de Franschen Dienst ontslagen zynde, zich niet ter behoorlyker tyd heeft kunnen adresseeren: — conform besllooten.

5. Declinatoir op het Request van onderscheiden Bataafsche Officieren, om hun pensioen maandelyksch te mo-

mogen ontfangen; daar dit als zeer omslagtig, een vermeerdering van bediendens zoude veroorzaken:— conform gedecreteerd.

6. Favorabel, op het Request van *P. Twisk*, c. s. om de gewoone gratificatie, — conform besloten.

Bosveld berigt:

In naam der Commissie van toezigt over de Drukkery benoemd, dat, daar by Decreet deezer Vergadering gestatueerd is, dat zoo wel alles, wat tot dezelve, als tot de Committés betrekking heeft, zal worden gedrukt voor den Lande op de Drukkery van Holland; zy nogthans geinformeerd zyn, dat het Committé te Lande den Commis *H. van Riel* geauthoriseerd heeft, om de Lysten der Lotery te doen drukken by *Tiedelenburg* en Comp., tegens uitkeering van ƒ 1000 : — : — dat zy zulks als strydig met het Decreet beschouwden, en dus voorstelden, dat de Vergadering daar in ten spoedigsten zal voorzien: te meer daar, de trekking der 1ste Classe op den 12den deezer bepaald, zeer kort op handen is.

De Sitter wil, dat eerst het Committé redenen van dit hun gedrag zullen worden afgevraagd.

Geyers zegt, dat de decreeten dezer Vergadering moeten gemaintineerd worden.

Cau appuyeert het door *de Sitter* voorgestelde.

Van Beyma zegt, dat men dan inmiddels surcheance kan decreteeren; en het Committé verzoeken, om ten spoedigste te berigten: — en wordt conform gedecreteerd.

Schermer stelt voor: daar gepasseerde Zaturdag zeven Compagnien, of al de Fransche Troupen, van het guarnisoen van den Haag zyn uitgemarcheerd, zoo dat zelfs de gewoonlyke Fransche Posten door Hollandsche of Waldeksche Troepen bezet wierden, en Maandag wederom vier Compagnien Fransche Troupen zyn binnen gemarcheerd, zoo dat Zaturdag, Zondag en Maandag het guarnisoen zeven Compagnien, en thans nog drie Compagnien minder is, als het zelve geweest is, en ten hoogsten maar uit zestien honderd man bestaat. — En daar in dato primo Juny by deze Vergadering een decreet is genomen, dat het guarnisoen van den Haag voortaan zoude bestaan in twee Battaillons Hollandsche, en een Battaillon Fransche Troepen, met een Depot Fransche Husaaren, bestaande ten minsten uit drie honderd Paarden, en dus het guarnisoen een aantal van 2200 man moet uitmaaken. Zoo wilde ik alleen vraagen, door wiens order zulks is geschied; dewyl (zoo ik vry zeker meene,) ook by deeze Vergadering gedecreteerd is, dat 'er geen verandering in het guarnisoen van den Haag, het zy vermeerdering of vermindering mag gemaakt worden, buiten kennis van deeze Vergadering; en ik dus volstrekt moet afkeuren, het geen ten dien opzigte gedaan is, en eissche dat in het vervolg het decreet worde gemaintineerd, en buiten kennis van deze Vergadering, geen verandering in het guarnisoen worde gemaakt.

Blok zegt, dat, dit Fransche Troupes zynde, het van zelfs blykt dat de Vergadering daar over niets hadt te disponeeren.

Schermer zegt, dat de Fransche Troepen nogthans onder het Guarnisoen zyn begreepen.

Hahn zegt, dat dit in geenen deele van het ressort der Vergadering is.

Schermer leest daar op het Decreet van den 1 Juny, met betrekking tot het Guarnisoen van den Haag.

De President stelt voor, om deze propositie te houden in Advys: — conform besloten.

Thans wordt in deliberatie gebragt het op gisteren in advys gehouden Rapport van den Burger *Zubli* (*Zie ons vorig Nummer.*)

Zubli zegt: Toen op gisteren de Burger *Aanink*, zich verzette tegen het Rapport van uwe Commissie, over de vervulling der Vacatures van de kerk ambtenaaren der geweezen heerschende Kerk, wilde ik het woord vragen, dan de Burger *Ploos van Amstel* benevens onze geachte President kwamen my voor, en verdedigden hetzelve, op eene zo mannelyke, als Christelyke wyze, dat het alszins eere aandeed, zo aan hun hart, als aan hun Kerkgenootschap; dan daar dit Rapport tot op heden is in advys gehouden, en de Motieven, welken de Burger *Anink* gisteren aanvoerde, om dit Rapport krachteloos te maken, eenige wederlegging verdienen, zo zal ik zulks bescheidenlyk trachten te doen.

Ik laat ter verantwoording van dien Burger, uit welk eenen geest hy toen sprak; of hy genoegzaam in 't oog hield, dat hy, zo wel Vertegenwoordiger was van *Gereformeerden* als van *Roomschen*; of hy ten aanhoore van 't Volk, voor wiens belang hy scheen te yveren, meer als beschermer van *éénen* Godsdienst, dan van *allen* Godsdienst het woord voerde. Ik zal alleen uwe Commissie, waar van ik de eere heb Lid te zyn, verdedigen, dat zy in haar advys geene reukelooze verspilling van 's Lands penningen bedoelde, maar conform de heilzame bedoeling dezer Vergadering geadviseerd heeft.

Uwe Commissie heeft reeds by haar Rapport dit flauwelyk aangestipt, om dat zy vermeende, dat de geest van Ul. Decreet te duidelyk sprak, om breedvoeriger over de waare intentie deezer Vergadering uit te weiden. Gy hebt immers, Burgers Representanten! voor 't oog van gantsch Nederland gemanifesteerd, welk een hoogen prys gyl. steldet, dat overal in ons Vaderland Godsdienst zoude aangekweekt en uitgeoeffend worden; en daar gy rechtvaardig gewaakt hebt, dat 'er geene overheersching van het eene Kerkgenootschap tot het ander zoude plaats hebben, hebt gy ook weldadig gezorgd voor het onderhoud der hervormde Kerkambtenaaren, tot zo lange eene nadere schikking over derzelver betaaling zoude zyn beraamd en vastgesteld, ten einde, door geene plotzelinge intrekking van derzelver Tractementen, hen in een onherstelbaar bederf te storten, en inmiddels geene stremming in derzelver Godsdienstoeffening te veroorzaaken.

Behoef ik Ulieden thans nader voor den geest te schetzen de nadeelige gevolgen, welke uit het onvervuld laten dier Vacatures, voor het Vaderland zelve, zouden kunnen voortvloeijen; — Wat belang het zelve heeft, dat by de Nederlandsche Jeugd behoorlyk de eerste zaden gelegd worden, waar door ze eenmaal tot nutte Leden der Maatschappy zouden kunnen opgroeijen; — hoe ouders van die jongelingen, welke tot de Predikdienst opgeleid worden, nodeloos door zwaarder kosten zouden gedrukt worden, wanneer zy dezelven naar afgelegener Academien moeten verzenden, by het mogelyk afsterven van derzelver plaatzelyke Professoren; — en hoe daar door de ouders in 't algemeen meer en meer zouden ontmoedigt worden, om hunne kinderen tot den zo noodzakelyken geestelyken stand op te voeren. — hoe het getal van zedelooze inwoonderen zoude kunnen vermenigvuldigen, wanneer hier of daar in ons Vaderland hen de gelegenheid ontrukt wierd, den Godsdienst by te woonen; — wat al verwarringen hier uit zouden kunnen geboorен worden; — en eindelyk, hoe de kreet van ongenoegen, reeds hier en daar, over het decreet van 5 Au-

Augustus, door onverstand en dweepzugt opgereezen, als dan met meer grond zoude kunnen verdubbeld worden, en en de rust der Maatschappy verlooren. — En dit alles, Burgers Representanten, zou de gevolgen kunnen zyn van zodanige eene geringe geldsbespaaring! En ik bidde u, waarin zou dezelve toch meer kunnen bestaan, dan in 't geen Gy in uwe Wysheid reeds hebt voorzien? Immers worden de posten der Kerkambtenaaren, by voorvallende vacatures, niet vermeenigvuldigd, nademaal de eene Hoogleeraar of Predikant den anderen vervangt. Of zou de Burger *Amint* byzonder gedoeld hebben op zodanige Vacatures, welke inmiddels door Proponenten vervuld zouden kunnen worden, en dat, in zodanig geval, dezelve dan ook zouden begreepen moeten worden onder die Kerkambtenaaren te sorteeren, waar voor van rechtsweege op de een of andere wyze zoude behooren gezorgd te worden? En zouden wy voor 't Volk niet kunnen verantwoorden, dat wy het brood verzekerden slechts van een klein aantal onzer medeburgeren, welke, in dat vast vertrouwen, zich aan de studie hebben toegewyd, en, tot dat einde, een gedeelte van 't ouderlyk vermogen, en dus van hun eigen vermogen, in die hoope hebben opgeöfferd? Indien wy daden van *rechtvaardigheid* en *menschelyke liefde* niet voor het *Volk* kunnen verantwoorden, dan zoude ik my schamen, immer de Vertegenwoordiger genoemd te worden *van zulk een Volk*.

De ondervinding zal leeren in hoe verre het bezwaar voor de Lande, over die Kerkambtenaaren zal beantwoorden aan 't gewigt, dat men zich daar van voorstelt. Dan, hoe het daar mede ook moge zyn, ik laat aan de rechtvaardigheid, niet aan de *Genade* dezer Vergadering over, om uitspraak te doen over het Lot der Hervormde Kerk Ambtenaaren in 't algemeen; en nu in 't byzonder over de al of niet vervulling der Vacatures; maar dit kan ik niet voorby gaan te verklaaren: dat, zo deze Vergadering niet waakt, dat overal in ons Vaderland Godsdienst, zonder onderscheid, met een blymoedig hart aangekweekt, uitgeöeffend en beschermd word, het ras met *Vaderland*, *Volk* en zyne *Vertegenwoordigers* zal gedaan zyn.

[*Het vervolg dezer discussien en der zitting in ons volgend Nummer*]

*** SURINAMEN, beschreeven door een Gezelschap van JOODSCHE MANNEN aldaar, is in 1791 van de Pers gekomen by JOH. ALLART en V. VAN DER PLAATS. — Voortreffelyk, uitvoerig, en op de ondervinding sedert veele jaaren gegrond, beweeren deeze Schryvers het onregt hunne Natie aangedaan. En de redenen voor en tegen, waarom zy zich niet in Regeeringszaaken mogen inlaaten of Ampten bekleeden, worden hier met egte Bewysstukken voorgedragen. — Is in Commissie te bekomen by den Boekverkooper P. E. BRIET, te Amsterdam. De prys is 3 Gld.

Het Committé van Administratie der Fransche Troupes, zal in het laatst van de Maand September, in de Provincie Zeeland, Publicq aanbesteeden, de Vivres, Fourage, en verdere benoodigheeden voor de Fransche Troupes, aldaar gecantonneert of gecampeert, waar van de tyd en plaats nader zal worden geadverteert.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé.

W. VAN EYK, *Secretaris*.

Het Committé van Administratie der Fransche Troepen, resideerende in de Hage, zal op Woensdag den zevende September eerstkomende, by beslootene Biljetten, aan de minstinschryvende aanbesteden: Vyf honderd stuks Wolle Dekens, twintig duizend elle witte Carzaay, tien duizend elle donker blaauwe Carzaay, negen duizend paar Schoenen, vier honderd Canonniers Zabels, dertig Degens voor Adjudanten, — waar van in tyds de Modellen en Staalen, benevens de Conditiën van Aanbesteding, aan het voorn. Committé te zien en te leezen zullen zyn. —

Ter ordonnantie van 't zelve Committé.

W. VAN EYK, *Secretaris*

D R U K F O U T.

In No. 175. pag. 46, Col. 2. regel 27. van onderen staat *Wetbekken*, lees *Wetboeken*.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Bleyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Calais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 177. Dingsdag den 6 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG der *Zitting van Donderdag den 1 September 1796.*

Voorzitter: P. E. DE LA COURT.

Vervolg der Discussien over het Rapport van den Burger *Zubli.*

Nieuwhoff zegt: hoe billyk ook zy 't affcheiden van Kerk en Staat, en hoe betamelyk ook de hervorming in de bevoorrechte Standen en eenzydige begunstigingen, overeenkomstig 't beginzel van ware en rechtmatige gelykheid, in welks besluit de wysheid dezer Nationaale Vegadering geëerbiedigd worde; zal men intusfchen niet ligt kunnen bezeffen, dat het in den geest dezer Vergadering legt, in de tegenwoordige orde en staat van zaken een stilstand te brengen, ten nadeel van het onderwys der Jeugd in 't gemeen, en dat van den Godsdienst in 't byzonder. Ik meen veel eer uit dit zelfde beginzel te moeten besluiten, om alles te houden in staat, tot dat men ten zynen tyd, des aangaande behoorlyk bericht ontvangen hebbe, en voords een vasten voet beraamd, op welken de Kerk, Academie — en verdere Schoolinrichtingen, en derzelver Ambten, zullen geregeld zyn. Het bezef van 't algemeen belang moet zelfs hier van een ieder overtuigen. 't Zal een yder onzer Religie zyn, eenige zelfs de minste verhoging toe te brengen aan de zoo noodzakelyke formering der Jeugd en 't Godsdienstig onderwys, met Neerlands welzyn zoo naauw verbonden! De Opvoeding in 't gemeen, en vooral de zedelyke, heeft in deze onze dagen maar al te trage vorderingen gemaakt, op dat ik niet zegge, te rug gang ondergaan; en dit laatst is welligt, maar al te waar. Dan, in dit vak kon een verloop, zelfs een kort verloop, zeer veel schaden, zoo dat zulks noch in korten tyd, noch met weinig moeite en beleid kan hersteld worden.

En dan, Burgers Representanten! laat ons ook niet uit 't oog verliezen den Staat van opgeklaarde kunde, en voords alle Kunsten en Wetenschappen; daar omtrent zullen wy toch niet willen onverschillig zyn, en dees gedoogt geen 't minste verzuim of uitstel van voorziening in alle deszelfs takken. Onze Academien zyn verre van dien ouden Bataafschen bloey. De Leydsche Pallas heeft zints lang gezukkeld, en is noch niet hersteld. — De Gelresche zocht te vergeefsch inschiklykheid by Neerlands Volksvertegenwoordigers — Die van Franeker is doodziek, — en die van Groningen zegt mee niet veel. Die van Utrecht is nog min of meer in staat. — Laat ons zorgen, dat dit sombre tafereel niet nog erger worde: gelyk het maar al te ligt zou kunnen, bleeven de posten van Leeraars en Onderwyzers onbezet. — Men denke ook het groot gebrek van kundige Lieden, Mannen, tot 't Onderwys in hogere en lagere Scholen wel bekwaam, zyn zoo zeldzaam, dat men die thands, van elders moet roepen, daar wy voor dezen overvloed hadden. Meer dan een lang openstaande of gestaan hebbende post is daarvan ten bewys, en van die zelven zyn sommige vervuld of staan vervuld te worden door vreemdelingen, niet zonder moeite en kosten herwaard te brengen. — En, dan eindelyk, om voor eene zoo baarblykelyke zaak niet meer aan te voeren, wat wordt tegen dit groot en verheven Nationaal voordeel, hier mede gespaard, — overgesteld? Misschien, dan ook noch maar misschien, eerlang eenige kosten. Men zou om *eerlang* met een Man, in een School, Academie of Kerkpost geplaarst, niet verlegen te zyn, *nu* de opvoeding, 't onderwys, zeden en godsdienst laten verloopen! of ten minsten de gelegenheid daar toe laten ontbreken!

't Rapport over dit onderwerp uitgebracht komt my voor te stroken met de besluiten dezer Vergadering, en beredeneerd naar 't gewicht en 't belang van het zelfde, en dus conformeer ik my daar mede ten vollen.

Aanink zegt: In de eerste plaats bedank ik den Burger *Zubli* zeer voor zyne ongevraagde raadgeving. Ik vertrouw, dat dezelve welmeenend is voortgebragt; dan even welmeenend raade ik den Burger *Zubli*, deze raadgevingen met aandagtigheid te herleezen, ten einde tot zyn eigen gebruik te kunnen dienen. — Dan, het geen my het meest verwondert, is, dat in dit gemoedelyk advys in het geheel geen woord gerept wordt van de zwarigheid, die ik op gisteren opperde, — men doet my namelyk in dit advys voorkomen, als of ik tegen het decreet van 5 Augustus, waar by *het onderhoud ad interim aan de Gereformeerde Leeraars wordt verleent*, geuit had, daar het intusschen zeker is, dat myn uitgebragt advys alleen ten voorwerp heeft, het pensioen, dat de Vergadering in der tyd aan de actueel dienst doende Predikanten waarschynlyk zal toeleggen. Ik weet wel, Burgers Representanten! dat dit decreet van indemniteit voor als nog niet genoomen is; dan daar ik met gerustheid uit de bekende clementie van deze Vergadering mag prognosticeeren,

'er iets dergelyks in der tyd zal plaats hebben, meen ik, dat deze Vergadering niet te duidelyk haare meening kan aan den dag leggen,

Ik advyseer derhalven als nog, en wederom, en zoo ik vermeen, op goede en onzydige gronden, tegen het rapport, zoo als het ligt, en persisteer by den geest van het op gisteren door my voorgestelde, het geen ik, ten einde duidelyker verstaan te worden, thans duidelyker met woorden omschreven, voordrage:

Ik stel dan voor, dat deze Vergadering by circulaire Missive aan de Gewesten aanschryve, dat het haare meening is, dat alle nieuw aan te stellen Leeraars en *Professores Theologiæ, ad interim* zullen genieten, zoodanige tractementen, als tot dus verre gebruikelyk zyn geweest; dan dat alle die geenen, welke thans (nu de Kerk dadelyk van den Staat is afgescheiden,) zullen worden aangesteld, niet zullen jouisseeren van de eventueele indemniteit, welke de Vergadering in der tyd nodig mogt oordeelen aan de thans fungeerende te vergunnen.

Een der Secretarisfen leest nogmaals het Rapport.

Gulje zegt, wanneer de Mesure, by het rapport vastgesteld, zonder bepaaling wordt daargesteld, zo volgd daar uit, dat, als dan alleen binnen de Stad Grave en den Lande van Kuyk zoo ik wel geinformeerd ben, moeten worden aangesteld de volgende Predicanten:

Eén te Vlierlingsbeek, in plaats van den, by de aannadering der Franschen, Geëmigreerden Predicant, die niet geretourneerd is, en welke gemeente zeer klein en zeer gemakkelyk door den naby wonenden Predicant te Janbeek, die aldaar een genoegzaam niet noemenswaardige gemeente heeft, kan waargenomen worden.

Een Predicant te Beers, alwaar maar een of twee huishoudens gereformeerd zyn.

Een Predicant te Grave, waar op zyn best honderd Ledematen zyn, en nog een Predicant is, namelyk de Burger *Cremers.* — Dus zoude men in dat distrikt 3 tractementen nodeloos verspillen.

Ik zoude 'er dus voor zyn, dat bepaald wierd, dat in die plaatzen, die reeds vacant zyn, of geduurende die tyd zullen komen te vaceeren, geen nieuwe Predicanten zullen geplaatst geworden, dan die 500 of meerdere gereformeerde Ingezetenen hebben.

Hier door zal men, voor het tegenwoordige in dat district, alleen omtrent 2000 Guldens jaarlyks voor den Lande bespaaren.

Op deeze gronden kan ik geen oogenblik twyffelen, of de kwynende finantieele staat van het Vaderland, zal de noodzaakelykheid van deze bepaaling, alle de Leden der Vergadering, kragtdadig doen gevoelen: te meer, dewyl daar door geen de minste hinder aan de voortplanting der leer wordt toegebragt.

Quesnel zegt: ik wilde alleen zeggen, dat ik my volkoomen conformeere met het uitgebragt Rapport van den Burger *Zubli*, *Ploos van Amstel* en verdere gecommitteerdens; en blyve als nog by myn advys over het afscheiden van Kerk en Staat gedaan, alwaar ik toen wel speciaal aan die Commissie de Predicanten van den gereformeerden Godsdienst hebbe gerecommandeert, het welk ik nu nog ben doende, alhoewel ik alle vertrouwen stelle in deeze benoemde Commissie.

Brands appuyeerd dit.

Van Lockhorst zegt, het Decreet den 5 Augustus met zo veele wysheid, na het hooren van zo veele en onderscheidene Advysen genomen, doet, naar myn inzien, alles af. — My dunkt de vraag van het Provinciaal Bestuur van Utrecht, is zo direct inloopende tegen het besluit van deeze Vergadering, waarby bepaald is, dat alles zal blyven op den ouden voet, en dus ook de beroepingen, in gevalle van vacatuure, is juist geschikt, waarvoor ik by lezing van derzelver Missive reeds gevreesd hebbe, om over deeze zaak op nieuw discussien in deeze Vergadering te verwekken; het zo redelyk Rapport der benoemde Commissie, deed my hopen, dat die discussien zou len geweerd worden, dan daar dit niet heeft mogen gebeuren, en ik dus ook op myn beurt hierover spreken moet, verklaar ik plegtig my te houden aan het Decreet van den 5 Augustus laatstleden en aan het Rapport daar op gegrond. De zwarigheid hiertegen ingebragt doet niets af, om dat 'er geen bezwaar op den Lande wordt gebragt, wanneer by gelegenheid van vacatuure andere Professoren of Predikanten beroepen worden, want de één vervangt de andere, by het beroepen van Proponenten worden 'er geene plaatsen vermeerdert, en dus nieuwe Tractementen gecreëerd — alles blyft op den ouden voet, en dus wordt 'er letterlyk aan het door ons gestagen Decreet beantwoord, wanneer wy ons met het uitgebragt Rapport conformeeren — hetwelk ik van deze Vergadering, die haare Decreeten weet te handhaven, en zig in hare wysheid moet gelyk blyven, met vertrouwen verwagte.

Van Hooff zegt, de politieke gelykheid sluit het salarieeren van alle gepreviligieerde Godsdiensten uit. Dit *Principe* is reeds erkend: de Nationaale billykheid heeft, wel is waar, aan de nog fungeerende Predicanten hunne vorige tractementen *qua indemniteit* laten behouden, en dit is ook voor het Volk, uit hoofde dat het billyk is, te verantwoorden; maar hier veranderd de questie, om dat men niet alleen eenige gemeentens boven anderen previligeert, maar zelfs eenige ambtenaaren creëert, die dan in de zelfde Cynosure zouden vallen van die Ministres, aan wien ik vermeene, dat men zonder te kort te doen noch aan 's Volks Intrest, noch aan waare principes, een bestand kan bezorgen; maar ik hoope dat de Nationaale Vergadering by de principes, waar op zy haar Decreet genomen heeft, stiptelyk zal blyven, en dat zy alle velleiteiten tot verkeerde interpretatien van dat zelfde Decreet zal tegen gaan, en alles vermeiden, dat, ten koste van de waare grondbeginselen, zoude inloopen om ze niet geheel illusoir te maken; — want met nieuwe Predicanten te benoemen en ze égaal te stellen en te salarieeren met die Ministres, die reeds zyn aangesteld, zoo zoude men de questie prejugeeren, *of voortaan de Staat den Godsdienst zal salarieeren, en de Ministers benoemen*, het geene regenstrydig is tegen alle beginzelen van gezonde Staatkunde.

De Mist vraagt, of de Vergadering van idée is, om dit Rapport op nieuws te bediscutieeren? dat hy vermeent, dat hetzelve conform het Decreet is; en verders voorstelt, om, by appel nominal, de zaak te termineeren.

Van Beyma vraagt, of het niet beter zyn zoude het te doen drukken.

De President stelt voor, om, by appel nominal, te doen decideeren, *of men zich met het Rapport conformeert, Ja, dan Neen:* institueerende daar op appel nominal: — en wordt, by meerderheid, conform het rapport geconcludeerd.

Eene Nota van den Minister *Noël*, kennis geevende, dat eenige tyd geleeden by het Requeat van *Audibert Caille* gevoegd waaren eenige Bylaagen, verzoekende spoedige restitutie daar van.

Crommelin zegt, dat dit geduurende zyn præsidium is geweest.

De Secretaris *van Laer* berigt, dat dezelve *in originali* aan het Committé te Lande zyn overhandigd.

De

De President stelt voor, om het Committé te gelasten, die stukken ten spoedigsten te doen geworden aan den Minister *Noël*: — conform besslooten.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

ZITTING van Vrydag den 2 September 1796.

Voorzitter P. E. DE LA COURT.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend; de Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive der Representanten van Bataafsch Braband, kennisgevende van den ontfangst van het Decreet van den 5 Augustus, no ens de afschaffing van Kerk en Staat, met inzending van een door hun geëmaneerde Publicatie dienaangaande: — aangenomen voor Notificatie, en verder gesteld in handen der Commissie, by dat Decreet benoemd.

Een Request van de gezamentlyke expediteurs van Koopwaaren te Zwolle, zich beklagende over de interpretatie der Resolutie van H. H. Mog. van 1795, omtrend het uitvoeren van Goude en Zilvere Standpenningen, en de daar uit reeds gepresfueerde onaangenaamheden, in zoo verre, dat reeds niet alleen, buiten hunne froude, eene calangeering is geschied, maar zelfs procedures geëntameerd, verzoekende tot voorkoming hier van, Ampliatie: — aan de Marine, om consideratien en advys.

Een Request van C. *van Beerestyn*, verzoekende ampliatie zyner instructie.

De President stelt voor, om dit te stellen in handen van het Committé te Lande.

Quesnel stelt voor, om dit Request te stellen in handen eene personeele Commissie.

Ploos van Amstel wil, dat het bevorens zal worden gesteld in handen van het Committé te Lande.

Van Leeuwen zegt, dat het Committé te Lande niet anders konde doen, dan by de bepaling van de wet verblyven, maar het aan deze Vergadering staat in dezelve omtrent 't getal der afterzendene Commisen eene vermeerdering en verbetering te maken, het geen hem voorkwam nuttig en noodzakelyk te zyn, en tot securiteit van den Lande te dienen, daar twee of meer commisen, wanneer 'er eene menigte geld afgehaald moest worden, dan veel zekerder waren, ligter kon één ontrouw worden, by voorbeeld wanneer die afgezonden wierd om uit Friesland of elders geld te halen, door met den Schipper afspraak te maken, 't Schip te laten verzeylen en den boel te deelen, of anders mede voorttegaan, het geen by twee of meer zo ligt geen plaats konde hebben. Het best, dogt hem was dit adres in Commissie te stellen om te examineeren en de Vergadering te dienen van Consideratie en advys.

Kantelaar stelt voor, dat het Request niet alleen gezonden worde aan het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, maar ook aan de Generaliteits Rekenkamer, om consideratiën en advys.

En wordt dien conform geconcludeerd, zonder refumtie.

Een Request van *F. van der Wiele*, zich beklagende over den Ingenieur te Grave, uit hoofde van hem aangedane beledeging, ter gelegenheid der aanbestedingen van eenige Lands werken aldaar.

Hubert zegt, dat die Ingenieur, voornoemde *van der Wielë* geïnterdiceert heeft, om die aanbesteding te doen. — Dat hy gepresenteerd heeft om dezelve voor eenige duizenden guldens minder te willen aanneemen, dan nu geschied is; verzoekende dat 'er derhalven surcheanse omtrent de aanbesteding mag verleend, en zelfs de interdictie opgeheven worden.

Kantelaar zegt: het zou in myn oog al een zeer zonderling verschynzel zyn, dat een Ingenieur in 's Lands dienst zich veroorloofde, willekeurig en zonder wettige reden, iemand te verbieden, om, by openbaare aanbesteedingen, eenige werken aan te neemen. Doch, hoe zonderlinger dat verschynzel zyn zou, zoo veel te meer vermoede ik, dat de zaak niet naar waarheid opgegeeven wordt, of dat 'er iets achter zit. Ik kan dus niet instemmen, dat de Vergadering, zonder nader onderzoek, bevel zou geeven tot de opheffing deezer prætense interdictie: maar ik mag wel lyden, dat het Committé geauthoriseerd worde, om daar toe bevel te geeven, *wanneer hetzelve, na gedaan onderzoek, daar toe termen vindt.*

In handen van het Committé te Lande, met surcheance der besteding en last aan het Committé te Lande, om naar bevinding van zaken de interdictie op te heffen, zonder refumtie.

Een Memorie van *H.* en *B. Heerkens*, zich andermaal ter dezer Vergadering adresseerende, ten ernstigsten verzoekende, om, daar zy by de sessie van het Territoir van Venlo uit hunne posten zyn ontzet, hier voor, of dedomagement, of pensioen, of een equivalente post te mogen genieten.

De President zegt, dat het voorig Adres den 22 Maart reeds is commissoriaal gemaakt.

Verhees zegt, dat die Commissie daarop rapport heeft uitgebragt, maar dat rapport toen in advys is gehouden.

Helmich stelt voor, om dit te stellen in handen der Commissie tot de Ambten.

Metelerkamp appuyeert ten sterksten het verzoek der Requestranten, alzo dezelve hem als brave en eerlyke Vaderlanders bekend zyn, welke zo zy niet nu reeds kunnen worden geplaatst, wel meriteeren, met een pensioen of eenig dedomagement begunstigd te worden.

Tesing van Berkhout appuyeerd dit:

De President stelt voor, om dit Request aan de orde van den dag te stellen, en onverminderd van dien, aan de Commissie tot de Ambten te renvoyeeren.

De Sitter wil het in handen van dezelfde Commissie gesteld hebben, alzoo dit Request nieuwe motiven inhoud: — en wordt conform besloten.

Eene Missive van het Committé der Marine, te kennen geevende, dat, daar zekere persoon, welke zich tegens de Commis verzet had, en waar tegen ingevolge het Articul 203 van de algemeene Revolutie van 1725, citatie in persoon verleend was, met corporeele apprehensie, de Municipaliteit van Bergen op den Zoom zich

 daar

daar tegen verzet heeft; weshalven het Committé dienaangaande zich beklaagt, voorziening verzoekende: — gesteld in handen eener perfoneele Commissie, en daar toe benoemd de Burgers *van Leeuwen*, *van Beyma* en *Reyns*.

Een Request van *Jacobus Roestenburg*, zich beklagende over hem in den jaare 1787. aangedane beledigingen, wegens zyne patriottische gevoelens, verzoekende om eene gratificatie, met appui der Municipaliteit van Heusden: aan het Committé te Lande.

Een Request van onderscheiden Ingezetenen, in den omtrek der Stad Nymegen zich beklagende over de rampen van den oorlog, en de bezwarende inquartiering: — in handen der personeele Commissie, daar toe benoemd.

Eene Missive van het Committé te Lande, kennis gevende, dat zy ontfangen hebben eene Missive van den Generaal en Chef *Beurnonville*, met verzoek, om de Divisie van den Generaal *Daendels* uit het veld te ne men, en dezelve in Guarnisoen te doen cantonneeren, even zo als zulks ten opzigte van de divisie van den Generaal *Dumonceau* heeft plaats gehad, verzoekende daar toe qualificatie.

Vonk zegt, dit te appuyeeren, maar is tevens van gevoelen dat zy op zoo eene wyze zullen gecantonneerd worden, dat zy binnen 3 à 4 dagen weder te velde kunnen worden gebragt, ten einde het zo niet gaa, zo als omtrend de divisie van *Dumonceau*, heeft plaats gehad, welke meer dan 10 dagen nodig heeft, om te campeeren.

Gevers appuyeert dit ten sterkften.

De President steld voor, om het Committé hier toe te authoriseeren, en tevens het Committé te verzoeken, om de Lyst der Cantonnementen binnen agt dagen ter Vergadering in te zenden: — conform gedecreteerd.

Eene Missive van het zelfde Committé, voorstaande, om het Artillery-School te Delft van daar herwaards te verplaatsen, en tevens het Bataillon, te Delft in guarnisoen leggende, ook naar hier te doen overkomen.

Bacot staat voor om het Committé te verzoeken de motiven daar toe op te geven.

Quesnel zegt, dat de motiven, naar zyn inzien, daar in bestaan, dat de directeur, hier in den Haag woonagtig, verpligt is zich dadelyks naar Delft te begeven.

De President steit voor om dit te stellen in handen eener personeele Commissie: — conform gedecreteerd, en daar toe benoemd de Burgers *Teding van Berkhout*, *Okhuyzen*, *Nuhout van der Veen*, *Meyer* en *Bacot*.

Een Request van onderscheiden ingezeten van den Hage, van den volgenden inhoud:

Aan de Nationaale Vergadering Representeerende het Volk van Neederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

De ondergetekende alle individueele Burgers van Nederland, woonende in den Haag (en uitmaakende een gedeelte van dat Volk, 't welk door Ul. wordt gerepresenteerd) ——— geeven met het grootste genoegen aan Ul. te kennen, hunne weltevreedenheid, wegens het buiten effect stellen der conclusie, omtrend de benoeming van den Perzoon van *H. Nieuwenhuizen*.

En Burgers Representanten! daar het elk individu niet mooglyk zy, om alle Requestranten zo min als alle de by Ul. voorgedraagen Perzoonen grondig te kennen, zo dat daar door zomtyds een verkeerd fujet, ja! zomtyds een opentlyke Vyand van dit ons Vaderland, in een of ander post zoude gesteld kunnen worden, welke het vertrouwen van de Bataafsche Natie reeds lang zoude verbeurd hebben, zo vinden de ondergeteekende zich verpligt, als. oprechte beminnaars van hun Vaderland, Ul. voor eenige by hun bekende onwaardige Perzoonen te praeveniëeren en hebben ten dien einde hier nevens gevoegd een Copy Lyst van die Ambtenaaren, welke door ons, en zoo als wy ook vastelyk mogen vertrouwen, by de geheele Natie niet waardig gekeurd worden om het Vaderland in eenige hoegenaamde qualiteiten te dienen, welke Lyst in originalie zo wy vermeenen by het Committé tot de Algemeene zaaken van het Bondgenootschap te Lande is berustende, zoo als ook waarschynlyk nog onder de Chartres van het voor heen gesubsisteerd hebbende Committé van Algemeene Waakzaamheid, eenige zoortgelyken Naamlysten zullen worden gevonden, welke aan den Burger *van Zonsbeek*, toen Lid van dat Committé zynde, door de Commissie van Remotie zyn ter hand gesteld.

Het is dus, Burgers Representanten, ter voorkoming van een billyk misnoegen onder de Burgery, dat de Ondergeteekenden hier van kennis geeven met instantelyk verzoek om deeze en andere nog subsisteerende Naamlysten van dien aard, te doen ter hand stellen aan Ul. Commissie benoemd ter begeeving der Ambten om daar op serieusfelyk reguard te slaan, op dat tot genoegen der Natie, welke door Ul wordt gerepresenteerd, alle die onwaardige Monsters ter bekleeding van eenig Ambt mogen worden geweerd.

Quesnel verzoekt, dat deeze lyst aan de Commissie tot de Ambten zal worden ter hand gesteld.

Eenige Leeden willen dezelve gesponeerd hebben.

De President zegt, dat hy vermeent, dat daar 'er een Reglement tot het begeven der Ambten gemaakt is, dit geen poinct van deliberatie konde uitmaken.

Cau vermeent, dat dit geen poinct van deliberatie kan uitmaken, daar de Vergadering hier door gevilipendeerd wordt.

Verster zegt: ik zoude er voor zyn, om die Lyst te stellen in handen der Commissie tot de Ambten, als beschouwende het als waare Vaderlandsliefde van die geenen welke deeze Vergadering alle, aan hun mogelyke, voorlichtinge willen geeven. Dan ik kan het niet als Vaderlandsliefde considereeren indien onder de Requestranten Burgers gevonden worden, welke zich ter bekooming van Ambten aan deeze Vergadering geadresseerd hebben, waar omme ik daarby voorstelle, dat, indien en zoodaanige onder het Request gevonden worden, dezelve niet admissibel tot eenige der vacant zynde posten zullen weezen.

De Mist zegt: ik heb 'er niets tegen, dat conform aan het geadviseerden van den Burger *Versier* dit Request worde overgegeven in handen der Commissie tot de Ambten, om te zien, welk gebruik die 'er van maaken kan: ik verklaare geen der Requestranten te kennen, noch niet te weeten, welke persoonen zy willen geremoveerd hebben. Maar ik achte het der Vergadering onwaardig eenig verzoek in deliberatie te neemen, of daar op reguard te slaan, byzondere persoonen raakende, tegen welke de Requestranten zelve zeggen, ons door dit hun addres te willen *praeveniëeren*. Ik kan niet gelooven dat eenig Lid der Vergadering zyne vrye deliberatie

zou

zou mogen doen belemmeren door eene diergelyke præventie. Ik voor my ten minste wensche my nooit, in welk geval ook, door iemand ter wereld te laaten *praevenieeren*.

Schermer wil het gerenvoyeerd hebben aan de Commissie tot het begeven der Ambten, om daar op regaard te slaan.

Nahout van der Veen vermeent, dat het 'er verre af is, dat het strekken zoude, om de Vergadering te præveniëeren, maar integendeel alleszins ingerigt, om dezelve te informeeren; en dat het dus met dankzegging in handen der Commissie tot de Ambten moet worden gesteld.

Van Castrop zegt, dat de ondertekenaars, zynde 40 à 50 of meerder in getal, zich de qualiteit adstrueeren, als representeerende de gansche Natie, en zich zodanig doen voorkomen, dat, zoo 'er iets naar het fœderalisme grenst, het dan voorzeker dit is, dat hy geen reden weet waarom het Request niet zal gesoponeerd worden.

Schimmelpenninck zegt; ik moet my verwonderen, dat 'er een zodanig stuk in deze Vergadering ingebragt wordt. — Ik geloof echter geenszins, dat het uit een verkeert oogmerk zal geschied zyn: integendeel, ik zal vertrouwen, dat het, met het beste oogmerk, in deze Vergadering ingeleverd wordt. Intusschen kan ik niet ontveinzen, dat het stryden zou met de achtbaarheid dezer Vergadering, om dat stuk met een formeel Decreet te bekragtigen. — Ik wil niet veronderstellen, dat men het zou kunnen aanmerken als een instrument, om de goedkeuring over het Decreet in quæstie aan de dag te leggen, nog veel minder, dat hetzelve zynen oorsprong uit deze Vergadering zou genomen hebben; daar het de minderheid tog geenszins moeylyk vallen zou, om binnen korten tyd een tegen overgesteld adres, door meer Burgers geteekend als dit, in deze Vergadering te doen inleveren; dan dit is beneden de achtbaarheid derzelve; en ik concludeere, dat dit Adres, om de gevolgen, die daar uit zouden kunnen voortspruiten, geen poinct van deliberatie kan uitmaaken, maar moet worden gesoponeerd.

Van Beyma rescontreert het voor *Schimmelpenninck* aangevoerde en zegt, dat hy niets misdadigs in het Request vindt.

Van Leeuwen zegt: In de eerste dagen van het aanwezen dezer Vergadering is gedecreteerd, dat ieder Burger het recht heeft deze Vergadering met een adres te naderen, en voorslagen of petitien, die hy ten nutte van den Lande dienstig oordeelt, te doen. Deze lieden doen dat, waarom zouden wy nu by het gedecreteerde niet blyven. Genen eenen, die iets voorstelt, zoude ik afwyzen, veel min met veragting behandelen. Is het goed, laat het ons dan opvolgen, en komt het kwaad voor, laat ons het ter zyde stellen. Als Representanten zyn wy verpligt ieder Burger te hooren, en het voorgedragene ons ten nutte maken.

Kantelaar zegt, ik zou eenigen grond kunnen vinden voor het gevoelen van die Leden, welken zich tegen het soponeren van dit adres verzetten, by aldien hetzelve met *bewyzen* voorzien was. Maar een adres, waar by eenige weinige Burgers van den Hage zich veroorloven, om zommige ambtenaars, welken zy vreezen dat door de Vergadering zouden worden gecontinueerd, zonder eenige bewyzen hoe ook genaamd, *monsters* en *menschen, die het vertrouwen der natie geheel onwaardig zyn*, te noemen — een adres, dat zoo veel wantrouwen van de attentie der Vergadering, en van hare Commissie tot de ambten aan den dag legt, dat men aan haar niet eens schynt te durven overlaten de zorg, van zich naar het gedrag der personen, aan welken zy ambten toevertrouwen zou, behoorlyk te informeren — een adres, waar by eenige weinige Ingezetenen zich verstouten durven, om in den naam der geheele Natie te spreken; en waar by wy zelfs als het ware bedreigd worden met *het misnoegen der burgerye* (het welk hier al wederom *de Natie* zal moeten betekenen) byaldien eens ons oordeel niet instemde met dat der tekenaars — zulks een adres vermeen ik, dat door deze Vergadering met verontwaardiging moet worden verworpen. Men kan 'er geene de minste attentie op slaan, want, indien men dit deed, dan zou men beginnen *personen*, en niet de *zaken* in aanmerking te nemen; dan zou de willekeur van eenige menschen buiten deze Vergadering, en niet het gewigt van weldoordachte redenen, den grond van onze besluiten beginnen uit te maken. — Ik althands verklare voor my zelven, en nu voor altyd, dat ik nimmer eenige de minste notitie van zulke Stukken zal nemen; dat ik altyd zoo zal adviseeren, en zoo stemmen, gelyk ik als een eerlyk man, na de *zaak* wel overdacht te hebben, vermeen te moeten doen, zonder 'er immer aan te denken, of myn gevoelen aan deze of gene *personen* behagen of mishagen zal. Ik zit hier tegen mynen wil; ik heb myne beste pogingen aangewend, om ontslagen te worden, van den post dien ik thands bekleede, dewyl ik redenen meende te hebben, om my daar van te verschoonen; die pogingen zyn niet gelukt; maar, nu ik hier zitten moet, zal ik eenvouwig spreken, zoo als myn hart my opgeeft, en (indien ik eens voor een oogenblik zulk een geval als mogelyk onderstellen mag), al wist ik zelfs, dat myn gevoelen van dat der geheele Natie verschilde, zou ik nog het myne voorstaan, zoo lang ik het voor waar een nuttig hield. De Natie mag my te rug roepen; dáár mede zou my geen ondienst geschieden; maar over myn oordeel moet niemand willen heerschen. — En zoo moet, dunkt my, ieder lid deezer Vergadering denken; en wy moeten allen overtuigd zyn van de onoverzienbaare gevaren, waar aan de Vryheid zou blootgesteld zyn, indien wy toelaten konden, dat hier zelfs maar de geringste invloed van ongequalificeerde personen op onze besluiten werkte. — Ik stem dus nogmaals voor het soponeren van het adres. Meent iemand *bewyzen* te hebben van slecht gedrag van eenen of anderen Ambtenaar, hy kan wel gelegenheid vinden, om dezelven aan de Commissie tot de Ambten te doen toekomen, en zy zal dan ongetwyfeld daar op zoo veel acht slaan, als dezelven verdienen.

Ploos van Amstel zegt, dat hem uit het Request niet is gebleken dat die Requestranten in naam der Natie spreken; dat hy overigens vermeent, dat men dit Request aan de Commissie tot de Ambten moet renvoyeeren, ook daarom, wyl die Commissie onbekend is.

Van Altena appuyeert het door *van Beyma* en *van Leeuwen* aangevoerde.

Gevers zegt, dat hy ook geen reden weet, waarom dit Request zoude worden gesoponeerd; en insteert, dat het in handen der Commissie zal worden gesteld.

Hahn zegt: ik beweer mede dat de Requestranten moeten gehouden worden voor gehandeld te hebben met goede oogmerken. De Vergadering moet het recht van petitie myns bedunkens niet belemmeren. Deszelfs Vryheid komt alle Burgeren van Nederland toe, en uit den aard der zaak, en naar het uitdrukkelyk woord van uw Decreet van 10 Maart, waar by voor een beginsel is aangenomen, dat elk Burger het zy alleen het zy met anderen zodanige voordragt zou kunnen doen als hy tot welzyn van den Lande zou oordeelen te behoren. — Edoch het komt my aan de andere zyde voor, dat het zekerlyk niet te ontkennen is, dat 'er van soortgelyke Adressen een zeer groot misbruik zou kunnen gemaakt worden, en dat het veiliger is op dit Request geen finaal

Decreet te nemen. —— Ik geloof dat aan den eenen kant die verontwaardiging wat te ver getrokken is, welke fommige fprekers in hunne veronderftelling niet ten onrechte geuit hebben, en dat aan den anderen kant de Vergadering niet te voorzichtig kan zyn.

Ik verklaar my duidelyker. Enige Leden willen het Request met verontwaardiging feponeren: anderen willen het ftellen in handen der Commisfie tot de Ambten. Zou het niet het wyste wezen om geen van beiden te doen, maar om het Request te houden buiten dispofitie? Dan beflist de Vergadering niet dat de Requestranten geen recht hadden, of van hun recht misbruik gemaakt hebben, en dan kunnen evenwel Commisfarisfen tot de Ambten, de by het Request gevoegde lyst inzien, de bewyzen nagaan en berekenen, en zich des goedvindende naar derzelver waarde regelen: dan wordt het Patriottifche oogmerk der Requestranten bereikt, en de Vergadering blyft in haar geheel. Ik concludeer om het Request te houden buiten dispofitie.

En wordt dien conform gedecreteerd.

De Vergadering vervolgens overgaande tot de op gisteren in advys gehouden benoeming van den Burger *J. Huygens*, tot Kamer en Charterbewaarder, wordt voornoemde Burger daar toe aangefteld.

Waarna de Vergadering, in gevolge het Reglement van orde, tot de verkiezing van eenen nieuwen Prefident, voor de volgende 14 dagen, overgaat, wordende daar toe benoemd de Burger *J. Cambier* met 55 ftemmen.

Onderfcheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd, by favorabel advys van de binnelandfche Correspondentie.

Verfter doet rapport:

Namens de perfoneele Commisfie, in wier handen gefteld is, het Request van onderfcheiden Ingezetenen onder de Proostdy van *St Jan*, in de Provincie van Utrecht: dat de Commisfie van gevoelen is, dat door het Decreet dezer Vergadering, in dato 29 Augustus, aan de intentie van de Requeftranten is voldaan, en dat dezelve daaraan dienden te worden gerenvoyeerd: — conform gedecreteerd.

Kantelaar brengt ter Tafel, in naam der perfoneele Commisfie, by Decreet van den 30 Augustus benoemd, de Redactie van een Concept Decreet, nopens het Burgerregt der Jooden; (*het welk wy reeds in No. 174. pag. 40. hebben medegedeeld.*)

De Prefident ftelt voor, om conform te concludeeren.

De Mist wil, dat het zal worden gedrukt, en aan de orde van den dag gefteld.

Hahn zegt, Ik heb de eer Mede Rapporteur te zyn, en als zodanig mag ik gaarne zien, dat het ontwerp gedrukt en nauwkeurig worde getoetst. Dan het zy my geoorloofd als Lid der Vergadering aantemerken, dat 'er over de zaak als zaak geene nieuwe Discusfien meer te pas koomen. Dezelve is lang genoeg en van alle kanten behandeld, en voorleeden Dingsdag overeenkomftig den geest van het Rapport en onder eene bepaalde mits geëindigd. De vraag kan dus alleen nu zyn, of het ontwerp aan het Decreet Commisforiaal van 31 Augustus voldoet. Ik meen volkomen, en zelfs dat de mits by het Decreet vervat niet fterker of duidelyker kon worden uitgedrukt. Drukken en uitftellen komen my dan te minder noodzaaklyk voor, om dat de Vergadering zulks in dergelyke gevallen nimmer gewoon is. Ik herinner u by voorbeeld het Decreet van den 5 Augustus, waarvan de materie maar eenen dag te vooren was geconcludeerd, en de extenfie des anderendaags is vastgefteld. Ik oordeel, dat de Vergadering veilig kan uitfpraak doen, of het ontwerp aan het reeds gevallen befluit voldoet, Ja, dan Neen?

De Prefident flaat andermaal voor, om conform deze redactie te concluderen.

De Mist zegt, dat hy voor de gevolgen niet wil verantwoordelyk zyn.

En wordt conform het Concept-Decreet geconcludeerd.

Eene Commisfie uit het Committé der Marine verfchynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *van der Ramhorst*, rapport.

1. Favorabel, op het Request van *de Sylva* en Comp., ter uitvoer van Oorlogs Ammunitie naar Portugal (*zie Decreet van den 22 Aug.*): — conform geconcludeerd.

2. Favorabel, op het Request van *P. Baalde*, tot uitvoer van Zeildoek naar Noord America, (*zie Decreet van 22 Aug*): — conform gedecreteerd.

3. Favorabel, op het Request van *J. Capitein*, tot uitvoer van Zeildoek naar diverfe Plaatzen, (*zie Decreet van den 22 Aug.*): — conform gedecreteerd.

4. Favorabel, op het Request van *R. en Th. de Smeth*, tot uitvoer van Specie naar Embden, ter voldoening van Ton, Baak- en Vuurgeld, (*zie Decreet van den 23 Aug.*): — conform.

5. Favorabel, op het Request van *C. van Wyk en Comp.*, om restitutie en vrydom van inkomende en uitgaande rechten, (*zie Decreet van den 24 Aug.*) —— conform gedecreteerd.

6. Declinatoir, op het Request van *van Vollenhoven en Zoon*, tot uitvoer van Specie voor reeds aangekomen Graanen, (*zie Decreet van den 24 Aug.*): — conform befloten.

7. Op het Request van *Cramer en Berends*, tot uitvoer van agt vaten Zeilgaren en vier vaten Touwwerk, (*zie Decreet van 26 Augustus*) advyseert het Committé favorabel, onder bepaling dat hetzelve van Tors gemaakt is: —— conform befloten.

8. Declinatoir op het Request van *J. Bronkhorst* en Zoonen, tot uitvoer van Zyldoek naar Denemarken, (*zie Decreet van 26 Augustus.*)

Schermer zegt, ik kan niet inftemmen met het uitgebragt advys; ik verzoek, dat het gefteld worde in handen van eene perfoneele Commisfie, om te onderzoeken, of 'er niet eenige uitzondering zoude kunnen plaats hebben. Ik begryp, dat dit geval het zelfde is, als met het uitvoeren van oud Yzer na Dantzig, dat op dezelfde manier behandeld is, en in handen van eene perfoneele Commisfie is gefteld.

Nekout van der Veen zegt, dat de Vergadering haare Decreten moet maintineeren, en, zulks ter gelegenheid van het verzoek van een ander Burger afgeslagen hebbende, zig moet gelyk blyven.

Schutter zegt, ik moet zeggen, dat de Vergadering zich dan integendeel ongelyk blyft, terwyl het met den uitvoer van oud Yzer ook op een deelmatoir advys commissoriaal is gemaakt, en het Zyldoek een Fabriek van ons Land is, dat wy behooren voortestaan, en dus vraag ik nog eens, dat het in handen van eene personeele Commissie mag worden gesteld, om de zaak te onderzoeken.

Blok zegt, dat 'er dan eene nieuwe petitie had moeten geschieden, gemotiveerd even als die, wegens het oudyzer geweest is; maar dat deze eenvoudig is tot uitvoer van zyldoek, zonder eenige motiven: — en wordt conform het Rapport gedecreteerd.

9, Favorabel op de Nota van den Minister *Noel*, om paspoort tot uitvoer van goederen (*Zie Decreet van den 26 Augustus*: — conform gedecreteerd.

De Sitter communiceert, dat, daar besloten is, dat de uitgebragte Nominatie der Administrateuren over de goederen van den laatsten Stadhouder gemotiveerd zoude worden, hy ingevolge van dien dezelve heeft geëxamineerd, en bevonden, dat in geenen deele aan het inzigt der Vergadering voldaan is, waarom hy dan voorstelt, dat, daar de *electie* op Maandag aanstaande moest plaats hebben, om dezelve uittestellen, en de Commissie van toezigt te verzoeken eene andere en meer gemotiveerde te produceeren.

Blok appuyeert dit, zeggende, dat, deeze Commissie van zeer veel gewigt zynde, het billyk is, dat dezelve uit allerkundigstige Leeden worde zamengesteld; en dat, even gelyk men de Commissie, benoemd tot het doen eener voordragt ter vervulling der vacante posten in het Committé der Marine, tot tweemaal toe eene gemotiveerde Nominatie heeft doen formeeren, hy vermeent, dat zulks, op eene gelyke wyze, in dit geval kan en moet plaats hebben.

De President stelt voor, om de Commissie te verzoeken, om voor Woensdag aanstaande zodanig eene gemotiveerde Nominatie uit te brengen.

Van Lamsweerde zegt, dat zulks, uit hoofde der *absentie* van onderscheiden Leden dier Commissie volstrekt ondoenlyk is.

Kersten zegt: ik voege my niet alleen by die Leden, welke vermeenen, dat de nominatie niet genoegzaam gemotiveerd is, maar ik meene nog aan de Vergadering myne bedenkingen te moeten opgeeven, en die zyn deeze: gy lieden Burgers Representanten weet alle van welk een wigtig en belang de Administratie der goederen van den geweezen Stadhouder zoo wel voor den Lande als voor zyne Crediteuren is, zonder eenige atteinte aan de kunde der superintendenten te willen toebrengen, is het zeeker, dat het werk der Administratie voor hen een nieuw werk is; en daar de Nominatie der tien voorgedraagen Burgers alle zoodanigen zyn, welke nooit in dat vak gewerkt hebben, en daar door de Provisioneele Representanten van het Volk van Holland kort na de Revolutie, op een Rapport door ons Medelid den Burger van *Bosveld* ter dier tyd uitgebragt, is aangesteld eene Commissie van Administratie, vervangende den Domeinraad van den geweezen Stadhouder, en alle, zo ik meen, bestaande uit Vaderlanders, stelle ik voor: of niet de Commissie van superintendentie diende verzogt te worden, te informeeren of onder de Leden van die administratie, niet zodanige gevorden worden, welke zy, op goede gronden, mede aan deeze Vergaderinge, zoude kunnen voordragen, ten einde daar door voortekoomen, dat, het werk voor alle niet ten eenenmaale nieuw zy, en op dat de aantestellene Commissie van administratie met des te meer vrugt en Expeditie zoude konnen worden.

Gevers wil, dat de electie op Maandag aanstaande voortgang zal hebben, daar het meer dan tyd is, dat 'er Administrateuren worden benoemd, alzoo hy zeer zeker weet, dat die boedel reeds meer dan een Tonne Gouds agteruit is gegaan.

Bicker zegt, dat men zig langzaam moet haasten, want dat door overhaasting de Natie zoo wel schade kan toegebragt worden dan door verwyl, echter is dit zeeker, dat het formeeren der nominatie aan de Commissie van Superintendentie is overgelaten.

Van Leeuwen zegt, dat het hem verwonderde dat de meesten op de nominatie, by de meeste Leden dezer Vergadering onbekenden zyn, en geeft in aanmerking, of 'er op de notabelste Crediteuren geen agt moest geslagen zyn. Dit requireerden de rechten in geabandonneerde boedels, als deze. — Hy avoueerde wel, dat de Burger Representant *Bicker*, daar zo even gezegt had, dat de Commissie tot de superintendentie gedemandeerd was, de nominatie te leveren, maar dat nam niet weg, als 'er geschikter en bekwamer personen by de Leden nog bekend waren, die 'er konden worden bygevoegd.

Hahn zegt: het schynt my indedaad toe, dat de nominatie volstrekt moet gemotiveerd worden, en ik geloof dat de Representant van Lamsweerden, geene reden ter wereld heeft zich dienaangaande bezwaard te vinden, of een onderscheid te veronderstellen, tusschen het geen de Vergadering zou verlangen van de Commissie tot Superintendentie, en het geen zy gewoon is van andere Commissien in dergelyke gevallen te vorderen. Ik ook meen dat het niet alleen voorleden Maandag stellig alzo is gedecreteerd; maar by andere Commissien, is dat naar den wil der Vergadering eene vaste cynosure. Hiervan zyn veele voorbeelden, en de Commissie tot de Buitenlandsche zaken heeft nog gisteren eene gemotiveerde voordragt gedaan van een Charter en Kamerbewaarder. Het ligt ook in de natuur van de zaak. De Vergadering benoemt eene Commissie tot het maken van eene Nominatie, om dat het niet mooglyk is, dat alle de Leden de geschiktheid of ongeschiktheid vooraf kennen en nagaan; maar zy heeft dan ook recht te vorderen, dat de gestelde Commissie haar voorlichte en de beweeggronden opgeve. — Ik zou 'er dus zeer voor weezen dat de Commissarissen verzocht wierden, om ons niet alleen de naamen, maar ook de redenen hunner benoeming mede te deelen. Ik vertrouw, dat hun dit niet moeylyk kan vallen. Dan, ik zou verzoeken dat 'er een peremptoiren termyn by wierdt bepaald. De zaak heeft nu al vier maanden geduurd. De Crediteuren lyden daar merkelyk onder, en zo de opgave der motiven moest worden afhankelyk gemaakt van de terugkomst der afwezige Superintendenten, zou ik 'er my ten sterksten tegen verzetten. Het spreekt van zelfs dat deze onzeker is, en schoon ik voor my wel gewenscht had dat de Nationale Vergadering zich deze administratie op die wyze niet had aangetrokken, is de afdoening echter volgens het gedecreteerde allerdringendst. Ik concludeer voor het motiveren der nominatie binnen een korten en bepaalden tyd.

De President stelt voor, om de Commissie te verzoeken, binnen agt dagen eene andere Nominatie uittebrengen.

Gevers verzet zich hier tegen andermaal, en dringt aan op afdoening.

De President herhaalt zyn Voorstel en concludeer: conform.

Waarna de Vergadering overgaande tot het benoe-

noemen van drie Leden tot de Commisſie van Binnenlandſche Correspondentie, blykt het by het opneemen der Stemmen, dat daar toe benoemd worden, en aangeſteld de Burgers *Metelerkamp* met 55, *Helmich* met 54, en *van der Wyk* met 46 ſtemmen.

De Preſident legt daar op zyn Preſidium neder, met de navolgende aanſpraak:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Dank zy u, vaderlandſche mannen! voor uwe niet vrugteloos gevraagde toegeevenheid, en hulde aan de voortduuring der hartelykſte eendracht! uwe wysheid overwon, gedurende dit Preſidie, een ingekankerd vooroordeel, dat geen gering gedeelte uwer Natuurgenooten, zederd eeuwen kneldde en leverde een nieuwe voorbeeld ter naavolging voor andere Volkeren.

Zy regelde met eene zuinige, doch niet te naauwe Mildadigheid den loon van ſommige ſlands Ambtenaren, en baande den weg tot gewichtiger beſpaaringen.

Gaat manmoedig voort met vaste en wel beraaden nadruk, en ras zult gy het doelwit genaken, waar om Neerlands Volk u met zyn vertrouwen vereerde.

Waarop dezelve de Vergadering tot Maandag morgen ten 11 uuren adjourneert.

Beknopt Extract der Zitting van Donderdag den 5 September 1796.

Cambier aanvaart het Preſidium.

De Preſident communiceerd dat, volgens ingekoomen berigten, de Franſche Armée onder den Generaal *Jourdan*, en wel de Diviſie van *Bernadotte*, eenige tegenſpoeden ondergaan heeft, zoo dat de Oostenrykers zich in het bezit van Neurenberg herſteld hebben; dan dat volgens latere berigten de Franſchen weder in het bezit dier Stad zyn; gaande de Generaal *Moreau* met zyne Overwinningen voort en hoelangs hoe meer in Beyeren doordringende: — aangenomen voor Notificatie.

Eene Misſive van de Repreſentanten van Bataafsch Braband, nopens de middelen door hun, ter ſtyving van 's Lands Finantien in het werk geſteld, en de entraves door den Commisſaris *Daverdoing* hun veroorzaakt: — aan de Commisſie van de Finantie, het Committé te Lande en in handen der Perſoneele Commisſie van 5 Aug. en Commisſie van Buitenlandſche zaaken.

Eene Misſive van het Committé te Lande, nopens het doen drukken der Lysten der Generaliteits Lotery: — in handen eener Perſoneele Commisſie, en inmiddels dezelve op 's Lands Drukkery te doen drukken.

Eene Misſive van de Raad der Stad Veere, nopens het plaatſen van een Zee Comptoir en Timmerwerf in hunne Stad: — aan de Marine.

Eene Misſive der Municipaliteit van Zutphen, nopens de Veld-Smedery: — aan het Committé te Lande.

Eene Missive van de Repreſentanten van Gelderland, nopens de Inkwartiering: — in handen eener perſoneele Commissie.

Eene Misſive der Repreſentanten van Stad en Lande, nopens den ontvangst van het Decreet van den 5 Augustus, waarmeede zy zich conformeeren: —— voor Notificatie.

Eene Misſive van het Provinciaal Beſtuur van Friesland, nopens de Lysten der gepenſioneerde Officieren: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. A. van Tenhout*, om Penſioen.

Een Request van *P. Zeehelm*, om Penſioen.

Een Request van *G. van Oostrom* en *L. de Boer*, om gratificatie: —— alle aan het Committé te Lande.

Een Request van *A. Blondel en Zoon*.

Een Request van *S. en P. de Clercq*.

Een Request van *Tuſing en van Beem*, *Dupper en Schluiter*: alle tot uitvoer van Specie voor Granen: —— aan de Marine.

Onderſcheiden Requesten, om Paspoorten: —. geaccordeerd.

De Vos van Steenwyk ſtelt voor om de nodige meſures in het werk te ſtellen, ten einde die van Wedde en Westwoldingerland, ook in de extra ordinaire lasten en Geldheffingen te doen dragen: —— in handen eener perſoneele Commisſie.

De Mist doet rapport, nopens de verſchillen in Overysſel plaats hebbende, ter oorzake van een intevoeren regerings Reglement aldaar: —— Beſloten te drukken en aan de orde van den dag op aanſtaande Vrydag.

De aan de orde van dag zynde, voordragt van het Committé der Marine tot onderſcheidene Ontvangers, worden de eerstgenoemde perſoonen daar toe benoemd.

Voords wordt de Vergadering geſcheiden tot morgen.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 178. *Woensdag den 7 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Maandag den* 5 *September* 1796.

Voorzitter: J. CAMBIER.

Een quarier na elf uuren de Vergadering geöpend zynde, aanvaardt de Burger *Cambier* het Presidium met de volgende aanspraak:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het voorbeeld van hen, die voor my deezen gewigtigen post bekleedden, dringt my, om, by het aanvaarden van denzelven, ook iets te zeggen. — Dan waarin zoude zulks anders kunnen bestaan, daar ter deezer Materie reeds zoo veel gezegd is, dan in eene plegtige verzekering, dat ik alle myne vermogens, hoe weinig ook voor deezen post berekend, zal besteeden, om aan het vertrouwen, 't geen gylieden in my gesteld hebt, te beantwoorden, door de achtbaarheid deezer Vergadering te handhaaven en den loop van derzelver delibératiën; zoo veel in my is, naar behooren te bestieren. — Zal ik echter hier in, ook maar eenigzins slaagen, is Uliederhulp en toegeevenheid my onontbeerlyk: — en waarom, Burgers Representanten! zoudt gylieden my dezelve onttrekken, daar uwe keuze my hier geplaatst heeft, en wy allen geen ander doel, geen ander oogmerk kunnen hebben, dan de bevordering van het heil des Vaderlands, en der wezenlyke belangens van het Volk van Nederland, die ons zyn toevertrouwd?

Waarna de Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De President communiceert, dat, volgens ingekoomenen berigten, de Fransche Armée onder den Generaal *Jourdan*, en wel de Divisie van *Bernadotte* eenige tegenspoeden bejegend is, en wel zodanig, dat de Oostenrykers zich meester van Neurenberg gemaakt hebben: dan dat egter, by nadere berigten, gebleken is, dat de Franschen zich herstelt hebben, en weder meester van genoemde Stad Neurenberg geworden zyn; terwyl de Generaal *Moreau* ondertusschen voortging in Beyeren verder intedringen, en de Fransche wapenen aan dien kant overwinnend waren: —— aangenoomen voor Notificatie.

Eene Missive der Representanten van Bataafsch Braband van den volgenden inhoud:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

In den Bosch den 1 September 1796. Tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

De Representanten van het Volk van Bataafsch Braband aan de Nationaale Vergadering, Representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Waren wy by de aanschryving van uwe Commissie tot de zaaken van Finantie van den 3den Augustus l. l. buiten staat eenige fournissementen in mindering onzer quote over dezen loopende Jaare te doen, thans hebben wy het genoegen Uliede te kunnen melden, dat 'er reeds vyfmaal honderd duizend Guldens op den eersten termyn op heden zullen zyn betaalt, terwyl de overige honderd duizend Guldens in de aanstaande week zullen worden afgeleverd, kunnende wy ulieden tevens de gerustsstellende verzekering geven, dat, indien onze genomene maatregelen niet worden geentraveert, de twee volgende termynen veel rigtiger en binnen korteren tyd zullen worden afgeleeverd: — de maatregelen daartoe by ons genomen zyn de volgende.

1. Het verkoopen van eenige goederen, aan de geestelyke Comptoiren van dit gewest behoorende.

2. Het doen voorschieten door de Respective gemeentens van eene zekere aan dezelve aangeschreevene somme van Penningen, te vinden het zy by quotisatie over derzelver ingezeetenen, het zy by negotiatie in Conformiteit onzer hiernevensgaande Publicatie van den 2 Augustus jongst leeden.

3. Het heffen van eene extraordinaire verponding van de bezittingen der uitheemschen, niet woonagtig in zodanige gewesten, waar, by het doen van geforceerde geldligtingen, de ingezeetenen van dit gewest vry gelaaten zyn van te doene Contributie, wegens hunne in die gewesten geleegene goederen.

Het eerste middel is niet extraordinair, en by de geweezene Staaten Generaal, en raad van Staaten menigvuldige maalen gepractiseerd, zynde een middel, waar door de Provinciaale

Cas van penningen voorzien en de geestelyken Comptoiren in hunne inkomsten of bezittingen niet worden vermindert, als wordende voor het vol montant der Kooppenningen, die Comptoiren door ons geëxecuteerd met provincisale obligatien, ten intreste à vier percent, en is dus dit in effecte niet anders, als eene converſie van de bezittingen dier Comptoiren, en eene negotiatie ten behoeven en ten lasten van de generaale Cas van dit gewest te doen. Het tweede middel zult gylieden bevinden te zyn een onvrywillig voorſchot door de gemeentens te doen, en aan ons minder haatelyk voorgekomen, als het doen opbrengen van eenen 25ſten of anderen penning, hoe zeer ook daar voor Obligatien mogten uitgegeven worden, als wordende langs dezen weg het doen van Eeden, door de Respective ingezeetenen, en het openleggen van hunnen Staat voorgekomen.

Het derde middel is door ons geampleƈteerd in navolging van die van Gelderland, al waar zodanige extraordinaire Verponding ook door de Ingezetenen van dit Gewest, even zo wel als door de Bewooneren van Fransch Kleefschland heeft moeten opgebragt worden: — dan dit middel vind tegenſtand by den Burger *Daverdoing*, Direƈteur en Ontfanger der Domeinen van de Franſche Republiek, in de Nederlanden, zo ver de onder Sequestratie geſtelde Bezittingen van den Keurvorst van den Paltz aangaat, als ſustineerende gezegde Burger op fundament van eene Reſolutie van de geweezene Staaten Generaal van den 20ſten July 1795, dat de Keurvorst van de Paltz niet zoude behooren onder de uitheemſchen, en ten anderen, dat de Franſche Republiek vrindinne en geallieerden van de Bataafſche Republiek, in dit Land volſtrekt niet voor vreemd kan worden gehouden, weigerende op die allezints inſuffiſante gronden de betaaling der uitgeſchreeven extraordinaire Verponding te doen, als hebbende hy kennis gegeven aan het Fransch Gouvernement, tot dien tyd toe, dat tusſchen de beide Gouvernementen dies wegens eene overéénkomst zoude geſlooten zyn. — Wy kunnen niet ontveinzen, Burgers Repreſentanten! dat deze wyze van handelen ons ten hoogſten ſurpreneert, terwyl de Reſolutie van de geweezene Staaten Generaal, waarop de Burger *Daverdoing* zig beroept, ja waarlyk ſtelt, dat de Keurvorst van de Paltz in zyn qualiteit, als Marquis van Bergen op-Zoom moet beſchouwd en behandelt worden, als een Inwoonder van deze Republiek, maar ook tevens daar by voegt, dat hy even gelyk de andere Inwooneren genot moet hebben van de gevolgen van de Capititulatie en van het Traƈtaat van Alliantie, wordende de Ministers *Blauw* en *Meyer* gelast op dien grond by het Fransch Gouvernement te insteeren, dat het zelve afziet van zyne pretenſien op de Goederen van gezegden Keurvorst, gelegen in het Marquizaat van Bergen-op-Zoom, en dat dien conform de noodige orders aan den Commisſaris *Daverdoing* gegeven worden. — Hoe nu kan de Burger *Daverdoing* zich beroepen op de Reſolutie van de Staaten Generaal, waar by het recht van Sequesſratie zo volmondig word tegen geſprooken: immers moet de Keurvorst als Ingezeten worden beſchouwt, dan moet hy ook genot hebben van de Capitulatie van Bergen-op-Zoom, waar by het behoud van Eigendommen is geſtipuleerd, dan ook moet hy begreepen zyn, in het Traƈtaat van Alliantie, dan moeten zyn Eigendommen worden gerespeƈteert, en dan moet de Sequestratie ophouden: — edog, dit is by het Fransch Gouvernement contrarie begreepen; — deze gronden zyn by het zelve niet geadmitteert: de Keurvorst is als een vreemd Vorst, als een byzonder Vyand geconſideert geworden, zyne Goederen zyn geſequestreert, hoe dan kan de Burger *Daverdoing* thans denzelven als Inwooner deezes Lands doen voorkomen: — en geſteld al eens: de Keurvorst moest gehouden worden, dadelyk binnen deze Republiek te woonen, zoude aan zyne Goederen, dan nog een meerder regt competeeren, als aan de overige Ingezeetenen, die buiten Bataafsch Braband woonachtig zyn? Zoude hy dan meerder regt kunnen ſustineeren als een effective Inwooner van Gelderland? dit waarlyk koomt ons onbegrypelyk voor; daar nu dit pretenſe Inwoonerſchap niet alleen door de Sequestratie, maar door de daad zelve, als woonende gezegde Keurvorst (zo wy ons niet bedriegen) de in het hartje van Beyeren, word gecontradiceerd, meenen wy ook recht te hebben van deszelfs Goederen, even als waren zy niet geſequestreert, de extraordinaire Verponding te heffen, kunnende de Vriendſchap en Alliantie tusſchen de beide Republieken niet effectueeren, dat Goederen binnen deze Republiek gelegen van lasten vry zouden zyn: — dit toch is nimmer by het Traƈtaat van Alliantie bedongen; en te willen ſustineeren, dat de Franſche Republiek binnen de Bataafſche zoude woonachtig zyn, behoeft geen rescontre: — wy hebben dan gemeent Uleden dit alles wat breeder onder het oog te moeten brengen, en vinden ons verplicht daar by te moeten voegen, dat niet alleen de Burger *Daverdoing* weigerachtig is deze extraordinaire Verponding te voldoen, maar door continueele dilayen achterlyk blyft, om zelfs de gewoone lasten en impoſitien, waar over wy dagelyks met klagten lastig gevallen worden, op zyn tyd aan te zuiveren, zodanig, dat zelfs verſcheiden Municipaliteiten tot nog toe niet hebben kunnen incasſeeren zodanige lasten over den Jaare 1795, welke reeds in deezen Jaare hadden behooren voldaan te zyn: — moet deze handelwys voortgang hebben, dan is Bataafsch Braband het eenigst Gewest van deze Republiek, immers zo ver ons bekent is, waar in Goederen van den Keurvorst van de Paltz gelegen zyn, en dus het eenigst op wiens hoofd alle deze nadeelen redundeeren, niet alleen ten allerhoogſten te beklaagen, maar ook buiten ſtaat, om haare Quota op den bepaalden voet te kunnen fourneeren. Wy verwagten dan, Burgers Repreſentanten! dat gylieden ons by ons Gouvernement overſtaan van het Fransch Gouvernement, zult maintineeren, of wel aan ons op de Quota van dit Gewest, zult remitteeren zodanige ſommen als volgens de reſpective Cohieren de niet betaalde ordinaire en extraordinaire lasten op de Goederen van den Keurvorst van de Paltz uitgaande, zullen bevonden worden te importeeren, als zynde het niet meer dan billyk, dat de nadeelen door een gedeelte, ten behoeve van het geheel geleden wordende, ook door dat geheel worden afgedraagen.

Heil en Broederſchap!

De Preſident ſtelt voor, dat, daar deeze Misſive drieledig is, het 1ſte zal geſtelt worden, in handen der Commisſie van Finantien, het 2de in die der perſoneele Commisſie, by Decreet van den 5 Augustus benoemd, en het 3de in handen der Commisſie van Buitenlandſche Zaaken.

Vetheer zegt, alzoo deze Vergadering, op voorſtel van den Burger Repreſentant *Midderich*, by Decreet van den 30 Augustus laatstleden de Verkoping der geestelyke goederen, in Bataafsch Braband, heeft geſurcheert, zonder die van Bataafsch-Braband, alvorens daar op gehoort te hebben, heeft my aanleiding gegeven, om op te ſpeuren, op welk fundament, de hoogſte geconſtitueerde Magt van Bataafsch-Braband zulks heeft ondernoomen; — en het volgende fundament daar voor gevonden.

De Raad van Staaten, heeft het voor meer dan eene Eeuw werkſtellig gemaakt, uit opmerking, dat het bezitten van vaste goederen door den Souverain doorgaans niet voordeelig is; want behalven dat de kosten op derzelver administratie, en

en het onderhoud *van Dykaglen, opgraven van Slooten en Grippen, beplantingen der Landeryen, etc.* veel al hoger loopen, dan, wanneer zy door de Eigenaars zelven worden beseerd, die de Landeryen beter bewerken en tot meerder waarde brengen, dan dat dezelven in Huure worden gebruikt; boven en behalven nog, zoo is voor het gemeene Land of de Provincie nog een ander nadeel in derzelver bezit gelegen; zoodaanige goederen doch zyn en blyven *extra Commercium*, worden dus nooit verkogt, of gaan by versterf niet over in handen van een derde, waar door het Land, of de Provincie verstoken blyft, van het geniot van den 40 en 80'ste penning, in kas van verkoop, en van den 20ste penning of e het Recht van de Collaterale Successie, welke redenen den Raad van Staaten al voor langen tyd heeft bewoogen, om van tyd tot tyd de Molens, Huizen en Landeryen der geestelyken Comptoiren; by gedeeltens, publicq en voor alle man te verkoopen; — en om dat die Comptoiren onder welkers administratie die geestelyke goederen geleegen waren, hier door niet zouden worden verminderd, (om dat dezelven waren belast, met het onderhond der Kerken, Predikanten, Schoolmeesters &c.) heeft de Raad van Staaten zoo veel het montant der verkogte geestelyke goederen quam te bedragen, telkens daar voor ten lasten van de Generaliteit gegeven *Obligatien* tegen den Intrest van 3 procento, waar van den intrest Jaarlyks, door den Ontfanger Generaal der Generaliteit, aan de Respective geestelyke Comptoiren wordt betaald.

Ik zal hier kortelyk laten volgen hoe veel het montant der verkogte geestelyke goederen, en de afgeloste Renten, Chynsen en Koornpagten, Losbaar, ingevolge Publicatie van den Raad van Staaten van den 10 January 1755, de geldpagten tegens den penn. 33⅓ en de Koornpagten tegens 300 Gulden 't boase mudde, bedraagen zederd den Jaren 1754 tot 1789.

Lyst der verkogte geestelyke goederen en afgeloste Renten en Koornpagten, sedert den Jare 1754 tot 1789.

Van het Capittel van Oirschot	*f* 11,000- 0 0 à 3 p. c.	*f* 330 0- 0
Van het Comptoir der geestelyke goederen over het quartier van Kempeland en Oysterdyk van N°. 1 tot 147.	*f* 146,000- 0 0 . . .	*f* 4395 0- 0
Van het Comptoir der geestelyke goederen van het quartier van Peelland van N°. 1 tot 47. . . .	*f* 103,000 0 0 . . .	*f* 3090 0 0
Van het Comptoir der Beurssen van N°. 1 tot 52. .	*f* 80,777 19 3 . . .	*f* 2423 6 14
Van het geestelyk Comptoir der Episcopaalen, en andere geestelyken goederen over de Stad 's Bosch en het quartier van Maasland, van N°. 1 tot 145. . .	*f* 397,500- 0 0 . . .	*f* 11925 0- 0
Van het geestelyk Comptoir van de Stadt en het Marquisaat van Bergen-op-Zoom.	*f* 9500 0-0 . . .	*f* 297 0- 0
	f 747,777-19 3 investi 3 p. c.	*f* 22460 6 14

Zynde door den Raad van Staten voor het voorsz. Obligatie ten laste van de Generaliteit, aan de respective geestelyke Comptoiren in Bataafsch Braband overgegeven; en den intrest ter somma van *f* 22460 6 14 wordt jaarlyks door den meergemelden Ontfanger Generaal aan de voorsz. geestelyke Comptoiren betaalt: naa den Jaare 1789, zyn door den Raad van Staten nog eenige geestelyke goederen verkogt, waar van het montant niet ter myne kennis is gekomen.

Het verkoopen dier geestelyke goederen is by het generaal Rapport van den 21 Mey 1790 van de Commissie, rakende het Finantie Weezen en het Regelen der quota gunstig voorgesteld, *te vinden in de Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken over den Jare* 1790. 25ste *Deel pag* 618. alwaar met zoo veele woorden gezegt wordt „ van de Landeryen (*namentlyk in de „ Meyerye van 's Bosch*) worden nu en dan, eenigen publicq „ verkogt, op eenen voet, die voordeelig is voor de Finan- „ tien van de Generaliteit, en wy twyffelen geensinds of de „ Raad, zal daar mede continueeren, zoo dikwyls diergely- „ ken Verkoopingen met hoop van succes kunnen worden „ getenteerd".

Het is, volgens oude gewoonte, naar het voorbeeld van den Raad van Staaten, dat de Hoogste Geconstitueerde Magt van Bataafsch Braband, nu den tyd gunstig ziende, om dergelyke verkooping en doen, en om in dezen haare drukkende nood, de nodige penningen te vinden, in dit gefolterd en door den Oorlog en Requisitie uitgeputte Gewest, om zyne quota het aandeel in de 60 millioenen voor dit lopende jaar, te dragen, om de uitgeputte Ingezetenen hier door voor de gedreigde Requisitie te bevryden, hebben ondernoomen eenige Landeryen, behoorende onder de administratie van het geestelyk Comptoir der Episcopaalen en andere geestelyke goederen over de Stad Bosch en het quartier van Maasland, (*geheel verspreid in de Meyerye geleegen*,) te verkoopen: — zullende, zoo veel het montant dier verkogte goederen bedragen zal, Obligatien tegens den intrest van 4 pcent 's jaars, ten lasten van de Provintie van Bataafsch Braband, aan het voorschreeve Comptoir worden gegeeven, en dus nu jaarlyks de Intrest door de Provincie van Bataafsch Braband worden betaald.

Naar myn inzien wordt hier door het Comptoir of de geestelyke goederen niet vermindert, maar blyven in den zelfden staat.

Het is op die hier voorgelegde gronden, dat ik concludeer dat de surcheance by deze Vergadering, den 30 Augustus gedecreteerd, zal worden opgeheeven,

Verders conformeer ik my met het uitgebragt Præadvys van den President.

Cuilé zegt: ik conformeer my ten vollen met het geavanceerde van den Burger Representant *Verheez*, en ik twyffel geen oogenblik, of de Vergadering zal nu, naar bekomen elucidatie, de genomen mesure in deezen by de Hoogst Geconstitueerde Magt van Bataafsch-Braband approbeeren, voornamentlyk die van het verkopen van eenige geestelyke goederen, onder die mitsen, die de Hoogst Geconstitueerde Magt in haar berigt opgeeft. Hier door blyft de valeur van die goederen voor den lande gesecureerd; hier door wordt eenigzins mogelyk gemaakt het fourneeren van het aandeel in de door deze Vergadering gepetioneerde 60 millioenen voor dit jaar; welk aandeel in een totaal uitgeput en verarmd Gewest, gelyk dat van Bataafsch Braband met geen' mogelykheid anders te zaam gebragt kan worden. Dit gewest heeft maanden agter den anderen de rampen van den vernielenden Oor-

log, terwyl de andere Gewesten dezer Republick agter hunne sterktens en rivieren rustig zaten, alleen moeten verduuren.

De Ingezetenen van dit Gewest in het algemeen zyn door de onophoudelyke stroperyen en inkwartieringen geheel verarmd; terwyl de Gemeentens in het byzonder door de menigvuldige requisitien in onbetaalbaare schulden zyn gedompeld.

De zoo drukkende inkwartieringen blyven nog steeds tot heden voortduuren, byzonder op die plaatzen, die op de route liggen; gelyk een *Tilburg*, een *Eyndhoven*, een *Helmond* &c. Deze plaatsen zyn, van den intrek der alles wegroovende geallieerden, tot nu toe, nauwlyks ooit zonder inkwartiering geweest.

't Is hier om, Burgers Representanten! wil men met mogelykheid voor het tegenwoordige uit dat Gewest tot ondersteuning van 't Lands kwynende kas iets trekken, dat men die mesures, die thans den verarmden Ingezetenen van dat Gewest minder drukken, niet moet tegenwerken.

Ik besluit derhalven, dat de surcheance op de bewuste verkooping gelegd, spoedig worde opgeheven.

De Sitter verzoekt, dat die Burgers, welke eenige verdere consideratien dienaangaande mogten hebben, dezelve zouden suppediteeren aan de Commissie, in wier handen de Propositie van den Burger *Midderich* gesteld is.

De President zegt, dat hy deeze aanmerking zeer juist vindt, en dus de Leden daar toe by deezen verzoekt: vragende of de Leden ook eenige verdere consideratien op het Præ-Advys hebben.

Van Langen zegt, dat, daar by een Decreet de Surceance daargesteld is, hy vermeent, dat men daar in, voor als nog moet berusten en conformeert zich met den President.

De Vos van Steenwyk vermeent, dat het eerst: Lid ook dient gerenvoyeerd te worden aan het Committé te Lande.

De President concludeert conform zyn Præ-Advys met ampliatie van het door den Burger *de Vos van Steenwyk* voorgestelde.

Eene Missive van het Committé te Lande, kennis geevende, dat zy, ontvangen hebbende het Decreet deezer Vergadering, in dato 1 September, met betrekking tot het doen drukken der Lysten der Generaliteits Loterye, vermeenen, hier op te moeten antwoorden, dat het accoord door hun met den Burger *Tekelenburg* aangegaan, met geen ander oogmerk is geschied, dan ter bevordering van 's Lands Finantien, welke hier door ƒ 1000 profiteerden; dat hetzelve voor het overige in geenen deele stryd g is met het Decreet deezer Vergadering, waar by gestatueerd wordt, dat alle Decreeten en Stukken zoo der Vergadering als der Committés op 's Lands Drukkery zullen worden gedrukt, alzo men de Lotery-Lysten, even min als de Nieuwspapieren, als Staatsstukken kan aanmerken, maar alleen slegts als particuliere stukken; dat het Committé derhalven vermoedt, dat de attentie deezer Vergadering, by het neemen van dat Decreet, zal zyn verrast; dat het Committé intusschen al verder verzoekt, van in het vervolg, ingevolge het Reglement, waar op deeze Vergadering is zaamengeroepen, van diergelyke Decreeten, welke hetzelve in het uitoefenen zyner werkzaamheeden zoude kunnen stooren, verschoont te blyven. . . . .

(De geheele Missive, voor zoo verre dezelve in het advys van den Burger Blok *niet is aangehaald, volgd hier agter als eene Bylage.)*

Blok zegt: daar myn voornemen was, op het eerste gedeelte van de Missive van het Committé te Lande, omtrent het drukken van de Lysten van de Generaliteits Loterye myn vergenoegen te betoonen, vermids door de gemaakte schikkingen, volgens opgave van het Committé, 's Lands Financien zouden zyn bevoordeeld geworden, kan ik, Burgers Representanten! niet nalaten myne regtmatige gevoeligheid en verontwaardiging aan den dag te leggen, wegens den verderen inhoud van die zelfde Missive, en welke in de volgende bewoordingen staan uitgedrukt.

„ Wy geloven, dat byaldien deze behandeling dier zaak, „ (het gunnen van het drukken der Lotery-lysten aan *H. van Teckelenburg*,) aan Uliede zoo volledig ware bekend „ geweest, als men ze by de voordragt aan Uliede HAD „ KONNEN en BEHOOREN bekend te maken, Gylieden nimmer „ tot uw decreet van den 1 dezer zoud besloten hebben, by „ het nemen van het welk wy vastitellen, dat uw vertrouwen „ is verrascht geworden.

„ In dat denkbeeld worden wy versterkt, wanneer wy „ gadeslaan, hoe zeer en te regt Gylieden zelven u verbonden acht aan het Reglement door Neerlandsch Volk vastgesteld, waarop de existentie van uwe AANZIENLYKE Vergadering rust, welk Reglement niet anders dan als de „ de provisioneele Grondwet van dezen Staat kan beschouwd „ worden, tot zoo lange de Natie eene andere order van „ zaken by eene nieuwe Constitutie zal hebben vastgesteld „ en haten introduceeren: by welke provisioneele Grondwet „ van Staat door de Natie bepaald zyn, Uliede WERKZAAMHEDEN en BETREKKINGEN, zo tot de Natie zelve, als „ tot die Collegien, aan welke die zelfde Natie de uitvoerende magt heeft toevertrouwd; maar by welke Grondwet „ even zeer bepaald zyn de werkzaamheden en betrekkingen „ van die Collegien, aan welke zy gewild heeft, dat de uitvoerende Magt zoude toevertrouwd blyven, tot dat eene „ gewenschte nieuwe order van zaken zoude worden geintroduceerd.

„ Het kan niet TWYVELACHTIG zyn, dat DE 4 NATIONALE „ COMMITTÉS, dus ook HET ONZE, en DE GENERALITEITS „ REKENKAMER DIE COLLEGIEN ZYN, DAAR DEZELVE ZO „ EXPRESSELYK IN HET VOORNOEMD REGLEMENT ALS „ ZODANIGE GENOEMD WORDEN, EN GEENZINS DAARVOOR „ KONNEN ALS COMMITTÉES UWER VERGADERING, OF VAN „ DEZELVE EMANEERENDE, DAAR ZY GEDEELTELYK REEDS „ LANGE VOOR UWE VERGADERING EXISTEERDEN.

„ Dit zo zynde, Burgers Representanten! vertrouwen wy, „ dat Gylieden ons in de behering der zaken, aan ons by „ uitsluiting gedemandeerd, waaronder wy, boven allen „ twyfel stellen de directie over de Loteryen met den aankleven van dien, vrylyk en onverhinderd zult laten voortgaan, en ons VOORTAAN EXCUSEEREN *van alle onze werkzaamheden* BELEMMERENDE DECREETEN, speciaal van dat „ van den 1 dezer voornoemt, het welk wy niet twyfelen, „ of Gylieden zult wel, voor zo verre het eenige VERDERE „ EXECUTIE betreft, TOT VOORKOMING VAN VERDERE „ DISCUSSIEN TE BESCHOUWEN ALS NIET GENOMEN."

Ik beschouwe, Burgers Representanten! zodanig eene sustenu, door Leden van het uitvoerend bestuur tegen het wetgevend lichaam stellig aangevoerd, en met zo veele ongemesureerde trekken aangedrongen, allerbedenkelykst en van de schroomlykste vooruitzichten te zyn, en wel in die mate, dat dezelve door deze Vergadering niet ongeremarqueerd kan worden gepasseerd, en ben dus van gedachten, dat voorsz. Missive behoord te worden gesteld in handen van eene personeele Commissie om dezelve naaukeurig te onderzoeken, de zo taxatoire als lesive uitdrukkingen, zo met relatie tot de

de Commissie dezer Vergadering tot het werk der Drukkeryen, als wel inzonderheid met betrekking tot deze Vergadering zelve, daar by gebezigd, te overwegen. —— Zich te informeeren wie der Leden van dit Committé tot dezen onbezonnen stap hebben geconcurreerd, waardoor de Nationale Vergadering voor het oog der Nederlandsche Natie, ja, wat meer is, voor het oog van geheel Europa word geinsulteerd en verachtelyk gemaakt, en derzelver Decreeten met de odieuste benamingen bestempeld — en der Vergadering daarop te dienen van Consideratie en advys, en wel byzonderlyk of zodanige Leden, welke diergelyke gevoelens hebben gemanifesteerd, langer in het uitvoerend bestuur kunnen worden gelaaten.

A. W. van Haersolte stelt voor, om de Missive te doen drukken.

De Vos van Steenwyk wil, dat dezelve zal worden Commissoriaal gemaakt.

Bosch zegt, dat hy de uitdrukking, even als of de Vergadering VERBAAST ZOUDE ZYN, zeer gehasardeerd vindt.

De Sitter stelt voor, om in het eerste Lid der Missive genoegen te neemen, en het overige derzelve te maaken Commissoriaal.

Bosveld vermeent, dat het Decreet der Vergadering moet worden gemaintineerd, en dat het drukken intusschen op 's Lands Drukkery moet geschieden; daar die Drukkery niet alleen volmaakt daar toe in staat is, maar het daarenboven by advertentien reeds is bekend gemaakt.

Gevers wil ook, dat het Decreet van den 1sten September zal worden gemaintineerd.

Cau vraagt of de Landsdrukkery daar toe wel in staat zal zyn? dat hy geinformeerd is, dat, by zekere gelegenheid, iets waar toe veele getalen werden vereischt, moetende gedrukt worden, men met het zetten van het tweede blad, moest wagten tot dat het eerste was afgedrukt; dat dit derhalven, zo het waar is, in het drukken der Decreeten en andere zaaken veeligt hinder zoude kunnen toebrengen; en hy dus voor een Commissoriaal stemt.

De Vos van Steenwyk stelt voor, om zoo wel het eerste als het tweede gedeelte der Missive Commissoriaal te maaken.

De President stelt voor, om de gandsche Missive als ook het voorstel van den Burger *Blok* Commissoriaal te maaken, de Missive te doen drukken, en intusschen de Lysten op 's Lands Drukkery te doen drukken, ingevolge het Decreet by deeze Vergadering daaromtrend genoomen.

Jordens is van gevoelen, dat men eerst de zaak nader moet onderzoeken.

Verster vermeent, dat het beter is, dat alles blyve *in statu quo*, tot dat door de Commissie Rapport zal zyn uitgebragt.

En wordt conform het voorstel van den President geconcludeerd, en tot de Commissie benoemd de Burgers *de Vos van Steenwyk*, *Bosveld*, *de Sitter* en *Bosch*.

Blok zegt: ik verzoek, dat de Commissie deze week Rapport gelieve uittebrengen, vermids de, op den 21 July l. l., benoemde Commissie, tot het onderzoek des werkzaamheden van het uitvoerend bestuur, eenige Leden uit haar midden heeft verzocht om die van het Committé te Lande natengaan, het welk niet wel voegelyk kan geschieden, zo lang deze zaak niet is afgedaan.

Eene Missive van den Raad der Gemeente der Stad Veere, nopens het plaatsen van een Comptoir der Marine en Haven voor 's Lands Scheepen in hunne Stad: — aan het Committé der Marine.

Eene Missive van de Representanten van Stad en Lande, berigtende, dat zy ontvangen hebbende, het Decreet deezer Vergadering, in dato 5 Augustus, met betrekking tot de afscheiding van Kerk en Staat, daar meede volkoomen instemmen, en reeds de nodige orders tot vervaardiging eener Publicatie dienaangaande hebben gegeeven: — aangenoomen voor Notificatie, en wyders gesteld in handen der personeele Commissie.

Eene Missive der Municipaliteit van Zutphen, nopens de Veld-Smedery aldaar: ——— aan het Committé te Lande.

Eene Missive der Vertegenswoordigers van Gelderland, verzoekende voorziening, omtrend het door het Committé te Lande gearresteerde, met betrekking tot het inquartieren der Troepen, en de toelage, welke dienaangaande aan de Burgers wordt te goed gedaan; wyl het onmogelyk is, dat zulks, uit hoofde van de duurte der levensmiddelen, sufficient kan zyn: — aan het Committé te Lande, om advys.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Friesland, dienende in antwoord op de Missive deezer Vergadering, waar by de Gewesten verzogt worden, Lysten intezenden met bezwaaren, tegens de gepensioneerde Officieren; te kennen gevende dat zy van gevoelen zyn, dat die Lysten aan de Natie moeten worden bekend gemaakt, ten einde dezelve de bezwaren, welke zy tegens sommigen zoude mogen hebben, zal kunnen opgeeven: —— aan het Committé te Lande.

Eene Missive der Representanten van Bataafsch-Braband, kennis gevende der bezwaren van die van de Fynaard tegens het Decreet dezer Vergadering, in dato 17 Augustus, verders nopens den Ontfanger *Sprangers*, strekkende dit ter wederlegging van zyn gepresenteerd Request: —— gesteld, wat het eerste betreft, in handen van de Burgers *Lestevenon* en anderen, en het laatste in die van Superintendentie.

Een *Prospectus* van een Fransch Periodicq Blad, betyteld *Droits et Devoirs de l'Homme en Société*: ——— aangenoomen met honorable mentie in de Notulen.

Een Advys van het Committé der West-Indische Handel en Bezittingen, favorabel advyseerende op het Request van *C. Louisen*, om met een Neutraal Schip oude Ammunitie naar de Colonien te verzenden: — conform geconcludeerd.

Een Advys van het zelfde Committé, favorabel advyseerende om producten naar de Colonien te mogen verzenden: — conform geconcludeerd.

Eene Missive van *W. van Barneveld*, te Amsterdam, meldende, dat hy uit het Dagverhaal der handelingen dezer Vergadering vernoomen heeft, dat zich aan het Committé der Marine heeft aangeboden zekere *J. Smith*, te kennen geevende dat hy een geheim zoude bezitten, om vuil en bedorven water drinkbaar te maaken, waar voor door hem *ƒ* 10000 wordt gevraagd, dat hy zich reeds lange hier op heeft toegelegd, en de Vergadering aanbiedt om dit geheim voor niet mede te deelen: —— gesteld in handen der personeele Commissie, by Decreet, in die zaak benoemd.

Memorie van *K. Stuurman*, zich beklagende over de

Desolate-Boedels Kamer der Stad Amsterdam, wyders inzendende eenige Projecten als onder anderen om Amsterdam van zoet water te voorzien: — buiten deliberatie gehouden.

Een Request van *J. Pool* c. s., uit naam der Gereformeerden Kerkenraad, te *Zydevelt*, in den Lande van Culenborg, verzoekende authorisatie tot het verkiezen van een Predikant: — in handen der Commissie van Superintendentie.

Een Request van *T. A. IJsenhout*, om, by wyze van gratificatie, de vermeerdering van ƒ 400. Pensioen te mogen genieten: — in handen van den Burger *de Beveren* en verdere Gecommitteerdens, by Decreet daar toe benoemd.

Een Request van *P. Zeehelm*, om den post van Groot-Majoor en Commandant te blyven behouden, of anderzints Capiteins Pensioen te mogen genieten: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *G Oostrom* en *L. de Boer*, terug gekoomen Bataven, om de gewone gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *G. Mees*, terug gekeerde Bataaf, om een of andere post: — in handen der Commissie voor de Bataven.

Eene Missive van *Jordan*, Commis ter Generaliteits Rekenkamer, inzendende de Verklaring voor de Ambtenaaren door hem ondertekend.

Een Request van *A. de Clercq*, om by Procuratie den Eed te mogen afleggen voor den Burger *Gabriel*, Consul te Venetien: — geaccordeerd.

Een Request van *Mustapha Agi*, Agent van den Dey van Algiers, verzoekende een Paspoort ter uitvoering van 14 Pakken Lakens, te Nymegen opgeslagen: —— aan het Committé der Marine, om consideratien en advys.

Een Request van *Ant. Blondel* en *Zoon*, Kooplieden te Rotterdam, verzoekende vryheid ter uitvoering van 12000 Ryksdaalders naar Hamburg, voor Graanen.

Een Request van *S. en P. de Clercq*, om 4000 Ryksdaalders te mogen uitvoeren voor Tarw.

Een Request van *Titzing* en *van Beem*, om 6000 Ryksdaalders naar Elbing te zenden voor Graanen.

Een Request van *Dupper* en *Schlutter*, ter uitvoering van 10,000 Ducaaten voor Graanen: — alle aan de Marine.

Een Request van *G. A. Werfing*, om Kisten met Cargasoenhouders naar Lissabon te vervoeren: — aan de Marine.

Een Request ter transporteering van een Schip: — geaccordeerd mits visie en attache van het Committé der Marine.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De President communiceert, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, dat aan dezelve door den Minister *Noël* zyn overhandigd twee onderscheidene Notas, inhoudende klagten over den Administrateur der goederen, den laatsten Stadhouder competerende, in het gecedeerde gedeelte van Vlaanderen geleegen: dat de Commissie, dezelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen is, dat dezelve ter Vergadering moeten worden gebragt; en dat zy derhalven voorslaat, om dezelve, by Decreet dezer Vergadering, te doen stellen in handen der Commissie van toezigt over de goederen van den gewezen Stadhouder: —— conform geconcludeert.

Nog communiceerd de President, dat zich heden morgen by hem vervoegd hebben de Colonel *Gelderman*, en de Luit. Colonel *Abbema*, te kennen gevende dat, daar de eerst genoemde zich thans in deze Residentie plaats bevond, het uit hoofde, dat dezelve hooger in rang is, natuurlyk was, dat het Commando over het Guarnisoen op hem overging: dat dit ook eene zaak is, welke geene bedenking zoude hebben opgeleverd, zoo niet by een speciaal Decreet der Vergadering daaromtrend schikkingen waren gemaakt; waaromme hy dan nodig geoordeeld heeft, dat ter kennisse der Vergadering te moeten brengen, en de intentie derzelve daar op te verstaan.

De Vos van Steenwyk stelt voor, om dit Commisforiaal te maaken.

Crommelin zegt, dat hy dit mede appuyeert, als destyds in de Commissie benoemd zynde, om daaromtrend schikkingen te beraamen, wanneer diergelyke gevallen meerder mogten plaats hebben.

Hahn zegt, de geest en zo ik my herinner de letter zelve van het Decreet van 13 Juny laatstleeden, waarby den Luitenant Collonel *Abbema* het Commando van het Haagsch Guarnisoen is opgedragen, is geensints geweest dat aan hem de morele hoedanigheid van Commandant des Haagschen Guarnisoens werd gegeven, maar het was alleen eene provisioneele schikking door het toevallig ziek zyn van den daar zynde Luitenant Collonel van het Regiment Waldek, veroorzaakt. Deze was ziek en schoon hem anders als ouder zynde het Commando toekwam, heeft de Vergadering op voordragt van den President die schikking provisioneel goedgekeurd; maar alleen tot nadere dispositie, dat is tot het geval dat thans bestaat, en waaromtrent myns bedunkens geen Commisforiaal nodig is.

De President doet daarop het Decreet in dato 3 Juny, leezen.

En wordt geconcludeerd, dat den Colonel *Gelderman* het Commando zal worden opgedragen.

De Vos van Steenwyk stelt voor, dat, door het niet dan ten uitersten billyk is, dat alle de Ingezetenen van dit Gemenebest gelykelyk dragen in de lasten, zoo gewoone als buitengewoone, die van Wedde en Westwoldingerland derhalven, welke tot dato dezes niets hebben gecontribueerd, nevens de andere Ingezetenen van Nederland zullen verpligt worden om het hunne in die belastingen aantebrengen; en dat tot dat einde de nodige middelen zullen worden in 't werk gesteld.

De Sitter zegt, dat het niet dan ten uitersten billyk is, dat de-

dezelve tot de gemeene lasten dragen; doch dat het nog niet gedecideerd is, of zy zullen gerekend worden, als tot Stad en Lande behoorende, of wel tot een ander gewest; dat hy derhalven voor stelde om dit te stellen in handen eener personeele Commissie.

De Vos van Steenwyk zegt, ter elucidatie, dat dit district het eenigste is, het welk men thans nog als Generaliteits-Land zoude kunnen aanmerken, en dat hy uit dien hoofde vermeent, dat het Committé te Lande dien aangaande schikkingen zoude behooren te maken.

De Sitter zegt, dat het altoos een heerlykheid geweest is, welke aan Stad en Lande ondergeschikt was; en insteerd dus nogmaals op het stellen in handen eener Commissie.

Er wordt conform geconcludeerd, en daartoe benoemd de Burgers *Busveld, de Vos van Steenwyk, de Sitter, van Hasselsveld* en *van Beyma*.

De Mist rapporteert: namens de Commissie, in wier handen, by decreet van den 1 July en volgende Decreeten, gesteld zyn de onderscheidene Missives zoo van de Provisioneele Representanten van Overyssel, als van de Steden Campen, Deventer en Zwolle, met betrekking tot het inteveeren Regerings-Reglement voor dat gewest: dat de Commissie, dezelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen is, dat de Vergadering behoort te persisteeren by haar voorig decreet, dienaangaande genoomen, wyders overleggende eene Concept Missive aan de Hoogst Geconstitueerde Macht van dat Gewest, als ook een concept-Proclamatie aan de ingezetenen der Provincie.

Gevers zegt, dat hy tot alles geconcurreerd heeft, behalven tot het poinct, waarin wordt aangeboden het zenden van eene Commissie uit deze Vergadering derwaards, om als *Mediatrice* de verschillen, aldaar ontstaan, te vereffenen. Dat hy als Lid der personeele Commissie, zich verpligt vindt, dit te moeten zeggen.

Kok wil, dat deze Stukken zullen gedrukt worden.

Hahn zegt: Byaldien, Burgers Representanten! dit Rapport zoo ten eersten moet worden een voorwerp der raadpleging van deeze Vergadering: zal ik verzoeken eenige bedenkingen te mogen in het midden brengen, welke my voor den geest zweven; niettegenstaande ik over het algemeen recht doe aan het gedaan verslag. — Maar byaldien de meerderheid der Leden zich ongenegen mogt vinden om voetstoots eene zaak van zo veel gewicht te behandelen, mag ik de Vergadering niet ophouden. Ik ben 'er zelfs zeer voor, dat het verslag, met zyne Bylagen gedrukt en aan de orde van den dag gesteld worde, en wel binnen den kortst mooglyken tyd, om dat 'er zekerlyk dringende haast by is. Ik voor my geloof, dat de zaak is van dien tederen aart, dat wy dezelve, in de uitdrukkingen met alle omzichtigheid moeten wikken en wegen, en ik beken gaarne, dat het ontwerp der Missive en der Proclamatie te lang zyn, dan dat ik geene herhaalde voorleezing en overdenking nodig zou hebben.

Van Beyma appuyeert het om het te doen drukken.

De Mist verklaart zich hier tegen, meenende dat zulks onnodig en de kosten van drukken onwaardig zyn zal.

Brands zegt: ik voege my by die genen, die voor het drukken, en distribueeren zyn. Het is een zaak van de grootste importance, en verdient wel onze attentie. 'Er worden dikwils dingen gedrukt van minder gewicht, by voorbeeld: buitenlandsch Nieuws, dat reeds in meest alle de Couranten te leezen is; dat heb ik meermalen gezegd, dat men die kosten zou kunnen spaaren.

De Mist antwoordt: dat men dan de Concept Missive doe drukken; want het geheele Rapport is dunkt my onnodig.

Brands repliceert hierop: het eene hoort by het ander; en de onkosten van het drukken zullen wel het zelfde zyn; het is alleen een klein stukje Papier, dat het onderscheid zoude maken, met een weinig letters meer te zetten.

De President stelt voor, om zulks te doen drukken en tegens Vrydag aanstaande aan de orde van den dag te stellen: — conform geconcludeerd zonder resumtie.

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

Het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenoodschap te Lande, aan de Nationaale Vergadering Representeerende het Volk van Nederland. (*Zie Pag. 68, van dit zelfde Nummer.*)

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wy hebben wel ontfangen Ul. Decreet van den 1sten dezer, waarby Gylieden verklaard, dat de Lysten der Generaliteits Loterye zullen gedrukt worden ter Drukkerye van Holland voor rekening van den Lande, — overeenkomstig Ul. Decreet van den 27 Juny l. l. requireerdet Gylieden daarby tevens om ten spoedigste, aen uwe Vergadering optegeven de redenen, welke ons bewogen hebben, om niettegenstaande Ul. Decreet van den 21 July l. l. aantestellen den Burger *H. van Tekelenburg*, tot het Drukken der Lotery Lysten en te gelasten den Directeur der Loterye *van Rielle* om de Lysten by gemelde *van Tekelenburg* te zenden.

Wanneer wy overwegen het gemelde Decreet van 21 Juny, in het welk wy leezen, dat alles wat ten dienste van den Lande gedrukt wordt, voor 's Lands rekening zal geschieden, alleen op de Drukkerye van Holland en onder het opzicht van de voorschreeve Commissie, zonder onderscheid of het drukken van stukken door deeze Vergadering, de respective Committés hier in de Hage haare Zitting houdende, of door de personeele Commissien geordonneerd wordt.

Wanneer wy, zeggen wy, dit Decreet overweegen, meenen wy 'er niets in te vinden, dat tot de Lysten der Loterye eenige betrekking heeft, of ons daaromtrend zoude borneeren; immers zyn Loterye Lysten geen stukken *ten dienste van den Landen*, maar ten dienste van het publick, even als Couranten en andere Nieuwspapieren. De Loterye Lysten zyn ook geene stukken, waarvan het drukken voor 's Lands rekening door onze Vergadering, als een der respective Committés uitmakende, geordonneerd is, maar van welke het drukken door ons is geaccordeerd geworden, niet op 's Lands kosten, neen Burgers Representanten! wy trachten steeds alle bezwaaren voor den Lande te menageeren en alle voordeelen te bedingen; in plaats van op 's Lands koste, hebben wy het drukken dier Lysten geaccordeerd, aan de Burger *H. van Tekelenburg* tegen de betaling van eene Recognitie aan den Lande van f 1000 voor ydere Loterye; een zekere en voorwaar aanzienlyke som, wanneer men nagaat, de kosten op het Corrigeeren der Lysten alleen voor deeze Loterye, bedragende eene somme van f 210, als mede op het drukken, en uitgeven vallende, en daar tegen

gen tegen de gewoone Prys van dezelve betaald wordende, om welke koste en de bedonge ƒ1000 te vinden, al een vry groot getal van die Lysten moet gedebiteerd worden.

Om de voornoemde *van Tekelenburg* tot het Drukken in staat te stellen, hebben wy de Directeur der Loterye *van Rielle* gelast, om de Lysten by gemelde *van Tekelenburg* te zenden. (*zie het vervolg hier voor*, *in het Advys van* Blok.)

Advys van *Hubert*, in de zaak van *van der Wielle*, (*zie de Zitting van laatstleden Vrydag.*)

Ik kan my volkomen met het præadvys van den President conformeeren; zoo by 't verzenden van het zelve aan het Committé van 't Bondgenootschap te Lande, met surchance, de Vergadering te gelyk opheft, de interdictie welke deeze twee Ingenieurs op een persoon van *P. van der Wielle*, als aanneemer hebben gelegd; — ik ken dien Burger als een geacrediteert persoon; de zaak, zoo als die in het Request voorkomt, is al te willekeurig, en nooit onder het oud Bestier door Ingenieurs kunnen gedagt, veel min gedaan worden — het Land lyd 'er reeds 4 a 5000 guldens schade by — en zoo deeze interdictie niet word opgeheeven, staat dezelve nog tot meerdere schade voor den Lande te zullen werken; dagelyks worden 'er werken besteed, en zeker is het, dat men hun niet zal permitteeren aan te neemen. Ik herhaal dus, dat dit verbod moet worden opgeheeven, de zaak onderzogt; en na rato den hoon, (zoo als hy allegeert.) die 's Lands Kas en hem is aangedaan, met eene gelykluidende satisfactie ten hunne koste worden gerepareerd; op dat zig dusdanige, door zulk eene ongelimiteerde aangematigde magt, ten koste van 's Lands en individueele belanghebbende Burgers, nimmermeer vertoute, zig op zodanige manier te wreeken.

Beknopt Extract der Zitting van Dingsdag den 6 September 1796.

De President communiceert, dat de Burger *Isaks*, Commissaris te Christiaanzand de Verklaring heeft afgelegd, en ingezonden.

J. Huygens legt den Eed af als *Kamer-* en *Charterbewaarder* der Buitenlandsche Zaaken.

Eene Missive der Hoogst geconstitueerde Magt in Gelderland, verzoekende het benoemen eener personeele Commissie, om met eene, door hun benoemd, over de Buurensche Zaaken te confereeren: — conform gedecreteerd.

Eene Missive van 't Provinciaal Committé van Holland, in antwoord op die der Vergadering van 15 Aug. ten opzigte der Surcheanse over de Procedures uit de geestelyke Octroyen voortspruitende: — in handen eener personeele Commissie.

Een Request van *P. D. de Haas*, om paspoort voor geweeren: — aan de Marine.

Een Request van *P. van der Straten*, om favorabel voorschryving aan het Committé der Marine: — conform.

Een Request van *Stavorinus*, om gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Onderscheiden Requesten, om paspoorten: — geaccordeerd.

Eevers Rapporteert op het Request van *J. Keyzer*, houdende bezwaren tegens de directie op de Scheepstimmerwerf te Amsterdam: om het Request te stellen in handen der Marine, en voorts het benoemen eener personeele Commissie, om verder onderzoek te doen: — conform besloten.

Crommelin stelt voor, dat geen Rapporten zullen worden uitgebragt, of voorstellen gedaan, zonder bevorens hier van den voorzitter te verwittigen: — ingetrokken.

Waarna de Vergadering zich in een Committé generaal formeert.

NB. Onder het afdrukken dezes, word ons de volgende officieele tyding medegedeeld.

Na het scheiden der Vergadering, is de Tyding ingekomen dat de FRANSCHE *Rhyn- en Moezel-Legers*, met dat van *Italien* geconjungeerd zyn.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Brenkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Swelen*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 179. *Donderdag den 8 September 1796. Het tweede Jaar der Bataaffche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Maandag den 5 September 1796.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

De Burger *de Mist*, doet het volgend Voorftel:

Ik heb, by het op den 2 len deezer hooren leezen van het Project-Decreet omtrend het Request door eenige Jooden aan deeze Vergadering gepresenteerd, verzogt, dat het zelve mogt worden gedrukt, of immers, gelyk zulks in meer diergelyke gevallen van gewigt niet wierde geweigert, een paar dagen in advys mogt worden gehouden, ten einde de Leden zich daar op te ryper konden beraden, en hunne toeftemming niet gaaven aan een opftel, 't geen aan allen niet gegunt is, op eene *eerfte lecture* grondig te kunnen beoordeelen: en ter goeder trouwe verklaare ik, ten opzichte van dit Decreet, onder deeze laatfte te moeten worden gerangfchikt.

De meerderheid begreep zulks anders, en ik eerbiedigde het gevallen befluit; ik heb toen ter myner decharge alleen gezegd - *dat ik dan de voorgeleezene redactie niet mede voor myne rekening kon neemen.* Maar nu ik nader gelegenheid gehad hebbe deeze redactie te leezen, is daar by myne attentie byzonder gevallen op het 2de gedeelte, van het tweede Artikel by het opgem. Decreet voorkoomende, waar by, naamlyk: „ de hoogst geconftitueerde Magten in de Gewesten mede „ worden geadhorteerd, om daadlyk intetrekken de Sanctien, „ voormaals aan de zoogenaamde kerklyke Reglementen der „ Jooden gegeeven, en die voor vervallen te verklaaren": Dit byzonder Artikel geen object geweest zynde van de gehoudene discusfien, en hier alleen voorkomende als een noodzaaklyk gevolg van het Decreet op den 5 Aug. l. l. noopens de affcheiding der Kerk van den Staat genoomen, had misfchien eene nadere overdenking verdiend.

Ik ben verre af, eenig gevallen Decreet deezer Vergadering, hoezeer niet in alles conform, ja al waare het volmaakt tegen myn gevoelen, gevallen, in het minfte te willen taxeeren, en verklaare ook dit te eerbiedigen: maar daar ik eenige weinige dagen, ter waarneeming eener byzondere Commisfie, de Sesfien niet zal kunnen bywoonen in welke misfchien de by het Decreet voorkoomende Concept-Misfive zal worden gearresteerd en verzonden, heb ik gemeent, ter myner perfoneele decharge, en zonder hier omtrend tegen den zin myner medeleden eenige nieuwe deliberatien te pretendeeren, de Vergadering te moeten in bedenking geeven: Of zy niet beducht is dat men aan het woord *kerkelyke Reglementen der Jooden*, hier gebezigd eene al te ruime beteekenis zal geeven, en de gevolgen van het Decreet van den 5 Aug., misfchien tegen hunne eigene intentie aan, verder zal extendeeren, als het ten beste der Joodfche kerkgenoodfchappen noodig en nuttig zy. Het is toch geheel wat anders, dat het politieq Beftuur zich bemoeie met eenig *Geloofspoinct* van een of ander genoodfchap — dan dat het zorge drage voor de goede Ordre en Kerkelyke policie van die Genoodfchappen — voor al dan wanneer eenig Genoodfchap daar toe van zelve, en uit eige beweeging, de hulpe, de tusfchenkomt, en de vermogende befcherming van dit beftuur inroept: die goede ordre en Policie kunnen door zekere vaste Reglementen worden bepaald, en men mag die *Kerkelyke Reglementen* noemen, alzo ze de orde en huishoudelyke policie der Kerken maken: en ik weete by herhaalde ondervinding, dat meermaalen Joodfche Kerkgenoodfchappen, in grootere of kleinere Steden van dit Gemeenebest, na onderling lang getwist te hebben, over de contributien tot onderhoud hunner kerkgebouwen — het plaatsgeld van ftoelen of banken in de kerken, over het gebruik en onderhoud hunner baden — de wyze, den tyd, en de plaatfen hunner begraafnis, (een point, dat afzonderlyk nog wel eenige reflexie verdiendt in een Land, waar men geene levenden wil begraven hebben) en meer diergelyke pointen, *niet hun geloof*, maar alleen *de orde en policie van hun Kerklyk Genoodfchap raakende*, daar omtrend door tusfchenkomst der plaatfelyke Regeeringen zyn ontfcheiden, en dat zy zelve meermaalen eenpaarig van die Regeeringen verzogt hebben Sanctie op Reglementen, daar omtrend by hun ontworpen, en die zy vreesden, dat, om de by hun plaats hebbende *te groote* gelykheid, en het gemis van behoorlyk gezag en middelen tot onderwerping, tegen kwaadwilligen onder hun, *zonder dit bykoomend publiek gezag* niet zouden kunnen worden gemaintineerd. Moeten nu alle die Reglementen van Ordre — die het niet moeielyk zou zyn, ook by veele andere Kerkgenoodfchappen, behalven de geweezene heerfchende Kerke aantetreffen, — ten gevolge van dit Decreet met *eenen flag* den bodem worden ingeflagen, en moeten nieuwe verwarringen twisten en onrust onder veele Joodfche Kerkgenootfchappen in ons Vaderland, gebooren worden

den door een Decreet, dat deeze Vergadering alleen ten hunnen beste heeft willen neemen? Dit kan Uliedei intentie nooit geweest zyn — Immers kan ik ook in dien zin myne toestemming aan voorsch. Decreet, en aan de afzending van de daar uit te resulteeren Circulaire Missive niet geever. Dit zy, in alle gevallen, genoeg gezegd ter myner decharge.

Kantelaar zegt: Schoon ik niet vermoeden kan, dat de Burger *de Mist* den toeleg heeft, om het op voorleden Vrydag genomen Decreet te infringeren, en schoon hy zelf daar tegen protesteert, zoo schynt hy echter de Vergadering reeds vooraf te willen occuperen tegen de Concept Missive, welke binnen weinige dagen aan haar zal worden geëxhibeerd. Die Concept-Missive evenwel zal door de Commissie, overeenkomstig het geslagen Decreet, moeten worden geformeerd, en de reflexien van den Burger *de Mist* zyn te krachteloos, om de Vergadering ter intrekking of verandering van haar Decreet te beweegen. Indien zy eenige beandwoording nodig hebben, dan zullen de twee volgende kleine aanmerkingen daar toe genoegzaam zyn. 1. Voor zoo verre die Reglementen, waar van hier questie is, in de daad *Kerkelyke Wetten* zyn, zal immers een ieder ligtelyk begrypen, dat de Burgerlyke Wetgever geene sanctie meer aan dezelve verleenen kan; of men moest tot het ongerymde denkbeeld vervallen, dat de Staat, na afgescheiden te zyn van andere Kerk-Genootschappen, evenwel aan de Joodsche Kerk was gehuwd gebleven, tot welk Systhema toch de Vergadering, zich door den Burger *de Mist* niet ligtelyk zal laten beweegen. 2. Voor zoo verre die Réglementen *Burgerlyke Wetten* zyn, is het meer dan tyd, dat het wandrochtelyk verschynzel van twee Wetgeevingen in één Land ophoude. De Burgerlyke Wetten voor de Nederlandsche Jooden moeten van die voor de overige Inwooners van Nederland niet verschillen; en in elke wel ingerigte maatschappye moet alle Wetgeving uit éénen boezem voortvloejen. Dit is zoo duidelyk, dat ik my, zonder meer daar over te zeggen, volkomen overtuigd houde, dat de Vergadering zich door de voordragt van den Burger *de Mist* niet zal laten praeoccuperen tegen den inhoud eener Concept Missive, die nog zal moeten worden ingeleverd, en waar van de inhoud zoo duidelyk door het Decreet bepaald is, dat de Commissie daar buiten niet kan gaan.

De Mist zegt, dat zulks alleen is tot zyn decharge.

Van Leeuwen vermeent, dat, byaldien zulks alleen is, ter decharge van den Burger *de Mist*, dit stuk als dan in het geheel hier ter Vergadering niet te pas komt; dog dat het veeleer als een protest moet worden aangemerkt, en dus als strydig tegens het Reglement van orde: daarby voegende, dat, zo het als een herinnering voor de Vergadering kan worden aangemerkt, hy het zich dan zal laaten welgevallen, dat het in handen eener Commissie worde gesteld.

Hahn zegt, ik heb my onthouden den Burger *de Mist* in de reden te vallen, daar ik hoopte, dat de President hem zyne verkeerde handelwyse onder het oog zoude brengen. — Nu verzoek ik, er een paar woorden van te mogen zeggen.

Het stuk, want ik kan het niet anders noemen, heeft tweederlei oogmerk: het is voor eerst, een protest tegen, eene sugillatie en afkeur van, een wettig Decreet dezer Vergadering, door een enkel en individueel lid. Het houdt ten tweeden eene waarschuwing of les, dat de Vergadering, by het aanstaande afwezen van den Burger *de Mist*, toch mogt voorzichtig wezen in het arresteeren der circulaire, welke een gevolg moet zyn van het Decreet van voorleden Vrydag. — Ik moet bekennen, dat ik beide die oogmerken, en de manier waarop 'er aan voldaan is, niet alleen mispryzen moet; maar geheel onbetaamlyk vinde.

Wat het eerste aangaat, of het protesteren; een ieder weet dat zulks den Leden der Vergadering verboden is, en het ligt ook in den aart der zake. — Immers wanneer de meerderheid in deze Vergadering een besluit heeft genomen, en wanneer het na de resumtie gearresteerd is, wordt het Volk van Nederland gerekend gesproken te hebben, en zich tegen zynen wil aantekanten, of denzelve te ondermynen, dit is ongeoorlooft.

Wat het tweede betreft, of de les aan deze Vergadering, my dunkt dat zy dezelve op zodanige wyze geuit, wel missen kan. De zaak is thans niet aan de orde van den dag, en de Burger *de Mist* houde my ten goede, maar tot daartoe had hy wel kunnen zwygen, en de bedoeling verbergen of om, ongevraagd zynde der Vergadering voorlichten, of haar te preveniëeren tegen het werk der Commissie 't welk zy wacht.

Ik zou er dus zeer tegen zyn, dat het stuk in onze Notulen wierd geplaatst, of dat deze Vergadering er iets op besloot. Wil de Burger *de Mist* zyne aanmerkingen aan de Commissie mede delen, deze zullen haar welkom zyn; maar in de Vergadering behoren diergelyke voordrachten niet te geschieden, of wy openen de deur voor dagelykschе aantekeningen, en contra aantekeningen, of wy zondigen en tegen het Reglement zo ik meen en tegen de goede beginselen. Men zegge wat men wil; het is gemaklyk om soortgelyk stuk of declaratoir een kleurtje te geven, of een ander rokje aantetrekken; maar het is, en blyft een protest.

Branas zegt: ik heb 'er nog by te voegen, dat de Burger *de Mist* wil te kennen geven, als of hy, namens deze Vergadering, is gecommitteerd tot een of andere Deputatie; dit is my onbewust; dog dit zoo zynde, zoude hy zyne aanmerkingen of bezwaren, aan de personeele Commissie kunnen suppediteren. En anders moet de Burger *de Mist* uit de Stad gaan, zoo als hy het noemt, en misschien om partikuliere affaires, dan zal hy zich (zoo als andere Leden die absent zyn) de deliberatien en besluiten der Vergadering moeten laten welgevallen, gelieft hy egter de propositie in te trekken, dan wil ik van verdere remarques wel afzien.

De President steit voor, om dit buiten de Notulen te houden: — conform besloten.

De Vergadering vervolgens overgaande tot de orde van den dag, wordt in deliberatie gebragt de door het Committé der Marine den 26 Augustus l. l. gedaane voordragt van onderscheiden persoonen tot Ontvangers der Convoyen en Licenten, en worden by Billetten daar toe benoemd:

Te Groningen de Burger *M. Sigtermans*.
In de Bourtagne . . . *P. Ekringa*.
Te Couverden . . . *H. E. Winshemius*.
Te Staveren . . . *W. Keuchenius*.
Te Workum . . . *B. van der Hels*.
Te Dokkum . . . *A. E. Schultz*.
Te Delfshaven . . . *R. Trier*.

Waarna de President, berigt, dat thans aan de orde van den dag is het Rapport der Commissie ter vervaardiging van een Plan ter Organisatie der Gewapende Bataafsche Burgermagt; dog dat hy, daar

daar de tyd reeds verre verloopen is, hetzelve tegen morgen aan de orde zal stellen, en nu de Vergadering eindigen: adjourneerende dezelve daarop tot morgen ochtend ten elf uuren.

ZITTING *van Dingsdag*, *den 6 September* 1796.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen geleezen zynde, merkt *van Beyma* aan, dat hy vermeend, dat het voorstel van den Burger *Blok* by gelegenheid van de Missive van het Committé te Lande gedaan, niet is commissoriaal gemaakt, maar direct geconcludeerd.

Verscheiden Leeden spreeken dit tegen.

De President zegt, dat het Decreet gevallen is: conform de extensie.

Blok zegt: dat het Nationaal gezag, welks handhaving aan deeze Vergadering door het Volk is opgedragen, openlyk door het Committé te Lande is aangerand. — Dat het voorsz. Committé de onvergeeflyke stoutheid heeft gehad over dat gezag met deze Vergadering, *Representeerende het Volk van Nederland* te willen *quarelleeren*, om alzo, ware het mogelyk, te hernieuwen de voorige verschillen, welke tusschen de gewezen Hoog Mog. Heeren en de vernietigden Raad van Staaten te vooren plaats hebben gehad. — Dat hy de Missive van dat Committé met aandacht gelezen, en daarin de overtuigendste bewyzen van het geen door hem is aangevoerd, had gevonden; — en dat hy dus van opinie was, om ten spoedigsten een ernstig onderzoek met het gedrag van dat Committé te doen.

De President zegt, niet te twyffelen of de benoemde Commissie zal dat alles wel pondereeren, en dien conform handelen.

Wordende de Notulen wyders goedgekeurd.

De President Communiceert, in naam der Commissie tot de Buitenlandsche Zaaken, dat de Burger *Isaks*, Commissaris te Christiaanzond, de gewoone Verklaaring heeft afgelegd.

De Burger *J. Huygens*, aangesteld tot Kameren Charterbewaarder van de Commissie tot de Buitenlandsche Zaaken, verschynt ter Vergadering, en legt in die qualiteit den Eed af, als ook de gewoone Verklaaring.

De President Communiceert, dat zich deze morgen by hem vervoegd heeft eene Commissie uit de Hoogst Geconstitueerde Magt van Gelderland, welke hem heeft overhandigd eene Memorie; deze Memorie door een der Secretarissen voorgelezen zynde, behelst in substantie, een verzoek, dat deeze Vergadering namelyk eene personeele Commissie gelieve te benoemen, om met hun te confereeren over de ontstaane verschillen, met opzigt tot Buuren en Cuilenburg; ten einde deeze zaak niet verder uit zyn geheel werde gebragt.

De President stelt voor, om conform dit verzoek te decreteeren.

Van Castrop zegt, dat, daar reeds eene Commissie in die zaak benoemd is, waar van zich twee Leden thans aldaar bevinden, deze zeker het meest in staat zal zyn, om de nodige opheldering daaromtrend te geeven; dat hy derhalven oordeelt, dat het benoemen eener nieuwe Commissie van weinig effect zal zyn: dat hy vermeent, dat die Leden nog deze week herwaards zullen terug keeren; dat eene andere Commissie intusschen tot niets anders zoude kunnen strekken, dan om met de Geldersche Commissie te confereeren, en daar van rapport te doen.

De President antwoord, dat, offchoon het al eens waar mogt zyn, dat die Commissie tot niets anders strekte, dezelve toch egter niet als overtollig kan worden beschouwd.

En word conform besllooten, en tot deze Commissie benoemd, de zich *in loco* bevindende Leden der voorige benoemde Commissie, met namen *van Castrop* en *de Wit*, met adjunctie van den Burger *Stoffenberg*.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive der personeele Geldersche Commissie, inhoudende bezwaaren, nopens de inkwartiering: —— in handen der personeele Commissie, daar toe benoemd.

Eene Missive van het Provinciaal Committé van Holland, te kennen gevende, dat zy, ontfangen hebbende de Missive dezer Vergadering, in dato 15 Augustus, ten opzichte der surcheance van de reeds geentameerde procedures, voortspruitende uit de Kerkelyke Octroyen, daarop moeten antwoorden, dat, hoe gaarne zy ook aan de verzoeken dezer Vergadering willen voldoen, zy echter hieromtrend thans moeten defereeren, als zich buiten staat bevindende, om aan dezelve te obtemporeeren; wyl zy slegts uitvoerders zyn der besluiten van het Provinciaal Bestuur, 't welk zich reeds over dit onderwerp, by Missive, aan deze Vergadering heeft geadresseerd, waaraan zy zich by dezen refereeren.

De President stelt voor, om deze Missive te stellen in handen der personeele Commissie, by decreet van den 5 Augustus benoemd, aan wier hoofd de Burger *Zubli* zich bevindt.

Van Langen wil 'er by bepaald hebben, dat het vooral zal zyn, om spoedig advys.

Reyns zegt, dat hy deze Missive beschouwd uit het zelfde oogpunt, als die, welke op gisteren door het Committé te Lande is ingezonden; dat hy met de uiterste verwondering gehoord heeft, dat het Provinciaal Committé de *decreeten* dezer Vergadering *verzoeken* noemt: dat, zoo 'er iets is, het welk met regt als *foederalistisch* kan worden aangemerkt, het dan voorzeker dit is. Dat hy vermeent, dat de Vergadering haare decreeten moet maintineeren; en dat, daar het Committé Provinciaal in deze Missive zich beroept op de ontfangene orders van het Provinciaal Bestuur, hy van gevoelen is, dat, daar de Vergadering van dat zelfde Bestuur op heden weder staat geopend te worden, deze Vergadering hier omtrend

trend aan dezelve behoort aanschryving te doen, en haare hoogste indignatie te kennen te geven, daar zy, als zich schuldig gemaakt hebbende aan gekwetste Volks-Majesteit, kan worden aangemerkt; kunnende deze Vergadering verders naar de stellers informeeren, en de oorzaken van dit voordbrengsel opsporen.

Ploos van Amstel zegt, zonder te willen disavoueeren het door den Burger *Reins* aangevoerde, zich nogthans te voegen by het Præ-Advys van de President; vermeenende, dat het de zaak der Commissie is, om hier omtrend rapport uittebrengen.

Blok zegt: Het is 'er zeer verre af, dat ik my in dezen met het geadvyseerde van de Burger Representant *Reins* zoude kunnen vereenigen. De vergelyking van het Committé te Lande met het Provinciaal Bestuur van Holland, door dien Burger gemaakt, is niet juist getroffen. — Het Provinciaal Bestuur van Holland is onafhanglyk van deze Vergadering, en bestuurt, in zyne wysheid, de belangens van dat Gewest, welke door het Volk, plegtig byeengeroepen, aan de Leden van dat Bestuur zyn opgedragen. — Het Committé te Lande daarentegen is *ondergeschikt* aan deze Vergadering, en staat immediatelyk *onder de ordres van dezelve.* —— De Fermiteit van het Provinciaal Committé van Holland kan aan hetzelve door deze Vergadering niet ten kwaden worden geduid; om dat aan de Vergadering de werkzaamheden en het beleid van zaken van het Committé Provinciaal van Holland onbekend zyn, en dat het voorsz. Committé alleen verandwoording van zyne daaden schuldig blyft aan zyne Committenten. Dan gansch anders is het gelegen met den inhoud der Missive van het Committé te Lande, by dewelke, in hoonende, lesive en taxatoire uitdrukkingen opgesteld, het *Nationaal Gezag* wordt aangerand.

En wordt conform het voorgestelde gedecreteerd.

Een Request van *P. D. de Hous*, verzoekende een Paspoort ter vrye invoering van Geweeren: — aan het Committé der Marine.

Een Request van *P. van der Staten*, inhererende zyn te vooren reeds gedaan verzoek, en imploreerende gunstige aanbeveling aan het Committé der Marine, of om anderzinds, op een of ander wyze schadeloos te worden gesteld: —— aan het Committé der Marine, en in handen der Commissie tot de begeving der Ambten.

Een Request van *Stavorinus*, om gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Evers rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld is het Request van *J. Keyzer*, zynde het Rapport van den volgenden inhoud:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ingevolge Uw. nader Decreet aangaande zaak van *Jan Keyzer*, de dato 13 July l. l., hebben uwe Gecommitteerdens, de Burgers *Evers*, *van Lange* en *Bezier*, de eer te rapporteren, dat zy van voorn. Burger *Jan Keizer* gerequireert hebben de bewyzen welke hy tot staving van zyne te vooren gedane beschuldiging aangeboden had, — en zouden na dezelve geëxamineert te hebben van advyse zyn.

In de eerste plaats, dat 't stuk in originali aan 't Committé der Marine behoorde gezonden te worden, om daaromtrent tegens *Jan Rickers*, Smitsbaas op de 's Landswerf te Amsterdam, als welke daarin van ontrouw en verschillende Landsdieveryen beschuldigt word, zodanig te disponeeren als 't zelve in goede justitie zal vermenen te behooren.

Ten tweeden, dat aangezien 't zelve stuk verscheidene nieuwe bezwaren en beschuldigingen behelst, welke niet tegens voornoemde *Jan Rickers*, maar tegens anderen zyn ingericht, volgens welke 't Land nog op eene enorme wyze benadeelt en bestoolen zoude worden en voornoemde *J. Keizer* iteratieve reizen, reeds in Maart 1795, en vervolgens in April 1795, zig by Requeste aan 't Committé der Marine geaddresseerd, en aangeboden had, opening te geeven, ten einde de Smidery met meerder voordeel voor den Lande zoude kunnen worden anders ingerigt en verbetert, voor welke bezuiniging hy zyn persoon en goederen wilde verbinden, zonder het Smitsbaasschap te begeeren, — dat, aangezien den Requestrant (dog mede vrugteloos) zig by Commissarissen van de Marine te Amsterdam vervoegd, en hun aangeboden had, opening te geeven, hoe dat het Land op 's Lands Werf, enorm bestoolen en op andere wyzen benadeelt wierd; zig eindelyk by Requeste van 13 Juny l. l. genoodzaakt heeft gevonden, om deeze Vergadering, wanneer dezelve eene personeele Commissie geliefde te benoemen, opening en inligting aantebieden, van de enorme schadens, welke den Lande niet in één, maar in menigerlei Articulen door bedekte dieveryen en schandelyke practyken nog aanhoudend word toegebragt, in gevallen daar het van de goede of kwaade directie der Baazen, of die in honger employ gesteld zyn, afhangd, 't geen hy aannam, met valabele bewyzen en een turbe van getuigen te kunnen aantoonen.

En dus daar gylieden eene personeele Commissie gedecerneert hebt om dezelve te onderzoeken, en dezelve zodanige ouvertures van zaken gekregen heeft, welke wel een naaukeurig onderzoek meriteren — zoude dezelve mitsdien van advyze zyn.

Dat gylieden of eene andere Commissie verder behoorden te worden gechargeert of gedecerneert om naar den staat der zaken op 's Lands Werf te Amsterdam zelve onderzoek te doen, — daarover met het Comm. der Marine en derzelver Commissarissen te confereeren, — welke alsdan behoorden te worden gelast, gelyk ook zylieden hunne bedienden behoren te gelasten — om aan uwe Commissie zodanige ouvertures te geven, als zy tot dit onderzoek zullen begeren.

't Spreekt van zelve dat uwe Commissie dit advys gaarne aan 't welwikkend oordeel en besluit dezer Vergadering onderwerpt.

Bezier zegt, met het 1ste gedeelte van het Rapport te hebben ingestemd maar geensins met het twede gedeelte, en wel om deze redenen; vermits namentlyk het Committé der Marine, onderrigt dat er veele abuizen op de Werf te Amsterdam plaats hadden, abuizen welke van dien aart waren, dat zy wel is waar, naa een nauwkeurig onderzoek, gedeeltelyk dadelyk zouden kunnen geredresseerd worden; maar ook veele van dien aart waren, dat dezelve niet dan met de grootste omzigtigheid konden worden hersteld, althans wilde men niet alles op éénmaal den bodem inslaan; dat dierhalven het Committé nodig geoordeeld had, twee zyner Leden derwaards te Committeeren, namelyk de Burgers *Speleveld* en *Schillige*, welke gelast zyn om op alles behoorlyk te informeeren: zynde daarom van advyse, dat een nader onderzoek door eene personeele Commissie uit deze Vergadering geheel nodeloos zyn zal, en dat hy dus tegen het twede gedeelte van dit Rapport moet stemmen; maar veeleer van gevoelen is dat het zelve zal worden gerenvoyeerd aan het Committé der Marine,

om

om op alles nauwkeurig onderzoek te doen.

Nieuwhof insteert, dat de gegevene eluecidatien van *Bezier* in aanmerking moogen genomen worden.

Evers zegt, over 't eerste gedeelte van 't rapport is het den Burger *Bezier* met ons eens, dog nu zal ik de motieven van 't tweede gedeelte nader herinneren; meer dan een jaar na den anderen zyn de bezwaren over de Smedery aan 's Lands Werf te Amsterdam aan 't Committé de Marine te vergeefsch aangeboden. —— Zy zyn eindelyk in handen van een Commissie uit deze Vergadering ter onderzoek gemaakt, — by deze gelegenheid hebben wy bewyzen en aanleiding van nieuwe bezwaren gekregen, die verder onderzoek vorderen, en dit nu weer uit de handen eener personeele Commissie van deze Vergadering in die van een ondergeschikt Committé tot onderzoek te renvoyeeren, kan ik niet zien, dat met de achtbaarheid van deze Vergadering strookt, denkt de Vergadering 'er anders over, ik mag het lyden.

Van Beuma zegt: ik appuyeer ten sterksten het Rapport en wel om dat het middel door den Representant *Bezier* voorgeslagen, geheel onvoldoende is.

Het is onmoogelyk agter de waarheid te koomen zonder dat eene personeele Commissie deezer Vergadering zig op de plaatzen begeeve, en aldaar hen, die dan *misschien* de courage zullen hebben te spreeken, in protectie neeme.

Op de meeste plaatzen zyn aan het hoofd der werven en magazynen gebleeven dezelve persoonen, die 'er waren onder het oud Bestuur.

Ik behoef niet te zeggen dat toen het Land bestoolen wierd, maar zy hadden onder den Tituil van emolumenten ook daar toe een gebaande weg. Het spreekt van zelve dat zy zig ongaarne aan de nieuwe orde van zaaken gewennen.

Wanneer al eens hier of daar een Patriot in de onderdirectie geplaatst is, zoo is hy tog maar een daglooner, die zeeker is, dat; wanneer hy zyne superieuren denonceert, hy ook zyn kostwinning verliest, want tog van deeze hangt het af, hem in het werk te houden of niet.

Ik concludeer dus niet alleen met het Rapport maar wensch dat die Commissie mooge uitgestrekt worden ook tot andere werven. Van Hoorn zyn hier alreeds klagten die veele waarschynelykheid hebben.

Te Harlingen weet ik dat 's Lands belangen thands verregaand verwaarloosd en de Patriotten agtergesteld worden.

Om Ul. een voorbeeld uit veelen te noemen. In de Maand Juny zyn 'er onder pretext, dat de Smeedery op de Werf het werk in dat moment niet afkon, spykers besteld op eene andere Smeedery waarvoor men vier Gulden per honderd betaalde daar men ze overal voor een daalder kon gemaakt krygen.

Ik heb toen toevallig daar zynde, dit aan den Commissaris van het Committé te kennen gegeeven, en hem verzogt de reekeningen van die Smeeders, die voor het Land werkten, altoos voor de liquidatie of het verleenen van ordre te doen examineeren door den lands Smit, op dat zulke abuisen niet weer zouden gebeuren. Dan tot nog toe is dit niet geschied; integendeel is aan den Smitsbaas aangezegd, om zyne manier van Boekhouden, die op order van voorige Commissarissen aldaar zeer distinct was, te veranderen.

Ik heb eene meenigte aanmerkingen van meer belang, die ik gereed ben aan deeze Commissie *expres daar toe werkzaam* te suppediteeren, om dat ik dan een volleedig redres kan hoopen.

Blok zegt, uit de discusssien verstaan te hebben, dat de Leden onderling dissentieeren over de middelen by het Rapport aangevoerd; dat hy vermeent gerust te moogen stellen, dat het Committé ten vollen met het vertrouwen van de Natie vereerd is, en men dus vylig het onderzoek, aan het zelve kan overlaten; daar men zeer zeker van het zelvee een nauwkeurig onderzoek kan verwagten, en dat het zich niet by Spykers bepaalen zal.

Teding van Berkhout appuyeert het door *Blok* aangevoerde.

Evers zegt, ik wilde alleen aan den Burger *Blok* repliceeren dat de bezwaren, waarvan 't rapport spreekt alleen geen bezwaren over Spykers zyn, schoon die 'er mede onder zoude kunnen behoren, maar zy betreffen bezwaren, eene wandirectie die honderd duizenden Guldens 's Jaars nadeel aan 't land zoude toebrengen.

Camp zegt, dat het wel onderzoek verdient; want dat hy, by gelegenheid te Amsterdam zynde, zich naar die Smitsbaas heeft geinformeerd en vernoomen dat hy een Lands dief is.

Van Langen zegt, als mede Rapporteur met het uitgebragt Rapport ten vollen intestemmen, en van gevoelen te zyn, dat men der Natie verschuldigd is, dat eens naar, dat alles behoorlyk onderzoek worde gedaan.

Bezier zegt, dat hy vermeent, dat, wat de klagten van Lands-dievery betreffen, deze behooren gerenvoyeerd te worden aan den loop der ordinairis Justitie: en dat ook daar in de Rapporteurs het eens zyn geweest; dat, wat de overige opgegeven bezwaaren betreffen, deze zaken zyn, welke nader dienden te worden onderzogt: als by voorbeeld, over het plaatsen der Masten, dat dit nemelyk uit vier, in plaats van vyf houten geschiedt: dat zulks zoo zeer geene beschuldigingen zyn, als wel poincten van nader onderzoek en verbetering. Dat 'er ook voor het overige is aangevoerd, dat de Timmerbaas dezelve te duur heeft ingekogt, terwyl ondertusschen dezelve nimmer door hem worden aangekogt, daar dit door den Contrarolleur Generaal geschiedt. Dat eindelyk het een en ander tot het Committé behoort, en dus door hetzelve onderzogt moet worden.

Evers zegt, 't geen den Burger *Bezier* zegt, als of 'er in 't rapport dingen gesteld zyn, die niet waar zyn, toont, dat hy het in 't geheel niet begrepen heeft. —— 'Er word niet in gezegt, dat alle die bezwaren reeds voor zo lange aan 't Committé der Marine aangeboden zyn, dit word 'er alleen in gezegt, met betrekking tot die der Smedery, — voor 't overige spreekt het rapport zelfs van nieuwe bezwaren, die wy opgeven als nog een nauwkeurig onderzoek te merfteelen.

Van Langen zegt, dat men ondertusschen klagten heeft, dat Masten van ƒ 4000 tot Brandhout zyn gezaagd; dat een geheel stel Zylen, het zy dan met opzet of onkunde, geheel onbruikbaar is gemaakt; en diergelyke zaken meer, welke onderzoek verdienen.

De Sitter appuyeert het door *Bezier* aangevoerde, zeggende, dat, naar zyn inzien, het Committé, 't welk nu byna twee en een half jaar de directie gevoerd had, beter geschikt was, om naar dit alles onderzoek te doen, dan eene Commissie, welke hier toe op nieuws zoude benoemd worden.

Midderich zegt, ik begryp dat aan deze Vergadering byzonder is aanbevolen, te zorgen, dat 's Lands penningen niet worden ontroofd of verspild, en het is uit dien hoofde haare pligt, by aldien aan haar eenige aanklagt van verspilling, beroving, kwaade directie enz. word gedaan, het onderzoek daar van (niet door een Committé, dat, schoon ondergeschikt aan de Vergadering, egter in een zekeren zin van het zelve is afgescheiden, te demanderen,) maar zelven te doen; het kan by aldien die aanklagten ongegrond worden bevonden, niet dan to

eer

[...]eer van het bestuur strekken, maar daar tegen moet het kwade, zoo het bewezen word, gestraft worden; ik conformeere my dus met het Rapport.

Ploos van Amstel stelt voor, om, by appel nominal te decideeren, *of men zich zal conformeeren met het rapport Ja, dan Neen.*

De President zegt, dat men het zelve zoude kunnen stellen in handen der Commissie, benoemd om naar de werkzaamheden der Committés onderzoek te doen.

Evers zegt, het voorstel van den President, om deze zaak verder over te geeven aan die Commissie, uit deze Vergadering gedecerneert, om 't werk der onderscheidene Committés nategaan, stryd niet tegens 't rapport, maar komt met het zelve overeen.

Van Beyma zegt, ik verklaar my tegen het voorstel van den President, om dat die Commissie wier werkzaamheden reeds naar myn inzien veel te uitgebreid zyn, onmooglyk in staat is om in alle details te treeden. Tot deeze Recherche verdient, en vereischt ook wel eene aparte Commissie, of men zal ze beiden nutteloos maaken.

Quesnel zegt, dat hy het zeer byzonder vindt, dat juist die Leden dezer Vergadering, welke bevorens in het Committé der Marine sessie hebben gehad, zich tegen het onderzoek verzetten; daar dit onderzoek immers, wanneer de zaak zoo niet is, de kroon op hun hoofd zal zetten, en is het werkelyk zo gelegen, dan zullen zy immers, volgens de billykheid den schuldigen straf moeten doen wedervaaren.

Cau wil, dat het rapport gedrukt zal worden.

De Sitter vermeent, dat het rapport, vooral wat het tweede point betreft, volstrekt onaanneemlyk is; dat het Committé tot de zaaken van de Marine, dat zich zoo algemeen met het vertrouwen der Natie vereerd vind, zich te recht beledigd zoude achten door het benoemen van eene Commissie, die de werkzaamheden, welke aan haar door de Natie zyn gedemandeerd, op zoodanig een wyze zoude onderzoeken, dat dit niet anders dan belemmering konde te wege brengen; concludeerende daarom tegen het Rapport.

De President stelt voor, by appel nominal, of men zich met het Rapport zal conformeeren, *Ja dan Neen?*

Onderscheiden Leeden zeggen; dit is niet nodig, het is zigtbaar, dat de meerderheid der Vergadering voor het Rapport is.

Andere Leeden insteeren op omvraage.

Hahn zegt, ik meende u, Burgers Representanten! de moeite te sparen van my te aanhôren; maar als 'er dan hoofdelyke omvrage moet geschieden, verzoek ik het een of ander eerst te mogen voortbrengen.

Ik heb my al meermalen bezwaard, en ik doe het nu by herhaling, dat de Leden van eene Commissie, welker consideratie en advys de Vergadering verlangt heeft, haar by het uitbrengen van het rapport met hun byzonder gevoelen, en deszelfs gronden bezig houden. Als Leden van de Vergadering kunnen zy het rapport tegenspreken; dit is boven alle bedenking: dan de Vergadering moet naar myn inzien, behoudens de orde, niet opgehouden worden met de discussien die in de Commissie plaats hebben gehad. Wanneer 'er eene Commissie van adviseurs gesteld wordt, dan maken dezen uit een corpus morale, waarin de meerderheid beslist, en het rapport der Commissie bestemt. Het is der Vergadering onverschillig, hoe het een of het ander lid der Commissie gedacht heeft; zy vraagt alleen naar het rapport van de Commissie, en zo deze het onverhoopt niet eens kan worden, dan behoren de Leden eene vermeerdering of eene toevoeging van anderen aan de Vergadering te verzoeken. Wy behoefden anders geen adviseurs. — Dit in het voorbygaan.

Wat het rapport zelf betreft, ik heb niemand der Leden deszelfs eerste deel horen tegenspreken, om, namelyk, de stukken en bewyzen, ten aanzien van den beschuldigden Smitsbaas, te stellen in handen van het Committé tot de zaken der Marine, ten einde zodanig onderzoek te doen, en daaromtrent zodanig te procedereu, als het in goede Justitie zou oordeelen te behoren; en het spreekt van zelfs dat ik my daarmede volkomen vereenige. — Maar ik heb eenige Leden horen beweren dat het twede gedeelte van het Rapport onaanneemlyk was. Het strekt tot benoeming eener personeele Commissie uit het midden deezer Vergadering om na ingenomen te hebben de considératien van de Marine, die door andere opgegevene en zeer aanmerkelyke abuizen te onderzoeken, tegentegaan, en daarvan aan deeze Vergadering Rapport te doen. Ik kan my niet begrypen, Burgers Representanten! dat daaromtrent zwarigheid kan weezen, in dien staat van zaken namelyk, waarin wy ons ten aanzien des Bestuurs bevinden. Hoe! heeft dan de Natie niet gewild, dat het Committé van de Marine aan deeze Vergadering zou onderworpen en ondergeschikt weezen? Ik wilde wel eens zien, welke redeneringen die den toets konden doorstaan, deeze Vergadering zouden beletten, om door haare eigene oogen te zien? Ik wilde wel eens zien, op welken grond de Marine zou kunnen geacht worden, beledigt te zyn, wanneer deeze Vergadering eene personeele Commissie benoemt, tot herstel van abuisen, welke aan haar worden onder het oog gebragt, als niet hersteld. Het is niet, Burgers Representanten! eene byzondere klachte tegen eene Scheepstimmerman of dergelyken; maar de klachten zyn algemeen tegen de directie op de Werf, en het niet verbeteren van dezelve. — Ik doe volkomen recht aan het Committé tot de Zaaken der Marine, ten aanzien van het billyk vertrouwen der Natie, maar ik geloof niet, dat of dit Committé of eenig ander in het allerminste bezoedeld wordt door eene Comm. der Nat. Verg. — Is de aanklachte ongegrond, en de directie, zo als zy wezen moet, dan zal het Committé eerlang de kroon op het hoofd krygen, en is zy niet goed, heeft het Committé onoverkomelyke beletselen gevonden, om al het verkeerde te verbeteren, dan zal deze Vergadering hare vermogen beproeven, en dan zal het Patriottisch Committé van de Marine met ons juichen in het spoedig daarstellen van het hoogstnodig herstel.

Ik besluit derhalven voor het Rapport, maar in den zin door den President voorgesteld, dat namelyk ter vermyding van de vermenigvuldiging der Commissien, die Commissie daarmede zou belast worden, aan welke de Vergadering het onderzoek naar de werkzaamheden der Committés heeft opgedragen.

Het appel nominal word geinstitueerd, of het Rapport geheel word geapprobeerd. *Ja*, dan *neen*, en wordt by meerderheid conform het Rapport besloten.

Thans brengt de President in omvrage, of het Rapport zal worden gesteld in handen der reeds te vooren benoemde Commissie tot onderzoek der Committés.

Hier tegen verzetten zich eenige Leden.

De President institueert andermaal appel Nominal, of het Rapport zal gesteld worden in handen der reeds benoemde Com-

Commisfie, dan wel in eene te benoemene: — en wordt by meerderheid tot de geproponeerde Commisfie geconcludeerd.

Eene Misfive van het Committé te Lande, voordragende als Capitein by de 1fte Comp. Artillery *B. Soetermeyer*: —— gehouden in advys tot Maandag aanftaande.

Crommelin fteld voor, daar volgens het Reglement van orde bepaald is, dat de Prefident op de ter Tafel gebragt wordende ftukken zyn præ advys zal uitbrengen, en het hun altyd moeijelyk is, dat te doen, alvorens onderrigt te zyn, van die zaken, welke ter deliberatie zullen worden gebragt, dat de Leden, welke eenige Rapporten zullen willen uitbrengen of voorftellen doen, verpligt zullen zyn, daar van be voorens aan den Prefident kennis te geeven.

Reyns zegt, dat hy dit in geenen deele kan goedkeuren, want dat de Prefident geen *Primus inter pares* is; dat, wanneer zulks plaats moet hebben, dan alle de Leden daar toe gelyk regt hebben, en dat hy dan voorftelt, dat die ftukken twee dagen op het Bureau zullen voorleggen.

Midderich zegt, dat betrekkelyk het eerfte lid van het voorftel, namentlyk: *dat geen rapporten mogten worden gedaan, alvorens de Prefident daar van kennis en inzage heeft*, zulks onnodig is, dewyl de Prefident als Prefident, volgens gebruik, niet anders vraagt, dan of de Vergadering zich met het rapport conformeert, ja dan neen. Waar toe de inhoud van het rapport niet nodig is, als Lid der Vergadering ftaat de Prefident gelyk met alle de Leden. Wat het tweede lid van het voorftel betreft, namentlyk: *om de voorftellen mede alvorens die ter Vergadering worden gedaan, in handen van den Prefident te ftellen*, dat zulks geen plaats hebben kan, alzoo zeer dikwyls door de voorkomende zaken de Leden der Vergadering het nodig oordeelen, daadlyk een voorftel te doen, dat volgens hun inzien, van dat gewigt en van die presfance is, dat het geen uitftel kan lyden, en zy dus door zodanigen wet weerhouden zouden worden aan hun plicht, en de uitfpraak van hun geweten te voldoen; en befluit dus tegen het voorftel te zyn.

Van Beyma zegt, zedert myne zitting in deze Vergadering, heeft het my altyd geobfteerd, dat de Prefident præadvifeerde in alle pointen. Ik geloof dat dit de weg baant tot, (laat ik het regte woord maar gebruiken,) tot Cabalen. Ik heb in Frankryk, waar men toen de Vryheid kende, die wy nog maar van verre zien, ook Vergaderingen bygewoond, maar daar mogt de Prefident nimmer fpreeken, als met toeftemming der Vergadering, en zyn plaats aan een ander voor die tyd cedeerende. Veel liever dan als de Propofitie van de Reprefentant *Crommelin* te amplecteeren, zou ik zien, dat men het voetfpoor in dezen van de Franfchen volgde.

De Prefident zegt, dat, daar hy, die het Præfide waarneemt, de Vergadering *moet* præadvyfeeren, het zeer noodzaaklyk is dat hy vooraf geinformeerd worde wat 'er zal voorvallen, daar het anders ligtelyk gebeuren kan, dat 'er zaken worden voordgebragt, waar op niet gemakkelyk is oogenblikkelyk een præadvys op te maken.

Van Beyma zegt, de Prefident zegt men, *moet* præadvyfeeren, en als hy vooraf het Stuk niet weet, kan hy ligt in zyn voorflag misfen. Volgends het Reglement van orde deezer Vergadering *mag* de Prefident præ-advyfeeren, maar wy alle, wy *moeten* advyfeeren. Het te neemen befluit komt voor onze rekening. Dezelve tyd dan die de Prefident noodig heeft moet ieder Lid ook gegeeven worden, en het zou dus beter zyn te decreteeren, dat alle Rapporten en Propositien op twee differente dagen zouden worden geleezen, ten zy de Vergadering afdoening noodzaakelyk vooraf bepaalde.

Kantelaar zegt: het voorftel van den Burger *Crommelin* komt my voor allernuttigst te zyn, en het zou misfchien door de Vergadering terftond als zoodanig erkend worden, indien 'er op het præadvyferen van den tydelyken Præfident geene reflectie gevallen ware. Men behoeft intusfchen het voorftel niet eens aan te dringen met de verplichting van den Præfident, om over de voorkomende zaken zyn præadvys te geven. De nuttigheid van het voorftel blykt reeds, wanneer men in aanmerking neemt, het geen niemand ontkennen kan, dat de Præfident toch alles in omvraag brengen moet, en de conclufie van alle voorgedragene ftukken, kortelyk zamengevat, aan de deliberatiën der Leden voordragen. En kunnen wy het ontkennen, dat geenszins alle rapporten, en voorftellen zoo zyn ingerigt, dat de conclufie van dezelven, in weinige en duidelyke bewoordingen vervat, terftond in de oogen valt? en is het dus niet allernuttigst, dat de Præfident van den fubftantieelen inhoud van te doene Rapporten en Voorftellen vooraf kennis krygt, om met meer naauwkeurigheid, orde en fpoed de deliberatien daar over te kunnen regelen?

Van Beyma zegt, dat men dan, om de zaken des te klaarder te verftaan, de rapporten tweemaalen kan doen leezen, twee dagen achter den anderen.

Van Castrop zegt, dat dit den nationalen tyd oneindig zal verfpillen; en dat, wat het præadvyfeeren betreft, dit rust op 't Reglement van orde.

Quesnel zegt, dat uit dat Reglement wel blykt, dat de Prefident zulks mag doen, maar niet dat hy het moet doen.

Crommelin ftelt voor, om zyn voorftel in advys te houden.

Gevers verklaart zich tegens het voorftel.

De Prefident ftelt voor, om het zelve in te trekken: —— conform befloten.

Evers doet een Voorftel, 't welk in fubftantie behelst:

Dat de Burger *Hultman* en anderen, welke te vooren tot de Magiftraat der Stad Arnhem behoorden, en om hunne onrechtvaardige vervolgingen tegens hem, door de Burgery volgens 't bezworen Regerings Reglement dier Stad, of, van hunne posten ontzet, of, dezelve fchandelyk ontloopen zynde, benevens de Burgers *H. Engelen* en *Raeber*, nu eene actie van injurie tegens hem geïntameert hadden, over eene Advertentie in de Stichtfche Courant van 30 Mey l. l., waarvan hy gisteren de wete gekreegen had van de Magiftraat van Arnhem, om binnen 14 dagen na insinuatie deezes te komen, om borge te ftellen, en zyn zaak te defendeeren, enz.

Waaruit vervolgde *Evers* verder, refulteert, dat ik met verlof van den Prefident, (fchoon de zaak gering is) echter om verfcheidene redenen na Arnhem zal moeten vertrekken, om de zaak ter defensie te prepareeren, wil ik niet by non comparitie ten mynen nadeele zien handelen.

Dan indenkende, myne verplichting en roeping ter behartiging van de belangens van 't geheele Volk van Nederland, 't werk 't geen ik na myn vermogen hier te verrichten heb, de zwarigheden over Art. 120 van 't Reglement outftaan, den ruimen uitflag van zommigen over den Articul, en de gevolgen welke uit zulk eene listige handelwyze om de Leden deezer Vergadering, deezer wyze na elders te roepen, konden produceeren, vordert myn plicht alvorens de intentie der Vergadering over dit ftuk te moeten verftaan.

Kantelaar zegt; zonder te willen anticiperen op de confidera-

ratien en het advys der Commissie, benoemd ter examinatie van den bewusten Brief van Holland, zeg ik alleenlyk, dat, hoe ook dat advys, en het daar op te neemen Decreet, uit mogt vallen, dit echter geheel onbetwistbaar is, dat de zaak, door den Burger *Evers* voorgedragen, geen onderwerp onzer deliberatien worden kan. Zyne zaak is louter civil, hy kan zich *per procuratorem* verdedigen, en, byaldien, gelyk hy zegt, zyn belang vordert, dat hy Persoonlyk naar Arnhem ga, dan heeft hy daar toe alleen permissie van den President te vragen, en de Vergadering heeft verder met zyne zaak niets te maken. Ik zou beeven voor de yzelyke gevolgen, wanneer men treeden wilde in het verleenen van zodanige *surcheance*, welke de Burger *Evers* van de Vergadering schynt te begeeren. Ik zou van oordeel zyn, dat dan de Gelykheid ten sterksten vertreeden werd, wanneer iemand, om dat hy den naam droeg van *Representant des Bataafschen Volks*, het privilegie had, om eenige belemmering te kunnen toebrengen aan eenen Eisscher, die, uit welken hoofde dan ook, eenige actie tegen hem had. Ik zou, van dat oogenblik af aan, de Vryheid rekenen in het hoogste gevaar te zyn. En ik geve UIeden in bedenking, welke kwaade vermoedens wy op ons laaden zouden, wanneer wy, zelfs in civile zaken, ons zulk een schadelyk voorregt aanmatigden, en daar door zelfs in gevalle een of ander Representant schulden gemaakt had, die hy niet kon of wilde betalen, eenige belemmering aan den Eisscher, in het invorderen zyner wettige prætensie, toebragten.

De President verzoekt den Burger *Evers*, om deeze Propositie te rug te neemen.

Evers zegt, dit doe ik niet, de Vergadering kan 'er over besluiten, zo als zy vermeent te behooren; dit is my in zekeren opzigte om 't even, alleen verkies ik, dit te weeten tot myn naricht.

De President stelt voor om dit voorstel te stellen in handen dier Commissie, aan welke de Missive van het Provincial Bestuur van Holland, over een diergelyk onderwerp, is gerenvoyeerd:

Schimmelpenninck zegt, dat die Commissie over de zaak, in die Missive vervat, met al dien ernst en rypheid, als het gewigt der zaak vordert, onderzoek zal doen, en vervolgens dan ook daar aan, overeenkomstig de Vergadering zal Rapporteeren; maar dat hy begrypt, dat deze zaak van een gansch ander aart is, en een questie tusschen den man en zyn naasten, dus zuiver civiel, en geensins tot die Commissie behoorende.

Van Leeuwen zegt: dat het hem voorkomt dat de questie over een delict van injurie niet civiel is.

Schimmelpenninck zegt, dat, of de questie was civiel en dus niet van de competentie dezer Vergadering? of dezelve viel in de termen by het Regiement bepaald; in welk laatste geval dan ook, dat alles zoude behooren plaats te hebben, wat aldaar in het breede was gestatueerd, nu konde een yder wel begrypen dat dit hier het geval niet was.

De President staat voor, dat deze zaak geen onderwerp van deliberatie kan uitmaken.

Conform het door den President voorgestelde gedecreteerd.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal Formeert.

Beknopt Extract der Zitting van Woensdag den 7 September 1796.

Eene Missive van het Committé te Lande, declinatoir advyseerende op het Request van *J. van Berenstyn*, tot aanstelling van een tweede reizende Commis, ten kosten van den Lande: — in handen der Commissie tot de Finantien.

Eene Missive van de Municipaliteit van de Fynaart, verzoekende nog 14 dagen uitstel tot doen van reekening en verantwoording: — geaccordeerd.

Eene Missive der Municipaliteit van Oosterleek, verzoekende surcheanse der Contributie voor de Gewapende Burgermacht en vernietiging hunner Schuttery: — geen point van deliberatie, dus gerenvoyeerd aan het Provinciaal Bestuur van Holland.

Een Request van *A. Scheltinga*, om zyn ontslag als Lid van het Committé der West-Indische bezittingen: — geaccordeerd.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Vergadering vervolgens overgegaan zynde tot de orde van den dag, werd het Rapport op de Burgerwapening in deliberatie gebragt.

En hier mede continueert de Vergadering tot 3 uuren, als wanneer de President dezelve, als ook de verdere discussien daar over, tot morgen ochtend ten elf uuren adjourneert.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 180. *Vrydag den 9 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING van Woensdag den 7 September 1796.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Waarna geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Misfive van het Committé te Lande, declinatoir adv yseerende op het aan hun, om berigt, ingezondene Request van den Ontvanger *van Bereflyn*, verzoekende, dat voor 's Lands rekening een tweede ryzende Commis mogt worden aangefteld; daar zulks ftrydig is met het tweede Articul zyner inftructie.

Van Leeuwen wil, dat deeze zaak nog eens nader zal worden onderzogt.

Bicker zegt, dat hy van gevoelen is, dat, daar de ontfangst thans, uit hoofde der extraordinaire belastingen, grooter is, 'er wel een tweede Commis kan worden aangefteld.

De President ftaat voor om het te ftellen in handen der Commisfie van Financien.

Gevers appuyeert het door *Bicker* geavanceerde.

En wordt conform het door den Prefident voorgeftelde gedecreteerd.

Eene Misfive der Municipaliteit van den Fynaart, verzoekende nog 14 dagen uitftel, tot het afleggen van rekening en verantwoording; en dat hier van aan den Ontvanger *J. Sprangers* kennis zal worden gegeeven, op dat inmiddels alles *in ftatu quo* blyve: — geaccordeerd, en onverminderd van dien gefteld in handen der perfoneele Commisfie, aan wier hoofd zig de Burger *Jordens* bevindt.

Eene Misfive der Municipaliteit van Oosterleek, zich beklagende over de uitgefchreevene Contributie der Gewapende Burgermacht, waaromtrend zy Surcheance verzoekt; al verders verzoekende, dat, daar zy van meening zyn, dat alleen eene algemeene Burgerwapening door deeze Vergadering kan worden in ftand gebragt, hunne Schuttery tot dien tyd mogt worden vernietigd.

De Prefident zegt, dat het hem voorkomt, dat dit geen object der deliberatien deezer Vergadering kan uitmaken, en de Requestranten moeten worden gerenvoyeerd aan het Provinciaal Beftuur van Holland: — conform gedecreteerd.

Een Request van *A. Scheltinga*, Lid van het Committé der West-Indifchen Handel en Bezittingen, verzoekende, om zyn ontflag als Lid van dat Committé, uit hoofde zyner hooge Jaaren en Lichaamszwakheid: — geaccordeerd.

Een Request van *S. Bregberk*, verzoekende om vermeerdering van Penfioen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *A. van der Linde*, welke voor den Jaare 1795 aanneemingen, ten dienfte van den Lande, in Sluis in Vlaanderen heeft gedaan, waar voor hy onder anderen ontvangen heeft, eene Ordonnantie, ten Lasten van de Provincie van Stad en Lande, welke tot dato onbetaald is gebleeven, verzoekende hieromtrend voorziening: — aan het Committé te Lande.

Onderfcheidene Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

Teding van Berkhout doet Rapport:

Namens de perfoneele Commisfie, in wier handen by Decreet van den 29 Juny gefteld is, het Request van *J. Roos*, waarby dezelve verzogt heeft, om fchadeloos gefteld te worden, ten kosten van de voorige directie der Oost-Indifche Compagnie: dat de Commisfie, hetzelve geëxamineerd, en zich daarop geinformeerd hebbende, de zaak door hem opgegeeven, conform de waarheid heeft bevonden; dat zy echter verklaaren moet, dat het voldoen aan zyn verzoek zeer moeyelyk zyn zal: nogthans daar by voegende, dat, wanneer het hem mogt gelukken, om met een neutraal Schip weder naar de Caap te vertrekken, de Commisfie dan adviseert, om hem in de kosten van het transport te gemoed te koomen: laatende het nogthans aan den Suppliant over, om, zoo hy vermeent fchadeloosftelling van de Leden van het voorig Beftuur der Oost-Indifche Compagnie te vorderen te hebben, hun als dan in rechten te vervolgen: — conform geconcludeerd.

Hubert doet het volgend voorstel:

Het kan der Vergadering niet onverschillig zyn, dat ik een moment haare attentie staande houde, om een ingeslopen schadelyk kwaad, 't welk een subiet redres van haar verwagt, onder 't oog te brengen.

In de meeste Steden en Plaatzen dezer Republiek, alwaar Fransche, of Nationaale Troupes in Guarnisoen zyn, en waar men distributien van Rations Mondbehoeftens, Fouragien, als anderzins gewoon is aan dezelve te doen, geschied, en blyft geschieden met het uitreiken der *Bons*, waar na de Maandelyksche, 3 Maandelyksche, of Conditionneele Lysten tot betaling worden gereguleerd, tusschen de Quartiermeesters der Troupes, Aannemers der Leverantien, of hunne daar toe gestelde distributeurs, zekeren handel zonder dat, door het onregulier marcheeren, Zieken en Hospitaalen enz., het by naar iemand mogelyk is, dezelve voor zyn particulier, uit liefde en interest voor 's Lands Cas, na te kunnen gaan; en dus eenvouwig het goed vertrouwen in deze directie hier alleen, *aquit* voor 's Lands Cas uitmaakt, dat de Aannemers, Leveranciers en Ontfanger, Quartiermeester of derzelver gelasten, meester zyn, dagelyks, of by de uitdeelinge, zodanige hooge lysten der distributien onder den anderen te formeeren, als zy kunnen goedvinden.

Ik zal voor dit moment de motiven, welke my drongen, dit onder UEder oog te brengen zwygen, en niet treeden, 't geen echter my moeyelyk te bewyzen zoude zyn, of 'er reeds langs dien weg, fraudes hebben plaats gehad; maar alleen my bepalen, om myne gedagten, tot redres deezer kwaal, aan het oordeel der Vergadering te suppediteeren.

Dat namelyk ieder Officier, Commandant, der reeds in Guarnisoen zynde, of by marcheering in Guarnisoen komende Troupes, op alle Plaatsen, waar dezelve Vivres, of Fourages ontfangen, gehouden zullen zyn, aan de byzondere Municipaliteiten dier Plaatsen, de kragt en getalen hunner onderhoorige Manschappen van alle rangen en classen, exact by eene lyst over te geeven, met de hoeveelheid der Rations Vivres of Fouragien, welke hun volgens het geconvenieerde Reglement, op den 27 July tusschen de twee Gouvernementen vastgesteld, en den 29sten daar aan volgende in werking gebragt toekoomt. En verder, dat by iedere distributie, door de Municipaliteit, waar dezelve geschied, een Persoon van hunnent weegen worde gesteld, die ten overstaan der distributien, exact lysten houdt, en welke lysten onder bewaring der byzondere Municipaliteiten zullen blyven berusten, om 's weekelyks of 's maandelyks, met de ontfangene *Bons* by den Aannemer, of by achteraf echt met de betaallysten van den zelven, te kunnen verifieeren.

Deze mesures, Burgers Representanten! in 't werk gesteld, zullen, myns bedunkens, suffisient genoeg zyn, om de ingeslopen misbruiken, in 't vervolg te preveniëeren, om een *en gros* gecalculeerde dagelyksche schade, van 1000, of mischien meerder Guldens, voor 's Lands Cas, in deze directie te bespaaren.

Gerenvoyeerd aan het Committé te Lande, om spoedig advys.

Blok zegt:

Dat de Burger *van Staphorst* in de voorige week een voorstel gedaan heeft, ter vrye uitvoering van Granen, 't welk naderhand weder door hem is ingetrokken, wyl hy geinformeerd wierd, dat 'er zulk een verbod niet bestond; dan dat die Burger zeker niet goed onderrigt is geweest; want dat 'er werkelyk eene Publicatie van H. H. M., in dato 8 Juny plaats heeft, waar by den uitvoer uit de Generaliteits Landen wordt verboden, en hy dus voorstelde dit verbod intetrekken.

Van Beyma zegt, op myne informatie is het geweest, dat de Burger *van Staphorst* zyne propositie heeft ingetrokken; alzo ik hem informeerde dat 'er een zodanig verbod niet exteerde — ik houde dit thans nog staande, en het zy my vergunt den Burger *Blok* onder de oogen te brengen, dat die Publicatie, welke hy zo even heeft voorgelezen, behelst een verbod uit de Generaliteits Landen *qua Provincie*, en geenszins een verbod uit de Nederlanden naar buiten.

De la Court zegt, dat deeze Publicatie nimmer in de Generaliteits Lande gedaan is. —— Het voorstel wordt ingetrokken.

Eindelyk wordt nog geleezen:

Eene Nota van den Minister *Noël*, verzoekende Paspoort tot uitvoer van goederen van 's Bosch, ten dienssten van de Fransche Militairen: — geaccordeerd, zonder resumtie.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgaande, wordt in deliberatie gebragt, het door de personeele Commissie uitgebragt Rapport, nopens de Organisatie der Gewapende Bataafsche Burgermacht, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Onder de werkzaamheden aan deze Nationaale Vergadering opgedragen, behoord, volgens het 79. Art. van het Reglement, het instand brengen eener geregelde en egaale wyze van Burgerwapening over het geheele Gemeenebest, onder zoodanige bepalingen, als by dat Art. nader zyn uitgedrukt.

Het was ingevolge dezen Uwen last, dat reeds op den 30. Maart, by gelegenheid, dat eene Commissie uit de Algemeene Vergadering der gevolmagtigde Gecommitteerdens van de gewapende Burgermagten uit de onderscheiden gedeeltens dezer Republiek, een Plan van Organisatie voor de Bataafsche Gewapende Burgermagt, gegrond op de een en onverdeelbaarheid van dit Gemeenebest, aan de Vergadering aanbood, dat door Ul. eene personeele Commissie benoemd wierd, om hetzelve te examineeren en de Vergadering daaromtrend te dienen van consideratien en advis, met geen ander oogmerk zeker, dan, om van dat Plan al het nut te trekken, 't geen zy, overëenkomstig aan hunne denkwyze, zouden oordeelen, dat daarin wezentlyk te vinden was; zonder dat de goedkeuring en toestemming door Gecommitteerdens van een gedeelte der Gewapende Burgercorps dezer Republiek, hoe aanzienlyk derzelver getal ook moge wezen, aan dat Plan gegeven, voor hun van die verbindende kragt kon geöordeeld worden te zyn, om het zelve in alle zyne deelen te moeten volgen, of wel de Nationaale Vergadering tot eene bloote sanctie te moeten adviseeren, alzoo het maaken van Reglementen voor de Gewapende Burgermacht, hunnes aanziens, volgens de gronden der thans plaats hebbende Regeeringsvorm, niet aan eenig gedeelte des Volks, maar als eene eigenschap der Wetgevende Macht, aan hun, die het geheele Volk Representeeren, moet worden overgelaten.

Het is op deze gronden, dat Uwe Gecommitteerdens, die zich, hoe zeer ook overtuigd van de noodzakelykheid, om den Burgerwapenhandel over het geheele Gemeenebest op eene gelyken en eenparigen voet te brengen, de zwarigheden, die in deze heilzame onderneming gelegen zyn, zoo wel als de moeielykheid en onzekeren uitslag van hunnen arbeid, niet konden ontveinzen, nogthans de wil dezer Vergadering, het belang des Vaderlands, en de vuurige wensch van zoo veele dui-

bedoelden yverige en wèlmeenende Bataafsche Burgers, die met een rykhalzend verlangen een Reglement voor de algemeene Burgerwapening te gemoetzien, als hunne hoogste Wet beschouwende, zich aangespoord vonden, om, met ter zyde stelling van alle bedenkingen, hunne kragten te beproeven, ten einde aan Ul. een ontwerp aan te bieden, 't geen onder medewerking der Geconstitueerde Machten, en het aanhoudende toeverzicht dezer Vergadering, geschikt zoude kunnen wezen, om de Burgerwapening eenmaal tot dien trap van volkomenheid te brengen, dat zy, *als de moedige en standvastige Verdedigster der Vryheid en Onafhangelykheid van dit Gemeenebest, en de steun der wettige en door den algemeenen Volkswil daar gestelde Geconstitueerde Machten, zoo wel als de schrik der Vyanden van rust en orde*, zoude kunnen beschouwd worden.

Met dit inzigt en deze hoop, Burgers Representanten! overgegaan zynde ter examinatie van het in onze handen gestelde Plan van Organisatie voor de Bataafsche Gewapende Burgermacht, bevonden wy, na alvorens hetzelve getoetst te hebben aan de gronden op welke een algemeen Reglement voor den Burgerwapenhandel behoorde gebouwd te worden, zoude dezelve aan de drie hier boven gemelde vereischtens voldoende beantwoorden, dat hetzelve veele goede Wetten, veele nuttige schikkingen behelsde, en over het algemeen zeer veel eer deed aan de kunde en Vaderlandschen yver der verdienstelyke zamenstellers, weshalven wy, het zelve tot eenen grondslag voor onze verdere werkzaamheden gelegd hebbende, behalven eenige geringe verschikkingen daar van niet afgeweken zyn, dan voor zoo verre wy oordeelden, dat het gewigt der zake veranderingen of bywoegzelen vorderde. Wy zullen alle dezelve hier niet aanhalen, daar ons ontwerp zelve, vergeleken met het aan ons gesuppediteerde Plan van Organisatie, dezelve genoeg zal doen in het oog vallen: *Een point* alleen kunnen wy niet onaangeroerd voorbygaan, te meer, daar hetzelve te regt de attentie dezer Vergadering, en der Natie in het algemeen, zoude na zich trekken, indien zy niets daaromtrend bepaald vonden, en van de daar toe aanleiding gegeven hebbende redenen niet genoegzaam geïnformeerd waren, waar door zy ligtelyk, omtrent de waare motiven onzer stilzwygendheid, zouden kunnen in dwaling gebragt worden; wy bedoelen de *Requisitie, of algemeene Verpligting, om, in gevalle van nood, het Vaderland te verdedigen*, by het 14 Hoofdstuk van het Plan, door Gecommitteerden der Bataafsche Gewapende Burgermacht ontworpen, onder dien titul voorgesteld, en in deszelfs verschillende classen, bestier en werking, aldaar in het breede omschreeven:

De Commissie heeft geoordeelt, Burgers Representanten! zonder in eenig onderzoek van de zaak zelve, welke in onze besognes niet opzettelyk is gediscutieerd geworden, te willen treden, dat het bepalen van eene Requisitie strydig zoude zyn aan het Reglement, waarop de Leden dezer Vergadering hunne posten aanvaard en hunne werkzaamheden begonnen hebben, alzoo het 79 Articul van dat Reglement, aan de Nationaale Vergadering geene andere dispositie over de Georganiseerde Burger Militie overlaat, dan voor zoo verre de Gewapende Burgers zich vrywillig daar toe zullen leenen, waar door natuurlyk, immers zoo lange dat Reglement niet door de Constitutie of andere schikkingen vervangen is, alle denkbeelden van Requisitie, of van een onvrywillig employ der Gewapende Burgers, zoodanig als de aart der Requisitie zulks noodzakelyk mede brengt, moeten vervallen.

Hoe zeer dan ook Uwe Gecommitteerdens, de gemanifesteerde denkwyze dezer Vergadering, in het onschendbaar houden van een Reglement, 't geen wy alle zoo plegtig hebben belooft te zullen handhaven, respecteerende, geene de minste aanleiding willen geven, om te vermoeden, als of zy tot het maken van eenigen inbreuk op het zelve, zouden kunnen adviseeren, oordeelen wy echter eenparig, dat het van het hoogste belang is, alles aan te wenden, om aan de publique denkwyze hoe langer hoe meer die leiding te geeven, welke haar met de Republikeinsche deugden en pligten kan gemeenzaam maken, en de Natie, als het ware, voorbereiden tot het uitoeffenen derzelve, op zoodanige wyze, als haar in het vervolg van tyd door het belang en de nood des Vaderlands zoude kunnen voorgeschreeven worden. Met dit inzicht vermeenen wy, aan de Nationaale Vergadering te moeten voorstellen, de hoogstgeconstitueerde Machten in ieder Gewest, op het ernstigste en nadrukkelykste te exhorteeren, om, daar het groote oogmerk eener welgeorganiseerde Burgerwapening niet enkel kan zyn, om een ieder zyn Huis, Plaats, of Gewest, maar, ingevalle van nood, ook het gemeene Vaderland tegen buitenlandsch Geweld te verdedigen, zoodanige maatregulen te beramen, als nodig zullen zyn om den yver en geestdrift der Bataafsche Natie op te wekken, en tot die hoogte te verheffen, dat de gewapende Burger, zyne verpligting gevoelende, in cas van nood, niet alleen tot verdediging zyner eigene Haardstede, dadelyk werkzaam zy; maar ook teffens, wanneer de noodzakelykheid zulks vordert, op het voetspoor zyner brave Voorouderen, waar van menigvuldige en onwraakbare bewyzen voorhanden zyn, overal waar de nood van Nederland hem roept, zyne Medeburgeren, ter verdediging der Vryheid, tegen de aanslagen van buitenlandsche Vyanden, ter hulpe snelle. Dit is immers, Burgers Representanten! het eenige middel, wy zullen het alle moeten erkennen, hoe zeer wy ook, ter bereiking van hetzelve, verschillende wegen mogen voorslaan, waar door wy ons in staat kunnen stellen, de woelingen der aanhangers van het vorig Bewind, zoo wel als de intrigues en vyandelyke aanvallen van jaloersche en vryheidhatende Mogendheden met vrugt te kunnen wederstaan, ja zelfs de plotzelinge verandering van het grillig Krygsgeluk, 't geen thans onzen Bondgenoot onafgebroken toelacht, veilig te trotseeren. Dit is het eenige middel, waar door Nederland thans Vry en Onafhangelyk, de gegronde hoop kan koesteren, eenmaal haren vorigen luister en aanzien onder de Europeesche Mogendheden te herwinnen, en tot dien trap van staatkundige grootheid te geraken, dat zy, sterk op hare eige kragten, op de moed en braafheid harer gewapende Burgeren, geene andere belangens behoeft te raadplegen, dan die wezentlyk de hare zyn: Geen staande Armée, hoe braaf, hoe welgezind zy ook wezen moge, welke nimmer, met betrekking tot onze financieele vermogens, geëvenredigd kan zyn aan onze behoeften, en aan de wyduitgestrektheid der Frontieren, geene verbonden met vreemde Mogendheden, die, behalven dat zy veel al ontoereikende bevonden, of door staatkundige inzigten, schandelyke corruptien of veranderde omstandigheden, kragteloos gemaakt wierden, menigwerf by zwakke Volkeren, tot geen ander einde gediend hebben, dan om hun in een staat van afhangelykheid te houden, ja zelfs geheel aan den wil hunner Naburen te onderwerpen, zoo als de Geschiedenissen en de treurige ondervinding, dit ten opzichte van meer dan eene Natie, maar inzonderheid ook ten opzichte van het Volk van Nederland, maar al te zeer bevestigd hebben; niets van dit alles kan aan Nederland die veiligheid en gerustheid geven, welke zy nodig heeft, om inwendig stil en gelukkig, voor haare vrienden belangryk, en voor haare

Vyan-

Vyanden geducht te zyn; ja, niets eindelyk kan meer der hoop geven, om eenmaal de strefwaardige verwagting haarer Vyanden, ter herstelling van de Dwingelandy op hunnen omvergeworpen Throon, geheel te doen ophouden en verdwynen, dan de bewustheid, dat ieder Burger van dit Gemeenebest, zyne waarde, maar teffens ook zyne verpligting gevoelende, bereid is, om op den eersten wenk, goed en bloed, ter verdediging van Vaderland en Vryheid op te zetten.

Hier mede, Burgers Representanten! zouden wy dit ons Rapport en Voordragt kunnen besluiten, indien wy niet vermeenden iets te moeten zeggen, omtrent de belemmeringen, die wy in het volbrengen van onzen belangryken Taak ondervonden hebben, belemmeringen, die veelal hunnen oorsprong verschuldigt zynde, aan de thands nog plaats hebbende orde van zaken, ons belet hebben, in sommigen opzigte, de gewapende Burgermacht tot die eenheid te brengen, voor welke zy vatbaar zoude geweest zyn, indien wy niet daar in door het Reglement waren verhinderd geworden; weshalven wy van oordeel zyn, dat by, of na de vastitelling der Constitutie, by aldien dezelve gegrond zal wezen, zoo als wy hopen en vertrouwen, op de een en ondeelbaarheid der Republiek, daar omtrent zodanige nadere voorzieninge zal moeten gedaan worden, als de veranderde omstandigheden alsdan zullen mede brengen: overigens hebben de menigvuldige bezigheden, waar mede de Leden der Commissie, buiten dit werk, zyn belast geweest, zoo wel als de aanmerkelyke tyd, die zy dagelyks aan het bywonen dezer Vergadering hebben moeten besteden, hun verhindert, alles met die nauwkeurigheid te behandelen, welke zy anders, in een zaak van dat belang, wel hadden gewenscht te kunnen werkstellig maken; zy hebben geoordeeld, boven alles, het verlangen dezer Vergadering en der Natie in het algemeen te moeten raadplegen, zoo wel als de noodzakelykheid, om spoedig een algemeen Reglement daar te stellen, wilde men de lust voor den Burger Wapenhandel niet geheel doen verloren gaan, en de verwarringen, die op veele Plaatsen over dit stuk ontstaan zyn, nog te regter tyd doen ophouden, overtuigd, dat het de Nationale Vergadering nimmer aan middelen zal ontbreken, om het gebrekkige, al mogt het ook thans derzelver aandagt ontglippen, in vervolg van tyd te veranderen en verbeteren.

Wy leggen dus hier by over, Burgers Representanten! het *Ontwerp van Organisatie voor de Gewapende Burgermacht van Nederland*, 't geen wy aan Ul. onderzoek en verlicht oordeel submitteeren: Wy zullen ons gelukkig rekenen, zoo onzen arbeid Ul. goedkeuring mag wegdragen, maar nog veel meer, indien wy mogen ondervinden, dat dezelve iets heeft toegebragt, om de Gewapende Burgermacht van Nederland, op eenen respectabelen voet te brengen, geregeld te doen werken, en in de mogelykheid gesteld te zien, om aan haare luisteryke bestemming, naar behoren te kunnen beantwoorden.

Uwe Gecommitteerden, Burgers Representanten! reserveeren zich, by aldien het proj.ᵗ Ontwerp mogt geadopteerd worden, onder het goedvinden der Nationale Vergadering, een Plan van introductie aan dezelve te suppediteeren.

ONTWERP van Organisatie voor de Gewapende Burgermacht van Nederland.

CAPITTEL I.

Over de Burgermacht in 't Algemeen.

Art. 1. De Vryheid van een Land, kan zonder Gewapende Burgermacht niet bestaan.

2. De Gewapende Burgermacht maakt geen onderscheiden Lighaam uit in den Burgerstaat; het is dat gedeelte der Burgeren, 't geen in staat om de Wapenen te voeren, volgens den aart en de plichten van eene Republikeinsche Regeeringsvorm geroepen is, tot het doen eerbiedigen der Wetten, het beveiligen van Personen en Eigendommen, het tegengaan van oproer en geweld, en het beschermen van de Vryheid en onafhangelykheid van het Vaderland.

3. Ten einde aan deze luisterryke bestemming voldoende te kunnen beantwoorden, is de Gewapende Burgermacht gehouden, de bevelen der Geconstitueerde Machten zorgvuldig natekomen, en verplicht, zich te gedragen naar de inrichting en algemeene regelen, ten hunnen opzigte, door de Vertegenwoordigers des geheelen Volks bepaald: alle wederstreving daar tegens, beledigt de Oppermacht des Volks, geeft aanleiding tot wanorde en verwarring, en is dus strafbaar volgens de Wet.

4. Burgers, zich strydig aan deze gronden, en zonder door de Geconstitueerde Machten geauthoriseerd en erkend te zyn, tot een gewapend Lighaam vereenigende, handelen tegen de Wet.

5. Gewapende Burgers kunnen zich als zoodanig niet inmengen, in eenig onderzoek van Staatkundige onderwerpen, of eenig verzoek doen met de Wapenen in de hand; een diergelyk gedrag, is strydig met de beginzelen eener goede Regeeringsvorm, schadelyk voor de bewaring van rust en orde en een openbare inbreuk op de Vryheid en Oppermacht des gantschen Volks.

6. Hoewel de Leden der Gewapende Burgermacht tot gehoorzaamheid aan de Wetgevende en Geconstitueerde Machten verpligt zyn, en hun volkomen ondergeschikt, in alles, 't geen den Wapendienst betreft, staan zy echter in alle andere opzichten den Wapendienst niet betreffende, met andere Burgers gelyk, en kunnen als zoodanig de rechten aan vrye Lieden toebehorende, ten vollen uitoeffenen.

7. De Corpsen der Gewapende Burgermacht en derzelver Officieren, zullen in rang gelyk staan aan die der Nationaale Armée, en door elkander gerangschikt worden, doch binnen hunne Steden en Plaatsen zullen zy den regter vleugel occupeeren.

8. By den dagelykschen Dienst, plechtige Optogten en andere gelegenheden, geene Militaire operatien ten oogmerk hebbende, zal, zonder eenig onderscheid, de hoogste of oudste Officier in rang het commando voeren, doch wanneer by Militaire expeditien, Burgers en Troupes vereenigd ageeren, zullen dezelve in gelyke rangen door den Militairen Officier, schoon anders jonger in dienst, gecommandeert worden.

CAPITTEL II.

Over de verplichting tot den Burger Wapen dienst, en de algemeene Registratie of Aanneminge.

Art. 1. Daar volgens het gestelde grondbeginzel, de Vryheid van een Land niet kan bestaan zonder Gewapende Burgermacht, zal 'er eene algemeene Burger Wapening zyn.

2. Alle Manspersonen binnen deze Republiek woonende, van 18 tot 55 Jaren, welke by de volgende Articulen niet zyn uitgezondert, zullen verpligt zyn, de Wapenen op te vatten, wordende dienvolgens alle vorige vrydommen ingetrokken en vernietigd.

3. Jongelingen boven de 16. Jaren oud, en kloek genoeg om

om de Wapenen te kunnen dragen, zullen, wanneer zy zich vrywillig aanbieden, aangenomen worden.

4. Ook zal het de zoodanigen, die den ouderdom van 55. Jaren bereikt hebben, vryſtaan, Leden van de Gewapende Burgermacht te worden of te blyven, mits zich hier toe verbindende, en wel telkens voor niet minder dan tot aan de eerstvolgende jaarlyksche generale registratie of aanneminge; doch zulks niet verkiezende, zal aan hun, welke hunnen dienst getrouwelyk hebben waargenomen, by de jaarlyksche Revuë, voor het Front van het Battaillon, een loffelyk afscheid, op de plechtigſte wyze worden te hand geſteld.

5. Van den perſoneelen Dienst zyn uitgezonderd: de Leden en Miniſters der wetgevende en uitvoerende Machten; de Crimineele Officieren, en derzelver Subſtituten en Onder-Schouten; de Leden en Miniſters der Municipaliteiten, die der Collegien van Juſtitie; en alle zoodanige Ambtenaren, wier Posten hun de beoefening van den Wapenhandel, met den aankleve van dien, ondoenlyk maaken, alle deze, ſchoon geen dienst, onder de Wapenen, kunnende presteeren, zyn echter, naar billykheid, gehouden te contribueeren.

6. Deze uitzondering, ten opzichte van Leden en Ministers der Municipaliteiten, ſtrekt zich echter niet uit tot zoodanige Plaatſen, alwaar twee Compagnien, en minder, zullen gewapend zyn, aldaar zullen dezelve tot alle Posten onder de Wapenen worden toegelaten; ook niet tot Leden van Collegien of Ambtenaren, onder het voorig Articul begrepen, welke niet ter plaatze van hunne functien woonagtig zyn, de zulken zyn gehouden, daar, waar zy hunne vaste Woonplaats hebben, dienst te doen.

7. Alle zoodanige Ingezetenen, aan welke, uit hoofde van hunne politique denk en handelwyze, naar de locale geſteldheid der plaatzen, de Wapenen niet kunnen toevertrouwd worden, zullen, voor als nog, van de Gewapende Burgermacht zyn uitgeſloten, doch daarom echter, ter gemoedkoming aan de kosten, die tot handhaving van rust en orde, en ter verdediging des Vaderlands moeten gemaakt worden, verpligt zyn te contribueeren.

8. De beoordeling hier van zal ſtaan aan eene Commisſie, uit of van wege de Hoogst Geconſtitueerde Machten van ieder Gewest te benoemen, waar van Cap. 5. nader zal geſproken worden, of aan derzelve Gemagtigden, met communicatie en overleg van de reſpective Municipaliteiten en Raden van Adminiſtratie en Diſcipline, of Commisſien van Huishoudelyke Directie.

9. Tot den dienst onder de Wapenen zullen niet admisſibel doch tevens ook van het opbrengen der Contributien, bevryd zyn, de Nacht- of Ratelwachts, Dienaars der Juſtitie, Gealimenteerden en zoodanige anderen, wier onvermogen, aan de, by het vorig Articul, vermelde Commisſie, zal komen te blyken.

10. Des begeerende, zyn vry geſteld.

(a) De werkelyk ſtudeerende Jeugd, op de Hoge en Illustre Scholen, dezer Republiek; als mede derzelver Profesſoren en Lectoren.

(b) De Leeraaren der onderſcheide Gezindheden en de plaatſelyk aangeſtelde Schoolmeesters.

(c) De Leden van Godsdienſtige Gezindheden, die het voeren van Wapenen voor ongeoorlooft houden, mits echter zy dezelve nimmer te voren gedragen hebben, of zich daar toe bereid getoond hebben.

(d) Alle Huisknegts, te voren bekend onder den naam van Leverey-Bedienden.

(e) Alle zoodanige Perſonen, wier posten of beroep hun van de Wapen oeffening moeten excuſeeren, waar van de beoordeling aan de Commisſie, by Articul 7 vermeld, word overgelaten! deze Perſonen zullen echter eene billyke Contributie moeten betalen, uitgezonderd alleen de ſtudeerende Jeugd, voor zoo verre dezelve zich niet tot den Wapenhandel verbind.

11. Perſonen welke uit hoofde van Lichaams gebreken tot den Wapen Dienst geheel ongeſchikt zyn, 't geen ter beoordeeling zal ſtaan der Raden van Adminiſtratie en Diſcipline, of Commisſien van huishoudelyke Directie, zullen van denzelven worden of blyven ontſlagen, terwyl dezulken, die uit hoofde van hunnen ziekelyken toeſtand, of mindere gebreken, den dienst niet dan tot nadeel hunner gezondheid kunnen waarnemen, op vertoning van een duidelyk en geloofwaardig attest, door een Doctor of Chirurgyn ondertekend; van denzelven, het zy geheel, of voor een tyd, zullen worden of blyven verſchoond, mits echter alle naar evenredigheid hunner omſtandigheden contribueerende.

12. Eenmaal in het Jaar, en wel gedurende de maanden September en October, zal de generale Registratie of aanneminge van nieuwe Leden der Gewapende Macht, geſchieden, op zodanigen dag, tyd en plaats, als door de meermaals genoemde Commisſie, of derzelve Gemagtigden, by affictie van billetten, openlyk zal bekend gemaakt worden, en zullen als dan, alle nog niet geregistreerde Burgers, het zy zy tot den Wapenhandel verpligt of bevoegt zyn, het zy zy onder eenige Clasſis van uitzondering behoren, en zich te voren, niet reeds aangeven hebben, of wel uit hoofde van ziekte of Lichaams Gebreken, wenſchen ontſlagen te worden of te blyven, gehouden zyn, zich, een ieder in zyne Woonplaatſe of District, voor die Commisſie te ſisteren, ten einde als Gewapende Burgers ingeſchreven, of na bevind van zaken, op contributie geſteld, of geheel vry gekend te worden; waar van de Commisſie behoorlyk aantekening zal houden, en hun een bewys in forma verlenen.

13. Een ieder die verzuimt zal hebben gemelde aangevinge op den geſtelden dag te doen, zal daar door vervallen in eene boete van twaalf Guldens, vervolgens zal hy tegen een bepaalden tyd, ten minſten 14 dagen na dat zulks zal ontdekt zyn, worden geciteerd, en niet compareerende, wederom in eene boete van twaalf Guldens vervallen; welke citatie nog eens zal worden herhaald, op dezelve wyze en onder dezelve pœnaliteit ingevalle van nalatigheid; en zullen deze boeten by parate executie worden ingevorderd; doch by aldien iemand na de tweede citatie niet is gecompareerd, zullen tegen hem, zoodanige andere efficacieuſe middelen worden in 't werk geſteld, om den nalatigen tot de comparitie te noodzaken, als men nodig zal oordeelen.

14 Iemand door ziekte, afweezigheid van huis, of diergelyke wettige redenen belet geweest zynde, zich aantegeven, of op de citatien te compareeren, en daar van behoorlyk, en ten genoege der Commisſie doende blyken, zal van alle pœnaliteiten worden vrygeſproken.

15. Des goedvindende, zal de Commisſie eene omſchryvinge huis aan huis kunnen doen, in zoodanige Plaats of District, alwaar zy oordeelt, dat eenig verzuim van aangevinge heeft plaats gehad.

16. De tot den dienst verpligt en bevoegd gekeurde Burgers, zullen in handen der Commisſie afleggen, de hier navolgende verklaring en belofte, welke zy, even als dit Reglement, in een daar toe geſchikt Register zullen gehouden zyn te ondertekenen, en vervolgens conform aan de huishoudelyke ſchikkingen van ieder Plaats of District; in evenredigheid der va-

catures, over de respective Compagnien verdeelt worden. —

* * *

Ik verklare te erkennen de Oppermagt des Volks; ik belove de Wetten door de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland, op de Burger Wapening gegeven, en nog te geven, te zullen naarkomen; de Geconstitueerde Machten te zullen gehoorzamen, en my naar de beveelen der gene, die in den Wapendienst boven my gesteld zyn, te zullen gedragen.

Dit belove ik op myn Burgertrouw.

17. Hy die gecompareerd zynde de verklaring en belofte, hier bovengemeld weigerd af te leggen, zal niet tot den Burgerlyken Wapendienst worden toegelaten, maar op eene jaarlyksche contributie worden gesteld, en wel het drie dubbeld van 't geen hy anders zoude hebben moeten betalen: egter zal hy, zoo dra hy in 't vervolg de verklaring en belofte zal hebben gedaan, worden toegelaten, en met de betaaling der door hem voor het lopende jaar verschuldigde contributie, kunnen volstaan.

CAPITTEL III.

Over de inrichting der Gewapende Burgermagt.

Art. 1. De Burgermacht zal bestaan, uit Infanterie, verdeeld in Grenadiers en Fuseliers, Jagers en Artilleristen, als mede in Cavallerie, waar het Plaatzelyk Bestuur dezelve zal nodig oordelen en oprichten.

2. De formatie zal zoo na mogelyk gelyk zyn, aan die van de staande Armée der Republick.

3. De Burgermacht zal dienvolgende geformeerd worden tot halve Brigades, Bataillons en Compagnien, zullende nogthans in zoodanig een Plaats of District, alwaar gene genoegzame Manschap is om een geheel Bataillon uit te maken, dezelve zich volgens de tabellen hier na onder Art. 12. geinsereerd, tot een half Bataillon kunnen vereenigen.

4. Eene halve Brigade zal bestaan uit 3 Bataillons, benevens eene Compagnie Artilleristen, verdeeld in 3 Divisien, welke Artilleristen geen byzonder Corps zullen uitmaken, maar gereckend worden een ligchaam te zyn met de halve Brigade of het Bataillon waar toe zy behoren, als zoodanige zullen zy staan onder de ordres van den Commandeerenden Officier der halve Brigade, en van het Bataillon.

5. Een Bataillon zal bestaan uit 1 Compagnie Grenadiers, 1 Compagnie Jagers, en 8 Compagnien Fuseliers, benevens 1 Divisie Artillerie met 2 Veld Stukken.

6. Alle Compagnien zullen in ieder Plaats van gelyke sterkte wezen, de kleinste nooit minder dan 50 en de grootste van 75 Man, de Opper- en Onder Officieren en 1 à 2 Tambours daar onder begreepen; alleenlyk zal in twee gevallen, wanneer in eene Plaats of District meer dan 50 en minder dan 100 Man, of meer dan 375 en minder dan 500 Man, Gewapend zyn, hier omtrend eene uitzondering plaats hebben, en de Compagnien 99 en 84 Man kunnen sterk wezen, zoo als in de Tafel onder Art. 12 te zien is.

7. De Compagnien Grenadiers, Jagers en Fuseliers, zullen even sterk zyn, en eene en dezelve inrigting hebben, alleenlyk met dat onderscheid, dat by de Grenadiers en Fuseliers een Tambour, en by de Jagers een Hoornblazer zal zyn. Ook zal een derde gedeelte van iedere Compagnie Jagers met Buksen gewapend zyn, onder benaming van de 1ste Classe; en de 2 overige derde gedeeltens met getrokken Geweeren, onder de benaming van Jagers van de 2de Classe.

8. In Plaatsen waar de Compagnien 75 Man sterk zyn, zullen twee Tambours zyn per Compagnie, en by de Jagers, boven de halve Maan Blaazers, twee Waldhoornisten, by aldien de Financiele omstandigheden zulks maar eenigzints gedogen, of zich daar toe vrywillig Liefhebbers opdoen.

9. Plaatzen of Districten alwaar minder Manschappen dan eene Compagnie gewapend zyn, zullen met eene naburige Plaats of District vereenigd worden; ten einde gezamentlyk ten minsten eene Compagnie uit te maken, doch zal by de verkiezing van Officieren of Onder Officieren der Compagnie of Divisie, zoo veel mogelyk gelet worden, dat zich by het aantal Manschappen van ieder Plaats of District, een convenabel aantal Officieren of Onder-Officieren bevinden, ten einde, zoo de omstandigheden het vorderen mogten, afzonderlyk met dezelve te kunnen ageeren.

10. Daar in de verdediging van ons Vaderland, het grootste nut kan getrokken worden, van den dienst der Artillerie en Jagers, waar toe veel onzer Landgenoten hunne genegenheid reeds hebben aan den dag gelegd, moeten de Ingezetenen ten platten Lande, en die van zoodanige Plaatsen, waar minder Manschappen dan twee Compagnien kunnen gewapend worden, zich tot een van deze twee zoo veel besluitende Wapendiensten bepalen, te meer daar derzelve oeffening geene byeentrekking van een groot aantal Manschappen vordert, en dus ten platten Lande van een dubbeld nut kan wezen.

11. De Commissie uit de Hoogst Geconstitueerde Machten in ieder Gewest, zullen een iegelyk tot Artilleristen of Jagers afdeelen, naar mate zyner geschiktheid of der Plaatzelyke omstandigheden.

12. Ten einde de schadelyke en willekeurige vermenigvuldiging der rangen voor te komen, en een vasten voet van inrichting voor de gewapende Burgermacht te bepalen, word vastgesteld, dat in Plaatzen waar minder dan tien Man gewapend zyn, dezelve door een Corporaal zullen gecommandeert worden.

	Capt.	1e Lt.	2e Lt.	Sergt. Maj.	Capt. d'Arm.	Sergt.	Corpl.	Tamb.	
Van 10 tot 14 Man	—	—	—	—	—	1	1	—	
— 15 — 24 —	—	—	—	—	—	1	2	—	
— 25 — 29 —	—	—	1	—	—	1	2	—	
— 30 — 34 —	—	—	1	—	—	1	3	—	
— 35 — 39 —	—	1	—	—	—	2	3	—	
— 40 — 49 —	—	1	—	—	—	2	4	—	
— 50 — 59 —	1	1	—	1	1	2	4	1	
— 60 — 69 —	1	1	—	1	1	2	5	1	
— 70 — 74 —	1	1	—	1	1	2	6	1	
— 75 — 79 —	1	1	1	1	1	2	6	2	
— 80 — 89 —	1	1	1	1	1	3	7	2	
— 90 — 99 —	1	1	1	1	1	4	8	2	
— 100 — 149 —	2 Comp.								
— 150 — 199 —	3 —								
— 200 — 249 —	4 —								
— 250 — 374 —	5 —								waar van een Jagers, uitmakende een half Bataillon, en gecommandeerd door 1 Major.
— 375 — 499 —	6 —								waar van 1 Grenadiers, 1 Jagers en 4 Fuseliers, uitmaakende een half Bataillon, gecommandeerd als vooren, door 1 Major.

Van

Van 500 tot 749 Man een compleet Bataillon van 10 Comp., gecommandeerd door 1 Luitenant Collonel en 1 Major.

— 750 — 999 — twee halve Bataillons, van 5 à 6 Comp. ieder, waar van 2 Jager of 2 Grenadier, en 2 Jager Comp., het eene halve Battaillon gecommandeerd door 1 Luitenant Collonel, die het opper Commando over beide heeft, en het andere door een Major.

— 1000 — 1499 — 2 Bataillons.

— 1500 — 1999 — 3 ——— uitmakende eene halve Brigade.

13. By ieder half of geheel Bataillon, zullen een of twee Veldstukken met eene halve of geheele Divisie Artilleristen gevoegd worden, ja zelfs by gewapende Burger-Corps, van maar 4 Compagnien, mits daar toe genoegzame Manschappen zyn boven het bepaalde getal, alzoo de Compagnien in geen geval minder dan 50 Man mogen bedragen.

14. Eene Compagnie Artillerie zal bestaan, uit 1. Capitein, 3. eerste Lieutenants, 3. tweede Lieutenants, 1. Adjudant, met rang van 1. of 2. Lieutenant, 3. eerste Bombardiers, 6. Bombardiers 9. Corporaals, en 90. à 120. Canonniers, waar onder 3. Tambours, en zoo mogelyk 3. Timmerlieden, 3. Smits, en 3. Wielemakers te zamen 116. à 146. Man, verdeeld in drie gelyke Divisien, van welke, (volgens Art. 5.) aan ieder Bataillon der halve Brigade, een zal geaffecteerd zyn.

15 De Staf van elke halve Brigade zal bestaan, in een Chef, of Colonel van dezelve, een Adjudant der halve Brigade, met rang van Capitein, een Tambour-Major, en daar zulks zonder bezwaar kan geschieden, uit eenige Musikanten.

16. De Bataillons Staf zal bestaan, uit een Lieutenant Colonel, of Chef van 't Bataillon, een Major, een Adjudant van 't Bataillon, met rang van eerste of tweede Lieutenant, een Doctor, of Chirurgyn-Major, met rang van Officier, een Chirurgyn, een Bataillons-Tambour, en een Geweermaker; ook zullen in Plaatsen waar meer een of twee Bataillons zich bevinden, eenige Musikanten by dezelve mogen gevoegd worden, by aldien, de Finantien zulks eenigzins gedoogen, of dat zich daar toe vrywillige Liefhebbers opdoen.

17. By elk Bataillon en half Bataillon, zal een Auditeur zyn, doch met opzicht tot zulke plaatzen, alwaar de gewapende Burgermacht geen half Bataillon bedraagt, zal een Auditeur voor een half Bataillon, uit verscheidene Districten, hier toe, door de Commissie uit de Hoogstgeconstitueerde Machten te vereenigen, worden benoemt.

18. De Burgermacht van verschillende naburige Plaatzen, zullen zich, met goedvinden van bovengemelde Commissie, ten opzichte der Exercitien en Manœuvres, tot een half of geheel Bataillon, en een halve Brigade mogen vereenigen, mits egter de onkosten daar door veroorzaakt, niet excedeeren de gene, welke, zy anders ten zelven einde plaatzelyk zouden hebben moeten maken.

19. Officieren welke by deze Exercitien, eenig meerder Commando gevoert hebben, dan het gene aan den Post, welke zy by de plaatzelyk Burgermacht bekleeden, gehecht is, zullen daar door geen meerderen rang gewinnen, maar in denzelven rang, welken zy te voren by hunne Bataillons of Compagnien gehad hebben, blyven dienen.

20. De rang der halve Brigades, in Plaatzen daar meer dan eene bestaat, als mede die der Bataillons, zal voor de eerstemaal by loting bepaald worden, en daar na jaarlyks, volgens de Nummers, welke in die loting getrokken zullen worden; welke rang, elk jaar by Nummers zal opschuiven, zoodanig, dat het Bataillon, dat het eerste jaar Nummer *een* heeft, in het volgende jaar het laatste Nummer zal hebben, enz. Dezelfde orde van afwisseling zal ook plaats hebben, met de Compagnien; wordende elk jaar gerekend, te beginnen met den eersten January.

21. De Sergeanten en Corporaals zullen blyven, onder den naam van Onder-Officier begrepen worden; de Corporaals zullen nogthans, even als andere Manschappen, in de gelederen staan.

22. In Plaatzen of Districten, waar by geheele of halve Bataillons, Jagers en Artilleristen vereenigt worden, zullen dezelve eenmaal in het jaar, voor de algemeene revistie of aanneminge, door de Opper Officieren der Compagnien, of Divisien Artillerie, uit de zoodanigen, het zy reeds gewapende of nog ongewapende Burgers, die zich vrywillig daar toe aangeven, en die zy oordeelen de meeste geschiktheid daar toe hebben, verkoren worden; doch de Grenadiers zullen hunne Medeleden zelve verkiezen, uit zoodanige Burgers, die onder de Fuselier Compagnien dienst doen, of gedaan hebben, zich vrywillig aanbieden, en de lengte hebben van vyf voet, vyf duim, Rhynlandsche maat.

23. Omtrent de Jagers der eerste Classe, Cap. 3. Art. 7. vermeld, is te observeeren, dat, daar men in dezelve eene meerdere bedrevenheid moet veronderstellen, de Opper Officieren der Compagnie naauwkeurig zullen moeten letten, dat zy by vacatures geene andere daar toe bevorderen, dan die zich in de 2de Classe, in het schieten naar het Wit, het meest hebben doen uitblinken.

24. De Cavallerie, waar het Plaatselyke Bestuur die nodig oordeelt, zal mede ingerigt moeten zyn, op den voet van die der staande Armée van het Gemeenebest.

CAPITTEL IV.

Over de Verkiezing van Officieren, Onder Officieren, Tambours Majors, Bataillons Tambours, Tambours en Hoornblazers, Auditeur, Doctor of Chirurgyns-Major, en Chirurgyns.

Art. 1. De Verkiezing van Officieren en Onder-Officieren, zal altyd geschieden, door, en uit de Leden der Gewapende Burgermacht, voor zoo verre, in de volgende Articulen deswegens niets anders bepaald is.

Voorts zullen alle openvallende Posten van Officieren en Onder Officieren, binnen of op den veertienden dag na de openvalling, moeten vervuld worden, en de gekozene binnen drie dagen na de Verkiezing de Verklaring en Belofte moeten afleggen.

2. De Officieren en Onder Officieren zullen by hunne Verkiezing, hunne gedane Verklaring en Belofte, als Leden der Gewapende Burgermacht gedaan, in handen van de Municipaliteit hunner Woonstede vernieuwen, en ten dien einde voorzien moeten zyn van een getuigschrift, door den Commandeeren Officier van de Compagnie, of, zoo 'er meer dan eene Compagnie is, van het Corps of Bataillon waar toe zy behoren, onderteekend; behelzende de verzekering, dat de Verkiezing conform aan het Reglement geschied is; welk getuigschrift, by de Verkiezing van een Commandeerend Officier, door den volgenden Officier in rang, zal moeten gegeven worden.

De vernieuwing van de Verklaring en Belofte zal echter geen plaats hebben, wanneer een Corporaal tot Sergeant, en

Lieu-

Lieutenant tot Capitein, en een Staf Officier tot hooger rang bevorderd werd.

3. De Corporaals en Sergeanten, zullen door de Leden der Compagnie verkooren worden uit het geheele Bataillon, of uit de plaatfelyke Burgermacht, by aldien aldaar minder dan een Bataillon gewapend is, doch, niemand zal tot die Posten verkiesbaar zyn, ten zy hy kan leezen en fchryven.

4. De Sergeant-Major en Capiteins d'Armes, die rang van Sergeant heeft, en tot welke Posten, zoo dezelve wel zullen waargenoomen worden, byzondere kundigheden nodig zyn, zullen door den Capitein der Compagnie benoemd worden, de eerfte, uit alle de Sergeanten of Corporaals van het Bataillon of Compagnien, en de tweede, uit alle de Leden der plaatfelyke Burgermacht.

5. De Lieutenants en Capiteins, zullen op gelyke wyze als de Corporaals en Sergeanten, uit alle de de mindere Officieren en Onder-Officieren verkoren worden; kunnende nogthans niemand, in gelyken rang, uit de eene Compagnie in de andere getrokken worden, doch, zullen by vacature, de 2de Luitenants in dezelve Compagnie, tot eerfte Lieutenant opklimmen.

6. Een Majors plaatze vacant zynde, zullen alle de Officieren en Onder Officieren van het Bataillon of half Bataillon, (de Adjudant daar onder begrepen,) als ook die van de Artillerie daar aan geättacheerd, eene Nominatie maken van drie Perfoonen, uit het geheele lighaam der plaatzelyke gewapende Macht, uit welke nominatie de gewapende Burgers en Artilleristen van het Bataillon of half Bataillon, by het welk de vacature is, een tot Major zullen verkiezen.

7. De Commandanten der Bataillons, zullen op gelyke wyze als de Majors benoemd en verkoren worden, uit de Majors en Capiteinen.

8. De Commandant of Chef der halve Brigade, zal door alle Onder-Officieren en gewapende Burgers der drie Bataillons en Compagnie Artilleristen, verkoren worden, uit een Nominatie van drie Perfoonen, door alle de Officieren der halve Brigade, en de Adjudanten, uit de Lieutenant-Colonellen en Majors der voorfz. halve Brigade, te formeeren.

9. De Adjudant der halve Brigade, zal door den Chef derzelve benoemd worden, uit alle de Opper-Officieren der halve Brigade.

10. De Adjudanten der Bataillons, zullen door de Lieutenant-Colonels benoemd worden uit de Onder Officieren van het Bataillon; en die der Artillerie Compagnien, door de Capiteins der Artillerie, uit alle de Leden der gewapende Burgermacht.

11. Het bepaalen van de wyze der Verkiezing voor de Officieren of Onder-Officieren der Cavallerie, wordt plaatfelyk overgelaaten aan de Geconftituurde Machten, die nodig oordeelen dezelve op te rechten.

12. De Verkiezingen van Officieren en Onder Officieren by de Artillerie, zullen, onder dezelve bepalingen als by de andere Corps, door de Leden der Divifie gefchieden, uit alle de Artilleristen der plaatfelyke Burgermacht; doch, zal de Capitein der Compagnie, uit hoofde van het belang van dezen Post, door de gewapende Burgers der Compagnie verkooren worden, uit eene Nominatie van drie Perfoonen, door alle de Opper- en Onder-Officieren der Compagnien, uit de geheele plaatfelyke Burgermacht te formeeren, blyvende de aanftelling van den eerften Bombardier, by ieder Divifie, aan den eerften Lieutenant derzelve, uit de overige Bombardiers der Divifie of Compagnie, op gelyke wyze als zulke by Art. 4., omtrent de Sergeant Majors gezegd is.

13. De Officieren en Onder Officieren der Artillerie, zullen by andere Wapen-Corps, tot hoogere Posten verkiesbaar zyn, doch, daarom echter voor de gedaane keuze kunnen bedanken.

[*Het vervolg in een volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 8 September 1796.

De Prefident communiceert, dat het Committé der Marine hem berigt had, dat het zelve per expresse van den Admiraal *de Winter* tyding had bekomen, dat hy met Schipper *Engelberts* van Charlestown de tyding bekomen had, dat het Esquader van den Vice-Admiraal *Braak* van Surinamen was vertrokken, en zich Meester van de BERBICE had gemaakt, als ook dat de Stad Charlestown door eene geftigte brand, voor een groot gedeelte was vernield.

Eene Misfive der Reprefentanten van Bataafsch-Braband, nopens den door hun aangeflagen verkoop der Episcopale goederen: — in handen der perfoneele Commisfie, by Decreet van 5 Aug. benoemd.

Een Request van *G. M. Fresfinel*, elucidatie vragende omtrend den tyd, wanneer zyn penfioen zoude gerekend worden te zyn ingegaan: — in handen der perfoneele Commisfie in die zaak benoemd.

Een Request van *J. B. Bicker* en *C. van der Hoop, Gysb.*, om paspoort ter vrye invoering van een Kisje met Zilverwerk: — geaccordeerd.

Een Request van *C. van der Hoeven*, *R. Hupner*, en *R. en Th. de Smeth*, tot uitvoer van Specie voor Granen: — geaccordeerd.

Een Request van *S. Baar*, en van *Fontyn en Tetroode*, tot uitvoer van Touwwerk en Zyldoek: — aan de Marine.

Een Request van *Du Tilh en Comp.* ter uitvoering van 91 Tonnen Teer naar Duinkerken: — aan de Marine.

Kantelaar rapporteert, op het voorftel van *van Loelhorst*, betreklyk het doen inleveren der Lysten van de gepenfioneerde Officieren: — befloten om te drukken en aan de orde van den dag te ftellen.

Boelluard rapporteert op het voorftel van *van Leeuwen*, tot verbod van den uitvoer van Aardappelen, dat dit verbod ftrydig zyn zou met het Reglement: — conform gedecreteerd.

Eene Commisfie uit het Committé te Lande doet rapport:

1°. Declinatoir, op het Request der Municipaliteit van Tilburg om Remisfie van Verponding: — in handen eener perfoneele Commisfie.

2. Declinatoir voor als nog op het Request van *du Ret*: — conform.

3. Favorabel op het Request van *Bageman*: — conform.

Voords wordt de Vergadering in een Committé Generaal geformeerd.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 181. *Saturdag den* 10 *September* 1796. *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

Nationaale Vergadering.

Vervolg *der Zitting van Woensdag den 7 September 1796.*

Voorzitter: J. J. Cambier.

Vervolg van 't IV. CAPITTEL, over de Organisatie der Bataafsche Gewapende Burgermacht.

Art. 14. By alle Verkiezingen, zullen de Opper- en Onder-Officieren der Compagnie of Divisie, moeten tegenwoordig zyn, en zorg draagen, dat dezelve behoorlyk en volgens het Reglement geschiede; ook zal de hoogste present geweest zynde Officier, na het afloopen derzelve, van de gedaane keuze, schriftelyk kennis geeven aan den Commandeerenden Officier van het Corps of Bataillon, ten einde het getuigschrift, by Art. 2. vermeld, daar na te kunnen inrigten.

15. De Oproeping tot het doen van een Verkiezing, zal altoos geschieden door den eersten Officier in rang, der Compagnie, of van de Divisie Artillerie, by welke de vacature is, met voorkennis van den Commandant van het Corps of Bataillon, en, van den Capitein der Artillerie, zoo 'er een is; en by aldien het geheele Bataillon of Compagnie Artillerie, moet opkomen, door den Commandeerenden Officier van gemelde Bataillon of Compagnie, met voorkennis van den Chef der halve Brigade; zullende de Manschappen daar toe ongewapend vergaderen, en de Oproeping altyd geschieden, ten minsten tweemaal vierëntwintig uuren voor den bepaalden tyd der te zamen komst.

16. By alle Nominatien en Verkiezingen, zullen de absenten genoegen moeten neemen met de keuze der presenten. De stemming zal geschieden by beslotene briefjes, op de plaats der byeenkomst, door de respective Municipaliteiten daar toe aan te wyzen, te schryven, en door ieder byzonder met zyn naam te tekenen; die niet kunnen schryven, zullen gehouden zyn, aan den eersten in rang tegenwoordig zynde Officier, den naam van den genen, dien zy benoemen, op te geven, welke Officier, op zyne gedane belofte, verpligt zal zyn, den naam van den gestemden en stemmenden Burger, daar op te stellen.

17 Alle Nominatien en Verkiezingen, zullen geschieden by meerderheid van ten minste eene stem boven de helft van het getal der Persoonen, welke by elke Nominatie of Verkiezing tegenwoordig zullen zyn; zullende, indien by de eerste stemming de verkorene, of wel een of meer der genomineerden, de volstrekte meerderheid niet voor zich mogten hebben, over een dubbeld van 't getal 't geen noch ontbreekt, uit die genen die de meeste stemmen gehad hebben, herstemd worden, en indien 'er van de zoodanigen die de meeste stemmen gehad hebben, drie of meer mochten zyn die gelyke stemmen hadden, zal het lot beslissen, over wie de herstemming zal gaan; zulks zal meede plaats hebben tusschen genomineerden en verkorenen die gelyke stemmen hebben, in welke gevallen het lot zal beslissen, wie genomineert en wie verkoren zal zyn.

18. Geen Officier of Onder-Officier, zal zyn Post mogen nederleggen, of tot een hoger verkoren zynde, daar voor bedanken, dan na dat hy alvorens de redenen daar toe aan den Raad van Administratie en Discipline, of Commissie van huishoudelyke Directie, zal open gelegd hebben, en dezelve voldoende zullen geöordeelt zyn; in het eerste geval, keert zoodanig een Burger terug in den algemeenen kring der gewapende Burgermacht, doch, in het tweede geval, blyft hy in den Post dien hy voor de Verkiezing bekleedde.

19 Zoodanige Officieren en Onder-Officieren, die tot Leden der Municipaliteit mogten verkoren worden, zullen, wanneer zy hun tyd als Municipalen hebben uitgediend, van den personeelen dienst mogen bevryd blyven, mits betalende contributie; desniettegenstaande zullen zy verkiesbaar zyn tot den Post bevorens by hun bekleed; gelyk ook tot zoodanigen hogeren Post, waar toe zy, voor dat zy Leden der Municipaliteit geworden zyn, zouden hebben kunnen worden verkoren.

20. De Verkiezing van den Auditeur zal geschieden door 21 Kiezers; door alle de Compagnien van het Corps of Arrondissement waar toe hy behoort, uit hun midden daar toe te benoemen; wordende de verdeling van 't aantal Kiezers, 't geen ieder Compagnie moet fourneeren, huishoudelyk gelaten aan de Raden van Administratie en Discipline; de Auditeur zal de Verklaring en Belofte afleggen in handen van de Commissie uit de Hoogst Geconstitueerde Machten, of derzelver Gemachtigden.

21. De Doctor, of Chirurgyn-Major, als ook de Chirurgyn, welke laatste onder directe order van den eersten zal staan, zullen, by meerderheid der Officieren van het Bataillon, tot dien Post special worden verzogt; zy zullen by alle Vuuringen en Bataillons Exercitien tegenwoordig moeten zyn; en, in gevalle van ongelukken by de Exercitien, voor hun-

hunne geleverde Medicamenten, ten laste der plaatzelyke Kasse, en ter taxatie van den Raad van Administratie en Discipline, mogen declareeren.

22. Aan de Officieren der gewapende Burgermacht, zullen derzelver Brevetten, of Actens van Aanstelling, kost- en schadeloos, op de aanschryving der respective Municipaliteiten, uitgeleverd worden; in gelyke voegen, als, ten opzigte van die by de staande Armée van de Republiek dienende, plaats heeft.

23. De Tambour-Major zal aangesteld worden door den Chef der halve Brigade en Commandanten der Batallons, uit alle de Batallons-Tambours en Tambours der halve Brigade, mits daar toe de nodige bekwaamheden hebbende.

24. De Batallons-Tambours, zullen door den Commandant van het Batallion, uit de Tambours van het zelve, verkoren worden; doch, ieder aan hunne Compagnie geättacheerd blyven, en daar by dienst doen.

25. De Tambours en Hoornblazers, zullen door de respective Officieren van de Compagnie verkoren worden, na alvorens door deskundigen geëxamineerd en goedgekeurd te zyn.

CAPITTEL. V.

Over het Bestuur der Gewapende Burgermacht.

Art. 1. Het Opperbestuur en algemeene Directie over de Burgerwapening, zal, in ieder Gewest, aan eene Commissie, van zeven Leden, door de Hoogst Geconstitueerde Machten, uit hun midden, of buiten hun, daar toe te benoemen, worden toevertrouwd; welke inzonderheid zal zorg dragen, dat dit Reglement overal in volle kragt worde gehandhaaft, en aan deszelfs inhoud worde voldaan; ten dien einde zal zy gehouden wezen, kennis te neemen van het geene by de respective Gewapende Burger Corps mogt voorvallen, en zullen de Raaden van Administratie en Discipline, de Commissie van Huishoudelyke Directie, de Commandeerende Officieren en Auditeuren, gehouden zyn, des gerequireerd wordende, de nodige ouvertures en berigt te geven.

2. Deze Commissien zullen, wanneer zy eenige zwarigheden ontmoeten, of eenige hoog nodige veranderingen in het Reglement, vermeenen te moeten voordragen, zich ten dien einde aan de Nationaale Vergadering adresseeren, die daar omtrent zal handelen, zoo als zy ten nutte der algemeene Burgerwapening, zal oordeelen te behoren.

3. De byzondere Directie der gewapende Burger-Corps, bepaald zich tot de huishoudelyke belangens van ieder plaatzelyke Burgermacht; waar onder begreepen zyn:

1. De Administratie der Eigendommen en der Finantien, het opzicht over de Wapenen en Ammunitie, het invorderen van Boetens, en was dies meer is, en
2. Het bewaren der Subordinatie en Discipline, en het infligeeren van zoodanige pœnaliteiten aan de Overtreeders, als door de Wetten bepaald zyn; wordende, alles wat betrekking heeft tot Militaire schikkingen, en den dienst onder de Wapenen, aan de Commandeerende Officieren overgelaten.

4. In Plaatzen waar een half Bataillon en meer gewapende Burgers zyn, worden deze belangens geadministreert door Raden van Administratie en Discipline; doch, in Plaatzen waar minder dan een half Bataillon gewapend is, word het eerste gedeelte derzelve plaatzelyk bestiert door Commissien van Huishoudelyke Directie, en het tweede gedeelte, of Justicieele, door Raaden van Discipline, over den omvang van eenige Plaatzen of Districten, ten dien einde tot een bekwaam getal, van ten minsten vyf, zes, of meer Compagnien, door de Commissie van Opperdirectie te vereenigen.

5. In ieder Plaats, alwaar een geheel of half Bataillon, of wel twee halve Bataillons zich bevinden, zal een zoodanige Raad van Administratie en Discipline benoemd worden; ook zal in Plaatzen, waar twee, drie, of meer Bataillons zyn, insgelyks maar één diergelyk lighaam bestaan, doch, kan het getal der Leden, indien de werkzaamheden zulks vereisschen, als dan met een derde vermeerdert worden.

6. In Plaatzen, alwaar twee, drie, of meer halve Brigades zyn, word het Huishoudelyk overgelaten, de Directie der Gewapende Burgermagt, aan twee, drie, of meer Raden van Administratie en Discipline op te dragen, of wel dezelve op één te vereënigen, mits dat by deszelfs zamenstelling, de proportien, tusschen de verschillende rangen der Burgers, Art. 7. bepaald, behoorlyk worden in acht genomen.

7. De Raden van Administratie en Discipline, zullen, by een half Bataillon, bestaan uit den Major; by een Bataillon, uit een Lieutenant Collonel, of Major; en voor twee, drie, of meer Bataillons, uit een Lieutenant Colonel en een Major; wyders uit de volgende Leden, welke, in zoodanige arrondissementen, die uit verscheide enkele Compagnien zyn zamen gesteld, en dus geen Staf Officier hebben, alleen den Raad van Discipline zullen uitmaken; als:

Twee Capiteins, twee eerste Lieutenants, twee tweede Lieutenants; (zoo de Compagnien 75 Man sterk zyn) twee Sergeants, twee Corporaals, twee gewapende Burgers; voor twee of drie Bataillons, komt, zoo het nodig geöordeelt word, uit ieder rang een Lid meer.

8. Jaarlyks, en wel kort na de generale aanneminge, of registratie, kunnende de precisse tyd plaatzelyk bepaald worden, zullen de Raden van Administratie en Discipline, gedeeltelyk vernieuwd worden; — by een Bataillon, zal een der Staf Officieren door den anderen vervangen worden; doch, in Plaatzen waar twee of drie Bataillons zyn, en dus een Lieutenant-Colonel en een Major, Leden van den Raad zyn, zal een derzelve, met een ander van gelyken rang, ter keuze der gezamentlyke Staf Officieren, verwisselen: voorts zullen te gelyker tyd, een derde der overige Leden, zoo na mogelyk, een van ieder rang, afgaan, en door een gelyk getal van denzelven rang opgevolgd worden; de benoeming dezer nieuwe Leden, zal beurtlings door de Compagnien, (eene Divisie Artillerie voor een Compagnie gerekend) geschieden, volgens een, voor een ieder Corps, of Arrondissement, te formeeren rooster, en zal door het lot de orde van het afgaan der Leden worden beslist, zoo als ook de orde der Compagnien, in het doen der keuze.

9. In Plaatzen daar een halve Brigade bestaat, zal de Chef derzelver altyd de vrye toegang hebben tot den Raad van Administratie en Discipline, doch daar in alleen mogen adviseeren en vry zyn van boetens.

10. In deze Raad van Administratie en Discipline, zal niemand beneden de vyf en twintig jaren als Lid toegelaten worden, of mogen bedanken, ten zy om wettige redenen, die by den Raad van Administratie en Discipline, voldoende zullen geoordeeld worden.

11. Tot Voorzitter en deszelfs Plaatsvervanger, zullen ieder Jaar, na de verandering van den Raad, 2 Leden, by beslooten briefjes, verkoren worden, zullende de afgetreden het volgende jaar niet wederom verkiesbaar zyn.

12. De Voorzitter zal in het adviseeren, het eerst het gevoelen vragen van den Chef der halve Brigade, zoo hy present is, daar na dat der aanwezige Staf-Officieren; vervolgens het

het zyne uitbrengen, en eindelyk dat der overige Leden, welkers zitplaatzen alle 3 maanden door het lot zullen bepaald worden, innemen.

13. De Raden van Administratie en Discipline, zullen eenmaal 's maands, op een dag dien zy zelfs bepalen kunnen, derzelver gewone Vergadering houden; en wyders zoo dikmaals buiten gewoon vergaderen, als de Chef der halve Brigade, of Commandant van het Bataillon, zulks begeeren, of hunne werkzaamheden, ter beoordeling van den Voorzitter, het vereisschen; zynde deze daarenboven ook gehouden, wanneer 3 Leden van den Raad het vorderen, buitengewoon Vergadering te beleggen, mits zy aan den Voorzitter de redenen opgeven, die hun daar toe bewegen, en hy dezelve gewigtig genoeg oordeelt, 't geen aan zyne beslissing en verantwoording word overgelaten. Eene behoorlyke Vergaderkamer zal daar toe aangewezen worden door de Plaatzelyke Regeering; en ieder Raad van Administratie, zal, voor Vuur en Licht, en verdere noodwendigheden, genieten, zoodanige somma, als door de Commissie uit de Hoogstgeconstitueerde Machten, nader zal bepaald worden.

14. Alle de Leden van den Raad zullen gehouden zyn te compareeren, op verbeurte van zoodanige boetens, en onder zoodanige clausulen, als zy ieder in den haaren plaatzelyk zullen bepalen.

15. Deze boetens zullen door den Secretaris aangetekend, en by de eers komende Vergadering ook door hem ingevorderd moeten worden, terwyl over dezelve, elk half jaar, door de meerderheid der Leden van den Raad, naar hun goedvinden zal gedisponeerd worden.

16. Een der Leden, gedurende zyn lidmaatschap in de Commissie, tot hoogeren rang opklimmende, zal het lopende Jaar zyn plaats en zitting blyven behouden, en wanneer zulks in het eerste of tweede Jaar van zyn lidmaatschap voorvalt, zal hy door een Burger, van denzelfden rang, voor het nog overige Jaar of Jaren vervangen worden.

17. De Penningen, welke onder Administratie der Raden van Administratie en Commissie van Huishoudelyke Directie zyn, zullen in een Kist, met drie differente sloten, onder toeverzigt en verantwoording van drie Commissarissen van Finantie, (daar toe by de Leden te benoemen) bewaard worden, en zal ieder van hen daar van een byzondere sleutel hebben. Deze Commissarissen zullen met adsistentie van den Secretaris, de nodige uitgaven doen, de inkomende Penningen ontfangen, en daar van alle Jaren, voor de aanstelling der nieuwe Leden, rekening doen.

18. Elk Jaar, voor de verkiezing van nieuwe Leden, zal de Raad van Administratie en Discipline hunne rekening en verantwoording, na dat dezelve 3 dagen voor een ieder ter visie zal voorgelegen hebben, ter approbatie overzenden aan de Commissie van wegens de Hoogst geconstitueerde Machten, met het opperbestuur van alles wat de Gewapende Burgermacht betreft, gelast; aan welke Commissie de remarques, die op gemelde rekening mogten vallen, schriftelyk zullen moeten overgezonden worden.

19. In Plaatzen of Districten alwaar minder dan een half Bataillon gewapend is, zullen de Opper Officieren der Compagnie of Compagnien, nevens een gelyk getal Onder Officieren of Burgers, jaarlyks door iedere Compagnie uit hun midden te benoemen, de Directie hebben over de Huishoudelyke zaken en Financie; en daar omtrent zich gedragen aan alles, 't geen ten opzichte der Raaden van Administratie en discipline, by Art. 14, 15, 16, 17 en 18 gestatueerd is.

20. De Leden van deze Commissie, moeten 20 jaren oud zyn; een Officier dezen ouderdom noch niet bereikt hebbende, zal door een Onder Officier of Burger, ter keuze der Compagnie, zoo lang vervangen worden.

21. Deze Huishoudelyke Commissie van Directie, zal zoo dikmaals vergaderen als de eerste of oudste Officier in rang, die in dezelve zal presideeren, zulks volstrekt nodig zal oordeelen, of drie andere Leden zulks onder dezelve bepaling, als by Art. 13. vermeld, zullen verzoeken, op zoodanige boetens als zy onderling zullen vaststellen, en zal de Municipaliteit der Plaatze of District, hun een geschikt vertrek, tot het houden hunner Vergadering aanwyzen.

22. Plaatzen of Districten, welke zich volgens het 18 Articul van het 3. Hoofdstuk, ten opzigte der Exercitien, tot een grooter Lichaam vereenigt hebben, kunnen door het benoemen eener gecombineerde Commissie, uit hunne respective Raaden van Administratie en Discipline, of Commissien van Huishoudelyke Directie, hunne gemeenschappelyke belangens regelen, met betrekking tot al het geene, wat tot verrigting dezer gecombineerde Exercitien vereischt word.

23. Behalven de reekening by Articul 17. vermeld, zullen de Raaden van Administratie en Discipline, en de Commissie van Huishoudelyke Directie, gelyktydig met die reekening aan de Commissie tot het Opperbestuur overzenden, eene zoo veel mogelyk specifique en gedetailleerde begrooting van alle de kosten, die voor het volgende jaar, voor het Bataillon, Compagnien of plaatselyke Burgermacht, zullen moeten gemaakt worden, ten einde, dezelve geëxamineerd en geäpprobeerd zynde, de contributien over dat jaar, daar naar kunnen ingerigt, en over de contribuabelen verdeeld worden.

Instructie van den Auditeur der Gewapende Burgermacht.

Art. 1. Het Ampt van den Auditeur der Gewapende Burgermacht zal zyn, naauwkeurig te letten, dat alle Articulen van dit Reglement na behooren worden geöbserveerd; en alle boetens en bekeuringen ingevorderd tegens alle nalatigen of kwaadwilligen, zyne klagten, by den Raad van Administratie en Discipline, in te brengen, en te zorgen, dat de condemnatien behoorlyk geëxecuteerd worden.

2. Ten dien einde zal hy, daar toe verzogt wordende, in alle Vergaderingen tegenwoordig moeten zyn.

3. De Auditeur, zal na bekoome qualificatie van den Raad, niet ten zynen profyte, maar ten voordeele dier Casse, waar over den Raad het Bestuur heeft, ageeren, en van alles aan dezelve verantwoording doen; doch daar en tegen zullen zoodanige gemaakte verschotten, welke hy niet van elders kan te rug krygen, aan hem uit gemelde Kasse, ter taxatie en moderatie van meergemelde Raad van Administratie en Discipline, gerestitueerd en goedgedaan worden.

4. De Raad van Administratie en Discipline, zal, van de aanstelling des Auditeurs, (na deszelfs beëediging) aan de respective Municipaliteiten, in het Arrondissement van derzelver Bataillon kennis geeven.

5. Hy zal des begeerende, zodanig salaris genieten, als de Raad met hem zal overeen komen.

6. Hy zal deeze hem voorgeschreeven pligten, ter nakoming, onderteekenen, en zulks bekragtigen met de volgende belofte.

Ik beloof de pligten my by het Reglement voorgeschreeven, in alle derzelver deelen naauwkeurig te zullen volbrengen.

DAT BELOOVE IK.

De Auditeur zal geen Dienst onder de Wapenen kunnen doen, doch in rang volgen naast den Major.

Instructie voor den Secretaris.

Art. 1. Door de Raad van Administratie en Discipline, zal een Secretaris, tot haare assistentie worden aangesteld.

2. De Secretaris zal behoorlyke aanteekening moeten houden, van alle de handelingen van den Raad van Administratie en Discipline, alle Berichten en Memorien opstellen, en in orde schryven, Copien, Extracten van Resolutien, of andere stukken, maken of authentiseeren, en voorts alles stellen of schryven, wat tot den Dienst der Gewapende Burgermacht zal noodig zyn, en hem van wegen den Raad zal worden geordonneerd.

3. Ook zal hy alle de Boeken, Papieren, Charters en Documenten, aan den Raad van Administratie en Discipline, of e wel aan het Lichaam der Gewapende Burgermacht behoorende, in een wel geslooten Kist of Kast, moeten bewaaren, en van dezelve maaken eene naauwkeurige Inventaris, volgens welke, by overlyden of afstand van zyn Post, dezelve aan zyn opvolger zullen moeten worden overgeleeverd.

4. Hy zal geene stukken ten gebruike moogen geeven, dan aan de Leeden van den Raad, welke verpligt zullen zyn een behoorlyk, met naam en dagteekening voorzien, handschrift te geeven, het welk in de plaats van het geleende stuk zal gelegd, en niet dan tegen restitutie terug gegeeven worden; blyvende het aan hen overgelaaten, onder elkander zodanige bepaalingen te maaken, dat niemand een stuk langer onder zich houde dan vastgesteld is, als zy zullen goedvinden.

5. Hy zal alle Vergaderingen moeten bywoonen, doch by ziekte of wettige verhindering belet zynde, zal één uit den Raad, by meerderheid verkoren zynde, voor dien tyd zyn Post mo ten waarnemen.

6. De Secretaris zal zorgen, dat in elke Vergadering de vorige Notulen geëxtendeerd ter Tafel komen, ten zy by daar toe, door bykomende omstandigheden, buiten staat ware; welke redenen ter beoordeeling van de Leden zullen staan.

7. Hy zal, des gerequireerd zynde, zyn advis moeten geven.

8. Hem zal zoodanige Salaris worden toegelegd, als de Raad zal bepalen, en met hem overeenkomen, zonder dat hy eenige voordeelen daar boven zal mogen genieten, zullende hy mede, des begeerende, van alle diensten onder de wapenen vry gesteld zyn.

9. Hy zal deze zyne Instructie, ter nakoming, onderteekenen, en in handen van den Raad van Administratie en Discipline afleggen, de volgende belofte.

Ik belof de pligten, my in het Reglement voorgeschreeven, naauwkeurig te zullen volbrengen; en inzonderheid de geheimhouding van alles, wat my in myn qualiteit, als zoodanig word toevertrouwd.

DAT BELOOVE IK.

CAPITTEL VI.

Over de manier van Procederen.

Art. 1. De Raad van Discipline, 't zy dezelve met de Administratie gecombineert, 't zy ze daar van afgezondert is, zal oordeelen over pligtverzuim, fouten en misdryven, van de Leden der gewapende Burgermacht; gelyk mede over geschillen, tusschen twee of meer Leden der gewapende Burgermacht, dewelke door de Officieren der Compagnie, of Commandant van 't Corps, niet hebben kunnen worden bygelegt, mits 't een en ander den Burgerlyken Wapendienst betreffe, en anders niet.

2. Onder dit prætext, zullen dus geene zaken, aan de Cognitie en Judicature van den gewonen Rechter onderworpen, daar aan mogen worden onttrokken, en den Raad van Discipline, zal zich daar mede niet inlaten; noch ook door eene decisie, den gewoonen Rechter in de Cognitie en Judicature van 't geen hem betreft, kunnen verhinderen.

3. De straffen, waar in den Raad van Discipline zal condemneeren, zullen zich dus ook niet verder dan tot de cassatie uit den Burgerlyken Wapendienst uitstrekken, zelfs met infamie; doch, onder bepaling hier onder vermeld.

4. De wyze van Onderzoeken en Vonnissen, by den Raad van Discipline, en by de Rechters, in cas d'appel, hier na genoemt, zal kort zyn, zonder figure van procès; en zullen daar geen practisyns worden toegelaten.

5. Van alle Boeten, waar in iemand komt te vervallen, zal behoorlyke aanteekening worden gehouden, door den oudsten præsenten Onder Officier der Compagnie, waar toe de Boetschuldige behoort; doch, wat de persoonen aangaat, die niet tot eene Compagnie behooren, zal zulks geschieden door iemand, door den Raad van Discipline daar toe te benoemen.

6. De gezegde Persoonen, zullen de Boetschuldigen aan den Auditeur moeten opgeven; en deze zal de Boeten, door een Tambour, of door een ander, daar toe door hem schriftelyk te qualificeeren, doen afvragen.

7. Ingevalle iemand weigerd de Boete te betalen, zal hy deswegens voor den Raad van Discipline worden geciteert.

8. Deze Citatie, door een Tambour, of ander geschikt Persoon, daar toe te benoemen, te doen, zal, in cas van non comparitie, tot driemaalen toe worden herhaald; wel verstaande, dat tusschen de Citatie en 't termyn van Comparitie, ten minsten tweemalen vierentwintig uuren, en tusschen ieder termyn, ten minsten agt dagen, zullen moeten verloopen.

9. Na driemalige absentie, zonder wettige redenen, als Ziekte of diergelyke, ter beoordeeling van den Raad van Discipline, mits eene wettige Citatie vooraf gaa, zal niemand tot verhoor worden toegelaten, maar in allen gevalle sententie volgen.

10. Ook zal de Raad van Discipline, zoo iemand zich, by herhaling, aan een 't zelve en pligtverzuim schuldig maakt, de Boete kunnen verdubbelen; of ie zoodanige andere zwaardere straffen kunnen opleggen, als bykomende verzwarende omstandigheden zullen vereisschen.

11. De Raad van Discipline, zal den genen, dewelke in eene of andere straffe is gecondemneert, mede in de kosten moeten condemneeren, ten ware zy, om moverende redenen, anders mogten disponeeren; doch zal geen salaris door den Auditeur mogen worden in rekening gebragt.

12. Ingevalle van vryspreking, zullen de kosten aan den geïalangeerden, uit de algemeene Cas worden gerambourseerd; doch, zal de Raad van Discipline den Auditeur, naar gelegendheid der zaake, ook in de kosten mogen condemneeren.

13. De Sententien door den Raad van Discipline, waar by iemand, in cas van absentie, of na verhoor, is gecondemneerd, mits dezelve tot eene Boete, niet excedeerende de somme van vyftien Guldens, tendeerende, of tot eene simpele suspensie, voor eenigen tyd, zullen niet aan eenig appel des gecondemneerden onderhevig weezen.

14. Ook zal eene Sententie, over een geschil tusschen twee of meer Leden der gewapende Burgermacht, geen appel onderhevig zyn.

15. De

15. De Sententien zullen door den Raad van Discipline, en wel ter instantie van den Auditeur, in cas van straffe, ter executie gelegt worden; en, in cas van Boete, door den Tambour-Major, of een der Tambours, by wege van pandhaling.

16. Ingevalle zulks by parate pandhaling niet kan geschieden, zal den Auditeur deswegens de welmening van zien Raad van Administratie vragen, dewelke de middelen, ter executie van de Sententie, zal in 't werk stellen, en zich ten dien einde, voor zoo verre noodig, by den gewoonen Rechter moeten adresseeren, om aan dezelve daar in de behulpzame hand te bieden.

17. By aldien de Boete, waar in iemand is gecondemneert, meerder beloopt, dan de somme van vyftien Guldens, ofte ook wel zwaarder straffe, de suspensie voor een tyd uitgesloten, by Sententie is gedecreteert, zal 't aan den gecondemneerden vry staan, daar van te appelleeren, ingevalle hy zich by dat Vonnis bezwaart acht.

18. Zo zal ook den Auditeur mogen appelleeren, wanneer hy zich by de Sententie bezwaart acht, en vermeent, dat iemand met zwaarder straffe dan Boete, of suspensie voor een tyd, had moeten worden gestraft.

19. De Appellant zal binnen drie dagen Copie van 't Vonnis moeten verzoeken: en dezelve bekomen hebbende, binnen tien dagen daar aan volgende, kennis moeten geven aan den Chef der Brigade, of Commandant van 't Corps, waar toe de gecondemneerde behoort, dat hy daar van appelleert; en zal hy, die in een Boete is gecondemneert, tessens de Boete by den zelven inwendig dien tyd moeten namptiseeren, en zal hier van kennis moeten worden gegeven, door den Chef der halve Brigade, of Commandant van 't Corps, aan den Raad van Discipline, die dit zal communiceeren, aan hem, tegen wien is geappelleert.

20. De Chef der halve Brigade, of Commandant van 't Corps, zal order stellen, dat uit ieder Compagnie van 't Corps, waar toe de gecalangeerde behoort, de Devisie Artilleristen mede daar onder begreepen, door de Leden van ieder Compagnie drie worden gekoozen, te weten; een Officier, een Onder Officier, en een gewapend Schutter.

21. De Lyst der gekoorene, die zich niet zullen mogen onttrekken, zal aan den Raad van Discipline worden overgezonden, dewelke, ten omstaan van de partyen, of derzelver Gemagtigden, door 't lot, dit getal gekorene zal reduceeren op dertien, zonder onderscheid van rangen.

22. Onder die dertien zal niemand mogen weezen, die aan een van de partyen, tot den vierden graad ingesloten, door Bloedverwantschap, of Zwagerschap, bestaat: zulk een zal niet in de loting mogen komen.

23. Ook zullen geen twee, of meer Persoonen, van de dertien, zoo na mogen bestaan; dit by toeval gebeurende, zal door 't lot worden beslist wie uit zal vallen, en een ander, door 't lot, in des uitgevallen plaats worden gekozen.

24. Deze dertien, zullen in cas d'appel oordeelen; op de oude en nieuwe bewyzen die mogten worden bygebragt, regt doen, en de zaak finaal termineeren.

25. Gedurende 't appel, zal de zaak in staate worden gelaten.

26. De executie der Sententie zal geschieden door den Raad van Discipline, die 't eerste Vonnis heeft gewezen.

27. Opzigtelyk de kosten heeft 't zelve plaats, als Art. 11. en 12. is gemeld: doch, de Auditeur hebbende geappelleert; en de eerste sententie zynde geconfirmeert, zal de kosten zelfs moeten betalen.

28. De Boeten zullen komen ten voordeele van de algemeene cas, van dat Corps, waar toe de gecondemneerde behoort.

29. De Raad van Discipline, ofte de Rechtbank van dertien Rechters, iemand met infamie hebbende gecasseert, uit hoofde van den aart van 't delict, ofte van omstandigheden van personen en zaken, zal zoodanig Vonnis, voor zoo verre 't de clausule van infamie behelst, aan den ordinairen Rechter, waar onder de gecondemneerde behoort, worden gezonden ten fine van approbatie.

30. Deze Sententie zal, met opzigt tot de infamie, geen effect sorteeren, ten zy zulks by den evengemelden Rechter is geapprobeert.

CAPITTEL VII.

Over de Contributien en de algemeene Kasse.

Art. 1. Alle die geenen welke na hunne vyf en vyftig jarigen ouderdom van den personeelen dienst begeren bevryd te zyn, en hun afscheid erlangen, gelyk mede de geene welke van dezelven zoo vrygesteld als uitgesloten zyn, zullen gehouden wezen contributie te betalen, tot goedmaking der onkosten op de Exercitien, Administratie en onderhoud der gewapende Burgermacht moetende vallen, voor zoo verre zy by het eerste Hoofdstuk daar van niet zyn vrygelaten, wel verstaande dat jonge Lieden beneden de 18. jaren geene contributie zullen betalen.

2. Weduwen en Vrysters, eigen Huishouding, en geen Bloedverwant, Huisgenoot zynde, onder de gewapende Burgermacht hebbende, zullen insgelyks contributie betalen.

3. De bepaling dezer contributie zal, na dat de begroting der onkosten, volgens Art. 23. van het 5de Hoofdstuk zal geëxamineerd en geäpprobeerd zyn, geschieden door de Commissien uit de Hoogstgeconstitueerde Machten in ieder Gewest, of derzelver Gemachtigden, na alvorens daar over ingenomen te hebben de consideratien van de plaatzelyke Regeering of Municipaliteit en Raad van Administratie en Discipline, of Commissien van Huishoudelyke Directie, telkens voor een Jaar.

4. Deze Commissien zullen zoo veel mogelyk eene vaste cynosure omtrent het quantum der Contributie, de evenredige verdeeling derzelve, na een ieders vermogen, de wyze van heffing en de termynen van betaling, vast stellen; en zorgen, dat de invordering, welke aan de Raden van Administratie en Discipline gedemandeerd word, promptelyk, en met de daar toe geschikte executorialen kan geschieden, ten einde omslagtige procedures voor te komen.

5. Ook zullen alle Crimineele Officieren geädjungeerd worden, tegens de geenen die zich feitelyk tegens eenige Invordering of executie zouden verzetten of weigeren dezelve te doen ter uitvoer brengen, naar bevind van zaken te procedeeren.

6. In het uitschryven der Contributien, zal mede zoo veel mogelyk gelet worden, dat eene behoorlyke evenredigheid worde in acht genomen, tusschen de zoodanige die in den bloei hunnes levens, het meest voor den Wapenhandel geschikt, doch om redenen by Cap. 2. vermeld, van denzelven zyn uitgesloten of vrygesteld, en de zulken, die uit hoofde van ziekte, lighaamsgebrek, of zeer hoogen ouderdom, geen personeelen dienst kunnen presteeren; en voorts ook de zodanigen, die zich van hunne verplichting aan het Vaderland, na behooren gekweeten hebbende, van denzelven ontslagen zyn, zo als ook Weduwen en Vrysters; alle welke op eene mindere Contributie moeten gesteld worden, dan zy

 an-

anders, volgens hunnen staat en omstandigheden, indien zy tot den Dienst bevoegd of verpligt waaren, zouden verschuldigd zyn.

7. In Plaatsen of Districten alwaar geene Gewapende Burgermacht bestaat, zal de invordering der Contributie geschieden, door of van wegen de Commissie uit de Hoogst Geconstitueerde Machten, met de zorg over de Burger-Wapening gelast, het provenu derzelve, zo wel als dat van Plaatsen, waar, uit hoofde van het aantal Contribuanten, de Contributien meerder bedraagen, dan volgens de geärresteerde begrooting tot het onderhoud der Plaatselyke Burgermacht nodig is, zal gestort worden in de algemeene Casse, by het volgende Articul vermeld.

8. Ten einde zoo veel mogelyk te gemoet te koomen en soulaas toe te brengen aan die Plaatsen, alwaar uit hoofde van den loffelyken yver en Vaderlandlievende denkwyze der Ingezeetenen, de Wapening algemeen is, en de Contributien dus niet toereikende kunnen zyn om de onkosten te draagen, zal van Landsweze aan de Commissien, met het opzigt over het Bestier der Gewapende Burgermacht, in ieder Gewest, jaarlyks voor ieder Gewapend Burger, tot goedmaking der onkosten, gefourneerd worden eene somma van drie guldens, welke somma, nevens de Penningen van zulke Plaatsen, als onder het voorig Articul vermeld zyn, in een Cas zullen gestort worden, van welke de directie onder behoorlyke precautien en verantwoording aan meergemelde Commissie zal toevertrouwd worden.

Uit deeze Cas zullen de noodige subsidien verleend worden, aan die Raaden van Administratie en Commissien van Huishoudelyke Directie, welke in hunne Plaatsen of Districten geen genoegzaam aantal Contribuanten hebben, om, zonder dezelve boven maate te belasten, de onkosten op het onderhoud der Plaatselyke Gewapende Burgermacht, op eene zuinige en naauwkeurige wyze geadministreerd wordende, over dezelve te kunnen omslaan; wyders, zullen uit deeze Casse voldaan worden, de aankoop en het onderhoud der Paarden voor de Chefs der Brigades en hunne Adjudanten, ter taxatie van de Commissie, naar maate van de duurte des voeders, in ieder Gewest, en voor zoo verre zy doen blyken, dat zy die Paarden daadelyk by de Exercitien gebruiken, als meede de huur van de Paarden voor de Artillerie, in Plaatsen en gelegenheden waar dezelve volstrektelyk vereischt worden.

CAPITTEL VIII.

Over de Subordinatie en Discipline in het algemeen, en eenige plichten in het byzonder.

Art. 1. De pligten en functien van de Leden der Gewapende Burgermacht, voornamentlyk bestaande in de bewaaring der openbaare rust, de verzekering der algemeene veiligheid, het doen gehoorzaamen en eerbiedigen der Wetten, en de afwering en verydeling van alle aanslagen tegen het welzyn en de vryheid van het Gemeenebest, zoo als by het 1ste Articul van het 1ste Hoofdstuk reeds gezegd is, moeten zy alle ter bereiking van deeze groote en heilzaame oogmerken hunne Onder-Officieren en Officieren, en deeze wederom hunne hoogere Officieren, in alles wat den Dienst betreft, stiptelyk en zonder eenige tegenspraak gehoorzaamen, en eene behoorlyke Subordinatie, gedurende den Dienst, in acht neemen; zonder welke subordinatie of ondergeschiktheid van den minderen aan den meerderen, geene Gewapende Macht op eene geregelde wyze kan bestierd worden, of aan haare bestemming naar behooren voldoen.

2. De Subordinatie heeft echter geen plaats, dan, zoo lange men onder de Wapenen of in actueelen Dienst is; de Dienst geëindigt zynde, keert een ieder weder in den algemeenen kring der Burgeren.

3. Een ieder dus, die door zyne Medeburgers tot eenigen rang bevorderd is, zal zich gedragen als een Burger, die het bevel voert over Burgers; doch daar en tegen, zullen ook de minderen zich zorgvuldig wagten, hunne meerderen onbehoorlyk toe te spreken, of te bejegenen, veel min te behandelen; een diergelyk gedrag zal door den Raad van Administratie en Discipline met geldboetens, suspensie, degradatie of cassatie gecorrigeerd, ja, des noods door den Burgerlyken Rechter, naar bevind van zaken, gestraft worden.

4. Een Officier door zynen hogeren Officier of door de Geconstitueerde Machten tot eenigen dienst onder de Wapenen geordonneerd zynde, is verpligt te gehoorzamen, maar het staat hem vry eene schriftelyke ordre te vragen, aangezien de verantwoording altoos blyft voor de geene, die de ordres gegeven hebben.

5. Wettig gewapende Burgers, vermogen zich niet gewapender hand te verzamelen, dan op de ordres van hunne Officieren; welke, buiten de gevallen, waar in zy door algemeene of byzondere plaatzelyke Reglementen daar toe bevoegd zyn, dezelve niet zullen vermogen te geven, dan op authorisatie of order der Geconstitueerde Machten.

6. Geen Officier der gewapende Burgermacht zal in gewoone tyden tot den dagelykschen dienst scherpe Patroonen mogen doen uitdeelen; zulks zal alleen geschieden, wanneer men eenige tumultueuse bewegingen of andere zwarigheden vreest, en dan nog op ordre van den commandeerende Officier der Burgermacht, die in dezen communicatief met het plaatzelyk Bestuur zal moeten handelen. In buitengewone en onvoorziene gevallen echter, wanneer geen tyd overig is om rapport te doen, of orders te vragen, word dit aan het oordeel van den commandeerenden Officier overgelaten, die in alle gevallen voor zyne te gevene orders verantwoordelyk zal zyn.

7. De Officieren en Onder-Officieren zullen gehouden zyn, wanneer zy een of meer nagten uit de plaats hunner wooning meenen te gaan, daar van schriftelyk kennis te geven: de Onder-Officieren aan de Capiteins hunner Compagnien, de Luitenants aan den Capitein, en den Commandant van het Bataillon, de Capiteinen en Majors alleen aan den Commandant, en deze aan den Chef der halve Brigade en commandeerenden Officier der gewapende Burgermacht, welke meede zich niet zal mogen verwyderen, zonder alvorens de Municipaliteit daar van in Persoon of schriftelyk verwittigd, en het commando, aan de hem in rang volgende Officier, overgegeven te hebben, met aanwyzing van de benodigdheden die gedurende zyn afwezen kunnen vereischt worden; 't geen meede door alle Officieren die eenig commando voeren, moet geobserveerd worden.

8. Daar de dronkenschap allerschandelykst is voor een gewapend Burger, en dikwils gelegenheid geeft tot de grootste ongeregeldheden en wanorders, zullen alle de Leden der gewapende Burgermacht van wat rang zy ook wezen mogen, die zich gedurende den Dienst hier aan schuldig maken, terstond naar huis gezonden of gebragt worden; en voor de eerste keer vervallen in een boete van drie Guldens; voor de tweede maal in eene van zes Guldens, nevens eene Waarschuwinge en correctie voor den Raad van Administratie en Discipline; en voor de derde maal uit den Burgerlyken Dienst onder de Wapenen gecasseerd worden, behoudens zwaardere straffen door den Burgerlyken Rechter, zoo de Schuldigen zich ergens

gens in mogten vergrepen hebben.

9. Alle de Leden der Gewapende Burgermacht, van wat rang zy ook wezen mogen, zullen de hun opgedragen Diensten, Wachten of Posten, naar behooren moeten waarneemen en betrekken; by tegenspraak of weigering, en by verlaating van eenige toevertrouwde Wacht of Post, zullen de schuldigen door den commandeerenden Officier, met agterlating hunner Wapenen, naar huis gezonden worden, en door den Raad van Administratie en Discipline, die alle ongehoorzaamheid en verwaarlozing van den dienst ten sterksten zal tegengaan, met geld boetens, opschorting in den dienst, degradatie, ja cassatie gestraft worden; doch zoo de fouten van dien aart waren, dat dezelve eene zwaardere correctie verdienden, zal het geval ter kennisse van den gewonen Rechter gebragt worden, om uitspraak te doen, zoo als het gewigt der zake zal komen te vorderen.

10. Iemand anderen tot ongehoorzaamheid aanzettende, zal, naar exigentie van zaken, gecorrigeerd, en des noods, als onwaardig de wapenen te dragen, gecasseerd worden, behoudens de actie van den crimineelen Officier, zoo de zaak daar toe gedisponeert mogt wezen.

11. Ingevallen iemand, uit hoofde van wangedrag, in den dienst mogt gesuspendeert of gecasseerd worden, zal hy op eene hogere Contributie gesteld worden, als hy anderzins, naar mate van zyne omstandigheden, zoude moeten betalen; en is een Burger die infaam gecasseerd is, onwaardig om het stemrecht uit te oeffenen, of eenig Ampt of Post te bekleden; ten welken einde door de Raden van Administratie en Discipline van diergelyke Vonnissen advertentie zal moeten gedaan worden in de openbare Nieuwspapieren, tot een ieders informatie en narigt.

12. Het zal aan ieder vry staan, als hy reden heeft, om over zyne Officieren, of Onder-Officieren zich te beklagen, en zoodanig beklag door den Capitein der Compagnie en den Commandant van het Corps of Bataillon, tot onderling genoegen, niet kunnende bemiddeld en afgedaan worden, zich deswegens aan den Raad van Administratie en Discipline te vervoegen, die de zaak zal stellen in handen van den Auditeur, dewelke, tegen den schuldigen, tot zoodanige reparatie of straf, zal procedeeren, als hy zal vermeenen te behooren.

13. De Municipaliteiten der Steden en Plaatzen, zullen met overleg der Raden van Administratie en Discipline, de boetens en verdere straffen, welke hier niet uitgedrukt zyn, tegen de Overtreders der Wetten kunnen bepalen, en met toestemminge en concurrentie der Commissie tot de Opper Directie, zoodanige meerdere schikkingen kunnen vaststellen, als zy plaatzelyk zullen nodig oordeelen, mits egter dezelve niet inlopen tegen eenig gedeelte van dit Reglement.

CAPITTEL IX.

Over de Wagten.

Art. 1. Daar het betrekken van de wagten, afhangt van de plaatzelyke gewoonten en omstandigheden waarin iedere Stad of Plaats zich bevind, of by vervolg van tyd, kan geraken, word de beschikking, zoo omtrent de Wagten in het algemeen, als de Consignen, onder benoeming van Wagtgeld of anders, wordende geheven, of in 't vervolg zullende geheven worden, in 't byzonder, overgelaten aan de Municipaliteiten of plaatzelyke Regeeringen, en, blyven alle plaatzelyk gearresteerde Wagt-reglementen in haar geheel, voor zoo verre dezelve niet stydig zyn met dit Reglement.

CAPITTEL X.

Over de Exercitien.

Art. 1. De Exercitien en Manoeuvres der Gewapende Burgermacht, zullen nu en altoos geschieden, op dezelfde wyze, als by de staande Armée der Republiek.

2. Alle Officieren en Onder Officieren, van elk Bataillon, of Gewapend Burgercorps, zullen door den Commandant, Major, of Adjudant van het zelve, geëxerceert moeten worden, op zoodanige wyze, tyd en plaats, als door den Chef der halve Brigade; benevens den Commandant van elk Bataillon van het zelve, of door den commandeerenden Officier van een minder Corps, met de Officieren onderling zal bepaald worden, en wel met die aanhoudenheid en yver, dat zy voor het begin der maand Mei van ieder jaar, tot de Bataillons Exercitie in staat zyn.

3. De exercitien der Gewapende Burgers, zullen door den Commandant der plaatzelyke Burgermacht, of by aldien de Burgercorps uit verschillende plaatzen gecombineerd exerceeren, door derzelver commandeerende Officieren, gezamentlyk bepaald worden, op zoodanige wyze, tyd en plaats, als zy ten meesten genoege der Gewapende Burgers zullen goedvinden: ieder Corps zal, zoo lange hier omtrend niet nader voorzien word, geduurende de maanden Mei, Juny, July en Augustus, eenmaal 's weeks exerceeren, en daar onder driemaal vuuren, doch geduurende de overige tyd van het Jaar, eens om de 14 dagen.

4. En worden by dezen de gecombineerde Exercitien van verschillende plaatzen, en de byeentrekking van derzelver Manschappen, ten minsten tot een geheel of half Bataillon (waarvan Cap. 3. Art. 18. gesproken is) ten ernstigsten aanbevolen, voor zoo verre de afgelegenheid der plaatzen van elkanderen, of andere beletzelen, het niet verhinderen; zullende de Commissien uit de Hoogst geconstitueerde Machten in ieder Gewest) deze Bataillons exercitien, zoo veel mogelyk, aanmoedigen en faciliteeren.

5. Ten einde de Gewapende Burgers in staat te stellen, hun Geweer te leeren kennen, om hetzelve, des noods, ter verdediging des Vaderlands, en ter handhaaving der Wetten tegen uitheemsche Vyanden en Binnenlandsche oproeren en geweldadigheden, met vrugt te kunnen gebruiken, zullen zy zich jaarlyks eenige maalen oeffenen in het schieten, na een voorwerp op allerhande afstanden, en zoo op zich zelven, als met een of meer rotten, even als zulks by de Nationaale Armée in gebruik is; en zal als dan by iedere Compagnie eene premie uitgedeeld worden aan den geenen, die in dezen het meest heeft uitgemunt, wordende de bepaling der waarde, der plechtigheden, by zodanige gelegenheid te observeren, en verdere schikkingen, aan de Commissien uit de Hoogst Geconstitueerde Machten, in ieder Gewest, overgelaaten, welke ook gehouden zullen zyn, het zy in persoon, of door Gemachtigden, eenmaal in het Jaar, van ieder Burger-Corps, op eene plechtige wyze inspectie te neemen, ten einde zich van hunne vorderinge in den Wapenhandel te overtuigen.

6. De, by de jaarlyksche Registratie, nieuw aangenoomen Burgers, zoo wel als de minbedreevenen, zullen zich, door geduurige en aanhoudende oeffening in de Exercitien, daar in ten spoedigsten moeten bekwaam maaken, wordende het bepaalen der schikkingen hiertoe betrekkelyk, aan de Commandeerende Officieren plaatselyk overgelaaten, doch hun tevens ook de uitvoering van dit Articul ten ernstigsten aanbevoolen.

7. De Tambours zullen door den Tambour-Major der Ba-

Bataillons, of eenig ander Tambour, naar goedvinden van den Chef der halve Brigade, en Commandanten der Bataillons, of mindere Burger-corps, zoo dikwils als het deze nodig zullen oordeelen, geëxerceerd worden.

8. Niemand zal van eenige der bovengemelde Exercitien verschoond zyn, dan by ziekte, afwezigheid, of andere dringende beletzelen, ter beoordeeling van den commandeerenden Officier van elke Compagnie, welke deswegens verantwoordelyk zal zyn aan den Commandant van het Bataillon of Burger corps.

9. Daar alle achteloosheid by de Exercitien in het vuur, in een gewapend Burger ten hoogsten strafbaar is, alzoo hy dikwyls niet alleen zyn eigen leven, maar dat zyner Medeburgeren roekeloos in de waagschaal steld, is het ten hoogsten noodzakelyk, zodanige pœnaliteiten daar tegen te statueeren, welke een ieder opmerkzaam kunnen maken, tot voorkominge van ongelukken; ten dien einde zullen, by het begin der gewone Exercitien, zoo wel als by vuuringen, de Geweeren en Wapenen naauwkeurig moeten geëxamineerd worden, en niemand met geladen Geweer, of scherpe Patronen, mogen verschynen, op eene boete van *f* 6 : - voor de eerste, en verdubbeling derzelve voor de tweede keer; behalven zodanige meerdere straffe, als de Raad van Administratie en Discipline, na bevind van zaken, zal oordeelen te behooren.

[*Het vervolg in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag den 9 September 1796.

De President communiceert, ontvangen te hebben de volgende Officieele tyding:

De Generaal de Brigade *Duvignot*, Commandant te Frankfort, maakt den Inwooneren, zo ook de Vreemdelingen en Kooplieden, wiens zaaken van Negotie hun in deeze Stad roepen, bekend, dat zy in de volkomenste gerustheid kunnen zyn, daar de voorgewende terugtogt der Sambre en Maas Armée, welke kwalykgezinden uitgestrooid hebben, volstrekt *valsch* is.

Deeze Armée vervolgd haare zegenryke Optogt, de Rhyn en Moesel Armée heeft den Vyand totaal geslagen, en is den 30 Augustus in Munchen binnen gerukt.

Frankfort den 17 *Fructidor*. (3 *September* 1796.)

De Generaal Commandant der Franschen.
DUVIGNOT.

Eene Misfive van de Generaliteits Rekenkamer, nader interpreterende haare ingezondene Misfive, nopens de Generaliteits Posteryen: — in handen der Commissie tot de Griffie.

Eene Misfive van het Committé der Oost-Indischen Handel, eene Lyst inzendende der Ambtenaaren, welke de Verklaaring hebben afgelegd: — aangenoomen voor Notificatie.

Eene Misfive van het Provinciaal Committé van Zeeland, kennis geevende van den ontvangst van het Decreet van den 5 Augustus, met welks gronden zy instemmen: in handen der personeele Commissie, by Decreet van den 5 Augustus benoemd.

Elf gelykluidende Requesten van 400 Ingezetenen van Amsterdam over de Kerkelyke Octroyen: — in handen der bovenstaande Commissie.

Een Request van *M. C. Schröder*, tot uitvoer van *f* 9000 : - naar Hamburg voor Granen: — geaccordeerd.

Een Request van *Kalis* en *Kuyper*, tot uitvoer van Yzer naar Bourdeaux: — aan de Marine.

Onderscheiden Requesten, om Paspoorten: — geaccordeerd.

Aan de orde van den dag zynde, de op nieuws gemotiveerde Nominatie, tot Administrateurs der Goederen van den Ex-Stadhouder, wordt besloten aan ieder der Leden de vryheid te laten dezelve te suppleeren, voor Donderdag aanstaande, dezelve als dan te doen drukken en daarop agt dagen na dato de verkiezing te doen.

Kantelaar produceert de circulaire Misfive aan de Hoogstgeconstitueerde Macht, ter gelyde van het Decreet, omtrend de gelykstaat der Jooden: — conform.

Het Committé der Marine rapporteert:

Favorabel, op 't Request van *J. Dull* en Zoonen: — conform.

Declinatoir op 't Request van de Buskruid-Fabrikanten: — conform.

Favorabel, op 't Request van *Gulcher*, *Mulder en J. Penning*: — conform.

Declinatoir op het Request van *F. Blondel en Zoon*: — conform.

Favorabel, op het Request van *Gildemeester*: — conform.

Favorabel op het Request van *Hulsebosch*: — conform.

Favorabel, op het Request van *Fischer*: — conform.

Nog doet de Rapporteur eene voordragt van het Committé der Marine, met betrekking tot de toestand zyner Financie: — in handen van de Commissie der Financien.

Aan de orde van den dag zyn de Concept-Misfive aan die van Overyssel, nopens het intevoeren Regerings-Reglement, wordt geresolveerd het afzenden eener Misfive en Proclamatie; zullende de Misfive nader worden geredacteerd, en is de Proclamatie met eenige veranderingen dadelyk gedecreteerd.

Waarna de Vergadering wordt geadjourneert.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 182. *Maandag den 12 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG der Zitting van Woensdag den 7 September.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Vervolg van het X. CAPITTEL, over de Organisatie der Bataafsche Gewapende Burgermacht.

Art. 10. Na het eindigen der vuuring, zullen de Sergeanten de Geweeren moeten visiteeren, en de geladene laten aftrekken, zullende de overgeblevene Patronen door hun moeten opgehaald worden, op verbeurte van *f* 3:-, voor een ieder, die een of meer Patronen agterhoud.

11. Wanneer gevuurd zal worden, moet ieder gewapend Burger zorg dragen een goede vuursteen op zyn Geweer te hebben, gezet tusschen lood of leer, op verbeurte van zes stuivers, behalven nog een tweede in zyn patroontas.

12. Geen Gewapend Burger zal de patronen op eene andere plaats, dan in de patroontas, mogen bergen, op verbeurte van drie Gulden.

13. By het laden, zullen de patronen met de laatstok behoorlyk aangezet worden, even als zulks by de Exercitien geleerd word, en niet door de kolf van het Geweer tegen de grond te stoten, om daar door, als 't ware, te eerder gereed te zyn, waar uit groote ongelukken, zoo voor den daader zelfs, als voor zyne nevenleden in 't gelid, kunnen ontstaan, op verbeurte van drie Guiden.

14. Zoo iemand onvoorzigtig genoeg mogt wezen, de laadstok in de loop te laten, na dat het Geweer geladen is, zal hy voor de eerste keer vervallen in eene boete van *f* 6: — en verpligt zyn, gedurende drie weeken, met de nieuw aangenomenen, als een onbedreven Burger, te exerceeren; doch zulks voor de tweedemaal weder gebeurende, zal zulks zwaarder, en wel naar den toedragt der zaken, ten allerstrengsten gestraft worden, zo zelfs, dat, in gevalle de omstandigheden aan den Raad van Discipline, na voorafgaande cognitie, voorkwamen zulks te vereisschen, de zaak dadelyk ter kennis van den Burgerlyken Rechter zal worden gebragt, op dat tegens hem zoodanig crimineel worde geprocedeerd, als zal worden bevonden te behooren.

15. Wanneer iemand meer dan een patroon op de loop van zyn Geweer geladen heeft, zal hy, zoo dra hy zulks ontdekt, daar van kennis geven aan den Commandant van zyn peloton, en niet uit het gelid gaan om zyn Geweer aftetrekken, dan, na dat hy daartoe permissie bekomen heeft.

16. De Geweeren en verdere Wapenen, zullen, wanneer gevuurt is, binnen 24 uuren daar na schoon moeten wezen.

17. De pœnaliteiten hier omtrent, zoo wel als op,

- Het afwezig blyven by de Exercitien, zonder permissie.
- Het te laat komen.
- Het uit het gelid lopen.
- De Wapens in geen behoorlyk orde te hebben.
- Geen houtje, in plaats van een vuursteen, op het Geweer te hebben by de ordinaire Exercitien.
- Geene goede vuursteenen, krasser en schroefdraaver in de patroontas, en geen ruimnaald aan de knoop van de rok te hebben, by alle gelegenheden, dat men in de Wapenen moet komen.
- Het praten of geraas maaken onder het marcheeren, of de Exercitien.
- Het Tabak rooken en sterken drank drinken, zoo lange men onder het Geweer is:

En wat dies meer is, worden plaatzelyk overgelaten; staande het aan alle plaatzelyke Regeeringen vry, om met overleg der respective Raden van Administratie en Discipline of Commissien van huishoudelyke Directie, een ieder in den hare hier omtrent zoodanige boetens te statueeren, als de omstandigheden en het belang van hunne plaatzelyke Burgermacht, zulks zullen vereisschen.

CAPITTEL XI.

Over Alarm in cas van Oproer en Tumult.

Art. 1. Alle Leden der Gewapende Burgermagt, zullen op hunne gedane belofte, verpligt zyn, in alle gevallen, wanneer 'er eenige wanörde, of seditieuse bewegingen, mogten ontstaan, oogenbliklyk op de hun aangeweze Vergaderplaatzen, ter beveiliging, op te komen, en zich stiptelyk moeten gedragen naar zoodanige Reglementen, als hier omtrend plaatzelyk reeds bepaald zyn, of nader zullen bepaald worden.

2. In gevalle de commandeerende Officier van zoodanige plaats, alwaar het oproer ontstaan is, oordeelt hetzelve met de onder zyn bevel staande Burgermacht niet te kunnen stuiten, zal hy daar van kennis geven aan de Municipaliteit of plaatzelyke Regeering, welke onverwyld de naastgelegene Burger corpsen tot zyne assistentie, by Geschrifte zal moeten verzoeken, welke dit niet zullen vermogen te weigeren, maar gehouden zyn, ten spoedigsten zoo veel manschappen te deta-

trcheeren, als de plaatzelyke Commandant, met goedvinding van de Municipaliteit, zal oordeelen te kunnen missen.

3. Een ieder die, by zoodanige gelegenheden, afwezig blyft, zich absenteert of te laat komt, zonder daar voor wettige redenen te kunnen bybrengen, zal moeten beschouwd worden als een trouwloos, of ten minsten achteloos Burger, welke door geene geld-boete voor zyn pligtverzuim, maar, naar gelang van zaken, met suspensie, degradatie of casfatie, deswegens zal moeten gestraft worden; onverminderd zoodanige verdere en zwaardere straffen, als de plaatzelyke Justitie daar omtrent, op voordragt van den Raad van Administratie en Discipline, zal oordeelen te behooren.

4. De Busfen met scherpe patronen, Art. 31. Cap. 12. vermeld, zullen, by het ontstaan van alarm, op de Vergaderplaats moeten voorhanden zyn, op poene van suspensie, degradatie of casfatie, naar bevind van zaken, voor de geenen die hier in nalatig blyven.

5. Zoo dra in eenige Plaats of Distrikt ernstige oproerige bewegingen mogten ontstaan, zal de Municipaliteit derzelve, ten spoedigsten daar van kennis geven aan de hoogst geconstitueerde Macht van het Gewest, en dezelve informeeren van de maatregelen, die tot dus verre, tot stuiting van het oproer, zyn te werk gesteld, zoo met betrekking tot de plaatzelyke als naburige Burgermachten, ten einde dezelve spoedig in staat te stellen den verderen voortgang, door het beramen van gepaste maatregelen, krachtdadig te kunnen tegen gaan.

CAPITTEL XII.

Over de Wapening, en het geen daar toe betrekkelyk is.

Art. 1. De Wapenen der Grenadiers en Fuseliers zullen zyn:

Voor de Officieren.

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte ledere Scheede, aan een zwarte ledere Port d'Epée, om het lyf.

2. *Voor de Sergeanten Majors, Capiteins d'Armes en Sergeanten.*

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte ledere Scheede, aan een zwarte ledere Bandelier, met een glad ovaal-rond koper Slot, over den Schouder te dragen.

3. *Voor de Musikanten.*

Zoo die 'er zyn, een Sabel als die der Sergeanten, en ook over den Schouder te dragen.

4. *Voor den Tambour Major.*

Een Sabel, mede als die der Sergeanten; doch, zal hy de Sabel aan een witte ledere Port d'Epée, met een glad koper Slot, om het lyf dragen.

5. *Voor de Corporaals en Grenadiers.*

Een Geweer, Bajonet en Scheede, een Patroontas en witte Bandelier, en een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte ledere Scheede, aan een witte ledere Bandelier, met een ovaal-rond glad koper Slot, over den Schouder te dragen; zullende elk, aan den derden Knoop van zyn Rok, van boven, een koperen Ruimnaald, aan een koper Kettingje, en verder een Krasfer, een Schroevendraaijer, en twee Vuursteenen, moeten by zich hebben.

6. *Voor de Fuseliers.*

Even als de Corporaals en Grenadiers, behalven dat dezelve voortaan geen Sabels zullen dragen.

7. *Voor de Tambours.*

Een Sabel als die der Grenadiers, aan een witte ledere Port d'Epée, met een glad koper Slot, om het Lyf, en een witte ledere Bandelier, over den Schouder, om de Trom te dragen.

8. De Wapening van de *Officieren der Artillerie*, zal bestaan: in:

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte ledere Scheede, aan een zwarte ledere Port d'Epée, om het lyf te dragen.

9. *Voor de Onder Officieren en Artilleristen.*

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte ledere Scheede, aan een zwarte ledere Bandelier, met een glad ovaal-rond koper Slot, over den Schouder te dragen.

10. *Voor de Timmerlieden.*

Een Sabel, gelyk aan die der Artilleristen, met gelyke Bandelier en Slot, en verder de nodige Gereedschappen.

11. *Voor de Tambours.*

Een Sabel, mede als die der Artilleristen, aan een zwarte ledere Port d'Epée, om het lyf te dragen, benevens een zwarte ledere Bandelier, voor de Trom.

12. De Wapening van *de Officieren der Jagers*, zal zyn:

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte ledere Scheede, aan een zwarte ledere Port d'Epée, om het lyf te dragen.

13. *Die der Sergeanten.*

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte ledere Scheede, aan een zwarte ledere Bandelier, met een ovaal-rond glad koper Slot, over den Schouder te dragen.

14. Voor de *Corporaals en overige Jagers*; *een derde gedeelte* van ieder Compagnie, een Bux, met het geene daar toe behoord, een Patroontas aan een zwarte ledere Bandelier, een Hartsvanger met een zwarte Scheede en een Veer aan het Gevest, om als Bajonet gebruikt te kunnen worden, een zwarte ledere Port d'Epée, met een ovaal-rond glad koper Slot, en een kalfsledere Buxe-Zak, aan een riem van zwart leer, beide om over de Schouder te dragen, een Kogeltrekker, Schroefdraaijer, Ruimnaald en twee Vuursteenen. *De twee andere derde gedeeltens* van ieder Compagnie, zullen gewapend zyn met een getrokken Geweer, met een Bajonet en toebehooren, een Hartsvanger, een Patroontas met twee afdeelingen, of vakken, om Patroonen van Rollende- en van Paskogels te kunnen bergen, en wyders als de overige Jagers.

15. De Wapening van den *Hoornblazer* en *Waldhoornisten*, zal zyn:

Een Sabel, als de overige Jagers, aan een zwarte lederen Bandelier, over de Schouderen hangende.

16. Alle deze Wapenen en derzelver toebehooren, moeten, ieder in zyn zoort, van een en het zelve formaat, qualiteit en caliber zyn; behalven de Sabels der Officieren, Onder Officieren en gewapende Burgers, die behoorlyk van elkander onderscheiden zullen wezen.

17. Ieder gewapend Burger-Corps, zal *eenmaal*, van 's Lands wegen, compleetelyk gewapend worden, en zullen de Leden der gewapende Burgermacht, hunne alzoo ontfangen Wapenrusting, zorgvuldig moeten gadeslaan, en in behoorlyke orde, op hunne eigen kosten, onderhouden, en doen repareeren; doch, wanneer by Exercitien, of by andere gelegenheden onder de Wapenen, eenig gebrek aan dezelve ontstaat, zal zulks ten kosten der Kasse moeten gemaakt en in orde gebragt worden.

18. Na verloop van tien jaren, na dat ieder Bataillon, of Corps, van 's Landswege zal gewapend zyn, zal aan het zelve, voor ieder gewapend Burger tot het Corps behoorende, jaarlyks, uit de Nationale Kas betaald worden, eene som-

somme van f 1:-:-, van welke penningen een Kas zal geformeerd worden, onder het opzigt van de respective Commissien over de Geweeren, Art. 28. van dit Cap. vermeld, die hier uit de nodige onkosten zullen vinden, ter geheele, of gedeeltelyke vernieuwinge, van zoodanige Wapenrustingen, als onbruikbaar mogten geworden zyn.

19. Daar het niet mogelyk is, op eenmaal, of in een kort tydbestek, alle de Burgermachten van Nederland van goede en egale Wapenen te voorzien, en daar toe ook geen pressante nood is, alzoo veele derzelve goede en gelyke Wapenen hebben, zullen dezelve het eerst gedistribueërd worden aan zoodanige Burger-Corps, die geene of slegte Wapenen hebben; en worden de Commissien uit de geconstitueerde Machten geäuthoriseerd, daar omtrent zoodanige verdere schikkingen te maken, als zy, ten meesten voordeele van den Lande, zonder prejuditie der Burger Wapening, zullen oordeelen meest dienstig te zyn.

20. De Officieren, Onder-Officieren en verdere Manschappen, der Cavallerie, zullen op dezelfde wyze gewapend en geëquipeerd moeten zyn, als by de staande Armée van het Gemeenebest plaats heeft; zullende, in de onkosten hier toe benodigt, moeten voorzien worden door de Plaatzelyke Regering, die nodig geöordeelt heeft dezelve opterigten.

21. Ieder Officier, Onder-Officier, en elk Lid der gewapende Burgermagt, welke zyne Wapenrusting ten gebruike gekregen heeft, zal, wanneer hy van zyn Post gedemitteert, of ontslagen, ofte ook wel gecasseerd word, verpligt zyn, de geheele Wapenrusting, binnen drie dagen, in behoorlyke orde terug te geven, aan den Capitein d'Armes zyner Compagnie, ofte aan den genen, welke tot het afhalen derzelve zal gequalificeerd zyn, op verbeurte van drie Guldens, zoo hy hier in, voor 't geheel, of ten deele, nalatig blyft; binnen agt dagen hier aan niet voldoende, zal hy verbeuren zes Guldens, boven de waarde van dat gedeelte van de Wapenrusting, 't welk hy in gebreke zal gebleven zyn, over te geven; desniettegenstaande zal, wanneer, zoodanig ontbreekend gedeelte van de Wapenrusting, naderhand by hem bevonden wierd, 't zelve dadelyk van hem worden afgehaald, benevens de boete van zes Guldens als dan wederom te betalen, en zullen alle gezegde boetens, by parate executie worden ingevorderd.

22. De Weduwe, Erfgenamen, of Bewindhebbende, in de Boedel van een overleden Officier, Onder Officier, en van elk Lid der gewapende Burgermagt, zullen gehouden zyn, na verloop van veertien dagen, na het Overlyden, de Wapenrusting, als boven, terug te geven, of anders eene evenredige schadeloosstelling, moeten betalen, aan den Capitein d'Armes, die dezelve van hun zal afvorderen; zullende de Capiteins der Compagnien verpligt zyn, aan de stipte naarkoming van dit en het voorgaande Articul, de hand te houden, en voor alle nalatigheid deswegens meede verantwoordelyk zyn.

23. Een ieder zal gehouden zyn, by alle gelegenheden, dat hy onder de Wapenen moet komen, met dezelve in volkomen orde te verschynen, zonder zich van eenige anderen, schoon ook van het zelve maaksel, te mogen bedienen, op verbeurte van zoodanige boeten als door de Raden van Administratie en Discipline, of Commissien van huishoudelyke Directie, elk in den haren, zullen vastgesteld worden.

24. Niemand zal zyn ontfangen Geweer, anders dan by de Exercitien, of andere Wapendiensten, mogen gebruiken en dragen, op verbeurte van drie Guldens, zoo dikwils hy van het tegendeel wordt overtuigd.

25. Ieder zal zyn Geweer, of Wapenrusting, zuiver van roest en vuiligheid moeten houden, en voor ieder Stuk, dat gebrekkig, of niet zindelyk is, verbeuren, zoodanige boete, als plaatzelyk is vastgesteld; zullende de Sergeanten hier voor aansprakelyk zyn, en zelve die boeten verbeuren, wanneer het zal blyken, dat zy by de visitatie daar op niet behoorlyk acht zullen geslagen hebben.

26. Niemand zal, op eene boete van drie Guldens, de Staartschroef uit zyn Geweer mogen nemen.

27. De Capiteinen d'Armes, zullen het toeverzicht hebben over de stipte naarkoming, van het geen by de vorige Articulen, omtrent de Geweeren en Wapenrustingen bepaalt is, en voor alle onachtzaamheid deswegens aansprakelyk zyn.

28. De Raden van Administratie en Discipline, of Commissien van huishoudelyke Directie, zullen, op voordragt van de commandeerende Officieren, eenige persoonen benoemen, om het opzicht te hebben over de Artillerie, Geweeren, Bussen, loze en scherpe Cardoezen en Patronen, (van welke altyd een genoegzame voorraad zal moeten voorhanden wezen) en alles wat tot de Wapening behoort; zullende deze Commissien ook de Administratie hebben van de Kas, waar van Art. 18. van dit Cap. gesproken is, onder dezelve precautien en verantwoordelykheid, als Art 17. van Cap. 5., met betrekking tot de Commissarissen der Finantie bepaald is.

29. Op plaatzen daar Artilleristen zyn; zullen de Veldstukken en Caissons, met de nodige Gereedschappen, voor zoo verre de Burger-Corps daar van noch niet voorzien zyn, aan dezelve uit 's Lands Magazynen geleverd worden, ook zullen de Cardoezen tot de jaarlyksche Exercitien, en het scherp, zoo tot provisie, als om zich in het schieten naar de schyf te oeffenen, van 's Landswegen gefourneerd, of bekostigd, worden.

30. Tweemaal in het Jaar, eens in April, en eens in October, zal de Chef der halve Brigade, met de Staf Officieren der Batallions en Capitein der Artillerie, en in kleindere Plaatzen, de Commandeerende Officier met den eersten Officier der Artillerie, geadsisteerd door eenige Leden der Commissie by het zoo even voorgaande Art. 29. vermeld, over de geheele Wapenrusting, Artillerie, voorraad van Scherp, en andere noodwendigheden, eene generale Wapenschouwing houden, ten welken einde ieder Corps op een geschikte plaats zal geroepen worden; en zullen als dan alle gebreken opgenomen, en dadelyk gerepareerd worden.

31. Ieder Officier en Sergeant, zal onder zyn bewaring hebben, een blikke Bus met scherpe Patronen, verzegeld met het Cachet van de Commissie van Administratie en Discipline, of wel dat der Municipaliteit of Commissie van Huishoudelyke Directie, welke zy, in cas van Alarm, zullen gehouden zyn, in behoorlyke order, op de Alarmplaats mede te brengen, op verbeurte van zoodanige poenaliteit, als by Art. 4. Cap. XI. gestatueerd is; ten ware zy aan voorsz. Commissie of Krygsraad, voldoende redenen van hun verzuim gaven. Zy zullen dezelve ten alle tyde, op requisitie van den Luitenant Colonel of Major van het Batallion, en Commandeerende Officier van een minder Corps, moeten vertonen, zullende daarenboven altyd eene genoegzame voorraad van scherpe Patronen, op eene daar toe bestemde plaats, by de hand moeten zyn; alle welke scherpe Patronen, ter onderscheiding van anderen, met blauw papier zullen bekleed worden; terwyl de loze Patronen met wit Papier zullen overtrokken zyn.

22. By elk Battaillon zal een Vaandel zyn, het geen met den nummer van het Battaillon zal onderscheiden worden, zullende de Vaandels der gehele gewapende Burgermagt gelyk zyn, met driecouleurige Vlammen, en een eiken Krans, in het midden van welke zal moeten gesteld zyn: *Voor het Volk en de Wet*: deze Vaandels zullen aan ieder Bataillon, door de Commissien uit de Hoogst Geconstitueerde Machten, van 's Lands wege, vereerd worden, en zal hier mede een aanvang gemaakt worden, met de zulken, die nog geen Vaandel hebben, terwyl de anderen, tot Soulaas der Finantien, binnen drie jaar successivelyk zullen volgen.

CAPITTEL XIII.

Over de Uniforme Kleding.

Art. 1. Daar eene gelyke Kleding onder de Wapenen, hoe eenvoudig ook, veel toebrengt, tot den luister en de schoonheid van een gewapend Lichaam, en dus van wezentlyk nut is, ter aanmoediging van den Burger Wapenhandel, zullen alle gewapende Corps een Uniforme Kleding moeten aannemen; staande het nogthans ieder Burger Corps vry, by de volstrekte meerderheid van ten minsten eene stem boven de helft, zoodanige te kiezen als zy zelve zullen goedvinden; na alvorens daar van, ter approbatie, kennis gegeven te hebben aan de Commissie met het Opper-Bestuur gelast, die zorg zal dragen, dat gene te kostbare of onvoegzame Kledingen, al ware het dan ook dat de meerderheid daar toe besloten had, werden ingevoert.

2. De verpligting tot de alzoo vastgestelde Uniform, zal niet eerder plaats hebben, dan, na verloop van ander half jaar, na het arresteren dezes.

3. De Montering van alle de Opper-Officieren der gehele gewapende Burgermacht, zal voor de Grenadiers en Fuseliers bestaan, in een Donker blaauwe Rok en voering, effe Knopen, zwart, blaauw of wit Vest, by de keuze der meerderheid te bepalen, zwarte Broek en witte of zwarte Kousen, naar mate zulks by byzondere gelegenheden door den Commanderenden Officier zal gelast worden, staande het egter aan de Officier van ieder byzonder Corps vry, by meerderheid van stemmen te besluiten tot eene roode Kraag, platte geele Knopen, een zwarte Das of Strop, en een roode Grenat of Driehoek op de Punten van de opgehaakte Panden, ook zal by meerderheid beslist worden, of de Rokken met over elkander staande Kleppen, dan wel zonder dezelve zullen wezen.

4 De Officieren der Artillerie, zullen op gelyke wyze gekleed zyn, met uitzondering van een blaauw of zwart en geen wit Vest, wordende Plaatzelyk of aan de Officieren van ieder Compagnie vrygelaten, om, (boven het gene by het vorig Articul, ten opzigte van een roode Kraag, gele Knoopen, en wat dies meer is, gezegd is) ook in plaatse van een Rok een blaauwe Buis te dragen.

5. De Montering voor de Officieren der Jagers, zal in een groene Rok of Buis en diergelyk Vest moeten bestaan; wordende de beslissing of het een Rok dan wel een Buis zal wezen aan het goedvinden der meerderheid plaatzelyk overgelaten, zoo wel als de bepaling, of op dezelve een effe dan wel een zwarte staande kraag zal wezen, en platte geele of effe Knoopen, wyders of zy een zwarte Das of Strop zullen dragen, en of op de punten der Panden van de opgehaakte Rok of Buis, een witte Hoorn op een zwart veld zal gestikt wezen.

6 Het zal aan de Sergeanten en Bombardiers van ieder Corps vrystaan, even als zulks van de Opper Officieren gezegd is, onderling eene Uniform te bepalen, het zy geheel of gedeeltelyk, overeenstemmende met die der Opper Officieren doch niet van dezelve afwykende, of dezelve overtreffende.

7. De Officieren en Onder Officieren zullen verpligt zyn, de Uniform Kleding, welke by de meerderheid zal vastgesteld zyn, binnen drie maanden daar na aan te nemen, en de Officieren zullen de distinctive teekenen by het volgende Hoofdstuk bepaald, niet eerder kunnen dragen, dan na dat zy zich van zoodanige Kleding voorzien hebben.

8. De Kleding by ieder Corps eenmaal vastgesteld zynde, zal dezelve zoo voor de Officieren en Onder-Officieren, als gewapende Burgers niet mogen verandert worden, alwaare het ook by meerderheid van stemmen, dan na alvorens het goedvinden der Commissie uit de Hoogstgeconstitueerde Machten, daar over bekomen te hebben, ten einde daar door de geduurige verandering tot bezwaar der minvermogenden, zoo veel mogelyk voortekomen.

9. De Kleding van alle de Leden der gewapende Burgermacht, hoe onderscheiden dezelve ook anders mogten weezen, zullen zoo veel mogelyk naar een gelyk model en overeenkomstig de tegenswoordige Kledertrant moeten gemaakt zyn; de Rokken zullen onder de Wapenen altyd opgehaald, de Schoenen met Linten of veters vastgemaakt, en de Hoeden zoo veel doenlyk volgens een egaal model opgetoomt moeten wezen, ook zullen de Coeardes moeten overeenstemmen met die der Nationaale Armée.

10. De Officieren zullen, des goedvindende, in dienst Jassen of Overrokken kunnen dragen, doch geen anderen dan donker blaauwe met effe Knoopen, of wel gladde geele, naar mate zulks ten opzigte der Uniformen bepaald is, zonder eenige verdere uitmonstering.

11. De Kleding der Cavallerie, waar dezelve bestaat, zal Huishoudelyk zoodanig mogen vastgesteld worden, als het Plaatzelyk Bestuur zal goedvinden.

CAPITTEL XIV.

Over de onderscheidene tekenen der diverse rangen en Wapen-Corps.

Art. 1. De Epaulettes en distinctive teekenen in dezelve, zoo wel als de Dragons, zullen, voor de Officieren en Sergeanten, der gewapende Burgermacht, dezelve zyn als die der Nationale Armée, alleen zal by de Burgermacht van Goud zyn, het geen by de Armée van Zilver gewerkt is, ook zullen de Epaulettes van de Officieren der Artillerie, van de andere niet onderscheiden zyn.

2. De Corporaals der Fuseliers zullen twee roode, witte en blaauwe Epaletttes hebben van Saay of Kemelshair, met dito Franjes; en de Fuseliers, een diergelyke Epaulette op de linker en eene contra Epaulette op de regter Schouder.

3. De Corporaals der Grenadiers zullen twee roode zyde Epaulettes hebben, en de Grenadiers twee diergelyke van Saay of Kemelshair.

4. De Jagers zullen in alles gelyk zyn aan de Grenadiers, doch in het groen, 't geen by dezen in het rood is.

5. De Artilleristen zullen twee roode Epaulettes hebben, als de Grenadiers, doch met een zwarte tuit.

6 De Dragons zullen rood, wit en blaauw zyn, voor alle gelyk.

7. De Grenadiers zullen roode, de Artilleristen zwarte, en de Jagers groene Panaches hebben.

8. De Tambour Major en Musikanten zullen in alles gelyk zyn, aan de Sergeant Majors, en eene roode, witte en blaauwe Panache dragen, de Tambour Major, zal daar en boven

boven, een rood wit en blaauw Pluweele Bandelier over den Schouder hebben, met 2 Ebbenhoute stokken met Zilver beslag, als mede met een rood, wit en blaauwe Kwast, met Zilveren Franj.

9. Het distinctive teeken voor de Bataillons Tamboers, zal bestaan in drie couleurige Zwaluwenesten, met Gouden Franje op de beide Schouders.

10. Voor de Tambours der Compagnien, Fuseliers, Grenadiers en Artilleristen, Zwaluwenesten als die couleur van de Epaulettes der Compagnie, daar zy aan geättacheerd zyn, met drie couleurige Cemelshaire Franj.

11. De Hoornblazers der Jagers, groene Kemelshaire Epauletten, met een witte Hoorn daar op.

12. De Officieren in functie zynde, zullen eene gladde koperen Ringkraag moeten dragen.

13. De distinctive teekenen zullen binnen drie maanden, na de Proclamatie der Organisatie van de gewapende Burgermacht plaats moeten hebben; dezelve zullen by de Organisatie, aan ieder Lid der gewapende Burgermacht, en vervolgens *jaarlyks*, by de algemeene registratie aan ieder nieuw aangenomen Burger, *eenmaal* voor rekening van de Kas van ieder Corps of Plaatzelyke Burgermacht gegeven worden, doch zullen dezelve verpligt zyn, zich in het vervolg daar van voor eigen kosten voorzien te houden.

CAPITTEL XV.

Over de aanmoediging van den Wapenhandel onder het aankomend Geslagt.

De Nationale Vergadering, overtuigd, van de wezentlyke nuttigheid, die in het aanmoedigen van den Wapenhandel onder de aankomende Jongelingschap, vooral ook in de Godshuizen en publieke Gestichten, kan gelegen zyn; doch te gelyk de moeijelykheid bezeffende, om daar omtrent algemeene schikkingen, die, voor ieder byzondere plaats even gepast zouden zyn, te bepalen, laat het aan de Geconstitueerde Machten over, ieder in den haaren, zoodanige middelen te beramen, als zy meest dienstig zullen oordeelen, om de zugt tot deeze zoo nuttige oeffening zoo veel mogelyk voort te planten, beloovende van haare kant alles te zullen toebrengen, 't geen tot bevordering van dit zoo heilzaam oogmerk zou kunnen strekken.

CAPITTEL XVI.

INSTUCTIEN.

Instructie voor den Doctor of Chirurgyn-Major en Chirurgyn.

Art. 1 By de aanstelling en beëediging van den Doctor, of Chirurgyn Major, zal aan dezelve een acte van aanstelling, benevens Copie deezer Instructie, door den President en Secretaris van den Raad van Administratie en Discipline, geteekend, ter hand gesteld worden.

2. De Doctor of Chirurgyn Major, zal by alle Vuuringen en Bataillons Exercitien moeten tegenwoordig zyn, als mede in geval van Alarm; zullende hy daar en tegen van alle personeelen Dienst, onder de Wapenen, vry zyn.

3. De Kleding van denzelven, zal, zoo hy een Uniform verkiest, ingericht zyn, naar den rang dien hy by het Bataillon zal hebben.

4. De Chirurgyns zullen, ter uitvoering van hunne verpligting by Art. 21, van het 4de Hoofdstuk van dit Reglement bepaald, gehouden zyn, zich stiptelyk aan de orders van den Doctor, of Chirurgyn Major te onderwerpen.

5. Zy zullen voor de te leveren Medicamenten, ten dienste der gewapende Burgermacht, mogen declareeren, echter onder beoordeeling van den Raad van Administratie en Discipline.

6. In handen van den Raad van Administratie en Discipline, zal door hen worden afgelegd de volgende

BELOFTE.

Ik beloof de plichten my by deze Instructie voorgeschreven, in alle derzelver deelen naauwkeurig te zullen volbrengen.

DAT BELOVE IK.

Op het pligtverzuim dezer Doctoren of Chirurgyns Majors, en Chirurgyns, zal elke Raad van Administratie en Discipline, zoodanige boeten en pœnaliteit stellen, als zy in den haare zal nodig oordeelen, en by derzelver aanstelling bepaald hebben.

Instructie voor de Capiteins d'Armes.

Art. 1. De Captein d'Armes zal onder zyn opzigt hebben de Geweeren zyner Compagnie, en zal ten dien einde formeeren eene naauwkeurige Naamlyst der Manschappen, met het Nummer van elk Geweer, Sabel, Patroontas, Port d'Epée, en overige Wapenrustinge, en zal aan de Commissie over de Geweeren, ingevolge Art. 28 van het 12 *Hoofdstuk over de Wapening*, van dit Reglement, te benoemen, verantwoordelyk zyn.

2. Van deze Lyst zal hy een dubbeld inleveren aan de voorgemelde Commissie over de Geweeren, opgevende tot welk Bataillon en Compagnien dezelve behooren, om daar van de generale boeken te kunnen formeeren.

3. Iemand, na behoorlyk ontslag, de Compagnie verlatende, of komende te overlyden, of ook uit den Dienst gedimitteerd of gecasseerd zynde, zal de Capitein d'Armes zorgen, dat deszelfs Geweer en Wapenrusting, volgens Art. 21. van het 12 *Hoofdstuk*, *over de Wapening*, terug gegeven worden; en by weigering of nalatigheid, hier van kennis geven aan de Commissie over de Geweeren, ten einde ter bekoming der boeten en schadeloosstelling te kunnen procedeeren.

4. Voortaan zullen geene reparatien, hoe ook genaamd, mogen gedaan worden, dan alleen, wanneer volledig zal gebleeken zyn, dat zoodanige gebreken, dadelyk by de Exercitien, Vuuring of Wagten, buiten schuld van den Houder, zullen zyn veroorzaakt; tenwelken einde de Capitein d'Armes telkens, na het eindigen der Exercitien en Vuuringen, zich door de Sergeanten zal doen opgeeven, of ook eenig gebrek aan de Geweeren of verdere Wapenrusting is gekomen, en daar van behoorlyke Notitie houden, als by het volgende 5de Articul zal vermeld worden; terwyl voor het overige de Geweeren en verdere Wapenrusting, door ieder, voor zyne privé rekening, zullen moeten onderhouden worden, zoo als by Art. 17., van het *Hoofdstuk over de Wapening*, bepaald is.

5. Wanneer 'er eenig gebrek aan een Geweer of verdere Wapenrusting, in de gevallen, by het eerste gedeelte van het voorgaande 4de Articul vermeld, is ontstaan, zal de Capitein d'Armes, na daar van aan den commandeerenden Officier der Compagnie rapport gedaan te hebben, zulks op een Briefje noteeren, met den naam van den geenen, aan wien het Geweer of de Wapenrusting behoord; als mede het Bataillon en de Compagnie, waar onder hy is, en het zelve aan een der Leden van de Commissie over de Geweeren, ter goedkeuring en onderteekening presenteeren, waar na het gebrek zal mogen gerepareerd worden.

6. By alle Wagten, Exercitien, Vuuringen, en telkens, wanneer de gewapende Burgerye word byeen geroepen, zal hy vooral onderzoeken, of de Geweeren en Wapenrusting, en het geen daar toe behoord, in behoorlyke orde en schoon is, en zorgen, dat daar aan voldaan worde, zoo als by Articul 25, van het Hoofdstuk, *over de Wapening*, voorkomt.

7. By alle Vuuringen, zal hy by het visiteeren van zyne Compagnie, nauwkeurig optekenen het aantal Manschappen, dat de Patronen nodig heeft, om hier na het bepaald aantal van de Commissie over de Geweeren of de geenen die door hun daar toe gequalificeerd zyn, voor ieder te ontfangen, en aan dezelve, met adsistentie der Onder-Officieren zyner Compagnie, uitdeelen.

8. Na elke Vuuring, *zoo dra door den Officier de laadstok in de loop, zal zyn gecommandeert*, zal de Capitein d'Armes, met adsistentie der Onder-Officieren, dadelyk de overgebleven Patronen inzamelen, en de geladen Geweeren doen aftrekken.

9. Hy zal ook nauwkeurig acht geven, dat ieders Geweer binnen 24 uuren, na elke Vuuring, schoon gemaakt zy, op de boete, by Art. 16., van het Hoofdstuk, *over de Exercitien*, bepaald.

10. Hy zal mede inzonderheid zorg dragen, dat niemand de Staartschroef uit zyn Geweer neme, op verbeurte der boete, by Art. 26, van het Hoofdstuk, *over de Wapening*, bepaald.

11. Hy zal insgelyks nauwkeurig acht moeten geven, dat ieder zich van zyn Geweer en Wapenrusting bediene; en niets daar van aan of van een ander leene, invoegen, als by Art. 23, van het Hoofdstuk *over de Wapening* bepaald is; als ook, dat niemand zich van zyn Geweer bediene, dan als hy op bevel gehouden is daar mede op te komen, op de boete by Art. 24. van het zelve Hoofdstuk bepaald, en in het algemeen, dat alles wat tot behoud en conservatie der Wapenen gestatueerd is, geobserveerd worde.

12. Hy zal, zoo wel, als alle de Officieren, gehouden zyn, alle mogelyke attentie te nemen, dat geene Manschappen, na de vuuringen, eenige patronen, die zy mogten agter gehouden hebben, verschieten; zullende hy gehouden zyn, allen die geenen die zich daar aan schuldig maken, aan den Auditeur aan te geven, ten einde, volgens de wetten, tegen de zoodanige kan worden gehandeld.

Instructie voor den Tambour Major, Bataillons Tambour, Tambours, Hoornblazers en Waldhoornisten.

Art. 1. Geen Tambour noch Hoornblazer zal de orders behoeven te gehoorzamen, als van den Commandant en Chef, den Commandant, of Major van zyn Bataillon; of by dezelver absentie van den commandeerende Officier van het zelve; van den Capitein, of commandeerende Officier zyner Compagnie; van den Commandant van zoodanige Detachement, waarby hy, tot het verrigten van eenige dienst of wagt, gevoegd word; van den Tambour Major, en van den Bataillons-Tambour van zyn Bataillon.

2. De Tambours zullen by alle Rondens, de Lantaarn moeten dragen.

3. De Tambour-Major zal by de Exercitien zich voegen, by het Bataillon, het geen dat Jaar de rang heeft, en gelyk ook in zyn absentie, de byzondere Bataillons Tambours, verantwoordelyk zyn voor de goede order der Tambours en Hoornblazers; en by Exercitien, of in andere diensten, exact de Trommen en Hoorn moeten visiteeren, en verder zorgen, dat alles behoorlyk schoon gehouden worde.

4. Geen Tambour-Major, Bataillons-Tambour, Tambour, of Hoornblazer, zullen zich buiten hun plaats mogen begeven, ten zy den eerste daar toe consent van den Commandant en Chef, en den Commandant van het Bataillon, en de Tambours en Hoornblazers daar toe permissie van hunne Capiteins gekregen hebben, waarvan zy kennis zullen moeten geven aan den Tambour Major, en Bataillons Tambour, om, geduurende hunne afwezigheid, hunne posten te laten vervullen.

5. De Tambour Major, of Bataillons Tambours, zullen verpligt zyn, om alle maanden, ieder afzonderlyk, ten minsten twee uuren, op een geschikte plaats, met alle de Tambours van 't Bataillon, waar in zy zich bevinden, te exerceeren, op een daar toe bepaalden dag, en hun wel te onderrigten in de Marschen, en het geen zy verder by de Bataillons of Compagnien, nodig hebben te doen en te weten, en alvorens daar van aan den Commandant kennis moeten geven; de Hoornblazers en Waldhoornisten zullen verpligt zyn, op gelyke wyze zich te oeffenen en bekwaam te maken.

6. Geen Tambours of Hoornblazers zullen zich aan de voorschreeve Exercitien mogen onttrekken of nalatig blyven, dan, om zeer gewigtige redenen, ter goedkeuring van den commandeerenden Officier, op verbeurte van zoodanige boeten of pœnaliteiten, als de Raden van Administratie en Discipline, elk in den hare zullen vaststellen.

7. By alle Exercitien en Manœuvres, en voorts in 't algemeen by den dienst, zullen de Tambours stiptelyk gehouden zyn, omtrent het slaan der Marschen, als anderzins, te volgen, de inrichting die by de staande Armée der Republiek plaats heeft; zoo als ook de Hoornblazers zich aan zoodanige inrichting zullen moeten gedragen.

8. 'Er zullen geen andere Marschen mogen geslagen worden, dan by Art. 7. bepaald zyn, dan alleen, wanneer de Vaandels door de Grenadier Compagnien naar het huis der Commandanten gebragt worden.

9. In gevalle van alarm zullen de Tambours zich stiptelyk moeten gedragen aan de orders, die ten hunnen opzigte, by de byzondere plaatselyke Reglementen zyn of zullen worden bepaald.

10. De Tambour-Major, Bataillons-Tambour, Tambours en Hoornblazers, zullen nauwkeurig deze orders, en alle anderen, die ten hunnen opzigte zouden mogen bepaald worden, moeten gehoorzamen, en by nalatigheid van dien, naar exigentie van zaken, door den Raad van Administratie en Discipline, gecorrigeert, of gestraft worden.

• • •

Al het geene by dit Reglement bepaalt is, zal alomme precieselyk moeten nagekomen worden, zonder dat eenige plaatzelyke Reglementen, voor zoo verre dezelve by dit Reglement, in wezen gelaten zyn, of de Faculteit om dezelve te maken, aan de Geconstitueerde Machten verbleeven is, het zelve eenigzints zullen kunnen contrarieeren, en zonder dat iemand hetzelve, of wel de Burgerwapening in het algemeen, op eene directe of indirecte wyze zal vermogen tegen te werken, ten einde de Burgerwapenhandel, dat gedugte Bolwerk onzer *Burgerlyke Vryheid* en *Politieque Onafhangelykheid*, eenmaal die trap van volkomenheid bereike, voor welke zy by het Vryheidminnend Bataafsche Volk vatbaar zal bevonden worden. En zullen over zulks alle de genen, dewelke, door anderen van dezen zoo loffelyken pligt afteschrikken, feitelyk eenige belemmering aan de uitoeffening derzelve tragten toe te brengen, ofte op eenige andere wyze, door woor-

woorden of daden, dezelve zullen verhinderen en tegengaan, ofte ook zich, direct of indirect, tegen de uitvoering van dit Reglement zullen opposeeren, strengelyk, en naar vereisch der zake, als verstoorders der publique rust, ja zelfs als openbare Vyanden des Vaderlands aangemerkt en gestraft worden.

• • •

De Nationale Vergadering reserveert zich, volgens de macht haar competeerende, dit Reglement te kunnen interpreteeren, altereeren en amplieeren, zoo als zy ten meesten nutte en ter instandbrenging eener egale en algemeene Burgerwapening, zal oordeelen te behooren.

De President, als eerst benoemd Lid in de personeele Commissie, zegt, dat hy de vryheid neemen zal de Leden voor te draagen, de consideratien, welke op dit Rapport door de Leden aan de Commissie zyn gesuppediteerd, als ook de contra aanmerkingen door de Commissie hier op gemaakt, om dezelve vervolgens aan de Leden hunner goed of afkeuring voortestellen.

(*Wy zullen alle de bovenstaande aanmerkingen, als ook de discussien daar over ontstaan, beneveus de finale conclusien, agter den anderen plaatsen, zoo dra de gansche deliberatien over dit onderwerp geëindigd zyn.*)

Wordende hier op deeze Zitting geadjourneerd tot morgen ochtend ten 11 uuren.

Zitting *van Donderdag den 8 September* 1796.

Voorzitter : J. J. Cambier.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen gelezen zynde, zegt *Blok*:

Dat, waaneer een voorstel door één der Leden gedaan, gesteld wordt in handen van het een of ander Committé, ondergeschikt aan deeze Vergadering, om consideratien en advys, dit iets vernederends voor den Proponant en voor de Vergadering in zich bevat, waarom hy voorstelt, om, by wyze van Missive, zodanige voorstellen aan die Committés intezenden.

Van Castrop merkt hier op aan, dat in de jegenswoordige Cynosure niets vernederends voor de Vergadering legt opgesloten; daar de Vergadering met het Commissoriaal maken van voorstellen aan de Committés, dezelve nimmer als haar eigen beschouwt, maar alleen slegts als toebehoorende aan den Voorsteller, voor wien het mede niet vernederend zyn kan, dat men zyn voorstel onderzoeke.

Gevers zegt, dat men hier op een conciliatoir zoude kunnen vinden, met het stellen van het voorstel in handen eener personeele Commissie, welke met het Committé conferentien zou kunnen beginnen, en daarna de Vergadering dienen van consideratien en advys.

De President zegt: dat deeze wyze van Commissoriaal maaken, zyns inziens, veel te omslagtig, en tydbe-roovende voor deeze Vergadering zyn zou.

Gevers antwoordt, dat deeze wyze toch by deeze Vergadering zo geheel vreemd niet is, wyl zy al in veele gevallen, dat zelfde spoor betreeden heeft.

Crommelin vermeent, dat deeze reflectien by het resumeeren niet te pas koomen.

De Notulen worden goedgekeurd.

De Vergadering gaat vervolgens tot de gewoone orde over.

De President communiceert, dat heden morgen het Committé der Marine hem medegedeeld heeft eene Missive, per expresse van den Admiraal *de Winter* ontfangen, waar in dezelve meld, dat hy met Schipper *Engelberts* van Charlestown de tyding bekomen heeft, dat aldaar de tyding is ingelopen, dat het Esquader van den Vice-Admiraal *Braak*, van Surinamen zynde vertrokken, de Berbice hernomen heeft; verders berigtende, dat de Stad Charlestown door eene gestigte brand voor het grootste gedeelte in de asche is gelegd: — aangenomen voor Notificatie.

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Gewigtshalven vinden wy het nodig, om de exhortatoire Missive aan de Hoogst Geconstitueerde Magten, betrekkelyk den Gelykstaat der Jooden met alle andere Burgers, in de Zitting van gepasseerde Vrydag geärresteerd, hier reeds te plaatsen.

De Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland, aan de Hoogste Geconstitueerde Magt, genaamd enz.

MEDEBURGERS!

Zo dra was niet de dageraad onzer jongste omwenteling aangebroken, of de beginzelen van Vryheid en Gelykheid, de Regten van den Mensch en Burger werden door de eerste Vertegenwoordigers van het vry gewoiden Volk van Nederland plechtig afgekondigd, en het Volk nam dezelven, als zoo veele Godsspraken aan. Geen wonder! want zy zyn in de Natuur gegrond, en eene lang durige Overheersching had de stem der Natuur niet kunnen smooren. Het zyn onbetwistbaare Waarheden, die byna geen betoog toelaten, waar van de eenvouwigste zelfs terstond de kracht gevoelt, en niemand is onbeschaamd genoeg, om zich tegen het middaglicht der eerste waarheden te verzetten.

En ondertusschen leerde ons ook in dit opzicht de treurige ondervinding, hoe weinig de Menschen aan zich zelven gelyk blyven; hoe dikwerf zy, wanneer het op de toepassing aankomt, door vooroordeelen of vermeend belang van de by hun zelven erkende gronden afwyken; en hoe geneigd veelen zyn, om, het zy uit onkunde of zwakheid, liever de grondbeginzelen

naar

naar de omstandigheden te schikken, dan wel, getrouw aan de grondbeginselen blyvende, de omstandigheden steeds aan dezelven onder geschikt te maken.

Nimmer hadden wy behoeven te raadplegen, over de regten van dat gedeelte der Ingezetenen van Nederland, het welk den Joodschen Godsdienst belydt, indien niet by ons ingeleverd ware zeker Adres, door eenige Joodsche Ingezetenen getekend, waar uit scheen te blyken, dat by sommigen in twyfel getrokken ware, of de algemeen erkende gronden ook op hen behoorden te worden toegepast; en nimmer had zulke eene twyfeling by iemand kunnen opryzen, indien de waare aard der burgerlyke Maatschappye en de regten van alle derzelver Leden, in alle de byzonderheden behoorlyk nagedacht en altyd overeenkomstig de aangenomen beginzelen gehandhaafd werden.

Het besluit, dat een gevolg van deeze onze raadplegingen geweest is, en dat Gylieden hier nevens ontvangt, is in de daad niets anders en kon niets anders zyn, dan de toepassing van die gronden welker handhaving het Volk van Nederland aan ons heeft toevertrouwd, en waarop wy ons Bestuur hebben aanvaard. Het is geene nieuwe vergunning van voorregten, waarop de Aanspraak twyfelachtig of betwistbaar was; het is slechts eene verklaring, dat 'er geene redenen zyn, waarom aan den Joodschen Ingezetenen de regten geweigerd zouden worden, welken ieder Lid der Maatschappye genieten kan, wanneer hy slechts de vereischten bezet en zich aan de voorwaarden onderwerpt, die de Maatschappye van alle hare Leden vordert. Het zamenstel van den Joodschen Godsdienst kon hier zoo min eene uitzondering maken, als dat van andere Kerkgenootschappen. Dat zamenstel kan nimmer een onderwerp van het onderzoek des Wetgevers worden; hy mag niet eens vragen of hetzelve den Jood veröorlooft Burger van het Land, waarin hy woont, te worden of niet; hy schryft slechts vereischten en voorwaarden voor, en, die zich aan dezen onderwerpt, en gééne bezit, wordt op zyne begeerte tot Lid der Burgerlyke Maatschappye aangenomen; en de beandwoording der Vraag of de aanvaarding van dit Lidmaatschap met zyne Godsdienstige belydenis stryde of niet, wordt geheel en alleen aan zyn eigen geweten overgelaten.

Wy behoeven dit niet verder te ontwikkelen; Ulieder doorzicht en Ulieder verkleefdheid aan de groote beginzelen onzer Revolutie, strekken ons ten waarborge, dat gylieden verre verheven zyt boven de vooröordeelen, boven de twyfelingen, boven de baatzuchtige pogingen van de zodanigen, welken dit gedeelte onzer Mede-Ingezetenen van het genot hunner regten wilden uitgesloten hebben: en wy verwachten dus billyk van Ulieden, dat gy, hulde doende aan de Regtvaardigheid van ons nevensgaand Decreet, gaarne opvolgen zult, de aanmoediging, die gy overéénkomstig hetzelve, by dezen van ons ontvangt om het effect der grondbeginzelen, waar op dit Decreet rust, aan iederen Jood, die dit begeeren zal, te doen genieten, voor zo verre dit vóór de invoering der Constitutie zal kunnen geschieden.

En daar het ongerymd zyn zoude, dat de Staat, na afgescheiden te zyn van de overige Kerkgenootschappen, nog eenige vereeniging onderhield met de Joodsche Gemeenten; daar die vereeniging gerekend moet worden, op het zelfde tydstip, waarop eene nieuwe orde van zaaken in ons Land is ingevoerd, reeds in effecte verbroken te zyn; daar onderusschen nog niet zyn ingetrokken zodanige Provinciaale of Stedelyke sanctiën, als hier en daar, door de voormalige Regering, op Kerkelyke Reglementen der Joden verleend zyn geworden; zoo adhorteren wy U ten sterksten, dat gy ten spoedigsten die sanctien, voor zoo verre zy in Ulieder gewest gegeven mogten zyn, of zelven voor vervallen verklaart, of ten dien einde de nodige aanschryvingen doet aan de Municipaliteiten dier plaatsen, waar in dezelven nog bestaan: blyvende, gelyk uit dezelfde grondbeginzelen natuurlyk voortvloeit, aan gezegde Gemeenten de volkomenste Vryheid overgelaten om zodanige Kerkelyke Reglementen te behouden, te maken, en in den haren te doen observeren, als zy dienstig zullen oordeelen.

En ook deeze aanmoediging vertrouwen wy dat te zeer in Ulieder geest geschreven is, dan dat wy 'er één woord tot aandrang zouden byvoegen.

Weest dierhalven hier meede in Gods Heilige Bescherming aanbevolen.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Kiensdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolsteen* en *Sweber*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierikzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 183. *Dingsdag den 13 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag den 8 September 1796.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Vervolgens worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van de Representanten van Bataafsch-Braband, van den volgenden inhoud:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

In den Bosch den 5 September 1796. tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

De Representanten van het Volk van Bataafsch Braband, aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ingevolge het gestipuleerde by het Plan van tusschenbestuur, door de gedeputeerden der Staaten Generaal, en de Gecommitteerden van de Municipaliteiten van dit gewest, op den 11den July des voorleedenen jaars, binnen deze Stad gearresteerd, en de daarop gevolgde wederzydsche ratificatie, waarvan de acten op den 8sten Augustus deszelven jaars binnen Tilburg behoorlyk zyn uitgewisseld; na het reguleeren der quote, door dit gewest in de gemeene lasten te draagen, by resolutie van de geweezene Staaten Generaal van den 1sten Maart jongst leeden, even als de zeven, toen tot de unie behoorende, gewesten, en dus met dezelfde rechten in het Generaal Bondgenootschap zynde aangenomen, hebben wy gemeend, even gelyk het Provinciaal Bestuur van andere gewesten, ingevolge Art. 101. van het Reglement, waarop Ul. Vergadering is 't zaamen gekomen, bevoegd te zyn tot het neemen van alle zodanige besluiten, als relatie hebben tot de inwendige Politie, Justitie, en Financie van dit gewest: — in deze rechtmaatige overtuiging dan ook, hebben wy goedgevonden vast te stellen den verkoop van zekere quantiteit Landeryen, behoorende tot de Episcopaale, Klooster en andere geestelyke Goederen der Stad en Meyerye van den Bosch; — met geene geringe verwondering dus vernaamen wy uit Ul. Missive van den 30sten Augustus laatstleden, dat dieswegens eene voordragt ter uwer Vergadering gedaan is, even of hetzelve ons besluit zoude genoomen zyn in weerwil van, en dus strydig aan, het vierde en vyfde Articul, van Ul. Decreet van den 5den daartevooren, betrekkelyk de afscheiding van de Kerk van den Staat: edoch, Burgers Representanten! wy gelooven niet, dat zodanige voordragt ter uwer Vergadering zoude zyn gedaan geworden, indien dat medelid van dezelve, die het voorstel gedaan heeft, van den waaren stand der zaake ware onderrigt geweest, en, daar wy uit het overzenden van een billet der te doene verkooping, zonder opgaave der door ons verder genoomene besluiten, ten duidelykste ontwaaren, en ook reeds meermaalen ontwaar zyn geworden, dat zich vyanden van de tegenwoordige ordre van zaaken, in alle bogten krommen, om onze beste en onschuldigste maatregulen in een verkeerd dagligt te doen voorkomen, en zo veel mogelyk te contrecarreeren, om door de daaruit ontstaande verwarring hun verfoeyelyk doel te bereiken, zoude het ons aangenaam zyn, indien wy in zodanige gevallen Ul., alvoorens te decreteeren, de noodige elucidatien mogten toedienen. —— Wat toch is by Ul. Decreet van den 5den Aug. l. l., speciaal by het 4de en 5de Art. daarvan, vastgesteld? —— in substantie immers niet anders, als dat de Hoogleeraaren, Leeraaren en Beampten der geweezene Heerschende Kerk, derzelver onderhoud op denzelfden voet als voorheen zoude worden toegediend, tot dat, door eene Personeele Commissie uit Ul. midden, de bezwaaren, die de gevolgen zyn van het oude stelsel, zouden zyn verzameld, de toestand van alle Goederen en Inkomsten van Kerken, Armekassen, Diaconien, Wees- en Godshuizen; de inrigtingen der Hooge Schoolen, wat het Theologische betreft; de fondsen en wyzen, op welke de Leeraaren de geweeze Heerschende Kerk tot hiertoe zyn besoldigd; zouden zyn nagespoord; en, omtrent de besoldiging in 't toekomende by Ul. een uitvoerig rapport, en volleedig ontwerp zouden zyn ingebragt, met exhortatie, om alle zodanige Provinciaale Placaaten en Octroyen, die de Leden van alle Kerkgenootschappen verpligten, om, ten behoeve van eene bevoorrechte Kerk, Personeele Belastingen op te brengen; benevens de daaruit ontstaane procedures en executien, en de verdere gevolgen daarvan, te vernietigen en buiten effect

te stellen: — en hier aan meenen wy in den allerstrikstenzin volleedig te hebben gedefereerd door het arresteeren, en doen afkondigen van onze Publicatie van den 26sten Augustus l. l., waar van wy de eer gehad hebben een exemplaar by Missive van den 29sten daaraanvolgende aan Ul. overtezenden: — wy moeten dus, alles wel nagedagt hebbende, en den voordragt, ter uwer Vergadering gedaan, tegen voorn. Ul. Decreet vergelykende, daaruit op maaken, dat wy gesuspecteerd worden Geestelyke Goederen te alieneeren, in præjudicie van het onderhoud der Predikanten, en verdere Bedienaaren der Gereformeerde Kerke, en van de Fondsen, waaruit die betaalingen geschieden; dan, Burgers Representanten! het is 'er zo verre af, dat wy immer eenige intentie tot die vermindering zouden gehad hebben, dat wy ter contrarie vermeenen, door dezen by ons vastgestelden verkoop, die Fondsen op eenen veel stabieler voet te hebben gebragt, als dat de verkogte Landeryen daaraan bleeven behooren; geconsidereerd, dat alle Landeryen, die onder eene publicke bestuuring zyn, nimmer zodanig kunnen worden gaade geslaagen, als die van particulieren, waaruit, indien men slegte Huurlieden treft, noodwendig eene deterioratie der Perceelen moet geboo ren worden, terwyl op de huursommen geen vaste rekening te maaken is, als zynde dezelve by elke verhuuring verschillende, en moetende, ingeval de gelding der Graanen en van het Hoornvee mogt komen te vallen, ook het totaal der Huurpenningen noodwendig verminderen, — daar nu, de gelding van Vee en Graanen hoog zynde, dezelve door ons te koop gepresenteerde perceelen over 't algemeen tot een goeden prys gebragt zyn, hebben wy den verkoop in genere geapprobeerd; maar die perceelen, welke niet genoeg gegolden hebben, om de respective geestelyke Comptoiren schadeloos te stellen, doen ophouden, en derzelver verkoop gedisapprobeerd — eer echter wy tot dezen verkoop hebben geconcludeerd, en reeds voor de receptie van Ulieder Decreet van den 5 Augustus, hadden wy goedgevonden, en daar van aan de respective Rentmeesteren aanschryving gedaan, dat in plaatse der kooppenningen door ons de geestelyke Comptoiren zouden worden gesecureerd met Obligatien ten lasten van dit Gewest, ten interesse tegen vier percent jaarlyks, ten beloope van de volle koopsom voor ieder der gezegde Comptoiren: — deze maatregel dan is, ten opzigte der geestelyke Comptoiren, niets anders als eene conversie van derzelver bezittingen, waarby ze niet alleen niets verliezen, maar daar en tegen te zekerder derzelver inkomsten kunnen bereekend worden; en ten aanzien van dit Gewest, is dezelve eene eenvouwige negotiatie tegen den gewoonen interest van 4 percent — en tot het neemen van deze maatregel meenen wy, zelfs in conformiteit van Ulieder decreet van den 5 Augustu voornoemt, volledig te zyn gerechtigd, zo, om dat de Staat der geestelyke fondsen, waaruit de Leeraaren en Beambten der geweezene Heerschende Kerk worden gesalarieerd, in geenen deele worden veranderd, als om dat by voornoemde Ulieder Decreet is goedgevonden, dat de betaaling der tractementen moet blyven op den ouden voet, tot zo lange dat uwe Commissie dieswegens zal hebben rapport gedaan, waaruit wy billyk meenen te kunnen infereeren, dat ook de administratie der fondsen zelve op den ouden voet behoort te blyven: en dan beroepen wy ons op de resente voorbeelden, door den geweezenen Raaden van Staaten in de jaaren 1787 en 1789 aan ons dieswegens gegeven, als zynde de perceelen in questie juist dezelfde, die van wege den Raade van Staten in voornoemde jaaren zyn te koop gepresenteerd, doch uithoofde van al te geringe gelding zyn aangehouden geworden: het eenig verschil, 't geen tusschen ons tegenwoordig gedrag en dat van den Raade van Staaten, toen dezelve onze Finantien administreerde, gevonden word, is dit, dat de conversie door ons geschied, met Obligatien tegen 4 percent, daar van wege de Unie slegts 3 percents Obligatien wierden in de plaats gelegd; en welker getal ten Comptoire der Episcopale goederen, waargenomen wordende, door den Rentmeester *Leopold van Limburg Stirum*, het zelvde daar de bewuste 261 perceelen toebehooren, zoo groot geworden is, dat daar van jaarlyks een duizend guldens of twaalf door de Generaliteits Kasse aan interessen moeten worden betaald.

Wy vertrouwen dan, genoegzaam te hebben aangetoond, dat by ons niets nieuws is gepractiseerd, dat by ons niemand is benadeeld, dat onze besluiten geenzins genomen zyn in wederwil van Ul. Decreet van den 5 Augustus, en hieromook houden wy ons verzekerd, dat nimmer de voordragt, ter Vergadering van Ul. gedaan, nimmer de Missive van den 30 Augustus l. l. dieswegens aan ons zoude zyn geexpedieerd geworden, indien slegts één Lid uwer Vergadering van den waaren staat der zaake ware onderrigt geweest: — wy vleyen ons dan, dat dezelve onze demarche by Ul niet meer zal beschouwd worden als aanleiding moetende geven en den grond leggen tot villipendie van alle Uwe Decreten; Decreeten, die wy niet gelooven, dat door eenige Hoogst Geconstitueerde Magt van een der andere gewesten zo hoog gerespecteerd zyn geweest, als door ons; Decreten van de differentie, aan welke wy de duidelykste bewyzen kunnen opleveren, bewyzen, die geen twyfelachtigheid kunnen overlaten; zo toch hebben wy op den ontvangst van Ul. exhortatoire Missive van den 10 Juny l. l. het organiseeren der respective Municipaliteiten, en waartoe by ons reeds een project reglement was rond gezonden, hoe noodzaaklyk ook, geheel en al ter zyde gesteld, ons vergenoegende met continueele temporaire voorzieningen te doen, en de gemeene zaak met halve maatregulen aan den gang te houden, zo ook hebben wy dadelyk, om aan de uitvoering van Ul. exhortatie van den 10 Augustus l. l. en daar by gevoegd meergemelde Ul. Decreet van den 5den dito, zo veel in ons was de hand te lenen, gearresteerd onze Publicatie van den 26 daaraanvolgenden, hierboven breder verm. en dus ten dien opzigte daaraan veel spoediger en veel strikter voldaan, als andere, immers als het Provinciaal Bestuur van Holland, 't geen by deszelfs Publicatie van den 24 Augustus l. l. heeft bekend gemaakt, dat by het zelve eene Commissie was benoemd tot onderzoek, in effecte, of, en in hoe verre, voormelde Ul. Decreet opzigtens de daarby verm. Placaaten en Octroyen, welke volgens de publicke nieuwstydingen aldaar nog in viridi observantia zyn, zouden kunnen worden ingetrokken en buiten effect gesteld, terwyl wy daarentegen ten allernaauwkeurigsten aan Ul. intentie hebben voldaan, zo als wy ook vertrouwen, dat by eene nadere deliberatie by Ul. zal worden begrepen.

Heil en Broederschap.

Midderich zegt: betreklyk het vermeende recht der verkoop van de bewuste Geestelyke Goederen, hetwelk de Representanten van Bataafsch Braband hier defendeeren, zal ik my thans niet uitlaten, en myne aanmerkingen, tot dat het rapport over myn Voorstel zal worden gedaan, bewaren; maar omtrent het fletrissante, als of het Voorstel eenen Vyandelyken aanval was tegen de tegenswoordige orde van zaken: vermeen ik niet

niet te mogen zwygen; ik eisch van de Vergadering om dit te onderzoeken, en by aldien dezelve mogt bevinden dat 'er zulke bedoelingen niet in zyn, als dan de Representanten van Bataafsch Braband aanteschryven, zich in 't vervolg van al zulke fletrisfante uitdrukkingen te onthouden.

De President zegt, dat, wanneer de Representant *Midderich* de zaak in zyne connexie beschouwt, hy dan zal bemerken, dat dit niet speciaal, maar wel generaal wordt geallegueerd.

Bosch stelt voor, dat, na de gegeeven elucidatie van die van Bataafsch-Braband, het voorstel zal worden ingetrokken, als ook de Surcheanse.

Verhees zegt, ik conformeere my als nog, met myn advies over deze materie op Maandag den 5 dezer uitgebragt, en concludeer als nog, dat deze Vergadering de gedecreerde surcheance over de Geestelyken goederen ten spoedigsten behoorde op te heffen, en dat, tot dat einde de Personeele Commissie, over het afscheiden van Kerk en Staat, wordt verzogt, om ten spoedigsten te dienen van considerati en advys.

De President stelt voor, om deeze Missive te stellen in handen der Commissie by Decreet van den 5 Augustus benoemd.

Gulje zegt, ik verzoek, dat de Commissie, in wier handen dit gesteld is, verzogt word, zoo spoedig doenelyk, omtrent deeze zaak van Bataafsch Braband Rapport uit te brengen, om dat de surcheance, op de bewuste verkoping gelegt, niet anders, volgens myn inzien, kan strekken, dan om het inbrengen der quote van Bataafsch Braband in 's Lands algemeen Kas te retardeeren; welk retardement voor het tegenwoordige niet anders dan nadeelige gevolgen voor den Lande kan hebben.

Ploos van Amstel appuyeert het door *Verhees* en *Gulje* geavanceerde.

Gevers verzoekt, dat de Commissie ten spoedigsten hier op Rapport zal inbrengen.

Greve zegt: de geestelyke goederen in Bataafsch-Braband moeten of als Nationaale goederen worden aangemerkt, en dan mag het Provinciaal Bestuur ze niet verkopen, of als Provinciale tot nog toe, maar die veelligt by aanneeming der Constitutie Nationaale goederen zullen worden. Indien in dit laatste geval het Bestuur van Bataafsch-Braband deze goederen alieneert, of verkoopt, en met de gelden, daar uit proflueerende, zyne quota betaald; terwyl andere Provincien, de geestelyke goederen, in hare districten gelegen, ongeschonden laaten, zo zal vervolgens, wanneer ze tot een algemeen Nationaal Fonds overgaan, het eene Gewest hier door zich bevoordeeld hebben, en het andere daarentegen 'er by benadeeld zyn; ik ben derhalven van gedagten, dat de Missive in handen der Commissie behoort gesteld te worden, en dat deeze zaak eerst rypelyk by dezelve worde overwogen, eer wy tot besluit komen, om de Surcheance op te heffen.

Teding van Berkhout zegt, dat het Decreet moet gerappelleerd worden.

De President herhaalt zyn voorstel: — en wordt conform gedecreteerd, zonder resumtie.

Een Request van *G. M. Fresinel*, vragende elucitatie, van wat tyd zyn pensioen zal gerekend worden te zyn ingegaan: — in handen der personeele Commissie in deeze zaak benoemd.

Een Request van *J. B. Bicker* en *Corn. van der Hoop Gysbertsz.*, verzoekende, om paspoort ter vrye invoering van twee Kisjes met gemaakt Zilverwerk, door hun in 1787 naar Frankryk gevoerd: — geaccordeerd.

Een Request van *W. Biorn*, om een post by de Griffie: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van ruim honderd onderscheiden Burgers van Amsterdam, nopens de afschaffing der Kerkelyke Octroyen, zich beklagende over de Resolutie by Holland genoomen, wyl dezelve, naar hun inzien, niet is overeenkomstig den geest van het Decreet van den 5 Augustus: —— in handen der personeele Commissie, by dat Decreet benoemd.

Een Request van *P. Stephant*. in 1794 als Courier geëmployeerd door den toenmaligen Raad Pensionaris *van der Spiegel*, waar voor hem nog is competeerende *f* 331 : - waar voor hy betaling verzoekt: —— gerenvoyeerd aan het Provincinal Bestuur van Holland.

Een Request van *C. van der Hoeve*, ter uitvoering van *f* 30,000 naar Riga en Archangel, voor twee partyen graanen.

Een Request van *P. Hubner*, om Specie voor Granen uittevoeren:

Een Request van *R. en Theod. de Smeth*, mede ter uitvoering van Specie voor Graanen: — alle geaccordeerd, ingevolge het Decreet van den 31 Augustus.

Een Request van *S. Baas*, ter uitvoering van 100 Schip pond Touw-werk en 80 rollen Zyldoek naar Lisfabon.

Een Request van *Fontyn* en *Tetterode*, ter uitvoering van 40 Schip pond Touw-werk: — beide aan de Marine.

Een Request van *J. Hoff*, om betaling voor geleverd Houtwerk, ter formeering der innundatien in den Jaare 1792 — aan het Committé te Lande.

Een Request van *Dutilh en Comp.* ter uitvoering van 91 Tonnen Stokholmsche Teer naar Duinkerken: — aan de Marine.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Vos van Steenwyk rapporteert:

Namens de Commissie van Financien, op het Request der Vlag-Officieren, om vermeerdering van 2 st. kostgeld, *per kop*, dat men, in plaats van dit toeteftaan, aan hun, by wyze van Gratificatie, tot ultimo October eene zekere Somma kan toeleggen.

Van Beyma vraagt elucidatie omtrent het beloop der gratificatien.

De Vos van Steenwyk antwoordt, dat de som tot gratificatie voorgeslagen, op verre na zo hoog niet is als de gevraagde verhoging van twee stuivers per kop.

Van Beyma zegt, op de bekomene informatie van den Burger *Vos van Steenwyk*, dat de som *tot gratificatie* voorgeslagen op verre na zoo hoog niet is als de gevraagde

ver-

verhooging van twee stuivers per kop, verklaar ik my te meer teegen de conclusie van het Rapport.

Ik geloof dat de vraag, door de Commandeerende Officiers gedaan, geheel niet surpasseert het redelyke, en dat het veel minder gratieus is, dat hun dit (al was het eeven hoog) *by weege van gratificatie* wordt toegelegd, dan by weege van verhooging der kostrollen.

Het Argument teegen deeze verhooging van Kostpenningen in het Rapport voordgebragt (dat men namelyk bezwaarlyk weeder tot eene vermindering zoude koomen en zeeven stuivers in gewoone tyden genoeg was,) heeft by my weinig kragt; want het gevoelen is tog algemeen, dat by den Vreede terstond de schafting voor reekening van den Lande op 's Lands Scheepen behoort te geschieden, iets, het geen men in de teegenwoordige omstandigheeden niet kan invoeren. Zoo dat dan de geheele zwaarigheid zig bepaalt tot deezen teegenwoordigen Oorlog, en het is niet waarschynelyk dat de pryzen der Scheeps victualy geduurende denzelven aanmerkelyk zullen daalen. Ik concludeere dus tot het accordeeren van de gevraagde verhooging van Kostpenningen en tot verwerping van het Rapport.

En wordt conform het Rapport geconcludeerd.

Kantelaar rapporteert, namens de personeele Commissie, in wier handen, by Decreet dezer Vergadering, gesteld is het voorstel door den Burger *van Lokhorst* den 21 July ter dezer Vergadering gedaan. (*zie Dagverhaal No.* 129. *pag.* 414. *col.* 1.): — Besloten, om dit Rapport te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen op aanstaande Dingsdag over agt dagen.

Eene Commissie uit het Committé te Lande verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Rambonnet*, rapport:

1. Declinatoir, op het Request van de Municipaliteit van Tilburg, om remissie van verponding.

Verheet proponeert, om dit Rapport te stellen in handen eener personeele Commissie.

Molegraaf appuyeert dit.

Conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *van Leeuwen*, *de Bereren*, *Havermans* en *Helmich*.

2. Declinatoir, voor als nog, op het Request van *Du Rt*, verzogt hebbende om pensioen, en diligent te worden verklaart; daar by het Request geene genoegzame bewyzen waren opgegeven: — conform geconcludeerd.

3. Op het Request van *J. A. Bogemans*, rapporteert het Committé dat 'er uit aanmerking van 's Mans kunde en verdiensten, by de eerste vacature favorabel reguard op den Requestrant zal worden geslagen: — conform gedecreteerd.

Boellaard rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen, by Decreet van 25 Augustus, gesteld is, het voorstel tot verbod van den uitvoer van Aardappelen; dat de Commissie het zelve geexamineerd hebbende, om gewigtige redenen, als ook om dat het stryd met het reglement, vermeende, dat dit voorstel moet worden gedecineerd: — conform geconcludeerd.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

ZITTING *van Vrydag*, *den* 9 *September* 1796.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De President geeft te kennen, dat, daar 'er geduurende eenige dagen zeer veele nadeelige geruchten gelopen hebben, nopens de successen der Fransche Wapenen, hy niet beter doen kan, dan de Vergadering lecture te geven van een officieel berigt uit Frankforth. (*Zie dit berigt in het beknopt Extract van gepasseerde Vrydag.*)

Hierna worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen.

Eene Missive van Gedeputeerden in de Generaliteits Rekenkamer, te kennen gevende, dat zy tot hunne smert vernomen hebben, dat hun ingezonden Plan, nopens de verbetering in het Generaliteits Postwezen, door sommige Leden dezer Vergadering, tegen hunne intentie, verkeerdelyk is geinterpreteerd, waaromme zy by dezen de vryheid neemen, zich nader te expliceeren: — in handen van den Burger *Wormer* en verderen tot de zaken der Griffie benoemd.

Eene Missive van het Committé der Oost-Indischen Handel en Bezittingen, inzendende Lysten der Ambtenaaren, welke de Verklaring hebben afgelegd: — aangenomen voor Notificatie.

Een Request van *H. de Landrieux*, verzoekende om betaling van zyn achterstallig Pensioen: —— aan het Committé te Lande.

Elf gelykluidende Requesten van circa 400 Ingezetenen van Amsterdam; alle nopens de Kerkelyke Octroyen, en overeenkomstig met die, op gisteren ter dezer Vergadering ingezonden: — in handen der personele Commissie, by Decreet van den 5 Augustus benoemd.

Een Request van onderscheiden Ingezetenen van Tholen, te kennen geevende, dat, daar zy, uit hoofde der ondertekening van zekere circulaire Missive, door de Societeit van Tholen aan de Gewapende Corpsen afgezonden, in crimineele procedures zyn ingewikkeld, zoo dat zy zich genoodzaakt hebben gezien hun Vaderland te verlaaten, zy de vryheid neemen, te verzoeken, dat deeze zaak nader door eene personeele Commissie uit deeze Vergadering moge worden onderzogt.

De

De President stelt voor, om dit Request, als huishoudelyk zynde, te renvoyeeren aan de Hoogstgeconstitueerde Macht in Zeeland.

Blok wil het, tot nader onderzoek, in advys houden. Onderscheiden Leden appuyeeren dit.

Teding van Berkhout zegt, dat de zaak zuiver *domestieq* is.

De Beveren zegt, dat de Requestranten zich schuldig gemaakt hebben aan de grootste excessen, en het van de veruitziendste gevolgen zyn zal, zoo de Vergadering zich met deeze zaak immisceert.

Van Leeuwen zegt, het woord gevraagd te hebben, om het pre-advys van den President te ondersteunen; dat hy de zaak ook gansch huishoudelyk en justicieel beschouwde, en hy zoude 'er nog bygevoegd hebben, zoo de Vergadering 'er zig in meileerde, of het dan *niet behoorde*, dat men eerst eens het bergt of informatien van de Hoogstgeconstitueerde Magt van Zeeland innam, ware het niet, dat hy had vernomen, dat de zaak al aan dezelve was, en 'er reeds Surcheance verleend was, waarom hy dit nu præallabel niet zoo hoog nodig oordeelde, en te meer zig met het advys van den President conformeerde.

Bosch zegt, dat, zoo verre hem van de zaak bewust is, de Requestranten braave Patriotten zyn, terwyl hunne vervolgers daar en tegen voor lieden te boek staan, het voorig Bestuur toegedaan; en wil derhalven, dat deeze zaak nader zal worden onderzogt.

De President herhaalt zyn Voorstel.

En wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *J. B. van Puf*, verzoekende om continuatie van zyn Pensioen: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *M. C. Schröder* en Zoon, om voor 60 Lasten Rogge ƒ 9000 naar Hamburg te zenden: —— geaccordeerd ingevolge de Resolutie van den 31 Augustus.

Een Request van *Kalis en Kuyper*, om Yzerwerk naar Bourdeaux te zenden: —— aan de Marine.

Onderscheiden Requesten, om paspoorten: —— geaccordeert.

Eene Misfive van den Provincialen Raad van Zeeland, kennisgevende, dat zy ontfangen hebbende de circulaire Misfive dezer Vergadering, in dato 12 Augustus ter geleide van het Decreet van 5 Augustus, het welk zy, zo spoedig mogelyk, ter kennisse der Provinciaale Vergadering (thans gescheiden) zullen brengen; daar zy intusschen betuigen 'er vollen met de gronden, in dit Decreet vervat, intestemmen: — in handen der Commissie, by Decreet van den 5 Augustus benoemd.

Vervolgens geeft een der Secretarissen lecture van de door de Commissie van toezigt over de goederen van den laatsten Stadhouder uitgebragte, en thans, ingevolge Decreet dezer Vergadering, meer gemotiveerde Nominatie van 10 Persoonen, om daar uit vyf Administrateurs te eligeeren.

De President stelt voor, deze uitgebragte Nominatie op nieuws te doen drukken.

Bosveld bedankt de Leden der Commissie op het hartelykst voor hunne betoonde werkzaamheid in dezen; doch zegt, dat hy, 'er liefde tot de waarheid en billykheid, tevens moet declareeren, verwonderd te zyn, dat op die nominatie niet gevonden worden twee persoonen, welke nu reeds zints agtien maanden, in de Hollandsche Administratie geweest zyn, en die, voor zoo verre hem bewust is, daar in met alle vlyt en eerlykheid hebben gearbeid, die beiden brave en niet zederd kort, maar reeds van voor het Jaar 1787 beproefde Patriotten zyn, waar van zy beiden, en byzonder een, de sprekendste bewyzen heeft aan den dag gelegd, zoo dat hy zelfs, na de omwending van dien tyd, zich eene geruimen tyd heeft moeten verbergen voor de woede van het gemeen; waarom hy moet herhaalen, verwonderd te zyn deze personen, die reeds zo veele kunde in dat vak verkregen hebben, niet op de nominatie te vinden, vermits de billykheid en het belang dier goederen daar voor pleiten.

Eenige Leden verzoeken, dat *Bosveld* dezelve met namen zal noemen.

Bosveld zegt, dat de een is *Schoorn* en de ander *Noordbeek*.

Van Leeuwen wil, dat zoo de van den Burger *Bosveld* opgegeven personen mede voor de nominatie in aanmerking zullen komen, het dan ieder Lid ook vry moet staan nog een of ander, dien hy bekwaam en nuttig oordeelt, voor te slaan, gelyk meermalen geschied was, en zegt, dat in het gemotiveerde van de nominatie wel goede vereischtens opgegeven waren, nogtans een der allernoodzaaklykste vergeeten was, naamlyk, dat zy locale kennis van de goederen hadden, gelyk hy meende wel nodig te zyn.

De Beveren zegt, dat de voorslag van den Burger *van Leeuwen* niet ongegrond, noch nieuw is: daar de zelve reeds bevorens, met relatie tot eene door het Committé der Marine uitgebragte nominatie, had plaats gehad. — Dat hy voords deze mesure, in het geval voor handen, zeer noodzakelyk vindt; wyl het gewigt der zaake zulks vordert, en de te benoemene Commissie van het uiterst gewigt is. Dat eindelyk ook, naar zyn inzien, de Commissie aan het iezigt der Vergadering niet heeft voldaan; want dat iemand, hoe veel kunde hy ook van Landeryen mag hebben, deze kennis hem echter, zo der locale kunde, weinig baten zal: by voorbeeld, dat men wel had behooren bedagt geweest te zyn, om 'er iemand uit Zeeland op te plaatsen, alwaar zoo veele notabele goederen gelegen zyn, uit welk gewest der Republiek nogthans niemand op de nominatie gevonden wordt, waar over hy by dezen zyne verwondering te kennen geeft, tevens het voorgestelde van *van Leeuwen* nogmaals appuyeerende.

Bosveld zegt nogmaals, dat het hem niet dan allerbillykst voorkomt, dat Lieden, die, nu zinds 18 maanden, in die administratie gewerkt hebbende, en daarin geroutineerd zyn, in aanmerking koomen.

Aussnorth zegt, dat het 'er verre af is, dat de Commissie eenigzins amoureus is op de door haar uitgebragte no-

nominatie; dat zy zelfs, zoo de Vergadering zulks verkiest, dezelve gaarne zal intrekken, en een gansch nieuwe suppediteeren; doch, dat hy vermeent, te moeten declareeren, dat de Commissie in alles overeenkomstig haare pligt, haar beste geweeten, en de intentie der Vergadering heeft gehandeld. Dat, wat intusschen het geposeerde door den Burger *de Beveren* betreft, de Commissie daar over met dien Burger heeft geconfereerd, by welke gelegenheid hy haar zelfs zyne vergelegenheid betuigd heeft, om iemand, daar toe geschikt, in Zeeland optegeven; dat 'er zomtyds wel een geschikt voorwerp toe zoude zyn; doch dat men niet wist of dezelve dien post zoude accepteeren, dat dit derhalven ten eenemaale vervalt.

Reins zegt, dat by Decreet vastgesteld is, dat de electie zal geschieden uit het Tiental, door de Commissie gesuppediteerd: dat dit Decreet heilig is, en dus geene vermeerdering of verandering in dezelve kan plaats hebben, daar de Commissie thans, door het op nieuws motiveeren der daarop gestelde Persoonen, aan den wil der Vergadering voldaan heeft.

Teding van Berkhout zegt, dat het eene waarheid is, dat de Decreeten heilig zyn, en geërbiedigd moeten worden; dan dat ook aan den anderen kant de Nominatie, offchoon zy op nieuws gemotiveerd is, niet aan het oogmerk voldoet, daar eenige der benoemde persoonen opgegeeven worden, kundigheden te bezitten, waarvan de Commissie het bewys, slegts by recommandatie, of van *hooren zeggen*, ontvangen heeft. Dat het hem voorkomt, dat dit niet genoegzaam is voor zoo eene gewigtige Administratie. Dat 'er daarenboven Leden opgesteld zyn, welke, wel is waar, kundig en bekwaam zyn, dog niet in dat vak, waar in zy zullen moeten werken. By voorbeeld *Joost Vrydag*, een man, die zeker zeer kundig is, doch die zich egter, voor zoo verre hem bewust is, nimmer met 's Lands zaaken heeft bemoeit, of het moeste dan in Frankryk geweest zyn; dat deeze Man daarenboven nu reeds by de Fransche Administratie is geplaatst; dat het hem derhalven voorkomt, beter te zyn, dat men dien Man in den Post, waarin hy nu werkt, laat arbeiden, dan hem te verplaatsen.

De Beveren zegt, dat hy zich verpligt vindt, op het aangevoerde van den Burger *Aussmorth* te moeten remarqueeren, dat hy hoegenaamd geene intentie heeft, om iemand te recommandeeren; maar dat hy, de gemotiveerde Nominatie in handen krygende, verwonderd is geweest, daar op geen Zeeuw te vinden; dat hy zich toen by de Commissie heeft vervoegd, welke hem betuigd heeft, dat zy niemand, die bekwaam was, daartoe wist, hem verzoekende, om een zodanig persoon op te geeven, dat hy toen betuigd heeft van 'er op dat ogenblik geen geschikt voorwerp toe te weeten; doch 'er zich echter op te zullen bekwaamen.

De President stelt voor, om in dezen te volgen dezelfde cynosure, welke men bevoorens met de nominatie voor een Lid in het Committé der Marine heeft gehouden.

Pompe van Meerdervoort vermeent, dat zulks zoude strydén met den geest van het genomen Decreet; geevende in bedenking, of het niet beter zyn zoude, dat, de Commissie deze nominatie terug nam en nog met eenige Leden suppleerde welke die vereistens hebben, overeenkomstig de reflexien, door zommige Leden gemaakt; wordende op deze wyze en aan het Decreet, en aan de begeerte dier Leden voldaan.

De President stelt voor, om aan een yder der Leden de vryheid te laaten, om ter Bureau op eene daartoe in gereedheid liggende lyst, voor Donderdag aanstaande, zodanige, hun daartoe geschikt voorkoomende, Persoonen te plaatzen, als hun zal gelieven, mits dezelven te motiveeren, deze lyst te doen drukken, en vervolgens uit dezelve, agt dagen daarna, de electie te doen; en wil dien conform de conclusie uitbrengen, als de wil der Leden uitmakende.

Quesnel zegt, dat 'er onderscheiden Leden zyn, welke met die voordragt niet instemmen, maar de nominatie, zoo als die nu ligt, approbeeren, en daar uit de electie willen formeeren.

Nieuhoff zegt, dat het niet meer dan billyk is, dat de te benoemene persoonen genoegzame locale kunde hebben; dat het hem ook voorkomt, dat aan ieder der Leden het regt toekomt, om de hun daar toegeschiktste voorwerpen aantebevelen; en conformeert zich dus met de voordragt van den President.

De President herhaalt nogmaals het voorstel: — en wordt conform geconcludeerd.

Kantelaar produceert:

Namens de personeele Commissie, by Decreet van den 2de deezer, belast met het vervaardigen eener Concept Missive aan de Hoogstgeconstitueerde Machten der onderscheiden Gewesten, nopens en ter geleide van het Decreet deezer Vergadering, ten zelven dage genoomen, met betrekking tot de gelykstaat der Joodsche met alle andere Burgers, (*Zie reeds deze Missive in ons vorig Nummer.*)

Eenige Leden verzoeken, dat dezelve mag worden gedrukt.

De President merkt aan, dat dezelve is volkoomen overeenstemmende met het decreet, daaromtrend genomen.

En wordt dezelve gearresteerd.

Eene Commissie uit het Committé der Marine verschynt ter Vergadering en doet, by monde van den Burger *Olivier*, Rapport.

1. Favorabel, op het Request van *Jacob Dull* en Zoonen, tot weder uitvoer van Koper naar Hamburg (*Zie Decreet van den 16 Aug.*) — conform gedecreteerd.

2. Declinatoir, op het Request van onderscheiden Eigenaars van — of geïnteresseerdens in Buskruid-Fabrieken, verzogt hebbende opheffing van het verbod van den uitvoer van Buskruid; (*zie Decreet van den 22 Augustus*) daar de duurte van het Salpeter, gevoegd,

voegd by de schaarschheid en de hoge pryzen van het Buskruid veelligt gebrek aan dit Articul zoude kunnen doen geboren worden: zynde dit verzoek daar te boven niet door alle Fabricanten, maar alleen slegts door die van Holland gedaan: ——— conform gedecreteerd.

3. Op het Request van *C. Dekker*, tot uitvoer van Tarw, Rogge, Paardeboonen en Witte Boonen naar Barcelona (*zie Decreet van den 29 Aug.*) adviseert het Committé, om den Suppliant te renvoyeeren aan het Provinciaal Bestuur van Holland, door hetwelk het verbod van uitvoer is gedaan: — conform gedecreteerd.

4. Favorabel, op de Requesten van *Gulcher en Mulder* en *E. J. Penning*, beiden tot uitvoer van Specie voor Graanen (*zie Decreet van den 1 Sept.*) — conform gedecreteerd.

5. Declinatoir, voor als nog, op het Request van *Francois Blondel en Zoon*, tot uitvoer van Specie voor Graanen,) (*zie Decreet van den 1 Sept.*) daar de uitgevoerde Specie in geene Proportie staat met de opgegevene quantiteit Graan, ingevolge de calculatie der Markt-Pryzen: — conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op het Request van *Hendrik Gildemeester*, tot uitvoer van Cargasoenhouwers en Zeilgaaren naar Lissabon, (*zie Decreet van den 1 Sept.*): — conform geconcludeerd.

7. Favorabel, op het Request van *Hendrik Hulsebos*, tot uitvoer van Touw, van Tors gemaakt, (*zie Decreet van den 1 September*,) conform geconcludeerd.

8. Favorabel, op het Request van *Cipriaan Fischer*, Sous Luitenant in het Regiment Grisons van den Lieutenant Generaal *Schmidt*, tot uitvoer van eenig Goud-Zilver, Edele Gesteentens, en contant Geld (*zie Decreet van den 1 September*): ——— conform gedecreteerd.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Het volgende Request en Attestatie is ons verzogt in zyn geheel te plaatsen. (*Zie Dagverhaal No. 163. Pag. 681. Col. 1.*)

Aan de Nationnale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

Nadert eerbiedig tot uwe Vergadering *P. Kanchenius*, geweest zynde Zee-Officier, ten dienste deezer Landen.

Het is doordrongen van berouw en leedweezen, dat de Suppliant, al bloozende over de beledigingen zyn Vaderland aangedaan, zich tot uwlieden wend: Terwyl hy zich vleid, dat gylieder grootmoedig zult zyn in het vergeeven van misdaaden, door oprokking en verleiding gepleegd: Vergun my dus, dat ik uwlieden oprecht en naar waarheid mynen toestand openlegge en uw medelyden en vergiffenis imploreere.

Van mynen jeugd af aan, waaren my Vaderlandsche gevoelens ingeprent, voor en na den Jaare 1787, was ik altyd de zaak der Patriotten toegedaan, en schoon de voorstanders der vryheid in dien tyd voor het geweld moesten bezwyken, zo bleef ik echter getrouw aan myne principes en standvastig de zaak der Patriotten voorstaan en handhaaven; dit zal ieder waar Vaderlander, die my in dien tyd gekend heeft, kunnen getuigen, en ten bewyze hiervan, strekke nevensgaande Bylage A.

Tot dus verre vermogt geen sterveling zo veel op my, dat hy my ietwes van myne gevoelens kon doen verzaken; dan helaas! nu wierd ik aan boord van 's Lands Schepen geplaatst, en hier was het, dat men myne zuivere gevoelens vergiftigde — hier was het, dat men my sentimenten deed omhelzen, die ik weleer haatede en verfoeide, en daar ik eertyds der Patriotten vriend was, zo wierd ik nu een aanhanger van derzelver vyanden; ik die voorheen het Patriottisme verdedigde, wierd nu de vriend van hen, die het zelve vertreeden: door duizende beloften en valsche raadgevingen verleid en in slaap gewiegd, verliet ik ter tyde der Revolutie van het voorleden Jaar myn Vaderland, vervoegde my by het zogenaamd rassemblement, en onthield my tot op heden te Osnabrug en Bremen: — myn hart was echter dermate niet verdorven, dat ik niet allengskens uit myne verblindheid herkwam en myne dwaling ontdekte; tot my zelven te rug gekeerd, ontwaarde ik myn misslag — ik kreeg berouw over 't geen ik gedaan had — wierd beschaamd, dat ik myns ondanks tegen myn Vaderland vyandig geweest ware, en verfoeide het oogenblik, waarin ik gehoor gaf aan de valsche inblazingen der Oranje-party. — Het oude Vryheids vuur, alreede uitgedoofd, begon op nieuws weder in my te ontbranden, en myn hart, dat te midden in myne dwaling niet opgehouden had voor het welzyn myns Vaderlands te kloppen, liet my geen rust, zo lang ik niet middelen beraamde, om naar myn Vaderland te kunnen te rug keeren.

Heb ik weleer myn Vaderland trouw en eerlyk gediend, die zelve zucht heerscht nog in my: ja voor God, wiens geduchte straffen ik my onderwerpe, zo ik valschelyk in deezen handele, en zo myn berouw niet oprecht is, zo ook voor de gantsche waereld betuige ik, dat ik niets meer verlange, dan naar myne haardstede te rug te mogen keeren, en, door myn beledigd Vaderland eerlyk en trouw te dienen, myne voorige feilen en misslagen weder uittewisschen en in vergetelheid te stellen. ——— En, Burgers Representanten! daar zulks zonder vergiffenis van Ulieden nimmer zal gelukken, zo smeek ik u om Amnestie en kwytschelding van het geen ik ten opzichte mynes Vaderlands misdaan hebbe. —— Dat myne jonkheid, dewelke oorzaak myner rampen is, en my heeft doen dwalen, Ulieden medelyden voor my inboezeme ——— dat myne voorige sentimenten by u ten mynen voordeele pleiten, en myn oprecht en hartelyk berouw myne voorspraak zy.

Het geen my gerust steld, en op eenen gunstigen uitslag doed hopen, is, dat Gylieden al te grootmoedig en van wraakzucht te zeer vervreemd zyt, om my in myne verlegene omstandigheden zodanig te behandelen als men helaas! in den Jaare 1787. de uitgeweken Bataa-

-taaven behandelde, maar my veeleer in gunst zult aannemen en Amnestie schenken.

Dus doende, Burgers Representanten! geeft gy een Beschermer aan de Vryheid, een Verdediger aan het Vaderland en een ongelukkigen Zoon aan zyne Ouders weder: Dan zullen Zegeningen op Zegeningen voor Ul. welzyn en geluk worden afgezmeekt, — Traanen van Dankbaarheid zullen Ul. tot in uwe Graven vergezellen, en Ul. nagedachtenis zal nog lange by ons in Zegeninge zyn. 't Welk doende,

(*was getekend*)

P. KEUCHENIUS.

VRYHEID, GELYKHEID, BROEDERSCHAP.

Wy ondergeschrevene Geregtsleden, Officieren van het gewapend Genoodschap en verdere Burgers deezer Stad verklaren by deezen, dat de perzoon van *Paulus Keuchenius*, gewezen Zee-Officier voor en na den Jaare 1787. by ons bekend staat voor een eiverig Voorstander van het Patriotisme, een Jongeling van onvermoeide vlyt en uitstekende bekwaamheid om den Lande ter Zee te dienen, en offchoon zyn jeugdig hart voor een tyd door de kragt der verleiding moge bezweken zyn, zo blyft hy echter by ons om zyn by ons bekend caracter en uitmuntende bekwaamheid *geacht* en *geliefd*.

Dit de waarheid zynde, hebben wy deze wel willen onderteekenen, om zulks gerequireerd wordende nader te bevestigen, om te strekken naar behoren.

Actum Stavoren den 9 Augustus 1796.
Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

(*was getekend*)
Willem Cornelis, President.
J. v. d. Bank, *Jacob Aukes* en *Manus Hendriks Swering*, Gerechtsleden.
Hendrik F. Trip, Capitein der Schuttery.
Auke Jacobsz.
W. P. Vetsen, Secretaris.
O. J. Bakker, Gerechtsl d.
Idtz Duedes, Organist.

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag den 12 September 1796.

Eene Missive van het Committé te Lande, Vryheid verzoekende ter uitvoer eener somma van *f* 100,000: - tot betaling der Fransche Troupen in dienst deze Republiek thans tot het beleg van Ehrebreitstein gebezigd wordende: — geaccordeerd.

Eene Missive van het Committé van Politie, Finantie en Algemeen Welzyn des Volks van Gelderland, kennis gevende van den Ontfangst van het Decreet van 5 Aug. waar aan zy zullen voldoen: — in handen der personeele Commissie, by Decreet van dien dag, benoemd.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Friesland, kennisgevende, dat zy ten dienste van het Committé der Marine in gereedheid hebben eene somma van *f* 200 000 als ook aan Commissarissen van dat Committé, Departement Harlingen, hebben gefourneerd *f* 100,000: — in handen der Commissie van Finantien en 't Committé der Marine.

Eene Missive van de Regenten der Baronny van Ysselstyn, zich beklagende over de door Holland uitgeschrevene extraordinaire belasting van 6 pCt. en hieromtrend surcheanse verzoekende: — in handen van het Provinciaal Bestuur van Holland, om spoedig berigt, en inmiddels surcheance.

Eene Missive van de Municipaliteit der Stad Arnhem en Request van onderscheidene Burgers dier Stad, zich beklagende over den drukkenden last der inquartiering: — in handen der Commissie in die zaak benoemd.

Hahn produceert de nadere redactie der Concept-Missive aan die van Overyssel, ingevolge het Decreet van 9 dezer: — gearresteerd met eene kleine verandering.

Een Request van *A. Severyn*, verzoekende om als Inspecteur der Linie van de Grebbe langs den Eem te worden aangesteld: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *Bouchon*, om een Ambt: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van onderscheiden Burgers van Pynacker, nopens de Kerkelyke Octrooyen: — in handen der Comm. by Decr. van 5 Aug. benoemd.

Een Request van *Cavas* en Comp., tot uitvoer van Zyldoek naar Spanjen aan de Marine.

Een Request van *S.* en *P. de Clercq*, om 2000 Ducaten in Specie voor Granen naar Hamburg te zenden:

Een Request van *A. Clemens* en Zoon, om 1500 Ducaten in Specie naar Dantzich te voeren voor Granen: — beiden geaccordeerd.

Een Request van *J. D. Boogaards*, om als Lid van de Commissie van Administratie te worden benoemd: — aangenomen, voor Notificatie.

Onderscheiden Requesten, om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Burger *van Gent* aangesteld tot Capitein by de Artillery, als ook de Burger *Soetermeester*.

De Vos van Steenwyk rapporteert, declinatoir namens de Commissie van Finantie op het Request van *J. van Berenstein*: — conform.

Woordende daar na de deliberatie over het Regl. omtrend de Algem. Burgerwapening voortgezet.

En eenigen tyd daar over gedelibereerd zynde worden de verdere Discussien daarna geadjourneerd.

Voordragt van de Commissie tot de Ambten, tot eerste expedieerende Commis, *J. A. Tinne*, thans tweede Commis *A. J. Verbeek*, te Dorth. *J. van der Eem*, Clercq op de Griffie. Tot tweede Commis *J. Warsinghton*, *J. Boudewynse* *G. Verbeek*, te Delft. —

De Verkiezing bepaaid op aanstaande Donderdag.

Voords wordt de Vergadering geadjourneerd.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 184. *Woensdag den 14 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag den 9 September.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

De Rapporteur brengt vervolgens ter Tafel:

Eene zeer ampele Memorie, waar in het Committé met de levendigste couleuren afschetst de zorgelyke omstandigheden, waar in het zelve, met opzigte tot het finantieele, zich bevind, meermaalen in dezelve herhaalende, dat het aan de Natie deeze verantwoording verschuldigd is, wilde zy zich aan geen plichtverzuim tegens die Natie schuldig maaken, opgeevende niet alleen wat ieder Gewest tot dato deezes in de geconsenteerde petitie heeft opgebragt, maar ook een breedvoerig verslag geevende, zoo van het besteeden dier gelden, als van den tegenswoordigen toestand van 's Lands *Scheepstimmerwerven*, met opgaave van de aldaar voor handen zynde bouwmateriaalen, de Vergadering op het kragtdadigst bezweerende, van toch hoe eerder hoe beter in deezen dringenden nood te voorzien, wilde het Committé zich niet aan de schromelykste en schrikbarendste gevolgen zien bloodgesteld.

Te midden onder de lecture dezer Memorie onstaat 'er in de Vergadering eenig gemor; en daar men het begin derzelve met de grootste aandagt had aangehoord, werd de stilte, toen de Rapporteur in dezelve verslag deed, by wyze van inventaris van de te Amsterdam voor handen zynde bouwmateriaalen, afgebroken; terwyl *Midderich*, het woord vragende, verzogt, dat de verdere lecture dezer Memorie in de openbaare Vergadering mogt worden gestaakt, en in een Committé Generaal voortgezet; daar de details, welke het Committé in dezelve geeft, naar zyn inzien, van dien aart waren, dat dezelve niet behoorden publicq te worden gemaakt.

Onderscheidene Leden ondersteunen dit.

De Vos van Steenwyk zegt, dat deze Memorie eene openbaare beschuldiging tegens deze Vergadering inhoudt, even als of zy in haare verplichtingen, jegens dit Committé, is te kort geschooten; daar het, ondertusschen even goed aan de Leden van het Committé, als aan die der Vergadering bekend is, uit welke bronnen dit alles zyn oorsprong heeft, dat het overigens ten uitersten onstaatkundig is, zodanige zaaken voor het oog der gansche waereld publicq te maaken; terwyl het hem eindelyk ten uitersten verwondert, dat het Committé, zonder alvoorens den President daar van te hebben onderhouden, zoo eene Memorie op haar eigen gezag ter Tafel brengt.

De Rapporteur zegt, dat de zaaken, in deeze Memorie vervat, reeds niet dan al te wereldkundig zyn; dat het Committé dagelyks door de leveranciers wordt lastig gevallen, en, wat de kennisgeving aan den President betreft, dat hy voor het doen van het Rapport den President hier van verwittigd en van denzelven verlof bekoomen heeft.

De President zegt, verplicht te zyn, te moeten declareren, dat hy, van ter zyden geinformeerd zynde, dat 'er eene diergelyke voordragt zoude geschieden, den President van het Committé hier naar heeft gevraagd, welke hem dan ook wel is waar hier omtrend geinformeerd heeft, dog in geenen deele zodanig, dat de inhoud op zulk een leest zou geschoeid zyn, zoo als die voorgedragen wordt, in welk geval, zoo hy daar van ware onderrigt geweest, hy den voordragt niet zoude hebben gepermitteerd.

Hahn zegt, byaldien de voordragt, van wege het Committé tot de zaken van de Marine, hier gedaan, te weeg kon brengen, dat het dadelyk voorzien werd van Penningen, zou ik 'er op zwygen; maar dit is het geval in geenen deele, en ik zie 'er nu niets in als eene pooging, om de schuld van het gebrek te wentelen op deze Vergadering. — Ik vind deze poging zeer onheusch; de berichting van onzen President, als of hy van het stuk kennis had gedragen, en waaromtrent hy de Vergadering zo even heeft voorgelicht, smart my zeer; en ik moet het gedrag van hem, die van wege de Marine spreekt, des te meer berispen, daar hy zo vaak zich beroept op de verantwoording van het Committé aan de Natie. Tot myn leedwezen heb ik al eens meer opgemerkt, dat de Committés zich willen opwerpen als Nationaale Commissien, en het wordt meer dan tyd, dat men hun de waarheid eens recht doe hooren. De vraag moet hier zyn, wat de letter en de zin van de tegenswoordige Wet medebrengt? en dan is het boven allen twyfel, dat het Volk van Nederland gewild heeft, dat de Uitvoerende Macht afhanglyk zou zyn van, en verantwoordelyk aan deze Vergadering. Deze is verantwoordelyk aan de Natie; maar juist om dat zy verantwoordelyk gesteld is, zyn de Committés aan haar onderworpen. Ik meen, dat het Committé van de Marine zich dergelyke gevoelens en uitdrukkingen niet behoort te veroorloven. De verwarring is anders onvermydelyk.

Ik ben een ſlaaf van de waarheid en van de Wet. Ik gevoel, dat ik als Vertegenwoordiger des Volks my van mynen plicht kwyte, en ik dank God, dat ik dit doen mag en doen durf.

De Vos van Steenwyk zegt, dat hy verplicht is tot geruststelling van de Natie te moeten declareeren, dat die zorgelyke oogenblikken binnen kort zullen ophouden, zoo ſlegts de pogingen, in onderſcheiden Gewesten tot ſtyving van 's Lands finantien aangewend, niet worden tegengewerkt.

Schimmelpenninck appuyeert dit, zeggende, dat hy mede als Mede-Lid der Commiſſie van Finantien dit volmondig kan betuigen, en ſtelt verders voor, deze Memorie te ſtellen in handen dier Commiſſie.

Gevers vermeent, dat het zeer impoliticq zoude zyn, wanneer men thans de verdere lecture dezer Memorie ſtaakte; daar de Natie dan veelligt vermoeden zoude, dat daarin zaken voorkomen, welke van de zorgelykſte vooruitzigten zyn; dewyl intusſchen reeds het akeligſte tafereel is opgehangen; waarom hy voorſtelt, om met het lezen voord te gaan, te meer daar de Commiſſie van Finantien zoo plegtig verzekerd heeft, dat de bronnen, waar uit alles voortſpruit, nu verſtopt zyn, eerlang weder zullen vloeyen.

Onderſcheiden Leden appuyeeren dit.

Quesnel heeft 'er niets tegen, maar wil, dat die opgave, by wyze van Inventaris, agterwege worde gelaten; op dat niet onze vyanden van deze onze ſituatie zullen kunnen gebruik maken, met dit alles exact op te tekenen.

De Preſident ſlaat voor, om verder met de lecture te doen vervolgen; echter met agterlating der ſpecificque opgave.

De lecture ten Einde toe voortgezet zynde, zegt de Preſident, dat hy verhoopt, dat de Natie ten ſpoedigſten, door het haare toe te brengen tot de reeds in het werk geſtelde middelen, deze zorgelyke omſtandigheden zal doen ophouden.

Blok zegt: ik heb, geduurende den zo even gedaanen voordracht van het Committé van de Marine, zeer lang gebalanceerd, of ik, nopens eenige uitdrukkingen, by dien voordracht, door het Committé gebezigd, het woord zoude vragen, om dat ik eensdeels daarover nog onlangs ten opzichte van het Committé te Lande my heb geëxpliceerd, en anderendeels, om dat de braave *Hahn* de Vergadering zulks reeds heeft doen opmerken; dan wanneer ik myne verplichting en gewichtige Ambtsbediening, door het Volk van Nederland my opgedragen, alleen gadeſlaa, verdwynen by my alle betrekkingen, en byzonder die, welke ik op het Committé heb, en ik verzoek de Vergadering, my eenige ogenblikken gehoor te willen verleenen.

Het Committé van de Mariñe by dien voordracht, onder anderen aanvoerende, dat het aan ZICH ZELVE en AAN DE NATIE verandwoordelyk zynde, dat &c. (zonder eenigzins van de verandwoording aan deze Vergadering te gewagen) en eenige weinige regelen verder, ZONDER ONS BY HET VOLK VAN NEDERLAND, IN WIENS NAAM WY HANDELEN, HOOGSTSCHULDIG TE ZYN, &c. ſchynt mede in dat ongelukkig denkbeeld te verkeeren, dat het zelve niet AAN DEZE VERGADERING ONDERWORPEN of VERANDWOORDELYK zoude zyn. —— Het begint tyd, ja meer dan tyd te worden, Burgers Repreſentanten, dat het uitvoerend Beſtuur van dat denkbeeld op eene ernſtige wyze worde gedeſabuſeerd; en ik ſtelle voor, om, by proviſie, aan de Gecommitterdens uit het Committé van de Marine door den Preſident uit naam van deze Vergadering te doen aanzeggen, dat het zelve nevens alle de andere Committés WEL DEGELYK aan deze Vergadering ONDERWORPEN EN VERANDWOORDELYK is, en te gelasten zich voortaan van zulke en diergelyke ongemeſureerde uitdrukkingen te onthouden.

Hahn leest daar op het 95 Art. van het Reglement aldus voor:

De Uitvoerende Macht (en daar hoort geloof ik het Committé tot de zaaken van de Marine onder) *zal van de Nationaale Vergadering ſteeds geheel afgeſcheiden blyven, doch aan haare bevelen, achtervolgens het gezag, aan haar by dit Reglement opgedragen, onderworpen en aan haar verantwoordelyk zyn.* Dit ſluit alle rivaliſatie uit.

De Preſident zegt, te vertrouwen, dat het Committé geene verdere aanſporingen nodig zal hebben, om in het vervolg diergelyke termen en voordragten te vermyden.

Olivier zegt, dat het Committé geene andere oogmerken gehad heeft, dan om zynen toeſtand onder het oog der Natie te brengen, en ſtelt nog eenige andere bedenkingen voor.

Hahn verzoekt, dat de Preſident geene verdere debatten van de Leden der uitvoerende Magt in deeze Vergadering permitteert.

De Preſident ſtelt voor, om deeze Memorie te ſtellen in handen der Commiſſie van Financien.

Van Leeuwen zegt, al het geen gehoord is, komt hier op uit, 'er moet geld zyn, en het Committé klaagt over gebrek daar aan, dog de Commiſſie van Financie verzekert ons, dat nu de termyn der fourniſſementen van de quota's daar komt, 'er ook van dag tot dag geld aankomt. Dus zal de groote nood haast voorby zyn DE NATIE WEETE DAT! op dat de welmeenende door het groot geſchreeuw van gebrek niet ontmoedigd worden, en de anders denkende zig over het gebrek niet verheugen. Vergeef my dezen uitroep! Voor 't overige mag ik lyden, dat het voorſtel in handen der Commiſſie van Financie geſteld worde.

Hahn zegt, dat hy het voorſtel van den Preſident, om deze Memorie te ſtellen in handen van de Commiſſie van Finantien, apuyeert, dan ook van gevoelen is, dat die Commiſſie niet ſlegts zou behooren te dienen van confideratien en advys, maar eenen algemeenen ſtaat der Fourniſſementen van de onderſcheidene Gewesten opgeven, opdat eens eindelyk de Vergadering, gebruik makende van de magt haar by het Reglement toegekend, die Gewesten, welke achterlyk bleeven, krachtdadig tot haaren pligt mogt brengen.

De Preſident herhaalt zyn voorſtel.

De Vos van Steenwyk herhaalt nogmaals zyne verzekering, dat, zoo de aangewende middelen niet geëntraveerd worden, zich alles dan wel ſchikken zal, zonder dat men tot violente middelen behoeft te koomen.

Van Beyma zegt, ik appuyeer het voorſtel van den Burger *Hahn*. Ik convenieer wel met den Burger *de Vos van Steenwyk*, dat het Committé der Marine heeft opgegeven, wat het van iedere Provincie heeft ontvangen, maar dit is ons niet genoeg te weeten. Ik verlang te weeten, zonder op oude reſpecten te denken, wat ieder Provintie over het gebeel heeft gefurneerd, zoo voor Land als Zeemagt, en dit, meen ik, is ook de intentie van den Burger *Hahn*.

De Preſident ſtelt voor, om deze Memorie te renvoyeeren aan de Commiſſie van Finantie, wyl hy verhoopt, dat de Natie alles wat in haar is zal toebrengen, ten einde de gevreesde onheilen tydig af te wenden.

En words conform het voorſtel van *Hahn* beſlooten.

Te

Teding van Berkhout ſtelt voor:

Dat de Committés aan den tydelyken Preſident, alvoorens Rapport te doen, den inhoud zullen te kennen geeven, om diergelyke onaangenaamheden, als heden hebben plaats gehad, voor het vervolg te voorkoomen.

Van Beyma zegt, het komt my voor, dat een Decreet te neemen conform het voorſtel van den Burger *Berkhout* veel agterdogt zou geeven aan de Natie, als wilde deeze Vergadering voor haar ſecreteeren zaaken, die de Uitvoerende Macht publicq meende te moeten zeggen; terwyl ik teevens denk en hoop, dat de ſavonnade heden morgen door verſcheidene Leden zoo energicq aan het Committé der Marine openlyk gegeeven, het zelve en ook de andere Committés van het Uitvoerend Beſtuur bedagtzaam zal maaken.

De Preſident zegt, dat hy vermeent, dat de Burger *Teding van Berkhout*, na de bekomen informatien, zyn voorſtel wel zal gelieven intetrekken.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgaande, wordt in deliberatie gebragt het Rapport, de Concept-Misſive en Proclamatie aan het Volk van Overyſſel, van den volgenden inhoud:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft deze Vergadering behaagd, by Decreet van den 1. July laatstleden te committeeren de Burgers *Schimmelpenninck*, *Hartog*, *Gevers*, *de Mist*, *Nuhout van der Veen*, *de Langen* en *Fick*, ten einde te examineeren zeekere Memorie van de Steden Deventer, Campen en Zwolle, ten dien dage ter Vergadering geleezen, en inhoudende eene klagte en voorzieening tegen het introduceeren van zeker Regeerings Reglement, by dezelve Memorie omſchreeven.

Uwe Commisſie had dan ook reeds de eer, om op den 4. July dezes jaars deswegens uit te brengen een proviſioneel Rapport, waar by dezelve aan deze Vergadering adviſeerde, omme, hangende de Deliberatien over deze belangryke zaake ten principaale, de Hoogst Geconſtitueerde Macht in Overyſſel aan te ſchryven en te adhorteeren, omme met de Introductie van het zelve Reglement niet voort te gaan, maar hetzelve te houden in ſtaate, en het proviſioneel Beſtuur te laaten op den voet, zoo als het destyds was geconſtituëerd met dat gevolg, dat ook deze Vergadering, in conformité en op de gronden van dat Rapport gedecreteerd heeft, omme by eene exhortatoire Misſive de Hoogst Geconſtitueerde Macht in Overyſſel, van haar voorneemen, om hetzelve Reglement in trein te brengen, te disſuadeeren, gelyk dan ook dezelve Misſives, dien conform, is opgemaakt en gedepêcheerd.

Dan, Burgers Repreſentanten! deze Uwe adhortatie was niet van het by Uwl. bedoelde heilzaam effect; aangezien den 25. July laatstleeden nader ter dezer Vergadering is ingekoomen eene Misſive van dezelve Hoogst Geconſtituëerde Macht in Overyſſel, inhoudende, dat zy niet had kunnen beſluiten, aan Uwe gemelde adhortatie te defereeren, maar gezind was, by haare Reſolutie van 25. Juny laatstleeden, dienaangaande genoomen, te perſiſteeren, en dus hetzelve Regeerings Reglement als nog aan de Inwooners van dat Gewest ter ap- of improbatie voor te leggen, en in het eerſte geval in train te brengen.

Deeze Misſive, gelyk meede eene ten zelven dage van de Steden Deventer, Campen en Zwolle ingekoomene Misſive, wederom in handen van Uwe Commisſie geſteld zynde, is zulks van gevolge geweest, dat deze Vergadering reeds daags daar aan volgende, in conformité van het Rapport, door Uwe Commisſie daar op uitgebragt, heeft gedecreteerd, om aan de Hoogst Geconſtituëerde Macht aan te ſchryven, dat het verlangen en de wil dezer Vergadering was, dat, hangende de Deliberatien daar omtrend, de zaak niet wierde gebragt uit haar geheel, gelyk dan ook, dien conform, door deze Vergadering op den volgenden 26. July laatstleeden eene Misſive van deze Vergadering aan dezelve Hoogst Geconſtituëerde Macht is gedepêcheerd, waar by deze Vergadering dezelve Hoogst Geconſtituëerde Macht expresſelyk gelast, om met het introduceeren van voormelde Reglement te ſuppercedeeren.

Dan, Burgers Repræſentanten! ook deze Uwe ſtellige last heeft het effect niet gehad, hetwelk Gyl., als Repræſentanten van het Volk van Nederland, recht hadt daar van te verwagten, blykens de laatſte Misſive, door de Hoogst Geconſtituëerde Macht in Overyſſel in dato 11. Augustus laatstleeden aan deze Vergadering geſchreeven, en in ſubſtantie inhoudende: dat zy op gronden, daar by vermeld, niet kunnen goedvinden, om met het in train brengen van het voormelde Reglement te ſupercedeeren, maar beſlooten hadden tot eene nadere Publicatie, ingevolge van welke het zelve Reglement op nieuw aan de Ingezetenen in de Grond-Vergaderingen, daar toe opgeroepen, ter approbatie of improbatie zou worden voorgelegd; welke laatstgemelde Misſive wederom by Decreet van deze Vergadering, in dato 15. Augustus 1795, ten fine van Conſideratien en Advis, in handen van Uwe Commisſie geſteld is.

Uwe Commisſie zou te kort doen aan het doorzicht dezer Vergadering, en misbruik maaken van haare oplettendheid, als zy op nieuws en in het breede onder derzelver aandagt zou willen brengen alle die gronden en motiven, by hunne voorige Rapporten ter dezer zaake aangevoerd.

Die gronden doch zyn by Uleder op die Rapporten gevallene Decreeten geävouëerd, en overgenoomen in de Misſiven, uit Ulieder naame nu meer dan eenmaalen aan de Hoogst Geconſtituëerde Macht in Overyſſel afgezonden. En, zoo deze Vergadering te vooren in haare wysheid geöordeeld heeft, te moeten ſtuiten den voortgang van verderflyke twisten en ſcheuringen in het Gewest van Overyſſel, als uitmaakende een gedeelte van dat Volk, dat zy vertegenwoordigt, zal zy zich thans niet ongelyk willen noch kunnen worden.

De Beſtuurderen van dat Gewest veroorloven zich by derzelver laatst ingezondene Misſive van den 11 Augustus laatstleeden, aan deze Vergadering die zwakheid toe te ſchryven, dat zy zich zouden hebben laaten wegvoeren door verkeerde en abuſive informatien der Steden Deventer, Campen en Zwolle, en zich hebben aangemaatigd een recht van deciſie, waar aan zy onverpligt waren zich te moeten onderwerpen, alzoo zy de deciſie dezer zaak aan dezelve niet hadden opgedraagen, en het Reglement die macht aan haar niet hadde gegeeven. En zy verklaaren met zoo veele woorden, zich door de laatst voorgegaane aan hun afgezondene Misſive dezer Vergadering van den 26. July laatstleeden niet te zullen doen afhouden van het in train brengen van meergemeld Concept Reglement, maar gezind te zyn het Volk van Overyſſel, van welks wilſe zy wegens tusſchengekoome omſtandigheden noch niet volkoomen waren geïnformeerd, andermaal tot de goed- of afkeuring daar van te doen oproepen.

Uwe Gecommitteerden moeten U in het algemeen doen opmerken de gevolgen, die eene diergelyke opzetlyke weer-

 ſtree-

ſtreeving aan den Wil dezer Vergadering, die den Wil is van geheel het Nederlandsch Volk, zoo dra het zyne algemeene belangen betreft, zoude met zich brengen, wanneer zy zich daar tegens met geene efficacieuſe middelen verzettede; maar dan ook byzonder bepaalen by het ongepaste van eene diergelyke ſugillatie, aan deze Vergadering gedaan, die, wel verre van zich, voor als noch, eenige de minſte *cognitie veel min judicatuure* over deze zaak te hebben aangetrokken, noch eenigzins te zyn *geïntreerd in de merites der quæstieuſe* invoering van meergemeld Concept-Reglement, alle de Stukken, tot deze zaak betrekkelyk, naar de gewoone voorzichtigheid, die alle haare daaden en beſluiten kenmerkt, alleen geſteld heeft in handen eener perſoneele Commiſſie, om haar deswegens te dienen van Conſideratien en Advys: doch inmiddels heeft verlangd en gewild, dat de Beſtuurderen van Overysſel die zaak zouden laaten in ſtaate, en de twisten en ſcheuringen, daar door reeds in den haare veroorzaakt, door verdere beſluiten en daaden niet ongeneeslyk maaken. En zy mogen niet voorby, Ul. te doen remarqueeren, dat het bekend worden van opgedagte Uwe laatſte Misſive van den 26 July, onder de Ingezeetenen van Overysſel, by dezelve van beter effect geweest is, als by de meerderheid der Leden, het Provinciaal Beſtuur thans aldaar uitmaakende, alzoo van 270 opgeroepen Grond-Vergaderingen alleen 51 zich met het quæstieuſe Reglement gevoegd, en alle de overige of daar tegen geſtemd, of hetzelve in Advys gehouden, of immers door haar wegblyven openbaar getoond hebben, niet overtuigd te zyn van de noodzaakelykheid van deszelfs introductie, en in allen gevalle, daar door aan den dag gelegd hebben haare gezindheid, om aan het verlangen dezer Vergadering te willen obtempereeren.

Om alle deze en andere gronden meer, die by de volgende ſtukken breeder zyn gedevolopeerd, zouden Uwe Gecommitteerden thands van advyſe zyn, dat deze Vergadering, inhærerende de gronden, vervat by derzelver Decreeten van den 4. en 26. July laatstleden, behoorde te maintineeren en te doen reſpecteeren haare aanſchryving en last, by Misſive van den 26 July, aan de Hoogst Geconſtitueerde Macht van Overysſel gegeeven, en ſtrekkende, om met de in trainbrenging van het meergemelde quæstieuſe Reglement niet voort te gaan, maar het zelve proviſioneelyk te laten in ſtate; — doch dat echter, dien onverminderd, door deze Vergadering zoude kunnen en behooren te worden aangeboden derzelver tusſchenkomst, wanneer die door Parthyen mogt worden verlangt en nuttig geoordeeld, tot vereffeningder tusſchen hen ontſtane misverſtanden; — En dat dan noch, ter voorkoming van verdere in dezen te dugtene gevolgen, door eene ter materie dienende Proclamatie van dit alles aan de Ingezetenen van Overysſel, als aan een gedeelte van het geheele Volk van Nederland, door deze Vergadering wordende vertegenwoordigd, zou behoren te worden kennis gegeven. En zulks een en ander by Misſive en Proclamatie, waar van Uwe Gecommitteerden, met onderwerping echter aan Ul. beter oordeel, de eer hebben, Concepten hier by over te leggen, en waar van zy de daar by aangevoerde gronden en redenen mede willen hebben gehouden als materialen van bovenſtaand hun Rapport.

(*was geteekend,*)

J. A. de Mist.

Hugo Gevers.

J. H. de Lange.

De Nationaale Vergadering, repreſenteerende het Volk van Nederland, aan de Hoogstgeconſtitueerde Macht van Overysſel.

MEDEBURGERS!

Wanneer wy by onze circulaire Misſive van den 18 Juny laatstleden aan de Hoogstgeconſtitueerde Machten der byzondere Gewesten, en by onze nadere Misſive aan Uliedeu van den 4 July daaraanvolgende, onze ernſtige meening hadden te kennen gegeeven, dat wy het in train brengen van alle afzonderlyke Provinciale Reglementen van Regeeringe, vooral wanneer dezelve eene zoo aanmerkelyke tegenkanting vonden, als Gylieden niet zult ontkennen, dat het door Ulieden geprojecteerd Reglement over het Beſtuur der Provincie Overysſel werklyk ondervindt, ſchadelyk en nadeelig hielden voor de zoo lang gewenschte eenparige Lands Conſtitutie, meenden Wy toen reeds met regt te hebben mogen verwagten, dat Gylieden van de waarheid en het gewigt onzer reflectien overtuigd zoudt zyn geworden, en vleidden ons dat het Ulieder doorzigt niet zou zyn geëchappeerd, dat Wy, door Ulieden te dehorteeren van de invoering van het voorſchreeve geprojecteerd Reglement, geene andere bedoeling hadden, dan om voortekomen de verdere verdeeldheden, twisten en ſcheuringen, die onder de Leden, Ulieder Vergadering uitmakende, reeds tot eene bedenklyke hoogte geklommen waren, en die niet misſen konden afte dalen en zich te verſpreiden in de gemoederen der goede Ingezetenen van Overysſel zelve, Ulieder Committenten. Uwe nadere Misſive, van den 22 July daaraanvolgende, ſtelde ons te leur in de opgevatte hoop, dat onze voorige exhortatie by Ulieden zoude geweest zyn van het gewenscht effect, en de ter zelver tyd aan ons ingezondene Misſiven der Steeden Deventer, Campen en Zwol, en de diverſe opinien van verſcheidene Leden Uwer Vergadering, uit de Bylagen dier Misſiven aan ons gebleken, bevestigden ons in het begrip der noodzaaklykheid, dat het meer dan tyd was, dien reeds verre te hoog gerezen twist te ſmooren, en dat het onzen onvermydelyken pligt was door alle gepaste middelen te voorkomen, dat in de eerſte tyden onzer Revolutie, en terwyl wy met het geheele Volk van Nederland, met het vuurigſte verlangen eene nieuwe algemeene Conſtitutie te gemoet zien, geene der Gewesten, of derzelver Beſtuurderen, zich onderling verſcheurden noch verdeelden, door ontydige twisten over een geprojecteerd proviſioneel Reglement voor het Beſtuur van hunlieder Gewest, 't geen op zyn best genomen, en wanneer het ook met genoegzaame eenparigheid was vastgeſteld, en geene tegenkanting in de uitvoering ondervonden had, toch niet anders dan een zeer kortſtondigen tusſchentyd in werking zoude kunnen blyven.

Aan dit begrip van noodzaaklykheid en pligt, is de afzending onzer nadere en latere Misſive aan Ulieden van den 26 July laatstleden, toeteſchryven, en Wy hebben daarin zoo veel te ſterkere aanſchryving en last van ſurcheance met de verdere in trainbrenging van dat Reglement, aan Ulieden moeten toezenden, naar mate de dag, op welke de Ingezetenen van Ulieder Gewest, tot de goed of afkeuring daar van, in derzelver Grond-Vergaderingen waren opgeroepen, naby was, en ons uit Ulieder te voren gehoudene handelwyze weinig hoope wat overgebleven, dat Gylieden alleen aan de vernieuwing onzer vorige minnelyke exhortatien, die deference zoudt willen geven, die Wy anders meenden recht

te

te hebben van Ulieden te mogen verwagten.

En Wy mogen niet ontveinzen, dat wy met de uiterste bevreemding ontvangen hebben Ulieder rescriptie op voorschreeve onze Missive, getekend uit Campen den 11 Augustus laatstleden, by welke Gylieden het doen voorkomen, als of onze voorige aanschryvinge en last van furcheance alleen haare geboorte zou verschuldigd zyn aan verkeerde informatien, door de Steden Deventer, Campen en Zwol, aan ons, nopens den staat van Ulieder onderling geschil gegeven, door welke Wy ons zouden hebben laten wegsleepen in abusive onderstellingen, en ons wederrechtelyk hebben aangemaatigd de decisie over eene zaak, die aan ons niet was gecompromitteerd, en tot welkers beslissing Wy geene magt ontleenen konden uit het Reglement, op het welk onze Vergadering is byeen geroepen, met verdere declaratie, dat Gylieden niet gezind waart U aan deze onze decisie te onderwerpen, noch af te staan van Ulieder voornemen, om met de invoering van Uw geprojecteerd Reglement, op het Bestuur van Uw Gewest voort te gaan, maar dat Gy het zelve andermaal zoudt brengen ter kennisse Uwer Ingezetenen, om derzelver goed- of afkeuring — waar van Gylieden om tusschengekomene omstandigheden nog niet volkomen waart geïnformeert, — daar op te vernemen.

Wy verkiezen niet naar waarde te rescontreeren eene zoo onheussche als ongepaste sugillatie, dat Wy, die het geheele Volk van Nederland vertegenwoordigen, en geroepen zyn, om deszelfs gemeenschappelyke belangen te regelen, in staat zyn zouden, ons door verkeerde informatien van eene of andere twistende party, zoo verre te laten vervoeren, dat Wy die gemeene belangen zouden uit het oog verliezen, en ter contemplatie van zoodanige party, ons eene magt zouden aanmatigen, die ons by onzen lastbrief niet is opgedragen, veel min nog om daar by ons van de minste partydigheid verdagt te maken. Wy hebben by beide voornoemde onze Missives van den 4 en 26 July laatstleden, voor Ulieden niet verborgen gehouden, dat Wy te gelyker tyd met Uwe aan ons ingezondene Missiven, ontvangen hadden Adresfen van de Steden Deventer, Campen en Zwol, met verscheide Bylagen daar toe betreklyk, en dat Wy uit den inhoud daar van ons overtuigd moesten houden, dat het al of niet invoeren van het by Ulieden geprojecteerd Reglement, een zoodanige twistappel in Uw Gewest geworden was, dat, zoo die niet wierd weggenomen, of immers de daadlyke invoering van dat Reglement by provisie wierde gestateerd, eene heillooze Burgertwist en scheuring van Ulieder Gewest, niet zou zyn voortekomen: maar zorgvuldig hebben Wy ons gewagt, daar by te gewagen van eenige decisie, nopens het aan weerzyden geallegueerde tot staving van een ieders denkbeelden. Wy hebben steeds deze zaak beschouwd, meer uit het groote algemeene oogpunt, namelyk het belang van het geheele Volk van Nederland, en dat van die Ingezetenen van Nederland, welke in uw Gewest woonen, dan wel als een point van geschil tusschen eenige Leden van het Provinciaal Bestuur van Overyssel.

En Wy moeten te meer deze zaak uit dit oogpunt blyven beschouwen, daar Wy nassens Ul. opgedagte Missive van den 11 Augustus, andermaal ontvangen hebben een Adres van meergemelde drie Steden, Deventer, Campen en Zwol, onder meer andere Bylagen, ter onzer kennisse brengende een authentieq Extract uit het Register van Ul. Resolutiën, van den 10 Augustus dezes Jaars, uit het welk aan ons gebleken is, dat by de laatstgedane, en tegens onze intentie in het werk gestelde, oproeping der Grondvergaderingen in uw Gewest, alleen 51 Grondvergaderingen van 270, die naar de opgegevene volkrykheid van uw Gewest daar in geteld worden, zich voor het quæstieuse Project Reglement verklaard hebben, terwyl alle de overige, of het zelve gedeclineerd, of in advys gehouden, of door hun niet opkomen genoeg gemanifesteerd hebben, dat zy de invoering daar van of schadelyk, of immers in deze tydsomstandigheden voor nodeloos hielden.

Deze blykbaare onéénparigheid van gevoelens, zoo wel der Ingezetenen van Ul. Gewest, als van derzelver Bestuurders, over de nuttigheid en noodzaaklykheid, al of niet van het invoeren van meergemelde Project-Reglement, heeft ons nu zoo veel te sterker bevestigd in onze vorige opinien, op die subject aan Ul. te kennen gegeven. En hoe zeer Wy by onze eerste circulaire Missive van den 13 Juny volmondig hebben erkend, en alsnog blyven erkennen, dat het by het Reglement, voor de Nationaale Vergadering vastgesteld, en het geen de byzondere linien getrokken heeft tusschen onze Magt, en die der Hooggecontinueerde Magten in de byzondere Gewesten, aan deze laatste is overgelaten, om, geduurende deze Tusschen-Regeering, en tot aan het arresteeren der toekomstige algemeene Lands-Constitutie, de nodige verbeteringen te mogen beramen in alles, dat relatie heeft tot de Financien, Justitie, Policie of Oeconomie der Gewesten: zoo zyn Wy echter verre af, om by zoodanige opkomende verschillen, welke Wy als de eerste brandstoffen voor algemeene burgergeschillen beschouwen, en welke Wy houden als in een onmiddelyk verband te staan met het groote belang van het geheele Volk van Nederland, bloote aanschouwers van dissensien te blyven, welke Wy zoo pernicieus achten, en oordeelen van een zoo veruitziend gevolg te zyn, voor de rust en het belang van het geheele Gemeenebest.

Wy zullen ons als noch opzetlyk onthouden, om eenigzins te beoordeelen de merite der zaak zelve, die het onderwerp van verschil, in het midden van Ul. Vergadering uitmaakt, en veel minder willen wy eenigen schyn hebben, te beslissen over het recht of onrecht van eene dezer twistende partyen:

Maar daar het Reglement, waar op onze Vergadering is zaamgeroepen, met zoo veele woorden zegt: *dat het hoofdoogmerk van ons Bestuur is het daarstellen eener nieuwe Constitutie*, zoo achten wy het onzen indispensabelen pligt te zyn, alle verhinderingen, en belemmeringen tegens eene gelukkige daarstelling dezer Constitutie, overal, waar wy die ontmoeten, of vreezen, voor te komen, en op te heffen. En wy houden de twisten in Uwl. Gewest gerezen, en de scheuringen, die by verdere voeding dier twisten te dugten zyn, voor zodanige belemmeringen. Uwl. Mede-Ingezetenen behooren niet door inwendige tweespalt geschokt of in partyen gedeeld te worden; Het kost aan intriguanten weinig, om met zulk eene ongelukkige verdeeldheid winst te doen, en heillooze ontwerpen te smeeden en uit te voeren, die het vuur van Burger-Oorlogen zouden kunnen doen ontvlammen, in het ogenblik, dat eene lang gewenschte Constitutie een einde zal moeten maken aan 's Volks rampen, en zyne in- en uitwendige rust verzekeren. In welk vooruitzicht het mitsdien allezins onraadzaam zyn zoude, om Uw Gewest bloot te stellen aan de schokken, die alle groote veranderingen in den form van Regeering noodwendig veroorzaaken, terwyl de Ingezetenen van Uw Gewest naauwlyks aan deze nieuwe orde van zaaken gewoon, alweder eene andere form van Bestuur zullen moeten aanneemen, die by de Constitutie zal worden gearresteerd; en dus, in stede van daar toe door eene zagte en kalme leiding van Ul. te worden voorbereid, in tegendeel gebragt zullen worden in eene gisting en staat van beroering, die niet anders

 als

als ten uiterften nadeelig zyn kan voor de gemeene belangen van Neêrlands Volk.

Wy hebben gemeend deeze meer gedeveloppeerde redenen onder Ul. oog te moeten brengen, en vleien ons, dat gy, te rug koomende van uw voorig begrip noopens onze meening en doelwit, als nu zult overtuigd zyn, dat wy met de beste oogmerken, en met het grootfte recht by onze voorige Misfive van den 26 July, van Ul. geëischt hebben de ftateering en furcheance van meergedagte Project Reglement. En het is op dezelve gronden, die, door het zederd in uw Gewest gebeurde, niet weinig zyn verfterkt, dat wy onze aanfchryving en last, vervat by opged. onze Misfive van den 26 July laatstleeden inhæreerende, Ul. als noch en by herhaaling aanfchryven en gelasten, geene verdere demarches te doen, of befluiten te neemen, die onze welmeeninge tot heil van Neerlands Volk in 't gemeen, en van de Ingezetenen van Overysfel in 't byzonder, die wy in deezen mede vertegenwoordigen, zouden kunnen in den weg ftaan of weerftreeven; en dat gyl. daadlyk zult intrekken en buiten effect ftellen alle op nieuws door Ul. gedaane oproepingen van voorfz. Ingezetenen tot goed- of afkeuring van het quæftieufe Project Reglement, en alles daaromtrend laaten in ftaat, tot dat by onsdeswegens nader zal zyn gedecreteerd, zodanig, als wy, overeenkomftig het belang van Neerlands Volk, en onze Overysfelfche Medeburgeren zullen oordeelen te behooren.

Wy voegen by dit alles onze welmeenendfte raadgevingen, om doch in deeze oogenblikken, waar de eendracht zoo noodzaaklyk is, om onze jongfte Revolutie te voltooien, door geene ontydige twisten over zaaken, die doch, in aanmerkinge der zoo veele grootere en gewigtigere 's Landsaangelegenheden, van minder belang moeten worden geoordeeld, eene noodlottige verdeeling tusfchen Ul. en tusfchen notabele Steden en Leden van uw Gewest, te veroorzaaken, of de reeds aanweezene fcheure tusfchen dezelve onheelbaar te maaken, en bieden ons daarboven volveerdig aan, om, wanneer gyl. zulks van nut voor uw Gewest zoudt mogen oordeelen, en daar toe aan ons verzoek zult doen, door Gecommitteerde uit onze Vergadering zodanige middelen te doen beproeven, en voorflagen tot vereffening der by U gerezene misverftanden aan Ul. te laaten doen, waar van wy alsdan het beste effect zouden kunnen verhoopen.

En daar wy hebben goedgevonden de Ingezetenen van Ul. Gewest van deeze onze welmeeninge onmidlyke kennisfe te doen dragen, ontbieden en verzoeken wy Ul., en by Ul. afzyn uwe Ordinaris Gedeputeerden, om bygevoegde onze Proclamatie van ftonden aan te doen publiceeren en affigeeren, daar, en op die wyze als men zulks by Ul. te doen gewoon is.

Waar op ons verlaatende enz.

P R O C L A M A T I E.

De Nationaale Vergadering, reprefenteerende het Volk van Nederland, aan de Ingezeetenen van Overysfel.

Heil en Broederfchap!

Van den beginnen aan, dat wy door de vrye Stemme van Neêrlands Volk, waar van Gylieden een gedeelte uitmaakt, geroepen waren, om de gemeenfchappelyke belangen van dit Gemeenebest te regelen, en te voldoen aan het hoofd-oogmerk van ons Beftuur, het ontwerpen naamlyk en door de vrye beflisfing van het Volk doen daarftellen, eener algemeene nieuwe Lands Conftitutie, hebben wy het ons tot eenen heiligen pligt gerekend, alles aantewenden, het geen de daarftelling dier Conftitutie zou kunnen bespoedigen, en bevorderen, en uit den weg te ruimen, of voor te komen alle verhinderingen en belemmeringen, die in eenig gedeelte van Nederland daar tegen zouden kunnen ontftaan.

Met dat oogmerk hebben wy reeds op den 13 Juny laatstleden, aan de Hoogstgeconftitueerde Magten der byzondere Gewesten, en dus mede aan de Provinciale Beftuurders van Overysfel, afgezonden eene Circulaire Misfive, waar by wy dezelve hebben tragten te overtuigen van de fchadelyke gevolgen, die voor de algemeene zaak des Volks daar uit zouden ontftaan, wanneer in byzondere Gewesten, hangende den tyd tot het Ontwerp dezer Conftitutie vereischt wordende, zodanige Provinciale Reglementen, op zaken, het publiek Beftuur betreffende, zouden worden beraamd en ingevoerd, die 't zy rechtftreeks, of ook van ter zyden mogten inlopen, en ftryden tegens de bepaalingen dezer tockomstige Conftitutie, voor het geheele Gemeenebest.

En hoe zeer wy niet aan de Hoogstgeconftitueerde Machten in die Gewesten hebben willen betwisten, noch dezelve belemmeren, in de regeling van iets, dat tot het intermediair Huishoudelyk Beftier van het Jufticiëele, Financiëele, of tot de Policie en Oeconomie van derzelver Landfchappen eenige relatie heeft; zoo hebben wy doch niet zonder aandoeninge moeten vernemen, dat zedert eenen geruimen tyd, de gevoelens van de Provinciale Beftuurders van Uliedér Gewest merkelyk zyn uit een gelopen, omtrend de noodzaaklykheid of fchadelykheid van zeker by Hunlieden ontworpen Project Reglement op het Beftuur van Uw Gewest: dat dit verfchil van gevoelens de oorzaak is geworden van hooglopende twisten in derzelver Vergadering, en die by voortduringe zouden kunnen uitlopen, op eene noodlottige fcheuring tusfchen Uliedér Vertegenwoordigers, en by noodwendig gevolg mede tusfchen Ulieden zelve. Het bezef hier van heeft ons genoodzaakt by opvolgende, en telkens meer aandringendende Misfives, de Hoogstgeconftitueerde Macht in Uliedér Gewest, met de meest gepaste en klemmende redenen, aan te maanen, om met de invoeringe van dit quæftieufe Project-Reglement te wagten, tot dat wy zouden bekomen hebben de confideratien en het advis, van eene uit het midden onzer benoemde Commisfie, in welkers handen wy alle wederzydfche Stukken hier over ontvangen, ten dien einde gefteld hebben, en tot dat wy daar op dan zoodanig een befluit zouden hebben genomen, als wy overeenkomstig het belang van den Volke van Nederland, waar van Gylieden zelve zulk een aanmerklyk deel uitmaakt, zouden vermeenen te behooren.

Wy houden ons overtuigd, dat Gylieden in deze onze handelwyze niet anders zult kunnen ontwaren, als eene gepaste zorge voor Uliedér eigen belang, dat met het belang van geheel het Nederlandfche Volk zoo naauw is zaamverbonden, dat Gylieden, zoo min als wy, zult willen deelnemen aan het misverftand, dat ter dezer zake, onder Uwe Beftuurderen gerezen is, het welk wy hopen en vertrouwen, dat by bedaarder inzien, weldra weder zal zyn bygelegd. En Gylieden, en Uwe Provinciale Beftuurders, en Wy, die het geheele Volk van Nederland vertegenwoordigen, kunnen noch willen een ander belang — een ander oogmerk hebben, dan om de inwendige Vrede en rust te bewaren, en om met eene kalme bedaardheid af te wagten het verlangde oogenblik, dat ons zamen eene gewenschte algemeene en eenpaarige Lands-Conftitutie zal aanbieden.

Gylieden zoudt Vyanden van U zelve en van Uw Vaderland worden, als gy U inwendig zoudt willen laten beroeren of

of verdeelen, in een tyd, dat eene eenparigheid van gevoelens, en aflegging van alle byzondere factien of partyschappen, en *eene nog kortstondige opöffering van gewaande Rechten*, het eenige redmiddel zyn moet, voor het zoo lange geschokte Vaderland.

Wy vermanen dus Ulieden, Burgers van Overyssel! dat gy den twistappel, die op het punt is, om onder Uliedem geworpen te worden, ter zyde legt; om met ons mede te werken ter dempinge van de onlusten, die nu nog in hunne geboorte te smooren zyn, maar die by verdere uitbarsting, Uw eigen verderf zouden bewerken. De tyd kan niet verre meer af zyn, dat 'er voor de wyze van eene algemeene Volksrepresentatie, en voor het inwendig Bestuur van Uw Gewest, en van geheel Nederland, een verbeterd onderwerp mede ter Uwer eigene goedkeuringe zal worden aangeboden; en hoe zeer ook al in Uwe tegenwoordige gesteldheid, even gelyk alomme in dit Gemeenebest, gebreken in den form van Uw Provinciaal Bestuur mogten plaats hebben, zoo kan eene zoo kortstondig — en door onderlinge verdeeldheid van gevoelens *zoo sterk* betwiste — verbetering, niet opwegen tegen de nadeelen, die gedurige en zoo kort op eenvolgende veranderingen in het Bestuur van 's Lands Zaken, aan ieder Volk doen ondervinden.

Wy verwagten dan ook, dat Uwe Provinciale Bestuurders, thans, en door ons nader schryven hier van ten vollen overtuigd, en genegen zullen zyn, door onderlinge toegevendheid elkanderen te verstaan, en door het vergeten van het gepasseerde, en het in één staan van handen en harten, om gemeenschappelyk Ulieder heil te bevorderen, zich zullen tonen waardig te zyn, de liefde en het vertrouwen van een vry en dankbaar Volk.

Voords twyfelen wy niet of Gylieden zult hier toe volvaardig mede werken, en tot dat de aanstaande Lands Constitutie aan Ul. zal worden aangeboden, *geen gehoor geven aan eenige reeds gedaane of nog te doene oproepingen, en U onthouden van alle beraadslagingen over eenig tusschenkomend Project van Regeerings Bestuur, hoegenaamd: Dit is ons verlangen en onze welmeeninge*; terwyl wy in het onverwagt geval, dat, niettegenstaande deze onze ernstige wil en begeerte, in Ulieder Gewest mogt voortgegaan worden, met het arresteeren en in train brengen van het veelgenoemd geconcipiëerd Regerings-Reglement, wy al het zelve niet anders zouden moeten considereren, dan als eene geheel nietige zake, en dat wy ook de Regeering of Bestuur, 't welk daar uit zoude produceren, zouden moeten aanzien als illegaal en onwettig, en daar tegen alle zoodanige gepaste maatregulen zouden moeten nemen, als wy in dat onverwagt en onverhoopt geval zouden vermenen te behooren.

Blyven 'er na dit alles, onverhooptelyk, nog zoodanige Poincten van verschil by de Bestuurders van Ulieden Gewest over, die zy gaarne voor af uit den weg geruimd zagen, en waar toe zy onze tusschenkomst zouden mogen begeeren, hebben wy ons daar toe aan hun volveerdig aangeboden — en dit aanbod moet aan Ulieden allen een waarborg zyn van onze goede intentien, en hoe weinig wy verdienen zouden, een vermoeden, dat wy ons in dezen eenige rechterlyke magt zouden willen aanmatigen, of *de palen van onzen last overschreiden*.

En op dat Gylieden alle hier van de behoorlyke kennisse zoudt dragen; ontbieden en verzoeken wy, de Hoogstgeconstitueerde Macht in Ulieder Gewest, of by derzelver afzyn, hunne Ordinaris Gedeputeerden, deze onze Proclamatie ten spoedigsten te doen publiceeren en affigeeren, daar men zulks by Ulieden te doen gewoon is.

Aldus gedaan ter Nationale Vergadering, den

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

BYLAGEN.

Rapport der Commissie ter examinatie der Geloofsbrieven, op een Request van de Municipaliteit van Tilburg. (*zie Dagverhaal No.* 125. *pag.* 379. *Colom* 1)

BURGERS REPRESENTANTEN!

By uw Decreet van den 17 Mei 1796 hebt Gylieden goedgevonden in handen van Uwe Commissie tot examinatie der Geloofsbrieven te stellen een Request van de Municipaliteit van Tilburg, daar by insteerende, dat Uwe Vergadering de noodige voorziening doe, dat aan Uw Decreet, waar by de Representanten van Bataafsch Braband zyn gelast, om de Grondvergaderingen in het District Tilburg onverwyld te doen oproepen, ten spoedigste voldaan worde, en zulks om Uwe Vergadering daaromtrend te dienen van derzelver considerattien en advys.

Uwe Commissie heeft het zelve Request geëxamineert, en bevonden, dat de Municipaliteit van Tilburg daar by te kennen geeft, dat zy tot haar grootste genoegen uit het Dagverhaal Uwer handelingen van 28 April laatstleden, was ontwaar geworden, dat door Uwe Vergadering was gedecreteerd, om de Representanten van Bataafsch-Braband andermaal aan te schryven en te gelasten, om de Grondvergaderingen in het District Tilburg onverwyld te doen oproepen, ten einde aldaar eene andere keuze voor een Lid der Nationaale Vergadering zoude worden uitgebragt; dat zy dus verwagt hadden dat de Representanten van Bataafsch Braband haar daar toe zoude gedaan hebben de nodige aanschryvinge; dan dat zy zich tot haare groote verwondering, in deze haare verwagting nog vond te leur gesteld; dat zy daarom, in aanmerking nemende de verpligting, welk aan haar, als plaatselyke Bestuurders, door het Volk was opgelegd, en gevoelende het vertrouwen door hetzelve aan haar opgedragen, geenzins ter haarer verantwoording wilde laten, dat de Ingezetenen van haar District langer in Uwe Vergadering ongepresenteerd zouden blyven, en daarom goedgevonden had, om nogmaals tot het doen uitvoeren van het door U genomen Decreet, ten sterksten aan te dringen, en te verzoeken, dat Gy daaromtrend zoodanige middelen zoude gelieven in het werk te stellen, als Gylieden zoude vermeenen te behooren, ten einde aan den inhoud van hetzelve, zonder eenig draalen, tot genoegen der inwoonders zoo wel, als tot maintien hunner regten, worde voldaan.

Uwe Commissie, alvorens daar op te kunnen advyseeren, moet de vryheid nemen Ulieden te herinneren, dat zy:

1. By haar Rapport van 23 Maart laatstleden aan Ulieden geadviseerd hebbende, dat de Stemgeregtigden uit het vyftien duizend tal Inwooneren, behoorende tot het District Tilburg, in conformité van het 54. Articul van het Reglement, ten spoedigsten zou behoren toetetreden, *om op den voet en wyze, als by hetzelve Reglement is bepaald en voorgeschreven*, wederom te verkiezen eenen Representant van het Volk van Nederland

land in de Nationale Vergadering, mitsgaders van eenen eersten en tweeden Plaatsvervanger, en dat daar van wegens Uwe Vergadering aan de Representanten van Bataafsch Braband behoord te worden gedaan de nodige aanschryvinge, ten einde zulks door het oproepen van dat District te doen effect sorteeren, het genoegen heeft gehad, niet slegts dat Uwe Vergadering zich met dat rapport heeft geconformeerd, maar ook dat dezelve op den 28 April daaraanvolgende, nog nader heeft gedecreteerd, dat de hoogstgeconstitueerde Magt in Bataafsch Braband zoude worden aangeschreeven, om als nog, zonder eenig uitstel aan het hier bovengemeld Decreet Uwer Vergadering van 23 Maart laatstleden, te voldoen.

2. Dat uwe Commissie, volgens Decreet uwer Vergadering van den 11 Mey in handen bekomen hebbende, Copie eener Missive van de Hoogst Geconstitueerde Magt van Staats Braband (zich noemende Representanten van het Volk van Bataafsch-Braband) geschreven te 's Bosch den 9 Mey, inhoudende de redenen waarom zy vermeenen aan uw Decreet van 23 Maart niet te kunnen voldoen; mitsgaders eenige Bylagen in originali, om uwe Vergadering daarop te dienen van consideratien en advys, daar aan ook op den 10 Juny laatstleden heeft voldaan, en geadvyseerd dat uwe Vergadering by derzelver Decreet van 23 Maart zoude behoore te persisteeren, en dat dienvolgens als noch van wegens uwe Vergadering aan de Hoogstgeconstitueerde Magt in Bataafsch-Braband zoude behooren te worden aangeschreven, om zonder eenig verder uitstel aan het hier bovengesteld Decreet van den 23. Maart laatstleden, te voldoen, en omme voorts in een haren te beraamen en in het werk te stellen zodanige middelen, als zy zouden oordeelen genoegzaam en toereikende te zyn, om te effectueeren, dat de Stemgeregtigden uit 15000 Inwooners, behoorende tot het District van Tilburg, na dat dezelven zouden zyn opgeroepen, vry en onverhinderd, een ieder in zyn Grondvergadering zoude kunnen opkomen, en op den voet van het Reglement zoude kunnen werkzaam zyn tot het verkiezen van Kiezers en derzelver Plaatsvervangers, en ten einde de alzo door hun verkooren Kiezers, mede vryelyk en zonder eenige hindernissen, op den voet en wyze als by het Reglement voorgeschreeven, wederom zouden verkiezen eenen Representant van het Volk van Nederland in de Nationale Vergadering, en eenen eersten en tweeden Plaatsvervanger, en dat zy daar van, na den afloop der zaken aan uwe Vergadering zouden hebben kennis te geven.

3. Dat dit haar rapport en advys, volgens uwe Decreet van den 10 Juny gedrukt, en vervolgens op den 15 Juny by resumtie in deliberatie gebragt zynde, zulks ten gevolge gehad heeft, dat uwe Vergadering heeft gedecreteerd hetzelve rapport te rejecteeren, en voorts te verzoeken en te committeeren de Burgers Representanten *van Hooff*, *Greeve* en *van der Zoo*, om uwer Vergadering te dienen van consideratien en advys, hoedanig in dezen zouden behooren te worden gedecreteerd, waaruit dan ook naar het oordeel uwer Commissie

4. Voortvloeit, dat door dit laatste Decreet inderdaad vervallen zynde het te vooren gedecreteerde op den 23 Maart en 28 April laatstleden; uwe Commissie tot examinatie der Geloofsbrieven zich alzoo zeer zeker buiten staat bevind, om aan uw Decreet van 17 Mey daaraanvolgende te voldoen, en van hare consideratien en advys te dienen aan uwe Vergadering, zoo lang door de Burgers Representanten *van Hooff*, *Greeve*, en *van der Zoo*, niet zal zyn voldaan aan uw voornoemd Decreet van 15 July laatstleden, en op het door hun te advyseerene door deze Vergadering niet zal zyn geresolveerd.

En zoude mitsdien uwe Commissie van advyse zyn, dat uwe Vergadering by de voornoemde Burgers Representanten *van Hooff*, *Greeve* en *van der Zoo*, zoude behoren te insteeren in aantedringen, om *ten spoedigsten*, aan Uw Decreet van den 15. Juny hier voren gemeld te voldoen, en dienvolgens te dienen van hunne consideratien en advys, hoedanig in de daar by gemelde zaak zoude behoren te worden gedecreteerd.

Onderwerpende Uwe Commissie, dit geadviseerde aan uwe meerdere verlichting en beter oordeel.

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 13 September 1796.

Een Request van onderscheiden Ingezetenen in de Langstraat, zich beklagende over de Gildens met opzigt tot het Schoenmakers werk: — in handen van de Burgers *Boellaard*, *van Kempen*, *Molengraaf*, *Ockhuyzen* en *Proot*.

Een Request van Ingezetenen van Mydrecht en Wilnis enz. hun vorig Request inhæreerende, tot den uitvoer van Stigtsche Turf: — in handen der zelfde Commissie.

Een Request van *J. A. Koch*, om een Bodemplaats: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van eenige Burgers van Haarlem, verzoekende, dat het Decreet van 5 Augustus moge effect sorteeren: — in handen der daar toe benoemde Commissie.

Een Request van de Municipaliteit van Afschap, over het verstoppen eener Sluis, en de daar uit voordgevloeide schaden: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *J. Snetlage*, om paspoort voor zyne goederen: — geaccordeerd.

Een Request van *Corn. de Wys*, om continuatie van zyn pensioen: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *van Voorst*, om een post, of pensioen: — het eerste aan de Commissie tot de Ambten, het laatste aan 't Committé te Lande.

Favorabel advys van de Marine op 't Request van *Dutilh*: — conform.

Onderscheiden Requesten om paspoorten: — geaccordeerd.

Visscher rapporteert favorabel, op het Request van *de Fresfinel*: —— conform.

Verhees rapporteert declinatoir, op de Requesten van *Hondebeek Heerkens*, dog favorabele aanbeveeling aan de Provinciale Machten: — gehouden in advys.

Men gaat over tot het voordzetten der deliberatien over het Plan van Organisatie: — wordende het Plan van Organisatie voor de Bataafsche Gewapende Burgermacht gearresteerd, en op nieuws gesteld in handen der zelfde Commissie, om het zelve te revideeren, en een plan van introductie ter Tafel te brengen.

Voords wordt de Vergadering Geconverteerd in een Committé Generaal.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 185. *Donderdag den 15 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag den 9 September 1796.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

De Deliberatien, betrekkelyk het Rapport, Concept-Missive en Proclamatie aan het Volk van Overysel, voortgezet wordende, vraagt de Burger *Aussmorth* het woord, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik heb altoos het beginsel met de meeste Leden dezer Vergadering aangekleeft, dat het Reglement, waarop deze Nationaale Vergadering is by een geroepen, en het welk door ons allen met plegtigen Eede bezwooren is, stiptelyk moet worden nageleeft: al waare dit Reglement aan alles, wat men haatelyk kan noemen, zyn daar zyn verschuldigd, doet niets ter zaak, wy hebben het bezwooren, en dit moet ons genoeg zyn.

Ik æstimeer eenen *van Mansfeld*, *Gerh. Dumbar* en meer anderen, die in deeze Vergadering, voor het oog der Natie, de Verklaring, in het Reglement vervat, ruiterlyk geweigerd hebben.

Maar wy, die deeze Verklaaring afgelegt, de Oppermagt des Volks bezwooren, en daar op Sessie genomen hebben, kunnen dit Reglement niet als een Speelbal gebruiken, en, naar het ons in de kraam te pas komt, daar op beroepen of daar van afwyken.

Wy weeten, dat het Financieele, Justitieele en Politie, of kortom al wat domesticq is, aan de Provinciaale Bestouren der respective Gewesten is verbleeven, zonder dat het ons geoorloofd is, ons daarmede te bemoeyen: —

Dit is zoo dikwerf in deeze Vergadering in de zaak van Friesland en meer anderen met kragt van redenen betoogt, en door Decreeten bevestigt, dat ik aan uwe wysheid zoude te kort doen, indien ik hierop langer bleef stil staan: Trouwens ik weet my tot Eer deezer Vergadering geen geval te herinneren, dat dezelve tot nog toe in een Gewest zich met het Huishoudelyke heeft bemoeit; want het geval van Culenborg en Buuren, daar de questie is, onder welk een Gewest het behoort, is hier tegen niet applicabel.

Even zeer zoude ik aan uwe wysheid, aan uwe gepaste fermiteit te kort doen, indien ik wilde betoogen, dat een Vergadering, bekleed met zoo veel vertrouwen als deeze, zich moet gelyk blyven; En dat eindelyk geene Persoonen, maar alleen zaken in aanmerking komen moeten.

Deeze premissen nu waar en buiten allen twyffel zynde zal ik U een kort, doch waarachtig verhaal doen, van het geen in Overysel is gebeurt, en nog werkelyk plaats heeft, en dan houde ik my verzekert, dat, wilt gy aan die premissen hulde doen, gy U nimmer met dit Rapport, zoo als het legt, en nog veel min met de Concept Publicatie zult conformeeren.

Ik behoef uw, Burgers Representanten! niet afteschetsen, hoe in dit Gemeenebest na en by de inkomst der Franschen, de Regeering deezer Landen wierd daargesteld: het zal genoeg zyn U te herinneren, dat zy, aan wien het bewind door de Natie wierd toebetrouwt, zwoeren de Oppermagt des Volks de Gelykheid van Rechten, — de vertegenwoordiging niet naar de Steden of Corpora's, maar naar de Populatie te zullen daarstellen.

Dit had dan ook in Overysel plaats, en geen wonder; want is 'er een Gewest, dat zoo *met* als *zonder* Stadhouderen onder het Aristocratisch Juk gebukt heeft, is het waarlyk dit.

Ik behoef U noch de schraapzucht der Drosten, noch de trotschheid der Steden, noch de bekrompene baatzucht der Gildens te schetsen, de wandaaden als uitwerkselen daarvan leggen ons nog te vers ingeheugen.

Ik herzeg, men beloofde in Overysel, zoo als in meer Gewesten, Gelykheid in Rechten, afschaffing van Privilegien en Prorogativen — Ingevolge van dien wierd den Erffelyken Adel afgeschaft, het Corps der Ridderschap gesupprineert, maar de Steden, in plaats, van aan het geheiligd beginzel van Gelykheid in allen deele hulde te doen, hebben tot hier toe wel verre van Edelmoedige opofferingen het grootste gedeelte van haare Oppermagt met hand en tand vast gehouden, zoo als in de stukken overbodig is gededuceerd.

Het Provinciaal Bestuur heeft zedert altoos bestaan, en bestaat tot deezer uur uit Municipaliteits Leden, en meest comptabele Persoonen, zoo dat niet alleen de Representatie zeer ongelyk is; maar ook de Wetgevende en Uitvoerende Magt zodanig vermengt, dat men 'er niets van maken kan.

Ik behoef U hier geen tafreel te schilderen van de gevolgen die hier uit onvermydelyk voortvloeyen.

Een weinig overweeging en het gezond verstand zegt het U,

om deeze wanorde te keer te gaan, begreepen de Provisioneele Repræsentanten van Overysfel zeer wysfelyk, dat men een geregelde Repræsentatie moest daarstellen.

Hier toe wierden reeds in den Jaare 1795 de kundigste Mannen uit dat Gewest verkooren; het eerste ontwerp kwam in de maand van Maart of April 1795 te voorschyn. En dit, Burgers Repræsentanten! is, in die pointen, dewelke wy oordeelen, dat op de Constitutie entraveert, hetzelfde, dat wy thans hier in deliberatie hebben

Maar toen entraveerde het niet op de Constitutie zoo het schynt.

Het verschil is ook hoofdzaaklyk alleen maar hier in: by het eerste ontwerp had men uit de populatie verkoren een Raad van 30 Leden, doch deezen Raad van 30 Leden had men toegevoegd of wel gesteld onder de Superintendentie van 12 Leden, die niet zoo als die 30, of zoo als in Frankryk, de Raad der Ouden insgelyks uit de geheele Natie, naar derzelver Populatie is gekozen: neen, Burgers Repræsentanten! neen, die 12 zouden voor de eene helft uit de 3 Steden Deventer, Campen en Zwolle, en voor de andere helft uit de drie Quartieren Twenthe, Zalland en Vollenhove gekoozen worden.

Daar nu de Steden slegts een vyfde van de Populatie uitmaken, en het een quartier van het andere magtig in Volkrykheid verschild, (waar van het bewys niet ver te zoeken is, aangezien van de negen Repræsentanten in deeze Vergadering, zitten 'er drie alleen uit het quartier van Twenthe,) is het derhalven geen wonder dat de ⅘ gedeeltens, van het Volk in Overysfel, deeze onnatuurlyke representatie van 12 Leden verwierpen —

Wat doen nu de Steden, Burgers Repræsentanten! ziende dat zy by eene wettige stemming de minderheid hebben, wenden zy zich tot ons, en zy, die by alle gelegenheden, ons op eenen hoogen toon de grenzen van onze magt aanwyzen, komen nu, en verzoeken ons appui, zoo deeden ook weleer de aanhangers en vlyers van Willem de Vyfde, die, als zy door geene wettige wegen konden tot hun oogmerk komen, hunne toevlugt tot het Hof namen, of door politieque Resolutien de geheiligste beginzelen van Recht en Gerechtigheid wisten te verkragten: — En gy, Burgers Repræsentanten! decreteert Surcheance! — de meerderheid of de Ingezetenen van het platte Land, gerust op de regtvaardigheid hunner zaak, worden daar door als bedonderd: — hoe! zeggen zy, de Nationaale Vergadering, die wy, in weerwil van zoo veel tegenkantingen hebben helpen daarstellen, waar naar wy, in onze rampen, zoo lang gereikhalst hebben, deeze Nationaale Vergadering, die ten aanzien van de geschillen in Friesland, ten aanzien van Nieuwer-Amstel in Holland, zoo stipt by het Reglement blyft, ja die zelfs begreepen heeft dat het haar niet eens geoorloofd is naar meerder last of magt te vraagen, deze Vergadering belemmert ons, in onze regtmatige pogingen in ons huishoudelyk bestier: — zy konden dus ter goeder trouw niet anders denken, niet anders schryven, als dat dit zeker by verkeerde informatien gekomen is.

Immers daar men ligtelyk kan penetreren, dat het de Steden alleen in de representatie zit, dat zy nooit over de andere articuls in dit Reglement, zich hier zouden geadresseerd hebben, indien zy 'er die gedrogtelyke Repræsentatie hadden doorgekregen, ja dat zy dan wel degelyk eene andere taal zouden gevoerd hebben en ons na onzen lastbrief hebben terug gewezen: — en daar hier tusschen de dissentieerende parthyen eenvouwig de questie is, moeten 15000 Boeren gelyk gerepresenteerd worden tegen 15000 Burgers, naar derzelver rykdom.

Wy zouden met deeze questie te discutieeren, niet aan uwe wysheid, maar aan uwe eerlykheid te kort doen: — en met uw gezond verstand den spot dryven, en eeven of men vroeg, wat in Holland waar is, is dat ook in Overysfel waar?

Ik zal derhalven de wettigheid der Repræsentatie invoegen als by het laatste Concept Reglement is vervat, vylig en onwrikbaar daarstellende, gerustelyk hier van afstappen, als by een waar Republikein geen de minste twyffel onderhevig zynde: en, uwe attentie nog eenige oogenblikken bezig houden, met het wederleggen der redenen by het Rapport geöpperd.

Voor eerst, komt my onder verbetering, en behoudens de agting voor de Burgers Rapporteurs, voor; dat zy de uitdrukkingen, in de Missive der meerderheid vervat, in al te sterke couleuren afschilderen: — zy schryven (wel is waar,) de Decreeten van surcheance aan verkeerde informatien toe, ik kan hierin geene misdaad vinden, ik bekenne opregtelyk, en ik geloove, dat veele myner Collegaas in het zelfde geval zyn, dat als ik de zaak geweeten had, zoo als ik ze nu weet, ik zoude my verpligt gevonden hebben tegen die surcheance my te opponeeren.

Tweedens, het bewys, dat men, ten nadeele der meerderheid, zoekt te halen, uit de slegts 51 Grondvergaderingen, doet niets af; voor eerst geld hier zoo wel als in andere gevallen de regel, *die zwygt* (of na behoorlyke Convocatie uitblyft, 't welk het zelfde is) *die consenteert*, en die zich voorsteld, dat in een Land, alwaar de uitvoerende magt als Drosten, Schouten, Secretarissen, Fiscaals en Municipaliteits Leden in de Wetgevende Vergadering sessie hebben, en, die als Menschen niet vry zyn van gebreken, en dus by verwarring en straffeloosheid hun voordeel vinden, daar wel het Erfstadhouderschap en erfelyke Adel of Ridderschap; maar geenzins de Erfmakende Regters, die als kleine Despooten de Landman het Patriotismus zuur maken, is afgeschaft.

Daar de Oranje factie nog zoo stout is, dat ik in de voorledene maand, in een kleine stad, met groote geele letters gezien en geleezen heb op verscheiden huizen de woorden *Oranje boven* en *vivat Oranje*, deze verkeerden invloed werkt zeker den Patriot niet in de hand, maar jagt by het vermeerderen der troubles, en weet de byeenkomsten der Grondvergaderingen wel te beletten, daar is nog een Regter van het oude Bestuur, die in het geheel de Constitutie niet bezworen heeft.

Terwyl 'er een ander is, die in den jare 1787 de Burgers met de rotting het Oranje heeft aan den hoed gedwongen, voegt hier nu by de magtige invloed der stedelingen, op de Inwooners van het platte Land, wat heeft niet de Landeigenaar, de Capitalist en de Grossier een gezag op den Landman, op den Rentgever en den Winkelier ten platten Lande, dit met onpartydigheid overwegende, Burgers Repræsentanten! dan moet men zich billyk verwonderen, hoe nog 51 Grondvergaderingen de courage hebben gehad zich met het Reglement te voegen, en zich tegens de steden hebben durven opponeren.

Ten derden, zegt men, de tyd is naby, dat de geheele Lands Constitutie daar zal zyn, het is nu de moeite niet meer waardig, een intermediair Bestuur daar te stellen.

Maar ik vraag Uw. het regt, dat zy over een half jaar hadden, hebben zy dat nog niet? zoo lang 'er geene Constitutie is, en daar de Kosten (die ik vry hoog heb hooren begrooten) 'er toe aangewend zyn; (zoo dit al eens onze Taak was, als zeker neen volgens het Reglement) moesten wy hun

noch

noch ongemoeid laten.

Ook word beweerd, dat 'er verscheide Articulen op de Constitutie entraveren, en dat het daarstellen en introduceren van dat Reglement het aanneemen der Constitutie zal hinderen.

Wat het eerste betreft, Burgers Representanten! ik ben zoo gepersuadeerd van hare onschuld, en welmening van het contrarie in deze, dat ik zonder hunne kennis U gerust durf verzekeren, dat zoo gy de Articulen, die gy vermeend, dat de constitutie entraveeren, maar gelieve optegeven, zy ze direct zullen royeren, mits de Representatie maar in zyn geheel blyft, zoo als ze hier is bepaald.

En wat het andere betreft, dit houd nog veel minder steek, zou uit het kwade dan meer goeds als uit het goede kunne voortkoomen? gelooft my ter goeder trouw, Burgers Representanten! als 'er een geregelde Representatie is, wy een veel billyker, kalmer en betere beoordeeling der aanstaande Constitutie verwagten kunnen, als by de voortduuring van den tegenwoordige verwarden staat van zaken. En wat betreft de *schroomlyke gevolgen*, de *scheuring en Burger oorlog*, die men ons voorspelt, is, (houd het my ten goede, Burgers Rapporteurs,) omgekeert, veel eer waarschynelyk, indien de representatie door ons niet word gehindert, maar voortgaat, zal het rustig en stil worden. 108000 Zielen zullen ons zegenen, en het 5de gedeelte des Volks zal zig wel wagten de 4 overige 5de gedeeltens den Oorlog aantedoen.

En men zou het grootste gedeelte van dat 1ste part nog veel te kort doen, als men het wilde rangschikken onder die gene, welke zich tegens zulke eene rechtvaardige representatie geweldadig willen verzetten; neen, daar ken ik de Burgeryen in de Steden veels te braaf toe.

Maar als deze Vergadering dit Rapport decreteert, wat zal dan het gevolg zyn. Ons Decreet, Publicatie en Missive zal worden geobedieert of niet: in het eerste geval hebben wy niet anders te wagten als *weerwil u revel* en *vervloeking* van 108000 Zielen, onze beste vrienden, die naar ons bestaan hebben gereikhalst, die met een eerlyk hart hun onvervalscht vertrouwen in ons stellen.

En, in het laatste geval eischt zeker ons gezag en de eer des Bataafschen Volks, dat onze Decreten worden gerespecteert, en dat wy serieuse en efficacieuse maatregulen neemen; dog hier, Burgers Representanten! word myngeest vervuld met eene aandoening, die myne tong niet uitspreken kan.

Daarenboven heb ik uwe attentie myns ondanks al te veel gevergt; maar geconsidereerd het gewigt der zake, vlye ik my by U verschoning te vinden.

En na op het plegtigst gereclameerd te hebben het Reglement door ons bezwooren.

De decreeten in soortgelyke gevallen gegeven, en daar de Missive zoo wel als de Publicatie aan het Volk van Overyssel, niet anders als tegens het Reglement uitlopende, door my word beschouwd, zoo concludeer ik:

Dat ik my met het rapport, zoo als het ligt, niet kan conformeeren, maar moet verzoeken, dat door deze of eene andere personeele Commissie worde onderzogt en opgegeven, welke articulen in dit Concept Reglement op de aanstaande Constitutie entraveeren; dat hier van by Missive worde kennis gegeven aan de Hoogstgeconstitueerde Magt in Overyssel, met exhortatie aan dezelve deze articulen uit het Reglement te royeeren, en aan de Municipaliteiten der Steden Deventer, Campen en Zwolle teffens onder het oog te brengen, dat deeze Nationaale Vergadering zal verwagten, dat zy aan de geheiligde principes van Gelykheid zullen hulde doen, ofte zoo als de Commissie en deze Vergadering in hare wysheid zal vermeenen te behooren.

Hahn zegt: jammer is het, Burgers Representanten! dat dit Rapport niet vroeger uitgebracht, en niet voor heeden een voorwerp onzer raadpleegingen heeft kunnen worden. Het is van daag reeds den 9den, en de Hoogst Geconstitueerde Macht in Overyssel heeft de oproeping ter goed- of afkeuring van het bewuste Concept-Reglement bepaald op den 19den deezer. 'Er is dus haast by het werk, en de Vergadering schynt zoo veel tyd niet te hebben, als haare gewoone voorzichtigheid, en het gewicht der zaak vorderen. Ondertusschen zal ik het waagen eenige losse bedenkingen voortestellen, en ik zal dezelve zo veel mooglyk in een schrooven.

Over het algemeen ben ik het met het verslag daarin eens, dat 'er eene Missive moet geschreeven worden aan de Hoogst Geconstitueerde Macht in Overyssel, en dat ook eene Proclamatie aan de Overysselaaren noodig is. Myne aanmerkingen loopen dus over het ontwerp thans ter Tafel.

En dan moet ik zeggen, dat het ontwerp der Missive my voorkomt, vooreerst te lang te zyn, ten tweeden te sterk, ten derden te flaauw, en ten vierden, dat ik het aanbod van eene Commissie uit deeze Vergadering afkeur. Ik zal ten vyfden iets zeggen van de Concept Proclamatie, en ik zal op deeze bedenkingen een besluit zoeken te vestigen.

Ik zeide dan ten 1sten, dat het ontwerp der Missive my voorkwam te lang te zyn; immers is het eene algemeene waarheid, dat naar maate de aanschryvingen of Missiven lang zyn en uitgerekt, zo ook naar die maate hunne kracht en klem niet zelden verliezen, en hun doel missen. In het byzonder meen ik, dat het verhaal van het gebeurde zedert onze Circulaire van den 13den Juny, tot aan ons tegenwoordig antwoord, het welk ruim 2 Bladzyden beslaat, in zeer weinige woorden behoort te worden aangestipt. De brede herinnering is in het Rapport zeer goed, ten aanzien der Vergadering, welke den draad der zaak uit het oog kan verlooren hebben; maar het Bestuur van Overyssel komt my voor, zulks niet noodig te hebben.

Ik zeide ten 2. dat de brief my voorkwam te sterk te zyn: in de daad, Burgers Representanten, ik geloof dat 'er het onbetwistbaar recht der Gewesten, om staande deze Vergadering intermediaire huishoudelyke bestellingen te maken, 'er niet stellig genoeg in erkend wordt. Ik ken de gevestigde denkbeelden der Rapporteurs daaromtrent wel; maar ik zie dat het enkel als in het voorbygaan, in de Missive wordt aangehaald, en ik oordeel daarenboven, dat onder den schyn van het afraden van twisten, de Vergadering althans niet behoort voet te geven tot het denkbeeld, als of wy de dissentierende Steden in Overyssel, en hunne manier van stemming ter Provinciale Vergadering, goedkeuren.

Ik zeide ten 3. dat de brief te flaauw was: en waarlyk het Concept-Reglement, dat door de Steden Campen, Zwol en Deventer ter kennis van de Vergadering is gebracht, anticipeert volkomen op het werk der algemeene Constitutie, en ik heb al eens gelegenheid genomen om dit in het openbaar te betogen toen 'er op den 8 Juny l. l. over het voorstel van den Representant *Krieger* wierd gedebatteerd. De Vergadering weet, dat op den 13de Juny eene algemeene Circulaire is geschreven ter voorkoming van dergelyke maatregelen in eenigGewest; dat desniettegenstaande weinige dagen daarna dit ontwerp in Overyssel is gepubliceerd; dat de Vergadering op den 4 July, het Provinciaal Bestuur heeft vermaand tot staking van hun voorneemen; dat dit niet heeft ge-

geholpen; dat de Vergadering op den 26 July den stelligen last daartoe heeft gegeven, en eindelyk, dat de Provinciale Bestuurders van Overysfel by hunne Misfive van den 11de Aug. zeggen, dat zy niet gezind zyn zich daaraan te onderwerpen. Dit geloof ik mag de Vergadering niet gedogen, en ik ben van gedachten, dat zulks korter en zaakelyker behoord gezegd te worden, dan in het voor handen zynde ontwerp.

Ik zeide ten 4de, dat ik het aanbod van Commissarissen uit het midden dezer Vergadering meende te moeten afkeuren. Het schynt my toe te stryden met de waardigheid der Nationale Vergadering, om zich als het ware op te dringen tot scheidsvrouw over geschillen, waarvan de aard nog onzeker is. Zy moet zich aan gene weigering blootstellen, en het zal tyds genoeg zyn, wanneer de Vergadering daar toe wordt verzocht.

Ik heb 5° weinig aantemerken op de Concept-Proclamatie, welke misschien, behoudens eenige kleine verandering, overeenkomstig het geen ik reeds de eer heb gehad te zeggen, zou kunnen worden gearresteerd. De kennisgeving voor al van het aanbod, dat ik oordeel met de waardigheid dezer Vergadering te stryden, zou 'er niet in moeten voorkomen, zo als van zelfs spreekt.

Ik geloof dan op alle deze consideratien dit besluit te mogen bouwen, dat 'er, behoudens de decisie der Vergadering over de Concept Proclamatie, eene Missive zal worden geschreven aan de Hoogstgeconstitueerde Macht in Overysfel; dat daar van op aanstaande Maandag eene nadere redactie ter tafel zal worden gebracht, en dat daarin aan de eene zyde het vermogen der Gewesten ten vollen erkend worden, om intermediaire huishoudelyke Reglementen op het Bestuur te maken; maar dat daarin aan de andere zyde de verontwaardiging der Nationale Vergadering onbewimpeld voorkome, dat men haren last in den wind heeft geslagen, met een vernieuwd verbod op de verantwoordelykheid der Provinciale Bestuurderen.

Van Altona zegt: my koomt voor, dat wy eerlang een Constitutie te wagten hebben, gegrond op één- en ondeelbaarheid; ik stel vast, dat die Constitutie, alle gewestelyke Regerings-Reglementen zal vernietigen. Daar nu die Regerings Reglementen alle, oude, zedert ondenkelyke tyden in ge bruik geweest zynde, en dus, om zo te spreken, ingekankerde stukken zyn, en deze doch door de Constitutie vernietigd zullen moeten worden, zie ik niet door, dat, door het invoeren van een nieuw reglement van regering in Overysfel, eenige wezentlyke atteinte aan de nieuwe intevoerene Constitutie toegebragt kan worden; want het is ontegensprekelyk, dat de vernietiging van een nieuw ingevoerd Reglement, wat de zwarigheid, om het te vernietigen, betreft, geheel niet paralel staat met de vernietiging van oude ingekankerde Reglementen. Had het Provinciaal Bestuur van Overysfel kunnen goedvinden, of uit zich zelven, of op onze exhortatie, daar mede te supersederen, zulks was een andere zaak; maar daar het Provinciaal Bestuur van dat gewest daartoe ongenegen schynt te zyn, in zich beroept op het Reglement, waar op deze onze Vergadering te zamen is geroepen, vind ik voor my onverantwoordelyk, my met het Rapport te conformeren, deze zaak verder door te zetten, en de waardigheid dezer Vergadering daar door te compromitteren. Men hale voor het tegenovergestelde van myne denkbeelden niet aan: deze zaak betreft algemeene belangens: voor eerst ontkenne ik zulks, en ten anderen deze vague uitdrukking heeft my lang tegen de borst geweest, en komt my voor, juist geschikt te zyn, om ons geheele reglement in een Wassen neus te transformeren, daar evenwel Art. 77—99 ongesloten ons genoegzaam klaar zeggen, wat zaken ons aanbevolen zyn. Ik concludeere dus met te persisteren van my niet met het uitgebragte Rapport te conformeren, de exhortatie een exhortatie te laten blyven, en dezelve niet in een gebod te veranderen, ten einde de waardigheid dezer Vergadering niet meer gecompromitteerd worde, als dezelve alrede gecompromitteerd is, en dus deze geheele zaak buiten verdere deliberatie te stellen.

Gevers zegt, dat hy andermaal, zoo als hy te vooren over dit zelfde onderwerp op den 5 September de eer gehad heeft te doen, als Mede-Rapporteur de vryheid neemt te zeggen, dat hy teegen 't denkbeeld in meergemelde Misfive en Proclamatie vervat geweest, en nog is, om eene Commissie als Mediatrice van deeze Vergadering aantebieden. Hy zegt verders, gaarne te willen gelooven, dat deeze beide Stukken zoomet opzigt tot de bewoordingen juister, en volgens de Idées van zommigen klaarder hadden kunnen zyn; dog dat de Commissie in 't generaal, en hy zeeker in 't byzonder geen ander oogmerk daar meede gehad heeft, dan om te zorgen, dat door 't arresteren van dit Reglement de kort voor handen en zoo lang gewenschte Constitutie niet mogt agter de bank geschooven worden; want dat hy van gedagten is en blyft, hoe wanstaltiger 't teegenwoordige Bestuur zy, des te greetiger 't Generaal Plan van Constitutie voor 't Volk van Nederland door de respective gewesten zal aangenomen worden; daar in teegendeel, en wanneer 'er veele verbeeteringen zullen plaats gegreepen hebben, men zig minder of in 't geheel niets daar aan zal laaten geleegen liggen; hy concludeert dus, in welke bewoordingen is hem om 't eeven, om te gelasten, dat die van Overysfel conform den geest van de concept Proclamatie niet voortgaan zullen.

Greve zegt: de Decreeten der Nationaale Vergadering, betreffende alleen het project Regerings Reglement van Overysfel, welks invoering wy geoordeeld hebben aldaar te moeten stuiten, omdat de aanneeminge der verwagt wordende Constitutie 'er door geëntraveerd werd. Doch deze tegenwoordige Proclamatie aan de Ingezetenen gaat verder, als dezelve beveelt of vermaant, *geen gehoor te geven aan eenige het zy gedaane, het zy nog te doene oproepingen, en zich te onthouden van alle beraadslagingen over eenig tusschenkomend project van regering, hoe genaamd, voor dat de Constitutie worde aangeboden.* Ik ben zo zeer als iemand der Vergadering voor het stuiten van den tegenwoordigen Handel in Overysfel, en het byleggen der geschillen aldaar; maar deze maatregel schynt my egter te overdreven. Moeten, omdat de invoering van een nadeelig Reglement behoort tegengegaan te worden, alle oproepingen van 't Volk en alle beraadslagingen over projecten van Regeering, hoedanig dan ook, verboden worden? is 't ongeoorloofd, dat de Regering 'er de Burgeryen of een gedeelte derzelve ook over andere huishoudelyke onderwerpen, en die de Constitutie en gemeene belangens des Nederlandschen Volks niet entraveeren, doe by één komen, zo zy het anders goedvindt? Het zelfde gezag, dat de Vergadering in Overysfel aanneemt, dat zelfde moet zy ook in de andere gewesten hebben.

Maar is 't haar nu geöorloofd overal te verbieden, dat de provinciale en Stedelyke Regeringen, in den tusschen tyd, die 'er tot het aanneemen der Constitutie verlopen zal, de Burgeren over zaaken van Regerings bestelling raadplegen? Ik geloof niet, dat door het Reglement op deze Vergadering, of de intentie des Volks by derzelver instelling, deze magt gegeven is, en ik stel daarom voor, deze woorden uit de Pro-

cla-

clamatie weg te neemen, en in plaats van, *wy twyfelen niet, of Gyl. zult enz. geen gehoor geven aan eenige reeds gedane, of nog te doene oproepingen, en u onthouden van alle beraadslagingen over eenig tusschenkomend project van Regerings - Bestuur hoegenaamd: dit is ons verlangen en welmeening; terwyl wy enz.* te zetten; *wy twyfelen niet enz. of gy zult geen gehoor geven aan eenige reeds gedane of nog te doene oproepingen, welke tot invoeringe van het voorzegde project van Regeeringsbestuur mogten tendeeren; terwyl wy enz* ——

Voor het overige kan ik my over geheel met de Proclamatie tot het instandhouden der gedecreteerde surcheance wel vereénigen; daar dat reglement, en de te makene Constitutie, en tevens de Burgerlyke Vryheid in 't Gemenebest entraveert; want zelfs word in den eersten articul de Wetgevende Magt, die in een Vry Gemenebest by het Volk dient te verblyven, aan een Raad van 34 Regeeringspersoonen overgedragen, gelyk ik ook reeds daaromtrend gezegd hebbe "het is toch iets anders een Volk naar de Wetten te bevelen, iets anders, ook zelven de Wetten te maaken; in welk laatste geval, zo het de Overheid in eenen Staat buiten het Volk doen kan, het Volk 'er niet meer vry blyft, maar tot een blinde gehoorzaamheid vervalt.

De Vos van Steenwyk zegt, in de onderhavige questie komt niet in discussie, of Overysfel het recht hebbe, een Intermediair Bestier daar te stellen of niet. Het is buiten tegenspraak, dat alle Gewesten, en dus ook Overysfel dit recht hebben, en dit behoort tot het Huishoudelyk Bestier, waar mede de Vergadering zich ingevolge het Reglement niet kan of vermag bemoeyen. Dan het is niet minder zeker, dat byaldien de Provincien, onder voorwendzel van zo een Intermediair Bestier daar te stellen, goedvinden te entraveren op de aanstaande Constitutie, deze Vergadering daar in zich immisceeren moet, wil zy getrouw blyven aan het hoofdoogmerk waar toe zy is by een geroepen, het welk is het daar stellen eener nieuwe Constitutie. Dat nu het in Overysfel geprojecteerd Regeerings Reglement die entraven op de aanstaande Constitutie schynt, valt een ieder, die hetzelve slegts inziet, dadelyk in het oog, en daarom heeft zich de Vergadering in July reeds te regt begreepen, dat dit behoort te worden tegengaan. Dit tegengaan is dus reeds in de maand July door de Vergadering gedecreteerd, en daar het Decreet toen genomen door het Provinciaal Bestuur van Overysfel is gevilipendeert, zo komt het 'er slechts op aan, welke maatregelen deze Vergadering te nemen hebbe, om het gewenscht oogmerk te bereiken, en het genomen Decreet te doen respecteeren. En hier toe schynt my de geprojecteerde Missive en Concept Proclamatie zeer geschikt. Ik verzette my echter niet tegen eene nadere redactie van de Missive, maar ben tevens van gedachten, dat de Concept-Proclamatie kan en behoort op heden te worden gearresteerd; en ten einde aan de reflectien van de Burgers *Hahn* en *Gevers* te gemoed te komen, zo kan ik wel inftemmen, dat de periode, behelzende het aanbod van het zenden eener Commissie naar dat Gewest, 'er uit kan worden gelicht. Ik concludere dan met my te conformeeren met het advys van Burger Representant *Hahn*.

Greve zegt, ik heb nog eene kleine aanmerking op de woorden in de Proclamatie pag. 15. *en eene nog kortstondige opoffering van gewaande regten;* want ik geloof niet, dat men in Overysfel dezelve ligtelyk zal verstaan. Voor het overige insteer ik nogmaals op de door my voorgestelde varandering op pag. 16; op dat niet alle Volksoproepingen aldaar door ons schynen verboden te worden.

De President stelt voor, het afzenden eener Missive aan die van Overysfel, waar van den inhoud nader door de Commissie zal worden geredigeerd; wyders het dadelyk arresteeren en doen drukken der Proclamatie aan de Ingezetenen van Overysfel met de daarin gemaakte veranderingen.

Hahn wil, dat aan het hoofd der Proclamatie zal gesteld worden, *aan de Burgers van Nederland, woonende in Overysfel.*

En wordt, conform den voordragt van den President, met byvoeging van de reflectie van den Burger *Hahn*, gedecreteerd.

Waarna de Vergadering geadjourneerd wordt tot Maandag ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Maandag den* 12 *September* 1796.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Vervolgens worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van het Committé te Lande, kennis geevende, dat, daar van de Fransche Troepen, in dienst deezer Landen, eenige naar Ehrenbreitstein zyn uitgemarcheerd, tot belegering dier Vesting, welke nogthans ten kosten deezer Landen moesten worden onderhouden, zy dus de vryheid verzoeken, om, ter betaaling dier Troepen, te mogen doen uitvoeren eene Somme van ƒ 100,000: ——— geaccordeerd.

Eene Missive van de Commissie van Politie, Finantie en Algemeen Welzyn des Volks van Gelderland, kennis geevende van den ontvangst van het Decreet deezer Vergadering, in dato 5 Augustus, en de voldoening aan hetzelve: — gesteld in handen der Commissie, by Decreet van 5 Augustus benoemd.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Friesland, kennis geevende, dat zy ontvangen hebben eene aanschryving, tot het fourneeren hunner quota, in de petitie van 5 Millioenen, geschikt ter voldoening van de schulden, door de voorige Admiraliteits Collegien gecontracteerd; dat zy, met inhæsie hunner Missive, in dato 21 Mey l. l., nogmaals moeten declareeren, daartoe buiten staat te zyn; dat zy echter, om zoo veel in hun is te voldoen, aan den nood, waarin het Committé der Marine zich bevindt, besllooten hebben, aftezonderen voor het voorschreeven Committé eene somma van ƒ 200,000; — behalven eene somma van ƒ 100,000, welke zy aan Commissarissen der Marine, Departement Harlingen, hebben opgeschooten, benevens nog eenige andere penningen van tyd tot tyd aan dat Departement gefourneerd: —— in handen der Commissie van Finantie en het Committé der Marine tot informatie.

Eene Missive van de Regenten der Baronnie van Ysselstyn, zich beklagende over het besluit van het Provinciaal Bestuur van Holland, met opzigt tot de uitgeschreevene extraordinaire belasting van 6 per Cent, beweerende,

de, dat zy, uit hoofde van voorige Contracten en Usantien, nimmer zederd 250 Jaaren iets hebben gecontribueerd in extraordinaire belastingen, en de ordinaire met ƒ3000 's Jaars hebben afgekogt, verzoekende hier van te worden uitgeslooten, en dat inmiddels surcheance mag worden verleend: — gerenvoyeerd aan het Provinciaal Bestuur van Holland, om spoedig berigt en inmiddels surcheance.

Eene Missive van de Municipaliteit der Stad Arnhem, zich beklagende over het Reglement van het Committé te Lande, met opzigt tot de Inquartiering en het fournissement voor de Troepen, verzoekende alteratie hier omtrend: — in handen van de personeele Commissie, aan wier hoofd de Burger *Cambier* zich bevind.

De President communiceert, te hebben ontfangen het volgend Adres:

BURGERS REPRESENTANTEN *van het Volk van Nederland.*

Dezelfde individueele Burgers van het Bataafsche Gemeenebest, die op den 29 Maart dezes Jaars zich aan uwe Vergadering hebben gewend, en in uwen schoot hunne bekommering hebben uitgestord, wegens het te duchten gevaar, dat men den geest der Revolutie wilde doen te rug werken, en de Mosaïten, uit hoofde hunner Godsdienstige denkbeelden beschouwen als onvatbaar voor het Burgerschap, de Burgerrechten, en plichten: diezelfde individueele Burgers hebben uw Decreet van den 2 September met uitsteekend genoegen ontfangen, en schoon zy wel overtuigd zyn, dat uwe liefde tot Rechtvaardigheid en waarheid geene betuiging van dankbaarheid behoefd, kunnen zy toch die voldoening aan hun eigen hart in zo verre niet weigeren, dat zy schromen zouden u het volgende voor te dragen.

Te zyn of niet te zyn dit was de grote vrage, dien Gyl. ter gelegendheid van het adres eniger individueele Burgers, over een deel van Neerlandsch Volk, den Joodschen Godsdienst belydende, moest beslissen; want wat is het leven zonder Vryheid? dan door uwe Rechtvaardigheid, door uwe Wysheid, door uwe Standvastige aankleving aan het heilig Grondbeginsel van Vryheid en Gelykheid hebt gy de ketenen der Mosaïten, die wys en gelukkig willen zyn, verbroken, en alzo gewild dat *zy zyn* zouden, en ziet daar, zy *zyn* voor het Vaderland.

Burgers Representanten! welke grootsche daad, welken dienst aan de zaak der Vryheid hebt gy gedaan? het is waar Gyl. hebt niet meer dan Rechtvaardig gehandeld, en de erkentenis van dien, is de grootste lofbetuiging, die gy begeerd, dan wie zal u die hulde weigeren, dat gy, zints 200 Jaren, in dit Land de eerste zyt geweest, die met betrekking tot de Joden rechtvaardig gehandeld hebt; dat nu de miskenners der Vryheid overtuigd worden, van de heiligheid van deszelfs grondbeginsel; dat nu de kruipende aanhanger der slavernye bloze, doch van zyn dwaalweg in den schoot van 't Vaderland te rug kome.

En behalven dat gy den Mosaïten die willen, en althans aan ons een Vaderland, behalven dat gy de zodanige en ons de dierbare Vryheid hergeven hebt, hebt gy ook by uw Decreet alle de hinderpalen willen uit den weg ruimen, die ons zouden hebben kunnen beletten, om 't ware genot te kunnen smaken; gy hebt alles gedaan, wat in dezen staat van zaken mooglyk was, ter bevordering van het wyze doel, dat de Kerklyke Tyrany vernietigd worde, waarönder de Joden zederd zo vele Jaren zyn gebukt gegaan, en die ook alléén maar gediend heeft, om den geest van zo vele Joden te bederven, en alle wegen van verlichting voor hen gesloten te houden. Op ons, Burgers Representanten! hebt gy eene verpligting gelegd, waaraan wy naar onze beste vermogens zullen tragten te voldoen.

Wy, die, als individueele Burgers, de zaak der Joden voor u beplyt hebben, als voor 't algemeen welzyn van zo veel belang; wy zullen onze Broederen in den gelove in plichtsbetrachtingen jegens 't Vaderland zoeken voor te gaan. — Zy zullen ons zeker volgen, en uwe Vergadering zal ook daar door den wezendlyksten dienst aan den Lande, en aan de menschheid bewezen hebben.

Dat de grote algenoegzame Godt zyn zegen schenke aan alle voorstanders van, en stryders voor de Vryheid! dat Hy het Volk van Nederland moge beschermen! dat Hy alle vooroordeelen, alle haat en vervolg-zugt uit aller harten moge verbannen; dat Hy alle menschen met die overtuiging begunstige, dat alléén onderlinge liefde en Broederschap de grootste verdiensten zyn, die men Hem, die toch onzer aller Vader is, kan betuigen.

Dat hy eindelyk U, ô Vaderen des Vaderlands! met zyne bystand moge beschenken, en U sparen tot heil van 't Volk.

LANG LEEVE DE VRYHEID!
LANG LEEVE 'T BATAAFSCH GEMENEBEST!
LANG LEEVE DESZELFS VOLKS VERTEGENWOORDIGERS!

Heil en Eerbied!
(*was getekend*)

Amsterdam 12 *September* 1796. *'t Tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

H. L. Bromet.
Isack de Jong e, Meyersz.
M. S. Asser.
H. de H. Lémon.
Jacob Saportas.
Joseph de Jongh.
Carolus Asser.

Aangenomen voor Notificatie.

Voorts is mede gelezen het volgende Adres van eenige Joodsche Burgers in den Hage:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het zy de Ondergetekende, individueele Medeburgers, den Mosaïschen Godsdienst belydende, alhier in den Hage woonachtig — schoon onder de menigte niet in aanzien uitmuntende, maar steeds en inzonderheid zedert de jongste omwenteling in de getrouwe aankleving der Republikeinsche grondbeginzelen, dat luisterryk cieraad uwer Vergadering, zich naarieverig betoond hebbende, en onder de Gewapende Burgermacht ter dezer plaatze getrouwelyk opkomende, het zy aan deeze uwe Medeburgeren gegund, dat zy, zo zeer als hunne vermogende Medebroeders, die zich elders zoo veele verdienstelyke moeite gegeven hebben, ook hunne welmeenendste genoegdoening aan uwe Vergadering mogen te kennen geeven, om aan den uitspraak van hunne harten te voldoen, door Waarheid en Rechtvaardigheid in Uliedenhulde te bewyzen, tevens aan het gantsche Bataafsche Volk door deeze openleggende de gevoelige uitwerking, die van het

het allergenoegelykst Decreet van den 2den deezer, omtrend den gelykstaat van alle Bataaffche Burgers, hy zy Jood of Christen, met reden te wagten is — een Decreet, het Bataaffche Volk zoo waardig, als waar door *uwe wyshcid*, (volgens het treffelyk zeggen van den jongst afgetreden Voorzitter *de la Court*,) *overwonnen heeft een ingekankert vooroordeel dat geen gering gedeelte van gelyke Natuurgenooten zedert eeuwen knelde, en een nieuw voorbeeld ter navolging aan andere Volkeren oplevert.*

Zy rekenen het verre beneden zich, maar hoogst beneden uwe Vergadering, om door eenige vleiende en altoos minvoegelyke dankdeclamatien uwe gewigtiger deliberatien lastig te zyn; — plicht verbied hen op zodanige wyze de edele kieschheid en waardigheid van dezelve te impieteeren, zoo zeer als zy vertrouwen, dat deeze eenvouwige, plichtmatige en zedige erkentenis van de voldoening hunner algemeene wenschen aan dezelve niet ongevallig zal zyn; daar zy te gelyk uwe Vergadering ten plechtigsten verzekeren, dat zy met onafgebroken naarievet zich zullen blyven toeleggen, om meer en meer door de eerlykste plichtbetragtingen aan de wysheid van dit uw Decreet te beandwoorden, en met allen van hunne Geloofsgenooten, die als goede Burgers denken en handelen, zo behoort aan 't gansche Bataafsche Volk doen zien het *algemeene nut*, de *Eendragt* en *Harmonie* in den Burgerstaat, waar van zy in dit Gemenebest Leden zyn, te willen bevorderen, en onophoudelyk naajagen, na elk het zyne zo zeer wordt toegekend. — Rechtvaardigheid alleen verhoogd immers een Vry Volk, zoo zeer als aan hulde aan de waarheid deszelfs deugdelykste eigenschap tot waare éénheid uitmaakt, waar van uw voorschreeve Decreet een zo aller uitmuntendst voorbeeld en proefstuk oplevert.

Hoe gaarne wenschen wy dadelyk hier meer te kunnen byvoegen, dan onze vermogens te bepaald zynde, moeten wy het als nog by de beste wenschen laaten, schoon wy ons zullen beiveren de allernuttigste verwagting aan het Vaderland verder te helpen volbrengen.

JEHOVAH zy en blyve de wyste leidraad uwer Vergadering, tot volmaking van het Gemenebest en aller welzyn.

Heil en Eerbied!

's Hage den 12 (*getekend*)
September 1796. *Lion Cohen.*
Het 2de Jaar der *M. C. Bel Isfante.*
Bataafsche Vryheid. *M. Ephraim.*

Aangenomen voor Notificatie.

Een Request van *J. J. Nolles*, te kennen gevende, dat hy, vernomen hebbende, dat *J. Smith* een geheim bezit tot drinkbaar maken van vuil en bedorven Water, de vryheid neemt, om by dezen, het zelve geheim bezittende, te verzoeken om als Nederlander de preferentie der Premie te mogen hebben, welke aan voorn *Smith* zoude worden toegelegd: — in handen van de personeele Commissie, in die zaak benoemd.

Een Request van *A. Siddré*, verzoekende, uithoofde der diensten door hem ter verzorging der door den Vyand in 1794 agtergelaten Ammunitie bewezen, te worden aangesteld als Inspecteur der Linie van de Grebbe langs den Eem, als mede het Tractement daar voor te bepaalen: ——

Kamp zegt: deze Requestrant heeft zich reeds voor lange om afbetaaling zyner ingeleverde Rekening by het Committé van het Bondgenoodschap te Lande geadresseerd. Nog onlangs heb ik voor dezen Burger by voorn. Committé afbetaaling verzogt, de oudheid van deze schuld als een drangreden ter spoedige voldoening aanvoerende; dan met verwondering vernam ik van een der achtingswaardigste Leden van dat Committé, dat het juist de oudheid van die schuld was, waarom 'er nog geen betaaling aan dien Burger konde geschieden, en wel om reden die gewesten op de petitie van 4 mill. dato 21 October 1794 geen betaling gedaan hadden, en dat zo lang geen penningen op dat respect inkwamen, ordershalven, deeze en dergelyken schulden onbetaald zouden moeten blyven, indien dit zo is, indien deze order zo blyven moet, verzoek ik, dat die Gewesten mogen aangeschreven worden, om ten spoedigsten op dat respect hun aandeel te betaalen, op dat zo veele tot nog toe onbetaalde Leveranciers, en Werklieden, eens eindelyk uit hunne nypende nood gered moeten worden.

De President zegt, dat hy vermeent, dat zodanige rescriptie reeds aan de gewesten gedaan is.

Kamp antwoordt, dat dit met opzigt tot de Marine en niet tot dat van het Committé te Lande heeft plaats gehad.

De President stelt voor, om dit Request te renvoyeeren aan het Committé te Lande: —— conform geconcludeerd.

Een Request van *Bouhon* om een ambt of bediening: —— in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *Boinville de St. André* verzoekende om een Capiteins pensioen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *R. van Rooye*, gepensioneerd Commis ter Secretary van den gewezen Raad van Staaten, te kennen gevende, dat hy, sustineerende geen ambtenaar meer te zyn, en uit dien hoofde het afleggen der verklaring geweigerd hebbende, door het Committé van zyn pensioen is ontzet geworden, verzoekende dat hy, om bovengezegde redenen, van het afleggen der verklaring mag worden verschoont en egter blyven jouïsseeren van zyn Pensioen: — aan het Committé te Lande om advys.

Een Request, om authorisatie tot verkoop van een Schip: — aan de Marine.

Een Request van de Wed. *Makketros*, om gratificatie. — in handen der Commissie voor de Bataven.

Een Request van onderscheiden Burgers van Pynaker, zich beklagende dat, daar by Decreet van 5 Augustus de Kerk van den Staat is afgescheiden, de Kerkelyke Octroyen nogthans tot op dit ogenblik in volle vigeur zyn, verzoekende explicatie, om te weeten in welk een zin zy dit Decreet moeten verstaan: —— in handen der Commissie, by Decreet van 5 Augustus, benoemd.

Een Request van *J. A. van Cleef*, om tot Magazynmeester te Bergen op den Zoom te worden aangesteld: — gerenvoyeerd aan het Committé te Lande, om 'er op te disponeeren.

Een Request van *Casas* en *Comp.*, om 634 rollen Zyldoek naar Spanjen te zenden: — aan de Marine.

Een Request van *S.* en *P. de Clercq*, om 2000 Du-

caa-

caaten in specie voor Graanen, naar Hamburg te zenden.

Een Request van *A. Clemens* en *Zoon*, om 1500 Ducaaten in specie voor Graanen, naar Dantzich te zenden: — beiden geaccordeerd, ingevolge decreet van 31 Augustus.

Een Request, om onder neutraale Vlag te mogen vaaren: — zonder dispositie uitgegeven.

Een Request van *Eskock* en *Post*, om betaling van gedaane leverantien: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. D. Boogaard*, verzoekende, dat, daar hy reeds onderscheiden Requesten, tot bekoming van eenigen post hadt gepresenteerd, hy als Administrateur der goederen van den Ex-Stadhouder mag worden aangesteld.

De President zegt, dat, daar volgens decreet van den 9 dezer, het aan ieder Lid vryftaat, die nominatie te augmenteeren, hier op dus geen speciaal decreet kan worden genomen, maar voor notificatie moet worden aangenomen: — conform geconcludeerd.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

Aussmorth doet Rapport:

In naam der Commissie van superintendentie, op de aan hun in handen gestelde Nota van den Minister der Fransche Republiek *Noël*, inhoudende klagten over het oproerig gedrag van den Administrateur der goederen van den voorige Stadhouder in Vlaanderen gelegen, dat zy, zich hier op geinformeerd hebbende, bevonden hebben, dat de beschuldiging omtrent den Suppliant niet in qualiteit als Administrateur, maar als Burger toepasselyk is; waaromme zy vermeende dat dit van hun ressort niet is, en van gevoelen zyn, dat zulks door den regter behoort te worden onderzogt, om vervolgens, naar bevind van zaken, den Suppliant Rentmeester te corrigeeren.

Eenige Leden willen dit Rapport voor als nog in advys houden.

Hahn zegt, dat zulks niet wel geschieden kan, daar de zaak door de Commissie van Buitenlandsche zaken, aan welke het door den Minister is ter hand gesteld, ter tafel is gebragt ten fine van nader onderzoek; dog stelt voor om, dit Rapport weder in handen dier Commissie te stellen: — conform geconcludeerd.

De Vos van Steenwyk brengt Rapport uit:

In naam der Commissie van Finantie, op het Request van den Ontfanger *J. van Berelyn*, omme, ten kosten van den Lande, nog eene ryzende Commis aan te stellen: dat zy vermeenen, dat de Vergadering in het verzoek moest difficulteeren, als strydende tegens de instructie van voornoemde Ontfanger: — conform geconcludeerd.

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag den 14 September 1796.

Eene Missive van *d'Armin*, met het Prospectus, en eenige exemplaren van een regtsgeleerd weekblad: — aangenomen.

Eene Missive van de Commissie van Financie des quartiers van Zutphen, tot redres der niet betaling der impositien door de Fransche Troupes: — aan 't Committé te Lande.

Een Advys van 't Committé te Lande, op het Request van de Municipaliteit van Afschap, waarby wordt berigt, dat den Inspecteur, tot het doen van onderzoek, gelast is: — voor Notificatie.

Eene Missive van 's Gravezande en Zand-Ambacht, met klagte over inkwartiering: — in Advys.

Een Request van de Stad Ommen, met klagten over de menigte van doortrekkende Troupes: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van Sloten, Sloterdyk, Osdorp en de Vrye Geer, tot het sorteeren van 't volle effect van 't Decreet van 5 Aug. — in handen der daartoe benoemde Commissie, met hun votig in Advys gehouden Request.

Een Request van *Burky*, om zyn Pensioen in Zwitzerland te verteeren, en Pasport derwaards: — het eerste aan het Committé te Lande, het tweede geaccordeerd.

Een Request van *J. Boom*, met klagten over den Kerkenraad van Vierlingsbeek: — aan Bataafsch-Braband.

Een Request *S. A. de Paque*, om Pensioen: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van den Lt. Col. *van Meurs*, tot redres der desertie: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *Rocquette*, *Elzevier* en *Beeldemaker*, tot uitvoer van Specie: — geaccordeerd.

Een Request van *Kalis* en *Kuiper*, tot uitvoer van Yzer: — aan de Marine.

Van Castrop doet rapport, betreklyk *Rep* en *Krantz*, zich schuldig gemaakt hebbende aan Vrouwenkragt: — drukken, en heden agt dagen aan de orde.

Bosch doet verslag van zyne Bodengraafsche Commissie, ter gelegenheid van het uitdeelen der pryzen aldaar: — de Commissie bedankt.

Aan de orde van den dag zynde de Concept-Instructie der Administrateurs over de goederen van den Vorst van Nassau, gewezen Stadhouder der Nederlanden, wordt dezelve in deliberatie gebragt, tot het 11de Articul voortgezet, en vervolgens dezelve als ook de Vergadering geadjourneerd.

Dit DAGVERHAAL der *Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is dagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, gelieven zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 186. *Vrydag den 16 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG der Zitting van Maandag den 12 September.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Vervolgens wordt nog geleezen en in deliberatie gebragt het volgende Request, door onderscheidene Burgers van Arnhem aan de Vergadering gepresenteerd.

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het is met die waare gevoelens van Hoogachting en Eerbied, welke een vry Bataaf aan zyne wettige Vertegenwoordigers schuldig is, maar niet minder met die cordaatheid en vrymoedigheid, met welk een Republikein, wanneer het zyne algemeene belangens geldt, voor dezelven behoort te spreeken, dat de ondergetekenden, alle Burgers en Inwooners binnen Arnhem, en deszelfs jurisdictie, zich met hunne billyke voordragt tot UIeden keeren en het navolgende onder uwen aandagt. —

Hoe dat, zedert het toneel van dezen bloedigen oorlog meer op de grenzen en byzonder in de Provincie van Gelderland was genaderd, de Burgery van Arnhem eerst met bezetting der gecoälifeerde troepen van Hannoverschen, Hessischen, Engelschen en Keizerlyken, uit hoofde van de ligging der Stad aan den Rhyn, en als een Frontier zynde, zeer zwaar is geinkwartierd geweest; zo dat, wy zeggen niet te veel, zommige Burgers tien, twaalf, ja twintig en dertig en meer manschappen voor het overgaan dezer Stad aan onze Fransche Broederen, in hunne huizen moesten herbergen, en van al het nodige, zonder ontgeltenisse, moesten voorzien; waarby nog kwam de moedwil en baldadigheid dier troepen, waarvoor zy in hunne eige woningen, en zelfs op de publieke straaten niet veilig waren, het welk dien last nog drukkender maakte.

Dat zy vervolgens hunne Fransche Broederen, in welken zy hunne verlossers erkenden, met open armen, berooid, naakt, bloot en afgemat door de ongemakken van het oorlog, waaraan de felle nypende winter veel toegebragt had, binnen hunne muuren ontfangen, en hun niet alleen gewillig met bereidvaardigheid in hunne huizen gerecipieerd, maar hun ook van veele noodwendigheden dadelyk, op gedaane requisitien, voorzien hebben, zonder dat de Burgery tot nog toe daarvoor eenige schadeloosstelling is gedaan, of de assignaten, waarmede de Franschen hunne gekogte waaren betaalden, ingewisseld zyn, zo dat de Burger met ledige winkels, en papieren geld, het welk in geen circulatie was, zat, zonder dat hy andere waaren kon te bekomen.

Dan daar zy, nu het toneel des oorlogs van den Vaderlandschen bodem verwyderd, en naar elders overgebragt is, meenden van deeze drukkende en byna ruineerende last ontheven te zyn, en ruimer adem te kunnen haalen, zendt het Committé van algemeen Bondgenoodschap te Lande een Reglement in de wereld, waarnaar zich de troupen van den Staat, zoo te voet als te paard, marcheerende over en op den bodem van de Republick, zullen hebben te gedragen.

Waarby onder anderen in den 5den Articul wordt bepaald, „ dat ieder Onder-Officier en Gemeene zich zal vergenoegen „ met anderhalf pond Roggen Brood, een half pond Boter of „ Spek en een Kan Bier 's daags, waar voor drie stuivers „ betaald zal worden."

Welk een drukkende last, Burgers Representanten! voor de Burgers en Ingezetenen dezer Republiek, maar vooral voor die van Arnhem, welke reeds met andere Plaatsen in hunne Nabuurschap, door den Oorlog zo veel geleden hebben. —

Behalven, dat de inkwartiering op zich zelve zeer drukkende en bezwarende voor een Burger is, zyn zy door dat Reglement genoodzaakt, om een Soldaat voor den geringen prys van drie stuivers, die quantiteit Levensmiddelen te bezorgen, welke zy voor driemaal meer, en dus voor negen of tien stuivers op zyn minst gerekend, en in de goedkoopste tyd nog nauwelyks aan den by hun ingekwartierden Soldaat geven kunnen

Intusschen wanneer deze schikkingen doorgaan, loopt den stillen en weerlozen Burger gevaar van in zyn eigen huis aan de dwangzucht, en woestheid van een Soldaat blootgesteld te worden, en hy blyft op het laatst geen meester in zyn eigen huis.

Het is waar, 'er worden by dat zelfde Reglement voorzieningen tegen zoodanigen moedwil der Militairen gedaan, en in tranquille en geruste tyden moge zulks al eens naargeleefd worden, schoon dit al dikwyls van de grilligheden van een Commandant van een Bataillon afhangt; dog in tyden van Oorlog heeft men helaas! maar al te zoer by ondervinding

geleerd, hoe weinig als dan de Krygstucht vermag.

En hoe het geval ook weezen moge, de Militair heeft, op grond van dat Reglement, regt van eifchen, en de Burger moet voor drie ftuivers daags die levensmiddelen aan hem opdisfchen. —

Burgers Reprefentanten! is 'er ooit een ftuk in de wareld gezonden, het welk den Burger drukt, dan is het even dit Reglement; onder eene despotieke Regeering, waar in de Onderdaan van het alvermogend bevel van den *Monarch* IK WIL afhangt, en als een flaaf dit bevel, hoezeer hy ziet, dat hetzelve zyn ongeluk berokkend, blindelings moet volgen, wil hy niet heromgezweept, en aan de gevoeligfte ongenade van zynen Dwingeland bloodgefteld worden, zoude men in ftilte zich onderling over de hardigheid van zodanig een bevel beklagen. — Dan wat zegt het dan in een Vry Gemeenebest, waarin de Rechten van den Mensch en Burger, gegrond op Vryheid en Gelykheid, openlyk zyn erkend en aangenomen, eenen vryen Burger onder zulk eenen last te brengen, en over zyn eigendom, waarvan hy nimmer dan met zyn goedvinden, of in gevallen, door de Wet, die hy zelfs mede gemaakt heeft, bepaald, kan noch mag ontzet worden, op zulk eene willekeurige wyze te befchikken.

De Ondergetekende vrye Burgers van Arnhem verklaren, dat zy nooit hunne vrye halzen onder zulk een juk zullen laaten krommen, en zich aan zulk eene bepaling verbonden rekenen, en liever zich tegens zodanig eene verdrukking zullen verzetten, dan blindelings zulke bepalingen opvolgen, als begrypende, dat de geringfte flappigheid en onverfchilligheid in het toelaaten van eene kleine inbreuk op de Oppermacht des Volks, zoms aanleiding kan geeven, om van kleinere tot grootere voorttegaan, en dat dus doende onze Vryheid op losfe fchroeven zoude gefteld worden.

En, Burgers Reprefentanten! hoe zeer het van meer vermogenden waar kan zyn, — dat zulks hun weinig in hun vermogen zal krenken, en ieder waar Patriot wel zoo veel voor dien geenen, die voor hem zyn leeven in de waagfchaal fteld, behoord over te hebben, (fchoon dit het geval wel niet is, maar alleen op het recht behoord gezien te worden) zoo moeten wy, wanneer wy ons oog op den meer behoeftigen Burgerftand flaan, ons nogte meer beklaagen over de hardigheid in dit Reglement.

Want hoe doch kan by eenige mogelykheid van een gering (vergun ons dit woord hier te gebruiken) hoe kan van een gering arbeidsman of daglooner, die van zyne geringe daghuur met zyn behoeftig gezin nauwlyks van den eenen dag tot den anderen kan koomen, met eenige mogelykheid gevergd worden om van zyne armoede nog een half pond Spek of Boter, anderhalf pond brood en een kan bier daags aan een by hem ingekwartierd Soldaat voor drie ftuyvers te geven. — daar hy zelfs dit foms voor zyn geheel gezin ter nauwernood kan bemagtigen, en byna nooit zelve Spek of Bier heeft, en flegts wel te vrede leeft, wanneer hy een drooge beete broods en een dronk water of Genever kan hebben om zyne behoeftens te voldoen!

Word hier door niet de rust en vergenoeging van hem geftoord? — is zulks niet gefchikt om hem den moed, om met zynen noesten arbeid, zyne zuure beete broods te verdienen, te beneemen, daar hy, wilde hy zich niet aan de onaangenaamfte gevolgen zien bloot gefteld, al zyn vermogen moet bydragen om den Militair hier van te kunnen voorzien, terwyl hy zelve zich daar van niet alleen moest onthouden, maar zelfs zich buiten ftaat zoude zien gefteld om zyn dikwyls van honger fchryend talryk kroost te kunnen ftillen.

En behalven dat alles is de last de Burgery opgelegd om de Militairen in hunne huyzen te logeeren allerondragelykst; te meer daar zulks onder het voorig Beftuur nooit heeft plaats gehad, en 'er Cafernen of Barakken in vorige tyd altyd genoegzaam zyn geweest, om in Guarnifoen leggende of doortrekkende Militairen te bevatten.

De Ondergetekende vertrouwen, dat Gyl. van de hardigheid van dit befluit van het Committé tot de Algemeene Zaken van het Bondgenoodfchap te Lande, alzins zu't geconvenieerd zyn, in verwagting dat Gyl. op de billyke klagten van een aantal Burgers, zo in deze Stad als elders gedaan, wel zult willen achtflaan, terwyl zy, dit hun adres befluitende op grond van die bezwaren, de vryheid neemen eerbiedig te verzoeken, dat Gyl. zodanig befluit gelieve te neemen, als Gyl. naar uwe hoge wysheid zult vermeenen te behooren, ten einde de Burgeryen van de drangende last der inquartering in het Generaal, en voor al van de bepaling van dezen Art in dat Reglement voorkomende, op de best mogelyke wyze te ontheffen.

In handen der Commisfie, nopens de Inquartiering.

De Prefident ftelt voor, om, uit hoofde der zwakheid dier Commisfie, dezelve, met nog een Lid, te augmenteeren, en daar toe te benoemen den Burger *Stoffenberg*: —— conform befloten.

De Prefident zegt, dat thans volgens de orde ter Tafel moest worden gebragt de nadere redactie der concept-Misfive, aan die van Overysfel altezenden, ingevolge het Decreet van den 9 dezer.

Hahn zegt, dat hy, by Decreet van dien dag, aan de Commisfie daar toe benoemd toegevoegd zynde, echter tot de conferentien, daar over te houden, niet is geconvoceerd geworden; dan dat hy vernoomen heeft, dat dit is veroorzaakt door dien de Prefident dier Commisfie, de Burger *de Mist*, zich buiten de Stad heeft bevonden, en geene der overige Leden prefent zyn geweest als de Burger *Gevers*, welke zoo even is geretourneerd; dat hy nogthans, uit hoofde der presfance der zaak, in den geest van het genoomen Decreet eene zodanige Concept-Misfive vervaardigd, welke hy by dezen produceert; echter niet in naam der Commisfie, maar in zyn particulier, en geeft vervolgens lecture van dezelve. (*Wy zullen deze Misfive hierna plaatzen.*)

Van Leeuwen zegt, dat, alhoewel hy den Burger *Hahn* voor zyne werkzaamheid dankbetuigt, hy nogthans verwagt heeft, dat die Misfive in zagtere termen zoude zyn gefteld geweest.

Gevers zegt, dat de voorige afgezondene Misfives in diergelyke termen zyn gecoucheerd geweest.

De Misfive word conform gearresteerd.

De Vergadering hier op tot de orde van den dag overgaande, wordt de door het Committé te Lande gedaane voordracht van den Luitenant *van Gent*, tot Capitein by de Artillerie, in deliberatie gebragt: —— en conform gedecreteerd.

Vervolgens die van *Soetermeester*, mede tot Capitein by de Artillery.

Ge-

Gevers vraagt of, zoo twee Capiteins gelyktydig worden aangesteld, dit somtyds geen verschil, omtrend den rang van ancienniteit, zal kunnen geven.

De Beveren zegt, dat, daar de benoeming van *van Gent* reeds den 12 Juny is ter tafel gebragt, het hem voorkomt, dat, schoon zy ook beiden op heden worden aangesteld, de eerst voorgedragene ouder in rang kan gerekend worden.

De President zegt, van het zelfde gevoelen te zyn: — wordende conform besloten, en *Soetermeester* mede aangesteld tot Capitein.

De Commissie tot de Ambten draagt voor tot eerste expedieerende Commis: *J. A. Tinne*, *A. J. Verbeek* en *J. van der Eem*.

Tot tweede expedieerende Commis *J. Washingthon*, *J. Boudewynse* en *G. Verbeek*: — besloten aan de orde van den dag te stellen op Donderdag aanstaande.

Wyders worden de deliberatien over het Plan van Organisatie der Gewapende Burgermacht voortgezet; waarna de Vergadering ten half vier, tot morgen ochtend ten elf uuren wordt geadjourneert.

ZITTING *van Dingsdag den* 13 *September* 1796.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Een quartier voor twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adressen:

Een Request van onderscheidene Ingezetenen van verscheide Dorpen, alle geleegen in de zogenaamde Langstraat, zynde van den volgenden inhoud.

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het geheele Volk van Nederland.

De Ondertekenden, alle Inwoners van de Dorpen Sprang, Bezooyen, 's Gravilduin, Capelle, Waspik, Raamsdonk en 's Gravemoer, gelegen onder Zuid Holland, neemen met verschuldigde hoogachting de vryheid hunne klagten in Ul. boesem te ontlasten.

Zodra, namelyk de Rechten van den Mensch en Burger zo plegtig werd afgekondigt, begrepen wy, dat alle Privilegien, Octroyen en dergelyke, van de zogenaamde Gildens, even daar door waren ingetrokken, en, dat dus de middelen van ons bestaan, zynde de Schoenmakery voor ons ruimer, en daar door, voor de Armen in onze respective Plaatsen, het beste steun zyn zoude. — Dan de dreigende houding der Gilden in de Steden, en hunne schandelyke behandeling, waar door zy niet nalaten ons te vervolgen, en ons, die Burgers zyn van dezelfde Republiek, ja van dezelve Provincie — waarin wy met hen aan den Lande dezelfde lasten moeten opbrengen, te ontzetten van voorrechten, welke zoo veele Vreemdelingen, die vry hunne Koopmanschappen langs de Huizen uitventen, genieten. — Die dreigende houding maakt het ons voor als nog onmogelyk, om onze in Zuid Holland gemaakte Schoenen in de Steden in te voeren, en wy, Burgers Representanten! zyn nog in dezelfde onderdrukking, als of het yzere Juk van het voorig Bestuur nog geheel op onze schouderen drukte. — Wy hebben tot dus verre ons vergenoegd, onze Fabricq ten platten Lande, alwaar men ook voorheen ons weerde, uittebreiden, en voor het overige zouden wy met lydzaamheid hebben gewagt, tot de Constitutie ook onze beswaaren geheel zoude wegnemen.

Dan daar de stoutheid der Gilden tot die hoogte geklommen is, dat zy ons zelve die goederen, welke door ons naar buiten 's Lands verzonden worden, aanhouden en Confisqueeren, maar daarenboven ons ten Platten Lande ontrusten, zo zelfs, dat de Stedelyke Gilden zig niet ontzien hebben, om eenige gemaakte goederen ten Platten Lande op te ligten, en ons daardoor in de benarste omstandigheden te brengen, zagen wy ons genoodzaakt ons te vervoegen by het Committé Provinciaal van Holland, met dat ernstig verzoek, „ dat hetzelve geliefde onze belangens aantetrekken, door de „ Gildens in de Steden te gelasten ons niet meer te ontrusten, maar ons ook onze gemaakte schoenen, ten minste op „ de gewoone marktdagen, in de Steeden te laten uitventen, „ immers dat aan ons de vryheid werde verleend, om ten „ platte Lande allerwegen in deze Provincie onze Koopman-„ schap te mogen dryven, en dat de Gildens geordonneert „ werden, ons daar in, in geenen deele hinderlyk te zyn."

De Requestranten vleiden zig, zo zy vertrouwden, op billyke gronden, met eene gunstige dispositie op dit hun verzoek, het welk geene vernietiging der Privilegien van de Schoenmakers Gilden ten oogmerk had, maar zo veel het laatste pointet betreft, eene bepaling derzelve, binne hare eigene Limiten der Steeden. — Dan tot onze grote surprise ontwaarden wy, dat by het Committé Provinciaal van Holland in dato 11 Aug. 1796. op het verzoek der Requestranten was geresolveert, „ dat daar tot nog toe alle de Keuren „ der onderscheidene Gildens in de Steden zyn gebleven in „ volle kragt, hebbende noch de Provisioneele Representanten van „ 't Volk van Holland, noch de Leden van 't Provinciaal Bestuur „ geoordeelt eenige verandering voor als nog in de keuren „ der verschillende Gildens te moeten maken, maar zulks te „ moeten overlaten aan de Nationaale Vergadering, waaromme het verzoek van de Suppliaanten niet kan worden toegestaan, maar de Suppliaanten verweezen naar de Mesures, „ die met opzigt tot de Gildens door de Nationaale Vergadering zullen worden genomen, moetende tot dien tyd, de „ nu exteerende keure der Gildens blyven geobserveert, gelyk uit het hier bygevoegde Extract uit de Resolutien van „ het Provinciaal Committé van Holland blyken kan."

Redenen, waarom wy de vryheid neemen, om ons aan Ul. te adresseeren, met een (zo wy meenen) billyk verzoek, dat Gyl. overeenkomstig de magt van het geheele Volk, aan Ul. opgedragen, om die schikkingen te maken, welke de drukkende gevolgen van oude despotieque Wetten aanvangelyk opheffen, en elk zoveel gelykheid doen smaaken, als overeenkomstig is met de aangenomene en zo plegtig gemanifesteerde grondbeginselen van de Rechten van den Mensch en Burger, dat Gyl. by Decreet ons de vryheid toekent, welke aan geen een Burger, ja zelf aan geen Vreemdeling ontzegt is, om namelyk met onze Schoenen en Muilen allerwege op de Jaarmarkten te mogen komen, immers, dat ons den Handel daar mede ten Platten Lande worde vrygelaten, zonder, dat eenige met ons daarin kan hinderen. — Indedaad, Burgers Representanten! het is reeds lang genoeg, dat het schandelyk teken

van

van onderdrukking, ook nu nog, na dat'er plegtig verklaard is, dat elk Mensch en Burger gelyke rechten en pligten heeft. Zelfs in de Nieuwspapieren gelezen word, dat namelyk alles op de Jaarmarkten zal worden gepermitteerd, behalven het zogenaamde Langstraats Schoenmakerswerk. — Het is reeds lang genoeg, dat zich noemende geprivilegeerde Gildens, ons, hunne Medeburgers, die met hen herzelvde schot en lot betalen, onderdrukken, ——— ons in ons doorreizen van ons goed berooven, en daardoor honderden met hunne Vrouwen en Kinderen om brood doen schreien. — Dan genoeg hiervan, Vaderen des Volks, en dus ook van ons, om Ul. te beweegen, dat Gyl. onze belangens aantrekt, en in Ul. Wysheid, ons die Vryheid bezorgt, waarop wy als menschen, ja als vrye Burgers van Nederland menen aanspraak te mogen maken.

Het welk doende

(was ondertekend door 87 Inwoners.)

Gesteld in handen eener personeele Commissie, en daar toe benoemd de Burgers *Boelaard*, *van Kempen*, *Molengraaf*, *Ockhuizen* en *Prout*.

Een Request van onderscheiden Ingezetenen van de Dorpen Mydrecht, Willis enz., inhæreerende het verzoek en de voordragt, reeds bevorens, eenigen tyd geleden, ter dezer Vergadering gedaan, nopens de vrye uitvoering der Stigtsche Turf, zich gevleid hebbende, dat zy, ingevolge het 94 articul van het Reglement, het uitgebragt Rapport op hun Request, en het Decreet, op het voorstel van den Burger *Visscher*, van den drukkende last der Impost zouden zyn ontheven; dog dat zy tot hun leedwezen het tegendeel hebben vernomen; waaromme zy andermaal verzoeken, dat hieromtrend voorziening zal worden gedaan: — in handen der personeele Commissie in deze zaak benoemd.

Een Request van *J. A. Koch*, verzoekende om een Bodensplaats: — in handen der Commissie tot der Ambten.

Een Request van veele Ingezetenen der Stad Haarlem, zich bezwarende over de Publicatie van het Provinciaal Bestuur van Holland, in dato 24 Augustus, verzoekende dat, in conformiteit van het decreet dezer Vergadering, in dato 5 Augustus, in deze Publicatie, met opzigt tot de Kerkelyke Octrooyen, Ampliatie mag plaats hebben, ten einde het meergemelde Decreet van 5 Augustus, het volle effect moge sorteeren: — in handen der Commissie, by Decreet van 5 Augustus benoemd.

Een Request van de Municipaliteit van Aschap, zich beklagende over het verloopen eener Sluis, en de schadens daar door veroorzaakt.

Van Lilaar zegt:

Het zy my vergunt, Uliede attentie een oogenblik te moogen ophouden, over het aan Uliede zoo even gepresenteerde Request, raakende de Inwooners van Aschap, wegens klagten, over het weder inundeeren hunner Landeryen.

Ik ben in den Jaaren 1794 en 95. ooggetuige geweest van de jammeren en elenden, die de Inwooners van het Platte Land hebben geleeden, het zyn niet alleen de Inwooners van gemelde district van Aschap, maar van alle de Buurten en Landeryen, langs de Grebbe Linie geleegen, zynde omtrent, zoo ik meene, circa 8 à 9 uuren gaans lang: men kan zich niet genoeg verwonderen over het gehouden gedrag van die ongelukkige, die al vlugtende door het water, met een gedeelte van hun Haaff en Vee zich hebben moeten sauveeren, waar door zy onnoemelyke schadens geleeden hebben, daar en boven niet weetende, waar zy onder het dak zouden geraaken.

Deeze Menschen, waar van een groot gedeelte, uit Vaderlandschliefde gedreeven, vergeeten hunne rampen, en keeren blymoedig wederom naar haare Woningen, vinden niet alleen haare agtergelaaten goederen vernielt, maar zelfs haar Winter-Kooren, Wey- en Teel Landen en Hout-Gewas zoodanig vernietigt, dat men een geruimen tyd daar geen voordeel van kon genieten: daarenboven, Burgers Representanten; hebben deeze ongelukkige alle moeite aangewend, om hunne verschuldigde ongelden over de Jaaren 1794 en gedeeltelyk 1795. aan te betaalen, hoopende door een thans gemaait en te veld leggend Gewas van Boekweit en Haver, als mede nog te veld staande gewas van Aardappelen, waar van zy hun bestaan moeten hebben, hunne verschuldigde Landpagten en te verscheinen ongelden moeten betaalen, zien zy zig nu wederom op nieuw door het water vernielen.

Het was te wenschen, Burgers Representanten, dat'er Lieden gecommitteerd wierden, die kennisse van 't locaale hadden, en, de differente gronden daar kenden, dan zouden zy voorzeeker bevinden, dat het niet zoo zeer aan de Sluyzen, maar aan gemelde Linie-Dyk zelfs manqueerde, als zynde volstrekt onbekwaam, om die quantiteit water tegen te houden, als men moogelyk daar voor konde brengen, blykens in de jaaren 1794 en 95, wanneer ik zelfs, en honderde met my, op eene klyne distantie, 25 differente doorsiperingen gezien hebbe, en die aan de toenmalige Ingenieurs zyn aangetoont, waarop men toen die plaatsen beheide met planken, en met Paardenmest dempte; maar ziet alles was vrugteloos, van twee doorbraaken daar in gevallen zal ik niet spreeken, zulks is genoeg bekend, dus was men genoodzaakt, het water voor een groot gedeelte te laaten afloopen.

Zoo gemelde Linie-Dyk niet door de felle Vorst, door en door bevrooren had geweest, was die voorzeker gansch weg gespoelt, daarenboven is het zeldzaam, dat men in de Winter oorlogt, en des Somers is genoegzaam beweezen, men die quantiteit water daar niet voor kan brengen, dat hy van nut kan zyn: verscheide geloofwaardige Menschen nevens my kunnen getuigen, dat differente Officieren van de voorige directie aan de Linie-Dyk ons in dien tyd betuigt hebben, de zelve Linie van geen waarde en tot geen defensie konde dienen; dus kan men die niet anders beschouwen als een Melk-Koey, waar mede men een aantal lediggangers aan de kost helpt, het geen in deeze tydsomstandigheden niet te pas komt, en waar door men veel geld aan 't Land zoude spaaren.

Dus zoude ik van Advys zyn, de toestand dier zaake ten spoedigste te doen onderzoeken, om die ongelukkige, zonder uitstel, uit haare drukkende nood te redden, en voor totaale ruine te bewaaren.

Gesteld in handen van het Committé te Lande, om op morgen de Vergadering daar op te dienen van advys.

Een Request van *J. Smitlage*, verzoekende paspoort ter transportering zyner Meubilaire goederen: — geaccordeerd onder de gewoone bepaling.

Een Request van *Cornelis de Wyt*, verzoekende om continuatie van zyn pensioen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *van Voorst* inhæreerende zyn voorig verzoek, om een burgerlyken Post, of wel een convenabel pensioen: ———

De

De President stelt voor, om dit Request, wat het eerste point betreft, in handen van de Commissie tot de Ambten te stellen, en het tweede in die van het Committé te Lande.

Nieuhoff appuyeert dit ten sterkste, daar toch de suppliant door die van *Westerloo* in den Jaare 1787 totaal is uitgeplunderd, die, zederd de Revolutie als Sous Lieutenant geplaatst, dog met een zwaar Huisgezin belast, en door het breken van zyn arm buiten staat gesteld zynde, om den Lande in dien Post te kunnen dienen, wel de clementie dezer Vergadering meriteert.

Conform het voorstel van den President geconcludeerd, met byvoeging van special reguard hier op te slaan.

Een Request van *K. Gutlinger*, verzoekende om zyn pensioen in Zwitserland te mogen verteeren, en paspoort derwaards: — het eerste in handen der personeele Commissie, het tweede geaccordeerd.

Een Request tot transporteering van een Schip: — geaccordeerd.

Een advys van het Committé der Marine, favorabel bergtende op het Request van *Duthil* en Comp. tot uitvoer van Teer naar Duinkerken: — conform geconcludeerd.

Onderscheiden Requesten, om paspoorten: — geaccordeerd.

De President communiceert, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaaken eene Missive, door den Prins *de la Pass*, eersten Minister van Spanjen, aan den Bataafschen Minister ingezonden, houdende kennisgeeving der benoeming van *J. Columbo* tot Commissaris Liquidateur, ter vereffening der onstaane verschillen nopens het embargo, gelegen hebbende op de Hollandsche Scheepen: — aangenoomen voor Notificatie.

Branger stelt voor, om Copy deezer Missive te zenden aan Directeuren der Levandschen Handel: — conform geconcludeerd.

Visscher rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld is het Request van *P. M. de Fresjnel*; dat zy, hetzelve geëxammineerd hebbende, van gevoelen zyn, dat het pensioen voor den Suppliant zoude behooren gerekend worden ingegaan geweest te zyn, tydens der Organisatie der Armee: — conform geconcludeerd.

Verhees rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld zyn de differente Requesten van *Hondebeek* en *Heerkens* om schadeloosstelling voor hunne voorige posten, door hun te vooren, in het Overquartier van Gelderland bekleed: dat zy, na examinatie van dezelven, van gevoelen zouden zyn, dat 'er geene genoegzaame redenen voor handen zyn, om de Supplianten schadeloos te stellen; maar dat echter dezelven, zoo aan de Commissien deezer Vergadering, als aan de Hoogst Geconstitueerde Magten zoude kunnen worden aanbevoolen; gelyk reeds een derzelven is geplaatst.

Ten Berge stelt voor, dat dit rapport zal worden gedrukt, en nader onderzogt; wyl het, naar zyn inzien, zeer onredelyk zoude zyn, dat lieden, die met alle vlyt hunne posten hebben waargenomen, en van dezelven buiten hun toedoen ontzet zyn, ten eenemaale buiten alles gesteld worden, terwyl men aan de Militairen pensioenen toestaat.

Teding van Berkhout vermeent, dat men zich met het rapport zoude kunnen conformeeren.

De President stelt voor, om het rapport voor als nog te houden in advys: — conform gedecreteerd.

Waarna de deliberatien over het Plan van Organisatie der Gewapende Burgermagt worden voortgezet, wordende hetzelve met de daarin voorgestelde veranderingen gearresteerd, en besloeten, dat dit Plan op nieuws gesteld zal worden in handen derzelfde Commissie, om hetzelve te revideeren, en voords om een Plan van introductie, zo spoedig mogelyk, ter Tafel te brengen.

Hierna wordt de Vergadering geconverteerd in een Committé Generaal, en vervolgens gescheiden tot morgen ochtend ten elf uuren.

ZITTING *van Woensdag, den 14 September* 1796.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van *Darmin*, Redacteur van een rechtsgeleerd Weekblad, inzendende een Prospectus met eenige Exemplaaren van dezen zynen letterkundigen arbeid: — met genoegen aangenomen.

Eene Missive van de Commissie van Finantien des quartiers van Zutphen, zich nader ter dezer Vergadering adresseerende, nopens de niet betaling der impositien door de gecampeerde Fransche Troepen, verzoekende spoedig redres daar omtrend, als mede andwoord op hare voorge, de dato 27 July: — in handen van het Committé te Lande, zonder resumtie, om daar op ten spoedigsten te antwoorden.

Eene Missive van het Committé te Lande, in antwoord op het decreet, op gisteren genomen, met betrekking tot de klagten der Municipaliteit van Afchap: dat zy deze zaak dadelyk gesteld hebben in handen van den Directeur Generaal *van Hoeff*, met order, om naar dezelve onderzoek te doen, en, naar waarheid bevindende, daarin dadelyk te voorzien: — aangenomen voor Notificatie.

Eene Missive der Municipaliteit van 's Gravezande en Zant-Ambagt, zich beklagende over den drukkenden last der inquartiering, verzoekende daaromtrend re-

 dres

dres: —— gehouden voor als nog in advys.

Een Request der Municipaliteit der Stad Ommen, zich mede beklagende zoo over het doortrekken der Militairen, als inquartieren; verzoekende daar van zoo veel mogelyk verschoond te worden, en maintien van een zeker getroffen accord daar omtrend met die der bygelegene Schans: — gesteld in handen der Commissie over de inquartiering, en in die van het Committé te Lande.

Een Request der Ingezetenen van Slooten, Sloterdyk, Osdorp en de vrye Geer; verzoekende, dat het decreet van 5 Augustus het volle effect moge sorteeren, met opzigt tot de Kerkelyke Octroyen, te meer, daar zy nog deze week staan geëxecuteerd te worden, uit hoofde van niet voldoening van impositien, ten behoeve der Gereformeerde Kerk daargesteld; betuigende nogtans bereid te zyn, het hunne toetebrengen, om geene verwarringen te veroorzaaken, en anderen een goed voorbeeld te geven.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen der personeele Commissie, by decreet van 5 Augustus benoemd.

Ploos van Amstel zegt, dat hy zich wel kan conformeeren met het præadvys van den President; dan dat hy 'er gaarne zoude byvoegen, om inmiddels surcheance te verleenen, en daar toe aanschryving aan die van Holland te doen, zoo niet op een diergelyk decreet door deze Vergadering genomen, waar by surcheance verzogt was, door Holland ware gedifficulteerd, te voldoen; waarom hy dit thans onnodig acht.

Aanink vermeent, dat de Vergadering verpligt is, haare decreeten te maintineeren.

Kantelaar stelt voor, dat het Request, door die van Slooten, Sloterdyk, en Osdorp, den 14den July ingeleverd, en toen in advys gehouden, en waar in hetzelfde verzoek breeder gedetailleerd is, in handen van dezelfde Commissie gesteld worde — conform gedecreteerd.

Een Request van *J. Burky*, om zyn Pensioen in Zwitzerland te mogen verteeren en Paspoort derwaards: — het eerste gesteld in handen van het Committé te Lande, het tweede geaccordeerd.

Een Request van *J. D. Beem*, zich beklagende, dat de Kerkenraad van Vierlangsbeek geweigerd heeft, dat het Lyk van *Paulowits* in de Kerk ter aarde zou besteld worden: — gerenvoyeerd aan het Provinciaal Bestuur van Bataafsch Braband.

Auffmorth zegt, men behoorde van die Municipaliteit honorable mentie in de notulen te maken, om dat ze de eerste zyn, die 't begraven in de Kerken met magt tegen gaan.

Van Leeuwen en anderen appuyeeren dit.

Een Request van *S. A. de Pacque*, verzoekende om pensioen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van den Luitenant-Colonel *van Meurs*, verzoekende, dat 'er maatregulen mogen beraamd worden, tot voorkooming der desertie: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *Elsevier, Rocquette en Beeldemaker*, verzoekende 10,000 Ryksdaalders te mogen uitvoeren voor Granaen.

Nolet verzoekt, dat dit verzoek, alvorens het te accorderen, mag worden onderzogt; dewyl, naar zyn inzien, de quantiteit in geene proportie staat met de som.

Gevers zegt, dat, zoo de Granen over 20 Weken ingekogt zyn, dit dan een onderscheid maakt van 50 à 60 PCt. dat men dus daaromtrend geene calculatie maken kan.

Midderich zegt, dat het huis van negotie, het welk het verzoek doet, voor waar patriottisch bekend staat; dat men dus van dien kant geene fraude te vreezen heeft.

Partat zegt, dat het geval paralel is met dat van *Blondel*.

Gevers zegt, dat dit een gansch ander geval is.

Vervolgens wordt het verzoek geaccordeerd.

Een Request tot transporteering van een Schip: —— geaccordeerd.

Een Request van *Calis en Kuyper*, tot uitvoer van Yzer en Touw-werk, naar de Corunna: — aan de Marine.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

Van Castrop rapporteert, namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld is het Rapport van het Committé te Lande, op het Request van *J. Rep* en *L. Krantz*:

Dat zy, geëxamineerd hebbende het uitgebragt rapport van het Committé te Lande, als ook het Request van de Suppliamen, geconfronteerd zoo met de mondelinge confessien als andere stukken, tot deeze zaak relatief, tot hun leedwezen, hoe zeer ook met gevoelens van menschlievenheid bezield, moeten instemmen met het Rapport, door het Committé in deze zaak uitgebragt, en dus de Suppliaten dood schuldig verklaaren; daar de misdaad, waar aan zy zich hebben schuldig gemaakt, vrouwenkragt zynde, een dier euveldaden is welke, ingevolge het 2de Articul des Articul-Briefs van 1579, met de dood moet worden gestraft; dat wel is waar de Suppliaten in hun Request, om gratie van de straffe des doods, hebben aangevoerd, dat de vrouw, aan welke zy deze wanddaad gepleegd hebben, reeds korte dagen naa het pleegen van het *fait*, zich ten hunner voordeele heeft beyverd. — Dat zy ook, in de krag en bloei hunner jaaren zynde, meerder voor de onmaatige aandrang der dierlyke driften waren bloodgesteld en dat zy daarenboven nauwelyks uit het veld gekoomen, en nog aan de subordonatie niet genoegzaam gewoon, en daarby door het onmatig gebruik van den drank, zodanig bedwelmd zyn geweest, dat hun denkvermooge geheel verbeisterd is geweest; dan dat alle deze redenen geenen genoegzamen grond opleverden, om hun buiten den letter der Wet te stellen; dat zelfs, zoo uit ingewonnen informatien, als uit hunne eigene confessie is gebleken, dat zy slegts, zoo als men zegt, een soopje hadden gedronken, en dat zy ook zodanig niet zyn bedwelmd geweest, of zy hebben zich naauwkeuriglyk alle de omstandigheden der gepleegde daad weten te herinneren: alle redenen, waarom men by het vonnis moet berusten, temeer daar het eene vaste regel is, dat men nimmer van het regt van gratie moet gebruik maken

da

dan in zulke gevallen, waar in men veilig veronderstellen mag, dat de Wetgever, zoo hy eenige uitzonderingen op de Wet had willen maken, het geval in questie daar onder zoude begrepen hebben. Dan, dat zy Gecommitteerden nogthans vermeenden, in consideratie te moeten geven, dat, by eene nadere *editie* des articulbriefs, onder de optelling der misdaden, welke in de voorige als doodschuldig aangehaald wierden, in dezen gesteld is agter dezelven *of met de dood*, *of naar bevind van zaken*, *aan den lyve gestraft*, dat men daar uit ten voordeele der Supplianten zoude kunnen argumenteeren; dan dat ook van den anderen kant, volgens alle civile regtsgedingen, de vrouwenschennis een dier misdaden is, welke met de dood moet worden geboed: weshalven dus hy ook, ondanks hun zelven, by het uitgebragt rapport moeten berusten.

Van Beyma zegt, volkoomen overtuigd te zyn, dat de misdaden moeten worden gestraft, en zich hier in met het rapport te kunnen conformeeren; maar niet te begrypen, hoe een *commun delict* door een' Militairen Krygsraad kan worden gevonnisd.

Van Castrop zegt, dat de Delinquanten geoffreerd waren aan de Municipaliteit van Middelharnis, maar dat die dezelven heeft geweigerd te ontfangen.

Van Beyma zegt, dat dan nog het niet aan den Militairen Krygsraad staat hier in vonnis te vellen.

De Beveren zegt, dat, by uit hoofde van het gewigt der zake, voorstelt, dat dit rapport voor als nog mag worden in advys genouden; terwyl hy voor het overige ten sterksten appuyeert het door den Burger *van Beyma* aangemerkte, omtrend het vellen van het vonnis in cas van *delict commun*.

Ploos van Amstel appuyeerd dit ten sterksten.

De President stelt voor, om conform het door den Burger *van Beyma* voorgestelde te concludeeren, daar by voegende, om alle stukken te doen drukken en heden over agt dagen aan de orde van den dag te stellen: — conform geconcludeerd, zonder resumtie.

[Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.]

BYLAAGEN.

GELYKHEID, *VRYHEID*, *BROEDERSCHAP.*

Extract uit het Register der Decreeten van de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland. (*Zie Dagv. No.* 166. *p.* 711. *Col.* 2.)

Donderdag den 25sten Augustus 1796.

Het Tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

De Burgers Representanten *Wormer* en verdere by Decreet van den 22 Augustus laatstleeden Gecommitteerden, om van den Burger *Nieuwenhuyzen*, tegen behoorlyke Acte van Acquit en Decharge, over te neemen alle Chartres en Papieren van den Staat, welke onder zyn opzigt en bewaaring zyn geweest, except de Burger Representant *Ten Berge*, als welke in Commissie afweezig is.

Hebben ter Vergadering gerapporteerd, dat zy zighe den morgen van deze hunne Commissie hebbende geacquiteerd, alle de Chartres en Papieren van den Staat, en in het generaal alles, het geen onder opzigt en bewaring van denzelven *Nieuwenhuyzen*, in zyne qualiteit van Charter-bewaarder, volgens deszelfs opgaave en aanwyzing, is berustende geweest, in volkomen orde bevonden, en alzo van denzelven overgenomen hadden, gelyk zy dan ook, uit kragten der Qualificatie, daar toe op hun verleend, geene zwarigheid gemaakt hadden, om denzelven *Nieuwenhuyzen* deswegens volkomen te quiteeren en te dechargeeren; leggende zy Gecommitteerden, behalven de Sleutel's, tot de Charter-Kamer, en het geen daar toe betrekking heeft, behoorende, daar benevens over eene door gemelden Burger op hun Voorstel zeer geredelyk geteekende Acte, hier na gesinsereerd, en daar by voegende, dat gemelde Burger aan hun Gecommitteerden gedeclareerd had, dat hy, hoe zeer ook nu uit 's Lands Dienst ontslagen, zynen eens gedaanen Eed altoos indachtig zoude zyn.

Fiat insertio der Acte.

Waarop gedecreteerd is, de voornoemde Gecommitteerden voor hunne genomene moeite te bedanken en hun verrigte in dezen volkomen te approbeeren.

En voorts, dat de voorschreeve Acte ter Cancelary zal worden gedeponeerd, en de sleutels, hier vooren gemeld, onder den Secretaris *van Laar* zullen blyven berusten, tot tyd en wylen de in de plaats van den Burger *Nieuwenhuyzen* aan te stellen Charter-bewaarder beëedigd zal zyn, as wanneer hy Secretaris de sleutels aan denzelven zal overgeeven.

En zal Extract dezes gezonden worden aan den Burger Representant *Wormer*, als eerst benoemde in de bovengemelde Commissie, tot informatie, mitsgaders aan den Secretaris *van Laar*, tot informatie en narigt.

P. E. DE LA COURT.

Extract uit de Decreeten der Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland (*zie Dagverhaal No.* 110. *p.* 259.)

De Burgers Representanten, *de Sitter*, en verdere, by Decreet van 30 Mey laatstleden, Gecommitteerden, tot examen van de stukken ter Vergadering der Staten Generaal ingekomen geweest zynde, relatief de oprigting van vier Bataillons Artillerie, en vier Compagnien rydende Artillerie, hebben ter Vergadering gerapporteerd:

Dat zy dezelve stukken met serieusen aandagt ondérzogt, en daaromtrent het advys van deskundige Persoonen ingenomen hebbende, niet anders dan ten hoogsten kunnen laudeeren en approbeeren het Plan, door het Committé Militair van Holland daaromtrent den 11 January 1796 geproponeerd, en de nadere adstructive Memorie, door hetzelve Committé den 10 Maart dezes jaars aan het Provinciaal Bestuur van Holland gesuppediteerd; daar heen tendeerende, om de thans in dienst zynde vier Bataillons Artillerie en twee Compagnien rydende Artillerie te augmenteeren, met noch vier Bataillons Artillerie,

en

en vier Compagnien rydende Artillerie, ten einde het Corps Artillerie, in dienst van deze Republiek te brengen op zoodanige respectablen voet, als noodwendig tot de defensie van onze uitgestrekte Frontieren word vereischt.

Dat deze geproponeerde augmentatie eene vermeerdering zoude uitmaken, van circa twee duizend agt honderd hoofden, en den Lande jaarlyks zoude komen te staan, op ƒ 738,296-11-14 en dat men, ten einde zich van kundige Offi ieren te voorzien, zoude tragten, eenige bekwame Officieren uit den dienst der Fransche Republiek, in die van de Bataafsche over te nemen en te engageeren.

Dat zy, hoe zeer aan de eene zyde overtuigd van het nut, ja byna van de noodzakelykheid der geproponeerde vermeerdering, (welke door de propositie van het Committé tot de zaken van het algemeene Bondgenootschap te Lande, om uit de Gewapende Burgermagt, een aanzienlyk aantal Canonniers te employeeren, noch nader word bevestigd) egter aan den anderen kant van advys is, dat in de tegenwoordige staat van 's Lands Financien, tot zulk eene vermeerdering van uitgaven, niet ligt kan geconcludeerd worden.

Dat daar en boven, het plaatsen van Fransche Officieren, aan verscheide zwarigheden onderhevig is, te meer, daar het op dit moment de Fransche Republiek waarschynlyk niet zeer convenieeren zal, om thans een aantal kundige Officieren by hunne Artillerie te kunnen missen.

Dat egter, niettegenstaande deze objecten, het hun Gecommitteerden allernoodzakelykst is voorgekomen, om tot defensie van het Vaderland, het thans in dienst zynde Corps Artillerie eenigzins te vermeerderen.

Dat zy daar over gebesoigneerd en onderscheide kundige Lieden over dit poinct geraadpleegd hebbende, vooral over de wyze, om met de minste kosten, de nuttigste en tevens naar evenredigheid grootste augmentatie daar te kunnen stellen, thans aan deze Vergadering zoude voorstellen, om elke, thans in dienst zynde Compagnie, met een tweede Lieutenant, een Bombardier, twee Corporaals, en dertig Canonniers, te augmenteeren, welke augmentatie tegens 34. Hoofden per Compagnie, op de vier Bataillons, welke ieder uit 6 Compagnien bestaan, eene vermeerdering zoude maken van 816 Hoofden; welke behalven de uitgave van ƒ 38268-8. eens, voor Werf- en aanritsgelden, als mede voor de nodige Wapenen, den Lande jaarlyks zouden komen te kosten, de somme van ƒ 150,565-8-8. als mede dat men by de twee thans in dienst zynde Compagnien rydende Artillerie, (wier nuttigheid althans ter defensie van onze Frontieren, en ter spoedige daarstelling van hulpe, ter plaatse alwaar zulks ingeval van attacque nodig mogt zyn, allezins blykbaar en evident is) nog provisioneel eene derde Compagnie zoude oprigten en in dienst houden, waar van de kosten jaarlyks ruim ƒ 33000-0-0 zouden bedragen, zynde de sterkte van zulk een Compagnie, op circa 90 hoofden berekend; zullende dus deze geproponeerde augmentatie op ruim 900 Hoofden uitkomen, en jaarlyks circa ƒ 184,000-0-0 kosten.

Terwyl uwe Gecommitteerden zich vleijen, dat de nodige Officieren, by deze geprojecteerde vermeerdering vereischt wordende, zeer wel onder onze eigene Landgenoten zullen kunnen worden gevonden, en vele verdienstelyke Lieden daar door zouden kunnen worden geplaatst of tot hoger rang bevorderd.

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 15 September 1796.

Een Request van *Johanna de Lille*, om paspoort naar Brussel: — geaccordeerd.

Eene Misfive van 't Committé te Lande, nader Elucidatie gevende omtrend deszelfs vorige Misfive: — in handen der daartoe benoemde Commissie, en te doen drukken.

Eene Misfive van de Municipaliteit van Woudrichem, betreklyk den Major *de Lega*: — aan 't Committé te Lande.

Eene Memorie van *H. C. Cras*, *H. Willink* en *van Gelder de Neuville* tegen de tegenwoordige Directie der Oost-Indische Compagnie, en verzoekende, dat dezelve op den oude voet moge worden gebragt: — in handen van *Teding van Berkhout* cum suis.

Een Request van *C. van der Hoeven*, c. s., ingezetenen van Wateringen, met klagten over de voortduring der Kerkelyke Octroyen: — in handen der daar toe benoemde Commissie.

Een Request van *M. Martens*, om pensioen: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *J. E. Verhelm*, verzoekende maintien in zyn post: — aan Bataafsch Braband, om berigt.

Een Request van *J. van den Oudenaller*, om een post of bediening: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *H. Kouenberg*, met klagten, dat men hem heeft geweigerd als Plaatsvervanger van den Kiezer *Pannebakker*, te erkennen: — in handen der Commissie tot de Credentialen.

Een Request van *J. van Vollenhoven*, tot uitvoer van Specie: — geaccordeerd.

Het Committé te Lande rapporteerd, op onderscheidene Requesten.

De Sitter rapporteerd, namens de Commissie, in wier handen gesteld was het Rapport aan het Committé te Lande, op het verzoek der gepensioneerde Zwitsersche Militaire, om hun pensioen in hun Vaderland te mogen verteeren, dit hun te accordeeren; echter onder alle zulke bepalingen, als by het Rapport nader worden opgegeeven: — conform geconcludeerd.

Bosveld rapporteert, namens de Commissie, in wier handen gesteld was de Misfive van het Committé te Lande, nopens het verleenen van Militaire adsistentie aan de Commissien dezer Vergadering, wanneer zy met het distinctif teken voorzien zullen zyn: te persisteeren by het hier op genomen decreet, echter met zodanige bepalingen als in dit Request breder vermeld.

Tot eerste expedieerende Commis aangesteld *Tinne*, tot 2e. *J. Washington*.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 187. *Saturdag den 17 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag den 14 September 1796.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Vervolgens doet de Burger BOSCH, Gecommitteerd met den Burger VATEBENDER, ter bywooning van de Jaarlyksche Feestviering van de uitdeeling der eerpryzen aan meest gevoorderde Kinderen te *Bodegraven*, nog het volgende Rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Volgends uw *Decreet* van den 10 Aug. ll. hebt gy heden uwe Medeleden, BOSCH *en* VATEBENDER, *gecommitteerd*, om, van wegens deze Vergadering, de Jaarlyksche plegtigheid van het uitdeelen der pryzen aan meestgevoorderde Kinderen te *Bodegraven*, by te woonen. — Uwe *Gecommitteerden* hebben aan dezen last, den 26 daar aanvolgende, voldaan, en rekenen zich verpligt, Uleden daar van een kort verslag te doen.

Uwe *Gecommitteerden* vonden, by hunne aankomst te *Bodegraven*, de welgeöeffende Burgerschuttery in de Wapens, en werden door eene *Commissie* uit de *Municipaliteit*, die haare plegtige hulde deed aan deze Vergadering, en, door eene *Commissie* uit de *Directeuren* van het gemelde *instituut*, met gepaste aanspraken verwelkomd. — Verzeld van gemelde *Directeuren*, zyn uwe *Gecommitteerden* door het *Corps* Schutters naar de Kerk geleid — by derzelver intrede in dit gebouw liet zich, van een welgeördend *Orchest*, de *Zang-* en Speelkunst, bestuurd door den Kunstryken NIEUWENHUIZEN, in verrukkende toonen hooren.

De Hoogleeraar S. KONYNENBERG, verving deze toonen door eene redevoering *over de wezentlyke Schatting van 's Menschen waarde, als de grondslag van persoonlyk en Maatschaplyk geluk.* — Oordeelkunde, Welsprekendheid, Vaderlands — en Menschenliefde kenschetsten den uitmuntenden Redenaar.

Na dit meesterlyk betoog verlevendigde Zang- en Speelkonst weder de ingespannen aandacht. — Toen volgde de uitdeeling der eerpryzen aan 50 Kinders, in het byzyn der Ouderen, door den Burger ROEMER, die door zyne aanspraken, juist geschikt naar het kinderlyk verstand, veel oordeels ten toon spreidde. Eenige *exemplaren* van een Franschen *Republikainsche Catechismus*, door de Dichteres BRINKMAN vertaald en *present* gegeven, werden, met aanpryzing en lofverheffing van deze *Donatrice*, den Kinderen aangeboden. — De onderwyzers ontvingen insgelyks een gedenkteken van de getrouwe volvoering van hunnen pligt. Eén der Kinderen bedankte, uit naam van allen, zeer bevallig; zo als één der onderwyzeren dit natuurlyk deed, ook voor zyne medeambtgenooten. Na deze verrigting, welke, door haare eenvouwige grootschheid, een gevoeligen Beschouwer een blyde traan van stille goedkeuring afperste, eindigde de welsprekende KONYNENBERG zyne redevoering met treffende aanspraken — hy betuigde aan uwe Afgevaardigden, hoe hunne harten klopten, wanneer hunne eerbiedige uitnoodiging door de Nationaale Vergadering was aangenomen — wanneer zy berigt ontvingen, dat zy hunne Feestviering, door haare *Gecommitteerden*, met haare tegenwoordigheid zoude vereeren, en. . . . maar laat ik u zyne taal zelve doen hooren — dus ging hy voort: „ kan 'er grootscher voorbeeld „ zyn, dan dat van Volksbestuurers, die zich, als liefhebbende „ Vaders, onder het midden van hunne kinderen begeven, om te „ zien *wat* en *hoe* zy werken ten gemeenen nutte, om hunnen y- „ ver aantevuuren, hunne deugd te bemoedigen? — Van zulk „ eene Vergadering, welke haare betrekking tot de *Natie* zo „ nauw waardeert, heeft deze laatste gewis alleen heil te wach- „ ten. — Eer zy U en hun allen, die U afvaardigden, voor „ dit bewys van Vaderlandsmin. — Brengt dit ons vuurig „ verlangen — brengt onze gevoelens van eerbied en dank tot „ uwe lastgevers over, en verzekert Hun van onze oprechtste „ hulde! — Thands waart gy aanschouwers van onze verrig- „ tingen — wy bekroonden eene jeugd, welker opkweeking „ onze lust is, — welker onderwys ons vermaak was, sedert „ een aantal van jaaren, zelfs toen 'er geen het minst verband „ plaats had tusschen het Bewind en het Volk — zelfs toen „ onze poogingen door onkunde bespot, door Bygeloof ver- „ guisd, door Staatszucht miskend werden. — Thands is het „ onze blydschap, alle deze grieven van ons verwyderd te „ zien. Uit uwe tegenwoordigheid ontvangen wy een betstel, „ dat alles beslist, om dat in uwe goedkeuring het goedkeu- „ rend getuigenis der gantsche *Natie* begrepen is. — En kunt „ gy, gelyk wy vertrouwen, ook deze onze verrigtingen toe- „ juichen — ô hoe bemoedigend zal dan deze dag voor ons „ wezen! ja! gy gaaft reeds openlyk uwe goedkeuring aan

„ on-

„ onze geheele instelling; ook dit zal onzen yver aanvuuren. — Uw jongst besluit, wegens de afzondering van Kerk en Staat, verschaft ons de aanleiding, om het Schoolwezen te verbeteren. De Meesters, ontslagen van een' band, die hen aan Boekjens verbondt, waar van de Jeugd geen nut al oos hadt, zullen gaarn onze betere inrigtingen volgen, en hulde doen aan onze weldaadige Maatschappy *Tot Nut van 't Algemeen.* — Gy en uwe Zenders zullen gewis deze poogingen begunstigen, die zo nauw gehecht zyn aan de behoeften van den Staat. — Ja van U, van hun wachten wy de behartiging dier grootsche taak, de *Nationaale opkweeking van Neêrlands Jeugd.* — ô Hoe blyde zal ons deze daageraad zyn, daar wy ons vleien, dat een heldere morgenzon alle de nevelen zal wegvaagen, welke uit eenen besmettenden afgrond opgerezen, den geheelen dampkring hadden vergiftigd! Ja, Volkvertegenwoordigers! zulk een arbeid zal op nieuw het zegel drukken op onze aanvanglyke vertig'ingen! Gy zult *of* onze zorgen geheel van ons overnemen, *of* onzen arbeid wyzigen naar den eisch der omstandigheden. Uw goedvinden zal ons verder gedrag regelen, en, het zy wy onzen arbeid eindigen of voordzetten, wy zullen altyd met blydschap aan dezen dag gedenken — wy zullen de Meesters, die deze Jeugd onderwyzen, ernstig dringen, dat zy hunne Leerlingen dikwerf onder het oog brengen het byzonder geluk, van in zulk een' Staat, onder zulk een Bewind te leeven, dat 's menschen waarde eerbiedigt. — Zo verheugen wy ons reeds met U in een blyde toekomst — zo zegenen wy het aanwezen uwer Vergadering — zo verbinden wy aan deze plegtigheid het denkbeeld van een eerwaardig Burgerfeest, waar by zy, die het Bewind voeren, en zy, die vertegenwoordigd werden, zich door de heiligste banden vaststrengelen, tot de bereiking van één maatschaplyk doel.

„ Dat dit, braave Vertegenwoordigers! het offer zy, door ons aan U en uwe Vergadering toegebragt! Verwittigt — dit is onze bede — verwittigt uwe Lastgevers van deze onze gevoelens! zegt hun, dat hunne behartiging der *Nationaale* belangen voor ons de kragtdaadigste aanspooring tot uitbreiding van verlichting en welvaard, hunne schatting van 's menschen waarde, hunne verwantschap met de *Natie*, hunne wellust in de betrachting van pligt, voor ons de grootste prikkel is tot voldoening van burgerpligt en menschenmin. Zo zegene U en Hen de Vader van alle Menschen! Hy maake uwen arbeid voorspoedig — en geve van uwe wysheid, van uwen moed en standvastigheid, de heilrykste vruchten, in de gevestigde welvaard eener *Natie*, welke verlangt vry en gelukkig te wezen!"

Met meer dergelyke aanspraken voltooide de Redenaar zyne taak — en de gantsche Feestviering eindigde met een uitmuntend gezang. — Uwe *Gecommitteerden* woonden nu nog de Vergadering der Directeuren van het *Instituut* by, zagen derzelver byzondere werkzaamheden, en werden nogmaals verzocht, der Nationaale Vergadering hunne byzondere gevoelens van hoogachting te willen betuigen. ——— En ook dit hebben uwe Gecommitteerden wederkeerig aan hun gedaan, zy hebben hun verzekerd, dat de Nationaale Vergadering zulke mannen, die ten nutte des Vaderlands werken, hoogschatte — zy hebben hun, in substantie, dit volgende gezegd:

WAARDIGE MEDEBURGERS!

„ De Vergadering, welke het geheele Volk van Nederland vertegenwoordigt, is zeer wel overtuigd, dat alle haare Constitutioneele hervormingen en verbeteringen weinig zouden baaten, zo zy niet de Maatschappy zelve trachtte te hervormen en te verbeteren. — Zullen wy, laat ons liever zeggen, zullen onze kinders immer de vruchten van den Vryheidsboom, dien wy geplant hebben, smaaken; zullen zy onder deszelfs schaduw veilig zyn, dan voorzeker moeten zy tot dat verheven genot worden voorbereid. — 't Is uit die overtuiging, Burgers! dat de Nationaale Vergadering reeds daadlyk aan een plan van Nationaal Onderwys arbeid, en het, zo dra mooglyk, zal in werking brengen. ——— Uwe inrichting voor het aankomend geslacht stemt met haare bedoeling alleszins overeen, en kan dus niet anders dan met haare goedkeuring vereerd worden. — Zy telt U, wakkere daarstellers en verheven bevoorderaars van dit nuttig *Instituut!* onder die menschenvrienden, welke hunnen pligt door daaden betoonen. Wy zyn daarom uit haar midden gezonden, ter bywooning van deze jaarlyksche Feestviering — en wy hebben het genoegen U te verzekeren, dat wy aan haar zullen berigten, dat Gylieden aan de zedelyke hervorming van het aankomend geslacht reeds onder het bewind van onze voormaligen *Despooten*, die Vyanden der verlichting, gelukkig gearbeid hebt. — Wy zullen haar zeggen, wat wy hier gezien en gehoord — en och! konden wy hun ook zeggen, wat wy gevoeld hebben! — wy zullen haar zeggen, dat te *Bodegraven* de jeugdige aankomelingen hunne waarde als Menschen en Burgers, kennen en gevoelen, en dat zy opgroeien tot nuttige Leden voor de Maatschappy — vaart voord, grootmoedige Medeburgers! met uwen arbeid, ten nutte uwer natuurgenooten! vindt uwe belooning in die zalige bewustheid van wélgedaan te hebben — het opgroeiend geslagt zal u eenmaal met lofzangen vereeren — het zal — terwyl gy een blyden blik uit heerlyker Gewesten op het zelve zult slaan — uwe assche zegenen en rondom uwe graven juichen: HIER RUSTEN ONZE WELDOENERS! — ja Burgers! zy, die de gantsche Natie vertegenwoordigen, zullen U in uwe werkzaamheden behulpzaam zyn — *het Vaderland zal zyn eigen kinderen opvoeden* — dit is hun besluit. ——— De Algenoegzaame Vader der Menschen bekroone uwe en onze pogingen, en hy doe ons te zamen nog eens in Nederland aanschouwen de braafste, de gelukkigste, de beste Maatschappy!"

Uwe *Gecommitteerden* zyn hier op met denzelfden train weder te rug gebragt naar de plaats hunner aankomst — van waar zy, na een vriendelyk onthaal, het kinderlievend en gastvry *Bodegraven* met genoegen hebben verlaaten. —

Zie daar, Burgers *Representanten!* een kort verslag van de plegtige Feestviering der Jaarlyksche uitdeeling der pryzen aan kinderen van minvermogende ouderen te *Bodegraven*.

Dit alles overwegende, zouden uwe *Gecommitteerden* van oordeel zyn, en zy twyfelen niet, of gy allen zult reeds het zelfde denken — dat de Nationaale Vergadering behoort te *decreteeren: dat de Directeuren en alle bevoorderaars van het Instituut voor kinderen van minvermogende Ouderen te Bodegraven, zich voor en na den Jaare 1795 wel verdiend gemaakt hebben by het Vaderland.*

Conform geconcludeerd.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgaande, werdt in deliberatie gebragt de door de Commissie van Superintendentie voorgedragene Concept-Instructie voor de Administrateurs der geabandonneerde goederen van den Vorst van Nas-

Nassau, Neerlands laatsten Stadhouder, luidende als volgt:

Door Uw Decreet van den 19 Mey hebt Gy ons aanbevoolen, om een dubbeld getal persoonen voor te draagen tot de vyf Leeden van het Collegie der Administratie over de Goederen van den geweezen Stadhouder; en tevens tot het ontwerpen eener Instructie voor hun.

Wy begaaven ons aanstonds yverig aan het werk; dan, hoe meer wy de zaak inzagen, hoe meer wy bevreesd wierden, van, of door overhaasting alles te bederven, of Uw geduld, door herhaalde verzoeken om uitstel, te moeten vervelen: want, het werk der Administrateurs, zich over alle de ondergeschikte vakken verspreidende, en door zynen invloed alles bestuurende, is niet slegts alleromslagtigst en zamengesteld; maar vereischt zoo veele verschillende kundigheden, dat wy beducht waaren, daar toe tien geschikte persoonen te kunnen vinden, terwyl men ligt begrypt, dat van hunne *Instructie*, die deeze werkingen regelt, en hun aan hunnen *pligt* verbindt, het wel of kwalyk slagen der geheele zaak volstrekt in de eerste plaats afhangt.

Dan, tot onze blydschap, heeft de vriendelykheid en yver van verscheiden onzer, ons niet alleen in staat gesteld, om uit de Sollicitanten een genoegzaam aantal voorwerpen, op gemotiveerde gronden, op te geeven; maar wy durven U tevens het Plan eener Instructie aanbieden.

Iets, waar toe wy echter waarschynlyk niet gevorderd zouden geweest zyn, hadden niet de thans geëmployeerden zoo dienstvaardig geweest, in het suppediteeren der nodige Stukken, en het ontdekken der voornaamste gebreken, in de inrigting en huishouding begaan.

Wy zyn dus in staat gesteld, om wegens de beide, aan ons gedemandeerde, poincten rapport te doen; doch wy geeven U in bedenking, of Gy niet met ons zoudt kunnen goedvinden, de Nominatie der tien persoonen tot op de arresteering der Instructie uit te stellen.

Twee der Medeleden onzer Commissie zyn, op Uwen last afwezig, en worden binnen weinig dagen terug verwagt. — Zou het dan wel vriendelyk zyn, dat de drie overige, zonder Uwen uitdrukkelyken last, deze Nominatie thans uitbragten, ten zy ze van oordeel waren, dat het uitstellen derzelve vertraging veroorzaaken zoude. — Maar dit schynt by ons geen plaats te hebben, dewyl men, vooraf de Instructie vastgesteld hebbende, den tyd van beraad, voor de verkooren, kan bekorten.

Dan bovendien, eischt het niet de billykheid, dat de aangestelde persoonen, bevorens onderricht kunnen zyn, van de uitgebreide pligten, die zy hebben te vervullen; en van het geene zy 'er voor zullen genieten? En, gebiedt het niet de voorzigtigheid, hun dit een en ander te doen weeten, op dat de Vergadering niet aan refus zy blootgesteld?

Doch hier omtrend Uwe nadere ordres straks inwagtende, gaan wy over tot het voorleezen der Concept-Instructie zelve. Wy twyfelen wel naauwlyks, of Gy zult dezelve eerst gedrukt willen hebben, en eenen dag bepaalen tot de finaale afdoende overweeging. Doch zoo Gy het mede goedkeurt, zullen wy, na de duidelyke leezing van het geheel, elk Artikel afzonderlyk herhaalen; en de President gelieve te vraagen: of ook iemand eenige bedenking inschiet, of eenige opheldering vordert, opdat, na de gegevene oplossing gehoord te hebben, het Stuk, zoo volkoomen mogelyk, worde gemaakt, en de discussien vervolgens bekort.

Concept-Instructie, voor de Administrateurs, van de geabandonneerde Goederen des gewezen Stadhouders.

Art. 1. De Leden van het Collegie van Administratie zullen zoo wel hunne Woning, als Vergadering, alhier in den Hage moeten houden.

2. Niemand zal in derzelver Collegie den vryen toegang gelaten worden, dan de Administrateurs, benevens de Secretaris en Thesaurier.

3. Geen der Administrateuren, Secretaris, Thesaurier of verdere Geëmploijeerdens, zullen vermogen eenig Accès te geven, tot Rekeningen, Chartres, Kaarten of andere Papieren; veel min noch Copie daar van, zonder Resolutie van het Collegie van Administratie.

4. Aan niemand der Leden, zelfs niet aan de Commissie van Superintendentie, zullen mogen worden afgegeven, eenige Chartres, Papieren enz. dan onder Recepis, en bepaling van tyd der Restitutie, van af het welke naauwkeurig aantekening zal moeten gehouden worden.

5. Het Collegie zal vyfmaalen des weeks moeten Vergaderen, namentlyk des Maandag's, Dingsdag's, Woensdag's, Donderdag's en Vrydag's, des morgens ten Tien Uuren.

6. Het Collegie zal daar en boven ook Zaturdag's, en zoo dikmaals moeten Vergaderen, als de pressance der zaaken zullen vorderen, of door de Commissie van Superintendentie zal worden verzocht.

7. Het presidie van het Collegie zal weekelyks veranderen.

8. Van de nieuw aangekomen President zal dadelyk aan de Commissie van Superintendentie worden kennisse gegeven.

9. De werkzaamheden van het Collegie zullen hun begin nemen, met het resumeeren der Notulen van den vorigen dag der Zitting; — Vervolgens zal het voorzittend Lid in deliberatie brengen, de ingekomen Brieven, Requesten, enz: als meede zoodanige Voorstellen, als een der Leden van het Collegie zal vermeenen te moeten doen, en na behoorlyke omvraage met meerderheid van stemmen besluiten.

10. Het Collegie zal, van het by hem voorgevallene, weekelyks den summieren inhoud, by wyze van Rapport aan de Commissie van Superintendentie doen toekomen, tevens met voorstelling van zoodanige poincten (by forme van gemotiveerd Advis) als waarop het Collegie van Administratie vermeenen zal, niet te kunnen disponeeren, zonder voorkennis en goedvinden van de Commissie van Superintendentie.

11. Het Collegie zal geene Remissie of Uitstel van Pagten mogen verleenen zonder bekomen approbatie van de Commissie van Superintendentie.

12. Het Collegie zal zorgen, dat de ordinaire Reparatien van Gebouwen, enz, jaarlyks zullen worden aanbesteed.

13. Alle extra ordinaire Reparatien, vernieuwingen of veranderingen, zullen niet dan by publicque Aanbesteding, met voorkennis en goedvinden van de Commissie van Superintendentie mogen worden ten uitvoer gebragt, waar toe als dan de bestekken en teekeningen, des gerequireerd, zullen vervaardigd en aan de Commissie voornoemt gesuppediteerd worden.

14. Ingeval van vacature van eenig Ambt of Bediening,

onderhorig aan de Adminiſtratie, zal het Collegie zorgen dat daar van, op de ſpoedigst-mogelyke wyze, aan de Commisſie van Superindentie worde kennis gegeven; — vervolgens zal het Collegie tot de aan te ſtellene Ambtenaaren, uit de zich aangediend hebbende perſoonen, of uit zoodanige andere, als het zelve zal oordeelen, geſchikt en bekwaam te zyn, een Nominatie van drie perſoonen aan de Commisſie van Superintendentie overgeven, welke Nominatie, behoorlyk gemotiveerd zal moeten voorgedraagen, nopens het gedrag en de geſchiktheid der perſoonen; op dat de Commisſie van Superintendentie, daar uit, met kennis van zaaken, één zou kunnen verkiezen.

15. Niemand der Leden van de Adminiſtratie, zal eenige Geſchenken, van Rentmeesters, of verdere Geëmploieerdens, Sollicitanten of iemand hoe ook genaamd, direct of indirect mogen aannemen.

16. De Leden der Adminiſtratie zullen zich vergenoegen met derzelver Tractementen, en geaccordeerde Defroijementen zonder eenige Gratuiteiten. Emolumenten of andere voordeelen daar en boven te mogen genieten.

17. Geen der Adminiſtrateurs, of verdere Geëmploiëerdens, zullen in eenige gemeenſchap van ontvangst, met een der Rentmeesters mogen ſtaan, noch met dezelve in eenig voordeel, uit de Goederen onder de Adminiſtratie behoorende, mogen deelen; ja zelfs in geene particuliere Asſociatie of Compagnieſchap met dezelve mogen zyn.

18. Jaarlyks zullen de Adminiſtrateurs alle de onderſcheidene Goederen inſpecteeren; met naauwkeurigheid den Staat van dezelve nagaan, de Comptoiren der Rentmeesters examineren, en by het opnemen der Gemeenlands- en Polder reekeningen, alwaar de Adminiſtratie belang by heeft, adſiſteren. — Insgelyks na de continuatie der validiteit der Borgen inquireren, (volgens bepaling op Art. 33. gemaakt,) en van het een en ander zullen Commisſarisſen een ſchriftelyk Rapport doen, aan het Collegie van Adminiſtratie; uiterlyk binnen twee maanden na derzelver retour.

19. Tot dat einde zullen de gezamentlyke Goederen verdeeld worden in vyf departementen, nader te bepalen; waar van jaarlyks by afwisſeling, ieder der Adminiſtrateuren één zal waarnemen, zoodanig, dat hy in dat jaar van de waarneming eens departements, niet alleen by de Verpagtingen, het opnemen der Rekeningen zal moeten adſiſteren; maar ook, de, in zyne handen te ſtellen ſtukken van zoodanig een departement, examineeren, en van het een en ander aan het Collegie Rapporteeren.

20. Deze Commisſien nogthans, zullen zoodanig worden verdeeld en afgezonden, dat niet minder dan drie Leden der Adminiſtratie hier in den Hage preſent blyven, tot het reſolveren over, en afdoen van voorkomende zaaken.

21. De Gecommitteerdens zullen deze inſpectie met alle mogelyke activiteit en bekorting van tyd moeten volbrengen, en een kort Dagregister by hun Rapport overleggen.

22. Alle Verpagtingen, hoe genaamd, zullen voortaan publicq moeten gehouden, en de Conditie, mitsgaders de Termynen daar van, by het Collegie zelve, en niet door de Gecommitteerdens worden bepaald, terwyl insgelyks, omtrent de continuatie van Pagten, niet anders dan by het volle Collegie zal worden beſlist, na alvorens, de goedkeuring deswegens, van de Commisſie van Superintendentie te hebben ingenomen.

23. De Gecommitteerden zullen niet vermogen, by de Rentmeesters, of andere Comptabele te Logeeren.

24. Alle de generale Rekeningen zullen voor het volle Collegie; alle de Rentmeesters Rekeningen daar en tegen, ten overſtaan van twee Leden der Adminiſtratie moeten opgenomen en geſlooten worden; doch, wanneer ook ten aanzien der laatſte eenige twyfelingen mogten voorkomen, zullen die in de volle Vergadering moeten worden voorgedragen, en aldaar, zoodanig op worden gedisponeerd als zal bevonden worden te behoren.

25. De Rentmeester, en andere Comptabele, zullen ſtiptelyk gehouden worden, tot het exact nakomen hunner Inſtructien, en der ſuccesſivelyk geëmaneerde Reſolutien en ontfangen Ordres; waarom ieder Lid der Adminiſtratie, maar byzonder echter, die geene, die laatst in zoodanig Departement in Commisſie geweest, verplicht zal zyn, ingeval dat het tegendeel, ten aanzien van één der Rentmeesters, mogt bekend zyn of worden, daar van zoo ras doenlyk kennis te geven aan het Collegie van Adminiſtratie.

26. Het Collegie zal zorgen, dat geen der Rentmeesters elders dan ter plaatſen hunner Bediening woonen.

27. Het Collegie zal de Rentmeesters, en alle andere Comptabele, zonder onderſcheid, tot het doen van jaarlykſche Rekeningen moeten houden; zullende, in zoo verre 'er thans mogten gevonden worden, het zy fungerende of gedefungeerd hebbende, die zedert eenige jaaren nog moeten Rekening doen, dezelve onverwyld worden aangeſchreven, om, binnen zekere, te bepalene Termyn, alle de agterſtallige Rekeningen, met de nodige Bylagen aan het Collegie in te zenden.

28. Ook zal het Collegie de onderſcheidene Rentmeesters en andere Comptabele, exactelyk houden, tot het inzenden van derzelver Maandſtaaten, van drie tot drie maanden; als mede tot het behoorlyk Boekhouden van den Ontfangst en Uitgave hunner Adminiſtratie, en het formeeren van een juisten Inventaris van derzelver Comptoir.

29. Geene Rekeningen zullen opgenoomen, veel min geſlooten moogen worden, dan die in behoorlyke orde zyn ingeſteld, beginnende met den 1 January, en eindigende, met den laatſten December, van ieder Jaar; en wel onder behoorlyke verklaringe der deugdelykheid van den Ontfangst en Uitgave, en van derzelver Verificatie.

30. Ook zullen geene Rekeningen geſlooten mogen worden, voor en al eer de Schulden en Lasten der vorige Rekeningen zullen gezuivert zyn: noch de geſlootene Rekeningen uitgegeven worden, voor dat gebleken zal zyn, dat het ſlot der vorige ter Theſaurie zal betaald zyn.

31. Het Collegie zal wel inzonderheid letten, dat geen Rentmeesters, Architecten of Contrarolleurs, eenige Portien of Aandeelen hebben, in aangenomen werken, van wat aart die ook zouden mogen zyn; noch in de Leverantien van Stoffen of Materiaien; — en wordende het contrarie bevonden, zullen zy na vereisch van zaaken worden gecorrigeerd.

32. Het Collegie zal niet vermogen eenige Rentmeesters, of andere comptabele Perſoonen, in functie te ſtellen, voor en aleer, dat dezelve de vereischte cautie zullen hebben geſteld.

33. De validiteit van zodanige Borgtocht, zal behoorlyk moeten worden geatteſteerd door de Municipaliteit of het Gericht van die plaats, alwaar de Borgen woonachtig of de Goederen geleegen zyn.

34. Het Collegie, zal, boven dit alles, zorgen, dat de Rentmeesters, en verdere Geëmployeerde perſoonen, zich omtrent die poincten, welke in deze algemeene Inſtructie nier zyn uitgedrukt, maar in elk der byzondere Inſtructien vervat mogten zyn, ſtiptelyk worden naargekomen.

35. Ook zullen de Adminiſtrateuren, naauwkeurig opletten,

ten, dat de Secretaris en Thesaurier, de, aan hun in het byzonder gegeven, Instructie behoorlyk nakomen, en by faute van dien, aan de Commissie van Superintendentie kennis geven.

36. Het Collegie der Administrateuren, zal, met Assumptie van den Thesaurier en Secretaris, binnen eenen bepaalden tyd, eene naauwkeurigen Staat en Inventaris van alle de Goederen moeten opmaaken, na zulk een voorschrift, als aan hetzelve, door de Commissie van Superintendentie, namens de Nationaale Vergadering zal worden opgegeven.

37. Van deze Instructie, zal ieder der Administrateurs één gedrukt Exemplaar, als mede één voor het Collegie van Administratie worden ter hand gesteld; — welks echtheid blyken zal, door de ondertekening van twee Leden der Commissie van Superintendentie.

38. De Nationaale Vergadering, reserveert aan zich, ten allen tyde, deze Instructie, te veranderen, ampliëeren en corrigeeren, mitsgaders interpreteeren, als dezelve zal vermeenen te behooren.

Teding van Berkhout wil, dat de titul van *geäbandonneerde goederen* zal veranderd worden, daar men dezelve niet als geäbandonneerde goederen kan aanmerken, maar wel als agtergelatene.

Greve appuyeert dit.

Bosveld zegt, dat het woord *geäbandonneerde goederen* gebezigt is in het Alliantie Tractaat tusschen de Fransche en Bataafsche Republieken, en wil dus gesteld hebben *der door de Fransche Republiek geäbandonneerde goederen.*

Hahn vindt het niet eigenaartig, dat 'er gesteld wordt *geäbandonneerde goederen van den gewezen Stadhouder*, daar hy nimmer in die qualiteit de goederen bezeten heeft, maar wel als Vorst van Nassau.

Besch wil gesteld hebben *der goederen van* WILLEM VAN NASSAU.

De President stelt voor, dus te stellen: *de door de Fransche Republiek geäbandonneerde goederen van den Vorst van Nassau, gewezen Stadhouder.*

En wordt conform geconcludeerd.

Thans wordt het 1ste Articul in deliberatie gebragt.

Van Lockhorst zegt: Het koomt my voor, dat de werkzaamheden der aantestellene Administrateurs van de Goederen van den gewezen Stadhouder te gewigtig en te uitgebreid zullen zyn, om door vyf Persoonen, hoe kundig, hoe werkzaam men dezelve zich mogen voorstellen, na behooren te worden waargenomen; my dunkt dat het nodig is, om deze tot zeven te vermeerderen, het is toch buiten twyfel, dat 'er tyd en werkzaamheid zal vereischt worden, om dien Boedel, waarin nog al wat verwarring zal gevonden worden, te kennen, en wel zo te kennen, dat derzelver intrinsique waarde openbaar worde, om dezelve ten meeste voordeele van Neerlands Volk te bestuuren; ik stelle my voor, dat 2 a 3 Leden veeial op reize zullen moeten zyn, om de onderscheide Comptoiren in derzelver Administratien opteneemen, en zo 'er dan van de 2 of 3, die in den Haag blyven, éénige door ziekte als anderzins belet worden, om de generale zaken te bestuuren, het welk mogelyk is, en als dan zeker verwarring verwekken zal, zou men zich te laat beklagen door eene al te grote bezuiniging zeer veel nadeel te lyden — ik stelle des voor, om het getal van vyf te vermeerderen met nog twee, en dus te bepalen: er zullen zeven Persoonen tot de Administratie der gemelde Goederen verkozen worden.

Van der Zoo en *Blok* appuyeeren dit.

De President zegt, dat deze reflexie, welke door onderscheiden, Leden reeds gemaakt is, hem niet ongepast voorkomt, en brengt dus dezelve in omvrage.

Midderman appuyeert dit mede, daar de Commissie zeer omslagtig is, en zoo hy vermeent, uit 42 perceelen bestaat.

Bicker vermeent, dat vyf Administrateuren de directie zeer wel kunnen waarneemen, zoo als zulks ook reeds by decreet bepaald is.

Gevers zegt, dat, zoo de Commissie van Superintendentie van gedagten is, dat het getal van 5 niet genoegzaam is, die Commissie dan daar toe eene nadere gemotiveerde schriftelyke voordragt dient te doen.

Midderman is van gevoelen, dat, daar de werkzaamheden dier Commissie zeer uitgebreid zullen zyn, en daar 'er meest al twee Leden zich op tys zullen moeten bevinden, de administratie derhalven slegts door drie Leden zal worden waargenomen; waarom hy oordeelt, dat het getal niet genoegzaam is; dat men ondertusschen zoude kunnen stellen *provisioneel vyf aan te stellen*, en dan, wanneer het gewigt der zaak het vordert, dezelve te vermeerderen.

De President geeft in consideratie, of de Vergadering zich daar mede zoude kunnen conformeeren.

Bicker zegt, dat hy voor zich daar mede instemt, zo het woord provisioneel 'er by komt.

Van Leeuwen zegt, dat 'er geen stellig Decreet der Vergadering is, waar by de aanstelling van 5 Leden bepaald is.

Hahn zegt, dat het hem voorkomt, dat vyf Administrateurs genoegzaam zyn; dat zelfs, zoo 'er twee op rys moesten zyn, 'er dan altoos nog drie aanwezend waren, welke, zoo 'er eene bekwame Secretaris by was, de directie genoeg konden waarneemen.

Van Lockhorst zegt: Ik sta gaarne toe, dat men, indien myn voorstel werd aangenomen 5000 Guldens meeraer zoude geven. — Dan hoe zeer ik anders in den volsten zin ben voor bezuiniging, ben ik tevens ten sterksten tegen eene bezuiniging, die meerder en uitgestrekter nadeel zou kunnen aanbrengen, gelyk myns bedunkens in dit geval zeker moet zyn. Ik moet het herhalen, de nieuwheid, het gewigt, de uitgestrektheid der werkzaamheid der Administrateurs zal het, ten minsten voorëerst, zeer moeilyk maken, om alles na behoren, en dus ten meeste profyte te administreeren, en ik ben 'er zo verre van daan, om eerst by proefondervinding te onderzoeken, of vyf genoegzaam zyn dan niet. Dat ik veel eer met zeven zou te beginnen, en indien de werkzaamheid vervolgens minder en gemaklyker werd, dit getal te verminderen, want eerst met schade te leeren; dat het aantestellene getal te weinig is, koomt my niet voorzigtig voor — en het zou my jammeren, dat men mogelyk met eene ingebeelde bezuiniging van 5000 Guldens een halve Ton, en nog meerder verloor, en dan nog met die schade eindelyk zoude moeten besluiten, om het getal der Administrateurs te vermeerderen, en herhale des als nog myn gedane voorstel, en verzoeke, dat het zelve in consideratie mag genomen worden, ik mag wellyden, dat ik te groot denk over de Administratie, maar ik meene, dat het al zo goed is te groot van iets te denken, dan naderhand tot zyn schade te ondervinden, dat men 'er te ligt heeft over heen geloopen.

De Sitter zegt, dat toen, wanneer ook de Duitsche goederen nog tot dezen boedel behoorden, de Administratie door vyf Leden geschiedde.

Van Lamrweerden zegt; dat, zoo de Vergadering wil, dat de Administratie zoude geschieden als te vooren door den Domeinraad, dat dan de Administratie wel door 3 Leden zoude kunnen worden waargenoomen.

De Vos van Steenwyk stelt voor, dat de Secretaris zal worden verzogt, het Decreet naar te zien, of namelyk daar by bepaald is, het getal der Leden en daar van op morgen rapport te doen.

De Secretaris leest het Decreet.

De President brengt daar op by appel nominal in omvrage, *of 'er zeven dan vyf Administrateurs zullen worden aangesteld.*

En wordt geconcludeerd tot vyf Leden.

Teding van Berkhout steld voor, om, daar by deze Commissie ook een Secretaris zal worden aangesteld, te bepalen aan wien deze aanstelling zal worden gedemandeerd, of aan de Commissie van Superintendentie of wel aan deeze Vergadering? als mede de aanstelling van den Thesaurier, en vraagt of hier van, als een additament op het 1ste Articul, geen mentie in het zelve moet worden gemaakt?

Modderman zegt, dat zulks overbodig zoude zyn, wyl de zaak ten duidelykstten spreekt, dat de aanstelling by deeze Vergadering moest geschieden; dat, zo 'er dit hier wordt by gevoegd, men zomtyds zoude kunnen vermoeden, dat de aanstelling der overige bedienden aan de Commissie gedemandeerd was.

En wordt het 1ste Articul geärresteerd.

Hier op wordt het 2de Articul gelezen:

Waar op *van Hengst* zegt, dat hy de bepaaling der defroyementen wat al te generaal vindt, en steld eene nadere redactie van dit Articul voor.

De Sitter en *de Mist* appuyeeren dit.

Jordens wil, dat de Som zal worden bepaald.

Modderman zegt, dat over den inhoud van dit Articul de Commissie het reeds und ritig niet eens is geweest; dat hy nogthans van gevoelen is, dat men geene bepaling van daggelden of ryskosten moet maken.

Van Beyma verklaart, daarentegen van gevoelen te zyn, dat men de ryskosten moet restitueeren; echter eene klyne bepaling maaken der verteeringen, by voorbeeld van *f* 3 daags.

Van Hengst leest zyne nadere redactie voor.

De President zegt, dat, naar zyn inzien *f* 3 wat te zuinig is.

Teding van Berkhout zegt, dat hy nog zuiniger zyn wilde, en voorslaat, om eeniglyk de ryskosten te rembourseeren, zonder hun iets voor de verteering te goed te doen.

Van Beyma vermeent, dat de ryskosten moeten worden gerembourseerd, om hier door te vermyden, dat hoogstnodige ryzen niet worden agterwege gelaten; maar, wat de verterings posten betreft, dat men die zeer modicq moet stellen; terwyl het nogthans billyk is, dat men hun eenigzins te gemoed komt: zynde het zeer zeeker, dat men ten zynent beterkoop kan leven, dan wel elders; dat echter de bonificatie zoo modicq moest worden gesteld, dat door het voordeel, het geen 'er soms uit zoude profluecren, wanneer het te hoog gesteld wordt, de ryzen niet te lang worden gerekt.

Blok wil voor rysgeld en kosten gesteld hebben *f* 7 daags.

Hellenberg daarentegen *f* 5.

Schermer vermeent dat *f* 3 ruim genoeg is.

Hahn zegt, dat het zeer noodzakelyk is, dat 'er bevoorens dienaangaande vaste bepalingen worden gemaakt; daar het, wanneer dit geen plaats heeft, altoos bronnen van onaangenaamheden, zoo voor den rendant als Commissie oplevert; dat hy vermeend, dat ook by de overige Committés, op deeze zaak bedagt, een *Maximum* der kosten op het ryzen bepaald is; slaande dus voor, om dit Articul andermaal in handen der Commissie te stellen; ten einde op morgen eene nadere redactie te produceeren.

De Mist appuyeert het door *Hahn* aangevoerde, dog voegt 'er by, of ook de Secretaris een Tractement van *f* 2500 zal genieten; iets, waarvan in het Reglement niet wordt gesprooken.

Ploos van Amstel vraagt, of die Posten *permanent* en *ad vitam*, of wel slegts temporair zullen zyn; waarvan in het Reglement mede geene melding gemaakt wordt; en geeft in consideratie of van den anderen kant, daar men zoo ruimschoots de tractementen bepaalt, ook de Crediteuren van den Boedel niet eerst bevoorens moesten worden gekend, daar het dog een eigendom is, waar op zy aanspraak kunnen maken.

Van Leeuwen zegt, ter beantwoording der vrage en zwarigheid door den Burger Representant *Ploos* gemaakt, of de Administrateurs voor altyd, of voor hoe lange aangesteld zouden worden; dat die by het Rapport der Burgers Representanten *Bosveld* en verdere Gecommitteerden in April uitgebragt, al was opgelost, alwaar hy las bl. 9. „ De te benoemene Administrateurs zullen worden aangesteld, permanent, en temporair. *Permanent*, dat is te zeggen: voor „ zo lang deze Administratie duurt of duuren zal. Deze „ verzekering dienen de aantestellen Administrateurs te hebben, of niemant, die eenige zaken aan de hand heeft, zal „ kunnen besluiten, dezelve voor deze Administratie te laten „ varen; of zig zelven ook anderzins aan dezelve te wagen. „ *Temporair*, dat is te zeggen; niet alleen tot weder opzeggens toe, welk regt van opzeggen deze Vergadering, gelyk van zelfs spreekt, altoos aan zig behoudt, gelyk wanneer de goederen zullen zyn gedistraheert, de boedel tot „ lequiditeit gebragt, de Crediteuren voldaan, of" zo als daar meer volgt. En dit alles, zoo het naar orde en ten meeste profyte des boedels geschieden zoude, dagt hem, nog in eenige Jaren niet afgedaan kunnen zyn, dus de Administrateurs zekerheid genoeg van eenige voortduring van hunne bediening konden hebben.

Voorts merkte hy aan op het bygevoegde agter Art. 2., zo straks door den Secretaris voorgelezen, *dat de Administrateurs andere ambten en bedieningen moesten laten varen*, dat dit wel van zelfs sprak naar de dispositie van het Reglement op de Ambten, maar, naar zyne gedagten, nog niet genoeg was. Hy wilde ook niet, dat ze eenige andere affaires, hoe genaamd, zouden mogen waarnemen, maar zig alleen by deze houden; en deduceerde de nuttigheid daar van met dezelve woorden, die de Burgers Repr. *Bosveld* en andere Gecomm. in het voorn. Rapport gebruikt hadden, alwaar bl. 3. te regt was gezegd: *dat de administratie van dezen boedel omslagtig en werkzaam zyn zal, zoo ze met de nodige attentie, accuratesse, en waakzaamheid, tegen alle onregtmatige fraudes en kunstenaryen zal waargenomen worden*, en bladz. 4. *dat, zoo dit wel en behoorlyk zal geschieden, de persoonen tot de administratie daar mede volkomen zullen zyn geoccupeerd, en zelfs eene meer dan gemeene activiteit moeten aanwenden, zullen ze aan hunnen pligt voldoen*; waar uit zy bladz. 5. dit regtmatig gevolg trekken, *dat hun geen tyd overblyven zal, om zig ook nog te gelyk met andere occupatien bezig te houden, terwyl het ongeraden zy, de belangen van dezen boedel zomtyds te moeten zien wagten naar de verrigting*

van

van andere affaires, die met dezen boedel niet in verband staan. En hierom waren voornoemde Gecommitteerden terug gehouden tot de administratie van dezen boedel het Committé te Lande voorteslaan, om de andere bezigheden, waar mede hetzelve geoccupeerd is, ja adviseerden bladz. 8. tot eene administratie, niet gecomponeerd uit Leden van het Gouvernement, maar uit daar toe expresselyk verkozen persoonen; *die niet anders te doen hebben, nog zullen mogen doen, dat is, die geene andere affaires zullen mogen aan de hand hebben, dan het waarnemen van deze administratie, waarop zy zig geheel en alleen zullen moeten toeleggen.* Waar uit dan verder zy Gecommitteerden gededuceert hebben, dat ieder een tractement niet minder dan 2500 guldens diende te hebben, zonder welk geene bekwaame en werkzame lieden zouden te krygen zyn, *die alle andere affaires daarom zullen abandonneeren, en hier in den Haag woonen, of komen woonen.*

Deze aanmerking van dat rapport was by deze Vergadering niet afgekeurd, maar integendeel geävoueerd zulke byzondere persoonen tot de administratie aantestellen. — Dan in de eerste Concept Instructie voor de Administrateurs den 5 July l. l. door de Commissie van toezicht of Superintendentie geëxhibeerd, wierd dat vereischte niet gevonden, en tot de redactie van die instructie de Leden dezer Vergadering verzogt zynde hunne aanmerkingen aan die Commissie op te geven, was zulks aan dezelve ook medegedeeld, dog zy had goedgevonden, 'er geen agt op te slaan, en had het ook uit het tweede gelaten; hy proponeerde het derhalven al nog, en wel om het geen 't best agter articul 3. zoude passen, al nog 'er by te voegen, *en zullen gene andere affaires aan de hand mogen hebben, dan het waarnemen dezer administratie, waarop zy zig geheel en al zullen moeten toeleggen.*. Zulks om de noodzakelykheid en nuttigheid, welkers beoordeeling aan deze Vergadering overgaf, op voorschreeve gronden door voornoemde Gecommitteerden in het eerste rapport van 26 April zo klaar gededuceerd.

De President slaat voor, om dit articul te stellen in handen eener personeele Commissie, ten fine van nadere redactie.

Greeve zegt: dat hy meent te hebben hooren zeggen, door den Burger *Ploos van Amstel*, dat de Goederen van den gewezen Stadhouder aan de Crediteuren zouden behooren; daar hy vermeent, dat dezelve als geäbandonneerde Goederen (zoo als hy ze hier dikwils heeft horen noemen) aan deze Landen of aan de Natie toebehoren. En veronderstelt, dat zulks reeds by deze Vergadering gedecreteerd is.

Brands zegt: dat hy vermeent hier op nadere elucidatie te kunnen geven, waar mede hy denkt de Vergadering geen ondienst te zullen doen: dat namentlyk op den 11de May laatstleden is gedecreteerd: „ dat 'er eene temporaire Administratie „ over de Goederen van den Exstadhouder zal worden daar„ gesteld, " &c. en ten slotte: „ willende echter de Nationaa„ le Vergadering, door het daarstellen van deze temporaire „ Administratie, en het houden van surveillance over dezel„ ve, geenzins gerekend worden, den boedel van den gewe„ zen Stadhouder te hebben aanvaard. "

Dit laatste voor al, zal zig den Burger *Greeve* op dit moment niet rememoreren; ik twyffel dus niet of zal thans wel van zyne suppositie willen afzien.

En het bezwaar van den Burger *Ploos van Amstel*, nopens de *permanence* der Administratie, zal hier mede ook wel opgeheven zyn.

De President wil by appel nominal in omvrage brengen, of behalven de reiskosten ook de sroyementen zullen worden voldaan.

Van Kempen wil, dat alles zal gesteld worden op ƒ 10. deags.

De President brengt zyn voorstel in omvrage, en wordt by de meerderheid declinatoir geadviseerd, en dus alzo geconcludeerd,

Schermer stelt voor, de reiskosten dadelyk te bepaalen.

De President stelt voor, dit te maken Commissoriaal.

De Mist geeft in consideratie of zulks niet naar de uuren afstands, en *per* uur zoude kunnen worden bepaald.

En wordt conform het door den President voorgestelde geconcludeerd.

De President stelt voor, om de Commissie te verzoeken, ook de bepaling der Tractementen voor den Secretaris en Thesaurier te produceren: —— conform besloten.

Art 3. wordt conform geconcludeerd.

Van Hengst wil 'er by gevoegd hebben, dat zy geen ander ambt of bediening zullen mogen hebben.

Teding van Berkhout zegt, dat 'er dan ook zoude worden bygevoegd, dat zy ook zulks niet door een ander zullen mogen doen waarneemen: —— conform geconcludeerd.

Art. 4, 5, 6 en 7. worden conform geconcludeerd.

Art. 8. wordt geleezen.

Waar op *van Hengst* voorstelt, of 'er geene bepaling diende te worden gemaakt van boetens, wanneer zy niet present zyn.

Gevers zegt, dat hy het singulier vindt, dat juist bepaald wordt *des Saturdags*; dat hy vermeent dat, wanneer de omstandigheden het vorderen zy ook des Sondags, ja zelfs alle uuren van den dag moesten vergaderen.

De Mist stelt voor, het dus te redigeren, *of in gevallen van noodzakelykheid dagelyks.*

En wordt conform besloten.

Art. 9 en 10. conform gedecreteerd.

Wordende hierna de verdere deliberatien over deze Instructie tot morgen geadjourneerd.

Nog wordt gelezen eene Missive van het Committé te Lande, verzoekende paspoort tot uitvoer van goederen: — geaccordeerd.

Waarna de Vergadering geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten elf uuren.

ZITTING *van Donderdag den 15 September 1796.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Een quartier voor twaalf uuren wordt de Vergadering geopend.

Voor de resumtie der Notulen wordt gelezen:

Een Request van *Johanna de Lille*, verzoekende om Paspoort naar Brussel: — geaccordeerd zonder resumtie.

Ver-

Vervolgens worden de Notulen geleezen en goedgekeurd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adresfen:

Eene Missive der Municipaliteit van Woudrichem, te kennen gevende, dat zy uit het Dagverhaal vernoomen hebben, dat de Majoor *de Lega* zich ter Vergadering geadresfeerd heeft, ten einde met een penfioen te worden begiftigd; dat zy de vryheid neemen, om by deze intezenden eene Memorie, door onderfcheiden hunner Ingezetenen getekend, inhoudende verfcheide klagten over gebeurtenisfen voorgevallen, ftaande dat voornoemde *de Lega* als Commandant in hunne Stad heeft gefungeerd; waar uit blykt, dat dezelve zich als toen heeft fchuldig gemaakt aan verfcheiden daden, welke geftrekt hebben tot onderdrukking der patriotten: — gefteld in handen van het Committé te Lande, om daarop te informeeren en te advyfeeren.

Een Request van *C. van der Hoeven* c. f., alle Ingezetenen van Wateringen, zich beklagende over de voordduuring der Kerkelyke Octrooyen: — gefteld in handen der perfoneele Commisfie, by Decreet van 5 Augustus benoemd.

Een Request van *M. Martens*, oud 90 Jaaren, verzoekende penfioen te moogen genieten; dewyl hy abufivelyk heeft verzuimd zich tydig aantegeven: — aan het Committé te Lande om 'er favorabel reguard op te flaan.

Een Request van *J. van den Oudenaller*, om een post of bediening: — in handen der Commisfie tot de Ambten.

Een Request van *H. Kouenberg*, te Waalwyk, zich beklagende, dat men hem ter gelegenheid der laatst gehoudene Grondvergadering van het District van Tilburg geweigerd heeft als Plaatsvervanger van den Kiezer *Pannebakker* te respecteeren: — in handen der Commisfie ter examinatie der Geloofsbrieven.

Een Request van *J. van Vollenhoven*, tot uitvoering van 2000 Ducaten voor Granen naar Koningsbergen: — geaccordeerd ingevolge het Decreet van 31 Augustus.

Eene Declaratie van de Burgers van *Hekkevoort Crommelin* en *de Kempenaar*: — aan het Committé te Lande, en de Generaliteits Rekenkamer om voldoening.

Onderfcheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag den 16 September 1796.

De Burgers *Tinne* en *Washingthon* leggen den Eed en de Verklaaring af.

Eene Missive der Reprefentanten van Bataafsch-Braband, in antwoord op de klagten van het Committé der Marine, nopens vexatien, aan de Commisfie van dat Committé gepleegd: — in handen van het Committé der Marine tot hun narigt.

Eene Misfive van de Municipaliteit van de Fynaart, redenen haarer gehoudene handelwys, omtrent het niet betaalen der Verpondingen opgevende: — in handen der perfoneele Commisfie, in die zaak benoemd.

Een Request van onderfcheiden Ingezetenen van Zoetermeer en Zegwaart, om het volle genot van het Decreet van 5 Augustus te mogen forteeren: — in handen der perfoneele Commisfie, by dat Decreet benoemd.

Een Request van *E. Geers*, verzoekende om fchadeloosftelling voor rampen door hem in de belegering van de Willemftad in 1792 geleden: — in handen van het Committé te Lande.

Een Req. van *M. Sigtermans*, om ontflag als ontf. der Convoyen en Licenten te Groningen: - geaccoord.

Voordragt van de Commisfie tot de Ambten, tot Kamerbewaarder en Castelein van het Nat. Hotel, *H. H. Funke*, *J. Bisfchop*, en *N. van de Wal.*

Tot 1fte Kamerbewaarder en Boutefeux, *Lotze*, *A. Boon*, en *P. C. ten Haaf.*

Tot 2de Kamerbewaarder *P. Ruhle*, *L. Kramer* en *J. van Oord.*

Tot 3de Kamerbewaarder *D. van Oostendorp* en *H. Braun.*

Het Committé der Marine rapporteert:

Favorabel, op het Request van *G. A. Wesfing.*

Favorabel, op het Request van *C. H. Lebes*, *Dupper* en *Sluyter*, *Tufing* en *van Beem*, en *S. P. de Clercq*, tot uitvoer van Specie.

Favorabel, op het Request van *Mustapha Brem Bram Rey*, van Algiers.

Favorabel, op het Request van *S. Baas.*

Favorabel, op het Req. van *Fontyn* en *Tetterode.*

Favorabel, op het Request van *Calis* en *Kuyper.*

Favorabel, op het Request van *D. de Ruyter*: — alle conform geconcludeerd.

Crommelin rapporteert, op het Request van *R. van Rooyen*, om hetzelve te renvoyeeren aan het Committé te Lande: — conform geconcludeerd.

Van Lennep rapporteert, op het voorftel van *van Hoorn*, wegens de uitvoering van gemunt en ongemunt Goud en Zilver, hieromtrent een Concept-Plicatie en Decreet produceerende: — drukken en aan de orde van den dag heden over agt dagen.

De Vergadering overgegaan zynde tot het verkiezen eens Voorzitters, bleek het dat 51 ftemmen uitgebragt waren op den Burger *Kantelaar.* Dan de Burger *van Beyma* en anderen fustineerenden, dat zulks geen plaats konde hebben, daar dien Burger Plaatsvervanger was, ontftonde hier over hevige discusfien, welke derwyze toenamen, na dat den fungerende Prefident den Burger *Kantelaar* als Prefident geproclameerd had, dat dezelve zich genoodzaakt vond ingevolge het Reglement van orde, naar de Leden onderfcheide maale tot orde te hebben aangevoerd, de Vergadering te fcheiden en te adjourneeren, tot heden avond ten 7 uuren, zullende dezelve bevorens ten 6 uuren zich in Committé Generaal formeeren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 188. *Maandag den 19 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag den 15 September.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Vervolgens worden nog geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Misfive van het Committé te Lande, van den volgenden inhoud:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

Het Committé tot de Algemeene Zaaken van 't Bondgenoodschap te Lande, aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wanneer wy by Ulieder Decreet van den eersten dezer zyn gerequireerd geworden, om aan Ulieden de redenen op te geven, waarom wy, niet tegenstaande Ulieder Decreet van den 21 Juny l. l. relatif het drukken van 's Lands stukken, den Burger *H. van Tekelenburg* tot het drukken der Lotery-Lysten hadden gequalificeerd, en den Directeur der Loterye *van Riele* gelast, om gemelde Lysten by voornoemde van *Tekelenburg* te zenden, zo hebben wy by onze Misfive, den 5 dezer aan Ulieden afgezonden, van redenen gediend.

Zederd is ons ter ooren gekomen, dat den inhoud van onze voorgemelde Misfive in Ulieder Vergadering, immers aan sommige Leden van dezelve, tegen onze bedoeling eenige offensie gegeven heeft.

Wy betuigen steeds, verre te zyn, om de paalen van bescheidenheid, zelfs dan, wanneer wy aan particuliere persoonen schryven te buiten te gaan, en vooral angstvallig zorge te draagen, om aan alle geconstitueerde machten, het zy dan van meer of minder gezag, in onze Brieven die egards te betoonen, welke, onzes inziens, dezelve altoos, en in alle gevallen elkander onderling verschuldigd zyn, hoe zouden wy dan, aan de alleraanzienlykste schryvende, dezen onzen aangenomen stelregel hebben kunnen ter zyde stellen.

Maar gelyk wy aan de eene zyde buiten allen twyffel verpligt zyn, om van Ulieden dien eerbied, en onderwerping, welke wy, ingevolge de provisioneele grondwet van dezen Staat, en onze daarop gegronde verbintenis verschuldigd zyn, te betoonen, zo moogen wy ook aan den anderen kant vertrouwen, dat het ons niet kan misduid worden, dat wy, geroepen wordende, om redenen onzer daaden te geeven, de zodanige ter neder stellen, welke wy meest geschikt oordeelen om dezelven te gelyk licht en kragt by te zetten. — Van zodanigen aart komt ons voor te zyn, het geen wy met betrekking tot de werkzaamheden der onderscheiden Nationaale Committés by die Misfive hebben geävanceerd, en het welk wy vernomen hebben, dat wel het meest aanleiding tot de opgevatte offensie zoude gegeven hebben.

Om dezelve zo veel in ons vermogen is weg te neemen, want wy begrypen steeds, dat de Harmonie tusschen de wetgevende en uitvoerende machten van dezen Staat niet genoeg kan worden bevorderd, zal het reeds zo zeer geschokte Vaderland, niet geheel te gronde gaan, vooral in een tydstip, dat het zelve nog van geene constitutie is voorzien, zo hebben wy in deze omstandigheden van zaaken niet ondienstig geoordeeld, om onze denkbeelden, by onze meergemelde Misfive, dien aangaande gemanifesteerd, by deze nader te ontwikkelen, ten einde daar aan geene verkeerde uitlegging zoude kunnen worden gegeven, gelyk wy ook van uwe billykheid dit niet verwagten.

Dan ter zaake.

Alle Volken, die haare Vryheid immer op prys stelden, hebben door alle tyden heen in de onderscheiden Regeeringsvormen, welke zy hebben aangenomen, tot een algemeen grondbeginsel vastgesteld, dat tot behoud der waare Vryheid, vooral zorge moest worden gedragen, dat de Wetgeevende en Uitvoerende Magt, niet in één en dezelve hand geplaatst wierd, maar steeds van elkander bleeven afgescheiden.

Zy hebben grensteinen getrokken, welke tusschen die weederzydsche Magten niet mogten overschreeden worden, en dit is te regt altoos beschouwd geworden, als het waare kenmerk van eenen vryen Staat.

Het Volk van Nederland, zich voorbereidende, om eens een vaste Regeeringsvorm, welke zeekerlyk ook op die onwrikbre gronden rusten zal, te ontfangen, en aanteneemen, heeft, tot zoo lang die verwagt wordende Constitutie zoude worden ingevoerd, een provisioneel Reglement daargesteld, waarin de hier voorgemelde grondregel ook vooral niet uit het oog verlooren is, immers de grensteinen, tusschen de Wetgeevende en Uitvoerende Magt, worden in het hetzelve vry duidelyk gevonden.

Gylieden, Burgers Representanten! hebt te meermaalen doorstaande blyken gegeeven, dat de stipste naakoming van het Reglement, waar op Ulieder Vergadering door het Volk van Neederland is byeen geroepen en moet werkzaam zyn, Ulieden

den nauw, zeer nauw ter harte gaat; — hoe zoude het dan ons kunnen misduid worden, dat wy de gronden by het Reglement gelegd hebben ingeroepen, in eene zaak, welke wy ter goedertrouw vermeenen, tot de werkzaamheeden, van dat gedeelte der uitvoerende Magt, waarmeede wy belast zyn, ingevolge het zelve te behooren! Neen, Gylieden zult, de inhoud van onze voorgemelde Missive van den 5de deezer naader overweegende, daar in niets, exactelyk niets, ontwaar worden, dan dat wy de vastgestelden grondregel, door het Volk van Neederland noopens de zoo noodzaakelyke grenspaalen van de Wetgeevende en Uitvoerende Magt hebben ingeroepen en daarop *een verzoek* met bescheidendheid voorgedraagen, gebouwd, om naamentlyk ons in onze werkzaamheeden te laaten volharden.

Wy hebben ons by het schryven van onze voorgemelde Missive voor den Geest gebragt den inhoud van het voorsz. Reglement, en wel byzonder het vyfde Hoofdstuk in zynen t'samenhang beschouwd.

Naa dat in Art. 77. en volgende de werkzaamheeden van Ulieder Vergadering zyn opgegeeven en bepaald, spreekt het Reglement van de Uitvoerende Magt van deezen Staat.

De grondreegel tot conservatie van deszelfs Vryheid, geduurende den bepaalden tyd dat Ulieder Vergadering zitten zoude, is uitgedrukt Art. 95. in de volgende woorden:

„ De Uitvoerende Magt zal van de Nationaale Vergadering „ steeds geheel afgescheiden blyven, dog aan haare beveelen „ NB. *agtervolgens het gezag, aan haar by dit Reglement* „ *opgedraagen*, onderworpen, en aan haare verantwoordelyk „ zyn."

En volgens Art. 96. zal de Nationaale Vergadering *ten dien einde* om de afscheiding naamentlyk te behouden, de Committés van de Marine, tot de zaaken te Lande en tot de Oost- en West-Indische bezittingen, *in derzelver werkzaamheeden zoo lange laaten volharden*, tot dat daaromtrent door de aangenomen Constitutie andere schikkingen gemaakt zullen zyn, terwyl reeds bevoorens by Art. 81 de Ampten waar over aan de verschillende Committés de begeeving is opgedraage, ter beschikking aan dezelven worden opgedraagen.

En gelyk dus de onderscheiden Committés, ingevolge dat zelve Reglement, waarop Ulieder Vergadering is by een geroepen, buiten allen twyffel, de Uitvoerende Magt van deezen Staat uitmaaken en ieder in zyne betrekkingen en werkzaamheeden een deel van dezelve; zoo blykt dan ook te gelyk daar uit, dat de Nederlandsche Natie wel uitdrukkelyk gewild heeft, dat die Uitvoerende Magt van de Nationaale Vergadering steeds geheel zoude blyven afgescheiden; dat deze haar in de werkzaamheden van haar Bestuur zal laaten volharden, dezelve dus daarin niet belemmeren, en ook de beschikking der Ambten, ter haare begeving staande, aan haar overlaaten; maar aan de andere zyde, Burgers Representanten, vermits wy by Art. 95. van het voorzeide Reglement niet min uitdrukkelyk gestatueerd vinden, dat de Uitvoerende Magt aan de beveelen van de Nationaale Vergadering onderworpen en aan haar verantwoordelyk is, zo hebben wy ook dit in de beschouwing van deze zaak niet uit het oog verlooren.

Wy erkennen volvaardig beiden, en onze onderwerping en onze verantwoordelykheid; maar hoe zouden deze met de afgescheidene, afzonderlyke, onbelemmerde, vrye werkingen maatregelen en dispositien van de Uitvoerende Magt, hier vooren aangevoerd, kunnen worden overeengebragt; indien die onderwerping en verantwoordelykheid in den uitgestrekten en onbepaaldsten zin moesten worden opgevat? — dan zou immers en effecte den onwrikbren grondregel, hier vooren ter neder gesteld, geheel en al ontzenuwd, en de opgetrokken scheidsmuur, tusschen de Wetgevende en Uitvoerende Magt omverre geworpen worden!

Dan zou met 'er daad de Wetgevende en Uitvoerende Magt in eene hand worden geplaatst.

Indien wy nu, Burgers Representanten! eenige stappen verder gaan, en ons afvraagen *welk gezag aan de Nationaale Vergadering met betrekking tot de Uitvoerende Magt by het voorschreeven Reglement dadelyk is opgedragen*, zo zal ook wel ras in een helder daglicht worden geplaatst, *aan welke beveleu van de Nationaale Vergadering* de Uitvoerende Magt onderworpen, en waaromtrend dezelve aan haar verantwoordelyk is, en alzo den waaren zin van Art. 95 worden bepaald.

Het gezag aan de Nationaale Vergadering, in relatie tot de Uitvoerende Macht beschouwt, opgedragen, word voornamelyk breeder, omtrend onderscheiden objecten, omschreven by het 78, 83, 85 en 98. Art. van het Reglement.

By Art. 78. word aan de Nationaale Vergadering opgedragen de *beschikking* over de Land- en Zeemagt, als mede over de Bezittingen van den Staat in Oost- en West Indien.

De Uitvoerende Macht, bestaande in de onderscheiden 4 Committés, met het bestuur belast, is derhalven buiten tegenspraak verpligt, aan haare dispositien dien aangaande de nodige executie te geeven. —

Volgens Art. 83. moet de Nationaale Vergadering de hoogste zorg dragen, voor de handhaving van het algemeen Nationaal credit, het tigtig, zuinig en eerlyk gebruik der Penningen van de algemeene Nationaale Kas, ten einde dezelve dadelyk worden besteed, tot dat geene, waartoe zy door het Volk opgebragt worden.

De Uitvoerende Macht, of respective Committés zyn uit dien hoofde, ieder in den haare, verpligt om onder de zorg en toeverzigt van de Nationaale Vergadering, tot dat heilzaam oogmerk, uit al haar vermogen meede te werken; aan dezelven, des gerequireerd, de nodige opening daaromtrend te te geven, of te doen geven, en is voords, naar den inhoud van het 95 Art. deswegens, aan haar verantwoordelyk.

By het 85. Art. is de Nationaale Vergadering verpligt door de Committés te Lande en van de Marine te doen formeeren voldoende begrotingen, voor het onderhoud van de Land en Zeemagt, voor de Frontieren en Magazyren, en het geen verder in dat Articul vervat is.

De voorsz. Committés zyn buiten allen twyffel gehouden aan de Decreeten, welke zy dienaangaande van de Nationaale Vergadering ontfangen, vaardig en naar behooren te voldoen, en hierin, de onderwerping, welke zy aan de bevelen van die Vergadering volgens voorsz. 95. Art. verschuldigd zyn, met 'er daad te betoonen, en

Eindelyk, moet volgens het 98. Art. de Nationaale Vergadering zorge dragen, dat de Leden van de repective Committés, van de Generaliteits Rekenkamer en alle Nationaale Ambtenaaren hunne Posten steeds met assiduiteit waarneemen, en dezelve alzo of hiertoe tot hunnen pligt houden.

En dus met opzigt tot het getrouw waarneemen van hunne Posten moeten de Leden der respective Committés en de Nationaale Ambtenaaren, zich aan het toeverzigt van de Nationaale Vergadering onderwerpen; en hier uit kan derhalven, onzes inziens, genoegzaam worden afgeleid, hoedanig de afscheiding der Uitvoerende van de Wetgeveede Macht by Art. 95. van het Reglement bepaald, te verstaan zy, en in welke zaaken de onderscheiden Committés aan de Nationaale Vergadering onderworpen en verantwoordelyk zyn.

Wy betuigen in geen anderen zin, of meening, onze Missive van den 5 dezer aan Ulieden geschreven te hebben. — Als Gyl. nu, naar den tydraad van deze onze begrippen, in

in overweging gelieft te neemen, dat wy de directie van 's Lands Loteryen, met alle het geene daar toe behoort, uitgezonderd de aanstelling van den ontfanger en de inrigting van deszelfs instructie, beschouwen als in den kring van onze werkzaamheden begrepen, zo kan het niet vreemd schynen, dat wy het drukken der Lotery Lysten, ook als daar toe relatif hebben geconsidereerd, en zulks te meer, daar het uit de retro acta consteert, dat voortyds een ander persoon buiten 's Lands Drukker dat werk verrigt had, en wy, door dat eigen voetspoor te volgen, zouden worden in staat gesteld, om aan 's Lands Finantie toe te brengen een wezentlyk voordeel van ƒ 1000:0:0 voor elke Lotery, behalven het correcte loon, berekend tot ƒ 5. voor ieder 1000 uitgetrokken loten, welke aan den Directeur der Loterye, volgens zyne instructie, betaald moeten worden, zonder dat het ons toeschéen, dat Ulieder Decreet van den 21 Juny l. l. om redenen by onze Missive van den 5. deezer geallegueerd, daaraan konden obsteeren.

Zo ras nogthans Ulieder nader Decreet diensaangaande, ten zelve dage genomen, ter onzer kennisse is gekomen, hebben wy, in aanschouw neemende, dat het trekken van de Eerste Classe van de 87ste Generaliteits Loterye zo kort op handen was, ten einde alle confusie voor te koomen, en 's Lands belang, het welk altoos de hoogste wet moet zyn, over eene zaak, op zich zelve van geringe importantie, niet roekeloos in de waagschaal te stellen, zorge gedragen, dat daarin wierd voorzien, door zodanige maatregulen te neemen, dat de Directeur van 's Lands Loteryen geene zwarigheden zoude maken, om by provisie den Directeur der Drukkerye van Holland door het suppediteeren der geschrevenen Lotery-Lysten in staat te stellen, om te kunnen voldoen, aan zodanige bevelen, als zy door Ulieder Vergadering, tot het drukken der Lysten mogten bekomen hebben, of aan hem zouden gegeven worden. En gelyk wy verkiezelyker geoordeeld hebben, onze begrippen in dezen rondelyk open te leggen, om dezelve te ontveinzen, zo vertrouwen wy ook, dat de voorsz. Mesures Ulieder goedkeuring zullen wegdragen, en dat onze bygebragte redenen, nader ingezien en overwogen wordende, dezelve van die kragt zullen bevonden worden, dat daarop door Ulieden reguard zal worden genomen, en de voorschreven zaak, als tot onze werkzaamheden behorende, ook aan ons overgelaten, als ook, dat hier door geheellyk zullen worden weggenomen, die door ons onbedoelde impressien, welke de inhoud van onze Missive van den 5 deezer mogt hebben gemaakt.

Waarmede wy Ulieden in Godes heilige Bescherming aanbeveelen.

RAMBONNET, vt.
DONKER CURTIUS, *Secret.*

Besloten om deze Missive te stellen in handen der personeele Commissie in deze zaak benoemd.

Quenel steld voor, ook deze Missive te doen drukken: — Conform geconcludeerd.

Eene Memorie van *A. C. Cras*, *H. Willink* en *van Gelder de Neuville*, zoo voor zich als daar toe gemagtigd door onderscheiden hoofdparticipanten en geïnteresseerdens in de geoctroyeerde Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, zich bezwaarende over de Resolutie van H. H. Mog., waarby, zonder voorkennis der geinteresseerdens de gansche directie en inrigting dier Compagnie is veranderd geworden, verzoekende herstelling en redres daar van, ingevolge de oude Octroyen.

Nuhout van der Veen zegt: Ik ben zeer verwonderd een adres te hooren, van die zich noemende Participanten en Hoofd-Participanten der gewezen O. I. Comp. tot niets minder tendeerende, dan tot eene geheele vernietiging van het Committé tot de O. I. Bezittingen, en de Resolutiën waarop de heilzame werkzaamheden van dat Committé berusten. De inhoud van dit adres is direct inlopende tegen het 96. Art. van het Reglement voor deeze Vergadering, alwaar met ronde woorden gezegd word:

„ Zy (de Nationaale Vergadering) zal de Committés van „ de Marine, tot de zaken te Lande, en tot die van de *Oost-* „ en West Indische Bezittingen in derzelver werkzaamheden „ zo lang laten volharden, tot dat daaromtrent door de aan„ genomen Constitutie andere schikkingen gemaakt zullen „ zyn."

Het verzoek, by voorn. adres gedaan, is dan eene inbreuk op het voorn. Reglement, op den lastbrief, aan ons door het Volk gegeeven, en by veele zo hoog geroemd, welken lastbrief ik *ten deezen* reclameere, en het is op dit fundament, dat ik vermeen te moeten advyseeren en met recht te vorderen, dat het ingeleverd adres buiten deliberatie blyve.

Indien de Vergadering kan goedvinden het tegendeel te decreteeren, wil ik niet verantwoordelyk zyn voor de gevolgen, welke 'er te wachten zyn, indien men verzoeken admitteere, strydig tegen het voorn. Reglement — dit kan niets anders dan grote verwyderingen veroorzaken, tusschen deeze Vergadering en de Uitvoerende Macht, het moet zo wel onze werkzaamheden, als die van gezamentlyke Committés geheel vruchteloos maken, en eene deur openenen voor alle intrigues, ter ondermyning van het Nationaal gezag.

De Vos van Steenwyk zegt, ik ben het met den Burger *Nuhout van der Veen* compleet eens, dat deze Vergadering onbevoegd is, om eenige stappen te doen of decreten te nemen, strekkende tot belemmeringen van de werkzaamheden van de respective Committés; dit toch verbiedt het Reglement uitdrukkelyk: maar, daar de Requestranten zich bezwaard oordeelen by de Resolutie van Hun Hoog Mog. van 24 December 1794. zo kan het niet ongepast geöordeeld worden, dat 'er onderzocht worde in hoe verre de Hoofdparticipanten der O. I. Compagnie waarlyk gefundeerd zyn in hunne grieven, op dat, wanneer zulks by onderzoek mogt bevonden worden, dat het 'er alzo mede mogte gelegen zyn, by de aanstaande nieuwe Constitutie zodanige maatregelen kunnen worden daargesteld, dat ook het recht der Hoofdparticipanten blyve geconserveerd. Ik conformeere my dus allezins met de propositie van den President, om dit Adres te renvoyeren aan eene personeele Commissie, ten fine van consideratien en advys.

Van Beyma wil, dat die Commissie zal onderzoeken, of en in hoe verre de Vergadering zich met deze zaak kan of mag inlaaten.

Van Zonsbeek verzoekt lecture van het 96 Articul van het Reglement, zullende daar uit blyken, dat deze Vergadering zich met de zaak in questie niet vermag te immisceeren.

De President vermeent, dat onderzogt zoude kunnen worden, in hoe verre men aan het verzoek zoude kunnen voldoen.

Van Zonsbeek oordeelt, dat dit, ingevolge het Reglement niet vermag te geschieden.

Bezier zegt, dat zoo het waar was, dat de Vergadering zich in

in het geheel niet vermogt intelaten met de Committés, dat dan de gansche Commissie zoude vervallen, welke tot onderzoek der waakzaamheden der Committés benoemd is.

De President stelt voor, om deze Memorie te stellen in handen der personeele Commissie, aan wier hoofd zich de Burger *Teding van Berkhout* bevind: — conform geconcludeerd.

Blok geeft in bedenking, om eene nieuwe personeele Commissie daar toe te benoemen, vermits de Burger *Berkhout* en andere Leden van die Commissie, mogelyk Hoofdparticipanten van de O. I. Comp. zynde, geconsidereerd zouden kunnen worden, by dat verzoek te zyn geinteresseerd.

Teding van Berkhout zegt, dat hy opening zoude geven hoe veel hy by de O. I. Compagnie hadt verlooren, daar hy slegts een derde van een actie is geinteresseerd; dat het hem onderwusschen smertte, dat zommige Leden van gevoelen waren, dat de Interest van zyn beurs boven die van 's Lands belangens zoude gaan.

Blok zegt, ik heb nimmer met die remarque gebruiteerd, het geen de Burger *Berkhout* gelieft aan te voeren, en ik ben te wel overtuigd van de eerlyke en deugdzaame principes van den Burger *Berkhout*, dat hy dien conform zal handelen; dan ik ben van opinie, dat het beter was te benoemen eene Commissie uit Leden dezer Vergadering, welke geen de minste interest by de Compagnie hebben.

Een Request van *J. E. Verhelm*, Ontfanger van het Haagje, te kennen gevende, dat hy door de Municipaliteit van zyne post is ontzet, en zich dienaangaande bereids geadresseerd heeft by de Representanten van Bataafsch-Braband, echter vrugteloos; waaromme hy zich ter dezer Vergadering adresseert, verzoekende maintien in zyn post.

De President stelt voor, om dit Request te renvoyeeren aan de Representantenten van Bataafsch-Braband, om berigt.

Van der Borch zegt, neen, neen, dat niet President.

Verhees is van gevoelen, dat zulks eenvouwig moet worden gerenvoyeerd aan die van Bataaffsch Braband.

Midderigh vermeent, dat, daar dit een gelyk geval is, als het welk eenige tyd geleden door deze Vergadering gerenvoyeerd is om berigt, zulks ook plaats moet hebben in dit geval.

Hahn zegt, dat daar de zaak, waar over de Suppliant zich beklaagt, justicieel is, dezelve dus als huishoudelyk, ingevolge het Reglement, aan het Provinciaal Bestuur van Bataafsch Braband moet worden gerenvoyeerd.

Van Castrop merkt aan, dat de Requestrant in zyn Request zich beklaagt, dat de deur van Justitie voor hem toegemuurt is; dat derhalven, zoo dit zoo is, hier naar moet worden onderzogt, en dus aan die van Bataafsch Braband om berigt moet verzonden worden.

Gulje zegt, Ik kan my met het Præ Advys van den President, om namelyk dit stuk aan de Representanten van Bataafsch-Braband te renvoyeeren om berigt, niet conformeeren. — De zaak toch, hoe men die ook beschouwen moge, is zuiver huishoudelyk; zy kan derhalven niet anders dan eenvouwig derwaards worden verzonden als hier niet behoorende, even gelyk in meer dergelyke gevallen heeft plaats gehad.

Kantelaar zegt, Schoon de President in een voorgaand parallel geval met regt een' genoegzaamen grond gevonden heeft voor zyn gegeeven Præ-Advys, zoo geloof ik toch, dat de Vergadering beter gedaan zou hebben, wanneer zy ook in dat geval zich niet had gemengd; en ik moet dus over het algemeen het geävanceerde van den Representant *Gulje* appuyeeren. Ter wegneming der bedenking van den Burger *van Castrop* zy het my geoorloofd, aan te merken, dat ook dan, wanneer de Vergadering volkomen overtuigd was, dat aan den Suppliant ongelyk aangedaan, en de deur ter verkryging van regt toegesloten was, zy evenwel zich in zyne zaak niet zou vermoogen te mengen. De Nationaale Vergadering is niet daargesteld om overal te regeren, om alle ongelyk te herstellen, om alle klagten weg te nemen. Het is van het hoogste belang voor de bewaring der Nationaale Vryheid, dat de limiten tusschen de onderscheiden Geconstitueerde Magten behoorlyk bepaald blyven: 'er is ook geen twyfel aan, of de zaak voor handen behoort tot de justicieele, en dus tot die onderwerpen, waar over de beschikking aan de Provinciale bestieringen is overgelaten. Ik heb hier wel eens hooren vragen: „ werwaarts zal zich dan evenwel iemand „ vervoegen, die zich verongelykt ziet, en in zyn gewest „ geen regt verwerven kan?" Maar ik kan niet zien, dat die bedenking iets afdoet. 'Er moet in alle gevalle een hoogste ressort zyn, waar aan de magt van finale beslissing verblyven moet, boven het welke de klager zich tot geene andere Vergadering kan wenden. Dat hoogste ressort is, ten aanzien van alle byzondere onderwerpen, door de Lastbrieven der onderscheiden Geconstitueerde Magten, naauwkeurig bepaald. En, indien zelfs deze Vergadering zich eens alle klachten aantrok, die elders afgeweezen waren, kon zy dan verwachten, dat zy aan alle klagers genoegen zou geven? en bleef dan niet nog altyd de vraag over, waar heen zy zich dan zouden wenden, die ook hier niet naar hun genoegen geholpen worden?

Jordens appuyeert het door den President gepræädvyseerde. De President herhaalt zyn voorstel.

Teding van Berkhout is van gevoelen, dat, zoo de Requestrant zich bereids by die van Bataafsch Braband heeft geadresseerd, en wel vrugteloos, het dan weinig zal baaten, dat andermaal hier op berigt worde gerequireerd.

Lockhorst zegt: gelyk meermale, moet ik ook nu my verwonderen, dat men in deze Vergadering met het woord Domesticq zo, ik weet niet hoe ik het anders zal uitdrukken, zo koest, naarmate men domesticq voor- of nadelig beschouwt, slaat men 'er mede op aan den paal, of aan het beschot — ik heb meermale en nog niet lang geleden myne gedagte over dit gene, het welk ik wel eens domesticq hoorde noemen, verklaart: ik blyve my daarin ten volle gelyk, en overeenkomstig het Reglement handelende, gelyk een Representant staat te doen, begeere ik dat men de klagten van elk individu hore, ten einde dat men onderzoeke, of zy met rede klagen dan niet; en daar ik hier toe geene betere weg kenne dan de beklaagde, welke, hy zy wie hy zy, in zo verre party van den klagende word, zelve te doen berigten — insteere ik ten sterkste, dat het praeadvys van den President worde geadopteert, en de zaak van den Burger *Verhel* worde gezonden, aan de Hoogst Geconstitueerde magt van Bataafsch-Braband, en daarop te berigten. — Dan toch eerst zal het kunnen blyken, of wy ons met deze zaak kunnen meléren — en het geen de Burger Castrop naar myn inzien zo wel heeft geavanceert, zal als dan kunnen beoordeelt worden.

De President herhaalt nogmaals zyn voorstel: — en wordt conform gedecreteerd.

Eene Commissie uit het Committé te Lande ver-

verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Scheltinga*, rapport:

1. Declinatoir, op het Request van *W. Coopman*, te Utrecht, om betaling van gedane leverantien in den jaare 1787, (*zie decreet van 19 Juny*): — conform gedecreteerd.

2. Favorabel, op het Request van *C. B. Sneek*, om pensioen als Luitenant Colonel, daar de Suppliant een dier slagtoffers is, welken door den vorigen Capitein Generaal in de bevordering altoos is voorbygegaan, (*zie decreet van 29 Juny*,): — conform gedecreteerd.

3. Favorabel, op het Request van *Nanning van Foreest*, tot Petten, om pensioen als Colonel, in plaats van Ritmeester, (*zie decreet van den 15 Augustus*,) daar de Suppliant dezen rang toekomt: —— conform gedecreteerd.

4. Favorabel, op het Request van *N. Tekenburg*, verzoekende voor haar Vader continuatie van zyn pensioen, (*zie decreet van den 31 Augustus*,) daar de Vader der Suppliante door zyne hooge jaaren belet is, in persoon de verklaaring afteleggen: — conform gedecreteerd.

5. Op het Request van *J. Bouwin*, om betaling eener pretensie, ten lasten die van Sluis in Vlaanderen, (*zie decreet van den 31 Augustus*,) dit te renvoyeeren aan het Committé te Lande, om dezelve na examinatie te voldoen: — conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op het Request van *J. B. C Metz*, tot betaling van agterstallige gagie: —— conform gedecreteerd.

7. Favorabel, op het Request van *F. de Pineda*, om pensioen, (*zie decreet van den 1 September*.)

Bezier stelt voor, dit Request te houden in advys, tot dat de Commissie omtrent de pensioenen nader rapport zal hebben uitgebragt: — conform geconcludeerd.

8. Favorabel, op het Request van *S. Molinus*, om de gewoone gratificatie, de Bataven toegelegd, te genieten, (*zie decreet van den 6 September*,): — conform geconcludeerd.

9. Favorabel, op het Request van *G. B. de Landrieux*, om betaling van agterstallig pensioen, (*zie decreet van den 9 September*,) — conform geconcludeerd.

10. Favorabel, op het Request van *G. Costrop*, cum suis, om de gewoone gratificatie, de Bataven toegekend, te genieten, (*zie decreet van den 12 September*,): — conform gedecreteerd.

11. Favorabel, op het Request van *J. B. van Panhuis*, oud 96 jaren, om te worden gepensioneerd: — conform gedecreteerd.

De Sitter rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen, by Decreet van 9 July, gesteld was het Rapport van het Committé te Lande, op de Missives van den Minister Plenipotentiaris by de Zwitzersche Cantons, *de Wit*, ten einde het de Zwitzersche gepensioneerde Militairen mogt vry staan, hun pensioen in hun Vaderland te verteeren; dat zy, het zelve rapport geëxamineerd hebbende, wel is waar, met de gronden in het zelve vervat instemmen, en dus mede zoude advyseeren, om aan de gepensioneerde Zwitzersche Militairen hun verzoek toe te staan; echter in aanmerking neemende, dat de wyze van leven en duurte der levensmiddelen, in deze Republiek, oneindig veel verschilde met die in Zwitzerland, van gevoelen zoude zyn, dat de renumeratie, by dat rapport bepaald, zich verder zoude behooren uit te strekken, zoo dat een Luitenant Colonel, welke hier een pensioen van ƒ 2400 genoot, in dat geval op ƒ 1200 gesteld werd, en zoo naar rato den rang, welke zy bekleeden: — en word conform besloten.

Nog rapporteert dezelve Commissie:

Op twee in hunne handen gestelde Requesten van Duitsche Militairen, strekkende tot verzoek om de pensioenen in Zwitzerland te mogen verteeren; dat zy thans naar het arresteeren van het zoo even uitgebragt Rapport van gevoelen zoude zyn, dat deze Requesten behoorden gerenvoyeerd te worden aan het Committé te Lande, omme, overeenkomstig het zoo even genomen Decreet, daar op te disponeeren: —— conform besloten.

Rapporterende al wyders:

Op het Request van *J. C. Torman*, Capitein in het Zwitzersche Regiment van *May*, om afkoop van zyn pensioen, en betaling van agterstallige: op het eerste point declinatoir, uit hoofde der gevolgen, welke dit naar zich zoude slepen, en op het tweede, zulks te renvoyeeren aan het Committé te Lande: — en wordt conform gedecreteerd.

Bosveld rapporteert:

In naam der personeele Commissie, in wier handen gesteld is de Missive van het Committé te Lande, houdende bedenkingen zoo over het geven der Honneurs als Militaire assistentie aan Commissien, uit deze Vergadering, wanneer dezelve slegts met het Distinctief Teken zullen zyn voorzien: dat zy, dezelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zyn, dat deze Vergadering behoort te persisteeren by haar Decreet van 9 Augustus; echter met deze ampliatie, dat de Commissien, wanneer dezelve *ad aliquam causam* gedepecheerd worden, buiten en behalven hun distinctief Teken, ook zullen behooren voorzien te zyn, zoo van een Extract uit de Decreeten, als van een speciaal credentiaal door den tydelyke President der Vergadering onderteekend, en dat van dit besluit aan het Committé zoude worden kennis gegeven.

Van Lange vermeent, dat de Mesure onnodig is.

Verster zegt, dat, zoo volgens het Rapport de Commissien met credentiaalen moeten voorzien zyn, het dan zeer bezwaarend zoude zyn voor de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie, welke dikwerf zeer schielyk Commissien moest decerneeren.

Hahn zegt, dat hy geene reden weet, waarom men telkens het Committé te Lande zoude moeten verwittigen wanneer er Commissien gedecerneerd worden.

Bosveld zegt, dat dit de intentie van de rapporteurs geenfins geweest is, maar wel om dat Committé van het te neemen Decreet kennis te geven.

Nuhout van der Veen zegt: Ik zag gaarn, Burgers Representanten! dat de woorden *ad aliquam causam* wierden veranderd in goed Hollandsch *tot zeker einde, of oogmerk*, en dat men in het algemeen zich zo veel mogelyk onthield van zulke taalen, die het Volk niet verstaat, en ons niet tot eer strekken, en waar meede men in de besluiten en alle verdere stukken in deze Vergadering zo mildelyk speeld.

Van Langen zegt, dat hy nogmaals zyn voorig gezegde herhaalt, daar hy van gevoelen is, dat het zeer gehasardeerd zoude zyn, wanneer iemand, die niet in Commissie was, zich met het distinctief teken voorzag en de honneurs deed geven.

Worther zegt, daarentegen, van oordeel te zyn, dat wel ligt eens een Intriguant of Spion van dat middel zoude kunnen gebruik maaken, om de Frontieren te bespieden, of zich op de Vloot te begeven; dat derhalven eene bepaling noodzakelyk is.

De Beveren zegt, te moet appuyeeren de zwarigheid door den Burger *Verster* aangevoerd; doch dat hy om dezelve voor te koomen moet voorstaan, dat de tydelyke President zal worden geauthoriseerd, om die Credentialen af te geven.

De President stelt voor, om het Rapport met het bygevoegde door den Burger *de Beveren* te concludeeren: — en wordt conform gedecreteerd.

Jordens rapporteert:

In naam der personeele Commissie, in wier handen gesteld is de Missive van de Municipaliteit van de Willemstad, inhoudende bezwaaren nopens het doen van Rekening en Verantwoording van den Ontfanger *Sprangers* — dat de Commissie dezelve geëxamineerd hebbende, als ook eene Missive van voorn. *Sprangers*, mede in haare handen gesteld, van gevoelen zou zyn, dat, alvoorens in deeze zaak finaal konde worden geconcludeerd, men eerst op dezelve berigt van den Ontfanger moest inneemen, en dus advyseert, om die Missive in handen van *Sprangers* te stellen, om berigt.

Van Beyma zegt, dat hy het strydig met de orde vondt, dat eene Missive van een Geconstitueerde Magt gesteld zal worden in handen van een particulier, om daar op te berigten.

Jordens vermeent, dat het het zelfde is of deeze Missive directelyk aan den Ontvanger om berigt wordt gezonden, dan wel of zulks door het Committé te Lande geschiedt.

Van Beyma zegt daar en tegen, dat het onbetamelyk is, dat zulks direct geschiedt; en wil, dat het Committé zal worden gelast, om informatien in te winnen, en daar van Rapport te doen.

Aufmorth stelt voor, dat de personeele Commissie, in deeze zaak benoemd, geauthoriseerd zal worden om 'er informatien op in te winnen: — en wordt conform dit voorgestelde geconcludeerd.

Waarna de Vergadering, overgegaan zynde tot het benoemen van een eerste en tweede Expedieerende Commis, daar toe benoemd, tot de eerste namelyk met 54 stemmen *J. A. Tinne*, en tot de tweede met 92 stemmen *J. Washingthon*.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

ZITTING *van Vrydag den* 16 *September* 1796.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Een quartier voor twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De Burgers *J. A. Tinne* en *J. Washingthon*, aangesteld tot expedieerende Commisen, verscheinen ter Vergadering, en leggen in die qualiteit den Eed af, als ook de gewoone Verklaaring, en ondertekenen dezelve.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen:

Eene Missive der Representanten van Bataafsch Braband, berigten inzendende op de klagten van het Committé der Marine, wegens gepleegde vexatien aan de Commisen van dat Committé.

De President stelt voor, deze Missive te stellen in handen van het Committé der Marine, tot hun narigt.

Guljé zegt: ik kan de Vergadering nog informeeren, dat ik laatst, op myne reize door Bataafsch-Braband, gelegenheid gehad heb, met luiden te spreeken, die by het geval te *Aarle Rixtel* tegenwoordig zyn geweest.

Deeze hebben my verzekerd, dat zy den *Drossard* van *Helmont* aan den Aanklagers niets hebben hooren zeggen, dat naar stremming in zyne functie als Commis eenigermaaten zweemde, maar wel, dat het afneemen van geld van luiden, zonder de Paspoorten te teekenen, aan hem *Drossard* ongepermitteerd voorkwam: en verder, dat zy niets gezien, noch gehoord hebben, dat eenigen schyn naar oploop had. Waar van den Aanklager met zoo veel ophef spreekt.

Ook meen ik wel geinformeerd te zyn, dat den Commis *Walkart* te *Helmont*, wiens post het is, op die *Markt* Paspoorten te schryven, niet weet, dat aan hem eenige hindernis of stremming daarin op dien dag door voorsz. *Drossard* is toegebragt. —

Evenwel heeft de Aanklager de onbeschaamdheid, voorsz. *Walkart*, denkelyk om zyne klagten meerder schyn van waarheid by te zetten, voor te dragen, als daar in mede gemel leerd te zyn.

Uit den zamenhang van alles, Burgers Representanten! koomt het my voor, dat voorsz. *Drost* geen verhindering of stremming aan de uitvoering van 's Lands Wetten, maar wel aan de ongepermitteerde schraapzugt van den Aanklager, heeft toegebragt. En ik besluit derhalven, dat deeze Vergadering aan het Committé der Marine behoorde kennis te geeven, dat zy uit de ingekomen berichten in deeze, geen reden van beschuldiging tegen *Pieter van Brussel* Drossard te *Helmont* vind, maar wel tegen deszelfs Aanklager den Commis *Wickel* te *Erp*, en verder voorsz. Committé aanteschryven gemelde Commis zoodanig te corrigeeren, als het zelve naar wetten zal oordeelen te behooren.

En word conform het voorstel van den President geconcludeerd.

Een

Eene Misfive van de Municipaliteit van den Fynaart, opgevende hunne gehoudene handelwys, als ook de redenen en motiven van dien, steunende dit alles op eene gemaakte conventie met *Maurits van Nassau*, door zyne successeuren bekragtigd; betuigende bereid te zyn, aan de Commisfie van Superintendentie nader opening te geeven: — in handen der perfoneele Commisfie, in die zaak benoemd.

Een Request van 65 Ingezetenen van Zoetermeer en Zegwaart, verzoekende het volle genot te mogen gemeten van het decreet van 5 Augustus, met opzigt tot de Kerkelyke Octroyen, zich beklagende over de Resolutie van Holland dienaangaande: — gesteld in handen der perfoneele Commisfie, by decreet van 5 Augustus benoemd.

Een Request van *E. Geers*, verzoekende fchadeloosftelling voor rampen en fchaden, door het afbranden van zyn Huis in den jaare 1792, by het beleg van de *Willemstad* geleden, ter bekooming van welke hy zich reeds by den Domainraad had geadresfeerd: ——— in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *M. Sigtermans*, aangefteld tot Ontfanger der Convoyen en Licenten te Groningen, verzoekende als niet aangefteld te worden aangemerkt: — geaccordeerd, met kennisgeving aan de Marine, ten einde eene nieuwe Nominatie te formeeren.

Een Request van *Nicolaas van der Horst*, uitgeweken en terug gekeerde Bataaf, verzoekende om betaling van het reftant zyner gratificatie; wyl hy flegts *f* 66-: had ontfangen, of anderzins Paspoort en Reisgeld, om weder naar Frankryk te retourneeren: —— aan het Committé te Lande, om fpoedig advys.

Eene Declaratie van de Burgers *Bosch* en *Valckender*: — aan het Committé te Lande en de Generaliteits Rekenkamer.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Prefident draagt, namens de Commisfie tot de Ambten, voor de volgende Nominatie.

Als tot Kamerbewaarder en Kastelein van het Nationaal Hotel: *H. H. Fanke*, *J. Bisfchop* en *N. van der Wal*.

Tot eerfte Kamerbewaarder en Bouteseux *Lotze*, *A. Boon* en *P. C. ten Haaf*.

Tot tweede Kamerbewaarder *P. Rhule*, *L. Kramer* en *J. van Oord*;

Tot 3de Kamerbewaarder *D. van Oostendorp*, en *H. Braun*.

Gerefolveerd om de electie daar van op Dingsdag aanftaande te doen.

Verfler zegt, dat het hem verwondert, dat, daar ze derd de byeenkomst dezer Vergadering alle de Kamerbewaarders hunne posten wel hebben waargenomen, hy op deze Nominatie de Kamerbewaarder *Cunta* niet vermeld vindt.

De Prefident zegt, dat, daar de Commisfie niet publicq bekend is, hy hier op thans aan dezelve geen elucidatie kan afvragen; doch zoo de Burger *Verfler* zulks begeerde te weeten, dat dit dan fchriftelyk zoude behooren te gefchieden: — conform gedecreteerd.

Vonk fteld voor, om de Nominatie te doen motiveeren.

Kamp zegt, dat 'er eene dusdanige Lyst op het Bureau zal voorleggen.

[Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.]

Beknopt Extract van de Gecontinueerde Zitting van Vrydag avond den 16 September 1796.

Naa dat de Vergadering zich ten 6 uur in Committé generaal had geformeerd, werd de gecontinueerde Zitting circa 8 uuren geopend.

De Prefident doet, namens de Commisfie van Buitenlandfche zaken, eene voordragt, ftrekkende, om het listige en verderfelyke, het geen er in de Proclamatie van Engeland in dato 3 September, lag opgefloten, aan den dag te leggen; tevens berigtende, dat de Commisfie van Buitenlandfche zaken, hier op bedagt, eene Proclamatie aan het Bataafsche Volk had vervaardigd, welke daarop door den Burger *Hahn* werd voorgelezen en goedgekeurd, zynde van den volgenden inhoud:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

P R O C L A M A T I E.

De Nationaale Vergadering, reprefenteerende het Volk van Nederland, den Nederlanderen *Heil en Broederfchap!*

Het Britfche Ministerie heeft op den 3 dezer maand eene Koninglyke Proclamatie doen emaneeren, *waarby de vrye vaart van Groot Brittanje op Nederland wordt toegeftaan, zoo wel als de uitvoer van alle Koopmanfchappen, uitgezonderd Krygs- en Scheepsbehoeften; mids onder neutraale Vlag.* Frankryk echter is uitgefloten.

Deze is eene list, die het Volk van Nederland kent en waardeert; een lokaas, dat het zelve versmaadt.

Hebben wy niet voor de oogen van geheel Europa, by ons' Manifest van den 2 Mey dezes jaars, de verraderlyke trekken ons gedrags van datzelfde Ministerie geschetst? hebben wy daarin niet ten duidelykften getoond, hoe dat Ministerie zyne kwade trouw heeft bektoond, toen het, by de vlugt van den laatften Stadhouder, meer dan honderd rykgeladen, en verfcheiden Oorlogfchepen in beslag nam; toen het, doof voor allen vertoog, zich dien roof heeft durven toeëigenen; toen het door valfche berichten, nog in zee zynde Schepen, in de Engelfche Havens gelokt; toen het zyne toegezegde befcherming, onder het fchenden van het recht der Volken, en het in den wind flaan der plegtigfte Verbonden, in een prysverklaring der Nederlandfche Schepen heeft opgelost; toen het zich, op de verraderlykste wyze, van onze Colonien heeft zoeken meester te maaken; toen het zich in veele onzer aangelegendfte Bezittingen werkelyk gevestigd heeft; toen het aan ontaarte Uitgewekenen, die Oranje meer beminden dan het Vaderland, geld verfchafte, en dezelve geftadig aanhitfte, om den Standaart der Vryheid, in hun Vaderland te gaan omverrukken, en hetzelve te vuur en te zwaard te verwoesten.

Met één woord, is het Britfche Ministerie niet de gezworen Vyand van Nederlands Welvaren, en is het niet woedende, dat de Republiek nog bestaat?

Laat

Laat hetzelve zich verlustigen in zyne listige berekening der gevolgen van dezen maatregel! Laat het zich verbeelden, dat dit lokfel der winzucht, of de opgedrongde bron van zyn geldvermogen kan openen, of wanneer Nederland het mogt versmaaden twist zaayen, de partyschappen ontbranden, en de gemoederen van het wettig Bestuur vervreemden! maar uwe Vertegenwoordigers, ô Volk van Nederland! zyn en blyven des niet te min aan hunne bestemming getrouw; zy zullen den weg niet inslaan, die aan den Vyand der Natie den wezentlykften dienst zou doen, die het wys en groot ontwerp van haren magtigen Bondgenoot zou belemmeren, en den gewenschten vrede vertragen.

Het Engelsch Volk staat te ontwaaken, en het Ministerie tot het aannemen van eenen billyken en spoedigen Vrede te dwingen. Alles, wat den verschrikkelykften Oorlog, waarvan de geschiedenis gewaagt, kan rekken, zorgvuldig te vermyden, is onze heiligste pligt, en geene middelen te spaaren, die het oogenblik van Vrede kunnen verhaasten, welke met het belang van Nederland, van zynen trouwen Bondgenoot, van het Britsche Volk zelve, en van de geheele Menschheid overeenkomt, is onze ernstigste bedoeling.

Het kortstondig voordeel van sommigen kan derhalven niet opwegen, tegen het algemeen Welzyn: en dit hebt gy gewild, Medeburgers! dat ons hoofddoel zyn zou.

Wy weten, dat het Britsch Ministerie op dit oogenblik gebrek aan geld en aan zynen omloop heeft. Het heeft millioenen schats en stroomen bloeds gespild, maar de tegenwoordige maatregel bewyst zyne verlegenheid.

De roemryke Overwinningen der vrye Franschen hebben den Engelschen veele Havens gesloten, en zullen 'er hun nog meer sluiten. — Engeland, daarentegen, is opgevuld met zyne Manufactuuren, met geroofde Koopwaren, en vooral met die, welke onze ryke Oost Indische Bodems hebben opgeleverd. — Het Britsch Ministerie moet, daarenboven, op dit oogenblik zyne gewoone Contracten in de Oost Zee aangaan, ter instandhouding van zyn Zeeweezen, en ter voldoening aan zyne andere behoeften; en zonder Nederlandsche Kooplieden te betrekken, schynt het, dat het daarin min gelukkig zoude slaagen. — Bataafsche Trouw en Roem! voelt uwe waarde!

Welk Nederlandsch hart is dan niet vervuld met verontwaardiging, by de overweging, dat de Vyand van ons Vaderland, de eigen goederen ons te koop zal komen aanbieden, welke hy ons op eene zoo schandelyke wyze geroofd heeft? en mogen wy nog een oogenblik aarselen, om ons die winstderving te getroosten, en het groote oogmerk van dien Vyand te verydelen? Burgers! dit is geen ander, dan het verwisselen in geld der Britsche tallooze Koopwaren; het vermogen om over die Koopenningen, ten nutte van zich zelven, te beschikken; het rechtvaardig gemor van het Engelsch Volk te doen ophouden, het Oorlog te rekken, en vooral de verontwaardiging der Fransche Republick optewekken, welker Havens de Koninglyke Proclamatie van de vrye vaart uitsluit.

Het is dan uit kracht van alle deze redenen, dat Wy goedgevonden hebben, het volgende te statueeren, gelyk wy statueeren mits dezen:

Art. 1. Geene Britsche Manufactuuren hoegenaamd, geene Britsche Koopwaren, in 't algemeen, alsmede in 't byzonder geene Goederen, van welken aart dezelve ook zouden mogen wezen, welke uit den verkoop spruiten der Goederen, geladen in de Oost-Indische Nederlandsche Schepen, in Groot Brittannien aangehouden of opgebragt, zullen in Nederland mogen ingevoerd, op welke wyze en onder welk voorwendsel het dan ook zyn moge, het zy dat de voorschreven goederen rechtstreeks uit Groot-Brittannien, het zy door eenen omweg, komen.

2. By invoering van alle zoodanige Goederen, zullen dezelve daadelyk, ten profyte van het Volk van Nederland, worden geconfisqueerd, en in behoorlyke Pakhuizen opgeslagen; omme aldaar te blyven berusten, en niet te worden verkogt, tot dat 'er van wege den Volke van Nederland nader over zal zyn gedisponeerd.

3. Zoodanige Personen, welke direct of indirect mogten hebben deel gehad aan zoodanigen invoer, of welke denzelven mogten hebben begunstigd, of aan wier consignatie, met derzelver voorkennis, zoodanige Goederen zyn afgeladen en vervoerd, zyn, boven en behalven de confiscatie van de Goederen, daarvoor niet alleen verantwoordelyk; maar tegen dezelve, wanneer het blykt, dat zy na de Proclamatie dezes daar van kennis gehad, en zulks niet binnen den tyd van vier en twintig uuren aan het Comptoir der Convoyen en Licenten, of aan het plaatselyk Bestuur zullen hebben opgegeven, zal voor hunnen plaatslyken Rechter geprocedeerd worden, als met den vyand geheuld hebbende, tot bederf van het Vaderland.

4. Op dezelve pœne wordt, by deze, ook aan de Ingezetenen dezer Republick verboden eenige Wissels, uit Groot-Brittannien getrokken, te accepteeren of te betalen.

5. De nauwkeurige uitvoering van dit ons ernstig besluit wordt opgedragen aan ons Committé tot de Zaken van de Marine, met byzonderen last, geene middelen onbeproefd te laten, ten einde tegen zoodanigen invoer te waaken, en met authorisatie om op de nodige Plaatsen, het zy dan in Steden, het zy ten platten Lande, zoodanige buitengewoone Toezienders, Cherchers of Commisen aantestellen, als zy, ter bereiking van ons oogmerk, zullen nodig oordeelen.

6. Het Committé tot de Zaken van de Marine wordt gequalificeerd, om in cas van aanhaling der by Art. 1. verboden Goederen, op zyne verantwoordelykheid de plano, de confiscatie te bevelen, en het opslaan in de nodige Pakhuizen, by Art. 2. vermeld, te bewerkstelligen: wordende midsdien gederogeerd ten dezen aanzien, aan de gewoone form van procederen, nopens de fraudes van den ophef over de middelen te water, of van alle Contraventien der Placaten, daarop geëmaneerd, en welke, voor zoo veel hun aangaat, die zich als verweerders in cas subject zouden willen stellen, buiten effect zullen blyven.

7. Deze Proclamatie zal alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, waar men zulks gewoon is; ontbiedende en verzoekende Wy de Hoogst Geconstitueerde Magten in de Gewesten, de nodige orders te stellen, dat aan dit ons oogmerk behoorlyk worde voldaan; en byzonderlyk om aan alle Municipaliteiten in elk Gewest te gelasten, dat zy alle hulp verleenen aan het Committé tot de Zaken van de Marine, en hetzelve tegen alle oppositie maintineeren in het waarnemen der plichten, aan het Committé by deze onze Proclamatie opgelegd.

8. Deze Proclamatie zal gezonden worden aan de Committés tot de zaken van de Marine en van den Oost-Indischen Handel, tot informatie en narigt.

Gevers daar na een voorstel gedaan hebbende, houdende in substantie, of een Plaatsvervanger tot President elegibel was, gaf dit stof tot onderscheidene discussien: dan word zulks begrepen geen point van deliberatie te kunnen uitmaken en het Decreet, omtrend de aanstelling van den Burger *Kantelaar*, gemaintineerd.

Waar naar de Vergadering ten half elf uuren geadjourneerd word tot Maandag morgen.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 189. *Dingsdag den 20 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG der Zitting van Vrydag den 16 September 1796.

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Vervolgens verschynt eene Commissie uit het Committé der Marine ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *de Kempenaar*, rapport:

1. Favorabel, op het Request van *G. A. Wessing*, tot uitvoer van Negerhouwers naar Cadix (*zie Decreet van 5 September*): — conform gedecreteerd.

2. Favorabel, op de Requesten van *C. H. Labes*, *Dupper* en *Schluiter*, *Tuning* en *van Beem*, en *S. en P. de Clercq*, alle tot uitvoer van Specie ter betaling van Granen (*zie Decreet van 6 en 8 September*): —— conform geconcludeerd.

3 Op het Request van *Sidy Mustapha Brem Bram*, *Rey* van Algiers, tot vervoer van Lakenen (*zie Decreet van 5 September*) zegt het Committé van gevoelen te zyn, dat, naar alle waarschynelykheid, de intentie van den Requestrant, by het presenteeren van dit Request, geweest is, om een vry paspoort ter uitvoering dier Lakenen te bekomen, dit den Suppliant te accordeeren.

Verster zegt, dat het hem voorkomt bezwaarlyk te zyn een Decreet te neemen, op iemands intentie, dat by 'er dus voor is, dat, zo de vrye uitvoer begeerd wordt, de suppliant zich nader dient te adresseeren, om zyne intentie te kennen te geeven.

Bezier vermeent daar en tegen, dat het Rapport overeenkomstig het inzigt van den Requestrant is, en, daar men alle kleinigheden vermyden moet, waar in die lieden zomtyds stoffe tot misnoegen, zoo ruineus in zyne gevolgen voor de Commercie, zouden kunnen vinden, zoo zoude hy 'er vóór zyn, om Conform de voordragt van het Committé te concludeeren.

Eenige Leden ondersteunen dit.

Kantelaar zegt: ik vind te meer reden, om my met het advys van het Committé tot de zaken van de Marine te conformeren, om dat ik my uit het Request, dat hier voor eenigen tyd voorgeleezen is, herinner, dat *Brentano en Comp.* na vergeefsche pogingen aangewend te hebben, om de bewuste Lakens hier te Lande te krygen, dezelven van buiten hebben moeten ontbieden. Het Committé heeft dus buiten twyfel den geest van het verzoek wel begrepen, welke geen andere kon zyn, als verzoek om vryheid van transito invoer.

En wordt conform geconcludeerd.

5 Favorabel, op het Request van *Fontyn en Tetterode*, tot uitvoer van Touwerk (*Zie Decreet van 8. September*): — conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op het Request van *Colis en Kuyper*, tot uitvoer van Yzer (*Zie Decreet van 9 September*): — conform geconcludeerd zonder resumtie.

7. Favorabel, op het Request van *D. de Ruyter*, verzoekende verhoging van Pensioen. (*Zie Decreet van 16 July*): — conform geconcludeerd.

Crommelin rapporteert:

Namens de personele Commissie, in wier handen gesteld is geworden het Request van *R. van Rooyen*; dat de Commissie het zelve geëxamineerd, als ook dien aangaande met het Committé te Lande geconfereerd hebbende, bevonden heeft dat, volgens hunne ingewonnen informatien, de toedragt der zaaken geheel anders is, als wel de Suppliant in zyn Request opgeeft; waarom zy dan ook voorstelt, om het zelve te renvoyeeren aan het Committé te Lande: — conform gedecreteerd.

Van Lennep Rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen, by Decreet van 14 Augustus, gesteld is het voorstel van den Burger *van Hoorn*, nopens den uitvoer van het gemunt en ongemunt Goud en Zilver: Zynde de Commissie van gevoelen, dat de uitvoer onder zekere bepalingen zoude kunnen worden toegestaan. ——

En wordt gedecreteerd, het zelve te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen, tegens heden over agt dagen.

De Vergadering hier op overgegaan zynde tot de

de benoeming van een Voorzitter voor de volgende 14 dagen, ingevolge het Reglement, bleek het, by het opneemen der ftemmen, dat van de 94 prefente Leden, 51 hunne ftemmen uitgebragt hadden op den Burger *Jacobus Kantelaar.*

De Prefident zegt daarop, dat het derhalven blykt, dat de Burger *J. Kantelaar* voor de volgende 14 dagen tot Prefident is benoemd.

Van Beyma zegt, ik zoude de Vergadering feliciteeren, indien zy den Burger *Kantelaar* tot haaren Prefident *wettig* kon hebben.

Maar, Burgers Reprefentanten! de keuze door veele Leden op denzelven gevallen, is in myn oog *onwettig*, en kan geen effect forteeren.

De Burger *Kantelaar* is Plaatsvervanger, en zyne Sesfie duurt flegts tot dat het ontwerp van Conftitutie word ingebragt. Dit kan binnen weinige daagen gefchieden en dan vervalt zyne qualiteit.

Dit is eene reeden, byzonder op dit tydftip toepasfelyk, maar 'er beftaan meer algemeene. In het 104 Art. van het Reglement voor deeze Vergadering worden de Gecommitteerden tot het ontwerp van Conftitutie expres geroepen, over pointen van de hoogfte aangeleegenheid, en dus worden de Plaatsvervangers, en onder deeze de Burger *Kantelaar*, ook van die deliberatien geweerd. Nu komt het my voor, dat deeze Vergadering geenen Prefident kan hebben, dan die tot *alle* deliberatien geregtigd, en voor *alle* Conclufien verantwoordelyk is aan de Natie. Dit is de Burger *Kantelaar* niet, en hy kan dus geen wettig Prefident zyn.

Van Castrop zegt, dat hy zich zeer verwondert, dat de Burger Reprefentant *van Beyma* op het zelfde oogenblik, waarop hy den Reprefentant *Kantelaar* ten hoogften verheft, zyne verdienften en bekwaamheid erkent en loueert, en declareert, de Vergadering geluk te moeten wenfchen met zoodanigen Prefident, de Vergadering van dit geluk tracht te berooven, en wel op deze *twee* gronden; *vooreerst*, dat men op het oogenblik, waarop men het Plan der Conftitutie ter tafel verwacht, hem Prefident maakt, daar hy, als zynde flechts Plaatsvervanger van eene in de Commisfie der Conftitutie zittende Reprefentant, de Vergadering als dan zal moeten ruimen: en *ten tweeden*, daar hy, volgens art. 104, by de esfentieelfte poincten niet mag tegenwoordig zyn.

Ten opzichte van het *eerfte* argument, meent hy te moeten aanmerken, dat 'er niet het minfte bewys is, dat het Plan van Conftitutie *binnen de eerstvolgende veertien dagen* ter tafel zal komen, en dat dit argument zo goed is, als of men de Patriarchen *in den tyd der belofte* wilde vergasten op die vruchten, die eerst ryp zouden zyn of worden *in den tyd der vervulling.* — En hy meent dus te mogen zeggen: *dan tyd, dan raad; dat argument komt nog niet te pas.* En ten opzichte van *het tweede* argument, remarqueerde hy 1°. dat de exceptie van art. 104 zich bepaalende tot die speciale poincten, waar onder niet behoort het bekleeden van het Prefidium, juist toont, dat de Burger *Kantelaar* Prefident mag wezen; en dat de exceptie de regel bevestigt in alle gevallen, die niet geëxcipieerd zyn.

2°. Om dat in allen gevallen het eenige gevolg daar van zou zyn, dat hy niet mede *delibereeren* of *ftemmen* mocht, maar niets belet hem, ook in die gevallen *de ftemmen van anderen* optenemen, en *dien conform* de conclufie optemaken; en

3°. Het Reglement van orde voor deze Vergadering heeft daar in voorzien Hoofdftuk 2. articul 29.; want daar by wordt bepaald, dat by noodzaaklyke afwezigheid van den Prefident (gefteld al eens, dat hy over die poincten niet mogte *prefideeren*,) de laatfte afgegaane Prefident zo lang zyn plaats bekleeden zal. — Ergo komen geen van beiden die argumenten te pas, en de Vergadering, den Borger *Kantelaar* by eene groote meerderheid Prefident hebbende gekoren, heeft het point gedecideerd.

Asnink zegt, dat hy deze aanftelling houd voor onwettig nul en van onwaarde, daar dezelve ten eenemaal ftryd met het Reglement door de Leden bezwooren, en het welk men zoo vaak als het eenig rig fnoer dezer Vergadering heeft doen voorkomen, daar in het zelve duidelyk gezegt was, dat geen Plaatsvervanger, dan wanneer 'er over Vreede, Oorlog, Alliantie of gemeene belastingen zoude worden geraadpleegd zyne ftemm: zoude mogen uitbrengen; vermogt dit nu geen plaats te hebben, hoe konde hy dan als Prefident fungeeren; hy fustineerde dus dat den benoemde Burger ten eenemaal tot den post van Prefident onbevoegd was.

Van Beyma zegt, tot het Prefidie word als radicaal vereisch . Reprefentant te weezen.

Dit is geen Plaatsvervanger, zoo ras de benoemde Reprefentant tegenwoordig is; *want hy vervangt de plaats van eenen afweezigen.*

Daar nu in het 104 Art. van het Reglement voor deeze Vergadering de benoemde Reprefentanten (thands tot het ontwerpen der Conftitutie afgezonderd) AANWEZZIN moeten zyn, zoo kunnen hunne *Plaatsvervangers* geen deel neemen in de deliberatien. En ik verftaa niet hoe 'er een Prefident kan zyn, die geen deel *kan* of *mag* hebben in de deliberatien. Ik concludeer dus, dat geen Plaatsvervanger admisfibel is tot den post van Prefident.

Ik meene hiermede genoeg gezegd te hebben, om den Burger *van Castrop* te refuteeren, en de Vergadering omtrent myne gevoelens in deezen te eluccideeren.

Jordens zegt, dat, daar het Reglement hier op zwygt, 'er geen uitzondering kan plaats hebben, maar de verkiezing effect moet forteeren.

Teding van Berkhout zegt, dat hy, het Reglement geraadpleegd hebbende, uit het zelve geen enkel gevolg kan afleiden, waar uit blykt, dat de verkiezing niet vallabel zyn zoude.

Ten Bergen fustineert, dat, daar de verkiezing, op den Burger *Kantelaar* door 51 ftemmen, en dus door de meerderheid der Vergadering was uitgebragt, die meerderheid hier door de verkiezing had gefanctioneerd, daar het aan allen bewust was, dat die Burger Plaatsvervanger was, en des niettegenftaande hunne ftem op hem hadden uitgebragt: dat het dus hunne wil was geweest, welke als een wettig Decreet moest worden geeerbiedigd.

Onderfcheiden Leden vragen te gelyk het woord.

'Er ontftaat eenige verwarring in de Vergadering.

De Prefident zegt, dat hy in deze zaak, naa het opmaaken van het *fcrutin*, niet anders doen kan, dan den Burger *Jacobus Kantelaar* te proclameeren, als wel en wettig verkooren Prefident, en bevestigt dezen voordragt met den Prefidiaalen Hamerflag.

Hier tegens verzetten zich onderfcheiden Leden.

Asnink, *Nahost van der Veen Vonk*, *Hubert*, *Nolet*, *Gevers*, *van Altena*, *Schermer* en andere verklaaren deze conclufie als onwettig, en vraagen alle het woord.

De Prefident vermaant de Vergadering tot orde, en repeteert nogmaals het Decreet.

De voorgenoemde en meer andere Leden verzetten zich hier

Wer tegen ten sterksten.

De President vermaant andermaal de Vergadering tot orde en herhaalt anderwerf het Decreet.

De bovengenoemde Leden blyven 'er zich tegen verzetten, terwyl sommigen der Leden den President tot de orde terug roepen.

De verwarring sterker toeneemende ryst de President op, en verklaart, in gevolge het Reglement van orde, de Vergadering gescheiden te zyn, adjourneerende dezelve tot heden avond ten 7 uuren, na zig alvoorens ten 6 uuren in een Committé Generaal te hebben geformeerd.

GECONTINUEERDE *Zitting van Vrydag avond den 16 September 1796.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

Na dat de Vergadering zich bereids ten 6 uuren in een Committé Generaal geformeerd had, werd ten 8 uuren deeze Gecontinueerde Vergadering geöpend.

De President berigt:

Dat de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, ontwaar geworden zynde de Proclamatie van het Britsche Hof, in dato 3 September, waar by vryheid van handel wordt toegestaan met neutraale Scheepen op de Havens van Holland, Braband en Italien, met uitzondering van die van Frankryk, wel dra vernomen had, dat hier in iets argelistigs opgeslooten, en slegts een strik was gespannen om ons te lokken, wyl hunne Magazynen, opgevuld met goederen; zoo van hunne eigene voortbrengzelen, als met die, welke van elders zyn aangebragt, waaronder de geroofde Oost-Indische Schat onzer eigene bezittingen; dan dat het hun van den anderen kant aan den omloop van geld mangelde, en zulks te meer op een tydstip dat zy dit het meest benodigd waren; daar voor het overige de meeste Havens van Europa voor hun geslooten waren, en nog stonden geslooten te worden, zo dat dit derhalven met geen ander oogmerk zyn konde, als om zig uit hunne verlegenheid te redden, en om ons met onzen Bondgenoot, de Fransche Republiek, wier havens uitgesloten bleeven, te brouilleeren; dat, om dit alles, de Commissie van Buitenlandsche zaken vermeend had, dat de Bataafsche Natie thans voor het oog van gansch Europa moest doen blyken, haare verknogtheid aan haar systhema, haare herkende trouw in het vasthouden harer verbindtenissen, en meer byzonder Engeland doen gevoelen, dat dien weleer zoo sterken invloed van het britsch Ministerie op dit Gouvernement, zyne geheele veerkragt verlooren had; waaromme dan ook de Commissie vervaardigd had eene Proclamatie aan het Volk van Nederland, welke hy verzogt, dat de Burger *Hahn*, in naam dier Commissie zoude voorlezen.

Hahn geeft lecture dier Proclamatie, (*deze hebben wy reeds in ons vorig Nummer medegedeeld*)

De President brengt in omvrage, of de Vergadering 'er zich mede conformeeren kan.

De Mist zegt: onder inhæsie van myne daar tegens te voren geöpperde zwarigheden, moet ik als nog verklaaren, dat ik my met *alle* de Artikelen van dit Decreet, zo als die straks zyn voorgeleezen, niet kan conformeeren.

Helmich, *Kamp*, *Cau*, *Brands*, *Stoffenberg* en *Geelvink* appuyeeren dit.

Blok zegt, ik heb met het uitsteekendste genoegen aangehoord het uitgebracht Rapport van de Commissie tot de buitenlandsche zaaken, en de voorgedragene Proclamatie, omtrent het verbieden van Invoer van Britsche Manufacturen, en bespeure daarby Vaderlandlievende belangeloosheid en edelmoedige grootheid.

Belangeloosheid aan de zyde van den Vertegenwoordiger van het Volk van Nederland — van den regt Vaderlandschen Koopman, en van den eerlyken Rentenier. — *Grootheid* met betrekking tot de Fransche Republiek, daar het aan onze Bondgenooten de volledigste bewyzen oplevert, dat deeze Natie de voordeelen, welke haar door den trouwloozen Brit worden aangeboden, en waarvan onze Fransche Medebroeders verstooken zouden zyn, met eene edele trotschheid van de hand durft te wyzen.

Door deeze daad betoonen wy, Burgers Representanten, dat wy waardige Bondgenooten van de Fransche Republiek willen zyn, en dat wy met mannenmoed voor eenen tyd, liever opofferingen willen doen, dan aan de Engelsche Natie de gelegenheid te vergunnen, om, geduurende het oorlog, in nieuwe betrekkingen met de Ingezetenen van dit Land te geraaken.

De Fransche Republiek, zal op de kennisgeving van dit besluit haar hoogst genoegen betoonen, en over onze kragtdadige medewerking zich verheugen, terwyl Engeland op het vernemen van het zelve, ten vollen overtuigd zal worden, dat zy den invloed, te vooren in Stadhouderlyke tyden alhier te Lande uitgeoeffend, geheel heeft verlooren, en dat het onzen oprechten ernst is, haar alle mogelyke nadeelen en afbreuk toetebrengen, als mede dat de Nederlandsche Natie, door de Fransche Wapenen van het juk der Stadhouderen bevryd, alle haare vermogens met haren Bondgenoot zal inspannen, om het Britsche Ministerie door ernstige Maatregulen, tot eenen eerlyken vrede te noodzaken.

Het besluit, Burgers Representanten! hetwelk door U zal genomen worden, zal een van de gewigtigste zederd Uwe byeenkomst zyn, en het zelve zal aan het weldenkendste gedeelte der Natie ongetwyffeld behagen, en de belangelooze en Vaderlandminnende Ingezetenen zullen u dankbaar zegenen.

Ik bedanke de Commissie van Buitenlandsche zaken voor de bewyzen van Vaderlandsliefde, welke zy op nieuws aan den dag heeft gelegd, en appuiëere hetzelve met myn gansche hart, terwyl ik my verheuge, dat ik met zulke mannen tot heil van myn Vaderland mag medewerken.

Ten Bergen verklaart zich mede tegens de Proclamatie.

Dan wordt de Proclamatie conform geconcludeerd, zonder resumtie.

Hier op word gelezen en in deliberatie gebragt:

 Een

Een Requeſt van *H. Oldenkot*, om Paspoort naar Munſterland en Hamburg: — geaccordeerd.

De Secretaris geeft lecture van het Extract der ontfangene Buitenlandſche Depeches, zynde van den volgenden inhoud:

Volgens de laatſte berichten van de Armeën behield de Franſche Maas- en Sambre Armee nog ſteeds hare poſitie aan de Lahn, en wel by Friedberg, Runkel, Limburg, enz. Het Hoofdkwartier was te Wetzlar, het Etat-Major, dat reeds naar Andernach overgebragt was, is weer naar Montabauer verlegd, en de Armee was in beweging om voorwaarts te rukken.

Het is hier uit dadelyk op te maken, dat de Franſchen niet zoo veel geleden hebben als zulks in 't eerst opgegeven wierd.

De Keizerlyken trekken met een groot gedeelte hunner magt weer terug, om den Generaal *Moreau*, welke, volgens geruchten, reeds in Regensburg zoude zyn, tegen te gaan.

De belegering van Ehrenbreitſtein gaat ſteeds voort, en men verwagt dat die plaats in weinige dagen zal beſchoten worden.

Beſlooten te doen drukken, en aan de Leden rond te geeven.

Gevers zegt in ſubſtantie, dat 't hem waarachtig aangedaan had de verwarring, die er heden ochtend omtrent de keuze dezer Vergadering op den Burger Plaatsvervanger *Kantelaar* had plaats gehad, dat zulks hem te meer leed had gedaan, daar alle de Leden dezer Vergadering door 't Volk verkooren zynde, als waarachtige Vaderlanders beſchouwd, en daar voor ook moeten gehouden worden; dat hy deezen ochtend getracht had te ſpreken door herhaald 't woord te vragen, dan dat de Preſident had kunnen goedvinden, niettegenſtaande zoo veele Leden van opinie waren, dat de keuze op den Burger Plaatsvervanger als Preſident verviel, alzo dezelve niet alle die vereiſchtens had, welke een Repreſentant om dat te worden behoord te bezitten; dat, zegt hy, de Preſident had kunnen goedvinden den Burger Plaatsvervanger *Kantelaar* als aa ſtaande Preſident te proclameeren, en daar op terſtond de Vergadering te adjourneeren, dat hy nu zyn plicht wederom ten dien opzichte betragten en aan de Vergadering zeggen moet, dat hy volkomen met 't gevoelen van die Leden inſtemt, welke veronderſtellen dat gemelde Burger als Plaatsvervanger ineligibel is, en wel om Art. 104, waarnaar zy als Plaatsvervanger geſtemd hebben, en dus, dat hy voorſtelt by appel nominal te doen blyken, of de meerderheid dezer Vergadering dit zoo begrypt, want dat de keuze op gemelde Burger niet tevens involveert, dat alle de Leden daar over gedagt hadden; en dan nog niet, dit zoo zynde, dat ze door de bondige argumenten hadden kunnen veranderen.

De Sitter zegt, dat, zoo de Burger *Gevers* eenig voorſtel te doen heeft, hy, ingevolge het Reglement van orde, als dan verpligt is zulks ſchriftelyk te moeten doen: vragende verders, of de Propoſitie ſtrekt, om het decreet, heden morgen genomen, te vernietigen, of wel voor het vervolg, dat, zoo het eerſte plaats heeft, hy dan het maintien van het decreet reclameert. Dog, dat, zo het is voor het vervolg, hy 'er dan voor zoude zyn, dat het voorſtel voor als nog in advys worde gehouden.

Ploos van Amstel zegt, dat hy de benoeming tot Preſident, heden morgen geſchied, houdt voor nul, zoo wel *quo ad materiam*, als *quo ad formam*; daar nimmer, ingevolge den geest van het bezwooren Reglement, het eenig rigtſnoer dezer Vergadering, een Plaatsvervanger den Preſidialen ſtoel kan bekleeden; immers daar zoo duidelyk by dat Reglement bepaald is, dat dan, wanneer over Vrede, Oorlog, het maaken van Alliantien, of Ligtingen van Subſidien zal worden geraadpleegd, die Leden, welke tot de Commiſſie van Conſtitutie benoemd zyn, in eigen Perſoon de deliberatien zullen moeten bywoonen. Dat, daar dit nu de gewigtigſte onderwerpen dezer Vergadering uitmaaken, de halve onmogelyk een Plaatsvervanger, als Preſident, fungeeren kan; dat ook de wyze, waarop het Decreet genoomen is, ſtrydt met alle orde, daar nog onderſcheidene Leden het Woord hier over hadden gevraagd en de Preſident, niettegenſtaande dit alles, door een ontydige hamerſlag het Decreet heeft daargeſteld; om alle welke redenen hy concludeert, dat 'er eene nieuwe verkiezing moet plaats hebben.

Nuhout van der Veen zegt: nimmer gevoeld myn Vaderlandſch hart meerder genoegen, nimmer klopt dat gevoelig hart ſterker in mynen boezem, dan wanneer ik blymoedig de heiligſte der plichten, my door het Volk van Nederland opgelegd, met de zuiverſte oogmerken in den volſten zin, en als een man van eer kan volbrengen, dat is, wanneer ik des Volks waare belangens op eene rechtvaardige wyze kan bevorderen: maar ook nimmer ontvlamd myn Vaderlandſche yver ſterker, nimmer word myn bloed met meerder kragts door de aderen gedreeven en myn Vryheid minnend hart ter handhaving van het recht des Volks aangevuurd, dan wanneer dat anders onſchendbaar recht het zy regtſtreeks, of zydelings door listige uitvindingen van één byzonder perſoon of eene te zamen ſpannende menigte word aangerand, of niet naar behoren gehandhaafd: dan gevoel ik, Burgers Repreſentanten! myne waarde als vertegenwoordiger des Volks, en niets kan my terug houden om te voldoen aan de ſtem van myn geweeten, welke my toeroept KEND UWEN PLIGT DIEN GY BEZWOOREN HEBT.

Zonder hier eene juiste toepasſing te willen maken, kan ik niet ontveinzen dat ik dezen morgen, door die ſtem geroepen, my gedrongen vond alle myne krachten te vereenigen, om, in alle verwarringen die er plaats hadden, voor des volks belangens te ſpreeken, en daar dit niets vermogt, my op zyne uitſpraak te beroepen, welke my in alle gevalle heilig en beſliſſend is.

Het was by my geheel ſeker, dat de Plaatsvervanger van een benoemd Lid in de Commisſie tot het formeeren van een Plan van Conſtitutie, in deeze Vergadering nimmer tot Preſident konde aangeſteld worden, zonder

het

het 102 en 104 Art. van het Reglement voor deze Vergadering, het welk gerekend word ons door het Volk gegeven, en het rigtsnoer onzer daden te zyn, te verkrachten en te vertreeden.

Ik moest my dus tegens de aanstelling van den Burger *Kantelaar* door de meerderheid tot President dezer Vergadering benoemd, verzetten, wilde ik als een man van eer handelen, en my door geene vergezogte redeneeringen, die by my niets gelden, laten wegsleepen.

En dit te meer daar de President *Cambier*, zonder my en de overige Leden, die het woord gevraagd hadden en wien het toegezegd was, te hooren, of op dezelver herhaalde verzoeken te letten, de conclusie nam.

Ik herhaale, om kort te zyn, nogmaals, dat ik die zogenaamde conclusie, waar by de Plaatsvanger *Kantelaar* tot President, door eene meerderheid der Vergadering is benoemd en aangesteld, houde voor geheel onwettig genomen, dat ik de gevolgen van den ontydigen hamerslag, waar door die aanstelling is verhaast, zonder de orde der Vergadering te handhaven, beschouwe strydig tegens het Reglement van orde alhier gearresteerd.

Dat die aanstelling aanloopt, en onbestaanbaar is met het 102 en 104 Art. van het Reglement, waarop deze Vergadering is byëengeroepen, en dus den wil des Volks verkracht, welke wy in allen opzichte moeten eerbiedigen, waar aan men eene uitlegging geeft, tot zulke niet *wy* maar alleen *het Volk zelve* gerechtigd is, en voor welkers gevolgen ik my onverandwoordelyk houde, zonder immer te willen aangemerkt worden, in die aanstelling, waar toe ik nimmer myn stem gaf, eenig deel te hebben, en eindelyk dat ik aan my voorbehoude om van dit myn advis zodanig gebruik te maken als ik zal oordeelen te behooren.

De President zegt, dat hy, ingevolge het Reglement, de *Electie* heeft uitgebragt; en dat, het Decreet daar op genomen zynde, hy dienaangaande geene verdere deliberatie behoefde te permitteeren. Dat uit den inhoud van het 106 Articul aan het Reglement duidelyk blykt, dat die Plaatsvervangers eligibel zyn, dat ook te meermalen de Vergadering, door het uitbrengen harer stem op Plaatsvervangers, dit heeft bevestigd, zonder dat immer zich iemand daar tegens verzet heeft.

Gevers zegt, dat nogthans een zeer groot gedeelte dezer Vergadering in het gevoelen staat, dat een Plaatsvervanger niet eligibel is.

Van Castrop zegt: ten opzichte van de gronden, waar op de Burger *Gevers* proponeert, om als nog in deliberatie te brengen het onderzoek, of een Plaatsvervanger mogt geëligeerd worden tot President, en hierin bestaande, dat de Burger *Kantelaar* slechts zoude zyn Plaatsvervanger, en dat hy ook volgens Art. 104. niet zoude mogen delibereeren over de poincten van Vrede of Oorlog, Tractaaten, enz. in welke gevallen de origineele Representant zoude moeten opkomen, het volgende, te weten, met betrekking tot den *eersten* grond; dat de Burger *Kantelaar* was werkelyk REPRESENTANT, en beweerde dit op fundament.

1°. Van de door hem volgens Art. 69. afgelegde Verklaring en Beloften; daar by toch was hem afgevraagd, en had hy verklaart volgens *n.* 1 dat hy zich zelven hield voor een wettig verkoren REPRESENTANT van het Volk van Nederland, en volgens *n.* 5 had hy beloofd te zullen doen alles, wat een goed en getrouw REPRESENTANT des Volks schuldig is en behoort te doen, en op die Verklaring en Belofte was hem die sessie ALS ZODANIG geaccordeerd.

2°. Van het door hem gedragen wordende Representatif teken, waar op het woord REPRESENTANT staat.

3°. Van Art. 106, het welk van het Præsidium wel uitsluit de Leden der Commissie tot de Constitutie, maar niet de in hunne plaatsen opgetreeden Representanten, welke *uitsluiting* van die *bepaalde* Persoonen juist medebrengt, dat de voor hun opgetreeden Representanten *niet* uitgesloten worden van het Presidium.

En met betrekking tot den *tweeden* grond, gehaald uit Art. 104. beweerd *van Castrop*, dat dit Artikel juist het tegendeel beweest; om van

1°. Dat de Exceptie van Art. 104. in die *speciale* gevallen, die regel confirmeert *in alle overige gevallen*, en alzo aantoonde, dat de Representant *Kantelaar* wel degelyk ALS PRESIDENT fungeeren mogt en moest.

2°. Dat, als was het, dat hy in die gevallen van Art. 104. niet vermogt mede te stemmen, hy (*Kantelaar*) echter als President *de stemmen der overige leden* moet inzamelen, en de conclusie, *dien conform* opnaemen en uitbrengen.

3°. Dat in alle gevallen Art. 29. van 't Reglement op de orde der Vergadering daar in had voorzien, al was het, dat de Representant *Kantelaar* zelfs al eens als President niet mogt tegenwoordig zyn, want dat 29 Art. zegt, ingevalle van onpasselykheid of *noodzakelyke afwezigheid van den President van N. 1. de laatste afgegaane President zo lang deszelfs plaats bekleeden.*

Van Castrop voegt 'er by, dat de propositie van den Representant *Gevers* geen onderwerp van deliberatie worden kon of mocht; vermits dat poinct reeds, *des Ochtends*, door de verkiezing van den Burger *Kantelaar* TOT PRESIDENT, was gedecideerd. Immers de 94 toen presente Leden hadden alle geweten, dat de Burger *Kantelaar* als REPRESENTANT was opgetreden in de plaats van den tot het Plan van Constitutie Gecommitteerden Representant *Vitringa*; zy *allen* waren toen noch van hun verstand, noch van hun geheugen berooft geweest? en 51 van hun, dus uitmakende de *volstrekte meerderheid*, verkozen TOT PRESIDENT den Burger *Kantelaar*, en hadden dus by eene volstrekte meerderheid GEDECIDEERD, dat een zodanig als REPRESENTANT opgetreden Plaatsvervanger het PRESIDIUM bekleeden mocht. En dus kon de propositie van den Burger *Gevers*, die van de overige 43 stemmen gehad hadde 35, tot niets anders dienen, dan op eene indirecte wyze het Decreet, des morgens genomen, te doen of in twyffel trekken, of vernietigen. — En daar de Burger *Gevers* gezegd had, dat men des morgens de Vergadering had getracht in confusie te brengen, *om zyn byzonder buit te bereiken*; remarqueerde *van Castrop*, dat dit althans van

geen

geen applicatie kon zyn op hun, die de keuze op *Kantelaar* hadden uitgebracht, want dat niet dezen, maar de minderheid of een gedeelte daar van die confusie, zo 'er die geweest mocht zyn, had veroorzaakt, en dat hy dus de applicatie van die woorden van den Burger *Gevers*, zo met de relatie tot de *Confusie*, — als *het bereiken van zeker but*, aan anderen over liet. — Concludeerende *van Castrop* eindelyk, dat de propositie van den Burger *Gevers* in geene deliberatie mocht worden gebracht.

Gevers zegt, dat het 'er verre van af is, dat hy door heerschzugt gedreven dit voorstel zoude gedaan hebben, dat hy deze aantyging van Burger *van Castrop* zeer onheusch vond, dat hy wel is waar zyne gebreken en fouten had even als alle andere menschen, dog dat de ondervinding zoude leeren, dat nimmer heerschzugt zyn hoofd doel was.

Hubert zegt: ik was ook van die Leden der Vergadering, welken heeden morgen, tegens de overhaaste conclusie, betrekkelyk den genoemden President als Plaatsvervanger, my verzette. Ik heb ook geen grond gevonden in het Argument van den Burger Representant *Ten Bergen*, welke daar aanleiding toe verleend heeft, of my zoude kunnen weerhouden, om myne gedagten over de onwettigheid van deeze verkiezing, volgens myn sustenu te zwygen. Ik beduig geenzins het geringste te voeden, 't welk den genoemden President omtrend zyne principes zoude kunnen beleedigen; — dan ik vermeen, uit kragte van het geene ik zal aanvoeren, geen Plaatsvervanger als President, op het inzien dezer volgende articulen van het Reglement van orde voor deeze Vergadering, Elegibel is.

Art. 11. Waarin zoo als Generaliter in dit Reglement van Plaatsvervangers zonder eenige distinctie omtrend dezelve van actief voor de Leden der Constitutie, of niet, gesproken wordt. Zegt: dat geene Plaatsvervangers in een Committe Generaal by deze Vergadering geformeert kunnen adsisteeren, de genoemde President in deze termen valiende raisonneert de nominatie voor nul. Art. 32 zegt; dat de buitenlandsche Commissie zal bestaan uit 6 Leden der Vergadering en den tydelyken President volgens Art. 11. geen Plaatsvervanger in de geheimen mogende immisceeren, vervat andermaal de nominatie

Uit deeze twee Artikelen volgt ten overvloeden nog dit Argument tot wederlegging. Aan den President der Vergadering is opgedragen by audientie, en buitens tyds, het hooren en zien van alle stukken, zoo meede binnen als buitenlandsche zaken, betreffende het abouchee-ren met Ministers van een Volk, of eenhoofdige bestierders; grotendeels uit de politieke bestiering onzer Republicq, geheimhouding, zelfs voor de Leden als Representanten verkoozen, verschuldigt, de President als Plaatsvervanger hier toe onbevoegd, kan alzo, niet verder dan in ordinaire publicque zaken, zyn Presidie waarneemen. En veronderstelt, Burgers Representanten, dat alle deeze bondige argumenten gemanifesteert, en gedecreteert door deeze Vergadering verongelykt, en den hals (vergeev deeze uitdrukking) gebrooken wierden; als kan dan deeze Vergadering het Reglement, waar op dezelve door het Volk is by een geroepen, waar op yder Lid voor zyn persoon de belofte, van getrouw, aan dit voorschrift te dienen, gedaan heeft, dat zy haare belangen, yder Lid van 15000 Zielen hier gesteld, en een getal voor deeze Republicq van 124 uitmakende, zonder meer zullen waarneemen, uit zyn verband rukken; en daar het zeker is, dat wanneer 'er over pointen in Artikel 104 van 't Reglement voor de Nationaale Vergadering vervat, gehandeld word, de Representanten en niet de Plaatsvervangers daar by present mogen wezen. — Zoude immers een Plaatsvervanger President zynde, niet kunnen adsisteeren, of het Volk wierd niet naar het voorschrift van het Reglement door 124, maar door 125 Representanten zyne belangens, buiten zynen wil, tegens onze belofte waar genoomen.

Zie daar myn kort dog zakelyk argument: en ingeval my niet duydelyk wordt betoogd, en wederlegd de wettigheid of onwettigheid dezer sustenue, declareer ik: den President als Plaatsvervanger onbevoegd, en zal ten tyden van dit Presidie; gelyk by alle Plaatsvervangers, welke als Presidenten in het vervolg worden verkooren, daar by blyven persisteeren — en houde verder my buiten verantwoording, als hebbende daar in niet meede geconcludeerd.

Nieuhoff zegt, dat hy van gevoelen is, dat alle de Leden hier als Representanten aanwezend zyn; en dat dus geen Plaatsvervangers in aanmerking koomen; dat zy daarteboven door de vrye stem en den wil van het Volk verkooren zyn, dat zy, hetzelfde Reglement bezwooren hebben, en dezelfde verklaring afgelegd. — Dat dus Burger *Kantelaar*, even als alle andere kan verkooren worden, de Vergadering bestieren, zoo wel de openbaare Zittingen als die in de Committés; dat het eenige dan zoude zyn, in gevalle van Vrede of Oorlog en diergelyke, zo als in het Reglement worden bepaald; doch dat uit deze bepaling nog niet voortvloet, dat hy de Vergadering niet zoude kunnen modereeren; iets het geen eeniglyk de verpligting van een Voorzitter is, wel dat hy daar over niet zoude vermogen te adviseeren, besluitende uit dit alles, dat het Decreet van aanstelling wel en wettig is en in allen deelen moet worden gemainti-neerd.

Verster zegt: ik stem volkomen toe het geavanceerde door den Burger *Hubert*, dat geen der Plaatsvervangers, waar van het 11de Art. van het Reglement van orde, voor deeze Vergadering gewaagt, tot President ter deezer Vergadering mag of kan verkozen worden; doch ik begrype ook tevens, dat geen der Leden dwaas genoeg kan, of immer zal zyn, om haar stem aan zodanigen Plaatsvervanger daar toe te geeven; dewyl dat articul alleen bedoelt die Plaatsvervangers, welke wel benoemd, maar niet tot Leden deezer Vergadering zyn opgeroepen, noch de belofte als zodanige hebben afgelegt, en aan welke de achterste banken tot Zitplaatsen zyn aangewezen, zonder zich in de raadpleegingen te mo-

mogen in mengen. En daar al het geavanceerde van den Burger *Hubert* zich bepaalt tot de Plaatsvervangers, in het voorm. 11de Art. bedoeld, vermeene ik, dat na deeze aanmerking zyn geheele Advys vervalt, en in deezen niet te passe koomt. Ik voor my ken onder die Leden, welke opgeroepen zyn en de belofte hebbe afgelegt geene Plaatsvervangers, maar wel Representanten, welke zonder onderscheid allen dezelfde werkzaamheden uitoeffenen, en ten bewyze hier van draagen zy, gelyk wy allen, de scharpe met het woord *Representant.*

Vergunt my nu nog een woord, Burgers Representanten, over de zaak zelve! Wanneer een poinct ter deezer Vergadering tot die hoogte is gebragt, dat een appel nominal daaromtrent plaats heeft, dan word by de omvrage geen advys meer geduld, dit is steeds onder ons als eene heilige wet onderhouden, en wanneer dan de stemmen opgenoomen zyn, is de President ingevolge het 7de Art. van het Reglement van orde, verpligt met eene wettige meerderheid te concludeeren, welke wettige meerderheid hy zoude Prejudicieeren, indien hy niet tot der conclusie overging: — Een yder onzer weet dat 's Vrydags de bestemde dag is tot de benoeming van een President, ingevolge het 25ste Art. van het Reglement van orde; deeze zaak is dus op dien tyd aan de orde van den dag; elk Lid bedenkt zich dan ongetwyffeld wie onzer dan het geschiktste naar zyn inzien zyn zal, om dien post te bekleeden; in die zitting heeft dan eene hoofdlyke stemming plaats, en wel, ter vermyding van abuizen by onderteekende briefjes, en dit is ook deezen morgen geschied, als wanneer de President wel en wettig, met eene volstrekte meerderheid den Burger Representant *Kantelaar* tot President voor de volgende veertien dagen geproclameerd heeft; ik zeg, wel en wettig, te meer om dat ik beweerd heb, en zal blyven beweeren, dat een President het recht niet heeft noch kan hebben, om naar eene hoofdelyke omvraage de conclusie door eene volstrekte meerderheid genoomen optehouden of niet daadelyk in een Decreet te converteeren. Ik concludeere dus, dat de keuze op den Burger Representant *Kantelaar* wel en wettig geschied zynde, het voorstel van den Burger *Gevers*, thans geen poinct van deliberatie voor deeze Vergaderinge kan of mag uitmaken.

Schermer zegt: het kan nooit betoogt worden, dat een Plaatsvervanger in alle opzigten als Representant kan aangemerkt worden: dit heeft wel plaats in eene opene Vergadering, maar in een generaal Committé over de zaken van Vrede, of Oorlog en Alliantien enz., in het 104 Articul vervat, gehandelt wordende, dan moeten de Plaatsvervangers zich absenteeren, of zoo zy zich niet behoeven te absenteeren, zoo zyn zy niet meer als bloote aanschouwers en toehoorders; terwyl dan de Representanten, die in de Commissie van Constitutie zyn, zelfs moeten compareeren, om zoodanig Committé Generaal by te woonen; hoe kan het dan mogelyk zyn, dat een Plaatsvervanger den post van President zal, of kan waarneemen; dewyl hy in zulke een Generaal Committé niet anders als een bloote aanschouwer en toehoorder kan zyn; dus concludeer ik, dat geen Plaatsvervanger tot President gekoozen kan worden.

Van Castrop zegt, dat de President heeft moeten concludeeren, in formiteit van het Reglement; dat wyders, wat het geavanceerde van den Burger *Gevers* betreft, hy nimmer gebezigd heeft het woord van eerzucht, of hoogmoed, maar alleen heeft gezegd, dat van de 93 Stemmende leden 51 voor den Burger *Kantelaar* waren, welke de meerderheid uitmaakten; terwyl de overige voor het grootste gedeelte op den Burger *Gevers* gevallen zyn.

Bezier stelt voor, om deze discussien zoo veel mogelyk ten einde te brengen, omvrage te doen, of het voorstel van den Burger *Gevers* een poinct van deliberatie kan uitmaken ja, dan neen?

Floh zegt, ik heb, Burgers Representanten! *het 104 Art van het Reglement*, door onderscheidene Leden hooren aanhaalen, als den voornaamsten grond, van de non admissibiliteit van den Burger *Kantelaar* als Praesident; uit hoofde dat die Burger hier zit als Plaatsvervanger van een Representant die sessie heeft in de Commissie van Constitutie; en als zodanig niet mede kan delibereeren over die pointen, welke by dat Artikel bepaald zyn.

Dan, naar 't my voorkomt, spreekt dat Artikel alléén van de Representanten die in de Commissie van Constitutie zyn; wanneer dezelve naamelyk verpligt zyn, even als de overige Representanten, de deliberatien der Nationaale Vergadering by te moeten woonen, doch het spreekt met geen enkel woord van derzelver Plaatsvervangers, veel min gebied het stellig, dat deezen zig alsdan zouden moeten absenteeren. Het spreekt, wel is waar, van zelf, dat de Plaatsvervangers, derzelver Representanten aanwezig zynde, omtrent de bepaalde pointen niet mede voteeren; doch ik zie daarom nog niet, waarom dat een Plaatsvervanger als dan niet als Praesident, de handelingen der Vergadering zoude kunnen en mogen dirigeeren, en de Conclusien opmaaken? — Ik concludeer derhalven dat de Burger Kantelaar zeer wel admissibel is als President.

Aaniuk wil, dat by appel nominal zal beslist worden, of het voorstel van den Burger *Gevers* admissibel is, dan niet.

De Sitter zegt nogmaals, dat, zoo het strekt tot onderwerping van het Decreet heden morgen genoomen, dat hy 'er dan absolut tegen heeft, dat het in deliberatie zal worden gebragt; maar dat zo het met betrekking tot het vervolg is, hy dan niets tegen de omvrage heeft.

Gevers zegt, dat het wel degelyk op het geval in questie betrekking heeft, dat voor het overige, wat het aangevoerde betreft, even als of de meerderheid der Vergadering door het uitbrengen haarer stem op den Burger *Kantelaar*, die verkiezing zoude gewettigd hebben, dat hy moet allegeeren, dat 'er voorbeelden zyn, van grondvergaderingen, welke iemand tot Representant hadden benoemd, welke, by nader onderzoek gebleeken is, den vereischten ouderdom van 30 Jaren nog niet

te

te hebben bereikt; dat, schoon die verkiezing door de meerderheid der Grondvergaderingen is uitgebragt, dezelve nogtgans als strydig met het Reglement is vernietigd; terwyl men tot eene nieuwe keuze heeft moeten overgaan.

Schermer zegt, het is hier de questie niet over de 51 stemmen, die voor den Burger *Kantelaar* zyn uitgebragt; maar de vraag is hier, of de Burger *Kantelaar* als plaatsvervanger bevoegt is, om tot President gekoozen te kunnen worden? ik zegge neen.

Daar komt nog by, dat ik verklaar, dat de Conclusie illegaal is; dewyl beneffens my een groot aantal het woord voor de Conclusie gevraagt hadden, het welk hun niet vergunt is, terwyl maar direct geconcludeerd wierd, het welk strydig is tegen de orde van de Vergadering en eene violentie is op 's Volks oppermagt.

Guljé zegt, de President heeft het recht immediaat na het opnemen der stemmen de conclusie op te maaken, en den Representant, die de meerderheid heeft, als President der Nationaale Vergadering te proclameeren, of hy heeft het niet: zoo hy dat heeft, had de President het woord niet moeten accordeeren aan de Burgers Representanten *van Beyma*, *van Castrop*, *Aninck* en anderen. Dan dewyl de President het woord verleende aan voorn. Burgers, behoorde hy zulks aan anderen dat vraagende in en over de zelfde zaak niet te wygeren. — Geensins mag door eenen verhaasten hamerslag de stemme gesmoord worden van die, welke Nederlands Volk als zyne Vertegenwoordigers hier gezonden heeft, om voor zyne zaak te spreeken. — Ik ben derhalven van gevoelen, dat de conclusie, omtrent de nieuwe keus van den President genoomen, behoort gehouden te worden, als niet genoomen.

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag den 19 September 1796.

De Representant *Kantelaar* aanvaart het Presidium met eene gepaste aanspraak.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, in antwoord op de ingezondene Missive dezer Vergadering, met betrekking tot de zaak van den Burger *Levisson*, zynde zy van gevoelen by het uitgewezene vonnis te moeten persisteeren: —— gesteld in handen der Commissie tot de Buitenlandsche Zaaken.

Eene Missive van den Provincialen Raad van Zeeland, zich beklagende dat door den Commandant van Bergen op den Zoom de Sleutels der Stad Tholen afgevorderd waren, verzoekende voorziening hier tegen: —— in handen van het Committé te Lande.

Eene Missive van de Representanten van Bataafsch Braband, kennis geevende der benoeming tot Representant ter deezer Vergadering voor het District van Tilburg van *J. B. Verheyen*, tot eerste Plaatsvervanger, *W. J. Heeren* en tot tweede *F. Verster*: —— gesteld in handen der Commissie ter examinatie der Credentiaalen.

Eene Missive van *J. J. Schneither*, te Leyden, inzendende, en aan deeze Vergadering opdragende een Werkje, betyteld *Verhandeling om Kinderen binnen korten tyd te leeren leezen en denken*: — honorable mentie in de Notulen en in handen der Commissie tot het vervaardigen van een Plan tot verbetering van het Schoolweezen.

Een Request van onderscheidene Roomsgezinde Ingezetenen, van, tusschen Maas en Waal, verzoekende, om het volle effect van het Decreet van 5 Augustus: —— in handen der personeele Commissie, by dat Decreet, benoemd.

Een Request van *E. J. Penning*, *A. Verveer*, *Tusing* en *van Beem*, ter uitvoering van Specie voor Graanen: —— geaccordeerd.

Een Request van *Boon en Comp.*, tot uitvoer van Touwwerk.

Een Request van *Berens*, tot uitvoer van Roey-Yzers — beide aan de Marine.

De Commissie der Ambten berigt op het voorgestelde, nopens de niet plaatzing van den Kamerbewaarder *Cuntz* op de nominatie tot Kamerbewaarder, wordende tevens gelezen een Request van voornoemde *J. Cuntz*, om in de post te worden gecontinueerd: —— het Request gehouden in advys en tevens gedecreteerd, dat ieder der Leden de vryheid zal hebben, deze nominatie te augmenteeren; mits zulks doende voor heden over agt dagen, om daar op Donderdag daar aan volgende de electie te doen.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, werden de deliberatien over het Reglement voor de Commissie van Administratie voorgezet.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

Het Committé van Administratie der Fransche Troepen in de Republick der Vereenigde Nederlanden, zal door zyn Gemagtigden, en ten overstaan, van twee Municipaliteits Leden, op Donderdag den 29 September aanstaande, des middags ten twaalf uuren binnen de Stad Breda, aan de minstinschryvende aanbesteden: de Levering van de benodigde Vivres, Fourgagiën, Zout, Azyn, Ryst, Vuur en Ligt voor de Fransche Troepes te Breda, Bergen op den Zoom, 's Bosch, Tilburg en indien omtrek Garnisoen houdende of gecantoneert leggende. —— Als meede te Woerden op Zaturdag den 1ste October daar aanvolgende: — zullende de Conditiën van aanbesteding, ter Secretariën van gemelde Plaatzen in tyds te zien en leezen zyn.

Ter Ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, Secretaris.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 190. *Woensdag den 21 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der gecontinueerde Zitting van Vrydag avond den 16 September.*

Voorzitter: J. J. CAMBIER.

De Discussien, over het verkiezen van den Burger *Kantelaar* tot President, voordgezet wordende, vraagt de Burger *ten Bergen* het woord, en zegt:

De meerderheid moet hier gelden, en in aanmerking koomen. Deeze heeft door het uitbrengen haarer stem, schoon zy zeer wel bewust was, dat de Burger *Kantelaar* tot Plaatsvervanger verkooren was, gewild, dat hy als President zoude fungeeren. Aan welke verwarring en aan welke indrukken voor de Natie zoude wy ons niet bloodstellen, zoo een Decreet, wel en wettig op het eene ogenblik genoomen, in het ander oogenblik weder vernietigd werd. Het Decreet legt daar, het is door de meerderheid gesanctioneerd, het moet in stand blyven: men had niet moeten afwagten, tot dat de stemming was afgeloopen, om 'er zich tegen te verzetten, zoo men vermeend had hier toe grond en regt te hebben; maar dit dadelyk, by het openen van het eerste stembillet moeten doen.

Nieuhoff zegt, dat hy van gevoelen is, dat, zoo het voorstel van den Burger *Gevers* voor het vervolg een poinct van deliberatie kan uitmaaken, hy hetzelve dan in scriptis zoude moeten overgegeeven, en vervolgens aan de orde van den dag gesteld worden.

De President zegt, dat hy heden morgen op gronden, zoo straks gedetailleerd, de conclusie heeft genoomen; dat hy vermeent, dat, daar dezelve in allen deelen wettig is, ook moet worden gemaintineerd; en dat dus in dat opzigt het voorstel van den Burger *Gevers* geen poinct van deliberatie kan uitmaaken.

Teding van Berkhout sustineert, dat de conclusie heden morgen wel en wettig is genoomen; dat men daar uit geene gevolgen kan afleiden; wyl de President hierom aan den Burger *van Beyma* het woord heeft gegund, en dus de discussien geduld, daar dit als eene toegevenheid van den Voorzitter moet worden aangemerkt.

Quesnel zegt, dat in deeze Vergadering geen toegevenheid te pas komt; dat, wanneer iemand der Leeden het woord vraagt, de President verpligt is het hem toe te staan, en daar hy te maintineeren.

Kantelaar zegt, ik beschouw den post van *Representant des Bataafschen Volks*, welken ik nu eenige Maanden met ulieden, en als uleder ambtgenoot bekleed heb, byzonder in dezen tyd, als één der zwaarste lasten, die op menschelyke schouderen gelegd kunnen worden; ik geloof, dat slechts zeer weinige wezens, met buitengewoone talenten begaafd, dezen Post zoo kunnen bekleeden, dat zy redenen hebben, om over zich zelven in alles voldaan te weezen; ik heb alles, wat in myn vermogen was, aangewend, om van dezen Post, welken ik voor myne krachten veel te zwaar rekende, ontslagen te worden; en, daar my dit mislukt is, reikhals ik naar het tydstip, waar op myn taak hier volbragt zal zyn. Daar ik op deze wyze over den Post van elk lid dezer Vergadering denke, daar deze myne denkwyze genoegzaam bekend is, bevroedt een ieder ligtelyk, in welk licht ik den Post van uwen Voorzitter beschouwe, welks verplichtingen zoo veel zwaarder zyn, dan die van de overige Leden; welks taak zoo moeilyk is, dat zelfs de grootste mannen, welken onder ons den praesidialen zetel hebben bekleed, door eigen ondervinding geleerd, ons dikwyls en in het openbaar, en in byzondere gesprekken, van de moeilykheden daar aan verknocht zulke getuigenissen hebben gegeven, dat ook zy, die anders daar in nog iets aanlokkends meenden te vinden, van de bejaging eener zoo lastige eer volkomen moesten worden afgeschrikt. In de daad de zucht, om de besluiten dezer Vergadering te eerbiedigen, de bereidvaardigheid om ook de zwaarste lasten mede te helpen dragen, de begeerte om alle zyne vermogens, hoe groot of hoe gering die dan wezen mogen, aan den dienst des Vaderlands te wyden, deze kunnen alleen de drangredenen zyn, welken een' man van goede grondbeginzelen kunnen noopen, om zodanigen post te aanvaarden: en hy, die denzelven blootelyk uit eerzucht begeeren mogt, zou ons redenen geven, om aan zyn verstand of hart te twyfelen. Met deze denkbeelden bezield, zou ik, wat my zelven betrof, reeds dezen morgen, en terstond by den aanvang der discussien over myne verkiesbaarheid, zeer gaarne afstand gedaan hebben van den post, door uwe vrye keuze, door uw wettig besluit, aan my opgedragen. Maar ik heb gemeend, dit niet te mogen doen,

om

om dat ik uw besluit eerbiedigen moest; om dat ik, eenmaal uw medelid geworden zynde, ook my bereid moest toonen, om alle lasten, die door uliedervertrouwen aan my werden opgedragen, te torschen; om dat ik in myne tegenwoordige betrekking alle myne vermogens, hoe gering die dan ook wezen mogen, aan myn Vaderland wyden wilde: ik heb gemeend, dit te minder te mogen doen, om dat ik niets doen moest, waar door ik schynen kon, in myn persoon, het regt van 21 Leden dezer Vergadering te verkorten, of twyfelachtig te maken.

Daar ondertusschen de discussien over dit onderwerp zoo lang voortgezet worden, verlang ik vuurig, eene poging aan te wenden, om aan dezelven een einde te maken. Ik verklaar dierhalven by dezen, dat de Vergadering, *wat my betreft*, volkomen vry is; dat ik haar gaarne toesta de Vryheid eener nieuwe raadpleeging over de vraag, of de conclusie, dezen morgen genomen, effect sorteeren zal, of niet; en dat ik dus voor my zelven van alle regt op het effect dier conclusie gewillig afstand doe. God is myn getuige, dat deze Verklaring voortspruit uit de zucht, die my altyd bezielt, om eendragt en overeenstemming der harten in deze Vergadering te bewerken. Ik heb daarom den conciliatoiren voorslag van den Representant *Besier* met groot genoegen gehoord; ik ondersteun denzelven met al myn vermogen; en ik bid en smeek zelfs de Vergadering, dat zy by appel nominal decidere, of het voorstel van den Representant *Gevers*, *ook zelfs ten aanzien der conclusie dezen morgen genomen*, een poinct van deliberatie kan worden, of niet.

De President stelt voor, om, overeenkomstig het door den Burger *Besier* voorgeslagene, in omvrage te brengen, of het voorstel van den Burger *Gevers* een poinct van deliberatie kan uitmaken, ja dan neen.

Versier zegt, dat hy daar wel in kan stemmen, om den Burger *Gevers* genoegen te geeven.

Gevers zegt, dat zulks niet moest geschieden, om hem genoegen te geeven; maar uit hoofde van het regt, yder Lid competeerende.

De President brengt het in omvrage; dog wordt declinatoir geconcludeerd.

Waarop de President zonder verdere pligtplegingen het Presidium nederlegt, en de Vergadering adjourneert tot Maandag morgen ten 11 uuren.

Zitting *van Maandag*, *den* 19 *September* 1796.

Voorzitter: Jacobus Kantelaar.

Een kwartier na elf uuren beklimt de Burger Representant *J. Kantelaar* den Presidiaalen Stoel, en aanvaart het Voorzitterschap met de volgende Aanspraak:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het besluit dezer Vergadering eerbiedigende, heb ik den post, door haar aan my opgedragen, bereidwillig aanvaard. Ik voel al het gewigt van dezelven, en ik voel myne eigene zwakheid. Maar van het oogenblik, waar op ik, als *wettig verkooren* Representant *van het Volk van Nederland*, ter dezer Vergadering verschenen ben; van het oogenblik, waar op ik beloofd heb, *alles te zullen doen*, *wat een goed en getrouw* Representant *des Volks schuldig is*, *en behoort te doen*; van dat oogenblik heb ik my verpligt gerekend, niet alleen, om in Uliedér gewoonen arbeid met allen yver te deelen, maar ook, om my aan geenen last te onttrekken, welker Uliedér meer byzonder vertrouwen, waar mede Gyliedén my thans vereert, door de uitkomst gewettigd worden! . . . Doch, indien de grootste Mannen van ons Vaderland, die voor my deezen Zetel hebben bekleed; indien *zy*, die of door de Natuur gevormd zyn, om in alles, wat zy onderneemen, gelukkig te slaagen, of door langduurige ondervinding in het Bestier van 's Lands zaken eene groote bedrevenheid vernoomen hebben, nogthans deezen post niet hebben aanvaard, zonder hunne vreeze te kennen te geeven, dat hunne kragten voor denzelven niet zouden bereekend zyn: hoe zou dan by *my*, die tot geheel andere zaken opgeleid, en in dit vak een nieuweling ben, een oogenblik de vermetele gedagten kunne huisvesten, dat ik in staat zou zyn, om aan Uliedér vertrouwen volkomen te beantwoorden? En echter zal ik u met geene lange klagten ophouden. *Zy*, die niet nodig hadden te klagen, hebben reeds de taal uitgeput; en *ik* heb geene *woorden* nodig, daar het te vreezen is, dat myne *daden* slegts al te veel van myn onvermogen getuigen zullen.

Maar (en dit is het, dat my bemoedigd) myne *daden* zullen ooggetuigen van de zuiverheid myner bedoelingen; van myne brandende begeerte, om myn Vaderland nuttig te zyn; van de onzydigheid, waar meede ik aan alle uwe raadpleegingen den vryen loop zal laaten; van de opregtheid, waarmede ik uwe besluiten zal opmaken; van mynen yver, om uwen wil te doen eerbiedigen, om de orde in deeze Vergadering te handhaven, en daar door voor uwe achtbaarheid, en voor de eer der geheele Nederlandsche Natie te waken.

Het is op dien grond, dat ik om Uwe toegevendheid voor myne onschuldige gebreeken, verzoeken durf: het is op dien grond, dat ik de voldoening aan dit verzoek zo zeker verwagt, als ik met grond onderstellen mag, dat de zugt, die u allen bezielen moet, om deeze achtbaare Vergadering der Vertegenwoordigers van het Volk van Nederland zelfs by onze vyanden te doen eerbiedigen, u zal aansporen, om ter handhaving der orde volvaardig met my medewerken.

In die verwagting dierhalven gord ik in my aan met moed, en open de Vergadering met het gewoon Gebed.

Vervolgens worden de Notulen gelezen en goedgekeurd.

Waarop gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, in antwoord op de Missive dezer Vergadering, met betrekking tot het door den Minister der Buitenlandsche Zaken der Fransche Republiek gedaan verzoek van abolitie en intrekking van het vonnis van den Burger *Lerissant*: dat zy, na examen, vermeend te moeten berigten, van verpligt te zyn te persisteeren by het uitgewezen vonnis, en dat dus op het voornoemd verzoek geen reguard kan worden geslagen.

De President stelt voor, deze Missive te stellen in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaken, omme Copy daar van in te zenden aan den Minister *Meyer*, te Parys: — conform besloten.

De

De Burger *Keuchenius*, aangesteld tot Ontfanger der Convoyen en Licenten te Stavoren, verschynt ter Vergadering, en legt in die qualiteit den Eed af.

Wordende hier op de lecture der ingekomene stukken vervolgd:

Eene Missive van den Provincialen Raad van Zeeland, kennis gevende, dat de Stad Tholen genoodzaakt is geweest, de Sleutels haarer Poorten overtegeven, zynde zulks niet geschied op Requisitie van den Commandant en Chef, maar op vordering van de Commandant van Bergen op den Zoom; verzoekende daaromtrend kragtdadige voorziening: — in handen van het Committé te Lande, om considieratien en advys.

Eene Missive van de Representanten van Bataafsch-Braband, kennis gevende dat, ingevolge het Decreet dezer Vergadering, de Kiezers van het District Tilburg andermaal by den anderen zyn geroepen, en zy het Credentiaal hebben overhandigd aan den Burger *J. B. Verheyen*; dat tot eerste Plaatsvervanger is benoemd *W. J. Heeren*, en tot 2e Plaatsvervanger *F. Versier*: —— gesteld in handen der Commissie tot examinatie der Credentialen.

Eene Missive van *G. van Rysoort*, inzendende een exemplaar van een door hem vervaardigd Werkje, betyteld: *Holland arm, de Land Provincien ryk.*

De President stelt voor, zich deze inzending te laten welgevallen: — conform gedecreteerd.

Eene Missive van *J. J. Schneither*, te Leiden, inzendende een Exemplaar van een door hem geschreven, en aan deze Vergadering opgedragen Verhandeling, om de Kinderen binnen korten tyd te leeren lezen en denken.

De President stelt voor, om van deezen letter arbeid van den verdienstelyken Burger *Schnetter* honorabele mentie te maken, het présent exemplaar te stellen in handen der Commissie, by deeze Vergadering benoemd tot het formeeren van een Plan ter verbetering van het Schoolweezen. — conform geconcludeerd.

Een Request van onderscheiden Roomschgezinde Ingezetenen, van het Kerspel Borcharen, Outvorst, Batenburg, Leeuwen en andere Kerspels of Dorpen, alle gelegen in den Ampte van tusschen Maas en Waal, voordragende onderscheiden bezwaaren, voortspruitende uit het oude Systhema van vereeniging der Kerk en Staat; verzoekende het volle genot te mogen genieten van het Decreet van den 5 Augustus.

Nog 3 gelykluidende Requesten.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van de personeele Commissie, by Decreet van den 5 Augustus benoemd: — conform gedecreteerd.

Brands zegt: Ik heb 'er niet tegen, Burgers Representanten, deze Requesten te stellen in handen dier Commissie; maar het komt my voor, dat, terwyl 'er reeds zoo veele Requesten van dien aart ingekomen zyn, en nu weer deze, en dan misschien nog veele andere, die wy te wagten zyn, dat dit alles en alleen een zeer omslagtig werk aan de Commissie veroorzaken zal; en hoe ieverig en welwillend dezelve ook zyn moge, ben ik dog egter bedugt, dat dezelve aan haare bestemming, aan het groote werk eigentlyk waar toe zy by het vierde Articul van het Decreet benoemd is, geen genoegzamen voortgang zal kunnen maken.

Men behoeve niet te twyffelen aan de reden van klagten, die in deze Requesten voorkomen, zy zyn alle zoo gegrond dat ik U als Representant der Natie kan verzekeren, dat al wat 'er in dezen van gezegd word volkomen waarheid is, en dat ik 'er nog zeer veel kunnen byvoegen. Het moet op het hooren van dit alles wel vreemd voorkomen, voor iemand die in Holland gewoon, die streken niet en kend, zulke kunnen 'er zig geen idée van vormen; maar ik voor my, ben aldaar rondsomme bekend, zelfs beter als hier in den Haag, ik weet van alle die omstandigheden, en ken dus aldaar den localen toestand.

Deze zoo met reden klagende ingezetenen, hebben, na veele Jaren den druk te hebben ondergaan, nu zedert de revolutie reeds lang op verbetering van hun Lot gehoopt; en eindelyk deze Vergadering heeft op den 5 Augustus het zoo allezins loffelyk en regtvaardig Decreet genomen; spoeden wy ons dan, want het is tyd, en de billykheid vordert, dat die brave ingezetenen daar van jouisseren; ten minsten dat zy het genot hebben van dat gene, welk hun zoo stellig is beloofd; en dat by eene spoedige voorziening worden opgeheven, die drukkende bezwaren uit het oude stelzel eener heerschende of bevoorregte Kerk geboren, welke by ons Decreet reeds voor vernietigd gehouden zyn.

Ik voeg dan myne stem by deze Requestranten, om dezelve ten sterkstenste appuyeeren, en verzoek niet alleen uit hunnen naam, maar uit naam der geheele Bataafsche Natie, die ik het geluk hebbe mede te Representeeren, dat alle bedoelde bezwaren, uit het gemelde oude stelzel geboren, worden weggenomen, met dien spoed en langs dien weg, welke de aart van ieder derzelver in het byzonder mogelyk maakt, en van zelfs aanwyst.

Ik voege my dog egter zeer gaarne by het prae-advys der President, of om beter te zeggen ik conformeere my by het reeds genomen Decreet, om deze Requesten te stellen in handen der Commissie, mits men dezelve verzoeke dezer Vergadering ten spoedigsten te dienen van considieratien en advys.

Van Hellenberg appuyeerd dit

Zubli zegt, dat de Commissie met allen yver werkzaam is, tevens eenige redenen opgeevende van het nog niet uitbrengen van het Rapport.

Versier zegt, dat hy vermeent, dat de Requestranten zich bevoorens hadden dienen te adresseeren by de Hoogst Geconstitueerde Magt in Gelderland.

Van Hellenberg zegt, dat dit reeds is geëffectueerd.

De President zegt, dat hy by den eersten opslag zulks ook vermeend heeft, dog dat hy nader onderzoek hem voorgekomen is, dat dit een ingredient voor het Commissoriaal kan opleveren, wanneer zy zulks nodig oordeelt.

Brands zegt: ik acht my nog verpligt de Vergadering te herinneren, dat die plaatsen, van waar ons deeze Requesten ingekoomen zyn, eenige van die geene bevatten, van welke ik in een myner advysen wydloopig gesprooken hebbe, by gelegendheid der deliberatien over de afscheiding der Kerk van den Staat, en wiens belang van dien aar is, dat ik het zelve niet genoeg aan de attentie deezer Vergadering kan recommandeeren.

Een

Eene Memorie van *G. van Hensbergen*, in naam en voor *J. Beekmans*, Fabriqueur in Hoeden te Leeuwaarden, verzoekende betaling te mogen erlangen voor geleverde Hoeden aan het Regiment van *Plettenberg*: — gesteld in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *Straatman*, *van Collen* en *Erkelens*, verzoekende een Ambt of Bediening: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *G. F. Pits*, oud 83 Jaaren, verzoekende vermeerdering van Pensioen, by wyze van gratificatie: —— in handen der Commissie, aan wier hoofd zich de Burger de *Beveren* bevindt.

Een Request van *M. Kusters*, verzoekende om een Bodesplaats: —— in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *P. de Waal*, uitgeweekene Bataaf, verzoekende by wyze van gratificatie 6 agtereen volgende Jaaren vrydom van extra belastingen te mogen genieten, of met een ambt of bediening te worden begunstigd, tot vergoeding zyner geledene schaden.

De President stelt voor, dit Request, als geen onderwerp van deliberatie dezer Vergadering uit kunnende maken, te renvoyeeren aan die van Holland.

Een Request van *E J. Penning*, tot uitvoer van 7000 Rvksdaalders naar Riga voor Specie: —

Een Request van *A. Verveer*, om 12000 Ducaaten naar Elbing uit te voeren voor Graanen: —

Een Request van *Tuyng* en *van Beem*, om ƒ 3000 à ƒ 3500 in specie naar Hamburg voor Graanen uit te voeren: — alle drie geaccordeerd, onder de gewoone bepaling.

Een Request van *Boon en Comp.*, tot uitvoer van Touwwerk.

Een Request van *Betens*, om 1000 Bosjes Roey-Yzer naar Portugal uit te voeren: — beiden gerenvoyeerd aan de Marine om advys.

Onderscheiden Requesten, om Paspoorten, geaccordeerd, by favorabel advys van de Commissie tot de Binnenlandsche Zaaken.

De Secretaris leest, in naam der Commissie tot de Ambten, voor het berigt van die Commissie, op het voorstel van den Burger *Versler*, nopens het passeeren van den tot hier toe gefungeerd hebbende Kamerbewaarder *Cuntz* op de nominatie, tot Kamerbewaarders.

Dat de Commissie uit aanmerking van het 12de Articul van het Reglement op de begeving der Ambten, gequalificeerd wordt tot het formeeren eener nominatie van drie Personen, zonder dat by dezelve bepaald is, dat zy gehouden zal zyn, zodanigen daar op te plaatsen, welke reeds in functie zyn geweest, zynde daar te boven by Decreet dezer Vergadering alle de geëmploijeerden by de Griffie als van hunne Posten vervallen verklaard.

Dan dat, wat meer byzonder den Persoon van *Cuntz* betreft, de Commissie omtrend zyne politicque denkwyze, zodanige informatien heeft bekoomen, welke haar ten eenemaale de vryheid benomen heeft, om voorn. *Cuntz* op de nominatie te plaatsen.

De President zegt, dat, alvoorens dit Rapport in deliberatie te brengen, hy lecture zal doen geeven van een Request, door voorn. *Cuntz* gepresenteerd.

Het welk door een der Secretarissen wordt voorgelezen, en waar in de Suppliant betuigt, zints den Jaare 1792, dat hy als Kamerbewaarder heeft gefungeerd, zynen post steeds met allen yver te hebben waargenomen, zonder iemand te hebben beledigd; waarom hy dan ook vertrouwd had, in dezelve te zullen worden gecontinueerd, het welk hy by dezen was verzoekende, immers dat hem door het tegendeel geen fletrissure mogt worden aangedaan, welke zyn' Eer en goede naam zoude kunnen krenken.

De President stelt voor, om het berigt van de Commissie aan te neemen voor Notificatie, en het Request te stellen in handen der Commissie om de Vergadering daar op te dienen van consideratien en advys.

Aanink zegt, dat hy geene redenen vindt, waarom *Cuntz* niet op de Nominatie is gebragt, daar uit het gegeven berigt niet blykt, dat hy zich schuldig heeft gemaakt aan zodanige wandaden, als welke hem, ingevolge het Reglement, zouden uitsluiten tot het bekleeden van een ambt, te meer, wyl hy, blykens het ingeleverd Request, bereid is, de Verklaring af te leggen; willende derhalven by appel nominal beslist hebben, of *Cuntz* op de Nominatie zal worden gesteld.

Camp zegt: ik stel aan de Vergadering voor, om de Commissie tot de Ambten de verdere moeiten te ontneemen om nominatien in te brengen: ik ben in het zekere geinformeerd, dat dezelve Commissie zeer gaarne van die last zal ontheven zyn, en bereid is, om alle de Requesten gemotiveerd over te leggen, kunnende de Vergadering dan gezamelyk de nominatien voor de nog te vervullene Vacatuures formeeren, zo als reeds meermalen geschied is: door deze mesure zal van zelfs vervallen de geduurige klagten, dat deze of geenen is gepasseerd, kunnende doch van die Commissie naar myn inzien niet gevergd worden, om van alle, welke niet genomineerd zyn, reden te geven.

Versler stemt daar in toe, dat de Commissie aan haren last voldaan heeft: dog dat ook aan den anderen kant intusschen, daar alle de posten vervallen zyn verklaard, de Requestrant de vryheid heeft, zich ter dezer Vergadering te adresseeren. En daar hy dezelve nu alleszins loffelyk heeft waargenomen, zoo appuyeert hy het verzoek van den Requestrant, om hem op de Nominatie te plaatzen.

Bosch zegt: De Vergadering heeft, door een *Decreet*, alle de Ambten van de *Griffie* voor vervallen verklaard — vervolgends heeft zy vastgesteld, dat eene *Commissie* van twaalf leden, uit haar midden, eene *nominatie* van drie persoonen aan deeze Vergadering zoude *suppediteren*, om daar uit één te benoemen. — Dit heeft deeze *Commissie* gedaan — ik ben dus van oordeel, dat de *Commissie* ongehouden is, om redenen te geven, waarom zy, deze en geene andere persoonen op de *nominatie* gebragt heeft.

Hahn zegt, dat de Commissie aan haaren pligt voldaan heeft, daar het formeeren der Nominatie, op welke zy zeker de vryheid heeft, uit de Requestranten of anderen de haar toeschynende geschikste voorwerpen te plaatzen; dog hy vermeent, dat, even gelyk de Vergadering in andere gevallen van zodanige nominatie is afgegaan en dezelve geamplieerd heeft, zy ook in dit geval derhalven zulks kan doen; waarom hy voorstel, dat aan ieder der Leden de vryheid zal wor-

worden gegeven, om deze nominatie, mits gemotiveerd, naar welgevallen te amplieeren.

Van Castrop en meer anderen appuyeeren dit.

Bosch zegt: Ik kan my met het *Advys* van den Burger *Hahn* niet vereenigen; want de vermeerdering van die *nominatie*, door de Leden der Vergadering, strydt tegen het genomen *Decreet* en maakt eene *Commissie*, ter formering van eene *nominatie* geheel noodeloos.

Nahuis van der Veen zegt, dat zoo het voorstel van den Burger *Hahn* doorgong, dat dan eerst het Decreet moest worden ingetrokken, waar by de Commissie tot de Ambten was aangesteld.

Van Lokhorst zegt: daar in deze Vergadering, nog niet lang geleden, de nominatie door de Commissie van Superintendentie over de goederen van den gewezen Stadhouder, niettegenstaande zy door een speciaal Decreet waren geauthoriseerd, om een dubbeld tal ter verkiezing van vyf Persoonen tot de Administratie van die goederen te formeeren, nogthans in zo verre verandert werd, dat aan elk Lid de Vryheid gegeven werd om die nominatie te adimpleren, ben ik van oordeel, dat de Vergadering zig zelve zal gelyk blyven, wanneer zy ook nu elk Lid de vryheid geeft, om de opgegevene Nominatien, met andere Persoonen te vermeerderen, en daar toe dag te stellen, weshalve ik my met het advys van den Burger *Hahn* conformeere.

Blok wil by appel nominal gedecideerd hebben, of *Cuntz* zal admissibel zyn, ja dan neen.

De Leeuw appuyeert het voorgestelde door den Burger *Hahn*.

Van Leeuwen zegt, dat 'er groot onderscheid plaats heeft tusschen die gevallen, waar in de verandering in de Nominatie heeft plaats gehad, en de tegenswoordige, dat, zo deeze Nominatie door de Leden wordt geaugmenteerd, de Commissie tot de Ambten dan volstrekt van geen effect zyn kan.

Van Castrop zegt, dat hy vermeent, dat de Vergadering regt heeft, om eene Nominatie, welke haar door eene of andere haarer Commissien gesuppediteerd wordt, te verwerpen, of goedtekeuren; dat hy voor het overige van gevoelen is; dat, daar de redenen, waarom *Cuntz* niet op de Nominatie geplaatst is, bestaan in verschil van denkbeelden, welke in 's mans ziel huisvesten, met die van de Leeden deezer Vergadering, over welke het alleen het Opperweezen toekomt te oordeelen, hy ten sterksten zoude appuyeeren, dat de Nominatie geamplieerd, en de Suppliant, welke zyn post behoorlyk heeft waargenoomen, daar op gesteld worde.

Reyns is mede van gevoelen, dat de Suppliant regt heeft, om op de nominatie te worden geplaatst; en appuyeert overigens het door den Burger *Hahn* voorgestelde.

Bicker appuyeert het door den President geproadvyseerde, tevens in consideratie gevende, om de electie, welke op morgen bepaald is, uittestellen, tot dat de Commissie op dit Request zal hebben gerapporteerd.

Bosch zegt: Ik geloof, dat de *Commissie* tot de Ambten gaarn voor dien lastigen post zal bedanken — althans zo de Leden van dezelve nog die vereischten moeten hebben, die de Burger *Castrop* opnoemt — en wel voornamlyk, het vermogen om de denkbeelden van de ziel te kunnen ontdekken. — Ook meen ik *geinformeerd* te zyn, dat de *Commissie* heden acht dagen eerst haare werkzaamheden heeft kunnen beginnen, dat zy vooraf eene *gemotiveerde* lyst van alle de *Requesten*, in haare handen gesteld, gemaakt heeft, waar van Copy op de *bureau*, ter *visie* voor alle de Leden, zoude leggen, en dat het 'er dus verre af is, dat deze *Commissie* langer tyd zoude aanblyven, dan haar volgends het *Decreet* bepaald is.

De President stelt voor, om, by appel nominal te decideeren, of de Vergadering de uitgebragte nominatie zal acquiesceeren, dan wel, ingevolge het voorstel van den Burger *Hahn*, dezelve amplieeren.

Teding van Berkhout wil, dat de aanstelling zal worden gesurcheerd, en inmiddels het Request gerenvoyeerd aan de Commissie.

De President vraagt aan den Burger *Hahn*, of hy verkiest, dat zyn voorstel in advys zal worden gehouden, tot dat de Commissie op het Request rapport zal hebben uitgebragt, dan wel of hetzelve dadelyk in omvrage zal worden gebragt.

Hahn zegt, 'er niets tegen te hebben, dat het Request Commissoriaal worde gemaakt, dog hy vermeent ook tevens, dat, zoo wanneer het in advys wordt gehouden, tot dat 'er rapport over is uitgebragt, en dan weder in deliberatie gelegd, dit niet anders dan tot verwyl kan strekken.

De President herhaalt zyn voorstel.

Quesnel vraagt, of dit alleen betrekking heeft op dit geval, of dat het ook in alle andere gevallen van applicatie zyn zal; dat zoo het laatste doorgaat, het dan tot niets kan strekken dan tot vernietiging der werkzaamheden der Commissie.

De President zegt, dat het thans alleenlyk van applicatie is op het geval in questie; dog dat dit niet kan verhinderen om daar uit ook omtrend andere gevallen gevolgen te trekken.

Pettat vermeent, dat, zoo het voorgestelde van den Burger *Hahn* doorgaat, dan de deur opengezet wordt, om zyne vrienden en gunstelingen op de nominatie te plaatsen:

Schermer appuyeert dit.

De President zegt, dat men van de Representanten van het Volk van Nederland verwagten moet, dat zy niet hunne vrienden, maar des waardige voorwerpen op de nominatie zullen plaatsen: insitueerende vervolgens appel nominal op zyne voordragt: — en wordt gedecreteerd, dat *ieder der Leden de Vryheid zal hebben, de nominatie gemotiveerd te ampliëren voor heden en agt dagen, om daar uit op de daarop volgende Donderdag de electie te doen*, en wyders dat het Request zal worden gehouden in advys.

Van Leeuwen doet het volgend Rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Zekeren *Gerardus Sloetmans* zig schuldig gemaakt hebbende aan feitelyke tellstrentie tegens den Commis *P. van Stigt*, te Wouw, is de Substitut Fiscaal *van Damme* te Rotterdam verpligt geweest tegen den Burger Rat. uit. te procederen, heeft mandament van Dagvaarding in Persoon tegen denzelven verkregen, en hy, ten gestelden dage niet gecompareerd zynde, verzogt en geobtineerd het eerste defaut ten profyte als naar regten, mitsgaders het tweede mandament met de clausule van apprehensie, en tweede citatie met de clausule van edicte. —— Hier op is de Ordinaris Exploitteur, voorzien met behoorlyk mandament van Dagvaarding, en gemunieerd met de gewone Missive van het Committé tot de zaken van de Marine, aan de Municipaliteit van Bergen op den Zoom, mitsgaders geadsisteert door den Luitenant Geweldiger en eenen Helbardier, afgezonden naar Bergen op den Zoom tot het doen van zyn exploict, dog is, door de weigering van de Municipaliteit aldaar, daar in verhinderd geworden.

Dit is het geval, Burgers Representanten, waar over het Committé tot de zaken van de Marine zig by Missive van

 den

den 2de dezer, aan deze Vergadering geadresfeerd, en over de weigering van de Municipaliteit van Bergen op den Zoom geklaagd heeft, met verzoek het Committé in de uitoeffening van zyn wettig regt kragtdadig te maintineeren, op zodanige wyze, als Gylieden naar wysheid en billykheid zoude oordeelen te behoren.

En Gylieden ftelder deze klagte met desfelvs Bylagen, by Decreet van dien zelven datum, in handen van uwe mede Leden *van Leeuwen*, *van Beyma*, en *Reins* om de Vergadering te dienen van confideratien en advys.

Uwe Gecommitteerdens hebben, om daar aan te voldoen, alle de aan hun ter hand gestelde ftukken, met het geene daar toe relatief is, geëxamineerd. — En het is hun voorgekomen, dat het voorname poinct tot onderzoek, waar op het in dezen aankomt, is Of aan het Committé tot de zaken van de Marine competeert de Judicature over zulke zaken van refiftentie tegens huune Bediendens in officio begaan; daar het tegendeel by de Municipaliteit van Bergen op den Zoom, blykens desfelvs fchryven aan het voorn. Committé den 22 Aug. l. l. fub. lett. C, gefustineerd word.

Dan, ter decifie van dat poinct, heeft men maar intezien het Placaat *op den ophef van de Convoyen en Licenten van den* 31 *July* 1725, 't welk daar omtrent uwen Gecommitteerdens zo klaar en duidelyk voorkomt, dat de affirmative daar van geene hæfitatie, veel min contradictie, onderhevig kan zyn.

Immers, na dat in hetzelve *Art* 102 gezegt is, dat de Judicature over zaken van contraventie privativelyk gedemandeerd zal blyven, aan de Collegien ter Admiraliteit, (in welkers plaats het Committé van de Marine gefucceedeerd is) zonder dat eenige andere Officieren of Magiftraten de calange van dien zullen mogen aannemen; wordt in den volgende 103*de Art.*, met zo veele ronde woorden, gefteld, dat *de Judicature van die Collegien ter Admiraliteit ook plaatze zal hebben, over alle* RESSISTENTIEN, *verhinderingen, of excesfen dewelke aan de Officieren, op de collecte en toefigt van de Convoyen en Licenten gefteld, in het exerceeren van derzelver functien gedaan zullen worden.*

Alle welke en dergelyke refiftentien, zo met woorden als met werken, by dat zelve Placaat *Art.* 251 verboden zyn, op de boete van 500 Gulden en daar en boven als perturbateurs van de gemeene rust arbitrairlyk geftraft te worden na gelegenheid der zake.

Niet obfteerende het geen by de Municipaliteit van Bergen op den Zoom in hare Misfive voortgebragt wordt, dat het tegen de Regten en coftumen dier Stad ftryden zoude, eenen Burger of Ingezeten te arresteeren, ten zy 'er, alvorens, behoorlyke bewyzen van befchuldiging, aan het Collegie van Juftitie overgelegt zouden zyn, en dat zulk een door de Regtbank dier Stad, en door geen ander, zoude moeten gevonnist worden.

Want als dat voorgewende, hoewel in andere delicten waar moge zyn, om de uitdrukkelyke dispofitio van het voorn. Placaat, in 't Cas fubject, niet te ftade kan komen, en daar toe de interpellatie van het Committé aan het Stadsbeftuur naar ftyle by zyne Misfive dient.

En te minder nog, kan nog vermag dat voorgeven alhier van eenige uitwerking zyn.

Dewyl volgens Refolutie van de Staten Generaal op dien zelven datum, by het emaneeren van dat Placaat, genomen, en welke als tot eene inleiding tot het zelve daar by gedrukt is, Art. 4. den Staten, zelfs van de respective Provintien, wel ferieufelyk gerecommandeerd is, hunne Gecommitteerde Raden, of Gedeputeerde Staten als ook de Magiftraten van de respective Steden en Plaatzen, door hunne Officieren, en de Officieren zelven, te beveelen, die van de Convoyen en Licenten, in alle zaken, hunne functie concerneerende, de behulpzame hand te bieden, en geenzins aan de Collegien ter Admiraliteit, in de exercitie van hare functie, of aan de Officieren van dezelve, in zaken, concerneerende de betaling van 's Lands regten, en NB. *executie der Placaten* eenige de minfte verhinderinge, oppofitie, refistentie of anderzins, te doen, zo veel in haar is te laten doen, directelyk of indirectelyk of enz. of dat, Art. 5., de overtreders, onverminderd alle andere poenaliteiten of middelen van conftrainte, nooit geadmitteerd zouden worden, om fesfie te hebben in Hun Hoog Mog. Vergaderingen, of in eenige andere Generaliteits Collegien, of om te bekleden eenige Ampten van de unie dependerende of daar onder forteerende.

Eindelyk komt hier by, dat by het Reglement op deze Nationaale Vergadering Art. 92 de obfervantie van voorf. Placaat van 1725 en de deswegens nader geëmaneerde orders, vastgefteld is, tot zo lange daaromtrent door de Nationaale Vergadering gene veranderinge zal zyn gemaakt.

Gelyk zy ook verpligt is, volgens Art. 96, het Committé in desfelvs werkzaamheden te laten volharden, tot dat daar omtrent by de aantenemene Conftitutie andere fchikkingen zullen gemaakt zyn.

Uit en met al het welk gededuceerde dan, Burgers Reprefentanten, het uwe Gecommitteerdens voorkomt, dat de weigering van de Municipaliteit van Bergen op den Zoom voorf. een onberaden ftap is, van welke zy zig had behooren te onthouden, en in tegendeel het Committé van de Marine op deszelvs fchryven de behulpzame hand had moeten verlenen: Een *onberaden ftap* zeggen Uwe Gecommitteerdens, het met geen fterker naam willende beftempelen, om dat zy uit het anders vriendelyk en gulhartig fchryven van de Municipaliteit zelvs met aanbod van alle mogelyke dienften by alle gelegenheid aan het Committé, meenen te hebben te kunnen bemerken, dat hare weigering niet zo zeer uit eene opzettelyke halstarrigheid, dan wel uit eene haar bedenkelyke fustenue voor de Regten van hare Burgerye en Regtbank, om niet te zeggen uit onkunde, zal voortgekomen zyn.

Uwe Gecommitteerdens zouden derhalven van advyze zyn, dat deze Vergadering behore te decreteren, dat de Municipaliteit van Bergen op den Zoom, door hare onberaden weigering van den inhoud der Misfive van het Committé tot de zaken van de Marine, en daar door verhinderen van het door hetzelve gedemandeerde exploiet in zake van den fubftitut Fiscaal *van Damme* Impetrant van mandament van Dagvaarding in Perzoon tegens *Gerrardus Slootmans* geïmpetreerden, heeft kwalyk gedaan, en ferieufelyk gerecommandeerd word, die zaak behoorlyk te repareren, geene verdere verhinderingen toetebrengen, of te laten toebrengen, maar dezelve, naar de cours van Juftitie by het Committé gebruikelyk, zynen loop te laten, en allezins daar in het Committé de behulpzame hand te verlenen.

Of zo als anderzins deze Vergadering naar hare wysheid zal oordeelen te behoren, aan welke uwe Gecommitteerdens dit hun advys onderwerpen.

En dat van het gedecreteerde copie zal gezonden worden aan de Municipaliteit van Bergen op den Zoom om zig daar naar te reguleren, mitsgaders aan het Committé tot de zaken van de Marine tot desfelvs informatie.

Actum in den Hage (was getekend)
den .. Sept. 1796. *J. D. van Leeuwen.*
Het tweede Jaar *C. L. van Beyma.*
der Bat. Vryheid. *C. H. Reyns.*

En

En word conform gedecreteerd.

Van Lokhorst zegt: daar 'er ten aanzien van de nominatien, tot dus verre geene algemeene cynosure plaats heeft, en even hier door, by de voordragt van nominatien, 'er steeds discussien in deze Vergadering voorvallen. — Neme ik de vryheid Ul. voorteftellen, dat gyl. eene Commissie benoemd om te onderzoeken hoedanig men zich voor het vervolg gedragen zal, en aan deze Vergadering een Decreet voorte dragen, welke voor het vervolg altyd ten regel zal trekken, waardoor alle discussien voor het toekomende zullen zyn afgesneden.

Gesteld in handen eener Personeele Commissie, waartoe benoemd zyn de Burgers *van Lokhorst*, *van Castrop*, *van Lange*, *Brands* en *van der Voort*.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, werden de deliberatien over de Instructie voor de Administrateurs over de door de Fransche aan de Bataafsche Republiek geabandonneerde Goederen van den Vorst van Nassau voortgezet.

Art. 11 en 12.

Worden conform geconcludeerd.

Art. 13.

Blok is van gevoelen, dat het tweede gedeelte van dit articul overtollig is, en dus zoude weg gelaten kunnen worden: — conform geconcludeerd.

Art. 14.

Stoffenberg zegt, 'er tegen te zyn, dat de Commissie de vryheid zoude hebben om alle kleine reparatien op haar eigene authoriteit te doen.

De President stelt voor, om alle reparatien by aanbesteding te doen.

Hubert zegt, 'er voor te zyn, dat alle reparatien die boven de *f* 100 belopen, zullen publiek worden aanbesteed, en dat die, welke daar onder zyn als kleine reparatien zullen worden aangemerkt.

De President stelt voor, om dit in omvrage te brengen.

Teding van Berkhout vermeent, dat dan de kleine reparatien zeer zullen vermenigvuldigen.

De Mist stelt voor, om dit Articul in handen der Commissie te stellen, ten fine van nadere redactie: — conform gedecreteerd, als ook Articul 14 en 15.

Art. 16.

Blok stelt voor, dat de Commissie van Superintendentie zoude worden verzogt, een Lyst van alle de Ambtenaaren te suppediteeren; vermits, naar zyn gevoelen, dezelve wel eenige redactie zoude kunnen ondergaan.

Hahn stelt voor, om dit Articul op het slot *dus* te amplieeren, *dat de Commissie van Superintendentie, by de vacature, de* nominatie aan deze Vergadering zoude suppediteeren, om door dezelve te worden geapprobeerd: — conform gedecreteerd.

Art. 17.

De Mist wil, by dit Articul gevoegd hebben, *op poene van verlies hunner Posten*.

Gearresteerd, om aan het einde van het Reglement een generaal Articul dienaangaande te voegen.

Waarna de verdere deliberatien met de Vergadering geadjourneerd worden, terwyl dezelve zich in een Committé Generaal formeert.

B Y L A A G E N.

Memorie van *C. Cras* cum suis, op gepasseerde Vrydag ter Vergadering ingeleverd, strekkende tot het terug brengen der Oost Indische Compagnie tot haare voorige inrichting.

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

Geeven met eerbied te kennen, de Ondergetekendens *Hendrik Constantyn Cras*, *Willem Willink* en *D. M. van Gelder de Neufville*, zoo voor zig zelven, en nog als Gecommitteerdens van een groot aantal participanten en hoofdparticipanten in de Generaale Geoctroyeerde Nederlandsche Oostindische Compagnie, volgens de actens van qualificatie ten deezen geannexeerd. Dat zy Supplianten tot hunne grootste verwondering en met het grievendste leedwezen hebben moeten ondervinden, dat niettegenstaande de gezamentlyke deelgenooten in de voorschreeve Compagnie van de vroegste tyden af, als alleen het lichaam der Oostindische Compagnie uitmakende, en dus ingevolge hun onbetwistbaar recht van eigendom, in het bestuur van dezelve maatschappy zyn gekend, en niettegenstaande, dan ook standvastig by alle Octroyen deze beheering hunner eigendommen, en het vermogen, om daar toe uit hunnen eigen boezem zoodanige in het lichaam der Compagnie mede geïnteresseerde en mede belang hebbende persoonen te benoemen, als zy ter behartiging hunner belangens, en ter bevordering van den bloei en welvaard van het geheele lighaam, welke met die van de Republiek zoo nauw verknogt is, het meest geschikt oordeelde, aan dezelve is verzekerd; Hun Hoog Mogenden, de Gewezene Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden echter hebben kunnen goedvinden, om daaromtrend by Resolutie, in dato 24 December 1795 zodanige veranderingen te maken, waar door niet alleen aan de primitive inrichting dezer Maatschappy eene geheele nieuwe gedaante gegeeven, derzelver eerste grondslaagen vernield, en het voorig Bestuur in zynen aard en wezentlyke eigenschappen ten eenemaale vernietigd is geworden, maar ook daar en boven aan de gezamentlyke deelgenooten en eigenaars buiten hunne kennis en bewilliging, ja zelfs zonder eens gehoord te zyn alle verdere beheering hunner eigendommen word ontnoomen, en daar tegen aan geheel ongequalificeerde en by den welvaard van de Compagnie voor verre het grootste gedeelte niet geïnteresseerde, nog het minst belang hebbende persoonen word gedemandeerd.

Dat zy Suppllanten overtuigd, zoo wel van het wederrechtelyke dezer handelwyze van de geweezene Staaten Generaal als van het nodelooze, ja, zelfs het geheel schadelyke deezer nieuwe inrichting, al aanstonds hebben voorgenomen, om, na dat deeze aanzienelyke Vergadering geconstitueerd zoude zyn, hunne grieven en bezwaaren, deswegens, by dezelve intebrengen, in de gegronde verwagting van dat reares

te

te zullen verwerven, het welk (zonder verkorting van dat geen het welk zomtyds zoude mogen worden geöordeeld, uit hoofde van het 95 Articul van het Reglement der Nationaale Conventie! *Provisioneel* niet te kunnen verbeterd worden,) naar alle Principes van regtvaardigheid en billykheid, en overeenkomstig de belangens der Maatschappy zelve, en van de Republiek, wier belangens in dezen van den bloei en welvaard der Maatschappy onafscheidelyk zyn, niet kan geweigerd worden.

Dat de Suppliannten dan ook ten dien einde hebben doen vervaardigen eene Memorie, waarin zy, na vooreerst een naauwkeurig verslag te hebben gegeeven van die rechten, welke zy oordeelen hunne en der overige Participanten onvervreemdbaare eigendom uittemaken, in de tweede plaats (zo zy eerbiedig vertrouwen) hebben aangetoond, dat die hun op eene wederrechtelyke en op de gronden der tegenswoordige Regeringsvorm zelfs geheel onbestaanbaare wyze, zyn ontnoomen, en eindelyk ten derden, dat de noodzakelykheid voor het algemeen belang, hier inne niet alleen niet is *wettig* beweezen, maar dat 'er, hoe ook genaamd geene *noodzakelykheid*, daar toe, voor handen, ja zelfs, dat zulks voor de algemeene belangens volstrekt *schadelyk* is.

Dat de Suppliaanten alzoo ten dezen niet op nieuws zullen uitweiden in een betoog van de gegrondheid hunner grieven en bezwaaren, maar zig alleen zullen refereeren, tot de voorsz. Memorie, tot appui van het ten dezen te doene verzoek, hier by overgelegd, welke zy daarom dan ook de eer hebben aan deeze Vergadering aan te bieden.

Weshalven de Suppliaanten, insteerende op de gronden daar by breeder gedeveloppeerd, zich keeren tot deeze Vergadering, eerbiedigtyk verzoekende, dat het aan dezelve behaagen moge de Inrichting van de Generaale Geöctroyeerde Oost Indische Maatschappy te herstellen, in den staat, welke volgens de Octroyen behoord plaats te hebben en alzoo aan de gezamentlyke Deelgenooten in dezelve die rechten te verzekeren, welke hen, niet alleen uit den tytel van wettigen eigendom competeeren, maar ook op het plechtigste by de onderscheidene Octroyen zyn toegekend, of anderzins daar omtrend zodanig te disponeeren, als deeze Vergadering naar de grondbeginzelen zoo wel van haare rechtvaardigheid als van haare wysheid, zal vermeenen te behooren.

't Welk doende enz.

(was getekend)

Hendrik Constantyn Cras.
Willem Willink.
D. M. van Gelder de Neufville.

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 20 September 1796.

De Luitenant Generaal *Daendels* legt den Eed af.

Eene Missive van het Committé te Lande, in consideratie geevende, om by het benoemen van Onder-Majoors ook acht te slaan op de gepensioneerde Officieren: —— in handen eener personeele Commissie.

Een Request van onderscheiden Roomschgezinde Ingezeetenen van Purmerende, verzoeken te het volle genot te mogen genieten van het Decreet van den 5 Augustus: —— in handen der personeele Commissie by dat Decreet benoemd.

Een Request der Gereformeerden Kerkenraad van Culenborg, verzoekende geauthoriseerd te worden tot het beroepen van een Predikant: —— in handen der Commissie in die zaak benoemd.

Een Request van onderscheiden Ingezetenen van Batenburg, verzoekende om spoedig redres hunner bezwaren: — gehouden in advys tot morgen.

Een Request van *Sidey Mustapha Bran Brem Rey* van Algiers, verzoekende vrye uitvoer van Goederen naar Algiers met een Zweedsch Schip: — aan de Marine.

Een Request van onderscheiden geinteresseerdens in de Negotiatie van 1781 voor Fransche rekening onder guarantie van den Staat, plaats gehad hebbende, verzoekende voorziening omtrend de betaling der Interessen dier Negotiatie: —— in handen eener personeele Commissie.

Onderscheiden Requesten, om Paspoorten: — geaccordeerd.

De President Rapporteert, namens de Commissie van Buitenlandsche zaaken, dat zy, geëxamineerd hebbende het Rapport der Commissie van Superintendentie, nopens de klagten over den Rentmeester *Aneman*, van gevoelen waren, dat dezelve zoude moeten worden gedepositeerd, en tot reekening en verantwoording opgeroepen: — conform geconcludeerd.

Waarnaa de Vergadering overgegaan zynde tot het voortzetten der deliberatie over de instructie voor de Administrateurs. Dezelve wordt gearresteerd, behoudens revisie. De Vergadering formeert zich ten twee uuren in een Committé Generaal.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartenink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Bosijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hegenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierikzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 191. *Donderdag den* 22 *September* 1796. *Het tweede Jaar der Bataaffche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Dingsdag den* 20 *September* 1796.

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De Prefident communiceert, dat de Luitenant Generaal *Daendels* zich thans in deeze Refidentie bevindt, en zich aangebooden heeft tot het afleggen van den Eed, dog dat hy zich ook tevens verontfchuldigd heeft van ter deezer Vergadering niet in zyn groot uniform te kunnen verfchynen, uit aanmerking van den grooten fpoed, waarmede hy herwaards is vertrokken.

Gemelde Generaal verfchynt daarop ter Vergadering, en legt den Eed af.

Daarop worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Misfive van het Committé te Lande, voordragende, om voortaan by het aanftellen van Onder-Majoors het oog te flaan op gepenfioneerde Officieren, met toelage aan hun van het halve tractement, zullende hierdoor veele thans werkelooze Officieren aan het Vaderland nuttig kunnen worden.

De Prefident ftelt voor, deeze Misfive te ftellen in handen eener perfoneele Commisfie: — conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *de Mist*, *Bicker*, *Vrede*, *de Beveren* en *Quesnel*.

Een Request van onderfcheidene Roomschgezinde Ingezetenen van Purmerende, de Vergadering hunnen dank betuigende voor haare genoomen Decreeten in dato 5 Augustus en 2 September; verzoekende het volle genot byzonder van het Decreet van den 5 Augustus te moogen genieten: — in handen der Commisfie by dat Decreet benoemd.

Een Request van den Gereformeerden Kerkenraad van Culenborg, te kennen geevende, dat hunne Predicant, *de Vries*, by de terugtogt der Engelfche Armée van daar, vertrokken is, zonder 'er weder terug te keeren; dat zy dus by deezen verzoeken authorifatie, ten einde eenen anderen Predicant te beroepen; en dat den Rentmeester zal worden aangefchreeven, denzelven op den ouden voet te voldoen.

De Prefident ftelt voor, om dit Request te ftellen in handen der perfoneele Commisfie in de zaak van Buuren en Culenborg, om berigt.

Van Leeuwen verzoekt ten fpoedigften, alzo die gemeente reeds lange herderloos geweest is.

Brands vermeent, dat het Request moet gefteld worden in handen der perfoneele Commisfie, aan wier hoofd zich de Burger *Zubli* bevindt.

De Prefident vermeent, dat het moet gefteld worden in handen der eerst vermelde Commisfie.

Van Lockhorst zegt: na dat de Commisfie ter wegneming van alle onderfcheiding, voortfpruitende uit het vorig ftelfel eener heerfchende Kerk, heeft gerapporteerd, dat, gedunrende hunne werkzaamheden, de vacatuure van Predicantsplaatfen in de respective Hervormde Gemeentens op den ouden voet zullen vervuld worden, en dit Rapport in een Decreet deezer Vergadering is veranderd geworden, dunkt my, dat deeze Commisfie heeft gedefungeert, en 'er eenvouwig uit volgt, dat ook de Vacatuure te Culenborg behoort te worden vervult; maar daar 'er mogelyk zwarigheden zyn, voortfpruitende uit de finantieele betrekkingen van Culenborg, en ik omtrent de wyze, op welke aldaar de Predicanten worden betaald, niet genoegzaam onderrigt ben, conformeere ik my zeer met het præ-advys van den Prefident, om namelyk dit Request te ftellen in handen van de Commisfie tot de zaken van Buuren en Culenborg, om de Vergadering zo fpoedig mogelyk te dienen van hunne Confideratien en Advys.

Ten Bergen zegt, dat hy niets tegens het voorftel van den Prefident heeft; doch dat het nog niet beflist is, aan wien het regt van beroeping toekomt; dat hy ondertusfchen vermeent, dat die zaak niet van die presfance is, dat daar op ten fpoedigften Rapport zoude behooren te worden uitgebragt.

Van Leeuwen zegt, dat die gemeente reeds meer dan een Jaar zonder Leeraar is geweest; dat ook reeds die Kerkeraad zich daar over heeft geadresseerd; iets, dat mogelyk de Commissie niet bekend zoude zyn.

Ten Bergen zegt, dat dit Request ten tyde hunner Commissie te Culenborg, hun reeds is gepresenteerd; dat hem dus de zaak niet onbekend is, en dat zy dit toen hebben gerenvoyeerd aan de Nationaale Vergadering.

En wordt geconcludeerd, conform het door den President voorgestelde.

Een Request der Ingezetenen van de voormalige Heerlykheid *Buitenburg*, zich beklagende over de zwaare onderdrukking, en te kenne geevende, dat zy reeds in April een diergelyk Request hebben gepresenteerd, het welk toen ter tyd Commissoriaal is gemaakt, verzoekende eene spoedige redding uit hunne omstandigheden.

De President zegt, dat hy onderzoek gedaan heeft, of 'er in April een diergelyk Adres is gepresenteerd; dan dat hy noch in de Decreeten eenig spoor hier van gevonden heeft, noch dat zulks aan iemand der Leden bekend is, waarom hy dan vermoedt, dat de suppliauten zich vergist zullen hebben; staande hy voor, daar dit, naar zyn inzien, eene huishoudelyke zaak is, om dit Request te renvoyeeren aan de Hoogst Geconstitueerde Magt van Gelderland.

Gevers wil het tot morgen in advys houden, daar het hem nog twyfelachtig is, of niet zodanig Request is gepresenteerd.

Onderscheiden Leden appuyeeren dit.

Van Leeuwen vermeent mede, dat 'er een diergelyk Request is gepresenteerd.

De President antwoordt, dat hy 'er ondertusschen onderscheiden Leden naar gevraagd heeft, welken 'er niets van bewust is; echter dat hy 'er niets tegens heeft dat het tot morgen in advys worde gehouden: — conform gedecreteerd.

Een Request van *Sidey Mustapha Brem*, *Bram Rey* van Algiers, verzoekende zonder betaling van uitgaande regten onderscheiden goederen met een Zweedsch Schip aan Algiers te mogen verzenden: — aan de Marine.

Een Request van eenige geinteresseerdens in de Negotiatie in den Jaare 1781. alhier, ten behoeve van Frankryk, onder guarantie van den Staat, plaats gehad hebbende, verzoekende voorziening omtrend de betaling der Interessen dier Negotiatie.

De President zegt, dat, daar deze Requestranten zich bereids by H. H. Mog. hebben geadresseerd, welke zaak toen Commissoriaal is gemaakt, hy derhalven voorstelt, dit Request andermaal te stellen in handen eener personele Commissie, om naar de zaak onderzoek te doen, en tevens naar te zien wat dienaangaande by Hun Hoog Mog. heeft plaats gehad.

Conform gedecreteerd, en daar toe benoemd de Burgers *van Stiphorst*, *Gevers*, *de Sitter*, *Cau*, *van Langen* en *Pertat*.

Een Request van *Corn. den Fex*, voormaals inwooner van den Lande van Buuren, afschetzende de rampen door hem aldaar in den Jaare 1787 geleden; waarom hy verzoekt schadeloos te worden gesteld; gevende tevens zyne verbazing te kennen, dat nog onderscheiden dier geenen, welke als toen zyn ongeluk berokkend hebben, ongestoord in hunne functien blyven, en zelfs nog van ter zyde het misnoegen gaande houden.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen der Commissie, in de zaak van Buuren benoemd.

Van Leeuwen zegt, dat, daar 'er ook in dit Request gesproken wordt van nog steeds aangewend wordende pogingen om onlusten te verwekken, hy dus voorstelt, om ook dit Request te stellen in handen der Commissie van Binnenlandsche Correspondentie.

Geresolveerd, om dit Request te stellen in handen der beide genoemde Commissien.

Een Request van *Pieter Coerman*, gewezen Koster en Schoolmeester te Philippine, door het cedeeren van dat territoir aan de Fransche Republiek van zynen post ontzet, verzoekende betaling van zyne agterstallige tractementen, en weder met een diergelyken Post te worden begiftigd.

De President zegt, dat, daar aan deze Vergadering geene begeving staat van Costers of Schoolmeestersplaatzen, dit gedeelte derhalven van dit Request hier niet te pas komt, voords, dat hy in consideratie geeft, om het overige te renvoyeeren aan het Committé te Lande: — conform geconcludeerd.

Een Request van *A. R. Visser*, Cadet onder de zevende halve Brigade, verzoekende, dat, by vacature van een Officiersplaats, reguard op zyn persoon mag worden geslaagen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *H. Offering*, verzoekende, om by het oprigten eener agtste halve Brigade als Sous-Lutenant te worden geëmployeerd: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *H. de Landrieux*, verzoekende om pensioen als Capitein te mogen genieten; zynde dit Request geappuyeert door twee Certificaten, als een van den Minister *Noël*, en een van den Generaal *Suljurd*: — aan het Committé te Lande.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De President berigt, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaken, dat de Burgers *Bazier*, Vader en Zoon, Commissaris te Cette, de gewone Verklaring hebben afgelegd en ingezonden.

Nog rapporteert de President, in naam dier Commissie, op het in haare handen gesteld rapport der Commissie van Superintendentie, nopens de Nota van den Minister *Noël*, houdende klagten over den Rentmeester *Anemaat*; dat zy, dezelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zoude zyn, dat de Suppliant van zynen Post behoorde te worden gedeposcedeerd, en tot rekening en verantwoording worden opgeroepen.

Cau vermeent, dat 'er eerst informatien dienden te wor

worden genoomen alvoorens men tot eene regterlyke daad overgaat.

Bicker zegt, dat de Mesure, door de Commissie voorgeslagen, geen daad van regtspleging is.

Vonk zegt, dat hy, reeds meer dan een Jaar geleden, een aantal beschuldigingen tegens den Supphant heeft ingeleverd; en zich dus zeer wel conformeeren kan met het Rapport.

Bacot zegt, dat de Municipaliteit van Hulst aan hem mede heeft ter hand gesteld een aantal stukken, houdende beschuldigingen tegens voornoemden *Anemaat*, welke hy aan de Commissie van Superintendentie heeft overhandigd.

Van Lamsweerde zegt, dat dit letterlyk dezelfde stukken zyn, als die, welke door den Minister *Noel* zyn ingebragt geworden.

Aylva Rengers vermeent ondertusschen, dat de ingekoomene stukken niet voldoende genoeg zyn, om hier op den Supphant te deposeedeeren, maar hy wil, dat de zaak alvorens nader zal worden onderzogt.

Cau herhaalt nogmaals zyn te vooren gezegde.

De President vraagt, of 'er ook nog meerder Leden zyn, welke het voorgestelde door de Burgers *Cau* en *Aylva Rengers* appuyeeren; dan of de Leden door het aangevoerde van de Burgers *Vonk* en *Bacot* genoegzaam geëlucideerd zyn, om zig met het Rapport te conformeeren.

En wordt conform het Rapport geconcludeerd.

Vrede stelt voor:

Dat, daar eenigen tyd geleden aan deze Vergadering gepresenteerd is een Request, door den Burger *Heerens*, van Maastricht, ten einde Vergoeding te erlangen voor schadens door de Rampen des Oorlogs veroorzaakt, welk Request gesteld is in handen eener personeele Commissie, om daarop te berigten; dog welke Commissie tot dato dezes daarop geen Rapport heeft kunnen uitbrengen; dat namelyk gemelde *Heerens* zig by de Commissie geadresseerd heeft, ten einde eenige origineele stukken, by dat adres overhandigd, terug te bekoomen welke hy zegt benodigd te zyn; dan dat de Commissie, daar in zonder speciale authorisatie dezer Vergadering zwarigheid makende, dezelve hy dezen verzoekt: — en word dit verzoek geaccordeerd, en de personeele Commissie daar toe geauthoriseerd.

De Secretaris *van Laar* berigt:

Dat, daar ter dezer Vergadering besloten is tot het veranderen van het groot Zegel, het zelve nu, in conformiteit van dat Decreet is vervaardigd; dan dat men het zelve niet in gebruik kan brengen voor en aleer ook het gewoone Zegel dien conform is veranderd; dat hy nodig geoordeeld heeft, dit ter kennisse der Vergadering te moeten brengen, tevens berigtende, dat hy bereids met den stempelsnyder heeft geconfereerd, welke hem heeft te kennen gegeven, dat 'er dertien onderscheiden stempels zouden dienen te worden vervaardigd, welke zouden belopen een somma van ƒ1300. Dat al verders, offchoon de tegenswoordige Zegels worden geslagen, dit met den nieuwen Stempel, uit hoofde de uitvoerigheid van het werk niet wel mogelyk zyn zal, maar met een schroefpers zal dienen te geschieden welk pers belopen zoude een somma van ƒ150, het welk dus te zaamen circa ƒ1500 bedragen zal: dan dat hier door aan den anderen kant ook weder de Zegelloppers zouden worden uitgewonnen, — dat hy vermeent heeft, zulks alvoorens werkstellig te maaken, ter kennisse dezer Vergadering te moeten brengen ten fine van authorisatie.

De President brengt in omvrage, of de Secretarissen zullen geauthoriseerd worden, om zulks conform deze voordragt te bewerkstelligen.

Van Leeuwen zegt, dat het hem voorkomt dat de kosten wat hoog worden opgegeven; dat men alle mogelyke bezuinigingen moet in acht nemen, en dus de Secretarissen ook tevens moet qualificeeren, om hier op byzonder acht te slaan.

Reyns zegt, dat hy niet kan begrypen dat ieder stempel ƒ100 zal kosten; insteerende dus mede, dat de grootste bezuiniging zal worden in acht genomen.

De President geeft in consideratie, of de Vergadering ook zoude goedvinden, dat dit nog eens Commissoriaal gemaakt worde.

Hahn vraagt, of dit Commissoriaal ook zal strekken, om te onderzoeken of het Zegel in train zal worden gebragt? dit zo zynde, dat hy 'er dan tegens heeft, dewyl het nu reeds voor byna zes maanden is gedecreteerd; dog dat, zoo het strekken moet, om te onderzoeken op wat wyze het op het minst kostbaarste in train kan worden gebragt, hy 'er dan niets tegen heeft.

De President stelt voor, om de Secretarissen te authoriseeren, om dienaangaande het nodigen in het werk te stellen, mits de hoogst mogelyke spaarzaamheid, zoo veel mogelyk, in het oog houdende: —— en wordt conform gedecreteerd.

Vervolgens, de Vergadering tot de orde van den dag overgaande, worden de deliberatien over de instructie voor de administrateurs over de door de Fransche aan de Bataafsche Republiek geäbandonneerde goederen van den Vorst van Nassau voortgezet.

Articul 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 en 25, worden, conform het Concept-Plan, geärresteerd.

Articul 26 in deliberatie gebragt zynde, vraagt de Burger *van Beyma*:

Waar het doen der Rekening zal moeten plaats hebben? Dat, zoo zulks alhier in den Haag geschiedt, hy 'er dan voor zou zyn, dat zulks geschiedde ten overstaan van 3 Commissarissen; dog dat, zo dit elders geschiedde, dit dan slegts ten overstaan van één kan plaats hebben.

Midderman zegt ter elucidatie, dat dit in den Haag zal geschieden.

Van Beyma wil, dat dan in dat geval zulks ten overstaan van het gansche Collegie zal geschieden.

Reyns appuyeert dit, dog wil, dat daar speciaal by present zal zyn die Administrateur tot wiens Departement de rendant behoort.

Van Zonsbeek vermeent, dat drie Leden tot het afneemen der Rekening genoegzaam zyn.

Van Beyma dragt daar op de volgende redactie voor; *alle Rekeningen zullen voor het volle Collegie geschieden*

Van Lamsweerden vermeent, dat het genoegzaam is, wanneer 'er gesteld wordt *voor het Collegie*, daar het anderzins mogelyk, wanneer alle de Administrateurs niet present zyn, difficulteit zal veroorzaken.

En wordt dit articul, conform deze gemaakte redactie en verandering gearresteerd.

Art. 27 en 28 worden, conform het Concept-Plan, gedecreteerd.

Art. 29.

Reyns merkt aan, dat de woorden *zoo veel mogelyk*, 'er uit moesten worden gelaten, daar het, naar zyn inzien, volstrekt nodig is, dat de Rentmeester in zyn district woonachtig zyn zal, als hebbende men onder het voorig Bestuur de schadelykheid van het tegenovergestelde te meermalen ten klaarsten ondervonden.

En wordt dit articul, met weglating dier woorden, geconcludeerd.

Art. 30. wordt in deliberatie gebragt.

Van Lange vermeent, dat het beter is, dat de Rentmeesters alle drie maanden rekening doen.

Reyns daar en tegen is van gevoelen, dat dit groote zwarigheid zal in hebben.

Van Lange zegt, dat dit zeer gemakkelyk zyn zal, mits zy, alle drie maanden, den Staat van hun ontfangst en uitgaaf inzenden.

Cau steld voor, om het dus te ridigeeren, *dat de Rentmeesters verpligt zullen zyn, maandelyks, maandstaaten in te zenden aan de Commissie van Administratie.*

Modderman zegt, dat dit Articul in de oude redactie veel duidelyker gesteld is, en leest daar op het zelve voor.

En wordt conform gedecreteerd.

Art. 31. wordt conform gedecreteerd.

Art. 32. wordt in deliberatie gebragt.

Reyns zegt, dat hy vermeent, dat dit Articul zich ook moet uitstrekken tot de Rentmeesters; daar de ondervinding geleerd heeft hoe schadelyk het is, wanneer het aan de Rentmeesters vry zal staan de landhoeven te pagten.

Ten Berge wil dit ook bepaald hebben met opzigt tot de administrateurs.

En wordt dit articul met deze twee byvoegingen geconcludeerd.

Art. 33. wordt geleezen.

Cau vermeend, dat in de redactie een woord uitgelaten is.

Modderman zegt, dat, daar het onmogelyk is personeele cautie accepteeren, men de reële moet aanneemen.

Van Castrop vraagt ter dezer gelegenheid, aan wien de aanstelling der Rentmeesters staan zal.

Modderman zegt, dat zulks door het gearresteerde 16de Articul wordt bepaald.

En wordt het 33 Articul, zoo als het legt, gearresteerd.

Art. 34, 35, 36 en 37, worden conform het Concept Plan gearresteerd.

Art. 38. wordt in deliberatie gebragt.

Hahn is van gevoelen, dat, daar 'er nog geen Constitutie is men dit woord zoude kunnen weglaten.

Modderman leest daarop de eerste redactie, waarin zulks niet voorkomt.

En word dit Articul dien conform gedecreteerd.

Art. 39 wordt geleezen.

Van Hengst stelt voor, om dit te maaken tot het 40 Articul, en in plaats van dit Articul een nieuw intevoegen, luidende als volgt:

Als deeze Administratie mogte ophouden, 't zy den boedel tot liquiditeit was gebragt, ofte dat het werk zoo verminderd is, dat 'er ook minder handen voor het zelve nodig zyn, zullen de nu aangestelde Administrateurs geen regt van pretensie hebben, op een dedomagement, pensioen, ofte iets diergelyks, maar eenvouwig voor hunne gedaane diensten worden bedankt.

Gevers zegt, dat, wel verre dat hier door de zwarigheid wordt weggenoomen, het tegendeel daar door veroorzaakt wordt.

Ten Berge appuyeert het door *van Hengst* voorgestelde.

Hahn zegt, dat uit den aart alle Ambtenaaren altoos los zyn, en vind dus het plaatsen van dit Articul overtollig.

Vrede zegt, dat hy het mede altoos zoo beschouwd heeft, en in dien geest reeds meermalen zich ter dezer Vergadering geuit heeft.

Van Leeuwen stelt voor, om die termen te bezigen, welke in het Rapport van den Burger *Bosveld* voorkomen.

Ten Berge stelt voor, om de Commissie te verzoeken, hier omtrend eene redactie te produceeren.

Modderman zegt, dat hy zich tegen de uitdrukkelyke stipuleering verklaart, op dat men mogelyk niet in de gedagten zoude komen, dat in alle andere gevallen, waar gezweegen wordt van het niet accordeeren van pensioenen zulks plaats zoude moeten hebben.

De President stelt voor, om by appel nominal te decideeren, of men den geest van het, door den Burger *van Hengst*, voorgesteld articul zal decreteeren, en als dan de redactie aan de Commissie overlaten, of wel, dat dit articul 'er niet zal worden bygevoegd.

En wordt by meerderheid de plaatzing van dit nieuwe articul gedeclineerd.

De Burger *Modderman*, verzogt zynde, namens de Commissie, eene nadere redactie der articulen 14 en 15 ter tafel te brengen, word door den President verzogt, zulks tot morgen uittestellen.

Waarna, de President de Leden verwittigd hebbende van de onderscheiden poincten, welke aan de orde van den dag zyn, de openbaare Zitting geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten elf uuren. Wordende de tegenwoordige door den President in een Committé Generaal veranderd.

BYLAAGEN.

Rapport der Commisſie ter examinatie van de door de Burgers Repreſentanten *van Lockhorst* en *van Beyma* gedaane Voorſtellen. (*Zie Dagverhaal No.* 183. *Pag.* 108. *Col.* 1.)

BURGERS REPRÈSENTANTEN!

By Ulieder Decreet van 21. July laatstleden, is in handen van Uwe Medeleden, *Kantelaer*, *Cambier*, *Floh*, *de Lange*, *Lefier*, *de Mist*, *Hartog*, *Vatebender* en *Blok*, ten fine van examen, conſideratiën en advis, geſteld een voorſtel van den Repreſentant *van Lockhorst*, in de Notulen van dien dag geinſereerd, en houdende in ſubſtantie, dat het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootſchap te Lande zou worden gelast, aan alle de reſpective commanderende Officieren der onderſcheiden Corps, in dienst dezer Republick ſtaande, aanſchryven en te gelasten, om binnen den kortst mogelyken tyd over te zenden, de Staaten der dienſten van alle de reſpective Officieren, van Colonel tot Sous-Lieutenant, of Extraordinair Ingenieur incluis, dewelken in de gemelde Corps zyn geplaatst; en dat op dezelfde Staaten behoorlyk zou moeten worden uitgedrukt, de geboorte plaats, ouderdom, enz., van alle de gemelde Officieren, conform het model, by voorſchreeven voorſtel gevoegd; dat voorts by die Staaten zou behooren te worden ingezonden, eene algemeene Lyst van alle de Officieren, in ieder Corps thans dienende, voorzien van eene verklaring, door alle de Leden van den Raad van Adminiſtratie, en voor zoo verre het Corps Ingenieurs betreft, door den Chef ondertcekend; houdende, dat de voorſchreeven Lyst bevat, alle de Officieren, by het Corps dienende, en dat, voor zoo verre hun bekend is, gene andere of andere Officieren by hetzelve zyn aangeſteld, als de geenen, welken op de Lyst zyn uitgedrukt; en eindelyk, dat het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootſchap te Lande zou worden gelast, om alle de voorſchreeven Staaten en Lysten binnen den tyd van vier weken, in deze Vergadering in te leveren.

Uwe Commisſie werd eerst, door de abſentie van sommige harer Leden, verhinderd hare beſoignes over dit onderwerp te beginnen, dewyl zy in eene zaak, welke zy voor zeer bedenkelyk houdt, niet gaarne iets doen wilde, zonder daarop zoo veel mogelyk de conſideratiën van ieder Lid gehoord en rypelyk overwogen te hebben. Want, hoe zeer het in den eersten opſlag ſchynen mogt, en ook in de Vergadering reeds is gezegd geworden, dat het voorſchreeven voorſtel geen lang examen vorderde, zoo heeft echter uwe Commisſie, in den loop harer raadplegingen, het tegendeel ondervonden; en het is niet dan na herhaalde beſoignes, en conſerentiën met Gecommitteerden uit het Committé tot de algemeene zaken van Bondgenootſchap te Lande, dat zy zich zelve genoegzaam in ſtaat gerekend heeft, om Ul. op deze materie behoorlyk te dienen van conſideratiën en advis. Zy is althands zich zelve bewust, dat zy geen verwyt van verzuim verdient, en dat een ieder, die, behalven het reeds gezegde, waar van de gegrondheid ſtraks nader blyken zal, de menigvuldige andere bezigheden van de meeste Leden dezer Commisſie in aanmerking neemt, overtuigd zal zyn, dat dit Rapport niet vroeger heeft kunnen worden gedaan.

Voor dat wy tot overweging van het voorſtel zelve overgaan, zal het niet ondienſtig zyn, eenige algemeene conſideratiën over de Organizatie der Armée vooraf te zenden.

Het Committé tot de Algemeene zaaken van het Bondgenootſchap te Lande, gelast zynde de Armée te organizeeren, benoemde uit deszelfs midden drie Commisſarisſen tot het formeeren eener Nominatie Lyst, welke door het Committé gerevideerd, en vervolgens aan Hun Hoog Mog. ter approbatie voorgedragen zou worden. De gewigtige zwarigheden, welke deze Commisſie door te worſtelen had, werden niet weinig vermeerderd door de Reſolutie, met voorkennis van Hun Hoog Mog., den 4. en 11 April 1795., door de Nieuwspapieren bekend gemaakt; waar by bepaald was, dat alle Officieren van de oude Armée, offchoon geſuspendeerd, zich op nieuw aan het Committé zouden kunnen adresſeeren, het zy om gecontinueerd, gepenſioneerd, of gedimitteerd te worden. En, ſchoon het getal der geenen, die hunne dimisſie verzogten, veel grooter was dan men verwagt had, en daar door niet alleen het Land van de betaling eener menigte Penſioenen ontheven, maar ook de Armée van een aantal der warmſte voorſtanders van het vorig beſtuur gezuiverd was; zoo beliep echter het getal der Officieren, die zich aanboden om te blyven dienen, veel meer, dan 'er, volgens de nieuwe inrichting, by de Armée, nodig waren.

Deze omſtandigheid kon niet anders dan embarasſant voor het Committé zyn. De Staaten Generaal hadden alle de Bataafſche Officieren, die uit hoofde der Revolutie van 1787, uitgeweeken waren, terug geroepen, en derzelver dimisſie uit Franſchen dienst verzocht. Dezen, voor zoo verre zy zich wel gedragen hadden, verdienden buiten twyffel by voorkeur geplaatst te worden, in zulke posten, waar toe zy genoegzaame bekwaamheid hadden. Daar en boven waren onder de duizenden Sollicitanten, ook een groot aantal bekende Patriotten, die, offchoon niet uitgeweeken geweest zynde, echter zich, in en voor 1787, in Schutteryen en Gewapende Genootſchappen loſlyk onderſcheiden, of, door roemryke daden, aanſpraak op erkentenis verworven hadden, en door welker plaatzing aan de Natie een wezentlyke dienst gedaan kon worden.

En echter konden de Officieren van de oude Armée, die verzocht hadden gecontinueerd te worden, ook niet geheel worden voor by gegaan, daar hun by gezegde Reſolutie van Hun Hoog Mog. hoop gegeven was, dat aan hun verzoek voldaan zou worden, by aldien hun gedrag onbeſproken ware; en daar, door derzelver plaatzing, een evenredig getal penſioenen voor den Lande uitgewonnen werd. Ja, in sommige Corps was het zelfs ten hoogſten noodzakelyk dezelven te employëeren, daar onder de overige Sollicitanten weinige waren, die by de Cavallerie; zeer weinige, die by de Artillerie; en nog minder, die by de Genie geplaatst konden worden.

Ook ontbrak het in de oude Armée geenzins aan Officieren, welker denkwyze genoeg met de tegenwoordig aangenomen beginzelen overeen kwam, dat van dien kant geene twyfelingen tegen dezelven konden huisvesten. En 'er was onder dezelven een nog veel groter getal van de zoodanigen, welker braafheid onbevlekt was, en die, vastſtaande in het, by den Militair aangenomen, begrip, dat zy verplicht zyn, zonder party te kiezen, eenvouwig te gehoorzamen de bevelen door hunne Superieuren aan hun gegeven, met grond onderſteld konden worden, het tegenwoordig Gouvernement met dezelfde getrouwheid, en het zelfde attachement te zullen dienen, waar mede zy het vorig Beſtuur gediend hadden.

Het is waar, 'er waren, en zelfs onder die geenen, welken verzochten gecontinueerd te worden, ook anderen, welken, buiten de palen dier gehoorzaamheid gaande, niet alleen open-

 lyk

lyk party gekozen, maar zich ook aan beſpotting, mishandeling of vervolging van anders denkenden ſchuldig gemaakt hadden: doch, hoe veel moeite het Committé ook aanwendde, om de zoodanigen te ontdekken; hoe zeer dit ook ten aanzien van sommigen gelukt is, zoo werd echter het zelve, dikwils door gebrek aan by herhaling verzochte, en lang te vergeefsch verwagte informatiën in verlegenheid gelaten; of ook wel door loſſe en onbewezene beſchuldigingen aan de ééne zyde, en door ſterke aanbeveelingen van dezelfde Perſoon aan den anderen kant, in vertwyffeling gebragt.

Aangaande de Bataven, kon het Committé zelve in 't geheel geen oordeel vellen, maar het moest zich, ten hunnen aanzien, geheel verlaten op de berigten, welken het van die genen, die met hun gediend hadden, ontving, ten aanzien van hunne kunde, braafheid en relative verdienſten.

Ondertusſchen vorderde het heil van den Lande, dat de Organizatie, zoo ſpoedig mogelyk, tot ſtand gebragt werd. Het overſchot van de oude Armée was in zulken toeſtand, dat daar van, zonder eene geheele herſchepping, niet alleen geen nut te hopen, maar zelfs, wanneer het niet ten ſpoedigſten voorgekomen werd, het grootſte onheil voor den Lande te vreezen was. Een groot gedeelte, dat Krygsgevangen geweest was, kwam in een' beroerden ſtaat in het Vaderland terug; het andere gedeelte lag hier en daar door het Land verſpreid, op ſommige plaatſen byna zonder Officieren, op andere met zulke Officieren, die, of niet hopende, of niet verlangende weder geplaatst te worden, ook hoegenaamd geene pogingen aanwendden, om de orde te bewaren: en het natuurlyk gevolg hier van was, dat wanorde en verwarringen dagelyks vermeerderden, en de rust van het Land in groot gevaar gebragt werd.

Daar dus het werk met den grootſten ſpoed volvoerd moest worden, nam de Commisſie uit het Committé evenwel alle præcautiën, welken in dien ſpoed genomen konden worden. Aan het hoofd der differente Corps werden mannen geplaatst, welker kunde, braafheid en liefde voor Vaderland en Vryheid boven alle twyffeling verheven was, dewyl men met recht den ſte regel, welks gegrondheid in het Militair beſtuur altyd bewezen is, meende te moeten volgen, dat men vooral de hoofden met de nauwgezetſte behoedzaamheid kiezen moet; daar, dezen getrouw en geſchikt zynde, de Subalternen byna gedwongen worden, zich wel te gedragen; althans oneindig minder gevaarlyk worden, indien ook al eens onder hen een of ander mogt ingeslopen zyn, die anders beter geweerd ware. — Uit de uitgewekene Batawen werden voor verre het grootſte gedeelte de hoofden der halve Brigades en Bataillons genomen; en in de keuze derzelven volgde de Commisſie uit het Committé de voorſtellingen van den Lieutenant-Generaal *Daendels*, en de Generaal-Majors *Sabard*, *Bonhomme* en *Boecop*. — De De verdere Hoofd Officieren werden genomen uit de Officieren, die in 1787. gedimitteerd of gepensioneerd waren, of ook uit zoodanige andere Sollicitanten, van welker civisme en kunde het Committé zich overtuigd hield. — Zeer weinigen uit de oude Armée werden aan het hoofd der Bataillons geplaatst, en daar toe dan nog alleen de zoodanige gekozen, welken van alle zyden aan het Committé aanbevolen werden.

Dit kort bericht, Burgers Repreſentanten! is opgemaakt uit de informatiën, die door het Committé aan uwe Commisſie geſuppediteerd zyn: en zy heeft daar by eene Lyst ontvangen van het getal der Officieren, die by de georganizeerde Armée geplaatst zyn, met aanwyzing, hoe veelen van dezelven uit de uitgeweeken geweest zynde Nederlanders, hoe veelen uit andere bekende Patriotten, en hoe veelen uit de oude Armée genomen zyn. Uit deze Lyst is, om 'er ſlechts iets tot eene proeve van mede te deelen, aan uwe Commisſie gebleken, dat by de Infanterie, van de 6 Colonels, ſlechts 1, van de 18 Lieutenant-Colonels, 6, van de 162 Capitainen, 95, en van de 324 Subalterne Officieren, 153, uit de oude Armée genomen zyn.

Indien misſchien dit bericht aan Ulieden te uitvoerig mogt voorkomen, wanneer het ſlechts aangemerkt wordt als voorlopige conſideratiën op het voorſtel van den Repreſentant *van Lockhorst*, neemt het dan aan, als een gedeelte van een Rapport, van een onderzoek naar de werkzaamheden der reſpective Committés, welk onderzoek ook aan deze uwe Commisſie is opgedragen: doch gunt haar evenwel de vryheid, van te mogen zeggen, dat zy het niet ondienstig gevonden heeft, om dit bericht ook bepaaldelyk voor haar advis, op het gemelde voorſtel, vooraf te zenden, dewyl het in de beoordeeling der Organizatie, en in het toetzen der middelen, welke ter verbetering der gebreken, die in dezelve plaats mogten hebben, voorgeſlagen zyn, of nog voorgeſlagen mogten worden, van veel belang is, de geſchiedenis van de wording der tegenswoordige Armée genoegzaam te kennen.

Het Committé is zelve verre af, van te geloven, dat alle gebreken vermyd, of dat in het geheel geene onwaardige voorwerpen geplaatst zyn. Dit was, by den ſpoed, waarmede het werk verricht is, en, en by het gebrek aan genoegzame informatiën onmogelyk. Uit de Notulen van het Committé zou ook reeds een aantal voorbeelden kunnen worden aangehaald, van dimisſien, verleend aan Officieren, die by de Organizatie geplaatst waren, doch van welker ongeſchiktheid of ſlegt gedrag naderhand voldoende bewyzen inkwamen.

Indien 'er meer zulke onwaardige voorwerpen in de Armée gevonden worden, vooral, indien 'er nog onder zyn, die zich aan mishandelingen van hunne Medemenſchen mogten hebben ſchuldig gemaakt, dan verlangt uwe Commisſie niets vuuriger, dan dat dezelve ontdekt worden en naar verdienſten behandeld: en zy houdt zich verzekerd, dat de brave Officieren zelven dit benevens haar, vuurig wenſchen. — En daar het formeeren, inzenden en publiek maken der te voren gementioneerde Lysten daar toe eenige aanleiding geven kan; daar zelfs meer dan één Lid der Vergadering, en onder anderen de voorſteller zelfs, reeds verklaard heeft, de zoodanigen te kennen, en dezelven te zullen denonceeren, zoo dra die Lysten zullen zyn ingekomen, zoo maakt uwe Commisſie geene zwarigheid, om, voorbehoudens eenige aanmerkingen op het model der Lysten, Ulieden te adviſeeren, om de voorgeſtelde aanſchryving aan het Committé te doen.

Niemand zal 'er aan twyffelen, of 's Lands oirbaar vordert, dat de middelen, ter zuivering der Armée aangewend, niet van dien aart zyn, dat daar door de ambitie, die in den Militairen ſtand zoo ſterk werkt, gedood, of aan de zoodanigen, die zich aan geene wandaden hebben ſchuldig gemaakt, de minſte vrees aangezaagd worde voor eenige fletrisſante Reſolutiën. Het is deze conſideratie (die uwe Commisſie gaarne breeder ontwikkelen zou, indien het beſtek van dit Rapport zulks toeliet, en welke nog meer zou kunnen worden aangedrongen door de goede berichten, welke de Generaals by aanhoudendheid geven van den ſtaat der Armée, en van de dagelyks toenemende goede gezindheid der Officieren) het is deeze conſideratie, zeggen wy, welke ons bewogen heeft, om Ulieden eenige verandering voor te ſlaan in het model der Lysten, ten opzigte der twee volgende vraagen: 1. waar de reſpective Officieren zich in Guarniſoen, gecam-

onneerd of gecantonneerd bevonden hebben, van 1 January 1786 tot 1 January 1788. — en 2. welke hunne handteering of beroep geweest zy, voor dat zy in den Militairen dienst traden.

Wat het eerste betreft, men zou in de daad zeer ongegrond oordeelen, wanneer men de braafheid van eenen Officier bewoordeelen wilde uit de Guarnisoensplaats, het Campement of het Cantonnement, waar in hy zich, gedurende dat tydvak, bevond; of zelfs uit de party, in welker dienst hy zich ten dien tyde gebruiken liet.

Om te zwygen van de twyffelingen, waar in de tegenstrydige Eeden aan Betaals-heeren en territoriaale Souverainen gedaan, den braven, maar beklagenswaardigen Officier, ten dien tyde gebragt hebben; hoe veelen hebben, tegen hun hart, uit eene nauwgezette genegenheid aan de Militaire subordinatie, bevelen gehoorzaamd, die zy met minder dan wy verfoeiden? Uwe Commissie zou U zelfs een voorbeeld kunnen noemen, (een voorbeeld, dat hier te veiliger zou kunnen worden aangevoerd, om dat de Man niet meer in onze Armée dient) van eenen Officier, die in 1786 de attaque op Hattem commandeerde, die dus, wanneer men de zaak naar den uiterlyken schyn beoordeelde, terstond ten de staken veroordeeld zou worden; en die evenwel in de daad onschuldig was. Zyne Compagnie maakte de voorhoede uit; hy kreeg bevel tot den aanval; hy verzocht op het oogenblik zyne dimissie, maar zy werd hem geweigerd; en hy moest kiezen tusschen het opvolgen van bevelen, welken zyn hart verfoeide, en tusschen het oogenblikkelyk ondergaan van een' schandelyken dood, welken ieder Militair, ook die geenen niet uitgezonderd, welken met hem in dezelfde begrippen stonden, naar de regelen der Krygstucht als een verdiende straf zou hebben aangemerkt. — Uwe Commissie, onderstelt ook geenzins, dat het oogmerk van den voorsteller geweest zou zyn, alle Officieren, zonder onderscheid, uit de Guarnisoens Plaats, het Campement of Cantonnement, waar in zy zich gedurende dat tydvak bevonden, te beoordeelen; maar zy wilde alleen U doen opmerken, welken nadeeligen indruk, welke angstvallige vrees, welk een vermoeden van mistrouwen, dat voor een eerlyk hart zoo verscheurend is, zoodanige vraag by braave Officieren, van het oogmerk zulker afvraging onbewust, zou kunnen veroorzaken, en hoe zeer dus dezelve tot nadeel van 's Lands dienst zou kunnen strekken.

En wat de tweede vraag, waar op Uwe Commissie aanmerking maakt, betreft, zy kan ook geenzins onderstellen, dat de Representant *van Lockhorst*, de waarde van een Officier uit het beroep, dat hy te voren oefende, zou willen beoordeelen; zy behoeft hem aan de Veldheeren, die den ploeg verlaten hebben om den staf van bevel over een Leger met een onsterfelyken roem te voeren; zy behoeft hem aan de *Cincinnati* der oude en nieuwe Waereld, noch aan de Geestelyken, die voor de Vryheid der Zwitsers of de zaak der Waldensen met roem de wapens droegen, te erinneren: Zy zal alleen zeggen, dat zy in het doen van deze vraag geen nut ziet, maar in tegendeel dit nadeel, dat, het beroep het welk sommigen, die thans met lof dienen, te voren oeffenden, éénmaal onder hunne Spitsbroeders bekend geworden zynde, dit tot beschimpingen, yverzucht, en twisten aanleiding zou kunnen geven; dewyl toch de meeste menschen geene Wysgeeren zyn, en de waarde van den man maar al te dikwils na zyn stand beoordeeld wordt, en byzonder de voorledene stand niet zelden een bron van vergenoeging van de zoodanigen wordt, op wier tegenwoordig roemryk gedrag de Nyd met scheele oogen ziet.

En het is uit hoofde dezer consideratien, dat Uwe Commissie, om eindelyk ter conclusie te komen, U aanbiedt een eenigzins veranderd model van zoodanige Lysten, het welk zy zich vleit, dat zelfs beter aan het oogmerk van den voorsteller zal voldoen. Volgens dit model zouden de Lysten moeten worden verdeeld in vier Colommen, waarvan de eerste bevatten zou de namen der Officieren — de tweede derzelver tegenwoordige qualiteit — de derde het Corps, waarin zy zedert January 1786 gediend hebben, of, voor zoo verre dit het geval van sommigen is, eene aanteekening, dat zy voor de laatste Organizatie niet hebben gediend — en eindelyk de vierde, die qualiteit, waarin, en den tyd, welken zy te voren gediend hebben.

Indien dit model uwe goedkeuring wegdraagt, dan adviseert uwe Commissie verder, „dat het zelve zou behooren „te worden gezonden aan het Committé tot de algemeene „zaken van het Bondgenootschap te Lande, met last, om „daar van, met die veranderingen, welke de aart der onderscheiden Corps vorderen zal, onverwyld een genoegzaam aantal Exemplaren te doen drukken — dezelven te „verzenden aan de respective commandeerende Officieren der „Bataillons Infanterie en Jagers, en der Regimenten Cavallerie, Dragonders en Husaaren; aan de Chefs der Artillerie, zoo te voet als te paard, en van het Corps Ingenieurs, „Mineurs en Pontonniers; om dezelven in te vullen; door „den Raad van Administratie van ieder Bataillon, en, voor „zoo verre het Corps Ingenieurs betreft, door den Chef te „doen tekenen, met byvoeging, dat aan dezelven geene andere Officiers, als onder voorschreeven Corps dienende, „bekend zyn, dan die op de Lyst zyn uitgedrukt, en daar „na dezelven binnen den kortst mogelyken tyd aan het Committé terug te zenden — en voorts om deze ingevulde, „geteekende en terug gezondene Lysten, terstond na den „ontvangst, en naar mate ieder van dezelve zal inkomen, „ter dezer Vergadering in te leveren ".

En hier mede zoude uwe Commissie eindigen, indien zy niet verpligt ware, nog iets te zeggen, aangaande het voorstel van den Representant *van Beyma*, den 25 Augustus ter dezer Vergadering gedaan, en by Decreet van dien dag mede in onze handen gesteld. Het zelve behelst, in de eerste plaats, eene adhortatie aan ons, om spoedig over het voorstel van den Representant *van Lockhorst* rapport te doen; ten anderen, eene Propositie, dat de aanschryving om de meergemelde Lysten ook mogt worden uitgestrekt tot de gepensioneerde Militairen. Op het eerste hebben wy reeds genoegzaam geandwoord; van het andere zullen wy nog een woord zeggen. Want, offchoon dit geheele voorstel, slegts *ter onzer informatie* aan ons is gezonden, zal toch aan het oogmerk van den voorsteller beter voldaan zyn, en aan de Vergadering, zoo wy hopen, geen ondienst geschieden, wanneer wy ook daar over in weinige woorden onze gedagten mede deelen. De Lyst der Gepensioneerden kan niet op dezelfde wyze gevorderd worden, als van de dienst doende Officieren. Het is het Committé alleen, het welk, zonder tusschenkomst van Chefs of Raden van Administratie, deze Lysten geven kan. Dit is uit den aart der zake duidelyk. Het Committé is ook daar toe gelast, en zy zyn reeds vervaardigd. Zy worden afgeschreven en gecollationeerd, en binnen weinige dagen zal de Vergadering dezelven ontvangen. Het komt dus uwe Commissie voor, dat de Vergadering, om dit reeds voltooide werk niet vruchteloos te maken, deze weinige dagen moet afwagten, zonder omtrent de inrichting dier Lysten eene

nieu-

nieuwe aanschryving te doen; maar dat zy, wanneer zy, na ontvangst en examen van dezelven, bevinden mogt, dat dezelven aan haar oogmerk niet voldoen, dan van het Committé vorderen kan, opgave van de qualiteit, waar in, en den tyd, welken ieder der gepensioneerden gediend, en van het Regiment of Corps, waar onder hy, (ingevalle hy niet reeds vroeger gepensioneerd was) zedert January 1786 gestaan heeft.

En hier mede vermeent uwe Commissie van uwe intentie, ten aanzien dezer twee voorstellen voldaan te hebben, en submitteert haare considerantiën en advisen over dezelve, gaarne aan Uliedet oordeel.

(Geteekend)

J. Kantelaar.
J. J. Cambier.
G. C. C. Vatebender.
A. G. Besier.
B. Blok.

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag den 21 September 1796.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, in consideratie gevende, om, by het verlevendigen der Commercie op Frankryk, het Committé der Marine te gelasten, om de expeditie van Koopwaaren, zonder dat men zich ter dezer Vergadering behoeft te adresseeren, toe te staan: — in handen eener personeele Commissie, met namen van de Burgers *Lespinasse*, *Vrede*, *Blok*, *Hogeval* en *Meyer*.

Twee onderscheiden Requesten van den Raad der Gemeente van Amsterdam, nopens het Verbod van het Engelsch Aardewerk, appuyeerende de gedaane Motie van den Burger *Camp*: — in handen der personeel Commissie van *Versler* c. s.

Eene Missive van het Committé der Marine, inzendende consideratien betreklyk de surcheance van Art. 125 en 132. van het generaal Reglement van 1625: — in handen der daar toe benoemde Commissie.

Een Request van Burgers van Medemblik, verzoekende het volle genot van het Decreet van den 5 Augustus: — in handen van *Zubli* c. s.

Een Request van Burgers van Dordrecht, met klagten tegen *J. van der Ramhorst*, Lid in het Committé der Marine, over vervolging aan *M. Houtkamp* gepleegt, na de Revolutie van 1787: — in handen van *Schimmelpenninck* c. s.

Een Missive van Stemgeregtigde Burgers van Tilburg; betreklyk de keuze op *Verheyen*, als Representant, uitgebragt: — geen poinct van Deliberatie.

Eene Memorie van *Jacob Temmink*, gewezen Cassier van de Oost-Indische Compagnie om pensioen in die qualiteit: — in handen der Commissie tot onderzoek der Committés benoemd.

Een Request van *C. Nosseman*, om tot Secretaris, van de Administratie van de goederen van den Vorst van Nassau te worden aangesteld: — in handen der Commissie van superintendentie.

Een Request van *J. Roos*, om een Clercqsplaats op de Griffie: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. F. Broens*, om een Bodens plaats: — aan de Commissie tot de Ambten.

Onderscheiden Requesten, om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Vergadering vervolgens overgaande tot de orde van den dag, wordt in deliberatie gebragt het Rapport van *Crommelin* c. s. betreklyk de vervulling van de door het weigeren der Verklaring vacant geworden Posten by het Committé te Lande: — besloten dat zy zullen worden verklaart daadelyk te zyn vervallen van hunne Posten, met injunctie om dezelve tot zo lang waar te neemem, dat 'er andere persoonen in hunne plaatsen zullen zyn aangesteld.

Voords wordt in Deliberatie gebragt het Rapport van *Castrop* c. s. betreklyk tot de door den Krygsraad ter dood gevonnisde Personen, met namen *Rep* en *Krantz*: — en na dat de Burger de *Beveren*, daar over zyn advys uitgebragt heeft, wordt deze zaak, gelyk ook de Vergadering geadjourneerd tot morgen ochtend.

D R U K F O U T E N.

In No. 186. Pag. 133. Col. 1. Reg. 27 van boven: staat Prins *de la Pass*: lees, Prins *de la Paix*.

In ons voorig No. Pag. 162. Reg. 8. staat 21: lees 51.

Col. 2. Reg. 13. staat vernoomen: lees bekoomen.

Reg. 26. staat ooggetuigen: lees ook getuigen.

Reg. 41. staat, gord ik in my aan: lees, gord ik my aan.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 192. *Vrydag den 23 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Woensdag den 21 September 1796.*

Voorzitter: J. KANTELAAR.

Een kwartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Misfive van het Provinciaal Befluur van Holland, in confideratie gevende, dat, daar de Commercie op Frankryk weder begint te herleven, het Committé der Marine mag worden gelast, om, zonder dat men zig ter Nationaale Vergadering behoeft te adresfeeren, dadelyk de expeditie van Koopmanfchappen derwaards toetellaan: — gesteld in handen eener perfoneele Commisfie, en daar toe benoemd de Burgers *Lespinasse*, *Vrede*, *Blok*, *Hogewal* en *Meyer*.

Twee onderfcheiden Misfives van den Raad der Gemeente der Stad Amfterdam, inhoudende, dat, daar zy vernomen hebben uit het Dagverhaal der Handelingen der Nationaale Vergadering, dat zich zekere *van der Dork*, ter dezer Vergadering geadresfeerd heeft, tegens het voorstel, gedaan ter invoering van het Engelsch Aardewerk, zy op aanzoek van onderfcheiden Ingezetenen hunner Stad zich verpligt vinden, ter kennisfe dezer Vergadering te brengen, dat zy het gedaane voorstel door den Burger *Kamp* ten fterkften appuyeeren, en in confideratie geeven, of het niet nuttig zoude zyn, dat 'er op het invoeren van dat articul eene zwaare belasting word gelegd; houdende de tweede Misfive, in dato 20 dezer, dat zy, niet tegenftaande de Proclamatie dezer Vergadering, in dato 16 dezer, nogthans goedgevonden hebben, bovengemelde Misfive, bevorens geaffesteerd, in te zenden, daar die Proclamatie flegts eene temporaire mefure bevat.

De President steld voor, deze Misfives te ftellen in handen der perfoneele Commisfie, aan wier hoofd zich den Burger *Vitringa* bevindt.

Verster zegt, dat het mogelyk de Vergadering bewonderen zal, dat die Commisfie over zulk een gewigtig poinct nog geen Rapport heeft uitgebragt; dat zulks veroorzaakt is, door dien 'er onderfcheidene bezwaaren van Koopliedeu zyn ingekoomen, waartegens zy de contra aanmerkingen van de Municipaliteit van Delft heeft verwagt, dan tot op dit oogenblik vrugteloos.

En wordt conform het door den Prefident voorgeftelde gedecreteerd.

Eene Misfive van het Committé der Marine, inzendende confideratien over de Surcheance van het 125 en 132 Articul van het generaal Reglement van 1625.

De President ftelt voor, om deeze Misfive te ftellen in handen der perfoneele Commisfie in die zaak benoemd.

Stoffenberg zegt, dat die Commisfie reeds Rapport zoude hebben uitgebragt, zoo het eerst benoemde Lid dier Commisfie, de Burger *Pasteur*, onder wien de papieren berusten, prefent geweest ware.

En wordt conform het door den Prefident voorgeftelde gedecreteerd.

Een Request van onderfcheiden Burgers van Medemblik, verzoekende het volle genot te moogen genieten van het decreet van 5 Augustus, meer byzonder tot de Kerkelyke Octrooyen: — in handen van de Perfoneele Commisfie by dat decreet benoemd.

Een Request van onderfcheiden Burgers van Dordrecht, te kennen geevende, dat zy met de uiterste verwondering vernoomen hebben, dat de Burger *Jacob van der Ramhorst*, Lid van het Committé der Marine, de gewoone Verklaaring heeft afgelegd; daar voornoemde van der *Ramhorst* zich fchuldig heeft gemaakt aan vervolging zyner Patriottifche Medeburgeren, en dus onbevoegd is om die Verklaring af te leggen; hebbende hy crimineele procedures geëntameerd tegens den Burger *Houtman*, in den Jaare 1787. niet alleen gefungeerd hebbende als Predicant te Hoogcarspel, maar ook tevens als Lid en Secretaris van het gewapend Genoodfchap aldaar, en in deze laatste qualiteit afgevaardigd als gedeputeerde ter algemeene Vergadering der Genoodfchappen; waaromme hy *J. van der Ramhorst* deze crimineele Procedures heeft geëntameerd; als ook tegens onderfcheiden andere Burgers; — waaromme de Requestran-

tranten sustineeren dat de bedoelde *van der Ramhorst* onbevoegd is, om als Lid van het Committé der Marine te blyven fungeeren.

De President zegt, dat deze zaak van zeer groot gewigt is, houdende dezelve in, niet eene beschuldiging *in vago* tegens een Lid van de uitvoerende magt, maar beschuldigingen welke met daadzaken gestaaft worden, welke, zo dezelve vals zyn, dadelyk moeten worden tegengegaan, en zyn zy echt, dat dan het gewigt der zaake vordert, dat de beschuldigde dadelyk worde gedeposseerd; waaromme hy voorstelt, om dit Request te stellen in handen eener personeele Commissie.

De Sitter zegt, dat hy vermeent, dat het præadvys van den President eenigzins zoude aanloopen tegen het Reglement, en wel tegen het 120 Articul daarvan, waaromme hy voorstelt om, ingevolge het 143 Articul, eene Commissie van 21 Leden by het lot te benoemen, ten einde te onderzoeken, of 'er cas van beschuldiging is, en in dit geval het Tribunal by het Reglement bepaald by den ander te doen komen.

Vrede appuyeert het door *de Sitter* aangevoerde.

Nolet zegt, dat hy het ten vollen eens is met den præopinant.

Van Castrop vermeent daarentegen, dat het geval in questie niet kan vallen in de termen van het 120 Articul, daar de misdaad, waar over de Suppliant wordt beschuldigd, door hem gepleegd is voor dat hy was aangesteld als Lid van het Committé der Marine, en dus niet in de termen valt, door *de Sitter* bygebragt; waarom hy voorstelt, dat bevoorens eene personeele Commissie zal worden benoemd, om te onderzoeken, of het 7e Hoofdstuk van het Reglement op de zaak in questie van applicatie kan zyn, ja dan neen.

Schermer zegt, ik appuyeer het gezegde van den Burger *de Sitter*, om volgens Articul 120 en 143, 21 Leden van deze Vergadering by loting te kiezen, om te onderzoeken, of 'er grond van beschuldiging is, dewyl de beschuldiging tegen den Burger *van der Ramhorst* mogelyk al te waar kan zyn, en hy dus tot het doen der Verklaring onbevoegt was, en dus de zaak, volgens myn gedagten, alleen aan deze Vergadering gedemandeerd is.

De President zegt, dat de discussien zich niet bepaalden, of de beschuldiging gegrond of ongegrond zy, maar over de wyze van onderzoek.

De Mist zegt, dat in het Request het afleggen der Verklaring als de misdaad wordt beschouwd, dat hy dus vermeent, dat het niet is over daden bevoorens gepleegd, maar over daadzaken, staande hy Lid van het Committé is geweest; dan dat hy zich in zoo verre wel kan conformeeren met het geädviseerde van den Burger *van Castrop*, dat met eerst namelyk bevoorens zoude kunnen onderzoeken, of dit geval in de termen van het 7de Hoofdstuk valt.

Van Lockhorst zegt, ik ben eenigzinds bekend met de zaak, waar over de Burger *van der Ramhorst* word beschuldigd. — En ik moet zeggen, dat ik my menigmaal heb geërgert, wanneer ik dien Burger als Rapporteur van het Committé der Marine in deze Vergadering moest horen rapport doen. Het deed my leed een vervolger van Patriotten, als een gewigtige post in de Uitvoerende Macht bekleedende, voor myne oogen te moeten zien. — Dan daar de zaak van *van der Ramhorst* een misdaad is, gepleegt voor zyn aanstelling in het Committé der Marine, daar hy als Baillu w gezondigt heeft, dunkt my dat hy niet naar het Reglement van Rechtspleging voor de Leden der Nationaale Vergadering, en voor de Leden van het Uitvoerend Bestuur kan te regt gesteld worden. ——— Hy toch word niet beschuldigt in de administratie van zyn Ambt, maar voor dien tyd zich schuldig te hebben gemaakt. ——— Volgens het Reglement mag niemand de Verklaring doen, die zich voorheen aan vervolging zyner Medeburgeren heeft schuldig gemaakt. — *Van der Ramhorst* heeft de Verklaring gedaan, de Nationaale Vergadering vertrouwde toen ter tyd, dat *van der Ramhorst* in die termen niet viel, maar nu word hy hier van beschuldigt, en zo dit waar is, stelt het zyn caracter in een vry slegt licht, — dit nu moet onderzogt worden — en wel naar myn inzien door een Personeele Commissie, die na dit onderzoek ons zoude kunnen dienen van consideratien en advys, zodat ik my met het Præ Advys van den President ten volle conformeere.

Gevers zegt, toen ik den Burger *van Castrop* heb hooren adviseeren, dagt ik dat zyn sustenu allergegrondst was; dan by 't nader inzien van 't 120 Articul van 't Reglement moet ik van dat denkbeeld te rug koomen en zeggen, dat ik by dat Art. niet bepaald vinde de exceptie door den Burger *van Castrop* geallegeerd, als of 'er onderscheid moest gemaakt worden, wanneer een misdaad door een Lid dezer Vergadering of van het uitvoerend Bestuur of een Minister voor de byëenkomst dezer Nationaale Vergadering was geperpetreerd, (daar by van der *Ramhorst* myne bedunkens 'er ook een begaan heeft met 't doen der Verklaaring, dog dit in 't voorbygaan,) en dus daar ik meen de geest van dit Reglement te zyn, en vooral van dit Articul, niet door allerlei aanteigingen en beschuldigingen deeze Vergadering te ontbinden en uit een te helpen; om dit en 't booven aangehaalde, ben ik van oordeel, concludeerende, dat wel deegelyk in dit voor handen geval 't 120. Art. effect moet sorteeren, en by *van der Ramhorst* derhalven op deeze wyze zal moeten worden behandeld.

Teding van Berkhout appuyeert het door den Burger *van Castrop* geavanceerde.

Ploos van Amstel vermeent, dat dit Request tot zo lang kan worden gehouden in advys, tot dat door de personeele Commissie, benoemd op de ingezondene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, een rapport zal zyn uitgebragt.

Ten Bergen zegt, dat hy wel gewenscht had, dat die Leden, welke van het geval bewust zyn geweest, zich ten tyde van de aflegging der Verklaring ter Vergadering hadden geadresseerd; dat hy ondertusschen zich niet kan conformeeren met het door den Burger *Ploos van Amstel* geavanceerde; want dat hy vermeent, dat de zaak eerst moet worden onderzogt, of zy namelyk valt in de termen van het Reglement, vermeenende, dat zulks door die Commissie zoude kunnen geschieden, in wier handen de gementioneerde Missive van Holland gesteld is.

Schermer zegt, deze zaak verschilt, volgens myn denkbeeld, hemelsbreedte by het voorige geval, het welk in handen van die Commissie is gesteld. — Dat toch was een vraag wegens een personeel delict, of een Representant van deze Vergadering beschuldigt en geroepen moet worden voor deze Vergadering, of wel voor zynen competenten Rechter; ——— terwyl dit geval immers geheel anders bestaat, en een beschuldiging is van daadzaken tegen, en vervolging van het Patriottismus, en dus de Burger *van der Ramhorst* niet bevoegt was, de Verklaring te doen, en daarom deze zaak naar myn oordeel, volgens Articul 120 en 143 van het Reglement moet behandelt worden.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering zich ook zoude kunnen conformeeren met het door den Burger *Ten Bergen* voorgestelde.

Van Beyma zegt, dat hy zich daarmede wel kan confor-

mee-

meeren, mits die Commissie ten spoedigsten hier op Rapport uitbrengt, alzoo dit een zaak van aanbelang is.

Van Castrop zegt, dat, daar de Burger *Schimmelpenninck* zich aan het hoofd dier Commissie bevindt, en reeds eenigen tyd afwezend is geweest, die Commissie zoo niet heeft kunnen werkzaam zyn, als wel de zaak vereischt had; doch dat, wyl die Burger zich weder in de volgende week alhier zal bevinden, dezelve als dan met de meeste spoed zal kunnen werkzaam zyn.

Gevers zegt, dat hy zich met dat conciliatoir wel wil vergenoegen, dog moet aanmerken dat 't gestelde niet doorgaat, als of men te vooren altoos de Vergadering tegens die geenen, welke de verklaaring kwaamen doen, en naderhand onwaardig bleeken te zyn, moest waarschouwen, dewyl 't niet genoegzaam zy, moreel overtuigd van iemands te vooren gehouden berispelyk gedrag te zyn, want dat hy dan reeds 2 à 3 keeren de Vergadering had moeten interrumpeeren, achtende 't genoeg dat de braave Burgers zelfs naderhand zulke faiten aan ons zullen bekend maaken, die zeker altoos met belangneeming en dankbaarheid zullen gehoord worden.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen der personeele Commissie, in wier handen de meergemelde Missive van Holland gesteld is.

Van Leeuwen wil, dat zulks zal geschieden, om te onderzoeken of het geval verseert in de termen van het 120ste Articel.

Vrede vermeent, dat zulks meer generaal moet worden gesteld.

En wordt voormelde Missive gesteld in handen der Commissie, aan wier hoofd zich de Burger *Schimmelpenninck* bevindt, om consideratien en advys.

Een Request van onderscheiden Boeren en Veehouders op het Vlieland, verzoekende, dat aan hun mogt worden gepermitteerd, het invoeren van Hooy uit Friesland, en daartoe brieven van voorschryving.

De President zegt, dat alhoewel by het 94 articul van het Reglement gestatueerd is, dat met den 1 September alle verbod van uitvoer in de onderscheidene Gewesten zoude ophouden, echter met uitzondering van Hooy en Mist; dat het dus aan deze Vergadering niet staat, daar op te disponeeren, maar dat dezelve, in dit geval, niet anders konde doen, dan Brieven van Voorschryving aan die van Friesland hier toe te verleenen, het welk hy voorstelt.

Teding van Berkhout vermeent, dat het beter is, dat de Requestranten gerenvoyeerd werden aan het Provinciaal Bestuur van Friesland: — en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van een aantal stemgerechtigde Burgers van Tilburg, te kennen gevende, dat zy met verwondering verstaan hebben het decreet dezer Vergadering, waar by de Kiesvergadering, den 28 January laatstleden gehouden, gelast wordt, weder by den ander te koomen, ten einde het credentiaal voor *J. B. Verheyen*, als Representant optemaaken: dat daar aan is voldaan; doch dat zy echter denzelven beschouwen, als onbevoegd tot dien post, daar hy in dienst van een vreemde Mogendheid is, verders verzoekende, dat al, wat ten opzigte dier verkiezing, welke door kuipery is geschied, heeft plaats gehad, mag worden onderzogt, en de procedures, welke tegen een aantal waardige Vaderlanders zyn geëntameerd, ter dezer zake mogten worden gesurcheerd.

De President stelt voor, dit Request te stellen in handen der Commissie ter examinatie der Geloofsbrieven.

Ten Bergen zegt, dat, deze zaak reeds een en andermaal door die Commissie, en ook door anderen met de grootste naauwkeurigheid onderzogt zynde, hy vermeent, dat men daar in moet berusten, te meer, daar 'er een decreet by deze Vergadering exteert waar by de keuze gewettigd is.

Reyns zegt, de questie, Burgers Representanten, zoo als de Burger *Ten Bergen* aanmerkt, loopt zoo zeer nu niet over de electie van den Burger *Verheyen*, als over deszelfs onbevoegdheid, als Rentmeester van een vreemde Mogendheid, om als Representant te kunnen parresseren.

De Burger *Ten Bergen* ontkent, dat 'er eene letter in het Request van dien aart gevonden wordt.

Reyns verzoekt van den Secretaris de herlezing; en hierna bevonden te hebben, dat de aangevoerde periode in haar geheel daarin gevonden wordt, vraagt vervolgens het woord en zegt: de Requestranten sustineeren deszelfs onbevoegdheid, of onwettigheid, om dat hy *Verheyen* Rentmeester is van een vreemde Mogendheid; maar dit doet niets af: dewyl door de wet niet verboden wordt, dat een dusdanig Rentmeester niet verkiesbaar is, maar wel, dat zoodanige niet admissibel als Representant zal kunnen parresseeren; maar vooreerst moet hier eens onderzogt worden, of de Persoon van den Burger *Verheyen*, uit kragt van de Administratie, die de zelve heeft, valt in de termen van de wet, Articul 69 bepaald. En ten tweede is het al beweezen, dat de Burger *Verheyen*, vallende onder de termen van dat Articul niet zal bedanken voor deszelfs Administratie? Dit dependeert van den wettig verkozen Burger *Verheyen*, en is voor als nog de zaak dezer Vergadering niet; dus concludeer ik, dat deze Vergadering moet persisteren by het Decreet van 30 Augustus, en dus het Committé tot Onderzoek van de Geloofsbrieven moet gelast worden, zonder verwyl aan den Burger *Verheyen* aan te schryven, ten spoedigsten zich ter dezer Vergadering te sisteren, ten fine om de Verklaring afteleggen.

Vrede zegt, ik ben niet gewoon in deeze Vergadering van my zelven te spreeken, dan in dit geval ben ik daar toe verpligt. Men heeft het genoegen gehad my in deze zaak zoo zeer te betrekken, en als zodanig te doen parresseeren, dat het niet moeilyk zoude zyn my te verdenken van ook aan dit adres eenig deel te hebben gehad. Ik betuig dan vrywillig, dat ik 'er nog regtstreeks nog zydelings iet van geweeten nog gehoord hebbe, voor en aleer het zoo aanstonds is voorgeleezen. Nu ter zake;

Burgers Representanten! 'er zyn twee oogpunten, waar uit men de verkiezing van het District Tilburg moet beschouwen. Het eerste is, dat 'er eene ongeregeldheid heeft plaats gehad, waar door de verkiezing de eerste reis geen voortgang gehad heeft. Dit maakt het object uit der herhaalde Commissoriale onderzoekingen als by deeze Vergadering hebben plaats gehad, en hier op steunt het gevallen Decreet, waar by is gelast, de Geloofsbrief aan den Burger *Verheyen* aftegeven en waar aan voldaan is. — Maar nu vervoegen zich een aantal Stemgerechtigden tot deeze Vergadering, en leggen bewyzen bestaande in beëedigde verklaringen over, dat 'er in de zamenstelling der Kiezers vergadering, en in haare werkzaamheden onbehoorlyke bedryven en kuiperyen hebben plaats gehad, die de keuze zoo als zy gevallen is, hebben voortgebragt. Zy verzoeken, dat hier op een onderzoek mag geschieden, en wel om dat zy door deeze misdryven in haar wettig stem-

regt

recht zyn verkort geworden. —

En indedaad, Burgers Representanten! wie zal ontkennen, dat 'er geene wettige Volksrepresentatie is of kan plaats hebben, dan in eene wettige Vergadering, wier Leden op eene wettige wyze zyn gekozen? — En wie zal ontkennen, dat de wettige Volkskeus niet kan worden uitgebragt, dan wanneer ieder Kiezer zyn vrye stem volgt, maar geenzins wanneer dezelve door eenige weinige word bepaald en tot een bedoeld voorwerp geleid — wanneer 'er kuiperyen plaats hebben. 'T is dus der regtvaardigheid dezer Vergadering volkomen waardig, het belang der Stemgerechtigde in dit District te onderzoeken, en daar naar zodanig besluit te neemen, als haare wysheid zal nodig vinden.

Ik concludeer dus, dat dit adres conform het voorstel van den President zal worden gesteld in handen der Commissie tot de Geloofsbrieven om advys.

Brands zegt: ik heb 'er niet tegen, dat volgens het Præ-Advys van den President, dit ingekomen stuk gesteld worde in handen van de Commissie tot onderzoek der Credentiaalen; te meer: daar juist die Commissie op morgen extraordinair vergaderen zal, volgens een by my op heden ontfangen Convocatie billet.

(Waarop de spreker zyn Convocatie - Billet als Lid dier Commissie vertoonde, en aldus voortging).

Maar, Burgers Representanten! welk Rapport wil of kan de Vergadering op dit Adres verwachten? immers niet van Consideratien en advys; want die komen (myns bedunkens) op deze zaak niet meer te pas, maar een volledig *confirmatif* op het Decreet door deze Vergadering op den 30 Augustus genomen. Waar by de keuze op den Burger *Verheyen* als Representant van het Volk van Nederland door de Kiezers van het district van Tilburg voor wettig is verklaard; met last aan gemelde Kiezers, om aan hem in die qualiteit zyn Credentiaal ter hand te stellen; en voort te procederen tot het benoemen van twee Plaatsvervangers, overeenkomstig het Reglement; van welk besluit aan het Provinciaal Bestuur in Bataafsch-Braband is kennis gegeven, met last om (des noods) daar toe de hand te leenen, op dat dit Decreet zoude effect sorteren.

Het is dan zonder tegenspraak, dat de Burger *Verheyen* is een wettig verkoren Representant des Bataafschen Volks, en zig als zodanig ter dezer Vergadering zal moeten sisteren. Maar vind dien Burger zig bezwaard, door verbonden te zyn, aan eenig buitenlandsch Vorst of vreemde Mogendheid, zoo als ik daar even heb hooren aanhalen, dan zal hy by die gelegenheid zyne gevoelens deswegens moeten te kennen geven. Maakt hy zwarigheid de Verklaring te doen op eenig Lid van Art. 69. van het Reglement, dan zal hy zig moeten getroosten, zoo als hier meer voorbeelden zyn geweest, en genoodzaakt zyn by weigering deze Vergadering te Verlaten; dog daartoe is hy alleen bevoegd zig te verklaren.

En wat dien vreemden Vorst of buitenlandsche Mogendheit betreft, daar men met zoo veel ophef van spreekt, daar mede word (zoo ik meen) bedoeld de *Prins van Salm Salm*, ik geloof Hartogh van Hoogstraten enz. die, zoo men zegt, eenige goederen heeft leggen te *Loon op Zant*, en welke door den Burger *Verheyen* als Rentmeester zoude worden geadministreerd: genomen eens, dat hem die qualiteit *non admissible* tot Representant van het Neêrlandsch Volk maakte; zou hy dan misschien niet van dien post kunnen renunciëren? en zo niet: dan kan in den strikten zin genomen, zyn Plaatsvervanger worden opgeroepen.

Ik besluit derhalven met my wel te conformeren met het præ advys van den President, zoo als boven gezegd; dog tevens met last aan de Commissie tot het onderzoek der Geloofsbrieven, ingevolge de legale kennisgeving van de Hoogst Geconstitueerde Macht in Bataafsch-Braband, om den Burger *Verheyen* aan te schryven, zig ten spoedigsten, na exhibitie van zyn Credentiaal, alhier ter dezer Vergadering te sisteren; op dat eenmaal deze moeijlyke en langwylige zaak mag worden ten einde gebracht, en hier door het belang van Neerlandsch Volk in 't gemeen, en dat van het district van Tilburg in 't byzonder, onderling mag worden behartigd, en dat gedeelte by het geheel behoorlyk gerepresenteerd.

Verster vermeent, dat het voorig decreet dezer Vergadering effect moet sorteeren; terwyl het hem zeer onheusch voorkomt, dat men thans andermaal door dit Request, mogelyk door eenige weinige ongequalificeerden of wel verbitte persoonen getekend, het Decreet zoekt om verre te werpen.

Verhees vermeent, dat de zaak reeds geheel afgedaan is; en dat hy dus in deeze niet anders doen kan dan appuyeeren het door de Burgers *Brands* en *Verster* aangevoerde.

Vrede vraagt lectuur der naamen van de Requestranten.

Een der Secretarissen leest dezelve daar op voor.

Vrede zegt, ik heb de lectuur verzogt der onderteekenaaren op een reflexie van den Burger *Verster*, die scheen twyffelagtig te maken of dezelve wel Stemgerechtigd waren — nu kan ik de Vergadering verzekeren alle dezelve te kennen voor gezeten Burgers, meestal gehuuwd, van competenten ouderdom, voor geen heethoofden, maar voor braave en cordaate Vaderlanders, volkomen waardig dat hun regt geschiede. De aanmerking dat hun getal slechts vyftien is, 't welk door denzelfden Burger al mede is aangevoerd, zal geen brede wederlegging vorderen, want al was het slechts één Burger die regt vroeg, gy zoudt u verpligt rekenen hem regt te laaten wedervaren.

Ten onregte, Burgers Representanten! word ook dit Request beschouwd als regtstreeks ingericht om uw Decreet te vernietigen; het vorderd niets anders dan een onderzoek over het gedrag dier genen die hun als Kiezers gerepresenteerd hebben, en die zy op grond der overgelegde beëdigde verklaringen meenen dat in dezen hun pligt zyn te buiten gegaan, en zich aan ongehoorde kuiperyen hebben schuldig gemaakt. Ik zie niet op wat grond men zulk een onderzoek zal wygeren — de geheele Natie heeft belang, dat het stemregt ongeschonden word uitgeöefend, en gy kunt dat klagend deel derzelve niet onverhoord laaten, zonder de kuiperyen, dat groote kwaad by alle Volksverkiezingen, een ongelukkigen steun te geven. Ik herhaal dus andermaal, dat ik met den President concludeer tot een renvooy van dit Request aan de Commissie tot onderzoek der Geloofsbrieven.

Jordens is mede van gevoelen, dat de zaak reeds afgedaan is, en geen verdere deliberatien hier over te pas kunnen komen. Dat, zoo 'er kuiperyen hebben plaats gehad, dat een onderwerp van onderzoek voor de Justitie uitmaakt.

Ten Berge zegt, dat het hem verwondert, daar de Requestranten bewust zyn geweest dat deze zaak bediscutieerd is geworden, dat zy zich niet eerder hebben aangemeld; dat het dus schynt, dat zy geen ander oogmerk hebben, dan om het Decreet dezer Vergadering te sugilleeren.

De Beveren wil, dat by appel nominal zal beslist worden, of dit Request een poinct van nader onderzoek zal opleveren, dan of het zal worden gesponeerd.

Gevers appuyeert het door den President gepræadviseerde, wyl de Requestranten zich beklaagen, dat de verkoorene in dienst van een vreemde Mogendheid staat; iets, dat zyn bedunkens door de Commissie zal moeten worden onderzogt.

Quer-

Quesnel zegt, dat hy vermeende dat deze gantſche zaak reeds lang is afgedaan; dat dit tot niet ander ſtrekken konde, dan om de oude wonden weder open te reiten; waarom hy van gevoelen is, dat deze zaak voor geheel afgedaan moet worden gehouden.

Van Caſtrop zegt, dat hy van gevoelen is, dat, daar deze zaak door een Decreet is bevestigd, dezelve voor afgedaan moet worden gehouden, en het Decreet gemaintineerd; te meer hier om, daar hy het eerſte Rapport, deze zaak geſteld is in handen van de Commisſie tot onderzoek der Geloofsbrieven, en deze hier op gerapporteerd hebbende dit rapport met een Decreet is bevestigt; dat men echter naderhand deze zaak weder heeft Commisſoriaal gemaakt, met dat gevolg, dat daar uit voortgevloeid is het Decreet dezer Vergadering, waar by de verkiezing gewettigd word: leezende daar op het Decreet voor, en concluderende uit dit alls, dat wil deze Vergadering zich niet illuſoir maaken, zy dit haar Decreet ter vollen moet maintineeren.

Verhees appuyeert het door *de Beveren* voorgeſtelde.

De Preſident brengt daarop in omvrage, of dit Request zal worden gerenvoyeerd aan de Commisſie ter examinatie der Geloofsbrieven, dan wel gehouden buiten dispoſitie.

Hubert zegt: geen Decreet, by deeze Vergadering genoomen, kan, of mag, in wankel worden gebragt door eenige omvrage, die het zelve, het geringſte ſlegts zonde kunnen ſugileeren. Een Decreet, wettig genoomen, ſtaat in het moment van omvraag in criſis, — en verliest door het te exponeeren aan 't appel nominal zyne fermiteit, in dien grond, waar op het zelve genomen is.

Ik blyf dierhalven, uit kragte dezer waarheid, by het Decreet perſiſteeren, en advyſeer verder op dien grond, dat het appel nominal niet kan worden geinſtitueerd, ten zy, dat de Vergadering eerst haar Decreet intrekke.

Van Zonsbeek zegt, zich te conformeeren met het gepræadviſeerde van den Preſident, daar het, naar zyn inzien, aan de zaak ten principale niet hinderen kan, dat 'er onderzoek geſchiede, waar uit dan zal moeten blyken, of de klagten gegrond zyn, ja dan neen. —

Stoffenberg vermeent, dat dit Request geen verdere deliberatie ſubject is; appuijeerende het door *Brands* geavanceerde, dat het aan den verkoorene zal ſtaan, de verklaring af te leggen of niet; dat dus by het voorig Decreet moet worden geperſisteerd.

De Preſident inſtitueert appel nominal, of het Request geſteld zal worden in handen der Commisſie van onderzoek der Credentiaalen, dan wel zonder diſpoſitie uitgegeeven: — en wordt by meerderheid tot het laatſte beſlooten.

Een Request van *Jacob Temmink*, geſungeerd hebbende als Casſier by de Oost-Indiſche Compagnie; dog door de nieuwe orde van zaken, en door het aanſtellen van een Ontvanger Generaal, van deezen zynen post ontzet, verzoekende, dat, daar hy reeds onderſcheiden maalen zoo het Ambtgeld als andere belastingen voor denzelven aan den Lande heeft moeten betaalen, ſchadeloosſtelling, of wel penſioen.

De Preſident zegt, dat dit een diergelyk Request is, als ter deezer Vergadering door den Burger *Beeldemaker* van Rotterdam is ingeleverd, — dat dit Request geſteld is geworden, zoo in handen van het Committé der Oost-Indiſchen Handel als in die der Commisſie tot onderzoek naar de werkzaamheden der Committés: dat de eerſte hier op reeds declinatoir berigt hebben ingezonden; waarom hy ook nu voorſlaat, om dit te ſtellen in handen der laatstgenoemde Commisſie: —— conform geconcludeerd.

Een Request van *Lechleitner*, als gemagtigde van het eerſte Regiment Bataafſche Husſaren, nader adſtruerende het ter dezer Vergadering gedaan verzoek, en tevens exacter Reekeningen overleggende: — in handen van het Committé te Lande

Een Request van *C. Nozeman*, verzoekende als Secretaris by de Commisſie van Adminiſtratie over de goederen van den Vorst van Nasſau te worden aangeſteld: — in handen van de Commisſie van Superintendentie.

Een Request van *J. Roos*, om als Clercq by de Griffie te worden aangeſteld.

Een Request van *J. F. Broens*, om een Bodensplaats.

Een Request van *J. Scholte*, om een middel van beſtaan: —— alle aan de Commisſie tot de Ambten.

Onderſcheiden Requesten, om paspoorten: —— geaccordeerd.

Cambier produceert, in naam der Commisſie, tot het vervaardigen van een Plan voor de Burgerwapening benoemd, eene nadere redactie van het 7de Articul van het 11de Hoofdſtuk: — en wordt hetzelve conform gearreſteerd.

Waarop de Preſident zegt, dat hy thans de Natie met dezen arbeid geluk kan wenſchen, en dat hy zich tevens van eenen pligt kwyten kan, welke de laatst afgetreden Voorzitter, daar hy een Lid, ja een zeer werkzaam Lid dier Commisſie is, niet wel heeft kunnen verrigten: namelyk de Commisſie voor haare byzondere werkzaamheid, in dezen, dank te zeggen: tevens dezelve verzoekende, om, zo ſpoedig mogelyk het Plan van introductie ter Tafel te brengen.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, werd in de eerſte plaats in deliberatie gebragt, het door de Burgers *Crommelin* c. ſ. uitgebragt Rapport, nopens de vervulling der vacante Ambten by het Committé te Lande, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Ulieden by Decreet van den 22 July laatstleden behaagd, in onze handen te ſtellen, de Misſive van het Committé tot de Algemeene zaken van het Bondgenootſchap te Lande, met de Bylagen, waar onder ook de Lyst van die Ambtenaaren, welke hebben gediſſiculteerd de gerequireerde verklaring af te leggen, om met het voorſchreve Committé te beramen, op hoedanige wyze best zoude worden voorgekomen, dat de directie van 's Lands zaken door het dadelyk ontſlaan der gemelde Ambtenaaren, geen nadeel kwame te lyden, en of daar toe niet zoude geſchikt zyn, dat het remplacement der gemelde Ambtenaaren van tyd tot tyd geſchiede.

Wyders hebt Gylieden al mede by Decreet van den 2 Augustus laatstleden, in onze handen gelieven te ſtellen, de voor-

drage

dragt van den Burger Repreſentant *de la Court*, ten zelven dage gedaan, rakende de menage, welke voor den Lande, ten opzigte van de Ambtenaaren, zoude kunnen en behooren te worden betragt.

Ingevolge en ter voldoening van voorſchreve Ulieder Decreeten, hebben wy dienvolgens geëxamineerd de Lyst van zoodanige Ambtenaren van het Committé te Lande, welke in het afleggen der verklaring hebben gedifficulteerd, en bevonden, dat alle dezelve zyn directe Suppoosten van het voorſchreve Committé, hetwelk mitsdien ook de aanſtelling van dezelve heeft, — dienonverminderd hebben wy met eenige Gecommitteerden uit hetzelve, in conferentie geweest, om te overleggen, hoedanig het remplacement van gemelde Ambtenaren, ten minſten nadeele voor den Lande zoude kunnen geſchieden; en hebben gemelde Gecommitteerden ons, by die gelegenheid, niet alleen de nodige ouvertures gegeven, maar ook doen zien, dat het Committé zich reeds bezig had gehouden, om daaromtrend, immers aanvankelyk ſchikkingen te maken, welke aan de eene zyde zouden ſtrekken, om door eene al te præcipitante ontzetting van gemelde Ambtenaren, de directie van 's Lands zaken, niet dadelyk te ſtremmen, en aan den anderen kant, ook eenige pointen van menage, voor den Lande zouden daarſtellen.

Dat, om de voorſchreve beide eindens te bereiken, het gemelde Committé voornemens was, gemelde Ambtenaren en Bediendens, van tyd tot tyd, en dus ſucceſſive te ontſlaan, en zoo veel nodig, anderen in derzelver plaatſen aan te ſtellen, en daarinne alle mogelyke pointen van menage te betragten.

Dat ten dien einde het voorſchreve Committé reeds, by Reſolutie van den 3 Augustus laatstleden, aan ons heeft gecommuniceerd, eenige arrangementen ten opzigte van de beide Commiſen, ter Theſaurie had gemaakt, welke ten gevolgen zouden hebben, dat daar door het Land reeds jaarlyks eene ſomme van *f* 1090:16:0 zoude profiteeren, zynde byna eene vierde gedeelte van het geen tot hier toe uit 's Lands Kaſſe, ten dezen reſpecte is betaald geworden, terwyl eerstdaags met het ontſlag van de Commiſen ter Theſaurie, die de verklaring geweigerd hebben, zoude worden voortgevaren.

Dat vervolgens ook de oudſte Commis ter Secretarye, als in de verklaring gedifficuitteerd hebbende, insgelyks van zynen dienst zal worden ontſlagen, en den jongſten Commis in deszelfs plaatſe ſuccedeeren, terwyl alsdan by het Committé in consideratie zal worden genomen, dat vermits de werkzaamheden van het derde Departement, thans merkelyk verminderd zyn, de Secretaris van hetzelve, tot tweede Commis zoude kunnen worden aangeſteld, door welke ſchikking het Land 2400 guldens jaarlyks zal profiteeren.

Dat al wyders de Post van Directeur van Militaire Plans en Kaarten, geheel zal worden gemortiſeert, en dien aangaande andere convenable ſchikkingen, tot minder bezwaar van den Lande gemaakt.

Dat omtrend de overige Poſten, op de voorſchreve Lyst vermeld, insgelyks de nodige voorzieningen van tyd tot tyd, by het voorſchreve Committé zullen worden gedaan, doch dat ten opzigte van de Commis- Stapeliers- plaatſen, van 's Lands Magazynen, zoo wel als met betrekking tot de Ontfangersplaats van Wedde en Westwoldinger Land, in aanſchouw moet worden genomen, dat die Ambtenaaren, zonder merkelyke præjuditie voor den Lande, ja, zonder de uiterſte confuſie te veroorzaken, niet directelyk uit hunnen dienst kunnen worden ontſlagen, om dat zy in het lopende Jaar van hunne reſpective Adminiſtratien zynde, de eerstgemelden niet alleen van hunne ter goeder rekening ontfangene gelden, welke by ſommigen, importante ſommen bedragen, maar ook van hunne Magazyn Goederen Jaarlyks behoorlyke rekening moeten doen; en de laatstgemelde insgelyks in het midden van zynen ontfang en uitgaaf van penningen zynde, tot zoo lange mede diende te blyven fungeeren, tot dat het Committé in de mogelykheid zyn zal, behoorlyk met denzelven te liquideeren en te ſluiten; zullende het Committé niet te min zorge dragen, om de zaken daar heen te dirigeeren, dat gemelde Ambtenaaren zoo ſpoedig mogelyk in hunne reſpective functien door anderen, of op eene andere wyze, ten meesten menage van den Lande worden geremplaceerd, gelyk het gemelde Committé omtrend de bedienden van minder aanbelang, reeds aanvankelyk heeft en verder ten ſpoedigſten zal voorzien.

Uwe Commiſſie zoude dierhalven van advys zyn, dat het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootſchap te Lande behoorde te worden geauthoriſeerd en gelast, om de Demiſſien van derzelver Ambtenaaren, dewelke de Verklaring hebben geweigerd afteleggen, en het remplacement van dien, te gelyk met de voorgeſlagen poincten van menage, op den bovengemelden voet, zoo ſpoedig mogelyk werkſtellig te maken: en dat Extract van het te nemen Decreet, aan gemelde Committé diende te worden ter hand geſteld, tot hun lieder informatie en narigt.

Uwe Commiſſie vermeend hier mede aan Ulieder intentie te hebben voldaan, en ſubmitteerd dit hun Rapport aan Ulieder beter oordeel.

Quesnel zegt, dat hy verneemt dat die ontzetting binnen een bepaalde tyd moet geſchieden, althans dat 'er een tyd zal moeten worden bepaald, tot het vervullen van den post van Commis te Delft.

Schermer zegt: ik vinde in het rapport, dat het Committé te Lande voornemens is, de ambtenaaren, die de verklaring geweigerd hebben, *van tyd tot tyd*, en dus *ſucceſſivelyk* te ontſlaan, uit voorgeeven om door een al te præcipitante ontzetting, de directie van 's Lands zaaken, niet dadelyk te ſtremmen; — en dus, omtrent die posten van *tyd tot tyd* de nodige voorzieninge te doen; en verder, dat ten opzigte van de Commis Stapeliers plaatzen van 's Lands Magazynen, en van de ontfangers plaats van Wedde en Westwoldinger land in aanſchouw moet genoomen worden, dat die ambtenaaren zonder merkelyke præjuditie van den Lande, ja zonder *de uiterſte confuſie* te veroorzaaken, niet directelyk uit hunnen dienst kunnen worden ontſlagen, om dat de eerstgemelden niet alleen van hunne ontfangen gelden, welke by ſommige *importante ſommen* bedraagen, maar ook van de Magazyn goederen 's jaarlyks Rekening moeten doen, en de laatſte mede in het midden van zyn ontfang en uitgaaf van penningen zynde, mede zoo lang diende te blyven tot het Committé met denzelven behoorlyk zoude kunnen liquideeren en ſluiten.

Maar, Burgers Repreſentanten, is in deze Vergadering niet gedecreteerd, dat alle ambtenaaren, welke de Verklaring weigeren, direct van hunne posten zyn vervallen? waarom dan het Decreet niet gemaintineerd, en zulke ambtenaaren direct gedemitteerd? Ik ben van gedagten, dat men aan lieden, die de verklaring weigeren, en die men dus voor geen welmeenende Vaderlanders kan houden, geen magazyn Goederen, of zulke *Importante ſommen*, waar van het Committé ſpreekt, langer kan of mag toevertrouwen.

En wegens die uiterſte confuſie, die het zoude veroorzaken, volgens dat ſyſthema zoude nooit een ambtenaar, hoe ſlegt ook van gedrag, tusſchen tyds, *om geen confuſie te verwekken*, van zyn ambt kunnen worden ontzet en rekening en verantwoording afgevergt. En ik vraag nogmaals, gelyk ik meer-

meermalen gevraagt hebbe, indien zulk een ambtenaar deeze dag of morgen eens kwam te sterven, wat zoude men dan navangen, dan moest men zekerlyk een allergrootste, ja een byna onoverkomelyke, Confusie hebben; en dan moet ik zeggen, is ons Land ongelukkig, dat men zoo ligt, door het ontzetten en remplaceeren van een ambtenaar, en het brosse, leven van een Mensch, in Confusie kan worden gebragt. Daar en myns bedunkens door de nog in leven zynde wygerende Ambtenaars de rekening tusschen beide zeer wel kan worden opgemaakt, en daar 'er gedecreteerd is, dat alle ambtenaaren, die de verklaring weigeren, direct van hunne Posten vervallen zyn, zoo concludeer ik, dat die posten ook direct door andere weldenkende Vaderlanders moeten bekleed worden.

De Vos van Steenwyk zegt, dat het Committé volstrekt van gedagten is, om die Leeden te depositeeren; dan dat dit echter zoo dadelyk niet geschieden kan, uit hoofde van hunne verantwoordelykheid.

Quesnel zegt, dat wel is waar zulks niet direct geschieden kan, doch echter dat er eene tydsbepaling kan worden gemaakt.

De Vos van Steenwyk zegt, hier in met den Burger *Quesnel* zich te kunnen conformeeren.

Hahn zegt: Ik zie de waarheid wel in Burgers Representanten! van het geen het rapport en het Comitté zegt, dat 'er wanorde en verwarring te wagten zyn, wanneer veele Amptenaaren te gelyk worden afgezet; maar evenwel, ben ik van gedachten, dat vermits 'er eenmaal een decreet is van deze Vergadering, dat die Amptenaaren, welke de vastgestelde verklaring weigeren, daar door zelfs, voor 's Lands dienst ongeschikt gerekend worden, dit decreet ook heilig behoort nagekomen te worden, en ik geloof dat de zaak in orde kan loopen, wanneer de Vergadering by decreet het Committé te Lande gelieve te gelasten, om op het voorbeeld van het geen te meermalen by Hun Hoog Mogenden gebeurd is, alle die Ambtenaaren, die de verklaring geweigerd hebben te verklaren voor ontslagen of vervallen van hunne Posten, met dien verstande nogthans, dat zy gelast worden in de waarneeming hunner bedieningen te volherden, tot dat het Committé op eene geregelde wyze, en van tyd tot tyd zal voorzien hebben, ten aanzien hunner opvolgers.

Van Beyma zegt, dat men die geene welke de bewuste verklaring weigeren afteleggen, naar zyn inzien als Vyanden van het Vaderland of van de Vryheid mag beschouwen en concludeert tot het maintien van het Decreet.

Hartog zegt, dat hy de Burger *van Beyma* daar heeft hooren aanvoeren, dat zy die weigerden eene verklaaring afteleggen, als vyanden van hun Vaderland moeten worden beschouwd, vraagende of ook de Vergadering in dit begrip staat.

Van Beyma antwoord, ik voor my volstrekt.

Hartogh zegt, dat hem dit dan smerten zou, want dat hy onderscheiden malen den eed heeft geweigerd, als 2 maal in 1787 en nu nog laast in 1795, zonder dat hy daarom een Vyand van zyn Vaderland is.

Van Beyma zegt, dat het een geheel verschillend geval is uit wat oorzaak men een eed of verklaring weigert afteleggen; dat hy die geenen, welke zulks in 1787 weigerden houdt voor eerlyke Lieden.

Vrede zegt, wanneer ik het Rapport thans in overweging neem, zie ik inderdaad niets in het zelve dan woorden, — de conclusie is niets dan een voorstel om nog eens een Decreet te nemen, dat deeze Vergadering reeds genomen heeft. Immers Burgers Representanten! dit is, zou ik het wel heb den loop, die deeze zaak gehad heeft. De Vergadering heeft by Decreet besloten, dat alle Amptenaaren, die zouden weigeren de verklaring afteleggen, van hunne Posten zouden verlaten worden, — het blykt dat zich een groot aantal weigerende Ambtenaaren en Bedienden by het Committé te Lande bevinden. — Men vreest dus te regt, dat 'er uit een plotzelinge verlating van alle dezen een groot ongeryf voor 's Lands dienst zal geboren worden. — En hier op word besloten by deeze Vergadering een Commissie te benoemen, om op de beste wyze het Decreet effect te doen hebben, zonder 's Lands dienst te stremmen of te verwarren. Natuurlyk moest men dus verwagten, dat de Commissie zoude werkzaam zyn geweest, van die middelen met het Committé te beramen, en dat zy van dat beraamde by hun Rapport zoude hebben verslag gegeeven — doch niets van dit alles in het Rapport.

Het Committé belooft de spoedige afzetting, en de Commissie proponeert de Vergadering, om dit by Decreet goed te keuren, zoo dat wy ten dezen nog niet even ver zyn gekomen als toen wy begonnen zyn. Ik concludeer dus met voor te stellen, dat de Commissie een nader Rapport zal uitbrengen, meer overéénkomstig de intentie der Vergadering.

De Vos van Steenwyk zegt, dat de meeste dier Ambtenaren reeds bewust zyn dat zy van hunnen posten zullen worden ontzet.

Schermer zegt, dewyl die Ambtenaaren, die de Verklaaring geweigert hebben, volgens het geavanceerde van den Burger *de Vos van Steenwyk*, reeds kennis draagen van hun ontslag, maar nogtans tot nader order worden gecontinueerd, komt het my voor, dat men hun des te minder langer kan vertrouwen, en men de behoorlyke activiteit en zorge, ten nutte van het Vaderland, van hun niet kan verwagten.

De President brengt in omvraage, of de Vergadering zich conformeert met het door den Burger *Hahn* voorgestelde.

Quesnel insteert nogmaal dat 'er tyd worde bepaald tot afdoening.

Blok zegt, dat men het nog niet by het Committé eens is, of die posten weder zullen worden vervuld; dat hy ook in alle gevallen van gevoelen is dat het vergeven daar van het Committé staat.

Hahn zegt: Ik houde het voorzeker, daar dog een plotslinge wegzending van veele bedienden tusschentyds en op een en het zelfde oogenblik verwarring moet geboren worden, en dat het de plicht van het Committé is, daar voor te waken. Ik kan niet zeggen, dat dit gelyk staat met het geval van den dood, want 1. is het onmogelyk tegen de verwarring van deszelfs gevolgen, die zekerlyk ook al plaats hebben, te waken. Ik houde vast, dat men dit anders ook al moest doen; en 2. mag het geval geacht worden, als byna onmooglyk, dat 'er zo vele Amptenaaren op het zelfde oogenblik sterven. Ik neem de vryheid, myn vorig voorstel te herhalen. Als zy die de verklaring geweigerd hebben, dadelyk verklaard worden van gelicentieerd, dan wordt 'er voldaan aan den geest en aan de letter van de wet, en als het Committé van tyd tot tyd, mits ten spoedigsten, de opvolgers aanstelt, dan geloof ik, dat de regels van eene goede en voorzichtige administratie niet worden overtreden, en om te gemoet te komen aan de zwarigheid der leden die eene bepaling van tyd willen hebben, zou 'er bygevoegd kunnen worden, dat het Committé van zyne verrichtingen in dezen rapport moet doen.

Vrede zegt, het is niet, dat ik begeer, nog door iemand heb hooren beweeren, dat deeze Vergadering behoorde deel te

te hebben aan de aanstelling der nieuwe Ambtenaren en Bedienden by het Committé; maar deeze Vergadering heeft een onmiddelyk belang te weeten, dat hare Decreeten worden uitgevoerd. Zy heeft gedecreteerd, dat de Ambtenaren, die weigerden de Verklaring te doen, van hunne Posten zouden ontzet worden, en de Vergadering heeft belang en regt om te weeten of het Committé hier aan voldaan heeft, en dien volgens kan en vermag de Vergadering met het volkomenste regt vorderen, dat het Committé haar van de uitvoering van dit Decreet van tyd tot tyd verslag geeve. Ik kan my dus zeer wel voegen by het voorgestelde door den Burger *Hahn*.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering zich conformeeren zal met het voorgestelde door den Burger *Hahn*: — en word conform besloten.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract uit de Zitting van Donderdag den 22 September 1796.

De Buitenlandsche Depêches worden gelezen: — drukken als naar gewoonte.

De President communiceert namens de Buitenlandsche Commissie, dat de Consul te Barcelona, *J. B. Catanjes*, ter liefde van het Vaderland en der Vryheid heeft ingezonden de somma van *f* 1000: — aangenomen met Honorable Mentie in de Notulen.

Missive van 't Provinciaal Bestuur van Holland, maatregulen aanraadende tot verhoeding van besmetlyke Ziektens van het Vee: — in handen van de Burgers *Nubont van der Veen*, *Jordens*, *Bondhuis*, *Cau* en *Kuiken*, om ten spoedigsten eene Concept-Publicatie te produceeren.

Een Request van Schout en Regeering van Geldermalsum, zich beklagende over rampen van den Oorlog, hun in 't byzonder veroorzaakt, door het maken, en het verbranden van een Schipbrug, over de Rivier de Linge; verzoekende betaling eener ordonnantie groot *f* 5944. — en vrydom van extra belasting: — aan het Committé te Lande om consideratien en advys.

Een Request van den Gereformeerde Kerkenraad van den Dorpe Meteren, verzoekende schâ vergoeding voor het afbranden hunner Kerk, veroorzaakt ter defensie van 't Land, en verrigt door de Hessische troepes: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *C. A. Testart*, in qualiteit als executeur, paspoort verzoekende ter invoering van eenige kisten met goederen: — aan de Marine.

Een Request van *J. de Heer*, verzoekende dat zyne lading Steenkolen niet mag vallen in de termen by de Proclamatie bepaald: — aan de Marine om, conform de Proclamatie daaromtrend te disponeeren.

Een gelykluidend Request van *P. de Haan*, betreklyk 120 baalen Peper en eenige andere goederen: — dezelfde conclusie.

Een Request van eenige Ingezetenen van Nederland, verzoekende, dat *P. Coermans*, reeds 4 maanden in de Provoost te Brielle gevangen, prompt regt wedervaaren mag: — aan het Committé te Lande om voorziening.

Een Request van den Advocaat *Panhuis*, gefungeerd hebbende als Secretaris by de Zee-Krygsraad, in de zaak van den Schout by Nagt *Meurer*, verzoekende betaling zyner declaratie: — authorisatie aan het Committé te Lande, en de Generaliteits Rekenkamer, om deze declaratie te examineeren en te liquideeren.

Een Request van *P. J. van Oosthuizen*, zich beklagende over wanbetaling voor zyne gedaane leverantien, en verzoekende, daaromtrend voorziening: — aan 't Committé te Lande, om consideratien en advys.

Een Request van *Willem Vogel*, verzoekende surcheance van procedures hem in qualiteit van Administrateur omtrend engagementen uit naam van 't Committé te Lande aangegaan, aangedaan: — besloten om het Committé te Lande te gelasten, om aan den suppliant zo veele penningen uit te keeren, dat hy van zyne gedreigde gyzeling bevryd blyve.

Het Committé te Lande brengt verscheiden Rapporten uit.

Voorts doet de Burger *de Beveren* een nader voorstel, betreklyk de slegte situatie der Militaire gevangenissen in 't algemeen: — Commissoriaal.

Waarna de Vergadering zich converteert in een Committé Generaal.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 193. *Saturdag den 24 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag den 21 Augustus 1796.*

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

Thans wordt in deliberatie gebragt het door de Commissie van Superintendentie uitgebragt Rapport, in dato 8 July, luidende als volgt:

Door deze Vergadering, is in handen uwer Commissie van Superintendentie over de Goederen van den gewezen Stadhouder, gesteld, ten fine van consideratien en advys, eene Missive van het Committé tot de zaken van het Bondgenootschap te Lande, met de Bylage, zynde eene Publicatie van het Canton van Hulst, en eene Missive van den Rentmeester *Arémats* aldaar, aan het Committé te Lande.

De Publicatie, de dato 23 Juny, houd in: bevel van betaling van het nog verschuldigde op zekeren last, Zettinge genaamd, over de Jaaren 1794, 1795 en 1796, en wel voor drie vierde gedeelte binnen veertien dagen, by pœne van hieromtrend in gebreeken blyvende, desnoods, met Militaire executie geconstringeerd te zullen worden.

De Brief van den Rentmeester, van 29 Juny behelsd, dat dit voor de Goederen van den gewezen Stadhouder zou bedragen omtrend negen duizend guldens, daar de Zetting over 1794, door *P. J. Zebels*, noch niet is aangezuiverd; dat hy geene gelden in cas heeft, en geen kans ziet om die Penningen binnen den gestelden termyn, van de Landlieden te kunnen innen, wegens het verbod van den uitvoer der Graanen, en het in requisitie stellen derzelve; dat hy vreest, dat men hem, als zynde qq. de grootste geïnteresseerden, anderen ten spiegel, het eerste zal aanspreeken, en met Militaire executie, enz. zal vervolgen; waarom aan het Committé verzoekt, ten spoedigsten te worden geïnformeerd, hoe zich in deezen te gedragen, tevens in bedenking gevende, dat het eene hardigheid zou zyn, zoo wy de Zetting over 1794 zouden betaalen; daar de Fransche Republiek, byna alle de revenuën over dat jaar heeft genoten; terwyl het hem eene ongehoorde handelwys schynt, dat men ten opzigte van die van 1796, nu niet gelyk bevorens deze last in het najaar uitschryft, en omtrend nieuw jaar, of het volgende voorjaar, invorderd; hebbende hy inmiddels dien dag, 29 Juny, aan alle de verachterde Landlieden briefjes gezonden, om voor den 5 July, de daar by bepaalde som te voldoen.

Het Committé te Lande dezen brief ontvangen hebbende, heeft gemeend geen dag hier in te mogen stilzitten, maar, aanstonds den 1 July gemelden Rentmeester te moeten rescribeeren, dat hy wegens de belasting (in zyne Missive gemeld) zich moet adresseeren en de nodige remonstrantiën doen, op zoodanige plaats, als hy Rentmeester zoude menen te behoren; en voorts, indien, na alle aangewende devoiren deswegens, hy Rentmeester oordeelde, dat zulks volstrekt vrugteloos, en van geen het minste effect zoude zyn, en het Fransche Gouvernement met de bedreigde Militaire executie zoude voortgaan, hy Rentmeester als dan werd geauthoriseerd, om voor rekening van het Domein, optenemen en te negocieeren zoodanige Penningen, als tot goedmaking der voornoemde gevorderde belasting zal kunnen strekken, voor zoo verre hy dezelve by anticipatie van de Landlieden, niet zoude kunnen innen.

Het Committé zegt verder, niet te twyffelen of deze Vergadering zal hunne verrigtingen in deze approbeeren: daar de kortheid des tyds hun geene gelegenheid vergunde, Ulieder intentie deswegens in te nemen, terwyl het aan uwe wysheid en doorzigt overlaat, of het gewigt der zaak het vordere, om nader ter overweging van uwe Commissie tot de Buitenlandsche zaken gebragt te worden.

Uwe Commissie is van advys, dat in deze zaak niet anders kon gerescribeerd worden, als het Committé gedaan heeft, en dat de spoed, welke hetzelve heeft aangewend, volstrekt noodzakelyk was, zoo men, gedrongen om Geld te negocieeren, eenige hoop zou kunnen voeden, om dat te bekomen; dus wy van oordeel zouden zyn, dat de handelwys van het Committé, in dezen diend te worden geapprobeerd; en zouden wy eindelyk op deszelfs bedenking of het gewigt der zaak het vordere, om deze te stellen in handen uwer Commissie tot de Buitenlandsche zaken, advyseeren, dat ons zulks nuttig schynt, vooral uit hoofde dat het ons insgelyks eene hardigheid zou schynen, zoo wy de lasten over 1794 zouden moeten betalen; indien de Fransche, en niet onze Republiek, volgens het schryven van den Rentmeester, bykans alle de revenuen over dit jaar heeft genomen.

Alles echter onderwerpende aan het verlicht oordeel dezer Vergadering.

Hahn vermeent, dat de aanschryving aan de Municipaliteit niet in de gewoone form is, en dat dit veranderd dient te worden.

Ten Berge vermeent, dat de Cautie by de Commissie van Administratie, en niet by de Municipaliteit moet worden gesteld; dat ook de gelden onder dezelve zouden moeten berusten, dan daar deeze Commissie nog niet was aangesteld, is hy van gevoelen, dat dit Rapport voor als nog moet worden in advys gehouden: — en wordt conform gedecreteerd.

Voorts wordt in deliberatie gebragd het Rapport, door de Burgers *Schimmelpenninck* c. s. uitgebragt, op het Rapport van het Committé te Lande, op het Request van *Repp* en *Krantz*, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

'By Decreet van 16 Juny laatstleeden, hebt Gylieden de Burgers Representanten, *van Castrop*, *Schimmelpenninck*, *Modderman*, *Kantelaar* en *Hartog* gecommitteerd, om eene Missive van het Committé tot de Algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, in dato 14 Juny te vooren, houdende deszelfs consideratiën en advis, op de Requesten van *Johannes Repp* en *Ludewig Krantz*, Soldaaten by het eerste Regiment Waldek (verzoekende remissie van het Vonnis des Doods, door den Krygsraad te Middelharnis tegen hun geveld) te examineeren, en de Vergadering daar omtrent te dienen van consideratiën en advis; ten welken einde die Missive en Requeste, in origineel, aan hun zyn ter handen gesteld.

Om in een zaak van dat gewigt, waarby *aan de eene zyde* de veiligheid der geheele Maatschappy een zoo weezenlyk belang heeft, en waarmede *aan den anderen kant* niets minder gemeleerd is, dan het Leeven of de Dood van twee onzer Natuurgenooten, met alle voorzichtigheid te werk te gaan, heeft Uwe Commissie gerequireerd alle de stukken daar toe behoorende; en het is haar, by onderzoek derzelven, zou uit de praecedente informatiën, als uit de Confessie gebleecken:

Dat *Johannes Repp* en *Ludewig Krantz*, op den 17 Maart laatstleden, des avonds om 7 uuren, by lichte Maan, te rug komende van Stad aan 't Haringvliet naar Middelharnis (alwaar zy gecantonneerd lagen) op de Dyk, digt by het Dorp Stad, hebben ontmoet eene hun onbekende Vrouw; — dat *J. Repp* die Vrouw heeft aangesproken om geld, en haar in haar zak naar geld heeft doen voelen; — dat die Vrouw verzocht hebbende haar niet te moeien, zeggende, dat zy een Weduwe was en Kinderen had, *J. Repp* haar heeft *aangegreepen, tegen een Dyk geworpen, met oogmerk om haar te gebruiken, en met haar, tegen haaren wil en dank, heeft gepleegd vleeschelyke converfatie*, terwyl *L. Krantz* daar digt by bleef staan; en op het schreeuwen van die Vrouw en haar zeggen, laat my los of op, daar komen menschen aan, heeft gezegd: ik zie geen menschen; — en dat eindelyk, na dat *J. Repp* die Vrouw dus had verkragt, *L. Krantz* haar, zo dra zy eenige beweeging maakte om op te komen: *heeft aangegreepen, omverre gerukt*, en *insgelyk met haar, tegen haaren wil en dank, heeft gepleegd vleeschelyke converfatie*; — en dat zy *beiden* alzo hebben gepleegd GEWELD en VROUWENKRAGT, en wel op 's HEEREN WEEGEN.

Dat de Auditeur-Militair, na allegatie van die gedaane Confessien, op grond van het derde Artikel, van den Artikelbrief en de verdere Wetten dezer Landen, by zynen Crimineelen Eisch tegen hen heeft geconcludeerd tot condemnatie met de Koorde, of tot zodanige andere straf, als de Krygsraad in goede Justitie zou vinden en oordeelen te behooren; — en dat de Krygsraad van het Cantonnement van Middelharnis, op den 24 May laatstleden, by twee afzonderlyke Sententien, *beide* dezelve Misdadigers heeft *gecondemneert*, om MET DE KOGEL *gestraft te worden*, DAT 'ER DE DOOD NA VOLGT.

Voorts is uit de Lectuur van het Request van *J. Repp* en *L. Krantz* aan Uwe Commissie gebleecken, dat zy daar by avoueeren, dat volgens de Wet, by de Krygs-Articulen bepaald, zylieden, wegens hun gepleegde daad, door hen genoemd eene brooddronkenheid, den dood verdiend hebben; dat hun geweeten hun noodzaakt de Wet voor billyk en rechtvaardig te erkennen; dat de misdaad, die zy bedreeven, zeeker zwaar is; dat de Rechtvaardigheid vergoeding eischt, en de beleedigde Menschheid wil, dat zy tot een waarschuwend voorbeeld voor anderen gesteld worden; — dan dat zy echter, uit liefde tot het leeven, verzoeken, dat zy, daar 'er thans Zeelieden ontbreeken, door Uliedenmogen vooroordeeld worden, om *in die betrekking voor altoos dit Land te dienen*, en ditmaal *genade voor recht* mogen ontfangen; bouwende zy dit verzoek op deeze gronden.

1. Dat de door hun beleedigde Vrouw, reeds kort na de gepleegde daad, zoodaanige verzachting van straf voor hun verzogt heeft by den Krygsraad.

2. Dat zy zyn Jongelingen, nog in die jaaren, waar in de driften op het heevigste zyn, sterk van temperament, en door de nog onlangs gemaakte Veldtogten, in veele opzigten ontwend aan eene geregelde leevenswyze.

3. Dat zy, door een onmatig gebruik van sterke drank, beroofd zyn geweest van hun denkvermogen.

4. Dat zy zich door hunne oprechte bekentenis, reeds by het eerste Verhoor gedaan, onderscheiden hebben van den verharden en geheel zedelozen Misdadiger, die door hardnekkig loochenen het onderzoek verzwaard, en daar door welligt het Vonnis ontdooken zouden hebben.

Eindelyk hebben Uwe Gecommitteerden geëxamineerd de Missive van het Committé te Lande van 14 Juny, en deszelfs daar by op het Request van *J. Repp* en *L. Krantz*, ter voldoening van Uw Decreet van 27 May te voren, uitgebragte consideratiën en advys — En zy aarzelen niet, om eenstemmig te verklaren, dat zy de gronden van dat advys zoo wel beredeneerd en voldoende hebben bevonden, dat, hoe zeer hun het lot dier twee Strafschuldigen treft, en met medelyden vervuld, zy echter door plicht gedrongen worden, om zich met hetzelve te conformeeren. En geen wonder! wie toch is 'er, die met hun niet gaarne zal instemmen, dat het recht van Gratie, of geheele of gedeeltelyke Remissie van straf geenzins behoort afhangelyk te zyn van *het eigendunkelyk welgevallen of de grillige denkwyze* van hem, die, *in naam des Volks*, de opperste Macht uitoefend, wie zal kunnen supponeeren, wie vast stellen, dat *het Souveraine Volk* (dat by de bewaring der *algemeene* en *publicque* veiligheid, en den welstand van ieder *Individu* een zoo aanmerkelyk belang heeft) immer *aan zyne Vertegenwoordigers* zoude hebben willen opdragen een *onbepaald* gezag, om *willekeurig*, en zonder aan eenigen regel gebonden te zyn, den loop der Justitie te kunnen laten *voortgaan* of *stremmen*, de Wetten *pro lubitu* te doen *standgrypen* of *kragteloos te maken*, en langs dien weg, *naar vrye verkiezing*, den algemeenen welstand der geheele Maatschappy *te behartigen* of *te verwaarloozen*?

Neen,

Neen, Burgers Reprefentanten! dit denkbeeld ftryd tegens alle principes van gezond oordeel, tegen alle regelen van een goede Staatkunde en Policie, tegen het ware oogmerk, waarom zich de Menfchen in Maatfchappyen vereenigd hebben, onder de befcherming van wél ingerichte Wetten. — En hierom is het, dat Uwe Commisfie met dat Committé gereedelyk toeftemd, dat het recht van Gratie of Remisfie alleenlyk behoord te worden uitgeoffend *in die gevallen, in welke niet alleen de toepasfing van de Wet eene tastbaare onrechtvaardigheid zoude involveeren, maar ook de uitoeffening van het ftrenge recht het hoogfte onrecht zyn zoude*; en dat MITSDIEN eene geheele of gedeeltelyke kwytfchelding van ftraf niet anders kan worden toegeftaan, dan *in die gevallen, waaromtrent men op goede gronden mag vastftellen, dat de Wetgeever, indien hy eene byzondere Wet, ten opzigte van een voorhanden zynde geval had kunnen maken in zoodanig geval, of ganfchelyk* GEENE, *of eene* ZACHTERE *ftraf, dan op het begane misdryf is geftatueerd*, zoude hebben vastgefteld.

Applicecrd men nu dien Regel op het geval van *J. Repp* en *L. Krantz*; toetst men daar aan het door hun gepleegd delict, zoodanig als hetzelve, en door de genomene precedente informatien, en uit de Confesfiën van hun beiden consteerd, en hier vooren door Uwe Commisfie is opgegeeven, bestaande in GEWELD en VROUWENKRACHT, door hun gepleegd OP DEN PUBLIEKEN WEG; dan zal men evidentelyk, naar haar inzien, overtuigt moeten zyn, dat de applicatie der Wetten, ten hunnen opzichte, *noch* onregtvaardig, *noch* onbillyk is, en dat 'er dienvolgens geene redenen exifteeren, waarom zy van eene geheele of gedeeltelyke kwytfcheldinge der ftraffe, by het Vonnis van den Krygsraad tegen hen uitgefproken, zouden behooren te jouïsfeeren; nademaal de gronden, waarop zy de door hun verzochte gratie hebben getracht by Requeft te fundeeren, daartoe geenzins voldoende zyn, gelyk, naar het oordeel van Uwe Commisfie, door het meergemelde Committé, by deszelfs doorwrogte advis (waartoe zich Uwe Gecommitteerdens gerustelyk durven refereeren) ten vollen is betoogd geworden; vermeenende zy alleenlyk, ten opzigte van de door de Delinquanten geällegueerde *dronkenfchap, door het onmatig gebruik van fterke drank, en de daar door veroorzaakte beroving van hun denkvermogen*, 'er nog te moeten byvoegen deeze aanmerking, dat het Uwe Gecommitteerden is voorgekomen, dat *noch* het gebruik van fterke drank by hun zo onmatig, *noch* de beroving van hun denkvermogen zoo groot is geweest, als zy fchynen te willen voorgeven; daar zy beiden niet flechts beleeden hebben, te Stad aan 't Haringvliet in de Herberg *een foopje gedronken te hebben*, (welke uitdrukking van *een foopje gedronken te hebben*, juist geen zeer groote quantiteit van fterke drank fchynt te kennen te geven,) maar ook daar zy by hunne respective Confesfien, zoo ten opzigte van *den tyd, wanneer* en *de plaats, waar* zy de door hun erkende delicten hebben gepperpetreerd, als ten opzigte van *de omftandigheden*, die dezelven zyn *vooraf gegaan*, en het plegen derzelven *verzeld hebben*, getoond hebben eene zoo naauwkeurige kennis en geheugenis te hebben gehad, als men veelal by hem, die door een onmatig gebruik van fterke drank, van zyn denkvermogen beroofd is, te vergeefsch zoude zoeken.

Ondertusfchen meenen Uwe Gecommitteerdens voor U, Burgers Reprefentanten! niet te moeten verbergen eene bedenking, die hen onder het oog viel by lecture van den Articul brief voor de Militairen, en die hen in den eersten opflag eenigzins deed hasfiteeren, of men ook in cas fubjecte zoude mogen afgaan van het Vonnis des doods, het welk door den Krygsraad tegen deze twee ongelukkige flagtöffers hunne diergelyke driften was geveld geworden; en of zy dus ook in gemoede vryheid zouden kunnen vinden, om Uliedent te advifeeren tot het accordeeren der door hun verzochte remisfie.

Deze bedenking bestond daar in: By het *derde* Articul van den Articulbrief van den 13 Augustus 1590 was geftatueerd; „ alle moedwillige doodflagen, vrouwenkragten, overfpel, „ brandftigtinge, dieveryen, ftraatfchenderyen, force, ge„ weld, valsheid en andere gelyke booze daaden en openbaare „ delicten, ofte onnatuurlyke misbruiken zullen *met de dood* „ geftraft worden;" dan, inziende de Ampliatie van dezelve Articulbrief, in dato 9 Mey 1705, vonden zy daar by, ja, wel letterlyk opgefteld dezelfde reeks van Misdaden; maar in plaats van de woorden, *zullen met de dood geftraft worden*, lazen zy daar by deze woorden: „*zullen* AAN LYF *of* LEVEN „ *geftraft worden*, NAAR EXIGENTIE VAN ZAKEN."

Edog, wanneer uwe Gecommitteerdens zich te binnen bragten, dat uit de vrywillige gedane confesfien der Delinquanten zo wel, als uit de ingewonnen informatien consteerd, dat de geperpetreerde misdaad bestond in *geweld en vrouwenkragt op den publieken weg* (die voor ieder veilig behoord te zyn) *aan eene weerlooze Vrouw, tegen haaren wil en dank*, aangedaan; dat dezelve alzo involveerde het *ftuprum violentum*, waar tegen, naar het civiele regt de doodftraf is vastgefteld om geïnfligeerd te worden, en dat de Auditeur Militair tegen deze twee rampzalige voorwerpen had recht gevraagd, niet flechts op grond van den derden Articul des Artikulbriefs, maar ook *op de verdere Wetten dezer Landen*; zoo begon deze hier over gemaakte bedenking by hun haare kracht te verliezen, en zy begrepen weldra, dat, daar het voorfchreeve derde Articul in zich behelst, eene opteIling van *verfcheiderleie foorten* van misdaden, waar van fommige van eene bozen aart en meerdere enormiteit zyn dan de andere, dus ook de woorden van dat Articul, waar by de ftraffe *aan Lyf of Leven*, naar exigentie van zaken bepaald was, behoorden geïnterpreteerd te worden *pro fubiecta materia* ten dien effecte, dat de ftraffe *des doods of aan het Leven* geftatueerd was tegen de *zwaarfte* misdaden als moedwillige *doodflagen*, *Vrouwekrachten*, *brandftichtinge* en andere daar mede *gelyk ftaande* booze daden en openbare delicten, des echter, dat de *wyze van doodftraf* aan den Rechter was overgelaten, *naar exigentie van zaken*; en dat het daar en tegen ten opzichte van anderen *mindere* delicten, gelyk *dieveryen* en *dergelyke* andere, aan den Rechter vryftond om dezelven *aan den Lyve* te ftraffen, en die geenen, die zich daar aan misgrypen mochten, ook, buiten de pœne mortis, te doen infligeeren zodaanige andere *corporeele* ftraffen, als zy, *naar exigentie van zaken*, dat is, naar mate van de *meerdere* of *mindere* zwaarheid der delicten, of naar mate van de *meer of min verzwarende omftandigheden*, in goeder Justitie zouden oordeelen te behooren. En in dit denkbeeld worden zy nog meer bevestigd wanneer zy in aanfchouw neemen, dat, indien dergelyke grove en meer atroce misdaden, als zyn publicq *geweld en vrouwenkragt* niet ten ftrengften geftraft worden, en vooral onder Militairen; als dan de Maatfchappy, in plaats van by haare veiligheid ongefchonden bewaard te blyven, integendeel gevaar loopt, om weldra in een poel van allerleye euveldaden, in een moordkuil veranderd te worden. — Waar toe een kwalyk geplaatst en ten onrecht geappliceerd medelyden en goedertierenheid veeligt de eerfte aanleiding zoude kunnen geeven; vermits de losbandigheid daar door zoude worden gecouragecrd, om, (zich vleyende op het voorbeeld van andere misdadigers, om-ook, even als zy, gratie, of eene geheele of gedeeltelyke

 kwyt-

kwytscheldinq van straffe te zullen genieten,) aan haaren vuilen loop den ruimen teugel te vieren, en zich insgelyks aan het pleegen van die of diergelyke euveldaden over te geeven; waar door niet slechts de goede Orde met voeten getreden, en de Maatschappelyke zekerheid zoude worden gevilleerd, en aan eenen totaalen ondergang zoude worden blootgesteld; maar waar door die medelydende goedertierenheid in een wezentlyke wreedheid veranderen zoude, wanneer het aantal der misdadigen slachtoffers daar door vermeerdert wordende, de Wet met eene verdubbelde kracht tot derzelver strafoefeninge, uit hoofde der vermeerderde misdaden, zoude moeten werkzaam worden: Terwyl Uwe Gecommitteerdens eindelyk nog de Vryheid neemen, om Ulieden, Burgers Representanten! onder het oog te brengen, dat het hun voorkomt, dat de Wet ten dezen te meer behoord te worden gehandhaaft, zoo, om dat derzelver verwaarloozing ons van schaamte zoude moeten doen bloozen, wanneer wy nagaan de stipte Krygstucht en Discipline, welke door en onder onze Fransche Broeders pleegt geobserveerd te worden, als om dat dezelve aan alle de zich hier te Lande bevindende Krygslieden van een allerverderffelykst voorbeeld zoude kunnen weezen.

En het is dan om alle deze redenen, dat Uwe Gecommitteerdens (de consideratien by de voornoemde Missive van het Committé tot de zaaken van het Bondgenootschap te Lande, in dato 14 Juny 1796, ter neder gesteld, ook de *hunne* maakende) zich genoodzaakt vinden, om (hoe zeer ook vervuld met mededogen over het rampzalig lot van hunne twee Natuurgenoten) Uwe Vergadering te moeten adviseeren, dat het verzoek van de beide Suppliänten, *Johannes Repp* en *Ludewig Krantz*, hunnes oordeels, zoude behooren te worden geweezen van de hand, en de verleende surcheance opgeheeven.

Onderwerpende zy echter dit hun geadviseerde aan Ulieder meer verlicht oordeel.

Rapport van het Committé te Lande in de zaak van *Repp* en *Krantz*.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Ul. behaagd, by Decreet in dato 27 Mey laatstleden, in onze handen ten fine van consideratien en advys te stellen, de Requeste van *Joannes Repp* en *Ludewig Krantz*, Soldaten in het eerste Regiment van Waldeck, om daar by geallegueerde redenen verzoekende, remissie van het Vonnis des Doods, door den Krygsraad des Guarnisoens van Middelharnis tegen hun geveld.

Geerne willen wy erkennen met het uitterst medelyden te zyn aangedaan geweest over het lot dier twee Misdadigers, welke in de bloei van hun leven tot het sterven van eene geweldige dood volgens de Wet verweezen zyn; en dat het ons tot veel genoegen zoude hebben verstrekt, indien wy of in het Request der Suppliänten of in de stukken van het Proces genoegzaame gronden hadden kunnen vinden, waarop wy, behoudens eed en pligt, Ul. in deeze tot zagtheid hadden mogen advyseeren, dan tot ons leedweezen moeten wy betuigen dat, onzes inziens, daar toe in dit geval geene redenen voor handen zyn.

Immers is het regt van Gratie, of dat van eene geheele of gedeeltelyke kwytschelding van straf geene willekeurige daad; en kan door die geen, welke uit naam des Volks de Souverainiteit uitoeffend, niet naar *welgevallen* worden geëxerceerd. — Geene willekeurige daden van gestrengheid of zagtheid van de Souverein kunnen of mogen zonder nadeel van de Maatschappy, den loop der Justitie stremmen; en het Volk, van wien de Souverain zyn magt ontleend, kan niet gerekend worden zoodanig eene willekeurige magt aan deszelfs Representanten ooit of ooit te hebben toegestaan. — Zeldzaam derhalven zyn de gevallen, waarin de Souverain het recht van Gratie, of dat van Misdadigers van hunne straf te ontheffen mag uitoeffenen. — Geen gevoel van menschlyk medelyden hoe wel geplaatst, geen gelukkige evenementen, hoe belangryk geven hen hier toe regt.

Alleen kan onzes inziens dit regt worden toegestaan in die gevallen, waarin de applicatie van de Wet eene schreeuwende onrechtvaardigheid met zig zoude mede brengen, en de uitoeffening van het stricte regt het hoogste onregt wezen zoude, of met andere woorden. — Eene geheele of gedeeltelyke kwytscheldìng van straf kan worden toegestaan in die gevallen, waar omtrent met goede gronden kan worden vastgesteld, dat de Wetgever, indien hy eene byzondere wet omtrent een voorhanden zynde geval had kunnen maken, in zodanig geval, of in het geheel geene straf zoude hebben gesteld, of eene zagtere straf, dan by de algemeene Wet op het begaane misdryf is gestatueerd.

Aan deze eenvoudige regel vermeenen wy, dat alle voorkomende gevallen, waar in van het accordeeren of weigeren van gratie quæstie is, kunnen en behooren getoetst te worden; — Dit dan tot een grondslag gelegd zynde, zoo moeten wy aan dien regel, het voorhanden zynde geval, en het door de Suppliänten gepresenteerd Request toetzen, en hebben alleen te onderzoeken of in dit geval zodanige byzondere redenen voorhanden zyn, dat de applicatie van wet (welke in deze is de Letter van het derde articul der Articulbrief) onregtvaardig of onbillyk wezen zoude.

Zy poseeren in den aanvang van het zelve dat zy volgens de Wet, in de Krygsarticulen bepaald, wegens eene door hun gepleegde *brooddronkenheid* de dood verdiend hebben. — Maar wel verre dat de misdaaden der Suppliänten met de zagte naam van brooddronkenheid zoude kunnen bestempeld worden; bestaan die in *publiek geweld* en *Frouwenkragt*, misdaden, welke volgens alle Goddelyke en Menschelyke Wetten, met de dood strafbaar zyn. — Den 17 Maart laatstleden des avonds omtrent ten 7 uuren, keeren de Suppliänten terug van Stad aan het Haringvliet naar Middelharnis, alwaar zy gecantonneerd lagen; zynde het toen ligte Maan: — op een Dyk, digt by het Dorp Stad, ontmoeten zy eene hun onbekende Vrouw: de Suppliant *J. Repp* sprekt haar aan om geld, en doet haar in haar zak naar geld voelen; — die Vrouw verzoekt de Suppliänten, of wel de gemelde *Repp*, haar niet te moeien, en zegt, dat zy een Weduwe was, en Kinderen had; — dezelve grypt die Vrouw daar op aan, werpt haar tegen den Dyk, met oogmerk, zoo als hy zelf bekend heeft, om haar te gebruiken; en pleegt met die Vrouw, tegen haar wil en dank, vleeschlyke converfatie; terwyl de Suppliant *Ludwig Krantz* daar digt by blyft staan. De Vrouw schreeuwt, en zegt *laat my los*, of *op, daar komen menschen aan*; dog *L. Krantz* zegt daar op *ik zie geen menschen*; de Suppliant *J. Repp* dus die Vrouw hebbende verkragt en wederom opgestaan zynde, grypt *L. Krantz* dezelve, zoo dra zy eenige beweging maakte om op te komen, wederom aan, rukt haar om ver, en pleegt insgelyks met haar, tegen haar wil en dank, vleeschlyke converfatie.

Dit is het fait, zoo als het door de Suppliänten is geconfesseerd, en zoo als het bovendien blykt uit het herhaald beëdigd getuigenis van de mishandelde vrouw, in het welk

boven

bovendien verscheide verzwarende omstandigheden, vooral ten opzigte van de Suppliant *J. Repp* voorkomen, doch welke wy als niet geconfesseerd, daar laten.

De misdaden derhalven der Suppliaten zyn dus publiek geweld en vrouwekragt; misdaaden, welke, zal de veiligheid bewaard blyven, en de maatschappy in geen moordkuil veranderd worden, in een land van Justitie met alle kragt (vooral onder Militairen) behooren beteugeld te worden.

Vier gronden intusschen allegueeren de Suppliaten by hun Repuest, op welke zy gratie verzoeken, en welke wy nu zullen onderzoeken, of daar toe gegronde redenen opleveren.

Eerst poseeren zy, dat het beledigde voorwerp reeds kort na de gepleegde daad verzagting van Straf voor de Suppliaten by de Krysraad heeft verzogt. — maar, Burgers Representanten! dit is ons inziens geen genoegzaame grond, — immers is de Vrouw niet alleen beleedigd, maar de veiligheid der publieke weg is door de Suppliaten in de hoogste trap geschonden; aan die veiligheid ligt een ieder geleegen, — 'er word dus een streng voorbeeld van straf vereischt, om andere afteschrikken van zulke daden, die de grondslag der zamenleving ondermynen; het daarstellen van zoodanig eene afschrik is het hoofdoogmerk der straffe; terwyl de belediging den byzondere persoon aangedaan alleen het onderwerp is van een Civile Actie, welke door die vergiffenis wel word vernietigd; terwyl de beledigde Maatschappy recht blyft vorderen. — In de meeste misdaaden worden en byzondere persoonen, en de gantsche Maatschappy beledigd. — Wat zoude van het hoofdoogmerk der straffen, der Crimineele Justitie, wat van de publieke Orde en Rust worden, wanneer een Rechter of Wetgeever verpligt was, de doodstraf te remitteeren, zoodra het beledigd voorwerp aan den misdaadiger zyn misdryf goedvond te vergeeven, en voor den ter dood verweezen blediger te intercedeeren?

Even min kunnen wy als zoodanige byzondere reede aanmerken de allegatie by der Suppliaten Request in de tweede plaats gedaan, dat zy namentlyk zyn Jongelingen nog in die jaaren, waar in de driften het hevigst zyn; sterk van temperament, door de nog onlangs gemaakte Veldtogten, aan een geregelde levenswyze in veele opzigten ontwend: want behalve dat de misdaad niet wel anders gepleegd word, dan door lieden in de kragt van hun leven, behalve dat de Suppliaten geen onbezonnen Jongelingen zyn, maar reeds 27 en 28 jaaren oud, en bovendien de een elf en de anderen twaalf jaaren in dienst geweest, zoo is juist de wet ter beteugeling der heevige driften van die geenen, welke eene geregelde levenswyze zyn ontwend: — terwyl om die reede juist, dat de Krygstugt is verzwakt, en veele Militaire eene geregelde levenswyze zyn onwend, eindelyk eens een exempel van gestrengheid noodig word, en zulks te meer, daar de Fransche Troupes binnen deze Republiek van tyd tot tyd diergelyke voorbeelden van exacte Krygstugt geeven, en het hun ligt disponeeren zoude kunnen, om hier in te verslappen, wanneer zy zagen, dat zulke enorme delicten by ons ligt gesteld en weinig gestraft wierden.

In de eerste plaats allegueeren de Suppliaten hun dronkenschap: waar door zy zeggen, van hun denkvermogen geheel en al te zyn beroofd: — tot bewys van het welke de zestigjaarige Ouderdom en de walgelyke leelykheid der Vrouwe word aangeroerd en daar uit getrokken word dat gevolg, dat deze Suppliaten zouden kunnen worden gelyk gesteld met zinnelooze misdaadigers, wier brein door een heete koorts was ontsteld, of die de bewaarplaats der krankzinnigen ontloopen waren.

Maar ook dit kan, onzes inziens, hier niet helpen; — Voluntaire dronkenschap, (want dat zy tot drinken zouden genootzaakt zyn, word nergens aangeroerd) is eene uitwerking der ongeregelde wil van den mensch, daar integendeel de zinneloosheid eene bezoeking van den Hemel is; waarom dan ook zoodanige ongelukkige voor hunne daaden niet aanspraakelyk zyn. — Maar volgens het oude spreekwoord, het geen iemand dronken doet, moet hy nugter boeten, en met het hoogste recht! — Waarlyk een opzetlyke booswicht had niet anders te doen, dan zich dronken te drinken, om van de doodstraf vry te komen, of hy had niet anders te doen, dan voor te geeven dronken te zyn geweest, daar doch dikwyls het tegendeel niet te bewyzen zoude zyn ——— En hoezeer de burgerlyke Wetten in zommige gevallen onderscheid maaken tusschen een dronkaart, die zich eene gewoonte van drinken maakt, en eene *beschonkene*, die die kwaade gewoonte niet heeft, en de laatste zomtyds verschoonen, zoo is het anders, uit hoofde der noodzaakelyke Krygstucht, met de Militaire Wetten gelegen; en het 67. Articul der Articul brief zegt met zoo veel woorden:

Item, *indien iemand zich dronken drank, en in zyne dronkenschap iets kwaads of verbodens aanregte, zoo en zal hy daar door niet geëxcuseerd, maar des te harder gestraft worden;*

En ware die Wet niet in het Militaire, waar zoude het met de zoo noodige Krygstucht heen?

Eindelyk beroepen de Suppliaten zich op hunne oprechte bekentenis, reeds by het eerste verhoor gedaan, waar door zy zich van verharde misdaadigers, welke door het ontkennen en zoeken van uitvlugten het onderzoek verzwaard zouden hebben, voordeelig onderscheiden:

Maar behalven dat zy en byzonder *J. Repp*, verscheide verzwaarende omstandigheden, onder Eede door de beledigde Vrouw getuigd, hebben blyven ontkennen; en dus die Confessie niet zoo oprecht is, als dezelve word voorgegeeven, zoo spreekt van zelfs, dat dit de misdaad niet uitwischt, of de straf verminderen kan: — By ons zoude meer wegen het geen niet door de Suppliaten by hun Request, maar door den Krygsraad aan ons is voorgedraagen; dat namentlyk de Suppliaten zich altyd als braave lieden gekweeten hebben, op hun gedrag niets is te zeggen geweest, en dat hun Broeders en naastbestaande in het zelfde Regiment dienen. — Maar ook alle deze redenen zyn het, welke reeds by den Krygsraad in aanmerking zyn genomen by het vellen van het vonnis; en daar de Auditeur Militair R. O eischte, dat zy met de koorde zouden gestraft worden, den Krygsraad bewogen hebben, om gebruik te maken van de arbitrage, het welk het 3. Articul der Articulbrief, met opzigt tot de bepaling van de doodstraf op de geperpetreerde misdryven aan den Regter geeft; door namentlyk de Suppliaten niet tot eene schandelyke maar eerlyke doodstraf met de kogel te verwyzen, en dus in zoo verre de verdiende straf te mitigeeren, offschoon de misdaaden uit haar aart eerloosheid medebrengen, en daarom ook met een schandelyke doodstraf altyd pleegen gestraft te worden.

Daar derhalven de mitigatie, welke by mogelykheid plaats konde hebben, reeds is daargesteld, en door de Suppliaten geene redenen zyn geallegueerd, waar op eenige gratie van de doodstraf kan worden verleend, zoo is 't dat wy (hoe zeer bewogen met eenig medelyden over het ongelukkig lot van twee onzer Natuurgenooten,) echter Ul. moeten adviseeren, om het verzoek van de Suppliaten te wyzen van de hand, en de verleende surcheance op te heffen.

Waar

Waar meede wy Ul. beveelen in Godes heilige bescherming.

De Burger *de Beveren*, thans het Spreekgestoelte beklommen hebbende, brengt een ampel Advys uit. (*het welk wy*, *daar de Discussien omtrend deze gewigtige zaak uitgesteld zyn*, *met de andere daaromtrent uit te brengene Advysen te gelyk zullen mededeelen.*)

De Vos van Steenwyk zegt, eenstemmig met *de Beveren* te denken, nopens de cassatie van het vonnis; dog dat hy egter vermeent, dat 'er geene gratie moest worden verleend; maar dat de gansche zaak zoude behooren te worden gerenvoyeerd aan het Provinciaal Bestuur van Holland.

De Beveren stelt voor, dat, daar dit eene zeer delicate materie is, en de tyd mede reeds verre verlopen is, de President eene speciale dag, ja een vast uur ter afdoening bepalen zal.

Ten Berge appuyeert dit, zeggende, dat hy vermeent, dat niemand der Leden zich van die deliberatie zal kunnen onttrekken.

De President stelt voor, om deze zaak tot morgen te adjourneeren, dadelyk na het aflopen van de ordinaire werkzaamheden; en voords om den Burger *de Beveren* te verzoeken het voorstel, omtrend de gevankenissen *in scriptis* overteleggen: — conform besloten.

Wordende voords de Vergadering geadjourneerd tot morgen.

ZITTING *van Donderdag den* 22 *September* 1796.

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Hier op wordt gelezen het extract uit de ontfangene Buitenlandsche Depêches: — besloten om hetzelve te doen drukken en aan de Leden rond te deelen.

De President communiceert, namens de Commissie tot de Buitenlandsche zaken, dat de Burger *J. B. Catenyes*, Consul van deze Republiek te Barcelona ter liefde voor het Vaderland als een offer op het Altaar der Vryheid heeft ingezonden eene somma van één duizend Guldens: voorslaande om hier van honorable mentie in de Notulen te maaken: — conform geconcludeerd.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresſen:

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, tot hunne smert te kennen gevende, dat zy vernoomen hebben, dat de sterfte onder het Rundvee zich weder begint te openbaaren; dat zy dus voorslaan, om hier tegen de nodige maatregulen te beramen, op dat dit kwaad zich niet verder verspreide: het zy dan door het verbieden van den invoer van Vee van alle suspecte plaatzen, of wel door alle zulke middelen, als deze Vergadering in haare wysheid vermeenen zal te behooren.

De President stelt voor, om in deze gewigtige zaak eene personeele Commissie te benoemen, ten einde eene Concept-Publicatie te concipieeren: — conform geconcludeerd, en zyn daartoe benoemd de Burgers *Nuhout van der Veen*, *Jordens*, *Bondt huys*, *Cau*, en *Kuiken*.

Eene Missive van de Municipaliteit van Geldermalsem, te kennen geevende dat, daar zy door de rampen van den Oorlog, en wel byzonder door het afbranden en weder opbouwen van het Veer aan de Rivier de Linge, zeer veel geleden hebben, hier voor schadevergoeding te genieten, en wel byzonder betaling van eene Ordonnantie van ƒ5944. — Daar zy al verders verzoeken van het dragen der extraordinaire lasten bevreid te worden: — aan het Committé te Lande, om consideratien en advys.

Een Request van den Kerkenraad van Meteren, verzoekende schadevergoeding voor het verbranden hunner Kerk, veroorzaakt door de Hessische Troepen tot verdediging des Vaderlands.

De President stelt voor, om dit te stellen in handen van het Committé te Lande.

Reyns vermeent, dat dit Request dient gesteld te worden in handen van den Burger *Zubli* en anderen.

De President zegt, dat het Request naar zyn inzien daar niet te huis behoort, daar het klagten behelst over schadens aan een wettig eigendom door den oorlog veroorzaakt, en wel ter verdediging des Vaderlands.

Van Lange is van gevoelen, dat dit behoort tot het Commissoriaal, waar in en aan wier hoofd is benoemd de Burger *Vrede*.

De President zegt, dat het Committé best zal geschikt zyn, om te oordeelen over de gegrondheid of ongegrondheid van het verzoek.

Vrede appuyeert het door den President geadvyseerde.

En wordt conform gedecreteerd.

Een Request van *C. A. Testart*, verzoekende Paspoort ter invoering van onderscheiden Kisten meubilaire goederen: — aan het Committé der Marine.

Een Request van *Jesse de Heer*, verzoekende, dat zyne onder weg zynde lading Koolen niet mag gerekend worden te vallen in de termen van de Proclamatie den 17 deezer geëmaneerd,

De President stelt voor, om dit te stellen in handen van het Committé der Marine, om in conformiteit van de geëmaneerde Proclamatie te handelen.

Van Staphorst wil dit gesteld hebben in handen eener personeele Commissie.

Lespinasse is van gevoelen, dat de Requestrant slegts optegeeven heeft aan het Committé der Marine, dat deeze lading aan zyn Consignatie is afgeladen.

En wordt conform het door den President geadvyseerde geconcludeerd.

Een Request van *P. de Haan* te Amsterdam, te kennen geevende, dat bereids 120 Baalen Peeper voor zyn Rekening uit Engeland waren gearriveerd, en nog meerdere

dere goederen, welke hy voor het arresteeren der Proclamatie in dato 16 deezer geordonneerd heeft, stonden te arriveeren, dat hy dus explicatie verzogt, hoe zig daar in te gedragen.

Pleas van Amstel geeft in consideratie, of dit wel valt in de termen van de Proclamatie.

Van Beyma is van gevoelen, dat de Proclamatie niet werken kan alvorens dezelve gepubliceerd is, en wil dit dus gesteld hebben in handen eener personeele Commissie.

Schermer zegt, ik hoor, dat de Requestrant in dit Request niet alleen spreekt van de reeds gearriveerde Peper, maar van nog differente Goederen, die hy voor het daarstellen der Proclamatie heeft geordonneerd, en ik vrees, dat van diergelyke zogenaamde orders voor het daarstellen der Proclamatie misbruik zal gemaakt worden, en daar in wel strikt diente te worden voorzien.

Gevers is van gevoelen, dat alle de Requesten over dit onderwerp en ook nominatim deeze 2 van de Burgers *Jesse de Heer*, te Dordrecht en *de Haan*, te Amsterdam, dienen verzonden te worden aan 't Committé der Marine, om conform de wil van 't Volk van Nederland, vervat in de Proclamatie van 16den deezer, te disponeeren: ik ben daarom tegen eene Personeele Commissie, omdat eenige Ingezetenen daar door de hoop mogten opvatten, dat deeze zoo heilzaame Proclamatie mogt geënerveerd, of daar aan eenige atteinte worden toegebragt, dat geenzints 't idé deezer Vergadering is: wanneer echter aan 't Committé der Marine, die zeer wel de intentie van meergemelde Proclamatie kent, eenige twyffeling mogt voorkoomen, dan zeeker zal 't zelve zich hier adresseren om elucidatie en interpretatie; en in zo een geval kan pas eene Personeele Commissie te pas komen: ik concludeer derhalven om deeze reedenen, conform 't voorstel van den President, tot renvoy aan de Marine tot dispositie volgens de Proclamatie.

De President stelt voor, om ook dit Request te renvoyeeren aan het Committé der Marine, om in conformiteit van de Proclamatie te handelen; — conform besloten.

Een Request van onderscheiden Burgers, zich beklagende, dat de persoon van *Pieter Koermans*, reeds zints vier maanden in de Provoost in den Brielle gedetineerd geweest is, en verzoekende, dat aan hem ten spoedigsten prompt regt mag wedervaaren: — aan het Committé te Lande, om daar in spoedige voorziening te doen.

Een Request van *van Panhuis*, gefungeerd hebbende als Secretaris by den Zeekrygsraad, gehouden over den Schout by Nacht *Meurer*, verzoekende voldoening van zyne declaratie: —— aan het Committé te Lande en de Generaliteits Rekenkamer, om daar aan te voldoen.

Een Request van *P. J. van Oosthuyzen*, zich beklagende, dat, daar hy onderscheiden Leverantien heeft gedaan, zoo ten behoeve van het Regiment Bataafsche Husaren als ten dienste van het Committé van Administratie der Fransche Troepen, om welkers betaling hy zich bereids geadresseerd heeft, verzoekende dus voorziening hier in.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van het Committé te Lande.

Jourd appuyeert het door den Requestrant verzogte; tevens zeggende, dat hy zich reeds by het Committé heeft geadresseerd, echter vrugteloos.

De President zegt, dat hy overtuigd is van de waarheid van het geävanceerde; en juist daarom van meening is, dat dit dient gesteld te worden in handen van dat Committé, vermits het zelve thans bezig is met het examineeren der overgelegde Rekeningen voor het Regiment Bataafsche Husaaren.

Van Lange wil, dat dit Request zal gesteld worden in handen van het Committé om consideratien en advys, alzoo zommige betaald zyn, en andere daarentegen niet, op dat zy daar van de redenen zoude kunnen opgeven. — en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *Willem Vogel*, van Middelburg, zich beklagende, dat, daar hy onderscheiden leverantien ten dienste dezer Landen heeft gedaan, zonder daar voor de nodige betaling te erlangen, hy zelfs hier door in zodanige zorgelyke omstandigheden gebragt is geworden, dat zyne Crediteuren hem reeds in regten hebben vervolgd, en vonnis tegen hem regten voldoening mag kende, dat hy niet alleen de geheele somma of ten minsten erlangen, het zy dat hy zich in staat zal bevinden, van zich, zoo veel, dat hy zich in staat zal bevinden, van zich uit zyne dringende omstandigheden te redden; maar dat inmiddels de tegens hem geëntameerde procedures mogen worden gesurcheerd.

Van Beveren appuyeert dit ten sterksten, zeggende, dat de suppliant als een allerbraafst man by hem bekend is; dat hy door zyne aangegaane engagementen omtrend de gedane leverantien in zulke omstandigheden gebragt is, dat hy thans als balling heromzwerft, ja zelfs dat het zodanig met hem gesteld is, dat men hem, volgens ingekoomene berigten by hem ontfangen dadelyk by zyn retour zoude incarcereeren.

Gevers zegt, dat, offschoon hy overtuigd is, zoo van de Billykheid van het verzoek, als van het grievende daaromtrend voor den suppliant, hy nogthans vermeent, dat deze Vergadering zich in geenen deele met Justicieele zaaken kan inlaaten.

De President zegt, dat hy mede, in dat gevoelen verseert, en daarom gepræadvyseerd zou hebben, gelyk hy nu voorslaat om dit Request te stellen in handen van het Committé te Lande, om ten spoedigsten in 's mans drukkende omstandigheden te voorzien.

De Beveren zegt, dat, zoo het Committé aan den Requestrant voor dit oogenblik slegts *f* 3000 uit betaalde ten einde hy voor de gevolgen van de procedures konde bevryd blyven, de Suppliant dan zelf genegen is om het overige uit zyn beurs te suppleeren.

De President slaat voor, het Committé aanteschryven; ten einde oogenblikkelyk door hetzelve deze somma worde uitbetaald; op dat de Requestrant daar door van de gedrygde Gyzelinge bevryd blyven mag.

Teding van Berkhout wil, dat het Committé slegts zal worden aangeschreeven om te voldoen, zonder verdere byvoeging.

Van Zonsbeek vermeent, dat het Committé te Lande aan dat ter Administratie der Fransche Troupan zoude aanschryven, om die pretensie te voldoen, en wil dit by appel nominal in omvrage hebben gebragt.

De President vraagt, of 'er ook meerder Leden dan dien Burger daar op insteeren.

Niemand verklaart er zich voor.

De

De President vraagt nogmaals aan den Burger *van Zonsbeek* of hy het appel nominal begeert.

Van Zonsbeek verklaart zich hier voor.

Waarop den President het appel nominal institueerd, of dit Request zal worden gezonden aan het Committé Lande, met order om ten spoedigsten aan den Requestrant zodanige somma te voldoen, dat hy voor de incarceratie bevrydt blyve; of wel dat het Committé te Lande aan dat der Administratie zoude gelasten, om de pretensie te voldoen.

En wordt, by meerderheid tot het eerste besloten, zonder resumtie.

Een Request van *Joseph Pyer*, verzoekende, dat, offschoon eenige omstandigheden hem belet hebben, zich tydig genoeg aantegeven, hy nogthans pensioen mag genieten, en diligent worden verklaard: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. H. Hogenberg*; te kennen gevende, dat hy uit de Dagbladen gezien heeft, dat hy van ter dezer Vergadering zoude geadresseerd hebben, schoon hem daar van Administrateur te obtineeren; en of by dezen de vryheid neemt, te verz[illegible] is, dat hy echter nu toe mag worden aangesteld, of wel met eenig ander ambt mag worden begunstigd: — in handen van de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. A. Vaupel*, meer als 25 Jaaren gefungeerd hebbende als Kamerbewaarder by Hun Hoog Mogenden, dan om zynen hogen ouderdom en lichaamszwakheden van dien post ontslagen; verzoekende, dat, door dien hy aan zyn substituut uitkeering heeft moeten doen, hy levenslang een pensioen van ƒ 1000 's jaars mag genieten.

De President slaat voor, om dit Request te stellen in handen van de Commissie tot de Griffie.

Bosveld vermeent, dat het zoude behooren tot de Commissie van de Ambten.

Van Beyma zegt, dat de Requestrant, welke volgens ingekomen informatien niet te zwak noch te hoog van Jaaren geweest is, om zyne Patriottische Mede Burgers te vervolgen en Orange Requesten te tekenen, naar zyn inzien, zeer wel met zyn oud Pensioen van ƒ500 toe kan en geen vermeerdering behoeft.

Het Request wordt gerenvoyeerd aan beide de Commissien.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag den 23 September 1796.

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches wordt gelezen, waar uit blykt, dat *Moreau* zyne Colonne, in twee Divisien verdeeld, doet opmarcheeren om den Aarts-Hertog *Carel* in den rug te vallen, en zich met de Sambre en Maas Armée te vereenigen: — drukken, en distribueeren aan de Leden.

Eene Missive van de Representanten 's Lands van Utrecht, verzoekende, dat aan hun mogen worden ingezonden, de bewuste Pensioen Lysten: — in advys tot de Lysten van het Committé te Lande zullen ingekomen zyn.

Eene Missive van het Committé der Marine, voordragende tot Ontfanger der Convoyen en Licenten te Groningen, in plaats van *M. Sigtermans*, *F. Andringa van Hylckama* en *T. P. Entrup*: — aan de orde op heden over agt dagen.

Eene Missive van het Committé tot de Westindische Zaaken, berigtende dat *J. P. Bomme*, gewezen Boekhouder en Cassier, zich aan eene fraude heeft schuldig gemaakt, en vragende, door wien de procedures moeten worden geëntameerd; — in handen eener personeele Commissie, en daar toe benoemd *de Beveren*, *de Wit*, *de Meuss*, *van Leeuwen* en *de Mist*:

Een Request van *J. Geusdonk*, zich aanbiedende om de 15 stempels, by deze Vergadering gedecreteerd, voor ƒ 700 te vervaardigen: — in handen der Secretarissen.

Een Request van *C. Hallanties*, om als Ontfanger der Convoyen en Licenten, of als Commis te worden aangesteld: — aan de Marine.

Een Request van *Maria Beynaard*, om eene vrouwelyke bediening: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *Polonis*, inzendende een plan tot vrugtbaarmaking der Hey-gronden: — in handen der daartoe benoemde Commissie.

Een Request van *J. G. Hereman*, om paspoort voor goederen: — aan de Marine.

Favorabel rapport van de Commissie tot de Buitenlandsche zaaken, betreklyk *J. Faay*, dezen Persoon gunstig voordragende tot een post in de Nationaale Cancelary: — conform.

De President berigt, namens die zelfde Commissie, dat als Lid van dezelve uitgeloot is de Burger *de Leeuw*: — aanstaande Maandag bepaald tot de suppletie.

De Vos van Steenwyk doet rapport, namens de Commissie van Finantie, producoerende eene Concept exhortatoire Missive aan de onderscheiden Gewesten: — de Missive wordt zonder resumtie gearresteerd.

Een Request van *J. Cottaar*, om als Secretaris by de Administratie der goederen van den Vorst van Nassau te worden aangesteld: — gesteld in handen dier Commissie.

Pertat stelt voor eene Ampliatie in het 4 Art. van de Proclamatie, in dato den 16 dezer gearresteerd: — besloten, dat dit voor als nog geen poinct van deliberatie kan uitmaken.

Eene Commissie uit het Committé der Marine, brengt eenige Rapporten uit, onder anderen:

Favorabel, op het Request van *M. Smeda* tot *transito* vervoer van Lakens: — gehouden in advys tot Maandag.

Favorabel, op het Request van *Buys*, *Bordes* en *Jordan*, tot uitvoer van Zeildoek: — conform.

Favorabel, op het Request van *Sidy*, *Mustapha*, *Brem*, *Bram Rey*, van Algiers, tot vrye uitvoer van goederen: — conform.

Nog wordt gelezen een Request van *R. Collot d'Escury*, betreklyk de verantwoordelykheid van den Ontfanger *Graafland* in het geval van *Bonnier*, en zyne onschuld daaromtrend: — in handen van de Burgers *Hartogh*, *Bosveld*, *de Vos van Steenwyk*, *Nuhout van der Veen*, en *Ploos van Amstel*.

Thans gaat de Vergadering over tot de orde van den dag, en zet haare Discussiën voort over de tot den dood veroordeelde Soldaaten *J. Repp* en *L. Krantz*, en na dat de Burgers *van Leeuwen*, *ten Berge*, *Pertat* en *Vreede* daar over hunne advysen uitgebragt hebben, worden dezelve, als ook de Vergadering geadjourneerd tot Maandag ochtend ten elf uuren, wordende alvorens dezelve nog geconverteerd in een Committé Generaal.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 194. *Maandag den 26 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

Nationaale Vergadering.

Vervolg *der Zitting van Donderdag den 22 September 1796.*

Voorzitter: J. Kantelaar.

Vervolgens verschynt eene Commissie uit het Committé te Lande ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *van Lid*, rapport.

1. Declinatoir, op het Request van *D. Westerfeld*, om gratificatie of pensioen: — conform geconcludeerd.

2. Declinatoir, op het Request van *J. M. Thovil*, om betaling eener Ordonnantie in den Jaare 1794 reeds afgegeven; daar de onderscheiden Bondgenooten nog agterlyk zyn in het voldoen der oude schulden: — conform geconcludeerd.

3. Op de Missive van de Municipaliteit der Stad Zutphen, tot oprigting van een Veldsmedery voor de Fransche Troepen, berigt het Committé, dat daar aan reeds is voldaan: — aangenomen voor notificatie.

4. Declinatoir, op het Request *S. Bregling*, om continuatie van zyn pensioen, daar de Requestrant zich niet tydig genoeg heeft aangemeld: — conform gedecreteerd.

5. Op het Request van *J. B. Kock* en *Bos*, om Hollandsche rescriptien, door hun ontfangen, in de Generaliteits cassa in betaling te geven, adviseert het Committé declinatoir, echter met renvooy aan de Hoogste Geconstitueerde Macht in Gelderland, op dat die met de Supplianten zou kunnen handelen, dit papier inwisselen, en verrekenen.

Steffenberg vermeent, dat deze zaak van zeer veel gewigt is, sustineerende dat de Gewesten niet in Papier, maar in Specie hunne Quota mogen betalen; wyders voorslaande, om dit Rapport te stellen in handen eener Personeele Commissie.

Hahn zegt, niet met dat algemeene denkbeeld instemmen, dat namelyk de Gewesten nimmer met Papier zouden vermogen te betalen; dat, voor het overige de zaak hem ook van dien aart voorkomt, dat dezelve nader onderzoek verdient; echter, dat hy van gevoelen is, dat zulks tot de gewoone Commissie van Financien behoort: — en wordt conform besloten.

6. Op het Request van *L. F. de Pasquis*, om by de Armee te worden geplaatst, adviseert het Committé, dat, offschoon de Requestrant, behoort hebbende tot het Regiment van *Bos de la Chalmette*, bevorens *Onderwater*, in 1787 ter Hollandsche Repartitie staande, en in Wageningen gecantonneerd, toen een dier Officieren geweest is, welke, zoo veel in hun was, getragt hebben de orders van hunne betaalsheeren te obedieeren, dat hy zich ook nadien tyd, en byzonder toen hy in 1794 in Schiedam in Guarnisoen heeft gelegen, braaf gedragen heeft; doch dat zy echter, uit hoofde van het subsisteerend Plan van Organisatie, aan het verzoek van den Suppliant niet kunnen voldoen; ten zy dan in zoo verre, dat zy by het oprichten eener nieuwe Brigade, of by vacature van eenig andere Militaire Employement, favorabel reguard op den Suppliant zullen slaan: — en hem inmiddels Capiteins Pensioen toeteleggen.

Van Beyma stelt voor, om dit Rapport voor als nog te houden in advys, tot dat omtrend de Pensioenen nader rapport zal zyn uitgebragt: — conform gedecreteerd.

7. Op het Request van *N. van der Horst*, om vermeerdering van Gratificatie, of anderzins Paspoort en Reisgeld naar Frankryk, adviseert het Committé, dat de Suppliant, de Gratificatie ontfangen hebbende conform de Cynosure by H. H. M. plaats gehad hebbende, geen aanspraak op vermeerdering heeft, daar zy het overige gedeelte van zyn verzoek aan de clementie dezer Vergadering overlaaten.

Vonk zegt, dat de Suppliant om geen vermeerdering vraagt, maar, vermits hy niet meerder dan *f* 66 heeft ontfangen, slegts om bylage tot *f* 200.

Van Beyma zegt, dat de Requestrant, een braaf man zynde, met een huisgezin met zes Kinderen zit, en oud en arm is, en voor Kok in de Hospitalen heeft gefungeerd; en wel aanspraak heeft op de clementie dezer Vergadering.

De Rapporteur zegt, dat hy gegratificeerd is, overeenkomstig de Cynosure by H. H. M. aangenoomen.

En wordt het eerste gedeelte geconcludeerd.

De President brengt thans in omvrage, om het Reis-

Rysgeld te bepaalen.

Gevers zegt, dat hy vermeent dat, zoo men de Requestrant *f* 134 toetelde, 'er dan geen paspoort zoude nodig zyn.

Ten Berge wil het bepalen daar van aan den President overlaten.

De President zegt, dat, alhoewel hy altoos veel credit heeft voor de advysen van den Burger *Ten Berge*, hy nogthans verzoekt, dat thans de Vergadering daar aan niet zal voldoen; wyders der Vergadering voorslaande, om aan den Suppliant 10 ducatons te geven.

Andere Leden willen zulks op 15 ducatons bepalen.

Hahn vermeent, dat dit, voor een huisgezin met 6 Kinderen, niet genoegzaam is, en wil zulks op 20 ducaten bepalen.

Ten Berge sustineert, dat deze Som te veel is; slaande voor, dat liever yder Lid in zyn privé hier toe iets zal contribueeren.

De President brengt by appel nominal in omvrage, of het Reisgeld 15 Ducaaten, dan wel 20 Ducaaten zyn zal: — en word tot het laatste besloten.

8. Op de Missive der Gecommitteerdens van Drenthe, nopens de verpagting der Gemeene Middelen, advyseert het Committé, dat, daar de redenen, welke gemelde Gecommitteerden opgeven, niet genoegzaam zyn, zy zouden worden aangeschreven, om hunne sustenuen nader te adstrueeren, en inmiddels alles op den ouden voet te laten: — conform geconcludeerd.

9. Op de klagten van het quartier van Zutphen, nopens het niet voldoen der Fransche Militairen in het Camp van Gorzel aan de impositien, is het Committé van gevoelen, dat deeze zaak thans geheel komt te vervallen; echter opgevende eenige maatreguen, waar naar zich in voorkomende gevallen te gedragen: — conform gedecreteerd.

10. Rapporteert het Committé, dat zy nog niet in gereedheid zyn, om de gerequireerde pensioenlysten der Vergadering over te leveren; gevende in consideratie, of zy daar mede zullen wagten, tot dat de berigten van de onderscheiden Gewesten zyn ingekoomen, dan of de Vergadering begrypt, zulks dadelyk te moeten doen.

De President brengt dit in omvrage.

Nuhoff vermeent, dat het Committé, om alle spoed te maken, die lysten zoude kunnen inzenden: — conform geconcludeerd.

Steffenberg slaat voor, dat ook het Committé op die lysten de reeds ingekoomene denuntiatie zoude noteeren: — conform geconcludeerd.

De Beveren stelt voor, dat, daar de Militaire gevangenissen in den deplorabelsten toestand zyn, iets, het welk niet dan tot nadeel voor de gedetineerdens kan strekken, het Committé te Lande zal worden gelast, om daar in ten spoedigsten te voorzien.

Van Beyma zegt, dat hy vermeent 'er by te kunne voegen, dat, volgens informatien, de gedetineerdens aldaar met handen en voeten in boeyens gekneld worden; iets, het geen der menschheid tot oneer verstrekt, en waarin mede dient te worden voorzien.

Van Altena stelt voor, om dit voorstel tot alle de gevangenissen in het Generaal uittestrekken.

De Beveren zegt, dat dit ook eerst zyn voornemen is geweest, dan by nader onderzoek heeft bevonden, dat dit voor als nog geen plaats kan hebben; daar dit niet van het ressort dezer Vergadering is.

Wormer is van gevoelen, dat ook het voorstel zich zoude kunnen uitstrekken, om de form der procedures te bespoedigen: zullende hy dien aangaande een nader voorstel doen.

Het voorstel van de *Beveren* wordt geconcludeerd.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

ZITTING *van Vrydag*, *den* 23 *September* 1796.

Voorzitter: J. KANTELAAR.

Ten elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Hierna doet de President voorleezen het Extract uit de Buitenlandsche Depêches, waarin onder anderen uit Anspach gemeld wordt, dat de Generaal *Moreau* zyn Armée in twee Divisien doet opmarcheeren om den Aartshertog Carel in den rug te vallen, en zich met die van de Sambre en Maas te vereenigen: — besloten te doen drukken en aan de Leden rond te geeven.

Vervolgens worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen:

Eene Missive der Representanten 's Lands van Utrecht, verzoekende dat aan hun mag worden ingezonden Lysten der gepensioneerde Officieren; op dat zy daar naar kunnen voldoen aan het Decreet deezer Vergadering, tot inzending der denuntiatien: — gehouden in advys tot dat de Lysten van het Committé te Lande zullen zyn ingekoomen.

Eene Missive van het Committé der Marine, voordragende tot Ontvanger der Convoyen en Licenten te Groningen, in plaats van *M. Sigtermans*, de Burgers *F. Andringa van Hylckama* en *F. P. Entrup*: — besloten heden over agt dagen hier uit de electie te doen.

Eene Missive van het Committé der West-Indischen Handel en Bezittingen, te kennen gevende, dat de Boekhouder en Cassier van het Departement Zeeland; *J. P. Bomme*, zich schuldig gemaakt hebbende aan eene fraude van *f* 6092-6-8. zich vervolgens door de vlugt gesauveerd heeft; voords dat tegens hem crimineele procedures zyn aangevangen; dan aan deze Vergadering elucidatie vragende, door wien de procedures moeten worden geëntameerd, het zy door den Territorialen Rechter of wel door den Advocaat Fiscaal van dit Committé, als *accusator publicus* in dezen?

De President zegt, dat hy, daarop naar gezien hebbende de Resolutie van H. H. Mog. in dato 9 October, waarby dit Committé is geërigeerd, gevonden heeft, dat 'er duisterheid dienaangaande plaats heeft; waarom hy proponeert, om dit te

stellen in handen eener personeele Commissie, tot onderzoek.

De Beveren wil zulks gesteld hebben in handen van 's Lands Advocaten.

Van Leeuwen vermeent, dat deze onkosten wel kunnen worden bespaard.

Ploos van Amstel zegt, dat, zoo men dit in oogenschyn neemt, men dan in het geheel 's Lands Advocaten niet behoeft.

De President zegt, dat hy ook van gevoelen is, dat 'er in deze Vergadering genoegzaame kundige Leden aanwezend zyn, om deze zaak te onderzoeken.

En wordt conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *de Beveren*, *de Wit*, *de Mesie*, *van Leeuwen* en *de Mist*.

Een Request van *J. Geurdonk*, te kennen geevende, dat hy vernoomen heeft, dat 'er tot het Nationaale Zegel 13 nieuwe Stempels zullen worden vervaardigd, zich als ordinaire Stempelsnyder hier toe aanbiedende en wel voor eene Somma van *f* 700: — in handen der Secretarissen, als met het vervaardigen van deze zaak belast.

Een Request van *C. Haantjes*, verzoekende om als Ontfanger der Convoyen en Licenten, of als Commis te worden aangesteld: — gerenvoyeerd aan het Committé der Marine.

Een Request van *Maria Beynaard*, om een vrouwelyken post: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *Polonus*, met een plan om Heygronden vrugtbaar te maken: —— in handen der personeele Commissie, daar toe benoemd.

Een Request van *J. G Heereman*, om paspoort, ter verzending van een baal goederen: — aan het Committé der Marine.

De President berigt, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaken, dat zy, ingevolge het Decreet van 30 Augustus, geëxamineerd hebbende het Request van *J. Faay*, bevonden hebben, dat de Suppliant alleszins verdient favorabele voorschryving, om in een of anderen post op de Nationaale Cancelary te worden geplaatst, en dus adviseeren, om dit Request te stellen in handen der Commissie tot de Ambten, om 'er favorabel reguard op te slaan: —— conform geconcludeerd.

Berigtende wyders, namens diezelfde Commissie, dat als Lid daarvan is uitgeloot de Burger *de Leeuw*, voorstellende om op aanstaande Maandag deze plaats met een ander Lid aan te vullen: — conform besloten.

De Vos van Steenwyk rapporteert:

Namens de Commissie der Finantien, op het in haare handen gesteld Rapport van het Committé der Marine: dat zy, hetzelve geëxamineerd hebbende, zig niet zullen inlaaten in de termen, waarop dit Rapport is gesteld, daar de Vergadering, ten tyde der uitbrenging van hetzelve, haar ongenoegen reeds genoeg hier over aan het Committé hadt te kennen gegeven; dat zy, wat de schaarschheid van penningen betreft, moeten bekennen, dat, offschoon door onderscheiden Gewesten reeds extraordinaire middelen zyn in het werk gesteld, dezelve echter nog niet genoegzaam gereusseerd zyn; het welk daar aan toeteschryven is, dat byzonder in Holland door de Ingezetenen die pogingen worden tegengewerkt: verders overleggende eene Circulaire Missive aan de onderscheiden gewesten; ten einde hun aantemaanen, toch geene middelen tot staving der Finantien onbeproefd te laaten; daar de Vergadering in allen gevallen gebruik zal maken van de magt, haar by het Reglement opgedragen.

De President stelt voor, of de Vergadering zich dadelyk met het Rapport kan conformeeren.

Van Langen zegt: ik proponeer, dat het rapport gedrukt en aan de orde van den dag worde gesteld, om dat ik dan gelegenheid zoude hebben my nader te verklaaren. Ik beken en ben het met de Rapporteurs in zoo verre eens, dat het entraveeren van de financieele operatien der Gewesten eene groote misdaad is; maar het zy my ook daar en tegen vergund, aan de Vergadering te herinneren, dat, daar hier voorgeslagen worden die executive middelen ter uitvoer te brengen tegens de nalatige Gewesten in hunne quota's, die het Reglement deze Vergadering toekent, of niet die petities, die in het voorgaande jaar by Hunne Hoog Mogenden voor de Marine geaccordeerd en door Holland punctueel gefourneerd, of die niet even spoedig behoorde gefourneerd te worden door de nalatige Gewesten, en zonder welke nalatigheid het Committé der Marine zig in zulke ongelukkige omstandigheden niet zoude bevinden. Ik weet helaas! dat men zig beroept, dat het Reglement niet anders spreekt als over zulke petitien, die door de Nationaale Vergadering gedecreteerd zyn; maar zyn die schulden, waar ik van spreeke, minder wettig, en minder verpligtend om opgebragt te worden, en zouden de Gewesten niet geëxhorteerd behooren te worden, om ook die agterstallige schulden ten eersten te voldoen; om welke redenen ik dan nogmaals proponeere, dat dit rapport gedrukt worde.

De Vos van Steenwyk zegt, dat het Provinciaal Bestuur van Holland reeds aanstaande Dingsdag zal scheiden; dat deze zaak derhalven allen spoed vereischt.

De Beveren zegt, dat deze Mesure allen spoed vereischt, daar dit voor het overige slegts eene herhaling is van het geen reeds meermalen door deze Vergadering is aangevoerd, en dus overeenkomstig haaren wil.

De President vraagt, of de Burger *van Langen*, na deze elucidatie, nog by zyn gevoelen blyft persisteeren?

Van Langen verzoekt, dat 'er appel nominal zal worden geinstitueerd.

De President institueert appel nominal, of deze Missive dadelyk gearresteerd, dan wel gedrukt en aan de orde van den dag zal gesteld worden.

En wordt, by eene groote meerderheid, tot het dadelyk arresteeren en expedieeren derzelve geconcludeerd, zonder resumtie.

Een Request van *J. Cottaar*, verzoekende op het minnelykst, om, na zich bereids breedvoerig aan deze Vergadering te hebben aanbevoolen, als Secretaris by de Administratie over de goederen van den Vorst van Nassauw te worden aangesteld: — gesteld in handen van de Commissie van Superintendentie.

Pertat doet een voorstel tot alteratie van het 4e Articul der gearresteerde Proclamatie, in dato 16 dezer: behelzende, dat dit Articul dus zou geinterpreteerd worden, dat die Wissels, welke voor het arresteeren der Proclamatie mogten geaccepteerd zyn, betaalbaar zullen verklaard worden; ten einde geene nadeelige gevolgen voor de oude Bataafsche trouw en het credit daaruit mogen voordvloeijen.

De President stelt voor, om deze propositie te stellen in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken, om consideratien en advys.

Gevers wil, dat dit voorstel zal worden gehouden in advys.

Vreede zegt, ik opposeer my tegen het voorstel om deeze Propositie te maaken Commissoriaal.

't Is nog zoo korts geleden, dat deeze Vergadering heeft gedecreteerd, en by Proclamatie aan de Natie heeft verboden het betalen van Wisselbrieven uit het Ryk van Groot Brittanje getrokken. Dit Decreet ligt 'er — 't is wel en wettig genomen; en zal men nu weder aanstonds deliberatien aanleggen, waar uit het veranderen van dit Decreet zoude kunnen voortvloeijen? my dunkt dit strookt niet met de wysheid, waar mede dit Decreet door de weldenkende Natie erkend is, genomen te zyn. Immers men moet vaststellen, dat dit gewigtig point wel degelyk by het neemen van dit Decreet is in aanmerking gekomen. Ik ben by de deliberatien over het zelve niet tegenwoordig geweest, maar ik moet veronderstellen, dat de Vergadering niet kan hebben nagelaten, in aanmerking te hebben genomen de schulden, die Nederlanders aan de Engelschen schuldig waren voor dato van het neemen van dit Decreet; en daar het betalen en accepteeren van alle Wisselbrieven uit Groot Brittanje by het zelve verboden word, zoo zyn daar deeze zeker onder begrepen. Met wat gratie kan men dan vorderen, dat een zoo korts afgehandelde zaak weder een voorwerp van een nieuw aanteleggen deliberatie zoude worden, daar by het voorstel niets nieuws geallegeerd word, dat daar toe zoude aanleiding geven. Ik concludeer dus dit voorstel buiten deliberatie te houden.

Gevers zegt, dat door dit voorstel de deur tot de grootste fraudes wordt opengezet, en de Publicatie *illusoir* gemaakt.

Van Leeuwen zegt, dat hy, reeds by de discussien, zich hier over heeft geëxpliceerd, dat dit oorzaak tot entidateering als anderzins zal kunnen geeven.

Hahn zegt: De Proclamatie voorleeden Vrydag, schoon volgens het Reglement in de open Vergadering gearresteerd zonder veele Discussien, is niettemin te voren en in het Committé Generaal een onderwerp geweest van naauwkeurig onderzoek. De Vergadering heeft byzonder over dit 4de bygevoegde Artykel gedacht, dat het beter was algemeen te spreken, dan door te veel te willen onderscheiden de deur open te zetten voor elusien of fraudes. De maatregel is ook uit zynen aart temporair, en alleen berekend om den Vrede te verhaasten. En dan is de goede trouw, die hoofddeugd der Bataven, te zeer bekend, dan dat ik vreezen zou, dat iemand zwarigheid zal vinden, zich wegens betaling van vroegere schulden, zelfs aan den Vyand, tot deeze Vergadering te wenden, en ik ben overtuigd, dat in zodanig geval de wysheid en rechtvaardigheid van dezelve niet zal te kort schieten.

Maar gesteld eens, Burgers Representanten! dat 'er omtrent de bewoordingen van dit Artikel eenige verbetering te wenschen was: geloof ik echter dat hier de algemeene regel geldt, dat wanneer de Wetgever heilen Wetten maakt en vooral prohibitive Wetten, en ze morgen reeds amplieert of interpreteert, hy de kracht van het Verbod merkelyk ontzenuwt. Deze aanmerking komt my in dit geval van des te meer gewicht voor, daar wy nog niet weten welk uitwerksel de bekendwording van die Wet by den Vyand gehad heeft, en ik houde het voor alzins onraadzaam om dezelve nu reeds te willen veranderen.

Ik besluit dus om het voorstel van den Representant *Pertat* te houden in advys.

Gevers wil, dat dit voorstel geheel buiten deliberatie zal worden gehouden.

Hartogh zegt, dat de Natie moet weeten, waaraan zich te gedragen; dat hy 'er dus voor is, om dit voorstel tot een point van deliberatie te maaken.

De President vraagt, of de Vergadering kan acquiësceeren, om dit voorstel te houden in advys, dan wel of het zelve tot een point haarer deliberatien zal worden gemaakt.

Hartogh vermeent, dat het dadelyk in deliberatie dient te worden gebragt, en dat de Vergadering, naar zyn inzien, zich daarop by appel nominal moet expliceeren.

Blok appuyeert het appel nominal, op dat daar uit voor de Natie blyke, hoe de Vergadering daar over denkt.

Van Staphorst zegt, dat dit 4de articul in verband staat met het groote oogmerk, waarop deze Proclamatie is gearresteerd.

De President stelt voor, om by appel nominal in omvrage te brengen, of het voorstel zal worden in advys gehouden.

Gevers wil, dat dan ook in deliberatie zal worden gebragt, het door hem voorgestelde, of dit voorstel namelyk in deliberatie kan worden gebragt, ja dan neen.

Vreede zegt, Burgers Representanten! Ik kan de duisterheid in dat 4de Articul niet zien, die door den Burger *Hartogh* word voorgewend.

Dat Articul spreekt maar zeer rond en duidelyk in het algemeen zonder uitzondering van den tyd wanneer die schulden gemaakt zyn.

Daar mogen (dit is den inhoud) daar mogen *in het geheel geen Wisselbrieven meer geaccepteerd of betaald worden, die uit Groot Brittanje zyn getrokken*, onteven voor welke schulden. Daar is dus geen duisterheid in de wet, uit hoofde van welke een Commissoriaal onderzoek zoude nodig zyn. Maar daar zulks toch door de Burger *Hartogh* word gevorderd, zy het my geoorloofd my eenigzins nader uit te laaten — en dan moet ik aanmerken, dat by deeze uwe Proclamatie, den invoer van alle Engelsche Manufactuuren word verboden; maar indien nu alleen niet mogen betaald worden alle schulden na het emaneeren en publiceeren van uwe Proclamatie gemaakt, dan vraag ik of dit Articul niet volkomen zoude overtollig zyn? want als 'er geen Manufactuuren uit Engeland meer mogen inkomen, hoe komen 'er dan voortaan in dezen zin schulden, aan hun te betalen, waar voor geen Wisselbrieven mogen geaccepteerd worden? Het eene Articul van uwe Proclamatie, volgens het voorstel ingesteld, zoude dus het andere omverstooten, en althans met malkander een singuliere zamenvoeging opleveren, de wysheid dezer Vergadering onwaardig. En dit geeft my een nieuwe grond om andermaal te concludeeren, dat dit voorstel van den Burger *Partat* in geen aanmerking nog worden genomen.

Teding van Berkhout zegt, dat by de deliberatiën, dit articul geene groote discussien als wel andere articulen heeft ondergaan; dat het ondertusschen zeer veel duisterheid in zich bevat, en daarom nader moest worden onderzogt.

De

De President zegt, dat, alhoewel 'er onderscheiden gevoelens plaats hebben, de zaak zich echter tot deze twee hoofdpoincten doet brengen: of het voorstel voor als nog geen poinct van deliberatie zal uitmaken, dan wel of het dadelyk in deliberatie zal worden gebragt.

Hierop instituëert de President het appel nominal, wordende by meerderheid besloten, en wel met 50 tegen 37 Stemmen, dat dit voorstel voor als nog geen poinct van deliberatien kan uitmaaken.

Een Commissie uit het Committé der Marine verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Rom* de volgende Rapporten:

1. Op het Request van *Laurentin Foyen*, verzogt hebbende om zes stukjes Canon met zich te voeren. (*Zie decreet van den* 31 *Augustus* 1796). Advyseert het Committé, om dat voorschreven Schipper reeds is vertrokken, by zyn retour tegen hem te procedeeren: — conform geconcludeerd.

2. Favorabel, op het Request van *M. Smeda*, tot Transito vervoer van Laakens. (*Zie Decreet van* 12 *September* 1796): —— gehouden in advys tot Maandag.

3. Favorabel, op het Request van *Buys*, *de Bordes* en *Jordan*, tot vervoer van Zeildoek, (*Zie Decreet van* 20 *September*): —— conform geconcludeerd.

4. Favorabel, op het Request van *Syday Mustapha*, *Ben Bram Rey*, van Algiers, tot uitvoer van goederen, vry en zonder betaling van rechten. (*Zie Decreet van den* 20 *September*.): — conform geconcludeerd.

5. Declinatoir, op het Request van *Dirk de Ruiter*, om verhooging van Pensioen. (*Zie Decreet van den* 22 *Augustus* 1796.)

Van Beyma zegt, dat 'er een zeker fonds bestaat, waaruit de zodanigen zyn gepensioneerd geworden.

En wordt dit Rapport gesteld in handen eener personeele Commissie, en daartoe benoemd de Burgers *van Beyma*, *Pompe van Meerdervoord*, *Blok*, *van Kempen* en *Meteler kamp*.

Een Request van *R. Collot d'Escury*, meldende dat hy, gequalificeerd tot het doen afhaalen van penningen by het quartier van Nymeegen, en wel van een somma van ƒ 50,000 daar toe gemagtigd heeft den persoon van *Bonnier*; dan van welke somma slegts ƒ 22775 door opgemelden *Bonnier* aan den Ontfanger *Graaftand* is verantwoord: vermeenende, dat het deficit hier van door eene verkeerde manoeuvre van dien Ontfanger veroorzaakt is, en hy dus buiten schadens moest blyven, althans dat hy niet verplicht kan gerekend worden, om die somma uit zyn privé cassa te suppleeren.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van de Commissie tot de Finantien.

De Vos van Steenwyk wil, dat het aan het Committé der Marine zal gezonden worden om berigt.

Van Beyma vermeent, dat dit geen onderwerp van deliberatie kan uitmaken; wyl het justicieel is.

De Sitter vermeend, dat het zonder eenige twyffel behoort te worden een onderwerp der deliberatien van deze Vergadering, daar toch door of van wegen dezelve de Instructie is gegeeven, over welkers uitlegging thans questie is.

Hahn zegt, ik kan my geheel niet vereenigen met de aanmerking zo even gehoord, als of deze Vergadering zich die zaak buiten allen twyffel behoorde aantetrekken, om dat 'er twyffel was over den uitleg of de toepassing van eene instructie, welke zy gerekend moet worden gegeven te hebben. Daar uit zou volgen dat in alle zodanige gevallen, waarin 'er questie was over het al of niet voldoen van een Amptenaar aan eene Instructie door den Wetgever bepaald, geen Rechter te pas kwam, maar altyd eene authentieke interpretatie nodig was. Dit dunkt my is onaannemelyk. Ik zou veel eer geloven, dat de verantwoordelykheid van den Ontfanger-Generaal der Marine aan het Committé buiten allen kyf is, en dat de questie tusschen hem en het departement van Finantie, of tusschen hem en eenen byzonderen Ontfanger geheel en al is justitieel. — Ik geloof dus, dat deeze Vergadering geene zwaarigheid zou behoeven te maken, en ik zou dezelve althans niet maken, om den Requestrant en de zaak te renvoyeeren aan den ordinaris Rechter.

Maar ik kan evenwel aan de andere zyde niet zien, dat door het stellen eener personeele Commissie op Advys de Vergadering reeds beslist, dat zy de zaak beschouwt als niet justitieel, of dat zy 'er eene uitspraak in doet. Het is in het tegendeel de vaste en wyze gewoonte der Vergadering, om in zaken van eenig gewicht niet de plano te beslissen, en ik oordeel, dat zonder eenig gevaar dezelve ook in deezen zou kunnen gevolgd worden. — Dan, de zaak komt my voor; niet te hooren tot de gewoone Commissie van Finantie, als louter betreklyk op de instructie en de plichten van den Ontvanger Generaal der Marine; terwyl ik eindelyk oordeel, dat het eerst vragen om bericht van de Marine, van wegen de Vergadering zelve een nodeloos uitstel veroorzaakt.

Ik concludeer, om dit Request te stellen in handen eener personeele Commissie, om na ingenomen te hebben het bericht der Marine, de Vergadering te dienen van consideratien en advys.

En wordt conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *Hartogh*, *Bosveld*, *de Vos van Steenwyk*, *Nuhout van der Veen* en *Ploos van Amstel*.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd by favorabel advys van de Commissie tot de Binnenlandsche zaaken.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Voordragt van het Committé der Marine, betreklyk zeker geheim, om vuil en slegt water drinkbaar te maaken, aan hetzelve ter openbaaring aangeboden door zekeren Schotsman, *James Smith*, voor de somma van ƒ 10,000. (*Zie Dagverhaal No.* 168. *Pag.* 726.)

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het Committé tot de Zaaken van de Marine, meent ter Ul. kennisse te moeten brengen. Dat zich voor weinige weeken aan het Committé heeft aangeboden zeker Schotsman,

man, zich noemende *James Smith*, en voorgeevende, dat hy het geheim bezat, om het meest bedorven, rottend en ſtinkend water, van alle die bedorven hoedanigheden, gevolgelyk, ook van de daar aan eigene onaangenaame reuk en walgelyken ſmaak te kunnen zuiveren, en niet alleen drinkbaar; maar volkomen friſch, gezond en aangenaam te kunnen maaken, — dat hy zulks verrichte, door middel van een zeer eenvoudig en weinig plaats neemend werktuig, terwyl hy zich tot de verdere bewerkſtelling deezer, zo hy meende, zo belangryke zaak voor de Marine, ſlegts van zodanige materiaalen, of liever ingredienten bediende, als over al te bekomen waren, en byna geheel onkostbaar zyn, dat hy zich dienvolgende aan dit Committé aanbood, ten einde de waarheid van zyn voorgeeven door proeven te bevestigen, en de zaak naar waarheid bevonden zynde, als dan zyn geheim tegen eene billyke erkentenis aan dit Committé meede te deelen.

Dat het Committé in aanmerking hebbende genomen, den zo zeer elendige en kommerlyke ſtaat, waar in de Scheepelingen op lange reizen, en vooral naar de Oost Indien, niet zeldzaam worden gebragt, zo door een volſtrekt gebrek aan verſch water, als daar door, dat het weinige zoet water, het welk hun nog is overgebleeven, zo zeer bedorven en ſtinkend is geworden, dat het zo wegens den van zich geevende ſtank, als allerwalglykſte ſmaak zeker door niemand zoude kunnen worden genuttigd, dan door dezulken, wien ſlechts volſtrekt geene andere keuze overblyft, dan of hun nog ſleepend leeven al ſmagtende van den dorst te eindigen, of wel anderzins om met toehouding van den neus en ſluiting van de oogen, nog dat gedeelte van een drabbig, taay en ſtinkend vocht, het welk hun volgens een bepaald rantzoen te beurt kan vallen, in te zwelgen, zynde dit in de daad de rampzalige omſtandigheden, waar in zich de Schepelingen, als dan gedompeld vinden, omſtandigheden, welke zeer zeker niet dan de meest heilllooze, zo niet ten eenemaal verderllyke, of volſtrekt doodlyke gevolgen, voor Schip en Equipagie kunnen en moeten na zich ſleepen; dat het Committé, zeggen wy, dit alles in overweeging genomen hebbende, uit hoofde der verpligting, welke ontegenzeggelyk op het zelve ligt, om ook in alle gevallen voor het welzyn der Scheepelingen te zorgen, als zynde van den eenen kant, dat van den Lande daar aan verknogt, en gebiedende zulks van eenen anderen kant de Menschlievendheid gemeend heeft, deezen bovengemelden *James Smith*, niet op eenmaal volſtrektlyk te moeten afwyzen; maar liever zich eenigzins van de waarheid of valschheid van dit voorgeeven te moeten verzeekeren, ten einde dit aanbod daarna met eenen meerderen grond te kunnen afſtaan, of daaromtrend zodanig te kunnen disponeeren, als men, als dan zoude meenen te behooren.

Dat het Committé dan ook dienvolgens aan meergemelde *J. Smith* heeft toegeſtaan, om een zodanig werktuig voor reekening van den Lande te doen vervaardigen, ten einde daar door het Committé van de gegrondheid zyns voorgeevens door daadelyke proeven te overtuigen: dat dit werktuig vervaardigd zynde, eenige Leden uit het Committé daar toe benoemd, tot tweemaalen by het neemen van proeven zyn tegenwoordig geweest, als wanneer hun by de eerſte proefneeming is gebleeken, dat een door rottende, dierlyke ingewanden bedorven, en allerſtinkendst water volkomen friſch en van alle ſmaak en onaangenaamen reuk gezuiverd is, te voorſchyn gebragt.

Dat de Leden deezer Commisſie echter in bedenking neemende, dat de rottende [illegible] deezer dierlyke zelfsſtandigheden misſchien zouden behooren [illegible] ſchouwd te worden, als ſlechts op eene mechaniſche wyze met het water gemengd, ſchoon zy daar veele dagen in geleegen hadden, en niet zo zeer als het water zelve in deszelfs eigenaartige zamenſtellende deelen, tot verrotting of ontbinding te hebben doen overgaan, dienvolgende getracht heeft, wat in zich zelven bedorven water van een van 's Lands Schepen te erlangen, ten einde, de proef dadelyk op bedorden Scheepswater in het werk te ſtellen.

Dat het Committé dan ook werkelyk een vat van het ſlechſte water uit een der 's Lands Scheepen heeft doen overkomen, dog dat het dit in de daad nog niet bedorven en dus ongeſchikt tot de proef bevonden hebbende, liever heeft verkozen zich tot het neemen eener tweede proeve te bedienen, van zogenaamd ſtinkend grondwater of water, het welk uit eene ſtinkende put was opgepompt, en dat de proef met dit water genoomen, op dezelfde wyze als met het vorige volkomen is geſlaagd.

Dat het Committé dus genoegzame reedenen meent te hebben, om zig van de waarheid van het voorgegeevene door meergemelde *J. Smith* verzekerd te houden, te meer daar het Committé in het zeekere onderrigt is geworden dat eene dergelyke kunstbewerking op de Engelſche Scheepen in zwang is, en 'er zig om reedenen hier liever niet te melden wel eenige waarſchynlykheid opdoet, dat de handelwyze van *J. Smith* dezelve is, welke dadelyk op de Engelſche Scheepen in gebruik is.

Dat meergemelde *Smith* daar na by Misſive aan het Committé te kennen heeft gegeeven, dat hy geneegen zoude zyn, zyn geheel geheim aan dit Committé ten dienste van den Lande open te leggen, en alle daar toe vereiſcht wordende opening en onderrigting te geeven, mits daar voor van weege den Lande geremunereerd wordende met eene ſom van ƒ 10,000 —: — Hollandsch; eene ſom, Burgers Repreſentanten, welke het Committé niet kan ontveinzen, aangezien het belang der zaak als zeer modicq aan hetzelve voor te koomen.

Dat het Committé dien ten gevolge, Burgers Repreſentanten, aan Ul. verligt oordeel by deeze voordragt, en aan het zelve overlaat, of gy lieden in uwe wysheid zoudet kunnen goedvinden, om Ul. Committé tot de zaaken van de Marine te qualificeeren, om met meergemelde *J. Smith* dadelyk ter bovengemelde ſomme of voor zo veel minder als men met hem zoude kunnen overeenkomen, ten laste van den Lande te contracteeren, het geheele geheim van hem over te neemen, de nodige onderrigtingen daaromtrend van hem *Smith* in te winnen, ten einde dezelve in tyd en wyle ten dienſte van den Lande en derzelver ſcheeps-equipagien aan te wenden, en te bewerkſtelligen.

Dat het Committé ondertusſchen de Vryheid neemt, Burgers Repreſentanten, om Ul. by deeze praealabel te advyſeeren, om proviſioneel deeze zaak te ſtellen in handen van eene perſoneele Commisſie, uit Ul. midden daartoe zo veel mogelyk benoemende Leeden, welke niet ten eenemaal in de natuur en ſcheikunde onbedreeven zyn, ten einde met en benevens eenige Leeden uit dit Committé de proeven noch eens te herhaalen, en de zaak zo mogelyk nog nader te onderzoeken, en Ul. Vergadering, daar gemelde *J. Smith* natuurlyk tot een finaale afdoening deezer zaak, voor reekening van den Lande alleen moet blyven leeven, ten ſpoedigſte te dienen van rapport, alles echter onverminderd de deference aan Ul. beeter oordeel.

Rapport der Commissie ter Examinatie van de Requeste van *Henry Joseph van Moorzel*, Kanunnink der Cathedrale Kerk te Antwerpen (zie *Dagv. No.* 155. *p.* 623. *C.* 2.).

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uwe Mede-Leden *de Mist, van Hooff, van Castrop, de Quant,* en *Reyns*, by Uleden Decreet van den 2. Augustus laatstleden, verzogt en gecommitteerd, om te examineeren de Requeste van *Henry Joseph van Moorsel*, Kanunnik der Cathedrale Kerk te Antwerpen, met deszelfs Bylagen, te dien dage aan deze Vergadering gepresenteerd, en houdende, om daar by geallegueerde redenen, verzoek „ Dat van wegens dit „ Gouvernement prompte en spoedige voorzieninge mogte „ daargesteld worden, ten einde de Suppliant door den Directeur en Ontfanger der Fransche Republiek in het Marquizaat van Bergen op den Zoom, *d'Averdoing*, niet worde „ verhinderd en belet, om met de Goederen van den thans wegens onvoorziene beletzelen van retour, en hem in Italien „ overgekomene ziekten, nog afwezenden Bisschop van Antwerpen, voor zoo verre die Goederen op het Territoir van „ deze Republiek gelegen zyn, te mogen doen en handelen, „ als hy in deszelfs qualiteit verpligt is; en dat mitsdien door „ den voornoemden Ontfanger *d'Averdoing*, met die Goederen niet werde gehandeld, als met Goederen aan Emigranten toebehorende, met verder verzoek van surcheance der „ op den 2. Augustus laatstleden, aangeslagene verpagting „ der Tienden onder de Hoeve gelegen;" alles breder by gemelde Requeste gedetailleerd, en om deze Vergadering, daar omtrent te dienen van consideratien en advis; hebben de eer, ter voldoening aan dezen uwen last, by dezen te rapporteeren.

Dat zy zich van zelfs gedispenseerd moesten houden, om ten opzigte der verzogte surcheance der aangeslagene verpagting der Tienden onder de Hoeve tegens den 2den dezer lopende maand, aan Ul. eenig præ advis te geven, daar het Request zelve niet eerder ter dezer Vergadering gelezen, noch Ul. Decreet commissoriaal vroeger daarop gevallen is, dan op denzelfden 2. Augustus, op welken dag die verzogte surcheance zoude hebben moeten werken, het geen dus Ul. dispositie, al ware die ook conform des Suppliants verzoek gevallen, voor hem nutteloos zoude gemaakt hebben.

Dat zy Gecommitteerden de merites der zake zelve overwegende, gemeend hebben, zich te moeten onthouden van het onderzoek, in hoeverre de ten Requeste geallegueerde redenen, en de daar aan geannexeerde Bylagen, al of niet sufficient mogen geoordeeld worden, om by den Bisschop van Antwerpen, *C. F. de Nelis*, voor *geen Geëmigreerden* te doen houden; want hoe zeer wel voor deze *non emigratie* zoude schynen te pleiten:

1. Deszelfs afreize uit Antwerpen reeds in de maand Juny 1794. en dus eenen geruimen tyd voor dat de Goederen onder deszelfs Bisdom behorende, immers zulke, die op het territoir van deze Staat gelegen zyn, door de Fransche wapenen waren overheerd geworden.

2. Dat hy, naar de order der Roomsch Catholyke Kerk, dezen reize ondernomen had, om eene gewoonlyk driejarige visitatie van den Staat zynes Bisdoms te doen, en aan den Paus van Romen, als Hoofd dier Kerke, ingevolge zyne verpligting over te brengen. —

3. Dat de intusschen gemaakte vorderingen der Fransche Wapenen, en het van rondsom zich hoe langer hoe meer verspreidend oorlogsvuur, zoo wel als eene toevallig hem in Italien overgekomene langdurige ziekte, blykens de daar van ten Requeste overgelegde Declaratoiren, hem eene spoediger terugkomst schynen belet te hebben. — En

4. Dat hy, volgens aan Uwe Gecommitteerden gesuppediteerde geloofwaardige informatien, geduurende zyne afwezendheid, mede is aangeslagen in de geforceerde Geldheffing van wegens het Fransch Gouvernement in geheel Belgien bewerkstelligd; het geen gewis niet zou hebben kunnen geschieden ten opzigte van eenen waarlyk geëmigreerden, als wiens Goederen alle gecenseerd worden, de Fransche Natie toe te behoren.

Zoo zal het doch geen betoog behoeven, dat de beoordeeling van dat alles niet is van de competentie dezer Vergadering, maar eenig en alleen behoord aan het Fransch Gouvernement, of van zoodanig Collegie, als door hetzelve met relatie tot Belgien, tot de beoordeeling der emigratien, en tot de beslissing der gevolgen daar uit tot de persoonen en goederen der Geëmigreerden resulteerende, is gequalificeerd.

Doch uwe Gecommitteerden schromen egter niet te verklaren, dat het hun toeschynt boven alle tegenspraak te zyn, dat wanneer ook by voornoemde Gouvernement, of zoodanig gesubdelegeerd Collegie, niettegenstaande de hier boven geallegueerde schynbare redenen, van het tegendeel echter in goede Justitie mogt worden geoordeeld, dat waarlyk de persoon van *Cornelis Franciscus de Nelis*, tydelyke Bisschop van Antwerpen, behoorde onder het getal dier Emigranten, tegen welker persoonen en goederen de Wetten van het Fransch Gouvernement moeten werken, dan echter het effect hiervan zich niet verder zouden kunnen of mogen extendeeren, als tot die goederen en eigendommen, die meergemelde *Cornelis Franciscus de Nelis*, voor zich zelve en als zyn *privaat patrimonium* bezit, en geenzins tot goederen, die behoren aan het Bisdom of Capittel van Antwerpen, waar van hy in zyne hoedanigheid als tydelyke Bisschop alleen Administrateur, Rentmeester, of op zyn best genomen usufructuarius is, en waar van den eigendom, zoo wel als *gedurende zyn afwezen* mede te revenuen, eenig en alleen toekomen aan het Capittel zelve, het welk, als een Corpus morale, nooit kan gezegt worden *geëmigreerd te zyn.*

De introeping dus, door den Directeur en Ontfanger der Fransche Domeinen binnen deze Republiek, *d'Averdoing*, gedaan van het Tractaat tusschen de Fransche en Bataafsche Republieken opgerigt, voor zoo verre hetzelve specteerd de sequestratie en verbeurd verklaringe van goederen binnen dit Gemeenebest gelegen, en aan Fransche Emigranten toebehorende, hoe zeer anders uwe Gecommitteerden de heilige nakoming daar van, gelyk als van alle andere Tractaten, houden als een onderscheidend kenmerk der Bataafsche Trouwe, schynt hun in dezen op de vaste goederen van het Bisdom of Capittel van Antwerpen, binnen deze Republiek gelegen, en met name op de Tiende onder de Hoeve, van gene de de minste toepassing te kunnen zyn, even zo min als de Nota van antwoord, door uwe Commissie tot de Buitenlandsche zaken den 25. July laatstleden, ter relatie van deze zaak aan den Minister *Noël* afgegeven, en Copielyk onder de bylagen ervindtlyk.

De Bisschop heeft doch (zyne Emigratie al eens voor bewezen gehouden wordende) daar door niet kunnen verwerken of in eigendom der Fransche Republiek doen overgaan, goederen, *die hy niet bezat*, en over welke hy by genen Titul hoegenaamd, eenige wettige dispositie van alienatie, of donatie kon maken, zoo min als hy die door personeele de-

lieten, of handelingen tegens Fransche Wetten, die alleen zyn persoon en *eigene* goederen specteeren, tot schade van het Capittel van Antwerpen, als de eenige eigenaar dier goederen, ooit heeft kunnen verliezen.

En wanneer ook het Fransch Gouvernement, nu, of by vervolg, zou mogen goedvinden, de goederen van dit of eenig ander Geestelyk gestigt, om eenige andere redenen als die van Emigratie der tydelyke gebruikers en bestierders, of uit kragte van eenig ander Decreet te Nationaliseeren, dan nog stellen uwe Gecommitteerdens het buiten eenigen twyffel, en zy zouden de edelmoedigheid onzer Bondgenoten te kort doen, als zy aan dezelve hieromtrend eenig ander denkbeeld wilden toekennen, dat zodanige Nationalisatie niet verder zoude mogen gaan, als over zulke goederen dier Gestichten, die binnen het Territoir van het Fransch Gemeenebest, of der daar by geconquesteerde Landen, gelegen zyn, terwyl deeze Republiek by vernietiging van die Gestigten, tot welkers Godsdienstig gebruik deeze Goederen voormaals mogen gediend hebben, een onbetwistbaar recht zoude hebben op dat gedeelte dier Goederen, die binnen haar eigen Territoir gelegen zyn, en die, by ophouding van derzelver voormalige Godsdienstige bestemming weder terug zouden vallen in den boezem dier Natie, uit welken zy te voren aan zulk een Gestigt *ad pios usus* waren overgegeven; gelyk zulks ten tyde van de vernietiging van de order der Jesuiten door alle de Gouvernementen van Europa alzoo begrepen en geëxcuteerd is, en nu zelfs door het Fransch Gouvernement ook, wel in een ander, doch in dat derde van verzelyking, gelyksoortig geval alzoo verstaan is omtrend die Goederen van het Huis van Orange en Nassau, die binnen het door hun geconquesteerd gedeelte van Belgien gelegen zyn.

Om alle welke redenen Uwe Gecommitteerden van advyse zyn, dat de Directeur en Ontvanger der Fransche Republiek, in het Marquisaat van Bergen, *d'Averdoing*, in deeze zyne qualiteit, geen het minste recht competeerd op de Goederen, Tienden en Revenuen van het Capittel of Bisdom van Antwerpen, binnen dat Marquisaat, of waar elders op het Territoir deezer Republiek gelegen; en dat dienvolgens Uwe Commissie van Buitenlandsche Zaaken zou behooren te worden verzogt, den Minister der Fransche Republiek alhier, onder aanvoering van bovenstaande redenen, en zodanige andere, als zy zelve daar zal gelieven by te voegen, van deeze Uiteder welmeening de vereischte kennis te geeven, met instantie by denzelven, dat hy de nodige orders gelieve te stellen, dat meergemelden Ontvanger *d'Averdoing*, de goederen van het Capittel of Bisdom van Antwerpen voortaan niet considereere als goederen van Emigranten, maar de administratie en het genot daar van vryelyk en ongestoord laate aan die geenen, die namens het voorsz. Capittel, by absentie of vacature des Bisschops, daar toe zyn geauthoriseerd.

Alles echter onverkort Uleder meer verligt oordeel.

Het Committé van Administratie der Fransche Troepen in de Republiek der Vereenigde Nederlanden, zal door zyn Gemagtigden, en ten overstaan, van twee Municipaliteits Leden, op Donderdag den 29 September aanstaande, des middags ten twaalf uuren binnen de Stad Breda, aan de minstinschryvende aanbesteden: de Levering van de benodigde Vivres, Fourgagiën, Zout, Azyn, Ryst, Vuur en Ligt voor de Fransche Troepes te Breda, Bergen op den Zoom, 's Bosch, Tilburg en indien omtrek Garnisoen houdende of gecantoneerr leggende. —— Als meede te Woerden op Zaturdag den 1ste October daar aanvolgende: — zullende de Conditiën van aanbesteding, ter Secretariën van gemelde Plaatzen in tyds te zien en leezen zyn.

Ter Ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, Secretaris.

D R U K F O U T.

In No. 191. pag. 171. col. 1. staat *Heerens*: lees *Kerens*.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*. Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Haag.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 195. *Dingsdag den 27 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag den 23 Augustus 1796.*

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, worden de deliberatien over het uitgebragt Rapport, nopens *Repp* en *Krantz*, voortgezet.

(*Dog alvorens hier toe over te gaan, zullen wy hier plaatsen het volgend Advys van den Burger* DE BEVEREN, *in de Zitting van laatstleden Woensdag, over die zaak, uitgebragt.*)

De Beveren den Spreekstoel beklommen, en van de menschlievendheid der Vergadering eenen gunstigen aandagt verzogt hebbende, zegt in substantie:

Dat hy alle de stukken dezer Procedures naauwkeurig geëxamineerd, en daar in eene ruime stoffe tot veele zeer gewigtige bedenkingen gevonden had; dat voor zoo verre die bedenkingen relatie hadden tot de omstandigheden der misdaad en de bewyzen derzelve, die om den aart der zaak niet geschikt waren, om in eene opene Vergadering te worden behandeld; dat hy echter alleenlyk der Vergadering in overweging moest geven, wat men van de beschuldiging van het zoogenaamd gepleegd *geweld* denken moest, daar het uit de Processtukken ten vollen consteerde, dat de misdaad door de gevangenen ieder afzonderlyk en alléén, zonder de allerminste onderlinge adsistentie gepleegd was, en dat dezelve boven dien op dat tydstip zoo beschonken waren, dat zy het Vrouwspersoon, by de gehoudene confrontatie niet hadden herkend; dat dit alles door de bestendig openhartige confessie der gevangenen wierd bewezen, en dat die confessie naar Rechten niet konde gesplitst worden, maar in zyn geheel zoo wel ter ontschuldiging als tot beschuldiging der Gevangenen moest aangenomen worden, vooral daar even deze openhartige confessie zynde de eenige grond van bewys in dezen was, terwyl de zaak nimmer te bewyzen zou geweest zyn, indien de Gevangenen het geheele geval hadden ontkend.

Dat, wat de overige bedenkingen betrof, dezelve wel diversche en zeer gewigtige redenen tot mitigatie, maar niet zoo zeer tot volledige gratie opleverden; dat hy daar over dus niet zoude uitweiden, alleenlyk aanmerkende, dat de Krygsraad zelve van het goed gedrag der Gevangenen een allerloffelykst getuigenis had afgelegd, als hebbende zich altyd als brave en eerlyke Lieden gedragen, zonder immer eene Regiments-straf te moeten ondergaan, en dat dus voor zeker moest worden verondersteld, dat zy zonder deze geheel toevallige dronkenschap nimmer tot deze misdaad zouden vervallen zyn.

Maar dat hy in 't byzonder zich moest bepalen tot het betoog, dat de Gevangenen door eenen volstrekt onbevoegden Rechter, te weten den Militairen Krygsraad, waren te recht gesteld en veroordeeld; en dat dus deze geheele Procedures informeel en per se nul waren, nog immer door deze Vergadering konde worden gehomologeerd, veel min gesanctioneerd.

Hy herinnerde de Vergadering succinctelyk wat 'er binnen deze Republiek, nu 13 à 14 Jaren geleden, ten opzigte der Militaire Jurisdictie was voorgevallen; hoe de Militairen en inzonderheid de gewezene hooge Krygsraad zig van tyd tot tyd een allezins ongemodereerd gezag hadde aangematigd; hy bragt diversche voorbeelden by, ten betooge tot welke eene hoogte deze Rechtbank deszelfs jurisdictie, zoo wel in het civilen als crimineele, door de allerabsurdste sustenuën had geëxtendeerd, tot dat eindelyk de Staten der respective Gewesten deze gedrogtelyke Tyranny moede, vooral by gelegenheid den beruchte zaak van den Vaandrig *de Witte*, de fermeteit gehad hadden, om niet alleen tegens alle de pogingen aan des toenmaligen Capitein Generaal, den hoogen Krygsraad geheel te vernietigen, maar ook in hunne gewesten de geheele Militaire Jurisdictie binnen hare bornes te rug te brengen; hy bragt den inhoud by van de Placaten, door de meesten gewesten dezen aangaande des tyds geärresteerd, en las vervolgens aan de Vergadering voor de Publicatie der Staten van Holland, van den 30 April 1783; dat deze Publicatie tot hier toe de locale landwet zynde, dienhalven in het geval voor handen, als zynde op het Territoir van Holland voorgevallen, ter regel verstrekken moest, en dus buiten alle bedenking de gevangenen wegens het by hen gepleegd *commune* delict niet voor den Militairen, maar voor den ord-

dinairen Politiquen Rechter hadden moeten te recht gesteld zyn.

Dat de Militaire Krygsraad hier van zelve overtuigd, deze delinquanten aan den Baillluw dier Plaats hadden aangeboden, dog dat deze zig had durven onderstaan, om dit aanbod te refuseren, en tegens den duidelyken letter der voorschreve landwet aan, welke hy volgens Eed en pligt had behooren te handhaven, de gevangen aan den Militairen Rechter aan te bieden en overtelaten.

Dat dit strafbaar gedrag van den voornoemden Baillluw egter den Krygsraad nooit kon wettigen, om zig de judicature dezer zaak aantetrekken, maar dat zulks wel ter kennis des Fiscaals van den Hove behoorde gebragt te zyn, van wiens departement het byzonderlyk is, om tegens Officieren van de Justitie, die hun pligt verzuimen, te ageren.

Dat intusschen deze gehoudene handelwyze de Gevangenen niet konde praejudicieren; daar het een der heiligste Rechten van den Mensch en Burger was, dat niemand in civile, maar boven al in crimineele zaken van zynen competenten Rechter wierd afgetrokken en voor eene andere onbevoegde Rechtbank te recht gesteld.

Dat hy aan deze verlichte Vergadering niet behoefde voortestellen, welke de schroomelyke gevolgen daar van zyn konden, daar het in de Geschiedenissen van ons Vaderland niet aan treurige voorbeelden hier van ontbrak;

Dat het, by voorbeeld, aan eenen *Mauritz*, afschuwelyker Gedagtenis, nooit zoude gelukt zyn, om het Bloed van Vader *Barneveld* op het Hoffchavot te doen stroomen, indien hy geen middel gevonden had, om dien waardigen Grysaard van zynen competenten Rechter aftetrekken, en door eene gevloekte Rechtbank van aan hem *Mauritz* verkogte en gedeleguëerde Rechters te doen veroordeelen, dat dienvolgens in het geval voor handen de ordinaire weg zoude moeten zyn, dat de tot hier toe gehoudene Procedures wierden geännulleerd en de zaak der Gevangenen van nieuws af aan voor den competenten Rechter gerestitueerd.

Dan dat deze ongelukkigen hier door de geheel onschuldige slagtoffers van het gepleegde pligtverzuim worden zouden; dat zy nu reeds zes maanden in eene akelige, ongezonde en allezins ongeschikte Gevangenis, onder de geduurige vrees eenes geweldigen doods hadde gezucht, en daar door in zulk eenen jammerlyken staat gebragt waren, dat eene volledige gratie zelve naauwlyks meer den naam van gratie voor hen dragen kon; dat het dus de grootste hardigheid zyn zou, hunne Gevangenis en doodsangst nu weder voor een geruimen tyd uit te rekken; dat dus doende juist zoude plaats grypen het geen de Rapporteurs wel en te recht hadden aangemerkt het geval te zyn, waarin het verleenen van gratie te pas kwam, te weten wanneer anderzins het hoogste recht het hoogste onrecht worden zou, en dat noch de menschlievendheid, noch de rechtvaardigheid dezer Vergadering zulks konde gedogen.

Dat hy zich dus onbezwaard oordeelde om tot het verleenen der verzogte gratie, op den voet als die door de Gevangenen was verzogt, te advyseren, terwyl ook juist op dien zelfden grond door de Staaten van Holland en Zeeland aan den voorengemelden Vaandrig *de Witte*, remis van de doodstraf was verleend.

Dat verder van deze zaak, zyns oordeels, aan het Provinciaal Bestuur van Holland behoorde kennis gegeven te worden, ten einde het Pligtverzuim van den voorschreven Baillluw zodanig te doen straffen, als tot handhaving van 's Lands Placaaten noodig zou worden geöordeeld.

Dat het eindelyk den aandagt dezer Vergadering overwaardig was, om den staat der Militaire Gevangenissen binnen deze Republiek te doen onderzoeken en, waar zulks noodig was, te verbeteren, daar het der menschelykheid oneer aandeed, om ongelukkige Misdadigers in hunne Gevangenissen, welke alleen tot bewaring, maar nooit tot straf dienen moesten, nutteloos te doen lyden; dat hy wyders aannam, om hieromtrent op morgen een direct schriftelyk voorstel aan de Vergadering te doen.

De Spreker eindigde, met te verklaren, dat hy gewetenshalve zig verpligt geöordeeld had, aldus te advyseren, en dat voorzeker de Rapporteurs het hem niet ten kwade zouden duiden, dat hy van derzelver advys had moeten deviëren, daar hy hun hart al te wel kende, om niet overtuigd te zyn, dat zy, ingevalle de Vergadering vryheid vond, zig met dit advys te vereenigen, nimmer een Proces op eene voor hen aangenamer wyze zouden verloren hebben.

Thans beklimt de Burger van *Leeuwe* het spreekgestoelte en zegt:

Is 'er niets dierbaarer dan het leven van den mensch, dan is de subjecte zaak wegens het verzogte pardon of remissie van het vonnis des doods door de Waldeksche Soldaaten *Repp* en *Krantz*, mede een der gewigtigste. Wie toch zoude zo ontaart kunnen zyn, dat hy met geen medelyden aangedaan ware, als hy twee zulken zyner Natuurgenooten, in den bloey van hun leven, ter dood veroordeeld ziet, en — daar zy, met het grootste berouw over hunnen euveldaad aangedaan, om gratie vragen niet wenschen hunne redding, zo deeze met de regtvaardigheid niet ten allersterkste strydt, daar gesteld te zien.

Dit bezefte deeze Vergadering ook te regt, wanneer zy zy volgens haar Decreet van den 27 Mey l. l. het advys en de consideratien van het Committé tot de algemeene zaaken te Lande over deeze zaak ingewonnen hebbende, zig daar mede niet vergenoegde, maar het zelve nog ter examen stelde aan eene personeele Commissie van de Burgers Representanten *van Castrop* en verdere by Decreet van den 16 Juny l. l. Gecommitteerden.

Ja, toen derzelver Rapport den 14 deezer ingekomen was, decreteerde zy, op aanhouden van eenige Leeden, hetzelve te laaten drukken, en aan de orde van den dag te stellen, op dat zo ieder Lid gelegenheid mogte hebben de zaak nader door te zien, en zyn advys, wel beraden, 'er over uit te brengen, gevende ook vryheid om alle de stukken te kunnen examineeren.

Niet gewoon slegts door eens anders oogen te zien, vond ik my verpligt daar van gebruik te maaken, gelyk ik dan ook gedaan heb.

Het Rapport, moet ik bekennen, kwam my voor een meesterstuk in zyn soort zyn, dat is te zeggen, naar het aangenoomen gevoelen van de Rapporteurs zo schoon ingesteld, dat by de eerste lectuur menig een geene twyfeling voor dat hun sentiment zal gehad hebben.

Meer van naby het ingezien, en, na naauwkeurige examinatie der stukken, met dezelve en de omstandigheeden der zaak het vergeleeken hebbende, kwam de zaak, waar op het hier 't meest aankomen zal, de vraag naamlyk of het in dezen gevraagde pardon zal kunnen en mogen verleend worden, zo stellig declinatoir, niet voor, als by de Rapporteurs gesteld wordt, maar problematiek.

Ik wierd indagtig aan de vermaning van den wyzen Spreukschryver: *reddet den geenen die ter dood gegreepen zyn, want zy wankelen ter doodinge, zoo gy u onthoudt.* Eene verma-

ning,

zing, die volgens de beste uitleggers eigentlyk en vooral den Overheeden raakt, ook dan als dezulken door een vonnis reeds ter dood veroordeeld zyn.

En dit gaf my vryheid, de zaak eens in een ander daglicht te beschouwen, en daar te stellen, te meer, dewyl ik, ofschoon de pligt van een Auditeur Militair niet alleen bestaat in het aanklagen van eenen Misdadiger, maar ook in het bybrengen van alles wat tot verdeediging of verligting van denzelven dienen moet, en tot het zodanig instrueeren der zaak, dat een Rechter van alles zy en werde onderrigt, hiervan niets vond in actis, dan alleen de dronkenschap, en dat als ter loops, en enkel uit der beklaagdens mond aangehaald.

Terwyl ook daarenboven het fait, met deszelfs omstandigheden naar orde en vereischten van Rechten niet genoegzaam geädstrueerd vond.

Ware de procedure, dagt ik, geinstrueerd op die wyze, als naar de Wetten in Gelderland gebruikelyk is, alwaar geen Misdadiger, hoe groot ook zyne misdaad is, ooit veroordeeld word, dan na dat hem een Advocaat en Procureur ter zyner defensie, zoo die 'er op zy, gegeven is, dan zoude den Rechter ook, wat ter verontschuldiging der Beklaagden of ter verzagting der straffe konde dienen, voorgesteld zyn.

Dan de procedure, apparent naar de costuimen van de plaats of rechtbank, zonder dat, ingesteld zynde, mankeert het dat alles, wat aan zyde der Beklaagden zoude hebben kunnen ingebragt worden.

En zal het te meer dan onze pligt zyn, dat te suppleeren.

Denkt dus niet, Burgers Representanten! dat ik my als Advocaat van den Beklaagden opwerpe. — Neen! 't is alleen gevoel van pligt, dat 'er my toe noopt — zy immers zyn my geheel onbekend en vreemd, en van niemant ben 'er toe verzogt, maar myn post en geweeten roept 'er my toe, terwyl ik een diep besef gevoel, hoe gewigtig het is over leven en dood te oordeelen.

Verre zy het ook van my, dat ik het kwade goed, en het goede kwaad zoude willen noemen. — Integendeel. — Met verontwaardiging blyve ik op de wandaden der Beklaagden, hoe min men die ook zoude willen beschouwen, nederzien, en met achting houde ik het oog op het goede, en het goede oogmerk, dat de Rapporteurs zich voorgesteld hebben.

Maar ik zal Ul. zo veele zwarigheden en duisterheden voorstellen, my ex actis voorgekomen, dat, en de hardigheid om de Beklaagdens met den dood te laten straffen, en gevolglyk de noodzaaklykheid om de doodstraffe, waartoe Beklaagdens reeds gecondemneert zyn, te remitteeren, van zelfs in 't oog loopen zal.

In de eerste plaats vrage ik dan, welk is de misdaad, waarom de Beklaagdens ter dood gevonnisd zyn. —— *Vrouwenkragt.* — Vrouwenkragt! een groote en verfoeielyk misdaad — maar — die zelden, ja zeer zelden, geperpetreerd word. — Of is dan alles Vrouwenkragt, wat men zo hiet, of daar na gelykt. Vraagt men een Meisje, welke zich van haren Vryer heeft laten bestruiven, zy zal al ligtlyk zeggen, dat zy verkragt is. — En van de duizend zal het geen één gelooven. — Vrouwenkragt wordt, naar de definitie in rechten, gepleegd met eene Maagd of Weduwe, *welke van een eerlyk gedrag is.* — Geschiedt het met gemeene Vrouwspersoonen of Hoeren, daar valt de misdaad niet in of met dezen, want zy worden wel uitdrukkelyk uitgezonderd — Wat is nu daar van in actis gebleken? — Niets! En wie zal ons zeggen, of dat Vrouwspersoon zulk eene geweest is, als de wetten requireeren eene eerlyke, dan of zy zulk eene was, in en met dewelke de misdaad niet vallen kon, eene oneerlyke. — Zonderling immers moet het voorkomen, dat in de adstructie van de misdaad, dat geheel overgeslagen is, en mogelyk wel, dat van dat Vrouwspersoon, dat regtlyk gerequireerd niet heeft kunnen aangetoond worden. — Dus blyft het een duister stuk. Ik weet wel in rechten wordt iemand voor goed gehouden, zo lang 't tegendeel niet bewezen is.

Maar anders brengt hier de aart der zaak mede, daar deze misdaad niet, dan met eene eerlyke kan gepleed worden, dus dit had moeten daar gedaan zyn, of hadden de Beklaagdens gelegenheid gehad, zouden ze zoms het tegendeel hebben kunnen bewyzen.

Ja maar, denkt wel iemand, het was eene geweldige vrouwen kragt. — Dan zulk een denke daar by, dat de straffe daar van met eene eerloze zo streng niet vallen kan, dan met eene eerlyke. En dit zoude in dezen ook genoeg zyn, tot afweering van de doodstraffe.

Te meer, dewyl van dat pretense geweld zo zeer ex actis niet blykt, dan dat zy aangevat en op den grond zoude gelegd zyn, dog uit alles wat voor het overige daar van voorkomt, is het zeer waarschynlyk, dat zy zich meer passief, dan verweerende, gedragen heeft.

Zy heeft gezegd, dat de een haar zynen duim in den mond gestoken had, dog hy heeft 't ontkend. Maar is dat wel mogelyk? en zoude zy eene eerlyke zynde, en tegen haar wil verkragt wordende, dan niet eerder zyn duim afgebeeten hebben? — Men weet, waar toe anders eene eerlyke vrouw, welke in hare eer zo aangerand word, niet al in staat toe is. — Voorbeelden van dergelyken aart, en nog sterker, zyn in de Criminele regtsgeleerdheid genoeg bekend.

Dus is hier geen geweld zo zeer presumtoir.

Voorts ware het dat de twee beklaagdens malkander geholpen hadden, gelyk zulke gevallen ook in het Crimineele bekend zyn, dan zoude 'er daar 'er twee waren, waarschynlykheid voor het gepleegd geweld zyn: —— Maar zy bekend eerst met den eenen, terwyl de ander van verre stond, en vervolgens met den anderen toen de eerste weg gegaan was, te doen gehad te hebben.

En zoude men te veel zeggen, zo men stelde, dat het onmogelyk geweest is, dat een alleen, zo zy zig niet meer passief, dan verweerende gedragen had, haar had kunnen verkragten. — Was het een jong meisje, dier zaken geheel onkundig, geweest, ja — in zulk eene had het kunnen vallen, maar dat het in en met een vrouwspersoon van zo veele jaren, en ondervinding, welke zo zy zeide eene weduwe is met kinderen, onmogelyk viel, zoude wel kunnen gedemonstreerd worden, zoo men niet vreesde in deze open Vergadering, waar in van beiden Sexen tegenwoordig zyn, kuissche ooren te zullen kwetzen.

Dat dan daar gelaten en aan de overweging van des overdenkende overgegeven zynde, en zonder van hare positie, welke zy opgegeven heeft, iets te reppen, mag ik nog wel vragen. Zoude zy, naderhand haar eigen staat en doen overdagt hebbende, niet daarom ten voordeele der beklaagdens by haar Requeat gesproken hebben, denkende dat de doodstraf te zwaar en niet overeenkomstig zoude zyn met het gepleegde, als geen eigentlyke vrouwenkragt geweest.

'T is waar, gelyk de Rapporteurs zeggen, hare vergeving is niet genoeg, om de schennis van de publieke weg weg te nemen; Maar dan is dat zulk een schennis niet, en zoo al, hier toe diene 't pardon, en is daar geschikt toe.

En, wat 't dan ook zy, dat zy de beledigde party 't vergeven heeft, zal ons veel gerustheid geven. Even als in doodslagen, waar in de zoen met de naaste Magen vereischt

wordt. Dan ik twyffel nog, of zy zig zelve wel voor eene beledigde party aanmerkt.

Immers zoo het waar is, dat men 'er van verhaalt, zoude zy de aanklaagster niet geweest zyn, maar het geval openbaar geworden zyn, door dien zy het aan eene vriendin verhaald zoude hebben, en dat op zodanig een wyze, dat 'er gemakkelyk uit op te maaken is, zoo zy het zelfs al niet mogt gezegd hebben, dat het haar, hoe oud ook, nog zoo onaangenaam niet geweest was. — Dit in het voorbygaan. — En, mogelyk, als de procedure wel geinstrueerd was, zoude 'er wel hebben kunnen bewezen worden, dat de beklaagdens in hunne gevangenis nog zulke zaken aan hunne Predikant zouden verhaalt hebben, waar door het boven geallegueerde bevestigd word, en nader blyken, dat het verre daar van af is, dat deze zogenaamde vrouwenkragt met geweld gepleegd is.

En dat hunne confessien van verkragting by hen in den eigentlyken zin niet eens begrepen nog verstaan geworden zyn.

Want by dat alles wel aan te merken, is, dat naar regten de straffen van geweldige vrouwenkragt, dan alleen de dood straffe is, wanneer die wezentlyk geperpetreerd is, maar niet wanneer dezelve nog niet geconsumeert is, zynde in dit laatste geval alleen de straffe het bannissement.

Ik weet, dat offchoon in delicten van het corpus delicti consteeren moet, dit geen plaats altyd kan hebben in die, welke, zo de Regtsgeleerden het noemen, zyn facti transeuntis, dat is waar van gene voetspoor overblyven, als in dit geval met een oud vrouwspersoon. Maar evenwel word 'er een geconsummeerd factum (om reden voorsz. mag ik dit niet klaarder uitdrukken. Deskundigen denken hier verder zelfs!) gerequireerd, en zo 'er zelfs maar ad actum prox mum gekomen was, zoude 'er slegts eene ligtere straffe moeten geinfligeerd worden, zelfs in nog grotere en affchuwelyker misdaden, als deze. — En, mag men verder wel vragen, waar uit blykt, of wie verzekert ons, dat het een geconsummeerd delict is, en niet slegt maar een dat ad act um proximum gekomen is. — Dit had door ondervragingen in de procedures ook moeten uitgemaakt worden. Dog niets daar van! — Dus al mede deze onzekerheid dient tot afkeering of remissie der doodstraffe.

Myne tweede vraag is, wie waren de delinquanten, die de prætense misdaad bedreven? — Waren het slegte, liederlyke, ondeugende menschen, die zig aan andere moedwilligheden en misdaaden meermalen schuldig gemaakt, of bloot gesteld hadden? — In tedendeel. Het waren brave soldaten, *op wiens gedrag bevorens nooit iets te zeggen geweest is, die zig in eene byna twaalfjarigen krygsdienst, zo ten tyde van oorlog als van vrede, altyd als brave lieden hebben gekweeten, altyd van een goed en geregeld gedrag geweest zyn, tegen wien nooit eenige klagten ingekomen zyn, veel min die ooit eenige regimentsstraffe hadden behoeven te ondergaan.*

Dit wordt zelfs door den Krygsraad, in zyne missive aan het Committé te Lande, ten geleide der sententien geschreeven, gemeld, en door het getuigenis niet alleen van den Kapitein, maar ook van den Veld-Prediker, by de stukken gelegd, bevestigd.

En moet notanter dienen, dat zy niet uit eene ondeugende gewoonte, maar by overyling door dronkenschap, tot hunne euveldaad; kunnen en zullen vervallen zyn.

En dit leidt my tot myne derde vraag, hoedanig waren de beklaagden, toen zy de prætense misdaad bedreven? Waren zy nugteren, en wel by zinnen, dan dronken? — Het laatstgemelde hebben ze van eersten af aan beleden, en tot het laatste toe staande gehouden, en wordt in hun request om remissie al nog geposeert. Ja van het tegendeel is niets in actis gebleken. En is het niet opmerkelyk, dat in de instructie der procedure, daar zy het van eersten af aan by hunne confessie geposeerd hebben, daar van niets ter contrarie is bygebragt, nog de lieden van de herberg, waar uit ze 't laatst gekomen waren, daar over gehoord geworden zyn.

Deze dronkenschap is en blyft my des zeker, afgeleid niet alleen uit hun voorgemeld goed gedrag, maar verdient naar regten ook vollen geloof, dewyl hunne confessie met het zelve altyd gepaard geweest is, en die niet gesplitst kunnende worden, zoo men dit niet gelooft, dan aan 't overige dier confessie ook geen geloof zoude mogen gegeeven worden, en 'er geen grond altoos zoude zyn, om hen schuldig te houden. — Naar regten moet het dan ook vast staan; zy waren door den drank bevangen, en zy wisten noch bezeften niet wat kwaad dat ze deeden.

De Krygsraad zelfs schelnt hier aan ook niet getwyffelt te hebben, en maakt 'er in de sententien gewag van.

Het is waar, het spreekwoord zegt, wat men dronken doet moet men nugteren boeten, maar in rechten gaat dat altyd niet door. Hier word een *dolus* in misdaden vereischt, die niet zyn nog werken kan in dronken.

De Militairen worden wel volgens den Articulbrief by sommigen uitgezonderd, en dit wordt by dezelven strik geexpliceerd. — Ik was voorheen ook van die opinie, dog heb naderhand anders geleerd en beter gevonden het gevoelen van anderen, die 't in hun ook naar de regelen regtens restringeeren, zo nogthans, dat wel iets zwaarder door anderen, maar nimmer met den dood kunnen gestraft worden, daar het immers tog zeker is, dat tot hunne misdaden ook een *dolus* zo wel als in anderen gerequireerd word.

Ik kenne alle de onderscheidingen, die de criminalisten daar omtrent maken, maar voor al komt in dezen te pas die, welke plaats heeft in dezulken, die dagelyks gewoon zyn zig dronken te drinken, welke zo zeer niet geexcuseerd worden, en dezulken, die nimmer of zelden dronken zyn, en welken de drank dus zo veel te eer en meer bevangt, en als buiten zinnen brengt die wel geexcuseerd worden. —— Veel, ja zeer veel, is hier over en nog over andere onderscheidingen door de D. D. geschreeven; Maar de meesten zyn van gedagten, dat men in dubieuse gevallen het best doe de zagtste party te volgen, en tot een schrikbeeld te houden een vonnis van Schepenen van Delft, in 't midden der vorige eeuw tegen eenen *Sybert van der Haven* uitgebragt, om het welke zy wel eens van openbare moord betigt geworden zyn.

De Rapporteurs vermeenen, dat de dronkenschap zo groot niet zou geweest zyn, daar zy beleden hebben te Stad aan 't Haringvliet in de Herberg een zoopje gedronken te hebben, en maken daar van één soopje.

Dan ik vinde in die uitdrukking *een soopje te gaan drinken*, gansch niet 't bewys, datze niet meer gedronken zouden hebben; 't spreekwoord van een soopje te gaan drinken, en de ondervinding, leert anders, — of zoudenze dan ook willen, dat iemand, die op een glas wyn verzogt wierd, maar één glas kwam drinken. Het bewyst immers te veel, en dus niets.

Ook is het niet waarschynlyk, dat ze maar één soopje gedronken zouden hebben, om datze daar, NB. in een Herberg, tot omtrent 7 uuren in den avond gebleven zyn, en daarenboven dien middag aan nog meer Huizen geweest zyn.

Dan men geve eens toe, 't geen echter niet nodig is, datze maar zo weinig gedronken hadden; stelt men te veel, dat ook

ook dat weinige hen bedwelmt, ten minsten hun temperament op eene extraordinaire wyze gaande gemaakt, en als overwonnen en buiten zinnen heeft? Immers neen, want zy waren menschen dat niet gewoon, maar zedig van leven en aan geen drank gewend, welke hun nu in de avond lucht komende, ligter konde bevangen hebben.

Ik kenne iemand, die van een half soopje als dol wierd. Van een wagen, om de welke door des Voermans onvoorzigtigheid de paarden gingen hollen, afgeraakt zynde, wierd hem voor den schrik met een goede intentien een soopje gegeven, dat hy half uit dronk, en waar door zyn driftig temperament zo sterk aangezet wierd, dat men werk had hem te weerhouden van den Voerman om hals te brengen, en nog den geheelen dag op hem passen moest, of hy zoude zig ligt nog aan hem vergrepen hebben, daar alle raisonnement by hem als stil stond.

Voorts, dat de beklaagden een en ander dingen by hunne confessien zo niet zouden onthouden hebben, gelyk de Rapporteurs hebben gelieven aan te voeren, werpt hunne bevangenis door den drank, waar door hunne driften gaande zullen geraakt zyn, niet geheel omver, daar anders niet te begrypen is, dat menschen van een zedelyk character, als dezen, daar door alzo vervoerd hebben kunnen worden, en het genoeg is, dat zulks hen slegts van de doodstraffe vry spreke.

Andere verdere omstandigheden zyn ook in hunne examens door hun met de negative beantwoord, en doen dus niets af. Hadden zy zulk een net geheugen gehad; zouden ze zeker 't Vrouwspersoon in hunne confrontatie met haar gekend hebben, maar dat was zo niet, en pleit dus voor hen.

Zegt men, zy konden haar, welke zy nimmer met kennis te voren meer gezien hebben, in den avond zo net niet hebben leeren kennen, ik antwoorde, dat zoudenze dan aan haare spraak, aan haare stem, wel gedaan hebben, waar van ik notable voorbeelden zoude kunnen bybrengen.

Dog genoeg hier van. — Uit het gededuceerde is dunkt my, overbodig gebleeken, dat 'er reden genoeg zyn om te stellen, dat in dit geval de remissie der doodstraf zeer wel plaats hebben en verleend kan worden: zonder dat zulks naar een eigendunkelyk welgevallen of grillige denkwyze behoeve te geschieden.

Niets afdoende, dat zo de remissie geaccordeerd wierd, de wetten illusoir gemaakt, de justitie gestremd, het kwaad ongestraft zoude blyven, anderen daar op te eerder zondigen zouden, en wat des meer, want alle dat geävanceerde te veel bewyst, en men dan nimmer het regt van perdon zoude kunnen nog mogen uitoeffenen.

Moetende ik nog met een woord aanmerken, dat wel is waar geen pardon verleend mag worden zonder reden. Dan dat niet minder waar is, dat een Souverain aan zo veele vereischtens niet gebonden is, die het uit zyne eigen magt uitoeffent, dan die, welke dat uit zeker privilegie aan hem gegeeven doet.

Men weet dat zulks ook oudtyds door Gouverneurs, Raden, Officieren, ja ook door Steeden alzo geschiede, en dezen waren aan verscheiden bepalingen gebonden, op welke het hun gegund was.

De laatste Stadhouders oeffenden ook dat regt, uit hoofde van een aan hun gedefereerde magt, hun als een gunst en voorregt opgedraagen, en dit was ook niet geschied dan onder zekere bepalingen.

Welke bepalingen egter by den Souverain zelven alle niet gelden, daar die zo zeer aan alle die conditien en restrictien niet geborneerd is. — 't Is immers gratie te bewyzen aan dien die straffe verdiend heeft. Had hy ze niet verdiend, dan zoude geene gratie, geene kwytschelding, te pas kunnen komen. — Moest de zaak zo net onderzogt, dat was meer 't werk van den Regter, die, naar dat de zaak en omstandigheden het eisschen, vermindering of verzagting van straffe oplegt, — maar van gansch andere aart is 't geeven van pardon van eenen Souverain aan denzulken, aan wien een Regter het niet geeven konde.

En denkt men dat dit te lange is gesteld, genoeg is het in dezen, dat 'er ook hier, gelyk boven gededuceerd is, reden genoeg zyn, om het pardon of remissie der doodstraf te verleenen.

Immers ik voor my vinde 'er in gemoede geene zwarigheid toe, maar zoude die voor 't tegengestelde maken, en vrezen, dat ik 't my van agteren zoms beklagen zoude, twee zulke ongelukkigen ter dood gegrepen in myne post als Representant van 't Volk van Nederland niet te hebben willen redden.

En, Burgers Representanten, laat ons dat gezamentlyk doen! — Was het by de Grieken, Romeinen, Joden en andere Volken by zekere gelegenheden, Feesten, Redding van 't Vaderland en dergelyke, de gewoonte aan ongelukkigen genade te bewyzen: — beleven wy zulk een gedenkwaardig tydstip. — Wordt het regt der opperste magt, en dus ook van pardon, in deeze Vergadering uitgeoeffend — zyn dezen ongelukkigen de eersten, wiens smeekstem by ons in deliberatie komt. — Laat ons edelmoedig zyn en niet aarselen het hun toe te reiken, hun, die nu al zo lang in eene akelige gevangenis gezucht hebben, welke naar regten de straffe vermindert, ja zelfs menigmaal voor straffe genoeg geoordeeld wordt te verstrekken. — Zy, zy niet alleen, maar ook veelen in ons Vaderland, zullen deze Vergadering, en, tegenwoordige orde van zaken, zegenen. — Vind de Vergadering niet goed geheele remissie te verleenen, zy bepale dan eene mindere straffe naar hare wysheid, terwyl ik egter niet af kan zyn te declareeren, dat de by de Beklaagdens geoffereerde condemnatie tot den Zeedienst my ongeschikt en hatelyk voorkomt, en ik deswegen appuyeere het geävanceerde op eergisteren van den Burger Representant *Blok*.

Eindelyk, was myne aandagt niet ontsnapt, hoe deze zaak over een commun delict aan den Militairen Krygsraad kwam, en door denzelven, en niet door de ordinaris Justitie behandele zy. — Maar na de oplossing, welke de Burger Representant *van Castrop* als Rapporteur op het voorstel van den Burger Representant *van Beyma*, na het uitbrengen van het Rapport, 'er van gegeven heeft, had ik gedagt 'er geheel van te zwygen. — Dan — nu de Burger Representant *de Beyeren*, die vóór my gesproken heeft, daar meer van naby en nadrukkelyker over gehandeld heeft, ter vernietiging der sententien, zoude ik in eventum, zoo de Vergadering myn advys niet volge, my daar mede wel kunnen conformeeren.

Ten Berge zegt in substantie: Ik zal my by de behandeling dezer belangryke zaak, waar by aan de eene zyde 't leven van twee onzer medemenschen, aan de andere zyde 't heil der Maatschappy zoo zeer in aanschouw komt, niet uitlaten over 't geen door deze Vergadering zoude behooren te geschieden, met opzigt tot het verleenen van gratie of mitigatie, wanneer de gevoerde procedures en het daarop gevolgd vonnis als in regte gegrond, en op zig zelfs dugtig en bestaanbaar zouden kunnen worden beschouwd

Ik zal niet beslissen, welke beweegredenen aan de eene zyde ontleend uit de jeugd, uit de langduurige getrouwe dienst,

dienst, uit de dadelyke confeſſie der misdadiger, uit derzelver dronkenſchap ten tyde van 't gepleegde fait, waarop zy zig beroepen, ten hunnen voordeele zouden kunnen worden aangevoerd: nog ook daar tegen welke motiven, genomen uit de atrociteit van 't misdryf op zig zelfs, 't welk is 'taanranden en mishandelen van eene weerloze vrouw op den weg: — de zorge voor de publique veiligheid der Ingezetenen: en vooral uit den ſtelregel, dat een ongepast medelyden omtrent ſchuldige wreedheid is tegen de geheele maatſchappy tegen hen zouden kunnen opereren. Dit alles komt naar myn inzien hier niet te ſtade: alleen merk ik in 't voorby gaan aan, dat 't my voorkomt, dat 't point van dronkenſchap, hoe weinig ook verhitting door den drank, by zommige, hoe veel het by andere moge ſchynen af te doen, nog wel naauwkeuriger had kunnen worden onderzogt door 't afhooren der gene, by welke de delinquanten zoo in de Herberg als anders onmiddelyk voor 't plegen van 't delict zig hebben bevonden. Dan, dit in 't voorby gaan: ik beſchouw deze zaak uit een geheel ander oogpunt. 'T is waar, dat deze Vergadering geen Rigter is: maar 't is niet minder zeker, dat deze Vergadering niets moet doen, waar door zy eene ſententie, dewelke op zig zelfs onbeſtaanbaar, en ondugtig is, zoude ſchynen goed te keuren: zy kan dus nooit gratie geeven, nog mitigatie decreteeren, van eene ſtraf, dewelke door eenen daartoe onbevoegden rigter is bepaalt: zy kan geene gratie of mitigatie toeſtaan, want de beweegredenen daar toe, zoude zy moeten ontleenen uit de omſtandigheden van perſoonen en zaaken, die 't misdryf verzelt hebben, en deze kunnen by haar niet in aanmerking komen, wanneer de procedures, zelve over dat misdryf gevoerd, ondugtig zyn. Nu komt 't my tot nog toe voor, dat de procedures zyn gevoerd by, en de ſententie is gegeven door een incompetenten Rigter.

'T loopt tog in 't oog, dat geweld en vrouwekragt zyn commune, en niet militaire delicten.

'T is even zeker, dat de militaire jurisdictie haare bornes heeft, gelyk ook de politicque; de eerſte bepaalt zig by militaire delicten. Ook doen de militaire geen regt by præventie, maar derzelver jurisdictie heeft haare vaste paalen.

'T is van 't hoogſte belang voor de geheele maatſchappy, dat de militaire jurisdictie binnen haare limiten blyve: op dat dezelve niet weder dat allernadeligst overwigt kryge, 't welk wy bevorens met zoo veel weerzin zagen, en waarvan de Burger Repreſentant *de Beveren* met zoo veel nadruk heeft geſproken.

Dan, dit is teffens van 't hoogſte belang voor de delinquanten: trouwens, welk eene onderſcheid tusſchen de politique of burgerlyke en militaire regtspleging!

In beide zyn tog geheel andere Rigters — eene geheel verſchillende manier van procederen en wyze van regtspleging — geheel andere wetten: de burgerlyke Rigter oordeelt tog niet naar den krygsarticul, maar na de gemeene Landswetten — geheel andere zoort van ſtraffen zyn 'er in 't burgerlyke dan in 't militaire.

Op deze juiste grenspalen van beide jurisdictien kan geen atteinte worden gedaan door een byzonderen burgerlyken Rigter? Of zoude de onwilligheid van den Bailluw van Middelharnas om deze beide Militaire overtenemen, en tegens hen te procedeeren, iets omtrent 't regt zelve kunnen afdoen, en den militairen rigter, anders onbevoegd, in dezen bevoegd kunnen maaken? Of zoude, dat de militairen zig by den militairen Rigter hebben ingelaten, en geantwoord? Zoude deze daad van menſchen die in den Krygsdienst een groot gedeelte van hun leven hebben doorgebragt, zoude deze hunne onkunde den militairen Rigter in dit delict, 't welk uit zyn aard een commune delict is, kunnen competent maaken? immers neen, Burgers Repreſentanten.

Heeft dan een imcompetenten Rigter in dezen geprocedeert en gevonnist, dan zal immers en procedure en vonnis moeten vernietigt worden.

Gratie of mitigatie kan naar myne gedagten in dezen nimmer plaats hebben, op grond dat hierin zulk een groot abuis heeft plaats gehad.

Want do beweegredenen tot gratie kunnen alleen genomen worden uit de omſtandigheden van perſoonen en zaaken, dewelke een misdryf verzelt hebben, gelyk ik gezegt heb; maar nimmer uit iets, 't geen en van de perſoonen der delinquanten, en van 't delict zelve geheel afgeſcheiden is, dat namelyk een incompetenten Regter heeft geprocedeert en gevonnist, en daar door zulk een groote misſlag is begaan.

Is die gevangenis, waarin deze beide menſchen zoo lange gezeten hebben, zoo akelig en zoo verzwaarend als ik dezelve heb horen beſchryven, wel aan! dat zy ten ſpoedigſten in eene betere gevangenis geplaatst worden: maar ik vind geen reden tot gratie of mitigatie in deze verkeerde wyze van procedeeren.

Ook is 't by my verre van zeker te zyn, dat de Nationaale Vergadering in dit geval regt van gratie of mitigatie zoude hebben, daar haar dit niet is afgeſtaan: 't is immers klaar, dat hier volgens de voorengemelde gronden een gemeen delict onder Middelharnas zoude zyn gepleegt, en dus 't regt van 't Provinciaal Beſtuur van Holland wel degelyk in aſpect komt.

Wy moeten ons zorgvuldig wagten, dat wy door een voorbaarig medelyden, nog de bornes van regt en billykheid, nog de bornes van onze magt te buiten.

Uit dit alles concludeere ik dan, dat de Nationaale Vergadering de procedures en ſententien in dezen, als gevoerd voor, en gegeven door eenen incompetenten Rigter behoorde te annulleeren: en ten gevolge van dien 't Committé tot de algemeene zaken van 't Bondgenootſchap te Lande, aan 't Provinciaal Beſtuur van Holland, dezen aangaande behoorde te ſchryven, en aan 't zelve over te zenden, de aanklagten met de nodige ſtukken ter informatie, en teffens de beide gevangene ter overneeming aantebieden, op dat dit Provinciaal Beſtuur op 't ſtuk van Justitie in dezen zodanige orde zal kunnen ſtellen, als 't zelve zal oordeelen te behooren.

Dan, byaldien de Vergadering mogt goedvinden uit hoofde van 't gewigt der zaake, dat dit ſtuk vooraf in commisſie nader behoorde te worden onderzogt en overwogen, kan ik my daar zeer wel byvoegen.

Pettat zegt: de zo grondig beweezene voorlichting van den Burger Repreſentant *de Beveren* geappuyeert met het allezins op de gezonde reede ſteunend Placaat van de Staaten van Holland en West Vriesland in dato 30 April 1783 heeft my overtuigend gedwongen, om ten vollen inteſtemmen met het eerſte gedeelte van deszelfs advys, dat het vonnis des doods, door den Krygsraad van het cantonnement van Middelharnis, op den 24 Mey l. l. geſlagen, tegens de ongelukkige Misdadigers *Johannes Repp* en *Ludewich Krantz* door deeze Vergadering behoorde te worden verklaart nul en als niet geſlagen; om reeden, dat het delict, gepleegt tegen eene Vrouw, behoorende tot den politicquen Burgerſtand, niet zynde *pure Militair*, de Krygsraad geen bevoegde vierſchaar konde ſpannen ter kennisneeming van den misdaad, veel min ter veroordeeling van de Requestranten in deezen.

En, Burgers Repreſentanten! daar het de plicht is van deeze Nationaale Vergadering ieder individueel Burger by zyne vei-

veiligheid en rechten te bewaaren en te handhaaven, is het myns eragtens eene van onze heiligste pligten, dit onwettig geslaagen vonnis des doods te vernietigen; alzo het hier in ons subject geldt de grootste veiligheid, het leven namentlyk van twee onzer Medeburgers.

De Burgers Rapporteurs, gelieven my ten goeden te houden, dat ik, hoe oneindig diep beneeden hun in regtsgeleerde kunde, my heb durven veroorlooven, om van hun ter deezer zaake op den 14 deezer uitgebragt Rapport te dissenteeren — geen verwaantheid, Burgers Representanten! nog eigen gevoel, maar liefde voor myne Evenmensch, pligt voor myne Medeburgers en verschuldigde bystand aan den gevoeligen Soldaat dwongen my de zaak deezer waarlyk ongelukkige zo veel ik vermag te verdeedigen, en alzo hun leven, dat aan hun even zo beminnelyk is, als aan ieder bezield weezen, tot het laatst mogelyke, ja mogt het zyn, tot het laatst natuurlyk ogenblik uit te rekken.

Dan, Burgers Representanten! de reede zegt my, dat wy uit medelyden voor den een niet onregtvaardig mogen zyn tegen anderen. — Ik zeide boven, dat het de pligt is deezer Nationaale Vergadering, ieder Burger, en dus ook het geheele Volk van Nederland by zyne veiligheid te bewaaren en te handhaaven: en het is om deeze reeden, dat ik ondanks myn gevoelvol hart moet devieeren van het tweede gedeelte van het menschlievend advys door den Burger Representant *de Beveren* uitgebragt. — Ik voel my amptshalven verpligt, het verzoek der Requestranten, om abolitie van de doodstraf te moeten wyzen van de hand; ter oorzaake, dat zy op een baldadige wyze, door eene intimideerende aanvraag om geld, de veiligheid de publicque weegen ontrust hebben, en dat meer is, de kuischheid eener weerlooze Vrouw door een stuprum violentum hebben schenden, en overzulks hen te moeten renvoyeeren tot hun competenten Rechter, welken ik my niet zal vermeeten, maar aan de wysheid deezer Nationaale Vergadering overlaaten te designeeren —— en daar deeze Regtbank niet anders kan zyn 't zaamgesteld als uit Bataven, wel ker Nationaal caracter het is meedelydend te zyn, durve ik my by voorraad vleyen en myn hart zegt het my, dat de klaagstem der ongelukkig schuldige aldaar gehoort zal worden. By dien Mensch Rechter zal voorzeker voor hun pleiten het overtuigende bewys dat zy zyn geen verouderde Zondaars: dat zy zyn geen overgegeeve booswigten; dat zy in hunne Militaire Diensten altoos ten genoegen hunner Officieren zich volyverig hebben gekweeten; dat zy zig geene hebbelykheid gemaakt hebbende van het gebruik van den drank, overzulks de kragt van denzelven te wynig gekent hebben om uit deeze hunne dronkenschap te kunnen afleiden dat zy vrywillig zouden geweest zyn in de oorzaak van de misdaad: neen maar integendeel te moeten worden aangemerkt als Menschen, die ten eenemaalen zinneloos voor hunne in die staat gepleegde goede of kwaade daaden, niet kunnen verantwoordelyk gesteld worden. Ook daar zal de geschondene kuische haare smeekstem ter verschooning van hunne onvrywillige misdaad andermaal door de Raadzaalen doen heenklinken en den gevoeligen Bataafschen Regter toeroepen: Geef gratie en remissie geen recht aan deeze ongelukkige *aan welken om derzelver* zinnelooze misdaad *niet alleen de toepasfing van de Wet een tastbaare onregtvaardigheid zoude involveeren; maar ook de uitoeffering van het strenge Recht het hoogste onrecht zyn zoude en dat indien de Wetgeever in dit voorhanden zynde geval een Wet had moeten maaken, hy of gantschelyk* GEENE *of eene zeer ligte straf op het begaane misdryf zoude hebben vastgesteld.*

Dit, Burgers Representanten! heb ik gemeend te moeten zeggen, niet om de misdaad der ongelukkige te bepleiten, alzo wy hier geen Vierschaar spannen, maar om daar door te doen blyken dat ik, hoe zeer ik instemmende met de Menschlievende gevoelens van den Burger Representant *de Beveren*, echter van gevoelen ben dat de uitoeffening van het Recht haar vollen loop moet hebben, en deeze zaak van den ordinaris competenten Rechter door deeze Vergadering niet kan nog mag worden ontrokken en het is op deeze myne aangevoerde gronden dat ik voorstelle te decreeren; dat het door den Krygsraad van het Cantonnement te Middelharnis op den 24 May l. l. onwettig geslage Doodvonnis is per se Nul, en dat voorts de Requestranten worden verweezen tot hunnen competenten Rechter ten deezen.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Rapport der Commissie ter examinatie van zeker project, tendeerende om de Hei-Landen in deeze Republick zonder Mits vrugtbaar te maken. (*Zie Dagverhaal No.* 114. *pag.* 295. *col.* 1.)

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het behaagde Ulieden by Extract Decreet van den 22 Juny laatstleden in handen van de Burgers *Nuhout van der Veen*, *de la Court*, *Cau*, *Bonthuis* en *van der Wyck*, te stellen zeker zoogenaamd Project door *Izak Marcus*, zich noemende Vader van Doctor *S. Polonus* en *L. A. J. Brouveld*, wonende te Amsterdam, tendeerende om de Heilanden in deze Republick zonder Mest vrugtbaar te maken, ter dezer Vergadering ingezonden, ten einde Uwe voornoemde Commissie hetzelve zoude examineeren, en deze Vergadering daaromtrend dienen van consideratien en advis.

Uwe Gecommitteerdens, Burgers Representanten! na het bovengemelde Project met attentie te hebben geëxamineerd moeten aan Ul. rapporteeren, dat zy zouden vermeenen Ul. den kosteyken tyd, welken Gyl, ter bevordering van het waar geluk van Neerlandsch Volk besteed, op eene ongeoorloofde wyze te ontrooven, indien zy Uwen aandagt een ogenblik wilde bepalen by een zoogenaamd Project, het welk quasi strekken zoude ter bevordering van den Landbouw, en dus, zoo het aan den titul, waar mede het pronkt, beantwoordde ter bevordering van de edelste aller wetenschappen; doch het welk in de daad niet anders is dan een niets beduidende voordragt, die misschien alleen in het verwarde brein van de Stellers, haren grondslag heeft, en van alle fundament zoodanig geheel ontbloot is, dat 'er geenen enkelen letter in gevonden wordt, welke de verbetering van den Landbouw in het gemeen, of der Hei landen in het byzonder, zouden bedoelen. —

Het oogmerk, Burgers Representanten! het welk de Schryvers hebben, zal Ul. genoeg consteeren, wanneer Uwe Gecommitteerdens alleen doen observeeren, dat de Projectmakers by hunne Memorie voor de ontdekking van hunne zoogenaamde wetenschap, begeeren, dat een ieder, die gebruik zal maken van hun Plan ter behouwing der Hei landen, gehouden zal zyn om aan hen en hunne Nakomelingen, van alle Vruchten, die daar op zullen voortgebragt worden, af te geven een tiende gedeelte.

Dusdanig een voordragt, Burgers Representanten! strydig te-

tegens de aangenomen principes, en niets anders dan eigen voordeel beduelende, kan Uliedeen genoeg overtuigen, dat 'er by de Stellers andere gronden, dan de bevordering van den Landbouw resideeren, en, wanneer men hier by nog in consideratie neemd, dat het Project zelfs, alleen in woorden, zonder eenigen grond bestaat, en niets anders dan eenige verwarde raisonnementen bevat, zal deze Vergadering ligtelyk opmaken, dat haare Gecommitteerdens niets anders kunnen rapporteeren, dan dat zy met leedwezen zien, hoe men kan goedvinden deeze Vergadering met zulke niets beduidende Projecten lastig te vallen, welke alleen zyn ingerigt om haar den kostelyken tyd, die zy aan den dienst des Vaderlands had toegewyd, nutteloos te doen verspillen. Uwe Gecommitteerdens zyn daarom ook van advys, dat op het voornoemde Project door deze Vergadering geen reguard kan geslagen worden, maar dat hetzelve zonder eenige hæsitatie behoord te worden gedeclineerd en gewezen van de hand; refereerende zich echter aan het meerder verlicht oordeel dezer Vergadering.

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag den 26 September 1796.

De Burger *A. G. Schultz* legt den Eed af als Ontvanger der Convoyen en Licenten te Dokkum.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, met kennisgeeving van eene voordragt, gedaan van de Administrateurs der Postereyn: —— in handen van eene Commissie.

Eene Missive van Gelderland, met opzigt tot de klagten van Holland; omtrent het niet betaalen van Tollen: — in handen eener Commissie.

Eene Missive van de Representanten van Bataafsch Braband, met berigt op het Request van *J. de Bruin*: — aangenoomen voor Notificatie.

Eene Missive van dezelfden, met kennis geving, dat zy tot dus verre de lysten der gepensioneerden nog niet hebben ontfangen, verzoekende dat dit spoedig geschieden moge; voords eene Mesure, omtrent het pensioneeren, inzendende: het eerste in advys, het tweede aan éene personeele Commissie.

Eene Missive van het Committé te Lande: omtrend de klagten van de Municipaliteit van Asschap, met berigt daarover van den directeur *van Hooff*, dat de redenen van beklag reeds zyn weggenomen: —— voor Notificatie.

Een Request van *H. Gildemeester*, tot uitvoer van 12 Kisten Snaphaanen: — aan de Marine.

Een Request van *A. J. Koster*, tot uitvoer van 4 a 500 Rollen Zeildoek en Touwwerk naar Frankryk: — aan de Marine.

Een Request van *J. Rollands* en Comp., tot invoer van 6 Kisten Thee: — aan de Marine om consideratien en advys.

Een Request van *E. Schiphard*, om drie Kisten Thee, op den bodem van zyn Schip met zich te mogen voeren: — aan de Marine.

Een Reqveet van *J. C. Clermont*, Weduwe *Delcourt*, om 3 Kisten van Leiden naar Aken uit te voeren: —— aan de Marine.

Een Request van *van Heukelom* en Zoon, tot invoer van Zuiker en Katoene Gaaren: — aan de Marine om conform de Proclamatie daaromtrend te disponeeren.

Een Request van *C. S. Rademaker*, met een gelykluidend verzoek: — dezelfde Conclusie.

Een Request van *Westrik* en *Pool*, tot invoer van Coffy uit Engeland: — dezelfde conclusie.

Een Request van *F. A. van Roseveld Cateau*, om als Secretaris by de Administratie van de goederen van den Vorst van Nassau te worden aangesteld: — aan die Commissie.

Eenige Requesten van Amsterdamsche Burgers, om Ambten: aan de daartoe benoemde Commissie.

Een Request van *J. Rikkers*, Smitsbaas, op de Werf te Amsterdam, met beklag, over de aantyging van *J. Keizer*, enz. — aan de Commissie, tot onderzoek der werkzaamheden van de Committés, en aan de Marine om berigt.

Een Request van *C. Schalk*, om betaling van zyn gagement: —— aan de Marine om consideratiën en advys.

Een Request van *H. Wesko*, om continuatie van zyn pensioen: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *P. S. de Cadrillon*, Vader en Zoon, om te worden geplaatst: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *F. de Pineda*, verzoekende favorabel appoinctement op zyn in advys gehouden Request: — gehouden in advys.

Eenige Requesten om paspoorten: — geaccordeerd.

Aan de orde van den dag, de zaak van *Repp* en *Krantz*; dog alvorens wordt gelezen eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, verzoekende, dat deeze zaak aan de competenten rechter worde overgegeven: — besloten, dat het Vonnis wordt geannulleerd, en de zaak, conform de voordragt van Holland, gerenvoyeerd aan den competenten Rechter.

In de Commissie tot de Buitenlandsche zaaken wordt benoemd de Burger *de Bereren*.

Voords wordt de Vergadering gescheiden.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 195. *Woensdag den 28 September 1796.* *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag den 23 September 1796.*

Voorzitter: J. KANTELAAR.

Vervolg der Discussien over de zaak van *Repp* en *Krantz.*

Thans beklimt de Burger *Vrede* het Spreekgestoelte en zegt:

Het moet in der daad vermetel schynen, dat ik het spreekgestoelte beklim, om ook myne stem te laaten hooren in een zaak die geheel en al tot het byzonder vak der regtsgeleerdheid is behoorende, en waar in kundige regtsgeleerden reeds voor my het helderst licht verspreid hebben. Dan, Burgers Representanten! zoo ooit, hier zal eene ligtvaardige onderneeming verschoning vinden, daar myn pligt my roept myn mening te verklaren, in een zaak van zulk een allertederste natuur, en hoogstdringend aanbelang. Immers hier dringt my aan de eene kant de zorg voor het behoud der publicque vyligheid — hier moet ik aan de andere over het leven van twee myner Medebroeders voor myn aandeel beslissen. Hier roept my de tedere stemme der schoone kunne, om hare eer, het edelste wat zy bezit, in vyligheid te stellen, tegens den woesten aanval van geweldenaaren. Hier vorderen onze vrouwen, onze dochters, onze Vriendinnen; hier vordert de geheele weerlooze Sexe op ons, dat zy zonder gevaar voor schendige aanranding den open weg met gerustheid mogen betreden. Hier eischt eene nodige voorzorg, dat den Soldaat, die altyd het geweld in handen heeft, in zyne onstuimige drift meer dan gemeen beteugeld worde — maar ook hier. Burgers Representanten! vordert de agtbaare stem der regtvaardigheid, dat wy niet roekeloos te werk gaan met het bloed onzer natuurgenooten. Hier eischt zy van ons dat wy niemand het dierbaar leven doen ontneemen, dan wanneer aan alle voorschriften der wet voldaan is, en 'er geene twyffelingen in ons hart meer overblyven.

Dat anderen hier het voetspoor der geoeffende regtsgeleerdheid optreden! my hebben haare reeds bygebragte bondige redenen ten vollen overtuigd, dat hier is gevonnisd door een regter, die niet competent was; door een militaire regter, die in burgerlyke misdaden geen regter is. En was de regter niet competent, dan waren de wetten, naar welke gevonnisd is, ook niet verbindend voor de veroordeelden, dan is de wyze van onderzoek, en het beleid van het geheel regtsgeding, dan is alles onwettig — dan is het geslagen vonnis nul en van onwaarde; en daar dit alles plaats heeft, behoort door het gezag dezer Vergadering deeze geheele onbehoorlyke regtspleging in het niet te worden te rug geworpen.

De eerbaarheid verbiedt my, voor het oor van zoo veele aanzienlyke Toehoorders van beiden kunne, hier op het delict zelve in een breed onderzoek te treden. Deeze zelfde verpligting heeft ook den redenaaren, die voor my gesproken hebben, te rug gehouden, hier over dat licht te verspreiden, dat anders hier zeer noodzaakelyk was. — Hoe zouden anders de twyffelingen, die in myn ziel geboren zyn, omtrent de zekerheid dat de misdaad inderdaad gepleegt is, zoo als zy in het Rapport word voorgedragen, reeds zyn overgegaan tot eene volkomen overtuiging, dat de schennis hier tegen wil en dank der beledigde vrouwe niet is aangedaan. Trouwens hadden de beiden veroordeelden zich in hunne poging de hand geleend en vereenigd, het was iet anders. Maar terwyl de een de onderstelde schennis volbragt, bleef de ander op den dyk een werkeloze aanschouwer, en wie zal zich nu van de Physicque mogelykheid, dat de misdaad met geweld geschied is, kunnen overtuigen, zoo volkomen, dat zy daarop met gerustheid het doodvonnis zouden kunnen bekragtigen? één enkeld man! één beschonken, één dronken man! en dan met geweld en tegen haar wil een Vrouw te schennen. Burgers Representanten! wie blyft hier niet aan de mogelykheid der uitvoering twyffelen? 'T is waar de onwil der Vrouw kan op onderscheiden wyze betoond zyn, dan hier vindt men althans nog spoor nog teken van hare geweldige tegenkantingen. Of heeft dien onwil dan alleen en bloótelyk bestaan — in woorden? Maar men vergeef my, dat ik vraage: waaren deeze woorden de tolken der waare meninge van het harte dezer Vrouwe? . . . Stoute verzekering! dan de veroordeelden hebben zelfs vrywillig hun misdaad beleden. Maar, Burgers Representanten! de veroordeelden waren dronken, toen zy het feit pleegden; en welke gerustftelling hebben wy, dat zy in dien staat alle de omstandigheden van dit verbysterd oogenblik juist en naar waarheid hebben kunnen opmerken, en zich naderhand herinneren? zou een oude doorsleepen ligtekooy, door den last der Jaaren niet meer geprikkeld tot geilen wellust, die van alle haare bedorven driften alleen de gelddorst had overgehouden, twee geldelooze soldaten, niet in zulk een geval denzelfden onwil kunnen betonen? en zouden haare loze treken haare gemaakte

tegenkantingen door dronken knapen wel worden opgemerkt, en niet al zeer ligt voor goeden munt worden aangenomen? Een oude ligtekooy, Burgers Representanten! is het oumogelyk dat zy de gedaante van een eerlyke Vrouw aanneeme; en twee dronken soldaten, wier langen dienst een onwrikbaar getuigen is van hun geregeld gedrag, de dupe maaken haarer listige vermommingen! men herinnere zich verder, dat het aanspreken der Vrouwe is begonnen met een geldafvraging, en hoe ligt kan hier uit by haar het vermoeden ontstaan, dat deeze dronken soldaten hun geld verzopen hadden, en dus niet by kas waren! 't zy echter verre dat ik hier de deugd dezer Vrouwe, wier voorige en tegenwoordige gedragingen my geheel onbekend zyn, zoude willen miskennen; maar baart het inderdaad geene opmerking, dat eene kuische bejaarde Vrouw, die op eene geweldige wyze haare eer ontstolen is, zoo spoedig zich met haare onteerders zoude verzoenen, en zelfs ten hunnen voordeele werkzaam worden.

Indien hier geen stoffe is tot opmerking — dan is 'er overvloedig, om hier de zeldzaamste en schitterendste menschlievenheid te bewonderen, waar van de voorbeelden zeer zeldzaam voorkomen.

Ik hoog niet door al het gezegde de veroordeelden van alle straffe vry te spreeken, dit zy verre; maar het komt hier niet aan op straffen — maar het komt hier alleen aan op den *doodstraf*, en God bewaare my, dat ik deeze zoude bevestigen, zoo lange 'er twyffelingen in myne ziel omgaan — zoo lang ik niet voor my zelven overtuigd ben, dat het tegenovergestelde van den misdaad eene onmooglykheid is.

Zodanige zyn de bedenkingen, die in het onbevooroordeeld hart, dat alleen door het ligt der natuurlyke redeneerkunde word voorgeligt, opkomen; maar welke gewaarwordingen ontvangt het, wanneer het op den onnatuurlyken loop dezer geheele regtspleging zyn aandagt vestigt?

Hier ontlast zich den alleen bevoegden Regter eigenwillig en tegen Eed en Pligt van zyne pligtschuldige werkzaamheid.

Hier vat even eigenwillig een geheel onbevoegd Regter de verlaten zaak aan, en op deezen geheel onvoldoenden grond spreekt hy het doodvonnis uit, zonder genoegzaame bewyzen, over misdaden, die niet van zyne competentie zyn.

Hier geeft het Committé te Lande zyne goedkeuring aan deeze aan een geschakelde onbestaanbaarheden en onwettige bedryven. Hier eindelyk ligt voor ons een dit alles bevestigend Rapport. . . . Burgers Representanten! zyn dan Helaas! braafheid van hart, noch uitmuntende bekwaamheden, noch eene geoeffende regtsgeleerdheid zelfs geene zekere en voldoende waarborgen, tegen alle misvattingen, waar voor de menschlykheid aan deeze zyde des grafs bloodstaat?

Ik concludeere dus:

Vooreerst — dat by Decreet dezer Vergadering deeze geheele Procedure zal worden vernietigd.

Ten twede — dat tegen den aanlegger en Regter, die zich deeze zaak onregtmatig hebben aangetrokken, en zoo ligtvaardig gevonnisd, zal worden geproceedeert als naar style, en de zoodanige order daartoe gegeven.

Ten derde — dat aan het Committé van Bondgenootschap te Lande op de gevoeglykste wyze, met allen nadruk zal worden betuigd, het ongenoegen dezer Vergadering, dat het by hun advys, vervat in derzelver Missive van 14 Juny l. l., dezer Vergadering heeft kunnen advyseeren, dit op zoo veel aspecten wederrechtelyk en onregelmatig doodvonnis te bekragtigen, door het verzoek der supplianten om Pardon van de hand te wyzen.

Eindelyk dat deeze Procedure, als zynde over een commun delict, in Holland bedreven, zal gerenvoyeerd worden naar het Provintiaal Bestuur van Holland, waar het volgens Art. 101. van het Reglement behoord; met bygevoegde Missive aan het zelve, om zoo veel mogelyk een favorabel reguard te neemen op de lange en zeer harde detentie, immer in de verschrikkelyke verwagting eens geweldigen doods doorgebragt, die de veroordeelde nu reeds buiten hun schuld en alleen door Pligtverzuim van anderen hebben ondergaan, als mede op alle zodanige verdere favorable omstandigheden als die loop dezer zaak aanbied, en waarop met behoud der Publieque Veiligheid zoude kunnen worden reguard genomen.

Thans adjourneert de President de verdere discussien over deze zaak: wordende de Vergadering geconverteerd in een Committé Generaal; dog alvorens word het op heden in advys gehouden Rapport van het Committé der Marine, omtrend het Request van *de Smeda* tot vrye uitvoer van goederen, op nadere informatie van dat Committé conform geconcludeerd, en het verzoek geaccordeerd. —

Daarna wordt de Vergadering gescheiden tot Maandag.

ZITTING *van Maandag den 26 September* 1796.

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

De Vergadering ten elf uuren geöpend zynde, worden de Notulen geleezen en goedgekeurd.

De Burger *A. G. Schultz*, aangesteld tot Ontvanger der Convoyen en Licenten te Dokkum, verschynt ter Vergadering, en legt in die qualiteit den Eed af.

Hierna worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, te kennen geevende, dat zy van de Commissarissen der Posteryen van Holland hadden ontvangen eene voordragt van de nieuwe inrichtingen door de Administrateurs der Posten in Frankryk gemaakt, strydig met de aangegaane Contracten deswegens met deeze Republiek gesloten: verzoekende om daar in op de meest geschiktste wyze ten genoegen der beide Republieken en tot nut en bevordering der Commercie deezer Landen de nodige voorziening te bewerken.

De President stelt voor, om deeze Missive copielyk, met de Bylagen in originali te zenden aan de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, om consideratien en advys.

Conform besloten.

Eene Missive van het Collegie van Politie, Finantie en Algemeen Welyn van Gelderland, inzendende, inge-

vol-

volge het Decreet deezer Vergadering van den 16 deezer het berigt op de klagten van het Provinciaal Bestuur van Holland, dat Gelderland namelyk nalatig is, in het betaalen der tollen: —— in handen van de Burgers *Bosveld*, *Waldrik*, *van Lamsweerde*, *Verster* en *de la Court*.

Eene Missive van de Representanten van Bataafsch Braband, ingevolge het Decreet van deeze Vergadering, in dato 9 Augustus, inzendende het berigt op het Request van *J. de Bruin*, geweezen Collecteur en Distributeur van het klein Zegel, zich beklaagd hebbende van, dien post ontzet te zyn; opgeevende de motiven, die hun aanleiding daar toe hebben gegeeven: —— aangenomen voor Notificatie.

Eene Missive van dezelfden, mede in antwoord eener Missive van deeze Vergadering, betreklyk de klagten van Gelderland over het arrest van *de Vye*, verzoekende, dat deeze Missive, als mede die van Gelderland mag gesteld worden in handen eener personeele Commissie.

De President stelt voor, om conform het verzoek eene Commissie te benoemen.

Conform gedecreteerd, en daar toe benoemd de Burgers *Teding van Berkhout*, *Vreede*, *Steffenberg*, *van Castrop* en *Bacot*.

Eene Missive van dezelven, berigtende, dat zy noch niet ontfangen hebbende de Lysten der gepensioneerde Officieren, zich voor als nog buiten staat bevinden, om de denuntiatien, ingevolgen het decreet, intezenden; verzoekende dat dezelve hun ten spoedigsten mogen geworden, om aan het loffelyk inzigt van dit decreet te kunnen voldoen. Wyders voorstellende te decreteeren:

1°. Dat voortaan geene Officieren zullen geplaatst worden, dan die eene acte van civisme kunnen toonen.

2°. Dat de Municipaliteiten zullen geadhorteerd worden, geene actens aftegeven, dan aan zodanige persoonen, welke de doorslaandste preuves van hun Vaderlandsch gezindheid hebben aan den dag gelegd.

3°. Dat de thans by de Armée fungeerende Officieren verklaringen zullen inzenden, waar ter plaatse zy te vooren zich in guarnisoen hebben bevonden.

4°. Zulke, welke te vooren by de Armée, tydens van den Capitein Generaal gediend hebben, zullen mede gehouden zyn een acte van Civisme te produceeren.

En wordt op voorstel van den President geconcludeerd, het eerste gedeelte dezer Missive te houden in advys, tot dat het Committé te Lande de Lysten zal hebben ingezonden, en het tweede gedeelte derzelve gesteld in handen eener personeele Commissie, waar toe benoemd zyn de Burgers *Visscher*, *W. S. van Haersolte*, *Crommelin*, *Boelaard* en *Schonegevel*.

Eene Missive van het Committé te Lande, in antwoord op de ingezondene Missive van die van *Asschap*, thans het by hun ontfangen berigt van den Directeur Generaal van 's Lands Fortificatien, *van Hoofft*, inzendende, waar mede zy vermeenen, dat de klagten zullen zyn opgehouden, en werkelyk uit den weg geruimd: — aangenomen voor Notificatie.

Eene Missive van het Committé der Marine, inzendende een ampel narré, der plaatshebbende procedures tegens een der Suppoosten van dat Committé, te Vlissingen, met name *J. Compeer*, dan in den loop van welke procedures hun merkelyk entraves zyn in den weg gelegd door den stedelyken Baljuw: — gesteld in handen eener personeele Commissie, waartoe benoemd zyn de Burgers *Jordens*, *de Leeuw*, *Modderman*, *Ten Berge* en *Breekpot*.

Een Request van *H. Gildemeester*, tot uitvoer van 12 kisten, inhoudende 810 Snaphaanen, naar Lisabon: — aan de Marine.

Een Request van *A. J. Koster*, om 4 à 500 rollen Zyldoek en Touwwerk naar Frankryk uittevoeren: — aan de Marine.

Een Request van *J. Rolland en Comp.* verzoekende vryheid tot weder invoering van 6 kisten Thee, zynde het restand van een party van 18 Kisten, bevoorens door hem naar Bourdeaux uitgevoerd; dog waar van er 12 in die plaats zyn verkogt.

De President vermeent, dat dit verzoek moet worden gedeclineerd, uit hoofde van het Decreet, waar by den invoer van Thee wordt verbooden.

Van Beyma is van gevoelen, dat dit een hardigheid zoude zyn, daar om, dat van eene party van circa 500 Kisten, welke in 1794 zyn uitgevoerd naar Hamburg, weder gepermitteerd is het restand intevoeren.

Teding van Berkhout zegt, dat hy gaarne wil bekennen, dat dit een hardigheid zoude zyn; maar, dat, zoo men dit toestaat, de deur tot verdere inkoopingen wordt opengezet.

Bezier is van dezelfde gedagten als van *Berkhout*, dan vermeent dat by dit conciliatoir moet voorstaan, dat het de Suppliauten namelyk zoude worden vergund, deeze Thee inteveoren, mits dezelve by het arrivement daarvan in 's Lands Pakhuizen worde opgeslagen, tot dat zy door de Ontfangers weder wordt uitgevoerd.

Gevers en van Beyma appuyeeren het door *Bezier* aangevoerde.

De President stelt voor, om het verzoek, zoo als het legt, te wyzen van de hand; dog voor het overige te concludeeren conform het door den Burger *Bezier* voorgestelde.

Teding van Berkhout vraagt, of dit laatste niet eerst aan de Marine zoude behooren te worden gezonden, om advys.

Gevers zegt, dat de Nationale Vergadering moet decreteeren, en vervolgens die Decreeten aan de Committés inzenden tot hunner informatie.

En wordt conform het door den President voorgestelde gedecreteerd.

Een Request van *E. Schiphard*, verzoekende om 3 Kisten Thee door hen uit America ingevoerd, weder op zyn bodem te moogen uitvoeren, zonder gehouden te zyn daar voor 's Lands *in-* of *uitgaande* Rechten te betalen: — aan de Marine om consideratien en advys.

Een Request van *J. C. Clermont*, Wed. *Delcourt*, paspoort verzoekende om 3 koffers met goederen van Leyden naar Aken te mogen voeren: — aan de Marine.

Een Request van de Wed. *N. van Heukelom en Zoon*, ter invoering van 9 kisjes Suiker, en 84 Ballotten Catoen-Gaarens uit Engeland komende: zynde deze ex-

 pe-

peditie anterieur aan de gedane Proclamatie zoo van den 16 September als die des Konings van Engeland van den 3 September.

Een Request van *Graatsma*, ter invoering van Steenkoolen, mede anterieur aan die Proclamatie.

Een Request van *Westrik en Pool*, ter invoering van 9 vaten, 69 Baalen Coffy, mede uit Engeland komende: — alle deze Requesten worden gezonden aan de Marine, om, in conformiteit van de gemanifesteerde intentie der Vergadering, in de Proclamatie vervat, te handelen.

Een Request van *F. A. van Roseveld Cateau*, verzoekende, om als Secretaris by de Commissie van Administratie over de door de Fransche aan de Bataafsche Republiek geabandonneerde goederen van den Vorst van Nassau, gewezen Stadhouder, te worden aangesteld.

De Beveren appuyeert dit verzoek.

En wordt hetzelve gesteld in handen van de Commissie van superintendentie, om 'er reguard op te slaan.

Eenige Requesten van onderscheiden Amsterdamsche Burgers, alle verzoekende om een post of bediening: — in handen van de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Evers*, zich aanbiedende tot het snyden van de stempel's voor het klein Generaliteits Zegel: — in handen der Secretarissen, om 'er reguard op te slaan.

Een Request van *J. Rikkers*, Smits Baas op de 's Lands Timmerwerf te Amsterdam, zich bezwaarende, daar hy reeds verre op zyne dagen gevorderd is, en het Land meer dan eene halve Eeuw heeft gediend, door *J. Kyzer* te worden beligt, en door de Representant *Camp*, als een Landsdief te zyn beschuldigd; verder zich van dezen blaam tragtende te zuiveren, en verzoekende, dat deeze zyne voorloopige defensie mag worden aangenoomen; terwyl hy eene volledigere zal vervaardigen, en dat zulks inmiddels door de dagbladen mag worden publiek gemaakt, aan de Marine gelast, om van het onderzoek in dezen Rapport te doen, op dat hy voor de Natie mag worden geregtvaardigd.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen der Commissie, benoemd tot onderzoek der werkzaamheden van de Committés.

Van Beyma zegt, by het doen van het Rapport door de Burgers *Evers* en *van Langen*, heb ik aangedrongen dat deze zaak niet zou worden verzonden aan het Committé tot de zaken van de Marine, maar aan het Officie Fiscaal. Ik vreesde toen reeds dat men de zaak extrajudicieel zoude behandelen, en de Landsdievery, die in het Rapport als byna bewezen voorkwam, niet geheel ontdekt of ten minsten verdonkerd stond te worden. Het schynt my toe dat uit het Request geblykt, dat myne vooruitzigten bewaarheid worden, want tog de beschuldigde, die ons door een Antidotaal Request tragt te preoccupeeren, zegt, zoo ik my niet bedriege, in hetzelve, dat hy de beschuldigingen in handen heeft, en zig prepareert tot eene *extrajudicieele defensie*. Maar hier is het land bestoolen of niet. Zoo ja, dan moet die daad gestraft worden, en allen ontdekt wie daar in deel gehad, daar toe hand of gezag verleend, of als zy het beletten moesten, toegelaaten hebben. Ik insteer dus nog, dat de zaak judicieel door den Accusator Publicus worde vervolgd, en het Committé tot de Zaken van de Marine gelast, deze Vergadering te berigten, wat het zelve daarin gedaan hebbe.

De President herhaalt zyn voorstel met byvoeging, om 'er ook copie aan de Marine van in te zenden, om berigt.

Bezier zegt, dat hy niet beter weet of deze zaak is reeds een point van een judicieel onderzoek; en dat de Suppliant ook hoofdzakelyk verzoekt, dat zyne defensie mag worden publiek gemaakt.

De President antwoordt, dat de Vergadering toch niet voldoen kan, aan het verzoek, om het in het Dagblad te doen plaatsen.

Van Beyma zegt, ik twyffel, of de Burger *Bezier* zich in dezen niet grof vergist. De beschuldigde erkent zyne beschuldigingen in handen te hebben. Hoe komt hy daar aan? Zeker niet Judicieel, want dan was hy geactioneerd, en zou zig waarschynlyk niet buiten banden kunnen defendeeren. Heeft dan het Committé der Marine hem extrajudicieel van zyne beschuldigingen geïnformeerd, dan is myne vrees bevestigd, en dan is de weg gebaand om deeze Landsdievery te verdonkeren. Ik herhaal dus myne instantie om berigt te vraagen van het Committé, wat hetzelve in deezen gedaan hebbe.

De President staat nogmaals voor, om dit Request in handen van de reeds gementioneerde Commissie te stellen, en tevens Copie daarvan aan het Committé der Marine in te zenden, om wegens den tegenswoordigen staat dier zaak aan de Vergadering berigt te doen toekomen: ——

En wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *C. Schalk*, Capitein Luitenant ter Zee, verzoekende van zyn gagement te mogen jouisseeren: — aan de Marine, om consideratien en advys.

Een Request van *H. Wesko*, gewezen Piqueur, met rang van Cornet, bevorens op gagement gesteld zynde geweest, en na de omwenteling zich by het Committé aangemeld hebbende om continuatie daarvan; dog afgewezen, als zynde dit strydig met de Mesure, by Hun Hoog Mog. omtrend het pensioneeren genomen, waar by geen pensioenen aan Piqueurs geaccordeerd worden, verzoekende thans, den hogen ouderdom van 77 Jaaren bereikt hebbende, zyn vorig pensioen te mogen blyven genieten.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van den Burger *de Beveren* en anderen.

De Vos van Steenwyk proponeert, om het te stellen in handen van het Committé te Lande, om consideratien en advys.

De Beveren appuyeert dit, vermits de Suppliant niet valt in de termen van die Officieren, aan wien, uit hoofde hunnes ouderdoms, eene verhoging van pensioen, by wyze van gratificatie, wordt toegelegd.

En wordt derhalven dien conform geconcludeerd, om dit Request te zenden aan het Committé te Lande, om consideratien en advys.

Een Request van *P. S. de Candrillon*, Vader en Zoon, om te worden geplaatst by de Armée: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *F. de Pineda*, gewezen Chef van

een

een Battaillon Infantery in de Fransche Armée, thans by de Bataafsche dienende; te kennen gevende, dat het Committé te Lande op zyn vorig verzoek om pensioen, of wel om afkoop van Pensioen, favorabel hebbende geadvyseerd, en dit op de aanmerking van een Lid dezer Vergadering, in advys gehouden zynde, hy nu afdoening zyner zaak verzoekt; zich, ten bewyze zyner Patriottische gevoelens, beroepende op de Representanten *Visscher* en *van Hooff*, als by welken hy byzonder bekend is.

De President zegt, dat het rapport van het Committé te Lande, op den 15 September ingebragt, om die reden in advys was gehouden, alzo men wagten wilde, tot dat de lysten der gepensioneerden door het Committé te Lande zouden zyn ingezonden; ten einde men, wanneer zyn zaak eens zou wezen afgedaan, en 'er dan naderhand denuntiatien tegen hem inkwamen, dan niet buiten de gelegenheid zou zyn gesteld, om daarin te voorzien; dog dat hy President nu voorslaat, daar de Suppliant zich beroept op Leden deze Vergadering, deze zaak als nu ter conclusie te brengen: ten minsten zo die Leden zulk een getuigenis van hem geven, als hy schynt te verwagten.

Van Hooff betuigt, den Requestrant te kennen voor een yverig Vaderlander, die met de Wapens in de hand in het Vaderland is terug gekomen.

Visscher appuyeert dit ten sterksten.

Van Beyma zegt, dat hy ook geene andere, dan loffelyke getuigenissen van den Suppliant kan geeven; en dat het verzoek derhalven in dit zyn byzonder geval misschien wel zou kunnen geaccordeerd worden: maar dat hy echter vermeent, dat het beter is, om het als nog te houden in advys, daar dit aanleiding zou kunnen geeven, tot een' menigte dergelyke verzoeken, door middel van welke de Officieren zouden tragten te ontduiken die denuntiatien, welke anderzins tegen hun zouden kunnen inkomen.

Van Altena appuyeert zeer het verzoek van den Suppliant.

De Vos van Steenwyk zegt, dat hy, in dit byzonder geval, niets tegen het verzoek heeft; maar dat hy egter ten sterksten tegen alle afkoop van pensioenen is, om de kwade gevolgen, die dit na zich sleepen kan, ten aanzien van andere Officieren. —— Hy vermeent zich te herinneren, dat er reeds voor eenigen tyd een zodanig verzoek is gedaan als toen afgeweezen.

Ten Berge zegt, dat hy niet in het verzoek kan treeden, niet, om dat de Suppliant het niet waardig zou zyn, maar om de gevolgen, die daar uit kunnen en moeten profluceren, zo met opzigt tot de menigte Requesten, die betreklyk zoortgelyke gevallen zouden worden gepresenteerd, en het daaruit voortvloeyend bezwaar voor 's Lands Casse, als ten aanzien van de Officieren zelven, die daar door dit als een verkregen regt zouden kunnen beschouwen.

De President slaat voor, om het als dan nog te blyven houden in advys.

Van Leeuwen zegt, dat hy van gedagten is, dat deze zaak nu maar de facto moet afgedaan, en het verzoek tot afkoop van 't pensioen gedecilneert worden, welk te accordeeren gevaarlyk vind, en refereert zig over 't geven der pensioenen voor 't overige aan het rapport door eene Commissie, waar van hy mede Lid geweest was, door monde van den Burger Representant *Nieuhoff* uitgebragt, terwyl pensioenen gegeven worden aan de genen, die in den dienst zwak of oud geworden zyn, op dat ze van honger niet zouden vergaan, zonder dat ze eenig regt om afkoop te eischen hebben.

Van Beyma appuyeert het gepræadvyseerde van den President, om het voor als nog te houden in advys.

Thoe van Assfel zegt, dat hy uit de advysen der onderscheidene Leden van de Vergadering meent te kunnen opmaaken, dat de geest derzelve tegen het afkoopen van Pensioenen is; en dat hy dus begrypt, dat het verzoek moet worden gedeclineerd; want dat, zo men het blyft houden in advys, den Suppliant altyd nog hoop wordt overgelaten, ter obtineering van de verzogte afkoop.

De President zegt, dat het verzoek van den Suppliant slegts is, om afdoening; en dat, zo de zaak nu nog wordt in advys gehouden, daar omtrend niets beslist wordt.

Van Hooff proponeert, om het rapport van het Committé te Lande te maken commissoriaal; ten einde te onderzoeken, of 'er geene buitengewoone gevallen kunnen plaats hebben, waarin men den uitkoop van pensioen zoude kunnen accordeeren.

Ten Bergen inhæreert nogmaals zyn vorig advys.

Steffenberg appuyeert het voorstel van den President, om het Request te houden in advys, alzo de zaak als dan in haar geheel blyft, en 'er niets beslist wordt.

Bezier zegt, dat het Rapport wel op zyn voorstel is gehouden in advys; maar dat hy nu, na elucidatien omtrend den suppliant bekomen te hebben, zich met het Rapport kan conformeeren: verzoekende derhalven, dat het tot conclusie mogen gebragt worden.

De President zegt, dat, daar de zaak toch eens moet worden afgedaan, hy aan de Vergadering proponeert, om dag te stellen tot finale afdoening.

Dit conform geconcludeerd zynde, word daartoe bepaald aanstaande Woensdag.

Een Request van *A. Dibbetz*, te kennen gevende, dat hy reeds in den Jaare 1794 aangehouden hebbende, om betaling voor 10,000 palissaden, welke hy geleverd had voor de Fortificatien van Nymegen, daar voor ook in den Jaare 1795 eene ordonnantie ontfangen heeft van ƒ9000; maar dat het Committé nu in het betalen dier Ordonnantie difficulteert, waarom hy by deze wederom op die betaling insteert, of ten minsten dat provisioneel eene somma van ƒ4000 aan hem mag worden voldaan ter voorkoming van zyne totale ruïne.

De President slaat voor, om dit Request te stellen in handen van het Committé te Lande, om daarin te voorzien.

Een der Secretarissen leest hierop het appointement voor op het Request van den suppliant, by het Committé te Lande daarop gevallen, en waar by zyn verzoek wordt gewezen van de hand.

De President proponeert, om het dan te zenden aan het Committé te Lande, om consideratien en advys.

De Vos van Steenwyk wil, dat het Committé ook de redenen zal opgeeven, waarom het de ordonnantie door hetzelve in den 1795, ten behoeven van den suppliant afgegeven, nu weigert te betaalen.

Van Beyma zegt, dat die reden zeer eenvouwig is, namelyk, dat de Provincien op dat *Respect* niet zullen betaald hebben, en 'er dus zeker geen geld by kas zal zyn geweest.

Voords wordt geconcludeerd conform den President.

Een Request van *J. Strau*, Cadet, verzoekende om als Sous Luitenant te worden aangesteld: —— aan het Com-

Committé te Lande, om 'er op te disponeeren, conform het Plan van Organisatie.

Een Request van *B. W. van der Voys*, woonende te Verheyen, verzoekende om met een Pruisisch Schip, of Prikhaalder naar Engeland te mogen vertrekken, ten einde van daar prikken ter visvangst geschikt, te haalen.

De President stelt voor, om dit Request te zenden aan de Marine, om consideratien en advys.

Gevers is van oordeel, dat dit Request ook dient te worden gezonden, aan de Binnenlandsche Correspondentie.

De President geeft vervolgens in consideratie, om het dan eerst aan de Binnenlandsche Correspondentie te zenden, om consideratien en advys: — en wordt conform geconcludeerd, zonder resumtie.

Eenige Paspoorten worden geaccordeerd, by favorabel advys van de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie.

De President zegt, dat men thans zoude moeten overgaan tot het voortzetten van de discussien over de zaak van *Repp* en *Krantz*, dog dat hy alvorens zal doen leezen eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, betreklyk deze materie ingezonden, zynde van den volgende inhoud:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Door ons Committé op heden geinformeerd zynde geworden, dat twee Soldaaten van het eerste Regiment van Waldek, genaamd *Joh. Repp*, en *Ludewig Krantz*, zich aan Ul. Vergadering hadden geadresseerd, om remissie van de Doodstraf, waar toe zy, door een Militaire Krygsraad, wegens het plegen van publicq geweld en Vrouwekragt, waren veroordeeld geworden; hebben wy, aan wie het Justitieele van deeze Provintie ook byzonder is gedemandeerd, ons verpligt gevonde, gelyk wy ons verpligt vinden by deeze, om de twee gemelde persoonen, welke wegens een *Commun delict*, door eenen *Militaire*, en mitsdien *geheel onbevoegden*, Rechter gevonnisd zyn, daar zulke met de vigeerende Wetten deezer Provintie, geensins is strookende, te moeten reclameeren; en Ul. te verzoeken, dat Gyl. het daar heen gelieft te dirigeeren en de nodige orders te stellen, dat de zaak, van deeze twee persoonen, aan den Competenten Rechter werde overgelaaten, en inmiddels niets werde gedaan of ondernomen, waar door het effect van deeze onze reclame, zoude kunnen worden gemaakt *illusoir*.

Terwyl wy, omtrend het gedrag van den Baillouw van Middelharnas, die, volgens opgave van het Committé te Lande, schriftelyk geweigerd zoude hebben de gemelde Delinquanten over te neemen en tegens dezelve te procedeeren, ons zullen doen informeeren, en voords, zo dra wy uw Favorabel besluit, waarop wy gerustelyk meenen ons te mogen verlaten, in dezen zullen vernomen hebben, behoorlyk order stellen, dat de meergemelde delinquanten door de Civile Rechter werden overgenomen, en tegens dezelve *rear style* werde geprocedeert, zoo als in goede Justitie zal behooren.

Waar mede &c.

De President zegt, dat niemand meer twyfelen zal, of dit vonnis is uitgewezen door eenen Regtbank, daartoe incompetent; dat hy voor zich derhalven volkomen instemt met de reclame van Holland, die hy ook beschouwt als een geschikt middel ter afdoening van de zaak, en dat hy uit dien hoofde die Leden, welke hier op nog het woord gevraagd hebben, verzoekt, daarvan te willen afzien; te meer, daar uit de advysen van de reeds gesproken hebbende Leden toch genoegzaam blykt, dat dit ook hunne intentie geweest is.

Nieuhoff zegt, dat, wanneer men het eens is, dat de zaak is informeel, het dan ontydig kan gezegd worden, om zich 'er verder over uit te laaten; dat hy derhalven zeer gaarne van het, door hem in dezen, gevraagde woord wil afzien, en volkomen berusten in den voorslag door den President gedaan: appuyeerende eindelyk zeer de voordragt van het Provinciaal Bestuur van Holland.

De Mist zegt, in substantie: hoe zeer ik my laatstleden Vrydag geprepareerd had, om myn gevoelen over deeze gewigtige materie te zeggen, en ik toen reeds met genoegen had gehoort, dat de Burger Representant *ten Bergen* in myne ziele scheen geleezen te hebben, en voor my reeds had geadviseerd, conform aan myn gevoelen, zal ik nu op de propositie van den President, en om den tyd niet nodeloos te verspillen, gaarne afzien van myne spreekbeurt; te eerder daar de nu ingekoomene Missive van Holland ons van zelve aan de hand geeft, om deze zaak te brengen, daar die naar haaren aart behoort. Ik zal dus thands alleenig zeggen: dat ik den Militairen Rechter in deezen geheel en al houde voor *incompetent*: dat ik een te geslagen Vyand ben van al wat naar uitbreiding van Militaire Jurisdictie gelykt, om niet te opineeren voor een renvoy van deeze zaak aan den civilen Rechter. En dat ik over zulks mede concludeere, dat het Vonnis, in dezen wederrechtlyk geslagen, behoort te worden gecasseerd, en het Committé tot de zaken van het Bondgenootschap te Lande aangeschreeven, om den Krygsraad van Middelharnas te gelasten, de gevangenen over te geeven aan den civilen Rechter aldaar, met de stukken der Proceduure. Terwyl ik het nu aan het Hollandsch Bestuur overlaate, den Baillouw van Middelharnas na behooren te corrigeeren, ter zaake dat hy de judicatuure van deeze *gemeene* misdaad van zich heeft afgeweezen, en overgelaten aan den Militairen Rechter.

Hahn zegt, alleen te willen remarqueeren, dat de reflexie van de onwettigheid der regtbank voorbedagtelyk uit het Rapport schynt weggelaaten, om daar door aan de Vergadering gelegenheid te geven, het leven van die twee ongelukkigen nog te behouden, en dat hy zich voords zeer wel kan conformeeren met het gepræadvyseerde van den President; niet te min in consideratie gevende, of men niet wel expresselyk by het Decreet zou uitdrukken, dat de in deze zaak onwettig gevoerde procedures worden vernietigd.

Pieck van Amstel conformeert zich met de reclame van het Provinciaal Bestuur van Holland, en het daaromtrend voorgestelde van den President; dan daar uit de procesale stukken ten duidelykste is gebleken, dat het uitgesproken vonnis geheel informeel is; daar het nog niet ten vollen is bewezen, dat 'er wezentlyk een *stuprum violentum* heeft plaats gehad; — daar de Suppliantan reeds zo lange gezeten hebben, zo is hy van oordeel dat men Holland zou kunnen adhorteeren tot *remissie* van het vonnis des doods.

Van Leeuwen herinnert de gedagten van den Burger Representant *de Beveren*, op het einde van deezs advys over de zaak uitgebragt, waar mede hy zig ook geconformeerd had, en geeft in consideratie, of men aan die van Holland de Beklaagdens tevens in een favorabel licht zoude kunnen voordragen, was het dan niet tot remissie, ten minsten om hen in een ordinaris proces, zo als men in de practyk alhier in Hol-

Holland zegt, in te laten, op dat de zaak dezer ongelukkigen te beter geïnſtrueerd moge worden.

Bacot zegt: ik ſtaa gaarne af van het uitbrengen van myn advys, dat toch zaakelyk ook tot hetzelfde beſluit geleid zou hebben. Doch ſchoon de zaak zelve niet hier, maar by den bevoegden Richter in Holland behoort, de onbevoegde aanmaatiging van den Krygsraad in deezen, is echter wel degelyk een voorwerp, 't welk aromtrent juist de aandacht deezer Vergadering, volgens 't by 't Reglement ons aanvertrouwde, niet onverſchillig, maar werkzaam behoort te zyn. En dus ben ik alszins met den Burger *Hahn* van oordeel, dat niet ſlechts overgaave aan den wettigen Richter, maar ook eene uitdrukkelyke vernietiging van het Vonnis en geheele Gerichtsbeloop by den Krygsraad moet plaats hebben. Benalven den aart der zaake, verplicht ons ook de herinnering der zo veele voorige ingeſlopene misbruiken eener zo ligt ter gevaarlyke magtuitbreiding overhellende *Militaire Jurisdictie*, onder het voormaalige Beſtuur, om, ter aanbevolene handhaving der Burgerlyke Vryheid, hier tegen aanſtonds in de beginzelen te voorzien. Ben ik toch wel onderricht, zo heeft nog korts de hoogſte aangeſtelde Macht van Stad en Lande, op ſterken aandrang van een der Hoofd-Officieren onzer Armée, verſtaan, dat noch het Hof, noch eenig lager Gericht een *Militair*, om eenige misdaad, zou mogen vatten, maar 'er den *Generaal*, of Bevelvoerenden *Officier*, kennis van zou moeten geeven, ten einde deeze hem in *arrest* neemen, en zy hem eerst vervolgens uit deszelfs handen overneemen zouden. Dit beſluit is wel aan hunne zyde huishoudelyk; en ik twyffel geheel niet aan de goede oogmerken, die men hierby gehad zal hebben; maar zo dit, niet onwaarſchynlyk, echter geoordeeld mogte worden, in zyn gevolgen te kunnen ſtrekken, om den gewoonen loop der *Juſtitie* op te houden, ja mogelyk wel eens te verydelen, en eene overſchryding der behoorlyke paalen voor de *Militaire* Macht voord te brengen, dan behoort het alszins tot deeze Vergadering, myns achtens, om hiertegen te zorgen, dat de werkzaamheden der *Militaire* Macht zich nimmer buiten derzelver wettige afperkingen mogen uitbreiden.....

Nieuwhof hier invallende, zegt, dat, byaldien de Burger *Bacot adviſeeren* wil, hy dan ook zyn *advys* wil uitbrengen.

Bacot andwoordt, dat hy aan den Burger *Nieuwhof* deszelfs vryheid in deezen niet betwist, maar echter noch over de zaak zelve adviſeert, noch eenigzins in dezelve ingetreeden is.

Nieuwhof zegt, dat het echter tot de ingredienten van het *advys* behoort.

De *Preſident* zegt, dat de Burger *Bacot* alleen een voorbeeld bybrengt, ter ſtaaving van de noodzaaklykheid, om eene te verre gaande uitbreiding der Militaire Macht tegen te gaan.

Bacot zegt, ik had 'er ook niets anders meer by te voegen, dan of de Vergadering, by deeze gelegenheid niet zodaanige maatregels zoude kunnen neemen, ten einde voortaan deeze en alle ſoortgelyke misbruiken eener onwettige aanmaatiging of machtsuitoeffening der *Militaire Jurisdictie*, door het *Committé* te Lande, voor te komen, als dezelve, in haare wysheid, de geſchikſte hiertoe zoude oordeelen.

Van Beyma zegt, dat hy zich ook geprepareerd had om over de zaak in queſtie te ſpreken, dan dat dit door deeze vooiſlag van Holland wierdt afgeſneden; dat hy nu echter wil zeggen, dat het hem voorkomt, dat het Committé te Lande behoort te worden opgeroepen tot verantwoording, wegens de door hetzelve aan den Krygsraad gegevene order, om zich die zaak aantetrekken, zo de Bailliuw van Middelharnas dit niet deed; en dat het daardoor blykt, dat de ſchuld van het voeren van dit proces voor een incompetenten Rechter, niet komt op den Krygsraad, maar op het Committé te Lande zelf.

Teding van Berkhout wil, dat vooral ook uit het Decreet zal blyken, dat al het gebeurde hieromtrent wordt vernietigd.

Jordens appuyeert het gezegde van den Burger *van Berkhout*.

Ten Berge zegt, dat hy zeer moet appuyeeren, het geen de Burger *Hahn* gezegd heeft ten aanzien van het vernietigen der procedures en van het vonnis; maar dat hy niet kan inſtemmen met die Leeden, welke eene *favorabele* voordragt aan Holland begeeren tot het verleenen van *remisſie*: hy begrypt, dat men zonder dit wel recht zal doen, zo als men zal oordeelen te behooren.

De Preſident zegt, dat het hem voorkomt, dat alle de Leeden het daarin eens zyn:

1. Om de procedures en het vonnis te casſeeren.

2. Om het Committé te gelasten van aan den Krygsraad aanteſchryven, de gevangenen, op de eerſte requiſitie, aan den Bailliuw van Middelharnas over te geeven, en

3. Om het Committé aan te maanen, van zich nooit weêr justitieele zaaken aantetrekken, welke niet volſtrekt van haar departement zyn.

Dat hy, zo dit geenen verderen tegenſtand ontmoette, deze drie poincten zou concludeeren, en dan vervolgens.

4. In deliberatie zou brengen, of men eenige aanmaaning tot mitigatie of remissie van het Doodvonnis aan Holland zou doen.

Hahn verzoekt, dat in het tweede Lid van het voorſtel van den Preſident, de Bailluw van Middelharnas niet ſpeciaal worde genoemd, maar dat men dit in wat meer generale termen uitdrukke.

Van Beyma wil in het eerſte gedeelte geſteld hebben *annulleeren*, in plaats van *casſeeren*. Zeggende voords: alle aanmatiging van gezag is ſtrafbaar in eene welgeordende Republiek: zy is meer ſtrafbaar in geconſtitueerde authoriteiten, en allergevaarlykst en allerſtrafbaarst in zodanige authoriteit, die het beſtuur heeft over den gewapenden arm des Lands, welke niet zelden tot een ſteun der overheerſching plegd gebruikt te worden.

Het Committé te Lande, nu heeft niet alleen den Krygraad van Middelharnas gelast by weigering van den Bailluw eene Judicature zich aan te maatigen, tot welke den Krygsraad niet competent was. Het Committé te Lande, aan welk de approbatie der Vonnisſen van den Militairen Rechter is toegeſtaan, zeekerlyk met geen ander oogmerk, dan om toe te zien, dat die rechten de paalen hun voorgeſchreeven niet overſchryden, heeft het doodvonnis in deezen geapprobeerd, ſchoon door een incompetenten Rechter geveld.

Het Committé te Lande is dus in dezen ten hoogſten ſtrafbaar.

Stoffenberg verklaart zich tegen het derde lid, dat namelyk de ſchuld op het Committé zal worden geworpen

Gevers zegt, dat, daar *van Beyma* voorſlaat, om het Committé over zyn gehouden gedrag te reprimendeeren, hy ook van gevoelen is, dat men niet moet blyven ſtilzitten op de handelwyze van den Bailluw van Middelharnas in dezen.

De Preſident zegt, dat dit alleen Holland raakt, en vraagt of men zich kan conformeeren met het eerſte gedeelte van het door hem voorgeſtelde.

Ten Berge zegt: ik begryp, dat de Vergadering moet beſluiten, om de procedures te annulleeren en niet te casſeeren; dewyl door het eerſte verklaard wordt, dat de geheele procedure is *nul*, uit hoofde van de onbevoegdheid; terwyl het

cas-

casseeren alleenlyk het gevolg van de proceduren betreffende, zulks niet zoo duidelyk doet blyken.

Hierna wordt conform geconcludeerd, behoudens de reflexien van *van Beyma* en *ten Berge*, betreklyk het woord *casseeren;* gelyk ook het tweede gedeelte van het voorstel met de daar in gemaakte verandering door den Burger *Hahn*.

Gevers remarqueert nog op het zo even gedecreteerde; dat het woord *annulleeren* hem niet goed voorkomt; want dat daardoor als het ware erkend zou worden, dat het wettig is geweest; maar dat het hem voorkomt, dat dit moet weezen eene verklaring dat de zaak is *ab initio nul*.

Hahn appuyeert dit; maar wil dit overgelaaten hebben aan de extensie, door de Secretarissen daaromtrend te maaken, daar 'er by de resumtie altyd gelegenheid voor aanmerkingen is.

En wordt conform besloten.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 27 September 1796.

Een Missive van het Committé te Lande, met favorabel advys op het Request van *Kalis* en *Kuiper* tot uitvoer van Yzer; dog tevens declinatoir tot uitvoer van Hennip; — conform.

Een Request van de Expediteurs, te Zwolle, met bezwaar tegen schikkingen van het Committé der Marine, omtrend inkomende goederen: — aan de Marine om berigt.

Een Request van *Oltman* en *Hoevelingen*, Leden van het groot Schippers Gilde, te Groningen, verzoekende verhoging der vragtgelden, en betaling van nog verschuldigde vragtpenningen.

Nog onderscheiden diergelyke Requesten van Overlieden en Leden van het groot Schippers Gilde te Schiedam, Amsterdam, Haarlem, Leiden, Dordrecht en Gouda: — alle gesteld in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *A. Kooyman*, om met zyn Deensch Schip op Surinamen te mogen navigeeren: — aan het Committé tot den West-Indischen Handel.

Een Request van *F. Welie*, met zyne Declaratie voor geleverd Brandhout: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. G. van Beenge*, verzoekende het effect der aangegaane Capitulatie met het Wurtenbergsche Regiment te mogen genieten: — in handen van het Committé tot den Oost-Indischen Handel.

Een Request van *J. F. le Grand*, om pensioen:

Een Request van *J. Colson d'Aberson*, om pensioen: — beide aan het Committé te Lande.

Een Request van *W. Buis*, en een dito van *van Heusden*, om als Secretaris by de Administratie te worden aangesteld: — aan die Commissie.

Eene Missive van *E. J. E. Poel*, met eene Verhandeling over de Dominiale Goederen: — met dankbetuiging aangenomen, en gesteld in handen dier Commissie.

Uit de Binnenlandsche Correspondentie zyn uitgeloot *Nieuhoff*, *Geelvink* en *van Hengst*.

Het Extract uit de Buitenlandsche Depeches worden geleezen, houdende in, dat de berigten van de Sambre en Maas Armée gerustsstellende zyn, hebbende dezelve haare positie niet genomen *agter Dusseldorp*, *maar agter de Sieg op de hoogte van Keulen*: zynde het Hoofdkwartier te Duitz. — Voords dat de Generaal *Beurnonville*, welke het Opperommando op zich heeft genomen, aanstalte maakt, om weder vorwaards te rukken: zynde de Armée in goeden staat, en verlangende om geledene onheilen te herstellen.

De President communiceert, dat, volgens ingezondene berigten van de Commissarissen der Marine, te Vlissingen, tyding ingekomen was, dat de Fransche Admiraal *van Stapelen* aan de mond van de Schelde genoomen, en naar Vlissingen opgezonden had een Engelsch Bomschip, geladen met Oost-Indische goederen.

Nieuhoff brengt eenige rapporten uit.

Hartogh stelt voor, het Committé te Lande aan te schryven, om de naar Buuren gedetacheerde Militie, van daar te doen retourneeren: — conform besloten.

Stoffenberg berigt op de Rapporten van de Marine, betreklyk de Missives van de Hoogste Geconstitueerde Magt van Gelderland, met opzicht tot de *surcheance* van onderscheiden articulen van het algemeen Placaat; de Commissie instemmende met Gelderland produceert eene Concept Proclamatie: — in advys tot morgen.

Ten Berge doet Rapport, betreklyk de bezwaaren der inkwartiering: — Drukken, en aan de orde op heden agt dagen.

Hierna gaat de Vergadering over tot de orde van den dag, en bediscutieert het Rapport van *Floh* c. s., betreklyk Friesland. — En, na dat de Burger *Nieuhoff*, *Syptens* en *van Castrop*, daarover geadvyseerd hebben, worden de verdere discussien, gelyk ook de Vergadering geadjourneerd.

Het Committé van Administratie der Fransche Troepen in de Republick der Vereenigde Nederlanden, zal door zyn Gemagtigden, en ten overstaan, van twee Municipaliteits Leden, op Donderdag den 29 September aanstaande, des middags ten twaalf uuren binnen de Stad Breda, aan de minstinschryvende aanbesteden: de Levering van de benodigde Vivres, Fourgagiën, Zout, Azyn, Ryst, Vuur en Ligt voor de Fransche Troepes te Breda, Bergen op den Zoom, 's Bosch, Tilburg en indien omtrek Garnisoen houdende of gecantonneert leggende. — Als meede te Woerden op Zaturdag den 1ste October daar aanvolgende: — zullende de Conditiën van aanbesteding, ter Secretariën van gemelde Plaatzen in tyds te zien en leezen zyn.

Ter Ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, Secretaris.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 197. *Donderdag den 29 September 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Maandag den 26 Augustus* 1796.

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

Vervolg en einde der Discussien over de zaak van *Repp* en *Krantz*, by het ontvaangen van eene Missive van Holland, tot *reclame* dier persoonen.

Hierna word in deliberatie gebragt het derde Lid van het voorstel van den President, om namelyk het Committé te iniungeeren, van zich niet meer in te laaten in dergelyke zaaken.

De Mist zegt: ik moet my conformeeren met het straks gezegde van den Burger *Stoffenberg*, en kan niet zien, dat de conduite van het Committé te Lande in dezen zo reprochabel is, als zulks aan den Burger *van Beyma* voorkoomt. Daar het zelve de judicatuure deezer zaake aan den civilen Rechter hebbende doen aanbieden, doch van deezen niet zynde aangenoomen, gemeend heeft tot stuur der Justitie, en om deeze gevangens niet langer zonder Rechters te laaten, dezelve te moeten doen vonnisfen.

Cau vindt ook, dat het Committé minder reprochabel is, om dat de BaillUw de gevangenen niet heeft gereclameerd, maar gewillig overgegeven.

Van Beyma verklaart, dat het geen door *Cau* is aangevoerd hier niets afdoet, daar, wanneer de Baillnw niet had verkoozen de delinquanten overtenemen, hetzelven daar van hadde behooren kennis te geeven aan 't Provinciaal Bestuur van Holland; dat, zo men het Committé te Lande hier over niet ter verantwoording riep, men hetzelve styfde in zaaken, welke niet minder dan het geluk der vrye ingezetenen van Nederland betreffen.

Het Committé te Lande heeft de Sententie geapprobeerd van eenen incompetenten Rechter: — geapprobeerd, dat de Krygsraad zich aanmatigde twee doodvonnissen te vellen, tot welke hy niet gequalificeerd was.

Dit staat by my met eenen moord byna in denzelven rang. Want indien eene Stads Regeering by voorbeeld rechtspraak weigert, mag niet ieder gezelschap, welk slegts wil, zich tot Rechter op werpen, en met de dood straffen, of zulk een gezelschap zou zich zelve hoogst strafbaar maaken. Nu had de Krygsraad noch het Committé Lande zeeker geen meerder recht dan ieder particulier of verzaameling van particulieren. Ik herhaale dus myn voorstel, dat het Committé te Lande ter verandwoording moet gesteld worden.

Hahn zegt, dat, strict genomen, het Committé een misstap heeft gedaan, en dat men het dus ook ter verantwoording zou kunnen oproepen; dat hy niet twyfelde of het zou dan ook erkennen, dat het gedwaald had, en dat die dwaling zodanige kwade gevolgen na zich zou hebben kunnen sleepen, dat daar door twee hunner Medeburgeren het leven hadden verloren, indien de Vergadering dit in haare wysheid niet had voorgekomen; maar dat hy nu van gevoelen is, dat, daar die gevolgen voorgekomen zyn, men zou kunnen berusten by het *ab initio nul* verklaren dezer zaake.

Ploos van Amstel appuyeert dit.

De President vraagt, of men dan in de consideratien van den Burger *Hahn* kan berusten?

Van Beyma zegt van neen; want dat, indien 'er ook strict regt te pas komt, zo als de Burger *Hahn* zelf toestemt, dat dit weezen zou, dat het dan in deeze zaak is, welke niets minder betreft, als de uitbreiding der Militaire Jurisdictie.

Tediug van Berkhout vraagt elucidatie aan den President omtrent het door hem voorgestelde.

Ten Berge is van gevoelen, dat de Baillnw van Middelharnas in deeze zaak meer strafbaar kan verklaard worden, dan wel het Committé.

De President vraagt, of *van Beyma* blyft persisteeren by zyn gevoelen?

Van Beyma antwoordt ja.

Hierop institueert de President appel nominal.

De Beyeren zegt, dat hy de vryheid neemen moet, om, alvorens de President het appel nominal institueert, nog eenige elucidatien, omtrend deeze zaak te vraagen, voornamelyk daarin bestaande, dat hy in de stukken, ten deezen dienende, geen spoor heeft gevonden, van het geen hy hoort beweeren: als of namelyk het Committé te Lande, aan den Krygsraad te Middelharnas zou hebben geordonneerd, om zich deeze zaak aantetrekken, en als of het Committé het gevelde vonnis

nis zou hebben goedgekeurd.

Van Leeuwen zegt, hy zoude 'er voor als nog niet voor zyn, het Committé 'er over te reprimendeeren; maar, het geen agter het decreet konde gevoegd worden, *is by deze occasie enz.*, moest men van het Committé berigt en reden vragen, hoe het mogelyk ware, dat deze zaak militair behandeld was. Hem stond voor, dat in een of ander resolutie ook gewag gemaakt wierd van de zaak eerst aan den ordinairis Richter aan te presenteeren, zo als in dezen geschied was, immers in de conferentien voor eenige jaren over de Militaire Jurisdictie gehouden, konde hy zig zeer wel herinneren, dat dat poinct behandeld was. En mogelyk zoude het Committé ter zyner verdediging dat wel bybrengen, of daar omtrend nadere elucidatie geven.

De President vraagt wederom, of *van Beyma* als nog in de gehoorde consideratien kan acquiësceeren.

Van Beyma zegt: het is niet genoeg voor het vervolg te waaken. De daad is hier begaan, de Natie in twee haarer Leden beledigd, die onwettig ter dood veroordeeld zyn, en deeze belediging moet worden gerepareerd.

Gevers zegt, dat hy ook van gevoelen is, dat het Committé wel moet worden gereprimendeerd; want dat, zo de Bailluw van Middelharnas de gevangenen niet wilde aanneemen, het Committé zich als dan aan Holland over dien Bailluw had behooren te beklagen, maar niet zich zelven die zaak aan te trekken.

Teding van Berkhout leest hierop den last voor, door het Committé aan de Krygsraad, in dezen, gegeven.

Van Beyma herhaalt nog eens zyn vorig advys.

Hahn zegt: ik zeide straks, dat strikt genomen het Committé naar myn oordeel verkeerd had gehandelt, maar deze verzekering berustte op de verzekering van den Representant *van Beyma* des bevels aan den Krygsraad van Middelharnas om zich de zaak aantetrekken, en der goedkeuring van het gestreken vonnis. Ik hoor dat de Representant *de Beveren* zegt, dat deze daadzaken geen plaats gehad hebben. Ik zelf kan het niet beslissen, maar dan zou de grond myner redenering vervallen. — Ondertusschen komt het my voor, dat uit de verklaring, dat de zaak is ab initio nul, het Committé eene genoegzame vermaning krygt, en althans dat de vraag, of het nog moet opgeroepen worden tot verantwoording, ja dan neen, volkomen is onafhanglyk van het geen thans voornamelyk is het voorwerp onzer raadplegingen. De Representant *van Beyma* kan dieswegens zodanig nader voorstel doen als hy nodig zal oordelen; maar laten wy ons toch wachten, dat wy nu de zaak dier ongelukkigen niet langer ophouden, en laat ons de groote punten van het voorstel des Voorzitters afdoen, en het onderzoek der vraag van den Burger *van Beyma* uitstellen.

De President vraagt, of men zich met dit conciliatoir kan conformeeren: — en wordt conform besloten.

Thans wordt in deliberatie gebragt of men eene aanschryving aan Holland, met aanmaaning tot het verleenen van remissie zal doen, ja dan neen?

Van Lokhorst zegt: ik doe hulde aan de Menschlievende oogmerken van dit voorstel, ook myn hart klopt voor Menschen-liefde: gaarne wenschte ik, met zekerheid iets te doen, waar door de zo lang gedetineerden, uit aanmerking van hunne zo lange als akelige Gevangenisschap, eenige verligting ja pardon erlangden. Dan, Burgers Representanten! dit aan het Provinciaal Bestuur van Holland te vragen koomt my te gewaagd voor, en is myns inziens juist geschikt om de eer dezer aanzienelyke Vergadering, te compromitteeren: konden wy hier gelasten! dan wy zouden verzoeken, en dit verzoek kon geweigerd worden! meer dunkt my behoef ik niet te zeggen, om u te overreden is, dat wy het eenvouwig by het reeds geslagen Decreet laten, zonder iets meer om Hollands Bestuur ter verlening van gratie optesporen, of den Richter te prevenieeren hier by te voegen. —

Van Leeuwen meent, dat men in de rescriptie op de Missive aan het Provinciaal Bestuur van Holland niet alleen moest stellen, dat dit by de Vergadering alreeds in aanmerking gekomen was, en de zaak van zelfs aan hen zoude gerenvoyeerd zyn, maar men 'er behoorde by te voegen, dat de Vergadering nu des te meer aan hun verzoek defereerde, in vertrouwen, dat die procedure nu te beter en nauwkeuriger dan geschied was, zoude ingesteld worden.

Nieuhoff is daar ten sterksten tegen: de regter moet niet geprevenieerd worden; men moet hem noch tot *severiteit* noch tot *mitigatie* aanmaanen. — In lien de delinquanten gezondigt hebben, dan moeten zy naar die mate van zonde gestraft worden.

Dit wordt door veele Leden geappuyeert; en de Vergadering conformeert zich daar meede.

Ploos van Amstel vraagt elucidatie, omtrend de onkosten van de procedures: en wordt besloten, dat dit geen onderwerp van deliberatie kan uitmaaken.

Teding van Berkhout vraagt, of 'er niet een of ander appointement op het Request van die ongelukkige suppliaten moet vallen.

De President zegt, dat dit van zelven geschied is, door het genoomen Decreet.

Quesnel wil ook in het Decreet doen invloyen, dat men de zaak evenwel aan het Provinciaal bestuur van Holland zou hebben gerenvoyeerd, al had het zelve zich niet daar over by deze Vergadering geadresseerd.

De President stelt voor, om dit over te laten aan de extensie der Secretarissen, voor zo verre namelyk de aanschryving aan Holland betreft.

En wordt dien conform geconcludeerd.

Hierna gaat de Vergadering over tot het benoemen van een Lid in de Commissie tot de Buitenlandsche zaaken, wordende daartoe met 52 stemmen benoemd de Burger Representant *W. A. de Beveren.*

Zubli rapporteert:

Namens de personeele Commissie, by decreet van 9 Augustus benoemd, op het Request van onderscheiden Roomsgezinde Ingezetenen van vier Dorpen in Gelderland; houdende bezwaaren over den slegten toestand van het gebouw, waar in zy verpligt zyn, hunnen Godsdienst uitteoeffenen, als ook de gevaaren, welke vooral des Winters daar aan verknogt zyn: waaromtrend zy voorziening verzoeken: dat de Commissie, het een en ander geëxamineerd hebbende, zich verpligt vindt, te declareren, dat voor als nog, immers zoo lange het groote Rapport tot algemeen redres niet zal zyn uitgebragt, deze zaak als domesticq moet worden beschouwd; dat zy echter, met billyk medelyden aan-

gen

gelan over het door de Requestranten geävanceerde, niets vuuriger wenschen, dan dat door het Provinciaal Bestuur van Gelderland daar in ten spoedigsten wordt voorzien: de Vergadering voorslaande om de Requestranten inmiddels daaraan te renvoyeeren; tevens met verzoek aan die van Gelderland, om aan hun verzoek te voldoen: — conform geconcludeerd.

Van Castrop rapporteert:

Namens de Commissie ter examinatie der Geloofsbrieven; dat zy, geëxamineerd hebbende het by decreet van den 15 September hun ter hand gesteld Request van *A. Louwenberg*, Burger van Waalwyk, als Plaatsvervanger van den Burger *J. Pannebakker*, verkooren Kiezer in het 1ste District van Waalwyk; als mede de bylagen aan dit Request geännexeerd: dat zy, na lecture en confrontatie van alle deze stukken, geenszins over den inhoud van de zaak, in dezelve vervat, een schroomvallig onderzoek hebben behoeven te ondernemen, maar vermeenen, dat hun onderzoek zich hier by beeft moeten bepaalen, of voornoemde *Louwenberg*, als Plaatsvervanger, behoort geadmitteerd te worden by de laatst plaats gehad hebbende zamenkomst der Kiezers te Tilburg, ingevolge het Decreet van den 30 Augustus, ja dan neen? Dat, wat hun belangt, zy van opinie zyn, dat hy daar by geenszins behoort te worden geadmitteerd; alzo duidelyk by het gezegde Decreet van den 30 Augustus bepaald is, dat de Kiezers van het District Tilburg andermaal by den anderen zouden worden geroepen, om, daar zy op den 27 January door geweld uit den anderen gedreven en verhinderd zyn geworden, huune werkzaamheden ten einde te brengen, dezelve daar te hervatten, waar hy toen genoodzaakt geweest zyn die te staaken; dat zy dus, ingevolge den duidelyken letter van het Decreet, vermeenden, dat de admissie niet compatibel is met hetzelve: te meer, daar 'er geene Commissie uit de Municipaliteit aanwezend is ter examinatie van het Credentiaal; iets, het welk by het Reglement vereischt wordt; dat zy dus van gevoelen zyn, dat het Request van den Suppliant moet worden gedeclineerd.

Greve zegt, zich niet met het Rapport te kunnen conformeeren; vermits, indien de sustenue in het zelve door gaat, wanneer de kiezers buiten staat geweest waren, men dan wezentlyk aan het Decreet niet zoude hebben kunnen voldoen.

Van Castrop zegt, dat de letter van het Decreet duidelyk zegt, dat die kiezers, welke den 27 Jann. door geweld uit den anderen gejaagt zyn weder by de anderen zullen koomen.

Ploos van Amstel vraagt, zoo dezelve dan eens indien tusschen tyd waren koomen te overlyden, wat dan het gevolg zoude geweest zyn? dat dan onmogelyk aan den letter van het Decreet voldaan had kunnen worden.

Gevers appuyeert het door dien Burger geavanceerde.

Verster zegt, dan den 27 January de Credentialen geverifieerd waren, en dat nu, in conformiteit van het Decreet, die zelfde kiezers moesten paresseeren, en geen anderen, en conformeerde zich dus met het Rapport.

De President brengt in omvrage, of nog iemand der Leden eenige aanmerkingen op het rapport heeft: — niemand sprekende, wordt conform het zelve geconcludeerd.

Nieuhoff doet rapport:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld zyn, ten fine van examinatie, eenige Astronomische Instrumenten, meer byzonder betrekking hebbende op de Navigatie en Stuurmanskonst, vervaardigd door *Erasmus Dekker*, te Amsterdam: dat zy niet alleen de door den Suppliant overgelegde stukken hebben geexamineerd, maar ook onderscheiden personeele conferentien met den vervaardiger hebben gehouden, ten einde van hem de nodige elucidatie te erlangen; by welke conferentien, op hun verzoek, geadsisteerd hebben de Burgers *Aeneae* en *Floryn*. —— Dat het na dit alles hun is voorgekomen, dat het meerder gedeelte dezer werktuigen niets nieuws oplevert, en ziets lange reeds bekend is; echter met uitzondering van het laatste werktuig, strekkende om de juiste snelheid der voordgang van het Schip te bepaalen; dat dit nog eenig nut zoude kunnen te weeg brengen, echter niet in die maate, als door den Auteur is opgegeven, wyl daar te boven, de getuigschriften, welke daar by zyn overgelegd, van persoonen komen, welke ten eenemaal onbekend zyn.

Om alle welke redenen zy van gevoelen zouden zyn, dat Copy van dat rapport zoude behooren gerenvoyeerd te worden aan het Committé der Marine, met aanbeveling, om van het laatste werktuig, zoo veel mogelyk, gebruik te maken. En, daar het de Commissie voorkomt, dat de Auteur gaarne met een of ander postje zoude geremunereerd worden, zo advyseert zy, om hem aan de Marine, zoo verre zulks kan plaats hebben, aan te beveelen, als ook den Suppliant eene kleine remuneratie toeteleggen, voor zyne gedaane moeiten en reiskosten.

Vatebender verzoekt, dat dit Rapport voor als nog mag worden gehouden in advys, tot dat de personeele Commissie, waar in hy zich bevindt, rapport zal hebben uitgebragt. — En wordt conform geconcludeerd.

De Nominatie tot Kamerbewaarder wordt gesuppleerd met de volgende persoonen *J. Cuntz*, *J. van Gardingen*, en *C. Ohrlis*: — zullende de electie op morgen geschieden.

Waarna de Vergadering geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Dingsdag, den* 27 *September* 1796.

Voorzitter: J. KANTELAAR.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Misfive van het Committé der Marine, by dezelve favorabel advyferende op het Request van *Kuhs* en *Kuiper*, ter uitvoering van Yzer naar de Corunna; echter declinatoir, op het verzoek van dezelven ter uitvoer van Hennip: —— conform geconcludeerd, zonder refumtie.

Een Request van de gezamentlyke expediteuren, te Zwolle, zich bezwaarende over eenige gemaakte fchikkingen door het Committé der Marine, op de inkoomende goederen; waaromtrend zy zich by dat Committé geadresfeerd, doch declinatoir berigt hier op ontfangen hebben; zich dus dien aangaande by deze Vergadering adresfeerende, en adftrueerende de redenen door het Committé geavanceerd: — gerenvoyeerd aan het Committé der Marine, om berigt.

Een Request van *Oltman* en *Heuvelingen* van het groot Schippers Gilde, te Groningen, verzoekende, dat de bepaalde lyst der vragt gelden, en Legdagen, als dan, wanneer zy ten dienste van den Lande worden geëmployeerd, met ⅓ mag worden verhoogt; en voorts om betaling te erlangen van nog verfchuldigde vragtpenningen.

Nog onderfcheiden diergelyke Requesten van Overlieden en Leden van het groot Schippers Gilde te Schiedam, Amfterdam, Haarlem, Leyden, Dordrecht en Gouda: — alle gefteld in handen van het Committé te Lande.

Een Request ter Transporteering van een Schip: — geaccordeerd onder de gewoone bepalingen.

Een Request van *A. Kooiman*, om met zyn onderhebbend Deensch Schip op Suriname te navigeeren: — aan het Committé der West-Indifche Bezittingen, om advys.

Een Request van *F. van Welie*, inzendende zyne declaratie wegens geleverd Brandhout: — aan het Committé te Lande en de Generaliteits Rekenkamer om dezelve te examineren en te voldoen.

Een Request van *J. G. van Bönege*, Capitein onder het Wurtembergsch Regiment, in den Jaare 1787 ten dienften der Oost-Indifche Compagnie eerst op de Caap de Goede Hoop, en vervolgens op Batavia geëmployeerd, om zyne Lichaams toeftand en bekoomene wonden gerepatrieerd zynde, andermaal zich ter dezer Vergadering adresfeerende; ten einde het effect der aangegaane Capitulatie te mogen genieten: —— in handen van het Committé tot den Oost-Indifchen handel en Bezittingen.

Een Request van *J. F. Le Grand*, om penfioen als Capitein Commandant.

Een Request van *J. Colfon d'Aberfon*, mede verzoekende om gepenfioneerd te worden: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *W. Buys*, om als Secretaris by de Commisfie van Adminiftratie te worden aangefteld.

Cullé appuyeert den inhoud van dit Request, zeggende, dat deze Requestrant hem is bekent voor een goed Patriot, die veel tot het Patriottisme in Bataafsch Braband gecontribueerd.

Een diergelyk Request van *van Heusden*: —

Beide deze Requesten worden gefteld in handen van den Commisfie van Superintendentie, om 'er by de voordragt reguard op te flaan.

Een Request van *J. Schouwenburg*, Stempelfnyder in den Haage, verzoekende met het vervaardigen der Stempels voor het klein Zegel te worden begunftigd: — in handen van de Secretarisfen als hier mede belast.

Een Request van *E. J. Guldemond*, om een post by het Committé der Marine: — gerenvoyeerd aan het Committé der Marine.

Een Request van de Wed. *A. R'fon* en *Tekko*, verzoekende beide om gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *C. L. van Eerlach*, verzoekende om een Ryspenning.

Van Hellenberg zegt, dat de Requestrant zich meermalen reeds heeft geadresfeerd ten zelven einde; doch de Vergadering te moeten informeeren, dat de Suppliant niet alleen in het Tugthuis te Amfterdam is geconfineerd geweest, maar ook aldaar publiek is gecorrigeerd.

En wordt dit Request zonder dispofitie uitgegeven.

Eene Misfive van *E. J. E. Poel*, inzendende eene uitvoerige verhandeling over de dominiale goederen van den Vorst van Nasfau: — met dankbetuiging aangenomen en gefteld in handen der Commisfie van Superintendentie.

De Prefident communiceert, namens de Commisfie van Buitenlandfche zaken, dat de Conful te Genua de Verklaring heeft afgelegd, en ingezonden.

Nog Communiceert de Prefident, in name der Commisfie van Binnenlandfche Correspondentie, dat, met het einde dezer Maand, uit dezelve zouden aftreden de Burgers *Nieuhoff*, *Geelvink en van Hengst*: voorflaande om op aanftaande Vrydag deze vacatures te vervullen: —— conform gedecreteerd.

Voords word nog gelezen het extract uit de ontfangene Buitenlandfche Depeches. (*Zie de Bulletin van Dingsdag*): — beflooten te doen drukken en aan de Leden rond te geven.

Nieuhoff brengt de volgende rapporten uit.

1. In naam der perfoneele Commisfie, in wier handen gefteld is de Memorie der Stad Enckhuyzen, en de daartegen overgelegde van die van Medenblik, nopens het aanleggen eener haven ten diensten dezer Landen in het Noorderquartier van Holland: overleggende eene ampele Memorie, benevens de Bylagen, door hun in deze materie uitgebragt; tevens voorftelende, om dezelve te doen

doen drukken: — en wordt conform geconcludeerd, en aan de orde van den dag gesteld tegens heden over vier weeken.

2. Op eene Missive van onderscheiden Burgers van Schoonhoven nopens den Staat der Pensioenen: dat de personeele Commissie, in wier handen dezelve gesteld is, na examen derzelve van gevoelen zoude zyn, om dezelve te houden in advys, tot dat de Lysten der gepensioneerden zouden zyn ingekoomen: — conform geconcludeerd.

3. Declinatoir, op het Request van *J. L. van Lemme*, als Predikant gefungeerd hebbende by de ligte troepen, om pensioen: — conform geconcludeerd.

4. Op de Missive van het Committé te Lande, elucidatie vraagende, omtrend het accordeeren van pensioenen aan de Bataven; dat de Commissie van gevoelen zoude zyn, om te berusten by het decreet van H. H. M., in dato 28 Jan. 1795 tot dat, by nadere deliberatien, daar in anders zal zyn voorzien.

Pesser verzoekt, dat dit Rapport zal worden gedrukt.

Van Hooff appuyeert dit.

De President stelt voor, dit Rapport ter nadere lecture op de Bureau voor te leggen en inmiddels tot morgen in advys te houden: — en wordt conform geconcludeerd.

5. Favorabel, op het Request van *M. C. van Winter*, om pensioen als Capitein, alzo de Suppliant zulks alleszins meriteerde: — En wordt conform geconcludeerd.

Hartogh stelt voor:

Namens de Commissie met de zaken van Buuren en Cuilenburg belast, om het Committé te Lande te gelasten, om de naar Buuren gedetacheerde Cavallery weder van daar naar de plaatzen hunner cantonnementen te doen retourneeren; wyl de redenen, waarom dezelve derwaards gedetacheerd zyn, thans zyn koomen te cesseeren: — conform geconcludeerd, en daar toe het Committé te Lande geauthoriseerd.

Stoffenberg berigt:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld zyn de Rapporten van het Committé der Marine op de ingezondene Missives van de Hoogstgeconstitueerde Macht van Gelderland, omtrend de surcheance van onderscheidene Articulen in het Algemeen Placaat, van den Jaare 1725 omtrend de Convoyen en Licenten; dat zy, dien aangaande gecombineerde besoignes gehouden hebbende met gecommitteerdens uit het Committé der Marine, de aangevoerde sustenuen der Hoogstgeconstitueerde Macht in Gelderland billyk hebben gevonden, en zy uit dien hoofde geconcipieerd hebben eene Concept Publicatie; waar van zy copy by dezen over leggen.

Van Beyma zegt, dat hy slegts eene litterale aanmerking heeft, dat namelyk het onderzoek zich niet alleen moet bepalen by de papieren, maar zich ook moet uitstrekken tot de gevallen, by die papieren vermeld.

De President stelt voor, om de publicatie met de gemaakte aanmerking van den Burger *van Beyma* te arresteeren.

Ten Berge verzoekt, dat het Rapport voor als nog zal worden in advys gehouden.

De President zegt, dat zyn voorstel geschiedt voordragt van eenige Leden van het Committé der Marine, welke verzogt hebben, dat dit ten spoedigsten zoude worden geconcludeerd.

Dog twaalf Leden verzoeken om dit Rapport tot morgen in advys te houden;

En wordt conform het Reglement van orde zulks tot morgen in advys gehouden.

Ten Berge doet rapport:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld zyn onderscheidene klagten der Ingezetenen over den bezwarenden last der Inquartiering: dat zy, hoe zeer ook overtuigd van de billykheid der klagten van de Requestranten, wiens lot zy ten hoogsten beklagen, echter moeten bekennen, dat het hun niet dan ten uitersten smertelyk is, te moeten rapporteeren, dat zy geene genoegzame middelen by de hand zien, om die klaagstem te doen ophouden. — Dat deze klagten al verder ingerigt zyn tegens het door het Committé te Lande gearresteerd Reglement op de Inquartiering, in dato 30 Augustus: voorslaande, om de Ingezetenen vry te kennen van het leveren van Voeragien en Levensmiddelen, by dat Reglement bepaald; wyders om de behoorlyke egaliteit in het door marcheeren der troepes te doen in achtneemen, en de Ingezetenen schadeloos te stellen voor de betaalde fournissementen aan de Militairen: — besloten te doen drukken en aan de orde van den dag te stellen heden en agt dagen.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Rapport der Commissie ter examinatie eener Missive van de Vergadering 's Lands van Culemburg, ter gelegde van eene Memorie adstructief, (*zie Dagverhaal No. 130 pag. 421. Col. 2.*)

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Ulieden behaagt, by Decreet van den 9 Maart laatstleden, in handen van de Burgers *Lulken*, *Ten Berge*, *Strick van Linschoten*, *Horbach* en *van Castrop*, te stellen, ten fine van consideratien en advys, zekere ampele Missive van de Vergaderinge 's Lands van Culemburg, met eene niet mindere geëxtendeerde Memorie, daar by geappliceerd, beide van een zeer gewigtige inhoud; dezelve behelzen een zeer wydlopig betoog van de vryheid en onafhanglykheid van het Graafschap Culemburg, zoo van het Bondgenootschap in het algemeen, als van de eene of andere Provincie in het byzonder, de gevolgen, dewelke de jongste omwenteling, met opzigt tot de uitoeffening van die vryheid en onafhanglykheid, vooral met betrekking tot de Domeinen des laatsten Graafs, ook des laatsten Stadhouders, en derzelver bestier behoorde in te hebben. — De klagten over de opdragt van het Bestuur aan de Provincie van Gelderland, door Hun Hoog Mogenden gedaan over de Culemburgsche Domeinen, en de onkunde, waarin het Volk van Culemburg dienaangaande wierd gehouden —

 den —

den — een betoog van het onderſcheid tusſchen de Domeinen van de Graaflykheid, en de particuliere Domeinen van Graaf, naar het inzien van de Landelyke Vergadering, na het affchaffen van de Graaflykheid, en de vernietiging van den Graaflyken Raad, door die van Stad en Lande van Culemburg daargeſteld; terwyl die Vergadering de eerſte, te weten de Domeinen van de Graaflykheid, als in den ſchoot des Culemburgſchen Volks terug gevallen, beſchouwde, en oordeelde, dat de laatſte, namelyk de particuliere Goederen van den Graaf, in het Culemburgſche gelegen, als door den afſtand der Vaanſchen aan de geheele Bataafſche Natie in eigendom overgegaan, byzonderlyk door de Culemburgers moesten worden beſtierd, byaldien 's Graafs eigendommelyke goederen niet onder een algemeen Bondgenootſchappelyk toezigt wierden geplaatst. — Dit wierd by die Misſive verzogt, gelyk ook, dat 'er eene bepaling mogte werden gemaakt, welke goederen aan het Culemburgſche Volk, welk aan den laatſten Graaf behoorden: — Dat, na die bepaling, het Volk in het bezit van het zyne geſteld worde, en om dat voor te bereiden alle Landelyke Staats Papieren aan de Vergadering des Lands van Culemburg geëxtradeerd.

Een zaak, Burgers Repreſentanten! die met de uiterſte omzigtigheid moest worden behandeld, op dat Volk van Culemburg niet in deszelfs regten wierd bekort, en ook de regten van een derde, byzonder der Crediteuren van de Graaflykheid, ofte den laatſten Graaf, niet wierden gevioleerd.

Gylieden belastten dan ook Uwe Commisſie met het onderzoek van het geen by Hun Hoog Mogenden reeds dienaangaande was gemaakt commisſoriaal; by deeze gelegenheid wierd aan Uwe Gecommitteerden eene menigte Stukken, dewelke ſucceſſivelyk by de voormalige Hoog Mogenden waren commisſoriaal gemaakt, ter hand geſteld, Stukken, niet alleen volumineus in zig zelve, maar waar van ook de inhoud gewigtig was; dispoſitien van het Collegie van Policie en Financie en algemeen Welzyn in Gelderland, nopens de administratie der Domein goederen, in het Culemburgſche gelegen; klagten van die van Culemburg daarop ingebragt, en dispoſitien daar tegen genomen; bezwaren van het Committé van het algemeen Bondgenootſchap te Lande, als het interest der Crediteuren van den voormaligen Stadhouder, tragtende te invigileeren zoo tegen de ſustenuen van die van Gelderland, als tegen die van Culemburg, proviſioneele dispoſitien van Hun Hoog Mogenden, waar by die van Gelderland wierden geauthoriſeerd, om op zommige zaken ordre te ſtellen, en dezelve te dirigeeren; doleanſes van particuliere perſoonen die geremoveerd, of welker Ambten afgeſchaft waren, en wat dies meer is.

Drie van uwe Gecommitteerden, tot Leden tot het ontwerpen van een Plan van Conſtitutie zynde benoemd, wierden twee derzelver door anderen vervangen, waar van een wederom door een ander wierd opgevolgd; intusſchen, en wel op den 23 Maart 1796, wierd door de Hoogstg. conſtitueerde Magt van Gelderland, zich noemende Repreſentanten van het vrye Volk van Gelderland, gelyk ook door de Repreſentanten van het vrye Volk van Stad en Lande van Culemburg, gelyk deze zich noemen, aan Ulieden by Misſive kennis gegeeven, van een onderhandeling van die van Gelderland, met die van Stad en Lande van Culemburg, volgens welke de laatſte zich met Gelderland zouden vereenigen; doch waar by te kennen word gegeeven, dat de Financiele voet, waar op de incorporatie zoude kunnen geſchieden, niet hadden kunnen worden gereguleerd, om dat de inzage in 's Volks en Landſchaps Comptoiren, door interdictien van Hun Hoog Mogenden wierden geimpedieerd, waar van zy dus de opheffing verzogten; dit ſtuk is dan ook door Ulieden in handen uwer Commisſie geſteld, en zy kan niet ontveinzen, dat hoe zeer dit ook ſchynt te dienen om vele geſchillen afteſnyden, dit egter een aller naauwkeurigst onderzoek vereischt, niet alleen of deze ſchikking door het Volk van de Stad en het Land van Culemburg gezegt word te zyn ingegaan, daar buiten andere bedenkingen, de Gecommitteerden uit drie Dorpen, in name van het Volk dier Dorpen, toetreden en zich daar voor ſterk makende, voorkomen, maar ook of deze incorporatie al dan niet, en zoo ja, op welken voet, zonder het regt van een derde te benadeelen of te prejudicieeren, te veroorzaken, zoude kunnen en behoren te geſchieden, op de afdoening dezer zaken waar by nog Requesten van meer dan een particulier zyn gekomen, met welker optelling uwe Gecommitteerden Ulieder aandagt niet zullen vermoeijen, is een en andermaal, door die van Gelderland, zoo wel als die van Stad en Lande van Culemburg, ten ſterkſten en niet zonder reden geurgeerd; uit hoofde van de onzekere ſtaat van zaken en de verwarring die uit al het voormelde in de Politie en Juſtitie, en vooral ook in het Financieele reſulteerde, naardien de Adminiſtratie der Comptoiren, door de interdictien daaromtrend gedaan, en het niet afleggen van rekening en verantwoording ten ſterkſten word geſtremd.

Uwe Gecommitteerden zyn hier van, 't welk hen ook onlangs door Gecommitteerden, zoo uit Gelderland, als uit Culemburg, met welke zy hebben gebeſoigneerd, nog nader is onder het oog gebragt, volkomen overtuigd.

Het zyn egter alleen de menigvuldige bezigheden, waar van ſommige van het grootſte belang, dewelke uwe Gecommitteerden verhinderd hebben, tot hier toe aan Ulieder verlangen en den wensch der opgemelde Gelderſche en Culemburgſche Commisſie te kunnen voldoen: onlangs hebben zy wederom zich by Ulieden geadresſeerd, hunne meermale gedane inſtantien herhaalt, en verzogt dat 'er Commisſarisſen uit deze nationaale Vergadering mogten worden benoemd, om binnen Culemburg, met de zich noemende Repreſentanten van het vrye Volk van Gelderland en die van Culemburg, of derzelver Gecommitteerdens den Financieelen ſtaat van Stad en Lande van Culemburg zoodanig te reguleeren, dat het preliminair tusſchen parthyen gehandelde tot ſtand gebragt, en de impedimenten in de directie der zaken, uit den weg geruimt worden, of dat anders uwe Commisſie worde geauthoriſeerd, om met de opgemelde Gecommitteerdens alhier in dadelyk onderhandelingen te treden: dit is zeker, Burgers Repreſentanten! dat alle deze zaken een naauwkeurig onderzoek en een prompte afdoening vorderen, zoo dat 'er een middel dient te worden by de hand genomen, 't welk ter voldoening aan beide oogmerken best zoude kunnen ſtrekken.

Wanneer nu uwe Commisſie op de belangryke ſtukken hier voren breder voorgeſteld, en hoewel van een onderſcheiden aart, egter in een meerder of minder nauwe betrekking tot elkanderen ſtaande, let; wanneer zy reflecteerd, dat de ware toedrag van zaken in Culemburg, in die Plaats best kan worden onderzogt, wanneer zy bedenkt, dat onderſcheidene perſonen omtrent hunne belangens en vermeende bezwaren zullen moeten worden gehoord: wanneer zy in aanmerking neemt, dat, en het Volk van Gelderland, en dat van Culemburg, ja daar by zoo byzonder is geintereſſeerd, ja dit Gemeenebest daar by niet weinig belang, en dat de Crediteuren van den voormaligen Stadhouder, in de behandeling dier zaak merkelyk zyn geconcerneerd; wanneer zy conſidereerd, van hoe veel im-

importante het is, dat de administratie en directie te Culemburg provisioneel op eenen zekeren voet worde gebragt, en de verwarringen worden tegengegaan; wanneer zy eindelyk agtslaat op den gemanifesteerden wensch van die van Gelderland en van Stad en Lande, van Culemburg beide: vindt zy geen beter middel tot een spoedige en behoorlyke afdoening van deze zaken, waar mede Uliedер aandagt zoo dikwils is geoccupeerd geweest, dan dit; en hier toe adviseeren zy Uliеden, dat 'er spoedig een Commissie van twee a drie Leden uit het midden dezer Vergadering werde benoemd, teffens met eenige Leden uit de Commissie van Superintendentie over de goederen des gewezen Stadhouders, om zich naar het voormalig Graafschap Culemburg te begeven, aldaar, zonder egter daar door hunne wederzydsche sustenue te advoueeren, of hun vermeend recht te erkennen, ten overstaan van Gecommitteerden uit de Hoogstgeconstitueerde Magt van Gelderland, zoo wel als uit de Landelyke Vergadering van Culemburg onderzoek naar den finantieelen toestand van Stad en Lande van Culemburg te doen: den staat der Comptoiren op te nemen; zich reekening en verantwoording te laten doen; eene behoorlyke schifting van de goederen en schulden van de voormalige Graaflykheid ofte den laatsten Graaf te maken enz. voorts provisioneele ordre op de administratie der Finantie, gelyk ook op de Politie en Justitie, voor zoo verre het, ter voorkoming van verwarringen, zal nodig bevonden worden, te stellen; zich op de wille des Volks van Stad en Lande van Culemburg, nopens de incorporatie met Gelderland te informeeren; de klagten en bezwaren van die geene, die zich by de directie van zaken aldaar, na de jongste Revolutie bezwaard agten, in te nemen, en door hunne minnelyke intercessie zoo veel mogelyk aan dezelve, voor zoo verre zy zullen gegrond bevonden worden, te remedieeren.

Eindelyk op al het geene in dezen nodig zal bevonden worden, eene behoorlyke en naauwkeurig onderzoek te doen, en de gepaste middelen ter opheffing van de surcheance als anderzins, daar toe ter hand te nemen, doende van hunne verrigtingen en derzelver uitslag alhier een volledig Rapport, op dat Gylieden, Burgers Representanten! dan zoodanig zouden kunnen besluiten, als Gy naar Uwe wysheid zult oordeelen te behoren.

En byaldien Gylieden dit mogt goedkeuren, zoude 'er deswegens, zoo aan de Hoogst Geconstitueerde Magt in Gelderland, als aan de Landelyke Vergaderinge van Culemburg, behoorlyke kennis van de komst deezer Commissie, met toezending van het Extract van Uw Decreet, moeten worden gegeeven, waar toe Uwe Commissie zich offereert.

Rapport der Commissie ter examinatie van verschillende klagten over de inkwartiering, als mede van eene Propositie, door den burger *Floh* gedaan. (*Zie Dagv. No. 121. pag.* 353. *Col.* 1.)

BURGERS REPREZENTANTEN!

Uwe Gecommitteerdens levendig aangedaan over het ongelukkig lot hunner Landgenooten, en niets vuriger verlangende, dan om door het voordragen van gepaste maatregelen, de Vergadering in staat te stellen iets tot hunne verligting te kunnen toebrengen, of wel hun langs andere wegen kragtdadigen bystand te verleenen, hebben de propositie van den Burger Representant *Floh*, zoo wel als de in hunne handen gestelde Missives tot een voorwerp hunner ernstige overweging en naauwkeurig onderzoek gemaakt, en bevonden, dat de bezwaren van den Raad der Gemeente der Stad Schoonhoven, der Volksvertegenwoordigers des Quartiers van Zutphen, de Municipaliteit der Stad Brielle, van het Provinciaal Collegie van Policie, Financie en algemeen Welzyn in Gelderland, en der Municipaliteit der Stad Deventer, vervat in derzelver Missives van 30. April, 7, 18. en 19. Mey en 14. Juny, veelal hunnen oorsprong verschuldigd zyn aan het niet restitueeren der uitgeschootene gelden door sommige Steden ten dienste des gemeenen Lands verstrekt; aan het niet betalen der verschuldigde Wagenvragten voor de Militaire Transporten, en andere diensten; als mede van de weekelyksche toelage van zestien stuivers, welke, volgens de bekende ordre op de inquartiering, van Landswege, voor ieder Fransch Militair moet betaald worden, dog waaromtrend zedert een geruimen tyd aanzienlyke agterstallen waren; aan het gebrek aan Casernen, waar toe verscheiden Plaatsen te meermalen aanzoek gedaan hebben, en waaromtrend thans ook inzonderheid door de Stad Brielle geinsteerd word.

En eindelyk aan de continueele doormarsch, en daar op volgend verblyf van Troupes, op sommige Plaatsen, meest aan de route gelegen, het geen, daar deze Troupes zich niet als Guarnisoen houdende, maar als doorpasseerende willen aangemerkt hebben, en dus, niettegenstaande hun verblyf eenige dagen duurt, inquartiering vorderen, voor de Bewoners van zoodanige Steden en Plaatsen een zeer aanmerkelyke en kostbare last is.

Hoe gegrond vele dezer bezwaren ook mogen wezen, en hoe billyk en regtmatig het voorstel van den Burger Representant *Floh*, om de andere Gewesten, die wegens derzelver ligging, minder van de rampen des Oorlogs geleeden hebben, door eene verhoging der weekelyksche toelage van zestien tot twintig stuivers voor ieder Man, in dezelve meerder te doen deelen, aan een ieder ook zal voorkomen; is het Uwe Gecommitteerdens egter ten uiterste moeyelyk, ja bynaondoenlyk toegescheenen, een geschikt plan uit te denken, om alle de bezwaren te verhelpen, en de Ingezetenen, inzonderheid die der Grenzen, volkomen kragteloos te stellen, de zorgelyke toestand van 's Lands Finantien, en de omstandigheden der Republick naar buiten, die den marsch en de verplaatzing der Troupes, en de zamentrekking derzelve, langs de Grenzen, noodzakelyk maken, zyn daar toe zoo veele onoverkomelyke hinderpalen.

Daar nogthans het niet betaalen der verschuldigde agterstallen, zo voor de inquartiering, als voor andere diensten, door de Ingezeetenen ten behoeve der gemeene zaak gepresteerd, eene der billyke en meest dringende bezwaaren uitmaakt der diverse Geconstitueerde Magten die zich by deeze Nationaale Vergadering voor hunne Ingezeetenen interesseerden, kunnen wy het genoegen hebben, de Vergadering kennis te geeven, dat wy door Leeden van het Bondgenootschap te Lande, met welke wy over dit stuk iterative maalen gebesoigneerd hebben, geinformeerd zyn geworden, dat reeds veele agterstallen in de Provincien Gelderland en Overyssel, zedert het inkomen dezer bezwaren, zyn bepaald, en dat omtrend de overige met de Gecommitteerdens uit die twee Gewesten, die zich tot het werk der Finantie, onlangs alhier bevonden hebben, zodanige schikkingen gemaakt zyn, dat eerlang aan de billyke reclamatien der Ingezeetenen, zo wel als aan die der respective Municipaliteiten, met betrekking tot de gedaane voorschotten, volkomen zal voldaan zyn; terwyl het verder te hoopen is, dat de prompte fournissementen der respective Gewesten op hunne verschuldigde Quota's, 's Lands Schatkist in staat zullen stellen alle deze en diergelyke uitgaven voor het vervolg geredelyk te kunnen voldoen, het geen, zoo als Uwe Gecommitteerdens met grond vermeenen te mogen

voor-

vooronderstellen, immers voor zoo veel zy uit sommige der in hunne handen gestelde Missives hebben kunnen opmaken, zeer veel zal toebrengen, om een groot deel der klagten te doen ophouden, en het verregaande misnoegen, het geen op veele Plaatsen, over het stuk der inquartiering, en andere diensten, ontstaan is, en van de nadeeligste gevolgen voor de goede zaak des Vaderlands moet wezen, door de harten der Ingezetenen van de tegenswoordige Regeeringsform te vervreemden, geheel weg te nemen, en voor het vervolg voor te komen.

Niet even gunstig Burgers Representanten! is het bericht uwer Gecommitteerdens, over het verzoek van Casernes aantebouwen, het geen, thans special door de Stad Briele gedaan is: wy moeten ter dezer gelegenheid reflecteeren, dat hoe zeer wy geconvinceerd zyn, dat dezelve op veele plaatsen en ook in den Brielle aller noodzakelykst zyn, en zulks een nader onderzoek merkeert, het egter eene onmogelykheid is, vooral in een tydstip als het tegenwoordige, om in alle de Steden of Vestingen dezer Republiek Casernen te bouwen, en dat wel in zulk een aantal, of van zodanige uitgestrektheid, als genoegzaam zoude zyn, om de Troupes, die in tyd van Oorlog tot derzelver defensie vereischt worden te bevatten; zeldzaam vind men in Steeden of Vestingen, ten minsten in dit Gemeenebest, meer Casernen, dan tot het gewoone Guarnisoen in tyde van Vreede benodigd zyn; de Ingezeetenen van zodanige Plaatsen, moeten de meerdere Troupes die ter afweering eener Vyandelyke aggressie aldaar vereischt worden, van behoorlyk Logement voorzien, dit vorderd het belang des Vaderlands, zoo wel als hunne eigene veiligheid, ook brengt hunne positie als Bewooner van Vestingen of Frontieren zulks noodzakelyk mede, doch daar tegen hebben zy het recht zodanige indemniteiten of schadeloosstellingen te eischen, als by de op dat respect gemaakte schikkingen bepaald zyn geworden; het waare intusschen wenschelyk, dat aan het Reglement op de Inkwartiering, voor de Fransche Troupes, meerdere publiciteit gegeeven wierde, alzo het uwe Commissie uit den aart der klagten, door diverse Municipaliteiten ingebragt, is voorgekomen, dat de schikkingen daar in vervat, volgens welke de respective Regeringen der Plaatsen alwaar Fransch Troupes in Guarnisoen of Cantonnement geplaatst worden, het zy dan dat dezelve by de Ingezetenen geinkwartierd of in Casernen, of tot Casernen geapproprieerde Huizen gelogeerd zyn, weekelyks voor ieder Man zekere schavergoeding van het Committé van het Bondgenootschap volgens een daar van gefixeerd tarif kunnen pretendeeren, niet algemeen genoeg bekend zyn, te meer daar volgens de informatien, die ons door Leden van het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap gesuppediteerd zyn, sommige Municipaliteiten eene vry goede rekening gevonden, immers weinig of geen schade geleden hebben, by het huuren van particuliere Huizen en het approprieeren dezelve tot Casernes, hebbende zy de daar toe geimpendeerde kosten, zeer gemakkelyk kunnen repeteeren uit de Penningen die hun volgens het Tarif op de Inquartiering voor ieder Man betaald zyn, en welke zy aan het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, in rekening gebragt hebben; door welke schikking het bezwaar omtrend het gemis der Casernen, grootendeels word weg genomen, ten minsten voor zoo verre de Fransche Troupes betreft, terwyl het bekend is, dat de Nationale Troupes, wanneer zy in een plaats permanent Guarnisoen houden, voor hunne eigene Logementen moeten zorgen.

Met betrekking tot de overige poincten van bezwaar, als de continueele doormarsch der Fransche Troupes, de aanhoudende Inkwartiering en wat dies meer is, moeten uwe Gecommitteerdens inhæreeren hun geadvyseerde, by het Rapport het geen zy ter gelegenheid, van de in hunne handen gestelde bezwaaren, der Steden Groningen, Zwolle en anderen, hebben uitgebragt, alzoo zy geen ander middel weten uittedenken, dan het geene zy daar by hebben voorgedragen, het geen ook hoofdzakelyk overeenstemd, met het geproponeerde door den Burger Representant *Floh*, *Litt. A. en B.*, van zyn gedaane voorstel, waar aan zy zich kortheidshalve refereeren.

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag den 28 September 1796.

Eene Missive van het Committé te Lande, in antwoord op de voordragt van den Luitenant Colonel *van Meurs*, nopens de desertie; hun ongenoegen daaromtrend te kennen geevende, en voorslaande om den Suppliant te renvoyeeren aan hun: — conform.

Een Nota van *Noël*, om pasport voor ƒ 600,000 naar de Sambre, Maas en Moesel Armée: — aan de Marine.

Een Request van *A. J. Dreyer*, leverancier van Brood voor de Fransche Troupes, verzoekende met de leverantie voor de Bataafsche Troupes te worden begunstigd: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *Matthes* en *Ebeling*, om pasport, tot invoer van 6 kisten met Schilderyen: — geaccordeerd.

Een Request van *A. Heuskamp*, ontzet van zyn Post als Koster en Schoolmeester te Drunen, verzoekende herstelling, of Pensioen als Bombardier: — het eerste geen poinct van deliberatie, het tweede aan het Committé te Lande.

Eene declaratie van den Minister *Meyer*: — aan 't Committé te Lande, en de Generaliteits Rekenkamer.

Een Request van *C. de Visscher*, zich intercedeerende voor zyn Zoon *W. de Visscher*, welke als Deserteur is aangemerkt: — aan het Committé te Lande.

Het Rapport van *Stoffenberg* c. s., op gisteren in advys gehouden, wordt conform geconcludeerd.

Gelyk ook conform gedecreteerd wordt het op gister in advys gehouden Rapport van *Nieuhoff* c. s., nopens de explicatie der Resolutie van H. H. Mog. in dato 28 January 1796.

Hierna gaat de Vergadering tot de orde van den dag over: wordende in deliberatie gebragt het Rapport van het Committé te Lande, betreklyk het verzoek van *de Pineda*: — het Rapport wordt gedeclineerd, en eene personeele Commissie benoemd, om te onderzoeken, op hoedanige wyze het best aan het verzoek van den Suppliant kan worden voldaan.

Vervolgens wordt nog gelezen een Adres van *J. Boudewynse*, zich nader voordragende aan de Vergadering, met intrekking van hare vorige besluiten, ten zynen opzigten, en der Betaven genomen.

De Discussien over het Rapport van *Floh* c. s. over Friesland worden hervat.

Tusschen beiden Communiceert de President de aangenaame tyding, zo op het ogenblik van het *Directoire Executif* van Frankryk ontfangen, dat de Armée in Italien eene compleete overwinning op den Generaal *Wurmser* behaald heeft, waarby de laatste heeft verloren 2500 dooden, 2000 gekwetsten, en 25 stukken geschut; hebbende *Buonaparte* zich in Mantua gesouteneerd.

Als ook dat het Spaansch Ministerie reeds order gegeven heeft, om alle Engelsche Schepen optebrengen, gelyk men dan ook reeds een ryk geladen Engelsch Schip genomen, en gelukkig opgebragt heeft.

En eindelyk, dat Genua haare Havens voor Engeland gesloten heeft.

Voords worden de Discussien met de Vergadering geadjourneerd.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 198. *Vrydag den 30 September* 1796. *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den* 27 *September* 1796.

Voorzitter: J. KANTELAAR.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgaande, wordt in Deliberatie gebragt het uitgebragt Rapport van de Burgers *Floh* cum suis. (*Zie Dagverhaal No.* 172. *pag.* 17. *Col.* 2.)

BURGERS REPRESENTANTEN!

By Decreet van den 27 Juny laatstleden, wierden ter dezer Vergadering Gecommitteerd, de Burgers Representanten, *van Castrop*, *van Ryswyk*, *Schonegevel*, *Vatebender*, *Nieuhoff*, en den Spreeker, en in derzelver handen gesteld eene Missive van de Hoogst Geconstitueerde Magt, genaamd het Provinciaal Bestuur van Friesland; geschreeven te Leeuwarden den 25 Juny dezes Jaars; strekkende:

1. Om deeze Vergadering de nodige kennis te geeven van de nieuwe verkiezing der Leden, door het Provinciaal Bestuur, als mede dat dezelven hun Intermediair Bestuur hebben aanvaard, den 23 Juny van dit Jaar.

2. Om deeze Vergadering te verzoeken, dat dezelve aan het nieuwverkosen Provinciaal Bestuur, die titulatuure gelieve te geeven, welke aan hetzelve in het Reglement, waarop het is aangesteld, is toegeweezen: en eindelyk

3. Om der Nationale Vergadering te berichten, welk finaal besluit 'er door het vorig Provinciaal Bestuur van Friesland, dags voor hetzelve is afgetreden, was genomen, ter voldoeninge aan de exhortatoire Missive deezer Vergadering, van 13 April laatstleden, betrekkelyk de uit dat Gewest geaufugeerde Personen: welk besluit vervat is, in eene daar by overgelegde Publicatie, gearresteerd op het Landschaps Huis te Leeuwarden, den 22 Juny dezes Jaars; met uitdrukkelyke byvoeging, dat zy verwagteden, dat daar door nu die zaak, by deeze Vergadering, zoo wel als in hun Gewest, voor afgedaan zal worden gehouden.

Dan uwe wysheid, Burgers Representanten! vondt goed, aan de zoo even genoemde Commissie speciaal op te dragen, het gezegde besluit, of de Publicatie van het voorgemelde Provinciaal Bestuur van Friesland te examineeren, en te onderzoeken, *of*, *en in hoe verre aan de intentie deezer Vergadering*, *by derzelver exhortatiore Missive gemanifesteerd*, *is voldaan*, *en daar van aan deeze Vergadering Rapport te doen.*

Uwe Gecommitteerden, ter behoorlyke voldoening aan den Last, hen opgedraagen, hebben gemeend in de eerste Plaatse, hunnen byzonderen aandacht te moeten vestigen, op de exhortatoire Missive zelve, ten einde zich duidelyk voor den Geest te brengen, en op nieuw te overtuigen, van de intentie der Nationale Vergadering, in die Missive gemanifesteerd; en welke intentie, zy meenen bevonden te hebben, in substantie deeze te zyn, „ *om de rust*, *in het Gewest van Friesland bevestigd en de goede harmonie*, *die door de alom bekende aldaar voorgevallene gebeurtenissen niet weinig schynt geleeden te hebben*, *hersteld*, *of immers bevorderd en aangekweekt te zien.*

„ Dat dan alle geschillen, (dus luiden ten dien einde de „ eigene woorden der exhortatoire Missive) dat dan alle ge„ schillen, over het al of niet daarstellen eener Nationaale „ Vergadering gereezen, der vergetelheid mogen worden toe„ gewyd; dat alle politieke dispositien of judicieele Procedu„ res over die zaak, of ten gevolge van dezelve in Friesland „ genomen en begonnen, worden ingetrokken en vernietigd, „ immers *voor zoo verre eenigzins met de handhaving eener* „ *goede orde van zaaken in Friesland bestaanbaar zal geoordeeld* „ *worden.*

„ Dat dan ook alle uitgeweeken Friesen, die Gylieden voor „ zeker als Patriotten hebt gekend en geacht, vry en onbe„ lemmert, tot hunne huizen, huisgezinnen en vorige kost„ winningen mogen te rug keren.

„ Vooral, dat geene vernederende voorwaarden worden „ voorschreeven, terwyl wy dan ook van de zyde dier uit„ geweekenen, als zeker stellen, dat zy, als Mannen van „ Eer, door geenen wrevel over het gebeurde bezield, gee„ ne aanleiding tot nieuwe oneenigheeden zullen geven."

Na ons deezer wyze op nieuw verzekerd te hebben, van de heilzaame en allezins overtreffelyke intentie dezer Vergadering, met opzigt tot de geschillen in Friesland, in derzelver exhortatoire Missive aan den dag gelegd, naamen wy de overgelegde Publicatie ter hand, in de blyde hope en billyke verwagting, van daarin aan dezelve volkomen voldaan te zullen zien.

Dan in de præmissen van die Publicatie vondt Uwe Commissie de betuiging, dat men, na rype deliberatie goedgevonden en verstaan hadde, op de gronden, vervat in eene Proclamatie van 31 Mey 1796. te decreteeren, gelyk men dan ook werklyk gedecreteerd heeft.

Dat 'er aan een aantal van 18 Personen (die allen met name genoemt zyn) vryheid gegeven wordt; om vry en onver-

verhindert in Friesland, tot hunne huisgezinnen en particuliere beroepen te kunnen te rug keren; zoo dat ten hunnen aanziene, in vergetelheid wordt geſteld en vernietigd, al het geene waarom zy, by Publicatie van 22 February dezes jaars waren geſteld, onder perquiſitie van corporeele apprehenſie, mitsgaders, dat alle politieke diſpoſitien, of Judicieele Procedures, welke tegens hen, om de plaats gehad hebbende verſchillen in de Provincie van Friesland mogten zyn geëntameerd, worden gedisſolveerd.

Alles nogthans onder zekere voorwaarden, welke voorwaarden dan ook, in meergemelde Publicatie, met duidelyke woorden ſtaan uitgedrukt, en aldus omſchreeven worden, dat naamlyk de wederkeerenden by hunne terugkomst zullen gerekend worden, opentlyk en plegtig verklaard te hebben:

1. Dat zy nimmer met opzet en een kwaad oogmerk hebben ingeſtemd, en mede gewerkt, tot die Reſolutien, Publicatien en handelingen, welken het billyk misnoegen der Vryheidminnende Burgers hebben gaande gemaakt, en die ſtrekten ter vervolginge van waardige Vaderlanders:

2. Dat zy zich rustig zullen gedragen, en als Mannen van eer, door geen wreevel over het gebeurde bezield, nimmer eenige aanleiding tot nieuwe oneenigheden zullen geven. Waar by men

3. In de derde plaatſe nog heeft gevoegd, dat geen der agtien Perſoonen geduurende den tyd van een jaar, in eenigerhande politieke functien zullen verkiesbaar zyn.

Men heeft dit byvoegſel, gelyk hier in de Publicatie uitdrukkelyk wordt gezegd, noodzakelyk geoordeelt, *tot geruststelling des Volks*.

Dan, Burgers Repreſentanten! volgende den wensch en de begeerte dezer Vergadering in derzelver exhortatoire Misſive woordelyk uitgedrukt, behoorden 'er gene *vernederende* voorwaarden te worden voorſchreeven: Uwe Commisſie hadt diensvolgends wel gewenscht, der Vergadering te hebben kunnen en mogen rapporteeren, dat geene der voorwaarden, op welken het den 18 uitgeweeken Frieſen wordt vergunt, tot hunne huizen en huisgezinnen te mogen te rug keeren, gantsch niet in die termen vielen: doch na eene rype overweeging, en geheel onzydige beöordeeling van de by de Publicatie voorgeſchreevene voorwaarden, gevoeld dezelve zich gedrongen, alzins te moeten verklaaren, dat hen, voor al de eerſte deezer voorwaarden, toeſchyne te vallen, in de termen van *vernederend;* voor zoo verre 'er onder die agtien uitgewekenen mogten gevonden worden, die wel eer, naar hun best weeten, en ter goeder trouwe hebben ingeſtemd, tot het arreſteeren en emaneeren van al zulke Reſolutien en Publicatien, die niet zyn geweest naar den ſmaak des Volks of van een gedeelte, of van de meerderheid deszelven, en waar omtrent zommigen hun misnoegen zigtbaar hebben aan den dag gelegd.

De ondervinding van alle tyden, Burgers Repreſentanten! heeft meermalen overtuigend geleerd, dat er, ginds en elders, ontevreedenheid en misnoegen is ontſtaan, over de beste Reſolutien en welmeenendſte Publicatien, onder de meerderheid, of onder een groot gedeelte des Volks, dat misleid wierd door kwaadwilligen, opgerokkend door listige eigen belangzoekers, en aangevuurd, door onrustige en nimmer te vreedene heethoofden: terwyl de wyzen en bedaarden, minder in getale, doch meerder in doorzigt en kunde, door de ſchreeuwende menigte overſtemd, of door dreigend geweld verbluft, diezelfde Reſolutien en Publicatien, in ſtilte goedkeurden, en het misnoegen, door de zegevierende menigte *billyk* genaamd, zeer *onbillyk* noemden.

Verre, zeer verre zy het van Uwe Commisſie, Burgers Repreſentanten! deeze algemeene waarheid toepasſelyk te willen maken op het Gewest van Friesland, en op het misnoegen wel eer aldaar ontſtaan, over deze en geene Reſolutien en Publicatien: Uwe Commisſie kent en byzonderheden der aldaar plaats gehad hebbende gebeurentsſen, en de inwendige geſteldheid van dat Gewest, ten dezen aanziene, niet naauwkeurig genoeg, om daar over ſtellig uitſpraak te kunnen doen.

Neen, Burgers Repreſentanten! Uwe Commisſie brengt deze algemeene waarheid ſlegts met dat oogmerk in 't midden, ter ſtaavinge van het geſtelde omtrent de eerſte der voorwaarden, welke by de Publicatie, aan derzelver onderzoek aanbevolen, van de agtien uitgeweeken Frieſen wordt geëischt; om naamelyk te moeten belyden, „ nimmer met opzet te hebben ingeſtemd, en medegewerkt, tot die Reſolutien, Publicatien en handelingen, welken het *billyk* misnoegen, der Vryheid minnende Burgers, hebben gaande gemaakt."

Immers, zoude het niet zeer wel kunnen plaats hebben, dat 'er onder de 18. uitgeweeken Frieſen wierden gevonden, die voor zich zelve, nog niet overtuigd waren, of, en in hoe verre het misnoegen, wel eer in Friesland ontſtaan, over deeze en geene Reſolutien en Publicatien, waar toe zy, als eerlyke Lieden, en ter goeder trouwe, naar hun best weeten hebben mede gewerkt, den naam van *billyk* verdienen?

Om dan nu de zodanige, die zich in dat geval mogten bevinden, zulk eene Belydenis, gelyk hier wordt gevraagt, af teeiſchen, kan, onzes bedunkens, niet anders, dan ten hunnen aanziene, *vernederend* geheeten; en diensvolgens, van eerlievende Lieden, niet gevergd worden. Om deeze redenen moet dan uwe Commisſie rapporteeren, dan 't aan dezelve voorkome, dat men, in dit opzigt, niet hebbe voldaan, aan de gemanifesteerde intentie dezer Vergadering; ingevolge van welke, alle *vernederende* voorwaarden, zeer zorgvuldig behoorden vermyd te worden. ——

Het ander gedeelte der hier geſtelde eerſte voorwaarde, als ook de tweede voorwaarde geheel, behelsd, naar het oordeel van de meerderheid uwer Commisſie, niets, dat onbeſtaanbaar zoude kunnen worden geoordeelt, met de gemanifesteerde intentie der Nationale Vergadering.

Niemand voorzeker zal ooit aarzelen, in 't algemeen, volmondig te belyden, nimmer tot iets medegewerkt te hebben met een *kwaad* oogmerk: en wie toch zoude zich niet in zyne ziel ſchaamen, ſtaande te houden, ooit de hand geleend te hebben, tot het neemen en arreſteeren van Reſolutien en Publicatien, die ſtrekten ter vervolging van *waardige Vaderlanders?* —— En welke Man van Eer zal ooit ondernemen, alleen ter voldoenig van een gekoesterde wreevel, aanleiding te geeven tot nieuwe oneenigheden?

In dit een en ander vindt uwe Commisſie niets, dat eenigzins onbeſtaanbaar is met de intentie der Nationale Vergadering, in derzelver exhortatoire Misſive gemanifesteerd.

Eindelyk, het laatſte en volgend byvoegzel, *dat geen der 18 Perſoonen, geduurende den tyd van een Jaar, in eenigerhande politieke functien zullen verkiesbaar zyn*, word, van zommigen uwer Gecommitteerdens, aangemerkt, niet alleen als een voorwaarde, onbeſtaanbaar met de vrye Volkskeuze — Frieslands Volksvertegenwoordigers en derzelver gezag weinig eer aandoende, —— en de grootmoedigheid van een Fries niet kenſchetzende: — maar ook als eenigermaate *vernederend;* en dus als onbeſtaanbaar met de intentie dezer Vergadering.

Dog

Doch, indien men naauwkeurig let, op het geen in dat bywoegzel wel uitdrukkelyk wordt gezegd; te weeten, dat men deeze mits heeft nodig geöordeeld, tot *gerustftelling des Volks;* dan dient men van de wysheid der Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland te veronderstellen, dat 'er byzondere redenen voor deze Clausule zyn zullen, waar over nogthans uwe Commisfie zich niet zal vermeeten, hier beslisfchend te oordeelen: en van de wysheid der 18 uitgeweeken Friezen, mag men wel vertrouwen, dat dezelven zich deeze voorwaarde niet ongaarne zullen laaten welgevallen; als hebbende toch de politicke functien, vooral in deeze tydsomftandigheden, waarlyk niets aanloklyks, voor lieden van eerlyke beginfelen, die naauwgezet zyn, om het gewigtig werk, hunner zorge aanbevolen, gemoedelyk te behartigen, en het Ambt, hen opgedragen, getrouw waar te neemen.

Dan, Burgers Reprefentanten! was het onderzoek der meergenoemde Publicatie, voor het Vaderlandlievend hart uwer Gecommitteerdens, tot hier aan toe, eene niet zeer aangenaame bezigheid: nog onaangenaamer en zieltreffender werd voor hen dat werk, met opzigt tot dat gedeelte der Publicatie, dat nu onmiddelyk volgt; en waar uit dezelven met een diep leedweezen ontwaaren, dat men voor een aantal van niet minder dan 12 Perfoonen, den weg, om naar hun vaderlyk Gewest te rug te kunnen keeren, tot welk een prysook, geheel en al gesloten houdt; zynde dezelven *Th. John, G. A. Ahbring, H. Cannegieter, B. Rusfing, A. van Vliet, W. Hupkens, S. D. van Aylva, H. A. van Knyf, J. L. Huber, P. Fontein, G. H. van Beyma* en *R. Dibbetz*, aan allen welken het niet wordt vergunt, op eenigerhande voorwaarde, vry en ongehinderd tot hunne huizen, huisgezinnen en vorige wooningen te mogen te rug keeren: maar omtrent welken, by voorige Publicatien genoomene besluiten en middelen van voorzienlage, in volle kragt blyven; alles, gelyk hier in de Publicatie aan ons onderzoek aanbevolen, met zoo veel woorden wordt uitgedrukt: „*Tot handhaving der goede orde van zaken in het Gewest van Friesland, mitsgaders om te voldoen aan de gemanifesteerde begeerte van een aanzienlyk getal waardige Burgers.*"

Uwe Commisfie, Burgers Reprefentanten! met Frieslands inwendige gesteldheid, en met den geest der Ingezetenen aldaar, over 't geheel, niet volkomen naauwkeurig genoeg bekend zynde, zal zich niet vermeeten, deeze Verklaring van Frieslands Hoogst Geconstitueerde Macht voorbaarig te taxeeren, noch derzelver waarde of onwaarde beslisfchend te bepaalen: Zy kan, zonder haatelyke blyken van eene onbetaamelyke partyfchap aan den dag te leggen, hieromtrend niet anders dan zwygen, en alleen, ingevolge van derzelver bepaalden last, der Vergadering rapporteeren: dat de maatregulen, met opzigt tot de zo even genoemde 12 uitgeweekene Friesche Burgers genomen, hoe grievend ook voor dezelven, nogthans, stricto sensu, niet onbestaanbaar kunnen worden geöordeeld met de intentie dezer Vergadering, in de exhortatoire Misfive gemanifesteerd; voor zoo verre namelyk de plaatslyke omstandigheden, dezen maatregel werkelyk mogten wettigen en noodzaaklyk maaken; welk een en ander echter niet staat, ter beöordeeling van uwe Commisfie: wordende by de exhortatoire Misfive, het intrekken, of vernietigen van alle politicke Dispositiën, of judicieële Procedures, over de bekende noodlottige geschillen in Friesland, genoomen en begonnen, geheel overgelaaten aan de wysheid der Hoogst Geconstitueerde Macht, *voor zoo verre zulks*, (dit zyn de eigene woorden der exhortatoire Misfive) *met de handhaving eener goede orde van zaken bestaanbaar moet geöordeeld worden.*

Maar, Burgers Reprefentanten! wilde men hier welligt vraagen, of men niet, ook met opzigt tot die twaalf perfoonen, die thands nog ongelukkig verwyderd gehouden worden van hunne huizen en huisgezinnen, en als balingen 's Lands moeten zwerven, in Friesland edelmoediger, en dus in den ruimsten zin meer overeenkomstig met de gemanifesteerde intentie deezer Vergadering had kunnen en behooren te handelen; door al het voorheen gebeurde in vergetelheid te stellen, en broederlyk te vergeeven; en of het niet eenigermaate naar wraakzucht zweemt, en beneden de waardigheid van een welgeördend burgerlyk bestuur moet worden gerekend te zyn, eenige vreeze aan den dag te leggen voor het verstooren der goede orde van zaaken, door het vry en onbelemmerd doen terug te keeren van twaalf menfchen, van welken men, des noods, zoude kunnen afeifchen, plegtig te verklaren, zich als stille Burgers te zullen gedragen? — hier omtrend willen Uwe Commisfarisfen, offchoon de gegrondheid voor het gevreesde kwaad niet volkomen bezeffende, om niet buiten derzelver bepaalden last te gaan, liefst een diep stilzwygen in acht neemen; als zynde aan hun slegts alléén gedemandeerd, te onderzoeken, en te rapporteeren, of en in hoe verre 'er, by de Publicatie van 23 Juny, aan de intentie der Nationaale Vergadering, in derzelver exhortatoire Misfive gemanifesteerd, al of niet voldaan zy: zonder daaromtrent te dienen van Confideratien of Advys.

Overeenkomstig deezen bepaalden last, kunnen dan Uwe Gecommitteerdens, nu ook oog in de laatste plaatfe met genoegen rapporteeren, dat het slot der Publicatie, aan derzelver onderzoek aanbevolen, volkomen beäntwoord, aan de voortreflyke intentie deezer Vergadering; strekkende hetzelve alleszins, om elk en een iegelyk in Friesland op te wekken en aan te moedigen, om de rust te helpen bevestigen, en de vriendschap en goede harmonie in den Lande aan te kweeken en te bevorderen; verwagtende, dat niemand zich immer zal veroorlooven, eenige beledigingen of verwytingen te doen, aan de in dat Gewest wederkeerende perfoonen.

Hier mede, Burgers Reprefentanten! oordeeld Uwe Commisfie aan den Last, haar opgedragen, stipt voldaan te hebben; en hoe zeer dezelve had gewenscht Uwe vaderlandlievende harten te hebben mogen verblyden, door Ulieden te rapporteeren, dat men in Friesland, aan de edele intentie der Nationaale Vergadering zoo volkomen voldaan hadde, dat alle de aldaar ontstaane geschillen, ganschlyk der vergetelheid waren toegewyd; nogthans heeft dezelve zich geheel buiten staat bevonden, om U en haar zelve, dat zuiver genoegen te kunnen verschaffen: komende het refultat, van al het geen dezelve de eer gehad heeft te rapporteeren, zaakelyk hier op neder; dat, offchoon 'er in zommige opzigten, in Friesland moge voldaan zyn, aan de voortreflyke Vreede en Broederschap bevorderende intentie der Nationaale Vergadering, men nogthans daar aan niet zoo volkomen voldaan heeft als wel had kunnen geschieden.

Ingevolge de intentie der Nationale Vergadering, in derzelver exhortatoire Misfive gemanifesteerd, wenscht dezelve niets hartelyker, niets vuuriger, dan dat alle geschillen, uit de beruchte gebeurenisfen in Friesland gerezen, ganschlyk der vergetelheid mogen worden toegewyd, en de goede harmonie hersteld, of immers bevorderd en aangekweekt worden, waar toe voorzeker het voorschryven en afvraagen van *vernederende* voorwaarden, gantsch niet bevorderlyk kan geoordeeld worden te zyn: veel min het *excludeeren* buiten de Provintie van twaalf Perfoonen, die toch al en in Friesland, de eene meer de andere minder, hunne familien, vrienden en aanhangers hebben; strekkende dit een en ander veel eer

om de pynlyke wonden by aanhoudenheid open te houden, en het verdervend zaad van nyd, haat en tweedragt, steeds aantekweeken.

Immers, het is eene volstrekte onbestaanbaarheid in zich zelve, dat 'er ooit duurzaame gronden kunnen gelegd worden tot rust, vreede en vriendschap, zoo lang 'er in Friesland niet edelmoedig word besloten, al het gebeurde te vergeven, en het zelve onbepaald der vergetelheid toe te wyden: en dat diensvolgends voor alle uitgewekenen, zonder onderscheid, den weg worde opengelaaten, om vry en ongehinderd tot hunne huizen, huisgezinnen en voorige kostwinningen te mogen terug keeren, zonder iemand uittesluiten, of aan iemand eenige andere voorwaarden voortteschryven, dan alleen, dat een iegelyk zich te gedragen hebbe, zo als het brave, stille en vreedzaame Burgers betaamd.

Dan, Burgers Representanten! indien Uwe Commissie niet vreesde, de paalen van den last, by Uleden geëerbiedigd Decreet aan haar opgedragen, vermetel te buiten te gaan, dan zoude zich anders dezelve, hier, gaarne, zeer gaarne ontlasten van eenen wensch die alle Leden van dezelve zeer zwaar op 't harte weegt; en uit zucht tot Vrede en Eensgezindheid aan de Vergadering voorstellen, om, op eene wyze haarer waardig, niets onbeproefd te laten, om aan derzelver voortreflyke wenschen en heilryke begeerten, met opzigt tot de haatelyke onenigheden in Friesland, volkomen voldaan te zien.

Vleiende zich Uwe Commissie, dat Frieslands Hoogste Geconstitueerde Magt, welke thans fungeert, geene gelegenheid, om blyken van edelmoedigheid te kunnen geven, zonder daar van gebruik te maken, zal laten voor by glippen, en ook niet ongeneegen zal bevonden worden te zyn, zoo veel in haar zal wezen, alles te schikken, ten meesten genoegen der Opperste Wetgevende Vergadering in geheel Nederland, welke louter is daar gesteld, ter bevordering van het heil en geluk van 't geheele Bataafsche Volk, waar van het schoone Friesland, het braave Friesche Volk, zulk een aanmerklyk deel uitmaakt.

Dan, Uwe Commissie, indagtig derzelver bepaalden last, zal zich behoorlyk houden binnen de paalen, die by Uleder Decreet, voor dezelve zyn afgestoken: en hiermede derzelver Rapport eindigende, laat zy alles over, en onderwerpt al het gerapporteerde nederig aan de Wysheid, en aan het meer verlicht oordeel dezer achtbaare Vergadering.

De Burger *Nieuhoff* het Spreekgestoelte beklommen hebbende, zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wordt my hier de vryheid om over de zaak van Friesland te spreken vergund, zal ik 't my ten plicht stellen, de zaak van Friesland zelve, waar op een besluit dezer Vergadering gevallen is, niet aan te roeren. Dezelve mag niet meer geroerd worden, want 't Decreet ligt 'er: deszelfs uitvoering, nakoming, handhaving is ook myne zaak, myn plicht, myn voornemen! — veel min zal ik uwe aandacht kwellen met een vertoog van 't geen hier in, tusschen de berichters, is voorgevallen.

' Waar toe zulks! — Ik heb het bericht medegeteekend, als daar in eens zynde, met myne Mede Gecommitteerden: 'er is aan de exhortatoire Missive dezer Vergadering door de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland niet voldaan; — 't is genoeg, zy weten hoe ik omtrent de premisfen in sommige poincten anders gevoelde; en door my daar over nader te verklaren, zal ik hen niet beleedigen — zy zullen dit in my niet wraaken; dit is ons onderling bekend. Ik make op dit bericht slechts eene aanmerking, dat, naamlyk, 't besluit, met deszelfs voorafgaande stellingen geen gelykmatigen tred houdt.

' En hier over my nader te verklaren, dit is my ten plicht. 't Bezef van Frieslands rust, vrede en welzyn: en is ook dit niet Neerlands heil! maakt myn geheel hart gevoel. Niets — niets dan loutere hoogachting en liefde voor dit edel deel van Neerlands Volk gloeit in mynen boezem, en de wensch — de vuurige wensch van myn gemoed, 't welk den vryen fieren Fries hoogschat, eerbiedigt, bemint! is Broederlyke eensgezindheid, trouwhartige vereeniging van alle welgezinde Friesen: O! dat deze wensch door de daad wierd overbodig verklaard! O! dat men in Oostergo, Westergo en de Zevenwouden geen twistziek gemompel bespeurde, noch wrokkend misnoegen bemerkte, noch Burgerverdeelend misverstand ontdekte, noch rustverstorende oneenigheden duchtede! — O! dat alle de Friesche boorden weergalmden van 't harmonisch heil — en vredegejuich, 't welk van uit 't midden der Friesche Batavieren opgaat! Dan was den *vuurigen* wensch, dan was der *ernstige* begeerte dezer Vergadering, voldaan: en, wie onzer zou zich niet hartelyk verblyden over dit heuchlyk heil van Frieslands-Burgeren schaar!

Dan — helaas, Medeburgers! bedrieg ik my, of ziet men noch het onzalig twistvuur, onder eene dunne schors van assche smeulen? Bedrieg ik my, of waart de vale schim van den scheurzieken Burgertwist, bezwangerd met welvaart en rustverdervende Volksberoerten, noch onder de zwygende bewoners van dit, door de natuur zoo gezegend, Gewest! — bedrieg ik my, of heerscht noch in stilte, misverstand en wantrouwen, oneenigheid en haat, tusschen de Burgers van Friesland! — Bedrieg ik my, of mag en moet men, met maar al te veel gronds, duchten, dat eindelyk het zwygen der misnoegden door een vreeslyk gedruisch zal vervangen worden, en dat op eene stilte, gelyk die der graven, een storm zal opryzen, die Land en Volk betoert, en welks schokken dreigen door te dringen tot de gevoeligste zenuwen van den Staat, en deszelfs Bronnen! — O! dat ik my bedroog, en met my zoo veelen, welken — en de fiere Volksaart, en 't beloop der zaken, geenszins oppervlakkig bekend is.

Maar ik bedrieg my niet: en 't zou my niet moeilyk vallen, dit te bewyzen. Dan, Burgers Representanten! die naar klinkt schor; en wellicht zoudt gy allen my dit betoog schenken.

Laat my, en nu spreek ik in den geest dezer Vergadering, opklimmen, om de Bron van deze onheilen weg te nemen. — Nieuwe Volks beroeringen voor te komen, de rust te bevestigen, goede harmonie te herstellen: Zie daar 't hoge doel, in de wysheid dezer Vergadering gesteld. —

De bekende geschillen, en daar uit gesprotene verwyderingen, ongenoegens en onheilen, der eeuwige vergetelheid toe te wyden; — de uitgewekenen, mede Vaderlanders der Friesen, vry en onbelemmerd tot hunne Haardsteden en Kostwinningen te laten te rug keeren; — dezelven met geene vernederende voorwaarden te drukken; — zie daar 't middel, in de wysheid dezer Vergadering, Frieslands Hoogst Geconstitueerde Macht ernstig aanbevolen!

En wat heeft diezelve ten dezen opzicht gedaan! — wat kon diezelve doen! wat moest zy doen! — Dat Frieslands Hoogst Geconstitueerde Macht deed, *was min voldoende.*

Ik zal hier niet gewagen van 't lang uitgerekt vertrek, waar mede men deze zaak behandeld heeft, 't welk den glans der edelmoedigheid van de zyde der Hoogst Geconstitueerde Macht,

Macht, wier grootheid zich daarmede zoo beminnelyk als eerbiedwaardig had kunnen vertoonen, verdoofde: maar ook die uitgewekenen met langzame martelingen pynigde. En hoe bitter deze martelingen vallen, kan velen dezer Hoge Volksvergadering, welken weler het geweld der overmeerfening, als in ballingfchap, jong, niet onbekend zyn.

Ook zal ik niet gewagen noch van die cenfuur, aan dewelke men 't lot dezer uitgewekene Vaderlanders onderworp in de Clubfen, noch veel min van de wyze, hoe? — wie erkent de Volksoppermacht? ik erken dezelve! wie heeft ontzach en eerbied voor de Majesteit van 't Volk? ik ontzie, ik eerbiedige diezelve! maar dat de beginfelen der waare Volksvryheid vorderen, zoortgelyke Proclamatien uit den boezem der Hoogstgeconstitueerde Macht, die Frieslands Burgeren vertegenwoordigt, te laten uitgaan. — En — op zulk eene wyze daarop in te winnen de bedenkingen van een zeker Volksgedeelte, — dit fchemert my in meer dan een opzicht. Ik zal my, uit liefde voor Friesland, onthouden, dit verder te ontvouwen. — Moest dit dan al eens, dan is 't toch buiten kyf, dat zulks had kunnen gefchieden op eene edelere wyze. En ook dit is buiten kyf, dat dit noch noodzakelyk voordvloeide uit den vrede — en eensgezindheid radenden brief dezer Vergadering, — noch ook gedacht kan worden zonder voorwaarde van vernedering: hier voor is my borg, elks gevoel: en hoe weinig die handelwyze ftrookt met de exhortatoire Misfive, gevoelt een elk, die den geest van edelmoedigheid, waar mede die zelve doortrokken is, niet miskent.

Laat ons nader treden, en de jongfte Publicatie van 22 Juny, welke de voldoening aan de exhortatoire Misfive moet bevatten, inzien; en dan oordeele men, of dit voldoen heet. Is 't dan geene vernedering, gerekend te worden, openlyk en plechtig verklaard te hebben, nimmer ingeftemd of medegewerkt te hebben tot dingen, welken 't *billyk* misnoegen sommiger Burgeren ontvonkte, en dat noch wel met opzet, met een kwaad oogmerk? — hoe verre is zulk eene bepaling van edelmoedigheid, hoe nagrenzend aan verwyt van flechtheid, boosheid en fielery! — ware dit ongenoegen een billyk misnoegen uit handelingen, ter vervolgingen van waardige Vaderlanders opzettelyk gewrocht, — ware flechts een niet dubbelzinnig blyk daarvan voor handen — deze Vergadering had niet voor de Uitgewekenen, die in Friesland, als Patriotten voorzeker, zyn gekend en geacht, zich in de bresfe gefteld, en diezelven voor alle vernederende voorwaarden willen vry waren. Wil men billyk oordeelen over de billykheid dier Staatkundige denk- en handelwyze of derzelver onbillykheid, dan moet men zich, — en dat zelfde tydftip voor den geest brengen, en de zaken uit hun, — niet ons, gezichtspunt befchouwen. Het is daarom niet vreemd, dat men wel eens om 12 uuren hoort misbillyken, 't geen om 11 uuren gebillykt was. 't Nationale fonds by voorbeeld, in 1787, was ergens tot 't oogenblik dier omwending eene ftichting van trouwe Vaderlandsliefde; een oogenblik daar na verraad en misdaad van gekwetste majesteit. 't Oordeel dier billykheid wordt wel eens onbillyk, zonder chronologie. Van hier dat, een zeker Vaderlander, op welken men om zyn aandeel in dit Nationaal fonds de lex V. Codicis ad legem juliam de majestate meende te moeten toepasfen, aan iemand zyner bekenden zeide, dat men zich wachten moest voor een anachronisme. Hy zinfpeelde op 't zeggen van *Monmouth*, die, gelyk men verhaalt, aan *Jacob den II.* hem toeduwende, gy rebel! ten andwoord gaf, voor een uur was 't noch onbeflist, wie rebel, gy of ik! — Niemand neme dit verder, dan tot opheldering van 't gezegde; van hatelyke toepasfing betuige ik my plechtig vry en vreemd. Ik ben 't op dit ftuk volledig eens met den berichter — het misnoegen, door de zegevierende menigte billyk genaamd, wordt door den wyzen en bedaarden alsweer onbillyk gekeurd; — en ook op dit ftuk: dat zulk eene belydenis te recht vernederend moet worden gehouden voor die uitgewekenen, welken ter goeder trouwe Frieslands Staatsbeftuur in handen hadden.

Het byvoegzel — met opzet — en een kwaad oogmerk, wordt in 't Request zeer wel aangeduid, als zedelyk onmogelyk. Maar, waar toe dan deze voorwaarde? — Kan die zelfde een goeden zin van iets, dat iemand eere aandoet, hebben! moet men niet, vergende zulks van iemand te verklaren, veronderftellen, dat zyn opzet en doel min eerlyk warde gehouden? Ik mag niet ontveinzen, ook dit komt my vernederend voor. Men ftelle zich zelven in hunne plaatzen, en oordeele! of, zoo 'er al die hatelyke niet in is ingefloten, dan is dezelve geheel overtollig.

En, is ook dit geene vernederende voorwaarde, ter gerustftelling des Volks in geen jaar tot een politieken Post verkiesbaar te zyn. — Ja, Burgers Reprefentanten! — ik houde deze voorwaarde vernederende. Zyn die lieden flechten, misdadigen, Landverraders, dieven, — weg met diezelven; ik zal de eerfte zyn die weigere hen van vernederende voorwaarde vry te waren. En zou deeze Vergadering zodanigen, als Patriotten in Friesland erkend, voorfpreken! dit zy verre. Zulken trouwlozen is noch na een, noch na meer jaaren, 't Staatsbewind immer toebetrouwd. — En, juist daarin, dat hun de verkiesbaarheid na 't Jaar wordt toegekend, ligt een fprekend bewys van eerlykheid, door Frieslands Provinciaal Beftuur erkend: — maar, dat bewyst ook terftond de vernedering dier voorwaarde.

Deeze is vernederend voor die 18 uitgewekene Patriotten van Friesland: zy moeten 52 weken als politiek dood worden geacht.

Deeze is vernederende voor Frieslands Volksbeftuurers: zouden zy dan bevreesd zyn, dat 't Volk diezelven koos, en hun ter zyden ftelde! — en dan ook? — Frieslands Volksbeftuurers, die voorheen een Oranje Vorst niet ontzagen, zouden thands befchroomd zyn voor een Medeburger!

Deze is vernederende voor 't Friefche Volk, welks keuze belemmerd wordt. Dit trouwens zal zelve best weten, wie 't kiezen wil, en zich, door zyne eigene keuze, 't best gerust ftellen.

Deeze is vernederende voor de eere van 't Volk. De grootmoedigheid, die een Fries kenfchetst, verheft zich boven die beuzeling van 18 Burgers 12 Maanden onverkiesbaar te verklaren, en rustig, onder de baniere der Wet, belacht zy zulk eene gerustftelling.

Maar ach! hoe bloedt myn hart, wanneer ik zie, dat twaalf perfoonen geheel worden uitgefloten; dat hun niet vergund zy tot hunne huizen weertekeeren: maar tegen welken de middelen van voorziening in volle kracht blyven, — ter handhaving der goede orde, en ter voldoening aan de begeerte van een aanzienlyk getal waardige Burgers.

Hier zeker! is meer dan vernedering voor die twaalf, — welken hun Vaderland ontzegd wordt; en wel, om dat in Friesland de handhaving der goede orde van zaken zulks vordert — en om dat *sommige* Burgers zulks begeeren! Vergeef 't my edel denkend Volk van Friesland: zoo ik mistaste, maar my dunkt, ik moet hier, in den Fries, den Fries zoeken. — Frieslands Beftuur zou om de vrye inwoning dier 12 perfonen, de goede orde niet kunnen handhaven! welke eene zwakheid! een aantal waardige Burgers be-

begeeren den ban van 12 Burgers, en Frieslands Volksbestuur ontzegt hun den Vaderlandschen Bodem! welk eene eenzydigheid? ik schroom meer te zeggen, uit vrees van verbittering, en daar van heeft myne ziele een afkeer!

Zulks heeft men in Friesland gedaan! en wat kon men doen!

Kon men dan deze Lieden, behoudens de handhaving eener bestendige kalmte en goede orde van zaken in Friesland zonder die voorwaarden te rug laten komen? — en waarom niet? welk is de grond dier voorwaarden?

Is 't zucht ter vernedering dezer Medeburgeren! — dat zy verre! zulks waare den fieren Fries onwaardig: wreedheid en wraakzucht kenschets kleine en lafhartige zielen.

Is 't rede van Staat! weg met dit gruwelstuk van snoodheid, waar voor niets, niets veilig is, de ryke bron der kunstgrepen der heerschzucht, die Machiavel in zyn tyd reeds kende, en wat is, of was de heerschappy van *Pit* of Oranje, anders dan een uitleg, een geduurige uitleg, in woord en schrift, in denken en doen, in ontwerpen en uitvoeren — van dezen korten, maar alles ondermynenden text!

Is 't vrees? neen! een Fries vreest niet; en Frieslands bestuur is niet zwak, dat 't zou beven voor dit geringe aantal weerloze Burgers; en deszelfs zaak is de zaak der Vryheid en 't Volks geluk, die niemand ontziet: — en deszelfs baniere is de Wet, wier ontzach den wreevel des overmoeds zal fnuiken, en dubbel in hem, die uit 't voorledene volksberoeringen smeedt.

Is 't zucht voor orde en rustbewaring, juist daarom moesten alle die uitgewekenen vry en bly terug komen, zonder vernederende voorwaarden; dit kunt gy doen, behoudens de orde, — door 't ontzach der wet, die dezen Patriotten dubbel heilig zal en moet zyn, en ook wil zyn; hoort hunne betuiging in deze Vergadering geuit.

Zy — zich al 't verledene getroostende, haken stil weer te keeren in hun beroep; — zy — verre van belust te zyn op 't Bestuur, haken in den stillen schoot van hun te leven in gehoorzaamheid aan de wet: — zy, afkerig van woelingen of geweld, zullen zich ten voorbeeld stellen van eerbied jegens de Geconstitueerde Machten; —— Zy — als mannen van eer en erkende Patriotten, haken niets hartelyker, dan Frieslands Volk gelukkig te zien, en in dit geluk te deelen.

Ziet een erkent, brave Friesfen, in deze uitgewekene uwe fiere Medeburgers, welken 't kiesch gevoel van eer dierbaar is. Zy haken weer te keren; maar offchoon zy reeds lang en veel leden niet op vernederende voorwaarden; en juist daar door verdienen zy alle uwe edelmoedigheid. Zulke Burgers zullen geene orde verstoren: zulke Burgers kan rustig de wederkeering vergund worden; ik voeg 'er by — dezelve moet hun gaaf worden toegestaan.

Dit moet Frieslands bestuur doen! Dan voldoet dit de vuurige wensch en der ernstige begeerte dezer Vergadering, die den vrede najaagt, de rust voorstaat, de eensgezindheid lief heeft, de broederschap behartigt!

Dan toont Frieslands Bestuur zich groot en edelmoedig, gelyk deze Vergadering wil, dat 't zy. — En 't zal zyn ten roem voor zich, ten heil van den Staat, niet door wreede vervolging, maar door 't verledene nooit te herdenken. „Peragit tranquilla potestas, quod violenta nequit" zingt *Claudiaan*, zoo dichterlyk schoon, als Staatkundig waar. De mensch en volkskundige Tacitus schreef reeds: haat volgt de beleediging. — En hoe schoon is 't gezegde van Lodewyk den XII, eertyds Hertog van Orleans: de Koning van Frankryk wreekt zich niet over 't ongelyk den Hertog van Orleans aangedaan!

Was 'er ooit in den Vorst van Oranje Nassau iets te benyden, 't was de gelegenheid om waarlyk groot te zyn, groot door verdiensten aan 't Vaderland, groot door edelmoedigheid! — maar was 'er ooit iets in dienzelfden te wraken, 't was die halstarrige versmading van die zelfde. Maar meer dan een Nassau, of Erfstadhouderlyk Ambtenaar is hier!

Dan toont Frieslands Volksbestuur eene opgeklaardere Staatkunde, dan die van 't voorige Bestuur. Wie kan 't ontdacht zyn, hoe smadelyk, hoe verachtelyk wy die illiberale amnestien dier dagen (1788), die grimmelden van uitzonderingen of vernederende voorwaarden, alle zoo veel blyken van lafheid en laagheid, zwakheid en vrees! aanmerkten, en, welke hatelyke gevolgen die baarden!

Dan toont Frieslands Volk en Volksbestuur, zegevierend over al wat anders denkt, in zyn voorbeeld, zyne denk- zyne handelwyze de reinste zucht tot rust, vrede en harmonie! — de reinste zucht voor de eer van 't patriotisme, Neêrlands Volk en 't Vaderland!

Dit — dit verwacht, dit begeert, dit eischt, Neêrlands Volkvertegenwoordiging, in den naam des Vaderlands van alle Friesen, en van al wat braaf is in den Lande!

Dit vertrouwe ik, dit smeek ik, dat deze Vergadering blyve verwachten, begeren, eisschen van Frieslands bestuur, — 't welk niet voldeed aan den hogen Raad dezer Vergadering, of, daar 't noch iets wilde schynen te doen, te karig, te schraal voldeed; En dus, — dit trouwens schynt 't eigenaartig gevolg te moeten zyn, besluite, dat noch eens in een brief aan Frieslands Provincial Bestuur, ernstig en nadrukkelyk de edelmoedige voldoening aan haren wensch, begeerte en eisch wierd aanbevolen. Laat ons Friesland dwingen, — neen, ik ga meer zeggen, met een der grootste Rechtsgeleerde, overreden, dat 't groot zy. — Zoo prykt Augustus groot en beminnelyk, als hy Cinna, — een Cinna, welks zamenzweering hem ontdekt was, niet bant, niet door vernederingen onteert, maar door grootmoedigheid doet blozen: laat ons, zegt hy, van dezen dag af vrienden zyn. Hoe verre af zyn die uitgewekene Friesen van verraderlyke zamenzwering! Laat ons dit spoedig doen: de harmonie en rust kan niet te spoedig hersteld en verzekerd worden: ook zal de spoed de gunst aan den uitgewekenen verdubbelen. Maar laat ons ook rondborstig aan Friesland betuigen, dat, weigert men aan deze begeerte te voldoen, dat deze Vergadering hare handen zal afwasschen, en alle de wrange, vroeg of spade hier uit ryzende, gevolgen overlaten aan dat Volksdeel van Friesland, 't welk, daar in betrokken, den oprechten, den vaderlyken raad dezer Vergadering in den wind slaat, terwyl diezelve dan ook weten zal, wat haar, zonder eenigsins hare macht te overschryden, eerlang zal te doen staan.

Na dat de Burger *Nieuhof* van het Spreekgestoelte was afgeklommen, zegt *Hahn* :

Zal de President my toestaan, voor dat de volgende Spreker zyne Redenvoering begint, een paar woorden te zeggen.

En na de toestemming van den President vervolgt *Hahn* aldus:

Ik vind my gedrongen van den President by al wat dierbaar is te verzoeken, om wel te willen zorgen, dat de Spreekers in dezen by het voorwerp der tegenwoordige raadpleeging blyven: het Rapport namelyk van den Burger *Floh* cum suis,

of

of de vraag in hoe verre het Provinciaal Bestuur van Friesland voldaan heeft aan de exhortatoire Missive dezer Vergadering of niet. — Dit is wegens de gevolgen, die anders deze discussien zullen hebben, volstrekt noodzaaklyk. De Burger *Nieuhof* heeft ons gezegd, dat zyne ziel geheel wars is van verbittering te veroorzaken. Dit zeker is een schone gesteldheid van zyne ziel; maar naar het gevoel van de myne, heeft hy zich zodanig toegegeven in de advocatie voor de uitgewekene Friesen, en is zodanig afgeweken van den Staat der questie, dat hy niets dan verbittering gezaaid heeft. Een ieder heeft natuurlyk zyn gevoelen, maar soortgelyke behandeling van de zaak is zo nadelig in zyne gevolgen, dat ik den President niet genoeg kan bidden, dit in zyne wysheid te wikken en te wegen, en door zyn vermogen te stuiten.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 29 September 1796.

De President Communiceert, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, dat de Minister *Meyer*, te Parys, had berigt, dat hy dadelyk na de ontfangst der Proclamatie dezer Vergadering van den 16 September, nopens de goederen uit Engeland komende, van dezelve aan het Directoire had kennis gegeeven; met dat gevolg, dat de Ministers der Marine en Buitenlandsche Zaken gelast waren, om de uitwerking daarvan te bevorderen, en aan de stipte naarkoming de hand te leenen:

Voords dat de schrikbaarende gerugten, wegens onlusten, welke in Parys zouden plaats hebben, geheel van waarheid onthlood waren, en het tegendeel plaats had.

Dat ook het Committé der Marine hem President berigt had, dat zy de bevestigende tyding ontfangen hadden, dat de Fregatten de *Scipio* en de *Venus* vier Engelsche pryzen hadden genoomen, en in Noorwegen opgebragt; — aangenomen voor Notificatie,

Eene Missive van het Committé te Lande, verzoekende Paspoort ter uitvoering van Specie ter betaling van de voor de in de omstreeks van Dusseldorp gecantonneerde Fransche Troepen ten diensten dezer Republiek.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland in antwoord op de Circulaire Missive dezer Vergadering, in dato 23 September: — luidende als volgd:

Wy gevoelen ons op het levendigst getroffen, door den inhoud uwer Missive van den 23 dezer, met welken gy ons den dringende nood, waar in het Vaderland zich met betrekking tot deszelfs Finantieelen toestand bevind, voor oogen steld, en wel dat gy dit doed als eene laatste poging om ons te bewegen, om met alle onze vermogens mede te werken tot redding van het zelve;

Kunt gy dan van ons vermoeden, Burgers Representanten, dat uwe vroegere voorstellingen van geenen genoegzamen invloed op ons waren? Kunt gy dit op ons toepassen? waarlyk, Medeburgers! de werkzaamheden van ons Bestuur: de inrigtingen om aan uwe vorderingen te voldoen, als onder uw ooggeschied, getuigen ten onzen voordele. Niet zoo haast was ons de begrootinge der behoeften voor de gemeene zaak over deze Jare bekend, of wy, buitengewoon byeengekomen, raadpleegden over de meestgepaste middelen, om aan dezelve te voldoen.

Wy gevoelden aan de eene zyde de onvermydbare noodzakelykheid, om de algemeene kas te styven, en aan den anderen kant, den zwaren last, welke Hollands Ingezetenen op nieuws zouden moeten dragen, na de drukkende hefling, des voorleeden Jaars. Wy besloten tot eene hefling, berekend, over de inkomsten en winsten onzer Medeburgers;

Wy vereenigden die daar te booven, naar ryp beraad, met eene hefling van 6 PCt. over de bezittingen — deze zyn de middelen door ons ter hand genoomen om aan uwe vorderingen in 's Lands nooden te voldoen.

Wy houden die voor genoegzaame; dan wy moeten tevens erkennen by veelen onzer Ingezetenen, aan veele oorden onzes Gewest niet die bereidwilligheid te vinden, welke wy gemeend hadden, van derzelver Vaderlandsliefde te moogen verwagten, en welke traagheid gedeeltelyk gebooren word uit de overtuiging en dadelyke ondervinding, dat de Ingezetenen van dit gewest by continuatie genoodzaakt zyn, meerder opofferingen voor de algemeene belangens te doen, dan tot hier toe door de Ingezetenen der overige Gewesten is gedaan geworden.

Wy konnen echter niet onkennen, dat onwil by zommigen, onvermogens by anderen, traagheid en byzondere belangen by veelen onze heilzame bedoelingen steeds tegewerken en wy zien ons gedwongen middelen ter hand te neemen, welke wy zo lang mogelyk verschoven.

Een gestreng onderzoek naar den opbrengst der 6 pCts hefling van het voorleden Jaar kan reeds onze Medeburgers leeren, dat by den klimmende finantieele nood des Vaderlands de latere hefling met allen spoed zullen ingevorderd worden; dat het getal der Inwooneren in grootere Steden op een gehoopt hen het onderzoek niet zal doen ontduiken, terwyl de meerdere verspreidinge derzelver over het platte Land de opmerkzaamheid der nasporinge niet zal ontslippen.

Wy hopen dat deeze ernstige middelen, met allen nadruk aangewend, van genoegzame uitwerkinge zyn zullen; Wy immers hebben vastelyk besloten, die aankondiging van dat ons voornemen by herhaalde Publicatie gedaan niet te laten uitloope op niets beduidende klanken, maar dezelve zonder eenige verslapping, met al ons vermogen gestand te doen, en daar door te toonen, dat geen gebrek aan energie en vigeur, in het doen ter uitvoer brengen van onze besluiten, aan ons met grond zal kunnen worden te laste gelegd.

Waarom wy dan ook met het uiterste genoegen in uwe Missive lazen, dat Gylieden, Burgers Representanten, ons verzekerdt, dat, zoo wanneer wy tot executie van onze finantieele besluiten, gegrond op rechtvaardigheid en billykheid, uwe medewerking zouden mogen nodig oordeelen, en daar toe by Uliedden aanzoek deedden, Gylieden niet in gebreeken zoudet blyven, ons de kragtdadigste hulp en assistentie te verleenen.

Eene verzekering, waar van wy vertrouwen, dat onze Medeburgers, overtuigd van hunne verpligting, om het Vaderland met alle hunne vermogens te onderschraagen, ons nimmer in de onaangename noodzaaklykheid zullen brengen van gebruik te moeten maaken.

Terwyl wy voords de vryheid neemen, aan Uileder Vaderlyke zorg te beveelen, het wegneemen van maar al te billyke klachten der Ingezetenen van dit Gewest, dat die der andere Gewesten tot den richtigen opbrengst der quote in de algemeene behoefte, tot hier toe door derzelver Bestuurderen tot geen zo groote opofferingen zyn gevergd geworden, als waar toe het Bestuur van dit Gewest zig zedert de heuchlyke omwenteling ten dien einde reeds heeft genoodzaakt gevonden.

Ver-

Vergunt ons voor 't overige, Burgers Repreſentanten! by deze gelegenheid Ul. te mogen doen opmerken, dat het verleenen van ſurcheance van deze Geldheffingen aan zommige Plaatſen of Diſtricten van ons Gewest onlangs by herhaling op het bloot te kennen geeven van de Requestranten, welkers abuſive voorgeevens, wy nogthans eerstdaagsch zullen kunnen aantoonen, door Ul. verleend, niet anders kunnen uitwerken, als den nadeeligſten invloed op deze Finantieele operatien.

En hier mede enz.

Geſteld in handen der Commisſie van Financie.

Eene Nota van den Minister *Noël*, paspoort vraagende ter uitvoering van een party Haver naar Neutz: — aan het Committé der Marine.

Eene Misſive van het Provinciaal Beſtuur van Friesland in antwoord op de circulaire Misſive dezer Vergadering nopens de Bataven, inzendende lysten dier ongelukkigen.

Een Request van *N. L. Coops*, Conſul te Mallega, tot adſumtie zyner Zoon, als Conſul, zonder bezwaar van den Lande: — Buitenlandſche Zaaken.

Een Request van bewooners van het platte Land in Holland, district Oostzaan en Waterland, tegen de Gildens: — aan de Commisſie der Conſtitutie.

Een Request van Olyſlagers, verzoekende dat eene belasting van *f* 15 per Aam op alle vreemde Oly mag gelegt worden: — aan de Marine.

Een Request van *Maas en Zoon*, Leveranciers van Lakens, ten Dienſte van het Committé van Adminiſtratie, verzoekende betaling: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. en B. Geertsma*, om paspoort voor goederen herwaards: — geaccordeerd.

Een Request van *F. Beligens* en Comp, tot uitvoer van *f* 20 000 naar Riga voor Rogge.

Een Request van *J. A.* en *S. Blankenhage*, tot uitvoer van 1000 Ryksdaalders naar Libau voor Rogge: — geaccordeerd.

Een Request van *Cramer* en *Beerens*, tot uitvoer van Touwwerk: — aan de Marine.

Een Request van Kooplieden in Engelſche Manifactuuren, tot vry geving van aangehouden goederen, ingevolge de Proclamatie van 16 September.

Nog eenige diergelyke Requesten: — deze gelyk ook de op gisteren in advys gehouden Requesten worden gezonden aan de Marine.

Eene Misſive van 't Committé te Lande, over eene Misſive van *Daendels*, en verzoekende ampliatie omtrend het Decreet der Wagenvragten: — in handen der perſoneele Commisſie.

Het Committé te Lande doet Rapport, op de Misſive van de Provincialen Raad van Zeeland, met klagten over het afvorderen der Sleutels van Tholen door den Commandant van Bergen op den Zoom; om namelyk het Committé te gelasten *Beurnonville* daarover aan te ſchryven: — in handen van de Buitenlandſche Zaaken.

Boellaard rapporteert, omtrend het Request van de Schoenmakers in de Lang Straat: — drukken, en aan de orde op Maandag en agt dagen.

De Beveren doet rapport, op de Misſive van het Committé tot de West, betreklyk eene gepleegde Fraude door den Boekhouder en Casſier van het Departement Zeeland, met renvoy aan de Justitie: — conform.

Bezier doet rapport, op het voorſtel van *Vrede*, tot het leggen eener belasting op den uitvoer van Schors, gemaalen en ongemaalen Run &c.: — drukken en aan de orde van den dag.

Nog wordt gelezen een favorabel advys van de Marine op de Nota van *Noël*, tot uitvoer van Haver: — conform.

En een dito, tot uitvoer van *f* 600 000

Tot Conchiergie van het Nationaal Hôtel wordt benoemd *Funke*, tot 1ſte Kamerbewaarder en Bontefeux *Loiſe*, tot 2e *Rhuler*, tot 3e *Cuntz*.

Hierna wordt de Vergadering geadjourneerd tot heden avond ten 7 uuren.

D R U K F O U T E N.

In No. 189. pag. 159. col. 2. reg. 4. en volgende: *ſtaat*, dat wyders &c. *lees*, dat hy niet berekend was om te taxeeren de ambitie of de nederigheid van den Burger *Gevers*, dog dat hy eenvoudig overeenkomſtig de waarheid gezegt had, dat van de 98 ſtemmende Leeden, 51 voor *Kantelaar* waaren.

Onder het afdrukken van het vorig Nummer, hebben wy eene Drukfout ontdekt, welke in de meest afgezonden Nummers zal gevonden worden, namelyk in het beknopt Extract van de Zitting van Woensdag, reg. 10. van onderen, ſtaat: hebbende *Buonaparte zich in Mantua geſouteneerd*, lees: hebbende *Wurmſer zich in Mantua gefauveerd.*

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *repreſenteerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amſterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roeloſswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blusſé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leerſum*, Enkhuizen *Franz*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maasſluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlisſingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresſeeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 159. *Saturdag den 1 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

Vervolg der Zitting van Dingsdag den 27 September 1796.

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

De Deliberatien, over het Rapport van den Burger *Floh* c. s., voortgezet wordende, beklimt de Burger *van Castrop* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ongetwyffeld zult Gyliéden gelezen hebben het Rapport der Gecommitteerdens in de Friesche zaak, onder de Decreeten dezer Vergadering van 30 Augustus l. l. gevonden wordende, en het zal uwen aandagt niet ontslipt zyn, dat hetzelve maar door *vier* van hun ondertekend is; zynde de Burger *van Ryswyk*, die slechts *éene* der conferentien over die zaak heeft bygewoond, dies tyds met permissie *absent* geweest, en hebbende ik het zelve *niet getekend.* —

Ik vinde my dus verplicht, om aan deze Vergadering voor te dragen de redenen, waarom ik my met dat Rapport, zo als het zelve ligt, niet hebbe kunnen vereenigen, en *als Lid van deze Vergadering* daar tegen als nog te moeten *adviseeren.*

Zo dra ik uw Decreet van 27 Juny l. l., waar by de Representanten *Floh*, *van Ryswyk*, *Schonegevel*, *Vatebender*, *Nieuhof* en *ik* gecommitteerd waren, om de Publicatie der afgegaane Friesche Representanten, in dato 23 Juny 1796 (inhoudende *derzelver finaal besluit ter voldoening aan de exhortatoire Missive* van Uliéder Vergadering in dato 13 April te voren, aan deze Nationale Vergadering toegezonden by de Missive van het zich thans noemende Provinciaal Bestuur van Friesland, in dato 25 Juny) te examineeren, en te onderzoeken, *of en hoe verre daar door aan de intentie dezer Vergadering, gemanifesteerd by die Exhortatoire Missive, was voldaan, en daar van aan de Vergadering Rapport te doen*, gelezen en overdacht hadde, kwam het my *terstond* voor zeker te zyn, dat uwe Commissie, ten einde aan dien Last *behoorlyk* te kunnen voldoen, niet en gros of in substantie, maar *specialyk* en *en detail* behoorde te onderzoeken deze *twee poincten;* te weten

I. *Welke de intentie ware* dezer Vergadering, *gemanifesteerd* by de Exhortatoire Missive van 13 April 1796.

II. *Of* en *in hoe verre* aan die *gemanifesteerde* intentie dezer Vergadering door die van Friesland, by derzelver finaal Besluit en Publicatie van 23 Juny, *was voldaan geworden.*

A. Ten opzichte van het *eerste:* stond ik in een denkbeeld (en daar in versterk ik nog) dat in de gemanifesteerde intentie der Nationale Vergadering by derzelver Exhortatoire Missive ongetwyffeld is geweest,

א. Substantieel en in het algemeen, bevordering van harmonie, bevestiging van rust, aankweeking van eensgezindheid in Friesland; zo als dit evident is.

α. Uit het Decreet van 6 April 1796, 't welk vaststelt het schryven van eene Exhortatoire Missive ter bevordering van harmonie, en eene personeele Commissie benoemt, om zodanige Missive te ontwerpen.

β. En uit de Exhortatoire Missive zelve van 13 April, waar by de Nationale Vergadering zegt, dat hare vuurige wensch, hare ernstige begeerte was, om de rust in Friesland bevestigd, de goede harmonie, die door de voorgevallen gebeurenissen niet weinig scheen geleden te hebben, in dat Gewest hersteld, bevorderd, aangekweekt te zien.

Maar ik meende ook daarenboven,

ב. Dat die intentie der Nationale Vergadering zich *meer byzonder* en *en detail* gemanifesteerd hadt in het voorschryven en aanbevelen van die *middelen*, welke zy oordeelde dat in het werk gesteld *moesten* worden, om dat einde, om die harmonie, rust en eensgezindheid in Friesland te bereiken.

Dit, dacht my, was uitdrukkelyk te vinden in de woorden der Exhortatoire Missive.

α. „Dat dan *alle* de geschillen, over het al of niet daarstellen eener Nationale Vergadering gerezen, der vergetelheid werden toegewyd, en *alle* de politieke dispositien of judicieele procedures, over die zake of ten gevolge daarvan in Friesland genomen of begonnen, worden ingetrokken of vernietigd; immers voor zo verre *eenigzints* met de handhaving eener goede orde van zaken bestaanbaar zal worden „ geoordeeld.

β. „Dat dan *alle* de uitgeweken Friesen *vry* en onbelemmerd mogen *te rug keeren* tot hunne huizen, huisgezinnen „ en vorige kostwinningen;

γ. *Vooral*, dat *hen geen vernederende* voorwaarden worden

voorgeſchreeven. En deze *meer byzondere* Intentie der Nat. Vergadering kwam my voor zo klaar, zo ſerieus by die Exhortatoire Miſſive *gemanifeſteerd* te zyn, dat ik niet durfde denken, dat 'er één éénig mensch aan twyffelen mocht, die ſlechts lezen kon de woorden, waarmede zy hare Miſſive eindigde en van dezen inhoud was: „ dit *verwachten*, dit „ *begeeren wy van Uliede*, dit *eiſſchen wy van alle Frieſen*, in „ den naam des Vaderlands, het welk wy uit zynen tegen„ woordigen nood niet anders kunnen redden, dan onder„ ſchraagd door de eendrachtige pogingen van al, wat braaf „ is in den Lande". — Immers daar uit blykt, zo ik meen, ten duidelykſten, dat de *gemanifeſteerde intentie* der Nationale Vergadering deze was, dat de Frieſche zich noemende Repreſentanten zouden medewerken tot herſtel en tot aankweking der harmonie in dat Gewest, niet in ſchyn, of met woorden, maar *met daaden*, niet ten halven, maar *geheellyk*, en wel door het *aanwenden van die middelen*, welke aan hun by de Exhortatoire Miſſive zo onderſcheiden en punctueelyk werden *aanbevoolen*.

Ja wie is 'er, die daar aan twyffelen kan, daar de Nationaale Vergadering deze hare *gemanifeſteerde intentie* niet alleen zegt te zyn hare vorige *wensch*, hare ernſtige *begeerte*, hare *verwachting* en *eisch* in den naam van het Vaderland; maar daar te boven nog aandringt met deze urgente reden, dat het voor haar onmogelyk is, om *anderzints* dat Vaderland te redden? -

Zy tog *begeert* dit alles van de Hoogst Geconſtitueerde Macht in Friesland; zy *eiſcht* dit van alle Frieſchen in den naam van het Vaderland het welk zy (ziet de eigen woorden der Exhortatoire Miſſive) uit zynen tegenwoordigen nood niet anders kan redden, dan onderſchraagd door de eendrachtige pogingen van al wat braaf is in den Lande. — En dit was, en is nog geene loutere chimere, geen harſenſchim, geen ydele woordenklank zonder zin, maar ſteunt op dien onwrikbaren grond, dat (gelyk de Miſſive zegt) het niet kan nalaten, of de beroeringen in Friesland moeten eenen nadeligen invloed hebben op het Nationaal crediet, waar van, naar Art. 83. van het Reglement, de hoogſte zorg aan de Nationaale Vergadering is opgedragen, en welks handhaving een meer dan ogenſchynelyk gevaar zal blyven lopen, wanneer, die beroeringen blyvende voortduren, zo veele notable Frieſche Burgers van hunne huizen, huisgezinnen en kostwinningen beroofd, en van hunnen vaderlyken grond als verbannen blyven, en, dus voortgaande, miſſchien wel dra door meerderen ſtaan gevolgd te worden, die van tyd tot tyd die Provincie zullen ontwyken.

Ja, wie kan (vrage ik nog eens) aan die gemanifeſteerde *Intentie* der Nationale Vergadering, aan die hare ernſtige *begeerte*, aan haren bepaalden *wil* ten dien opzichte twyffelen, daar het uit de Exhortatoire Miſſive blykbaar is, dat zy zelve (immers die Leden, welken de Meerderheid uitmaakten, en op wier wil het arreſteeren van die Miſſive is gedecreteerd) de uitgeweken Frieſen hield voor *Patriotten*, hen voor de *zodanigen* erkenden?

Immers (om nu niet aantedringen daarop, dat die Nationale Vergadering by haar Exhortatoire Miſſive aanſchryft, „ dat „ dan ook alle de uitgeweken Frieſen, die Gylieden *voorzeker* „ als *Patriotten* hebt *gekend* en *geacht*, vry en onbelemmerd „ tot hunne huizen enz. mogen te rug keeren") hield de Nationale Vergadering hen niet voor Patriotten; hoe kon zy hen dan tellen onder die *Braven*, door welker eendrachtige pogingen zy mogt onderſchraagd worden, om het Vaderland te redden? hoe kon zy hen dan beſchouwen als *de zulken*, van wien zy zich verzekerd hield, dat zy als *Mannen van Eer*, door geenen wrevel bedeld over het gebeurde, geene aanleiding zouden geven tot nieuwe oneenigheden? Dit tog is het caracter niet van Anti-Patriotten, wier harten meest al zyn ſchatkamers van wrevel, wier monden zelden anders, dan moord en vervolging blazen. —

Dit nu by my vast ſtaande *de gemanifeſteerde intentie* der Nationaale Vergadering te zyn uitgedrukt by haare exhortatoire Miſſive van 13 April, en aan welke zy *van de Hoogst Geconſtitueerde Macht in Friesland verwachtede en begeerde*, en *van alle Frieſen eischte* dat voldaan zoude worden, vermeende ik, overeenkomſtig uw Decreet van 27 Augustus laatstleden te moeten onderzoeken.

B. *Of en in hoe verre daar aan voldaan was*, door de afgetreden zich noemende Repreſentanten van Friesland, by derzelver finaal beſluit, genomen daags voor hunnen aftred uit het Beſtuur, en vervat in hunne Publicatie van 23 Juny 1796. En, na een naauwkeurig examen van het een en ander, beſloot ik, en ſchroome niet als Lid dezer Vergadering, voor myn advys uittebrengen, „ *dat 'er door die van Friesland* „ *geenzins aan de gemanifeſteerde intentie dezer Nationale* „ *Vergadering, blykende uit derzelver exhortatoire Miſſive van* „ *13 April 1796 voldaan is.*"

Deze *negative* is, naar myn inzien, onwrikbaar gevestigd op deze *twee preëmptoire gronden:*

ℵ. Dat zy *niet alle geſchillen* over het al of niet daarſtellen eener Nationaale Vergadering hebben in vergetelheid geſteld, *noch* alle die politieke dispoſitien en judicieele procedures, over die zake, of ten gevolge daar van in Friesland genomen of begonnen, ingetrokken of vernietigd, *noch ook* alle de uitgeweken Frieſen vry en onbelemmerd tot hunne Huizen, huisgezinnen en voorige kostwinningen hebben laten terug keeren.

ב Dat zy aan die genen van hun, welken zy laten terug komen, voorſchryven *vernederende* voorwaarden.

Dat tog door deze handelwyze *geenzins* voldaan is aan de *gemanifeſteerde* intentie der Nationale Vergadering, heeft by my geen betoog nodig, als men ſlechts vergelykt den letter der exhortatoire Miſſive van 13 April, met den inhoud der publicatie der Frieſen van 23 Juny 1796, en zulks met relatie tot *beide* die gronden. Immers

α. Wat aangaat den *eerſten* dier gronden: By de exhortatoire Miſſive verklaart de Nationale Vergadering van de Hoogst Geconſtitueerde Macht in Friesland te *verwachten* en *begeren*, en van alle de Frieſen te eiſſchen, „ dat alle de geſchillen „ der vergetelheid toegewyd; dat alle de politieke dispoſitien „ of judicieele procedures, in Friesland genomen of begonnen, worden ingetrokken of vernietigd; dat alle de uitge„ weken Frieſen vry en onbelemmerd, terug keren; dat langs „ dien weg de rust bevestigd, de gebroken harmonie her„ ſteld, immers bevorderd en aangekweekt worden, en dat „ zy dus in ſtaat geſteld worde, om, onderſchraagd door de „ eendrachtige pogingen van al wat in den Lande braaf is, „ het Vaderland uit deszelfs tegenwoordigen nood te redden."

Maar hoe gedragen zich nu hier omtrend de afgetreden Repreſentanten van Friesland? gantsch contrair, en daartegen aanlopende; want in plaats van op die wyze de rust en harmonie te bevorderen en aantekweeken, in plaats van alle die geſchillen in vergetelheid te ſtellen; in plaats van die dispoſitien en procedures in te trekken of te vernietigen; in plaats van alle die uitgeweken Frieſen te laten terugkeeren, zo vinden de vorige, en nu afgetreden zich noemende Repreſentan-

ten

ten van Friesland goed, om by derzelver Publicatie van 23 Juny 1796, te *decreteeren*:

„ Dat van het Effect der Proclamatie van 31 May 1796 voor als „ nog bleven uitgesloten de personen van *Th. Joha*, *G. A. Abbring*, „ *H. Kannegieter*, *B. Ressing*, *A. van Vliet*, *W. Wopkens*, *S.* „ *D. van Aylva*, *H. A. van Knyf*, *J. L. Huber*, *P. Fontein*, „ *E. M. van Beyma* en *R. Dibbetz*, en dat ten hunnen aan„ zien de Publicatie van 23 February 1796 bleef in volle „ kracht."

Regardeert Gylieden nu, dat by die Publicatie van 23 *February* wordt gestatueerd, dat de hier by genomineerde persoonen, (waaronder toen echter niet genoemd werden de Burgers *J. L. Huber* en *E. M. van Beyma*,) mochten worden beschouwd als zich schuldig gemaakt te hebben aan misdaad van gekwetste Natie, of, als medeplichtigen derzelven, moeten worden geacht tegen hunnen eed en plicht te hebben gehandeld, en zich dus het vertrouwen der Natie te hebben onwaardig gemaakt, en dat dienvolgens aan alle Gerechten, Officieren, Justicieren en Corporatien gelast werd, om in hunne bedryven na hun alle perquisitien te doen, en hen vindende dadelyk te arresteeren en naar Leuwaarden te doen overbrengen; — en dat *nu* by de Publicatie van 23 Juny wordt gedecreteerd, dat ten aanzien van hun allen (met expresse byvoeging van de Burgers *J. L. Huber* en *E. M. van Beyma*, die by de Publicatie van 23 February te voren niet gesteld waren,) die zelfde Publicatie van 23 *February* zoude *blyven in volle kracht.*, dan zult Gylieden daar uit zien, dat de Predecesseurs van het zich thans noemend Provinciaal Bestuur van Friesland, (wel verre van te voldoen aan de gemanifesteerde intentie der Nationaale Vergadering,) integendeel de politicque dispositien en judicieele procedures ten opzichte van die uitgeslotene Friesen hebben *doen voortduren*, dat zy hen het vry en onbelemmerd terug komen in Friesland hebben *blyven beletten*, en dat zy, even daar door, de geschillen wel verre van ze der vergetelheid toe te wyden, in Friesland hebben getracht te *eternifeeren en in eeuwig aandenken te houden.*

Wel is waar, dat by de Publicatie van 23 Juny 1796. (zo als het Rapport zegt op pag. 7.) zoude zyn uitgedrukt, dat dit zodanig zoude zyn gedecreteerd „ tot handhaving der „ goede orde van zaken in het Gewest van Friesland, mits„ gaders om te voldoen aan de gemanifesteerde begeerte van „ een aanzienlyk getal waardige Burgers;" — wel is waar, dat de Rapporteurs, op pag. 8. van hun Rapport, zeggen, dat zy, „ met Frieslands inwendige gesteldheid niet nauwkeurig genoeg bekend zynde, zich niet kunnen vermeten, om deze verklaring van Frieslands Hoogst Geconstitueerde Macht voorbarig te tauxeeren, noch derzelver waarde of onwaarde beslisschend te bepalen; — dat zy, zonder hatelyke blyken van eene onbetamelyke partyschap aan den dag te leggen, daaromtrend niet anders kunnen doen dan zwygen, en dus, ingevolge van derzelver bepaalde last, der Vergadering moeten rapporteeren, dat de maatregulen, met opzicht tot den 12 uitgeweken Friesen genomen, hoe grievend ook voor dezelven, niet kunnen worden geoordeeld *Stricto sensu* onbestaanbaar te zyn met de intentie dezer Vergadering, in de exhortatoire Missive gemanifesteerd, voor zo verre namelyk de plaatselyke omstandigheden dezen maatregul *mogten wettigen* en noodzakelyk maken, als staande zulks niet ter beoordeeling van uwe Commissie, om rede (zo men voorgeeft) dat by de Exhortatoire Missive het intrekken of vernietigen van alle politicke dispositien of judicieele procedures, over de bekende noodlottige geschillen in Friesland genomen of begonnen NB. *geheel* waren *overgelaten* aan de wysheid der Hoogst Geconstitueerde Macht, voor zo verre zulks (dit zyn, zegt men, de eigen woorden der Exhortatoire Missive) met de handhaving eener goede orde van zaken bestaanbaar mogt geoordeeld worden. — Dan ik meen hieromtrend te mogen aanmerken.

1. Dat, wat aangaat het gemis van die over het geheel niet volkomen genoegzaam nauwkeurige kennis van Frieslands inwendige gesteldheid en den Geest der Ingezetenen, waar van dat Rapport gewaagt, en waarom de tekenaars van het gemelde Rapport zeggen, dat zy zich niet zouden mogen vermeten, om de Verklaring van Frieslands Hoogst Geconstitueerde Macht *voorbarig te tauxeeren*, noch derzelver waarde of onwaarde te bepalen, en die men zegt, dat de Commissie dus in het geval stelde, om, wilde zy geen hatelyk blyken van eene onbetamelyke partyschap aan den dag leggen, hieromtrend niet anders te kunnen doen dan *te zwygen*; —— de onzydige en openhartige opening van *twee* hunner Mede-Gecommitteerdens, *zynde beiden Ingezetenen van Friesland* (dan van welken *de een* ten tyde van het opmaken en uitbrengen van het Rapport *absent was*) wat, wanneer dezelve zich ten opzichte van Frieslands *inwendige* gesteldheid en *den Geest* der meeste Ingezetenen hadden kunnen en willen expliceeren, zeer veel zoude het kan kunnen toebrengen, om dat *gebrek* van die *over het geheel* niet volkomen nauwkeurige en genoegzaame kennisse *wegtenemen*, en de Commissie alzo van het aan den dag leggen van hatelyke blyken van eene onbetamelyke partyschap te bewaren; terwyl de Commissie dan *zeker* in staat zoude zyn geweest, om daaromtrend *meer ad rem en op de zaak zelve* te rapporteeren.

Doch, wat betreft het hoofdargument, hier in bestaande, dat (zo als op pag. 7. van het Rapport gezegd wordt) deeze uitsluiting der 12 uitgeweken Friesen geschied zoude zyn tot handhaving der goede orde van zaken in het Gewest van Friesland, mitsgaders om te voldoen aan de gemanifesteerde begeerte van een aanzienlyk getal waardige Burgers; en dat het intrekken van alle politieke dispositien en het vernietigen van alle judicieele procedures. NB. *geheel* waren *overgelaten* aan de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland, voor zo verre zulks met de handhaving eener goede orde van zaken bestaanbaar zoude worden geoordeeld (zo als de Rapporteurs dit allegeeren op pag. 8. van het Rapport:) — daaromtrend moet ik reflecteeren,

1. Dat het de taak van de Commissie *geenzints* geweest is te onderzoeken, of en in hoe verre het der Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland *vryſtond*, van de intentie der Nationaale Vergadering, *gemanifesteerd* by de Exhortatoire Missive van 13 April, *aftewyken*, veel min nog, om als Rapporteurs, *daar over* eene beslisschende uitspraak te doen. Neen, Burgers Representanten! de beslissing van *dat* poinct komt ten dezen niet te pas, aan deze Commissie was slechts gedemandeerd te onderzoeken, of en in hoe verre door het finaal besluit of de Publicatie der zich noemende Representanten van Friesland, in dato 23 Juny, *voldaan was* aan de intentie der Nationaale Vergadering, *gemanifesteerd* by derzelver Exhortatoire Missive; daar over, en daar over *alleen* moest haar Rapport gaan, en *verder niet*; en aan dat Decreet zoude zy voldaan hebben, door te Rapporteeren: *'er is niet aan voldaan.* En het was (onder correctie) niet van haar Departement, zo ik meen, om het gedrag der Friesschen te verdedigen of te condemneeren.

2. Door het maken van die argumenten toont men (zo wel aan de zyde der Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland,

land, als aan die der Rapporteurs) zelve overreed te zyn, dat 'er aan den inhoud der Exhortatoire Misfive en aan de daar by gemanifesteerde intentie der Nationaale Vergadering *niet* voldaan is; want meende men daar aan voldaan te zyn, dan kwam *noch* de allegatie der handhaving van de goede orde, *noch* die van de gemanifesteerde begeerte van een aanzienlyk getal van waardige Burgers, *noch* het betoog van de bevoegdheid der Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland te pas, om *daar op* de exclusie der 12 Friesen te bouwen of dezelve *daar mede* goed te maken.

3. Gesteld (des neen) dat door de bygevoegde woorden, voor zo verre met de handhaving eener goede orde van zaken in Friesland bestaanbaar zal worden geöordeeld, by de Exhortatoire Misfive aan de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland ware overgelaten de beoordeling, om in één of ander geval van de Exhortatoire Misfive en de daar by gemanifesteerde intentie der Nationaale Vergadering aftewyken: dan is het immers nog zeker, dat zulks, volgens de uitgedrukte intentie der Vergadering, *niet* behoorde te geschieden *pro arbitrio* en *willekeurig*, maar alleen in zodanig geval, waarin de handhaving der goede orde in Friesland zulks *volstrekt noodzakelyk* maakte, en *anders niet*. Dit immers kan geen twyffel onderhevig zyn, wanneer men in het oog houdt, dat de Nationaale Vergadering het *nemen* en *opvolgen* van *alle* de door haar voorgeschreven maatregelen, ter herstelling, bevordering en aankweking der harmonie en eensgezindheid, aan de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland niet slechts *aanbeveelt*, maar 'er uitdrukkelyk deze woorden *byvoegt*, voor zo verre met de handhaving eener goede orde van zaken in Friesland *eenigzints* zal worden bestaanbaar geoordeeld (dan welk woord *eenigzints* aan den steller van het Rapport schynt ontslipt te zyn op pag. 8. van het Rapport;) dewyl, naar myn inzien, uit dat woordeken *eenigzints*, beschouwd in één verband met de overige woorden, waar aan het zelve is geconcateneerd, (en welke in zich behelsen niet een vrylating maar een stipte aanbeveling van de voorgeschreeven middelen ter herstelling der rust en eensgezindheid) evidentelyk blykt, dat de gemanifesteerde intentie der Nationaale Vergadering geweest is, niet dat de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland *pro lubitu* van haare Exhortatoire Misfive konde afwyken, maar *juist het tegendeel*, vermits zy daarby aan haar de *in achtneming* en *observantie* haarer aanmaninge, tot het daarstellen van rust en het bevorderen en aankweeken van harmonie, — mitsgaders de aanwending die middelen, welken zy haar daar toe voorschryft, niet slecht in substantie en en gros, maar ook *special* en *en détails aanbeveelt*, voor zo verre *die eenigzints* met de handhaving eener goede orde van zaken in Friesland zouden kunnen worden bestaanbaar geoordeeld.

En dit komt my te meer voor zeker te zyn, om rede, dat, daar by de Concept Misfive, die op den 11 April 1796. aan de Nationaale Vergadering is gesuppediteerd, gesteld was, dat dan alle geschillen der vergetelheid mogen worden toegewyd; dat alle politicque dispositien of judicieele procedures worden ingetrokken of vernietigd, *immers voor zo verre eenigzints met de handhaving eener bestendige kalmte, en eener goede orde van zaken in Friesland bestaanbaar zal worden geoordeeld*; de Nationaale Vergadering, by het arresteeren der Misfive op den 13 April, de woorden *eener bestendige kalmte* uit dezelve heeft *gerayeerd*. En waar toe dit anders, dan alleen om te tonen, dat zy begeerde, dat *alleen* de handhaving *der goede orde* de maatstaf zoude moeten zyn in het observeeren der door haar voorgeschreven middelen ter herstelling der harmonie in Friesland, en dat zy verre af was van te willen, dat de *zogenaamde* handhaving *der bestendige kalmte* het voorwendsel zoude kunnen worden, om zich aan haare exhortatie *te onttrekken*.

4. Hier komt nog by, dat, zo die woorden, *immers voor zo verre eenigzints met de handhaving eener goede orde van zaken in Friesland bestaanbaar zal worden geoordeeld*, al eens zodanige vryheid mochten kunnen overlaten, als by het Rapport verondersteld wordt, de beöordeeling daar van als dan nog zoude hebben moeten staan aan de H. G. Macht in Friesland, maar *niet aan derdens*. Hebben nu de zich noemende Representanten van Friesland, in het geval der uitsluiting der 12 Frieschen, hun *eigen* oordeel gevolgd? Immers *Neen*. Dit blykt

a. Uit de woorden der Publicatie van 23 Juny 1796, aangehaald by het Rapport op pag. 7., waar by zy zeggen, dat die exclusie geschied is ter handhaving der goede orde niet alleen, maar ook om te voldoen aan de gemanifesteerde *begeerte* van een aanzienlyk getal van waardige Burgers.

b. Uit het eigen gedrag die zich noemende Representanten van Friesland, welken die Publicatie van 23 Juny ter waereld gebracht hebben. —

Immers uit de Proclamatie van 31 May 1796 consteert, dat zyl. *voor zich zelven* niet gehæsiteerd zouden hebben, om *alle* de daarby genoemde personen, ten getale van 29 (waar onder ook die twaalf, die nu zyn uitgesloten) vry en onbelemmerd tot hunne huizen te laten te rug komen; ten hunnen aanzien *alle* de geschillen der vergetelheid toetewyden, en *alle* politieke dispositien en judicieele procedures te vernietigen.

Dan, wanneer men in aanschouw neemt, dat zy die Resolutie van 31 May onderworpen aan die voorwaarde, wanneer voor 16 Juny geene voldoende aanmerkingen door de stemgerechtigde Burgers by hen wierden *ingebracht*, en teffens reflecteert, dat zy by de Publicatie van 23 Juny zeggen, dat zy dat Decreet van uitsluiting enz. hebben genomen op het gehoorde Rapport en de consideratien van hunne Gecommitteerdens ter examinatie der *ingekoomene aanmerkingen* op het by hunne Proclamatie van 31 May 1796 voorgedragene, rakende het in vergetelheid stellen der geschillen, en het verleenen van vryheid aan eenigen uit die Provincie geaufugeerde personen; — dan volgt daar uit, dat dit Finaal Besluit der afgescheiden Representanten van Friesland, niet is geweest een vrucht van hun eigen oordeel, maar zyn geboorte verschuldigd *was aan derdens*, aan de aanmerkingen namelyk van *hen*, die zy by hunne Proclamatie van 31 May noemen *Stemgerechtigde Burgers*, doch die zy by hun besluit van 23 Juny bestempelde met eenen anderen naam, te weten dien van een aantal van waardige Burgers (en geen wonder, want men heeft alle de *Stemgerechtigde* Burgers *daar op* nimmer opgeroepen of gehoord!) dan welker oordeel ten dezen door de Nationaale Vergadering niet was ingeroepen, of geimploreerd.

En deze reflectie verdient te meerdere intentie, als men gade slaat, dat dit geheele werk (en zulks zo wel de examinatie der aanmerkingen en het opmaken der consideratien in het rapport door de Gecommitteerdens, als het onderzoeken, overwegen en het beoordelen van het één en ander door de zich noemende Representanten) in een zaak van zo veel gewicht als deze, heeft moeten begonnen en ten einde gebracht worden in het korte tydbestek van *zeven dagen*; — immers het kon niet beginnen voor den 16 Juny; en het was geëindigd met den 22ste dier maand; — een werk, over welks expeditie men zich te meer verwonderen moet, als men aanmerkt, dat die zelfde Representanten tot het examen van de Exhortatoire Misfive van 13 April nodig gehad hebben den tyd van *zeven weken*, eer zy tot eenig provisioneel, en den tyd van

tien

tien weken, eer zy tot een Finaal Besluit op dezelve konden komen, en het zelve konden goedvinden aan de Nationaale Vergadering mededeelen. —

5. Eindelyk wil ik wel eens gevraagd hebben, of het met de goede orde van zaken in Friesland bestaanbaar moet worden geoordeeld, dat men, in plaats van te voldoen aan de exhortatoire Missive der Nationaale Vergadering, integendeel die uitgeweken Friesen van hunne huizen, huisgezinnen en kostwinningen blyft verwyderen, en aan allerleie, zo politicke als judicieele vervolgingen en procedures blyft blootstellen, daar men hen voorzeker *als Patriotten* heeft gekend en geächt?

Ik denk tog niet, dat de Representanten van Friesland zullen willen beweren, dat zy hen als *de zodanige niet* gekend en geacht hebben; want, zo zy dit wilden voorgeven, dan moet ik met de rechtmatigste verwondering vragen: zo dit voorgeven hun ware ernst zy, hoe is het dan mogelyk geweest, dat zy *ook* die twaalf perzoonen, die zy nu uitsluiten, hebben kunnen stellen onder die mannen, ten welker opzichten zy volgens hunne eigene Proclamatie van 31 May 1796, provisioneel hadden goedgevonden te resolveeren, „ dat zy vry en onbe„ lemmerd zouden kunnen te rug keeren, en dat *ten hunnen* „ *aanzien* alle geschillen zouden worden vergeten, en alle „ politieke disposi ien of judicieele procedures vernietigd?

En men zegge hier tegen niet, dat die vergetelheid zich alleen zoude bepalen tot de geschillen over het al of niet daarstellen der Nationaale Vergadering, en dat die vernietiging der politieke dispositien en judicieele procedures alleen zoude relatief zyn tot die zake of ten gevolge daarvan; maar dat deze menschen zich daarenboven hebben schuldig gemaakt *aan gekwetste Natie, aan Eed en Plichts verbreking*, en dat zy *daarom* zyn uitgesloten: — want, indien men dit als de reden hunner uitsluiting voortwendt, dan zouden niet slechts deze twaalf, maar ook de andere zeventien, hebben moeten worden uitgesloten, omdat deeze door de zich noemende Representanten van Friesland aan die zelfde misdaden zyn schuldig verklaard, ziet dit bevestigd in hunne Publicatie van 23 February 1796, Art. 1 en 2. alwaar zy zeggen te statueeren:

1. „Dat *alle* die perzoonen, welke op den 26 January en daar aan volgende het vertrouwen der Natie onwaardig verklaard, uit hunne posten als Representanten gedimitteerd, ter verandwoording gesteld, en zich door geweld van wapenen wederom in hunne Vergadering hadden doen brengen, moeten worden beschouwd als zich schuldig gemaakt te hebben *aan de misdaad van gekwetste Natie*. —" en dat *alle* zodanige Leden hunner Vergadering en Ministers, die zich zonder hunne speciale voorkennis verwyderd hebben en op de eerste aanschryving hunner Vergadering, zonder wettige reden, niet compareeren, zich daar door medepligtig maken en alzo moeten worden geacht *tegen hun eed en plicht* te hebben gehandeld, en mitsdien het vertrouwen der Natie zich onwaardig gemaakt."

2°. „Dat dienvolgende alle Gerechten, Officieren, Justicieren en Corporatien worden gelast, naar dezelven alle perquisitien te doen, en ze vindende, dadelyk te arresteeren, en naar Leeuwaarden te doen overbrengen."

Considereert men nu, dat by dat tweede articul dier Publicatie van 23 February 1796, voorts *met naamen* worden opgeteld alle die personen, welke als zodanige atroce misdadigers moeten worden beschouwd, gearresteerd en naar Leeuwaarden opgezonden, en dat daar onder niet alleen worden genoemd tien van de twaalf uitgeslotene, maar ook *die zeventien persoonen*, voor wien men by Publicatie van 23 Juny laatstleden den vryen toegang naar hunne Huizen, Huisgezinnen en Beroepen in Friesland heeft opengezet, — dan spreekt het, myns bedunkens, van zelve, dat, zo de grond der uitsluitinge dier twaalven te zoeken ware, in de misdaden, vermeld by de Publicatie van 23 February 1796, ook de *andere zeventien* als met dezelfde euveldaaden beschuldigd, zouden hebben moeten uitgesloten worden; dan het welk niet geschied zynde, toont, dat die uitsluiting der twaalven is geschied *mere arbitrair*, en tegen de gemanifesteerde intentie der Nationale Vergadering aandruischt.

En dit is te meer doorstekende en tastbaar, als men opmerkt, dat de Burgers *J. L. Huber* en *E. M. van Beyma* thans mede zyn gesteld onder de uitgeslotenen, en dat, offschoon zy in de Publicatie van 23 February noch genoemd, noch gevonden worden, wat 'er by de Publicatie van 23 Juny gezegd wordt, dat *ook ten hunnen opzichte* de Publicatie van 23 February *in volle kracht blyft*; — terwyl uit dit laatste tevens blyken kan, met welk eene verbazende attentie en vlyt men in Friesland heeft te werk gegaan, met het arresteeren van het finaal besluit, het welk de zich noemende Representanten van Friesland, daags voor hunnen afgang, op den 23 Juny 1796 genomen hebben.

β. Wat nu betreft de tweede grond, waarom ik vermeene, dat door de Publicatie van 23 Juny 1796. *geenzints* voldaan is aan de intentie der Nationaale Vergadering, gemanifesteerd by derzelver Exhortatoire Missive van 13 April te voren: deze bestaat daar in:

Dat aan die Friesche uitgewekenen, welken men de terugkomst in Friesland accordeert, worden voorgeschreven *vernederende* voorwaarden, niettegenstaande de Exhortatoire Missive *verbotenus* zegt: *vooral*, dat *geen vernederende* voorwaarden worden voorgeschreven.

Immers de Publicatie van 23 Juny 1796 zegt met betrekking tot hun, van wien men daar by decreteert, dat zy vry en onbelemmerd kunnen te rug keren, en dat ten hunnen opzichte de Publicatie van 23 February vernietigd wordt, dat dit echter niet anders geschiedt, dan onder die twee expresse voorwaarden:

a. dat zy gerekend zullen worden by hunne intreede in Friesland *openlyk* en *plechtig* verklaard te hebben, dat zy nim„ mer met opzet en een kwaad oogmerk hebben ingestemd „ en medegewerkt tot die Resolutie, Publicatie en Handelin„ gen, welken het *blyk* ongenoegen der Vryheidminnende „ Burgers *hebben gaande gemaakt*, en die *strekten* ter vervol„ ging van waardige Vaderlanders."

b. „ Dat zy gedurende een jaar *niet* zouden verkiesbaar zyn tot eenige politieke functie."

Dezen tog zyn beiden *vernederende* voorwaarden, welken hun, zo ik meen, volgens de duidelyke letter der Exhortatoire Missive, *vooral* niet mochten worden voorgeschreven, conditien, die men van geen eerlyk man behoorde te vergen.

Immers:

1. Wat aangaat *de eerste* van die twee voorwaarden:

Het schynt wel niet vernederende, wanneer men vordert, dat zy door die verklaring van zich zullen weren alle verdenking van boos opzet en kwaad oogmerk; maar ik vrage echter dit:

Is het niet ten uiterste vernederende voor hun, dat zy door die voorwaarde te accepteeren, door op die conditie in Friesland te rug te komen, gerekend zullen worden openlyk en plechtig verklaard te hebben, dat zy (schoon niet opzettelyk en frauduleus,) echter *met der daad* hebben ingestemd en medegewerkt tot het nemen van Resolutien, Publicatien en Han-

Handelingen, die het billyk ongenoegen van *Vryheidminnende* Burgers *hebben* gaande gemaakt, van Publicatien enz., die *ftrekten* ter vervolging van *waardige* Vaderlanders? Zouden zy niet door hun terugkomst en het alzo realiter doen van die verklaring by hunne intrede, *voor zich zelven* van schaamte moeten blozen? Zouden zy niet even daardoor, en dus rebus ipfis zich zelven ftellen tot een voorwerp, zo niet van befpotting, dan ten minften van *verachting voor de Friefche Ingezetenen, voor hunne Medeburgeren.*

Ja zoude deze voorwaarde niet te meer vernederende zyn voor hun, indien men mag geloven, dat 'er onder de *voorfchryvers* van die vernederende voorwaarden gevonden worden dezulken, die met hun hebben ingeftemd en medegewerkt, tot *die zelfde* Refolutien, Publicatien en handelingen, die men *nu* zegt, dat het billyk ongenoegen dier Vryheidminnende Burgers zouden hebben gaande gemaakt en geftrekt ter vervolging van waardige Vaderlanders,' en die echter *nimmer* zodanige verklaring hebben afgelegd of gerekend worden afgelegd te hebben?

Wel is waar, dat het Rapport op pag. 5 en 6 *argueert*, dat het eerfte gedeelte dier voorwaarde (voor zo verre daar by gevoegd wordt, dat de te rug komende Friefchen door hunne wederkomst zouden worden verftaan verklaard te hebben, dat die Refolutien enz. zouden hebben gaande gemaakt het billyk ongenoegen van Vryheidminnende Burgers) *vernederend* zoude zyn voor hun, die niet overtuigd moeten zyn, dat dat ongenoegen den naam van billyk verdient, en dat dus 't afvorderen van zodanige belydenis ten opzichte van dezulken, die zich in dat geval mogten bevinden, *vernederende* is en van eerlievende Lieden niet gevergd kan, en daarom als ftrydende tegen de gemanifefteerde intentie der Vergadering *zorgvuldig* had behoren vermyd te worden. — Maar de Rapporteurs laten 'er onmiddelyk opvolgen, dat het *ander* gedeelte dier eerfte voorwaarde niets beheist, dat met die gemanifefteerde intentie ftrydt, of onbeftaanbaar zal kunnen worden geoordeeld. — Dan het zy my geoorloofd, daar op aantemerken, dat die ftelling *rechtftreeks* aanloopt tegen dien grond, waarop die zelfde Rapporteurs beweerd hebben, dat het *eerfte* gedeelte van die voorwaarde vernederende was, en niet gevergd mogt worden.

Wat tog was de reden, waarom zy erkennen, dat het *eerfte* deel dier voorwaarde aanliep tegen de intentie dezer Vergadering? Geene andere dan deeze, dat men van hun, die het ongenoegen der Vryheid minnende Burgers niet voor *billyk* hielden, niet mogt vergen, dat (terwyl men avoueerde, dat de daar van verfchillende gevoelens van andere niet behoorde te zyn de regel van hunne belydenis) zylieden de billykheid daar van zouden moeten erkennen.

Maar is dit zodanig ten opzichte van *het ongenoegen* der Vryheidminnende Burgeren; waarom zal men dat zelfde richtfnoer dan ook niet volgen met betrekking tot de erkentenis, relatief *de vervolging van waardige Vaderlanders?* Of kunnen 'er onder de te rug komende Friefen niet zyn de zodanigen, die in begrip ftaan, dat de Refolutien en Publicatien, waaromtrend men van hen die belydenis vordert, *niet* ftrekten ter vervolging van waardige Vaderlanders? Zo ja (gelyk zeker mogelyk is) dan mag men, op dien zelfden grond, ook van hun *ten dien opzichte* even *zo min*, die vernederende voorwaarde afvergen, als men dezelve van hun mogt verderen met betrekking tot de erkentenis van het billyk ongenoegen der Vryheidminnende Burgers.

Ja maar, zeggen de Rapporteurs, die afverging mogt ten opzichte van het *tweede* Lid van die voorwaarde wel degelyk gefchieden; want „ niemand voorzeker zal ooit aarzelen, in het „ algemeen, volmondig te belyden, nimmer tot iets medege„ werkt te hebben met een kwaad oogmerk: en wie toch „ (voegt men 'er by) zal zich niet in zyne ziel fchamen, „ ftaande te houden, ooit de hand geleend te hebben tot het „ nemen en arrefteeren van Refolutien en Publicatien, die „ ftrekten ter vervolging van waardige Vaderlanders?" (ziet pag. 6. van 't Rapport.)

Dan hier omtrend moet ik reflecteeren,

— Dat deze allegatie hier zeer verkeerdelyk wordt aangevoerd, om te betogen, dat 'er in het *tweede* deel van die voorwaarde niets zou gevonden worden, dat eenigzints zou onbeftaanbaar zyn met de intentie der Nationale Vergadering, gemanifesteerd by derzelver Exhortatoire Misfive: wanneer men flechts in het oog gelieft te houden (dan het geen de Rapporteurs fchynt geëchappeerd te zyn) dat de ontkentenis van het kwaad oogmerk, by de Publicatie van 23 Juny 1795 der afgetredene zich noemende Reprefentanten van Friesland, *zo wel* geplaatst is *voor* en gevoegd *by* de erkentenis, dat die Publicatien, Refolutien, enz. het billyk ongenoegen der Vryheidminnende Burgers zouden hebben gaande gemaakt, als *voor en by* die, dat zy geftrekt zouden hebben ter vervolging van waardige Vaderlanders. Maar, daar nu de ontkentenis van het kwaad oogmerk niet heeft kunnen genoegzaam zyn (naar het oordeel van de Rapporteurs) om het eerfte deel dezer voorgefchreven Verklaring te doen befchouwen als *niet* vernederende, en beftaanbaar met de gemanifefteerde intentie der Nationale Vergadering; zo gelieven zy my ook niet ten kwade te duiden, wanneer ik hun niet kan toeftemmen, dat die ontkentenis van dat kwaad oogmerk ten opzichte van het *tweede deel* dier voorgefchreven voorwaarde eene recht tegenovergeftelde rede zoude moeten opleveren, dat het my ter contrair voorkomt, dat zy zich, zo wel ten opzichte van het tweede, als van het eerfte dier voorwaarde hadden behoren gelyk te blyven. —

— Daar en boven is de avance „ dat niemand voorzeker „ ooit zal aarzelen, om *in het algemeen* volmondig te bely„ den, nimmer *tot iets* met een kwaad oogmerk te hebben „ medegewerkt" in dit geval zeer irrelevant; en gantsch niet concludent, als men in aanmerking neemt, dat men hier niet vergt eene zodanige *algemeene* belydenis, maar dat men dezelve hier *fpecialyk* afvordert met betrekking tot zekere *gebuteerde* en *bepaalde* Refolutien en Publicatien; waaruit men dus (gantsch tegen het oogmerk van den Verklaring doenden) zoude kunnen eliciëeren eene ingewikkelde belydenis van zynentwege, als of hy daar door erkend zoude hebben, dat dezelven waarlyk *geftrekt hadden ter vervolging van waardige Vaderlanders.* — En dan wil ik nu, op myne beurt, ook wel eens vragen: „ wie toch is 'er die „ zich niet in zyne ziel zoude fchamen, ftaande te houden, „ ooit de hand geleend te hebben, tot het neemen en arrefteeren van Refolutien en Publicatien, die ftrekten ter vervol„ ging van waardige Vaderlanders?" Van welk eerlyk man zou men immer durven vergen eene uitdrukkelyke of ingewikkelde erkentenis, dat hy (offchoon niet frauduleus en met een kwaad oogmerk) echter *met ter daad* met zodanige Refolutien, Publicatien of Handelingen heeft ingeftemd of medegewerkt? — Maar moet elke weldenkende ziel daar van gruwen; en is zodanige, het zy rechtftreekfche, het zy zydelingfche erkentenis van geen eerlyk man te vergen; dan meen ik ook daar uit met genoegzamen grond te mogen concludeeren, dat het *tweede gedeelte* der eerfte voorwaarde — als in zich behelzende eene — ingewikkelde erkentenis, dat die Re-

Resolutien, enz. strekten ter vervolging van waardige Vaderlanders) even zo vernederende is als *het eerste* deel ten opzichte van het billyk ongenoegen der Vryheidminnende Burgers; — dat ze dus onbestaanbaar is met de gemanifesteerde intentie dezer Nationale Vergadering; — en dat men zich by de Publicatie van 23 Juny 1796 zorgvuldig had moeten wachten, om ook die vernederende voorwaarde voorteschryven.

2°. De *tweede* voorwaarde, welke my voorkomt e diametro aanteloopen tegen de gemanifesteerde intentie der Nationaale Vergadering, bestaat hier in, dat by Publicatie van 23 Juny is geformeerd, „ dat die Friesen, van wien de terugkomst is „ geaccordeerd, *geduurende den tyd van een* jaar tot geenerleie „ politieke functien zullen *verkiesbaar zyn.*" — Het zal toch, vertrouwe ik my, geen betoog nodig hebben, dat deze is een vernederende voorwaarde (hoedanig aan hen, volgens den letterlyken inhoud, *vooral* niet moest worden voorgeschreven,) wanneer men reflecteert, dat zy hier door beroofd worden van de mogelykheid, om, volgens de regelen van *Gelykheid*, die tusschen Burgeren en Broederen van één huisgezin behoort geëffectueerd te worden, geduurende dien tyd, even gelyk hunne Medeburgeren, in eenige post of ambt van Politie geplaatst te worden, en alzo den Lande van dienst en nut te zyn. Neen, Burgers Representanten! zy worden hier door op eenen leest geschoeid met de *libri prohibiti*, die geschikt zyn, om de boekery van hunnen bezitter heimelyk te vercieren en te verryken, maar noch ten algemeenen gebruike, noch ten algemeene nutte gebezigd mogen worden.

Gaarne wil ik met de Rapporteurs (z. het Rapport, pag. 7) instemmen, dat de politieke functien, vooral in deze tyds omstandigheden, waarlyk niets aanlokkelyks hebben voor lieden van eerlyke beginzelen, die naauw gezet zyn, om het gewichtig werk, hunner zorge aanbevolen, gemoedelyk te behartigen, en het Ambt, hen opgedragen, getrouw waartenemen; — ik wil ook met hen van de wysheid der uitgeweken, en op die harde voorwaarden wederom toegelaten, Friesen wel vertrouwen, dat zy, de zaak uit dat oogpunt beschouwende, zich deze voorwaarde niet ongaarne zullen laten welgevallen; — ik verheuge my uit de applicatie van dat argument in het Rapport te mogen besluiten, dat men hun dat edele caracter, aan brave mannen eigen, toekent; — en het zy verre van my, dat ik hen dien roem zoude willen betwisten. ——

Maar het zy my echter vergund, hier op aantemerken:

— Dat die goede gezindheid der uitgeweken Friesen, om zich die voorwaarde te laten welgevallen, het fletrissante daar van niet wegneemt, het vernederende dier voorwaarde niet vermindert, en nog veel minder strekken kan, om te betogen, dat door het voorschryven van die *vernederende* voorwaarde voldaan zoude zyn aan de gemanifesteerde intentie der Nat. Vergadering.

— Dat, hoe eerlyker hunne beginzelen zyn mogen, en hoe meer zy naauw gezet zyn, om het gewichtig werk hunner zorgen aanbevolen, gemoedelyk te behartigen, en de posten hen mogen worden opgedragen, getrouw waartenemen; zy des te minder daar van behooren te worden uitgesloten, en dat men des te meer zich behoorde te bevlytigen, om hen te stellen in zodanige politieke functie, welken hen in staat konde stellen; om ook hunne diensten ten dienste des Lands te besteden, en alzo mede tewerken ter bereiking van dat plichtmatig oogmerk, het welk deze Vergadering vuurig wenscht, het welk haar heeft aangespoord, om deze Exhortatoire Missive aan de Hoogst Geconstitueerde Macht van Friesland, met zo veel ernst en empressement te schryven en aftezenden, waar by zy hare intentie zo duidelyk gemanifesteerd heeft; — en het welk geen ander is, dan dit, dat zy — lettende — door *de eendrachtige pogingen van al, wat braaf is in een Lande*, het dierbaar Vaderland uit zynen tegenwoordigen noodlottige redden. —

Ik zie wel, dat by het Rapport geallegueerd wordt op pag. 6 in fine, en op pag. 7 in init. dat, indien men nauwkeurig let op het geen in dat byvoegzel wel uitdrukkelyk wordt gezegd, te weten, dat men deze mids heeft nodig geoordeeld, tot gerustftelling van het Volk; men dat ook van de wysheid der Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland dient te voor-onderstellen, dat 'er byzondere redenen voor deze Clausule zyn zullen. — En ik hæsiteer geen ogenblik, om te voor onderstellen van de wysheid der Hoogst Geconstitueerde Macht in dat Gewest, zy zeker voor die clausule byzondere redenen zal gevonden hebben; — maar ik stelle teffens zeker, dat die redenen, welken ze dan ook mogen geweest zyn, *afwyken*, niet slechts van de intentie der Nationaale Vergadering, gemanifesteerd by de Exhortatoire Missive, maar zelfs van den uitdrukkelyken letter van dien Brief. — En deze meene ik met genoegzaamen grond te mogen, niet voor-onderstellen of gissen, maar voor zeker houden, om deze byzondere redenen;

— Dat de Nationale Vergadering, zonder eenige byvoeging of conclusie, by de Exhortatoire Missive *totidem verbis* zegt: *vooral, dat geene vernederende voorwaarden worden voorgeschreven;*

— En dat zy, ten blyk van hare ernstige meening ten dien opzichte, 'er op laat volgen deze significante woorden: *dit verwachten*, dit *begeeren wy* van Ulieden; dit *eischen wy van alle* Frieschen. ——— En ik verbeelde my, dat daar de Nationaale Vergadering dit *eischte* van *alle* de Friesen en daar ik niet twyffel, of onder alle de Friesen zal ook gecomprehendeerd zyn, dat gedeelte des Volks, tot welks gerustftelling by de Publicatie van 23 Juny 1796 gezegd wordt, dat deze vernederende voorwaarde is opgelegd; dan ook zeker die clausule *tot gerustftelling des Volks*, welke ook anderzinds de byzondere onderstelde redenen derzelve zouden mogen geweest zyn, geene voldoende grond kan opleveren, om de Hoogst Geconstitueerde Macht van Friesland van de observatie van dat voorschrift, van de gemanifesteerde intentie dezer Nationaale Vergadering te ontslaan of lostemaken — althans niet, zo lang zy die byzondere reden voor deze Vergadering bedekt houdt en verbergt.

Ziet daar, Burgers Representanten! met die cordaatheid, die eenen vryen Nederlander kenmerkt, en die, myns oordeels, in het byzonder past aan iemand, die de eer heeft Lid te zyn van deze Vergadering, — een Vergadering, die voor het heil van het geheele Nederlandsche Volk, en dus ook van ieder gedeelte van het zelve, in alle hare betrekkingen manmoedig behoort waak en werkzaam te zyn, opengelegd die redenen, waarom ik my met het uitgebrachte Rapport der Commissie, in dato 30 Augustus laatsleden, niet heb kunnen vereenigen. En ik concludeere dus op die gronden.

„ Dat door het Finaal Besluit der Hoogst Geconstitueerde „ Macht in Friesland, vervat in de Publicatie der afgetredene „ zich noemende Representanten van Friesland, in dato 23 „ Juny 1796, aan deze Vergadering toegezonden by Missive „ van 25 Juny daar aan volgende, *in geenerleie wyze* voldaan „ is aan de intentie der Nationale Vergadering, gemanifesteerd by derzelver Exhortatoire Missive van 13 April 1796"

Latende voorts over aan deze Vergadering, om naar hare wys-

wy heid te beramen en in het werk te stellen alle zodanige middelen, als zy geschikt en genoegzaam zal oordeelen, om hare Exhortatoire Missive van 13 April 1796. te doen effect sorteeren, op dat aan hare daar by gemanifesteerde intentie worde voldaan, de rust in Friesland bevestigd, en de goede harmonie aldaar hersteld, bevorderd en aangekweekt, specialyk door het dadelyk in werking brengen van die Middelen, welken ten dien einde door deze Nationale Vergadering, by derzelver Missive Exhortatoir van 13 April voornoemd aan de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland zyn voorgeschreven.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de gecontinueerde Zitting van Donderdag avond den 29 September 1796.

Na dat ten 7 uuren deze gecontinueerde Zitting geopend was, werden de discussien over het uitgebragt Rapport der Burgers *Fish* c. s. voortgezet, brengende de Representanten *Schimmelpenninck*, *van Ryswyk*, *Brands*, *Vatebender*, *van Loenen* en *Gorter* hier over uitvoerige advyzen uit; dan de Burger *Verster* voorgesteld hebbende of de Burger *Gorter*, uit hoofde van het deel, het welk hy als Lid der Municipaliteit van Leeuwaarden in deze zaak gehad had, wel hy de deliberatien konde present zyn, gaf dit oorzaak tot eene gansche verwarring in de Vergadering: wordende dit voorstel door den Burger *van Hooff* derwyze gerescontreerd, dat zoo wel eenige Leden der Vergadering, als de aanschouwers op de Tribunes hier over door handgeklap hunne goedkeuring deden blyken.

De President, na onderscheiden pogingen de kalmte in de Vergadering weder hersteld hebbende, wordt dezelve eenigen tyd daarna en wel circa ten 10 uuren geadjourneerd.

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag den 30 September 1796.

De Kamerbewaarders *Lotse* en *Ruhler*, op gisteren aangesteld, leggen den Eed en de Verklaring af.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, nopens de overbetaling op de Lyst der defroyementen, verzoekende dat dezelve strekken moge in mindering der Quota: — in handen der finantie, en te doen Drukken in de Decreten.

Eene Missive van den Raad der Gemeente van Amsterdam, met eene aftekening van den platten grond dier Stad, en het Rapport der Volkstelling: — aangenomen met dankzegging en Honorable Mentie in de Notulen.

Tot Ontfanger der Convoyen en Licenten, te Groningen, wordt, by meerderheid van Stemmen, aangesteld *F. Andringa van Hylcloma.*

Eene Missive van het Committé tot den Oost-Indische Handel, tegen den invoer van vreemde Thee, als strydende met het Octroy, aan het zelve verleend: — in advys tot dat het berigt van het Committé der Marine zal zyn ingekomen.

Een Request van *Vermeulen* en Comp., verzoekende, dat een Baal met Engelsche Manufactuuren, te Rotterdam gearriveerd, niet in de termen der Proclamatie mag vallen: — aan de Marine.

Een Request van *J. van Beets* en Zoon, tot uitvoer van Zeildoek.

Een Request van *F. Kok*, om 150 Passagiers naar Philadelphia over te voeren: — beide aan de Marine.

Een Request van *F. Werrines*, verzoekende voorziening, omtrend de betaling eener pretensie, te laste van het Committé van Administratie: — aan 't Committé te Lande.

Eene Commissie uit de Marine doet Rapport.

Declinatoir, op het Request van *G. 't Hoen.*

Favorabel, op het Request van *Kramer* en *Berends*: — beide conform.

Twee voordragten: 1. de Licentiatie van den Ontfanger der Convoyen en Licenten te Delfshaven *R. Trier*: — 2. de demissie van *N. Groot*, Ontfanger te Medemblik: — conform, en gesteld in handen der Binnenlandsche Correspondentie.

Een Request van *Tiems* en *Kops*, om surcheance van eene hem aangedaane Actie: — aan de Commissie van Superintendentie met surcheance.

Een Request van *F. Hennebert*, om als Onder-Major te worden aangesteld: — in advys tot dat het Rapport daaromtrend zal zyn uitgebragt.

Een Request van *J. A. Luik*, om dedomagement: — aan eene personeele Commissie.

Tot President voor de volgende 14 dagen wordt met eene volstrekte meerderheid benoemd de Burger Representant T. A. TEN BERGE.

Tot Leden in de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie worden benoemd *J. W. S. van Haersolte*, *van Hamelsveld* en *Meyer*.

Hierna wordt de Vergadering geadjourneerd tot Maandag, en geconverteerd in een Committé Generaal: leggende de President KANTELAAR het Presidium neder.

Ter Drukkerye, van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 200. *Zondag den 2 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 27 September 1796.*

Voorzitter: J. KANTELAAR.

De Deliberatien, over het Rapport van den Burger *Floh* c. s., voortgezet wordende, bekómt de Burger *Sypkens* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

In eene zaak van dat belang, als welke thans het onderwerp is onzer discusfien; in eene zaak, welke niet slechts het lot betreft van eenige *individus*, die als ballingen 's Lands ommezwerven: maar waaromtrent elk edeldenkend mensch, elk waar Vaderlander, elk gevoelig hart, geenzins onverschillig kan zyn, reken ik het aan my zelven en de Natie, welke ik de eer hebbe mede te representeren, verschuldigd, myn gevoelen openlyk te verklaren.

Ik bepaal my tot deze *drie* vragen.

Of, en hoe verre, is 'er door de *Publicatie* van het Provintiaal Bestuur van Friesland, gearresteerd den 22 Juny dezes Jaars, voldaan aan de *intentie* dezer Vergadering, gemanifesteerd by derzelver exhortatoire *Misfive* van den 13 April laatstleden?

Voor zo verre daar aan *niet voldaan* mocht wezen, behoort dan, *als noch*, daar aan *volkomen* voldaan te worden? —— *Zo ja.* Welk is de geschiktste *weg*, om dat oogmerk te bereiken?

Of, en in hoe verre, is, door de *Publicatie* van het Provintiaal Bestuur van Friesland, voldaan aan de *intentie* dezer Vergaderinge? — dit is de *eerste* vrage.

Het antwoord moeten wy zoeken in de *vergelykinge* van de exhortatoire Misfive met de gemelde Publicatie.

Volgens de exhortatoire Misfive, is de intentie der Nationale Vergaderinge, *om de rust in het gewest van Friesland bevestigd, en de goede harmonie, die door de alom bekende, aldaar voorgevallene gebeurtenisfen, niet weinig schynt geleden te hebben herfteld, of, immers bevorderd en aangekweekt te zien.*

„ Dat dan alle geschillen (dus luiden de woorden) dat dan „ alle geschillen, over het *al* of niet daarstellen eener Nationale Vergaderinge, gerezen, der vergetelheid mogen worden toegewyd: dat alle Politieke dispofitien, of judicieele „ procedures, over die zaak, of ten gevolge van dezelve, in „ Friesland genomen, en begonnen, worden ingetrokken, en „ vernietigd; immers voor zo verre enigzins met de handhavinge eener goede order van zaken in Friesland bestaanbaar „ zal geoordeeld worden.

„ Dat dan ook alle uitgewekene Friezen, die Gylieden zeker als Patriotten hebt gekend en geacht, vry en onbelemmerd tot hunne Huizen, Huisgezinnen, en vorige kostwinningen mogen te rug keren!

„ Vooral; dat gene vernederende voorwaarden, worden „ voorgeschreven: terwyl wy dan ook, van de zyde dier „ uitgewekenen, als zeker stellen, dat zy, als mannen van „ eer, door genen wrevel, over het gebeurde, bezield, gene „ aanleiding tot nieuwe onenigheden zullen geven."

Hier uit blykt ten kennelykften de intentie dezer Vergadering te zyn.

1. Dat alle geschillen, *alle* Politieke Dispofitien, of Judicieele Procedures, betreklyk de gemelde zaak, met derzelver gevolgen, moeten worden ingetrokken, en vernietigd.

2. Dat *alle* uitgewekene Friezen Vryheid moeten hebben, om weder te keeren.

3. Dat dit zal moeten plaats hebben zonder eenige *vernederende* voorwaarde.

Maar wanneer wy hier mede vergelyken de *Publicatie* van het Provintiaal Bestuur van Friesland; dan vinden wy;

1. Dat geenzins *alle* geschillen, *alle* Politieke Dispofitien, of Judicieele Procedures, ingetrokken, en vernietigd zyn.

2. Dat geenzins *allen* uitgewekenen Friezen de Vryheid vergund is, om weder te keeren.

3. Dat dit niet anders vergund wordt dan onder zeer *vernederende* voorwaarden.

Want volgens de gemelde *Publicatie*, is, op gronden, vervat in eene Proclamatie van den 31 May 1796, goedgevonden, en verstaan, te decreteren, en daadlyk gedecreteerd.

Dat 'er (slegts) aan een aantal van 18 Perzonen (die alle met name genoemd zyn) vryheid gegeven wordt, om vry en onverhinderd in Friesland, tot hunne huisgezinnen, en particuliere beroepen te kunnen te rug keren; zo dat, ten hunnen aanziene, in vergetelheid wordt gesteld, en vernietigd, al het geen, waarom zy, by Publicatie van den 22 February dezes Jaars, waren gesteld, onder perquifitie, van corporele apprehenfie; mitsgaders, dat alle politieke dispofitien, of Judicieele Procedures, welke tegens hen, om de plaats gehad hebbende verschillen, in de Provintie van Friesland mochten zyn geëntameerd, worden gedisfolveerd.

Doch dit alles wordt geenzins toegestaan, dan, onder ze-

kere voorwaarden, welke, zo niet alle, althans merendeels, by eene aandachtige, en onpartydige overweginge, zeer *vernederend* moeten voorkomen.

De *eerste* voorwaarde is deze. *Dat de wederkerenden*, by hunne terugkomst, zullen gerekend worden, openlyk en plechtig *verklaard* te hebben. — *Dat zy nimmer, met opzet*, 'en een *kwaad* oogmerk, hebben ingestemd, en medegewerkt tot die Resolutien, Publicatien, en handelingen, welken het *billyk* misnoegen der Vryheidminnende Burgers, hebben gaande gemaakt, en die strekten ter *vervolginge* van *waardige* Vaderlanders.

Dit alles koomt hier duidelyk voor, als de *stoffe* en de inhoud van die openlyke en plechtige Verklaringen, welke zy gerekend worden te doen.

Zy moeten dan hier verklaren; ingestemt en medegewerkt te hebben tot die Resolutien, Publicatien en Handelingen, welke zy *vooreerst* moeten belyden het *billyk* misnoegen der Vryheid minnende Burgers te hebben gaande gemaakt. Ik laat geheel aan zyne plaatze de *waarde* of *onwaarde* van die Resolutien. — Maar is het niet mogelyk, ja zelfs waarschynlyk, dat (by de verdeeldheid, niet slegts van Aristocraaten en Stadhoudersgezinden, maar tusschen de Patriotten,) een *gedeelte* der Vryheidminnende Burgeren, die zelfde *Resolutien*, Publicatien en Handelingen, in stilte, met genoegen goedkeurde, over welke een ander *gedeelte* een luidruchtig *ongenoegen* toonde? Hoe zouden dan de uitgewekene Friezen, zonder de geringste *bepaling* konnen verklaren, dat hunne *Resolutien*, Publicatien en Handelingen, het *misnoegen* der Vryheidminnende Burgers hebben gaande gemaakt? Zou zulks niet konnen stryden tegen hunne eigene overtuiging? Zou zodanige *onbepaalde* verklaringen niet als *onwaarachtig* worden beschouwd van die Vryheidminnende Burgeren, welke te voren eenstemmig met hun dachten over de belangen van Friesland? — Is het niet mogelyk, is het niet waarschynlyk, dat alle, of sommige der uitgewekenen, niet alleen te voren, maar ook *nu noch* hunne bedoelde Resolutien, Publicatien en Handelingen ter goeder trouw, beschouwen als in die omstandigheden meest *geschikt* en, gevolglyk, het ongenoegen van een gedeelte des Volks, daar uit ontstaan, als *onbillyk* beoordeelen? Hoe konnen zy dan, met een goed geweten, als mannen van eer, tegen hunne eigene overtuiging, thans dat ongenoegen verklaren *billyk* te zyn?

„ De ondervinding van alle tyden, (dus spreken te recht „ onze kundige Rapporteurs,) heeft meermalen overtuigend „ geleerd, dat 'er, ginds en elders, ontevredenheid en mis„ noegen is ontstaan, over de beste Resolutien, en welme„ nendste Publicatien, onder de meerderheid, of onder een „ groot gedeelte des Volks, dat misleid wierd door kwaad„ willigen, opgestookend door listige eigenbelangzoekers, „ en aangevuurd door onrustige en nimmer te vredene heet„ hoofden: terwyl de wyzen en bedaarden minder in getale, „ doch meer in doorzigt en kunde, door de schreeuwende „ menigte overstemd, of, door dreigend geweld verbluft, „ die zelfde Resolutien en Publicatien goedkeurden, en het „ misnoegen door de zegevierende menigte *billyk* genoemd, „ zeer *onbillyk* noemden."

Zy moeten hier verklaren, ingestemd en medegewerkt hebben tot Resolutien, Publicatien en Handelingen, welke zy, *ten anderen* moeten belyden, dat strekten *ter vervolginge van waardige Vaderlanders*. — Maar is het niet mogelyk, dat onder die genen, die zich als *waardige* Vaderlanders, by eene min doorziende en ligt misleide menigte, voordeden, sommige *onwaardige* intriguanten, en onrustige heethoofden, of ook vreemde gelukzoekers bevonden wierden, die, weinig te verliezen hebbende, in troebel water zogten te visschen? is het niet mogelyk dat sommige, anderzins *waardige* Vaderlanders zich, in een of ander opzicht, door onkunde, misleiding, of verkeerde drift, ongeoorloofde en strafbaare misdaden kunnen veroorloofd hebben? Is het niet mogelyk, dat alle, of sommige uitgewekene Friesen, dezelve te voren, en *noch*, ter goeder trouw, als zodanig beschouwen? Hoe konnen zy dan hunne voorgaande Resolutien, Publicatien en Handelingen belyden, dat strekten ter *vervolginge*, dat is, onrechtmatige vervolging van *waardige* Vaderlanders. — Is zodanig een belydenis niet zedelyk onmogelyk voor een eerlyk man, waarlyk onterend en diep *vernederend*?

Het is waar, 'er wordt gevorderd, te verklaren, dat zy *nimmer met opzet*, en een kwaad *oogmerk*, hebben ingestemd, en medegewerkt tot die Resolutien. — En dit behelst, naar het oordeel van de meerderheid der Commissie, niets dat onbestaanbaar zou konnen worden geoordeeld met de gemanifesteerde *intentie* der Nationaale Vergadering.

„ Niemand voorzeker (zegt men) zal ooit aarzelen, in 't „ algemeen volmondig te belyden, nimmer tot iets te hebben „ medegewerkt, met een kwaad oogmerk, en wie toch zou „ zich niet in zyne ziel schamen, staande te houden, ooit „ de hand geleend te hebben tot het nemen en arresteeren „ van Resolutien en Publicatien, die strekten ter vervolging „ van *waardige Vaderlanders*?" Blaiz. 6.

Doch hier op zy het my geoorloofd, aantemerken:

Vooreerst, dat juist dit *laatste* gevorderd wordt te belyden, en staande te houden, dat men *gedaan* heeft; want dit maakt juist mede de *stof* en den *inhoud* uit van die belydenis, en daar in bestaat juist het vernederende, even zo wel, als in het belyden van het *billyk* ongenoegen des Volks, het welk men erkent iets *vernederends* in zich te behelzen.

Ten anderen, offschoon het, op zich zelf, geenzins vernederend zy, en niemand ooit aarzelen zal, volmondig te belyden, nimmer tot iets te hebben medegewerkt met een *kwaad* oogmerk; zo is echter iets *vernederends* in deze verklaringe gelegen, voor zo verre dezelve hier geenzins voorkomt als eene bloote, ongevergde, en vrywillige betuiging, maar eene *openlyke, plechtige* en *verschuldigde belydenis*, hoedanige een Richter vordert van een verdacht persoon, hetwelk altyd iets misdadigs, of althans een *vermoeden* van een kwaad oogmerk vooronderstelt. — gerekend te worden zulk eene verklaring gedaan te hebben, is voor een man, die zyne eer liever heeft dan het leven, eene zoort van *vernedering*. Hoe zeer het moge schynen, dat hy daar door van kwaad vermoeden gezuiverd worde.

De *tweede* voorwaarde is; dat zy zullen gerekend worden openlyk en plechtig, by hunne terugkomst, verklaard te hebben, *dat zy zich rustig zullen gedragen, en, als Mannen van eer, door geen wrevel over het gebeurde bezield, nimmer enige aanleidinge tot niewe oneenigheden zullen geven*. — Ook deze voorwaarde behelst, naar het oordeel van de meerderheid uwer Commissie, niet dat *onbestaanbaar* zoude konnen worden geoordeeld met de gemanifesteerde intentie der Nationaale Vergadering — „ welk een Man van eer (zeggen zy) zal ooit „ ondernemen, alleen ter voldoening van een gekoesterden „ wrevel, aanleiding te geven tot nieuwe oneenigheden?" Bl. 6.

Dan ook hier geldt het zelfde antwoord. — Offschoon een Man van eer, met een goed geweten, zodanig eene verklaaring, op zich zelve, kan afleggen zonder eenige *vernedering*, voor zo verre hy zulks doet, uit zich zelve, als eene bloote;

on-

afgevergde en vrywillige betuiging; zo is nogthans deze zelfde verklaringe *hier* vernederend, voor zo verre hy gerekend wordt, dezelve gedaan te hebben, als eene *openlyke* en plechtige *verbintenis*, welk Hen wordt *afgevorderd*, en vooronderſtelt een kwaad *vermoeden* van zyn onrustig, wrevelachtig, wraakzuchtig en twistgierig karakter; tegen welk zodanig een maatregel noodzaaklyk geoordeeld wordt tot veiligheid der Maatſchappye. — En gevolglyk is ook deze voorwaarde *onbeſtaanbaar* met de gemanifesteerde *intentie* der Nationale Vergaderinge, welke een vreedzaam gedrag als *zeker ſtelt* en verwacht, zonder zodanige afgevergde verklaring.

Eindelyk, wordt 'er bygevoegd deze bepaling, *dat geen der 18 Perſonen, gedurende den tyd van een Jaar, in eenigerhande Politieke Functien, zullen verkiesbaar zyn.*

Deze bepaling wordt, naar myn inzien, door sommigen der *Commisſie* te rechte aangemerkt, „ niet alleen als eene
„ voorwaarde *onbeſtaanbaar* met de vrye Volkskeuze — Fries
„ lands Volksvertegenwoordigers en derzelver gezag weinig
„ eer aandoende — en de grootmoedigheid van een Fries
„ geenzins kenſchetzende — maar ook, als eenigermaten
„ *vernederend*, en dus als onbeſtaanbaar met de intentie dezer
„ Vergadering."

En deze gewichtige bedenkingen worden geenzins weggenomen bl. 7. door 't geen 'er, in de Publicatie, wordt bygevoegd, dat men dezen mits noodzaaklyk heeft geoordeeld *ter geruſtſtelling des Volks.* — Waarlyk eene zonderlinge Staatkunde, *inbreuk* te doen op de vrye Volks keuze, *ter geruſtſtellinge* van het Volk. Is dit niet juist de weg, om het Volk, jaloers op zyne onvervreemdbare rechten, te *verontrusten.* — Deze maatregel is tot dat einde geheel *nodeloos:* want, of zy bezitten het vertrouwen des Volks, al, of niet. Zo *ja* dan kan hunne verkiezing het Volk geenzins *ontrusten*; zo *neen*, dan zal het Volk, buiten dat, hen geenzins verkiezen. — Daar nu van de wysheid van het Provinciaal Beſtuur geen *nodeloze* maatregels te verwachten zyn; zou het mogelyk wezen, dat, onder deze *voorgewende* geruſtſtellinge des Volks, andere oogmerken verborgen liggen. Doch waar naar men niet zal raden. 't Zal immers niet bedoelen de geruſtſtelling van het Provintiaal Beſtuur zelf. Want zou dat *vrezen* voor den invloed van Mannen, welke, naar hunne verklaringe, ſchuldig aan Natieſchennis, het vertrouwen des Volks verloren hebben? dit zou ene onbegryplyke *zwakheid* wezen. Of gelooft men, dat zy waarlyk het vertrouwen des Volks bezitten? dan zou men zelf zyne eigene verklaringe, te voren gedaan, ten ſterkſten leugenſtraffen. — Of zou *wraakzucht* het dryfrad wezen? zou zulk eene verachtelyke *laagheid* konnen vallen in Vertegenwoordigers der grootmoedige Friezen?

Ik vertrouw volkomen, met de Rapporteurs, „ dat de 18
„ uitgewekene Friezen verre zullen afzyn van te haken naar
„ eenige *Politieke Functien*, die vooral in deze tyds omſtan-
„ digheden waarlyk niet aanloklyks hebben, voor Lieden
„ van eerlyke beginzelen, die nau gezet zyn, om het gewig-
„ tig werk, hunner zorge aanbevolen, gemoedelyk te behar-
„ tigen, en het Ambt, hun opgedragen, getrouw waar te
„ nemen." — Maar het is geheel iets anders, daar van, al is het ſlechts voor een tyd, *uitgeſloten*, en daar toe, is het al niet *inhabiel*, althans *onbevoegd* verklaard te worden. Zulk eene voorwaarde moge hier opgedrongen worden, door een gezach, tegen het welk zy niets vermogen: maar zy is zo diep *vernederend*, voor een man van eer, dat ik geenzins van hunne wysheid kan verwachten, dat dezelve zich deze voorwaarde *gemak* zullen laten welgevallen.

Dus luidt hunne taal tot de Vertegenwoordigers des Volks van Nederland.

„ Oordeelt zelfs, of wy als waare Patriotten en erkende Mannen van eer niet zouden geſchandvlekt worden, byaldien de Proclamatie zo moest blyven? — of immer op eene vernederende wyze eindelyk vastgeſteld worden? — alle onze aandoeningen ontwiken op dat denkbeeld — nimmer, wat 'er ook gebeure — nimmer, wachte men van ons, dat men, na de tergendſte verongelykingen, na den geſtadig afwisſelenden laster, na de menigvuldige nadelen en hoon ons toegebracht — ons immer zulk eene vernederende, openlyke of ſtilzwygende erkentenis zal ontrukken, welke door die gehele Proclamatie doorgeweven — en eindelyk uitdruklyk gevorderd wordt " als een *voorwaarde*, waar op wy de *genade* zouden ontvangen „ om tot de onzen weder te keren. — Men kent ons niet, wanneer men ons in Friesland tot laagheden in ſtaat keurt — men kent ons niet, wanneer men onderſtelt, dat wy door nood gedrongen, eenigerhande voorwaarde zouden aannemen, waar door wy over ons zelven, zouden moeten blozen, en de verfoeijing der braaven verdienen."

Ik besluit derhalven, dat de vergunninge, om in Friesland wedertekeren, onder zodanige vernederende voorwaarden, geenzins voldoet aan de *Intentie* der Nationale Vergaderinge by de Exhortatoire *Misſive* gemanifesteerd.

Maar nach veel minder wordt aan deeze *intentie* voldaan, by het volgend gedeelte der Publicatie, volgens welke, voor een aantal van niet minder, dan *twaalf* perzonen, de weg om naar hun Vaderlyk gewest, te rug te keren, geheel volſtrekt wordt toegeſloten: zynde dezelve *Th. Joha. G. A. Abbring, H. Cannegieter, B. Ruiſing, A. van Vliet, W. Wopkens, S. D. van Aylva, H. A. van Knyf, J. L. Huber, P. Fontein, E. M. van Beyma*, en *R. Dibbetz*, omtrent welken de vorige Publicatiën, genomene besluiten, en middelen van voorziening in volle kracht blyven, *alles* (gelyk de Publicatie zegt) *tot handhavinge der goede orde van zaken in het Gewest van Friesland, mitsgaders, om te voldoen aan een aanzienlyk getal waardige Burgers.* — Dit is, naar myn inzien, geenzins beſtaanbaar met de *intentie* dezer Vergadering, uitgedrukt in deeze allerkrachtigſte woorden, *dat dan alle politieke dispoſitien en justitiële procedures over die zaak, of ten gevolge van dezelve, in Friesland genomen, en begonnen, worden ingetrokken, en vernietigd.* — Of, zou zodanige uitſluiting van Perzonen, ten gemelden einde, beſtaanbaar konnen geoordeeld worden met deze bygevoegde clauſule? *immers voor zo verre (enigzins) met de handhaving ener goede orde van zaken in Friesland beſtaanbaar zal geoordeeld worden;* dit is het gevoelen der *Rapporteurs*, zo men de woorden neemt *ſtricto ſenſu* bl 8. — Doch geenzins kan de *bedoelinge* van de ſtellers dezer Misſive, of van deze Vergadering geweest zyn, door deze *clauſule*, enige gelegenheid over te laten tot eene willekeurige uitſluitinge, of geſtrenge maatregels, zonder de volſtrekſte *noodzaak:* in tegendeel, de *letter* der woorden (zelf *ſenſu ſtrictisſimo* genomen) vordert alle mogelyke inſchiklykheid, en algemeene zachtheid, voor zo verre NB. *enigzins*, *enigzins* (welk veelbeduidend woordje de Rapporteurs hebben voorbygezien) met de handhavinge eener goede orde van zaken in Friesland beſtaanbaar is. — Waar uit, ten duidlyksten, blykt, dat geene uitzonderinge, geene bepalinge, gemaakt wordt, dan alleen in zulk een *geval*, in welk het anders *volſtrekt onmogelyk* zou zyn; dat de goede orde van zaken in Friesland zou konnen beſtaan en gehandhaafd worden.

Maar is nu dit thans het geval in dat Gewest? „ Uwe
„ Commisſie (zo ſpreekt zy) Burgers Repreſentanten! met
„ Frieslands inwendige geſteldheid, en met den geest der In-

„ gezetenen aldaar, over 't geheel niet volkomen genoeg be„ kend zynde, zal zich niet vermeten, deze verklaring van „ Frieslands hoogst Geconstitueerde macht voorbarig te taxe„ ren, noch derzelver waarde, of onwaarde, beslisschend te „ bepalen. Zy kan, zonder haatlyke blyken van partyschap „ aan den dach te leggen, hieromtrent niet anders dan *zwy*„ *gen*." — zwygen! vernederend *zwygen!* het welk ons thans met luider stemme toeroept, dat maatregelen tot een geheel onpartydig, en plaatslyk onderzoek, uit naam van deze Vergadering, op *zyn tyd*, genomen, geenzins *onnodig* zouden geweest zyn.

'T zy my echter geoorloofd op te merken, dat 'er zekere authentike *stukken* voorhanden zyn, wier geloofwaardig gezach die hoogst geconstitueerde macht niet zal konnen wraken. Ik bedoel het *manifest* der Representanten des Volks van Friesland aan de Bataafsche Natie, en derzelver onderscheidene *Missives*, aan de Nationale Vergadering, waar uit, gelyk uit eene menigte van wereldkundige berichten, wy zodanige *bewyzen* konnen opzamelen, welke hen moeten overtuigen, dat de terugkomst der twaalf genoemde Perzonen, met de *handhaving* eener goede orde van zaken in Friesland zeer wel bestaanbaar is.

Wat toch zou zulk eene geringe, en niet noemenswaardige bende van Aristocraten, konnen uitvoeren, die (zo men het geloven mach) gehaat by de Schutteryen, en Burger-Corpsen, nergens steun by de Vaderlandsche Burgeryen vindende, al het vertrouwen, allen invloed by het Volk, verloren hebben?

'Er heerscht eene *volkomene* rust en goede orde. De Geconstitueerde machten bezitten het vertrouwen van het Volk, volkomen te vrede en vergenoegd met de tegenwoordige orde van zaken.

Twee en veertig *Committées* van waakzaamheid, alle gevaarlyke Correspondentien bespiedende, alle kwaadwillige aanslagen van den Stadhouderlyken aanhang en Aristocraten verydelende, alle oproerige bewegingen beteugelende, verzekeren alomme de veiligheid door het gansch gewest.

Het hoge *Gerichtshof*, gezuiverd van alle verdachte Leden, bestaat uit kundige en brave Vaderlanders, die zich met geene *Politieke* geschillen, of derzelver gevolgen bemoejende, onpartydig recht doen, volgens de *rechten* van den Mensch en Burger, en de misdaad van oproerkraiers weten te straffen, met die gestrengheid, welke het heil der Maatschappye vordert.

Zou in zodanige gesteldheid, de terugkomst van 12 zulke menschen onbestaanbaar zyn met de handhaving eener goede orde van zaken in Friesland? wie gevoelt hier niet de uiterste *ongerymdheid*? — Ik besluit derhalven, dat de *clausule* in de Exhortatoire Missive gemeld, op dit geval geenzins toepasselyk is, en gevolglyk, door deze *uitzondering*, geenzins is voldaan aan de *intentie* der Nationaale Vergadering.

Dit leidt my van zelf ter beantwoordinge der *twede* vrage, welke deze was, *behoort dan*, *als noch*, aan de intentie der Nationale Vergaderinge, *volkomen voldaan* te worden? —— Wie kan dit betwyvelen?

Burgers Wetgevers! gy hebt uwen vurigen *wensch* en ernstige *begeerte* verklaard; en deze *wil* van het gansche Volk van Nederland zou vruchteloos, krachteloos zyn? — Gy hebt *geëischt*, in den naam des Vaderlands. Gy moet dan *recht* hebben van te eischen, dit recht sluit in zich eene wederkerige *verplichtinge*, om aan dien eisch stiptelyk te voldoen, of zoudt gy weten te *eischen*; maar niet weten uwen eisch te doen *gelden*? Hoe lang heeft men uwe *Missive*, met eene koele onverschilligheid, onbeantwoord gelaten, zonder dat respect te tonen, het welk althans de welvoeglykheid vorderde; en na lang gewacht te hebben, zoudt gy konnen berusten in een antwoord, het welk geenzins aan uwe intentie voldoet? — Gy gevoelt de gevolgen!

Uw verklaarde wil rust op *gronden*, die *noch* bestaan. Gy hebt de beste *belangen* van Friesland zelf bedoeld. — Gy wilt in dat Gewest de rust bevestigd, en de goede harmonie, (die door de voorgevallene gebeurtenissen niet weinig schynen geleden te hebben,) hersteld, of immers bevorderd, en aangekweekt zien. Uwe wysheid begreep tot dat edel doel geen gepaster wech te zyn dan *alle geschillen over het al of niet daar stellen eener Nationale Vergadering der eenwige vergetelheid toe te wyden*, *en alle Politieke dispositien*, *of Judicile Procedures*, *over die zaak*, *of ten gevolge van dezelve*, *begonnen*, *in te trekken*, *en te vernietigen*; terwyl het tegengestelde het *voorschryven* van vernederende voorwaarden aan sommigen, en het *uitsluiten* van anderen niet kan nalaten, eene altyd durende haat, wrok, en partyschap te voeden, en te vestigen. — Hoe vele brave Friezen hebben dit edel doel toegejuigd, en zullen u zegenen, wanneer gy niet afsaat, de standvastigste pogingen *rustloos* aantewenden, ter bereiking van uw heilzaam oogmerk! terwyl de lage *wraakzucht* van anderen, met den tyd, bekoelen zal, en, eindelyk, allen elkander de hand van Broederschap zullen toereiken.

Zyn de uitgewekenen der Friezen niet *gekend* en *geacht* geweest als *Patriotten* (1)? Hoe afgrysselyk hier *ook* afgeschilderd! (2) — ik beroep my op uwe verklaring. Hebben sommigen niet alles aan de zaak der Vryheid en des Vaderlands edelmoedig opgeöfferd? Hebben zy niet in dat Gewest met beleid en moed eene schone revolutie bewerkt, een wandrochtlyk *stemrecht*, waar in al de sterkte van den Aristocratischen en Stadhouderlyke aanhang bestond, eensklaps *vernietigd*, en den wettigen *invloed* des Volks, daargesteld? de vernederende Aristocraat, of Oranjevriend moge juichen: maar het welgeplaatst hart van elk braaf Vaderlander zal altyd *bloeden*, wanneer hy Patriotten vernederd ziet, of als ballingen ommezwerven. — Patriotten, die, zich beklagen ongehoord verwezen te zyn, die by u, om geen genade maar rust, een wettigen en onpartydigen rechtbank gesmeekt hebben. Dit kont gy niet gedogen! Neen 'er moet aan uw oogmerk voldaan worden.

En welk is daar toe de geschiktste *wech*? — Dit was de *derde* vrage naar myn inzien.

Een *Brief* met klemmenden aandrang, om binnen een kort bepaalden tyd, aan de gemanifesteerde intentie dezer Vergadering *volkomen* te voldoen.

Of des noods eene Commissie te requireren door de Hoogst Geconstitueerde Macht van Friesland, met behoorlyken last voorzien, en herwaarts gezonden, om met eene *Commissie* uit deze Vergaderinge, te beramen den *tyd* en *wyze*, op welke meest geschikt, en spoedig, aan het heilzaam oogmerk dezer Vergaderinge zal konnen voldaan worden. — En dit daadlyk ter *uitvoer* te brengen, zal tot een onsterflyken roem verstrekken voor het *tegenwoordig* Provinciaal Bestuur van dat Gewest! Het welk ik vast vertrouw dat daar toe gewillig en grootmoedig zal besluiten.

Voorts

(1) Men zie de exhortatoire Missive.

(2) Men zie de Discussien van den Burger *Valckenaer* en *Vrede* in het Dagverhaal by van *Schelle* en Comp. gedrukt Bl. 291. en 231.

Voords dezelfde Commisfie der Rapporteurs met eenige Leden vermeerderd, of eene andere Commisfie te benoemen tot het opstellen van eenen Brief, ten dien einde ingericht, en aan deze Vergadering te suppediteren.

Byaldien echter deze Vergadering in hare wysheid een meer geschikt middel mocht weten te bepalen, zal ik my gaarne daar mede conformeren.

Thans berigt de President de aangenaame tyding van het opbrengen te Vlisfingen, van het Bomschip. (*Zie het Bulletin van Dingsdag.*)

Hierna worden de verdere Discustiën over deze Materie, als ook de Vergadering geadjourneerd tot morgen.

ZITTING *van Woensdag den 28 September 1796.*

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

Ten elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Waarna geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Misfive van het Committé te Lande, in antwoord op de ingezondene voordragt van den Luitenant Colonel *van Meurs* by de 6de halve Brigade, nopens de desertie onder de Troupes van den Staat, hun ongenoegen betuigende over dezen voorslag, en in consideratie gevende, om gemelde voordragt aan het Committé te renvoyeeren.

De President stelt voor, om conform te concluderen.

Van Beyma vermeent, dat dit stuk dient gesteld worden in handen eener personeele Commisfie uit de Vergadering.

De President zegt, dat, daar het Committé voordraagt, om over de zaak ten principale een voorstel te doen, hy van gevoelen is, de stukken direct diendeu te worden gerenvoyeerd aan het Committé, om dan, wanneer hun berigt zal zyn ingekoomen, het zelve te stellen in handen eener personele Commisfie.

Van Beyma zegt, zich zeer wel hier mede te kunnen conformeeren:

En wordt conform het preadvys van den President geconcludeerd.

Eene Nota van den Minister *Noël*, om Paspoort ter uitvoering eener somma van *f* 600,000:-:- voor de Sambre, Maas en Moezel Armée: —— geaccordeerd.

Eene Misfive van den Commis Generaal *van Hoogendorp*, in consideratie geevende of het niet nodig zyn zoude dat voor de Commisfen Generaal een Uniform werde bepaald; ten einde dezelve hier door in hunne functien, byzonder op de grenzen, geene verhindernis mogten ondergaan: — gerenvoyeerd aan het Committé der Marine.

Een Request van *A. J. Dreyer*, Leverancier van het Brood, ten diensten van de Fransche Troupes, te kennen gevende, door het schielyk opbreeken dier Troupes aanmerkelyke schadens geleden te hebben, en thans verzoekende, dat hy, tot schade vergoeding daar van, met het leveren van het benodigd Brood voor de gecampeerde Bataafsche Troupes mag worden begunstigd; het welk hy aanneemt voordeeliger voor den Lande te leveren, dan wel thans plaats heeft: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *Mattes* en *Ebeling*, verzoekende, dat aan hun mag worden geaccordeerd vry Paspoort voor 6 Kisten met Schilderyen, toebehoord hebbende aan wylen *Ernestus Ebeling*, in den Jaare 1787 naar Frankryk gevlugt: — geaccordeerd.

Een Request van *A. Heusekamp*, Koster en Schoolmeester te Drunen, zich beklagende door de Representanten van Bataafsch Braband van dien post ontzet te zyn, verzoekende of om in dien post weder te worden hersteld, of om als Schoolmeester, of als Bombardier te worden gepensioneerd, in welke laatste qualiteit hy mede gefungeerd heeft.

De President stelt voor, om het eerste gedeelte, als hier niet behoorende, te renvoyeeren aan die van Bataafsch Braband, en het tweede aan het Committé te Lande: — conform gedecreteerd.

Een Declaratie van den Minister der Bataafsche Republiek te Parys, *Meyer*: —— aan de Generaliteits Rekenkamer en het Committé te Lande om voldoening.

Een Request van *C. de Visscher*, Burger van Schoonhoven, intercederende voor zyn Zoon *W. de Visscher*, welke als Deserteur van het Corps Canonniers aangegeven is, dan betoogende de Requestrant het contrarie van dien; tevens een ampel verhaal geevende van alle de mishandelingen, welke zoo hem als zyne Zoonen zyn aangedaan zinds den Jaare 1787: verzoekende, dat hy mag ontheven worden van het tegens hem uitgesprooken vonnis.

De President stelt voor, om dit Request te renvoyeeren aan het Committé te Lande, als tot de competentie der Vergadering niet behorende.

Van Kempen verzoekt, dat het mag gesteld worden in handen eener personeele Commisfie.

Ploos van Amstel wil het gerenvoyeerd hebben aan het Committé te Lande om consideratie en advys.

De President zegt andermaal, dat hy vermeent, dat daar het eene judicieele zaak is, het zelve gerenvoyeert moet worden aan het Committé te Lande.

Quesnel zegt, dat het waar is, dat, tydens der organisatie der Canonniers te Delft, slegts twee Vaderlanders daar onder gevonden werden; dan dat hy niet durfde verzekeren, of het juist deze twee gemendioneerde Personen waren.

En wordt conform het door den President gepreadvyseerde geconcludeerd.

Een Request van *J. Colas*, van Duinkerken te kennen geevende dat, daar hy eenige procedures wilde en-

entameeren tegens *A.* en *W. Scharf*, te Amsterdam, en daar hy geinformeerd was, dat dikwerf de procedures in Holland twee Jaaren en langer insuspenso worden gehouden, zo keert hy zich tot deze Vergadering, verzoekende door haare tusschenkomst spoedige afdoening.

De President stelt voor, om den Requestrant te renvoyeeren aan den loop der ordinaire Justitie: — En wordt conform geconcludeerd.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccedeerd.

De President rapporteert:

Namens de Commissie van Buitenlandsche zaaken op het, by Decreet van 12 September, in hunne handen gestelde Request van *J. Waterlander*, te Middelburg: dat zy, dezelve geexamineerd hebbende, van gevoelen zouden zyn, dat het zelve, benevens de Bylagen dient gezonden te worden aan den Minister onzer Republiek te Parys, om de nodige remonstrantie by het Gouvernement, ten voordeele van den Requestrant, te doen.

Conform geconcludeerd.

Vervolgens in deliberatie gebragt zynde het op gisteren uitgebragt Rapport van den Burgers *Stoffenberg* c. s. — Wordt het zelve conform geconcludeerd.

Als ook het op gisteren in advys gehouden Rapport van den Burgers *Nieuhoff* c. s. — nopens de explicatie der Resolutie van Hun Hoog Mogende, in dato 28 January 1796: — Het welk mede conform geconcludeerd wordt.

Daarna wordt in deliberatie gebragt, het door het Committé te Lande uitgebragt, en by deze Vergadering in advys gezonden Rapport op het Request van *Pineda*, luidende als volgt:

Het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, hebbende, ingevolge en ter voldoeninge van het Decreet dezer Vergadering, van den 1. dezer, geexamineerd de Requeste van *P. Pineda*, voorheen Chef van een Bataillon onder een der halve Brigades ligte Infanterie in dienst der Fransche, en thans Colonel, in die der Bataafsche Republiek; daar by om geallegueerde redenen verzoekende, dat deze Vergadering hem gelieve te verlenen deszelfs ontslag uit den dienst, en voorts aan hem drie Jaren appointement te accordeeren.

Heeft ter Vergadering gerapporteerd, dat aangezien de Suppliant iemand is, nog in den bloei van zyn leven, en naar alle Menschelyke vooruitzigten en waarschynlykheid veel langer dan drie Jaren het Pensioen hem toegelegd zoude trekken, en het dierhalven voor den Lande in genen dele schadelyk, maar in tegendeel voordeelig moet worden aangemerkt, wanneer de Suppliant na drie Jaren Pensioen in eens getrokken te hebben, van alle verdere prætensie afziet; het Committé van advis zoude zyn, dat het verzoek van den Suppliant zoude kunnen worden geaccordeerd.

De President stelt voor, of de Vergadering zich met het Rapport kan conformeeren.

Van Leeuwen het woord gevraagd hebbende, zegt, te persisteeren by zyn over deze zaak op eergisteren uitgebragt advys declinatoir, tegen den afkoop van pensioen, te meer, dewyl de Vergadering dergelyk verzoek van den Kapitein *Thorman*, op het rapport van den Burger Representant *de Sitter* en verdere Gecommitteerden, den 15 dezer maand uitgebragt, heeft afgeslagen, en men zig deswegen behore gelyk te blyven, en geen deur moet openzetten voor verdere gevolgen, die daar uit zouden kunnen resulteeren, en de waare reden, waar toe men pensioen verleent, om ver werpen.

De Beveren zegt, dat hy, uit hoofde der schaarsheid van 's Lands penningen zich zeer wel kan conformeeren met het geavanceerde van den Burger *van Leeuwen*.

Onderscheiden Leden appuyeeren dit.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering dat het Rapport verkiest te declineeren.

Bezier zegt, dat, daar de Suppliant uit den Franschen dienst terug geroepen is zonder geplaatst te worden, hy vermeent, dat hy hier voor als 't ware eenigzinds moest worden gededomageerd.

Stoffenberg zegt, dat hy juist om het geallegeerde van den Burger *Bezier* 'er tegen is, alzo wanneer men dit aan den Suppliant accordeert, men het zelfde ook aan anderen moet accordeeren, die zich in het zelfde geval bevinden, wilde men geen onrechtvaardigheden begaan.

Gevers zegt, dat, zoo het Rapport door de Vergadering wordt gedeclineerd, hy dan nogthans verhoopt, dat de Vergadering in hare wysheid op de een of andere wyze in het lot van dien braven Man zal voorzien.

Van Beyma vermeent, dat de Suppliant eene uitzondering op den regel maakt, daar hy, in rang van Luitenant-Colonel in Frankryk dienende, van daar terug ontboden is, en by zyn terugkomst slegts is gepensioneerd, zonder dat men van hem eenig employ gemaakt heeft.

Jordens zegt, zich met het Rapport wel te kunnen conformeeren.

De Vos van Steenwyk vermeent, dat de tegenswoordige toestand van 's Lands Financien in het geheel niet permitteeren zich met het Rapport te conformeeren.

De Sitter stelt voor, om het te stellen in handen eene personeele Commissie.

Pompe van Meerdervoort is van gevoelen, dat de Vergadering zeer wyzelyk zal doen met het Rapport in advys te houden tot dat de Pensioen Lysten zullen zyn ingekoomen.

Van Hooff is van oordeel, dat in dit singulier geval onderscheid moet worden gemaakt.

Ten Bergen is mede, uit hoofde der tegenswoordige toestand van 's Lands Financien, tegens het rapport; dog hy verklaart, 'er voor te zyn, om eene personeele Commissie te benoemen, ten einde te bepaalen, op wat wyze men van de Requestrant een nuttig gebruik zal kunnen maaken.

Hartogh is van gevoelen, dat, wanneer alle Officieren zich met een drieduobeld pensioen, by wyze van afkoop, wilden vergenoegen, dit het land van een grooten last zoude bevry-

den;

den; en dat 'er geene redenen zyn kunnen, om dit niet te accordeeren, het meest dan op dit ogenblik weezen, uit oorzaak van de schaarsheid van penningen. Concludeerende dus om in dit geval, wyl toch dit voorbeeld door zeer weinige anderen zal gevolgd worden, het verzoek te accordeeren.

De President zegt, dat hy vermoedt, dat de Vergadering genoegzaam ingeligt is, omtrend deze zaak, en dus voorslaat, om by appel nominal te decideeren, of het rapport zal worden gearresteerd, ja dan neen.

Waarop, het appel nominal geinstitueerd zynde, declinatoir geconcludeerd wordt.

De President stelt vervolgens voor, of de Vergadering thans, daar dit Rapport is gedeclineerd, zoude kunnen goedvinden het benoemen eener personeele Commissie, om te bepalen op welke wyze aan het verzoek van den Suppliant zoude kunnen worden voldaan: —— En wordt conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *de Sitter*, *van der Wyck*, *Ausmorth*, *Pompe van Meerdervoort* en *de Vos van Steenwyk*.

Vervolgens worden nog gelezen:

Een Request van *J. Boudewynse*, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Toen ik den 13 July, ingevolgen Ul. Proclamatie van den 31 Mey *nopens de Bataven*, door een uitvoerig Adres myne *omstandigheden* en *lot*, *onbewimpeld* voordroeg, had ik het *geveiligst* gerogen, dat de *ongeveinsde* opgave door het *sterk* appui van een *zeer groot* gedeelte van deeze Achtbare Vergadering *bewaarheid*, en 'er een *gunstig* besluit op genoomen wierd. Dit besluit hebt Gylieden bekragtigt door Uliedér Decreet van den 29 July, by het welk Gylieden *besloten* hebt, en ook aan de Committés respectivelyk *aanbevoolen*, om *door de Bataven*, voor zo verre zy 'er toe geschikt en bekwaam zullen zyn, de *openvallende posten by voorkeur te doen vervullen*. Het zoude den kostbaaren tyd van deeze, zo achtbare Vergadering, nodeloos verspillen, indien ik myne *bezwaaren* en billyke *klachten*, *nu ook*, zoude herhaalen; Ik zal dus dezelve laaten *berusten* in opgemelde Memorie; en terwyl het vervullen van een aantal, zo domainiale als andere Nationale posten thans aan de orde van den dag zyn, moet ik *vertrouwen*, dat Uliedér *plechtige* Decreeten ook het *dadelykst effect* zullen hebben, en my daarop verlaatende, durve ik *gerustelyk* Uliedér gunstige dispositie inwagten.

De Vos van Steenwyk appuyeert ten sterkften dit Request, zeggende, dat, zoo iemand verdiend heeft geëmployeerd te worden, het voorzeker de Suppliant is.

Onderscheiden Leden appuyeeren het.

En wordt dit Request gerenvoyeerd aan de Commissie tot de Ambten om 'er speciaal reguard op te slaan.

Een Request van *Calis* en *Kuiper* en *van Blokhuizen*, verzoekende, dat onderscheidene Ladingen, aan hun adres van Hull geconsigneerd, voor, op, of even na den 16 September, mogten verklaard worden niet begrepen te zyn in de termen van de Proclamatie op dien dag gearresteerd.

Brands verzoekt, dat deze Requesten tot morgen mogen worden in advys gehouden.

Twaalf Leden appuyeeren dit: — en wordt conform geconcludeerd.

De Vos van Steenwyk doet namens de Commissie van Finantien, het navolgend rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uwe Commissie van Financie, met en benevens de Burgers op den 11 July l. l. hun toegevoegd, over Ul. Decreet van 11 July gebesoigneerd hebbende, by welk in hunne handen gesteld is het resultaat van de conferentie gehouden tusschen Ul. Commissie van Financie en de Gecommitteerden uit de respective Gewesten, en geconsidereerd hebbende, dat sommige Gewesten, niettegenstaande onderscheidene vriendelyke exhortatien, in gebreke blyven van hunne aandeelen in de begrooting van 60 millioenen behoorlyk te voldoen, en dat het over zulks te voorzien is, dat de executie by het Reglement aan deeze Vergadering opgedragen, zal moeten plaats hebben, heeft gemeend aan Ul. te moeten proponeeren, de maatregulen, welke uwe Vergadering zoude behooren in 't werk te stellen, ten opzigten van zodaanig gewest of quartier, welke in gebreeke blyft om haare quote in de gearresteerde begrooting van 60 millioenen op de gestelde termynen te betaalen, en haare denkbeelden ten dien regaarde hebbende getoetst aan het voorschrift der 88, 89, 90 en 91ste Articulen van het Reglement, volgens het welke uwe Vergadering door het Volk van Nederland is by een geroepen en werkzaam zyn moet, en naar welken zy vermeend, dat ook in dit geval uwe werkzaamheden moeten worden geregeld, heeft de eer Uliedén te berigten van opinie te zyn:

1. Dat uwe Vergadering zoude behooren te decreteeren dat van de gezaamentlyke ingezeetenen van dat gewest of quartier, (het welk naalaatig gebleeven is, om op den gestelden termyn zyne quota in de gearresteerde begrooting te betaalen) zoude worden geheeven eene zoodaanige buitengewone penning (het zy dan 400ste 200ste 100ste 50ste of anderen) als gylieden ter voldoening van dezelve quota zult noodig oordeelen, te voldoen, naa expiratie van den termyn van vier weeken *naa de receptie* der hier naa te meldene aanschryving by de Hoogst Geconstitueerde Magt van dat Gewest of Quartier, ten einde gemelde Hoogst Geconstitueerde Magt zorge kwam te draagen, dat de quota van haar Gewest of Quartier, *binnen dien gestelden termyn*, in de Nationaale Kas ware ingebragt en daadelyk gesommeerd.

2. Dat uwe Vergadering van dat alzoo genomen Decreet direct zoude behooren aanschryving te doen en kennis te geeven aan de Hoogst Geconstitueerde Magt of het Bestuur van zoodaanig naalaatig Gewest of Quartier, met insinuatie, dat indien zy niet binnen dien gestelden termyn van vier weeken naa de voorschreeve receptie, de penningen ter voldoeninge van de gevraagde sommen, haare quota uitmaakende, in de Nationaale Kas bezorgde, uwe Vergadering zoude in het werk stellen die middelen, welke zy zal oordeelen, dat in dat Gewest of Quartier ter executie zullen moeten worden gesteld, om de door uwe Vergadering gedecreteerde heffing te doen effect sorteeren.

3. Dat Uwe Vergadering ter gelyker tyd zoude behooren te arresteeren, eene Publicatie geschikt voor zoodaanig naalaatig gebleeven gewest of quartier, waarby aan de Ingezeetenen van zoodanig gewest of quartier van de voorschreeve, door u gedecreteerde heffinge wordt kennis gegeeven met

aanzegging, dat indien door de Hoogst Geconstitueerde Magt op het Bestuur van hun Gewest of quartier binnen dien daar y bepaalden termyn van vier Weeken, de gevraagde somme niet worden bezorgd in de Nationaale Kasse als dan de daar uwe Vergadering uitgeschreeven heffing van Penningen zal plaats hebben, en dat als dan dezelve aan elk der Ingezeetenen van dat Gewest of Quartier welke daaromtrent zou mogen in georeeken blyven aan yder voor zyn individueel aandeel zullen worden verhaald by parate executie zoo als dezelve in dat Gewest of Quartier gebruikelyk is, des egter dat, vermits Gylieden niet wilt dat de eene Ingezeeten van zoodaanig Gewest of Quartier, meerder worde bezwaard dan de ander, zoodanig Ingezeeten welke met der daad doet zien, dat hy zyn aandeel in de heffing van zoodanig Gewest of Quartier voldaan hebbe, en wel ten beloope van zoodaanige somme, welke hy *voor zyn individueel aandeel* in de voorz. heffing, heeft moeten betaalen, van de voorz. executie zal blyven bevryd; en dat deeze Publicatie terstond meede naar dat Gewest of quartier behoord te worden gezonden, en aldaar Gepubliceerd en Geaffigeerd op zoodaanige wyze en Plaatzen als men aldaar gewoon is.

4. Dat, indien het onverhooptelyk tot de parate executie zoude moeten komen, de Vergadering naar de in gebreken blyvende Provincien zoude behooren te zenden eenige commissarissen uit haar midden, gemunieerd met eene expresse last, om de uitgeschreven heffinge te doen effect sorteeren, en daar toe in het werk te stellen die middelen, die zy zullen vinden te behooren, en specialyk mede die van parate executie, zoodanig als dezelve in dat Gewest gebruikelyk is, en zonder dat die Hoogstgeconstitueerde Magt van dat Gewest of Quartier zig daar tegens eenigzins zal mogen verzetten,

5. Dat de Nationaale Vergadering by het decerneeren van voorgemelde Commissie, in zoodanig in gebreken gebleeven Gewest of Quartier, zoude behooren te doen leggen een genoegzaam guarnisoen, staande alleen, en onmiddelyk onder de ordres van de tot de uitvoering en de executie van het voorgemeld Decreet dezer Vergadering, ten opzigte dier heffing genomen gezonden wordende Commissarissen, en zulks ten einde van het zelve guarnisoen, is het nood, te maaken zoodanige efficacieus gebruik, als de gemelde Commissarissen zullen vermeenen nodig te zyn, ten einde de gemelde heffinge te doen een volkomen effect sorteeren.

6°. Dat de Commissarissen, na zulk een Gewest of Quartier te deputeeren, zouden behooren te worden gequalificeerd, om des noodig vindende zig naauwkeurig te informeeren naar de wyze, op welke de parate executie in het gebrekig gebleeven gewest of quartier aldaar gedwigeerd word, en de kosten tot bekomenen van die informatie geimpendeerd, te mogen brengen ten Laste van den Lande.

7°. Dat wyders tot de in dat cas te doene inning van penningen, van wegens deze Nationaale Vergadering zoude behooren te worden gequalificeerd de ordinaire Ontfangers van zodaanig Gewest of Quartier, en by ontstentenisse van dien, zoodanige andere Persoonen als de gemelde Commissarissen in de respective Gewesten of Quartieren, werwaards zy Gedeputeerd zullen worden, zullen komen goed te vinden tegens een behoorlyk salaris van een quart Percents, des egter dat dezelve ontfangers wanneer door hun geene borgtogt mogte zyn gesteld, gehouden zullen zyn, voor de door hun ter dier zaake te ontfangene penningen, behoorlyk Cautien te stellen; ten genoegen van de Commissarissen; terwyl eindelyk nog de gemelde Ontfangers behooren te worden genomen in de speciale protectie deezer Vergaadering, ten dien effecte dat de onaangenaamheeden welke hun *ter dier zaake* zouden mogen worden aangedaan, zullen werden gehouden als of ze de Nationaale Vergaadering zelve waaren aangedaan.

En dat Copye van het te neemen Decreet behoort gezonden te worden aan uwe Commissie van Financie tot informatie.

De President stelt voor, om dit Rapport te doen drukken en aan de orde van den dag te stellen.

Stoffenberg zegt, dat hy vermeent, dat ingevolge het 104 en 105 Articul van het Reglement, alvoorens over de zaak in questie eenig voorstel te doen, zulks daags te vooren aan de orde van den dag moet worden gesteld, en geene deliberatien daar over worden geëntameerd, dan in het by zyn der Leden van Constitutie.

De President zegt, dat hy ook van het zelfde gevoelen is, dat geene deliberatien hier over kunnen worden aangevangen, dan in het byzyn der Constituanten; dat hy echter vermeent, dat men thans wel zoude kunnen decreteeren, om dit Rapport te doen drukken en aan de orde van den dag te stellen.

Hahn zegt, ook van het gevoelen van den Burger *Stoffenberg* te zyn; dog hy begrypt tevens, dat 'er niets misdaan wordt, met conform het Præ Advys van den President, om dit Rapport te doen drukken en het aan de orde van den dag te stellen, te concludeeren; alzo zyns inziens de werkzaamheden der Constituanten te veelvuldig en te gewigtig zyn, om te begeeren, dat zy reeds by deze voorlopige deliberatie, tot het drukken en het aan de orde van den dag stellen van het Rapport, tegenwoordig zullen zyn.

En wordt geconcludeerd, om dit Rapport te doen drukken en op heden 8 dagen aan de orde van den dag te stellen.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID; VRYHEID; BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 201. *Maandag den 3 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

Nationaale Vergadering.

Vervolg *der Zitting van Woensdag den 28 September 1796.*

Voorzitter: Jacobus Kantelaar.

De Burger *van Lockhorst* doet het navolgend Rapport:

Burgers Representanten!

Uleder Commissie bestaande uit de Burgers *van Lockhorst*, *van Castrop*, *Brands*, *de Lange* en *van der Voort*, ingevolge Uleder Decreet van den 19 Sept. l. l. verzogt en Gecommitteert, om te onderzoeken, „ hoedanig men zig in het „ vervolg omtrend de deliberatien, over ingeleverd worden-„ de nominatien tot vervulling van Ambten gedragen zal, „ en aan deze Vergadering een Decreet voor te dragen, het „ welk voor altyd in deze ten regel zal strekken, en waar „ door alle discussien, voor het toekomende zullen worden „ afgesneden." Heeft de eer te rapporteeren. —

Dat uwe Commissie, de gelegenheid by welke, en h oogmerk waar toe de Vergadering haar ten bovengem. einde Gecommitteerd heeft, in aanmerking nemende, al aanstonds begreepen heeft, *in vorige gebeurenissen de grond te moeten zoeken, uit welken de bedenkingen en discussien over de nominatie van Concherge van 't Nationaal Hotel en Kamerbewaarders van wegen de Commissie tot de Ambten, door den President den 16 September l. l. voorgedragen, zyn voorgekomen.*

Namelyk, den 23 May dezes jaars bragten de Burger *de Leeuw en verdere Gecommitteerden* tot het voordragen van Persoonen ter vervulling van de vacante plaatsen in het Committé tot de zaken van de Marine een rapport uit, en stelden onderscheide Persoonen tot Leden van het gemelde Committé voor. — Meer dan een Lid dezer Vergadering vroeg by die gelegenheid, waarom deze en geene Persoon op dezelve niet was geplaatst! — andere vorderden dat de Lyst op het Bureau zou gelegd worden, en dat ieder der Leden daar op een bekwaam Persoon zoude nomineeren, het welk door den toenmaligen President in omvrage gebragt zynde geconcludeerd werd, met die bepaling, dat elk verpligt zoude zyn de door hem te doene voordragt, te motiveeren, en te onderteekenen. —

Den 29 Augustus l. l. bragt uwe Commissie van toezigt over de goederen van den Vorst van Nassau, een dubbeld getal van Persoonen, welke zy tot de voorsz. administratie geschikt oordeelden ter Tafel, by welke gelegenheid aan die Commissie verzogt werd: „ een gemotiveerde nominatie van „ een dubbeld getal van Persoonen, tot Administrateurs aan „ deze Vergadering voortedragen, om vervolgens dezelve „ te doen drukken, en maandag den 5 Sept. aan de orde van „ den dag te stellen". — dit geschiede. — dan op den 2de September daaraanvolgende vielen 'er by sommige Leden dezer Vergadering over die Nominatie eenige bedenkingen, en werd die Commissie op nieuw verzogt: „ om binnen agt „ dagen een ander en nadere gemotiveerde Nominatie aan de „ Vergadering voortedragen", hier aan werd den 9 Sept. voldaan en daar sommige Leden vraagden waarom deeze en geene op de Nominatie niet was geplaatst? werd 'er geproponeert; „ om elk Lid vry te laten, nog d'een of ander die „ hy bekwaam oordeelde voortedragen;" waar toe het boven gemelde geval omtrend de Nominatie voor de Leden tot het Committé der Marine werd aangevoerd — en is als toen conform dit voorstel besloten.

Den 16 September l. l. werd 'er door den President, namens de Commissie tot de Ambten, eene Nominatie tot Concherge voor het Nationaal Hôtel, als tot aanstelling van Kamerbewaarders voorgedragen; als toen werd op voordragt van een Lid dezer Vergadering gedecreteert: „ de Commissie tot de „ Ambten te verzoeken tegen den volgenden Maandag op te „ geven de redenen, waarom zy den tegenwoordige Kamerbe-„ waarder *Cunta* niet op de nominatie had gebragt?" — Deze Commissie beandwoorde die vraage den 19 September, by welke gelegenheid 'er na eenige discussien besloten werd: „ dat ieder der Leden de vryheid zal hebben, de nominatie „ gemotiveerd te amplieeren voor heden en agt dagen, om „ daaruit op de daar op volgende Donderdag de electie te doen." En het was by deeze gelegenheid dat de Spreeker de vryheid nam eene propositie te doen, welke in Ul. Decreet aan het hoofd van dit Rapport gemeld verandert werd. —

Uwe Commissie heeft nodig geoordeelt, Burgers Representanten! om Ul. door een kort narré al het bovengemelde te herinneren, waar uit een ieder zien kan, dat de discussien by gelegenheid van de Nominatie tot Leden van het Committé tot de Marine, *de bron van die*, by gelegenheid van de Nominatie tot de Administratie van de Goederen van den Vorst van Nassau; — en deze wederom *de oorzaak van de discussien* by gelegenheid van de Nominatie tot Kamerbewaarders en Kastelein geweest zyn. — Dan daar uwe Commissie niet gelast is om hare reflexien over het voorledene aan deze Vergadering mede te deelen; maar wel, hoedanig men zich in het vervolg omtrend de deliberatien over ingelevert wordende Nominatien tot vervulling van Ambten gedragen zal, en aan deze Vergadering een Decreet voortedragen, het welk voor het vervolg, altyd in deze ten regel zal strekken, en waardoor alle discussien voor het toekomende zullen worden afgesne-

den; — neemt zy de vryheid Ul. voortedragen.

Dat wanneer eene Commisfie ter formeering van Nominatien tot deze of geene Ambten is benoemd; *men alsdan van deze behoort te vertrouwen, dat zy geene dan bekwame, deugdzame en tot die Posten geschikte Perfonen op de Nominatie brengen zal.* —

Evenwel moet ook deze Vergadering *hier van verzekert zyn*, en deze verzekering kan de Vergadering hebben, wanneer zulk eene Commisfie éene gemotiveerde Nominatie in deze Vergadering inlevert, — en wanneer zodanig éene gemotiveerde Nominatie *in deze Vergadering ingelevert agt dagen op het Bureau ter informatie en onderzoek der Leden blyft liggen.* — Dan toch erlangt een ieder der genoegzame gelegenheid om zich naar de gemotiveerde Perfonen te informeeren; — om wanneer hy eenige bedenkingen heeft, *daar-gens met de Commisfie* welke zodanig een Nominatie geformeerd heeft *te spreken*, en van dezelve *nadere voorlichting* te erlangen, *of* dezelve zelf te informeeren, *dat zy omtrent deze of geene Perfoonen niet wel zyn onderrigt geweest*, in welk laatfte geval, *die Commisfie zelve de nodige verandering in de reeds geformeerde Nominatie zou kunnen voorflaan* — waar door dan alle *discusfien ten dezen opzigte*, die dikwerf niet anders dan den kostbaren tyd verspillen, *zouden kunnen worden afgefneden;* — ten ware iemand *wezenlyke bezwaren* tegen de genomineerde Perfoon of Perfonen hebbende, en naar zyne gedagte by de Commisfie tot het formeeren eener Nominatie geen gehoor verkreegen hebbende, dezelve openlyk in de Vergadering inbragt, en daar door gelegenheid tot een meer algemeener en nader onderzoek verfchaften. — Dit laatfte bewaart dus de *vryheid om over de genomineerde Perfoon of Perfonen zyne bedenkingen op te geven*, terwyl men voor het overige in de opgegeve gemotiveerde Nominatie, *wat het getal der Perfonen betreft, zoude kunnen en behooren te berusten.*

En het is om deze redenen, dat uwe Commisfie de vryheid neemt, aan deze Vergadering het navolgende te nemene Decreet voorteflaan:

1. Wanneer 'er éene Commisfie ter formeering van eene Nominatie tot het een of ander ambt benoemd is, zal dezelve eene gemotiveerde Nominatie van drie Perfoonen, tot zodanig Ambt opgeven, en geene voorstellen, om zodanig éene Nominatie met nog andere perfoonen te vermeerderen, zal in omvrage worden gebragt.

2. Deze gemotiveerde Nominatie zal agt dagen tot narigt van de Leden dezer Vergadering, om zig naar de genomineerde Perfoonen te informeeren, op de bureau liggen.

3. Indien iemand bezwaren tegen de genomineerde Perfoonen heeft, zal hy zig daar over by de Commisfie zelve vervoegen, om of deze voortelichten, of door dezelve nadere elucidatien te erlangen.

4. Indien de Commisfie op deze wyze onderrigt is, dat zy ten aanzien der genomineerde Perfoonen kwalyk geinformeert zyn, zal deze zelve de verandering van nominatie aan de Vergadering voorflaan, en eindelyk

5. Indien een Lid dezer Vergadering wezenlyke bezwaren tegen deze of geene genomineerde Perfoon heeft, en by naar zyne gedagten by de Commisfie tot het formeeren der nominatie *niet genoegfaam* daar van ontheven is, heeft hy de vryheid om *als dan* die bezwaren in de Vergadering in te brengen, in welk geval *alleen* hier omtrend door den Prefident omvrage zal gedaan worden.

Op deze wyze, en door zodanig een Decreet vasttestellen, meent uwe Commisfie dat voor het vervolg alle discusfien omtrend ingeleverd wordende Nominatien tot deze of geene ambten zullen worden voorgekomen. En hier mede vertrouwende aan de haar opgelegde last voldaan te hebben, onderwerpt zy deze hare confideratie aan de meerdere wysheid dezer Vergadering.

Befloten te doen drukken en tegens morgen en agt dagen aan de orde van den dag te ftellen.

Ploos van Amftel rapporteert:

Namens de perfoneele Commisfie, in wier handen gefteld is het Request van *de Haas* en Comp. eum fuis tot invoer van Engelfche en Schotfe Kousfen, dat de Commisfie vermeent, dat deze verzoeken moeten worden gedeclineerd inconformiteit van de Proclamatie van 16 September.

De Vos van Steenwyk wil er bygevoegd hebben gedurende den Oorlog.

Hahn vermeent, dat de Vergadering deze bepaling niet kan maken, daar zy niet weet hoedanig de Wetgeevende Vergadering daar over zal bepaalen.

Van Beyma is mede van oordeel, dat, daar de Vergadering by haar voorig Decreet bepaald heeft dat de invoer van vreemde Kousfen verboden zoude zyn, zy nu geene nadere bepaling kan maken.

En wordt conform het Rapport geconcludeerd.

Wormer produceert:

Namens de Commisfie, met de zaken tot de griffie belast, eene Lyst van zodanige Ambtenaaren, welke, onmiddelyk onder het resfort dezer Vergadering ftaande, de verklaring nog niet hebben afgelegd; — aangenoomen voor Notificatie.

By deze gelegenheid leggen de Burgers *van Laer*, *Byleveld* en *van Leyden* Secretarisfen, en *Sicher* Agent de verklaring af.

Waarnaa, de Vergadering overgegaan zynde tot het verder bediscentieeren van het Rapport door den Burger *Floh* c. f. uitgebragt, de Burger *Floh* het Spreekgeftoelte beklimt en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het geadvyfeerde door den Burger Reprefentant *van Castrop*, onzen mede Gecommitteerden tot de Friefche zaaken, die zig, met het uitgebragt rapport, dat heden het onderwerp onzer discusfien is, gelyk hy, zoo in het opgloopend getoond heeft, niet heeft kunnen conformeeren, brengt my, naar ik my verbeelde, eenigermaate in de noodzaaklykheid, om iets tot handhaving van ons rapport te moeten zeggen.

Ik zal my dan hier omtrent in de eerfte plaatfe, van mynen pligt kwyten als *Rapporteur*: waar na ik dan, in de tweede plaatfe, aan mynen pligt zal zoeken te beantwoorden, als *Advifeur*; met die befcheidene vrymoedigheid, welke men altoos van den regtgeaarten Patriot verwagt.

Vreest niet Medeburgers dat ik u zal verveelen met eene opzetlyke wederlegging van het advys, of liever pleitgeding, van den Burger van *Castrop*, hoe gemakkelyk zulks welligt ook in veele opzigten zoude kunnen gefchieden, zou dit hier evenwel zeer ten onpas zyn; dewyl deeze Raadzaal niet moet worden gemaakt tot eene Pleitzaal, waarin men, door fcherpzinnige redeneeringen, uit eene ydele zucht alléén om regt te willen hebben, elkander den loef tragt af te fteeken. Neen! Burgers Reprefentanten! het *waare en nuttige*, moet hier ons eenigfte, ons hoogfte doel zyn: en in plaatfe van elkander in fynheid van vernuft voorby te willen ftreeven, behooren wy ons onderling veel eer in de hand te werken, en voortelichten.

Ik

Ik zal, als daarin thans in dit geval geene de minste nuttigheid ziende, niets tragten te wederleggen, van 't geen door den Burger *van Castrop*, en anderen, tegen het Rapport in 't midden gebragt is: alleen zal ik aanmerken, dat waare onpartydigheid den Rapporteurs bezield hebbe, door elk en een ieder moet onderfteld worden, die het tegendeel niet kan bewyzen. Indien ik zulks in dit geval opzetlyk wilde betuigen, zou ik vreezen myne mede gecommitteerden, die nevens my het Rapport hebben getekend, onkiesch aanstoot te geeven, en welligt ook daardoor schynen, als of ik zelf, dat hoofdvereischte in elken regtschapen Volksvertegenwoordiger, in den Burger van *Castrop* in twyfel trok. Neen! Burgers Reprefentanten! ik achte het verre beneden onzer aller waardigheid, om zulks, ook zelfs van verre, op eenigerhande wyze te willen doen blyken; hoe zeer ik nogthans niet wil ontveinzen, dat het my voorkome, dat de Burger Reprefentant van *Castrop* hieromtrent zo zeer kiesch niet schyne te denken; doordien hy zig veroorloofd heeft zodanige aanmerkingen in het midden te brengen; die de onzydigheid der Rapporteurs in de daad twyfelagtig maaken.

Immers op het gezegde der Rapporteurs bladz. 8. *dat de zelven met Frieslands inwendige gesteldheid niet naauwkeurig genoeg bekend waren*, merkte, indien ik niet kwalyk gehoord heb, de Burger van *Castrop* in substantie aan, dat de Commissie, door twee hunner mede Gecommitteerdens uit dat Gewest, daaromtrent naauwkeurig genoeg hadden kunnen onderrigt zyn geworden. — Doch, ik zal over het hatelyke van dergelyk eene reflectie hier thans niet verder uitweiden, maar alles liever naar den aart der liefde opvatten; te meer daar 's Mans, over 't geheel, zeer bescheiden gedrag, en zeer zagtzinnigen aart, by allen die hem van naby kennen, in deezen zeer ten zynen voordeele pleiten.

Maar, ik oordeel het mynen pligt te zyn, Ul. by deeze gelegenheid opzetlyk onder het oog te moeten brengen, dat de meerderheid uwer Commissie heeft begreepen, dat zig dezelve stiptelyk behoorde te gedragen, overeenkomstig den last, by uliéder geëerbiedigd Decreet, aan dezelve opgedraagen: en deeze last was bepaald hier in gelegen, om naamelyk de bewuste Publicatie der Hoogste Geconstitueerde Magt in Friesland, welke in handen der Commissie was gesteld, te examineeren, en te onderzoeken. „ *Of, en in hoe verre, aan de intentie der Nationaale Vergadering, by derzelver bekende Exhortatoire Missive gemanifesteerd, is voldaan, en daarvan aan deeze Vergadering Rapport te doen.*"

Dit Burgers Reprefentanten! was den bepaalde last uwer Commissie: den eerbied aan de wyze Decreeten deezer Vergaderinge verschuldigd, wederhield de meerderheid om iets meer te doen, dan van hen geëischt wierd: en in derzelver onderzoek niet verder te gaan, dan alléén, en bepaald die stukken welke aan dezelven ten fine van onderzoek opzettelyk waren ter hand gesteld.

En ziet daar Medeburgers! de voornaame reden van ons verschil, met onzen mede Gecommitteerden den Burger van Castrop.

Uwe Commissie Burgers Reprefentanten werd door den Burger van *Castrop* geenzints onkundig gelaaten van de voornaamste byzonderheden, die door dien Burger hier zyn te berde gebragt, met betrekking tot de Friesche zaaken; nogthans heeft de groote meerderheid begreepen, om voor ge melde redenen, in hun Rapport van dezelven geen gebruik te mogen, noch te moeten maaken.

In waarlyk eene plegtige Publicatie eener Hoogste Geconstitueerde Magt van een aanzienlyk Gewest was aan het onderzoek uwer Commissie aanbevolen; de hoogachting, aan elk Burgerlyk Bestuur, (hoedanig het dan ook naar de denkbeelden van sommige individu's mogen zyn) verschuldigd, scheen dat volstrekt te vorderen, om zo wel behoedzaam, als bescheiden te werk te gaan; en hiermede oordeelde zy geheel onbestaanbaar, derzelver bepaalden last te buiten te gaan, en meer te doen, dan men in qualiteit enkel als *Rapporteurs*, van hen vorderde: en dit zoude voorzeker het geval geweest zyn, indien men het Rapport meer in den Geest van den Burger *van Castrop* hadt willen stellen, blykens 's Mans advys, hier gisteren uitgebragt. En hierby gelieve men vooral wel in het oog te houden, dat de naam van den Brief, door deeze Vergadering den 13 April l. l., aan de Hoogst Geconstitueerde Macht van Friesland geschreeven, zeer in het oog loopend herinnert, dat magtspreuken, of eenen gebiedenden toon, in dit geval een waar contrast zyn: immers eene *Exhortatoire* Missive, en te onderstellen, dat 'er op eenen gezagvoerenden toon werd gesproken, welk eene ongerymdheid! —

Dit Medeburgers! heb ik gemeend, by deeze gelegenheid onder Ul.' opmerking te moeten brengen als *Rapporteur*, ter myner decharge in het byzonder: en in hoe verre myne Mede Gecommitteerden zich daarmede kunnen conformeeren, vermeete ik my, niet te bepaalen.

Dan daar ik thans aan 't spreeken ben, en my als Rapporteur eerlyk van mynen pligt meene gekweeten te hebben, zal ik van myn regt van spreeken gebruik maaken; en nu in de tweede plaatse als advyseerend Lid deezer Vergadering, in het byzonder myne gedagten zeggen, nopens den Patriottischen wenk in het Rapport gegeeven, om naamelyk niets onbeproefd te laaten, om op eene wyze deezer Vergadering waardig, alles te doen, om de goede harmonie in Friesland volkomen hersteld te zien.

Het schryven, Burgers Reprefentanten! van eenen Brief met klemmenden aandrang, gelyk door den Burger Reprefentant *Sypkens* is voorgeslagen, of van eene tweede Exhortatoire Missive, speciaal houdende, eene ernstige aanmaaning, om voor alle uitgeweekenen, zonder uitzondering, den weg om naar Friesland te kunnen te rug keeren, open te zetten zonder eenigerhande voorwaarden, scheen my ter bereikinge van dat heilzaam oogmerk, aller eerst zeer aanpryzenswaardig: doch by nader overleg ben ik daarvan geheel terug gekomen; vooral daar ik, na dat het Rapport onzer Commissie het licht heeft gezien, zulke informatien uit Friesland zelve heb bekomen, welke my, indien myne Berichten echt zyn, daar ik voor my zelve niet aan twyfel, doen besluiten; dat hoe zeer al de 30 uitgeweeken Friesen, vry en ongehinderd naar Friesland zouden mogen te rug keeren, en zy zulks ook werklyk deeden; daardoor nogthans de bronnen, waaruit het misnoegen, en de ontevredenheid van een zeer aanmerklyk groot aantal, braave, verstandige en wel bekende Patriotten in Friesland, voortvloeien, niet zouden worden verstopt.

Deeze Bronnen Burgers Reprefentanten, dient men te kennen, wil men middelen beraamen, om dezelve met vrugt te stoppen: en dat dit deezer Vergadering allezints waardig zy, zal, denke ik door niemand in twyfel getrokken worden. Maar om met zekerheid tot de kennis deezer bronnen te komen, is een nader onderzoek, op de plaats zelve voorzeker den zekersten en den kortsten weg.

Eene groote hoofdbron Burgers Reprefentanten schynt 'er in Friesland te bestaan, waaruit zeer veel misnoegen schynt voortgevloeid te zyn: en welke eene voornaame oorzaak schynt te wezen, waardoor het misnoegen, en de oneenigheden, zo ongelukkig tusschen onze Friesche Broederen ontstaan, thans levendig werden gehouden.

Gy begeert, Burgers Reprefentanten! hier zeker van my, eene nadere aanwyzing van deeze hoofdbron des verderfs? Welaan, ik ben volvaardig aan uliéder billyk verlangen te voldoen; alleen zy het my vergunt, vooraf te mogen herinneren, dat ik, in Friesland nimmer geweest zynde, slegts spree-

preeke volgends bekomene informatien van anderen, op welken ik nogthans zoo veel staat maake, dat ik niet schroome in deeze achtbaare Vergadering van dezelven te gewaagen. En nu ter zaake!

De Publicatie der Hoogste Geconstitueerde Magt in Friesland, van den 11 Maart dezes jaars, is alom bekend; het eerste articul dier Publicatie luidt aldus:

„ Dat voortaan niemand tot eenige grondstemming zal worden toegelaaten, wegens Provinciale, of Stedelyke en District belangens, noch NB. als Stemgerechtigd Burger beschouwd, dan na afgelegd te hebben de navolgende Verklaaring:

„ Ik verklaare vrywillig, en op myn woord van eer, een voorstander van de Regten van den Mensch en Burger, een vyand van het Stadhouderlyke, Aristocratisch en eenhoofdig Bestier te zyn, goed en bloed veil te hebben, en op gronden van Vryheid en Gelykheid het Volks geluk te helpen bevestigen, en nimmer in eenige verkiezing van Kiezers, Vertegenwoordigers of Ambtenaaren, myne stem te zullen geeven aan Persoonen, die ik oordeel nog Begunstigers of Aankleevers van de zogenaamde oude Constitutie te wezen, maar alleen de zodanigen zal verkiezen, welken ik in gemoede vertrouw voorstanders van de Rechten van den Mensch, en van het waar geluk des Volks, en tevens de eerlykften en kundigften te zyn, zonder my om lief of leed, door giften of gaven daarin te laaten leiden"

Deeze Verklaring, welke ik hier niet zal beoordeelen, is naar myn inzien de groote bron, waaruit by aanhoudenheid Frieslands inwendige onlusten voortvloeien. Kundige mannen in den boezem van Friesland zelve, en onder anderen de brave en geleerde *H. Oosterbaan*, dien ik als een regtschapen en beredeneerd Patriot kenne en hoog achte, heeft in zyne door den druk gemeen gemaakte *aanmerkingen over het Concept Reglement tot daarstelling van een Provintiaal Bestuur*, naar 't my voorkomt op wel beredeneerde gronden opgegeeven, waarom die verklaaring van de Stemgeregtigden, niet behoorde gevraagd te worden. Een zeer groot aantal, bekende braave Patriotten, schynen eenstemmig met *Oosterbaan* te denken; door dien, indien myne berichten echt zyn, waaraan ik niet twyfel, eene menigte van braave, en verstandige Luiden in Friesland, aan welker Patriotismus niemand ooit heeft getwyfeld, die, in het midden der zeventjaarige verdrukkinge, altoos standvastig gebleeven, nimmer tot eenige laagheid zyn vervallen, zwarigheid vinden, in de voorgestelde verklaring, dezelve weigeren, en daarom uit de Grondvergaderingen worden geweerd, of van zelven te huis blyven. Eene menigte van bekende draaiers, die altoos den huik naar den wind hangen, ja bekende Oranje Vrienden, welken buiten dien, uit hoofde van hun zedelyk of burgerlyk gedrag, voorwerpen zyn van algemeene verachting, doen dezelve, en worden daarop toegelaaten. Hieruit Burgers Representanten, kan men afneemen, hoedanig veele Grondvergaderingen in Friesland 'er uitzien; als bestaande uit heethoofdige yveraars, en dergelyke *quasi* nieuw bekeerden.

Het zou niet moeilyk zyn, hiervan meer dan één voorbeeld te kunnen opgeeven. Dan het zy genoeg, dat by de verkiezing van Leden tot het *Provintiaal Bestuur*, welke in de maand Juny te Harlingen is gedaan; welke Stad, naar ik meene, op circa 7500 Zielen wordt gerekend, in alle Grondvergaderingen niet meer, of niet veel meer, dan 100 Persoonen zyn opgekomen, van welken nog 15, na het doen van Protesten tegen het afvorderen der Verklaaring, weder zyn heen gegaan; terwyl zeer veele anderen, om dezelfde redenen, niet zyn verscheenen. — Nog een staaltje, Burgers Representanten!

De Ingezetenen ten platte Lande in Friesland, hebben van ouds her in dat Gewest het recht van Dorps-Ontvangers aan te stellen, terwyl de Provincie op de Goederen dier Ingezetenen hypotheek behoud, ingevalle de Ontvangers, de optebrengen gelden, niet in de algemeene Kas leveren.

Het Recht, om in die aanstelling te stemmen, heeft men almede geaccrocheerd aan het doen der Verklaaringe. En hier door zyn op verscheidene plaatsen, de meest gegoede Ingezetenen, en die by faillissement van den Ontvanger de grootste schade zoude lyden van de medewerking tot de aanstelling uitgeslooten. Indien ik wel onderrigt ben, is 'er een Dorp in Friesland, Hantumer-Uitbuuren genaamd, alwaar by de verkiezing van zulken Ontvanger, al de Boeren, en onder deezen zeer braave menschen, de Verklaaring weigerden, eenen eenigen man uitgezonderd, die, zegt men, voor deezen, met de Aanhangeren der oude Regeering, opentlyk geheuld heeft; deeze man alléén deedt nu de Verklaaring, en stemde daarop zich zelven tot Ontvanger —

Men oordeele uit deeze staalen, over Frieslands inwendige gesteldheid: alsmede, of niet alle welgemeende Exhortatien der Nationale Vergadering, om de uitgeweekenen vry binnen te laaten, van weinig vrugt zullen zyn, om de goede harmonie in Friesland ooit naar wensch hersteld te zien; indien men niet tevens op eene der Vergadering waardige wyze zorgt, om de opgenoemde, en meer andere Bronnen van misnoegen, in Friesland geheel te doen opdroogen.

Mogelyk verwagt men dit, en wil zulks hebben overgelaaten aan de kort op handen zynde groote verandering door de algemeene Constitutie! ik zal my daarom niet vermeeten de wysheid deezer Vergaderinge voor uit te loopen; my myne verdere voorstellen, ter bevorderinge der goede harmonie in Friesland, naar maate de discussien daarmtrent mogten loopen, reserveerende, zal ik hier mede, myn advys eindigen.

Thans communiceert de President de aangenaame tyding van het *Directoire Executif.* (*Zie het Bekopt Extract van de Zitting van Woensdag l. l.*)

De Burger *Bosveld*, thans het Spreekgestoelte beklommen hebbende, zegt:

Dat 'er, Burgers Representanten! zekere bronnen kunnen zyn, welke eerst gestopt dienen te worden, zal de rust volkomen hersteld worden, gelyk we van den welsprekenden Representant *Floh* zoo aanstonds gehoord hebben, kan zeer wel waar zyn. Dog deze zyn, onder verbetering, thans het voorwerp onzer Deliberatie niet. Dat ze het behooren te worden, zal ik niet tegenspreken, dog dan zal die Deliberatie nader aan de order van den dag dienen gesteld te worden, op dat de Leden zig daar toe kunnen prepareeren. 't Geen heden aan de order van den dag is, is het Rapport dat de Commissarissen, over de Friesche zaak hebben ingebragt, en daar over zal ik de vryheid gebruiken myn advys uit te brengen.

Het heeft, Burgers Representanten voor eene Vergadering doorgaans zyne nuttigheid; dat eene zaak voor al die van gewigt en vetten uitzigte is, niet altyd uit één, maar ook verscheiden oogpunten beschouwd worde. Ik kan daarom niet vermoeden, noch behoef ik te vreezen, dat het my, of van de Burgers Rapporteurs, of van de Redenaars, die voor my het woord gehad hebben ten kwade zal worden geduid, dat ik, immers in een zeer aanmerkelyk point van hun verschille, schoon deze verscheidenheid van denken niet zal kunnen nalaten, invloed te hebben op de conclusie, aangaande deze geheele zaak.

Het was dan, Burgers Representanten! om ter zake te komen, reeds voor meer dan vyf Maanden (13 April) dat Gyl. in uwe exhortatoire Missive den vyerigen wensch, en uwe ernstige begeerte uittet om de rust in Friesland bevestigd, en

en de goede harmonie in dat Gewest — hersteld, of immers bevorderd en aangekweekt te zien.

Dit wenschenwe nog even vyerig, deze begeerte houdt onze harten nog even ernstig bezig, immers voor zoo veel, als aan dien wensch en aan die begeerte nog niet zoo voldaan is, dat we daar in kunnen berusten.

Staat derhalven te bezien, of daar aan nog iets, en zoo ja, wat daar aan ontbreke?

De groote vraag voorhanden betreft *dertig Friesche Burgers*, en derzelver vrye en onbelemmerde inwooning in hun Vaderlandsch Gewest.

Op uwe exhortatoire Missive van 13 April l. l. heeft de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland aan *agtien* van bovengewaagde dertig Burgers, de wederkeering in Friesland, onder zekere voorwaarden toegestaan, dog aan de *twaalf* overigen geweigerd.

Het is derhalven natuurlyk, dat deze Vergadering hare attentie op beide deze Klassen van Burgers onderscheiden vestige, en op het geen omtrent hen in Friesland is gedaan; welk onderscheid ook door de Rapporteurs, tot deze zaak op den 27 Juny l. l. gecommitteerd, by hun Rapport, op den 30 Augustus daar aan volgende, zeer juist is waargenomen.

Wat dan betreft de *agtien* in Friesland weder geadmitteerde Burgers, zonder dat zy aldaar, wegens de plaats gehad hebbende geschillen, voor eenige politieke, of judiciële dispositien meer zouden te vreezen hebben: — of liever, wat betreft de *voorwaarden*, onder welken hun die readmissie word verleend, daaromtrent zal ik de vryheid gebruiken, het volgende voor af aan te merken.

Deze Vergadering heeft by haare exhortatoire Missive van 13 April VOORAL gevorderd, dat den uitgeweken Friesen tog geene vernederende voorwaarden van wederkeering mogten voorgeschreven worden.

De Provinciale Bestierders van het Volk van Friesland hebben dadelyk getoond, aan de exhortatie dezer Nationaale Vergadering op eene aanmerkelyke wyze te willen defereren, door aan *agtien* der *dertig* uitgewekenen de vrye en onbelemmerde wederkeering in die Provincie toe te staan, met opheffing van alle hun lastige poursuites, en met eene nadrukkelyk verklaarde verwagting, dat *niemand zig immer zal veroorloven, eenige beledigingen of verwytingen te doen aan de in dat Gewest wederkeerende persoonen.*

Het is waar, dat aan deze readmissie zekere voorwaarden zyn vast gemaakt, omtrent welken thans de vraag is, of dezelven, voor deze 18 Burgers, zoo vernederend zyn, dat ze niet beantwoorden aan de gemanifesteerde intentie, en het zoo uitdrukkelyk gedaan verzoek dezer Vergadering, om dat zy van voormelde Burgers, behoudens hun Eer en goeden Naam, niet kunnen geaccepteerd worden?

Maar, Medeburgers! hoe zou dit met mogelykheid kunnen gepresumeerd worden? Op de exhortatie van deze Vergadering, om de uitgeweken Friesen, VOORAL *zonder vernedering*, weder in Friesland te admitteren, zal het Provinciaal Bestier van dat Gewest aan *agtien* van die uitgewekenen de vrye wederkeering toestaan, dog onder vernederende voorwaarden? Dat is, onder zoodanige voorwaarden, welke dat Provinciaal Bestier zelve weet, en aanziet, als lynregt tegen ons zoo ernstig gedaan verzoek, en Nationaale exhortatie inteloopen! kan, durf ik vragen, ja, mag zulk eene contradictoire handelwys van 't edelmoedig en Vaderlandlievend Friesch Bestier vermoed worden?

Neen, Burgers Representanten! wy zullen, wy kunnen van de cordate Friesen zulk een vermoeden niet koesteren, en zoo lang het tegendeel ons niet zonneklaar is gedemonstreerd, zullenwe gelooven, dat de Friesche Volksbestierders, by hunne gestelde voorwaarde, niets vernederends voor de meergemelde uitgewekenen bedoeld hebben, en deze presumtie zal nog sterker worden, indien we de bescheiden wyze in aanmerking nemen, op welke het Friesch Bestier zyne voorwaarden wel ingevoerd en daargesteld hebben. Dezelve bestaan in het doen van zekere Verklaringen en Beloften. Zoo nu het provinciaal Bestier van Friesland gevorderd had, dat de uitgewekenen, by hunne te rug komst in dat gewest, of *openlyk voor het Volk*, of wel maar *in de Vergadering van het Provinciaal Bestier*, die verklaringen en beloften, *woordelyk en personeel* moesten komen doen; men zou kunnen denken, dat de uitgewekenen daar van, als van eene *vernedering*, konden afgeschrikt worden. Dog het provinciaal Bestier, ten bewyze, dat het zelfs de minste vernedering van zyne uitgewekene Medeburgers niet begeert, heeft de *delicatesse* gehad, die te vermyden, door te statueren, dat de uitgewekenen, by hunne wederkeering *zullen gerekend worden*, de gestelde *verklaring* en *belofte gedaan*, en *afgelegd* te hebben. Hoe kan men met mogelykheid sterker bewys wagten, dat men alle vernedering heeft willen vermyden?

Of, 't geen ik hier nog bytevoegen heb, moest nog sterker geoordeeld worden. Te weten: *In 't derde Artykel* der gestelde voorwaarde, (Rapp. bl. 4.) worden de wederkeerende Friesen, na verloop van een jaar, admissibel verklaard, tot alle politieke functien. Doch, hoe kan men het mogelyk agten, dat de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland, zulke Menschen tot politieke functien admissibel zal verklaren, welke beleden en openlyk gedeclareerd hebben, dat zy hebben ingestemd en medegewerkt tot Resolutien, Publicatien en Handelingen, die het billyk misnoegen der vryheidminnende Burgers hebben gaande gemaakt, en die strekten, ter vervolging van waardige Vaderlanders? Daar word, wel is waar, bygevoegd, dat zy dit *niet met opzet, noch met een kwaad oogmerk zouden gedaan hebben*, dog wat zou dit anders zyn, dan eene *protestatio actui contraria*? Ook is deze admissie tot politieke functien zoo strydig met het denkbeeld der ondersteld wordende vernedering, dat een der voor my gesproken hebbende Redenaars, ik meen de Representant *van Castrop*, het contradictoire daarvan zeer nadrukkelyk heeft geleverd. Dit moest daar uit ook noodwendig voortspruiten, dat hy deze Artykelen niet naar de intentie der Friesche Representanten, en dus uit een ander oogpunt dan zy, beschouwden. Daar integendeel alle contradictie in dezen verdwynt, als men met my presumeert, dat in deze voorwaarde geene vernedering bedoeld is.

Of nu evenwel uit de voorwaarden zelven eene vernedering zou kunnen gedemonstreerd worden, zal ik zoo aanstonds overwegen, hebbende het nodig geacht, deze aanmerkingen vooraf te maken, om dat ze ons een indisputabelen regel aan de hand geven, naar welken wy de gestelde voorwaarden moeten verstaan en opvatten.

Maar voor ik tot de overweging dezer demonstratie kome, moet ik nog in aanmerking nemen, dat 'er, behalven het *incongrue*, dat 'er in zou gelegen zyn, aan de gestelde voorwaarden eene harder explicatie te geven, dan volstrekt noodzaaklyk is, en de met het hoogste regt gepresumeerde intentie des Frieschen Bestiers overeenkomt, dat 'er, zeg ik, nog andere redenen zyn, welke deze Vergadering dienen te bewegen, deze voorwaarden, zoo veel met de waarheid en den letterlyken zin bestaan kan, zeer stiptelyk naar die intentie te verklaaren; en zig de vryheid niet te vergunnen, dezelven in een strengeren zin op te vatten, dan volstrekt noodzakelyk is: en deze redenen zyn de navolgende:

Indien deze zeer aanzienlyke Vergadering, in dezen het geheele Volk van Nederland vertegenwoordigende, en in deszelfs naam sprekende, hier openlyk verklaart, dat zy de gestelde voorwaarde houdt voor *te vernederend*, dan dat een man van eer, die zyne waarde kent, en voor het oog der Natie zoekt te bewaren, zig daar aan zoude kunnen onderwerpen, dan is het moreel zeker, dat die agtien Burgers zig

in de onmogelykheid zullen gebragt agten, van op die voorwaarden in hun Gewest, en tot hunne Haardsteden weder te keeren. Hoe tog zouden zy, voor het oog van het achtbaar Publick, in eene zoo tedere zaak, anders durven oordeelen, dan zoo als deze onpartydige Vergadering zig, na eene rype en herhaalde deliberatie, in hare wysheid verklaart? Zoo deze Vergadering beslist, dat die voorwaarden *vernederend* zyn, zouden dan die Burgers, welken zig daar aan onderwerpen, zig ook niet waarlyk vernederen? En dit zoo zynde, moet deze Vergadering dan niet liever by de intentie der genen blyven, die deze voorwaarden stelden, dan daar van afgaande, eene voor de herstelling van den Frieschen vrede nadeelige verklaring doen?

En zulks te meer, daar het te presumeeren is, dat deze agttien Burgers, of zoo velen onder hen, als zig nog bezwaard agten, van op deze voorwaarde in Friesland weder te keeren, zig veel eer naar het gevoelen van deze Vergadering zouden schikken, dan aan hunne te voren opgevatte opinie vast houden; want deze Vergadering zulk eene verklaring voor het oog van de gansche Natie gedaan hebbende, dan zullen zy in derzelver *wysheid* en *Regtvaardigheid* een volmaakte, en onder alle menschelyke zaken de meest mogelyke bescherming vinden tegen alle verdenking van *laagheid*, en om *over zig zelven te moeten bloozen*, aangezien het notoir is, dat zy, in dezen ook wat van hunne *opinie* afgaande, dezelve aan de rust van 't lieve Vaderland opofferende, niet de *verfoeijing*, maar de *goedkeuring van alle Braven*, verdienen.

Maar nog meer: indien deze Vergadering van oordeel wierde, dat de gestelde voorwaarden voor een man van gevoel vernederend zyn, zoo zal dezelve tot dit één of ander moeten besluiten: zy zal, *of* de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland moeten wagten te bewegen, om de eens gestelde en gepubliceerde voorwaarden te veranderen; *of* zy zal, vrees ik, moeten afzien van de hoop, om haren wensch en begeerte nopens Frieslands rust en harmonie vervuld te zien.

Dog welke waarschynlykheid is 'er, Burgers Representanten! dat de tegenwoordige provinciale Bestierders van dat Gewest tot deze verandering zullen besluiten? Wie weet niet, hoe sterk men, in geval van discrepance, en byzonder met betrekking tot de wederzydsch gevorderde, en aangebodene toegevenheid, gewoon is, aan beide de zyden op zyn stuk te blyven staan? Wie voelt ook niet, dat dit vooral zou te wagten zyn, omtrent eene plegtig afgekondigde Publicatie, door eene zo aanzienelyke Vergadering, als die der Bestierders van het vrye Volk van Friesland, welke misschien hun Eer, of die hunner Predecesseurs daar by gecompromitteerd zullen rekenen?

Boven dit alles zal men het nog onwaarschynlyker vinden, dat de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland, de by haar bepaalde voorwaarden zal veranderen, ook schoon zy daar toe verzogt en geëxhorteerd wierde, indien men *zig*, waar van te voren de gronden zyn aangewezen, voorstelt, dat die Hoogst Geconstitueerde Magt, naar allen menschelyken schyn, en zedelyk zeker, de gestelde voorwaarden, aanziet, als voor de uitgeweken, en wederkeerende Burgers *niet* vernederende te wezen: En dit zoo zynde, hoe kan men dan verwagten, dat zy die verandere zoude, om reden, dat ze *al* vernederend zyn? Wat? Zoo het Friesch Bestier het eens als voor zig vernederend agtte, dat het voorwaarden zou veranderen, waarin het niets vernederend bedoeld had, en dat alleen om reden, dat men, by miskenning van zyne ware intentie, die als vernederend beschouwde? In zulk een geval, dat ik zeer mogelyk agt, is 'er immers geene verandering te hopen? Alle aanzoek derhalven, om hierin verandering te maken, zou meer dan waarschynelyk vrugteloos moeten uitvallen, en is dus ook op geenerlei wyze aan deze Vergadering aanteraden.

Zoo dan deze Vergadering moest oordeelen, en verklaren, dat de gestelde voorwaarden vernederend zyn, zou hun niets anders overschieten, dan te moeten afzien van de hoop, om de rust in Friesland gevestigd, de harmonie hersteld, en de Broederschap tusschen deze *agttien* uitgewekenen, en de overige Friesche Burgers, met alle derzelver familien en vrienden, vernieuwd te zien.

En deze treurige conclusie zou men, Medeburgers! niet alleen moeten maken ten aanziene van deze *agttien*, maar ook nog veel meer met opzigt tot de overige *twaalf* Burgers, welken de wederkeering ganschelyk geweigerd is. Want indien al deze Vergadering ook nog pogingen wilde aanwenden, om deze laatste *twaalf*, in hunne Friesche inwooning hersteld te krygen, waar toe ik straks advyseren zal, zo kan men tog niet verwagten, dat men dit op zagter voorwaarden, dan die voor de *agttien* gesteld zyn, zoude kunnen bekoomen. Dog die voorwaarden te vernederend geoordeeld wordende voor de *agttien*, zo zoudenze het ook zyn voor *de twaalf*, en derhalven ware het al mede ongeraden, zig aan een nader verzoek of exhortatie, ten behoeve van die *twaalven* te wagen. Daar in tegendeel, *zoo* deze Vergadering de reeds gestelde voorwaarden kan aanmerken als *niet* vernederend, *zoo* zy gevolgelyk daar in genoegen neemt, *zoo zy* daardoor de agttien persuaderen kan, dezelven insgelyks aldus te beschouwen, en daar in, ter liefde van het Vaderland, genoegen te neemen, *zoo*, eindelyk die *agttien* uitgewekenen zig naar die voorwaarden gedragen: *Dan* meen ik, onder verbetering, dat 'er grond genoeg zyn zal, om de Friesche Volksbestierders andermaal, en met hoop van compleet succes, te exhorteren, van dit zoo wel begonnen Vredeswerk niet ten halve te laten steken, maar ten beste van hun Gewest, en mede ter liefde des gemeenen Vaderlands, geheel te voltoyen.

Ziet daar, Medeburgers! hoe my de zaak, van voren beschouwd zynde, voorkomt. Ik geve het geredeneerde, en de min of meerdere kragt, die daar in gelegen is, aan Uleden oordeel over. Maar het sta my intusschen vry, de voorwaarden *in questie*, uit dit myn oogpunt aan Uleden voor te stellen; en wanneer ik ze in dit licht zal geplaatst hebben, zal het aan uwe wysheid staan om te beoordeelen, of 'er kan worden gedemonstreerd, dat de gestelde voorwaarden eenvoudig en naar den klaren letter opgevat, zoo moeten verstaan worden, dat zy waarlyk *eene vernedering* medebrengen? Dan of zy zoo gesteld zyn, dat zy kennelyk beantwoorden aan de voorverhaalde intentie der Friesche Volksbestierders, en van deze Vergadering; namelyk, dat ze VOORAL *geene vernedering* involveren?

De Burgers Rapporteurs, en de voor my gesproken hebbende Redenaars, zullen het, verzoek ik, my ten beste duiden, dat ik met hun niet kan instemmen in het begrip, dat de gestelde voorwaarden, byzonder de *Eerste* en *Derde* voor de *agttien* te admitteren Burgers van Friesland *vernederend* zouden zyn, en derhalven niet voldoen aan de intentie en exhortatie van deze Vergadering; komende my de zaak, in tegendeel, zoo voor, dat ze *niet vernederend* zyn, en dat derhalven deze Vergadering, en ook de bewuste agttien Burgers, behoudens hun Eer en goeden Naam, daar in zeer wel kunnen berusten, en, zonder zig deswegen vernederd te agten, tot hunne Huizen en zaken Friesland wederkeeren.

Het Eerste Artykel, 't welk de wederkeerenden moeten gerekend worden openlyk en plegtig verklaard te hebben (zie Rapport bl. 4.) luidt aldus:

„ Dat zy nimmer met opzet en een kwaad oogmerk hebben
„ ingestemd, en medegewerkt tot die Resolutien, Publicatie
„ en Handelingen, welken het billyk misnoegen der Vryheid
„ minnende Burgers, hebben gaande gemaakt, en die strekten ter vervolging van waardige Vaderlanders."

Van de *tweeledige verdeeling* dezer voorwaarde, en de *inherente conclusien*, welke de Rapporteurs, uit hun gemaakte

eerste en tweede deel trekken, zal ik kortheidshalven niet spreken, my in dezen ten volle refererende aan 't geen de Burger *van Castrop* daaromtrent zoo wél, zoo klaar, zoo gegrond en overtuigend gezegd heeft.

Maar, Burgers Repreſentanten! indien wy dit Artykel der voorwaarden met oplettenheid nalezen, zullenwe zien, dat daar in, in 't geheel geene vernederende belydenis afgevergd wordt.

Het is waar, dat daar in wordt geſproken van DIE *Reſolutien, Publicatien en Handelingen, welken het billyk misnoegen der Vryheidsminnende burgers hebben gaande gemaakt, en die ſtrekten ter vervolging van waardige Vaderlanders.* Maar den wederkeerende Frieſen word niet gevergd te belyden, dat DIE Reſolutien, Publicatien en Handelingen zodanig waren; neen! deze is alleen de beſchryving, welke *de Provinciale Volksbeſtierders van Friesland* aan de by hen bedoelde Reſolutien, Publicatien en Handelingen geven, en geenszins iets, dat zy hunne wederkeerende Medeburgers vergen te verklaren en te belyden.

Het tusſchen gevoegde woordje DIE wyst klaarlyk aan, dat de Volks Repreſentanten eene beſchryving gaan geven van de Reſolutien, Publicatien en Handelingen welken zy bedoelen; zeggende daar mede, dat het *die* Reſolutien Publicatien en Handelingen zyn, die billyk misnoegen, en vervolging van waardige Vaderlanders veroorzaakt hebben:

Men ſtelle zig den ſtaat van 't Friesch Gewest eens voor, zoo als het dadelyk geſteld is. De Burgers aldaar zyn in twee partyen verdeeld: Het eene deel houdt het met de Leden van 't vorig Beſtier, het ander met die van 't tegenwoordige. Deze laatſten ſchynen ongaarne te zien, dat de uitgewekene Leden van het vorig Beſtier weder vry en vrank in Friesland komen, om dat zy hen aanzien, als ingeſtemd en medegewerkt te hebben tot Reſolutien, Publicatien en Handelingen, welke *hun billyk* misnoegen gaande gemaakt, en tot *vervolging van waardige Vaderlanders* geſtrekt hebben. Het tegenwoordig Volks Beſtier wil egter gaarne op de exhortatie van deze Vergadering, den vryen toegang tot Friesland aan de uitgewekenen openen. Maar op dat die wederkeering aan de voorſtanders van het tegenwoordig Beſtier niet ſtooten, of beweging onder hen maken zou, wil dat Beſtier, dat de wederkeerenden zullen gezegt worden openlyk te hebben verklaard, dat zy aan DIE Reſolutien, Publicatien en Handelingen, die aan de eene party zoo hatelyk voorkomen, noch met dit hatelyk opzet, noch met een kwaad oogmerk hebben deel genomen.

En het geen de wederkeerende Frieſen, volgens dit Artykel, *gezekend moeten worden openlyk en plegtig verklaard te hebben*, is dan preciesſelyk dit: *dat zy tot die Reſolutien, Publicatien en Handelingen*, welke het Provinciaal Beſtuur van Friesland qualiſiceert, als *billyk misnoegen* verwekt, en tot *vervolging van brave Vaderlanders* geſtrekt te hebben — *nimmer met opzet, en een kwaad oogmerk ingeſtemd, noch medegewerkt hebben.*

Weshalven de verklaarders hier alleen betuigen dat zy TOT DIE Reſolutien, Publicatien en Handelingen, welken het Provinciaal Beſtier bedoelt, en naar zyn eigen inzien beſchryft; — dat zy *daar in nimmer met opzet en een kwaad oogmerk hebben ingeſtemd, noch medegewerkt.* Dat is: indien zy al in die Reſolutien Publicatien en Handelingen, welke het Provinciaal Beſtier oordeelt billyk misnoegen verwekt, en tot vervolging van ware Vaderlanders geſtrekt te hebben, hebben ingeſtemd en medegewerkt, dat zy dan dit noch *met opzet* noch *met een kwaad oogmerk* gedaan hebben.

Welke vernedering bid ik alle redelyke Menſchen, ligt 'er nu in zulk eene Verklaring? of eigenlyk, in te willen *gezekend worden* zulk eene Verklaring *openlyk en plegtig gedaan te hebben?* Immers geene in 't geheel? Wy zelven, Burgers Repreſentanten! kunnen het immers niet helpen, noch ſtaat het ter onzer verantwoording, dat ſommigen, of nu, of naderhand, van onze Reſolutien, Publicatien en Handelingen oordeelen, dat zy een billyk misnoegen verwekken, en tot vervolging of benadeeling van ware Vaderlanders ſtrekken? Dog wat ook anderen, ſchoon zeer ten onregte, daar van zeggen of zeggen zullen; wy willen immers gaarne gerekend worden, het daar voor te houden, dat wy *dit opzet, dit kwaad oogmerk*, daar in niet gehad hebben? Althans ik voor my maak in 't geheel geen zwarigheid, in gerekend te worden, deze Verklaring openlyk en plegtig gedaan te hebben. Ook kan ik my niet verbeelden, dat iemand uwer daar in zwarigheid zou vinden, en het is daarom, dat ik oordeel, dat deze Vergadering uitdrukkelyk behoort te verklaren, dat in dit Artikel der voorwaarden, zelfs *niet de allerminſte vernedering* is gelegen.

Men zegge niet, dat ik eene vergezogte Verklaring aan dit Artikel geve; want dezelve is juist conform aan deszelfs allerletterlykſten zin; overeenkomende met de ware intentie van Frieslands Provinciaal Beſtier, welk ik te voren getoond heb, geene *vernedering* van hunne uitgewekene Medeburgers te bedoelen; En zelfs onze Medebroeders Rapporteurs hebben dat gene, welk zy *het ander gedeelte* dezer eerſte voorwaarde noemen, (zie bl. 6. de 2de periode) in dezen zin opgevat, hoe zeer zy anders, over het geheel genomen, overhellen, om te denken, dat de geſtelde voorwaarden, en ſpeciaal dit Artikel tot *vernedering* der wederkeerende uitgewekenen ſtrekken zoude.

Is 'er dan, Burgers Repreſentanten! in deze *eerſte* voorwaarde, niets vernederends voor de wederkeerende Frieſen? 'Er is ook niets dergelyks in de *tweede*, waar by zy *gerekend* worden, openlyk en plegtig verklaard te hebben;

„ Dat zy zig rustig zullen gedragen, en als Mannen van Eer,
„ door geen wrevel over het gebeurde bezield, nimmer eenige aanleiding tot nieuwe oneenigheden zullen geven."

De Commisſarisſen Rapporteurs zelven vinden daar in niets, dat eenigzins onbeſtaanbaar is met de intentie der Nationale Vergadering, in derzelver exhortatoire Misſive gemanifeſteerd; en bygevolg ook niets, dat voor de agttien uitgeweken Frieſen, by hunne wederkeering tot hunne woonplaatſen als *vernederend* kan worden aangezien; met welk oordeel ik volkomen inſtemme, agtende dit zoo klaar, dat het geen bewys behoeft.

Eindelyk heeft men, volgens de opgave der Rapporteurs, in *de derde plaats*, daar nog bygevoegd:

„ Dat geen der agttien Perſoonen, gedurende den tyd van
„ een Jaar, in eenigerhande politieke functien zullen verkiesbaar zyn".

Welk byvoegſel het Provinciaal Beſtier van Friesland noodzakelyk heeft geoordeeld, *tot geruststelling des Volks.*

Hoewel ſommigen uwer Gecommitteerden hier in zwarigheid gevonden, en het eenigermate als *vernederend* hebben aangemerkt, is nogtans over 't geheel de Commisſie van oordeel geweest, (zie Rapp. bl. 7. boven aan) dat hier voor byzondere redenen konden zyn, en dat de agttien uitgeweken Frieſen zig deze voorwaarde niet ongaarne konden laten welgevallen.

Ook hier omtrent heb ik het genoegen, my met de Commisſie te kunnen conformeren; want wie kan dit anders beſchouwen, dan als eene politieke meſure, tot herſtelling en bewaring der algemeene rust, en vermyding van alle vernieuwde werking des ouden zuurdeegs, waar voor men onderſtelt, dat men, na verloop van een jaar niets meer zal te vreezen hebben: komende deze voorwaarde alzoo ten volle overeen met de exhortatoire Misſive, in welke deze Vergadering het aan de wysheid der Hoogst Geconſtitueerde Magt in Friesland heeft overgelaten, alle politieke Diſpoſitien, enz, intetrekken, *voor zoo verre zulks met de handhaving eener goede order van zaken*, EENIGZINS (gelyk de Redenaar van

Cas-

Castrop opgemerkt heeft, dat men lezen moet) *bestaanbaar mogt geoordeeld worden.* Ook is het 'er zoo ver van daan, dat daar in iets onbescheidens of vernederends voor de uitgewekenen zou gelegen zyn, dat men, integendeel, moet erkennen, dat zy daar door, hoewel op eene voorzigtige en omdzelkundige wyze, ganschelyk herssteld worden in hun Eer en goeden Naam; in alle de Regten van een Friesch Burger; en volkomen verkiesbaar tot alle politicke functien, alleen met het matig uitstel van een enkeld Jaar, welk uitstel dus alleen aan eene politicke voorzigtigheid, is toeteschryven, namelyk tot vermyding van nieuwe onlusten, en combustiën, die misschien mogelyk waren, en al waren ze ongegrond, en misdadig, egter altoos te vermyden blyven, waarom niemand, zelfs niet de uitgewekenen, dit met grond zullen kunnen laken.

Alles dan wel overwogen zynde, ben ik van oordeel, dat deze Vergadering kan, en behoort te verklaren, dat de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland, voor zo veel deze *agttien* uitgeweken Friesen betreft, aan hare exhortatie loffelyk en compleetelyk voldaan heeft, de deur van 't Friesch Gewest voor deze Friesche Burgers zodanig, zonder eenige vernedering openzettende, dat dezelven, als Mannen van Eer, behoudens hunnen goeden naam en reputatie, gerust en veilig tot hunne Familien, Goederen en Bezigheden kunnen wederkeeren.

Maar het is jammer, dat dit schoone werk niet geheel is voltooid geworden, en alleen ten halve afgedaan. Want daar zyn nog *twaalf uitgeweken Friesen* van deze readmissie uitgezonderd; en het is deze klasse van Menschen, waarop ik de attentie dezer Vergadering, in de *tweede plaats*, nog eenige oogenblikken meer gevestigd houden.

Uwe Commissarissen Rapporteurs betuigen met regt, een diep leedwezen by deze uitsluiting te ontwaren, dog niet naauwkeurig genoeg bekend zynde met de Friesche zaken, maken zy zwarigheid, om over de daar toe gemoveerd hebbende redenen te oordeelen. Alleen meenen zy, dat deeze uitsluiting, *strictu sensu*, niet onbestaanbaar kan geoordeeld worden met de intentie dezer Vergadering, in derzelver exhortatoire Missive gemanifesteerd. Dog de Redenaars *Nieuhoff*, *Sypkens* en *van Castrop* hebben zo duidelyk en overvloedig aangewezen, dat hier in kennelyk is aangegaan tegen de gemanifesteerde intentie, en uitdrukkelyke exhortatie van deze Vergadering, dat ik water in Zee zou brengen, indien ik iets daar by wilde voegen.

Maar nu, daar de Commissie zwarigheid heeft gemaakt, om de Vergadering te advyseren, wat dan in 't geval voor handen raadzaam kan geagt worden? aangezien hun dit by uw Decreet commissoriaal niet was aanbevolen; en daar ons evenwel te overwegen staat, wat 'er in dit geval te doen zy? zo zal ik de vryheid gebruiken, myn advys deswegen voortedragen, gaarne ook het advys myner Medebroeders willende hooren.

Hoe zeer ik mede van de innerlyke gesteldheid van Friesland niet zeer precies onderrigt ben, 't welk waarschynelyk het geval der meesten onzer zyn zal; zoo is het nogthans klaar en zeker, dat alle scheuring onder de Vaderlanders voor de goede zaak zeer verderfelyk zyn moet.

Even zeker is het, dat het in Friesland een nadeeligen invloed moet hebben voor de rust en harmonie, zo lang zo veele personen daaruit verbannen blyven, welke aldaar niet alleen hunne familien, maar ook hunne vrienden en goedgunners hebben, die niet laten kunnen, door de continuatie van deze uitbanning verbitterd te worden, en zig maar naauwlyks zullen kunnen onthouden, van om verandering te wenschen. Van alle oude tyden af heeft men, zelfs in ons eigen Vaderland, bevonden, dat in burgerlyke geschillen, voor 't gemeen belang, en voor de bestendigheid der eindelyk ingevoerde order van zaken, niets gevaarlyker zy, dan dat de eene Party de andere uitbanne. Heeft 'er echter eene uitbanning, om zekere redenen plaats gegrepen? Hoe eer men dezelve opheft, hoe beter men zich, naar allen schyn, daar by zal bevinden.

Daar nu de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland getoond heeft, van dit beginsel niet geheel vervreemd te zyn, en op aanmaning dezer Vergadering aan de grootste helft der uitgeweken Friesen, eene vrye en onbelemmerde wederkeering verleent, zonder, gelyk ik meen overtuigend getoond te hebben, daar eenige vernedering voor de wederkeerenden mede te paren; daar er ook nu, sedert uwe exhortatoire Missive aan 't Friesche Volksbestuur, al weder meer dan vyf Maanden verloopen zyn, in welken tyd men denken kan, dat de eindelyk herstelde order hoe lang hoe vaster zal gevestigd, en het yver van drift en ongenoegen door de plaats gehad hebbende geschillen ontsteken, reeds aanmerkelyk meer bekoeld zal wezen, zoo zou ik van gevoelen zyn, dat deze Vergadering hare pogingen, tot herstelling der harmonie in Friesland niet behoore te staken, maar op de best mogelyke wyze daar in aantehouden en te volharden, aangemoedigd zynde, door het niet geheel onvoordeelig succes, welk zy op deze hare werkzaamheid bekomen heeft; en overzulks:

Dat deze Vergadering eene tweede Missive aan de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland doe afgaan, waar by zy betuigt, met genoegen gezien te hebben, dat die Geconstitueerde Magt zoo veel aan de door de Nationale Vergadering te voren gedane exhortatie had gedefereerd, dat zy een zoo groot gedeelte harer uitgeweken Burgers had ontheven van alle *poursuites*, tegen dezelven, ter zake van de plaats gehad hebbende differenten, geentameerd, of nog te entameren; aan alle dezelven de vrye en onbelemmerde wederkeering in hun Gewest toestaande, zonder hen aan eenige vernedering te onderwerpen.

Doch, dat de Nationale Vergadering te gelyk met leedwezen had vernomen, dat echter nog een aanmerkelyk aantal dezer uitgewekenen van deze Vryheid uitgesloten bleef, welke uitsluiting niets anders dan nadeelig en schadelyk voor hun Gewest kon wezen, al ware het maar, dat daar door de volkomen herstelling der harmonie en Broederschap belet, en agter uitgezet wierd; welk nadeel te meer te apprehenderen was, naar mate men in dezen tyd de vereeniging van alle handen, harten en hoofden, meer dan ooit noodig had, om 't Vaderland te redden, en de vryheid door eene eenparige constitutie, op een onwrikbaar fundament te vestigen.

Dat de Nationale Vergadering derhalven de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland, en zoo veel des noodig mogt zyn, het gansche Friesche Volk, nogmaal ten sterkste adhorteerde, en Vriendbroederlyk vermaande, om met voorbygang van alle mindere consideratien, alleen het groot belang van hun Gewest en van het gansche Vaderland in aanmerking te nemen, welks Eendragt alleen deszelfs Magt kan uitmaken; en dat zy, om zoo veel in hun was, daar aan toetebrengen de aan de *agttien* uitgeweken Burgers verleende vryheid, ook tot de nog overig zynde *twaalf* Burgers wilden uitstrekken, ten einde de nu nog bloedende wonden, door de gewezen oneenigheid veroorzaakt, geheel gestelpt, en alzoo, ten laatste, ganschelyk genezen wierden.

Alles in vertrouwen, dat de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland, aan deze Vergadering, binnen den kortst mogelyken tyd, wel berigt zou willen doen toekomen van 't geen zy hier in nader had gedaan, en 't welk de Nationale Vergadering verwagt, dat niet anders, dan conform deze herhaalde en allerernstigste Exhortatie zyn zoude.

Hierna worden de verdere Discussien over deze materie, gelyk ook de Vergadering geadjourneerd tot morgen ochtend.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEÈRENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 202. *Dingsdag den 4 October 1796.* ***Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.***

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Donderdag, den 29 September 1796.*

Voorzitter: J. KANTELAAR.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misſives en Adresſen.

Eene Misſive van het Committé te Lande, verzoekende Paspoort ter Maandelyksche uitvoering van circa *f* 50,0000 voor de in de omstreeken van Dusſeldorp thans gecantonneerde Fransche Troepen, in dienst dezer Republiek staande: — aan het Committé der Marine, om staande Vergadering te dienen van berigt.

De President communiceert, namens de Commisſie van Buitenlandsche zaaken het berigt uit Frankryk (*het welk wy reeds in ons beknopt verhaal van gisteren hebben medegedeeld*): — aangenoomen voor Notificatie.

Hier na vervolgt men met het leezen der volgende Stukken.

Eene Misſive van het Provinciaal Bestuur van Holland (*welke wy mede in het bovengenoemde beknopt Extract hebben medegedeeld.*)

Eene Nota van den Minister *Noël*, Paspoort vragende ter uitvoer van 170 Lasten Haver voor de Armée der Sambre en Maas, naar *Deutz*: —— aan het Committé der Marine.

Eene Misſive van het Provinciaal Bestuur van Friesland, in antwoord op de circulaire Misſive dezer Vergadering nopens de Bataven: inzendende lysten dier ongelukkigen, welke zich in hun Gewest bevinden, hebbende het zich tot eene heilige pligt gerekend, om in hunne nood te voorzien, en hun by vacature te plaatſen: —— in handen der Commisſie tot de Bataven.

Een Request van *Nicolaas Koops*, Consul te Mallaga; verzoekend, dat zyn Zoon, zonder bezwaar van den Lande, aan hem mag worden geadjungeerd: — in handen der Commisſie van Buitenlandsche Zaaken.

Een Request van onderscheiden Stemgerechtigde Burgers van het platte Land van Holland, in het distrikt van Oostzanen en Waterland; te kennen gevende, dat zy uit het Dagverhaal dezer Vergadering, gedrukt by *van Schelle en Comp.*, gezien hebben, dat eenige Burgers zich geadresſeerd hebben ter dezer Vergadering, tot maintien der Gildens; dat zy, dit als strydende met de Regten van den Mensch en Burger sustineerende, in tegendeel aan deze Vergadering in consideratie geven, het vernietigen van alle Gildens, als gebouwd op de waare Gelykheid, tevens hier by voegende eene gedrukte brochure, getyteld *de Gildens, getoets aan de Regten van den Mensch en Burger*: verzoekende dat dit hun Request en bygevoegde brochure mag gesteld worden in handen der Commisſie van Constitutie, even als zulks ten opzichte van de boven bedoelde Memorie van *Godschalk Kops* cum suis heeft plaats gehad: — En wordt conform dit verzoek gedecreteerd.

Een Request van onderscheiden Geinteresſeerden in Oly Molens, verzoekende, dat mag worden gedecreteerd eene belasting van *f* 15 per Aam, op alle van buiten inkomende Oly van rond en plat Zaad geslagen, en het Committé der Marine mag worden gelast, ten strikſten te waken, dat de reeds bepaalde impositien naar alle rigeur worden geheven.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van het Committé der Marine.

Van Langen zegt: Ik zoude van oordeel zyn, dat dit Request behoorde commisſoriaal gemaakt te worden, die daar over zoude kunnen confereeren, met het Committé van Koophandel en Zeevaart Fabrieken en Trafieken van Holland, en met wien men zoude kunnen pondereeren het voor of nadeel, dat daar in zoude geleegen zyn voor de Fabrieken; ten anderen nog, dewyl de oly van een groote consumtie is voor den Arbeyder, die men vooral niet behoorde te drukken, schoon ook vooral in aanmerking behoord genoomen te werden, het welzyn der Trafieken, en dat derhalven in dit geval het belang van beide in acht dient genoomen te worden.

Blok is van gevoelen, dat het dienden te worden commisſoriaal gemaakt, om met eene Commisſie uit de Marine hier over te confereeren.

Vosser wil, dat het bevoorens, volgens de gewoone Cyno-

fore, zal gezonden worden aan het Committé der Marine, om confideratien en advys.

Blok zegt, dat het Committé het zeker zal ftellen in handen van het Departement der Convoyen en Licenten, het welk uit twee Leden beftaat, welke dan zeker by de conferentien zouden kunnen prefent zyn.

Ten Berge appuyeert het door *Verfter* aangevoerde.

En wordt dit Request gefteld in handen van het Committé der Marine, om fpoedige confideratien en advys.

Een Request van *C. Maar* en Zoon, Fabriqueurs in Lakenen, te Delft, als Leveranciers van onderfcheiden Lakens en Carfayen, ten dienften van het Committé van Adminiftratie der Franfche Troepen, vragende om betaling eener fomma van *f* 46799 het zy in geld het zy in Hollandfche Recepisfen.

Quesnel zegt: ik vinde my verpligt dit Request te appuyeeren, als zynde overtuigd, dat 'er op hetzelve wel reguard behoort te worden gellaagen; alzo deeze Fabrikeurs in de uiterfte verlegendheid zyn gebragt, dusdanig dat, zoowanneer aan hen binnen weinige dagen geen geld wordt bezorgt, dezelve hun Fabriek zullen moeten laten ftil ftaan, en daar door meerder dan 300 menfchen zonder werk zullen zyn, en tot de uiterfte armoede zullen geraaken. Dezelven fchynen te vreeden te zullen zyn met Hollandfche Recepisfen, zo als 'er aan andere Fabriquers zyn gegeeven: — het zoude geen gelykheid zyn, dat men aan hen zulks weigerde, alzoo zy zig willen getroosten om die tot hun fchaade tot geld te maaken, ten einde hun Fabriek aan den gang te houden; en alzo zy geen appointement op hun Request, den 22 deezer aan het Bondgenootfchap ingeleverd, hebben bekoomen, zoude ik verzoeken, dit Request te zenden aan het Bondgenootfchap, om ten fpoedigfte daar op te berigten.

Van Langen zegt: Ik vind my verpligt dit Request te appuyeeren, zedert ik eenigzins over de onregelmatige betaling van het Committé van Adminiftratie heb kunnen oordeelen, waar by verfchillende Crediteuren bevoorregt zyn, is myn intentie geweest deswegens een voorftel te doen, om inzonderheid het Committé van Bondgenootfchap te gelasten, zodanige maatregelen te neemen, dat de Fabriquers, op wiens aanneminge geen reflexie valt, omtrend de pryzen, betaald wierden; dewyl het anders te vreezen is, dat binnen kort verfcheide Fabrieken zullen moeten ftil ftaan, en daar door honderde Arbeiders in de uiterfte armoede gedompeld zullen worden; ik verzoeke derhalven, dat van het Committé te Lande ten fpoedigfte hun advys hier op worde gevraagd.

Gerenvoyeerd aan het Committé te Lande, om de Vergadering ten fpoedigfte te dienen van berigt, na alvorens de confideratien van het Committé van Adminiftratie te hebben ingenoomen.

Een Request van *W. van der Beetz*, Vice-Admiraal, te kennen gevende, dat hy nog te vorderen heeft van den Lande, wegens kost gelden als anderzins, eene fomma van *f* 50777 :-:- verzoekende fpoedige voorziening, ten einde betaling te erlangen; daar hy zich door het gemis dier fomma in de zorgelykfte omftandigheden bevind: — in handen van het Committé der Marine, om confideratien en berigt.

Een Request van *Jacobus* en *Bernardus Geertsma*, thans wonende te Paffendorf by Coblentz, verzoekende paspoort ter vrye invoering hunner goederen: — geaccordeerd.

Een Request van *F. Beltges* en Comp. ter uitvoering van *f* 20000, voor Rogge naar Riga: —

Een Request van *J. A.* en *S. Blankenhage*, ter uitvoering van 1000 Ryksdaalders naar Libau voor Rogge, beiden geaccordeerd onder de gewoone bepalingen, by Decreet van 30 Augustus geftatueerd.

Een Request van *Berens* en *Cramer*, ter uitvoering van 600 Schippfonden Touwwerk naar Lisfabon: — aan de Marine.

Een Request van onderfcheiden Kooplieden, handelende in Engelfche Manufacturen, verzoekende, dat alle zulke Britfche goederen, als welke door het Committé der Marine, ingevolge de Proclamatie van 16 September, zyn aangehouden, mogen worden vry gegeven.

Nog onderfcheiden Requesten van eenige Kooplieden, zoo te Amfterdam als Dordrecht, ten zelven einde ftrekkende.

De Prefident ftelt voor, deze Requesten te ftellen in handen van het Committé der Marine, om, in conformiteit der Proclamatie te handelen: — conform befloten.

De Prefident brengt ter dezer gelegendheid in deliberatie de op gisteren in advys gehouden Requesten, ten zelven einde tenderende.

Brands zegt: de reden waarom ik gisteren verzogt, dit request in advys te houden, was tweeledig. Het eerfte, en welk by my het zwaarfte weegt, was het volvoeren myner plicht. Dit bewoog my als Lid der binnenlandfche Correspondentie op het zelve nauwkeurig acht te flaan.

Namens die Commisfie op laatstleden Zaturdag verzogt en gecommitteerd zynde, om te Rotterdam te informeren, na eenige zaken in haar betrekking vallende, konde ik niet voorby, op het hooren lezen van dit Request, misfchien meer dan een ander, myne attentie te vestigen; en wel op gronden van welkers pofitief, de Vergadering myne discretie ongetwyffeld wel zal laten welgevallen.

De tweede reden is minder *ambigues*, althans op heden, door dien ik het genoegen heb gehad, dat ik de Correspondenten, of liever de geinteresfeerdens op gisteren, na het afloopen der Vergadering, by toeval zelve heb ontmoet en gefproken, waar door ik niet alleen van de namen, maar ook van de Caracters der Requestranten volkomen ben bewust, en dus de Eer hebben, hun alle te kennen, als gerenommeerde Patriotten, en oprechte vrienden van hun Vaderland, en my deswegens van hun verzekerd houde, dat zy voorbedachtelyk niets zullen ondernemen, wat eenigzins met het dierbaar Heil en algemeen belang van de goede zaak des Vaderlands zoude ftrydig zyn. Waar door dan ook het tweede Lid myner Remarque vervallen is.

Ik befluit derhalven, het verzoek der Suppllanten, zoo veel mogelyk, te faciliteren, dog egter voor althans my te moeten conformeeren met het op gisteren gepræadvyfeerde van den Prefident: als wel bewust dat op billyke gronden geen ander befluit in dezen vallen kan.

En worden dezelve mede gefteld in handen van het Committé der Marine, om, in conformiteit der Proclamatie, te handelen.

Een Request van *Bos*, om een Bodensplaats: — in handen der Commisfie tot de Ambten.

Een

Een Request van *G. Coops*, om als Stempelsnyder van het Nationaal Klein-Zegel te worden geëmployeerd :— in handen der Secretarissen als met deze zaak belast.

Een Request van *Johanna Muilman*, om gratificatie: — in handen van het Committé te Lande.

Eene Missive van het Committé te Lande, te kennen gevende, dat zy ontfangen hebben eene Missive van den Luitenant-Generaal *Daendels*, hun berigtende, dat de Generaliteits Rekenkamer heeft kunnen goedvinden, onderscheidene posten op zyne ingeleverde declaratie, nopens wagenvragten, te royeeren: dat zy derhalven voorslaan eene ampliatie omtrend het Decreet der wagenvragten.

De President stelt voor, om deze Missive te stellen in handen der Personeele Commissie, bevoorens tot het concipieeren van dat Decreet benoemd: — en wordt conform geconcludeerd.

Eene Commissie uit het Committé te Lande verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Rambonnet*, rapport.

Op de ingezondene Missive der Provincialen Raad van Zeeland, zich beklagende, dat de Commandant van Bergen op den Zoom heeft kunnen goedvinden, de Stads Sleutel's van Tholen af te vorderen, zonder hunne voorkennis: dat het Committé van gevoelen zoude zyn, dat het Committé te Lande dient te worden gelast, om den Generaal en Chef *Beurnonville*, by Missive, te verzoeken, voortaan, by diergelyke dispositien, bevoorens kennis te geven aan de Hoogst Geconstitueerde Magt der Gewesten.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering zich met uitgebragt Rapport kan conformeeren?

De Reveren vermeent, dat de gronden, waarop deze aanschryving zoude dienen te geschieden nooit door deze Vergadering geadopteerd zyn: dat hy van gevoelen is, dat dit wel een nader onderzoek verdient; en dus voorstelt, om het rapport te stellen in handen der Commissie van Buitenlandsche zaken: — en wordt conform dit voorstel geconcludeerd.

Boellaard doet het volgende rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Ulieden behaagt, by derzelver Decreet, in dato 13 September 1796, in handen van uwe Gecommitteerden *Boellaard*, *van Kempen*, *Melengraaf*, *Ockhuizen* en *Proot*, te stellen een Request aan deze Vergadering gepresenteerd, door de Ingezetenen van de Dorpen Sprang, Besoyen, 's Graveldum, Capelle, Waspik, Raamsdonk en 's Gravemoer, inhoudende verzoek *dat deeze Vergadering hun de vryheid gelieve toetekennen, om met gemaakte Schoenen en Muilen allerwegen op de Jaarmarkten te mogen komen; immers dat hunne handel mede ten platte Lande moge worden vrygelaten, zonder dat eenige wet, hun daar in zal kunnen verhinderen.*

Uwe Commissie heeft in derzelver besoignes aanstonds moeten opmerken, dat dit verzoek, het zy dan dat het zelve wierd toegestaan, uitgesteld of gedeclineerd, in allen gevallen van een zeer delicaten aart was, en dus een scrupuleus onderzoek vorderde.

Zy observeerde *aan de eene kant*, dat die prohibitieve wetten, waarop de Suppliaaten het oog hebben, Octroyen en Privilegien zyn, die in der tyd of Provinciaal of Stedelyk zo tot steun van de Ingezetenen en derzelver Arme Casse zyn verleend, als ten behoeve der respective Gildens en Ambagtlieden, ten einden hunne Traficque en Fabricque zoo veel mogelyk te favoriseeren: als mede dat dezelve alzoo gebenificeerde Gildens eene nauwe connexie hebben met den bloey of verval van den handel der geoctroyeerde Ingezetenen, die op zommige plaatsen van de Republiek als nog onderhevig zyn aan het opbrengen van zoo veel zwaardere lasten, het zy dan Provinciaale, het zy dan Stedelyke, dan wel de Ingezetenen van andere gedeeltens van ons Vaderland. Dat de dag en arbeidsloonen in consideratie van het beter koop leeven op veele plaatsen, ten platte Lande minder zyn dan in zommige Steden, waaruit dan natuurlyk volgd, dat de Ambagtsman aldaar woonagtig, zyne goederen voor minderen prys kan maken, fabriceeren en verkoopen als het voor den geoctroyeerden Ambagtsman in de Steden doenlyk is.

Maar uwe Commissie merkte *aan de andere zyden* egter niet minder aan, het harde en onhebbelyke in zodanige Wetten en Octroyen opgesloten, in een tyd verleende, waar in men alle regels van Vryheid en Gelykheid miskende, en dat dus de reclamatien der Suppliaaten gansch niet ongefundeerd waren, dewyl alle ontsluitende Privilegien geheel en al onbestaanbaar zyn met de thans zoo gelukkig aangenomen principes; ook scheen het aan uwe Gecommitteerdens buiten bedenking te zyn, dat een Ingezeten van het platte Land zyne Schoenen en Muilen vermag te laten maken en leveren by, en door zodanige Schoenmaker, woonende in eenig ander Dorp van de Republiek, als hy goedvind te verkiezen.

Behalven deze bedenkingen, kwam al mede in consideratie, dat, indien het verzoek van de Suppliaaten in dezen direct wierde gedefereerd, deze Vergadering opgehoopt zal worden met allerlei adressen tot vernietiging van alle de Gildens, van *stonde aan*, en dus deze zaak met de uiterste voorzigtigheid behoorde behandeld te worden, te meer, daar het 101 articul van het Reglement voor deze Nationale Vergadering, waar by bepaald wordt, dat de Provinciale Bestuuren zich zullen bemoeyen met het Justicieele, Financieele, Policie en Oeconomie, de magt om Octroyen der Provincien te vernietigen, schynt in den weg te staan, en het 94 articul in dit geval geene volkomene applicatie schynt te hebben.

Het een en ander met de meeste attentie indenkende, bepaalde uwe Gecommitteerde hunne consideratien op dit cardinaale poinct.

Of de afschaffing, of de continuatie der Gildens tot de werkzaamheden der Constitutie behoort? *ja* dan *neen*: zoo *ja*, dat deze Vergadering als dan, ten einde de Constitutie niet te anticiperen, en alzoo geene ontydige dispositie in deze daar te stellen, de deliberatie over dit teder poinct behoorde uittestellen tot dat het Rapport ook deswegens van de Commissie van Constitutie in deze Vergadering ingekomen is, en welk Rapport (gelyk uwe Gecommitteerdens zyn geinformeerd) in zich zal bevatten het poinct der Gildens, en daar in opzettelyk zal behandeld worden, en zo *neen*; dat, dan deze importante zaak der Gildens, (waar onder het verzoek der Suppliaaten begrepen kan worden,) door deze Vergadering behoort gedemandeerd te worden aan eene personeele Commissie ad istum actum.

In welk laatste geval zodanige Commissie, onder anderen zekerlyk zal onderzoeken den oirspronk der Gildens en derzelver instellingen, die misschien in den tyd nuttig kunnen geweest zyn, de temporeele voordelen of de inconvenienten

 van

van dien — en dus de noodzakelykheid of nutteloosheid der intrekking van de verleende Octroyen — of dat dezelve eensklaps dan wel van tyd tot tyd zullen moeten vervallen — of dezelve in de Steeden en Districten dadelyk behooren te worden veranderd, gemitigeerd of gesuprimeerd.

Ook zal het zodanige personeele Commissie niet ontslippen te observeeren, deze bedenking, dat, zoo lang de Constitutie ten aanzien der gemeenschappelyke Contributie niet is gearrangeerd, maar geheeven en opgebragt worden op den ouden voet, het inderdaad een hardigheid zou involveeren, om de Gildens, plaats hebbende in de steeden en plaatzen, die thans in de Provintiale en Stedelyke lasten meerder contribueeren, dan de Ambagtslieden ten platten Lande in hunne tegenswoordige situatie te verkorten.

En het is uit kragte van deze voorenstaande Consideratie, dat uwe Commissie (welke onzeker is van het begrip van deze Vergadering, namentlyk, of dezelve de interessante materie der Gildens *voor* of *na* het Rapport van de Commissie van Constitutie zal gelieven te determineeren,) zullende dienen van advys, van gevoelen is, dat deze Vergadering het verzoek van de Suppliansen voor als nog zoude behooren te houden in advys.

Niettemin onderwerpen zich uwe Gecommitteerdens aan het meer verligt oordeel van deze aanzienelyke Vergadering.

Gevers zegt:

Dat de Commissie in dat Rapport zich grondt op het 101 Articul van het Reglement; maar dat hy vermeent, dat zy ook in aanmerking moesten neemen het 94ste Articul, waar by gestatueerd is, dat na den 1 September geen verbod van invoer of uitvoer van de eene naar de andere Provincie meer zal plaats hebben; dat hy zich dus met dit rapport, om het Request te houden in advys, niet kan conformeeren.

Boellaard zegt, dat het verzoek geen relatie heeft, tot den invoer van de eene naar de andere Provincie; maar om vryelyk Schoenen en Muilen te moogen venten en verkoopen; dat dit Articul dus hier van geen applicatie is.

Van Lookhorst zegt: Ik kan my met het uitgebragte Rapport geenlins vereenigen, het zy met eerbied voor de Commissie gezegd, ik geloove dat de Rapporteurs het Request niet wel begreepen hebben, indien de Requestranten afschaffing van de Gildens gevraagt hadden, dan, ja dan, zou het te passe komen, hen naar de Constitutie te renvoyeeren, of eene personeele Commissie tot onderzoek van de Gildens en hunne privilegien en dergelyke te benoemen — maar dit is de zaak niet — de Requestranten willen geduldig de Constitutie afwagten, en laaten in zo verre de Gilden in hun geheel — alleen zy smeeken om opheffing van die onregtvaardige verdrukkingen, die hen boven den vreemdeling zelf treft, en hen in veele opzigten de rechten van den mensch en Burger beneemt — zy verzoeken dat deeze Vergadering de Gildens zelf binne haare eige paalen beperken zal — dat deze zig niet tot het platte Land zullen uitstrekken, — dat zy op de gewoone Jaarmarkten even als de vreemdeling vryheid zullen hebben om hunne waaren te koop te brengen — dit vragen Burgers van Nederland, die even als de andere schot en lot betaalen, en met dit alles door hunne gepriviligeerde Mede burgers vervolgd van hunne koopwaaren ontzed, en tot knypende armoede gebragd worden. — Dit zelfde vroegen zy aan het Provinciaal Committé van Holland, dit renvoyeerde hen derwaards, en dus kan, ja! moet deeze Vergadering, gesteld om alle overblyfsels van slaafsche banden en onderdrukking geheel weg te neemen, deeze hunne klagende Medeburgers hooren — dit wordt tyd, te meer daar de Gildens zig niet ontzien, om op nieuw zig buiten hunne paalen te verheffen, terwyl, zo ik wel ben geïnformeerd geworden, nog maar korte tyd geleeden, aan de Geestbrugge den Langstraatsche Schoenmakeren voor 2200 Guldens aan Schoenen en Muilen werd afgenoomen. — Heeft nu de Vergadering voor nog maar weinige dagen niet geaarseld om hunne Joodsche Medeburgeren tot het volle genot van de Rechten van den Mensch en Burger toetelaaten, en in zo verre hen van de uitsluitende rechten der Gildens ontheven? dan zeker mogen de Requestranten, die niet minder dan deeze Burgeren zyn, van deeze Vergadering verwagten, dat, terwyl het finaal besluit omtrend de Gildens tot aan de Constitutie blyve uitgesteld, inmiddels de onderdrukking en knevelary van gepriviligeerde Corpora's, die monsters in een vry Gemeenebest, ophouden, en dus de Requestranten dat genieten, het welk men den vreemdeling niet ontzegt. — Ik stelle om deze en andere redenen voor, dat dit Rapport zal worden gedrukt, en gesteld aan de orde van den dag, op dat elk gelegenheid hebbe, dit stuk nader doortedenken, en dus de Vergadering in staat zy, om een wys en rechtvaardig besluit te neemen.

De President brengt dit voorgestelde in omvrage.

Gevers zegt, nogmaals te vermeenen, dat het 94ste Articul hier alles afdoet.

De President concludeert, om het Rapport te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen, tegens Maandag over agt dagen.

De Beveren Rapporteert:

Uit naame der personeele Commissie, in wier handen gesteld is de Missive van het Committé der West-Indischen Handel en Bezittingen op de Kusten van Genua, waar by dat Committé kennis geeft van de gepleegde Fraude door den Boekhouder en Cassier van dat Committé, Departement Zeeland; tevens elucidatie vragende door wien de Criminele procedures hieromtrend zouden moeten worden geëntameerd, het zy door den Fiscaal van dat Committé, of wel door den Bailluw van Middelburg, dat zy, de zaak ten principale geëxamineerd hebbende, en in overweginge genoomen zynde, dat, daar de misdaad gepleegd is voor het bestaan van het Committé, van gevoelen zouden zyn, dat de procedures in dezen door den Baillaw dienen te geschieden, en het Committé moet worden gelast, hunnen Commissaris tot de overgifte der Papieren, in dezen, te qualificeeren: — en wordt conform geconcludeerd.

Bezier doet het hierna volgend rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uwe Gecommitteerden de Burgers *Vrede*, *Bester*, *Gevers*, *de Vos van Steenwyk*, *Wildrik*, *Steffenberg* en *l'Espinasse*, ingevolge den hun opgedragen last by de Decreet van den 11 Augustus l. l. geëxamineerd hebbende het voorstel van den Representant *Vrede* tot het leggen eener belasting op den uitvoer van Run- en Inlandsche Vellen en Huiden, en thans zullende dienen van Consideratien en Advys, hebben de eer de Vergadering te berigten dat het hun in den loop hunner nasporingen vry overtuigend is voorgekomen, dat, wat er

dan

dan ook zy van het verval der Vaderlandsche Looijeryen, en van deszelfs ware oorzaken, het zelve egter dan den uitvoer of den hogen prys der Run niet kan worden toegeschreven, daar dit product niet alleen in genoegzame hoeveelheid voor den inlandschen Looijer verkrygbaar is, maar hem zeker twintig en meer ten honderd minder te staan komt, dan den Engelschen Looijer, die boven den kooprys nog met Commissiegeld, hooglopende Vragtpenningen en een inkomend recht belast wordt. Dit gevolglyk de begunstiging der Leder Fabriek alleen en op zich zelve geen genoegzaamen grond voor eene belasting op de Run kan opleveren, welke daartoe in de daad ook zo hoog zoude moeten gesteld worden, dat dezelve byna met een verbod gelyk stond, en dus de uitvoer naar buiten gestremd wierde, het welk niet minder tegen het belang des Lands, dan tegen de uitdrukkelyke bedoeling van den voorsteller zoude aanlopen. — Daar het egter eene onbetwistbare waarheid is, dat eene gezonde Staatkunde alleszins vordert daar voor te zorgen, dat de voortbrengselen des Lands niet alleen zo veel mogelyk vermenigvuldigd, maar ook binnenslands verwerkt, en zo verbruikt of buitens lands gesleten worden, of zo de staat der Fabrieken dit laatste niet volstrekt toelaat, en dus eene uitvoer der Ruwe stof noodzakelyk blyft, dat dan (immers zo lang het bekrompen begrip van den Handel door andere middelen, dan blote nyverheid te dwingen, onder de Natien stand grypt) de Buitenlander en vooral de mededingende Buitenlander door eene geëvenredigde belasting op den uitvoer genoodzaakt worde, een gedeelte zyner winst in de kas van het voortbrengende land te storten, welke belasting behoort te worden ingerigt aan de eene zyde, naar mate van de noodzaaklykheid, waarin de buitenlander is, om die goederen hier te komen kopen, en aan de andere zyde naar gelang van het belang, welk het voortbrengende Land by derzelver uitvoer heeft: zo is het uwe Commissie naar rype overweging, en na ingenomene consideratien van het Committé tot de Zaaken van de Marine, voorgekomen, dat aan alle de boven voorgedragen aanmerkingen zoude worden voldaan, wanneer de uit te voeren gemalen Run, by Decreet dezer Vergadering, wierde belast met twee ten honderd, en de ruwe Schors of ongemalen Run met drie ten honderd, en eindelyk de belasting op de Kalfsvellen verhoogt tot tien ten honderd; terwyl de belasting op de inlandsche of gezoute Huiden behoort te blyven op den ouden voet, maar daarentegen die op de vreemde of gedroogde Huiden, zo wel by den invoer, als by den uitvoer van twee tot één ten honderd verminderd.

Uwe Commissie vertrouwt dat de voorgeslage belasting op de Run aan de eene zyde groot genoeg is, om, gevoegd by de boven opgetelde bezwaaren, den vaderlandschen Fabriekeur een aanmerkelyk voordeel boven zyne Britsche Medeburgers te verschaffen, en hun gelegenheid te geven, om door eene kundige en deugdzame bereiding, gevoegd by lager prys het Bataafsche Leder op nieuws, op alle Europische markten getrokken te maken, en dat dezelve aan den anderen kant zo gematigd is, dat zy genoegzaam geenen invloed op den prys der Schors kan hebben, en 'er althans verre af is, van met een verbod van uitvoer gelyk te staan, zo als de Gedeputeerden van de Hoogst Geconstitueerde Magt van Overyssel in derzelver Misfive van den 29 Augustus l. l. niet zeer wysch hebben gelieven te onderstellen, en op die onderstelling eenige aanmerkingen te gronden, welke als met dezelve vervallende, dus geene byzondere oplossing verdienen of behoeven. Alleen mogen uwe Gecommitteerden niet nalaaten aan te merken, dat de bedenking, in die Misfive voorkomende, als of eene matige belasting de kosten der perceptie niet zoude kunnen goedmaken, maar enkel dienen, om eenige Tolbedienden vet te mesten, zo ongegrond is, dat men dezelve aldaar niet zoude vermoed hebben: daar het immers overbekend is, dat de perceptie van eenig nieuw uitgaand of inkomend regt, den Lande NIETS kost, en ook den Commisen geen voordeel aanbrengt, dan voor zo verre zy in de boeten op de overtreding der wet deelen, waar voor zich ieder, door eene exacte observatie, kan en behoort te hoeden. Dat de hoger belasting van één ten honderd op de ongemale Schors, ter begunstiging der Inlandsche Runmolens, is voorgeslagen, behoefd uwe Commissie byna niet te doen opmerken.

De reden waarom uwe Commissie voorslaat, om de belasting op de uitgaande Kalfsvellen van twee tot tien ten honderd te verhogen, legt daarin, dat dit product niet slegts genoegzaam alleen aan dat Land eigen is, maar ook voornamelyk, om dat deszelfs prys op de hoeveelheid geen den minsten invloed heeft, vermits de Kalveren niet om het Vel, maar om het Vleesch aangehouden en gemest worden, en derzelver consumtie even groot zal weezen, het zy de Vellen duur of goed koop zyn.

Daar onze Loyers de Inlandsche Huiden juist niet by voorkeur zoeken, en deze ook elders te bekomen zyn, oordeelde uwe Commissie, de belastingen op dezelve op den ouden voet te moeten laaten. — En eindelyk eene vermindering van de belasting, op de inkomende en uitgaande vreemde of gedroogde Huiden, te moeten voorslaan; vermits de vermeerderde prys dezer Koopwaar, zederd het Jaar 1725, de veranderde omstandigheden van naburige Landen, en het belang van dezen voordeelige handeltak te behouden en te bevorderen, deze vermindering alleszins noodzakelyk maaken.

En hiermede van consideratien gediend hebbende, zouden uwe Gecommitteerden van advyse zyn, dat de Vergadering zoude behooren te decreteeren de navolgende Publicatie:

VRYHEID, GELYKHEID, BROEDERSCHAP.

De Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland, allen den geenen die deeze zullen zien of hooren leezen, Heil en Broederschap, doen te weeten: nademaal wy by alle voorkomende gelegenheden genegen zyn, den bloey en welvaard van onze binnenlandsche Fabrieken, zo wel als van onzen Koophandel en Zeevaart zo veel in ons is te bevorderen, en het ons gebleken is, dat eene belasting op den uitvoer van Run, en eene verhoging van het uitgaande regt op de Kalfsvellen, benevens eene vermindering van in- en uitgaande regten op de vreemde of drooge huiden, alleszins strekken zoude ter begunstiging en opbeuring van onze Loyeryen en Lederhandel: zo is het, dat wy hebben goedgevonden te decreteeren, gelyk wy decreteeren mits deezen:

1. Dat nu voortaan alle uitgaande Eiken Schors of Run, distinctelyk als gemalen of ongemalen zal moeten worden aangegeeven en voor uitgaand regt betaald worden twee ten honderd van de gemale, en drie ten honderd van de ongemale, gerekend naar derzelver waarde.

2. Dat de Kalfsvellen by het uitgaan voortaan mede by de waarde zullen moeten worden aangegeven, en daarvan voor uitgaand regt betaald worden tien ten honderd.

3. Dat van de vreemde of gedroogde Huiden voortaan niet meer zal worden betaald, dan één ten honderd, naar de waarde, zo wel by het inkomen, als by het uitgaan.

En, op dat niemand hiervan eenige onkunde zoude kunnen voorwenden, ontbieden en verzoeken wy de Hoogste Geconsti-

ftitueerde Machten in de byzondere Gewesten, en alle andere Justicieren en Officieren dezer Landen, dat zy deze onze Publicatie van ftonden aan doen afkondigen, en aanplakken ter plaatfe, waar men zulks gewoon is: lastende en beveelende wy ons Committé tot de zaaken van de Marine, den Advocaat Fiscaal, Commisfen Generaal, en alle andere Officieren dezer Landen, deze onze Publicatie en bevelen te agtervolgen en te doen agtervolgen, procedeerende en doende procedeeren tegen de overtreders van dien, zonder eenige gunst, iufchikkelykheid of verdrag.

Aldus gedaan enz.

Verfler zegt, dat hy zich in geenen deele met dit Rapport kan conformeeren; en verzoekt dat het zelve moge worden gedrukt en aan de orde van den dag gefteld; alzo dit eene zaak is, welke veel opmerking verdient.

En word geconcludeerd, om het Rapport te doen drukken en op heden agt dagen aan de orde van den dag te ftellen.

Hierna word nog gelezen:

Eene Misfive van het Committé der Marine, inhoudende:

1. Favorabel advys, op de Nota van den Minister *Noël*, om Paspoort tot uitvoer van 130 Lasten Haver naar Deutz voor de Sambre en Maas Armée.

2. Favorabel op de Misfive van het Committé te Lande, ten einde Paspoort te verleenen aan het Committé der Franfche Adminiftratie tot eene Maandelykfche uitvoering van eene fomme van *f* 300,000, ter betaling der Franfche Troepen, in dienst dezer Republiek, thans aan den Rhyn kant gecantonneerd.

Beide deze advyzen worden conform geconcludeerd.

De Vergadering vervolgens overgegaan zynde tot het benoemen van een Concherge voor het Nationaal Hotel, en drie Kamerbewaarders, blykt, by het opmaken van het *Scrutus*, dat, met algemeene ftemmen tot Concherge van het Nationale Hotel benoemd wordt H. A. Funcke.

Met meerderheid van ftemmen.

Tot 1fte Kamerbewaarder en Boutefeux *Lotze*.

Tot 2de Kamerbewaarder *Ruhler*, en

Tot 3de Kamerbewaarder *Cuntz*.

De Prefident brengt nog in deliberatie.

Een Favorabel advys van het Committé der Marine, op de Nota van den Minister *Noël*, tot uitvoer van *f* 600000: — conform befloten.

Waarna de Vergadering geadiourneerd wordt tot heden avond ten 7 uuren: — formeerende dezelve zich in een Committé Generaal.

Gecontinueerde *Zitting*, *Donderdag den* 29 *September* 1796, *'s avonds ten 7 uuren.*

Voorzitter: J. Kantelaar.

De Prefident brengt, by refumtie, in deliberatie het Rapport van den Burger Reprefentant *Floh*, cum suis, over de Publicatie van Friesland.

Schonegevel beklimt daar op het Spreekgeftoelte en zegt:

Burgers Representanten!

Dewyl het rapport in uwe handen is, zoo zal ik my daar over niet uitlaten, gy hebt het kunnen overdenken, en zult wegens die zaak, des twyffel ik niet, een billyk befluit neemen. Myn voornemen is, flegts weinige aanmerkingen te opperen, die misfchien, tot het nemen van een voorzigtig befluit, dienftig kunnen wezen, en in het Rapport niet geplaatst konden worden. Doch vooraf moet ik u herinneren, aan een' laage en veragtelyke trek, my gefpeeld door den Burger *Castrop* in zyn uitgebragt advys.

In dat advis, Burgers Reprefentanten! kwamen twee pasfages voor, die, zoo ik wel gehoord heb, zaaklyk hier op nederkomen.

Na dat de Burger *van Castrop* uit bovegemeld rapport pag. 5. deeze pasfage had voorgelezen — „ uwe Commisfie kent „ de byzonderheden der aldaar plaats gehad hebbende gebeurenisfen en de inwendige gefteldheid van dat gewest niet „ nauwkeurig genoeg, om daar over ftellige uitfpraak te kunnen doen ". —— Liet hy, op eene listige wyze kort daar na zich zaaklyk in dezer voegen horen: „ in die Commisfie zaten ook twee Friefen (waar van de een by het „ doen van 't Rapport afwezig was) en zoo deze zich, in „ de Commisfie *hadden* willen *uiten* over den toestand van „ zaken in Friesland, dan hadden zy voor hunne medeleden „ in de Commisfie veel licht over deze zaken kunnen verfpreiden."

Deze twee pasfages, in verband befchouwd, involveeren tegens my, die een van de twee Friezen in de Commisfie, en die, by het doen van 't Rapport, niet *afwezig*, geweest ben, de dubbelde betigting van kwaadwilligheid en ontrouw, deeze befchuldiging gedaan in 't openbaar, en welke, door de Dagbladen, onder 't oog der gantfche Natie zal komen, mag ik niet met ftilzwygen laten pasferen. — Wanneer ik my deswegens niet gevoelig toonde, dan zoude de Waereld my met recht verdenken, en het zoude den Burger *Castrop* aanmoedigen, my en anderen op nieuw te beledigen.

't Is waar ik kan de valschheid daarvan niet regtftreeks bewyzen, en dit maakt de betigting te haatelyker; men moet my *geloven*, als ik zeg, en dit onderfchryf, van een zaak niet nauwkeurig genoeg onderrigt te wezen, of men moet my van ontrouw verdenken, doch zonder voldoende reden is deze verdenking onheusch, en de verfpreiding laster, alleen waardig een Man van een flegt hart en die cordaatheid met onbefchoftheid verwart (*). ...

Ik

(*) *By deze woorden valt de Prefident den fpreeker in reden, en zegt, dat hy, met de hoogst mogelyke onpartydigheid advifen aanhoort, en opregt betuigen kan, in zyn gantfche p... fum*

Ik eisch van den Burger *van Castrop* voldoende redenen voor zyne verdenking op te geven, en hier toe is hy gehouden; immers zoo hy nog eenigen prys ſtelt op de agting zyner Medeburgers.

Hier mede zal ik overgaan tot de zaak zelve. —

Het is altyd veel gewaagd, de beweegredenen, die anderen aanzetten tot handelen, te willen beoordeelen; en het is altoos vermetel dezelve als ondeugend te willen veroordelen: maar de middelen, welke gebruikt worden om het oogmerk te bereiken, deze kunnen dikwyls gepaste aanleiding geven om over de beweegredenen wel te oordelen, en dezelve te recht of te pryzen of te laaken.

Wanneer ik deeze aanmerking toepasſe op de my bekende middelen, door de uitgeweken Frieſen te werk geſteld, om te entraveren het zamen komen eener Nationaale Vergadering; dan meen ik dit beſluit te mogen opmaken.

De oogmerken der Uitgewekenen kunnen zuiver en belangeloos geweest zyn; 't is zeer mooglyk dat zy alléén het belang des Frieſchen Volks bedoelden, terwyl men hun verdagt heeft als zoekers van eigen grootheid.

Ja, met blydſchap neem ik deze gelegenheid waar om openlyk te betuigen, dat ik *de meeste* der Uitgewekenen wel houde voor zwakke Regenten, maar nog op dit ogenblik achte als brave, als onthaatzugtige Vaderlanders, als ware Vrienden van 's Volks geluk, en dat hunne beweegredenen miskend geworden zyn. — Doch wat betreft de middelen door hun gebezigd, met leedwezen moet ik het zeggen, en de Uitgewekenen zullen het nu, zoo ik geloove, ook gevoelen, dat dezelven door velen *konden beſchouwd* worden als onvoorzigtig, ongepast, ja *gevaarlyk*; — dat dezelve aanleiding *konden geven* om de zuiverheid hunner oogmerken te verdenken, en *konden doen vermoeden*, dat de Repreſentanten yverden, om hunne begrippen door te dryven ten koste zelfs van 's Volks belang — dat dezelve in dien zin redenen gaven tot billyk misnoegen.

Het had het aanzien dat de uitgewekenen het Frieſche Volk op dezelfde wyze beſchouwden, als weleer Alva, afgryslyker gedagtenis, de Nederlanders, als een Volk van boter; doch ook zy hebben *doen* zich zelven bedrogen.

En waarlyk, Burgers Repreſentanten! de geſchillen die Friesland beroerd en op den rand des verderfs geſleept hebben, zyn eenig en alleen toe te ſchryven, aan het (ik zal ſlegts zeggen) onvoorzigtig gedrag der Uitgewekenen; dit is de ware oorzaak van dat dreigende *geweld*, voor welks dreigen de Uitgewekenen beefden, en — *vloden!*

‡ Zy, die aangeſteld waren, en beloofd hadden te waken voor de rust der Maatſchappy, verlieten hunnen post op het *dreigen ſlegts* van gevaar, verzaakten eed en pligt, en gaven Friesland over aan de yslyke gevolgen van Regeringloosheid en verwarring; doch dank zy de alombekende liefde tot orde, by de Friezen, welke deze rampzalige gevolgen heeft weten te voorkomen.

Ik zou niet gaarne willen beweren, dat men na dien tyd altoos binnen de juiste palen zy gebleven. — Het kan niet worden ontkend dat in Friesland maatregelen zyn genomen, welke afgekeurd worden, zelfs door veele van hun die het gedrag der Uitgewekenen berispen; doch het is niet minder zeker, dat de meeste dier maatregelen, nimmer waren genomen geworden, zoo de Uitgewekenen zich, voor en gedurende hunne uitlandigheid, met meer bedaardheid en wysheid hadden gedragen. Dit kan ik verzekeren, dat afgryzen voor Ariſtocratiſche eigenbaat, dat liefde voor 't algemeen belang, dat zucht tot de Vryheid een edel vuur by veele Frieſchen deed ontvlammen, dat, zoo zy te verre gingen, hun oogmerk zuiver en hunne drift verſchoonbaar was.

Wanneer de driften hevig woelen is men doof voor de inſpraak der koele rede; deeze herneemt eerst dan haar vermogen als de driften bedaren — en reeds lang had dit in Friesland, ten aanzien der aldaar plaats hebbende verſchillen het geval geweest, en ware de Frieſen tot hunne gewoone bezadigdheid te rug gekomen, dan zou hun gezond verſtand reeds voor lang hun overtuigd hebben, dat het algemeen belang vorderde partyſchap te vergeten en met malkander te verzoenen. Zoo niet ongelukkig de Uitgewekenen door ſtekelachtige en ſcherpe ſchriften der tweedragt voedſel gegeven, en het vuur van ongenoegen hadden aangeblazen.

Wanneer zy waarlyk niets meer verlangen dan, in gehoorzaamheid aan de wetten, tot hun gezin en bedryf te rug te keeren; waar toe dan dat verbitterend ſchryven? Neen — ik vreeze hunne bedoelingen ſtrekken zich uit tot het geheel ommekeeren der orde van zaken, welke thans in Friesland beſtaat. Dan zy behoorden te weeten, dat het hart van een Fries zich ras opent voor de zagte aandoening der goedwilligheid en voor de aandrang van bedaarde overreding. Maar dat alle verbittering den toegang tot het zelve ſluit. Deeze Vergadering heeft wyslyk zich daar na geſchikt in het zamenſtellen der Exhortatoire Misſive, dezelve was ingerigt alleen om te overreden en te bewegen. Beide partyen in Friesland hebben dit openlyk erkend.

Ook de meerderheid uwer Commisſie, met het uitbrengen van 't rapport belast; hoe zeer zy niet heeft geſchroomd onpartydig te oordeelen, heeft zich echter zorgvuldig onthouden van alle beledigende en tergende uitdrukkingen; en het ware te wenſchen geweest, dat ieder zich hier van zorgvuldig had onthouden, en inzonderheid de zodanige die van de zaak geene kennisſe dragen daar van horen zeggen, en door misſchien partydige berigten.

Dit is voor allen klaar, dat beide partyen, in Friesland, niet zoo wys, zoo bedaard gehandeld hebben, als zy hadden kunnen en behoren te doen, — dat zoo zy beide waarlyk door zucht voor 't algemeen belang gedreven worden, zy ook behoren te bedenken, dat het algemeen belang thans het best kan worden bevorderd door hunne verzoening en eendragt. Dan het is voor my niet minder klaar, dat alléén de weg van zagtheid en wederzydſche toegenheid, hen derwaards voeren kan; dat geen vreemden zich daarin moeten mengen, vooral niet om te tergen; dat aan het Hoogst Beſtuur van Friesland, het geen aan 't Frieſche Volk verandwoordlyk is voor de rust en welvaard van dat Gewest, ook de keuze moet worden gela-

ten

[illegible], aan een' ieder de volkomenſte vryheid van zyn gevoelen te zeggen, gelaten heeft, en verder laten wil; doch dat hy door het Reglement van orde verplicht wordt, den ſpreeker te vermaanen, zich te onthouden van taxeerende uitdrukkingen, die hy nu reeds ten tweedenmaal gebezigd heeft — Schoonezevel *zegt hier op: „De Praeſident heeft den Burger* van Castrop *ook ongeſtoord „laten voorſpreeken, en ik verwacht dus van de onpartydigheid „van den Praeſident, en van de regtvaardigheid der Vergade- „ring, dat het ook my gegund zal worden, my tegen dien Bur- „ger te verdedigen."* ——— *De Preſident antwoordt: „Burger! Ik ben gerust, dat niemand my met grond van partydig- „heid zal kunnen beſchuldigen; ik geef u de volkomenſte vryheid „om u en uw gevoelen te verdedigen; maar gy moogt het hart van „uwe medeleden niet teuveren. Ik weet niet, dat ik iets dergelyks in het advis. van den Burger* van Castrop *gehoord heb. „Ben verzekerd, dat ik hem anders zoo wel tot de orde geroepen zou hebben, als ik het thands u doe.*

ten dier middelen, welke hetzelve in den tegenwoordigen toedragt van zaken ten dien einde meent te kunnen en te moeten beramen, en dat alleen de omstandigheden zullen veroorzaakt hebben, dat niet volkomen voldaan zy aan de Exhortatoire Misfive.

Hoe vuurig wenscht intusschen niet elk opregt Vaderlander, dat aan de heilzaame intentie dezer Vergadering nog konde worden voldaan. Ook vleye ik my, dat het Hoogst Bestuur van Friesland, zoo veel van hetzelve afhangt, het zyne daaraan zal willen toebrengen. Eene nadere Misfive van deze Vergadering, ten dien einde te schryven aan dat Hoogst Bestuur, zou mooglyk goede uitwerking kunnen hebben; doch ik kan ook tevens niet verbergen, dat andere voorvallen, die met de zaak der uitgeweekenen in naauwe betrekking staan, en dat het tergend Advys van den Burger *van Castrop* myne hoop merkelyk hebben doen verslauwen.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag, den 3 October 1796.

De Burger Representant *ten Berge* aanvaart het Presidium met eene gepaste Aanspraak.

De President communiceert eene van den Vice-Admiraal *Braak* ontvangene tyding, dat te Surinamen alles in eenen goeden staat is: als ook namens de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, dat de Consuls deezer Republiek, te Bayonne en te Alicanten, de Verklaring getekend hebben ingezonden: — voor Notificatie.

De Burger *van Hyckloma* legt den Eed af als Ontvanger den Convoyen en Licenten te Groningen.

Worden geleezen:

Eene Missive van de Representanten van Bataafsch Braband, in antwoord op de Missive deezer Vergadering, in dato 23 September, betreklyk de Finantiëele mesure: — aan de Finantie, en het Committé te Lande.

Eene Missive der zelfden, nader insteerende tot de overgifte der papieren van de Generaliteits Rekenkamer, dat Gewest specteerende: — aan de daartoe benoemde Commissie.

Eene Missive van de Vertegenwoordigers des Quartiers van Zutphen, zich bezwaarende over het aanleggen eener battery op de publieke weg, en verzoekende voorziening: — aan 't Committé te Lande.

Eene Missive van de Provisioneele Vertegenwoordigers des Quartiers van Nymegen met kennis geving eener finantieele Mesure, door hun in 't werk gesteld, ter voldoening aan de petitie der 60 Millioenen: — aan de Financie.

Eene Missive der Provisioneele Representanten van Overysfel, in antwoord op het Decreet van 5 Augustus, betreklyk de Kerk en Staat: — aan *Zubli* cum suis.

Eene Missive van het Provinciaal bestuur van Friesland, in antwoord op de circulaire van 23 September, met inzending van een staat van de nog door hun te fourneeren gelden, welke ook reeds in gereedheid leggen. — aan de Financie en de gecombineerde Commissie.

Eene Missive van de Provisioneele Representanten van Overysfel, zich bezwarende omtrend het Reglement van het Committé te Lande, betreklyk het fourneeren van Vivres aan de doortrekkende Militairen, en voorziening verzoekende: in advys tot het daar over uitgebragt rapport aan de orde van den dag zal zyn.

Een Request van Roomsch-Catholyke Ingezetenen van Scheveningen, verzoekende het volle genot van het Decreet van 5 Augustus: — aan *Zubli* cum suis.

Een Request van *W. Robbi*, om de gewone Reispenning: — aan het Committé te Lande.

Een Request van Bruikers en Pagters van Landeryen, onder Akoy, tot remissie van een derde der pagt Penningen: — aan de Superintendentie met surcheance.

Een Repuest van *G. de Portes*, om eene gratificatie van *f* 900. by wyze van Dedomagement: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *M. Kuiper*, om betaling zyner pretensie, ten lasten der Marine: — gerenvoyeerd aan de Marine.

Een Request van *J. Letzler*, tot vrye invoering van een lading Steenkoolen: — aan de Marine.

Een Request van *de Sylva*, tot uitvoer van goederen naar Portugal: — aan de Marine.

Een Request van *Coudere*, *Brands* en *Changuion* tot uitvoer van Goederen: — aan de Marine.

Een Request van *J.* en *C. Hasselgreen*, tot uitvoer van *f* 30,000 naar de Oostzee voor Granen.

Een Reqnest van *S.* en *P. de Clercq*, tot uitvoer van *f* 12,000 voor 64 Lasten Rogge naar Hamburg: — beiden geaccordeerd.

Een Request van *J. Dibbetz*, om de gratificatie voor de in Franschen dienst geweest en geretourneerd zynde Chirurgyns Majoor à *f* 600: — aan 't Committé te Lande.

Eenige Requesten om Pasporten worden geaccordeerd.

Gevers doet Rapport op twee onderscheiden Requesten.

Voorts wordt de Vergadering in een Committé Generaal geformeerd.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 203. *Dingsdag den 4 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Gecontinueerde Zitting van Donderdag avond, den 29 September 1796.*

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

De Deliberatien over het Rapport van den Burger *Floh* c. f. voortgezet wordende, beklimt de Burger *van Ryswyk* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Door deeze hoogst gehonoreerde Vergadering mede in Commissie gesteld zynde, om te onderzoeken of, en in hoe verre, door het voorig Provinciaal Bestuur van Friesland aan de intentie dezer Vergaderinge, by derzelver exhortatoire Missive van den 13 April laastleden gemanifesteerd, is voldaan? dit te beantwoorden was voorzeker het eenige dat vereischt wierd — en hier aan moest uwe Commissie zig stiptelyk houden; derhalven kan ik niet nalaaten myn gevoelen daaromtrent in deeze Vergaderzaal rondborstig uit te boezemen, waar toe ik my te meer verpligt oordeele, dewyl het Rapport op deeze gewigtige en belangryke zaak, by myn afweezenheid, door de Commissie geconcludeerd, en alhier voorgedragen is: hoe wel ook een ander Lid van die zelfde Commissie dat Rapport niet met zyne goedkeuring en ondertekening bekragtigd heeft.

Ik, verklaar dan, dat ik mede, indien ik by de Conclusie van dat Rapport was tegenwoordig geweest, myne toestemming, en veel meer myn ondertekeninge aan het zelve zou geweigerd hebben; en hier van zal ik, om deeze Vergadering, niet te lang op te houden, beknopte, maar zoo ik meene, zaakelyke redenen geven. Na voor af gezegt te hebben, dat door het Provinciaal Bestuur van Friesland by deszelfs Publicatie, de dato 22 Juny dezes Jaars, geenzins voldaan is noch aan *den duidelyken letter*, noch aan de daarin *uitgedrukte wil*, noch aan den *gemanifesteerden geest* der exhortatoire Missive, en dat, myns oordeels, het Rapport op eene geheel andere wyze zig daaromtrent had moeten verklaren: 't is veel gezegd ik beken het; maar het bewys zal niet zwaar vallen.

De order, die ik my in dit bewys heb voorgesteld, laat niet toe, dat ik het Rapport van het begin tot het einde, gelyk men anders gewoon is, volge, en nagaa; dit zal echter aan de duidelykheid niet schaden.

Ten eersten: niet aan den letter is voldaan, men lette slegts op deeze passagie der exhortatoire Missive pag. 3. in 't Rapport aangehaald.

Dat dan ook alle uitgeweken Friesen, die gylieden voor zeker als Patriotten hebt gekend en geacht, vry en onbelemmerd tot hunne huizen, huisgezinnen, en vorige kostwinningen mogen te rug keeren;

Vooral dat geene vernederende voorwaarden worden voorgeschreven, etc.

Ik vraag Catagorisch, of hier aan den Letter der Missive voldaan is; daar de vryheid, om in Friesland te rug te komen, slegts aan 18 persoonen vergund is, en nog wel onder zulke voorwaarden, die diep, ja zeer diep *vernederende* zyn; dewyl zy niets minder dan stilzwygende schuld - bekentenissen insluiten; terwyl ondertusschen aan de 12 overigen de weg, om tot *hunne huizen, huisgezinnen en vorige kostwinningen weder te keren*, ten eenemaal voor als nog wordt afgesneden.

Is hier mede, vraag ik andermaal, voldaan aan de straks aangehaalde woorden der exhortatoire Missive? Ik beken, dat deeze aanmerkingen ook de stellers van het rapport niet ontglipt is; maar hoe is 't mogelyk, dat de Commissie pag. 5. verklaren kan: *de byzonderheden der aldaar plaats gehad hebbende gebeurtenissen, en de inwendige gesteldheid van dat Gewest enz. niet naauwkeurig genoeg te kennen, om daar over stellig uitspraak te kunnen doen.*

De rampzalige gebeurtenissen in Friesland, Burgers Representanten! hebben in onze dagen zoo luid geschreeuwd, over het geheele Bataafsche Gemeenebest, dat ik zulk een onkunde in de Leden der Commissie naauwlyks met eenige mogelykheid kan onderstellen; te meer, daar ik onderrigt ben, dat Leden van deze Commissie naar Friesland geschreeven hebben, om van den inwendigen staat der geschillen en oneenigheden een genoegzaame kennisse te mogen hebben. Maar zou ik deze onderstellende onkundigheid al op hun woord moet aannemen, dan vraag ik, of hun de gelegenheid ontbrooken heeft, om zig deze zoo nodige, zoo interessante, en tot heil van Frieslands herstel vereischte kennis en wetenschap eigen te maken. En, of deze pogingen niet onmiddelyk onder de bestemming der Commissie pligtmatig begrepen is?

Nescio est brevis Lectio, maar zy voldoet in deze niet.

Nog zeldzaamer is my voorgekomen, het geene ik in het rapport pag. 8. leeze: — dat de Commissie ten aanzien der twaalf uitgeslotenen zig op nog veel dieper onkunde beroept; en, na gezegd te hebben, *dat zy de verklaringe van Friesland's Hoogste Geconstitueerde Magt niet voorbarig zal taxeeren*, daar op laat volgen, *dat zy hier omtrent niets anders doen kan, dan zwygen*. — Om *voorbarig te taxeeren*, was de Commissie zekerlyk niet aangesteld, maar ook niet om te *zwygen*: — Neen, zeker; zy moest *oordeelen*, en zich door nodige informatien, die hier gemaklyk te bekomen waren, daar toe in staat gesteld hebben.

Ten tweeden; Dat aan den wil der Exhortatoire Missive niet voldaan is, blykt van zelfs uit de woorden der Publicatie, op pag. 7. in 't rapport aangehaald: dat namelyk: *al het gestatueerde in die* Publicatie geschied, te weten, het uitsluiten van twaalf persoonen, *was tot handhaving der goede order van zaaken in 't Gewest van Friesland; mitsgaders om te voldoen aan de gemanifesteerde begeerte van een aantal waardige Burgers*.

Ik vraag, of de exhortatoire Missive de zaak aldus op losse schroeven heeft gesteld, dat de Hoogste Geconstitueerde Magt zig in dezen moest gedragen, *naar de begeerte van een aantal waardige Burgers?* Ik vraag, waar de Nationaale Vergadering zig immer aldus *in vago* en met niets beduidende woorden heeft uitgedrukt? En dat zou zy gedaan hebben, by zulk eene allergewigtigste gelegenheid, daar het staan of vallen van een geheele Provincie van afhangt! *absit omen*.

Aan den wil dan der Nationaale Vergaderinge is niet beter voldaan, dan aan den letter der Exhortatoire Missive.

Ten derden is aan den geest voldaan? Helaas! nog minder.

Nooit kan deeze aanzienlyke en geëerde Vergadering gewild hebben, dat *Mannen*, die *allen in Friesland voorzeker als Patriotten waren gekend en geëcht geweest*, en thans, by wyze van vergiffenis — (*quod supponit delictum*) in hun Vaderland wierden toegelaten, naar een allerhatelykste vervolging en ballingschap, voor altoos, door stilzwygende schuldbekentenis, eigenhandig hun eer zouden bevlekken.

Nooit kan deze Vergaderinge gewild hebben, dat het Provinciaal Bestuur, dit statuerende, geen de minste redenen en motiven, waarom zy aldus handelt, van zulk een besluit zoude opgeven en allegueeren; of zoo de straks gemelde *gemanifesteerde begeerte* van een *aantal waardige Burgers*, blykens verscheidene Requesten van een groot aantal Ingezetenen uit Friesland, den 18 July, klagende over het tegenswoordig Bestuur aldaar, voor zodanig gegrondeerd motief moet gehouden worden, om daar uit te besluiten, dat de goede order van zaken deze schikking vereischte. — Zoo dit, zeg ik, voor een *voldoende motive* gehouden moet worden, dan was de Nationaale Vergaderinge te wel onderricht van de gesteldheid der Friesche zaken, om niet te weten, dat een veel grooter aantal, en waarschynlyk van nog *waardiger Burgers* dat stuk uit een geheel ander oogpunt beschouwen, en behartigen.

Ik zal meer zeggen; de Nationaale Vergaderinge kan nooit willen, noch goedkeuren, dat zulke *Mannen*, in hun Vaderland te rug keerende, voor een jaar van alle ambten en bedieningen zouden versteeken zyn, en dat nog, wel van de zulken, die zy reeds voor de Revolutie hadden bezeten, en die geen onmiddelyke betrekking tot de hooge regeringe hadden. De Nationaale Vergadering, moest onvermydelyk *willen*, dat die *Mannen*, opentlyk van aangetygde *Natie schenuis vry gesprooken*, volkomen in hunne eer wierden gehandhaaft en met alle hunne Medeburgers gelyk gesteld; of zy moest willen, dat dezelve als verdagte personen, niet voor een jaar, maar voor altoos wierden uitgesloten, ten minsten van de hooge Regering. Hier was geen middelweg, en die deezen geest miskent, vergeeve het my, zou ik zeggen, dat hy geen denkbeeld heeft van staatkundige wysheid.

Nu dat ik aldus de redenen opgegeven hebbe, waarom ik my met het uitgebragt Rapport niet kan conformeeren, kan ik my naauwlyks onthouden van een tafereel op te hangen, waar in de waare en echte staat van zaaken in Friesland met levendige kleuren wordt afgemaald. Maar indien deze alombekende zaaken, de gesteltenis van 't tegenwoordig Provinciaal Bestuur in Friesland, de staat van 't Hooge Gerechtshof, de maatregelen, by de aanstelling der hooge magten, gebezigd, indien dit alles niet genoeg is, om elk onbevooroordeeld Mensch voor te lichten, en aan hem een denkbeeld te geven, op welke wyze aldaar de *rust* en *goede order plaats hebben!* wat zal dan myne verdere moeite baten?

Een enkele aanmerkinge kan ik niet voorbygaan: heeft men wel eenig voorbeeld ter wereld van een gerusten Regeering, die het vertrouwen der Natie bezit; en ondertusschen by eene Publicatie gelyk aan de Friesche, de dato 9 Augusti jongstleden, op straffe van Geesseling, Bannissement, ja des doods, alle gesprekken over Regeerings zaken, die maar eenigzins naar misnoegen mogten zweemen, ten strengsten verbied? Dit kon op geen Oranjegezinden zien of toepasselyk zyn, die immers in al wat zy tragten te doen, altoos gemaskerd blyven, en tot nog toe in duisterheid werken. Veel natuurlyker moet men denken, dat het ziet op dat aantal Burgers, die hun *begeerte* tot de uitsluitinge der uitgewekenen niet hebben gemanifesteerd. De Nationale Vergaderinge heeft zeeker nooit gemanifesteerd, dat zy zodanig eene *rust* met de goede order, en het heil des Vaderlands bestaanbaar achte — veel min, dat dit haar wensch en begeerte was, waar van uit de Exhortatoire Missive het tegenovergestelde zeker is.

Om eindelyk iets af te doen, wordt het tyd, dat ik de vryheid neme aan de Vergaderinge voor te dragen de wyze, op welke, myns oordeels, en onder verbeteringe, het Rapport tot conclusie had moeten gebragt worden. —

De Nationale Vergadering kan niet stil zitten, veel min ongevoelig zyn, na dat zy zoo een stellig *bevel* aan het Provinciaal Bestuur van Friesland, in haar Exhortatoire Missive heeft gegeeven, en waar aan in geenen deele is voldaan, haar eigen gezag, haar eer, en achtbaarheid zou daar by lyden; en het is van het uiterste belang, dat zy daar voor zorge, naardien de oogen van het gansche Nederlandsche Volk op haar gevestigd zyn. Deze Vergadering moet derhalven op nieuws in eene tweede Exhortatoire Missive nadruklyk haar ongenoegen over het niet naar komen, ik mag wel zeggen villipenderen van haar eerste Missive, te kennen geven, haar bevel in de kragtigste termen daar stellen, en 'er eene waarschuwing by voegen, dat, indien haare verwagtinge wederom worde te leur gesteld, zy zig genoodzaakt zal zien tot andere, minder aangenaame maatregelen, over te gaan.

Of het geene nog beter is: zy moet by een op nieuws te nemen Decreet, besluiten tot het zenden van eene Personeele Commissie naar Friesland; op dat dezelve van na by, en *in loco*, den waaren staat der zaken aldaar beschouwen, en onderzoeken; zoo zal ten minsten alle grond van ignorantie pretens, of reëel weg zinken, en aan het vuurig en lang gewenscht verlangen der braafste, gegoedste en verstandigste Friesen, zonder onderscheid, voldaan worden.

Of eindelyk het geen, naar myn begrip het beste van allen is, zy moet last geven tot een algemeene oproepinge van

alle Stemgeregtigde Friesen, mits dat, tot dit Stemrecht gerenandeere verklaaring gevergd worde, dan die men ter stemming voor de Nationaale Vergadering heeft noodig geacht en geoordeeld, en zulks onder guarantie van haare bescherming, voor een iegelyk, die wegens eenig uitgebragt advys, in deeze stemming mogt beledigd of vervolgd worden. Dan, dan, Burgers Representanten, zal eerre de meerderheid der vrye ongesloorde stem der Friesen ten Hemel stygen; — dan zal deeze onbelemmerde meerderheid uitspraak doen, nopens het vertrouwen, den wil, en de begeerte des Volks — Het blyke dan ook voor de Nationaale Vergaderinge zoo klaar als voor een alweetend God, wat men denken moet van de schuld, of onschuld der uitgewekenen; van de billykheid, of onbillykheid der gesmoorde klaagstemmen; van de Rechtvaardigheid, of onrechtvaardigheid; in hoe verre in Friesland aan de *hoog geachte regten van den Mensch en Burger* voldaan is; — van de schynbaare welvaard eener uitgeputte Provincie, en van het onberekenbaar verlies, dat de Bataafsche Republiek, by mangel van spoedig redres, uit den ondergang van zulk een voornaam Lid haares zelfstandig Lichaams, eerlang te wagten en te dugten heeft. Ware het Rapport tot deze conclusie gebragt geworden, zoo zoude ik het my tot een eeuwige eer gerekend hebben, daar onder *J. van Ryswyk* te mogen zetten.

Ziet daar Burgers Representanten! eene rondborstige verklaringe, en de opregte taal van myn hart, hoe ik over de Friesche zaaken denke, en in conscientie moet advyseeren: als daar van eens aan 't Volk dat ik de eer hebbe te representeeren, als ook aan een alwetend God: des te openhartiger expectoreere ik my, om dat in deeze beklaagelyke en liefdelooze oneenigheden, die myn hart doorsnyden, in deeze twistende onlusten nooit deel gehad hebbe; nimmer met zaaken van Regeer, of Staat my bemoeide, nimmer de Vergaderinge der Hoogste Geconstitueerde magt in Friesland bygewoond; nimmer eenige andere lust of begeerte in myn Boezem gekoesterd, dan het heil, de voorspoed, en gelukstaat van myn dierbaar Vaderland in 't byzonder, en van dit Bataafsch gemeenebest in 't algemeen: *Lex, Patriae populique salus, suprema maneto.* — Dus is myn wensch, beede en begeerte, dat deeze ons gewenscht Staatsgestel, door eendragt, liefde, vreede, en heilzaame Resolutien gevestigt, tot het einde der dagen mag voortduuren en onwrikbaar gecimenteerd blyven

Verders dit myn uitgebragt advys, met alle eerbied, aan de volle wysheid dezer gehonoreerde Vergaderinge nederig submitteerende.

Vatebender zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uit den voordracht van éénen der adviseurs in deeze zaak, meen ik geleerd te hebben, echter niet tot overtuiging toe, dat, zo het voorgeven der Rapporteurs, als of zy geene genoegzame kunde van den toedragt der zaaken in Vriesland hadden, al niet eene nietige uitvlucht was, dan ten minsten deeze hunne onkunde vrywillig was, en zy zeer wel hadden kunnen van de regte waarheid volkomen onderricht worden, door hunne medebenoemden tot die Commissie, zynde geboren Vriesche Burgers. Voorbygaande de zydelingsche insinuatie in deeze verzekering opgesloten, als niet kunnende en niet willende onderstellen, dat het oogmerk van den Spreeker opzettelyk zou geweest zyn de Commissie van ontrouw of nalatigheid te beschuldigen, meen ik echter ook aan my zelve verschuldigd te zyn, als mede onderteekende Rapporteur te declareeren, dat noch moedwillige noch toevallige onkunde oorzaak is geweest, waarom het rapport zoo en niet anders gesteld is geworden.

Neen, Burger Representanten! schoon het onbetwistbaar zeeker is, dat eene Commissie, die zich niet op de plaats zelve bevindt, die voor een gedeelte niet van daar geboortig, en voor een gedeelte reeds eenigen tyd van daar door hunne roeping tot deeze Vergadering verwyderd was, niet zo naauwkeurig van alles konde geïnformeerd zyn, als zy zelve wel wenschte, en noodig kon gerekend worden; — schoon zy dus niet ongegrond voorgeeft, niet met alle die wetenschap van zaaken over het gebeurde te kunnen oordeelen, als vereischt zou worden, indien deeze Vergadering het advys der Commissie deswegen gevorderd had, 't welk echter niet gevorderd is; — Zo durf ik doch stellig verzekeren, dat wy zoo ver, en zoo veel moogelyk was, ons alle moeite hebben gegeven, om eene gegronde kennis van zaaken te verkrygen, en ons dezelve ten nutte te maaken, waarby wy ook de les van *te hooren en wederhooren* geenzins uit het oog hebben verlooren.

Ik wil niet aanvoeren, dat men zich in 't geval kan bevinden, om het voor raadzamer, nuttiger en tot het bedoelde goede einde, meer medewerkende te rekenen, wanneer men met voorzichtigheid al wat onnodig is, weet te verzwygen.

Ik wil niet zeggen, dat 'er gevallen kunnen zyn, waarin men het zomtyds voor beter zou houden, eenige Poincten met stilzwygen voorby te gaan, niet om dat men 'er *te weinig*, maar wel in tegendeel, om dat men 'er *te veel* van weet.

Hoe zeer dit in veelen gevalle van 't daaglyksch leeven kan plaats vinden, zou zulks echter mogelyk in een rapport onvoegzaam schynen, en de Rapporteurs zouden ook niet gaarn den schyn hebben, als of zy tot goedmaking hunner daaden noodig hadden zich van uitvlugten te bedienen.

Maar ik wil alléén zeggen, dat de Commissie heeft geloofd, dat zy voor eerst aan de intentie deezer Vergadering geheel niet zoude voldoen, door een rapport uit te brengen, dat, hoe zeer het ook naar waarheid mocht kunnen ingerigt worden, echter de voorgeschrevene paalen te buiten ging, en daardoor geschikt was, om den weerzin, den wrevel, den haat, en 't misnoegen in dit te veel gefolterd Gewest, en in de te veel onstelde en geslingerde gemoederen van deszelfs Ingezeetenen aan te wakkeren en voort te planten; — maar dat zy integendeel, den uitgedrukten wil van deeze Vergadering als haar eenig richtsnoer volgende, geen ander doel behoorde te hebben, dan Vreede en Eendracht, het zy door spreeken, het zy door zwygen, op de best moogelyke en meest geoorloofde wyze te bevorderen.

Dat ook, in de tweede plaats, de last, aan deeze Commissie opgedragen, niet daar heen liep, om den geheelen toedracht der zaaken in Vriesland door alle deeze tyden naar te gaan, de geheime dryfveeren daar van op te spooren, het gelyk of ongelyk der twistende partyen te onderzoeken, aan deeze Vergadering te ontvouwen, en daaruit een besluitend advys op te maaken, en ter beschouwing voor te dragen; — maar alleen dit, en niets meer, en niets minder, dan te onderzoeken, in hoe verre de Publicatie van Vrieslands Representanten aan de exhortatie deezer Vergadering voldaan mocht hebben of niet.

 Dit

Dit eenige point is dan, de last geweest van uwe Commissie, en ook dit point alléén, en geen ander behoort, nevens het Rapport daarop uitgebragt, het onderwerp van de tegenwoordige deliberatien en discussien te zyn.

Was dit zoo niet, Medeburgers! zo zoude uwe Commissie mogelyk nog wel in 't een en ander breder hebben kunnen uitweiden; zy zoude misschien nog veele waarheden, onaangenaam voor alle die in deeze zaaken van weerszyde betrokken zyn, hebben kunnen voortbrengen; zy zoude welligt ook middelen van redres hebben weeten uittedenken, — doch zy heeft zich van 't een zoo wel als van het ander wel expresselyk onthouden, en gemeend te moeten onthouden, om dat het eene niet van haar gevergd was, om dat zy in 't andere geen nut zag, of om dat zy het voor onvoegzaam en nadeelig aan uwe goede oogmerken hield; en dit moet niet uit het oog verloren worden.

Immers indien alle Leden deezer Vergadering, (voor zoo veel of weinig, als ons dat dan mag toevertrouwd worden) even zoo wel van den geheelen zamenhang der Vriesche zaaken geïnformeerd waren, als de Commissie, schoon niet in alles, echter in 't een en ander, met eenige grond meent te zyn, (zo ten minsten de ingekomene, en ter goedertrouw verzamelde berichten haar niet bedrogen hebben,) zoo zoude ieder een mogelyk overtuigd kunnen zyn, dat het Latynsche spreekwoord, *verkeerdheden kunnen zoo wel binnen, als buiten Troyesmuuren plaats hebben.* Zoo ergens, dan ook alhier te pas komt; en dat dus het rapport met alle bescheidenheid gesteld, en juist daarom het meest geschikt is, om, zonder iemand te verbitteren, conform het oogmerk deezer Vergadering, de harmonie te herstellen en te bevorderen.

Echter kan ook, behalven het aangevoerde door den Burger *Floh* in deszelfs afzonderlyk advys, 't geen ik volgens bekomene informatie ook niet anders, als voor waarheid kan aanneemen, ten bewyze strekken, dat de afgevergde Declaratie 'er zoo ver af is om aan het Vriesche Volk te voldoen, dat in tegendeel even daardoor tot de keuze van 't Provintiaal Bestuur pas 1200 menschen zyn opgekomen, terwyl te vooren tot het kiezen van Representanten tot de Nationaale Vergadering ruim 20,000 Stemgeregtigden verscheenen waren, zo ten minsten de berichten geene onwaarheid spreeken.

Zekerlyk een in 't oogloopend onderscheid, en teffens een dugtig bewys, dat de bron der voortduurende oneenigheeden hieruit voornaamlyk ontsprongen is, en als nog voortvloeit — dat ook de zorgelyke stilte, die thans aldaar plaats vindt, wel verre van een gevolg van 't algemeen genoegen te zyn, in tegendeel het effect van vrees of moedelooze neerslagtigheid, en, dat God verhoede, misschien de voorbode van naderende uitbarstingen is.

Ik zal dit om menigvuldige redenen niet verder uitbreiden, hoe zeer 't my weinig moeite zou kosten veel meerdere proeven tot staaving van deeze stellingen aan te voeren; maar heb gemeend dit te moeten bybrengen om aan te toonen, dat het rapport met voorzigtigheid, bescheidenheid en onpartydigheid dus gesteld, en tot herstel en bevordering van Vreede en harmonie dus meest geschikt is.

Voor 't overige laat ik gaarn aan de wysheid deezer Vergadering over zodanige maatregelen te neemen, als in dit geval, en niet in dit geval alleen, maar ook in alle diergelyke, vooral beschouwd in zamenhang van den gelukkigen of ongelukkigen invloed deezer gebeurtenissen en derzelver uiteinde op het heil van 't brave Friesche Volk, op den welvaard en Vrede van alle de Gewesten, en op het algemeenewelzyn des Vaderlands, van de meeste en kragtigste uitwerking zullen gerekend worden — als zynde dit iets, 't welk niet tot den last, aan deeze Commissie opgedraagen, kan gerekend worden te behooren, en waaromtrend het stilzwygen aan de Rapporteurs niet als een fout, maar als een plicht moet worden toegerekend.

Van Loenen zegt:

BURGER PRESIDENT! BURGERS REPRESENTANTEN!

Pas wierdt 't bekent, dat 't rapport over de zaaken van Friesland, den 17 Maart laatstleden ter deezer Vergadering uitgebragt, door de Nationaale Vergadering op den 6 April was gerejecteerd, of alle weldenkende Inwooners, alle waare Patriotten van dat Gewest, wat! alle egte Vaderlanders, die de Friesche gebeurtenissen kundig waren, juichten dit van gansch herten toe, en zagen in 't zelven een spreekend blykbewys van uwe billykheid, wysheid en regtveerdigheid, een spreekend blykbewys van uw' standvastig aankleeven aan dat Reglement, waarop deeze Hooge Vergadering is te zaam geroepen, en waaraan zy door de wil der Bataafsche Natie is gebonden; terwyl integendeel eene verkeerde menigte, die zig nu in haare misdaadige hoop zoo jammerlyk zag te leur gesteld, van spyt en wrevel knarstande.

De Exhortatoire Missive, die Gy daarop, volgens een genomen Decreet, aan 't Provinciaal Bestuur van Friesland hebt verzonden, overtuigde de Friesche Representanten, de Inwooneren van dat Gewest, ja de geheele Natie van uwe Edelmoedigheid, van uwe vuurige zugt, om de zoo zeer gewenschte rust en goede harmonie onder Frieslands Ingezetenen te herstellen, zoo mogelyk te volmaaken, en (konde 't geschieden,) zelvs de nagedagtenis van de akelige, in dat Gewest voorgevallene gebeurtenissen, uit de gemoederen uittewisschen; en 't was juist deeze opwekkende, deeze tot waare edelmoedigheid aansporende Briev, Burgers Representanten! die de Provinciaale Bestierders van Friesland eene geschikte gelegenheid aan de hand gav, om alles in 't werk te stellen, om den vriend van Vryheid en order te genoegen, den lasteraar de mond te stoppen, zoo veel de regelen van voorzigtigheid en goede Staatkunde gedoogden, Edelmoedigheid te toonen, en langs dien weg ook aan de vuurige, aan de lofwaardige begeerte deezer Vergadering te voldoen, en 't Provinciaal Bestuur van Friesland voelt zig overtuigd, dat, naa rype deliberatien, en de wil haarer Committenten daar over te hebben ingenomen, gedaan te hebben in eene Publicatie, den 23 Juny gearresteert, en ter geleide eener Missive van dat Provinciaal Bestuur den 27 daar aan volgende ter onzer Vergadering ingekomen, doende zy 'er by: dat zy verwagten, dat daar door nu die zaak by deeze Vergadering zoo wel als in haar Gewest voor afgedaan zal gehouden worden.

Intusschen dagte 't deezer Vergadering, naar haare wysheid goed, eene Commissie te decerneeren, en aan dezelve te demandeeren, om te onderzoeken: *of, en in hoe verre aan de intentie deezer Vergadering, by derzelver exhortatoire Missive gemanifesteerd, voldaan zy;* en daar van aan deeze Vergadering rapport te doen: en daar dit rapport den 30 der verlopene maand ter onzer Vergadering is ingebragt, en de Discussien over 't zelve nu haaren aanvang hebben genomen, zy 't my geoorloofd, myne gedagten daar over, naar myn licht en overtuiging vrymoedig te uiten:

't Is waarlyk te bejammeren, Burgers Representanten! en wie onzer zal 'er zig niet over beklagen? dat de Burgers Rapporteurs zig versteeken bevinden van eene genoegzaame kun-

kunde van zaaken, waarvan 't gemis hen noodzaaklyk veele dingen, die hier wel ter deege in aanmerkinge komen, doet over 't hooft zien, of in een geheel verkeerd licht doet beschouwen: wie tog, bidde ik U Burgers Representanten! wie kan 'er naar waarheid en gegrond over oordeelen, of en in hoe verre 't Provinciaal Bestuur van Friesland aan de intentie der Nationaale Vergadering in haare Exhortatoire Missive hebbe voldaan, of zy waarlyk edelmoedig hebbe gehandelt, dan of zy, integendeel meer of min aan byzondere wraakzugt bot hebbe gevierd: zy immers niet, die de byzonderheden der aldaar (in Friesland) plaats gehad hebbende gebeurtenissen en de inwendige gesteldheid van dat Gewest, ten aanzien van 't aldaar ontstaan misnoegen over deeze en geene Resolutien en Publicatien niet nauwkeurig genoeg kennen — zy niet, die met Frieslands inwendige gesteltheid, en met den geest der Ingezetenen aldaar over 't geheel niet nauwkeurig genoeg bekend zyn! zy (zeg ik) die van alle deeze zaaken onkundig zyn, of 'er geene genoegzaame kunde van bezitten, kunnen geen juist oordeel vellen over de vraag: of, en in hoe verre door 't Provinciaal Bestier van Friesland voldaan zy aan de intentie der Nationaale Vergadering, by haare Exhortatoire Missive gemanifesteert; en in die situatie egter bevinden zig alle de Leden der aangestelde Commissie, gelyk uit hun uitgebragt Rapport pag. 5. 7. 8. te zien is.

Hadden de Burgers Rapporteurs eene genoegzaame kunde gehadt van de in 't verloopen en in 't begin van dit jaar in Friesland voorgevallene gebeurtenissen, waren zy met Frieslands inwendige gesteldheid, en met den geest der Ingezetenen aldaar genoegzaam bekent, en kenden zy de onderscheidene Resolutien en Publicatien van de Friesche Ex Representanten, ter ondermyning der waare Volks Vryheid, genoomen, en die 't billyk misnoegen van den waaren Vaderlander verwekt hebben, in haare aanleidende gelegenheden, byzondere omstandigheden, en bepaalde oogmerken, nauwkeurig genoeg, dan houde ik my verzeekert: zy zouden meer edelmoedigheid in 't gedrag der Friesche Representanten hebben bespeurt, zy zouden geen zweem van wraakzugt in hunnen handel hebben gezien, en zy zouden, meer als nu, bemerkt hebben, dat Frieslands Bestierers in hunne Publicatie van den 23 Juny aan de intentie der aan hun toegezondene Exhortatoire Missive van onze Vergadering voldaan hadden; dit verwondert my intusschen zeer, en wie Uwer Burgers Representanten! heeft 'er niet met bevreemdinge op gelet! dat twee der Leden der Commissie, of laat my liever zeggen, dat een der Burgers Rapporteurs, die tot voor eenige maanden zyn leeven in Friesland heeft doorgebragt, die een Fries van geboorte en opvoeding is, die zig alle den tyd, waarin zoo veele grootere en kleinere gebeurtenissen in Friesland zyn voorgevallen, naby de hoofdplaats, alwaar zoo veele onderscheidene rollen gespeelt zyn, en daar de Aristocratie zoo meesterlyk op 't tooneel verscheen, zyne vaste wooning hadt, en dagelyks zag en hoorde, wat 'er omging, en hoe de gemoederen van vrienden en vyanden gestelt waren, niet tegenstaande dit alles betuigt: met Frieslands inwendige gesteldheid, en met den geest der Ingezetenen aldaar over 't geheel niet genoeg bekent te zyn, en de byzonderheden der aldaar plaats gehad hebbende gebeurtenissen, en de inwendige gesteltheid van dat Gewest, ten deezen aanzien, niet naauwkeurig genoeg te kennen — dan ik stappe hiervan af.

Om bepaaldelyk tot de hoofdinhoud van 't Rapport zelve te komen; en hier vestigen de Rapporteurs met regt hunnen aandagt op den inhoud van de Exhortatoire Missive deezer Vergadering zelve, en geeven de intentie dezer Vergadering in die Missive gemanifesteert, in deze woorden op: *om de rust in 't Gewest van Friesland bevestigd, en der goede harmonie, die door de alom bekende aldaar voorgevallene gebeurtenissen niet weinig schynt geleeden te hebben, hersteld of immers bevordert en aangekweekt te zien;* zeeker dit was de heilzaame en allezins pryswaardige intentie van deeze Vergadering: de herstelling, de bevordering der goede harmonie in Friesland;

Dan ('t geen, naar myn inzien, om overtuigt te worden, in hoe ver 't Provinciaal Bestuur van Friesland aan deeze, zoo lofwaardige intentie al dan niet voldaan hebbe, hierby wel moet worden aangemerkt) wanneer de Nationaale Vergadering als zoo veele geschikte middelen, tot dat heilzaam einde dienende, opgeeft: *dat alle geschillen over 't al of niet daarstellen eener Nationaale Vergadering gereesen, der vergetelheid worden toegewyd — dat alle uitgeweekene Friesen vry en onbelemmert tot hunne wooningen en kostwinningen te rug keeren — en vooral, dat hun geene vernederende voorwaarden worden voorgeschreeven*, zoo moet, dunkt my, een ieder uit de natuur der zaak, en alle in Friesland plaatshebbende omstandigheden, opmaaken, (ten minsten de Friesche Representanten, zoo dra zy de Exhortatoire Missive lazen, begrepen 't zoo) dat 't Provinciaal Bestuur van Friesland wierdt aangespoord, alle de zoo even opgenoemde middelen daartestellen, *voor zoo verre zy, naar hunne overtuiginge oordeelden, dat maar eenigzins met de handhaaving eener goede order van zaaken in Friesland bestaanbaar was;* de handhavinge eener goede order van zaaken in Friesland was de groote zaak, waarop 't aankwam: bevordering van rust en harmonie moest daaraan dienstbaar zyn, en 'er niet tegen stryden, en ter bevordering van rust en harmonie, zoo als ze op de handhaaving van eene goede order van zaaken rust, moesten de zoo even voorgeschreevene middelen dienen; dit moet men, myns inziens, wel op 't oog houden, om de intentie der Exhortatoire Missive, om den eigentlyken geest van dezelve te kennen, en door te zien: de Nationale Vergadering exhorteert 't Provinciaal Bestuur van Friesland ten ernstigsten; dat alle geschillen over 't al of niet daarstellen eener Nationale Vergadering gereezen, der vergetelheid worden toegewydt, dat alle uitgeweekene Friesen vry en onbelemmert weerkeeren, en dat aan hun geene verneederende voorwaarden worden voorgeschreeven; maar hoe? waren dit volstrekte beveelen? (eergisteren hoorde ik deeze vraag van iemand, die 't woord voerde met *ja* beandwoorden, dan een ieder die weet, wat eene Exhortatoire Missive beteekent, zal zonder bedenking antwoorden: *neen!*) neen! was 't eene opwekkinge om die drie byzondere middelen, zonder eenige, hoe ook genaamde voorwaarde, zonder eenige restrictie, of bepalingen, daartestellen? neen zeeker! de Nationaale Vergadering beschouwde deeze byzonderheden, als zoo veele middelen ter bevordering van rust en goede harmonie van Friesland; en in zoo ver ze aan dat groot einde konden dienstbaar zyn, (en ook niet verder) raadt zy dezelve aan, en dat wel *in zoo ver als eenigzins met de handhaaving eener goede order van zaaken in Friesland bestaanbaar zal geoordeelt worden.*

Hadden de Burgers Rapporteurs deeze aanmerkinge, die ik als juist en gegrond beschouw, in 't onderzoek van de Publicatie van Frieslands Hoogst Geconstitueerde Magt op 't oog gehouden, dan zouden zy over de voorwaarden, waar op 18 uitgeweekene Friesen de vryheid kregen, tot hunne wooningen weertekeeren, anders geoordeeld, en niet gezegt hebben, dat die onbestaanbaar waren met de intentie deezer Vergadering, dan zou hun Rapport nopens de voorwaarden,

 waar-

waarop 12 uitgeweekenen mogen weerkeeren, zeeker ingestemt hebben met dat gedeelte van 't Rapport, dat over 12 uitgeweekenen, voor wie de intreede in Friesland gesloten blyft, gaat, en waarvan de Rapporteurs (p. 8) zeggen: *dat de maatregelen met opzigt tot de 12 uitgeweekene Friesen niet onbestaanbaar konnen worden geoordeelt met de intentie deezer Vergadering in de Exhortatoire Missive gemanifesteerd*, deeze Restrictie tog: *voor zoo verre eenigzins met de handhaaving eener goede order van zaaken in Friesland bestaanbaar zal warden geoordeelt*, behoort wel deegelyk, naar de intentie en den geest van de Exhortatoire Missive, zo wel tot 't eene als 't andere; en daar dit vast staat, zal nu

2) Hieruit van zelve blyken, dat 't 'er zoo ver van daan is, dat 't Provinciaal Bestuur van Friesland in 't arresteeren van haare Publicatie van den 23 Juny min eedelmoedig, en niet genoegzaam overeenkomstig de intentie dezer Vergadering zou hebben gehandeld, of dat haare handelingen in deezen eeniger maate naar wraakzugt zouden sweemen, en zy beneeden haare waardigheid zoude gehandeld hebben, dat integendeel 't Provinciaal Bestuur in deezen eene waare eedelmoedigheid heeft aan den dag gelegt, zig, als de waare Vrienden deezer Vergadering, 'er op alle mogelyke wyze heeft op toegelegt, om aan de intentie der exhortatoire Missive te voldoen, en der Nationaale Vergadering genoegen te geeven, alle laage wraakzugt tegen menschen, die veele uit haar midden, die den besten Patriot zoo zeer beleedigt hadden, heeft afgelegt, en zig juist overeenkomstig haare waardigheid heeft gedragen.

Vergunt my 't u te doen zien en gevoelen:

't Provinciaal Bestuur van Friesland was op een laage, op een geweldige wyze door veele der uitgeweekene Friesen (waarmeede andere meer of min instemden) mishandeld, en geteistert: zommige uit haar, die weleer met hun in dezelve Vergaderzaal zaten, moesten hunne geweldige overheersching met onderwerpinge dulden, ondergingen hoon, smaad en veragting, merkten maar al te duidelyk, wat men met hun voorhadt, en wierden met geweld gedwongen, tegen hunne overtuiginge, eene verklaring te doen, die zy, pas van 't geweld ontslagen, met alle vrywilligheid en blydschap te rug riepen; andere uit haar midden waren met veele edele Vaderlanders door eenen verhaasten vlugt de woede van die geweezene Representanten ontsnapt, terwyl een derde, zig van geen kwaad bewust, en op zyn braavheid en eerlykheid steunende, een prooy van zyne geweldige vervolgers wierdt, en dagen en nagten in eene akelige gevangenis moest doorbrengen — wat moest hieruit van zelve ontstaan by menschen, zoo gehoont, zoo gesmaad, beledigt, vervolgt en mishandeld? men zou zeggen · wraakzugt! maar neen! geen onedele, geen veragtelyke wraakzugt heeft 't hart en de handelingen van 't Provinciaal Bestuur van Friesland bezielt en bestiert, en ik, die toen in haarer midden was, en hunne gesprekken en handelingen heb gehoort en bygewoont, kan op myn woord van eer verzekeren, dat alle de Leden van 't Provinciaal Bestuur edelmoedig verklaarden, geene byzondere wraakzucht tegen een der uitgeweekenen te koesteren, en dat zy gereed waren den weg ter intreede in Friesland voor alle uitgeweekenen te openen, en zig in alles naar 't dringend verzoek en de heilzaame oogmerken der Nationale Vergadering te zullen schikken, *in zoo ver dit met de goede order der zaaken bestaanbaar zou bevonden worden*, en dat dit geen woorden slegts, maar dat 't waarlyk ernst was, leerde 't gevolg: den 13 en 14 Mey nam 't Provinciaal Bestuur van Friesland 't besluit ('t geen egter niet eer dan op den volgenden Maandag den 16 by de Resumtie der Notulen kon gearresteert worden) om door eene Publicatie aan alle de uitgeweekenen de vryheid te geeven, om vry en onbelemmert tot hunne wooningen en huisgezinnen weerte keeren; maar wat gebeurt 'er! en welke waren de gevolgen van deeze persoonele Edelmoedigheid! eene kwaatykgezinde, eene woelzieke meenigte hoorde dit pas, of ze zong op haare wyze triumph, en begon op nieuws de misdadige hoop te scheppen, dat de pas herstelde order der zaaken nu wel haast den boodem zou worden ingeslagen; terwyl waare Patriotten, zy, die de tegenswoordige herstelde order volkomen waren toegedaan, vreezende voor de onberekenbaare kwaade gevolgen, die dit onbepaald weerkeeren van alle Uitgeweekenen, als Vertrappers der waare Volksvryheid als ten hoogsten schuldig aan Natieschennis, aan schennis van Pligt en Eed, in Friesland zouden hebben, bedroeft en misnoegt wierden, — Leeuwaarden vooral, Dokkum, meer andere plaatsen, wierden getuigen van de verwarringen, die 'er ontstonden, zoo dra men vernam, welke maatregelen het Provinciaal Bestuur van voorneemen was omtrent de uitgeweekenen te neemen, al wat wel dagt begreep dat de rust en 't welvaaren van Friesland in de waagschaal was, 't begreep, dat de eedelmoedigheid wel eene deugd was, maar dat de Friesche Bestierers de Edelmoedigheid niet verder konden uitstrekken, dan in zoo ver 't hunne persoonen individueel betrof, en zy meenden, daar 't Friesche Provinciaal Bestuur de voortvlugtigen openbaar verklaard hadde, als schuldig aan Natieschennis en meineed, 't nu niet in haar magt stondt over de eedelmoedigheid of toegeeflykheid van 't Friesche Volk te beschikken, en zy oordeelden, dat 't Volk, in wiens dienst de uitgeweekenen geweest waren, en aan wien zy verantwoordelyk waren, dat dat zelve Volk moeste oordeelen, of 't gerustelyk alle die persoonen wederom in hun midden wilde te rug hebben, en alles vergeeten en vergeeven, of dat 't om deszelfs heil noodig oordeelde, daaromtrent eenige bepalingen en uitzonderingen te maaken — men addresseerde zig ten dien einde aan 't Provinciaal Bestier, haar uit liefde tot de rust en voldoening der welgezinde Friesen bezweerende, 't provisioneel genomen besluit niet ten uitvoer te brengen, zonder 'er vooraf de begeerte der stemgeregtigde Ingezetenen over inteneemen, op dat niet nieuwe tooneelen van misnoegen zig mogten opdoen, die doodelyk voor de Vryheid zyn konden. —

'T Provinciaal Bestuur van Friesland wilde in deezen haare verpligting, verre af van te treeden in de voetstappen der uitgeweekene Ex-Representanten, die zig weinig 'er mee bemoeiden, welke de begeerte van den Burger was, stondtze by 't regt van den vryen Burger stil, en vondt zig verpligt, aan de gemanifesteerde begeerte van den fieren Patriot te voldoen: 'er wierd ten dien einde den 31 Mey eene Proclamatie gearresteert, waarin aan alle Friesen wierde bekend gemaakt, dat wanneer voor den 16 Juny geene voldoenende aanmerkingen door de Stemgeregtigde Burgers tegen de Uitgeweekenen by 't Provinciaal Bestuur van Friesland wierden ingebragt, alle de Uitgeweekenen vry en onbelemmert tot hunne wooningen en kostwinningen zouden mogen weerkeeren, en ten hunnen aanzien alle geschillen over de Nationaale Vergadering der vergeetelheid zouden worden toegewyd, en alle politieke dispositien of Judicieele procedures, daarover begonnen en genomen, zouden worden vernietigt, alles nogthans onder die expresse voorwaarde, dat de Uitgeweekenen, wanneer zy wederkeerden, zouden gereekent worden, die verklaaringe afteleggen, welke in 't uitgebragt Rapport p. 7. n°. 1. 2. te vinden is, en ik vraag by deeze gelegenheid: is dit 't lot der Uit-

Uitgeweekenen aan de Clubs te onderwerpen? aanmerkingen van allerlei aard kwamen 'er van alle kanten van Friesland van de welmeenendste, van de beste Patriotten in, voor den vastgestelden tyd, en 't is op grond van dezelve, dat 'er Provinciaal Bestier van Friesland zig geregtigt en verpligt geoordeeld heeft, de Publicatie van den 23 Juny te arresteeren; en waaromtrent de vraag is: in hoe ver dezelve met de intentie der Exhortatoire Missive, aan 't Provinciaal Bestuur van Friesland door onze Vergadering geschreeven, al of niet overeenkome?

Gy merkt, vertrouw ik, Burgers Repreſentanten, uit al dat geavanceerde, 't welk ik, om goede reeden, meer opzettelyk en breedvoerig heb bygebragt, dat geene de minste weinkragt 't Provinciaal Bestuur van Friesland in 't arresteeren dezer Publicatie heeft bestuurt, dat zy in alles blyken van eene waare edelmoedigheid zoo wel, als van Volks en Vryheids Liefde heeft gegeeven, en dat zy alle haare vermogens heeft te werk gesteld, om aan de intentie dezer Vergadering in haare Exhortatoire Missive te voldoen.

Is daaraan in deeze Publicatie voldaan; laat my 't aantoonen:

't Eerste doel der Publicatie ziet op 18 der uitgeweekenen, aan wien hier de vryheid wordt gegeeven, om vry en onverhinderd in Friesland tot hunne huisgezinnen en beroepingen weederkeeren, onder voorwaarde: dat zy zullen gerekend worden, by hunne terugkomst opentlyk en pegtig verklaart te hebben 1.) dat zy nimmer met opzet en een kwaad oogmerk hebben ingeſtemt en medegewerkt tot die Reſolutien, Publicatien en Handelingen, welke 't billyk misnoegen der Vryheidminnende Burgers hebben gaande gemaakt, en die ſtrekten ter vervolging van waare Vaderlanders. 2.) Dat zy zig rustig zullen gedragen, en als mannen van eer nimmer eenige aanleidinge tot nieuwe oneenigheden zullen geeven, en 3.) wordt hier nog bygevoegt, dat geene van die 18 uitgeweekenen, gedurende den tyd van een jaar in eenigerhande politieke functien verkiesbaar zullen zyn.

De eerſte deezer voorwaarden, of liever 't eerſte lid van die eerſte voorwaarde ſchynt de Burgers Rapporteurs toe, als vernederende voor de uitgeweekenen: *voor zoo verre 'er onder die 18 uitgeweekenen mogten gevonden worden, die weleer naar hun best weeten en ter goeder trouw hebben ingeſtemt tot 't arreſteeren en emaneeren van zulke Reſolutien en Publicatien, die niet zyn geweest naar den ſmaak van 't Volk, of van een gedeelte van 't zelve, en waar omtrend sommige hun misnoegen zigtbaar hebben aan den dag gelegt; 't zou tog wel kunnen zyn* (zeggen de Rapporteurs pag. 8.) *dat 'er onder die 18 uitgeweekene Frieſen wierden gevonden, die voor zig zelven nog niet overtuigd waren, of, en in hoe verre 't misnoegen, welcer in Friesland ontſtaan, over deeze en geene Reſolutien en Publicatien, waartoe zy als eerlyke lieden, en ter goeder trouw, naar hun best weeten hebben meegewerkt, den naam van* BILLYK *verdiene;* waaruit dan de Rapporteurs (pag. 6.) besluiten, dat 't Provinciaal Beſtuur van Friesland in deezen opzigt niet voldaan heeft aan de intentie deezer Vergadering, ingevolge van welke alle vernederende voorwaarden zorgvuldig moesten vermyd worden — terwyl intusſchen de Rapporteurs (pag. 6.) in eenen adem daar by voegen, dat 't ander gedeelte der hier voorgeſchreevene eerſte voorwaarde, naar 't oordeel der meerderheid hunner Commisſie, niets behelst, dat onbeſtaanbaar is met de intentie deezer Vergadering, (zynde dit tweede lid der eerſte voorwaarde dit: dat de uitgeweekenen by hunne terugkomst in Friesland zullen gerekend worden te verklaaren, dat zy nooit met opzet, en een kwaad oogmerk hebben ingeſtemt en meegewerkt tot die Reſolutien en Publicatien, *die ſtrekten ter vervolging van waare Vaderlanders.*

Ik voor my, beken rondborſtig, dat ik na een herhaald leezen en overleggen van deeze tweeledige eerſte voorwaarde, en 't geen daar over in 't rapport wordt uitgebragt, niet begrypen kan, hoe de Rapporteurs met eenigen ſchyn op eenigen grond, konnen beweeren, dat de verklaaringe van 't eerſte lid deezer voorwaarde voor de uitgeweekenen vernederend is, daar zy ten opzigt van 't andere Lid aanmerken, dat niemand ooit zal aarzelen dit volmondig te belyden, nimmer tot iets medegewerkt te hebben met een kwaad oogmerk, en een ieder zig in zyne eer zou ſchaamen, ſtaande te houden, ooit de hand geleent te hebben tot 't neemen en arreſteeren van Reſolutien en Publicatien, die ſtrekten tot vervolging van waare Vaderlanders.

Ik vinde in dat ter neergeſtelde der Rapporteurs eene weezentlyke tegenſtrydigheid: die Reſolutien, Publicatien, en Handelingen, die 't billyk misnoegen van den Vryheidminnenden Burger hebben gaande gemaakt, zyn juist dezelve (en geene andere) als die ſtrekten ter vervolging van waare Vaderlanders, die zyne toeſtemminge gaf aan de eerſte ſtemde te gelyk in in de laatſte, en iemand die edelmoedig genoeg is te verklaaren, dat hy nooit met opzet en een kwaad oogmerk heeft ingeſtemt in die Reſolutien en handelingen, die ſtrekten ter vervolging van waare Vaderlanders, waarom tog zou diezelve Man op dat zelve oogenblik niet rondborſtig verklaaren willen, dat hy nooit met opzet en een kwaad oogmerk heeft ingeſtemt in die Reſolutien, Publicatien en handelingen, die 't *billyk* misnoegen van vryheidlievende Burgeren hebben gaande gemaakt! daar 't juist die vervolgzieke Reſolutien, Publicatien en Handelingen zyn, die 't billyk misnoegen der Burgeren verwekt hebben! Iets dat zoo duidelyk en klaar is voor een ieder, die deeze verklaaringe leest, dat ook die 18 uitgeweekenen, die in 't begin van Juny een adres by deeze Vergadering hebben ingeleevert, zeer wel begreepen, dat Reſolutien, die 't billyk ongenoegen der Burgeren hadden gaande gemaakt, in de proclamatie van 't Frieſche Provinciaal Beſtuur juist dezelve waren met die, welke ſtrekten ter vervolging van waare Vaderlanders, en zy zelfs deeze Reſolutien, in 't laast adſpect aangemerkt als meer hatelyk, dan in 't eerst adſpect beſchouwd, aanmerkten.

Dit ſtaat by my vast, en wie voelt 'er zig niet van overtuigt? dat een ieder der uitgeweekenen, die niet aarzelen zal volmondig te belyden, nimmer met opzet en een kwaad oogmerk te hebben meedegewerkt tot die Reſolutien en handelingen, die ſtrekten ter vervolging van waare Vaderlanders, eeven zoo min (ik durf zeggen nog minder) zal aarzelen te belyden, dat hy met geen opzet in een kwaad oogmerk heeft meegewerkt tot die Reſolutien en handelingen, die 't billyk misnoegen van den vryheidlievenden burger hebben gaande gemaakt, dus 't afeiſchen van zulk eene verklaringe voor de Uitgeweekenen zoo vernederend niet zyn kan, als de Rapporteurs meenen, noch ſtrydig tegen de intentie deeze Vergadering in haare Exhortatoire Misſive.

't Is waar, men zegt 'er kunnen onder die 18 Uitgeweekenen gevonden worden, die weleer naar hun best geweeten en ter goeder trouw hebben ingeſtemt tot 't arreſteeren en emaneeren van zulke Reſolutien, die niet zyn geweest naar den ſmaak van 't Volk, of van een gedeelte, of van de meerderheid derzelven, en die voor zig zelven nog niet overtuigd zyn, dat 't daarover ontſtaan misnoegen den naam van *billyk* verdiene; wat daarvan zy, laat ik liefst aan zyne plaats; dit is zeeker: onderſcheidene Reſolutien zyn 'er door de uitgeweekenen weleer genomen, die, uit haaren eigenen aart 't billyk misnoegen van den Vryman moesten gaande maaken, en die de vrye Fries niet, dan met eene in-

nige

nige verontwaardiging kon beschouwen, dit is zeeker de minderheid der Leden, die met de uitgeweekenen in 't Provinciaal Bestuur van Friesland zyn geweest, hebben dezelve altoos zoo aangemerkt, en dit hun sentiment meer dan eens in 't openbaar bekent gemaakt, en 't Provinciaal Bestuur van Friesland; 't welk de Publicatie omtrent de uitgeweekenen heeft gearresteert, heeft welgegrond geoordeelt, dat veele Publicatien en handelingen der uitgeweekenen 't billyk misnoegen van den vryheidlievenden Burger hebben gaande gemaakt, dit is de zaak, waarop 't aankomt; dit nu te verklaaren, dat zy tot die Resolutien en handelingen niet met opzet en een kwaad oogmerk hebben meegewerkt, kan een ieder uitgeweekene met een eerlyk gemoed doen, ten zy hy in zyn gemoed mogt overtuigd zyn, dat hy met opzet den vryheidlievenden Burger den voet op de nek heeft zoeken te zetten.

'T ander gedeelte der verklaringe, 't welk de Rapporteurs billyk aanmerken, als niets verneederend voor de uitgeweekenen in zig bevattende, nog iets, dat tegen de intentie deezer Vergadering strydt, stilzwygende voorbygaande.

Bepaal ik my nu tot byvoegzel: *dat geen der 18 uitgeweekenen gedurende den tyd van een jaar, in eenigerhande politieke functien zal verkiesbaar zyn.*

Dit byvoegzel wordt te onregt van zommige der Gecommitteerden tot 't Rapport aangemerkt: 1) als onbestaanbaar met eene vrye Volkskeus: 2) Frieslands Vertegenwoordigers, en derzelver gezag weinig eer aandoende, en 3.) de grootmoedigheid van een Fries niet kenschetzende —— daar de goede order en harmonie, die men ten naauwkeurigsten in Friesland in deeze tydsomstandigheden moest zoeken te bewaaren, naar 't oordeel van Frieslands Provinciaal Bestuur, deeze uitsluiting noodzakelyk vorderde — eene uitsluitinge van deeze en geene Persoonen van 't regt tot bestier van Landszaaken niet altoos, in alle gevallen en omstandigheden, tegen de vryheid der Stemgeregtigden aanloopt — de Vertegenswoordigers van een Volk en derzelver gezag juist geene oneere aandoet — en niet tegen de waare grootmoedigheid strydt; iets, 't geen zig zeer gemakkelyk laat bewyzen: en ook niemand, dan die door vooroordeel verblind is, zal tegenspreeken: 't is zoo, deeze uitsluitinge schynt eenigzins verneederend voor de uitgeweekenen, maar ze is juist daarom niet onbestaanbaar met de intentie deezer Vergadering. — de Hoogst Geconstitueerde Magt van Friesland had gegronde en gewigtige redenen voor deeze clausule, zy zag vooruit, dat uit eene volgende toelating van de uitgeweekenen tot eenige politicke functien allerlei misnoegen onder de waare Patriotten, allerlei verwarringen en haatelykheden zouden gebooren worden, en zy was al te wel 'er van overtuigt, 't beste gedeelte van Frieslands Ingezetenen wilde voor als nog geenen der uitgeweekenen weer in eenige politike bedieninge; de goede order en harmonie vorderde dan deeze uitsluitinge; hier is derhalven niets, onbestaanbaar met de intentie deezer Vergadering.

In betrekkinge, eindelyk, tot 't ander deel der Friesche Publicatie, waarby aan 12 der uitgeweekene Friesen verboden wordt op eenigerhande voorwaarde in Friesland weer te keeren, ben ik 't met de Burgers Rapporteurs volkomen eens, dat de maatregelen tegen hen genomen, hoe grievend ook, egter *stricto sensu* niet onbestaanbaar kunnen worden geoordeeld met de intentie deezer Vergadering in de Exhortatoire Missive gemanifesteert; want dit is geschiedt (en een ieder die de in Friesland plaats hebbende omstandigheden kent, is 'er van overtuigt) dit moeste geschieden *tot handhaving van eene goede order van zaaken in 't Gewest van Friesland, mitsgaders om te voldoen aan de gemanifesteerde begeerte van een aanzienlyk getal waardige Burgers.*

En ik schroom niet de vraag: of men niet ook met opzigt tot die 12 Persoonen in Friesland edelmoediger, en dus in den ruimsten zin overeenkomstiger met de gemanifesteerde begeerte deezer Vergadering hadt kunnen en behooren te handelen door al 't gebeurde in vergetelheid te stellen, en broederlyk te vergeeven, en of 't niet eenigermaate naar wraakzugt sweemt en beneden de waardigheid van een welgeordend Burgerlyk Bestier moet worden gereken te zyn, eenige vreese aan den dag te leggen voor 't verstooren der goede orde van zaaken, door 't vry en onbelemmert te doen te rug keeren van 12 menschen, van welke men, des noods, zou kunnen afeischen, plegtig te verklaaren zich als stille Burgers te zullen gedragen? ik schroom niet, deeze vraag rondborstig met neen! te beandwoorden; ik herhaal geen woord van 't geen ik straks van de edelmoedigheid der Friesche Volksvertegenwoordigers gezegt heb, en hoe verre zy 'er afgeweest zyn van eenige persooneele wraakzugt te oefenen; dit zy genoeg te zeggen: de waare Friesche Patriotten, houden de 10 eerste van hun, aan wien de terugkomst tot hunne wooningen wordt verbooden (de twee laatste, zynde weleer Ministers, zyn om andere redenen, mede uitgesloten, de waare Friesche Patriotten (zeg ik) houden deeze voor de hoofdbewerkers en doordryvers van dien kwaadaartigen tegenstand, die men tegen de daarstelling deezer Nationaale Vergadering heeft in 't werk gesteld, als de heevigste Voorstanders van 't Foederalisme, als menschen, die, altyd de mond vol hebbende van de souvereiniteit des Volks, intusschen allerlei geraffineerde en oudeugende pogingen hebben aangewent, om eenen Provincialen throon te vestigen, om van denzelven den eigen Burger onbepaelt te overheerschen, als meineedige, die tegen hunne eigene herhaalde betuigingen aan, dat 't vrye Volk van Friesland, wiens wil heilig was, geen Nationale Vergadering wilde, egter, zonder 't Volk te kennen, tot de Nationale Vergadering zyn toegetreeden, en hunne posten trouwloos hebben verlaten — de afkeer van die Provinciale Dwingelanden wierdt onuitwischbaar in 't hart van den Vryheidminnenden Patriot, en men wilde niet, dat zy, *voor als nog*, Frieslands vryen boodem zouden betreeden, men wist, dit vry vergunning zou de ysselykste gevolgen hebben, de voorzigtigheid vorderde, hen voor eenigen tyd buiten Friesland te houden.

Ik zal hier niets meer byvoegen, ik zal daarom niet spreeken van de verdere maatregelen, die de Burger Representanten *van Castrop* en andere van oordeel zyn, dat deeze Vergadering zou moeten neemen, om de, nog niet volkomen daargestelde, rust en vreede in Friesland te bewerken, want wy spreeken hier niet over 't geen verder in deezen zou moeten of kunnen gedaan worden, maar bepaaldelyk: of 't Provinciaal Bestuur van Friesland aan de intentie der Exhortatoire Missive hebbe voldaan, om niet te zeggen: dat zekerlyk die voorgestelde maatregelen eene zeer verkeerde uitwerkinge zouden hebben; even zoo min zal ik eenige aanmerkingen maaken op 't bygebragte van den Representant *Floh* in betrekkinge tot een zekere verklaringe, den 11 Maart by 't Provinciaal Bestuur van Friesland gearresteert: wy hebben tog ter waereld hier niets te doen met die Verklaringe, maar alleen met de Publicatie van den 23 Juny.

Ik meen genoeg gezegt te hebben, om te toonen, dat ik my in alles met 't uitgebragt Rapport niet kan vereenigen, en dat 't Provinciaal Bestuur van Friesland in haare Publicatie van den 23 Juny volkomen voldaan heeft aan de intentie der Exhortatoire Missive van de Nationale Vergadering van den 13 April laatstleeden.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 204. *Woensdag den 5 October 1796. Het tweede Jaar der Bataaffche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Gecontinueerde Zitting van Donderdag avond den 29 September 1796.*

Voorzitter: J. KANTELAAR.

De Deliberatien over het Rapport van den Burger *Floh* c. f. voortgezet wordende, beklimt de Burger *Brands* het Spreekgeftoelte, en zegt:

Het was op eergisteren, Burgers Reprefentanten! dat ik het woord vroeg, op het zoo langdradig, en zoo ik meen ongefaifonneerd advys van den Burger Reprefentant *van Caftrop*, en al wat ik toen dagt te zeggen; was: dat ik my zou gevoegd hebben, by het herhaalde en vriendelyk verzoek, door den Burger Reprefentant *Hahn* aan den Prefident gedaan, namelyk: om te trachten de Leden, welke over de Materie in questie wilden adyfseren, te houden by het object der deliberatie, zynde het rapport door de Commisfie over de zaak, nopens de Publicatie in Friesland, uitgebragt. Dit, zeide de Burger *Hahn* te recht, om dat reeds het eerst fprekende Lid in zyn advys, buiten deze Materie geweken was, — en op het hooren van de verdere advyfen moest ik dezelfde reflectie maken. Dat is: dat ik my verbeelde, dat men thans moet delibereeren over het rapport, door de Commisfie uitgebragt; behelzende, „ om te onderzoeken, of, en in hoe verre, aan „ de intentie dezer Vergadering, by derzelver exhortatoire „ Misfive gemanifesteerd, door die van Friesland is voldaan."

Thans dan als 't ware, ongevoelig aan het woord geraakt, en myne remarques op de drie vorige advyfen van eergisteren gedeeltelyk vervlogen zynde, zal ik my wenden naar het gedrukte rapport zelve, en waar over eigentlyk deze Vergadering alleen behoord te delibereeren, en wat zeggen Rapporteurs op pag. 9. in het zelve?

„ Overeenkomstig dezen bepaalden last, kunnen dan uwe „ Gecommitteerdens, nu ook nog in de laatfte plaatfe met „ genoegen rapporteeren, dat het flot der Publicatie, aan der„ zelver onderzoek aanbevolen, volkomen beantwoordt aan „ de voortreffelyke intentie dezer Vergadering; ftrekkende „ hetzelve allezins, om elk en een iegelyk in Friesland op te „ wekken en aan te moedigen, om de rust te helpen beves„ tigen, en de vriendfchap en goede harmonie in den Lande „ aan te kweeken, en te bevorderen; verwagtende, dat nie„ mand zig immer zal veroorloven, eene beledigingen of ver„ wytingen te doen, aan de in dat Gewest wederkeerende „ Perfoonen".

Dit is, Burgers Reprefentanten! een zoo klaare demonftratie, dat, myns erachtens, geen de minfte tegenfpraak kan lyden. En welk is tog het flot uwer Commisfie, in hun rapport op pagina 11? dit is aldus: „ vleyende zich uwe Com„ misfie, dat Frieslands Hoogfte Geconftitueerde Macht, „ welke thans fungeert, geene gelegenheid, om blyken van „ edelmoedigheid te kunnen geven, zonder daar van gebruik te „ maken, zal laten voorby glippen; en ook niet ongenegen „ zal bevonden worden te zyn, zoo veel in haar zal wezen „ alles te fchikken, ten meeste genoegen der opperfte Wet„ gevende Vergadering in geheel Nederland, welke louter „ daargefteld is, te bevordering van het heil en geluk van 't „ geheele Bataaffche Volk, waar van het fchoone Friesland, „ het brave Friesland, zulk een aanmerkelyk deel uitmaakt."

En eindigd de Commisfie met te zeggen, dat zy, indagtig derzelver bepaalden last, zig behoorlyk zal houden, binnen de paalen, die by Ulieder Decreet voor dezelve zyn afgeftoken.

Hoe is het nu mogelyk, en met de billykheid beftaanbaar, dat men nu weer op nieuw zou gaan treden, in discusfien, over eene reeds afgedane zaak, waar toe de Commisfie zelve, met reden, zig heeft onbevoegd geacht?

Zeer gaarne wil ik, Burgers Reprefentanten! ja ik zal voorbygaan de uitdrukkingen van fommige geadvifeerd hebbende Leden, want waar toe eene verbitterde herhaling? dit immers doet niets ter zake. Dit alleen meen ik te moeten zeggen met nadruk, dat zy niet advifeeren over het rapport, thans in deliberatie; maar integendeel weer op nieuw treden in een definitive zaak, reeds bevorens met zoo veel verdriet in deze Vergadering behandeld, en by een ftellig decreet alhier ten einde gebragt.

Ik zal ook, vooral op geen ironique toon, een dubieufe naameigening attribueeren, aan het Provinciaal Beftuur, of Hoogst Geconftitueerde Macht in Friesland; te meer, daar wy overtuigd zyn, dat zy de titulature door deze Vergadering aan de respective Beftuurders der Gewesten toegekend, wel verre boven de meeste andere Gewesten, zich direct hebben laten welgevallen.

Ik had my voorgenomen, zoo kort mogelyk te zyn, en befluit derhalven, met my te conformeeren, in zoo verre, met het rapport, dat ik meen, het Provinciaal Beftuur of Hoogst-Geconftitueerde Macht in Friesland, aan de intentie dezer Ver-

Vergadering, door de bewuste Publicatie op de Exhortatoire Missive, volledig heeft voldaan, en dat de verdere zaak, hun Gewest betreffende, en in het Reglement op deze Vergadering by Art. 101 aan ieder der Gewesten domestique overgelaten, verder alhier buiten deliberatie moet worden gehouden.

Gorter zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar thans aan de orde van den dag is, om te delibereeren over het uitgebragt Rapport van den Burger Representant *Fisk* en verdere Gecommitteerden, by Decreet van den 27 Juny laatstleden benoemd tot het examineeren van eene by deeze Vergadering ingekomene Missive van de Hoogstgeconstitueerde Macht, genaamd het Provintiaal Bestuur van Friesland, dienende ter beantwoording van eene geschrevene en gezonden exhortatoire Missive door deze Vergadering aan het bovengemeld Provintiaal Bestuur, in dato den 13 April dezes Jaars, — zo zy het my geoorloofd, uliedden, Burgers Representanten! myne gedachten over dit Rapport, als ook over de zaak zelve mededeelen.

Verwacht echter van my niet, dat ik de taak op my zal nemen (daar ik met de Friesche gebeurenisfen bekend, ja Helaas! maar al te zeer, en te proefondervindelyk bekend ben) — dat ik de taak op my zal nemen, om uliedden een Historisch verhaal te schetzen van alle de onlusten die 'er van den aanbeginne der revolutie tot op dit oogenblik toe in Friesland voorgevallen zyn — van alle de onlusten en disputen, die 'er ontstaan en gerezen zyn over het al of niet daarstellen van eene Nationaale Conventie, en wat al andere en verdere byzonderheden, die hier by hebben plaats gehad, noch welke gevolgen dezelve na zig hebben gesleept, en welke het uiteinde van dat alles geweest is.

Verwacht, in de tweede plaats, nog veel minder van my, Burgers Representanten! dat ik een tafereel voor Uliedden zal afmaalen, ofte een Schildery voor uwe oogen zal ophangen, waarin ik, naar eisch en met gepasten ernst U zoude doen zien, en aan U, en aan my zelven voor den geest brengen, welke daaden en wanbedryven door sommige, schoon slegts weinige uitgewekene gedaan, en welke misdryven door de zelve gepleegd zyn: — daaden, Burgers Representanten, waar van de Menschheid yst, beeft en siddert, en dergelyke men in de vroegere geschiedboeken van Friesland zeer zeldzaam zal aantreffen. — Neen, Burgers Representanten! — Neen! voorleden zaken nemen toch geen keer; hier door zoude ik Uliedden wel, aan den éénen kant, in staat stellen, om mogelyk met meerder juistheid over de voorgevallen zaken te kunnen oordeelen, waardoor de meeste derzelve eene geheele andere gedaante by Uliedden zouden aannemen: maar hier door zoude ik ook teffens, aan den anderen kant, in de droevige noodzaaklykheid gebragt worden, om daadzaken te berde te brengen, en te moeten openbaren, die veel beter en geschikter zyn om dezelve in eene eeuwige vergetelheid te doen begraven, dan ze opentlyk voor het oog van Uliedden en die der gantsche *Natie* ten toon te spreiden; — ik zoude het kwaad zelve meer doen verergeren dan genezen en dit zoude zelfs vlak aanloopen tegens de welmeeninge van my zelven, en die van deze Vergadering.— Ik zal my dus, zo veel my mogelyk is, wachten om oude wonden open te krabben; integendeel zal ik dezelve met den mantel der vergetelheid toedekken en verzachten, — te meer zal ik aan deze *motiven* zoeken te voldoen, om dat ik voor my zelven personeel zo ver in de zaken, in Friesland voorgevallen, ben ingewikkeld geweest, en zulke verregaande verongelykingen heb moeten lyden en dulden, waardoor myn hart zodanig geschokt, en waardoor myn gantsche ziel dermaate gefolterd wordt, dat ik nauwlyks in staat ben om myne gedachten, by de flaauwste herinnering aan de yzelykste schriktoneelen, die geweld, tomelooze heerszucht en eene alles verpestende *Aristocratie* hebben zoeken te openen, geregeld te kunnen bepaalen, in myn Geestvermogens te doen stille staan op die pointen, waarover thans gediscuteerd moet worden, en nader in het *Rapport* zelve vermeld zyn; — ook zoude myn verhaal mogelyk door een al te sterk aangevoerde *Enthusiasme* eenigsins partydig kunnen zyn, althans kunnen schynen te zyn. Ik zal derhalven, ter voorkoming van dit alles, mynen mond een heilig stilzwygen opleggen over zaken, die *niet publiek bekend zyn*, myne driften paal en perk stellen, om myne hartstochten het genoegen niet te verschaffen, en in de gelegenheid te brengen om over myne reden te kunnen triumpheeren.

Ik zal slegts met één enkel woord eenige *pointen* aanstippen, en myne meening zeggen; en zie daar, Burgers Representanten! het eerste en het *ultimatum* myner oogmerken.

Dan, Burgers Representanten! eer ik overga ter beoordeeling van het *rapport* zelve, zo vinde ik my genoodzaakt, om hulde te doen aan de verrichtingen van deze Vergadering, en aan de gemanifesteerde *principes*, die derzelver Leden kenschetsen.

Het groote, waare, en edel doel, het welk zig de Nationaale Vergadering met haare exhortatoire Missive van den 13 April laatstleden voorstelde, is dat groote en zeer eerbiedingwaardig uitvloeisel van alles wat edel denkt, wat vaderlandsliefde bezit, en waare volksmin inademt, volkomen, ja meer dan dubbeld waardig; de gebrokene en zo zeer gefolterde rust te doen herstellen; eendragt en goede harmonie, die daar de plaats gehad hebbende gebeurenisfen in Friesland geschokt waren geweest, wederom en op nieuws te doen herleeven, was voorzeker en buiten kyf eene taak en bemoejenis, die zeer wel der moeite waardig was, dat deze Vergadering 'er haren aandacht op vestigde, en uit de edelste en welmeenenste bronnen haunen oorsprong nam, en die zekerlyk en daarom ook, by het afgaande Provintiaal Bestuur van Friesland, die gevoelens van vergeetlykheid verwekten, die hetzelve in haare Publicatie van den 25 Juny dezes jaars voor het oog van gantsch Nederland, ja, wat zeg ik! voor het oog van geheel Europa zo duidelyk heeft gemanifesteerd en aan den dag gelegd; doch aan welke zucht tot vergeving, door den uitgedrukten volkswil zelve, grenzen en bepalingen zyn gesteld, welke, hoe zeer in den eersten opslag mogelyk zouden kunnen schynen (namelyk voor hun, die met de Friese gebeurenisfen niet genoegzaam bekend zyn,) eenigsints aantedruisschen tegens de gevoelens en vermaaningen, in de Exhortatoire Missive der Nationaale Vergadering breeder vervat, echter zo ik meene en niet twyffele, by eene nadere, rype en onbevooroordeelde overweging zeer geschikt zyn, ter gerustftelling des Volks, ter bevestiging der waare Vryheid, en ter conservatie der publieke rust, orde en veiligheid in Frieslands Gewest.

Dan ik gaa over om myn aandagt te vestigen op het Rapport zelve.

De Rapporteurs zeggen op Pag. 7. „ dat zy met Frieslands „ inwendige gesteldheden, en met den geest der Ingezetenen „ aldaar over het geheel niet volkomen en naauwkeurig „ bekend zyn &c." Dan, Burgers Representanten! hier op zy

zy het my geoorloofd, volmondig en rondborstig te moeten verklaaren, dat ik my by geen mogelykheid bynâ begrypen of verbeelden kan: hoe menschen, die openlyk belyden en zeggen, dat zy met de inwendige zaken en gesteldheid van een Land of een Distrikt van hetzelve, en noch veel minder met den geest der Ingezeetenen genoegzaam bekend zyn, ooit of immer in staat zyn om over de daaden en handelingen der Ingezeetenen zelve in het algemeen en nog veel min over de genomene maatregelen en besluiten van de Hoogst Geconstitueerde Magt van dit Gewest in het byzonder, ter bewaaring en bevestiging van goede orde, eigendommen van Persoonen en Bezittingen, hebben moeten nemen en daarstellen; dit, begryp noch versta Ik niet. — De Rapporteurs duiden het my dernalven niet ten kwaadsten, dat ik de vryheid neem, hierop te mogen aanmerken, dat zo dit in het algemeen beschouwd de geest en de ziel is, waarop dit Rapport is berustende, dat het alsdan zeer bezwaarlyk zal vallen, — dat men in staat zal zyn om, over de daaden en handelingen van het Provintiaal Bestuur van Friesland, hun gehouden gedrag omtrent de uitgewekenen, naar eisch en met de volkomenste juistheid te kunnen oordeelen, en voornaamenlyk dezulken, die niet met de voorgevallen zaken in Friesland genoegzaam bekend zyn; en ik word nog klaarer, beter en overtuigender in dit denkbeeld bevestigd, als ik maar slegts met een oppervlakkig oog beschouwe en nagaa, dat dit juist het groote point is, daar de spil in deezen op draaien moet; alle de daaden en Handelingen van het Provinciaal Bestuur, omtrent alle uitgewekenen Friesche — *Representanten* gehouden, steunen en berusten, en hebben haaren oorsprong, *uit* voorgevallen plaatslyke gebeurtenissen, en zonder dat men nagaa, en zig zoeke te bekwaamen, om de nodige *informatien* hier omtrent te bekomen, en met welke afzonderlyke en byzondere omstandigheden dezelve vergezeld zyn geweest; zonder dat men van dit alles op de juistste en volkomenste wyze onderricht is geworden, — zonder dat is het, naar myn inzien, zelfs zedelyk onmogelyk om te weten en te kunnen oordeelen, of 'er al of niet door het *Provinciaal* Bestuur aan de oogmerken der *Exhortatoire Missive* van de *Nationaale* Vergadering voldaan is, ja, dan neen; het geheele gehouden drag van het *Provinciaal* Bestuur moest hier aan getoetst, en op de weegschaal gelegd worden. 'Er zyn hevige *Discussien* in het *Provinciaal* Bestuur over den inhoud van die *Exhortatoire Missive* voorgevallen; het Provintiaal Bestuur heeft eerst, met de meerderheid van *eene* Stem, besloten alle uitgewekenen zonder onderscheid binnen te laten komen; dan heeft naderhand op aandrang van een aantal Burgers vermeend, dit besluit wederom te moeten vernietigen; het *Provintiaal* Bestuur heeft dus alles gedaan, wat deze Vergadering van haar in redelykheid en billykheid konde vorderen en verwachten — en het is niet dan met veel moeite, dat men het *zo* verre gebracht heeft, als men het tot nog toe heeft kunnen brengen.

Veele Requesten, Protesten en Declaratoiren van byzondere plaatzen, alle tegens de inlating van sommige Uitgeweken Representanten ingerigt, zyn 'er van tyd tot tyd by het Provintiaal Bestuur ingekomen; het Volk, het Stemgerechtigd Volk, of eene gedeelte van het zelve, heeft zelfs gesproken, en hier *op* en hier *na* heeft het Provintiaal Bestuur van Friesland haare maatregelen genomen en ingerigt: zeer opmerkzaam en byzonder is 't intusschen, dat, daar het deze Vergadering in haare wysheid behaagd heeft, om meer dan één Friesche, en in Friesland gebooren, en getoogen Burgers onder de Rapporteurs te plaatsen, zekerlyk met geen ander oogmerk, dan om de overige Rapporteurs te kunnen onderrigten, en genoegzaame kennis te doen draagen van de plaats, den geest en de gesteldheid der Ingezeetenen — zeer byzonder is het, zegge ik, dat hier van geene byzondere spooren in het *Rapport* te vinden zyn, ja dat juist het tegendeel plaats heeft, — ik wil naar de redenen hier van noch gissen, noch veel minder myne waarde Medeburgers *tauxeeren*; ook heb ik genoeg gezegd, waardoor men in staat is om myn denkwys over dit *poinct* te kunnen berekenen.

Ik gaa over tot myne *tweede* aanmerking; — de *Rapporteurs* zeggen in haar *Rapport* — „ dat zy volgends den wensch en „ begeerte dezer Vergadering, in derzelver Aanmaanings Missive woordelyk uitgedrukt, 'er geene *vernederende* voorwaarden behoorden te worden voorgeschreeven, en zy diensvolgens wel gewenscht hadden te kunnen en mogen *rapporteeren*, dat geene der voorwaarden, op welken het de 18 Uitgewekene word vergund tot hunne huizen en huisgezinnen te mogen te rug keeren, geheel met in die termen vielen; dog dat na eene rype overweging en geheel bezadigde beoordeeling, van by de *Publicatie* voorgeschreevene voorwaarden, dezelve zig gedrongen gevoelden, allessints te moeten verklaaren dat hen, vooral de eerste voorwaarde toeschynd te vallen in de termen van *vernederend* te zyn; voor zo verre 'er onder die agttien uitgewekenen mogten gevonden worden, die wel eer naar hun beste geweten en ter goeder trouw hebben ingestemd tot het arresteeren, en emaneeren van alle zulke Resolutien en Publicatien, die niet zyn geweest naar den smaak des Volks, of van dat gedeelte, of de meerderheid derzelve, en waaromtrend sommigen hun misnoegen zigtbaar hebben aan den dag gelegd".

Laaten wy ons den loop der stand gegrepen hebbende gebeurenissen met de omstandigheden, daar mede verzeld, als ook den plaatslyken toestand voor den geest brengen, en dan zien, of die voorwaarden waarlyk zo *vernederend* zyn, als dezelve aan de *Rapporteurs* toeschynen.

Ik stem gaarne in met de geëerde *Rapporteurs*, dat de welmeenende wensch en begeerte deezer Vergadering geweest is, — om, ware het mogelyk, hoe genaamd gene schynende, laat staan, eenigsints vernederend schynende voorwaarde aan de uitgewekenen te doen voorschryven; dan ik ben, aan den anderen kant, ook volkomen overtuigd, — en meene dit ook met genoegzaame bewyzen te kunnen staaven, dat de waare ziel en het geheele oogmerk van den aanmaaningsbrief zelven, en ook dat van deeze Vergadering geweest is, dat de bewaaring der rust en goede orde in Friesland, en de voorschryvinge hier van, en de middelen hier toe betrekkelyk, altoos was, *is*, en bleef, ter *verantwoording* van het Provinciaal Bestuur zelve, dewyl dit puur domestiek en huishoudelyk is; en deeze Vergadering bezit, myns bedunkens, geen recht om het Provinciaal Bestuur van Friesland hierin eenigsints te belemmeren, ofte eenige voorschriften hieromtrent aan het Provintiaal Bestuur te geeven; trouwens deze Vergadering heeft in haare aanmaaningsbrief ook niets anders van het Provintiaal Bestuur gevorderd, „ dan alles en alleen, en voor *zo* verre zulks „ met de handhaving eener goede orde van zaken bestaanbaar „ geoordeelt wierd." Anders versta ik deeze bewoordiging niet, welke deze Vergadering in haare Wysheid heeft goedgevonden in de Exhortatoire Missive te bezigen. — Om nu aan deeze groote en welmeenende Hoofdoogmerken te voldoen, heeft het Provintiaal Bestuur (om de gantsche Friesche Natie te toonen, dat zy met geene personeele wraak bezield

was)

…ss) aan den Volke doen proclameeren; dat alle uitgeweke… als 'er geen wettige bezwaaren, binnen een zekeren bepaalden tyd, tegens dezelve inkwamen, ombelemmerd tot hunne huizen en huisgezinnen konden wederkeeren, en het is alleen op deezen grond, en na het ontvangen van deeze brieven, dat de uitsluiting van eenige uitgeweekenen gedecreteerd is. — Toen eerst heeft de Hoogst Geconstitueerde Macht van Friesland, na vooraf de stem van het Vryheidminnend gedeelte van het Volk te hebben hooren spreeken, zeer wys, verstandig en voorzigtig begreepen, en wel voornamentlyk ter gerustftelling van het nog zo versch beledigd Volk; en om de rust en de handhaaving van eene goede orde van zaken te bewaaren, geoordeelt, — deeze eerste voorwaarde, gelyk ook dat geene der 18 Persoonen, geduurende den tyd van één Jaar in eenige Politieque functien zullen verkiesbaar zyn, te moeten voorschryven; en tesfens ook sommigen der uitgeweekenen voor als nog, dus temporair en provisioneel, (maar niet gelyk de Commissie zig uitlaat) tot welk een prys ook, uit te sluiten van te rug te kunnen keeren naar hunne Wooningen en Huisgezinnen; en des niet tegenstaande schynt uwe Commissie van oordeel te zyn, dat zo wel de eerste als ook de laatste voorwaarden vernederende zouden zyn, en tegens de intentie van deze Vergadering aanteloopen.

Maar, Burgers Representanten! — kan het vernederend voor wyze en verstandige mannen, gelyk 'er zekerlyk en zonder twyffel onder de gevlugte Friezen gevonden worden, kan het, vraag ik, voor zulke, die egter gevlooden zyn, zonder dat 'er een vervolger was, en daardoor het vertrouwen by het weldenkendste gedeelte des wyzen Volks verloren hadden, — zo vernederend genoemd worden, dat zy verklaaren, nimmer met opzet, en een kwaad oogmerk te hebben ingestemd ofte medegewerkt tot zodanige Publicatien, vernederende Revolutien en andere quellende gedragingen, als welk het Vryheidminnend gedeelte des Frieschen Volks van tyd tot tyd heeft moeten verdraagen, zo ja; dan vraag ik verder en op myn beurt; of het voor het mismoedig en gramstoorig gemaakte Volk niet vernederend, ja zeer vernederend zou zyn, van het zelve zonder eenige voorwaarden eene grootmoedigheid af te vorderen, die zy begrypt, dat de gemelde gevlugte Friezen, als gewezen Representanten beschouwd, niet verdienen? — Het is en blyft toch immers eene eeuwige Waarheid, men denke anders over de zaak zo men wil, dat deze vlugtelingen vrywillig, en zonder genoegzaame redenen hier toe gehad te hebben, hunne posten hebben verlaten, daar zy door dieren eede verbonden waren van dezelve niet te zullen verlaten, zonder vooraf door het Volk van Friesland wettig ontslagen te zyn, en schoon 'er hiertoe echter al eenige schynredenen plaats mogten gehad hebben, zo consteert het nogthans van agteren, dat dezelve hersenschimmig geweest zyn, blykens het voorbeeld van den gewezen Representant *B. Schrader*, die in allen opzigten en betrekkingen met de Uitgeweekenen in éénen rang stond, —— en die tot op dit oogenblik, noch aan zyn Persoon noch aan zyne Goederen ofte Eigendommen eenigsins benadeeld is; —— en boven en behalven dat alles; ik kan toch van de billykheid dezer Vergadering niet verwagten, dat zy het braave en Vryheidminnende gedeelte des Frieschen Volks als *schuldig* verklaaren, en in het ongelyk zal stellen, dat zy de gevlugten als geheel *onschuldig*, en volgends plicht en geweten gehandeld te hebben, zal beschouwen; want dan zoude ik verder kunnen vraagen: of die gevlugten met opzet, doch zonder eenig kwaad oogmerk, eene Publicatie hebben kunnen daarstellen, gelyk daargesteld is in de maand October 1795, — zelfs tegen het protest van verscheiden Leden der toenmalige Representanten, waar by de openlyke zamenkomst van vrye Burgers op straffe verboden wierdt, ja, dat zy de Correspondentie met andere Burgers in de overige Provincien zelfs niet eens wilde toelaten? — Nog eens, Burgers Representanten! kan men vooronderstellen, dat de gevlugte Friesen ofte wel de meerderheid van die, dat zy ten tyde, toen zy het Provinciaal Bestuur uitmaakten, naar plicht en ook al, zonder opzet, of kwaad oogmerk gehandeld hebben; toen zy die Placaaten of Resolutien in de waereld bragten, waar by zy den vryen en nog pas gewapenden Burgers in Vriesland op straffe van een *vyfjaarig bannissement* bedreigen, wanneer hy het waagen durfde, om met eene Vergadering van zyne Gecommitteerden (gelyk gebeurd is,) afgevaardigden herwaards naar den Haag henen te zenden, ten einde deze met hunne overige spitsbroeders, uit Friesland en andere Gewesten, een Plan ter organisatie der Gewapende Burgermacht voor gansch Nederland, op gronden van een en ondeelbaarheid te beramen, met dien verstande echter, dat als dit Plan beraamd ware, het ter goedkeuringe der algemeene ofte byzondere Volksvertegenwoordigers zoude worden aangeboden? is dit, zegge ik, ook al zonder opzet en kwaad oogmerk geschied?

Hoe dit zy, uwe wysheid zal hier over kunnen oordeelen, en uwe Rechtvaardigheid zal hier over kunnen beslissen. Dan, Burgers Representanten! ik voor my wil en kan u wel verklaaren, ja by al wat heilig is bezweeren: dat ik, geduurenden myn leeftyd, nimmer onbezonner en onbesuisder stap heb gezien, noch slegter daadzaak bygewoond, dan deeze in haar aart en natuur is, en wel voornamentlyk, in haare gevolgen had kunnen zyn. Om Gecommitteerden van een aantal van meer dan 10 duizend Menschen, ja, wat zeg ik, van meer dan 10 duizend Gewapende Burgeren, welker Bloed nog warm, ja kookende was van het Revolutionair vuur, by de laatste Omwenteling in hen geheel ontgloeid; niet alleen in hun Patriottische werkingen te beletten, en hunne vrye stemme te doen smooren, maar daar te boven met een vyfjaarig Bannissement te bedriegen, om zig niet intelaaten met de overigen Burger Corpsen, om een generaal plan van Organisatie voor de gewapende Burger-Macht van Nederland, gegrond op één en ondeelbaarheid te concipieeren, en dat wel zonder vooraf eenige middelen te hebben beproeft — om deze Burgers van hunne voorneemens te doen afzien, was eene daad, Burgers Representanten! van zulke verregaande uitzigten, dat men het meer aan de Algoede voorzorge van eene waakende Voorzienigheid voor het geluk en behoud van veele der nuttigste Leden der Maatschappy en voor de warmste voorstanders van Vryheid en Vaderland, heeft toe te schryven, dat 'er geen honderden moord en doodslagen uit voorgekomen zyn; dan aan die van menschelyke magt en voorzorge.

Dan om niet meer op te haalen, zo verveele het uwe aandacht niet, dat ik nog slegts twee vraagen doe, en wel deze: —— hebben de gevlugte Friezen, ook al zonder opzet, of kwaad oogmerk tot het neemen van die singuliere Resolutie en Missive, welke zy zonder eenige voorafgaande kennis van het Frieschen Volk geschreeven hebben aan het *Collegie* van Hun Hoog Mogenden de geweezene Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, op dato den 24 December l. l. waar in gezegd wordt, „ dat zo men op „ dien voet bleef voortvaaren, omme hier in den Haag, met „ het daarstellen eener Nationaale Vergadering, naar den smaak

„ van

„van het Haagsch ontworpen Plan, tegen den wil des Frieschen Volks, opzettelyk te handelen, zy dan het oogenblik vooruitzagen, waarin de rechten van het Bondgenoodschap ophouden, en voor het recht der Volkeren tusschen Friesland en nabuurige Provincien zullen plaats maaken, ja het oogenblik, waarin wy, (gelyk zy zeggen) als vreemden met vreemden verkeeren, en om elkander niet geheel te verwoesten, z's vreemde met oude nabuuren (hierdoor verstonden zy zekerlyk Pruissen en Engeland) tractaten te zullen moeten sluiten", kunnen zulke en soortgelyke uitdrukkingen, en onbekookte demarches, waaraan de uitgewekene schuld hebben, by mogelykheid voorondersteld worden, alle zo maar zonder opzet en eenig kwaad oogmerk geschied te zyn? — Word in deze Missive niet met de duidelykste en klaare woorden gezegd, dat het de wil des Frieschen Volks was, om noch in het een, noch in het ander te willen deel neemen, in dier voegen en op dien voet zo als het Haagsche Plan ontworpen was — en ondertusschen wat gebeurdt 'er? slegts eenigen tyd daarna verandert men zodanig van Centrum, dat men, zonder eenige voorwaarden, voorkennis, ofte medeweeten van het Friesche Volk eensklaps, en op dien oogenblik besluit en resolveert, gaaf en ongelimiteert toe te treden, tot het daarstellen van eene Nationaale Conventie, en wel op den voet en na dat zelve Haagsche Plan, dat men zodanig berispt hadt — verzaakte men hier door niet alleen zyne eige Principes, maar wierdt hier door de stem en wil des Frieschen Volks niet, op eene aller zigtbaarste wys, miskend, gesmoord en misbruikt? of durft, of kan men vooronderstellen dat dit alles niet gebeurd is? of dat het denkend Patriottisch gedeelte des Frieschen Volks stom, doof of blind gebooren is, en noch ziet, noch denkt, noch gevoelt, noch eenig bezef van haare eigen waarde heeft, noch kent, dan dat men van hun af zoude vorderen, om alle deeze gepleegde daaden, zo maar eenklaps en voor altyd te doen vergeven en vergeeten, zonder te denken, dat 'er van dat alles iets gebeurd was, en dit niet alleen, maar hen wederom met dat zelve vertrouwen te vereeren; ja! wat meer is, hen in de gelegenheid te plaatsen, om die zelve Posten en Functien te zien bekleden en te doen waarneemen, waarin zy, toen zy het vertrouwen des Volks nog niet verlooren hadden, geplaatst waren? Of behoort misschien dit ook al onder de daaden en handelingen, door de gevlugte Friesen gepleegd, gerangschikt te worden, zonder eenig opzet of kwaad oogmerk geschied te zyn? — Ja, Burgers Representanten! met voorby gaan van nog veele andere byzonderheden vraag ik eindelyk: of men vooronderstellen kan, dat de Uitgeweken Friezen zonder opzet of eenig kwaad oogmerk, maar pligtmatig, MY en de verdere elf Leden van de Municipaliteit der Stad Leeuwaarden, op zulk eene ontmenschte, tirannyke en met de rechten van den Mensch en Burger gantsch niet overeenkomende wyze hebben zoeken te behandelen, — en ons allen met behulp van den Hove Provintiaal, zonder eenige voorafgaande Dagvaarding en zonder eenig verhoor; maar op eene allesfints illegaale, wederrechtelyke en onwettige wyze door geweld van militaire Macht, en door 's Hof Dienaaren gewapend met gelaaden donderbussen, en geleid, en vergezeld met eene Escorte Jagers van meer dan 100 man te Paard, en verder met behulp van de gantsche Militaire Macht, ten dien tyde binnen Leeuwaarden Garnisoen houdende, hebben zoeken op te ligten, ons, van onze Eerekussens, waarop wy wettig door het Volk, de Burgery van Leeuwaarden geplaatst waren; in onze Vergaderzaal te doen arresteeren, en van daar, als Bandieten en Moordenaars, naar de Friesche Bastille gesleept te worden, in dien akeligen Kerker niet alleen opgesloten, maar in spelonken en moordhollen gesmeeten te worden, waarin zy, die zich aan menschen-moord hadden schuldig gemaakt, en door het zwaard der Wet hebben moeten sneeven, gekerkerd waren geweest, gelyk myn braaven, thans mede Representant van het Volk van Nederland, den Burger *Bergsingh*, voorheen President van het Committé Revolutionair in Friesland, in eigen persoon heeft moeten ondervinden? en dat byna enkel en alleen, om dat de Leden der Municipaliteit bekend stonden voor de yverigste Voorstanders te zyn, om het Friesche Volk te doen toetreeden tot het daarstellen eener Nationaale Conventie, — en dat zy moed en Vaderlandsliefde genoeg bezaten, om was het nood, ten kosten van hun eigen eer, lyf en leeven, genoegzaame zorge te draagen, dat 'er geene inbreuk op 's Volks regten gemaakt en gedaan wierden, — maar integendeel dezelve ongeschonden te doen bewaaren, om welke redenen dan ook zy niet konden dulden, dat 'er aan de Burgery van Leeuwaarden een Regerings Reglement wierdt opgedraagen, waarvan het maaken en concipiëeren alleen toekwam aan de Burgery zelve, en niet aan de toenmalige nu gevlugte Representanten, — dewyl dit eigendommelyke goederen en bezittingen waren, die wy, volgends onzen Eed aan God en onze Committen, de Burgery van Leeuwaarden (in onze qualiteit) gedaan, noch konden, noch mogten veraliëneeren; althans niet voor en aleer wy de goedkeuring hierover van de Burgery hadden gevraagd, en dezelve op eene wettige wyze ware opgeroepen, waarin wy door de thans gevlugte en uitgeweken Representanten op een allergeweldadigste wyze zyn belet geworden; — en het welk dan ook het gevolg gehad zoude hebben, en waardoor het zo of zo op het punt gestaan heeft om den Burger Oorlog met alle zyne schriktooneelen en noodlottige gevolgen te doen ontvlammen, indien de Municipaliteit van Leeuwaarden in haare wysheid niet begreepen hadt, dat het beter was haare eige Persoonen te sacrificeeren dan aan de Gewapende Burgermacht (die zig reeds hier toe aangeboden hadt, en wel geresolveerd was, om liever te sterven, en hunnen laatsten druppel bloeds voor de goede zaak op te offeren, dan toetelaten, dat men zyne handen sloeg aan hun, die niets anders miitsdaan, die niets anders misdreeven hadden, dan 's Volks rechten en eigendommen te bewaaren) order te geeven, om geweld met geweld tedoen keeren, en het welk ook de eenige reden geweest is, dat het dierbaar menschenbloed gespaard is gebleeven, en belet heeft den Burgeroorlog, niet alleen in Friesland, maar (God weet het) ook misschien door gansch Nederland niet ontvlamt is geworden; het welk alles dan ook ten gevolge gehad heeft, dat 'er niet alleen een billyk misnoegen tegens de daaden en handelingen van de gevlugte en gewezen Representanten heeft stand gegrepen; maar dat zy zelfs geheel het vertrouwen van alle de onbevooroordeelde Vaderlanders — ja by al wat waare Vryheid kent, en waare Volksmin ademt, — zodanig en in dien zin en uitgestrektheid verloren hebben, dat niemand hen bevoegd kan achten, om geduurende hun leven lang, in eenige politieke functien noch te kunnen, noch te mogen geplaatst worden; — maar voor eeuwig en altyd, zelfs by het nageslagt zullen verdacht blyven? — zo dat ik my gantsch niet kan vereenigen met de gedachten van de Rapporteurs, dat deze uitsluiting van eenige uitgewekenen „ onbestaanbaar zoude „ zyn met de vrye volkskeus, het Provinciaal Bestuur weinig „ eers aandoende," dewyl ik volmaakt van een tegen over gesteld gevoelen ben, — want al eens gesteld zynde, de gevluchte Representanten hadden niets gedaan, zonder daar by eenige kwaade oogmerken gehad te hebben, alsdan zoude

het

het voor het Provinciaal Bestuur van Friesland, een onbezonne en onbekookte demarche geweest zyn, om menschen, waar van zo veele daadzaaken publiek bekend waren; en ze niet in het algemeen, althans by veelen met uiterste verachting beschouwd en behandeld zyn geworden, zoo maar zonder eenige voorwaarden ofte bepalingen in de Provintie te laten komen; dit zoude vlak aandruischen tegens de voorzigtigheid in eene gezonde Staatkunde, te meer, dewyl het Volk als individueele Leden der Societeit beschouwd, hoofd voor hoofd geene wysgeerige menschen zyn, en alleen oordeelen naar de daaden der menschen, en niet naar de oogmerken; ik kan dus niet zien, dat, als ik dit alles in aanmerking neme, dat deeze voorgeschrevene voorwaarden, — voor dit soort van wezens — zo vernederende zyn, ja geheel niet vernederende, myns erachtens, kunnen genaamd worden: — en ik kan dus niet anders besluiten, wil ik na plicht en geweeten oordeelen, of het Provintiaal Bestuur van Friesland heeft wel gedaan om ter gerustfteiling des Volks en ter bewaaring der goede orde in de Maatschappy, om voor als nog eenige uitgewekenen te beletten, dat zy niet tot hunne Huizen en Huisgezinnen kunnen terug keeren, en aan hun, die al wederom terug kunnen komen, — de voorgaande Missen voortefchryven; en concludeere derhalven uit dit alles te zaamen genoomen: *dat 'er door het Provinciaal Bestuur van Friesland volkomen aan den inhoud van den Aanmaanings Brief, en aan de oogmerken dezer Vergadering voldaan is;* — conformeerende my verder met 't uitgebragt advys van den Burger Representant *van Loenen.*

Na dat de Burger *Gorter* geëindigd had, zegt de President:

Dat hy gehoopt had, dezen avond de zaak zoo ver te brengen, dat morgen de finale conclusie genomen zou kunnen worden: doch dat, dit niet kunnende geschieden, dewyl nog verscheiden Leden het woord gevraagd hadden, hy hier de discussiën zou afbreeken, en de Vergadering tot morgen ochtend ten elf uuren adjourneeren.

De Hamer zou zoo gevallen zyn, toen *Verster* nog het woord vroeg, en het volgend voorstel deed:

„ Daar het advys van den Burger *Gorter* hoofdzaakelyk bestaat uit eene aaneenschakeling van beschuldigingen, teegens de uitgeweekene Friesche Burgers, en hy zich daar by beklaagt over personeele beleedigingen, door die zelfde uitgeweekenen hem aangedaan, geeve ik in bedenking, of de Burger Representant *Gorter*, als beleedigd door, en aanklager van de gebannen Frieschen, wel die onpartydigheid bezit, om by appel nominal over hun bannissement te konnen beslisschen ?" (*)

De Burger *Verster* had nog niet, of naauwlyks uitgesprooken, toen hem reeds verscheiden Leden invielen, en 'er eene groote verwarring in de Vergadering ontstond. *Van Hooff* liet zich vooral hooren; doch de stemmen van andere Leden, die zich daar onder mengden, en het handgeklap, zoo van zommige Leden der Vergadering, als van de Tribunes, veroorzaakten, dat hy niet verstaan kon worden. Ondertusschen, volgens het geen hy naderhand aan ons opgegeeven heeft, heeft hy in substantie het volgende gezegd:

Uwe Propositie, Burger *Verster*, is zelve allerpartydigst, en moet door deeze Vergadering geimprobeerd worden. De Friesche zaaken zyn afgedaan, en wy delibereeren niet meer over de zaak ten principaale: het eenige onderzoek, dat hier te pas komt is, of 'er aan de intentie der Exhortatoire Missive dezer Vergadering voldaan is; maar ik wenschte wel, alvorens dit onderzoek prealabel gedecideerd te zien, in hoe verre eene exhortatoire Missive een bevel, en de intentie deezer Vergadering een wet kan worden. — Laat ons dan gebieden, en nimmer exhorteeren, zoo wy regt hebben. — Maar dat ook onze bevelen altyd regtvaardig zyn, en als dan zal de billykheid deezer Vergadering ook niet dulden, dat de klaagende stem van een beledigden Regent, die, getrouw aan 's Volks Rechten, onder het willekeurig, ja Aristocratisch Bestuur der uitgeweekene Friesen wierd uitgedoofd, en zig nu hier doet hooren, wordt getaxeerd van partydigheid. Achter uwen rug, Burger *Verster*! zit ook nog een van die braave VICTIMES, die de heerschzugt op eene geweldige en willekeurige wyze heeft in den Kerker gesleept: smoort ook de stem van den Burger *Borgringh*, en laat dan de wereld oordeelen, wie het partydigste is, en welke stemmen men met regt zoude kunnen recuseeren, in eene zaak, die ons tot dus verre nimmer raakte.

In de verwarring, waar in de Vergadering zich in deze oogenblikken bevindt, ryst de President over einde; roept herhaalde reizen *van Hooff*, en de andere Leden tot de orde; doch alle zyne pogingen, om de kalmte te herstellen, zyn eenigen tyd vruchteloos. Eindelyk gelukt het hem, stilte te bewerken, en zich te doen hooren; en hy doet toen, staande, de volgende aanspraak:

„ Ik zie met de levendigste droefheid, Burgers Representanten! de verwarring, die in deze Vergadering ontstaan is. Heb ik dan niet, in den gantschen loop van deze myne bediening, genoegzaam getoond, dat het handhaaven van de vryheid uwer raadpleegingen veilig aan my toevertrouwd was? Heb ik de stem van iemand uwer gesmoord?.. Neen! myn hart zegt my, dat ik myn' plicht betracht heb: en God is myn getuige, dat ik opregt gezind ben, myn præsidium even onpartydig ten einde te brengen, als ik het tot op dit oogenblik heb waargenomen. En moesten dan zommigen uwer zich zoo verre vergeeten, dat zy, zonder vooraf het woord gevraagd te hebben, met een verward gedruisch, en woest geschreeuw, den Spreeker invielen? Had het niet aan my moeten worden overgelaten, hem tot de orde te rug te roepen, indien hy daar van afgeweeken was? Is dit dan het voorbeeld van liefde voor orde, van eerbied voor de Wet, dat Vertegenwoordigers van het Volk aan het Publiek, dat ons hoort en ziet, aan geheel de Natie, die op onze daden staart,

go-

(*) *Daar het bovenstaande ons woordelyk door den Burger Representant* Verster *is opgegeven, gelieve de Lezer het gestelde in het Beknopt Extract der Zitting van Donderdag bladz.* 240, *als niet juist geredigeerd, naar het bovenstaande te verbeteren.*

geven zullen? Ik bid u, Burgers! ik bezweer u, ik eisch van u, in den naam van het Volk van Nederland, dat gy tot de orde terug keert; dat gy niet weder zulke tooneelen aanrigt; dat gy allen medewerkt, om de Vergadering zoo achtbaar te maken, dat zy, in de oogen van hare vyanden zelven, eerbied wekke; zoo achtbaar, als de Raad van Rome was, toen Rome's vyanden, in de Vergadering toegelaten, de Raadzaal voor een Tempel, en de Raadsheeren voor Goden aanzagen. — En nu spreeke een ieder, die begeert te spreeken; maar by vrage vooraf het woord."

De President weder gezeten zynde, vragen *van Hooff*, *Reins*, *Kuiken*, en *Schonegevel* byna gelyktydig het woord.

Van Hooff zegt in substantie: het is als Representant, en door het gevoel van alle die pligten, dewelke aan dien post gehegt zyn, dat ik, uit zugt voor Vaderland en Vryheid, myne stemme hier moet doen hooren, byzonder, wanneer ik moet zien, dat de Friesche zaak, die reeds door twee consecutive Decreeten deezer Vergadering is afgedaan, telkens als een twistappel wordt opgeworpen, wanneer ik moet ontwaaren, dat men zig zoo sterk schynt te interesseeren voor die uitgeweken Friesen, welke, toen zy nog op het Kussen zaten, tot op het laatste toe, zig tegen het daarstellen eener Nationaale Vergadering hebben verzet; het reglement voor de Nationaale Vergadering, het welk ons reeds genoeg paraliseert, nog getragt hebben te veranderen, en daar door deze Vergad. nog des te meerder gezogt hebben te verlammen; het is constant, dat, toen zy de magt in handen hadden, zy op eene aristocratische en willekeurige wyze geregeerd hebben, en dat zy, by het minste gevaar, op eene lafhartige wyze, hunne Eerposten hebben verlaaten. Zeederd dien tyd hebben zy niet opgehouden te intrigueeren, zy hebben alles in het werk gesteld, om deeze Vergadering ten hunnen voordeele te prevenieeren, en door hunne demarches, tot buiten 's Lands toe, de religie van het Directoire zelfs te surpreneeren. Neen! wanneer ik zulke en diergelyke zaaken ontdekke, dan scheurt myn hart en ik ben niet meer in staat om te zwygen, maar worde gedwongen myne gevoelens uitteboezemen, en, al mogte ik 'er by dood nedervallen, zoo zal ik myn stem boven alles verheffen, en nimmer dulden, dat de *Aristocratie* veldwinnende, ten langen laasten zig ten koste van het Recht des Volks zoude verheffen, noch dat de klaagende stem der verdrukte Patriotten zouden worden uitgedoofd; zoo lang als ik kan spreeken, het welk ik plichtshalven geresolveerd ben, ook te zullen blyven continueren.

Reyns zegt: Ik kan niet afzyn myne verwondering aan deze Vergadering te kennen te geeven, daarover namelyk, dat de Burger President aan den Burger *Schoonegevel*, in het uitbrengen van zyn advys, zoo spoedig herinnerde, dat het, volgens de orde van deeze Vergadering, aan niemand vry staat, een Lid deezer Vergadering te tauxeeren, het geen de President begreep plaats te hebben in het advys van de Burger *Schoonegevel*, met opzigt tot den Burger *van Castrop*. Niet, dat ik het gezegde van den Burger *Schoonegevel*, wil verdedigen of laaken; maar dat wil ik wel bekennen, dat wanneer het eene Lid deezer Vergadering het andere tauxeert, dat ik het verfoey en haat als de pest.

Maar ik kan myne verwondering niet verbergen, dat ik de Burger President hoor stilzwygen op het geavanceerde van den Burger *Versler*, welke door een onbetamelyke en eigendunkelyke magtspreuk niet alleen twee Leeden deezer Vergadering ten hoogsten tauxeert, maar derzelver stem, offschoon zo wel wettig verkooren Representanten van Neerlands Volk als de Burger *Versler*, wil uitdooven en verstommen, met hun te interdiceeren hunne stem uittebrengen.

De President zegt: „ Nu hebben de Burgers *Kuiken* en „ *Schonegevel* nog het woord, en, wanneer dezen gesprooken „ hebben, dan vraag ik het woord."

Versler zegt; „ En, wanneer dan de President gesprooken „ zal hebben, dan vraag ik het woord."

De President antwoordt: „ Burger! wanneer dat geen, dat „ ik zeggen zal, de zaak niet termineert, dan zal ik u het „ woord geven:" en daar op geeft hy het woord aan den Burger *Kuiken*.

Kuiken zegt, dat hy alles, wat door den Burger *Gorter* gezegd is, voor waarheid houdt, en daar mede volkomen instemt; dat voords, wanneer die Burger zich van de deliberatiën over deze zaak zou moeten onthouden, hier toe dan vooral ook de Burger *Sypkens* verplicht zou zyn, als welke in nauwe bloedverwantschap met één der uitgewekenen staat.

Schonegevel zegt: ik heb alléén het woord gevraagd om te antwoorden aan den Burger *Versler*: dat de Burger *Gorter* is Representant van 't Volk van Nederland even als de Burger *Versler*; wil men hem doen zwygen; dat men hem openlyk beschuldige; zonder dit heeft *de gansche Vergadering* de magt niet om haaren Leden het spreeken te beletten.

De President zegt: „ Burgers Representanten! de Post, „ dien ik thans bekleede, is te teêr, dan dat 'er het geringste „ vlekjen op zou mogen kleeven. Ik moet my daarom, „ voor zoo veel dit nodig mogt zyn, zuiveren van de onverdiende verdenking, waar in de Representant *Reins* my „ heeft poogen te brengen. Ik vraag het u allen, en een „ ieder van ulieden in het byzonder, of het my mogelyk geweest is, in het midden van het woest geschreeuw van die „ Leden, welken den Representant *Versler*, eer hy nog uitgesproken had, reeds invielen, myne stem te doen hooren? Of ik de eerste oogenblikken, na dien woedenden „ storm, de eerste oogenblikken, waar in ik my heb kunnen „ doen hooren, tot iets anders heb kunnen besteeden, als „ tot pogingen, om de Vergadering te rug te brengen tot die „ orde en achtbaarheid, waar van zy maar al te verre verwyderd was? Of het my tot op dit oogenblik mogelyk geweest is, my over het voorstel van den Representant *Versler* te verklaren? . . . Zoo iemand uwer hier tegen my „ getuigen kan, dat hy spreeke!"

De gantsche Vergadering houdt een diep stilzwygen, en de President gaat aldus voort:

„ En nu verklaar ik, als President, dat het voorstel van „ den Representant *Versler*, zoo het zelve immer in aanmerking komen kan, althands zeker op dit oogenblik geen „ onderwerp van deliberatie uit kan maken. — En hier mede „ fluit ik de Vergadering."

By het uitspreeken van het laatste woord valt de præsidiale Hamer, en de Vergadering scheidt met eene zichtbaare tevredenheid.

Zit-

ZITTING *van Vrydag den* 30 *September* 1796.

Voorzitter: JACOBUS KANTELAAR.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De Burger *Lotze* en *Rühler*, aangesteld als Kamerbewaarders deezer Vergadering, leggen in die betrekking den Eed, als ook de gewoone Verklaring af.

Hierna worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Misfive van het Provinciaal Bestuur van Holland, nopens de overbetaling door dat Gewest, op de Lyst der defroijementen gedaan, waaromtrend het zelve verzogt had, dat het door hun overbetaalde in mindering der generale petitie mogt strekken; dan, waarin gedifficulteerd zynde, zy by dezen hier omtrend hunne consideratien inzenden.

De President stelt voor, om deze Misfive te doen stellen in handen der Commisfie van Finantien, om consideratien en advys.

Pompe van Meerdervoort zegt, dat hy vermeent, dat deze Misfive, uit hoofde der belangrykheid, wel verdient om te worden gedrukt.

Eenige Leden ondersteunen dit.

Ten Berge, vindt zulks onnodig en bezwaarende voor de Finantien.

De President stelt voor, als een conciliatoir, om dezelve in zyn geheel in de Decreeten te doen plaatsen, en tevens te stellen in handen der Commisfie van Finantien: — conform gedecreteerd.

Eene Misfive van het Committé tot den Oost Indischen Handel en Bezittingen, te kennen gevende, dat zy uit het Dagverhaal der Handelingen dezer Vergadering vernomen hebben, dat onderscheiden Kooplieden zich ter dezer Vergadering hebben geadresfeerd, met verzoek tot invoer van Thee; dat op eenige dier Requesten is geapointeerd favorabel, mits opgeslagen wordende in Compagnies Pakhuizen; terwyl anderen zyn gerenvoyeerd aan de Marine, om advys, dat zy de vryheid nemen, by deeze te remarqueeren, dat zulks niet alleen strydende is met het aan hun verleend Octrooy, waar hy de invoer van vreemde Thee is verbooden, maar ook zal strekken tot tegenwerking van alle zulke Mesures: als zy reeds hebben in het werk gesteld.

De President stelt voor, om de Misfive te houden in advys, tot dat het berigt van het Committé der Marine zal zyn ingekomen, en tevens de gementioneerde Requesten te stellen in handen van het Committé tot den Oost-Indischen Handel en Bezittingen: — conform besloten.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nommer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 4 October 1796.

Extract uit de ontfangene Buitenlandsche Depêches, waar uit blykt, dat de Sambre en Maas Armée zich nog in hare voorige positie bevindt; wordende daar by bevestigd, dat de Aartshertog *Carel* van de Lahn terug trekt.

Eene Misfive van die van Holland, ter wederlegging der ingezondene Misfive van die van Ysfelstyn: —— gesteld in handen eener personeele Commisfie.

Eene Misfive van het Committé tot den Oost-Indischen Handel, in antwoord op het Request van onderscheiden Burgers over de Asfurantie op Compagniesschepen: —— in handen eener personeele Commisfie.

Een Request van *G. F. Temme*, te Osnabrug, betrekkelyk de procedures over eene aangehaalde en geconfisqueerde Coffer, waar in *f* 4640:- verzoekende het regt van Relief: — geaccordeert.

Een Request, van onderscheiden Ingezetenen van Gelderland, nopens de procedures en de detentie van *J. Arends*: — gerenvoyeerd aan het Provintiaal Bestuur van Gelderland.

Aan de orde van den dag zynde het op voorige Vrydag uitgebragt Rapport, op het voorstel van de Commisfie tot de Constitutie, tot het benoemen eener Commisfie ter formeering van een Crimineel en Civiel Wetboek; wordt conform het Rapport geconcludeerd, en de Stad *Utrecht* dus als de residentie dier Commisfie bepaald.

Crommelin doet een voorstel, namens de Commisfie ter Organisatie der Bataafsche Burgermagt, met betrekking tot de introductie van het gearresteerd plan: —— conform geconcludeerd.

Jordens doet nog rapport, het welk conform wordt geconcludeerd.

Gevers doet een voorstel, om het Committé der Marine te verzoeken, opgave te doen, nopens het voldoen der cautie, betreklyk het uitvoeren van Spetie voor Graanen: —— in advys tot morgen.

Waarna de Vergadering zich in een Committé generaal formeert.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

UELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 205. *Donderdag den 6 October 1796. Het tweede Jaar der Bataaffche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag den 30 September* 1796.

Voorzitter: J. KANTELAAR.

Vervolgens worden nog geleezen en in delibetatie gebragt de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Misfive van den Raad der Gemeenten der Stad Amfterdam; inzendende eene tekening van den platten grond hunner Stad in Diftricten en Grondvergaderingen verdeeld, als ook het Rapport der Telling: — aangenoomen met dankzegging en honorable mentie in de Notulen, en wyders gefteld in handen van de Commisfie tot de Conftitutie.

De Prefident zegt, dat hy zich, alvoorens de deliberatien verder voorttezetten, verpligt vindt, de Vergadering te herinneren, dat heden de dag is gefteld tot het benoemen van een Ontfanger der Convoyen en Licenten te Groningen; waar toe voorgedragen zyn de Burgers *Addringa van Hylcloma*, en *Entrop*.

Van Beyma zegt: ik heb vernoomen, dat 'er moeite gedaan word om den Burger *Entrop* booven den Burger *van Hylcloma* tot Convoy meester aan te doen ftellen, door deeze Vergadering; en om dat ik dit als eene onregtvaardigheid en tegen 's Lands belangen ftrydig oordeel, ben ik verpligt daarover het woord te vraagen.

Ik moet Ul. dan zeggen, dat reeds een Jaar geleeden de Burger *Vefteeg* (toen gedeputeerde ter Vergadering van Haar Hoog Mogende), my, die op dat oogenblik tot S. Fiscaal by het Departement der Marine te Harlingen wierd aangefteld, verzeekerde, dat de Convoy-meester *Sichterman*, uit hoofde van zyn gedrag, zoo als Burger als wel voornaamelyk als Ontvanger zoude behooren te worden afgezet.

Dat ik aan dien Burger verzogt om my daar van eenig blyk te bezorgen, doch zeer verwonderd was, van denzelven kort daarop een brief te ontvangen met eene ingeflootene van den Burger *Entrop* Commies ter Recherche te Groningen, welke, in plaats van de gevraagde bewyzen, niet inhield, dan een verzoek om, *in plaats van Sichterman, aangefteld te worden.*

Dat ik vervolgens, daarop geen antwoord gegeven hebbende, een Brief van den Burger *Entrop* ontving, met nadere inftantie tot zyne benoeming, welke ik met veragting beantwoorde.

Dat ik daarop te Groningen het Comptoir van den Ontvanger *Sichterman* vifiteerende, hetzelve vond in de volmaakfte order, en den Burger *Sichterman* als een allergefchikst Man in zyn Post confidereerde en leerde aestimeeren.

Dat ik te Groningen in het algemeen naar het gedrag van *Sichterman* hebbende vernoomen, by *onpartydige* perfoonen, en hetzelve buiten repreche bevindende, den Burger *Entrop* in perfoon over zynen Brief heb onderhouden, die my toen zeide, nog op het gedrag nog op de kunde van *Sichterman* iets te hebben aantemerken, maar dezelve te houden voor een braaf Man en uitmuntend Convoy meester.

Dat desniettegenftaande ik wierd geinformeerd, dat 'er weder poogingen zyn gefchied, om by de voorige nominatie den Commies *Entrop* niet voorbygaan van den Contrarolleur *van Hylcloma* op de nominatie geplaatst te hebben, het geen toen by het Committé der Marine mislukte.

Ik concludeer hier uit, dat 'er eene intrigue plaats heeft om den Burger *Entrop* boven den Burger *van Hylcloma* te doen ftellen, waar toe zeker zonder injufthie, en zonder verwaarloozen van 's Lands belangen, niet kan geconcludeerd worden.

Niet zonder injuftitie, om dat de Burger *van Hylcloma* reeds onder Commies, en jaaren lang Contrarolleur geweest zynde, de Burger *Entrop om geene reden*, dan uit hoofde van ongeoorlofde gunst, boven denzelve kan worden getrokken.

Niet zonder verwaarloozen van 's Lands belangens. Want

1. De Contrarolleur *van Hylcloma*, die jaaren lang op het Comptoir geweest is, en de behandeling van den kundigen *Sichterman* heeft geleerd, heeft natuurlyk meer bekwaamheid dan den Commies *Entrop*, die nooit op het Comptoir was, en nooit de adminiftratie zag.

2. De post van Contrarolleur op het Comptoir volgens de generaale cynofure vernietigd wordende, zal volgens regelen van billykheid een Penfioen uit 's Lands Cas, aan den zich wel gedraagende *Hylcloma* moeten worden gegeeven. Dit word uitgewonnen, zoo wanneer hy tot Ontvanger word aangefteld.

Ik heb gemeend deeze informatie aan de Vergadering schuldig te zyn.

Ten Berge zegt: „ ik heb 'er niets tegen, dat de Burger „ *van Beyma* de persoonen, welke tot eenigen post worden „ voorgedragen, recommandeert, — ik heb 'er ook niets tegen, dat hy een Friesch recommandeert; een ieder toch „ kan dit naar welgevallen doen: maar ik kan aan den anderen kant niet approbeeren, dat die recommandatien zich „ zo verre zullen uitstrekken, dat men daardoor te gelyk „ anderen declineert. Ik wil my geen party stellen, noch „ omtrend *van Hylcloma*, noch omtrend *Entrop*; dog dit „ vindt ik my verpligt, der Vergadering te informeeren, dat „ ik aan de Leden derzelve, welke my, als Groninger, naar „ den persoon van *Entrop* gevraagd hebben, heb gezegd, dat „ hy zich altoos als een braaf Patriot gedragen heeft, dat hy „ veel heeft toegebragt, tot het bewaaren de rust en goede „ orde in de eerste dagen der Revolutie, en dat hy zyn Comptoir onberispelyk waarneemt ".

Bacot zegt: Ik kon den Burger *Sichterman* by de voorige lyst, als daadelyk in functie zynde, ter continuatie mede myn stem geeven, daar wel zyne vry sterk bekende politieke denkwyze, maar echter niets misdaadigs, myns weetens, tegen hem was in te brengen, en de Burger *van Beyma* my een alleruitmuntendst getuigenis van hem en zyne ambtswaarneeming had gegeeven. Het kon my echter weinig verwonderen, dat hy, om de verklaring niet afteleggen, bedankt, en dus aanleiding tot de tegenwoordige nominatie gegeeven heeft. Op deeze kan thans noch de politieke denkwyze, noch gedrag of bekwaame en yverige postwaarneeming tegen den een of anderen met grond tegengeworpen worden; alleen is het zeker, dat de Burger *Entrop* daar en boven ook nog steeds zyn Patriotisme door de sterkste daadelyke bewyzen, op het verdienstelykste en werkzaamste heeft doen blyken, gelyk de Burger *Ten Berge* 'er zo even een staal van gemeld heeft; het geen ten deezen opzigte vast ten zynen voordeele pleit. En daar ik hem tevens alszins als een braaf en eerlyk man ken, moet ik verklaaren, 'er verre van te zyn van deze ongegronde gezegdens en inboezemingen, die de Burger *van Beyma* tegen hem hier voordbrengt, in 't minste te kunnen toestemmen, zonder voords te onderzoeken, of, en voor en door wie hier al of niet geïntrigeerd zy. 't Is waar, dat toen na de omwenteling, de licentiatie by de beambten der Marine plaats had, elk wie hy ware, ten dien tyde, niet anders dacht, of de Burger *Sichterman* zou vast niet gecontinueerd worden; en zo ik meen, moet op deezen grond toen door den Burger *van der Steeg* aan *Entrop* geschreeven zyn en geraaden, dat, daar by dieswegens 'er met recht naar kon staan, hy den Burger *Beyma*, als hierin eene zeer groote influentie hebbende, 'er eens over zou schryven. Hier van daan, die twee in deeze vooronderstelling geschreevene, maar op zich zelf geenzins eenige klagten, of, hoegenaamd aanzoek tot *Sichtermans* passeering, in zich behelzende Brieven, gelyk hy dan in overeenstemming hier mede, ook geheel het tegendeel mondeling betuigde. Hier in is dan niets verachtelyks of onbetaamlyks door hem verricht, of het geen billyk eenigzins tegen hem zou kunnen in aanmerking komen, zo de Vergadering anderzins voor hem mogt inclineeren. En in dat geval, voor zo verre de tweede bygebragte reden van het Collecteurs pensioen dan hier tegen in meer billyke aanmerking by dezelve mogt komen, schynt het my, dat 'er wel een middel zou zyn, om die zwaarigheid uit den weg te ruimen, en het pensioen den Burger *Hylcloma* te doen behouden, zonder 'er het Land mee te blyven bezwaaren, door den Burger *Entrop* aan te stellen, onder voorwaarde van diens jaarlyksche uitkeering.

Van Beyma zegt hierop: „ ik moet slegts een erreur van den Burger *Bacot* releveeren; de Burger *Sichterman* heeft geenszins bedankt voor zyn post, om dat hy weigerde de verklaring afteleggen, neen; maar hy heeft denzelven nedergelegd, als ze hem, zynen contrarolleur missende, welke post is vernietigd, te moeilyk geworden was.

Bacot zegt: ik bedank den Burger *van Beyma* voor zyne elucidatie, doch schoon ik hierin dus verkeerd geïnformeerd moge zyn, doet dit niet veel ter zaak, en zo *Sichterman* al gemeend had, die verklaring niet in gemoede af te kunnen leggen, was de weigering ook de plicht van een eerlyk man, en zou in die vooronderstelling, voor zo verre zyn caracter slechts eer hebben aangedaan.

De President vermeent, dat de Leden thans genoegzaam zyn ingelicht, om eene electie te doen; en doet daar op de lecture der ingekomen stukken vervolgen.

Wordende daarop gelezen.

Een Request van *Vermeulen* en Comp., Kooplieden te 's Bosch; verzoekende, dat eene Baal Engelsche Manufacturen aan hun geconsigneerd, en in Rotterdam gearriveerd, als voor het arresteeren der Proclamatie afgezonden, niet in de termen daar van mag worden geëckend te vallen: — gerenvoyeerd aan het Committé der Marine, om, in conformiteit der Proclamatie, te handelen.

Een Request van *J. van Beets* en Zoon; ter uitvoer van Zyldoek: ——

Een Request van *F. Kok*, om 150 Passagiers naar Noord-America te mogen voeren: — beiden aan de Marine, om consideratien en advys.

Een Request van *Francois Werrinet*, als Leverancier van onderscheidene Inlandsche Manufacturen, ten diensten van het Committé van Administratie der Fransche Troepen; waaromtrend hy zich, ten fine van betaling, reeds heeft geadresseerd, dan vrugteloos; verzoekende daaromtrend de voorziening der Vergadering: — aan het Committé te Lande, om, na ingenomene consideratien van het Committé van Administratie der Fransche Troepen, hier op te dienen van berigt. "

De Vergadering overgegaan zynde tot het benoemen van een Ontfanger der Convoyen en Licenten, te Groningen, wordt daar toe benoemd de Burger *F. Andringa van Hylcloma*.

Eene Commissie uit het Committé der Marine verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Rom*, rapport:

1, Declinatoir advyseerende, op het Request van *Gorris 't Hoen en Comp.*, tot uitvoer van Tuig of Touwwerk, (*zie Decreet van den 19 September 1796.*): — conform geconcludeerd.

2. Favorabel, op het Request van *Kramer* en *Berends* tot uitvoer van Roei yzer (*zie Decreet van den 19 September*): — conform geconcludeerd.

Eene

Eene voordragt van het Committé, tot Licentiatie van den Ontfanger der Convoyen en Licenten *R. Trier*, te Delfshaven, daar die persoon, schoon nog onlangs by continuatie in dien post aangesteld, weigerig is zich in persoon ter Vergadering te vervoegen, zoo ter aflegging van den Eed, als de Verklaring, blykens het geannexeerde Request benevens eene Voordragt ter demissie van den Ontfanger der Convoyen en Licenten *N. Groot* te Medenblik, als geweigerd hebbende de Verklaring af te leggen.

Blok verzoek, dat het Request van *R. Trier* mag worden gelezen.

Een der Secretarissen geeft Lecture van het zelve; sustineerende de Suppliant, dat hy, uit hoofde zyner eerste aanstelling, bevoegd is tot het fungeeren in zyn post, zonder gehouden te zyn, den gerequireerden Eed of de Verklaring afteleggen.

Blok verzoekt, dat dit Request mag gesteld worden in handen eener personeele Commissie.

Brands zegt, dat hy voorleden Maandag, van Rotterdam retourneerende, in de Schuit ontmoet heeft den Suppliant, welke zich, in vry ongemesureerde Termen, over het Decreet dezer Vergadering heeft uitgelaten.

De President zegt, dat hy het voorstel van den Burger *Blok*, zoo als het legt, niet tot een poinct van deliberatie kan maken; doch dat, zoo die Burger verkiest, dat het gansche Rapport in handen eener personeele Commissie gesteld worde, hy zulks dan in omvrage zal brengen.

Van Hooff zegt, dat de Burger *Blok* met dit voorstel zeker zal bedoeld hebben, om den Suppliant over zyn gedrag te doen corrigeeren.

Van Beyma vermeent, dat het Rapport zoude dienen gesteld te worden in handen der Commissie van Binnenlandsche Correspondentie.

De President stelt voor, om het voorstel van het Committé te decreteeren een onverminderd van dien te stellen in handen der Commissie van Binnenlandsche Correspondentie: — conform geconcludeerd.

Een Request van *Tienes* en *Kops*, zich beklagende als Pagters eener Vogelkooy, op Ameland, door de Rentmeester van dat Domein geactioneerd te zyn; verzoekende voorziening daar in, en onderwyl surcheance: — gesteld in handen der Commissie van Superintendentie, met surcheanse.

Een Request van *F. Henneber*, om als Onder-Majoor te worden aangesteld: — gehouden in advys tot dat de personeele Commissie daar omtrent rapport zal hebben uitgebragt.

Een Request van *J. A. van Luik*, gewezen Predicant te Nieuwvliet, in den Lande van Cadzant, verzoekende om dedomagement: — gesteld in handen eener personeele Commissie, om te onderzoeken, op welke wyze best aan het verzoek van den Requestrant zal kunnen worden voldaan, en daar toe benoemd *van Hamelsveld*, *van Lennep*, *Floh*, *Vatebender* en *Bosveld*.

Een Request van *N. C. van Winter*, verzoekende dat het aan hem geaccordeerd pensioen mag worden gerekend te zyn ingegaan, met 30 Juny 1795, tydens der licentiatie van zyn voorig Corps: — geaccordeerd.

Een Request van *P. Muller*, om zyn pensioen in Zwitzerland te mogen verteeren en paspoort derwaarts *pro deo*: — het laatste geaccordeerd; het eerste gerenvoyeerd aan den inhoud van het Decreet, op dit sujet genoomen.

Onderscheiden Requesten om paspoorten: — geaccordeerd, by favorabel advys van de Commissie tot de Binnenlandsche zaaken.

De Vergadering gaat, ingevolge het Reglement van orde, thans over tot het benoemen van een Voorziter voor de volgende 14 dagen. *(Waarvan wy den uitslag reeds in het beknopt Extract van Vrydag l. l. hebben medegedeeld.)*

Stoffenberg brengt rapport uit:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld is het voorstel van de Commissie ter formeering van een plan van Constitutie; tendeerende tot het benoemen van twee onderscheidene Commissien ter formeering van een crimineel en civil Wetboek.

Dat zy, het voorstel geexamineerd hebbende, van advyse zoude zyn, dat, wat het crimineel Wetboek betreft, tot het vervaardigen daar van dient benoemd te worden eene Commissie van vyf Leden, waar van drie Regtsgeleerden, en twee, meer byzonder in de wysgeerte en kennis van het Menschelyk hart bedreven; daar tot het vervaardigen van het civile zoude kunnen benoemd worden eene Commissie van 9 Leden, zoo veel mogelyk Gewestelyk te benoemen, in de Regtsgeleerdheid ervaren, waar by men twee zoude kunnen voegen in het vak van Commercie, Navigatie en Wissel bedreeven: terwyl het de Commissie voorkomt, dat de plaats, waar deze Commissie zoude moeten vergaderen, ten eenemaal moet afgescheiden zyn van de Wetgevende Vergadering, en zoo veel mogelyk in het middenpunct van de Republiek gelegen, daar toe de Stad Utrecht als het geschiktste voorslaande.

Besloten om het zelve op de Bureau voorteleggen, en in advys te houden tot Maandag aanstaande.

Vervolgens worden tot Leden in de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie benoemd, *J. W. S. van Haarsolte*, *T. H. Meyer* en *T. van Hamelsveld*. *(Gelyk wy mede reeds in ons beknopt Extract hebben gemeld.)*

Nog wordt gelezen:

Een Request van *W. van Pleuren*, om met een Militairen Post te worden begunstigd: — aan het Committé te Lande.

Wormer rapporteert:

Namens de Commissie met de zaken der Griffie belast op het, by Decreet van 24 Augustus in hunne handen

den gesteld Request der Trompetters van Staat, tenderende om, behalven hun toegelegd Pensioen by Decreet van 9 Augustus, nog een extra ordinaire gratificatie te genieten: dat zy van gevoelen zoude zyn, dat aan twee der Supplianten, welke reeds meer dan 80 Jaaren oud, en dus buiten staat zyn, om op eenige andere wyze aan het Brood te geraaken, jaarlyks hun leven lang, in plaats van *f* 240: — een Pensioen van *f* 600 zoude behoren te worden toegelegd; daar den derden, als nog in de fleur zyns levens zynde, zulks niet behoefde.

Van Beyma vraagt, of die gepensioneerden dan ook gehouden zyn de Verklaring afteleggen.

Wormer zegt, dat daaromtrend geene Cynosure bepaald is.

Van Beyma stelt voor, dit Rapport dan tot zo lange in advys te houden.

Ten Berge zegt, dat, alhoewel hy zeer tegens het verleenen van pensioenen is, hy nogthans in dit geval 'er zich voor moet verklaren; wyl hy niet konde zien, dat, daar andere pensioenen gaaf zyn geaccordeerd, dit in advys dient te worden gehouden: — conform het Rapport geconcludeerd.

De President zegt vervolgens, dat hy, in den loop van zyn Præsidium, verscheiden brieven en andere stukken ontvangen heeft, die of naamloos, of met vercierde naamen ondertekend waren, of in andere opzichten niet beandwoordden aan de vereischten, om ter deliberatie deezer Vergadering gebragt te kunnen worden: —— dat hy vermoedde, dat zyne Voorgangers ook wel dergelyke stukken zouden hebben ontvangen; doch dat hy het nodig oordeelde, dat dit ten minsten éénmaal openlyk in de Vergadering bekend gemaakt, en aldus ter kennisse van het Publiek gebragt werd, op dat de zenders vernemen mogten, dat het achterhouden dier brieven niet te wyten is aan de willekeur of achteloosheid der tydelyke Voorzitters, maar dat de orde der Vergadering hen verbied, dezelven ter tafel te brengen: — dat hy ondertusschen zoo veel mogelyk aan het oogmerk van de zenders dezer stukken voldaan had, door dezelven, voor zoo verre zy daar toe geschikt waren, te stellen in handen der Commissiën, aan welken de zaken, die in de bedoelde stukken behandeld waren, byzonder gedemandeerd zyn.

Voorts noemt de President de zaken op, die aanstaanden Maandag aan de orde van den dag zullen zyn: — geeft kennis, dat hy aanstonds de Vergadering nog voor een' korten tyd in een Committé Generaal zal moeten converteeren: — en besluit eindelyk de openbaare Zitting, en zyn Presidium, met de volgende Aanspraak:

Ik hoop, dat deeze Zitting de laatste wezen zal, Burgers Representanten! waar in ik, in deeze betrekking, in het openbaar tot ulieden spreeke: en ik kan dus deezen zetel niet verlaten, zonder een plechtig woord van afscheid tot Ulieden te rigten. Ik zal den Post van Voorzitter uwer Vergadering nu haast nederleggen, en ik zal denzelven nederleggen met de zalige bewustheid, dat ik daarin, naar de maate myner vermoogens, myn' pligt betracht heb. Zonder het genot der vreugde, welke uit die bewustheid voortspruit, zouden de oneindige moeilykheeden, aan deezen Post verknocht, niet te verduuren zyn; maar dat genot alleen is ook reeds wigtig genoeg, om tegen alle die moeilykheeden volkomen op te wegen.

Meent intusschen niet, dat dit in dien zin gezegd zou zyn, als of ik onverschillig waare voor het oordeel, dat gylieden over de wyze, waarop ik deezen Post heb waargenoomen, reeds geveld hebt, of nog mogt vellen. Ik verklaar in tegendeel, dat ik zeer gevoelig ben voor de menigvuldige bewyzen van goedkeuring, achting, en vriendschap, welk ik, in deze dagen, van uliedeu ontvangen heb; ik zal dezelven altyd dankbaar erkennen; en ik verzoek, met den sterksten aandrang, de voortduring der vriendschap van die geenen onder ulieden, welken my daar meede hebben willen vereeren. —

Voorts, Ambtgenooten! dat deeze onze Vergadering, met eene bestendige kalmte naar waarheid zoekende, met koelzinnigheid de belangen des Nederlandschen Volks weegende, altyd achtbaar in hare raadpleegingen, altyd bedaard in het neemen haarer besluiten, onwrikbaar vast in derzelver uitvoering, altyd regtvaardig en grootmoedig in haare handelingen, nimmer vermetel in voorspoed, nimmer geschokt door rampen, onverschrokken in het grootst gevaar, en zelfs in het midden der grootste veiligheid nimmer zorgeloos, aan geheel het Volk van Nederland het voorbeeld geve van die Republikeinsche grootheid, zonder welke onze welvaart niet kan worden hersteld, en met welke wy, zelven gelukkig, voor onze vrienden nuttig, voor onze vyanden geducht, en by alle volken geeerd zullen zyn!

ZITTING *van Maandag den* 3 *October* 1796.

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Ten elf uuren aanvaart de Burger Representant *Ten Berge* het Presidium met de volgende Aanspraak:

Zoo hebt dan gylieden, Burgers Representanten! my tot Voorzitter in deeze aanzienlyke Vergadering, waarop geheel Nederland 't oog gevestigt houd, verkooren: my, die 't grootste gedeelte myns levens, aan 't behandelen der twistgedingen tusschen den Man en zyn naasten hebbende toegewyd, tot Staatkundige bezigheden geheel ongeschikt ben; my, die door 't vertrouwen, 't welk myne Medeburgeren in my stelden, uit den kring myner gewoone werkzaamheden gerukt, eene loopbaan heb moeten intreden, waartoe ik myne kragten niet toereikend vind. En zoude dan, wanneer ik let op 't gewigtige van den Post, waartoe Ulieder *vereerende* keuze my nu heeft verheven; wanneer ik let op de kunde, de ervarenheid, de welsprekenheid door myne voorgangeren aan den dag gelegt, myn hart niet beklemd zyn in den toestand, waarin ik my thans bevinde? Ja gewisselyk, dit gevoele ieder uwer. Dan, Burgers; Ulieder wil is my een Wet: ik aanvaare dan deeze Post met een beklemd hart, maar ook met een hart vol van warme Vaderlandsliefde, hierin, zyt daarvan verzeekert, wyk ik niemand Uwer: en schoon myne handen voor den Hamer des gezags door

door Uliedén my toebetrouwt, te zwak zyn, zal ik echter steeds getrouw zyn aan die schoone grondbeginsels van Vryheid, Gelykheid en Broederschap, waarvan de zinnebeelden den stoel, waarop Gylieden my geplaatst hebt, vercieren. Dit alleen verzoeke ik van Ulieden, en Ulieder genegenheid, waarvan ik, gedurende myne verkeering in Ulieder midden, zo veele blyken heb ondervonden, doen my niet grond hoopen, dat ik dit niet te vergeefsch verzoek, dat Gylieden myne mislagen, die altoos uit dwalingen van 't verstand en nimmer uit een kwaad hart zullen spruiten, gunstig verschoonende, door Ulieder wysheid, voorzigtigheid, standvastigheid, eensgezindheid en zugt tot orde, my in mynen post zult ondersteunen, en denzelven gemakkelyk maken: op dat deze Vergadering onder den zegen des Hemels ook nu besluite tot heil van 't lieve Vaderland, en zig gedrage overeenkomstig de waardigheid van Vertegenwoordigers van 't Volk van Nederland.

Openende daar op de Vergadering, met het gewoon Gebed.

De Notulen gelezen en goedgekeurd zynde, communiceert de President, dat de President van het Committé der Marine zich by hem vervoegd heeft, en hem berigt, dat dat Committé berigten heeft ontfangen van den Vice Admiraal *Braak*, in dato Surinamen 20 Juny; meldende dat toen aldaar alles in goeden staat was.

Nog communiceert hy, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaken, dat de Consuls van den Staat, te Bajonne en te Alicanten, de Verklaring hebben getekend en ingezonden.

De Burger *Andringa van Hylckema*, aangesteld als Ontfanger der Convoyen en Licenten te Groningen, verschynt ter Vergadering, en legt in die betrekking den Eed af.

Waarna de volgende Missives en Adresfen worden gelezen en in deliberatie gebragt:

Eene Missive van de Representanten van Bataafsch-Braband, in antwoord op de Circulaire Missive dezer Vergadering, in dato 23 September, waarin zy berigten, dat zy eene Somma van *f* 100,000 hebben afgezonden, en dit in de volgende week, door inzending eener diergelyke Som zullen doen opvolgen: hebbende alle mogelyke middelen in het werk gesteld, tot styving van 's Lands finantien. — gesteld in handen van de Commissie van Finantien en het Committé te Lande tot hun informatie.

Eene Missive van dezelven, nader insterende op de overgave van alle zulke papieren, als zich nog ter Generaliteits Rekenkamer mogten bevinden, en hun Gewest respecteerde, ingevolge het vorig Decreet dezer Vergadering.

De President stelt voor, om deeze Missive te stellen in handen der personeele Commissie, in wier handen bevoorens deze stukken gesteld zyn.

Guljé zegt: den 29 April deezes Jaars, en daar aan volgende 20 Juny, is dit zoo dikwyls herhaald verzoek van de Hoogste Geconstitueerde Magt van Bataafsch Braband commissoriaal gemaakt met de Burgers Representanten *de Kempenaer*, *de la Court*, *de Crane*, *Ploos van Amstel* en *van Hooff*.

Ik verzoek dat deeze Commissie verzogt wordt, zoo spoedig doenlyk rapport uit te brengen; dewyl die van Bataafsch Braband door het gemis van deeze voor hun onontbeerlyke papieren, zeer gestremd worden in het doen hunner finantieele beschikkingen.

Door deeze stremming moeten noodzaaklyk aanmerkelyke schadens aan dat Gewest worden toegebragt.

En, betreffende het tweede verzoek in deeze Missive, ben ik van gevoelen, dat dit aan hun behoorde geaccordeerd te worden. — Voor eenige weinige jaaren zyn alle de Landeryen in de Meyery van den Bosch, op hooge ordre, opgemeeten.

Deze generaale meeting wierd, volgens bekendmaking van Hun Hoog Mogenden, voornamelyk daargesteld, om de belastingen in de Meyery op eenen meer gelyken voet te kunnen brengen; dewyl de eene gemeente aldaar te hoog of te laag, naar proportie van de andere, in vroegere tyden zouden zyn aangeslaagen.

Deeze meeting, zoo wel als de daar op gevolgde opgeving van de qualiteit der Landeryen en taxatie der Huizen, zyn, zoo ik meen, gevolgen geweest van een aan Hun Hoog Mogenden opgegeeven Plan door den Burger *N. van Breugel* in den Bosch.

Dat dit plan, meeting, opgave, tauxatie en alle verdere papieren, daar toe betrekkelyk, van de uiterste noodzakelykheid zyn voor de Hoogste Geconstitueerde Macht van Bataafsch Braband, die thans met het regelen der financien bezig is, moet de geheele Vergadering met my gevoelen.

Ik insteer derhalven, dat wegens deeze Vergadering aan het Committé te Lande worde aangeschreeven, alle de papieren, hier toe relatie hebbende, aan de Hoogste Geconstitueerde Macht van Bataafsch Braband ten spoedigste te extradeeren.

Gevers zegt, dat die Commissie reeds tot twee à drie maalen geadvyseerd heeft tot extraditie dier papieren; vermeenende hy, dat dit thans weder het zelfde zoude zyn; en dat dus, het Committé dient te worden gelast, die papieren af te geven.

De President zegt, dat het Committé te Lande eene Missive heeft afgezonden, waar in het zyne bezwaren tegen het afleveren der papieren aan den dag heeft gelegd; welk Missive gesteld is in handen eener personeele Commissie; vermeenende derhalven dat ook deze Missive derwaarts moet worden gerenvoyeerd, om consideratien en advys.

Ploos van Amstel zegt, dat die Commissie steeds werkzaam is geweest, en deze week Rapport zal uitbrengen.

Van Hooff zegt: wy zien uit den vooraf geleezene Missive van de Representanten van Bataafsch Braband, dat hunne poogingen aller exemplairst zyn. Dat zy, voor zoo veel in hun is, alles inspannen om de goede zaak en de Finantieele middelen voortezetten; ik verzeekere de Vergadering van de Vaderlandsliefde der Ingezetenen van dat Gewest; laat ons dan van onze zyde niet verzuimen hun de zaaken gemakkelyk te maaken en uit den weg te ruimen alles wat hun in hunne Finantieele Mesures zoude kunnen entraveeren; wy kunnen, zonder de principes te verzaaken, niet nalaaten alle

de papieren, dat Gewest specteerende, aan hun als een eigendom overtegeeven; alle de bedenkingen, die zoo ongelukkig in den beginne der Revolutie plaatsgreepen, als of het Committé te Lande mogt fubstitreeren in die magt, die de Raad van Staaten zoo willekeurig aldaar eertyds uitoeffende, houden op, en het zoude dus zoo impolitiek als onregtvaardig zyn, deeze Provintie in het minste ignorant te laaten van alles, wat hun in hunne Finantieele Operatien kan inlichten; neen, Bataafsch Braband moet benevens andere Provincien, dewyl zy alle gelyk in rechten zyn, gehandeld worden. Onze Nationale billykheid vordert noch uitfluiting, noch predilectie, en ik reclamere voor alle dezelfde attentie en follicitude deezer Vergadering.

En wordt deze Misfive gefteld in handen der perfoneele Commisfie.

Eene Misfive van de Vertegenswoordigers des Quartiers van Zutphen, zich bezwaarende over het aanleggen eener Battery op de publieke weg; verzoekende daar omtrend voorziening: — gefteld in handen van het Committe te Lande.

Eene Misfive van de Provifioneele Vertegenwoordigers des Quartiers van Nymeegen; kennisgevende, dat zy in hun quartier tot ftyving der Finantien hebben uitgefchreven eene tweede heffing eener 50 penning, als ook een dubbelde of extraordinaire Verponding: tevens hunne meening te kennengevende over de verdeeling der quota, in de 60 Millioenen; waaromtrend zy vermeenen, dat, deze eene extraordinaire petitie zynde, de gewoone Cynofure niet kan worden gevolgd: —— in handen der Commisfie tot de Finantien.

Eene Misfive der Municipaliteit van Buuremalfem, meldende dat in de Dagbladen hunne intentie, nopens hun ingeleverd Request, verkeerdelyk is begreepen en geplaatst: — aangenoomen voor Notificatie.

Eene Misfive der Provifioneele Reprefentanten van Overysfel, inzendende Copy der Proclamatie, door hun in dat gewest gedaan, in conformiteit van het Decreet deezer Vergadering in dato 5 Augustus ter affcheiding van Kerk en Staat: — gefteld in handen van de perfoneele Commisfie, by dit Decreet benoemd,

Eene Misfive van het Provinciaal Beftuur van Friesland, in antwoord op de Circulaire Misfive dezer Vergadering, in dato 23 September, kennisgevende van, en inzendende een' ftaat van het geen door hun in de petitie der 60 Millioenen moet worden gefourneerd; waaruit blykt, dat zy daarop nog verfchuldigd zyn ƒ 590101, 3. 4 welke fomma ter difpofitie der Vergadering, in gereedheid legt; weshalven zy verzoeken dat dezelve afgehaald moge worden: — gefteld in handen der Commisfie van Finantie, zonder refumtie.

Gevers geeft in confideratie, of deeze Misfive ook niet dient gefteld te worden in handen der Gecombineerde Commisfie; wyl aan de Leden bewust is, dat 'er eene Mefure beraamd wordt, welke voor die van Friesland niet te pas komt: — conform geconcludeerd.

Eene Misfive der Provifioneele Reprefentanten van Overysfel, zich bezwarende over het Reglement, door het Committé te Lande gearrefteerd, met betrekking tot het fourneeren der vivres voor de doortrekkende Militairen; wyl men het te leveren geenzins voor die prys, als by het Reglement bepaald wordt, kan geeven; het welk dan ook reeds zeer veele vexatien ten gevolgen heeft gehad; en dus voorziening daar omtrend verzoeken: — gehouden in advys, tot dat het over deze materie, door de perfoneele Commisfie uitgebragt Rapport aan de orde van den dag zal zyn,

Een Request van onderfcheiden Roomsch-Catholyke Ingezeteaen van Scheveningen, verzoekende het volle genot te mogen genieten van het Decreet van den 5 Augustus, tot het affchaffen der Kerkelyke Octroyen.

De Prefident ftelt voor, om dit Request te renvoyeeren aan het Provinciaal Beftuur van Holland.

Gevers vermeent, dat het moet gefteld worden in handen van de perfoneele Commisfie, by Decreet van den 5 Augustus benoemd.

Van Beyma appuyeert dit.

Reyts zegt, dat hy ook van gevoelen is, dat dit Request in handen dier Commisfie moet worden gefteld; daar Holland wel goedgevonden heeft, het luiden der Klokken, en het dragen van distinctieve tekenen afteschaffen, maar nog is deliberеerende over het vernietigen der perfoneele Octroyen.

De Sitter zegt, dat die Commisfie deeze week een Rapport nopens eene generale Cynofure, dienaangaande, zal uitbrengen; en ook op de Misfive van Holland rapporteeren zal.

En wordt dit Request gefteld in handen der Commisfie, by Decreet van 5 Augustus benoemd.

Een Request van *Willem Robby*, verzoekende de voor de terug gekoomene Bataven gefteIde Reispenning, of ƒ 25 voor ieder perfoon, te mogen genieten: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van fommige Burgers, bruikers en pagters van Landeryen, onder Akooy, verzoekende, uit hoofde van geledene fchadens door het Oorlog, remisfie van *een derde* der pagtpenningen, en inmiddels furcheance: — gefteld in handen der Commisfie van fuperintendentie, met furcheance.

Hahn zegt, by deeze gelegenheid te moeten vragen, of de nadere redactie der nog ongearresteerde Articulen in het Reglement voor de Administrateurs fpoedig in gereedheid zal zyn; daar dit nu reeds 14 dagen geleden is.

De Prefident zegt, zich daar op te zullen informeeren.

Een Request van *G. de Portes*, verzoekende eene gratificatie van ƒ 900, by wyze van dedomagement: — aan het Committé te Lande,

Een Request van *M. Kuiper*, verzoekende betaling zyner pretenfien, ten lasten van het Committé der Marine: — gerenvoyeerd aan dat Committé.

Een Request van *J. Letzer*, verzoekende, om vrye invoering eener Lading Steenkoolen: — gerenvoyeerd aan het Committé der Marine, om, in conformiteit der Proclamatie van 16 September, te handelen.

Een Request van *A. de Campo Sylva*, om onderfcheidene goederen naar Portugal uittevoeren: ——

Een

Een Request van *Coudré*, *Brands* en *Changuion*, ter vervoering van goederen naar Turkyen: — beiden aan de Marine.

Een Request van *S.* en *P. de Clercq*, om voor 64 Lasten Rogge ƒ 12000 naar Hamburg te voeren: —

Een Request van *J.* en *C. Hasselgreen*, om ƒ 30,000 voor Graanen naar de Oostzee te voeren: — beide geaccordeerd.

Een Request van *J. Dibbetz*, om de gearresteerde gratificatie voor de in Fransche Dienst geweest en geretourneerd zynde Chirurgyns-Majoor à ƒ 600, te moogen genieten: — aan het Committé te Lande.

Een Request van onderscheiden Koopleden van Groningen, handelende in Engelsche Manufactuuren, verzoekende vryheid, tot invoer van goederen, voor het arresteeren der Proclamatie van 16 September, te Embden door hun ingekogt: — gesteld in handen van het Committé der Marine, om, in conformiteit van voorschreven Proclamatie, te handelen.

— *Gevers* rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld zyn het Request en de daar by overgelegde stukken van *Jan Gabriel Tegelaar*; dat namelyk de Commissie van Buitenlandsche zaken zal worden verzogt, den Minister *Meyer* te Parys aanteschryven, omme instantien te doen by het Fransche Directoire, ten einde de Suppliant betaling moge erlangen op het geen hem nog *per saldo* is competerende, wegens het aan de Fransche Kroon verkogte Schip *Le Tigre*; en dat overigens de Suppliant favorabel dient te worden aanbevolen aan de Committés der Uitvoerende Magt, om by vacature van eenigen post op hem reguard te slaan; ten einde hem hier door schadeloos te stellen, voor de vernietiging van zyn post als Solliciteur Militair by de Admiraliteit.

De Sitter vermeent, dat de Committés wel zouden mogen worden verzogt, maar niet gelast.

Kantelaar zegt, dat hy wel lyden mag, dat de Vergadering ten opzichte van den Burger *Tegelaar* hetzelfde besluit neme, dat reeds dikwyls ten opzichte van anderen genomen is, naamelyk om aan de Committés aan te bevelen, by aanstellingen of voordragten van Ambtenaars, voor zoo verre hy tot een of anderen vacanten post geschikt mogt zyn, speciaal op hem reguard te slaan: doch dat hy zeer appuïeert het gezegde, door den Burger *de Sitter*, dat de Vergadering geen magt heeft, om aan de Committés eenigen *last* te geven, ten aanzien van het voordragen of aanstellen van deeze of geene Persoonen tot posten, waar van de begeeving of nominatie aan dezelve Committés competeert: dat hy dus zich in dit opzicht met het Rapport niet kan conformeeren, als willende niet concurreren tot Decreeten, waar by de Vergadering buiten haare bornes treeden zou.

De President stelt voor, om de Committés te verzoeken, ten einde zoo by voorstellingen als aanstellingen reguard op dien persoon te slaan.

En wordt conform besloten.

Eene Missive van het Committé tot den West-Indischen Handel en Bezittingen, kennis geevende, dat hetzelve in dato 8 Juny, officieele berigten heeft ontvangen van Surinamen; meldende, dat de Gouverneur in handen van den Vice-Admiraal *Braak* den Eed en de Verklaring heeft afgelegd, en dat dit door de tot op dat ogenblik opgeroepene Ambtenaaren mede is verrigt geworden: zynde overigens aldaar alles in goeden staat: — aangenoomen voor Notificatie.

Onderscheiden Requesten, om paspoorten: —— geaccordeerd.

Gevers rapporteerd nog:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld is het Decreet deezer Vergadering, betreklyk *A. van der Hout* genoomen, om de Committés der uitvoerende magt andermaal aan te schryven, ten einde den Suppliant met een post van ƒ 1500 te benificeeren, of wel anderzins, om hem in eens door deeze Vergadering toeteleggen eene somma van ƒ 5000.

Teding van Berkhout zegt, dat hy vermoedt, dat niet alleen de Burger *van der Hout*, maar ook meer anderen zich in ongelukkige gevallen bevinden.

De President stelt voor, om dit Rapport te houden in advys tot morgen: — conform geconcludeerd.

Hierna, zynde omtrend twee uuren, wordt de openbaare Zitting gescheiden tot morgen ochtend ten elf uuren, en veranderd in een Committé Generaal.

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag den 5 October 1796.

De President Communiceert, ontfangen te hebben eene Missive van den Generaal *Beurnonville*, waarin hy berigt, dat den 27 September zyne regter Vleugel door de Oostenrykers was aangetast, het gevegt, het welk zeer heet was, had van 's morgens ten 5 tot des avonds ten 5 uuren geduurd.

De Oostenrykers, welke in 3 Colonnes hadden aangevallen, waren terug gedreeven, en hadden zeer veel Volk verlooren; hebbende nogthans de Republikainen slegts 100 Krygsgevangenen gemaakt: wagtende hy alleen maar de Transporten, Vivres, om aanvallender wyze te ageeren.

Dat al verders den 29 September zyn Centrum geattaqueerd was, hebbende de Oostenrykers zich by die gelegenheid tweemaal meester gemaakt van de Stad Nieuwied; dog zynde 'er ook tevens driemaal uitgedreven, en de Republikainen 'er meester van gebleven.

Eindelyk dat die Stad neutraal verklaart is; het gevegt had drie Uuren geduurd, was zeer moor-

moordadig geweest; doch de Franschen hadden slegts 6 dooden en 100 gekwesten; terwyl de straaten waren bezaaid geweest met Oostenrykers.

De Consul te Riga heeft de getekende Verklaring ingezonden, gelyk ook de Ontfanger der Exploiten *Wasfingthon*.

Eene Missive van het Committé tot den West-Indischen Handel, betreklyk de schadeloosstelling der Ambtenaaren, by de Organisatie van dat Committé, van hun Post ontslagen: —— aan eene personeele Commissie.

Eene Missive van het Committé te Lande, verzoekende authorisatie tot vernieuwing der Contracten omtrend het huuren van Huizen, tot caserneri̇ng der Troepen in deze residentie: — aan de Commissie van Finantie.

Eene Missive van den Raad der Gemeente van Zierikzee, intercedeerende voor *W. Callenburg*, Burger van die Stad, betreklyk eene pretensie, ten lasten van 't Committé van Administratie, daar omtrend voorziening verzoekende:

Een Request van *W. van Callenburg*, zelfs, de intercessie dezer Vergadering, omtrend bovengemelde pretensie verzoekende: —— Beiden aan het Committé te Lande.

Een Request van *F. van Hoof*, om een Bodens plaats: —— aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *Six*, om Pensioen:

Een Request van *W. van Hogenhuizen*, om als Onder Major te worden aangesteld: —— beiden aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Cuntz*, aangesteld als Kamerbewaarder, verzoekende dat hem, uit hoofde hy zinds 21 Jaaren in dienst van den geweezen Stadhouder heeft gefungeerd, en aan wien hy, en zyne familie veel verpligting hadt, het ontslag van dien Post mag worden geaccordeerd; te meer, wyl hy veele onaangenaamheden dagelyks daaromtrend moet aanhooren: —— de Resolutie ingetrokken met inhabiel verklaring, en wyders in handen der Commissie van Binnenlandsche Correspondentie.

Een Request van *J. P. Fokker*, om zyn ontslag als Lid van het Committé te Lande: — in handen eener Personeele Commissie.

Nuhout van der Veen doet rapport, op de ingezondene Missive van Holland, nopens de besmetting onder het Rundvee. Produceerende eene Concept-Publicatie tegens het invoeren van hetzelve van de kanten van het Frontier van Bataafsch-Braband: — conform geconcludeerd.

Lublink doet een voorstel, met betrekking tot den tyd, wanneer de Plaatsvervangers dier Representanten, welke tot het concipieeren van een plan van Constitutie benoemd zyn, deze Vergadering weder zullen behooren te verlaten: — gesteld in handen eener personeele Commissie.

Hier op wordt deeze Zitting gescheiden; dog de President opent vervolgens eenige ogenblikken daarna, de Vergadering weder: zynde hier by verzogt de Leden tot de Constitutie: en wordt het uitgebragt Rapport door de Commissie van Finantie met betrekking tot de executie der nalatige Gewesten in deliberatie gebragt; neemende de deliberatie hierover haaren aanvang; dan de finale conclusie wordt geadjourneerd tot morgen ten half elf uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 206. *Vrydag den 7 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Dingsdag, den 4 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Na dat de Vergadering ten tien uuren dezen morgen in een Committé Generaal is geformeerd geweest, wordt zy ten half twaalf uuren geopend.

De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Stukken:

Het Extract uit de ontfangene Buitenlandsche Depêches, waar uit blykt, dat de stellingen der Sambre en Maas Armée nog in haaren vorigen staat waren, en dat alleen de moeilykheid, tot het transporteeren van Vivres, haar beletten voorwaards te rukken, daar het ondertusschen zich confirmeert, dat de Aarts-Hertog *Carel* zich van de Lahn retireert, om tegens *Moreau* te ageeren, welke zich denkelyk met *Buonaparte* zal tragten te vereenigen; — besloten te doen drukken en aan de Leden rond te geeven.

De President communiceert, ontfangen te hebben een Adres van den Secretaris by het Departement der Buitenlandsche zaaken, den Burger *F. van Leyden*, verzoekende, uit hoofde van ziekte, zich tot den 27 October buiten den Haag te mogen begeeven: — geaccordeerd.

Communiceerende wyders, dat door het Provinciaal Bestuur van Holland is ingezonden eene zeer ample Memorie, dienende tot berigt op de aan hun ingezondene Missive, door die van Ysselstein aan deze Vergadering gepresenteerd: houdende, dat zy vermeenen, dat door geene Corporatien of Municipaliteiten Adressen aan deze Vergadering moeten worden gepresenteerd, dan over Huishoudelyke zaken; daar zy nogthans de zaak in questie als geene domestieque beschouwen: verders adstrueerende, dat de Graven van Holland altoos het souvereine regt in Ysselstein hebben uitgeoefend, en vervolgens, by de afscheiding van het Grafelyk Jak, zy Gemagtigden in de Vergadering van Holland hebben gezonden; uit al het welk zy hun recht van incorporatie tragten te staaven; wyl die van Ysselstein daar te boven, by de Volksoproeping, ter gelegenheid der verkiezing tot de Representatie, onder Holland zyn begreepen: stellende hy President voor, om, daar deze zaak van zeer veel importantie, en deze Memorie zeer uitgebreid is, dezelve te stellen in handen eener personeele Commissie.

Nahout van der Veen appuyeert het door Holland geävanceerde, daar hy veronderstelt, dat het motief van die van Ysselstein uit niets anders voortkomt, dan om de finantieele operatien tegentestreeven.

Van Lockhorst zegt: Ik meene integendeel, Burgers Representanten! dat die van Ysselstein zig te recht aan deze Vergadering hebben geadresseert —— nooit waren zy, ten minste in het finantieele van Holland afhangelyk. Hier in beschouw ik hen, na de omwending, zo onafhangelyk als eenig ander geweest. — Ik conformeere my zeer met het præadvys van den President; maar stelle tevens voor, om van wegen het intereressante van deze zaak, waar in het niet minder dan op het welzyn van eene maatschappye vrye menschen aankoomt, die ja, naar hun vermogen willen contribueeren in de algemeene Cassa des Vaderlands; maar niet, tegen haar wil, slegts dienen om de Provinciale Kas van Holland, waartoe zy nooit gecontribueerd hebben, te styven; en stelle voor (zegge ik) om dit berigt van Holland benevens het Request van Ysselstein te doen drukken, ten einde elk Lid gelegenheid hebbe, om die zaak van weerskanten te beschouwen, en deswegens rechtmatig te oordeelen. —

Van Hooff zegt: Ik appuyeere de Propositie van den Burger *van Lockhorst*, om deeze zaak commissoriaal te maaken. Myns oordeels staat 'er alleen te onderzoeken, of Ysselstein voor de Revolutie een integrant gedeelte van Holland geweest is, ja dan neen? het schynt uit het ingekomen berigt, dat de Provincie van Holland haare pretensie fundeert op het oude grafelyk en feodaal regt, het welk in dit moment zeker is vervallen. — Ik geloove ook wel met den Burger *Nahout van der Veen*, dat die van Ysselstein zich niet onder Holland willen begeeven, uit hoofde der zwaare impostenn; dog dit a ote

uit

niet onderzogt worden; dit doet ook niets af, en men moet daarom de principes niet verzaken. Myns oordeels staat het incorporeeren of het niet incorporeeren noch aan de Ingezetenen van Yssellstein, noch aan de Provincie van Holland vry; dewyl alle gedeeltens der Republick gehouden zyn, de generaale Cassa te styven, en tot het geheel te behooren. Ik ben dus van advys, dat alle de stukken, betrekkelyk die zaak, mogen worden gedrukt.

De President steld voor, om deze Memorie te stellen in handen eener personeele Commissie, en wyders, om de interessance van het stuk, dezelve in zyn geheel in de Notulen te insereeren: — conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *de Leeuw*, *Schimmelpenninck*, *de Witt*, *Jordens* en *Brands*.

Eene Missive van het Committé tot den Oost-Indischen Handel en Bezittingen, hunne consideratien inteadende op het Request, door onderscheiden Kooplieden gepresenteerd, nopens het doen van Assurantie op Oost-Indische Schepen: — gesteld in handen der personeele Commissie, aan wier hoofd zich de Burger *Teding van Berkhout* bevindt.

Een Request van de Armbezorgers van Blokzyl, te kennen gevende, dat, daar reeds eenige maanden geleden, by vonnis van het Committé der Marine, zyn geconfisqueerd twee Baaren Goud, door de Commisen aldaar aangehaald, en dat, daar zederd de eigenaars van die Baaren zich ter dezer Vergadering hebben geadresseerd, en dezelve heeft goedgevonden de zaak in handen eener personeele Commissie te stellen, en inmiddels surcheance te verleenen, zy daar door versteoken zyn van het derde deel der waarde, het geen hunne Armen is competeerende; verzoekende intrekking daar van.

De President stelt voor, om, daar deze zaak Commissoriaal is gemaakt, dit Request te houden in advys, tot dat die Commissie Rapport zal hebben uitgebragt: — conform geconcludeerd.

Een Request van *J. van Voorst*, om een Post of Bediening: — in handen der Commissie tot de Ampten.

Eene Declaratie van de Wapensnyder van het Nationaale Zegel: — aan het Committé te Lande en de Generaliteits-Rekenkamer.

Eene Declaratie van *E. J. Sloot*, boutefeux: — aan het Committé te Lande en de Generaliteits-Rekenkamer.

Een Request van *G. T Temme*, te Osnabrugge, betrekkelyk eene aangehaalde Koffer, waarin ƒ 4640: — door hem eerst ingevoerd, vervolgens weder uitgevoerd, door de Commisen te Delden aangehaald, en, by vonnisse van het Committé der Marine, geconfisqueerd; waaromtrend hy zich reeds ter dezer Vergadering heeft geadresseerd, dan door dezelve is gerenvoyeerd aan de ordinaris Justitie. Dat, daar de procedures, daar over geëntameerd, intusschen zyn geëindigd, hy thans verzocht Request civiel of relief in deze zaak.

De President vermeent, dat, daar deze zaak een object van Justitie is, en wyl zy daarenboven op de werkzaamheden der Committés der uitvoerende magt betrekking heeft, dezelve dient gesteld te worden in handen eener personeele Commissie, om consideratien en advys.

De Sitter vermeent, dat men met het accordeeren van het verzoek zich geenszins immisceert op de werkzaamheden van de Committés; en dat dus het verzoek dadelyk kan worden toegestaan, daar het geschiedt *periculo petentis*.

Van Leeuwen appuyeert het door den President gepræadvyseerde.

Hahn zegt: Ik moet het gevoelen van den Burger *de Sitter* alzins ondersteunen, en geloof dat de gevraagde Requeste civiel niet kan geweigerd worden, om het even of de facta, by het Request geposeerd, waar zyn, dan niet. De Requestrant meent, dat het vonnis van de Marine onrechtvaardig is, en hy heeft geen ander middel, als zich te adresseeren aan de hooge Overheid, om daar van gereleveerd te worden. Deze beslist in genen dele de zaak, maar verleent enkel eene provisie van Justitie, met het gewoon Committimus aan de Marine; dit geschied geheel en al ten gevare van den verzoeker, en de zaak wordt geenszins politiquement uitgewezen, maar een nader object van Justitie, naar den gewonen styl van procedeeren in diergelyke zaken, zo dat 'er gene de minste zwarigheid is, om het verzoek, zo als het ligt, te accordeeren, terwyl de Requestrant, zo hy onrechte middelen gebruikt, zich de kosten zou moeten getroosten, als mede, dat de geïmpetreerde Requeste civiel niet wierdt geïnterineerd.

Bicker appuyeert het zelfde, en zegt, dat een diergelyk mandament van Request civiel altyd wordt geaccordeerd, en voor het interinement de middelen onderzocht.

Ploos van Amstel appuyeert dit laatste.

De President zegt, dat zyn præadvys steunt op het geen hy vermeent, dat volgens style betaamt, maar daar hem uit het geavanceerde zoo van den Burger *de Sitter* als *Hahn* gebleken is, dat, volgens de Hollandsche Cynosure van Procederen, het verzoek dadelyk kan worden geaccordeerd, hy zich daar mede wel kan conformeeren: — en word: conform geconcludeerd, en het Request civiel geaccordeerd met *Committimus* aan het Committé der Marine.

Een Request van *S. Ory*, Wed. *J. van der Aa*, om gratificatie: — aan de daar toe benoemde Commissie.

Een Request van onderscheiden Ingezetenen van Gelderland, verzoekende favorabele voorschryving dezer Vergadering aan de Hoogst Geconstitueerde Magt in Gelderland; ten einde spoedige afdoening der procedures, geëntameerd tegens *J. Arends*, zinds eenige tyd crimineel gedetineerd.

De President stelt voor, om dit Request, als niet van de competentie dezer Vergadering zynde, te renvoyeeren aan het Provinciaal Bestuur van Gelderland.

Hubert zegt: Ik ben van gevoelen, dat dit Request niet moet worden gerenvoyeerd aan Gelderland, als hier niet behorende, maar dat het derwaards moet gezonden worden om berigt.

Hy, voor wien men zich interesseert, heeft nu reeds 7 weeken in den Kerker gezugt, zonder zelfs te zyn verhoort; het is dierhalven, niet meer, dan de pligt van deze Vergadering, die zo wel de klaagstem van een enkelden Burger, als van een geheel District moet hooren, deze zaak te onderzoeken, en aan Gelderland redenen afte vragen van dit haar gehouden gedrag. — Ik concludeer dus tegen het voorstel van den President.

Steffenberg zegt, dat de Suppliant gedetineerd is, uit hoofde van deel te hebben gehad aan seditieuse bewegingen; dat het niet spoedig voortzetten der procedures is toe te schryven aan de ingevallene zevenweeksche Vacantie; doch dat, dezelve

nu geëindigd zynde, 'er alle redenen zyn, om te denken, dat dezelve nu spoedig zullen worden voortgezet; daar hy nog daar te booven moet aanmerken, dat zich tot dato niemand te beklagen heeft over de partydigheid van de Administratie der Justitie in Gelderland.

Van Zonsbeek stelt voor, om deze zaak te stellen in handen eener personeele Commissie.

De President zegt, het request dan eerst te zullen laten leezen.

Kantelaar zegt: Ik geloof, dat het leezen van dit uitvoerig Request onnodig zal zyn. De President heeft beknopt den inhoud van hetzelve opgegeven; wy vertrouwen volkomen op de juistheid dier opgave, en ik heb uit de advyzen der Leden niet kunnen bemerken, dat iemand daar aan twyffelt. 'Er is alleen verschil onder de Leden over de vraag, of de Nationale Vergadering zich deze zaak moet aantrekken, of niet. En hier omtrent vind ik my verplicht, om my te voegen by die Leden, welken ontkennend geandwoord hebben. Het is onbetwistbaar een poinct van Justitie, eene huishoudelyke zaak, waar over de beschikking aan de Provinciale Magten verbleeven is. Ik kan nimmer instemmen, dat de Vergadering zulke poincten tot onderwerpen van hare deliberatie maken mag. Zy mag niet eens de zaak aan eene personeele Commissie, ten fine van onderzoek, demanderen. Dit zou reeds eene overschreeding zyn der bornes, aan haar voorgeschreven; en het zou tot eene aanmoediging strekken aan anderen, om haar dagelyks met zulke Requesten lastig te vallen, en haar af te trekken van de bezigheden, die de Natie aan haar toevertrouwd heeft. Zy moet dus altyd met fermiteit zulke verzoeken terstond afwyzen.

Reyns zegt, dat hy het in zoo verre wel eens is, om dit Request namelyk te renvoyeeren aan die van Gelderland; dan dat hy 'er in dat geval wil byvoegen eene recommandatie om deze zaak zoo spoedig moogelyk af te doen; alzo het eene hardigheid is, iemand zeven weeken in de boeyens te doen zetten, en dat nog wel, zonder te weeten *of hy schuldig is, ja dan neen.*

De President zegt, dat hy vermeent, dat, zoo wanneer dit Request gerenvoyeerd wordt aan het Provinciaal Bestuur, men den niet kan komen in het bygevoegde van den Burger *Reyns.*

Ploos van Amstel appuyeert het door *Kantelaar* en *Stoffenberg* aangevoerde.

En wordt het Request gerenvoyeerd aan de Hoogst Geconstitueerde Macht in Gelderland.

Een Request van *J. Hoogstadt*, verzoekende om eene gratificatie: — in handen van de Commissie tot de gratificatien.

Onderscheidene Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd by favorabel advys van de Commissie tot de Binnenlandsche zaaken.

Aan de orde van den dag zynde, het op Vrydag laatstleden ter Vergadering geproduceerde Rapport, door de Burgers *Stoffenberg* c. s. uitgebragt, nopens het benoemen van twee personeele Commissien, tot het formeeren van een crimineel en civiel Wetboek voor het Volk van Nederland, wordt hetzelve door den President in deliberatie gebragt.

En wordt het eerste Lid conform gedecreteerd.

Het tweede Lid in omvraage gebragt zynde, vraagt *van Leeuwen* het woord, en zegt:

Dat hy vermeent, dat het getal van 9 Rechtsgeleerden te klein is, en dat men, uit hoofde der onderscheidene plaatshebbende Landwetten, hetzelve met nog negen Persoonen, uit de Gewesten te neemen, behoort te vermeerderen.

Bacot zegt: Ik meen, dat het een algemeen Burgerlyk Wetboek voor het Volk van Nederland is, dat gevormd zou moeten worden. Dit zal wel altoos naar de verscheidende plaatselyke en voor geen algemeene bepaaling vatbaare vereisschen nog eenige onderscheidene daarmee bestaanbaare plaatselyke rechten, regelingen en vaststellingen toelaaten; maar ik kan niet zien, dat tot het gene niet slechts in dit of dat Gewest, maar door gansch Nederland aan elken Burger ten regel zal moeten zyn, — tot de gelykvormige en alom geldende bepaalingen, by voorbeeld, der meerderjarigheid, der van 't Huwlyk uitsluitende trappen des verwantschaps, des erfrechts, der algemeen nodige eenvoudige en krachtgeevende vereisschen van onderlinge verbindtenissen, overeenkomsten en verdragen der voogdyschappen, en wat dies meer is, het immer nodig zal zyn, den zo uitgebreiden mengelhoop van alle de wydverschillende en uit een loopende plaatselyke wetten hieromtrend, over de baan te haalen, daar een eenig Gewest veelal nog verscheidene van elkander verschillende Wetboeken tevens vertoont.

Ik keur het goed, dat in een Land, hetwelk voornamentlyk door Handel en Koopvaart bestaan moet, de byzondere toevoeging van twee in dit vak en het wisselrecht grondig ervarene leden vereischt wordt; maar daar ik in de korte voordragt des inhouds van het rapport, de byzondere vereisschen der negen overige Gecommitteerden niet vernomen heb, wenschte ik wel te weeten, of daaromtrend ook bepaald wordt, dat dezelve alle *practiseerende* Rechtsgeleerden zullen moeten zyn.

De President zegt, dat daar van in het rapport niets vermeld wordt.

Bacot zegt: Als dat zo niet is, dan kan ik in de voorgestelde Commissie wel toestemmen, en ik oordeel, dat een meerdere uitbreiding derzelve slechts nutteloos, ja veeleer schadelyk zou weezen, en vertraging aanbrengen, door byna zo veel in kracht en eenstemmige werking te doen verliezen, als men in grooter aantal van Leden winnen zou.

Jordens zegt, dat hy zich wel kan conformeeren met het rapport, wat het benoemen eener Commissie betreft, ter formeering van een Crimineel Wetboek; dan dat hy vermeent, dat zulks, met betrekking tot het civiele, geen plaats behoort te hebben, bevoorens het Plan van Constitutie zal zyn ingekomen.

Modderman is van een tegenovergesteld gevoelen, vermeenende dat het algemeen belang vordert, men zoo dra mooglyk met het vervaardigen van een Civiel Wetboek moet voortgaan.

Van Beyma zegt, dat het geavanceerde van *Jordens*, hier in geen aanmerking konde komen, dewyl het verzoek, om zodanig Civiel Wetboek te formeeren, door de Leden van de Commissie tot de Constitutie zelve gedaan was.

Bacot zegt: Ik heb by het geene door de Burgers *Modderman* en *van Beyma* gezegd is, zeer weinig by te voegen. Ik ge-

gevoel mede zeer levendig het groot belang, dat Neerlands Ingezetenen hebben by een gelykvormig, klaar en eenvoudig Wetboek, wier daarstelling op geenerlei wyze langer vertraagd behoort te worden. En daar dit echter geenszins het werk van een oogenblik is, heeft men geenszins naar het bekomen eens ontwerps van Constitutie te wachten. De vaststelling der gevoegelykste order en inrichting, en alles, wat tot een algemeene Burgerlyk Wetboek behoort, zo als het voor elke Volksmaatschappy geschikt, en de best bepaalde toepassing der zedelyke Natuurwet op dezelve, in het algemeen genomen, weezen zou, kan inmiddels genoegzaam bezigheid verschaffen. In die hier bykomende nadere bepalingen, die van de onderscheidende toepassingen, op den byzonderen aart en eigene gesteldheid van Neerlands Burgerstaat, heur vereischte vorming moeten ontvangen, kan die verandering, die door een nieuwe Constitutie, wier eerste grondbeginselen thans ook reeds bekend en aangenomen zyn, hier in te wege zal worden gebragt, eerst mede in aanmerking worden genomen. Doch eer men aan die detaills zal zyn, zal vast het ontwerp der nieuwe Staatsinrichting reeds ingeleverd moeten wezen.

De President brengt in omvrage, of ook iemand der Leden dit geposeerde appuyeert:

Dan wordt conform het rapport geconcludeerd.

Wyders aan de orde van den dag zynde het op gisteren uitgebragt, en in advys gehouden rapport van den Burger *Gevers* c. s., op het Request van *van der Hout*, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het was op den 17 Augustus l. l., dat de Burgers *Gevers*, *Visscher* en *de Craane*, door deeze Vergadering benoemd werden, om te onderzoeken, op welke wyze, aan den Burger *A. van der Hout*, *Med. Doct.*, woonende te Leyden, effect zal worden bezorgd van de Resolutien van wylen Haar Hoog Mog. op den 7 December 1795, en van den 29 July l. l., van deeze Nationaale Vergadering, op beide zyne Requesten aan die respective Vergaderingen gepresenteerd, genomen, waarby dezelve favorabel word voorgedragen aan de Committés tot de algemeene zaken van 't Bondgenootschap te Lande en van de Marine, om denzelven, by voorkomende gelegenheid, met de een of andere bediening of beneficie, waartoe zy hem geschikt of bekwaam zouden oordeelen, te voorzien, zullende strekken tot schadeloosstelling, voor zyne menigvuldige verliesen, zoo voor als na 't Jaar 1787: — en om daaromtrent deze Vergadering te dienen van Consideratien en advys.

By eene naauwkeurige overweging van Ulieder gerespecteerd Decreet, hebben uwe Gecommitteerdens begreepen, Conform Ulieder intentie te zullen handelen, wanneer zy met gemelde Burger *van der Hout* in Conferentie traden, om van hem te verstaan, de hoeveelheid der geledene schadens, en vooral derzelver aard en natuur, ten einde aan Ulieden, min of meer bepaald, de billykheid der gemaakte vordering van gemelden Burger te kunnen opgeeven.

Het is dan ingevolge die Conferentie, Burgers Representanten! dat wy Ulieden, met diep leedwezen, dog naar waarheid, kunnen en moeten berigten, dat het ongeluk byna onafscheidelyk van zyn persoon geweest is; ja, Burgers Representanten! zedert meer dan 17 Jaaren heeft gemelde Burger, die onwrikbaar 't ware Vaderlandsche systhema is toegedaan geweest, met allerley rampen te worstelen gehad; verwagt echter niet van uwe Commissie, Burgers Representanten! dat wy Ulieden die zwarte lyst geheel en al zullen ontrolken en daar door Ulieder gevoelig hart te veel vergen, alleen, en waarlyk 't zal genoegzaam zyn om Ulieden van de billykheid van zyn verzoek, om schadeloosstelling, te doen overtuigd zyn, zullen wy aan Ulieden zeggen, dat hy in 't noodlottig Jaar van 1787, wanneer hy te Maaslandsluis woonagtig was, om zyne oprechte Vaderlandsche denkbeelden, die hy nimmer had opgehouden aan den dag te leggen, totaal uitgeplunderd en deerlyk mishandeld geworden is; niet dat deeze plundering alleen bestaan heeft, gelyk aan zoo veele duizenden Ingezetenen deezer Republiek ter dier tyd geschied is, in 't inslaan van glasen en in 't water werpen van een gedeelte zynes huisraads, maar uwe Gecommitteerdens kunnen deeze Vergadering de verzekering geeven, dat de *eene* steen niet op den anderen gebleven en 't geheele huis dus met den grond, door 't opgeruid gemeen, gelyk gemaakt is.

Uwe Gecommitteerdens dan, Burgers Representanten! alle zyne geledene verliesen en veelvuldige rampen gewikt en gewogen hebbende, en in consideratie neemende zyne blakende Vaderlandsliefde, hesiteeren geenzins, Ulieden zullende dienen van advys, te proponeeren, op nieuw eene dringende aanschryving aan beide uwe genoemde Committés te Lande, en van de Marine te doen. Waarby aan dezelve eene bepaalde tyd van *een* uitterlyk *twee* Maanden word gepræfigeerd, om gemelde Burger met een Ampt of bediening, van ten minsten ƒ1500:—:— 's Jaars opbrengende, te benificeeren; dog by aldien daar aan niet konde worden voldaan, 't zy door dat 'er geene geschikte gelegenheid voorkwam, 't zy zo eene Post met zyne bekwaamheden niet overeenkomstig geoordeeld werd, dat dan deeze Vergadering aan gemelden Burger, voor eene schadeloosstelling, in eens af toelag, de somma van ƒ5000:—:—, welke, hoe zeer ver beneden zyne ontelbaare verliesen, niet te min, zoude strekken, om hem uit zeer netelige omstandigheden te redden.

Alles niet te min overlatende aan Ulieder meer verlicht oordeel.

De President vraagt, of de Vergadaring zich met het rapport kan conformeeren?

Kentelaar zegt: Ik kan my met dit Rapport in geenen deele conformeeren. De Commissie advyseert 1. dat de Vergadering aan de Committés der uitvoerende Magt gelasten zou, aan *A. van der Hout*, binnen twee maanden, te bezorgen een ambt, opbrengende ten minsten ƒ 1500 jaarlyks. In het geven van zoodanigen last kan ik niet instemmen: want de Vergadering heeft geene magt, om denzelven te geven. En, indien zy ook die magt hadde, hoe gevaarlyk zou zulke eene bepaling zyn, en hoe zeer geschikt, om onbekwaame menschen in posten in te dringen? Het is waar, de Commissie voegt 'er 2. by, dat, wanneer in dien tusschentyd geen amht mogt openvallen, waar voor hy geschikt mogt zyn, in dien gevalle, in plaats van een amht, aan hem, uit 's Lands Casse gegeven zou worden eene Somma van ƒ5000, ter vergoeding zyner geleden schaden. Doch ook dat gedeelte van het advys kan ik niet goedkeuren. De schaden van den Suppliant worden in het Rapport gezegd voornaamelyk te bestaan in het plunderen en ruineren van zyn huis in Maaslandsluis. Maar nu bedenke de Vergadering, welke de gevolgen zouden zyn, indien zy 'er éénmaal intrad, om zulk zoort van schaden te vergoeden. Zy erinnere zich, hoe veel Requesten van dien aard aan haar reeds zyn ingediend; zy

er-

erinnert zich, hoe veelen onder dezelven zyn, waar in de geleden schaden van één enkel mensch zelfs op ƒ 20,000 en ƒ 30,000 of meerder begroot worden; zy bedenke, hoe veele tonnen, misschien kon ik zeggen hoe veele Millioenen, de vergoeding van dat alles bedragen zou: en zy bezeffe dan de gevolgen van zulken maatregel, wanneer men 'er eenmaal een voorbeeld van gegeven had, voor 's Lands uitgeputte Schatkist. En ik behoef aan de regtvaardigheid der Vergadering niet te erinneren, dat de maatregel toch algemeen zou moeten werken, indien dezelve in één geval aangenomen werd.

Onderscheiden Leden appuyeeren dit.

De *President* brengt daarop in omvrage, of de Vergadering dit rapport dan verkiest te declineeren?

Gevers zegt, dat de Vergadering, in handen eener Personeele Commissie gesteld hebbende het voorstel, hoe en op wat wyze met den Suppliant schadeloos zoude kunnen stellen, dit rapport niet wel kan declineeren, zonder iets anders te decreteeren omtrend het verzoek van den Suppliant; dat intusschen de Commissie daar omtrend geen ander rapport heeft kunnen uitbrengen.

Van Lockhorst zegt: zou men, terwyl het 2de poinct word gedeclineerd, het eerste poinct niet op deze wyze kunnen veranderen: dat de requestrant op de dringendste wyze werd gerecommandeerd aan het Committé te Lande en dat der Marine, om, ingeval 'er een Ambt, overeenkomstig zyne bekwaamheden, openkwam, hem daarmede te favoriseeren?

Stoffenberg appuyeert het geavanceerde van den Burger *van Lockhorst*.

En wordt dien conform besloten.

De Vos van Steenwyk rapporteert:

Namens de Commissie van Finantien, op de in haare handen gestelde Missive (*by Decreet van 23 Jul.*) van Directeuren van den Levantschen Handel, met betrekking tot de betaling der gedaane voorschotten door de Consuls *Lebé* en *Coops*: dat zulks aan de Suppliauten zoude kunnen worden gebenificeerd uit den ontfangst van het verhoogde Last- en Veilgeld, en uit de Cassa van den ontfangst van de Turksche Paspoorten: — en wordt conform geconcludeerd.

Crommelin proponeert:

Namens de personeele Commissie, benoemd tot het vervaardigen van een Plan van Organisatie voor de gewapende Bataafsche Burgermagt, het benoemen eener Commissie van twaalf Leden uit deeze Vergadering; ten einde een Plan van Introductie van het voorschreven Reglement daar te stellen, met byvoeging van een persoon in het Militaire vak kundig, en een Amanuensis; tevens dat aan die Commissie de faculteit zoude gelaten worden, om alle zulke corporatien, als nu reeds werkelyk georganiseerd zyn, des nodig vindende, te organiseeren; en te gelykertyd overleggende een concept Missive aan de onderscheiden Gewesten hier op betrekkelyk.

Aanink vraagt elucidatie, omtrend den persoon, waar van de Comissie spreekt, of dit een Militair of Burger zyn moet.

Crommelin antwoordt, dat dit zeer denkelyk aan de Commissie zal worden overgelaten, wanneer zy slegts een bekwaam persoon daar toe aanstelt.

Van Lockhorst zegt, ik kan niet zien, Burgers Representanten! waarom men het geen de Burger *Aanink* zegt, 'er by zoude voegen, me dunkt dit behoort aan de wysheid der Commissie te worden overgelaten, ten minste ik vertrouw van dezelve ten vollen, dat zy in hare keuze van een bekwaam Persoon, de Militaire zaken kundig, zodanig zal handelen als zy ten meesten nutte, ter uitvoering van dit belangryk stuk, zal nodig oordeelen.

En wordt conform geconcludeerd, en tot deeze Commissie benoemd de reeds subsisteerende Commissie, met byvoeging van de Burgers *Colenschate*, *de Leeuw*, *Pompe van Meerdervoort*, *Schoonegevel*, en *Stoffenberg*.

Jordens rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld is eene Missive van het Committé der Marine, betrekkelyk het subsisteerend verschil tusschen dat Committé en den Bailluw van Vlissingen, betreklyk het entameeren der procedures, tegens een der geëmployeerders op 's Lands Werf aldaar, over en ter zake van 's Lands diversen door hem gepleegd: dat zy zouden vermeenen, dat, alvorens hier op finaal rapport uittebrengen, dit eerst dient gesteld te worden in handen van den Bailluw, om consideratien en advys: — En wordt conform geconcludeerd.

Gevers stelt voor:

Om van het Committé der Marine opgave te vragen, in hoe verre aan de te stellene cautie voor het uitvoeren van Spetie voor Granen is voldaan, geduurende de laatste maanden?

Ploos van Amstel zegt, dat hy 'er tegen zou zyn, om het voorstel dadelyk te concludeeren; dat hy oordeelt, dat de meening van den Proposant niet duidelyk blykt, en dat men in rechten zou opponeeren de *exceptio obscuri libelli*.

Aanink zegt: Ik kan niet zien, Burgers Representanten! dat de meening van den Voorsteller duister of raadzelachtig is. De constructie mag wat lang zyn, en dit zou door eene kleine verschikking der woorden te verhelpen wezen; maar de Burger *Gevers* die ik zie dat thans niet in de Vergadering is, heeft ons reeds te voren zyne bedoeling gezegd, en ik geloof dat dezelve alzins goed en nuttig is. Hy twyffelt niet aan de activiteit van het Committé der Marine, als mede niet aan de goede trouw der Requestranten, maar hy begeert alleen dat tot gerustftelling der Natie, het Committé zo veel mooglyk opgave zou doen, dat en hoe 'er voldaan is aan de gerequireerde cautien, dat 'er voor de uitgevoerde Contanten, de geëvenredigde hoeveelheid Granen zyn ingekomen. Ik stel my echter daar niet tegen dat het voorstel volgens de begeerte van sommige Leden tot morgen worde gehouden in advys; dan ik heb dit alleen gezegd, om te betogen dat de intentie zeer klaar is, dat de voldoening daar aan zeer nuttig is, en dat de *exceptio obscuri libelli* in dezen geproponeerd, moet worden geweezen van de hand:

De Burger *Gevers* in de Vergadering gekomen, zegt bereid te zyn om zyn voorstel te elucideeren, maar als nog te menen

een dat de intentie zeer duidelyk is.

Op voorstel van den President wordt de zaak tot morgen gehouden in advys.

En wordt conform het door den President voorgestelde geconcludeerd.

Ockhuyzen doet een voorstel:

Tot verbod van den uitvoer van Boter en Kaas naar Engeland, en het Committé der Marine te verzoeken hier omtrend te voorzien: — en wordt zulks gesteld in handen van dat Committé, om consideratien en advys.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

ZITTING *van Woensdag den 5 October* 1796.

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De President communiceert, dat de Consul van dezen Staat, te Riga, de Verklaring getekend heeft ingezonden; als ook de Ontfanger der Exploiten *Washingthon*, wyl dezelve in persoon zich ter Vergadering niet heeft kunnen sisteeren, uit hoofde van verlamming: — aangenomen voor Notificatie, en omtrend de laatste genoegen genomen.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van het Committé tot den West-Indischen Handel en Bezittingen, te kennen gevende, dat 'er by Hun Hoog Mogenden reeds besloten is, tydens der Organisatie van dit Committé, om die Ambtenaaren, welke van hunne posten vervallen zyn, verklaart geworden, eenig dedomagement hier voor toe te leggen; dat reeds onderscheiden dier Ambtenaaren zich by hun tot dat einde hebben geadresseerd; verzoekende het Committé by deze, dat de Vergadering dadelyk met haar decreet, de voorige Resolutie van Hun Hoog Mogenden gelieffde te bekragtigen: — gesteld in handen eener personeele Commissie, waar toe benoemd worden de Burgers *Blok*, *Hogewal*, *de Sitter*, *van der Wyck* en *Janssen*.

Eene Missive van het Committé te Lande, te kennen gevende, dat zy by decreet van 28 April geauthoriseerd zyn geworden, tot het huuren van Huizen, zullende dienen tot caserneering der alhier in guarnisoen zich bevindende Militairen, en dat zy, daar de tyd der aangegaane contracten staan te expireeren, verzoeken nadere authorisatie, om dezelve te vernieuwen: — gesteld in handen der Commissie tot de Finantien.

Eene Missive van den Raad der Gemeente van Zierkzee, zich beklagende, dat aan hunnen Medeburger, *W. Callenburg*, Leverancier van onderscheidene Vivres voor de Fransche Armée, hier voor geene betaling geschiedt; insteerende dat zulks den Suppliant ten spoedigsten mag geworden, door intercessie dezer Vergadering, op dat hy voor bedreigde onheilen zyner crediteuren bevryd blyven moge.

Een Request van *W. Callenburg*, Burger van Zierkzee, verzoekende betaling eener pretentie van ƒ 72,2..0, ten lasten van het Committé van Administratie der Fransche Troepes: — beiden gesteld in handen van het Committé te Lande, om na ingenoomen te hebben de consideratien van het Committé van Administatie, de Vergadering spoedig te dienen van advys.

De President berigt, dat de Commis van het Klyn Zegel *Bogaart* zich by hem vervoegd heeft, te kennen gevende bezwaart te zyn, op wat wyze de Verklaring door hem en zyne Bediendens zoude worden afgelegd, het zy dat hy dezelve in persoon ter dezer Vergadering presteerde, het zy hy dezelve getekend inzond, en hy ze aan zyne onderhebbende bedienden afnam: stellende hy President voor, om het laatste te amplecteeren.

Teding van Berkhout vermeent, dat niet de Suppliant geauthoriseerd moet worden, om zyne onderhoorige bediendens de Verklaring af te neemen; maar dat zulks ten overstaan van het Committé te Lande dient te geschieden.

Van Beyma vraagt, of die Bediendens door de Vergadering zelve worden aangesteld, dan wel door dien Ontfanger in zyn particulier: dat hy in het eerste geval vermeent dat zy de Verklaaring ter dezer Vergadering behooren af te leggen.

De President antwoordt, dat het alle Landsbedienden zyn.

En wordt geconcludeerd, dat dezelve alle ter dezer Vergadering de verklaaring zullen afleggen.

Een Request van *Theodorus van Hooff*, verzoekende om een Bodensplaats: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Six*, als Militair den Lande zeer veele Jaaren gediend hebbende, verzoekende om Pensioen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Brommer*, verzoekende om op 's Lands Drukkery te worden geëmployeerd; — in handen der Commissarissen tot de Drukkery, om 'er by voorkomende gelegendheid het nodig reguard op te slaan.

De President communiceert eene zoo op het oogenblik by hem ontfangene Missive, door den Generaal en Chef *Beurnonville* aan het Committé te Lande ingezonden, (*waar van wy den inhoud in ons beknopt Extract van Woensdag reeds hebben medegedeeld.*)

De President zegt, deze gelegenheid te zullen waarneemen, om het Vaderlandsche vuur in de Le-

Leden te doen ontbranden; daar het intusfchen wat men ook verfpreiden mag, om dezelve moedeloos te maaken, echter blykt, dat onze Franfche Broederen voortgaan zich krachtdadig te handhaven: — wordende de medegedeelde tyding met de zigtbaarfte blyken van goedkeuring ontfangen, en beflooten dezelve te doen drukken en aan de Leden rond te geeven.

Een Request van *Willem van Hoogenhuyzen*, gepenfioneerd Officier, verzoekende om als onder Major in een der Frontierfteeden te worden aangefteld: — gehouden in advys tot dat de perfoneele Commisfie, in wier handen gefteld is de voordragt van het Committé te Lande dien aangaande Rapport zal hebben uitgebragt.

Een Request van *J. Cuntz*, te kennen gevende, dat, daar hy naar het inleveren van zyn voorig Request, het genoegen had mogen ontwaaren, dat de Vergadering, uit aanmerking van de gronden daar by geallegueerd, hem wel tot Kamerbewaarder had gelieven te benoemen en aantefteIlen, waar voor hy aan dezelve zynen dank betuigde, dan ook tevens daar by voegende, dat hy geduurende 21 Jaaren in dienst van den Stadhouder hebbende gefungeerd, aan wien hy daar te booven, en zyn ganfche Familie veel verpligting had, nu door veele Lieden als een ondankbaar mensch werd befchouwd en aangezien, het welk hem zeer veel onaangenaamheden veroorzaakt; waar om hy dan by dezen verzogt, dat de Vergadering hem als niet aangefteld gelieſde te befchouwen.

De Prefident zegt, dat hy vermeent, dat ieder der Leden met de hoogfte verontwaardiging over het gedrag van den Requestrant zal zyn aangedaan, als van iemand, welke de Vergadering haare weldaaden voor de voeten werpt.

Guijé zegt: ik kan niet wel voorby, Burgers Reprefentanten! ter gelegenheid van de weigering van *Kuntz* tot lof van de voormalige Commisfie ter voordraging van Ambtenaaren, te zeggen, dat het my nu waarlyk toefchynt, dat die Commisfie het kunstje heeft bezeeten van de luiden (gelyk het den Burger Reprefentant *H. van Castrop* ter dier tyd geliefden te noemen) in de Ziel te zien. Had de Vergadering het doorzigt van gemelde Commisfie à *priori* zoo wel gekent, als die nu à *posteriori* gekent wordt, geloof ik, dat zy geen plegtig genomen Decreet, ten genoegen van voorfchreeve *Kuntz*, zou le vernietigd hebben.

Van Lockhorst zegt: Ik ben over het gedrag van den ondankbare *Cuntz* zeer verontwaardigd; zyne dankbaarheid, zo hy zegt, aan Oranje doet hem deze Vergadering hoonen. Ik conformeere my met het præadvys van den Prefident, maar ben 'er tevens zeer voor, dat deze Vergadering haare verontwaardiging hier over duidelyk zal aan den dag leggen. — Ik hoope, dat men uit het fchandelyk gedrag van deze Oranje man zal geleerd hebben, om de zoodanige in deze Vergadering niet weder te protegeeren, ten einde de waardigheid van deze Vergadering, Reprefenteerende het geheele Volk van Nederland, niet meer, gelyk nu, door den laage aanhanger van Oranje, als met voeten getreden word.

Van Beyma zegt: Uit dit zonderling Request geblykt dan alweder, hoe ondenkbaar Oranje Aanhangers zyn, wanneer hen onverdiende gunsten worden beweezen. Zy beantwoorden dezelve met befpotting en veragting, en ach! waren wy zelve niet gedwongen hunne ftandvastigheid te bewonderen. Zy veragten ons, zy veragten de Patriotten, om dat zy zien, dat wy in plaats van energie, of vrees, of lafle toegeevendheid hanwaards deployeeren — om dat zy zien, dat wy van onze beginfels afgaan, om hen, die vast in hunne beginfels ftaan, te ontzien, en door weldaaden tot ons te trekken. Zy veragten ons, om dat zy onze zwakheid zien.

Een nieuw voorbeeld levert ons deze *Cuntz* op. De Commisfie tot de Amten heeft ons deezen man, als wiens fentimenten contrarevolutionair waren, voorgedragen. Hy vond echter verdedigers zyner belangens in deeze Vergadering; de nominatie van de Commisfie tot de Ambten wierd in effecte vernietigd, aan ieder lid permisfie gegeeven nieuwe perfoonen te benoemen; *Cuntz* wierd hier door aangemoedigd in zyne mistaalige hoop, om de Vergadering, zoo veel hem moogelyk te ridiculifeeren. Hy vraagt dan, dien ten gevolge op de nominatie tot Kamerbewaarder geplaatst te worden. Hy reusfeert daarin meer dan hy kon verwagten, word door een in myn oog al te verregaand medelyden van veele Leden daadlyk aangefteld: dan de Franfchen lyden eenige nadeelen, deeze geeven hoogstwaarfchynlyk aan *Cuntz* den moed, om aan de Natie ter haarer befpotting te zeggen, dat hy te veel verpligting heeft aan Willem den Vyfden en zyn Huis, om den post te aanvaarden. Zoo heeft dan een vriend, een afhangeling van het Oranjehuis het genoegen, om deeze Vergadering, om de Natie zelve te befpotten, en dit dunkt my behoort men ad animum te neemen.

Hubert vermeent, dat, daar de Suppliant nimmer de gevorderde Verklaring voor de Ambtenaaren heeft afgelegd, hy dus ook niet als werkelyke Ambtenaar kan worden befchouwd, en dienvolgens niet behoefde te worden ontflagen; maar dat dit Request moet worden gefeponeerd.

De Vos van Steenwyk zegt, dat geen kwaadwillenheid, maar alleen indispofitie den Requestrant belet had die verklaring te komen afleggen.

Van Hooff appuyeert het door *Huberts* aangevoerde, daar by voegende, dat hy vermeent, dat het Decreet, genoomen met opzigt tot de betaling der Ambtenaaren, by provifie, met betrekking van den fuppliant, buiten werking moet blyven.

Een der Secretarisfen zegt daarop ter elucidatie, dat *Kuntz* als gecontinueerde Kamerbewaarder was befchouwd, en dus alle drie Maanden zyn falaris had genooten, dat 'er dierhalven niet meerder dan de drie laatfte Maanden zoude te goed zyn.

Quesnel vermeent, dat men hem zyn demisfie moest geven, echter geen geld onthouden.

Bosch zegt, niet te weeten, dat 'er Gecontinueerde Ambtenaaren waren, daar by het Decreet bepaald was, dat alle Ambtenaaren van hunne posten waren vervallen verklaard.

Nahout van der Veen zegt, ik ben ten uiterften verontwaardigd over het gedrag van den Burger *Kuntz*, hoe zeer het myne gedachten over de voorftanders van Oranje bevestigt, en een les is voor deeze Vergadering, om zorg te dragen, dat men de zulken uit alle posten en bedieningen houde; myn advys is, dat de Vergadering decreteere: dat zy, zonder

acht

acht te ftaan op het fchandelyk Adres van den Burger *Cuntz* en zyn daar by gehouden gedrag, het welk zy met verachting befchouwt, het Decreet, waar by hy was aangefteld tot Kamerbewaarder intrekke, en hem geheel onwaardig verklaare tot eenigen Post, Ambt of Bediening.

Van Beyma zegt: het komt my voor, dat hier geene demistie te pas komt. De Vergadering ziet van agteren, dat zy eenen onwaardigen heeft aangefteld; iemand tog, die ons, na die aanftelling gevraagd te hebben, in het aangezigt durft zeggen, dat hy verpligting heeft aan den verraderlyken Dwingeland van zyn Vaderland, aan den Eerloozen Willem den Vyfden, en daarom den post weigert, befpot de Natie, en kan geene demisfie vraagen. Ook is hy nimmer aangefteld, want hy heeft noch eed gedaan, noch de vereischte verklaring. Ik meen dus, dat het Decreet van deeze Vergadering behoort met indignatie over het gedrag van den Requeftrant te worden ingetrokken, en hy inhabiel verklaard, om immer in eenigen Post den Lande te kunnen dienen.

De Leeuw ftelt voor, om het Decreet der aanftelling in te trekken, en het Request te feponeeren.

Blok zegt, dat dit nu reeds de tweede Ambtenaar is, welke de Vergadering op dus danige wyze *indigne* behandeld, namenlyk de Ontfanger te Delfshaven, *Trigt*, waarvan het Committé der Marine rapport heeft gedaan en deze *Cuntz*; dat hy vermoede, dat zulks uit flegte bronnen voorkomt en voorftelde, om het Request te ftellen in handen der Commisfie van Binnenlandfche Correspondentie; zullende hy zich als dan, wanneer die Commisfie rapport doet, daar over nader uitlaaten.

De President zegt, dat men ondertusfchen hem bevoorens dient te ontflaan, en ftelt voor, om, by Decreet, het ongenoegen te kennen te geven over het onwaardig gedrag van den Requeftrant, met intrekking van het Decreet zyner aanftelling, en inhabiel verklaring tot eenigen post; zullende dien onverminderd, het Request gefteld worden in handen der Commisfie van Binnenlandfche Correspondentie: —— en wordt conform gedecideerd.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 6 October 1796.

Extraordinaire Zitting van Donderdag den 6 October.

In deeze buitengewoone Zitting, waarby de Leden ter formeering van het Plan van Conftitutie aanwezend zyn, wordt het door de Commisfie van Financie uitgebragt, en op gisteren bediscuteerd Rapport, gearresteerd; en daarna deeze Zitting veranderd in eene gewoone Vergadering.

Gewoone Zitting.

De President communiceert, dat de President van het Committé der Marine hem heeft berigt, dat een der uitgewisfelde Zee-Officieren, alhier gearriveerd, aan dat Committé te kennen heeft gegeven, dat in Engeland de tyding is ingekomen, dat een gedeelte der Nordfolx Vloot door de Gecombineerde Fransche en Spaansche Vlooten is genomen, en de rest verftrooit; terwyl men voor het overige in Engeland over deze tyding zeer te overreden is, en naar den Vreede verlangt.

Nog Communiceert de President de volgende Misfive:

VRYHEID. GELYKHEID.

Parys den 6 Vendimaire, het 5de Jaar der Fransche Republiek.

De Minister der Buitenlandfche Betrekkingen, aan den Burger *Meyer*, Minister Plenipotentiaris der Bataafsche Republiek te Parys.

BURGER MINISTER!

Ik heb de Proclamatie der Bataafsche Conventie van den 16 September 1796 (O. S.) onder het oog gebracht van het Directoire.

De verhiedende maatregelen welke die Proclamatie inhoud, tegen den invoer van Engelfche Koopwaaren in de Havens van Nederland, zullen aan onzen gemenen vyand bewyzen, dat de list zyner Staatsdienaaren hem even zo min zal lukken, als de pogingen zyner huurlingen.

Het doet den Volke van Nederland eer aan en het mag 'er op rekenen, dat de publieke opinie het befluit van het bestuur als het ware vooruit is geloopen. — Uwe Medeburgeren fchynen het doel van het Britfche Ministerie eenparig erkend te hebben. — Dat die trouwloze Mogendheid het oogmerk late varen, om uit Nederland die fondfen te trekken, welke zy niet misfen kan; dat zy wanhope aan het herftel van haren invloed in Nederland door commercieele betrekkingen!

Het Fransch Gouvernement zal ylings voldoen aan het verlangen, dat gy aan hetzelve officieel hebt te kennen gegeven. De Ministers van Marine en van Financie gaan zich bezig houden met zodanige maatregelen, welke met die van het Bataafsch Gouvernement zullen ftrooken, en welke het ons voorgt gelyktydig aannemen, zo ter Zee, als in de Havens van Belgien en Italien.

Ik verzoeke U Burger Minister, Uw Gouvernement kennis te geven, van het genoegen, waarmede het Directoire in de energique Proclamatie der Nationaale Vergadering vernoomen heeft.

Heil en Broederfchap!
(*getekend*) CH. DE LA CROIX.

H. A. Funcke aangefteld als Concherge, legt den Eed en de Verklaring af.

Van Bennekom ftelt voor, eene ampliatie op de Publicatie, betrekkelyk het Rundvee: — aan de Commisfie daar toe benoemd.

Het Committé te Lande doet Rapport.

De President zegt hierna, dat hy het gewoon daagelyks werk uitftellen zal tot heden avond, en thans continueeren zal met de discusfien over het Rapport van *Flok* c. f. over de Friefche zaak.

En na dat de Burgers *van Lockhorst*, *Gevers*, *van Beyma* en *Kuiken* daarover gefproken hebben, worden de verdere discusfien geadjourneerd, en deze Vergadering gefcheiden tot heden avond ten 7 uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID; VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 207. *Saturdag den 8 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag den 5 October* 1796.

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Vervolgens worden nog geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen:

Een Request van *J. J. Ente*, verzoekende favorabele dispositie op zyn voorig Request, om met eenigen post te worden begunstigd: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Hol*, te kennen gevende, dat hy uit de Dagbladen vernoomen heeft, dat op het ingeleverd Request van *Bogemans*, na dat het door onderscheiden Leden was geappuyeerd, favorabel is gedisponeerd; dat hy vermoedt even groote bekwaamheden in het vak der Artillery te bezitten, als wel die Burger, en dus het zelfde regt van aanbeveling sustineert te hebben.

Reyns zegt, dat hy ten hoogften geïndigneerd is over den inhoud van dit Request, als waar in de Leden der Vergadering getaxeerd worden over een by hun genoomen Decreet; stellende voor, om het ongenoegen der Vergadering daar over te kennen te geeven.

De President stelt voor, om het te renvoyeeren aan het Committé te Lande: — conform geconcludeerd.

Een Request van onderscheiden Kooplieden, handelende in Oost-Indische Lywaten.

De President zegt, dat dit Request van denzelfden inhoud is, als dat, het welk op gisteren in een Committé Generaal is behandeld; en stelt voor, het zelve te stellen in handen der toen benoemde Commissie: — conform geconcludeerd.

Een Request van *J. B. Fokker*, om zyn ontslag als Lid van het Committé te Lande.

De President stelt voor, om, alvoorens dit verzoek te accordeeren, de motiven te onderzoeken, welke den Suppliant daar toe kunnen beweegen: en dus dit Request te stellen in handen eener personeele Commissie: — conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *Teding van Berkhout*, *van Hellenberg* en *Pertat*.

Een Request van *J. ten Cate*, verzoekende paspoort ter uitvoering van 20 à 22 Paarden naar Parys: — aan de Marine.

Een Request van *P. van Slotenfield*, Koopman in Linnens te Gent, verzoekende om betaling eener fomma van ƒ 8612 voor geleverde Linnens aan het Committé van Administratie: ——— aan het Committé te Lande, om confideratien en advys.

Een Request van *Staphorst de Bary* en Comp., tot uitvoer van Specie voor Graanen, naar Hamburg: — geaccordeerd.

Een Request van *W. Stelt*, tot transito invoer van twee Baalen Wolle goederen: —— aan de Marine.

Een Request van *E. J. St. Martin*, verzoekende, dat de Vergadering gelieve te verklaren, dat zyne aangekoomene 25 Vaten Zuiker, als reeds voor den 16 September door hem ingekogt, niet vallen mogen in de termen der Proclamatie.

De President stelt voor, om dit Request te houden in advys, tot dat eene in deze zaak benoemde Commissie rapport zal hebben uitgebragt: — conform gedecreteerd.

Van Leeuwen doet het volgend Rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Niemand uwer kunnen onbekend zyn de menigvuldige rampen van den Oorlog, de lasten van inkwartiering, doormarsch van Troupes, en wat des meer, onder welken veele Oorden van dit Gemeenebest, ook het Bataafsch Braband, gezucht hebben, waar door de Financieele Staat van veele Steden en Dorpen aanmerkelyk geleden hebben, en die dezelve in de gevolgen al nog drukken. — De menigvuldige klagten deswegen, van ginds en herwaards, ter dezer Vergadering ingekomen, hebben die van tyd tot tyd aan uwen aandagt gebragt. — Onder de minsten zyn niet die van *Tilburg*, welkers Municipaliteit by een Request aan deze Nationaale Vergadering den 9 Au-

9 Augustus l. l. een, allen niet geheel ongewoonlige harten treffende, fchets van die hare rampen en verarmde Dorps-Cafe, naar waarde opgaf, en daar by vezogt, dat deze Vergadering, om haar in haaren nood eenigzins te foulageeren, geliefde te verleenen, of een geheel Jaar Remiffie op de Verponding van 1794. in plaats van een half Jaar, en een geheel jaar op de gemeene Middelen, ingegaan den 19 October 1793. mitsgaders een Jaar Beede, verfcheenen den 17 September 1794. t'zamen bedragende eene fumma van ƒ 20742 : 18 : 2 of wel die lasten te mogen betalen met Asfignaten, enz.

Dit Request wierd volgens Decreet van Ul. van dienzelven dag gezonden aan het Committé tot de Algemeene zaken te Lande, om de Vergadering daar omtrend te dienen van Confideratien en Advys.

Hetzelve rapporteerde daar op den 8 September l. l. in confideratie te geven, of, daar de Municipaliteit van Tilburg in der tyd voor een groot gedeelte oorzaak geweest is, dat de ontvangene Asfignaten niet voor het Publiceeren van het Tractaat van Vrede met de Franfche Republiek aan de respective 's Lands Comptoiren zyn bezorgd geworden, ter betaling van een aanmerkelyk gedeelte der achterftallige fchulden, zo als zulks had kunnen gefchieden, en waar toe zy door de Ontvangers is aangemaand geworden, de fchade door dit verzuim veroorzaakt niet zoude behooren te komen ten lasten van diegeenen, welke hier in nalatig geweest zyn, overeenkomftig het 9de Artikel van de Publicatie der Reprefentanten van Bataafsch-Braband van den 27 April 1796. breeder daar by geallegeerd, en in de Notulen mede geinfereerd.

En dat het vervolgens van Advyse zoude zyn, dat, niettegenftaande de Municipaliteit van Tilburg mede gejouisfeerd heeft van de Refolutie der Staaten Generaal van den 7 November 1795. waar by een half Jaar Remisfie op de Verponding over 1794. verleend word, echter uit hoofde van de menigvuldige fchade, door de ruineufe gevolgen van den Oorlog geleden, aan dezelve nog daarenboven zoude kunnen geremitteert worden op de Verponding van het Jaar 1794 de fom van ƒ2545 : : op de Beeden ingegaan den 17 September 1793. tot ultimo December 1794. de fom van ƒ1000 : : en op de gemeene Middelen van den 1 January tot ultimo December 1794. de fom van ƒ77 0 : : mits als dan het niet geremitteerde binnen den tyd van veertien dagen, na dato van het in dezen te nemen Decreet, aan de respective 's Lands Comptoiren in klinkende munt werde voldaan.

Dit Rapport wierd benevens het Request van voorgemelde Municipaliteit met de Bylagen, by Decreet van Ul. d. d. gefteld in handen van uwe Mede-Leden *van Leeuwen*, *de Leveren*, *Huvermans* en *Helmich*, om de Vergadering daaromtrend te dienen van Confideratien en advys.

Om daar aan te voldoen hebben uwe Gecommitteerdens geëxamineerd en overwogen niet alleen het bovengemelde Rapport met het Request en bylagen, maar ook alle zodanige ftukken en Documenten, als kun, daar toe relatif, gefuppediteert zyn, byzonder de informatien van de respective Ontvangers, door het Committé ingewonnen, waar van het zelve by zyn Rapport gewag maakt, het welk zy, na eene met Gedeputeerden van het Committé over deze zaak gehouden conferentie, gerequireerd hebben.

En hebben uwe Gecommitteerdens bevonden, dat de by het advys van het Committé voorgeflagen Remisfie allergepastst en billykst is.

Dat dezelve niet alleen gegrond is, zo als het Committé eenkeld opgegeven heeft, op de menigvuldige fchadens, door de ruineufe gevolgen van den oorlog geleden, waar door des dorps Kasfe niet slegts uitgeput, maar zelfs met confiderabele fchulden bezwaard geworden is; Maar ook dat daar toe deze verdere reden gronden en zig op doen:

1fte Om dat aan het verzoek der Municipaliteit van Tilburg eventueel gedaan, om dezelfs voorfchreven ten agteren zynde lasten met Asfignaten te betalen, niet wel kan gedefereerd worden, dewyl 's Lands Kasfe daar thans niets aan hebben zoude, gevolglyk, zal zy eenigzins, gelyk reden en billykheid vorderd, gefoulageerd worden, dit dan door eenige Remisfie gefchieden moet.

Terwyl ten 2de de penurie in 's Lands Kasfe niet gedoogt alle de gevraagde Sommen te remitteeren.

3de Dat de volgens het advys van het Committé te remitteeren Sommen zullen bedragen dat geen, dat de Municipaliteit of gemeente van Tilburg ten agteren was en, voor het publiceeren van het Vredes Tractaat, in asfignaten had mogen betaald worden, immers zo naby, en om alle confufien met de door de Ontvangers reeds in Rekening gebragte posten te vermyden, gerekend, als mogelyk is.

4de Dat, zoo al het destyds agterftallige alvoor het publiceeren van het Vredes Tractaat in Asfignaten betaald geworden was, het Land, geconfidereerd de waarde van dezelve, 'er ook niet meer aan gehad zoude hebben, dan nu, wanneer dat geremitteert werde.

5de Dat dus, zoo dat agterftallige nu met klinkende munt betaalt wierd, het Land iets profiteeren zoude, dat het niet geprofiteerd zoude hebben, zoo het op zynen tyd met Asfignaten betaald geworden was. — En ten

6de Dat, wanneer men door het niet accorderen, der voorgemelde Remisfie, het verzuim van op zynen tyd met Asfignaten niet betaald te hebben, al te ftrikt wilde boeten, dit alles thans op de gedelabreerde Dorps-Kasfe zoude aankomen.

Nogthans, Burgers Reprefentanten, zyn uwe Gecommitteerdens van gedagten, dat 'er behore voorzien te worden, dat het gepleegde verzuim, het zy dan van de Collecteurs of van de Municipaliteit van Tilburg in der tyd, of van wien ook door de te accorderen remisfie niet mogen dienen ten voordeelen van dezelven, dewyl men, en waar toe de ontvangene berigten aanleiding geven, vooronderftellen mag, dat dezelve Collecteurs op de voorfchreeve te remitteerene lasten wel eenige gelden zullen ontvangen hebben, welke niet tot hunne profyte, maar tot verder foulagement des Dorps-Kasfe zoude behooren te komen, en daar toe dezelve Collecteurs hunne boeken moeten openleggen. En dat het onderzoek en de fchikking daar van aan de Hoogst Geconftitueerde Magt van Bataafsch Braband behoore gedemandeerd en overgelaten te worden, aan dewelke het doen invorderen der vorige verfchulde lasten, ten behoeve der Generaliteits Kasfe by decreet van deze Nationaale Vergadering van den 14 Juny laatstleden wel is gedemandeerd geworden.

Gelyk mede aan dezelve Hoogstgeconftitueerde Magt behore te worden gerecommandeerd, het onderzoek, of in hoe verre het verzuim voorfchreeve door die geenen, welke het zelve gepleegd hebben, of daar van oorzaak geweest zyn, ingevolge hoogstderzelver Publicatien van 27 April 1796 behoore verantwoord en geboet te worden, ten einde alle de fchade daar door veroorzaakt, aan de Gemeente of Dorps-Kasfe werde vergoed.

Onder en met welke restrictien en additamenten dan Uwe Gecommitteerdens van oordeel zouden zyn, dat deze Nationale Vergadering zig met het geadvifeerde van het Committé te

te Lande, en de daar by voorgestelde remisfien zoude kunnen conformeeren.

En dat Extract van het te neemen Decreet zal gezonden worden aan de Hoogst Geconstitueerde Magt van Bataafsch Braband en aan het Committé te Lande, met opheffing der surcéance van executien, door het Committé verleend. Alles ter informatien en narigt respectivelyk.

Onderwerpende nogthans uwe Gecommitteerdens dit hun gadvifeerde aan Uliéder meer verligt oordeel.

Actum in den Haag den 3 October 1796.

(was getekend)

J. D. van Leeuwen.
W. A. de Beveren.
J. J. Havermans.
H. Helmich.

En wordt conform geconcludeerd.

Nahuis van der Veen, doet het volgend Rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

„Het was by uw Decreet van den 22 September l. l., dat de Burgers *Nahuis van der Veen*, *Jordens*, *Bomhuys*, *Cau* en *Kuiper* wierden gelast, om der Vergadering te dienen van consideratien en advys, op eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, bevattende eene kennisgeving, van de berichten, by dat Bestuur ingekomen: dat zich namelyk naar de kant van Luxemburg eene besmettende Ziekte onder het Rund Vee meer en meer begon te openbaaren, met eene voordragt aan deeze Vergadering, om in haare wysheid, tegen dit te duchten onheil, de nodige mesures te neemen."

„Verders wierd uwe Commissie by dat Decreet gequalificeerd, om, zo zy het geraden oordeelde, eene Concept Publicatie ten voorsz. einde op te stellen en der Vergadering voor te dragen."

„Uwe Commissie heeft niet nagelaten, naar den aart en staat der besmettende ziekte onder het Rund Vee by voorn. Missive opgegeven te informeren, en bevonden, dat helaas! de berichten eene ontwyffelbare waarheid bevatteden.] Eene zaak van zo veel aanbelang, als het beramen van middelen, om zo veel mogelyk dien geesfel van verwoesting af te keeren, welke den Nederlander zo dikwerf getroffen, en byna onherstelbaar bedorven heeft, moest uwe Commissie met den vuurigsten yver bezielen, om naar den aart en staat van de besmettende ziekte, waar van het Provinciaal Bestuur van Holland by haaren Brief sprak, onderzoek te doen, en zy moet deeze Vergadering helaas! berichten, dat zich in der daad eene besmettende ziekte onder het Rund-Vee, in het Luxemburgsche en Luiksche, in de nabyheid van dit Gemeenebest heeft geopenbaard."

„Uwe Commissie heeft daarom vermeend, om aan het 2de gedeelte van den last, welke Gyl. haar hebt opgelegd, te moeten voldoen, en neemt de vryheid aan deeze Vergadering de volgende Publicatie voor te dragen, welke zy oordeeld dat zoude kunnen vastgesteld worden zonder resumtie, en met alien spoed verzonden; doch welke zy aan de goedkeuring van Ul. meer verlicht verstand onderwerpt.

CONCEPT-PUBLICATIE.

De Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland, allen den geenen die deeze zullen zien of hooren leezen, Heil en Broederschap! doet te weeten: alzo wy op verschillende wyze, tot ons innig leedweezen, zyn geinformeerd, dat eene besmettende ziekte onder het Rund Vee zich buiten de Grenzen, doch in de nabyheid, van dit Gemenebest en wel in 't Luxemburgsche en Luiksche wederom begint te ontdekken, en het daar door te vreezen is, dat dezelve zich ook in dit Gemeenebest zoude kunnen verspreiden, en die gevoelige slagen toebrengen, welke dit Land zo dikwerf heeft gevoeld. Zo is het, dat wy gemeend hebben onvermydelyk onze plicht te zyn, om door tydige en krachtige maatregulen, die geduchte en verwoestende ziekte, onder de zegen van God Almachtig, zo veel in ons vermogen is, van de Grenzen van dit Gemeenebest te weeren, en hebben daarom gedecreteerd, gelyk wy decreteren by dezen:

Art. 1. Dat van buiten dit Gemeenebest aan de zyde van Bataafsch-Braband en wel van de Maas af tot de Schelde ingeslooten, te beginnen met den 12 October, noch te Lande, noch te water, eenig Rund Vee, groot of klein, zal mogen worden ingevoerd, op eene boete van, ƒ 500 voor ieder stuk, het welk na dien tyd, tegen deeze onze Publicatie, zoude mogen ingevoerd worden, telken reize te verbeuren, boven de verbeurte van het Vee, ten behoeven van den Armen der plaats, daar het zelve agterhaald zal worden: zullende die geene welke voorn. boete niet kan betalen, met openbaare geesfeling worden gestraft, en voor 10 Jaren gebannen buiten dit Gemeenebest: alles behalven de verbeurte der Schepen of Schuiten, waar mede de gemelde invoer zoude mogen geschieden.

2. En om in allen opzichte zo veel in ons vermogen is alle besmetting tegen te gaan, hebben wy al mede goedgevonden ten sterkste te verbieden, gelyk wy doen by deeze, den invoer van buiten, langs het voorn. Grondgebied, van versche of natte Ossen- of Koehuiden, Kalfsvellen, Hoorens en Klauwen van Rund-Vee, op eene boete van vyf en twintig Guldens voor ieder ingevoerde Huid, Vel, of gedeelte Hoorens en Klauwen, en verbeurte van dezelve, benevens een verbeurte van het Schip, de Schuit, Kar, Wagen of ander Rytuig, waar mede dezelve zullen worden ingevoerd: gelyk wy nog verders verbieden, den invoer langs de bovengen. Grenzen, van ongesmolte Vet, Smeer, of Roet, of eenige Mist, op eene boete van honderd Guldens: belovende wy eene belonning van vyftig Guldens aan de geene, die eenige Huiden of Vellen, ongesmolte Vet, Smeer, Roet of Mist, van buiten ingevoerd wordende, komen aan te halen, en de daader te ontdekken, zodanig dat hy van de gepleegde daad worde overtuigd.

En op dat niemand van deeze onze heilzame bedoeling onkundig zy, zo verzoeken wy alle Hoogstgeconstitueerde Machten der Gewesten van dit Gemenebest, en alle Officieren en Rechters van dezen Lande, dat zy deeze onze Publicatie doen afkondigen en aanplakken, ter Plaatse alwaar men gewoon is dit te doen.

Lastende en beveelende voorts, ons Committé tot de Zaken van de Marine, de Advocaat-Fiscaal, Commiesen-Generaal, mitsgaders de Admiraalen, Officieren en Bevelhebberen, en alle andere Richteren en Officieren die het aangaat, en wel in het byzonder de Officieren tot het invorderen der Convoyen en Licent-gelden, deeze onze Publicatie te doen nakomen, recht eisschende en doende eisschen tegen de overtreders van dien, zonder eenige oogluiking, gunste of verdrag, als strekkende tot voorkoming van die vreselyke onheilen, welke den ondergang der goede Ingezetenen ten gevolge kunnen hebben.

En wordt Conform geconcludeerd.

 Zu-

Lublinck de Jonge doet het volgend Voorstel:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar het gewenschte tydstip met snelle schreden nadert, daar 't Volk van Nederland met zulk een reikhalzend verlangen verwacht, het tydstip, dat wy uit de handen uwer Commissie tot het Plan van Constitutie een ontwerp hoopen te ontvangen, waar naar het politiek Gebouw van dit Gemeenebest eerlang gevestigd, en zo wy wenschen, tot deszelfs bestendig geluk zal opgetrokken worden; — daar, zeggen wy, dit tydstip nadert, zy het my en eenigen myner medeleden, die zich met my in het zelfde geval bevinden, vergund aan deeze Vergadering een voorstel te doen, dat wel met onze personeele belangen in de naauwste betrekking staat, doch waar van de billykheid ons ten waarborg strekt, dat gy het wel met een gunstige attentie zult gelieven te verwaardigen.

Dit ons voorstel, Burgers Representanten! betreft den tyd, wanneer wy, die tot hier toe de Plaats vervangen van die Leden, welke het Plan van Constitutie ontwerpen, deeze Vergadering zullen kunnen en mogen verlaten, en naar onze wooningen wederkeeren. Wy, (althans de meesten onzer,) beschouwen het als onbetwistbaar, dat wy, (behoudens onze verpligting, om te rug te komen, wanneer onverhoopt het geval by het 109 articul van het Reglement voor deeze Vergadering vermeld, plaats mogt hebben,) dat wy (zeg ik) de Vergadering kunnen en moeten verlaten, *zodra het ontwerp van Constitutie zal zyn overgegeeven.* Art. 104 zegt duidelyk en met zo veele woorden: dat de Leden, met het vormen van dit ontwerp belast, *zich moeten onthouden van het bywoonen der deliberatien van de algemeene Vergadering over gewoone loopende zaaken, zo lang*, namelyk, *het ontwerp der Constitutie door hun niet is overgegeeven;* waaruit, by tegenstelling, onbetwistbaar schynt te volgen, dat die Leden, tot het bywoonen der gemelde deliberatien, weder zullen kunnen en moeten te rug keeren, *zodra dat ontwerp door hun zal zyn overgegeeven;* en dat dierhalven, wy, die zo lang hunne plaats vervangen hebben, *van dat oogenblik af*, ontslagen zyn.

Ondertusschen is ons voorgekomen, dat verscheide Leden deezer Vergadering in een ander denkbeeld staan; dat sommigen van begrip zyn, als of de ontwerpers van het Plan van Constitutie zelven niet mede zouden kunnen stemmen over de vraag; of het ontwerp, *over het geheel genomen*, tot een grondslag der deliberatien van de Vergadering kan worden aangenomen; terwyl wederom anderen meenen, dat de ontwerpers wel daarover mede zullen kunnen stemmen, maar dat desniettegenstaande, derzelver Plaatsvervangers zo lang aanwezig zullen moeten blyven, tot dat de gemelde vraag volkomen is beantwoord.

Hoe zeer nu ook beide die gevoelens ons (althans de meesten onzer,) ongegrond voorkomen: daar het echter, in allen gevallen, niet van ons, maar van deeze Vergadering afhangt, deswegens te beslissen; — daar het voor de opgeroepen *Plaatsvervangers* belangryk is, daaromtrent niet in het onzekeren te blyven; — daar het voor de meesten derzelven onvermydelyk nodig is, eenige voorafgaande schikkingen te maaken, ten einde op de minst bezwaarlyke wyze, tot hunne haardsteden en familiën te kunnen wederkeeren; — en daar dit, naar maate van den verderen afstand en het verloopend Jaarsaizoen voor eenigen ook des te moeilyker en omslagtiger wordt; zult gy, BURGERS REPRESENTANTEN! het niet ongepast oordeelen, dat wy ons, by tyds, tot u wenden, om met den vereischten eerbied en aandrang van u te verzoeken, dat het uliedén behaagen moge, ons deswegen uwen duidelyken wil te verklaaren, de gewenschte ophelderingen te verleenen, en het, door uwe schikkingen, daar heenen te dirigeeren, dat wy *zo vroeg als mogelyk*, wegens den tyd van ons ontslag mogen gepræadverteerd, van de onderscheidene Commissiën die op ons mogten geslagen en alsdan nog loopende zyn, ontheven, en dus ook, ten deezen opzichten, met die blyken uwer genegenheid vereerd worden, die wy alleen tot hiertoe ondervonden, waarop wy zulk een hoogen prys stellen, en die wy, zo lang ons de eer van uw byzyn in deeze Vergadering wordt vergund, ons, door een onvermoeide en getrouwe medewerking, ten besten van het lieve Vaderland, (onzer aller hoogste doel,) zullen trachten waardig te maaken.

De President stelt voor, om deze Propositie te stellen in handen eener personeele Commissie.

Hahn vermeent, dat dezelve dient gesteld te worden in handen der Commissie ter examinatie der Credentialen.

Lublink merkt aan, dat 'er zich in die Commissie, ook Plaatsvervangers bevinden.

Pieos van Amstel wil het gesteld hebben in handen eener Commissie, uit Representanten bestaande.

De President herhaalt zyn voorstel: — en wordt conform besloten, en daartoe benoemd de Burgers *van Hoorn*, *Nuhout van der Veen*, *Sypkens*, *van Zonsbeek* en *Floh.*

Waarna de President, na de Vergadering herinnerd te hebben, welke puncten op morgen aan de orde van den dag zyn, deze Zitting adjourneert tot morgen ochtend ten 11 uuren; doch dezelve tevens converteert in eene andere, waarby de Leden, uitmakende de Commissie ter vervaardiging van het Plan van Constitutie worden verzogt tegenswoordig te zyn, ingevolge het Reglement voor de Nationaale Vergadering gearresteerd.

EXTRA-ORDINAIRE *Zitting van Woensdag, den 5 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

In byzyn van de Commissie tot het vervaardigen van het Plan van Constitutie.

Ten twee uuren opent de President deze byzondere Zitting, en zegt, dat het uitgebragt Rapport door de Commissie van Finantien thans het onderwerp der deliberatien zoude uitmaken; wordende het zelvelve vervolgens door een der Secretarissen voorgelezen, zynde als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uwe Commissie van Finantie met en benevens de Burgers op den 11 July laatstleden hun toegevoegd, hebbende gebesoigneerd over Ul. Decreet van 11 July laatstleden, by welk in hunne handen gesteld is het resultaat van de conferentie, gehouden tusschen Ul. Commissie van Finantie en de Gecommitte

mitteerden uit de respective Gewesten, en geconsidereerd hebbende, dat sommige Gewesten, niet tegenstaande onderscheidene vriendelyke adhortatien, in gebreken blyven om hunne aandeelen in de begroting van 60 Millioenen behoorlyk te voldoen, en dat het over zulks te voorzien is, dat de executie, by het reglement aan deze Vergadering opgedragen, zal moeten plaats hebben, heeft gemeent aan Ul. te moeten proponeeren de maatregulen, welken uwe Vergadering zoude behoren in het werk te stellen, ten opzichte van zodanig Gewest of Quartier, welke in gebreke blyft om haare quote in de gearresteerde begroting van 60 Millioenen, op de gestelde termynen te betaalen, en haare denkbeelden ten dien reguarde hebbende gevestigt aan het voorschrift der 88, 89, 90 en 91 Articulen van het Reglement, volgens het welke uwe Vergadering door het Volk van Nederland is byéén geroepen en werkzaam zyn moet, en naar welken zy vermeent, dat ook in dit geval uwe werkzaamheden moeten worden geregeld; heeft de Eer Ulieden te berigten, van opinie te zyn.

1. Dat uwe Vergadering zoude behoren te decreteeren, dat van de gezamentlyke Ingezetenen van dat Gewest of Quartier (het welk nalatig gebleven is, om op den gestelden termyn zyne quota in de gearresteerde begroting te betalen) zoude worden geheven, eene zodanige buitengewone penning (het zy dan 400, 200, 100, 50 of anderen) als Gylieden ter voldoening van derzelver quota zult nodig oordeelen, te voldoen *direct na expiratie* van den termyn van vier weken *na de receptie* der hier na te melden aanschryving by de Hoogstgeconstitueerde Magt van dat Gewest of Quartier, ten zy de gemelde Hoogstgeconstitueerde Magt zorge kwame te dragen, dat de quota van haar Gewest of Quartier *binnen dien gestelden termyn* in de Nationaale Kas wordt ingebracht en dadelyk gefourneerd.

2. Dat uwe Vergadering van dat alzoo genomen Decreet direct zoude behooren aanschryving te doen, en kennis te geven aan de Hoogstgeconstitueerde Magt, of het Bestuur van zodanig nalatig Gewest of Quartier, met insinuatie, dat, indien zy niet binnen dien gestelden termyn, van vier weeken na de voorsz. receptie, de penningen ter voldoeninge van de gevraagde sommen, hare quote uitmakende, in de Nationaale Kas bezorgde, uwe Vergadering zoude in het werk stellen die middelen, welke zy zal oordeelen dat in dat Gewest of Quartier ter executie zullen moeten worden gesteld, om de door uwe Vergadering gedecreteerde heffing te doen effect sorteeren.

3. Dat uwe Vergadering ter gelyker tyd zoude behooren te arresteeren een Publicatie, geschikt voor zodanig nalatig gebleven Gewest of Quartier, waar by aan de Ingezeetenen van zodanig Gewest of Quartier van de voorschreve door U gedecreteerde heffinge word kennisse gegeven, met aanzegging, dat, indien door de Hoogstgeconstitueerde Magt of het Bestuur van hun Gewest of Quartier, binnen dien daar by bepaalden termyn van vier weeken, de gevraagde sommen niet worden bezorgd in de Nationale Kasse, als dan de door uwe Vergadering uitgeschreven heffing van penningen zal plaats hebben, en dat als dan dezelve aan elk der Ingezeetenen van *dat* Gewest of Quartier, welke daaromtrent zou mogen in gebreken blyven, een ieder voor zyn individueel aandeel, zullen worden verhaald by *parate Executie* zo als dezelve in *dat* Gewest of Quartier gebruikelyk is, des echter dat vermits Gylieden niet wilt, dat de eene Ingezetene van zodanig Gewest of Quartier, meerder worde bezwaard dan de andere, zodanig Ingezeeten, welke met 'er daad doet zien dat hy zyn aandeel in de heffing van zodanige Provincie, Gewest of Quartier (indien 'er eenig, ter voldoening harer quote mocht zyn uitgeschreven geweest) voldaan hebbe, en wel ten belope van dezelve somme, welke hy voor zyn *individueel aandeel* in de voorsz. heffing, door de Nationaale Vergadering uitteschryven, zal moeten betalen, van de voorschreve executie zal blyven bevryd; en dat deeze Publicatie terstond mede naar dat Gewest of Quartier behoord te worden gezonden, en aldaar gepubliceerd en geaffigeerd, op zodanige wyze en plaatsen, als men aldaar gewoon is.

4. Dat, indien het onverhooptelyk tot de parate executie zoude moeten komen, de Vergadering naar de in gebreken blyvende Provincien zouden behooren te zenden eenige Commissarissen uit haar midden, gemunieerd met eene expresse last, om de uitgeschreven heffing te doen effect sorteeren, en daar toe in het werk te stellen die middelen, die zy zullen vinden te behooren, en specialyk mede die van parate Executie, zodanig als dezelve in dat Gewest gebruikelyk is; en zonder dat die Hoogstgeconstitueerde Magt van dat Gewest of Quartier zich daar tegens eenigzins zal mogen verzetten.

5. Dat de Nationale Vergadering, by het decerneeren van voorgemelde Commissie in zodanig in gebreken gebleven Gewest of Quartier zoude te behooren te doen leggen een genoegzaam Guarnisoen, staande alleen en onmiddelyk onder de orders van de tot de uitvoering en de executie van het voorgemeld Decreet dezer Vergadering, ten opzigte dier heffing genomen, gezonden wordende Commissarissen, en zulks ten einde om van hetzelve Guarnisoen, is het nood, te maken zodanig efficacieus gebruik, als de gemelde Commissarissen zullen vermeenen nodig te zyn, ten einde de gemelde heffingen te doen een volkomen effect sorteeren.

6. Dat de Commissarissen, naar zulk een Gewest of Quartier te deputeeren, zouden behooren te worden gequalificeerd, om des nodig vindende zich naauwkeurig te informeeren naar de wyze, op welke de parate executie in het gebrekig gebleven Gewest of Quartier aldaar gedirigeerd word, en de kosten tot bekoming van die informatie geïmpendeerd, te mogen brengen ten laste van den Lande.

7. Dat wyders tot de in dat Cas te doene inning van penningen, van wegens deeze Nationaale Vergadering zouden behooren te worden gequalificeerd de ordinaire Ontfangers van zodanig Gewest of Quartier, en by ontstentenisse van dien, zodanige andere Persoonen, als de gemelde Commissarissen in de respective Gewesten of Quartieren, werwaards zy Gedeputeerd zullen worden, zullen komen goed te vinden, tegen een behoorlyk salaris van één vierde per Cento.

Des echter, dat dezelve Ontfangers, wanneer door hun geene Borgtogt mochte zyn gesteld, gehouden zullen zyn, voor de door hun ter dier zake te ontfangene penningen behoorlyke Cautien te stellen, ten genoege van de Commissarissen; terwyl eindelyk nog de gemelde Ontfangers behooren te worden genomen in de speciale protectie dezer Vergadering, ten dien effecte, dat de onaangenaamheden, welke hen *ter dier zake* zouden mogen worden aangedaan, zullen worden gehouden, als of ze de Nationale Vergadering zelve waren aangedaan.

En dat Copie van het te nemen Decreet behoort gezonden te worden aan uwe Commissie van Financie tot informatie.

De President stelt voor, of de Vergadering zich met het Rapport kan conformeeren?

De Vos van Steenwyk proponeert, om het Rapport *articulatim* te bediscuteeren.

Stoffenberg zegt, dat hy vermeent, dat het 4de Articul van het Rapport niet is conform het 91ste Articul van het Reglement, leest daarop beide de Articulen voor, en concludeert, dat daar uit moet geroyeerd worden de woorden *die middelen als zy zullen vermeenen te behooren.*

Ploos van Amstel appuyeert het door *de Vos van Steenwyk*, voorgestelde.

Het Rapport wordt *articulatim* in deliberatie gebragt.

Art. 1.

Van Maanen zegt, dat 'er gebeurtenisfen zyn, welke niet vallen in de termen van dit Articul.

De President zegt, dat de deliberatien over dat Articul voor heden worden gesloten.

Art. 2.

De President herhaalt het bovenstaande.

Art. 3.

Van Marle vindt duisterheid in de extensie van dit Articul, en stelt eene nadere redactie voor.

Van Leeuwen verzoekt, dat die Burger deze duisterheden zal opgeven.

De Vos van Steenwyk vindt de remarque van *van Marle* niet ongegrond, en gelooft, dat de woorden slegts meer uit den anderen dienen gezet te worden.

De President proponeert, om de Commissie tot eene nadere redactie te verzoeken.

Art. 4.

Stoffenberg herhaalt het bevoorens door hem op dit Articul aangevoerde.

De Vos van Steenwyk zegt, dat het alleen betrekking heeft tot het entameeren van minnelyke schikkingen, alvorens tot de parate executie overtegaan.

Stoffenberg zegt, dat, zoo dit de meening is, hy 'er dan niets tegen heeft; dog wenscht dat zulks duidelyk zal worden te kennen gegeeven.

De President stelt voor, om dit Articul ten fine van nadere redactie te stellen in handen der Commissie van Financien: — conform gedecreteerd.

Art. 5.

Van Maanen vindt, dat zulks zoude zweemen naar Militaire executie.

De Vos van Steenwyk zegt, dat het voornamelyk zoude strekken, zoo tot veiligheid der Commissarisfen, als ter voorkoming van oproerige bewegingen.

Van Hooff appuyeert dit.

Witbols vermeent mede, dat zulks ten uiterften noodzakelyk is, om dan, wanneer eenig Gewest de Vergadering mogt wederstreven, de Vergadering te souteneeren.

De President zegt, dat de deliberatien over dit Articul voor heden worden gesloten.

Art. 6.

Van Beyma vermeent, dat de executie-kosten niet moeten loopen ten kosten van den Lande, maar ten lasten van het in gebreken gebleven Gewest.

Van Marle is van gevoelen, dat zulks moet zyn ten kosten van de in gebreken gebleevenen, zonder byvoeging van Gewest.

De President stelt voor, dat de Commissarisfen die kosten eerst zullen brengen ten lasten van den Lande, en dezelve vervolgens verhaalen op de in gebreken gebleven zynde.

De Vos van Steenwyk zegt, dat die kosten eenigzins zich bepaalen tot zulken, welke voortspruiten uit de door de Commissarisfen te neemene reformatien, naar de wyze van executie, in de onderscheidene Gewesten plaats hebbende.

Van Marle is van oordeel, dat dezelve ten lasten der te executeerende moeten worden gebragt.

Schimmelpenninck vermeent, dat de kosten generaliter niet ten lasten van den Lande maar der te executeerene moeten worden gebragt.

Vitringa vermeendt, dat 'er in de gevallen, uitgedrukt by het rapport van de Commissie van Financie, tweederlei zoort van executie-kosten voorkwam en onderscheiden moest worden. Doch die beiden, wanneer men 'er de kosten der Commissie van de Nationaale Vergadering, en van een buitengewoon guarnisoen &c. toebracht, al zeer aanmerkelyk zouden kunnen weezen.

De zulken, namelyk, die mochten worden aangewend in eene Provintie, alwaar geene middelen waren in het werk gesteld, om de penningen, tot de gemeene zaak vereischt, te doen opbrengen. Of wel de zodanigen, die door wanbetaaling der uitgeschreevene heffingen door een gedeelte der respective Ingezetenen mogten worden veroorzaakt, en welke wanbetaling ten gevolge zou kunnen hebben, dat het montant dier lasten tot het vereischt aandeel van 't Gewest in quæstie niet toereikende was.

Wat dan het eerstgemelde zoort van kosten betrof, was het, zyns achtens, incontestabel, dat die over de gehele massa der Ingezetenen van dit Gewest behoorden te worden omgeslagen.

Dan dat het tweede zoort over die Ingezetenen, welke weigerden of na'atig waren, om hun individueel aandeel in de uitgeschreevene heffingen te voldoen, moest worden gerepartiteerd.

Bosch stelt voor, dit articul te stellen in handen der Commissie van Finantie ten fine van nadere redactie: — conform besloten.

Art. 7. In deliberatie gebragt zynde, worden de Discussien daar over, gelyk omtrend alle voorgaande, voor heden gesloten.

Waarnaa de President deeze Zitting scheidt en adjourneert tot morgen ochtend ten half elf uuren.

EXTRA-ORDINAIRE *Vergadering van Donderdag, den 6 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Een quart voor elf uuren wordt deze Zitting geöpend.

De

De Notulen van de op gisteren gehouden buitengewone Vergadering worden gereſumeerd.

Horbach merkt op de extenſie der Notulen aan, dat in dezelve geen melding moet worden gemaakt, dat de Plaatsvervangers zich hebben geabſenteerd, toen deze Vergadering geopend is geworden.

Van Beyma vermeent, dat zulks wel degelyk in aanmerking moet komen, alzo dezelve ſlegts alleen als auditores zyn preſent geweest.

De Preſident is van gevoelen, dat 'er in het geheel geen melding van dient gemaakt te worden.

Van Leeuwen is van gedagten, dat het alles uit den weg te ruimen is, door 'er by te voegen, dat zy zich van de deliberatien geabſenteerd hebben.

Boon vermeent, dat 'er in het geheel geen melding van dient te worden gemaakt, wyl het als dan ſtilzwygend blykt, dat 'er volgens het Reglement gehandeld is.

De Preſident brengt in omvrage, of de Vergadering zich daar mede kan conformeeren.

Van Beyma en andere verklaaren zich daar tegens en vragen appel nominaal.

De Preſident ſtelt voor, om het dus te redigeeren: dat de Plaatsvervangers niet meden hebben gevoteerd: — en worden de Notulen met deze verandering gearreſteerd.

Hierna brengt de Preſident, ingevolge het Reglement, andermaal in deliberatie het door de Commiſſie van Financien uitgebragt Rapport, nopens de *modus quo* der executie van de agterſtallige Gewesten, in de betaling der 60 Millioenen.

En worden Art. 1 en 2, conform gearresteerd.

Art. 3. in deliberatie gebragt zynde, produceert *de Vos van Steenwyk*, namens de bovengemelde Commiſſie eene nadere redactie van dit Articul.

Van de Castecle vraagt, of nu door deeze extenſie gezorgd is voor de executie van de heffing der penningen in die Gewesten, waar in geene extraordinaire heffing geſchied is.

De Vos van Steenwyk zegt, ter elucidatie, dat dit ingerigt is tegens dezulken, als welke in hunne pligt te kort zyn geſchooten.

Van de Castecle vraagt nogmaals, of het wel algemeen genoeg is.

De Leeuw vermeent, dat dit Articul, tot meerder klaarheid, in tweën diende te worden geſplitst.

Eenige Leeden appuyeeren dit.

De Preſident ſtelt vervolgens voor, om dit Articul, in twee deelen geſplitst, te arresteeren, en de redactie daar van aan de Commiſſie over te laaten: — conform geconcludeerd.

Van Art. 4. produceert de Commiſſie, ingevolge het Decreet, op gisteren genoomen, eene nieuwe extenſie: —— en wordt conform geconcludeerd.

Art. 5. wordt conform geconcludeerd.

Art. 6.

De Vos van Steenwyk leest de nadere redactie van dit Articul voor: — en wordt conform gedecreteerd.

Art. 7.

Van der Borch vraagt, of de exploiteurs ook niet onder de protectie moeten begreepen worden?

Witbols vraagt, zoo het te executeerene Gewest zich eens tegens de executie komt te verzetten, aan wien de Commanderende Officier in dat geval zal behooren te obedieeren.

De Preſident zegt, dat deze remarque by het tweede Articul had behooren gemaakt te worden, en thans als *post festum* konde worden aangemerkt: — wordende Art. 7. gedecreteerd met de ampliatie door *van der Borch* voorgeſlagen.

Van Beyma zegt:

Dat, niettegenſtaande het Reglement nu gearresteerd is, hy nogthans de aanmerking van den Burger *Witbols* van veel gewigt vindt,

De President zegt, dat dit eene algemeene aanmerking zynde hier by niet te pas komt, daar het tweede Articul gearresteerd is.

Witbols vermeent, dat 'er een nieuw Articul van zoude kunnen gemaakt worden.

De Beveren is van gevoelen, dat, uit kragt van het 5de Articul, 'er genoeg in voorzien is.

Van Beyma zegt, in het geheel niet te willen bedisputeeren, of het in het 5 Articul bepaald is, maar alleen in bedenking te geeven, of de Vergadering de magt wel heeft, om zulks te arreſteeren.

Hartogh is van gevoelen, dat het Reglement geenzins aan de Vergadering de magt beneemt, om in extraordinaire gevallen van die magt gebruik te maaken.

De Preſident zegt, dat, het voorſtel van den Burger *van Beyma* door deze reflexien komende te vervallen, hy deze deliberatien houdt voor afgeloopen; ſcheidende deze extraordinaire Vergadering, en converteert dezelve in eene gewoone Zitting.

Beknopt Extract van de Gecontinueerde Zitting van Donderdag avond den 6 October 1796.

Eene Misſive van het Committé te Lande, over de benodigde Stallingen, in het District van Utrecht voor de remonteerpaarden, daar toe die van het Huis te Soestdyk voorſlaande: — geaccordeerd.

Eene Misſive der Gedeputeerde 's Lands van Utrecht, in antwoord op de Circulaire Misſive deezer Vergadering, in dato 25 September, met betrekking tot de Financien: — geſteld in handen der Commiſſie zoo van Financien, als Buiten-

tenlandsche Zaaken, met inhæsie van het Decreet, heden morgen genoomen.

Een favorabel advys van het Committé der Marine, op het Request van *J. A. Kock*: — conform gedecreteerd.

Eene Memorie van het Committé van Algemeene Welvaart te Haarlem, nopens de verbetering in de Fabrieken &c.: — in handen der personeele Commissie.

Een Request van *T. Picheaud*, tot uitvoer van Specie voor Granen: — gedeclineerd, daar geen quantiteit wordt opgegeven.

Een Request van *Pampus* en *de Grys*, om schade vergoeding voor het Embergo op de Schepen in Spanjen gelegt: — in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken.

Een Request van *A. H. Boode*, om voldoening eener somma *f* 20,000, wegens leverantien aan het Regim. Bataafsche Husfaaren: — aan het Committé te Lande.

Het voorstel van de Burger *Gevers*, op gisteren in advys gehouden, wordt thans tot conclusie gebragt, en conform gedecreteerd.

De Beveren doed Rapport, nopens de Wagenvragten te rembourseeren aan de Luitenant-Generaals, dan, wanneer zy op vreemd Territoir zullen ryzen: — gehouden in advys.

Nuhout van der Veen produceert eene ampliatie van het Decreet nopens het verbod van den invoer van het Rund-vee: — conform gedecreteerd; wordende de Vergadering ten 10 uuren geadjourneerd tot morgen ochtend ten 11 uuren.

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag, den 7 October 1796.

Wordt geleezen:

Eene Nota van den Franschen Minister *Noël*, om paspoort voor Goederen naar de Sambre en Maas Armée: — geaccordeerd.

De Generaal Major van *Helden* legt in die qualiteit den Eed af.

Hierna formeert zich de Vergadering in een Committé Generaal.

Ten half 3 uuren wordt de Vergadering weder geöpend.

Het Committé der Marine doet Rapport, op onderscheiden Requesten.

Een Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, zich beklagende over gevoerde procedures tegen een Soldaat, *Majard*, door den Auditeur Militair in den Briel: — in handen van 't Committé te Lande.

Eene Missive van 't Committé te Lande, zich beklagende over de Stad Amersfoort, verzoekende voorziening en aanschryving: — aan den Raad der Gemeente van Amersfoort, om berigt.

Eene Memorie van Holland, nopens Vianen: — ongeleezen gesteld in handen eener personeele Commissie.

Eenige Requesten om paspoorten: — geaccordeerd.

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches berigt, dat de Franschen de Stad Bregens hernomen hebben; — dat de *terugtogt* van *Moreau* van allen grond ontbloot is; hebbende die Generaal eene goede positie agter den Donau genomen; en dat zyne armée zeer spoedig met 20,000 man staat versterkt te worden: — voor Notificatie.

Een Request van *B. van Hof*, om als Hoefsmit te worden geëmployeerd: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *A. Boon*, en van *J. C. van Haagedoorn*, om als Kamerbewaarder te worden aangesteld: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Dull* en Zoonen, verzoekende, dat hy 5 Balen stof van Peper, aan zyne consignatie afgezonden, mag doen lossen na derzelver arrivement: — aan 't Committé tot den Oost-Indischen Handel.

Een Request van *J. Dull* en Zoonen, tot transito doorvoering van Zilver naar Hamburg: — aan de Marine.

Een Request van *Coudre*, *Retemeyer*, c. s., zich beklagende over de explicatie, door het Committé der Marine aan de Proclamatie van den 16 September gegeven, en verzoekende daaromtrend voorziening.

Een Request van *Callis* en *Kuiper* c. s., tot ondersteuning van het bovengemelde Request: — gedecreteert, dat het nimmer de intentie dezer Vergadering geweest is, om de Commercie dezer Lande te stremmen; en dus permiteert het lossen van alle zulke Schepen, als welke voor primo October in de Havens dezer Landen zyn binnen gekomen.

Teding van Berkhout, rapporteert, op de Memorie van *Cras* c. s., om dezelve te stellen in handen der Commissie tot de Constitutie, en te houden in advys: — conform.

Hierna wordt de Vergadering geadjourneerd.

Vermits de Aanbesteeding der Vivres, Fourages enz. binnen de Stad Breda, op Donderdag den 29 September l. l. geen voortgang heeft gehad, zo word by deeze geadverteerd, dat dezelve nader zal worden gedaan, op Donderdag den 13 October eerstkomende, binnen de Stad Bergen op Zoom voor die Stad en Environs, Vrydag den 14 dito te Breda voor de Stad en Baronnie, en Saturdag den 25 dito te Bosch en de geheele Meyerye, alle des Voormiddags ten elf uuren op de Raadhuize van voorn. Steden, alwaar de Conditien kunnen geleezen worden.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé
W. VAN EYK, *Secretaris.*

Het Committé van Administratie der Fransche Troupes resideerende in den Haage, zal op Vrydag den 14 October eerstkomende, des Voormiddags ten twaalf uuren, aan de Minst Inschryvende by besloote Billetten aanbesteeden; het benoodigde, Vleesch, Brood, Haver, Hooy en Stroo, Ryst, Zout, Azyn, Vuur en Licht, voor de Stad Delft, en derzelver Environs: als meede ten zelve tyde voor den Haag, (uitgezonderd 't Vuur en Licht:) En door zyn Gemagtigden, ten overstaan van twee Municipaliteits Leden, als te Leyden, op Saturdag den 15 October 1796.

Te Rotterdam, Maandag 17 dito.
Te Gorinchem, Woensdag 19 dito.
Te Brielle, Donderdag 20 dito.
Te Middelharnis, Vrydag 21 dito.
Te Utrecht, op Saturdag 22 dito.

Zullende van alle deeze Aanbesteedingen zoo aan 't voorn. Committé als ter Secretarye van gemelde Steden en Plaatsen de Conditien in tyde te leezen zyn.

Ter Ordonnantie van 't zelve Committé
W. VAN EYK, Secretaris.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is dagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp*, en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 208. *Zondag den 9 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Donderdag den 6 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Een quartier voor twaalf uuren wordt deeze Zitting geopend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De President communiceert vervolgens de tyding van het neemen der Engelsche Schepen, (*Zie ons beknopt Extract van Donderdag*) daarby voegende, dat hy verhoopte, dat deeze tyding eerstdaags zoude worden geconfirmeerd.

Nog communiceert de President, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, eene by haar ontvangene Missive van den Minister *Meyer*, te Parys, waar ingesloten was eene Missive door den Minister der Buitenlandsche betrekkingen *de la Croix*, aan den Minister *Meyer* gezonden. (*Zie mede dezen Brief in ons Beknopt Extract van Donderdag.*) Aangenoomen voor Notificatie.

De Burger *H. A. Fincke*, verschynt ter Vergadering en legt in qualiteit als Concherge van het Nationaal Hotel den Eed en de Verklaring af.

De President vraagt, of ook iemand der Leden eenige voorstellen te doen heeft, welke ten uitersten presseeren.

Van Bennekom stelt voor:

Om het Decreet op gisteren, met betrekking tot den invoer van Rund-Vee van de kanten van het Frontier van Bataafsch-Braband genoomen, te amplieeren, zodanig, dat de vrye invoer wordt gepermitteert van die buitenlandsche heerlykheden, welke in Bataafsch-Braband geënclaveerd zyn, zo als by voorbeeld Ravesteyn &c, en dienaangaande aanschryving aan die van Bataafsch-Braband te doen.

Gulik zegt, ik vind het voorstel van den Burger Representant *van Bennekom* aller gegrondst, dewyl die Heerlykheden als Buitenlandsch worden aangemerkt.

Deeze zyn meest alle geantoureerd door Bataafsch Braband, by voorbeeld het geheele Land van *Ravestyn*, de Graafschappen *Meegen*, *Boxmeer*, de Heerlykheden *Gemert*, *Bokhoven* &c. derzelver Ingezetenen brengen dagelyks allerhande zoorten van Levensmiddelen in Bataafsch Braband te Markt.

De gevreesde besmetting is tegenwoordig alleen te wagten uit die Gewesten, die ten zuiden van Bataafsch Braband gelegen zyn. Alle deze heerlykheden zyn ten noorden van het zelve gelegen, en dus behoeft men van die kant geen vrees te hebben.

Ik ben derhalve van gevoelen dat, of in de Publicatie zelve een kleine verandering omtrent dit oiende gemaakt te worden, of dat in den Brief, die ter geleide van de Publicatie zal gaan, daar van mentie gemaakt worde, ingevolge de conclusie van het bovengemelde voorstel.

Hartogh vermeent, dat dit voorstel, daar de Publicatie reeds is gearresteerd, aan veele zwarigheden zal onderworpen zyn.

De President stelt voor, om de Propositie van den Burger *van Bennekom* te stellen in handen der voorige Personeele Commissie, met byvoeging van de Burgers *Hartogh* en *van Bennekom*: — en wordt conform gedecreteerd.

Eene Commissie uit het Committé te Landeverschynt ter Vergadering, en doet by monde van den Burger *Scheltema* rapport.

1. Op het voorstel door den Burger *Hubert*, gedaan (*zie Decreet van den 7 September*) dat zy van gevoelen zouden zyn, dat in dezen de oude plaats hebbende wyze dient te worden gevolgd: — conform geconcludeerd.

2. Declinatoir, op het Request van *E. de Landrieux*, om Pensioen; wyl de Suppliant, als onder het Corps van *Sterrenbach* gediend hebbende, niet begreepen is onder de aangenoomen Cynosure.

Visscher zegt, dat hy vermeent, dat in dat geval een uitzondering moet plaats hebben; daar de Suppliant een der uitgewekene Bataven is; en stelt dus voor het benoemen eener Personeele Commissie, om dit rapport nader te examineeren.

Van Beyma vermeent, dat exceptien op de algemeene Cynosure zeer gevaarlyk zyn; wyl hier door zeer ligt een *casu pro amico* uit zoude kunnen gebooren worden.

Visscher zegt, dat hy den Requestrant op gisteren voor het eerst

eerst gezien heeft, en dat dit derhalven in het geval in questie van geen applicatie zyn kan.

De President stelt voor, om dit rapport te stellen in handen eener Personeele Commissie: — conform geconcludeerd en en daar toe benoemd de Burgers *Aufmorth*, *van Lidaar* en *van Bennekom*.

3. Declinatoir, op het Request van *P. van Lelyzee van der Waal.* (*Zie Decreet van den 2 September*): — conform geconcludeerd.

4 Favorabel op het Request van *R. Dibbetz*, (*Zie Decreet van den 10 October.*) daar de Requestrant, zich pryselyk gedragen hebbende, alle aanspraak heeft op de gevraagde gratificatie van *f* 600.

Gorter vraagt elucidatie, omtrent het pryselyk gedrag door *Dibbetz* gehouden?

De President zegt, dat dit betrekking heeft op zyn gehouden gedrag in dezen.

Gevers appuyeert het door *Gorter* gevraagde.

Borgeringh verzoekt, dat het Rapport mag worden in advys gehouden.

Verster zegt: Ik ben het met de Rapporteurs volkomen eens, dat de Burger *Dibbetz* zich pryslyk en als een waar Vaderlander gedraagen heeft, toen hy, als Uitgeweeken, met recht aanspraak kunnende maken, op de gewoone gratificatien aan de uitgeweekene Bataven toegelegd, daarom niets verzogt, na dat aan hem den post als Griffier in Friesland was toegekend. Had hy ter dier tyd daar om gevraagd, zoude de gratificatie hem voorzeker niet zyn geweigerd; reedenen waaromme ik my met het uitgebragte rapport van het Bondgenootschap te Lande conformeere.

Kuiken vraagt, of *Dibbetz* hier wel aanspraak op kan maaken, daar hy als schelm zyn post verlaten heeft.

Hahn zegt: Ik verneem ongaarne, Burgers Representanten! dat deze Chirurgyn Major *Dibbetz* dezelfde is als de geweezen Griffier, want ik houde niet zelfs van den schyn van partydigheid, maar ondertusschen moet ik zeggen, het geen my voorkomt waar te zyn. Zo deze man in het voorleden jaar recht had op eene gratificatie van Hun Hoog Mogenden, maar dezelve niet heeft willen vragen, om dat hy een goed ambt had verkregen, dit was zeker ene loffelyke plichtsbetrachting; maar zo hy nu verstoken zynde, van die bediening zich bedenkt, en zich zelven beschouwd als hersteld in dien staat, waarin hy geweest is, en waaruit hy door zyn eigen toedoen geraakt is, dit vinde ik zeer bedenkelyk, en ik weet niet dat het *Jus postliminii* in dezen te pas komt. Het kan ten minsten aanleiding geeven tot zeer drukkende gevolgen voor 's Lands Financie, en vereischt, zo het my toeschynt, rype overweging; zo dat ik concludeeren zou, om dit rapport te houden in advys.

Van Lockhorst wil, dit rapport gesteld hebben in handen eener Personeele Commissie.

De President stelt voor, om het zelve te houden in advys tot morgen: — en concludeert conform.

Hahn zegt, dat hy zich niet wil verzetten tegens de gevallene conclusie; dan dat hy echter vermeent, dat het de intentie der meerderheid der Leden niet geweest is, om het Rapport blotelyk tot morgen in advys te houden.

5. Declinatoir, op het Request van *A. Dibbes*, om betaling van geleverde Pallisfaden in den Jaare 1794; daar zy den Requestrant renvoyeeren aan dat Gewest, ten wiens behoeven de Leverantien gedaan zyn: — conform geconcludeerd.

Quesnel zegt, dat hy vertrouwd had, dat het Committé op heden Rapport zoude hebben uitgebragt, op de Requesten van de Burgers *Maas* van Delft en andere Fabrikanten, welke op betaling, wegens Leverantien, hadden geinsteerd, en, by gebreken van dien, hun Fabriecq zouden moeten sluiten.

De President zegt, dat hy vertrouwt, dat het Committé daar op, zoo spoedig hun doenlyk zal zyn, berigt uitbrengen zal.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, worden de deliberatien over het door de Burgers *Floh* c. s. uitgebragt Rapport voortgezet, beklimmende de Burger *van Lockhorst* den Spreekstoel, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Hoe langer de discussien over de Friesche zaken duuren, zo veel te meer worde ik in die historie verward. — De gedagten der geadvyseert hebbende Leden lopen zo verre uit elkander, dat ik 'er naauwlyks vereeniging op zie. — Ik ontware in den volsten zin het moeilyke voor deze Vergadering, om een einde van deze ongelukkige zaak te maken. — Ja, Burgers Representanten! myn hart bloedde, wanneer ik de heillooze tweedragt in het schoone Friesland tot verbittering zag geklommen; hoe vreesde ik, dat deze zig van daar als door het geheele Nederland zou verspryden! — hoe gaarne wenschte ik, dat deze Vergadering *daar* de liefl yke Eendragt had kunnen herstellen! dan dit is zo niet: die zaak heeft een keer genomen, welke (naar myn inzien) alle pogingen dezer Vergadering vrugteloos maakt. — Wat toch zal de Nationaale Vergadering, behalven het geene zy reeds gedaan heeft nog doen? — *Zal zy eene personeele Commissie derwaards zenden, om het geen in Friesland gebeurd is te onderzoeken, en te beproeven, of zy* DAAR *vereeniging kan daarstellen?* maar zou hier het reglement ons niet in den weg staan? — Zal het Provinciaal Bestuur van Friesland zodaanig ééne Commissie (hoe heilzaam men dezelve ook beschouwe) wel toelaten? — zal dit niet beweren, dat wy ons op deze wyze in haare *Policie* mengen, en dit ons by het Reglement verboden is? —

Ik gelove wel, dat deze Vergadering, daar derzelver Leden by het afleggen van hunne Verklaring hebben belooft: *dat alles te zullen doen, wat een goed Representant schuldig is te doen:* daaruit haar recht zoude kunnen beweren, *om door eene personeele Commissie, ware het mogelyk, de tweedragt uit een gedeelte des Volks, het welk zy vertegenwoordigt, te verbannen, en de liefelyke eendragt onder het zelve te herstellen;* — maar zo het Provinciaal Bestuur van Friesland, zig hier door niet wilde laten overreden, en 'er dus tusschen deze Vergadering, en het gemelde Bestuur in Friesland geschil ontstond; wie zal dan Richter zyn? — en zou dit de eer deezer Vergadering niet Compromitteren? —

Zal men dan eene NADERE EXHORTATOIRE MISSIVE *schryven?* dit ja zou men kunnen doen; maar zo lang *Exhortere* ment,

en *gelasten* woorden van onderscheidene betekenis blyven, staat het in de keuse van het Provinciaal Bestuur van Friesland, om deze *Exhortatie optevolgen of natelaten.* — En wat zal dan ééne nadere Exhortatoire Missive helpen? —

Ik gevoele, Burgers Representanten! ik gevoele *thands, gelyk in meer* andere gevallen, het nadelige van dat Reglement, waarop wy hier zyn zaamgekomen, en het geen ons van wegen de bepalingen, daarin vervat, *meermalen* (ik weete niet hoe ik het anders zal uitdrukken) *meermalen belet goed te doen.* — Dan dit is nu zo, — en ik gelove, dat zo min deze Vergadering, iets zekers, en in vooruitzigt van een goed gevolg, bepalen kan, om de twist in Friesland te doen ophouden, zo ook de verdere discussien, over deze zaak niets zullen afdoen. — Hoe gaarne wenschte ik, dat 'er nimmer over dit stuk discussien in deze Vergadering hadden behoeven gehoort te worden?

En daar deze tot dus verre (naar myn inzien) alle te vergeefs zyn, en ik vreze, dat, zo 'er nog volgen moeten, deze ook niets zullen afdoen, dan alleen den kostbare tyd verspillen, neme ik de vryheid, om alle de door my gemelde redenen, voorteslaan, of deze Vergadering deze discussien niet zoude kunnen *termineren*, met deze zaak te houden in advys, — dit koomt my *voor als nog* alleen voor geschikt te zyn, om overeenkomstig de waardigheid dezer Vergadering (*even gelyk zy den 21 Juny l. l. omtrend de propositie van den Burger Schimmelpenninck, na dat de discussien daar over vry lange geduurt hadden, gedaan heeft*) deze moeilyke zaak te bepalen. —

Gevers zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het zal zeeker voor my in deezen niet zeer moeyelyk vallen te advyseeren, daar ik, myns inziens, alleen het Reglement te volgen, en de Decreeten deezer Vergadering te eerbiedigen heb; getrouw aan dit principe, en onwankelbaar voor de belangen van 't geheele Volk, zal ik alleen de zaak in questie, en niet voor wien dezelve eigentlyk behandeld wordt, beschouwen. Het Reglement observeer ik getrouw, wanneer ik my uit de werkzaamheeden van de Provisioneele Representanten van 't Volk van Friesland en buiten al dat geene, wat 'er in die Provintie en voords zeedert de byéénkomst deezer Nationaale Vergadering is voorgevallen, en waar over reets zoo meenigvuldige discussien in deeze zaal gehoord zyn, zorgvuldig houde; want daar dit *mere domestieq* en dus van onze Competentie niet is, zoo zal ik, zelfs niet in 't voorbygaan, daar van reppen; welk een ruim veld anders was 'er voor my niet, om klaar te doen beseffen, dat alle deeze moeyelykheeden alleen haaren oorsprong neemen in 't menschlievend, dog onstaarkundig oogmerk om eenige weinige Friesche Burgers, welke in 't eerst zonder noodzaak en vrywillig den Vaderlyken grond verlaaten, dog daar van naaderhand door de Gecommitteerdens van 't Friesche Volk, (ik meen de Provisioneele Representanten!) zeeker om wyze reedenen welken 't ons niet staat te onderzoeken, geweerd zyn) dan weeder teegen den zin van 't gemelde Volk te doen wederkeeren; en nog wel geschiedt deeze voorspraak voor Burgers, die de daarstelling deezer Nationaale Vergadering met alle kracht hebben teegengewerkt, die zeeker het stelzel van Aristocratisen Foederalisme in de Vergadering van wylen Haar Hoog Mogenden gaarne zouden hebben in stand gehouden, en die, Burgers Representanten! ik schroom het byna te uiten, de algemeene Nationaale Wapening, dat bolwerk der Nationaale Vryheid, hebben verbooden, ja op straffe van vyfjaarig bannissement! — Dan schuiven wy het gordyn voor alle die akelige tooneelen toe, daar, blykens het Decreet deezer Nationaale Vergadering, in de Maand April, deeze zelfde Vergadering, begrypende dat, dit alles huishoudelyk zynde, naa rypen raade, geresolveerd heeft, alleen eene exhortatoire Missive aan die van Friesland te schryven, en daar door aan haare verpligting volkomen heeft voldaan; ja, wat meer is, behoudens den letter en zin van 't door ons alle bezwooren Reglement, niet verder gaan kan. Wat dog wil het woord exhorteeren anders beteekenen, dan eenen vrienden raad, waar van den anderen geen gebruik behoef te maaken, zoo dezelve het niet verkiest.

Wilde ik het voorbeeld van veelen onzer volgen, dan zeker moest ik my niet vergenoegen met zoo weinig over deeze importante materie, die niet alleen hier in ons Nederland, maar zelfs met levendigheid door sommige uitgeweken Friesen, ja ook anderen, by het Directoire Executif, in Parys, behandeld is, en misschien nog wordt, aan 't welk men ook heeft tracteeren in te boezemen, dat de tegenwoordige Provinciaale Bestuurders van Friesland het financieele van die Provincie kwalyk administreerden, en zelfs tot geene goede eindens het geld der Ingezetenen gebruikten, dan deeze Myn is ook verkeerd gesprongen, te zeggen; dan genoeg, ik heb myn taak volbragt en aangetoond, dat het Reglement ons verbiedt, ons met 't huishoudelyke der Provintien te bemoeijen, en dat de Vergadering dit ook alzo in April laatstleden bezeft hebbende, tot eenen vriendbroederlyken raad, by eene Missive te geeven, is overgegaan.

Ik concludeer derhalven, dat deze Vergadering de Rapporteurs, die ons, ingevolgen ons verzoek, gezegd hebben, in hoe verre de Representanten van 't Volk van Friesland aan onze exhortatoire Missive hebben voldaan, behooren te worden dank betuigd, zoo als ik hun by deezen ben doende, voor hunne genomen moeite, en het rapport verders aangenomen voor Notificatie.

Kuiken zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Met ongeduld heb ik gewagt na het thans door den Burger *Floh* en verdere Leden van uwe Commissie uitgebragt Rapport, betrekkelyk de Publicatie of het antwoord op de exhortatoire Missive, aan het Provintiaal Bestuur in Friesland, wegens de uit dat Gewest uitgeweken Ex Representanten. Hoewel ik mogelyk de ongeschikste ben, daar dit stuk thans aan de orde van den dag is, om over het een en ander een behoorlyk advys naar vereisch van de zaak uittebrengen, en mogelyk naar het oordeel van veelen, geheel den Bal misslaa. Het is ook niet dan met beschroomdheid, dat ik over deeze zaak myne gedagten kom open te leggen; doch ik ben met de omstandigheden, die in Friesland hebben plaats gehad, te veel gemeleerd geweest dan dat ik de onderscheidene discussien daar over slechts zoude aanhooren, en zelfs stil zwygen. Neen, Burgers Representanten! dit zoude my van Frieslands welmeenende Burgers worde verweeten! die weeten wat onaangenaamheden ik met de minderheid van Frieslands Provinciaal Bestuur ben doorgeworsteld!

Doch verwagt ook niet van my, Burgers Representanten! dat ik u een breed Tafereel zal ophangen van de onaangenaamheden en oogenschynlyke vervolgingen, daar ik aan onderworpen ben geweest, benevens sommige myner Ambtgenoten; verwagt ook niet van my, dat ik eene breedvoerige out-

optledigiug of aanmerking op dit rapport, dat thans het voorwerp van discusfien is, zal maken, of en in hoe verre het Provinciaal Beftuur van Friesland, aan de intentie van deeze Vergadering, of den Geest van de Exhortatoire Misfive heeft voldaan, en om het juiste doel te treffen, zoude voor my eene groote vermetelheid zyn, wanneer ik my dit zoude verbeelden gedaan te hebben. Neen, Burgers Reprefentanten! ik geloof zelfs, en het fchynt my toe, dat de Rapporteurs zelven, van wier kundigheid en oordeel ik ten volften overreed ben, die my verre overtreffen, dat zegge ik, zoo het my toefchynt, zy zelven fchoorvoetende hun oordeel over dit ftuk hebben opengelegd, en die zelfs alle daar in het niet eens zyn geweest. Immers zeggen de Rapporteurs op Pag. 5, 7 en 8, „ uwe Commisfie, Burgers Reprefentanten! kent de byzonderheden der aldaar plaats gehad hebbende gebeurtenisfen, „ en de inwendige gefteldheid van dat Gewest, ten deezen „ aanzien niet naauwkeurig genoeg, om daar over ftellige „ uitfpraak te kunnen doen, als met Frieslands inwendige „ gefteldheid en met den geest der Ingezetenen aldaar, over „ het geheel niet volkomen naauwkeurig genoeg bekend „ zynde." Neen, Burgers Rapporteurs! en dit is het dat wy gaarne in u zouden verfchoonen, daar wy zeker gelooven, zoo gy dit haddet geweeten, of ten minsten de meerderheid van Ul., uwe eerlykheid zoude, zoo ik geloove, Ul. hebben verboden, zulk een rapport, in dien geest, zoo als het legt, uittebrengen! Ik pryze uwe gulhartige belydenis, en in deezen uwe voorzichtigheid.

Nu zal ik overgaan, om myne gedagten kortelyk opentelèggen, over dit uitgebragt rapport, dat thans het voorwerp is van de discusfien. De rapporteurs zeggen op Pag. 2. „ hunnen byzonderen aandagt te moeten vestigen op de ex„ hortatoire Misfive zelve, om te weeten, of, en in hoe „ verre aan de intentie deezer Vergadering, by derzelver Pu„ blicatie is voldaan," en waar na de Misfive zelve volgt.

En na hun op deeze wyze verzekert te hebben, zoo als zy zeggen, van de heilzaame oogmerken deezer Vergadering, met opzicht tot de gefchillen in Friesland, in deeze exhortatoire Misfive aan den dag gelegd, zoo neemen zy de Publicatie van den 22 Juny laatstleden ter hand, die daar tegen word overgelegd, en dat in die blyde hoope, en, zoo als zy zeggen, billyke verwagting, van daar in aan dezelve volkomen voldaan te zullen zien! — Dan, Burgers Reprefentanten! wat had uwe Commisfie, en ook gy verwagt? mogelyk zoo als het, zoo ik denk, van Ul. zal worden begreepen, op grond van de exhortatoire Misfive, *de Rust in Friesland te zien herfteld, de goede harmonie herleven, en dat de gefchillen over het al of niet daarftellen eener Nationaale Vergadering gerezen, der vergetelheid zouden zyn toegewyd, en dat alle uitgewekene Friezen, tot hunne Huizen, Huisgezinnen en vorige kostwinningen vry en onbelemmerd zouden zyn wedergekeerd.*

En, Burgers Reprefentanten! zeker geloof ik, dat gy u geenzints in deeze uwe verwagting zoudt hebben zien te leur gefteld, was het hoofdpunt van de gefchillen in Friesland geweest over het al of niet daarftellen eener Nationaale Vergadering; maar ik geloof zelfs, dat men in Friesland zoo min van gefchillen als in een ander Gewest zoude hebben gehoord.

Maar, Burgers Reprefentanten! uwe Commisfie zegt in haar rapport: „ Dan in de premisfen van de overgelegde „ Publicatie vond uwe Commisfie, dat men, na rype deli„ beratie, goedgevonden en verftaan had, op de gronden, „ vervat in eene Proclamatie van 31 Mey laatstleden, te „ decreteeren, gelyk men dan ook werkelyk gedecreteerd „ heeft, dat een aantal van 18 Perfoonen, die alle met naa„ men genoemd worden, vryheid word gegeeven, om vry „ en onverhinderd in Friesland tot hunne Huisgezinnen en „ particuliere beroepen te kunnen terug keeren," nochtans onder zekere voorwaarden, welke voorwaarden in de Publicatie met duidelyke woorden ftaan uitgedrukt, en die de Rapporteurs woordelyk in het rapport hebben geplaatst, en welke voorwaarden het de Commisfie toefchynt, of wel voor al de eerfte, *te vallen in vernederende termen, voor zoo verre 'er onder de agttien uitgewekenen mogten worden gevonden, die wel eer naar hun beste weeten, en ter goeder trouw hebben ingeftemd, tot het arrefteeren en emaneeren van al'e zulke Refolutien en Publicatien, die niet zyn geweest naar den fmaak des Volks, of van een gedeelte, of van de meerderheid van het zelve.* — Maar, Burgers Reprefentanten! zyn deeze voorwaarden wel *vernederend* voor die 18 uitgewekenen, het zy dat zy alle, al of niet, het zy dat zy met opzet of blindelings ter goeder trouw hebben ingeftemd, tot het arrefteeren en emaneeren van alle zulke Refolutien en Publicatien, die niet zyn geweest naar den fmaak van het Volk, of van een gedeelte of meerderheid van hetzelve, dat ik niet mag en kan gelooven, dat 'er zulken onder de 18 uitgewekenen zyn geweest, en waar van my het tegendeel zeer wel, zo ik meene, bewust is geweest; maar die wel met opzet, de eene min, de andere meer, tot de haatelykfte Publicatien en Refolutien, die ftrekkende waren tot fmooring van de volksftem, en vervolging van brave Patriotten, en die zelfs geen de minste betrekking hadden op het al of niet daarftellen van eene Nationaale Vergadering, hebben ingeftemd, in zoo verre zy daar by zyn tegenwoordig geweest. En daar zy alle hadden gezwooren, hun van hunne posten niet te zullen onttrekkken, dan na afloop van den bepaalden tyd, of zoo zy eerder door het Volk van Friesland wettig zouden zyn ontflagen, verlaten zy byna alle op een ogenblik deezen hunnen Post, en maaken zich aan meineed fchuldig, zonder dat ik ooit had geweeten, dat zy wierden vervolgd, of daar toe gedrongen; en dus kunnen, naar myn oordeel, de voorwaarden, waar op zy in Friesland tot hunne Huisgezinnen en particuliere beroepen terug mogen keeren, geene uitgezonderd, geenzins *vernederend* genaamd worden; wyl tusfchen dezelve en hunne daaden geen overeenkomst is; immers kan het geenzins, naar myn oordeel, vernederend genaamd worden voor iemand, die met opzet een doodflag begaan heeft, wanneer hy zynen competenten Rechter om pardon komt te vragen, zo min als dat ik den Prefident van deeze Vergadering om permisfie moet vragen, om een reis naar Friesland of elders te doen.

En al wat het Provintiaal Beftuur in deezen heeft gedaan, heeft het naar zyne eigene betuiging nodig geoordeeld, ter gerustftelling des Volks.

Eindelyk zegt uwe Commisfie, Burgers Reprefentanten! het laatste en volgende byvoegzel: „ Dat geene der 18 uitge„ wekene perfonen, geduurende den tyd van een jaar, in „ eenigerhande politicke functien zullen verkiesbaar zyn, en „ het welk van zommige Leden uwer Gecommitteerdens „ aangemerkt word, niet alleen als een voorwaarde, onbe„ ftaanbaar met de vrye volkskeuze, Frieslands Volks Verte„ genwoordigers en derzelver gezag weinig eer aan doende, „ en ook eenigermate vernederende, en dus als onbeftaanbaar „ met de intentie van deze Vergadering." — Dan, Burgers Reprefentanten! wel te regt heeft uwe Commisfie gelet op het geen in dit byvoegfel wel uitdrukkelyk word gezegd, te weeten: dat men deeze *wits*, nodig heeft geoordeeld tot ge

gerustftelling des Volks.

En zekerlyk heeft de Hoogstgeconftitueerde Macht in Friesland, voor deeze Claufule byzondere reden gevonden: immers was het Frieslands Stemgerechtigd Volk, dat haare bezwaaren ook tegen deeze 18 Perfoonen, by het Provinciaal Beftuur in Friesland hadde ingebragt; en dat Stemgerechtigd Volk heeft zeer wel begrepen den fchadelyken invloed, die deeze 18 Perfonen, of ten minften zommige van dezelven, zouden kunnen maken, wanneer zy weer aanftonds tot eenige Politique Functien verkiesbaar waren, waar door de Rust in Frieslands Gewest ligt zoude kunnen worden geftoord; dat ook garsch niet met de intentie van deeze Vergadering zoude overeenkomen.

Verder, zegt uwe Commisfie, Burgers Reprefentanten! op Pag. 7 in haar rapport, „ was het onderzoek der meergemelde „ Publicatie, voor het Vaderlandlievend hart tot hier toe, niet „ eene zeer aangenaame bezigheid; nog onaangenamer en „ zieltreffender wierd voor hun het werk, met opzicht tot „ dat gedeelte van de Publicatie, dat nu onmiddelyk volgt, „ en waar uit dezelve, met een diep leedweezen ontwaaren, „ dat men voor een aantal van niet minder dan 12 Perfonen, „ (die zy alle met namen noemen) den weg, om tot hun Vaderlyk Gewest te rug te kunnen keeren, tot welken prys „ ook, geheel en al uitgefloten houdt, en dat om deeze redenen, zoo als 'er in de meergemelde Publicatie wordt ge „ zegd, en met zoo veel woorden uitgedrukt, *tot handhaving „ der goede orde van zaaken in het Gewest van Friesland, mits „ gaders om te voldoen aan de Gemanifesteerde begeerte van een „ aanzienlyk getal waardige Burgers.*"

Waarlyk wel eene onaangenaame bezigheid voor uw Commisfie, Burgers Reprefentanten! die met Frieslands inwendige gefteldheid, en met den geest der Ingezetenen niet volkomen nauwkeurig genoeg bekend zyn, en daarom, en wel te recht, de voorzichtigheid gebruiken, deeze Verklaring van Frieslands Hoogstgeconftitueerden Macht, niet voorbarig te taxeeren.

Maar Burgers Reprefentanten! wy, die met Frieslands inwendige gefteldheid en den geest der Ingezetenen beter bekend zyn, ik zegge, wy, die hier in deeze Vergadering thans tegenwoordig zyn, die door eigene ondervinding Frieslands gefteldheid hebben leeren kennen, gelooven en meenen dit zeeker te weten, dat Frieslands Hoogstgeconftitueerde Macht, tot handhaaving der goede orde, het befluit heeft moeten neemen, deeze 12 Perfoonen, die in het Rapport genoemd worden, *voor als nog*, en niet, zoo als de Rapporteurs zeggen, *tot welk een prys ook*, niet toe te laaten, om naar hun Vaderlyk Gewest te rug te keeren, hoe geneegen Frieslands Provintiaal Beftuur ook daar toe mogte zyn geweest. Tegen deeze 12 Perfoonen had Frieslands Stemgerechtigd volk, of wel een groot gedeelte van hetzelve zyne bezwaren in het byzonder by het Provintiaal Beftuur ingebragt; deeze waren het die wy als hoofdoorzaken erkenden, of ten minften de grootfte meerderheid van hen, die de meeste invloed wisten te maaken, daar zy het meest aan toefchreven, dat zy op de billyke klagten geen gehoor hadden bekomen; maar wisten zeker hoe, dat men wel hunne Requesten en Adresfen, die zelfs op billykheid en de rechten van den mensch waren gegrond, met de grootfte verachting hadden agter den rug geworpen; zy waren het, die Frieslands Stemgerechtigd Volk daar voor erkent, of wel verre het grootfte gedeelte van deeze twaalf Perfoonen: ik herhaale het nog eens, daar zy haare bezwaaren by het Provintiaal Beftuur tegen hen hadden ingebragt, die het meeste deel hadden, en door hun invloed bewerkt tot het neemen van de hatelykfte Refolutien en Placaaten, die ftrekkende waren tot geweldige maatregulen en vervolging van brave Patriotten, daar van hadden zy meer dan eenmaal de vrugten in Friesland gezien! —— ja zelfs dat men dezulken in de akeligfte hoolen had opgeflooten, daar men weleer de grootfte misdadigers in had bewaard, en dat tegen de Gemanifesteerde Rechten van den Mensch, die men zoo wel in Friesland als in andere Nederlandfche Gewesten had gepubliceerd. — Onder hun waren 'er, die door hune invloed hadden weeten te bewerken, eene wettige Refolutie, gegrond op de Rechten van den Mensch, 's daags te vooren genomen, des anderen daags, by de Refumtie, het onderst boven te keeren, waaraan het gantfche Volk van Friesland zeer gelegen was! — van deezen dorst men ook geenzints verwagten, dat zy met geen wrevel over het gebeurde in Friesland bezield zouden zyn, nog minder dat zy door hunne Intrigues geen aanleiding zouden geeven tot nieuwe oneenigheden! — hun gedrag was nog te versch in het geheugen van de meesten van hen, by en na hunne terugkomst op den elfde February laatstleden, door eene Gewapende macht onderfteund. Eene nieuwe vervolging begon toen alwederom plaats te grypen, en daar men zeer waarfchynlyk de bitterfte gevolgen van zoude zyn ontwaar geworden, ware het niet, dat eene overhaaste vlugt, hun dit had verhindert; en waar door zy Friesland ten eenemaal voor Regeeringloosheid blootftelden, en daardoor de akeligfte gevolgen hadden kunnen geboren worden.

En Burgers Reprefentanten! daar gy in de Exhortatoire Misfive vooronderftelt, „ dat men alle uitgeweekene Friezen in Friesland voorzeeker als Patriotten hebbe gekend en geacht " — hier over wil ik thans niet oordeelen, daar ook zommige van hen my voor de Revolutie ten eenemaal onbekend waren; maar wil liever hunne *daaden* laaten getuigen: daar zy, by hunne terug komst op den 11 Bebruary l. l. met eene Commisfie, om haar te verwellekomen, hebben laaten vereeren, van een groot aantal van Leeuwaardens Burgers en Burgeresfen, en waar onder wierden gevonden niet alleen verfcheidene Voorftanders van het oude Beftuur, maar ook zelfs die bekend waren voor gedecideerde Voorftanders van Oranje! — Trouwens dit was by ons geenzins verwonderlyk, wyl zy gewoon waren om met dezulken Familiair te verkeeren, en gezelfchappen te houden; en niet zo fpoedig waren zy teruggekeerd, of zy misbruiken den Edelen Godsdienst ter bereiking van hunne laakenswaardige oogmerken; en neemen het befluit, om alle Predicanten door geheel Frieslands Gewest te gelasten, om dien GOD, die het Geheelal regeert, te danken voor hunne gelukkige terugkomst, ende herftelling der goede orde van Zaaken in Friesland, zo als ik meen, dat het van hun wierde genoemd, even als of het was, dat die GOD hen onmiddelyk wederom hadde terug gebragt en in hunne Posten herfteld, daar zy intusfchen hun door eene Gewapende Macht van Husfaaren tot aan het Landfchaps-Huis hadden laten brengen, en van eenen Reprefentant *Dibbetz*, met 2 Pistoolen op de Borst, tot binnen in de Vergaderzaal laaten geleiden! en komen zo haar zelven te vergeeten; daar veel onder hen mede hadden laaten Publiceeren, by de afkondiging van de Rechten van den Mensch, dat de Huichelaars de Mantel van den Godsdienst, welke de Vryheid en Gelykheid ademt, hebben gebruikt, om hunne geweldige oogmerken te bedekken, en waar by gezegd word, dat dit Systhema niet kon ftaande blyven, dat met een *Wee!* word uitgeroepen tegen die Regent, die gelooft, dat hy het Volk, 't welk hy beftuurt, moge verachten: het Volk verlaat hem wanneer hy deszelvs hulp het meest behoeft, en waar van verder word ge-

gezegd „ zie hier de oorzaak van den val van uw voorig Regerings Bestuur, en de oorzaak van uw Vryheid."

En daar veele van Friesland uitgeweekenen Gereformeerde Geestelyken waren of van Mennonite of andere Gezindheid, die in het voorig Regerings Bestuur tot het zelve niet wierden toegelaaten: hoe is het dan ook niet te vreezen en te gelooven, dat veele van Frieslands uitgeweekenen hun Patriottisme heeft bestaan, of zyn oorsprong gehad uit een zucht om zelfs te regeeren, zo als 'er maarjal te veel in Friesland worden gevonden, en waar door Frieslands braaf Stemgeregtigd Volk ongelukkig is te leur gesteld en bedrogen.

Dan, Burgers Representanten! daar ik eigentlyk van oordeel ben, dat het thans niet de tyd, noch hier de plaats is, om het gedrag van Frieslands uitgeweekenen open te leggen, waartoe ik ook niet in staat zoude zyn, om binnen het kort bestek, of den tyd, die men tot het uitbrengen van een advys eigenlyk zoude mogen gebruiken; doch daar verscheidene Leden, die voor my hebben geadvyseerd, verre van het Rapport zyn afgeweeken, kon, dunkt my, het ook my niet kwalyk worden geduid, dat ik ook wel een uitstap doe, daar wy zeker weeten, dat het misnoegen onder Frieslands brave Burgers al spoedig of kort na den aanvang van de Revolutie onder het Bestuur van de Provisioneele Representanten zyn aanvang heeft genomen, en wel byzonder uit aanmerking dat het Committé Revolutionair had kunnen goedvinden het Hof van Justitie te laten zo als het was, en doen behouden de uitoeffening van de Civiele en Crimineele Justitie, dog onder die bepaaling, dat zy de macht en het gezach van de Provisioneele Representanten moesten erkennen, en doen erkennen, zo als zy aan het oud Bestuur hadden gedaan, en dat zy wel hebben beloofd, maar, naar het oordeel van veelen, gantsch niet aan hebben beantwoord. Dat Hof van Justitie, dat zich zo gehaat had gemaakt en de verachting, ja het billyk misnoegen van Frieslands braave Patriotten op den hals gehaald, door haare vervolging in en na het Jaar 1787, daar het tegen zo veele van die braaven zulke harde en onrechtvaardige Sententien heeft uitgesproken, en doen uitoeffenen aan die ongelukkige slachtoffers, die de wreedheid en zucht tot vervolging aantoonden, en waar voor de Orange-Aanhangers zelven een afschrik betuigden, en van de Provisioneele Representanten, waar onder ook verscheidene der uitgeweeken waren, wierden verklaard; dat Hof, zeg ik, had zich niet alleen aan het uitspreeken van ongehoorde, maar zelfs aan het uitvoeren van onrechtvaardige Sententien schuldig gemaakt; doch kort na het daarstellen van eene nieuwe Representatie vind dezelve op den 10 July 1795 goed, 7 Leden uit het Hof van hunne Posten te demitteeren; doch zonder, dat hier door eenige Fletrisure aan hun Eer en goede Naam zal worden toegebragt; en dit word gedaan, zo als men zegt, om dat een voornaam deel van het Friesche Volk dit wilde, en dat met in het vervolg te restitueeren het door hen by het aanvaarden van hunnen Post betaalde Equivalent, en met betaaling van het Tractement tot den 11de October ingesloten, en of schoon tegen het een en ander verscheidene protesten wierden aangeteekend, dit mogte nog niets baaten. Men beoordeele over dit gedrag van Frieslands uitgeweekenen, Burgers Representanten! of wel dat van alle, die zich daar aan hebben schuldig gemaakt; men beoordeele het ontslag omtrent Misdaadigers, die onrechtvaardige Vonnissen door de Representanten zelve, aldus genoemd en geacht. Maar dat nog al verder gaat: een der oude en aangebleevene Raaden Ordinair is, *T. J. J. van Scheltinga*, verzocht zyn ontslag, dat hem werd geweigerd om zyne kunde, liefde tot de gerechtigheid, en om dat hy het vertrouwen der Natie bezittende was; en welke betuiging men ook aan den Burger *Haarsma* heeft gedaan, die zyn ontslag ook daar na had begeerd. Zo heeft men schuldig erkende Rechters met eer ontslagen; twee derzelven als voorbeelden van Deugd en Rechtvaardigheid geroemd, en hun eigen eigen wil die des Volks genoemd.

Frieslands Volk, of wel een voornaam gedeelte geeft by adres zyn zo billyk ongenoegen over deze zo singuliere handelwys te kennen, en zegt: wy begeeren, dat 'er niet slechts 7 Leden uit den Hove Provinciaal, maar dat zy alle uit hunne Posten zullen worden ontzet, en geenzints zonder Fletrisure aan hunne Eer en goede Naam, maar dat het gedrag van alle worde onderzogt, en de schuldigen gestraft; —— doch men weigert niet alleen aan zyne stem gehoor te geven, maar werpt dezelve, met eene groote verachting, achter den rug.

Burgers Representanten! ik zal op verre na niet het gedrag van de uitgeweekenen openleggen, veel minder Persoonlyke beleediging, die my door zommige van hen en van myn mede Ambtgenooten zyn aangedaan.

Aller haatelykst was ook hun gedrag of afscheid, dat ik het zo noeme, of wel byzonder van zommige van hen, na den 11de February; raazen, vloeken en schelden moesten zy geduurig aanhooren, zo op Leeuwardens braave Burgery, en de Gewapende Burgermacht in andere Steden en het platte Land, en dat meermaalen, als het ware, met toewyzing op my als andere van myn Ambtgenooten; met te zeggen, daar men alle die hadden uitgescholden voor Schelmen, Landverraaders en ik weet niet wat al, die de hand geleend hadden tot haar vervolginge, dat, zegge ik, zy dufden zeggen, dat 'er nog mogelyk ergere in de Vergadering zouden zitten; daar ik voor my in alle oprechtheid kan betuigen noch direct, noch indirect eenig deel te hebben gehad aan al het gebeurde, dat tot haar geheime vervolging was strekkende geweest; ja het was of zommige van hen de Menschelykheid ten eenemaal hadden uitgeschud.

Uwe Commissie, Burgers Representanten! schynt wel in twyffel te hebben gestaan, of het wel niet eenigzints na wraakzugt zweemt en beneden de waardigheid van een welgeordend Burgerlyk Bestuur moet worden gerekend te zyn, eenige vreeze aan den dag te leggen voor het verstooren der goede orde van zaaken door het vry en onbelemmerd doen terug keeren van 12 Menschen, van welke men des noods, zo zy zeggen, zoude kunnen afeisschen, plechtig te verklaaren zich als stille Burgers te zullen gedraagen.

Maar Burgers Representanten! ik vertrouw, dat uwe Commissie en ook deeze Vergadering uit het van my en andere Leden bygebragte, die de Situatie van Frieslands Gewest kennen, wel overtuigd zullen zyn, dat het ten hoogsten gevaarlyk zoude zyn geweest, wanneer Frieslands Hoogstgeconstitueerde Macht daar toe hadde beslooten, en dat tegen den wil van een groot gedeelte van Frieslands Stemgerechtigd Volk.

En dus Burgers Representanten! kan 'er, naar myn oordeel, geen de minste zweem van wraakzugt by het Provintiaal Bestuur in Vriesland worden gevonden; en ook heeft deeze Vergadering gewild, „ dat wel alle politicque dispositien, „ Judicieele Procedures over de zaak, betrekkelyk de geschillen over het al of niet daarstellen van eene Nationale Vergadering, of ten gevolge van dezelve in Friesland begonnen, „ worden ingetrokken en vernietigd, " doch Burgers Representanten! wel bepaaldelyk: *in zoo verre het eenigzints met de handhaving eener goede orde van zaaken in Friesland bestaanbaar zal geoordeeld worden.* En deeze bepaaling hebt gy zekerlyk wel te regt en niet te vergeefsch daargesteld: hetwelk ook

ook zo noodzaaklyk was voor het Provinciaal Bestuur in Friesland, dit vooral in het oog te houden, zo als zy ook zeker verpligt waren en met een groote omzichtigheid hebben gedaan: — immers, Burgers Representanten! wist Frieslands Bestuur zeer wel, hoe dat 'er onder deeze twaalf persoonen waren, zo niet alle die het meest geschikt waren geweest, om door hunne intrigues te bewerken, dat door hunne vlugt zulk een groote sensatie niet alleen in de Stad Leeuwaarden wierde veroorzaakt, maar zelfs genoegzaam door de geheele Provincie, en wel zo, dat eene groote menigte hun zyn gevolgd. Hoe was het dan ook niet te vreezen, dat Frieslands Provinciaal Bestuur op het eerste ogenblik niet in staat zoude zyn geweest, zulk eene naauwkeurige voorzorg te kunnen neemen, dat door de intrigues der uitgewekenen de rust in Frieslands Gewest niet zoude worden gestoord; en dat te meer, daar de gemoederen van Frieslands Stemgerechtigd Volk, of wel een groote meenigte van hen, of wel byzonder van de Gewapende Burgermacht, zoo waren verhit en verbitterd, dat het de schromelykste vooruitzichten voorspelde, wanneer Frieslands Hoogstgeconstitueerde Magt het besluit tegen haaren wil had genomen, deeze 12 Persoonen vry en onverhinderd tot hun Vaderlyk Gewest te rug te laaten keeren, dat gantsch niet met de handhaving der goede orde van zaaken in Friesland bestaanbaar zoude zyn geweest.

Ik Concludeer dan, dat 'er van weegens deze Vergadering mag worden gedecreteerd: *dat het Provinciaal Bestuur van Friesland aan de intentie van deeze Vergadering, en aan den geest van de Exhortatoire Missive zal hebben voldaan.*

Na dat *Kuiken* zyn voordragt geeindigd had verzoekt hy, dat de deliberatien over dit onderwerp niet mogen getermineerd worden voor dat het advys van den Burger *van Altena* in deze is uitgebragt, het zy dat dit door dien Burger in persoon geschiede, of wel, by indispositie, door een ander werde voorgelezen.

De President zegt, dat hy geene conditien kan accordeeren, en dat, zoo de Burger *Kuiken* nogmaals het woordt vraagt, hy het hem dan, ingevolge het Reglement zal accordeeren.

Gerter zegt, dat de voorige President dezelfde inschiklykheid met den Burger *van Castrop* wel had gelieven te houden.

De President zegt, dat hy over het gedrag van voorige Presidenten geen vonnis wil vellen, maar dat hy doen zal, het geen hy vermeend te behooren.

Hein zegt: Het komt my wel klaar voor, President! dat de stem van een afwezig Lid, by het opmaken der conclusie, niet mede in rekening kan komen. Maar dat de Vergadering, wanneer enig lid een advys heeft uitgewerkt, en hy voor zyne spreekbeurt ziek wordt, zyn werk niet zou mogen hooren, dit geloof ik is niet raadzaam en kan zeer nadeelig zyn. Te meer, om dat 'er in andere gevallen hiervan voorbeelden voor handen zyn. Ik erinner my ten minsten zeer levendig het voorbeeld dat de vorige spreker reeds heeft aangehaald. Het was in een Committé Generaal en over een finantieel voorwerp, dat de Representant *van Staphorst* een zeer merkwaardig advis had gereed gemaakt, maar door ziekte de Vergadering niet kon bywonen. De Representant *van Castrop* heeft het toen uitgesproken, en 'er by gezegd, van wien het ophel was; doch tevens, zo de Vergadering 'er zwarigheid in maakte, hy het dan uitbragt als zyn advys. De Vergadering heeft toen overeenkomstig hetzelve gedecreteerd, en my dunkt dat in een gelyk geval, gelyke cynosure dient gehouden te worden.

De President zegt, dat hy dan, dit voorkomende en door den Burger *van Altena*, of door de Vergadering verzogt wordende, zyn pligt zal weten.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Extract uit de Decreeten der Nationaale Vergadering Representeerende het Volk van Nederland. (*Zie Dagverhaal No. 112. pag. 277. Col. 1.*)

De Burgers *Schimmelpenninck*, en verdere, by Decreet van den 1. deezer, Gecommitteerden, ter examen van het Adres door Gecommitteerdens van de Steden Deventer, Campen en Zwol, aan deeze Vergadering gedaan, met de Bylagen daar toe relatief, inhoudende in substantie een verzoek.

„ Dat uit aanmerking van alle daar by opgegeven motiven, „ en ter voorkoming eener onvermydelyke scheuring en alle „ de nadeelige gevolgen, die daar uit zullen ontstaan, de „ zich noemende Hoogstgeconstitueerde Magt van Overyssel, „ mag worden geadhorteerd en aangeschreeven, om haar, daar „ by gemelde, genomene Resolutie buiten werking en ef„ fect te houden, met serieuse recommandatie aan dezelve, „ om ten einde als boven, het Provinciaal Bestuur, by pro„ visie te laten, op den voet zoo als het zelve tot hier toe is „ geweest, ten einde uwe Vergadering op heden, daar om„ trend, te dienen van consideratien en advis.

Hebben ter Vergadering gerapporteerd, dat zy al aanstonds by de deliberatien over dit onderwerp hebben gemeend in consideratie te moeten nemen, dat het, blykens onderscheidene Decreeten door de Vergadering genomen, de gemanifesteerde geest en denkwyze dezer Vergadering is, dat namentlyk, geduurende den tyd tot dat door dezelve een Constitutie, voor de Bataafsche Republiek, zal worden voorgesteld, geene zoodanige intermediaire veranderingen, in het Bestuur der respective Gewesten behooren gemaakt te worden, welke het daarstellen van een nieuwe Constitutie, eenigzints zouden kunnen belemmeren of difficiel maken.

Dat hier uit mitsdien prosluecrt, dat alle de grote en totale veranderingen van een Provinciaal Bestuur, waar door het zelve als van nieuw, op een geheel andere wyze zoude worden georganizeerd, zoo veel mogelyk moet vermydt worden.

Dat zulks voor al dan moet plaats hebben, wanneer door diergelyke veranderingen waarschynlyk grote confusien en scheuringen in de respectieve Gewesten zouden veroorzaakt worden, waaromtrent deze Vergadering te minder onverschillig kan zyn, aangezien zoodanige confusien eene directen fatalen invloed, op het Financieele wezen van den Staat moeten hebben, gemerkt toch die Gewesten, waar in zoodanige confusien plaats grypen, meer en meer buiten staat raken, om hunne engagementen te kunnen præsteeren, iets, 't welk vooral in dezen tyd, daar de Republiek den prompten opbrengst van Penningen zoo zeer benoodigd heeft, op alle mogelyke wyze geprecaveerd moet worden.

Dat zy Gecommitteerdens deeze zaak uit dit oogpunt beschouwende, het hun Gecommitteerdens voorgekomen was, dat door de veranderingen, welke door het onlangs gearresteerd

teerd en geconcludeerd Proviſioneel Reglement, op het Beſtuur der Provincie Overyſſel, wanneer het zelve geſanctioneerd wierd, niet alleen een groote en totaale verandering, van dat Provinciaal Beſtuur intermediair zoude worden daargeſteld, waar door het daarſtellen eener Nieuwe Conſtitutie belemmerd zoude kunnen worden, maar ook daar door ſcheuringe en verregaande confuſie in het Overyſſelſche Gewest zouden worden veroorzaakt; het welk dan ook buiten twyffel, confuſie in de Finantie en vertraging, zoo niet ceſſeering, van de contributie van dit Gewest ten gevolge zoude hebben.

Dat zy Gecommitteerdens voorts overwegende, dat een groot aantal der Gecommitteerden uit de kleine Steden en het platte Land van Overyſſel, met de Gecommitteerden van de Steden Deventer, Campen en Zwol, op den Overyſſelſchen Landdag, in de maand Juny laatstleden gehouden, van adviſe geweest zyn, dat over het Concept Reglement niet behoorde te worden gedelibereerd, maar het zelve in advys gehouden, zeer duidelyk kunnen opmaken, dat de opinie der geheele Maſſa van Ingezetenen, van dat Gewest, over dit nieuwe Reglement, ten uiterſten tegenſtrydig is, en dat alzo het zelve niet zal kunnen miſſen, eene directe aanleiding tot pernicieuſe Burgertwisten te produceeren.

En voorts geleezen zynde eene Miſſive van de Provinciale Repreſentanten des Volks van Overyſſel, geſchreven te Campen den 25 Juny laatstleden; daar by kennis gevende, dat door hunne Vergadering gearreſteerd is een Reglement van Proviſioneel Beſtuur van hunne Provincie, volgens copie daar nevens gevoegd.

Is, op de gronden by het voorſz. Rapport gelegd, gedecreteerd, dat deze Vergadering haare goede pogingen zal aanwenden by de Hoogst Geconſtitueerde Magt van Overyſſel, om het op den 25 Juny 1796 gearreſteerde en geconcludeerde Reglement van proviſioneel Beſtuur van Overyſſel, met alle het geene diesaangaande verder gedecreteerd is, buiten eff ct te ſtellen, en buiten werking te houden; en ten gevolge van dien, het Provinciaal Beſtuur van Overyſſel, genaamd de proviſioneele Repreſentanten des Volks van Overyſſel, worden gedepecheerd de Miſſive hier na volgende geinſereerd.

BURGERS!

Hoe zeer wy vermeend hadden te mogen vastſtellen, dat het ſyſthema, door onze Vergadering by onderſcheidene Decreeten gemanifeſteerd, en inzonderheid by onze Miſſive van 13 Juny laatstleden, nader gedevelopeerd, dat wy namentlyk, het voor het Volk van Nederland in 't algemeen zeer nadelig en verderffelyk oordeelen, dat door de onderſcheidene Gewesten, in den tusſchentyd, welke 'er moet verlopen van den aanvang onzer Vergadering af, tot het aanneemen van eene algemeene Conſtitutie voor het geheele Bataafſche Volk toe, wierden ingevoerd nieuwe Regeerings Reglementen, waar door de Ingezetenen welligt in den verkeerden waan zouden kunnen raken, als of zodaanige inrigtingen voor zulk een Gewest op zich zelve zoude kunnen voortduren, en waar door derhalven die heilzame voorbereiding van alle Ingezetenen tot eenen overgang tot een geheel nieuwe algemeene Conſtitutie, merkelyk wordt tegengewerkt; of ſchoon, zeggen wy, al dit ons deed vastſtellen, dat Gylieden aan deze onze gemanifesteerde denkwyze zouden hebben gedefereerd, hebben wy niettemin uit een Adres van Gecommitteerdens der Steden Deventer, Campen en Zwolle, en uit de lectuur der Bylagen, welke hetzelve verzellen, moeten ontwaren, dat op de jongstleden Overyſſelſche Landſchaps-Vergadering, gehouden den 25. Juny laatstleden, een Reglement van proviſioneel Beſtuur gearreſteerd en geconcludeerd is, het welk uit zynen aart niet alleen de algemeene nadeelige ſtrekking hebben moet, welke wy hebben willen preveniëeren, maar waar uit, blykens den inhoud der authentique Extracten uit de Notulen dier Vergadering, niet dan de droevigſte ſcheuringen, verdeeldheden en Burgertwisten, in Ulieder Gewest te verwagten zyn.

Het eene en andere dezer gevreesde onheilen, moet dus onzen ſerieuſen aandagt tot zich trekken, en ons bedagt doen zyn dezelve af te weeren, daar het toch deezer Vergadering geenzins kan onverſchillig zyn, dat in den eerſten beginne, dadelyk tegengegaan worden, zoodaanige gevreesde ſcheuringen, welke niet dan publique calamiteit en verwarring kunnende voortbrengen, ook eenen directen nadeeligen invloed op het financieele moeten uitwerken.

Het is om alle deze redenen, Burgers! dat wy geoordeeld hebben Ulieden by dezen te moeten aanſchryven, dat wy de in train brenging van het voormelde by Ulieden gearreſteerde Reglement, houden voor ſchadelyk voor den Lande in het algemeen, en voor Ulieder Gewest in het byzonder, en dat wy wenſchen dat Gylieden daar van gelieft af te zien, en ter voorkoming van akelige ſcheuring en Burgertwisten, gedurende den tusſchentyd welke 'er nog lopen zal tot aan het tydſtip der algemeene Conſtitutie, de Gewestelyke Regeeringsbeſtelling van Ulieder Gewest laat blyven op denzelven voet waar op zulks plaats heeft.

Waar op enz.

Het Committé van Adminiſtratie der Franſche Troupes in de Republiek der Vereenigde Nederlanden, in den Haag, zal door derzelver gemagtigde in de Provincie Zeeland, op Maandag den 17 October 1796, *te West Capell*, Dingsdag den 18de *te Veere*, Woensdag den 19de *te Vlisſingen*, en Donderdag den 20ſte *te Middelburg*, met alle de onderhoorige Dorpen, des Voormiddags ten 11 uuren, op de Raadhuize, ten overſtaan van twee Leden uit de Municipaliteiten aldaar, publiek Aanbeſteeden de Leverantie van het benodigde Brood, Vleesch, Zout, Azyn, Genever, Erwten, Ryst, Haver, Hooy, Stroo, Turf, Steenkolen en Licht, voor de Franſche Troupes, in gemelde Plaatzen en derzelver Environs Guarnizoen houdende, Cantonneerende of Campeerende, ingaande primo November (of eenige dagen laater by de Aanbeſteeding te bepaalen) en eindigende ultimo Maart 1797.

Voorts zal na den afloop van de Aanbeſteeding, op den 20ſte October voornoemd, te Middelburg in eene Maſſa voor het geheele Eiland Walcheren, kunnen worden ingeſchreeven.

Zullende dezelve Articulen mede worden aanbeſteed te *Zierickzee* voor het geheele *Eiland Schouwen*, op Maandag den 24 October aanſtaande meede des Voormiddags ten elf uuren op het Raadhuis aldaar.

Waar van de Conditien in tyds ter Secretaryen van gemelde Plaatzen, voor een ieder te leezen zullen zyn, als mede aan het Committé van Adminiſtratie in den Haag voornoemd.

Wyders word een ieder uitgenodigd tot het aanneemen van het Caſerneeren van gemelde Troupes, kunnende de Gegadigdens ter bekoming van Informatien dien aangaande zich adresſeeren op gemelde 20 en 24ſte October op de Raadhuizen voornoemd.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, *Secretaris.*

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID; VRYHEID; BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 209. *Maandag den 10 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag den 6 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

De Discussien over het Rapport van den Burger *Floh* c. s., betreklyk de Friesche zaak, voortgezet wordende, beklimt de Burger *van Beyma* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik had my voorgesteld, om over dit belangryk onderwerp het woord niet te vraagen. Ik heb het ongeluk, dat myn Broeder, van wiens eerlyke beginzelen ik even zoo wel als van de myne overtuigd ben, zig bevind onder de twaalf uitgeslootene Friezen, opgenoemd in de Friesche Publicatie, die het onderwerp van het Rapport uitmaakt.

Ik meende, dat het fraayer stond, dat ik in deezen noch voor noch tegen sprak, hoewel ik de zaak der agttien weer toegelatene kon distinzueeren van die der 12 uitgeslootene, my over de eerste expliceeren, en de zaak der laatste overlaten aan anderen.

Maar toen ik zag, dat het de delicatesse der Vergadering niet blesseerde, dat in de zaak van de afscheiding van Kerk en Staat Leeraars der Heerschende Kerk in hunne eigene zaak het woord ten voordeele van hunne eigene belangens voerden, en dat de Burger Representant *Sypkens* in deezen weder sprak over de belangens van zynen Schoonbroeder; toen ik in dat advys zoo veele lnerpende Geesselingen, zoo verguysende aanmerkingen, zoo veele op erroneuse informatien steunende heekeltrekken ontmoette. — Toen bepaalde ik my ook te spreeken, toen vroeg ik den President het woord, om dat ik my verpligt vond, de Nationaale Vergadering voor dwaaling, uit verkeerde informatien voortgekomen, te behoeden. Het zwygen tog is misdaadig, wanneer het spreeken een pligt is. Ik kende de omstandigheden beter dan veelen uwer, en ik volg myn pligt, die boven alles weegt.

Ik zal echter van het geval der twaalf niet spreeken. Myn Broeder is 'er onder, Burgers Representanten! en dit is genoeg om my tot zwygen te verpligten. De delicatesse van een patriot, die niets dan het algemeen belang beoogt, vordert dit. Ook Gyl. zoud in deeze zaak geen crediet voor my kunnen, ja wat zeg ik *mogen* hebben. Ik zoude door daar over te spreeken my in myn eigen oog veragtlyk maaken.

Maar ter zaake. Ik zal de advysen der voorstemmende Leden kort nagaan.

Het twistvuur brand in Friesland, zegt men, eindelyk zal het zwygen der misnoegden in ligten vlam ontbranden. Het zou, zegt men, niet moeilyk vallen dit te bewyzen.

Neen, Burgers Representanten! het twistvuur brand niet in Friesland; het zwygen zal het niet doen uitbarsten.

De uitgeweekene zwygen niet, maar stooken het vuur van ongenoegen zoo veel hen immers mooglyk is. Dit zoude gemakkelyk vallen te bewyzen, maar waar toe die bewyzen? Gyl., Burgers Representanten! weet het; herdenken wy slegts alle die Requesten, geschreeven met in gal gedoopte pennen. Hebben wy immer iets gezien, dat meer verbittering ademt, dat meer wanhoopige woede aanduid, dan alles wat door de uitgewekene Friezen der verontwaardigde waereld is ingestoten.

Men vergist zig dus, wen men het zwygen der uitgeweekenen, der misnoegden vreest. Neen, zy spreeken wel degelyk, zy woelen en doen alles wat zy kunnen om het Provinciaal Bestuur het crediet der Natie te beneemen, om het te entraveren; maar dat Bestuur wil de Vryheid, dat Bestuur heeft energie, en verheft zig dermaate tot de hoogte der Revolutionaire principes, dat het kan medewerken tot behoud des Vaderlands. Alle machinatien, tegen hetzelve geëntameerd, verdwynen tot hier toe in rook.

Laat hier de daaden spreeken: Terwyl andere Provinciaale Bestuuren zig beklaagen, dat hunne Gelheffingen *geëntraveerd* worden, en daar door mislukken, — terwyl door de halve maatregulen in Holland en elders genoomen, waar door die Gewesten buiten staat zyn om de gerequireerde Penningen te voldoen. — Terwyl door deeze agterlykheid van betaaling het Vaderland op den uitersten oever des verderfs gebragt is — gaat het Provinciaal Bestuur van Friesland rustig in zyne maatregulen voort, overwint alle entraves, zelfs die aan hetzelve door de uitgeweekenen worden veroorzaakt, en fourneert de gepetitioneerde Gelden, zelf by voorraad.

En, Burgers Representanten! men wilde u dieta maaken, dat 'er in Friesland een twistvuur brand, dat 'er een ongenoegen heerscht, dat de Provintie onnut zal worden voor het Vaderland:

Maar gy geloof: geene gehazardeerde assertien, als de daaden het tegendeel bewyzen.

Gy gevoelt dat de uitgeweekene en hunne aanhang, die Ulieden in Maart l. l. zogten te overrompelen door eene voorgewende vrees van verwarring in de Provintiale Finantien, zig deezen rietstaf benomen ziende, nu een twistvuur voorwenden, om Ulieden over te haalen om U, tegen het Reglement uwer Vergadering aan, U te doen bemoeyen met de zaaken *van Politie* in een der gewesten. Gy gevoelt dat de vrienden van den verraaderlyken Brit, de vyanden van het Vaderland, niets vuuriger verlangen, dan dat gy U bemoeit met de Provinciaale Bestuuren, vooral met de zulke, die de energiecqste zyn, die order in hunne financien hebben. Zy hoopen reeds, die aterlingen, dat gy U hier in steekende, ook de order zal worden te onderst booven gekeerd en Friesland, dat ook dat Provinciaal Bestuur, even gelyk dat van Holland, de dupe zal worden van entraves van kwaadwilligen, dat ook dat Provinciaal Bestuur zyne energie zal verliezen, en eeven gelyk zoo veele andere den ondergang des Lands zugtende, dog zonder zig te durven bewegen, zal aanzien. Dan zal ook daar de Oranje staf zeegevieren, de Patriot het hoofd laaten hangen, dit verbeeldt zig de Vryheidhaatende huurling van *Pit*, maar hy bedriegt zig. Hy kent den aard niet der Friesen; een Volk dat zig nimmer liet te onderbrengen, dat altyd vry was zoo lang het bestond, laat zig, vooral in deezen tyd, dat het zyne regten kent, niet straffeloos overheeren.

De rust moet hersteld worden in Nederland, zegt men, maar welke rust tog bid ik u? welke onrust, is 'er in Friesland? is het bewys van onrust te vinden in het rigtig fourneeren van Penningen aan het gemeene Land? is het daarin te vinden dat de Wetten deezer Nationaale Vergadering punctueel in dat gewest en oogenblikkelyk worden geëxecuteerd?

Wil men die doodelyke slaap, die in andere Gewesten, bestaat, ook in Friesland? Zou deeze Vergadering kunnen verlangen, dat de Friezen, in plaats van hunne quota te fourneeren, ook kwamen met klagten over entraves? dat de Friezen, in plaats van aan het Decreet tot afscheiding van Kerk en Staat ogenblikkelyk te voldoen, ons kwamen zeggen, dat zy het tot een onderwerp van deliberatien gemaakt hebben?

Wil men die rust, ik wil ze niet, en de meerderheid dezer Vergadering kan ze niet willen. De Vergadering kan, onder voorwendzel van rust en orde te herstellen, daar geen onrust en wanorde is, geen gepremediteerde stap tot verwarring, tot uitdooving van energie, tot onderdrukking van een gedeelte den Volks willen doen.

Gy gevoelt, Burgers Representanten, dat ik onbewimpeld de zaaken voorstelle. Was ik een hooveling, of liever een theologant, ik zou in plaats van regt uit de taal van myn hart te spreeken, u met ironique assertien, met haatlyke vraagen, om my in alle gevallen buiten schoot te stellen, ophouden. Maar, Burgers Representanten, ik heb voor eersten stelregel, om alles by zynen regten naam te noemen. Ik zal my niet uitlaaten over de pretense vernedering, die aan de agtien uitgeweekenen word aangedaan. Verscheidene Leden, byzonder de Representant *van Leeuwen* hebben dit reeds voldongen.

Het is zeker, Burgers Representanten! dat waare Vaderlanders, braave Patriotten vervolgd zyn onder het Bestuur van de Uitgeweekenen en andere Representanten. Het is zeker, dat twee Leden dezer Vergadering, de Burgers *Borgrinck* en *Gorter*, de slagtoffers waaren van die vervolgzieke Resolutien, enkel en alleen, om dat zy als Leden der Municipaliteit, zonder voorkennis der Burgeren, geene Stads regten wilden wegschenken, en wel zulke Stadsregten, die de burgery in vroegere dagen tegen de Aristocraten met alle vigeur had gereclameerd. De Leden der Municipaliteit wierden *om deeze rede* naar den Kerker gesleurd, voor zoo verre zy het geweld niet ontweeken. Dat heet in myn oog Vaderlanders om Volksgezinde gevoelens vervolgen. Hoe het nu eene vernedering kan weezen, daar die gevallen gebeurd — die resolutien voor handen zyn, te verklaaren, dat men daar toe met geen kwaad oogmerk en opzet heeft meede gewerkt, gaat boven myn begrip.

Hoe het vernederend voor den Uitgeweekenen kan genaamd worden, dat de Representanten van Friesland het ongenoegen, dat uit deeze resolutien, uit deeze vervolgingen ontstondt, *billyk* noemen, is by my een raadzel.

Ik versta even weinig de consequentie van de Burgers, die voor my geadviseerd hebben, dat het patriotisme der Uitgeweekenen beweezen is, daar door, dat deeze Vergadering zig hunne zaak heeft aangetrokken.

Ik taxeer geheel niet het Patriotisme der Uitgeweekenen, maar ik weet dat hunne moed zeer gering was.

Toen op den 26 January 1796. eenige *weinige Schutters* (zeggen zy) op het Landshuis kwamen, om sommigen hunner feitelyk uit de Vergadering te doen gaan, waaren zy verre af om die energie te deployeeren, die den Representant of Bestuurder van een vry Volk past. Zy lieten zonder eenigen tegenstand een gedeelte hunner, tegen de wet en tegen alle regelen aan, zonder gezag, naar den Kerker sleepen, andere ruimden, op enkele aanzegging, de Vergadering. Dit toonde niet, dat zy hun leeven voor het voortstaan hunner beginzelen veil hadden; en die dit niet heeft kan by my bezwaarlyk den eernaam van patriot verdienen.

Zy erkenden zelve, dat zy zonder besoldigde Militairen het land niet in rust konden houden, niet bestuuren. Hun gezag rustte dan op eenen valschen grond, op Militaire magt, op het regt van den langsten deegen, en niet op het vertrouwen der Natie, het eenigst bolwerk van een Republiquainsch Bestuur. Zy waaren dan terroristen, zy voerden dan een schrikbewind; want een Regent, die erkent gehuurde gewaapenden noodig te hebben om een Volk te bestuuren, zegt met andere woorden dat hy ongeschikt is, dat hy het noodig Volksvertrouwen mist, dat hy een overheerscher is.

Men wil zwaarigheid vinden in het bepaalen, dat zy zig rustig moeten gedraagen en een Jaar lang buiten Bestuur blyven.

Maar wat kan nuttiger, wat evident noodzaakelyker zyn, dan dat men lieden, die zig op den 11 Febr. door verraad en vreemd Militair geweld, ter raadzaale en in het Bestuur indrongen, die dat Bestuur op den 22 en 23 Febr., toen zy slegts vreesden, dat hun de staf van dat Militair geweld zou ontvallen, lafhartig verlieten, en in dat pretens gevaarlyk ogenblik het Land en Volk, dat zy zeiden in gevaar te weezen, aan zyn noodlot overgaaven; wat kan 'er nuttiger, wat noodzaakelyker zyn, dan dat men lieden zoo weinig tot het Bestuur geschikt, van het zelve verwydert.

Het argument, dat het Volk dit zelve moet weeten, en deeze voorzorg overtollig is, bewyst niets. Want tog het Volk komt niet geheel te zaamen, maar by gedeelte. 'Er kan een gedeelte zyn dat niet patriottisch is, of dat zig vergist. Men neeme het voorbeeld in den Schoonbroeder van den Representant *Sypkens* zelve. Is niet de Burger *Huber*, in een Stad, daar misschien vyf zesde der Inwooners anti revolutio-

nai-

naïren zyn, tot Repreſentant in deeze Nationaale Vergadering gekoozen?

Men heeft zyne ironique welſprekenheid weder uitgelugt tegen de 42 Committés van Waakzaamheid. Maar, Burgers Repreſentanten! wat reden van beſchuldiging levert dit op? Hebben die Committés kwaad of goed gedaan? Is Friesland in rust of niet? Zyn 'er, by voorbeeld in Holland, naar evenredigheid minder diergelyke Committés? Of zyn 'er daar veel meer? Ik geloof het laatſte. Ik weet wel, dat men de Beſtuurders van Friesland onlangs in een haatlyk ſtuk uitſchilderde, als Lieden, *voor wien bloed en tranen Nectar zyn.* Maar, Burgers Repreſentanten! het was een der zoo geroemde zagtzinnige uitgewekene Friesen, wiens verbeelding genoeg verhit, wiens hersſenen genoeg op hol waren, om dit te zeggen.

De Beſtuurders der Provintie laaten zelfs in hun Gewest de distributie van dat ſtuk volkomen onverhinderd, en tonen daar door zelve aan haare Natie; dat zy zig boven den laster verheffen, en de machinatien hunner vyanden niet vreezen. Zy gaan rustig in hun werk voort, en zyn overtuigd, dat de Natie, die weet dat onder hun Beſtuur geene vervolgingen geſchied zyn, veelmin bloed geſtort is, de waarde van zulke infinuatien wel zal weeten te apprecieeren.

Ik moet, Burgers Repreſentanten! Uliedon nog wel een woord zeggen, over het advys van den Burger *Floh.* Neen! nimmer ben ik meer verwonderd geweest in deeze Vergadering, dan over dat advys.

De verklaring, die men van de Ambtenaaren en Grondſtemmers in Friesland vraagt, zegt hy, is de *groote bron, waaruit by aanhoudenheid in Friesland inwendige onlusten voortvloeijen.*

Het bloot inzien van de verklaring moet ieder overtuigen, dat zy die gronden behelst, die ieder eerlyk Patriot belyd.

Of moet hy, die de Regten van den Mensch en Burger veragt, die een vriend van het Stadhouderlyk, Ariſtocrat sch en eenhoofdig Beſtuur is, — die geene Vryheid en Gelykheid wil, — die zig laat omkoopen, — voor een Patriot gehouden worden? Immers Neen.

Die verklaring nu, fluit geene anderen, dan die, die de gronden der revolutie niet aanneemen, uit, nog van het ſtemregt, nog van het bekleeden van Ambten.

Ik ben het egter met den Burger *Floh* eens, dat zy een bron van misnoegen is; maar dat is zy voor de Oranje-vrienden, voor de Ariſtocraaten en hunnen aanhang, die door het vraagen van die verklaring zig alle hoop benoomen zien, om ooit weder het Bewind in handen te krygen. Zy is een bron van ongenoegen voor hun, die zig weleer verklaarden, uit hoofde van zogenaamde gemoedszwarigheid, geen Regenten te kunnen weezen, dog van dat vooroordeel terug gekomen, zig nu met moeite de teugels van bewind uit hunne ryke handen zien gerukt. Zy is een bron van ongenoegen voor hun, die zig van een groot gedeelte der voordeelen, welke zy voorheen, ten kosten van den Burger, als ſtemgeregtigden bezaten, met ſpyt beroofd zien. Voor de zulken is zy een bron van ongenoegen, maar zy is oorzaak, dat de beſluiten der Nationaale Vergadering niet aan ongepaste deliberatien onderworpen, maar ſtiptelyk worden geëxecuteerd. Maar zy is ten grooten deele oorzaak, dat Friesland om niet in plaats van zyne quota, laſſe klagten over de entraves in de geldheffingen zend.

En, Burgers Repreſentanten! verbaasd ſtond ik inzonderheid, over het beroep op de authoriteit van den hooggeleerden en verdienſtelyken *Oosterbaan*, die zig met veele anderen tegen de Verklaring declareert.

En het voorbeeld, door de Burger *Floh* aangehaald, van het Dorp Hautumer uit Buuren, waar ſlegts één ſtemgeregtigde was opgekomen, om eenen Ontvanger te ſtemmen, en welke dus zig zelven had geſtemd, heeft my doen lagchen.

Onder het oud Beſtuur was het juist de hooggeleerden *Oosterbaan* zelve, die in dat zelve Dorp, by ieder ſtemming van een Ontvanger of zelve in perſoon, of door een gelastigde alleen opkwam, om zig zelven tot Ontvanger te ſtemmen, of wel iemand, aan wien hy dien post voor geld, of voor wederdiensten verhuurde.

Is het nu geen wonder, dat het geen, waarvan men onder het voorig Beſtuur profiteerde, nu als een bezwaar word voorgebragt. Onder het voorig Beſtuur kon niemand daar tegen iets doen, en was het eene volkomene overheerſching; nu komt 'er maar een perſoon, om dat de anderen, geene patriotten zynde, eene belydenis, den Patriot pasſende, weigeren. Zoo de Burger *Oosterbaan* ook deze reflexie aan den Burger *Floh* had geſuppediteerd, hetgeen my onmooglyk voorkomt, dan zou hy in myn oog, in plaats van eerwaardig en verſtandig, veragtelyk en zot ſchynen: Dog in allen gevallen bewyst de Burger *Floh* ten zynen eigenen opzigte de waarheid van een gezegde in het rapport: *dat hy naamlyk de geſteldheid noch den geest der Ingezetenen van Friesland niet naauwkeurig genoeg kent.*

Ik heb gemeend, dit ter elucidatie der Vergadering te moeten zeggen, en laat de concluſie aan anderen over.

Hierna worden geleezen onderſcheiden Requesten om Paspoorten: — welke geaccordeerd worden by favorabel advys van de Binnenlandſche Correspondentie.

Waarop de Preſident de Vergadering adjourneert tot heden avond ten 7 uuren, converteerende dezelve dadelyk in een Committé Generaal.

GECONTINUEERDE *Zitting van Donderdag avond den 6 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Een quartier na zeven uuren wordt deeze Gecontinueerde Zitting geöpend.

Waarna geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misſives en Adresſen:

Eene Misſive van het Committé te Lande, te kennen geevende, dat zy benodigd zyn Stallingen voor de remanteer-paarden in het District van Utrecht, dat zy daar voor het oog geſlagen hebben op de Stallingen op het Lusthuis van den Ex-Stadhouder, te Soestdyk, en zich bereids dienaangaande geadresſeerd hebben aan de Commisſie van Superintendentie; dan door dezelve aan deeze Vergadering zyn gerenvoyeerd; waarom zy zich dan ook by dezelve vervoegen, verzoekende favorabele dispoſitie op dit hun voorſtel.

De Preſident ſtelt voor, om deeze Misſive te ſtellen in handen der Commisſie van Superintendentie, om, na geconfereerd te hebben met het Committé te Lande, naar vereisch van zaken te disponeeren.

Modderman zegt, dat hy, uit hoofde van den spoed, welke deeze zaak vordert, by provisie kan communiceeren, dat de Commissie van Superintendentie hierop favorabel zal disponeeren.

De President stelt voor, om na de gegeeven elucidatie het verzoek te accordeeren: — en wordt conform geconcludeerd.

Een advys van het Committé tot den West-Indischen Handel en Bezittingen, favorabel berigtende op het Request van een Schipper, om provisie naar Surinamen te voeren, onder de gewoone clausule: — conform geconcludeerd.

Eene Nota van den Minister van Oorlog der Fransche Republiek, zich interesseerende voor den persoon van *Walvi*, ter betaling van zyne agterstallige gagementen: — aan het Committé te Lande.

Eene Memorie der Gedeputeerden der Representanten 's Lands van Utrecht, zynde ondertekend door de Burgers *de Jonckere* en *Forsberg*, strekkende dezelve in antwoordt op de Circulaire Missive deezer Vergadering, in dato 25 September l. l., waarin dezelve te kennen geeven, dat niets hun meer ter harten gaat, dan de zorg voor 's Lands Financien, en bereid te zyn tot styving daar van alles in het werk te stellen; waar van zy vermeenen de duidelykste proeven aan den dag te hebben gelegd; ja zo verre, dat, offschoon hunne Ingezetenen door de drukkendste lasten bezwaard zyn geweest, zinds eenige jaaren, als hebbende alle de lasten van het Oorlog in eene dubbele mate getorst; en offschoon zy te vooren onder het oude Gouvernement hunne penningen, ten kosten van hetzelve, hebben moeten opbrengen, door de Engelsche Troepes zyn geteisterd, en naderhand met de drukkendste inquartiering van byna de geheele Noordelyke Armee bezwaard geweest zyn, hunne Ingezetenen nogthans niet alleen reeds al hun Goud en Zilver in 's Lands Schatkist hebben geworpen, maar daar te boven nu tot tweemaal eene buitengewoone 50ste penning hebben opgebragt; daar zy intusschen, wat hun betreft, al verder zullen toonen, dat zy moeds genoeg hebben, om hunne maatregulen te doen respecteren, ten opzigte van die geenen hunner Ingezetenen, welke verdwaasd genoeg zyn, om hunne pogingen te contraveeren: insteerende het hun inmiddels, dat die salutaire poging, welke zy hebben aangewend, om hunne en hier door 's Lands Financien te styven, ten kosten van die geenen, welke billyk schavergoeding schuldig zyn voor alle die rampen en onheilen, welke zy hunne Medeburgeren berokkend hebben, en waar onder deze gekromt gaan; dat deze eenige salutaire, en op allen grond van regtmatigheid en billykheid steunende mesure van schavergoeding zoo krag dadig gecontraveerd is; betuigende dat zy, daar het hun ondoenlyk is hunne Ingezetenen, welke gewillig schot en lot hebben opgebragt, meerder te bezwaaren, zich, zonder in het werk stellen deezer Mesure, onverantwoordelyk rekenen voor die gevolgen, welke uit de niet tydige betaling hunner quota selfs voor hun gewest zouden kunnen proflueeren; maar zulks laten ter verantwoording van die geene, welke dit hebben berokkend.

De President stelt voor, om deeze Missive te stellen in handen der Commissie van Financien tot hun narigt.

Van Leeuwen zegt, dat hy dit onnuttig vindt, en liever wil, dat men die van Utrecht zoude rescribeeren, om in hun Gewest alle die middelen in het werk te stellen ter styving der Financien, als zy zullen vermeenen te behooren.

De President herhaalt zyn voorstel.

Van Beyma zegt, dat hy vermeent, dat dit Gewest in zyne financieele Mesures gecontraveerd is, eerst door *Beurnonville*, vervolgens door den Minister *Noël*, en dat eindelyk het Directoire Executief zich daar mede gemelleerd heeft, zonder dat hem den afloop dier zaak tot dus verre bekend is.

De President zegt, dat hy dan zoude voorslaan, om ook deeze Memorie te stellen in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaken, om 'er, in hunne besoignes, regard op te slaan.

Van Beyma zegt, niet te kunnen bevroeden uit wat reden of regt *Beurnonville* zich gemengd heeft in de huishoudelyke mesures van een vry Gewest; dat *Noël* en het *Directoire Executief* naderhand, wel is waar, zich hier over hebben geadresseerd; echter op eene gantsch andere wyze, als eerst door *Beurnonville* is geschied; alzo hy zelfs toen gesustineerd heeft dat dit niet van de competentie van het Directoire was.

Van Hoof zegt, dat het Directoire deze gansche zaak aan de wysheid der Nationaale Vergadering heeft overgelaten.

Gevers verklaart, zeer verwonderd te zyn over deze Memorie; daar toch de conferentien over de zaak, zoo als de ondertekenaars, die in deze Commissie zyn, niet onbewust zyn kan, worden voordgezet: appuyeerende het geproponeerde, om dezelve te stellen in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken, welke, als dan, dienaangaande der Vergadering Rapport kan uitbrengen.

Van Lockhorst zegt, ik kan den inhoud der Missive van de Hoogstgeconstitueerde Magt van Utrecht niet wel volkomen beoordeelen; dan, Burgers Representanten! ik geloove niet, dat, zodra het Bestuur van Utrecht den ernst doorziet, welke deeze Vergadering en in haare Missive, en in haar besluit gister en heden, omtrent de dadelyke uitvoering van haar Decreet, om de gebrekige gewesten (des noods) te Executeeren, aan den dag legt, zy zig met de entravés in hare financieele mesures meer zal behelpen; het staat aan hun die entravés te verydelen, en zo verre wy daarin kunnen medewerken, zullen wy dit gaarne doen — ik conformeere my des met het præadvys van den President, om deeze Missive, gelyk die der andere gewesten, te zenden aan het Committé van Financie tot derzelver narigt; blyvende intusschen de voorige aanschryving deezer Vergadering van het Provinciaal Besluit van Utrecht over deze zaak in haare volle kragt.

Kantelaar zegt, schoon het mis schien best was, dat deze Memorie alleen voor Notificatie aangenomen werd, mag ik echter wel lyden, dat dezelve in handen van de Commissie van Financie, of van Buitenlandsche zaken of van beide die Commissiën gesteld worde; mits dit maar niet bloot lyk geschiede, maar *met uitdrukkelyke inhæsie van het Decreet van den 23sten dezer, en dus van den inhoud der Missive, by dit Decreet geарresteerd.* In die Missive naamelyk heeft de Vergadering verklaard, dat zy de maatregelen tegen de nalatige Gewesten, overeenkomstig het Reglement, ter uitvoer zou bren-

brengen, „ zonder eenig reguard te slaan op de excuses, door „ zommige Provinciën bygebragt, dat zy plaatse hebben ten lasten „ van anderen hebben, die zy niet kunnen bekomen, of dat „ hunne maatregulen buiten hun toedoen geëntraveerd zyn, „ of welke andere zy ook zouden mogen allegeeren". Deze verklaring moet door de Vergadering nagekomen en gehandhaafd worden; en zy moet dus zich wachten, dat zy niet, door het *bloots* commissoriaal maken dezer Memorie, *zonder eenig byvoegzel*, misschien die van Utrecht in het denkbeeld brenge, dat de Vergadering eenigzins van het nakomen van deze hare verklaring zou willen glisseren, althands de uitvoering daar van surcheeren, tot dat deze Memorie nader zou zyn geëxamineerd. Dat denkbeeld zou een schadelyk delai kunnen veroorzaaken in hunne werkzaamheden, en wy moeten hun geen schyn van hoop geven, dat wy eenig uitstel zouden kunnen toelaten.

De President stelt voor, om deze Memorie te stellen in handen der beide Commissiën, met inhæsie haarer intentie, by de exhortatoire Missive aan den dag gelegd.

Van Reyma zegt, dat het onderttusschen hard en grievend zoude zyn, wanneer een Gewest in ongelegenheid wierd gebragt, hetwelk, alle pogingen tot styving der financiën aangewend hebbende, daar in geëntraveerd is door eene hogere auctoriteit.

Kantelaar zegt: men vermengt, naar myn inzien, in de raadpleegingen over deze Memorie van Utrecht, twee zaaken, die naauwkeurig behooren te worden onderscheiden. — Aan de ééne zyde is het onbetwistbaar, dat de Nationaale Vergadering zorge moet dragen, dat de gewesten derzelver quote in de sommen, die voor de algemeene behoeften der Republiek benodigd zyn, rigtig opbrengen: dat zy, by onverhoopte nalatigheid van een of ander Gewest, zich van alle die middelen van constrainte bedienen moet, welke het Reglement in hare handen gesteld heeft: dat zy, door geene verontschuldigingen, hoe ook genaamd, van het gebruik dier middelen zich mag laten aftrekken: en dat zy zelfs de executie van dezelve niet mag uitstellen, indien zy niet gevaar wil lopen, van op het oogenblik, waar op tot stuur der algemeene zaken de gepetitioneerde, en door de Vergadering geconsenteerde sommen, door de uitvoerende magt gerequireerd worden, zich telkens in de grootste verlegenheid te vinden, en de dierbaarste belangen des Volks in de waagschaal te stellen. — Aan den anderen kant, zal niemand ontkennen, dat het Bestuur der Huishoudelyke zaken van het Volk van Utrecht, en in het byzonder de Administratie der Justitie aldaar, by uitsluiting aan de Hoogste Geconstitueerde Magt van dat Gewest is opgedragen. Meent nu het Provinciaal Bestuur van Utrecht, dat zommige Leden van het vorig Bestuur zich hebben schuldig gemaakt aan daden, die in een Land van goede Justitie niet behoren geduld te worden; of dat zy zulk een misdadig gebruik van 's Lands Penningen gemaakt hebben, dat aan het Volk van Utrecht tegen hen eene regtmatige actie van schavergoeding zou competeeren, dan moeten zy die actie, in den naame des Volks, voor den competenten Rigter doen institueren. Worden zy in het entameren, of voortzetten van zoodanige actie gestremd, dan moeten zy die entraves op zoodanige wyze tegengaan, als derzelver aard vereischt. Zyn het entraves van Ingezetenen van hun eigen Gewest, dan moeten zy zich tegen dezelven bedienen van die middelen, die tot maintien van hun gezag in hunne handen gesteld zyn. Worden zy door eene vreemde magt geëntraveerd, dan moeten zy hunne bezwaaren inbrengen by het algemeen Gouvernement van de Republiek. „ Zy hebben (zal men zeggen) dit „ laatste gedaan." Maar heeft deze Vergadering dan ook niet getoond, dat zy aan die bezwaaren het oor leenen wilde? Heeft zy derzelver onderzoek niet aan haare Commissie van Buitenlandsche zaaken opgedragen? En zal zy niet, ondersteld zynde, dat die bezwaaren gegrond mogten zyn, alle pogingen aanwenden, om dezelven op te heffen? Maar de Vergadering kan niet toelaten, dat het rigtig opbrengen der quote van Utrecht zou worden uitgesteld, tot dat deze zaak zal afgedaan zyn. Het ééne moet volstrekt niet van het andere afhangelyk gemaakt, of daar mede vermengd worden. Indien men dat eenmaal in toegaf, dan konden de gevolgen allernadeeligst worden. Men kon in andere Gewesten dit voorbeeld volgen; men kon ook over entraves klagen; hoe ongegrond die klachten ook wezen mogten, derzelver onderzoek zou tyd vorderen; en, indien zy gegrond waren, zou derzelver opheffing nog meer tyd kosten. En, indien dan eens in dien tusschentyd geen geld tot styving van 's Lands Kas inkwam? hoe zou dan de Nationaale Vergadering, welke dat uitstel toegelaten had, zich by het Volk verandwoorden kunnen wegens de rampen, die daar uit noodzaaklyk moesten voortvloeyen? Welk besluit dus ook in deze zaak genomen worde, ik insteer by herhaling, dat wy daar by uitdrukkelyk inhæreren onze Verklaring, in de circulaire Missive van den 23sten dezer vervat.

De President stelt nogmaals voor, om deze Missive te stellen in handen der Commissie van Financie tot Laar narigt. En in die van de Buitenlandsche Zaaken, om 'er in hunne besoignes reguard op te slaan, en brengt, by appel nominal, in omvrage of zulks zal geschieden onder inhæsie van de intentie der Vergadering, in haar exhortatoire Missive gemanifesteerd: — en wordt by meerderheid conform gedecreteerd.

Een advys van het Committé der Marine, op het Request van *J. A. Kick*, om 170 Passagiers naar Noord-America te voeren, favorabel berigtende: —— conform geconcludeerd.

Eene Missive van de Burger *Butler Ockerse*, Commis der Generaliteits Financien, berigtende nopens het afleggen der Verklaring door de geemployeerdens ter Generaliteits Financien: — aangenomen voor Notificatie.

Eene Memorie van het Committé van Algemeene Welvaart, te Haarlem, nopens den staat en de verbetering der Fabricken in ons Vaderland: — in handen van de Burgers *van Lennep* en anderen, by Decreet dezer Vergadering benoemd.

Een Request van eenige Ingezetenen te Valkenswaard, verzoekende brieven van voorschryving aan het Fransche Gouvernement, ten einde zy in hunne pensioenen, als oud-Valkeniers mogten worden gemaintineerd.

Van Hooff zegt: deeze Requestranten zyn reeds in den Jaare 1787, by het afschaffen der groote Valkenery in Frankryk, gepensioneerd geworden; zy hebben ieder by hun afscheid een klein jaarlyks pensioen van 2 à 3 hondert lievers verkreegen, met permissie om het zelve in hun Vaderland te kunnen verteeren. De heugelyke omwenteling van Frankryk is daarop gevolgd, en gedurende den loop dier merkwaardige gebeurtenissen, welke dezelve verfeld hebben, zyn deeze arme lieden, als toen buiten Frankryk zynde, niet in staat geweest, om aan alle de vereischten, die men van gepensioneerden te dier tyd vorderde, stiptelyk te kunnen voldoen. —

doen. — Hunne vrienden of correspondenten, te Parys, hebben hun ook niet van alles, wat daartoe behoorde, kunnen waarschuwen of onderrichten; om dat het verbooden was, ja naderhand, zelfs op doodstraf verbooden wierd, buiten 's Lands te correspondeeren. Ik reclameere dus van de menschlievendheid deezer Vergadering, dat zy aan deeze interessante en ongelukkige Landgenooten, die ik in het byzonder kenne, en wiens bestaan ik betuige, door dat gemis vernietigt te zyn, de gevraagde Brieven van voorschryvinge, gegronde voorspraak, te verleenen; en dat het Committé van Buitenlandsche zaaken voor deeze brave lieden zich gelieve te interesseeren, en de noodige demarches te doen, om van de equiteit en munificance van het Fransche Gouvernement te verkrygen, dat hun billyk verzoek worde geaccordeert: en ik houde my verzeekerd, dewyl wy zoo veel differentie hebben voor alle Franschen, die de minste aanspraak op ons hebben, dat het Gouvernement van Frankryk omtrent zynen Bondgenoot zulks zal reciproqueeren.

Gulje zegt: De vervallen staat van het Dorp *Valkenswaard* is my van naby zeer wel bekend; dat Dorp vond in vroegere tyden een ruim bestaan in de Valkenery alleen; dog deeze heeft reeds lang gekwynd, en is voords door dezen tegenwoordigen oorlog gansch en geheel te niet gegaan. — Door dit algemeen verval en het gemis hunner pensioenen zyn deeze Requestranten thans in eene zeer kommerlyke omstandigheid. Ik kan derhalven niet afzyn, het verzoek der Requestranten, te meer, daar zy alle braave Ingezetenen deezer Republiek zyn, ten sterksten te ondersteunen.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, om, naar onderzoek van zaken, zich dienaangaande by het Fransch Gouvernement te adresseeren.

Bicker zegt, dat hy vermeent, dat, zoo de Requestranten met de noodige documenten voorzien zyn, dan dadelyk, zonder dat verder onderzoek behoefde, favorabele brieven van voorschryving aan den Minister *Meyer* zouden kunnen worden ingezonden.

De President herhaalt zyn voorstel: — en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *T. Picheau*, om 6 à 8000 Ryksdaalders naar Hamburg te mogen voeren, voor Graanen.

De President stelt voor, om dit Request, vermits in hetzelve geene quantiteit hoegenaamd wordt opgegeven, te declineeren: — conform gedecreteerd.

Een Request van *Blanchere*, strekkende tot antidotaal van zeker Request door de *Villates* en Comp. te presenteeren, nopens de Fourageering der Paarden, ten dienste der Fransche Republiek, in soldy dezer Landen.

De President stelt voor, om dit Request aanteneemen voor Antidotaal: — conform geconcludeerd.

Een Request van *Pampus* en *de Grys*, verzoekende vergoeding voor schadens, door hun geleden door het gelegde Embargo op de Nederlandsche Schepen in Spanjen: — in handen der Commissie van Buitenlandsche zaken.

Een Request van *Nyssen*, Consul te Tunis, verzoekende ordonnantie op den Ontfanger van het verhoogde last en veilgeld, tot betaling zyner verschuldigde tractementen à ƒ 8000: — favorabel geconcludeerd.

Een Request van *Gerrit van Hoogstraten en Zoon*, om 20,000 pond Touwwerk naar Nantes te voeren.

Een Request van *Beerenbroek en Comp.* om 3000 Snaphanen naar Lissabon te voeren: — beide aan de Marine.

Een Request van *H. B. Mahieu*, om pensioen: — in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *C. A. van Schadem*, om verhoging van pensioen, by wyze van gratificatie: — in handen van den Burger de *Beveren*.

Een Request van *Hardewel*, verzoekende om betaling voor gemaakte vertering door eenige Bataven: — in handen van de Commissie tot de Bataven.

Een Request van *A. H. Boode*, andermaal verzoekende, om voldoening eener Somma van ƒ 20,000, wegens gedane Leverantien aan het Regiment Bataafsche Husaren; — gesteld in handen aan het Committé te Lande, om ten spoedigsten te dienen van consideratien en advys.

Een Request van *A. van de Watering*, om als Kamerbewaarder te worden aangesteld.

Een Request van *M. J. Hubraken*, ten zelven einde strekkende: — beiden gesteld in handen van de Commissie tot de Ambten.

Hierna wordt in deliberatie gebragt het op eergisteren in advys gehouden voorstel van den Burger *Gevers*.

De Sitter vindt, dat dit voorstel een fletrisure voor het Committé der Marine in zich bevat, en is dus ten sterksten tegens het voorstel.

Gevers zegt, dat het volstrekt zyne intentie niet is, om het Committé te verdenken, maar alleen slegts om te onderzoeken, of 'er wezentlyk aan de cautie voldaan is.

Aussmorth appuyeert het voorstel van den Burger *Gevers*.

Kantelaar zegt, ik ben het volmaakt met den Burger *de Sitter* eens, dat het eene fletrisure voor het Committé der Marine zou kunnen schynen, zulk een besluit nemen, als de Burger *Gevers* heeft voorgesteld. Het zyn geene Commisen, zoo als de voorsteller schynt te meenen, maar Commissarissen van het Committé zelve, by wien de cautien gesteld worden, en aan wien de bewyzen voor het opheffen der cautiën gerequireerd, moeten worden vertoond. En hebben wy niet alle reden, om vast te stellen, dat hier op alle noodige attentie geslagen wordt? Is het niet dit Committé, dat ten dezen aanzien eerder te streng, dan te slap is? Hebben wy niet, juist tegen het advis van dit Committé aan, den uitvoer van Specie voor Graanen gepermitteerd? En waarom zouden wy dan nu aan de Natie eenigen schyn willen geven, als of wy niet volkomen verzekerd waren, dat de præcautiën, onder welken wy dien uitvoer hebben toegestaan, door het Committé met alle mogelyke attentie in acht genomen worden?

Gevers zegt, dat 'er zeer veele plaatsen zyn, waar geen Commissarissen van de Marine gevonden worden.

De President brengt by appel nominal, in omvrage, of het voorstel een point van deliberatie zal uitmaken, dan of hetzelve zal worden gedeclineerd: — en wordt by meerderheid

g

geconcludeerd, dat dezelve een poinct van deliberatie zal uitmaken.

Waarna by appel nominal in omvrage gebragt wordt, of op dit voorstel dadelyk het berigt van de Marine zal worden gevorderd, dan of hetzelve bevoorens zal worden gemaakt Commissoriaal: — en wordt by meerderheid geresolveerd, om hetzelve te renvoyeeren aan de Marine, conform het voorstel.

Nahout van der Veen rapporteert:

Namens de perfoneele Commissie, in wier handen, by Decreet van dezen morgen, gesteld was het voorstel van den Representant *van Bennekom*, om conform dit voorstel het Decreet op gisteren genoomen te ampliëeren: — en wordt conform gedecreteerd.

De Beveren rapporteert:

Namens de perfoneele Commissie in wier handen by Decreet van den 29 September gesteld was eene Missive van den Luitenant Generaal *Daendels*; houdende bezwaaren over het niet betaalen der Wagenvragten, door de Generaliteits Rekenkamer: —— dat zy een en ander geëxamineerd hebbende van gevoelen zouden zyn, dat het aan de Luitenant Generaals dan, wanneer zy buiten het Territoir van deze Republiek zich zullen moeten begeven, het hun in dat byzonder geval zoude vryftaan, van de gedecreteerde Cynofure af te gaan, en de verschootene Wagenvragten in declaratie brengen.

De President stelt voor, om dit Rapport conform te concludeeren.

De Sitter is van gevoelen, dat hier omtrend eene vaste Cynofure diende plaats te hebben, alzoo het zeer moeyelyk zoude zyn voor de Generaliteits Rekenkamer, om dan, wanneer er geene bepaling plaats had, die betalingen te doen.

De Beveren zegt, dat hy als Rapporteur kan declareren, dat de Commissie dit alles overwoogen heeft, dan dat zy geene andere mesure heeft kunnen uitdenken, als by het rapport opgegeven is.

De President vraagt, of ook eenige der Leden zich met de aanmerking van den Burger *de Sitter* conformeeren.

Meyer zegt, dat men aan die zyde der Vergaderzaal, waar hy gezeten was, niets van het door dien Burger geavanceerde had verstaan.

De President verzoekt *de Sitter* het nogmaals te herhaalen.

De Sitter beklimt daar op het Spreekgestoelte, en herhaalt in substantie het voorengemelde; daar by voegende, dat onder het bestuur van den Raad van Staten in 1792. 93 en 94. en wel een Ordonnantie op de Wagenvragten zelfs buiten 's Lands bestaan heeft.

Thans conformeeren zich onderscheiden Leden met het door den Spreker geavanceerde.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering ook zoude kunnen goedvinden, dat de Commissie haar Rapport te rug nam, en het zelve hield als niet uitgebragt.

De Beveren verzoekt, dat hetzelve dan aan eene nieuwe Commissie mag worden opgedragen; alzo de Rapporteurs niet in staat zyn, een ander Rapport hier over uittebrengen.

Jordens appuyeert het Rapport.

De President stelt voor, om, by appel nominal in omvrage te brengen, *of de Vergadering zich met het Rapport conformeert, dan het zelve declineert.*

Quesnel wil het in advys gehouden hebben, om de weinige present zynde Leden, tot morgen.

Bicker zegt, dat het eene legale Vergadering is, en dat men dus over het Rapport wel kan concludeeren.

Op Requisitie van 12 Leden wordt dit Rapport in advys gehouden.

Bicker stelt voor:

Dat ook voortaan by het aangaan der gecontinueerde Zittingen de Naamrolle der Leden door den Agent zal worden voorgelezen: —— conform geconcludeerd.

Bosveld stelt voor:

In naam der Commissie tot de Drukkery, om den Kamerbewaarder *Ruhler* tot afgifte der Schryfbehoeftens te qualificeeren in plaats van *Cuntz*, en hem, in die betrekking, alles, wat daar op betrekking heeft, te doen overnemen: — conform besloten:

Waarna de Vergadering geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

B Y L A A G E N.

Rapport der Commissie ter examinatie van de Requeste van *Ulrich Koun*, (*Zie Dagv. No.* 128. *pag.* 402. *Col.* 2)

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Ulieden behaagd by Decreet van den 29 July laatstleden, in onze handen ter fine van consideratien en advys te stellen, het Request, Ulieden gepresenteerd door *Ulrich Koun*, Lieutenant Colonel, ten dienste deezer Landen, waar by hy verzogt begunstigd te worden met het pensioen van Lieutenant Colonel, ofte, zo zulks onverhoopt niet mogte worden geaccordeerd, om alsdan ten minsten te blyven jouisseeren van het pensioen van duizend guldens, door het voorig Gouvernement aan hem tot schavergoeding toegelegd.

Wy hebben daarop met de vereischte attentie deze materie nagegaan, en bevonden, dat het Commité te Lande, naar de aan hetzelve voorgeschrevene cynofure, niet anders heeft kunnen doen dan den Suppliant te rangschikken onder de lyst der Capitein Lieutenants, zynde deszelfs effectiven rang, toen hy in den jaare 1770 genoodzaakt wierd, den activen dienst te verlaten, en zich te retireeren. Dan wy zyn overtuigd, dat, indien het aan gemelde Committé gestaan had uitzonderingen, in deezen te maken, het voorzeker die in faveur

veur des Suppliants zou aangenomen hebben, daar hy reeds in den jaare 1735 in 's Lands dienst gekomen, voor lang de oudste Officier van het voormalig Regiment van den Lieutenant Generaal *Bouquet* zoude geweest zyn.

De Suppliant is een voorbeeld, hoe zeer de intrigues van een Chef, om zich en zyne Zoonen te plaatsen, ten prejudicie van een braaf eerlyk Officier, by den geweezen Stadhouder ingang vonden, daar hy niet alleen verscheidene malen is voorbygegaan in de begeving der Compagnien, maar ook in den Jare 1770, na een vyf en dertig jarigen dienst genoodzaakt zich finaal te retireeren. Het jongelyk egter, hem aangedaan, was te schreeuwend, daar op des Suppliants conduite niets te zeggen viel; weshalven men hem, tot dedommagement heeft toegelegd de somma van een duizend gulden.

Indien 'er nu redenen zyn, om op de generaale cynosure eenige exceptie te admitteeren, exteeren die by den Suppliant, die door de intrigues en cabalen van het voorig Stadhouderlyk Hof in eenen lageren rang steeds gehouden wierd, en thans den ouderdom van zeventig jaar reeds agter de rug heeft; Uwe Commissie zoude dus Uleden adviseeren, om in dit special geval den Suppliant te accordeeren het Lieutenant Colonels Tractement a twaalf honderd guldens; ofte ten minsten hem anders te laten behouden het tractement van duizend guldens, dat hy tot nu toe genoten heeft; onderwerpende Uwe Commissie zich egter aan het meer verligt oordeel van Uleden.

Rapport der Commissie ter examinatie tot het Rapport van het Committé te Lande, op het Request van *T. T. Wenniger*, (*Zie Dagv. No.* 128 *pag.* 403 *C.* 2.)

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Uleden behaagd, by Decreet van den 9 Juny 1796, in onze handen te stellen, ten fine van consideratien en advys, een ten dien dage ter dezer Vergadering uitgebragt Rapport van het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, op een Request van *Frederich Theodoor Wenniger*, gediend hebbende als Quartier Meester onder het Regiment Zwitzers van *May*.

Wy hebben dit Stuk met vereischte attentie nagegaan en stemmen met het gemelde Committé in, dat hoe zeer, strikt naar den letter genomen, de Quartiermeester of Secretarissen der Zwitzersche Corpsen, niet behooren, noch tot de Classe der Officieren, noch tot die der Onder Officieren, daar zy tusschen die beiden moeten gerangschikt worden, het hard zoude zyn, om die reden alleen, de Quartier-Meester of Secretarissen van een Pensioen uit te sluiten, en dat dus alleen opzigtelyk hen, in consideratie zoude komen, of zy den tyd van 18 jaren den Lande gediend hebben.

Nu heeft de Requestrant slegts 14 jaar in dienst geweest, maar als men in aanmerking neemt, dat doorgaans deze Quartier Meesters of Secretarissen, bedaagde en gezetenen Leden zyn, tot de Pen opgeleid, en nu door de Licentiatie der Zwitzersche Corps, en dus buiten hun schuld verstoken raken, van in dezen tyd eene andere kostwinning, waar voor zy bequaam zyn, te vinden, zoude uwe Commissie met het gemelde Committé adviseeren, daar het getal dier leden gering is, en dus geen aanmerkelyk bezwaar voor den Lande kan opleveren, aan gemelde Quartier-Meesters toeteleggen een Pensioen van twee honderd guldens; doch in special geval van den Suppliant, die doch nog geen agttien jaar in dienst geweest is, alleen by wyze van Gratificatie, voor eens toeteleggen een zekere somma, en zoude uwe Commissie op die gelegde gronden, Uleden adviseeren, den Suppliant toeteslaan een somme van vier honderd guldens, als een Don Gratuit.

Onderwerpende zich egter uwe Commissie, in deeze, aan Ul. meer verlicht oordeel.

Het Committé van Adminstratie der Fransche Troupes in de Republiek der Vereenigde Nederlanden, in den Haag, zal door derzelver gemagtigde in de Provincie Zeeland, op Maandag den 17 October 1796, *te West Capell*, Dingsdag den 18de *te Veere*, Woensdag den 19de *te Vlissingen*, en Donderdag den 20ste *te Middelburg*, met alle de onderhoorige Dorpen, des Voormiddags ten 11 uuren, op de Raadhuize, ten overstaan van twee Leden uit de Municipaliteiten aldaar, publiek Aanbesteeden de Leverantie van het benodigde Brood, Vleesch, Zout, Azyn, Genever, Erwten, Ryst, Haver, Hooy, Stroo, Turf, Steenkolen en Licht, voor de Fransche Troupes, in gemelde Plaatzen en derzelver Environs Guarnizoen houdende, Cantonneerende of Campeerende, ingaande primo November (of eenige dagen laater by de Aanbesteeding te bepaalen) en eindigende ultimo Maart 1797.

Voorts zal na den afloop van de Aanbesteeding, op den 20ste October voornoemd, te Middelburg in eene Masse voor het geheele Eiland Walcheren, kunnen worden ingeschreeven.

Zullende dezelve Articulen mede worden aanbesteed te Zierikzee voor het geheele *Eiland Schouwen*, op Maandag den 24 October aanstaande mede des Voormiddags ten elf uuren op het Raadhuis aldaar.

Waar van de Condition in tyds ter Secretaryen van gemelde Plaatzen, voor een ieder te leezen zullen zyn, als mede aan het Committé van Adminstratie in den Haag voornoemd.

Wyders word een ieder uitgenodigd tot het aanneemen van het Caserneeren van gemelde Troupes, kunnende de Gegadigdens ter bekoming van Informatien dien aangaande zich adresseeren op gemelde 20 en 24ste October op de Raadhuize voornoemd.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, *Secretaris*

Vermits de Aanbesteeding der Vivres, Fourages enz. binnen de Stad Breda, op Donderdag den 29 September l. l. geen voortgang heeft gehad, zo word by deeze geadverteerd, dat dezelve nader zal worden gedaan, op Donderdag den 13 October eerstkomende, binnen de Stad Bergen op Zoom voor die Stad en Environs, Vrydag den 14 dito te Breda voor die Stad en Baronnie, en Saturdag den 15 dito te Bosch en de geheele Meyerye, alle des Voormiddags ten elf uuren op de Raadhuize van voorn. Steden, alwaar de Condition kunnen geleezen worden.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, *Secretaris*

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 210. *Dingsdag den 11 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Vrydag den 7 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Hierna wordt gelezen:

Eene Nota van den Minister *Noël*, om paspoort ter transporteering van goederen voor de Armee van Sambre en Maas: — geaccordeerd.

De Generaal Majoor *van Heiden*, verschynt ter Vergadering, en legt den gearresteerden Eed af.

Hierna converteert de President deze Vergadering in een Committé Generaal.

Ten half drie uuren de Vergadering weder geopend zynde, verschynt eene Commissie uit het Committé der Marine ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *de Kempenaar*, Rapport:

1. Favorabel, op het Request van *Hendrik Gildemeester*, tot uitvoer van Snaphaanen naar Lisabon (*Zie Decreet van den 26 September.*) — conform geconcludeerd.

2. Favorabel, op het Request van *C. A. Testart*, tot uitvoer van eenige goederen (*Zie Decreet van den 22 September.*): — conform geconcludeerd.

3. Favorabel, op het Request van *J. G. Heeneman*, om Paspoort voor een Baal met Zilverwerk, toebehoorende aan *G. E. de Golowkin* (*Zie Decreet van den 23 September.*): — conform gedecreteerd.

4. Favorabel, op het Request van *Cofas* en Comp., ter uitvoer van Zyldoek naar Spanjen (*Zie Decreet van den 12 September.*): — conform geconcludeerd.

5. Favorabel, op het Request van *Joachim Coster*, tot uitvoer van Zyldoek en Touw-werk, naar Frankryk en America, (*Zie Decreet van den 26 September.*): — conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op het Request van *Kramer* en *Berends*, tot uitvoer van Touw-werk, (*Zie Decreet van den 30 September.*): — conform geconcludeerd.

7. Favorabel, op het Request van *Elisa Schiphard*, om 8 Kisten Thee op den Bodem van zyn Schip te houden en daar meede zonder betaling van 's Lands rechten te mogen vertrekken. (*Zie decreet van 20 September*) onder de bepaling en stelling van Cautie.

Kantelaar stelt voor, dit rapport zoo lang in advis te houden, tot dat het rapport van het Committé tot de zaken van de O. I. C. op hetzelve Request zal zyn ingekomen: — conform geconcludeerd.

8. Declinatoir, op het Request van *Hachtes* en Comp., tot ontslag van aangehaalde Specie, ter waarde van ƒ3000: — (*Zie Decreet van 18 Augustus*) met opheffing der surcheance en voortzetting der procedures.

De President stelt voor, om dit Rapport te maaken Commissoriaal: — conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *de Kempenaar*, *Midderich*, *van Beyma*, *Ploos van Amstel* en *Tip*.

9. Op het Request van *J. Lindenhoff* en Zoon c. s., Expediteurs te Zwolle, tot alteratie van het Placaat van Hun Hoog Mog, in dato 14 Augustus 1795, (*zie Decreet van 2 September.*) advyseert het Committé, dat men zich diend te houden aan de resolutie van Hun Hoog Mog.: —— conform gedecreteerd.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland, in dato 29 September, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Zagen wy ons onlangs genoodzaakt, om ter uwer Vergadering instantien te doen, tot reclame van twee Militairen, die door eenen Militairen Krygsraad wederregtelyk veroordeeld waren, met dat wel verwagte gevolg, dat Gyl. het geslagen Vonnis van dien Krygsraad hebt geannulleerd, en de zaak dier Militairen tot derzelver competenten Rechter dadelyk gerenvoyeerd, tot welkers overneming wy dan ook reeds de nodige or-

orders hebben gesteld, thans vinden wy ons wederom verpligt, om het volgend geval tot Ul. kennis te brengen.

Zekere *Laurens Maillard*, Soldaat onder het Regiment van Saxen Gotha, verdagt gehouden wordende van den verkoop van een der Hairkleeden, welke uit de Ammunitie Kisten op de Wallen van den Briel vermist waren, is tegens dezelvnen door den Bailluw aldaar Decreet van apprehensie gevraagd; doch welk verzoek Schepenen hebben gemeend, als daar voor geene genoegzame gronden vindende, te moeten wysen van de hand, en in welke dispositie hy, die het regt van het Volk aldaar waarneemt, ook heeft gemeend te moeten berusten.

Hoe zeer men nu hier mede de zaak zou hebben behoren te houden voor afgedaan, wordt desniettegenstaande den gemelden *Maillard* in de Provoost aldaar nog gevangen gehouden, en gelyk wy door ons Provinciaal Committé zyn geinformeerd geworden (aan het welk hy zich by Requeste had geadresseerd, waar van wy Ul. by deze Copie toezenden) tegens denzelven door den Auditeur Militair, uit hoofde van geperpetreerde diefstal van het voorschreeven Hairkleed, andermaal geprocedeerd, en zulks niet tegenstaande Schepenen voornoemd aan den gemelden Auditeur Militair, by een schriftelyk Declaratoir, hebben te kennen gegeeven, dat aan hun geene genoegzame bewyzen waren voorgekomen, om het verzoek van den gemelden Bailluw R. O. te accordeeren; zo als aan Ul. den geheelen toedragt dezer zaak nader uit de hier by gevoegde Missive van Schepenen van den Briel, beneevens Extract uit derzelver Resolutien van den 25 Maart laatstleden, zal kunnen blyken.

Ons Provinciaal Committé door het presenteeren van het Request van den gemelden *Maillard*, en uit de hier voorgemelde informatien van den Bailluw en Schepenen van den Briel aanleiding gekregen hebbende, om zich, ten faveure van den gemelden gevangenen, by het Committé te Lande te adresseeren, heeft ook door eenige van haar leden daar over geconfereerd, dan is zulks van geen ander gevolg geweest, als dat het Committé te Lande heeft kunnen goedvinden, aan ons Provinciaal Committé ter dezer zaak het antwoord te laaten toekomen, waar van wy by Extract uit de Missive van het gemelde Committé Copie ten dezen voegen.

Dit alles ter onzer kennisse gebragt zynde, hebben wy aan de eenen kant wel begrepen, dat dezelve *L. Maillard* zich aan Ulieden met zyn beklag over de handelwyze van den Auditeur Militair had behooren te adresseeren, en hem dierhalven ook deswegens aan Ulieder Vergadering doen renvoijeeren. Dog tevens ook aan de andere zyde het van onzen pligt geagt, het beklag van den gemelden *Maillard* by Ulieden, aan wien hy nu zich zekerlyk adresseeren zal, of mogelyk reeds geadresseerd heeft, te moeten appuyeeren, daar het zekerlyk van de schroomlykste vooruitzichten is, dat, wanneer een beschuldigde eenmaal door zyn competenten Regter (waar aan de Auditeur Militair in den beginne zelfs niet schynt getwyffeld te hebben,) buiten crimineele vervolging gesteld zynde, dezelve andermaal voor eenen alleszins onbevoegden Regter gesleept, en op nieuw over dezelfde beschuldiging tegens denzelven geprocedeerd zoude kunnen worden; en daar het in het voorhanden zynde geval buiten alle bedenking schynt, dat, al waren 'er al eenige gronden voor eene crimineele poursuite van den voorschreeve *Maillard*, dan nog nimmer de Militaire Regter over dit Commuun Delict, al is het door een Militair begaan, zoude behooren te cognosceeren en jugeeren, ten ware men wederom de afgeschafte Militaire Jurisdictie zoude willen introduceeren, het geen zekerlyk de intentie van Ulieden niet zyn zal.

Wy laaten aan Ulieder wysheid over, om in deze zodanige maatregelen te neemen, als Gyliedon zult oordeelen, dat de handhaving der goede orde, de uitoeffening van eene onkrenkbaare Justitie, waar door de onschuldige even zo zeer beschermt, als de schuldige gestraft moet worden, en eindelyk de vryheid der Ingezetenen vereisschen

De President stelt voor, om deze Missive met de Bylagen te stellen in handen van het Committé te Lande, om ten spoedigsten te dienen van consideratien en berigt: — conform besloten, zonder resumtie.

Eene Missive van het Committé te Lande, zich beklagende over de Municipaliteit der Stad Amersfoort, welke beletzelen in het werk gesteld hebben, tegens het plaatzen van het reserve Artilleryparк aldaar, verzoekende voorziening daar in.

De President stelt voor, om hier omtrend berigt te vorderen van die van Amersfoort.

Camp ondersteunt dit.

En wordt conform besllooten.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Holland; in antwoord op de aanschryving der Nationaale Vergadering van den 30 Augustus l. l., berigtende op de Requeste van de Municipaliteit van Vianen, waarby dezelve zich beklaagen over de gedaane inlyving van de Steden en Landen van Vianen en Ameyden in Holland, verzoekende uit d'en hoofde de vrystelling in debelasting van 6 per Cen , (*Zie Dagverhaal No.* 171, *pag* 12. *Col.* 2.) In welk uitvoerig berigt, die van Holland hunne verwondering betuigen over het met klagten opgevuld Adres van de Municipaliteit van Vianen; onder anderen om rede der goede behandeling van Holland, die, wel is waar, van hun de geldheffing, die alle de Ingezetenen van Holland opbrengen, vorderd, maar hun echter boven alle andere met veele gratien, subsidien en remissien van lasten begunstigd, schryvende deze demarche alleen toe aan een ongeoorloofde zugt om boven anderen vrygesteld te worden.

Refuteerende de positiven in de Requeste: als of

1. Het Land van Vianen en Ameyden in Holland zoude zyn ingelyfd, zonder hunne toestemming.

2. Het zelve Land nooid tot Holland behoord zoude hebben, maar een aparte Souverainiteit geweest zoude zyn.

3 Het hooge Bestuur in Holland nooit gerechtigd zoude zyn geweest, om zonder toestemming (quasi) van den Ingezeetenen aldaar, dezelve met lasten te mogen bezwaaren.

4. Zulks echter als nu gedaan zoude worden, en 'er alle bedugting zoude zyn, dat zy verder tot haare onherstelbaare ruine zouden belast worden.

5 Hoe zeer door de erkentenis van de Rechten van den Mensch, alle recht van Holland op Viane en Ameyden, dadelyk (quasi) zoude zyn vervallen, de Requestranten echter niet ongeneegen zyn zich by Holland te houden; edog dat alvoorens bepaald zoude moeten worden

des

den, wat, en in hoe verre zy eenige lasten aan Holland zullen opbrengen.

Beweerende hier tegen, onder anderen, dat, daar niet alleen die van Vianen hunne Kiezers ter verkiezing van een Lid in het Provinciaal Bestuur van Holland hebben gezonden, maar ook vooral door hunnen invloed den Burger Mr. *A. Le Roux Jalabert*, een der ondertekenaaren van het Request aan de Nationaale Vergadering, tot Plaatsvervanger van het District, waar onder het Land van Vianen behoord is verkoozen geworden, zy ook daar door vooral getoond hebben te willen gerekend worden, als onder de Provincie van Holland behoorende.

En concludeerende uit dit en verder geallegueerde:

1. Dat de Requestranten, alleen representeerende de Stede Vianen, en verder alleen door de Regeering van het kleene Thienhoven geappuyeerd, geen behoorlyke qualiteit hebben, om zodanig generaal verzoek van vrystelling voor geheel Vianen en Ameyden te doen, als by hun Requeste gedaan is.

2. Dat 't zy men Vianen en Ameyden in Holland ingelyfd, of als eene aparte Souverainiteit, door Holland voor 's Lands Penningen gekogt, wil aanmerken, dezelve aan en tot Holland behooren.

3 Dat die van Vianen en Ameyden hunne lasten, volgens de wetten, door Holland gegeeven, altoos opgebragt hebben en zelfs de Extraordinaire Geldleening van 1795. en van vroegere Jaaren.

Verzoekende daarom, dat de surcheance, aan die van Vianen etc. verleend, ten spoedigste mooge worden opgeheeven.

Declareerende, dat, byaldien de Vergadering verder mogte goedvinden Surcheance van betaling te verleenen, zy daardoor volstrekt buiten staat gesteld zouden worden, en ongehouden zich zouden moeten rekenen, om de quote, welke over de geheele uitgestrektheid van Holland is berekend, ten volle te voldoen; verklaarende, dat zy dat gedeelte, 't welk zodanig District zoude moeten voldoen, zoude moeten strekken.

Gesteld in handen eener personeele Commissie, en daar toe benoemd de Burgers *van Castrop*, *Wilderik*, *Havermans*, *Bacot* en *de Beveren*.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd zonder resumtie.

Het Extract uit de ontfangene Buitenlandsche Depeches, (*welks inhoud wy reeds in ons beknopt verhaal van de Zitting van Vrydag hebben medegedeeld*: — besflooten te doen drukken, en aan de Leden rond te deelen.

Een Request van *B. van Hoff*, om als Hoefsmit te worden geëmployeerd; — in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *A. Boon*, om als Kamerbewaarder te worden aangesteld.

Een Request van *J. C. Hagedoorn*, om als Kamerbewaarder te worden aangesteld: — beide in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Dull* en *Zoonen*, te kennen gevende, dat aan hunne consignatie zyn afgezonden 5 Baalen Stof van Peper, verzoekende dezelve by arrivement te mogen doen lossen: —— in handen van het Committé der Oost-Indischen Handel.

Een Request van *J. Dull* en Zoonen, tot Transito doorvoering van Zilver naar Hamburg: — aan de Marine om advys.

Een Request van *Coudre Retemeyer* c. s., alle Kooplieden te Amsterdam, zich beklagende over de explicatie, door het Committé der Marine gegeven aan de Proclamatie dezer Vergadering, in dato 16 September, verzoekende hieromtrend voorziening; alzo het hun voorkomt, dat eene wet geene agter uitwerkende kragt kan hebben, en deze Goederen voor het arresteeren der Proclamatie zyn afgeladen,

Een Request van *Kuis en Kuyper* c. s., Kooplieden te Rotterdam, tot ondersteuning van het bovenstaande Request.

De President stelt voor, te decreteeren, dat by het arresteeren der Proclamatie van den 16den dezer, betreklyk het verbod van invoer van Goederen uit Engeland in deze Republiek, het geenszins is geweest de intentie dezer Vergadering, om aan die gemelde Proclamatie te geven eene terugwerkende kragt; dat derhalven de daarby geprohibeerde Goederen, voor of op den 1ste October, in eenige Haven of Plaats van deze Republiek aangebragt, zullen mogen worden gelost, en aan de beschikking der consignatarissen overgelaten worden: —— en wordt conform geconcludeerd.

Teding van Berkhout rapporteert:

Namens de Personeele Commissie, op het in haare handen gesteld Request van *Cras*, *Willink* en *van Gelder de Neufville*, betreklyk het Committé tot den Oost Indischen Handel, dat zy, geexamineerd hebbende, zoo de Resolutie van H. H. M., als het Request hier boven gemeld, van opinie zouden zyn, zonder in de merites van dat Request te treeden, dat, ingevolge het Reglement voor deze Vergadering, het Committé tot den Oost Indischen Handel, in die form moet blyven, zo als hetzelve thans is georganiseerd; ten zy 'er by de aanstaande Constitutie verandering in wordt gemaakt: advyseerende, om het bovengemelde Request en Memorie te stellen in handen van de Commissie tot de Constitutie, en wyders te houden in advys: — en wordt conform gedecreteerd.

Schimmelpenninck doet het volgend voorstel:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het behaagde Ul. om by Decreet van den 21 September l. l. my, als eerst benoemde, te plaatsen aan het hoofd van eene Commissie, bestaande uit vyf Leeden deezer Vergadering, met last om dezelve te dienen van consideratien en advys, nopens zekere, ten zelven dage geleezen Requeste van een aantal Burgers en Inwooners van Dordrecht, inhoudende beschuldigingen ten laste van den Burger *Jacob van der Rameerst*, Lid van het Committé der Marine.

Myne toenmaalige afweezigheid uit deeze raadzaal heeft my belet om daadelyk aan deeze Vergadering voortedragen hetgeene ik thands de eer heb te doen.

 Dat

Dat de beschuldigingen, in den gemelde requeste vervat, voornamelyk, zo niet geheel, zich bepaalen tot twee hoofdpointen; te weeten: het entameeren van twee crimineele procedures door den voormelden Burger van de *Ramhorst* in zyn qualiteit van Baljuw, *de eene tegen den Burger M. Houtkamp*, en de andere *tegen den Burger Teunis Rooker.*

In geene deezer beide crimineele Procedures, Burgers Representanten, kan ik als *neutraal* beschouwd worden, als hebbende ten opzichte van de zaak van *Teunis Rooker*, het geheele proces voor deezen gedaagden van den beginne af tot den uiteinde toe geïnstrueerd en gedirigeerd; terwyl ik met relatie tot de zaake van den Burger *Houtkamp*, en de directie derzelve tegen den Burger van de *Ramhorst*, met en benevens mynen vriend van der *Marck*, thands Lid van het Committé van Justitie te Amsterdam, ben geraadpleegd.

Hoe zeer ik nu, Burgers Representanten, (het zy met eene gepaste zedigheid gezegt) genoeg vertrouwen op my zelve zoude hebben, om te gelooven, dat, zo het al mogelyk geweest ware, dat de yver en zugt, voor de belangen zyner cliënten en de onzydigheid van den Advocaat *Schimmelpenninck* eenigermaten hadden kunnen verkloeken, zulks echter van geene de minsten invloed op het hoofd of hart van den Representant *Schimmelpenninck* zoude zyn; koomt het my niet te min voor, dat ik geen recht heb om die volkomen gerustheid (hoe zeer misschien wel by uw lieden) by een ieder buiten deeze Vergadering, en inzonderheid by de persoonen directelyk in deeze zaaken geconcerneerd, te kunnen veronderstellen; en ik zoude het dus onvoegzaam agten, indien ik deeze omstandigheeden niet ter kennisse deezer Vergadering bragt, en op grond derzelve, verzogt om van deeze Commissie te worden ontslagen, en geauctoriseerd om het voormelde Request in originali, benevens uw lieder Decreet Commissoriaal van den 21 September l. l. te stellen in handen van den Burger *Ploos van Amstel*, als tweede benoemde in de voormelde Commissie.

En wordt beslooten, den Burger *de Meuse* in zyne plaats in dit Commissoriaal te benoemen:

Gevers stelt voor:

Om het 1ste Articul van het Reglement van orde te altereeren: — en wordt het zelve in advys gehouden tot Maandag.

Waarna de Vergadering ten 4 uuren geadjourneerd wordt tot Maandag ochtend ten elf uuren.

B Y L A A G E H.

Missive van de Nationale Vergadering, aan het Provintiaal Bestuur van Holland. (*Zie Dagverhaal No.* 129 *pag.* 413. *Col.* 2.)

Wy hebben wel ontfangen Uliede Missive van den 27 Juny laatstleden, in antwoord op onze voorige, zoo omtrend de betalingen aan de Ministers van Staat, buiten 's Lands resideerende, als nopens andere financieele onderwerpen daarin vervat.

Het zy verre van ons, dat wy zouden gedogen, dat de nieuwe orde van zaken misbruikt zou worden tot nadeel van de finantieele belangens der Ingezetenen van Uliede Gewest; integendeel begrypen wy in het gemeen, dat het alzins billyk is, dat al het geen ten behoeve van den Lande, door Holland, of door eenig ander Gewest boven deszelfs quote in de gemeene lasten des Vaderlands, te veel betaald is geworden, aan het zelve Gewest, buiten alle bedenking, behoord te worden gevalideerd.

Dan wy kunnen niet advoueeren, dat het om het even is, op welke wyze zoodanige overbetalingen gevalideerd of geliquideerd zouden worden, even weinig als wy met Uliede kunnen instemmen, dat de Staten van Oorlog over den Jare 1795 zouden moeten begrepen worden, in *alle* derzelver deelen met den 29 July 1795 te zyn gecesseerd, en alzoo *alle* de posten op dezelve gerepartiteerd staande, zouden moeten gevonden worden, of, uit de zes millioenen voor de Landmagt geconsenteerd, over de vyf laatste maanden des vorigen Jaars, of, uit de over dit Jaar by ons geconsenteerde zestig millioenen voor de Land en Zeemagt.

Omtrend deze pointen zyn wy van begrip, dat de Staten van Oorlog over den Jare 1795 wel voor het *grootste* en *meeste* gedeelte met den 29 July 1795 zyn opgehouden, door de nieuwe schikkingen, op de betaling der Armée en der *verdere* posten, op voorschreeve Staten van Oorlog gevonden wordende, voor zoo verre dezelve eenige relatie tot den Militairen dienst en defensie van den Lande hebben, als welke *verdere* posten, even gelyk de Soldyen en Tractementen der Militairen, berekend zyn in de Petitien, ten voorschreeve, en tot geen ander einde over de vyf laatste maanden gedaan, en geconsidereerd.

Doch wy kunnen niet advoueeren de extensie dezer Petitie tot *alle* de kosten op de Staten van Oorlog over 1795 gevonden wordende, zoo als zulks, zonder eenige uitzonderingen, by Uliede voorgemelde Missive word ter neder gesteld, en daar uit afgeleid, dat de betalingen op ieder respect van dezelve Staat van Oorlog, beschouwd moeten worden, als vervallen en vervat te zyn in de geconsenteerde Petitien voor de Landmagt, het zy dan over den Jare 1795, het zy over 1796.

Het komt ons voor, dat het genoeg zal zyn in te zien de gespecificeerde begrooting der behoeftens voor de Landmagt, met den aankleeven van dien, in de maand April 1795 ter Vergadering van Hun Hoog Mogenden ingebragt, om ten vollen overtuigd te worden, dat verscheide posten, op de Staten van Oorlog gevonden wordende, in deze begrooting geheel niet genoemd worden, en alzo niet zyn berekend onder de vier millioen voor de Landmagt over de maanden Augustus, September en October des afgeloopen Jaars 1795 geconsenteerd, en gevolglyk, dat gene dezer Posten uit deze Petitie zyn kunnen betaald worden, gelyk dezelve posten dan ook by alle de Gewesten volgens de repartitie op de Staten van Oorlog zyn blyven betaald worden; even zoo is het gelegen met de verdere Petitie voor de Landmagt tot een millioen per lopende maand, over November en December deszelven Jaars gedaan.

En het geen, naar ons inzien, alles afdoet, is de formele declaratie dezen aangaande door het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande gedaan, by het formeeren en ter Vergadering van Hun Hoog Mogenden, op dato 24 September 1795 voordragen dezer Petitie voor de Landmagt, wanneer daar by gezegd word:

» Wy observeeren by deze gelegenheid, dat onder deeze
» onze Petitie begrepen zyn meest alle de posten, dewelke
» op de ordinaris en extraordinaris Staten van Oorlog, over
» dezen lopenden Jare gevonden worden, waar door dezelve
» (Staten van Oorlog) *byna* geheel zullen komen te vervallen,
» dewyl nogtans *eenige* posten, op die beide Staten
» ge-

„ gesteld, van dien aart zyn, dat dezelve niet wel anders,
„ als by wyze van repartitie tusschen de Bondgenooten kun-
„ nen gevonden, verdeeld en betaald worden, zoo zullen
„ wy niet nalaten met den eersten daar van een naauwkeuri-
„ gen Staat ter Tafel van Uw Hoog Mogenden voor te dra-
„ gen enz."

Terwyl ook by de gecontinueerde Petitie voor de Landmagt tot een Millioen per loopende Maand over den loopende Jaare 1796. begrepen is, dat *alle* posten tot ultimo December 1795. op de Staaten van Oorlog, verbleven, om by wyze van repartitie tusschen de Gewesten betaald te worden, niet gecomprehendeerd waren in de Petitie voor de Landmagt, blykt niet alleen uit de specifiek gecalculeerde begrooting dezer Petitie aan ons by Missive van den 14 Maart laatstleden voorgedragen, als by welke veelen derzelve posten niet gevonden worden, maar daarenboven wel aller evidentst uit de daar van geformeerde repartitie, zoo als dezelve onder den naam van *Civile Lyst*, in de maand February laatstleden, ter Tafel van Hun Hoog Mogenden is voorgedragen, en by ons Decreet dato 20 Mey laatstleden, speciaal is geapprobeerd, en aan de Gewesten toegezonden geworden; op welke *Civile Lyst* juist gevonden worden alle die posten, welke op de Staaten van Oorlog over 1795, tot het uiteinde van dat jaar zyn blyven continueeren en betaald worden by de respective Gewesten en Generaliteits Kasse.

Wy vermeenen dus genoegzaam aan Ulieden te hebben doen zien, dat *alle* posten, voormaals op de Staaten van Oorlog gerepartitieerd, en welke op het Militaire weezen en de defensie van den Lande, eenige betrekking hebben, met de nieuwe schikking op de betaling der Armée, zoo als dezelve aanvang genomen heeft op den 20 July 1795, door het geheel vervallen der Staaten van Oorlog, niet langer by repartitie tusschen de respective Gewesten, maar uit de Petitie voor de Landmagt, zyn moeten betaald worden: maar dat daarentegen *alle* zoodanige posten, welke tot ultimo December 1795 op de Staaten van Oorlog over dat Jaar verbleven, en niet gecomprehendeert zyn in de Petitien voor de Landmagt, zyn moeten blyven betaald worden door Ulieder Gewest, op wiens repartitie dezelve posten geplaatst waren; echter met dien verstande, en overeenkomstig het geconvenieerde tusschen de Bondgenooten, dat wegens de betalingen op de Staaten van Oorlog gedaan wordende, eene reguliere liquidatie tusschen dezelve zal moeten plaats hebben, zoo als dit agtervolgens het geconvenieerde tusschen de Bondgenooten, in de Resolutie van Hun Hoog Mog. van den 7 September 1792 bepaald is, en welke Resolutie ten dezen allezins van applicatie blyft.

Uit al het welk als een gevolg voortvloeid, dat de betalingen, welke Ulieder Gewest, of ook eenig ander, zeder den 29. July 1795 gedaan heeft, het zy op den voet der Defroyementen, het zy op eenigen anderen post, welke in gedaane Petitien voor de Landmagt niet gecomprehendeerd zyn, ook niet kunnen geadmitteerd worden, in mindering van de Petitien voor de Landmagt geconsenteerd, even min, als by voorbeeld de pretensie van Zeeland wegens het Committimus aan dit Gewest kan verstrekken in mindering van Petitien, tot geheel andere eindens en behoeften bereekend en gearresteerd.

Terwyl uit deze begrippen al verder proflueerd, dat wy niet kunnen instemmen, dat in mindering van de quota van Ulieder Gewest in de Petitie geconsenteerd voor de Landmagt, gebragt worden eenige betaling door Ulieder Provincie gedaan, op zoodanige posten, als tot ultimo December, 1795 gerekend moeten worden verbleven te zyn op de Staten van Oorlog, en voor zoo verre op de repartitie van Ulieder Gewest gebragt zyn, ten laste van 't hetzelve spreekende waren; dan dat voor zoo veel op eenigen dezer posten over betalingen mogen plaats gehad hebben, zoodanige overbetalingen juist geschikt zyn tot liquidatie volgens meergemelde Resolutie van Hun Hoog Mogenden, dato 7 September 1792, elk wyse Jaar tusschen de respective Bondgenooten zoude moeten plaats hebben, doch nu, uit consideratie van de nieuwe schikkinge van zaken, zal moeten worden vervorgd, en hoe eerder zo beter gedaan, wanneer gevoeglyk de overbetaling op den post der Defroyementen, door Ulieder Gewest gedaan, in rekening gebragt en geliquideerd zal kunnen worden, het welk als dan zal dienen verzeld te gaan van eene generale liquidatie tusschen alle de Gewesten, zederd den Jaare 1792, welke buiten dien, eenmaal zal behooren te worden ten effecte gebragt, zal men anders gestand doen aan de formeele en reciproque toezegging deswegens tusschen de respective Bondgenooten, by voorschreeve Resolutie van den 7 September 1792 gedaan.

Dan hoewel zoodanige generaale liquidatie aan zeer veel omslags en verloop van tyd zal onderheevig zyn, en Ulieder Gewest tot het doen van overbetalingen op den post der Defroyementen niet schynt te zyn overgegaan, als onder declaratoir en reserve, dat zoodanige overbetalingen zouden strekken in mindering der nieuwe Lasten zederd den 29 July 1795 geëtablisseerd; zoo kunt Gylieden verzekerd zyn, dat deeze overbetaling te gelyker tyd met de hier voren aangeroerde schadeloosstelling van Zeeland, wegens het gemis van het voordeel van Committimus zal gevonden worden by repartitie op eene volgende *Civile Lyst*, of anders by eene, tot vinding dezer penningen, te doene extraordinaire Petitie, naar mate de omstandigheden zulks het geschikste zullen doen oordeelen.

En hier mede overgaande tot de betalingen door de Gewesten te doen op de posten, zoo als dezelve op de *Civile Lyst* gerepartitieerd zyn, zoo dient, dat hoe zeer wy ons kunnen abuseeren, in de juiste meening van het geavanceerde by Ulieder Missive dienaangaande, wy nogthans vertrouwen, dat Gylieden even zult overtuigt zyn, van het nut en gemak van betalingen by repartitie, zoo als dezelve by de *Civile Lyst* voorkomen, als door Ulieden niet zal kunnen worden gedisconvenieerd, van het nut en gemak der betalingen, aan 's Lands Troupes gedaan wordende, by assignatien op de onderscheiden Gewesten, strekkende het een even gelyk het ander, in mindering der Quota van ieder Gewest, mits doende blyken van de gedaane betalingen, omtrent welke betalingen te doen op de posten, vervat by de Civiele Lyst, het van zelve spreekt, dat daaromtrend behoord te worden gevolgd, den voet, tot verzekerdheid der Bondgenooten beraamd, by meergemelde Resolutie van den 7 September 1792; zoo dat geene betalingen door de Gewesten gedaan, in uitgaaf op de Civile Lyst gevalideerd kunnen worden, als die gedaan zyn op acten van verzoek, door het Committé te Lande te verleenen, gelyk hetzelve Committé bereids op het Adres dieswegens voor de Ministers buiten 's Lands residieerende, gedaan, zoodanige Actens van verzoek gedepecheerd heeft, en zich bereid verklaard, om dezelve aan de verder daar by belang hebbende, des gerequireerd te verleenen; — doch waar van behooren te blyven uitgezonderd:

1. Het geen aan eenige Steden voor het sluiten der Ryks Munten jaarlyks word betaald, waar voor het Gewest met deze betaling gechargeerd, gecrediteerd word by affirmatie.

2. De subsidiën aan Buitenlandsche Vorsten verschuldigd, welke ten Comptoire Generaal dienen te worden gefurneerd, om, op ordonnantie van het Committé te Lande, betaald te worden.

Gelyk dit

3. Omtrend de Post voor de Defroijementen, om dezelfde rede en tot voorkoming, dat eenig Gewest, in deze agterlyk blyve, ook alzoo behoord te geschieden.

Als meede

4. Omtrend de Interessen van de vier Millioenen, die ten behoeve van Z. K. M. zyn genegotieerd, vermits dezelve ten Comptoire Generaal van de Administratie te Lande, aan de Houders der Obligatien moeten worden voldaan.

Zynde het

5. Met de interessen en aflossingen van het Capitaal van 550,000. in den jare 1790 genegotieerd, tot de gemoetkoming der Militie, in de meer dan gewoone onkosten by dezelve geleden, als meede in voegen voorsz. gelegen.

Eindelyk, belangende Uieder begeerte, dat alle betalingen door Ulieder Gewest, *voor de algemeene behoeften dezer Republick*, van of zedert de Revolutie gedaan, of nog verder gedaan zullende worden, het zy dat dezelve geschied zyn boven de Quota van Ulieder Provintie, in de voormalige Staaten van Oorlog, of in geconsenteerde Petitien, het zy dezelve gelopen hebben of nog zullen lopen, over Posten, welke daarin, en in de over dit jaar gearresteerde begroting van 60 Millioenen niet begrepen zyn, zouden moeten strekken in mindering van de Quota van Ulieder Gewest, in de algemeene Lasten dezer Republick; diemangaande moeten wy aanmerken, dat wy, door het niet uitdrukken en defigneeren der gebuteerde betalingen, by Ulieder voorgemelde Missive, wy ons daaromtrend ook niet stellig kunnen expliceeren; dan is het niettemin zeker, dat, indien de by Ulieden bedoelde betalingen, ten algemeenen nutte van deze Republick, met consent der Bondgenoten gedaan, niet bevonden worden berekend te zyn, onder de respective begrotingen der behoeftens, welke voor het afgelopen of voor het tegenwoordig jaar tot vast bepaalde sommen gearresteerd zyn, dezelve met geene mogelykheid uit die bepaalde sommen, tot andere eindens gedestineerd en bereekend, gevonden of by wyze van korting in de provinciale Quota van Ulieder Gewest kunnen worden ingehouden; immers heeft Ulieder Provincie, gelyk meest alle andere Gewesten, pretensien wegens gedane betalingen ten algemenen nutte van de Republick gepresteerd, en hebt Gylieden mogelyk in het oog gehad, zoodanige betalingen, als door Ulieder Provincie gedaan zyn, ter voldoening aan de requisitien ten behoeven der Fransche Troupes, by derzelver aankomst in deze Republick geconsenteerd, en voor welker prestatie, aan de Fransche Republick, eene somma van 10 Millioenen Guldens, op de by Tractaat van Alliantie der beide Gemeenebesten geconvenieerde honderd Millioenen, is gekort geworden, dan staan wy geredelyk toe, dat het niet meer dan billyk is, dat wegens zoodanige betalingen, eene liquidatie plaats hebbe, en dat ook aan Ulieder Provincie worde gevalideerd, al het geen bevonden zal worden, door dezelve te zyn over betaald, na rato van hare Provinciale Quota, in de gemeene Lasten der Republick, en naar advenant van het geen door andere Gewesten, mede bevonden zal worden ten dezen gefurneerd en betaald te zyn, maar wy penetreeren niet, hoe het mogelyk zoude wezen, zoodanige enorme somme, als de, wegens Fransche requisitien, geëxpendeerde Penningen bedragen, (welke zekerlyk de 10 Millioenen daar toe by voorsz. Tractaat van Alliantie geadsigneerd, verre zullen te boven gaan) zouden kunnen geadmitteerd worden, in mindering der Quota, het zy van Ulieder Provincie, het zy van eenig ander Gewest, in de tot 60 Millioenen geconsenteerde Penningen, tot vinding der behoeftens, volgens opgave der Committés te Lande en der Marine, over dezen jare benodigd.

De onmogelykheid dezer zaak is te evident, dan dat wy ons daar op verder zouden behoeven uit te laten; terwyl wy, gelyk hier voor reeds vermeld is, begrypen, dat zoodanige en alle soortgelyke betalingen ten algemeene nutte van de Republick, mits niet eigendunkelyk, maar met gemeen consent der Bondgenooten, gelyk ook de overbetalingen van Ulieder Gewest op de post der Defroyementen gevoeglyk kunnen en behoren gevonden te worden, het zy by liquidatie tusschen de respective Provincien, het zy by het formeeren eener Petitie, waar in dan gebragt zouden moeten worden, alle de betalingen, welke door de onderscheidene Gewesten zullen worden bewezen gedaan te zyn tot completeering der by Hun Hoog Mogende aan de Fransche Republick geconsenteerde Requisitien, by derzelver aankomst alhier.

Wy hebben vermeend by deeze eenigzins in detail te moeten treden, ten einde Ulieden daar door in staat te stellen, om deeze materie nader te kunnen overwegen, en wy vertrouwen, dat Gylieden thans zult zyn geconvinceerd: dat de betalingen der vreemde Ministers door Ulieden op eenen abusiven groud geweigerd, thans door Ul. promptelyk zullen worden gepresteerd, en dezelve Ministers klageloos gesteld.

Waar mede enz.

De volgende stukken op den 15 September l. l. ter Nationaale Vergadering gepresenteerd, en als doen in handen der Commissie tot de examinatie der Geloofsbrieven gesteld, (*Zie Dagverhaal No. 187. Pag. 144. Col. 1.*) is ons verzogt in zyn geheel te plaatsen.

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Geeft met verschuldigd respect te kennen, de Burger *Adrianus Couwenberg*, Burger en Inwooner te Waalwyk, dat de Representanten van het Volk van Bataafsch Braband, op den 5 deezer loopende maand September, eene Circulaire Missive hebben afgezonden aan de Kiezers van het District van Tilborg, om, ingevolge Uwlieder Decreet van den 30 Augustus jongstleeden, te Tilborg op den 12 September te vergaderen, en aldaar in de eerste plaatse, terstond na dat de Vergadering zal geöpend zyn, de Geloofsbrief op den Burger *J. B. Verheyen*, te teekenen en te expedieeren, en dit gedaan zynde, alsdan eenen eersten en eenen tweeden Plaatsvervanger voor dat District te verkiezen, en derzelver Geloofsbrief te expedieeren, en voords in alles zich zullen hebben te reguleeren naar het Reglement voor de Nationaale Vergadering ny de geweezene Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden gearresteerd; zo heeft de Burger *Jan Pannebakker*, als Kiezer van de eerste Grond-Vergadering van Waalwyk, vereenigd met die van Haagoort, ook

ook een dier Missivens ontvangen; doch alzo dezelve zich onpasselyk bevond, (gelyk den Suppliant gebleeken is, door een Certificaat van den Medicinæ Doctor *J. J. van Postel*) den Suppliant laaten verzoeken, om op voorn. dag, tyd en plaats, by gemelde Missive aangeschreeven, als Plaatsvervanger van hem, naar Tilborg ter District-Vergadering te begeeven, en den Suppliant alzo tot dat einde zyne voorn. ontvangen Missive mede gegeeven en onder dezelve geschreeven: *onpasselyk zynde zal dienvolgens den Burger* Adrianus Couwenberg *als verkooren Plaatsvervanger compareeren.*

(Onderstond,)

Waalwyk den 12 *September* 1796.

(Was getekend,)

JAN PANNEBAKKER.

Zo heeft de Suppliant met zo evengemelde Missive en zynen Geloofsbrief als Plaatvervanger, zich naar *Tilborg* begeeven, en met de andere Kiezers in de Vergadering laaten vinden, en by de opleezing der naamen zyne Credentiaalen van den President overhandigd; waar op, na eenige discusien, en hevige debatten zyn ontstaan, welken den Suppliant maar aan eenige weinige Leden kan contribueeren, nogtans hem door den President geördonneerd is, de Vergadering te verlaaten; dat de Suppliant, na alvoorens daar aan te voldoen, geprotesteerd heeft, dat zy hem Suppliant als Plaatsvervanger van den thans uit hoofden onpasselyk en niet present zynde Kiezer *Jan Pannebakker*, uit naam der 500 Zielen, representeerende in voorn. qualiteit by de Deliberatien en Verkiezing voor den eersten en tweden Plaatsvervanger, niet wilde toelaaten of erkennen; protesteerende wyders tegen eenige Verkiezing of Verrigtingen die de Vergadering zoude komen te doen, verklaarende te zullen houden van onwaarde, en alzo de Vergadering verlaaten hebbende, zich begeeven naar den Gerechts-Boode, en met denzelve andermaal begeeven naar de plaats der Vergadering, en alzo zich te hebben laaten aandienen, geen audientie konde krygen, voor dat hunne Vergadering was geëindigd, blykens het Declaratoir door den Gerechts-Boode ten dezen geännexeerd; en daar de Suppliant zich verschuldigd acht, om voor de Grond-Vergadering, die hy Representeerd, te waaken, dat hunne Stem en Recht, volgens het Reglement, als den Souverainen wil des Volks werd gemaintineerd; zo keerd de Suppliant zich tot deze Vergadering, verzoekende, dat door dezelve zodanige ordres worden daargesteld, dat de uitwerking van zulk eene willekeurige Verkiezing, geen effect sorteere, en dat 'er gezorgt mag worden, dat de Kiezers of derzelver Plaatsvervangers, zulke onaangenaame ontmoetingen niet meer wedervaaren, maar op de best mogelykste wyze mag werden geredresseerd.

't Welk doende, enz.

RELAAS VAN DEN GEREGTS-BOODE.

Ik ondergetekende Vorster in Tilborg, relateere by deze, dat de Burger *Adrianus Couwenberg* aan my heeft ter hand gesteld, deszelfs Geloofsbrief als Plaatsvervanger der Kiezer van de eerste Grondvergadering der Stede en Vryheid Waalwyk gecombineerd met die van Haagoort, dat ik benevens de voorn. *Adrianus Couwenberg*, ons begeeven hebben ten huize van de Wed. *Sebastiaan Bootermans* alhier, alwaar de Kiezers vergaderd waren, en gehoord, dat gemelde *Couwenberg*, in myn presentie, den Zoon van de Wed. *Bootermans*, genaamd *Dionisius*, heeft gelast by de Kiezers audientie te gaan vraagen, dat gem. *Couwenberg* en ik daar op wel een uur gewagt hebbende, eindelyk is ingeroepen, en aldaar met hem in de Kiezers Kamer gekomen zynde, heb ik in presentie van meer voorn. *Couwenberg* de bovengem. Geloofsbrief als Plaatsvervanger by Absentie en Ziekte van den Kiezer *Jan Pannebakker*, aan de present zynde Kiezers vertoond, voords geëischt, dat gem. *Couwenberg* uit naam der vyf honderd Zielen, welke hy vertegenwoordigd, met zyn persoon by de deliberatien mag bygelaaten worden, en wyders gevraagd copie uit de Protest, dat voorn. *Couwenberg* te vooren had doen aantekenen, waar op aan my en voorn. *Couwenberg* ten antwoord werd gegeeven, dat het te laat was, dat de Vergadering was gescheiden; alle het welk verklaare te weezen myn relaas en gebeurde op heden in *Tilborg* den 12 September 1796, *J. Welti*, Vorster;

Gecoll. woordenlyk naar zyn origeneele door my Notaris te Waalwyk *residerende*, Willem Boeser, *Notaris Publicq.*

Actum *Waalwyk* den 14 Sept. 1796.

Aan de Nationaale Vergadering, representerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Geeve met Eerbied te kennen de Onderget. *L. van Heyst* en *G. van Heyst*, Burgers en Inwooners der Steden en Vryheid Waaldyk, als Kiezers van het District Tilborg, dat de Supplianten in deze hunne qualiteit, ingevolge aanschryvinge der Representanten des Volks van Bataafsch Braband, in dato den 5 September laatstleeden, zich hebben begeeven ter Kiezers-Vergadering van voorn. District, om aldaar met hunne mede Kiezers, 't Ed. Decreet van dato 30 Augustus laatstleeden te executeeren: De Vergadering geopend zynde, heeft men bevonden dat alle present waaren, exempt *J. Pannebakker*, Kiezer van de eerste Grond-Vergadering van Waalwyk vereenigt met die van Haagoort; dan dat deszelfs Plaatsvervanger *A. Couwenberg* zich aldaar had laaten vinden, om in zyn qualiteit, uit naam van de 500 Zielen die hy representeerde, zyne Stem uit te brengen; dan hoe stonden wy verwonderd, dat door eenige Leden wierd begrepen, dat voorn. Burger ter dier Vergadering niet kon geadmitteerd worden, schoon zynen Geloofsbrief en blyk van onpasselykheid van den Kiezer *Jan Pannebakker* aan den President te hebben overgelegt, en de President goedvond, in omvraag te brengen, of voorn. Plaatsvervanger zoude geadmitteerd worden, Ja of Neen; waarop wy ondertekenden hebben vermeend verpligt te zyn, te protesteeren tegen diergelyke omvraag, als strydig aan het Reglement van de geweezene Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, van den 18 January 1796, begrypende dat het geen poinct van deliberatie kon zyn, maar dat voorn. Burger wel degelyk in de Vergadering behoorde; te meer, dewyl

wyl wy Ondergetekenden kennis hadden van de onpasselykheid van voorn. Kiezer; maar niet tegenstaande dit Protest, heeft de President goedgevonden, de meerderheid te laaten beslissen, en is bevonden met 18 tegen negen Stemmen, (en de onze niet uitgebragt zynde) dat voorn. Burger de Vergadering zoude verlaaten, welk besluit door den President aan de voorn. Plaatsvervanger wierd aangezegd, welke daarop terstond heeft geobedieerd; dog echter alvoorens te hebben geprotesteerd, uit naam van zyne Grondvergadering tegen diergelyke handelwyze; en de Vergadering verlaaten hebbende, zyn wy presente Kiezers overgaan tot onze taak, dog egter, eer dat de Ondergetekende zyn overgegaan tot het tekenen der Geloofsbrieven, hebben het navolgend Adres aan den President overhandigd, waar by zich nog 5 Leden confirmeerden, zynde van de volgenden inhoud.

Aan den President der Kiezers-Vergadering van het District *Tilborg*.

Geeve te kennen, de Ondergetekende, alle Kiezers van het District *Tilborg*, terwyl zy zich genoodzaakt vinden, ingevolge het Decreet der Nationaale Vergadering van den 30 Augustus laatstleeden, het geene ons alhier door den President is voorgeleezen, en de daar op gevolgde aanschryving der Representanten van het Volk van *Bataafsch Braband*, om op heden 12 September, alhier ter District-Vergadering van *Tilborg* te compareeren, en met hunne Mede-Kiezers den Geloofsbrief van den Burger *Jan Baptist Verheyen* te tekenen, alsmede over te gaan tot het verkiezen van twee Plaatsvervangers.

Dat zy geenzins willen ongehoorzaamen, ten deele aan hunne Vertegenwoordigers, maar zo wel aan die der Nationaale Vergadering, als aan de Representanten van dit Gewest eerbiedigen.

Reserveeren nogtans, dat zy hunne bezwaaren en gevoeligheid wegens de aangezegde Representanten zullen kenbaar maaken, en ingeval na examinatie der Stukken, waar van de Nationaale Vergadering nog niet van onderrigt zoude mogen wezen, de Nationaale Vergadering mogt wederkomen, van hun genomen Decreet (gelyk dezelve van hunne voorige Decreeten, nopens deeze Kiezers-Vergadering is wedergekomen) zy alsdan deeze tekening van gezegde Geloofsbrief op den Burger *J. B. Verheyen*, en de Verkiezing van twee Plaatsvervangers houden voor nul en van geen waarde, als of dezelve niet gebeurd was.

Reserveeren de wyders vanhier over zodanige Adressen te mogen maaken, als wy zullen goedvinden. 't Welk doende. Actum in *Tilborg* den 12 September 1796, het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid. (was getekend) *L. van Hees*, *A. Stoorimans*, *G. van Heerst*, *Gysb. Jansen*, *Corn. Hoefsmans*, *P. van der Loo*, *A. Witlokx*.

„ Na dat dit Adres door den Secretaris was opgeleezen, heeft de President gevraagd: of die ondergetekenden nie de Geloofsbrieven niet zouden teekenen, is geantwoord van *Ja*, dog dit was dienende tot een Resef „ om te dienen daar en alzo het behoort, en is voorn. „ Adres alzoo aangenoomen en by den President berustende: en verders onze Kiezinge voordzettende, is „ inmiddels de Castelyn van den huize in de Vergadering gekomen en verzogt den President, uit naam „ van meergemelde Plaatsvervanger *A. Couwenberg*, „ of dezelve audientie in de Vergadering mogte hebben, het welk door den President en veele Leden wierd geaccordeerd, maar gezegt te wagten, „ tot dat de Stem Briefjens in de Bus zouden zyn, om „ geen verwarringe te geeven, en dit geschied zynde, „ verzogten eenige Leden der Kiezers, om voorn. Burger te hooren; dog dit wierd als nu afgeslaagen en gezegd te wagten tot de Verkiezing geheel was verrigt; „ waar op eenige Leden insteeden, dat de Burger zoude genoord worden, vermits den President aan zyn „ het woord had gegeeven, dog vrugteloos; en 'er wierd „ voordgegaan met de Verkiezinge; Edoch de ongetekenden alvoorens voord te gaan (willende zig zelfs „ gelyk blyven) verzogten, dat den President zyn woord „ zoude intrekken, om dien voorn. Burger, niet „ gehoord wordende, het welk alsdan geschiede, hebbende meergem. Burger zig inmiddels nog tweemaal „ laaten aandienen; dog ondertusschen de Vergadering „ gesloten zynde, is met den Vorster binnen gekomen, „ en heeft geregtelyk uit naam van *A. Couwenberg* als „ Plaatsvervanger zynen Geloofsbrief en verdere Documenten aan den President gepresenteerd, en verzogt „ Relaas, dog den geweezene President antwoorde, dat „ de zaaken waaren afgedaan, en hy geen Relaas kon „ geeven. — Zie daar, Burgers Representanten, een kort „ verslag van het geene in voorn. Kiezers Vergaderingis „ voorgevallen.

„ Wy hebben niet kunnen afzyn, om dit ter uwer „ kennisse te brengen, (als ook daar toe verzogt zynde „ door voorn. *A. Couwenberg*) om te strekken tot een „ bewys op het Adres van dien Burger, aan Ul. heden „ presenteerende, op dat Ul. naar bevind van zaaken „ in Ul. wysheid, daar over zoudt disponeeren, zo en „ als het behoord;

't Welk doende, &c.

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag den 10 October 1796.

De President slaat voor, om het Guarnisoen van deze residentie, met twee Esquadrons Bataafsche Cavallery, waarvan dezelve niet genoegzaam is voorzien, te vermeerderen: — conform besloten, en het Committé te Lande daartoe geauthoriseerd, zonder resumtie.

De Buitenlandsche Depeches berigten, dat in een Brief uit Hanau, in dato 3 October gemeld word, dat de Generaal *Werneke* aan den Aartshertog *Karel* had te kennen gegeeven, dat het hem onmogelyk zoude zyn, zonder versterking de Sambre en Maas Armée, wanneer dezelve mogt voorwaards rukken, wederstand te bieden.

Verders, dat de Inwooners van het dal Vallendar, als ook het Fortres Ehrenbreitstein voor 6 maanden met Levensmiddelen moest voorzien worden.

Wordende in eene brief uit Keulen gemeld, dat de aangekoomene divisien uit de noordelyke Armée zich voor als nog aan den Regter Rhynoever bevonden, en na bekooming van Levensmiddelen voorwaards zouden rukken; terwyl nog in eene andere uit Hanau, in dato 4 October, wordt vermeld, dat de Generaal *Moreau* den Generaal *La Tour* zoude hebben geslaagen.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID; VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 211. *Woensdag den 12 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Maandag den 10 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen geleezen zynde, zegt de Burger *Nuhout van der Veen:*

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar ik l. l. Vrydag niet tegenwoordig was by het neemen van het Decreet, op het uitgebragt rapport van den Burger Representant *Teding van Berkhout* en verdere Gecomm. op de Memorie van *H. C. Cras* c. f., zich noemende Hoofd Participanten in de geoctroijeerde O. I. Compagnie, was het my onmogelyk daar op eenige aanmerkingen te maaken.

Ik vertrouwde met zekerheid, dat deeze Vergadering, zich zelven altyd gelyk moetende blyven, zal zy die kracht doen blyken, welke een rechtschapen Gouvernement moet eigen zyn, ook geene zwarigheid gemaakt zoude hebben, om te decreteeren, even als zy op den 24 Maart l. l., onder het præsidium van den Burger Representant *van de Kasteele*, op een Request antidotaal *van den zelven Cras c. f. ten zelven einde tendeerende*, gedaan heeft, *dat namelyk het verzoek geen object van deliberatie in deeze Vergadering konde worden, als direct strydig tegen het 96 Art. van het Reglement voor haar geadresseerd.*

Ik heb op den 15 Sept. dezes Jaars, wanneer de Memorie van *Cras* c. f. wierd ingeleverd, en, verre boven myne verwachting, commissoriaal gemaakt, verklaard, onverandwoordelyk te willen zyn voor de gevolgen, indien de Vergadering goedvond zodanige adressen te admitteeren, tegen een gedeelte der uitvoerende Macht, en een deur te openen voor alle intrigues. — Nu voeg ik 'er by *tegen een Committé, welks uitmuntende werkzaamheden door het l. l. Vrydag genomen Decreet worden verlamd, welks credit hier door wordt ondermynd en geheel den bodem ingeslegen.*

Het ingeleverd stuk, Burgers Representanten! van *Cras* c. f. kan, zonder eens acht te slaan op de honende uitdrukkingen voor het Gouvernement, of den tegenwoordigen staat van zaken, geene andere bedoelingen hebben, *dan om het vorig bedorven Bestuur te herstellen, het welk den val der O. I. Maatschappy op alle mogelyke wyzen heeft verhaast, het welk voor niets anders wilde zorgen, dan voor het behoud zyner persoonlyke inkomsten, en der voordeelen aan zyne bedieningen in gunstiger tyden vastgehegt, dat eenstemmig met het vorig Gouvernement, welks gunsteling het geworden was, en gerugsteund door het gezag van die snoode beschermers, de schatkisten van den Staat en der Ingezetenen heeft geopend, met oogmerk om die beide in den overweldigenden stroom van haren onvermydelyken ondergang geheel mede te sleepen en te bedelven enz.* (*)

Indien, herzeg ik, deze Vergadering dusdanige stukken admitteert, indien zy van hare vaste gronden afgaat, dan zal het vergeefsch zyn, eenen stap ter behoudenis des Vaderlands te doen.

Ik geloof, dat ik ronduit zoude kunnen zeggen, dat de goede oogmerken en bedoelingen dezer Vergadering, door het zo spoedig neemen van een Decreet op zo en gewichtig stuk, eenigsins schynen verklonkt of verrast te zyn.

Deeze Vergadering kan noch onkundig zyn, dat het geheele fonds der declamers in die Maatschappy, die alles willen bestuuren, niet meer dan 6 millioenen bedraagt, daar de Natie hier tegen heeft deel genomen en onderstand verleend, voor 20 malen meer dan het ingelegde fonds bedraagt, en waar in Holland alleen voor 90 millioenen participeert.

Hoe het ook zy, het was, naar myn inzien, allernoodzakelykst geweest, dat in een zaak van zo veel belang, op de ingeleverde Memorie van *Cras* c. f., vooraf de consideratien van het Committé tot den O. I. Handel en Bezittingen waren gerequireerd geworden, het welk ik geloof, dat door den Burger *Berkhout* en verdere Leden der personeele Commissie niet is geschied.

En wanneer ik hier by in consideratie neeme, dat althans de Burger *Berkhout* by de O. I. Zaken is geïnteresseerd, zo als hy den 15 Sept. l. l. zelfs bekend heeft, en hier nog by voegen, dat de Burger *Vreede*, medelid der Commissie, absent, en de Burger *van der Zoo* ziek was, en dus de eerste zeker, en de laatste waarschynlyk, by de conclusie op het uit-

(*) *Men leeze de voordracht der personeele Commissie tot de Oost I. Compagnie, in het Dagblad en Decreet der Provisioneele Representanten van het Volk van Holland, van 15 Sept. 1795, ter volkomen overtuiging.*

uitgebragt Rapport niet tegenwoordig geweest zyn, dan wil ik aan deze Vergadering gaarne de beslissing overlaten, of op het uitgebragt Rapport niet zeer ligt een vermoeden van eenzydigheid zoude kunnen vallen.

Om alle de bygebragte redenen verzoek ik, dat het genomen Decreet op de Memorie van *Cras* c. f. *in suspenso* gehouden, en dat het ingeleverd stuk gesteld worde in handen van het Committé tot den O. I. Handel en Bezittingen, om derzelver consideratien daar op te hooren, alles ter voorkoming van die geduchte gevolgen, waar voor ik geheel onverantwoordelyk wil zyn, en waar toe ik nimmer heb geconcurreerd.

Teding van Berkhout geeft in consideratie, daar de Burger *Nuhout van der Veen* zelfs zegt, by de conclusie niet present geweeest te zyn, of deeze remarques thans wel te pas kunnen koomen.

De President zegt, dat hy thans eeniglyk in omvrage brengt, of 'er iets op de extensie der Notulen, en niet op de Decreeten aantemerken is, en dat dus deeze reflexien thans niet te pas koomen, maar dat mogelyk die Burger binnen kort wel gelegenheid zal hebben, om zyne aanmerkingen ter Tafel te brengen.

Wordende daarop de Notulen goedgekeurd en gearresteerd.

De President communiceert, dat de Commissaris van deezen Staat, te Bergen, de Verklaring heeft ingezonden.

De Burger *Bogaard* verschynt ter Vergadering en legt de Verklaring af.

Hierna berigt de President, dat de Burgers *de Kempenaar* en *J. S. van Haersolte*, als Raden en Generaal-Muntmeesters zich by hem vervoegd had den, vragende of zy ook verpligt waren in die qualiteit de Verklaaring afteleggen, dat hy vermeende, dat, daar deeze twee Burgers thans in die qualiteit niet fungeerden, maar als Leden ter deezer Vergadering Sessie hadden, zulks onnoodig was: te meer daar de tegenwoordige voor hun fungeerende persoonen de Verklaaring hadden afgelegd: —— en wordt conform beslooten.

Eindelyk geeft de President te kennen, dat hy, by het aanvaarden van zyn Presidium, zich geinformeerd had naar de sterkte van het Guarnisoen deezer Residentie-Plaats, en vermeende, dat hetzelve, met betrekking tot de Cavallery te zwak was, en dat, daar by Decreet van den 13 Juny l. l. gearresteerd is, dat hetzelve, zonder voorweeten deezer Vergadering, niet vermogt vermeerderd of verminderd te worden, hy dus voorstelde, gequalificeerd te worden, om, met overleg van het Committé te Lande, hetzelve met twee Esquadrons Bataafsche Cavallery te vermeerderen: — conform gedecreteerd, zonder resumtie.

Waarna geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adressen:

Eene Memorie van het Committé tot den Oost-Indischen Handel en Bezittingen, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wanneer op den 15 September jongstleden in Ulieder Vergadering werd ingeleverd een Request, getekend door *Cras*, *Willink* en *de Neufville*, en hebbende tot Bylagen eene *Memorie van grieven en bezwaaren van Participanten in de geoctroyeerde Nederlandsche Oost Indische Compagnie, betreklyk de Resolutie van de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden van den 24 December 1795.* hadden wy ons gevlatteerd, dat door Ul. even dezelfde dispositie genomen zou zyn geweest, als op den 24 Maart te vooren in een diergelyk geval was geschied, en dat het zelve Request en Memorie dienvolgends ten minsten in onze handen gesteld zoude zyn geworden, ten fine van berigt, ofte immers, dat zulks naderhand zou zyn geschied door de Commissie, aan welke dezelve stukken waren gerenvoyeerd.

Dan, ons in deze verwagting hebbende te leur gesteld, hadden wy ons voorgesteld Ul. by Missive te prevenieeren, van ons voorneemen, om Ul zodanige elucidatien te suppediteeren, welken in dit geval van de meeste applicatie konden zyn, en welke by eene Volksvergadering, volgens onze gedagten, nimmer ten kwaaden kunnen worden geduid, van welken kant die ook aan dezelve mogen toekomen, ten einde door dezelfde Missive voor te komen, dat in deezen eene conclusie worde genoomen, voor dat wy in het geval waren geweest, om ons over de zaak in questie te kunnen expliceeren.

By nadere overweging nogthans prefereerden wy, ter vermyding van alle eclat, ons te vervoegen by de Commissie uit Ul. Vergadering, gechargeerd met de examinatie van voorgemelde stukken, ten einde de zaaken daar heenen zouden worden gedirigeerd, dat zo wel aan het belang van het Committé in het algemeen, als aan ons verlangen, daarmede overeenkomstig, in het byzonder konden worden voldaan.

Tot dat einde door ons zynde gecommitteerd, onze Medeleden *van Liebeherr*, *Fennekol* en *Wiselius*, en deze zich vervolgens naar den Hage hebbende begeven, en na een verblyf van eenige dagen heden avond alhier zynde geretourneerd, hebben ons gerelateerd in substantie:

Dat dezelve op Dingsdag den 4 dezer zich hebbende geaddresseerd by den eerstbenoemden van bovengemelde Uliedet Commissie, den Representant *Teding van Berkhout*, om denzelven in naam van het Committé officieel te communiceren, dat het zelve Committé, alhoewel het genoegen niet hebbende mogen genieten van die Memorie zo min door Uliedet Vergadering, als door de Commissie zelve te ontfangen op berigt, zich echter, ter liefde voor het algemeen belang, indispensabel verpligt had geoordeeld, zich te prepareeren tot vervaardiging van eene Missive aan de Nationaale Vergadering, ter beantwoording en refutatie van voorzegde Memorie, welker ongegroudheid, ja strafwaardige valschheid, het Committé zich durfde vleijen op de volledigste wyze te zullen kunnen aantoonen, en dat zy Gecommitteerdens, in naam als boven, zich gedrongen hadden gevonden, van dit voorneemen preaalabel kennisse te moeten geven aan de Commissie van welgemelde Nationaale Vergadering, tot de zaaken van die Memorie, ten einde door dezelve Commissie op dat stuk niet mogt wor

worden gerapporteerd, voor dat gemelde Misfive van het Committé zou zyn ingekomen, aangezien anders hetzelve ligte yk, hoe ongaarne ook, zou kunnen worden genoodzaakt, dezelve Commisfie, welke nog by gebrek van directe toegang tot de origineele ftukken, waaruit die Memorie moet worden beoordeeld, derzelver merites met geene mogelykheid, naar waarheid, konden apprecieeren, mede in haare geprojecteerde Misfive te betrekken, hetwelk, volgens hunne gedagten, in allen opzigte moest worden geëviteerd: weshalven zy Gecommitteerden dan ook denzelven Reprefentant *van Berkhout* hadden verzogt, met het rapport en het advis over de zaak in questie te willen fupercedeeren, tot dat voordagte Misfive van het Committé zou zyn ingekomen.

Dat wel de Reprefentant *van Berkhout* hierop repliceerde, dat het Committé met deszelfs Misfive niet lang behoorde te draalen, aangezien het misfchien zoude kunnen gebeuren, dat de Nationaale Vergadering door de Commisfie werd geadvyfeerd de Memorie te renvoyeeren aan de Commisfie tot het formeeren van de Conftitutie, welke, zo als bekend was, eerlang zou moeten dienen van Rapport: dan dat onze gecommitteerden daarop hadden geobferveerd, dat de dikwils genoemde Memorie, noch uit haaren aart, noch met opzicht op den form, gefchikt was, om te worden verzonden aan de Commisfie van Conftitutie, vermits de Nationaale Vergadering op den 24 Maart l. l. in een foortgelyk geval had gedeclareerd, dat hetzelve geen voorwerp van deliberatie konde uitmaken van derzelver Vergadering, terwyl met opzicht tot den tyd, het Committé waarfchynelyk binnen 8 of 14 dagen met deszelfs Misfive zou kunnen gereed zyn.

Dat de Reprefentant *van Berkhout* als toen den tyd van 14 dagen te lang oordeelende, zy gecommitteerdens hadden gedeclareerd, dat het Committé zich zou beyveren, om binnen 8 dagen, de Misfive te fuppediteeren, offchoon anders de zaak wel vereischt zonder overhaasting te worden behandeld! waarop voorn. Reprefentant aan onze Gecommitteerdens communiceerde, dat de Commisfie nog niet by den anderen was geweest, om over de Memorie te delibereeren, maar dat hy dezelve als nu zou convoceeren. Zynde door onze Gecommitteerdens daarop te regt aangemerkt, — dat zy gevolglyk met grond mogten verwagten, dat het Rapport nog wel eenige dagen zou worden getraineerd, verzoekende in alle gevallen, dat hetzelve, offchoon ook eenige redenen van befpoediging mogten voorkomen, niet zou gefchieden, zonder dat het Committé alvorens daar van werd geadverteerd: dat de Reprefentant *Berkhout* convenieerde van de billykheid van dit verzoek, vervolgens had aangenoomen deeze en de overige consideratien te zullen communiceeren aan zyne medeleeden in voorgedagte Commisfie.

Dat, offchoon nu onze Gecommitteerdens, en wy met hun, en, zoo wy vertrouwen, elk redelyk mensch, der zaken kundig, had moeten verwagten, dat deeze mefures en overeenkomst voldoende waren, ter voorkoming van alle te dugten nadeelige gevolgen, (één vertrouwen, waardoor wy zyn te rug gehouden van Ul. Vergadering dadelyk zelve te preveniëeren) nogthans, niettegenftaande al het hier vooren genarreerde, de Reprefentant *Teding van Berkhout* heeft kunnen goedvinden op Vrydag den 7 deezer te verfchynen in Uwl. Vergadering met een Rapport over die zaak, en hetzelve uittebrengen met zodanig impresfement, dat hy den Prefident, op deszelfs vraag, of hy hetzelve groote haast was, had gerepliceerd, *ja zeer groote haast*, waarna hy ook werkelyk voorlas een Rapport in eene zaak van zoo groote aangelegenheid, het welk aldus *in den tyd van twee dagen* moest overdagt en opgemaakt zyn geweest, en zulks alles zonder dat onze Gecommitteerden of wy op enigerhande manier hier van zyn geinformeerd geworden niet alleen, maar zelfs zonder dat de Rapporteur aan Ul. eenige de minfte ouverture heeft gegeven van de officieele converfatie, welke hy naar ons inzien indispenfabel verpligt was geweest, al ware het ook (het geen wy egter niet kunnen vooronderftellen) dat hy zelve door de minderheid van de Commisfie was overftemd, en dus als 't waare genoodzaakt geworden, om dat Rapport met eene zo ongehoorde overhaasting uittebrengen.

Dat relaas, Burgers Reprefentanten, van onze Gecommitteerden heeft ons vervuld met zulke gevoelige gewaarwordingen, dat wy zouden fchroomen de decentie, welke wy verpligt zyn in allen gevalle voor Uwe Vergadering te bewaren, te moeten uit het oog verliezen, by aldien wy U die gevoelens in derzelver waare couleuren wilden affchilderen; daar onze Gecommitteerden en in dezelve ons geheel Committé en aldus eene door den Reprefentativen Souverein, ja, door de Natie zelve Geconftitueerde Magt zig op zulk een voorbeeldelooze wyze in haare goede en heilzaame bedoelingen heeft gefrustreerd gezien.

Wy kunnen nimmer geloven dat de bedoeling van Ul. kan zyn geweest, met het Commisforiaal maken van die ftukken, om op eene zaak van die importantie, en welke bereids zoo veele nadeelige gevolgen voor het algemeen belang heeft naar zig gefleept, te worden gedient van confideratien en advyfen, waar over men des Dingsdags nog niet eens had gedagt, en welke men zelfs Vrydag daar aan volgende aan Ul. fuppediteerde, en wy zouden om dit alles oordeelen te kort doen aan Ul. Vergadering, aan onze eigene eer en waardigheid, en aan het vertrouwen, waar mede wy door het Bataafsch Volk vereerd zyn geworden, indien wy onze gevoeligheid in deze voor Ul. en voor de Natie verborgen hielden.

Neen, Burgers Reprefentanten! gewoon zelve met de beste trouw te verkeeren, in alle onze verrigtingen, zyn wy vervuld met den grootften afkeer van alle dubbelhartigheid, hoedenige onze Gecommitteerden, en wy, in dezelve, ter zake als boven hebben moet ontwaaren; en het is in het vol vertrouwen, dat ook uwe Vergadering zelve met ons hierin inftemt, dat wy te raade zyn geworden den gantfchen toedragt van deze onaangenaame gebeurtenis aan dezelve opentelleggen en naar waarheid aftemalen; wel aan de een zyde, geheellyk aan deszelfs wysheid overlatende, hoedanig Gyl. in dezen, ten aanzien van den Burger Reprefentant *T. van Berkhout*, zult vermeenen te moeten oordeelen; maar aan de andere zyde, tevens verzoekende en met den meesten ernst, hoewel vol gepasten eerbied, insteerende, dat het ter voorkoming van alle fiuesie en fchadelyke gevolgen Ul. mag behagen de genomene dispofitie te furcheeren, te altereeren, of te annuleeren, zoo en in diervoege als Ul. in derzelver wysheid, het zy by gelegenheid der refumtie, ofte anderzins, gevoegelyk en gerade zal voorkomen, op dat niet, in cas van contrarie, het credit van de Maatfchappy door ons, fchoon niet dan met veel moeite, gedeeltelyk gerehabiliteerd, ten eenemaal geruïneerd, en wy by confequentie in onze werkzaamheden, zoo mercantile als andere zodanig verlamt worden, dat ons geheel Bestuur voortaan ten eenemaal infructueus word gemaakt, iets, het welk nimmer de intentie kan weezen, noch van Ul. Vergadering, noch van het Volk, hetwelk door Ul. word gerepresenteerd.

Wy verzoeken immers in allen gevallen, dat de Memorie meermalen gementioneerd, voor dat dezelve aan de Commisfie tot de Conftitutie word verzonden en, voor dat op dezelve ee-

eenig reguard word geslagen, in onze handen mag worden gesteld, ten fine van berigt en consideratien.

Heil en Eerbied!

De Leden van het Committé tot de Zaaken van den Oost-Indischen Handel en Bezittingen.

C. *J. Vos*, vt.

Ter ordonnantie

J. v. Kosten, loco Secretaris.

De President zegt, dat hem verzogt was dit stuk voor de resumtie der Notulen te doen voorlezen, dan dat hy vermeend had, om redenen zoo straks door hem geallegueerd, zulks niet te kunnen doen; dat hy derhalven het zelve thans in deliberatie bragt.

Van Hooff zegt: Ik geeve in bedenking of het Adres op het verzoek van het Committé tot de Oost, niet voor de resumtie kon geleezen worden, dewyl een Decreet geen kragt krygt, dan na de resumtie; en zo zulks door de Nationaale Vergadering geadmitteerd wierd, zoo zoude men in gewigtige of gecompliqueerde zaaken by overhaasting geen besluiten neemen, dewelke het algemeen welzyn dikwerf vordert, daar na te moeten rapporteeren.

Teding van Berkhout zegt, dat het hem voorkwam, dat het voorgelezen stuk veele beschuldigingen, zoo tegens de Commissie als wel byzonder tegens zyn persoon inhield; dat hy zich verpligt vond te berigten, wat 'er ten opzigte der zoogenaamde conferentien was voorgevallen, welke hy niet anders, dan als een particulier mondgesprek konde beschouwen, daar de Burgers *van Liebeker* en *Tenneckel*, met wien hy in mondgesprek geweest was, hem geene qualificatie hoe ook genaamd hadden vertoond; dat zy hem hadden te kennen gegeeven verwonderd te zyn, dat de stukken ook niet in hunne handen gesteld waren, ten fine van berigt, en zich dienaan gaande by de Nationaale Vergadering wilden adresseeren: verzoekende, dat de Commissie inmiddels met het uitbrengen van haar Rapport zoude verwylen; dan dat hy hun had te kennen gegeven, dat hy vermeende, dat deze stukken nimmer in handen van het Committé konden gesteld worden, om berigt, daar hy begreep, dat de zaak anterieur was aan de erectie van het Committé; dat ook, by het neemen van het Decreet, de Burger *Swijfaars*, welke toen voor eenige weinige dagen in deze Vergadering gezien was, daar niet op had geinsteerd. — Dat het waar was, dat een ieder zyne eigen denkbeelden had, daar hy naar te werk gaat; gelyk dan ook de Burger *van de Kasteele*, welke, President zynde, den 24 Maart, ten tyde dat het eerste Request van *Cras* c. s. was ingekomen, begreepen had, dat het zelve, als antideraal op de Resolutie van Hun Hoog Mog. zynde, ongelezen moest blyven, terwyl hy integendeel moest zeggen, dat zulks in het geheel zoo niet was.

Dat al verders de conclusie van het Rapport, in het besoigne, het welk ten huize van den Burger *van der Zoo* gehouden was, met eenpaarige stemmen was genoomen, dat hy by dezelve bleef persisteeren. Dat wel is waar, ingevolge het 36 Articul van het Reglement, het Committé, zoo als ook in het Rapport geavanceerd was, in zyn geheel moest blyven; doch dat men ook tevens vermoeden konde, dat, by het Plan van Constitutie, verandering in de zamenstelling der Committés kunnen plaats hebben: dat hy niets meer zoude zeggen, en dus ook niet, hoe of het Committé in de Wereld gekoomen is, maar dat hy zich als Representant zoude houden aan den letter van het Reglement; terwyl hy verblyd was, en als een eerlyk man moest declareeren, dat hy eenmaal zoo zoude spreeken, als zyn hart hem dicteerde.

Kantelaar zegt: het is my geoorloofd, Burgers Representanten! een paar aanmerkingen in het midden te brengen en over het advys van den Representant *van Hooff*, en over de zaak zelve. Wat het eerste betreft, moet ik my ten sterksten verzetten tegen de stelling als of de resumtie der Notulen ten oogmerk zou hebben, te onderzoeken, niet alleen, of de extensie van dezelven conform ware aan de intentie der geslagen Decreten, maar ook, of die Decreten, wat de zaken betreft, ook eenige verandering zou len behoeven. Indien dit laatste by de resumtie bedoeld werd, indien men dan de genomene besluiten andermaal aan de raadpleegingen onderwierp, en dezelven by die gelegenheid veranderen of intrekken kon, dan zou deze inrigting aan elendige verwarringen aanleiding geven, en alles zou wankelbaar en onzeker zyn. Ik geloof, dat een ieder, die weet, wat orde in Vergaderingen is, dit geredelyk zal toestemmen. — Wat nu de zaak zelve betreft, de beschuldiging, in de voorgeleezene Missive ingebragt tegen onze Commissie, of wel tegen het eerst benoemd Lid van dezelve, den Representant *Teding van Berkhout*, zal ons wel dra blyken van allen grond ontbloot te zyn, zo wy slechts inzien het Decreet, waar by die Commissie benoemd is. Zy waren verzocht en gecommitteerd, om de Memorie van *H. C. Cras*, c. s. te examineeren, en der Vergadering daaromtrent te dienen van consideratien en advys. 'Er was in dat Commissoriaal Decreet aan hun niet geinjungeerd, om, voor het uitbrengen van hun Rapport, de consideratien van het Committé tot de zaken van de O. I. C. in te nemen. Zy hadden dus daar toe ook hoegenaamd geene verplichting; zy hadden zich niet eens in eenige conferentie met Gecommitteerden uit dat Committé behoeven in te laten; en zy waren volstrekt ongehouden, om derzelver consideratien in te wachten, eer zy hun rapport deeden. — Ook zou de Vergadering (het zy met eerbied gezegd) niet wyslyk gehandeld hebben, wanneer zy dat Commissoriaal Decreet anders geslagen, of op de Memorie van *Cras* c. s. eerst de consideratien van het gezegde Committé gevraagd had. Die Memorie bevattede klachten over het Gouvernement, door hetwelk de klagers sustineeren in hun wettig regt benadeeld te zyn; klachten over de Resolutie der Staten Generaal van 24 December 1795, waarby de geinteresseerden in de O. I. C. beroofd zyn geworden van regten, hun wettig competeerende, en die hun, nog geen maand geleden, plechtig waren bevestigd by de Publicatie van 26 November 1795, waar by het aan hun verleend Octroy, met *alle de poincten, vryheden, en voordeelen* daar in begrepen, voor den tyd van twee jaren, was gecontinueerd en geprolongeerd. Over de gegrondheid of ongegrondheid dier klachten kon de Vergadering geene inlichting verlangen of verwachten van het Committé, dat door, en na die Resolutie, die den grond tot klagen opleverde, eerst zyne existentie bekomen had. — Indien de Memorie liep over zaken, over welken het Committé beschikking had, of heeft; indien dezelve klachten tegen het Committé inhield, dan had dezelve notoir aan het Committé moeten verzonden worden om consideratien en berigt. Maar nu was of is daar toe volstrekt geene reden. — En, eens onder-

dersteld zynde, dat het Committé omtrent deze zaak het één of ander aan de Vergadering voor te dragen had, het welk in de beslissing van dezelve van nut kon zyn; is dan daar toe thands de deur geslooten? — Ten dien einde behoeft immers de Memorie van *Cras*, c. s. niet op eene legale wyze aan het Committé verzonden te worden, want zy is gedrukt, en wordt openbaar verkocht. Zy is ook aan het Committé niet onbekend, want het is immers publick genoeg, dat het Committé reeds aan eene wederlegging dier Memorie werkt; en de Nieuwspapieren hebben ons aangekondigd, dat die wederlegging reeds onder de persse is. — De zaak is ook door het Rapport, of het daar op geslagen Decreet niet uit haar geheel gebragt. De Vergadering, indachtig aan Art. 96. van het Reglement, heeft niets finaal beslist; zy heeft de zaak gerenvoyeerd, waar zy behoorde, aan de Commissie van Constitutie. Het Committé heeft dus geene reden, om zich over iets, hoe ook genaamd, te beklagen. Ik con ludeer, dat aan het verzoek, by deze Missive gedaan, niet kan worden voldaan, maar dat de Vergadering eenvouwig moet *per sisteren by het genomen Decreet*. Komen naderhand andere stukken in, die over de zaak in quæstie eenig licht verspreiden, dan kunnen dezelven, even als de Memorie van *Cras* c. s., aan de Commissie van Constitutie verzonden worden: maar op deze Missive, die niets anders, als ongegronde klachten over onze Commissie, en geene elucidatiën over de zaak zelve bevat, kan geen ander of verder besluit vallen.

De Beveren zegt, ten volle in te stemmen met het geen daar zoo even door den Burger *Kantelaar* was geavanceerd. — Dat hy met verontwaardiging was aangedaan over de insolente uitdrukkingen, welke in deeze Missive voorkoomen, en vermeende, dat het de Vergadering aan hare waardigheid verschuldigd was, een stuk, op zodanig eene wyze gesteld, niet aanteneemen; maar het zelve terug te zenden, met kennisgeeving van de verontwaardiging, welke deeze Vergadering bezielde, omtrent de termen, welke in deeze Missive voorkoomen, en de ongemesureerde taxatien over het Rapport en de verrigtingen van een haarer Commissien.

Onderscheiden Leden appuyeeren dit.

Van Zonsbeek zegt, niet wel verstaan te hebben het door den Burger *de Beveren* voorgestelde.

De Beveren herhaalt daar op het door hem voorgestelde.

Van Zonsbeek zegt: Ik zou 'er voor wezen, om de Missive te stellen in handen van eene personeele Commissie, en daar zou ik te meer voor wezen, om dat de Burger *de Beveren* in dezelve hatelyke uitdrukkingen meent gevonden te hebben.

Ik wil my in het geheel niet uitlaten over de waarheid of onwaarheid van het daarin gestelde; maar eens gesupponeerd, dat de zaaken, daar in voorkomende, waar zyn, dan zie ik niet, hoe men met mogelykheid zulke harde waarheden, met zagter woorden zou kunnen te kennen geven: evenwel het is mogelyk, dat het delicaat oor van den Burger *de Beveren* meerder hatelykheid aan zyne verbeelding gebragt heeft, als het myne in staat is geweest te kunnen opmerken; en om alle deeze redenen ben ik wel degelyk van advis, om de Missive te maken commissoriaal; ten einde deeze Vergadering worde gedient van consideratiën en advys.

Onderscheiden Leeden appuyeeren dit.

Teding van Berkhout vraagt het woord.

Schimmelpenninck (hetzelve reeds bevoorens gevraagd hebbende) wil spreeken; dan wordt door *Teding van Berkhout* in de reden gevallen.

De President zegt, terwyl de laatstgemelde weder tragt te spreeken, dat de Burger *Schimmelpenninck* aan het woord is.

Schimmelpenninck zegt, dat het hem niet voorkomt, dat de termen, waar in deeze Missive gecoucheerd is, zoo insolent zyn, als de Burger *de Beveren* heeft willen doen voorkoomen; dat hy begrypt, dat de zaak van dien aart en dat gewigt is, dat deeze Missive wel verdient gesteld te worden in handen eener personeele Commissie.

Teding van Berkhout zegt, dat hy nimmer heeft willen tauxeeren het gedrag door den Burger *van de Kasteele*, ten tyde zyns Presidiums gehouden.

Van Leeuwen zegt: is het waar, Burgers Representanten! gelyk het waar is, dat niemand der Leden dezer Vergadering over zyne advysen mag getaxeerd worden, mag dat nog minder geschieden, als eene gedecerneerde Commissie haar advys heeft uitgebragt, en voor al dan niet, wanneer de Vergadering zig met dat advys heeft geconformeerd, en hetzelve door een Decreet, gelyk in cas subject, geconfirmeerd. Ik zoude derhalven daar by persisteeren, en het ingekomen Adres maar eenvouwig seponeeren. In zo verre appuyeer ik het geadvyseerde van den Burger Representant *de Beveren*, met overlating nogthans aan het Committé, om tegen de Deductie van *Cras* cum suis, zodanige geschriften uit te geven, of Adressen aan deze Vergadering te maken, als zy tot wederlegging goedvinden zullen.

Hubert zegt: ik vind my verpligt insgelyks hier omtrend een woord te avanceeren. De geheele zamenhang, Burgers Representanten! van het Request van het Committé tot den Oost-Indischen Handel, en het met zoo veel empressement aangevoerde van den Burger Representant *Nahout van der Veen*, schynen my met veel grond toe, dat 'er eene geheele ruïne der Oost-Indische Compagnie, indien het Decreet van gepasseerde Vrydag zyne kragt behoudt, uit staat gehooren te worden. De directe beschuldiging door het Committé, tegens den Burger Representant *Teding van Berkhout*, van illoyal gehandeld te hebben, geconfronteerd met de betrekking van Interest, waar in hy staat tot de Compagnie, doen my huiverig worden, in dit genoomen Decreet, en het geene my verder met eene koude rilling voor kwade gevolgen doet vreezen, is het nog verder aangehaalde van den Representant *van der Veen*. Dat by het Presidie van den Representant *van de Kasteele*, een dito Request van *Cras* cum suis, buiten deliberatie van deze Vergadering is gehouden; en het is op dien grond, dat ik my met het uitgebragte Rapport van gepasseerde Vrydag niet conformeere, en vraag of deeze zaak, als zynde van zoo veel gewigt, andermaal, om 'er nader by eene volle Vergadering over te handelen, mag worden te berde gebragt.

Wermer zegt, dat het, zyns inziens, weinig ter zake deed, of, by het neemen van een Decreet, eenige Leeden vrywillig absent waren geweest, of wel, dat de Vergadering zoo compleet niet was geweest, als dezelve wel behoorde; dat hy derhalven, het Decreet intusschen wel en wettig genoomen zynde, van opinie was, dat hetzelve in zyn volle kragt moest blyven.

De President zegt, dat het hem voorkomt, dat 'er omtrend deeze Missive onderscheiden gevoelens plaats hebben: stellen-

de hy voor, om, onverminderd de deliberatien over de taxatoire uitdrukkingen, in deeze Misfive voorkomende, te decreteeren: *dat de Vergadering, perfifteerende by het Decreet, den 7 deezer genoomen, declareert, ingevolge het 95 Articul van het Reglement, dat het Committé in zyne geheele werkzaamheid zal blyven volharden: laatende het aan het Committe over, om zyne tegenbedenkingen aan de Commisfie ter vervaardiging van het Plan der Conftitutie, intezenden.*

Vonck vindt zodaanig een Decreet overtollig, daar het Reglement ten duidelykften zegt, dat de Committés in ftand moeten blyven, ftaande het byeen zyn deezer Nationaale Vergadering, en ftelt hier om voor, om deze Misfive, met inhæfie van het Decreet, op voorleden Vrydag genomen, te ftellen in handen eener perfoneele Commisfie.

Van Zonsbeek zegt: Ik kan my zeer wel met het advys van den Burger *Vonk* conformeeren, en wel, om dat hy my voorkomt, dat een Decreet zo lang in volle kragt blyft, tot dat een ander of nader Decreet daar in verandering maakt; — en het Committé zal zonder nader Decreet voorzeker zo lang in werking moeten blyven, tot de Conftitutie zal zyn aangenomen; dewyl het Reglement, waar op deeze Vergadering is byeen gekomen, dat duidelyk genoeg bepaald heeft. — En wat aangaat te decreteeren, dat het aan het Committè vry ftaat, zodanige Memorie aan de Commisfie van Conftitutie te prefenteeren, als hetzelve zou dienftig en nodig oordelen, fchynt my even overtollig, daar het immers een ieder vry ftaat, aan die Commisfie Memorien, of wat ook dienftig zyn kan, intezenden, dan en wanneer zulks wierd goedgevonden, maar wat doch zou zulks, aan dat Committé, of aan 't Volk van Nederland baaten, indien, en het geen ik voor waar en zeker houde, de Commisfie van Conftitutie genoeg bezet met werk en het nazien van Papieren, directelyk tot haare Commisfie behoorende, eens goedvond de Memorie, of wat ook het Committé van de Oost zou goedvinden te zenden, inzag, en zonder daar over te delibereeren, neder lag, en alzo onder een zee van Papieren het gezondene begraven wierd, zonder eens te weten, wat van dezelve geworden was. — Ik moet nog myne gemaakte reflexie, by het hooren van het advys, door den Burger *van Berkhout* uitgebragt, aan deeze Vergadering mededeelen: die Burger geeft voor, daar het veel op de goede trouw van een Prefident afgaat, of in deeze Vergadering de ftukken al of niet gelezen zullen worden, en het ftuk in het voorjaar, onder het Prefidium van den Burger *van de Kasteele*, van Geinteresfeerdens ingebragt, ook alzoo is ongelezen gelaaten, daar de toenmalige Prefident zeide, dat het ftuk niet anders inhield, dan eenige antidotale ftellingen tegen de Leden van het Committé, en dus aan de Vergadering voorftelde, om het te houden buiten deliberatie; het welk dan ook alzoo gedecreteerd wierd; fchoon (zegt de Burger *van Berkhout*.) dat het geen antidotaal was, maar wel zaaken inhield, waar over kon gedelibereerd worden. Dit nu zo zynde, is dat een zydelyke befchuldiging tegen den Burger *van de Kasteele*, in die tyd Prefident, het welk ik al mede wilde onderzogt hebben, en derhalven de Misfive, waar wy thans de eer hebben, over te delibereeren, te ftellen in handen eener perfoneele Commisfie; welke dan deeze Vergadering van het een en ander zou kunnen dienen van consideratien en advys. Voor het overige zal ik my thans niet meer over deeze zaak uitlaten.

De Prefident vermeent, dat, alhoewel het Reglement hier omtrend duidelyk fpreekt, zodanig een Decreet iets kwaads zal te wege brengen; te meer, daar het Committé in deeze zyne Misfive iets geruftftellends tot maintien van deszelfs crediet fchynt te vorderen.

Kantelaar zegt, ik ben het met de Burgers *Vonck* en *Zonsbeek* volkomen eens, dat in het Decreet niet uitdrukkelyk benoodt te worden bygevoegd, dat wy het Committé tot aan de invoering der Conftitutie toe in deszelfs werkzaamheden zullen laten voortgaan. Men moet, ook zonder dat wy het zeggen, van ons vertrouwen, dat wy in dit ftuk, gelyk in alle andere, getrouw aan het Reglement zullen blyven. En daarenboven is dit punct in het Rapport, en in het daar op genomen Decreet duidelyk genoeg voorgefteld. — Maar ik ben het met die Burgers daar in niet eens, dat deze Misfive zou moeten worden gefteld in handen eener Perfoneele Commisfie. Ik vind daar toe volftrekt geene termen. De Misfive bevat niets anders als klachten over onze Gecommitteerden, klachten, welker ongegrondheid de Vergadering terftond de plano decideren kan, en welker onderzoek zy dus aan geene Commisfie zal willen demanderen. — Ophelderingen over de zaak zyn in deze Misfive niet te vinden. Zoo het Committé goedvindt die aan ons in te zenden, dan kunnen wy dezelven, even als de Memorie van *Cras* c. f., aan de Commisfie van Conftitutie renvoyeren. — Maar nu kunnen wy naar myn inzien op dit ftuk niets anders befluiten, als *perfifteren by het genomen Decreet.* Indien de meerderheid dit verkiest, kan 'er worden bygevoegd, *blyvende het aan het Committé vrygelaten om over de zaak, in de Memorie van Cras c. f. vervat, zoodanige voordragt aan de Vergadering te doen, als het te rade mogt worden.* Doch zelfs dit byvoegzel vind ik overtollig, want het fpreekt van zelve, dat het Committé die vryheid heeft.

De Prefident ftelt voor, om, by appel nominal, in omvrage te brengen, *of de Misfive zal gefteld worden in handen eener perfoneele Commisfie, dan wel of de Vergadering zal perfifteeren by haar voorig genoomen Decreet.*

Vatebender wil, dat aan het Committé zal worden aangefchreeven, dat het zyne bedenkingen aan de Commisfie der Conftitutie kan inzenden.

De Sitter vermeent, dat men de Misfive eenvouwig voor Notificatie moest aanneemen, met inhæfie van het voorig genoomen Decreet.

Nolet zegt, van een tegen overgefteld gevoelen te zyn.

Hahn zegt, ik appuyeer volkomen, Burgers Reprefentanten! het gevoelen van die Leden, welke dit ftuk gemaakt willen hebben Commisforiaal. Ik ben te laat in de Vergadering gekomen, om deszelfs voorlezing te aanhoren; maar my dunkt dat de Commisfie die voorleden Vrydag Rapport heeft gedaan, en op wier Rapport dadelyk conclufie is gevallen, in het allerminfte niet gehoond wordt, dat de Vergadering nu, naar derzelver vaste gewoonte, eerst eene zaak, die van zo veel belang is, rypelyk wil overwoogen hebben, eer zy overgaat tot een decreet. Ik zie te minder gevaar in zodanig provifioneel befluit, om dat, al is het dan door hun eigen toedoen, het toch maar in facto waar is, dat veele Leeden het verflag voorleden Vrydag niet hebben horen doen, en van de beweeggronden van het geflagen Decreet onkundig zyn. Ik zelf behore daar ook onder, en zou dus zeer wenfchen dat de zaak op heden niet overhaast wierd.

Nuhout van der Veen zegt; ik hoor met leedweezen en gevoel dat veele Leden zulke onaangename reflexien maaken op de ingekomene Misfive van het Committé tot de Oost-Indifch

za

zaken; van een Committé, *het welk nog onlangs zulk eenen gewichtigen dienst* aan ons heeft gedaan, en welke Misfive ik met ronde woorden zegge niets dan waarheid te bevatten, welke ik voor myne verandwoording neeme, daar ik de Leden van het Committé te wel kenne, en hunne brave principes te hoog fchatte, dan hun te kunnen verdenken, dat zy der waarheid niet getrouw zouden zyn. Indien ook boven dit alles deeze Vergadering, wanneer eene geconftituzerde macht, zo als dit Committé is, zekere waarheeden fpreekt, die men niet zoude verkiezen te hooren, dan is het waarlyk met de vryheid gedaan. Ik blyve by myn hier voor geadvifeerde persifteeren, daar de rechtvaardigheid vordert, dat wy naar alles onderzoek doen, om ons aan geene onrechtvaardigheid fchuldig te maaken, of daar een verkeerd gevoel eene ftap te doen, welke voor het Vaderland van de geduchtfte gevolgen zyn kan, en dit nog te meer, daar 'er veele Leden in deeze Vergadering zyn, welke de toedracht van zaken, zo wel als de intrigues, die hier onder fpeelen, niet genoeg bekend zyn, en die dus zonder kennis van zaaken zouden oordeelen, het welk reeds de grootfte onrechtvaardigheid is.

Van der Zee zegt, dat het Rapport, na rypen raade, door de Commisfie is uitgebragt, dat derhalven hier door vervalt het aangevoerde, als of hy by de befoignes hier over niet zoude prefent zyn geweest. — Dat, wat het geavanceerde door den Burger *Hahn* betreft, als of dit Rapport namelyk aan de Leden onbekend, en in een complete Vergadering geconcludeerd was, zulks ligtelyk is te remediëeren, door en het Rapport en het Decreet andermaal te doen voorleezen.

Hahn zegt: Het is 'er zeer verre af, Prefident, dat ik zou beweerd hebben, dat de Vergadering onkundig zou zyn van haar eigen Decreet, of van het Rapport, waarna het geflagen is. Dit zou eene fugillatie wezen der wettigheid van het befluit van voorleden Vrydag, en ik vertrou, dat de Prefident wel zal toegezien hebben, dat het getal van Leden, by het Reglement van orde vereischt, tegenwoordig was. Ik heb alleen gezegd het geen waarachtig is, dat zeer veele Leden de Vergadering reeds verlaten hadden of 'er niet by waren geweest, en dat ik zelf tot de eerften behoorde. Dit is aan den eenen kant aan ons zelven te wyten, maar aan den anderen is het ook even daarom natuurlyk, dat wy de zaak wenfchen te hebben Commisforiaal. Van de Vergadering heb ik niet gefproken, maar alleen van zommige Leden, en daaronder van my zelven. Ik ben niet verwaaten genoeg om deze met geene te durven verwarren.

De Beveren is van gevoelen, dat de zaak genoegzaam gedisćutieerd is, om, by appel nominal, te kunnen worden getermineerd.

De Prefident herhaalt hierop zyn voorftel.

Het appel nominal wordt geinftitueerd.

Eenige Leden vragen nadere explicatie.

Hahn reclameert de reeds begonne omvrage.

Het appel nominal wordt voortgezet, en, by meerderheid, befloten, de Misfive te ftellen in handen eener Perfoneele Commisfie.

De Prefident brengt in omvrage, of dezelve gefteld zal worden in handen van dezelfde Commisfie, of in handen dier Commisfie met adjunctie van eenige Leden, of wel in handen eener geheel nieuwe Commisfie?

Teding van Berkhout begrypt, dat deze Misfive niet kan gefteld worden in handen der voorige Commisfie, daar zy klagten tegens dezelve inhoudt; verzoekende zelfs ontflag der geheele Commisfie, in zommige betrekkingen de Oost Indifche zaaken betreffende, benoemd; declareerende wyders, dat hy zich nimmer in eenig gefprek met eenige Leden van dat Committé meer zal inlaaten, als in gefchrifte.

De Beveren is mede van gevoelen, dat, daar de Misfive eene befchuldiging tegens de Commisfie inhoudt, dezelve onmoölyk in hunne handen kan gefteld worden, vermits de Vergadering door het zo even gevallen Decreet gerekend moet worden hare Commisfie niet te maintineeren.

Hahn zegt: ik merk aan, dat deeze interpretatie van een individueel Lid in geenen deele is een Authentieke interpretatie. Ik wenschte dat zy geen plaats had, want zy komt my voor al te zeer gefchikt om acrimonie te veroorzaaken, in de gemoederen der dissentieerende Leden. Het Commisforiaal wil eenvoudig betekenen, dat de Vergadering wenscht opgehelderd te hebben de redenen, waarop zy haar befluit zal vestigen, en dit kwetst de Commisfie van voorleden Vrydag niet: ondertusfchen geloof ik ook, dat het van zelve fpreekt, dat 'er eene andere Commisfie moet benoemd worden. — Wat nu aangaat de mededeeling door den Reprefentant van *Berkhout* van zyn voornemen, om met de Leden van het Committé tot den Oost-Indifchen handel, nimmer meer in onderhandelingen te treden als by Schrifture, dit is zyne zaak, en ik kan niet zien dat de Nationaale Vergadering daar iets mede te doen heeft: en dat andere verzoek van denzelfden Reprefentant, om voortaan ontflagen te wezen van de gewoone Commisfie tot de zaken van den Oost-Indifchen Handel, en vooral de verklaring, dat hy zich aan dergelyke Commisfien zou onttrekken: ik begryp, Burgers Reprefentanten! dat zulks eer in een oogenblik van aandoening gezegd als met ernst doorgezet wordt; ik begryp dat, als deeze Vergadering eene Commisfie ftelt, geen Lid zich kan of mag onttrekken. Wanneer zy fpreekt, dan wordt zy gerekend den wil of de ftem van het Volk van Nederland uittebrengen, en zich daar tegen aantekanten, houde ik by de Leden deezer Vergadering voor onmooglyk.

Van Leeuwen zegt, dat deeze aan te ftellene Commisfie nog kan nog vermag het gedrag van de vorige Commisfie onderzoeken, zoo dit gefchieden moest, en het geavanceerde by het Adres voor eene befchuldiging te houden zy, dan zoude men het Reglement moeten volgen en de Commisfie van 21 Leden by loting moeten ftellen, om eerst te onderzoeken of de befchuldiging gegrond zy, doch dat is het geval ook niet, het verzoek van het Committé zal dan alleen maar onderzogt moeten worden.

De Prefident ftelt voor, de Misfive te ftellen in handen der vorige Commisfie, met adjunctie van eenige nieuwe Leden.

Eenige Leden appuyeeren dit.

Anderen daarentegen vorderen eene nieuwe Commisfie.

De Prefident ftelt voor, om, by appel nominal, in omvrage te brengen, of eene nieuwe of wel de voorige Commisfie.

Lespinasfe zegt, dat de aart der zake eene nieuwe Commisfie vordert.

Het appel nominal wordt geinftitueerd, en by meerderheid tot eene nieuwe Commisfie befloten: wordende daar

daar toe benoemd de Burgers *de Sitter*, *van Langen*, *Cau*, *de la Court* en *Proot*.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Rapport op de Requeste van *H. C. Cras* c. f. (*zie Dagverhaal No.* 188. *pag.* 147. *col.* 1. en *No.* 190. *pag.* 167 *en* 168.) Uitgebragt door *Teding van Berkhout* op den 7 October. (*zie Dagverhaal No.* 210. *pag.* 323. *col.* 2.)

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Uleden behaagd in handen van uwe Commissie, by Decreet van den 15 Sept. 1796. te stellen de Req. van *Hendrik Constantyn Cras*, *Willem Willink* en *D. M. van Gelder de Neufville*, zoo voor zich zelve, ende nog als Gecomm. van een groot aantal Participanten en Hoofdparticipanten in de gener. geoctroyeerde Nederl. O. I. Comp. volgens de Actens van Qualificatie, nevens de voorn. Req. gevoegd, als meede eene simpele *Memorie* tot appui van het ten deeze gedaane verzoek.

Dat het deeze Vergadering behagen moge; de inrichting van de generale geoctroyeerde O. I. Maatschappy te herstellen in dien staat, welke, volgens de Octroyen, behoort plaats te hebben, en alzoo aan de gezamentlyke Deelgenooten in dezelve, die Rechten te verzeekeren, welken hun niet alleen uit den titul van wettigen eigendom competeeren, maar ook op het plegtigste by de onderscheidene Octroyen zyn toegekend, of anderzints daaromtrent zodanig te disponeeren, als zy naar de grondbeginzelen, zoo wel van beste rechtvaardigheid, als van heare wysheid zal vermeenen te behooren.

Wy hebben, Burgers Representanten, na eene attente doorleezing van alle die stukken bevonden, dat zich veele zaaken voor onzen geest opdeeden, om uitteweiden of over de oorzaaken van het diep verval der wel eer zoo bloeyende en voor deze Republiek, zoo vele voordeelen aanbrengende O. I. Maatschappy; of door de verandering van Bestuur, by de Resolutie van Hun Hoog Mog., in dato 24 December 1795, waarlyk gezegd kan worden, dat dit een *verbeterd Bestuur is*? Of dit over een te brengen is met het aan de Participanten even te vooren 26 November 1795, verleend Octrooy? en eindelyk, of de klachten der geïnteresseerdens in de O. I. Maatschappy in deeze Requeste en Memorie vermeld, gegrond of ongegrond zyn?

Maar wy zullen ons van alle die consideratien onthouden, en ons in de merites der zaak zelve niet inlaaten, gedachtig zynde, dat het Reglement voor deze Vergadering Art. 96. ons gelast het tegenwoordig Committé tot de O. I. Zaaken en Bezittingen in derzelver werkzaamheden te laten volharden.

Niettemin geeft ons de aanstelling van het Committé, by meergem. Resolutie van Hun Hoog Mog. in dato 24 Decemb. 1795. aanleiding om te denken, dat 'er eene verandering van zaken in dat Bestuur kan plaats hebben; dewyl daarby gezegd word, *dat dit alles provisioneel is tot dat hieromtrend nadere schikking zullen zyn beraamd*, en dit word nader verklaard door het boven aangehaalde Art. 96 in fine: *daar die andere schikkingen voor dit en de andere Committés aan de werkzaamheden der Leden tot de Constitutie worden aanbevolen.*

En het is uit hoofde van dit Articul, dat wy niet ongegrond in het ontwerp der Constitutie verwachten, dat 'er met relatie tot *dit gezegde Committé* het zy om het zelve, zoo als het thans geconstitueerd is, te continueeren, of daaromtrend andere schikkingen te maaken, voorslagen zullen gedaan worden.

Daar nu de tyd nadert, dat aan deeze Vergadering *dat ontwerp* zal worden ingeleverd, vermeenden wy het van onzen plicht te zyn, liever een Provisioneel Rapport over die zaak uittebrengen, dan de geëerde Ontwerpers der Constitutie de gelegenheid te beneemen, om op eene legaale wyze gebruik te kunnen maaken van de aan ons in deze ingeleverde Requeste, gesuppediteerde Memorie en interessante Bylagen, waar by nog nader gevoegd is de authentique Copie eener Notarieele Insinuatie, inhoudende dat de Suppliänten in dit Request vermeld, zoo voor zig als voor hunne Principaalen op den 5 Maart 1796. aan het Committé tot de zaaken van den O. I. Handel en Bezittingen geprotesteerd hebben tot conservatie van hun Recht tegens alle zodanige veranderingen als in het Bestuur en inrichting der O. I. Compagnie thans plaats hadden, zoo als in de gedrukte Memorie pag. 6. te zien is.

En het is om deeze redenen, dat wy Uleden moetende dienen van advys van gedagten, zouden zyn, dat Gyl. Copie van het Request van *Hendrik Constantyn Cras*, *Willem Willink* en *D. M. van Gelder de Neufville*, met de Memorie en alle importanten Bylagen, (die wy in originele by deeze over geven) ten spoedigste zoudt behooren te zenden aan de Leden *van de Commissie tot de Constitutie*, om daar op dat reguard te neemen, dat zy in hunne wysheid zullen nodig oordeelen te behooren.

Terwyl het verder onderzoek van de zaak ten principale by deeze Vergadering zoude kunnen worden gehouden in advys, tot dat deeze zaak door veranderende omstandigheden geconsidereert zal worden, daar toe meerder gedisponeert te zyn.

Onderwerpende niettemin ons Advys aan de wysheid dezer Vergadering. (*was get.*)

Actum *in den Haag* den 6 October 1796.

Teding van Berkhout,
Joh. Lublink, de Jonge,
Gerard van der Zee, en
W. A. de Beveren.

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 11 October 1796.

De Burger *Paulus Ekringa* legt den Eed af als ontfanger der Convoyen en Licenten in de Bourtange.

Den Burger *P. F. Tinne* legt de Verklaring af als ontfanger der Turksche Paspoorten.

Worde gelezen het Extract uit de ontfangene buitenlandsche depêches; inhoudende het berigt van den Commissaris *Isaks* te Christiaanzand, dat het door de Engelschen uit Noorwegen geroofde Hollandsch Fregat weder in die Haaven was te rug gebragt.

Berigten uit Regensburg melden, dat het Neutraliteits Tractaat tusschen de Fransche Republiek en Keur Beyeren geratificeerd was, en de Keurvorst, ingevolge van dien, wel verre van de door het weener Hof gevraagde 15000 man toe te staan, integendeel orde gegeven had, dat zyn Rykscontingent dadelyk de Armée moest verlaaten.

Wyders, dat de Stad Ulm in den brand stond, en aldaar niets van gewigt tot dato was voorgevallen; terwyl voor het overige het gedrag van *Buonaparte* door vriend en vyand werd bewonderd.

De Vergadering vervolgens tot de stukken, aan de orde van den dag gesteld, overgegaan zynde, werden de Discussien over het door de Burgers *Hoh* c. f. uitgebragt Rapport voortgezet, en na dat de over die Materie het woord gevraagd hebbende Leden gesprooken hadden, werde de finale conclusie uitgesteld tot morgen; en de Vergadering vervolgens geadjourneerd tot heden avond ten zeven uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 212. *Donderdag den 13 October 1796.* *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Maandag den* 10 *October* 1796.

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Vervolgens worden nog geleezen de volgende Misives en Adressen:

Eene Misive van den Minister *Meyer* te Parys, inhoudende eene aan hem overhandigde Memorie over de ziekens onder de Paarden, door den Burger *Cadet de Veaux*: —— gesteld in handen der Commissie, aan wier hoofd zich de Burger *van Lennep* bevindt.

Een Misive van de Generaal Muntmeesters, berigtende, dat hun Suppoost en Kamerbewaarder de Verklaring heeft afgelegd: — aangenoomen voor Notificatie.

Eene Misive van het Provinciaal Bestuur van Holland, inhoudende eene Lyst dier persoonen, welke zich in dat Gewest, vrywillig, ter verdediging des Vaderlands, hebben aangebooden: —— gesteld in handen der Commissie, met de zaak der Burgerwapening belast.

Een Request van de Werklieden der Geweer-Fabriek te Culemborg, andermaal zich ter deezer Vergadering adresseerende en verzoekende ondersteuning in hunnen nood: — gesteld zoo in handen der Commissie in de Buitenlandsche en Culemborgsche zaaken benoemd, als ook in dat van het Committé te Lande en der Marine, om er, by gelegenheid, reguard op te slaan.

Een Request van *H. van Peissen*, verzoekende, dat het Committé der Marine mogt worden geauthoriseerd, tot het vrygeeven van 13 Kistjes Thee, van de Hollandsche Oost-Indische Compagnie, door *de Turcq* te Brugge gekogt van *Speyer* en Comp., maar als niet aan het monster voldoende terug gezonden, en door de Commissie ter recherge aangehouden, uit hoofden van het Decreet, waar by den invoer van vreemde Thee is verbooden: — gesteld in handen van het Committé der Marine.

Een Request van *Pieter Dusseau*, te Culemborg, verzoekende, dat het hem toegelegde pensioen by continuatie mag worden uitbetaald, en wyders met een of anderen post by het Committé der Marine, of dat te Lande te worden begunstigd: — gesteld in handen der Commissie van Superintendentie, als ook in die der Committés der Marine en dat te Lande.

Een Request van *J. A. van Winsleben*, verzoekende om een Militaire Post: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *H. Hop*, voormaals Minister van deezen Staat te Brussel, verzoekende favorabele Brieven van Voorschryving aan het Fransch Gouvernement, nopens schadevergoeding, wegens het verkopen van sommige zyner meubilen, en opheffing der sequestratie op een ander gedeelte zyner meubilen gelegd: —— in handen der Commissie van Buitenlandsche zaken, om, naar bevinding en onderzoek van zaken, te handelen.

Een Request van *C. E. Sloot*, oud Boutefeux, verzoekende om een Pensioen: — gesteld in handen der Commissie tot de Griffie.

Een Request van *C. Grauwenhaan*, verzoekende om eenige post of bediening: — in handen van de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *C. Dekker*, tot uitvoer van *f* 10,000 voor Granen, naar Hamburg.

De President zegt, dat, daar in dit Request geene quantiteit wordt opgegeven, het zelve niet kan worden geaccordeerd, zoo als het ligt: — conform geconcludeerd.

Een Request van *C.* en *B. Visfering*, tot uitvoer van Spetie voor Graanen.

Een Request van *H. F. Fraser*, tot uitvoer van *f* 11000 in Spetie, voor Graanen: —— beide geaccordeerd.

Een Request van *M. Jorissen*, tot Transito invoering van een Baal Manufacturen naar Wezel: — aan de Marine.

Een Request der Leden en Overlieden van onderscheidene Schoenmakers Gildens in Holland, zynde antidotal op het gepresenteerd Request door eenige Burgers van Sprang Bezooyen enz. — gehouden in advys, tot dat het Rapport van de Burgers *Boelaart* c. s. aan de orde van den dag zal zyn gesteld.

Een Request van *Coulon*, *Wesselius* en *Appelius*, zynde van den volgenden inhoud:

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

Remonstreeren met verschuldigden eerbied *C. W. Coulon*, *J. Wesselius* en *J. C. Appelius*, dat zy, benevens byna alle hunne lotgenooten, zich al voor lang aan uwe Vergadering, met verzoek om regt, hebben geadresseerd.

Dat zy gehoopt hadden, dat daar door eens eindelyk de waarheid aan den dag gebragt, en den laster, welke zich alles tegen hun veroorlooft, en slegts dienen kan om verwydering en verbittering tusschen Vaderlandschgezinden te vermeerderen, de mond gestopt zoude worden.

Dan dat zy op heden den 6 October in het Dagverhaal der Handelingen van uwe Vergadering, gedrukt by *van Schelle* en *Comp.*, onder No. 204 (de naauwkeurigheid van het zelve vooronderstellende,) gelezen hebben, dat door de Burgers *Gorter* en *van Hooff* ook op tekening van de Remonstranten gesteld worden daaden, door hun als Representanten begaan, en alzo, als *waar* onder het oog der geheele wereld gebragt, zo verschriklyk, en met reden zo verfoeilyk in de oogen van een Vryheidlievend Volk, dat, dezelve waar zynde, zy Remonstranten, (waar van de twee eersten reeds eenmaal door eene kleine gewapende menigte, zonder eenig geconstitueerd Volksgezag, naar de gevangenis zyn gebragt geweest, en de derde mede geweldadig uit de Vergadering geweerd is) niet alleen niet in Friesland, maar in gansch Nederland, ja op deeze waereld niet geduld, maar door eenen competenten en onpartydigen regter behoren te worden gestraft, zoo als de handhaving van de Volksvryheid en de goede orde vordert.

De Remonstranten passeeren met opzet de gezegdens van de Burgers van *Loenen en Kuiken*, als welken naar hun oordeel, door resolutien ten tyde van de functien der Remonstranten genomen, als misdadig opgegeeven, te gelyk zich zelven beschuldigen en veroordeelen, als deelhebbende aan zodanige resolutien, tegen welken zy niet kunnen toonen, zich geopponeerd te hebben.

Reedenen, waaromme de Requestranten (niet twyffelende aan dezelfde denkwyze hunner lotgenooten) thans hun voorig verzoek inhereerende, op nieuws ten ernstigsten op het strikst onderzoek van hun gedrag, als Representanten van 't Volk van Friesland, gehouden, met gepasten eerbied insteeren.

Hoopende, dat dit hun verzoek door het zelfde dagverhaal, waarin hun zulke affchuwelyke misdaaden worden te laste gelegd, ter kennisse van het menschdom worden gebragt.

Van Hooff zegt, niets is 'er zoo geheiligd, dan de klagstem van die, welke vermeenen te kort gedaan te worden, al was het zelfs door de advyzen van de Representanten deezer Vergadering. De Vryheid van klaagen is een waarborg teegen het misbruiken van gezag, en zoo de Adresfanten vermeenden — zig te moeten beklaagen over eenige gezegdens, die een geëxaspereerd gevoel myn hart ontrukte, zoo geeve ik hun hier omtrent het volle regt; maar de Adresfanten verpligten my nu ook, en het publiek, en hun zelve te renvoyeeren naar die Publicatien en publicke actens van gezag, welke zy, toen zy op het kussen zaten, opentlyk hebben uitgeoffend; hun gedrag en handelwyze zyn dus publiek, dat zy dan zelve met het publiek oordeelen, of alles, wat zy gedaan hebben, wel overeenkomt met de souverainiteit des Volks en de principes, die daar uit voortspruiten, en of hunne handelwyzen niet willekeurig en aristocratisch geweest zyn. Hoe het zy, de uitgeweekenen Friesen moeten my niet kwalyk neemen, dat ik, al waren zy ook altyd zelfs de beste Patrioten geweest, geen republicainsche achting kan toedragen aan persoonen, welke, door het Volk verkooren, de courage of fermiteit niet gehad hebben, om liever op hunne posten te sterven, dan dezelve kinderagtig te verlaaten, en die door hunne lafhartige vlugt Friesland, hun Vaderland geëxponeerd hebben van zig zelve te verscheuren en te verwoesten.

Kuiken zegt, dat hy het Request niet wel had verstaan, maar dat het hem toescheen, dat de Advysen van de Burgers *Gorter*, *van Loenen* en van hem daar in wierden getauxeerd, dat hy dit van die Burgers gantsch niet begeerd gedaan te hebben, dat hy, naar zyn beste weten, niets anders gezegt heeft, als de waarheid was. Dat hy intusschen die drie Burgers niet in alles met elkander gelyk wilde stellen, dewyl 'er een onder is die zich niet heeft ontzien, een conclusie na te laaten; hoewel 'er een overhelling was, zo hy meende, van 20 tegens 13 stemmen, welke men dan ook 's anderen daags by de resumtie weer over de kop heeft gezet. Voords, dat hy begeerde, dat hun behoorlyke satisfactie werde gegeven, zo als voor dezen ook eens aan den Burger *Kantelaar* is geschied, by gelegenheid, dat het Provinciaal Bestuur van Friesland zich eens wat te ver over zyn Advys had uitgelaten.

Hahn zegt: het is een vaste regel dat de vrye en onbelemmerde advisen der Leden van deeze Vergadering niet kunnen noch mogen worden getaxeerd. De Vergadering heeft diesaangaande haar rechtmatig ongenoegen aan de Hoogstgeconstitueerde Macht in Friesland eens te kennen gegeven, ten aanzien van den Representant *Kantelaar*, en zy zal het zeker niet minder doen ten aanzien van andere Leden, wanneer byzondere personen dezelve taxeren. — Dan ik wilde by deze gelegenheid de aanmerking vooral maken, die my al dikwyls is op de lippen geweest, dat de Vergadering geene redeneringen hoegenaamd, in stukken ter harer tafel gebragt, kan toelaten, uit het Dagblad genomen. De Vergadering heeft geen Dagblad, en als derzelver Lid ken ik 'er geen. Ik zie daar boven wel op zekere plaats zekere Schryvers zitten; ik lees wel en niet zelden met veel genoegen een Dagblad, dat by *van Schelle* wordt gedrukt; maar hetzelve heeft geene authenticiteit, en de Vergadering kan geene argumentatien daaruit gedogen. Ik zeg niet dat dit hier het geval is, maar het gebeurd immers dikwyls dat al schryven die Burgers nog zo gezwind, zy misvattingen doen, omtrent het opgeven der onderscheidene advysen. Ik zelf ben 'er ook wel eens sprekende ingevoerd tegen myne ware mening aan, en hoezeer ik de vlyt prys der Dagbladschryvers, zo geloof ik echter, dat de Vergadering niet kan toetelaten, dat men den tyd harer Committenten spille, met aanhalingen uit Dagbladen of Couranten. — Ik concludeer dat dit Request worde gesepeneerd.

Van Hooff zegt: ik declareere al wat hier omtrent van my in het Dagblad staat, te moeten erkennen geavanceerd te hebben; maar het was te wenschen, dat, zoo niet de uitgeweekenen, ten minsten hunne Vrienden ophielden, andere Dagbladen, ja zelfs tot in Parys met hunne verveelende zaaken te bekladden, en dat men daar door niet intrigueerde, om een gedeelte deezer Vergadering te lasteren, voor Jacobynen of

of bloeddorstige lieden afteschilderen, en was het moogelyk het Fransche Gouvernement teegens hun te prevenieeren. — En wat aangaat het taxatoire in dit Adres teegens my vervat, dit wil ik niet onderzoeken; maar ik verklaare my booven alle taxatien te verheffen; zoo wanneer ik in myne advyzen gelyk heb, zoo kan ik niet getaxeerd worden, zoo ik ongelyk heb, zullen zy my verpligten myne gezegdens te wederleggen, en zoo alles, gelyk als hier, in het publiek geschied, zoo kan het publiek ook oordeelen.

Gulje zegt: Ik betuig opentlyk myne dankerkentenis aan de Presidenten dezer Vergadering voor hunne in alle gevallen gemanifesteerde vigilantie, in het beletten, dat het eene Lid dezer Vergadering het andere niet tauxeere in zyne advyzen.

De noodzaakelykheid van dit te beletten, heeft de Vergadering, van den beginne af, gevoeld:

't Is hierom, dat, ingevolge het Reglement van orde deezer Vergadering, de President de Leden opiegt, niet verder voort te spreeken, zoo haast hy maar iets van dien aart hoort.

Zoo min de eene Representant den anderen, over zyne uitgebragte advyzen, mag tauxeeren, zoo min behoort dit aan byzondere individus toegelaten te worden. Is het anders, dan zal 'er geen een advys worden uitgebragt, of den een of ander intriguant, Aristocraat, of zoortgelyke volk meer, zal en het advys en den advyseur tauxeeren. Wanneer iemand, wie het ook zy, door eenig advys uit deeze Vergadering, zig bezwaard bevindt, kan hy dat op eene decente wyze, ter kennisse deezer Vergadering brengen. Zy zal hem altyd hooren, niets zoekende dan waarheid!

Dan ik hoor op dit oogenblik, Burgers Representanten! opentlyk voorleezen een geschrift van eenige enkelde individus, waar in Leden deezer Vergadering getauxeerd worden over hunne uitgebragte advyzen. Wanneer dit geduld wordt, zal het wel haast met de waardigheid dezer Vergadering in het algemeen, en met die van derzelver Leden in het byzonder, gedaan zyn.

Ik geeve derhalven der Vergadering in overweeging, of dit tauxatoir stuk niet, met verontwaardiging, behoorde gesoponeerd te worden.

De President stelt voor, om dit Request te seponeeren, uit hoofde der daar in voorkoomende taxatoire uitdrukkingen tegens sommige Leden, — of wel, om het zelve te houden in advys.

En wordt dit Request gesoponeerd.

Een Misfive van *C. Sillezen*, inzendende een Exemplaar van een door hem vervaardigd werk, betyteld *Rechten en Plichten van den Mensch*, en een van het werk, betyteld *Wysgeerig onderzoek naar de verval, herstel en den Bloey der Nederlandsche Natie*: —— aangenoomen met honorable mentie in de Notulen.

Onderscheidene Requesten om paspoorten: —— geaccordeerd.

Ploos van Amstel doet rapport:

In naam der Personeele Commissie, op de hun ter hand gestelde Missive (by Decreet van 20 Juny) van het Committé te Lande, op het Request van 3 Burgers om abolitie van de straffe des doods voor den gecondemneerden Ruiter *Moreau*, verzogt hebbende: dat de Commissie zich, na examen van alles, wat ten deze relatie heeft, met het uitgebragt advys van 's Lands Advocaten *Gallé* en *Vitringa* conformeerde, en dat de Vergadering diende te decreteeren, dat zy den Suppliant abolitie van de straffe des doods verleende, zonder zich in het verdere verzoek inteiaten: —— besloten, om dit Rapport te doen drukken en Donderdag over agt dagen aan de orde van den dag te stellen.

Hahn stelt voor:

Om, daar 'er nog zeer veel gewigtige poincten aan de orde van den dag zyn, met het uitbrengen van Rapporten op de nog onafgedane Commissoriaien zoo lange te supercedeeren, tot dat de aan de orde van den dag gestelde poincten zullen zyn afgeloopen.

De Beveren is van oordeel, dat uit het voorstel van den Burger *Hahn* een opeenstapeling van stukken zal gebooren worden; te meer, daar eerstdaags de Constitutie verwagt wordende, de Vergadering, volgens het Réglement, verpligt zal zyn daar 4 uuren van hare Zitting toe te besteden; en dus die Rapporten eenigen tyd onuit gebragt zouden moeten blyven leggen. Waarom hy van gevoelen is, dat de Vergadering liever, zoo als dezelve in het begin haarer zamenkomst gedaan heeft, hare zittingen moet verlengen en eenige uuren des daags langer vergaderen.

De President zegt, mede van gevoelen te zyn, dat uit het voorstel van den Burger *Hahn* een opeenstapeling van werkzaamheden zal gebooren worden.

Hahn zegt, dat hy uit het aangevoerde van den Burger *de Beveren* nog meerder in zyn gevoelen versterkt wordt, dat uit dat alles eene opeenstapeling van bezigheden zal voordspruiten; doch dat hy verhoopt, dat de Vergadering tot hare voorige gewoonte, om tot 6 uuren te vergaderen, niet zal wederkeeren; daar hy moest declareeren, het hem Physicq ondoenlyk was, zoo lange agter den ander ingespannen te zyn; te meer, als men dan nog des avonds by het Buitenlandsch besoigne, het welk ten half zeven begint, moest present zyn.

De President zegt, dat hy ook vermoedt, dat meer Leden in die omstandigheden zullen zyn; dat althans hy voor hem declareert, zoo lange agter den ander niet te kunnen werkzaam zyn, zoo als het behoort; stellende egter voor, om het voorstel als nog in advys te houden.

Hahn stelt voor, om hetzelve geheel buiten de Notulen te houden: — conform geconcludeerd.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert, en geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Dingsdag, den* 11 *October* 1796.

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De

De Burger *Paulus Ekringa*, aangesteld tot Ontvanger der Convoyen Licenten in de Bourtange, verschynt ter Vergadering en legt in die qualiteit den Eed af.

De Burger *P. F. Tinne*, Ontvanger der Turksche paspoorten, legt de Verklaring af.

Hierna worden geleezen:

Onderscheiden Requesten om paspoorten: —— geaccordeerd.

Het Extract uit de ontvangene Buitenlandsche Depêches. (*Waar van den inhoud in ons beknopt Extract van ons voorig Nummer reeds is medegedeeld.*)

De President zegt, dat hy, om de veelvuldigheid der zaaken, welke aan de orde van den dag zyn, voorstelt, om dadelyk met dez lvergen begin te maaken, en de loopende zaaken tot heden avond uitteftellen. Dit conform geconcludeerd zynde, worden de Discussien over het Rapport, door de Burgers *Fiok* c. s. uitgebragt, voortgezet, beklimmende de Burger *van Hamelsveld* het Spreekgestoelte, welke zegt:

Burgers Representanten!

Eendragt en Broederschap, voor myn menschlievend en Vaderlandsch hart, dat alleen klopt, voor het heil myner Medemenschen en Medeburgeren, zoo bekoorlyk, dat myn geheele wezen als nieuwe krachten herkrygt, wanneer ik door de hoop gestreeld word, dat ik tot bevordering der Eendragt en Broederschap iet, al ware het ook nog zoo weinig, zal kunnen toedragen, hebben my het woord doen vragen, en openen mynen mond, die uit de volheid van myn hart spreken zal.

Ja, Burgers Representanten! ik ben zoo overreed, dat Eendragt en Broederschap alleen ons Vaderland behouden, en het geluk van Nederland uitwerken kan, dat ik, gelyk ik meermalen betuigd heb, my zelven en het Vaderland geluk zou wenschen, indien zelfs begunstigers en vrienden van het voorig Gouvernement, door het aanbod van de band der Broederschap, konden overreed worden, om met ons, voortaan, mede te werken, tot behoud van het geschokte Vaderland. — Voor eeuwig zou ik alles wat ooit gedaan of gebeurd ware, in eene diepe vergetelheid werpen, en myn oog zou Broeders beschouwen, myn hart zou Broeders lieven.

Maar, helaas! myn hart bloedt, myn geest is lusteloos, daar ik allerwegen zoo veel tweedragt, zoo veel verdeeldheid, zoo veel verwarring beschouw: zelfs Vaderlanders zyn verdeeld tegen Vaderlanders! Intusschen wankelt het Vaderland, en zou dus daardoor een prooy kunnen worden voor vreemden! Ach! Nederlanders! ik bezweer u, geef toch éens eindelyk gehoor aan de stem der rede, en waarheid! Vaderlandsche Mannen! vertroost het Vaderland, welks ingewanden verscheurd worden, terwyl zyne geheime en openbare Vyanden juichen, en zynen val met blydschap tegemoet zien. Het Vaderland smeekt ons, dat wy ons hartlyk vereenigen, dat wy alle byzondere bedoelingen, alle byzondere belangen, ter zyde stellen, en als een eenig man met inspanning van alle krachten werken aan zyn behoud!

Met deze gevoelens bezield, gevoelens, die ik zoo gaarne elk myner Medeburgeren wensche in te boezemen, kom ik tot het tegenwoordig onderwerp, de omstandigheden, in welke Friesland zich bevindt.

Ik zal niet uitweiden in byzonderheden, ik zal noch voor noch tegen deze of gene Persoonen spreken, ik zal my tot de zaken bepalen, en de Persoonen, wie zy ook zyn, zullen zich zelven daarnaar mogen beoordeelen, en zich schaamen, indien zy zich zelven, volgens die waarheden, vooroordeelen moeten.

Ik acht het, geheel ten ontyas, en vreemd, van het tegenwoordig te behandelen onderwerp, als men zich, wederzyds, uitlaat, in het geen in Friesland van den beginne aan is voorgevallen. Dit heeft geen ander nut, en kan geen ander nut hebben, dan dat op nieuw, daar de een klaagt over heerschzucht, aristocratie en onderdrukking, en de ander van zynen kant over onbezuisd geweld, vervolging, en Terrorisme; en daar de onpartydige neigt om te denken: waar twee kyven, hebben doorgaans beiden schuld.

Iliacos intra enz.

Dit heeft zeg ik, geen ander nut, dan dat de hoofden op nieuw warm worden, de verdeeldheid niet alleen in Friesland niet weggenomen, maar ook ligtelyk in deze Vergadering overgebracht te worden.

En elk liefhebber des Vaderlands ga bedaard zitten, en berekene de doodlyke gevolgen, ik ben zeker, al wat waarlyk Vaderlands denkt en handelen wil, zal deze besmetting, uit dezen Tempel der Vryheid, helpen weeren!

Met één woord, Burgers Representanten! alles wat in Friesl. is voorgevallen voor het besluit dezer Vergadering, om door eenen staatlyken Brief de Bestuurders en het Volk van Friesland tot eensgezindheid aan te sporen, moet niet in aanmerking komen, de Vergadering heeft gewild, dat dit alles vergeten en uitgewischt zal blyven. En elk goed Burger van Nederland heeft dit besluit gezegend en toegejuicht.

Ik zeg dan alleen dit volgende:

In Friesland zyn verschillen ontstaan, deze verschillen hebben hooggaande gevolgen gehad. — En, en in de eerste samenkomsten van deze Vergadering, werdt derzelver aandacht reeds tot deeze verschillen geroepen en bepaald.

Toen, ik herinner het my, was ik van begrip, dat het beste middel, om de verschillen, ik mag zeggen, schandelyke verschillen, in dat aanzienlyk Gewest, hoe spoediger hoe liever, uit te delven, ware, indien deze Vergadering eene bezending naar Friesland deedt, en alle stemgerechtigde Friesche Burgers, ten overstaan van dezelve, zich vrymoedig liet verklaren, op dat deze Vergadering ontwyfelbaar zeker mogte zyn van den geest en wil des Volks in Friesland, doch de wysheid uwer Vergadering heeft goedgedacht, door eenen Brief, de hoogstgeconstitueerde Macht in Friesland, op te wekken en aan te sporen, om, door, aan hunne uitgeweken Medeburgers, het terug keeren tot hunne Huizen en Haardsteden vry te laaten en te vergunnen, de Eendragt en Broederschap te herstellen.

Deze Brief, echter, Burgers Representanten! heeft niet het gewenscht gevolg gehad, uwe Commissie, aangesteld, om deze Vergadering voor te lichten of de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland aan den geest dezer Vergadering indedaad voldaan hadt, hoe zeer derzelver Leden ook in alles niet éens zyn, uwe Commissie echter zegt eenpaarig in haar rapport, dat 'er niet voldaan is aan deze bedoeling en wil.

Nu komt het my voor, Burgers Representanten, dat alleen dit in aanmerking komt, of dit Rapport met de waarheid overeenkome? en zo ja, of, en door welke gepaste middelen

len deze Vergadering zal kunnen en dienen haare besluiten in dezen te handhaven, en te zorgen, dat haar edel doel, het herstellen der eensgezindheid, bereikt worde?

Wat het eerste betreft, niets is zekerer en onlochenbaarer, dan dat aan de bedoeling dezer Vergadering niet is beantwoord. — Een doel, zoo wys, zoo rechtmatig, zoo heilzaam voor het Vaderland in het gemeen, als voor Friesland in het byzonder.

Ook is dit zeker, uit alles, wat ik gehoord heb, dat de uitgeweken Friesschen niet van wezenlyke misdaden tegen het Vaderland beschuldigd veel min overtuigd zyn. Integendeel hoor ik hen hier als *Vaderlandsche mannen* openlyk erkennen. —

En zeker, zo zy schuldig waren aan openlyk erkende wandaaden, wie zou zich voor hun maar eenigzins in de bres willen stellen? — Dit heeft dan deze Vergadering reeds beslist, door haar Decreet, over welks voldoening of niet voldoening wy thans spreken. — Alles wat ik hoor, komt daar op neder: De uitgeweken Friezen hebben zich verklaard, en ook gewerkt gehad tegen het samenroepen eener Nationaale Vergadering. Burgers! Is dit eene misdaad, wel nu, dan ben ook ik schuldig. Myne gevoelens zyn deswegens openbaar, ik heb die den Raad te Utrecht voorgedragen, en deze Raad dezelve voor de hunne dies tyds overgenomen. Ook heb ik myne redenen voor dit gevoelen nog nooit wederlegd gevonden, schoon ik voor den wil der meerderheid geweken, nu mede werkzaam ben, om te doen wat ik kan, overeenkomstig dien wil, aan welken de minderheid zich behoort te onderwerpen, wil men niet eeuwig verdeeld zyn en blyven. — Ook hier heeft deze Vergadering eenmaal uitspraak gedaan. Want, wanneer ik dit heb aangevoerd, als eenen grond, waarom ik geloofde te moeten ontslagen worden, van dezen lastpost, om mede een Lid dezer Vergadering te wezen, is deze grond niet voldoende gerekend. Ik ben, namens het Bataassche Volk, gevorderd, om mynen dienst in dezen te laten gebruiken, en — ik heb gehoorzaamd.

Ik heb horen spreken, van mishandelingen aan Patriotten aangedaan, ik heb horen spreken van weglopen, het welk geen Patriotten voegt, maar daar tegens heb ik weder soortgelyke beschuldigingen gehoord, tegen de andere party. — En, wat het weglopen betreft, wat zal ik veel zeggen? als geweld zich vertoont, heeft de ondervinding ons geleerd, dat zelfsbehoud een sterke spoor is, om voor dat geweld te wyken. —

Doch, hoe het ook zy, dat de uitgewekenen *Vaderlanders* zyn, heb ik, zelfs door den Burger *Zeyma*, niet met duidelyke woorden, hooren ontkennen.

Ondertusschen, wordt, op den Brief van deze Vergadering, tot eendragt vermanende, alleen aan een zeker getal der uitgewekenen, en zulks onder zekere voorwaarden, de vryheid toegestaan om weder te keeren, terwyl den overigen de ingang tot het Vaderland gesloten blyft.

Het wordt dus van allen erkend, dat 'er niet voldaan is, aan het doel deezer Vergadering.

Alleen, kan in bedenking komen, of 'er gewigtige en voldoende redenen zyn, waarom de uitdruklyke wil dezer Vergadering niet naar de letter volbracht is, of misschien niet volbracht heeft kunnen worden? ik hoor zeggen, dat de rust en goede orde van Friesland niet heeft gedoogd, dat de uitgewekenen, vry en onbekommerd, zonder eenige voorwaarden, weder naar hunne huizen keerden. Ten tweden, dat een aantal waare Vaderlanders tegen het edelmoedig besluit van Frieslands bestuurers, om te voldoen aan de begeerte dezer Vergadering zyn opgekomen, en zich verzet hebben. Omtrent het eerste, moet ik erkennen, dat het geenszins de mening dezer Vergadering kan geweest zyn, zoodanig iet aan te pryzen, of te eischen, het welk in plaats van de heilzame bedoeling der Vergadering te bevorderen, veel eer de rust en goede orde onherstelbaar zoude stooren.

Wat 'er ook zy, van den toestand van Friesland, wat 'er ook zy, van het geen over en weder hier door verscheidene advyseurs is aangevoerd, en het geen ik niet beoordeelen zal, alhoewel ik zoo veel meen doorzien te hebben, dat elk, zoo als het gaat, die gebeurenissen, en dien toestand, in zyn gezichtpunt plaatst, waardoor het oordeel moeilyk wordt voor den onpartydigen, die onderstellen moet, dat men van weêrskanten de waarheid betracht. Men zegge ons aan den eenen kant, dat 'er in Friesland eene algemeene rust heerscht, men verzekere ons aan den anderen kant, dat het geene rust, maar eene doodelyke stilte is, dat eene te sterke verklaring oorzaak is van zeer veel kwaad, al dit zou niet kunnen beslist worden, ten zy door eene Commissie, die onpartydig in Friesland zelve alles in oogschouw nam. Ik zeg, wat 'er dan ook van dit alles zy, het komt my voor, dat het geen deze Vergadering heeft gevorderd en verwacht van Frieslands hoogst geconstitueerde magt, nooit de rust en goede orde zal kunnen stooren, en dus dat men zeer wel hadt kunnen voldoen, aan de heilzaame oogmerken dezer Vergadering.

Neen, Burgers Representanten! ik kan my niet verbeelden, dat het wederkeeren van eenige weinige Burgers, die als Vaderlandsche Mannen erkend worden, (dit moet men wel in het oog houden,) de rust en goede orde zou kunnen stooren. — Deeze stoorenis zou moeten geschieden, of van hunne zyde, of van de zyde der hoogst geconstitueerde magten. — Maar zoude men van Vaderlandsche Mannen kunnen verwachten, dat zy, wanneer men, edelmoedig, en hartelyk, met ter zydestelling van alles wat gebeurd mogt zyn, hen weder ontvangt in hun Vaderlyke woonplaatzen, de rust en goede orde zouden stooren? en zouden zy dit kunnen doen by een edel en waarlyk vry Volk? — van den kant der geconstitueerde Magt iet dergelyks te vermoeden, zou de ongerymdheid zelve zyn.

Ook betuigt men, ten onzen aanhoren, dat zy geern edelmoedigheid zou hebben uitgeoefend, maar, zegt men, vele *waare* Vaderlanders hebben zich daar tegen verklaard, en de aanhangers en begunstigers der uitgewekenen zullen triumfzingen, en wat is 'er dan te wachten?

Waare Vaderlanders zich verzet tegen den geopenbaarden wil van het Bataassche Volk, door deeze Vergadering uitgebracht? tegen eenen wil, die eendragt onder Vaderlandsche Mannen begeert? eenen wil, dien elk zegent, wien de veege toestand van het Vaderland bekend is. Gewis, Burgers Representanten! die waare Vaderlanders hebben alleen nodig verlicht te worden, en zo hun hart zoo Vaderlandsch is als hun mond, zullen zy de eerste wezen, om alle byzondere vete op te offeren aan het Vaderland. — De uitgewekenen zullen nu toch niet meer de byeenkomst der Nationaale Conventie verhinderen. — De uitgeweekenen zullen geene aristocratie kunnen uitoefenen. Want wie vertrouwt niet, dat de Constitutie, die wy verwachten, tegen alle overheersching en onderdrukking zorge zal dragen? wat? zal men dan de uitgewekenen liever den Vaderlandschen bodem geheel zien verlaten, en van hunne vrienden gevolgd wordende het Vaderland laten ontvolken? En welke vreeslyke gevolgen meer uit eene kwalyk geplaatste drift kunnen voortvloeijen!

En

En wat de aanhangers en begunstigers der uitgewekenen betreft, zouden die iet onbehoorlyks durven ondernemen, in eenen Staat, daar echter wetten zyn? Hoe, Burgers Representanten, *gebiedt* de Wet dan in Friesland niet? Is de Wet daar krachteloos? Kan de Wet daar niet elk beteugelen, die, onder welken naam en fchyn ook, al ware het onder den naam van waaren Vaderlandfchen yver, zoude durven beftaan de orde en rust te ftooren?

Neen, Burgers Representanten, ik heb nooit van edelmoedige daden, anders, dan goede uitwerkingen vernomen. — Het menschlyk hart is, hoe bedorven het ook zyn moge, nog vatbaar voor indrukken, die edelmoedigheid zoo onwederftaanbaar in hetzelve inprent. — Maar, wanneer men eene edelmoedige daad flechts ten halve doet, wanneer men dezelve verbindt met voorwaarden, die zelfs maar den fchyn hebben van hardheid of van belediging, dan beken ik, mist zy haare kracht niet alleen, maar zy werkt juist het tegendeel van het geen men bedoelt — laat zoodanige voorwaarden zelfs geene belediging behelzen, in het oog en de bedoeling van hem, die ze voorfchryft, men kan, men moet dit niet beöordeelen van dezen kant, maar van den kant des genen, wien zy worden voorgefchreven — zo waarlyk de uitgewekenen Vaderlandfche Mannen zyn, dan zullen hunne harten gevoelig zyn voor eer, voor hunne onvervreemdbare rechten, als menfchen en burgers, elk Vaderlandsch hart toch is hier voor gevoelig, en dus zal het my niet verwonderen, dat de voorwaarden, daar wy nu van fpreken, hun beledigend toefchynen.

Ik ga over tot het tweede ftuk, het welk ik my ten onderzoek voorftelde, te weten: of de Nationaale Vergadering haar befluit diene te hand houden?

Uwe bedoeling, Burgers Reprefentanten, is zoo edel, is zoo verheven, is zoo heilzaam voor het lieve Vaderland, dat genoegzaam alle de Leden, die ik heb hooren fpreken, die eenparig en met vollen mond erkend hebben. Uw oogmerk is, eendragt en harmonie, ten einde die eendragt magt make, ten einde het waggelend Vaderland door vereenigde krachten behouden, en onze Vryheid bewaard blyve. En wie, wie zou de vermetele zyn, die deze Uwe heilzame bedoeling zou durven wederftreven, zonder zich voor zyn eigen hart te fchamen?

Al wie edelmoedig denkt, al wie waarlyk het Vaderland bemint, zal gereedlyk de hand leenen, om uwe heilzame bedoelingen te bereiken. — De edele Friezen zullen, by nadere overweging, inzien, dat door een in vergetelheid ftellen van al het gebeurde, door de uitgewekenen vry en onbelemmerd te laten wederkeeren en naar hun huizen en haardfteden, zonder eenige voorwaarden, en door eene oprechte verzoening, niet alleen de rust niet geftoord, maar integendeel het heil van Friesland, en by wettigen gevolge, aan gantsch Nederland ontwyfelbaar zal bevorderd worden.

Integendeel, zoo lang dit niet gefchiedt, zoo lang Vaderlanders met Vaderlanders twisten, zoo lang Vaderlandfche Mannen als bailingen moeten omzwerven, of niet dan onder voorwaarden die zy voor beledigend zullen houden, mogen wederkeeren, zoo lang zal de rust niet kunnen gerekend worden, plaats te hebben, en, de gevolgen kunnen niet dan verderflyk zyn voor het Vaderland.

Men zegge niet, Burgers Reprefentanten, dat gy u in de huislyke zaken van Friesland niet moogt inlaten, volgends het Reglement, dat gy bezworen hebt. Ik beweere, gelyk ik van eerften af beweerd heb, dat de verfchillen in Friesland van dien aart zyn, dat zy voor het gantfche Bataaffche Volk en geenszins voor Friesland in 't byzonder belangryk zyn — Het is dan de pligt van deze Vergadering, wie de algemeene belangen zyn opgedragen, haar mogelykst te doen, dat deze verfchillen eens geheel weggeruimd en niet meer gedacht kunnen worden.

Wel aan dan, Burgers Reprefentanten, dat uwe wysheid bedacht zy op middelen, om eens eindelyk de rust in Friesland vast te ftellen, en de Broeders te vereenigen. Die middelen kunnen, myns inziens, zyn, of een nadere opwekkende en opfporende Brief, aan Frieslands Beftuurers, of dat gy eene Commisfie uit uw midden derwaards zendt, om op die plaats uwen wil van eensgezindheid ter gelukkige uitvoering te brengen, of eene Commisfie te vorderen uit Frieslands Beftuur, die hier met eenige Leden uit uw midden handele, en hier de eendragt herftelle. Ik zal uwe wysheid hier niet voor uitlopen, maar brengende myn gevoelen uit, befluit ik: Verkiest of dezelfde Commisfie, die het rapport heeft uitgebracht, doch met nog twee of drie nieuwe Leden verfterkt, of eene geheel nieuwe Commisfie, en laat die u advyferen, omtrent de beste middelen, door welken uwe heilzaame oogmerken in dezen, het best, tot het waar welzyn van Friesland in 't byzonder, en van Nederland in 't algemeen, kunnen bereikt worden.

Ploos van Amftel zegt:

Ik vinde my verplicht, om my te voegen by die Leden, welke van advys zyn, dat de Hoogstgeconftitueerde Magt of het Provinciaal Beftuur van Friesland, niet alleen aan den zin en meening der exhortatoire Misfive, in dato 13 April laatstleden, namens deze Vergadering aan dat Gewest geëxpedieerd, ten vollen heeft geobtempereerd, en in den ruimften zin voldaan, maar dat dezelve in de door haar ten dezen opzigte genomene mefures de wysheid van haar tegenwoordig Beftuur in het helderfte daglicht heeft gefteld, en byzonder gemanifesteerd in haare Publicatie, in dato 22 Juny laatstleden geëmaneerd.

Immers, Burgers Reprefentanten! blykt niets duidelyker uit de exhortatoire Misfive dezer Vergadering, dan dat dezelve het intrekken en vernietigen van alle politicque dispofitien, of judicieele procedures over plaats gehad hebbende differenten geheel heeft overgelaaten aan de wysheid der Hoogstgeconftitueerde Magt van dat Gewest, *voor zo verre zulks met de handhaving eener goede orde van zaken beftaanbaar mogt geoordeeld worden.*

Het is dus in conformiteit van deze exhortatoire Misfive, dat het Provinciaal Beftuur van Friesland by derzelver Publicatie, in dato 22 Juny laatstleden, by hunne refcriptie aan deze Vergadering heeft medegedeeld, dat de wysheid van dat Beftuur heeft goedgevonden, om voor zo verre zulks met de handhaving van goede orde beftaanbaar was, en waaromtrend dat Beftuur alleen regt had de nodige bepalingen te maken — daarinne beftaande:

Dat aan agttien gevlugte perfoonen de vryheid wierd vergund, om vry en onverhinderd in Friesland tot hunne huisgezinnen en beroepen te kunnen terug keeren, wordende ten hunnen aanzien de Publicatie van 23 February 1796, welke hunne terugkomst verhinderde, ingetrokken en buiten effect gefteld.

Maar niets was natuurlyker, dan dat deze terugkomst onder zekere bepalingen gefchiede: niets zoude vernederender voor het Provinciaal Beftuur van dat Gewest geweest zyn, om onder den naam van edelmoedigheid, hun zonder dusdanige bepalingen den intred in hun Gewest toe te ftaan.

Het was om die reden, dat het Provinciaal Beftuur van dat

dat Gewest, ter handhaving der goede orde nodig oordeelt by die Publicatie te ftatueeren, niet dat zy dadelyk en corporaliter voor dat Provinciaal Beftuur moesten verklaaren, maar dat zy by hunne terugkomst zouden gerekend worden opentlyk en plechtig verklaard te hebben.

1. Dat zy nimmer *met opzet en een kwaad oogmerk* hebben ingeftemd en medegewerkt tot die Refolutien, Publicatien en Handelingen, welke het billyk misnoegen der Vryheidminnende Burgers hebben gaande gemaakt, en welke ftrekten tot vervolging van waardige Vaderlanders.

2. Dat zy zig rustig zullen gedragen, en als mannen van eer door geen wrevel over het gebeurde bezielt, nimmer eenige aanleiding tot nieuwe oneenigheden zullen geven.

3. Dat geen der agttien perfoonen, geduurende den tyd van een jaar in eenigerhande politique functien zullen verkiesbaar zyn.

Zie daar, Burgers Reprefentanten! de voorwaardens, aan welke de wettige, by deze Vergadering erkende Vertegenwoordigers van het Volk van Friesland hunne Publicatie, in dato 23 February bereid zyn intetrekken, en den intrede aan de agttien gevlugte perfoonen te accordeeren en toeteftaan.

Maar is daar nu eenige vernedering voor deze agttien gevlugte perfoonen in gelegen — zo dezelve nog *met opzet, en dus met geen kwaad oogmerk*, maar ten beste des Friesfchen Volks mogten hebben ingeftemd, en medegewerkt tot dusdanige handelingen, welke eenig billyk misnoegen aan Vryheidminnende Burgers mogt hebben veroorzaakt, welke vernedering is 'er dan in voor hun, om langs dien weg in hun Vaderland terug te keeren? welke vernedering om door hunne terugkomst alle wrevel uit hun hart te bannen? welke vernedering, om het Volk in Friesland, door geene aanleiding tot nieuwe oneenigheden te geven, gerust te ftellen? en eindelyk zouden zy zig daar door vernederd rekenen, dat aan hun den weg tot eenige politique functie, geduurende een Jaar wierd gefloten? Zo dat waar was, dan zoude men geringe gedagten van de belangeloosheid, maar groote gedagten van hunne ambitie moe en voeden.

En, Burgers Reprefentanten! zoude het Provinciaal Beftuur van Friesland, door hun den terugkomst, zonder eenige voorwaarden toeteftaan, zig wel by hunne Committenten kunnen verantwoorden. — Immers, zo men die gevlugte perfoonen als fchuldig, volgens de Publicatie van 23 Febr. l. l. befchouwd, is dan het Provinciaal Beftuur wel bevoegt, om zonder eenige bepalingen hun den terugkomst toeteftaan, is het zelve tot het accordeeren van dusdanige gratie wel bevoegt, of uit kragte van hunnen lastbrief gequalificeerd; dit wil ik gaarne ter beslisfing aan deze Vergadering overlaten — ik voor my zoude de negative fouteneeren.

Ik befluit dus, dat het Provinciaal Beftuur geene andere mefures, met betrekking tot die agttien gevlugte Burgers, heeft kunnen neemen, uit hoofde dat het aan hetzelve alleen toekomt te beslisfen, wat met eene goede orde van zaken beftaanbaar is — ik befluit, dat het Provinciaal Beftuur, ten einde zig by het Volk verantwoordelyk te ftellen, niet anders heeft mogen doen.

Het is op dezelve gronden, dat ik van advys ben, dat het Provinciaal Beftuur van Friesland wel en te regt, en ter handhaving der goede orde van zaken in hun Gewest, heeft gewild, dat men aan twaalf perfoonen, met namen benoemd, den weg, om naar hun Vaderland terug te kunnen keeren, heeft gefloten.

Dat Beftuur acht het onnodig, om de fpeciale redenen van die uitfluiting aan de Nationale Vergadering te communiceeren. Immers, het is genoegzaam wereldkundig, en nimmer gelogenftraft, dat onder deze twaalf Leden zig bevinden dusdanige, die zo veele berispelyke Staatsrevolutien hebben doorgedrongen — die het bolwerk der Nat. Vryheid, de Burgerwapening hebben ondermynt en getragt omver te werpen — die de Burger Societeiten, die Schoolen der Vryheid hebben onderdrukt — die veele der beste Vaderlanders in de gevangenisse hebben doen werpen en gevonnisd — die zig door alle mogelyke middelen tegen het daarftellen van eene Nationale Vergadering hebben beyverd — die de Municipaliteitsleden van hunne Stoelen in den Kerker hebben verwezen — en zonder oproeping des Volks andere in hunne plaatfen hebben gefteld — en die eindelyk als Reprefentanten des Volks, toen het 'er op aan kwam om op zyn post te fterven, dezelve hebben verlaten en uit vrees voor de billyke Volkswraake zig met de vlugt hebben gered — dusdanige, Burgers Reprefentanten! verdienen geen beter lot, en zo het Provinciaal Beftuur in Friesland aan hun de te rug komst had verzekerd, zoude dusdanige ftap geene blyk der wysheid van dat Beftuur hebben aan den dag gelegt. —

Ik beken, Burgers Reprefentanten! dat het by het afloopen van eene Revolutie, dan en wanneer eene Conftitutie dezelven vervangen heeft, zoms nodig is, dat de barmhertigheid voor de ftrenge uitoeffening der rechtvaardigheid plaats make: ik erken, dat het vergeven van beledigingen de verhevenfte deugd van den Mensch van den Christen uitmaakt, en ik twyffel geenzints of de Wetgevende wysheid, het Gouvernement van deze Republicq, op d'een en onverdeelbaarheid gegrondvest, zal en kan by het daar zyn der Conftitutie ten opzigten van fommigen edelmoedig zyn. dan, Burgers Reprefentanten! dat ogenblik is nog niet geboren: de Republick bevind zig nog in een ftaat van Revolutie; een Gewest van die Republick, Friesland is door een aantal uitgewekenen in beroering gebragt en is thans in rust, maar zal men nu op dit ogenblik van de wysheid van dat Beftuur kunnen vergen, dat dezelve aan die geenen, welke het beroerd hebben, eene vryen en onbelemmerden te rug komst in hun Vaderland wederom vergunnen! blyven dusdanige voor als noch niet gevaarlyk voor de rust van dat Gewest, en is men verzekerd, dat zy alle wrevel uit hun hart hebben verbannen, en op nieuws geene zaden van oneenigheid aldaar zullen ftrooyen? kan men zulks verwagten van zodanige onder hun, welke het mogten hebben gewaagd om het Gouvernement van Frankryk tegens den tegenswoordige Staat van Beftuur in Friesland te indisponeeren? en eindelyk zal door derzelver te rug komst de Financieele Staat van Friesland, welke thans rustig en wel word beftierd, zo als zulks uit het opbrengen van hunne Quota's in de Nationaale Cas incontestabel blykt, niet wederom worden gederangeerd? en zullen dus de Bronnen van onrust in Friesland door hunne te rug komst worden geftopt en opgedroogd.

Ik concludeer dus op alle deze gronden, dat het Provinciaal Beftuur van Friesland aan den zin en mening van de Exhortatoire Misfive dezer Vergadering heeft voldaan, dat het Beftuur van Friesland volgens de regels van gezonde Staatkunde by hare Publicatie van 22 Juny heeft gehandeld. Dat de Vergadering noch recht, noch bevoegdheid heeft om van dat Beftuur iets meer uit dien hoofde aftevergen; en concludeer dus, dat 'er gene nadere aanfchryving namens deze Vergadering aan dat Gewest moet gefchieden.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Gecontinueerde Zitting van Dingsdag avond den 11 October 1796.

By Misfive uit Parys van den 6 October, heden ingekomen, word gemeld, dat het beleg van Mantua steeds voortgaat, en het talryke Guarnizoen apparent genoodzaakt zal zyn zich uit gebrek aan levensmiddelen over te geeven; dat de tydingen uit Duitschland mede gantsch niet ongunstig zyn, dat *Moreau* zich maintineerd, en dat de Armée van Sambre en Maas aanmerkelyk versterkt, weldra weder voorwaards zal gaan. Dat het Gouvernement de geruchten van eene nieuwe requisitie der jonge lieden officiëel heeft doen tegenspreken.

Die zelfde brieven houden, dat men aldaar over Engeland vernomen hadt, dat de expeditie van het Esquader van *Richerif* op Terre Neuve grootendeels gereüsfeert is, en hy eene zeer groote meenigte Schepen verovert of vernield heeft, terwyl 10 à 12000 matroozen gevangen genoomen, en naar St. Domingo opgezonden waren. Dat men alle ogenblikken de confirmatie dezer importante tyding verwachte, waarop men echter vry zeker staakt maakt.

Eene Misfive van den Provincialen Raad van Zeeland in antwoord op de circulaire dezer Vergadering in dato 30 September: — in handen der Commisfie van Finantien, met inzesie van de intentie der Vergadering, in hare circulaire gemanifesteerd.

Eene Memorie van onderscheidene Burgers van Gouda, zich beklagende over het vernietigen der Grondvergadering aldaar, waar tegens zy voorziening verzoeken: — gerenvoyeerd aan Holland.

Een Request van onderscheiden Bataafsche Officieren, verzoekende betaling van hun agterstallig pensioen: — aan het Committé te Lande, om, na vereisch van zaken, te handelen.

Een Request van onderscheiden Burgers van Haarlem, verzoekende het volle genot te genieten van het Decreet van 5 Augustus met betrekking tot de Kerkelyke Octroyen: — in handen der Commisfie by dat Decreet benoemd.

Een Request van *Muilman en Zoonen*, tot uitvoer van Specie voor Granen: — geaccordeerd.

Een Request van *H. Gildemeester*, tot uitvoer van Snaphanen naar Lisfabon: — aan de Marine.

Bacot rapporteert, op de Misfive van het Committé te Lande, tot verplaatzing van het Artillery School van Delft herwaards, om conform te concludeeren: — en wordt dien overeenkomstig gearresteerd.

Breekpot rapporteert, namens de Commisfie van Binnenlandsche zaaken, op het Request van *P. W. van der Pooys*, om het verzoek te declineeren: — aan de orde van den dag gesteld tegens den 18 October

Van Hasrfolte rapporteert, op de Misfive van het Committé te Lande, nopens de Huwlyken der Militairen: — aan de orde van den dag op Vrydag over agt dagen.

De Kempenaar rapporteert, namens de extraditie der Papieren, Bataafsch Braband specteerende, om het zelve te accorderen: — conform geconcludeerd.

De Commisfie van Superintendentie produceert eene nadere Redactie der instructie voor de Commisfie van Administratie: — conform geconcludeerd.

Hierna wordt de Vergadering geadjourneerd.

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag den 12 October 1796.

De Burger *van Eck* verschynt ter Vergadering, legt de verklaring af, en neemt Sessie als Reprefentant.

Eene Misfive van den Raad der Gemeente der Stad Amersfoort, met berigt op de Misfive van het Committé te Lande, nopens de plaatsing van den Veldtrein: — in handen eener personeele Commisfie, en aan 't Committé te Lande.

Een Request van *H. Leihs*, met klagten over non betaling van 3 Promesfen, door het Committé van Administratie: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *Picheau en Zoon*, tot uitvoer van Specie.

Een Request van *van Vollenhoven*: — bevoorens geaccordeerd.

Een Request van *J. F. Brosns*, om Gratificatie: — aan de Commisfie tot de Batavon.

Een Request van Rector, Conrector en Præceptoren van het Gereformeerde Gymnasium van Maastricht, om betaling van hun Tractement.

Een Antidotaal Request van Rotterdamsche Kooplieden, op de Proclamatie van den 16 September: — in handen van *Lespinasse* c. f. en de Commisfie van Buitenlandsche zaaken.

Een Request van Ingezetenen van de Lang Akkerschans, zich beklagende over de Ordonnantie op de Paspoorten: — aan de Commisfie van Binnenlandsche zaaken.

Een Request van *J. L. Haganus van Wassenaar*, om Pensioen als Ontfanger Generaal by de Admiraliteit op de Maaze: — aan de Marine.

Teding van Berkhout rapporteert, op het voorstel van *Ockhuizen*, betreklyk de Paarden in het Artillery Park te Woerden: — conform.

Lespinasse doet Rapport, op de Misfive van Holland, om de Marine te authoriseeren om de verzending van Koopwaaren dadelyk, zonder tusfchenkomst dezer Vergadering, naar Frankryk te accordeeren: — conform.

Modderman produceert de Concept Instructie voor den Thefaurier en Secretaris van de Commisfie van Administratie: — besloten te drukken, en tegens heden agt dagen, aan de orde van den dag te stellen.

Aan de orde van den dag zynde, de deliberatien over het Rapport door de Burgers *Floh* c. f. uitgebragt, werd, by appel nominal, in de eerste plaats by meerderheid besloten, dat aan de exhortatoire Misfive niet was voldaan, terwyl tevens by een tweede appel nominal gedecreteerd is, dat door de Nationale Vergadering in deze zaak geene demarches meerder zullen worden in het werk gesteld.

Voords werdt nog in deliberatie gebragt het Rapport van *van Hoorn* c. f., over den uitvoer van Muntspecien: — de discusfien hier over worden geadjourneerd tot aanstaande Dingsdag — en de Vergadering tot morgen ochtend.

D R U K F O U T E N.

In No. 209. Pag. 317. Col. 1. Reg. 14. staat *delal*, lees *dilai*. Reg. 43. staat *onkennen*, lees *ontkennen*. Reg. 54. staat *comptenten*, lees *competenten*. Reg. 56. staat *gesteud*, lees *gestrend*.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

Gelykheid, Vryheid, Broederschap

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 213 *Vrydag den 14 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 11 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Vervolg der Deliberatien over het Rapport van *Fock* c. s. betreklyk de Friesche zaak.

Halbes, thans den spreekstoel beklommen hebbende, zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

" Gaarne had ik gezien, my niet in de noodzaaklykheid te bevinden over de zaken, Friesland betreffende, te moeten spreeken, ook had ik niet verwagt, dat het weder als een poinct van deliberatie voor deeze Vergadering zoude zyn geconsidereerd, vermits het, myns oordeels, strydende is met Art. 100. en 101. van het Reglement voor deze Vergadering, waarin gezegt wordt, dat de Nationaale Vergadering zig niet zal vermogen in te laten met de Huishoudelyke zaken der byzondere Gewesten: daarenboven is de zaak in questie geprofluéerd uit, en heeft plaats gehad voor de byéénkomst der Nationaale Vergadering; hoe is het dus mogelyk, dat deze zaak nog als een onderwerp van deliberatie voor deze Vergadering kan geconsidereerd worden?

Maar vermits het by veele Leden dezer Vergadering alzo is begrepen, achte ik my verplicht, omtrent deze zaak myne gedagten te moeten voordragen: als zynde van de meeste originele gebeurtenissen oor en ooggetuigen; en ik vertrouw dus het geheele beloop der zaak grondig te weten, en te kunnen onderscheiden wat al en wat niet behoorlyk is geweest, waar over de voortvlugtige Ex Representanten zig aan deze Vergadering hebben geadresseerd; ten einde door dezelve, hoe zeer zy zig ook hebben misgrepen, gelyk in Rechten gesteld te worden met waardige Vaderlandlievende Ingezetenen, waar tegen zy zig bevootens, op zulk eene onbehoorlyke manier hebben gedragen.

Dat nu in Art. 100. en 101. in het Reglement voor deze Nationaale Vergadering met zo veele woorden gezegt wordt, dat zy zig niet zal inlaten met het Huishoudelyke van de byzondere Gewesten, hoe is het dan mogelyk, dat men voor Lieden, welke zig ten sterksten hebben schuldig gemaakt om de Souverainiteit, waar op de tegenwoordige orde van zaken rust, te vilipendeeren, zig zo zeer interesseert, dat men, om hunnent wille, het Reglement, myns bedunkens, illusoir zoude maken.

Was het, dat de handelwys van het Provinciaal Bestuur van Friesland, met reden konde gezegt worden onbehoorlyk en voor een vry Volk onwaardig te zyn, dan zoude ik tot maintiën van een vry Volk, 't welk niets bedreven had, en ten onrechte mishandeld wierd, geheel anders denken; wyl het dan niet als Huishoudelyk, maar als een attentaat op de Souverainiteit van 't Volk moeste worden geconsidereerd waartegen wy verpligt zyn te waaken. Dan, Burgers Representanten! het geval, is in dezen van eene geheele andere natuur: de Ex- en voortvlugtige Representanten van Friesland, zo 't my voorkomt, hebben zig schuldig gemaakt aan het geheele Friesche Volk; — zy hebben hunne posten willekeurig verlaten; zy hebben het Friesche Gewest, offschoon zulks is misiukt, willen bloot stellen aan Regeeringloosheid, onder voorwendzel, (buiten de Provincie) — dat 'er een Oproer in Friesland plaats had; offschoon zulks niet exteerde, maar 't welk mogelyk door hun wel wierd begeerd, ten einde onder dat voorwendzel weder ingeroepen te worden; het is ten minsten zeker, dat dit zeer waarschynelyk hunne bedoelingen waren, door het onbehoorlyk verlaten van hunne posten, en het engageeren van veele Burgeren, om met hun het Land te verlaten.

Zy hebben zig ook niet ontzien, niet alleen onbehoorlyk hunne plaatsen en Gewest te verlaten zonder eenige kennisgeving aan hunne Medeleden, maar zelfs sommige papieren en sleutels, die niet overhandigd, en waar van 'er veelen, na hun vertrek, niet te vinden waren.

De voortvlugtige Ex-Minister *Eduard van Beyma*, vertrekt zonder Rapport van zyne Commissie in den Haag aan de Hoogstgeconstitueerde Macht van Friesland, — zyne Committenten, tot doen.

De Ex-Griffier *Dibbetz*, welke zig zo veel vrymoedigheid veroorlooft om de gewigtige Deliberatien dezer Vergadering — door zyne Instantien te interrumpeeren, is niet slegts vertrokken, zonder de overgeblevene Leden der Vergadering in Friesland permissie te vragen, of kennis te geven van zyn voor-

voorneemen, maar zonder de door hem ontfangene en onder hem berustende penningen van den Lande te verantwoorden, en af te geven daar het behoorde.

By al het hier vooren geavanceerde moet ik nog voegen de door hun gepleegde verregaande despoticque en tirannicque handelwys, welke zy, tegen den wil der geblevene Reprefentanten, zig hebben veroorlooft, om de Municipaliteits Leden van Leeuwaarden, welke zy machtig konden worden, als Boosdoenders op het Blokhuis gevangen te zetten, alsmede zodanige Burgers, welke voor de zaak des Vaderlands het meest hadden geyverd, tot welk boosaartig oogmerk, zy niet hebben geschroomd de Militaire Macht te gebruiken, om de Vaderlandlievende Burgery voor hunne heerschzucht te doen bukken, het geen ten gevolge had, dat even als in den Jaare 1787. de Oranje party zig mede niet ontzag, de Patriotten te insulteeren en geweldig te slaan.

Burgers Reprefentanten! al het geavanceerde, dat *in effecte* heeft bestaan, zyn, myns oordeel, daden, die ontegenzeggelyk behooren, tot het Justitieele van het Friesche Gewest, en dierhalven tot het huishoudelyke van die Provincie, om daarover te oordeelen, ja zelfs, zo ik vertrouw, nog meerder regtstreeks als de zaak van Nieuwer-Amstel in Holland, welke door deze Vergadering, op de advysen van de Burgers Reprefentanten *Schimmelpenninck*, *van Castrop*, *Kantelaar* en anderen is geoordeeld huishoudelyk te zyn, en geren voveerd aan het Provinciaal Bestuur van Holland.

Weshalven, daar het Provinciaal Bestuur van Friesland wel heeft willen differeeren aan de Exhortatoire Missive dezer Vergadering, voo zo veel als zulks en eenigzins doenlyk was, behoudens de Souverainiteit van het Volk en deszelfs Vertegenwoordigers.

Zo Concludeer ik derhalven, dat door deeze Vergadering behoort te worden gedecreteert, dat alle die Requesten, Adresfen en Bescheidens, door de misnoegde Ingezetenen en uitgewekene Friesche perfoonen, ter dezer Vergadering ingeleverd, worden gerenvoyeerd aan de Hoogstgeconstitueerde Macht van van Friesland, om in den hunne, naar bevind van zaken, te oordeelen; als zynde volkomen behoorende tot de huishoudelyke zaken van Frieslands Gewest, en geenzins aan deze Vergadering competeerende om desweegens eenige uitspraak te doen.

Hartogh zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik had voorgenomen omtrent de Friesche zaaken een diep stilzwygen te houden. De wyze, waar op deze behandeld zyn geworden, heeft my van gedachten doen veranderen. Vreest egter niet, Medeburgers! dat ik uwer aandacht veel zal vergen: het geringe. 't welk ik voor te stellen heb, is mogelyk uwer aandacht niet eens waardig.

Zo ik my niet geheel bedriege, is de eenige vraag in deze: heeft de Hoogstgeconstitueerde Macht in Friesland voldaan aan de intentie, aan het verlangen dezer Vergadering, uitgedrukt in de reeds zo dikwerf gemelde exhortatoire Missive?

De Vergadering heeft goedgevonden, die vraag door een Commisfie te doen onderzoeken: deze Commisfie heeft haar rapport uitgebragt. en ieder der Leden had de bevoegdheid, om ook dat rapport te beoordeelen.

Verscheidene Reedenaars hebben van dat recht gebruik gemaakt; doch met dit gevolg, dat daar uit zyn gerezen onaangenaame reflexien, onaangenaame — — de bescheidenheid en myne eerbied voor de Vergadering verbieden my verder te gaan.

Ik ook hebbe het recht om het rapport der Commisfie ter toetse te brengen: ik hebbe het recht om te bevestigen, of te wederleggen het geen daaromtrent door de verschillende Reedenaars voor en tegen is bygebragt; dan ik zal my zorgvuldig daar van onthouden: ik wil alle aanstoot vermyden, en ik zal, zonder echt te geven op het geen reeds is gezegt, zo kort doenlyk trachten aantetoonen: dat 'er aan de intentie der Vergadering in geenen deele is voldaan geworden: daar toe, en daar toe alleen zal ik my bepaalen, zonder zelfs van verre aan te roeren, die gebeurtenisfen, welke het schryven van een exhortatoire Missive nodig gemaakt hebben.

Meent nogthans niet, Burgers Reprefentanten! dat ik zoude schroomen, my daar op uit te laaten, dat zy verre; wanneer de tyd en omstandigheden zulks medebrengen, of misschien zal ik zonder omzien myne gedachten derwegens aan den dag leggen, met die openhartigheid, welke het gewigt der zaake, de waarheid, eer en plicht van my vorderen.

Dit vooraf gezegd hebbende, gaa ik over om te onderzoeken, of 'er aan de intentie dezer Vergadering al, dan niet voldaan zy.

Ik geloove niet, dat 'er twyfeling konde ontstaan, omtrent die intentie. Zo immer de Vergadering zich klaar heeft uitgedrukt, het was by de exhortatoire Brief. Dezelve zegt daar by met woorden, die noch explicatie behoefden, noch dulden.

„ Dat dan alle gefchillen, over het al of niet daarstellen „ eener Nationaale Vergadering gerezen, der vergetelheid „ mogen worden toegewyd; dat alle politique dispositien of „ judicieele procedures over die zaak, of ten gevolge van „ dezelve in Friesland genomen of begonnen, worden inge„ trokken of vernietigt, immers voor zoo verre eenigzins „ met de handhaving eener goede orde van zaaken in Fries„ land bestaanbaar zal geoordeeld worden. Dat dan ook alle „ uitgeweeken Friesen, die Gylieden voorzeker als Patriotten „ hebt gekend en geacht, vry en onbelemmerd tot hunne „ huizen, huisgezinnen en voorige kostwinningen mogen te„ rug keeren.

„ Vooral, dat geene vernederende voorwaarden worden „ voorgeschreeven; terwyl wy dan ook, van de zyde dier „ uitgewekenen, als zeker stellen, dat zy als mannen van „ eer, door geenen wrevel over het gebeurde bezield, geen „ aanleiding zullen geven tot nieuwe oneenigheden.

Ziet daar, Burger Reprefentanten! de exhortatie der Vergadering. Nu vraage ik Ulieden in gemoede af: wie uwer is ongevoelig genoeg, om in deze aanmaning niet te bespeuren de heilzaame bedoelingen der Vergadering en haare vuurige wensch, dat men daar aan voldeed? Wie uwer is ongevoelig genoeg, om daar in niet te ontdekken den zo scherpen, doch te gelyk met alle mogelyke bescheidenheid gegeeven spoorslag tot edelmoedigheid? Wie uwer is ongevoelig genoeg, om daar in over het hoofd te zien, die schoone en kunstige trek, welke den steller des Briefs, naar myn inzien, de hoogste eer aandoet; ik bedoele die keurige vinding, om de uitgeweekene Friesen astemaalen, als voorheen geachte Patriotten, en dezelve thans nog te beschouwen als mannen van eer, van wien men zeker stelde, dat zy, door geen wrevel bezield, geen aanleiding zouden geven tot nieuwe onlusten, en aan hoedanige mannen men even daarom geen vernederende voorwaardens behoorde voortefschryven?

Edoch, welke is de uitwerking geweest van dit alles by de Hoogstgeconstitueerde Macht in Friesland? Heeft dezelve

he

het oor geleend aan die exhortatien tot edelmoedigheid? Heeft zy voldaan aan het zoo ernstig verlangen der Vergadering? Heeft zy medegewerkt tot de doeleindens der Vergadering, om de geschillen te smooren; het vuur van partyschap uit te dooven; voorheen geachte Patriotten en mannen van eer de gelegenheid te verschaffen, om hunne misslagen te verbeteren, in de onderstelling dat zy misslagen begaan hebben?

Oordeelt en beslist zelven, Burgers Representanten! - van twaalf der dertig uitgeweekene Friesen wordt het banvonnis bevestigt; terwyl men aan de agttien overigen de vryheid gunt, om tot hunne haardsteden wedertekeeren, onder voorwaardens, welke buiten twyffel den uitgeweekenen niet zeer aanneemlyk kunnen toeschynen.

Ik erkenne gaarne, de Vergadering haare begeerte te kennen gevende, dat men den uitgeweeken Friesen zoude toestaan in hun Vaderland te rug te keeren, zonder verneederende voorwaarden, heeft 'er bygevoegt; „ voor zoo verre zulks eenigzins met de handhaving der goede orde van zaaken in Friesland bestaanbaar zoude geoordeeld worden". Ik erkenne gaarne, dat het even daarom aan het oordeel stond van de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland, om die wederkeering al, of niet te vergunnen, en buiten of onder verneederende voorwaarden. Dan, Burgers Representanten! niet slegts dit stond aan het oordeel den Hoogst Geconstitueerde Macht in dat Gewest, neen, dezelve had het recht en de bevoegdheid, (zo haast zy door deze Vergadering als wettig erkend was) om de exhortatoire Missive geheel ter zyde te leggen, die onbeantwoord te laaten, of antwoordende te declareeren, dat de Nationaale Vergadering niets te maaken hadde met haare huislyke zaaken. Voorzeeker zoude zoodanig gedrag niet vriendelyk geweest zyn, maar in alle gevallen zoude de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland niets anders gedaan hebben, dan gebruik te maken van een recht, haar, volgens het Reglement voor de Nationaale Vergadering, ontegenzeglyk toekomende.

De vraag is dus hier, of het aan het oordeel stond der Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland, of, en in hoe verre zy het nuttig, raadzaam, en met de goede orde bestaanbaar achte, aan de begeerte der Nationaale Vergadering te voldoen, maar of, in hoe verre dezelve aan die begeerte voldaan hebbe.

De Nationaale Vergadering had geen recht om beveelen te geven in Friesland met betrekking tot de Politie, Justitie, Oeconomie en Finantien. Zy heeft zich derhalven wel zorgvuldig gewacht, den Friesen Wetten voortesehryven ten aanzien der uitgeweekenen; ja ten einde de minste argwaan zelfs niet te geeven, als of zy zich zoude willen bemoeijen met het huishoudelyke, matigt zy haare ernstige exhortatie door de byvoeging *voor zo verre zulks met de goede orde van zaken in Friesland bestaanbaar zal geoordeeld worden:* Maar die byvoeging verzwakt even daarom ook geenzins de begeerte, het verlangen der Nationaale Vergadering, dat de gerezen verschillen in vergetelheid gesteld werden, en de uitgeweeken Friesen te rug keerden, zonder vernederende voorwaarden.

Uit dit oogpunt beschouwe ik de exhortatie; uit dit oogpunt moet ik dezelve beschouwen, indien ik de wysheid der Vergadering niet in twyffel wil trekken, indien ik de Vergadering niet ingewikkelt wil beschuldigen, dat zy niet ten goeden trouwe, niet ernstig de wederkeering der uitgeweeken Friesen verlangde. Uit dit oogpunt beschouwe ik den exhortatoiren Brief, en daar uit maake ik op, dat 'er aan de intentie der Vergadering niet voldaan is.

Ik zal my niet ophouden met het bewys, dat de bevestiging van het ban-vonnis, omtrent twaalf Friesen, volstrekt inloopt tegen de intentie der Nationaale Vergadering, dit zoude een overtollige moeite weezen; dan het zy my gegunt des te breeder te wezen, ten aanzien der voorwaarden, onder welken men aan agtien uitgeweeken de wederkeering toestaat.

Ik betwiste niemand de Vryheid, om deze voorwaarden als niet verneederende te beschouwen; maar ik houde staande; dat het oordeel of dezelve al, dan niet verneederende zyn, men afhangt van het gevoel van ieder individu, dan van deszelfs verstand. Ik houde staande; dat zo haast men al zyn vernuft, alle zyne scherpzinnigheid moet te koste leggen, om te bewyze, dat die voorwaarden niets verneederends in zich bevatten, men even daar door de ontwyffelbaarste blyken geeft, dat dezelve verneederend zyn.

Wat toch vergt men van die agtien uitgeweekene Friesen: Dat zy verklaaren, immers gedoogen, dat zy door hunne te rugkeering geacht zullen worden verklaart te hebben:

1. „ Dat zy nimmer met opzet en een kwaad oogmerk „ hebben ingestemd en medegewerkt tot die Resolutien, Pu„ blicatien en Handelingen, welke het billyk misnoegen der „ Vryheidminnende Burgers hebben gaande gemaakt, en die „ strekten ter vervolging van waardige Vaderlanders.

2. „ Dat zy zich rustig zullen gedragen, en als mannen „ van eer, door geen wrevel bezield over het gebeurde, „ nimmer eenige aanleiding zullen geven tot nieuwe oneenig„ heden.

3 „ Terwyl men hun voorts geduurende één Jaar niet „ verkiesbaar stelt tot eenige politicque Functien."

Ik zal niet spreeken, Burgers Representanten, van de twee laatste Conditien. Wanneer ik myn eigen hart raadpleege, gevoele ik, dat ik in die Conditien zoude kunnen bewilligen: ik begrype, dat een man van eer, een man, die zyne waarde kent, kan verklaaren, zonder eenige vernedering; dat hy allen wrevel uit zyne ziel verband, en nimmer aanleiding zal geven tot nieuwe oneenigheden; dat zoodanig man kan gedoogen, dat hy niet slegts voor één Jaar, maar voor altoos uitgesloten zy van alle politicque Functien. Ik gevoele, zegge ik, ik begrype, dat ieder braaf man, die zyn Vaderland bemind, wanneer hy in politicque verschillen ingewikkelt is geweest, ter liefde van dat Vaderland, ter liefde van de rust en eendracht, zich aan die twee voorwaarden kan onderwerpen; maar ik heb daar tegen ook geen denkbeeld, hoe een man, die een ziel heeft, hoe een man, die prys op zyne eer steld, zich zoo diep zoude kunnen verlaagen, om te declareeren, dat hy nimmer met opzet, of een kwaad oogmerk ingestemd en mede gewerkt heeft tot Resolutien, Publicatien en Handelingen, welke het *billyk* misnoegen der Vryheidminnende Burgers hebben gaande gemaakt, en strekten ter vervolginge van waardige Vaderlanders.

Neen, Burgers Representanten! de Man, die zich zoo verre konde vergeeten (ten zy brood-gebrek hem ter verschooning diende) zoude op éénmaal alle aanspraak op myne achting verbeuren, en, zo ik vertrouwe, op de achting van allen, welke hoogmoed weeten te onderscheiden van dien grooten prikkel tot deugd, de achting voor zich zelve. Ja, Burgers Representanten, de achting voor zich zelve, gevoegt by de drift, om ook die van onze Medeburgeren te verwerven en te behouden, is de sterkste spoor tot Burgerlyke deugden: en ik durve zeggen, dat de minste pooging, om dit heilig vuur in de harten onzer medemenschen uitteblusschen, onder welk voorwendsel het dan ook zoude mogen wezen, de grootste Staatkundige dwaaling is, waar toe men by mooglykheid kan vervallen.

Het zy verre van my, dat ik de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland by Ul. in verdenking zoude willen brengen, als of die willens en weetens dezen onstaatkundigen stap hadden gedaan. Ik vertrouwe, ik geloove in het tegendeel, dat de Leeden deezer hooge Vergadering niets verneederends in de voorwaarden gevonden hebben. Ik vertrouwe, ik geloove, dat die Leeden gemeend hebben; dat men zonder laagheid konde verklaaren, zonder opzet en zonder kwaad oogmerk gedwaald te hebben.

Ik ben niet voornemens een apologie te maken voor het Gouvernement van 1787: maar dat Gouvernement veröorloofde ook aan des tyds uitgeweken Patriotten in hun Vaderland wederkeeren, onder voorwaarde, dat zy erkenden zonder opzet, zonder kwaad oogmerk gehandeld te hebben: schuld-bekentenis wischte hun gewaand misdryf uit. Het voorig Gouvernement had de macht, om alle uitgeweken Patriotten buiten de Republyk te houden; het begreep dus zeer edelmoedig te wezen, door aan het grootste getal de wederkeering aantebieden, onder de conditie, dat zy verklaarden met geen boos opzet gedwaald te hebben: het begreep, dat die conditie niets verneederends inhield. Dan hoe dachten daar over de Patriotten? hoe dachten daar over de uitgeweekenen? Burgers Representanten! zo ooit het gezegde waar is, dat men niets ten halve moet doen, het is dan, wanneer men edelmoedig wil wezen. Uwe exhortatoire Brief bewyst dit ten volle: gy hebt gewild, dat men de uitgeweekene Friesen zoude laten wederkeeren; maar gy hebt ook gewild, dat dit zoude geschieden, zonder hun verneederende voorwaarden voorteschryven. Uwe wysheid voorzag, dat de uitgewekene zich aan zoodanige conditien niet zouden, niet konden onderwerpen, behoudens hunne eer, of zo zy, door nood gedwongen, zich zoo verre moesten verlaagen, dat dan de wreevel, wel verre van uit hunne harten uitgewischt te worden, daar in nog dieper wortelen zoude schieten. Uwe wysheid voorzag, dat 'er ook wrevel over het gebeurde konde plaats hebben in de harten der Leeden van de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland; dat die Leeden, schoon hoog verheeven, altoos waaren en bleeven zwakke menschen. Uwe wysheid voorzag, dat zy als partyen van de uitgeweekenen, by mooglykheid de zaak niet met die kalmte en onzydigheid konden beschouwen als de Leeden deezer Vergadering. Uwe wysheid voorzag, dat zy het hoogste gevaar liepen van zich zelven te bedriegen, en in de daad niets minder dan edelmoedig te handelen, juist dan, wanneer zy waanden en zich voorstelden de paalen der edelmoedigheid zeer verre uittezetten. Uwe wysheid, zegge ik, voorzag dat alles, en van daar die ernstige waarschuwing en exhortatie: voor al, schryft hun geen verneederende conditien voor.

De uitkomst heeft egter aan uwe verwagting niet beantwoord, Burgers Representanten! uwe wysheid heeft niet kunnen voorkomen, dat de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland niet mistastte, en zich liet wegsleepen door zelfs-bedrog.

Die hooge Friesche Vergadering oordeelt haare geëischte verklaaring niet verneederende voor de uitgeweekenen: dan dat dezelve my antwoorde; of de Verklaaring, dat zy geen opzet, geen kwaad oogmerk gehad hebbe, niet ontegenzeglyk aanduid, dat men hen van een boos opzet en kwaad oogmerk verdacht houd, en of zoodanige verdenking niet de uiterste verneedering met zich voert.

Dat de Hoogstgeconstitueerde Macht in Friesland my antwoorde; of het niet verneederend zy, zich door een verklaring van zulk een haatlyke verdenking te moeten zuiveren.

Dat de Hoogstgeconstitueerde Macht my antwoorde; of men iemand lager kan verneederen, of men hem een grooter verachting kan toonen, dan van hem te onderstellen, dat hy in staat en bekwaam zy, om willens en weetens zyn gezach te misbruiken, Placaaten en Resolutien in de wereld te brengen, met het boos en kwaad opzet om waardige Vaderlanders te vervolgen.

De Hoogstgeconstitueerde Macht van Friesland, is hier niet tegenwoordig om my te antwoorden. Het zoude ook noodeloos zyn, Burgers Representanten! Gyl. en ieder eerlyk en gevoelig man nevens u, zal het antwoord in uwe harten kunnen lezen. Ja, Burgers Representanten! gy zult dit antwoord in uwe harten lezen: Gyl. zult met my erkennen, dat de Hoogstgeconstitueerde Macht in Friesland zich zeer byzondere begrippen moet gevormt hebben, van die deugd, welke men den naam geeft van edelmoedigheid, grootmoedigheid: dat de Hoogstgeconstitueerde Macht in Friesland zich ook zeer byzondere begrippen moet gevormd hebben, van de ziels gesteltenis van een eerlyk en deugdzaam man. Immers by het tweede Artykel der voorwaardens vergt, en vertrouwt zy van de uitgeweekenen Friesen; dat zy *als mannen van eer* allen wrevel van het gebeurde uit hunne harten zullen verbannen: en by het eerste Artykel onderstelt de geconstitueerde Macht, dat die zelfde *mannen van eer* bekwaam zyn geweest om met opzet, en een kwaad oogmerk waardige Vaderlanders te vervolgen; of met andere woorden, dat zy geweetenlooze dwingelanden zyn, uitvaagzels van het Menschdom.

Ik laate het aan de hooge Vergadering van Friesland over, om deze tegenstrydigheden opteloosschen, en eindige met deze aanmerking.

De uitgeweekene Friesen zyn van agter overtuigt geworden van hunne dwaaling, of zy zyn nog actueel overreed van wel gehandeld, en hunnen plicht betracht te hebben. Een van beiden is zeker. Zy, die zich in het eerste geval bevinden, kunnen, ten aanzien hunner conscientie, de geëischte verklaaring afleggen; de anderen zouden hun geweeten geweld moeten aandoen.

Het komt hier niet te pas, het gedrag der uitgeweekene Friesen naar te speuren en te beoordeelen; maar dit is in alle gevallen onbetwistbaar, dat zy zich niet schuldig gemaakt hebben aan daaden, die men gewoon is met den naam van misdaaden te bestempelen. Zo zy zich vergreepen hebben, is hun vergryp niets anders dan een politicq misdryf, 't welk men niet aan een slegt en bedorven hart kan toeschryven, en enklyk ontstaan is uit verschillende en tegenstrydige begrippen, omtrent Staatkundige onderwerpen. Ik geloove, dat niemand my zulks zal tegenspreken, na dat, in deze Vergadering, in de Hoogstgeconstitueerde Macht in Friesland zelve, de agtien uitgeweekene Friesen, welken ik thans in het byzonder bedoel, beschouwd heeft, als, en zelfs genoemt *mannen van eer.*

Wanneer ik nu toegeeve, dat deze *eerlyke mannen* gedwaald hebben, 't welk zeer mooglyk is, dan vraage ik, zo zy zelven daar van niet overtuigt zyn geworden in post facto, of het dan wel edelmoedig zy, de wederkeering in hun Vaderland te doen afhangen van een Verklaaring, die men voor af weet, dat zy niet kunnen afleggen? De hooge Vergadering in Friesland heeft thans de macht, om die Verklaaring te eisschen, maar is die eisch billyk, en redelyk, omdat men de macht heeft van dezelve voorteschryven? zouden de Leden der Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland, in het omgekeerde geval, gaarne op die manier behandeld worden?

Tot

Tot wat einde, tot welk nut moet die verklaring toch strekken. Zy kan, zy zal mooglyk eenige weinige uitgewakene Friezen, van *eerlyke mannen*, zoo als zy bevoorens waren, hen scheppen tot snoode veinzaarts en huichelaars, die met den mond zeggen, het geen het hart verfoeyt; maar overtuiging van misdryf, van dwaaling kan en zal die verklaaring nooit uitwerken, zoo lang het verstand dier Friezen niet verlicht word. De macht van Frieslands hooge Vergadering, alle menschlyk vermogen schiet te kort, wanneer men de harten en zielen wil dwingen. En gave God, dat men ten allen tyde, en by alle gelegenheden deze waarheid voor oogen hadde.

Ik besluite dus; dat de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland geenzins voldaan heeft aan de intentie en de verwagting der Nationaale Vergadering; dat deze dus behoore bedacht te zyn op zoodanige middelen, welke men de geschikste zal oordeelen, om haare heilzaame oogmerken te bereiken; en dat 'er eene Commissie benoemt worde, ten einde der Vergadering met betrekking tot die middelen voorstellen en te dienen van consideratien en advys; ten ware de Vergadering mogte verkiezen het voorstel van den Burger *Fish*, te weeten om daadlyk eene Commissie te zenden naar Friesland, waar toe ik zeer wel zoude stemmen, als zynde zulks, zo niet volstrekt het zekerste, ten minsten het spoedigst werkende middel, om de bronnen der onlusten en tweedracht in dat gewest op te speuren en te stoppen.

Borgrink zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het zoude den Nationaalen tyd gespild zyn, wilde ik ook nog spreeken over het Rapport uwer Commissie voor handen; nadat hetzelve reeds zoo lange, en uit verschillende oogpunten beschouwd, een onderwerp der discussien in deeze Vergadering heeft opgeleverd; en nadat de Burger Representant *van Loenen*, naar vereisch, en, in mynen zin, zoo keurig als bondig, betoogd heeft. „ Dat de Hoogst Geconstitueerde „ Macht in Friesland, by derzelver Publicatie van den 22 Juny „ deezes Jaars, voldaan heeft, aan de intentie deezer Vergadering, by derzelver Exhortatoire Missive van den 13 April „ l. l., gemanifesteerd." Met de gronden, door dien Burger in dat betoog gelegd, en met de bewysredenen, opzichtelyk de zaak ten principaale, daarby aangevoerd, instemmende, steeke ik het zegel aan zyne conclusie.

Eene zelfde tydspilling ook en overbodig zoude het zyn, wilde ik Uwlieder aandacht bezig houden, met de herinnering der gebeurtenissen in Friesland voorgevallen. Immers, reeds den 10 Maart l. l., is, nevens eene Missive van het Provinciaal Bestuur van dat Gewest, ter deezer Vergadering ingekomen eene Proclamatie aan het Volk van Nederland; waarby die gebeurenissen, naar tydorde, voorgedragen, en teekenende genoeg om van derzelver waare geschapenheid te kunnen oordeelen, ter kennisse der geheele Natie en deezer Vergaderinge gebragt zyn: Trouwens, zy zyn niet twyffelachtig; ook zyn zy niet zoo bedektelyk voorbygegaan, of zo weinig beteekenend, dat zy niet den aandacht van den onverschilligsten opmerker, zelfs van verre, zoude tot zich getrokken hebben.

Te meer nog zoude het overbodig zyn; nadat verscheidene Leden deezer Vergaderinge, myne Friesche Landgenooten, onder wier oogen die gebeurenissen zyn doorgegaan, en die dezelve by eigene ervarenis kennen, daarvan, op onderscheidene wyze, in het breede, gesproken — de Natie, indien anders zulks nog mogt noodig zyn geweest, met dezelve nader bekend gemaakt; of liever daaraan herinnerd hebben — en, tevens, aan het gebrekkige, ten dien aanzien van het Rapport uwer Commissie, waaromtrent veele gegronde aanmerkingen in het midden gebragt zyn, zyn te gemoete gekomen. Maar die daar door, bovenal, my bevryd hebben, van den moeylyken taak, om uitvoerig te gewaagen van voorvallen, waar van ik, maar byzonderlyk van myn aandeel in het lyden daaruit geboorен, de smartelyke geheugenis omdraage; en op wier herdenking, myne verbeelding, nog dikwerf, met ontroering, terugge wykt.

Anderzins, en hoe ruim een veld ligt voor my open! zoude ik, door, uit al het bereids gezegde, slechts eene dier gebeurenissen, doch in welke, door haar beslisschend gevolg, menigerleye andere als wegvloeyen, in een punt zamen te trekken, Uleden overtuigend, zoo ik meene, kunnen doen opmerken:

Hoe een geschil tusschen de Representanten van het Volk van Friesland, en de Municipaliteit van Leeuwarden, op den uitdrukkelyken wil der Burgery dier stad — van louter eenen politiquen aart, en duidelyk vallende in de letter beide en den geest van het eerste artikel der Unie van Utrecht — waar meede, in den stand, waarin de zaak in questie zich bevond, de Justitie niet vermogt zich te bemoeyen — en welk in het rapport eener Commissie, door de Representanten daar toe gelast, na gehoudene conferentie tusschen partyen, in het Dagblad Hunner Handelingen geinsereerd, genoemd wordt: „ een *casus Conscientiæ* by sommige Leden der Municipaliteit," (en onder deezen was ik meede) „ uit hoofde van den by „ hen gedaanen Eed; waar tegen de Commissie niet konde „ argumenteeren."

Hoe, zegge ik, dat geschil ten gevolge hadt: dat, zal ik zeggen spoorbyatere heerschlust of politique euvelmoed? — Dat in door een Hof van Justitie geholpen — en onderstaund door al het geweld van Militaire Magt — de Rechten van den Mensch en Burger, nog zoo onlangs, door plegtige aankondiging, geheiligd en verzegeld, voorbeeldeloos geschonden en baldaadiglyk vertreeden heeft.

Hoe de maatregelen, tot voltooying dier schennis, genomen en de middelen daartoe te werk gesteld allergeweldaadigst waren, en geenen twyffel altoos over lieten omtrent derzelver bedoeling. Hoe deeze geene andere konde zyn, dan om den vryen Burger, durfde hy slegts zich bewegen, ten koste van zyn bloed, te leeren; dat, die beschikken kunnen over het geweld, ook beschikken over het recht; en dat hem, ongeacht wezenlyk niets overschiet dan gehoorzaamen — de schouder te buigen onder juk, en den nek te krommen onder den last, hoe ondraaglyk ook, die hem wordt opgelegd.

Hoe die maatregelen, uit hunnen eigen aart, geschikt waren, om den rechtschapen Vaderlander vertwyffeld te maaken, en tot het bestaan van iets bydeerzinnings te tarren, om den kloekhartigen, in eene vlaag van edelaartige vervoering, onder den glimp van handhaving van orde, met wissen slag, te treffen, den flauwmoedigen onder de knie te krygen.

Hoe die maatregelen (en hier aan heeft weinig meer dan een hyfaasjen gemangeld) waren zy gerealiseerd geworden, in den zwarten en gevloekten nacht, van 13, 14 January 1796, in de plaats myner geboorte en inwooninge, een Tooneel van moord en jammer zouden geöpend hebben, waarvan men te vergeefsch een evenlyk zoude pogen op te spooren; ten zy men mogelyk meende, iets dergelyks te kunnen vinden in de verwoestingen, voor ruim twee eeuwen, in het gefolterd Antwerpen, aangerecht, en in 's Lands geschiedenissen te boek gestagen, onder den naam van *Spaansche Furie*.

En wie, wie toch, zoude in dien bangen nood, mynen weerloozen beschermd hebben! Daar ik, die voor den eersten prooi bestemd scheen met meer geweld dan ooit Vadermoorder overvallen — uit hunne armen gerukt — in eenen kerker weggeworpen; daar, op den vuilen grond, slegts met een hand vol stroo en een schamele deken gedekt, pynlyk lag neergezeegen! verschriklyk verblyf! draagiyk nogthands, mogt het heeten, en het ongedierte, dat in den donker om my heenen waarde, of in het stroo, dat my ten bedd' verstrekte, al knabbelende zich verschool, ondanks myn afkeer van hetzelve, een vertroostend gezelschap heeten: — vergeleeken by de angst, waarmede myne ziel gefolterd werd, door de onzekerheid van het lot, welk de mynen mogt getroffen hebben. Ik konde hunne noodkreet niet hooren!

Hoe echter, en Gode zy dank! die gevreesde jammeren zyn voorgekomen, door het lofwaardig gedrag van de gewapende Burgermacht van Leeuwarden. Ja, hy schildere, dien het lust, haar af als eene woeste bende, als eene hurde barbaaren, die de verschikking voor zich heenen dryft, en de verwoesting in haar gevolg achteraanvoert. Zy heeft vooral in dat hoogsthachlyk tydstip getoond, dat zy haare waarde en haare plicht kende, en gedachtig te zyn, dier pilchtmatige ondergeschiktheid, zoo nodig in een gewapend lichaam: door het oor te leenen aan de verzoeken, de vermaaningen, de bevelen haarer brave Officieren, door haar zelve gekoozen, en haar vertrouwen waardig, zulks, dat veele Schutters, die reeds hunne wapenen hadden aangegrepen, en, met ongeduld de eerste leuse wachten, dezelve staakten, en daar door, veellicht alleen, aan duizenden hunner Medeburgeren het leven hebben geboet.

Hoe die maatregelen en alzulke handelingen, zoo even aangeroerd, mede de uitwerksels waren van zodanige Resolutien en Publicatien, die het billyk misnoegen der Vryheidminnende Burgers verwekt hebben.

Verder nog zoude ik Uleden konnen doen zien, hoe men my, in myne gevangenis mishandeld heeft, en daartoe zoude genoeg zyn te zeggen: hoe myne kinderen, die eiken dag, tweemaal naar my kwamen vraagen, in de eerste agt dagen, nooit gegund werd hunnen vader te zien. Hoe hun zelfs nooit werd toegelaaten, hem te naderen op eenen afstand, dat zy hem iet konden toeroepen: terwyl het nogthans onmooglyk bleef, dat zy elkanderen zouden hebben kunnen zien. Hierdoor, ik schroome niet het te zeggen, heeft men my in eene der dringendste behoeften van myn hart gemarteld, en aan hetzelve eene wonde toegebragt, die noode zal heelen.

Dan, gelyk ik reeds gezegd heb over de gebeurenissen in Friesland voorgevallen, is door verscheidene Leden deezer Vergadering, op onderscheidene wyze breedvoerig gesproken. Ook gevoele ik eenigermaate het onvoeglyke, van veel van zichzelven te spreeken: en even daarom zal ik, *immers voor als nog*, my niet breeder uitlaaten.

Ik zal ook niet spreeken over de uitgeweekenen: noch onderzoeken naar de redenen, waarom zy zoo onwaardiglyk hunne Posten hebben verlaaten; of 'er, namelyk, eene andere voor zy, dan eene bloote denkbeeldige; eene hersenschim van zoodaanig geweeten, als zich best zoude laaten beschryven, door dezulken, die ongelukkig genoeg zyn, het by ondervinding te kennen, dan of het alleen een bewys oplevere, dat de Mensch, ook in verdere tydvakken van zyn leven, dan alleen in de kindsheid, vatbaar is voor aandoeningen, die hem voor zyne eigene schaduwe doen vlieden. Genoeg — zy vlooden.

Ik inhæreere myne Verklaaring, hier voor gedaan: dat ik my conformeere met de genoomene conclusie van den Burger Representant van *Loenen*.

Hahn zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Zo myn voorgevoel immer juis is geweest, zo de uitkomst ooit beantwoord heeft aan myne verwachting, het is voorwaar by deze raadplegingen. Toen de vorige President het verslag van den Representant *Floh* en anderen, het eerst stelde tot een voorwerp uwer aandacht, toen had ik nauwlyks aangehoord het advis van den eersten Spreker, of ik was zodanig getroffen door uitdrukkingen en gevoelens daar in geopenbaard, dat ik, onder de toestemming van den Voorzitter, de vryheid nam eenig waarschuwend verzoek te doen. Die uitdrukkingen toch en gevoelens schenen my toe, hoe strydig het ook zoude zyn met het doel van den Spreker, verbittering en tweespalt te moeten bevorderen. Het *is* waar, Burgers Representanten, dat de President my de eer aan heeft gedaan, de woorden die ik sprak gelaten en met stilzwygen te aanhoren, en ik heb zelfs het genoegen gehad, dezen President, aan eenen Spreker ten minsten, alle taxatie te hooren interdiceeren. — Dan het is my niettemin voorgekomen, dat genoegzaam alle de Redenaren in dezen van den Staat des eigentlyken geschils geheel en al zyn afgeweken. Die onaangenaame Friesche Historie, welke reeds in den beginnen zo veel tyds en zo veel moeite gekost heeft, heeft waarlyk eene verbittering in de gemoederen der Leden gestort, die beklagenswaardig is, en welke nu op nieuws is aangezet. Ik wil met al my hart, Burgers Representanten! dit vermyden, en ik wil u zelfs die aanmerkingen sparen, welke ik zou kunnen maken op den uitleg, dien ik gehoord heb der intentie van den exhortatoiren Brief, welken gy in April heb afgevaardigd. Ik zelfs heb de eer gehad Lid te wezen der Commissie tot ontwerp van dien Brief, en ik zou althans ten aanzien van de kracht der woorden daarin voorkomende, en van de bedoeling van den Representant *Valkenaer* als steller, waar van ik zo even veel heb horen zeggen, nog al iets kunnen opmerken, zo dit anders vereischt wierd of te pas kwam.

Maar het is meer dan tyd, Burgers Representanten! dat ik de Vergadering en my zelven terugroep, tot het geen eigentlyk aan de orde van den dag is: het verslag namelyk van den Representant *Floh* c. s., of de beantwoording der vraag, of en in hoe verre de Hoogst Geconstitueerde Macht in Friesland voldaan heeft aan de intentie der exhortatoire Missive van deze Vergadering. Naar myn gevoelen zullen in deze eenvoudige zin, eerst en vooral de gedachten der Leden beschouwd moeten worden, als tweledig, want of zy conformeeren zich met het Rapport en menen dat er aan de intentie der Vergadering niet is voldaan, of zy keuren hetzelve af, en zyn van oordeel dat er al aan is voldaan.

In het laatste geval, by de beslissing, dat de Hoogst Geconstitueerde macht in Friesland aan de intentie der Vergadering heeft voldaan, wordt deze lastige zaak ylings getermineerd door een Decreet, dat het antwoord van Friesland aangenomen wordt voor Notificatie.

In het eerste geval, waar toe ik geloof dat de meerderheid zal

zal overhellen, en het geen my zelven voor als nog het meest behaagt, geloof ik, dat er eenvoudig kan gedecreteerd worden: De Nationaale Vergadering, verklaart dat de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland aan de intentie van de exhortatoire Misfive niet heeft voldaan. — De geheele Resolutie commisforiaal hield niet anders in, als de vraag, of en in hoe verre er voldaan was, en ons besluit moet, myns bedunkens, ook eerst en vooral daarop beslissen, of er voldaan is ja dan neen. Als Lid der Vergadering moet ik insteren dat daar over omvraag geschiede; ik moet er my ten sterksten tegen verzetten, dat by afwyking van de eigentlyke orde van den dag in deliberatie zou gelegd worden, of men eene Commissie naar Friesland zou zenden, en of men ook eene nieuwe exhortatoire Misfive zou schryven. Het eerste heeft de Vergadering reeds verworpen, en wel na zo veele en zulke lange discussien, en zo ik vertrouw op zodanige wyze gronden, als niemand onzer onbekend is. — Het laatste of het zenden van eene nieuwe exhortatoire Misfive is eigentlyk niet aan de orde van den dag, en daartoe zou een nieuw voorstel moeten geschieden, althans zo men de Vergadering op nieuw wilde compromitteren; immers wy weten allen, dat de Vergadering begrepen heeft, dat zy aan Friesland geen wetten wil of kon voorschryven, maar dat zy zich zou bepalen by eene exhortatie, en deeze staat naar de kracht van het woord, gelyk aanraad, waaraan hy die dezelve ontfangt zich kan onderwerpen of niet, terwyl hy die dezelve geeft, en te gelyk heeft begrepen niets meer te kunnen doen, volstaan moet met te verklaren dat de geëxhorteerde voldaan heeft aan zyne intentie al of niet. — Ik verzoek dus den President de afdoening deezer lastige zaak door eenvoudige omvrage te willen bespoedigen, en althans niet te gedogen, dat wy op eene zo verdrietige als nadeelige wyze divageeren.

Schimmelpenninck verzoekt, om met permissie van *Gorter* (welke aan het woord was) kortelyk eenige oogenblikken te moogen spreeken, niet over de Friesche zaak zelve, maar over een gedeelte van het discours van *Hahn*, waaromtrend hy meende, dat eenige prealabele ophelderingen nodig waren: hier toe geadmitteerd zynde, zegt hy:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik ben, zo veel als iemand, gedegouteerd van de onophoudelyke discussien over de fatale scheuringen in Friesland; Ik ben ook niet gezind om daar over te spreken, my verzekert houdende, dat de denkbeelden over die geschillen, by alle de Leden deezer Vergadering reeds zo onwrikbaar vast gezet zyn, dat het, indien ik my in deezen niet geheel in de kennis van het menschelyk hart bedriege, niet wel mogelyk zal zyn om in eene zaake van deezen aard iets van belang door argumentatien af te doen.

Maar ik had het woord gevraagd om eenige aanmerkingen te maken op het zo even uitgebragte discours van den Burger *Hahn*, voor zo verre my toescheen dat het zelve eene strekking had, om ten opzichte *van de wyze van afdoening deezer zaake*, eene leer te établisseren, welke, myns oordeels, niet kan steek houden, en welke, in de gevolgen, de deliberatien deezer Vergadering merkelyk verlammen zoude, en mitsdien aanleiding tot gevaarlyke gevolgtrekkingen, in onze toekomstige debatten, zoude kunnen geven. Ik bedoel dat gedeelte van het discours van den laatsten spreeker, waar in hy sustineert, dat de geheele overweeging en behandeling deezer zaake zich bloотelyk zoude moeten bepaalen tot de alternative: *of het Provinciaal Bestuur van Friesland al dan niet voldaan had aan de intentie deezer Vergadering, by de exhortatoire Misfive gemanifesteerd*; dat 'er dus maar alleen in deezen zoude kunne en moeten gestemd worden *conform, of tegen het uitgebragt Rapport*; en dat, hoe dit ook beslisd wierd, deeze zaake daar mede afgedaan was, en zonder een nader voorstel daar in niets nader konde worden gedaan. — Aan deeze leer nu kan ik geensins myn zegel hegten, om dat het, myns inziens, aan de afdoening der zaake merkelyk hinderlyk zyn zoude, indien door deeze Vergadering, ten regel geadopteerd wierd, dat in alle zaaken, tot welker onderzoek personeele Commissien zyn benoemd, en waar omtrent Rapporten uitgebragt zyn, de geheele deliberatie der Vergadering zich zoude moeten bepaalen tot de stricte alternative *met* of *tegen het Rapport*? Neen, Burgers Representanten! by het overwegen van het Rapport, moet natuurlyk ook *de geheele zaake op zich zelve* overwogen worden, en wanneer, uit de discussien blykt, dat een gedeelte van de Vergadering zich of *geheel niet*, of *gedeeltelyk niet* met de maatregel, by 't Rapport voorgesteld, conformeert, maar of tot eenige verandering of additament in het zelve, of ook wel tot eene geheele andere mesure overhelt, dan moet aan dat gedeelte der Vergadering de weg niet afgesneden worden om deeze hunne opinie te doen gelden, en de President is, myns oordeels, wel degelyk bevoegd om te onderzoeken, of de meerderheid der Vergadering tot zodanige maatregul, hoe zeer ook by 't Rapport niet aangevoerd, overhelt, mits maar die maatregul van de hoofdzaak zelve, welke eigentlyk het object van deliberatie uitmaakt, niet afwyke. — De natuur der zaake, dunkt my, staaft dit myn gevoelen, en het zou my ook niet moeilyk vallen om uit de retroacta deezer Vergadering voorbeelden aan te haalen ten betooge, dat dit niet slegts myne opinie, maar ook wel degelyk het begrip deezer Vergadering is. — Ik zal, met agterlating van andere Decreeten, my slegts alleen beroepen op het Decreet in de maand April l. l. juist ten opzichte der Friesche zaak genomen; — wanneer de Vergadering het gebeurde ten dien opzichte voor haar geheugen te rug brengt, zal zy zich herinneren, dat toen ook, juist gelyk nu, de deliberatien liepen over een Rapport, door eene Commissie uitgebragt, met dat gevolg, dat het Rapport gerejecteerd zynde, de Vergadering geenzins begreep, dat daar mede de zaak afgedaan was, maar in tegendeel eene geheel andere mesure, als die welke by het Rapport geproponeert was, heeft geadopteerd, en welke geheel andere mesure, staande die zelfde Zitting, en dus, *in continenti*, zonder separaat voorstel, zonder eenige drukking of verschuiving van dien, is gedecreteerd. — Dit behoort dus tot die wending der deliberatien, welke uit den aart der zaake voortvloeijen.

Ik concludeere derhalven, zonder my in eenigen opzichte, voor als nog, ten opzichte van die mesure, welke in deezen, hoe zeer by het rapport niet aangevoerd, zoude kunnen geadopteerd worden, uit te laten, dat de Vergadering daar omtrent niet gebonden behoort te worden, maar by de afdoening deezer zaake, volkomen vry en onbelemmerd behoort te zyn.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Be-

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 13 October 1796.

Coops, Conful *ad interim* in de Corunna, heeft de Verklaring, getekend, ingezonden.

Eene Misfive van *Nicolfon*, Baillouw van Vlisfingen, met kennisgeving, dat de Huisvrouw van *Bonnier*, zich in die Stad bevindt, en dat haar is verboden dezelve te verlaaten: — aan de Binnenlandfche Correspondentie.

Een Request van Commercieerende Ingezetenen van Groningen, verzoekende permisfie tot invoer van 40 Baalen Coffy, in Londen ingekogt, voor het emaneeren der Publicatie: — aan de Marine.

Een Request *J. J. Schroot*, om honorabel Paspoort, of Penfioen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Schols*, om tot Kamerbewaarder te worden aangefteld: — aan de Commisfie tot de Ambten.

Een Request van twee Bataven, om een post of bediening: — aan de Commisfie tot de Ambten.

Eenige Requeste om Paspoorten: — geaccordeerd.

Het Committé te Lande doet Rapport:

1. Declinatoir, op het Request van *H. Geufendonk*: — conform.

2. Favorabel, op het Request van *A. Westerhoven*, om Cornets-Penfioen: — conform.

3. Declinatoir, op het Request van *H. de St. Lefier*, om Penfioen: — conform.

4. Favorabel, op het Request van *C. de Wys*, om continuatie van Penfioen: — conform.

5. Favorabel, op het Request *J. F. le Grand*, om continuatie van penfioen: — conform.

De Vos van Steenwyk doet rapport, op de Misfive van het Committé te Lande, en het voorftel van *Blok* betreklyk het drukken van alle Lands Stukken op 's Lands Drukkery: — conform.

Nog Rapporteert die Burger, namens de Commisfie van Finantie, op de voordragt van 't Committé te Lande betreklyk de vernieuwing der contracten tot Huuring van huizen tot Cazerneering der Troupes in deze refidentie: — Favorabel daaromtrend Advyfeerende: — conform.

Visfcher doet rapport, op de Voordragt van 't Committé te Lande, tot aanftelling van onder of Plaats Majors, in de Frontier Steden, de nuttigheid daaromtrend aan den dag leggende: — conform, en de Requeste daaromtrend ingelevert gerenvoyeerd aan 't Committé te Lande.

De Vergadering gaat tot de orde over, en doet in deliberatie brengen:

1. Het Rapport over den drukkenden last der Inquartiering: — conform befloten.

2. Het Rapport van *van Lockhorst*, over het voordragen van Nominatien ter dezer Vergadering: — met eene kleine verandering geconcludeerd.

3. Het Rapport van *Kantelaar*, over het voorftel van *van Lockhorst*, betreklyk de Lysten der Officieren onzer Armée: — met eene kleine verandering geconcludeerd.

Thans gaat de Vergadering over tot de verkiezing van Adminiftrateurs over de Goederen van den Vorst van Nasfau: wordende met meerderheid van ftemmen daar toe benoemd: *W. E. van Dompfeler*, *F. Temminck*, *J. H. Noordbeeck*, *J. J. Loke*, en *A. W. Swart*.

Waaana de Vergadering wordt geadjourneerd.

Het Committé van Adminiftratie der Franfche Troupes in de Republiek der Vereenigde Nederlanden, in den Haag, zal door derzelver gemagtigde in de Provincie Zeeland, op Maandag den 17 October 1796, *te West Capell*, Dingsdag den 18de *te Veere*, Woensdag den 19de *te Vlisfingen*, en Donderdag den 20fte *te Middelburg*, met alle de onderhoorige Dorpen, des Voormiddags ten 11 uuren, op de Raadhuize, ten overftaan van twee Leden uit de Municipaliteiten aldaar, publick Aanbefteeden de Levarantie van het benodigde Brood, Vleesch, Zout, Azyn, Genever, Erwten, Ryst, Haver, Hooy, Stroo, Turf, Steenkolen en Licht, voor de Franfche Troupes, in gemelde Plaatzen en derzelver Environs Guarnizoen houdende, Cantonneerende of Campeerende, ingaande primo November (of eenige dagen later by de Aanbefteeding te bepaalen) en eindigende ultimo Maart 1797.

Voorts zal na den afloop van de Aanbefteeding, op den 20fte October voornoemd, te Middelburg in eene Masfa voor het geheele Eiland Walcheren, kunnen worden ingefchreeven.

Zullende dezelve Articulen mede worden aanbefteed te *Zierickzee* voor het geheele *Eiland Schouwen*, op Maandag den 24 October aanftaande meede des Voormiddags ten elf uuren op het Raadhuis aldaar.

Waar van de Conditien in tyds ter Secretaryen van gemelde Plaatzen, voor een ieder te leezen zullen zyn, als mede aan het Committé van Adminiftratie in den Haag voornoemd.

Wyders word een ieder uitgenodigd tot het aanneemen van het Cafemeeren van gemelde Troupes, kunnende de Gegadigdens ter bekoming van Informatien dien aangaande zich adresfeeren op gemelde 20 en 24fte October op de Raadhuizen voornoemd.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, *Secretaris.*

Het Committé van Adminiftratie der Franfche Troupes, refideerende in den Haage, zal op Vrydag den 14 October eerstkomende, des Voormiddags ten twaalf uuren, aan de Minst Infchryvende by befloote Billetten aanbefteeden; het benbodigde, Vleesch, Brood, Haver, Hooy en Stroo, Ryst, Zout, Azyn, Vuur en Licht, voor de Stad Delft, en derzelver Environs: als meede ten zelve tyde voor den Haag, (uitgezonderd 't Vuur en Licht:) En door zyn Gemagtigden, ten overftaan van twee Municipaliteits Leden, als te Leyden, op Saturdag den 15 October 1796.

Te Rotterdam, Maandag 17 dito.
Te Gorinchem, Woensdag 19 dito.
Te Brielle, Donderdag 20 dito.
Te Middelharnis, Vrydag 21 dito.
Te Utrecht, op Saturdag 22 dito.

Zullende van alle deeze Aanbefteedingen zoo aan 't voorn. Committé als ter Secretarye van gemelde Steden en Plaatfen de Conditien in tyds te leezen zyn.

Ter Ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, Secretaris.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 214. *Saturdag den 15 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 11 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Vervolg der Deliberatien over het Rapport van *Floh* c. f. betreklyk de Friesche zaak.

De President zegt, dat de Burger *Gorter* hem verzogt heeft, het woord nogmaals te voeren.

Hahn verzoekt het woord: dan, de President, hem invallende, verzoekt alvorens, dat de Vergadering eerst zal decideeren, of de Burger *Gorter* het advys van den Burger *Altena* zal uitbrengen, ja, dan neen?

Kantelaar zegt, dat hy 'er niets tegen heeft, dat de Burger *Gorter*, voor de tweede reize, over deze zaak spreeke, en zich ten dien einde bediene van een advys, door den thands afwezigen Burger *van Altena* opgesteld: doch, dat de Vergadering dat advys niet anders zal kunnen aanmerken, dan als een advys van den Burger *Gorter* zelven: — dat even op dezelfde wyze te voren gehandeld was met een advys van den Burger *van Staphorst*, in zyne afwezigheid, door *van Castrop*, op zyn' eigen naam voorgeleezen: — en dat het anders ook van nadeelige consequentiën, voor de orde der Vergadering, zoude kunnen zyn, advysen van afwezige Leden aan te nemen.

De Beveren vraagt, of, daar de Burger *Gorter* reeds eenmaal gesproken heeft, het aan hem kan gepermitteerd worden nog eenmaal een advys uittebrengen?

Reyns vermeent, dat zulks zeer zeker kan plaats hebben, daar het Reglement van orde zulks niet verbiedt.

Kuiken is van gevoelen, dat, daar *Gorter* tweemaal spreken mag, hy dan ook tweemaal een advys mag uitbrengen.

De President brengt in omvrage, of *Gorter* twee Advyzen mag uitbrengen?

Eenige Leden vermeenen, ja.

De President vraagt aan *Gorter*, of hy het advys van *Altena* voor het zyne aanneemt?

Gorter antwoordt, ja.

Hahn zegt, het is met toestemming van den Representant *Gorter*, wiens spreekbeurt het is, dat ik eerst een paar-woorden zal zeggen. Hoe zeer ik, Burgers Representanten, zeer afkerig ben, om zich in deze zaal toe te geven aan de brede verdediging van zyn eigen gevoelen; ben ik nogthans aan de Vergadering en aan my zelven verschuldigd, niet met stilzwygen voorby te gaan, het geen de Representant *Schimmelpenninck* zo even gezegd heeft, nopens het geen hy noemt myne leer. Ik moet my denkelyk zeer verkeerd hebben uitgedrukt, of hy heeft my geheel niet verstaan; maar ik ben 'er zeer verre af om te beweeren, dat, wanneer een Rapport, dat aan de orde van den dag is, door de Vergadering is goedgekeurd of verworpen, de President dan niet, of eenig ander Lid in continenti, een ander voorstel zou kunnen doen op het zelfde voorwerp. Het zy dan dat de Vergadering dit aanstonds wil afdoen, het zy dat 'er een nader Commissoriaal gedecerneerd wordt. Ik heb alleen beweerd en dit beweer ik nog, dat de goede orde vereischt, dat het Rapport, of de zin van het Rapport zuiver in omvraag worde gebracht, en dat, wil men het welbehagen der Vergadering naar waarheid beoordelen, zy in de eerste plaats moet stemmen voor of tegen hetzelve, terwyl eerst daarna een nieuw of ander voorstel te pas komt. De aangehaalde afloop der raadplegingen over de Friesche zaak op den 1ste April l. l. staaft myn gezegde ten vollen: de Vergadering heeft toen eerst by voor en tegen het Rapport afgekeurd, en het voorstel tot eene adhortatoire Missive is daarna gevolgd. Ik geloof dat in 't algemeen het niet genoeg uit elkander houden der voorwerpen van raadpleging of derzelver verwarring hoogst nadelig is, en dat in het byzonder in dezen de schyn moet vermyd worden, als of men der zaak eene wending trachtte te geven, van nog te komen tot het afvaardigen eener Commissie, het welk de Vergadering zo uitdrukkelyk heeft afgekeurd, en het welk my voorkomt te zyn, een soort van fugillatie van derzelver Decreet.

Schimmelpenninck zegt: „ Dat hy, voor dat hy de explicatie van den Burger *Hahn* gehoord had, nimmer zoude geloofd hebben, op dit stuk zo volmaakt met hem eens te „ zyn ".

Hierna beklimt *Gorter* het Spreekgestoelte en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar het in deeze Vergadering al ligt gebeurt, dat men in

in discusſien over gewestelyke zaaken, uitdrukkingen hoort bezigen, waar door iemand, zo niet duidelyk, ten minſten ingewikkeld, als een voorſtander van het fœderalismus wordt aangeduidt; zal ik vooraf zeggen, dat niemand grooter vyand van hetzelve kan zyn, dan ik; want de onheilen daar door in ons Vaderland veroorzaakt zyn my bekend; en wat van de Franſche Republick geworden zoude zyn, wanneer men aldaar het Fœderalisme niet had uitgeroeid, ja geheel verdelgt, heeft, mynes oordeels geen betoog nodig: en wanneer onze handen niet waren gebonden door een Reglement, dat doorweeven is met pasſages tot beſcherming, en als 't waare tot in ſtandhouding van het Fœderalistisch ſyſthema ſtrekkende, zouden wy alle geloof ik greetig de handen in een ſlaan om hetzelve met wortel en tak uitteroeijen. Nog moet ik vooraf zeggen, dat ik nooit met eene perſoneele haat, tegen een der Frieſche Uitgeweekenen ben bezield geweest; ja, dat 'er zelve onder worden gevonden, die ik voor myne beste vrienden hield — en wat meer is, men zal nimmer kunnen zeggen, dat ik in eenige van de in Friesland voorgevallene gebeurenisſen immer geparaisſeerd heb. — Ik ſpreek dus als Repreſentant van het geheele Bataafſche Volk, zonder eenige de minſte gewestelyke of perſoneele betrekkingen; en daar door zonder partydigheid, die ik niet alleen ongeöorloofd vind voor ieder mensch wie hy ook zy, maar wel byzonder voor iemand die in eene qualiteit ſpreekt, zo als wy hier bekleeden; — ja, ik durf zeggen, dat ik de partydigheid niet alleen verfoey, maar ook hen die ze uitoefſenen.

Ik zeg'e hier voor, dat wy een Reglement hebben, — op dit Reglement hebben wy onze plegtige belofte gedaan; wy zyn dus als mannen van eer verplicht — willen wy ons niet aan Natieſchennis ſchuldig maken, niet alleen aan hetzelve te voldoen, maar het ook tevens te handhaven; en ik voor my zoude het veel verantwoordelyker en eerlyker gerekend hebben, de gedane belofte te weigeren, als daar van in het minſte of geringſte (zonder den wil des Volks) aftewyken: — trouwens, hoe naauwgezet veele Leden deezer Vergadering op dit point zyn, is ten duidelykſten gebleeken in de discusſien, over het voorſtel van de Burgers *Vreede*, *Bosch* en *Valckenaer*; want ofſchoon die propoſitie, (ten minſten met betrekking tot het financieele) voor ons gemeenebest mogelyk wel allerheilzaamst had kunnen zyn, waren echter veele Leden tegen dat voorſtel, om dat hetzelve eene verandering in het Reglement ten doel had; ja verſcheidene verklaarden zelfs, dat, wanneer het voorſtel wierd gedecreteerd, en het Volk mogt goedvinden, de macht deezer Vergadering uittebreiden, zy zig als dan van hunne posten ontſlagen rekenden.

Dit Reglement nu verbiedt Art. 100. *ons intelsten in het Huishoudelyke der Gewesten*. en zegt verder Art. 101. *dat het Provintiaal Beſtuur, met relatie tot het Juſticieele, Finantieele, Policie en Oeconomie, zodanige beſluiten zal mogen neemen als zy dienstig zal oordeelen.* Woorden waarlyk klaar genoeg te verſtaan, als men ze verſtaan wil: ook zyn 'er reeds meenigvuldige voorbeelden van Adresſen, welke door deeze Vergadering, op grond van die Articulen, van de hand geweezen, en aan de Provintiale Beſtuuren gerenvoyeerd zyn: — by voorbeeld (onder meer anderen) nog op Vrydag den 9 deezer het Request van eenige Zeeuwſche Burgers, en zo had men mynes bedunkens ook met de Frieſche zaak moeten handelen.

Ja, maar zegt men 'er zyn zo een groot aantal misnoegden in Friesland, en dat gewest loopt groot gevaar van het onderst boven gekeert, en voor de geheele Republiek onnut te worden. — Indien iemand voorgaf of wilde opdringen, dat 'er geene misnoegden in Friesland zyn, moest zeker een bedrieger of wel een zot zyn; neen! misnoegden zyn 'er zeker — want men vind in dat gewest niet minder dan elders aanhangers en voorſtanders van Orange — maar bovendien beſtonden 'er in Friesland onder het oude Beſtuur dertig Koningrykjes, te weeten de Grietenyen; deeze maakten te zaamen uit drie, van de vier quartieren, waar uit Friesland beſtond; maakende de Steeden het vierde quartier. — De Grietsluyden waaren in de daad alleenheerſchers — ſleepten de begeeving van alle ambten en bedieningen naar zig, en mesten zig en hunne familien daar meede vet — en wee den geenen, die zig daar teegen durfden verzetten: het gevloekte eigebelang, (het welk de ondervinding, helaas! zeer veel heeft doen zien) dat de algemeene belangen is altoos verwaarloost en opzettelyk teegenwerkt, is de oorzaak dat de Grietsluiden, hoe despotiek ook door hun is gehandelt, een groot aantal aanhangelingen hebben. — Zommige uit blinde erkentenis, andere om dat zy verwagten (zo als men hun diets maakt) dat de zaaken nog weeder zullen omkeeren; — daar by komen nog de bruikers of huurders der Plaatzen en Landen, aan de ex grietluiden behoorende, welke nog meer direct van hun afhangen — want zodaanig bruiker of huurder laat zig zo dra niet uit, dat hy de teegenwoordige orde van zaaken is toegedaan, of hy word van de plaats gezet, verliest zyn kostwinning, en is dus genoodzaakt, ſchoon teegen zyn zin, zig ook al onder de misnoegden te rangſchikken; en het getal van deeze laatſten is ongelooflyk groot, ja, grooter als iemand denkt, zo dat ik vast ſtel, dat 'er in Friesland niet alleen zo veel misnoegden als in andere gewesten zyn, maar zelf meer. Deeze alle nu zyn misnoegden over de orde van zaaken, die thans in deeze Republick plaats heeft, en moeten dus zorgvuldig worden onderſcheiden van de misnoegden, die ontſtaan zyn, na dat de Frieſche zaak in de waereld gekomen is, en dat wel in agt genoomen wordende, is het getal van misnoegden, met betrekking tot de Frieſche zaak niet waard te noemen, en dit confirmeert van zelfs, indien men in aanmerking neemt, dat in al de Grondvergaderingen, belegd, ten einde, in de plaats der uitgeweekene andere Repreſentanten te verkiezen, niet een enkel protest is gedaan; het kan zyn dat het getal deezer laatstgenoemde misnoegden zeedert van tyd tot tyd eenigzins is toegenomen, maar zo dit al waar is, moet zulks alleen toegeſchreeven worden aan intrigues in Friesland zo wel als elders geëxerceerd, om, ter bevordering van de oogmerken der Aristocraten, de Patriotten onderling te verdeelen; waar by nog komt, dat 'er verſpreid word, dat de Nationaale Vergadering de uitgeweekenen zal maintineeren en beſchermen, iets, hetwelk, hoe zot ook (vermits het afgegaane Provinciaal Beſtuur, niet alleen erkend, maar boven dien een nieuw Provinciaal Beſtuur, dat wy nog dagelyks erkennen, aan hetzelve geſucedeert is) eevenwel by ligtgeloovige en mindoorzigtigen ter bevordering van onrust en misnoegdheid medewerkt; en ik ben zeker, indien de Nationaale Vergadering, hoewel gedreeven door het eeuwig loffelyk grondbeginzel van Menschlievenheid, van den beginne af aan begreepen had, niet ten voordeele van eenige individus met de Frieſche zaak, als zynde mere domestiq te bemoeijen, maar dezelve aan 't Provinciaal Beſtuur te renvoyeeren, van dit laatſte zoort van misnoegden was geen voetſpoor meer te vinden; maar het komt my voor, het ſmert my dat ik het moet zeggen, dat men alle middelen in 't werk ſtelt, om de misnoegdheid in Friesland aan te kweeken; ik beſchouw ten minſten de Advyſen van zommige der Leden, die het eerſte ge-

gesprooken hebben, daar toe strekkende, want daar in worden de uitgeweekenen (omtrent welke ik my in 't minste niet zal uitlaaten) als vergood, en ten hemel verheven, en het Provinciaal Bestuur integendeel met minagting behandelt; Ja de Burger *van Castrop* zyn conclusie was zelf zodanig aangericht, dat daar uit niet onduidelyk bleek, dat, konde hy het naar zynen zin krygen, met het Gewest van Friesland door geweld zoude dwingen. — Wat aangaat het tweede, dat alles in dat Gewest 't onderst boven gekeerd, en voor de Republiek onnut worden zoude; is reeds door de ondervinding beweezen, dat tot nog ten minsten geen plaats vind, want men hoort tot nog toe van geene ongeregeldheden aldaar, en het voor uit fourneeren van Penningen, boven haar aandeel in d' eerste termyn van de 60 Millioenen, om deeze Vergadering daardoor, zo veel in het vermogen der Provinciaale Bestuurders van dat Gewest is, in staat te stellen tot het gaande houden van de algemeene zaken, en om den algemeenen nood te verligten, bewyst niet alleen, dat dit Gewest voor de gantsche Republiek niet onnut is geworden, maar ook de welwillenheid van het Provinciaal Bestuur, om 't algemeen belang te bevorderen, straalt daar in door, en daar omtrent, (zo het ooit te pas komt om iemand, die zyn plicht doet, honorabele mentie te geeven) hadden de Provinciaale Bestuurers van Friesland dezelve zeker verdiend.

Dan, Burgers Representanten! het woord voerende, over eene zaak, die ik, door een smertelyke gewaarwording, van naby heb leeren kennen, en waarin ik my niet enkel by gissingen zoude behoeven te bepalen, ingevalle daarover breedvoerig gehandeld moeste worden, was ik byna reeds te verre gegaan, en ingetreden in eene discussie van iets, dat thans het onderwerp van discussie niet is, want het zal thans de zaak niet zyn, of is het niet, te onderzoeken, of en in hoe verre de beraadslagingen, over de Friesche zaak gehouden, van de eigentlyke competentie dezer Vergadering waren, maar, of en in hoe verre aan de intentie dezer Vergadering, by derzelver Exhortatoire Missive van den 13den April gemanifesteerd, niet uit zyn verband gerukt, zo als de Burger *van Castrop* dezelve heeft ontledigd, maar in zyn verband, en wel als een Exhortatoire Missive volmaakt, zo als dezelve is leggende, met de daarby gevoegde conditien beschouwd, is voldaan, en waaromtrent het rapport of gevoelen van dezer Vergaderings Gecommitteerden, den 30ste dezer vorige maand is uitgebragt.

Ik zal dierhalven, zo veel mogelyk, tragten te vermyden, het geen my van dit onderzoek en van het uitgebragt rapport zoude kunnen verwyderen, en ik bepale my hier toe met te meer grond, om dat ik aan de Rapporteurs den lof moet geeven, dat zy zich zelven, volgens hunne eigene verzekering, op pagina 2. gedaan, hoofdzakelyk bepaald hebben, by de Exhortatoire Missive van deze Vergadering, gelyk zy dan ook met veel juistheid den waaren zin van die Missive hebben geexpliceerd.

Om de intentie nu, in die Exhortatoire Missive vervat, komt daarop neder, *dat het* Provinciaal Bestuur van Friesland wierd geëxhorteerd (of uitgenoodigd) om alle de in Friesland plaats gehad hebbende geschillen, in vergetelheid te stellen enz. Echter nimmer met dien verstande, dat zulks onbepaald, en op de expresse begeerte of wil van deze Vergadering, tot wat prys ook, zoude moeten geschieden, — maar onder deze waarlyk noodwendige, wyze, en heilzame bepaling (zoo als in 't rapport pagina 3. gezegd word) *voor zo verre wegzins met de handhaving eener goede orde van zaaken in Friesland bestaanbaar zal geoordeeld worden.* Het was dus onder deze voorwaarde, dat de Nationaale Vergadering hare heilzame en allezins voortreffelyke wensch, aan Frieslands Hoogst Geconstitueerde Macht heeft te kennen gegeven, en zy moest de toepassing door het Provinciaal Bestuur daar van te maken, of de middelen daartoe te beramen, aan het Provinciaal Bestuur zelve overlaten.

Om nu te weeten, of en in hoe verre aan de intentie dezer Vergadering is voldaan, hebbe men niet slegts intezien, de Publicatie der Representanten van Friesland van den 23 Juny l. l. maar (myns oordeels) ook derzelver Proclamatie, eenige dagen te voren, na den ontfangst der exhortatoire Missive, aan het Volk van dat gewest gedaan, en waar uit, onwederspreekelyk, het oogmerk en voorneemen van de Hoogst Geconstitueerde Magt in Friesland, om aan de intentie van deeze Vergadering by haare exhortatoire Missive gemanifesteerd, zo veel mogelyk te beantwoorden, gebleekt. Met hoe veel klem van woorden, ondersteunden, de Provintiale Bestuurders, in dien voordragt aan het Volk, niet, den wensch en ernstige begeerte van de Nationaale Vergadering! hoe edelmoedig verklaarden dezelve daarin niet, dat zy voor hun zelven, hunne gevoeligheid aan het algemeen welzyn wilden opofferen! treffend sluiten zy die Proclamatie met deeze sterke drangreede: *wie onzer zoude niet veel willen vergeeten, daar wy, om het Vaderland te redden, ons leeven zelfs moeten feil hebben?*

Dan, Burgers Representanten! hier moet ik myne verwondering te kennen geven, dat de geëerde Rapporteurs op pag. 3. van hun rapport de præmissen of korte voorreede van de Publicatie, waar op zy moesten berigten, niet breedvoeriger hebben aangehaald, door eenvouwig daar van alleen te zeggen, dat men na rype deliberatie had gedecreteerd &c. uit die præmissen immers consteerd ten allerklaarsten, dat het Provinciaal Bestuur, met alle mogelyke omzigtigheid, en overeenkomstig het belang der zaake, is te werk gegaan, in te onderzoeken en te doen examineeren de bezwaren, welke by haar waren ingebragt, en waarom het met de rust en goede orde van zaaken in Friesland niet bestaanbaar konde geoordeeld worden, zich zonder uitzondering aan haare Proclamatie, (welke zy had uitgevaardigd, zoo als duidelyk myns oordeels uit die stukken is te zien, om derzelver finaal besluit daar op te bouwen, en ten einde te beter aan de intentie dezer Vergadering te voldoen,) te houden.

De voorwaarde, waarop het aan eenige uitgeweeken Friesen vergund is geworden, wederom vry en onverhinderd te rug te keeren, is eene plegtige verklaaring, welke zy gerekend zullen worden, by hunne terugkomst te hebben afgelegd, en deze verklaring vinden de Rapporteurs niet aan de intentie dezer Vergadering te voldoen, of te beantwoorden, en wel voornaamlyk, om dat in dezelve eenige vernedering zoude bevat zyn, bestaande daar in: „ dat zy, die wederkeeren, geagt zullen worden, plegtig en opentlyk verklaard te hebben, van nimmer met *opzet* en een *kwaad oogmerk* te hebben ingestemd, in zodanige resolutien en handelingen, welke het billyk misnoegen der Vryheidminnende Burgeren mogten hebben gaande gemaakt enz.

By dit gedeelte van het rapport, betuige ik, met moeite myn voorgenomen onzydigheid te kunnen maintineeren, alzo hetzelve een twyffeling, of ten minsten een onkunde te kennen geeft, of 'er immer redenen in Friesland geëxisteerd hadden, waarom de Vryheidminnende Burgers over Publicatien en Resolutien, door de Vergadering van de Representanten van dat Gewest reeds voor het aanweezen van deze onze Vergadering genomen, eene billyke misnoegdheid hadden opgevat, of hadden kunnen of moeten opvatten.

Gevoelde ik niet, Burgers Reprefentanten! dat het onderzoek dienaangaande my geheel zoude aftrekken van het onderwerp, aanlopende tegen de intentie dezer Vergadering, in hare exhortatoire Misfive aan den dag gelegd, daar zy zelve de verfchillen, over het al of niet daarftellen eener Nationaale Vergadering gerezen, en in welke die bewyzen gemaklyk zouden te vinden zyn, de vergetelheid heeft willen hebben toegewyd, — daar zy zelve heeft betuigd te verwagten, dat dan die uitgewekenen geene aanleiding tot nieuwe oneenigheden zouden geeven, — en dat zodanig onderzoek een billyke verontwaardiging in my zoude doen verlevendigen, (welke ik aan my zelven en aan Uliedcn verfchuldigd ben voortekomen,) over zo veele handelingen, waar van ik in der tyd aanfchouwer heb moeten zyn, — gewis zoude ik Uliedcn trachten aantetoonen, en zo ik meene, kunnen bewyzen, dat 'er meer dan een reden in Friesland heeft beftaan, om een billyk misnoegen onder de Vryheidminnende Burgers, die het fœderalisme hateden, gaande te maken.

Dan de Rapporteurs erkennen zelve, daar over gene ftellige uitfpraak te kunnen doen, en fchynen ook liefst dat veld niet in te willen treden.

Heb ik dan, de zaken en gebeurenisfen daar latende, om het geftelde aanftotelyk fchynend woord te verdedigen, wel andere bewyzen nodig, Burgers Reprefentanten! als de betuiging van de Provinciaale Reprefentanten zelve, welke op de plaats, of in loco, en in 't oog van de geheele Natie, by hunne Publicatie van 23 Juny laatstleden, de erkentenis doen, dat 'er Refolutien en Placaten in Friesland zyn genomen, welke en om een billyk misnoegen te verwekken, en ter vervolging van waardige Vaderlanders geftrekt hebben? — Immers, zoo de zaak niet had beftaan, zoo de opvolgers der uitgeweekene perfoonen 'er niet van overtuigd geweest ware, zouden zy nimmer overeengekomen zyn, die conditioneele verklaring op zodanig een wyze in eene Publicatie te plaatzen.

Het is er diensvolgens verre af, dat ik my in dit opzigt kan conformeeren, en toeftemmen of befluiten, dat om dit woord, het welke eene waarlyk geringe fatisfactie voor de Vryheid minnende Burgery in Friesland bevat, niet aan de gemanifesteerde intentie dezer Vergadering zoude zyn voldaan.

Want zulks doende, zoude ik even gemakkelyk kunnen befluiten, dat die der 18, welken zyn te rug gekeerd, geene genoegzaame Liefde voor hunne eer hebben gehad; daar dezelve, voor zo verre my bewust is, de minfte verragting af beledigiug niet hebben ondergaan, en zich gerust by hunne Ulsgezinnen bevinden, ja eenige hunner hebben zelfs de daggelden genoten voor den tyd dat zy als leeden van de Provinciale Vergadering hebben gefungeerd.

Gevoelig omtrent de eer van Frieslands brave Burgery, en derfelver Provinciaale Beftuurers, (en dit klein gevoel belge Ul. niet!) vraag ik, Burgers Reprefentanten! of het wel overeenkomftig met de gemanifesteerde intentie dezer Vergadering *kan* zyn, dat by het rapport op eene zo equivoque of dubbelzinnige wyfe het oordeel geveld word over de voorwaarde, welke de Hoogst Geconftitueerde Magt in Friesland, ingevolgens de aan haar door u zelve toegekende magt, heeft nodig geoordeeld, *tot gerustftelling des Volks*, en dus tot handhaving eener goede orde van zaaken?

Ik voor my, oordele, dat het meer met den inhoud der exhortatoire Misfive, en met de waardigheid van Frieslands Hoogst Geconftitueerde Magt overeenkomt, dat deze Vergadering van de wysheid en eerlykheid van 't Provinciaal Beftuur niet alleen veronderftelle, maar zelfs voorzeeker houde, dat hetzelve redenen genoeg zal gehad hebben, om de gedagte voorwaarden, waarop eenige der uitgewekene Friesfen, vryelyk kunnen te rug keeren, in de Publicatie te ftellen;

Dat er in de meergemelde Publicatie van de Reprefentanten van Friesland, vervolgens twaalf, daarin genoemde Perfonen, *voor als nog* blyven uitgefloten van het effect der Proclamatie en dat de middelen van voorzieninge, ten hunnen aanzien genomen, blyven in vollen kragt, is mede eene zaak, die, volgens het getuigenis der Rapporteurs zelve, in een fchikften zin, onbeftaanbaar, met de intentie dezer Vergadering, in de exhortatoire Misfive gemanifesteerd, kan geoordeeld worden, en waaromtrend de Vergadering diensvolgens behoorde te berusten in de verklaring van 't Provinciaal Beftuur, dat zulks, namentlyk, is gefchied, tot handhaving eener goede orde van zaaken, mitsgaders om te voldoen aan de gemanifesteerde begeerte van een aanzienlyk getal waardige Burgers.

Men kan hier op wel alle die vragen en veronderftellingen bybrengen, welke in 't Rapport worden tusfchen beyden gebragt, in 't laast van pag. 8 en het begin van de 9de Bladzyde: — maar ook zoude men, van den anderen kant, kunnen vragen, of die uitgeflotene wel iets gedaan hebben om zich die edelmoedigheid, en die volkomene vergeeting en vergeving waardig te maken? althans het is my uit de Publicatie van de Provinciale Beftuurers van Friesland niet gebleken. Men zoude kunnen vragen, bevinden zich onder die twaalf geene individus, ten minften, om ze niet alle te noemen, dewelke by aanhoudendheid, zedert dat zy uitgeweken zyn geweest, zich op eene honende en beledigende wyze omtrent het Provinciaal Beftuur uitgelaten hebben en noch uitlaten? en eindelyk nog, indien het Provintiaal Beftuur eens had gerefolveerd, zich, zonder eenige uitzondering, met de exhortatoire Misfiven te conformeeren, en gevolgelyk een Publicatie, daar mede overeenftemmende, te concludeeren, voor wiens rekening zouden de gevolgen geweest zyn?

Dan nog, Burgers Reprefentanten! het zy my gepermitteerd eenigzins te rug te treden, vind ik my genoodzaakt de Rapporteurs te befchuldigen van eene onnauwkeurigheid, wanneer zy in Rapport zeggen, „ *dat aan die* 12 *Perfoonen, den weg,*
„ *om naar hun Vaderlyk Gewest te rug te keeren, tot welk een*
„ *prys ook, geheel en al gefloten zoude zyn.*" Immers ik vind in de Publicatie voornoemd, dat die Perfonen, *voor als nog*, dus temporair van het effect der Proclamatie, blyven uitgefloten. Zoo dat ik met allen grond, daaruit, mene te kunnen vastftellen, dat het Provinciaal Beftuur genoegzaame redenen gevonden heeft, om by het in vergetelheid ftellen van de gebeurtenisfen, met betrekking tot de eerfte 18 perfoonen, *voor als nog*, zulks niet te doen, ten aanzien van deeze twaalf; dan dit is by my geheel geen gevolg, dat hun die terugkomst *tot welk een prys ook, geheel en al gefloten is*: zoude het by voorbeeld, wanneer die uitgeweekenen zig bezaligt aan, of by het Provinciaal Beftuur hadden vervoegt, en plechtig verzekering gedaan, zig als ftille Burgers te zullen gedragen, en geenfins geneegen te zyn, om het ftuur van Regeering weder in handen te hebben, tot welk een prys ook, niet wel hebben kunnen gebeuren, dat de Hoogst Geconftitueerde Macht in Friesland, welke, in haare Proclamatie, zulke vredelievende gevoelens aan den dag gelegt heeft: — dat die Burgers, welke zig tegen hunne inkomst verklaard hadden, waaren bewoogen geworden, om deeze bepaaling op te heffen, ter aankweeking van harmonie?

Dan ik wil hier liever afftappen, en my met de Rapporteurs

ver-

verheugen over het slot der Publicatie, dat slot leevert zeer zeker een onwederspreekelyk bewys op, dat het Provinciaal Bestuur, zo veel in deszelfs vermogen is geweest, aan de Intentie dezer Vergadering, in de exhortatoire Missive gemanifesteerd, heeft voldaan.

Indien de Intentie van de Vergadering, het zy by eenparigheid, het zy door de meerderheid, mogte bevonden worden 'er toe over te hellen, om door haare onbegrensde en hooglofselyke begeerte, om de Broederschap en Eensgezindheid alömme te bevorderen, en de hinderpaalen, daartegens in den weg staande, uit den weeg te ruimen, nog eens te beproeven of het niet mogelyk zy, dat de plaats gehad hebbende verschillen in Friesland met meer ruimte in vergetelheid gesteld worden, waar toe het streelend vooruitzigt zig by uwe Gecommitteerdens schynt op te doen, verklaar ik voor myn individu daar wel niet tegen te zyn, maar als der zaaken in Friesland min of meer kundig, en als Representant der gansche Natie spreekende, vinde ik my verpligt daar in te moeten difficulteeren — ik geloof wel dat het misschien mogelyk is, dat verloop van tyd en omstandigheden te weeg gebragt kan hebben, zodanige veranderingen, waar door de Provinciaale Bestuurders van het Friesch Gewest, in de mogelykheid gebragt zyn, om met meerder ruimte aan de verlangens van deeze Vergadering te voldoen, maar wanneer men in aanmerking neemt de alöm bekende, en in handen van het Provinciaal Bestuur berustende Brief van *Huber* aan *Joha*, waar by ten duidelykste consteerde, dat het voorneemen was om dat Gewest te vuur en te zwaard tot hunnen wil te dwingen, en hunne Zetel te vestigen, moet men zeker toestemmen, dat het Provinciaal Bestuur van dat Gewest verpligt was, ernstige en zelfs gestrenge maatregelen te neemen; dan, hoe verre het Provinciaal Bestuur thans aan deeze en andere maatregulen, ter bewaaring van rust en orde, van het Gewest, behoudens hun plicht en verandwoordelyk kan afgaan, moet, dunkt my, daar zy 'er voor verandwoordelyk zyn, ook aan haar zonder Contrainte worden overgelaaten; zo men echter evenwel nog eene nadere exhortatoire goedvond te zenden, dan moet dezelve, mynes oordeels, niet alleen dezer Vergadering waardig zyn, maar ook tevens stroken met de waardigheid van het Provinciaal Bestuur; ook moet mynes bedunkens de zaak daar meede termineeren, want door die langer hier aan de hand te houden, kan niet anders worden voortgebragt, als de oneenigheeden aantevuuren, te vermenigvuldigen, en het Provinciaal Bestuur, dat zulke buitengemeene krachten inspant om de algemeene finantien in haaren jammerlyken staat by te springen, in haaren yver en werkzaamheden ten dien einde te entraveeren; zo als volgens de Rapporten in andere gewesten niet dan te veel geschiedt; het algemeen belang van dit Gemeenebest verpligt my daarom te wenschen, dat voorzigtigheid, met aflegging van alle partyzugt in deeze zaak onzer aller rigtsnoer zal zyn, want het kost weinig moeite de wanorder in in eenig Gewest te brengen, maar maar daar na die wanorder weder te stuiten, is, zo niet onmogelyk, ten minsten zeer bezwaarlyk.

Over de gevaarlyke situatie, waar in, volgens het voorgeeven van de Burger *Nieuhoff*, het Friesche Gewest zoude zyn, zal ik alleen zeggen, dat die Burger zulks wel aanvoert, maar niets daar van bewyst.

En wat betreft het min of meer spoedig voldoen aan de exhortatoire Missive, waar op door eenige Spreekers aanmerkingen zyn gemaakt, betekend, mynes oordeels, niets; de Provinciaale Bestuurders hebben zeker in haare wysheid nodig geöordeelt, de zaaken niet door overhaasting te moeten bederven, of uit haar geheel brengen, en dat die zaak zedert den 23 Juny l. l. onafgedaan is blyven leggen, was haare schuld niet.

De Reden door den Burger *van Castrop* geopperd als of deeze zaak een nadeeligen invloed zoude hebben op het publicq credit, is van allen grond ontbloot. Voldoet dat gewest tot nog toe niet beter als verre de meeste gewesten in de algemeene finantieele behoefte? heeft dat gewest niet reeds ten vollen voldaan, aan al het geene dat van hun gevordert konde worden? Ja ik durve zeggen, dat, zo wanneer alle de gewesten zo prompt in het betaalen hunner petitien waren geweest als dat gewest, het publiek credit veel aanzienlyker en luisterryker vertooning zoude maaken, en den waaren Vaderlander zoude niet behoeven te zugten, over de ongelukken, welke het gebrek aan geld over dit Gemeenebest kan voortbrengen.

Het, zeggen, van iemand als Patriot gekent en daar voor gehouden te hebben, heeft geen betekenende kragt, ik voor my, Burgers Representanten, moet of myn innig leedweezen betuigen, dat ik ook veele persoonen, niet alleen in 1787 maar zelf in 1795 en 96 voor Patriotten kende en daar voor achtede, dog wier Patriotisme, my nader gebleeken is, dat niet dan op heerschzugt en eige grootheid gevestigd was; en niets anders bedoelde dan het kussen te beklimmen, waar van zy andere hadden helpen afwerpen.

Van het voorgeeven, als of de verklaaring, welke men in Friesland van de Stemgerechtigde vordert, de oorzaak zoude zyn van het gering aantal stemgeregtigden, die in de Grondvergaderingen opkomen, zal ik alleen zeggen, dat niet de verklaring, maar de te zamengevoegde geest van misnoegdheid, welke ik hier vooren gedetailleerd heb, daar de oorzaak van is — men vestige een oog op de andere gewesten, waar zodanige verklaring niet wordt afgevordert, en maaken dan het besluit, of het wel van eene verklaring afhangt om veele stemgerechtigden in de Grondvergaderingen te hebben.

Twee gronden vind ik dan in het Rapport, Burgers Representanten! waarom de Rapporteurs vermeenen, dat 'er niet volledig aan de Intentie dezer Vergadering is voldaan geworden, als zy wel gewenscht hadden, en die gronden bestaan hier in: „ dat 'er vernedering zoude zyn in de voorwaarden, en dat 'er twaalf persoonen *voor als nog* buiten het Friesche Gewest worden geweert, waar over genoegzaam gezegd zynde, door de Burgers *Rosveld* en *van Loenen*, zal ik, als my daar mede conformeerende, niets meer zeggen.

Hoe zeer ik dan hulde wil doen aan den vuurigen wensch en hartelyke begeerte, door deeze Vergadering, tot herstelling en aankweeking der harmonie in Friesland aan den dag gelegt — hoe waaragtig het is, dat de persoonen ter gunste van welke deeze Vergadering zig zo instantelyk heeft geinteresseerd, *Aanhangers* in Friesland hebben, het welk de Rapporteurs wel en te regt hebben aangemerkt, (want wat party, hoe gering, of hoe verkeert die ook zy, heeft niet altoos haare medestanders, haare aanhangelingen:) zo moet ik nogthands uit hoofde van de macht aan de Provinciaale Bestuurders, by het Reglement voor deeze Vergadering toegekent, en welke in de exhortatoire Missive dezer Vergadering geenzins is in twyffel getrokken, maar wel degelyk aan haar is overgelaaten, *voor zo verre zy het zoude vinden te behoeren*: Waarom ik concludeere.

Dat het Provinciaal Bestuur van Friesland, in haare Proclamatie van den 31 Mei, en daar op gevolgde Publicatie van den 23 Juny laatstleden, betrekkelyk de uitgeweekene Frie-

fen, niet heeft gehandeld tegens den letter van de exhortatoire Missive deezer Vergadering, en dan gevolgelyk ook niet tegens de intentie, in die Missive vervat.

De President vraagt, of nog iemand der Leden eenig advys hier over heeft uittebrengen: zullende hy anderfins de Discusfien fluiten.

Kuiken vraagt, of het hem geoorloofd is, den Burger *Hartogh* te refuteeren?

De President zegt, dat hy den Burger *Kuiken* het woordt niet kan weigeren, dog geeft tevens in confideratie, of hy zulks, ter befparing destyds, niet liefst wilde agterlaten.

Van Hooff zegt: Ik heb van den beginne van deeze discusfien reeds gevreest, dat men wezentlyk den Nationaalen tyd zoude verfpillen, en teffens de gemoederen zoude verbitteren, zoo de zaak ten principale, en nimmer de questie over de exhortatoire Misfive, die alleen aan de orde van den dag is, gebatteerd wierd.

Het eenigfte poinct van Deliberatie, en dat nu nog, niet tegenftaande alle de uitgebragte fchriftelyke Advyzen, te decideeren ftaat, is, of 'er aan de exhortatoire Misfive voldaan is, ja dan neen. Deeze prealable questie moet gedecideerd worden, eer men eenige verdere mefures kan proponeeren; en verondersteld dan al eens, dat de zelve negatif gedecideerd worde, dan koomen 'er nog een aantal prealable questien op, die onderzogt moeten worden, eer wy met regt zouden kunnen befluiten, eenige verdere demarches te doen, en wel byzonder de volgende:

1. Hebben de Reprefentanten van Friesland wel geheel aan de intentie deezer Vergadering kunnen voldoen? weeten wy of de rust en goede orde in Friesland zelfs niet heeft gevorderd, eenige uitzondering te moeten maaken, en is de Nationaale Vergadering van den wezentlyken ftaat van Friesland genoeg onderricht, om hier over beter, dan de Reprefentanten van dat Gewest zelve, te kunnen oordeelen en beslisfen? .... Ik voor my ben overtuigd, dat de Reprefentanten van Friesland alle deferentie en infchikkelykheid gebruikt hebben, die zy in deeze omftandigheden van tyd en, overeenkomftig het behoort, van rust en goede orde hebben kunnen byorengen; ik bedroeve my zelfs dat hunne toegeevenheid, om zoo veel mogelyk de harmonie te bevorderen, hun nog als een misdaad wordt aangewreeven.

2. Kan deeze Vergadering zig, ingevolge het Reglement, in het Huishoudelyke van een Gewest op eene gebiedende wyze inlaaten? heeft de Nationaale Vergadering reeds by haar voorig Decreet niet getoond, dat zy vermeende daar toe geen regt te hebben; want anders zoude zy immers geboden en nimmer geexhorteerd hebben. Het ware te wenfchen, Burgers Reprefentanten! dat men de zaak van Friesland eenvoudiger getracteerd had, en nog meerder ware het te wenfchen, dat men meerder bedagt was, de billyke Decreeten deezer Vergadering beter te doen refpecteeren, en in zommige gewigtigere zaaken de weigerende Provincien, door de aans toevertrouwde Nationaale Magt, ten voordeele des Volks, tot hunnen pligt te brengen, dan zig zoo halftarrig te willen verzetten, tegens een Provinciaal Bestuur, het welk alleen vermeend heeft, niet geheel aan een exhortatie te kunnen voldoen, maar het welk teffens tog in alles blyken geeft van zyne welwillendheid; dewyl het zelve zoo exemplair aan alle generaale Decreeten deezer Vergadering voldoet, en zoo yverig werkt in het opbrengen van deszelfs Quota, en dat door die prompte expeditie van Penningen, tot ftyving der Nationale Kas, reeds de eerfte aanflagen en intrigues heeft verydeld en gelogenftraft, met den lafter den mond te ftoppen, toen men deeze Vergadering en het Fransche Gouvernement zogt bevreest te maaken, dat de toeftand van Friesland van die natuur was, dat dat gewest buiten ftaat zoude zyn, zyne finantien te redden, en dat daardoor, de geheele zaak der Vryheid in het Vaderland zouden koomen te lyden. Ik vermeen dat het zenden van eene Commisfie, dat reeds eens verworpen is, en deeze ftaat van zaaken niet kan in omvraag gebragt worden, noch dat wy andere demarches kunnen doen, alvoorens deeze en nog meer andere voorafgaande questien prealabel gedecideerd zyn.

Hierna verklaart de President de discusfien, over deeze materie, voor geflooten: zullende op morgen, na het afloopen van het gewoone werk, deze zaak finaal worden getermineerd; en continueert vervolgens deeze Zitting tot heden avond ten 7 uuren.

By Decreet, in dato 12 October, befloten zynde, om de op dien dag aangevangene deliberatien over het door de Burgers *Schimmelpenninck* c. f. uitgebragt Rapport, op het voorftel van den Burger *van Hoorn*, nopens het invoeren van Goude en Zilvere Speten, te furcheeren tot aanftaande Dingsdag, ten einde indien tusfchen tyd de Leden deezer Vergadering gelegenheid zouden hebben, om het ten dien dage uitgebragt advys van den Burger *Verster* als zeer belangryk tot die Materie geoordeeld zynde, te kunnen naleezen, hebben wy het nodig geoordeeld, om dat advys nu reeds hier te plaatzen.

Laat my toe, Burgers Reprefentanten! Ulieder aandagt eene wyle tyds te mogen bepaalen by een onderwerp, zoo belangryk, als dat van den uitvoer van Geldfpecien en Muntmateriaalen; welk Articul een der takken onzer Negotie, en dus ook, van onzen bloei en Welvaard is; om welkers onmatig vervoer daar en tegen aan het nabuurig Frankryk de grootfte onheilen berokkend heeft.

Uit dit oogpunt dan het onderwerp onzer tegenswoordige Discusfien befchouwende, heb ik het plichtmaatig geoordeeld, om, zoo naauwkeurig immers mogelyk, te moeten na gaan het rapport van de Burgers *Schimmelpenninck* en verdre Gecommitteerdens, op het voorftel, den 18de July, door ons Meedelid, den Burger *van Hoorn*, betrekkelyk den uitvoer van Geld en Geldfpecien, ter deezer Vergaderinge gedaan; en daar ik my met het zelve niet kan vereenigen, zal ik, zoo kort mogelyk, myne gedagten daaromtrend aan Ul. mededeelen met die rondborftigheid, welke ieder Volksvertegenwoordiger betaamt.

By het Rapport wordt gevraagd: *Heeft 'er, inweerwil van 's Lands Placaaten en Ordonnantien, eene Ongeoorloofde uitvoer van Geld en Geldfpecien naar Buitenlands plaats?* welke vraage de Rapporteurs met ja beantwoorden; doch beweeren teevens, dat door dien flinkfen handel, het contante Geld, of numerair, hier te Lande inderdaad niet zodanig, of indien graad kan

kan verminderen, dat daar uit een gebrek aan Geld, te voorzien of te dugten is. En vermeenen zy, dit hun gevoelen stellig te kunnen staven hier door: *dat 'er Jaarlyks om winst, eene byna ongelooflyke quantiteit Goud en Zilver, zoo Gemunt als Ongemunt hier te Lande worde ingevoerd uit Spanje, Portugal, Frankryk, Belgien en Duitsch Land.* ——

In deeze kan ik my niet volkomen met de Rapporteurs conformeeren; want ik vermeene te kunnen bewyzen, dat wanneer 'er een ongeoorloofde uitvoer van Geld en Geldspecien naar Buitenlands plaats heeft, daar uit thans eene disette of gebrek van dit zoo nodig, en vooral in tyd van Oorlog onontbeerlyk Articul, te wagten is; en dit zal ik tragten te betoogen.

De Rapporteurs zeggen: „ dat uit Spanje, Portugal, Frankryk, Belgien en Duitschland eene byna ongelooflyke quantiteit Goud en Zilver, *om winst*, hier te Lande wordt ingevoerd?" gaarne stemme ik toe, dat dit plaats heeft in gewoone en rustige tyden, wanneer de Koophandel bloeit en de Zeevaard onbelemmerd is, en dan nog, alleen hoofdzaakelyk uit Spanje: hebbende het Engelsch Gouvernement zich van dien handel met Portugal byna ten eenenmaale meester gemaakt; en de invoer uit Frankryk, Belgien en Duitschland is thans in het tegenswoordig tydgewricht niet zeer aanmerklyk, wanneer men daar niet onder reekent die quantiteiten, welken het Fransch Gouvernement voor noodwendigheeden transito naar Hamburg hier door vervoert.

Thans moet immers, daar de Zeevaard door Engeland zoo zeer belemmerd wordt, de toevoer van Spanje oneindig minder zyn, en het vooruitzigt op winst ten eenemaale verdwynen, door de hooge præmien van assurantie, welken, ter beveiliging tegens den algemeenen Vyand, betaald moeten worden; en daar te booven is de schaarsheid aan numeraire in Spanje alom bekend, waar door dan nog, al existeerden de buitengewoone gevaaren ter zee niet, de toevoer van Specien uit dat Ryk minder zouden zyn, dan in vroegere tyden plaats had. — Stelt men nu hier tegen over den buitengewoonen uitvoer van geldspecien en muntmaterieaalen, die zedert een geruimen tyd plaats heeft, en niet in twyfel getrokken kan worden, (kunnende ik *stellig verzekeren*, dat in de laast afgeloopene zes maanden meer als een millioen 's Maands door Naarden *alleen* vervoerd is,) dan zal het niet ongemakkelyk zyn, het facit optemaaken, dat de circulatie der geldspecien moet verminderen, en waar en waaragtig eene disette of gebrek van dit zo nodig en onontbeerlyk Articul te verwagten en te duchten is.

De Rapporteurs avanceeren pag. 3. *indien men nu den uitvoer van Metaal of volstrekt verbiedt, of zo moeilyk of kostbaar maakt, dat 'er waarlyk* HET GERINGE, *maar dikwyls herhaalde* VOORDEEL *door gemist moet worden, zal het natuurlyk gevolg moeten zyn, dat de invoer geheel moet ophouden of ten minsten zeer sterk verminderen, en dan zal de vreeze voor eene wezentlyke schaarsheid, of totaal gebrek aan geld, meer en meer gegrond worden, en die voor allen Landen, maar vooral voor ons handeldryvend Vaderland verderflyk, jaa doodelyk onheil, juist door die mesure worden bevorderd, welke men in het werk zoude willen stellen, om die te preveniëeren.*

Door het te vooren ter nedergestelde, vermeene ik beweezen te hebben, dat door den uitvoer, zoo als die thands geschied, waarlyk eene schaarsheid aan Geldspecien, niet alleen te dugten is, maar daar van gewis een gevolg zyn moet; en is dit zo, dan kan immers voorzeker een verbod van uitvoer geen nadeelige gevolgen hebben? — De Rapporteurs stellen ook: „ Dat door het verbod van uitvoer van „ vreemde Munten, de toevoer derzelver zal belet worden."

Dan, laat ons voor een oogenblik veronderstellen (het geen ik des contrarie meene betoogd te hebben) dat in het tegenwoordig tydsgewricht de invoer gelyk staat met den uitvoer, en het verbod van uitvoer wierd door Ulieden gedecreteerd, dan vraage ik, welke zullen daar van de gevolgen zyn? en ik besluite, dat dan nog die vreemde Specien en Muntmateriaalen, welke niet *om winst*, maar uit noodzaaklykheid herwaards gevoerd worden, meerder in circulatie zullen blyven, dan te vooren, wanneer de uitvoer gelyk stond met den invoer; en hier door vermeene ik, dat ten eenemaale vervalt de aanmerking der Rapporteurs: „ dat het verbod van uitvoer en daar uit voordvloeiend gebrek aan geld, voor dit „ Land verderflyk, ja doodelyk zoude zyn." — En nog aan hun toestemmende en vooruitziende, dat het verbod van uitvoer nadeelig voor den Koophandel zoude zyn, dan vraage ik: moeten wy dan nu anders handelen, als op den 16 September? toonden wy toen niet, als waare Vertegenwoordigers van het GEHEELE VOLK, dat commercieele belangens *voor een tyd* konnen, mogen, ja moeten worden opgeofferd, wanneer men in gemoede vermeent, daardoor een zoo groot, een zoo *algemeen* heil, als den vrede te kunnen bewerken of verhaasten? En is boven dien een zoo zeer wenschlyke als noodige vreede niet het eenig middel, om onzen kwynenden Koophandel op te beuren, en in deszelfs vroegeren luister te herstellen? Gaaven wy den 16 en deezer niet een doorslaand bewys aan de Natie, dat wy, volgens onzen plicht, zelfs ten nadeele van veelen onder ons, aan het trotsch *Albion* het middel wilden ontneemen, om, door het geld deezer Republick, den Oorlog te doen voortduuren, en onzen Koophandel een hartader afte steeken? En daar ik den uitvoer van Geldspecien voor my, niet anders kan beschouwen, dan als Wapenen in de handen onzer Vyanden, vermeene ik, dat wy ook thans diezelfde energie, als op den 16 September, aan den dag moeten leggen. — En waarom zouden wy hier in aarselen? — Want, al was het ook beweezen, dat deeze maatregul nadeelig konde zyn, dan moet men immers die, gelyk alle andere soortgelyke, thans genomen wordende mesures, niet anders beschouwen, dan als temporaire maatregulen, welke niet langer kunnen stand grypen, als tot aan den Vreede.

Nog een oogenblik moet ik blyven stil staan by de vraage: „ welke zyn de nadeelen, die kunnen proflueeren uit de „ belemmering der circulatie van de vreemde Specien?" In het rapport vinde ik 'er geene anderen aangehaald, dan deeze: *dat, daar door zoude ophouden een wel telkens* GERING, *maar door de menigvuldigheid zeer wezenlyk voordeel, dat door circulatie aan een* AANZIENLYK EN NUTTIG AANTAL ONZER LANDGENOTEN *wordt aangebragt.* — Staat nu dit voordeel gelyk, met het nadeel, om aan onze Vyanden tegens ons de Wapenen in de handen te geeven? Ik voor my vermeene neen; — en dat ik den uitvoer van Specie als zodanig moet beschouwen, meene ik te kunnen betoogen uit het Rapport zelve, waarby op pag. 4. gezegt wordt:

Immers is het niet waarschynlyk, dat onze Goude Ryders, welke nergens de reëele gehalte of waarde van vyftien Guldens of meer, der kunnen hebben, tot dien onmatigen prys zouden ingekogt worden, om die MET VERLIES *buiten 's Lands te vervoeren.*

Naar myn inzien bewyst de opkoopinge der Specie, tot dien onmatigen prys, juist het tegenovergestelde van het geposeerde door de Rapporteurs, en wel dat die opkoopinge tot geen ander einde kan geschieden, dan om die Specien aan onze Vyanden overtebrengen; want wie anders, dan de tegenstrevers der tegenswoordige orde van zaaken, zal die tot zodanigen prys opkopen?

pen? zal wel iemand dien onmatigen prys daar voor betalen, ten einde dezelve in deeze Republiek te doen circuleeren? Ik zegge neen; want immers zal niemand dwaas genoeg zyn, om, wanneer hy aan een ander ingezeten ƒ 14-:-: schuldig is, een gouden ryder à ƒ 15 :-: optekoopen, omme daar mede die schuld te betalen. Ik moet dan hier om vast stellen, dat niemand, als die verblinde vyanden der Republicq, welke zich nog met eene tegen Omwenteling durven vleiën, in staat zyn, om zich zodanig verlies te getroosten, ten einde door versmelting of fraudeleuse vervoeringe, onze buitenlandsche vyanden in staat te stellen, den voor dit Land zoo verderflyken Oorlog met kragt voort te zetten, en, zoo 't hun mogelyk was, in een onherstelbaar verderf te storten, of wel, door gebrek aan numerair, aan het zelvefte berokkenen die onheilen, waar van de Fransche Republicq nog de diepe lidtekenen draagt.

Daar het, naar myn oordeel, niet meer twyffelagtig is, dat het numeraire grootendeels aan onze vyanden wordt overgemaakt, alleen met het verderflyk oogmerk, om het oorlog te doen voortduuren, eene disette aan Geld specien te veroorzaaken, of om onzen ondergang, indien het aan hun mogelyk was, te berokkenen, kan ik my niet conformeeren met het gevoelen der Rapporteurs, op pag. 4. ter neder gesteld: *om het Placaat van Hun Hoog Mog., in dato den 14 Augustus 1795, in volle kragt te maintineeren, zoo lange 'er geene redenen existeren, waaromme hetzelve zoude behooren te worden ingetrokken*, maar ben van oordeel te moeten concludeeren: dat door Ul., Burgers Representanten! *allen uitvoer, hoe ook genaamd buiten deeze Republiek, zoo wel van Specien, als Goud en Zilvere Muntmateriaalen* TOT AAN DEN VREEDE TE TENRIOOUREQS TEN, *behoort te worden verbooden*, alleen met uitzondering van zodanige partyen, alwaar van de volstrekte noodzaakelykheid des uitvoers, tot inkoop van Graanen als anderfins, aan deeze Vergaderinge zal zyn gebleeken, en waar voor door dezelve speciaale permissie verleent zal zyn.

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag den 14 October 1796.

Op voorstel van *de Beveren* wordt besloten, dat de opgister benoemde Administrateurs zullen worden aangeschreven, om binnen 14 dagen hunne functien aan te vangen.

Eene Missive van 't Collegie van Politie, Finantie en Algemeen Welzyn, in Gelderland, met kennisgeving der Resolutie van de Geconstitueerde Macht, betreklyk de Kerkelyke zaaken: — aan *Zubli* c. s.

Een Advys van 's Lands Advocaaten, in de zaaken van *A. P. de Wolf*, te Surinamen, tendeerende om het berigt in die zaak te vorderen van het Hof van Justitie aldaar: — conform.

Een Request van Houders van Obligatien, ten lasten Lodewyk den 16den, waarvan de negotiatie onder guarantie van den Staat is gedaan, verzoekende voorziening omtrend de aflossing en betaling der interessen: aan *van Staphorst* c. s.

Een Request van dew. *J. B. Chambo*, om Pensioen of gratificatie: — aan het Committé te Lande, en de Commissie der Gratificatien.

Een Request van *J. J. de Ly*, om Pensioen: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *E. M. van Beyma* om afdoening zyner zaak: — aan de Commissie tot de Credentiaalen.

Een Request van *H. Ter Velde*, om in 's Lands dienst te worden geplaatst: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *J. Setzema*, om ƒ 16000 uit te voeren.

Een Request van *J. W. A.* en *S. Blankenhage*, om 6200 Ryksd. uit te voeren.

Een Request van *J. Ozy* en Zoonen, om ƒ 70,000, uit te voeren.

Een Request van *Lucas Boon* en Comp. om ƒ 21,000 Ryksd. uit te voeren: — alle voor Graanen.

Een Request van *W. van Brienen* en Zoon, tot uitvoer van 600 rollen Zyldoek: — aan de Marine.

Eene Commissie van de Marine doet Rapport:

1. Favorabel, op het Request van *Coudere*, *Brands* en *Changuion*: — conform.
2. Favorabel, om het Request van de Wed. *J. van Wezel* en Zoon: — in advys.
3. Favorabel, onder zekere bepalingen op het Request van *Sylva*: — conform.
4. Favorabel, op het Request van *G. van Hoogstraten*: — conform.
5. Declinatoir, op het Request van de Wed. *Delcourt*: — conform.
6. Favorabel, op het Request van *J. ten Cate*: — conform.
7. Favorabel, op het Request van *J. Dull* en Zoonen: — conform.
8. Favorabel, op het Request van *A. A. Beerenbroek*: — conform.
9. Favorabel, op het Request van *W. Stel*: — conform.
10. Een Advys op de Missive van den Rechter des Landschaps Westerwolde, wegens het actioneeren van den extraordinairen Commis *Pheyffer*: — aan eene personeele Commissie.
11. Op het voorstel van *Ockhuizen*, tot verbod van uitvoer van Boter, advyseert het Committé tot eene belasting: — gedrukt en aan de orde van den dag op den 28 October.

Waarna conform geconcludeerd wordt het in advys gehouden Rapport, betreklyk de Waarenvragten.

Vervolgens wordt het Rapport van het Committé te Lande, tot vergunning van een Pensioen aan *Dibbetz*, conform geconcludeerd.

Eindelyk wordt in deliberatie gebragt het voorstel van *Gevers*, tot ampliatie van het Reglement: — besloten te persisteeren by het Reglement.

Tot President voor de volgende 14 dagen wordt benoemd, de Burger Representant BERNARDUS BLOK.

De Commissie door de Nationaale Vergadering benoemd, tot examen der proeven van *James Smith* en anderen, om *bedorven water drinkbaar te maken*, verzoekt by dezen alle diegenen, welke middelen meenen te bezitten, waar door het zelfde einde zou kunnen worden bereikt, ten spoedigsten, en wel uiterlyk voor den 15de November zich aan haar aan te melden; dewyl zy voornemens is, om, na vergelyking van de onderscheiden proefnemingen, en derzelver uitwerking, zo spoedig mooglyk Rapport te doen.

In den Hage — Uit naam der Commissie
den 12 October 1796. — J. KANTELAAR.

DRUKFOUT.

In No. 350, Reg. 32. van boven, staat *gebeet*, moet zyn *gebaat*.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 215. *Zondag den 16 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

GECONTINUEERDE *Zitting van Dingsdag den 11 October 1796, 's avonds ten 7 uuren.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Een quartier na zeven uuren wordt deeze Gecontinueerde Zitting geöpend.

Waarna de volgende Misfives en Adresfen gelezen en in deliberatie gebragt worden:

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches, berigtende, dat het beleg van Mantua steeds wordt voortgezet, en dat die bezetting genoodzaakt zoude zyn, zich binnen kort, uit gebrek aan levensmiddelen, overtegeven. Dat *Moreau* zich steeds mainteneerde, en de Sambre en Maas Armée aanmerkelyk versterkt was; en eindelyk, dat men te Parys over London berigt ontvangen had, waar op men vry zeker konde staat maaken, dat de expeditie van den Admiraal *Guicherit* tegens Terre Neuve gereusfeerd was, en dat reeds 10 a 1200 gevangene Matroozen naar St. Domingo waren opgezonden: — besloten te doen drukken en aan de Leden rond te geven.

Eene Misfive van den Provincialen Raad van Zeeland, in antwoord op de exhortatoire Misfive dezer Vergadering, in dato 30 September, kennis gevende, dat, alhoewel hunne Provinciaale Casfa geheel uitgeput was, zy nogthans dadelyk middelen by de hand zouden neemen, tot styving van 's Lands Finantien, en dat, alhoewel hunne Ingezetenen reeds zeer veel hadden geleden en bygebragt, zy nogthans aan hunne Commisfie van Finantien hadden aanbevolen, een Plan tot eene nieuwe extraordinaire heffing te vervaardigen: — gesteld, onder inhæsie der intentie der Vergadering, in de exhortatoire Misfive vervat, in handen der Commisfie van Finantien.

De President berigt, ontfangen te hebben eene ampele Memorie door onderscheiden Burgers getekend, nopens het voorgevallene te Gouda, ter gelegenheid der verkiezing van eenige Municipaliteitsleden; welke dan ook het vernietigen der Grondvergadering aldaar had ten gevolge gehad: verzoekende derhalven in dezelve daaromtrent maintien; dat hy vermeende, dat zulks diende gerenvoyeerd te worden aan het Provinciaal Bestuur van Holland: —— conform besloten.

Een Request van *J. van Tonnege*, verzoekende om continuatie van zyn Pensioen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van onderscheiden Bataafsche Officieren, verzoekende, dat, daar zy in geen zeven maanden betaling hebben erlangd, spoedig daarin mag voorzien worden, wyl zy zich in de zorgelykste omstandigheid bevinden.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van het Committé te Lande, om 'er zonder verwyl in te voorzien, voor zoo verre de klagten der Requestranten gegrond zyn.

Gulié zegt: De tegenwoordige staat van deeze Requestranten is voor ieder, die hen kent, en een gevoelig hart bezit, allertaandoenlykst. — Nog heden heb ik met eenen dier Requestranten gesproken. Deze man zit hier in den Haag met Vrouw en Kinderen. Hy heeft zederd ruim zes Maanden niets van zyn tractement getrokken, en is daar door in zulk eene omstandigheid, dat hy op het point is, van met Vrouw en Kinderen van gebrek te vergaan.

Het zoude ons allen, Burgers Representanten! zwaar op het hart leggen, wanneer wy alles niet toebragten, wat in ons vermogen is, om deeze brave Officieren uit dien staat te redden. — 't Is hierom, dat ik verzoek, dat de Vergadering op dit Request alle haare aandagt vestige, ten einde aan hun spoedig betaling geworde; ik zegge spoedig, want hier is waarlyk *periculum in mora*.

Hubert zegt: hoe dringend ook de belemmerde pecuniëele toestand van 's Lands Cas zig dagelyks opdoet, ontwaar ik evenwel eene vrymoedigheid, uit den Staat, waar in zig deeze

Requestranten bevinden, opgemaakt, die my hun billyk verzoek doet appuieeren. — Ik begryp zeer wel waar aan men deze non betaling, die uit de geldeloosheid der Cas zoo zeer niet voortspruit, toeschryft, hapert. — Maar men kan uit kragte, dat alle gepensioneerde, ontrend hunne merites en denkwyzen by de Vergadering niet bekend zyn, of door het Provinciaal Bestuur bekend zyn gemaakt, geene algemeene regel van non betaling by provisie adopteeren, zonder een gedeelte braven, welke wezentlyke diensten aan de Republick beweezen, en nog veil hebben in de dringendste en elendigste omstandigheden met hunne Huisgezinnen zelfs ten prooy hunner Crediteuren te doen vervallen. Het is reeds 7 maanden, dat de Requestranten zonder eenige betaling zyn — en hunne eenigste hoop tot redding hangt van het besluit der Vergadering af.

Twee maanden circa geleeden, was een diergelyk Request in deeze Vergadering, inhoudende eene dringende nood met verzoek om betaaling, ('t Welk aan het Committé van Bondgenootschap, om daar in te voorzien, wierd verzonden, zonder, zoo als de meeste van die natuur, dat dit eenig effect ter waereld heeft veroorzaakt.)

Ik ben van verscheiden, gelyk ook van deze, met waarheid stellig verzekerd, dat hun crediet, zelfs van Brood te kunnen borgen, reeds te niet is.

Een zeker oud braaf Militair, tusschen de 70 a 80 Jaaren oud, heeft men zyn Degen, Horologie en andere kleinigheden afgevergd, — en zyn ten borge voor zyne reeds genoote nooddruften op het Stadshuis alhier in bewaring, en is gelyk de meesten, thans in de dringendste omstandigheid.

Het voorig Bewind en de Nationaale Vergadering zelve, heeft deze menschen, moet men veronderstellen, zonder hunne waarde getauxeerd te hebben, nimmer dit Pensioen toegekend; hunne ongeschiktheid van Jaaren van de eene, en het zoo dikwerf hier aangehaalde Plan van Organisatie der Armée door het Committé van Bondgenootschap te Lande, van de andere zyde, is zeker schuld, dat 'er zig zoo veele rustige mannen in de fleur hunnes leevens onder bevinden, die niets liever wenschten, dan hun met de Eetwisters der Vryheid op 't Veld van Eer te meeten. — Dan dit moet als tegenstrydig met het Plan van Organisatie, ten koste van 's Lands Cas, in plaats van daar, (het geen hun wensch is) Verdedigers voor te voeden, voort duuren; en hier' koomt nog by, dat geene Officieren, volgens eene genomen Resolutie, eenig Ambt, in 't politieke, mogen bekleeden; — zo dat deze menschen, gepaait met eene belofte, verstooken van het eene door het andere, hoopende in eene naare omstandigheid blyven worstelen.

Ik concludeer dierhalven, om eenmaal van deze klagte, welke dagelyks van veele andere staan gevolgd te worden, vry te zyn, dat de Vergadering diende vast te stellen: dat in 't vervolg deze betalinge op zyn tyd geregeld, gelyk van ouds, na de bewuste lysten zullen zyn ingekomen, moge geschieden;

En dat verder dit Request mag worden gesteld in handen van het Bondgenootschap te Lande, met last, om, zoo niet geheel, ten minsten de helft of wel de eerste vervallen drie maanden van het verschuldigde Pensioen dezer Requestranten, zonder verwyl, te betaalen.

Van Lokhorst zegt: weare menschen-liefde, en hulde aan den braave Militair noopt my thands een enkel woord te spreeken: ik conformeere my, ja, ten volle met het preadvys van den President; maar neme tevens de vryheid te proponeeren, of deeze Vergadering niet in haare wysheid zoude kunnen besluiten, aan het Committé te Lande te gelasten, om onverwyld, aan de requestranten, ten minste twee maanden verscheenen pensioen uitterykeu. — In de daad Burgers Representanten! ik weete, dat kinderen om brood schryen, en de armgewordene, en al het hunne reeds verteerd hebbende ouderen, het ben niet kunnen bezorgen; welk menschlievend hart breekt niet by deeze bedenking! — en zou de Nederlandsche Natie niet Edelmoedig zyn, om den stryder voor zyn Vaderland en de Vryheid, in zyne knypende nood te hulpe te komen? — Ik Burgers Representanten! ik durve verwagten, dat Gyl. onder alleen penurie van Geld, door Ul. Decreet zult tonen, dat gy gereed zyt, om ogenblikkelyk, zo veel mogelyk, de rede tot billyke klagten, over onverdiende rampen, weg te nemen, of te verminderen.

De President herhaalt zyn voorstel.

Eenige Leden zeggen, zich te conformeeren met het door de Burgers *Hubert* van *Lokhorst* voorgestelde.

Bezier stelt voor, om het te stellen in handen van de Commissie van Finantie.

De President proponeert, om het zelve te stellen in handen van het Committé te Lande, om ten spoedigsten in den nood der Requestranten te voorzien, voor zo verre derzelver klagten gegrond zyn, en hun provisioneel 3 Maanden uit te betaalen: — conform geconcludeerd.

Een Request van onderscheiden Burgers der Stad Haarlem, verzoekende het volle genot te mogen genieten van het Decreet van 5 Augustus, met betrekking tot de vernietiging der Kerkelyke Octroyen.

De President stelt voor, om het te stellen in handen van de Burgers *Zubli* en anderen, by dat Decreet benoemd, om ten spoedigsten te dienen van consideratien en advys.

Van Hooff appuyeert dit.

En wordt conform geconcludeerd.

Een diergelyk Request der Ingezetenen van Heemstede: in handen derzelfde Commissie.

Een Request van *Corn. van Engelen*, om een Post of Bediening: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *W. S. van Wermelskerken*, om een Post of Bediening, en favorabele voorschryving daar omtrend aan de Committés.

Hellenberg en *van Leeuwen* appuyeeren dit, daar de Requestrant zich reeds in den Jare 1787. als een verdienstelyk Vaderlander heeft gedragen.

Gesteld in handen der Commissie tot de Ambten, om daar op speciaal reguard te slaan met aan beveling aan de Committés der uitvoerende magt.

Een Request van *H. Hekke*, Wed. *Woltering*, verzoekende vergoeding voor geledene rampen en schadens, geduurende de belegering en het Bombardement van het Fort St. Andries aan hare bezittingen veroorzaakt: — gesteld in handen van den Burger *Vrede* c. s.

Een Request van *Muilman* en Zoonen, ter uitvoering van Specie voor Granen naar Riga: — geaccordeerd.

Een Request van *H. Gildemeester*, ter uitvoering van Snaphanen naar Lisfabon: —— aan de Marine.

Een

Eene Declaratie van *J. Cuntz*: aan het Committé te Lande, en de Generaliteits Rekenkamer, om daar in naar gewoonte te handelen.

Bacot doet rapport:

Namens de perfoneele Commisfie, in wier handen, by Decreet van 5 September, gefteld is het Rapport van het Committé te Lande, nopens de verplaatfing van het Artillerie School van Delft herwaarts: dat zy, het zelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zyn, dat, daar in geene deelen, by de erectie van dat Kweekfchool, de Stad Delft bepaald is, zy vermeenen, dat, zoo wel het locale dezer Refidentieplaats, als ook de bykoomende omftandigheden, ja zelfs de inftructie voor dat inftitut zeer fterk voor de verplaatzing herwaarts pleyten; waarom zy dan tot de verplaatzing van dit Artillery School zeer favorabel advyfeeren.

Teding van Berkhout zegt, dat zulks aanloopt tegens het *Plan* van Organifatie by Hunne Hoog Mog. den 8 July 1795. na een Plan door het Committé te Lande den 3 Juny 1795 overgegeven, en by boven gemelde Refolutie van Hun Hoog Mog. na eenige gemaakte veranderingen voor den tyd van twee jaren gearrefteerd, en waarin bepaalt is (*pag. 5 Misfive van 't Bondgen.*) dat de Artillerie Schoolen zullen geplaatst worden, een te *Delft* (als zynde in het midden der Provincie van Holland,) een te *Zutphen*, *Groningen* en *Breda*, in welke fteden alsdan ook een geheel *Bataillon Artillery* zoude moeten worden gelegt.

Aan dit Plan, dunkt my, is zoo wel het Committé te Lande, als deeze Vergadering gebonden zich te gedragen, immers zeker het Committé te Lande.

En is het my dus uit de Misfive van het Committé te Lande in dato 1 September 1796, eenigzints bedenkelyk voorgekomen, dat dit Committé ons de verplaatzing van het Artillery School van *Delft* naar den *Haag*, en als een gevolg daarvan het 2de *Bataillon Artillery*, alleen by form van confideratie opgeeft, het geen zy zouden geëffectueert hebben, was het niet dat door een *Decreet* by deeze Vergadering bepaald was, dat zonder Hoogstderzelver voorkennis het *Guarnifoen van den Haag* niet kan vermeerdert of verminderd worden, en om daartoe permisfie te verkrygen alleen het *dispofitief* in de Misfive van het Committé dient.

En daar het Committé te Lande zich, by alle voorvallende gelegenheden, wanneer 'er verzoeken daar tegens aanlopende aan deeze Vergadering gedaan worden, op dit *Plan beroept*, en de Vergadering ook *daarom* daarin berust, zoude het van gevolgen kunnen zyn, om daar van, zonder eene *dringende noodzakelykheid* aftegaan, dewyl daardoor het geheele plan veel van de fterkte zoude verliezen.

Daar nu, na een bedaard onderzoek, de Bondgenooten gewild hebben, dat 'er een *Artillery School*, en als een gevolg daarvan een *Bataillon Artillery* te *Delft*, want deze twee zaken kunnen niet van elkanderen worden gefepareerd, zoude zyn, dunkt my, onder verbetering, dat hieromtrent geene verandering kan gemaakt worden, voor dat de *proeftyd van twee Jaren* zal zyn afgeloopen.

De redenen door het Committé opgegeeven, zyn de meerdere gelegenheid tot het geeven van *Theoretisch* en *Practisch Onderwys*, in den Haag, als te Delft.

Ad 1m. Wat het *Theoretisch* Onderwys betreft, is het School te Delft zoo goed, als het ergens wezen kan, het zelve is geplaatst op het *zogenaamd Princenhof*, daar drie ruime Kamers zyn, waar voor flegts aan huur betaald word *f* 150, en dus zoude het Land daar mede profiteeren *f* 350; want fchoon, volgens de Inftructie Art. 24 de Huishuur aan den Directeur toegelegd is, komt my dit voor tegens de intentie van het Plan van Organifatie, folio 30, aanteloopen.

En wat het *Practisch* Onderwys betreft, wil ik wel erkennen, dat 'er te Delft in het geheel niet dat locaal is, om de *Vesting-Bouwkunde*, en het doen van groote Exercitien met de *Artillerie* te oeffenen, als waartoe de Duinen en onbebouwde Vlaktens in den Haag gelegenheid geeven; dan, conform de Inftructie, art. 16, komt dit in het tweede Jaar niet te pas.

En zoude dan het School in het vierde Jaar ook om die zelfde reden van den Haag naar Woerden moeten verplaatst worden, dewyl in den Haag zich zo min als te Delft *permanente Fortificatien* bevinden.

Daar echter in die Stad de gelegenheid, om de *Practicale Geometrie* aan te leeren, in de Zomermaanden, en die daar altoos best toe zyn, zoo ongefchikt niet is, als de Collonel *Martuchewitz* en de Directeur *A. G. Diats de Virano* het in hunne Memorie doen voorkomen.

Dat men ook niet nodig heeft om de Elêves de Exercitien met het grof gefchut aan te leeren, juist daar toe de ftukken van het zwaarfte caliber te neemen, 'er als dan ook nog wel kans zal zyn, om op eenige landen proeven te doen.

En dat men eindelyk te Delft voor de Kamers, daar het School nu is, in den Winter, op een opene plaats loofe Exercitien kan doen met het Canon, zoo als misfchien in den Haag zoo gemakkelyk niet zal gevonden worden.

Dat het fterke guarnifoen, dat altoos in den Haag is, voor my in het geheel geene aanmoedigende reden is, om het School van Delft te verplaatzen; om dat het School niet voor dat guarnifoen, maar voor de Eleves in de Artillerie en derzelver Officieren opgericht is, dewyl dezelven voor een billyk *Honorarium* van den Directeur zouden geïnftrueert worden, en dat die Directeur te rykelyk, ter fomma van *f* 3000, *betaald* word, om hem het voordeel van *private Instructie te geeven*, toe te voegen, waar door al veeltyds de gewoone Inftructie nadeel kan lyden.

Wat de nuttige inftituten, die 'er in den *Haag* meer mochten zyn als te *Delft* betreft, kan ik niet over oordeelen in beide plaatzen is een *Fundatie* voor de Vrouwe van Renswoude, doch in beide plaatzen alleen gefchikt, om de *Weezen*, daar in opgevoed wordende, te inftrueeren: of 'er in den Haag en te Delft thans publieke Lesfen gegeven worden, is my onbekend, in de laatfte plaats zyn zeker drie Lectoren, een in de *Physica*, *Chymie* en *Anatomie*.

Dit is zeker, dat 'er ter voldoening van het 21fte Art. der Inftructie te Delft een zeer goed Laboratorium is, daar de Lust en Ernstvuurwerken kunnen gemaakt worden, en dat ik meene niet in den Haag te zyn.

Dat de *Haag* een aangenoome Lustplaats is, kan niet ontkend worden, maar even daarom zyn 'er meer afleidingen, en men heeft nimmer in twyffel getrokken, dat *Delft* voor jonge lieden, die in hunne leertyd waren, beter gefchikt was.

Die *Stad*, hoe onzelukkig de locale fituatie dan ook moge zyn, heeft uit de Fundatie van Renswoude veele kundige Landmeters en Architecten bezorgd, die de *practicale Geometrie* de Manoeuvres de force met den Bok, Kaapftander enz. aldaar ook hebben aangeleerd.

Dat, om dat de Zetel van het Gouvernement in den Haag is, dit oneindig veel tot luister van dit inftitut zoude bybren-

brengen, ontken ik; de meeste luister van dit institut zal zyn de vorderingen der Elèves, en of dit beantwoorden zal aan de kosten door het Land daar toe geïmpendeert, of men daar Officieren uit zal zien te voorschyn komen, daar het Land nut van kan hebben, en die daar door aan de Chef van van Bat. en Directeur van het Artill. School, onder wiens opzigt zy zullen geweest zyn, de wezendlykste eer zullen toebrengen.

Nog een argument ten voordeelen van het verplaatzen van het School van Delft naar den Haag, is dat de Jongelingen de *Canonproeven* daar kunnen bywoonen, maar behalven dat dit niet dagelyks voorvalt, zoo is den Haag zoo digt by Delft, dat dit gemakkelyk kan bygewoond worden, ook kan men niet zien, dat het aan de sujetten der Schoolen zoo veele kosten zoude veroorzaaken, dewyl het al goed is dat jonge lieden eens gewend worden, om niet alles op haar gemak te hebben, en zich aan de fatigues te gewennen.

Eindelyk is dit nog de vraag, zyn die geenen, die in dat school onderweezen worden, reeds zoo verre in de *Theorie*, dat zy op gronden daar van de *Practyk* met nut kunnen uitoeffenen, want zonder dat is het wel goed somtyds proeven te neemen, maar te veel *Practyk* uit te oeffenen, zonder de gronden te kennen, of de *Proeven* op het papier te kunnen bereekenen, zal geen kundige Officieren maaken; en daarom is denkelyk by de instructie in Art. 16. bepaald, dat men zich in de eerste twee Jaaren niet te veel met *proeven* of *Practyk* moet ophouden, en de zulken worden zeer onderscheiden van die geene, daar men maar in den tyd van twee Jaaren eene zeer *oppervlakkige Mathem.* en *Milit. Cursus* meede moet afhandelen, en voor welken als meede voor andere proeven boven opgenoemd in Delft nog genoeg te leeren vallen; zonder dat het nodig is *het school te verplaatzen uit vreeze, dat de Jongelingen daar niet zouden kunnen maaken die vorderingen, die zy nodig hebben, en 'er dus geen noodzakelykheid is, om van het plan van organisatie ook daaromtrend af te gaan.*

Als een gevolg van het verplaatzen van het school is de verlegging van het Batailjon Artillerie, het geen hier niet uit het oog mag verlooren worden, en het geposeerde van het Committé daaromtrend, dat 'er te Delft, uit hoofde der aldaar zynde Magazynen, een sterk detachement behoort te verblyven, toont van zelve de reden, waarom daar wel een geheel Bataillon mag blyven, daar zoo binnen als buiten die Stad importante Magazynen zyn, aan welkers bewaaring altoos en thans vooral veel gelegen legt; en dus ook hieromtrend geen voldoende reden kan opgegeven worden, om die verlegging aannemelyk te maaken.

Ik concludeer dus, dat het *Artillery School en het tweede Bataillon Artillery*, ingevolge het Plan van Organisatie behoort te blyven.

Olhuizen appuyeert het aangevoerde van *Teding van Berkhout*.

De President stelt voor, om dit Rapport heden avond niet verder te bediscutieeren, maar uittestellen tot Dingsdag aanstaande.

Bacot verzoekt, dat het zelve uit aanmerking van de pressance der zaak, mag worden afgedaan, alzo de Elèves in onzekerheid blyven, omtrend het inhuuren hunner Kamers.

Kanteluar zegt: schoon ik gaarne erkenne, dat ik geene genoegzaame kundigheden in dit vak bezitte, om, zonder eenige voorbereiding, het uitgewerkt advis van den Burger *Teding van Berkhout*, van stuk tot stuk, ter toetze te brengen; zoo zy het my echter geoorloofd op dat advis een paar aanmerkingen te maken. De eerste betreft het argumenten, uit het Plan van organisatie ontleend, dat door dien Burger op den voorgrond geplaatst, en ten sterksten aangedrongen is. Het is waar, dat dit Plan van organisatie hier dagelyks aangehaald wordt, en dat wy dagelyks hetzelve aanmerken, als een regel, waar van wy niet mogen afgaan, waar tegen onze besluiten niet mogen stryden. Maar in welke gevallen geschiedt dit? Buiten twyfel alleen in die zodanige, waar in het afgaan van dat Plan eene benadeeling zou zyn van een wettig regt, het welk individus gerekend kunnen worden door dat Plan verkreegen te hebben. Wanneer wy verzoeken ontvangen, om plaatzing of avancement in de Armée, welker voldoening stryden zou tegen het verkreegen regt van individus reeds in reeds in de Armée dienende; verzoeken, welker voldoening de uitzichten op bevordering, by het Plan van organisatie aan hun toegezegd, zou verydelen of vertraagen; dan slaan wy met het hoogste regt die verzoeken af, en wy gronden ons declinatoir Decreet op het Plan van organisatie. In zulke gevallen kan dat Plan beschouwd worden als een contract tusschen den Souverain, en die geenen, welken zich in 's Lands dienst hebben geëngageerd; een contract, waar van, zonder onregtvaardigheid, niet kan worden afgeweeken. — Maar indien nu *Delft* in dat Plan genoemd is onder de plaatzen, waar de Artillery Scholen gevestigd zouden worden, zou men dan, ook in dit opzicht, van dat Plan niet mogen afgaan, welke redenen anderszins daar voor zouden militeeren?.. Voor deze assertie kan ik volstrekt geene reden vinden. By deze afwyking van het Plan zou niemands regt benadeeld, zou geen contract geschonden worden: en 'er zou geene reden kunnen worden uitgedacht, waarom het Gouvernement, in dit geval, zich door dat Plan de handen zou laten binden, wanneer 'er anders reden ware, om daar van af te gaan. — Het geheele argument, uit het Plan van organisatie ontleend, vervalt dus; en het eenigste, wat de Vergadering te onderzoeken heeft, is, of 'er redenen zyn, die de verplaatzing aanpryzen. Daar vóór nu zyn zes redenen aangevoerd, by de Memorie door den Luitenant Colonel *Martschewitz*, en den Directeur *A. G. Diatz de Vivans*, aan het Committé tot de Algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande ingeleverd; en in het Rapport onzer Commissie zyn ook die zes nuttigheden, die uit de verplaatzing zouden voortvloeiën, hoofdzaaklyk opgegeven. De bedenkingen, door den Burger *van Berkhout* daar tegen ingebragt, kan ik, gelyk ik gezegd heb, op dit oogenblik niet, voet voor voet, beantwoorden. Maar zoo veel schynt my toch zeker, (en ik twyfel niet, of een ieder, die met genoegzaame attentie en het Rapport, en die bedenkingen aangehoord, en vergeleeken heeft, zal dit toestemmen) dat geenszins alle die nuttigheden weggeredeneerd zyn. Ik zal thands alleen maar iets zeggen van de eerste nuttigheid, by de gezegde Memorie opgegeven: „ dat de environs van den Haag, en wel voornaamlyk „ de Duinen, tot de vermeetingen in de practicale geometrie „ niet alleen, maar ook tot het opwerpen van allerhande „ zoorten van passagere fortificatiën, volkomen geschikt zyn, „ zonder dat 'er iemand in zyn eigendom belet of benadeeld „ worde, of daar mede eenige de minste kosten verbonden „ zyn." Deze nuttigheid schynt my toe zoo gewigtig te zyn, en zulke eene gedecideerde praeferentie aan het locaal van den Hage te geven, dat deze alleen ons reeds voor de verplaatzing zou kunnen doen besluiten. En ondertusschen is die nuttigheid door den Burger *van Berkhout* niet ontkend. Hy heeft 'er alleen op aangemerkt, dat het onderwys in de Fortificatie,

zoo

zoo permanente als passagere, eerst in het tweede jaar gegeven wordt, volgens Art. 15. van de Instructie; en dat dus, in allen gevalle, die verplaatzing nog geen haast heeft. Ik moet hier omtrent aanmerken: 1°. dat dan althands door de bedenkingen van den Burger *van Berkhout* het nut der verplaatzing *over het algemeen* niet wordt betwist: en 2°. dat het uitstel der verplaatzing zelfs niet te raden is, zoo om andere redenen, als om dat by Art. 17 van de Instructie aan de Directeuren vrygelaten is, „ wanneer ze in één jaar meer kunnen afhandelen, „ dan opgegeven is, dan nog een gedeelte eener wetenschap „ voor het volgende jaar mede af te handelen." — Ook de overige nuttigheden zyn zekerlyk, door de tegenbedenkingen, niet weggenomen: en ik vertrouw dus, dat de Vergadering, alleen op de nuttigheden der verplaatzing ziende, en zich door het Plan van organisatie niet latende weêrhouden van goed te doen, zich met het Rapport zal conformeeren.

Van Zonthoek appuyeert het door *Kantelaar* geavanceerde, dog slaat tevens voor, om het Rapport te doen drukken zonder resumtie.

Van Lockhorst zegt: ik heb met zeer veel aandagt het rapport, door den Burger *Bacot* uitgebragt — het advys van den Burger *Teding van Berkhout*, — en het door den Burger *Kantelaar*, zo duidelyk voorgedragene, gehoord. — Het komt my alles zo klaar voor, dat ik niet kan begrypen, hoe het doen drukken van dat Rapport deze Vergadering nader elucideeren zoude? — ten minste ik voor my, durve zeer wel verklaren, dat ik, na het horen van het een en ander, meene in staat te zyn, hier over finaal te advyseeren; ik twyfele niet of de geheele Vergadering zal insgelyks zo oordeelen. — Ik verzoeke dus, dat dit stuk thands worde afgedaan, en verklare my ten volle met het Rapport te vereenigen.

De Beveren vermeent, dat de zaak heden veel beter zal worden afgedaan, dan wel wanneer zulks nader aan de orde word gesteld.

Teding van Berkhout zegt, dat het aangevoerde van de Rapporteurs, als of daarom haast met de conclusie vereischt werd, wyl zy de Leerlingen in onzekerheid waren of zy hunne Kamers moesten inhuuren, ja dan neen, geen steek hield; want dat men reeds voor lang had gesproken, dat het Artillery-School herwaards stond te worden overgevoerd; zo dat men dan ook reeds preparatien maakte om herwaards te verhuizen.

En wordt conform het rapport geconcludeerd.

Breekpot rapporteert:

Namens de Commissie van Binnelandsche Correspondentie, op het, by decreet van 2. September, in hunne handen gesteld Request van *Volkert Willemse van der Vooys*, om prikken ter Cabellauwvangst af te haalen uit Engeland: dat zy, het zelve Request geëxamineerd, en zich op de zaak geïnformeerd hebbende, van gevoelen zouden zyn, om het verzoek van den Supplant te wyzen van den hand.

De Beveren zegt, dat zeker de Rapporteur van de zaak in questie meerder kunde zal hebben, dan wel hy, als woonende in eene plaats, waar zeer veel Cabellauw wordt gevangen; doch dat hy nogthans moet bekennen, dat naar zyn gevoelen de informatien ganch verkeerd zyn, daar hem immer onderrigt is, dat men niet dan Engelsche Prikken tot de Cabellauw vangst gebruikt.

Bosveld zegt mede, dat het wel mogelyk zyn kan, dat men daar toe Garnaalen gebruikt; dog dat hy vermeent, dat de Prikken altoos gepreferreerd worden, en wel by uitzondering de Engelsche, vermits de voorraad in ons Land niet genoegzaam is, en onze Binnewateren en Rivieren geene genoegzaame hoeveelheid opleveren.

Van Lokhorst vraagt, of het invoeren van prikken uit Engeland niet stryden zoude met de Proclamatie van den 16 September.

Breekpot zegt, dat hy kan verzekeren, dat men in den voorigen winter, wanneer men nogthans overvloed van Cabellauw gehad heeft, geen Engelsche Prikken heeft gebezigd; dat men dezelve zeer wel kan ontbeeren.

Teding van Berkhout stelt voor, om het Rapport te houden in advys, om zich intusschen nog eens op de zaak te informeeren.

Blok zegt, dat hy vermeent, dat de fout van den Requestrant eeniglyk daar in bestaat, dat hy namelyk met geen declaratoir voorzien is; dat, zo hy zodanig een declaratoir van de Boekhouders had, de zaak als afgedaan zoude kunnen worden beschouwd; dog dat hy vermeent, dat de Rapporteur niet wel onderrigt is, dat men reeds zederd jaren geen Engelsche Prikken zoude gebruikt hebben; dat men, wel is waar, wel eens, by gebrek van Engelsche, Inlandsche gebruikt heeft, maar dat echter het gemis der Prikken oorzaak is geweest, dat men elders, zonder dezelve, niet in de Cabbellauw vangst geslaagt is.

Verster zegt, dat, volgends de informatien, welke de Commissie genomen heeft, het hun voorgekoomen is, dat men voor als nu aan dien Schipper het verzoek dient afteslaan.

Breekpot zegt, dat, by het Rapport, den Requestrant de middelen overgelaten worden, om zich andermaal te addresseeren, en aantetoonen, dat het eene volstrekte behoefte is.

De President slaat voor, om het Rapport agt dagen in advys te houden.

Blok wil het zelve gesteld hebben in handen der groote ventjagery, om berigt.

Schimmelpenninck zegt: *ik stem volkomen met den President, om deeze zaak niet met overhaasting te behandelen; het stuk geldt niets minder dan eene omstandigheid, waar mede voor 't geheel of gedeeltelyk onze Cabellauw vangst gemoeid is; en ik behoeve deeze Vergadering niet te binnen te brengen, dat het stuk der Cabellauwen, in den allerletterlykften zin een delicaat object voor 't Volk van Nederland is.*

En wordt conform het voorstel van den President geconcludeerd.

Van Haersolte rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen by Decreet van 19 Augustus gesteld is eene Missive van het Committé te Lande, nopens de Vryheid van het huwen der Militairen, dat zy, het tweeledig voorstel van het Committé in deze geëxamineerd hebbende, van gevoelen zouden zyn, dat deeze Vergadering zich met het eerste voorstel, onder zekere bepaling, zoude kunnen conformeeren, en dus het huwen van de agtste man per Compagnie worden toegestaan.

De Beyeren ſtelt voor, om dit Rapport te doen drukken: — conform beſloten, en tegens Vrydag en agt dagen aan de orde van den dag geſteld.

De Kempenaar rapporteert:

In naam der perſoneele Commisſie, in wier handen, by Decreet van 18 April, geſteld is het verzoek van die van Bataafsch-Braband, nopens de reſtitutie der zich alhier bevindende Financieele Papieren, hun Gewest betreffende: dat zy met inhaeſie van hun Rapport, in dato 29 April, van gevoelen zouden zyn, dat, daar van alle de charters duplicaten voor handen zyn, men gevoeglyk aan die van Bataafsch-Braband een exemplaar kan afſtaan.

En wordt conform geconcludeerd.

Modderman produceert:

Namens de Commisſie van Superintendentie, eene nadere redactie der Inſtructie voor de Adminiſtrateurs der Goederen van den Vorst van Nasſau, gewezen Stadhouder, als ook eene Concept Inſtructie voor den Secretaris en Theſaurier; welke nadere redactie door hem voorgelezen zynde, zegt *van Leeckhorst:*

Burger Preſident! ik ben verwondert over deze clauſule pœnaal — ik achte het nodeloos, dat iemand, die tot een post word aangeſteld, zig ſpeciaal tot ſtraf verbind, indien ik ooit een denkbeeld van wet gehad hebbe, hebbe ik altyd begreepen, dat wet den gehoorzaamen beloont, en den ongehoorzamen ſtraft — zig hier toe byzonder te verbinden, is by my de kragt der wet ontkennen, en ben dus volſtrekt tegen zodanig eene clauſule pœnaal.

Dan wordt dezelve conform de redactie geattesteerd.

Zullende de Inſtructie zoo voor den Theſaurier als Secretaris op morgen worden geleezen; terwyl tevens by die gelegenheid gedecreteerd wordt, om de electie van vyf Adminiſtrateuren, uit de opgemaakte Nominatie, op Donderdag aanſtaande te doen.

Teding van Berkhout ſtelt voor:

Om het Request van eenige Kooplieden, nopens de Asſurantie op de Oost- en West-Indiſche Schepen, by decreet van 14 July commisſoriaal gemaakt, te ſtellen in handen der Committés, zoo van den Oost- als West-Indiſchen Handel, om conſideratien en advys, bevorens hier over rapport uittebrengen: —— conform geconcludeerd.

En wordt deze Zitting daarop geadjourneerd tot morgen ochtend ten elf uuren.

ZITTING *van Woensdag*, *den* 12 *October* 1796.

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De Burger *L. E. van Eck*, benoemd als Plaatsvervanger van den overledenen Burger *de Graaf*; verkozen Repreſentant van het 3e Diſtrict van het Departement Vliet en Zee, verſchynt ter Vergadering, legt de Verklaring af, en neemt Zitting.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misſives en Adresſen.

Eene Misſive van den Raad der Gemeente der Stad Amersfoord, in Antwoord op de aan hun om berigt ingezondene Misſive van het Committé te Lande, nopens de plaatzing van den Veldtrain, als kunnende zy dezelve, uit hoofde hunner locale omſtandigheden, niet plaatſen; terwyl zy zich al verders beklagen over de wanbetaling hunner voorſchotten: — geſteld, wat het eerſte betreft, in handen eener perſoneele Commisſie, en daar toe benoemd de Burgers *Visſcher*, *van Leeuwen* en *Camp.*, en, wat het twede betreft, in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *Hendr. Luiks*, zich beklagende over de non betaling van 3 promesſen, ten laſten van het Committé van Adminiſtratie, ten bedragen van *f* 3318-:-: wegens gedane leverantie voor Schoenen en Laarzen; verzoekende daar van voldoening.

Midderich zegt, dat de Suppliant zich in allerzorgelykſte omſtandigheden bevind, en dus voorziening daar in verzoekt.

Hartogh ſtelt voor, dat ook aan dezen Suppliant, even gelyk zulks met een ander heeft plaats gehad, eenige betaling op Rekening zal geſchieden.

De Preſident ſtelt voor, om dit Request te renvoyeeren aan het Committé te Lande, met order, om ten ſpoedigſten in des Suppliants nood te voorzien.

Midderigh vermeent, dat dit niet genoegzaam is, om den Suppliant te redden, maar dat hy dadelyk met Penningen moet worden voorzien.

Van Beyma vermeent, dat de Suppliant zich met meer anderen in gelyk geval bevindt; en dat dus omtrend den eenen geen meer uitzondering moet plaats hebben, dan omtrend den dan anderen; maar de algemeene cynoſure dient te worden gevolgd.

Van Leeuwen begrypt, dat, wel is waar, alle niet gelyktydig aan geld kunnen geholpen worden, maar dat ondertusſchen de procedures, tegens zodanige Leveranciers geentameerd, konden worden geſurcheerd.

De Preſident zegt, dat de Vergadering daar geen regt toe heeft.

Van Beyma zegt, dat hy inſteert, dat ten ſpoedigſten Lysten ingezonden zullen worden van die Gewesten, welke nog ten agteren zyn in het betalen hunner Qouta, zoo in de Petitie der 60 Millioenen als in de oude ſchuld; ten einde men als dan de Crediteuren op die ten agter zynde Gewesten kan adſigneeren.

De Preſident herhaalt zyn voorſtel: — en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *T. Picheau en Zoon*, ter uitvoering van

van ſpetie voor Graanen.

Een Request van *van Vollenhooven en Zoon*, ter uitvoering van ſpetie voor Graanen: — beide geaccordeerd.

Een Request van *J. F. Broens*, inhærerende zyn voorig verzoek, ter bekooming van een gratificatie: — in handen der Commisſie voor de Bataven.

Een Request van Rector, Conrector en Præceptoren van het Gereformeerde Gymnaſium te Maastricht, verzoekende betaling hunner tractementen, tot den datum der Ratificatie van het Tractaat met de Franſche Republiek geſlooten: aan het Committé te Lande.

Een Request van onderſcheiden Kooplieden van Rotterdam; (dan daar de Preſident ſlegts de præmisſen van dit Request heeft doen voorleezen, kunnen wy deszelfs inhoud niet juist mededeelen; dit alleen egter kunnen wy 'er van zeggen, dat in het zelve werd aangevoerd, dat by der Konings Proclamatie, in dato London den 6 October, ook Vryheid van handel op alle Franſche Havens zoude gegeeven zyn. Voor het overige ſustineeren wy, uit de præmisſen afteleiden, dat het zelve antidotaal is op de Proclamatie van den 16 September.)

De Preſident ſtelt voor, om dit Request te ſtellen in handen van de Burgers *Lespinasſe* c. ſ.: — en wordt conform geconcludeerd.

Schimmelpenninck proponeert, om ook copy van hetzelve te doen geworden aan de Commisſie van Buitenlandſche zaaken; daarin hetzelve van maatregulen geſproken wordt, door het Britsch Miniſterie genoomen, welke zeker de zêle dier Commisſie zal verdubbelen, om dezelve tegen te werken.

De Preſident zegt, dat het Decreet reeds genoomen is.

Hahn vermeent ook, dat het zeer nodig is, dat aan de Commisſie van Buitenlandſche zaken Copy worde ingezonden.

Lespinasſe zegt, van het zelfde gevoelen te zyn als de twee preopineerende Leden.

Ploos van Amſtel zegt, dat, daar men niets dan de premisſen gehoord heeft, hy verzoekt, dat het ganſche Request zal gelezen worden, om van den inhoud overtuigt te zyn.

De Preſident zegt, dat het Decreet genoomen is, en dat dit nu zoo moet blyven.

Schimmelpenninck zegt, dat hy het Decreet niet wil tegenſtreeven, maar dat hy zyn voorſtel als een *additament* gedaan heeft.

De Preſident antwoordt, dat hy het indien zin ter concluſie kan brengen, maar anders volſtrekt niet: — en concludeert daarna conform.

Een Request van eenige Ingezetenen der Langeakkerſchans, zich beklagende over het bezwaar, het welk 'er voor hun gelegen is in de tegenwoordige ordonnantie op de Paspoorten: — geſteld in handen van de Commisſie tot de Binnelandſche Correspondentie.

Een Request van *J. L. Haganus van Wasſenaar*, verzoekende om een penſioen als Ontfanger Generaal by de Admiraliteit op de Maaze: — aan het Committé der Marine.

Een Request van *J. van Gils*, verzoekende om Paspoort naar Frankryk, en eene gratificatie: — het eerſte geaccordeerd, het twede in handen der Commisſie tot de Gratificatien.

Onderſcheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

Lespinasſe rapporteert:

Op de, by Decreet van 21 September in handen eener perſoneele Commisſie geſtelde Misſive van het Provinciaal Beſtuur van Holland, om de Marine te authoriſeeren, ten einde dadelyk, en zonder ſpeciale authoriſatien dezer Vergadering de verzending van Koopmanſchappen naar Frankryk toeteſtaan: dat de Commisſie van gevoelen zoude zyn, dat, ingevolge de Placaaten van H. H. M., en de convenientie, door die Vergadering en de Franſche Repreſentanten *Alquier* en *Ramel* gemaakt, alle zodanige verzoeken onnodig zyn, en dat dus conform het voorſtel van Holland zoude kunnen worden geconcludeerd: —— conform gedecreteerd.

Stoffenberg doet rapport:

In naam der perſoneele Commisſie, by Decreet van 17 Juny benoemd, ter examen van het Rapport van het Committé der Marine, op het tranſito invoeren van goederen: dat de Commisſie namelyk van gevoelen zoude zyn, dat het verzoek in het Request vermeld, zoude kunnen worden toegeſtaan, onder alle zulke bepalingen, als zy by dit Rapport nader opgeeft: hier omtrend eene Concept-Publicatie produceerende.

De Preſident ſtelt voor, om het te doen drukken, en aan de orde van den dag te ſtellen: — conform geconcludeerd, en op Vrydag en veertien dagen aan de orde van den dag geſteld.

Teding van Berkhout rapporteert:

Namens de perſoneele Commisſie, in wier handen geſteld is het Rapport van het Committé te Lande, op het voorſtel van den Burger *Okhuyzen*, in dato 14 July gedaan, met opzigt tot den Staat en de directie zoo der Artillery-paarden als des Velditrains: dat de Commisſie de Misſive zoo van het Committé als van den Commandant *Martuchewitz* geëxamineerd, en bevonden heeft, dat zeker de omſtandigheden der paarden zoo niet zyn, als zy wel behoorden; dog dat zy van gevoelen is, dat verders de zaak kan worden overgelaten aan het Committé te Lande, en in hun berigt te berusten.

Okhuyſen zegt: gy ziet hier uit, Burgers Repreſentanten, dat myn voorſtel grond genoeg vind; maar ik vraag Ulieden, of het Committé van het Bondgenoodſchap niet verpligt is, zulk een ſtuk als dit, wanneer het weder voorvalt, anders te onderzoeken, en of myn voorſtel door dat Committé wel had moeten gezonden worden aan den Commandant, die, wanneer 'er fouten waren, natuurlyk zyn eigen eer in het oog houden zou.

Ik herhaal het nog: myn voorſtel was waarachtig. Het is nu beter, maar egter blykt het, dat het Land al weder een groote quantiteit geld kwyt is, en dat 'er niet de ſtrikte activiteit heeft plaats gehad.

In-

Intusschen vraag ik wel degelyk van deeze Vergadering af, of het niet ten uiterften noodig is, om aan het Committé van het Bondgenootschap te gelasten, op alle zulke zaken een naauwkeurig toezigt te hebben.

Ik ken den Burger *Martuchewitz* niet, noch een van zyne Officieren, maar ik weet, dat, daar ons Land in nood is, ieder Patriot de hand aan het werk moet flaan, om het te redden. — Ik bied myn hulp aan het Volk van Nederland, en aan Uliedêr nagt en dag daar toe aan; maar welk Reprefentant (al zag hy de fouten met zyne oogen, zoo als ik fouten gezien heb) zal een voorftel doen, of een klagte inbrengen, als hy zal moeten komen met de bewyzen in zyne handen?

Ik geloof niet Burgers Reprefentanten! dat dit Uliedêr intentie is, maar dat gy met my zult inftemmen, dat die geene die daar toe gefteld is, zorg moet draagen, dat iederzyn pligt weet, en doet; en dan zal een Officier ook wel zorg dragen van geene voorftellen van Reprefentanten te taxeeren, en hem ingewikkeld befchuldigingen op te leggen, als of hy zelfs Levermeêr wilde zyn. Ik voor my weet, dat zulke laagheden nooit in my opkomen. Maar zoo lange ik hier ben, zal ik myn voorftellen en advyfen naar myn licht uitbrengen, en laaten altoos het befluit en het gewigt van dezelve aan Uliedêr wysheid over, om zulks te beoordeelen.

Van Lockhorst zegt: Burger Prefident! ik neeme alleen deze gelegenheid waar om te vorderen, dat het Rapport van den Burger *Kantelaar* over de Militaire Lysten, door my gepropoñeerd, nu reeds byna een maand aan de orde van den dag geweest zynde, niet langer worde agter uitgefteld, van het Decreet dezer Vergadering omtrend dit ftuk, zal zeer veel afhangen, en ik geloof, dat 'er als dan ook gelegenheid zal zyn, om te tonen, dat 'er onder het Artillery perk zulks gevonden worden, die verre zyn van ons vertrouwen, en dat der Nederlandfche Natie te verdienen — ik infteer des, dat de raadplegingen over dit Rapport zo veel mogelyk zullen befpoedigt worden.

Van Reyns zegt, ik heb in dat Rapport hooren avanceeren: dat het voorftel van den Burger *Olthuizen* in veele pointen was gefundeerd; dat het berigt van het Committé te Lande in veele opzigten was onvolkomen; dat het Land merkelyk nadeel in deezen heeft geleden; dat de uitdrukkingen van den Lieutenant Collonel *Martuchewitz* zyn af te keuren, als meede, dat hy niet geantwoord heeft aan het Committé, dan na dat de zaak reeds buiten zyn geheel was gebragt, door verkoop der Paarden.

En daarom frappeert my de conclufie op deeze præmisfen genomen, namelyk om hier in te berusten en het verder onderzoek *al* of *niet* te doen aan het Committé te Lande over te laaten.

Als het Land benadeeld wordt, en het Committé onvolkoomen berigt heeft, dan kan, dan mag deeze Vergadering daarin niet berusten. Ik meen dus, dat op zyn minst het Committé te Lande moet worden *gelast*, tot nader onderzoek of berigt.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

D R U K F O U T.

In No. 214. Pag. 359. Col. 1. Reg. 2. van onderen, ftaat *geen nadeelige gevolgen hebben*, moet zyn: *geene meer nadeelige gevolgen hebben.*

Het Committé van Adminiftratie der Franfche Troupes in de Republick der vereenigde Nederlanden, in den Haag, in aanmerking genomen hebbende, dat met het aanftaande Wintersaizoen, ter kleeding als anderzints van de Franfche Troupes in dienst dezer Republick, zal benodigd zyn eene aanzienelyke quantiteit Laken, Carzaayen, Zaayen en Linnens, Wolle en Garre Kouzen, als mede Patroontasfen, Geweerriemen en andere benodigdens, alles Inlandsch Waar van Fabrieqüen in deeze Republick gevonden worden, zo heeft het Committé vooral nodig geoordeeld, hier aan Publiciteit te moeten geeven, ten einde der Fabriqueurs in ftaat te ftellen, om in korte Termynen na de te doene Aanbefteding, de aflevering te kunnen doen, — de Monsters zullen van den 24 October eerstkomende aan de Secretary van 't Committé te zien zyn.

De Aanbefteeding zal in den loop van de Maand November aanftaande plaats hebben. — De dag nader te bepaalen, als mede de quantiteit van iedere Articul, en de geregelde Termynen van betaling.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, *Secretaris*

Het Committé van Adminiftratie der Franfche Troupes in de Republick der Vereenigde Nederlanden, in den Haag, zal door derzelver gemagtigde in de Provincie Zeeland, op Maandag den 17 October 1795, *te West Capell*, Dingsdag den 18de *te Veere*, Woensdag den 19de *te Vlisfingen*, en Donderdag den 20fte *te Middelburg*, met alle de onderhoorige Dorpen, des Voormiddags ten 11 uuren, op de Raadhuize, ten overftaan van twee Leden uit de Municipaliteiten aldaar, publick Aanbefteeden de Leverantie van het benodigde Brood, Vleesch, Zout, Azyn, Genever, Erwten, Ryst, Haver, Hooy, Stroo, Turf, Steenkolen en Licht, voor de Franfche Troupes, in gemelde Plaatzen en derzelver Environs Guarnizoen houdende, Cantonneerende of Campeerende, ingaande primo November (of eenige dagen laater by de Aanbefteeding te bepaalen) en eindigende ultimo Maart 1797.

Voorts zal na den afloop van de Aanbefteeding, op den 20fte October voornoemd, te Middelburg in eene Masfa voor het geheele Eiland Walcheren, kunnen worden ingefchreeven.

Zullende dezelve Ariculen mede worden aanbefteed te *Zierickzee* voor het geheele *Eiland Schouwen*, op Maandag den 24 October aanftaande meede des Voormiddags ten elf uuren op het Raadhuis aldaar.

Waar van de Conditien in tyds ter Secretaryen van gemelde Plaatzen, voor een ieder te leezen zullen zyn, als mede aan het Committé van Adminiftratie in den Haag voornoemd.

Wyders word een ieder uitgenodigd tot het aanneemen van het Caferneeren van gemelde Troupes, kunnende de Gegadigdens ter bekoming van Informatien dien aangaande zich adresfeeren op gemelde 20 en 24fte October op de Raadhuizen voornoemd.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé

W. VAN EYK, *Secretaris*

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 216. *Maandag den 17 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag den 12 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Vervolg der Deliberatien over het Rapport van den Burger *Teding van Berkhout*, op het Voorstel van den Burger *Okhuysen*.

Bacot zegt in substantie: niets is plichtmaatiger en loflyker, dan, wegens de belangen der opbrengende ingezetenen, en den vervallen staat van 's Lands inkomsten, ernstig toe te zien, dat 's Lands goederen niet verwaarloosd worden. Het is dus zeer prysselyk reeds, ook op de minste twyffelbaarende waarschynlykheid aanleiding tot nauwkeurig onderzoek te geeven, en het Vaderlands oogmerk des voorstels van den Burger Represent *Okhuizen* verdiende ten deezen opzigte allen lof.

De Vergadering zou echter, zo het scheen, reeds volkomen genoegen genomen hebben, in het door het Committé gerequireerd en in deszelfs Missive vervat Bericht van den Commandant des veldtrains *Martuchewitz*, zonder de sensatie, uit de by eenigen vermeende toepassing eener uitdrukking op den Representant *Okhuizen* ontstaan, schoon die geheel niet tegen denzelven, maar alleen tegen eerste aanbrengers van ongegronde betichtingen, 't zy by hem of anderen, gericht was. Ik moet echter, by het thans uitgebragt Rapport, zonder my aan dezelve orden te kunnen binden, op de præmissen van het zelve aanmerken, dat wat het getuigenis, omtrent de gezondheid der paarden, van dien Officier betreft, die, hetgeen zeer mogelyk is, de duidelykste Schryver niet schynt te weezen, dit op zich zelf niets onbestaanbaars heeft, dewyl ieder Officier alleen voor zyne Brigade, en niet van de paarden in 't algemeen getuigt; behalven dat in den tusschentyd van eenige weeken wel eenige paarden ziek kunnen worden. Zelfs kan de staat der paarden binnen weinige dagen merkelyk veranderen, door de zwaare transporten derzelve, naar de Armée opgezonden wordende, en andere van daar, veelal ziek en droezig te rug komende, en deeze zo rasch besmettende kwaal ook onder anderen verbreidende. Hieraan is het in 't byzonder, zo ik wel onderricht ben, toe te schryven, dat na de aankondiging in de Courant, de Verkooping van 100, nog met 71 zints mede afgekeurde vermeerderd is, welke Verkooping echter nog al niet te schadelyk is afgelopen, daar dezelve na genoeg tien duizend Gulden heeft aangebragt. Doch wat hier van zy, het is zeker, dat zo de af of goedkeuring der paarden, by den ontvangst, als de afkeuring, ten einde van verkoop, in 't geheel niet geschiedt door den Chef van den Veldtrain, tegen wien de beschuldiging, zo 'er hier stof toe weezen mogt, voornamentlyk volgens het Rapport, gerigt zou schynen; maar dat dit alleen aan den daartoe gestelden Commissaris, die hierin door den Paarde Doctor geadsisteerd wordt, is aanbevolen. Zo 'er dan niet (gelyk men toch nimmer, hoe waarschynlyk het anders over 't algemeen maar al te veel hier en daar plaats zal hebben, van iemand in 't byzonder, zo lang het niet blyke, en dus ook hier niet, stellen mag) by den ontvangst, geen ongeoorloofde Conniventie van den Commissaris omtrent de particuliere leveranciers heeft plaats gehad, moet het dus, of alleen aan de voorts onmogelyk kenbaare bedriegmiddelen der laatsten te wyten zyn, byaldien 'er al eenige paarden, met wel rasch zich ontdekkende kwaalen ontvangen mogten weezen, of anders moet het ontstaan dier ziekten en gebreken, (niet om het oog van meer weezenlyke bronnen af te wenden, maar in waarheid) geheel en al aan andere toevallige oorzaaken, of ook mede aan wangebruik en kwaade behandeling worden toegeschreeven; in welk laatste geval zulks waarlyk blykende, de Directeur van 't park door den Chef gecorrigeerd en tot zyn plicht gebragt zou moeten worden. Doch daartoe kan, meen ik, geenszins betrokken worden, dat de Paarden, by geen al te onlydelyk weer, in de open lucht en niet juist in loodsen worden geplaatst. Dit geschiedt by de legers genoegzaam altoos; niet slechts uit noodzaaklykheid, maar om dat zulks ook voor de gezondheid der Paarden het heilzaamste geacht wordt. Ik zou nog 't een en ander kunnen aanmerken; doch ik acht dit genoeg, om die ligt, hoe onbedoeld, verkeerde richting van nadeelige indrukken, die min of meer de loflyke ambitie van een Vaderlands voor eer en plicht gevoelig Officier zouden kunnen dooven, in deeze Vergadering voor te komen; waartoe ik my verplicht oordeelde, om dat wy in alles moeten rechtvaardig zyn.

Teding van Berkhout zegt: dat het 'er verre van af is, dat zy Rapporteurs den Burger *Martuchewitz* eenige krenking in zyne vigilantie of kundigheden zouden hebben willen toebrengen; daar dit nimmer uit het Rapport kan worden afgeleid; dat zy intusschen alles, wat zy gezegd hebben, met de origineele brieven kunnen staaven.

Bacot zegt: Ik ben verre van het Rapport van den Burger

van Berkhout, als bevatte het beledigende uitdrukkingen, tegen den Burger *Martuchewitz*, te taxeeren. Ik heb alleen gemeend die impressien te moeten voorkomen, die 'er, myns oordeels, ten onrechte uit zouden kunnen verwekt worden. Alleen moet ik, ten aanzien van de niet genoeg spoedige beandwoording aan het Committé nog aanmerken, dat hy, by het aankomen van deszelfs Brief juist ter deezer zaake afweezig was, dat hy terstond, na zyn terugkomst den zelven beantwoord heeft, doch dat het ook dierdoor een dag later is geworden, dan anders anders had kunnen en behooren te geschieden.

Ploos van Amstel wil het Rapport andermaal gesteld hebben in handen van dezelfde Commissie.

Doch wordt conform het Rapport geconcludeerd.

Van Hoorn doet het volgend rapport:

MEDEBURGERS!

Het heeft Ul. goedgelagt het voorstel door den Burger *Lubliuk de Jonge*, op den 5den dezer maand October aan U gedaan, te stellen in handen van een Personeele Commissie, bestaande uit de Burgers *van Hoorn*, *Nuhout van der Veen*, *van Zonsbeek*, *Sypkens* en *Floh*, om aan U te dienen van consideratien en advys.

Om aan deeze haare verpligtinge te voldoen, heeft uwe Commissie met de meeste nauwkeurigheid, het voorstel van den Burger *Lubliuk* getoest aan het Reglement dezer Vergadering, en na gehoude deliberatien en overweegingen, heeft zy gemeent te moeten opmaken, en diesvolgens aan U te moeten advyseeren, dat ingevolge het 104. Art. van het genoemde Reglement de Constituanten, door het overleveren van hun Rapport, tot het ontwerp der Constitutie, aan de Nationale Vergadering, zich geacquiteert hebben, van den zo importanten als moeijlyken last, door de Natie hun opgelegt, en dat zy, daar aan voor zo verre voldaan hebbende, direct tot hunne primitive Posten in deeze Vergadering, weder zullen toetreeden en sessie neemen. ——

Waar uit noodwendig volgt, dat de Plaatsvervangers van dat tydstip af, van hunne respective posten zullen moeten aftreden, sprekende het van zelve, dat by aldien onverhoopt het ontwerp door de Constituanten overgegeeven, door de Nationaale Vergadering niet wierd aangenomen tot een grondslag van haare deliberatien, maar dat dezelve met nog tien andere Leden eene maand zullen moeten werkzaam zyn, tot het formeeren van een ander of verbeterd ontwerp, zy Plaatsvervangers als dan hunne posten weder zo lange zullen moeten occupeeren: — conform geconcludeerd.

Van Hoorn stelt voor:

MEDEBURGERS!

By gelegenheid, dat onlangs een nieuwe lyst van de namen en woonplaatzen der Representanten dezer Vergadering aan ons zyn gesuppediteerd, herinnerde ik my, dat ik, eenige Maanden geleden, aan een der Commissarissen het opzicht over de drukkery hebbende, hebbe verzogt, en voorgehouden, of zy Comissarissen niet raadzaam oordeelden, en zich daartoe wilden verledigen, om te doen opmaken eene Lyst van de Primitive oproepingen van de respective Leden dezer Vergadering, met insertie van de Municipaliteiten en Districten, waardoor zy gekozen zyn, mitsgaders derzelver Plaatsvervangers, en welke Leden zyn gesubintreerd voor de Leden, dewelken, buitens Lands in Posten zyn benoemd, en ook voor den Overledenen Representant *de Graaf*.

Ik verbeelde my, Medeburgers! dat dit zyne nuttigheid, zo wel als aangenaamheid zal hebben, en dat het in order brengen daar van, zeer gemakkelyk kan geschieden, indien de Registers van de Commissie der Geloofsbrieven daar toe worden nagezien, en gebruikt, ofte wel anders, dat ieder der Leden der Vergadering aan deeze Commissie van de drukkery vertoone zyne Credentiaalen, en opgeeve, welke zyn Plaatsvervangers zyn.

Waarom ik nu voorstelle, dat de Commissie der drukkery verzogt worde, om dit zyn effect te doen hebben.

Van der Zoo vermeent, dat zulks niet tot de werkzaamheden der Commissie tot de Drukkery behoort.

Kantelaar is van gevoelen, dat zulks door de Commissie ter examina ie der Credentiaalen dient te geschieden.

Floh begrypt, dat eene diergelyke lyst van geene nuttigheid zyn zal.

Hahn appuyeert dit, alzo hy 'er geen heil voor het Nederlandsche Volk inziet.

De President brengt in omvrage, of zoodanig eene Lyst zal worden vervaardigd, ja, dan neen?

Eenige Leden stellen zich hier tegen, terwyl anderen dit weder vorderen.

De President brengt, by appel nominal, in omvrage, *of die Lyst zal worden vervaardigd, ja, dan neen?* — En wordt, by meerderheid, tot de vervaardiging besloten, en de Commissie ter examinatie der Credentialen daar mede belast.

Molderman produceert:

Namens de Commissie van Superintendentie, de Concept-Instructie voor den Thesaurier en Secretaris van de Commissie van Administratie over de Goederen van den Vorst van Nassau: — besloten te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen heden over agt dagen.

De Sitter doet Rapport:

Op het voorstel, ter Vergadering gedaan, omtrend den Officier van het Guarnisoen deezer Residentieplaats, aan wien het Commando over hetzelve zoude moeten worden opgedraagen: dat, om op eenmaal eene algemeene cynosure daartestellen, zy van gevoelen zouden zyn, dat over die 500 Man, welke, volgens Decreet deezer Vergadering, bepaald zyn, om onder speciaal Bestuur deezer Vergadering te staan, één der Generaal Majors als Commandant en Chef zal worden benoemd, welke dan hier in den Haag zal moeten resideeren, en dat eene Commissie uit deeze Vergadering dient te worden benoemd, om dien aangaande met het Committé te Lande de noodige schikkingen te maaken: — conform geconcludeerd, en daar toe dezelfde Commissie benoemd.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, wordt het Rapport van de Burgers *Floh* c. s. in deliberatie gebragt: stellende de President voor, om by appel nominal te beslissen.

Sypkens het woordt gevraagt hebbende zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

By de *discusfien* over het Rapport van den Burger *Floh* en derzelver Mede Gecommitteerden, betreffende het onderzoek, of, en in hoe verre de Geconstitueerde Macht van *Friesland*, door derzelver *Publicatie* aan de Exhortatoire *Misfive* voldaan hadde, hebbe ik het, aan my zelven, en de Natie, verschuldigd geoordeeld, in eene zaak van dat belang, myn gevoelen openlyk te verklaren.

Ik hebbe derhalven gemeend, het woord te moeten vragen, volgens dat regt, het welk aan geen Lid kan betwist worden, zonder een *attentaat* op den wil van het Volk van Nederland, en eene behendige *inbreuk* op de orde dezer Vergadering.

Weinig hadde ik kunnen voorzien, en verwachten, dat de Burger *van Beyma* zich zou hebben willen veroorloven, ten dezen opzichte, eenige aanmerkingen te maken, welke ik, (*) zeer koelbloedig aangehoord hebbende, geenzins der moeite waardig reken met een enkel woord te beantwoorden.

Dan, offchoon ik my daar door geenzins laat afschrikken van spreken, wanneer spreken een plicht is, hadde ik my echter voorgesteld, na het afloopen der *discusfien*, de gemelde zaak ter Conclusie staande gebracht te worden, myne stem *niet* uit te brengen: want, hoewel ik zeer wel den Representant *Sypkens* van den Schoonbroeder des Burgers *Hubert* zou weten te onderscheiden, en mynen plicht onpartydig te betrachten, wilde ik niet gaarne der kwaadwilligheid het vermaak gunnen, en den geringsten zweem van gelegenheid overlaten, om my, ten dezen opzichte van partydigheid te verdenken, of, zo mogelyk in verdenking te brengen. — Neen, Burgers Representanten! dit poinct is te teer voor een eerlyk man. Dit dulde ik van niemant.

Het is om deze rede, als mede, op dat de *delicatesse* dezer Vergadering niet geschokqueerd werde, dat ik de vryheid neem, eerbiedig en instantlyk te verzoeken, van het *uitbrengen* van myne stem by *appel nominal* te mogen worden *verschoond.*

Hahn zegt: ik moet Burgers Representanten! de personeele delicatesse van den Representant *Sypkens* alsins billyken; maar ik ben van oordeel dat zulks de Vergadering geheel niet raakt. Zy kan of mag geenen harer Leden onstemmen; zy kan of mag niet besluiten, dat zy de stem niet zal vragen van dezen of genen, en het staat volkomen aan hem, om deze Zaal te verlaten, of zodanig anders te handelen, als hy zal oordeelen te behoren, zonder dat de vraag, of hy stemmen zal of niet, een voorwerp kan worden van onze raadpleging.

(*) *Hier verhindert de President Hem, by herhaling, voort te gaan, zeggende, dat hy den Burger* van Beyma *tot de orde had terug geroepen, en dat hy ook verpligt zoude zyn den Burger* Sypkens, *zoo hy 'er van afweek, mede terug te roepen, alzo hy volstrekt voorgenomen had in deze zaak de stipste onzydigheid in acht te neemen, en dus dien Burger verzogt, alle hatelyke of personeele uitdrukkingen te vermeiden, en, na dat de Spreker by herhaling verzekerd had, dat hy geenzins eenig voornemen had, om iets, de gediscutieerde zaak betreffende, te melden; maar slegts den grond tot zyn verzoek te willen aanvoeren, vond hy zich genoodzaakt het geen hier volledig volgt met bekorting te zeggen, beroepende zich voorts op den President en de Vergadering, om te oordelen of Hy iets strydig tegen de orde der Vergadering gesproken had. En men zweeg.*

Van Beyma (de Vergadering reeds verlaten, dog weder terug gekomen zynde) zegt, dat hy, om even dezelfde reden de Vergadering reeds had verlaten, en niet begreep, dat hier een Decreet behoefde te vallen.

Bosch zegt, dat hier geene Familiebetrekkingen te pas komen, daar men hier in qualiteit van Representant van het Volk van Nederland Zitting heeft.

Gorter zegt: Familiebelangens toch komen hier niet te pas. — Ik kenne noch Vader, noch Moeder, veel min Broeder of Zuster, *als het op de belangens des Vaderlands aankomt.* — Zo iemand oorzaak heeft, om uit familie betrekking *niet* te spreeken, *ben ik het;* dewyl ik onder de uitgeweken Friesen één Oom, twee Neeven, en één myner allerbeste en intiemste Vrienden hebbe; — dan ik heb in myn advys de taal van *myn hart* gesproken tegen my zelven, en myne Familie belangens aan. — Ik spreeke hier *als Representant van het* VOLK *van gansch Nederland;* — het geavanceerde van den Burger *Sypkens*, *om niet mede te stemmen*, kan derhalven in dezen niet te pas komen.

Schimmelpenninck zegt, dat dit individueele zaken zyn, welke thans niet te pas komen.

De President brengt, by appel nominal, in omvrage, *of door de Hoogst Geconstitueerde Magt van Friesland aan de intentie der Exhortatoire Misfive voldaan is, Ja, dan Neen.*

Ploos van Amstel vraagt, of de deliberatien niet zyn over het uitgebragt Rapport?

Het appel nominal wordt geinstitueerd in dier voegen, als door den President is voorgesteld. — En wordt, by meerderheid van 56 tegen 34 stemmen, geconcludeerd, en het daar voor gehouden, dat 'er aan de intentie *niet* is voldaan.

De President stelt thans voor, het benoemen eener Personeele Commisfie, om te onderzoeken, door welke in deezen het best aan de intentie der Vergadering kan worden voldaan, om hier van ter Vergadering rapport te doen.

Schimmelpenninck verzet zich daar tegen, meenende, dat dit wederom aanleiding geven zal, tot herhaling van dezelfde onaangename discusfien, en is van gedachten, dat, de meerderheid inclinerende om eene nadere exhortatoire Misfive te schryven, eene Commisfie dient benoemd te worden tot derzelver ontwerp.

De President zegt, dat hy geredelyk dit voorstel, in plaats van het zyne in omvrage wil brengen.

Van Lockhorst zegt: Burgers Representanten! uit het zoo even gevallen decreet, waartoe ik zonder bedenking myn stem gaf, volgt, myns inziens, geenzins, dat het voorstel, of van den President, of van den Burger *Schimmelpenninck* moet worden in omvrage gebragt. Ik ken het onderscheid tusschen exhorteeren en gelasten: deze Vergadering heeft het Provinciaal Bestuur van Vriesland geëxhorteerd; dit Bestuur heeft, naar myn inzien, daaraan niet beantwoord; maar dit stond hen vry. — Zullen wy nader exhorteeren? Maar ook dan zal het hen vrystaan, die exhortatie optevolgen of niet; en dan blyft het eeuwig in den zelfden staat, —en exhortatie moet noodzakelyk op exhortatie blyven volgen. — Ik proponeere dus, dat 'er in omvrage zal worden gebragt, *of deze Vergadering in het door het Provincial Bestuur van Friesland in dezen verrigte zal berusten, Ja, dan Neen?*

Hahn zegt: Ik sta ook in het denkbeeld, Burgers Representanten! dat in het zo even gevallen Decreet, waarby verklaard wordt, dat de Hoogstgeconstitueerde Magt in Friesland, niet heeft voldaan aan de intentie der exhortatoire Missive, geenszins ligt opgesloten de noodzaaklykheid, dat 'er eene nadere exhortatoire Missive worde geschreven. Dit is noch een gevolg van het Decreet, noch ook een noodzaaklyk gevolg van het verslag, als of namelyk de Vergadering daarop zou moeten beslissen. Het is een nieuw voorstel, dat zekerlyk den President en elk Lid vry staat, maar dat my voorkomt by een afzonderlyke Commissie eerst nader onderzogt te moeten worden. En waarom? om dat het afzenden van eenen tweeden exhortatoiren brief de Nationale Waardigheid andermaal compromitteert; de natuur toch van een adhortatoir is dat de geadhorteerde 'er zich aan kan onderwerpen, 'er zich kan naar gedragen, of niet; het is geen wet, geen gebod, ja de Vergadering heeft reeds voor lang beslist, dat zy in deze geen gebod kan geven. Ik herinnere my wel dat 'er in Overyssel ter zake van de poging om zeker Provinciaal Reglement te introduceren, waarby vooruitgelopen werd op het werk der Constitutie, eerste en tweede adhortatoire Missives zyn geschreven, en dat 'er laatstelyk een stellige last op is gevolgd; maar hier Burgers Representanten, is het eene geheel andere zaak. Dáár kon het gaan by opklimming, en de stappen der Vergadering allengskens beslissender worden; hier is het gegaan by wyze van nederdaling, en de Vergadering heeft na rypen rade begrepen, dat zy niets meer kan doen, dan adhorteren. Zy heeft ondervonden dat hier aan niet geheel voldaan is, en zal zy zich nu andermaal blootstellen? — Ik concludeer dat de vraag of 'er eene tweede exhortatoire Missive zal worden geschreven niet ondersteld, maar een voorwerp worde van nader onderzoek.

Kantelaar zegt, de Burgers *van Lokhorst* en *Hahn* hebben, naar myn inzien, met regt beweerd, dat in het zo even geslagen Decreet nog niet opgesloten ligt, dat de Vergadering een' naderen stap *zal doen*. Ik ben het evenwel met den laatstgenoemden daar in niet eens, dat de vraag, *of dit geschieden zal, of niet*, wederom door eene personeele Commissie zou behooren te worden onderzocht. My dunkt, dat de Vergadering nu reeds op dit punct genoeg geëlucideerd is, om daarover terstond te kunnen beslissen. Ik verzoek dierhalven, dat de President eerst appel nominal institueere over de vraag, of de Vergadering nu een' naderen stap by het Provinciaal Bestuur van Friesland doen zal. Beandwoordt de meerderheid dit affirmatif, dan moet beslist worden, waar in die nadere stap bestaan zal. Omtrent dit punct zal dan eene nadere omvraag gedaan moeten worden. Wat de wyze deezer nadere omvraag betreft, daaromtrent zyn reeds twee gevoelens voorgesteld. De President wil eene Commissie voorstaan, gechargeerd met een algemeen en onbepaald onderzoek wat thands door de Vergadering zou behooren te worden in het werk gesteld. De Burger *Schimmelpenninck* in tegendeel meent, dat de omvraag meer bepaald zou behooren te geschieden, of de Vergadering goedvindt het benoemen eener Commissie tot het concipieeren van een tweede exhortatoire Missive. En dit laatste gevoelen komt my voor verre praeferabel te zyn. 1. Om dat uit de advysen gebleeken is, dat zeer veele Leden zich reeds voor het zenden van eenen tweeden Brief verklaard hebben, en dit waarschynlyk de geest van de meerderheid der Vergadering zal zyn. 2. Om dat het voor de Commissie oneindig gemakkelyker en aangenaamer zal zyn, terstond te weeten, welke maatregel de Vergadering nu begeert te nemen, dan dat zy zelve uit de verschillende maatregelen, die hier nog in aanmerking zouden kunnen komen, eene keuze zou moeten doen. 3. Om dat deeze meer bepaalde voorslag de discussiën zal afsnyden, en aan de dissenteerende Leden de vrees benemen, die nu misschien nog by sommigen huisvest, dat men weder op het zenden eener personeele Commissie naar Friesland zou willen aandringen. Want, offschoon ik in de Maand April sterk op het zenden eener zoodanige Commissie heb aangedrongen, offschoon ik nog van oordeel ben, dat de Vergadering *toen* daar toe had moeten besluiten, zoo heb ik my echter niet alleen ten dien tyde aan het besluit der meerderheid moeten onderwerpen, maar ik ben nu ook van oordeel, dat de omstandigheden *thands* zoo veranderd zyn, dat men het zenden eener Commissie niet weder op nieuw moet voorstellen. En ik geloof, dat het nodig is voor de harmonie in deeze Vergadering, dat een ieder verzekerd zy, dat zoodanig een voorstel niet weder ter baane zal komen.

Van Hoof vermeent, dat 'er dan ook dient onderzogt te worden, in hoe verre de Provincien verpligt zyn aan adhortatoire Missives te voldoen. Alsmede of, en zo ja, in hoe verre het Provinciaal Bestuur van Friesland 'er aan heeft kunnen voldeen; en eindelyk, in hoe verre het Reglement aan deze Vergadering vryheid geeft, zich met het domestique der Provincien, en dus ook met die zaak intelaaten.

De President brengt nu in omvrage, of 'er door deze Vergadering nog eene nadere stap in deeze zaak zal worden gedaan, Ja, dan Neen. En wordt, by meerderheid van 47 tegens 43 stemmen, gedecreteerd, *dat men geene verdere demarches in het werk zal stellen.*

Thans wordt in deliberatie gebragt het Rapport door de Burgers *Schimmelpenninck* c. s., uitgebragt op het voorstel van den Burger *van Hoorn*, zynde van den volgenden inhoud:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uheder Commissie, bestaande uit de Burgers *Schimmelpenninck*, *Bester*, *van Lennip*, *Lespinasse* en *Pettat*, ingevolge Uheder Decreet van den 18 July laatstleden, verzogt en gecommitteerd tot het examineeren van de Propositie, ten zelven dage door den Burger Representant *van Hoorn*, betrekkelyk den *uitvoer* van *Geld* en *Geldspecien*, ter dezer Vergadering gedaan, en om daaromtrend deze Vergadering te dienen van consideratien en advys, heeft de eer te rapporteeren:

Dat uwe Commissie, by het onderzoek van deze zaak, geoordeeld heeft, zich voornamelyk te moeten bezig houden met het onderzoek van de navolgende *drie* pointen:

1. Heeft er, in weerwil van 's Lands Placaaten en Ordonnantien, een ongeoorloofde uitvoer van Geld en Geldspecien naar buitenlands plaats?

2. Zoo ja, kan en moet men daaruit een *difecte* of gebrek van dit zoo nodig en onontbeerlyk articul verwagten? En, eindelyk.

3. Welke zyn de geschikste en met het waar belang van het Volk van Nederland meest overeenkomende middelen, om het schadelyk en strafbaar uitvoer van Geld, Geldspecien of Muntmaterialen tegen te gaan?

Wat het *eerste* dezer drie pointen betreft, uwe Commissie Burgers Representanten! kan noch mag niet ontveinsen, dat zy wel meent geinformeerd te zyn, dat deze vraag *affirmatif* moet beandwoord worden; daar niet slegts *vreemde* Muntspe-

specien, als mede *Ducaaten* en *Ryksdaalders*, voor welke permissie gevraagd en verleend wordt, maar ook tegen den expressen wil van den Wetgever, zonder vooraf bekomen verlof, *Ducaaten*, *Ryksdaalders*, ja zelfs *Guldens* en *drie Guldens* of, *in natura*, of eerst gesmolten en tot Baren gegooten (iets dat, gelyk uwe Commissie is bericht, zeer gemakkelyk binnens huis verricht kan worden) worden uitgevoerd.

En dus dit point *in confesso* zynde, zal uwe Commissie, nu overgaande tot het volgende point, in de *tweede* plaats onderzoeken, of door dien slinkschen handel het *contant Geld*, of het *numerair*, hier te Lande in der daad *verminderd*, en wel in dien graad, dat daaruit een *gebrek* in Geld te voorzien of te duchten is.

Oppervlakkig schynt het zeeker te zyn, Burgers Representen! dat het *numerair* hier te Lande by ieder *afzending* of *uitvoer* van *Geld* of *Geldspecien* telkens moet verminderen, en dat het montant der Sommen, die successivelyk uitgevoerd worden, te zamen eene zeer aanzienlyke Somme bedragende, op den duur eene aanmerkelyke vermindering van contante Penningen hier te Lande moet veroorzaaken, vooral wanneer, zoo als meer dan waarschynlyk thans plaats heeft, de *Standpenningen*, in weerwil van de Wet, worden uitgevoerd; het zy dan in baaren, het zy in *natura* door menschen, die daarby niets anders beöogen dan vuige eigenbaat of personeele emigratie: zonder dat zelvs voor het *Vrye* nog zoude pleiten te verschooning, dat de waarde, tevens met de beöogde winst van den misdadigen verzender, weder in het Land terug keert.

Dan uwe Commissie kan niet nalaaten, deze Vergadering te doen remarqueeren, dat deze gevolgtrekking in den volstrekten zin, dan alléén met de daad zoude bevestigd worden, en die *vermindering* werkelyk plaats zoude hebben, by aldien er terzelver tyd in het geheel geen of minder *invoer* van *Geld* en *Geldspecien* plaats had.

Dat nu geen van beide deze gevallen exsteert, meent uwe Commissie stelling te mogen verzeekeren. Immers is het onbetwistbaar, dat *er* jaarlyks een bynaongeloofly ke quantiteit Goud en Zilver, zoo gemunt als ongemunt hier te Lande wordt ingevoerd. Vraagt men, van waar? — uit *Spanje*, uit *Portugal*, ook uit *Frankryk*, *Belgien*, *Duitschland*, ja zelfs, wanneer de Wisselcours daar op voordeel kan geven, uit *Engeland*, alwaar die *uitvoer* op doodstraffe verboden is. Want, even zeer als het Geld doorgaans *om winst* wordt *uitgevoerd*, even zeer wordt het uit alle de opgenoemde Landen, insgelyks *om winst* hier te Lande *ingevoerd*. En men kan, op de bestendige ondervinding van alle handeldryvende Natien steunende, veilig verzekeren dat het den aart van den Koophandel en vooral van onzen Nederlandschen Koophandel is, om altyd het numerair naar zich te trekken. Dit ingevoerde Metaal, dat voor het grootste gedeelte als Koopmanschap beschouwd moet worden, blyft gedeeltelyk in het Land; terwyl van het overige, dat weder *uitgevoerd* word, het zy by wyze van *provisie* of *courtagie*, het zy op eene andere wyze, door de circulatie van een aanzienlyk en nuttig aantal onzer Landgenooten, een wel telkens gering, maar door de menigvuldigheid zeer wezenlyk voordeel wordt aangebragt: Indien men nu den *uitvoer* van Metaal of volstrekt verbied, of zoo moeijelyk en kostbaar maakt, dat 'er het waarlyk geringe, maar dikwyls herhaalde voordeel door gemist moet worden, zal het natuurlyk gevolg moeten zyn, dat de *invoer* geheel moet ophouden, of ten minsten zeer sterk verminderen en dan zal de vrees voor een weezenlyke schaarsheid of totaal gebrek aan Geld meer en meer gegrond worden, en dit voor alle Landen, maar vooral voor ons handeldryvend Vaderland verderffelyk ja dodelyk onheil, juist door die mesure worden bevorderd, welke men in het werk zoude willen stellen om hetzelve te præveniëeren.

Dit dus omtrent ongemunt Goud en Zilver of vreemde Muntspecien (by voorbeeld *Stukken van Agten*, van welke jaarlyks een groot gedeelte van de door de Spaansche Vlooten aangebragte Millioenen naar herwaards gezonden wordt) betoogd zynde, meent uwe Commissie, dat het verlies of de vermindering van onze eigene Munten of Standpenningen, door dezelve ter sluik uit te voeren, veroorzaakt, eenigzins, zoo niet ruim, vergoed word, door het geen jaarlyks op nieuw wordt gemunt; en dat dus die *uitvoer*, hoe strafbaar ook, tot nog toe die nadeelige gevolgen niet te weeg heeft gebragt, welke men daar van natuurlyk zoude kunnen en moeten verwagten, en welke gevolgen eindelyk wezenlyk plaats zouden kunnen hebben, zoo niet deeze Vergadering daar in by tyds voorziet, door eene wyze Wet, welke de nodige vryheid van den Handel, zoo wel als de niet minder nodige strengheid tegen practyken voor den Handel zelve en voor den Staat schadelyk, in het oog houdt. En wat betreft de tegenwoordige ongewoon hooge waarde van onze inlandsche Gouden Munten, deeze meent uwe Commissie, dat niet zoo zeer aan het *niet aanwezig* zyn, als aan *de mindere circulatie* is toe te schryven. Immers is het niet waarschynlyk, dat onze *Gouden Ryders*, welke nergens de reëele gehalte of waarde van *vyftien Guldens* of meerder kunnen hebben, tot dien onmatigen prys zouden ingekogt worden, om die, *met verlies*, buiten 's Lands te vervoeren.

Het is dierhalven onlochenbaar, dat het Placaat van den 14 Augustus 1775, zoo lange 'er geene redenen existeeren, waarom hetzelve zoude moeten worden ingetrokken, en hetzelve dus in volle kragt blyft, behoort te worden gemainteneerd; en alle slinksche wegen en middelen, waardoor men hetzelve illusoir zoude willen maken, efficacieuslyk tegen gegaan behooren te worden. En deeze bedenking, Burgers Representanten! leidt uwe Commissie als van zelve tot het *derde* point, dat zy zich had voorgesteld, naamlyk tot het onderzoek van de geschiktste middelen om den ongeoorloofden *uitvoer* van *Geld* en ongemunt *Goud* en *Zilver*, zoo veel mogelyk, en tevens zonder te kort te doen aan het waar belang van het Vaderland en van de Commercie (zonder welke het Vaderland niet bestaan kan, immers nooit tot vorigen bloei of luister geraaken) tegen te gaan en te beletten.

Uwe Commissie, Burgers Representanten! recht doende aan de Vaderlandlievende gevoelens van den Voorsteller, zoude met hem van oordeel zyn, dat geene præcautien (al veroorzaakten zy zelfs een kortstondig ongemak) te streng kunnen zyn tegen misdadige overtreders van 's Lands Wetten en snoode zoekers van hun eigen belang ten koste van dat van het algemeen. Maar tevens is uwe Commissie van begrip, dat de snelle omloop en de zoo menigvuldige verzendingen van grootere en kleinere partyen Geldspecien *binnen 's Lands*, als mede het onberekenbaar nut en voordeel, dat uit die circulatie spruit, niet wel gedoogen, dat dit eenigzins worde gestremd of bezwaarlyk worde gemaakt; te meer daar dit werk, om deszelfs grooten omvang en omslag, byna geheel onuitvoerlyk zoude zyn, immers aan oneindige zwarigheeden onderhevig. Zal men, by voorbeeld, wanneer men een algemeene Wet wilde maken, waar by de vervoering *binnen 's Lands* zonder paspoort of permissie verboden wordt, aan iemand, welke van de eene Stad of Provincie naar de andere reist, ter verrichting van zyne particuliere zaaken, of tot aankoop of betaling van Koopmanschappen of noodwendigheden, het met zich neemen van

een zekere bepaalde Som (gesteld eens f 500 of f 600) verbieden, of niet? Zoo ja, aan welk een last, aan welke moeilykheden word men blootgesteld; Zoo neen, hoe gemakkelyk valt het dan, om onder dit prætext, by kleine partyen, een aanzienlyke Som tot *aan de Grenzen* te vervoeren.

Daar en boven, Burgers Representanten! komt het uwe Commissie voor, dat eene algemeene en eenvoudige voorziening, naamlyk de *strengste en naauwkeurigste waakzaamheid aan de Grenzen*, alle vryheid binnen 's Lands zeer wel kan laten voortduren en daar mede volkomen compatibel is. Want de vermenigvuldiging van binnenlandsche Commissien van Onderzoek omtrend dit onderwerp, is juist geschikt, om de waakzaamheid aan de Grenzen, daar het hier voornaamlyk op aan komt, te verminderen en tegen te werken; behalven dat zy uit den aart aanleiding geeft tot het zoeken en vinden van uitwegen en rafinementen, waartoe elke afzonderlyke voorzorg veelal afzonderlyke middelen aan de hand geeft, aan lieden, welke daar steeds op bedagt zyn en daar van hunne hoofdstudie maken.

Het is dan op deze geallegueerde gronden en motiven, dat Uwe Commissie, thans zullende dienen van advys, onder verbetering, van oordeel zoude zyn, dat, om aan het heilzaam oogmerk van den Burger Representant *van Hoorn* te voldoen, *het aanhouden aan de Grenzen* van *alle Geld*, *Geldspecien* en *Muntmateriaalen*, welke, *zonder behoorlyk Pasport*, naar buiten worden vervoerd, het spoedigste en veiligste middel zoude zyn.

Dat men diensvolgens het Committé van de Marine, als mede de Hoogstgeconstitueerde Machten in de respective Gewesten, op het nadrukkelykst behoorde aanteschryven, hunne vigilantie op de Frontieren te verdubbelen.

Dat echter, daar dit middel zeer ligt tot vexatien aanleiding zoude kunnen geven, en in allen gevalle nadeelig zyn, wanneer daar door eenige onkosten wierden veroorzaakt, door welke het geringe en weinige voordeel, hetwelk in ordinaire tyden, op elke party *transitoir* Goud en Zilver te behaalen is, geheel en al geabsorbeerd wordende, deze Metaalen en Specien, zeer natuurlyk, tot merkelyke præjudicie van onzen handel in het algemeen en van veele onzer Ingezetenen in het byzonder, langs andere wegen buiten ons Vaderland om, zouden kunnen circuleeren — het verkrygen en verleenen van zoodanige permissie of Pasport zoo unkostbaar als eenigzins mogelyk is, gemaakt diende te worden.

En het is om alle deze, in de daad zeer gewigtige consideratien, dat Uwe Commissie meent, dat deze Vergadering zou kunnen en behooren te decreteeren:

„ Dat het Placaat van Hun Hoog Mogenden van den 14 Augustus 1795, voor als nog in volle kragt blyvende subsisteeren, het verzenden van allerlei Geldsspecien, zoo wel inlandsche als vreemde, of ongemunt Goud en Zilver, *binnenslands*, van de eene Plaats naar de andere, geheel vry en onbelemmerd blyft; maar dat provisioneel en tot kennelyk wederopzeggen, het verzenden naar *buitenlande* van allerley, zoo wel *ongemunt* als *gemunt* Goud en Zilver, en zoo wel van *vreemde* als *inlandsche* Munten, zonder een gewoon buitenlandsch Pasport, volstrekt verboden wordt.

„ Dat echter, om den handel in Geldspecien niet te stremmen, zoodanig Pasport aan de Ingezetenen, ten opzigte van *Baren of Staven Goud* of *Zilver* en *vreemde Muntspecien*, *gratis* en ongezegeld zal worden verleend.

„ Dat daarenboven de verzenders gehouden zullen zyn, om zoodanige som van *vreemde Muntspecien*, of *zoodanige Gouden* en *Zilveren Baaren of Staven*, welke zy buitenlands willen verzenden, aan te tellen of aan te weegen in tegenwoordigheid van de Municipaliteit der Plaats, of van eene Commissie uit dezelve, welke daar van *gratis* een certificaat zal moeten uitleeveren, en dat de aldus getelde of gewogen som, in tegenwoordigheid van die Commissie zal moeten gedaan worden, in de daar toe gedestineerde Kist, Vat, of Zak; en daarna door die Commissie en de afzenders moeten gezegeld en gemerkt worden.

„ Dat geene dusdanige verzending *Landwaards* zal mogen geschieden, anders dan met de gewoone publique Ryd of Vaartuigen, zullende alles, wat in particuliere of eigene Ryd- en Vaartuigen aan de Grenzen wordt ontdekt, worden gehouden, en wanneer het moge blyken, dat zulks met een malitieus oogmerk wierd vervoerd, zonder gratie of connivencie worden geconfisqueerd.

„ Dat wyders, om de vermindering van onze inlandsche Munten of Standpenningen, door uitvoer of versmelting voor te komen, niet alleen de præmie, als mede de Impuniteit by het Placaat van den 14 Augustus 1795. aan den Aanbrenger uitgeloofd, zal blyven op denzelfden voet; maar dat ook daarenboven zoodanig Verzender of Versmelter, behalven de by dat Placaat gestatueerde geldboete van *drie duizend Guldens* en confiscatie van het verzondene, daarenboven aan den *Lyve*, en zelfs naar exigentie van zaken, met de *Dood* zal worden gestraft.

„ Dat geen baar of staaf Goud of Zilver zal mogen worden verkogt, veelmin verzonden, zonder te zyn voorzien van het *teeken*, van het *Essay*.

„ Dat eindelyk geen Essayeur zal vermogen te essayeeren andere Baaren en Staaven, dan zoodanige, welke door *hem zelve* gesmolten zyn; of van welke hem overtuigend zal zyn gebleeken, van waar en op welk eene wyze de Houder van dezelve Baaren of Staaven dezelve heeft bekomen, om zeker te kunnen zyn, dat 'er niet tegen de Wet omtrent het smelten van dezelve is gezondigt. Alles op verbeurte van eene boete van duizend Guldens, door den gebrekigen te betalen, en te appliceeren als naar gewoonte, een derde voor den Aanbrenger, een derde voor den Officier, die de calange zal doen, en een derde voor de Armen van de plaats, daar de calange geschied."

Op deze wyze en door zoodanig Decreet vast te stellen, meent uwe Commissie, Burgers Representanten, dat het strafbaar uitvoeren en versmelten van Geldspecien het efficacieuste zal kunnen worden tegen gegaan, zonder de zoo nodige circulatie merkelyk te præjudicieeren. En hiermede vertrouwende, aan de haar opgelegde Last te hebben voldaan, submitteert zy deze haare consideratien aan de meerdere wysheid van deze Vergadering.

Verster brengt thans het belangryk Advys uit, (*het welk wy reeds in No. 214, pag. 358, om de daarby gementioneerde reden, hebben medegedeeld.*)

Teding van Berkhout zegt, mede eene kleine aanmerking te hebben.

De Beveren vindt de aanmerkingen van *Verster* zoo aannemelyk, dat zy wel waardig zyn, nader overdagt te worden: stellende voor, om de discussien over deze materie voor heden te sluiten, en tot morgen te adjourneeren.

Van Hoorn zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uit de lecture van het Rapport der Representanten *Schimmel-*

melpenninck en anderen den 16 September l. l. uitgebragt, blykt dat die Rapporteurs volkomen in het begrip zyn, dat het tot groot nadeel voor het algemeen welzyn zoude strekken, dat de uitvoer van Geld en Geldspecien geheel vry moge geschieden, dit blykt, zegge ik, om dat de Rapporteurs niet alleen advyseeren, dat het Placaat van den 14 Augustus 1795, tegens den uitvoer gestatueerd, in stand blyve, en zyn effect hebbe, maar by wyze van ampliatie, onder anderen daar nog willen bygevoegd hebben eene zwaardere pœnaliteit, zelfs tot de doodstraffe.

Al eer de Vergadering mogte goedvinden, om met het geadvyseerde van de Rapporteurs zich te conformeeren, of wel om het Placaat, zo als het ligt, nog in werking te doen blyven, zo zy het my vergunt te herhaalen, het geene ik in myne voordragt van den 18 July l. l. heb gezegd, en myns inziens, bewezen, te weeten: dat dit Placaat verre na niet sufficient is, tot verhindering van den zo verbazenden uitvoer van Geld en Geldspecien; ja zelf, dat de ampliatie, dewelke de Rapporteurs voordragen, almede in allen opzichten niet genoegzaam is, om het verbod van uitvoer te doen respecteeren en effect hebben.

Ik stelle dierhalven voor, dat by de voorgeslage ampliatie van de Rapporteurs, dewelke ik ten sterkste appuyeere, nog worde gevoegt het navolgende, en wel agter deeze periode in het Rapport op pag. 6. voorkomende. — „ Dat het Placaat „ van Hun Hoog. Mog. van den 14 Augustus 1795. voor als „ nog in volle kragt blyvende subsisteeren, het verzenden van „ allerlei Geldspecien, zo wel inlandsche als vreemde of ge„ munt Goud en Zilver binnenlands van den eenen plaats naar „ den anderen, vry en onbelemmerd blyve." Ik herzegge, dat hier agter zoude dienen bygevoegd te worden, *met deeze bepalinge, dat de somma of waarde van hetzelve niet excedeere eene duizend guldens, zullende wanneer de somme of waarde boven de duizend Guldens beloopt, daar van een paspoort moeten gevraagt en geobtineert worden, en wel van de eerste plaats der afzending, met insertie, waar na toe het gedestineerd is, en aan welke persoon of huis. — En dat by weigering of onvermogen om die passen te vertoonen (op welke plaats ook,) aan die geenen, dewelken daar toe geregtigt zyn, om die afvordering te doen, de gelagte gelden of geldspecien, zo wel inlands als vreemde of ongemunt Goud en Zilver, zullen verbeurt zyn, en geconfisqueert worden, ingevolge het voornoemde Placaat, dat egter de Pasporten bovengenoemd, zonder Zegel en gratis zullen worden verleent.*

Ik denke Medeburgers deeze Mesure, dewelke aan de binnenlandsche Commercie van Geld of Geldspecien, geene belemmering kan toebrengen, des te noodzakelyker te zyn, om rede dat wanneer alle de genoemde Geld of Geldspecien onverhinderd, binnenlands mogen vervoert en dus na de grenzen konden verzonden werden, het eene volstrekte onmogelykheid is, om den uitvoer naar buitens Lands te beletten; duizende opzichters zouden daar in te kort schieten, aangezien ons Land, met zo veele Rivieren, Kanalen en Wegen doorsneden is, dat zelf een Leger van *Argussen*, daarin geene genoegzame verhindering in zal kunnen te weeg brengen.

Daarby komt nog de onwedersprekelyke tydingen, dewelken dagelyks inkomen van de buitengewone vervoeringen van importanten sommen geld's naar buitenlands.

En om nog iets te zeggen tegens het gevoelen der voorstanders van het ongelimiteert en onverhindert verzenden van geld en geldpecien, zal ik deeze weinige aanmerkingen aan u leden voorhouden.

Men zegt, dat het onmogelyk is, dat iemant zo dwaas zoude zyn, dat hy geld buitenslands zoude verzenden, of hy moet de waarde daarvan in goederen of in specie wederom te rug ontfangen.

Dog hier tegen geeve ik in bedenkinge, of het ook niet mogelyk is, dat sommige Renteniers of Luiden, dewelken dit Land geen goed hart meerder toedragen, en die gewoonlyk in de Bank van Amsterdam gelden ledig hebben leggen, als niet noodzakelyk moetende gebruiken, het zelve Bankgeld verkopen, daar Casgeld voor maken, en naar Hamburg of elders verzenden en doen plaatzen, of uit kwaadwilligheid, of uit vreeze, dat het zelve alhier te Lande niet veilig genoeg is by de minste verandering van zaken. —

Is het niet mogelyk, dat Luiden van het vorig Bestuur, bevreest wordende, dat eenmaal den eisch van sommige Volksvergaderingen, om hun te doen vergoeden de onbehoorlyke uitgaven van het vorig Bewind, in werkinge worde gebragt, en zy daar door van alles worden ontzet, liever hunne Goederen bezwaren en verkopen, en het provenu daar voor komende, naar eene andere plaatze aan hunne Vrienden in bewaaring geeven. —

Is het niet mogelyk, dat eenige Luiden, door onkunde of met kwade opzet, denkende voor uit te zien, dat het (wat betreft het Finantieele van dit Land) zich nimmer wel zal kunnen schikken, hunne Gelden en Goederen willende sauveeren, dezelven van hier verzenden, om zo schielyk mogelyk, en by de eerste gelegenheid zich in Persoon mede van hier te verwyderen. —

Ik concludeere, dat de Vergadering, vernieuwende het Placaat van den 14 Augustus 1795, het zelve met de ampliatien door de Burgers *Schimmelpenninck* cum suis, voorgedragen, en de door my hier nevens voorgestelde mesures geaugmenteert, zoude kunnen, en (met eerbied gezegt) zoude behooren te decreteeren.

Van Beyma conformeert zich met den Burger *Verster*, nogthans met deze verandering, dat de zaak 4 dagen in advys zal worden gehouden, daar in dien tusschen tyd de Leden gelegenheid kan worden gegeven, om het advys in de Dagverhaalen te leezen.

Wormer stelt voor, om het voor de Leden te doen drukken.

De President slaat voor, om het advys van den Burger *Verster* te doen drukken, en aan de Leden te distribueeren.

De Beveren zegt, dat het zonder eenig voorbeeld zoude zyn, dat een particulier advys voor rekening van de Vergadering werd gedrukt, appuyeerende het door *van Beyma* voorgestelde, om het namelyk in het Dagverhaal te doen plaatzen, en de zaak ten principaale over 4 dagen verder te bediscutieeren.

En wordt conform besloten.

Waarna de Vergadering geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Donderdag den* 13 *October* 1796.

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De

De President berigt, dat de Burger *A. Koops* Junior, Consul *ad interim* in de Corunna, de verklaring heeft ingezonden: —— aangenoomen voor Notificatie.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen.

Eene Missive van *P. A. Nelson*, Baillauw te Vlissingen, kennisgevende dat zich zederd eenigen tyd in die Stad bevindt de Huisvrouw van *A. Bonnier* Junior, by zich hebbende eene Kist met Goederen, en betuigende voornemens te zyn, om zich van daar naar Duinkerken te begeeven, dan dat hy zulks haar geweigerd had, uit hoofde, dat zy niet voorzien was van een Paspoort der Nationaale Vergadering, met order, om die Stad niet te verlaten: hebbende hy nodig gevonden, zich dien aangaande terdezer Vergadering te adresseeren en dezelve hier van kennis te geven: — gesteld in handen der Commissie van Binnelansche Correspondentie.

Eene Missive der Municipaliteit van Vianen, inzendende eene nadere Memorie van adstructie, met verzoek dat dezelve mogt gesteld worden in handen der personeele Commissie, in deze zaak benoemd: ——— conform geconcludeerd.

Een Request van onderscheiden commerciecrende Ingezetenen van Groningen, verzoekende, dat hun mag worden toegestaan het invoeren van 40 Balen Coffy, door hun in London ingekogt voor het emaneeren der Proclamatie, in dato 16 September: —— gesteld in handen van het Committé der Marine, om in conformiteit der gemanifesteerde intentie der Vergadering in dezen te handelen.

Een Request van *J. J. Schroot* in den Jaare 1787 uit 's Lands dienst gedimitteerd, verzoekende honorabel Paspoort, en een convenabel Pensioen; alzo onderscheiden personen, welke het Vaderland een kwaadwillig hart toedragen, by de Armée zyn geplaatst, of wel gepensioneerd.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van het Committé te Lande om 'er het nodig reguard op te slaan.

Van Beyma wil, dat het zal gesteld worden in handen van het Committé te Lande, om te informeeren naar het geene door den Suppliant word geavanceerd, met opzigt tot die geenen, welken, het Vaderland een kwaad hart toedragende, nogthans of geplaatst of gepensioneerd zyn.

Kantelaar zegt: Ik ben 'er ook zeer voor, dat de zaak onderzocht worde, doch op deze wyze, dat aan het Committé worde aangeschreeven, van den Suppliant te requireeren bepaalde opgave, *wie* de Personen zyn, die hy bedoelt, die verraders en vyanden van het Vaderland zouden zyn, en echter gepensioneerd of in den Armée geplaatst. Reeds lang genoeg hebben dierzelyke *algemeene* denunciatiën onder de Natie gerouleerd. Een ieder, die zich zoodanige *algemeene* uitspraken veroorloven wil, is ook gehonden, *bepaaldelyk* op te geven, *welke Personen* hy bedoelt. En indien hy, des gerequireerd zynde, aan deze zyne verplichting niet voldoet; of zyne denunciatien met geene behoorlyke bewyzen staaft; dan moet hy als een lasteraar gestraft worden.

En word conform geconcludeerd.

Een Request van *J. Schols*, om tot Kamerbewaarder te worden benoemd.

Een Request van twee Bataven, mede verzoekende, om een Post of Bediening: — beiden in handen der Commissie tot de Ambten.

Onderscheiden Requesten, om Paspoorten: — geaccordeerd.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Het Committé van Administratie der Fransche Troupes in de Republiek der vereenigde Nederlanden, in den Haag, in aanmerking genoomen hebbende, dat met het aanstaande Wintersaizoen, ter kleeding als anderzints van de Fransche Troupes in dienst dezer Republiek, zal benodigd zyn eene aanzienelyke quantiteit Laken, Carzaayen, Zaayen en Linnens, Wolle en Gaare Kouzen, als mede Patroontassen, Geweerriemen en andere benodigdens, alles Inlandsch Waar van Fabriequen in deeze Republiek gevonden worden, zo heeft het Commité voorn. nodig geoordeeld, hier aan Publiciteit te moeten geeven, ten einde der Fabriqueurs in staat te stellen, om in korte Termynen na de te doene Aanbesteding, de aflevering te kunnen doen, —— de Monsters zullen van den 24 October eerstkomende aan de Secretary van 't Commitié te zien zyn.

De Aanbesteeding zal in den loop van de Maand November aanstaande plaats hebben. — De dag nader te bepaalen, als mede de quantiteit van iedere Articul, en de geregelde Termynen van betaling.

Ter ordonnantie van 't zelve Commité

W. van Eyk, *Secretaris.*

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is dagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatsen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 217. *Maandag den 17 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag den 13 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Eene Commissie uit het Committé te Lande verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Lidt*, Rapport:

1. Declinatoir op het Request van *A. Geusendam*, om als Bombardier gepensioneerd te worden, wyl dezelve het gerequireerd aantal Jaaren niet in dienst is geweest: — conform geconcludeerd.

2. Favorabel, op het Request van *A. Westhoven*, om een Cornets pensioen, uit aanmerking van den 55 jarigen dienst van den Suppliant: — conform geconcludeerd.

3. Declinatoir, op het Request van *H. de St. Lisier*, om gepensioneerd te worden, daar de Suppliant, flegts in het Corps van *Mattha* gediend hebbende, niet in de termen van de Resolutie van Hun Hoog Mog valt: — conform geconcludeerd.

4. Favorabel, op het Request van *C. de Wys*, om continuatie van zyn pensioen, alzo de Suppliant buiten zyn' schuld zich niet tydig genoeg heeft kunnen aaamelden: — conform geconcludeerd.

5. Favorabel, op het Request van *J. T. Le Grand*, om mede, by continuatie, zyn pensioen te mogen genieten, uit hoofde van zyn' hoogen Ouderdom en kommerlyke omstandigheden: — conform geconcludeerd.

De Vos van Steenwyk doet Rapport:

In naam der personeele Commissie, in wier handen gesteld zyn de Missives van het Committé te Lande, de eerste, in dato 5 September, (*zie Dagverhaal No.* 178, *pag* 63) de tweede van den 13 dier zelve maand, (*zie Dagverhaal No.* 188. *pag.* 145.) — als ook het voorstel van den Representant *Blok*, ten zelven dage gedaan:

Dat zy Gecommitteerdens, geëxamineerd hebbende de beide Missives door het Committé geschreeven, naar rypen raade van gevoelen zouden zyn, dat, daar in de eerste dier Missives uitdrukkingen voorkomen, welke als læsief voor deeze Vergadering kunnen worden beschouwd, dog, welke door de tweede nader opgehelderd zyn geworden, de Vergadering deeze eerste Missive flegts zoude kunnen houden als niet geschreeven, en in de tweede berusten; terwyl voor het overige het drukken der Lotery Lysten op de Hollandsche Drukkery zyn voortgang kan hebben.

Conform geconcludeerd.

De Vos van Steenwyk rapporteert:

Namens de Commissie van Finantien, op de by Decreet van den 5 dezer in haare handen gestelde Missive van het Committé te Lande, verzoekende authorisatie, om, by continuatie, contracten te mogen aangaan voor het weder inhuuren van alle zulke Huizen en Gebouwen, als door hun tot Casereneering der Militairen van dit Guarnisoen zyn geëmployeerd: dat zy, de redenen door het Committé hier voor opgegeven geëxamineerd hebbende, adviseeren, om conform dien te decreteeren: — conform geconcludeert.

Visscher rapporteert:

In naam der personeele Commissie, by Decreet van 20 September benoemd, ter examen van het voorstel, ten zelven dage door het Committé te Lande gedaan, nopens het employeeren van gepensioneerde Officieren tot onder of plaats Majors der Frontier Steden: dat zy van gevoelen zouden zyn, dat conform den voordragt zoude kunnen worden gedecreteerd! —— conform geconcludeerd.

Kantelaar stelt voor:

Dat nu ook op de in advys gehouden Requesten, tot bekoming van den post van onder Major, eene dispositie vallen moge.

De President stelt voor, om het Request van *Hogenhulzen* en *Henneberg* te renvoyeeren aan het Committé te Lande, om 'er favorabel reguard op te slaan: — conform geconcludeerd.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgaande, worden de volgende uitgebragte Rapporten in deliberatie gebragt.

I. Het Rapport door de Burgers *Cambier* c. s. uitgebragt, nopens het onderzoek der klagten over de inkwartiering, luidende:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Was 'er zedert de byeenkomst deezer Nationaale Vergadering eene Commissie, welkers werkzaamheden de gemoederen van de Leden derzelve bestendig met de levendigste aandoening vervulden; 't is zeker die Commissie, waaraan eerst de klagten over de Inkwartiering te Groningen zyn ter hand gesteld, en dewelke vervolgens 't onderzoek der grieven over de Inkwartiering by aanhoudenheid is opgedragen. Deze toch hoort de bittere klaagstem van eene tallooze menigte van Ingezetenen uit onderscheidene oorden van Nederland tot deeze Vergadering opgegaan, over de nadeelen der drukkende Inkwartiering, met alle de elenden daar meede gepaard gaande, dewelke des te grievender word, naar mate de hoop op redding by de klageren schynt te verminderen: en des te sterker treft naar maate zy door de Hoogstgeconstitueerde Magten in de Gewesten allezins word gewettigt, en aan de aandagt deezer Vergadering aanbevolen.

Uwe Commissie hoort de grievende jammerklagt van zo veelen, dewelke eerst de rampen des Oorlogs door 't verblyf, door de requisitien, door de geweldadigheden der Hanovranen, Engelschen, Hessen, Keizerlyken, en wat niet al, op allerhande wyze hen toegebragt, hebben ondervonden; vervolgens by de komst onzer Fransche Broederen, die de Standaart der Vryheid, op de door de evengemelde Troupes verlaten grond kwamen planten, een geruimen tyd alle de ongemakken, dewelke 't verblyf en de behoeftens van een groot aantal Troupes ten gevolge hebben, hebben moeten verduuren; ja, tot heden toe niet alleen hunne huislyke vryheid door de huisvesting van Militairen hebben moeten missen, maar zelfs hunne bete broods, voor hen en hun gezin zoo zuur verdiend, aan den doortrekkenden of verblyvenden Krygsman hebben moeten overlaten, althans met hem deelen. Uwe Commissie hoort deeze klaagstem, in een tyd, waarin de Rechten van den Mensch en Burger door de Vertegenwoordigers van 't Volk van Nederland openlyk hulde word gedaan: en 't geen Uwe Commissie des te meer smart, is, dat zy, hoe gegrond deeze klagten ook zyn, echter, uit hoofde van de omstandigheden des tyds, waarin wy leven, geene genoegzame middelen weet aan de hand te geven, om dezelve geheel weg te nemen. Ten voorbeelde van 't hier voren vermelde strekken 't Request van een groot aantal Burgers en Inwoonders der Stad Nymegen, by Decreet van den 30 Augustus; van eenige Ingezetenen van de Dorpen Hees, Neerbosch, Hater, Heumen en Malden, alle in den omtrek der Stad Nymegen gelegen, by Decreet van den 2 September; de klagten van die van Zutphen, by Decreet van den 6 Sept.; 't Request van die van Arnhem, by Decreet van den 5 Sept. laatstleden, ten fine van consideratien en advys aan Uwe Commissie ter hand gesteld. Deeze klagten zyn aangedrongen door eene Missive van de Hoogstgeconstitueerde Magt in Gelderland, zich noemende Vertegenwoordigers des vryen Volks van Gelderland, op den 27 Augustus 1796 te Arnhem geschreven, gelyk ook door eene latere Missive van de Magistraat der Stad Arnhem, van den 10 September jongstleden; en eindelyk nog door eene Missive van eene personeele Commissie uit de Hoogstgeconstitueerde Magt in Gelderland, en herwaarts gezonden, en den 7 September 1796 alhier geschreven, en, benevens de andere, in handen Uwer Commissie gesteld. — Alle welke stukken successivelyk aan Ulieden zyn voorgelezen.

Uwe Gecommitteerden, de Burgers *Cambier*, *van Haersolte*, *ten Berge*, *Colmschate* en *Stoffenberg*, (hebbende de Burger *Evers* slegts in 't eerst by de besoignes kunnen assisteeren, uit hoofde van zyn vertrek) hebben de klagten van zoo veele Ingezetenen van Nederland met alle nauwkeurigheid geëxamineert en gegrond bevonden — iteratievelyk met de Geldersche Gecommitteerden gebesoigneert, gelyk ook met eenige Leden van 't Committé tot de algemeene zaken van 't Bondgenootschap te Lande, en zullen thands Ulieden dienaangaande rapporteeren:

De klagten by Ulieden ingekomen rouleeren in 't algemeen over de sterke Inkwartiering in verscheide Steden en Dorpen in Gelderland, van in- en doortrekkende Troupes, zoo dat de Ingezetenen niet alleen verpligt wierden Inkwartiering van Militaire Persoonen, dikwils ook met Domestiquen te gedogen, niettegenstaande in plaatsen alwaar men altoos een groot Guarnizoen gewoon was te hebben, gelyk te Nymegen, by voorbeeld, 'er veele Ingezetenen waren, dewelke boven andere hunne Huizen en Wooningen tot 't huisvesten van Militairen hadden gedestineert en geapproprieert, — en deze last van Inkwartiering was te meer drukkende, alzoo niet zelden zy by de Militairen ook derzelver Vrouwen en Kinderen, vooral van Officieren en diergelyke, verpligt waren te moeten logeeren.

In 't byzonder zyn deze klagten ingericht tegen een zeker Marsch-Reglement, door 't Committé te Lande, voor de Troupes van den Staat, op den 30 Juny 1796. gearresteert, 't welk de Ingezetenen en de Bestuurders van 't Gewest hunner woonplaats, met hen als zeer drukkende beschouwen, betreffende 't fourneeren van Mondbehoeftens en Fourage voor Menschen en Paarden.

Eindelyk klagen de Hoogstgeconstitueerde Magt in Gelderland en derzelver Gecommitteerden, over de importante somme voor Vuur en Ligt voor de Militaire Wagten, ter plaatze waar dezelve zich bevinden, betaald, en alleen voor zeven plaatsen in 't Quartier van Zutphen *f* 8999 - 4 - 10 belopende.

Wat de continueele Marsch van Infanterie, Cavallerie en Artillerie, door, en verblyf in sommige plaatsen boven anderen betreft, zult Gylieden, Burgers Representanten! met Uwe Gecommitteerden ligtelyk bezeffen, dat daar eene veelal onvermydelyke noodzakelykheid geduurende den Oorlog, uit hoofde van de onderscheidene gelegenheid der Steden of Dorpen, dit onderscheid vordert, de klagten ten dien opzigte, hoe zeer ook uit drukkende bezwaren, haren oorsprong nemende, voor als nog niet weggenomen kunnen worden: alleenlyk zouden dezelve, zoo veel mogelyk, kunnen en behooren te worden geleenigt.

Wat de inkwartiering van Militairen belangt, en wel byzonder van Officiers en Commissarissen met hunne Domestiquen, dikwils ook met Vrouwen en Kinderen, waar over sommige der klagers met alle reden doleeren, op grond, dat zy met alle andere Ingezetenen van Nederland, 't hunne tot derzelver onderhoud fourneeren, en dus niet kunnen worden verpligt de-

dezelve huisvesting en dekost te geven, merken uwe Gecommitteerden aan, dat dit eene groote overtreding is van de diverse nieuwe plaats hebben de ordres; uit welken hoofde de Nationale Troupes, voor zoo verre zy niet op marsch zyn, gehouden zyn zich Logementen voor hun geld te procureeren, en voor de kost van hun zelfs en de hunnen te zorgen, zonder in eenigen opzigte de Ingezetenen tot last te mogen zyn, veelmin, by wege van Inkwartiering, kosten te mogen veroorzaken: 't welk 't Committé te Lande heeft geoordeelt de Nationale Militairen by eene byzondere aanschryving te moeten injungeeren, op dat zy zich van diergelyke vexatien, waardoor de gedrukte Ingezetenen tegen 't tegenswoordig Bestier ingenomen, en niet zelden tot de taal der wanhoop vervoert worden, onthouden, zynde 't Committé genegen, tegen die gene, dewelke aan deze ordres niet obedieeren, byzonderlyk te voorzien, en hen na behoren deswegens te corrigeeren.

Dit geld byzonderlyk nopens de Vrouwen en Kinderen der Militairen, dewelke hunne Egtgenooten en Vaders volgen: daar toch op grond van de Rechten van den Mensch en Burger, in dit opzicht, 't zy met allen eerbied gezegt, zonder behoorlyke oplettendheid op den Militairen stand, zonder behoorlyke oplettendheid op den byzonderen staat en levenswyze, waartoe zich de Krygsman vrywillig heeft verbonden, te naauw geappliceert, den Militairen eene meerdere vryheid in 't ingaan van een huwelyk is toegestaan, is hier van een natuurlyk gevolg, dat de Municipaliteiten, met regt vreezende, 't getal van behoeftigen tot drukkend bezwaar van de outledigde Armekassen oneindig vermeerdert te zien, niet gaarn de huisgezinnen van uitgetrokkene Soldaten binnen hunne muuren houden; terwyl voor deze Menschen, willen ze niet elendig omzwerven, niets anders overblyft, dan hunne Mans en Vaders, overal, waar hen het oorlog roept te volgen; waardoor 't geen hen tot een voordeel is toegestaan, voor hen, zoo lang althans die continueele marschen plaats hebben, een bron van rampen oplevert.

Buiten eenige de minste bedenking is de gegrondheid der klagte over 't marsch reglement den 30 Juny 1796 door 't Committé tot de Algemeene zaaken van 't Bondgenootschap te Lande gearresteert, voor de Troupes van den Staat. In 't 5 Art leest men, *dat ieder Onder Officier en Gemeene zich zal vergenoegen met anderhalf pond Roggen Brood, een half pond Boter of Spek, en een kan Bier daags, zonder meer te mogen vorderen, waar voor drie stuivers betaalt zal worden, welke betaling zal moeten geschieden met gereed geld voor het vertrek der Troupes, onder specificatie en quitantie, en by faute van betaling, zal dezelve verhaalt worden, op den Commanderenden Officier met de kosten daarom te doen.*

En 't 7. Art. *Een Ruiter zal zich hebben te vrede te houden binnen de 24 uuren met 16 ponden hooi en drie bossen stroo, zoo goed en kwaad als het die geene daar hy gebilletteert zal wezen, zal hebben, zonder eenig hooi te mogen strooijen onder de Paarden, of te verspillen, en zal voor het rouw Voeder betalen drie stuivers.* En Art. 8. hy zal ook gehouden zyn de haver, die hy wil voederen, met zich tebrengen, of zoo daar eenige te bekomen is te kopen, en aanstonds te betalen.

Ons dunkt Burgers Representanten! de bloote voordragt van deze Articulen baart in Ulieden eene gemengelde aandoening van verwondering en van medelyden. 't Is waar dit Reglement bepaalt zich tot den marsch en kan zich niet meer uitstrekken tot een langer verblyf, dan 't geen nodig is, om zoo als men 't noemt rustdag te houden. Dan is 't met dit al niet allerdrukkendst, dat Ingezetenen de mondbehoeftens, dewelke in 't vyfde Articul zyn vermeld, aan den Onder Officier en Soldaat zullen bezorgen voor drie stuivers, daar een ieder weet, dat dezelve thands veel meer kosten? Of zal een handwerksman, die naauwlyks tien stuivers des daags in 't zweet zyn's aanschyns verdient, zich zelven en zyn gezin van de noodwendigste behoeftens des levens berooven, om ze aan den by hem geinkwartierden te geven? Is 'er zelfs op alle plaatsen zoo gemakkelyk Bier te bekomen? Met wat mogelykheid zal iemand, die zelf geen genoegzaame voorraad hooi en stroo heeft, en overzulks genoodzaakt is 't te koopen, 16 ponden hooi en drie bossen stroo voor drie stuivers aan een Ruiter konnen geven? Is deze bepaling voor den door de gevolgen des Oorlogs geruineerden, voor den door zwaare Geldheffingen uitgeputten Ingezeten niet ondragelyk? 't Is waar 't Committé te Lande heeft hierin gevolgt de ordre en reglement op den 21 Juny 1750 vastgesteld. — Dan Burgers Representanten! zyn thans de eetwaaren niet zeer duur? Waren toen de marschen en doorpassagie der Troupes zoo meenigvuldig, zoo continueel als thands? Immers neen! — De Soldaat kan niet meer missen dan drie stuivers? Dit zy zoo! maar moet dan daarom al de last komen, op de Ingezetenen, en deze daardoor tot vertwyffeling gebragt worden, en gelyk reeds eenige Ingezetenen van 't Clooster ten Apel in 't Westerwoldse besloten hadden, tot de harde noodzaakelykheid gebragt worden, hunne woningen te verlaten! Neen Burgers Representanten! dit gedoogt de zorg voor 't welzyn van 't Volk van Nederland, ons alle zoo duur aanbevolen, in geenen deele. Dit gedoogt niet de inspraak der menschlievendheid, door 't akelig tafereel door ons opgehangen, opgewekt. Deze bepaaling geheel weg te neemen, gelyk sommige der klageren willen; acht uwe Commissie ondoenlyk: dan zoude immer de door de marschen afgematte Krygsman de behoeftens voor hem moeten missen? of een ruime deur zoude 'er voor allerhande vexatien en twisten in een tyd, waarin de eendragt meer dan ooit noodzakelyk is, geopent worden. De Soldaat kan volstrekt niet meer dan drie stuivers betaalen. 'Er blyft dan niets over dan dat, voor zoo verre zulks geschieden kan de Ingezetenen van 't verschaffen van levensmiddelen en fourage worden vrygekent, en dit zoude naar de gedagten van 't Committé te Lande met opzigt tot de fourage geheel, en wat de mondbehoeftens betreft, gedeeltelyk kunnen plaats hebben, en dit meer naar de omstandigheden, waarin zich de byzondere Ingezetenen bevinden, konnen worden geschikt; terwyl voor 't overige men, op gronden van de gelykheid, de Ingezetenen, dewelke in de noodzakelykheid zyn, geduurende den marsch der by hun geinkwartierden de bepaalde levensmiddelen te moeten fourneeren, wegens dit hun nadeel van Landswegen diende te gemoet gekomen te worden, op dat deze last met een eenparigen schouder door 't Volk van Nederland worde gedragen.

Van een geheel anderen aart zyn de klagten over de geimpendeerde sommen in 't Kwartier van Zutphen, tot 't verschaffen van Vuur en Licht in de Militairen Wagten: Uwe Gecommitteerden vinden dit bezwaar ten eenemaal ongefundeert, naar dien dit Vuur en Licht altoos door de plaatselyke Regeeringen in de Gewesten is gefourneert, en 't daar voor van deze uitgeschotene aan de Quota in de Petitien is gekort.

't Committé tot de algemeene zaken van 't Bondgenootschap te Lande, zoo veel mogelyk, in de opgemelde inconvenienten willende voorzien, heeft by Resolutie van den 16 September laatstleden besloten, alle de Corpsen der Bataafsche Armée, want deze raakt 't in 't byzonder, aanteschryven:

Bbb 2 „ 1. Dat

1. „ Dat 't March-Reglement niet verder moet worden
„ geëxtendeerd, dan de ware bedoeling daarmede is ge-
„ weest, en alzoo niet langer dan een verblyf van ten hoog-
„ sten twee dagen voor een Marschverblyf moet worden
„ geconsidereert.

2. „ Dat de Nationale Troupes, langer dan twee dagen
„ zich ergens ophoudende, verpligt zyn, zoo Officieren als
„ Gemeenen, voor hunne eigene inkwartiering en verteering,
„ ten hunne kosten, te moeten zorgen, en ook de by zich
„ hebbende Vrouwen en Kinderen niet tot laste der Burgery
„ te doen vertrekken."

Teffens heeft 't Committé te Lande goedgevonden, „ de
„ Hoogstgeconstitueerde Magten in de respective Gewesten
„ van de gemelde Resolutie kennis te geven, met verzoek,
„ om dezelve, elk in den haren, ter kennisse van de Muni-
„ cipaliteiten te willen brengen, met sollicitatie, om wan-
„ neer hier of daar tegens de gearresteerde Resolutie wierd
„ gehandeld, als dan dadelyk aan het Committé daar van te
„ willen kennis geven, ten einde het nodig redres kan
„ worden gemaakt, met aanduiding van zoodanigen, die daar
„ tegen handelen."

Ook heeft 't Committé opzigtelyk de Vivres en Fourages geprojecteert eene verandering in 't Marsch-Reglement, zynde in 't 5 le Articul aldus:

Ieder Onder Officier en Gemeene zal in de 24. uuren zich vergenoegen met anderhalf pond Roggenbrood, en een half pond Vleesch of Spek, of Boter of Kaas, na dat de Ingezetenen het voorhanden mogten hebben, zonder meer te mogen vorderen, waarvoor vyf stuivers betaald zal worden, als drie stuivers van ieder Onder-Officier en Gemeene, welke betaling zal moeten geschieden met gereed geld, voor het vertrek van de Troupes, onder specificatie en Quitantie, en by faute van betaling zal dezelve vermaald worden op den commanderenden Officier, met de kosten daar om te doen; zullende de overige twee stuivers aan die geene, die zulks begeeren, van den Lande betaald worden.

En in plaats van 't 7. en 8. Art. in dezer voegen: een Ruiter zal, op marsch gaande, altoos by zich moeten hebben zyne behoorlyke rations Hooi en Haver.

Uwe Commissie dan, Burgers Representanten! na aan Uliéden de ware geschapenheid der zaake te hebben voorgedragen, gelyk ook 't geen daarin is verricht; eindelyk zullende dienen van advys, verklaart van oordeel te zyn:

1. Dat door deeze Vergadering aan 't Committé tot de algemeene zaken van 't Bondgenootschap te Lande, behoorde te worden aanbevolen, aan de striptste executie van de Resolutie van den 16 Sept. laatstleden, de hand te houden, ten einde de daarop inbreuk makende Militairen naar behooren worden gecorrigeert, en de Ingezetenen tegen alle vexatien, door de voor hen zoo drukkende inkwartiering in 't algemeen, en van Vrouwen en Kinderen der Militairen in 't byzonder, worden beveiligt.

2. Dat 't Committé te Lande mede door deeze Vergadering worde aanbevolen, de Commandant en Chef der Armée aan te schryven, zoo verre de situatie der plaatsen 't eenigzints toelaat, te zorgen, dat de eene plaats boven de andere niet met doormarsch van Troupes worde bezwaart.

3. Dat overeenkomstig de geprojecteerde verandering in 't Marsch reglement, dewelke de Vergadering zich zoude behooren te laten welgevallen, aan de Ingezetenen zoo in Gelderland als andere gewesten en plaatsen dezer Republicq, dewelke in de termen van 't vyfde Articul van 't gemelde Marsch-Reglement komen te vallen, boven drie stuivers voor de behoeftens van de Onder-Officieren en Gemeenen te betalen, telkens, des begeerende, voor 't vervolg nog twee stuivers van 's Lands wege behoorden te worden toegelegd, dat 't Committé te Lande ten spoedigsten, zoo veel mogelyk, daarin behoorde te voorzien, ten einde de bedrukte Ingezetenen dadelyk ondersteuning ondervinde: en voorts aan Uwe Commissie tot de Financie werde gedemandeert, na ingekomene consideratien van 't Committé te Lande, te dienen van advys, waaruit dit dedommagement voor 't vervolg, geduurende deeze Campagne, waarby zich dit provisioneel behoorde te bepalen, best zoude kunnen worden gevonden.

4. Dat aan 't Committé te Lande almede behoorde te worden gedemandeert eene nauwkeurige bepaling te maken, ter voorkoming van alle fraudes, nopens de aantekening en opgave van die geene, dewelke voor 't vervolg wegens 't fourneeren van de opgemelde levensmiddelen, 't tot schadeloosstelling toegelegde, zullen behooren en begeeren te genieten.

5. Dat de kosten van Vuur en Licht in de Militaire Wagten, zoo Fransche als Bataafsche, als van ouds, door 't plaatselyk Bestuur waar dezelve voorvallen, moeten worden gefourneert, om dezelve met 't Gewest of Kwartier, waarin die plaats gelegen is, te kunnen verrekenen; met vryheid voor deze, om die kosten, gelyk van ouds gebruikelyk is, aan de Quota in de Petitie van 60 Millioenen te kunnen korten.

6. Dat eindelyk Extract van 't hier op te nemen Decreet behoorde te worden gezonden aan 't Committé te Lande, tot narigt, gelyk ook ten zelven einde aan de Hoogst Geconstitueerde Magten in ieder Gewest, op dat de Ingezetenen weeten waarnaar zich te reguleeren.

Alles onderwerpt echter uwe Commissie aan Uliéder meer verlicht oordeel.

T. A. ten Berge.
H. J. Colmschate.
J. J. Cambier.
J. H. Stoffenberg Junior.
W. S. van Beerfunte.

Conform geconcludeerd.

—2. Het Rapport door de Burgers *van Lokhorst* c. s. uitgebragt, op het voorstel door dien Burger gedaan. (*zie dit Rapport in ons Dagverhaal No. 201. pag.* 250.)

Van Beyma vermeent, dat de bepaalde tyd by Articel 2, te kort is, voor de buiten Provincien, of die geenen, welke aan de grenzen dezer Republiek woonachtig zyn; maar dat die op veertien dagen dient te worden bepaald.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering deze aanmerking kan gouteeren: — en wordt het Rapport met deze verandering gearresteerd.

3. Het Rapport, door de Burgers *Kantelaar* c. s. uitgebragt, op het voorstel door de Burgers *van Lokhorst* en *van Beyma* ter Vergadering gedaan, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

By Uliéder Decreet van 21. July l. l., is in handen van Uwe Medeleden, *Kantelaar*, *Cambier*, *Floh*, *de Lange*, *Befier*, *de Mist*, *Hartog*, *Vatebender* en *Blok*, ten fine van examen, consideratien en advis, gesteld een voorstel van den Representant *van Lokhorst*, in de Notulen van dien dag ge-
in-

infereerd, en houdende in fubftantie, dat het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootfchap te Lande zou worden gelast, aan alle de refpective commanderende Officieren der onderfcheiden Corps, in dienst dezer Republiek ftaande, aantefchryven en te gelasten, om binnen den korst mogelyken tyd over te zenden de Staaten der dienften van alle de refpective Officieren, van Colonel tot Sous Lieutenant, of Extraordinair Ingenieur incluis, dewelken in de gemelde Corps zyn geplaatst; en dat op dezelfde Staaten behoorlyk zou moeten worden uitgedrukt, de geboorte plaats ouderdom, enz. van alle de gemelde Officieren, conform het model, by voorfchreeven voorftel gevoegd; dat voorts by die Staaten zou behooren te worden ingezonden eene algemeene Lyst van alle de Officieren, in ieder Corps thans dienende, voorzien van eene verklaring door alle de Leden van den Raad van Adminiftratie, en voor zoo verre het Corps Ingenieurs betreft, door den Chef onderteekend; houdende, dat de voorfchreeven Lyst bevat; alle de Officieren, by het Corps dienende, en dat, voor zoo verre hun bekend is, geene meerdere of andere Officieren by hetzelve zyn aangefteld, als die genen, welken op de Lyst zyn uitgedrukt: en eindelyk, dat het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootfchap te Lande zou worden gelast, om alle de voorfchreeven Staaten en Lysten binnen den tyd van vier weeken, in deze Vergadering in te leveren.

Uwe Commisfie werd eerst, door de abfentie van fommige haarer Leden, verhinderd hare befoignes over dit onderwerp te beginnen, dewyl zy in eene zaak, welke zy voor zeer belangryk houdt, niet gaarne iets doen wilde, zonder daarop zoo veel mogelyk de confideratien van ieder Lid gehoord en rypelyk overwogen te hebben. Want, hoe zeer het in den eerften opflag fchynen mogt, en ook in de Vergadering reeds is gezegd geworden, dat het voorfchreven voorftel geen lang examen vorderde, zoo heeft echter uwe Commisfie, in den loop haarer raadplegingen, het tegendeel ondervonden; en het is niet dan na herhaalde befoignes, en conferentien met Gecommitteerden uit het Committé tot de Algemeene zaken van het Bondgenootfchap te Lande, dat zy zich zelve genoegzaam in ftaat gerekend heeft, om Ul. op deze materie behoorlyk te dienen van confideratien en advys. Zy is althands zich zelve bewust, dat zy geen verwyt van verzuim verdient, en dat een ieder, die, behalven het reeds gezegde, waar van de gegrondheid ftraks nader blyken zal, de menigvuldige andere bezigheden van de meeste Leden dezer Commisfie in aanmerking neemt, overtuigd zal zyn, dat dit Rapport niet vroeger heeft kunnen worden gedaan.

Voor dat wy tot overweging van het voorftel zelve overgaan, zal het niet ondienftig zyn, eenige algemeene confideratien over de Organifatie der Armée vooraf te zenden.

Het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootfchap te Lande, gelast zynde de Armée te organizeeren, benoemde uit deszelfs midden drie Commisfarisfen tot het formeeren eener Nominatie Lyst, welke door het Committé gerevideerd, en vervolgens aan Hun Hoog Mogenden ter approbatie voorgedragen zou worden. De gewigtige zwarigheden, welke deze Commisfie door te worstelen had, werden niet weinig vermeerderd door de Refolutie, met voorkennis van Hun Hoog Mogenden, den 4 en 11 April 1795, door de Nieuwspapieren bekend gemaakt; waar by bepaald was, dat alle Officieren van de oude Armée, offchoon gefuspendeerd, zich op nieuw aan het Committé zouden kunnen adresfeeren, het zy om gecontinueerd, gepenfioneerd, of gedimitteerd te worden. En, fchoon het getal der geenen, die hunne dimisfie verzogten, veel grooter was dan men verwagt had, en daar door niet alleen het Land van de betaling eener menigte Penfioenen ontheven, maar ook de Armée van een ... al der warmfte Voorftanders van het vorig Beftuur gezuiverd ...; zoo beliep echter het getal der Officieren, die zich aanmelden om te blyven dienen, veel meer, dan 'er, volgens de nieuwe inrichting, by de Armée, nodig waren.

Deze omftandigheid kon niet anders dan embarasfant voor het Committé zyn. De Staaten Generaal hadden alle de Bataaffche Officieren, die uit hoofde der Revolutie van 1787 uitgeweeken waren, terug geroepen, en derzelver demisfie uit Franfchen dienst verzocht. Dezen, voor zoo verre zy zich wel gedragen hadden, verdienden buiten twyffel by voorkeur geplaatst te worden, in zulke posten, waar toe zy genoegzaame bekwaamheid hadden. Daar en boven waren onder de duizenden Sollicitanten, ook een groot aantal bekende Patriotten, die, offchoon niet uitgeweeken geweest zynde, echter zich, in en voor 1787, in Schutteryen en Gewapende Genootfchappen loflyk onderfcheiden, of, door roemryke daaden, aanfpraak op erkentenis verworven hadden, en door welker plaatzing aan de Natie een wezentlyke dienst gedaan kon worden.

En echter konden de Officieren van de oude Armée, die verzocht hadden gecontinueerd te worden, ook niet geheel worden voorbygegaan, daar hun by gezegde Refolutie van Hun Hoog Mogenden, hoop gegeven was, dat aan hun verzoek voldaan zou worden, by aldien hun gedrag onberifpelyk ware; en daar, door derzelver plaatzing, een evenredig getal penfioenen voor den Lande uitgewonnen werd. Ja, in zommige Corps was het zelfs ten hoogften noodzakelyk dezelven te employeeren, daar onder de overige Sollicitanten weinigen waren, die by de Cavallerie; zeer weinigen, die by de Artillerie; en nog minder, die by de Genie geplaatst konden worden.

Ook ontbrak het in de oude Armée geenzins aan Officieren, welker denkwyze genoeg met de tegenwoordig aangenomen begiuzelen overeen kwam, dat van dien kant geene twyfelingen tegen dezelven konden huisvesten. En 'er was onder dezelven een nog veel grooter getal van de zoodanigen, welker braafheid onbevlekt was, en die, vastftaande in het, by den Militair aangenomen, begrip, dat zy verplicht zyn, zonder party te kiezen, eenvouwig te gehoorzamen de bevelen door hunne Superieuren aan hun gegeven, met grond onderfteld konden worden, het tegenwoordig Gouvernement met dezelfde getrouwheid, en het zelfde attachement te zullen dienen, waar meede zy het vorig Beftuur gediend hadden.

Het is waar, 'er waren, en zelfs onder die genen, welken verzochten gecontinueerd te worden, ook anderen, welken, buiten de palen dier gehoorzaamheid gaande, niet alleen openlyk party gekozen, maar zich ook aan befpotting, mishandeling of vervolging van anders denkenden fchuldig gemaakt hadden: doch, hoe veel moeite het Committé ook aanwendde, om de zoodanigen te ontdekken; hoe zeer dit ook ten aanzien van zommigen gelukt is; zoo werd echter het zelve dikwils door gebrek aan behoorlyke verzochte, en lang te vergeefsch verwachte informatien in verlegenheid gelaten; of ook wel door losfe en onbewezene befchuldigingen aan de ééne zyde, en door fterke aanbevelingen van dezelfde Perfoonen aan den anderen kant, in vertwyffelingen gebragt.

Aangaande de Bataven, kon het Committé zelve in het geheel geene oordeel vellen, maar het moest zich, ten hunnen aanzien, geheel verlaten op de berigten, welken het van

die:

die genen, die met hun gediend hadden, ontving ten aanzien van hunne kunde, braafheid en relatieve verdiensten.

Ondertusschen vorderde het heil van den Lande, dat de Organizatie, zoo spoedig mogelyk, tot stand gebragt werd. Het overschot van de oude Armée was in zulken toestand, dat daar van, zonder eene geheele herschepping, niet alleen geen nut te hopen, maar zelfs, wanneer het niet ten spoedigsten voorgekomen werd, het grootste onheil voor den Lande te vrezen was. Een groot gedeelte, dat Krygsgevangen geweest was, kwam in een' berooiden staat in het Vaderland terug; het andere gedeelte lag hier en daar door het Land verspreid, op sommige plaatsen byna zonder Officieren, op andere met zulke Officieren, die of niet hopende, of niet verlangende weder geplaatst te worden, ook hoegenaamd geene pogingen aanwendden, om de orde te bewaren: en het natuurlyk gevolg hier van was, dat wanorde en verwarringen dagelyks vermeerderden, en de rust van het Land in groot gevaar gebragt werd.

Daar dus het werk met den grootsten spoed volvoerd moest worden, nam de Commissie uit het Committé evenwel alle præcautiën, welken in dien spoed genomen konden worden. Aan het hoofd der differente Corps werden mannen geplaatst, welker kunde, braafheid en liefde voor Vaderland en Vryheid boven alle twyffeling verheven was, dewyl men met recht den stelregel, welks gegrondheid in het Militair bestuur altyd bewezen is, meende te moeten volgen, dat men vooral de hoofden met de naauwgezetste behoedzaamheid kiezen moet daar, dezen getrouw en geschikt zynde, de Subalternen byna gedwongen worden, zich wel te gedraagen; althans oneindig minder gevaarlyk worden, indien ook al eens onder hen een of ander mogt ingeslopen zyn, die anders beter geweerd ware. — Uit de uitgewekene Batavieren werden voor verre het grootste gedeelte de hoofden der halve Brigades en Bataillons genomen; en in de keuze derzelven volgde de Commissie uit het Committé de voorstellingen van den Lieutenant-Generaal *Daendels*, en de Generaal Majors *Salm*, *Bonhomme* en *Boecop*. — De verdere Hoofd Officieren werden genomen uit de Officieren, die in 1787. gedimitteerd of gepensioneerd waren, of ook uit zoodanige andere Sollicitanten, van welker civisme en kunde het Committé zich overtuigd hield. — Zeer weinigen uit de oude Armée werden aan het hoofd der Bataillons geplaatst, en daar toe dan nog alleen de zoodanige gekozen, welken van alle zyden aan het Committé aanbevolen werden.

Dit kort bericht, Burgers Representanten! is opgemaakt uit de informatiën, die door het Committé aan uwe Commissie gesuppediteerd zyn; en zy heeft daar by eene Lyst ontvangen van het getal der Officieren, die by de georganiseerde Armée geplaatst zyn, met aanwyzing, hoe veelen van dezelven uit de uitgeweeken geweest zynde Nederlanders, hoe veelen uit andere bekende Patriotten, en hoe veelen uit de oude Armée genomen zyn. Uit deze Lyst is, om 'er slechts iets tot eene proeve van mede te deelen, aan uwe Commissie gebleken, dat by de Infanterie, van de 6 Colonels, slechts 1, van de 18 Lieutenant Colonels, 6, van de 162 Capitainen, 95, en van de 324 Subalterne Officieren, 153 uit de oude Armée genomen zyn.

Indien misschien dit bericht aan Uliеden te uitvoerig mogt voorkomen, wanneer het slechts aangemerkt wordt als voorloopige consideratiën op het voorstel van den Representant *van Lokhorst*, neemt het dan aan, als een gedeelte van een Rapport, van een onderzoek naar de werkzaamheden der respective Committés, welk onderzoek ook aan deze uwe Commissie is opgedragen: doch gunt haar evenwel de vryheid, van te mogen zeggen, dat zy het niet ondienstig gevonden heeft, om dit bericht ook separatelyk voor haar advys, op het gemelde voorstel, vooraf te zenden, dewyl het in de beoordeeling der Organizatie, en in het toetzen der middelen, welken ter verbetering der gebreken, die in dezelve plaats mogten hebben, voorgeslagen zyn, of nog voorgeslagen mogten worden, van veel belang is, de geschiedenis van de wording der tegenswoordige Armée genoegzaam te kennen.

Het Committé is zelve verre af, van te geloven, dat alle gebreken vermyd, of dat in het geheel geene onwaardige voorwerpen geplaatst zyn. Dit was, by den spoed, waarmede het werk verricht is, en by het gebrek aan genoegzame informatiën onmogelyk. Uit de Notulen van het Committé zou ook reeds een aantal voorbeelden kunnen worden aangehaald van dimissiën, verleend aan Officieren, die by de Organizatie geplaatst waren, doch van welker ongeschiktheid of slegt gedrag naderhand voldoende bewyzen inkwamen.

Indien 'er meer zulke onwaardige voorwerpen in de Armée gevonden worden, vooral, indien 'er nog onder zyn, die zich aan mishandelingen van hunne Medemenschen mogten hebben schuldig gemaakt, dan verlangt uwe Commissie niets vuuriger, dan dat dezelven ontdekt worden en naar verdiensten behandeld: en zy houdt zich verzekerd, dat de brave Officieren zelve dit, benevens haar, vuurig wenschen. — En, daar het formeeren, inzenden en publiek maken der te voren gementioneerde Lysten daar toe eenige aanleiding geven kan; daar zelfs meer dan één Lid der Vergadering, en onder anderen de voorsteller zelf, reeds verklaard heeft, de zoodanigen te kennen, en dezelven te zullen denonceeren, zoo dra die Lysten zullen zyn ingekomen, zoo maakt uwe Commissie geene zwarigheid, om, voorbehoudens eenige aanmerkingen op het model der Lysten, Ulieden te adviseren, om de voorgestelde aanschryving aan het Committé te doen.

Niemand zal 'er aan twyffelen, of Lands oirbaar vordert, dat de middelen, ter zuivering der Armée aangewend, niet van dien aart zyn, dat daar door de ambitie, die in den Militairen stand zoo sterk werkt, gedoofd, of aan de zoodanigen, die zich aan geene wandaden hebben schuldig gemaakt, de minste vrees aangejaagd worde voor eenige fletrissante Resolutien. Het is deze consideratie (die uwe Commissie gaarne breeder ontwikkelen zou, indien het bestek van dit Rapport zulks toeliet, en welke nog meer zou kunnen worden aangedrongen door de goede berichten, welke de Generaals by aanhoudendheid geven van den staat der Armée, en van de dagelyks toenemende goede gezindheid der Officieren) het is deze consideratie, zeggen wy, welke ons bewogen heeft, om Ulieden eenige verandering voor te slaan in het model der Lysten, ten opzigte der twee volgende vragen: 1. waar de respective Officieren zich in guarnisoen, gecampeerd of gecantonneerd bevonden hebben, van 1 January 1786 tot 1 January 1788. — en 2. welke hunne handteering of beroep geweest zy, voor dat zy in den Militairen dienst traden.

Wat het eerste betreft, men zou in de daad zeer ongegrond oordeelen, wanneer men de braafheid van eenen Officier beoordeelen wilde uit de Guarnisoensplaats, het Campement of het Cantonnement, waar in hy zich, geduurende dat tydvak, bevond; of zelfs uit de party, in welker dienst hy zich ten dien tyde gebruiken liet.

Om te zwygen van de twyffelingen, waar in de tegenstrydige Eeden aan Bataafs heeren en territoriaale Souverainen gedaan, den braven, maar beklagenswaardigen Officier, ten dien tyde, gebragt hebben; hoe veelen hebben, tegen hun hart, uit eene naauwgezette gehegtheid aan de Militaire subor-

ordinatie, bevelen gehoorzaamt, die zy niet minder dan wy verfoeiden? Uwe Commissie zou U zelfs een voorbeeld kunnen noemen, (een voorbeeld, dat hier te veiliger zou kunnen worden aangevoerd, om dat de Man niet meer in onze Armée dient) van eenen Officier, die in 1786 de attacque op Hattem commandeerde, die dus, wanneer men de zaak naar den uiterlyken schyn beoordeelde, terstond ten sterksten veroordeeld zou worden; en die evenwel in de daad onschuldig was. Zyne Compagnie maakte de voorhoede uit; hy kreeg bevel tot den aanval; hy verzocht op het oogenblik zyne dimissie, maar zy werd hem geweigerd; en hy moest kiezen tusschen het opvolgen van bevelen, welken zyn hart verfoeide, en tusschen het oogenblikkelyk ondergaan van een schandelyken dood, welken ieder Militair, ook die genen niet uitgezonderd, welken met hem in dezelfde begrippen stonden, naar de regelen der Krygstucht als een verdiende straf zou hebben aangemerkt — Uwe Commissie onderstelt ook geenzins, dat het oogmerk van den voorsteller geweest zou zyn, alle Officieren, zonder onderscheid, uit de Guarnisoens Plaats, het Campement of Cantonnement, waarin zy zich geduurende dat tydvak bevonden, te beoordeelen; maar zy wilde alleen U doen opmerken, welken nadeeligen indruk, welke angstvallige vrees, welk een vermoeden van mistrouwen, dat voor een eerlyk hart zoo verscheurend is, zoodanige vraag by braave Officieren, van het oogmerk zulker afvraging onbewust, zou kunnen veroorzaken, en hoe zeer dus dezelve tot nadeel van 's Lands dienst zou kunnen strekken.

En wat de tweede vraag, waarop Uwe Commissie aanmerking heeft, betreft, zy kan ook geenzins onderstellen, dat de Representant *van Lokhorst*, de waarde van een Officier uit het beroep, dat hy te voren oefende, zou willen beoordeelen; zy behoeft hem aan de Veldheeren, die den ploeg varen lieten om den staf van bevel over een Leger met een onsterflyken roem te voeren; zy behoeft hem aan de *Cincinnati* der oude en nieuwe Waereld, noch aan de Geestelyken, die voor de Vryheid der Zwitsers of de zaak der Waldensen met roem de Wapens droegen, te erinneren: zy zal alleen zeggen, dat zy in het doen van deeze vraag geen nut ziet, maar in tegendeel dit nadeel, dat, het beroep het welk sommigen, die thans met lof dienen, te voren oeffenden, éénmaal onder hunne Spitsbroeders bekend geworden zynde, dit tot beschimpingen, yverzucht, en twisten aanleiding zou kunnen geven; dewyl toch de meeste menschen geene Wysgeeren zyn, en de waarde van den man maar al te dikwils uit zyn stand beoordeeld wordt, en byzonder de voorledene stand niet zelden een bron van vergruizing van de zoodanigen wordt, op wier tegenwoordig roemryk gedrag de Nyd met scheele oogen ziet.

En het is uit hoofde dezer consideratiën, dat Uwe Commissie, om eindelyk ter conclusie te komen, U aanbiedt een eenigzins veranderd model van zoodanige Lysten, het welk zy zich vleit, dat zelfs beter aan het oogmerk van den voorsteller zal voldoen. Volgens dit model zouden de Lysten moeten worden verdeeld in vier colommen, waar van de eerste bevatten zou de namen der Officieren — de tweede derzelver tegenwoordige qualiteit — de derde het Corps, waarin zy zederd January 1786 gediend hebben, of, voor zo verre dit het geval van sommigen is, eene aantekening, dat zy voor de laatste Organizatie niet hebben gediend — en eindelyk de vierde, de qualiteit, waarin, en den tyd, welken zy te voren gediend hebben

Indien dit model uwe goedkeuring wegdraagt, dan adviseert uwe Commissie verder: „ dat hetzelve zou behooren „ te worden gezonden aan het Committé tot de algemeene „ zaaken van het Bondgenootschap te Lande, met last, om „ daar van, met die veranderingen, welke de aart der onder- „ scheiden Corps vorderen zal, onverwyld een genoegzaam „ aantal Exemplaren te doen drukken — dezelven te verzen- „ den aan de respective commandeerende Officieren der Bat- „ taillons Infanterie en Jagers, en der Regimenten Caval- „ lerie, Dragonders en Hussaaren; aan de Chefs der „ Artillerie, zoo te voet als te paard, en van het Corps „ Ingenieurs, Mineurs en Pontonniers; om dezelven „ in te vullen; door den Raad van Administratie van „ ieder Bataillon, en, voor zoo verre het Corps Ingenieurs „ betreft, door den Chef te doen tekenen, met byvoeging, „ dat aan denzelven geene andere Officiers, als onder voor- „ schreeven Corps dienende, bekend zyn, dan die op de Lyst „ zyn uitgedrukt, en daar na dezelven binnen den kortst „ mogelyken tyd aan het Committé terug te zenden — en „ voorts om deze ingevulde, geteekende en terug gezondene „ Lysten, terstond na den ontvangst, en naar mate ieder van „ dezelve zal inkomen, ter dezer Vergadering in te leveren."

En hier mede zoude uwe Commissie eindigen, indien zy niet verpligt ware, nog iets te zeggen, aangaande het voorstel van den Representant *van Beyma*, den 25 Augustus ter dezer Vergadering gedaan, en by Decreet van dien dag mede in onze handen gesteld. Het zelve behelst, in de eerste plaats, eene adhortatie aan ons, om spoedig over het voorstel van den Representant *van Lokhorst* rapport te doen; ten anderen, eene Propositie, dat de aanschryving om de meergemelde Lysten ook mogt worden uitgestrekt tot de gepensioneerde Militairen. Op het eerste hebben wy reeds genoegzaam geantwoord; van het andere zullen wy nog een woord zeggen. Want, offchoon dit geheele voorstel, slegts *ter onzer informatie* aan ons is gezonden, zal toch aan het oogmerk van den voorsteller beter voldaan zyn, en aan de Vergadering, zoo wy hopen, geen ondienst geschieden, wanneer wy ook daar over in weinige woorden onze gedagten meede deelen. De Lyst der Gepensioneerden kan niet op dezelfde wyze gevorderd worden, als van de dienst doende Officieren. Het is het Committé alleen, het welk, zonder tusschenkomst van Chefs of Raaden van Administratie, deeze Lysten geven kan. Dit is uit den aart der zaak duidelyk. Het Committé is ook daar toe gelast, en zy zyn reeds vervaardigd. Zy worden afgeschreeven en gecollationeerd, en binnen weinige dagen zal de Vergadering dezelven ontvangen. Het komt dus uwe Commissie voor, dat de Vergadering, om dit reeds voltooide werk niet vruchteloos te maken, deze weinige dagen moet afwagten, zonder omtrent de inrichting dier Lysten eene nieuwe aanschryving te doen; maar dat zy, wanneer zy, na ontvangst en examen van dezelven, bevinden mogt, dat dezelven aan haar oogmerk niet voldoen, dan van het Committé vorderen kan opgave van de qualiteit, waar in, en den tyd, welken ieder der gepensioneerden gediend, en van het Regiment of Corps, waar onder hy (ingevalle hy niet reeds vroeger gepensioneerd was) zedert January 1786, gestaan heeft.

En hier mede vermeent uwe Commissie aan uwe intentie, ten aanzien deezer twee voorstellen voldaan te hebben, en submitteert hare consideratien en advysen over dezelve, gaarne aan Uleder oordeel. (*geteekend*)

J. Kantelaar, *J. J. Cambier*, *G. C. C. Vatebender*, *A. G. Bezier* en *B. Blok.*

De

De Burger *van Lokhorst*, aan het woord zynde, brengt een ampel advys uit, het welk wy, daar het hier niet geheel, uit plaats gebrek, kan volgen, en wy het zelve niet gaarne wilden afbreeken, in ons volgend nummer zullen mede deelen; terwyl wy het advys van den Reprefentant *Floh* eerst zullen opgeeven.

Floh zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Myne waardige Medeleden der Commisfie, zullen het my zekerlyk niet ten kwaaden kunnen duiden, dat ik, uit hoofde van noodzaaklyke verrigtingen, voor eenige weinige dagen afwezig geweest zynde, en dus by het arresteeren van het Rapport niet hebbende kunnen tegenwoordig zyn, thans by deeze gelegenheid myne bedenkingen nopens het zelve, in 't midden brenge.

In de eerste plaats had ik wel gewenscht, dat men de algemeene Consideratien over de organifatie onzer Armée, van bladzyde 3—6 in het Rapport, hier liever geheel agterwege gelaaten hadde.

Ik heb op de medegedeelde algemeene Consideratien op zig zelve niets te zeggen, ik geloof zelfs dat het goed is, dat de Vergadering met dat werk wat meer van naderby bekend gemaakt worde, ten einde aan veele befchuldigingen minder gehoor te geeven: maar het komt my onder verbetering voor, dat de gelegenheid tot deeze mededeeling, hier niet zeer gelukkig is gekoozen; ja het fchynt my toe, dat het plaatfen van deeze algemeene aanmerkingen, hier by deeze gelegenheid, in de daad zeer gefchikt is, den Leezer een niet zeer gunftig vooroordeel omtrent onze Armée inteboezemen.

Immers, indien ik het groot doel van het voorftel, door den Reprefentant *van Lokhorst* gedaan, wel inzie, zullen de voorgeflagen Lysten principaal dienen, om de Natie naauwkeurig bekend te maaken, met den ftaat onzer Armée in 't algemeen, en zelfs met de individueele Leden, dezelve uitmaakende, in het byzonder. Nu wil ik niet ontveinzen, (en ik fpreek flegts volgens myne eigene gewaarwordingen,) dat het voorafzenden der meergenoemde algemeene confideratien, over de organifatie der Armée, waarlyk den fchyn heeft, als of het zou dienen tot een præparatoir, om de gemoederen voortebereiden, zig geene te gunftige denkbeelden te vormen, van eene Armée, waarvan de Organifatie, met zoo veel fpoed heeft moeten gefchieden. — My ten minften Burgers Reprefentanten is het zoo voorgekomen, en als zodanig, was het voor my eenigzins aanftootlyk, dewyl ik, over 't geheel van onze Armée, geene geheel ongunftige gedachten heb.

Het kan zyn, dat 'er onder onze Armée, onwaardige voorwerpen worden gevonden, en menfchen geplaatst zyn, die, of te bekrompen van verftand zyn, om het redelyke der wel verklaarde Leere van *Gelykheid* en *Vryheid* te kunnen bevatten, of die, doortrokken van flaaffche beginfelen, geheel onwaardig zyn, om den Standaart der Vryheid te volgen, dit is by het beste en naauwkeurigfte toezigt, zeer mogelyk; en ik twyfel niet, of zulk onwaardigen zullen gewis worden ontdekt, en alle braave Zoonen van Mars, zullen ongetwyfeld hun best doen, om alle onwaardigen in hun midden te ontmaskeren, en aan het Gouvernement kennelyk te maken; ten einde onze fchoone Armée met 'er tyd geheel gezuiverd worde, van alle onwaardigen, en eerlang eene achtbaare en geduchte Armée uitmake, van louter edeldenkende Vryheids Zoonen, die met een brandend verlangen het tydftip te gemoet zien, om van hunne edele denkwyze en waaren Heldenmoed uitftekende blyken te geeven.

Hier by zal ik in de tweede plaats de vryheid neemen, iets aantemerken, omtrent de zaak zelve.

Ik kan my niet conformeeren, met de verandering in het model der Lysten, in het Rapport bladz. 8. voorgeflagen, ten opzigte der daar geftelde eerfte vraag: naamelyk. — *waar de respective Officieren zig in guarnizoen, gecampeerd, of gecantonneerd bevonden hebben van 1 Jan. 1786 tot 1 Jan: — 88.*

De Redenen in het Rapport (bladz. 9.) opgegeeven, naamelyk den nadeeligen indruk, de angstvallige Vrees, het vermoeden van mistrouwen, dat door zulk eene afvraaging zoude kunnen veroorzaakt worden, en het nadeel dat daaruit voor 's Lands dienst zoude kunnen voortvloien; komt my voor niet te kunnen opweegen het voordeel, dat door het kennelyk worden van het gerequireerde door den voorfteller zoude kunnen worden te wege gebragt.

Men beoordeelt voorzeker den Officier niet, uit de Guarnifoensplaats, het Campement, of Cantonnement, waar hy zig geduurende het opgegeeven tydvak heeft bevonden: en — de braave Man, die uit eene naauwgezette genegtheid aan de Militaire fubordinatie, de bevelen zyner Betaals Heeren, en die van den territoriaalen Souverain heeft gevolgd en gehoorzaamd, wordt niet door eene angstvallige vrees bekroopen, wanneer hy ondervraagt wordt, nopens zyne verblyfplaats, in de fchandjaaren van 1786 tot 1788.

De onwaardige, — die den weerloozen en vertrapten Vaderlander in zyne verdrukking, nog durfde hoonen en fmaaden, en tegen zyn Eed en Pligt, de rust van den Burger ftoorde, in plaatfe van dezelve, te beveiligen; en tot welker bekendwording, de Rubriek in de gementioneerde Lysten, door den Reprefentant *van Lokhorst* voorgeflagen, eenige aanleiding kan geven, de zulken, zeg ik, mogen bevreest worden en beeven; en wie uwer, Burgers Reprefentanten! wenscht niet hartelyk naar de ontdekking van zulke en diergelyke onverlaaten, als onder anderen in de plaatfe myner inwooninge, in 't Jaar 1787, en in deszelfs nabuurfchap gecantonneerd geweest zyn; en die, ik, zo dra ik ontwaar word, dat zy zig by onze Armée bevinden, opentlyk zal bekend maaken als onwaardigen, die als fchelmen behooren weggejaagd te worden.

Ik concludeer derhalven; dat 'er ten opzigte van deeze Rubriek geene verandering gemaakt, als mede dat 'er eene kolom van den ouderdom der respective Officieren op de Lysten behoort gevonden te worden: doch voor het overige conformeere ik my met het Rapport.

[Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.]

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 218. *Dingsdag den 18 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag, den 13 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Vervolg der deliberatien over het Rapport, door de Burgers *Kantelaar* c. s. uitgebragt, op de voorstellen van de Burgers *van Lokhorst* en *van Beyma*, met betrekking tot de Lysten der Officieren, zo gepensioneerd als ongepensioneerd.

Van Lokhorst, den Spreekstoel beklommen hebbende, zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het rapport uwer Commissie van den 8 September laatstleden, over de door my den 21 July dezes jaars geproponeerde Militaire Lysten, thands aan de orde van den dag zynde, zal ik met alle vrymoedige bescheidenheid myne aanmerkingen over het zelve onder Uleder aandagt brengen, in vertrouwen, dat Gylieden my met goedwilligheid zult horen, en daar van dat gebruik maken, als Gylieden in uwe wysheid ten meeste nutte van het Vaderland zult meenen te behoren.

Lang heb ik in bedenking gestaan, of de præmissen van het Rapport, in zig behelzende *eene Eloge* voor het Committé te Lande, op het berigt, (zelyk de Rapporteurs zeggen,) van het Committé zelve, omtrent de Organisatie van de Armée gedaan, een onderwerp myner aanmerkingen zyn zoude. Eenmaalen meende ik *de berigten van andere en deskundigen*, in zig behelzende: „ dat in de Organisatie der Armée, over „ het algemeen, *nog ouderdom, nog rang, nog dienst, nog* „ *Patriottisme, nog inboorlingschap, of ware verdiensten* is „ in aanmerking genomen :" — tegen de Eloge der Rapporteurs over te stellen. — Dan, Burgers Representanten! daar uwe Commissie door Uliéden niet belast was, *tot een Apologetisch betoog over de Organisatie der Armée*; maar wel, *om Uliéden over de door my geproponeerde lysten te dienen van consideratien en advys*: — zal ik die præmissen, als waren ze niet in Ulieder midden gebragt, voorbygaan. — Ik late derzelver waarde of onwaarde voor rekening der Rapporteurs, en reserveer myne aanmerkingen over dezelve, tot dien tyd, dat het *generaale rapport der Commissie tot onderzoek der onderscheidene Committés gedecerneert*, zal zyn ingekomen.

Dan ter zake: dat 'er Militaire Lysten nodig zyn, veronderstellen de Rapporteurs zelve; van eer zy eenige veranderingen omtrend myne geproponeerde Lysten voordragen, en tevens een anders geformeerde Concept Lyst hebben gesuppediteerd. — Het zy my gegund omtrend het een en ander myne gedagten te zeggen.

Namelyk, in myne geproponeerde lysten, heb ik deeze vrage gesteld: „ waar de respective Officieren, zig in Guarnisoen gecampeerd, of gecantonneerd bevonden hebben, zedert 1 Jan. 1786 tot 1 Jan. 1788?" hieromtrent vinde ik pag. 8. van het rapport deze aanmerking gemaakt: *dat men ongegrond zoude oordelen, wanneer men de braafheid van een Officier beoordelen wilde, uit de Guarnisoensplaats, het Campement of Cantonnement, waarin hy zig, geduurende dat tydvak bevond, of zelf uit de Party in welker dienst hy zig ten dien tyde gebruiken liet*; het welk vervolgens betoogd word: uit *de twystelingen, waarin de tegenstrydige Eeden aan Betaalsheeren, en Territoriaale Souverain gedaan, den Officier in die tyden gebragt hebben.* — Uit *de nauwgezetheid aan militaire subordinatien.* — Uit *het voorbeeld van een Officier, die de attacque op Hattem Commandeerde.* — En uit *de angstvallige vrezen, welk een vermoeden van mistrouwen, dat voor een eerlyk hart verscheurend is, by den Officier zou kunnen verwekken.*

Dan, Burgers Representanten! daar ik ten doel had, om zekerheid van de daden der Officieren, *als zodanig*, te hebben, en daaruit hunne braafheid te beoordelen; meene ik het ten hoogsten nodig te zyn, dat deeze, door my geproponeerde vrage, in haar geheel blyve; ik meene, het is nodig dat men weete, waar de Officieren zig in Guarnisoen, gecampeert of gecantonneert, geduurende het door my geproponeerde tydvak, bevonden hebben. Het is toch

1°. Dat tydvak, waarin zo vele daden van Militair geweld hebben plaats gehad, en dat ten eeuwigen dage, als een tydvak van Militaire plunderingen, ongehoorzaamheid en oproer geschandtekend blyft. — En is het niet belangryk te weten, of 'er ook zodanige Officieren, die zig aan zulke misdaden, (*welke altyd, onder welk Bestuur ook, strafwaardig zyn*,) straffeloos hebben schuldig gemaakt, in onze Armée gevonden worden? — Is dit voor den braven Officier, die nooit als een echt Militair met zodanige schurken kan dienen, zelf niet belangryk? — Welk ééne gerustheid voor ons, — welk ééne tevredenheid voor den Officier, dat wy en hy weten dat

zyne spitsbroeders den naam van Braven verdienen.

2°. *Het Committé te Lande*, (zeggen de Rapporteurs pag. 7.) *het Committé te Lande geloofs zelve, dat 'er onwaardige voorwerpen geplaatst zyn.* — *En dat zy reeds meer dan een Officier, die slegt was, hadden gedimitteerd.* — Maar nu, is het dan ook niet nodig, dat men wete, of 'er nog meer zulke onwaardige zyn? en hoe kan men dit weten, zonder dat myn gepropon̄eerde vraag in zyn geheel blyve? dan toch heeft men een gewisse grond van onderzoek, — een onderzoek, waarna de brave Officier verlangen moet, op dat zyne braafheid helder doorstrale, en men daaromtrend zeker zy. — Indedaad, geene angstvallige vreeze kan het hart van den braven Officier verscheuren. — Deze verlangt integendeel, dat door het nauwkeurigst onderzoek, alle bron van mistrouwen worde weggenomen. — Laat de onwaardige, laat die vry vrezen, en zyn misdadig hart zig verscheuren, wanneer hy denkt, dat men op het spoor zal komen, om zyne snoodheid ten toon te stellen; dat hy na verdienste zal behandelt worden! — hie na immers verlangen de Rapporteurs zelve, *zy wenschen* (volgens hun zeggen:) *zy wenschen niets vuuriger, dan dat de zodanige ontdekt worden en na verdienste behandelt:* — zy houden zig verzekert, *dat brave Officieren zelve hierna verlangen.* Welaan! dat 'er dan aan dit verlangen voldaan worde, en de door my gepropon̄eerde vrage hiertoe het middel zy! — want

9. Het is nodig, zal ik aan dit verlangen voldoen, en die Officieren noemen, welke ik gezegt heb als onwaardige te kennen en te kunnen denonceeren — Het Committé te Lande zegt, toch: *eenige onwaardige Officieren reeds gedimitteerd te hebben.* Maar nu, mogelyk zyn deze juist die geene, welke ik als onwaardige kenne, en waar voor ik de bewyzen in handen hebbe; en zoude het niet nutteloos zyn, de zulken te noemen, zou het bedoelde oogmerk daar door wel bereikt worden? ik heb toch niet dan de lysten der eerste aanstelling van Officieren gezien. — Daarenboven zyn 'er aan my meer dan een Officier gedenonceert, met wien het zig een braaf Officier schamen zou te dienen, indien slegts de helft der denonciatien waarheid was; maar hoe weete ik nu of die denonciatien waarachtig zyn, ten zy ik wete, waar zig zodaanige gedenonceerde Officieren in het schandelykst tydvak van geweld en straffeloosheid bevonden hebben? — Ik wete, Burgers Representanten! Ik wete, wat nyd en afgunst soms doen kan; hoe die soms den mensch zo ver brengen kan, dat hy onwaarheden van zyn medemensch zegt, of door verdigte aggraveeringen iets misdadig maakt, dat naar waarheid beoordeelt slegts een onverschillige daad zyn zoude, en het zoude my spyten, een braaf Officier door denonciatien, die onwaaragtig waren te bedroeven; — dit wilde ik gaarne voorkomen, ik wil niet, dan onwaardig geweerd hebben; — maar hier toe is niet genoeg dat men de *naam* weete van zulke Officieren, maar ook *de plaatzen* alwaar zy geweest zyn; op dat men na hun gedrag, nauwkeurig kan onderzoeken, en daar door omtrent hunne waarde kan oordeelen.

Ik geloove ja! dat 'er in dien tyd *brave Officieren, door het vermenigvuldigen der Eeden, zo aan den Territoriale Souverain, als aan hunne toenmalige Hoogmogende, zyn in de war geweest, en als braven hebben kunnen dwaalen.* — Dan zo 'er zodanige in onze Armée zyn, deeze behoeven naar myn inzien niet te vreezen. — De Nationaale Vergadering zal toch hunne braafheid niet miskennen, welke zy altyd zullen kunnen bewyzen, uit hunne gedragingen, in dien tyd gehouden. — En wanneer wy weten, waar zy zig toen bevonden hebben, zullen wy ook meer dan een bewys van braafheid kunnen vinden, welke zy, zo in het tegengaan van plundering, als in het beschermen van als toen vervolgde Patriotten, hebben ten toon gespryd; — maar hoe veele onder dezen, die onder voorwendsel van eerbied voor den eed en gehegtheid aan subordinatie, *allen eed met voeten getreden, en door hun eige voorbeeld alle subordinatie van hunne onderhebbende manschappen aangekweekt, en straffeloos hebben toegelaten.* — Uwe Rechtvaardigheid, Burgers Representanten! uwe Rechtvaardigheid, zal deeze beide soorten wel weten te onderscheiden, en de door my gepropon̄eerde vraage, is het middel om de juiste ontdekkingen te doen, om niet dan naar waarheid en billykheid te kunnen oordeelen. — Het aangevoerde voorbeeld van den Officier, die de attacque op Hattem gecommandeert heeft, spreekt hier ten myne voordeele, zyn 'er toch meer zodanige Officieren, werd daar van ontdekt dat zy tegen den vrye Burger (tegen hun wil) gevogten hebben, — welaan, wanneer deeze de door my gepropon̄eerde vraag beantwoorden, laten zy dit cordaat zeggen! — laten zy tonen, dat zy in het zelfde geval zig bevonden hebben; — en wie twyfelt 'er aan of uwe Rechtvaardigheid zal de zodanige vryspreken? — en wanneer Gyl. dit alles in aanmerking neemt, Burgers Representanten! ik bidde u, kan dan myn gepropon̄eerde vraze, *wel eenige nadelige invloed, angstvallige vreeze, en vermoeden van mistrouwen, dat voor een eerlyk hart verscheurend is, by brave Officieren verwekken?* — als nu kunnen zy over *het doel* dier vrage oordeelen; en ik vertrouwe dat terwyl de snoodaart beeft, de brave Officier zig verblyden zal, dat deeze ontdekt word niet alleen, maar ook zyne braafheid, waar van hy bewust is, door dit middel boven alle bedenking zal gesteld worden.

Ik had ook nog gevraagt „ wat de handteering of het be„ roep van den Officier was, eer hy in den militairen dienst „ is getreden?" — gaarne stemme ik de Rapporteurs toe, dat deeze vraag min nodig is dan de eerste. — Ja, ik kenne *de Veldheeren, de cincinnati der oude en latere tyden*, die den ploeg en andere hanteering met den staf des Veldheers verwisselden, en daarin uitmunteden. — Dan dit waren *menschen van wezenlyke verdiensten, en welker verdienste zo veel te groter was naar mate zy zig hunner vorige staat niet schaamden; maar gelyk eene* BOVEN ALLE ROEM VERHEVENE DE RUYTER, *meermale dezelve aanvoerde om andere van geringe staat, door hun voorbeeld tot waare verdienste, tot groote daaden op te wekken* — In een Republicainsche Armée, in een Armée van Vrymannen, daar geboorte, hooge afkomst, en dergelyke in geen aanmerking koomt, — daar alleen ware verdienste geëerbiedigt word, behoorde men niet voor beschimpingen en veragting, die den verdienstelyken man, om zyn geboorte, of voorgaande beroep onder, zal, te vrezen hebben. — De Officieren in zulk eene Armée moeten alle als ware Republicainen denken; — maar het kan ook in een Republicainsche Armée niet geduld worden, dat iemand, hy zy, wie hy zy, die geene andere verdienste heeft, dat de gunst zyner aanstellers, en die by zyne aanstelling niet weet, hoe hy te paard moet klimmen, tot Officier in de Cavallery word aangesteld, en daar door den braven Officier, die men, om zulk een te plaatsen, pensioneeren moet, den grootsten tort aandoet. — Om nu te weten of ook zodanige in onze Armée waren, was deze myne vrage ingerigt; — Dan Burgers Representanten! hoe zeer ik in deze vrage de beste bedoelingen had, erken ik nogtans de zwakheid der menschen, ik erken met de Rapporteurs dat de vooroordeelen groot, — zeer groot zyn, en daar ik geenzins zo op myne denkbeelden staa, dat ik van het scha-

de-

delyke derzelver overtuigd wordende, niet gaarne van dezelve zoude afzien, verklare ik openhartig door het Rapport overreed te zyn, dat om op dezelve te blyven ftaan, (uit aanmerking, dat de Menfchen nog niet zyn, die zy behoren te wezen) meer nadeel, dan voordeel zoude aanbrengen, en zie dus van deze door my geproponeerde vrage af. —

En dit meende ik ten aanzien van de confideratien der Rapporteurs, omtrend de door my geproponeerde lysten te moeten zeggen. — Ik gaa voort om nog het een en ander omtrend de conclufie van het Rapport onder Ul. aandagt te brengen. —

Op het einde van pag. 9. zeggen de Rapporteurs, *en het is uit hoofde deezer confideratien, om eindelyk ter conclufie te komen, dat uwe Commisfie u aanbied een eenigzints verandert model van zodanige lysten, het welk zy zig vleit, dat zelf beter aan het oogmerk van den voorfteller zal voldoen. Volgens dit model, zouden de lysten moeten worden verdeelt in vier colommen. — Waarvan de eerfte bevatten zou de namen der Officieren. — De tweede, derzelves tegenwoordige qualiteit. — De derde het corps, waarin zy zedert January 1786. gedient hebben, of voor zo verre dit het geval van sommige is, eene aantekening, dat zy voor de laatfte organifatie niet hebben gedient. — En eindelyk de vierde de qualiteit, waarin en den tyd welke zy te voren gedient hebben.*

Ik moet over deeze model-lyst in het algemeen aanmerken, dat het my verwondert heeft, ten minfte nog een vyfde colom, daarin niet gevonden te hebben, namelyk de *ouderdom* der respective Officieren, waar van ik, en zo ik meene om gewigtige redenen, opgave gevraagt hebbe. — Gylieden alle, Burgers Reprefentanten! Gylieden alle hebt zo wel als ik afgekeurd, dat men in vorige tyden *Lieutenants, Captains, Major's, Lieutenants Colonels en Colonels gezien heeft, die nog in den wieg lagen*, ja! *Generaals Perfonen die nog aan den lyband liepen.* — Het nadeelige hier van behoef ik niet te betogen; maar wy moeten dan ook weten, dat zulke misbruiken thands in een verbeterde orde van zaken, geen plaats hebben. — Nu moeten geene Kinderen, (hoe zeer wy dezelve reeds vroeg tot den waardige Militaire ftand behooren opteleiden,) geene Kinderen moeten Officieren zyn, om den braven, — om den in Militaire dienst grys gewordene Officier, den fmertelykfte tort aantedoen. — Neen, Burgers Reprefentanten! in een Republicainfche Armée moet *ware verdienfte*, geen *geboorte* of *gunst* prævaleren, de Soldaat moet weten, dat hy, zo hy braaf is, en zig in zyn kring verdienftelyk gedraagt, dat hy niet *flegts Corporaal of Sergeant* kan worden, maar ook, dat hy, naar mate hy zich waardig gedraagt, *Lieutenant*, *Capitain*, ja zelf *Generaal* kan worden. — Dit (des houde ik my verzekert) dit zal energie geven, braafheid bevorderen, en eene Armée, waarop men kan ftaat maken, voor den Vaderlande daarftellen. —— Ik gelove, dat de Rapporteurs dit hebben over het hoofd gezien, en zo zy, dit myn oogmerk hadden geweten, buiten twyfel ook een *Colom voor den Ouderdom* der respective Officieren, zouden geadfigneert hebben. —

Vergun my, Burgers Reprefentanten! dat ik U ten aanzien van myn doel omtrend de geproponeerde Lysten nog éénige weinige ogenblikken onderhoude. — Namelyk, zodra gy dezelve inziet, zult gy bevinden, dat ze in *twee Colommen* verdeelt is; Colommen, die elk in den hare, na het daar in gevraagde of geproponeerde, in zo veele (mag ik dit woord gebruiken?) in zo veele *Onder Colommen* moeten worden gedeelt. — Met die Colommen, waarin ik vraae na de *plaatfen van Guarnizoen enz*, bedoele ik niet anders, dan ééne *temporaire Mefure*, alleen voor den tegenwoordigen toeftand onzer Armée gefchikt, om dezelve meer en meer van onwaardige te zuiveren, en te maken, dat Neerlands Volk, hetwelk op dezelve, mogelyk te veel mistrouwen heeft, gedefabufeert worde en voortaan in dit opzigt geene gelegenheid tot wantrouwen word overgelaten. — De tweede Colomme, moet volgens myn oogmerk dienen tot een *Jaarlykfche Lyst*, of blyk van den Staat der dienften der respective Officieren in onze Armée: — elk Jaar wilde ik hebben, dat de Natie wist, dat 'er geene Kinderen als Officieren dienden, dat niemand *tort* was aangedaan, dan hy die zig door onkunde, flegt gedrag als anderzints zelve *tort* aandeed. — Ik wilde den Militairen ftand hier door in het oog der Natie EERWAARDIGER maken, door hen geduurig te doen zien, *dat kunde en deugd, ook daarin aan de orde van den dag waren*, en hen outheffen van *dat fchadelyk en het Nationaal Caracter zo onteerend denkbeeld, dat niemand dan een deugniet Soldaat word.* — En hoe kan men dit vooroordeel beter wegnemen, dan door dadelyke bewyzen, dat kundige en deugdzame Soldaten ook tot Officiers wierden verheven, en dat elk Officier, zo hy zig als zodanig, waardig blyft gedragen, voor zyne bevordering zekerheid heeft. —— Wilde ik hier in de byzonderheden ontwikkelen, hoe veel energie dit in Neerlands Volk verwekken moet, ik zoude my te ver uitbreiden, en Ul. wysheid, daar Gyl. dit zelve gevoelt hier mede als te kort doen. —

Ik kome dus ook eindelyk tot myne conclufie: —— ze is deze: Ik heb, (zo ik meene) betoogd, dat de vraag van my, waar de Officieren zig in Guarnifoen, Campement, of Cantonnement bevonden hebben eene gewigtige en in den tegenwoorgen toeftand onzer Armée een zeer noodzakelyke vrage is. — De zwarigheden hier tegen heb ik (zo ik vertrouwe) opgelost. — Ik heb betoogd, dat de vraag, naar de Handteering en Beroepen der Officieren voor hunne aanftelling, zo al *min nodig*, als de eerfte, ook *belangryke oogmerken* bedoelde (fchoon ik voor als nu van deze vrage om de door my aangevoerde redenen afzie). — Ik heb aangewezen, hoe nodig het is, dat de ouderdom der respective Officieren duidelyk gemeld worde, en dit alle Jaar herhaald worde, en om in een woord alles te zeggen, ik heb (zo ik meene) voldongen, dat myne geproponeerde Lyste, door hare bedoelingen, de model Lyst, door de Rapporteurs opgegeven overtreft, dat dezelve meerder nut en belang in zig behelst; zodat ik ten fterkften insteere, dat gyl. overeenkomftig myne gedane Propofitie (met uitzondering nogthans van die vrage welke op de qualitei en der Officieren ten aanzien hunner Handteering voor hunne aanftelling betrekking heeft) een Decreet neeme. — Ik vertrouwe Burgers Reprefentanten! zo van de Rapporteurs als van het Committé te Lande, dat zy door deze myne nadere voordragt, de door my geproponeerde Lyste in derzelver waar daglicht zullen befchouwen, en dat zy myne befcheidene aanmerkingen, zo omtrend het ingebragt Rapport, als omtrend de daarin voorgedrage Concept Lyst, my ten goede zullen duiden. — Ik handele in deze naar myn licht, en gelyk ik een Vyand ben, om de daden myner medemenfchen uit een hatelyk daglicht te befchouwen, verwagt ik van hen met rede dezelfde billykheid.

Van Beyma zegt: „ Ik vinde de confideratien van den Bur-
„ ger *van Lockhorst* alleszinds gewigtig, en gegrond: —
„ gaarne wenschte ik, dat op de Lysten ook eene colom
„ gevonden werd, waarby opgegeven worde de ouderdom
„ en het voorig Guarnizoen der Officieren. —
„ Ik had my gevleid, dat ook de Lysten der gepenfio-

 neer-

„ neerde Officieren reeds ingekomen zouden zyn; hieromtrend schynt het Committé, myns bedunkens, zeer huiverig te weezen: het is daarom dat ik voorstelle, dat het Committé te Lande daaromtrent nog eens met nadruk worde aangespoord; ten einde de *Natie* eens eindelyk weten mooge, welke voorwerpen, ten haaren koste, gevoed worden; onder welken veeligt wel zouden kunnen gevonden worden, die het Vaderland geen zeer gunstig hart toedragen."

Kantelaar zegt: Ik zal de Vergadering met geene defensie van het Rapport, door my uitgebragt, ophouden. De Burger *Fluh* heeft zich veel moeite gegeven, om te bewyzen, dat de præmissen van hetzelve zouden zyn *ongepast* en *ondienstig*. Ik geloof, dat men hem dit uitvoerig betoog wel zou hebben willen schenken. Omtrent de præmissen toch behoeft de Vergadering niets te besluiten: en wat de geschiktheid of ongeschiktheid van myn opstel tot het oogmerk, dat daar mede bereikt moest worden, betreft, hier omtrent mag ieder Lid naar zynen smaak oordeelen. Het zal ook hier zyn, gelyk altyd:

Pro captu lectoris habent sua fata libelli.

Wat de zaak zelve aangaat, de Burger *van Lokhorst* heeft afgezien van de vraag, die hy eerst ook voorgesteld had, *welk beroep te voren door de Officieren geëxerceerd zy, eer zy in dienst kwamen.* Daar tegen mag ik gaarne zien, dat de *ouderdom* der Officieren gevraagd worde; ik ben verzekerd, dat niemand myner medegecommitteerden daar tegen zal hebben; en het is zekerlyk op onze model lysten meer toevallig, dan opzettelyk, geomitteerd — Het eenigste verschil, dat dus overblyft, is: zal ook gevraagd worden, *waar de Officieren zederd 1 Jan. 1786 tot 1788 in guarnisoen, gecantonneerd, of gecampeerd geweest zyn?* — En hier omtrent verzoek ik, dat de Vergadering slechts by appel nominal besluite. De gronden der Commissie zyn by het Rapport opgegeven: die van den Burger *van Lokhorst* zyn zoo even door hem voorgesteld: en de Vergadering is, zonder verdere discussiën, genoeg geëlucideerd, om te kunnen kiezen.

De President brengt, by appel nominal, in omvrage, of de Vergadering zich conformeert met de Lysten, zoo als zy in het Rapport zyn opgegeeven, met byvoeging der Colom der Guarnisoens plaatsen voor het Jaar 1787. — En wordt by meerderheid daartoe geresolveerd, en het Rapport met deeze byvoeging geconcludeerd.

Hierna geprocedeerd zynde tot het benoemen van vyf Administrateurs over de door de Fransche aan de Bataafsche Republiek geabandonneerde goederen van den Vorst van Nassau, geweezen Stadhouder der Nederlanden, bleek het, by het opmaken van het *Scrutin*, dat daar toe verkooren waren *W. E. van Dompselaer* met 55, *E. Temmink* met 53, *J. H. Noordbeek* met 48, *J. J. Loke* met 43 en *A. W. Swart* met 40 stemmen.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

ZITTING *van Vrydag den 14 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De Burger *de Beveren* stelt ter deezer gelegenheid voor:

Of de op gister benoemde Administrateurs niet behooren te worden aangeschreeven, wanneer zy hunne functien zullen dienen aan te vangen.

Dit by de Vergadering goedgekeurd zynde, wordt daar toe de tyd van 14 dagen bepaald.

Vervolgens worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen:

Eene Missive van het Provinciaal Committé van Policie, Financie en Algemeen Welzyn van Gelderland, kennis geevende van de Resolutie, door de Hoogst Geconstitueerde Magt in Gelderland genomen, met opzigt tot de Kerkelyke zaaken: —— gesteld in handen van de Commissie, by Decreet van den 5 Augustus benoemd.

Een Advys van 's Lands Advocaaten, op het Request van *A. P. Wolff* van Surinaamen, in hunne handen gesteld om berigt, zynde zy van oordeel, dat, alvorens daarop te disponeeren, men eerst berigt van de civile Justitie, te Surinamen dient intewinnen: —— conform geconcludeerd.

Een Request van onderscheiden houders van Obligatien, spruitende uit de Negotiatie, in dato 5 December 1781, ten behoeven van *Lodewyk* den XVI., onder guarantie van den Staat gedaan; te kennen geevende, dat er zederd drie jaaren, noch aflossing gedaan, noch interessen betaald zyn geworden; verzoekende daaromtrend voorziening: —— gesteld in handen van den Burger *N. van Staphorst* cum suis.

Een Request van de Weduwe *J. R. Chauvbo*, verzoekende om een pensioen, of wel een don gratuit: —— aan het Committé te Lande, en de Commissie tot de gratificatien.

Een Request van *J. J. de Ley*, verzoekende om een Pensioen, als Chirurgyn-Major: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *H. ter Velden*, verzoekende, om in 's Lands dienst geplaatst te worden: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *E. M. van Beyma*, verzoekende, dat de zaak, omtrend zyne verkiesbaarheid als Lid deezer Vergadering mogt worden afgedaan: — gesteld in handen der Commissie ter examinatie der Credentiaalen.

Een Request van *J. Sytsema*, om *f* 16000 voor graanen naar Elbing te mogen zenden.

Een Request van *J. W. A.* en *S. Blankenhagen*, om 6200 Ryksdaalders voor Graanen naar Hamburg te mogen uitvoeren.

Een Request van *J. Ozy* en Zoonen, om *f* 70,000 naar Hamburg te zenden voor Graanen.

Een Request van *Lucas Boon* en Comp., om 21,000 Ryksdaalders naar Hamburg te zenden voor Graanen: — alle

alle geaccordeerd, onder de gewoone bepaling.

Een Request van *W. van Brienen* en Zoon, ter uitvoer van 600 rollen Zyldoek naar Lisfabon: —— aan de Marine.

Eene Commisfie uit het Committé der Marine verfchynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Rom*, Rapport:

1. Favorabel, op het Request van *Coudere Brands* en *Changuion*, tot uitvoer van Zylgaaren. (*Zie Decreet der Nationaale Vergadering, in dato 3 October 1796.*) Conform geconcludeerd.

2. Favorabel, op het Request van de Weduwe *Jan van Uetzel* en Zoon, tot uitvoer van Zyldoek naar Oost-Friesland. (*Zie Decreet van den 30 September 1796.*) in advys gehouden.

3. Favorabel, onder zekere bepalingen, op het Request van *Antonio de Campo Sylva*, tot uitvoer van diverse goederen, en Oorlogs Ammunitie naar Portugal. (*Zie Decreet van den 3 October 1796.*) Conform geconcludeerd.

4. Favorabel, op het Request van *Gerrit van Hoogftraaten* en Zoon, tot uitvoer van Touw-werk, Teer en Pik naar Frankryk. (*Zie Decreet in dato 6 October.*) Conform gedecreteerd.

5. Declinatoir, op het Request van de Weduwe *Delcourt*, tot uitvoer van vier Koffers, vry en zonder betaling van 's Lands regten. (*Zie Decreet van den 26 September.*) Conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op het Request van *Jan ten Cate*, tot uitvoer van Paarden naar Parys. (*Zie Decreet van den 5 October.*) Conform geconcludeerd.

7. Favorabel, op het Request van *Jacob Dull* en Zoonen, tot transito doorvoering van Zilver. (*Zie Decreet in dato 7 October.*) Conform gedecreteerd.

8. Favorabel, op het Request van *A. A. Berenbroek* en Comp., tot uitvoer van Snaphanen naar Lisfabon. (*Zie Decreet van den 6 October.*) Conform geconcludeerd.

9. Favorabel, op het Request van *Willem Stell*, tot transito vervoer van wolle Manufactuuren. (*Zie Decreet van den 5 October.*) Conform geconcludeerd.

10. Op de Misfive van den Rechter des Landfchaps Westerwolde, wegens het actioneeren van den extraordinairen Commis *Phyffer*. (*Zie Decreet van den 5 September.*) Advyfeert het Committé, dat, daar uit het antwoord van den rechter *Muntinga* duidelyk confteert, dat hem Rechter bewust was, dat de judicature over de aanhaalinge aan het Committé competeert, hetzelve van gevoelen is, dat de Rechter zoude behooren te worden gecorrigeerd: —— gefteld in handen eener perfoneele Commisfie, en daar toe benoemd de Burgers *Hartog*, *Ploos van Amftel*, *Bezier*, *van Beyma* en *Moddermann*.

11. Op de propofitie van den Burger *Okhuyfen*, tot verbod van uitvoer van Boter en Kaas, of het leggen eener hogere belasting op dezelven. (*zie Decreet van den 4 October*) berigt het Committé, dat, in aanmerking genoomen zoo de groote quantiteit van uitgevoerde Boter en Kaas, als de hooge pryzen derzelven, het loffelyk oogmerk van den Propofant in eenige aanmerking zoude kunnen koomen; dan dat hetzelve van den anderen kant in overweging genomen zynde de nadeelen, welke daar uit voor de Commercie zouden kunnen voortvloeijen, zoude advyzeeren, om het eerste Lid der propofitie te declineeren; terwyl het tweede in aanmerking zou kunnen koomen, en dus de uitgaande rechten vyf maal dienen te worden vergroot.

Gorter zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Alfchoon ik in de eerste plaats wel overtuigt ben, dat het oogmerk van den voorfteller met de beste intentie gefchied is; en alfchoon ik in de tweede plaats niet minder overreed ben, dat het Committé tot de zaken van de Marine, met de beste en welmeenendfte oogmerken geadvyfeerd heeft, zo kan ik my echter noch met het voorftel zelven, noch met het uitgebragt advys van het Committé conformeeren; en wel om redenen, dat de ware oorzaak van deeze duurte der Boter niet zoo zeer voortfpruit, ofte haare oorfprong heeft uit de verzending naar Engeland, maar dat dezelve haaren oorfprong ontleent uit de verzendingen binnen 's Lands; en dus van het binnenlandfche, en niet van het buitenlandfche vertier hervoortkomt; want al wierd 'er op dit oogenblik geen één lood Boter naar Engeland verzonden, als dan zou den de pryzen derzelve nog even hoog zyn; en hier voor is eene zeer natuurlyke, en in dezen alles afdoenende reden. Toen men nog hoegenaamd van geenige verzending van onze Boter naar Engeland wist, was de ton Boter, ontftreeks dezen tyd van het jaar, en wel in deze maand, altoos eenige guldens hoeger, dan in de andere tydvakken van het jaarfaifoen: en de eenvoudige reden hier van is, om dat de ervarenis, zederd jaaren herwaards, heeft geleerd, dat de Boter het allerbest gefchikt en het duurzaamste is, om voor den winter op te doen; en hier van daan komt het, dat de voornaamste Commisfien van Boter zig als het ware, in deze tyd in een punt vereenigen, en te zamen fmelten; en ziet daar, Burgers Reprefentanten! de waare reden van de duurte en fteigering der pryzen.

Dan, boven en behalven dit alles, het was zo, dat de Boter niet alleen tot 36, maar zelfs tot 66 guldens de ton gefteigerd was, als dan zoude het, myns bedunkens, nog onstaatkundig zyn, om den uitvoer, of te beletten, of te bezwaaren; dewyl de Boter een der voornaamfte voortbrengfels is van ons eigen Land, en de Landbouwer daar door aanmerkelyke, ja zeer importante fchaden, zoude komen te lyden: te meer, dewyl de verzending, meer dan ooit te vooren, noodzaaklyk, ja volstrekt onontbeerlyk is, door de enorme duurte van allerlei foort van Landproducten, door den langdurigen Oorlog veroorzaakt, nu en breid zich de Land en Akkerbouw van dag tot dag in ons Vaderland uit; — ja zy brengt ons niet alleen aanmerkelyke voordeelen aan, maar zy vergoedt zelfs eenigzins, zo niet ten grootften deele, het verval van onzen thans kwynenden Koophandel, en het trafick en fabriek wezen; ook worden 'er door zynen toeneemenden ftaat zeer aanmerkelyke fommen gelds in 's Lands fchatkist geworpen, en onzen finantieelen toeftand zoude nog veel rampzaliger en beklaagens-

waardiger zyn, indien wy zynen aanbrengst in de algemeene Lands lasten kwamen te ontbeeren. — De bronnen zyner aanwas of te beletten, of toe te stoppen zoude niet alleen voor de belangens des Vaderlands nadeelig maar zelfs dodelyk zyn.

Ik weet zeer wel, dat men my in dezen zal tegenwerpen, dat het voornaame doel en oogmerk in dezen is, om te bewerken, dat de gemeene en schamele ambachts of werkman beter en goedkooper boter zal eeten, en minder prys voor dezelve zal betalen; dan dit doet in dezen niets af, en, zo deze tegenwerping al niet op krukken springt, gaat dezelve, myns bedunkens, gansch en al mank; men moet nooit in eene wel geördende Societeit den gemeenen Man zoeken te verligten, ten kosten der beursen van de Fabrikeurs, of van de nuttigste Leden der Middelstand en wel voornaamelyk niet in een Land, dat van het Fabriekwezen, Koophandel, en van den Landbouw zyne voornaame bronnen van bestaan ontleent; wil men den gemeenen Man, in het draagen van lasten, verminderen, dan moet men hier toe andere middelen in het werk stellen.

Want zodra het bestaan van den Landman, of Fabrikeur, of, geheel, of ten deele vermindert, verliest den Gemeenen — of Werkman zyne geheele of gedeeltelyke Kostwinning, en vervalt hier door niet zelden tot de grootste armoede, ja wordt geheel ongelukkig voor zich zelfs, en gansch onnut voor het Maatschappelyk geluk, en die der zaamenleeving. Wil men dus den schamelen Ambachts en Gemeenen Man in het draagen van Lasten verligten, dan is het veel beter, dat men zyne noodwendige behoeftens aanvulle uit Stads of Lands Schatkist, en als dan zal men met eenige Millioenen uitgaave nog veel meer Millioenen in de Lands Schatkist kunnen bekoomen, en hier door zal men eene menigte *individus* de grootste Schatten en Rykdommen by een doen zamelen, waar door men dezelve in staat zal stellen, om veel meer Lasten te kunnen bydraagen in de algemeene Schatkist, dan zy anderzints, wanneer zulk niet plaats zoude hebben, kunnen doen. —— Men belaste den Ingezetenen met zulke zwaare Lasten, als hunne schouderen immer mogelyk draagen kunnen, dan de Bron, waaruit hy zyne tydelyken welvaart moet putten, moet men als een Heiligdom onaangeroert laaten blyven; dit is dus een Hemelsch schoon, en, in de oppervlakkige beschouwing en bespiegeling, zeer fraai schynend Systhema, of stelzel van Patriottisme, dan het beklagenswaardige hier van is, dat het in de ondervinding niet anders, als zeer ondeugdzaam kan aangemerkt worden; men verligt hier door den Gemeenen Man niet alleen, maar ook den meer gegoeden Burger, en de Fabriekant lydt dus een dubbeld verlies, en wordt hier door zelfs verarmd, en ten hoogsten benadeeld, en voor het overige bereikt men maar ten halven zyn oogmerk, en op zyn allerhoogst genoomen, is dit niet anders als een halfgaar gebakkene mesure, die weinig of geen veerkragt bezit. —

Wie uwer, Burgers Representanten! gevoelt derhalven met my niet het nuttige en noodzakelyke, dat 'er voor het Bataafsche Volk in gelegen is, om den Land en Akkerbouw door alle mogelyke middelen aan te kweeken, en niet meerder, dan in de hoogste noodzaakelykheid, te bezwaaren; wie uwer, Burger Representanten! bezeft met my niet, dat het by alle, eenigzins doordenkende, weezens een ontegenzeggelyken waarheid is, dat 'er naamelyk onder alle de pligten, eigenschappen en vereischtens, die door ons, als vertegenwoordigers van het gansche Nederlandsche Volk, moeten bezeten, betragt en uitgeoeffend worden, geene van meer wezentlyke waarde is, dan die dewelke ons inboezemt: „ Gy, die vertegenwoordigers des Volks zyt, leert de waare „ bron en oorzaaken, waaruit en waardoor dezelve hun be„ staan ontleenen, wel en grondig kennen, en zy zullen ge„ lukkig zyn!" — Hoe meer men zyne denkbeelden hieromtrent zoekt te ontwikkelen hoe klaarder men ontwaar zal worden, dat, naar maate deeze kennisse meerder is, naar die mate dezelve gelukkiger zyn; — en naar maate dezelve minder is, naar die maate de trappen van hun geluk onvolkomener zyn. Het betrachten en uitoeffenen deezer plicht is derhalven voor ons de eerste, de Hoofdplicht, het aspunt en de bewegende oorzaak, waaruit en waardoor alle onze verdere plichten moeten voortkomen, en gebooren worden; het verwaarloozen derzelver daarentegen, kan niet anders, dan ten eenemaale rampzalig en ongelukkig voor den Staat zyn, en moet diensvolgends ten allerzorgvuldigsten, zo veel in ons is, vermeid en voorgekoomen worden. Ik concludeere derhalven, dat, willen wy aan onze duure belofte, by het aanvaarden onzer Posten aan het Volk van Nederland gedaan, beantwoorden, en willen wy den Land en Akkerbouw doen groeien en bloeien, dat wy derzelver producten niet moeten bezwaaren met uitgaande rechten, en dat men die zaak ten principaale moet laaten in dier voegen, als dezelve thans is; en advyseere tegen het voorstel van den Burger Representant *Okhuysen*, en tegens het uitgebragt advys, van het Committé der Marine.

Helmich verzoekt, dat het Rapport mag worden gedrukt en aan de orde van den dag gesteld.

Midderigh wil, dat het nader Commissoriaal zal worden gemaakt.

Modderman vermeent, dat het Rapport, zonder het alvorens Commissoriaal wordt gemaakt, zal worden gedrukt en aan de orde van den dag gesteld.

De President brengt, by appel nominal, in omvrage, of het Rapport Commissoriaal zal worden gemaakt, dan wel dadelyk gedrukt en aan de orde van den dag gesteld.

En wordt by meerderheid geconcludeerd, om het Rapport te doen drukken, en tegens den 28 October, aan de orde van den dag te stellen.

Waarna in deliberatie gebragt wordt 1°. het in advys gehouden Rapport, nopens de vryheid van Wagenvragten voor de Lieutenants Generaal, (*zie Dagverhaal No.* 209. *pag.* 319. *col.* 1.) — Conform geconcludeerd.

2°. Het Rapport van het Committé te Lande, op het Request van *R. Dibbetz.* (*Zie Dagverhaal No.* 205. *Pag.* 287. *Col.* 1.)

Kuiken zegt: Ik zoude der Vergadering in bedenking willen geeven, of men dit Request wel niet zou kunnen renvoyeeren aan het Provinciaal Bestuur in Friesland, om daar berigt op te vragen; wyl ik de reden, waarom *Dibbetz* nu komt om eene gratificatie, niet wel met zyn toestand, waarin hy geweest is, kan overeenbrengen, daar hy, zo ik geloof, byna een half jaar in de Provincie Friesland is geweest, eer hy tot Griffier is aangesteld, en zyne behoeftigheid, zo ik geloof, groot genoeg was, om het toen te vraagen.

De Preſident ſtelt voor, om, ter beſpoediging der zaake, by appel nominal te decideeren, of het Rapport zal worden geadopteerd Ja, dan Neen.

Reyns zegt, dat hy van gevoelen is, dat zulks geenſints plaats kan hebben, daar de Requeſtrant in ſtaat van beſchuldiging is.

Teding van Berkhout vermeent, dat zulks in geen aanmerking komt, daar alleen over het in advys gehouden Rapport moet gedelibereerd worden.

Floh, daarentegen is van gevoelen, dat het Rapport van het Committé te Lande, op het verzoek van *Dibbetz* vooralsnog behoort in advys te blyven; door dien die Burger in ſtaat van beſchuldiging zynde, door onderſcheidene adresſen by deeze Vergadering heeft verzogt, om zig te mogen verdedigen, en op eene wettige wyze te zuiveren van eene beſchuldiging, welke, indien dezelve gegrond ware (dat hy echter niet wil onderſtellen) hem voorzeker geheel onwaardig zoude maaken, dat hem eene gratificatie toegekendt wierde. Dewyl het Bericht van het Provintiaal Beſtuur van Friesland, raakende de onderſcheidene adresſen van *Dibbetz* aan de Nationaale Vergadering, in handen waren geſteld eener Perſoneele Commisſie, ten fine van conſideratien en advys, oordeelt hy, dat de achtbaarheid deezer Vergadering vordert, het Rapport voorhanden tot zoo lange in advys te houden, tot die Commisſie Rapport zal hebben uitgebragt; als zullende waarſchynlyk, by dat Rapport wel blyken, wat 'er zy van de beſchuldiging van *Dibbetz* met Landsdievery.

Gorter zegt: ik heb geen' perſoneele haat tegens den Suppliant *Dibbetz*: dit denke niemand Uwer, dan ik kan myne toeſtemming niet geven, om aan dien *Dibbetz* eene gratificatie toe te leggen van (◌o Guldens, als geweezen Chirurgyn-Major; dewyl deze Burger op dezelve geene aanſpraak meer heeft.

Hy bekleedde in Friesland als Griffier eenen voordeligen post, waaraan hy een goed beſtaan had; dan hy heeft dien post op eene trouwlooze wyze verlaaten: hy had toch, als Griffier en Minister, hoegenaamd niets met de zaaken en gebeurtenisſen, die 'er tusſchen de Repreſentanten en Municipaliteiten, of tusſchen de Repreſentanten en het Frieſche Volk zelve voorvielen, gemeens; veel min had hy zich daarmede behoeven intelaaten, of te bemoeien, evenmin als de Secretarisſen dezer Vergadering zich met onze beraadſlaagingen inlaaten. — Indien *Dibbetz* zich ſtil by zyn Bureau had gehouden, had hy zekerlyk nog op dit oogenblik Griffier van het Provinciaal Beſtuur van Friesland geweest; *Dibbetz* is dus een Man, die moedwillig zyne aanzienlyke bedieningen met de voeten getreden, en als verworpen heeft. Om nu aan zulk een voorwerp 600 Guldens, als eene Nationaale Gratificatie toe te leggen! hier toe kan ik niet concludeeren; en wel voornamelyk niet, om dat wy hier in een Land zyn, waarin de Nationaale Cas met *zulk* een ſchamel kleed omhangen is, dat zy naauwlyks in ſtaat is, om haare *naaktheid* te kunnen bedekken, — en dus 's Lands penningen, die door het zweet en bloed der nyvere Burgeryen en den ſchamelen Ambachtsman met zoo veel zorg en noeste vlyt worden by een gezameld, en in 's Lands ſchatkist geworpen, tot betere, nuttiger en noodzakelyker einden kunnen gebruikt worden, als dezelve aan eenen onverdienstelyken *Dibbetz* uitteſtellen. — Ik beveele het dus Uwer Wysheid ten ernſtigſten aan, Burgers Repreſentanten! hierin te besliſſen; dan ik voor my betuige voor dit alles onverantwoordelyk en onſchadelyk te willen blyven.

Kuiken zegt: Ik kan 'er gansch niet in komen, om eenen *Dibbetz* de gratificatie toe te kennen, die zig zelf niet ontziet, zo als my van een Repreſentant is gezegt, dat hy Frieslands minderheid heeft verraden, na dat Frieslands uitgeweeken Repreſentanten waren in corporele apprehenſie geſteld, op den 23 February, dat hy alles aan hun, die uitgeweeken waaren, had overg ſchreeven, wat de minderheid hadde gezegd, of gedaan, en die zelve daar na zyn post heeft verlaaten, welke, zo hy dezelve had behouden, dan de gratificatie niet zoude gevraagd hebben.

Verſter zegt, dat de Vergadering, door het Request te ſtellen in handen van het Committé te Lande, reeds heeft gedecideerd, dat thans dit uitgebragt Rapport en geenszins het gedrag van den Requestrant de deliberatie moet uitmaken.

Hartogh zegt, dat de vraag is, of het Rapport zal worden aangenoomen, Ja dan Neen, — of den Chirurgyn Major *Dibbetz* zal worden een gratificatie namelyk toegekend, en geenszins hoedanig het gedrag van den Griffier *Dibbetz* geweest is.

Auffmorth zegt, dat, daar de Suppliant zyn Post, waar in hy geſteld was, eigendunkelyk niet alleen verlaaten had, maar daar en bouven beſchuldigd was, van zich met 's Lands penningen te hebben verrykt, alvoorens men aan zodanig voorwerp eene gratificatie konde toeleggen, hy van dien blaam moest worden gezuiverd, wilde men voor het oog der Natie niet ſchynen, als of men misdadigen beloonde.

Hartogh vermeent, dat dit alles in geen aanmerking kan koomen.

Floh zegt: op het aangevoerde door den Burger *Hartogh*, vinde ik my verpligt aantemerken, dat de achtbaarheid van deeze aanzienlyke Vergadering volſtrekt vordert, dat 'er wel toegezien worde, dat 'er geene gratificatien aan *onwaardigen* worden gegeeven. Het zy verre van my dat ik den Burger *Dibbetz* ſtellig onder de onwaardigen zoude willen rangſchikken, doch zo lang hy niet formeel en Compleet van zyne beſchuldiging gezuiverd is, het welk waarſchynlyk by het Rapport der Commisſie zal blyken, oordeele ik, dat het Rapport op zyn Request tot zoo lang in advys moet blyven.

Kantelaar zegt: de Vergadering, die dikwyls verklaard heeft, zich niet te willen mengen in domeſtieke geſchillen van Friesland, zou zich ongelyk worden, en dus beneeden haare waardigheid handelen, wanneer zy, terwyl zy delibereert over een verzoek om gratificatie, door *R. Dibbetz* aan haar gedaan, by deeze deliberatien eenigen acht ſloeg op de geſchillen tusſchen deezen *Dibbetz*, en het Provinciaal Beſtuur van Friesland gereezen. — Doch, indien ook die geſchillen, voor zoo verre zy aan de Vergadering bekend zyn, in aanmerking moesten komen, dan nog zou daar in volſtrekt geen grond kunnen worden gevonden, om dat verzoek te wyzen van de hand. De Leden, die meenen, dat *Dibbetz* by ons door het Provinciaal Beſtuur van Friesland van landsdievery zou beſchuldigd zyn, bedriegen zich. De zaak is deeze. *Dibbetz* heeft het Provinciaal Beſtuur by ons beſchuldigd, als hem valſchelyk in de Nieuwspapieren van landsdievery beticht hebbende, en hy heeft van ons verzocht, dat wy hem de

de gelegenheid zouden bezorgen, van zich te verdedigen. Wy hebben dat Request aan het Provinciaal Bestuur van Friesland gezonden om berigt. En welk berigt hebben wy daar op ontvangen? In substantie kwam hetzelve daar op neder: „ onze prædecesseuren *in officio* hebben *Dibbetz* wel van „ Landsdievery beschuldigd; maar dit is geschied *in een vlaag* „ *van drift*: en *Dibbetz* is *geen* Landsdief". Zoo 'er Leden mogten zyn, die zich den substantiëlen inhoud van dat berigt niet meer erinneren, of die niet geconvinceerd zyn, dat ik denzelven naar waarheid opgeve, dat dan het berigt nog eens geleezen worde. — Indien wy dierhalven op dat geschil van *Dibbetz* met Friesland eenigen acht wilden slaan, dan heeft de uitkomst van hetzelve niet tegen, maar vóór hem getuigd. — En wie zou durven beweeren, dat het hem tot nadeel strekken moest, zich niet vroeger met zyn verzoek by ons te hebben geadresseerd? — Hy verkreeg kort na zyne terugkomst een Ambt, dat hem een genoegzaam bestaan gaf; hy verzocht daarom geene gratificatie uit 's Lands Kas, *waar op hy anders aanspraak had*; en zyn gedrag, in dit opzicht, mogt dus met regt door het Committé als edelmoedig gepreezen worden. Nu is hy van dat Ambt beroofd; hy vraagt nu om datgeen, waarop hy reeds lang aanspraak had; en nu zouden wy, onder voorwendzel, dat hy te laat kwam, hem afwyzen? . . Dit zou dan het loon van zyne edelmoedigheid zyn? — Ik hoop, dat de Vergadering regtvaardig zal handelen, en zich met het Rapport conformeeren.

Ayffnorth herhaalt het door hem hooven gezegde, daar by voegende, dat hy vermeent, dat iemand, die zyn post heeft verlaaten, geen aanspraak op eenige gratificatie heeft.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag, den 17 October 1796.

De President berigt, dat men door ingekoomen tydingen, vernomen had, dat op den 20 September in goeden staat, op de hoogte van Rio de Plata, hunne koers rigtende naar het Eiland l'Ascension, gepraayt was het Hollandsch Esquader, naar de Oost-Indien bestemd, bestaande uit 3 Schepen van Linie en 5 Fregatten.

Word geleezen:

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches, wordende uit een Brief uit Bazal gemeld, dat *Wurmser* een uitval uit Mantua zoude gedaan hebben, dan met verlies van 1600 Man was terug geslagen; dat gebrek aan Levensmiddelen den Oostenrykers zoude noodzaken, om de Lahn te verlaaten: bevindende zich een groot gedeelte van het Hoofdkwartier van Prins *Carel* te Heidelberg, en hy zelfs te Philipsburg; dat al verders de Generaal *Moreau*, den 30 September en 2 October, de Generaals *la Tour* en *Frölich* had geslagen, welke gevegten zeer bloedig geweest waren. —

Wordende voorts uit Weenen gemeld, dat de vermaarde *Mack* weder op het Oorlogstoneel stond te verschynen, en de Troepen in het Tyrolsche zoude commandeeren.

Uit Keulen werd, in date den 14 October gemeld, dat de Oostenryksche Troepen, welke zich op de Hundsruck bevonden, naar den kant van Bingen opgemarcheerd zynde, de Generaal *Ponset* nodig geoordeeld had, die plaats te ontruimen, en naar Kreutznach te retireeren; dat hy door de Oostenrykers geattacqueerd was, en deze Actie zeer bloedig geweest was: hebbende zoo het Regiment Dragonders als de ligte Artillery daar veel by geleden, doch zich egter gemaintineerd; terwyl onderscheidene Devisien naar de Nahe waren opgemarcheerd.

Van den Boven Rhyn wordt gemeld, dat de Generaal *Hoche* die Revier gepasseerd was, zyne richting naa Landau nemende: zynde de Armée met 24000 Man uit de binnen Armee (l'Armée Interieure) versterkt geworden.

Een Request van C. *Dekker*, *Cuny* en Comp. *J. Zytsema*, *P. en S. de Clercq* en *J. Ozy*, ter uitvoering van Speeie voor Granen: — alle geaccordeerd.

Een Request van *A. Timmer* en Zoonen, ter uitvoering van Zyldoek naar St. Thomas.

Een Request van *de Sylva* en Comp., ter uitvoering van Roey Yzer naar Portugal.

Een Request van *Knevels* en *Ullenberg*, mede ter uitvoer van Roey Yzer.

Een Request van *P. Baalde*, tot uitvoer van 40000 pond Touw werk naar Baltemore: — alle aan de Marine.

Onderscheiden Requesten en Paspoorten: — geaccordeerd.

Aan de orde van den dag zynde het Rapport tot het leggen eener belasting op de Run en Heyden: wordt conform het Rapport geconcludeerd.

Voords word in deliberatie gebragt het Rapport van *Bellaard* c. s. over de Schoenen en Muilen: — En wordt conform het Rapport geconcludeerd.

Voords wordt de Vergadering geadjourneerd.

Het Committé van Administratie der Fransche Troupes in de Republiek der vereenigde Nederlanden, in den Haag, in aanmerking genoomen hebbende, dat met het aanstaande Winterfaizoen, ter kleeding als anderzints van de Fransche Troupes in dienst dezer Republiek, zal benodigd zyn eene aanzienelyke quantiteit Laken, Carzaayen, Zaayen en Linnens, Wolle en Gaare Kouzen, als mede Patroontasfen, Geweerriemen en andere benodigdens, alles Inlandsch Waar van Fabriequen in deeze Republiek gevonden worden, zo heeft het Committé voorn. nodig geoordeeld, hier aan Publiciteit te moeten geeven, ten einde der Fabriqueurs in staat te stellen, om in korte Termynen na de te doene Aanbesteding, de aflevering te kunnen doen, — de Monsters zullen van den 24 October eerstkomende aan de Secretary van 't Committé te zien zyn.

De Aanbesteeding zal in den loop van de Maand November aanstaande plaats hebben. — De dag nader te bepaalen, als mede de quantiteit van iedere Articul, en de geregelde Termynen van betaling.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé

W. van Eyk, *Secretaris.*

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 219 *Woensdag den 19 October 1796. Het tweede Jaar der Bataaſſche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag den 14 October 1796.*

Voorzitter: T. A. TEN BERGE.

Vervolg der Diſcusſien over het in advys gehouden Rapport van het Committé te Lande, op het Requeſt van *Dibbetz*, om gratificatie.

Midderigh zegt, deeze Vergadering Repreſenteert het Volk van Nederland, gevolglyk ook het Volk van Friesland: de Chirurgyn Major *Dibbetz* legt onder beſchuldiging van vervreemding van 's Lands Penningen in Friesland. Des is het niet meer dan billyk, ja pligtmatig, dat deeze Vergadering aan den Requestrant geene gratificatie toelegt, alvorens het gedecideerd is, of die beſchuldiging gegrond of ongegrond is: want het zoude onbillyk zyn, dat het Repreſenteerend Lichaam van het gantſche Volk eene Gratificatie zou toeleggen aan hem, die zich aan vervreemding van penningen van een gedeelte van dat Volk heeft ſchuldig gemaakt.

Halbes zegt, dat hy *Dibbetz*, Lands geld van hem in den zak had; dat hy een Lands dief was, en dit voor het gantſche gezelſchap getuigde.

Schimmelpenninck vraagt explicatie welke penningen, toch *de Lands penningen van Halbes* zyn, welke *Dibbetz* in zyn zak heeft gehad?

Hoddermen zegt, dat alleen het uitgebragt Rapport in conſideratie moet koomen, en appuyeert het door den Preſident gepraeadvyſeerde, om de zaak, by appel nominal, te decideren.

Nahuys van der Veen zegt: Ik heb by het geadvyſeerde van de Burgers Repreſentanten *Floh* en *Ausſworth*, waar meede ik my conformeere, alleen nog dit te voegen: dat, zo ik meen de Vergadering, welke aan de Chirurgyns Majors heeft toegelegd eene gratificatie, tot het ontvangen van die gratificatie heeft gefixeerd een termyn, binnen den welken zy moesten opkomen. Dat de Burger *Dibbetz* niet binnen den geſtelden termyn is opgekomen, maar den post als Griffier in Friesland aangenomen hebbende, van die gratificatie ſtilzwygend heeft gerenuncieerd, en daarom ook nu hier van niet *kan of mag* jouisſeeren. Dit zoude naar myne gedachten een ligtvaardig weſchakken zyn over 's Lands penningen, in deeze geldelooze tyden, welke zo veel kommer en ellende veroorzaken. — Ik concludeere dus dat de gevraagde gratificatie den Burger *Dibbetz niet behoort of mag toegeſtaan te worden.*

Schimmelpenninck zegt, het éêns te zyn met die Burgers, welke vermeenen, dat de Requestrant zich binnen een bepaalden tyd had moeten aanmelden; dog dat hy ook tevens vermoede, dat, zoo de Requeſtrant om goede redenen die agtergelaten had, en zich vervolgens, wanneer die redenen ophielden, aanmeldde, 'er dan geene omſtandigheden konden zyn, welke hem daar in zouden hinderlyk worden. Dat men nog op gisteren het penſioen had toegekend aan iemand, welke zich, door dien hy daar van niet wel onderrigt geweest was, te laat had aangemeld. Dit voor 't overige, wat de beſchuldiging betrof, even als of de Supplicant zich aan Landsdievery had ſchuldig gemaakt, en dit bevorens moest worden onderzogt, zoo als hy had hooren avanceeren, zoo dit Commisſoriaal was gemaakt, hadden die Leden, welke geadvyſeerd hadden, om hier over eerst Rapport af te wagten, volkoomen gelyk; dan dat dit nimmer een point van onderzoek voor deze Vergadering was geweest. Dat de Supplicant zich ter dezer Vergadering geaddresſeerd en verzogt had, dat zyn in Friesland gehouden gedrag mogt worden onderzogt; dat dus dit aangevoerde eene gandſche verkeerde hypotheſe was en nimmer in aanmerking kommen konde; maar dat integendeel het Rapport op heden het point van deliberatie moest uitmaken.

De Preſident ſtelt voor, om in omvrage te brengen, of de zaak op heden finaal zal worden afgedaan.

Bezier reclameert het Decreet, waar by de zaak in advys gehouden is, om den volgenden dag te worden afgedaan.

De Preſident brengt, by appel nominal, in omvrage, of de Vergadering zich met het uitgebragt Rapport kan conformeeren, Ja, dan Neen. — En wordt by meerderheid conform het Rapport geconcludeerd.

Het voorſtel door den Repreſentant *Gevers* gedaan, tot ampliatie van het Reglement van orde, (*Zie Dagverhaal No.* 210. *p.* 324. *Col.* 1.)

De Beveren vermeent, dat, zoo eene zaak zyne nuttigheid had, het dan zeker deze was, dat namelyk aan niemand meer, dan twee maalen over één en dezelfde zaak het woord gege-

ven werd; ja, dat hy zelfs van oordeel was, dat, wel verre, dat men dit Articul zoude ampliëeren, het zelve gerestringeerd behoort te worden, en dat het althans niemand zoude vryftaan, door Schriftelyke Redevoeringen den Nationaalen tyd te fpillen.

De Sitter is van gevoelen, dat door het voorftel, de elucidatie, omtrend de in deliberatie zynde zaken, niet zal bevorderd worden, maar eerder tot een disputcollegie aanleiding geeven.

Tediag van Berkhout vermeent, dat 'er eenige uitzondering dient plaats te hebben, wanneer men over zodanige Articulen delibereert, als in Art. 104. vermeld is.

De Prefident brengt in omvrage, of de Vergadering perfifteert by het Reglement, dan wel of dit voorftel in handen eener Perfoneele Commisfie zal worden gefteld?

En wordt geconcludeerd, te perfifteeren by het Reglement.

Thans gaat de Vergadering over tot het benoemen van een Voorzitter, wordende daar toe verkooren de Burger *Bernardus Blok*.

Waarna de Prefident het Præfidium met de volgende Aanfpraak nederlegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Nog een korten tyd, en myn taak is afgedaan: weinige ogenblikken, en ik zal, althans dit hoop ik, in 't openbaar den laatften Hamerflag als voorzitter doen. Ik eindige dan ook nu met die ronde, die opregte taal, waarmede ik begonnen ben. Met 't grootst genoegen verlate ik dezen verhevenen ftoel: met 't grootst genoegen leg ik die tekens van luister en aanzien af, waarmede ik eenigen tyd ben vercierd geweest: en zoude ik, die altoos wars ben geweest van alles, 't welk my boven andere, met my in denzelfden kring geplaatst, konde verheffen, niet met vreugd tot myne voorige zitplaats wederkeeren? Ja zeker! myne ambtgenooten! voor al, daar ik zal ontflagen zyn van een post, dewelke niet alleen en wegens de menigte, maar vooral ook uit hoofde van 't gewigt der werkzaamheden, die dezelve oplevert, myne fchouderen te zwaar drukt. Ik bedanke Ulieden voor de onderfteuning, dewelke ik gedurende myn voorzitterfchap van Ulieden heb ondervonden: dit weet ik zeker, dat ik van myne zyde fteeds getragt heb aan 't vertrouwen, 't welk in my gefteld is, te beantwoorden, en nimmer ben afgeweken van die weg van onpartydigheid, dewelke vooral een voorzitter moet betreden. Ik eindige met den vuurigen wensch uit een Vaderlandlievend hart ten Hemel opgezonden, dat deze Vergadering, in alle haare verrigtingen aangevuurd door de tederfte zorge voor 't welzyn van het Volk van Nederland, en 't grootfte doel wit, waartoe zy is daargefteld beftendig voor oogen houdende, fteeds na een ryp overleg met eene bedaarde voorzigtigheid befluite, maar eens wysfelyk befloten hebbende, met eene manlyke ftandvastigheid deze befluiten handhave, op dat het dat Volk, 't welk wy Vertegenwoordigen, onder 't gunftig beftier der goede Voorzienigheid, welgaa! ô dat wy alle, op 't einde van onze loopbaan, die zalige en gewisfe belooning voor een eerlyk man, die belooning, die boven alle rampen en tegenfpoeden verheven is, in ons zelven mogen vinden, 't onfaalbaar getuigenis van een zuiver geweten; dat wy elk, een ieder naar de mate van zyn vermogen, tot behoud van 't lieve Vaderland met de beste oogmerken zyn werkzaam geweest, ô dat eens, wanneer wy niet meer zyn zullen, ook onze gedagtenis, even als die van zoo veele brave Vaderlanders van vroegere en laatere eeuwen, by de nakomelingfchap in zegening zy!

Adjourneerende daarop de Vergadering, en converterende dezelve in een Committé Generaal.

ZITTING *van Maandag, den* 17 *October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

De Reprefentant *Blok* opent een quartier na elf uuren de Vergadering, en aanvaardt het Prefidium met de volgende Aanfpraak:

Den Præfidiaalen Hamer opvattende, herinnere ik my, Burgers Reprefentanten! het uitfteekend blyk van vertrouwen, waar mede zy my, door de benoeming tot het Voorzitterfchap van deeze Vergadering, hebt gelieven te vereeren, en myne verplichting, om aan dat vertrouwen te beantwoorden. Ik kan my daar van niet beter kwyten, dan door de ordre van deeze Vergadering te handhaven, en die leiding aan uwe Raadpleegingen en Befluiten te geeven, waar door uwe heilzaame bedoelingen zouden kunnen worden bereikt. Dit zal ik doen, en geen ander doelwit hebbende, dan het heil van het lieve Vaderland en 's Volks geluk te bevorderen, durve ik, onder inroeping van Gods onderfteuning en Ul. meedewerking, met gerustheid den uitflag myner poogingen afwachten.

De Prefident communiceert thans het berigt, omtrend het Hollandsch Esquader, en doet vervolgens voorleezen het Extract uit de Buitenlandfche Depeches, (*welk Berigt en Extract wy reeds in het Bekuopt Verflag van deeze Zitting, in ons vorig Nummer, hebben medegedeeld.*)

Waarna de Prefident zegt:

Deze tydingen moeten die geene, welke met de liefde des Vaderlands oprecht bezield zyn, tot gerustftelling verftrekken, en hun, welke zich over de onheilen van het zelve, en de nederlaag van onze Franfche Broeders, verheugen, ten fterkften aandoen en verbaazen; hun ftrafwaardig gedrag is Ulieden niet onbekend, en wy kwyten ons van onzen pligt door op de zodanigen een nauwkeurig toezicht te doen houden.

De Beveren merkt aan, dat uit het medegedeelde ten klaarften blykt, dat de Commisfie tot de Buitenlandfche zaaken niets verbergt; wyl zy zo wel het *voor* als het *nadeelige* opgeeft: daar by voegende, dat hy verzekeren kan, dat 'er geene nadere berigten ingekomen zyn.

Befloten te doen drukken, en aan de Leden rond te geven.

De Burger *H. F. Winshemius*, aangefteld als Contrarolleur der Convoyen en Licenten, te Coeverden, verfchynt ter Vergadering, en legt in die qualiteit den Eed af.

Waarna geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Stukken.

Eene Nota van den Franfchen Minister *Noël*, verzoeken-

'kende, dat 'er order mogt gegeeven worden, om aan den Burger *Picheaud* te doen restitueeren 14 kisten met *Mineralia*, *Naturalia* enz., hem toebehoorende, en gelost uit het by Egmond gestrand Americaansch Schip, *The Theophile*: — gerenvoyeerd aan het Provinciaal Committé van Holland, met verzoek, om in deeze het nodige te bewerkstelligen.

Een Request van *P. H. de Sepha*, verzoekende, dat aan hem mogt worden toegelegd een dedommagement, voor het gem's zyner Compagnie onder het Regiment van Saxen Gotha, even als zulks met meer anderen heeft plaats gehad: — gesteld in handen van het Committé te Lande.

Een Request van Deken en Oudermannen van het Broodmakers Gilde, te Breda, verzoekende, dat aan hun mag worden uitbetaald eene somma van ƒ 2914:12:14, wegens geleverd brood aan de Fransche troepen: — in handen van het Committé te Lande, om consideratien en advys.

Een Request van *G. van Weede*, Broodmaker te Breda, verzoekende dat de aanbestedingen van Brood, den 13 en 14 October te Bergen op den Zoom gedaan, mag worden geannulleerd, daar hy dezelve aanneming reeds te vooren heeft gedaan: — gesteld in handen van de Burgers *Aussmorth* c. s., zonder resumtie.

Een Request van *J. de Haas*, gefungeerd hebbende als Boekhouder by de Oost-Indische Compagnie, te Rotterdam, verzoekende schadeloosstelling voor het gemis van zyn Ambt: — in handen van het Committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen.

Een Request van *Knipscheer* en Comp., te Arnhem, zich beklagende dat twee Commisen ter recherche uit hunne schuur, onder Wageningen gelegen, onderscheiden Koopmanschappen hebben aangeslagen; verzoekende voorziening daar tegen, en dat dit Request mag worden aangenoomen voor antidotaal: — aan de Marine.

Een Request, om op Surinamen te vaaren: — aan het Committé tot den West Indischen Handel.

Een Request van *C. Dekker*, om Specie voor Granen uit te voeren.

Een Request van *Cuny* en Comp., ten zelven einde strekkende.

Een Request van *J. Zytsema*, om ƒ 18000. voor Granen uittevoeren.

Een Request van *P. en S. de Clercq*, om ƒ 6000. naar Hamburg te zenden.

Een Request van *J. Ozy*, om 7000 Ducaten uittevoeren voor Granen: — alle geaccordeerd.

Een Request ter Transportering van een Schip: — geaccordeerd.

Een Request van *Arnol. Finman*, ter uitvoering van Zeildoek, Touwwerk en Ravensdoek, naar St. Thomas.

Een Request van *de Sylva* en Comp., om 1000 Bossen Roey-Yzer, Zeildoek en Ankers naar Portugal te voeren.

Een Request van *Knevels* en *Ullenberg*, tot uitvoer van Roey-Yzer.

Een Request van *P. Baafde*, om 40000 pond Touwwerk naar Baltimore te zenden: — alle aan de Marine.

Een Request van *Thomas Smith*, om vermeerdering van gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Vergadering vervolgens overgaande tot de orde van den Dag, wordt in deliberatie gebragt het Rapport, door de Burgers *Vrede* c. s., den 29 September uitgebragt. (*Zie Dagverhaal No.* 202. *pag.* 160. *Col.* 2.)

Jordens zegt, dat hy zich niet met het Rapport kan conformeeren; dat hy gaarne erkennen wil het loffelyk oogmerk van de Rapporteurs, om de Fabricken te favoriseeren, maar dat zulks echter niet ten kosten van den Landbouw en Veeteeld moet geschieden; dat de Rapporteurs in hun Rapport zelven zeggen, dat het Leder hier goedkoper is dan in Engeland; vragende wat nut derhalven eene belasting aan onze Fabricken zal aanbrengen, en wat nadeel aan de Engelschen 'er door veroorzaakt zal worden.

Middelsigh zegt, ik kan my even als de Representant *Jordens*, doch niet om dezelve redenen, met het Rapport niet conformeeren, de geringe belasting op de gemale en ongemale Run, zonder het verbod op den uitvoer der Huiden, zal van geen het minste effect zyn, om het verval der Looyeryen te doen ophouden, en dezelve te doen floreeren. Het is het gebrek aan Huiden, welke voor Engelsche rekening tot een excessive prys worden opgekogt, zoo dat de Nederlandsche Looyers niet kunnen koopen, dat de Looyeryen werkeloos houd. Het eenigste middel, myns inziens, is dus den uitvoer van Huiden te verbieden, en daar tegen de belasting op de Run optehessen: — alsdan zal het vertier in de Run tot genoegen van de Boshouders niet gestremt worden, en de Looyeryen, als in de gelegenheid zynde om Huiden te krygen, weder kunnen vorigen bloei verkrygen.

Verster zegt: Tegens den maatregul, by het rapport voorgeslagen, moet ik my minder opponeeren, als wel tegens de uitdrukking in de præmisfen der Proclamatie, te weeten: *Dat de belasting op den uitvoer van Schors en Run, allezins zal strekken ter begunstiging en opbeuring van onze Loyeryen en Lederhandel*, dewyl het my voorkomt, dat 2 a 3 per cento aan de Engelsche Loyeryen geen nadeel kan toebrengen, of den uitvoer alhier zal verminderen. En dit zal consteeren, wanneer men in aanmerking neemt, dat een Schip, een zoo ligt en weinig waardig articul als de Schors, zullende overvoeren, die niet kan inlaaden, zonder alvorens geballast te zyn, en dat, met hier by te voegen, alle de kosten op de lading, vervoer, invoer en losfing in Engeland, de Schors aan de Loyers aldaar gewis 50 per cent hooger dan aan de Loyers alhier te staan komt. Redenen waaromme ik my met de præmisfen van de voorgedragene Proclamatie niet kan conformeeren.

Helmich zegt, het Rapport over een belasting op den uitvoer van eiken Schors en Vellen thans ter deliberatie zynde, kan ik niet naalaten, daar omtrent eenige aanmerkingen op te geeven, ten bewyze, dat dit niet zal voldoen aan het oogmerk, 't welk daar mede gedoeld word.

Het voornaamste *but* Burgers Representanten! voor een belasting op de Schors, Run en Vellen moet zyn, om de Looyeryen, Runmoolens en den Lederhandel te favoriseren, Gyl zult egter wel bezeffen, dat de door de Rapporteurs voorgeslagene belasting geen, of maar gering voordeel aan die Trafiequen

ftequen zal kunnen toebrengen, gelyk dezelven ook wel schenen begrepen te hebben.

De principale redenen mede voor deeze belasting, zullen dan, volgens opinie van de Rapporteurs, zyn, om de Lands-Cassa door dit middel te styven, terwyl de Buitenlander genoodzaakt zoude zyn, een gedeelte zyner winst in dezelve te storten. — Maar Burgers Representanten! als ik my niet bedriege, zal dat bezwaar komen ten lasten van den Verkoper, zoo niet geheel, althans voor een gedeelte, als ik hier vermeene te kunnen demonstreren.

En wel geheel, veronderstellende, zoo als zonder tegenspraak waar is, dat de Buitenlander die goederen niet kan ontbeeren, maar tot zeer hooge pryzen moet opkopen, in welk geval de verkopers, die alzoo in hun magt hebben, de pryzen na willekeur te stellen, dat meerdere als de belasting bedraagt, en het Land daar door kan profiteren, dan ook zeer wel voor hun zelven kunnen bedingen, en in hun zak steken. — Ook kan tot een argument dienen, dat de pryzen tot eene buitengewoone hoogte gebragt zynde, eindelyk eens aan het staan moeten komen, en niet, of zeer onzwaarlyk hooger te brengen zyn. Zoo verre nu zynde, dan volgt ook notoir, dat, zal eene belasting daar boven nog moeten worden betaald, dezelve dan ook ten lasten van den verkoper komt, en de pryzen zoo veel minder moeten worden gesteld, aangezien de koper niet zal vergeten de belasting onder de prys te berekenen.

Ik hebbe gezegd, *ofwel gedeeltelyk*, gemerkt, Burgers Representanten! de zaak een weinig uit een ander oogpunt beschouwd, hier te Lande zoo veel Schors valt, dat volstrekt moet worden uitgevoerd, en onze Ingezetenen dus even zoo zeer gedwongen zyn aan den Buitenlander te verkopen, als die genoodzaakt is, tot instandhouding zyner Fabrieken, dezelve te kopen: zoo dat dan omtrent de te makene prys moet worden geconvenieerd, als wanneer onze Ingezetenen niet meester zyn te bedingen, zoo veel als zy wel wilden, en dus zoo wel over de belasting als de pryzen een accoord moeten zien te treffen, kunnende dan immers niet gezegd worden, dat de Buitenlander de belasting 'er boven moet betalen.

Ik vinde dus Burgers Representanten! naar myn inzien, geene voldoende reden, om de Schors en Vellen by den uitvoer te belasten, terwyl zulks zoude komen ten kosten van eenige particulieren, en wel van die geenen, die daar in handel doen. Hier door zoude immers ontstaan eene ongelykheid, aangezien de eene Ingezeten boven den anderen genoodzaakt zoude zyn, om aan het Land van zyn bestaan of overwinst te moeten opbrengen.

Ook geeve ik in bedenking, daar uit hoofde van het Reglement voor de Nationaale Vergadering Art. 93. is verboden, om buiten de hoogste nood, den uitvoer van alle grondproducten te beletten, of het dan wel redelyk zoude zyn, door eene belasting, dezelve te stremmen, of op eenigerhande wyze en indirect hinderlyk te zyn.

Eindelyk Burgers Representanten! laat ons voor eene generale regel houden, dat, zullen wy de commercie favoriseren, dan ook alle belemmeringen in den uitvoer moeten eviteren, en wanneer het de hoogste noodzaakelykheid niet verbiedt, de negotie den vryen loop laaten. Ik beken, dat wel eens van een goed effect kan zyn, den vyand door onthouding van 't eene of ander voor hem onontbeerlyk, of verhoging van prysen door belasting, tot vredes-onderhandelingen over te haalen, of ook daardoor onze Inlandsche Fabriequen te begunstigen, maar men moet teffens ook wel zorgvuldig zyn, om niet te veroorzaaken, dat eene of andere negotie ons worde afgetrokken, gelyk als hier nu 't geval zoude kunnen zyn, wanneer de Engelschen, in 't vervolg, vrezende voor hoogere belasting en buitengewoone pryzen, de inwoonders van andere Landen konden animeren, tot aanleg van eikenakkermaalsbosschen, en alzoo deezen handel doen overslaan, immers voor een gedeelte van hier verwyderen.

Om alle welke motiven, ik vermeene, my niet te kunnen conformeren met het bekende Rapport, maar te moeten zyn, tegens het bezwaaren van den uitvoer, vooral van de voortbrengzelen van ons Land, waarin zoo veele Ingezetenen hun eenig bestaan vinden.

Ockhuysen zegt, dat hy mede tegens het Rapport is, niet om dat de belasting, daarby gementioneerd, te hoog, maar om dat dezelve te laag gesteld is; insteerende derhalven, dat dezelve zal verhoogd worden.

Van Leeuwen zegt: men had by de vorige deliberatien over het verbod van den uitvoer van den Schors, Run enz. al zo veel tyd versleeten, dat hem dagt, dat men thans, over het opleggen eener belasting, die materie wel wat zoude mogen bekorten. Hy was toen, zo zeer als iemand, tegen het verbod van den uitvoer geweest, en had zig op den 93 Art. van het Reglement op deeze Nationaale Vergadering mede gegrond, daar die zulk een verbod, niet dan ingevalle van de hoogste noodzakelykheid toestaat. — Hy had dies Art. zo even van den Burger Representant *van Helwich* nog hooren allegeeren ter afwending eener belasting, maar naar zyn inzien raakte die Art. het geval in questie niet. By dezelve was wel het verbod van uitvoer te stellen, zo als gezegd, verboden; dit mogt de Vergadering derhalven in cas subject niet doen, maar eene belasting op te leggen stondt haar vry, en was by den vorigen Art. 92. van het Reglement aan de Vergadering overgelaten, daar die stelt, dat de inkomende en uitgaande rechten zouden geheven worden naar het Placaat van 1725 tot zo lang NB. door deze Nationaale Vergadering daaromtrent verandering zoude gemaakt zyn: — en dus vond hy geene zwarigheid om, daar die belasting by het Rapport medioker gesteld is, en de dissentieerende eenigzins zoude kunnen te gemoed gekomen worden, zig met het Rapport te conformeeren.

Modderman zegt: was ik niet in Commissie afwezig geweest, toen hier, over het al of niet sluiten van den uitvoer der Run en Huiden, gehandeld wierdt, zoude ik het zeker gewaagd hebben vry uitvoerig over dit onderwerp te spreeken. Dan de zaak is afgedaan, daar op de schaal van uw welwikkend oordeel dit laatste heeft overgewoogen, en ik achte het even ongeoorloofd als nodeloos te poogen, om 'er eenig nieuw gewicht by te voegen, of, indien ik van het tegenovergestelde gevoelen mogt zyn, het in den anderen te werpen. Het is nu alleen de vraag; of men de nadere belasting door de laatste Rapporteurs voorgedraagen, goedkeuren of men 'er eenige verandering in begeeren, dan of menze geheel verwerpen zal. Naar het my toeschynt, is men wederzyds meest al voor het Rapport. Daar ik nu van hetzelve verschille, onderneem ik waarschynlyk niet slegts eene vrugtelooze taak; maar ik spreeke, meer dan ooit met wantrouwen op my zelven. Doch het is myn plicht myne bedenkingen optegeeven, en ik ben even verzekerd, dat indien zy by u van eenig gewicht zullen zyn, zy onpartydig door u zullen overwoogen worden, als ik het weete, dat gy 't my euvel zoudt neemen, zo ik, om myn eigen liefde te spaaren, ze agter hield.

De voorgestelde belasting veroorzaakt of eene geheele verhin-

hinlering van den uitvoer, of eene gedeeltelyke, of geheel geene. In het eerste geval, is haar uitwerkzel volmaakt aan het verbod gelyk, en die 'er dit van verwagt, moet met my stemmen, dat, zal de Nationaale Vergadering zich zelve gelyk blyven, zy geenzins dient ingevoerd te worden.

Is de stremming slegts gedeeltelyk? dan is zy niets anders, als eene halve mesure die den vyand luttel schade, en den Fabrikeur weinig voordeel aanbrengt. 's Lands inkomsten vermeerderen 'er niet by, daar 't geen het nu van elk Kalfsvel of hoed Run meer zou trekken, weder zou verliezen door de mindere hoeveelheid derzelve. De Landbouwer verliest zeker een gedeelte van zynen winst, en 't geen meer zegt, zyne nyverheid in deezen verflauwt, terwyl het den wakkergemaakten Brit aanzet, om naar middelen om te zien, ten einde zich deeze waaren van elders te doen bezorgen.

Doch het geen meer dan dit alles in myne oogen afdoet, is de in stilte ongemerkte steeds toeneemende allergevaarlykste werking van een slegts gedeeltlyk stremmend middel, dat juist in het staatkundige door 't langzaam verstoppen van den handel, en 't verdooven van den geest van nyverheid dezelfde gevaarlyke uitwerkzelen heeft, als in het dierlyke lichaam die zoort van geneesmiddelen der onkunde, die wel in het eerste eenige versterking schynen te belooven; doch op den duur de teering voortbrengen, zo door het beletten van den omloop en de doorstraaling, als door het allengskens uitdooven van den levensgeest.

Maar ik hebbe geen het minste vermoeden, dat de belasting, voor zo verre zy de Run aangaat, eenige verhindering in den uitvoer derzelve zal te weeg brengen. Want eerstelyk, de buitenlander betaalt reeds door de vragten op deeze ligte waar zulk eene aanmerklyk zwaarder som, dan die waar voor ze de inlander hier koopt, dat ik niet gissen kan, dat de belasting den geringsten invloed op hem zal kunnen hebben; dewyl deeze slegts twee of drie ten honderd, en de kosten, die hy buiten dien, meer dan onze inwooners moet betaalen, dertig, veertig ja mooglyk hooger op dezelve bedraagen. Dan bovendien, zo ras de vreemdeling door den verhoogden prys huiverig mogt worden om te koopen, zullen de onze aanstonds afslaan; om dat de gelding deezer waar zeer verre boven den middelprys is. Ik heb dus op zich zelve genoomen, geenzins tegen de kleine last op de Run, ja zou 'er zelfs sterk voor zyn; dewyl het Land, naar myn inzien, de uiterste winst met den Eigenaar der Schilhoutbosschen deelt. Maar ik vrees, dat het geringe voordeel, het geen 's Lands cassa 'er uit zal trekken, in verre na niet op zal wegen tegen het nadeel, dat 'er voor het algemeen uit voort zal komen, door het verflauwen van den lust der byzondere Persoonen, in het aanleggen van nieuwe Plantagien. Doch hoe het ook zy: altoos wilde ik by het Placaat 'er agter gevoegd hebben eene bepaalde som, beneden welker gelding de last op zou houden, op dat zy niet by verlaagde pryzen, (gelyk te dikwyls gebeurt) voortduurende, eindelyk, door het nu niet kunnen verkopen, de ongemerkte, steeds toeneemende stremming veroorzaake, welker doodlyke gevolgen ik straks met eene enkele trek schetste.

Of de belasting van 10 ten honderd op de waarde der Kalfsvellen, al of niet met vermindering in den uitvoer zal gepaard gaan, zou ik niet durven bepaalen. Doch de minste twyfeling is in deezen, naar de gezegde gronden, voor my zekerheid, om ze af te keuren. Dan bovendien, zal zy, zo ik de werking der lasten wel doorzie, altoos eene vermeerdering op den prys van het Kalfsvleesch ten gevolg hebben, welk voedzaam en allergezondst levensmiddel, reeds veel te duur is, om gelyk ik het wensche, voor allen verkrygbaar te maaken, en den daglooner ter versnapering te kunnen dienen.

Eindelyk stem ik met de Rapporteurs volmaakt in, ten opzicht der voorgeslagen vermindering op de vreemde of gedroogde Huiden.

Van Lange zegt, dikwerf heb ik toegejuicht de gemanifesteerde principes van deeze Vergadering, om de Fabrieken te beschermen, dan tot myn leedweezen heb ik moeten ondervinden, dat zoo dra het tot de daad kwam, het op niets uitliep, dit ondervind ik wederom in dit geval. Ik beken, dat hier den tweestryd is tusschen de Fabricken en den Landbouw; maar zoo het waar is, dat als wanneer de Run circa 50 pCt. minder in prys was, dat de Landbebouwer als toen nog 10 à 12 pCt. Intrest van zyn arbeid konde bereekenen, daar hy thans 20 à 25 pCt. geniet, of het dan niet billyk is om de Fabrieken te souteneeren, ten kosten van een minder exorbitant gewin voor den Landbouw. 't Is immers hier niet de vraag of het de Engelschen alleen benodigd zyn; maar wel, of dat product voor onze Fabricken niet onontbeerlyk is, en heb ik andere bewyzen nodig als alleen den algemeenen kreet van de Leerlooyers, en de duurte van het Leder, dat immers zedert den Uitvoer van de Run tot die hoogte is gesteegen, dat het zelve minder verkrygbaar is, voor den Burgerstand, die daar door byzonder benadeeld werd, buiten het verval der Fabrieken, dat men voor al niet uit het oog moet verliezen; want, dat men hier zoude willen betwisten, dat de Looijeryen 'er niet door opgeofferd worden, moet ik my nog herinneren de woorden, daar men zig op dorst beroemen, als wanneer ik deze Zomer in den Briel was, dat aldaar een Huis was, dat voor Engelsche Rekening al de Run opgekogt, zoodanig, dat de Inlandsche Looyers moesten koomen smeeken om by hetzelve, dat product te kunnen bekoomen. Ik blyf dus van gevoelen, dat, zullen de Fabrieken eenig genot hebben van de belasting, dezelve niet zoo gering moet zyn als de Rapporteurs die voorstaan. Te meer daar het geavanceerde van den Burger *Verster* reeds genoeg bewyst, dat, zoo de Engelschen de Run reeds zoo veel hoger in prys komt te staan door de Vragtloonen, zoo die voor hunne Looyeryen even onontbeerlyk is, zullen zy voor deeze niets beduidende belasting de Run niet laaten.

Gulje zegt: ik kan my ook niet met het uitgebragt Rapport conformeeren; en wel, om dat de uitgaande rechten op de *Huiden* en *Run* niet hoog genoeg gesteld zyn. Ik weet, dat, uit hoofde der duurte van deeze producten, in *Bataafsch Braband* de meeste Loyeryen stil staan, en vervolgens de *Schoen-* en *Laarzemakeryen* daardoor in een diep verval geraakt zyn. Deeze duurte wordt byzonder veroorzaakt door den uitvoer van *Run* en *Huiden* naar *Engeland*; met *deezen* te beletten of kostbaar te maaken, bevorderen wy onze eigen *Fabricquen*, en doen afbreuk aan onzen openbaaren vyand. Ik besluit derhalven, dat deeze Vergadering de uitgaande rechten op gemelde producten hooger diende te stellen, dan die, by het Rapport, bepaald zyn.

Bezier zegt, dat hy vermeende, dat de vermindering van het debiet van het Inlandsche Leder zoo zeer niet voorkwam uit de duurte der Run en Huiden; maar hier door, dat de onderscheiden Schoenmakers op het platte Land, welke geene genoegzaame middelen hadden, om de Fabriek voort te zetten, zelfs Leerkuipen aanlagen: dat men dit als een der oorzaken van het verval van het debiet konde aanmerken. Dat hy overigens, daar de belasting zoo gering was, zich met het Rapport

port

port wel konde conformeeren.

Van Lange zegt: Indien het gezegde van den Burger *Bezier* doorgaat, dat de Looyeryen haar verval verschuldigd zyn aan de slegte qualiteit van het Leder, en 'er daar door minder bereid werd uitgevoerd, zoude, dunkt my, daar uit dan van zelve moeten volgen, dat het zelve goedkoper zoude moeten zyn; dan zoo Gylieden in de eerste plaats nagaat de pryzen van de Schoênen, zedert weinige jaren een derde in prys gestegen zyn, bewyst het tegendeel; en wat de qualiteit aanbelangt in de tweede plaats, beroep ik my op deskundigen, dat onze Inlandsche Looyeryen in die kunst thans zoo zeer ervaren zyn, dat dezelve in de meeste soorten de beste Fabrieken in Europa evenaaren, en zoo het al waar was, dat 'er tyden zyn geweest, dat het Leder beter tot zyn qualiteit gebragt kon worden, is het alleen aan het gebrek aan Run geweest, en ik herhaal het nogmaals, zullen de Fabrieken eenig nut trekken van de belasting, dan behoort dezelven zig niet alleen op 10, maar op zyn minst op 20 per cent te bepaalen, zoo men het belang van duizenden niet aan eenige weinigen wil opofferen.

Schimmelpenninck zegt, dat het hem is voorgekomen, dat de Leden in hunne onderscheidene Advysen van de questie zyn afgeweken; dat dezelve niet is: *zal de uitvoer der Eiken Schors worden verboden*, iets het geene reeds in het breede is verhandeld, en met een Declinatoir Decreet is bevestigd; dat dit dus in geenen deele, kan in aanmerking koomen. Dat hy voor het overige nog door niemand de door den Burger *Versler* aangevoerde bedenkingen hadt hooren sugilleeren, of oplossen; dat hy echter vermeent, ingevolge den geest der Vergadering, by het doen van het voorstel door den Burger *Vreede, dat 'er eene Impositie konde gelegd worden*; welke van den eenen kant zoo weinig van belang was, dat zy de exportatie niet schaden kon, en van de andere zyde eenigzints de Fabrieken te gemoet kwam; kunnende hy zich in dien zin met het Rapport conformeeren.

De President, na alvoorens gevraagd te hebben, of nog iemand der Leden eenige bedenking had, zegt, dat de discussien geslooten zyn, en stelt voor, om, by appel nominal, in omvrage te brengen, of men zich met het rapport zal conformeeren, Ja, dan Neen.

Melengraaf zegt, dat hy tegens zodanig eene omvraag is; daar de belasting, zoo als zy in het Rapport is opgegeven, naar zyn inzien, te gering is.

De Leeuw vermeent, dat men eerst zoude moeten omvragen, of 'er eene belasting zal geheeven worden op de Run, Ja, dan Neen.

Van Lange zegt: vergun President, dat ik nog eens het woord hebbe. Het schynt my toe als of men de Discussien een andere wending wil geeven, en voor te stellen, of 'er eene belasting al of niet zyn zal, kan hier de questie niet zyn. Ik beroep my op verscheiden Leeden dezer Vergadering, of 'er by het sluiten der Discussien, omtrent het Rapport van den Burger *Versler*, niet door verre de meerderheid is begreepen, dat alhoewel het verbod van den uitvoer gedeclineerd wierd, men egter van begrip was, dat de uitvoer van de Run belast moest worden, de Propositie van den Burger *Vreede* is 'er het gevolg van. De Commissie is dus benoemd om de Vergadering te dienen van advys wegens de manier hoe dezelve geheeven zoude worden, en hoe groot de belasting zyn moet; dit is dus thans de questie, en ik verzoeke dat men hier by blyve, en decideere, of men volgens het Rapport zal concludeeren, al of niet?

Bezier zegt, dat men by de voorige deliberatien niet anders gedaan heeft, dan het voorstel der uitvoer gerepeteerd; dat, toen door den Burger *Vreede* het voorstel gedaan was, om eene zodanige belasting te leggen, welke niet te groot was, om den uitvoer te hinderen, en tevens tot eenig soulaas voor den Fabrikant konde strekken, maar dat die nimmer gedecreteerd was.

Teding van Berkhout appuyeert dit.

De President doet het voorstel van *Vreede* lezen, en brengt vervolgens, by appel nominal, in omvrage, of op de Run een belasting zal worden gelegd: — wordende zulks by meerderheid gedecreteerd.

Thans brengt dezelve, mede by appel nominal, in omvrage, of dezelve geheeven zal worden in conformiteit van het, by het Rapport bepaalde, het welk mede by meerderheid gedecreteerd wordt.

Eindelyk brengt dezelve in omvrage of de Vergadering zich conformeert met het Rapport, wat de belasting der Huiden betreft, het welk mede door de meerderheid gedecreteerd zynde, wordt hier door het gansche Rapport gearresteerd.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Door den Burger Representant *Nuhout van der Veen*, namens de Commissie ter Organisatie der Gewapende Bataafsche Burgermacht, ter Vergadering geproduceerd zynde het Reglement voor de Gewapende Bataafsche Burgermagt, zoo als het door die Commissie, conform het ter Vergadering gedecreteerde, was geredigeerd; zoo zullen wy thans, ingevolge het reeds bevoorens door ons aangekondigde, dit Reglement, zoo als het zelve gearresteerd is, niet alleen plaatsen, maar ook tevens het Rapport dier Commissie, ten tyde dat zy die aanmerkingen, welke door de onderscheiden Leden op het Concept-Reglement waren gemaakt, ter Tafel bragt, als ook de onderscheidene Discussien, tydens der Deliberatien over dit Rapport, daar wy om niet weder het voorig Concept-Plan te herhaalen, de vryheid neemen, by ieder Capittel den Leezer daaraan te verwyzen. (*zynde het te vinden in de Dagverhaalen No.* 180, 181, 182. *Pag.* 82. tot en met 103.) op dat dezelve daar uit kan opmaken, welke verandering 'er in het zelve, by het finaal arresteeren, gemaakt zyn. Wy zullen aanvangelyk het Eerste Hoofdstuk plaatzen, en daar meede dagelyks, zoo veel mogelyk, vervolgen.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uwe Gecommitteerdens by Decreet van den 9 Augustus gelast, om deeze Vergadering te dienen van hunne conside-

rnten en advys, op de remarques welke hun, zoo op het Rapport, als op het ontwerp van Organisatie voor de Gewapende Burgermacht van Nederland, door de Leden deezer Vergadering, ingevolge gemelde Decreet, zoude mogen gesuppediteerd worden, zullen de eer hebben die remarques, zo wel als hunne consideratien op dezelve, ter kennisse deezer Vergadering te brengen, en te gelyk daarby te voegen eenige bedenkingen van de Commissie zelve, voor zoo verre zy by de besoignes, welke over dit nader Rapport gehouden zyn, is compleet geweest, welke bedenkingen zy oordeelt tot een wezentlyk nut en ter betere inrichting der Burgerwapening te kunnen strekken: het een en ander aan Uweder verlicht oordeel onderwerpende.

Op het Rapport der Commissie, geene remarques ingekomen zynde, gaan wy over, tot het 6 Art. van het 1 Cap. van het ontwerp, op het welk, door den Burger Representant *de Mist*, is aangemerkt geworden, dat uit de woorden, *met andere burgers gelyk*, zou kunnen afgeleid worden, als of Burgers, welke geen dienst onder de Wapenen doen en hier bedoeld worden, geene gehoorzaamheid aan de Wet gevende en geconstitueerde machten verschuldigt waren, en alleen, *rechten zonder pligten*, uitteoeffenen hadden, ten welken einde de Burger Representant *de Mist* eene nadere redactie proponeerde hier op neerkomende.

„De Leeden der gewapende Burgermagt hebben met de „andere Burgers gelyke rechten en pligten: doch zyn in al„les, 't geen den Wapendienst betreft, byzonder gehouden, „tot stipte gehoorzaamheid, aan de Wetten op de regeling „der gewapende Burgermacht gemaakt, en volkomen onder„geschikt aan de bevelen der Geconstitueerde Machten."

De intentie uwer Commissie is zekerlyk niet geweest, dat iets diergelyks uit de bewoordingen van het Art. zou kunnen afgeleid worden; zy laat dus gaarne aan het oordeel der Vergadering over in hoe verre dezelve zal vermeenen, dat dit Art. voor meerdere klaarheid vatbaar is: alleen remarqueert zy, op de extensie door den Burger Representant *de Mist* voorgeslagen, dat dezelve grootendeels hetzelve zegt, 't geen by het 3de Art. reeds is uitgedrukt, en niet ten vollen beantwoord, aan het oogmerk der Commissie, daar in bestaande, om de gewapende Burgers te doen gevoelen, dat hoe zeer zy *als zoodanigen* aan strikte Wetten moeten ondergeschikt zyn, die strengere subordinatie zig egter niet verder uitstrekt, dan zoo lange zy in werkelyken dienst zyn, en dat zy buiten dezelve alle de voorrechten genieten van andere vrye Burgers, geen Wapenen dragende.

Op het 7 Art. is door den Burger Representanten *de Mist* tot meerdere klaarheid voorgesteld, de woorden, *hunne steeden en plaatzen*, te veranderen *in de steden en plaatzen hunner woo-ningen*, waar omtrent de Commissie geene aanmerkinge heeft.

Agter dit Art. wordt door de Commissie voorgedragen te voegen, de woorden, „zoo nochtans, dat wanneer de Burger Officier, voorheen in gelyken rang by de staande Armée gediend heeft, hy alsdan het Commando zal blyven voeren.

Op dit zelve Art. proponeert de Commissie op de remarque van de Burgers Representant *Bicker*, agter de woorden „*het Commando voeren* te voegen," en byaldien de 2 hoogste Officieren in ouderdom van dienst gelyk mogten staan de oudste in Jaaren."

Van een anderen aart zyn de bedenkingen ons door den Burger Representant *Quesnel* op dit zelve, en het voorgaande 6 Art. gesuppediteerd, dezelve zyn van dezen inhoud:

Zonder de waarheid deezer stelling te willen betwisten, komt het my egter voor, dat eene *goede* Regeeringsvorm, wel eens door slegte Bestuurers in eene *kwaade* kan hervormd worden, zoodanig dat zy, zig niet bekreunende aan vertoogen die de Gewapende Burgers ingevolge het 6 Art. als vrye Menschen met andere Burgers zouden komen te doen, dezelve op eene aristocratische wyze veragtende, den Burger van zelf zouden noodzaaken, na die middelen om te zien, welke hem alsdan alleen overblyven; hieromtrend dus eene bepaling te willen maken, komt my nodeloos, zoo niet gevaarlyk voor, en dus zoude dezelve, zo niet geheel wegvallende, ten minsten wel eenig alteratie subject zyn.

Uwe Commissie moet op deeze bedenking reflecteeren, dat zoo het al geene volstrekte onmogelykheid is, *dat eene goede regeeringsvorm*, zoo als de Representant *Quesnel* zig uitdrukt, *door slegte Bestuurders in eene kwade kan hervormd worden*, het nogthans de onwaarschynlykheid zelve is, dat zulks in eene Republiek, *waar eenmaal eene goede Regeeringsvorm gevestigd is, en daar de Bestuurders uit en door het Volk zelve gekozen worden*, zoude kunnen plaats hebben; — Dan, hoe dit ook zy, uwe Commissie gelooft, dat het hier in dit Reglement de plaats niet is, om te bepalen, hoe verre 's Volks Regten, wanneer dezelve door slegte Bestuurders mogten veragt en vertrapt worden, kunnen gaan; *de volksopstand is in zoodanig geval heilig, dit zal niemand betwisten*, maar hier word gehandeld van de pligten der Gewapende Burgers, en deeze het Volk niet uitmakende, moeten als zodanigen zig onderwerpen aan de wetten en zyn gehoorzaamheid schuldig aan de Geconstitueerde Machten. — Eene tegenovergestelde leer zoude dagelyks partieele opstanden doen geboren worden, en de grond leggen tot Anarchie en verwarring.

CAPITTEL I.

Over de Burgermacht in 't Algemeen.

Art. 1. De Vryheid van een Land kan zonder Gewapende Burgermacht niet bestaan.

2 De Gewapende Burgermacht maakt geen onderscheiden Lighaam uit in den Burgerstaat; het is dat gedeelte der Burgeren, 't geen, in staat om de Wapenen te voeren, volgens den aart en de plichten van eene Republikeinsche Regeeringsvorm geroepen is, tot het doen eerbiedigen der Wetten, het beveiligen van Persoonen en Eigendommen, het tegengaan van oproer en geweld, en het beschermen van de Vryheid en onafhangelykheid van het Vaderland.

3. Ten einde aan deze luisterryke bestemming voldoende te kunnen beantwoorden, is de gewapende Burgermacht gehouden, de beveelen der Geconstitueerde Machten zorgvuldig natekomen, en verplicht, zich te gedragen naar de inrichting en algemeene regelen, ten hunnen opzichte, door de Vertegenwoordigers des geheelen Volks bepaald; alle wederstreving daar tegens, beledigt de Oppermagt des Volks, geeft aanleiding tot wanorde en verwarring, en is dus strafbaar volgens de Wet.

4. Burgers zich strydig aan deeze gronden, en zonder door de Geconstitueerde Machten geauthoriseerd en erkend te zyn, tot een gewapend Lighaam vereenigende, handelen tegen de Wet.

5. Gewapende Burgers kunnen zich *als zodanig* niet immengen, in eenig onderzoek van Staatkundige onderwerpen, of eenig verzoek doen met de Wapenen in de hand; een diergelyk gedrag, is strydig met de beginzelen eener goede Regeeringsvorm, schadelyk voor de bewaring van rust en orde,

ee.

en een openbare inbreuk op de Vryheid en Oppermacht des gantschen Volks.

6. Hoewel de Leden der Gewapende Burgermacht tot gehoorzaamheid aan de Wetgevende en Geconstitueerde Machten verpligt zyn, en hun volkomen ondergeschikt, in alles, 't geen den Wapendienst betreft, staan zy echter in alle andere opzichten den Wapendienst niet betreffende, met andere Burgers gelyk, en kunnen als zoodanig de rechten, aan vrye Lieden toebehorende, ten vollen uitoeffenen.

7. De Corpsen der gewapende Burgermacht en derzelver Officieren, zullen in rang gelyk staan aan die der Nationaale Armée, en door elkander gerangschikt worden, doch binnen de Steden en Plaatzen hunner Wooning zullen zy den regter vleugel occupeeren.

8. By den dagelykschen dienst, plechtige optogten en andere gelegenheden, geene Mulitaire operatien ten oogmerk hebbende, zal, zonder eenig onderscheid, de hoogste of oudste Officier in rang het commando voeren, en by aldien de twee hoogste Officieren in ouderdom van dienst gelyk mogten staan, de oudste in jaaren; doch wanneer by Militaire expeditien, Burgers en Troupes vereenigd ageeren, zullen dezelve in gelyke rangen door den Militairen Officier, schoon anders jonger in dienst, gecommandeert worden, zoo nochtans dat wanneer de Burger Officier voorheen in gelyken rang by de staande Armée gediend heeft, hy alsdan het commando zal blyven voeren.

(Het vervolg hier na.)

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag, den 18 October 1796.

De President communiceert, namens de Buitenlandsche Commissie, dat de Ambassadeur by de Ottomannische Porte, de Verklaring heeft ingezonden.

Worden gelezen:

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches, waarin uit Brieven van Constantinopelen, in dato 10 September, wordt gemeld, dat aldaar aanmerkelyke veranderingen in het Ministerie waren voorgevallen.

Dat op het Eiland Candia aanmerkelyke verschillen tusschen de Christenen en Muselmannen ontstaan waren.

In een Brief uit Hanau, in dato 11 October, wordt gemeld, dat de successen der Oostenrykers denkelyk van korten duur zouden zyn.

In een Brief van Berlyn word gemeld, dat te Breslau eene aanmerkelyke opstand was ontstaan.

Dat het gerugt, wegens eene geslotene Alliantie tusschen Pruisen en Hessen wordt tegengesprooken.

Dat de in Zeeland bekende *Lampsings*, tot Geheim-Raad des Konings was benoemd.

In latere berigten van den Rhyn wordt gemeld, dat de Sambre en Maas Armée, nu versterking ontfangen hebbende, voorwaarts trekt; dat die van *Moreau* zich in den besten staat bevindt, en de op gisteren gecommuniceerde tydingen van de Actie by Bingen merkelyk vergroot is.

Eene Missive van 't Provinciaal Committé van Holland, met kennis geving van het benoemen eener personeele Commissie uit 7 Leden, tot het besoigneeren met de Commissie dezer Vergadering, omtrent het in werking brengen van het Reglement tot de Burgerwapening: — voor Notificatie.

Een Request van *D. F. Schoonderwoerd*, om eenige onderstand, ten dienste zyner Affaire: — aan de Commissie tot de Bataven.

Een Request van *H. Rolla*, om gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Franken*, c. s., verzoekende betaling voor geleverde Haver, ten dienste der Fransche Troupes: — aan het Committé te Lande.

Een Declinatoir Advys van het Committé de Marine, op het Request van *de Haas*, tot invoer van Sabels: — conform.

Een Request van *M. van der Veen*, tot invoer van 800 vaten Tabak van Emden: — geaccordeert, in conformiteit der Proclamatie.

Een Request van *D. de Groot*, om een Post op 's Lands Werf te Amsterdam: — geren(v)oyeerd aan de Marine.

Requesten van *L. Boon*, *P. Post* en Comp. en *P. Loopuit*, alle tot uitvoer van Specie voor Granen: — geaccordeerd.

Het in advys gehouden Rapport van de Binnenlandsche Correspondentie, op het Request van *Volkert Willemsse van der Voys*, tot afhaling van Engelsche Prysen, wordt conform geconcludeerd, en het Request gewezen van de hand.

NB. NB. *Te Middelburg* en *Amsterdam* by W. A. Keil en J. v. d. Burgh en Zoon, en verders alom, wordt heden uitgegeven een Werkje ten tytel *Godlievdelyk Bestier in de Omwenteling der Nederlanden*, door H. van den Hespel, *Predikant te Westzenburg*.

„ Allen die de *wonderen* van den Allerhoogsten in het be-
„ stier van ons *Vaderland* met eerbied beschouwen kunnen in
„ dit Werk middag klaar zien hoe kragtig, hoe liefdelyk,
„ ja hoe *Vaderlyk zyne Hooge Hand* ook de omwenteling in
„ het Jaar 1795, alleen heeft uitgewerkt, en leeren wat God
„ van elk Nederlander daarom billyk vermagt. — En zy
„ die ernstig verlangen, dat de verderfelyke twist, welke
„ *Nederland* alom vernield, eens eindige, zullen met het
„ grootste genoegen dit *intressant Werk* leezen. — *Een Werk*
„ dat niet alleen *daarom* maar ook om de *Godsvrugt*, *Menschenliefde*, en *Duidelykheid* van de Oordeelkundigste, en
„ Geleerdsten in ons Vaderland wordt hoog geschat."

D R U K F O U T.

In No. 215. Pag. 371. Reg. 13. staat *behendige*: lees *schendige*.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haege by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

Gelykheid, Vryheid, Broederschap.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 220. *Donderdag den 20 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Maandag den 17 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolgens wordt nog in deliberatie gebragt het door de Burgers *Boellaard* c. s. uitgebragt Rapport, op het Request van onderscheiden Ingezetenen van Sprang, Bezoyen &c. (*Zie Dagverhaal No.* 202. *Pag.* 259. *Col.* 1.)

Mo'e graaf zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

By Ul. Decreet van den 13 September jongstleeden, wierd ik, benevens de Burgers *Boellaard* en anderen, gelast, tot het onderzoek van de Requeste, door een aantal Burgers en Ingezetenen, der Dorpen *Sprang*, *Bezoyen* en verdere, allen gelegen in Zuidholland; houdende verzoek, dat aan de Adresfanten mogte worden toegekend de vryheid, „ om met gemaakte Muilen en Schoenen, allerwegen op de Jaarmarkten „ te mogen komen, immers, dat hun den handel daar mede, „ ten Platten Lande moge worden vrygelaten, zonder dat „ eenige Wet, hun daar in zal kunnen verhinderen enz."

De Burgers *Boellaard*, en anderen, hebben reeds, op den 29 September l. l., by een uitgebragt Rapport, hunne consideratien en advys, dien aangaande opgegeven, hier op nederkomende: „ dat de Vergadering het verzoek der Supplianten voor „ als nog zoude behooren te houden in advys."

Ik, die om in my opgekomene en door myne Mede-Gecommitteerdens, niet zeer overtuigend, opgeloste zwaarigheden, van de Rapporteurs vermeende te mogen en moeten verschillen, zal de redenen dier bezwaaren, tegens de instemming met de gevoelens der Rapporteuren, de vryheid nemen kortelyk aan Ul. doorzigtigheid voor te dragen.

Ik zal Ul. attentie, door eene ontydige beoordeeling, van het al, of niet bestaanbaare der Gildens met de thans erkende, en aangenomene grondbeginzelen, niet bezig houden: — de aandruisching derzelven tegens het Goddelyk recht, aan ieder redelyk wezen eigen en onvervreembaar: — een recht waar door het aan ieder sterveling vrystaat, om voor zig, en zyn Huisgezin het nodige levens onderhoud vry en onbelemmerd te zoeken: — ja waar van, de verkorting of verhindering, niet minder is, dan een daad, tegen den wil van God zelve, behoevt myns oordeels geen betoog: — even zo min zal ik de middelen, by het rapport voorkomende, ontwikkelen, nog onderzoeken, in hoe verre die geschikt zyn, omme daar uit, de gemaakte conclusie te konnen afleiden: — alleenlyk zal ik in 't beloop van dit myn betoog de redenen tragten open te leggen, door welken het verzoek der Adresfanten, myns inziens, zoude behooren gebillykt, en ingewilligt te worden. Dit tweeledig zynde, beginne ik met het eerste, namentlyk de toekenning aan de Adresfanten, „ om met hunne *Muilen* „ en *Schoenen* allerwegen op de Jaarmarkten te komen."

Het byzonderste doeleinde der Jaarmarkten, welken zo in de Steden, als ten Platten Lande, door de geheele Republiek, op onderscheiden Jaargetyden worden gehouden, is ongetwyffeld de uitbreiding van Koophandel, en Neringen, dewelke daar door niet weinig worden aangekweekt, terwyl het gerief der Stedelingen, welke ter gelegenheid van de invallende Jaarmarkten, en wel voor zeer veel lagere pryzen, dan buiten dezelven, zig van het nodige, en onder anderen, van Schoenmakery, konnen voorzien, daar van een zeer gewigtig en belangryk uitvloeizel is: — slomme en speciaal in de Steden, is den toevloed van menschen, en den aanvoer van allerlei Koopwaaren, geduurende dezelve, zeer aamerkelyk; en onder deeze heeft den tak van Schoenmakery al mede zyn aandeel: — ieder, hoe verre ook afgezetene handelaar, haakt op het aannaderend tydstip, omme de voortbrengzelen van industrie, yver en vernuft, ter koop te stellen, en zyn bestaan te zoeken: — den dorpeling schaard zig in den zelven rang van Verkooper met den Stedebewooner; doch met deeze zeer zigtbare uitzondering, dat het vertier van gemaakte Schoenmakers werk by uitsluiting, door de zogenaamde Meesters, en Bazen der stedelyke Gildens, aan zig getrokken werd, terwyl den Landbewoonende Schoenmaker, die ruimte van vertier steeds ontzegt werd, uit hoofde der beletzelen die men hem, van weege de Gildens, alhoewel meestal, uit kragte van, op een stedelyk gezag, ingevoerde Gilden regten, in het bevorderen van zyn bestaan, toebrengt, ja wat meer is door den afgunstigen Stedeling, in 't enge Perk, van zyn handelvak, het welke hem niet eens in zyn eigen Dorp, en Woon-

Woonplaats in zyn geheel is gelaten, word na gejaagt en benadeelt: — en hoe toch, Burgers Reprefentanten! zal dit, na regtvaardigheid zweemen, op welk een grond van billykheid zal dit ooit konnen berusten, dat den Stedeling het vertier, op de Stedelyke Jaarmarkten, alleen en voor zig zelven behoude, en daar en boven de gelegenheid, om op de Dorps Jaarmarkten zyn gemaakte Schoenmakery, even als den Dorpeling te koop te brengen: — zoo ooit den regel doorgaat, dat alle regten uit haaren aart en Natuur wederkeerig zyn, vermeene ik dat dan ook in het geval voor handen dit zeer toepasfelyk zal bevonden worden:

De Jaarmarkten by haar instelling wierden niet blootelyk bepaalt tot de bewoonderen van die Stad of Dorp waarinne dezelven gehouden worden, in tegendeel ftrekten zy zig uit, tot de afwoonendfte vreemdeling: —

By het inftellen der meesten worden tot uitlokzel van menfchen, en Koopwaren, Pryzen of Premien voorgefteld, voor die geene, welken op de voorfchreve Jaarmarkten, de fchoonfte en beste verzameling, van eene of andere verkoopbaare waar, zal hebben aangebragt: — en wat zelfs de vreemdelingen betreft, met opzigt tot de Provincie Holland, heeft de ondervinding in vroegere jaaren, ons meermalen geleerd, dat niet alleen het zogenaamde *Langftraatfche Schoenmakers werk*, maar ook dat uit andere Oorden en Gewesten, ter publicque Jaarmarkten, vry en onverhindert is te koop gefteld, tot dat eindelyk de Stedelyke zamenheulingen der Gildens, die vrye, openbaare en algemeene handeldryving, op de Jaarmarkten, fpeciaal met betrekking tot de Schoenmakery van het platte Land, door het verfoeilyke recht meestal van aanmatiging, onderling aan zig hebben getrokken, en telkens by het invallen der Jaarmarkten, het zy door een verbiedend articul in de Couranten, het zy op eenige andere wyze, de Landbewoonderen van het, by de oorfpronkelyke daarftelling der Jaarmarkten, toegekende recht van vryen Koophandel, en wel op geene geringe boetens en verbeurtens, hebben getragt te ontzetten en berooven.

En wat het tweede gedeelte des verzoeks betreft, dat namentlyk aan de Requestranten zal worden vrygelaten, „ om „ en handel van Schoenmakery ten platte Lande te dryven, „ zonder dat eene wet henlieden daar in kan verhinderen.”

Schynt het my toe, dat even als het eerste ter inwilliging zeer gefchikt is: — tot meerdere inlichting zal voornamelyk dienen, dat de voornoemde Staaten van Holland en Westfriesland, by derzelver Publicatie van 23 January des jaars 1777, op het verzoek der Schoenmakers Gildens in die Provincie, een verbod tegen alle opflag en vergadering van Schoenmakers werk ten platte Lande, buiten de befloote Steden hebben vastgefteld; met byvoeging, dat elk Schoenmakers Baas ten platte Lande zig moet generen met het werk, dat door hem zelven of zyne eigene Knegts is gemaakt, met verder verbod, om buiten haar eigen werk en dat van haare Knegts, eenig ander opgekogt Schoenmakers werk in haar huis te mogen hebben, of hetzelve te verkoopen: — en het is juist op grond en uit kragte dezer Publicatie, dat het vexatoire demaangaande, zedert het invoeren dier Publicatie is gaande gemaakt, en thans, op dit oogenblik by het zieltogen der Gildens, zelfs op wederregtelyke wyzen, zoo als het geval in den omtrek dezer plaats nog vers is, begint te verlevendigen, — doch gemelde Staaten begreepen, dat derzelver meening omtrent de Schoenmakery, by hunne voorige Publicatie, en aan interpretatie, en aan duisterheid onderhevig was, byzonder, om dat daar by niet uitgedrukt wierd, of het daar by voorkomende verbod, al of niet, op de *van buiten* ingevoerde, dan wel op in de Provincie zelve gemaakte Schoenmakery, applicabel was: — en deeze myne bedenking word alleenlyk opgelost, in eene, door evengemelde Staaten gemaakte ampliatie, op voorfz. Publicatie, in dato 15 April 1778, waarin onder anderen gezegd word: —

„ Dat wy op het verzoek van de Overlieden van de Huidenkopers, Looyers en Schoenmakers Gildens in diverfe „ Steeden dezer Provincie aan ons gedaan, hebben goedgevonden, by ampliatie van onze Publicatie van den 23 January 1777, den invoer van Schoenmakers-werk, onder „ wat pretext, en langs welke weegen, zulks ooit zoude mogen weezen, *binnen deeze Provincie* te verbieden, gelyk „ wy den invoer daar van verbieden, enz.”

Een ontwyffelbaar bewys, ten minsten zo ik den waaren zin dier woorden eenigzints vatte, dat het daargestelde verbod, op den invoer van buiten de provincie binnen dezelve, alleenlyk behoord, en kan toegepast worden, en gevolglyk het verzoek der requestranten, welken allen inwoonderen dier provincie zyn, door evengemelde ampliatie, ten vollen gejustificeert is: — verders, en tot meerder bewys dient almede het gevolg van die ampliatie, alwaar gezegt word, „ hier „ van alleen uitgezondert, dat geene, het welke *tranfsito* „ passeert, en na buiten 's Lands gaat.” Dewyl, wanneer het verbod, op de in de provincie zelve gemaakte Schoenmakery zag, men niet het woord *tranfsito*, het welke zeer zeker een voorgaande invoer van buiten de provincie onderftelt, maar enkel het verzenden, *uit die provincie na buiten 's Lands*, zouden hebben gebezigt: — eindelyk met geen minder grond pleit, ten faveure der Requestranten, het 94ste Artikel van het Reglement op deeze Nationaale Vergadering, als waar by, na den reeds voorbyzynde eerste September dezes Jaars 1796. geen verbod van uitvoer of invoer van goederen hoe ook genaamd, en dus ook van *Schoenen* en *Muilen*, van d'eene provincie na de andere, dan met toeftemming dezer Vergadering mag plaats hebben: gevolglyk veel minder de vrye circulatie en omloop, van allerley goederen binnen een — en het zelve gewest, zo als in het geval voorhanden mag of kan verhindert werden: — en het is om aangevoerde redenen dat ik concludeere tegens het Rapport, en voor de dadelyke inwilliging van het verzoek der Requestranten.

Van Lockhorst zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Toen den 13 September l. l. het Request van eenige Burgers en Inwoners van de Dorpen Sprang, Bezoyen, 's Grevelduin Capelle, Waspik, Raamsdonk en 's Gravenmoer, in deze Vergadering werd voorgelezen, kwam deszelfs inhoud my reeds zeer merkwaardig voor: — ik befchouwde hun verzoek als een zaak, die den aandagt der Vertegenwoordigers des geheele Nederlandfche Volks in meer dan een opzigt verdiende. — Ik hoorde, als toen, Burgers van Nederland, die, (het zy tot fchande van het vorig bestuur gezegt!) als zodanig in veelen opzigte nooit erkend, maar erger dan vreemdelingen gedrukt wierden, (en het welk helaas! tot op dit ogenblik nog blyft voortduuren:) deswegens klagen: — klagen aan de Vertegenwoordigers des vrye Volks van Nederland, die gezworen hebben, elken Burger van de nog overgeblevene flaverny te verlossen, en hen te doen ondervinden, dat *Vryheid, Gelykheid en Broederfchap* GEENE YDELE KLANKEN *zyn; maar woorden, die* ZAKEN *betekenen, en welkers weezenlykheid geene* BESCHOUWING, *maar* BEVINDING *is*.

Uwe wysheid oordeelde dan ook dit Request een nader on-

onderzoek nodig, en ftelde het in handen eener perfoneele Commisfie, om hetzelve te examineeren, en deze Vergadering te dienen van confideratien en advys. — Deze Commisfie heeft op den 29 September jongstleeden aan dezen last voldaan, en over deze zaak een Rapport uitgebragt, het welk heden, het onderwerp onzer deliberatien zyn moet. — By het uitbrengen van dat rapport, heb ik reeds in het voorby gaan verklaard, my met hetzelve niet te kunnen conformeeren, en gezegt, dat de Rapporteurs de mening der Requestranten niet wel hebben begrepen, terwyl deze geenzints verzogten, dat deze Vergadering de Schoenmakers Gilden in de Steden zoude vernietigen; maar wel derzelver onrechtvaardigheden ophefen, en dezelve binnen haare eige palen, *de Steden* namelyk zoude beperken. —

In dat gevoelen ben ik by de herlezing van dat Request, en de vergelyking van hetzelve, met het gem. Rapport nader bevestigd; het is toch met zo veele woorden, dat de Requestranten aan deze Vergadering verzoeken, „ dat het haar behage, die fchikkingen te maken, welke de drukkende „ gevolgen van oude despotiecque wetten, *aanvangelyk* op„ heffen, en elk zo veel gelykheid te doen fmaken, als „ overeenkomftig is, met de aangenomene en zo plegtig „ gemanifesteerde grondbeginfelen van de Rechten van den „ Mensch en Burger. — Dat Gyl. hen by Decreet de vryheid „ zoudet toekeenen, welke aan geen een Burger, ja zelf aan „ geen vreemdeling ontzegt is, om namelyk met hunne „ Schoenen en Muilen allerwegen op de Jaarmarkten te „ mogen komen, immers dat hen den handel daar meede „ ten platten lande worde vrygelaten, zonder dat eenige wet „ hen daarin kan hinderen". — hier word myns inziens, niets van de vernietiging der Gilden *als zoodanig* gemeld; maar alleen van fchadelyke onderdrukking, en harde gevolgen, welke uit een al te grote macht der Gildens voortkomen, en die zeer wel kunnen worden opgeheven, zonder dat de Gilden zelve vernietigd worden; — maar het Rapport fpreekt alleen van de vernietiging van Gildens, en met te vragen, *of derzelver affchaffing, of continuatie tot de werkzaamheden der Conftitutie behoord, ja dan neen*, en het raifonnement, het welk de Rapporteurs hierop bouwen, is hun gevoelen, *dat deeze Vergadering het verzoek der Requestranten, voor als nog zoude behoren te houden in advys.*

Dan Burgers Reprefentanten! duid het my ten goede, dat ik Ul. het lot van eenige myner Medeburgeren aftekene; — Ul. hun gedane verzoek nader herinnere — en oordeel dan zelve, of gy aan hunne regtmatige klagten zoud beandwoorden, wanneer gy hun verzoek bleeft houden in advys? — Ik moet u een fchildery voorhangen van onderdrukking, het welk onder het voorig beftuur gewettigd, nog wrange nafmaken geeft; maar het welk door geene Vergadering van Vertegenwoordigers eenes vryen Volks langer kan of mag geduld worden. —

De nyvre Inwooners van dat gedeelte van Nederland, onder de benaming van de zes Zuidhollandfche Dorpen, of de Lange-ftraat bekend, vinden, behalven in den Land, Hooy en Vee-Bouw, voor het grootfte gedeelte hun beftaan in de Schoenmakery; zeer velen leven daarvan, en zugten met alle hunne arbeid onder de knypendfte armoede. — Het geen zy toch maken, moeten zy verkopen, zullen zy 'er hun levens onderhoud door vinden. — En hoe moeten zy dit doen? — Helaas! terwyl de vreemdeling niet flegts op de gewoone Jaarmarkten, maar ook op andere tyden, allerwege zyne Waaren uitvent, moet de brave Langftratenaar, die met ons in het zelfde Land geboren is, en die met ons, voor het grootfte gedeelte, dezelfde lasten draagt, niet, dan ter fluyks, zyne gemaakte Schoenen en Muilen, ter koop aanbieden; — hy wordt allerwegen door de ftrenge Hoofdlieden der zogenaamde Gildens, *die monfters in een vrye Republiek*, opgefpoord, en zo hy het ongeluk heeft om door deze monopolisten ontdekt te worden, met de verbeurte zyner goederen, en daarenboven nog met zware geldboetens geftraft. — Goede hemel! (dus dagt ik meermaalen) Goede hemel, is hy alleen een Burger die in befloten fteeden woont! — heeft deeze het recht van overheerfching over zyne Medeburgeren, alleen om dat zy Bewoners van het platte Land zyn, en zyne goederen beter koop geeft? — hoe! is de Langftraatfe Burger van veel minder waarde, dan een vreemdeling, die allerweze vryheid heeft, om op Jaarmarkten als anderzins, zyne waaren te koop te brengen? — Is het belang voor het Vaderland zulk eene fchandelyke onderfcheiding te gedogen? — ach! dat de dagen der ware Vryheid daar waren, en ik zag ook dat gedeelte myner Medeburgeren gelukkig! — dit was myne ftille en klagende wensch voor de zo gezegende omwending. — En hoe verheugde ik my by het aanbreken van de Vryheids Zon, dat de toepasfing van de Rechten van den Mensch en Burger, ook de bewooners van de Langeftraat van de fchandelykfte verdrukking geheel zoude verlosfen! — dit verwagten zy ook zelven, hunne moed herleefde, en zy maakten geene zwarigheid, om meer openlyker met hunne waaren voor den dag te komen, ja, zy verheugden zig aanvangelyk in het genot van meerdere Vryheid. — Dan dit was maar van een korte duur. — De werkzaamheid der onderdrukkende Gildens, die in de eerfte dagen der omwendings (zeer zeker uit overtuiging, dat zy na de plegtig afgekondigde Rechten van den Mensch en Burger in hunne oude onderdrukking niet konden voortgaan:) fcheen te flapen, ontwaakte op nieuw, men begon op nieuw de vervolging, die werd uitgevoerd met hevigheid, men ftrekte dezelve buiten zyn eigene greuspalen, buiten de Steden uit, en het is nog maar korten tyd geleden, dat aan de Geesbrugge den Langftraatfche Schoenmakeren voor 2200 Guldens aan Schoenen en Muilen werd afgenomen. —

Ik zal my thands niet inlaten Burgers Reprefentanten! in een betoog van de fchadelykheid der Gildens in eene vrye Burgerftaat. — Ik verwagte van de wysheid der conftituerende Vergaderig, dat zy aan die zogenaamde geprevilegeerde Corpora's paal en perk zetten, en hen of geheel affchaffen, of die modificatie geven zullen, dat zy van alle hunne nadeligen invloed beroofd, niet dan nut kunnen aanbrengen. —

De Requestranten vragen ook niet van ons om de Gildens ogenblikkelyk aftefchaffen; alleen, zy verzoeken om ad interim te mogen deelen in dat geene, het welk geen Burger van Nederland kan worden worden ontzegt, en het geen der Vreemdeling zelf allerwegen word toegeftaan, dit zelfde verzoek, deden zy vooraf aan het Provinciaal Committé van Holland; — dan dit wees hen naar deze Vergadering, en deze weg, hen door hunne Provinciaale Beftuurers zelve aangewefen, ingeflagen zynde, verwagten zy, dat Gyl. hunne billyke klagten horen, en hun rechtmatig verzoek niet zult affaan.

Ja Burgers Reprefentanten! eene menigte nuttige Burgers, — eene menigte verarmde Vrouwen en Kinderen, die door hunne Echtgenoten en Vaders niet genoegfaam kunnen onderhouden worden, hebben thands hunne om Brood fmekende oogen op Ul. gevestigd. — Zy eerbiedigen Ul. als hunne Vaderen, en met hoe vele redenen verwagten zy dan van Ul. dat Gyl. in

uwe Menschenliefde, en wysheid zult besluiten, hunne klaagstem te horen, en door een Decreet, waarover u de nakomelingschap zal zegenen, hun bestaan voor het vervolg te verzekeren.

Ik kan niet, denken, dat het raisonnement der Rapporteurs pag. 2. genomen uit de Octroyen en Privilegien der Gildens omtrend Ul. hier zal kunnen hinderen. — Gyl. hebt toch in Ul. wysheid nog niet lang geleden, door Ul. Decreet, omtrend de toelating der Joden tot het volle genot des Nederlandschen Burgerschaps, getoond, dat Gyl. geene Octroyen en Privilegien van Gildens die de Menschheid onteren, en de eerste rechten van gelykheid aantasten, in dit nu vrygewordde Gemeenebest, meer dulden kunt, en zoud Gyl. dit dan ten aanzien van de Langstraatsche Burgers kunnen toelaten? — Neen, Burgers Representanten! ik durve (om ter conclusie te komen) ik durve van Ul. wysheid en Burger liefde verwagten, dat Gyl. aan het verzoek de Requestranten zult voldoen, en „ aan de Hoogstgeconstitueerde Magten der „ byzondere Gewesten zult aanschryven, dat Gyl. uit „ aanmerking van de aangenome beginsels (*met welke de* „ *Rapporters zelve zeggen, dat alle uitsluitende Privilegien* „ *geheel en al onbestaenbaar zyn*) van hen BEGEERT „ EN BILLYK VERWAGT, dat zy den Inwoneren van de Langstraat *provisioneel, en tot die tyd, dat de Constitutie, omtrend de Gildens, de nodige bepaling zal hebben gemaakt*, „ zullen toestaan, om hunne Schoenmakers waren, op de „ gewoone Jaarmarkten uitteventen, op dat zy voortaan in die „ algemeene rechten, welke op Jaarmarkten aan geen Burger „ van Nederland, zelf aan geen vreemdeling ontzegt word, „ delen. — En zy voorts allerwege het platte Land voor „ zig zullen open vinden, om, zonder dat eenige nabuurige „ Gildens in de Steden hen daarin kunnen hinderen, hunne „ Koopmanschappen in Schoenen en Muilen veilig uittezetten." —

Door dusdanig een decreet, Burgers Representanten! zult Gylieden, zonder omtrend de Gildens in haar geheel iets te besluiten, tevens tonen, dat Gylieden als ware voorstanders van Vryheid en Gelykheid, alle schadelyke onderscheiding niet wilt dulden. — Een menigte tot nog onderdrukte Medeburgeren zullen u zegenen; — en schoon gy alles op eenmaal niet kunt daarstellen, zal nogthans een yder kunnen zien, dat Gylieden dat wilt doen, het geen mogelyk is, en even hier door voorkomen, dat terwyl 'er in een gedeelte des Vaderlands over de herkregen Vryheid gejuich is, 'er in een ander gedeelte, om dat het genot der Vryheid nog gehindert word, klagende stemmen ten Hemel zoude schryen, en traanende oogen het gemis van dit dierbaare voorrecht nog bewenen zouden.

Boelleard zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar door de Dagbladen, als anders, het van een algemeene publiciteit is, hoe zig de Schoenmakers in de Dorpen van *Sprang*, *B.sfoyen*, enz. aan de Nationaale Vergadering hebben geadresseerd, ter verkryging der vryheid, om met hunne gemaakte Schoenen en Muilen allerwegen op de Jaarmarkten te mogen komen, en hunne Handel ten Platten Lande daar mede worde vrygelaaten, is het door dezelve Dagbladen ook bekent, dat deswegens door eene Personeele Commissie uit deze Vergadering reeds op den 29 September l. l. rapport is gedaan, 't welk als toen nader aan de order van den dag gestelt is geworden.

De Schoenmakers Gilden in Holland en Utrecht, als hetzelve ook geleezen hebbende, hebben zich, by differente Missives, aan my (die zyl., in maniere als voren, weten, dat aan het hoofd van die Personeele Commissie was geplaatst) provisioneel kennis gegeeven, dat zy voornemens waren, hunne grieven aan de Nationaale Vergadering te suppediteeren: verzoekende, dat ik ter behoorlyker plaatse daar van informatie zoude geeven; dan daar ik met schriftelyke permissie van den tydelyken President deezer Vergadering eenige dagen absent ben geweest, was het my ondoenlyk, aan dit zo redelyk verzoek te voldoen.

Thans acquiteere ik my egter van dezen pligt, met communicatie, namens verscheiden Gildens in de Republiek, dat zyl. voorneemens zyn zig eerdaags aan deze Vergadering te adresseeren, omtrent het gepresenteerde Request der voorn. Dorpen, en op het allerdemoedigst te verzoeken, dat zy die altoos en nog gehoorzaam en getrouw zynde geweest aan de existeerende Wetten en Ordonnantien, waar onder zy leeven, in de gelegenheid gesteld mogen worden, om hunne grieven tegen het opgemelde verzoek te mogen aanvoeren, tot voorkoming van de totale ruïne van duizenden Ingezetenen.

En, Burgers Representanten! daar het my vergunt is, thans het woord te hebben, kon ik by deze gelegenheid niet afzyn, eenige objectien en consideratien *tegen* en *op* het Rapport, in de Zitting van den 29 September l. l., ten aanzien van het bovengen. Request van voorn. Schoenmakers in Sprang enz. wonende, aangevoert, eerbiedig te debatteeren.

Præalabel moet ik aanmerken, dat het Rapport, thans in deliberatie, geheel en al onschuldig is van eenige hoegenaamde eenzydigheid, en even als of de Rapporteurs declinatoir hadden geadviseert.

In de lectuur van hetzelve vindt men immers de redenen, welke, na het inzien van de Rapporteurs, *voor*, en *tegen* het gedane verzoek kunnen militeeren — en om bygebragte redenen adviseeren dus de Rapporteurs, voorzigtigheidshalve het zelve verzoek *voor als nog* te houden in advys.

En inderdaad, ik kan tot nog toe geen voorzigtiger maatregel uitdenken: *immers* door een zodanig in advys houden, wordt het verzoek der Suppliaanten geensints geprœjudicieerd. — *Immers*, Burgers Representanten! nog maar een korten tyd, en wy zullen het Plan der Constitutie zien binnen komen; — en buiten alle twyffel zal het werk der Gildens, of derzelver bornes, daar in opzettelyk behandeld worden; maar verder ter zaake: —

De eerste gedane objectie tegen het Rapport, is het 94. Art. van 't Reglement: — reeds heb ik by de vorige discussie aangemerkt, dat, dat Articul *in het onderhavig geval* van geen applicatie schynt, en ditzelfde houde ik nog staande; — alhier is geen questie over den *in-* of *uitvoer* van gemaakte Schoenen: — de Schoenen, in de Langstraat gemaakt, schynen, volgens dit geallegueerde Art. van de eene *naar* de andere Provincie in en uitgevoerd te mogen werden. — Ieder Burger van deze Republiek kan en mag zyne Schoenen en Muilen laten maken, en leveren *by* en *door* zodanig een Schoenmaker *in*, of *buiten* zyn Stad, of Plaats woonende, als hy verkiest: dit alles schynt buiten bedenking;

Maar de questie is hier over de *handeling*, *de verkooping en de uitventing*, en *dit*, vermeen ik, is en blyft als nog domesticq by de Provincien, — het huishoudelyke kan, en moet, volgens het 100 Art. van hetzelve Reglement, door de Provincien zelven behandeld worden, even als het onder anderen gelegen is, (by voorbeeld) met de Sterke Dranken en Tabak in de Provincien van Gelderland en Utrecht, alwaar het mo-

po-

nopolie, als nog bestaat.

Zoodanige Articulen, ja, mogen ook wel in deeze Provinciën, myns oordeels, thans, in en uitgevoerd worden, dan egter niet anders mogen dezelve worden *uitverkogt*, dan onder de wetten, lasten en bepalingen van de respectieve Provincien, alwaar ze zich bevinden.

Een ander objectie voert men aan: — „ het is alhier de „ quæstie niet, zegt men, dat de suppliante de afschaffing der „ Gildens vraagen; want zy verzoeken niet anders dan de „ opheffing van die onregtvaardige verdrukkingen, die hun „ thans treffen, en de regten van den Burger en den mensch „ beneemt: — zy verzoeken slegts, dat deeze Vergadering „ de Gildens, binnen hunne eigen paalen beperken zal, en „ zig niet tot het platte Land uitstrekt." Maar Burgers Representanten! indien men onbevooroordeeld den geheelen inhoud van het Request der Suppliante met oplettendheid doorleest, dan vraag ik, of uit de voordragt en het verzoek niet middagklaar blykt, dat het de suppliante alleen te doen is, om het effect der Schoenmaakers-Gildens, ten hunnen aanzien, geheel en al illusoir te maaken, zo wel als de provinciaale Wetten en Ordonnantien, ten aanzien van de Schoenmakers, *in viridi observantia* zynde? Immers het is buiten allen tegenspraak, dat, indien vreemde Schoenen en Muilen worden uitgevent, 't zy dan op Jaarmarkten, 't zy dan dat dezelven, onder dit pretext, in de Steeden, om aldaar te worden verkogt, ingevoerd worden, dezelve aldaar door allerlei slyters onder de hand zullen worden verhandeld en verkogt. — Ik vraag al verder: of het deeze Vergadering wel convenieert, om zodanige Placaaten en Publicatien te vernietigen, die door de onderscheidene Provincien, voor het platte Land zyn gemaakt? Ik vraag eindelyk: of het niet klaar en duidelyk is, dat, indien het gedaane verzoek: gefavoriseerd wordt, een dadelyke ontbinding van het aanwezen, van het Schoenmaakers Gilden wordt daargesteld? — Of het al meede niet evident is, dat met zodanig Decreet het werk der Constitutie, op dit poinct, zoude worden geanticipeerd?

En weegens het harde, dat de Ingezeetenen, die voor al in de Steeden onder zwaare Provinciale en Stedelyke lasten zugten; — die eene meerdere duurte der levensmiddelen ondervinden; — die dienvolgens hunne knegts zo veele grootere dagloonen moeten betaalen: — die *titulo oneroso* zig in de Gildens hebben moeten inkoopen: van dit alles, is genoegzaame melding in het Rapport gemaakt, en daar by betoogd, dat zodanige Ingezeetenen een grievend bezwaar in het accordeeren van der Suppliante verzoek zouden moeten ondervinden, daarin gelegen, dat de Schoenen en Muilen uit plaatzen, die schoon wel eenig schot en lot aan den Lande betaalende, maar in verre na niet opweegende tegen hunne te dragene lasten, in hunne stad zouden verkogt worden.

Geensints is het myne intentie, de instandhouding der Gildens te defendeeren, voor het vervolg, — geensints wil ik soutineeren, dat dezelve gegrond zyn op de Rechten van den Mensch en van den Burger: neen, integendeel verlange ik, dat het monstreuse van die harde instelling, wel haast volgens principes van Vryheid en Gelykheid werde vernietigd, en vervangen door eene billyke verandering; maar *dit* geschiede met rypen raade, en volgens het Plan van Constitutie, 't welk aan de decisie van de Souveraine Natie zal overgelegd, en door haar definitief worden goedgekeurd. Het eenige, dat ik defendeere, is, dat staande de Provinciaale bestuuren, de Nationaale Vergadering zig in hunne domestieke huishouding (hier onder begryp ik de vernietiging, of beperking der Gildens zo wel, als het gemis van het effect van de Placaaten en Ordonnatien, thans nog plaats hebbende) niet behooren te meleeren.

En, dit allegeerende, mag ik niet voorby eene andere bedenking op het advys van de Rapporteurs gemaakt te refuteeren; — *de Suppliante (zegt men) hebben het zelfde verzoek aan het Provinciaal Committé van Holland gedaan; en dit Committé renvoyeert hun naar de Conventie, dus moet de Vergadering deze hunne klaagstem hooren*, even als of dat Committé het *effect* der Gildens, eer en alvorens dat de Constitutie over de gansche Republiek bestaat, geheel en al overlaat aan de decisie van de Nationale Conventie, en even als of dat Committé de vernietiging van de Placaaten, Keuren en Ordonnantie, thans ter beslissing van deeze Nationale Vergadering demandeerd. — Men houde het my ten goeden, dat ik geloove, dat de gemaakte Consequentie, al te verre is geëxtendeerd. — Ja zekerlyk moet de Vergadering het adres der Suppliante hooren, en in de serieuste deliberatie neemen; maar tusschen *hooren*, en *verhooren* is nog al eenig onderscheid: — men leeze dan het appointement van 't voorn. Committé in deszelfs geheel, en men zal daar in vinden, dat het zelve den Suppliante *wyst NB. naar de Mesures, die met opzigt tot de Gildens door deze Nationale Vergadering zullen worden genoomen: moetende tot dien tyd toe, de nu exteerende keuren blyven geobserveert.*

Deeze Mesure (zou woorde ik) is by het Rapport bepaald, namelyk *het houden in advys*, om de daar by breeder geallegueerde redenen. — Maar ik ga verder; ik twyffele zeer, of het wel in den geest, althans in den letter van het voorsz. appointement legt, dat het gem. Committé, 't welk in alle gevallen de regten van andere Provincien in de Republicq niet begeert te præjudicieeren, veelmin aan banden te leggen, de Suppliante zouden gerenvoyeerd hebben aan deze Vergadering, ten einde hun verzoek, *zo als het thans legt*, te laaten accordeeren, of van de hand te laaten wyzen; in tegendeel is het, naar myn oordeel, uit derzelver gemotiveerd appointement genoegzaam op te maken, dat het *haare* intentie is geweest, om de Suppliante te renvoyeeren *naar die Mesures*, die by de Nationale Vergadering, ter geleegenheid van de behandeling van het werk der Gildens *constitutioneel* zullen genoomen worden. En *dezen Maatregel* hebben de Rapporteurs gelouceerd, en in dat opzigt zelve het Committé daar in gevolgd.

Ik vermeene dan nogmaals, om alle de de geallegueerde redenen, dat het verzoek der Suppliante, niet alleen gedeclineerd, maar ook niet behoord geaccordeerd te worden.

Eindelyk zal ik, op al het geene, 't welk door de Burgers Representanten van *Lekhorst* en *Molengraaf*, zo even in denzelven schriftelyke advyzen *tegen* de Gilden, en *voor* en ten behoeve der Suppliante verzoek, in 't midden is gebragt, alleenlyk resumeeren, dat al het schoone, al het verheevene daar in domstraseerende, dringende en overtuigende middelen zyn in een te maken adres aan de Provinciale Bestuuren, maar geheel en al van geen applicatie kunnen zyn voor deze Nationaale Vergadering, die zich in het huishoudelyke van de Provincien niet vermag te immisteeren.

Ik herhaale dan, dat door het *gaaf* accordeeren van der Suppliante verzoek, *dat zy hunne gemaakte Schoenen en Muilen allerwegen en dus ook in de Steeden op de Jaarmarkten mogen verkoopen, of dat hunnen handel daar mede ten platte Landen moge worden vrygelaaten*, de Gildens aanmerkelyk zullen worden geprajudiceerd, ja genoegzaam vernietigd.

En Burgers Representanten! wat zoude tog het effect van

zodanig eene admissie zyn? Ik, althans voor my, vreeze, dat zulk een decreet een groot effect ook by alle de andere Gildens zal maken, die in andere opzigten dezelfde schadens zullen ondvinden. — Ik twyffel 'er ook niet aan, of de onderscheidene Provinciale Besluiten in deeze Republicq zullen willen reclameeren het 100 en 101. Articul van het Reglement; daar en boven is het te vreezen, dat als dan de Sterfde en Arme cassen in de benardste omstandigheden zullen gebragt worden; dewyl het zeker is, dat, byaldien de Gildens direct of indirect vervallende, zonder dat daar tegen eene heilzaame som die in de plaats werde gesteld, ogenblikkelyk de voorm. Casse, die nu door de Gildens grotendeels gesouteneerd worden, in de uiterste detresse zullen vervallen.

Dit alles zal casu quo deze Vergadering ten sterksten eerbiedigen, en, het zy met eerbied gezegd, deeze zullen de vrugten van een ontydig Decreet uitmaken.

Laaten wy dan, daar 'er volstrekt geen periculum in mora is, — daar het Plan van Constitutie, als 't ware, ogenblikkelyk onwerwerig is, voorzigtig in deze zyn, en een middelweg, tusschen het accordeeren, en declineeren van der Supplianten verzoek instaan, dat is, om het zelve voor als nog te houden in advys.

De President, na de onderscheidene advyzen gerecapituleerd te hebben, zegt, dat hy zich, wat hem betreft, hoofdzakelyk met de advyzen van de Burgers van Lokhorst en Molengraaf zou kunnen conformeren. Dan, dat hy, by appel nominal, in omvrage zal brengen, of de Vergadering zich met het Rapport conformeert, ja dan neen.

Vatebender stelt voor om de Gewesten aan te schryven; om, nopens deze zaak, zoo veel mogelyk inschikkelykheid te gebruiken.

De President zegt, dat, de discussien gesloten zynde, dit voorstel dan te pas zouden koomen, wanneer het Rapport gedecineerd wierdt, instituëert daar op het Appel Nominal: en wordt by meerderheid het Rapport gearresteerd.

Nog wordt geleezen:

Eene Nota van den Minister *Noël*, verzoekende Paspoort ter uitvoering van Haver voor de Armée van de Sambre en Maas: — geaccordeerd, zonder resumtie.

Waarna de President de Vergadering adjourneert tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Dingsdag den* 18 *October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen werden geleezen en goedgekeurd.

De President communiceert, namens de Commissie van Buitenlandsche zaaken, dat de Ambassadeur by de Ottomannische Porte, de Burger *van Dedem tot de Gelder*, die Verklaaring heeft ingezonden.

Hierna worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresſen:

Het Extract uit de ontvangene buitenlandsche Depêches. (*Zie het Beknopt Extract van ons voorig Nummer*)

Eene Missive van het Provinciaal Committé van Holland, kennis gevende, dat het ingevolge de aanschryving deezer Vergadering, voor dat Gewest benoemd heeft eene Commissie van zeven persoonen, omme met de benoemde Commissie deezer Vergadering, nopens de Instructie van het Plan van Organisatie der Bataafsche Burgerwapening te besoigneeren: zynde daartoe benoemd de Burgers *Baeskes*, *van Brakel*, *de Lange van Wyngaarden*, *W. E. Sluys*, *van der Spek*. *Mallecotias* en *Kester*: ——— aangenomen voor Notificatie, en gesteld in handen der Commissie, ter Introductie van het Reglement benoemd.

Eene Missive van *J. de Witt*, Minister by de Zwitsersche Cantons, in die qualiteit geappelleerd, verzoekende, dat, daar hy gaarn naar zyn Vaderland wilde retourneeren, hy by wyze van uitkoop, zyne reiskosten derwaards mogte genieten: ——— in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken.

Een Request van *D. T. Schoonderwoerd*, verzoekende, om eenigen onderstand te mogen genieten, ten einde de zyne affaire weder te kunnen hervatten: — gesteld in handen der Commissie voor de Bataven.

Een Request van *H. Rolls*, verzoekende om gratificatie: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Franken*, c. s., verzoekende, om afdoening en betaaling wegens geleverde Haver, ten dienste der Fransche Troepen, in dienst deezer Republiek staande: ——— in handen van het Committé te Lande.

Een declinatoir advys van het Committé der Marine op het Request van *H. de Haas*, ter vrye invoering van 7000 Sabels: — conform geconcludeerd.

Een Request van *M. van der Veen* en Zoon, Kooplieden in Tabak te Leeuwaarden, verzoekende, dat aan hun de vryheid mag worden gegeeven, tot invoering van 100 vaten Tabak, door hun te Embdden ingekogt.

De President stelt voor, om de Requestranten te verwyzen aan den duidelyken letter van de Proclamatie dezer Vergadering, in dato 16 September, en het Request alzo te declineeren: — conform geconcludeerd.

Een Request van *D. Groot*, verzoekende om een Post op de Landswerf te Amsterdam: — gerenvoyeerd aan de Marine als hier niet behoorende.

Een Request van *L. Boon*, ter uitvoering van 4000 Ryksdaalers voor Granen naar Hamburg.

Een Request van *P. Post* en Comp. ter uitvoering van 5000 Ryksdaalers voor Granen.

Een Request van *P. Leopatt*, tot uitvoering van 7000 Ryksdaalers naar Elbing voor Rogge: — alle geaccordeerd.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

BY-

BYLAAGEN.

Vervolg zoo van het Rapport der Perfoneele Commisfie, als der Discusfien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Rapport der Perfoneele Commisfie op Cap. 2, Art. 2.

De Remarque van den Burger Reprefentant *Jordens*, waaraan wy ons refereeren, is door de Commisfie aangemerkt van zeer groot belang te zyn, en zoo wel als de hier en in het vorige Art. bepaalde *algemeene Wapening*, waaromtrent ons van alle kanten veele bedenkinge zyn voorgekomen, de ferieufe attentie dezer Vergadering te meriteeren, luidende:

De Ondergetekende heeft het Rapport over de Burgerwapening met veel genoegen gelezen en ftemt volkomen in met de gronden daar by voorgedragen; hy vind zich egter verpligt deeze enkele remarque te maken, namentlyk, dat het voor een man van jaaren een zwaaren last is de Wapenen optevatten, indien hy dat nimmer te voren gedaan heeft; dat deeze en andere zwarigheden zouden kunnen voorgekomen worden, zo wel ieder Burger te vooren de Wapenen gedragen hebbende, verpligt bleef dit tot zyn 55 te doen, doch thans, meer dan 40 of uiterlyk 45 jaaren bereikt hebbende, daar toe niet verpligt wierd; maar met het betalen van eene matige contributie konde volftaan. Voorts dat in het algemeen by de eerfte oprigtinge alle mogelyke facilitei behoorde in agtgenomen te worden, daar het de groote zaak is de jeugd daar toe te gewinnen en dezelven hier voor fmaak inteboefemen, het welke het gelukkig gevolg zal hebben, dat door den tyd een ieder, fchoon een merkelyken ouderdom bereikt hebbende, met genoegen zal verrigten dat geene, het welke thans, hier toe genoodzaakt wordende, voor een groot aantal Burgers moeilyk zal zyn en niet fonder dwang en onaangenaamheden zal kunnen in het werk gefteld worden.

G. D. Jordens.

De Commisfie heeft in de befognes, die zy over dit Cap. gehouden heeft, de zwarigheden der algemeene Wapening en dat wel van alle perfoonen tusfchen de 18 en 55 Jaaren, zeer wel gepenetreerd, inzonderheid indien deeze Algemeene Wapening in dit tydsgewrigt zonder eenig onderfcheid van Perfoonen en Jaaren, in den uitgeftrektften zin zoude moeten geïntroduceerd worden, en het is ook niet dan fchoorvoetende dat zy daartoe befloten heeft, zich verpligt rekenende de Vergadering voortedragen, om by de introductie eenige modificatie hier omtrent te admitteeren: het is derhalven, zoo uit een nader bezef van de onmogelykheid, om deezen maatregel algemeen ftand te doen grypen, als van de nutteloosheid derzelve, ja dat meer is, van de nadeelige gevolgen die daar uit voor de algemeene belangens des Vaderlands, zoo wel als voor die van den zoo nuttigen Burgerwapenhandel in het byzonder moeten voortfpruiten, dat de prefente Leden Uwer Commisfie voorftellen, onder de algemeene verpligting tot den Burgerwapendienst, niet te begrypen zoodanige perfoonen, welke nimmer te vooren Wapenen gedragen hebben; en thans den ouderdom van 25 Jaaren gepasfeerd zyn, alle welke perfoonen des begeerende zig tegens betaling van eenige aan hunne omftandigheden en gefchiktheid tot den dienst geëvenredigde contributie van denzelven zullen kunnen uitkoopen, blyvende nogthans de verpligting tot den perfoneelen dienst, ten opzigte van perfoonen beneeden de 25 Jaaren, en voor het vervolgens aankoomend geflagt in volle kragt en waarde: terwyl al verder de bepaling van 18 tot 55 Jaaren zoude behooren verminderd te worden tot op 45 Jaaren.

Door deeze modificatie Burgers Reprefentanten! welke wy Ul. thans voorftellen te decreteeren, om daar dezelve niet gevoeglyk in het Reglement zelve kan geïnfereerd worden in het Decreet 't geen omtrent de introductie zal moeten genoomen worden, een plaats te doen vinden, zal veel misnoegen voorgekomen worden en de Burgerwapenhandel, inzonderheid een zeer groote dienst gefchieden door dezelve te ontlasten van veele ongefchikte en ontevreedene Burgers, die, behalven dat zy zelve geene vorderingen in het Wapenhandel kunnen of verkiefen te maken, anderen daar toe in den weg zyn, en den Burger-Wapenhandel meer nadeel toebrengen dan alle de tegenwerkingen van deszelfs gedeclareerde Vyanden; nimmer zal de Burgerwapening aan haare beftemming beantwoorden en het Vaderland op dezelve als op de waarborg haarer Vryheid en onafhangelykheid kunnen ftaat maaken, zo wy de geest der Natie niet kunnen verheffen en verbeteren, dit nu is het werk niet van een ogenblik, het is ook het werk niet van dwang, overtuiging en aanmoediging zyn de beste weegen waardoor dit groote oogmerk het zekerst zal bereikt worden.

Art. 3.

By dit Articul is bepaald, dat Jongelingen boven de 16 Jaren, mits klock genoeg om de Wapenen te kunnen dragen zullen aangenomen worden, — de Commisfie draagt voor aan het flot van het zelve te voegen, „ dog zullen, voor dat „ zy den ouderdom van 18 Jaren bereikt hebben, tot geene „ hoogeren posten verkiesbaar zyn."

Art 4.

Op Articul 4. behoort agter het woord *Batailloa* gevoegd te worden *of Corps.*

Art. 7.

Op het 7de Articul is door den Burger Reprefentant *de Mist* de volgende aanmerking aan de Commisfie gefuppediteerd: — de woorden: *uit hoofde van hunne politique denkwyze en handelwyze enz.* zyn, hoewel *in dit tydsgewrigt* waar en nodig, doch echter niet gefchikt om in een *altyddurend* Reglement voor eene Nationaale Burgerwapening te worden ingelascht. Het is beneden de waardigheid der Nationaale Vergadering die ongelukkige Volks twisten te doen perpetueeren, maar zy moet het als *vast* ftellen, dat de nieuw ingevoerde ordre van zaken, als die tot haar beflag zal gekoomen zyn, door haaren weldaadigen invloed, alle deeze twisten en fcheuringen zal doen vergeeten: en alle voedzel tot verdere verbittering moete ten minsten uit onze Decreeten worden weggelaaten.

Ik zou dus in bedenken geeven, in *meer generaale* termen, de keuze der Perfoonen overtelaaten aan de Commisfie Art. 8 voorgeflaagen.

Uwe Commisfie de gegrondheid deezer aanmerking ten opzigte der extenfie erkennende, is een er, even als de Burger *de Mist*, zulks ook avoueert, van begrip, dat de zaak zelve, de provifioneele uitfluiting namentlyk der hier bedoelde perfoonen, uit den Burger Wapendienst, in dit tydsgewrigt nog zeer noodzakelyk is: ter voldoening aan deeze remarque draagen uwe Gecommitteerden voor, de Articulen 7 en 8 in een te fmelten; en dus te redigeeren.

Art. 7.

Het zal aan de Commisfie uit of van wegen de Hoogst Geconftitueerde Machten van ieder Gewest te benoemen, waar

van Cap. 5. nader zal gesprooken worden, of aan derzelver Gemagtigden, vryftaan, om met communicatie en overleg der respective Municipaliteiten en Raaden van Administratie en Dicipline, of Commissien van Huishoudelyke directie, behalven de hier ingezondene en vrygestelde Persoonen van den dienst onder de Wapenen te ontslaan, of tot dezelve niet toetelaten zodanige Burgers, als zy om byzondere redenen, tot bewaring der rust en veiligheid zal oordeelen de Wapenen niet te kunnen toevertrouwen, blyvende dezulke daarom echter gehouden om ter gemoedkooming aan de kosten, die tot handhaving van rust en orde moeten gemaakt worden, te contribueeren.

Art. C.

Het 10. Articul van dit zelve Capittel onder de verdeeling (C) heeft stof tot verschillende aanmerkingen gegeven. De Representant *Aanink* verlangt, dat, byaldien deze uitzondering ten voordeele van eenig Kerkelyk Genootschap plaats grypt, echter mooge verklaart worden, dat de geenen die zich uit hoofde van gemoedelyk bezwaar aan den Wapendienst onttrekken, tot geene Eerambten, Regeeringsposten, of andere voordeelen der Burgerlyke Maatschappy zullen verkiesbaar zyn.

De Burger Representant *de Mist* vind, dat de woorden, *mids echter, zy dezelve nimmer te vooren gedragen, of zich daartoe bereid getoond hebben*, een groote hardigheid involveeren, voor onze Mennonitische Broeders. In een oogenblik zegt hy van de grootste nood, of van eene dadelyke benauwinge of belegering zyner woonplaatse, kan een Mennoniet de Wapenen voor dien tyd mede gedragen hebben. — De woorden; *mids echter zy dezelve nimmer* TE VOOREN *gedragen, of zich daartoe bereid getoond hebben*, zouden voor onze Mennonitische Broeders eene groote hardigheid involveeren.

In een oogenblik van den grootsten nood, b. v. van eene daadlyke benaauwing of belegering zyner woonplaatse, kan hy de Wapenen *voor dien tyd* mede gedragen hebben — (gelyk in 1787. zulks te Amsterdam geschied is) zou nu zulk een dienst, die hy, met eene kortstondige terzydestelling zyner daar anders tegenstrydende Godsdienstige Opinien, den Vaderlande bewezen heeft, hem eene *altydduurende* verpligting opleggen, om, tegen de gedurig weder by hem op koomende religieuse zwaarigheden, echter de Wapenen te *moeten* dragen?

En deeze reflexie geldt nog meer by zulke van dat Kerkgenoodschap, die zich *alleen bereid getoont*, doch echter nog werkelyk geene Wapenen *gedragen* hebben.

De Representant *Colmschate* wil, dat de Leeden van zodanige Godsdienstige gezindheden als hier bedoeld worden, op hun woord van eer verklaren gemoedelyke beswaren te hebben tegens het opvatten der Wapenen.

De Representant *Brands* oordeelt, dat deze uitzondering stryden zou met het Decreet van den 5 Augustus.

Uwe Commissie die in dezen gezogt heeft het belang des Vaderlands in het oog te houden, door voortekoomen dat aan den eenen kant, een aantal brave Burgers kunnen ondanks niet verpligt wierden, tot iets het geen zy oordeelden met hunne Godsdienstige begrippen te stryden, ter wyl zy aan den andere zyde gemeend heeft, te moeten zorgen, dat lieden, die in vroegere Jaren geen swarigheid gevonden hebben de Wapenen optevatten, thans geen gemoedelyk bezwaar zouden kunen pretexeeren, om aan dezen plicht ontslagen te zyn. kan deze laaste remarque van den Burger *Colmschate* wel admitteeren, doch onderwerpt de overige aan het oordeel der Vergadering.

(*Het vervolg hier na.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag, den 19 October, 1796.

De Burger *Verheyen* verschynt ter Vergadering, legt de Verklaring af, en neemt Sessie als Representant.

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches behelst, dat in eene ontfangene Missive door den Commissaris by de Rhyn en Moezel Armée, *Houtsman*, aan het Directoire ingezonden, wordt gemeld, dat de Oostenrykers den 3 en 4de dezer Totaal waren geslagen, hebbende de Republikeinen 2 Vaandels en 6 stukken Geschut buit gemaakt: zynde 'er bereids 3000 Krygsgevangenen, en daar onder 56 Officieren in het hoofdquartier aangekoomen, terwyl nog 2000 verwagt wierden.

Uit andere ingekoomene berigten bleek het, dat de Hertog van *Brunswyk* door indispositie het Commando over de Demarcations Troupen had nedergelegd, en het zelve door *Walmoden* zoude worden aanvaard.

Voords wordt van Elfeneur, in dato 11 October, gemeld, dat het Russisch Esquader, het welk men vermeend had dat den Gandschen Winter, ter dispositie van Engeland zou staan, de Zond gepassceerd was: zynde sterk 8 Schepen van Linie en 6 Fregatten.

De President communiceert, dat uit eene Missive van den Minister *de Witt*, by de Zwitsersche Cantons, blykt, dat het Decreet, door deze Vergadering, omtrend de Zwitsersche Officieren genomen, aldaar veel genoegen verwekt heeft enz.

Eene Missive van 't Committé te Lande, om continuatie der toelage a 7 stuivers per week voor de Militairen, voor 6 Maanden: — aan de Finantie.

Eene Missive van de Justitie van Vlissingen, met berigt in de zaak van *T. Compeer*: — aan eene personeele Commissie.

Eene Nota van *Noël*, om paspoort voor Haver naar de Sambre en Maas Armée: — geaccordeerd.

Requesten van *Vissering*, *Cuny* en Comp. en *A. D. Visser*, alle tot uitvoer van Specie: — geaccordeerd.

Een Request van Oesterkopers te Zierikzee, verzoekende, dat de Engelsche Oesters mogen gerekend worden, niet te vallen in de termen der Proclamatie: — aan *Lespinasse* c. f.

Een Request van *P. van Os*, zo voor zich zelven als andere geinteresseerdens in de Visschery, verzoekende permissie van invoer der Engelsche Prikken: — gedeclineerd.

Aan de orde van den dag zynde de Instructien van den Secretaris en Thesaurier der Commissie van Administratie, worden dezelven met eenige veranderingen goedgekeurd.

Hierna wordt de Vergadering in een Committé Generaal veranderd.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 221. *Vrydag den* 21 *October* 1796. *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den* 18 *October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolgens communiceert de President, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, dat zy, ingevolge het Decreet deezer Vergadering, in dato 15 Augustus, op het uitgebragt Rapport van de personeele Commissie, op het Request van *H. J. van Moorzel* gebesoigneerd hebben met den Minister *Noël*, en, ingevolge die conferentien, thans voorstelt, om hetzelve Decreet, in dato 15 Augustus, te houden als niet genoomen, en de Commissie van Buitenlandsche Zaaken te qualificeeren, om met het Fransche Gouvernement te handelen over deeze zaak, zodanig, als het belang derzelve vordert.

Reyns zegt, ik inhereer by deezen het reeds te vooren door my geadvyseerde, toen dit Request ter Tafel werdt gebragt, dat namentlyk die goederen, welke door den Franschen Commissaris *d'Averdoing* in beslag genoomen zyn, nimmer kunnen worden beschouwd als gehoorende tot de Fransche Republiek, daar zy niet aan den Bisschop van Antwerpen qua *de Nelis*, maar aan het Capittel der Cathedrale Kerk gehooren, en gesteld al eens, dat de Fransche Republiek zich deeze goederen wilde toe eigenen uit kragte der vernietiging der Geestelyke Corporatien, dan noch kunnen dezelve hier door niet aan die Republiek als vervallen worden beschouwd, maar moet als dan met dezelfden den eigen Cynosure worden in acht genoomen, als tydens der vernietiging der orde der Jesuiten heeft plaats gehad.

Van Hees stelt voor, om dit uitgebragt Rapport te stellen in handen eener Personeele Commissie, of wel te doen drukken tot nader onderzoek.

Havermans appuyeert dit.

De President zegt, dat de Commissie van Buitenlandsche zaaken, ingevolge dat Decreet, geconfereerd hebbende met den Minister *Noël*, door denzelven overreed was, dat, daar het Decreet genoomen was, op de klagten van een Fransch onderdaan, zonder bevoorens het berigt van het Fransch Ministerie te hebben gevraagd, het zelve vernietigd moest worden, en daar toe de tegenswoordige voorslag deed.

Van Lockhorst zegt: Burgers Representanten! het spyt my dat ik horen moet, dat 'er misslagen door deze Vergadering zouden gedaan zyn. — Ik ben 'er altyd voor, om misslagen te verbeteren, ook dan wanneer het misslagen van een Gouvernement zyn. Indien nu het Bataafsche Gouvernement in deze zaak fautief heeft gehandeld, welaan, dat wy het verbeteren! en ik hoope, dat dit ons voorbeeld op het Fransch en alle andere Gouvernementen dien invloed zal maken, dat men cordaat in hetzelve misslagen wederzydsch geen zwarigheid zal hebben die te verbeteren.

Van Castrop zegt, dat hy vermeent, dat de waardigheid dezer Vergadering niet duld, dat een haarer decreeten door een' enkelen pennestreek, en slegts op de klagten van den Franschen Minister zoo maar werde vernietigd.

Vonck en onderscheiden anderen appuyeeren dit.

Van Hooff zegt: De Commissie, in wiens handen deze zaak gesteld is, heeft niet willen nog kunnen onderzoeken, of de Bisschop van Antwerpen geëmigreerd was; haare intentie is ook niet geweest zig met het Capittel of haare gelasten, in de zaak ten principaale, te willen inlaaten, maar de Commissie heeft vermeend eenige demarches te moeten doen, uit vrees, dat de goederen, aan dat Capittel toebehoorende, niet veralieneerd zouden worden, want ondersteld eens, dat de Kloosters en Capittels vernietigd worden, dan vervallen natuurlyk hunne goederen aan die Landen, alwaar hunne goederen gelegen zyn, gelyk dit reeds by de vernietiging van de Jesuiten over al heeft plaats gehad: ten tweeden, deeze questie schynt reeds, door het Fransche Gouvernement, zelfs gedecideert te zyn, dewyl de goederen van den Ex-Stadhouder op het Fransche gebied geleegen, door die Republiek zyn aangeslagen. Ik geloof, zoo Frankryk eenige klagten hier omtrend heeft ingeleverd, zoo kunnen dezelve niet anders dan over de form, die ik vermeene nogthans in deeze geobserveerd geweest te zyn, rouleeren. Ik ben dus van gevoelen om in gevolge het voorstel van den President deeze zaak over te laaten aan het Committé tot de Buitenlandsche zaaken, die hier omtrent overeenkomstig de Principes van billykheid met het Fransche Gouvernement deeze zaak zal termineeren.

De la Court vermeent, dat, offchoon de Bisfchop van Antwerpen al eens als een Emigrant konde worden aangemerkt, dat dan nog in geenen deele die confiscatie konde gebillykt worden, daar die goederen niet aan den Bisfchop, maar aan het Kapittel toebehooren, ten zy men veronderftellen wilde, dat het gansche Kapittel geëmigreerd is.

De President zegt, dat de Commisfie van Buitenlandfche zaken alles in overweging genomen had, dat zy ook zo zeer als iemand de eer dezer Vergadering wilde handhaven, dat dat zy ook vermoedt, dat in een diergelyk geval deze Vergadering eenigzins gevoelig zoude geweest zyn.

Bezier zegt, dat hy vermoedt, dat dan ook dezelve rechtvaardig zoude geweest zyn, en nimmer het eigendom van een ander zich eigendunkelyk hebben toegeëigend, zonder bevoorens van den aart der zaake van alles onderrigt te zyn.

Van Leckhorst zegt: Burger President! na het gehoorde van het advys van den Burger *van Castrop* en *Bezier*, ben ik van het gewigt dezer zaak meerder geëmeudeert, en hoe zeer ik misflagen erkennen en verbeteren wil, ben ik 'er even zeer tegen, om de waardigheid dezer Vergadering als te compromitteeren: — Ik geve dus in confideratie, of de President de Discusfien niet zoude kunnen fluiten, mèt in omvrage te brengen, of het voorftel van de Commisfie van Buitenlandfche Zaaken zal gedrukt en aan de orde van den dag gefteld worden, ja dan neen?

De President ftelt voor, by appel nominal in omvrage te brengen, of het Rapport aan de orde van den dag zal worden gefteld, dan of het zelve tot morgen zal worden in advys gehouden.

Van Castrop wil, dat het zal worden gemaakt Commisforiaal, zeggende, dat hy geene redenen of zwarigheden vindt, waarom men zulks niet zoude doen, daar de zaak in waarheid niets anders is, dan eene questie over het *meum* en *tuum*.

Van Beyma is van gevoelen, dat eene daar toe te benoemene Commisfie met de Commisfie van Buitenlandfche zaaken zouden kunnen befoigneeren, aan welke dezelve als dan de redenen zoude kunnen opgeven, die haar bewoogen hebben, tot het uitbrengen van dit Rapport.

Gevers ftelt voor, om het an fermeal te ftellen in handen der Commisfie van Buitenlandfche Zaaken; op dat dezelve als dan de Vergadering daarop nader zoude kunnen dienen van confideratien en advys, en hun Rapport motiveeren.

Gulje zegt: de Vergadering kan tegenwoordig, volgens myn inzien, niet te omzigtig zyn in deeze vry delicate zaak. — Ik zegge tegenwoordig, dewyl het Fransche Gouvernement, zoo ik wel geïnformeerd ben, thans bezig is met in Braband *Abdyen* en *Kloosters* te fupprimeeren. Eenige derzelver goederen zyn op het territoir dezer Republicq gelegen.

Indien de goederen nu in questie, welke my toefchynen veel overëénkomst met de bovengemelde te hebben, aan Frankryk worden toegekend, vrees ik, dat deeze toekenning van onberekenbare gevolgen voor deze Republicq zal zyn.

De President zegt, dat de Commisfie van Buitenlandfche Zaaken 'er verre af is van onrechtvaardigheden te billyken, dan dat dezelve echter vermeend heeft, zulke mefures te moeten in het werk te ftellen, als dezelve het gefchikst voorkomen, tot bevordering van het algemeene heil

Schimmelpenninck zegt: Het koomt my voor, dat alle de Leden deezer Vergadering, met het hoogfte recht, aan deeze zaake een groot gewigt hegten. — Het betreft aan de eene kant eene fusteme van een Gouvernement, waar mede onze Republiek in naauwe betrekking ftaat; en aan den anderen kant betreft het eene questie over een eigendom in deeze Republiek gelegen, waar omtrent deeze Vergadering, welke met recht de protectie van eigendommen onder haare eerfte pligten rekent, niet onverfchillig kan zyn. — Ik meene daarenboven befpeurd te hebben, uit de discusfien, dat veele Leden nader wenschten ingeligt te worden nopens de motives, waar op het uitgebragt rapport rust. — De vraag is dus maar: *welke wyze is de meest voegzaame om deeze inligting te krygen?* Ik heb, by de discusfien, daar omtrent drie verfchillende Idées gehoord, waar van de *eene* neêrkwam *om het rapport te doen drukken en aan de order van den dag ftellen*; de tweede, *om het Rapport nader Commisforiaal te maken.* — En de derde, door den Reprefentant *Gevers* voorgefteld, *om de Commisfie van de Buitenlandfche Zaaken te verzoeken, om eenige nadere ouvertures van hunne motives voor dit uitgebragt rapport aan de Vergadering te communiceeren.* — Wat het *eerfte* betreft, dit koomt my voor dat aan het oogmerk niet zal kunnen voldoen, daar toch de Vergadering dan wel de lecture van het rapport zelve zou hebben, maar nog niets verder zyn, om de motives daar van een eens te kennen. — Het *tweede* koomt my voor niet *gevoeglyk* te zyn, om dat ik het in de gevolgen onraadzaam houde, dat een Rapport van de eene Commisfie deezer Vergadering, weder aan het onderzoek en beoordeeling van een andere Commisfie worde gedemandeert. — Maar het *derde* fchynt my toe in deeze meest voegzaam en het best berekend om aan de intentie der Vergadering te zullen voldoen; en ik proponeere dus, conform het idée van de Burger *Gevers*, om de Commisfie van de Buitenlandfche Zaaken te verzoeken om eenige nadere ouvertures, nopens den ftaat deezer zaak, benevens eenige nadere opening hunner gronden voor dit Rapport, aan deeze Vergadering te fuppediteeren.

En wordt conform geconcludeerd.

De President brengt in deliberatie, het op den 28fte September door de Burgers *Wormer* c. f. uitgebragt Rapport, nopens die Beambten, welke onmiddelyk onder deze Vergadering ftaan, en de Verklaring niet hebben afgelegd, na dat hun daar toe nog 14 dagen tyd van beraad is verleend geworden: ftellende voor, om dezelven dadelyk van hunne posten te ontflaan, echter met injunctie, om dezelve zoo lange te zullen moeten waarneemen, tot dat zy door deze Vergadering op nieuws zyn vervuld. —— En concludeert conform: ftellende de Lyst der nu vacante posten in handen der Commisfie tot de ambten.

Van Beyma doet het volgend voorftel:

Reeds zederd eenigen tyd is het my voorgekomen, dat het Comptoir Generaal en de vyf Departements Comptoiren van het verhoogde Last en Veilgeld gevoeglyk zouden kunnen worden gemist, en dus de posten der zes Ontvangers worden gemortificeerd.

Dat hier door eene meerdere fimpliciteit in de middelen te water, eene gemakkelyker en zekerder invordering op de Comptoiren der Convooyen en Licenten, zoude worden bevorderd, en merkelyke menage voor den Lande daargefteld.

Ik geef dus in bedenking of het niet nuttig zoude zyn

voo

voor en aleer de vervulling van den post van den Ontvanger Generaal *Duivelaar van de Spiegel*, die de verklaring weigert, te decreteeren, dit onderwerp nader te doen onderzoeken, door de Commissie tot de finantien, of wel door hierop te vraagen de Consideratien van het Committé tot de zaak van de Marine.

D. President verzoekt, dat die Burger zyn voorstel *inscriptis* zal opgeven, om daar op de consideratien van het Committé der Marine te kunnen inneemen.

De Vergadering tot de orde van den dag overgaande, wordt in deliberatie gebragt het in advys gehouden Rapport van de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie op het Request van *V. W. van der Voys*.

De President zegt, dat, na alle ingewonne informatien, het hem voorgekoomen is, dat tot het vangen der Cabellauwen volstrekt Engelsche Prikken benodigd zyn, byzonder om den Winter vangst te doen, waar toe de voorraad van Inlandsche op verre na niet genoegzaam is; dan dat hy vermeent, dat zich hier toe de gezamentlyke Reders van Maassluis, Vlaardingen etc. zouden moeten adresseeren, terwyl dit aan een enkel Schipper niet kan worden toegestaan; waarom hy voorstaat te concludeeren, om dit verzoek, zoo als het legt, af te slaan.

Gevers zegt, dat, zoo het om de laatste aangevoerde reden geschiedt, hy 'er zich dan wel mede conformeeren kan; maar geenzins zoo het op motiven is, dat de Engelsche Prikken onnodig zyn.

De Crane verzoekt, dat het nog eenige dagen mag worden in advys gehouden, tot dat hy berigt zoude bekoomen hebben van de Rederyen van Zierikzee, die hy dien aangaande heeft geschreven.

Ten Berge verzoekt, dat het rapport nog eens mag worden gelezen.

Van Zonsbeek zegt: ik heb my over de zaak der Engelsche Prikken, zo naauwkeurig mogelyk doen informeeren, van des kundige en ongeinteresseerde Persoonen, welke van gedagten waren, dat 'er zonder Engelsche Prikken, schoon 'er al niet zo veel mogten zyn, als anders misschien zouden gebruikt worden, evenwel een genoegzaam aantal Prikken zullen komen, om zich te kunnen redden; — ja zelfs, dat het meer gebeurd is, dat met een veel grooter aantal Schepen, ter Cabellauw vangst gedestineerd, zonder Engelsche Prikken, nog van geen gebrek is gehoord, en dat, zo 'er al eenig gebrek of door het mindere menagement, in dat aas mogt nodig zyn, dat zeg ik, dan evenwel nog middelen genoeg overblyven, om dat mindere, zonder merkelyke schade te lyden; — en beter voortekomen zal zyn, als deeze Vergadering spoedig kan goedvinden te decreteren, dat 'er geen Prikken uit Engeland zullen mogen ingevoerd worden; en derhalven ben ik 'er voor, om het verzoek te wyzen van de hand, daar het doch agt à tien dagen zou aanlopen eer men de volkomen zekerheid kan hebben, of 'er waarlyk Prikken in die ruime maate zullen te bekomen zyn, als wel met den aanvoer van die uit Engeland heeft plaats gehad, om welke overvloed te vermyden soms wel gewenscht wierd, dat dezelve door tegenwind in Engeland mogten blyven liggen, op dat niet de pryzen der Prikken op een al te laagen prys mogten gebragt worden, om alle die redenen ben ik 'er niet voor, dat het Decreet illusoir worde gemaakt, daar men zich zeer wel zonder dat zal weten te behelpen.

Ten Berge herhaalt andermaal zyn verzoek.

Het Rapport word gelezen.

Ten Berge zegt, 'er zich mede te kunnen conformeeren.

Schimmelpenninck zegt: Ik wil niet ontkennen dat ik by deeze discussien eene onaangenaame gewaarwording gevoele, dat deeze *Engelsche Prikken* ons zo veel *Nederlandschen tyd* kosten; indien 'er al byzondere redenen, door de Binnenlandsche Correspondentie, mochten gesuggereerd zyn, waarom bepaaldelyk het Request van *deezen Requestrant* zoude behooren te worden afgeslagen, dan toch ben ik van opinie dat het daar op te nemen Decreet niet behoort te rusten *op de gronden van het Rapport*, welke my niet toeschynen juist te zyn. Immers tot nog toe is het ganschniet uitgemaakt, dat onze Cabellauw-Visschers die Engelsche Prikken zouden kunnen ontbeeren: en als eens by nader onderzoek het tegendeel bevonden wierdt, dan hoorde ik my verzekert, dat deeze Vergadering nimmer van meening zyn zoude, om *dit lokaas voor de Cabellauwen* onder de Proclamatie van 16 September l. l. te comprehenderen. — Gave de Goede Hemel, dat wy maar alleen voor het Engelsch *lokaas voor Cabellauwen* te vreezen hadden, en dat hun overig lokaas, van een *harder en gevaarlyker Specie*, beter van het vaste Land konde geweerd worden, of althans minder noodlottige uitwerkselen deed.

De President stelt voor, om, conform het Rapport, het verzoek af te slaan: — En wordt alzo geconcludeerd.

Thans wordt in Deliberatie gebragt het door de Burgers *Schimmelpenninck* c. s. uitgebragt Rapport, op het voorstel van den Burger *van Hoorn*, nopens den uitvoer van geld, by conclusie van voorgaande Donderdag tot heden in advys gehouden.

Brauger den Spreekstoel beklommen hebbende, zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar ik my met de conclusie van het Rapport van de personeele Commissie, door de Burgers Representanten *Schimmelpenninck*, *Bezier*, *van Lennip*, *Lespinasse* en *Pertat*, op het voorstel van den Burger Representant *van Hoorn*, over den uitvoer van Geld en Geldspecien, uitgebragt, zeer wel kan conformeeren, had ik geen voornemen nuttelooze aanmerkingen op het zelve te maaken, maar, daar het advies over deeze gewigtige zaak van den Burger *Versler* strekkende is, tot een generaal verbod van uitvoer van alle Munt materiaalen en Munt Specien, de vreemde daar niet uitgeslooten, oordeele ik het myn pligt te zyn, myne aanmerkingen hier over aan de Vergadering meede te deelen.

Dat de Burger Representant *Versler* met de voorziening, door deeze Vergadering gedaan tegen den uitvoer van alle Standpenningen, schynt in te stemmen, en ook den uitvoer van Ducaten, Rykxdaalders, (negotie Penningen) voor Graanen, Tarw, Rogge en Gerst niet geheel te willen stremmen, verschilt hy alleen met het Rapport over den uitvoer van vreemde Munt Specien, of Baaren Goud en Zilver, welkers uitvoer, zo hy zig verbeeldt, een gebrek van Geld zal te weeg brengen, en dus nadeelig zyn. Ik ben van een ander gevoelen, en beschouwe, dat

dat geen uitvoer van Specie ons nadeelig kan zyn, wanneer men zorge, dat 'er geene Standpenningen uitgevoerd worden, het zy in Specie, het zy gesmolten in Baaren; hier teegen wordt gewaakt, en door de perfoneele Commissie nieuwe Mesures aan de hand gegeven. Zyn dezelven nog niet genoeg zaam, dat men de voorzorgen verdubbele en, zonder conniventie, de Contraventeurs ten strengste straffe. Dit beschouwe ik aller noodzaakelykst; ja zelfs, dat men allen Handel in standpenningen, by oude Placaaten verboden, ten sterksten tegen ga, in welk geval men van geen Cours of tegenwoordige waarde van Goude Ryders meerder gewag zal horen maaken. Ik ben het volkomen met de Rapporteurs eens, dat een verbod van uitvoer, een verbod van invoer involveert; men zoude dan geene, of een veel geringer invoer van vreemde Muntspecien te wagten hebben, wanneer men den uitvoer van dezelve verbiedt. Het schynt my zeer natuurlyk te zyn, dat de eigenaar niet gewillig tot afzending zal overgaan, wanneer hem de Vryheid niet zal overblyven, zyne Specien wederom te mogen uitvoeren, wanneer hy zulks goedvindt; waar door hy verpligt wordt, zig aan zulke voorwaarden, of pryzen, zy zyn voordeelig, of schadelyk, dewelken de Cours of Marktswaarde uitmaken, te moeten onderwerpen.

Mogelyk zal men het middel aan de hand geven, dat 'er is, om vreemde Specien in de Wisselbank der Stad Amsterdam te kunnen inbrengen, om dus voor het grootste gedeelte de waarde daar van by anticipatie in Bankgeld te kunnen realiseeren: maar dit zy alzoo, blyft niet te min den eigenaar van de gedeponeerde Geldspecie of Baaren, bloodgesteit aan die schade, dewelke een derving van vertier, of zelfs eenige gerugten van eene aanstaande Vreede kunnen te weeg brengen.

Men behoort hier by in aanmerking te neemen, dat zonder eene zeer groote en niet te voorziene daaling, van de tegenwoordige pryzen van de Specien of Baaren, het niet dan ruineus zyn zoude, om dezelve tot onze munten te gebruiken.

Wat nut brengt dan aan, deeze stagnatie van die partyen vreemde Specien of Baaren, die aanweezig zyn, of onverwagt nog zouden kunnen koomen; men heeft een metaal, dat niet gangbaar is, en niet om zyn hooge waarde tot onze Munten kan dienen, en dus dat eerder als een dood Lighaam kan aangemerkt, dan als een active waarde gebruikt worden.

Wanneer men vreemde Baaren of Muntspecien uitvoert, voert men dan niet uit het geene van buiten is ingekoomen? Welk nadeel kan dat veroorzaaken? Het kan immers den uitvoer van standpenningen niet bevorderen, daar de uitvoer van vreemde Munten en Baaren nu onderhevig wordt gemaakt aan een examen, zoo dat dezelven niet met onze Muntspecie vermengt, kunnen uitgaan; dus wordt hier teegen zulk een bedrog gewaakt. Laat ons nu onderzoeken, welk nadeel de stremming van invoer, als een gevolg van een verbod van uitvoer, zoo als ik meen betoogt te hebben, zal veroorzaaken.

Met welk oogmerk geschieden de afzendingen van vreemde Muntspecien, of Baaren naar onze Koopsteeden? Immers voornamelyk om deeze redenen; — de eerste ter betaaling van die schulden, welken aan onze Ingezeetenen met geen Wisselbrieven, of minder voordeelig door dezelven, kunnen vereffend worden; — de tweede om voor hun beloop goederen in retour te ontfangen, wanneer 'er by deeze zendingen van specie meerder Convenientie, of voordeel te bereekenen is.

Wordt nu deeze invoer gestremd, of door verkeerde maatreegelen van verbod van uitvoer tegen gegaan, zullen dan onze Ingezeetenen geene wanbetaalingen, door zulke maatregelen, te wagten hebben? stremt men dan ook niet de circulatie? stagneert men dan niet meer en meer den Koophandel? en dat, volkomen, zonder het minste nut.

De speculant, die genegen is, met vreemde Munten in anderen Neutraale Plaatsen zyn inkoopen te doen, en voor dezelve Goederen in te ruilen, vindt zig verpligt, van zyn voorneemen af te zien, en wordt daar door van nuttige ondernemingen afgehouden.

De Burger Representant *Versler* schynt bedugt te zyn, *dat een vryen uitvoer van vreemde Munt Penningen of Baaren aan onze Vyanden de gelegenheid zal geeven, om op eene clandestine wyze zich van dezelve meester te maaken.*

Ik verbeelde my volmaakt het tegendeel, en ten betooge vraage ik: waar dan dog de groote Schatten in Contanten, die, schoon minder als te vooren circuleerende, echter de waereld niet uit zyn, zig zullen ophouden; van tyd tot tyd, komen 'er nieuwe Schatten in Spanjen aan, zo wel als in Portugal: die de handel op die Ryken eenigzints kundig is, weet wel, dat, hoe zeer dan ook dezelven ontbloot zouden schynen van numeralr, dat die Contanten voor meer dan drie vierde gemeenlyk en nu als te voren, uitgevoerd worden. Geschied dit nu niet over Zee, het kan zoo de Zeetogten te gevaarlyk, of door hooge Premieu van Assurantie te zeer bezwaart zyn, over Land geschieden, het zy naar Frankryk en verders op hier.

Die Contanten of Baaren verzonden wordende, en hun destinatie niet (kunnende) neemen naar Engeland, waar vinden zy dan beter aftrek, dan in Frankryk, of by ons? Gaat men nu, in plaats van zulke afzendingen aan te moedigen, dezelven tegen, dan bevordert men een Speciehandel mogelyk in Braband, of voor zeker in Hamburg: en eens de Speciehandel aldaar zyn rigting genomen hebbende, zal het dan minder gemakkelyk zyn, dat dezelve aan onze Vyanden wordeh overgevoerd, of geruild tegen de Koopwaaren die zig aldaar in overvloed bevinden? ——

Laat men voor het overige zyn oog in dit tydstip niet alleen vestigen op Spanje en Portugal, voor de afzendings plaatzen van Contanten, dezelven komen thans van alle Gewesten: Frankryk, Braband, Duitschland, Luikerland zenden 'er ons van zeer aanzienelyken schatten, ter betaaling van hunne oude, of nieuw te maakene schulden; minder dan ooit geschiedt dit tegenwoordig door Wisselbrieven, en meer dan ooit handeldt men thans met Contanten.

Gesteldt, dat het verbod van uitvoer van vreemde Specie een daaling te weeg brenge, zal dit het verschil der waarde tusschen onze Pryzen en die van andere Plaatsen Buitenslands niet aanmerkelyker doen worden?

En dit zoo zynde, zal dat geen prikkel zyn voor den Clandestinen uitvoerder: als zig zoo veel meerder winst kunnende belooven, en dus, in plaats van daar door onze Vyanden van Specie te onthouden, en hun tot een eerlyke vreede te dwingen, hebben wy het tegendeel (dan niet) van de gevolgen van zulke maatregulen te wagten? —

Ziet daar, Burgers Representanten! welke (naar myne gedagten) de wrange vrugten van verkeerde mesures van verbod van uitvoer der vreemde Geldspecien en Baaren zouden zyn; ik concludeere dus met my met de conclusie van het Rapport te conformeeren; maar ik stelle daar by voor, dat de voorgemelde personeele Commissie verzogt worde, eene Publicatie, conform aan het Decreet te concipieeren, en aan deeze Vergadering te suppediteeren, in welke, ten duidelyksten de Intentie van dezelve, zo by dit Decreet, als by de voorige

Pu-

Publicatie van 14 Augustus, worde gemanifesteerd, en de Ingezeetenen aangekondigt, om alle mogelyke dubieteiten voor te komen. —

Schimmelpenninck zegt in fubftantie:

Indien 'er immer een advys, ter deezer Vergadering uitgebragt, een aandagtige overweeging verdiende, dan zeker, is dat van onzen Ambtgenoot *Verfter* over het Rapport door uwe Commisfie op de Propofitie van den Reprefentant *van Hoorn* uitgebragt, van dien aard, at het uwe zorgvuldige wikking verdient. Aan den eenen kant de oprechtfte hulde doende aan 's Mans zuivere bedoelingen, moet ik aan den anderen kant openhartig bekennen, dat de maatregul, welke by Uwl. by dat Advys aanraad, my van eenen zo bedenkelyken aart toefchynt, dat daar meede aan het deerlyk overfchot van onzen kwynenden handel al wederom eenen noodlottigen flag zoude worden toegebragt.

Ik herinnere Uliedén, Burgers Reprefentanten! dat het voorftel op niets minder uitkomt, dan op een *totaal verbod van uitvoer van geld en geldfpecien tot aan den Vreede.* Dit voorftel nu, wanneer het wel doorgedagt wordt, ftaat volmaakt gelyk met het voorftel *om onze geheele Commercie te verbieden tot aan den Vrede.* Immers, Burgers Reprefentanten! het is eene ftelling, welke in zekerheid aan een mathematisch axioma gelyk ftaat, dat het refultaat van allen handel van het eene Land met andere Landen zyn moet, dat de balance daar uit proflueerende, door Geld of Geldfpecien moet gefaldeert en vereffent worden, en dat 'er dus, in die zelfde evenredigheid, eene uitvoering van die quantiteit Geld of Geldfpecie onvermydelyk wordt, welke vereischt wordt om zodanige balance te fluiten. — Dit derhalven te willen beletten, is inderdaad niets anders dan het dryven van handel van ons Land met andere Landen te verhinderen; want zo lange ons Land niet in ftaat zal zyn, om door een genoegzaamen *wederuitvoer van goederen* te contrabalanceeren den *invoer van goederen, welke ons Land benoodigd is*, zoo lang is het ook eene onfeilbaare waarheid, dat die mindere waarde van uitgevoerde goederen zal moeten gefuppleerd worden met Geld of Geldfpecie. — Wil men dit nu door een decreet beletten, dan decreteert men te gelyk een verbod van invoer van goederen, dat is, men decreteert *eene compleete ftagnatie van allen handel.* Behoeve ik nu aan eene Vergadering, aan welke het beftier der gemeene belangens van een Land vertrouwd is, het welke door de weldaadige hand des Koophandels uit de moerasfen is opgetrokken, en het welke door die zelfde weldaadige hand, hoe zeer ook, helaas! verzwakt, tot op dit oogenblik nog boven water gehouden wordt, — behoeve ik aan zodanige Vergadering het treurig tafereel voor te hangen der rampvolle gevolgen van een Decreet *het welke onzen Koophandel, in effecte, tot aan den Vreede zoude adjourneeren?* — tot aan den Vreede, Burgers! — wie bepaald dit tydvak?

Tot aan den Vreede! maar wie brengt ons den handel na den Vreede terug, wanneer dezelve reeds voor den Vreede door ons zelve weggejaagd wordt? neen Burgers! wanneer wy onzen handel bewaaren, dan zal de loop derzelve het verhuisde geld weder te rug brengen, maar nimmer zal de eenmaal geëmigreerde Koophandel tot het Land terug keeren, waar uit men dezelve door geweld of verkeerde maatregulen verjaagd heeft. —— Laaten wy het niet verbergen, Burgers Reprefentanten! dat wy nimmer zo veel gegronde ftoffe voor de kwaadaartige glimlach van de benyders van onzen welvaart zullen geven, dan wanneer wy, door eenen overdreven yver, in onze eigene ingewanden beginnen te wroeten; wanneer wy om een veronderfteld kwaad te genezen, eene operatie aanwenden welke ons zeker bederf te weeg moet brengen. — Ja Burgers! ik zeg, *een onzeker kwaad* — ik moest meer zeggen: ik moest zeggen dat zy, die meenen dat de bekrompenheid van onzen financieelen toeftand te zoeken zy *in het gebrek van een genoegzaame masfa van Specie in ons Land*, in hunne fuppofitie misrekenen, het hapert niet aan gebrek van Specie in ons Land, maar het hapert aan het gebrek van omloop van die fpecie; en dit wederom vind zyn oorzaak in het miscrediet, in de onzekerheid der tyden, waar door het Gouvernement in alle deszelfs operatien wordt te leur gefteld. —— Deeze kwaal nu zal in geenen deele verholpen worden door een verbod van uitvoer van alle Geldfpecien; ô Neen Burgers! niets dan het vertrouwen der Natie op het Gouvernement, en op de zekerheid der algemeene zaaken; niets dan wysheid en rechtvaardigheid in het Beftier; niets dan eene tedere zorge voor de belangen van de eerfte bronnen van 's Lands Welvaart, kunnen het wankelend crediet eenigermaate herftellen en den omloop van Geld en Geldfpecien bevorderen. —— Middelen van dwang, van verbod van uitvoer, zullen niets afdoen, als de kwaal vergrooten; vergunt my, dat ik Uwl. wyze op de gebeurtenisfen, in den loop der Franfche omwenteling voorgevallen; wat hebben middelen van dwang, wat hebben wetten, welke den dood dreigden, wat hebben de fchrikbaarenfte ftrafoeffeningen immer kunnen uitwerken om aldaar het verdwynen van het metaal te beletten? hebben ze niet veel eer gedient om het zelve of met grooteren vaart uit het Land te werken, of om hetzelve eenige voeten dieper onder den grond te bedelven. Het zelfde zal hier plaats vinden — het Land zal 'er in deszelfs behoefte voor geen penning mede geholpen zyn; het mistrouwen zal vermeerderen, en het gebrek aan fpecie grooter worden.

Zie daar, Burgers Reprefentanten! myne gedagten over deeze belangryke quaestie, meer zou ik dezelve in detail kunnen behandelen, dog Uwlieder doorzicht maakt dit noodeloos; men verzwakt zyn betoog, indien men kleinere drangredenen op groote laat volgen.

Ik concludeere derhalven uit al het voorzegde, dat de geproponeerde maatregel van den Burger *Verfter* zyne bedoeling volftrekt zoude misfen, en ik conformeere my derhalven als nog met het uitgebragt Rapport.

Lesplnasfe zegt, zich te kunnen conformeeren met het advys van den Burger *Schimmelpenninck.*

Verfter zegt: Naar myn beste weeten en geweeten heb ik, by myn advys, voor Ul. opengelegt de ysfelyke gevolgen, welke ik voor deeze Republiek voorzag, indien niet tot aan den Vreede toe, de uitvoer van alle Specien en Muntmaterialen ten rigoureusten wierd verbooden, alleen met uitzondering van die fommen, welke voor Granen en andere noodwendigheden, die gemunteerd zullen moeten zyn met eene fpeciaale permisfie en Paspoort van deeze Vergaderinge. Hier door heb ik aan myn plicht voldaan, en ik zoude gewis te kort doen aan Ul. verlicht oordeel, indien ik thans wilde weerleggen, de argumenten tegens myne opinien aangevoerd. Neen, dit zal ik niet doen, want Gyl. hebt zoo wel het *voor* als het *tegen* gehoord, en het ftaat nu aan Ul. wysheid, om daaromtrend ten meesten nutte van 't Vaderland te beslisfen. — Dan het zy my vergund, alvorens die beslisfingen, nog onder Ul. aandacht te mogen brengen, dat ik deezen morgen per Misfive van de Burgers *A. A. Beerenbroek* en *Marten Kooy*, Leden van het Committé van Waakzaamheid, te Amfterdam, ontvangen heb een gefpecificeerde Lyst van die Specien en Muntmaterialen, welken van die Plaats, *alleen* per Arnhemfche

sche Postwagen en Naarder Schuit vervoerd zyn, voor zoo verre die door de Verzenders zyn aangegeeven, zedert den 3 July tot den 16de dezer; en dus in ruim drie maanden: waar van het beloop is als volgt:—

Vreemd Goud en Zilver van Amsterdam per Naarder Schuit voor de Hamburger Postwagen verzonden	ƒ 2188049 - 10 - 0
Andere Specien voorzien met Nationale Paspoorten.	366450 - 0 - 0
Vreemde Specien per Arnhemsche Postwagen verzonden. . . .	621308 15 - 0
Andere Specien voorzien met Nationale Paspoorten.	253152 - 10 - 0
	ƒ 3728960 - 15 - 0

Buiten en behalven een zeer groot aantal verzegelde Vaatjes, Kistjes en Zakken, waar van de waarde aan de Commisfarisfen der Veeren te Amfterdam niet is opgegeeven. Ik heb gezegt.

De Prefident brengt, by appel nominal, in omvrage, of de Vergadering zich met het uitgebragt rapport conformeert. En wordt, by meerderheid, het rapport gearresteerd, en de Secretarisfen tot de redactie der Publicatie geauthorifeerd.

Visfcher doet Rapport:

Namens de perfoneele Commisfie, in wier handen, by Decreet in dato 12 October, gefteld is de Misfive van den Raad der Gemeente der Stad Amersfoort, in antwoord op de aan hun om berigt gezondene Misfive van het Committé te Lande, nopens het plaatfen des Veldtrains: dat de Commisfie dezelve geëxamineerd, en dienaangaande met Leden van het Committé te Lande gebefoigneerd hebbende, van advys zoude zyn, dat het Committé werde geauthorifeerd, om den Commandant *Martuchewitz* aan te fchryven, van zich dadelyk naar Amersfoort te begeeven; ten einde de nodige arrangementen, ter berging des Veldtrains, aldaar te maaken; daar het locaal te Woerden, uit hoofde van het faifoen dagelyks daar toe ongefchikter wierd, en Amersfoort daarentegen door zyne hooge en Bergagtige ligging, als ook omtrend de nabyheid der Linie van de Grebbe, daarvoor ten uiterften gefchikt was: — en wordt conform geconcludeerd, zonder refumtie.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Perfoneele Commisfie, als der Discusfien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Rapport der Perfoneele Commisfie op Cap. 2.

Op dit zelve Articul Litt. *d*, zegt de Reprefentant *Brands*:

Dat alle Huisknegts, te vooren bekend onder den naam van Livreibediendens, of Huisbediendens, voormaals bekend onder den naam van Livreidragers, zouden in hunne keuze hebben, of dienst te doen, of contributie te betaalen; komt my vreemd voor, en ftrydig met de Gelykheid, een pré te geven, aan perfoonen, die zig als 't ware, aan de Maatfchappy onttrekkende, hun geheel beftaan aan een byzonder perfoon verhuren; welke daad (myns inziens) een voorrecht zoude aanduiden; en dus beter decifif door eene pecuniele contributie moest worden afgedaan.

De Commisfie oordeelt deze aanmerking niet ongegrond, en proponeert ten dien einde, in plaats van het 9, het geen nu het 8 articul geworden is, het volgende te plaatfen.

Huisknegts, te voren bekend onder de naam van Livrei-Bediendens, zullen tot den dienst niet worden toegelaten, maar naar hun vermogen contribueeren.

Art. 10. (E.)

Daar by dit Articul enkel exeptien gemaakt worden, uit hoofde van eenigen post of beroep, en 'er nogthans buiten dezen geallegueerde redenen nog andere zeer billyke kunnen beftaan, waarom iemand zoude behooren, het zy geheel of voor een tyd ontflagen te worden, en de Geconftitueerde Machten de handen niet behooren gebonden te zyn, en hier omtrend naar den eisch der zaaken te handelen, wordt door de Commisfie voorgefteld, hier by te voegen, *omftandigheden* en dus te ftellen, *alle Perfoonen, wier beroep of omftandigheden hun, het zy altoos of voor een tyd aan de beoefening van den Wapenhandel moeten excufeeren* enz.

Op het 16 articul van dit Capittel, heeft de Commissie met relatie tot den Eed, de volgende aanmerkingen ontfangen van den Burger Reprefentant *Greeve*:

Het koomt my voor, dat men by deze verklaring van de Nederlandfche Burgers in fommige opzigten te weinig, in andere te veel en in andere ontydige zaken vereischt.

De erkentenis van de Oppermagt des Volks is hier te weinig: want, uit de natuur zelve van alle Burgerlyke Maatfchappy, is dezelve in alle Landen en Ryken, hoe zy na haar ftaatsgefteldheid ook gefitueerd mogen zyn, in den grond altyd by 't Volk; want ook geen Vorst, dan die zig opentlyk als een Tyran wil voordoen, zal u ontkennen, dat hy regeert door den wil van zyn Volk, als het welk de volle magt heeft, om hem dat hoog gebied in zyne maatfchappy te laten oeffenen; maar het koomt by een vry Gemeenebest aan op het deel van de uitöefening der Oppermagt, het welk het Volk 'er in aan zig behoudt. Ik zag dus in plaats van deze belydenis eener algemeene Staatkundige waarheid (die, daar zy alles aan het Volk fchynt toetekennen, indedaad nog niet met al zegt,) liever een uitdruklyke erkentenis van de tegenwoordige Vryheid en Onafhanglykheid van den Staat, met belofte van dezelve te zullen befchermen; want 't fchynt ook wel zoo veilig te zyn.

Vervolgens wordt de onderwerping aan de door de Nationaale Vergadering *gemaakte en nog te makenen Wetten* gevorderd. Dit is te veel gevergd van de Nederlandfche Burgers; want wie, die zyne Vryheid lief heeft, onderwerpt zig zelven ter gehoorzaamheid aan regels, die hy niet eerst kent en beoordeelt. Zelfs als men huurbenden en foldaten engageert, plegt het niet te gefchieden, of zy mogen ten minften eerst de Krygsartikels horen, waar op zy zig verbinden. In zo ver ben ik by den Krygsdienst zelve tegen de blinde gehoorzaamheid.

Ten laatften wordt de gehoorzaamheid aan de bevelen der Hoogfte Geconftitueerde Magten bedongen; het geen in een Plan, dat geene intermediaire fchikking voor een maand of drie, maar een beftendige regeling der Burgermilitie moet behelzen: want, daar het geheel onzeker is, of die Geconftitueerde Magten der gewesten by de Conftitutie hun aanwezen

zen en gezag zullen behouden hoe kan 'er eene bestendige verpligting geconnecteerd worden aan een verdwynend gezag.

De Commissie, zonder in alles het geposeerde door den Burger *Greeve* te willen avoueeren, kan echter in zoo verre met het eerste gedeelte zyner remarques wel conformeeren, dat eene belofte om de tegenwoordige Vryheid en Onafhanglykheid van den Staat te beschermen, zyne nuttigheid kan hebben, edog zy kan de tweede bedenking, dat het te veel van de Nederlandsche Burgers zoude gevergd zyn, gehoorzaamheid aan de gegeven en nog te gevene Wetten op de Burgerwapening, te vorderen, niet admitteeren, dit is immers eene gewoone clausule in zeer veele formulieren van Eeden of beloften gebruikelyk en dezelve stryd geenzinds met de Vryheid der Natie, welke behoudens het Recht van Petitie of Reclame tegen Wetten welke zy oordeeld met haare Vryheid en Rechten stydig te zyn, even zeer gehouden is de Reglementen op de Burgerwapening gemaakt of nog te maken, zonder eenige præalable deliberatie, te respecteeren en optevolgen, als alle andere Wetten, welke dagelyks door het Wetgevend Lichaam en de Geconstitueerde Machten ten nutte des Volks gemaakt worden.

De derde Remarque moet naar ons oordeel, daar niet van Hoogstgeconstitueerde Machten, zoo als de Burger Representant *Greeve* zegt, maar enkel van Geconstitueerde Machten gesproken wordt, geheel vervallen.

Gehoorzaamheid aan de Geconstitueerde Machten, welke tog altoos, onder wat benaming ook, bestaan zullen, is immers eene der voornaamste plichten eener Gewapende Burgermacht.

De Burger Representant *Brands* is van gevoelen, dat het Formulier der belofte aldus behoorde gesteld te zyn.

Ik verklaare te erkennen de oppermacht des *Nederlandschen* Volks, *en houde voor onwettig alle erfelyk en eigendunkelyk gezach*, ik belove de Wetten door de Nationale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland, op de Burgerwapening gegeven, en nog te geven, te zullen naarkomen; *en ingevolge die Wetten* de geconstitueerde Machten te zullen gehoorzamen; en my naar de bevelen der gene, die in den Wapendienst boven my gesteld zyn, te zullen gedragen.

Dit belove ik op myn Burgertrouw.

Verscheiden andere Remarques zyn uwe Gecommitteerden hieromtrend voorgekomen, voornamentlyk daar in bestaande, dat in het Formulier de plicht van gehoorzaamheid aan de gewoone Burgerlyke Wetten niet genoegzaam was uitgedrukt, dat eene enkelde belofte niet voldoende was, maar dat er moest bygevoegd worden, *ik zweere*, en dergelyke meer: van alle welke bedenkingen daar verscheiden derzelve ons mondeling gecommuniceerd zyn wy in de onmogelykheid zyn eene exacte opgave te doen: wy moeten dierhalven de Leeden welke nog eenige meerdere bedenkingen omtrend dit punct hebben, verzoeken hunne gedagten daaromtrent, des goedvindende, nog nader aan de Vergadering voor te draagen: — wy hebben van onzen kant geoordeeld te moeten beproeven in hoe verre wy de verschillende opinien zoude kunnen conciliëere, en dragen dierhalven het volgende Formulier ter overweging voor.

Ik verklare te erkennen de Oppermacht des Nederlandschen Volks; ik beloove deszelfs Vryheid en onafhanglykheid te zullen beschermen, de Wetten te zullen eerbiedigen en handhaven; de Geconstitueerde Machten te zullen gehoorzamen; de bevelen, van alle die in den Wapendienst booven my gesteld zyn te zullen naakomen, en my na de Reglementen op de Burgerwapening gegeven of nog te geven te zullen gedragen.

Dit belove ik op myn Burgertrouw.

Het 17de Articul van dit zelve Capittel heeft stoffe opgeleverd tot de volgende bedenkingen van den Burgers *Helmich* en *de Mist*.

Reflexie van den Burger *Helmich*.

Het 17 Articul in het Ontwerp van Organisatie voor de Gewapende Burgermagt, vermeld, dat hy, die gecompareerd zynde, de Verklaring en Belofte weigerd af te leggen, niet tot de Burgerwapening zal worden toegelaten, maar op een Jaarlyksche Contributie gesteld, en wel het driedubbeld van het geene anders zoude hebben moeten betalen.

Hier op moete aanmerken, dat 'er veele Ingezetenen vooral ten Platte Lande zyn, die zulien vermeenen onverpligt te zyn de Wapens te dragen, door een vooruitzigt, dat by haare absentie hunne Huisgezinnen het nodig onderhoud en bestaan zal komen te ontbreken, waar onder veele Jonge Lieden zullen bevonden worden, die voor hunne Ouders en Vrienden de kost moeten winnen, als ook Comptoir Bedienden, Ambagtslieden en meer anderen, die zeer noodzakelyk in haare Affaires moeten blyven. Het is wel aan een Commissie Art. 10 (e) overgelaten, om zodanige van den Wapenhandel te excuseeren, welke gegronde redenen kunnen voorbrengen, om daarvan ontslagen te worden, maar het getal van dezen, voorzie zoo groot te zyn, dat die Commissie in eene verlegenheid zal geraken, je genoodzaakt zyn, om de excusen van de meeste van hun niet aan te neemen.

Dezulke ogter by de weigering persisteerende en voorziende niet in staat te zyn, om de driedubbelde Contributie op te brengen, vreze ik dat een ontevredenheid zullen laten blyken, en zig ten laatsten met kragt tegen 't eene en andere zien te verzetten, welk immers groote sensatie zal veroorzaaken, en tot nadeelige gevolgen voor ons Land kan uitlopen.

Ik vermeene dus te moeten advyseeren, dat de driedubbelde Contributie worde verminderd, en dat Uheden bepaaldet en voorstelde eene belasting voor die geene zoo weigeren de Wapens te dragen, naar redelykheid en proportie van haarleder vermogen, en evenzelyk aan andere, die om andere wettige redenen van den Wapendienst ontslagen worden.

Reflectie van den Burger *de Mist*.

Ik verzoeke deezen Art. te vergelyken met Art. 7. van die zelfde Capittel, en het koomt my voor, dat een Patriot die uit een' of andere oorzaak weigert de verklaaring te doen, zo als die Art. 16. is bepaald, van erger conditie wordt als een gedeclareerde Prinsgezinde, die by Art. 7. niet eene *ordinaire* contributie van allen Wapendienst verschoond blyft; terwyl een Patriot, die bovengenoemde Verklaaring weigert te doen, naar inhoud van deezen Art. *driedubbelde* contributie betaalen moet. Men geeft dus zulken, die deezen Burgereed willen ontwyken, in den mond, om zich liever openlyk voor Prinsgezind te verklaaren, als om, qua Patriot, op de optoeping te compareeren, en daar dan de Verklaaring te weigeren.

De hier bepaalde drie dubbelde Contributie heeft den Burger Representant *Bicker*, ook doen vragen, of dezelve niet te groot was, het geen door verscheiden andere Leeden mede is geremarqueerd geworden.

De

De Leden der Commisfie antwoorden hier op, dat byaldien de algemeene Wapening doorgaat, tegens onwilligen, middelen van constrainte moeten bepaald worden, en dat zy ten dezen opzichten geene anderen weeten aan de hand te geeven, dan eene verhoogde contributie; wat betreft het misbruik, het geen hier van om eene of andere byzondere reden zoude kunnen gemaakt worden, heeft de Commisfie ter voorkoming van het zelve vermeent, het onderzoek en de beoordeeling der bevoegdheid tot den Burger Wapendienst aan eene Commisfie uit de Hoogst Geconstitueerde Machten in ieder Gewest of derzelver gemagtigden te moeten demanderen, van welke men in dezen niet dan billykheid kan en behoort te verwagten, zoo dat men met reden moet veronderstellen, dat iemand die door deze Commisfie tot de Wapendienst verplicht en bevoegd geoordeeld is, geene wettige redenen heeft zich daar aan te onttrekken, en dus by weigering als onwillig moet geconfidereerd worden, — uwe Commisfie ontveinst zich echter niet, dat in de executie van dit Articul, zwarigheden en onaangenaamheden kunnen ontstaan, welke als zo veele gevolgen *der Algemeene Wapening*, vooral wanneer dezelve op dit tydstip zonder uitzondering zoude moeten ingevoerd worden, behooren aangezien te worden; eene reden te meer voor het geen wy op Articul 2 van het 2de Capittel, de introductie betreffende, hebben voorgedragen, deze onze bedenking aangenomen zynde, en de algemeene verplichting tot den Burger Wapendienst, zich *thans* enkel bepalende tot perfonen beneden de 25 Jaaren, zal 'er nu en in het vervolg ook eene mindere zwarigheid in het ter executie leggen van dit Articul resideren. — Daar het Articul echter voor eene meerdere klaarheid vatbaar is, draagt de Commisfie de volgende verandering in de extensie voor.

Hy die tot den Wapendienst bevoegt geoordeeld zynde, de verklaring en belofte hier boven gemeld, weigert af te leggen, zal etc.

[*Het vervolg hier na.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag, den 20 October 1796.

Uit eene Misfive van den Generaal en Chef *Beurnonville*, in dato Keulen 16 October, blykt, dat zyne positie alleszins rustig is; dat zyne regter vleugel van tyd tot tyd met den vyand schermutselt; dan dat hy voornemens is, den werkeloozen staat dier Armée spoedig te doen ophouden, en die plans van defensie in werking te brengen, welke hy, tydens zyner offenfive stand, beraamd heeft, wyders confirmeerde daaruit het op gisteren medegedeelde, nopens de overwinningen door *Moreau* op de Oostenrykers behaald.

Eene Misfive van het Provinciaal Bestuur van Utrecht, om intercesfie tot restitutie van voorgeschoten Penningen aan de Fransche Republiek door Woudrichem, even als dit door Amersfoort genoten is: — aan de Commisfie tot de Buitenlandsche Zaaken.

Favorabel advys van de Marine, omtrend restitutie aan den Consul *Steurenberg*, voor opgeschoten Penningen aan *J. Meyer*: — aan dezelfde Commisfie.

Een Request van Geintresfeerdens der versche Visch vangst te Maassluis, tot de vrye invoer van Prikken. Na eenige Discusfien wordt geconcludeerd, om te blyven persisteeren by het op gister genomen declinatoir Decreet.

De President Communiceert, dat zich eene Commisfie van eenige Bataven by hem vervoegt heeft, en hunnen nood te kennen gegeven, met verzoek, om die van Holland aan te spooren tot het geeven van eenigen onderstand, het welk zy, nu geduurende 7 weeken niet genoten hebben; produceerende een request ten dien einde tendeerende.

Aan de Commisfie tot de Bataven, met aanschryving aan Holland, om in den nood dier ongelukkigen te voorzien.

Het Committé te Lande rapporteert:

1. Declinatoir op het Request van *C. Hender*: — conform.

2. Op de Missive van Woudrichem, met klagten tegen de Majoor *de Lega*, is het Committé van oordeel, dat deze zaak in hunne handen behoort te worden gesteld: — conform besloten, wordende te gelyk in hunne handen gesteld eene Memorie van *de Lega*, met contra aanmerkingen.

3. Declinatoir, op het Request van *Mathieu*: — conform.

De Vergadering wordt in een Committé Generaal veranderd.

NB. NB. Daar binnen weinige dagen, het NB. plan van CONSTITUTIE, door de Commisfie, met derzelver vervaardiging belast, ter tafel der Nationale Vergadering zal worden gebragt; om aldaar nader een point van deliberatie uit te maaken: achten de uitgevers dezes nodig, hunne Lezers en voords het weldenkend Publicq van Nederland, te berigten, dat zy het Concept Plan, benevens alle de Discusfien en Debatten daar over in de Nat. Verg. mogende vallen, als mede de finale Conclusien, in het ordinaire formaat van het Dagverhaal en wel velsgewyze, dagelyks een vel, zullen uitgeven: en daar zy verwagten dat dit werk, 't welk zekerlyk door alle de Lezers van het Dagverhaal met graagte zal worden ontfangen, ook waarschynlyk door veelen, die belang in den welstand van hun Vaderland stellen, met ernst zal gezogt worden, verzoeken de Uitgevers, dat alle de Correspondenten, op die plaatsen waar het Dagverhaal wordt uitgegeeven, en voords zodanige Boekverkopers en Postmeesters, welke dit voor de Natie zoo belangryk werk verlangen te distribueeren, hun zoo spoedig mooglyk gelieven aanteschryven, hoeveel exemplaaren zy in Commisfie wenschen te outvangen: dienende voords tot narigt, dat in het ordinaire Nummer van het Dagverhaal omtrend deeze Discusfien niets zal geplaatst worden.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL DER HANDELINGEN VAN DE NATIONAALE VERGADERING REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 222. *Saturdag den 22 October 1796. Het tweede Jaar der Bataaffche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 18 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

De Burger *Okhuyfen* rapporteert:

Namens de Commisfie, by decreet van gisteren benoemd, ter examinatie van het Request van *Godefridus van Rheen:* dat zy, hetzelve geëxamineerd hebbende, en zoo met den Suppliant, als met de Leeden van het Committé van Adminiftratie hebbende gebefoigneerd, bevonden hebben, dat de aanbefteding in *forma* gefchied is; kunnende men de mondelinge ratificatie van den Commisfaris *Rutheke*, als eene fchriftelyke aanmerken; dan, dat zy den Suppliant onderhouden hebbende, dat dezelve zederd tot merkelyk mindere pryzen was aangenoomen, hy aangeboodea had het brood mede te zullen leveren voor 5½ ft. en dus ½ minder, dan by de eerfte aanbefteding, en verders, dat hy zoude afzien van de verdere leverantie te Bergen op Zoom; dat zy authorifatie verzogten om dit te ratificeeren.

Hubert fteit voor, om 'er by te voegen, dat deeze befteding, gelyk alle anderen, telkens met de maand zal kunnen worden opgezegt.

Havermans zegt, dat de engagementen met den Suppliant voor 6 maanden gemaakt zyn; dat dus dit derhalven niet konde worden veranderd.

Kamp zegt, dat dit zoude ftryden tegen de goede trouw; dat men, zonder die bepaling, de engagementen heeft aangegaan.

Hubert zegt, dat hy het daarom voorfte'd, vermits eerstdags de Commisfie aan de Vergadering zoude voorftellen een ander plan, volgens het welk de aanbeftedingen zouden dienen te gefchieden, en dat, zoo men nu met dezen Suppliant een engagement voor 6 maanden aangaat, men dan dit niet algemeen in werking zal kunnen brengen; iets het geen tot nadeel van den Lande moet ftrekken.

Camp zegt, dat die fchikkingen voor het vervolg kunnen genoomen worden.

Hahn zegt, dat hy ook vermeent, dat, de aanbefteding eens zynde goedgekeurd, men zonder fchennis der goede trouw, geen nadere bepalingen kan maken.

Hubert zegt, dat hy uit naam der Commisfie gefproken heeft, dat het Rapport reeds geiteld was, toen hun die aanmerking in den geest gekomen is.

De Prefident ftelt voor, om, by appel nominal, te decideeren, of men zich met het Rapport zal conformeeren, met of zonder de byvoeging, door *Hubert* geproponeerd.

Hahn zegt, dat men dan in omvrage brengt, of de Vergadering de heilige Contracten wil fchenden, ja of neen: — Hierop wordt conform het Rapport zonder byvoegzel geconcludeerd, zonder refumtie.

Auffmorth rapporteert:

Namens de perfoneele Commisfie, in wier handen, by Decreet van 6 October, gefte'd is het Rapport van het Committé te Lande, op het Request van *de Landrieux*, dat zy, het zelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zouden zyn, dat de Vergadering by het Declinatoir advys van het Committé zoude kunnen berusten.

Virfcher zegt, in confideratie te geeven, of niet in aanmerking dient te koomen, 1. dat den Suppliant op Ceylon heeft gediend; 2. zich immer braaf gekweeten heeft; 3. by de evacuatie van Gorinchem in 1787 alle zyne effecten heeft verlooren; 4. destyds naar Frankryk heeft moeten vlugten; 5. onder de daar zynde Bataven heeft gehoord; 6. dat hy, niet kunnende geplaatst worden, by zyn retour in gelyk geval heeft geftaan met Officieren, welke men een Penfioen heeft toegekend. Dat hy dus verzogt, dat dit, of nader onderzogt, of wel in advys gehouden zoude worden.

Auffmorth zegt, dat de Requestrant als Luitenant onder *Oud-Sternbach* gepenfioneerd was; dat hy zederd onder *Nieuw Sternbach* was overgegaan, in Frankryk gebreveteerd was; dan, dat hy, noch met de Wapenen in de hand in zyn Vaderland was terug gekeerd, noch iets tot de Revolutie in Frankryk, noch iets tot de onze had toegebragt; dat hy dus niet konde worden gepenfioneerd, dan in zyn ouden rang, gelyk zulks ook gefchied was.

De President stelt voor, om het rapport te houden in advys.

Van Lange zegt, hier toe na de bekomene elucidatien van de Rapporteurs geen reden te weten.

De President zegt, dat het hem voorkomt, dat het Committé die redenen by hun rapport hadden behooren aantevoeren.

Aysworth zegt, dat het Committé zulks in substantie gedaan heeft.

Visscher betuigt, niet geweten te hebben, dat den Verzoeker iets van den Lande genoot, dat hy nu, zulks vernemende, zyne intercessie intrekt.

Kantelaar zegt: Ik zie geene reden, waarom het rapport zou worden in advys gehouden. De Vergadering heeft de zaak van *Hebert de Lanfrieux* bedaard genoeg overwogen, om te kunnen beslissen. Na dat zy een declinatoir advys op zyn Request van het Committé te Lande ontvangen had, heeft zy hetzelve andermaal door eene Commissie uit haar midden doen examineren; en het Rapport van dezelve is eenstemmig met het eerste geweest. De Burger *Visscher*, die voor den Suppliant geintercedeerd had, verklaart nu, van meening te zyn geweest, dat hy niets van het Land trok; en trekt zyne intercessie in, na dat hy van het tegendeel is onderrigt geworden. 'Er zyn dus volstrekt geene redenen, waarom wy niet terstond conform het Rapport concluderen zouden.

Hormer vermeent mede, dat de gronden in het advys van het Rapport voorkomen.

Hahn zegt, dat, zoo het al niet blykt uit het advys, het dan blykt uit het nader rapport van de Commissarissen.

En wordt conform het Rapport geconcludeerd.

Waarna de Vergadering zich formeert in een Committé Generaal.

ZITTING *van Woensdag, den* 19 *October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Een kwartier na elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De Burger *Verheyen*, benoemd als Representant van het Volk van Nederland, wegens het District van Tilburg, verschynt ter Vergadering, legt de Verklaring af, en neemt Zitting.

Hierna wordt gelezen het Extract uit de Buitenlandsche Depeches, (*zie den inhoud daar van in ons Beknopt Extract van gisteren*,): — besloten te doen drukken en aan de Leden rond te geven.

De President communiceert, dat, volgens Brieven van den Minister *de Witt* ontfangen, het decreet, ten opzigte der Pensioenen der Zwitsers genomen, aldaar veel genoegen veroorzaakt had; dan dat, wat de bepaling betreft voor die genen, welke 60 jaren bereikt hadden, men daarin gaarne eenige verandering zoude zien: proponeerende derhalven, om dit te stellen in handen der Burgers *de Sitter* c. s., in deze zaak benoemd. — conform besloten.

Wordende vervolgens gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van het Committé te Lande, zich andermaal adresseerende omtrend de continuatie der extraordinaire toelage van 7 stuivers per week, voor de Militairen, geduurende nog 6 maanden: — in handen der Commissie van Finantien.

Eene Missive van den Bailluw, President en Richteren der Stad Vlissingen, in antwoord op de klagten van het Committé der Marine, nopens de gevoerde procedures tegens zekere *T. Compeer*: dat zy, den Substituut Fiscaal van het Committé, verzogt hebbende, om voorn. *Compeer* Civiliter te mogen arresteren, zydelings geinformeerd waren, dat dezelve orde gegeven had, om den delinquant Criminaliter te incarcereeren; dat zy daarop zich, ten fine van elucidatie, by het Uitvoerend Bestuur der Provincie hadden geadresseerd, waarna zy ontfangen hadden eene Missive van Commissarissen der Marine, waar uit bleek, dat zy Commissarissen sustineerden om de Crimineele Jurisdictie in cas van *commune delictum* op hun territoir te kunnen voeren: dan dat zy, daarentegen van gevoelen zynde, dat zy noch zydelings noch regtstreeks dit vermogten toe te stemmen, zonder nader onderzoek, daarin hadden gedifficulteerd. Dat zy, na onderzoek van de door het Committé in dezen geallegueerde Resolutie van 27 February 1795, vermeenden, dat nimmer by dezelve het regt over haar plaatselyk territoir heeft kunnen afgestaan worden; waaromme zy sustineeren in dezen niets te hebben misdaan; terwyl zy by deze plegtig declareeren, nimmer van gevoelen te zyn geweest, eenige Mesures ter bevordering van het algemeen heil te entraveeren: — gesteld in handen der personeele Commissie in deze zaak benoemd.

Eene Nota van den Minister *Noël*, verzoekende om paspoort voor Haver ten behoeven van de Armee der Sambre en Maas: — geaccordeerd.

Een Request van *J. F. Le Maire*, Leverancier van Montteringen, ten behoeve der Fransche Troepen, in dienst deezer Landen, waar voor hy ten lasten van het Committé der Administratie dier Troepen, had eene pretentie groot ƒ1.26,822: — 10: — 8, hebbende zich tot betaling daar van reeds onderscheidenmaalen vrugteloos geadresseerd, en nu verzoekende, dat het Committé te Lande mag worden geauthoriseerd, om hem uittebetaalen op rekening eene somme van ƒ20000: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Schouten*, verzoekende favorabele Brieven van voorschryving, aan den Minister *Meyer*, ten einde hem vryheid mag worden gegeven, om tegens betaling der Lasten, uit Braband vier Schepen met eiken hout uittevoeren: — in handen der Commissie van Buitenlandsche zaken.

Een Request van *C. en T. Visscring*, ter uitvoer van ƒ9000 naar Hamburg, ƒ4000 naar Koningsbergen en nog ƒ4000 naar Hamburg, alles voor Graanen.

Een

Een Request van *Cuny* en Comp., ter uitvoer van ƒ6000 naar Hamburg.

Een Request van *A. D. Visser*, ter uitvoer van 2500 Ryksdaalders, mede voor graanen: — alle geaccordeerd.

Een Request van *H. A. Fincke*, verzoekende, dat zyn tractement als Kamerbewaarder, mogt worden gerekend ingegaan te zyn met 1 Maart: — geaccordeerd.

Een Request van *J. Schof*, verzoekende, of om by de 8ste halve Brigade te worden geplaatst, of een Pensioen van ƒ800 te genieten, of wel als Onder-Major te worden geëmployeerd: — aan het Committé te Lande.

Een Request der gezamentlyke Oesterkopers te Zierikzee, verzoekende dat, met uitzondering van het decreet van 16 September, aan hun de vryheid mag worden gegeven, ter invoering van Engelsche Oesters: — gesteld in handen van de Burgers *Lespinasse* c. s.

Een Request van *P. van Os*, zoo voor zich zelven, als voor de gezamentlyke Geinteresseerdens in de versche Vischvangst, verzoekende, dat, met alteratie van het Decreet van 16 September, aan hun de vryheid mag worden toegestaan tot invoering van Engelsche Prikken.

De President stelt voor, om, daar men reeds omtrent deze zaak genoegzaam is geëlucideerd, dezelve dadelyk by appel nominaal te decideren.

Hugenpot tot Aerdt zegt, dat, daar zints eenigen tyd op den Ryn Prikken zyn gevangen, en men zich op dien vangst aldaar heeft toegelegd, de invoer der Engelsche Prikken tot merkelyk nadeel dier entreprise zal strekken.

Geelvink vermeent, dat het Request zoude behooren gesteld te worden in handen der Personeele Commissie, alzo het verzoek stydig is tegens den duidelyken letter van het Decreet van den 16 September.

Lespinasse appuyeert dit, zynde hy mede van gevoelen, dat het aanloopt tegens den letter der Proclamatie.

Gevers stelt voor, om het dadelyk te declineeren, als aanlopende tegens de Proclamatie.

Pettet appuyeert het door *Hugenpot* geavanceerde.

De President stelt voor, om het te stellen in handen der personeele Commissie.

Gevers vraagt appel nominal.

De President institueert appel nominal, of het verzoek zal worden gedeclineerd, of wel gemaakt commissoriaal: — en wordt, by meerderheid, geconcludeerd, om het Request te declineeren.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De President communiceert, dat op gisteren het Guarnisoen dezer Residentie vermeerderd is met twee Esquadrons Bataafsche Cavallery.

Geeft voords in consideratie, of niet de Directeuren der Levantschen Handel verpligt zouden zyn, in persoon ter dezer Vergadering de verklaring voor de Ambtenaaren te komen afleggen: — conform besloten.

De Vergadering daarop overgaande tot de orde van den dag, wordt de Instructie voor den Thesaurier over de Goederen van den Vorst van Nassau, in deliberatie gebragt, en met eenige veranderingen goedgekeurd en gearresteerd.

Hierna wordt de instructie voor den Secretaris voorgelezen en in deliberatie gebragt, en conform gearresteerd.

De President stelt voor, om de Commissie van superintendentie te verzoeken, om ten spoedigsten eene voordragt zoo voor den Thesaurier als Secretaris ter Tafel te brengen.

De Beveren vraagt, of daaromtrend niet behoorde plaats te hebben even dezelfde cynosure, als by de benoeming der Administrateurs was geobserveerd, dat namelyk ieder der Leden de vryheid zoude hebben, om deeze nominatie met één hem daat toe geschikt voorkomend subject aantevullen.

Van Lokhorst reclameerd het Decreet, op voorgaande Vrydag, omtrend het maaken der nominatien, genoomen.

De President zegt, dat de Commissie van Superintendentie reeds tot het vervaardigen der nominatie geautoriseerd was, bevoorens dat dit decreet gearresteerd is geweest.

Van Lokhorst vermeent nogthans, dat hetzelve eene algemeene cynosure voor alle Commissien, hoe ook genaamd, in zich behelsd, en geenen daar van kunnen uitgezonderd zyn.

De President herhaalt zyn voorstel.

Van Castrop appuyeert het door *de Beveren* gevraagde, vermeenende dat, dit eene algemeene zaak zynde, het decreet, door den Burger *van Lokhorst* aangevoerde, hier niet op kan worden geappliceerd.

De President brengt in omvrage, of men zich zal conformeeren met de te vooren plaats gehad hebbende cynosure, dan of de Commissie van Superintendentie zal worden verzogt, om zodanig eene Nominatie uittebrengen.

De Secretaris *Bylevald* zegt ter elucidatie, dat, tydens dat ter dezer Vergadering onderscheiden Requesten waren ingekoomen, om als Secretaris by die Commissie te worden geëmployeerd, dezelve gesteld zyn in handen der Commissie van Superintendentie, om 'er eventueel acht op te slaan.

Hahn zegt, dat hy vermeent, dat het Decreet van 7 October zich tot alle nominatien extendeert; maar daar 'er geen speciaal Decreet is, blykens de herinnering door den Secretaris *Bylevald* gedaan, waar by de Commissie van superintendentie gelast wordt, om de Nominatie te formeeren, hy begrypt dat het aan de Vergadering staat, om dit te decideeren; dog dat hy echter van gevoelen is, dat in allen gevalle de cynosure, by het Decreet van 7 October bepaald, moest worden gevolgd.

De President stelt voor, om by appel nominal te decideeren, of de Commissie van superintendentie die nominatie zal uitbrengen, of dat de reeds meermalen plaats gehad hebbende cynosure zal worden gevolgd.

Van Zonsbeek vermeent, dat de Commissie tot het begeeven der Ambten daar toe zoude behooren te worden gequalificeerd.

Van Hoof zegt, dat het hem voorkomt, dat, wat de nominatie van den Thesaurier betreft, zulks door de Commissie van superintendentie zoude kunnen geschieden; maar dat hy, wat de Secretaris aangaat, van gevoelen is, dat aan de Commissie van Administratie, als welke voor haaren Minister zoude moeten verantwoorden, uit dien hoofde de voordragt toekomt, daar men haar geen persoon kan opdringen om daar voor verantwoordelyk te zyn, welke zy nimmer hebben verkoozen en hun onbekend is.

Eenige Leden ondersteunen dit.

De Beveren en anderen vermeenen, dat die Commissie, als geene Commissie dezer Vergadering zynde, daar toe onbevoegd is.

De President zegt, dat het hem voorkomt, dat die Commissie, welke de instructie gesteld heeft, ook de nominatie moet doen; dat derhalven, daar dit nu door de Commissie van Superintendentie geschied is, gevolglyk deze daar toe dan ook moet worden verzogt.

Van Hooff herhaalt zyn voorstel.

De President stelt voor, om by appel nominal, in omvrage te brengen: of de meermaals plaats gehad hebbende cynosure zal worden gevolgd? dat is, of de Vergadering zelve de nominatie zal formeeren, dan of dit door eene Commissie zal geschieden.

Hahn zegt, zich tegen deze voordragt te moeten verklaaren, als strydende, gelyk hy reeds boven heeft aangemerkt, met het gementioneerd Decreet.

Van Hooff zegt, dat hy niet hoopt, dat de Vergadering tot die stap weder zoude terug koomen, daar dezelve naar zyn inzien, niet dan schadelyk is; daar by voegende dat het beter zyn zoude, wanneer de Wet gevende Vergadering over zo weinige Ambten als immer mogelyk is, heeft te beschikken; adstrueerende nogmaals het door hem aangevoerde, om namelyk de Commissie van Administratie zelve daartoe te qualificeeren.

De President zegt, dat het hem voorkomt, dat zy, die de Instructie gemaakt hebben de nominatie moeten doen; dat Hun Hoog Mog., de Instructie voor het Committé der Marine vervaardigd hebbende, ook den Secretaris hebben aangesteld.

Bezier zegt, dat het waar is dat de Instructie voor dat Committé door Hun Hoog Mog. is vervaardigd, en ook den eersten Secretaris door dat Collegie is aangesteld; dan dat zoo wel de Departements Secretarissen als Commissen en anderen door het Committé worden voorgedragen: waarom hy concludeert, dat ook in deze door de Administrateurs de voordragt van *hunnen* Secretaris moet worden gedaan.

Van Hooff stelt voor, om, daar het een zaak van belangis, dezelve tot morgen in advys te houden.

De President stelt voor, om, by appel nominal, te decideeren, of de Vergadering de voordragt zal doen, dan wel een Commissie, en vervolgens welke Commissie?

Van Beyma zegt, dat deze voordragt op zodanig ééne wyze, als drieledig zynde, niet ter conclusie kan worden gebragt.

Eenige Leden insteeren, dat het tot morgen zal worden in advys gehouden: — en wordt conform geconcludeerd.

Waarna de Vergadering, na zich in een Committé Generaal geformeerd te hebben, geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening, en wel over Capittel 2.

Dit Capittel vervolgens Articulatim in deliberatie gebragt zynde, wordt het 1ste Articul geattesteerd.

Het 2de Articul in consideratie gebragt zynde, zegt *Schermer:*

Ik kan my wel conformeeren met de verandering wegens de Vryheid van Wapenhandel van 55 op 45 Jaaren, maar geenzints dat Burgers die te vooren de Wapenen gedraagen hebben, nog verpligt zullen zyn, en dat Burgers die nog geen Wapenen gedraagen hebben en boven de 25 Jaaren zynde, vry zullen zyn, daar kan ik geen reden voor vinden, maar stel 40 Jaaren, en denk dat nogthans de algemeene invoering van den Wapenhandel zeer weinig zal betekenen, om dat 'er veel onwilligen zullen zyn.

Nieuhoff zegt, dat men de Burgerwapening gemakkelyk moet maken, wil men 'er het gewenschte en voorgestelde nut van trekken: stellende voor, om het getal der Jaaren op 30 te bepalen, wyl dezelve anderzins naar zyn inzien, veel tegenstribbeling ontmoeten zal.

De President steld voor, om conform de reflexie der Commissie te concludeeren.

Gevers zegt, dat hy vermeent, dat de Jaaren van 25 tot 40 moeten worden bepaald.

De President zegt, dat alleen de aanmoediging van effect kan zyn, om het *but* te bereiken, doch dat men door dwang daar nimmer toe zal geraaken.

De Leeuw vreest, dat veele Lieden booven de 40 Jaaren zich tegens de algemeene Wapening zullen verzetten.

Van Beyma zegt, dat men in dezen het voorbeeld van Frankryk moet volgen, alwaar men zonder onderscheid verplicht is geweest de Wapens optevatten.

De President brengt, by appel nominal, in omvrage of de Vergadering zich conformeert met het voorgestelde door den Burger *Nieuhoff*, dan wel met het door de Commissie voorgedragene; — En wordt by meerderheid conform het door de Commissie voorgedragene geresolveerd.

Art. 3. wordt met het door de Commissie voorgestelde bygevoegzel gedecreteerd.

Art. 4. conform geconcludeerd; met de verandering van Jaaren, by Articul 2 bepaald.

Art. 5 en 6. conform geconcludeerd.

Art. 7. in deliberatie gebragt zynde, en de Commissie nogmaals herhaald hebbende de reflectien, door den Burger *de Mist* ingeleverd, als ook de bedenkingen der Commissie dienaan-

aangaande, zoo zegt *Nieuhoff*, dat hy zeker van begrip is, dat zodaanige perfoonen in het tegenwoordig tydftip niet kunnen geadmitteerd worden; dat hy echter vermeent, dat men dezelve niet voor altoos zal kunnen uitfluiten.

Queisel, *Schermer* en *Gevers* vermeenen, dat men zich met het articul zoude kunnen conformeeren, zoo als het legt; dan dat het in het 9 Articul zoude kunnen ingefmolten worden.

De Prefident ftelt voor, om dit articul hier weg te laaten, en vervolgens naar het 11 articul, het welk dan het 10e. zoude worden een nieuw articul te plaatzen.

Gevers verklaart zich tegens het 8 articul, zoo als het in het Concept Plan geinfereerd is.

Aanink wil, dat ieder Articul afzonderlyk zal blyven, maar dat het 7. Articul geamplieerd zal worden.

De Prefident ftelt voor, om, by appel nominal, te decideeren of de nieuwe redactie dan wel de oude zal worden gevolgd.

Queisel vermeent, dat de Hoogft Geconftitueerde Machten over de plaatfelyke omftandigheden, welke iemand onbevoegd zullen maaken, zoo goed niet kunnen oordeelen, dan wel de plaatfelyke Municipaliteiten.

De Prefident ftelt voor, om 'er by te voegen of derzelver Gemagtigden, ten einde de aangevoorde zwarigheid uit den weg te ruimen.

Eenige Leden verzoeken appel nominal.

De Prefident brengt, by appel nominal, in omvrage, of men zich voor of tegens de nadere redactie verklaart, — en wordt by meerderheid conform de nieuwe redactie geconcludeerd: wordende deeze Artieulen nu in één gefmolten, en in plaats van 7 en 8, — nu Art. 11. daar Art. 9. nu Art. 7. vervangt.

De Prefident leest thans voor, de ingekoomene reflectien op het 10 Articul, zoo van de Burgers *Aanink*, *de Mist*, *Colmschate* als *Brands*, breder by het Rapport der Commissie vermeld, (*zie ons voorig Nummer*).

Schimmelpenninck zegt: Ik ben, aan den eenen kant, wel doordrongen van een gevoel der billykheid, dat Leden van zodanige Genootfchappen, *welke zints veele verlopen eeuwen getoond hebben een gemoedelyk bezwaar in het dragen der Wapenen te moeten hebben*, ook nu niet gedwongen worden, om hun gemoed geweld aan te doen. Dog, aan den anderen kant, wenschte ik wel, dat de Vergadering door eene kleine verandering op dit ftuk, aan de Natie manifesteerde, van te willen waken tegen de misbruiken, tot welke deeze dispenfeerende uitzondering wellig aanleiding zoude kunnen geven, by zodanigen, *die hun geloof met eenige articulen van convenientie zouden willen amplieeren*, om zich, onder beneficie van zodanig geloof, van de waarneeming van zeer gewigtige Burgerpligten te kunnen verfchoonen; ik wil deeze bedenking geenzins tegen de tegenwoordige Doopsgezinde Gemeenten, welke thands in ons Vaderland aanwezig zyn, ingerigt hebben, veel min hen van die uitzonderende dispenfatie beroven, in welks bezit zyliedenzo lang zyn gehandhaaft; dog ik wilde gaarne tegen het misbruik gewaakt zien. — Ik ftelle derhalven voor, om deeze dispenfatie te vergunnen *alleen aan die Godsdienftige Genootfchappen, welke zodanige gemoedelyke bezwaaren mochten hebben, welke reeds van ouds her opgerigt zyn, en thands in ons Vaderland aanwezig zyn.*

Gevers zegt, de aanmerking van den Burger *Brands* ten fterkften te moeten appuyeeren, als ftrydende de daar in bedoelde uitzondering met het Decreet van den 5 Augustus; terwyl hy zich voor het overige conformeert met het aangevoerde van den Burger *Schimmelpenninck*.

Hulshoff zegt, dat het met alle billykheid zoude ftryden, dat men thans de Leden der Mennonitifche Broederfchap, welke immer, uit hoofde hunner Godsdienftige gevoelens, van het dragen der Wapenen vry geweest zyn, daar toe zoude noodzaaken; dat dit niet dan de grootfte onaangenaamheden zoude te weeg brengen, en ook ten uiterften onbillyk zyn zou, daar zy door alle tyden heen zich getoond hebben verdedigers en voorftanders der Vryheid te zyn, en het Vaderland dikwerf kragtdadig met hunne bezittingen in zynen nood hebben bygeftaan.

De Leeuw vermeent mede, dat 'er omtrend dit Kerkgenoodfchap, en allen, welke gemoedelyk bezwaar tegens het dragen der Wapenen hebben, uitzondering moest plaats hebben.

Aanink ftelt voor, om de deliberatien, daar dit een zeer delicaat point is, tot morgen te adjourneeren, op dat de Leden zich hier over des te beter kunnen bekwamen en hunne gedagten by den anderen brengen.

Van Lange vermeent, dat 'er geene uitzonderingen van het eene Kerkgenoodfchap booven het ander meer in aanmerking moeten koomen; dat, daar de verplichting om het Vaderland ten dienst te zyn, algemeen is, zy, die van de voordeelen genieten, ook deelen moeten in alles wat tot bevordering en inftandhouding van het zelve kan ftrekken; dat men zoo doende dagelyks nieuwe fecten zal zien opftaan, welke het zich ongeoorloofd zullen rekenen de Wapenen te dragen.

Gevers ftelt voor, om, ten einde de onderfcheiden denkbeelden te concilieeren, dit articul nader te redigeeren.

Schermer zegt, als die vryheid der Mennoniten word daar gefteld, ben ik verzekert, dat het groote verwarring by het algemeen invoeren van den Wapenhandel zal veroorzaaken, daar zyn reeds in myn Kwartier de grootfte blyken van, waar van het gevolg is geweest, dat de Gewapende Burgers van eenige Plaatfen zig hebben by een gevoegt, en zig geadresfeert by de Provifioneele Reprefentanten van Holland, waar op geresolveert is, dat de Mennoniten, zig vry agtende van den Wapenhandel, ook niet bevoegt zouden zyn tot eenige politique Ambten of Bedieningen, hetwelk ik verzoek dat in aanmerking genomen worde; ik kan anders de Vergadering wel verzekeren, dat wy nooit ons doel zullen bereiken, en den Wapenhandel nooit tot ftand zal komen.

Greve zegt, indien de Vergadering oordeelt de zwakheid der geweetens in deezen te moeten respecteeren, moet ik de aanmerking van den Burger *de Mist* appuyeeren, dat de bygevoegde voorwaarde, dat iemand voorheen de Wapens niet gedragen hebbe, of 'er zig bereids toe getoond hebbe, hier te hard is; want het is zeer mogelyk, dat een jong mensch, of een ander onder de Mennisten, die voor 1787. zig met de Burgers in de Wapenhandel geoefend of 'er zig genegen toe getoond heeft, heden dezelfde gemoedlyke bezwaaren 'er tegen hebbe, als de anderen, die 'er zig van onthouden hebben. Zo egter door het weglaaten van deeze *mits*, aan den anderen kant, te veel gelegentheid fel yn gegeven te worden, dat de lieden zig goeddunklyk aan de Burgerwapening onttrekken,

zo zoude ik het voorstel van *Conscientie* appuyeeren, dat men namelyk niemand uit de Mennisten excipieeren moet, dan die met waare woorden verklaaren, dat zy 'er wezendlyk gemoedelyke bezwaaren tegen hebben.

Van Beyma zegt, ik ben het met den Burger *Schimmelpenninck* eens, dat de befaamde Gezindheden, namelyk die der Mennonieten en Kwakers behooren te worden uitgezonderd, maar ik meen dat de Mennonicte Gezindheid drie opinien heeft, waarin zy van de meeste andere Christenen verschilt, dat zy geen Wapens draagen, geen Eed doen, en geene Regeerings posten waarnemen kunnen. Ik wilde dus dat men dan ook voor Mennonieten geene anderen hield, dan die geene, die die drie Caracteristique kentekenen hadden.

Schimmelpenninck zegt, dat hy zich wel zoude kunnen conformeeren met het door *Gevers* voorgestelde; en dan in dat geval deze redactie voorstelde: „de Leden van zodaanige „Godsdienstige Gezindheden, thans binnen deze Republiek „existeerende."

Nieuhoff wil, dat 'er zal gesteld worden *des begeerende*.

De President brengt het door *Schimmelpenninck* voorgestelde in omvrage.

Van Lange zegt andermaal, te vermeenen, dat 'er in het geheel geen uitzonderingen te pas komen, en wil, dat, wanneer men de Mennoniten zal excuseeren van de gewoone exercitie, en de dagelyksche wapendienst, maar hun echter onder de verpligting stelle, om in *geval van nood*, het Vaderland te verdedigen.

Van Beyma zegt, ik verwonder my, dat men voorstaat, zoo ik het wel heb, om de Mennonieten te verpligten in gevalle van nood de Wapenen te dragen, en dat zy zig willen excuseeren van het leeren van den Wapenhandel. Ik weet wel, dat men in het Jaar 1672 in het beleg van Groningen hen de bommen en andere brand zag uithuisschen, gekweesten oppassen, en diergelyke diensten doen, maar ook in dat allergrootst gevaar droegen zy zelfs geene Wapenen.

De voorslag om Lieden, die voorheen de Wapens niet gedraagen hebben, met een uitkoop vry te laaten, komt my voor de hoogste onregtvaardigheid te behelzen. Het wordt dan een last voor die geenen, welke voorheen de wapenen hebben gevoerd voor de zaak der Vryheid. Het wordt inegaal voor de ryken die zig kunnen vrykoopen, en de armen of minvermogenden die de middelen daartoe niet bezitten. Ik vind die voorslag behalven dat stydig met de belangens van 't algemeen.

Ik heb in Frankryk gezien en persoonlyk ondervonden, dat men ook zeer wel gebruik wist te maaken van Leeden van meerdere Jaaren of mindere geschiktheid tot den Wapenhandel.

Kantelaar zegt: Niemand mag, uit hoofde zyner godsdienstige gevoelens, worden uitgesloten, van het genot van eenig voorregt der Burgerlyke Maatschappye; maar aan den anderen kant mag ook niemand, welke alle die voorregten genieten wil, zich, uit hoofde zyner godsdienstige gevoelens, aan het dragen van burgerlasten onttrekken. Dit grondbeginzel heb ik zoo dikwyls rondelyk voorgestaan, dat ik in geene verdenking kan vallen, van aan hetzelve, by gelegenheid deezer raadpleegingen ontrouw te willen worden. Ondertusschen ben ik van oordeel, dat het alleen aan de Constitutie verblyven moet, te bepalen, welke de algemeene Burgerplichten zyn, waar aan geen Lid der Maatschappye zich mag onttrekken, en in hoe verre die geenen, welken, uit welke redenen dan ook, zommige van die plichten weigeren, ook van het genot van zommige regten zouden behooren te worden uitgesloten. Het reglement, waar over wy thands raadplegen, kan hier omtrent niets bepalen; het moet aan de Doopsgezinden die vryheid laten, die zy tot dus verre genooten. Het gevaar, het welk hier uit zoude kunnen voortvloeijen, wanneer anderen, tot die gemeente niet behoorende, dezelfde gemoedelyke zwarigheid voorwendden, wordt door het byvoegzel, dat de Burger *Schimmelpenninck* voorgeslagen heeft, volkomen weggenomen. Het byvoegzel van den Burger *van Langen* komt my onnodig voor. Een Doopsgezinde, die daar tegen gemoedelyke zwarigheden heeft, zal zich zelfs in den hoogsten nood tot geene wapendiensten gebruiken laten; en het is in dit Reglement de plaats niet, om van andere diensten te spreken, behalven dat ook de Regering altyd van zelve de magt heeft, om die andere bedoelde diensten, in geval van nood, van elken Burger te vorderen.

En wordt dit articul conform de door *Schimmelpenninck* voorgestelde redactie geconcludeerd.

De Commissie produceerd de aanmerking van den Burger *Brands* op letter D. van het 10de Articul, en zegt, dat zy dezelve niet ongegrond vind, steld derhalven voor om conform te concludeeren.

Van Castrop wil, 'er by gevoegd hebben, des begeerende, vermeenende, dat het eene hardigheid zoude zyn om die Lieden wanneer zy genegen waren het Vaderland in den nood te beschermen uit te sluiten.

De President zegt, dat dit zeer veel verwarring in de Huishoudens zoude veroorzaken.

En wordt conform het door de Commissie voorgestelde geconcludeerd.

Letter E. wordt conform geconcludeerd.

Art. 11. word conform gearresteerd: wordende zulks nu Articul 10.

En wordt thans de nadere redactie voorgesteld van het 8ste en 9de Articul, het welk nu het 11de zoude worden.

Bacot zegt, ik kan by het aangemerkte nog byvoegen, dat wel, gelyk zeer juist door den Burger President herinnerd is, 'er zints de omwenteling, onder anderen in Friesland, vry versche voorbeelden van zodaanige Staatsbesluiten voorhanden zyn, waarby de Richters, in de daarby bepaalde gevallen, gemagtigd worden, om ook alleen naar gemoedelyke overtuiging vonnis te kunnen vellen; dan, behalven dat voorbeelden op zich zelf niet bewyzen, wat recht en billyk is, zo is het bekend, dat dit, in navolging of althans in overeenstemming met het geen in het Fransch Gemeenebest by de Revolutionaire Rechtbanken, heeft plaats gehad, geschied schynt te weezen. Doch juist de rampzalige en zo recht als Vryheidverdelgende gevolgen, die deeze waarborging deronrechtvaardigheden eens Richters, tegen alle verantwoordlykheid of straf, aldaar op eene zo schrikbaarende wyze heeft voortgebragt, behoort ons dubbeld omzigtig en op onze hoede te doen zyn, om zelfs niet in het allergeringste en van verre eenigen voet tot maar eenigzins soortgelyke heilloze misbruiken, in de heilige en voor elks persoonlyke veiligheid, zo belangryke uitoeffening van Recht en Gerechtigheid, te geeven.

En

En wordt dit Articul conform de nadere redactie gearresteerd.

Art. 12, 13, 14 en 15 worden conform gearresteerd.

Art. 16.

De Commisfie herhaald hier omtrent, zo de aanmerkingen der Leden, als de tegens bedenkingen der Commisfie.

Greve zegt, ik zou in deze veranderde Verklaring zeer wel kunnen berusten; want wat ook de zwarigheid over de uitdrukking *nog te makene Wetten* betreft: zo wordt deze opgeheven door de Verklaring, dat zulks onderftelt, dat die wetten niet tegen de Vryheid en Rechten der Nederlandsche Burgeren moeten ftryden, en dat, wanneer men hem hierin te nakomt, hy dezelve reclameeren kan; en indien door Geconftitueerde Machten in 't algemeen de Burgerlyke Regeering verftaan is, zo vervalt de reflectie die ik des aangaande gemaakt heb; want in dien zin zyn ook wy in deze Vergadering mede de Geconftitueerde Machten. Ondertusfchen was dat in de Verklaring, zo als ze eerst geconcheerd was, niet blykbaar, want daar de Geconftitueerde Machten by dezelve van de Nationale Vergadering onderfcheiden wierden, zo kon 'er niemand wel iets anders door begrypen, als de Provinciale en Plaatfelyke Beftuuren; in de laatfte Verklaring, door de my gemaakte verandering, is dit nu verbeterd; en ik kan 'er derhalven wel mede inftemmen.

En wordt dit Articul conform de confideratien, en het opgegeven Formulier gearresteerd.

Art. 17.

De Commisfie produceerd de bedenkingen van de Burgers *Helmich* en *de Mist*, tegens de drie dubbelde contributie, als ook hunne remarques op dezelve, dan fteld tevens voor deze verandering in dit Artikul te maaken. .., Hy, die tot den Wapendienst bevoegt geoordeeld zynde etc.

De Prefident brengd in omvrage, of de Vergadering zich, zoo met het Articul, als met de gemaakte verandering kan conformeeren.

Helmich wil, dat de drie dubbelde contributie zal weg gelaten worden, en zulks vrywillig gefteld worden.

De Prefident zegt, dat de Commisfie vermeend heeft 'er volftrekt eene bepaalde instructie moest plaats hebben; zoo om den algemeene Wapening, het gewenste effect te doen forteeren, als wel om alle misbruiken voortekoumen; daar men bereids klagten over de contributie had gehad, ja reeds procedures dien aangaande had moeten entameeren.

En wordt conform gearresteerd.

Zynde nu dit Capittel gearresteerd, in maniere als hier na volgt:

CAPITTEL II.

Over de verplichting tot den Burger Wapendienst, en de algemeene Registratie of Aanneminge.

Art. 1. Daar, volgens het geftelde grondbeginzel, de Vryheid van een Land niet kan beftaan zonder Gewapende Burgermacht, zal 'er eene algemeene Burgerwapening zyn.

2. Alle Manspersfoonen binnen deze Republick woonende, van 18 tot 45 jaren, welke by de volgende articulen niet zyn uitgezondert, zullen verpligt zyn, de Wapenen op te vatten, wordende dienvolgens alle vorige vrydommen ingetrokken en vernietigt.

3. Jongelingen boven de 16 Jaren oud, en kloek genoeg om de Wapenen te kunnen dragen, zullen, wanneer zy zich vrywillig aanbieden, aangenomen worden, doch zullen, voor dat zy den ouderdom van 18 jaren bereikt hebben, tot geene hoogere posten verkiesbaar zyn.

4. Ook zal het de zoodanigen, die den ouderdom van 45 Jaren bereikt hebben, vryftaan, Leden van de Gewapende Burgermacht te worden of te blyven, mits zich hier toe verbindende, en wel telkens voor niet minder dan tot aan de eerstvolgende jaarlyksche generaale registratie of aanneminge; doch zulks niet verkiezende, zal aan hun, welken hunnen dienst getrouwelyk hebben waargenomen, by de jaarlyksche Revuë, voor het Front van het Battaillon of Corps een loffelyk affcheid, op de plechtigfte wyze worden ter hand gefteld.

5. Van den perfoneelen Dienst zyn uitgezonderd: de Leden en Ministers der wetgevende en uitvoerende Machten, de Crimineele Officieren en derzelver Subftituten en Onderfchouten; de Leden en Ministers der Municipaliteiten; die der Collegien van Justitie; en alle zoodanige Ambtenaren, wiens posten hun de beoeffening van den Wapenhandel, met den aankleve van dien, ondoenlyk maaken; alle deze, fchoon geen dienst onder de Wapenen kunnende presteeren, zyn echter, naar billykheid, gehouden te contribueeren.

6. Deze uitzondering, ten opzichte van Leden en Ministers der Municipaliteiten, ftrekt zich echter niet uit tot zoodanige Plaatfen, alwaar twee Compagnien, en minder, zullen gewapend zyn; aldaar zullen dezelve tot alle posten onder de Wapenen worden toegelaaten; ook niet tot Leden van Collegien of Ambtenaaren, onder het voorfg articul begreepen, welke niet ter plaatze van hunne functien woonagtig zyn, dezulken zyn gehouden, daar, waar zy hunne vaste woonplaats hebben, dienst te doen.

7. Tot den Dienst onder de Wapenen zullen niet admisfibel, doch tevens ook van het opbrengen der Contributien, bevryd zyn, de Nacht of Ratelwachts, Dienaars der Justitie, Gealimenteerden en zoodanige anderen, wier onvermogen, aan de, by het 11 Articul, vermelde Commisfien, zal komen te blyken.

8. Huisknegts te voren bekend onder den naam van Livrey-Bedienden zullen tot den dienst niet worden toegelaten, maar naar hun vermogen contribueeren.

9. Des begerende, zyn vry gefteld:

(*a*) De werkelyk ftudeerende Jeugd, op de Hoge en Illustre Scholen dezer Republiek, als mede derzelver Profesforen en Lectoren.

(*b*) De Leeraaren der onderfcheide Gezindheden en de plaatfelyk aangeftelde Schoolmeesters.

(*c*) De Leden van zoodanige Godsdienftige Gezindheden thans binnen deze Republiek exifteerende, die het voeren van Wapenen voor ongeoorloofd houden, mits echter zy dezelve nimmer te voren gedragen, of zich daar toe bereid getoond hebben.

(*d*) Alle zoodanige Perfoonen, wier posten, beroep of omftandigheden, hun van de Wapen oeffening moeten excufeeren, waarvan de beoordeeling aan de Commisfien, by Art. 11. vermeld, word' overgelaten, deze Perfoonen zullen echter eene billyke Contributie moeten betalen, uitgezonderd alleen de ftudeerende Jeugd, voor zoo verre dezelve zich niet tot den Wapenhandel verbind.

10. Perfoonen welke uit hoofde van Lichaams gebreken tot den Wapendienst geoordeeld onbekwaam zyn, 't geen ter beoordeling zal ftaan der Raaden van Administratie en Discipline, of Commisfien van huishoudelyke Directie, zullen van dezels

zelven worden of blyven ontslagen, terwyl de zulken die uit hoofde van hunnen ziekelyken toestand, of mindere gebreken, den dienst niet dan tot nadeel hunner gezondheid kunnen waarnemen, op vertoning van een duidelyk en geloofwaardig Attest, door een Doctor of Chirurgyn ondertekend, van denzelven, het zy geheel, of voor een tyd, zullen worden of blyven verschoond, mits egter alle naar evenredigheid hunner omstandigheden contribueerende.

11. Het zal aan de Commissien uit of van wegen de Hoogstgeconstitueerde Machten van ieder Gewest te benoemen, waar van Cap. 5. nader zal gesproken worden, of aan derzelver Gemachtigden vrystaan, om met communicatie en overleg van de respective Municipaliteiten en Raden van Administratie en Discipline of Commissien van huishoudelyke Directie, behalven de hier uitgezonderde en vrygestelde Persoonen, van den dienst onder de Wapenen te ontslaan of tot denzelven niet toe te laten, zoodanige Burgers, als zy om byzondere redenen, tot bewaring der rust en veiligheid, zullen oordeelen de Wapenen niet te kunnen toevertrouwen, blyvende dezulken daarom echter gehouden, om, ter gemoedkoming aan de kosten, die tot handhaving van rust en orde moeten gemaakt worden, te contribueeren.

12. Eenmaal in het jaar, en wel geduurende de Maanden September en October, zal de generaale Registratie of aanneminge van nieuwe Leden der gewapende Magt, geschieden, op zodanigen dag, tyd en plaats, als door de meermaals genoemde Commissien, of derzelver Gemagtigden, by affictie van Billietten, opentlyk zal bekend gemaakt worden, en zullen als dan, alle nog niet geregistreerde Burgers, het zy, zy tot den Wapenhandel verpligt of bevoegt zyn, het zy, zy onder eenige Classis van uitzondering behooren, en zich te voren, niet reeds aangegeven hebben, of wel uit hoofde van ziekte of Lichaams-gebreken, wenschen ontslagen te worden of te blyven, gehouden zyn, zich, een ieder in zyne Woonplaats of District, voor die Commissien of derzelver Gemachtigden te sisteeren, ten einde als gewapende Burgers ingeschreven, of na bevind van zaken, op contributie gesteld, of geheel vry geke[illegible] te worden; waar van de Commissie behoorlyk aantekeningen zal houden, en hun een bewys in forma verleenen.

13. Een ieder die verzuimt zal hebben gemelde aangevinge op den gestelden dag te doen, zal daar door vervallen in eene boete van twaalf guldens, vervolgens zal hy tegen een bepaalden tyd, ten minsten 14 dagen na dat zulks zal ontdekt zyn, worden geciteerd, en niet compareerende, wederom in eene boete van twaalf guldens vervallen; welke citatie nog eens zal worden herhaald, op dezelve wyze, en onder dezelve poenaliteit, ingevalle van nalatigheid; en zullen deeze boeten by parate executie worden ingevorderd; doch byaldien iemand na de tweede citatie niet is gecompareerd, zullen tegen hem zoodanige andere efficacieuse middelen worden in 't werk gesteld, om den nalatigen tot de comparitie te noodzaken, als men nodig zal oordeelen.

14. Iemand door ziekte, afweezigheid van huis, of diergelyke wettige redenen belet geweest zynde, zich aan te geven, of op de citatien te compareeren, en daar van behoorlyk, en ten genoege der Commissie doende blyken, zal van alle poenaliteiten worden vrygesproken.

15. Des goedvindende, zal de Commissie eene omschryvinge huis aan huis kunnen doen, in zoodanige Plaats of District alwaar zy oordeelt, dat eenig verzuim van aangevinge heeft plaats gehad.

16. De tot den dienst verpligt en bevoegd gekeurde Burgers, zullen in handen der Commissien, of derzelver Gemagtigden, afleggen, de hier navolgende Verklaring en Belofte, welke zy, even als dit Reglement, in een daar toe geschikt Register zullen gehouden zyn te ondertekenen, en vervolgens conform aan de huishoudelyke schikkingen van ieder Plaats of District, in evenredigheid der vacatures, over de respective Compagnien verdeeld worden.

* * *

Ik verklaare te erkennen de Oppermagt des Nederlandschen Volks, ik beloove deszelfs Vryheid en Onafhangelykheid te zullen beschermen, de Wetten te zullen eerbiedigen en handhaven, de geconstitueerde Machten te zullen gehoorzamen, de bevelen van alle die in den Wapendienst boven my gesteld zyn, te zullen nakomen, en my na de Reglementen op de Burgerwapening gegeven of nog te geven, stiptelyk te zullen gedragen.

Dit beloove ik op myn Burgertrouw.

17. Hy, die tot den Wapendienst bevoegt geoordeelt zynde, de Verklaring en Belofte, hier boven gemeld, weigerd af te leggen, zal niet tot den Burgerlyken Wapendienst worden toegelaten, maar op eene Jaarlyksche Contributie worden gesteld, en wel het drie dubbeld van 't geen hy anders zoude hebben moeten betalen: egter zal hy, zoo dra hy in 't vervolg de Verklaring en Belofte zal hebben gedaan, worden toegelaten, en met de betaling der door hem voor het lopende jaar verschuldigde Contributie, kunnen volstaan.

(Het vervolg hier na.)

(Het vervolg hier na.)

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag, den 21 October, 1796.

De President doet voorleezen het Extract uit de Buitenlandsche Depeches, waaruit blykt, dat uit eene Missive uit Keulen, dato 18 October, gemeld wordt, dat de Armée aan den regter Rhynoever gecantonneerd, binnen kort voorwaards zal trekken; terwyl de Divisien van *Championet* en *Bernadotte* aanstalte maaken, om den Rhyn tegens Nieuwied weder over te trekken.

Voords wordt uit Brieven van Dantzich gemeld, dat het gerucht van een Vredebreuk tusschen Rusland en Pruissen aldaar verspreid is.

De President communiceert, uit naam der Commissie tot de Buitenlandsche zaaken, dat de Minister aan het Hof van Denemarken *van Linden*, zyn Rappel verzogt heeft; stellende voor hem dit te accordeeren, en de Commissie verzogt, een ander daar toe bekwaam persoon voortedragen: — conform.

Eene Missive van het Committé van den Oostindischen Handel, verzoekende dat, ten kosten van den Lande moge voorzien worden in het Lot van die Officieren, die door het Engelsch Ministerie zyn gevangen gehouden: — aan de Finantie.

Eene Missive van 't Committé te Lande met opzicht tot de kleeding voor de 25000 Man Fransche Troupes, in dienst deezer Republiek: — aan de Commissie van Buitenlandsche zaaken.

Een Adres van Ingezetenen van Leyden, hun genoegen betuigende over de Proclamatie van den 16 September: — aan *Lespinasse.*

Een favorabel advys van het Committé tot den West-Indische Handel, betreklyk het doen van Assurantie op Schepen naar Oost en West-Indiën navigeerende, in zo verre hun Departement betreft: — aan de personeele Commissie.

Eenige Requesten om Specie: — geaccordeerd.

De Vergadering wordt in Committé Generaal verandert.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 223. *Maandag den 24 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Donderdag den* 20 *October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De President communiceert eene by het Committé te Lande ontvangene Missive van den Generaal en Chef *Beurnonville*, waar in dezelve in dato Keulen 16 October meldt, dat zyne positie alleszins rustig is, offchoon zyn regtervleugel van tyd tot tyd met den vyand schermutselt. Dat hy van zins was de rust, welke denzelven thans geniet, spoedig af te breeken, en die defensive maatregulen in het werk te stellen, welke hy, tydens van zynen offensieven staat, beraamd heeft.

Dat de staat der Armée van *Moreau* mede in orde was: hebbende zyne retraite op eene rustige en majestueuse wyze voortgezet, in welke hy, byna dagelyks, met den Generaal *Latour* is handgemeen geweest, en heeft hem compleetelyk geslagen: hebbende hy by die gelegenheid 2 Vaandels, 6 stukken Geschut en 5000 Man Krygsgevangen bekoomen: — aangenoomen voor Notificatie.

Vervolgens worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen:

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Utrecht, verzoekende dat aan die van Wyk by Duurstede, even als aan die van Amersfoort, restitutie mogt worden gedaan van eene somma van *f* 3000 door hun ten dienste der Fransche Republick voorgeschooten; hier omtrend by het Fransche Gouvernement de interessie der Vergadering verzoekende: — in handen der Commissie van Buitenlandsche zaken.

Een Advys van het Committé der Marine, Favorabel adviseerende, ter restitutie aan den Consul *Steurenberg*, zyner voorgeschooten Penningen aan den Persoon van *J. Meyer*: — gesteld in handen der Commissie van Buitenlandsche zaken, om conform te handelen.

Een Request van onderscheidene geïnteresseerdens in de Versche Vischvangst van Maassluis, verzoekende, dat onder zekere opgevende bepalingen, aan hun mag worden toegestaan de vryheid tot invoering van Engelsche Prikken.

Teding van Berkhout vraagt, of hier by geen declaratoir gevoegd is.

Een der Secretarisfen leest hetzelve voor: behelzende een verzoek, dat aan *V. W. van der Voys* en anderen, welke hiertoe verzoeken hebben gedaan, het invoeren van Engelsche Prikken mag worden geaccordeerd.

Van Helmich zegt: Het is waar, dat een Decreet is genoomen tegen het vangen en invoeren van Engelsche Prikken tot de Kabellauwvangst; maar alzo nu nader uit het voorgeleezene Request schynt te worden beweezen, dat die absoluut nodig zyn, en niet kunnen ontbeert worden, ook mogelyk nog meer Adresfen tot adstructie van dat verzogte hier zullen inkomen, en veronderstellende, dat men eens nader begreep het genoomen besluit te moeten altereeren of te annulleeren, zoo stelle ik voor, om dit Request te houden in advys.

Teding van Berkhout zegt, dat hy geenzins wil fugilleeren het Decreet op gisteren genoomen; dan dat hy in aanmerking moet geven, dat het hem vreemd voorkomt, dat even voor dat men dit Decreet genoomen heeft, een Request der Oestekopers gesteld is in handen der Personeele Commissie; dat hy van gevoelen is, dat een zaak van zoo veel gewigt, waar by de Inlandsche Visfery staan of vallen moet, wel typelyk magt worden onderzogt, en daaromtrend niet, slegts door een enkelen Hamerslag, een Decreet genoomen.

Van Leeuwen zegt, dat de aanmerking, die de Burger Representant *van Berkhout*, op de twee Decreeten van gisteren maakte, van geen belang is, dewyl 't poluct van de Prikken

reeds in handen van eene Commissie geweest was, en daar over gerapporteerd en gediscuteerd, maar dat van de Oesters niet, en dus die Decreeten naar de wysheid en voorzigtigheid der Vergadering genomen zyn. — Dat hy ten aanzien der Prikken van gelagten was, dat men by het Decreet moest blyven, dat, zonder te onderzoeken of de straks voorgeleezen verklaring wel geheel onpartydig is, het daarop voornaamlyk uitkomt, dat, zoo 'er uit Engeland geene Prikken gehaald worden, de Inlandsche in prys duurder koop zouden zyn, wel nu, ligt dat de Reeders ook dat voor het algemeen wel zyn over hebben, datze iets meer, dan anders, voor de Prikken moeten betalen: 'Er zyn 'er wel meer die by de bewuste Proclamatie moeten lyden, en ieder een getrooste zig dat om het algemeen welzyn! — Daar by zyn het Inlanders, die 'er by profiteeren, en, gelyk door my de eerste reis, dat deze zaak voorkwam, reeds geävanceerd, en gisteren door den Burger Representant *Hugenpoth*, nog nader geädstrueerd is, zullen 'er Inlandsche genoeg kunnen zyn, want zo dra de Visschers weeten, dat 'er geene Engelsche mogen komen, die hun, gelyk voorheen, in den weg zullen zyn, zullen zy 'er zig meer op toe leggen, en dezen Inlandschen Handel is de Vergadering immers ook verpligt te handhaven.

Teding van Berkhout zegt andermaal, dat het hem vreemd voorkomt, dat men op gisteren zo maar zonder verder onderzoek het Decreet heeft genoomen.

Gevers zegt, dat dit een taxatie is van een wel en wettig genoomen Decreet dezer Vergadering, het welk moet gemainteneerd worden.

Hellenberg zegt, dat, wanneer het verbod doorgaat, 'er dan eene genoegzame voorraad van Binnenlandsche Prikken zal gevangen worden.

Helmich stelt voor, om het Request te houden in advys.

De President vraagt, of dit ook door anderen Leden wordt ondersteund.

Gevers zegt, dat het Decreet op gisteren moet worden gemaintineerd.

En wordt conform het op gisteren genoomen Decreet dit Request gedeclineerd.

Dertien eensluidende Requesten, alle getekend door Ingezetenen der Stad Amsterdam, zich beklagende, dat, daar by decreet dezer Vergadering, in dato 5 Augustus, de Kerk is verklaard te zyn afgescheiden van den Staat, en dienvolgens alle Kerkelyke Octroyen en Privilegien zyn komen te cesseeren en optehouden, het Provinciaal Bestuur van Holland nogthans kan goedvinden, tot op dit oogenblik hieromtrend geene verandering te maken, waaremme zy verzoeken, dadelyk het volle genot van dit decreet te mogen genieten, en dat dit Request niet weder, als zoo veele andere te vooren gepresenteerd, mag worden gesteld in handen van de Burgers *Zubli* c. s., maar dat aan hun verzoek moge worden voldaan.

De President zegt, dat hy, hoe wel het verzoek eene dadelyke voorziening inhield, nogthans vermeende, dat de Vergadering in deeze van de gewoone Cynosure niet konde afgaan; en dus voorstelde, dit Request te stellen in handen van de Burgers *Zubli* c. s.

Van Beyma vraagt: „ tot welk een einde zal dit zyn?"

De President antwoordt: „ om ten spoedigste te dienen „ van consideratien en advys.

Van Beyma zegt: Het moet zonderling voorkomen, dat na het decreet van den 5 Augustus nog daaglyks klagten inkoomen, over vexatien, ten behoeve van de zig noemende Gereformeerden, in het Gewest van Holland gepleegt.

Ik weet, desselfs Provinciaal Bestuur *delibereert*, maar geduurende die deliberatien bestaat *ongelykheid*, in plaats van *gelykheid* — geduurende die deliberatien blyven de menschen in ons Vaderland verdeeld in Heeren en Slaaven, iets, dat van ouds altoos het oogmerk geweest is der Geestelykheid van alle Gezindheden. Die ongelykheid, dat schreeuwend onregt, onder ons nog in Holland gepleegd, moet ophouden; het decreet van den 5 Augustus moet zoo wel in Holland, als Friesland worden gemaintineerd, of het moet weder ingetrokken.

Ik ben 'er dus niet tegen, dat dit Request, volgends voorstel van den President, werde verzonden aan de Commissie, ten einde om te dienen van consideratien en advys, hoedanig het Decreet van den 5 Augustus door deze Vergadering behoord te worden gemaintineerd.

Van Hooff zegt, ik gevoel, hoe honend voor de regtvaardigheid, en dus hoe onbillyk het voor eene vrye Natie is, dat 'er nog zoo menigvuldige klagten van dien aart dagelyks moeten inkomen. Heeft dan ons wettig genoomen Decreet, welk Decreet op zig zelf, strikt genomen, niet anders is geweest dan een natuurlyk voortvloeizel van die geheiligde en door de Natie geaccepteerde grondbeginselen van gelykheid in Rechten, waar op deeze Vergadering is byeengekoomen, om het Volk te representeeren, geen klem of kragt? Of is dan die billyke haat teegen alle vexatien en knevelaryen, die alle waare Vaderlanders naar eene revolutie heeft doen verlangen, zeederd de revolutie reeds in alle harten uitgedoofd? 'er bestaat geen Patriotisme elders, dan in dien deugdzaamen haat teegen alles, wat onbillyk en onregtvaardig is; ik verzoeke dus, dat de Commissie, die met deeze zaak is gecharrgeerd is, zich honoreere met een spoedig Rapport uit te brengen, op dat de Nationaale Vergadering door eene billyke uitspraak in staat worde gesteld, alle iniquiteiten dien aangaande te doen cesseeren, en de Provintien te gelasten regtvaardig te zyn.

Ten Berge zegt, dat, zoo 'er iemand voor is, dat de Decreeten deezer Vergadering worden gemaintineerd, dat dan hy het is; dat hy echter zich moet verklaaren te zyn tegen deze voorgestelde methode; en dat, daar alle de Requesten van dien aart gesteld zyn in handen van de Burgers *Zubli* c. s., hy geene reden ziet, waarom men van deeze Cynosure zal afgaan; ofschoon die Requesten al van eene zoo volkryke en groote Stad als Amsterdam koomen.

Kantelaar zegt: Ik ben niet gewoon het woord te vragen over zulke onderwerpen, welken uit derzelver aard geschikt zyn, om Commissoriaal te worden gemaakt, en welken ik berekenen kan, dat ook door de Vergadering, overeenkomstig het præadvys van den tydelyken President, aan eene personeele Commissie zullen worden gedemandeerd. Ik pleeg dan de aanmerkingen, die ik daar over hebben mogt, te reserveeren, tot dat het Rapport van zoodanige eene Commissie inkomt, en af te wachten, of misschien niet reeds de Rapporteurs het onnodig maken, dat ik myne bedenkingen in het midden brenge. Ik geloof, dat ik verplicht ben dit te doen, om den tyd niet noodeloos te spillen. Ik heb daarom

om ook gezweegen by de voorlopige deliberatiën, die hier zederd eenigen tyd gehouden zyn over de menigvuldige Requesten van Ingezetenen van Holland, die van ons, by herhaling, het effect van het Decreet van 5 Aug. hebben gereclameerd: of schoon anders telkens, by de voorlezing van zulke Requesten, door onderscheiden Leden, aanmerkingen gemaakt zyn, zoo zeer stryd g met de regtvaardigheid, dat ik reeds lang overvloedig stof tot spreeken gehad had. Ondertusschen zyn thans die aanmerkingen zoo zeer vermenigvuldigd, en de toon van dezelven is allengskens zoo hoog gestegen, dat ik geloof, dat het zwygen misdadig, en het spreeken voor waarheid en regt een onvermydelyke plicht wordt. —— Ik heb myne grondbeginzelen zoo duidelyk en ondubbelzinnig opengelegd, dat de zuiverheid van dezelven door niemand kan worden in verdenking gebragt, zonder my de grootste onregtvaardigheid aan te doen. Ik verklaar nog maals ten plechtigsten, dat ik met myne gantsche ziel die eeuwige grondbeginzelen omhels, die de volkomenste gelykheid van regten toekennen aan alle menschen, zonder dat de wyze, waar op zy hunnen God meenen te moeten dienen, daar in eenig onderscheid vermag te maken. — Maar, des niet tegenstaande, houde ik de aanvallen, die hier zederd eenigen tyd, by de voorleezing der gedachte Requesten, op het Provinciaal Bestuur van Holland gedaan zyn, voor de onregtvaardigheid zelve. Men noemt dat Bestuur ongehoorzaam aan onze Decreten; men schildert die ongehoorzaamheid met zwarte kleuren; en men wil, dat die Decreten, met nadruk, tegen die ongehoorzaamen zullen gehandhaafd worden. Maar hebben wy dan gedecreteerd, dat die Octroyen enz., waar over veele Ingezetenen zich met regt beklagen, dadelyk zouden vernietigd worden? Neen! dit hebben wy niet gedecreteerd, dit konden wy niet decreteeren, zonder onze magt te buiten te gaan. Het Decreet luidt woordelyk: „dat aan de hoogste geconstitueerde Magten, in de onderscheiden Gewesten — zal worden afgezonden eene *circulaire Missive*, houdende eene allerkrachtigste AANMOEDIGING, om — zoo spoedig mogelyk op te heffen alle drukkende en bezwaarende overblyfzels van het oude stelzel eener heerschende Kerk; speciaal daadlyk in te trekken en buiten effect te stellen alle zodanige *Provinciale Placaten* en *Octroyen*, die de Leden van *alle* Kerkgenootschappen verplichten, om, ten behoeve van *éene* bevoorregte Kerk, personeele belastingen op te brengen enz." In dien toon is ook onze brief geschreven, zy is eene bloote *exhortatie*, en *geen bevel*, en wy konden ook hier niet beveelen, zonder ons te dringen in het Bestuur van zaken, die tot nog toe aan de Provinciale Magten alleen zyn gedemandeerd. En moesten dan nu die zelfde monden, die nog in de voorleden week, by de deliberatiën over de zaak der Friesche uitgeweekenen, zoo dikwyls, en met regt, herhaalden, dat eene *exhortatoire Missive* geen bevel is, nu, in een gelyk geval, van *beveelen*, en van *ongehoorzaamheid* aan dezelven spreeken? —— Die ongelykheid met zich zelve, die onregtvaardigheid kan ik niet ongemerkt laten voorby gaan. Ik moet 'er nog byvoegen (want myne liefde voor waarheid en regtvaardigheid dringt my hier toe) dat Holland niet eens kan beschuldigd worden van gebrek aan bereidwilligheid, om aan onze aanmoediging te voldoen. Het andwoord, dat wy van het Provinciaal Bestuur ontvangen, moest genoegen geven aan alle bedaarde en redelyke beoordeelaars, aan allen, die bezeffen, dat misbruiken, die een paar eeuwen geduurd hebben, hoe zeer men dezelven veroordeelt, toch in éénen dag niet kunnen vernietigd worden; dat daar toe schikkingen nodig zyn, die tyd en bedaard overleg vorderen. De waarheid van onze grondbeginzelen werd by dat antwoord volledig erkend; wy ontvingen de verzekering, dat dezelven terstond zouden worden in werking gebragt, voor zoo verre dit mogelyk was; en, voor zoo verre dat Bestuur oordeelde niet oogenblikkelyk aan onze exhortatie te kunnen voldoen, gaf het ons redenen van dat uitstel, en deelde ons tevens de maatregelen mede, die hetzelve genomen had, om op deze zaak spoedig billyke schikkingen te beramen. — Ik geloof, dat dit alles is, dat wy vorderen konden: ik geloof, dat het Hollandsch Bestuur, het welk over deze zaak beter oordeelen kon, dan wy, gewigtige redenen had, om de dadelyke opheffing dier Octroyen enz. nog een' korten tyd uit te stellen. — Maar, indien ook die redenen minder gewigtig waren, de Vergadering heeft over dezelven nog geene uitspraak gedaan. Het andwoord is commissoriaal gemaakt, en wy moeten het rapport der Commissie afwachten. —— Ik concludeer, dat deze Requesten, overeenkomstig het præadvys van den President, aan dezelfde Commissie moeten worden verzonden, en dat verder op dezelven geen Decreet moet vallen, vooral geen Decreet, waar by eene geconstitueerde magt onregtvaardig zou worden getaxeerd, of waar by door ons beveelen zouden worden uitgevaardigd, die wy niet vermogen te geven.

Gevers zegt: dat hy geene reden weet, waarom deeze Vergadering juist altoos de oude Cynosure zoude moeten houden, ook dan zelfs, als zy overtuigd werd, dat 'er eene betere of kortere weg konde gevolgd worden; en staat voor, om deeze Requesten te renvoyeeren aan die Commissie, echter met aandrang, om 'er ten spoedigste Rapport op uit te brengen.

Pettat zegt, dat op deeze Requesten ten spoedigste dient te worden berigt, niet, om dat dezelve van Amsterdam komen, maar om dat de klaagende Burgers reeds lange genoeg gezugt hebben onder die onrechtvaardigheeden en drukkende bezwaaren, als waar onder zy als het waare gekromd gaan.

Van Lokhorst zegt: Ik heb alleen het woord gevraagd, zo om het præadvys van den President te appuyeren, als ook om aantedringen het gevoelen van die Leden welke meenen de bewuste Commissie te verzoeken, om ten spoedigste aan deze Vergadering te dienen van consideratien en advys, hoedanig het Decreet dezer Vergadering in geheel Nederland op denzelfden voet gelykelyk worde uitgevoerd? dit toch was het oogmerk dezer Vergadering, en ik meen by deze gelegenheid te moeten zeggen, daar de Vergadering onderscheid maakte tusschen zaken, die ogenbliklyk, en zaken, die niet dan met de tyd kunnen worden afgeschaft, heeft zy gewild dat daar de laatste aan de wysheid der benoemde Commissie worden overgelaten, om daaromtrend naar bevind van zaken te handelen, en deze Vergadering te dienen van consideratien en advys; heeft zy ten aanzien van de eerste besloten, dat alle uiterlyke tekenen van onderscheid tusschen onderscheidene gezindheden ogenbliklyk zouden ophouden, en door geen klokgeluy de aankondiging van den openbaren Godsdienst meer zoude plaats hebben. — Maar is hier aan nu reeds in de onderscheidene Gewesten voldaan? omtrend het laatste kan ik oordeelen, en moet dus ten drangreden, dat de bewuste Commissie hoe eerder hoe liever omtrend het een en ander berigt, aanvoeren: dat ik aan de eene zyde voorleden week, hier in den Haag, een zogenaamd Klopje openlyk met haare Tipmuts, zynde een Geestelyk onderscheidsteken heb op straat gezien — gelyk ook omstreeks Leyden, en in de Provincie Utrecht de

tekenen van het Kruis, tekenen, die aldaar maar al te zeer het onderscheid der Godsdienstige gevoelens aanduiden, nog onlangs voor de huizen geschildert worden gevonden — en aan den anderen kant, zo ik wel ben geinformeert, luiden in de Provincie Zeeland nog by elke Kerktyd de klokken, of dit nu mag heten het Decreet dezer Vergadering eerbiedigen en uitvoeren? dit laat ik vry aan elks oordeel over. —— Ik besluite des, dat de bewuste Commissie by deze gelegenheid zal worden verzogt, om zo spoedig mogelyk deze Vergadering te dienen van consideratien en advys, hoe op de best mogelyke wyze in allerlye opzigten, ten billykste, in de onderscheidene Gewesten aan het Decreet dezer Vergadering, ten vollen worde voldaan.

Van Hooff zegt: Ik vrage alleen het woord over de gezegdens van den Burger *Kantelaar*, ten einde hem met de Nationaale Vergadering te laten oordeelen, of zyne verwondering wel te pas komt, wanneer hy zegt, dit het hem vreemd voorkomt, dat door die zelfde monden, welke op de Exhortatoire Missive, aan Friesland geschreeven, beweerd hadden, — dat eene exhortatie geen bevel was, nu in deeze zaak geheel anders advyseerden, niettegenstaande 'er ook maar ééne Exhortatoire Missive aan de Provincien over deeze zaak was afgevaardigd. Ik houde nog staande, dat een Exhortatoire Missive geen bevel, veel min een wet kan zyn; maar ik ontkenne, dat 'er niets anders dan eene Exhortatoire Missive heeft plaats gehad. Het Decreet van afzondering van Kerk en Staat is manifest, en strikt genoomen, al lag 'er dusdanig Decreet niet, de principes, waar op de Vryheid en deeze Republiek gevestigd zyn, kunnen nimmer geilludeerd worden, en gelden veel sterker dan Decreeten. Wy zyn verpligt die principes te professeeren, en wy kunnen nimmer gedulden, dat die verdrukkingen blyven voortduuren; die de principes wil, moet ook de consequentien van dezelve naarkomen, en geen erroneuse raisonnementen zullen in staat zyn, deeze zaaken met die van Friesland paralel te stellen.

Aanink zegt, dat 'er merkelyk onderscheid is, tusschen die twee exhortatoire Missives; dat die aan Friesland over huiselyke zaaken loopende, niet dan een bloote raad en verzoek was; terwyl de laatste algemeen en gegrond is, zoo op de rechten der natuur als het Decreet deezer Vergadering.

Bosch zegt: Ik zal de Vergadering geen reden geven, waarom ik op de onderscheiden *Adressen*, aandringende op de uitvoering van ons *Decreet*, de afscheiding van Kerk en Staat, en wel voornaamlyk op *de vernietiging der drukkende Octroyen*, gezwegen hebbe. — Ik vertrouw ook, dat de Vergadering myne *principes*, over dat stuk *gemanifesteerd*, zeer wel kent, en dus behoef ik met dergelyke betuigingen haar niet te vermoeien.

Alleen moet ik op het gezegde van den Burger *Kantelaar* aanmerken, dat, offchoon de Vergadering, over de uitvoering van het vermeld *Decreet*, maar een *Exhortatoire Missive* aan de *Geconstitueerde* Magten der byzondere Gewesten heeft gezonden, dat zy evenwel op de uitvoering van haar *Decreet* moet aandringen, en daar aan den behoorlyken klem geven. Insgelyks moet ik 'er byvoegen: dat het my verwondert, dat die zelfde monden, welke anderzins zo sterk op de rechten van de byzondere Provinciaale Besturen vermeenden te pleiten, zich in de zaak van *Friesland* ten sterksten tegen de rechten van de Hoogst Geconstitueerde Magten van *Friesland* verzet hebben. —— Dit moest ik aanmerken op het *geavanceerde* door den Burger *Kantelaar* — blyvende ik voor 't overige *persisteren*, op het *maintineeren* van het *Decreet*, ten opzigte van de vermelde *Octroyen* genomen.

Kantelelaar zegt: En ik zal op de hastelyke aanmerkingen van *Bosch* niets andwoorden. Ik spreek voor waarheid en regt; daar ik dat doe, ben ik te groot, om *door eenen Bernardus Bosch* beledigd te kunnen worden.

Van Beyma zegt, dat hy *Kantelaar* nimmer zo klein gevonden heeft, als nu hy zich groot acht.

Gevers zegt, dat die uitdrukking niet minder dan eene taxatie behelst.

Van Hooff zegt, het is niet alleenelyk taxatoir, maar allerverwaandst.

De President roept de Leden tot de orde.

Van Beyma zegt: Ik ben het met den Burger *Kantelaar* in het algemeen eens, dat het tyd zou wezen by het uitbrengen van het Rapport te spreeken. Maar, Burgers Representanten, het was den 5 Augustus, dat wy decreteerden, dat alle personeele belastingen ten behoeve der heerschende Kerk zouden ophouden, en van dien tyd af aan zyn 'er gedurig klagten over de non executie van dat Decreet in Holland, na die Commissie verzonden, en evenwel lyden de zo genaamde dissenters nog het schreeuwendst onregt ten behoeve van die geenen, die de sotte onbeschaamdheid hebben, zig by excellentie gereformeerden of gezuiverden te noemen. Het onregt en overheersching een oogenblik door myn toedoen of zwygen te doen voortduuren, is my een ondraaglyk denkbeeld.

Holland tog is niet slegts geëxhorteerd, neen, het is genepen, het is gelast tot opvolging van een beginzel, dat ieder Patriot zoo aangenaam moest zyn, dat het hem onteer aandoet zoo hy, al was het slegts eene exhortatie, daar aan niet promtelyk voldoet; en 'er is dus geen de minste overeenkomst tusschen deeze zaak en de beruchte exhortatoire Missive aan het provinciaal Bestuur van Friesland.

Ik kan eeven weinig met den Burger *Kantelaar* instemmen, dat het Provinciaal Bestuur van Holland redelyk handelt. Onregt te doen voortduuren is by my nooit redelyk.

Hebben sommige, zig noemende Gereformeerden, gefundeerde pretensien weegens het afschaffen van, teegen alle beginselen strydende voorregten, dat men hun hoore, hun zelfs schadeloos stelle, maar dat men de grondbeginzelen getrouw blyve, en niet meer toelaate, dat de dissenters als zoo veele mindere weezens lasten opbrengen, ten behoeve van eene heerschende Kerk.

Van Lokhorst zegt: ik moet op het geavanceerde van den Burger *Beyma*, want om altyd te zwygen, zou toestemmen schynen, zeggen: dat ik gelove, dat die Burger zeer is geabuseert, wanneer hy de hervormde Heeren en de dissenters Slaven noemt — ik heb dat onderscheid nooit gekend, en op het miserabel tractement van de Hervormde Leeraaren, die gezindheid tot Heeren gemaakt heeft, wie zal dit beweeren? en of de Dissenters niet onafhangelyker dan de Hervormde geweest zyn, laat ik veilig aan hun eige oordeel, en zou men dan het gezegde van den Burger *van Beyma*, niet met even zo veel regt mogen omkeeren?

Teding van Berkhout zegt, dat het Provinciaal Committé van Holland reeds ten yverigsten bezig is, met den aart der Octroyen optespooren, en ten dien einden reeds circulaire Missives heeft afgezonden.

De

De President zegt, dat de discusſien over deze materie gesloten zyn; en ſteld voor, om de Requesten te ſtellen in handen van de Burgers *Zubli* c.ſ. om conſideratien en advys; latende het aan de Leden vry, om hieromtrend nadere voorſtellen te doen; — en wordt conform geconcludeerd.

De Preſident communiceert, dat zich eene Commisſie van eenige Bataven dezen morgen by hem vervoegd, en hunnen dringenden nood aan hem te kennen gegeven hebben; verzoekende, dat deze Vergadering die van Holland gelieve aan te ſporen, om hun weder eenig onderſtand te geven, het welk zy nu zints zeven weken niet genoten hebben, en hem daar toe een Request aan deeze Vergadering heeft overhandigd.

Dit Request door een der Secretarisſen voorgelezen zynde, zegt *Boellaard:*

De ſituatie van deze Requestranten, ook van veele andere Vlugtelingen van het noodlottig Jaar 1787 is my helaas! ten vollen bekend. — Hun nood is ten top geſteegen; vooral is die vermeerderd zedert den 1ſte September jongstleeden, as welker tyd zy, in kragten van zeeker Decreet van 't Provinciaal Beſtuur van Holland, de voormalige toegelegde ſubſiſtence moeten misſchen: — gantſche huishoudens bevinden zig daar door in de uiterſte ellende gedompeld; — zy kermen van Broodsgebrek; — ſommigen, van alles ontbloot, zullen wel haast moeten beedelen, en tot de uitterſte wanhoop vervoerd worden.

Ja! Burgers Repreſentanten! het is wel mogelyk dat 'er onder de Vlugtelingen, zo wel als onder de hier gebleevenen Schynpatriotten, die de benevolentie van 's Lands Vaderen volſtrekt onwaardig zyn, gevonden worden, die door hun voorig of tegenswoordig verkeerd gedrag, het Vaderland hebben gedeshonoreerd; maar het is ook zeker en waaragtig, dat onder die elendige ſlagtoffers zeer veele brave, active en naarſtige Leden zig bevinden, die zelfs, goed en Bloed voor hun Vaderland hebben opgeofferd; — die, *alles* verlooren hebbende, buiten ſtaat zyn, hun voorig metie — handel, of beroep te hervatten, — waar onder Weduwen zyn, die haare Mans — Kinderen, die hunne Vaders verlooren hebben.

Deeze hebben thans geen andere reſſource, naast God, dan de hulp, en beſcherming van deze Vergadering te imploreeren. — Hunne hoop en vertrouwen is beſtendig op u, *Volk vertegenwoordigers* van gansch Nederland, die dagelyks, en by yder gepaste gelegenheid het zig een pligt reekenen, de ongelukken van hunne verdienſtelyke Medeburgers, zo veel mogelyk te leenigen — van welks Menschlievend- en regtvaardigheid zy met blydſchap hebben mogen zien, hoe een gedeelte hunner Lotgenooten, zo in Militaire als Burgerlyke bedieningen, reets is geplaatst geworden. Neen, neen, hun Vaderland, voor welkers liefde en trouw zy zo veel geſouffreerd hebben, zal nooit ondankbaar zyn, — zy vleyen zig daarom by aanhoudendheid met een favorabel Rapport van uwe Commisſie, tot het werk der Bataven, in wier handen hunne Adresſen geſteld zyn. Zekerlyk zal, na mate van den geëlaboreerden ſtaat van 's Lands financien, den deugdzamen Bataaf de erkentenis van het Vaderland ondervinden, daar in tegendeel de onverdienſtelyke met regt zal worden geëcarteerd.

Maar, Burgers Repreſentanten! gedurende deze hunne billyke hoop ſterven deeze ongelukkigen, die bevoorens door de edelmoedige Franſchen in het leven wierden gehouden, thans, als 't waare van honger; 'er is even daarom een onverwylde voorziening voor hun nodig.

Reeds heeft deze Vergadering op den 18de dezer de voorn. Commissie tot de Bataven geauthoriſeerd, om by 't Provinciaal Committé van Holland zig te informeeren naar de reedenen, waarom de voorige ſubſiſtences ongelukkig zyn opgehouden. — Buiten alle twyffel zal zig die Commissie [illegible] van volvaardig acquiteeren. Deze uwe Vaderlyke [illegible] voorbo. dens van uwe verdere zorge voor deze [illegible] victimes, uwer attentie, en medelyden [illegible].

Ik proponeere dan, dat dit Request zal w[illegible] handen van de Commisſie tot de Bataven, ten einde [illegible] een ſpoedig en nuttig gebruik te maken.

Van Beyma zegt, dat 'er onder de Bataven zeker lieden gevonden worden, welke zeer veele ver[illegible] egter thans van gebrek vergaan; ſtelende dus voor, dat op eene of andere wyze ten ſpoedigſte in den uyperſten nood der Suppliauten zal voorzien worden.

Van Leeuwen zegt, dat zyn hart bloedde van medelyden, zo dikwils hy van hunne elende hoorde. Hy had [illegible] in eene voorige Commisſie over de Bataven ook leeren kennen, en appuieerde zeer het geavanceerde van den Burger Repreſentant *Boellaart;* en ten reguarde van het gezegde van den Burger Repreſentant *Beyma*, dat de nood groot was, en 'er ten eerſten maatregulen moesten geſteld worden, allegeerde hy, dat in het geval der 11 Bataven, waar in 't by de meeſten ook destyds zo gelegen was, dat de Vergadering op Rapport en Advys dier Commisſie, waar van hy een geweest was, aan elk een douceur was toegelegd, om hen in hunnen dringende nood te hulp te komen; en hy vroeg, of deze Requestranten de by hun Hoog Mog. beloofde gratificatie al gehad hadden, zoo neen, dat men met deeze lieden dan ook zo handelen konde.

De President ſtelt voor, dit Request te ſtellen in handen der Commisſie tot de Bataven, en wyders het Provinciaal Beſtuur van Holland aan te ſchryven, om in den nood der Supplianten te voorzien.

Evers zegt, dat zulks niet alleen aan Holland, maar ook aan alle de andere Gewesten dient te geſchieden.

Van Beyma zegt, dat dit reeds verrigt is; dog dat in Gelderland en Bataaſsch Braband niets gegeven wordt, dat Friesland, naar vereisch van zaken, in den nood dier ongelukkigen voorziet.

Kantelaar zegt: het komt my best voor, dat dit Request eenvouwig gezonden worde aan de Commisſie tot de zaak der Bataven om conſideratien en Advys. Ik ben geinformeerd, dat die Commisſie binnen kort een volledig Rapport zal inbrengen, en dat de Vergadering, wanneer dat Rapport inkomt, met verbaazing zien zal, hoe weinigen onder degeenen der 425 Requestranten, die eene gratificatie verzogt hebben, op dezelve nog eenige aanſpraak maken kunnen: en hoe veelen onder dezelven zyn, die reeds by Reſolutiën der Staaten Generaal van 25 September en 10 December 179[illegible], met gratificatiën zyn begiftigd geworden, en die onderttusſchen, misſchien vermoedende dat deeze Vergadering dit niet onderzoeken zou, zich in dien toon by ons geadresſeerd hebben, als of zy nog niets genooten hadden. Wanneer het Request dierhalven in handen der Commisſie geſteld wordt,

dan kan dezelve de naamen der Requestranten, met haare uit gemelde Resolutiën gemaakte aanteekeningen, vergelyken; aan ons van haare bevinding Rapport doen, en van advys dienen; dan kunnen zy, die het hunne genooten hebben, afgeweezen, en de overigen geholpen worden.

En wordt conform het door den President gepræadvyseerde geconcludeerd, zonder resumtie.

Eene Commissie uit het Committé te Lande verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Peyman*, Rapport:

1. Declinatoir, op het Request van *C. Hender*, om verhooging van Pensioen: — conform geconcludeerd.

2. Op het Request van de Municipaliteit van Woudrichem, inhoudende klagten tegens den Major *de Lega*, advyseert het Committé, dat de zaak wel een judicieel onderzoek meriteert, en daarom voorstelt, dat dit Request zal worden gesteld in hunne handen; ten einde in deeze te handelen, zoo als zy zullen vermeenen te behooren: — conform geconcludeerd.

De President proponeert, om nu ter deezer gelegenheid in handen van het zelve Committé te stellen eene Memorie door den Major *de Lega* ingeleverd, inhoudende contra aanmerkingen op de voorgemelde klagten: — conform besloten.

3. Declinatoir op het Request van *A. P. Machieu*, om verhooging van Pensioen: — conform geconcludeerd.

Van Beyma zegt, thans aan het Committé de redenen te moeten afvragen, waarom de Pensioenlysten nog niet zyn ingekoomen, en tevens hun te verzoeken, om daar mede den grootsten spoed te maaken.

Een Request van *J. H. Noordbeek*, aangesteld als Administrateur van de door de Fransche geabandonneerde goederen van den Vorst van Nassau, geweezen Stadhouder des Neederlandsche Republicq, om verklaaring, dat het aan hem vrystaat, om zyne Practycq als Notaris te blyven exerceeren, alzo den Post van Notaris in den Hage, zynde daarvan geen bepaald getal, als geen Ambt kan worden geconsidereerd.

Van Leeuwen zegt, dat hy van meening was, dat 'er bepaald was, dat de Administrateurs geene andere zaaken by de hand zoude moogen hebben, daarom, vermits zy zich des te beter op de Administratie zouden toeleggen.

Gesteld in handen der Commissie van Superintendentie, om binnen agt dagen te berigten.

Een Request van *A. van der Kruif*, om een Bodensplaats.

Een Request van *R. H. van Kuffeler*, om als Ontfanger van het verhoogde Last en Vylgeld te worden benoemd: — beiden gesteld in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van een Schipper, om op de West te mogen navigeeren: — aan het Committé tot den West Indischen Handel en Bezittingen.

Een Request van *J. A. de Rhemy*, ter uitvoering van Specie, voor Granen.

Een Request, ter transporteering van een Schip: — beiden geaccordeerd.

Een Request van *A. G Fraissinet*, Consul te Algiers, om betaling van zyn Tractement.

Een Request van *W. Wartsma*, ten zelven einde strekkende.

De President stelt voor, om dit Request te renvoyeeren aan den Ontfanger van het verhoogde Last en Vylgeld.

Gevers zegt, dat hy reeds meermaalen diergelyke Requesten heeft zien stellen in handen van dien Ontfanger, dan dat hy dit niet genoegzaam dagt te zyn, dewyl, de kas van dien Ontfanger van penningen ontbloot zynde, hy zoms aan den inhoud van het decreet niet zoude kunnen voldoen; waarom hy voorstelde, dat deze Requesten liever zullen gesteld worden, in handen van de Commissie der Financien, om die middelen aan de hand te geven, welke in staat zullen zyn, daar aan te voldoen.

Ten Berge zegt, dat dit reeds by andere gelegenheden heeft plaats gehad, en hy dus appuyeert het door den President gepræadvyseerde.

Gevers zegt, dat dit hem geenszins eluicideert; en dus zyn voorstel andermaal herhaalt.

Van Beyma zegt, dat hy van oordeel is, dat het Comptoir van het verhoogde Last en Veilgeld, door den in dit jaar grooteren ontfangst dan in andere jaaren, wel in staat zal zyn om aan het decreet te voldoen.

Verster wil, dat het zelve gesteld zal worden in handen der Commissie van Financien, om te handelen, zoo als zy zullen vermeenen te behooren.

De President herhaalt het door hem gepræadvyseerde: — en wordt dien conform geconcludeerd.

Eene Missive van het Institut ter onderwyzing der Kinderen van minvermogenden te Gouda, tevens inzendende een Exemplaar der gehoudene redenvoering, ter gelegenheid der Jaarlyksche uitdeeling der pryzen: — aangenomen, met honorable mentie in de Notulen.

Onderscheiden Requesten, om paspoorten: — geaccordeerd.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgaande, wordt in deliberatie gebragt de op gisteren in advys gehoudene Motie, door wien namelyk de Nominatie zoo voor den Thesaurier als Secretaris der Commissie van Administratie over de geabandonneerde goederen van den Vorst van Nassauw zoude worden uitgebragt.

De President zegt, dat hy vermeent, dat dit niet spoediger noch beter kan worden getermineerd, dan by appel nominal, en brengt derhalven in omvrage, of zulks door de Vergadering dan wel door eene Commissie zal geschieden?

Hahn zegt, zich tegens deeze wyze van omvraag te moeten verzetten; daar hier door het Decreet, op voorgaande Donderdag genoomen, zo hy meent, illusoir zal worden gemaakt;

maakt; concludeerende dus, dat, daar by dat Decreet eene vaste Cynofure, zoo voor alle Nominatien als Commisfien is daargefteld, de Vergadering nimmer weder eene Nominatie kan uitbrengen, zonder zich ongelyk te blyven.

Van Lockhorst zegt: ik behoeve by het zo wel geavanceerde van den Burger *Hahn* tot maintenu van het genomen Decreet, zo ik meene voorlede Vrydag, omtrend de onderfcheidene Commisfien tot de Ambten genomen, in het formeeren van Nominatien tot dezelve, niets te voegen; ik moet alleen maar zeggen, dat, zo ik meene, de geest dezer Vergadering gister hierop nederkwam — de nominatie tot Thefaurier zal door de Commisfie van Superintendentie gemaakt worden — hiet omtrend zo ik meene was in 't geheel geen gefchil; maar zeer veele Leden, onder welke ook ik, meenden, dat de nominatie tot Secretaris door de Adminiftrateurs, als zynde zelve voor hun een Minister verantwoordelyk, behoorde gemaakt te worden. Ik meene dus, dat 'er appel nominaal behoorde geïntroduceerd te worden, 1. of de Commisfie van Superintendentie de nominatie van Thefaurier zal maken, ja dan neen? en dan 2. of de Adminiftrateurs zelve, dan of de Superintendenten een nominatie voor den Secretaris zullen inleveren?

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Perfoneele Commisfie, als der Discusfien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Rapport der Perfoneele Commisfie op Cap. 3.

Tot beter verftand van het 9 Articul van dit 3 Hoofdftuk, fteld de Commisfie voor, om agter de woorden *ten minften eene Compagnie* (op de 4e Regel) te voegen *onder een en het zelve huishoudelyk Beftuur, waarvan Capittel 5. Articul 19 gefproken wordt.*

En wordt conform de remarque der Commisfie gedecreteerd.

Geene verdere remarques op dit Hoofdftuk ingekomen zynde, wordt het gantfche Hoofdftuk gearrefteerd invoegen als volgt.

CAPITTEL III.

Over de inrichting der Gewapende Burgermagt.

Art. 1. De Burgermagt zal beftaan, uit Infanterie, verdeeld in Grenadiers en Fufeliers, Jagers en Artilleristen, als mede in Cavallerie, waar het Plaatzelyke Beftuur dezelve zal nodig oordeelen en oprichten.

2. De formatie zal zoo na mogelyk gelyk zyn, aan die van de ftaande Armée der Republiek.

3. De Burgermacht zal dienvolgende geformeerd worden tot halve Brigades, Bataillons en Compagnien, zullende nogthans in zoodanig een Plaats of Diftrict, alwaar gene genoegzame Manfchap is om een geheel Bataillon uit te maken, dezelve zich volgens de tabellen hier na onder Art. 12. geïnfereerd, tot een half Bataillon kunnen vereenigen.

4. Een halve Brigade zal beftaan uit 3 Bataillons, benevens eene Compagnie Artilleristen, verdeeld in 3 Divifien, welke Artilleristen geen byzonder Corps zullen uitmaken, maar gerekend worden een lichaam te zyn met de halve Brigade, of het Bataillon waar toe zy behooren; als zoodanige zullen zy ftaan onder de ordres van den commandeerende Officier der halve Brigade, en van het Bataillon.

5. Een Bataillon zal beftaan uit 1. Compagnie Grenadiers, 1. Compagnie Jagers, en 8. Compagnien Fufeliers, benevens 1. Divifie Artillerie met 2. Veld Stukken.

6. Alle Compagnien zullen in iedere Plaats van gelyke fterkte wezen, de kleinfte nooit minder dan 50. en de grootfte van 75. Man, de Opper en Onder Officieren en 1. à 2 Tambours daar onder begrepen, alleenlyk zal in twee gevallen, wanneer in eene Plaats of Diftrict meer dan 50. en minder dan 100. Man, of meer dan 375. en minder dan 500. Man gewapend zyn, hier omtrent eene uitzondering plaats hebben, en de Compagnien 99. en 83. Man kunnen fterk wezen, zoo als in de Tafel onder Art. 12 te zien is.

7. De Compagnie Grenadiers, Jagers en Fufeliers, zullen even fterk zyn, en eene en dezelve inrigting hebben, alleenlyk met dat onderfcheid, dat by de Grenadiers en Fufeliers een Tambour, en by de Jagers een Hoornblazer zal zyn. Ook zal een derde gedeelte van iedere Compagnie Jagers met Buxen gewapend zyn, onder benaming van de 1fte Clasfe, en de 2. overige derde gedeeltens met getrokken Geweeren, onder de benaming van Jagers van 2de Clasfe.

8. In Plaatfen, waar de Compagnien 75. Man fterk zyn, zullen twee Tambours zyn per Compagnie, en by de Jagers, boven de halve maan Blazers, twee Waldhoornisten, byaldien de Financiëele omftandigheden zulks maar eenigzins gedogen, of zich daar toe vrywillig Liefhebbers opdoen. —

9. Plaatzen of Diftricten, alwaar minder Manfchappen dan eene Compagnie gewapend zyn, zullen met eene naburige Plaats of Diftrict vereenigd worden; ten einde gezamentlyk ten minften eene Compagnie, onder een en hetzelve Huishoudelyk Beftuur, waarvan Cap. 5. Art. 21. gefproken word, uit te maken, doch zal by de verkiezing van Officieren of Onder-Officieren der Compagnie of Divifie, zoo veel mogelyk, gelet worden, dat zich by het aantal Manfchappen van ieder Plaats of Diftrict, een convenabel aantal Officieren of Onder-Officieren bevinden, ten einde, zoo de omftandigheden het vorderen mogten, afzonderlyk met dezelve te kunnen ageeren.

10. Daar in de verdediging van ons Vaderland, het grootfte nut kan getrokken worden, van den dienst der Artillerie en Jagers, waar toe veele onzer Landgenoten hunne genegenheid reeds hebben aan den dag gelegd, moeten de Ingezetenen ten platten Lande, en die van zoodanige Plaatfen, waar minder Manfchappen dan twee Compagnien kunnen gewapend worden, zich tot een van deze twee zoo veel beflisfende Wapendienften bepalen, te meer, daar derzelver oeffening geene byeentrekking van een groot aantal Manfchappen vordert, en dus ten platten Lande van een dubbeld nut kan wezen.

11. De Commisfien uit de Hooge Geconftitueerde Machten in ieder Gewest, zullen een iegelyk tot Artillerist of Jager afdeelen, naar mate zyner gefchiktheid of der Plaatzelyke omftandigheden.

12. Ten einde de fchadelyke en willekeurige vermenigvuldiging der rangen voortekomen, en een vasten voet van inrichting voor de gewapende Burgermacht te bepalen, wordt vastgefteld, dat in Plaatzen, waar minder dan tien Man gewapend zyn, dezelve door een Corporaal zullen gecommandeerd worden.

Capt.

Van	tot	Capt.	1e Lt.	2e Lt.	Serg. Maj	Capt. d'Arm.	Sergt.	Corpl.	Tamb.
Van 10	tot 14 Man	—	—	—	—	—	1	1	—
— 15	— 24	—	—	—	—	—	1	2	—
— 25	— 29	—	—	1	—	—	1	2	—
— 30	— 34	—	—	1	—	—	1	3	—
— 35	— 39	—	1	—	—	—	2	3	—
— 40	— 49	—	1	—	—	—	2	4	—
— 50	— 59	1	1	—	1	1	2	4	1
— 60	— 69	1	1	—	1	1	2	5	1
— 70	— 74	1	1	—	1	1	2	6	1
— 75	— 79	1	1	1	1	1	2	6	2
— 80	— 89	1	1	1	1	1	3	7	2
— 90	— 99	1	1	1	1	1	4	8	2

— 100 — 149 — 2 Comp.

— 150 — 199 — 3 — —

— 200 — 249 — 4 — —

— 250 — 374 — 5 — — waarvan een Jagers, uitmakende een half Bataillon, en gecommandeerd door 1 Major.

— 375 — 499 — 6 — — waar van 1 Grenadiers, 1 Jagers en 4 Fuseliers, uitmakende een half Bataillon, gecommandeerd als voren, door 1 Major.

— 500 — 749 — een compleet Bataillon van 10 Comp., gecommandeerd door 1 Lt. Coll. en Major.

Van 750 — 999 Man twee halve Bataillons, van 5 à 6 Comp. ieder, waar van 2 Jager of 2 Grenadier, en 2 Jager Comp., het eene halve Bataillon gecommandeerd door 1 Lt. Coll., die het opper Commando over beide heeft, en het andere door 1 Major.

Van 1000 tot 1499 Man 2 Bataillons.

— 1300 — 1999 — 3 — uitmakende eene halve Brigade.

13. By ieder half of geheel Bataillon, zullen een of twee Veldstukken met eene halve of geheele Divisie Artilleristen gevoegd worden, ja zelfs by gewapende Burger Corps, van maar 4 Compagnien, mits daar toe genoegzaame Manschappen zyn boven het bepaalde getal, alzoo de Compagnien in geen geval minder dan 50 Man mogen bedragen.

14. Een Compagnie Artillerie zal bestaan, uit 1 Capitein, 3 eerste Luitenants, 3 tweede Lieutenants, 1 Adjudant, met rang van 1 of 2 Lieutenant, 3 eerste Bombardiers, 6 Bombardiers, 9 Corporaals, en 90 à 120 Canonniers, waar onder 3 Tambours, en zoo mogelyk 3 Timmerlieden, 3 Smits, en 3 Wielemakers, te zamen 116 à 146 Man, verdeeld in drie gelyke Divisien, van welke, (volgens Art. 5.) aan ieder Bataillon der halve Brigade, een zal geaffecteerd zyn.

15 De Staf van elk halve Brigade zal bestaan, in een Chef, of Colonel van dezelve, een Adjudant der halve Brigade, met rang van Capitein, een Tambour Major, en daar zulks zonder bezwaar kan geschieden, uit eenige Musikanten.

16. De Bataillons Staf zal bestaan, uit een Lieutenant Colonel, of Chef van 't Bataillon, een Major, een Adjudant van 't Bataillon, met rang van eerste of 2de Lieutenant, een Doctor, of Chirurgyn-Major, met rang van Officier, een Chirurgyn, een Bataillons-Tambour, en een Geweermaker; ook zullen in Plaatzen waar maar een of twee Bataillons zich bevinden, eenige Musikanten by dezelve mogen gevoegd worden, by aldien, de Finantien zulks eenigzints gedogen, of dat zich daar toe vrywillig Liefhebbers opdoen.

17. By elk Bataillon en half Bataillon, zal een Auditeur zyn, doch met opzicht tot zulke plaatzen, alwaar de gewapende Burgermacht geen half Bataillon bedraagt, zal een Auditeur voor een half Bataillon, uit verscheidene Districten, hier toe, door de Commissie uit de Hoogstgeconstitueerde Machten te vereenigen, worden benoemt.

18. De Burgermachten van verschillende nabuurige Plaatsen, zullen zich, met goedvinden van bovengemelde Commissie, ten opzichte der Exercitien en Manœuvres, tot een half of geheel Bataillon, en een halve Brigade mogen vereenigen, mits egter de onkosten daar door veroorzaakt, niet excedeeren de geene, welke zy anders ten zelven einde plaatzelyk zouden hebben moeten maken.

19. Officieren welke by deeze Exercitien, eenig meerder Commando gevoert hebben, dan het gene aan de Post, welke zy by de plaatzelyke Burgermacht bekleden, gehecht is, zullen daar door geen meerderen rang gewinnen, maar in denzelven rang, welken zy te voren by hunne Bataillons of Compagnien gehad hebben, blyven dienen.

20. De rang der halve Brigades, in Plaatzen daar meer dan eene bestaat, als mede die der Bataillons, zal voor de eerste maal by loting bepaald worden, en daar na jaarlyks, volgens de Nummers, welke in die loting getrokken zullen worden, welke rang, elk jaar by Nummers zal opschuiven, zoodanig, dat het Bataillon, dat het eerste jaar Nummer *een* heeft, in het volgende jaar het laatste Nummer zal hebben, enz. Dezelfde order van afwisseling zal ook plaats hebben, met de Compagnien; wordende elk jaar gerekend, te beginnen met den eersten January.

21. De Sergeanten en Corporaals zullen beiden, onder den naam van Onder-Officier begrepen worden; de Corporaals zullen nogthans, even als andere Manschappen, in de gelederen staan.

22. In Plaatzen of Districten, waar by gehele of halve Bataillons, Jagers en Artilleristen vereischt worden, zullen dezelve eenmaal in het jaar, voor de algemeene registratie of aanneeminge, door de Opper Officieren der Compagnien, of Divisien Artillerie, uit de zoodanigen, het zy reeds gewapende of nog ongewapende Burgers, die zig vrywillig daar toe aangeven, en die zy oordeelen de meeste geschiktheid daar toe te hebben, verkoren worden: doch de Grenadiers zullen hunne Mede-Leden zelve verkiezen, uit zoodanige Burgers, die onder de Fuselier Compagnien dienst doen, of gedaan hebben, zich vrywillig aanbieden, en de lengte hebben van vyf voet, vyf duim, Rhynlandsche maat.

23. Omtrent de Jagers der eerste Classe, Cap. 3. Art. 7. vermeld, is te observeeren, dat, daar men in dezelve eene meerdere bedrevenheid moet vooronderstellen, de Opper-Officieren der Compagnie nauwkeurig zullen moeten letten, dat zy by vacatures gene andere daar toe bevorderen, dan die zich in de 2de Classe, in het schieten naar het Wit, het meest hebben doen uitblinken.

24. De Cavallerie, waar het Plaatselyke Bestuur die nodig oordeelt, zal mede ingerigt moeten zyn, op den voet van die der staande Armée van het Gemeenebest.

[*Het vervolg hier na.*]

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 224. *Dingsdag den 25 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag den* 20 *October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolg der Discusfien over het voordraagen der Nominatien van den Thefaurier en Secretaris van de Commisfie van Adminiftratie over de door de Franfche aan de Bataaffche Republiek geabandonneerde goederen van den Vorst van Nasfau.

Van Hooff zegt: ik refereere my aan de reflexien, die ik gisteren reeds heb gemaakt, en die nu nader door den Burger *Kolm* zyn gededuceerd. Ik ben van oordeel, dat de Nominatie van den Thefaurier aan de Commisfie van Superintendentie moet worden gelaten, en dat deeze nominatie tot de Commisfie ter begeving der Ambten niet competeert, om dat de adminiftratie over de goederen van den Ex-Stadhouder, exoticq zynde, reeds aan een apparte Commisfie van toezigt is gedemandeerd. Ik opponeere my ten fterkfte tegen de omvraag, of ieder Lid deezer Vergadering eenige Candidaten tot die Posten zoude kunnen opgeeven; hier van heeft men, by de laatfte electie, de inconvenienten reeds ontdekt; dewyl, niet tegenftaande, dat de uitdrukkelyke wil deezer Vergadering geweest was van tot Commisfarisfen te benoemen zoodanige Perfoonen, die, uit de differente Gewesten komende, alwaar de Goederen geleegen zyn, eenige locale kennisfe zouden kunnen hebben. Maar neen, ieder heeft de zyne dus opgegeeven, het welk het ongelukkigst effect heeft gehad, dat 'er geen eenen benoemd is geworden, uit die Gewesten, alwaar het grootfte gedeelte dier Goederen gelegen zyn; en dat is noch billyk, noch rechtmatig. Ik propoueere dan, om den Thefaurier door de Commisfie van Superintendentie, en den Secretaris door de Commisfarisfen van de Adminiftratie te laten benoemen.

De Prefident brengt dit laatst voorgeftelde in omvrage.

Van Lokhorst zegt: zo ik my wel herinnere het Decreet voorleeden Vrydag genomen, en als Rapporteur deswegens begrypt ik met zeer veel vertrouwen, dat het Decreet algemeen is, en niet flegts ziet op de Commisfie tot de Ambten, maar ook op alle Commisfien, die ter making van eene Nominatie, tot welk Ambt ook, benoemd zyn of worden, de cynofure is algemeen, en ik infteere, dat deeze ook in dit geval worde gemaintineerd.

Ten Bergen verzoekt, dat het Decreet zal worden geleezen.

Het Decreet wordt gelezen.

De Prefident hernaalt andermaal, om by appel nominal te decideeren: of de nominatie door eene Commisfie zal worden uitgebragt.

Van Hooff verklaart zich tegens deze omvrage, fustineerende, dat zulks door de Adminiftrateurs moet gefchieden.

De Prefident zegt, dat dit een byzonder gevoele van hem is, en inftitueert hierop het appel nominal.

Van Zonsbeek zegt: Daar het my voorkomt, dat deeze Vergadering zig met geene begeving van Ambten behoort bezig te houden, dan alleen met zodanige, welke direct onder de verantwoording van dezelve ftaan, zo kan ik my zeer wel daar in met den Burger *van Hooff* en met den Burger *ten Bergen* vereenigen, dat de begeving van het Ambt van Secret. aan het Collegie van Admin. zal en behoort te worden gedemandeerd; — en verder de begeving van zodanige mindere beambten, aan dezelve competeerende, als met overleg en goedvinden van de Commisfie van Superintendentie op authorifatie van deeze Vergadering zullen nodig bevonden worden. — Maar daar het my toefchynt, dat het Ambt van Thefaurier, als een zekere Ontfanger Generaal kan en behoort aangemerkt te worden, en dus onder directe verantwoording van deeze Vergadering ftaat, dewelke als 't ware het Collegie van Adm. in dat opzigt alleen doet dienen, om de behoorlyke ordre der zaaken te obferveeren, en de Commisfie van Superintendentie, om toeverzigt te houden, op dat alles, naar de door haar gegevene Inftructie, worde behandeld, zo fchynt het my ook klaar, dat de Thefaurier by deeze Vergadering behoort te worden aangefteld. —

En, Burgers Reprefentanten! daar deeze Vergadering niet dan na veele overleggingen begrepen heeft, dat het ftuk van de begeving der Ambten eene allermoeyelykfte taak was, zo om de onderzoekingen der byzondere werkzaamheden aan iedere onderfcheiden bediening geannexeerd, als de vrees voor misvatting in het beoordeelen der bekwaamheden van Perfonen, tot de byzondere posten gefchikt; — en om deeze en meer andere redenen goedgevonden heeft, eene Perfoneele Commisfie te benoemen, welke by afwisfeling der Leden dienen zou, om te faciliteeren dat lastige werk, en gelast wierd, om zo veel Nominatien van drie Perfonen aan deze Vergadering voortedragen, als dezelve in die tyd konde voorzien, dat 'er posten te begeven zouden zyn; en, Burgers Reprefentanten, de benoeming van die Commisfie fecreet gefchied

zynde, is ook zeker, dat de Leden dezer Vergadering, welke met zo veel gewigtige werkzaamheden belast en geoccupeerd zyn, ook nog daar en boven niet zouden belast worden met de geheel onnutte bezigheid, als is, het verleenen van gehoor aan zo veele Sollicitanten, welke by haar, zo wel in merites, als bekwaamheden, geheel onbekend mogten zyn; daar nu in tegendeel de verdienstelyke man zich alleen aan de by hem bekende hoogschatters der braaf- en werkzaamheid alleen heeft aantemelden, om by de benoemde Commissie op 't Favorabelst te worden voorgedragen; — 't welk nog boven het gezegde dit voordeel aan de zyde der Vergadering heeft, dat 'er een zekere responsabiliteit op de Leden legt, welke een Persoon voordraagen, als meede op de Personeele Commissie, die aan deeze Vergadering de voordragt doet, die, zal de Commissie haare achting niet in de Waagschaal stellen, zy in de onvermydelyke verplichting legt, een naauwkeurig onderzoek te doen, zo wel naar Persoonen als omstandigheden, om daar door voortekomen haare minachting, en de mogelyk tegengestelde keuze aan 't oogmerk der Vergadering; en aan de zyde der waardige Sollicitanten, heeft het dit voordeel, dat zy, met meerder gemak, minder gevaar hebben van door ongeschikte, ja, somwyl geheel onwaardige Personen verdrongen te worden. Deeze of dergelyke gevoelens zyn nog nader by deeze Vergadering gemanifesteerd, door het genomen Decreet op de propositie van den Burger *van Lokhorst*, by welk Decreet tot dat einde zelfs eene vaste cynosure voor de werkzaamheden van die Commissie is bepaald geworden. Op grond dus van het door my aangevoerde, zou ik, onder verbetering, van gedachten zyn, dat deeze Vergadering, zal zy zich gelyk blyven in het nemen haarer Decreeten, by de vastgestelde cynosure dlende te blyven; — en niet en Corps, maar door de benoemde Commissie, of zodanige andere Commissie, als dezelve in haare wysheid zal goedvinden, tot de vaceerende Posten de Nominatien, conform haare genomen Decreeten, behoort te laten voordragen.

Modderman zegt, zich tegens dat geavanceerde te verklaaren; daar by voegende, dat hy integendeel het door den President voorgestelde moet appuieeren.

De President instituëert het appel nominal.

En wordt by meerderheid gedecreteerd: dat de nominatie door eene Commissie zal worden uitgebragt.

Hahn zegt, dat, daar door deze conclusie de geest der Vergadering zoo duidelyk gebleken is, voor het benoemen van eene Commissie te zyn, hy de vryheid neemt om voor te stellen, of niet de Commissie van Superintendentie zoude kunnen worden verzogt, eene gemotiveerde nominatie van drie persoonen tot Thesaurier voor te stellen.

De President antwoord: hier op, dat dit juist zyn gevoelen was, brengt dit in omvrage, en concludeert conform.

De President brengt thans in omvrage, of de Administrateurs zullen worden verzogt, om eene diergelyke Nominatie voor den Secretaris uit te brengen: — en wordt mede conform gedecreteerd.

Thans in deliberatie gebragt zynde het door de Burgers *Ploos van Amstel* c. s. uitgebragt Rapport in de zaak van *Gerrit Moreau*, beklimt *Nuhout van der Veen* den Spreekstoel, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Is 'er immer een oogenblik, het welk myn gevoelig hart met eene koude rilling bevangt, aan myn geheele ziel de gefolterde en lydende menschheid afschetst, en my met de diepste en strengste oplettenheid het groot gewicht der zaak doet gevoelen, het is voorzeker in die onberekenbare oogenblikken, het is dan, wanneer ik myne stem moet uitbrengen, in eene zaak als deeze, welke thans het onderwerp onzer raadplegingen is, waar van het leven of de dood van een onzer Medeburgers afhangt.

Dan, Burgers Representanten! roept van den eenen kant de wet, welke geen persoonen kent, maar alleen de daden beschouwt, zo wel als de handhaving van het groot en algemeen belang der Maatschappy ons toe, *zyt rechtvaardig!* maar ook van den anderen kant vordert die zelve rechtvaardigheid van ons, dat wy alles in aanmerking neemen, het welk ter verlichting van den lydenden mensch dienen kan, en dat wy ten nauwkeurigste de zaken, tyden en omstandigheden wikken en overwegen, om te zien, of 'er waarlyk misdaad zy, en of 'er ook eenige gronden zyn, waarop wy den lyder gratie kunnen of mogen bewyzen, zonder daar door de orde in de Maatschappy om te keeren.

Hoe gaarn zag ik my in zulke gewigtige oogenblikken ontslagen van den post, waarin de wil des Souverainen Volks, dien wy hier in het byzonder uitoeffenen, my met u allen gesteld heeft, of dat heerlyk en alles overtreffend vonnis geweezen: *'Er zullen geene doodstraffen meer ter uitvoer gebragt worden.*

En geen wonder, Burgers Representanten! welk gevoelig hart is niet ten uiterste aangedaan, wanneer het bezeft, dat wy allen eens door te ver gedreeven hartstochten vervoerd, ééns aan tomelooze driften overgegeeven, of door toevallige omstandigheden van het gebruik onzer redelyke vermogens beroofd, daar van dadelyk het slagtoffer worden kunnen, aan dezelve gevaaren bloot staan, en het zelve lot ondergaan moeten.

'Er is dus geen gewichtiger, geen belangryker tydstip uit te denken, dan wanneer wy, als uitoeffenaars van des Volks Souverainiteit, een geslagen doodvonnis bekrachtigen of verwerpen, en hier door in der daad over het leven of den dood uitspraak doen moeten.

Dat wreedaarts, wier gevoel is uitgedooft, voor de smeekstem der ellendigen doof zyn, en op de rechtvaardigste smeekingen geen gunst bewyzen willen! Dat een bloeddorstige *Maurits*, in de nabyheid van deeze plaats, met blydschap. en op zynen last, het hoofd zie vallen van den gryzen en stokouden Vader des Vaderlands, en zich verheuge over dien dienst, welke hem, ten gevalle en ter bevordering zyner heerschzugt, word beweezen! wy, die uit edeler en rechtvaardiger grondbeginselen handelen, die de opperste wil van een vry Volk volvoeren, die als menschenvrienden, doordrongen van onze heilige en duure verplichting, gevoelen, wat het te zeggen is, *een geslagen doodvonnis te bekrachtigen, of*, behoudens eene ongekreukte rechtvaardigheid, *den veroordeelden vry te spreeken.* Wy, herzeg ik, zullen nimmer eenen traan van gevoel en medelyden weigeren, wanneer wy, na eene herhaalde en juiste beoordeeling der zaken, deeze uitspraak doen moeten; *De orde en het algemeen belang der Maatschappy, de rechtvaardigheid, ons groote richtsnoer, verbiedt ons, aan u, onzen medemensch, wiens lot wy betreuren, vergiffenis te schenken, voor de misdaad, welke gy begaan hebt.*

Maar welk een gevoel van verrukkende blydschap verwekt het in onzer aller harten, wanneer wy ons in de gelegenheid bevinden, om, behoudens die zelve geregelde orde en het wel-

welzyn der Maatschappy, eenen mensch in het leeven te behouden, of hem het zelve, het welk hy reeds, volgens een rechterlyk vonnis, naar den letter der wet geweezen, verbeurd had, uit hoofde van bykomende omstandigheeden, welke de wetgeever niet had kunnen voorzien, weder te geeven.

Dat ik Ulieden, Burgers Representanten, ten deezen opzichte slegts herinnere den voorbeeldigen vuurigen yver, die onbeperkte geestdrift, welke ieder Lid deezer Vergadering bezielde, in het onlangs alhier verhandelde geval, van de twee Soldaaten *Repp* en *Kranz*, en de middelen, welke ieder uwer, met het edelst hart, om stryd aanvoerde, om die twee, door eenen onbevoegden Rechter ter dood veroordeelden, by het leeven te behouden, ik herzegge, dat ik Uliedon dit slegts voor oogen stelle, als een bewys uwer liefde tot rechtvaardigheid, en onbegrensde zucht ter behoudenis van uwen medemensch, en Gylieden zult het Zegel der waarheid aan myne voordracht hegten.

Daar wy dan nu weder in een zoortgelyk geval verkeeren, mag ik ook van uwe zo evengeschetste menschlievenheid denzelven yver verwachten, voor eenen braven Militair in den dienst deezer Republick, die, dooreene zwaare dronkenschap vervoerd is tot ongehoorzaamheid aan zyne Bevelhebbers in den Krygsdienst, die om het bedryven van die daad door den Krygsraad ter dood is verweezen, en aan wien reeds het vonnis ten uitvoer zoude gebragt zyn, zo niet drie waare menschenvrienden alhier, zich by deeze Vergadering hadden vervoegd, om voor hem abolitie of mitigatie van straf te verzoeken, en het is dit verzoek, het welk na het uitgebragt Rapport eener personeele Commissie uit deeze Vergadering, thans het gewichtig onderwerp onzer deliberatien uitmaakt.

Om dan met des te meerder grond hier op te kunnen adviseeren, oordeele ik hoogst noodzakelyk, om Uliedon met den rampzaligen gevangenen, en veroordeelden *Gerad Moreau*, *Ruiter onder de 2de Compagnie in het 1ste Regiment 3de Brigade Cavallery in den dienst dezer Republicq*, wien ik van naby kenne, ook nader bekend te maaken.

Toen in het gepasseerde Jaar Hollandsch provisioneele Representanten, eene Commissie uit het Committé van Voorlichting naar het noordelyk gedeelte der Provincie Holland afzonden om aldaar het werk der remotiën enz. te volbrengen, was ik een medelid van die Commissie, welke dooreen detachement Ruiters wierd verzeld, onder het bevel van den in het Rapport voorkomenden Wachtmeester *de la Vuet*. Onder dat detachement bevond zich ook het melydenswaardig voorwerp, voor het welk van deeze Vergadering gratie gevraagd word, en wiens dood of leeven thans van haare uitspraak afhangd, de Ruiter *Gerard Moreau*. Hy was gedurende den tyd van 12 weeken onder myn oog, gedroeg zich als een braaf Burger, als een uitmuntend Militair, in allen opzichte voorbeeldig gehoorzaam aan de orders, welke hem gegeeven wierden. In het byzonder was hy de zaak der vryheid met geheel zyn hart toegedaan, zyn geheele ziel was by alle gelegenheden doordrongen van dat edel beginzel, van zyne liefde voor het Vaderland en den dienst der Republicq, zo dat hy zyne cameraden daar toe opwekte en met den grootsten yver aanvuurde.

Deeze korte schets vermeende ik Uliedon te moeten geeven, om Uliedon den veroordeelden *G. Moreau* te doen kennen, en om dat ik hartelyk wenschte, dat deeze, in vryheidslievde en braaf Caracter, aan alle Krygslieden, ten voorbeelde moge strekken.

Het is, Burgers Representanten! deeze *G. Moreau*, die, beschuldigd van ongehoorzaamheid aan zyne Bevelhebbers in den militairen dienst, en andere excessen begaan te hebben, zonder dat de faiten, welke hem worden te last gelegd, alle voldoende zyn beweezen, of zonder dat hy die immer heeft geconfesseert, op de getuigenis van genoegzaam alle singuliere getuigen, en dat nog getuigen in hun eigen zaak, zo als is de verklaring van den *Ritmeester Brepoels*, van den *Ritmeester Hoyinck van Papendrecht*, van den *Lieutenant Roth*, en den *Wagtmeester la Vuet*, zonder dat 'er eenige andere bewyzen der gepleegde excessen ten Processe zyn overgelegd, dan alleen van *Engetie van der Kamp*, welke zoude tegenwoordig geweest zyn, toen de Ruiter *Moreau*, den Wachtmeester *la Vuet* op zyn kamer met geweld attacqueerde en op den grond smeet, doch welke *Engetje van der Kamp*, by de interrogatorien aan haar gedaan, en ten processe overgelegd, onder eede verklaard, van dat alles niets te hebben gezien of te weeten: Ik herzegge, Burgers Representanten, het is die zelve *G. Moreau*, welke alleen, op zulke den Rechten geheel onvoldoende bewyzen, door den militairen Krygsraad ter dood is veroordeeld.

Eene daad, Burgers Representanten! welke onzer aller byzondere oplettenheid verdiend, en dien groten en heiligen grondregel geheel om verre werpt, waar op elk ingezeten dezer Republick altyd zo veel roem gesteld heeft, en die altyd den grondslag der crimineele Rechtspleging heeft uitgemaakt: *Dat namentlyk in een extraordinair proces, alwaar recht gedaan word op de confessie, zo als hier plaats gehad heeft niemand ter dood kan of mag worden gecondemneerd, dan, na dat hy de misdaden, waarvan hy word beschuldigd, heeft bekend.*

En wanneer men eens van dien heiligen regel zal zyn afgegaan, wat zal 'er dan van ons worden? Aan welke gevaaren, aan welke listen zal dan het leeven van den mensch niet zyn bloot gesteld? Zal dan niet de Maatschappy in een moordhol veranderen, wanneer de Officieren der Justitie naar hun welgevallen, zonder confessie, alleen op zulke nietige bewyzen, in extra ordinaire Procedures kunnen grasseeren, en doodvonnissen ter executie leggen? waar van helaas! zo veele treffende voorvallen in voorige dagen hebben plaats gehad.

By dit alles verdiend het ook wel ernstig uwen aandacht, dat de *Ritmeester Brepoels*, welke op den 7 Maart dezes Jaars eene beëdigde verklaring gaf van alle de excessen, die door den Ruiter *Moreau* zouden zyn begaan, en die hy had gezien en ondervonden, nog den 12de van die zelve maand by de 2 eerste verhoren aan den gem. *Moreau* gedaan, in den Krygsraad, voor welken die verhoren geschiedden, niet alleen als Ritmeester Zitting had, maar zelfs als President van dien Krygsraad fungeerde, en zich eerst by het 3de verhoor op den 16 Maart daar aan volgende uit den Krygsraad absenteerde, en door den *Lieutenant Grisart*, zonder dat 'er een ander Ritmeester in zyn plaats wierd gesteld, als President wierd vervangen, zo als consteert uit de origineele verhooren, ten Processe overgelegd.

Ziet daar dan, Burgers Representanten! Getuige en Rechter in den zelven Persoon, en wel in eene zaak, die hem zelven ten hoogste concerneerd.

Het zal de Vergadering uit de lecture der stukken, als mede uit de allegatien, door de Rapporteurs by hun wel gesteld rapport gedaan, zonneklaar consteeren, dat de gevangene *G. Moreau*, ten tyde, wanneer de verregaande disobedientie, door hem, aan zyne Bevelhebbers zoude zyn betoond, zodanig door den drank was bevangen, dat hy als zinneloos moet worden aangemerkt, ja zelfs zodanig, dat de overmaat van drank hem tot

ot den hoogsten trap van woede heeft vervoerd.

En dit verdiend des te meer geloof, daar de Gevangene en Gecondemneerde niet behoord onder die Persoonen, welke gewoon zyn zich gestadig aan den drank over te geeven, hier van is ook geen het minste bewys voor handen, en het was dus ook zeer ligt mogelyk, dat hy, niet door eenaanhoudend gebruik aan den drank gewend zynde, des te eerder door dezelve konde bevangen worden, en waar toe de gelegenheid, zo wel als de omstandigheden des tyds, zeer veel zullen toegebragt hebben.

Immers, Burgers Representanten! het is uit alles zeer duidelyk op te maken, dat de oorzaak, welke aanleiding gaf tot deeze razende dronkenschap, was, het op den 1 Maart in den Doele te Hoorn, door de Municipaliteit van die Stad, ter gelegenheid van de eerste byeenkomst dezer Vergadering gegeeven Feest, het welk aldaar door de Leden der Municipaliteit, door Burgers en Militairen van allerlei rang en staat, Broederlyk, en ten blyke eener volkomen gelykheid, gevierd wierd.

Op dit grote Feest verscheen ook de ongelukkige *G. Moreau* met zyne Cameraden, niet op zyn eigen goedvinden, maar na dat hun daar toe permissie was gegeeven, door de *Ritmeesters Brepoels* en *Hoyink van Papendrecht*, en waarom 'er ook dien avond geen appel geblazen, of Taptoe geslagen wierd, om dat zy zich dien nacht met de Burgery zouden vrolyk maken, zo als uit de antwoorden op de interrogatorien, door den eerstgenoemden gegeeven, bekend is.

Hy, by wien het Vaderlandsche bloed door de aderen gedreven wierd, wilde ook in de grote vreugde van dien dag deel neemen, en het waaren voorzeker zyne Republikeinsche gevoelens, welke hem, zo wel als zyne brave Cameraden daar toe aanvoerden, daar hem niet alleen de vrye toegang was vergund, maar daar hy ook verplicht was, wilde hy zyn hart geen geweld aandoen, of misschien de bevordering van zyn fortuin, het welk den braven Patriot het meest behoord te begunstigen, niet tegenwerken, op dat Feest te verschynen.

En dit moet ook aan deeze Vergadering een bewys opleveren, dat zyne alles te bovengaande dronkenschap, niet als geheel vrywillig, maar als door de voorn. gelegenheid, en de algemeene vreugde veroorzaakt zynde, kan worden aangemerkt, en waar door dan ook het pleegen van excesfen uit een geel ander, veel gunstiger oogpunt moet worden opgenomen, en van gedaante veranderen.

Althans dit is zeker, dat de gecondemneerde niet uit eene opzettelyke kwaadaardigheid, niet uit een boos opzet, niet uit een opgevatte haat, veel min met een bedorven hart, zich aan de hem ten laste gelegde misdaaden heeft schuldig gemaakt, hier voor pleit de verklaaring van den beledigden Wachtmeester *de la Vuet*, die in deeze zaak zelfs als beschuldiger voorkomt, maar echter in zyne verhooren, of wel in zyn antwoord op de interrogatorien aan hem gedaan, bekend *dat hy nooit eenige de minste twist met den Ruiter* Moreau *heeft gehad*, en waar by dezelve beledigde Wachtmeester nog dit getuigenis geeft, *dat hy integendeel verzekerd is, dat de gecondemneerde hem* de la Vuet *in den nood zoude hebben bygestaan*, en even dit zelve bekend ook de ongelukkige Ruiter *Moreau* by zyne verhoren, van den gemelden Wachtmeester *de la Vuet*.

Het was dan ook alleen, de ongelooflyk verregaande dronkenschap, uit welke oorzaak die ook moge voortgesproten zyn, welke den gecondemneerde, anders altyd gewoon te gehoorzamen, tot ongehoorzaamheid en excesfen konde vervoeren, en die het gebruik zyner zinnen benam. En waar toe kan niet het schandelyk misbruik van sterken drank den mensch vervoeren! voorzeker tot alle euveldaden, welke immer gepleegd zyn.

Dat Broederfeest te Hoorn in de Doele op den 1 Maart dezes Jaars gehouden, gaf aan den ellendige gecondemneerden *G. Moreau*, de gelegenheid tot het onmatig gebruik van sterken drank, en alle de gevolgen daar uit voortgesproten. Misschien, (en dit voeg ik hier niet ten onrechte by) heeft de weigering van den Ritmeester *Brepoels*, (toen de Ruiter *Moreau* hem des nachts van den 1 tot den 2 Maart, verzeld van 2 Dames, in een zekere Herberg ontmoette) om met hem *Moreau* te drinken, zo als by Art. 13 der interrogatorien van gemelde *Brepoels* consteert, misschien, zeg ik, heeft die weigering niet weinig toegebragt, om zyne driften, reeds door den drank gaande gemaakt, sterker te doen woeden.

Het was voorzeker die dag, op welke deeze Vergadering verklaard wierd te zyn het representeerend Ligchaam van het Volk van Nederland, welken dat Volk met zo een reikhalzend verlangen had te gemoet gezien, *welken* (vergund my dat ik de woorden van onzen eersten Voorzitter, den nu zaligen PAULUS hier invoege,) *de grootste Mannen onder onze Voorvaderen wel gewenscht hebben, maar wiens dadelyk aanwezen zy zich nimmer durfden voorstellen, om dat zy dien beschouwden als den ontwyffelbaren dageraad van waare Vryheid en onafhanglykheid, zo van binnen als naar buiten, en derhalven van zo een Nationaal geluk, dat het hun te grootsch en te schitterend voorkwam, dan dat het aan dat Volk immer zou te beurt vallen.*

Ja, Burgers Representanten! ik herzeg, het was die aangenaame dag van algemeene Volksfeesten, van hartelyke blydschap, en uitbundige vreugde voor de weldenkende Natie, welke voor den braven Vaderlandlievende Ruiter *G. Moreau*, een dag van ellende en de bitterste rampen genaamd mag worden, en welke hem reeds den dood zoude hebben doen ondergaan, zo niet de drie menschenvrienden, TROST, NUYEN en STOMP, alhier in de Hage woonachtig, zich voor den meergemelde *Moreau* om abolitie of mitigatie van straf, aan deeze Vergadering hadden geadresseerd, en haare clementie ingeroepen, welke zich over alle ongelukkige Ingezetenen even zo hefderyk verspreid, als haare rechtvaardigheid den moetwilligen booswicht, door strenge wetten weet te beteugelen.

Ik zal, Burgers Representanten! ten dezen niet verder adstrueeren in hoe verre de Militaire Krygsraad in dit geval den Gecondemneerde heeft onthouden de middelen van defensie, welke ten zynen opzigte altyd behooren te zyn favorabel, en in hoe verre zy hier in haaren plicht niet heeft betracht, waar toe zy volgens het Militair appel Reglement van 28 Augustus 1750 gehouden was, daar dit door de Rapporteurs by hun Rapport met klaare woorden betoogd is; maar ik zal dit alleen 'er byvoegen, dat het wenschelyk waare eens een middel te beramen, om door het plaatzen van kundige Rechtsgeleerden in den Krygsraad, voor te komen, dat in zulke zaken, welke niet van gering aanbelang zyn, maar in welke over het leven van den mensch gehandeld word, niet zo lichtvaardig de weg gesloten word aan eenen ongelukkigen gevangenen, om zyne defensie te kunnen doen, welke zelfs den ergsten en snoodsten booswicht, tot het laatste oogenblik van zyn leven, moet toegestaan worden.

Ik heb alleen hier maar willen aanstippen, de in het oog lopende informaliteiten in deeze procedures gehouden, voor zo veel de kortheid des tyds, welke my overig was, toeliet daar op het oog te vestigen.

Het is eene zekere waarheid dat de geringe oplettenheid, waar mede de Krygsraad deeze zaak, van het begin af aan, heeft

heeft beschouwd, de aandacht van een ieder moet na zich trekken — zo wel by de gedane verhooren, als by het pronuncieeren der Sententie, bekende de gevangene niets van de hem ten laste gelegde misdaden, maar bleef standvastig volhouden, dat zyn, door den drank bedwelmd hersfen gestel hem alle bewustheid van de gepleegde excessen had benomen. — Het was de plicht der Officieren van het Garnisoen, daar zy ooggetuigen waren van die excessen, zorg te dragen en orders te stellen, dat dezelve in haar geboorte waren gestuit, daar toe hadden zy de zekere middelen in handen, en het zoude niet veel tot hunne eer strekken, te willen zeggen, dat zy niet in staat geweest zyn, om eenen Ruiter, die dus obedient aan hunne orders was, door geschikte en gepaste middelen, door met nadruk te ageeren, tot reden te kunnen brengen, en daar door de fatale gevolgen voor te komen, welke hier uit konden voortspruiten, en die ook voor een groot gedeelte, daar zy by alle die excessen stil gezeten hebben, aan hun zouden kunnen geattribueerd worden. — Zy, die gesteld zyn om eene stricte discipline te houden, moeten daar voor zorg dragen, en zyn des noods responsabel voor de kwade gevolgen, welke niet in tyds zyn gestuit, door het neemen van gewichtige en zekere maatregelen. Indien dit alles in den beginne, wanneer de Ruiter *Moreau* zich disobedient betoonde, ware geschied, had nimmer die ongelukkige man tot verdere excessen kunnen overslaan, of het slagtoffer worden van de slegte vigilantie der Officieren: dan hier van is niets gebeurd. En is het niet te verwonderen, Burgers Representanten! dat de Krygsraad, die den oorsprong, voortgang, en alle omstandigheden der zaak, met de uiterste nauwkeurigheid moest opgespoord en onderzogt hebben, voor en aleer zy het vonnis konde wyzen, op dat alles niet schynd gelet, of het zelve niet eens in aanmerking schynd genomen te hebben? Niets is zekerder dan dit: Een Rechter, die zynen plicht kend en betracht, dringt tot in de diepste schuilhoeken door, grypt alles aan om den ongelukkigen te verligten, zyn onschuld te bevorderen, en alles in het werk te stellen, om hem, zoveel met de rechtvaardigheid bestaanbaar is, te redden en vry te spreeken.

Ik vermeen genoeg gezegd te hebben, om deze Vergadering te doen opmerken, dat de misdryven, welke de gecondemneerde *G. Moreau*, op den 2 Maart van dit jaar mogte begaan hebben, zyn veroorzaakt door eene te groote overmaat van drank, op het vreugdefeest gevierd, over de eerste byeenkomst dezer Vergadering, welke hem het gebruik zyner redelyke vermogens geheel heeft benomen, en tot eene woede doen overslaan, zo als uit alle Processtukken genoeg bewezen word: dat de gevangene zich altyd braaf en zeer obedient heeft gedragen; dat hy een oprecht Vaderlandsch hart in zynen boezem droeg, en een waar Voorstander was der Vryheid, een waar Pensionaar van den dienst der Republiek; dat hy niet gewoon was, zich aan een onmatig gebruik van den drank over te geeven; dat hy noch uit kwaadaardigheid, noch uit eenigen haat of kwaad opzet tegens iemand, de hem toegerekende disobedientie en excessen heeft begaan, veel min, dat hy een kommunaar of bewerker van twist en tweedracht geweest zy: Dat hy de misdaden nimmer heeft bekend, *het welk een der grondzuilen van de extraordinaire criminele Rechtspleging is, zonder welke niemand ter dood kan of mag worden veroordeeld:* Dat het bewys zeer gebrekkig, en den Rechter onvoldoende is. Dat 'er veele informaliteiten in de gehouden Procedures hebben plaats gehad; en dat bovendien den gedaagden door den Krygsraad den weg ter zyner behoorlyke defensie is gesloten: ik herzegge, dat ik vermeen, dit alles kortelyk, maar genoegzaam te hebben aangetoond, en waar by nog kan gevoegd worden des Gecondemneerdes langduurige en akelige gevangenis van byna agt maanden, welke hem uit de voortdurende onzekerheid van zyn lot, niet weinig zal gefolterd en gepynigd hebben, daar hem het gewezen vonnis des doods bekend was, en welke angstvallige gevangenis waarlyk als eene geleden straf kan en moet gerekend worden.

Ik oordeel dan, Burgers Representanten! na al het geavanceerde te mogen verwachten, dat, genoegzaam overeenkomstig het geadviseerde van 's Lands Advocaten *Vitringa* en *Calé*, by de Proces stukken gevonden wordende, deze Vergadering, als Representeerende het Volk van Nederland, overtuigd van de ongehoorde vexatien, welke de extraordinaire criminele Procedures verzellen, niet zal dulden, dat, na eene zo langdurige gevangenis, welke alleen door een strafbaar verzuim van den Krygsraad is veroorzaakt, den gecondemneerden nu nog den weg van Appel worde geopend, en hy aan eene voortdurende gevangenschap bloot gesteld, maar al het geene ik heb aangevoerd in aanmerking zal neemen, en daarom zonder eenige hesitatie, met een vaderlyk hart uit zonderlinge gratie, aan den mitsgem. *G. Moreau*, in dit particulier geval, en uit hoofde van veele te zamenlopende omstandigheden, welke daar in gevonden worden, de straffe des doods, waar toe hy by den Militairen Krygsraad was veroordeeld, zal remitteeren, en hem vervolgens uit den dienst van het Land ontslaan.

Dusdanig een Decreet, waar mede ik my geheel kan conformeeren, zoude een bewys opleveren, dat deze Vergadering zeer ongaarn een slagtoffer zoude begeeren te zien, van de verrukkende blydschap en vreugde, welke 'er over haare eerste Zitting plaats had, en in de Jaarboeken der Republiek zal vereeuwigd worden.

Van Leeuwen zegt: in de voor handen zynde zaak, over den ter dood veroordeelden Ruiter *G. Morreau*, myn advys zullende uitbrengen, zal ik, om kort te zyn, en den tyd, welken wy zo hoog nodig hebben, te besparen, het fait, waarover aangeklaagd en veroordeeld is, met deszelfs bescheiden en bewyzen, benevens den toedragt en zamenloop van zaken en omstandigheden, daar by plaats gehad hebbende, niet herhalen. — Dit alles vindt men in het Rapport der kundige Rapporteurs naauwkeurig ter neder gesteld. — Dat Rapport is voor de Leden dezer Vergadering gedrukt, en aan de orde van den dag gesteld; en ik twyfel niet, of het zal by veelen met de vereischte aandagt gedaan en overwogen zyn. — Ik zal my derhalven deswegen alleen aan het Rapport van bl. 2 tot 5. inclus refereeren; gelyk ook aan alles, wat het deficit der bewyzen, de refutatie van dien, en adstructie der zaak aangaat, tot het welen te regt geavanceerde van bl. 6 tot 14. — Want myn voornemen is niet, Burgers Representanten, het zelve te wederleggen; integendeel. — Na dat ik, onderbezef van het belang der Maatschappy en Krygstucht aan de eene, en van het leven en welzyn van eenen ongelukkigen myner Medemenschen aan de andere zyde, alle de stukken en documenten dezer geheele procedure met den aankleven van dien, nauwkeurig geëxamineerd, en met het Rapport vergeleken had, heb ik de zaak by het zelve zo juridicq en wel gededuceerd en geadstrueerd bevonden, dat, als ik *als Regter* 'er over moeste vonnissen, ik my 'er geheel mede zoude moeten conformeeren. — Ik zegge, *als Regter*, maar niet als Lid dezer Vergadering, van welke geen regt, maar gratie en kwytschelding van straffe voor eenen ongelukkigen misdadiger gevraagt word. — Dit toch! Burgers Representanten! is eene aanmerking, welke

ik alleen maar op het Rapport in het generaal te maken heb, daar hetzelve meer gelykt naar een advys instructoir of decisoir, voor eenen Regter geschikt, die naar de omstandigheden der zaak, volgens de wet en zyn arbitrage te oordeelen en straffe op te leggen heeft, meer dan wel voor eenen Souverain, of dien, die deszelfs Souveraine magt uitöeffent. — Eene aanmerking, — welke in myn advys over de zaak der Waldeksche Soldaaten *Repp* en *Krantz* den 23 September op deze materie reeds breder gemaakt heb, en al nog inhæreere, — welke my de Rapporteurs, hoe verdienstelyk anders ook in dezen, zullen te goede houden, ja ik niet twyfel, of zy, wanneer zy het meer in dezen zin beschouwen, zullen my die moeten toegeven, dewyl deze Vergadering niet voorkomt als een Regter, die naar verdiensten der zaak en deszelfs omstandigheden straffe decerneert, maar als Souverain, die, ex plenitudine potestatis aan haar toevertrouwd, kwytschelding van straffe en gratie verleent, dan, wanneer de omstandigheden, waar in een misdadige, doch tevens ongelukkige misdadige, verkeerde, het toelaten, en de hoogste regtvaardigheid daar mede niet ten sterkste strydt, gelyk in cas subject. — Intusschen zy het ons, Burgers Representanten! genoeg uit dit subjecte Rapport over *Moreau*, door de Rapporteurs genoegzaam voorgelicht te zyn, zo dat, daar de zaak zelfs voor eenen Rechter tot præteritie der doodstraffe en verzagting van dien geschikt is, die dan ook des te meer voor den Souverain tot het verleenen van gratie vatbaar is. — En Gyl. merkt dus, Burgers Representanten! dat ik ten aanzien van het geadviseerde der Rapporteurs tot remissie der doodstraffe geene zwarigheid ter waereld make. — Neen: — Ik kan en zal my geheel wel daar mede conformeeren. — Maar niet met het verdere geadviseerde, om des niet tegenstaande den gecondemneerden eene zodanige Militaire straffe te doen ondergaan, als aan de doodstraffe het naaste zoude bykomen, en hem boven en behalven voor den tyd van agt dagen by den Geweldigen Provoost te water en te brood te zetten, en de 4 laatste dagen in de vierde schakel te sluiten, als *schelm* weg te jagen en *onbekwaam* te verklaren om den Lande ooit wederom te kunnen dienen. — Want, — wat zoude dit tog gelyken naar *gratie*, daar dit de hoogste *straffe* zoude zyn, die een Regter, als Regter, hem ex meritis et circumstantiis causæ et judicis arbitrio zoude opleggen? — Zoude dat dan alhier *gratie* zyn, of dien naam verdienen kunnen? Immers neen. — En de Vergadering tog verseert alhier niet als Regter. — Integendeel de regterlyke magt komt haar niet toe. — Verder — Gratie behoort men te verleenen met oogmerk, om eenen ongelukkigen misdadigen, zo veel mogelyk, tot een nuttig Lid der Maatschappy te behouden. — Zoude nu uit zulk eene infameerende straffe, welke men nog wel *gratie* zoude hieten, het tegendeel niet eerder geboren worden? Immers ja. — En, — als hy een weldenkend harte heeft, gelyk men van hem getuigt, en daar van ex actis consteert, zoude zulk eene straffe hem dan zoms niet erger zyn, dan de dood zelve, en 'er nimmer, zoo hy tot zulk een infamie gebragt wordt, eenige verbetering voor hem, of nut voor de maatschappy te hoopen zyn! — Men overdenke, bidde ik, Burgers Representanten! dit rypelyk. — En wil, en zal men gratie verleenen, men remitteere hem alle straffe, in consideratie mede nemende de langdurige en nu haast agt maanden gevangenisse, waar in hy gezucht heeft: En men laate hem verder als een braaf Ruiter zynen tyd uit dienen. — Dan kan de clementie deezer Vergadering nog wat goeds uitwerken, en van hem verwagt worden, dat anders niet te verwagten is. Hy zal dit clementie zegenen, en dezelve zal hem — die nu zo langen tyd onder het akelig bezef van zyn doodvonnis in den Kerker doorgebragt heeft, — die niets, zo als uit zyne examens volstandig blykt, van zyne gepleegde excessen, dan van zyne dronkenschap, bewust is, — het gevaar, waar in hy geweest is, en dat door zonderlinge gratie ontkomen zal zyn, telkens doen herinneren — zig daar van verder doen wagten, — zyne spitsbroeders daar tegen waarschuwen, — dezelve voor zulk een menschlievende Vergadering agting inboezemen, — zig daar voor in de bresse stellen, — en anderen daar toe aanmoedigen. — Meerdere opwekking denke ik, Burgers Representanten, niet nodig te hebben. — Van de menschlievendheid en edelmoedigheid van deeze Vergadering wordt het verwagt. — En ik concludeere tot het accordeeren van de verzogte gratie en volkomen demissie der straffe, waar van 's Lands Advocaten in hun over deeze zaak gegeven Advys ook niet geheel vreemd geweest zyn, daar zy dit in de eerste plaats voorgesteld hadden.

De President adjourneert daarna de Discussien over dit onderwerp tot morgen.

Lespinasse rapporteert, in naam der personeele Commissie in wier handen gesteld zyn:

1. Het Request van onderscheidene Kooplieden, handelende in Catoene Lywaaten, en Drukkers, verzoekende interpretatie van het Decreet, in dato 16 September, met opzigt tot het lossen en den vryen invoer van deeze Articulen, zoo reeds gearriveerde, als reeds gekogte, doch nog inteladenen.

2. Op het Adres door eenige Rotterdamsche Kooplieden, ter deezer Vergadering gepresenteerd, mede zyne betrekking hebbende, zoo op het Decreet van den 7 October, als van de Proclamatie van den 16 September: dat de Commissie, beide deeze stukken hebbende geëxamineerd, als ook de motiven daar in voorkoomende gepondereerd, en in aanmerking genoomen de politieke gronden, welke tot het neemen dezer Proclamatie aanleiding hebben gegeven, en de authorisatie, door deze Vergadering in een Committé Generaal aan de Commissie van Buitenlandsche zaaken gegeven, om namelyk met het Fransch Gouvernement alle zulke nadere Mesures te beramen, als in deze ten meesten nutte zoude behooren; van advys zou zyn, dat voornoemde Requesten voor als nog dienen gerenvoyeerd te worden aan het Committé der Marine, om in deze overeenkomstig de Proclamatie van 16 September te handelen: — En wordt conform geconcludeerd.

De President zegt, ter dezer gelegenheid te kunnen berigten, dat in een Brief uit Parys, in dato 14 October, vermeld wordt, dat een Schip met Manafacturen van Londen te Duinkerken geärriveerd, aldaar order bekoomen had, om ongelost weder te vertrekken; en dat niet tegenstaande dit bevel, de lading ontscheept zynde, dezelve dadelyk door de Officieren der Douaine aangehaald en geconfisqueerd was: wordende nog uit een Brief van Ostende gemeld, dat men ook aldaar van het Decreet geinformeerd was, en het zelve ten strekste werdt geobserveerd.

Bicker ſtelt voor:

Dat zoo wel by het ſchyden als by het aangaan der Vergadering de Naamlyſt der Leden zal worden opgelezen, de abſenten aangetekend, en dat hy, die, buiten ziekten of in Commisſie geſteld zynde, abſent mogt zyn, het geſtipuleerde dag-geld zal verbeuren; zullende die geenen, welke of byde eerſte of wel laatſte leezing niet preſent zyn het halve dag-geld verbeuren.

De Preſident ſtelt voor, om dit voorſtel te ſtellen in handen eener Perſoneele Commisſie.

Helm zegt, dat hy zulks onnodig vindt en van gevoelen is, dat het zeer wel dadelyk zal kunnen worden geconcludeerd.

Jordens zegt, dat hy vermeent, dat de pœnaliteit te ſterk is, aangezien 'er omſtandigheden van noodzakelyke abſentie voorhanden kunnen zyn.

Van Lokhorst zegt: Ik kan my met het voorſtel van den Burger *Bicker* niet conformeeren; het ſtryd, myns inziens, met het Reglement, waarop deze Vergadering is byeengekomen, en waarin aan den tydelyke Preſident de vryheid word gegund, om nu en dan aan de Leden permisſie te geven, om zig uit deze Vergadering te abſenteeren. — en dit is zeer nodig, wy allen zyn door de Natie in requiſitie geſteld, en ik ben als tegen wil en dank genoodzaakt myne byzondere belangens en genoegen aan den wil der Natie opteofferen, en na ik dit gedaan heb, tragt ik my in allerlye opzigten van mynen plicht te kwyten; maar, Burgers Repreſentanten! het convenieerde my in 't geheel niet, en vele myner Mede Leden zyn in hetzelfde geval, om myn geheel huishouden optebreken — ik ben genoodzaakt myn Amb te doen waarnemen, en hoe weinig ik dit ook doe, is het ſoms nodig, dat ik eenige dagen in myn gezin ter beſorging myner particuliere belangens aanwezig ben, gelyk ook ter beſchikking van Ambts zaken, die met geen mogelykheid door een ander kunnen geregeld worden. — daarenboven moet men zig wel eens naar huis begeven om zig van geld te kunnen voorzien, ten einde men hier in geen ſchuld rake, want het is toch bekend, dat men hier zeer ſchoorvoetende en als by kleine payementen betaling zyner daggelden erlangt. — Men moet zorgen, dat in de Geldheffingen worde voldaan — en daar toe moet men zig wel eens naar huis begeven — kunnen 'er geen ziektens, geene ſterfgevallen zyn, die by al het ſmertelyke onze tegenwoordigheid vereisſchen? en zoude Neêrlands Volk, dat edelmoedige Volk als onedelmoedig kunnen zyn om te willen, dat deszelfs Vertegenwoordigers alle natuurlyke, huisſelyke en ambtsbetrekkingen geheel zouden afleggen? Zou Neêrlands Volk kunnen willen, dat, wanneer men voor weinige tyd uit de Vergadering abſent is, om zig van geld te voorzien, om voor het zyne te zorgen, die Leden met het gemis harer daggelden, welke zy niet ontfangen, en die dus de oorzaak van die abſentie zyn, als te ſtraffen? dit kan ik niet geloven, ik verklare my des tegen het voorſtel; maar mag wel lyden, dat overeenkomſtig het præadvys van den Preſident, hetzelve in handen eener Perſoneele Commisſie geſteld worde, om de Vergadering te dienen van conſideratien en advys.

Van Castrop vermeent, dat dit voorſtel ſtrydende is tegens den letter van het Reglement.

L'espinasſe is van oordeel, dat 'er onderſcheid is tusſchen *preſent* te zyn in den Haag, en nogthans *abſent* te zyn in de Vergadering, en om wigtige redenen genoodzaakt te zyn zich naar elders te moeten begeven.

Van Hooff zegt, dat 'er ook gevallen zouden kunnen exteeren, dat men, by het aangaan der Vergadering, niet preſent was, uit hoofde dat men zich in beſoigne bevond.

Bicker zegt, dat men dit rekenen kan als in Commisſie te zyn.

Schimmelpenninck zegt, dat hy niet twyffelt aan d[illegible] le intentie van den voorſteller; dog dat hy echter [illegible] dat, zoo men uit bezef van plicht niet overreed w[illegible] het yverig waarneemen van dien post, waar in het Volk [illegible] Nederland hem geplaatst heeft, hy gelooft, dat conſtringeerende middelen, welke hy daarteboven, als al te ſcholastiek beſchouwt, daar weinig aan zal toebrengen; terwyl hy voor het overige vermeent, dat zo lange poenale wetten weinig tot eer der Vergadering zullen ſtrekken.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zo van het Rapport der Perſoneele Commisſie, als der Discusſien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Vervolg van het Rapport der Commisſie op Art. 4.

Omtrend de verkiezing der Officieren, in dit Articul bepaald, oordeeld de Burger Repreſentant *Brands*, dat in het vyfde Articul de woorden, *uit alle de mindere Officieren en Onder Officieren* behoorden weg gelaten, en dus de verkiezing geheel vry geſteld te worden, zoo als zulks in het 3de Articul, ten opzichte der Onder-Officieren, is voorgedragen, (*luidende zyne aanmerking.*)

De verkiezing van Officieren en Onder-Officieren zal altyd geſchieden, door en uit de Leden der gewapende Burgermacht. NB. Hier is bygevoegd: voor zoo verre in de volgende Articulen deswegens niets anders is bepaald.

Art. 5. zegt derhalven: de Lieutenants en Capiteins zullen op gelyke wyze als de Corporaals en Sergeants „ uit mindere „ Officieren en Onder Officieren" verkozen worden. NB. Dit hier aangeſtipte moest 'er uitgelaten worden, en scheende te zyn: zoo als het 1 en 3 articul uit de Leden der Gewapende Burgermacht, en wel ſpeciaal, dat een ieder Compagnie zyn eigen Officieren kan verkiezen.

Uwe Gecommitteerdens zyn in deze niet zonder reden afgeweken van het ontwerp, door Gecommitteerdens uit de Vergadering der Gewapende Burger Corpſen ingeleverd. Hoe zeer zy gaarne aan den gewapende Burger het recht toekennen om zyne eigene Officieren te verkiezen, zoo als zulks in dit Capittel, daar de vrye keuze van Corporaal af, tot den Capitein ingeſlooten, zonder eenige tusſchenkomst van Nominatien, Voordragten, of wat dies meer is, aan het Volk verbleeven is, ten klaarſten blykt, hebben zy echter geoordeeld, deze keuzen, ten opzigten der Capiteins en Luitenants te moeten bepalen tot de Clasſis der Onder Officieren en wel om deze, naar hun inzien, zeer gewigtige redenen:

Om dat, daar de ondervinding leert, dat niet altyd de beste voorwerpen gekoozen worden, het beter is, de keuze te bepaalen tot de zodaanigen, die in het geval zyn, zig meer van naby te doen kennen en beoordeelen, die ook meer [illegible]

le

legenheid hebben den dienst te leeren, en een beter begrip te krygen van de Militaire exercitien en evolutien, welke zy zelven gedeeltelyk behooren te onderwyzen, en die, in het geval zynde, om eenige directie en commando te moeten voeren, over het geheel genomen, meer geschiktheid hebben tot den post van Officier, dan enkelde Burgers.

2°. Om dat het nuttig is, dat Gewapende Burgers voor en aleer tot hogere posten bevorderd te worden, de mindere rangen doorloopen; dit geeft beter Officieren en dooft den moed niet uit by Onder-Officieren, die, hun plicht betragtende, dikwyls daarom alleen, zich een eenvoudig gewapend Burger boven het hoofd zoude gesteld zien; eene ten dezen onbepaalde keuze is zeer geschikt, om de intrigues te vermeerderen, door Jonge Burgers, die het somtyds aan geene gelegenheid ontbreekt, om zich vrienden te maken, te verheffen boven ouderen, en tot den post van Officier meer bekwamen Onder Officieren.

3°. Merken wy aan, dat de Gewapende Burgers, die zonder eenige bepaling de aanstelling hunner Officieren is toegekend, niet kunnen geoordeeld worden in hunne regten verkort te zyn, wanneer zy genoodzaakt worden in de keuzen hunner Opper Officieren te bepaalen, tot zodanige Persoonen, welke zy reeds eenmaal een blyk van agting gegeven hebben, door hun tot den post van Onder Officier te benoemen, en van welke Persoonen een genoegzaam aanzienelyke voorraad is, om il f tot een goede keuze op te leveren.

Daar dus zoo wel de billykheid, als het belang der Gewapende Burgermacht, voor de wyze van aanstelling, by het ontwerp voorgedragen, pleiten, is de Commissie van oordeel, dat dezelve geene verandering behoort te ondergaan.

Van gelyken aart is de bedenking door den Burger Representant *Brands* voorgedragen, omtrend de *permanence* van de Posten van Officieren, waaromtrend by de Commissie, de volgende remarque heeft ter hand gesteld.

Geheel anders zyn de volgende 6, 7, 8, 9 en 10 articulen nopens de verkiezing van Hoofd Officieren, hier in met de Rapporteurs conform.

'Er behoort orde een tydbepaling te zyn, tot de functien van de Officieren. Eene permanente aanstelling voor hunne geheele leeftyd, kan het noodlottig gevolg hebben, dat eene trotsche onverschilligheid de plaats van een Republikainsche Energie bekleede, en aldus het vuur verdooven, het welk alleen in staat is, een warme Vaderlandsliefde aan te kweeken, terwyl aan den anderen kant de aanstelling (op het spoor der Franschen,) voor een jaar, of ten langsten twee jaren, die energie kan opwekken, en voor een Officier, die zyn plicht betracht, de gelegenheid open laat, om des te meer blyken van vertrouwen zyner Medeburgeren te ontfangen. Immers het Volk (des Officiers Medeburgers) is in zig zelven in staat, des Mans verdiensten op den regten prys te waardeeren, en is dan altyd bevoegd den braven Officier wederom op nieuw te benoemen.

De Burger Representant *Brands* vreest, dat de Officieren, wanneer zy die posten permanent bekleeden, eene trotsche onverschilligheid zullen voeden, en dat het vuur van warme Vaderlandsliefde by hen zal verdoofd worden. Uwe Commissie kan niet zien, dat dit kwaad hier uit noodzakelyk moet voortvloeyen, te meer, daar de hoop om tot een hogeren rang benoemd te worden, voldoende zal zyn, om de eerzucht aan te wakkeren, en de schadelyke gevolgen der onverschilligheid voor te komen; integendeel vermeent uwe Commissie dat de gedurige verwisseling, of wel de onzekerheid, waarin de Officieren omtrend hunne continuatie zouden verkeeren, veele nadelige gevolgen voor den Wapendienst moeten na zich sleepen; de ondervinding leert, dat een Officier, en vooral een Burger Officier die, inzonderheid in tyden van rust van den Wapenhandel zyne hoofdbezigheid niet maakt, eene geruime tyd nodig heeft, om zich bekwaam te maaken, en dikwyls daar in niet kan slaagen, dan door een langduurige ondervinding en menigvuldige oeffening; weshalven der Burger Corpsen door deze gedurige verandering niet minder in het geval zoude zien, om goede en bekwaame Officieren te kunnen vormen, dan thans, ook zoude de geest van orde en ondergeschiktheid, welke de ziel is van allen Militairen dienst, hier door noodwendig verminderen, en de gelegenheid tot Kuiperyen en Intrigues, welke in de verkiezing der Officieren niet geheel kan weg genomen worden, aanmerkelyk vermeerderd worden.

(*Het vervolg hier na.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag, den 24 October, 1796.

Het Extract uit de Buitenlandsche Depeches zegt, dat uit echte tydingen, van *Wetzlar* ontfangen, blykt, dat de Generaal *Wernike* terug zal trekken; zynde daar toe zoo door den Honger als den Vyand genoodzaakt.

Dat men dagelyks naar den kant van den Hundsruk het Kanon hoorde ronken. Dat Officieren uit de Armée van *La Tour* aangekomen de nederlaag van dien Generaal bevestigen: zynde hy meer dan 20 mylen terug getrokken; en dat voor het overige de Generaal *Moreau* zich uit zyne critieque omstandigheid door den Bajonet gered heeft: wordende wyders berigt dat Bingen hernomen is.

Dat uit Francfort wordt gemeld, dat alle communicatie tusschen de Stad en Zwitzerland gestremd is, op ordre van den Commandant.

Dat het eindelyk, uit eene van den Generaal *Beurnonville* ontfangene Missive blykt, dat het Hoofdkwartier van *Moreau* te Freiburg is.

Eene Missive van den Provincialen Raad van Zeeland, met kennis geving van den ontfangst van het Reglement van Burgerwapening, het welk zy ter deliberatie van het Provinciaal Bestuur zullen brengen: — met verontwaardiging gesponeerd.

Een Adres van den *ad interim* fungeerenden Balluw *van der Aa*, en de Municipaliteit van Nieuwer Amstel, elucidatie vragende omtrend het luiden der Klokken by Begrafenissen: — aan den Burger *Zubli* c. s.

Een zeer ampel Request van Ingezetenen van Middelburg, tot vernietiging der Proclamatie van den 16 September, van de hand geweezen.

Eene Missive der Hoogst Geconstitueerde Macht van Groningen, lysten der gepensioneerde Officieren inzendende, en hunne verdedigingen daar tegens: — gehouden in advys.

Een Request van *Wuyen* en *ten Cate*, ter uitvoering van 5000 Ryksdalers voor Granen naar Riga.

Een Request van *Been*, ter uitvoering van ƒ 11000: — naar Altona.

Een Request van *T. Lohman* en Zoon, ter uitvoering van 5200 Ryksdalers: — alle geaccordeerd.

Hahler doet Rapport, over den staat van 's Lands Werf, te Amsterdam.

De la Coste rapporteert, op zyn voorstel met opzigt tot de Assignaten: — besloten om beide te doen drukken en aan de orde te stellen.

Voorts wordt de Vergadering in een Committé Generaal veranderd.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 225. *Woensdag den 26 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag den 20 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolg der Deliberatien over het Voorstel van den Representant *Bicker*, tendeerende het doen leezen van de naamlyst der Leeden, by het scheiden der Vergadering, tot voorkoming, dat zich eenige Leden, alvorens de Vergadering is gescheiden, absenteeren.

Teding van Berkhout zegt, dat by de eerste Sessien dezer Vergadering altoos by het plaatsen der naamen der Leden in de Decreeten, gedistingueerd is geweest, *welke Leden, zoo door Commissien als Ziekten waren afwezig geweest*; dat men zederd van dit gebruik is afgegaan, en nu maar in het algemeen geplaatst wordt *zoo in Commissie, als met permissie absent*. Dat hy vertrouwde, dat de eerste Cynosure, als waaruit altoos bleek, welke Leden vrywillig absent waren, veel zal toebrengen, om de Leden present te doen zyn.

Van Leeuwen zegt, dat, hoe goed ook de intentie van den voorsteller, waar aan hy niet twyfelde, mogt zyn, en hoe nuttig het voorstel mogt schynen, het hem egter al te schoolsch voorkwam, en ongepast. Wat moest de Natie, wanneer ze het in de Dagbladen las, van deeze Vergadering wel denken, even of zy zo geheel uit één liep: daar dit hem zo niet voorkwam, nog hy, die, zo iemand altyd op zyn tyd present was, en dus het voorstel op hem niet applicabel, dat had bemerkt. Het was waar, 'er waren altyd eenige Leeden absent, dog dat was volgens het Reglement, met permissie van den President, door het Volk veroorloofd, en men had nog altyd Vergadering kunnen houden, dat de Wet op de grootste helft bepaalde, waaruit men zoude kunnen opmaken dat bynı de helft zelfs zoude mogen absent zyn, dat egter nooit gebeurd was. De tegenwoordige presentie der Leeden was 'er nu nog een blyk van, en hy was in alle gevallen van 't zelfde sentiment, als de Burger *Schimmelpenninck*, met wiens geävanceerde hy zig conformeerde: ieder moest zyn pligt kennen en daar na handelen; dus hy 'er ook tegen was, dat dit voorstel zo maar geconcludeerd zoude worden.

Ten Bergen stelt voor, om het te maken commissoriaal, ingevolge het præadvys van den President.

En word conform besloten: en daar toe benoemd de Burgers *de Leeuw*, *Jordens*, *Verheyen*, *van Beyma*, en *Fløh*.

Aanink doet het volgende voorstel:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het is van den eenen kant zeker en plegtig by deze Nationale Vergadering erkent, dat alle belastingen, die uit hoofde eener bevoorregte Kerk bestaan, onregtvaardigheden zyn, die in een Gouvernement, dat op geregtigheid gegrond is, nimmer kunnen geduld worden — het is van den anderen kant zeker, dat, wil men de geregelde orde van zaaken niet in verwarring brengen, geen belasting kan worden opgeheeven, ten zy dezelve door eene andere æquivalente worde geremplaceerd: dan, Burgers Representanten! zoo dra men aanneemt, dat die belastingen onregtvaardig zyn, is het dan niet zeker, dat dezelve, of dadelyk moeten ophouden, of, ingevalle van voortduuring, de aldus onregtvaardig belasten schadeloos moeten gestelt worden? is het niet zeker, dat alle zwarigheden, welke dezelve ook zyn mogen, nimmer kunnen opweegen of verschuiven het goede regt, dat ieder Ingezeten competeert? daar nu in het geval van de belastingen, welke uit hoofde eener bevoorregte Kerk als nog voortduuren, deze zoo billyke schadeloosstelling niet is gedecreteert, stel ik voor te decreteeren: *dat alle Ingezetenen, welke na afscheiding van Kerk en Staat, door belastingen, die uit hoofde eener bevoorregte Kerk als nog geheeven worden, individueele schadens lyden, door het Volk van Nederland schadeloos zullen gestelt worden.*

Gesteld in handen der Burgers *Zubli* c. s.

Teding van Berkhout stelt voor:

Om te onderzoeken, of ook de post van Commiesen over 's Lands Levensmiddelen niet zouden kunnen worden gemortificeerd: —— gesteld in handen zoo van het Committe te Lande als dat der Marine, om consideratien en advys.

Hahn stelt voor:

Dat, daar by Decreet van heden de Commissie van Administratie over de geabandonneerde goederen van den Vorst van Nassau verzogt is, eene Nominatie tot den post van Secretaris te formeeren, dezelve zal worden

verzogt, die uiterlyk agt dagen, na dat zy zullen zyn geconstitueerd, ter Tafel te brengen, en dat de onderscheidene reeds ingeleverde Requesten, ter bekooming van dien post, welke gesteld zyn in handen der Commissie van Superintendentie, aan haar mogen worden ter hand gesteld: ——— conform besloten.

Waarna de Vergadering, na zich bevoorens in een Committé Generaal te hebben geformeerd, geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Vrydag*, *den* 21 *October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De President doet voorleezen het Extract uit de Buitenlandsche Depêches. (*Zie den inhoud in ons Beknopt Extract van deeze Zitting.*) Besloten te doen drukken en aan de Leden rond te geeven.

De President communiceert, namens de Commissie van Buitenlandsche zaaken, dat de Minister Plenipotentiaris, by het Hof van Denemarken, *van Linden* zyn rapel heeft verzogt: — geaccordeerd, en tevens die Commissie geauthoriseerd, om eene voordragt tot die zending aan de Vergadering te doen.

Vervolgens geeft de President te kennen, dat zich heden morgen by hem vervoegd heeft eene Commissie van 2 Leden uit de Hoogst Geconstitueerde Macht van Utrecht, hem berigtende, dat de In- en Opgezetenen van dat Gewest goedgevonden hebben het Bestuur op eene geregelder en evenredigder wyze daar te stellen; welk Bestuur dan reeds aanvangelyk zyne werkzaamheden heeft aangevangen; dan dat deeze Commissie ook betuigd heeft, dat het haare Committenten onmogelyk is, om binnen den bepaalden tyd hunne quota te kunnen voldoen; hoopende dat by deeze Vergadering dienaangaande eenige inschikkelykheid zal plaats hebben, en verzoekende in persoon hunne belangens ter Vergadering te moogen voordragen: dat hy, zoo de Vergadering zulks goedvinden mogt, daartoe nog deeze Sessie bepaald heeft: ——— conform geconcludeerd.

Hierna worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Eene Missive van het Committé van den Oost-Indischen Handel en Bezittingen, te kennen geevende, dat zy tot op dit tydstip met die epargne, als hunne omstandigheden hun geboden, die ongelukkige Schepelingen, welke op een alleszins wederregtelyke wyze door het Britsch Ministerie gevangen gehouden zyn, hebben ondersteund; dan dat zy, hunne finantieele toestand dit niet verder toelatende, verzoeken, dat zulks, als weleer ten tyde van H. H. Mog., ten kosten van den Lande moge geschieden: ——— gesteld in handen der Commissie van Finantie.

Eene Missive van het Committé te Lande, nopens de kleding der 25000 Man Fransche Troepes, ten dienste deezer Republiek, waaromtrend, zoo als zy reeds te vooren hebben te kennen gegeeven, eenig verschil tusschen hun en den Commissaris Ordonnateur *Malus* is ontstaan; verzoekende dat zulks tusschen de beide Gouvernementen moge worden gearrangeerd: ——— in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken.

Een Request van onderscheidene Ingezetenen van Leiden, hun genoegen betuigende over de gearresteerde Proclamatie, in dato 16 September, en verzoekende, dat de Vergadering, uit aanmerking van het nut en voordeel, het welk hier in voor de Fabrieken legt opgeslooten, dezelve zal maintineeren: ———, gesteld in handen van de Burgers *Lespinasse* c. s.

Een Request van *P. Struik*, verzoekende om betaling voor geleverd Strooy, op order van den Leverancier *Wouters*: ——— zonder dispositie uitgegeeven, als hier niet behoorende.

Een Request van *P. A. Nolson* c. s., verzoekende betaling te mogen erlangen, wegens Leverantien aan den Capitein *Hermans* door hun gedaan: — mede zonder dispositie uitgegeven, als ter dezer Vergadering niet behoorende.

Een Request van *J. Andron*, verzoekende verhoging van Pensioen: ——— aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Hofman*, mede verzoekende om verhoging van Pensioen.

Ten Berge zegt, dat uit het Request blykt, dat de Suppl. reeds door het Committé der Marine, naar verdiensten is gepensioneerd, waarom hy van oordeel is, dat dit verzoek dadelyk moet worden van de hand gewezen: — conform geconcludeerd.

Een Advys van het Committé van den West-Indischen Handel en Bezittingen, op de aan hun gevraagde consideratien, op het Request door onderscheidene Kooplieden gepresenteerd, ten einde de Vryheid te hebben, om op de Schepen, naar Oost- en West-Indien navigeerende, assurantie te mogen doen, waaromtrend het Committé van gevoelen is, dat hier toe aan de Ingezetenen de Vryheid dient te worden gelaaten: — gesteld in handen der personeele Commissie, op dit Request benoemd.

Midderigh zegt: Ik moet by deze gelegenheid aan deze Vergadering myne bevreemding te kennen te geeven, dat het Committé tot de West-Indische zaken niet even als de andere Committés op den by Decreet van deeze Vergadering bepaalden dag, dat is des Woensdaags mondeling Rapport doet: het schynt als of het te veel was voor dat Committé, om aan dat Decreet te voldoen. Immers de redenen, waarom er by

deeze Vergadering is geresolveerd, dat de respective Committés hunne Rapporten mondeling zouden doen, —, is, om dat de Vergadering als dan in de gelegenheid zoude zyn; om de noodige elucidatie van den Rapporteur te kunnen erlangen; en het is om deeze redenen, dat ik voorstel, dat het Committé tot de West Indische zaken worde gelast, in 't vervolg aan het Decreet van deeze Vergadering te voldoen, met hunne Rapporten des Woensdaags, de gestelde dag, mondeling door een Commissie uit hun midden te laten uitbrengen: — En wordt geconcludeerd het Committé hier toe te verzoeken.

Eene Missive der Gecommitteerden ter Generaliteits Rekenkamer, vermeenende dat de bepaaling, by Decreet van 14 July gearresteerd, waar by het Committé te Lande geauthoriseerd wordt tot het afhooren en sluiten der Rekeningen der comptabelen in Bataafsch-Braband, strydig is met de nadere instructie voor de Generaliteits Rekenkamer: — gesteld in handen van den Burger *de Beveren* c. s.

Een Request van *G. Drooglever*, van Leerdam, verzoekende schadevergoeding wegens de door hem in den Jaare 1787 geleedene plundering: — gerenvoyeerd aan het Provinciaal Bestuur van Holland.

Een Request van *Heymans*, om onderstand: — in handen der Commissie tot de Gratificatien.

Een Request van *F. A. Luner*, om verhooging van Pensioen, uit hoofde van zynen langduurigen dienst, en hooge Jaaren: — in handen van de Burgers *de Beveren* c. s.

Een Request van *B. Weyhan*, om een Post of Bediening: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van een Schipper, om op Surinamen te mogen navigeeren: —— in handen van het Committé tot den West Indischen Handel en Bezittingen.

Een Request van *Kramer* en *Berends*, ter uitvoering van *f* 10000 in Specie, voor Granen naar Riga.

Een Request van *Braunsberg*, *Kluppel*, *Faesch* en Comp ter uitvoering van *f* 5000 voor Graanen naar Hamburg.

Een Request van *Schroeder* en Comp. ter uitvoering van 70000 Ryksdaalders naar Koningsbergen, en 3000 Ryksdaalders naar Hamburg: — alle geaccordeerd.

Een Request van *Wedaik* en *Wendel*, ter uitvoering van Touw-Werk naar St. Thomas.

Een Request van dezelven, ter uitvoering van Touw-Werk en Zyldoek: — beide aan de Marine.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: —— geaccordeerd.

Eene Commissie uit het Provinciaal Bestuur van Utrecht, bestaande uit de Burgers *Bosch* en *van Pembrok*, door een der Secretarissen binnen geleid, verschynt ter Vergadering, en het eerste Lid, in eene daartoe geplaatste Armstoel gezeeten zynde, doet de volgende Aanspraak:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Niet door eene langdradige redeneering zullen wy uwen kostbaaren tyd, aan het Vaderland, aan de Volks zaak toegewyd, spillen; wy zullen alleen aan onzen taak kort voldoen.

De aart der zaaken in ons Gewest vorderde, dat een verbeterd, een geevenredigd Bestuur wierd daargesteld; 't Volk zelve had hier omtrent zynen uitdrukkelyken wil verklaard.

Een nieuw Provinciaal Bestuur, gegrond op eene geevenredigde vertegenwoordiging, ingevolge een door 't Volk van de Provincie van Utrecht daargesteld Reglement, waar van wy de eere gehad hebben eenige Exemplaaren aan den Voorzitter deezer Achtbaare Vergadering van het Bataafsche Volk ter hand te stellen, heeft zig, in afwachting der Constitutie, welke door U aan de Natie zal worden aangebooden, *ad interim* geconstitueerd, en aangenoomen *den titul van het Provincial Bestuur 's Lands van Utrecht.*

Wy, Burgers Representanten! moeten, in naam onzer Vergadering, Uwlieden verzeekeren, en bezweeren, dat alles zal worden aangewend, niet zal worden onbeproefd gelaten tot herstel van 't Finantie weezen, om daar door, 't geene wy in onze Quota verschuldigd zyn, te kunnen voldoen; wy van onzen kant houden ons verzekerd en overtuigd, dat billyk uitstel van betaaling te zullen erlangen, welk een nieuw Bestuur van de edelmoedigheid deezer Nationaale Vergadering te verwagten heeft.

Wy besluiten dan met Uleden te betuigen, dat warme Vaderlandsliefde, bestendige trouw, en verkleefdheid aan de geheiligde, en onvervreemdbaare gronden van Gelykheid, Vryheid en Rechtvaardigheid, altoos zullen uitmaaken de richtsnoer van onze besluiten en verrichtingen, dat wy in alles zullen mede werkzaam zyn, om 't gedrocht van het Foederalisme te vernielen, en het algemeen geluk onzer Natie te bevorderen. *Lang leeve de Republiek!*

Den Haag, den 21 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

(*Was geteekend*,)

JAC. VAN PEMBROEK,
H. W. BOSCH, Gecommitteerdens van wegens het Provinciaal Bestuur 's Lands van Utrecht.

Waar op door den President, staande met ongedekten hoofde, in gepaste termen, in substantie, is geantwoord:

„ Dat het der Nationaale Vergadering niet dan aangenaam „ zyn kon, dat, in afwagting der Constitutie, het Volk van „ Utrecht een verbeterd intermediair Bestuur, onder den naam „ van het Provinciaal Bestuur 's Lands van Utrecht, had daar „ gesteld; en dat dat Bestuur opentlyk hulde deed, aan die „ grondbeginselen, welke echte Republikeinen kenscherften; „ dat de Vergadering met geen minder genoegen vernam, „ dat dat Bestuur onder zyne eerste pligten telde, niets onbeproeft te laten, het geen tot herstel van het Financieweezen dienen kan, ten einde in staat te geraken, om de „ verschuldigde fournissementen te præsteeren, en zekerlyk „ niets vuuriger wenschte, dan, dat die aan te wendene pogingen van het Provinciaal Bestuur van Utrecht spoedig en „ gelukkig mogten reusseeren;" dat echter, wat aanging een uitstel van betaling, waar op dat Bestuur scheen staat te maken, hy President, na dat hy op de mondelinge ouverture, welke zy Gedeputeerden hem heden morgen van hunnen last gegeven hadden, deswegens met de Commissie van Financie had geconfereerd, hun wel verzekeren kan, dat 's Lands Financieelen toestand zodanig was, dat het Provinciaal Bestuur van Utrecht zo min als de Hoogst Geconstitueerde Magten

der

der andere gewesten zig met eenig uitstel konden vlyen, dat hy niettemin hunne voordragt ter deliberatie van de Vergadering brengen zou, terwyl hy hun inmiddels uit naam der Vergadering de eer der Cessie aanbood.

En is, daarna gedelibereerd zynde, op de voordragt van gemelde Gedeputeerden, gedecreteerd: dat Copie van dezelve, voor zo veel aangaat de Financieele objecten daar by voorkomende, gezonden zal worden aan de Commissie van Financie, en de aan dezelve, by Decreet van 4 July laatstleden, ten einde daar by vermeld geadjungeerde Leden, om, daar omtrend, naar bevind van zaken te handelen; en dat voorts dezelve zal aangenomen worden voor Notificatie: zullende een Exemplaar van 't Reglement door gemelde Gedeputeerden den President aangeboden, en door denzelven ter Tafel gebragt, ter Nationaale Cancelary worden gesponeerd.

De Secretaris leest, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaaken voor, het Rapport dier Commissie, op de in haare handen gestelde Memorie van den Commissaris van de Kaap de Goede Hoop, *Sluysken*. — Dan dit Rapport zeer uitgebreid zynde, wordt met de lecture daarvan, op voorstel van den Representant *Vatebender*, gesupercedeerd, en besloten dit Rapport in de Notulen te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen, den 25ste November aanstaande.

Van Hamelsveld rapporteert:

In naam der Commissie van Binnenlandsche Correspondentie, op de by Decreet van 12 October in haare handen gestelde Requesten der Ingezetenen van de Lange Akkerschans, nopens het bezwaarende, het welk er voor hun gelegen is, in de tegenswoordige Ordonnantie op de Paspoorten: dat de Commissie, hetzelve geexamineerd hebbende, van gevoelen zou zyn, dat dienaangaande aan het Committé te Lande aanschryving zou worden gedaan, met verzoek om te zorgen, dat alle vexatien dienaangaande ophielden: — conform gedecreteerd.

Ten Berge doet rapport:

Op de by Decreet van den 13 September in handen eener personeele Commissie gestelde Missive der Municipaliteit der Stad Oanen, houdende klagten over de drukkende inquartiering; dat zy van gevoelen zouden zyn, om de Requestranten te renvoyeeren aan het nader Decreet van 13 October: — conform geconcludeerd.

Lublink de Jonge doed het volgend rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Op den 16 Augustus dezes jaars, werd door den toenmaligen President ter dezer Vergadering ingeleverd een Nota van den Franschen Astronomist *Perny*, behelzende een opgaave van de kosten, welke zouden vereischt worden, ter voortzetting der begonnen onderneeming, om een gedeelte van den aardboog, en wel met betrekking tot onze Republiek, tusschen de Helder, Tessel en Bergen op Zoom af te meeten, en waar toe de Hoogleeraar *van Swinden*, volgens een besluit door Hun Hoog Mogenden den 3 November 1795 genomen, zou medewerken. Deze Nota ging verzeld van een Brief van den Franschen Minister *Noël*, waarin dezelve zich van deeze uitdrukking bedient. „Het is fraai te zien, dat de geleerden „van twee Natiën, door vriendschap en belang verknogt, ge„zamentlyk hunne wetenschap en arbeid bezigen, om den „voortgang der menschelyke kundigheden, en de volmaking „der kunsten te bevorderen; en het zal uwer waardig zyn, de „Burgers *van Swinden* en *Perny* in eene zo nuttige als roemryke „onderneeming te ondersteunen".

Het behaagde u, Burgers Representanten! ten zelfden dage, by decreet, de gemelde Nota en Missive te stel en in handen van de Burgers *van Lennip*, *Nieuhoff* en den Rapporteur, om met het Committé tot de zaken van de Marine en de Burgers *Perny* en *van Swinden* deswegens in conferentie te treden, en van hunne bevinding alhier ter Vergadering rapport te doen.

Het zy uwe Commissie vergund, zich thans van den opgelegden pligt te kwyten, en, hoe onvolkomen ook, een verslag te doen van het geen zy hier in heeft kunnen verrichten — van den aart, het oogmerk en nut der zaak zelve — en van het geen hieromtrent haars oordeels, in 't vervolg, in aanmerking zou moeten komen.

En wel, in de eerste plaats, vond het uwe Commissie raadzaam (liever dan het Committé tot de zaaken van de Marine in deszelfs menigvuldige bezigheden te interrompeeren) de verschyning van den Burger *Perny* aftewachten, en de gedachten van den Burger *van Swinden* inteneemen; aan welke beide geleerden mede extract van uw Decreet was ter hand gesteld. Wy vernamen ondertusschen niets van den Burger *Perny* voor den 14 September, wanneer het den Minister der Fransche Republiek, *Noël*, behaagde ons te berichten, dat de Burger *Perny* te Vlissingen, door ziekte, belet wierd om met ons over zyn ontwerp, achtervolgens het Decreet van deeze Vergadering, te confereeren; met byvoeging, dat hy zyne operatiën in Zeeland byna volvoerd had, en, was hy niet door ongesteldheid belet geworden, dezelve tot de Willemstad en Breda zou hebben voortgezet. Sedert hebben wy van den Burger *Perny*, niets naders vernomen. Weinige dagen na de afgifte van uw Decreet, ontving ik een brief van den Hoogleeraar *van Swinden* behelzende in substantie: dat hy, wel is waar, door Hun Hoog Mog. in de maand November des voorleden jaars, benoemd was om den Burger *Perny* in het doen zyner waarneemingen te vergezellen; doch daar sederd dien tyd de Vergadering van Hun Hoog Mog. ontbonden was, hy uit dien hoofde zyne gemelde benoeming als geheel vervallen beschouwde, en dit ook, per Missive, den Burger *Perny* had gecommuniceerd; en dat, indien by een nieuwe benoeming door deeze Vergadering, de keuze op zyn Persoon mogt vallen, hy, om verscheiden gealleguerde redenen, zich daarvan zou moeten verschoonen, en ook op den zelfden grond vriendelyk verzocht, van de conferentiën met uwe Commissie, voor zo verre die tot het nieuwe voorstel van den Burger *Perny* betrekking heeft, geexcuseerd te worden. Niettegenstaande dit alles, verstreert Professor *van Swinden* omtrent het nut en gewigt der zaak zelve, in de gunstigste gedachten; gelyk, onder anderen, blykt uit zeker advys, door hem hierover, nu een jaar geleden, aan het Committé van Algemeen Welzyn der Provincieele Representanten van het Volk van Holland ingeleverd.

Het kan, Burgers Representanten! veelen uwer niet onverschillig weezen, van het een en ander omtrent de zaak zelve en haare heilzaame gevolgen, door een zeer verkorte famentrekking, inzonderheid uit het gemelde advies, nader geillucideerd te worden. Ziet hier, wat wy daarvan kunnen opgeeyen.

ren. Over het algemeen is het voor de menschelyke maatschappy, en inzonderheid voor alle handeldryvende Volkeren, van het grootste belang, de Geographie op alle mogelyke wyzen te verbeteren, en de waare ligging van veele Steden en Zeehavens, door naauwkeurige meetingen, en Astronomische waarneemingen, te bepaalen. Hieromtrent heeft zich geen natie ooit ernstiger bekommerd dan de Fransche, die, sedert het laatst der voorgaande en meer byzonder in deeze eeuw, daartoe moeite noch kosten ontzag, en dit niet alleen in hun eigen Land, maar zelfs liet zy, ten dien einde, verre reizen, zo naar Peru, als onder den Poolcirkel en Kaap de goede Hoop, door bekwaame Sterrekundigen onderneemen. — Men herinnere zich hoe *Jacques Cassini*, die den Ridder *de Varlay*, eerste Ambassadeur van Frankryk tot de Ryswyksche vredehandelingen, verzelde, zich reeds toelei om, zo veel het de omstandigheden vergunden, de ligging van verscheide plaatsen deezer Provincien, Astronomisch te bepaalen, en wel van Delft, den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Haarlem, Hoorn, Enkhuizen, Alkmaar, het schilde op Tessel, enz. Men herinnere zich hoe, nog voor weinig jaaren, naamelyk in 1784, het Fransche Gouvernement aan het Engelsche deed voorslaan, dat het, van zynen kant, eenige bekwaame Sterrekundigen mogt benoemen, om gesamentlyk met de Fransche, ook zodanige meetingen in Frankryk en Engeland te doen, ten einde de betreklyke ligging der beide Ryken, naauwkeuriger dan tot dien tyd toe geschied was, te bepaalen, en dus, in alle opzichten, de Topographie, en zelfs de geheele Geographie der beide Ryken te volmaaken. Deeze voorslag wierd door het Engelsch Gouvernement onmiddelyk aangenomen. Men benoemde van wederzy de Commissarissen, en het werk zelve, kort daarna begonnen, wierd voor eenigen tyd uitgesteld, tot zo lang, naamelyk, dat zeker zeer kostbaar instrument (het welk men daartoe in Engeland liet vervaardigen) zou gereed zyn; waar op men den arbeid drie jaaren laater, in 1787, hervatte, en dien met een verbaazende naauwkeurigheid en wezenlyk nut voor de beide Landen, en voor alle Zeevaarenden, ten einde bragt. Men herinnere zich, eindelyk, ten bewyze van ons gezegde, hoe de Constitueerende Vergadering in Frankryk naauwlyks was gevestigd, of zy decreteerde dat de meetingen, die reeds in Frankryk gedaan waren, nog met meerder naauwkeurigheid zouden herhaald, en, aan den eenen kant, tot aan Duinkerken, aan den anderen tot aan Barcelona, in Spanje zouden worden voortgezet; waarin men dan ook, ondanks de politieke verwydering tusschen de beide Gouvernementen, en den oorlog, zo verre is geslaagd, dat het gemelde werk of reeds is ten einde geloopen, of, immers, binnen kort staat volvoerd te worden.

Zo veel deeden hierin onze Fransche Broeders. Zo veel deeden zy, ter volmaaking van eene der nuttigste wetenschappen, niet alleen ten voordeele van haar eigen Natie, maar ook van alle andere Volken. En dit brengt ons natuurlyk tot het onderzoek, in hoe verre wy, voor ons zelven, zo in de geheele onderneeming, als in het byzonder voorstel van den Burger *Perny* belang hebben. En waarlyk, Burgers Representanten! dit is niet gering. Bedenkt slechts een oogenblik, dat, hoe zeer wy ook mogen roemen op de naauwkeurigheid der Kaarten van deeze en geene, grooter of kleiner Districten in deeze Republiek, wy echter tot nu toe, nog geen waarlyk goede, en nauwkeurige algemeene Kaarten bezitten, welke behoorlyk naar Astronomische waarneemingen zyn vervaardigd — dat de aanzienelykste plaatsen onzer verscheidene Provinciën, nog nimmer door algemeene meetingen en Astronomische bepalingen onderling zyn verbonden — dat, ten voorbeelde van het gebrekkige, de omtrek van de kom der Zuiderzee, niet eens met genoegzaame juistheid is bepaald; — dat 'er nog een aanmerklyke onzekerheid plaats heeft, wegens de waare ligging van Tessel, voor zoo verre de lengte betreft: — en gy zult, na dit alles, niet meer twyfelen, of uit diergelyke operatiën kan en moet ook voor dit Gemeenebest een groot, een wezenlyk nut voortvloeijen.

Maar wat is nu hierin, tot nu toe, door onze Landgenoten verricht? Zou men dan nimmer by ons het nut en gewigt dier zaake beseft, nimmer daartoe handen aan het werk geslagen hebben? Het tegendeel, Burgers Representanten! is zeker. Het was de Hoogleeraar *Snellius* te Leyden, die reeds in den jaare 1621 zich toelei, om de grootte van een graad van den meridiaan te bepaalen volgens een methode, die zekerlyk, theorethisch, de volmaaktste is, en welke ook, na hem, door de Wiskunstenaars van alle Landen is overgenomen. Het was *Snellius*, welke die methode door daadelyke meeting heeft werkstellig gemaakt, met zo veel naauwkeurigheid, als de omstandigheden, en vooral de gebrekkige instrumenten, die hy moest gebruiken hem, toelieten. Sedert dien tyd blykt het niet, dan men hieromtrent in onze Republiek verder iets aanmerkelyk heeft gedaan, behalven dat Professor *Musschenbroek* eenige deelen der meetingen van *Snellius* heeft nagegaan, en, zo hy meende, verbeterd; hoewel Professor *Lulofs* beweerde, dat *Musschenbroek* ten deezen opzichte, verscheide misslagen begaan had, terwyl de zelfde ervaren *Lulofs* niet kon nalaaten, waar het to passe kwam, zyn gevoeligheid te toonen, dat, daar byna alle Mogendheden van Europa zich beyverd hadden, om in hunne Staaten veele groote meetingen en Astronomische waarneemingen, vooral met betrekking tot de bepaaling van een graad van den meridiaan en de gedaante des Aardkloots te laaten doen, het Gouvernement deezer Landen niets had gedaan; het geen hy zo veel te schandelyker oordeelde, als 'er, misschien, geen Land gevonden wordt, waar dit gemaklyker dan by ons kan geschieden.

En beschouwen wy nu, na alle deeze bedenkingen, het ontwerp van den Burger *Perny*; welk rechtschapen Vaderlander moet zich dan niet verheugen, dat hy thans de gunstige gelegenheid ziet geboren worden, om deeze vlek van traage koelzinnigheid af te wisschen; de gelegenheid, om door onze medewerking, aan geheel Europa te toonen, dat men ook hier nog prys stelt op de uitbreiding van nuttige Wetenschappen; terwyl het niet weinig onze billyke eerzucht moet kittelen, indien de operatiën, wier oorsprong men aan de schrandetheid van den Hollandschen *Snellius* heeft te danken, door het nagaan, verbeteren en uitbreiden der meetingen door hem begonnen, ook op onzen Hollandschen bodem zullen worden voortgezet, en met een onberekenbaar nut voor de Geographie ten einde gebragt.

De mogelykheid hiervan behoeft geen betoog, vooral indien men den Burger *Perny* kon persuadeeren om zyn operatiën niet alleen tot Alkmaar (daar *Snellius* de zyne heeft geëindigd) voort te zetten, maar die ook tot de Helder, Vlieland, Harlingen, Franeker, het noordelykste gedeelte van Friesland en Groningen, en eenige weinige plaatsen van Overysfel, Gelderland en het Sticht uittestrekken, waardoor dan de ligging der voornaamste plaatsen, die byna op de grenzen der Republiek gelegen zyn, van Groningen en de Helder af, tot Breda en Bergen op Zoom en Bakendorp in Zuidbeveland, naauwkeurig zouden bepaald worden. Wy moeten, in 't voorbygaan, aanmerken, dat de laatstgenoemde drie plaatsen

 ook

ook door *Cassini de Thury*, in zyn meeting wierden begrepen, toen hy in de Jaaren 1745 tot 1748 het Leger van Lodewyk den XV in Braband en Vlaanderen volgde. Wanneer dus de Burger *Perny* zyne operatiën aan den eenen kant tot Middelburg, en aan den anderen tot 's Hertogenbosch wilde voortzetten, zou men immers in het vervolg, ook de Kaarten van dit Gemeenebest, op dien grond, tot een naauwkeurigheid kunnen brengen, die aan dezelven nog maar alte zeer ontbreekt, en waarin wy maar alte traage navolgers zyn van zo veele Natiën, die, van tyd tot tyd, (gelyk nog onlangs de Deenen en de Spanjaarden) zich niet weinig bekommerden om de Astronomie ten nutte der Geographie te bezigen, en de Kaarten voor hunne Landen door Sterrekundigen te laaten vervaardigen.

Zyn wy dus van het nut en de mogelykheid der meergemelde operatiën, met betrekking tot ons Vaderland overtuigd, daar schynen 'er ook geene redenen voorhanden te zyn, waarom wy, van onzen kant, dezelven niet zouden goedkeuren en op alle mogelyke wyzen trachten te ondersteunen. Wy zagen hoe andere Natiën hiertoe ten allen tyde bereidvaardig waren. Wy zagen hoe geredelyk het Engelsche Gouvernement, in den Jaare 1784 toetrad, ter benoeminge van Commissarissen, om in yverige medewerking met de Fransche Sterrekundigen, dien nuttigen arbeid, zo veel mogelyk, te bevorderen. Wy zagen hoe, naderhand, het Fransche Hof daartoe op dezelfde wyze behulpzaam is geweest, en ondanks de ontstaane verschillen en daarop gevolgden oorlog, nimmer getragt hebben de lofsfelyke poogingen onzer Fransche Broederen te belemmeren. Nog meer. Toen *Cassini de Thury* in den jaare 1756 het voornemen had, om de meetingen, onder zyn toezicht in Frankryk gedaan, op het Land, tot Weenen toe, uittestrekken, zag men hoe de Keizer en verscheide Duitsche Vorsten zich als om stryd beyverden, ten einde dit voorneemen krachtdaadig werkstellig te maaken; waartoe zy hem dan ook verscheide sterrekundigen en andere geleerden uit hun gewesten toevoegden, met het gewenscht gevolg, dat *Cassini* daardoor in zyn werkzaamheeden volkomen slaagde, en de Geographie van eenige Landen in Duitschland tot een volmaaktheid bragt, die zy anders nimmer zou bereikt hebben.

'Er blyft dan, na zo veele roemryke voorbeelden, geen twyfel over, of wy moeten ook het onze toebrengen, om deeze nuttige poogingen en den arbeid van den Burger *Perny* te helpen volvoeren: dit Burgers Representanten is pligt; dit eischt de eer der Natie; dit is de wensch van het vereenigde menschdom.

En hiermede zouden wy ons Rapport eindigen, indien wy, naar het voorschrift van uwe Decreet, niet meenden nog iets te moeten zeggen wegens het verzoek van Defroyement, door den Burger *Perny* gedaan, en het geen, naar zyn opgaave, zou bestaan in ƒ700. 's maands, met een supplement van nog ƒ200. voor den Burger *van Swinden*, of zodanig ander Persoon, als door deeze Vergadering, ter assistentie van den Burger *Perny* mogt gedespicieerd worden, die, voor deeze campagnie, daartoe 4 maanden had bepaald, doch waarin hy door zyne ongesteldheid is verhinderd. Uwe Commissie, hoe zeer avouëerende de waarheid van het bekende spreekwoord: een arbeider is zyn loon waard; en hoe zeer overtuigd van het wezenlyk nut, uit deezen arbeid natuurlyk voortvloeijende, kan echter niet nalaaten omtrent deezen eisch van defroyement een aanmerking in het midden te brengen, waarvan zy de gegrondheid aan het oordeel deezer Vergadering overlaat. Zy is deeze: dat, zo verre men weet, in alle gevallen, dat voorheen door het Fransche Gouvernement eenige operatiën van dien aart zyn in het werk gesteld, zulks nooit gedaan is ten bezwaare of kosten van dat Volk, op welks territoir dit geschiedde: — dat het altoos genoegzaam wierd geoordeeld, indien het Gouvernement van zulk een Volk daartoe zyn toestemming gaf, en die persoonen benoemde, welke het, van zynentwegen, dienstig oordeelde daarby te voegen: waarby nog komt, dat by het adres in den voorleden jaare, door den Burger *Perny* aan ons Gouvernement gedaan, en by de meergemelde aanstelling van den Professor *van Swinden*, in het geheel van zulk een defroyement geen gewag is gemaakt: — en, eindelyk, dat in de missive van de Minister *Noël*, ten geleide van het voorstel in questie, omtrent een diergelyk favorarium geen enkelen letter wordt gemeld. Uwe Commissie zou derhalven, uit hoofde der gemaakte bedenkingen, van oordeel zyn, dat, hoe nuttig ook deeze geheele onderneeming zo in derzelver aart als gevolgen wezen moge; hoe zeer zy ook moge dienen ter uitbreiding van het ryk der Wetenschappen, zy echter niet als volstrekt noodzaaklyk tot daadelyk behoud van ons Vaderland kan worden aangemerkt; en daar het beklaagenswaardig geldgebrek tot zulk een vervaarlyke hoogte gestegen is, dat het indedaad een der dringendste pligten van den Volksvertegenwoordiger uitmaakt, alle uitgaaven die niet ten hoogsten noodzaaklyk zyn, volstrektelyk aftesnyden, en 's Lands penningen eeniglyk tot deszelfs onderhoud en verdediging te besteeden: dat, zeggen wy, op deeze gronden, het uwe Commissie raadzaam zou voorkomen, dat by eenig nader voorstel van den Burger *Perny* tot voorzetting van zynen arbeid, hem uit naam deezer Vergadering wierd geannonceerd: dat het haar niet dan den ten uitersten aangenaam kan weezen, door hem de operatiën te zien hervatten van die meetingen, welke reeds vóór byna twee eeuwen, hier te lande door den Hoogleeraar *Snellius* gedaan zyn, volgens een methode, die, naderhand, door alle Sterrekundigen gevolgd is geworden: — dat zy het zich altoos tot eer zal rekenen, mede te werken tot eene der roemrykste Geografische expeditiën, welke immer plaats hadden, en die niet minder ten doel heeft, dan het bepaalen der uitgestrektheid van den meridiaan van Barcelona tot Duinkerken, en, zo verder, tot het uiteinde der Nederlanden: — dat zy dierhalven niet alleen den Burger *Perny* geredelyk toestaat zyne voorgenomene operatiën hier te Lande te kunnen verrichten, maar zelfs hem ten vriendelykften verzoekt, die volgens onze bovengemelde opgaave te willen extendeeren; waartoe zy, van haaren kant, aanbiedt hem alle zodanige hulp en assistentie te verleenen, als hy zelf zal noodig oordeelen en begeeren: — dat, eindelyk, wat betreft de voorgeslagen defroyementen, zy genoodzaakt is, uit hoofde der ongemeene schaarsheid van 's Lands penningen, en haar onvermydelyke verpligting die alleen tot zodanige einden te besteeden, welke onmiddelyk met het bepaald eigen nut van het Gemeenebest in verband staan, zich daarvan te moeten excuseeren; terwyl zy, na deeze illucidatiën, van de edelmoedige denkwyze van het Fransche Gouvernement durft verwachten, dat hetzelve, by de voortzetting van deszelfs roemruchtige onderneeming, omtrent deeze Republick geen nadeelige exceptie zal willen maaken, of een Bondgenoot, waarmede zy zo naauw en broederlyk is geallieerd, boven alle andere Natien bezwaaren.

Hoe zeer thans het saizoen voor dit jaar te verre verloopen is, om aanleiding tot deliberatiën over dit onderwerp op te leveren, en dus ook dit Rapport thans minder nodig scheen te weezen, heeft echter uwe Commissie het niet overbodig geoordeeld, uwe attentie hier mede eenige oogenblikken bezig te houden; te meer, daar het eerstbenoemde Lid derzel-

yt

ve nog gaarne, vóór het verlaaten deezer Vergadering, zich van dien pligt wilde kwyten; het aan haare wysheid overlaatende, in het vervolg, wanneer dit onderwerp weder mogt ter baane komen, daarvan zodanig gebruik te maken, als zy, overeenkomstig de omstandigheden, als dan het best geraden zal oordeelen.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

BYLAAGEN.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Dit Capittel vervolgens in deliberatie gebragt zynde, zegt *Midderick*, zich meede tegens de permanence der Officieren te verklaaren.

De President herhaalt de consideratien der Commissie: — en wordt dien conform besloten.

Wordende de overige Articulen, zonder eenige remarques; goedgekeurd, en dus dit Capittel gearresteerd in maniere als volgt: —

CAPITTEL IV.

Over de Verkiezing van Officieren, Onder-Officieren, Tambour-Majors, Bataillons Tambours, Tambours en Hoornblazers, Auditeur, Doctor of Chirurgyn Major, en Chirurgyns.

Art. 1. De Verkiezing van Officieren en Onder-Officieren zal altyd geschieden, door en uit de Leden der Gewapende Burgermacht, voor zoo verre, in de volgende Articulen deswegens niet anders bepaald is.

Voorts zullen alle openvallende Posten van Officieren en Onder-Officieren, binnen of op den veertienden dag na de openvalling, moeten vervuld worden, en de gekozene binnen drie dagen na de Verkiezing, de verklaring en belofte moeten afleggen.

2. De Officieren en Onder Officieren zullen by hunne Verkiezing, hunne gedane verklaring en belofte, als Leden der gewapende Burgermacht gedaan, in handen van de Municipaliteit hunner Woonstede vernieuwen, en ten dien einde voorzien moeten zyn van een getuigschrift, door den commandeerenden Officier van de Compagnie, of, zoo 'er meer dan eene Compagnie is, van het Corps of Battaillon waartoe zy behoren, ondertekend; behelzende de verzekering, dat de Verkiezing conform aan het Reglement geschied is: welk getuigschrift, by de verkiezing van een commandeerend Officier, door den volgenden Officier in rang, zal moeten gegeven worden.

De vernieuwing van de Verklaring en belofte zal echter geen plaats hebben, wanneer een Corporaal tot Sergeant, een Lieutenant tot Capitein, en een Staf-Officier tot hoger rang bevorderd word.

3. De Corporaa's en Sergeanten, zullen door de Leeden der Compagnie verkoren worden uit het geheele Bataillon, of uit de plaatzelyke Burgermacht, by aldien aldaar minder dan een Bataillon gewapend is, doch niemand zal tot die Posten verkiesbaar zyn, ten zy hy kan leezen en schryven.

4. De Sergeant-Major en Capitein-d'Armes, die rang van Sergeant heeft, en tot welke Posten, zoo dezelve wel zullen waargenomen worden, byzondere kundigheden nodig zyn, zullen door den Capitein der Compagnie benoemd worden, de eerste, uit alle de Sergeanten of Corpraals van het Bataillon of Compagnien, en de tweede, uit alle de Leden der plaatzelyke Burgermacht.

5. De Lieutenants en Capiteins zullen op gelyke wyze als de Corporaa's en Sergeanten, uit alle de mindere Officieren en Onder Officieren verkooren worden; kunnende nogthans niemand, in gelyken rang, uit de eene Compagnie in de andere getrokken worden; doch zullen, by vacature, de 2de Lieutenants in dezelve Compagnie, tot eerste Lieutenant op klimmen.

6. En Majors plaatze vacant zynde, zullen alle de Officieren en Onder Officieren van het Bataillon of half Battaillon, (de Adjudant daar onder begreepen,) als ook die van de Artillerie daar aan geattacheerd, eene Nominatie maken van drie Persoonen, uit het geheele Lighaam der plaatzelyke gewapende Macht; uit welke Nominatie, de gewapende Burgers en Artilleristen van het Bataillon of half Bataillon, by het welk de vacature is, een tot Major zullen verkiezen.

7. De Commandanten der Bataillons zullen op gelyke wyze als de Majors benoemd en verkoren worden, uit de Majors en Capiteinen.

8. De Commandant of Chef der halve Brigade zal door alle Onder Officieren en gewapende Burgers der drie Bataillons en Compagnie Artilleristen, verkoren worden uit een Nominatie van drie Persoonen, door alle Officieren der halve Brigade, en de Adjudanten, uit de Luitenant Colonellen en Majors der voorsz. halve Brigade te formeeren.

9. De Adjudant der halve Brigade zal door den Chef derzelve benoemd worden, uit alle de Opper Officieren der halve Brigade

10. De Adjudanten der Bataillons zullen door de Lieutenant Colonels benoemd worden uit de Onder Officieren van het Bataillon, en die der Artillerie Compagnien, door de Capiteins der Artillerie, uit alle de Leden der gewapende Burgermacht.

11. Het bepalen van de wyze der verkiezing voor de Officieren of Onder Officieren der Cavallerie, word plaatzelyk overgelaten aan de Geconstitueerde Machten, die nodig oordeelen dezelve op te rechten.

12. De verkiezingen van Officieren en Onder-Officieren by de Artillerie zullen, onder dezelve bepalingen als by de andere Corps, door de Leden der Divisie geschieden uit alle de Artilleristen der plaatzelyke Burgermacht; doch, zal de Capitein der Compagnie, uit hoofde van het belang van dezen Post, door de gewapende Burgers der Compagnie verkoren worden, uit eene Nominatie van drie Persoonen, door alle de Opper en Onder Officieren der Compagnie, uit de geheele plaatzelyke Burgermacht te formeeren, blyvende de aanstelling van den eersten Bombardier, by iedere Divisie, aan den eersten Lieutenant derzelve, uit de overige Bombardiers der Divisie of Compagnie, op gelyke wyze als zulks by Art. 4., omtrent de Sergeant Majors gezegd is.

13. De Officieren en Onder-Officieren der Artillerie zullen by andere Wapencorps tot hoogere Posten verkiesbaar zyn, doch, daarom echter voor de gedaane keuze kunnen bedanken.

14. By alle verkiezingen zullen de Opper en Onder-Officieren der Compagnie of Divisie, moeten tegenwoordig zyn, en zorg dragen, dat dezelve behoorlyk en volgens het Reglement geschiede; ook zal de hoogste present geweest zynde Officier, na het afloopen derzelve, van de gedaane keuze schriftelyk kennis geven aan den Commandeerenden Officier van het Corps of Bataillon, ten einde het getuigschrift, by Art. 2. vermeld, daar naar te kunnen inrigten.

15. D.

15. De oproeping tot het doen van een verkiezing, zal altoos geschieden door den eersten Officier in rang, der Compagnie, of van de Divisie Artillerie, by welke de vacature is, met voorkennis van den Commandant van het Corps of Bataillon, en, van den Capitein der Artillerie, zo 'er een is; en by aldien het geheele Bataillon of Compagnie Artillerie, moet opkomen, door den commandeerenden Officier van gemelde Bataillon of Compagnie, met voorkennis van den Chef der halve Brigade; zullende de Manschappen daar toe ongewapend vergaderen, en de oproeping altyd geschieden, ten minsten tweemaal vierëntwintig uuren voor den bepaalden tyd der te zamenkomst.

16. By alle Nominatien en verkiezingen, zullen de absenten genoegen moeten nemen met de keuze der Presenten. De stemming zal geschieden by beslooten briefjes, op de plaats der byeenkomst, door de respective Municipaliteiten daar toe aan te wyzen, te schryven, en door ieder byzonder met zyn naam te tekenen; die niet kunnen schryven, zullen gehouden zyn, aan den eersten in rang tegenwoordig zynde Officier, den naam van den geenen, dien zy benoemen, op te geven; welke Officier, op zyne gedaane belofte, verpligt zal zyn, den naam van den gestemden en stemmenden Burger, daar op te stellen.

17. Alle Nominatien en verkiezingen, zullen geschieden by meerderheid van ten minste ééne stem boven de helft van het getal der persoonen, welke by elke Nominatie of verkiezing tegenwoordig zullen zyn; zullende, indien by de eerste stemming de verkorene, of wel een of meer der genomineerden, de volstrekte meerderheid niet voor zich mogten hebben, over een dubbeld van 't getal 't geen noch ontbreekt, uit de geenen die de meeste stemmen gehad hebben, herstemd worden, en indien 'er van de zoodanigen die de meeste stemmen gehad hebben, drie of meer mochten zyn die gelyke stemmen hadden, zal het lot beslissen, over wie de herstemming zal gaan; zulks zal mede plaats hebben tusschen genomineerden en verkorenen die gelyke stemmen hebben, in welke gevallen het lot zal beslissen, wie genomineert en wie verkoren zal zyn.

18. Geen Officier en Onder-Officier, zal zyn Post mogen nederleggen, of tot een hooger verkoren zynde, daar voor bedanken, dan na dat hy alvorens de redenen daar toe aan den Raad van Administratie en Discipline, of Commissie van huishoudelyke Directie, zal open gelegd hebben, en dezelve voldoende zullen geoordeelt zyn; in het eerste geval, keert zoodanig een Burger terug in den algemeenen kring der gewapende Burgermacht, doch, in het tweede geval, blyft hy in den Post dien hy voor de verkiezing bekleedde.

19. Zoodanige Officieren en Onder Officieren, die tot Leden der Municipaliteit mogten verkoren worden, zullen, wanneer zy hun tyd als Municipalen hebben uitgediend, van den personeelen dienst mogen bevryd blyven, mits betalende Contributie; des niettegenstaande zullen zy verkiesbaar zyn tot den Post bevorens by hun bekleed; gelyk ook tot zoodanigen hogeren Post, waar toe zy, voor dat zy Leden der Municipaliteit geworden zyn, zouden hebben kunnen worden verkoren.

20. De verkiezing van den Auditeur zal geschieden door 21 Kiezers, door alle de Compagnien van het Corps of Arrondissement waar toe hy behoort, uit hun midden daar toe te benoemen; wordende de verdeling van 't aantal Kiezers, 't geen ieder Compagnie moet fourneeren, huishoudelyk gelaten aan de Raden van Administratie en Discipline; de Auditeur zal de belofte afleggen in handen van de Commissie uit de Hoogst Geconstitueerde Machten, of derzelver Gemachtigden.

21. De Doctor, of Chirurgyn Major, als ook de Chirurgyn, welke laatste onder directe order van den eersten zal staan, zullen, by meerderheid der Officieren van het Bataillon, tot dien Post speciaal worden verzogt; zy zullen by alle Vuuringen en Bataillons Exercitien tegenwoordig moeten zyn; en, in gevalle van ongelukken by de Exercitien, voor hunne geleverde Medicamenten, ten laste der plaatzelyke Kasse, en ter tauxatie van den Raad van Administratie en Discipline; mogen declareeren.

22. Aan de Officieren der gewapende Burgermacht, zullen derzelver Brevetten, of Actens van Aanstelling, kost- en schadeloos, op de aanschryving der respective Municipaliteiten, uitgeleverd worden; in gelyker voege, als, ten opzigte van die by de staande Armée van de Republiek dienende, plaats heeft.

23. De Tambour-Major zal aangesteld worden door den Chef der halve Brigade en Commandanten der Bataillons, uit alle de Bataillons-Tambours en Tambours der halve Brigade, mits daar toe de nodige bekwaamheden hebbende.

24. De Bataillons-Tambours, zullen door den Commandant van het Bataillon, uit de Tambours van het zelve, verkoren worden; doch, ieder aan hunne Compagnie geättacheerd blyven, en daar by dienst doen.

25. De Tambours en Hoornblazers, zullen door de respective Officieren van de Compagnie verkooren worden, na alvorens door deskundigen geëxamineerd en goedgekeurd te zyn.

(Het vervolg hier na.)

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag, den 25 October 1796.

De President communiceert de onaangenaame tyding, dat de Vice-Admiraal *van Braak*, na eene kortstondige ziekte, te Surinamen overleden is. — By deze gelegenheid wordt gedecreteerd, dat de Vice Admiraal *van Braak* wel by het Vaderland verdiend heeft.

Uit de Buitenlandsche Berigten blykt het, dat Spanjen den Oorlog tegen de Vyanden van het Menschdom, het Engelsch Ministerie, verklaard heeft; en dat de Spaansche Vloot, bestaande uit 17 Schepen van Linie, 11 Fregatten, 1 Corvet en 1 Brigantyn, op den 17 September uitgezeild is.

Een Adres van de zich noemende Regenten van Ameland, zich beklagende over eene Mesure van het Committé der Marine: — aan de Marine.

Een Request van *W. Kan*, zyn vorig verzoek, om een Post inhæreerende: — aan de gewoone Commissie.

Twee Requesten van *J. F. van Bückeröder*, als een om vryheid tot het doen graveeren van een Kaart van de West-Indiën; en het ander, om betaling van agterstallig pensioen: het eerste geaccordeerd, en het tweede aan eene Commissie.

Twee Requesten van *. Broens* en van *G. Kramer*, beide om gratificatie: — gehouden in advys.

Een Request van *J. F. le Grand*, om verhoging van Pensioen: — aan het Committé te Lande.

Requesten, van *T. Lohman* en Zoonen, van *Staphorst* en *de Barry*, en van *Dupper* en *Schluitter*, alle tot uitvoer van Specie. — geaccordeerd.

Een Repuest van *A. van Diemen*, tot herstel in zyn Post: — aan de Marine.

Een Request van Pagters van Landhoeven, tot opheffing der Verpagting, den 2 November bepaald, verzoekende het benoemen eener Commissie. Het tweede geaccordeerd, en daartoe verzogt de Commissie van Superintendentie.

De Discussie over het Rapport van *Ploos van Amstel* in de zaak van den Ruiter *Moreau*, wordt voort gezet, en verder gecontinueerd tot morgen.

Hierna wordt de Vergadering in een Committé Generaal verandert.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID; VRYHEID; BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 226. *Donderdag den 27 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag, den 21 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Deliberatiën over het Rapport van den Representant *Lublink* de Jonge, betreklyk den Astronomist *Perny*.

De Burger *Lublink* dit Rapport uitgebragt hebbende, zegt *Gevers*:

Dat met het nut, het welk in de zaak, zo als de Rapporteurs betoogen, opgesloten legt, naar zyn inzien, de conclusie niet overeenkomt, en stelt voor, om het Rapport te doen drukken en aan de orde van den dag te stellen.

Bacot zegt: Ik doe alszins hulde aan de kunde en de juistheid, in dit verslag ten toon geleid. By het nut, dat de meer naauwkeurige meeting van een graad des middaglyns, en daar by eenige juistere aardrykskundige plaatsbepaalingen, hier, ter verbetering onzer Landkaarten, zoude aanbrengen, kan men ook nog het gebruik voegen, in Frankryk hiervan reeds gemaakt, om een vaste algemeene en uit de Natuur zelf ontleende maat te hebben tot een grondslag ter bepaaling van alle, hiernaar afternemeetene en, volgens een gelykvormigen regel, te onderverdeelene Land en Ellemaaten, Zak- en Tonmaaten, grootere en kleinere Gewigten en wat dies meer is, wier verbaazend menigvuldig verschil, en zonder verband of evenredigheid willekeurig alom genomene ongelykheid van groote en inhoud, zoo veel verwarring en moeite veroorzaaken.

Ik ben ook met de Verslaggeevers het ten vollen eens, dat wy, hoe vaardig de behulpzaame hand leenende, echter geenszins de kosten van de uitvoering alhier eener Fransche *Commissie* moeten draagen. Alleen meen ik, dat wanneer de tevens voorgeslagene verdere uitbreiding dier lastgeeving, ten onzen meer byzonderen dienste, en op verzoek van ons *Gouvernement*, zou plaats hebben, men daar omtrent, en in zo verre, 't er dan ook billyk, ten aanzien der kosten, in te gemoet zou moeten komen.

Hahn zegt: Ik heb het schone verslag zo even gedaan met uitstekend genoegen aangehoord. — De grote nuttigheid voor de Aardryks- en Zeevaartskunde, dat de metingen van den beroemden Leydenaar *Snellius*, volgens het verlangen van zyne Opvolgers, vernieuwd worden en verbeterd, is buiten allen kyf; maar het geen ik meen, dat de Representant *Bacot* ook heeft aangeroerd, en het geen voor de Burgerlyke Maatschappy, en dus voor den Wetgever van het grootste belang in dezen schynt, is het natuurlyk verband tusschen de nauwkeurige bepaling der meridiaan graden en de vaststelling van eene algemeene maat en gewigt, dat is van zodanig eene, welke in de natuur zelve bepaald is. — Ondertusschen ben ik het met de Rapporteurs daarin eens, dat de Fransche Burger, die op last van zyn Gouvernement zodanige operatien doet, zekerlyk van dat Gouvernement genoegzaam beloond zal worden; maar ik geloof aan den anderen kant, dat, wanneer men hem van wege den Staat de billyke bystand verschaft, en men hem dan, zo als ik meen, dat de voorslag is, eenige meerderen last wilde geven van wege ons Gouvernement: ik meen zeg ik, dat men hem als dan ook daarvoor edelmoedig behoorde te salarieren, te meer, om dat de staat der Instrumenten in ons Land, voor zo verre de publieke Bezittingen aangaat, niet zeer brillant is, en het my voorkomt, dat de daartoe als anderszins nodige kosten, van wege den Lande zouden behoren gedragen te worden. Daarenboven zy het my geoorloofd te twyfelen, of andere Gouvernementen, in dergelyke gevallen den bekenden bystand, geheel en al zonder kosten hebben kunnen verleenen. — Dan, Burgers Representanten! dit alles zal zyn posterioris curae, en ik geloof, dat de Vergadering veilig kan besluiten conform het Rapport, waarvan de conclusie geenzins, naar myn gevoel, beduidt deze zaak agter de bank te schuiven; maar alleen om dezelve te houden in advys. Behalven de door de Rapporteurs bygebragte motiven, en het verlopen Jaar Saisoen, zo maakt de onzekerheid der Grensplaatsen van deze Republiek dit raadzaam. — Ik concludeer tot het houden in advys, en tevens om het Rapport in zyn geheel te insereren in de gedrukte Decreeten.

En wordt conform geconcludeerd.

Eene Commissie uit het Committé der Marine verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Aena*, rapport:

1. Declinatoir, op het Request van eenige Eigenaars en Houders van Olymolens binnen deze Republick, strekkende, om den invoer van vreemde Oly, geslagen van rond en plat Zaad, in plaats van *f* 9 per Aam te belasten met *f* 15, (*zie Decreet van 29 September*,) daar het Committé van oordeel is, dat dit articul, uit hoofde der algemeene consumtie, byzonder onder de mindere, ja zelfs behoeftige classe der Ingezetenen, niet dient te worden bezwaard.

Schermer zegt: ik kan in dit Rapport van het Committé van de Marine zoo direct niet toestemmen; maar verzoeke, dat het nog eens Commissoriaal worde gemaakt, ten einde de redenen, die gegeven worden, om het Request te declineeren, nog eens te onderzoeken; vermits onder andere redenen, in dit Rapport vervat, deze worden opgegeven, waar door de Raap Oly zeer aanmerkelyk in prys zoude gerezen zyn; daar ik de Vergadering integendeel kan zeggen, dat dezelve ten minsten wel dertig guldens minder in prys is, als zy is geweest, welke dus zeer abusief zyn. Het is daarom dat ik verzoek, dat het in handen van eene Personeele Commissie mag worden gesteld.

Hahn zegt: hoezeer deze zaak valt buiten den gewoonen kring myner bezigheden, ben ik echter door Vaderlandsche en kundige Vrienden zodanig ingelicht op dit stuk, dat ik my verplicht rekene, daar 'er zich eenige oppositie opdoet tegen dit gematigde Rapport, de zaak eenigzins optehelderen.

Het getal der Olymolens in ons Land is zedert veele Jaaren, en door de natuurlyke oorzaak, dat ze ook elders waren opgericht, zeer verminderd. De weinige Eigenaars dier Olymolens zyn meestal schatryke Lieden, waarvan 'er sommige veele Molens te gelyk hebben, zo dat alle de Eigenaaren met elkander, een zeer gering aantal Burgeren uitmaken, en ook de menschen, die zy moeten gebruiken in hunne weinige Molens, een aantal opleveren, op geen voeten of vademen na te stellen tegen over het ontzaggelyk aantal van Nederlanderen, die, wanneer het verzoek eens geaccordeerd wierdt, en de pryzen der Raap en Hennip Olyen des klommen, daarby oneindig zouden bezwaard worden. De Olyen, voor de Zeepziederyen onontbeerlyk, en den Wolkammeren en veele andere Fabrikeurs en Trafikeurs niet te missen, duurder wordende, drukt dit zo veele Fabrieken, elk Ingezeten en byzonder den Gemeenen Man; ja hy zal met der haast geen Zeep meer kunnen koopen, en geen Oly om in zyn lamp te branden, noch ook om by zyn voedsel te gebruiken. Als ik dan de waarheid zal zeggen, komt het my voor, dat men misbruik heeft willen maken van den yver dezer Vergadering tot het stel der binnenlandsche Fabricken en Trafieken, en dat de ryke Olykopers zich hebben willen vestigen in hun meesterschap over de pryzen, van een tot het gemeene leven zo nodig Artikel. — Ik ben althans van gedachten, dat deze Vergadering, die het algemeen belang moet behartigen, daar niet in kan treden, als mede dat de zaak zo klaar en duidelyk is, dat dezelve geen nader onderzoek vereischt; want, Burgers Representanten, het komt eenvouwig daar op neder, dat tegen over het minder verryken van eenige zeer weinige particulieren staat, het zeker drukken en de wisse schade van elk Ingezeten, en byzonder van den zogenaamden gemenen man. En wie van ons kan in het opmaken van het besluit aarzelen?

De La Court zegt, ik moet niet alleen ten sterksten appuyeeren het geen door den Burger Representant *Hahn* is geadvyseerd, maar moet ook daar nog byvoegen, dat in sommige Gewesten, welke my niet moejelyk zyn te noemen, de Olie niet alleen tot die eindens, als de Burger *Hahn* aan heeft gehaald, wordt gebezigd, maar dat ook de arme Landman dezelve by zyne spyze gebruikt, — en zou my dus volkomen met het Rapport der Marine conformeeren.

L'espinasse appuyeert dit, zeggende, zich ten vollen met het Rapport te conformeeren.

Modderman zegt, dat, alhoewel hy zelfs een Olymolen heeft, nochtans het algemeen belang zwaarder moet wegen, dan zyn byzonder, en zich uit dien hoofde met het Rapport conformeert.

En wordt conform geconcludeerd.

2. Favorabel, op het Request van *M. Prinsen*, tot transito vervoer van een Baal Manufactuuren. (*Zie Decreet van den* 10 *October*.): —— conform geconcludeerd.

3. Doet het Committé eene voordragt, concernerende de Kaper Rederyen, waaromtrend hetzelve, als van gevoelen zynde, dat het Plan by Hun Hoog Mog. in den Jaare 1781 gearresteerd, met de tegenswoordige tyden niet compatibel is, een nieuwen Articul Brief heeft geconcipieerd, welke de Commissie by dezen overlegt, en daar by in consideratie geeft, of de dedomagementen, voor de verminkten in 's Lands dienst op 's Lands Schepen bepaald, niet mede dienen te worden uitgestrekt tot de Commissievaarders, tevens eene Lyst dier dedomagementen produceerende; en verzoekende op een en ander, uit aanmerking der pressance der zaak, een spoedig besluit der Vergadering te moogen verneemen: — gesteld in handen eener personeele Commissie, waartoe benoemd zyn de Burgers *de Sitter*, *van Beyma*, *de Kempenaar*, *Bezier* en *L'espinasse*.

4. Op het Request van *Corn. Schalk*, Capitein Lieutenant, verzoekende, om betaling van Tractement (*zie Decreet van den* 26 *September*) advyseert het Committé, om den Requestrant te renvoyeeren aan de Hoogste Geconstitueerde Macht in Zeeland: — conform geconcludeerd.

5. Declinatoir, op het Request van *J. L. Haganus van Wassenaar*, om pensioen als Ontfanger Generaal by de Admiraliteit op de Maaze (*zie Decreet van den* 12 *October*) daar de Suppliant reeds in een' anderen post gecontinueerd, en dus genoeg schadeloos gesteld is: — conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op het Request van den Minister *Noël*, om paspoort voor Paarden (*zie Decreet van den* 20 *October*): — conform geconcludeerd.

De President brengt nog in deliberatie:

Eene van het Committé der Marine Ontfangene Missive, waar by hetzelve aandringt, om in staat te worden gesteld, ten einde onverwyld te betalen de halve gratificatie, aan 's Lands Zee-Officieren toegelegd, en op het bepalen van den tyd tot het voldoen der wederhelft, alles spruitende uit de schavergoeding voor het Victualieren der Schepen van Oorlog.

Van

Van Beyma zegt, dat hy, reeds eenigen tyd geleden, aangedrongen heeft, dat door de Commisfie van Finantien de opgave zal worden gedaan van den ftaat der betaling der Gewesten; dat hy daarop nogmaals insteert, en tevens voorflaat, om op de nalaatige adfignatien aftegeeven.

Schimmelpenninck zegt, dat hy der Vergadering kan informeeren, dat de Commisfie van Finantien daar meede gereed is, en dat zy, wanneer de Prefident zulks begeert, dezelve, het zy dan in de gewoone Vergadering, of wel in een Committé zal produceeren; dan dat hy zig verpligt vindt, ter deezer gelegenheid te moeten remarqueeren, dat dit ftuk niet kan gefteld worden in handen der Commisfie van Finantie, om daar in te voorzien, dewyl die Commisfie noch Cas, noch maneantie van eenige penningen heeft, en niets dan eene advyfeerende Commisfie is; dat het derhalven eeniglyk, om confideratien en advys, in haare handen kan gefteld worden: daarby voegende, dat hy zich verpligt heeft gerekend, te moeten aanmerken, daar de Natie anderszins zoude kunnen vermeenen, dat het in de magt dier Commisfie ftaat, in de pecunieele omftandigheeden door penningen te voorzien.

Hahn zegt: Het is zeker, dat het verkeerde denkheeld by velen huisvest, dat de Commisfie tot de zaken der Finantien van deze Vergadering eenige dispofitie over penningen heeft, of eenige andere beftemming als die van adviseurs. Ik vind daarom veel grond, dat 'er gezorgd word, dat onze Decreeten die dwaling niet koesteren, en dat de gemelde Commisfie daar tegen waakt. — Maar het zy my gepermitteerd om te zeggen, dat naar myne gedachten de mening van het Prefidiaal præadvys die ftrekking niet heeft, maar daarin vooral beftaat, dat deze brief zou gefteld worden in handen der Commisfie van Finantie, ten einde dezelve 1. inftantien zoude doen daar het behoort, of presferen zoude de fpoedige betaling der eerfte helft, van de by Decreet dezer Vergadering toegezegde gratificatie; waarop het respectabel Corps van 's Lands Zee Officieren, een onwederfpreekelyk jus quæsitum heeft, en 2. ten einde te advifeeren op de bepaling van den termyn voor de wederhelft. Ik zie geen zwarigheid om dien conform te concluderen.

Maar het geen ik vooral wilde zeggen, is het genoegen, waarmede ik zo even gehoord heb, dat Commisfarisfen tot de Finantie met den Staat gereed zyn, van hetgeen de respective Gewesten op hunne quota's hebben afbetaald. De Vergadering zal zich herinneren, hoe zulks niet alleen uit den aart van de zaak noodzaakelyk is, maar hoe het byzonder eene voldoening zal zyn aan een expres Decreet der Vergadering. Ik heb het lang gewagt en 'er ook wel eens van gefprok n, en ik verzoek dat de Prefident, zo fpoedig het hem zal convenieren, dit verflag late doen.

Van Beyma zegt; dat hy van gevoelen is, dat die opgave wel in de gewoone Vergadering kan worden gedaan.

En wordt de Misfive gefteld in handen der Commisfie van Finantien om confideratie en advys.

Lespinasfe doet een voorflel:

Tot onderzoek, nopens het verbod van den uitvoer van het Inlandsch gefabriceerd Zyldoek.

Gevers proponeert, om hetzelve te ftellen in handen der reeds t vooren daar over geadvyfeerd hebbende Commisfie, met adjunctie van den voorfteller: — conform gedecreteerd.

Hierna wordt de Vergadering in een Committé Generaal geformeerd en geadjourneerd tot Maandag morgen ten 11 uuren.

ZITTING *van Maandag den 24 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Het extract uit de ontfangene Buitenlandfche depêches wordt geleezen. (*Zie deszelfs inhoud in ons beknopt verhaal van deeze fesfie.*): — Befloten te doen drukken en aan de Leden te distribueeren.

Waarnaa geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misfives en Adresfen.

Een advys van het Committé der Marine, op het Request van den Vice-Admiraal *W. van der Beetz*, inhoudende in fubftantie, dat zy, het zelve geëxamineerd hebbende, de pofitiven, daar in ter neder gefteld, naar waarheid hebben bevonden; tevens verflag gevende van al het voorgevallene in deeze, en advyfeerende, om de verfchenen 4 Jaarige interesfen zyner pretenfie uit de Generaliteits Casfa te doen betaalen, en hiertoe het Committé te Lande te authorifeeren, als zynde dit eene dier oude pretenfien, welke ten algemeene lasten loopen: — gefteld in handen der Commisfie van Finantien om confideratien en advys.

Eene Misfive van den Provincialen Raad van Zeeland, kennis geevende van den ontfangst van het Reglement van Burger-Wapening, door deeze Vergadering gearresteerd, daarby voegende, dat zy het zelve ter deliberatie van het Provinciaal Beftuur van Zeeland zullen brengen op hunne eerfte Vergadering den 1 November.

Hahn zegt, dat, hoe wars hy anders ook is, van de Geconftitueerde Machten te berispen, hy nogthans vermeent op deze Misfive te moeten repliceeren, dat de uitdrukking van *dit Plan ter deliberatie van het Provinciaal Beftuur te zullen brengen*, hem allezins ongemefureerd voorkomt, daar aan deze Vergadering, by het Reglement, de Organifatie der Gewapende Burgermagt is toegekend, en dus een Plan by haar gearresteerd, niet ter weder deliberatie van een der Gewesten kan worden gebragt.

De Prefident vraagt, wat dan het gevoelen van den Burger *Hahn* zoude zyn?

Hahn zegt, dat hy vermeent, dat hetzelve met verontwaardiging moet worden gefeponeerd.

Onderfcheiden Leden appuyeeren dit.

En wordt conform geconcludeerd.

Een Adres van ... *van der Aa* ad interim fungeerende als Bailluw, en der Municipaliteit, ter Nieuwer-

 Am-

Amstel, zich ter dezer Vergadering vervoegende, ten einde door dezelve te worden geëluccideerd, of ook niet, daar, by Decreet van 5 Augustus, alle distinctieve Godsdienstige Tekenen zyn verboden, het Klokken geluide, ter gelegenheid van Begravenissen, als een oud opwekkingsteken om voor de Zielen der afgestorvenen te bidden, daar onder moet worden begreepen: — gesteld in handen der personeele Commissie, by dat Decreet benoemd.

Een zeer ampel Request van onderscheidene Ingezeten van Middelburg, afschetzende de groote nadeelen, welken zy vermeenen, dat 'er opgeslooten liggen, en het gevolg zouden zyn der Proclamatie van 16 September, verzoekende dat dezelve worde ingetrokken, en buiten effect gesteld, de invoer van goederen uit Engeland, en het accepteeren en betalen voor Engelsche tekening gepermitteerd; daar dezelve wel voor eenen tyd Engeland eenig nadeel zal toebrengen, maar niet opwegen tegens het nadeel, het geen 'er voor ons in ligt opgeslooten.

De President zegt, dat de inhoud van dit Request niet is van gelyken aart als de voorigen, maar tendeert ter intrekking der Proclamatie van den 16 September; vragende dus, of de Vergadering het wil Commissoriaal gemaakt hebben, dan wel dadelyk te wyzen van den hand?

Onderscheiden Leden ondersteunen het laatste: — en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *W. de Wit*, om als Kamerbewaarder te worden aangesteld.

Een Request van *W. B. Heskuiten*, om als Clerq by de Griffie te mogen worden aangesteld: — beiden in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *Gerrit Brons*, verzoekende, om de Gratificatie van ƒ 200 te mogen genieten: — in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *P. van Lit*, oud 75 Jaaren, om Pensioen als Sous Luitenant: — aan het Committé te Lande.

Een Requst van *H. en J. J. Haak*, te Groningen, te kennen gevende, dat zy voor het emaneeren der Proclamatie, in dato 16 September, hebben ingekogt 150 Balen Coffy, en verzoekende vryheid ter invoering daar van: — gesteld in handen van het Committé der Marine.

Een Request van *E. S. de Rode*, verzoekende betaling eener pretensie, spruitende uit gedane Leverantien, ten behoeve van het Committé van Administratie der Fransche Troepen: — aan het Committé te Lande.

Eene Missive der Hoogstgeconstitueerde Magt in Groningen, inzendende Lysten der gepensioneerde Officieren, en de beschuldigingen door hun tegens dezelve ingebragt: — gehouden in advys, tot dat de overige stukken daaromtrend zullen zyn ingekomen.

Een Request ter Transporteering van een Schip.

Een Request van *Walyen* en *Ten Cate*, tot uitvoer van 5000 Ryksdaalers voor Granen naar Riga.

Een Request van *van Beem* ter uitvoering van ƒ 10 à ƒ 11000 in specie voor Granen naar Altona.

Een Request van *Tamme Lohman* en Zoonen, ter uitvoering van 3200 Ryksdaalers à ƒ 1500 Ducaten naar Elbing voor Rogge: — alle geaccordeerd.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De President steld, namens de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, voor, om tot adjunct consul te Mallaga aanteistellen *J. M. Koops*, J. — conform besloten.

Bezier doet Rapport:

In naam der Commissie, belast met het onderzoek der werkzaamheden der Committés Rapport, omtrend den staat van de Werf te Amsterdam.

Evers zegt: het geene de Burger *Bezier*, als Rapporteur der Commissie, met betrekking tot het eerste gedeelte van 't Rapport gezegt heeft, kwam hier nu in 't geheel niet te pas.

Eene vorige Commissie, van welke hy Medelid was, heeft met zyne toestemming de zaak met betrekking tot *Jan Rikkers*, Smitsbaas van 's Lands Werf te Amsterdam, als typ voor de Justitie, voorgesteld, te renvoyeeren aan 't Committé der Marine, om daaromtrent te handelen, zodanig, als 't zelve in goede Justitie zoude vermeenen te behooren.

Dit is een Decreet dezer Vergadering geworden, en zo ver hier finaal afgedaan. Daar dit zo is, koomt het veel minder te pas, 't geen hier omtrend door de Rapporteurs met betrekking tot veele kleinigheden gezegd wordt.

Voorders, de beschuldigingen, tot dit stuk betrekkelyk, waren door beëdigde getuigenissen gestaaft, en wat doet het daar tegen af, dat zy nu voorgeven, verscheidene andere persoonen daar naar gevraagt te hebben, die verklaaren, daar van niet te weeten. — Neemt dat het fait, de beëdigde verklaringen van Landsdievery weg?

Wat de overige gedeeltens van dit uitvoerig rapport betreft, 't is my onmogelyk daarover, volgens de enkele lecture te oordeelen, — ik stel daarom voor, dat het gedrukt, en na de orde van den dag gesteld werd.

Bezier zegt, dat de algemeene Commissie ook in het gevoelen staat, om zich niet te moeten informeeren naar zaken, die in handen van het Officie-Fiscaal gesteld zyn.

Dan, daar de Commissie belast is om onderzoek naar den staat der Werf te doen, heeft zy vermeend, zich over de smedery, als een gedeelte dier Werf uitmakende, te moeten informeeren.

Van Beyma zegt: Behelst het rapport niets, dan het geen de beschuldigde ter hunner defensie hebben bygebragt, behalven een ampel en fraai berigt, wat 'er verdienstelyks door het Committé tot de zaaken van de Marine is verrigt; niet te min zyn zy beschuldigd, het Land benadeeld te hebben, en dit kan door een zoodanig Apologetisch politicq rapport niet uitgewischt of aan het belang der Natie voldaan worden.

Ik dissentieer volkomen van de conclusie van het rapport.

Het moet, naar myn inzien, het onderwerp van een judicieel onderzoek uitmaaken, en dan kan ook dit Rapport ten behoeve van de beschuldigden, aan het Officie Fiscaal tot informatie worden ter hand gesteld.

Dan, ik moet hier by voorstellen, dat dan die Fiscaal door

deeze Vergadering worde geauthoriseerd, om visie en copie te neemen van alle de stukken, boeken en papieren, tot de Administratie behoorende, en die hem in het onderzoek kunnen dienen, om dat ik niet weet, of het verbod tot deeze visie aan het Officie Fiscaal, by het Departement te Hillingen gedaan, by 's Committés Resolutie van den 18 Aug. l. l. van eene algemeene applicatie is.

Bezier antwoordt, dat het onderzoek gedaan is.

Van Berma zegt hierop, dat dit steets een politicq onderzoek geweest is, terwyl het een juridicq behoorde te zyn

Vreede zegt: ik heb met genoegen het schoon en wel uitgewerkt Rapport, zo even gedaan, aangehoord — en ik in clinéer zeer te geloovens, dat den grond der beschuldigingen vervallen is. Immers op verscheidene pointen komen my de voorgedragene ophelderingen voldoende voor — dan op nadere zyn ze my echter voorgekomen zoo klaar niet te zyn, en een nader onderzoek te vereischen — daarenboven word by de conclusie van het Rapport de approbatie deezer Vergadering verzogt, en deeze kan nog behoort, myns oordeels, niet gegeven te worden, dan na een volledig onderzoek der zaak. Ik appuyeer dus zeer het voorgestelde van den Burger Representant *Eyers*, en concludeere derhalven, dat dit Rapport mag worden gedrukt, en een dag bepaald tot afdoening.

Van Castrop verzoekt, dat dan ook de daarby behoorende stukken moogen worden gedrukt.

De President stelt voor, om het Rapport te doen drukken, en op heden en veertien dagen aan de orde van den dag te stellen: — conform geconcludeerd.

De la Court Rapporteert:

Namens de personeele Commissie in wier handen gesteld is het voorstel door dien Burger gedaan, betreklyk de vrye uitvoer der Assche.

Mede besloten te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen op heden veertien dagen.

Hierna wordt de Vergadering veranderd in een Committé Generaal, en gescheiden tot morgen ochtend ten elf uuren.

ZITTING van Dingsdag den 25 October 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De President zegt:

Ik moet, Burgers Representanten! deeze Vergadering openen; met U een onaangenaam bericht, zoo even ingekomen, mede te deelen, dat de Vice Admiraal *Adriaan Braak*, commandeerende 's Lands Esquader in de West Indiën, na eene korte ziekte, aan Boord van 's Lands Schip van Oorlog *de Piet Hein*, op den 12 Augustus is overleeden.

Het Vaderland, Burgers Representanten! verliest in dien Admiraal eenen van haare uitmuntendste Verdeedigers — eene getrouwe aankleever van die party, welke altoos door haare daden, gevestigd op de gronden van regtvaardigheid en billykheid, heeft getoond, de belangens van het Vaderland belangeloos te willen behartigen — eenen Officier, welke met zyne dappere Cameraaden de eer van de Hollandsche Vlag op Doggersbank gehandhaafd en de trotsche Engelschman heeft genoodzaakt te moeten afwyken — eene Man; die in de Jaaren 1786 en 1787 bewyzen heeft gegeven, liever alles verloren te hebben, dan in zynen plicht omtrend het Vaderland nalatig te zyn, en uit dien hoofde, aan den dienst van hetzelve zich welmeenend ter verdediging heeft aangeboden en overgegeeven.

Het gevolg van zyne eerlyke beginselen, en van zyne verknochtheid aan het Vaderland, bewerkte hem de haat van den Stadhouder, en hy wierd by de omwenteling van zaken in 1787 uit zyn Vaderland voor den tyd van 10 Jaaren gebannen; zich naar Frankryk met zyne Lotgenooten begeven hebbende, heeft hy aldaar de achting van alle die geenen, welke op verdiensten weten prys te stellen, aanhoudend genooten; en in zyn Vaderland blymoedig en dankbaar te ruggekeerd, wierd hy tot Vice Admiraal benoemd, en vertrok in het voorjaar als Commandant en Chef van 's Lands Esquader met het Schip van Oorlog, de *Piet Heyn*, naar de West Indiën.

Ter plaatse zyner bestemming aangekomen, heeft hy zich van den hem opgedragenen last getrouw gekweeten, en het Vaderland kon zich verzekerd hebben, dat hy onze Bezittingen in de West Indiën tegen alle vyandelyke aanvallen manmoedig verdeedigd en dus aan Uwe verwachting, en die van de gantsche Natie ten volle zoude hebben beantwoord.

Daar wy allen, Burgers Representanten! de diensten, door den Admiraal *Braak* aan het Vaderland beweezen, moeten erkennen, en met alle braaven in den Lande het verlies aan dien uitmuntenden Officier en kundigen Bevelhebber betreuren, zoo stel ik voor, dat de Vergadering by Decreet gelieve te verklaren, dat de Vice Admiraal *Adriaan Braak*, zich by het Vaderland wel verdiend heeft gemaakt, en dat Extract van deeze Verklaaring aan deszelfs hoogbejaarde Moeder, de Weduwe *Braak*, woonagtig te Alkmaar tot eene bestendige gedachtenis en blyk van de achting deezer Vergadering voor den overleedene wordé toegezonden.

En wordt conform gedecreteerd.

Hierna worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Een Adres der Regenten van Ameland, zich beklagende over eene Mesure, door het Committé der Marine genoomen, met betrekking tot de aanstelling van een Ontfanger der Convoyen aldaar: — aan het Committé der Marine.

Een Request van *W. Kan*, inhærerende zyn voorig verzoek, om met een Post te worden begunstigd: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. van Buchénroeder*, om de door hem vervaardigde Kaart der West Indiën te mogen doen graveeren, en uitgeeven: — geaccordeerd.

Een Request van denzelven, verzoekende betaling van agterstallig pensioen, en om den rang van Colonel met pensioen van ƒ 1000: — gesteld in handen eener voorige reeds benoemde personeele Commissie.

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches: — besloten te doen drukken en aan de Leden te distribueren.

Een Request van *J. F. le Grand*, andermaal verzoekende, uit hoofde van zynen hoogen ouderdom, verhoging van pensioen, by wyze van gratificatie: — in handen van de Burgers *de Beveren* cum suis.

Een Request ter transporteering van een Schip: — geaccordeerd.

Een Request van *J. Tamms Lohman* en *Zoonen*, ter uitvoering van 2000 Ducaaten voor Granen naar Hamburg.

Een Request van *Staphorst* en *de Barry*, ter uitvoering van 7000 Ryksdaalders voor Granen naar Hamburg.

Een Request van *Dupper* en *Schlutter*, ter uitvoering van 3000 Ducaaten voor Granen naar Hamburg: — alle geaccordeerd.

Een Request van *A. van Diemen*, voormaals Ontfanger der Convoyen te Drunen, dog uit dien post ontzet, verzoekende weder in denzelven te worden hersteld.

Van Hooff appuyeert dit verzoek, daar de Suppliant in 1787 gedimitteerd is.

Verheet zegt, dat hy vermeent, dat de Suppliant is gedimitteerd, niet uit hoofde van zyn Patriottismus, maar uit hoofde van zyn gehouden gedrag.

Van Hooff repliceert, dat hy niet zegt, dat hy toen uit hoofde van zyn Patriottisme is gedimitteert, maar dat men destyds alles opzogt, wat slechts dienen konde, om de Patriotten te doen dimitteeren.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen der Commisfie tot de Ambten.

Vrede zegt, dat hy vermeent, dat dit Request, daar het eene klagt inhield, over het gebeurde, ten opzichte van den Requestrant, gesteld dient te worden in handen van het Commitié der Marine, om daar op te berigten.

De President retracteert zyn voorstel, en proponeert, om het te stellen in handen van het Commitié der Marine, om consideratien en advys: — conform geconcludeerd.

Een Request van onderscheiden Pagters van Landhoeven, toebehoorende aan den Boedel van den Vorst van Nassau, in de Klundert gelegen, verzoekende opheffing der Verpagting, tegens den 2 November bepaald, en dat eene Commisfie mag worden benoemd, om met de Suppliantea te confereeren over eenige bezwaaren, welken zy dan nader zullen opgeeven.

De President stelt voor, om het tweede te accordeeren, en hier toe de Commisfie van Superintendentie te verzoeken, tevens met authorisatie, om, byaldien zy de bezwaren gegrond vinden, de verpagting te surcheeren: — conform besloten.

Een Request van *Ab. Brouwer*, verzoekende om eenige post of eene gratificatie: — het eerste gesteld in handen der Commisfie tot de Ambten, het tweede in die der gratificatien.

Een Request van *Johanna de Sweed*, verzoekende te mogen genieten de verstreken Heibaardiers gage, haar competerende, als Casteleinesse van het Orangewout: — in handen der Commisfie van Superintendentie.

Kulken verzoekt, dat die Commisfie daar spoedig rapport op zal uitbrengen, alzoo zy in geen twee jaren eenig geld heeft ontfangen.

Eene Misfive van de Generaliteits Rekenkamer, houdende favorabele consideratien en advys op eene Misfive van *P. D. Santvoort*, gesubstitueerd Ontfanger van de Beurfen, voor zynen Zoon *Cornelis van der Kolf*, verzogt hebbende approbatie van eene Beneficie, door *Hermanus Gerardus van Breugel*, als Collateur der Beneficien, gestigt by wylen *Hester van Grinven*, ten behoeve van 5 Studenten uit haaren bloede, ter voortzetting hunner studiën: — gesteld in handen eener personeele Commisfie, waar toe benoemd zyn de Burgers *van Lennip*, *Floh*, *Cambier*, *van Leeuwen* en *Bosveld*.

Een Advys van dezelfde Kamer, op het Request van *van Panhuis*, als Secretaris gefungeerd hebbende by den Zee-Krygsraad, in de zaak van den Capitein *Meurer*, gehouden; dat zy reeds daaromtrend zouden hebben gedisponeerd, zo zy geweten hadden, hoedanig in dezen te handelen; alzo hy *van Panhuis*, behalven zyn daggeld à 6 gulden, nog declareerde voor een gulden en tien stuivers voor ieder uur, dat hy heeft gevaceerd, 9 stuivers voor ieder vel schryvens, behalven het grosseeren en het stellen van het *exhibitum*; en eindelyk nog, voor het houden der Notulen, en het opmaken van het vonnis: — gesteld in handen eener personeele Commisfie, waar toe benoemd zyn de Burgers *Cau*, *de Lange*, *Branger*, *Midderigh* en *Ockhuizen*.

Een Request van *J. M. Broens*, om gratificatie.

Een Request van *G. Kramer*, meede om gratificatie.

Ploos van Amstel zegt, dat hy vermeent, dat in de voorgaande week, ter gelegenheid van diergelyke Adresfen, gedecreteerd is, om Holland aantefchryven, ten einde met de onderfteuning voort te gaan; dan dat 'er by Holland daaromtrend nog niets is ontfangen.

Stoffenberg zegt, dat zodanig een Decreet toen niet genomen is.

Van Beyma zegt, dat, reeds eenige weeken geleeden, zodaanig eene aanfchryving aan Holland en de andere Gewesten gedaan is; dat 'er tot op den 1 September aan is voldaan, maar verder niet.

Van Leeuwen zegt, nogmaals te moeten inhæreeren zyn voorig reeds geadvyseerde, om deze Requeftranten, namelyk het douceur van *f* 200 toeteleggen, zoo als men reeds bevorens met elf anderen gedaan heeft.

Stoffenberg zegt, dat hy vermeent, dat 'er geene conclusie op deze Requesten kan worden genomen, voor dat het generaale Rapport zal zyn uitgebragt, het welk hy vermeent dat binnen kort plaats hebben zal; dewyl men anderfints hetzelve vooruitloopt.

Pertat wil, dat men hun provisioneel eenig onderstand zal geeven, in mindering van het geen hun naderhand zal worden toegelegd.

Van Leeuwen zegt, dat hy het geavanceerde van *Stoffenberg* wel als juist aanmerkt, doch dat de Billykheid en Menschlievenheid ook tevens vorderen, dat met deze zal gehandeld wor-

worden, even als met die voorige elf heeft plaats gehad.

Ten Berge zegt, dat hy van oordeel is, dat men, om op het Rapport niet te anticipeeren, niets besluiten moet, voor dat hetzelve zal zyn uitgebragt, het geen hy vermeent dat spoedig geschieden zal; dat hy ondertusschen geinformeerd is, dat 'er sommige zyn, welke, buiten de Gratificatie, weekelyks ƒ8. hebben getrokken, en zich nog andermaal, om onderstand, ter deezer Vergadering vervoegen.

Kantelaar zegt in substantie: dat hy appuyeert het door *ten Berge* aangevoerde; dat by H. H. M. eene Resolutie genomen was, waar by de onderscheidene Gratificatien bepaald waren, volgens den rang, welke zyn Franschen dienst had den gehad; dat hy van gevoelen zoude zyn, dat deze Requesten in handen der Commissie behoorden gesteld te worden, om daarop te advyseeren.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept Plan der Burgerwapening.

Vervolg van het Rapport der Commissie op Cap. 5.

Op het 1ste Articul van het 5de Hoofdstuk zyn verscheidene bedenkingen gemaakt, inzonderheid door de Representanten *Brands*, *Aanink* en *Colnschate* — de Representant *Brand*, wil, dat in de tweede regel agter het woord *zal* tusschen gevoegd worde „ *onder speciaal-toezicht der Nationaale Vergadering.*"

De Representant *Aanink* heeft genoegzaam dezelfde reflectie; doch met eenige meerdere byvoegzels, waar van hy aan uwe Commissie de volgende redactie heeft voorgedragen.

„ Het toesigt over de gewapende Burgermagt van Nederland, in zoo verre deszelfs organisatie — strikte naarkoming van dit Reglement, veranderinge en verbeteringe in het zelve aangaat, zal aan 9 Leden der Nationaale Vergadering speciaal worden toebetrouwt — aan deze Leden, welke onder de benaaming van *Commissie van toezigt over de organisatie der gewapende Burgermagt van Nederland* aanhoudend zal werkzaam zyn, zullen alle directien in de onderscheidene Gewesten, in al het geen hier boven gemeld is, verantwoordelyk zyn — zy zal eenmaal 's Jaars ten minsten, of meermaalen, indien zy zulks hier of elders noodig oordeelde, de gewapende Burgermagt van gantsch Nederland inspecteeren, op zoodanige wyze, als met den aart der Wapenhandel, en de onderscheide plaatselyke gesteldheeden overeenkomt — zy zal in al het geen haar is aanbevoolen verantwoordelyk zyn aan de Nationaale Vergadering, aan welke zy eenmaal 's Jaars in opene Vergadering een volledig verslag zal doen over de geheele Burgermagt, en alle deszelfs deelen, in zoo verre dezelve aan haar opzigt zyn aanbevoolen.

Ik vinde my verpligt, Burgers Representanten! dit by te voegen Artikel nader te moeten adstrueeren, — de bittere verwarringen, die uit subalterne op zig zelve staande directie, in de zaak der algeweene organisatie moeten worden voorzien, dwingen my, om zoo veel mogelyk alle altercatien voor te komen, en deze ruine van het Volk van Nederland af te weeren.

Ik bepaale my dan by de letter van de Wet, Art. 79. van het Reglement, namentlyk: — het zal niet nodig zyn te betoogen, dat tusschen organiseeren van, en bevel voeren over Burgermagt, een aanmerkelyk onderscheid is, en al was dit ook zoo niet, dit is by de letter van het Reglement uitdrukkelyk daar gesteld, even min kan men twyffelen, wie eene geregelde en egale wyze van Burgerwapening over het geheele Gemeenebest zal in stand brengen, de vraag komt hier op neer, wie kan, wie zal, wie moet deze geregelde en egale wyze van Burgerwapening over het geheele Gemeenebest in stand houden?

De Burger Representant *Colnschate* verlangd, dat uitdrukkelyk bepaald worde, dat de Commissien tot de Directie in ieder Gewest, gedeeltelyk uit de Hoogst Geconstitueerde Machten, en gedeeltelyk uit anderen deskundige Persoonen, het zy uit de Gewapende Burgercorpsen, of buiten dezelve, zullen zamengesteld zyn.

Uwe Gecommitteerdens, die het in de zaak zelve met de genoemde Burgers volkomen eens zyn, hebben gemeend, dat, voor zo verre het toezicht over de Gewapende Burgermacht betreft, zulks zoo duidelyk sprak, dat het geene verdere omschryving nodig had: het Reglement op de Nationaale Vergaring heeft immers aan dezelve het recht toegekend, om eene geregelde en egale wyze van Burgerwapening in stand te brengen, dit nu kan niet geschieden, zonder het aanhoudend toeverzicht dezer Nationaale Vergadering, zoo met betrekking tot de eerste invoering van het Reglement op de Burgerwapening, als tot het instand houden derzelve.

En wat de jaarlyksche inspectie betreft hieromtrend is reeds in het 5de Articul van het 10de Capittel eenig gewag gemaakt; dan, daar de aanmoediging, welke de Burger Wapenhandel van weegens de Geconstitueerde Machten en inzonderheid van wegens het Wetgevend Lichaam van het Volk van Nederland zal ontfangen, het beste middel is, om, gepaard met goede Wetten, aan welkers uitoefening de hand gehouden wordt, dezelve tot de gewenschte trap van Nuttigheid en volkomenheid te brengen, kan uwe Commissie met de denkbeelden, door den Burger Representant *Aanink* ten dezen opzichte gedevelopeerd, zich zeer wel conformeeren: zy draagt dus de volgende extensie voor.

Capittel 5. Articul 1.

Het Opperbestuur, over de Bataafsche Gewapende Burgermacht, zal, voor zoo verre het in stand houden en doen agtervolgen der algemeene schikkingen op den Burgerwapening by dit Reglement gemaakt of nog te maken, betreft, aan eene Commissie, door en uit de Nationaale Vergadering of het Wetgevend Lichaam daar toe te benoemen, met assumptie van zodanige Persoonen buiten dezelve, als zy daartoe geschikt zal oordeelen, toevertrouwd worden.

Articul. 2.

Deeze Gecommitteerden zullen telken Jaare, het zy in perzoon of door gemachtigden, op eene plechtige wyze inspectie neemen van een gedeelte der Gewapende Burgermacht van Nederland, ten einden zich van haare vorderingen in den Wapenhandel te overtuigen, en eenmaal 's Jaars van hunne bevinding zoo wel, als van den Staat, waarin gemelde Gewapende Burgermacht zich bevind, in eene opene Vergadering een volledig rapport uitbrengen.

Art. 3.

De Algemeene directie der Gewapende Burgermacht in ieder Ge-

Gewest zal ſtaan aan eene Commisſie van zeven Leden, door de Hoogst Geconſtitueerde Magt van het Gewest, voor een gedeelte uit hun midden en gedeeltelyk uit andere deskundige en daar toe geſchikte perſoonen, het zy uit de gewapende Burger-Corpſen, of buiten dezelve daar toe te benoemen.

Art. 4.

Deze Commisſie zal inzonderheid zorg dragen, dat dit Reglement overal in volle kragt &c.

Ook zal deze Commisſie met die uit de Nationaale Vergadering correspondeeren, en wanneer zy eenige zwarigheden ontmoet, of eenige hoognodige veranderingen in het Reglement vermeenen te moeten voordragen, zich ten dien einde door dezelve aan de Nationaale Vergadering adresſeeren, die daar omtrend zal handelen, zoo als zy ten nutte der Algemeene Burgerwapening zal oordeelen te behooren.

Op het 3 Articul, het geen dan het 5e. zal worden, is aangemerkt geworden, dat het onduitſche woord *inſtigeeren*, misſchien door veelen niet recht zoude begrepen worden, weshalven wy voordragen in de plaats te ſtellen, *opleggen*, *toekennen*, of iets diergelyks.

Van meer belang is de vraag van den Burger Repreſentant *Vatebender*, of de diverſe Commisſien van Adminiſtratie en Discipline of van Huishoudelyke directie, by het aanvaarden hunner bedieningen, geen Eed of beloften zouden behooren afteleggen, en aan wien? — Uwe Gecommitteerden erkennen de gepastheid van deze aanmerking, daar het niet meer dan billyk is, dat Collegien, aan welke regterlyke Functien en de Adminiſtratie en beheering van publieke gelden en goederen zyn toebetrouwd, door eene plegtige belofte zich ook ten deezen aan de Geconſtitueerde Machten, als alle de geïntegreerdens repreſenterende, tot het naarkomen van hunne pligt, noch nader verbinden. Uwe Gecommitteerdens oordeelen, dat agter het 23 Articul van dit Capittel gevoeglyk het volgende Articul zoude kunnen gevoegd worden.

Art. 24.

De Raaden van Adminiſtratie en Discipline, die van Discipline alleen, en de Commisſie van Huishoudelyke Directie, zullen in handen van de Municipaliteit hunner Woonplaatzen de volgende Belofte afleggen, waar van zy, voor en aleer Zitting te neemen, in hunne reſpective Vergaderingen een ſchriftelyk bewys van dezelve zullen moeten inleveren.

Dat belove ik Lid van den Raad van Adminiſtratie en Discipline, (van den Raad van Discipline of van de Commisſie van Huishoudelyke Directie) dat ik de Wetten, op de Burgerwapening gemaakt, of noch te maken, naar myn vermogen zal handhaven, en my, in het bekleeden van den my toevertrouwen Post, zal gedragen, als een Man van Eer

Dat belove ik, om myn Burgertrouw!

[*Het vervolg hier na*]

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag, den 26 October, 1796.

In een Extract Misſive van den Miniſter *Meyer*, wordt gemeld de Boodſchap, door het Directoire Executif aan den Raad der 500 gedaan, met betrekking tot het verbod van den uitvoer van Engelſche Manufacturen, en het voorſtel dien aangaande in dien Raad door de Commisſie gedaan.

De Preſident Communiceert, dat deeze morgen eene Commisſie uit de Commisſie tot de Conſtitutie zich by hem vervoegt heeft, en te kennen gegeven, dat zy op morgen hunne deliberatien zouden eindigen, dan, daar 'er nog eenigen tyd tot de reſumtie nodig is, zy voorſtellen, om het plan van Conſtitutie, den 10 November aanſtaande uit te brengen: — conform beſloten, en dien dag daartoe bepaald.

Eene Misſive van het Committé te Lande, met berigt op de Misſive van de Regeering van *Helden*, met klagten over 2 Officieren. — aan eene perſoneele Commisſie.

Een Request van C. *Kok*, om remisſie van Pagtpenningen: aan 't Committé te Lande.

Een Request van *N. Koppelaar*, om 6 Maanden vooruitbetaling van zyn Penſioen: —— aan 't Committé te Lande.

Requesten van *J. F. Lohman* en Zoon, van *de Harry* en *Stephorst*, van *Dupper* en *Schluiter*, en van *Nolet*, *Schut* en Comp; alle tot uitvoer van ſpecie: — geaccordeerd.

Een Request van *G. Dommer* en *Seufsch* en van *J. Gildemeester* en Zoon, tot uitvoer van Snaphaanen: —— aan de Marine.

De Discusſien over het Rapport van *Ploos van Amſtel*, met betrekking tot den Ruiter *Moreau*, worden hervat, en ten einde gebragt; terwyl de Nationaale Vergadering, by appel nominal, het Vonnis heeft gecasſeert: moetende de Procedures *ab initio* worden gevoerd.

Voords wordt de Vergadering geſcheiden.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 227. *Vrydag den 28 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

Nationaale Vergadering.

Vervolg *der Zitting van Dingsdag den 25 October 1796.*

Voorzitter: Bernardus Blok.

Vervolg der Deliberatien over de Requesten van twee Bataver, verzogt hebbende om gratificatie.

Queysel wil, dat de Commissie dan zal worden verzogt, om voor deeze Suppliamten een voorloopig Rapport uit te brengen.

Van Castrop zegt, dat dit de grootste verwarringen zal veroorzaaken, en is van gevoelen, dat men, tot het uitbrengen van het generaal Rapport, deeze Requesten behoort in advys te houden.

Van Leeuwen zegt, dat men wel eens een uitzondering op den regel mogt maaken, byzonder als de nood daartoe dringt.

De President stelt voor, om de Requesten te houden in advys, tot het generaal Rapport, en de verdere Discussien daar over tot dien tyd te adjourneeren.

Van Beyma zegt, dat de Deliberatien deezer Vergadering zich wel laaten adjourneeren, maar geenzins de honger en het gebrek der Suppliamten.

Queysel stelt voor, om de Comissie te verzoeken van op deeze Requesten Donderdag aanstaande Rapport uittebrengen.

Onderscheiden Leeden verzetten zich daar tegen.

De President stelt voor, de Commissie te verzoeken, dat zy 'er zoo spoedig mogelyk rapport op zal uitbrengen: — conform geconcludeerd.

Onderscheiden Requesten om rapporten: — geaccordeerd.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, werden de Discussien over het Rapport, door de Burgers *Ploos van Amstel* c. s. uitgebragt, voortgezet.

Ten Berge zegt:

Burgers Representanten!

De zaak, dewelke 't onderwerp is van Uleder tegenwoordige raadpleegingen, is zeker van 't uiterst gewigt; daar zy aan de eene zyde niets minder betreft, dan 't leven of den dood van een onzer natuurgenooten, aan de andere zyde beschuldigingen, en daarop gevolgd vonnis over gepleegd geweld van een Militair tegen die gene, die over hem gesteld waren: een stuk, zonder tegenspraak van 't allergrootst belang, naardien een schending der subordinatie, een overtreding van de verpligting tot onderwerping, zonder genoegzaame straffe de noodlottigste gevolgen noodzaaklyk moet te weeg brengen in den Militairen stand, en daardoor volstrekt inloopt tegen 't heil der Maatschappy, voor welkers beveiliging de Krygsman moet zorgen. 't Gewigt dezer zaak heeft my dan doen besluiten, tot een naauwkeurig onderzoek zoo der processtukken, als van 't gene verder na gevelde Sententie van den Krygsraad te Hoorn is voorgevallen; en dit alles bedaard hebbende nagegaan, heb ik geen ogenblik gehaesiteerd, maar my verpligt gevonden, in dezen ook myne gedagten te moeten zeggen.

'T Advis der Rapporteurs komt daarop neder, dat de Nationaale Vergadering by wege van gratie aan den gecondemneerden Ruiter *Gerard Moreau* zoude remitteeren de doodstraffe: dog zoo, dat hy zoude moeten ondergaan eene zodanige militaire straffe, als aan de capitale straffe 't naast komt: en deeze zoude dan daarin bestaan, dat hy voor den tyd van agt daagen by den geweldigen Provoost zal worden gestelt te water en te brood, en de vier laatste daagen zal worden geslooten in de vierde schakel, daarenboven als schelm weggejaagd, en onbekwaam verklaard om den Lande ooit wederom te kunnen dienen. Met dit advys nu, van myne zeer geagte ambtgenooten, kan ik my in geenen deele conformeeren. Ziet hier myne gronden. Gelyk 't zeeker is, zoo als ik by eene voorige gelegenheid opmerkte, dat 'er geene gratie, nog mitigatie van eene straffe, waartoe iemand is gecondemneerd, kan plaats hebben, zoo lang nopens 't delict in deszelfs omstandigheeden, geen genoegzaam onderzoek heeft plaats gehad: nademaal de beweegredenen tot gratie en mitigatie uit de omstandigheeden, die met een misdryf hebben gepaart gegaan, moeten worden ontleend: even zoo zeker is 't, dat 'er geene gratie of mitigatie van straffe te pas komt, zoo lang aan den gecondemneerden de weg van justitie vry is, om te tragten van een vonnis, waarby hy zig zoude kunnen bezwaart agten, te worden ontheven.

Door mitigatie, by wege van gratie kan tog niemand een

regt worden benomen, 't geen hem wel en wettig competeert. — Trouwens door gratie word eene Sententie op zig zelfs voor difinitif dugtig gehouden, zoo dat dezelve, zoo geen gratie tusschen beide kwam, ter executie zoude kunnen worden gelegt; deze Sententie nu kan niet voor difinitif dugtig worden gehouden, zoo lang de gecondemneerde vryheid heeft, om door den weg van appel derzelver dugtigheid nader te doen onderzoeken, dezelve te impugneren, en zig tegen de beschuldigingen, en 't daarop geslagen vonnis te defendeeren.

Dit hebbende gepraemitreert, verzoeke ik nu, Uliedèn, Burgers Representanten! Ulieder aandagt nader by deze zaak te bepaalen.

De Sententie by den Krygsraad des Guarnisoens te Hoorn zynde geveld, en aan 't Committé tot de Algemeene zaaken van 't Bondgenootschap te Lande zynde toegezonden, heeft 't Committé nog eenig nader onderzoek, dog naar myn inzien niet volledig, gedaan, en toen de Sententie geapprobeert. In 't geheele beloop der procedure komt niet de minste confessie voor van een eenige van die misdaden, welke hier den grond van 't vonnis door den Krygsraad geveld hebben uitgemaakt, de gecondemneerde heeft in de successive verhooren, bestendig op alle pointen, die hem werden gevraagd, geantwoord, dat hy 'er niet van wist, om dat hy dronken was geweest: hy heeft volstrekt niets bekent.

Nu is 'er eene positive Wet, eene ordonnantie van den voormaligen Stadhouder van den 28 Augustus 1750 waarby word vastgesteld, dat, als 'er gedeeltelyk op de confessie, en gedeeltelyk op getuigen of andere bewysen, ofte ook, als er buiten eenige confessie, en dus alleen op getuigen ('t welk hier 't geval is,) of andere bewyzen is regt gedaan, de condemnatie, by sodanige vonnissen gedecerneerd, immediaat na het resumeeren en arresteren derzelve door twee Commissarissen van den Krygsraad, geadsisteert met den Auditeur-Militair, of met die geene, die diergelyke functie waarneemt, aan den gecondemneerden zal worden gecommuniceert, en hem drie dagen tyd gegeeven om te overleggen, of hy zal willen appelleeren, dan niet, zullende intusschen ook de gevangen vry acces worden gegeven, om met die geene, met welke hy zulks nodig agt, daarover te kunnen spreeken.

Hier leest de Spreeker de Ordonnantie van den 28 Aug. 1750, waar na hy vervolgt.

't Zal by Uliedèn, Burgers Representanten! zeker geen twyffel onderhevig zyn, dat dit eene heilzaame wet is, waarby de Militair 't grootste belang heeft. Hoe zeer nu de hooge Krygsraad is afgeschaft, en 'er thans een Committé te Lande existeert: hoe zeer 'er thans geen Stadhouder of Capitein Generaal is, maakt dit in 't weezen der zaake geene de minste verandering: 't brengt geene verandering te wege nopens de faculteit van appel, waar op 't hier aankomt, of men zoude daartoe moeten komen, dat nu ook 't appel voor alle Militairen van Sententien in Militaire delicten, door den Krygsraad gewezen, was afgesneden, 't welk de ongerymdheid zelve zoude zyn: en de noodlottigste gevolgen voor den Militair zoude hebben. En wie ziet dit niet dadelyk in: wanneer hy alleen de stukken van dit Proces leest? alwaar een Wagtmeester de qualiteit van Auditeur of Crimineelen Eisscher, teffens met die van Secretaris waarneemt, informatien inneemt, en doet beëedigen, die somtyds door den deposant niet eens ondertekent worden: terwyl zulk een mensch, hoe dapper hy ook zy in den stryd, hoe naauwkeurig ook anders in 't waarneemen van zyn post, hoe eerlyk van gemoed, egter geene genoegzame kunde schynt te hebben, om den post van Officier der crimineele Justitie, vooral in een geval, als dit, daar 't op de dood of leven aankomt, te vervullen.

Ook erkent het Committé zelve by haar advys, dat deeze Wet, zo even by my voorgeleezen in 't substantieele geene verandering heeft ondergaan. Uwe Gecommitteerden erkennen niet onduidelyk, dat deeze Wet met opzigt tot de faculteit van Appel nog subsisteert. Deeze Wet, zoo overeenkomstig den regel door 't gezond verstand en de principes van billykheid gedicteert, dat 't gehoor altoos favorabel is, moet dan ook worden geobserveert: deeze Wet had dan ook in dit geval moeten worden nagekomen; de Gedetineerde *Gerard Moreau*, eene sententie ten zynen laste hebbende, waarby hy, zonder dat 'er eene confessie was, gecondemneerd is, zelfs tot eene doodstraf, had een verkregen regt, om te kunnen appelleeren, 't welk hem door niemand, ja zelfs, 't zy met den grootsten eerbied gezegt, door deeze Vergadering zelve niet konde worden benomen. En hoe weinig gelden hier tegen de argumenten zoo van 't Committé te Lande, als van 's Lands Advocaten, van welkers advys 't zelve zig heeft bediend!

Men zegt wel, dat ingeval van insubordinatie deze wet niet applicabel is, om dat deze zaaken geene langen trein van procedeeren, geen ordinair proces gedoogen.

Dan, Burgers Representanten, de wet generaal zynde, hoe kan dan diergelyke exceptie te pas koomen? Daar de wet ten faveure van den Gecondemneerde in 't algemeen op zyne begeerte, wanneer in geene confessie is, een tweede onderzoek toelaat; daar de wet hem de ruimste gelegenheid laat, om by wege van appel zyne verdedigingsmiddelen zelve te berde te brengen, dewelke hem dienen kunnen om zyne belangens voortestaan, en teffens den Rigter, die 't niet om de straffe des Gedetineerden, maar om de waarheid en 't regt te doen is, een naauwkeuriger inzien in de waare gesehapenheid der zaake te geeven, en nader te doen oordeelen; wat in dezen behoord te geschieden, hoe kan men dan in cas van insubordinatie een onderzoek in de eerste instantie tegen den Gecondemneerde voor zoo voldingend houden, dat deze, wat hem althans belangt, daarin moet berusten, en niet weder in cas d'appel tot een nieuw verhoor op zyne begeerte kan worden toegelaten.

Moet deze wet ingevallen van insubordinatie niet des te meer gelden, daar diergelyke insubordinatie dikwyls eene der grootste delicten is, en niet zelden uit hoofde van den aard der zaake de grootste straffen ten gevolge heeft? gelyk in dit geval de doodstraf zelve is gedecreteerd.

Of vereischt dan, wanneer tog een proces by den Krygsraad is afgeloopen, de strafoeffening zulk een spoed, dat de weg tot appel voor altoos behoort gesloten te zyn?

Men werpe niet tegen, dat 't Committé na geveld vonnis van den Krygsraad de zaak zelve nader onderzoekt, is 't niet ongelyk minder, Burgers, wanneer eene superieuren Richter uit de stukken, die hem gezonden worden, de zaak ex officio onderzoekt, dan wanneer de Gecondemneerde, zelve den weg van appel instaande, van de raad en hulp van een deskundige zig bedienende, de ruimste gelegenheid heeft, zyne bezwaaren tegen die sententie, door 't weeren der getuigen, door 't inwinnen van tegenbewysmiddelen, en andere zaaken meer, die den aandagt des Richters, ex officio onderzoekende, hoe kundig en eerlyk hy ook zy, zoo dikwyls ontsnappen, in te brengen? Dit word hem egter afgesneden, zoo hy niet in appel

appel word toegelaten.

De bepaling by de Publicatie van 't Committé te Lande van den 8 Mey 1795 gemaakt, waarop men zig ook beroept, doet hier niets af: Dezelve behelst, dat, ingeval een Onder-Officier of Gemeene Militair word gevonnisd, deswegens, dat hy zig met daden van geweld tégen zynen Officier of Onder Officier mogt hebben verzet, 't vonnis van den Krygsraad in dit geval niet terstond zal mogen worden geëxecuteerd, maar 't zelve met de daartoe behoorende stukken ten spoedigste aan 't Committé moeten worden gezonden, en de orders van 't Committé tot de executie van zodanig vonnis moeten worden afgewagt.

Want by deze Publicatie kan nooit gezegt worden, 't zoo heilzaam middel van appel te zyn ingetrokken, 't welk dan immers allerduidelykst en met uitdrukkelyke woorden had behooren te geschieden. Deze Publicatie, daar ze noch van de by my voorgelezene wet van den jaare 1750, noch van 't appel spreekt, kan nooit die uitlegging hebben, dat daardoor 't appel word afgesneden, in gevallen, daar de gecondemneerde anders appelleren konde, zo als, *wanneer 'er geene confessie is*: en dit kan nooit anders worden geïnterpreteert, dan dat 't vonnis, wanneer 't executabel was, en door een appel, in die gevallen, daar 't konde plaats hebben, de executie niet wierd verhinderd, niet zoude worden geëxecuteert, zonder dat 't Committé de sententie had goedgekeurt, en order tot de executie had gegeeven.

Dit is dan zeker, dat de gecondemneerde *G. Moreau* niet hebbende geconfesseert, 't regt had om van 't tegen hem gestagen vonnis te kunnen appelleren. Dit regt konde hem niet benomen worden, door de approbatie van 't vonnis door 't Committé te Lande, om dat 't Committé te Lande geen regt had, even min als bevoorens de Stadhouder, om de Sententie te kunnen approberen, zo lang *G. Moreau* niet van 't appel had afgezien, en dus deszelfs voorbarige approbatie ('t zy behoudens alle agting voor 't Committé gezegt) nul en nietig was.

'T moet consteeren, dat *G. Moreau* aan 't regt van appel heeft gerenuncieerd; anders staat hem de weg nog open. Van die renunciatie consteert nu niets: integendeel is hem 't vonnis niet naar behoren gecommuniceerd, en hem geen gelegenheid gegeven, om te kunnen appelleeren.

'T Adres van drie Haagsche Burgers, die, louter door vriendschap en een principe van menschenliefde gedreven, zig voor *Moreau*, maar niet uit zyn naam, interesseren kan in dezen niets tegen *Moreau* uitwerken nog inbreuk op zyn recht maken.

De onderstelling, hoe gegrond dezelve ook zyn moge, dat *Moreau* in de mitigatie van 't vonnis wel genoegen zal nemen, kan nooit tot een rigtsnoer dienen, om daar naar opzigtelyk *Moreau* te disponeeren: te minder, daar men nooid naar præsumtien kan nog mag te werk gaan, zoo lang men de zekerheid hebben kan, en presumtien tot een grondslag van handelingen in 't crimineele te nemen, van de veruitziendste en gevaarlykste gevolgen kan zyn.

De Rapporteurs zyn van oordeel, dat aan de gecondemneerde *G. Moreau* de weg van appel openstond, en zouden ook deze weg voor hem open laten, dan zy vermeenen, dat alle beweegredenen zig opdoen tot remissie der capitale straffe, en zoo den gevangene de weg van provocatie wierd toegestaan, hy tog tot eenige straffe zoude worden verwezen, en zy vertrouwen, dat deze gevangene in dit geval van remissie van doodstraf geene de minste reden zoude hebben om zig te beklagen, dat hem de weg niet wierd gewezen om te kunnen van 't vonnis van den Krygsraad provoceeren.

Dan 't zy my gegunt hierop te reflecteeren, dat, byaldien aan den gecondemneerde anders de weg van appel open staat, gelyk de Rapporteurs avoueeren, in effect door deze mitigatie hem een regt zoude worden benomen, om de zaak in appel te poursuiveeren: over welke violatie van zyn regt hy zeker reden zoude hebben zig te beklagen, en zelfs meer dan dat hem in dit ogenblik de voorgeslagene gratie, niet dadelyk wierd bewezen, nademaal de weg tot gratie zo hy ze anders verdient, hem hier door voor 't toekomende niet word afgesneden.

Maar bovendien rust deze redeneering der Rapporteurs op 't geen nopens 't voorgevallene hen uit de processtukken is voorgekomen, waarin althans eenige feiten zoo zeker en boven alle twyffeling verheven hen schynen te zyn, dat hoewel 'er geene de allerminste confessie is, alle verder onderzoek egter onnodig is. Maar wanneer ik 't ten Processe bygebragte inzie, dan is 't 'er by my verre van daan, dat de zaak in alle haare omstandigheden zodanig onderzogt is, en tot die klaarheid is gebragt, dat men niet slegts beweegredenen tot gratie zoude hebben, maar zelfs in staat zyn, als 't ware subintreerend, in de plaats van den superieuren Richter eene zekere straffe, die tog nooit willekeurig moet zyn, te bepalen. En al kwamen ons eenige der faiten ten laste van den Gecondemneerde, als zodanig zeker en boven alle twyffeling verheven, voor, hoe kan men dan nog den Gecondemneerde zyn regt, om in appel de zaak nader rigterlyk te doen onderzoeken, benemen, en hem dus buiten de mogelykheid stellen, om door wettige defensionalen, 't zy tot verzwakking der getuigenissen als anderzins, ook nog de kragt van dat bewys, 't geen thans zo zeker en ontwyffelbaar voorkomt, te ontzenuwen: en hem met voorbygaan van dat regt tot eene straffe veroordeelen, die naast by de doodstraffe komt: eene straffe, waar door hy als schelm weggejagd, en van de verkeering met alle menschen, die eenige prys op eerlykheid stellen, voor altoos word uitgesloten? iets, waar door hy ongetwyffelt, zo lang hem de weg tot nader onderzoek open staat, is bewaard.

En van hoe veel belang is dit niet in dezen? daar niet alleen opzigtelyk 't voorval met den Wagtmeester *de la Veut*, dat tot alle de volgende gebeurtenissen aanleiding schynt te hebben gegeven, alles op 't zeggen van den Wagtmeester alleen aankomt; maar dat meer is, daar 't getuigenis van den Wagtmeester contradictoir is met dat van de Vrouw, die, volgens 't zeggen van den Wagtmeester, by 't geheele voorval present zoude geweest zyn. De Wagtmeester zegt wel, dat die Vrouw op de Kamer by hem geweest was, toen *Moreau* 'er opgekomen was, en weg was gegaan, toen *Moreau* na op de tafel geslagen, en hem aangepakt te hebben, hem op de grond smeet; dan de Vrouw zelfs verklaart, weg gegaan te zyn, toen 'er rusie begon, en van 't op de tafel slaan, en van 't aanpakken even min, als van 't op de grond smyten, niets te weeten.

Berust 't geval met den Ritmeester *Hoynk van Papendrecht* niet op 't gezegde van dezen alleen?

Nog een voorval: *Moreau* word beschuldigd, zig tegen de Corporaal *Fauir* en twee Ruiters, die hem in arrest wilden neemen, te hebben geopposeerd: maar die twee Ruiters, die hem dan mede in arrest zouden neemen, zyn nooit gehoord.

't Is waar, zeer veel bezwaarende komt 'er ten lasten van *Moreau* in 't Proces voor: dan 't is niettemin allerbelangrykst voor *Moreau*, dat hem de minste defensie werd opengelaten; allerbelangrykst is 't in allen gevalle op zig zelven, dat die

 zaak

zaak nader worde onderzogt.

In allen gevalle van welke zyde men de zaak ook beschouwe, zal een nader onderzoek moeten worden gedaan, waarna over de juistheid der straffe zal kunnen worden geoordeeld, terwyl dan aan deeze Vergadering nog altoos de vryheid zal overblyven, om by wyze van gratie zodanige remissie of mitigatie van straffe te decreteeren, als dezelve in haare wysheid zal goedvinden: terwyl 't by my niet buiten bedenking is; of wel 't Committé te Lande, 't welk door eene zoo præmature approbatie, ('t zy met alle agting voor dit Committé gezegt.) deszelfs oordeel in dezen heeft te kennen gegeven, wel zonder wezentlyk de gevangen te bezwaaren, en hem te præjudiceeren, in dezen tot 't nader onderzoek en beslissing zoude zyn bevoegt. Ik oordeel dus, terwyl ik 't rapport moet declineeren, dat de Nationaale Vergadering de approbatie van het Committé te Lande stellende buiten effect, behoort te decreteeren, dat de condemnatie by de sententie van den Krygsraad te Hoorn tegen *Gerard Moreau* gedecreteert, conform de Ordonnantie van den 28 Augustus 1750, door twee Commissarissen uit den Krygsraad, geadsisteert met de genen, die de functie van Auditeur Militair waarneemt, aan den gecondemneerde zal worden gecommuniceert, op dat hy binnen drie dagen, geduurende welke tyd hem acces zal gegeven worden van die gene, die hy nodig agt te spreken, zig expliceere, of hy al dan niet wil appelleeren — en dat in allen gevalle daarop aan de Nationaale Vergadering communicatie worde gegeven, of hy al dan niet appelleert: op dat dan door deze Vergadering worde bepaald, waar 't appel zal worden ingesteld of gepoursuiveerd, of waar 't verder onderzoek in dezen zal geschieden: ten waare Gylieden mogt goedvinden, dit vooraf, ook nog voor de communicatie der sententie tot een onderwerp van deliberatie van eene personeele Commissie te maaken, waar toe ik ook wel zoude kunnen accedeeren.

Auffmorth zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik kan my met het Rapport ten aanzien van het Vonnis van *Gerard Moreau* niet conformeeren om de volgende redenen.

Ik behoef niet te onderzoeken of het feit of die feiten van beschuldiging al of niet beweezen zyn, nog ook of het Vonnis wettig is gegeeven, alzo dit stuk door myn Collega *ten Bergen* die door my geadviseert heeft, rechtskundig is betoogd, en tot welks betoog ik my behalven de conclusie zeer wel kan gedragen. Maar ik zal my alleen bepaalen, tot het onderzoek, of hier genoegzaame redenen voor handen zyn, die deeze Vergadering overhaalen, den Gecondemneerde, Pardon te verleenen, Ja of Neen.

Ik heb om myn oogmerk in deezen te bereiken myne aandagt speciaal gevestigd.

1. Op den Persoon van den Gecondemneerde, 2. op de omstandigheden en 3. op de zwarigheden, welke tegens het verleenen van het Pardon gemaakt worden en 4. op de oplossing en beoordeeling van dezelve.

Gerard Moreau is een jongeling van 21 jaar, volgens het getuigenis van zyne beschuldigers zelve, een eerlyk en getrouw *Krygsman*, die zyn Wagtmeester en verdere Officieren bemint, en zyn Dienst goed waarneemt.

Dit zegt de Wagtmeester *de la Reut* zelve, en dit blykt ook uit het vertrouwen, dat hy in hem stelt, anders nam hy hem niet tot oppasser.

Deeze jongeling word door zyn Chef met de andere Ruiters verzogt, op den 1ste Maart, een Nationaal Feest by te wonen ter gelegenheid der introductie deezer Nationaale Vergadering.

Het stond niet in zyne keuze aan dit verzoek van zyn Chef al of niet te voldoen.

Hy was moreel gedwongen zich naar dit Feest te begeven, wilde hy zich niet het ongenoegen van zyn Chef op den hals haalen, en alle hoop op avancement verliezen, ja zelfs zich genootzaakt zien, den Dienst van deeze Republicq te verlaten, want men weet, dat in zulke tyden alle oogen op den Militair gevestigd zyn en dit Feest aangemerkt moet worden, als een proefneeming van de *wel of kwalyk* gezintheid van den Militair ten aanzien der tegenwoordige orde van zaaken.

Hy woonde het zelve dan by met en in Gezelschap van zyne over hem gestelde Bevelhebbers.

Om vier uur gaat hy even zyn werk doen, en continueert, met en in Gezelschap van zyn Wagtmeester, vervolgens die Vrolykheit tot 's Middags den 2de Maart.

Het is niet vreemd, dat hy by het gebruik van sterken Drank en Vrolykheit, geduurende byna 24 uuren, wat beschonken waare geweest, maar het zoude te verwonderen zyn, dat die Dronkenschap na het gebruik van het Middagmaal niet hadde toegenomen. Trouwens zyn geheele gedrag levert vervolgens niet ander op, als doorstaande blyken van eene volslagene zinneloosheit en raserny.

Daar nu de eerste aanleidende oorzaak tot deeze facieuse gebeurtenis is geweest, *een moreele dwang*, zoo kunnen de gevolgen daarvan ook niet geheel ter zymer verantwoording worden gebragt.

Men voege hierby den tyd, wanneer deeze zaak gebeurt is.

Wy weeten, hoe in alle Revolutien de gemoederen van de meeste Menschen aan het gisten zyn, en dat zulk een Nationaal Feest juist geschikt is, om de kalmte, die na de Revolutie mogt terug gekomen zyn, te verdryven, en den Revolutionairen geest weder te doen herleeven.

En eindelyk, ten voordeele en verschooning van deezen ongelukkige, dat deeze misdaad of insubordinatie door hem niet gepleegt is, in een tydt van Dienst, of onder de Wapenen, maar in de hemdsmouwen, zoo als de bewyzen leggen, in een tydt en in een Gezelschap, alwaar het hem geoorlooft was, zich aan eene volkomene Vrolykheid over te geeven, en daar dus die subordinatie niet kan gevergd worden, als onder de Wapenen.

Uit welk een en ander het my (onder verbetering) voorkomt, dat zoo veele redenen *voor* het verleenen van gratie militeeren, als er immer kunnen bygebragt worden.

Maar, zegt men, het verleenen van Pardon, in dit geval, zou in zyne gevolgen voor de zoo hoog nodige Militaire discipline allernadeligst zyn.

En in allen gevalle, zegt men, moet in eene Republicq alleen de Wet regeeren, en niemand moet derzelver uitwerkzelen kunnen stemmen; of met andere woorden gezegt:

Het verleenen van Pardon, stryd met eene Republikeinsche Regeeringsvorm.

Dan wy verseeren hier in een singulier geval, daar de Revolutie als 't waare de aanleidende oorzaak van is, en op andere gevallen niet ligt applicabel.

En dat het verleenen van Pardon strydig is, met eene Republikeinsche Constitutie, stemmen wy toe. Dog wy zyn nog zoo gelukkig niet, eene Republikeinsche Constitutie te hebben: wy leeven nog in een Revolutionairen staat, by zeer gebrekkige wetten, die de faculteit om gratie te verleenen absoluut nood-

noodzaaklyk maken.

Voeg hier by, dat eene 7 Maandenlykfche incarceratie, in geen ander verwagting als de dood ftraffe, al een zwaare ftraffe is.

En daar het beweezen is, dat de Proceduure informeel is gevoerd, dat hem het recht van appel, volgens de Wet hem competeerende, is ontrukt, zoo volgt notoir, dat het niet genoeg is, het Proces te hervatten, en de novo te procederen, maar daar moet voorafgaan, een dadelyk herftel, en vergoeding van het onregt, 't welk de gevangene daar door heeft geleeden.

Deeze Vergoeding kan nu niet wel anders gefchieden, als die incarceratie voor de ftraf te houden.

Hier mede vermeene ik, Burgers Reprefentanten! uw naar myn licht te hebben betoogd, dat hier waarlyk genoegfame redenen militeeren voor Pardon, en dat wy in dit geval daar toe bevoegt, ja zelfs gehouden zyn.

Nu zal ik overgaan, ter befchouwing van het tweede Lid van het Rapport, namelyk, de zoogenaamde Mitigatie. Deeze zou beftaan, in eene zwaardere fluiting, en dan als *Schelm* te worden weggejaagd, en onbekwaam verklaard den Lande ooit te dienen.

Deeze Mitigatie, Burgers Reprefentanten! is naar myn inzien, veel zwaarder als het Vonnis zelve, en (voorbehoudens de achting en goede harmonie der Burgers Rapporteurs) involveert deeze mitigatie eene principe, hetwelk ik nimmer kan avoüeeren, maar my verpligt voele te keer te gaan; alzo ik vermeene, dat hetzelve zoo valsch als fchadelyk is.

En daar het een ftaatkundige waarheid is, dat een Volk in een Volks-Regeering niet zoo zeer behoeft *geleerd*, maar verligt zyn moet.

Dat een Volks-Regering, alwaar het Volk niet verligt is, een Monfter van een Regeeringsform is:

Elk Volksvertegenwoordiger, die aan zyne beftemming wil getrouw zyn, is derhalven verpligt het Volk zoo veel mogelyk naar zyne vermogens by alle gelegenheden van zyne vooroordeelen te ontheffen, en het zelve te verligten.

En ik neeme deeze gelegenheid waar my van dien pligt te kwyten.

De ftraffe, door de Rapporteurs geproponeerd, involveert een principe, dat aan de eene zyde de *Eer* minder als het Leven zoude zyn; en dat aan de andere zyde het einde van dit Leven, het welk wy de Dood noemen, het hoogfte tydelyk kwaad zoude weezen.

Daar nu de *Eer* beftaat in een denkbeeld, dat iemand zyne burgerlyke en zedelyke Pligten betragt, het welk een vertrouwen in ons op hem verwekt, dat hy ons nog met woorden, nog met daaden zal bedriegen, beftcelen of benadeelen. Zoo lang iemand dit denkbeeld, door eene eerlyke handeling handhaaft, zoo lange kan hy aanfpraak maken, op de hulpe en achting zyner mede Menfchen; maar toont hy door zyne handelingen, of wordt op hoog gezag aan het Volk bekend gemaakt, dat hy *eerloos* is, dat hy die achting, vertrouwe en hulpe, welk een eerlyk Man toekomt, niet verdient, welk een last, welk een ondraaglyke fmert is dan het Leven niet, en wie moet alsdan de Dood niet voor een groote gunst aanzien.

Wat ontfonkt meer de Vaderlandsliefde, wat zet de Menfchen meer tot groote daaden aan, als de Eer, en wat maakt ons ftandvastiger in onze uitvoeringen, als het verachten van de Dood. Is het dan niet ons belang, ja onze dierbaarfte pligt, de Eer op een hoogen prys en verre boven het Leven te fchatten, en dezelve ons zodanig te doen bemiunen; maar dit gefchied by dit Rapport juist integendeel, men ontrukt hem het beste, het dierbaarfte, daar men wel geplaatst hart den hoogften prys op ftelt, en men fchenkt hem als een gunst het grootfte tydelyke kwaad, namelyk een eerloos Leven. Dan, zoo fchadelyk als het is, de Eer niet op haar echte waarde te fchatten, zoo onverftandig en tegenftrydig komt het my voor, den Dood als het grootfte tydlyk *kwaad* te befchouwen. Dat dit Leven, hoe dierbaar het zelve ons zyn moet, egter flechts eene voorbereiding tot een anderen ftaat is, geloven de meeste Menfchen.

Dat het einde van dit Leven, de Dood niet anders is, als eene verandering van ftuatie, een begin van een ander beftaan, dit wordt ons in alle Godsdienften verzekerd.

Ook twyffelt niemand, of die zelfde God, hetzelfde Opperweezen, dat hier regeert, zal ook daar regeeren.

Dit zyn eenvouwige waarheden, die ik niet geloove, dat door eenig mensch, tot onze hier in Europa bekende Godsdienften behoorende, word in twyffel getrokken.

Dog als men die waarheden nu eens toetst aan ons gedrag en handelingen, wie moet dan wegens deszelfs tegenftrydigheid niet verftomt ftaan?

Welk een Bombario word 'er niet over de dood gemaakt. Men doet de dood over al voorkomen, als het grootfte tydlyke kwaad, en om dit vooroordeel in de gemoederen der menfchen te prenten, heeft men al wat mogelyk is gepractifeerd om door uiterlyke daaden, dit valfche gevoelen voort te planten.

Hier van daan, die zwarte Doodkisten, die Rouwkleederen, de naare Doodsklok en wat dies meer is, en voornamelyk is dit gevoele verfterkt, door in groote misdaden de Doodftraffe op te leggen, als het grootfte kwaad.

Maar als men deeze hoe zeer algemeen in Europa in zwang gaande practyq, van naby en op de keper befchouwt, is het, even als de Systhematifche Godsdienftige Leerftelzels, een kunst, reep van Despooten, wiens wapen de vrees zynde, daarom alles aanwenden, de dood als het hoogfte kwaad te doen aanzien, exempt, in dat ftuk, het welk hun in de kraam te pas kwam, namelyk de Militaire dood.

Laat ons dan dog eerlyker en opregter handelen, Burgers Reprefentanten! laaten wy in ons gedrag en handelingen ons gelyk blyven, en aan het Nederlandfche Volk de zaaken vertoonen, zoo als zy inderdaad zyn: laaten wy, op een edelmoedige wyze, allen bedrog, onder welk een Mom ook, het masker afrukken, en onze fentimenten in onze befluiten deployeeren.

Wy, die geloven, dat de dood geene volftrekte vernietiging, maar flegts eene verandering van ftuatie veroorzaakt:

Wy, die gevoelen, dat wy hier aan deeze zyde van het graf beftiert worden, door eenen liefderyken Vader, eenen zorglyken Onderhouder en Beminnaar van alle zyne Schepzelen; dat die zelfde God, die ons aan deeze zyde van het graf zoo veel liefde betoont, ook aan de overzyde van het graf regeert.

Dat hy dus onmogelyk *hier* een goeden Vader, en daar een *Tieran* kan zyn; maar dat hy zich integendeel wel gelyk zal blyven.

Dat by gevolg in welk een omftandigheid een mensch ook zy, hy vast ftaat kan maken, dat de verandering van ftuatie, door de dood, altoos ten zynen voordeele zal uit vallen.

En dus befluit ik: dat de dood, volgens de zuiverfte beginzelen van Godsdienst en zedekunde, wel verre van een kwaad een goed is, en dus voor een denkend weeze nimmer als eene waare ftraf kan worden aangemerkt, en ook nimmer behoorde plaats te hebben.

Dat de goede trouw en liefde voor de waarheid, ons verpligt de zaaken te befchouwen, zoo als wy vermeenen dat zy

 waar-

waarlyk zyn.

En dat onzen pligt vordert, onze handelingen overeenkomstig die beschouwing te regelen.

Dat daar wy hier gezonden zyn, als Vertegenwoordigers van een Volk dat een zuivere Republikeinsche Constitutie begeert, wy aan die begeerte ook moeten hulde doen, dat deeze Republicq omringt zynde met Vyanden, wiens belang het is ons in onze pogingen te dwarsboomen, zoo staat ons na veele waarschynlykheid niet anders te verwagten, als de hardnekkigste worstelingen of eene totaale vernietiging. En dus zyn wy verpligt, en het belang des Vaderlands vordert, dat wy de eer op een hoogen prys stellen, en aan het Volk gevoelens te doen koesteren, die niet den dood, maar de schande hun doet aanzien, voor het grootste tydelyk kwaad! Het welk door dit Rapport (my voorkomt) niet gedaan te worden, en daarom concludeer ik tot rejectie van hetzelve, en voege my by de Conclusie van den Burger *van Leeuwen*, ten einde *Gerard Moreau* worde verleent pardon.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer*]

BYLAAGEN.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commisfie, als der Discusfien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

'En word overeenkomstig de door de Commisfie gemaakte Redactie dit Capittel gearresteerd in manier als volgt:

CAPITTEL V.

Over het Bestuur der gewapende Burgermagt.

Art. 1. Het Opperbestuur over de Bataafsche gewapende Burgermacht, zal, voor zoo verre het in stand houden en doen agtervolgen der algemeene schikkingen op de Burgerwapening, by dit Reglement gemaakt of nog te maaken, betreft, aan eene Commisfie door en uit de Nationaale Vergadering, of het Wetgeevend Lichaam, daartoe te benoemen, met assumptie van zoodanige Perzoonen buiten dezelve, als zy daartoe geschikt zal oordeelen, toevertrouwd worden.

2. Deeze Gecommitteerdens zullen telken jaare, het zy in Perzoon of door Gemachtigdens, op eene plechtige wyze inspectie neemen van een gedeelte der gewapende Burgermacht van Nederland, ten einde zich van haare vorderingen in den Wapenhandel te overtuigen, en eenmaal 's jaars van hunne bevinding, zoo wel als van den staat, waarin gemelde gewapende Burgermacht zich bevind, in eene opene Vergadering een volledig Rapport uitbrengen.

3. De algemeene Directie der gewapende Burgermacht, in ieder Gewest, zal staan aan eene Commisfie van zeeven Leden, door de Hoogstgeconstitueerde Macht van het Gewest, voor een gedeelte uit hun midden en gedeeltelyk uit andere deskundigen, en daartoe geschikte Perzoonen, het zy uit de gewapende Burgermacht of buiten dezelve, daartoe te benoemen.

4. Deeze Commisfie zal inzonderheid zorg dragen, dat dit Reglement overal in volle kragt worde gehandhaaft, en aan deszelfs inhoud worde voldaan, ten dien einde zal zy gehouden wezen, kennis te neemen van het geene by de respective gewapende Burger Corps megt voorvallen, en zullen de Raden van Administratie en Discipline, de Commisfien van Huishoudelyke Directie, de commandeerende Officieren en Auditeuren gebouden zyn, des gerequireerd wordende, de nodige ouvertures en berigt te geven; ook zal deeze Commisfie met die uit de Nationaale Vergadering correspondeeren, en wanneer zy eenige zwarigheeden ontmoet, of eenige hoognodige veranderingen in het Reglement vermeent te moeten voordragen, zich ten dien einde door dezelve aan de Nationaale Vergadering adresfeeren, die daaromtrent zal handelen, zoo als zy ten nutte der algemeene Burgerwapening zal oordeelen te behooren.

5. De byzondere Directie der gewapende Burger-Corps, bepaald zich tot de huishoudelyke belangens van ieder plaatzelyke Burgermacht, waar onder begrepen zyn:

1. De Administratie der Eigendommen en der Finantien, het opzicht over de Wapenen en Ammunitie, het invorderen van Boetens, en wat dies meer is.

2. Het bewaren der Subordinatie en Discipline, en het opleggen van zoodanige poenaliteiten aan de Overtreeders, als door de Wetten bepaald zyn; wordende alles, wat betrekking heeft tot Militaire schikkingen, en den dienst onder de Wapenen, aan de commandeerende Officieren overgelaten.

6. In Plaatzen, waar een half Bataillon en meer gewapende Burgers zyn, worden deze belangens geadministreert door Raden van Administratie en Discipline; doch, in Plaatzen, waar minder dan een half Bataillon gewapend is, word het eerste gedeelte derzelve plaatzelyk bestiert door Commisfien van Huishoudelyke Directie, en het tweede gedeelte, of het Justitieële, door Raden van Discipline; over den omvang van eenige Plaatzen of Districten, ten dien einde tot een bekwaam getal, van ten minsten vyf, zes, of meer Compagnien, door de Commisfie van algemeene Directie in ieder Gewest te vereenigen.

7. In ieder Plaats, alwaar een geheel of half Bataillon, of wel twee halve Bataillons zich bevinden, zal een zoodanige Raad van Administratie en Discipline benoemd worden; ook zal in Plaatzen, waar twee, drie, of meer Bataillons zyn, insgelyks maar een diergelyk lichaam bestaan; doch, kan het getal der Leden, indien de werkzaamheden zulks vereisschen, als dan met een derde vermeerdert worden.

8. In Plaatzen, alwaar twee, drie, of meer halve Brigades zyn, word het Huishoudelyk overgelaten de Directie der gewapende Burgermacht, aan twee, drie, of meer Raden van Administratie en Discipline op te dragen, of wel dezelve op een te vereenigen, mits dat by deszelfs zamenstelling, de proportien, tusschen de verschillende rangen der Burgers, Art. 9. bepaald, behoorlyk worden in acht genomen.

9. De Raden van Administratie en Discipline, zullen, by een half Bataillon, bestaan uit den Major; by een Bataillon, uit een Lieutenant Colonel, of Major; en voor twee, drie, of meer Bataillons, uit een Lieutenant Colonel en een Major: wyders uit de volgende Leden, welke, in zoodanige arrondisfementen, die uit verscheide enkele Compagnien zyn zamen gesteld, en dus geen Staf-Officier hebben, alleen den Raad van Discipline zullen uitmaken; als:

Twee Capiteins, twee eerste Lieutenants, twee tweede Lieutenants; (zoo de Compagnien 75 Man sterk zyn) twee Sergeants, twee Corporaals, twee gewapende Burgers; voor twee of drie Bataillons, komt, zoo het nodig geoordeelt word, uit ieder rang een Lid meer.

10. Jaarlyks, en wel kort na de generale aanneminge, of registratie, kunnende de preciese tyd plaatzelyk bepaald worden, zullen de Raden van Administratie en Discipline, ge-

deeltelyk vernieuwd worden; — by een Bataillon, zal een der Staf Officieren door den anderen vervangen worden; doch, in Plaatzen, waar twee of drie Bataillons zyn, en dus een Lieutenant-Colonel en een Major, Leden van den Raad zyn, zal een derzelve, met een ander van gelyken rang, ter keuze der gezamentlyke Staf Officieren, verwisselen; voorts zullen te gelyker tyd, een derde der overige Leden, zoo na mogelyk, een van ieder rang, afgaan, en door een gelyk getal van denzelven rang opgevolgd worden; de benoeming dezer nieuwe Leden, zal beurtelings door de Compagnien, (eene Divisie Artillerie voor eene Compagnie gerekend) geschieden, volgens een, voor ieder Corps, of Arrondissement, te formeeren rooster, en zal door het lot de orde van het afgaan der Leden worden beslist, zoo als ook de orde der Compagnien, in het doen der keuze.

11. In Plaatzen daar een halve Brigade bestaat, zal de Chef derzelve altyd de vrye toegang hebben tot den Raad van Administratie en Discipline, doch daar in alleen mogen adviseeren en vry zyn van boetens.

12. In deze Raad van Administratie en Discipline, zal niemand beneden de vyf en twintig jaren, als Lid toegelaten worden, of mogen bedanken, ten zy om wettige redenen, die by den Raad van Administratie en Discipline voldoende zullen geoordeeld worden.

13. Tot Voorzitter en deszelfs Plaatsvervanger, zullen ieder Jaar, na de verandering van den Raad, twee Leden, by beslooten briefjes, verkoren worden, zullende de afgetreden het volgende jaar niet wederom verkiesbaar zyn.

14. De Voorzitter zal in het adviseeren het eerst het gevoelen vragen van den Chef der halve Brigade, zo hy present is, daar na dat der aanwezige Staf Officieren; vervolgens het zyne uitbrengen, en eindelyk, dat der overige Leden, welkers zitplaatzen alle drie maanden door het lot zullen bepaald worden, innemen.

15 De Raden van Administratie en Discipline zullen eenmaal 's maands, op een dag, dien zy zelfs bepalen kunnen, derzelver gewone Vergadering houden; en wyders zoo dikmaals buitengewoon vergaderen, als de Chef der halve Brigade, of Commandant van het Battaillon zulks begeeren, of hunne werkzaamheden, ter beoordeeling van den Voorzitter, het vereisschen; zynde deze daar en boven ook gehouden, wanneer drie Leden van den Raad het vorderen, buitengewoon Vergadering te beleggen, mits zy aan den Voorzitter de redenen opgeeven, die hun daar toe bewegen, en hy dezelve gewigtig genoeg oordeelt, 't geen aan zyne beslissing en verantwoording wordt overgelaten. Eene behoorlyke Vergaderkamer zal daar toe aangewezen worden door de Plaatzelyke Regeering; en iedere Raad van Administratie zal voor Vuur en Licht, en verdere noodwendigheden, genieten zoodanige somma, als door de Commissie uit de Hoogst Geconstitueerde Machten, nader zal bepaald worden.

16. Alle de Leden van den Raad zullen gehouden zyn te compareeren, op verbeurte van zoodanige boetens, en onder zoodanige clausulen, als zy ieder in den haaren plaatzelyk zullen bepalen.

17. Deze boetens zullen, door den Secretaris aangeteekend, en by de eerstkomende Vergadering ook door hem ingevordert moeten worden, terwyl over dezelve, elk half jaar, door de meerderheid der Leden van den Raad, naar hun goedvinden zal gedisponeerd worden.

18. Een der Leden, geduurende zyn lidmaatschap in de Commissie, tot hogeren rang opklimmende, zal het lopende Jaar zyn plaats en zitting blyven behouden, en wanneer zulks in het eerste of tweede Jaar van zyn lidmaatschap voorvalt, zal hy door een Burger, van denzelfden rang, waaruit hy verkoren is, voor het nog overige Jaar of Jaaren vervangen worden.

19. De Penningen, welke onder Administratie der Raaden van Administratie en Commissie van Huishoudelyke Directie zyn, zullen in een Kist, met drie differente sloten, onder toevertrouwen en verantwoording van drie Commissarissen van Financie, (daar toe by de Leden te benoemen) bewaard worden, en zal ieder van hen daar van een byzonderen sleutel hebben. Deze Commissarissen zullen, met assistentie van den Secretaris, de nodige uitgaven doen, de inkomende Penningen ontfangen, en daar van alle Jaaren, voor de aanstelling der nieuwe Leden, rekening doen.

20 Elk Jaar, voor de verkiezing van nieuwe Leden, zal de Raad van Administratie en Discipline hunne rekening en verantwoording, na dat dezelve 3 dagen voor een ieder ter visie zal voorgelegen hebben, ter approbatie overzenden aan de Commissie van wegens de Hoogst Geconstitueerde Machten, met de algemeene Directie van de gewapende Burgermacht in ieder Gewest, gelast; aan welke Commissie de remarques, die op gemelde rekening mogten vallen, schriftelyk zullen moeten overgezonden worden.

21. In Plaatzen of Districten alwaar minder dan een half Bataillon gewapend is, zullen de Opper Officieren der Compagnie of Compagnien, nevens een gelyk getal Onder Officieren of Burgers, jaarlyks door iedere Compagnie uit hun midden te benoemen, de Directie hebben over de Huishoudelyke zaken en Financie; en daaromtrent zich gedragen aan alles, 't geen ten opzichte der Raden van Administratie en Discipline by Art. 16, 17, 18, 19 en 20 gestatueerd is. —

22. De Leden van deze Commissie moeten 20 jaren oud zyn; een Officier dezen ouderdom nog niet bereikt hebbende, zal door een Officier of Burger, ter keuze der Compagnie, zoo lang vervangen worden.

23. Deze Huishoudelyke Commissie van Directie, zal zoo dikmaals vergaderen, als de eerste of de oudste Officier in rang, die in dezelve zal presideeren, zulks volstrekt nodig zal oordeelen, of drie andere Leden zulks onder dezelve bepaling, als by Art. 15. vermeld, zullen verzoeken, op zoodanige boetens als zy onderling zullen vaststellen, en zal de Municipaliteit der Plaatze of District, hun een geschikt vertrek, tot het houden hunner Vergadering, aanwyzen. —

24. Plaatzen of Districten, welke zich volgens het 18 Articul van het 3 Hoofdstuk, ten opzichte der Exercitien, tot een groter Lichaam vereenigt hebben, kunnen door het benoemen eener gecombineerde Commissie, uit hunne respective Raaden van Administratie en Discipline, of Commissien van Huishoudelyke Directie, hunne gemeenschappelyke belangens regelen, met betrekking tot al het geene wat tot verrigting dezer gecombineerde Exercitien vereischt wordt. —

25. Behalven de rekening by Articul 20. vermeld, zullen de Raaden van Administratie en Discipline, en de Commissien van Huishoudelyke Directie, gelyktydig met die rekening aan de Commissie tot de algemeene Directie in ieder Gewest overzenden, eene zoo veel mogelyk specifique en gedetailleerde begroting van alle de kosten, die voor het volgende jaar, voor het Bataillon, Compagnien of Plaatzelyke Burgermacht, zullen moeten gemaakt worden, ten einde dezelve geëxamineert en geäpprobeerd zynde, de contributien over dat jaar, daar naar kunnen ingerigt, en over de contribuabelen verdeelt worden.

26. De Raaden van Administratie en Discipline, die van

Dis-

Discipline alleen, en de Commisfien van Huishoudelyke Directie, zullen in handen van de Municipaliteit hunner woonplaatze, de volgende belofte afleggen, waar van zy, voor en aleer zitting te nemen, in hunne respective Vergaderingen een fchriftelyk bewys aan dezelve zullen moeten inleeveren:

• • •

Dat beloove ik Lid van den Raad van Administratie en Discipline, (van den Raad van Discipline, of van de Commissie van Huishoudelyke Directie,) dat ik de wetten op de Burger wapening gemaakt, of noch te maken, naar myn vermogen zal handhaven, en my in het bekleeden van den my toevertrouwden post, zal gedraagen als een Man van Eer.

Dit beloove ik op myn Burgertrouw.

Instructie van den Auditeur der gewapende Burgermacht.

Art. 1. Het Ambt van den Auditeur der gewapende Burgermacht zal zyn, nauwkeurig te letten, dat alle Artikelen, van dit Reglement naar behooren worden geöbserveerd; en alle boetens en bekeuringen ingevorderd; tegens alle nalatigen of kwaadwilligen, zyne klagten by den Raad van Administratie en Discipline in te brengen, en te zorgen, dat de condemnatien behoorlyk geëxecuteerd worden.

2. Ten dien einde zal hy, daar toe verzogt wordende, in alle Vergaderingen tegenwoordig moeten zyn.

3. De Auditeur zal, na bekome qualificatie van den Raad, niet ten zyne profyte, maar ten voordeele dier Casse, waar over de Raad het Bestuur heeft, ageeren, en van alles aan dezelve verantwoording doen; doch daar en tegen zullen zodanige gemaakte verschotten, welke hy niet van elders kan te rug krygen, aan hem uit gemelde Casse, ter tauxatie en moderatie van meergemelde Raad van Administratie en Discipline, gerestitueerd en goedgedaan worden.

4. De Raad van Administratie en Discipline, zal, van de aanstelling des Auditeurs, aan de respective Municipaliteiten, in het Arrondissement van derzelver Bataillon kennis geven.

5. Hy zal, des begeerende, zoodanig salaris genieten, als de Raad met hem zal overéén komen.

6. Hy zal deeze hem voorgeschreven pligten, ter nakoming, ondertekenen, en zulks bekragtigen met de volgende belofte.

Ik beloof de pligten my by het Reglement voorgeschreven, in alle derzelver deelen nauwkeurig te zullen volbrengen.

DAT BELOVE IK.

De Auditeur zal geen Dienst onder de Wapenen kunnen doen, doch in rang volgen naast den Major.

Instructie voor den Secretaris.

Art. 1. Door de Raad van Administratie en Discipline, zal een Secretaris tot hunne assistentie worden aangesteld.

2. De Secretaris zal behoorlyke aanteekening moeten houden, van alle de handelingen van den Raad van Administratie en Discipline, alle Berichten en Memorien opstellen, en in orde schryven, Copien, Extracten van Resolutien, of andere stukken, maken of authentiseeren, en voorts alles stellen of schryven, wat tot den Dienst der gewapende Burgermacht zal nodig zyn en hem van wegen den Raad zal worden geordonneerd.

3. Ook zal hy alle de Boeken, Papieren, Charters en Documenten aan den Raad van Administratie en Discipline, of wel aan het Lichaam der Gewapende Burgermacht behoorende, in een wel geslooten Kist of Kast moeten bewaren, en van dezelve maken eene nauwkeurige Inventaris, volgens welke, by overlyden of afstand van zyn post, dezelve aan zyn opvolger zullen moeten worden overgeleverd.

4. Hy zal geene stukken ten gebruike mogen geven, dan aan de Leden van den Raad, welke verpligt zullen zyn een behoorlyk, met naam en dagtekening voorzien, handschrift te geven, het welk in de plaats van het geleende stuk zal geleed, en niet dan tegen restitutie te rug gegeven worden; blyvende het aan hen overgelaaten, onder elkander zoodanige bepalingen te maken, dat niemand een stuk langer onder zig houde, dan vastgesteld is, als zy zullen goedvinden.

5. Hy zal alle Vergaderingen moeten bywoonen; doch by ziekte of wettige verhindering belet zynde, zal één uit den Raad, by meerderheid verkoren zynde, voor dien tyd zyn Post moeten waarnemen.

6. De Secretaris zal zorgen, dat in elke Vergadering de vorige Notulen geëxtendeerd ter Tafel komen, ten zy hy daar toe, door bykomende omstandigheden, buiten staat ware; welke redenen ter beoordeeling van de Leden zullen staan.

7. Hy zal, des gerequireerd zynde, zyn advys moeten geven.

8. Hem zal zodanige Salaris worden toegelegd, als de Raad zal bepalen, en met hem overeenkomen, zonder dat hy eenige voordeelen daar boven zal genieten, zullende hy mede, des begeerende, van alle diensten onder de Wapenen vry gesteld zyn.

9. Hy zal deeze zyne Instructie, ter nakoming ondertekenen, en in handen van den Raad van Administratie en Discipline afleggen de volgende belofte.

Ik beloof de pligten, my in het Reglement voorgeschreven, nauwkeurig te zullen volbrengen; en inzonderheid de geheimhouding van alles, wat my in myn qualiteit, als zodanig word toevertrouwd.

DAT BELOVE IK.

(*Het vervolg hier na.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag, den 27 October 1796.

Eene Missive van den Generaal *de Jean*, met kennisgeeving, dat de Oostenrykers eene attacque op het Bruggenhoofd te Nieuwied gewaagt hebben, dat zy met groot verlies zyn terug geslaagen.

Eene Missive van de Directeuren van den Levantschen Handel, met kennisgeving, dat zy, ingevolge het Decreet deezer Vergadering, zich, ter aflegging der Verklaring zullen sisteeren: — aangenoomen voor Notificatie.

Eene Missive van eenige Bataafsche Officieren, met klagten over het Committé te Lande, dat aan Officieren der oude Armée, en niet aan hun betaling geschied is: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *H. Bloemaart*, om als Consul te *St. Lucas* te worden aangesteld: — aan de Commissie van Buitenlandsche Zaaken.

Het Committé te Lande brengt rapport uit, en produceert de Lysten der gepensioneerde Officieren.

Twee Missives van den Commissaris *Frykenius*, uit Batavia geschreven, waarin gemeld word, dat onze Bezittingen in de Oost, behalven het Eiland *Java* in handen der Engelschen gevallen zyn.

Voords wordt de Vergadering in een Committé Generaal veranderd.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 228. *Saturdag den 29 October 1796. Het tweede Jaar der Bataaſſche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 25 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolg der Discusſien over het Rapport van *Ploos van Amſtel* c. ſ. betreklyk den tot den dood veroordeelden Ruiter *Gerard Moreau*.

De Sitter zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Hoe zeer ik met de Rapporteurs, en de Leden dezer Vergadering, welke in de zaak van den gedetineerden Ruiter *Gerard Moreau*, reeds hebben geopineerd, toeſtemme, dat het leven of ſterven van eenen onzer natuurgenooten verdient, dat het onderzoek daar over met de ſtipſte nauwkeurigheid geſchiede, en dat dus uwe Commisſie te regt zig daar toe heeft ter hand laten ſtellen alle de ſtukken tot den procesſe relatif, en daaruit dit rapport, thans het onderwerp onzer deliberatien, voorgebragt, doet het my egter van harten leed, dat ik nu in de aangevoerde en bygebragte bewysredenen niet hebbe gevonden die overtuigende kragt, om voor my te kunnen berusten in de concluſie van dat rapport.

Daar ik vertrouwe, uit hoofde der aangelegenheid van de zaak, dat ieder uwer dit rapport met de vereischte attentie hebbe nagelezen, kan ik my verſchoonen in een wydlopig detail te treden, en volſtaan met de een of andere hoofdtrek te berde te brengen.

De zaak zal dan eenvoudig daarop uitkomen, dat *Moreau* zig ſchuldig heeft gemaakt aan de verregaandſte disobedientie en brutaliteiten tegens *verſcheidene* zyner Officieren. Wil men al de eerſte disobedientie tegens den Wagtmeester *de la Fatt* voor niet volledig bewezen houden, conſteert het niettemin uit de ſtukken en volgens het aveu uwer Commisſie, dat *Moreau* zig wyders disobedient en brutaal heeft gedragen tegens den Lieutenant *Roth*, vervolgens tegens den Ritmeester *Heynck van Papendrecht*, wanneer hy gedetineerde ſtond voor de deur der caſernen met eene blanke pallas in de hand, en eindelyk tegens den Ritmeester *Breepoels* op het Breet te Hoorn, dermate zelfs dat hy tegen dien den pallas heeft getrokken, en gezegd *avanceer niet, blyft ſtaan, of ik zal u vermoorden.*

Alle deeze verregaande disobedientien en brutaliteiten van eenen militair tegen zyne Superieuren worden wel toegeſchreven aan een overmaatig gebruik van wyn of andere ſterke drank, door den gedetineerde in dien nagt genomen, maar ik kan niet bevroeden, waarom die dronkenſchap en haare gevolgen meerder excuſabel zouden zyn, omdat zy hoogstwaarſchynlyk haaren oorſprong verſchuldigt was aan eene vrolykheid, die men te Hoorn gehad hadde over het daarſtellen deezer Vergadering.

Indien de wettigheid eener plaats hebbende vrolykheid immer van dien invloed kan weezen, dat de gevolgen van dronkenſchap by verhitte gemoederen minder ſtrafbaar moeten gehouden worden, alsdan is een wyde deur geopend voor allerley verwarringen; en dan zouden vooral openbaare vrolykheden, die om het één of ander behaald voordeel voor den Lande gevierd worden, ras worden de rykſte bron van alle gruwelen, in welke de kwaadwillige zig gereed zouden toegeven, wyl hunne dronkenſchap verzagten zoude de ſtrafbaarheid der gepleegde euveldaaden, en in dat dekkleed omwonden *welligt eens de verdiende ſtraf* konden veranderen in *eene tegen overgeſtelde beloning*, dewyl de overmaat van de excesſen dan zoude kunnen voldingen het deel, dat men genomen had in die algemeene vrolykheid. Hier in verder uitteweiden, waare te kort gedaan aan Ul. doorzigt.

Daar nu de aanleidende reden der vrolykheid mynes inziens nimmer kan pallieeren de euveldaaden, die men zig in dronkenſchap veroorlooft heeft, kan alleen in aanmerking komen, of de dronkenſchap, op zig zelve beſchouwd, de excesſen minder ſtrafbaar maakt. Schoon zulks in het burgerlyk leven by zommige voornaame Regtsgeleerden en Criminalisten aangenomen word, omdat in de meeste dier gevallen *de dolus malus* niet is, of ten minſten niet klaar is, meen ik egter dat met relatie tot *militairen* eene uitzondering van die regel plaats moet hebben.

Het wezen van dien agtenswaardigen ſtand beſtaat daar in, dat men altoos bereid en volvaardig zy tot de beſcherming van dat Land, aan welks dienst men zig toegewyd heeft, zo tegens de uitwendige vyanden, als de inwendige verſtoorders der rust. Hier toe is vooral nodig eene allerſtipſte ſubordinatie van den meerderen tot den minderen bevelhebber, en tot den geringſten Soldaat toe. Zal de dienst wel uitgeoefend worden, moet 'er eene byna blinde gehoorzaamheid aan de ordres van de Superieuren plaats grypen; en de minſte disobedientie, die onder andere Burgers met eene geringere

correctie konde gestraft worden, is dikwyls lyfstrafbaar by militairen.

Het is ook daarom, dat alle Krygsarticulen de misdaden van Militairen, in dronkkenschap gepleegd, even rigoureus straffen, als of zy in koelen bloede waaren geperpetreerd, om dat de Militair door zig aan den drank toetegeven 'al aanvangelyk geschonden heeft dat gedeelte zyner verschuldigde gehoorzaamheid, waarby hem het onmatig gebruik van sterke drank verboden is, ten einde hy zig nimmer onnut maake ten dienste van den Lande, het welk hem ieder ogenblik kan komen te requireeren. En dewyl anders (gelyk de Rapporteurs zig zeer juist uitdrukken) alle Krygsdiscipline geheel en al elusoir zoude worden gemaakt, byaldien aan den Militair een gegrond vooruitzigt wierd gegeven om van de by de Krygswetten bepaalde straffen door eenig middel van gratie uit hoofde van dronkenschap verschoond te worden; te meer daar de excessen van Militairen tegens hunne Officieren zelden dan in dronkenschap worden gepleegd, en door welke impuniteit dus eene wyde deur voor allerley euveldaden zoude worden opengezet.

Toetzen wy nu aan die gronden het geval thans in quæstie, als dan kan ik niet zien, hoe de dronkenschap van den getineerden, die egter uit veele stappen gedurende den loop zyner excessen gepleegd vry dubieus kan voorkomen, in deezen zo veel zoude militeeren, dat de Vergadering van het *jus aggratiandi*, haar anders als eene Souveraine Vergadering toekomende, zoude behooren gebruik te maaken.

Want dit point is zo teer, Burgers Representanten! dat de Souverain daarvan zo spaarzaam mogelyk moet gebruik maaken, wil men de Justitie niet alle klem benemen, en eene deur openen voor impuniteit, om dat men ligt door een patheticq voorstel het medelyden (dat schoone juweel anders der Menschheid) kan winnen, vooral by eene talryke Vergadering, zonder dat die inziet, hoe eene barmhertigheid voor eenen enkelen individu waare wreedheid word voor veele anderen, welke door dusdanige hoop aangezet zig misdaaden veroorloofe hebben, van welke zy afgeschrikt zouden gebleven zyn, had de eerste zyne welverdiende straffe ontvangen. By aldien het immer waar zy, is het in alle crimineele Vonnissen, *quod nec severitatis nec clementiæ gloria est affectanda, sed considerandum, quid in unaquaque re secundum leges sit statuendum.*

Het is dan op deeze gronden, dat ik niet schroome voor myn advis uittebrengen, dat in het onderhavige geval geene gratie te pas koomt, en dat daarom declineere het uitgebragte rapport.

Hierna adjourneert de President de verdere Discussien over deeze materie tot morgen.

Auffmorth rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen, by Decreet van den 28 September, gesteld was het Rapport van het Committé te Lande, op het Request van den Luitenant Colonel *de Pineda*: dat zy, het zelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zouden zyn, dat men, uit aanmerking van 's mans verdiensten, in zo verre het verzoek van den Suppliant zoude kunnen toestaan, dat aan hem tot afkoop van zyn pensioen in aanmerking der omstandigheden van 's Lands Cassa, by wyze van gratificatie, werd toegelegd eene somma van ƒ3300 uit den dienst voor als nu ontslagen, met aanbeveeling aan het Committé te Lande, om, by convenabele gelegenheid, op zyn persoon reguard te slaan.

Stoffenberg zegt, te vermeenen, dat door dit Rapport de voorige zwarigheden niet zyn uit den weg geruimd.

Ten Berge zegt, zich mede met dit Rapport niet te kunnen conformeeren.

Vrede vermeent, dat, zoo dit dusdanig wordt geconcludeerd, dit tot meer diergelyke aanleiding zal geeven.

Bezier zegt, dat hy vermeent, dat de Conclusie van het Rapport geen voordeel hoegenaamd aan den Requestrant zal aanbrengen, daar het Plan van Organisatie dit volstrekt verbiedt.

Gevers stelt voor, om dat gedeelte 'er af te laten en het eerste te accordeeren.

Onderscheiden Leden verklaaren zich daar tegen.

De Leeuw vermeent, dat dit de deur voor meer diergelyke verzoeken zal openzetten

Vrede stelt voor, om het Rapport te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen.

Jordens wil het verzoek declineeren, zeggende, dat het reeds bevoorens bediscuteerd is, wanneer de meeste Leden, uit aanmerking der nadeelen voor 's Lands finantien, 'er tegen zyn geweest.

Auffmorth zegt, dat de Vergadering de Commissie gelast heeft, om zodanig een middel aan de hand te geeven, waar door de suppliant zoude kunnen worden te gemoed gekomen.

De President stelt voor, om by Appel Nominal te decideeren, of men zich met het Rapport conformeert, ja dan neen.

De Sitter leest voor het Decreet in dato 28 September.

De President herhaalt zyn voorstel.

Gevers zegt, niet te weeten, of de Commissie door dit Rapport wel aan haren last voldaan heeft; zy zoude, naar zyn inzien, een middel aan de hand hebben moeten geven, om den suppliant te gemoet te koomen.

De President instituëert het Appel Nominal.

En wordt by meerderheid het Rapport gedeclineerd.

Hahn vraagt, of nu de Commissie niet zal worden verzogt, een ander middel aan de hand te geeven, om hierdoor aan het voorig Decreet te voldoen.

Auffmorth zegt, dat de Commissie geen ander middel aan de hand kan geeven.

De President stelt voor, de Commissie hier toe te verzoeken: — en wordt conform geconcludeerd.

Waarna de Vergadering zich formeert in een Committé Generaal.

ZITTING *van Woensdag den 26 October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen.

Waar-

Waarna geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adressen.

De President zegt het volgende in eene Missive van den Minister *Meyer* te hebben ontvangen.

Boodschap van het Directoire Executif, aan den Raad der 500, van 25 Vendimaire, 5de Jaar.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het Engelsche Ministerie heeft twee middelen in het werk gesteld, om het Parlement over te haalen tot het toestaan der nodige Fondsen voor de aanstaande Veldtocht: het eene met aanleiding te geven tot eene onmiddelyke en directe onderhandeling met de Republick, en het andere, met voor te stellen, om de Wisselcours tusschen Holland en Londen weder open te stellen, en den uitvoer van Engelsche Koopwaaren vry te laaten naar de Havenen van de Bataafsche Republiek, en van dat Land, 't welk hy met den naam van Oostenryks Vlaanderen als noch blyft bestempelen,

Het Bataafsche Gouvernement verlicht, ten opzigte van deszelfs waare belangen, heeft die gewaande gunst van de hand geweezen, en heeft door eene kragtige Proclamatie de nodige voorzorgen genomen, om den invoer der Engelsche Koopwaren te beletten, verklarende vyanden des Vaderlands die, welke zodanige waren zouden dragen of gebruiken, door welke maatregel de grootste schrik de Engelsche Handel en Manufactuuren zyn aangejaagd.

Het Directoire Executif heeft van zyne zyde, in de negen vereenigde Departementen doen publiceeren de articulen 1, 2, 3, 5 en 6 van de wet van den 18de dag van het tweede Jaar, en heeft door stellige bevelen den aandagt der Tolbedienden door den geheelen Republick opgewekt, ook zyn 'er reeds aanhallingen en verbeurdverklaringen geschied, dog het is te vergeefsch, dat men poogt den invoer der Engelsche Goederen te beletten, als men geen maatregulen neemt, om het flyten en verbruiken derzelve binnen in de Republick tegen te gaan.

By het 4de articul van de aangehaalde wet was bepaald, dat een ieder, die zulke goederen zou dragen of gebruiken, suspect gehouden, en als zodanig gestraft zoude worden, agtervolgens het Decreet van 17 September. Deze straf niet meer kunnende plaats hebben, zal het van uwe wysheid, Burgers Representanten! afhangen, een ander besluit in deszelfs plaats te stellen.

Die, welke in Engeland den voorkeur geeven aan vreemde boven Inlandsche Manufactuuren, worden openbaar gestraft; zouden 'er in Frankryk zulke vyanden van hun Vaderland gevonden worden, welke met voeten zouden treden een maatregel, zo naauw verknocht met de nationaale welvaart en industrie, en welke de middelen verzwakken moet, die wy anders aan onze vyanden verstrekken, om den tegens ons berokkende Oorlog voorttezetten.

Het voegt U, Burgers Representanten! straffen te statueeren, tegens die onderkruipers der Wet, welke op speculatie van eigenbelang Engelsche Waren hebben opgekogt. Indien gy niet oordeelt, dat zy door verbeurdverklaring dier goederen, en door andere straffen, by de wet bepaald, gestraft moeten worden, zoudt gy eenen zeer korten tyd kunnen bepalen, binnen welke zy die goederen, welke niet hadden behoeren te worden ingevoerd, weder zouden moeten uitvoeren, en dat op de door Uw te bepalene straffen.

Ja, Burgers Representanten! waarschynlyk hangt het Heil van het Vaderland af, van de strengheid en de snelheid der maatregulen, welke gy in deze omstandigheden zult nemen. Is het Uw ernst uwen Koophandel te verlevendigen, uwe Fabicken op te beuren, uwe Werven te herstellen, wilt gy aan onze Vyanden benemen haar beste middelen, om ons te beoorlogen, wilt gy het Britsch Gouvernement dwingen, om met opregtheid Vredesonderhandelingen te beginnen, wilt gy het sluiten daar van bespoedigen? een der kragtigste middelen om dit groote oogmerk van algemeen welzyn te bereiken, zal daar in bestaan, dat gy de sterkste voorzorgen daarstelt, om tot den Vrede toe te verbieden, het verkoopen en verbruiken der Engelsche Koopwaaren, in de gansche uitgestrektheid der Republick. Het Directoire Executif nodigd uw uit, om dit onderwerp ten spoedigste in overweging te nemen.

(Get.)

REVELLIERE LEPAEUX, *President.*

LA GARDE, *Algemeene Secretaris.*

Zitting van 29 [illegible]

De President zegt: de discussie over de Wet van 3 Brumaire is aan de orde van den dag.

Dan de Commissie, benoemd tot onderzoek van de boodschap van het Directoire, betreklyk het verbod der Engelsche Waaren, haar werk voltooid hebbende, verzoekt de Rapporteur gehoord te worden.

Blutel heeft het woord: het is niet zo zeer de zaak, zegt hy, om aan de Burgers voor te draagen, zich opofferingen te getroosten, als om de Fransche Konstenaars aan te moedigen om de Engelschen te evenaaren, ja zelfs te overtreffen, met even fraaye, even uitgewerkte Koopwaaren op te leveren in die takken, in welke zy ons tot heden scheenen te overtreffen. — De noodzaakelykheid van Engelsche goederen te missen, moet onze Konstenaars te wenschen doen komen, gelyk de nood Generaals geschapen heeft; daar door zal Frankryk de voornemens haarer vyanden verydelen, die even greetig zyn om haare Financie als de beginzelen haarer Vryheid te ondermynen; ingevolge van dien stelt de Commissie u het volgende Concept Decreet voor:

1. Alle Engelsche Manufactuuren blyven verboden.
2. Aan alle Boekdrukkers wordt verboden Billetten tot verkoop van dezelve te drukken.
3. Alle Waaren, aangekondigd als Engelsche Waaren, zullen worden verbeurd verklaard; alle Winkels die tot uithangbord hebben *Engelsche Winkel* geeven gelegenheid tot verbeurd verklaring der Waaren, die 'er in zyn.
4. Geen Vaartuig, beladen met Engelsche waaren, zal mogen in de Havens der Republick binnen lopen.
5. Het binnelopen van zodanig Vaartuig, al was het door nood, zal den Capitein egter niet bevryden van de naauwkeurige naarkoming van het verbod.
6. Ieder Burger, welke in zyn Winkel of Pakhuis Engelsche Waaren mogt hebben, het zy in pand, het zy voor eigen rekening, het zy voor rekening van een ander, zal gehouden zyn aan de Municipaliteit van de plaats verklaring te doen, zo van de quantiteit, waarde, als qualiteit.
7. Zodaanigen zullen opgeslagen worden in kisten, behoorlyk toegemaakt en verzegeld.
8. Daar van zal een recif worden gegeven aan den Eigenaar of Depositaris.

9. Al die contrarie aan deze Wet zal handelen, zal onderhevig zyn aan de boetens en straffen, gesteld by de volgende artikulen.

De Raad gebiedt dit project te doen drukken, en stelt het zelve aan de orde van den dag, na dat het aan de Leden zal zyn rond gegeven.

Beslooten te doen drukken en aan de Leeden te distribueeren.

De President communiceert, dat heden morgen eene Commissie uit de Commissie tot de Constitutie zich by hem heeft vervoegd, en overhandigd de volgende Missive:

VRYHEID, GELYKHEID, BROEDERSCHAP.

De Commissie tot het ontwerpen eener Constitutie voor het Volk van Nederland, aan de Nationaale Vergadering, representeerende hetzelfde Volk.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wy hebben het genoegen Ul. kennis te geeven, dat de deliberatien, over het ontwerp eener Constitutie voor het Volk van Nederland, by ons morgen staan te eindigen, en wy, om aan den last, ons opgedragen, te voldoen, de eer zullen hebben, hetzelve op Donderdag, die wezen zal den tienden der eerstkomende maand November, of op zoodanigen anderen dag, als door Ul. het geschikst zal geagt worden, aan de Nationaale Vergadering over te geeven: zullende dien tusschen tyd nodig zyn, zo tot de laatste redactie en resumtie van het geatresteerde, als het geen nader strekken moet, om daaraan de vereischte nauwkeurigheid te geeven.

Heil en Broederschap!

Geschreeven S. TRIP, vt.

J. VAN HAEFTEN.

En wordt conform geconcludeerd.

Van Beyma zegt, dat, volgens het 107de Articul bepaald was, dat de Commissie van Constitutie, binnen 6 Maanden van haare sessieneeming, haar Rapport zoude uitbrengen; dat hy niet gaarne zoude willen, dat 'er tegens het Reglement werde gehandeld.

De President zegt, dat hy lang genoeg gewagt heeft met het neemen van het Decreet, en dat de hamer is gevallen zonder dat zich hier tegens iemand heeft verzet; dat derhalven dit Decreet moet worden gestand gedaan.

Gevers zegt, dat moogelyk niemand der Leden zich op dat oogenblik zal herinnerd hebben, wanneer die Commissie juist by den anderen is gekoomen.

De President zegt, dat het Decreet genoomen was.

Van Beyma antwoordt, dat ondertusschen by het Reglement bepaald is, dat die Commissie binnen 6 Maanden haar Rapport zal uitbrengen; dat hy op het ogenblik van het neemen van het Decreet dit in het Reglement heeft nagezien.

Eene Missive van het Committé te Lande, berigtende op de klagten der Regering van Holm, op het Yland Ameland, nopens het gehouden gedrag van twee Militaire Officieren, verzoekende te mogen weeten, door wien het onderzoek zal moeten geschieden, of door den Militairen of politicquen Richter: — gesteld in handen eener personeele Commissie, waar toe benoemd zyn de Burgers *Ploos van Amstel*, *Hartog*, *de Mist*, *Nuhoul van der Veen* en *Jordens*.

Eene Missive van den Colonel *Nannink van Foreest tot Petten*, verzoekende dat, daar hy van het Pensioen, aan dien rang competeerende, heeft gerenuntieerd, en hier van in het Decreet, ten zynen opzichte genoomen, geene mentie is gemaakt, zulks mag worden geredresseerd: — gesteld in handen van het Committé te Lande om dit te remedieeren.

Een Request van onderscheidene Ingezetenen van Ooster-Blokker, zich beklagende over het Provinciaal Bestuur van Holland, en verzoekende het volle genot te genieten van het Decreet van 5 Augustus, met opzigt tot de Kerkelyke Octrooyen: — in handen van de Burger *Zubli* c. s.

Een Request van *Aletta de Hartog* c. s. verzoekende om eene Gratificatie: — in handen der Commissie der Gratificatien.

Een Request van *C. Kok*, Pagter van de Impositie op het Beestiaal te Breda, verzoekende uit aanmerking der Inquartiering der Fransche Troepen, dat hem ƒ 25000 van de somma der Pagtpenningen mag worden geremitteerd: — in handen van 't Committé te Lande.

Een Request van *N. Koppelaar*, verzoekende, dat aan hem zes Maanden van zyn Pensioen mag worden vooruitbetaald.

Van Hoef ondersteunt dit verzoek.

Gesteld in handen van het Committé te Lande, om dit in naar bevinding te voorzien.

Een Request van *J. Sloop*, a's Karreknegt geprest en in die betrekking zwaar gebleseerd, verzoekende om eenig pensioen of schadevergoeding.

Een Request van *J. Stein*, Regiments-Tamboer onder het Regiment Zwitzers, verzoekende om pensioen: — beiden aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. M. van Dinter*, om als Translateur te worden aangesteld: — in handen van de Commissie van Buitenlandsche Zaaken.

Een Request van *J. Tamme Lohman* en Zoon, ter uitvoering van 2500 Ryksdaalders voor Graanen naar Hamburg.

Een Request van *de Barry* en *Staphorst*, ter uitvoering van 30 0 Ryksdaalders voor Graanen.

Een Request van *Dupper* en *Schluiter*, ter uitvoering van 2500 Ryksdaalders voor Graanen.

Een Request van *Nolet*, *Schut* en Comp., ter uitvoering van ƒ 64000 voor 400 Lasten Tarwe naar Hamburg.

Een Request ter Transporteering van een Schip: — alle geaccordeerd.

Een Request van *G. Dommer* en *de Seufach*, ter uitvoering van Snaphaanen naar Port-à-Port, of Lissabon.

Een Request van *J. Gildemeester* en Zoon, ter uitvoering

ring van Snaphaanen naar Lissabon: — Beiden aan de Marine.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: —— geaccordeerd.

De Vergadering vervolgens de Discussien over het Rapport van den Burger *Ploos van Amstel* in de zaak van *Moreau* voortgezet hebbende, beklimt *Stoffenberg* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Geen gelegenheid gehad hebbende om de Procedure, tegen den Ruiter *Gerard Moreau* geinstitueerd, te lezen, door dien andere Leden der Vergadering dezelve in handen hadden, was ik voornemens my te onthouden deel te neemen in de discussien, over deze gewigtige zaak; — dan daar allen, die voor my gesprooken hebben met de Rapporteurs, en de meesten ook onderling, dissentieren, vermeene ik ook myne gedagten, zoo kort mogelyk, te moeten uiten.

Het zoude onbezonnen zyn, in lien ik, zonder de stukken gezien te hebben, wilde beoordeelen of degedetineerde schuldig of onschuldig is; — daar van zal ik my zorgvuldig wagten, — Dan dewyl de Rapporteurs en de Leden, die voor my gesproken hebben, die allen de *acta processus* hebben geëxamineerd, het daar in eens zyn, dat de confessie van den gedetineerden niet consteert, dat zommigen der faiten, waarmede hy beschuldigd is in het geheel niet — anderen maar ten deele zyn beweezen.

En dat, indien ik door Leden, die de Stukken geleezen hebben, wel onderricht ben, waar aan ik niet kan twyffelen, de meeste bewyzen, zoo niet allen, niet zyn in *forma probanti*.

Dan ook *quod notandum* aan den gedetineerde geen gelegenheid is gegeven, om van het vonnis, door den Krygsraad van Hoorn tegen hem uitgesprooken, te appelleeren, durve ik het wagen, om te zeggen, dat ik meer als genoegzame redenen vinde, om, behoudens alle achting voor de kunde van de Rapporteurs, my met derzelver advys niet te conformeeren:

Het zelve is tweeledig, en tendeert:

1. Tot remissie van de doodstraffe.

En 2. Tot Condemnatie in een zodanige Militaire straffe, als aan de capitale straffe het naaste is komende.

Alvorens deze twee poincten ter toetze te brengen, en op het geval *in quaestie* te appliceeren, zal het nodig zyn aan te merken:

Dat het aan veele bedenkingen onderhevig is, of in een Land, alwaar geen oppermachtig en willekeurig gebieder, maar de *Wetten* moeten spreeken, wel immer gratie, abolitie, of mitigatie van straffe behoort of mag verleend te worden.

De redenen, welke voor en tegen die bedenking pleiten, zal ik niet aanvoeren, veel minder onderzoeken, als tot myn oogmerk geensins dienende: Dan hoe dit ook begrepen wordt, ik denke nogtans, dat de meesten uwer het daar in met my zullen eens zyn, dat gratie, abolitie of mitigatie door hun, die vermenen dezelve te kunnen en te mogen uitoeffenen, zeer zeldzaam, niet als in de hoogste noodzaaklykheid, en nimmer zoo lange, als 'er gelegenheid voor den ongelukkigen is overgebleeven, om door zyn Competenten Rechter te kunnen vrygesprooken worden, moet worden verleend.

My daar van overtuigd houdende, kan ik van geene andere gedagten zyn, als dat aan den Gedet. eene groote injustitie zoude geschieden, indien hem gratie, abolitie of mitigatie van straffe wierd gegeven; want door zulks te doen, zoude deze Vergadering pronuntieren het daar voor te houden, dat de Gedetineerde inderdaad en waarlyk schuldig is aan de faiten, waar mede hy wordt geaccuseerd.

Zoolange dan als de Gedetineerde niet heeft geconfesseerd, dat hy de misdaden, waarmede men hem beschuldigd heeft, geperpetreert of dat dezelve na rechten zyn bewezen geworden, zoude dusdanige pronuntiatie van deze Vergadering voor den Gedetineerden een Grief en zeer praejudiciabel zyn.

Het is wel *zoo*, dat de Krygsraad van Hoorn dezelve heeft gehouden voor beweezen, en over zulks hem deswegens gecondemneert met de kogel gestraft te worden.

Dan — (om niet te spreken van de slordige behandeling van dat Proces) het is niet minder waar, en buiten Contest, dat die Krygsraad van zig heeft kunnen verkrygen, door de *non observantie* van het Appel Reglement van 28 Augustus 1750 den Gedetineerden te priveeren van het recht van Appel, aan hem uit kragte van dat Reglement competerende; een recht, Burgers Representanten! waar op de Gedetineerde heeft een *jus quaesitum*, dat door geen Furst van den Lande, zoo 'er een was, aan hem zoude kunnen worden ontnoomen.

En zullen Wy dan, Wy, die Voorstanders moeten, en willen zyn der Wetten, den Gedetineerde daar van nog langer, ja ten eenemaal priveeren, door hem gratie te bewyzen? — Want het is immers niet onmogelyk, dat de Gedetineerde door den Appellations Richter wordt geabsolveert, — of dat ten minste zyn doodvonnis wordt veranderd en verzagt; — het defectueuse van de bewyzen maakt zulks zelvs niet onwaarschynlyk: — en indien dat mogt komen te gebeuren, dan heeft de Gedetineerde onze gratie niet nodig; ja dan zoude dezelve in den volstrektsten zin een wezentlyke *straf* en geen gratie voor hem weezen; onze barmhartigheid zoude dan wreedheid en onrecht voor hem worden.

Het zoude kunnen aangaan, indien de Gedetineerde zelve zig by Requeste aan deze Vergadering had geadresseert, schuld bekend, en gratie, abolitie of mitigatie van straffe had verzogt. — Maar het geval is hier geheel anders, en verdient zeer veel opmerking, dewyl, zoo het zelvs al niet singulier is, echter weinig voorbeelden zal hebben — drie Burgers van den Haag, welke op den Gedetineerde geen byzondere relatie schynen te hebben —— immers dit blykt nergens —— die waarschynlyk niet weten of de Gedetineerde schuldig of onschuldig is, en nog minder bewust zyn van de zonderlinge en niet zeer lofwaardige behandeling van zyn Proces met de sequelen van dien; voelen hunne Menschenliefde opgewekt, om zyn leven te redden, en verzoeken voor hem, buiten zyn weeten, en dus zonder zyne toestemming of goedkeuring, *gratie*.

Dit verzoek, met het beste oogmerk gedaan, moet dus, tegen hun oogmerk en bedoeling, nimmer dienen om den gedetineerden boven en tegen rechten te bezwaaren.

Hier by accedeert nog, dat, ingevolge den 80 Art. van het Reglement voor deze Vergadering, wy geene rechterlyke daad mogen oeffenen; wy zouden dus é diametro daar tegen handelen, indien wy met het remitteren van de straffe des doods, aan den gedetineerde eene mindere straffe kwamen op te leggen.

Waar uit profluëert, dat den gedetineerde *simpliciter* de straffe des doods zoude moeten worden geremitteerd? En gevolgelyk, indien hy meriteerde, met een mindere straffe gecorrigeert te worden, ook daar van zoude worden gelibereerd; het geene mogelyk voor de militaire Discipline van ver-

vernietziende gevolgen zoude weezen.

Zoo lange dan by het hoogste resfort van Justitie niet is uitgemaakt, dat de Gedetineerde de straffe des doods schuldig is, behoort, mynes erachtens, deze Vergadering, *alleen* op het verzoek van de drie gemelde menschlievende Burgers, aan den Gedetineerde *geen* gratie, abolitie of remissie te verleenen. Te minder, om dat, indien het vonnis, tegen hem geveld, in appellatorio mogt worden geconfirmeerd, deeze Vergadering als dan nog in de gelegenheid is, haare clementie aan den Gedetineerden te bewyzen.

Maar deze Vergadering is integendeel verplicht, immers, indien de gedetineerde zelfs geene gratie komt vragen, aan de Justitie een vryen loop te laaten, tot dat de zaak by het hoogste resfort van Justitie definitive zal zyn beslist

Dan de Vergadering is niet minder verplicht, aan den Gedetineerde al nog den weg open te stellen, om recours tot zynen superieuren Rechter te kunnen neemen, waar van hy tot nog toe, door het onbehoorlyk en wederrechtelyk gedrag van den Krygsraad, te Hoorn, is verstoken gebleeven, en waar door de approbatie van zyn vonnis, door het Committé tot de algemeene zaaken van het Bondgenootschap te Lande gedaan, *per se is informeel* en *ipso jure nul*, en gevolgelyk geen kracht of effect kan of vermag te gewinnen.

En het is om deeze, en andere redenen, welke ik, kortheidshalven, onaangeroerd zal laaten, dat ik van gedachten ben, dat Gylieden, Burgers Representanten! behoort te Decreteeren.

Dat de Nationaale Vergadering voorzeide Approbatie van het Committé stelle buiten effect, en dien ten gevolge het zelve aanschryve, om den Krygsraad te Hoorn te gelasten, al nog met het Vonnis, door denzelven tegen den Ruiter Gerard Moreau, geveld, ingevolge en conform den letter van het Militair Appel-Reglement van 28 Augustus 1750. te handelen.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept Plan der Burgerwapening.

Vervolg van het Rapport der Commissie op Cap. 6.

By eene nadere overweeging van het 6de Cap. is het uwe Gecommitteerdens, daartoe van wegens eene respectabele hand aanleiding gekregen hebbende, voorgekomen, dat hy hetzelve nog niet gezorgd was voor de verwarring, welke uit het conflict der Jurisdictie, van de eene of andere Raad van Discipline, met de gewoone Burgerlyke Rechtbanken *over Militaire delicten* met *commune* coïncideerende, zoude kunnen ontstaan, zynde het van het grootste belang, dat in zoodanig geval aan de Recherches van de Justitie geene entraves worden toegebragt, terwyl het aan den anderen kant, uit hoofde van het principe van eer aan den Militairen stand geattacheerd, voor een Corps gewapende Burgers ondraaglyk zoude zyn, dat iemand wegens eenig infameerend dilict *sub reatu* gebragt, of by vonnis van den Burgerlyken Rechter tot eene infameerende straffe gecondemneerd, voort zoude gaan met Lid der Gewapende Burgermacht te blyven, weshalven uwe Gecommitteerdens, om alle verwarringen daaromtrent voor te komen, de volgende ampliatie van dit Cap. voordragen.

Art. 1. en 2. blyven, volgt Art. 3. hier nevens.

3. Daar niets nodiger is, dan dat de eer en het aanzien van de gewapende Burgermacht in alle opzichte worde staande gehouden en gehandhaafd, zal, ingevalle eenig Lid der gewapende Burgermacht onder het vermoeden mogt vallen, van zich aan eenigen misdaad schuldig gemaakt te hebben, en deswegens voor den bevoegden Rechter in persoon gedagvaard, of door den zelven in crimineele detensie gesteld zal worden, zodanig lid dadelyk worden geacht in zynen dienst gesuspendeerd te zyn.

4. Zo hy om voornoemde misdaad, by den crimineelen Rechter tot eene infameerende straf word verweezen, zal hy terstond, by het Corps waar toe hy behoord, van den dienst ontslagen, en dat ontslag gerekend worden, als of het had plaats gehad op dien tyd, op welken hy in handen der Justitie geraakt zynde, gesuspendeerd was.

5. Doch zo hy door den crimineelen Rechter onschuldig bevonden, en van den voorgestelden misdaad vrygesproken word, zal zyne opschorting in den dienst terstond met dat ontslag ophouden, zonder dat daar uit eenige nadeelige gevolgen ten zynen opzigte zullen mogen getrokken worden.

6. Een der gewapende Burgers door zyne Superieuren in militair arrest gesteld zynde, en door de Justitie opgeëischt wordende, om uit hoofde van zodanige misdaden, welke niet tot het militair departement behooren, in politieke of crimineele detensie overgebragt te worden, zal dadelyk door den Chef van het Corps, waar toe hy behoord, in zynen dienst gesuspendeerd, en met voorkennis en toestemming van den Commandant der gewapende Burgermacht worden uitgeleverd, en zal dan zyn zaak niet meer staan ter beoordeeling van den Raad van Discipline.

7. Doch byaldien zodanigen Burger, door den politieken of crimineelen Rechter eenige infameerende straf word opgelegd, zal hy op dezelve wyze, en met het zelve effect, van den dienst worde ontslagen, als by articul 4 gezegd is.

8. Maar zo hy door den voornoemden Rechter, van den voorgestelden misdaad word vrygesproken, en uit zyne detensie ontslagen, zal hy zich weder in militair arrest begeeven, zyne opschorting in den dienst gerekend worden opgeheeven te zyn, en door den Raad van Discipline met hem zodanig worden gehandeld, als of hy nimmer in politieke of crimineele detensie ware geweest.

En wordt vervolgens dit 6de Capittel gearresteerd in maniere als volgt.

C A P I T T E L VI.

Over de manier van Procedeeren.

Art. 1. De Raad van Discipline, 't zy dezelve met de Administratie gecombineerd, 't zy ze daar van afgezonderd is, zal oordeelen over pligtverzuim, fouten en misdryven, van de Leden der gewapende Burgermacht; gelyk mede over geschillen, tusschen twee of meer Leden der gewapende Burgermacht, dewelke door de Officieren der Compagnie, of Commandant van 't Corps, niet hebben kunnen worden bygelegt, mits 't een en ander den Burgerlyken Wapendienst betreffe, en anders niet.

2. Onder dit prætext zullen dus geene zaken aan de Cognitie en Judicature van den gewonen Rechter onderworpen, daar aan mogen worden onttrokken, en de Raad van Discipline zal zich daar mede niet inlaten: noch ook door eene decisie den gewonen Rechter in de Cognitie en Judicature van

't geen hem betreft, kunnen verhinderen.

3 Daar niets nodiger is, dan dat de eer en het aanzien van de gewapende Burgermacht, in allen opzichte worde ſtaande gehouden en gehandhaafd, zal, ingevalle eenig Lid der gewapende Burgermacht onder het vermoeden mogt vallen van zich aan eenigen misdaad ſchuldig gemaakt te hebben en deswegens voor den bevoegden Rechter in perſoon gedagvaard, of door denzelven in crimineele detentie geſteld zal worden, zoodanig Lid dadelyk worden geächt in zynen dienst geſuspendeerd te zyn.

4 Zoo hy om voorſz. misdaad by den crimineelen Rechter tot eene infameerende ſtraf word verwezen, zal hy terſtond, by het Corps, waar toe hy behoord, van den dienst ontſlagen, en dat ontſlag gereekend worden, als of het had plaats gehad op dien tyd, op welken hy, in handen der Juſtitie geraakt zynde, geſuspendeerd was.

5. Doch zo hy door den crimineelen Rechter onſchuldig bevonden, en van de voorgeſtelde misdaad vrygeſproken word, zal zyne opſchorting in den dienst terſtond met dat ontſlag ophouden, zonder dat daar uit eenige nadeelige gevolgen ten zynen opzichte zullen mogen getrokken worden.

6. Een der gewapende Burgers door zyne Superieuren in militair arrest geſteld zynde, en door de Juſtitie opgeëischt wordende, om uit hoofde van zoodanige misdaaden, welke niet tot het Militair Departement behooren, in politique of crimineele detentie overgebragt te worden, zal dadelyk door den Chef van het Corps, waar toe hy behoort, in zynen dienst geſuspendeerd, en met voorkennis en toeſtemming van den Commandant der gewapende Burgermacht worden uitgeleverd, en zal dan zyn zaak niet meer ſtaan ter beoordeeling van den Raad van Discipline.

7. Doch byaldien zoodanigen Burger door den politiquen of crimineelen Rechter eenige infameerende ſtraf word opgelegd, zal hy op dezelve wyze en met hetzelve effect van den dienst worden ontſlagen, als by Art. 4. bepaald is.

8. Maar zoo hy door den voornoemden Rechter van de voorgeſtelden misdaad word vrygeſproken, en uit zyne detentie ontſlagen, zal hy zich weder in militair arrest begeven, zyne opſchorting in den dienst gerekend worden opgeheeven te zyn, en door den Raad van Discipline met hem zoodanig worden gehandeld, als of hy nimmer in politique of crimineele detentie ware geweest.

9. De Straffen, waar in de Raad van Discipline zal condemneeren, zullen zich dus ook niet verder dan tot de casſatie uit den Burgerlyken Wapendienst uitſtrekken, zelfs met infamie; doch, onder bepaling, hier onder vermeld.

10 De wyze van Onderzoeken en Vonnisſen, by den Raad van Discipline, en by de Rechters, in cas d'appel, hier na genoemt, zal kort zyn, zonder figure van proces: en zullen daar geen practiſyns worden toegelaten.

11. Van alle Boeten, waar in iemand komt te vervallen, zal behoorlyke aanteekening worden gehouden, door den oudſten præſenten Onder-Officier der Compagnie, waar toe de Boetſchuldige behoort; doch, wat de perſoonen aangaat, die niet tot eene Compagnie behooren, zal zulks geſchieden door iemand, door den Raad van Discipline daar toe te benoemen.

12. De gezegde Perſoonen zullen de Boetſchuldigen aan den Auditeur moeten opgeeven: en deeze zal de Boeten, door den Tambour, of door een ander, daar toe door hem ſchriftelyk te qualificeeren, doen afvraagen.

13. Ingevalle iemand weigert de Boete te betaalen, zal hy deswegens voor den Raad van Discipline worden geciteerd.

14. Deeze Citatie, door een Tambour, of ander geſchikt Perſoon, daar toe te benoemen, te doen, zal, in cas van non-comparitie, tot driemaalen toe worden herhaald; wel verſtaande, dat tusſchen de Citatie en 't termyn van Comparitie, ten minſten tweemaal vierëntwintig uuren, en tusſchen ieder termyn, ten minſten agt dagen zullen moeten verloopen.

15. Na driemalige abſentie, zonder wettige redenen, als Ziekte, of diergelyke, ter beoordeeling van den Raad van Discipline, mits eene wettige Citatie vooraf gaa, zal niemand tot Verhoor worden toegelaten, maar in allen gevallen ſententie volgen.

16. Ook zal de Raad van Discipline, zoo iemand zich, by herhaling, aan een en 't zelve pligtverzuim ſchuldig maakt, de Boete kunnen verdubbelen, ofte zoodanige andere zwaardere ſtraffen kunnen opleggen, als bykomende verzwarende omſtandigheden zullen vereisſchen.

17. De Raad van Discipline, zal den geenen, dewelke in eene of andere ſtraffe is gecondemneert, mede in de kosten moeten condemneeren, ten ware zy, om moverende redenen, anders mogten disponeeren, doch, zal geen ſalaris door den Auditeur mogen worden in rekening gebragt.

18. Ingevalle van vryſpreking, zullen de kosten aan den gecalangeerden, uit de algemeene cas worden gerembourſeerd: doch, zal de Raad van Discipline den Auditeur, naar gelegenheid der zake, ook in de kosten mogen condemneeren.

19. De Sententien door den Raad van Discipline, waar by iemand, in cas van abſentie, of na verhoor, is gecondemneerd, mits dezelve tot eene boete, niet excedeerende de ſomme van vyftien guldens, tendeerende; of tot eene ſimple ſuſpenſie voor eenigen tyd, zullen niet aan eenig appel des gecondemneerden onderhevig wezen.

20. Ook zal eene Sententie, over een geſchil tusſchen twee of meer Leden der gewapende Burgermacht, over zaken den dienst betreffende, geen appel onderhevig zyn.

21 De Sententien zullen door den Raad van Discipline, en wel ter inſtantie van den Auditeur, in cas van ſtraffe, ter executie gelegd worden: en, in cas van boete, door den Tambour Major, of een der Tambours, by wege van pandhaling.

22. Ingevalle zulks by parate pandhaling niet kan geſchieden, zal de Auditeur deswegens de wetenſchap van den Raad van Adminiſtratie vragen, dewelke de middelen, ter executie van de Sententie, zal in het werk ſtellen, en zich ten dien einde, voor zoo verre nodig, by den gewoonen Rechter moeten adresſeeren, die aan dezelve daar in de behulpzame hand zal bieden.

23. By aldien de boete, waar in iemand is gecondemneerd, meerder beloopt, dan een ſomme van vyftien guldens, ofte ook wel zwaarder ſtraffe, de ſuſpenſie voor een tyd uitgeſloten, by Sententie is gedecreteerd, zal 't aan den gecondemneerden vry ſtaan, daar van te appelleeren, ingevalle hy zich by dat Vonnis bezwaard acht.

24. Zoo zal ook de Auditeur mogen appelleeren, wanneer hy zich by de Sententie bezwaard acht, en vermeent, dat iemand met zwaarder ſtraffe dan boete, of ſuſpenſie voor een tyd, had moeten worden geſtraft.

25. De Appellant zal binnen drie dagen Copie van 't Vonnis moeten verzoeken: en dezelve bekomen hebbende, binnen tien daar aan volgende, kennis moeten geven aan den Chef der Brigade, of Commandant van 't Corps, waar toe de gecalangeerde behoort, dat hy daar van appelleert; en zal hy, die in een boete is gecondemneerd, teffens de boete by den-

zel-

zelven binnen dien tyd moeten namptiferen, en zal hier van kennis moeten worden gegeven door den Chef der halve Brigade, of Commandant van 't Corps, aan den Raad van Discipline, die dit zal communiceeren, aan hem, tegen wien is geäppelleerd.

26. De Chef der halve Brigade, of Commandant van 't Corps, zal order ftellen, dat uit ieder Compagnie van 't Corps, waar toe de geïnculpeerde behoort, de Divisie Artilleristen mede daar onder begreepen, door de Leden van ieder Compagnie drie worden gekozen, te weten: een Officier, een Onder Officier, en een gewapend Schutter.

27. De Lyst der gekorene, die zich niet zullen mogen onttrekken, zal aan den Raad van Discipline worden overgezonden, dewelke, ten omftaan van de partyen, of derzelver gemagtigden, door 't lot, dit getal gekorene zal reduceeren op dertien, zonder onderfcheid van rangen.

28. Onder die dertien zal niemand mogen wezen, die aan een van partyen, tot den vierden graad ingeflooten, door Bloedverwantfchap, of Zwagerfchap beftaat; zulk een zal niet in de loting mogen komen.

29. Ook zullen geen twee, of meer Perfoonen, van de dertien, zoo na mogen beftaan, dit by toeval gebeurende, zal door het lot worden beflist wie uit zal vallen, en een ander, door 't lot, in des uitgevallen plaats worden gekozen.

30. Deze dertien, zullen in cas d'appel oordeelen, op de oude en nieuwe bewyzen, die mogten worden by gebragt, regt doen, en de zaak finaal termineeren.

31. Gedurende 't appel, zal de zaak in ftate worden gelaten.

32. De executie der Sententie zal gefchieden door den Raad van Discipline, die 't eerfte Vonnis heeft gewezen.

33. Opzigtelyk de kosten heeft 't zelve plaats, als Art. 17. en 18. is gemeld: doch, de Auditeur hebbende geäppelleerd, en de eerfte Sententie zynde geconfirmeerd, zal de kosten zelfs moeten betalen.

34 De boeten zullen komen ten voordeele van de algemeene cas, van dat Corps, waar tot de gecondemneerde behoort.

35. De Raad van Discipline, ofte de Rechtbank van dertien Rechters, iemand met infamie hebbende geeasfeerd, uit hoofde van den aart van 't delict, ofte van omftandigheden van Perfoonen en zaken, zal zoodanig Vonnis, voor zo verre 't de claufule van infamie behelst, aan den ordinairen Rechter, waar onder de gecondemneerde behoort, worden gezonden ten fine van approbatie.

36. Deze Sententie zal, met opzigt tot de infamie, geen effect forteeren, ten zy zulks by den evengemelden Rechter is geapprobeerd.

[*Het vervolg hier na.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag, den 28 October, 1796.

Eene Misfive van het Stads beftuur van Haarlem, met klagten over wanbetaling van het Committé van Adminiftratie, wegens gedane verfchotten aan het zelve: — aan het Committé te Lande en de Generaliteits Rekenkamer, om te examineeren en te liquideeren.

Een Request van *D. Barran*, tot wederlegging van het advys van den Reprefentant *Gotter*, omtrend den uitvoer van Boter en Kaas: — zonder dispofitie uitgegeven.

Een Request van Ingezetenen en Visfchers van Woudrichem, tot appuy van het verbod van invoer der Engelfche Bokken: — voor Notificatie.

Een Request van *L. Kleinenberg*, om penfioen: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *B. Le Febure*, om Gratificatie: — aan de gewoone Commisfie.

Een Request van *J. van Tekelenburg*, om betaling van zyn Tractement: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *J. F. Hofman* en Zoon, om 150,000 pond Zweeds Staf-Yzer uittevoeren.

Een Request van *J. van der Schalk*, om fpecie uittevoeren.

Een Request van *C. J. Knipfchaar*, c. f. met betrekking tot de inkomende Rechten.

Een Request van *G. van Hoogftraaten* en Zoon, tot uitvoer van Touwwerk.

Een Request van *R. van Linge*, tot uitvoer van gezoute Spek: — alle aan de Marine.

De Sitter doet Rapport, op de in handen eener Commisfie geftelde Articul Brief van 't Committé der Marine, voor de Kaap- en Commisfie Vaarders, namelyk dat zy dezelve approbeert. — conform befloten.

Tot Voorzitter voor de volgende 14 dagen wordt benoemd de Burger Reprefentant G. D. JORDENS.

Een Favorabel advys van de Commisfie van Finantie, op de Misfive van 't Committé te Lande, met opzigt tot de Extra Toelage voor de Militairen: — geaccordeerd voor 2 Maanden.

De Commisfie van Superintendentie produceert eene gemotiveerde Nominatie voor den Thefaurier van de Commisfie van Adminiftratie: — zynde *A. C. Moliere*, *Nahuis*, *van Butt* en *J. Huigens*.

Wormer brengt een disfavorabel Rapport uit, op het Request van *C. E. Sloet*, om penfioen: — conform.

Tot Leden in de Commisfie van Binnenlandfche Correspondentie worden benoemd de Reprefentanten *Boellaard*, *de la Court* en *Schonegevel*.

De Marine brengt onderfcheidene Rapporten uit.

Drie Favorabele Advyzen van het Committé tot den West-Indifchen Handel en bezittingen, om levensmiddelen naar de Colonien te brengen: — conform.

Een Request van den bekenden Ruiter *Gerard Moreau*, om abolitie van de ftraffe des doods en vergiffenis: — En, na dat daaromtrent twee fchoone advyfen door de Reprefentanten *de Sitter* en *Schimmelpenninck* waren uitgebragt, decreteert de Vergadering met unanime ftemmen, en onder de zigtbaarfte blyken van goedkeuring en innige vreugde, *dat aan den Ruiter* GERARD MOREAU, *gratie en remisfie wordt verleend.*

Voords legt de Prefident met eene gepaste aanfpraak het Prefidium neder, en adjourneert de Vergadering tot Maandag morgen ten elf uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 229. *Maandag den 31 October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag, den 26 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolg der Discussien over het Rapport van *Ploos van Amstel* c. s., betreklyk den tot den dood veroordeelden Ruiter *Gerard Moreau.*

De Burger *Floh*, vervolgens aan het woord zynde, zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Met zeer veel aandoening onderneem ik, hier in Uileder midden te spreeken, omtrent eene zaak, waarin aan den eenen kant de noodzakelyke handhaving der strenge Krygswetten is betrokken, en waarmede aan den anderen kant, het dierbaar leven van een onzer Natuurgenooten is gemoeid. Indien ik als *mensch* alleen gehoor wilde geeven aan de inspraak van myn hart; dan, Medeburgers! riep ik U van hier slegts smeekend toe, om medelydend vergifnis te schenken, aan den ter dood veroordeelden Ruiter *Gerard Moreau:* en van uwe menschlievende goedhartigheid vertrouwde ik dan zeker, dat Gylieden my, niet te vergeefsch zoudet laaten smeeken.

Doch, Burgers Wetgevers! ik besef zeer wel, dat onze betrekking, in welke wy hier door het Volk van Nederland zyn geplaatst, tot allen die tegen de heilige wetten van orde hebben gezondigdt, van ons vordert, dat wy hier niet slegts mogen oordeelen, naar het gevoel van onze deelneemende harten, maar naar billykheid en regt.

Deeze verpligting kennende, behoore ik myne redenen niet slegts te rigten tot uw hart; maar ik moet spreeken tot uw verstand. Ik zal des uwe gevoelige harten niet slegts tot medelyden zoeken te beweegen, ik zal u niet over tragten te haalen tot iets, waartoe, naar myn inzien, zelfs deeze hooge Vergadering geen magt heeft; naamelyk om aan *schuldigen en strafwaardigen* genade, of kwytscheiding van *welverdiende* straf te verleenen; dit Medeburgers is my steeds voorgekomen, als eene onbetaamelyke inbreuk op de geheiligde Wetten.

Ik zal derhalven niet om *volstrekte gratie*, ik zal niet om *loutere genade* smeeken, voor den ter dood veroordeelden Ruiter *Gerard Moreau*: maar, ik zal met alle mogelyke onzydigheid onderzoeken, wat in dit byzonder geval met het Regt bestaanbaar is, en het doen uitoeffenen van dat Regt, in den naame van het Volk van Nederland, van uwe Regtvaardigheid eischen.

Vergun my dan, Burgers Representanten! myne aanmerkingen en bedenkingen, nopens de pointen van beschuldigingen, die tegen den veroordeelden *Gerard Moreau* ingebragt zyn, en welken ik onderstelle, aan U allen, als het rapport in handen hebbende, niet onbekend te wezen, in Uileder midden te brengen, ten einde daarop myne conclusie te mogen vestigen.

Dan, het eerste point van bezwaar, dat tegen *Gerard Moreau* ingebragt wordt, te weeten, zyne voorgegeven mishandeling van den Wagtmeester *de la Veut*, op deszelfs Kamer, kan, myns bedunkens, niet in aanmerkinge komen, als een wezentlyk bezwaar, tegen hem *Gerard Moreau*, gelyk by den Krygsraad te Hoorn geschied is, om daar op al mede, door den crimineelen eisch en de conclusie tot de straffe des doods te mogen vestigen.

De echtheid van dit voorgegeeven voorval, rust enkel en alleen op de uitspraak van den Wagtmeester *de la Veut*, en wie beseft niet, dat de Reden zelve twee getuigen vordere; dewyl één getuige, welke iets bevestigt, en een aangeklaagde welke iets ontkent, tegen elkander gelyk staan, en 'er dus een derde nodig is, om hen te scheiden.

De Ruiter *Moreau*, als beschuldigde, komt nu hier wel is waar niet op, als stellige en regtstreeksche ontkenner, van het geposeerde door den Wagtmeester; doordien hy belydt van al het geene hy gedaan heeft, uit hoofde van zyne zwaare dronkenschap, hoegenaamd geene bewustheid te hebben. Maar, hier komt eene derde persoon ter baane; eene zekere vrouw, *Engeltje van der Kamp* geheeten, van welke de Wagtmeester, by deszelfs verhoor zegt, dat deeze vrouw op de kamer des Wagtmeesters tegenwoordig was, en weg gegaan zoude zyn, *zodra de Ruiter Moreau, hem Wagtmeester zou op den grond gesmeeten hebben:* terwyl nogthans die zelfde vrouw, geregtelyk gehoort zynde, getuigt, *geene rusie van zulken aart, als door den Wagtmeester wordt opgegeeven, gezien te hebben*; maar dat zy getuige, *zodra zy merkte, dat* 'er

'er rufte kwam, was weggegaan. Dit getuigenis van deeze vrouw, wel verre van het geposeerde door den Wagtmeester te staaven, maakt het zelve, zelfs eenigermaate verdacht: als niet wel met het zelve strookende.

Het is waar, (bladz 2) van het Rapport wordt gezegd, dat de Lieutenant *Roth*, welke door eene Vrouw tot assistentie zou zyn geroepen, met den Corporaal Fourier *van Waalwyk*, en de Cadet *du Breur* op de Kamer van den Wagtmeester gekomen zynde, den Wagtmeester *de la Veut* aan het hoofd gekwetst, en den Ruiter *Moreau*, een weinig aan den mond bloedende, beschonken, en in eene uitermaate dolle kwaadaartigheid, al vloekende hebben gevonden.

Dit, Burgers Representanten! zet aan het geposeerde door den Wagtmeester, wel is waar, eenige *waarschynlykheid* by, doch ook niets meer dan *waarschynlykheid*, maar het *bewyst* niets. En — mag men dan iemand, alléén op *waarschynlykheid* vooroordeelen, — of slegts op het getuigenis van een éénig man, die zelf in de zaak onmiddelyk is betrokken? — Ik oordeel van neen!

En hier mede meene ik voldoende beweezen te hebben, dat het eerste point van beschuldiging, waarop mede het dood vonnis rust, dat door den Krygsraad, over *Gerard Moreau* is geveld, geheel en al vervalt, en als *onbeweezen*, niet ten zynen laste kunne komen.

Op dezelfde wyze is het gelegen, met het tweede point van bezwaar, tegen *Gerard Moreau* ingebragt: te weeten zyn voorgegeeven onbetaamlyk gedrag, omtrent den Ritmeester *Huyeck van Papendrecht*. Deeze beschuldiging, als eenig en alleen rustende, op het *eenig* getuigenis van gemelden Ritmeester, kan om de voorgemelde redenen, hier niet in aanmerkinge komen, als een wezentlyk bezwaar tegen den veroordeelden.

Erger nogthans is het gesteld, met het derde point van beschuldiging; te weeten met de betoonde ongehoorzaamheid van den Ruiter *Gerard Moreau*, omtrent de bevelen van zyne superieuren, — en wel in de eerste plaatse, aan die van den *Luitenant Roth*, en vervolgends in de tweede plaatse, aan den *Ritmeester Breepoels*, als mede de onbetaamlyke uitdrukkingen, omtrent gemelden Ritmeester gebezigd: dit een en ander schynt allezints buiten twyfel te zyn; en als zodanig is het buiten tegenspraak, dat *Gerard Moreau*, by eene oppervlakkige beschouwing, en in abstracto, allezints verdient behandeldt te worden, naar den eisch, der noodzaaklyk strenge Krygswetten, tegen den ongehoorzaamen.

Maar — Burgers Representanten! wreede Despooten, die meer op de letter, dan op den geest en het oogmerk der wetten zien, zyn gewoon, de grootste schelmen, en lieden die zig by *toeval* hebben vergreepen, doch anders braaf waren, op een en dezelfde wyze, zonder onderscheid te straffen: maar wyze Vertegenwoordigers van een edeldenkend Volk, welks Regerings Bestel rust, op de geheiligde beginzels van *Gelykheid*, *Vryheid* en *Broederschap*, handelen niet alzo: zy weeten onderscheid te maaken, tusschen eigentlyke Deugenieten, en tusschen toevallige zondaars. En zulk een zondaar, geen eigentlyk deugeniet, verbeelde ik my te zien, in den ongelukkigen *Moreau*.

Het is ontegenzeglyk, Burgers Representanten! *Moreau* zelf, zegt het, en alle zyne beschuldigers, stemmen zyn gezegde toe, dat alles, wat hy *Moreau* heeft misdreeven, in groote *dronkenschap* geschied is; en, uit de omstandigheden blykt duidelyk, dat *Moreau* volstrekt geen bezef gehadt hebbe van zyne overtredingen; want anders zoude hy, te Paard buiten de Stad, en volkomen in vryheid zynde, gelyk in het Rapport bladz. 5., verhaald wordt, niet weder derwaarts zyn terug gekeerdt, gelyk hy nogthans werklyk gedaan heeft.

Het zy verre van my, Burgers Representanten! dat ik onbepaald zoude willen stellen, dat *Moreau*, uit hoofde van zynen duidelyk blykbaar verregaanden graad van dronkenschap geheel te verschoonen en niet straafwaardig zoude zyn: neen! ik voor my geloof zeker, dat men, vooral in den Krygsdienst, den bekenden stokregel, alzints vast behoort te houden, te weeten *dat men nugteren moet boeten, het geen men dronken geweest zynde misdaan heeft*: de dronkenschap is de verfoeilykste en gevaarlykste ondeugd, voor welke de Mensch, met verstand en reden begaafd, zig kan en behoort te wagten.

Het zy dus verre van my, dat ik zoude willen ondernemen, voor den ongelukkigen *Moreau* te pleiten, op de onderstelling van volstrekte schuldeloosheid — of dat ik hem *Moreau*, die wel degelyk tegen de subordinatie heeft gezondigd, uit hoofde van zyne dronkenschap, zoude willen doen voorkomen, als een voorwerp, dat geene straffe zoude verdiendt hebben; neen! ik herhaal, dit zy verre van my!! — Ik onderneem voor dien ongelukkigen te pleiten, op grond van den byzonderen zaamenloop van omstandigheden, zig in deszelfs zaak en overtreding opdoende; en op deeze omstandigheden, Burgers Representanten! wensche ik uwe wysheid wat meer byzonder opmerkzaam te maaken, ten einde daaruit naar myn inzien, te mogen afleiden, dat de beide vonnissen, zo wel het vonnis des doods, door den Krygsraad geveld, als ook het vonnis, door de Burgers Rapporteurs voorgeslagen, te hard, en aan de overtreding, niet geëvenredigd zyn.—

Dan, men bedenke in de eerste plaats, de natuur der betoonde ongehoorzaamheid, van *Gerard Moreau*: — men vergeete daarby niet, in de 2de plaats met ernst te overweegen, de aanleidende oorzaak, waardoor hy tot het betoonen van die ongehoorzaamheid is vervallen: en men overweege eindelyk by dit alles, als menschenkenner de omstandigheden, waarin hy verkeerde.

Dan, wat het eerste betreft: *Moreau* is, aan de bevelen zyner Officieren niet ongehoorzaam geweest, in het stuk van *den Dienst*: neen! hy heeft in dronkenschap, in eene volslagen zinsbedwelming, geheel onbekwaam, om over het regtmaatige of onregtmaatige van zyn doen, te kunnen oordeelen, vergeeten, tegen wien hy heeft gesproken, en daar door niet gehoorzaamd aan het bevel van den Lieutenant en Ritmeester, om zig in *Arrest* te begeeven. Allen die hem kennen, getuigen als uit eenen mond, dat *Moreau* anders een braaf Man was, die nimmer eenigerhande blyken van ongehoorzaamheid, aan zyne Superieuren betoond heeft. —

En wat toch, Burgers Representanten! was in de tweede plaats de aanleidende oorzaak, dat *Moreau*, die anders geen dronkaart was, zig thans zodanig in den drank hadt te buitengegaan? — Immers, het was by gelegenheid van een openbaar vreugde Feest, over de werkelyke daarstelling deezer Nationaale Vergadering. By dit merkwaardig vreugde Feest te assisteeren, was pligt voor *Moreau*, die zig voor een regtschapen Patriot hieldt: toevallig, ja zelfs eenigermaate niet vrywillig kwam hy in de gelegenheid tot drinken, en wie, die eenige menschenkennis bezit, weet niet, dat gelegenheid doet doolen, en hoe ligt jonge lieden 'er toe gebragt kunnen worden, (en *Moreau* is slegts 21 jaaren oud,) om by luidrugtige vreugdebedryven zig in den drank te buiten te gaan. In deezen staat van bedwelming, waarin hy hoegenaamd, geen bezef hadt van het rechtmaatige of onrechtmaatige van zyn doen, weigert hy aan de orders van zyne Superieuren

perieuren te gehoorzaamen, en zig goedwillig als een *arrestant* overtegeeven.

En hierby, lette men nu eindelyk nog, menschkundig, op de omstandigheeden, waarin hy *Moreau*, verkeerdt heeft, het zy door onagtzaamheid, het zy door boosheid van andeten, die beter hadden kunnen, en behooren te weeten.

Dat de Lieutenant *Roth*, geäffisteerd door den Corporaal Fourier van *Waalwyk*, en de Cadet *de Breur*, vonden den ongelukkigen *Moreau*, dronken, en in eene vlaag van woede, op de Kamer van den Wagtmeester; konden nu deeze vier persoonen, den dronken *Moreau* niet vastgepakt, en dien zinneloozen bewaart hebben voor buitensporige overtreedingen: ja! hadden zy, volgends de Leer der *Broederschap*, zulks niet behooren te doen? — Maar neen! den dronken *Moreau* door woordenwisselingen, die misschien zeer ongepast waren, noch meer verhit en verbysterd hebbende, liet men de vryheid, om zynen Pallas te gaan haalen. — En de Man, niet weetende wat hy deedt, loopt nu met uitgetoogen Pallas; en naar aart der verwoede dronken lieden dreigende, alles wat hem in den weg stond te zullen nederfabelen. — In deezen staat vindt hem zyn Ritmeester *Brepoels*; die, aan den Wagtmeester *van Roolen*, order gaf, om het *geheele* Eskadron, onder de Wapenen te Commandeeren, ten einde hem *Moreau*, (NB. een eenig Man!) tot zynen pligt te brengen. — Welke hooge gedagten van zig zelve, moest deeze ordre, wanneer hy bezef van dezelve gehadt heeft, *Moreau* niet inboezemen! — — *Moreau* nog al steeds vry en aan hem zelve overgelaaten zynde, waagt het om een paard van stal te haalen: hy rent met hetzelve ter Stads Poorte uit, en eene geheele Wagt laat den verwoeden Ruiter passeeren, en eindelyk keert hy weder Stadwaarts, — een aller klaarst bewys, dat *Moreau* volstrekt van zyne overtreding hoegenaamd geen bezef gehad hebbe; want anders zou hy niet terug gekeerdt zyn.

Nu vraage ik, of een anders braaf Man, die nimmer ongehoorzaam was, die zig by toeval, vervoerd door vreugde, en zyne eigene kragten niet genoeg kennende, — in den drank heeft te buiten gegaan, en in dien staat, door eene verkeerde behandeling, zyner superieuren, meer verhit, geweigerd hebbende, om zig op bevel van Lieutenant en Ritmeester in Arrest te begeeven, — of zodanig een Man op gronden van Regtvaardigheid, tot *Dood* verdiene veroordeeld te worden?

De Rapporteurs oordeelen, en naar myn inzien, met het grootste regt, —— van neen! en hebben daarom een ander Vonnis voorgeslagen. Maar — ook met dat Vonnis, kan ik my niet conformeeren.

Immers, men bedenke eens; een man, die door eene toevallige oorzaak, tegen de *letter* van de Wet heeft gezondigdt, die deswegens, *agt Maanden*, in eene akelige gevangenis, in bange vreeze van zyn leeven te zullen verliezen, heeft moeten zuchten, — die de yslyke uitwerking, der natuurlyke afkeerigheid voor eenen geweldigen *Dood*, reeds werklyk heeft ondervonden, — aan welken, men verzuimt heeft, dat middel van defensie te vergunnen, 't welk het Militair Appel-Reglement van 28 Augustus 1750, aan de hand geeft: en die waarlyk reeds ter *Dood* gebragt zou zyn, indien drie menschenvrienden door hun Request aan deeze Vergadering zulks niet waaren voorgekoomen. — Zulk een Man, wil men nu, nog agt dagen, te water en brood, en vier dagen in den vierden schakel geslooten, gevangen zetten, en vervolgends als *Schelm* ten Lande uitbannen: dit vonnis Burgers Representanten, komt my voor, aan de overtreding niet geëvenredigd te zyn. Het komt my geheel ontbewysbaar voor, dat de Ruiter *Gerard Moreau* zig aan een eigentlyk schelmstuk zoude hebben schuldig gemaakt, en als zodanig, dunkt my, dat het eene daad van onregtvaardigheid zou zyn, iemand die geene *schelmery* gepleegd heeft, als *schelm* te willen wegjaagen: en bid ik u! wat zou wel voor een eerlyk gemoed verkieslyker zyn, de *dood*, dan of als *schelm* te leeven? —

Neen! Regtvaardige, en menschlievende Wetgevers van Nederland! toont in het singulier geval van *Gerard Moreau*, daar 'er zoo veel, gelyk ik meene getoont te hebben, ter zyner verschooninge saamenloopt, en die reeds zoo veel geleden heeft, dat *waarlyk op zig zelf al eene zeer geduchte straf* is, toont dat Gy toevallige Zondaars, van schelmen en eigentlyke deugenieten weet te onderscheiden. Vernietigd het harde vonnis van den Krygsraad, en verwerpt tevens het voorgeslagen vonnis, door uwe Commissie.

Hierdoor Burgers Representanten! wordt aan het Vaderland, een Vaderlandlievend Burger weêr gegeeven: en deeze gebeurtenis zal ongetwyfeld zoo veel indruk op zyne Ziel maaken, dat hy zig met alle kragt zal beyveren, door een braaf gedrag, zynen misstap uittewisschen.

Terwyl gy, toelaatende dat een Man, die toch geen schelm is, als *schelm* weggejaagd worde, daardoor welligt aanleiding geeft, dat hy door wanhoop gedreeven, een schelm worden, en elders buiten 's Lands aan Galg en Raad kunne komen.

Ik concludeere derhalven, dat het doodvonnis, door den Krygsraad geslagen, behoore te worden vernietigd: als mede, dat de straf, door de Rapporteurs voorgesteld, behoore te worden geweezen van de hand: en dat *Gerard Moreau*, uit aanmerking van zyn singulier geval, verkeerde behandeling, en *langduurige gevangenis*, (welke straffe genoeg voor zyne overtreeding is) uit den dienst ontslagen, en na op de volle parade, den beledigden Ritmeester en Lieutenant voor het front om verschooning gevraagd te hebben, op vrye voeten gesteld worde.

Blodderman zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik luisterde geduurende de advisen der voorige Spreekers, met al dien aandacht, welken, behalven het gewicht der zaak, myn byzondere plicht als Mede Rapporteur, van my vorderde. Ik vleie my ook, van elk der argumenten, door hun bygebragt, stuk voor stuk, te kunnen opneemen. Doch zo het niet gevraagd wordt, zal ik uit eerbied voor uwe kunde, en uit vrees voor het in deezen zelfs nadeelige verspillen van uwen tyd en verslappen der ingespannenheid, my enkel bepaalen by die drangredenen, welke, zo het my is voorgekomen, eenen byzonderen invloed op zommigen tegen onze conclusie hebben gemaakt. Indien ik als Rechter in deezen moest Vonnissen, zoude ik het volkomen eens zyn, met hun, die oordeelen, dat het Proces in meer dan een opzicht informeel zynde, en het appel hem ten onregt zynde afgesneden; (gelyk wy in ons Rapport insgelyks aanmerkten), de zaak of geheel van nieuw moest worden onderzogt, of ten minsten hem gelegenheid tot appel moest worden gegeven.

Dan ik meen, dat wy ons in deeze Vergadering geenzins in den oogstand des Rechters, maar in dien van den Wetgeever verplicht zyn te plaatzen. En dus te onderzoeken, of wy wel deeze straf voor dit byzondere geval zouden hebben vastgesteld, zo wy hetzelve in alle zyne omstandigheden hadden kunnen voorzien: met andere woorden; of hier niet het zogenaamd hoogste regt, inderdaad het hoogste onregt zoude worden.

Dit nu doende, heb ik dus geredeneerd: In weerwil van al het gebrekkelyke der procedures, is het egter volledig be-

beweezen, dat de gevangen zich aan onderscheidene verregaande vergrypingen tegen de zo noodzaaklyke Krygstucht, in eene niet volstrekt onvrywillige dronkenschap heeft schuldig gemaakt.

Maar de aanleiding tot die dronkschap pleit reeds eenigzins voor zyne verschooning; daar te boven het begin der misdaad is volstrekt onbeweezen; de in 't vervolg daadlyk beweezene had waarschynlyk kunnen voorgekomen worden, terwyl zo in het plegen van dezelve, als in zyn vlugt en terugkomst een reeks van blyken doorstraalen van een volkomen bedwelmd brein, door een zamenloop van tusschenkomende omstandigheeden hoe langs hoe meer verbysterd. Het geval verdient dus gratie, schoon geene volledige kwytscheiding door ons als Rapporteurs kon worden geadviseerd. Maar, zo misschien de Nationaale Vergadering eens oordeelde, hier toe niet te mogen besluiten; dan moesten wy waarschouwen, dat het regt van appel den gedetineerden toekomt, en dat hem dierhalven de voor hem ten onregt gesloten toegang tot het zelve moet worden geopend.

Ik zou volkomen met de Burgers *Ten Berge* en *Stoffenberg* instemmen, dat dit laatste niet alleen favorabeler voor hem was, maar dat men verplicht zou zyn, hem dien weg eerst aan te wyzen; indien ik niet volkomen overreed was, dat, (hoe de Procedures ook mogten behandeld worden,) hy egter nimmer als volkomen onschuldig kon vrygesproken worden. En ik beschouw dus zyn appel niet anders, dan eene verlenging zyner ellende in een akeligen kerker, onder de steeds folterende onzekerheid van een daaglyks verwagt wordend vonnis des doods.

Wat nu de mindere straf, door ons opgegeeven, betreft, hier in hebben wy ons verplicht gedagt, ons naar de Publicatie zelve te gedragen.

Ik verdedige geenzins dat articul derzelve. Neen, ik erkenne gaarne, dat de uitdrukking *als schelm weggejaagd*, my in dit delict ongepast voorkomt. D.n, Ik vinde nog minder reden, om tegen uitdrukkingen te reclameeren. Hoe het zy, de straf, als naast zullende heeten aan die des doods te komen, is vast niet te hard: Ja, bedriege ik my zelfs niet, onevenredig. Doch daar zy geene onregtvaardigheid in onze oogen inhieldt, vonden wy ons gedrongen tot haar te besluiten, wyl wy tegen straffeloosheid waren; en ik zou 't my geenzins geoorloofd rekenen, eene arbitraire, hoe veel beter in haar zoort ook, op te geeven. Meer, ja zeer veel gewicht heeft by my de bedenking, dat in het geval van den ongelukkigen *Moreau* niet slegts de langduurige gevangenis, maar inzonderheid het zo lang aanhoudend yslyk vooruitzigt van zyn lot billyke redenen zyn, om hem van het agt dagen op water en brood, en de laatste vier krom gesloten te zitten, te verschoonen; dan ik kan geenzins in 't gevoelen van hun treeden, die hem weder wilden doen voortdienen; daar my dit van het hoogste gevaar voor de militaire discipline schynt te weezen.

Ploos van Amstel zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik vinde my verplicht als Lid der Commissie in de zaak van den ter dood gecondemneerden Ruiter *G. Moreau*, ter justificatie van het uitgebragt Rapport, in genere aan Ulieder Vergadering te herinneren, dat de Commissie by Decreet dezer Vergadering in dato 20 Juny l. l. gedecerneerd, geensints, zo als zommige der adviserende Leden veronderstellen, is gechargeerd geweest met een judicieel onderzoek der crimineele Procedures door den Krygsraad, te Hoorn, en nader door Commissarissen uit het Committé te Lande, aan wien de approbatie van het Vonnis is gedemandeerd, over den gevangene gehouden — dat de Commissie dus geensints uit krachte van dat Decreet verpligt en gehouden was, zig intelaten in een scrupuleus examen dezer procedures *quo ad formam*, in hoe verre, namentlyk, zo wel de publicus accusator als de Rechters tegens de formaliteiten in den aanleg, of in den loop dezer procedures hadden getrompeerd, en deze procedures als informeel, nul en wederregtelyk moesten worden gecasseerd en vernietigd; trouwens, Burgers Representanten, dit onderzoek zoude deze Wetgevende Vergadering den W[illegible] van een Gerichtshof doen aanneemen; neen, Burgers Representanten, by het voormelde Decreet van 20 Juny l. l. heeft het Ulieder Vergadering goed gedacht aan uwe Commissie speciaal te demandeeren, en van dezelven te requireeren haare consideratien en advys over het Request van drie Haagsche Burgers aan Ulieder Vergadering ingediend, en strekkende om voor deeze ongelukkige *G. Moreau*, op de middelen en positiven daar by ter nedergesteld abolitie van alle straffe, of ten minsten remissie van de doodstraffe van deze Wetgevende Vergadering, aan wien buiten alle tegenspraak het regt van gratie in byzondere gevallen competeert, te imploreeren, en ten welken einde dat Request in haare handen word gesteld.

Uwe Commissie vermeende dus, dat het aan haar gedemandeerd onderzoek zig eenvoudig moest borneeren tot eene beschouwing der middelen en positiven, en tot het alternatif dispositiv van het voornoemde Request.

Uwe Commissie heeft ten voorschreeven einde de origineele Procedures en precedente Informatien van het Committé te Lande gerequireerd, dezelve met die naauwkeurigheid, als in een zaak, van welkers beslissing leven of dood afhing, vereischt wierd, geëxamineerd en overwogen, en het is by uwe Commissie eenparig ten processe geconstateerd en beweezen bevonden.

1. Dat door deze gevangene op den 2de Maart l. l. militaire misdaden, tegens deszelfs Superieuren in den militaire dienst, waaren gepleegd.

2. Dat de meeste van die excessen van dusdanige publique notorieteit waaren, dat aan de existentie derzelve, geene de minste twyffel konde werden gehegt.

Maar, Burgers Representanten! het is niet minder aan uwe Commissie ten Processe beweezen voorgekomen, dat alle die gepleegde misdaden in eene overmaat van dronkenschap, welke in eene dolle woede en quaadaartigheid was uitgeborsten, door den gevangene waaren begaan — dat die dronkenschap haare source was verschuldigd aan het Vreugdefeest, tusschen Burger en Militair te Hoorn, by gelegenheid der Introductie der Nationaale Vergadering gevierd — en dat alle deze misdaden in conspectu populi, op den klaaren middag gepleegd, door het arresteeren van deze gevangene op de Kamer der Wagtmeester *de la Veut*, zouden zyn geprevenieerd geworden.

Uit eene naauwgezette beschouwing van alle deze omstandigheden, vermeende uwe Commissie gerustelyk te kunnen besluiten, dat de middelen en positiven by het Request ter nedergesteld, en welke de gronden van het verzoek of dispositif van het Request uitmaakten, waaren der waarheid conform, en uwe Commissie besloot dienshalven, tot eene beschouwing van het tweeledig verzoek by het Request geintroduceert te moeten toetreden.

In de behandeling van dit point heeft uwe Commissie zig enkel en alleen bepaalt tot eene overweging van alle de voor

de

de gepleegde excessen vooraf gegaane en die excessen gecomiteerd hebbende byzondere zamenloopende omstandigheden by het Rapport breder gedetailleerd, en zig conformeerende met de in deze zaak uitgebragte Adviesen der Lands Advocaten *Gdlé* en *Vitringa* heeft uwe Commissie aan deze Vergadering geadviseerd, dat aan deze gevangene wel *remissie* van de doodstraffe, maar geene abolitie van alle straffe, by wege van Gratie door deze Vergadering zoude behooren te worden verleend.

Zie daar, Burgers Representanten! de gronden ter betoog dat uwe Commissie aan den aan haar by het Decreet dezer Vergadering in dato 20 Jany l. l. opgedragene last ten vollen heeft voldaan.

Daar echter de advysen van sommige der Leden dezer Vergadering daar op neerkomen, om deze crimineele procedures met een judicieel oog te beschouwen, alle de informaliteiten van naby nategaan, en als Rechters over dezelve uitspraak te doen, *daar* die Leden, uit hoofde van die informaliteiten insteeren, dat deze procedures behoorden te worden geannulleerd, en het zy de novo, of by forma van appel begonnen of herzien, zo ben ik verplicht deswegens my nader te expliceeren.

Ik ben het met die advifeurs in Thesi eens, dat in alle procedures, maar byzonder in crimineele procedures alle by de wetten voorgeschrevene regels tam quo ad formam, quam quo ad materiam stiptelyk moeten werden naargekomen.

Het is om die reden, dat Ul. Vergadering in de zaaken van de Soldaten *Rep* en *Krantz*, als welkers procedures niet alleen voor een incompetente Rechter waaren begonnen en ten einde gebragt, maar in welke procedures mede in de materia processus in de qualificatie der misdaad en deszelfs probatie defecten resideerden, alle die procedures heeft vernietigd, en deze gevangenen tot hunnen competenten Rechter heeft gerenvoyeerd.

Dan, Burgers Representanten! in het voorhavige geval resideert geene informaliteit, uit krachte van welke de incompetentie van de Krygsraad te Hoorn kan worden gesustineerd — in *het voorhavige* geval zyn de precedente. Informatien in behoorlyke forma — *in het voorhavige geval* zyn de verhooren in debita forma gedaan — in het voorhavige geval is quo ad materiam processus niets geomitteerd — de misdaaden (except die tegens den Wagmeester) zyn door beëedigde verklaringen van Officieren geconstateerd — dezelve zyn van eene publique notorieteit — de gevangene zelve durft de existentie van die misdaden niet direct ontkennen, maar beroept zig enkel en alleen op deszelfs dronkenschap — die dronkenschap is deszelfs eenige defensie — die dronkenschap is ten processe zelfs uit monde van deszelfs beschuldigers bewezen.

Maar zo dat alles zeker is, zo vraag ik aan deze Vergadering, welke reden de Vergadering als nu zoude doen besluiten, om in die bewyzen niet te berusten, maar als nog den weg van appel aan deze gevangenen open te zetten; en dezelve in een ordinair proces te ontfangen? verwagt deze Vergadering, dat deze gevangene nog eene nadere grond van verontschuldiging zal uitvinden, en aan die gedelegeerde Rechters opgeven, kan by sterker grond van defensie aanvoeren dan zyne dronkenschap, en de aanleidende oorzaak tot dezelve, welke reeds ten Processe is bewezen? zo neen! zo als ik vastelyk vertrouw, waaromme dan deze gevangene wederom voor een nieuwe Regtbank gebragt, en zyne gevangenis verlengd?

Byaldien het waarschynlyk was, dat ten Processe konde werden beweezen, dat deeze dronkenschap geheel en al *involontair* was geweest, dat dus geen *één* gevolg van die dronkenschap aan deeze gevangene konde werden geïmputeerd, en dat 'er dus hoop voor hem was, dat hy voor puur, zuiver en onschuldig aan de door hem gepleegde misdaden by Vonnisse konde werden verklaard, dan zoude ik zeer gaarne met de advyseerende Leden instemmen: dan daar zulks niet waarschynlyk is, daar de Krygsartikelen, door deeze gevangene beswooren, de misdaad door een militair in dronkenschap gepleegd, veel *harder* dan nagteren gecommitteerd, straften, welk een bewys van clementie van deeze Vergadering kan dat ordinair Proces voor deeze gevangene dan opleveren? moet deeze gevangene uit hoofde van eenige defecten in de forma deezer Procedures dus het slagtoffer zyn van de omissien, door deszelfs Rechters gepleegd? loopt men geen gevaar dat deeze gevangene, die, na reeds agt Maanden onder het Vonnis des Doods te hebben gezugt, als nog de novo moet worden verhoort, een walg van dit quynend leven zal gevoelen, en de misdaden *taedio vitae* nu zal bekennen, en met het principe van den Representant *Ausfmorth* instemmende, de overgang van dit tot een ander leeven voor hem, als niet verschrikkelyk zal beschouwen.

Het is uit eene overweging van dat alles, dat ik my met die Leden niet kan conformeeren, die tot een herziening dezer procedures, voor eene gedelegeerde Regtbank hebben geadviseerd; maar dat ik als nog van begrip ben, dat door den President in omvrage worde gebragt, of de Vergadering zig met het uitgebragt rapport, zodanig als de conclusie by hetzelve ligt, kan conformeeren, ja, dan neen, en dat ingevalle het rapport als zodanig mogt werden gedeclineerd, als dan in omvrage zoude behooren te worden gebragt, of deze Vergadering tot het verleenen van alle abolitie van straffe zoude kunnen besluiten?

Ik submitteere my in dit alles aan het verligt oordeel dezer Vergadering.

Teding van Berkhout zegt, dat, hoe zeer hy zich kan conformeeren met die Leden, welke voor een appel zyn, hy nochthans vermeent, dat het Reglement, van 28 December 1750, daar omtrend eenige moeilykheid inhield; dat hy dus, ingevolge het slot van het advys van *ten Berge*, eerst wilde onderzogt hebben, voor welken Rechtbank zulks zoude moeten geschieden. Dat hy ook nog in consideratie moest geven, of de Vergadering, wel konde disponeeren, op verzoeken, door een derden gedaan, daar de Suppliant zich zelfs niet had geadresseerd om gratie.

De President zegt, dat, wat de Rechtbank betrof, door welke de procedures zouden moeten gevoerd worden, dit post curiæ was, en naderhand zoude te pas koomen.

Van Leeuwen zegt: Hy had gisteren het woord gevraagd, om het een en ander te rescontreeren, dat van sommigen der Advifeurs gehoord had, en zoms een obstat zoude kunnen geven aan zyn uitgebragt advys: Dan meestal was het door het geavanceerde van den geenen, die voor hem gesproken hadden, nu al opgelost, waarom hy zig daar aan zoude refereeren, en verder kort zyn. — Omtrent het poinct van appel, waar op de Burgers Representanten *ten Berge* en *Stoffenberg* 't meest aangedrongen hadden, nog aanmerkende, dat dit poinct niet meer in zyn geheel was, de tyd by het Reglement gesteld voorby, en dus de termyn verloopen; dat derhalven, als dat gevoelen doorging, de gecondemneerde daar van in integrum zoude moeten hersteld worden: dat dit niet gevraagd was, maar pardon of remissie der straffe; het geen, naar zyn inzien, alleen alhier in deliberatie moest komen —

Dat, wat aanging de aanmerking van den Burger Representant *van Berkhout*, als of het verzoek van gratie door den gecondemneerden zelven had behoren, en niet door eenige vrienden vermogen te geschieden, geen steek konde houden, alzoo niets bekender was, dan dat daar toe Ouders, Naastbestaanden en Vrienden geädmitteerd wierden, vooral wanneer de gevangen buiten mogelykheid is, dat zelfs te doen, gelyk in cas subject plaats had. — Eindelyk dat deze Vergadering geen Regtbank was, waar alles zo net behoefde gewikt en gewogen te worden, in hoe verre dit of dat bewezen of niet bewezen was; dat het genoeg was, dat, al stelde men met den Burger Representant *Flok* des gecondemneerdens schuld nog zo gering, deze zeker, alwaar het dan alleen maar de dronkenschap, en eenige ongehoorzaamheid daar in begaan, genoeg bewezen was, en daar van consteerde. En hoe minder dan ook de schuld mogt zyn, hoe ligter die zoude kunnen vergeven worden. Waarom hy, op de gronden by zyn uitgebragt advys, welke hy door niemand dugtig had hooren refuteeren, gelegd, by dat advys persisteerde. — Gevende voorts, om beide de gemotiveerde gevoelens te concilieeren in consideratie, of zoo de Vergadering dit goedvond, men het Decreet hier op te vallen niet zoude kunnen inrigten, in dier voegen, dat de Vergadering in agt nemende en de defecten, die in de procedures hebben plaats gehad, en alle de byzondere omstandigheden, welke voor den gecondemneerden pleitende waren, aan hem verleende gratie, en zo voorts naar style.

Van Castrop zegt, dat hy grotendeels instemmende met de advysen van de Burgers Representanten *Ten Berge* en *Stoffenberg*, ten opzichte van het zo even geadvyseerde van den Representant *van Leeuwen* vermeent te moeten aanmerken, dat deze zich grovelyk abuseert, wanneer hy wil beweeren, dat het point van appel voor *Moreau* niet meer in zyn geheel zoude zyn, om dat de tyd, by het Reglement gesteld, voorby, en de termyn verlopen zynde, hy daarvoor in integrum zoude moeten worden hersteld: — want dat hy wel degelyk *ontkent*, dat de termyn ter interjectie van 't appel, by 't Reglement bepaald, voor *Moreau* geëlabeerd zoude zyn. Die termyn *begint* volgens 't Appel Reglement van 28 Augustus 1750, eerst te lopen *van dat oogenblik*, waarin twee Commissarissen van den Krygsraad met den Auditeur aan den gecondemneerde kennis zoude hebben gegeven van de Sententie, *met aanzegging*, dat het appel voor hem openstaat, en hy zich daar op *binnen drie dagen* expliceeren moest. Maar hier van is aan *Moreau* nimmer *op die wyze* kennis gegeven; nooit is hem die aanzegging *op deze voet* en *tot dat einde* gedaan; nooit heeft dus die termyn van interjectie van 't appel voor hem *beginnen* te lopen, en dus heeft die ook, juridico sensu, voor hem nimmer tot nog toe kunnen *elabeeren*. 't Gebrek zit niet aan de zyde van *Moreau!* maar *van de Krygsraad*, die dat Reglement niet heeft geobserveerd, en door *haar* daad *Moreau* van zyn recht verstoken hield, en hem belettede daarvan gebruik te maken. — *Moreau* heeft dus geen relief nodig, om dat het gebrek NIET *aan hem is* te attribueeren, en niet hy, maar *de Krygsraad*, ten opzichte der non observantie van dat Reglement, in culpa is. Hy concludeert dus virtualiter, en overeenkomstig de advysen van *Ten Berge* en *Stoffenberg*.

Hahn zegt: ik behoor tot die Leden, welke het levendigst betreuren, wanneer zy de wending in onderscheidene advisen menen te ontwaren, waar door deze Vergadering in een hof van Justitie of Vierschaar zou worden veranderd. Wy hebben de eer van hier door het vrye Volk van Nederland geplaatst te zyn als Wetgevers, en wy moeten de zaak uit dat oogpunt alleen beschouwen. — Het komt my voor dat het onderzoek der zaak van meet af aan of het toestaan dat de gesententieerde het recht uitoeffene van appel, in stede van clementie waarachtige inclementie zou zyn, en de straf van den gevangenen boven mate rekken. Laten wy ons dan durven verheffen tot de natuurlyke hoogte deezer Vergadering! verbeeldt zy niet de gehele Nederlandsche Maatschappy, en is haar dus niet onvervreemdbaar eigen het recht om in dezen gratie en volkomen gratie te verlenen? het is waar, de delinquant heeft misdaan en grovelyk misdaan, door zich in den drank zo verre te buiten te gaan, dat hy tot geweldadig schenden van de Militaire Discipline vervallen is; maar het was op den 1ste Maart, op dien blyden dag, Burgers Representanten! waarop alle de braven in Nederland juichten, en waarop onze Vaderlandsche Ruiter, dronken van Patriotsche vreugde, zich ook bedronk door het onmatig gebruik van sterke drank; ô dat de Nationale Vergadering dit toch gelieve in aanmerking te nemen! ô dat zy gebruik make van het schone recht, dat haar toekomt, en *Gerard Moreau* een Briefje van ontslag doe uitreiken, en hem voor het overige volkomen gratie verlene!

Onderscheiden Leeden appuyeeren dit.

Schimmelpenninck zegt: Hoe zeer ik, zo veel als iemand myner amptgenooten, vermeene een hart om te dragen, het welk misschien maar al te gevoelig is voor een anders Leed, hoe zeer ik dus, wilde ik alleen den aandrang van dat Hart volgen, greetig zoude instemmen met die Leeden, welke aan den beklagenswaardigen *Moreau* Pardon willen schenken, gevoele ik echter, tot myn leedweezen, dat de voorschriften van gestrenge pligt en kalme reden my, voor als nog, zulks verbieden. — Na alles gelezen, gehoord en overwogen te hebben, heb ik tot dit besluit moeten komen, *dat deeze Vergadering, in de situatie, waar in deeze zaak nu nog is*, daar in, *voor als nog*, geen gratie verleenen kan. — Ik zal myne denkbeelden, zo kort mogelyk, tragten te ontwikkelen. Ik moet echter, by wyze van voorloopige aanmerking, deeze Vergadering doen gevoelen, dat ik met eene gemengde aandoening van verwondering en smarte, uit onderscheidene Advysen, ben ontwaar geworden, dat veele myner geachte medeleden, niet alleen het misdryf van *Moreau*, uit hoofde van *mitigerende omstandigheden*, hebben getragt als gratiabel te doen voorkomen; maar zelfs hebben begonnen te analyseren, *de maate en het gewigt der bewysen zelve van de misdadige faiten*, ter zaake van welke hy gecondemneerd is. — Maar waar brengt ons dit heen, Burgers? heeft dit geen lynrechte strekking, om van tyd tot tyd deeze *politique* Vergadering in een *gerechts-hof*, en *Representanten* van 't Volk van Nederland in *Rechters* te herscheppen? en is het niet eene stelling, aan welks waarheid het gesond verstand niet kan twyfelen, dat de vereeniging van *Politique* en *Rechterlyke* magt, het gevaarlykste kwaad is, waar voor een Burgerlyke Maatschappy zich te wagten heeft? — Elk uwer, vleie ik my, gevoelt de juistheid en het gewigt deezer aanmerking; het innig gevoel van de schroomelyke gevolgen, welke voor Nederland te wagten zouden zyn, indien immer de noodlottige deur voor de vereeniging dier twee magten wierd opengezet, heeft my genoopt om dit, by deeze gelegenheid, op uwe harten te drukken; indien ik derhalven oordeelde dat de zaake van *Moreau voor gratie gedisponeerd was*, zou by my, als *Representant*, (en dus hier geen *rechterlyke* Post bekleedende,) geenzins in overweging koomen, of de misdaad

al dan niet beweezen ware; neen, ik zou my voor dat *judicieel onderzoek* wagten, om dat dit alleen te pas koomt wanneer men van een rechter *recht* vraagt, en geenfins, wanneer men van hen, die de oppermagt uitoeffenen, om *pardon* smeekt. Neen maar, dan zou ik alleen in overweging neemen, of indedaad zodaanige *verligtende omstandigheden* het erkende misdryf verzelden, dat het daar door graciabel konde gerekend worden. — Ondertusschen, Burgers Representanten! lyd de staat, waar in ik deeze zaake bevinde, ook dit laatste onderzoek niet — hier hebben wy onder ons oog gekregen eene crimineele rechtspleeging, in welks loop, volgens het Rapport uwer Commissie zelve, niet alle, by de wet voorgeschreeven, formaliteiten zyn in agt genomen; onder welke, immers deeze, zo zaakelyke, omissie plaats heeft, dat aan den gecondemneerden zyn doodvonnis niet is voorgelezen, en hem geen gelegenheid gegeven is om zyn appel daar tegen te interjecteeren. — Uit deeze omstandigheden volgt nu, myns oordeels, dat deeze Vergadering, aan welke deeze omissie en informaliteit gebleken is, dit vonnis niet kan aanzien, als wel en te recht door het Committé van 't Bondgenootschap te Lande te zyn geconfirmeert; en dan volgt hier wederom uit, dat deze Vergadering het voor als nog faar voor niet kan houden, *dat dit vonnis kragt van een crimineel gewyde heeft gekregen* — is dit nu zo, dan blykt ook, om die zelfde reden, voor als nog niet, dat deeze gecondemneerde den dood verdient heeft, en zo lange dit niet uitgemaakt is, kan ik niet bevroeden, hoe het met de beginselen van recht en gezonde reden overeen te brengen zy, dat deeze Vergadering, uit kragt van de Souveraine Magt der Maatschappy, *by wyze van gratie*, aan deezen gevangen het leven zoude kunnen schenken, het welke nog niet blykt, uit kragte van een wettig vonnis, *aan de maatschappy verbeurt te zyn*. —

Men werpe my niet tegen, Burgers Representanten, dat deeze redeneering alleen op *formaliteiten* berust, en de groote zaak zelve voorby ziet: ik antwoorde hier op, dat *eene onbuigzaame aankleeving van den Rechter aan de door de Wet voorgeschreven formaliteiten*, juist de groote, ja ik durve zeggen, bykans de eenige waarborgen zyn van alle individueele zekerheid in de maatschappye. —— Het zyn juist die formaliteiten, welke, als het resultaat van lange overdenkingen, tot beveiliging der onschuld zyn ingevoerd, en welke, veel al alleen bestand zyn om de groote, en helaas! noodzaakelyke magt van het Rechterlyk Ambt te temperen. — Daar nu het aan den eenen kant eene heilige pligt van de Wetgevende Vergadering is, om zich zorgvuldig van de Judicieele magt afgezondert te houden, en deeze onbelemmerd, in de toepassing van het recht, te laaten, zo is zy, van den anderen kant, ook juist daarom, in de heiligste verpligting, om nimmer te dulden, dat eenige Rechtbanken, welke in haare naam recht spreeken, in het minste of geringste van de voorgeschrevene heilzame formaliteiten afwyken. — Ik overweeg dus in de zaak van deeze gevangenen, het belang en veiligheid der geheele maatschappy, en ik oordeele, dat deeze Vergadering, by deeze gelegenheid aan geheel Nederland in 't algemeen, en aan alle Rechtbanken, welke in naam van het Volk van Nederland recht spreken, in 't byzonder, op eene eclatante wyze behoort te toonen, dat zy nu nog nimmer zal dulden, dat 'er door eenige Rechtbank, onder haar gezag, in 't minste afgegaan worde van de voorschriften in de crimineele Rechtspleeging geintroduceert.

Ik concludeere op alle deeze gronden, dat de Vergadering behoort te decreteeren, dat de zaake van den gevangen *Moreau* voor eene nieuwe Rechtbank zal worden gebragt, geinstrueerd en beslist; dat 'er eene Personeele Commissie zal worden benoemd, om deeze Vergadering ten dien einde eene Rechtbank voor te dragen. — Dat het Vonnis, na volledige instructie der procedures te vallen, aan deeze Vergadering zal moeten worden gecommuniceerd, ten einde als dan in staat te zyn om van het recht van gratie zodanig gebruik te maken, als zy zo uit hoofde der verligtende omstandigheden, als uit de hier door op nieuw geprolongeerde detentie, zal vermeenen te behooren.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Op het 2 Articul van het 7de Hoofdstuk, is door den Burger Representant *Cau* voorgesteld agter de woorden waarmede het articul begind, *deze Commissie zullen* te voegen *in ieder Gewest*, en dus te Lezen:

Deze Commissien zullen in ieder Gewest, zoo veel mogelyk, eene vaste Cynosure &c.

Daar dit byvoegzel volkomen strekt met de meening van uwe Gecommitteerdens by het redigeeren van het articul, zal het veeligt tot opheldering van den zin en meening van het zelve kunnen strekken.

En wordt deze reflectie door de Vergadering gegouteerd, en het Capittel verders gearresteerd in manier, als volgt:

C A P I T T E L VII.

Over de Contributie en de algameene Kasse.

Art. 1. Alle die genen, welke na hunnen vyf en veertig jarigen ouderdom van den personeelen dienst begeeren bevryd te zyn, en hun afscheid erlangen, gelyk mede de geenen welke van denzelve zoo vrygesteld als uitgesloten zyn, zullen gehouden wezen contributie te betalen, tot goedmaking der onkosten, op de Exercitien, administratie en onderhoud der gewapende Burgermacht moetende vallen, voor zoo verre zy by het tweede Hoofdstuk daar van niet zyn vrygelaten, wel verstaande, dat jonge Lieden beneden de 18 Jaaren geene contributie zullen betalen.

2. Weduwen en Vrysters, eigen Huishouding, en geen Bloedverwant, Huisgenoot zynde, onder de gewapende Burgermacht hebbende, zullen insgelyks contributie betalen.

3. De bepaling deezer contributien zal, na dat de begroting der onkosten, volgens Art. 25. van het 5de Hoofdstuk, zal geëxamineerd en geapprobeerd zyn, geschieden door de Commissien uit de Hoogstgeconstitueerde Machten in ieder Gewest, of derzelver Gemachtigden, na alvorens daar over ingenomen te hebben de consideratien van de plaatzelyke Regeering of Municipaliteit en Raad van Administratie en Discipline, of Commissien van Huishoudelyke Directie, telkens voor een jaar.

4. Deze Commissien zullen in ieder Gewest zoo veel mogelyk eene vaste cynosure omtrent het quantum der contributie, de evenredige verdeeling derzelve, na een ieders vermogen, de wyze van heffing en de termynen van betaling vaststellen; en zorgen, dat de invordering, welke aan de Raden van Ad-

ministratie en Discipline gedemandeerd word, promptelyk, en met de daar toe geschikte executoriaalen kan geschieden, ten einde omslagtige procedures voor te komen.

5. Ook zullen alle crimineele Officieren geïnjungeerd worden, tegens de geenen die zich feitelyk tegens eenige invordering of executie zouden verzetten of weigeren dezelve te doen ter uitvoer brengen, naar bevind van zaken te procedeeren.

6. In het uitschryven der Contributien, zal mede zoo veel mogelyk gelet worden, dat een behoorlyke evenredigheid word in acht genomen, tusschen de zoodanige die in den bloei hunnes levens, het meest voor den Wapenhandel geschikt, doch om redenen by Cap. 2. vermeld, van denzelven zyn uitgesloten of vrygesteld, en de zulken, die uit hoofde van ziekte, lighaamsgebrek, of zeer hogen ouderdom, geen personeelen dienst kunnen presteeren; en vooral ook de zodanigen, die zich van hunne verplichting aan het Vaderland, na behooren gekweeten hebbende, van denzelven ontslagen zyn, zoo als ook Weduwen en Vrysters; alle welke op eene mindere Contributie moeten gesteld worden, dan zy anders, volgens hunnen staat en omstandigheden, in lien zy tot den Dienst bevoegd of verpligt waren, zouden verschuldigt zyn.

7. In Plaatzen of Districten alwaar geene gewapende Burgermacht bestaat, zal de invordering der Contributie geschieden, door of van wegen de Commissie uit de Hoogstgecontinueerde Machten, met de zorg over de Burger Wapening gelast, het provenu derzelve, zoo wel als dat van Plaatzen, waar, uit hoofde van het aantal Contribuanten, de Contributien meerder bedragen, dan volgens de gearresteerde begroting tot het onderhoud der Plaatzelyke Burgermacht nodig is, zal gestort worden in de algemeene Kasse, by het volgende Artikel vermeld.

8. Ten einde zoo veel mogelyk te gemoet te komen en foulaas toe te brengen aan die Plaatsen, alwaar uit hoofde van den lofflyken yver en Vaderlandlievende denkwyze der Ingezetenen, de Wapening algemeen is, en de Contributien dus niet toereikende kunnen zyn, om de onkosten te dragen, zal van Landswege aan de Commissien, met het opzigt over het bestier der gewapende Burgermacht, in ieder Gewest, belast, jaarlyks voor ieder gewapend Burger, tot goedmaking der onkosten, gefourneert worden eene somma van drie guldens, welke somma, nevens de Penningen van zulke Plaatzen, als onder het vorig Articul vermeld zyn, in een Kas zullen gestort worden, van welke de directie onder behoorlyke precautien en verantwoording aan meergemelde Commissie zal toevertrouwd worden.

Uit deze Kas zullen de nodige subsidien verleend worden, aan die Raden van Administratie en Commissien van Huishoudelyke directie, welke in hunne Plaatzen of Districten geen genoegzaam aantal Contribuanten hebben, om zonder dezelve boven mate te belasten, de onkosten op het onderhoud der Plaatzelyke gewapende Burgermacht, op eene zuinige en nauwkeurige wyze geadministreerd wordende, over dezelve te kunnen omslaan; wyders zullen uit deze Kasse voldaan worden, de aankoop en het onderhoud der Paarden voor de Chefs der Brigades en hunne Adjudanten, ter taxatie van de Commissie, naar mate van de duurte des Voeders in ieder Gewest, en voor zoo verre zy doen blyken, dat zy die Paarden dadelyk by de Exercitien gebruiken, als mede de huur van de Paarden voor de Artillerie, in Plaatzen en gelegentheden, waar dezelve volstrektelyk vereischt worden.

(*Het vervolg hier na.*)

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Bocijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abraham*, Nymegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Swelen*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aeken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *Elbit*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 230. *Dingsdag den 1 November 1796. Het tweede Jaar der Bataaffsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag den 26 October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolg der Discusfien over het Rapport van *Ploos van Amftel* c. f., betreklyk den tot den dood veroordeelden Ruiter *Gerard Moreau.*

De Prefident, de discusfien over dit Rapport geflooten hebbende, leest vervolgens de conclufie daar van vóór, daar by voegende, dat onderfcheiden Leden daaromtrend tot remisfie van alle ftraffe hadden geadvyfeerd, eenigen tot het regt van appel, terwyl eenigen zich hadden geconformeerd, daar wederom anderen voor de doodftraffe hadden geftemd; dat hy, ten einde in deeze eene conclufie op te maaken, by appel nominal in omvrage zou de brengen, of de vergadering zich conformeerde met het Rapport.

Jordens het woord vragende, om over deze materie verder te fpreken, vallen hem onderfcheiden Leden in, zeggende, dat de Discusfien gefloten zyn.

Schimmelpenninck zegt, dat, wanneer men, by de voorgeftelde omvrage, zich met het Rapport niet conformeert, dit niet anders decideert, dan dat men in dezelve voorgeflagene mefure niet inftemt.

Het appel nominal wordt geïnftitueerd, en het Rapport gedecimeerd.

Waarna de Prefident in omvrage brengt het voorftel door *Schimmelpenninck* gedaan: of namelyk aan den Suppliant gratie zal worden verleend, en alzoo gegeven remisfie van alle ftraf?

Ten Berge zegt, dat hy met *Schimmelpenninck* verfchilt; want dat altoos, het zy de Suppliant appelleert, of niet, het vonnis *de novo* moet worden onderzogt, en dat het vonnis te vooren niet kan worden gecasfeert.

Van Beyma vermeent, dat eerst in omvrage moet worden gebragt, *zal 'er gratie plaats hebben? en dan het voorgeftelde van Schimmelpenninck.*

Van Hooff zegt: De omvraag, by appel nominal, om gratie te verleenen, komt my onder verbetering voor als nog niet te pas te komen; 'er kan immers geen gratie gegeven geworden, ten zy het ten vollen conftéert, dat het vonnis door een Competente Regtbank wettig is uitgefprooken: als dan zal het eerst blyken, of hy gratie van nooden heeft, en dus....

Hierop wordt het woord aan den Spreeker, door het invallen van eenige Leden en door den hamerflag benoomen.

De Prefident inftitueert appel nominal, of aan den Suppliant volkomen gratie zal worden verleend, ja dan neen?

En wordt, by meerderheid van 45 tegen 42 ftemmen gedecreteerd, *dat voor als nog geen gratie zal worden verleend.*

De Prefident brengt nu in omvrage, *of het Vonnis zal worden vernietigd, en eene Commisfie benoemd, om te onderzoeken voor welk eene Rechtbank het rechtsgeding zal worden gevoerd.*

Bezier zegt, dat niet het Vonnis zelfs, maar de corroboratie van het Vonnis moet worden gecasfeerd.

Aufmorth appuyeert dit aangevoerde.

Van Beyma zegt, dat hy misfchien te veel getroffen is, door het zoo even gevallen Decreet, om zich naar behooren uittedrukken; maar dat hy vermeent, dat uit den aart het Vonnis *nul* is.

De Prefident ftelt voor, het benoemen eener Commisfie, om aan de Vergadering optegeeven, door welk een Rechter de zaak nu op nieuws zal worden onderzogt.

Stoffenberg vraagt, of dit onderzoek zal zyn, ter eerfte distantie, dan wel in cas van appel.

Hahn vermeent, dat de Vergadering, in de eerfte inftantie, zich wel niet heeft geconformeerd met het Rapport, en vervolgens gedecideerd heeft, dat 'er voor als nog geen gratie zal worden verleend; maar zich nog niet ftellig heeft verklaart, of zy de gansche procedures houdt voor nul; dat dit eerst behoorde in omvrage te worden gebragt.

De Prefident ftelt voor, om, by Appel Nominal, te decideeren, of de procedures zyn *wettig* dan wel *nul.*

Bezier zegt, dat hy dit met *Ja* en *Neen* kan beantwoorden.

Hartogh vraagt, of men van een by den Krygsraad geweezen vonnis kan appelleeren; dat dan een Rechter, in cas van Ap-

Appel, zoude behooren te worden aangewezen; dan dat hy heeft hooren avanceeren, dat het Vonnis informeel is, uit hoofde het door geen genoegzaam getal Rechters is geslaagen.

Van Castrop zegt, dat de suppliant dit dan voor die Rechtbank kan avanceeren.

Hahn zegt, dat de President in zodanig een geval, als wanneer men hoort avanceeren, dat 'er incompetentie in het wyzen van het vonnis heeft plaats gehad, in omvrage behoorde te brengen, of de Vergadering het Vonnis houdt voor informeel.

Van Castrop zegt, te ontkennen, dat dit ter cognitie der Vergadering is gebragt.

Bezier zegt, dat de Vergadering niet genoegzaam onderrigt is, dat 'er eene nadere resolutie plaats heeft; waar by het getal der Rechters nader bepaald wordt.

Nuhout van der Veen zegt, dat wel het genoegzaam getal 'er geweest is, maar dat hier de vraag is, of zy de vereischte qualiteit hadden.

De President stelt voor, het benoemen eener Commisie, welke de *formaliteit* of *nulliteit* van het vonnis zal onderzoeken, en tevens berigten, voor welk een Rechtbank de Procedures zouden kunnen worden aangevangen.

Hahn vraagt, of de Vergadering nu nog in twyffel zal trekken, *of zy het vonnis houdt voor nul?*

Kantelaar zegt, dat hy geen zwarigheid vindt, om in de meest algemeene termen eene Commissie te doen benoemen.

Schimmelpenninck vermeent, dat *dit* zoude behooren beslist te worden, zal *Moreau* namelyk gelegenheid gegeven worden, om zyn zaak nader te doen onderzoeken, ja dan neen?

Ten Berge zegt, dat hy van oordeel is, dat de Vergadering het algemeen hierin eens is, dat de zaak zal moeten worden onderzogt, niet door het Committé te Lande, maar door een andere Rechtbank, dat derhalven nu de vraag is, of die zelfde Rechters ook tevens in cas van appel zullen ageeren.

De Beveren zegt, dat 'er, in cas van appel, geene nieuwe incidenten kunnen worden geproduceerd; en dat, daar hy heeft hooren avanceeren, dat de Procedures aan informaliteiten laboreeren, hy vermeent, dat de gansche Procedures weder *ab initio* zouden moeten worden begonnen.

De President herhaalt zyn voorstel.

Gevers zegt, dat hy door *de Beveren* zodanig is ingelicht, dat hy voorstelt, om, by appel nominal te doen decideeren, of de procedures van nieuw af aan zouden worden geëntameerd, dan wel by forme van appel.

Ploos van Amstel zegt, dat hy sustineert, dat 'er in cas van appel, wel nieuwe bewyzen kunnen geproduceerd worden.

Van Castrop appuyeert dit.

De President herhaalt het door *Gevers* voorgestelde.

Hartogh zegt, dat daar door gedecideerd wordt, dat het Vonnis *nul* is.

Hahn reclameert het nu tot driemaal toe geïnstitueerd appel nominal.

De President institueerd appel nominal.

En word by meerderheid gedecreteerd, dat de procedures van nieuws of aan zullen worden begonnen.

De President stelt voor, het benoemen eener personeele Commissie, om te berigten door welk een Regtbank zulks behoort te geschieden.

Bezier vermeent, dat, door dit Decreet de zaak tot de eerste Regtbank wederkeert.

De President benoemt tot de personeele Commissie de Burgers *Schimmelpenninck*, *Hahn*, *van Castrop*, *Hartogh*, en *ten Bergen*.

Branger doet in naam der Commissie van Finantie 't volgend Rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ingevolge Decreet van deze Vergadering, in dato 9 Sept. l. l., waar by aan uwe Commissie van Finantie wordt opgedragen de opgaaf van den staat der betalingen van de onderscheidene Gewesten, zo voor de benodigde geldmiddelen voor het Committé van het Bondgenootschap te Lande, als voor het Committé der Marine, bevindt zich uwe Commissie thans in staat, den finantieelen toedragt van de Gewesten aan u, Burgers Representanten, open te leggen.

De opmaking is geschied in maniere als volgt:

Voor het Bondgenootschap te Lande, neemt de berekening zyn aanvang van Augustus van 1795. en dus ingesloten de vyf laatste maanden van voorleden Jaar, ingevolge de aan uwe Commissie gesuppediteerde Rekeningen Courant, waarvan afschriften ter examinatie en liquidatie aan de Gewesten door het Committé van 't Bondgenoodschap gezonden zyn.

Voor het Committé der Marine, loopt de berekening mede over de petitie van 10 Millioenen, maar niet over die van 5 Millioenen, waarop Holland alleen *f* 323000, betaald heeft:

Van het te zamen gevoegde beloop van alle deze objecten, gevoegt by dat van de twee eerste termynen der Generale begroting van 60 Millioenen, zyn alle betalingen op dezelven, tot dato 30 September l. l inclusive, afgetrokken in het te kort koomende op ieder Gewest, maakt uit de staat der opmaking.

Hieruit volgt, dat, wanneer men precieselyk alle betalingen, zederd primo January dezes Jaars door de Gewesten gedaan, aanmerkt alleen als op de gevorderde 60 Millioenen te moeten valideeren, als dan een verschil, zeer groot by sommigen, minder by andere Gewesten op de separate vordering van 60 Millioenen plaats zal hebben.

Om de zaken en rekeningen zo veel te klaarder en zo veel te gemakkelyker te maaken, schynen de Committés tot deze opmakingen te zyn overgegaan, te meer daar men vertrouwt, dat de Gewesten zich naar deze berekeningen zullen voegen en het moeyelyk zoude zyn, de betalingen, voornamelyk aan het Bondgenoodschap op de Petitien voor de vyf laatste maanden van gepasseerde Jaar, van de betalingen op het eerste termyn in de 60 millioenen te scheyden. Uwe Commissie van Finantie moet nog aan de Vergadering doen opmerken, dat verscheide posten van Leverancien als Hoornvee, Paarden, Graanen, betaalde leger lasten, Wagenvragten en anderen van dien aart, door de Gewesten zyn gedaan, welken in afkorting van de te min gefourneerde sommas behooren te komen, en aan het Committé van Bondgenoodschap tot nog toe niet zynde opgegeven, ook niet in deze rekeningen hebben kunnen worden ingebragt.

Dit

Dan herhaalt uwe Commisfie, dat de ftaat der betalingen niet verder loopt, dan tot 30 September l. l. en dus de betalingen, federd door de Gewesten aan de gemelde Committés gedaan, niet is bevattende. Daar met byna geen eenig Gewest een liquidatie of approbatie op de gezondene rekeningen courant, tot nog toe heeft plaats gehad, kan uwe Commisfie alleen maar rapporteeren, in welken ftaat de Fournisfementen der Gewesten, ingevolge den ftaat der Boeken van de beiden Committés zich bevinden, zullende 'er over die rekeningen met de Gewesten nog verfchillende meeningen te applaneeren zyn.

Den 30 September 1796.

Generaale ftaat van betaaling der Gewesten, zoo op de vyf laatfte Maanden van 1795, voor het Bondgenootfchap te Lande, de tien Millioenen Petitie voor de Marine, als de twee eerfte Termynen der begrooting van 60 Millioenen.

Holland is fchuldig aan 't Bondgenootf.	*f*	8,751,857: 0·0
de Marine	.	3,930,717 0 0
	f	12,682,574 0 0
Gelderland is fchuldig aan 't Bondgenootf.	*f*	637,997:19·0
de Marine	.	1,055,479 10 0
	f	1,693,477 9 0
Zeeland is fchuldig aan 't Bondgenootf.	*f*	935,355 16·0
de Marine	.	615,555 9 8
	f	1,550,911· 5 8
Utrecht is fchuldig aan 't Bondgenootfchap	*f*	523,471· 12·0
de Marine	.	516,931· 3 8
	f	1,040,402 15·8
Friesland is fchuldig aan 't Bondgenootf.	*f*	416,341· 8 0
de Marine	.	1,041,506·11·8
	f	1,457,847 19 8
Overysfel is fchuldig aan 't Bondgenootf.	*f*	255,876 13·0
de Marine	.	581,762 12·8
	f	837,639· 5·8
Stad en Lande is fchuldig aan 't Bondgen.	*f*	429,206 12·0
de Marine	.	976,636 11 0
	f	1,405,843· 3·0
Drenthe is fchuldig . . .	*f*	180,431· 6 8
Bataafsch Braband . .	*f*	400,000· 0 0

Befslooten te doen drukken aan de Leden te distribueeren, en te ftellen in handen der Commisfie van Financien, om berigt.

Waarna de Vergadering geadjourneerd word tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Donderdag den 27 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misfives en Adresfen.

Eene Misfive van het Committé te Lande, inzendende eene Misfive, van den Generaal *de Jean* ontfangen, waar in dezelve communiceert, dat de Oostenrykers een attacque op het Bruggenhoofd te Nieuwied hebben gedaan, by welke gelegenheid dezelve met groot verlies zyn teruggeslaagen: — befslooten te doen drukken en aan de Leden te distribueeren.

Een Request van *Simon Carften*, Kuiper te Enckhuyzen, verzoekende betaling wegens gedaane leverantien van Vaatwerk, ten dienste van het Committé der Marine, Departement Hoorn: — aan het Committé der Marine, om naar bevinding te handelen.

Een Request van *Lucas Schuurman*, zich nader adresfeerende over zyn geheim, om Amfterdam van versch water te voorzien,

De Prefident ftelt voor, om dit Request zonder dispofitie uitegeven.

Kantelaar zegt, by deze gelegenheid te kunnen communiceeren, dat voornoemde Perfoon zich ook geadresfeerd heeft by de Commisfie, tot het examineeren der proeven van *J. Smith* benoemd, en aan dezelve heeft aangebooden, om hun dit geheim bekend te maken, echter onder voorwaarden, dat de Vergadering hem regt zoude doen wedervaren, ter bekooming eener pretenfie, welke hy heeft ten laste van het Committé van Justitie der ftad Amfterdam: dat hy op die voorwaarden, zyn geheim wilde mededelen, en voords, da hy, zo de Vergadering hier in nalatig was, zich ter verkryging van deze zyne pretenfie, aan den Minister *Noël* zoude adresfeeren.

En echter word dit Request *zonder dispofitie uitgegeeven.*

Eene Misfive van de Directeuren van den Levantfchen Handel, in antwoord op de aanfchryving dezer Vergadering, om binnen den tyd van 14 dagen de verklaring in perfoon te koomen aflèggen; berigtende dat zy daartoe bereid zyn en zich fisteeren zullen: — aangenoomen voor Notificatie.

Een Request van eenige Bataafsche Officieren, zich beklagende, dat het Committé te Lande aan Officieren der oude Armée betaling hunner penfioenen heeft gedaan, terwyl aan hun niets is uitbetaald.

Guljé zegt, ik heb, ruim 14 dagen geleden, den allezins deerniswaardigen ftaat dezer Requestranten aan de Vergadering kortelyk open gelegt, ten einde daarin voorzien zoude worden, doch hoor nu met aandoening, dat aan hun, niettegenftaande het gevallen Decreet dezer Vergadering, ten deezen opzigte geen de minfte foulage tot hier toe is toegebragt. — Aan hun (ik herhaal het,) die de heiligfte aanfpraak hebben

op de erkentenis van Neêrlands Volk — die voor aan de spitzen van de Legers, ten kosten van hun bloed ons Vaderland hebben Vry gemaakt — die de lidtekenen hunner wonden, voor 's Lands Vryheid bekomen, in hunne ligchamen zigbaar omdragen, — onder deze bevinden zig Mannen, wiens Zoonen op het slagveld voor de Vryheid geslagt zyn, en deeze Mannen, Burgers Representanten! zyn thans op het poinct, na dat zy de zoo lang verlangde Vryheid aan hun en ons Vaderland hebben toegebragt, van door armoede en gebrek met Vrouw en Kinderen om te komen.

De meeste onder hen verlangen niets vuriger, dan in de Armée van deezen Staat geplaatst te worden, om aldus nuttig te zyn, aan de Republiek — wanneer zulks konde geschieden, zouden 'er eene menigte nutteloze pensioenen voor den Lande worde uitgespaard, en de Armée zoude voorzien worden van Vaderlandslievende Mannen, die a priori getoond hebben hun bloed voor de Vryheid veil te hebben — dog de zoo bekende *Organisatie* der *Bataafsche Armée* heeft dat tot hier toe belet, en belet het nog.

Ik insteer dan, dat wegens deeze Vergadering het *Committé te Lande* worde gelast, zonder verwyl (zoo immers mogelyk) aan de intentie van het Decreet dezer Vergadering, ten deezen opzigten genomen, te voldoen.

Van Castrop zegt, dat hy, lange jaren als Advocaat gepracticeerd hebbende, altoos gehoord heeft de guide spreuk *audi et alteram partem*, dat hy, deze regel als regt beschouwende, voorstelde, om dit Request te stellen in handen van het Committé te Lande, om berigt.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van dat Committé, om daar op, op morgen, te berigten: — en word conform geconcludeerd.

Een Request van *J. van Eck van Pantaleon*, verzoekende, uit hoofde van zynen hoogen ouderdom, verhoging van pensioen: — gesteld in handen van de Burgers *de Beveren* c. s.

Een Request van *P. Lanjo*, om gratificatie.

Een Request van *M. Strins* om gratificatie.

Een Request van *N. van Hogenhuizen*, om gratificatie: — alle in handen der Commissie tot de Gratificatie.

Een Request van *A. van Siccama*, om by de armée te worden geplaatst.

Een Request van *R. J. Sturler*, verzoekende om betaling van zyn pensioen: — beiden aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. P. A. de Kok*, zich beklagende over vexatien, hem door den Stadhouder *Nahuys* aangedaan, waardoor hy zich in de kommerlykste omstandigheden bevind: — gerenvoyeerd aan het Provinciaal Bestuur van Bataafsch-Braband.

Een Request der dienstdoende Bodens, zoo der Nationaale Vergadering als van het Committé te Lande, verzoekende, dat, daar zy, op order van den tydelyken President, extraordinaire nagtwagten moeten waarnemen, zy daar voor mogen genieten *f* 2 per nacht.

De President zegt, dat hy, ter gelegenheid van de ontfangene berigten van den Bailliuw der beide de Katwyken, waar van hy de Vergadering kennis heeft gegeven, order tot de gementioneerde nachtwagten heeft gegeven; dat hy voorsteld, om dit Request te stellen in handen van de Commissie ter inspectie van de Zaal: — conform gedecreteerd.

Een Request van *N. Bloemaart*, verzoekende om als Consul te *St. Lucar* te worden aangesteld, zynde daar by gevoegd een Declaratoir, zoo van Kooplieden als Cargadoors der Steden Amsterdam en Rotterdam, ten zynen voordeelen: — in handen van de Commissie van Buitenlandsche Zaaken, om berigt.

Eene Commissie uit het Committé te Lande verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *van Lidt de Jeude*, Rapport:

1. Op het Request van *P. van Rosenau*, om betaling zyner pretensie, ten lasten van het Committé van Administratie der Fransche Troepen, berigt het Committé; dat zy, het Request geëxamineerd, als ook daar over met het Committé van Administratie hebbende geconfereerd, de pretensie van den Suppleant wettig hebben bevonden; dan dat penurie hun, zoo wel als dat Committé belette, dezelve te voldoen: hoopende, dat de Bondgenooten, door de voldoening hunner quota, hun hier toe in staat zouden stellen.

Van Leeuwen zegt, dat dit, naar zyn inzien, geen genoegzaam advys op dit Request is.

De Rapporteur zegt, dat het Committé geen ander berigt daarop heeft kunnen uitbrengen.

De President stelt voor, om dit Rapport te stellen in handen der Commissie van Finantien, tot informatie.

Vreede zegt, dat hy vermeende, dat zulks niet moet geschieden tot informatie, maar om daaromtrend aan de Vergadering kragtdadige middelen, ter voorziening, aan de hand te geven.

Ten Bergen wil, dat zulks in handen dier Commissie zal worden gesteld, om by haare besoignes daar op reguard te slaan.

Gevers zegt, dat hy vermeent, dat dit Rapport niet in handen dier Commissie moet gesteld worden, om daar op by haare besoignes reguard te slaan, maar om daar op te berigten.

Schimmelpenninck zegt, dat hy, ter bekorting der deliberatien, zich niet wil verzetten tegens het voorgestelde, maar slegts in consideratie geeft dat, daar die Commissie geene maneance van penningen heeft, zy daar even het zelfde Rapport op zal moeten uitbrengen, als het Committé heeft gedaan.

De President stelt voor, om het te stellen in handen der Commissie van Finantien, om te dienen van advys: — en wordt conform besloten.

2. Favorabel, op het Request van *J. van Pommeren*, om by continuatie zyn pensioen te mogen genieten: — conform gedecreteerd.

3. Op het Request van *T. Veldenaar*, om betaling van zyne pretensie ten lasten van het Committé van Administratie, adhereert het Committé haar advys, op het bovenstaande Request van *Rosenau* uitgebragt: — gesteld in handen van de Commissie van Financie om berigt.

Ge-

Gemelde Commisfie produceert ter dezer gelegenheid de Lysten der gepenfioneerde.

De Prefident ftelt voor, om dezelve te doen drukken, en aan de Leeden te distribueeren.

Kantelaar ftelt voor, om dezelve ook te doen zenden aan de onderfcheidene Gewesten.

Ten Berge zegt, dat 'er van tyd tot tyd Misfives van de onderfcheidene Gewesten zyn ingekoomen, welke alle in advys zyn gehouden, tot dat deeze Lysten van het Committé zouden zyn ingekoomen; in confideratie geevende, of dezelve thans niet het onderwerp der deliberatien zouden behooren uittemaken.

Kantelaar zegt, dat het juist zoo is, als de Burger *Ten Bergen* aanmerkt, dan dat hy van oordeel is, dat, door het te neemen Decreet, alle deze Misfives zouden zyn beantwoord.

En wordt conform gedecreteerd.

Cambier verzoekt, uit hoofde zyner menigvuldige bezigheden, om als Lid van deze Commisfie te worden ontflagen: — geaccordeerd, wordende als Lid in dezelve benoemd den Burger *Brands*.

De Prefident zegt, dat by de Commisfie van Buitenlandfche Zaaken ontfangen zyn twee Misfives, door den Commisfaris *Frykenius uit Batavia* gefchreeven, luidenden als volgt:

HOOG MOGENDE HEEREN!

Ik hadde de Eer myne Misfive van 26 Augustus, met de Paket Boot *Maria Louiza* te verzenden, thans zy het my gegund om by de eerste goede gelegenheid daar van Duplicaat aan Uw Hoog Mogende te mogen aanbieden.

Zedert dien verloopen tyd heeft men 's Lands Fregat *Amazoon* zodanig aan defecten bevonden te laboreeren, dat, wilde ik voldoen aan de ordre my gegeeven, en den Lande voor enorme kosten bewaaren, ik genoodzaakt ben geworden, 't zelve te doen verkoopen, gelyk dan ook plaats heeft gevonden op den 15 November Ao. Po., als wanneer dien Bodem met zyn Inventaris by Publieke Veiling heeft mogen halen Ryksdaalers 1220: —

Welke Penningen na den vervaltyd in 's Compagnies Cas zal men overbrengen, om in mindering der gemaakte ongel den te doen ftrekken: —

De Equipagie onthoud zig zedert dien tyd op een 's CompagniesBodem, 't welk zig tot 's Lands dienst vond geemployeerd, dan dies Charter groter zynde, zo werden de onkosten aan de meerdere Manfchappen by de Compagnie te goed gedaan.

Dan ook dat Schip met 's Lands Fregat *Medemblik* is thans de eenigfte defenfie dezer Rheede, alzoo men, uit hoofde der fchaarshei aan Volk, de andere gewapende Schepen heeft moeten desonteeren.

En daar dezelve niet beftand zyn, om tegens eene Vyandelyke Vlootte verdedigen, zoo hebbe aan derzelver Bevelhebbers de orders afgegeeven, om by eene zodanige verfchyning met haare Equipagie de Schepen te verlaten, om, wanneer deze Colonie dooren (zo men zegt) verwagt wordende Engelfche magt wierd aangevallen, van dezelve als dan het nuttigst gebruik te kunnen maaken, ten einde een Vyandelyke Landing des mogelyk te betwisten.

Intusfchen heeft het de Engelfchen, die volgens Rapporten overal een zoodanige Misfive van zyn Doorlugtige Hoogheid den Heere Prince van Orange met zig voeren, als waar van de eere hadde uw Hoog Mogende Copie afte zenden, reeds kunnen gelukken van zig van de Caap de Goede Hoop, Malacca, Trincomale, onze Bezittingen op de Coromandelfche Kust en Padang op Sumatra meester te maken: men debiteerd, en heeft alle fchyn van waarheid, dat een Engelsch Esquader naar de Moluccos is geftevend, ook is 't dus zeer te vrezen, dat zy aldaar mede haar oogmerken maar al te wel zullen bereiken.

Ook heeft men by gerugten vernomen, dat Columbo geblocqueerd zoude wezen, zonder dat my deswegens of van de Mallabaarfche Kust iets verder met eenige zekerheid is bekend geworden.

't Is niet dan met de harteIykfte aandoeningen, en 't levendigst gevoel over de rampen van myn Vaderland, dat aan uw Hoog Mogende dusdanige berigten afzende, dan ik hebbe begreepen het myne pligt vorderde, aan uw Hoog Mogende van de fituatie deezer Indifche Gewesten de mogelyke ouvertures te geven.

Ik hebbe de Eer zeer onderdaniglyk te verblyven.

Hoog Mogende Heeren!

Batavia (*was get.*)
den 26 *Maart* 1796. S. H FRYKENIUS.

HOOG MOGENDE HEEREN!

Zederd myne eerbiedige van 26 Maart, waar van Duplicaat dezen zal verzellen, is hier de zekere tyding ingekoomen, dat het Eiland Ceilon met al dies districten, in de handen der Engelfchen is overgegaan, en de berigten van daar fchynen te willen bewyzen, dat onze Vyanden 't zelve zonder veel moeite in bezit hebben genoomen.

Deze fatale tyding, Hoog Mogende Heeren, moet voor haar, die de belangens van 't Vaderland ter harte gaat, een gevoelige verflagenheid veroorzaken, aangezien de Engelfche gaande weg op meerder prooy belust werdende, zig maar al te wel van die voordeelen weeten te bedienen, welke daartoe in haare handen zyn gefteld.

Onze bezittingen op de Mallabaarfche Kust, wiens hoofdplaats men zegt een kloekmoedige tegenftand geboden heeft, moest eindelyk voor den overmagt bukken, en heden morgen bekomt men by aanfchryving van den Gezachhebber van *Citters*, de zekere berigten, dat onze Comptoiren op Bengalen zig ook aan de Engelfche hebben moeten overgeeven.

Daar men nu ook niet meerder behoeft in twyfel te trekken, dat zich een Vyandelyk Esquader van de Moluccos heeft begeeven, zoo zyn van daar almede geen günstige berigten te verwagten, en ik moet tot myn leedwezen maar al te zeker ftellen, dat Java de eenigfte bezitting geworden is, 't geen ons in deze gewesten nog zal zyn overgebleven.

Voorwaar gebeurenisfen, die maar al te veel vreezen, dat buiten de enorme verliezen, welke zy ons aanbrengen, ook van de nadeligste invloed op Neerlands omftandigheden zullen wezen, en wel te meerder, om reden men alle gronden heeft om te veronderftellen, dat het Esquader van den Admiraal *Elphingstone*, 't geen zig van de Caap om de West van Indiën begeven, en zich aldaar werkelyk opgehouden heeft, alleen een zekere tyd zal afwagten, om haar Schepen met die magt, welke nu weeder van de groote Oost verwagt wordt, te vereenigen, ten einde deze Hoofdplaats of derzelver Comptoiren op dit Eiland te koomen incomodeeren

Terwyl de gerugten, als of de Engelfche zich in eenige on-

onlusten met *Tippo Saib* zoude bevinden, geheel vervallen zyn, en dus kunnen zy onverhinderd haar Plan tot onze vernedering voortzetten, want het is toch maar een waarheid, Hoog Mogende Heeren! dat de Engelsche al te wel bewust zyn, dat, wanneer wy niet, even als zy, de nodige onderstand uit Europa bekomen, het haar dan ook niet difficil kan wezen, om derzelver vyandelyke oogmerken te bereiken, vooral, wanneer 'er dan voor haar nog een zodanige gunstige medewerking aan geaccrocheerd is, dewelke voor ons 't nadeel heeft, om in stede van onze zyde een algemeen kloeke verdediging niets als verwarring voort te brengen.

In myn voorige had ik de eer, Uw Hoog Mogende mede te deelen, hoe de Equipagie van 's Lands afgelegd en verkogd Fregat *Amazone*, op een van 's Compagnies Schepen was overgegaan; zedert die tyd is daar in deze verandering voorgevallen, dat, aangezien men zich niet meerder konde ontblooten van de manschappen, welke voor de defensie aan de wal geschikt zyn, men ook daarom de Rolle der Scheepen niet compleet konde houden; hier by is gekomen, dat de Capitein *Cuvel* zyn demissie kwam te begeeren en genomen heeft; die Officier heeft hier zekerlyk veele onaangenaamhedens gesoufreerd, waar over hy zyne klagten zelvs zal overbrengen, en met welker detail ik Uw Hoog Mogende heden niet mag verveelen.

Dan, een en ander heeft veroorzaakt, dat men tot het besluit is gekomen, om gemelde Schip buiten werking te stellen, waar na ik van de Equipagie op 's Lands Fregat *Medenblik* hebbe doen overgaan zo veele manschappen, als aan deze rolle kwam te ontbreken, zullende ik vervolgens het overige dier Equipagie aan de wal moeten inkwartieren, om haar in tyd van nood van de algemeene defensie te employeeren.

Ik kan noch mag evenwel voor Uw Hoog Mogenden niet ontveinzen, dat zich daar by omstandighedens hebben opgeworpen, welke my geen kleine moeilykhedens veroorzaakt hebben, en wanneer in consideratie word genomen, dat het Volk, 't geen aan 's Lands Fregat *Amazone* is geattacheerd geweest, zich reeds een zo langdurigen tyd in dienst, en in deze ongezonden dampkring bevonden heeft, waar onder zy zo veele van haar makkers ten grave zagen dalen, zo kan het geen verwondering aanbrengen, dat haare begeerte zich uitstrekte, om naar het Vaderland verlost te worden, en 'er voor al weinig inclinatie werd bespeurd, om op een ander Schip over te gaan, met welkers Capitein zy niet verkoozen te dienen.

Ik was dus in de noodzakelykheid, om haar een volkomen difinitie van de woorden Vryheid, Gelykheid, Broederschap te geeven, en vervolgens haar en myne verplichting te doen opmerken, ook is 't my daar na gelukt, de subordinatie, zonder eenige de minste dwangmiddelen, te kunnen conserveeren.

's Lands Fregat *Medenblik* is dan met een paar gewapende Brikken van wegens de Compagnie de eenigste defensie van de Rheede geworden.

Zynde eerstgemelde heden na Zee gezonden, op de berigten, dat een Engelsch Fregat van 36 Stukken straat *Landy* bekruiste.

Want daar de verschyning van het Engelsch Fregat ons bevreest moest maaken *zekere Scheepen* van hier te depêcheeren, zo is men daarom wel gehouden geweest tot dit besluit te koomen, hoe zeer 'er bedenkingen van een critiequen aart mede moesten verzeld gaan, dan, waar tegens betragt hebbe aan de orders die voorzigtigheid te geeven, welken het mogelyk maaken om 't bedoelde te beryken.

Uw Hoog Mogenden zullen te veel gepenetreerd zyn van onze benodigdheedens, dan dat derzelver attentie op myne vooruitzichten niet zoude vestigen! — Met hoe veel verlangen zie ik een ontzet te gemoed als in staat kan weezen, om paal en perk aan de onderneemingen van onze trotsche Vyanden te stellen, ten einde aan de Maatschappy eens wierden terug gegeven die bezittingen, als maar al te ongelukkig in de handen onzer Vyanden gevallen zyn.

De Capitein *Cuvel* zal met den Bodem, waar mede deze gedepecheerd wordt, naar 't Vaderland overgaan.

Ik hebbe de Eer, enz.

Batavia (getekend)
den 13 Mey 1796. S. H. FRYKENIUS.

De President zegt: deeze tydingen moeten u en het Volk van Nederland, door u vertegenwoordigd, geenzints onzetten, daar gy dezelve, als gevolgen van de trouwlooze daaden uwes laatsten Stadhouders reeds hebt kunnen vooruitzien, welke, niet te vreeden met ons, van onze goederen hier te Lande, te berooven en tot den Vyand overtegaan, daarenboven onze kostelyke bezittingen in andere Waerelddeelen aan de Engelschen heeft doen overgeven, tegen welke Natie het weldenkendste, ja het grootste gedeelte onzer Landgenooten, uit hoofde van alle de onheilen aan ons Vaderland zo dikwyls berokkent, eenen regtmaatigen afkeer heeft.

Gy hebt getoond, Burgers Representanten! bedaard in voorspoed te zyn, en ik verwacht van uwe kloekmoedigheid, dat gy in tegenspoeden u kalm zult gedraagen.

Het is waar, Burgers Representanten! Engeland zwaait den Scepter in dat gedeelte der Wereld, alwaar wel eer dit Gemeenebest geëerbiedigd, geacht en gevreesd was. — Engeland is door middel van verraad of overmacht in het bezit van die Landen geraakt, welke tot den bloei en luister van ons Vaderland zo veel hebben toegebracht en de bronnen van welvaart voor den Staat uitmaakten — door welke onze Koophandel en Zeevaart in luister is opgetoogen en een aantal van onze Landsgenooten een gelukkig bestaan voor hun hebben verkreegen, terwyl ook door het vertier van die, alhier te Lande aangebrachte goederen eene meenigte Arbeidslieden naar de kost geraakte en met deelneeming in de welvaart van ons Vaderland dankbaar hun wel verdiend loon, ontvingen.

Dit alles is niet meer, en wy hebben byna alle onze bezittingen in dat gedeelte der Wereld verlooren. Wie heeft u dit aanmerkelyk en gewigtig verlies toegebragt? Is het niet uwe laatste Stadhouder Willem de Vyfde? Ten bewyze hier van de aanschryving van denzelven aan alle Gouverneurs, Commandeurs en Bevelhebbers in de Indien, om alle de plaatsen onder hun bestuur in het bezit van den Koning van Engeland en hem Prins van Oranje te stellen, en waarmede alle de opeisschingen van den Engelschen Bevelhebber in de Indie gepaard gingen. O Stadhouder! ô Willem de Vyfde! de herinnering van die trouwloosheeden zal u eene eeuwigduurende knaging veroorzaaken.

Niettegenstaande deeze bekende misdaaden van den laatsten Stadhouder word dezelve nog in ons midden, door sommige onzer Landsgenooten aangebeden, en welke, de liefde voor het Vaderland uitschuddende, door hunne daaden tonen, liever de belangen van dien Stadhouder te behartigen, dan het heil van het Vaderland en 's Volksgeluk met ons te bevorderen.

Hoewel dat gedrag ons niet onbekend is, en wy, zonder ons aan roekeloosheid schuldig te maken, ernstig tegen hunne verderfelyke machinatien moeten doen waaken zo moeten wy echter met diezelfde wysheid, voorzichtigheid en kloekmoedig-

digheid voortgaan, hun oprecht en broederlyk te behandelen, in dat aangenaam vooruitzicht, dat zy eerlang door het gevoel onzer grootmoedigheid van hunne dwaalingen zullen te rug keeren, en aangespoord door zuivere Vaderlandsliefde met ons dit Gemeenebest trachten groot te maaken.

Intusschen, Burgers Representanten! hebt gy in uwe wysheid reeds de nodige maatregulen genomen, om onze ontroofde Bezittingen te doen herneemen, en welke wy, wanneer het Alvermoegende Opperwezen onze pogingen gelieft te begunstigen, met eene gewenschte uitslag ons vleyen bekroond te zullen zien. — God zegene dezelve en opene spoedig voor ons de bronnen van onzen welvaard.

Een Request van *Cornelis Nozeman*, luidende als volgt:

VRYHEID, GELYKHEID, BROEDERSCHAP.

Aan de Nationaale Vergadering, Representeerende het Volk van Nederland.

De onschuld te doen zegepraalen, offschoon Eeuwen lang onder het zwarte kleed van schuld verborgen, de waarheid aan het licht te brengen, offschoon met den digtsten sluier des tyds en der vergetenheid omhangen, en de Wetten der regtvaardigheid te handhaven, offschoon door schitterend Goud, of Vorstelyken wil verkragt en verdonkerd, — ziet daar den edelen taak van regtaarte Vaderlanders, by welken deugd en zuiver Patriotisme aan de orde van den dag zyn! — ziet daar een pligt, naar welks uitöefening de brave Burger reikhalst, en waartoe hy de vlugtige uuren van het snelvlietend leven volvaardig wil besteeden.

Ja, Burgers Representanten van het Nederlandsche Volk, 't is voor u bewaard, om de onschuld, schoon reeds honderd zeven en zeventig jaaren lang verdonkerd, uit het stof op te heffen, om de geregtigheid met een godlyken luister te doen schitteren, en die monsters, den Volke, tot afschrik voor te stellen, die het regt kromden, die het beste en vreedzaamste huisgezin in weedom begroeven, en van den hoogsten top van een benyd geluk en aanzien in een zwarten afgrond van onoverkomelyke ellende en diepe veragting nederstortten.

't Is voor u bewaard, om een vonnis te herroepen en te vernietigen, welk den eerlyksten Staatsman van zynen tyd het leeven op het Moordschavot, in de nabyheid uwer agtbaare Vergadering, deedt verliezen, om dat hy willekeur van Vorsten en overheersching van huichelende Geestelyken manmoedig tegenstand heeft durven bieden.

't Is voor u bewaard, om den edelen, den grooten, den standvastigen Patriot, den onsterffelyken JOHAN VAN OLDENBARNEVELD, op den wenk van *Maurits*, en op aanhitsing van eene bende *Phariseërs* vermoord, uit den kuil der vergetenheid te rukken, hem te vereerlyken, en een duurzaam monument te stigten voor deezen grooten, deugdzaamen Vaderlander.

Vergunt my, Burgers Representanten! my, die door geen het allerminste zelfbelang, maar door loutere zugt tot regtvaardigheid worde gedreven, aan Ulieden eenige verzoeken te doen, betreffende eenen man, wiens naam by elk een waren Patriot in gezegende nagedagtenis is, en blyven zal tot by het laatste Nakomelingschap; — verzoeken, welken ik geheel en al aan uw verlicht oordeel, aan uwe bekende en toegejuichte regtvaardigheid, en aan uwe billyke uitspraak gaarne wil onderwerpen.

1. Dat het Vonnis der Regteren, tegen hem den 13 van Mey 1619 geslagen, niet alleen worde herroepen, ingetrokken en vernietigd, maar ook, dat JOHAN VAN OLDENBARNEVELD worde verklaard onregtvaardig veroordeeld en ter dood gebragt te zyn: herstellende hem ten vollen in — en aan hem terug geevende alle de Eere, welke hy, als een brave Vaderlander in den hoogsten graad verdiend en ongeschonden bewaard heeft, tot het uiteinde van zyn smaadelyk benoomen leeven.

2. Dat onderzoek worde gedaan naar de lyst van alle zyne Goederen, welken by bovengemeld Vonnis zyn geconfisqueerd; en waaromtrend hy, na 't hooren der Sententie, zich aldus heeft uitgelaaten: „Ik dagt, dat de Heeren Staten Generaal „genoeght zou den hebben met myn lyf en bloedt, en dat ze „het goedt, dat 'er is, myne Huisvrouw en Kinderen zouden „hebben laaten behouden. — Is dit het loon voor drie en „veertig Jaaren dienst, dien ik den Lande gedaan heb?"

3. Dat, by aldien die confiscatie in lateren tyd niet is opgeheven, en zyne Goederen niet volledig zyn gerestitueerd, alle poging zal worden aangewend om billyke schaêvergoeding te geeven aan de descendenten van den Gevonnisden, zo van zyne, als van zyner Huisvrouwe geslachtlinie.

4. Dat onderzogt worde, of het verzoek der Weduwe en Kinderen, by Requeste ingeleverd, doch door de Regters finaallyk afgeslaagen, om zyn ontzield lighaam „binnen de „Heerlykheid van Berkel met de minste ceremonie eerlyk te „moogen begraven, gelyk anderen van zyn qualiteit in gelyke „gelegenheid was vergunt geweest" naderhand is ingewilligd geworden; zo neen, dat daaraan met eene Vaderlandsche statie, buiten koste van den Lande, worde voldaan, — en

5. Dat in de Kerk van Berkel, boven zyne Grafstede, een Monument gestigt worde, waarby, en aan DE SNOODE BLOEDRAADEN, en aan de HERSTELLERS zyner Eer, na een tydvak van 22 Jaaren meer, dan anderhalve Eeuw, gedagt kan worden.

Kunnen deze myne Beden, Burgers Representanten! of eenige derzelven worden verhoord, dan vleie ik my, dat de achting, eerbied en liefde, welken het Nederlandsche Volk voor ulieden koestert, zullen worden verdubbeld, dat een stroom van dankbetuigingen de plaats uwer agtbare Vergadering zal instellen, dat uwe lof in alle Landen en Gewesten der waereld, waar deze uitspraak der regtvaardigheid wordt gehoord, duurzaam zyn, en bewaard worden zal door alle de Eeuwen.

In den Haag den
27 van October 1796. (was getekend)
Het 2de Jaar der
Bataafsche Vryheid. CORNELIS NOZEMAN.

Gesteld in handen eener personele Commissie en daar toe benoemd de Burgers *Vrede*, *Hahn*, *de Kempenaar*, *van Lokhorst*, *Cambier*, *de Vos van Steenwyk*, en *Evers*.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

BYLAAGEN.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Vervolg van het Rapport der Commissie op Cap. 8.

Op het 1ste Articul van het 8ste Capittel remarqueert de Commissie, dat offschoon het onbetwistbaar is dat alle ongege-

gehoorzaamheid in den dienst strafwaardig is, er nogthans noodzaakelyk bepaalde straffen tegen dezelve moeten gestatueert worden, 't geen zy by eene nadere herziening van dit Capittel bevonden heeft niet genoegzaam geschied te zyn: weshalven zy voorstelt tusschen het 1ste en 2de Articul het volgende intelasschen.

2. Alle insubordinatie en ongehoorzaamheid in den dienst zal dierhalven door den Raad van Administratie en Discipline ten strengsten gecorrigeert worden met geld boetens, suspensie, de gradatie of cassatie, en zal de commandeerende Officier zig van den schuldigen kunnen verzekeren, door hem in arrest te neemen, by aldien de omstandigheden het vereisschen of het misdryf van dien aart is, dat hetzelve ter kennisse van den Burgerlyken Rechter moet gebracht en door den zelven gestraft worden, blyvende de commandeerende Officier in deezen gelyk in alle andere gevallen voor zyne gegeeven orders verantwoordelyk.

3. By aldien deeze verandering word aangenomen, word voorgesteld, om het slot van het 3de Articul dus te veranderen, „ een diergelyk gedrag zal op gelyke wyze kunnen „ behandelt en gestraft worden als by Articul 2 ten opzigte „ van insubordinatie en ongehoorzaamheid gezegd is."

9. Op het 9. Articul is door den Burger Representant *Arink aangemerkt het volgende*:

Pag. 44. Art. 9. dit naar huis stuuren komt voor in veele en verre de meeste gevallen onvoldoende te zyn —— het is meest al hier het geval, dat die geene, by hunne begonne brutaliteiten persisteeren: en daar hier in juist eene oogenblikkelyk voorsiening behoort aangewent te worden, zonder welke de disorders niet te calculeeren zyn, en waar van ik aan de Vergadering meenigvuldige voorbeelden zou te kunnen opleeveren, behoorde myns duukens hier dit of dergelyk Articul bygevoegt te worden, „ ingevallen de schuldige weigerde „ zyn Wagt of Exercitie plaats op de daar toe bekoomen „ order te verlaaten, zal het den commandeerenden Officier vry „ staan den onwilligen dadelyk in arrest te neemen en des noods „ in een geschikte plaats van securiteid te laaten brengen — „ zynde egter in dit geval de commandeerende Officier „ verpligt dadelyk van dit arrest kennis te geeven aan den „ Commandant der Plaats waar zulks mogt voorvallen."

Uwe Gecommitteerdens gelooven, dat aan de intentie van den voorsteller, wiens reflectie zy zeer gegrond bevinden, zal voldaan zyn, wanneer men agter de woorden „ *naar huis gezonden worden* " Pag 45. 2de regel liet volgen „ of ook „ wel by verzwarende omstandigheeden, of onwilligheid om „ zig, met agterlating hunner Wapenen, naar huis te begeeven, „ dadelyk in arrest genomen en door den Raad &c."

By aldien de Vergadering mogt goedvinden de voorgestelde alteratien te amplecteeren, zal het noodzaakelyk zyn agter Art. 10 een nieuw Articul te doen volgen, 't geen dan het 11e word:

11. Een Lid der Gewapende Burgermacht om eenige der vooraangehaalde redenen in Arrest genomen zynde, zal de Officier op wiens ordre en verantwoordelykheid zulks geschied is, daarvan terstond kennis geeven aan den commandeerenden Officier van het Corps, en aan den Commandant der gewapende Burgermacht, Commandeerenden Officier van het Corps, welke gehouden zal zyn de informatien tegen den gearresteerden ten spoedigsten te doen inwinnen, en tegens hem te doen procedeeren, daar en zoo het zal bevonden worden te behooren.

Wyders hebben Uwe Gecommitteerdens op dit Hoofdstuk nog eene generaale aanmerking, die waarschynlyk de aandagt van zommige Leden niet zal ontsnapt zyn, hoe zeer zy misschien verkozen hebben dezelve niet in het midden te brengen: wy bedoelen eene duidelyke opgave van de misdryven en derzelver gradatien, met de distincte bepaling der straffen, en correctien op ieder derzelve, welke misschien door zommigen is te gemoet gezien, en over het algemeen van eene uitsteekende nuttigheid voor den Burgerlyken Wapendienst geoordeelt word: dan wy moeten hierop remarqueeren, dat hoe zeer de Commissie van de noodzaaklykheid van zodaanig een algemeen Wetboek voor de Gewapende Burgermacht, waarin alle misdryven genoemd, en alle straffe bepaald worden, ten vollen overtuigd is, alzo de misdryven en de straffen thans zekerlyk veel afhangen van de onderscheiden denkbeelden, die daaromtrent plaats hebben, en dus weinig geschikt zyn om ten deeze de eenvormigheid te bevorderen, wy echter dit werk van zulk een belang en van zoo veel omslag bevonden hebben, dat wy oordeelden, hetzelve vooreerst aan de prudentie der Geconstitueerde Machten, volgens Art. 13. te moeten overlelaaten; de gevoelens over den aart der straffe, die by de Gewapende Burgermacht behooren ingevoerd te worden, zyn zoo verschillende en de ondervinding is omtrent zommige schikkingen, die hieromtrent plaatselyk in gebruik zyn, nog zoo gering, dat wy het niet waagen zullen daaromtrent te beslissen, maar hetzelve aan een nader onderzoek en overweeging moeten overlaaten, in het vertrouwen, dat de voorgedraage maatregelen voor het oogenblik voldoende zullen zyn tot het bewaaren van rust en order, en het in stand brengen van eene geregelde Burgermacht.

[*Het vervolg hier na.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag, den 31 October 1796.

De Directeuren van den Levantschen Handel Verschynen ter Vergadering, en leggen in die qualiteit de verklaring af.

Eene Missive van den vice Consul van Spanje, met Copie der Oorlogs verklaring aan Engeland: — voor Notificatie.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Friesland, verzoekende authorisatie tot verkoop van 't advies jagt: — geaccordeerd.

Eene Missive van 't Provinciaal Bestuur van Utrecht, met kennisgeving van het benoemen der Commissie, tot de Burgerwapening: — voor Notificatie.

Eene Missive van 't Committé te Lande, met berigt op de klagten van onderscheide Bataafsche Officieren, wegens sou betaling: — aan eene personeele Commissie.

Eene Missive van het Committé te Lande, tot Capitein voordragende den Luitenant *H. Valkenburg*: — in advys tot Donderdag aanstaande.

Eene Missive van de Commissie tot de Constitutie, inzendende een werkje, getyteld: Volksstelling van Nederland: — aangenomen en aan de Leden gedistribueerd.

Een Request van *C. C. Lüther*, om als Translateur in 't Hoogduitsch te worden aangesteld: — aan de Commissie tot de Buitenlandsche zaaken.

Een Request van *W. Volkers*, om zyn ontslag als Lid van het Bondgenootschap te Lande, en om zyn oud Pensioen: — geaccordeerd.

Een Request van *C. Vlissering*, tot uitvoer van Specie.

Een Request van *J. Streatman*, om schavergoeding, en een Post: —— het eerste aan 't Provinciaal Bestuur van Holland, en 't tweede aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van onderscheiden Bataven, om spoedige onderstand verzoekende: besloten aanschryving aan Holland te doen.

Een Request van *D. Crommelin* en Zoon, tot uitvoer van Touwwerk aan de Marine.

De Vergadering verandert in een Committé Generaal.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 231. *Woensdag den 2 November 1796. Het tweede Jaar der Bataaffche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag den 27 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolgens worden nog geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Misfives en Adresfen:

Een Request van *F. Blondel* en Zoonen, om *f* 12,100 in fpecie voor Graanen naar Hamburg uit te voeren: — geaccordeerd.

Een Request van *H. Gildemeester* en Zoon, ter uitvoering van Cargafoenbouwers naar Lisfabon: — aan de Marine.

Onderfcheidene Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Burger *van Hamelsveld* berigt, namens de Commisfie van Binnenlandfche Correspondentie, dat by die Commisfie uitgeloot zyn de Burgers *van Kyswyk*, *Verfter* en *Havermans*: — beflooten om op morgen dezelve met nieuwe Leeden te fuppleeren:

De Vergadering tot de orde van den dag overgegaan zynde, word in deliberatie gebragt het door de Burgers *Cambier* c. f. uitgebragt Rapport, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

By Decreet van den 19. Augustus laatstleden, is in handen gefteld van de Burgers Reprefentanten *Cambier*, *A. C. van Haerfolte* en *Nuhout van der Veen* eene Misfive van het Committé tot de algemeene Zaaken van het Bondgenootfchap te Lande, gefchreeven alhier den 17. Augustus laatstleden, houdende haare bedenkingen omtrend de Proclamatie van den 27. February des gepasfeerden Jaars, waar by aan 's Lands Militairen de onbepaalde vryheid gegeven word, om zich zonder voorkennis of verlof van hunne Bevelhebberen naar vrye keuze in het Huwelyk te begeeven; dat men wel ras de nadeelige gevolgen daar van voor 's Lands dienst hebben zien proflueeren, en uit dien hoofde dezelfde Staaten Generaal, by hunne Proclamatie van den 8. December daar aanvolgende, noodig geöordeelt, om het onbepaald huwen des Soldaats tegen te gaan, eenige bepaalingen te ftatueeren, doch dat echter de ondervinding geleerd heeft, zulks niet toereikende te zyn, om het toeneemend verderf, zoo van den Krygsman zelve, als van 's Lands Armée te keer te gaan, alles ten vollen gedetailleerd in bovengemelde Misfive van den 17 Augustus, flaat het Committé voor, het volgend tweeleedig voorftel, om de toeneemende verwarringen en elende, uit het onberaaden trouwen des Soldaats gebooren wordende, voortaan te doen eindigen.

Art. 1. Het getal der gehuwde Militairen (Officieren, waar onder ook die der Gezondheid en hunne Eleves uitgezonderd) voor het vervolg te bepaalen op de 8ften. man per Compagnie, doch daar het overgroot aantal der gehuwden, welke zich reeds by de Armée bevindt, den thands dienende ongehuwden Soldaat, de waarfchynlykheid, zoo niet de mogelykheid zoude affnyden, om zich immer of althans in den meest gefchikten tyd zyn's leevens in den Echt te kunnen begeeven: Zoo dient te worden vastgefteld, dat tot zoo lang het getal der gehuwden op de achtften man per Compagnie zal gekoomen zyn, voor elk viertal Vrouwen, die het zy door den dood, of door andere oorzaaken van de Compagnie afgaan, een Huwelyk zal mogen worden gepermitteerd, mits met voorkennis en approbatie van de Raaden van Administratie en den Capitein der Compagnie, waar by de man, die zich in het Huwelyk wenscht te begeeven, behoort, en met bepaaling van den 25 jaarigen ouderdom en 6 jaarigen dienst

2. Dat de Raaden van Administratie zouden worden aangefchreeven en gelast, om, wanneer zich een Soldaat, met voorftelling van zich in het Huwelyk te begeeven, daar aan adresfeert, zy de noodige informatien zullen moeten inwinnen by den Capitein der Compagnie, waar in hy dient, zoo ten opzichte van de conduite van de man zelve, als van het voorwerp, waar aan hy zich verbinden wil; en wanneer den Raad benevens den Capitein, na ryp onderzoek, oordeelt, dat zodanig een Huwelyk flegte gevolgen naar zich zoude fleepen, zullen zy hem daar toe geen vryheid accordeeren, maar hem, niet van zyn voorneemen willende afzien, pasporteeren, mits hy betaale het geen hy aan den Lande, zoo voor handgeld, als anders gekost heeft of mogt fchuldig zyn, na aftrek egter van het geen hem van handgeld na evenredigheid van zyne dienst-jaaren mogt competeeren, alles onverminderd den ouderdom van 25 jaaren reeds by Proclamatie van

van Haar Hoog Mogende van den 8 December 1795 bepaald, zullende het daar te boven noodzaakelyk zyn, dat de respective Raaden van Administratie worden gelast, voortaan geene gehuwde Manschappen, te vooren gediend hebbende, en uit hoofde van het hun afgeraaden doch voltrokken Huwelyk gepasporteerd, te engageeren; daar de ondervinding geleerd heeft, dat verscheide Manschappen, aan wien om hunne weigering, om van het Huwelyk aftezien, by deeze of geene Bataillons paspoorten gegeeven waaren, zich weinig dagen daar na weder by een ander Bataillon rengageerden, en aldus de Wetten elusoir maakten:

Uwe Commissie, Burgers Representanten! hier op zullende dienen van Consideratien en Advis, heeft de eer te rapporteeren, dat zy met alle oplettenheid geëxamineerd hebben bovenzemelde Missive, en de Motiven, daar in vermeld, allezins gegrond hebben bevonden, en dus uit zucht voor het waarlyk belang des Krygsmans en van den Staat, aan deze Vergadering te adviseeren, om te decreteeren, van zich te conformeeren met het eerste der tweede gedane voorstellen van het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, hier voren gemeld, met byvoeging echter: „ dat die Militairen boven de agt man per „ Compagnie, een Huwelyk kunnende aangaan, waar „ door hun bestaan merkelyk verbeterd wordende, en zulks „ aan de Capitein der Compagnie en Raden van Ad- „ ministratie gebleken zal zyn, zulke Militairen na bekomen „ permissie zullen mogen trouwen."

En zal hier van Extract gezonden worden aan het Committé tot de algemeene Zaaken van het Bondgenootschap te Lande, om het voorgestelde Decreet effect te doen sorteeren;

Onderwerpende Uwe Commissie dit uitgebragt Rapport aan het meerder verlicht oordeel van deze Vergadering.

En wordt conform geconcludeerd.

Modderman rapporteert:

Namens de Commissie van Superintendentie, op het, by decreet van 30 Mey, in haare handen gesteld Request van den Bode van Naaldwyk, waar by dezelve zich beklaagd over onderscheidene door hem geledene onaangenaamheden, waaromtrend hy schavergoeding vordert; dat de Commissie het zelve heeft geëxamineerd, en bevonden, dat de zaak daarin geavanceerd geenszins van haar ressort is, en derhalven adviseert, om dit Request te wyzen van de hand: — conform gedecreteerd.

Modderman zegt, by deze gelegenheid, in consideratie te moeten geven, of men aan de onderscheiden Gewesten geene kennis behoort te geeven van de aanstelling der Commissie van Administratie: — conform besloten.

Wyders communiceert hy:

Dat de Commissie van Superintendentie tot Thesaurier der Commissie van Administratie voordraagt de Burgers *Moliere*, woonende in den Haag, by veele Leden bekend, en als Thesaurier wegens de Domainen, in Holland gelegen, fungeerende, *Nahuys van Burst*, welke reeds op de voorige nominatie gemotiveerd is, en *Huygens* mede op de voorige nominatie gemotiveerd.

De President stelt voor, om deeze nominatie, heden over drie weeken, aan de orde te stellen.

Hahn zegt, dat het hem voorkomt, dat dezelve in geenen deele naar behooren is gemotiveerd; alzo het niet genoeg is, om te zeggen, *by veele Leeden bekend*; want dat hy betuigd de man in het geheel niet te kennen; en dus voorstelt, eene meerder gemotiveerde nominatie *in scriptis* te doen procudeeren: — conform geconcludeerd.

Jordens rapporteert:

In naam der personeele Commissie, by Decreet van den 26 September benoemd, ter examinatie der door het Committé der Marine ingeleverde bezwaaren, en klagten tegens de Municipaliteit der Stad Vlissingen en het daar op ingezondene berigt dier Municipaliteit: dat de Commissie, beiden de stukken geëxamineerd hebbende, met al dien aandagt, als het gewigt der zaake vordert, van gevoelen zoude zyn, dat, uit aanmerking van het geen nog onlangs, omtrend het voeren van procedures, ten opzichte van Civiele misdaden, door en van wegens het Committé te Lande is aangevoerd, het gedrag, in deze door die van Vlissingen gehouden, moet worden gebillykt, en aan het Committé der Marine hunne sustenue ontzegd.

Van Beyma zegt, dat hy de zaak wel waardig vindt, om eens nader te worden onderzogt, en stelt dus voor, om het rapport te doen drukken.

Ploos van Amstel vermeent, dat het zelve zoo duidelyk gesteld is, dat het geen nader onderzoek behoeft.

En word conform geconcludeerd.

Van Beyma doet het volgende voorstel:

Toen ik onlangs voorstelde, de noodzaakelykheid, dat door de Commissie tot de Finantien aan deze Vergadering werd geëxhibeerd eene staat van de betalingen der respective Provincien, was myne bedoeling, en ik geloof ook die der Vergadering by haar Decreet, om daaruit te kunnen ontdekken, welke liquide pretensien ten laste der Provincien nog bestonden, en op welke penningen de Nationaale Cas nog eene aanspraak had *boven alle contradictien*.

Die staat is grooter door de Commissie tot de Finantien geëxhibeerd; dan ik heb uit de enkele lecture van des *prologus* reeds ontdekt, dat zy geheel onvoldoende is tot myn oogmerk. De petitie van tien Millioenen, in het vorig Jaar gedaan, is onder die van zestig Millioenen vermengd. — Ondertusschen is de eerste aan veele contradictien omtrend de Furnissementen onderhevig, terwyl zy daarenboven ook niet valt in de termen van het Reglement, waarop deze Vergadering is geconstitueerd, en waarby dezelve geauthoriseerd wordt tot eene executie tegen de nalatigen.

Ik geloof, dat hier van daan komt, dat 'er abuizen, ten minsten in dien geproduceerden staat zyn.

Naar my voorstaat, wordt by voorbeeld de Provincie Friesland daar voorgedraagen als ruim één en één half Millioen schuldig te zyn, terwyl het integendeel volkomen zeker is, dat de Provincie van Friesland in de petitie van zestig Millioenen, niet slegts de twee verschenen termynen ter somma van drie Millioenen, negenmaal honderd, en drie en vyftig duizend, drie honderd, drie en dertig Guldens, zes stuivers, en tien deniers heeft afbetaald; maar daarenboven reeds op het nog niet verscheenen derde termyn eene som van tweemaal honderd, veertien duizend, negen honderd, zes en negentig Guldens heeft vooruit geschoten; zo komt het my voor, dat het hier,

dan

dan ten hoogste billyk is, dat men die Provincie, die zo zichtbaar heeft gecontribueerd, om de Financien van de Republiek eenigsins staande te houden, en deszelfs totale ondergang te verhoeden nu aan het Publiek doet voorkomen, als was zy nog eene som van een en een half Millioen ten agteren.

Het is tog zeker, Burgers Representanten! dat de betalingen op de tien millioenen in Friesland, zo wel als elders, gesurcheerd zyn, tot zo lange met de overige Gewesten daaromtrend nadere schikkingen zyn gemaakt, en dat Friesland op verre na in die betaling de agterlykste niet is; het is toch zeker, Burgers Representanten! dat nu by den overgegeven staat van de Commissie een batig slot wordt opgegeven van differente sommen, tot welks invordering deze Vergadering niet op dezelfde efficacieuse wys is gequalificeerd, en dat, naar my voorkomt, niet uit eene verwarring kan en moet ontstaan, die, vooral in het stuk van Financie, behoort te worden vermyd.

Ook meen ik een abuis te hebben ontdekt in dien Staat, wanneer men eene zekere som (ik meen ruim drie tonnen) opgeeft, als door Holland betaald op de Petitie van vyf Millioenen, tot betaling der oude schulden van de Admiraliteits Collegien.

Ik meen geinformeerd te zyn, dat deze opgaaf abusief is, en dat 'er op die Petitie geene hoegenaamde aanbetalingen geschied zyn.

Om deze redenen en meer andere, die uit eene lecture van den Staat misschien zouden voortkomen, stel ik der Vergadering voor, om als nog, en op nieuw de Commissie van Financie te verzoeken, om in den kortst mogelyken tyd aan deze Vergadering op te geeven, een' staat van het geen de respective Gewesten hebben betaald op de Petitie van zestig Millioenen, van welke twee termynen verscheenen zyn; op dat de Vergadering en de Natie eens eindelyk weeten, hoe de situatie dier furnissementen zy, — welk der Gewestelyke Bestuuren aan zyn pligt al of niet voldaan hebbe, en welke sommen nog moeten inkomen.

Het publiek maken van dezen eenvoudig alzo gestelden staat, kan en moet, naar myn inzien, ten gevolgen hebben, dat het Nationaal crediet vermeerderd, en de eerzugt der respective Gewesten worde opgewakkerd, twee zaken, die in eene vrye Republiek onberekenbaar veel tot behoud des Vaderlands kunnen toebrengen.

Schimmelpenninck zegt, dat hy de Vergadering vermeent te moeten herinneren, dat juist de petitie der 60 Millioenen, op de petitien van 1795 gebaseerd zyn, dat daarom dezelve, als tot één massa behoorende, kan worden aangemerkt; dat het niet genoeg is, dat een Gewest zyn aandeel in die der 60 Millioenen aan betaalt, en ondertusschen op de oude ten agteren blyft, alzoo juist de laatste begrooting op de voorige gebaseerd is. Dat het dus onheus zoude zyn, dat men de Gewesten deed executeeren, om dat zy aan hun quota in de 60 Millioenen niet hebben voldaan, maar op de voorige afbetaald, daar anderen, om dit te ontgaan, het oude hebben laaten staan, en het nieuwe afbetaald; neen, maar dat men het een en ander als een Rekening Courant moet beschouwen, waar op men naar rato der betaling gecrediteerd wordt, vermits die beide petitien zoo naauw met elkander in verband staan.

Ten Berge zegt, dat deze propositie niet dadelyk tot conclusie kan worden gebragt, uit hoofde van het decreet, op gisteren genomen, dan dat hy 'er niets tegen heeft, dat dezelve worde gesteld in handen der Commissie van Finantien.

De President stelt voor, om het voorstel te houden in advys, tot dat het op gisteren geproduceerd rapport zal zyn gedrukt, en rondgezonden: — en wordt conform gedecreteerd.

Waarna de Vergadering zich formeert in een Committé Generaal.

ZITTING *van Vrydag den* 28 *October* 1796.

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Hierna worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen:

Het extract uit de ontfangene Buitenlandsche depêches: — besloten te doen drukken en aan de Leden te distribueeren.

Eene Missive van het Committé te Lande, vragende of onder de te pensioneerene Officieren ook de oude Chirurgyns zouden gesteld worden: — in handen eener personeele Commissie, en daar toe benoemd de Burger *J. W. S. van Haersolte*, *de la Court*, *van Gulik*, *Hulshoff en Boelaard.*

Eene Missive van het Stads-Bestuur van Haarlem, zig beklagende over het Committé van Administratie der Fransche Troepen, in substantie behelzende, dat, daar zy zeer veele uitschotten gedaan hebben ten dienste der Fransche Troepen voor den Jaare 1795. ten bedrage van *f* 26500: — zy daar voor nog geene betaling hebben kunnen obtineeren; waaromtrend zy derhalven voorziening verzoeken.

Cambier appuyeert ten sterkste den inhoud dezer Missive, verzoekende dat daar op special reguard mag worden geslagen: — gezonden aan het Committé te Lande, en de Generaliteits Rekenkamer, ten fine van examinatie en liquidatie.

Eene Memorie van *D. Barrau*, strekkende ter wederlegging van het advys, door den Burger *Gorter* uitgebragt, op het Rapport van het Committé der Marine, op het voorstel van den Burger *Ockhuysen*, nopens den uitvoer van Boter en Kaas.

Onderscheidene Leden vermeenen, dat deze Memorie, als strekkende om een uitgebragt advys te taxeeren, niet moet worden gelezen

Schimmelpenninck zegt, mede van gevoelen te zyn, dat, ofschoon het aan yder Burger vry staat, zyne bezwaaren ter dezer Vergadering intebrengen, hy nogthans vermeent, dat het aan niemand moet vry staan, by wyze van Memorie zyn gevoelen en zyn stem als het ware uittebrengen, even als of hem een plaats ter dezer Vergadering was geadsigneerd.

En wordt deze Memorie zonder dispositie weder uitgegeven.

Een Request van onderscheidene Ingezetenen en Visschers

fchers van Woudrichem, ampel deduceerende de uitmuntenheid der Inlandfche boven de Engelfche Prikken: — aangenomen voor Notificatie.

Een Request van *L. Klynenberg*, oud 88 Jaaren, verzoekende om penfioen: — in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *B. Lefebure*, verzoekende om gratificatie: — in handen der Commisfie tot de Gratificatien.

Een Request van *J. van Tekelenburg*, verzoekende om betaling van zyn tractement a's Commies der Unie: — in handen van het Committé te Lande.

Een Request van *J. F. Hofman* en Zoon, om 150,000 pond Zweeds Stafyzer naar Cadix uittevoeren: — aan de Marine.

Een Request van *J. van der Schalk*, te Schiedam, om fpecie voor Graanen naar de Oostzee te zenden ter waarde van 22000 Ryksdaalders: — aan de Marine.

Een Request van *C. J. Kripfchaar* c. f., Expediteurs te Arnhem, zich beklagende, dat op inkomend Yzerwerk, te Nymegen, minder regten worden gevorderd dan wel te Wageningen, waar omtrend zy voorziening verzoeken: — gefteld in handen van het Committé der Marine.

Stoffenberg verzoekt, dat zulks ten fpoedigfte mag gefchieden.

Twee Requesten ter Transportering van Schepen: — geaccordeerd.

Eene Request van *G. van Hoogftraten* en Zoon, om een Cargafoen Touw-werk naar Bourdeaux te zenden.

Een Request van *Ryk van Lingen*, om 70 Tonnen Spek naar Bourdeaux te zenden: — beide aan de Marine.

Een Misfive van het Committé te Lande, infterende, dat, daar de termyn der Extraordinaire toelage van 7 stuivers voor de Militairen met den 31 dezer ftaat te expireeren, de Vergadering daar omtrend nader zal disponeeren: — gefteld in handen van de Commisfie van Finantien.

Onderfcheidene Requesten, om paspoorten: — geaccordeerd.

De Sitter rapporteert:

Namens de perfoneele Commisfie, in wier handen, by decreet van 21 October, gefteld is, de ten dien dage door het Committé der Marine geproduceerde Articulbrief voor de Commisfievaarders dezer Landen, als ook de Ordonnantie op het ranfoeneeren der te makene pryzen; dat zy, een en ander geëxamineerd hebbende, van gevoelen zoude zyn, dat de Vergadering dezelve dadelyk, uit aanmerking van den fpoed, welke de zaak vereischte, met goedkeuring konde bekragtigen.

Geevende daar op lecture van den voorfchreven Articulbrief: ——— En wordt conform het rapport geconcludeerd, en tevens befloten, om den Articulbrief te doen drukken, zonder refumtie.

Eene Commisfie uit het Committé der Marine verfchynt ter Vergadering en draagt [illegible]

van den Burger *de Kempenaar*, Rapport:

1. Favorabel advyfeerende, op het Request van *Hendrik van Peifen*, Makelaar te Amfterdam, voor *Bailly de Turcq*, verzoekende ontflag van 13 Kistjes Thee, (*Decreet van den 10 October* 1796.) — conform gedecreteerd.

2. Favorabel advyfeerende, op de Requeste van *W. van Brienen* en Zoon, tot uitvoer van Zeildoek naar Lisfabon (*Decreet van den 14 October.*) — conform gedecreteerd.

3. Favorabel advyfeerende, op de Requeste van *Pieter Baalde*, tot uitvoer van Touwerk naar Noord-America (*Decreet van den 17 October.*) — conform gedecreteerd.

4. Favorabel advyfeerende, op de Requeste van *Arnoldus Finman*, tot uitvoer van Touwerk en Zeildoek, naar St. Thomas en St. Croix, (*Decreet van den 17 October*) — conform gedecreteerd.

5. Favorabel advyfeerende, op de Requeste van *Sylva* en Comp., tot uitvoer van Roei-Yzer, Zeildoek en Scheeps-Ankers naar Portugal, (*Decreet van den 17 October*) — conform gedecreteerd.

6. Favorabel advyfeerende, op de Requeste van *Knevels en Ullenberg*, tot uitvoer van Roey-yzer naar Portugal, (*Decreet van den 17 October*) — conform gedecreteerd.

7. Favorabel advyfeerende, op de Requeste van *Havart en Plemp*, tot uitvoer van Touwerk en Zeildoek naar Noord America, (*Decreet van den 2 October.*) — conform gedecreteerd.

8. Favorabel advyfeerende, op de Requeste van *Havart en Plemp*, tot uitvoer van Westphaalfche Hammen, naar St. Thomas, (*Decreet van den 21 October*) — conform gedecreteerd.

9. Favorabel advyfeerende, op de Requeste van *H. Kool*, tot weder uitvoer van Zilverwerk, (*Decreet van den 25 July* 1796.) — conform gedecreteerd.

De Vergadering vervolgens overgaande tot het benoemen van een Voorzitter voor de volgende 14 dagen, wordt daar toe met 49 ftemmen benoemd den Burger Reprefentant G. D. JORDENS.

De Prefident communiceert, dat de Commisfie van Finantie hem verzogt heeft, in haare naam favorabel te advyfeeren op de voordragt van het Committé te Lande, nopens de extraordinaire toelage van 7 voor de Militairen, en wel om het zelve voor nog twee maanden te accordeeren: — conform geconcludeerd.

De Commisfie van Superintendentie produceert thans eene nadere gemotiveerde nominatie tot Thefaurier der Commisfie van Adminiftratie over de geabandonneerde goederen van een Vorst van Nasfau, [illegible] voorflellende de Burgers *A. C. Moliere*, [illegible] *van Bevest* en *J. Huygens*: — aan

de orde van den dag gesteld op heden en drie weeken.

Nog wordt gelezen:

Een Request van *Corn. van Maarseveen*, verzoekende, om in de plaats van den gedimitteerden Commissaris *Slicher* te worden aangesteld of een anderen post: — gesteld in handen der Commissie tot de Ambten, en aan de Committé der Marine en te Lande.

Wormer rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld is het Request van *C. E. Sloot*, om pensioen te mogen genieten als oud Boutefeux: dat de Commissie, het zelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zou zyn, dat het verzoek dient te worden gedeclineerd.

Quesnel zegt, zich met het uitgebragt Rapport niet te kunnen conformeeren, verzoekende dat de Vergadering, uit aanmerking van de omstandigheden, waar in de Requestrant zich bevindt, hem eenig douceur zal toeleggen.

Midderigh vermeent, dat, zoo de Vergadering eenig douceur wil geeven, zy dat dan eerder moest doen aan Patriotten, dan aan gedecideerde Oranjevrienden.

Ausmorth zegt: wy zitten hier als Representanten van 't Volk van Nederland. — De Cas, die wy bestieren, behoort aan dat Volk; wanneer wy daar over uit gunstren medelyden disponeeren, disponeeren wy over den roof der nooddruftigen. 't Is maar al te lang, dat deze Vergadering, door deze zoekt naar behulpzaamheid, uit goedhartigheid zig heeft laten wegslepen.

Wy moeten ons tegen de aanvallen op onze goedheid verzetten, en dien stroom te keer gaan; 't is hier door, dat de Republiek in zulk een' elendigen staat komt, en ik oordeel, dat wy alle verzoeken, om Pensioen en Gratificatien, moeten afwyzen, en ons alleen bepalen tot dat gene, het welk wy, na de regelen van 't strikste recht, verschuldigt zyn.

En wordt conform het Rapport geconcludeerd.

De Vergadering vervolgens overgaande tot het benoemen van drie Leden in de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie, werden daartoe benoemd de Representanten *Boelaart*, *de la Court*, en *Schonegevel*.

De President rapporteert:

Namens de Commissie van Buitenlandsche zaaken, op het, by Decreet van 18 October, in haare handen gesteld, en ten zelfden dage door haar uitgebragt rapport, in de zaak van den Canunnik *van Moorsel*, ten einde het zelve nader te motiveeren: dat de Commissie nimmer de voorslag gedaan heeft, om ten *voor-* of *nadeele* van het Capittel van Antwerpen te advyseeren, maar om over dezelve van Gouvernement tot Gouvernement te handelen; vermeenende, dat, daar het geschil is over het *meum et tuum*, in de zaak van een Fransch Burger of *Corpus Morale*, in die Republiek zich bevindende, zy noodzigt geheel geoordeeld, de voorgestelde Mesure voortestaan, welke voorslag zy by dezen nogmaals herhaalen, zullende echter van hunne verrigtingen rapport doen.

En wordt conform geconcludeerd.

Nog zyn ingekomen:

Drie favorabele advyzen van het Committé tot den West-Indischen Handel en Bezittingen, om provisien naar de Colonien te mogen voeren: — conform geconcludeerd.

Midderigh vraagt, waarom dat Committé niet in perzoon de Rapporten komt uitbrengen.

De President stelt voor, om den President van dat Committé by zich te ontbieden, en hem de intentie der Vergadering te kennen te geven: — conform geconcludeerd.

Daarna word gelezen het volgend ingezonden Adres door den Ruiter *Gerard Moreau*.

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

Geeft met een beklemd hart te kennen *Gerard Moreau*: dat hy die ongelukkige Ruiter is, ten wiens lasten een vonnis des doods meer dan zes maanden bestaan heeft; — dat hy de volle waarde van de Menschlievende poging, door de drie Haagsche Burgeren voor hem Suppliant by deze Vergadering aangewend, met een dankbaar hart gevoelt; — dat hy zedert de opschorting van zyn doodvonnis steeds tusschen hoop en vreeze gedobberd hebbende, de beslissing van zyn rampzalig lot, met hartelyke onderwerping, van den uitslag uwer raadplegingen heeft afgewagt. — Dat ter zyner kennis is gekomen Uleder Decreet van den 26 October laatstleden, waarby het Vonnis des Doods, tegen hem Suppliant, op den 17 Maart dezes Jaars, door den Krygsraad te Hoorn, uit hoofde van informaliteiten, wordt vernietigd; en het onderzoek der zaak van meet af aan bevoolen: dat hy de wysheid en regtvaardigheid der Wetgevers van Nederland daarin eerbiedigt; maar het egter waagt, alvorens door Uleden wordt beslist, welke Regtbank zyn Suppliants zaak, op nieuw zal onderzoeken, zich in uwen schoot te werpen, en van den Volke van Nederland, dat Gyl. Vertegenwoordigt, vergiffenis van zyne misdaad, remissie van nieuw regterlyk onderzoek, en gratie af te smeeken. — Dat hy Suppliant uit de volheid van zyn hart durft verklaaren, dat hy zyn leven steeds veil gehad heeft voor de Vryheid en het Vaderland; maar dat hy dien dood, welke hem nu, in de kragt zyner Jaaren beschooren was, als het gevolg van gepleegde misdaaden, met afgryzen, geduurende zo veele maanden, voor oogen heeft gezien; — dat hy het nieuw rechterlyk onderzoek en de uitspraak, met siddering zoude moeten afwagten, als eene vernieuwing der onzekerheid; en eene verlenging der akelige gevangenis, waarin hy reeds zo lange gezugt heeft, — dat hy zich echter niet zal onderwinden, voor de oogen van den Wetgever zyne misstappen te ontveinzen; neen, maar dat hy volmondig erkent zich overmate te hebben toegegeven in het inzwelgen van wyn en drank, zo wel op het Feest, dat ter gelegenheid der opening van deeze Vergadering op den avond van den eersten Maart dezes Jaars, te Hoorn gegeven wierd, als in dien nacht en volgende morgen, en alzo wel te geloven, dat hy kan vervallen zyn tot het schenden van de Militaire Krygstugt, en tot onbehoorlyke aankanting, niet alleen tegen de bevelen van hun, die over hem gesteld waren, maar ook tot het

het dreigen, slaan en smyten van dezelven met vuist en sabel. — Dat hy suppliant tot dien buitensporigen staat van dronkenschap helaas! was gebragt, dat hy zich *ook by dit smeekschrift de byzonderheden zynes wangedrags niet kan herinneren;* dat hy 'er echter verre af is, om te durven voorgeven, dat zyne dronkenschap niet zoude zyn geweest vrywillig, of dat de handhaving van stipte Krygstucht, in een Land van orde en justitie, op losse schroeven gezet mag worden, of eindelyk, dat hy suppliant onkundig zoude zyn van de Vaderlandsche Krygswetten, en de straffen, welken zy tegen soortgelyke delicten, in dronkenschap gepleegd, uitspreeken; dan dat de suppliant eenige redenen van verschooning zien vleit te vinden, in zyn anders bekend en onbesprooken gedrag, — in zynen trouwen dienst, — in zyne goede Zeeden; — in zyn diep berouw; — in zyne lange gevangenis, — in de knagingen van zyn geweeten, en vooral in de overweging, dat de aanlyden le oorzaak zyner woedende dronkenschap is geweest, het voor zyn patriottisch Hart, zo vrolyk Feest, ter gelegenheid der *eerste Nationaale Vergadering van Nederland.*

Dat de Suppliant voor het overige, onder bekentenis van schuld, de Vertegenwoordigers des Volks van Nederland naderen, en van Hun gratie voor rigeur van Justitie hoopen durft; redenen, waarom de Suppliant zich wendt tot deze aanzienlyke Vergadering, vuurigly smeekende, dat het haar behaagen moge, om uit de volheid der uitoefening van 's VOLKS OPPERMACHT, hem ter zaake van de Militaire misdaaden, welke hy op den 2de Maart 1796. te Hoorn heeft gepleegt, met alle de gevolgen en aankleeven van dien gelieft te verleenen *brieven van Remissie, Gratie, of Pardon, en zulks, ter contemplatie van zynen behoeftigen toestand, Pro Deo.*

De Sitter zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar ik in de zaak van den gedetineerden Ruiter *Gerard Moreau* de éénigste geweest ben, die tegens eene remissie der straffe, by deszelfs vonnis bepaald, hebbe geadvyseert, om redenen diestyds gededuceerd, vind ik my egter nu verpligt na de lecture van dit Request het woord te vragen, om U. te doen opmerken, hoe hier door de zaak eene andere wending heeft gekregen.

Veele uwer hebben gemeend in den loop van dit crimineel Proces opgemerkt te hebben informaliteiten, deels met betrekking tot de Rigters, deels met betrekking tot den gedetineerden, als welke laatste door de ontkenning der faiten in dat geval zoude versteeren, dat hem het vonnis had behooren gecommuniceerd te worden, ten einde hy, zig bezwaard vindende, in staat waare geweest daarvan beroep intestellen. En deeze onderscheidene motiven hebben Uleden bewogen om te decreteeren, dat het proces van *Moreau ab initio* weder zoude worden geinstrueerd, en Gyl. hebt eene personeele Commissie benoemd om eene daartoe geschikte regtbank optegeven.

Zo lang nu de Gedetineerde by eene ontkenning bleef, konde deeze Vergadering, hoe zeer ook veele Leden toonden tot medelyden bewogen te zyn, niet wel aan hem gratie of remissie verleenen op een Request door derdens gepresenteerd, om dat eene zulke verleening aan iemand, die zig in gemoede onschuldig agt, geen beneficie maar eene verongelyking zoude zyn. Gratie of remissie kan wel aan eenen schuldigen, maar niet aan eenen onschuldigen gegeven worden; en daarom hebben ook alle edelmoedig denkende gemoederen, in alle landen en tyden, steeds geweigert het ontduiken van een geveld vonnis, dat zy als onschuldig voor onregtvaardig hielden, met te willen nemen een *recursus ad principem* waarby zy zouden verzoeken gratie of remissie.

Maar nu komt de gedetineerde zelf op, en bekent in zyn request volledig schuld, als weetende, dat hy door de gevolgen zyner vrywillige dronkenschap excessen gepleegd hebbe, maar van welke hy zig, als diestyds door den drank bedwelmd, alle de omstandigheeden niet meer konde herinneren. De dadelykheid derzelve egter als zeker aanneemende, vermids hy geene redenen hadde zyne gewezene Rigters te suspecteeren, smeekt hy thans om gratie of remissie.

Hoe zeer nu de schuldbekentenis van eenen Gedetineerden by my nimmer het motif *alleen* kan worden tot het geeven van pardon, begryp ik egter, dat deeze posterieure daad van den gevangen, na dat hy onderrigt is geworden van het tegens hem geveld vonnis op de faiten daarin gespecificeerd, thans alle dubieteiten, by Uleden over het formeele van den processe gerezen, kan wegnemen. De nieuwe instructie immers, door Uleden gedecreteerd, kon en moest ook zekerlyk alleen dienen om den gevangenen gelegenheid te geven, zyne onschuld (des vermeenende) voor de nieuwe regtbank te staven. De zaak is derhalven in die assiette gebragt, dat de Vergadering nu kan en mag delibereeren, of 'er termen voor gratie zyn, ja dan neen.

Offchoon de redenen, waarop ik myn vorig advys declinatoir gegrond hebbe, voor my nog dezelfde zyn, vermeen ik egter in de algemeene geestgesteldheid der Leden eene overhelling tot medelyden te bespeuren; en het is daarom, dat ik nu, als door deeze demarche de zaaken daartoe gedisponeerd vindende, verklaare mede te kunnen accedeeren om in dit singulier geval, daar zo veele omstandigheden hebben zaamgeloopen, gratie te verleenen, *mits dat de gedetineerde Ruiter* MOREAU *dadelyk uit 's Lands dienst worde weggezonden*, op dat niet aan zyne Krygskameraaden, met hem dagelyks voor oogen en onder zig te zien, een vooruitzigt van impuniteit geöpend wierde voor alle derzelver eventueele disobedientien tegens hunne Superieuren; waar door dan de nodige krygsdisicpline alle klem benomen, de invloed der Officieren geweerd, en derzelver authoriteit geheel weg genomen zoude worden.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

BYLAAGEN.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Wordende vervolgens het 8ste en 9de Capittel geärresteerd, in manier als volgen:

CAPITTEL VIII.

Over de Subordinatie en Discipline in het algemeen, en eenige plichten in het byzonder.

Art. 1. De pligten en functien van de Leden der gewapende Burgermacht, voornamentlyk bestaande in de bewaring de openbaare rust, de verzekering der algemeene veiligheid het doen gehoorzamen en eerbiedigen der Wetten, en de afwering en verydeling van alle aanslagen tegen het welzyn de vryheid van het Gemenebest, zoo als by het 2de Artic

van het 1ste Hoofdstuk reeds gezegd is, moeten zy alle, ter bereiking van deze grote en heilzame oogmerken, hunne Onder Officieren en Officieren, en deze wederom hunne hogere Officieren, in alles wat den Dienst betreft, stiptelyk en zonder eenige tegenspraak gehoorzamen, en eene behoorlyke subordinatie, gedurende den Dienst, in acht nemen; zonder welke subordinatie of ondergeschiktheid van den minderen aan den meerderen, geene gewapende Macht op eene geregelde wyze kan bestierd worden, of aan haare bestemming naar behoren voldoen.

2. Alle insubordinatie en ongehoorzaamheid in den dienst, zal dierhalven door den Raad van Administratie en Discipline ten strengsten gecorrigeerd worden met geldboetens, suspensie, degradatie of cassatie, en zal de commandeerende Officier zich van den schuldigen kunnen verzeekeren door hem in arrest te neemen, byaldien de omstandigheeden het vereisschen, of het misdryf van dien aart is, dat hetzelve ter kennisse van den burgerlyken Rechter moet gebracht en door denzelven gestraft worden, blyvende den commandeerenden Officier in deezen, gelyk in alle andere gevallen, voor zyne gegeeven orders verantwoordelyk.

3. Deze subordinatie heeft echter geen plaats, dan, zoo lang men onder de Wapenen of in actueelen dienst is: de dienst geëindigt zynde, keert een ieder weder in den algemeenen kring der Burgeren.

4. Een ieder dus, die door zyne Medeburgers tot eenigen rang bevorderd is, zal zich gedragen als een Burger, die het bevel voert over Burgers; doch daar en tegen, zullen ook de minderen zich zorgvuldig wagten, hunne meerdere onbehoorlyk toe te spreken, of te bejagenen, veel min te behandelen; een diergelyk gedrag zal op gelyke wyze kunnen behandeld en gestraft worden als by Art. 2. ten opzigte van insubordinatie en ongehoorzaamheid gezegt is.

5. Een Officier door zynen hogeren Officier of door de Geconstitueerde Machten tot eenigen dienst onder de Wapenen geordonneert zynde, is verpligt te gehoorzamen, maar het staat hem vry eene schriftelyke ordre te vragen, aangezien de verantwoording altoos blyft voor de geenen, die de ordres gegeven hebben.

6. Wettig gewapende Burgers, vermogen zich niet gewapender hand te verzamelen, dan op de ordres van hunne Officieren; welke, buiten de gevallen, waar in zy door algemeene of byzondere plaatzelyke Reglementen daar toe bevoegd zyn, dezelve niet zullen vermogen te geven, dan op authorisatie of order der Geconstitueerde Machten.

7. Geen Officier der gewapende Burgermacht zal in gewoone tyden tot den dagelykschen dienst scherpe Patroonen mogen doen uitdeelen; zulks zal alleen geschieden, wanneer men eenige tumultueuse bewegingen of andere zwarigheden vreest, en dan nog op ordre van den commandeerende Officier der Burgermacht, die in dezen communicatief met het plaatzelyk Bestuur zal moeten handelen. In buitegewoone en onvoorziene gevallen echter, wanneer geen tyd overig is om rapport te doen, of ordres te vragen, word dit aan het oordeel van den commandeerenden Officier overgelaten, die in alle gevallen voor zyne te gevene ordres verantwoordelyk zal zyn.

8. De Officieren en Onder Officieren zullen gehouden zyn, wanneer zy een of meer nagten uit de plaats hunner wooning moeten te gaan, daar van schriftelyk kennis te geven: de Onder-Officieren aan de Capiteins hunner Compagnien, de Luitenants aan den Capitein, en den Commandant van het Bataillon; de Capiteinen en Majors alleen aan den Commandant, en deze aan den Chef der halve Brigade en commandeerenden Officier der gewapende Burgermacht, welke meede zich niet zal mogen verwyderen, zonder alvorens de Municipaliteit daar van in Persoon of schriftelyk verwittigd, en het commando, aan den hem in rang volgenden Officier, overgegeven te hebben, met aanwyzing van de benodigdheden, die geduurende zyn afwezen kunnen vereischt worden, 't geen meede door alle Officieren die eenig commando voeren, moet geöbserveerd worden.

9. Daar de dronkenschap allerschandelykst is voor een gewapend Burger, en dikwils gelegenheid geeft tot de grootste ongeregeldheden en wanorders, zullen alle de Leden der gewapende Burgermacht van wat rang zy ook wezen mogen, die zich, gedurende den dienst, hier aan schuldig maken, terstond naar huis gezonden of gebragt worden; en voor de eerste keer vervallen in een boete van drie guldens; voor de tweede maal in eene van zes guldens, nevens eene waarschuwinge en correctie voor den Raad van Administratie en Discipline; en voor de derde maal uit den Burgerlyken dienst onder de Wapenen gecasseert worden, behoudens zwaardere straffen door den Burgerlyken Rechter, zoo de Schuldigen zich ergers in mogten vergrepen hebben.

10. Alle de Leden der gewapende Burgermacht, van wat rang zy ook wezen mogen, zullen de hun opgedragen diensten, wachten of posten, naar behooren moeten waarnemen en betrekken; by tegenspraak of weigering, en by verlating van eenige toevertrouwde Wacht of Post, zullen de Schuldigen door den commandeerenden Officier, met agterlating hunner Wapenen, naar huis gezonden worden, of ook wel by verzwarende omstandigheden of onwilligheid om zich met agterlating hunner Wapenen naar huis te begeven, dadelyk in arrest genomen, en door den Raad van Administratie en Discipline, die alle ongehoorzaamheid en verwaarlozing van den dienst ten sterksten zal tegen gaan, met geldboetens, opschorting in den dienst, degradatie, ja cassatie gestraft worden: doch zoo de fouten van dien aart waren, dat dezelve eene zwaardere correctie verdienden, zal het geval ter kennisse van den gewonen Rechter gebragt worden, om uitspraak te doen, zoo als het gewigt der zake zal komen te vorderen.

11. Iemand anderen tot ongehoorzaamheid aanzettende, zal, naar exigentie van zaken, gecorrigeerd, en, des noods, als onwaardig de Wapenen te dragen, gecasseerd worden, behoudens de actie van den crimineelen Officier, zoo de zaak daar toe gedisponeerd mogt wezen.

12. Een Lid der gewapende Burgermacht om eenige der vooraangehaalde redenen in arrest genomen zynde, zal de Officier op wiens ordre en verantwoordelykheid zulks geschied is, daar van terstond kennis moeten geven aan den commandeerenden Officier van het Corps, en aan den Commandant der gewapende Burgermacht, welke commandeerende Officier van het Corps gehouden zal zyn, de informatien tegen den gearresteerden ten spoedigsten te doen inwinnen en tegens hem te doen procedeeren, daar en zoo het zal bevonden worden te behooren.

13. Ingevallen iemand, uit hoofde van wangedrag, in den dienst mogt gesuspendeerd of gecasseerd worden, zal hy op eene hogere Contributie gesteld worden, als hy anderzins, naar mate van zyne omstandigheden, zoude moeten betalen; en is een Burger, die infaam gecasseerd is, onwaardig om het stemrecht uit te oeffenen, of eenig Ambt of Post te bekleeden; ten welken einde door de Raden van administratie en discipline, van diergelyke Vonnissen advertentie zal mooten gedaan worden in de opentlyke Nieuwspapieren, tot een iders in-

nformatie en narigt.

14. Het zal aan ieder vry staan, als hy reden heeft, om over zyne Officieren, of Onder Officieren zich te beklagen, en zoodanig beklag door den Capitein der Compagnie en den Commandant van het Corps of Bataillon, tot onderling genoegen, niet kunnende bemiddeld en afgedaan worden, zich deswegens aan den Raad van administratie en discipline te vervoegen, die de zaak zal stellen in handen van den Auditeur, dewelke, tegen den schuldigen, tot zoodanige reparatie of straf zal procedeeren, als hy zal vermeenen te behooren.

15. De Municipaliteiten der Steden en Plaatzen, zullen, met overleg der Raden van Administratie en Discipline, de boetens en verdere straffen, welke hier niet uitgedrukt zyn, tegen de Overtreders der Wetten kunnen bepalen, en, met toestemminge en concurrentie der Commissie tot de algemeene Directie in ieder Gewest, zoodanige meerdere schikkingen kunnen vaststellen, als zy plaatzelyk zullen nodig oordeelen, mits egter dezelve niet inlopen tegen eenig gedeelte van dit Reglement.

CAPITTEL IX.

Over de Wagten.

Art. 1. Daar het betrekken van de Wagten afhangt van de plaatzelyke gewoontens en de omstandigheden, waar in iedere Stad of Plaats zich bevind, of, by vervolg van tyd, kan geraken, word de beschikking, zoo omtrent de Wagten in het algemeen, als de Contributien, onder benaming van Wagtgeld of anders, wordende geheven, of in het vervolg zullende geheven worden, in 't byzonder, overgelaten aan de Municipaliteiten of Plaatzelyke Regeeringen, en blyven alle plaatzelyk gearresteerde Wagt-Reglementen in hun geheel, voor zoo verre dezelve niet strydig zyn met dit Reglement.

(*Het vervolg hier na.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag, den 1 November 1796.

Wordt gelezen een Extract uit de Decreeten van den Raad der 500, der Fransche Republick, tot verbod van Engelsche Waaren, hoe genaamd: — aan de Commissie van Buiten landsche zaaken, en die, aan wier hoofd *Lespinasse* is.

Een Extract uit de Resolutien van het Uitvoerend Bestuur der Fransche Republiek; waarby den Minister *de la Croix*, volmagt wordt gegeeven, om met den Engelschen Minister zo over den Vreede te handelen als Tractaaten te sluiten, met en benevens haare Geallieerden, zynde hier by gevoegt het Credentiaal door zyn Brittannische Majesteit aan Lord *Malmetsbury*: — voor Notificatie.

Eene Misfive van den Raad der Gemeente van Amsterdam, met betrekking tot den aangehaalden Goudschen Eiker, gevoerd by *F. Vermeulen*: — aan de daar toe benoemde Commissie.

Eene Misfive van het Committé der Marine, zich nader adresseerende over de zaak van *T. Compeer*: — besloten te persisteeren by het genomen Decreet.

Een Request van Kooplieden van Amsterdam, tegen de Proclamatie van den 16 September: — aan *Lespinasse* c. s.

Requesten van de Weduwe *de Vries*, en *Meynts*, *A. Clemens* en Zoon, *S.* en *P. de Clercq*, tot uitvoer van Speck: — geaccordeerd.

Een Favorabel advys van het Committé der Marine, op het Request van *H. Gildemeester*, tot uitvoer van Snaphaanen: — conform.

Nog een Favorabel advys, op het Request van *R. van Ling*, tot uitvoer van Spek: — conform.

De Vergadering gaat over tot de orde van den dag, wordende in deliberatie gebragt het Rapport van het Committé der Marine op het voorstel van den Representant *Okhuysen*, tot verbod van uitvoer, van Boter en Kaas.

En wordt besloten: *dat 'er geen verbod van uitvoer van Boter en Kaas, of belasting op dezelven zal plaats hebben.*

Voorts wordt de Vergadering geadjourneerd' tot morgen ochtend ten elf uuren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 232. *Donderdag den 3. November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag, den 28 October 1796.*

Voorzitter: BERNARDUS BLOK.

Vervolg der Discusfien, op het Requeft van den Gedetineerden Ruiter *Gerard Moreau*.

De Burger *Schimmelpenninck*, het woord gevraagd hebbende, zegt:

Ik herinnere my, met aandoening, het onaangenaame ogenblik, toen ik, laatstleden Woensdag, my genoodzaakt vond om met die Leden deezer Vergadering te ftemmen, welke oordeelden dat 'er aan *Moreau* toen nog geen Pardon behoorde verleend te worden. — Ik erkende op dat tydftip de neiging van myn hart te moeten bedwingen, om aan de voorfchriften van de gefonde reden te kunnen gehoorfaamen. — Immers wy allen zagen toen nog in de zaake van *Moreau* niets dan eene opeenftapeling van tegenftrydigheden, informaliteiten en duisterheden. — Niet hy, maar derdens buiten hem, imploreerden Uwl. tusfchenkomst. — Gebrek aan genoegfaame fchuldbekentenis deed ons de geheele zaak voor de oogen fchemeren, ontwyfelbaare omisfien deeden ons alle gevoelen dat het Vonnis en de opgevolgde confirmatie behoorden te worden gefteld buiten effect, en aan den veroordeelden gelegenheid gegeeven om zyne zaake op nieuw te doen onderzoeken. — Uwlieder op eergisteren genomen Decreet was tegen al dit eene wyze voorziening genomen; Gylieden; Burgers Reprefentanten, hebt, met dat Decreet, voldaan aan die geftrenge pligten, welke de voorfchriften van Wysheid en Voorzigtigheid van de Bataafsche Wetgeevers afeifchen; gylieden hebt door uw genomen Decreet uwe onbuigfaame aankleeving aan de vastgeftelde Wetten aan den dag gelegd, en op eene gefignaleerde wyze getoond, dat gyl. nimmer zult gedoogen, dat 'er van de punctueele obfervantie der voorgefchreven formaliteiten in de crimineele rechtspleeging geglisfeerd worde. — Dan, Burgers Reprefentanten, door dit fmeekfchrift van *Moreau* verandert nu de zaak geheel van gedaante, en gelyk gy uwlieden op eergisteren van den geftrengen pligt van Wetgevers gekweten hebt, kunt gylieden, myns oordeels, thans het edelst genoegen fmaken, waar voor gevoelige harten vatbaar zyn. Namelyk het verleenen van gratie aan eene ongelukkigen misdaadiger, uit kragt van die fouveraine magt, welke het Bataafsche Volk in deezen aan uwe uitoeffening heeft toebetrouwd. — Nu toch is het de misdadige *Moreau* zelve, die uw om gratie fmeekt. — Nu toch is het *Moreau* zelve, die zyn misdryf op eene zo opbewimpelde als in de daad aandoenlyke wyze bekend. — Nu is het *Moreau* zelve, die volledig erkent, in 't overtreden der Krygswetten, de Nederlandsche Natie te hebben beledigd en zyn leven aan het Vaderland te hebben verbeurd; nu is het *Moreau* zelve, die de wysheid van deeze Vergadering zo wel als haare rechtvaardigheid hulde doende met hem, by uw Decreet van eergisteren, gelegenheid voor een nieuw onderzoek en voor eene nieuwe defenfie te willen geven, echter op eene eerbiedige wyze aan dit hem toegekende recht fmeekt te mogen renuncieeren, en vrywilliglyk verkiest, om liever zyn hoop op de Nationaale clementie, dan op de beproeving der Nationaale Rechtvaardigheid, in een nieuw onderzoek zyner zaak, te vestigen. Wel aan dan, Reprefentanten van 't Volk van Nederland! gylieden hebt door uwlieder Decreet van eergisteren aan de voorfchriften van een geftrenge pligt voldaan. Thans hebt gylieden gelegenheid om den aandrang van uwlieder gevoelige harten te volgen, en om de ftem der menschlievenheid gehoor te geven. Laaten wy dan ook dit ogenblik, dat ons thans aanlacht, niet laaten ontflippen; laaten wy aan den ongelukkigen *Moreau*, ter confideratie van zyne lange gevangenis, onder eene onophoudelyke verwagting van eene geweldige Dood, thands pardon fchenken, — wat my betreft, ik ftem daartoe met al myn hart, en zal deeze dag onder de gelukkigfte myns levens tellen.

Hier op zegt de Voorzitter:

Dat hy vermeent, dat niemand der Leden eenige tegenbedenkingen tegens het aangevoerde zal hebben, maar eenpaariglyk het verzoek zullen accordeeren. — Waarop hy met den Prefidieerende hamerflag deeze zyne voordragt bekragtigt, terwyl, zoo wel geduurende het Leezen van het Request, als onder het neemen van het Decreet, de Leden de zichtbaarfte blyken van het menschlievend gevoel, het welk hun bezielde, aan den dag leggen: bevestigende dit na het flaan van dit voor den Requestrant zoo belangryk Decreet door de blykbaarfte goedkeuring en toejuiching.

Waarna de President het presidium nederlegt met de volgende aanspraak:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het vereerend werk, my opgelegd, is thans afgedaan. — Myn Opvolger is benoemd: en ik keere van dezen Zetel in uwen kring, Waarde Ambtgenooten! weder te rug.

Byaldien ik, by het nederleggen van myn Voorzitterschap, my mochte vleien, eenigzins uwe goedkeuring te hebben weggedragen, zoo zal dezelve voor my de grootste belooning, en de sterkste spoorslag zyn, om in myne werkzaamheden met Ulieden, tot heil van het Vaderland, yverig en oprecht voor te gaan.

Ik bedanke U voor de edelmoedige blyken van toegeeven heid, welke ik van Ul. heb ondervonden, en vertrouwe van uwe billykheid, dat de ernst, waar mede ik zomwylen tot handhaaving van de achtbaarheid dezer Vergadering heb moeten spreeken, my ten goede zal worden geduid.

Alvoorens echter deze plaats te verlaaten, vinde ik my genoopt, U te herinneren, dat, hoe veel gy reeds afgedaan, en hoe gewichtig ook uwe besluiten tot 's Volks geluk mogten geweest zyn, 'er echter nog oneindig veel voor U en my overig blyft te verrichten, en dat het gewichtigste van al onzen arbeid zal zyn, om eenen gelukkigen Regeeringsform, geworteld op de een en ondeelbaarheid van Bestuur, aan het Volk van Nederland aan te bieden en ingevoerd te zien.

De overgifte van een Ontwerp tot dat einde zal eerdaags geschieden, en myn Opvolger, de braave *Jordens*, welke op den 25 November laatstleeden de Conclusie by Haar Hoog Mogenden, de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden heeft genomen, *'er zal eene Nationaale Vergadering zyn*, zal ook het genoegen smaaken, om dat Ontwerp van onze Ambtgenooten, met dat werk belast, over te neemen.

God geeve, dat wy, overeenkomstig onze duure verplichting, ongeveinst alle *Provinciaale*, *Stedelyke* en *Plaatzelyke* betrekkingen by de Raadpleegingen van dat gewichtig stuk mogten afleggen, en ons steeds herinneren, dat de ZAAK, WAAR OVER WY ZULLEN RAADPLEEGEN, HET ALGEMEEN BELANG DES GANSCHEN NEDERLANDSCHEN VOLKS betreft, — als mede, dat wy, met zamenvoeging van alle mogelyke macht, yver, naarstigheid, oprechtheid en standvastigheid alles tot een gewenscht einde mogen brengen, en alzoo eerlang het Volk van Nederland, volmaakt gelukkig aanschouwen! — God zegene daar toe onze Vaderlyke poogingen, en blyve altoos de God en Weldoener van het gansche Bataafsche Volk!

Adjourneerende de Vergadering vervolgens tot Maandag ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Maandag*, *den* 31 *October* 1796.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend.

De Burger *Jordens* aanvaardt het Presidium met de volgende Aanspraak:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Niet zonder aandoening beklim ik deezen stoel. Meermalen werd ik geroepen tot eenen post, dien ik niet zonder bekommeringe aanvaarde: nimmer tot eenen zo gewigtigen, zo moeilyken, als deeze. En zoude ik dan niet vreezen, dat myne schouderen te zwak zullen bevonden worden, om aan het vertrouwen, dat gylieden in my gelieft te stellen te voldoen? Ja, Burgers Representanten, ik kan, ik mag dit niet ontveinzen. Het verdwenen vuur myner jeugd, myne mindere vaardigheid, minder doorzigt, dan dat van onderscheiden groote mannen; die dezen post zo luisteryk hebben bekleed, geeven my eene gegronde bekommernis, dat ik uwe verwagtinge zal te leur stellen, van myne zyde zal ik nogthans alle myne kragten inspannen, om daar aan zo veel mogelyk te voldoen; mynen yver verdubbelen, en, standvastig vertrouwende op de hulpe van Hem, die myne geringe pogingen meermalen geliefde te zegenen, zal ik my gerust stellen, en getrouw aan mynen eed, aan mynen pligt, met ulieden kragtdadig medewerken, ter bevorderinge van de waare belangens des Vaderlands en onzer Natuurgenoten. Als Voorzitter in uwe Vergaderinge zal ik de order en agtbaarheid van dezelve tragten te handhaven en naauwkeurig letten op uwe gevoelens, om, volgens het resultaat der meerderheid, met alle omzigtigheid te besluiten, terwyl ik van uwe Vaderlandsliefde billyk mag vertrouwen, dat gylieden met die kalmte en voorzigtigheid zult raadplegen, welke het gewigt der zaken, die het Volk van Nederland ons heeft toevertrouwd, zal komen te vereischen, en dat gyl. met standvastigheid zult doen uitvoeren alle die maatregelen, welke gyl. ten nutte des Vaderlands, ter bevorderinge van waarheid en deugd, ter verspreiding van geluk over alle onze Medeburgers in uwe wysheid zult hebben genomen en vastgesteld. Laaten wy hier toe den zegen des Allerhoogsten afsmeeken.

De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Waarna geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adressen:

Het Extract uit de ontvangene Buitenlandsche Depêches: — beslooten te doen drukken en aan de Leden te doen distribueeren.

De Directeuren van den Levantschen Handel verschynen ter Vergadering, en leggen in die qualiteit de gewoone verklaaring af.

Eene Missive van den Vice-Consul van Spanje, inhoudende Copy der Oorlogsverklaaring van dat Ministerie aan Engeland: — aangenoomen voor Notificatie.

Blok berigt, dat, deeze Missive, staande den tyd van zyn presidium ingekoomen zynde, hy dezelve reeds heeft beantwoord.

Eene Nota van den Minister *No 7*. paspoort verzoekende voor goederen naar de Armée: — geaccordeerd.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Friesland, verzoekende authorisatie, omme, wanneer zy gelegenheid kunnen vinden tot verkoop van hun Buitenjagt aan een vreemde, zulks te kunnen verrigten: — geaccordeerd.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Utrecht, kennis gevende van den Ontfangst van het geaniesteerd Re-

Reglement van algemeene Burgerwapening, en het benoemen eener Commissie, ingevolge het Decreet van 15 September, bestaande in de Burgers *J. van Pembroek*, *Bosch*, *de Jonckheere*, *Janssen*, *de Tombe*, *Oostrum*, en *de Wys*: —— aangenomen voor Notificatie.

Eene Missive van het Committé te Lande, inhoudende antwoord op het Decreet van 27 October, waar by in hunne handen gesteld was het Request van onderscheidene Bataafsche Officieren, zich beklaagd hebbende over het niet aan hun betaalen hunner Pensioenen, terwyl dit aan Officieren der oude Armée had plaats gehad; dat zy, uit hoofde van penurie buiten staat zyn, om aan het verzoek der Requestranten te voldoen. Dan dat het Committé niet kan ontveinzen, haare verwondering over dit Adres, niet wetende, welke gronden de Requestranten hebben, om hun, als 't ware, te beschuldigen, even als of zy den een boven den anderen prefereeren, daar zy verklaaren kunnen, dat zulks ten eenemaal valsch en bezyden de waarheid is.

Gulje zegt, het zy verre! Burgers Representanten! dat ik immer zal pryzen of defendeeren beschuldigingen of aantygingen, die valsch, of maar eenigermaaten ongegrond zyn, en wel te minder, wanneer ik zoude kunnen supponneeren, dat die uit een *intrigant principe* opkwamen. — Neen, Burgers Representanten! dit heeft by deeze ongelukkige Requestranten geen plaats; — en het is hierom, dat plicht van my vordert, voor hun te spreeken.

Zoude het wel te verwonderen zyn, Burgers Representanten! dat deeze *Officieren*, onbekend met *juridicque fynheden*, met die *fiere rondheid*, die den waaren Krygsman kenschetst, als het waare, in wanhoop door bytend gebrek vervoerd, iets voor waarheid aannemen, dat zy hebben van hooren zeggen, en in dien wanhoopigen staat eenigzins overstappen de zaak legaal te onderzoeken? — Immers neen! — Zy komen niet tot Ul., Burgers Representanten! als tot hunne Rechters, maar als Kinderen tot hunne Vaders, voorziening verzoekende in hunnen dringenden nood.

Dit alleen in aanmerking neemende, is 'er genoegzame reden ter verschoning, zoo 'er al iets te veel in het Request mogt gezegt zyn.

Maar, Burgers Representanten! daar is meer ter hunner verschoning, of, om beter te zeggen, ter hunner verdeediging.

Ik meen wel geïnformeerd te zyn, dat zy Requestranten een ordonnantie voor eenen gepensioneerden Officier, hebben gezien, die loopt tot den 16 September deezes jaars: uit het zien van diergelyke ordonnantie hebben zy geoordeeld, dat 'er meer van dien aart waren, en dit heeft aanleiding gegeven tot het geposeerde in het Request, nu *in questie*.

Ik vertrouw dan, Burgers Representanten! dat Ul. Vaderlyke welwillenheid, nog dezelfde is, die Uliedem op den 11 deezes, ten aanzien deezer ongelukkigen, zoo waardig getoond hebt, en het Committé te Lande *de novo* zult aanschryven, ten spoedigste 3 maanden pensioen aan de Requestranten te voldoen, ingevolgen Ul. genomen Decreet; ten einde zy uit deezen zoo dringenden nood eindelyk gered worden.

De President stelt voor, om deze zaak nader te doen onderzoeken: — conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *de Kempenaar*, *Wilderik*, *Visscher*, *Boellaard* en *Pompe van Meerdervoort*.

Eene Missive van het Committé der Marine, verzoekende authorisatie, ter slooping van het Fregat *Harlingen*: —— geaccordeerd.

Eene Missive van het Committé te Lande, voordragende tot Capitein by de 2de Compagnie der 7de halve Brigade den Luitenant *H. Valkenburg*: — gehouden in advys tot Donderdag aanstaande.

Eene Missive van de Commissie tot de Constitutie, inzendende de Lysten der populatie van deeze Republiek: — aangenoomen en aan de Leden gedistribueerd.

Een Request van *C. C. Lüther*, verzoekende, om als Translateur in de Hoogduitsche Taal te worden benoemd: — in handen der Commissie van Buitenlandsche zaaken, om 'er het nodig reguard op te slaan.

Een Request van *W. Volkers*, Lid van het Committé te Lande, verzoekende zyn ontslag in die qualiteit, en tevens weder te moogen genieten zyn oud Pensioen: — geaccordeerd.

Eene Declaratie van *B. van Calcor*, ter somma van ƒ 2025:-:- wegens geleverde Medailles, ter gelegenheid der eerste byeenkomst dezer Vergadering geschroefd: — aan de Generaliteits Rekenkamer, om dezelve te voldoen.

Een Request van *Wisfering*, ter uitvoering van ƒ 7500 naar Elbing, en ƒ 8500 naar Hamburg, in Specie, voor Granen: — geaccordeerd.

Een Request van *J. Straatman*, verzoekende schavergoeding wegens ondergaane mishandelingen in den jaare 1787; als mede om eenigen Post of Bediening: — het eerste gerenvoyeerd aan Holland, en het tweede in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van onderscheidene uitgeweekene Bataven, luidende als volgt:

Aan de Nationaale Vergadering, Representeerende het Volk van Nederland.

Geven met verschuldigde achting te kennen, de ondergetekenden, alle uitgewekenen en vervolgde Patriotten, en beminnaars van Vryheid, Gelykheid, Broederschap, rustende op orde, welke zy weeten, dat de vastigheid van eene geregelde Maatschappy moet uitmaaken, dat de nood, Burgers Representanten, by veelen van hun van dien aard is, dat zy wel ras onder hunne rampen zullen moeten bezwyken; indien uwe Vergadering niet by het inkomen van dit verzoekschrift decreteert: *dat 'er op staande voet eene voorziening in hunne ongelukkige omstandigheden zal worden gedaan.*

Op de uitnodiging van Hun Hoog Mogenden zyn veelen wedergekeerd, en wedergekeerd zynde, vergaan zy van ellende; — vergeefsch hebben zy heden het Effect tot heden gewagt van Ul Decreet van den 29 dezer op hun voorig Request genomen, met het Provinciaal Bestuur van Holland aan te maanen, om in hunnen dringenden nood te voorzien: een Uwer verzuim is te veel, en moet gewis nog meer Bataafsche slagtöffers maken; 'er zyn, Burgers Representanten, (gun 't hun de waarheid openhartig te zeggen,) welke boven aarde staan, en zonder mooglykheid met eenig fatzoen ten Grave kunnen gebragt worden. —— *Zy* hadden insgelyks gehoopt dat 'er rapport door uwe Commissie op l. l. Vrydag

zoude uitgebragt worden, dan tot hun leedweezen is zulks meede nog niet geschied; — te regt heeft één uwer Leden in de Vergadering gezegd: de honger laat zich niet adjourneeren." — Eenige tyd geleeden heeft hunnen Raad der Gemeente één maand onderstand aan hun uitgerykt, dank zy hunne menschlievende pogingen, dan zy kan daar in niet continueeren zonder speciaale last van hooger Magt.

Burgers Representanten! laat dit de laatste klagten zyn, welken zich in den Tempel der Vryheid kunnen doen hooren! — beslis het lot der Ondergetekenden met te decreteeren: *dat zonder eenig verwyl aan hunne zo dikwerf herhaalde verzoeken* voldaan worde.

Heil en Respect

Amsterdam, 30 October 1796. door 47 Batsaven ondertekend.

Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

De President zegt, dat hy zoude voorgesteld hebben, om aanschryving aan Holland te doen, ten einde in den nood der Requestranten te voorzien; dan dat hy, geïnformeerd zynde, dat op Woensdag aanstaande de Commissie haar Rapport zal uitbrengen, nu voorstelt, om dit Request tot dien tyd te houden in advys.

Ploos van Amstel stelt voor, om andermaal die van Holland aanteschryven, om in den nood der Suppliauten te voorzien.

De President brengt dit in omvrage.

Ten Berge zegt, hier tegen te zyn, zo het zeker is, dat binnen twee dagen rapport zal worden uitgebragt, daar hy vertrouwde dat Holland de Suppliauten niet van gebrek zal doen omkomen.

Bosch appuyeert de omvrage van den President.

En wordt conform geconcludeerd zonder resumtie.

Een Request van *D. Crommelin* en Zoon, ter uitvoering van Touw-werk naar New-Yorck: — aan de Marine.

Een Request van *Breitenfeld* en *Gregory*, ter uitvoering van ƒ 15000 voor Graanen naar Koningsbergen.

Een Request van *Dupper* en *Schlüter*, om 3000 Ducaten naar Dantzich, en 2500 Ryksdaalers naar Hamburg te zenden voor Graanen.

Een Request van *S.* en *P. de Clercq*, ter uitvoering van ƒ 24000 naar Hamburg.

Een Request van *R.* en *Th. de Smeth*, ter uitvoering van 3000 Ryksdaalers naar Hamburg, alle voor Granen: — geaccordeerd.

Een Request van *C. G. Meyer* en Zoonen, kennis geevende, dat zy verzonden hebben 2 vaatjes met Brabandsche Kroonen, aan het Adres van *Winkler* en Comp., te Leipzig, welke te Doesburg zyn aangehouden, verzoekende, dat dezelve zonder verwyl mogen worden vrygegeeven.

Van Hamelsveld zegt, dat hy ter elucidatie kan zeggen, dat de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie die van Doesburg heeft aangeschreeven, om de uiterste vigilantie in het werk te stellen op de uitvoerende geldspecien, het welk aanleiding heeft gegeeven, tot de gementioneerde aanhaling; dan dat voorschreeve Municipaliteit onderscheiden Brieven aan die Commissie hieromtrend heeft ingezonden, waarom hy voorstelt, om het ontslag dier Vaatjes dadelyk te accordeeren.

De President brengt dit in omvrage.

Van Hengst vermeent, dat de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie daar toe zoude kunnen worden geauthoriseerd: — conform gedecreteerd.

Eene Missive van den Raad der Gemeente der Stad Enkhuizen, zich nader adresseerende omtrend de plaatzing der Haven voor 's Lands Schepen van Oorlog, en aanbiedende, om de bekende Zantbank voor hunne Stad te doen wegneemen.

De President stelt voor, om deze Missive te doen drukken en te distribueeren aan de Leden.

Bosch zegt, dat, deze zaak aan de orde van den dag zynde, hy vermeende, dat dit geen plaats konde hebben.

Nieuhoff zegt, dat de zaak van zoo veel gewigt is, dat hy van gevoelen is, dat deze Missive wel mogt worden gedrukt, om daar door aan de Leden gelegenheid te geeven, dezelve nauwkeurig te overwegen: — conform besloten.

Van Beyma rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen, by Decreet van 3 Augustus gesteld is het Request van *P. Holtzer*, dat zy, na examinatie van hetzelve, van gevoelen zoude zyn, dat aan den Suppliant eene somma van ƒ 250 zoude kunnen worden geaccordeerd: — conform geconcludeerd.

Bacot doet een voorstel:

Om te doen onderzoeken, of 'er behalven Hoorn en Enkhuizen, ook nog eene geschikter Haven voor 's Lands Schepen zou kunnen aangelegd worden, en dit voorstel te stellen in handen der zelfde Commissie:

Besloten, zonder resumtie, te doen drukken en te distribueeren aan de Leden.

Bosveld steld voor:

Om voortaan by het drukken der Decreeten te omitteeren de missen, waar onder zommige verzoeken worden geaccordeerd, en slegts daar by te plaatzen: *geaccordeerd onder de gewoone bepaling*: — conform geconcludeerd.

Hierna wordt de Vergadering gescheiden tot morgen ochtend ten elf uuren, en veranderd in een Committé Generaal.

ZITTING *van Dingsdag den* 1 *November* 1796.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De President berigt, dat de Colonel *Gelderman* hem gecommuniceerd heeft, dat het Artillery-

School

School van Delft, op heden alhier staat te arriveeren: — aangenoomen voor Notificatie.

Hierop worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen.

Extract uit de Decreeten van den Raad der 500, met betrekking tot het verbod zoo van den invoer als verkoop der Engelsche Fabriekgoederen en andere waaren in Frankryk: —— gesteld in handen der Commissie van buitenlandsche zaaken, als mede in die van den Burger *Lespinasse* c. s. en wyders besloonen te doen drukken en aan de Leden te distribueeren.

Een Extract uit de Resolutien van het uitvoerend Bestuur der Fransche Republiek, waar by den Minister *de La Croix*, volmagt gegeven wordt, om met den Engelschen Minister zoo over den Vreden te handelen, als Tractaten te sluiten; mits van tyd tot tyd opening geevende van den staat der onderhandelingen: zynde hier by gevoegd het Credentiaal ten zelven einde door zyn Brittannische Majesteit op *Lord Malmesbury* gegeven — aangenoomen voor Notificatie.

Eene Missive van den Raad der Gemeente der Stad Amsterdam, nopens de aanhaaling van den Goudt hen Yker, gevoerd by *F. [illegible]*, in April l. l., van wegens het Committé der Marine gedaan, verzoekende dien aangaande spoedige afdoening: — gesteld in handen eer personeele Commissie, en deeze zaak benoemd.

Eene Missive van het Committé der Marine zich nader adresseerende over het violeeren hunner jurisdictie, door die van Vlissingen, en het Decreet dienaangaande door deze Vergadering in die zaak genoomen, daar zy, op gronden der Resolutie van Hun Hoog Mog., in dato 27 February 1795, vermeenen, dat aan hun de Jurisdictie competeert over persoonen, aan hun Committé subject, en dus ook over den persoon van *T. Compeer*, Klokluider op de Werf te Vlissingen; verzoekende, dat de Vergadering, uit aanmerking van het gewigt der zaak, dezelve nader gelieve te onderzoeken.

De President zegt, dat, offchoon het Decreet genoomen is op een uitgebragt Rapport, hy echter voorstelt, als zelfs in die Commissie geweest zynde, om deze zaak door een nieuwe Commissie nog eens te doen onderzoeken.

De Beyeren zegt, dat het Decreet wettig genomen is, en het van de allergevaarlykste gevolgen kan worden, om zodanig een zaak op nieuws weder te doen onderzoeken; dat dit niet anders zoude zyn dan tydverspillen; welhalven hy vermeent, dat de Vergadering zich by haar Decreet moet maintineeren.

Ploos van Amstel appuyeert dit.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering dan gelieft te persisteeren by het genoomen Decreet.

Van Beyma zegt, dat hy ten tyde van het neemen van het Decreet verzogt had, dat het rapport zou worden gedrukt, uit aanmerking van het gewigt der zaak; alzo hy vermeende, dat het over niets minder was, dan het vernietigen der Jurisdictie van een der Committés der uitvoerende magt; iets het geen ten eenemaal strydig was met den letter van het Reglement voor deze Vergadering, waaromme hy voorstelde, dat deze Missive zou worden commissoriaal gemaakt.

Onderscheiden Leden appuyeeren dit.

Ten Berge zegt, te moeten appuyeeren het door den Burger *de Beyeren* aangevoerde, in consideratie gevende, wat de gevolgen zouden zyn, zoo men door nadere commissorialen telkens de Decreeten infructueus maakte; te meer in dit geval nog, daar hy vermeende, dat de tegenswoordige Missive geene nieuwe consideratie ter elucidatie inhoud, maar alleen slegts de gronden refuteert, waarop het Decreet genomen is.

Van Esk zegt: Hoe zeer ik my ten vollen verzekerd houde, dat het Committé der Marine geenzins op uitbreiding haarer jurisdictie in twyffelachtige gevallen belust is, verbeeld ik my echter, dat het zelve niet onverschillig kan of mag zyn, omtrent het Decreet, waar by de zaak van *Thomas Compeer* van haare jurisdictie afgetrokken, en aan de plaatzelyke Rechter te Vlissingen is overgelaten.

Dit Decreet tog, gefondeerd aan de gronden van het Rapport, waarop het genoomen is, behelst niets minder dan een algemeen gedeclareerd begrip van deeze Vergadering, dat aan het Committé behalven in materie van Convoyen en Licenten, generlei regtsbedwang over haare bedienden, offchoon in officio peccerende toekomt, en renverseert dus alle voorige denkbeelden, welke daaromtrend by de voorige Admiraliteits Collegien niet alleen, maar ook by Hun Hoog Mog. in vroeger dagen, ja zelfs nog onlangs by deeze Vergadering, in de zaak van den Smitsbaas *Rickers* te Amsterdam zyn gefoveerd; hier mede staat het genomen Decreet, myns inziens, in een manifeste contradictie, en involveert zulke bedenkelyke swarigheden in zyn gevolgen, dat ik gaarne had gewenscht, dat de Vergadering voorleden Donderdag had te kunnen goedvinden, om het rapport te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen. En vermits zaak de uitoeffening van die zoort van jurisdictie niet alleen niet [illegible], of van de oorspronkelyke institutie der Admiraliteits Collegien alleen bonde, maar voornaamelyk voortvloeijende uit de magt aan dezelven gedefereerd, en op zig zelve noodzaaklyk voor de goede orde in een Administratie van dien aart, als is deeze tak van het publicq bestuur, vinde ik my indispensabel verpligt te insteeren, dat de voordracht van het Committé der Marine in nadere overweging genoomen, en inmiddels het voorschreeve Decreet buiten effect mag gesteld of gehouden worden.

Onderscheiden Leden verzoeken appel nominal.

Bexier zegt, dat hy vermeent, dat, alhoewel de Vergadering moet persisteeren by het genoomen Decreet, in dit special geval, zy echter de zaak voor het vervolg wel zoude kunnen maaken commissoriaal.

De President zegt, dat het Decreet rust op de suppositien in het rapport voorkomende, als dat de judicature aan het Committé niet competeert; en staat voor, om, by appel nominal te decideeren, of de Vergadering by het Decreet zal blyven persisteeren, dan wel de zaak maken commissoriaal.

Bexier zegt, dat hy meermaalen heeft hooren avanceeren, dat de Vergadering de premissen, in de rapporten geavanceerd, niet altoos voor haare fustenuen aanneemt.

De President institueert appel nominal: ——

En

En wordt by meerderheid geconcludeerd om te persisteeren by het genoomen Decreet.

Een Request van *J. A. Blauw* en *J. Ros van Tonningen*, als Gecommitteerdens van den Raad van Zierikzee, zich beklagende over de wanbetaling, voor geleverde noodwendigheden, ten diensten der Fransche Troepen, en de daar uit voortvloeyende nadeelen, met opzigte tot de aanneemingen; verzoekende daaromtrend voorzieningen.

Breekpot zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik vinde my in de onvermydelyke en noodzaakelyke verpligting, om dit verzoek met dien ernst, die het gewigt der zaake vordert, te appuyeeren; de dringende nood, waar in de Stadt Zierik Zee, en het Eiland van Schouwen zig bevinden, was my bekend, dog de ongeleegenheid van 's Lands Finantieelen staat wederhield my, om die te openbaaren; maar thans wordt deeze Vergadering daar van op eene formeele wyze onderrigt, en ook thans zoude het voor my misdadig worden, daar van te zwygen.

De nood is ten hoogsten top gestegen, het water is aan de lippen, en ingeval Uliedet wysheid geene dadelyke uitkomst daar weet te stellen, zal het gevolg van deeze voortduurende verleegenheid ernstige gevolgen hebben. Ik vertrouw niet, dat deeze Vergadering eene Stad, die zig altyd zoo zeer door Patriottischen yver kenschetste, die in den Jaare 1786. door haare Vaderlandsliefde uitmuntede boven veele Nederlandsche Steden, die, uit hoofde van haare standvastigheid de prooy wierd van een voorbeeldeloos geweld en foltering, die in de jongste revolutie doorslaande blyken gaf van haare verkleefdheid aan de Vryheid, die onlangs (niet tegenstaande haare neringlooze situatie) het haare toebragt, om 's Lands Vloot te helpen bemannen, en die nog zoo veele brave Burgeren in zig bevat, die goed en leeven voor het Vaderland veil zouden hebben: Ik vertrouwe, herzegge ik, dat deeze Vergadering die Stad niet willens zoude overgegeeven zien aan den moedwil van den Soldaat, die, uit mangel van behoefte, de Krygstugt vergeetende, zig schuldig zoude maaken aan wanbedryven, waar toe hem het gebrek zoude noodzaaken, en evenwel, Burgers Representanten, tot dit uiterste zal het koomen, wanneer niet, zelfs in dit ogenblik, worde voorzien, dat het Fransche Guarnisoen worde gespyzigt en van het nodige voorzien. — Een renvoy aan het Committé van het Algemeen Bondgenoodschap te Lande, kan deezen te dugten ramp niet voorkomen; alle uitstel wordt en is gevaarlyk; — de nood vordert een spoedig besluit; — de Regering van Zierk Zee zegt het, en ik maake geen zwarigheid dit te bevestigen. —

Ik insteer dus, dat het Committé te Lande worde gelast, en wel by Decreet van deeze Vergadering, af te geeven zonder resumtie, om in deezen pressanten nood, op de meest efficacieuste wyze, en met den allerméésten spoed te voorzien; terwyl ik, by oustentenis van dit door my voorgestelde Decreet, plegtig verklaare, my onverantwoordelyk te houden voor de facheuse en onmisbaare gevolgen, die zeeker niet minder dan de totaale ruine van eene geliefde Stad en Eiland van dit Gemeenebest zullen involveeren.

Ockhuizen zegt, dat het Committé van Administratie daar in reeds heeft voorzien.

En wordt het Request gesteld in handen van het Committé te Lande, om naar vereisch van zaken te handelen.

Een Request van *Corn. van Kirchem*, zich beklagende over een' zekeren *P. Westerhoud*, welke hem valschelyk beschuldigt heeft by Requeste van deze Vergadering, welk Request om consideratien en advys is gezonden aan het Committé der Marine, doch dat hy, vernomen hebbende, dat dit Request door voornoemden *Westerhoud* niet is geligt, verzoekt, dat dezelve daartoe door deze Vergadering mag worden geinjungeerd; ten einde het zelve in handen van het Committé der Marine geraake, en hy gelegenheid erlange, om zich van dien blaam te zuiveren: — besloten, om *P. Westerhoud* te injungeeren om zyn Request te ligten; ten einde het in handen van het Committé der Marine koome om consideratien en advys.

Een Request van onderscheiden Kooplieden van Amsterdam, tot appuy van het Request door de Rotterdamsche Kooplieden gepresenteerd, met relatie tot de Proclamatie van 16 September, verzoekende, om redenen in dezelve geallegueerd, spoedige intrekking dier Proclamatie: — gesteld in handen van de Burgers *L'Espinasse* c. s. zonder resumtie.

Een Request van de Wed. *de Vries* en *Meynts*, tot uitvoer van 4000 en 4500 ducaten voor Graanen naar Hamburg.

Een Request van *A. Clemens* en Zoon, tot uitvoer van 1450 ducaten voor Graanen naar Hamburg.

Een Request van *S.* en *P. de Clercq*, tot uitvoer van 8000 ducaten voor Graanen naar Hamburg: — alle geaccordeerd.

Een Favorabel advys van het Committé der Marine, op het Request van *H. Gildemeester* ter uitvoering van Snaphanen naar Lisabon.

Een Favorabel advys van het zelfde Committé, op het Request van *R. van Ling*, ter uitvoering van 50 vaten Spek naar Bourdeaux: — met welke beide advyzen de Vergadering zich conformeert, en wel zonder resumtie.

Een Request van *A. Clercq*, om gratificatie.

Een Request van *J. Stentrop*, mede om gratificatie: — beiden in handen der Commissie daar toe benoemd.

Onderscheiden Requesten om paspoorten: — geaccordeerd.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Op Capittel 10, zynde een nieuw Cappittel.

Ter gelegenheid van het voorgevallene in Utrecht, tusschen des

den Franschen Commandant aldaar, en de gewapende Burgermacht, is te recht door deeze Vergadering begreepen geworden, dat het allernoodzakelykst was, de betrekkingen tusschen de Fransche Commandanten en de gewapende Burgermacht eens vooral te bepaalen en vastestellen, en is dienvolgens uwe Commissie tot de Buitenlandsche Zaaken verzogt geworden, daar over met den Generaal *Beurnonville* te consereeren: de besoigne, die hier over tusschen Leden deezer Commissie, en die van de Buitenlandsche Zaaken, gezamentlyk met Leden van het Committé te Lande gehouden is, heeft aanleiding gegeeven tot de bedenking, of het ter voorkoming van alle misvattingen, verwydering en onaangenaamheden tusschen de gewapende Burger Magt en de Nationaale Armée ook niet voorzigtig, ja noodzakelyk zoude zyn, eenen vasten regel op het Militair Bestuur in Guarnisoens Plaatzen, door de Troupes van den Staat bezet wordende, te bepaalen, en de betrekkingen te regelen, welke tusschen de Burger en Militaire Commandanten, en derzelver onderhoorige Corpsen, inzonderheid in de Frontier-Steden behooren plaats te hebben.

Uwe Gecommitteerdens hebben even zeer, als de Leden der Commissie tot de Buitenlandsche Zaaken, en die van het Committé te Lande, het gewigt van deeze bedenking ten vollen gepenetreert, en het is dus uit overtuiging, dat de dienst van den Lande hieromtrent voorziening vordert, dat beide uwe Commissien met overleg van het Committé tot de Zaken van het Bondgenootschap te Lande, het volgende Capittel, 't geen dan het 10de zal worden, hebben geconcipieerd, en aan de Vergadering ter overweeging voordragen.

CAPITTEL X.

Over het Bestuur in Guarnisoens plaatsen.

Art. 1. Wanneer in eenige Stad of Plaats, geen Frontier of op geene Militaire wyze geoccupeerd zynde, Guarnisoen inrukt, zullen de Wagten en Posten, die de gewapende Burgery gewoon is te bezetten, door haar geoccupeerd blyven, ten waare het Stedelyk of Plaatselyk Bestuur op voordragt van den Militairen of Burger-Commandant mogt goedvinden daar in eenige verandering te maaken, in welk geval de Municipaliteit daar toe de nodige orders zal geeven aan den Commandant der gewapende Burgermagt.

2. De Burger- en Militaire Commandanten, zullen elkander over en weer kennis geeven van alle gemaakte dispositien met betrekking tot den dagelykschen Dienst, Wagten, Exercitien, en alle verzameling van gewapende Manschappen; ten welken effecte de President der plaatselyke Regeering by het inmarcheeren van Guarnisoen in eene Stad of Plaats, de beide Commandanten op het Huis der Gemeente of eenige andere convenable plaats zal requireeren: ook zullen zy by alle voorkomende veranderingen, elkander daar van informeeren.

3. Het parool zal door den hoogsten of oudsten Officier in rang, het zy Burger of Militair, gegeeven worden.

4. De dagelyksche Rapporten der Wagten, zullen door den minderen of jongeren Officier in rang, zonder onderscheid tusschen Militairen of Burgers, aan den hoogeren of ouderen in rang gezonden worden, en in buitengewoone tyden van oproerige beweegingen of vrees voor dezelve, ook aan de plaatselyke Regeering of derzelver President.

5. Ingevallen van oproerige beweegingen of vrees voor dezelve, zal de Municipaliteit met de Burger- en Militaire Commandanten de te neemene maatregulen concerteeren, en hun, tot voorkoming of stuiting van het oproer en bewaring der rust, de noodige orders geeven.

6. By aldien in zodanige gelegenheid Burgers en Militairen vereenigd ageeren, of eenige Wagt of Post betrekken, zullen dezelve gecommandeerd worden, zoo als by Cap. 1. Art. 8. van dit Reglement voor Militaire expeditien bepaald is.

7. In Steden en Plaatzen, die op eene Militaire wyze bezet worden, zal een Commandant door het Committé van het Algemeen Bondgenootschap te Lande worden aangesteld.

8. Op eene Militaire wyze worden bezet:

1. De Frontier-Steden, dewelke door hunne ligging geschikt, en voorts ingericht zyn, om het Vaderland tegens eenen Vyandelyken aanval te verdeedigen.

2. Zodanige Steden en Plaatzen, dewelke ten tyde van eene Vyandelyke invasie kunnen en moeten gedefendeerd worden.

3. Alle Plaatzen, dewelke men verplicht is, uit hoofden van Oproer, op eene Militaire wyze te bezetten.

En eindelyk, 4. de Stad of Plaats, alwaar in tyd van Oorlog het Hoofdkwartier der Armée zig voor eenigen tyd gevestigd heeft.

9. Men zal nader bepaalen, welke Frontier-Steden altoos op eene Militaire wyze moeten bezet worden; terwyl de overige afhangen van de tyds omstandigheden.

10. Door den aldaar aangestelden Commandant zullen alle orders betrekkelyk den Stedelyken dienst gegeeven, en aan hem alle Rapporten gedaan worden; ook zal hy het Parool en de Contra Signe uitgeeven, als mede de Sleutels der Poorten en Uitgangen in bewaring hebben.

11. De aangestelde Commandant, zal in tyden van rust en vreede, de gewapende Burgermagt door geene buitengewoone Wagten of Diensten fatigueeren, en deswegens de consideratien van den Commandant der gewapende Burgermagt inneemen.

12. In Steden, die op eene Militaire wyze bezet zyn, zal de Commandant van de Burgermagt, in tyden van rust en vreede de beschikking behouden over alle Exercitien derzelve, mits den aangestelden Commandant behoorlyk kennis geevende, wanneer en waar de Burgermagt, het zy geheel, het zy ten deele, onder de Wapenen komt.

13. In geval van gegronde vrees voor Vyandlyke aggressie, zal de gewapende Burgermagt, in alles onder de ordres staan van den aangestelden Commandant der Plaatze, den dagelykschen dienst verrichten, en daar de nood het vereischt, nevens de Militaire Troupes, tot derzelver defensie gebruikt worden.

[Het vervolg hier na.]

Be-

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag, den 2 November 1796.

Eene Nota van den Zweedschen Minister, om paspoort voor onderscheidene Goederen, toebehorende aan den Baron *van Löwentheim*: — geaccordeerd.

Eene Misfive van den Provincialen Raad van Zeeland, tot antwoord op het Decreet omtrend de Bataven, inzendende declaratoiren voor de Burgers *van der Schatten* en *van Steyning*: — in advys.

Eene Misfive van de Representanten van Bataafsch-Braband, omtrend de remisfie van agterstallige Lasten aan de stad Tilburg verleend: — aan de daar toe benoemde Commisfie.

Eene Misfive van de zelfde Representanten met berigt op de klagten van Dinteloord en Princeland: — aan de daartoe benoemde Commisfie.

Eene Misfive van het Committé der Marine, verzoekende nader interpretatie om het 125, en 132. Articul der Ordonnancie van den Jaare 1725: — in handen van *Stoffenberg*, cum fuis.

Een Favorabel advys, van dat zelfde Committé, op het Request van *H. Gildemeester*, tot uitvoer van Snaphaanen: — conform.

Een Request van *J. A. van Goenders*, om Penfioen: — gedeclineerd.

Een Request van *Vollenhoven* en Zoon, tot uitvoer van Specie: — geaccordeerd.

Een Request van *H. Buitendyk*, om de gewone Gratificatie, en eenig Militair Employ: — aan 't Committé te Lande.

Twee Requesten om provisie naar Surinamen over te voeren: — aan 't Committé tot den West Indifchen Handel.

Een Request van *B. van Perkel*, om een Post: — aan de Commisfie tot de Ambten.

Een Request van *J. le Maitre*, negotieerende op de Firma van *Le Maitre*, en Comp. te Parys, tot uitvoer van een Millioen Guldens in staven naar Hamburg, om noodwendigheden voor de Fransche Republiek aan te koopen: — aan de Marine.

Een Request van *Hendrik de Roos*, Wed. *Schuurman*, en de Wed. *de Roever*, om Gratificatien: — in advys.

Een Request van *C. Butot*, om een Post: — aan de Commisfie tot de Ambten.

Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd

Het Rapport, omtrend de Bataven, door de Commisfie daar toe benoemd, overgegeven zynde, wordt door één der Secretarisfen voorgelezen: — besloten te doen drukken, en aan de orde op Woensdag aanstaande.

Eene Commisfie uit het Committé tot den West-Indifchen Handel en Bezittingen brengt rapport uit:

1. Op de Misfive van den Minister *Noël*, nopens het verkopen van 15 Slaven op Curacao.

2. Declinatoir, op het Request van *de Haas*, om schadeloosstelling, of restitutie van zyn Ambtgeld als geweezen Boekhouder en Commis van de West Indifche Compagnie: — conform.

Voords wordt de Vergadering in een Committé Generaal veranderd.

DRUKFOUT.

In No. 225. pag. 441. col. 2. staat: *Teding van Berkhout stelt voor* enz. lees *Teding van Berkhout stelt voor, om te onderzoeken, of de Post van Commisfaris Generaal van de Leger-Schepen (thans vacant) en de daaraan onderhorige Presmeesters in de Steden, niet zouden kunnen gemist worden.*

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Frantz*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maasfluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlisfingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresfeeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 233. *Vrydag den 4 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 1 November 1796.*

Voorzitter: G. D. JORDENS.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, wordt in deliberatie gebragt het, door het Committé der Marine, uitgebragt advys, op het voorstel van den Burger *Ockhuizen*, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het Commitié tot de zaken van de Marine heeft ter Vergadering gerapporteerd, dat zy met de vereischte attentie, welke het gewigt der zake vorderd, geëxamineerd hebbende het voorstel door den Burger Representant *Ockhuysen* ter Nationaale Vergadering op den 4 dezer gedaan, by deze moet advoueeren, gelyk zulks door het nazien der Registers van uitgaande Goederen en Koopmanschappen van Rotterdam nader word bevestigd, dat den uitvoer van Boter en Kaas op eene excessive wyze, zich, gelyk men vrylyk kan zeggen, het allermeest, ja eenig!yk bepaald tot Groot Brittannien, zoodanig dat in den Jaare 1793 niet minder dan een quantiteit van 82.729 pond Boter, en 2,038.727 pond zoete melksche Kaas, uit de Stad Rotterdam, alleen naar het voornoemde Ryk is uitgevoerd.

Dat, wanneer zy aan de eene zyde nagaan, de byzondere duurte der Levensmiddelen in het algemeen, en in 't byzonder het oog vestigen op het door den Representant *Ockhuysen* te regt aangevoerde, met opzigt tot het voordeelig saisoen, en de aanmerkelyken aanwinst van zuivel, daardoor veroorzaakt; wanneer zy hier by voegen, de hooge pryzen, voor welke dat articul op de Nederlandsche Markten wordt te koop geveild en verkogt; wanneer zy bezeffen, dat de rampen van eenen allervernielendsten Oorlog, waar in het Volk van Nederland reeds onder het vorig Bestuur wierd ingewikkeld; het opdrogen van zoo veele bronnen van bestaan, van een aanmerkelyke aantal van Neêrlandsche Ingezetenen; de nadeelen, en de drukkende behoefte, die voor veelen daar uit zyn voortgesprooten, gevoegd by de dagelyksche opofferingen, welke van het Bataafsche Volk voor de zaak der Vryheid gevergd worden: dan zeker het loflyk oogmerk van den Burger Representant *Ockhuysen* in de eerste en oppervlakkige beschouwing, eenen indruk zal maken, welke veelen tot de gereede toestemming van zyn voorstel, tot verbod van den uitvoer van Boter (onder zekere bepaling nochtans) welligt zoude doen overhellen.

Dan dat het ook aan de andere zyde voegd te overweegen, of zoodanige mesure, behalven de stremming, welke aan het vertier van onze eigen voortbrengzelen daar door zouden gegeeven worden, ook zeeker genoeg aan het pryzenswaardig but van den voorsteller zoude beantwoorden.

Dat het gewisselyk eene der eerste zorgen van een Gouvernement moet zyn, om in tyden van algemeene duurte, en schaarsheid, dat geene, 't welk voor de minvermogende en behoeftige Burger onontbeerlyk is, zoo veel mogelyk voor hem verkrygbaar te maken; maar dat het aan den anderen kant de onvermydelyke pligt is, van dat zelve Bestuur, om, wanneer men van de zekerheid en goede uitwerking van den te neemen maatregul, niet volkomen, en op de beste gronden overtuigd is, niet te overhaast een besluit te neemen, welke den uitgebreiden tak van dusdanig eene handel zoude stremmen, en het vertier van onze Lands producten, zonder een ander nuttig uitwerksel daar door geboren te zien, te belemmeren.

Dat de bloei van een Land hunnes inziens, aan niets meer verbonden kan zyn, dan ook daaraan, dat zyne *eigene* voortbrengzelen buiten 's Lands gretig gewild, en door de vreemde tot hoogen pryzen moeten getrokken worden; hier door vloeit de goudstroom der Buitenlanders in de beursen van onze nyvere Landgenoten, en geeft nieuwe spooren van werkzaamheden aan alle de zoodanigen, welke in den Veeteelt en Akkerbouw, of aan welk metier zy ook verbonden zyn, hun bestaan vinden; en het zyn deze sporen tot nyverheid, welke ontegenzeggelyk den welvaart van een Staat kunnen en moeten vergrooten.

Dat het verbod tot uitvoer van het articul van de Boter niet onbepaald kan geschieden, dat Friesland alleen in één jaar, 100.000 vierendeelen, of nagenoeg 9 millioenen ponden oplevert, waar van de helft maar buiten 's Lands word verzonden; dat by een finaal verbod derhalven, de Boter in die overvloed by ons gevonden zoude worden, dat dezelve met geene mogelykheid zoude kunnen worden verbruikt.

Dat het verbod derhalven onder bepalingen geschiedende, in dezer voege zoude moeten stand grypen, dat voor het Wintersaisoen, de prys, wanneer zy zouden mogen worden uitgevoerd, *f* 30 of *f* 32 het vierendeel, en voor het Zomersaisoen *f* 26 of *f* 28 niet zoude mogen te boven gaan.

Dat eene mindere bepaling in dezen, hun voorkomt, dat niet zoude behooren plaats te hebben; maar zal deze prys, aldus bepaald zynde, aan het oogmerk voldoen, 't welk men daar aan oppervlakkig zoude toefchryven? is den behoeftige, ja zelfs de meervermogende Burger, die met een talryk huisgezin bezwaart is, en tot wiens voordeel deze mefure zoude moeten ftrekken, dan nog wel in ftaat, om tot dezen prys zich van deze verkwikkelyke levensbehoefte genoeg te voorzien?

Zy vooronderftellen met grond het tegendeel, en dus zoude het voorgeflagen middel, in waarheid befchouwd, alleenlyk ftrekken tot foulagement van zoodanige vermogende Burgers, wier omftandigheden niet van dien aart zyn, om te eifchen dat het voordeelig vertier van een Nederlandsch product, op eene allezins nadeelige wyze geftremd wierd.

Dat zy derhalven van oordeel zyn, dat geen finaal, noch zelf bepaald verbod tot uitvoer van Boter en Kaas behoord plaats te hebben, en veel eer van gevoelen zyn, dat alleen het laatfte lid der propofitie van den Burger Reprefentant *Ockhuizen*, in aanmerking zoude kunnen komen, waar door misfchien eene vermindering in de pryzen, en geduurende den Oorlog een aanmerkelyke vermeerdering onzer middelen voor 's Lands kas kan gebooren worden.

En dat deze belasting op den uitvoer van Boter en Kaas, hunnes inziens, dus zoude behooren te gefchieden op de volgende wyze:

Dat van de zoetemelkfche Kaas, de Hoppe daar onder begreepen, mitsgaders de groene en witte Schaapen Kaas, waar van, volgens de heffing in de lyst van den jaare 1725, uitgaande, betaald word 5 ftuivers de 100 pond, zal moeten betaald worden 30 ftuivers of *f* 1 - 10 de 100 pond.

Dat van Inlandfche groene en witte Kanter Kaas, Kloot Kaas, en diergelyke, waar van betaald word 2 ftuivers en 8 penningen, voortaan zal moeten betaald worden 15 ftuivers de 100 pond.

Dat van alle Inlandfche (Hollandfche) en eetbaare Boter, waar van als nu de heffing is *f* 1 10 voor het vat wegende 300 pond, voortaan zal moeten worden geheeven op het uitgaan *f* 9 de 300 pond.

Dat van de Boter uit het gewest van Bataafsch Braband, nu betalende 10 ftuivers de 100 pond, voortaan zal moeten betaald worden *f* 3 de 100 pond.

Dat van Friefche, Groninger en Kuinder Boter, waar van als nu betaald word *f* 1 voor 't vat, weegende 300 pond, voortaan zal moeten geheven worden *f* 6 de 300 pond.

Dat zy echter niet durven inftaan, dat deze belasting, fchoon 5 maal verhoogt tegen de voorige, die aanmerkelyke daling in de pryzen van Boter en Kaas zal te weeg brengen', maar dat het nogthans zeker is, dat zy eenigen invloed daar op hebben zal; wellig zal zy de Engelfche niet affchrikken, om eenige mindere fpeculatie op deze twee Nederlandfche producten te maaken: maar wat zwarigheid? indien wy voor de ruiling van onze malfche Boter en Kaas, van hun zelve dat harde metaal in handen krygen, waar door 's Lands Schatkist moet gefterkt en onze middelen vermeerdert worden, om van geleedene en voortduurende verongelykingen, het Bataafsche Volk te wreeken.

Dat dit de middelen zyn, die zy vermeent hebben aan de Vergadering te moeten voorflaan, en waar op zy met onderwerping aan derzelver wysheid en meer verlicht oordeel het befluit zullen inwagten.

Schermer aan het woord zynde, zegt:

Ik kan volftrekt niet inftemmen met het uitgebragte Rapport van de Marine, om maar zoo direct diergelyke zwaare belastingen te leggen op den uitvoer van Producten van ons Land. Ik ben van begrip, dat de uitvoer van goederen in een Land, dat genoegzaam alleen door den Koophandel moet beftaan, gelyk het hier te Land gefteld is, zoo min mogelyk, en wel niet als in de uiterfte nood behoort verboden of bezwaard te worden, veel minder de voortbrengende Producten; en terwyl ons Land zeer fchaars in Producten is, welke genoegzaame voortbrengzelen ter verzending opleeveren, en de Boter en Kaas wel van de voornaamften zyn, zo komt het my zeer onftaatkundig voor, om dezelve met zulke belastingen te bezwaaren: wel is waar, dat belastingen geen verbod zyn: tot welk verbod de Nationaale Vergadering, volgens Articul 93 van het Reglement, niet bevoegd is, als in de hoogfte noodzakelykheid, (welke hoogfte noodzakelykheid hier niet beftaat; dewyl, deeze dagelykfche Producten van ons Land zynde, geen gebrek daarvan te wagten is) nogthans geeven zwaare belastingen altoos ftremming in de Negotie en verzendingen; en kunnen dus als een zeeker foort van verbod aangemerkt worden. Dus zoude ik van gevoelen zyn, om den uitvoer van die voornaame Producten van ons Land, niet meerder te bezwaaren, te meer, gelyk ik gezegd hebbe, om dat ons Land zeer fchaars in Producten is, en het juist deeze zyn, daar de grootfte Negotie en verzending buiten 's Lands in gefchiedt, en dus aan de Commercie en den Boerenftand een groot nadeel zoude te weeg brengen, indien het vertier hier van door zwaare belastingen wierd vernietigd.

Edoch, indien de meerderheid der Vergadering mogt befluiten, om een vermeerderd bezwaar op den uitvoer van de boter te bepaalen, om daar door den ambagtsman en verdere ingezeetenen, volgens het voorftel van den Burger *Ockhuyzen*, in de tegenwoordige duurte van dit onmisbaar levensmiddel eenig foulaas toe te brengen; zoo behoorde doch, myns bedunkens, de belastingen, zoo excesfif zwaar niet te zyn, en 'er behoorde dan ook in de prys van alle andere fortimenten van Boter, die aanmerkelyk minder in prys zyn, als de Delftfche, en Leidfche Boter, mede een bepaling wegens de belasting op uitvoer gemaakt te worden; terwyl het anders veel te wagten is, dat de Delffche en Leydfche Boter in de termen van de belasting zal vallen, en de andere fortimenten van Boter, welke aanmerkelyk minder in prys zyn, daar van zouden vry gefteld worden, het welk onregelmaatig zoude zyn, en hier door zoude aan het oogmerk kunnen worden voldaan, om de ingezeetenen foulaas, wegens de excesfive duurte, toe te brengen, de Commercie haare benoodigde loop te laaten houden, en den boerenftant voor zyn arbeid en vigilantie een behoorlyk dagelyks onderhoud te verfchaffen.

Maar wegens den uitvoer van Kaas, behoort, volgens myn inzien, volftrekt geene meerdere belasting gelegt te worden.

Het is het geluk en de welvaart van een Land, vooral van een Land dat door de Commercie moet beftaan, dat de producten, door de Commercie en groote verzendingen, buiten 's Lands, in prys ftygen. Ja men mag het 's Lands Schatkist noemen, dewyl daar door enorme fommen van vreemdelingen in het Land worden gebragt, en deeze inbrenging van gelden uit eige voortbrengende producten voortkoomende, kan men die eene reëele winst, ja een fchat noemen: zal men nu de bronnen van de welvaard van een Land ftoppen, door zyne weinig voortbrengende producten by den uit-

uitvoer, zoo zwaar, te belasten, dat daar door de verzendingen voor het grootste gedeelte, zoo niet geheel zullen vernietigt worden? Neen, Burgers Repréfentanten, het staatkundig bestuur eischt, dat de uitvoer in een Commercieerend Land, en wel principaal van de eigene producten, zoo veel mogelyk worde gefavoriseerd. Dit begreep het Ministerie van Engeland, (hoewel het haar mislukt is) ook zeer wel, met den uitvoer van hunne goederen en producten, zelfs naar vyandelyke Havens, vry te stellen, wel weetende, dat dit het beste middel was tot herstel hunner finantien en, om den oorlog met volle magt door te kunnen zetten.

'T is waar, men zoude moogelyk de verzending van de Kaas door zwaare belastingen kunnen verminderen, mogelyk geheel vernietigen: hier door zoude aan het voorstel van den Burger *Ockhuizen* kunnen worden voldaan, te weeten, om dezelve ten gebruiken van den arbeidsman goedkooper te doen worden: ik begryp zeer wel, dat het de plicht van een Wetgeever is, voor het welzyn van den gemeenen man in het byzonder te waken, maar ik begryp ook teffens, dat dit niet kan geschieden door den Koophandel en principaal onze producten met excessive belastingen op den uitvoer te bezwaren; daar toe is dit land, het welk door den Koophandel moet bestaan, niet geschikt; neen, Burgers Repréfentanten! de Wetgeever is verpligt, de welvaart van het gansche Land te behartigen, hier door wordt ook het welzyn van den arbeids en gemeenen man geboorren.

En, Burgers Repréfentanten, indien de uitvoer van Goederen en wel principaal van de producten van een Commercieerend Land door zwaare belastingen verhinderd of vernietigd wordt — indien die bronnen van bestaan gestopt worden, wat zal 'er dan van den Koopman, wat zal 'er dan van den Boerenstand worden? Waar zal dan den Arbeidsman, ja, waar zullen dan alle ingezetenen in dit Land hun bestaan vinden?

Men ziet tegenwoordig helaas! al te veel kwynende arbeidslieden, veroorzaakt door het verval der Commercie.

Zal een arbeidsman gered zyn? Zal hy zyn welvaart vinden als hy, ten kosten van het verval van Koophandel en boerenstand, en dienvolgens, ten kosten van het behoud van het Land, de Kaas (welke tog geene noodzaakelyke noodwendigheid voor hem is,) een weinig goedkooper heeft? Neen, Burgers Repréfentanten! hy zal, uit oorzaak van dit totaale verval, het welk zeker het zyne zal voortbrengen, dan nog minder goedkoope, als nu duure Kaas kunnen gebruiken.

Zullen wy dan de Commercie en verzending van die producten, waar van wy tweemaal daags de voortbrengzelen hebben, en welke ik mag zeggen, byna de eenigste bloeiende takken van onzen kwynenden welvaard zyn, door zwaare belastingen verhinderen, zoo niet geheel vernietigen? Neen, Burgers Repréfentanten! dit zoude zeer onstaatkundig zyn.

Ik concludeer dierhalven, om geene meerdere belastingen op den uitvoer van Boter en Kaas te stellen, als 'er tegenwoordig zyn, of (zoo ik boven gezegt hebbe) indien door de meerderheid dezer Vergadering, om de onmisbaare noodwendigheid magt begrepen worden, op den uitvoer van Boter eenige meerder belasting te leggen, dezelve dan niet *vyfmaal* te verhoogen, volgens het Rapport van het Committé van de Marine, maar daar een mediocrer schikking in te maken, zoo als de Vergadering in haare wysheid zal behoren te besluiten.

Van Langen zegt:

Indien ik de intentie van den Voorsteller begreepen hebbe, dan heeft hy beoogd, dat byzonder de Boter meer verkrygbaar voor den Arbeidsman zoude worden, en hoe zeer ik loueer zyne bedoelingen, zoo komt het my voor, dat de belasting, door het Committé der Marine voorgesteld, dit doelwit niet bereike. Een vermeerdering van belasting, die niets beduidend is, in evenredigheid om daar door de vermindering in de pryzen van Boter en Kaas te bekoomen, als men in aanmerking neemt, dat de Boter in het tydvak van 10 Jaaren, byzonder in Friesland 30 a 40 per Cent in prys gesteegen is. Zal dus de Voorsteller zyn gewenscht doel bereiken, dan zoude de belasting veel hooger moeten zyn, en dan zal natuurlyk het onvoeglyke daar van voor het oog springen.

Maar buiten dit, zoo komt het rapport my vreemd voor, zoo wegens de bepaaling van dit Product van eenige Gewesten, en niet van alle onder deze belasting begreepen zyn, daar het immers niet de intentie kan zyn, het eene Gewest boven het andere te benadeelen, of niet beweezen is, dat uit dat Gewest, (niet onder deze belasting begreepen) geen Boter buiten 's Lands zoude verzonden worden.

Ik concludeere dus, dat zoo de belasting (die ik houde voor onstaatkundig) van effect zoude moeten zyn, eerst door een Commissie behoorde gepondereerd te worden, en de Vergadering te dienen van advys.

De Sitter zegt, dat hy zig mede tegen het Rapport verklaart, daar de Veeteeld ten hoogsten moet worden geëncourageerd; welke integendeel door deeze mesure zoude worden gestremd.

Van Beyma zegt:

Het is van alle tyden herwaards eene stelreegel by alle wyze Lands Regeeringen geweest, dat de uitvoer der Lands-Producten, welke volkomen gefabriceerd zyn, en aan welke niet meer te verdienen valt, op alle mogelyke wyzen behoort te worden gefavoriseerd, en daar en tegen de uitvoer van niet gefabriceerde Producten bezwaard.

Aan deeze gezonde Staatkunde is Engeland vooral zyne grootheid verschuldigd: terwyl het klein figuur, dat Spanje in Europa, naar maate zyner gezegende ligging, lugtstreek en uitgestrektheid maakt, vooral altyd is toegeschreeven daaraan, dat men ongefabriceerde stoffen uitvoert en ze gefabriceerd te rug ontvangt.

Als wy nu deezen algemeenen regel toepassen op het onderhaavig geval, het verbod of bezwaar naamelyk van uitvoer van Kaas en Boter, dan zal men al ras zien, dat beide voorstellen regtstreeks teegen dit stelsel aanloopen. Boter en Kaas tog zyn zeer voornaame Producten van ons Vaderland, en zulke Producten, waaraan niets meer te verdienen valt; nergens anders toe nuttig, dan om te verkoopen en het geld 'er voor te ontvangen.

Het zou dus zeer inpoliticq zyn, de Boter en Kaas niet uit te voeren, of den uitvoer te bezwaaren; want dit bezwaar valt eerst op het nuttigst gedeelte van onze Natie, op den Landman; — op den Burger, die door zwaaren handen arbeid zyn brood wint; — op den Landmand, die voor een aanmerkelyk deel den Steedeling doet bestaan.

Maar 'er zyn andere argumenten tegen dit geprojecteerde bezwaar of verbod.

Of het plan reussеert, of het reussеert niet. — Dit wil zeggen: of de Boter wordt beter koop, of zy wordt niet beter koop.

Wordt zy niet beter koop, dan wint ja het Land eenig inkoomen; maar de Steedeling wordt niet verligt door het beter koop eeten van Boter, die den schamelen Landmand zelden binnen zyne lippen krygt, daar hy, zwaar werkende, mee graagte het smeer of spekvet kan eeten.

Maar wordt de Boter beter koop, dan is dit eene belasting ge-

geheeven op den Landman, tot welke niet flegts den wellustige Stedeling niets contribueert, maar zelfs de laatste wordt, ten koste van den eersten, gevoed.

De Landman verliest dan niet alleen het geen het Land ontvangt, maar nog daar te boven alles, wat de Boter en Kaas daalt in prys, alles wat de Stedeling minder betaald. — De Landman heeft dus minder om van te leeven.

Maar vraag ik: zal dan ook Winkelier en Ambagtsman in Steden en groote Dorpen, hem de waaren, die hy gewoon is daar op de Marktdagen te haalen, tot zoo veel evenreedig minderen prys verkoopen?

Zoo neen, dan wordt het werkend Schepsel het lastdragend dier van zyne Stedelyke Medeburgers.

Men moet dus op alles een maximum stellen; maar dit was doodelyk in Frankryk, en zoo men het hier eens, voor veertien dagen begon, dan was het jammer van ons Vaderland reeds niet te voorzien.

En, Burgers Representanten! bedenken wy eens de gevolgen voor den Landbouw en Veeteelt, dan zullen wy moeten yzen.

Een Landman, de Kaas en Boter door verbod of bezwaar, in prys ziende daalen, terwyl de Graanhandel door begunstiging bloeit, zal natuurlyk op het denkbeeld vallen, om zyn Vee te dooden, om zyne Landen om te breeken, en met Graanen te bebouwen; en welk een enorm verlies voor het [illegible]! daar wy tog weeten, dat onze beste Kleilanden, [illegible] de Graanbouw geschikt zyn, in geen tien Jaaren, na dat ze geploegd zyn, weer tot goede Weilanden kunnen gemaakt worden. En hier toe zal Boer en Eigenaar evenwel, willen zy bestaan, moeten besluiten.

En welk eene onregtvaardigheid zou het niet zyn. — De Provincien van Groningen en Friesland bestaan, voor een aanmerkelyk deel, uit de Veeteelt, en uit het Product van Boter en Kaas.

In Friesland, dat ik natuurlyk het best ken, wordt door den Boer, naar eene Mathematisch zekere berekening, van ieder Gulden, die zyn grond opbrengt, *in de ordinaire* belastingen zestien en een derde stuiver aan 's Lands Cas gebragt.

Nu moet die Boer nog dagelyks *buitengewoone* belastingen opbrengen, dit doet hy gewillig, en beter, dan in eenige andere Provintie; maar zoo men nu door verbod of bezwaar zyne producten tot minderen prys brengt, (gelyk reeds door de vermindering der regten op het van buiten inkoomend Rundvee vry aanmerkelyk geleeden heeft) dan zal de zwoegende Landman van gebrek moeten vergaan ten behoeve van den Steedeling, die zyne behoeftens goedkoop zal inkoopen, en *zyne* waaren duur blyven verkoopen.

Zal hierop de Provintie van Friesland, die in het daarstellen der Nationaale Vergadering haar geluk vooruitzag en daarom zoo efficacieus teegen den zin van haare Bestuurders meedewerkte, zich niet beklaagen, zal zy niet gedwongen worden, met spyt op het oude Sodom, op het stelsel van Foederalisme te rug te zien, en naar deszelfs herstelling te zugten.

Ik besluit dus, dat alle verbod en alle bezwaar van uitvoer van volkoomen gefabriceerde producten is *impoliticq*.

Dat deeze reegel vooral behoort tot ons Vaderland, het welk zoo voornamelyk door Fabriequen en Landbouw moet bestaan.

Dat alle verbod en bezwaar van uitvoer van Boter en Kaas, zou zyn de hoogste onregtvaardigheid teegen den Landman ten behoeve van den Steedeling.

En dus, dat het Rapport en advys van het Committé tot de zaken van de Marine niet kan koomen in eenige consideratie.

Halbes zegt:

Op den 14 October jongstleeden, volgens het gerapporteerde van het Committé der Marine, op het voorstel van den Burger Representant *Ockhuisen*, op den 4 dezer gedaan, inhoudende een geheel verbod, of meerder belastinge op den uitvoer van Inlandsche Boter etc.

Kan ik my niet met de propositie, noch met het rapport van de Marine in geenerlei wyze conformeeren; en wel om deze navolgende reden: „ om dat ik in die vertrouwen vast staa, dat de bloei of welvaart van een Land, de bron, dit het wel principaal een oorzaak van uitmaakt, dat de eigene voortbrengsels of producten, in een Land, buiten 's Lands gretig getrokken en tot goede pryzen kunnen worden verkogt, waardoor een groot aanzienlyk getal van onze Ingezetenen, het zy Fabriqueurs, Akkerbouwers, Vee Teelders en al wat van dien aard is wordt voortgebragt, het buitenlandsche Goud in de beurzen van onze nyvere Landgenooten invloeide, en geene verhindering daar aan moet worden toegebragt, waardoor al zodanige Ingezeetenen in staat worden gesteld, om 's Lands Casse te kunnen voorzien. Wel is waar, dat 'er zeer nauwkeurige voorziening voor de minvermogenden in acht moet genoomen worden; maar zulks diende op een evenredige manier gevonden te worden, zonder juist dat gedeelte van onze Medeburgeren hunne opgeleverde Producten te bezwaaren, of te verbieden, om die Producten tot eene lage prys te doen dalen, terwyl 'er geen nood of schaarsheid plaats heeft; neen, Burgers Representanten! dat zoude myns bedunkens, eene hardigheid, en lynrecht met het woord, *Gelykheid*; strydig zyn; edoch wanneer de Vergadering in haare wysheid zou vermeenen te moeten besluiten, om het Rapport van de Marine, het zy door het decreteeren van een geheel verbod, of door zwaare belastingen, te appuyeeren; zou ik van oordeel zyn, dat die Handel buiten 's Lands daar door zou worden gestremd, en den nyver en welvaart van een groot en aanzienlyk getal Ingezeetenen in 't verval en aan 't kwynen zou geraaken, daar van zelfs uit voortvloeit den nadeligen staat en nyver der *Negotianten*. De Redery, Schippery, Timmerman, kortom het meeste gedeelte van onze Landgenooten wordt hier door benadeeld.

Om een korte en zekere schets aan de Vergadering daar van te geeven, merke ik aan, dat by my zeer wel bekend is dat een groot aantal Boeren na dien tyd, dat de pryzen van hunne Producten door de Buitenlandsche verzending, zints eenige jaaren zeer veel nut en voordeel aan den Boerenstant heeft toegebragt, dat my door de Boter Negotie, myn eigen Boek aanwyst, dat Boeren, die op één en het zelfde Landt woonen, nu sommige 3 vierde, andere 1 vierde meer Product opleveren, als over 10 of 12 jaaren; het welk zyn oorspronk alleen heeft uit de hooge pryzen, die door de Buitenlandsche verzending is voortgesprooten, boven dien kan ik my zeer levendig voor oogen stellen, dat de onlangs gemaakte Publicatie, inhoudende het verbod van Engelsche Goederen hier, als mede door onze Fransche Broederen gedaan, de levendigste en doorslaandste blyken by onzen Vyand, den Brit, heeft aan den dag gelegd, dat het verbod van Engelsche Producten hier, en in Frankryk, een totaalen ondergang voor de Engelsche Fabrikeurs het gevolg zyn zal; — hoe gaarne de Brit zag, en aan ons de vryheid gaf, om met Neutraale Scheepen zyne Manufactuuren of Producten &c. ons voor onze Geldspecien te willen laaten toekoomen, om zyne uitgeputte Ingezeetenen daar door te bevoorrechten;

juist

juist was by ons, en onze Franſche Broederen ook zeer wel begreepen, dat de Brit daar door in het binnenſte van zyn ingewanden zeer ſterk wierde gewond.

Dadelyk zag men na die Publicatie, dat de Brit gereed was, een Minister af te zenden naar Parys, om den Vrede te zien te bevoorderen, al het welke ten klaarſten deszelfs gevoeligheid doet blyken by een verbod van eigen Inlandſche producten of eene zo zwaare uitgaande belasting op eigen voortbrengzelen gelegd, dat de Commercie daar door kan worden geſtremd: daar ons de noodzakelykheid, wegens ſchaarsheid niet dringt, zou ik vast van oordeel zyn, dat een totaalen ondergang voor onze Landgenooten, daar uit zoude moeten voorkomen.

En de rede, waarom ik my met het advys van het Commité tot de Marine niet kan conformeeren, is eensdeels deze: op bladz. 4 ſtaat, dat de pryzen van de Boter 30 a 32 gulden 's Winters, en 26 a 28 gulden in 't Zomerſaiſoen niet zouden mogen te boven gaan.

Ik wenschte dan wel eens te mogen weten, door wien een regel op die pryzen zoude worden geſteld; wyl my de ondervinding in die Negotie heeft geleerd, dat de prys 3 a 4, zomtyds 5 gulden op een vierde van 80 pond Boter, op een en die zelfde Marktdag kan verſchillen; wie zal dan zeggen: de Boter is 30 of 32 gulden geweest; zou dan een Koopman aan de Marine moeten opgeven, volgens zyn Boek, dat zou de ongerymdheid zelve zyn, en groote verwarring kunnen veroorzaken.

Op bladz. 5 wordt gewag gemaakt van Brabandſche Hollandſche, Frieſche, Groninger en Kuinderſche Boter, en van geen andere, dat na myn inzien, geheel niet kan ſtrooken, wyl van de Kuinderſche Boter alleen in 't Overysſelſche word geſproken, dat misſchien 20 a 30 viertendeelen per week kan opleveren, en die *Oude Mark, Campen, Zwol en Deventer* in 't zelfde Gewest niet word aangehaald, en veel meer Boter op de *Oude Mark* en *Campen* oplevert als de Kuinderſche, dus in veronderſtelling, dat, daar geen wet van is, is ook geen overtreding, en op de naam van Oude Markſche, Camper, Zwolſche, Deventerſche kan uitgevoerd worden.

Nog vermeen ik te moeten aanmerken, dat de Marine van de Meppelſche Boter in Drenthe, noch geheel van het Landſchap Drenthe, noch Gelderland, Utrecht, Zeeland, wordt aangemerkt, daar Meppel een aanzienlyk getal Boter oplevert in Frieſche Fust.

Wie zou my als Koopman uit Friesland dan beletten, om myn Boter naar Drenthe of elders te verzenden, en om ze onder benaming van Meppelſche of Drentſche Boter, uit te voeren, daar ik 6 guldens op de 300 pond konde beſpaaren, en het oogmerk daar door geheel wiste te ontduiken?

Neen, Burgers Repreſentanten! nu de uitvoer een weinig is, is voor een Koopman het der moeite niet waardig, om daar van gebruik te maken.

Maar zoo dra de pryzen door de Marine, waar het op geſteld is, de vyfde verhooging thans daar by komt, wie, en wat Koopman zou dan, zoo weinig als het was, om uitte voeren, niet zyn Boter naar die Gewesten of Provintien doen vervoeren, die van die uitgaande rechten geheel bevryd zyn, of daar maar een weinig van moet worden betaald; daar zelfs geen verbod van 't eene Gewest of Provincie naar de andere plaats heeft, en zeer gemakkelyk kan verrigt worden, om onder dien naam uittevoeren.

Dus Concludeer ik, om geen verbod noch belastingen of uitgaande rechten op eigen Inlandſche voortbrengſelen te bepaalen, als 'er thans plaats heeft, dan by aldien dat 'er groot gebrek van een of ander product moest plaats hebben, daar thans nog eene groote overvloed van Boter en Kaas in onze Gewesten is, en door de Ingezetenen byna niet kan verconſumeert worden.

Gorter zegt:

Ik zoude of met eenen praatziekenen geest bezield zyn, of ik zoude niet acht slaan of de Nationaale tyd al of niet nutteloos verſpild wierd, indien ik over een en hetzelve onderwerp, buiten eenige noodzaakelykheid, tweemaalen het woord vroeg. — het zy my echter gegund, om redenen die by my genoegzaam zyn, en die ik meene hier toe te hebben, om by het discuteeren over dit gewichtig en voor de algemeene belangens van het Vaderland zo zeer aangelegen en belangryk point, alleen nog met een enkel woord te mogen aanmerken.

Dat het my, by nadere overweging en naleezing van het Advys van het Committé der Marine, is voorgekomen, dat hetzelve over het geheel beſchouwd, ſtellingen in zig vervat, die, na myn inzien, zo al niet met de naam van onbilyk en onrechtvaardig kunnen beſtempeld worden, althans op verre na niet voldoende kunnen zyn, aan de zulken, die met het locaale dezer Republiek genoegzaam bekend zyn, en die de belangens van het Vaderland ter harte neemen, en naar eisch weeten te waardeeren. —

Het Committé zegt, „ dat het gewisſelyk eene der eerſte
„ zorgen van een Gouvernement moet zyn, om in tyden van
„ algemeene duurte en ſchaarsheid, dat geene, 't welk voor
„ den minvermogenden en behoeftigen Burger onontbeerlyk
„ is, zo veel mogelyk voor hen verkrygbaar te maken" enz.
en om deze oogmerken te bereiken, ſlaat het Committé voor, en kent aan zulk een Gouvernement het recht toe, om, wanneer deze of geene Goederen tot eenen zekeren bepaalden prys ofte hoogte geſteegen zyn, dezelve geheel te verbieden, of dezelve met zo veele uitgaande rechten te bezwaaren, waar door de pryzen, op eene zeer aanmerkelyke wyze gedrukt worden, en om ze daar door verkrygbaarder te maaken voor den meest behoeftigen Burger.

Ik wil zeer gaarne toeſtemmen, Burgers Repreſentanten! of liever ik wil dit voor het tegenswoordige niet onderzoeken, of en in hoe verre dat het misſchien eene der eerſte zorgen van een Gouvernement moet zyn, om in een Land, dat door zyne eigene voortbrengzels zig geheel en al kan voeden, en by het uit of invoeren van deeze of geene producten geen genoegzaam belang heeft, en buiten dat zeer wel, en op zig zelve beſtaan kan, dat het, zegge ik, eene der eerſte zorgen van zodanig een Gouvernement moet uitmaaken, om dat geene, het welk voor den minvermogenden Burger onontbeerlyk is, zo veel mogelyk is, verkrygbaar te maaken. — Dan dat dit raiſonnement en ſtelſel in alle zyne deelen en betrekkingen applicabel en toepasſelyk op onze Republiek en het daarin thans plaats hebbende Gouvernement zoude zyn, dat door den Handel, het Fabriekweezen en door de verzending van onze Land Producten, alleen beſtaan moet, en buiten en behalven dat, niet beſtaan kan, dat begryp noch verſtaa ik hoegenaamd niet.

Ei lieve? waarin beſtaat doch het eerſte en voornaame voorrecht van elk individueel Burger dezer Bataaffche Republiek, beſtaat dezelve niet hier in, dat zyne wettige verkregene eigendommen heilig en onſchendbaar zyn, en dat al het geen door hem op eene wettige en rechtvaardige wyze is en wordt byeenverzameld zyne eigendommen zyn, waar op nog het Gouvernement, nog de Natie zelve buiten hem eenige recht ofte aanſpraak heeft, is dit niet eene waar-

heid

heid die door elk Patriot, door elk edel denkend wezen, door elk Vaderlander moet worden toegestemt en als een eeuwig grondbeginzel moet worden aangenoomen; — wel nu dan, dit zo zynde, Burgers Representanten, wie geeft dan vraag ik, aan het Bataafsch Gouvernement het regt, om iemand of van zyne eigendommen te berooven, of te benadeelen, of zyne inkomsten op de helft of gedeeltelyk te doen verminderen, ten grooten nadeele en van hem zelve, en die van zyn gezin, en duizenden andere Leden der Maatschappy? — Is dit overéénkomstig met de gemanifesteerde Rechten van den Mensch en Burger, het waare steunpunt, waarop onze geheele Revolutie gevestigd is, en tot welkers instandhouding wy allen hulde en trouw gezwooren hebben? Immers myns bedunkens, neen.

En om dit nu eens toepasselyk te maaken op de zaak zelve.

Het is immers eene al voorlang bekende en toegestemde waarheid by alle deskundigen, dat de ziel, de kern, het merg en waare wezen van het geheele Fabrickwezen is, om goed en goede koop te werken; hier door wordt de nayver der binnenlander, niet alleen opgewekt en aangevuurd, maar hier door wordt de Buitenlander aangemoedigd, om zyne waaren van *hier*, en niet van *elders* te doen haalen: en hier aan heeft men den opkomst, bloei, en voortgang van alle onze Fabricken en Koophandel, en het verzenden van alle onze Landproducten toe te schryven; ja hier door is onze gansche Bataafsche Republiek groot geworden, en heeft den nayver van byna alle Volkeren der Waereld na zich getrokken.

Indien ik nu by voorbeeld als Fabrikeur of Landbouwer, (offchoon niemand uwer behoeve te denken, dat ik personeel eenig belang by dit point hebbe) en dus geheel belangeloos hier over kan oordeelen, — door een veel jarigen vlyt en arbeid, en door het toedoen van myn eigene *vigilantie* en *activiteit*, het zo verre en op die hoogte gebragt hebbe, dat ik een zeker stuk goed of een zeker voortbrengzel van myn eigen Land zo wel en goed gefabriceerd heb, dat het niet alleen smakelyk en aannemelyk gemaakt is, dat het den Inlander verbruiken, maar dat hetzelve waardig gekeurd wordt, om met en by geheele partyen door den Buitenlander te worden aangekogt, waardoor ik niet alleen een goed, ja rykelyk bestaan vinde, maar waar door den Lande zelve, reeds zyne revenus en Inkomsten ontfangt; — maar waar door ook de verhuurder der Landeryen, den Koopman, en Ambachtsman, en den schamelen werkman zeer aanmerkelyke voordeelen kome te genieten; — dan is de vraag in dezen of het tegenswoordige Gouvernement, en hier door verstaa ik deze Nattonaale Vergadering, het volkomen recht heeft, om zulke goederen, die reeds met uitgaande Rechten bezwaard zyn, nog daar en boven met een vierde van het geen zy thans doen, en niet slegts met eenige kleine vermeerdering ter stryvinge van 's Lands Cas van uitgaande rechten te verhoogen, waardoor de pryzen derzelver aan zeer aanzienlyke en aanmerkelyke daalingen onderhevig gemaakt worden, en waardoor ik als Fabriekeur, en duizenden met my, zeer importante schaden komen te lyden; en dat wel zonder dat men my, en alle andere behoorlyk hier voor schadeloos stelle? Ik zal hier over, Burgers Representanten, geene beslissende uitspraak doen; of deeze Vergadering hier toe het volkomenste recht heeft ja, dan neen?

Alleen vraage ik, en geeve Uliedden zulks in bedenkinge, of dit *billyk*, *redelyk*, *rechtvaardig* en overeenkomstig met de rechten van den Mensch en Burger, en wel voornamelyk met de plichten van braave en eerlyke Vertegenwoordigers des Volks zoude zyn, zal men het algemeen belang dan gaan opofferen aan de belangens van eenige Individus, en die wel het allerminst ter instandhouding der Maatschappy toebrengen, te bevoorrechten. — Dat men de Armoede laave, en den nooddrufdigen voede en kleede, en hen het leven zoeke smaakelyk te maken, is redelyk; — dan deeze middelen zyn hier toe niet geschikt, nog aanneemlyk, om deeze oogmerken op eene gevoeglyke wys te kunnen bereiken.

Is het voortbrengzel van Boter en Kaas niet een algemeen Product van Nederland? worden hier niet Millioenen van Ponden Jaarlyks uit deeze Republiek gevoerd naar andere Landen en Gewesten?

En het is niet alleen de Boer als Huurder, en Fabrikeur, die hier zyn bestaan van heeft, maar het is ook de verhuurder der Landeryen, die hier van zyn inkomen trekt, en dit niet alleen, maar het is ook de Koopman, die hier door aanmerkelyke winsten, zo door het binnenlandsche als Buitenlandsche vertier by komt te genieten; dewyl de Boter en Kaashandel van tyd tot tyd een zeer aanzienlyke tak van handel heeft uitgemaakt. — En welke zouden derhalven, en moesten notoir de noodzakelyke en natuurlyke gevolgen zyn, indien deeze Vergadering in haare Wysheid, volgens het Advys van het Committé der Marine, decreteerde, om de Boter en Kaas met nog een vierde van uitgaande Rechten te doen vermeerderen? — Zoude dit den Buitenlander niet afschrikken, en zoude deeze aanzienlyke tak van handel niet hier door in gevaar gebragt, om zeer licht naar elders verplaatst te kunnen worden; en groote God! welke gevolgen zoude dit misschien naar zig kunnen sleepen! de schaden, hier door veroorzaakt, zouden onberekenbaar zyn! Het valt zeer ligt voor deeze Vergadering, om met eenen enkelden Hamerslag te decreteeren, om deze vierdubbelde vermeerdering te doen daarstellen; dan, het zoude niet moeilyk vallen, om te kunnen bewyzen, dat de gevolgen van het nemen van zulk een Decreet, zeer mogelyk ten gevolge konde hebben, dat men den tak van dezen handel en den bloei van den Landbouw hier door zoodanig verlamde, en achter uit deed gaan, dat men, na verloop van een Jaar, dat zulks stand hadt gegreepen, mogelyk tien of twintig Jaaren werk zoude hebben, om dezelve tot dien hoogte en bloei, als ze thans is, weder te rug te doen brengen.

Ik weet wel, dat men in dit geval hier eene algemeene tegenbedenking op maakt, en zy is deze: dat het namelyk onze oude Geloofsgenooten, de Engelschen, het om het even is, of zy eenige Guldens voor den Ton Boter meerder of minder betaalen, dewyl zy dezelven doch willen hebben; dan, dit doet in dezen by my niets af, dewyl dit wel gezegd wordt; maar geenzints een bewys is, waarop men zeker staat kan maken; en dus louter en alleen speculatief is; en het zoude dus zeer gevaarlyk zyn, om op dit enkel speculatief beginzel zulk eene aanzienlyke tak van Koophandel in de moogelykheid te plaatzen, om naar elders verlegt te worden; 'er is niets in de Waereld voor de Commercieele belangens van ons Vaderland nadeliger, dan wanneer een Canaal van Handel eenmaal gestopt of verplaatst wordt, gebeurt het niet zelden, dat het voor altoos geslooten blyft, en voor eeuwig verlooren raakt. — Ook moet ik by dezen der Vergadering onder het oog brengen, en ik vermeene in staat te zyn, dezelve in dezen eenigzints te kunnen voorlichten, en dit was ook wel de principaale reden, waarom ik thans ten tweedemaale het woord gevraagd heb: dat het namelyk niet alleen Engeland, maar ook andere Mogendheden zyn, waar van onze Boter en Kaas getrokken wordt, — maar dat het thans ook de

Duit-

Duitschers zyn, die hier op beginnen te vallen. — 'Er heeft zig een geheel nieuw Canaal geopend, en een nieuw verschynzel aan den Horizont van onze Commercie op doen dagen: men begint onze Nederlandsche Boter en Kaas naar den *Rhyn* te zenden, en door het verkrygen van een zeer aanzienlyke Commissie van daar en niet uit Engeland, is de Boter eenigzints in prys gerezen; — zo dat en de Voorsteller en het Committé der Marine geheel kwalyk en verkeerd onderricht zyn geweest, van den waaren toedracht der zaaken, en dus alles in deezen op valsche berigten steunt, en op losse schroeven staat. —— En dit nu zo zynde, en het welk ik meene door goede informatien te kunnen bevestigen, dan wil ik wel eens der Vergadering in bedenking geeven, of het in deezen tyd raadzaam, voorzichtig en Staatkundig zoude zyn, om onze Boter en Kaas met meerdere uitgaande Rechten te bezwaaren, voornamelyk in betrekking, zo als dit Gouvernement, thans met dat van Engeland omtrent onze Proclamatie staat. — Indien de *Brit* zo tuk om onzen Koophandel te benadeelen en te belemmeren, het eens wederkeerig onze Proclamatie in de harsenen kreeg, onze Nederlandsche Boter en Kaas in zyne Staaten te verbieden, wat dan? zoude dit nu pas geopend Canaal van verzending niet kunnen te weege brengen, dat de schaade door het eene veroorzaakt, door het andere zeer aanmerkelyk verzagt en te goede gekoomen worde.

En is deze thans exterieure reden niet alleen genoegzaam, om aan te toonen, dat het als nu ten minsten de tyd niet is, om deze vier dubbelde belasting op de Boter en Kaas te doen leggen? Immers, myns bedunkens, ja! — Ik verwacht en vertrouw derhalven van deze Vergadering niets anders, dan dat zy dit alles in serieuse deliberatie en in aanmerking zal neemen, — reserveerende ik my verder aan myn reeds uitgebracht advys, en de gronden daarin vervat, en concludeere, dat men deze belasting moet laaten zo zy thans is, en men 'er hoegenaamd geene verandering in moet maken, wil men de belangens des Nederlandschen Volks niet geheel uit het oog verliezen.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

En wordt, het door de Commissie voorgeslagen 10de Capittel conform de door hun gemaakte redactie gearresteert.

(*Daar nu het 10de Capittel zo als het in het Reglement wordt gevonden, woordelyk het zelve is, als het op gisteren door ons, in het Rapport geplaaste, zullen wy, ten einde niet in redités te vervalien, den Leezer hier aan by deezen renvoyeeren.*)

Op het 10de Capittel, nu 11, geene reflectien ingekoomen zynde, wordt het zelve gearresteerd, luidende als volgt:

C A P I T T E L XI.

Over de Exercitien.

Art. 1. De Exercitien en Manœuvres der gewapende Burgermacht, zullen nu en altoos geschieden, op dezelfde wyze, als by de staande Armée der Republiek.

2. Alle Officieren en Onder Officieren, van elk Batallion, of gewapend Burger Corp, zullen door den Commandant, Major, of Adjudant van het zelve, geëxerceert moeten worden, op zoodanige wyze tyd en plaats, als door den Chef der halve Brigade, benevens den Commandant van elk Bataillon van het zelve, of door den commandeerenden Officier van een minder Corps, met de Officieren onderling zal bepaald worden, en wel met die aanhoudenheid en yver, dat zy voor het begin der maand Mei van ieder jaar, tot de Bataillons Exercitie in staat zyn.

3. De Exercitien der gewapende Burgers, zullen door den Commandant der plaatzelyke Burgermacht, of byaldien de Burger Corps uit verschillende plaatzen gecombineerd exerceeren, door derzelver commandeerende Officieren, gezamentlyk bepaald worden, op zoodanige wyze, tyd en plaats, als zy ten meesten genoege der gewapende Burgers zullen goedvinden. Ieder Corps zal, zoo lange hier omtrent niet nader voorzien word, geduurende de maanden Mey, Juny, July en Augustus, eenmaal 's weeks exerceeren, en daar onder driemaal vuuren, doch gedurende de overige tyd van het jaar eens om de 14 dagen.

4. En worden by dezen, de gecombineerde Exercitien van verschillende plaatzen, en de byeentrekking van derzelver Manschappen, ten minsten tot een geheel of half Bataillon (waar van Cap. 3. Art. 18. gesproken is) ten ernstigsten aanbevolen, voor zoo verre de afgelegenheid der plaatzen van elkanderen, of andere beletzelen, het niet verhinderen; zullende de Commissien uit de Hoogstgeconstitueerde Machten in ieder Gewest, deze Bataillons exercitien, zoo veel mogelyk, aanmoedigen en faciliteeren.

5. Ten einde de gewapende Burgers in staat te stellen, hun Geweer te leeren kennen, om hetzelve, des noods, ter verdediging des Vaderlands, en ter handhaving der Wetten, tegen uitheemsche Vyanden en binnenlandsche oproeren en geweldadigheden met vrugt te kunnen gebruiken, zullen zy zich jaarlyks eenige malen oeffenen in het schieten, na een voorwerp op allerhande afstanden, en zoo op zich zelven, als met een of meer rotten, even als zulks by de Nationaale Armée in gebruik is; en zal als dan by iedere Compagnie eene præmie uitgedeeld worden aan den geenen, die in dezen het meest heeft uitgemunt, wordende de bepaling der waarde, der plegtigheden, by zoodanige gelegenheid te observeeren, en verdere schikkingen aan de Commissien uit de Nationaale Vergadering, met overleg der Commissien uit de Hoogstgeconstitueerde Machten in ieder Gewest, overgelaten.

6. De, by de jaarlyksche Registratie, nieuw aangenoome Burgers, zoo wel als de minbedrevenen, zullen zich, door gedurige en aanhoudende oeffening in de Exercitien, daar in ten spoedigsten moeten bekwaam maken, wordende het bepalen der schikkingen hiertoe betrekkelyk, aan de commandeerende Officieren plaatzelyk overgelaten, doch hun tevens ook de uitvoering van dit Articul ten ernstigsten aanbevolen.

7. De Tambours zullen door den Tambour Major der Bataillons, of eenig ander Tambour, naar goedvinden van den Chef der halve Brigade, en Commandanten der Bataillons, of mindere Burger Corps, zoo dikwils als het deze nodig zullen oordeelen, geëxerceerd worden.

8. Niemand zal van eenige der bovengemelde Exercitien verschoond zyn, dan by ziekte, afwezigheid, of andere dringende beletzelen, ter beoordeeling van den commandeerenden Officier van elke Compagnie, welke deswegens verantwoordelyk

delyk zal zyn aan den Commandant van het Bataillon of Burger Corps.

9. Daar alle achteloosheid by de Exercitiën in het vuur, in een gewapend Burger ten hoogsten strafbaar is, alzoo hy dikwils niet alleen zyn eigen leeven, maar dat zyner Medeburgeren roekeloos in de waagschaal stelt, is het ten hoogsten noodzakelyk, zoodanige pœnaliteiten daar tegen te statueeren, welke een ieder opmerkzaam kunnen maken, tot voorkominge van ongelukken; ten dien einde zullen, by het begin der gewone Exercitiën, zoo wel als by vuuringen, de Geweeren en Wapenen nauwkeurig moeten geëxamineert worden, en niemand met geladen Geweer, of scherpe Patroonen, mogen verschynen, op eene boete van zes guldens voor de eerste, en verdubbeling derzelve voor de tweede keer, behalven zoodanige meerdere straffe, als de Raad van Administratie en Discipline, na bevind van zaken, zal oordeelen te behooren.

10. Na het eindigen der vuuring, zullen de Sergeanten de Geweeren moeten visiteeren, en de geladen laten aftrekken, zullende de overgebleven Patroonen door hun moeten opgehaald worden, op verbeurte van drie guldens voor een ieder, die een of meer Patroonen agterhoud.

11. Wanneer gevuurd zal worden, moet ieder gewapend Burger zorg dragen, een goede vuursteen op zyn Geweer te hebben, gezet tusschen lood of leer, op verbeurte van zes stuivers, behalven nog een tweede in zyn Patroontas.

12. Geen gewapend Burger zal de Patroonen op eene andere plaats, dan in de Patroontas, mogen bergen, op verbeurte van drie gulden.

13. By het laden, zullen de patroonen met de laadstok behoorlyk aangezet worden, even als zulks by de Exercitiën geleerd word, en niet door de kolf van het Geweer tegen den grond te stoten, om daar door, als 't ware, te eerder gereed te zyn, waar uit groote ongelukken, zoo voor de daader zelfs, als voor zyne nevenliedeh in het gelid, kunnen ontstaan, op verbeurte van drie gulden.

14. Zo iemand onvoorzigtig genoeg mogt wezen, de laadstok in de loop te laten, na dat het Geweer geladen is, zal hy voor de eerste keer vervallen in eene boete van zes guldens, en verpligt zyn, gedurende drie weken, met de nieuwaangenomen, als een onbedreven Burger, te exerceeren; doch zulks voor de tweedemaal weder gebeurende, zal zulks zwaarder, en wel naar den toedragt der zaaken, ten allerstrengsten gestraft worden, zo zelfs, dat, in gevalle de omstandigheden aan den Raad van Discipline, na voorafgaande cognitie, voorkwamen zulks te vereisschen, de zaak dadelyk ter kennis van den Burgerlyken Rechter zal worden gebragt, op dat tegens hem zodanig crimineel worde geprocedeerd, als zal bevonden worden te behooren.

15. Wanneer iemand meer dan een patroon op de loop van zyn Geweer gelaaden heeft, zal hy, zo dra hy zulks ontdekt, daar van kennis geeven aan den Commandant van zyn Peloton, en niet uit het gelid gaan om zyn Geweer af te trekken, dan, na dat hy daar toe permissie bekomen heeft.

16. De Geweeren en verdere Wapenen, zullen, wanneer gevuurt is, binnen 24 uuren daar na schoon moeten wezen.

17. De pœnaliteiten hier omtrent, zoo wel als op,

Het afwezig blyven by de Exercitiën, zonder permissie.
Het te laat koomen.
Het uit het gelid loopen.
De Wapens in geen behoorlyke orde te hebben.
Geen houtje, in plaats van een vuursteen, op het Geweer te hebben by de ordinaire Exercitiën.
Geene goede vuursteenen, krasser en schroefdraayer in de patroontas, en geen ruimnaald aan de knoop van de rok te hebben, by alle gelegenheden, dat men in de Wapenen moet koomen.
Het praaten of geraas maaken onder het marcheeren, of de Exercitiën.
Het Tabak rooken en sterken drank drinken, zoo lange men onder het geweer is:

En wat dies meer is, worden plaatselyk overgelaaten; staande het aan alle plaatselyke Regeeringen vry, om met overleg der respective Raaden van Administratie en Discipline, of Commissiën van huishoudelyke Directie, een ieder in den haare hier omtrent zodanige boetens te statueeren, als de omstandigheden en het belang van hunne plaatselyke Burgermacht, zulks zullen vereisschen.

(*Het vervolg hier na.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag, den 3 November 1796.

By het resumeeren der Notulen van den voorgaanden dag, blykt, dat in Committé Generaal, op voordragt van de Commissie tot de Buitenlandsche Zaaken tot Minister van deeze Republick, by het Deensche Hof benoemd is *C. D. E. J. Bangeman Huigens.*

Eene Nota van den Minister *Noël*, inhoudende officieele kennisgeeving, dat het Engelsch Ministerie voor zynen Envoyé aan Frankryk paspoort verzogt heeft, om over den Vrede te handelen; en met voorstelling, dat ook deeze Republiek eene gevolmagtigde derwaards zal zenden, om het belang dat deeze Republiek by die onderhandelingen hebben zal: — de Communicatie met genoegen aangenoomen, en tot het bywoonen dier Conferentiën benoemd de in Frankryk zynde Burgers *Lestevenon*, *Pasteur* en *Meyer.*

Een Request van *Boon* en van *Eysden*, tot uitvoer van Touwwerk: — aan de Marine.

Eenige Requesten tot uitvoer van Speele; als van *C. A. Labes*, de Weduwe *P. de Vries* en *Meints*, *Tamme Lohman* en Zoonen, en *F. Beltgens.*

Een Request van eenige Friesche Burgers, tegen de verkiezing van den Burger *Huber*, als Representant, om de daar by plaats gehad hebbende omstandigheden, en met verzoek tot het stellen van order voor eene nieuwe keuze: — aan de Commissie tot de Credentiaalen.

Eene Commissie uit het Committé te Lande brengt eenige rapporten uit.

Aan de orde zynde de Voordragt van het Committé te Lande, van den Luitenant *J. van Valkenburg* tot Capitein: — wordt conform besloten.

De Burgers van *van Staphorst*, *Aussmorth*, *de Leeuw*, *Lublink* de Jonge, en *Schimmelpenninck* brengen Rapporten uit.

Waarna de Vergadering in een Committé Generaal veranderd wordt.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 234. *Saturdag den 5 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

Nationaale Vergadering.

Vervolg *der Zitting van Dingsdag den 1 November* 1796.

Voorzitter: G. D. Jordens.

De Deliberatien, over het door het Committé der Marine uitgebragt Advys, op het voorstel van den Burger *Ockhuysen*, voortgezet wordende, beklimt de Burger *Schimmelpenninck* het Spreekgestoelte, en zegt:

Dat hy, na gehoord te hebben de advyzen zoo van de Burgers *Schermer* als *van Beyma*, wel van het woord over deze materie kan afzien; daar hy zich ten vollen conformeert met de gronden in het advys van den Burger *van Beyma* aangevoerd, welke hy gaarne voor de zyne aanneemt: zynde het eene zekere waarheid, dat, zoo men de meer gegoede Classe van Burgeren bezwaart, dit zeker invloed moet hebben op de minder gegoede; dewyl het daar te boven impolitiek zou zyn, om dit articul met belastingen te bezwaaren: zynde hy van gevoelen, zoo als hy zich reeds by voorige gelegenheden meermalen heeft uitgelaten, en ter dezer gelegenheid in 't byzonder herhaalt, dat men nimmer de Commercie al te zeer moet belemmeren, zo wel byzonder met opzicht tot zodanige zaken, als ons Land, hoe schaars ook, in eigene producten zelfs oplevert; om alle welke redenen hy dan concludeert, dat de Vergadering noch verbod, noch vermeerdering van belasting op de Boter en Kaas zal decreteeren.

De Mist zegt:

Ik vinde my in het zelve geval met den Burger *Schimmelpenninck*, dat ik gemaklyk kan renuntieeren van het my toegestaane woord. Ik ben zo volledig overtuigd van de soliditeit der redenen door de Burgers, *Schermer*, *de Sitter*, *van Beyma*, *Schimmelpenninck* en anderen, tegen het Rapport der Marine, en geprojecteerde verbod van uitvoer of belasting van Boter en Kaas, dat ik volstaan kan my daarby eenvoudig te voegen. Dit wilde ik alleen nog zeggen, by de argumenten van den Burger *van Beyma*: dat, zo eene vermindering van Vee teelt, het noodlottig gevolg zal moeten zyn van het geprojecteerd bezwaar of verbod, dit eene even schadelyke terugwerking op den Koornbouw hebben moet, daar de Mest, zonder welke de Koornbouw onmooglyk geschieden kan, in dezelfde evenredigheid zal moeten verminderen, als het Rundvee zelfs, en dat dus het nadeel van dit verbod of de belasting zich tot alle takken van den Landbouw zal uitstrekken.

Ik doe recht aan de goede oogmerken van den Burger *Ockhuizen*, maar verklaare my rondelyk tegen alle verbod en belasting op deeze onze Producten, en declineere dus het Rapport der Marine geheel en al.

De La Court zegt:

Om het verbod van uitvoer en belasting op de Boter tegen te gaan, zal ik my niet bedienen van die argumenten door de voorstemmende Leden reeds gebezigd: 'er zyn deelen van dit Gemeenebest, al waar de Boter de eenige ressource is van den Landman. — Deeze ressource tegengaande, streeft men tegen de bevordering van den Landbouw.

De duurte der Boter heeft veroorzaakt, dat, niet tegenstaande de hinderpaalen, welke den Landbouw in het cultiveeren der onbebouwde gronden ondervindt, 'er reeds zedert korten tyd, in sommige gewesten, veele morgens Hyde zyn ingegraaven; weshalven ik my tegen het voorstel en belasting, hoe wel met de beste intentie gedaan, moet verzetten.

Guljé zegt:

Onder de voornaamste oorzaaken, waar door de Boter thans tot zulk eenen hoogen prys gesteegen is, mag men met reden stellen de schaarsheid van Koeybeesten, welke in de Bataafsche Republiek, over het algemeen genomen, tegenwoordig plaats heeft. — Deeze is haar aanweezen verschuldigd aan de geduurende deezen Oorlog zoo menigvuldige gedaane Requisitien, en considerabele Opkoopingen van Vee in deeze Republiek.

Wil men die schaarsheid wezentlyk verhelpen, moet men den Landman alle hulpmiddelen toebrengen, waar door hy in staat gesteld wordt, zich weder van het noodig getal Vee te voorzien.

Wanneer daar in voorzien is, zullen en *Boter* en *Kaas* noodzakelyk in prys daalen, en deeze daaling zal als dan wezentlyk en van duur zyn.

Doch wanneer men den prys van die Producten wil doen daalen, door den Handel der zelve te stremmen, zal in de wezentlyke oorzaak der duurte niet alleen niet voorzien worden,

den, maar dezelve moet daar door noodzaakelyk vermeerderd worden.

Het middel by het Rapport voorgesteld, om namelyk meer der belasting op den uitvoer van gezegde Producten te leggen, vinde ik derhalven heel en al ongeraden, en besluit, dat de uitvoer derzelven voor het tegenwoordige nog behoort te worden gelaaten, gelyk hy thans is.

Ockhuysen zegt:

Het voorstel, door my op den 4 October gedaan, is geschied, om dat myne oplettenheid gaande wierd gemaakt; de Bouwman was dankbaar van allerwegen over de menigte zuivel, die hy in September van zyn Vee hadt; de duurte integendeel benaauwde den middelstand en de mindere Burgers, en, alles deed zich aanzien, dat de naderende Winter al wederom met benaauwdheid zoude worden doorgebragt.

Ik heb ook zeer wel begreepen, dat de Landbouw moet worden aangekweekt, aangemoedigd en staande gehouden. Ik, die zelfs van het platte Land ben, wil altoos den bloei van onzen Landbouw aanmerken, als een van onze beste bronnen, en dus tot opbouw mede werken, om dat al die goederen, die van ons Land komen, Producten zyn, waar voor schatten in onzen schoot worden geworpen; en ik wensch, dat deeze Vergadering altoos zal in acht neemen, om Landbouw, Koophandel en Trafiequen hand aan hand te doen gaan, en ook dan, en niet eerder, zal de Republiek bloeijen.

Dat is ook de reden, Burgers Representanten! dat myn voorstel niet is geweest tot het verbod, maar tot zoodanige belasting, als Gylieden in wysheid zoude nodig oordeelen.

Het Committé der Marine heeft op den 14 October daar over een rapport uitgebragt, dat, in myn zin, geene daaling van importantie kan te weeg brengen.

Maar dit is zeker, zoo als zy zeggen, *het zal eenige invloed daar op hebben*. En, zoo het dat al niet mogte hebben, zeker is het dan, dat, als onze Vyanden die Producten willen hebben, zy dezelve dan tog ten duursten zullen betalen, om alle deeze redengn conformeere ik my met het uitgebragt Rapport van het Committé der Marine.

Midderigh zegt:

Verscheiden Advysen overtuigen my, dat eene meerdere belasting op den uitvoer van de Boter allefins schadelyk is voor de Negotie, en het is hier om, dat ik my met het uitgebragte advys van het Committé der Marine niet kan conformeeren. Dan, Burgers Representanten! by my komt dog in aanmerking de thans plaats hebbende duurte der Boter, door de groote verzending veroorzaakt, welke een zeergroot bezwaar is voor den minvermoogenden Burger, voor welke dog dit zuivel mede onontbeerlyk is; zouden het des, om deze te gemoet te koomen, niet dienstig zyn, dat de uitvoer van de Boter geheel wierd verbooden, zoo haast dezelve boven eenen zekere bepaalden prys (by voorbeeld *f* 28 à 30 de 80 pond) was gestegen, en wel tot zoo lange, dat de prys derzelve weder binnen de bepaling was gekomen? — Dit zou den uitvoer in eenen zeekeren zin op den voorigen voet vry laaten, en den minvermogende zou de Boter tot eenen matigen prys kunnen bekoomen.

De President zegt, dat hy van gevoelen is, dat de zaak tot die rypheid gebragt is, dat hy de discussien zal kunnen sluiten; terwyl hy, wat hem betreft, mede van gevoelen is, dat de Lands producten niet moeten worden bezwaard: brengende voor eerst in omvrage, of de uitvoer van Boter en Kaas zal worden verboden: — wordt zulks gedeclineerd. Vervolgens in omvrage gebragt hebbende, of deze producten meerder zullen worden bezwaard: — wordt zulks mede gedeclineerd.

Van Castrop stelt voor:

Namens de Personeele Commissie, door deze Vergadering benoemd tot het uitbrengen van twee Nominatien, eene van vyf Persoonen, waar van drie Rechtsgeleerden, en twee, bedreven in de Staatkundige Rechtsgeleerdheid en kennis van het Menschelyk hart, ter formeering van een Crimineel Wetboek en een Reglement op de styl van Procedeeren in Crimineele gevallen, voor het Volk van Nederland; en eene van 11 Persoonen, waarvan 7 Rechtsgeleerden, 2 Wysgeeren en 2 de Commercie, met betrekking tot den Wisselstyl, Avaryen, Asfurantie kundig, ter formeering van een Civiel of Burgerlyk Wetboek: of namelyk uit deze door hem geproduceerde Nominatien de electie zal geschieden, zonder dat dezelve door de Leden der Vergadering zullen worden geaugmenteerd, en of, ingeval een of meerder der door hem voorgestelde Persoonen door de Vergadering worden afgekeurd, zy dan, zonder verdere tusschenkomst der Vergadering, geregtigd zullen zyn tot het weder aanvullen dier Nominatie.

Geyers proponeert, om dit voorstel in advys te houden tot morgen.

Eenige Leden appuyeeren dit.

Midderigh stelt voor, om het zelve te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen.

Ploos van Amstel zegt, dat het voorstel zoo duidelyk is, dat het hem voorkomt, dat men het dadelyk zoude kunnen concludeeren.

De President vraagt, of ook twaalf Leden verzoeken, dat het voorstel tot morgen zal worden geadjourneerd? — Dog zulks geen plaats hebbende, wordt conform het voorstel gedecreteerd.

Schimmelpenninck rapporteert:

Namens de Commissie van Finantien, op het in handen dier Commissie om consideratien en berigt gestelde rapport van de Burgers *Cambier* c. s., nopens de wyze, waarop het Fonds, waar uit de by dat rapport No. 3. voorgeslagene augmentatie van 2 stuivers, voor de aan de door trekkende Militairen te fourneerene Vivres zoude behooren te worden gerembourseerd? dat de Commissie van gevoelen zoude zyn, dat zulks door de Stads of Dorps Municipaliteiten zoude kunnen worden opgeschooten, en door dezelve aan de Gewesten in rekening gebragt; terwyl deeze laatste dezelve zouden kunnen doen valideeren in mindering der door hun te fourneerene quota in de petitie der 60 Milioenen: —— conform geresolveerd, en besloten om de onderscheidene Gewesten daar van aanschryving te doen.

Mid-

Midderigh doet het volgende voorstel:

'Ontegenspreekelyk is het, dat eene meerdere belasting, op den uitvoer van de Boter, niet dan tot groot nadeel van den Landman, en ook van de zoo uitgebreiden Handel in dat Articul, kan strekken, en daar en boven het oogmerk, om door eene meerdere belasting den uitvoer moeijelyker, de Boter tot eenen lageren prys te brengen, en dus dezelve voor den minvermogenden Burger verkrygbaarder te maken, nimmer zal bereikt worden, dewyl, niettegenstaande de meerdere belasting, de Boter nogthans even sterk zal wor den verzonden; om nu aan den eenen kant de Negotie vry te laten, en aan de andere zyde de verkryging van dat zoo onontbeerlyk zuivel voor den Minvermogenden Burger gemakkelyker te maaken, stel ik voor, dat den uitvoer van de Boter op den vorigen voet zal mogen geschieden, immers tot zoo lang, als de prys der Boter niet boven zekere bepaling, by voorbeeld van *f* 28 à 30 de 80 pond zal gesteegen zyn; zullende, zoo haast als de prys boven de bepaling zal gereezen zyn, den uitvoer dadelyk verboden zyn, tot zo lang, dat dezelve weder binnen den bepaalden prys zal gedaald zyn.

Dan wordt dit voorstel door de Vergadering gedecilineerd, als strydende met het zo even genoomen Decreet.

Hierna wordt de Vergadering geadjourneerd tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Woensdag den* 2 *November* 1796.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misfives en Adresfen.

Eene Nota van den Zweedschen Minister, paspoort verzoekende voor onderscheidene goederen, toebehoorende aan den Baron van *Löwenthelm*: — geaccordeerd.

Eene Misfive van den Provincialen Raad van Zeeland, dienende in antwoord op het Decreet van 31 Augustus, met opzigt tot de Bataven; inzendende declaratoiren voor de Burgers *van der Schatte* en *Stevening*.

De President zegt, dat hy voornemens was te proponeeren om deze Misfive te stellen in handen der Commisfie tot de Bataven; dan geinformeerd zynde, dat die Commisfie heden morgen rapport staat uit te brengen, stelt hy voor, dezelve te houden in advys, tot dat dit Rapport in deliberatie zal zyn gebragt: — conform besloten.

Eene Misfive der Representanten van Bataafsch-Braband, te kennen gevende, dat zy vermeenen, dat in het Decreet dezer Vergadering, waar by aan die van Tilburg remisfie van eenige agterstallige lasten is ver leend, eenig abuis is ingeslopen; verzoekende daaromtrend nadere interpretatie: — in handen der personeele Commisfie, bevoorens in deze zaak benoemd.

Eene Misfive van dezelven, berigtende op de in hunne handen gestelde klagten, van die van Dinteloort en het Princeland: inhoudende, dat zy, met alle onpartydigheid de zaak hebbende geëxamineerd, bevonden hebben, dat in die streeken verre de meesten ingezetenen voor het vorig Bestuur geimporteerd zyn, en dat daar uit deeze klagten zyn voortgesprooten; terwyl zy al verder, by deeze gelegenheid, de Vryheid neemen, te insteeren, dat de zaak, rakende het territoriaal geschil van dit district, eens mogt worden getermineerd: — gesteld in handen der personeele Commisfie in deeze zaak benoemd.

Het Extract uit de ontfangene Buitenlandsche Depêches; — besllooten te doen drukken en aan de Leden te distribueeren.

Eene Misfive van het Commité der Marine, zich beklagende over het gedrag van de Schippers, welke, uit eene verkeerde interpretatie der alteratie in het 125 en 132ste Articul der Ordonnantie van den Jaare 1725, door deeze Vergadering gemaakt, weigerden, behoorlyk aan de Comptoiren by te draayen, en zich te doen visiteeren; verzoekende daaromtrend voorziening: — gesteld in handen van den Burger *Stoffenberg* en anderen in deeze zaak benoemd.

Een favorabel advys van het Commité der Marine, op het Request van *H. Gildemeester*, ter uitvoering van Snaphanen naar Lisfabon; onder de gewoone cautie: —— geaccordeerd

Een Request van *J. A. van Goenders*, verzoekende om Pensioen: — gedecilineerd, uit hoofde dat het Commité te Lande reeds declinatoir daar op heeft geadvyseerd, en te dier tyd conform was besllooten.

Een Request van *Vollenhooren en Zoon*, ter uitvoering van 4500 Ducaaten voor granen naar Elbing: — geaccordeerd.

Een Request van *B. Buitendyk*, verzoekende om de gewoone gratificatie voor de Bataven, en eenig militair employ: — in handen van het Commité te Lande.

Twee Requesten om Provisie naar Surinamen te voeren: — in handen van het Commité tot den West-Indischen Handel en Bezittingen.

Een Request van *Bern. van Perkel*, om eenigen post of bediening: — in handen der Commisfie tot de Ambten.

Een Request van *J. le Maitre*, negotieerende op de firma van *le Maitre* en Comp. te Parys, verzoekende te mogen uitvoeren tot aankoop van noodwendigheden, voor de Fransche Republiek, de somma van een millioen guldens in staven, naar Hamburg: — aan de Marine, om advys.

Een Request van *H. de Roos*, de Weduwe *Schuurman*, en de Weduwe *de Rover*, om gratificatien: — gehouden in advys, tot dat het rapport over de Bataven zal zyn uitgebragt.

Eene Declaratie van de Representanten *Bezier*, *Floh* en *Vatebender*: — gezonden aan het Commité te Lande en de Generaliteits Rekenkamer, ten fine van examinatie en liquidatie.

Een Request van *C. Butot*, om een post of bediening:

ning: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Onderscheidene Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

De Secretaris geeft, in naam der Commissie tot de Bataven, lectuure van een ampel rapport door die Commissie in deze zaak uitgebragt.

De President stelt voor, om dit rapport te houden in advys, en wel om de pressance der zaake op het Bureau voorteleggen, tot aanstaande Maandag, om als dan aan de orde van den dag te worden gesteld.

Eenige Leden verzoeken, dat het zal worden gedrukt.

De President geeft in consideratie, of dit niet zeer kostbaar zal zyn?

Van Beyma zegt, dat het moeijelyk en byna onmogelyk is, om op de blooie lecture te decideeren. Dat hy zeer veele bedenkingen heeft, en het ondertusschen niet durft te wagen die zonder een nader onderzoek in het midden te brengen; staande dus voor, om dit Rapport als eene Bylage in de Decreeten te doen drukken.

De President stelt voor, om het als een Bylaag te doen drukken, en op Maandag aan de orde te stellen, wyl 'er mogelyk onder de Rapporteurs zich Plaatsvervangers zullen bevinden, welke naar den 10de November zullen moeten desisteeren, en egter hieromtrend veele elucidatien zouden kunnen geven.

Van Beyma vermeent, dat die termyn te kort is.

Hahn appuyeert dit.

De President stelt voor, om het Rapport tegen Maandag en agt dagen aan de orde van den dag te stellen.

Ten Berge zegt, dat hy het voorgestelde van den President appuyeert, en van gevoelen is, dat hoe eerder hoe beeter de zaak finaal worde getermineerd; wyl hy zo het tegendeel geschiedt, gewis voorziet, dat de Vergadering overstroomd zal worden van Requesten van zodanigen, welke op de Lysten niet worden gevonden.

Hulshoff stelt voor, om dit Rapport tegen heden en agt dagen aan de orde te stellen.

Kantelaar vermeent dat, ter reconciliatie der onderscheidene gevoelens, het door den Burger *Hulshof* geproponeerde zoude kunnen worden gearresteerd: — En wordt conform gedecreteerd.

Eene Commissie uit het Committé tot de West-Indischen Handel en Bezittingen verschynt ter Vergadering, en doet, by monden van den Burger *Nolst*, rapport:

1. Op de aan hun, om consideratien en advys, ingezondene Missive van den Minister der Fransche Republiek *Noël*, nopens het verkoopen van 15 Slaaven, op Curacao plaats gehad hebbende, welke, volgens inhoud dier Missive, toebehoorende waren aan eenen Spaanschen Planter: dat zy reeds eerder op deeze Missive zouden hebben gerapporteerd, zo zy daar in door gebrek aan genoegzaame berigten, niet waren buiten staat gesteld; dan dat zy thans, zich daar toe gereed bevindende, by deeze een verslag geeven van alle het geen, met betrekking tot deeze Slaven, welke den 14 January 1794, te Curacao, na 14 dagen op Zee te hebben gezworven, waren aangeland, zints als gevangenen door het Gouvernement aldaar beschouwd, als zynde deeze Republiek destyds in Oorlog met die der Fransche, en zederd door zekere *Marino* als zyn eigendom waren gereclameerd. Dat hun, na examinatie van alle de stukken in deeze, door den *Fiscaal* van *Teylingen* overgezonden, als ook de Stukken en Bylaagen, by de Missive van den Minister gevoegd, was voorgekoomen, dat die Slaaven nimmer aan *Marino* in eigendom toebehoorden, en hy dus geen regt van reclame had; waaromme zy van gevoelen waaren, dat deeze consideratie behoorde gecommuniceerd te worden aan den Minister *Noël*, om nadere informatien dienaangaande te doen inwinnen, en dezelve andermaal te doen stellen in handen van het Committé, als ook de overgeleverde stukken van wegens den Spaanschen Consul te stellen in handen van den Fiscaal van *Teylingen*, om, na ingekoomene berigten, zodanig te handelen, als zal bevonden te worden te behooren.

Stoffenberg stelt voor, om dit Rapport te stellen in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken, tot examinatie.

Bicker vermeent, dat de mesures, door het Committé voorgeslagen, zodaanig zyn, dat dit volstrekt onnodig zoude zyn.

En wordt conform het Rapport geconcludeerd.

2. Op het Request van *H. de Haas*, voormaals Boekhouder van den Colonie Raad, Departement Rotterdam, verzoekende schadeloosstelling of wel restitutie van zyn Ambtgeld, zegt het Committé, dat het daarop declinatoir moest adviseeren, daar de Suppliant, by de Organisatie van dit Committé, van zyn Post ontzet zynde, zich naderhand nimmer, ten fine van continuatie, had geadresseerd; zo dat dit eene wyde deur zoude zyn open gezet tot meer diergelyke verzoeken.

Ten Berge geeft in consideratie, of dit niet zoude behooren te worden gemaakt commissoriaal; wyl eene Commissie benoemd is, om te onderzoeken, of aan diergelyke Ambtenaaren pensioen zoude worden verleend.

Blok zegt, dat dit Commissoriaal betrekking heeft tot zodanige persoonen, als welken behoort hebben tot de West-Indische Compagnie, en dat daar onder de Suppliant niet sorteert.

Ten Berge zegt, zich naar de gehoorde consideratien te kunnen conformeeren met het Rapport.

En wordt conform geconcludeerd.

Waarna de Vergadering wordt geconverteerd in een Committé Generaal.

Zit-

ZITTING van Donderdag den 3 November 1796.

Voorzitter : G. D. JORDENS.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden geleezen en goed gekeurd.

By deze gelegenheid wordt mede geresumeerd een Decreet, in 't Committé Generaal genomen; waar by, op voordragt van de Commisfie van Buitenlandfche zaaken, den Burger *C. D. E. J. Bargeman Huigens*, aangefteld wordt tot Minister van den Staat by het Deenfche Hof.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Nota van den Minister *Noël*, inhoudende officieele kennisgeving van de afvraging door het Engelsch Gouvernement om Paspoort voor zynen Envoyé, ten einde over den Vrede te handelen; tevens aan het Bataafsch Gouvernement voorftellende, om mede een Gevolmagtigde derwaards te zenden, en zulks wel ten fpoedigften.

De President ftelt voor, om de Commisfie van Buitenlandfche zaaken te authorifeeren, om een antwoord op deze Nota aan den Minister *Noël* te doen geworden, en daar by kennis te geven, dat deze Vergadering daar toe de zich in Parys bevindende Burgers *Lestevenon*, *Pasteur* en *Meyer* gemagtigd heeft: — conform geconcludeerd.

Eene Misfive van het Committé te Lande, berigtende, dat de Colonel van het Batallion der 3de halve Brigade zich by hun vervoegd heeft, te kenne geevende, dat het Kleermakers Gilde van den Haag bezwaaren had ingebragt tegens het maaken der Monteringen voor hun Bataillon, door den Bataillons Kleermaker; terwyl zy ondertusfchen fouteneeren, dat 'er genoegzame redenen voor handen zyn, om dezelven door die Kleermaker doen te vervaardigen: — gefteld in handen eener Perfoneele Commisfie, en daar toe benoemd de Burgers *Vink*, *Quesnel*, *van Lange*, *Evers* en *Ten Kate*.

Een Request van een Burger, om een Schip te transporteeren: —— geaccordeerd.

Een Request van *Boon* en *van Eysden*, ter uitvoering van Touw werk naar Cadix: — aan de Marine.

Een Request van *C. A. Labes*, ter uitvoering van ƒ32000 - : - : voor Granen naar Hamburg.

Een Request van denzelfden, ter uitvoering van ƒ13000. naar Elbing, voor Granen.

Een Request van de Wed. *P. de Vries* en *Meints*, ter uitvoering van 2000 Ducaten naar Riga, voor Granen.

Een Request van *Tamme Lotman* en Zoonen, ter uitvoer van 2800 Ryksdaalers naar Riga.

Een Request van *Fred. Beltgens*, ter uitvoering van Specie voor Granen: — geaccordeerd.

Een Request van onderfcheidene Friefche Burgers, te Harlingen woonende, kennis geevende van het voorgevallene aldaar, ter gelegenheid der verkiezing van *J. Huber*, tot Reprefentant ter Nationaale Vergadering; verzoekende, dat, uit hoofde der non competentie van den benoemden, de Grondvergaderingen andermaal mogen worden opgeroepen, tot het doen eener nieuwe electie: — gefteld in handen der Commisfie ter examinatie der Geloofsbrieven.

Een Request van *J. W. van Luinen Hubert*, Paspoort ter uitvoering zyner Meubilaire Goederen: — geaccordeerd.

Eene Declaratie van de Reprefentanten *Ten Berge*, *Hartogh*, *Moddermon* en *van Zonsbeek*: — aan het Committé te Lande, en de Generaliteits Rekenkamer ten fine van examinatie en liquidatie.

Eene Declaratie van den Corrector van de Drukkery *Corn. Heilsgert*: — hetzelfde Decreet.

Eene Commisfie uit het Committé te Lande verfchynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Peyman*, Rapport:

1. Declinatoir, op het Request van *A. van der Linde*, om betaling eener pretenfie van ƒ2000, alzo volgens Refolutie van 15 September bepaald is, dat geene betaling konde worden gevorderd, voor en al eer ten vollen aan het gemaakte engagement was voldaan: — conform geconcludeerd.

2. Declinatoir, op het Request van *Walville*, om betaling van agterftallige penfioenen; wyl de Suppliant zich niet regtftreeks, maar door een derde had geadresfeerd, en dit ftrydig was met de gewoone Cynofure.

Ten Berge ftelt voor, om dit Rapport, wyl de Minister *Noël* zich ten voordelen van den Suppliant had geadresfeerd, voor als nog te houden in advys: — conform geconcludeerd.

3. Declinatoir, op het Request van *Witsleben*, om by de Armée te worden geplaatst, als ftrydende zulks tegens het Plan van Organifatie: — conform geconcludeerd.

4. Op de Misfive van den Raad der Gemeente der Stad Amersfoort, om betaling van verfchotten ten dienften der Franfche Troepen, adviseert het Committé declinatoir, uit hoofde der illiquiditeit der opgegevene pretentie: — conform geconcludeerd.

5. Declinatoir, op het Request van *J. J. de Lai*, om penfioen, vermits zich de Requeftrant noch tydig genoeg, noch met genoegzame bewyzen had geadresfeerd: — conform befloten.

6. Op het Request van *J. Franke* c. f., om betaling van hunne pretenfien, ten laste van het Committé der Franfche Administratie, berigt het Committé, dat het alleen de bekende penurie was, welke hun belette, voor als nog aan het verzoek der Requeftranten te voldoen.

Ten Berge ftelt voor, om dit Request te ftellen in handen der Commisfie van Financien, om advys: — conform geconcludeerd.

7. Op de Requeften van *G. de Porta*, c. f., Officieren en proprietaires van Compagnien, onder het Regiment

ment van Saxen-Gotha, om de bepaalde Gratificatie te genieten, advyseert het Committé favorabel, en verzoekt tevens te mogen worden geauthoriseerd, hier toe de ordonnantien te doen depêcheeren.

Van Beyma stelt voor, om dit Rapport te stellen in handen eener personeele Commissie.

Bicker zegt, dat hy kan getuigen, dat de eerste Requestrant zich in den Jaare 1787 voor Amsterdam allesins gedistingueerd heeft, en alle eguard verdient.

Visscher appuyeert dit.

En wordt conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *van Beyma*, *Stoffenberg*, *J. W. S. van Haersolte*, *Hubert* en *de Witt*.

Aan de orde van den dag zynde de voordragt van het Committé te Lande, tot Capitein van de 2de Compagnie by de 7 halve Brigade, den Luitenant *J. van Valkenburg*, voorgesteld hebbende, wordt dezelve geapprobeerd.

Aylsmorth rapporteert:

Namens de Personeele Commissie, in wier handen andermaal gesteld is het uitgebragt Rapport omtrend de wyze, op welke deze Vergadering aan den Colonel *de Pineda*, schavergoeding zoude kunne doen geworden; dat de Commissie van oordeel is, dat aan den Suppliant een verlof van één Jaar, met een Jaar tractement in avance zoude kunnen worden verleend.

Stoffenberg zegt, dat het hem voorkomt, dat, uit hoofde van den toestand van 's Lands Kasse, dit rapport even min kan worden gegouteerd, dan het voorige, het welk zelfs, naar zyn inzien, nog beter is.

Ten Berge zegt, zich mede tegens het rapport te moeten verklaaren.

De President stelt voor, om dit Rapport te houden in advys tot Maandag: —— conform gedecreteerd.

De Leeuw rapporteert:

Namens de Personeele Commissie, in wier handen gesteld is het voorstel, door den Burger *Bicker* gedaan: dat zy na hetzelve geexamineerd te hebben, aan de Vergadering voorslaat, te decreteeren:

1. Dat de naamlyst der Leden, zoo wel by het scheiden der openbaare Vergaderingen, als Committés Generaal zullen worden opgelezen.

2. Dat de Secretarissen telken ryze, by het appel nominal, zullen optekenen, welke Leden zich absent bevinden.

3. Dat die Leden, welke met permissie absent zyn, daar van aan den Agent zullen kennis geeven.

4. Dat die geenen, welke of in Commissie, of ziek zyn, niet als absenten zullen worden gerekend.

5. Dat die geenen, welke blyken zullen vyf maalen absent te zyn geweest, voor die absentien één daggeld zullen missen.

6. Dat ieder maand daar van exacte rekening zal worden gedaan, en aan de Rekenkamer gesuppediteerd.

7. Dat, wanneer 'er absentien overschieten, dezelve niet by de volgende maand zullen kunnen worden getransporteerd.

Ten Berge geeft in bedenking, of niet dit Rapport in advys zoude moeten worden gehouden, tot dien tyd, dat de Leden, thans uitmaakende de Commissie tot de Constitutie, weder in den boezem der Vergadering zyn te rug gekeerd.

De Beveren stelt voor, om het zelve ook te doen Drukken, alzo hy vermeent, dat de bepaling, wegens de absentien met permissie, wel wat nader mogen worden geresirigeerd.

En wordt conform geresolveerd, en het zelve aan de orde van den dag gesteld op Maandag en agt dagen.

Lublink de Jonge rapporteert:

In naam der personeele Commissie, in wier handen, by Decreet dezer Vergadering, gesteld is het Request van onderscheidene Kooplieden, tendeerende om assurantie te moogen doen op Schepen, *naar* of *van* de Colonien van den Staat in de Oost- en West-Indien vaarende, dat de Commissie alles geponderereerd hebbende, wat op deeze materie betrekking heeft, van gevoelen zoude zyn, dat dit door deeze Vergadering, onder zekere bepaling, kan worden toegestaan, en diensvolgens dient gealtereerd te worden de Articulen, 3, 4, 5, en het laatste der Resolutien van 17 July 1723, en 24 September 1732: — conform geconcludeerd.

Schimmelpenninck rapporteert:

In naam der Commissie van Finantien, op de by Decreet van 21 October aan haar ter hand gestelde Missive van het Committé der Oost-Indischen Handel en Bezittingen, waarby hetzelve verzoekt restitutie der penningen, door hun uitgeschooten, tot soulaas der zich in Engeland gevangen bevindende Schepelingen, en alverder insteert, dat de Vergadering in den nood dier ongelukkigen wilde voorzien: dat de Commissie, het zelve geëxamineerd hebbende, met innerlyk mededoogen is aangedaan, over het Lot dier ongelukkigen, dan niettegenstaande dit, echter de Vergadering moet in consideratie geven, voor eerst: de algemeene penurie, en ten anderen: dat de verzoekers nimmer anders kunnen worden geconsidereerd, dan als eene particuliere associatie; dat derhalven, zoo men aan dezelven hun verzoek toekent, alle andere Ingezetenen en commercieerende associatien, even dezelfde aanspraak op de clementie dezer Vergadering zouden hebben; iets, het welk van de veruitziendste gevolgen voor 's Lands Finantien zoude zyn: — om alle welke redenen, de Commissie genoodzaakt is hierop declinatoir te advyseeren: —— en wordt conform geconcludeerd.

Schimmelpenninck rapporteert nog:

In naam derzelfde Commissie, op de in haare handen gestelde Missive van de Representanten des Quartiers van Nymegen, nopens de inegaliteit der repartitie der quota: dat de Commissie, dezelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zoude zyn, dat, daar dit eene domestique zaak

zaak was, zulks niet behoorde tot de competentie dezer Vergadering; te meer, daar, zedert de maand July, de respecten waren afgeschaft: dan dat de Representanten van Gelderland zouden worden aangeschreeven, om onderling daaromtrend schikkingen te maaken: — en wordt conform geconcludeerd.

Van Staphorst rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld waren eenige Requesten van onderscheidene Kooplieden, ten einde aan hun, met alteratie van het Decreet, dienaangaande genoomen, de Vryheid mogt worden gegeven, om oud yzer te vervoeren naar Dantzig: dat zy, het zelve geëxamineerd hebbende, en gepondereerd de redenen, by deze Requesten breder gedetailleerd, van gevoelen zouden zyn, om, onder zekere bepalingen, dit te accorderen.

Gevers wil, dat dit Rapport zal worden gedrukt, en aan de orde van den dag gesteld.

Hartogh zegt, dat 'er zeer veel haast by de zaak was, en dus om afdoening verzogt.

Van Lange zegt:

Als Lid van deze Commissie, moet ik dit Rapport appuyeeren, te meer, daar het my voorkomt, dat de intentie van de Vergadering alleen geweest kan zyn, om te examineeren, of 'er door den uitvoer van Oud Yzer den toevoer aan Engeland bevorderd wierd; en uit hoofde van die verzekering heeft zy verbooden den uitvoer naar Hamburg en Bremen. Uwe Commissie moest dus examineeren, of dit geval dezelve bezwaaren inhield. Dan, daar het allezins aan ons gebleeken is, dat deze expeditie, gelyk voorheen, altoos geschiedde voor de Smelteryen te Dantzig, en 'er zoodanige bepaalingen aan Ulieden zyn voorgesteld, dat men den Uitvoer naar die Haven zoude kunnen toestaan, zoude ik ook verzoeken, dat het Rapport dadelyk ter conclusie wierd gebragt.

Gevers zegt, dat het hem verwondert, dat de Commissie niet eerder Rapport heeft uitgebragt.

De President stelt voor, om het tot morgen in advys te houden: — conform gedecreteerd.

Waarna de Vergadering zich in een Committé Generaal constitueert, en vervolgens geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept Plan der Burgerwapening.

Op Cap. 11. nu 12.

Op het 11de Cap. 't geen thans het 12de word, en kortelyk eenige schikkingen behelst, waarna de gewapende Burgermagt zig in geval van oproer en tumult te gedragen heeft, is het Uwe Gecomm. by eene nadere overweging, waartoe haar van verscheide kanten aanleiding gegeeven is, voorgekomen, dat hetzelve Capittel voor eene meerdere uitbreiding vatbaar is. — De ontwyfelbaare verpligting der gewapende Burgermacht, om de Wetten en het wettig gezag te handhaven en ten dien effecte zelve het voorbeeld van gehoorzaamheid te geeven, scheen Uwe Gecommitteerden ten tyde van de redactie van dit Capit. al te evident, om daarover in het breede uitteweiden, te meer daar op meest alle plaatzen, waar zig gewapende Burgeryen bevinden, daaromtrent zeer goede wetten bestaan: dan het gebeurde binnen zommige Steeden deezer Republ cq, het bezef dat 'er gevallen kunnen voorkomen, waarin de braafste en wel meenendste Officier zig by gebrek aan wetten of orders zoude kunnen verleegen vinden, de noodzakelykheid om daarin te voorzien, ten einde de *braafheid* en *goede wil* der gewapende Burgermagt, tot maintien van rust en order en tot bescherming van Perzonen en Eigendommen niet nutteloos te maaken, en eindelyk de bereidwilligheid Uwer Commissie om gehoor te geeven aan alle bedenkingen, die hun voorkwamen, van wezentlyk nut voor de gewapende Burgermagt te kunnen strekken, en dezelve meer en meer in staat te stellen, om aan de hoop en het vertrouwen, 't geen het Vaderland van haar heeft opgevat, te beantwoorden, heeft haar doen besluiten aan de Vergadering eene Ampliatie van dit Capittel ter overweeging voortedragen.

C A P I T T E L XI.

Het eerste Articul blyft als in 't Reglement.

Art. 2. De commandeerende Officier der gewapende Burgermacht zal in cas van gestoorde publicque rust of oproer ageeren, op last van de Geconstitueerde Magt der Plaats, alwaar zulks mogt ontstaan, van welke hy volgens Art. 5. van Cap. 8. eene schriftelyke order zal kunnen vragen, die hem niet zal mogen geweig rd worden: intusschen zal hy egter verpligt zyn, om wanneer in geval van oproerige beweegingen, of ook wel buiten dezelve, molest aan personen of eigendommen gepleegd wierd, hetzelve krachtdadig tegen te gaan, en des noods met geweld te keeren, offschoon hy daar toe de ordres der Geconstitueerde Macht nog niet mogt ontfangen hebben.

3. Zoo zal hy ook niet alleen vermogen, maar zelfs verpligt zyn, om, byaldien de Geconstitueerde Macht, zoo zeer door geweld mocht bezet gehouden worden, dat dezelve buiten staat ware, orders te geeven, of de hulp haarer Medeburgers in te roepen, en by dus geen acces tot dezelve konde bekomen, den gewapenden arm tot derzelver ontzet en tot demping van oproer en geweld te gebruiken, wordende in zodanig geval de commandeerende Officier voor het al of niet ageeren verantwoordelyk gesteld.

Art. 2. van het 11 Cap. wordt Art. 4.

Art. 5. Byaldien de Geconstitueerde Macht door geweld mocht bezet gehouden worden, als by Art 3 gezegd is, zal dit verzoek door den commandeerende Officier moeten geschieden, met byvoeging der redenen, die daar toe aanleiding geeven, en zullen als dan de Municipaliteiten der naastgelegeplaatzen de gevraagde hulp even min vermogen te weigeren, dan of dezelve door de Geconstitueerde Macht der Plaatzen verzocht ware.

6. Is Art. 3. van 't Reglement.

NB. Het 7de Art. is by de nadere redactie vervallen, en aan het zelve het hier nevens gevoegde gesubstitueerd.

Art.

Art. 7. Zoo zullen ook alle de Leden der gewapende Burgermagt, die zig, geduurende het oproer wederstrevig gedragen, tegen de bevelen van hunne Superieuren, ofte zig daar tegens feitelyk oppofeeren, de oproerigen door gebaarden, woorden, ofte daaden aanmoedigen, ofte dat meer is, tot dezelve omlopen, op ftaande voet in arrest genomen, in hegtenis gebragt, en aan den gewoonen Regter overgegeeven worden, die tegens dezelve naar bevind van zaaken, als medepligtigen van 't oproer zal procedeeren.

[*Het vervolg hier na.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag, den 4 November 1796.

De berigten uit Frankryk zeggen:

Dat het Decreet, omtrend het verbod van Engelfche goederen, by den Raad van 500, byna met eenparigheid van ftemmen was gedecreteerd.

Dat by de flag by Nieuwied, de Keizerlyken ruim 4000, man hadden verlooren.

Dat 'er in Mantua eene zware ziekte heerschte, uit welke oorzaak men vertrouwde, dat de Vesting het niet lang meer zoude houden, maar eerlang aan de Franfche overgaan.

Eene Misfive van de Commisfie van Conftitutie, voorftaande het emaneeren eener Publicatie tegen het nadrukken van het Plan van Conftitutie: — aan eene perfoneele Commisfie.

Eene Misfive van het Provinciaal Beftuur van Holland, zynde antidotaal op het Request van de Municipaliteit van Leerdam: — aan de daar toe benoemde Commisfie.

Een Dank-Adres van *G. Moreau*, voor de aan hem verleende abolitie; — aangenomen voor Notificatie.

Een Request van *G. J. van Dusfeldorp*, om gratificatie: — aan de gewoone Commisfie.

Een Request van *F. Beltgens*, tot uitvoer van Specie: — aan de Marine.

Eene Memorie van *J. Hemminga*, voorftaande om te decreteeren, dat op alle 's Lands Schepen, Arfenaalen, Magazynen, en verder *op* en *by* 's Lands publicque Gebouwen, Molens etc. bekwaame afleiders zullen worden geplaatst: — aan de Committés der Marine en van het Bondgenootfchap te Lande.

Eene Memorie van *P. Pypers*, appuyeerende de Memorie van *C. Nozeman*, tot het oprechten van een Monument voor den verdienftelyken JOHAN VAN OLDENBARNEVELD, dog de Stad Amersfoort daartoe voorftaande: — aan de daar toe benoemde Commisfie.

Eene Misfive van het Committé van de Marine, inzendende het rapport van deszelfs Commisfarisfen te Vlisfingen: — aan eene perfoneele Commisfie.

Eene Misfive van het zelfde Committé, tot intrekking van het Decreet van 14 October, waar by aan *William Stell* vryheid is gegeven tot tranfito doorvoeren van 2 Baalen Wolle Manufactuuren: — aan eene perfoneele Commisfie.

Het Committé der Marine brengt onderfcheiden Rapporten uit.

De orde van den dag.

De Commisfie tot de Ambten, produceert eenige Nominatien: — aan de orde op heden en drie weeken.

Het Rapport, tot uitvoer van oud yzer naar Dantzich, op gisteren in advys gehouden, wordt conform gedecreteerd.

Voords wordt in deliberatie gebragt het Rapport van *Stoffenberg* c. f. op het Request van *H. Slalter*; en met eenige veranderingen geconcludeerd.

Blok rapporteert, op het voorftel van *Lespinasfe*, tot den vryen uitvoer van Zeildoek, ter aanmoediging van die Fabricquen: dat die Commisfie van oordeel is, dat de uitvoer, behalven naar de bekende plaatfen, ook naar Zweeden en Denemarken zou kunnen worden toegeftaan: — in advys tot Woensdag.

Lespinasfe produceert eene Concept-Publicatie, omtrend den uitvoer van Goud en Zilver, op het voorftel van *van Hoorn* gedecreteerd: — dezelve wordt conform geconcludeerd.

Hier na wordt de Vergadering in een Committé generaal geconverteerd, en gefcheiden tot Maandag ochtend ten elf uuren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *reprefenteerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresfeeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 235. *Maandag den 7 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Vrydag den 4 November 1796.*

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Waarna geleezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misfives en Adresfen:

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches. (*Zie het Beknopt Extract van deeze Zitting*): — Besllooten te doen drukken en aan de Leeden te distribueeren.

De President communiceert, dat de aangestelde Administrateurs over de door de Fransche aan de Bataafsche Republick geabandonneerde goederen van den Vorst van Nassau zich by hem vervoegd hadden en te kennen gegeeven, dat zy bereid waren om den Eed en de Verklaaring aftelegge n; dan dat zy, vernoomen hebbende, dat, op heden Rapport stond uitgebragt te worden in de zaak van hunnen mede benoemden Administrateur, *Noordbeek*, zy voorsloegen, om hier mede tot Maandag te supercedeeren: —— conform geconcludeerd.

Eene Misfive van het Provinciaal Committé van Policie, Financie en Algemeen Welzyn van Gelderland; te kennen geevende, dat voorby de Stad Arnhem, gepasfeerd waaren vier Scheepen, geladen met Haver &c. gedestineerd voor de Fransche Armée, voorzien van Pasporten, door den Pruisfischen Geheim-Raad en Consul *Gregory* getekend, en door den Franschen Commisfaris geviseerd, waarop zy Schippers vrydom van Tollen sustineerden te hebben; dat het Committé, alhoewel vermeenende, geene Pasporten, door eenen Pruisfischen Geheim-Raad ondertekend, te moeten respecteeren, dit echter, voor deeze maal, had toegestaan, met voorneemen, om deeze zaak ter kennisse deezer Vergadering te brengen, ten einde te mogen weeten, hoedanig zig daaromtrend in het vervolg te gedraagen: —— gesteld in handen der Commisfie van Buitenlandsche Zaaken.

Eene Misfive van de Commisfie van Constitutie, in consideratie geevende, dat, daar volgens het 108ste Articul van het Reglement voor deeze Vergadering gestatueerd was, dat het Plan van Constitutie dadelyk na de overgaave een point van deliberatie deezer Vergadering zoude behooren uit te maaken, zy dan ook hetzelve voor de onderscheidene Leeden hadden doen drukken: dan, vreezende, dat door het nadrukken daar van somtyds hetzelve aanmerkelyk zoude worden verminkt, zo stelt de Commisfie voor, dat hier tegen by Publicatie zal worden voorzien: —— het eerste aangenoomen voor Notificatie, het tweede gesteld in handen eener personeele Commisfie, om daar op aanstaande Maandag Rapport uit te brengen, en daar toe benoemd de Burgers *Ploos van Amstel, ten Berge* en *Lespinasse.*

Eene Misfive van het Provinciaal Committé van Holland, zynde antidotaal op het Request, door de Municipaliteit van Leerdam, ter deezer Vergadering ingeleverd; nopens de surcheance der Hollandsche belasting van 6 per Cent: — aangenoomen voor Antidotaal, en in handen der daar toe benoemde Commisfie.

Een Adres van *G. Moreau*, luidende als volgt:

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

Geeft met een lechtig hart te kennen *Gerard Moreau*, dat hy die gelukkige Sterveling is, wiens boeyen gy hebt geslaakt, en aan wien gy genade hebt bewezen.

Dat hy zyne eerste vrye schreden tot deze aanzienlyke Vergadering wendt, en aan het vrye Volk van Nederland, welks Oppermacht in dezelve uitblinkt, het offer zyner hulde, en zyner levendigste dankbaarheid komt brengen.

Dat hy niet wil ontveinzen, dat de vreugde over het behoud van zyn jeugdig leven, en over het einde zyner gevangenis, nog veel groter zou geweest zyn, zo hy niet te gelyk uit den Krygsdienst was ontslagen; aan welken hy zich zelven met

met 'al zyn hart voor altyd wenschtte toe te heiligen; maar, dat hy niet te min uwer wysheid to juicht, uwe genade looft, zyne misdaad, schoon vergeven, nogmaals erkent en betreurt, anderen en zich zelven ter waarschuwing wenscht te strekken, tegen het zo gevaarlyk misbruik van losbandige vreugd, en onbezonnen drinken, en eindelyk, dat hy ten uwen aanhoren de heilige gelofte doet, om, in welken stand ook, de Voorzienigheid hem zyne dagen mogt doen slyten, de hem opgelegde plichten getrouw te blyven, zich door een goed gedrag, des levens, dat gy hem weder hebt gegeven, waardig te maken, en boven al het Vaderland en de Vryheid liefte hebben.

Redenen, waaromme de Suppliant zich keert, tot deeze Vergadering, in de blyde hoop, dat hoogst dezelve zich deszelfs plichtmatige dankbetuiging en ernstige gelofte zal gelieven te laten welgevallen.

't Welk doende enz.

Aangenoomen voor Notificatie.

Een Request van *G. J. van Dusseldorp*, om gratificatie; — in handen der personeele Commissie.

Eene Declaratie van den Concherge *Fúncke:* — aan het Committé te Lande en de Generaliteits Rekenkamer, ten fine van examinatie en liquidatie.

Een Request ven *Frederik Beliges* en Comp., ter uitvoering van *f* 26000: — *f* 15000: — en *f* 10000 in Specie voor Graanen.

Nolet merkt op, dat de uittevoerene quantiteit Graanen niet evenredig is met de gevraagde somme, en dus voorstelt, om dit Request aan de Marine te renvoyeeren: — conform geconcludeerd.

Een Memorie van *J. Hemminga*, van den volgenden inhoud:

Aan de Nationaale Vergadering, Representeerende het Volk van Nederland.

Dat het zelvsbehoud eene der grootste dryfveêren van 's menschen handelingen pleeg uit te maaken, is eene waarheid, ruim zo oud als de onderscheiden Terpen, Dyken en Zeeweeringen, waar door onze Voorvaderen zulke doorslaande blyken van hunne werkzaamheden hebben aan den dag gelegd.

Gelyk door middel dier menschelyke gewrogten, de Natuur in deszelfs verschrikkelyke uitwerkzelen beteugeld, aan het grootste gedeelte van dit Gemeenebest eene uitgestrektheid Lands is verzekerd geworden, zonder welke voorzorg, het meerengedeelte van dit, weleer zo bloeiende, Gemeenebest, nog onder het zwalpend nat zoude zyn bedolven gebleeven, zyn alle waarheden, welke zo weinig betoog nodig hebben, als dezelve ten bewys verstrekken, dat onze, hoe ook door Dwaaling en Bygeloov verbysterde, Voorouderen, zich niet ontzagen, om, door dit middel, den woedenden Oceäan in deszelvs yselykheden perk en paalen te stellen; en ook even hier door den grond hebben gelegd tot het heil en den voorspoed van zo veele opkomende geslachten.

Dat derzelver Nayver, in laatere dagen, de Schroef van den Griekschen Archimedes, wist te verbinden met eene dier werktuigen, welke het eerst aan de *Zaan* deszelvs aanweezen ontvingen, en zonder het gebruik van welke Wind en Watermolens, zoo veele onzer laage, en onder het waterpas der Zee gelegene, vlaktens, nimmer tot dien trap van bloey en welvaaren zouden zyn gereezen, als waar toe veele derzelve zyn opgetrokken geworden, is mede niet nodig, om hier op langer stil te blyven staan.

Dat de vindingryke Franschman, dat den volgzieken, den beschaavenden Engelander zich mede niet schaamden, om de Vergrootglazen van den Hollandsche *Leeuwenhoek* tot eenen grooteren trap van volmaaktheid te brengen, hier van getuige zo wel de Heemelbespiedende Telescoop van eenen Herschel, als der Franschen Taelegraaph der bewonderde waereld zal in de oogen schitteren.

Hoe weinige vordering in de Ontleed- Heel- Zeevaart en voor deze laatste zoo onontbeerlyke, Heemelloopkunde, zonder de zoo nuttige vergrootende en verreziende Werktuigen zouden hebben gemaakt; — zal eeven weinig betoog nodig hebben, als dat de naamen van eenen *Euclides*, eenen *Snellius* en die van zo veele groote mannen, der vergeetelheid zullen blyven onttrokken.

En, zoude dan, Burgers Representanten! de Nagedachtenis van eenen BENJAMIN FRANKLIN, die *den Hemel den Blixem en den Tyrannen den Scepter ontweldigde* ook niet by alle Volkeren in zeegening zyn?? — Ja, Burgers Vertegenwoordigers! deezen grooten Man, door zyne Landgenooten bewonderd; door den Franschen geëerbiedigd; konde ook den nayver van het Engelsch Ministery (hoe warseh ook van deszelvs Republicainsche grondbeginzelen) dermate opwekken, dat het zich eene eer reekende, om van de Harssenvruchten diens grooten Wysgeer's, dat uitsteekend gebruik te maaken, van op alle deszelvs *Oorlog-, Oost- en West- Indische Scheepen* eenen CONDUCTOR te plaatzen, waar van de uitvinding alleen voor dien grooten verlichter van het Menschdom, schynt bewaard te zyn gebleeven.

Dan, Burgers Representanten! alle uitvindingen, alle verbeteringen, wanneer de niet aanstonds met stroomen gouds verzeld gaan, schynen niet dan met traage schreeden te vorderen, by het gros eener Natie, die, omtrent zyne waare belangens, wel is waar, door eenige Menschenminnende Wysgeeren, wierde voorgelicht; dan, wier edelste vermogens ook tevens, door een Machiavelistisch bestuur wierden gekluisterd, en tot eene laagte gehouden, geschikt, om zo wel over de Ziel als over het Lichaam, den meester te kunnen speelen! — Een Bestuur, dat, onder het *masque* van Godsdienst, zoude hebben gewaand van den Almachtigen te beleedigen, wanneer het toeliet, dat zyne schepzelen even zeer de vernielende Blixem als de woedende golven van hunne hoofden tragtten af te keeren; daar het zelve zich durfde veroorloven, om zulke onnoemelyke schatten aan Dyken en Dammen te koste te leggen! — Dit alles zag, dit gevoelde de Vriend der Menschheid! — En zweeg!! — En hy, die het durfde waagen, om ook de plaagen des verwoestenden Donders af te wenden, wierd eeven zeeker de speelbal van het Dweepend bygeloof, als hy, die aan de voortgangen der woedende Kinderpokken, of aan die der vernielende Vee-ziekte, eenige hinderpaalen durfde in den weg leggen. Hoe dikwerf zag niet de beminnaar van zyn Vaderland, geheele *Gebouwen*, *Molens*, *Vaartuigen*, en wat niet al, door het gevreesde Blixem vuur te berften slaan! of in louter asch verkeeren? — Daar den gewaanden beminnaar van eene Godheid, dien hy, om dat hy denzelven niet kende, met den naam van Wreeker, zo niet erger, bestempelde! (zonder te bevroeden *dat het niet alle* zondaars waren die onder de Tooren van Siilo omkwamen) en in stede van denzelven te smeeken om de nodige verlichting; ten einde dieon-

onheilen in het toekomende, door gepaste middelen, voor te komen.

Dan, Burgers Representanten! ook dit tydvak, zo ryk in voortbrengzelen van wysheid en gezond verstand; zo overvloedig in de verbeetering van alle schadelyke misbruiken; zal ook, gelyk ik vastelyk vertrouwe, neevens de *vorming* van het *opgroeiend Geslagt*, tevens de Baarmoeder zyn van alle zulke heil aanbrengende inrichtingen, als welke met weinige kosten, en tot een onbereekenbaar geluk voor het menschdom in het algemeen en voor dat van het Bataafsche Volk in het byzonder, van die uitwerkzelen zyn, dat elken beminnaar van zyn Vaderland, ook in deezen, uwe besluiten zal goedkeuren en Eerbiedigen.

„ Op deezen grond, en in dit vertrouwen wende ik my „ tot uwe Vergadering; en verzoeke dezelve uit naam der „ lydende Menscheid, en ter beveiliging van 's Lands Navale „ Magt en andere publicque 's Lands gebouwen; — dat het „ denzelven moge behaagen, om, zo dra mogelyk, te De„ creteeren".

„ *Dat, met den meesten spoed, op alle 's Lands Scheepen,* „ *Arsenaalen, Magazynen en verder op, of by 's Lands publicque* „ *Gebouwen en Molens, e c bekwaame* AFLEIDERS *zullen wor*„ *den geplaatst*".

Hier door zult gy dat aantal uwer Medeburgeren, die schoon ook het woest geweld der golven durvende trotseeren, en alle de verschrikkelykheden eenes vernielenden Oorlogs, de Spitse te bieden, aan gevaaren onttrekken, tegen welke de stoutste Zeeman, de krygshaftigste Oorlogsheld, geene middelen in handen heeft, en waar tegen moed en krachten niets vermogen; — en zeer waarschynlyk een aantal gebouwen, welke den lande onberekenbaare Sommen hebben gekost, behoeden, voor eene dier onheilen, welke als zoo veele schadelyke Uitwerkzelen, der, anderzinds aanminnige, Natuur, het menschdom maar al te zeer hebben geteisterd! — En ook door het neemen van dien zelvden maatregel, zult gy lieden, Burgers Representanten, aan elken beminnaar zyner medemenschen, aan elk gezond menschen verstand, dat genoegen verschaffen, dat éénmaal (hoe harsfenschimmig ook eene republicq van Wysgeeren moge klinken) die tyden zullen aanbreeken, dat elk Redelyk wezen door uw *voorbeeld* aangemoedigd, niet meer zal aarzelen om zyne edelste vermogens te doen ontwikkelen, uit vrees van aan Dweep- en vervolgzucht, aan welken gy onlangs noch zulke geduchte slagen hebt toegebragt, ten spot en verachting te dienen; — neen, Burgers Representanten! door zulke en zoortgelyke besluiten, zult gy u meer en meer dat vertrouwen waardig maaken, waar meede het Bataafsche Volk Ulieden zo gulhartig heeft ge lieven te vereeren.

Gelyk dit besluit neevens zo veele andere uwer Decreten in het geschiedboek der Menschheid, en in dat der Eeuwen zal worden op geteekend.

Heil en Broederschap!

Den Haag aen 4 November 1796.

Gesteld in handen van het Committé te Lande, en in dat der Marine.

Een Adres van *Pieter Pypers*, van den volgenden inhoud:

Aan de Nationaale Vergadering Representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Reeds by de zegepraal onzer Vryheid, door het inrukken der Fransche heirlegers binnen dit gemenebest, had de ondergetekende een ontwerp geconcipieerd, om der eeuwige nagedagtenis van den op het Hoffchavot vermoorden Staadsmartelaar den stokouden JOHAN VAN OLDENBARNEVELD, een gedenkteken te doen toeheiligen binnen de muuren van deszelfs geboorteplaats, de zo zeer gedurende dezen Oorlog gefolterde en verarmde Stad AMERSFOORDT, en, by wyze van inschryving, door eenige vermogende en Vaderlandlievende Mannen, de nodige onkosten te vinden tot het vervaardigen van dusdanig een monument.

De by aanhoudendheid werkzame omstandigheden, waar in de ondergetekende zich in, en onmiddelyk na onze Revolutie, tot op den dag van de daarstelling der *Nationaale Vergadering*, toe, heeft bevonden, waren oorzaak, Burgers Representanten! dat hy het arbeiden aan dit ontwerp voor een tyd verpligt is geweest te abandonneeren, en hetzelve uit te stellen, tot dat zich daar toe eene bekwamer gelegendheid zoude opdoen.

Van dat ogenblik af aan weder in een zeer arbeidzamen post geplaatst zynde, en daarby overwegende de bekrompen financieele omstandigheden, die door geheel ons lieve Vaderland zich zo blykbaar doen gewaarworden, vond de ondergetekende zich andermaal genoodzaakt, om het volbrengen van dit zyn voornemen tot gelukkiger en geruster tyden te verschuiven doch echter nimmer te berusten, dan na voldaan te zullen hebben aan de inspraak van zyn harte, om namentlyk aan de heilige assche van den waardigen grysaart, zynen Stadgenoot, een gedenkteken te helpen stichten, dat strekken zoude tot eeuwigen roem van deszelfs deugd, en onuitwischlyke schande van zyne ontmenschte moordenaaren.

Nimmer, Burgers Representanten! zoude de ondergetekende zich ter dezer Vergadering over dit onderwerp hebben geëxpliceerd, ware hem daar toe de weg niet aangewezen door het in allen opzichte plausibel Adres van den Burger *Cornelis Nozeman* op den 27. der Maand October l. l. aan dezelve geëxhibeerd, waar in de voornoemde Burger, onder anderen, verzoekt: „ Dat in de Kerk van Berkel, boven zyne, (*Ol-* „ *denbarnevelds*) grafstede, een monument gesticht worde, „ waarby, en aan de *snode bloedraden*, en aan de *herstellers* „ zyner Eer, na een tydvak van 22 Jaren meer dan ander„ halve eeuw, gedagt kan worden."

De Ondergetekende zag, niet zonder het levendigste gevoel van vreugde, Burgers Representanten! dat het voornoemde Adres zodanig een' invloed op Uwl. Vaderlandlievende denkbeelden had, dat het Ul. behaagde het zelve aan eene Personeele Commissie, bestaande uit de Burgers Representanten *Vrede*, *Hahn*, *de Kempenaar*, *van Lokhorst*, *Cambier*, *de Vos van Steenwyk* en *Evers* te doen demandeeren, en dus durfde hy vryelyk daar uit besluiten, dat het zelve zal sorteeren zulk een effect, als waarop geheel Nederland, met het vuurigste verlangen, reikhalzende staroogt.

In dit vertrouwen, Burgers Representanten! neemt de Ondergetekende de vryheid, om het voornoemde Adres van den Burger *Nozeman*, niet alleen ten kragtigste te appuyeeren, maar daarenboven te verzoeken, dat hetzelve door de *Nationaale Vergadering* moge worde geconsideteerd, als ware het door hem, Ondergetekende, mede ter deezer Vergadering geëxhibeerd.

Dan, Burgers Representanten! daar de Ondergetekende altoos in het denkbeeld heeft geversfeerd, dat *de Geboorteplaatzen* van groote mannen, meer dan hunne *Begraafplaatzen*, aanspraak behooren te hebben, om te participeeren in den roem, welken zy, door hunne eclatante daaden en deugdzame

 ver-

verrichtingen hebben gemeriteerd, gelyk dan ook veele Steden, zelfs in de hooge aloudheid, over den roem wegens het voortbrengen van deugdzame en doorluchtige mannen onderling twisten, en elkanderen daar over den voorrang trachten te ontwringen, waar van het overtollig zoude zyn aan Ul. kundigheid, en belezendheid, de veelvuldige voor handen zynde voorbeelden te produceeren; zo versteert de Ondergetekende, onder verbetering, gevolglyk ook in het denkbeeld, dat, zo de *Nationaale Vergadering* in hare wysheid mogt besluiten, om, ter eere van den onthoofden *Amersfoortsche Inboorling* den Burger, *Johan van Oldenbarneveld* een gedenkteken te stigten, zulks zoude behooren te geschieden binnen de muuren van eene Stad, die roem mag dragen van zulk een' onsterflyken Sterveling aan het lieve Vaderland *te hebben geschonken*.

De Ondergetekende gevoelt zich in dat denkbeeld te sterker bevestigd, door de *onzekerheid* of *Johan van Oldenbarneveld*, wel binnen de heerlykheid van Berkel begraaven zy, welke *onzekerheid* de Burger *Cornelis Nozeman* in deszelfs Adres zo duidelyk erkent; oordeelende hy, ondergetekende, dat *de zekerheid der geboorteplaats* van den vermoorden Grysäart verre, in deezen opzichte, te præfereren zy boven *de onzekerheid van deszelfs Begraafplaats*, en dus, Burgers Representanten! neemt de Ondergetekende de vryheid, om aan deze hooge Vergadering, zoo zy besloot aan *Oldenbarnevelds* nagedagtenis een duurzaam Monument te stichten, op het nedrigsten tevens aandringenst te verzoeken, dat zulks geschieden mooge binnen de muuren (zonder bepaling van *Tempelmuuren*) der ongelukkige Stad Amersfoort.

Ja, Burgers Representanten, het geen den Ondergetekende nog verder aanspoort om aan deeze hoge Vergadering een dusdanig verzoek te doen, is niet alleen de alomberoemde zo blakende Vaderlandliefde der meergemelde Stad, welke reeds zedert den Jaare 1784. zo verre boven die van andere steden in ons Vaderland heeft uitgeblonken; maar ook, het geen nog aandringender is, derzelver noodlottige situatie op den trekweg eerst der vyandelyke en daarna der Fransche Arméen, die allen binnen haare muuren hebben moeten doorpasseeren, en haar gevolglyk hebben doen zuchten onder tallooze rampen en elenden, van allen welken de Ondergetekende ooggetuigen is geweest; moetende zy daarenboven *nog tegenwoordig* den geesfel des oorlogs meer dan eenige andere Stad verduuren, zo door gestadige inquartiering, waartoe haare Burgery thans nog weekelyksche Contributie opbrengt, als door het verval, ja, den totaalen ondergang haarer Fabricquen, al het welke voor deeze bedrukte stad niets anders dan een akelig verschiet van armoede ten toon spreidt; daar het stichten van zulk een Monument voor haaren vermoorden inboorling, binnen haare muuren, misschien aanleiding zoude kunnen geeven om, door het talloos bezoeken van, en als het ware, bedevaart gaan by dit hem geheiligde Mausolium, haare veelvuldige rampen eenigermaate te kunnen leenigen en verminderen.

't Welk doende, enz.

De President stelt voor, om het te stellen in handen der daar toe benoemde personeele Commissie.

Blok proponeert, om deze Commissie te augmenteeren met den Burger *van Lielaar*, als zynde een der naastbestaanden van den verdienstelyken JOHAN VAN OLDENBARNEVELD.

Eenige Leden vermeenen dat zulks onnodig is.

En wordt conform den President besloten.

Eene Missive van het Committé der Marine, inzendende het Rapport der Commissarissen van dat Committé, zich in Zeeland bevindende, inhoudende een ampel narré van het plaats gehad hebbende te Vlissingen, ter gelegenheid van zekeren gedaane aanhaling en het aldaar gedaan arrest dier goederen door de Municipaliteit van Vlissingen.

De President vraagt, of de Vergadering deze stukken verder wil gelezen hebben?

Blok zegt:

Ik heb 'er niet tegen, Burger President! dat het onderzoek van die zaak, zonder lecture der stukken aan eene personeele Commissie worde opgedragen; dan byaldien het beweezen is, dat de aangehaalde goederen feitelyk door Baillauw met dienaars van de Justitie en eene Compagnie Burgers naar het Stadhuys zyn gebragt geworden, dan kan de Vergadering zich niet dispenseeren, om zonder verwyl den Baillauw van Vlissingen te gelasten, die goederen ter plaatse, van waar hy dezelve heeft vervoerd, of doen vervoeren, in dezelfde situatie te rug te doen brengen; vermits door zodanig eene handelwyze alle de Baillauwen of Municipaliteiten van Steden of Plaatsen, zonder eenigen grond, tot nadeel van den Lande, alle uwe heilzaame Decreeten, waarvan de uitvoering aan het Committé van de Marine ernstig is aanbevolen, zoude kunnen entraveeren.

Gevers wil, dat de Vergadering in haare wysheid alles eerst zal wikken en wegen.

De President stelt voor, om het te stellen in handen eener personeele Commissie, en onverminderd van dien in handen van den Baillauw van Vlissingen, om berigt.

Ploos van Amstel wil, dat, alvoorens deeze zaak te stellen in handen van eene personeele Commissie, het berigt van den Baillauw zal worden gewagt.

Van Beyma vermeent, dat, ingevolge het 213 Articul van het Placaat van 1725, het Committé der Marine zoude worden gelast, den Baillauw voor zich te ontbieden en hem zodanig te corrigeeren, als zy zullen vermeenen te behooren.

Ten Bergen is daar en tegen van gevoelen, dat, in aanmerking genoomen de bekende regul *audi et alteram partem*, deze Missive om berigt behoorde gesteld te worden in handen van den Baillauw en Raaden van Vlissingen, en vervolgens in handen eener personeele Commissie.

De President stelt voor, deeze Missive te stellen in handen eener personeele Commissie, met authorisatie op dezelve, om deswegens het berigt van den Baillauw inte winnen en daar van Rapport te doen.

Ten Berge vermeent, dat het eerst in handen van den Baillauw behoorde gesteld te worden.

Van Lockhorst zegt:

Ik kan niet begrypen, Burgers Representanten! waarom men zo vele zwarigheden vind in het præadvys van den President te volgen, en daar mede den kostelyken tyd spilt. Ik herinner my op dit oogenblik, dat in een dergelyk geval, dezelfde regel gevolgt is. — Namelyk, zo ik my niet bedriege, is voor eenige tyd hier ingekomen een Adres van bezwaren van de Municipaliteit van de Willemstad, tegen den Rentmeester *Sprangers* aldaar. — Dit Adres werd gesteld in handen van eene personeele Commissie, welke Commissie

te-

tevens de magt werd gegeven, om dat Adres te stellen in handen van den Burger *Sprangers*, om daarop te berigten, en na dit ontfangen berigt deze Vergadering te dienen van consideratien en advys — de voorslag van den President is dus geene ongewoone zaak in deze Vergadering, en waarom zal men dan nu dien zelfden regel niet volgen? ik besluite dus, dat de Vergadering, met het voorstel van den President te decreteeren, zig zelven zal gelyk blyven.

En wordt conform het voorstel van den President besloten, en daartoe benoemd *van Castrop*, *de Crane*, *Gevers*, *van Lennep* en *van Bennekom*.

Eene Missive van het zelfde Committé, verzoekende, om redenen, by deze Missive breder geallegueerd, dat het Decreet, in dato 14 October, waar by aan *William Stell* vryheid was gegeven, ter transito doorvoering van 2 Baalen Wolle Manufacturen, mogt worden ingetrokken: — gesteld in handen der boven benoemde personeele Commissie.

Eene Commissie uit het Committé der Marine verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *Olivier*, Rapport:

1. Favorabel, onder de gewoone bepalingen, advyseerende op het Request van *Gerard Dommer*, en *de Souza*, tot uitvoer van Snaphaanen, Snaphaanloopen, en Pistoolen naar Port à Port (*zie Decreet van den* 26 *October.*) — conform besloten.

2 Favorabel, op het Request van *H. Geldemeester*, tot uitvoer van Cargazoen Houwers naar Lissabon. (*zie Decreet van den* 27 *October.*) — conform besloten.

3 Op het Request van *G. van Hoogstraten* en Zoonen, tot uitvoer van Touw-werk, van Tors gemaakt, naar Bourdeaux, (*zie Decreet van den* 28 *October.*) advyseert het Committé mede Favorabel, onder de bekende mitsen: — conform besloten.

4 Op het Request van *Johannes van Venèdien*, tot uitvoer van twee Penant Commodes, (*zie Decreet van den* 27 *October.*) berigt het Committé, dat, omtrend zodanige goederen geen verbod existeerende, het verzoek kan worden geaccordeerd: — conform gedecreteerd.

5. Advyseert het Committé Favorabel, op het Request van *J. van Lunen Hubert*, verzogt hebbende Paspoort, voor vrye invoer van Meubilaire goederen, (*zie Decreet van den* 3 *November.*) — conform besloten.

6. Op eene Missive van de Gemeente Raaden der Stadt Veere, in dato 27 Augustus l. l. nopens den aanbouw en Equipage van Oorlogschepen in de Haven aldaar: (*zie Decreet van den* 5 *September.*) advyseert het Committé declinatoir. — Gesteld in handen van den Burger *Nieuhoff* c. s.

Onderscheiden Requesten om paspoorten: — geaccordeerd.

Namens de Commissie tot de Ambten wordt geproduceerd eene gemotiveerde, drie ledige nominatie, tot Kamerbewaarder, Charter Clerq, Indexmaker en 14 ordinaris Klerken ter Griffie: — besloten, dezelve te doen drukken, en op heden en drie weeken aan de orde van den dag te stellen.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Wordende dit Capittel gearresteerd in manier als volgt:

C A P I T T E L XII.

Over Alarm in cas van Oproer en Tumult.

Art. 1. Alle Leden der gewapende Burgermacht, zullen, op hunne gedaane belofte, verpligt zyn, in alle gevallen, wanneer 'er eenige wanorde, of seditieuse bewegingen, mogten ontstaan, oogenblikkelyk op de hun aangewezen Vergaderplaatzen, ter beveiliging, op te komen, en zich stiptelyk moeten gedragen naar zoodanige Reglementen, als hier omtrend plaatzelyk reeds bepaald zyn, of nader zullen bepaald worden.

2. De Commandeerende Officier der gewapende Burgermacht, zal in cas van gestoorde publicque rust of oproer, ageeren op last van de Geconstitueerde Macht der plaats alwaar zulks mogt ontstaan, van welke hy volgens Art. 5. van Cap. 8. eene schriftelyke order zal kunnen vragen, die hem niet zal mogen geweigerd worden: intusschen zal hy echter verpligt zyn, om wanneer in geval van oproerige bewegingen, of ook wel buiten dezelve, molest aan Persoonen of Eigendommen gepleegt wierd, het zelve krachtdadig tegen te gaan en des noods met geweld te keeren, offschoon hy daar toe de orders der Geconstitueerde Macht nog niet mogt ontfangen hebben.

3. Zoo zal hy ook niet alleen vermogen, maar zelfs verplicht zyn, om by aldien de Geconstitueerde Macht zoo zeer door geweld mogt bezet gehouden worden, dat dezelve buiten staat ware ordres te geven, of de hulp haarer Medeburgeren in te roepen, en hy dus geen acces tot dezelve konde bekomen, den gewapenden arm tot derzelver ontzet en tot demping van oproer en geweld te gebruiken, wordende in zoodanig geval, den commandeerenden Officier voor het al of niet ageeren verantwoordelyk gesteld.

4. In gevalle de commandeerende Officier van zoodanige plaats, alwaar het oproer ontstaan is, oordeeld het zelve met de onder zyn bevel staande Burgermacht niet te kunnen stuiten, zal hy daar van kennis geven aan de Municipaliteit of plaatzelyke Regeering, welke onverwyld de naastgelegene Burgercorpsen tot zyne assistentie, by Geschrifte zal moeten verzoeken, welke dit niet zullen vermogen te weigeren, maar gehouden zyn, ten spoedigsten zoo veel Manschappen te detacheeren, als de plaatzelyke Commandant, met goedvinding van de Municipaliteit, zal oordeelen te kunnen missen.

5. By aldien de geconstitueerde Macht door geweld mogt bezet gehouden worden als by Art. 3. gezegd is, zal dat verzoek door den commandeerenden Officier moeten geschieden,

den, met byvoeging der redenen die daar toe aanleiding geven, en zullen alsdan de Municipaliteiten der naastgelegene plaatzen de gevraagde hulp even min vermogen te weigeren, dan of dezelve door de geconstitueerde Macht der plaatze verzocht ware.

6. Een ieder die, by zoodanige gelegenheden, afwezig blyft, zich absenteert of te laat komt, zonder daar voor wettige redenen te kunnen bybrengen, zal moeten beschouwd worden als een trouwloos, of ten minsten achteloos Burger, welke door geene geld-boete voor zyn pligtverzuim, maar, naar gelang van zaken, met suspensie, degradatie of cassatie, deswegens zal moeten gestraft worden; onverminderd zoodanige verdere en zwaardere straffen, als de plaatzelyke Justitie daar omtrent, op voordragt van den Raad van Administratie en Discipline, zal oordeelen te behooren.

7. Zoo zullen ook alle de Leden der gewapende Burgermacht, die zich gedurende het oproer wederstrevig gedragen tegen de bevelen hunner superieuren, ofte zich daar tegens feitelyk opposeren, de oproerigen door gebaarden, woorden ofte daden aanmoedigen, ofte dat meer is tot dezelve overloopen, op staanden voet in arrest genomen, in hegtenis gebragt en aan den gewonen Rechter overgegeven worden, die tegens dezelve naar bevind van zaaken, als Medepligtigen van het oproer, zal procedeeren.

8. De Busfen met scherpe patronen, Art. 29. Cap. 13. vermeld, zullen, by het ontstaan van alarm, op de Vergaderplaats moeten voorhanden zyn, op poene van suspensie, degradatie of cassatie, naar bevind van zaken, voor de geenen die hier in nalatig blyven.

9. Zoo dra in eenige Plaats of District ernstige oproerige bewegingen mogten ontstaan, zal de Municipaliteit derzelve, ten spoedigste daar van kennis geven aan de Hoogstgeconstitueerde Macht van het Gewest, en dezelve informeeren van de maatregulen, die tot dus verre, tot stuiting van het oproer, zyn te werk gesteld, zoo met betrekking tot de plaatzelyke als naburige Burgermachten, ten einde dezelve spoedig in staat te stellen den verderen voortgang, door het beramen van gepaste maatregelen, kragtdadig te kunnen tegen gaan.

Vervolg van het Rapport op Capittel 12. nu 13.

Op het 2de en volgende Art van dit Cap., de Wapening der Onder Officieren en gewapende Burgers betreffende, moet de Commissie de Vergadering voordragen, om aan de Sergeanten en verdere Onder Officieren, die enkel met Sabels gewapend zyn, ook Geweeren of Buxen te geeven, en aan de Fuseliers de Sabels, welke zy te vooren altyd gehad hebben, te restitueeren.

By het redigeeren van dit Art. hebben uwe Gecommitteerden de bepalingen, die ten deezen by de Nationaale Armée plaats hadden, gevolgt, dan daar het Committé van het Bondgenootschap te Lande zedert geoordeelt heeft, de Sabels, welke by de Organisatie der Armée, aan de Musquettiers ontnomen waren, successivelyk aan de respective Bataillons te moeten te rug geeven, in navolging van het geen by de Fransche Armée heeft plaats gehad, oordeelt uwe Commissie, dat dezelve met geene gratie aan de gewapende Burgers kunnen onthouden worden, alzoo hier uit niet dan jalousy en ontevreedenheid zoude voortspruiten. — Met de betrekking tot het voorstel om aan de Sergeant Majors, Sergeanten en Capitens d'Arms, Geweeren en Bajonetten te geeven, 't geen door den Burger Representant *Nahout van der Veen* aan de Commissie is voorgedragen, fundeert zig dezelve op het nut 't geen in geval van dadelyk emploi der genoemde Burgermagt tegens Binnen- of Buitenlandsch geweld, daar uit zoude resulteeren; alzoo de Onder-Officieren, door de tegenwoordige wyze van Wapening genoegzaam buiten defensie zynde, in eene ernstige rencontre van weinig nut zyn, 't geen dan ook de reden is, dat by een arreté van den Oorlogs Minister van den 6de Germinal van dit Jaar, de Onder Officieren der Fransche Armées, op nieuws van Geweeren en Bajonetten, die hun voor een tyd, uit hoofde van het gebrek aan Schietgeweer, waaren ontnomen, zyn voorzien geworden. —

Zoo de Vergadering dit voorstel mogt agreeëren, zullen Art. 2. dien conform moeten verandert en 5 en 6 kunnen in een gesmolten worden, met weglating van het Koper slot Art. 5. 't geen een nuttelooze onkoste is.

Wordende dit Capittel gearresteerd in maniere als volgt:

CAPITTEL XIII.

Over de Wapening, en het geen daar toe betrekkelyk is.

Art. 1. De Wapenen der Grenadiers en Fuseliers zullen zyn:

Voor de Officieren.

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte ledere Scheede, aan eene zwarte lederen Port d'Epée, om het lyf.

2. *Voor de Sergeanten Majors, Capiteins d'Armes en Sergeanten.*

Een Geweer en bajonet, een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte lederen Scheede, aan een zwarte lederen Bandelier, met een glad ovaal rond koper Slot, over den Schouder te dragen.

3. *Voor de Musikanten.*

Zoo die 'er zyn, een Sabel als die der Sergeanten, en ook over den Schouder te dragen.

4. *Voor den Tambour Major.*

Een Sabel, mede als die der Sergeanten; doch, zal hy de Sabel aan een witte lederen Port d'Epée, met een glad koper Slot, om het lyf dragen.

5. *Voor de Corporaals, Grenadiers en Fuseliers.*

Een Geweer, Bajonet en Scheede, een Patroontas en witte Bandelier, en een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte lederen Schede, aan een witte lederen Bandelier, over den Schouder te dragen; zullende elk, aan den derden knoop van zyn Rok, van boven, een koperen Ruimnaald, aan een koper Kettingje, en verder een Krasser, een Schroevendraaijer, en twee Vuursteenen moeten by zich hebben.

6. *Voor de Tambours.*

Een Sabel als die der gewapende Burgers, aan een witte lederen Port d'Epée, met een glad koper Slot, om het Lyf, en een witte lederen Bandelier, over den Schouder, om de Trom te dragen.

7. De Wapening van de *Officieren der Artillerie*, zal bestaan in:

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte lederen Scheede, aan een zwarte lederen Port d'Epée, om het lyf te dragen.

8. *Voor de Onder Officieren en Artilleristen.*

Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte lederen Scheede, aan een zwarte lederen Bandelier, met een glad ovaal rond koper Slot, over den Schouder te dragen.

9. *Voor de Timmerlieden.*

Een Sabel, gelyk aan die der Artilleristen, met gelyke Bandelier en Slot, en verder de nodige Gereedschappen.

10. *Voor*

10. *Voor de Tambours.*
Een Sabel, mede als die der Artilleristen, aan een zwarte lederen Port d'Epée, om het lyf te dragen, benevens een zwarte lederen Bandelier voor de Trom.

11. De Wapening van *de Officieren der Jagers*, zal zyn:
Een Sabel met een koper Gevest, in een zwarte lederen Scheede, aan een zwarte lederen Port d'Epée, om het lyf te dragen.

12. Voor de *Sergeanten*, *Corporaals en overige Jagers*, een derde gedeelte van ieder Compagnie, een Bus, met het geene daar toe behoord, een Patroontas aan een zwarte lederen Bandelier, een Hartsvanger met een zwarte Scheede en een Veer aan het Gevest, om als Bajonet gebruikt te kunnen worden, een zwarte lederen Port d'Epée, met een ovaal rond glad koper Slot, en een kalfslederen Buxe Zak, aan een riem van zwart leer, beide om over de Schouder te dragen, een Kogeltrekker, Schroefdraaijer, Rummaald en twee Vuursteenen. *De twee andere derde gedeeltens* van ieder Compagnie, zullen gewapend zyn met een getrokken Geweer met een Bajonet en toebehooren, een Hartsvanger, een Patroontas met twee afdeelingen, of vakken, om Patroonen van Rollende en van Paskogels te kunnen bergen, en wyders als de overige Jagers.

13. De Wapening van den *Hoornblazer* en *Waldhoornisten* zal zyn:
Een Sabel, als de overige Jagers, aan een zwarte lederen Bandelier, over de Schouderen hangende.

14. Alle deze Wapenen en derzelver toebehooren, moeten ieder in zyn zoort, van een en het zelve formaat, qualiteit en caliber zyn; behalven de Sabels der Officieren, Sergeanten en verdere gewapende Burgers, die behoorlyk van elkander onderscheiden zullen wezen.

15. Ieder gewapend Burger-Corps zal eenmaal, van 's Lands wegen, compleetelyk gewapend worden, en zullen de Leden der gewapende Burgermacht, hunne alzoo ontfangene Wapenrusting, zorgvuldig moeten gade slaan, en in behoorlyke orde, op hunne eigen kosten, onderhouden, en doen repareeren; doch, wanneer by Exercitien, of by andere gelegenheden onder de Wapenen, eenig gebrek aan dezelve ontstaat, zal zulks ten kosten der Kasse moeten gemaakt en in orde gebragt worden.

16. Na verloop van tien jaren, na dat ieder Batailllon, of Corps, van 's Lands wegen zal gewapend zyn, zal aan het zelve, voor ieder gewapend Burger tot het Corps behoorende, jaarlyks uit de Nationaale Kas betaald worden, eene somma van *f* 1 : : , van welke penningen een Kas zal geformeerd worden, onder het opzigt van de respective Commissien over de Geweeren, Art. 26. van dit Cap. vermeld, die hier uit de nodige onkosten zullen vinden, ter geheele, of gedeeltelyke vernieuwingen, van zoodanige Wapenrustingen als onbruikbaar mogten geworden zyn.

17. Daar het niet mogelyk is, op eenmaal, of in een kort tydbestek, alle de Burgermachten van Nederland van goede en egale Wapenen te voorzien, en daar toe ook geen pressante nood is, alzoo veele derzelve goede en gelyke Wapenen hebben; zullen dezelve het eerst gedistribueerd worden aan zodaanige Burger-Corps, die geene of slegte wapenen hebben, en wordt de Commissie uit het wetgevend Lighaam geauthoriseerd, daar omtrent zoodanige verdere schikkingen te maken, als zy, ten meesten voordeele van den Lande, zonder prejuditie der Burger Wapening, zal oordeelen meest dienstig te zyn.

18. De Officieren, Onder Officieren en verdere Manschappen, der Cavallerie, zullen op dezelfde wyze gewapend en geëquipeerd moeten zyn, als by de staande Armée van het Gemeenebest plaats heeft; zullende, in de onkosten hier toe benodigt, moeten voorzien worden door de Plaatzelyke Regeering, die nodig geoordeeld heeft dezelve opterigten.

19. Ieder Officier, Onder Officier, en elk Lid der Gewapende Burgermacht, welke zyne Wapenrusting ten gebruike gekregen heeft, zal, wanneer hy van zyn Post gedemitteert, of ontslagen, ofte ook wel gecasseerd word, verpligt zyn, de geheele Wapenrusting, binnen drie dagen, in behoorlyke orde terug te geven, aan den Capitein d'Armes zyner Compagnie, ofte aan den genen, welke tot het afhalen derzelve zal gequalificeerd zyn, op verbeurte van drie guldens, zoo hy hier in, voor 't geheel, of ten deele, nalatig blyft; binnen agt dagen hier aan niet voldoende, zal hy verbeuren zes guldens, boven de waarde van dat gedeelte van de Wapenrusting, 't welk hy in gebreke zal gebleven zyn, over te geven, des niettegenstaande zal, wanneer zoodanig ontbreekend gedeelte van de Wapenrusting naderhand by hem bevonden wierd, 't zelve dadelyk van hem worden afgehaald, benevens de boete van zes guldens alsdan wederom te betalen, en zullen alle gezegde boetens, by parate executie worden ingevorderd.

20. De Weduwen, Erfgenaamen, of Bewindhebbende, in de Boedel van een overleden Officier, Onder-Officier, en van elk Lid der gewapende Burgermacht, zullen gehouden zyn, na verloop van veertien dagen, na het overlyden, de Wapenrusting, als boven, terug te geven, of anders eene evenredige schadeloosstelling moeten betalen aan den Capitein d'Armes, die dezelve van hun zal afvorderen; zullende de Capiteins der Compagnien verpligt zyn, aan de stipte naarkoming van dit en het voorgaande Articul, de hand te houden, en voor alle nalatigheid deswegens mede verantwoordelyk zyn.

21. Een ieder zal gehouden zyn, by alle gelegenheden, dat hy onder de Wapenen moet komen, met dezelve in volkomen orde te verschynen, zonder zich van eenige andere, schoon ook van het zelve maaksel, te mogen bedienen, op verbeurte van zoodanige boeten, als door de Raden van Administratie en Discipline, of Commissien van huishoudelyke Directie, elk in den haren, zullen vastgesteld worden.

22. Niemand zal zyn ontfangen Geweer anders dan by de Exercitien, of andere Wapendiensten, mogen gebruiken en dragen, op verbeurte van drie guldens, zoo dikwyls hy van het tegendeel word overtuigd.

23. Ieder zal zyn Geweer, of Wapenrusting, zuiver van roest en vuiligheid moeten houden, en voor ieder Stuk, dat gebrekkig of niet zindelyk is, verbeuren, zoodanige boete, als plaatzelyk is vastgesteld; zullende de Sergeanten hier voor aansprakelyk zyn, en zelve die boeten verbeuren, wanneer het zal blyken, dat zy by de visitatie daar op niet behoorlyk acht zullen geslagen hebben.

24. Niemand zal, op eene boete van drie guldens, de Staartschroef uit zyn Geweer mogen nemen.

25. De Capiteinen d'Armes, zullen het toeverzicht hebben over de stipte naarkoming, van het geen by de vorige Articulen, omtrent de Geweeren en Wapenrustingen bepaalt is, en voor alle onachtzaamheid deswegens aansprakelyk zyn.

26. De Raden van Administratie en Discipline, of Commissien van huishoudelyke Directie, zullen, op voordragt van de commandeerende Officieren, eenige persoonen benoemen, om het opzicht te hebben over de Artillerie, Geweeren,

ren, Busfen, looze en fcherpe Cardoezen en Patronen, (van welke altyd een genoegzaame voorraad zal moeten voorhanden wezen) en alles wat tot de Wapening behoord; zullende deeze Commisfien over de Administratie hebben van de Kas, waar van Art. 15. van dit Cap. gefproken is, onder dezelve precautien en verantwoordelykheid, als Art. 19 van Cap. 5., met betrekking tot de Commisfarisfen der Finantie bepaald is.

27. Op plaatzen daar Artilleristen zyn, zullen de Veldftukken en Caisfons, met de nodige Gereedfchappen, voor zoo verre de Burger Corps daar van noch niet voorzien zyn, aan dezelve uit 's Lands Magazynen geleverd worden, ook zullen de Cardoezen tot de jaarlykfche Exercitien, en het fcherp, zoo tot provifie, als om zich in het fchieten naar de fchyf te oeffenen, van 's Landswegen gefourneerd, of bekostigt worden.

28. Tweemaal in het jaar, eens in April, en eens in October, zal de Chef der halve Brigade, met de Staf-Officieren der Bataillons en Capitein der Artillerie, en in kleindere Plaatzen, de commandeerende Officier met den eersten Officier der Artillerie, geadfisteerd door eenige Leden der Commisfie, by het 26 Art. vermeld, over de geheele Wapenrusting, Artillerie, voorraad van Scherp en andere noodwendigheden, eene generale Wapenfchouwing houden, ten welken einde ieder Corps op een gefchikte plaats zal byeen geroepen worden; en zullen als dan alle gebreken opgenomen, en dadelyk gerepareerd worden.

29. Ieder Officier en Sergeant, zal onder zyn bewaring hebben, een blikke Bus met fcherpe Patronen, verzegeld met het Cachet van de Commisfie van Administratie en Discipline, of wel dat der Municipaliteit of Commisfie van huishoudelyke Directie; welke zy, in cas van alarm, zullen gehouden zyn, in behoorlyke orde, op de Alarmplaats mede te brengen, op verbeurte van zoodanige pœnaliteit, als by Art. 8. Cap. 12. gestatueerd is; ten ware zy aan voorz. Commisfie of Krygsraad, voldoende redenen van hun verzuim gaven. Zy zullen dezelve ten allen tyde, op requifitie van den Lieutenant-Colonel of Majoor van het Bataillon, en commandeerende Officier van een minder Corps, moeten vertonen, zullende daarenboven altyd eene genoegzaame voorraad van fcherpe Patronen, op eene daar toe bestemde plaats, by de hand moeten zyn; alle welke fcherpe Patronen, ter onderfcheiding van anderen, met blauw papier zullen bekleed worden; terwyl de looze Patronen met wit papier zullen overtrokken zyn.

30. By elk Bataillon zal een Vaandel zyn, het geen met den nummer van het Bataillon zal onderfcheiden worden; zullende de Vaandels der geheele gewapende Burgermagt gelyk zyn, met drie couleurige Vlammen, en een eiken Krans, in het midden van welke zal moeten gesteld zyn: *Voor het Volk en de Wet;* deze Vaandels zullen aan ieder Bataillon, door de Commisfie uit het Wetgevend Lighaam, van 's Landswege, vereerd worden, en zal hier mede een aanvang gemaakt worden, met de zulken, die nog geen Vaandel hebben, terwyl de anderen, tot foulaas der Finantien, binnen drie Jaar fuccesfivelyk zullen volgen.

(Het vervolg hier na.)

NB. NB. *Te Middelburg* en *Amfterdam* by W. A. KEEL en J. V. D. BURGH en ZOON, en verders alom, wordt heden uitgegeven een Werkje ten tytel *Godsliefderyk Beftier in de Omwenteling der Nederlanden*, door H. van den HESPEL. *Predikant te Westzouburg.*

„ Allen die de *wonderen* van den Allerhoogsten in het be„ ftier van ons *Vaderland* met eerbied befchouwen kunnen in „ dit Werk middag klaar zien hoe kragtig, hoe liefderyk, „ ja hoe *Vaderlyk zyne Hooge Hand* ook de omwenteling in „ het Jaar 1795, alleen heeft uitgewerkt, en leeren wat God „ van elk Nederlander daarom billyk verwagt. — En zy, „ die ernstig verlangen, dat de verderfelyke twist, welk ons „ *Nederland* alom vernield, eens eindige, zullen met het „ grootste genoegen dit *Intresfant Werk* leezen. — *Een Werk* „ dat niet alleen *daarom* maar ook om de *Godsvrugt, Menschenliefde*, en *Duidelykheid* van de Oordeelkundigste, en „ Geleerdsten in ons Vaderland wordt hoog geschat."

, By J. VAN CLEEF, *Boekverkooper in 's Hage*, zyn de volgende Werken te bekomen. I. *Recueil* des traités de Paix d'Amitié, d'Alliance, de Neutralité & autres conclus entre la *Republique Françoise*, & les differentes puisfances de l'Europe, 8vo. — II. *Recueil* des principaux traites d'Alliance, de Paix commerce & conclus avec les puisfances de l'Europe, de puis 1761. Jusqu'en 1794. par le Prof. MARTENS, 5 vol gr. 8vo. — III. Precis du droit des gens moderne de l'Europe, fondé fur les traités & l'Usage par le *même*, 2 vol. 8vo. — IV. Esfai fur la Politique & la législation des Romains, 1 vol. 12mo.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *reprefenteerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Bosjink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaart*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blusfé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leerfum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abraham*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Swerben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlisfingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresfeeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 236. *Dingsdag den 8 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag den 4 November* 1796.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

De Vergadering tot de orde van den dag overgegaan zynde, werdt in de eerste plaats in deliberatie gebragt het op gisteren in advys gehouden Rapport, omtrend den uitvoer van oud Yzer naar Dantzich, door den Burger *van Staphorst* uitgebragt: zynde het zelve, zonder eenige tegenbedenkingen, conform geconcludeerd.

In de tweede plaats wordt in deliberatie gebragt het Rapport van den Burger *Stoffenberg* cum suis, den 12 October l. l. uitgebragt, op het Rappert van het Committé tot de Zaaken van de Marine, den 17 Juny l. l. uitgebragt, met opzicht tot het Request van *Hendrik Schluiter*, verzogt hebbende den uitvoer van 4 Baalen Wolle Manufactuuren.

Dit Rapport is van den volgenden inhoud:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Ul. behaagd, by Decreet van den 17 Juny laatstleeden, in handen te stellen der personeele Commissie, reeds benoemd den 8 April daar te voren, en bestaande uit de Burgers *Stoffenberg*, *Teding van Berkhout*, *Hahn*, *Valckenaer*, *Jordens*, *Floos van Amstel*, en *Hartog*, een Rapport van het Committé tot de zaken van de Marine, omtrent het Request van *Hendrik Schluiter*, Koopman te Amsterdam, ten einde het zelve te examineeren, en, na ingenomen consideratien van gemelde Committé, uwer Vergadering te dienen van advys.

Uwe Commissie, Burgers Representanten! heeft, ingevolge den last haar gegeeven, gemelde Rapport attent geëxamineerd; daar op ingenomen de consideratien van gezegde Committé, en zal thans de eer hebben uwer Vergadering des aangaande te adviseeren.

Dat het verzoek van voorn. Koopman *Schluiter*, om vier Baalen Wollen Manufacturen, breeder by zyn Request omschreven, te mogen invoeren en te laaten passeeren over het Territoir der Republiek, zoude behooren geaccordeerd te worden; — en dat men *voortaan* alle dergelyke verzoeken tot het transit van Contrabande Goederen zoude kunnen toestaan, onder de volgende voorwaarden.

1°. Dat de verzoeken zullen moeten geschieden, voor dat de Goederen hier te Lande zyn gearriveerd; — gelyk omtrent de vier Baalen, boven gemeld, heeft plaats gehad.

2°. Dat de Ontfanger by zyn Request zal moeten opgeven de quantiteit, qualiteit en waarde der Goederen, de plaats van waar die komen, waar die ingeladen zullen worden, of ingeladen zyn; en de haven, of plaats, waar die zullen inkomen, en de plaats waar heen dezelven gedestineerd zyn.

3°. Dat de Geconsigneerde verplicht zal weezen, zoo hy reeds het Cognoscement van de Goederen ontfangen heeft, hetzelve aan zyn Request te annexeeren, of wel Copie authenticq van dien.

4°. Dat ingevalle zoodanige Ontfanger nog geen Cognoscement bekomen heeft, ten tyde van het presenteeren van zyn Request, hy als dan gehouden zal zyn, hetzelve in originali, of by Copie authenticq, aan het Committé tot de zaken van de Marine te fourneeren, binnen tweemaal vier en twintig uuren na den ontfangst.

5°. Dat de Contrabande Goederen nooit zullen mogen gelost worden, dan onder toezigt van twee Commisen ter recherche, die dezelve ook aan boord, immers dadelyk na de losfing aan de Wal, zullen plumbeeren of verzegelen.

6°. Dat de alzoo geplumbeerde of verzegelde Goederen zullen worden getransporteerd en opgeslagen, onder toezigt van de twee voorschreve Commisen, naar en in 's Lands Magazyn of Pakhuis, en aldaar gesteld onder de Custodie van de Vendumeester; en waar geen Vendumeester mogt zyn, onder de Custodie van den eersten Officier van de Convoyen en Licenten.

7°. Dat de voorschreeve Goederen binnen zes weeken, na den opslag in 's Lands Magazyn of Pakhuis alzoo geplumbeert of verzegelt, onder toezicht van twee Commisen ter recherche, uit het Magazyn of Pakhuis zullen gevoerd en afgeladen moeten worden; ten ware daartoe volstrekt geen gelegenheid mogte zyn, in welk geval de Koopman prolongatie van gemelde zes weeken aan het Committé tot de zaken van de Marine zal mogen verzoeken.

8°. Dat de Koopman of Commissionaris, die zoodanige Contrabande Goederen ontfangt, zal stellen behoorlyke Cau-

tie voor het montant der drie dubbelde waarde van de Goederen, dat dezelve wederom uit deze Landen zullen worden uitgevoerd.

9°. Dat de Koopman of Commissionaris deze drie dubbelde waarde zal verbeuren, indien hy kan overtuigt worden, dat de Contrabande Goederen, aan hem geconsigneerd, voor het geheel, of gedeeltelyk, binnen de Republiek zyn verbleven.

10°. Dat voorschreve Cautie zal worden geroyeerd, zoo haast door een behoorlyke afteekening van 's Lands bedienden op de laatste Wacht, langs welke de uitvoer der Goederen geschied, bewezen is, dat dezelve wezenlyk en in de daad zyn uitgevoerd geworden.

11°. Dat voor het transit van Contrabande Goederen, ten behoeve van den Lande, zal betaald worden drie per Centum van de volle waarde.

12°. Dat aan de twee Commisen, voor het plumbeeren of verzegelen van de Goederen, en derzelver toezicht by het transport naar 's Lands Magazyn of Pakhuis, zal betaald worden, voor één baal, pak, kist of ton, zonder onderscheid, of dezelve groot of klein zyn, twee guldens; voor twee baalen, pakken, kisten of tonnen, twee guldens tien stuivers; en voorts vyf stuivers voor ieder baal, pak, kist of ton, boven het getal van twee.

13°. Dat de Commisen, onder welkers toezicht de Contrabande Goederen uit 's Lands Magazyn of Pakhuis zullen worden vervoerd en afgeladen, daar voor zullen genieten, te zamen, van één baal, pak, kist of ton, twintig stuivers; voor twee baalen, pakken, kisten of tonnen, vier en twintig stuivers; en voorts drie stuivers van ieder baal, pak, kist of ton, het getal van twee te boven gaande.

14°. En eindelyk, dat aan den Vendumeester, voor het ontflaan en bewaaren in 's Lands Magazyn of Pakhuis, zal worden betaald één per mille van de waarde der Goederen, met dien verstande egter, dat de Vendumeester altoos zal genieten twee guldens, schoon de by hem bewaarde Goederen geen twee duizend guldens waardig mogten zyn.

Dat Extract van dit Decreet zal worden gezonden aan het Committé tot de zaken van de Marine, om te strekken tot derzelver informatie; en dat eindelyk dit Decreet zal worden geconverteerd in een Publicatie, ten einde de Kooplieden, en die het verder aangeat, zich daar naar zouden kunnen reguleeren.

Onderwerpende de Commissie niet te min dit hun geadviseerde aan Uileder beter en meer verlicht oordeel.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

CONCEPT-PUBLICATIE.

De Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland, allen den genen die deze zullen zien of hooren lezen, Heil en Broederschap! doet te weten:

Dat door ons in overweging zynde genomen, dat het transit van Goederen, waar van den invoer binnen dezen Lande is verboden, niet anders dan voordeelig voor deze Republiek kan zyn, en mitsdien meer gefavoriseerd als tegen gegaan behoord te worden; zoo is het, dat wy hebben vermeend te moeten decreteeren, zoo als wy decreteeren by dezen.

Art. 1. Dat alle verzoeken, tot transit van Contrabande Goederen, voortaan zullen moeten geschieden, voor dat die Goederen hier te Lande zyn gearriveerd.

2. Dat de Ontfanger by zyn Request zal moeten opgeven de quantiteit, qualiteit en waarde van de Goederen; de plaats van waar die komen; waar die ingeladen zullen worden of ingeladen zyn; de Haven of plaats waar die zullen inkomen; en de plaats waar heen dezelven gedestineerd zyn.

3. Dat de geconsigneerde verplicht zal wezen, zoo hy reeds het Cognoscement van de Goederen ontfangen heeft, het zelve aan zyn Request te annexeeren, of wel Copie authenticq van dien.

4. Dat ingevalle zoodanige Ontfanger nog geen Cognoscement bekomen heeft, ten tyde van het presenteeren van zyn Request, hy als dan gehouden zal zyn, het zelve in originali of by Copie authenticq, aan het Committé tot de zaken van de Marine te fourneeren, binnen twee maal vier en twintig uuren na den ontvangst.

5. Dat Contrabande Goederen nooit zullen mogen gelost worden, dan onder toezicht van twee Commisen ter recherche, die dezelve ook aan Boord, immers dadelyk na de lossing aan de Wal, zullen plumbeeren of verzegelen.

6. Dat de alzoo geplumbeerd of verzegelde Goederen, zullen worden getransporteerd en opgeslagen, onder toezigt van de twee voorsz. Commisen, naar en in 's Lands Magazynen of Pakhuis, en aldaar gesteld onder de Custodie van den Vendumeester, en waar geen Vendumeester mogt zyn, onder de Custodie van den eerste Officier van de Convoyen en Licenten.

7. Dat de voorsz. Goederen binnen zes weken na den opslag in 's Lands Magazynen, alzoo geplumbeert of verzeegeld, onder toezigt van twee Commisen ter recherche uit het Magazyn of Pakhuis zullen gevoerd en afgeladen moeten worden, ten ware daar toe volstrekt geene gelegenheid mogte zyn; in welk geval de Koopman prolongatie van gemelde zes weeken aan het Committé tot de zaken van de Marine zal mogen verzoeken.

8. Dat de Koopman of Commissionaris, die zoodanige Contrabande Goederen ontfangt, zal stellen behoorlyke Cautie voor het montant der drie dubbelde waarde van die Goederen, dat dezelve wederom uit deeze Landen zullen worden uitgevoerd.

9. Dat de Koopman of Commissionaris deze drie dubbelde waarde zal verbeuren, indien hy kan overtuigd worden, dat de Contrabande Goederen, aan hem geconsigneerd, voor het geheel, of gedeeltelyk, binnen de Republiek zyn verbleeven.

10. Dat voorschreeve Cautie zal worden geroyeerd, zoo haast door een behoorlyke afteekening van 's Lands Bedienden op de laatste Wacht, langs welke de uitvoer der Goederen geschied, beweezen is, dat dezelve wezenlyk en in de daad zyn uitgevoerd geworden.

11. Dat voor het transit van Contrabande Goederen, ten behoeven van den Lande, zal betaald worden drie per Centum van de volle waarde.

12. Dat aan de twee Commisen voor het plumbeeren of verzegelen van de Goederen, en derzelver toezicht by het transport naar 's Lands Magazyn of Pakhuis zal betaald worden voor één Baal, Pak, Kist of Ton, zonder onderscheid of dezelve groot of klein zyn, twee Guldens; voor twee Baalen, Pakken, Kisten of Tonnen, twee Guldens tien Stuivers; en voorts vyf Stuivers voor ieder Baal, Pak, Kist of Ton, boven het getal van twee.

13. Dat de Commisen onder welker toezicht de Contrabande Goederen uit 's Lands of Pakhuis zullen worden vervoerd en afgeladen, daar voor zullen genieten te zamen van één Baal, Pak, Kist of Ton, twintig Stuivers; voor twee Baalen, Pak-

Pakken, Kisten of Tonnen vier en twintig Stuivers; en voorts drie Stuivers van ieder Baal, Pak, Kist of Ton, het getal van twee te bovengaande.

14. En eindelyk dat aan den Vendumeester voor het opslaan en bewaaren in 's Lands Magazyn of Pakhuis zal worden betaald, één per Mille van de waarde der Goederen; met dien verstande egter, dat de Vendumeester altoos zal genieten twee Guldens, schoon de by hem bewaarde Goederen geen twee duizend Guldens waardig mogten zyn.

Voorts lasten en bevelen wy het Committé tot de zaaken van de Marine, — mitsgaders de Fiscaals, Commisen Generaal, en alle andere Officieren van de Convoyen en Licenten, zich stiptelyk hier naar te reguleeren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen pretendeeren, zoo ontbieden en verzoeken wy de Hoogst Geconstitueerde Machten in de respective Gewesten, deze onze Publicatie van stonden aan te doen publiceeren en affigeeren, in alle plaatsen, daar men gewoon is zodanige Publicatien en Affixien te doen.

Aldus gedaan en geärresteerd ter bovengemelde Vergadering, in den Hage den October 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

Van Beyma, het woord gevraagd hebbende zegt:

„ Ik ben van oordeel, dat men in het 5de Articul de „ woorden: *immers dadelyk na de lossing aan de Wal* moest „ royeeren: want dit geeft occasie tot Fraude."

Hartogh antwoord hierop, dat de Commissie deeze woorden daar by gevoegd heeft, om dat 'er zomtyds aan boord geen gelegenheid daar toe zyn mogte, en het dan toch ogenblikkelyk aan de Wal geschieden konde.

Stoffenberg het gezegde van *Hartogh* appuyeerende, zegt: dat dit daadelyk uit de woorden blykt.

Van Beyma zegt: „ ik blyve by myn sustenue; zo dra de „ goederen aan Wal zyn, is 'er gelegenheid tot fraude, daar„ enboven is 'er zelfs aan Boord beter occasie om te plum„ beeren dan aan de Wal."

Hierop wordt besloten om, conform *van Beyma*, die woorden 'er uit te laaten.

Verster zegt:

Het is eene onbetwistbaare waarheid, dat ons Decreet van den 16 September nadeelig voor de Commercie deezer Landen is; dan het het is niet minder waar, dat, daar door een grooten heil beoogd is, te weeten: 't doen van afbreuk aan de Engelsche Fabriquen, en om daar door te verhinderen het langer voortduuren van het Oorlog, en dus het bespoedigen van den Vreede, welke *alleen* aan onzen Koophandel haaren vorigen luister en bloei kan te rug geeven.

Onze Bondgenoot, de Fransche Republicq, heeft ons hierin niet alleen gevolgd, maar heeft zelfs, om met ons, dat heilzaam oogmerk te bereiken, het verkoopen van Engelsche Goederen verbooden. Ik geeve dus in bedenking, of men thans eene Publicatie kan emaneeren, waar by vry gelaaten zoude worden, om transito Engelsche Goederen hier door te voeren, waar door de Engelsche Fabricquen bevoordeeld zullen worden; terwyl wy onze Ingezetenen benadeelen, en het effect onzer Publicatie van den 16 September verminderen? Ik vermeene neen, en kan my dus met het uitgebragte Rapport niet conformeeren, maar concludeere om het zelve voor als nog te houden in advys.

Stoffenberg zegt, dat de gemaakte reflexie niet strookt met de Publicatie, het geen uit het eerste Articul van dezelve zeer duidelyk blykt, alzo niemand, zonder een speciaal verzoek in te leveren, goederen transito mag doorvoeren; zo dat het dan nog altyd aan de Vergadering staat, om zulk een verzoek te accordeeren Ja, dan Neen.

Ockhuysen appuyeert ten sterksten het geavanceerde van den Burger *Verster*.

Van Beyma stelt voor, om agter Articul 6 te voegen de woorden: „ en zal terstond van het alzo opgeslagene een be„ hoorlyk en succint verbaal of inventaris worden gemaakt.

Stoffenberg zegt, van oordeel te zyn, dat zulks overbodig is.

Van Beyma antwoordt, dat 'er zeer veele plaatsen zyn, alwaar geene Landspakhuizen gevonden worden.

Ploos van Amstel is van het zelfde gevoelen als *Stoffenberg*, dat namelyk, deeze byvoeging overbodig is, wyl de berging ter verantwoording van den Commis is.

Hartogh stelt voor, om het *alias* te stellen: *of op zodanige plaats als bevonden zal worden te behooren.*

Dog dit Articul wordt conform het voorstel van *van Beyma* veranderd.

Van Beyma merkt aan op Articul 6, en zegt:

„ De uitdrukking *in welk geval enz.* is min nauwkeurig; „ want het is zeker geoorloofd, een verzoek aan het Com„ mitté der Marine te doen: hier toe behoeft de Wet geene „ permissie te geeven. — Het zoude dan beter, naar myn „ inzien, gesteld kunnen worden op deeze wyze: in welk „ geval het Committé tot de zaaken van de Marine aan den „ Koopman of Commissionaris, op desselfs verzoek, prolon„ gatie zal mogen verleenen."

Dit word conform geconcludeerd.

Van Beyma is van oordeel, om by Articul 11. bytevoegen: „ dog ingevalle de goederen worden benaderd, zullen dezel„ ven niet in het Land verblyven, maar ook binnen den „ tyd, by Articul 7. bepaald, weder worden uitgevoerd, by „ pœne van Cassatie."

Ook deeze verandering wordt gegouteerd.

Van Beyma zegt op Articul 14: „ een per mille komt my „ voor te weinig te zyn. — Ik zoude stellen *twee per mille.*"

Stoffenberg antwoordt hierop: „ men heeft begrepen, om „ het transitoir zo *facil* te maaken, als mogelyk zyn kon."

Van Beyma trekt zyne remarque in; dog wil by articul 15 by gevoegd hebben: „ in gevallen bevonden wierd, dat de „ Koopman of Schipper, of iemand anders het plumb of „ zegel geschonden, of wel de goederen uitgenomen of wel „ gepermitteerd had, zal hy direct alleen voor het Committé „ tot de zaaken van de Marine justitiabel zyn."

De President zegt, dat hy zich met deze verandering in geenen deele kan conformeeren.

Van Castrop antwoordt en zegt, dat hy integendeel daarmede zeer wel kan instemmen.

Quesnel appuyeert zeer het straks door *Verster* geavanceerde,

de, en verzoekt, dat het in de Publicatie uitgedrukt moge worden.

De Mist antwoordt, dat, daar de Proclamatie van den 16 September, slegts eene temporaire mesure is, deze byvoeging in eene voortduurende Publicatie niet kan vallen.

Van Eck zegt:

Het zy my vergund dit alleen tegen het Rapport in het algemeen in bedenking te geven, of dewyl de zaak van het *transito* nu door een vaste wet is tot stand gebragt, en de Wetgever daaromtrent zyn wil duidelyk heeft te kennen gegeven, met bepaling der præcautien, welke tegen het misbruik moeten in acht genomen worden, of zeg ik, nu wel speciale verzoeken aan deze Wetgevende Vergadering, tot permissie van transitoiren invoer van Goederen meer te pas komen? my dunkt, dat 'er iets vreemds, iets onbehoorlyks in legt, om verpligt te worden te verzoeken, het geen onder de bepalingen der Wet reeds vooraf is toegestaan; en het komt my voor, dat het toezigt over de observantie dier bepalingen, behoort te verblyven ter verantwoording van die geenen, welke met de uitvoering van den wil des Wetgevers in dat werk belast zyn.

Ik zie ook niet, dat de politique mesures onlangs tegen den invoer van *alle Engelsche* Goederen genomen, daar door geënerveerd zouden worden. Want zo het oogmerk geweest mogt zyn, om by de Proclamatie ook de *transitoire* invoer van Britsche waaren hier te Lande te verbieden, zou zulks, als een speciale voorziening, niettegenstaande deze generale Wet op het stuk van transit, verboden blyven.

Maar is het wel zo, Burgers Representanten! dat men die bedoeling by de Proclamatie zoude gehad of gemanifesteerd hebben, en zou het wel Staatkundig, wel adæquaat aan de principes zyn, waarop de introductie van een algemeen transito of doorpassagie van Goederen, naar andere Landen, al zyn het ook contrebanden, nuttig en voordeelig gehouden wordt, indien men *zodanige* invoer van Engelsche Koopmanschappen, die tevens *uitvoer* is, verboden hadde of nog verbieden wilde? of bedrieg ik my, dat in alle gevallen zodanige prohibitie tegen niemand, dan alleen tegen ons zelven, gekeerd zoude zyn, zonder dat de Engelschen 'er eenig minder debiet naar buiten 's Lands door hebben zouden, aangezien het toch niet in onze macht staat, om andere Natien daar in te borneeren, of te beletten, dat andere Canalen door hun worden geopend, om die Goederen te brengen ter plaatse, alwaar dezelven begeerd worden, hoedanige de ondervinding tot loutere schade van ons Land reeds te dikwyls heeft geleerd, dat gemaklyk te vinden zyn.

En waarom zouden wy dan de winsten versmaden, welke de vervoering en verwerking dier Goederen den Lande aanbrengen, en die source van bestaan voor verscheiden classen van Ingezetenen affnyden, om die aan andere naburige districten uit een chimerique vrees van gevaar voor het algemeen belang te cedeeren?

Daar derhalven de overtuiging der nutteloosheid van alle verbod van transitoire vervoer, het fundament uitlevert van het premisse, waarop de geheele Wet, die thans het onderwerp der deliberatien is, berust, zie ik niet, dat 'er eenige zwarigheid in kan gelegen zyn, om generaliter en zonder onderscheid alle transitoire passage, evenveel van welke Goederen, en waar van daan, te permitteeren; te minder, om dat de zaak, wel ingezien, alle denkbeelden van scrupuleuse Recherche respueert, en daar by immers geen ontbinding of losmaking der aangegeven pakken plaats heeft, maar in tegendeel eene nadere omwinding en verzegeling derzelven, om dat 'er weinig aan gelegen legt, wat 'er in gevonden wordt, als men maar zeker zyn kan, dat dezelven niet binnen 's Lands kunnen worden vertierd, maar alzo wederom zullen uitgevoerd worden. En by aldien de præcautien, welke daar tegen worden voorgeslagen, goed zyn, gelyk het met de additamenten van den Representant *van Beyma* my toeschynt, dan vermeen ik, dat alle vreeze daaromtrent verdwynen moet.

Ik zou 'er dus voor zyn, om by het geproponeerde Reglement of Publicatie de præcautien en conditien naauwkeurig te bepaalen, waar aan een ieder, die transitoire goederen aangeeft, verpligt zal zyn, zich te onderwerpen; en dan volkomen vryheid laaten, de transitoire passagie, van wat het ook moge zyn, zonder dat daar toe telkens nieuwe acten van permissie of vrypaspoorten van deeze Vergadering zullen behoeven gevraagd of afgewacht te worden.

Kantelaar zegt: dat, indien de woorden, voorkomende op pag. 2. blyven, het geavanceerde van *de Mist* tegen het advys van *Vester* niet genoegzaam is ter oplossing; weshalven hy van oordeel is, dat dezelve moet worden gelaaten.

Stoffenberg zegt, dat de Vergadering immer de faculteit blyft behouden, om haare Decreeten in te trekken.

Hartogh zegt, dat, toen deze Concept Publicatie gesteld werdt, 'er toen nog geen questie was van de Proclamatie, op den 16 September gearresteerd; dat het dus van zelfs volgt, dat de Rapporteurs slegts in generale termen konde stellen, *alle Contrabande Goederen*.

De Beveren wil, dat 'er zal gesteld worden, dat de Vryheid van transitoir zal worden verleend, de zaak daar toe gedisponeerd zynde.

De President vraagt, of 'er, behalven deze, nog meer aanmerkingen op het Rapport zyn?

Van Beyma antwoordt: „ ik heb nog eene generale aanmerking, dat namelyk de Articulen 13, 14, 15, 16, 17, 18 „ en 19 van het generaal Placaat van 31 July 1725, niet „ moeten worden ingetrokken ".

Gevers vraagt, of, wanneer deze Publicatie gearresteerd wordt, 'er dan ook verzoeken mogen geschieden tot transito doorvoering van goederen, by de Proclamatie van den 16 September verboden?

Van Lange appuyeert deze vraag.

Stoffenberg proponeert, om in de præmissen te stellen, *onverminderd de Proclamatie van den 16 September.*

Teding van Berkhout vraagt, of het dan reeds gedecideerd is, dat zodanige verzoeken niet zouden vermogen te geschieden? — daar byvoegende, dat hy van oordeel is, dat daaromtrend niets moet bepaald worden.

De President slaat voor, om het Rapport te arresteeren, en omtrend deze zaak eene nadere redactie te doen produceeren door dezelfde Commissie, met adsumtie van den Burger *van Beyma*: — en wordt conform geconcludeerd.

Blok rapporteert:

In naam der personeele Commissie, by Decreet van 21 October benoemd, om te onderzoeken het voorstel van den Burger *Lespinasse* tot den vryen uitvoer van het

het Zyldoek: dat de Commisfie, het zelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zoude zyn, dat ook den uitvoer van Zyldoek naar Zweden en Denemarken zoude kunnen worden toegeftaan, onder de by Decreet van 14 July gemaakte bepaalingen; en dat het doen van verzoeken hier toe directelyk aan het Committé der Marine zoude kunnen gefchieden.

Gevers zegt, dat hy vermeent, dat, zoo dit gepermitteerd wordt, het ganfche Decreet van verbod wordt ontzenuwd: verzoekende om dat Rapport te doen drukken en aan de orde van den dag te ftellen.

Blok zegt, dat het drukken overtollig is, daar het geposeer de fteunt op gronden, by het voorig Rapport gedetailleerd.

De Prefident ftelt voor, om dit rapport in advys te houden tot Woensdag: — conform geconcludeerd.

Lespinasse produceert:

In naam der Commisfie, by decreet van 18 October, verzogt tot het concipieeren eener Publicatie, wegens het uitvoeren van Goud en Zilver gedecreteerd, op het Rapport, ter Vergadering op dien dag gearrefteerd, op het voorftel van den Burger *van Hoorn*: — conform gearrefteerd.

De Beveren zegt:

Dat hy vermeent had, dat heden de Commisfie van Superintendentie Rapport zoude uitbrengen op het in haare handen geftelde Request van den benoemden Adminiftrateur *Noordbeek*, ingevolge hét door den Prefident deze morgen gecommuniceerde; vragende tevens redenen, waarom zulks geen plaats had.

Holderman zegt, dat die Commisfie daar mede gereed was, dan flegts eene mondelinge conferentie van weinige minuten met den anderen bevoorens moest houden.

De Prefident ftelt voor, dat die Commisfie dan op Maandag haar Rapport zoude uitbrengen, en de Adminiftrateurs op Dingsdag daaraanvolgende den Eed te doen afleggen: — conform geconcludeerd.

Waarna de Vergadering zich in een Committé generaal formeert, en geadjourneerd wordt, tot Maandag morgen ten 11 uuren.

B Y L A A G E N.

Vervolg zoo van het Rapport der Perfoneele Commisfie, als der Discusfien over het Concept Plan der Burgerwapening.

Op Cap. 13 *nu* 14.

Op Cap. 13 is ons door den Reprefentant *Quesnel* de volgende bedenking medegedeeld:

'Tkomt my voor, dat dezelve over het algemeen veel beter is ingerigt in het plan van de Gecommitteerdens uit de gewapende Burgermagten, alzoo dezelve daar egaal werd voorgefteld, naar welk model zig reeds verfcheidene Burgeryen gerigt hebben, en daar de Vryheid die de Burgers by dit ontwerp word gelaten, om het'zelve willekeurig onder den andere te regulen, de bron van veele oneenigheden kan zyn, en wel verre van de Luxe te beteugelen, dezelve in er en meer voet geeft, doordien de Corpfen der byzondere plaatzen elkanderen hier in de oogen zullen tragten uit te fteeken.

Uwe Gecommitteerdens laten gaarne aan het oordeel der Vergadering over, of de finale bepaling eener uniforme kleding voor de geheele gewapende Burgermagt van Nederland, verkieslyker is, dan hetzelve aan ieder Corps overtelaten; dit laatfte is ons preferent toegefcheenen, alzoo het platte land niet wel kan genoodzaakt worden zig te voegen naar eene kleding, die hun geheel vreemd en oneigen is, behalven ook dat de omftandigheden der plaatzen te zeer verfchillen om zig ten deezen opzigten aan dezelve wetten te onderwerpen. — De bedenking, dat zommige Burgeryen zig reeds naar het Provinciaal Reglement van Holland gefchikt hebben, is van weinig belang, daar het zeer prefumtief is, dat de meerderheid by die Corpfen zal befluiten, om dezelve Uniform te behouden, zoo niet, kunnen de veranderingen tog niet groot zyn.

Op het verdere gedeelte van het Concept Plan geene reflectien ingekoomen zynde, wordt hetzelve gearrefteerd in maniere als volgt:

C A P I T T E L XIV.

Over de Uniforme Kleeding.

Art. 1. Daar eene gelyke Kleeding onder de Wapenen, hoe eenvoudig ook, veel toebrengt, tot den luister en de fchoonheid van een gewapend Lighaam, en dus van wezentlyk nut is, ter aanmoediging van den Burger Wapenhandel, zullen alle gewapende Corps een Uniform Kleeding moeten aanneemen; ftaande het nogthans ieder Burger Corps vry, by de volftrekte meerderheid van ten minften eene ftem boven de helft, zoodanige te kiezen als zy zelve zullen goedvinden, van welke keuze zy aan de Commisfie uit de Hoogst Geconftitueerde Macht van het Gewest, ter approbatie zullen moeten kennis geeven, die zorg zal draagen, dat geene te kostbare of onvoegzame Kleedingen, al ware het dan ook dat de meerderheid daar toe befloten had, werden ingevoerd.

2. De verpligting tot de alzoo vastgeftelde Uniform, zal niet eerder plaats hebben, dan, na verloop van anderhalf jaar, na het arrefteeren deezes

3. De Monteering van alle de Opper-Officieren der geheele gewapende Burgermacht, zal voor de Grenadiers en Fufeliers beftaan, in een donker blaauwe Rok en voering, effe Knopen, zwart, blaauw of wit Vest; by de keuze der meerderheid te bepalen, zwarte Broek en witte of zwarte Kousfen, naar mate zulks by byzondere gelegenheden door den commandeerenden Officier zal gelast worden, ftaande het egter aan de Officieren van ieder byzonder Corps vry, by meerderheid van ftemmen te befluiten tot een roode Kraag, platte geele Knopen, een zwarte Das of Strop, en een roode Grenaat of Driehoek op de punten van de opgehaakte Panden, ook zal by meerderheid beflist worden, of de Rokken met over elkander ftaande Kleppen, dan wel zonder dezelve zullen wezen.

4. De Officieren der Artillerie, zullen op gelyke wyze gekleed zyn, met uitzondering van een blaauw of zwart en geen wit Vest, wordende Plaatzelyk of aan de Officieren van ieder Compagnie vrygelaten, om, (boven het gene by het vorig Articul, ten opzigte van een roode Kraag, geele Knoopen, en

en wat dies meer is, gezegd is) ook in plaatse van een Rok een blaauwe Buis te dragen.

5. De Monteering voor de Officieren der Jagers, zal in een groene Rok of Buis en diergelyk Vest moeten bestaan; wordende de beslissing of het een Rok dan wel een Buis zal weezen, aan het goedvinden der meerderheid plaatzelyk overgelaten, zoo wel als de bepaling, of op dezelve een effe dan wel een zwarte staande Kraag zal wezen, en platte geele of effe Knopen; wyders of zy een zwarte Das of Strop zullen draagen, en of op de punten der Panden van de opgehaakte Rok of Buis, een witte Hoorn op een zwart veld zal gestikt wezen.

6. Het zal aan de Sergeanten en Bombardiers van ieder Corps vrystaan, even als zulks van de Opper Officieren gezegd is, onderling eene Uniform te bepalen, het zy geheel of gedeeltelyk, overeenstemmende met die der Opper Officieren, doch niet van dezelve afwykende, of dezelve overtreffende.

7. De Officieren en Onder Officieren zullen verpligt zyn, de Uniform Kleding, welke by de meerderheid zal vastgesteld zyn, binnen drie maanden daar na aan te nemen, en de Officieren zullen de distinctive tekenen by het volgende Hoofdstuk bepaald, niet eerder kunnen dragen, dan na dat zy zich van zoodage Kleding voorzien hebben.

8. De Kleding by ieder Corps eenmaal vastgesteld zynde, zal dezelve zoo voor de Officieren en Onder-Officieren, als gewapende Burgers, niet mogen verandert worden, alwaare het ook by meerderheid van stemmen, dan na alvorens het goedvinden der Commissie uit de Hoogstgeconstitueerde Machten, daar over bekomen te hebben, ten einde daar door de gedurige verandering tot bezwaar der minvermogenden, zoo veel mogelyk voortekomen.

9. De Kledingen van alle de Leden der gewapende Burgermacht, hoe onderscheiden dezelve ook anders mogten wezen, zullen zoo veel mogelyk naar een gelyk model en overeenkomstig de tegenswoordige Kledertrant moeten gemaakt zyn; de Rokken zullen onder de Wapenen altyd opgehaald, de Schoenen met Linten of Veters vastgemaakt, en de Hoeden zoo veel doenlyk volgens een egaal model opgeroomt moeten wezen, ook zullen de Cocardes moeten overeenstemmen met die der Nationaale Armée.

10. De Officieren zullen, des goedvindende, in dienst Jassen of Overrokken kunnen dragen, doch geen anderen dan donker blaauwe met effe Knoopen, of wel gladde geele, naar mate zulks ten opzigte der Uniformen bepaald is, zonder eenige verdere uitmonstering.

11. De Kleding der Cavallerie, waar dezelve bestaat, zal Huishoudelyk zoodanig mogen vastgesteld worden, als het Plaatzelyk Bestuur zal goedvinden.

CAPITTEL XV.

Over de onderscheidende tekenen der diverse Rangen en Wapen Corps.

Art. 1. De Epaulettes en distinctive teekenen in dezelve, zoo wel als de Dragons, zullen, voor de Officieren en Sergeanten, der gewapende Burgermacht, dezelve zyn als die der Nationaale Armée, alleen zal by de Burgermacht van Goud zyn, het geen by de Armée van Zilver gewerkt is, ook zullen de Epaulettes, van de Officieren der Artillerie, van de anderen niet onderscheiden zyn.

2. De Corporaals der Fuseliers, zullen twee roode, witte en blaauwe Epaulettes hebben, van Saay of Kemelshair, met dito Franje; en de Fuseliers, een diergelyke Epaulette op de linker en eene Contra Epaulette op de regter Schouder.

3. De Corporaals der Grenadiers, zullen twee roode zyde Epaulettes hebben, en de Grenadiers twee diergelyke van Saay of Kemelshair.

4. De Jagers zullen in alles gelyk zyn aan de Grenadiers, doch in het groen 't geen by dezen in het rood is.

5. De Artilleristen zullen twee roode Epaulettes hebben, als de Grenadiers, doch met een zwarte Ruit.

6. De Dragons zullen rood, wit en blaauw zyn, voor alle gelyk.

7. De Grenadiers zullen roode, de Artilleristen zwarte, en de Jagers groene Panaches hebben.

8. De Tambour-Major en Musikanten, zullen in alles gelyk zyn, aan de Sergeant Majors, en eene roode, witte en blaauwe Panache dragen, de Tambour Major, zal daar en boven een rood, wit en blaauw Fluweele Bandelier over den Schouder hebben, met twee Ebben houten stokken met Zilver beslag, als mede met een rood, wit en blaauwe Kwast, met Zilveren Franje.

9. Het destinctive teeken voor de Batallions Tamboers, zal bestaan in drie couleurige Zwaluwenesten, met Gouden Franje, op de beide Schouders.

10. Voor de Tambours der Compagnien; Fuseliers, Grenadiers en Artilleristen, Zwaluwnesten als die couleur van de Epaulettes der Compagnie, daar zy aan geättacheerd zyn, met drie couleurige Kemelshaire Franje.

11. De Hoornblazers, der Jagers, groene Kemelshaire Epauletten, met een witte Hoorn daar op.

12. De Officieren in functie zynde, zullen eene gladde koperen Ringkraag moeten dragen.

13. De distinctive tekenen zullen binnen drie maanden, na de Proclamatie der Organisatie van de gewapende Burgermacht plaats moeten hebben; dezelve zullen by de Organisatie, aan ieder Lid der gewapende Burgermacht, en vervolgens jaarlyks by de algemeene registratie aan ieder nieuw aangenomen Burger, *eenmaal* voor rekening van de Kas van ieder Corps of Plaatzelyke Burgermacht gegeven worden, doch zullen dezelve verpligt zyn, zich in het vervolg daar van voor eigen kosten voorzien te houden.

CAPITTEL XVI.

Over de aanmoediging van den Wapenhandel onder het aankomend Geslagt.

De Nationaale Vergadering, overtuigd van de wezentlyke nuttigheid, die in het aanmoedigen van den Wapenhandel onder de aankomende Jongelingschap, vooral ook in de Godshuizen en publieke Gestichten, kan gelegen zyn; doch te gelyk de moeijelykheid bezeffende, om daar omtrend algemeene schikkingen, die, voor ieder byzondere plaats, even gepast zouden zyn, te bepalen, laat het aan de geconstitueerde Machten over, ieder in den haaren, zoodanige middelen te beramen, als zy meest dienstig zullen oordeelen, om de zugt tot deze zoo nuttige oeffening zoo veel mogelyk voort te planten, belovende van hare kant alles te zullen toebrengen, 't geen tot bevordering van dit zoo heilzaam oogmerk zou kunnen strekken.

CAPITTEL XVII.

INSTRUCTIEN.

Instructie voor den Doctor of Chirurgyn-Major en Chirurgyn.

Art. 1. By de aanstelling en beëdiging van den Doctor, of

of Chirurgyn Major, zal aan dezelve een Acte van aanstelling, benevens Copie dezer Instructie, door den President en Secretaris van den Raad van Administratie en Discipline, getekend, ter hand gesteld worden.

2. De Doctor of Chirurgyn Major, zal by alle vuuringen en Batailions Exercitien moeten tegenwoordig zyn, als mede in geval van Alarm; zullende hy daar en tegen van alle personeelen dienst onder de Wapenen vry zyn.

3. De Kleding van denzelven, zal, zoo hy een Uniform verkiest, ingericht zyn, naar den rang dien hy by het Bataillon zal hebben.

4. De Chirurgyns zullen, ter uitvoering van hunne verpligting by Art. 21 van het 4 Hoofdstuk van dit Reglement bepaald, gehouden zyn, zich stiptelyk aan de orders van den Doctor of Chirurgyn-Major te onderwerpen.

5. Zy zullen voor de te leveren Medicamenten, ten dienste der gewapende Burgermacht, mogen declareeren, echter onder beoordeeling van den Raad van Administratie en Discipline.

6. In handen van den Raad van Administratie en Discipline zal door hem worden afgelegt de volgende

BELOFTE.

Ik belove de plichten my by deze Instructie voorgeschreven, in alle derzelver deelen naauwkeurig te zullen volbrengen.

DAT BELOVE IK.

Op het pligtverzuim dezer Doctoren of Chirurgyns-Majors en Chirurgyns, zal elke Raad van Administratie en Discipline zoodanige boeten en poenaliteit stellen, als zy in den hare zal nodig oordeelen, en by derzelver aanstelling bepaald hebben.

Instructie voor de Capiteins d'Armes.

Art. 1. De Capitein d'Armes zal onder zyn opzigt hebben de Geweeren zyner Compagnie, en zal ten dien einde formeeren eene naauwkeurige Naamlyst der Manschappen, met het Nummer van elk Geweer, Sabel, Patroontas, Port d'Epée, en overige Wapenrustinge, en zal aan de Commisfie over de Geweeren, ingevolge Art. 26. van het 13. *Hoofdstuk over de Wapening*, van dit Reglement te benoemen, verantwoordelyk zyn.

2. Van deze Lyst zal hy een dubbeld inleveren aan de voormelde Commisfie over de Geweeren, opgevende tot welk Bataillon en Compagnien dezelve behooren, om daar van de generale boeken te kunnen formeeren.

3. Iemand, na behoorlyk ontslag, de Compagnie verlatende, of komende te overlyden, of ook uit den dienst gedimitteerd of gecasseerd zynde, zal de Capitein d'Armes zorgen, dat deszelfs Geweer en Wapenrusting, volgens Art. 19. van het 13. *Hoofdstuk over de Wapening*, terug gegeven worden; en by weigering of nalatigheid, hier van kennis geven aan de Commisfie over de Geweeren, ten einde ter bekoming der boeten en schadeloosstelling te kunnen procedeeren.

4. Voortaan zullen geene reparatien, hoe ook genaamd, mogen gedaan worden, dan alleen, wanneer volledig zal gebleken zyn, dat zoodanige gebreken, dadelyk by de Exercitien, Vuuring of Wagten, buiten schuld van den Houder, zullen zyn veroorzaakt; ten welken einde de Capitein d'Armes telkens, na het eindigen der Exercitien en Vuuringen, zich door de Sergeanten zal doen opgeven, of ook eenig gebrek aan de Geweeren of verdere Wapenrusting is gekomen, en daar van behoorlyke Notitie houden, als by het volgende 5de Articul zal vermeld worden; terwyl voor het overige de Geweeren en verdere Wapenrusting, door ieder, voor zyne privé rekening, zullen moeten onderhouden worden, zoo als by Art. 15. van het *Hoofdstuk over de Wapening*, bepaald is.

5. Wanneer 'er eenig gebrek aan een Geweer of verdere Wapenrusting, in de gevallen, by het eerste gedeelte van het voorgaande 4de Articul vermeld, is ontstaan, zal de Capitein d'Armes, na daar van aan den commandeerenden Officier der Compagnie rapport gedaan te hebben, zulks op een Briefje noteeren, met den naam van den geenen, aan wien het Geweer of de Wapenrusting behoord, als mede het Bataillon en de Compagnie, waar onder hy is, en het zelve aan een der Leden van de Commisfie over de Geweeren, ter goedkeuring en onderteekening presenteeren, waar na het gebrek zal mogen gerepareerd worden.

6. By alle Wagten, Exercitien, Vuuringen, en telkens, wanneer de gewapende Burgerye word byeen geroepen, zal hy vooral onderzoeken, of de Geweeren en Wapenrusting, en het geen daar toe behoord, in behoorlyke orde en schoon is, en zorgen, dat daar aan voldaan worde, zoo als by Art. 23 van het Hoofdstuk, *over de Wapening*, voorkomt.

7. By alle Vuuringen, zal hy by het visiteeren van zyne Compagnie, naauwkeurig optekenen het aantal Manschappen, dat de Patronen nodig heeft, om hier naar het bepaald aantal van de Commisfie over de Geweeren of de geenen die door hun daar toe gequalificeerd zyn, voor ieder te ontfangen, en aan dezelve, met adsistentie der Onder Officieren zyner Compagnie, uitdeelen.

8. Na elke Vuuring, *zoo dra door den Officier de laatste in de loop, zal zyn gecommandeerd*, zal de Capitein d'Armes, met adsistentie der Onder Officieren, dadelyk de overgeblevene Patronen inzamelen, en de geladen Geweeren doen aftrekken.

9. Hy zal ook nauwkeurig acht geven, dat ieders Geweer, binnen 24 uuren, na elke Vuuring, schoon gemaakt zy, op de boete, by Art. 16. van het Hoofdstuk, *over de Exercitien*, bepaald.

10. Hy zal mede inzonderheid zorg dragen, dat niemand de Staartschroef uit zyn Geweer neeme, op verbeurte der boete, by Art. 24. van het Hoofdstuk, *over de Wapening*, bepaald.

11. Hy zal insgelyks naauwkeurig acht moeten geven, dat ieder zich van zyn Geweer en Wapenrusting bediene, en niets daar van aan of van een ander leene, invoegen, als by Art. 21. van het Hoofdstuk *over de Wapening* bepaald is; als ook, dat niemand zich van zyn Geweer bediene, dan als hy op bevel gehouden is, daar mede op te komen, op de boete by Art. 22. van het zelve Hoofdstuk bepaald, en in het algemeen, dat alles wat tot behoud en conservatie der Wapenen gestatueerd is, geobserveerd worde.

12. Hy zal, zoo wel, als alle de Officieren, gehouden zyn, alle mogelyke attentie te nemen, dat geene Manschappen, na de vuuringen, eenige patronen, die zy mogten agter gehouden hebben, verschieten, zullende zy gehouden zyn, alle die geenen die zich daar aan schuldig maken, aan den Auditeur aan te geven, ten einde, volgens de wetten, tegen de zoodanige kan worden gehandeld.

Instructie voor den Tambour Major, Bataillons Tambour, Tambours, Hoornblazers en Waldhoornisten.

Art. 1. Geen Tambour noch Hoornblazer zal orders behoeven te gehoorzamen, als van den Commandant en Chef, den Commandant, of Major van zyn Bataillon, of by derzelver absentie van den commandeerenden Officier van het zelve; van

van den Capitein, of commandeerenden Officier zyner Compagnie; van den Commandant van zoodanig Detachement, waarby hy, tot het verrigten van eenige dienst of wagt, gevoegd word; van den Tambour Major, en van den Bataillons-Tambour van zyn Bataillon.

2. De Tambours zullen by alle Rondens, de Lantaarn moeten dragen.

3. De Tambour-Major zal by de Exercitien zich voegen, by het Bataillon, het geen dat jaar de rang heeft, en gelyk ook in zyn absentie, de byzondere Bataillons Tambours, verantwoordelyk zyn voor de goede order der Tambours en Hoornblazers; en by Exercitien, of in andere diensten, exact de Trommen en Hoorn moeten visiteeren, en verder zorgen, dat alles behoorlyk schoon gehouden worde.

4. Geen Tambour-Major, Bataillons-Tambour, Tambour, of Hoornblazer, zullen zich buiten hun plaats mogen begeven, ten zy den eersten daar toe consent van den Bommandant en Chef, en den Commandant van het Bataillon, en de Tambours en Hoornblazers daartoe permissie van hunne Capiteins gekregen hebben, waar van zy kennis zullen moeten geven aan den Tambour-Major en Bataillons-Tambour, om geduurende hunne afwezigheid, hunne posten te laten vervullen.

5. De Tambour Major of Bataillons Tambours zullen verpligt zyn, om alle maanden, ieder afzonderlyk, ten minsten twee uuren, op een geschikte plaats, met alle de Tambours van 't Bataillon, waarin zy zich bevinden, te exerceeren, op een daar toe bepaalden dag, en hun wel te onderrigten in de Marschen, en het geen zy verder by de Bataillons of Compagnie nodig hebben te doen en te weten, en alvorens daar van aan den Commandant kennis moeten geven; de Hoornblazers en Waldhoornisten zullen verpligt zyn, op gelyke wyze zich te oeffenen en bekwaam te maken.

6. Geen Tambours of Hoornblazers, zullen zich aan de voorschreeve Exercitien mogen onttrekken, of nalatig blyven, dan, om zeer gewigtige redenen, ter goedkeuring van den commandeerenden Officier, op verbeurte van zoodanige boeten of pœnaliteiten, als de Raden van Administratie en Discipline, elk in den haare zullen vaststellen.

7. By alle Exercitien en Manœuvres, en voorts in 't algemeen by den dienst, zullende de Tambours stiptelyk gehouden zyn; omtrent het slaan der Marschen, als anderzins, te volgen de inrichting die by de staande Armée der Republiek plaats heeft; zoo als ook de Hoornblazers zich aan zoodanige inrichting zullen moeten gedragen.

8. 'Er zullen geen andere Marschen mogen geslagen worden, dan by Art. 7. bepaald zyn, dan alleen, wanneer de Vaandels door de Grenadier Compagnien naar het huis der Commandanten gebragt worden.

9. In gevalle van alarm, zullen de Tambours zich stiptelyk moeten gedragen aan de orders, die ten hunnen opzigte, by de byzondere plaatselyke Reglementen zyn of zullen worden bepaald.

10. De Tambour Major, Bataillons Tambour, Tambours en Hoornblazers, zullen nauwkeurig deeze orders, en alle anderen, die ten hunnen opzigte zouden mogen bepaald worden, moeten gehoorzamen, en by nalatigheid van dien, naar exigentie van zaken, door den Raad van Administratie en Discipline, gecorrigeert, of gestraft worden.

* * *

Al het geene by dit Reglement bepaalt is, zal alomme precieselyk moeten nagekomen worden, zonder dat eenige plaatzelyke Reglementen, voor zoo verre dezelve by dit Reglement in wezen gelaten zyn, of de faculteit om dezelve te maken, aan de Geconstitueerde Machten verbleeven is, het zelve eenigzins zullen kunnen contrarieeren, en zonder dat iemand hetzelve, of wel de Burgerwapening in het algemeen, op eene directe of indirecte wyze zal vermogen tegen te werken, ten einde de Burgerwapenhandel, dat gedugte Bolwerk onzer *Burgerlyke Vryheid en Politieke Onafhangelykheid*, eenmaal die trap van volkomenheid bereiken, voor welke zy by het Vryheidminnend Bataafsche Volk vatbaar zal bevonden worden. En zullen over zulks alle de geenen, dewelke door anderen van deze zoo loffelyken plicht afteschrikken, feitelyk eenige belemmering aan de uitoeffening derzelve toe brengen, ofte op eenige andere wyze, door woorden of daden, dezelve zullen verhinderen en tegen gaan, ofte ook zich, direct of indirect, tegen de uitvoering van dit Reglement zullen opposeeren, strengelyk, en naar vereisch der zake, als verstoorders der publicque rust, ja zelfs als openbare Vyanden des Vaderlands, aangemerkt en gestraft worden.

* * *

De Nationale Vergadering reserveert zich, volgens de macht haar competeerende, dit Reglement te kunnen interpreteeren, altereeren en amplieeren, zoo als zy ten meesten nutte en ter instandbrenging eener egale en algemeene Burgerwapening, zal oordeelen te behoren.

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag, den 7 November 1796.

Worden geleezen eenige Missives:

Eenige Requesten tot uitvoer van Specie: als van *Gulicker* en *Mulder*, de Weduwe *de Vries* en *Meynts*, — *J. J. Dubois*, *F. Beltgens* en Comp. — *J. en A. de Remy*, *Dupper* en *Schluiter* en *van Tamme Lohman* en Zoonen: — alle geaccordeerd.

Drie Requesten, tot uitvoer van oud yzer, als van *Dupper* en *Schluiter*, — *A. A Hertzen*, en van *B Wetland*.

Een Request van *H. Gildemeester*, tot uitvoer van Pistoolen en Snaphaanen.

Een Request van *de Sylva* en Comp. tot uitvoer van diversche Goederen naar Portugal: — alle aan de Marine.

Een Request van de Nederduitsche Gereformeerde Gemeente te Breda, om authorisatie tot het beroepen van een A junct Predicant: — aan de Commissie van Superintendentie.

Een Request van *H Wauerman*, met klagten over eene aanhaling van een Kist, door de Commisen ter recherche te Amsterdam: — aan de Marine.

Ploos van Amstel produceert, ingevolge Decreet van l. l. Vrydag, eene Concept Publicatie, waarby het nadrukken, op welke manier ook, van het Plan van Constitutie wordt verboden: — met eene kleine verandering goedgekeurd.

De Vergadering wordt geconverteerd in een Committé Generaal.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 237. *Woensdag den 9 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Maandag den 7 November 1796.*

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De Directeuren van den Levantschen Handel, residerende te Hoorn, verschynen ter Vergadering en leggen de gewoone Verklaring af.

De President communiceert, dat de nieuw aangestelde Minister, *Bangeman Huygens*, zich by hem vervoegd had, te kennen geevende, dat hy dien post met dankbaarheid had aangenoomen.

Nog berigt dezelve, dat de Commissie van Buitenlandsche zaaken, nodig geoordeeld hebbende om op voorleden Zaturdag een Paspoort naar Rotterdam te expedieeren, zulks *per* Boden *Regenboog* had doen verrigten; dan dat voornoemde Bode, in stede van dat Paspoort te bezorgen, het zelve had verlooren; dat hy President, niet voor den volgenden morgen hier van kennis hebbende gekreegen, een nieuw Paspoort had geëxpedieerd: dat hy echter vermeend had, uit aanmerking van het gewigt der zaake, hier van der Vergadering te moeten berigten, tevens voorstellende, om deze Bode, naar haare wysheid, daar over te corrigeeren; en dat hy provisioneel zoude behooren te worden gesuspendeerd; en daar van aan het Committé te Lande worden kennis gegeven: — conform geresolveerd.

Hiernaa worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Misfives en Adresfen:

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Utrecht, te kennen geevende, dat *J. A. Rookes* zich by hun beklaagd had, in geen zeven maanden zyn Pensioen te hebben ontfangen, en zich dus voor den Suppliant interesseerende: — gesteld in handen van het Committé te Lande.

Eene Missive van het Committé te Lande, verzoekende continuatie voor nog twee maanden van de extraordinaire toelage voor de Officieren en Onder-Officieren bepaald: — geaccordeerd.

Eene Missive van het zelfde Committé, inzendende de by hem, ingevolge Decreet dezer Vergadering, ingewonnen informatien van den gepensioneerden Sergeant *J. J. Brauns*: — gesteld in handen eener Personeele Commissie, en daar toe benoemd de Burgers *Nuhout van der Veen*, *Colmschate*, *van Hugenpoot*, *Tonkens* en *Jansfen*.

Een Request van *Richard*, Translateur in de Latynsche en Fransche Taalen, verzoekende, uit hoofde zyner particuliere omstandigheden, van dien post te mogen worden ontslagen: — geaccordeerd, en tevens gesteld in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken, om eene voordragt, ter vervulling van dien post, te doen.

Een Request van *Gulicher* en *Mulder*, tot uitvoering van ƒ21000 in Specie voor Granen naar Hamburg.

Een Request van de Wed. *de Vries* en *Meyntz*, tot uitvoering van 4000 Ducaten.

Een Request van *J. Dubois*, ter uitvoering van 1200 Ducaten.

Een Request van *F. Beltgens* en Comp., ter uitvoering van ƒ 28000 en ƒ 30,000 in Specie voor Granen.

Een Request van *J.* en *A. Remy*, ter uitvoer van ƒ 4600. voor Granen naar Hamburg.

Een Request van *Dupper* en *Schluiter*, ter uitvoering van 1500 Ryksdaalers naar Hamburg.

Een Request van *Tamme Lohman* en Zoonen, ter uitvoering van 1800 Ducaten naar Hamburg: — alle geaccordeerd.

Een Request van *Dupper* en *Schluiter*, ter uitvoering van 50,000 pond Oud Yzer naar Dantzich.

Een Request van *A.* en *A. Hartsen*, ter uitvoering van 50,000 pond Oud Yzer naar Dantzich.

Een Request van *B. Weyland*, ter uitvoering van 50,000

50,000 en nog 60,000 pond Oud Yzer naar Dantzich: — alle geaccordeerd, onder de gedecreteerde bepalingen.

Een Request van *H. Gildemeester*, ter uitvoering van Pistoolen en Snaphaanen naar Portugal:

Een Request van *de Sylva* en Comp., tot uitvoering van onderscheidene goederen naar Portugal: — beide aan de Marine.

Een Request van den Nederduitschen Gereformeerden Kerkenraad, te Breda, verzoekende authorisatie ter beroeping van een Adjunct Predicant aldaar.

De President stelt voor, om dit Requst te stellen in handen van de Commissie van Superintendentie.

Verhees vermeent, dat dit domestieq is.

Havermans zegt, dat die Predicant altoos uit de Domainen is betaald.

En wordt conform het door den President voorgestelde gedecreteerd.

Een Request van *H. Wanerman*, zich bezwaarende over de aanhaling van een door hem voor Pruissische Rekening geëxpedieerde Kist, door de Commisen ter recherche te Amsterdam: — aan de Marine.

Een Request van *M. E. Coops*, verzoekende dat aan den Burger *Tinne* vryheid zal worden gegeven, ter aflegging van den Eed als adjunct Consul te Mallaga: — geaccordeerd.

Onderscheidene Requesten, om Paspoorten: — geaccordeerd.

Ploos van Amstel rapporteert:

In naam der personeele Commissie, by Decreet van 3 November, benoemd, ter concipieering van een Concept-Publicatie, nopens het nadrukken van het ingeleverd Plan van Constitutie voor het Volk van Nederland: dat zy zodanig eene Publicatie hebben vervaardigd; welke zy vervolgens hiernevens produceeren: wordende by dezelve verboden, voorschreeven Plan in eenigerhande manieren of onder wat prætext zulks ook zoude mogen wezen, na te drukken, of te doen nadrukken, geheel of gedeeltelyk, in wat taal zulks ook zoude mogen wezen. Alles op eene boete van ƒ 6000 - : - : en arbitraire correctie.

Vatebender vraagt, of dit Plan dan niet ter kennisse van 't Volk zal vermogen gebragt te worden.

De Leeuw zegt, dat die bepaaling eeniglyk voor de 14 dagen is, binnen welken het, volgens het 108 Articul van 't Reglement een poinct van deliberatie moet uitmaaken, of het zelve ter nadere deliberatie deezer Vergadering gebragt zal worden, ja, dan neen.

Van Beyma vermeent, dat dit dan ook, om alle twyfeling dienaangaande uit den weg te ruimen, in de Publicatie zoude behooren te worden ingelast.

Bacot zegt, van gevoelen te zyn, dat ook dan nog dit Plan nergens anders dan ter Nationaale Drukkery zoude behooren te worden gedrukt: en ook tevens, dat deeze Publicatie zoude worden uitgestrekt tot alle de Decreeten.

Ten Berge is van gevoelen, dat, ingevolge het 108ste Articul van het Reglement, het dan eerst een poinct van deliberatie uit zal maaken, op wat wyze het Plan voor de Natie zal worden gedrukt, wanneer hetzelve, na 14 dagen ter deliberatie deezer Vergadering te hebben geweest, door dezelve zal worden aangenoomen; daar hy anderslins van gevoelen is, dat hetzelve niet behoorde gedrukt te worden.

Kantelaar zegt, dat 'er ook tevens by het Reglement bepaald was, dat, in gevalle het Concept Plan werd afgekeurd, en een nieuw vervaardigd, het afgekeurde dan tevens met het op nieuws geconcipieerde aan den Volke zoude worden gecommuniceerd; dat dus hetzelve, in allen gevallen, zoude behooren te worden gedrukt. Dat hy voor het overige ook tevens van gevoelen was, dat, zoo het nadrukken van een Copy als een rovery konde worden beschouwd en aangemerkt, het byzonder in dit opzigt plaats had, en als zodanig moest worden geconsidereerd, waar tegen dus ten kragtigsten diende te worden gewaakt; ten einde hier door aan de Natie te toonen, dat deeze Vergadering niet zoude dulden, dat iemand in zyn eigendom, op eenigerhande maniere, worde benadeeld.

Aanieh zegt, geene reden te weeten, waarom het stuk niet dadelyk voor een yder verkrygbaar zoude worden gemaakt; dat hy integendeel van gevoelen was, dat aan hetzelve geene te groote publiciteit konde worden gegeven.

Bosch zegt, dat hy vermeende, dat alle zwarigheden uit den weg te ruimen waren, wanneer de Vergadering decreteerde, dat geene exemplaren voor egt zouden erkend worden, dan die, welke van harent wegen waren onderteekend.

Nieuhoff vermeent, dat het eerst naderhand, wanneer namelyk het Plan zoude ingekoomen zyn, zoude dienen bepaald te worden, *hoe*, *wanneer* en *op wat wyze* het zelve den Volke zoude worden kenbaar gemaakt; terwyl men thans eeniglyk en privatievlyk over het nadrukken daar van moest delibereren.

De Beveren zegt, dat hy vermeende uit de Concept Publicatie verstaan te hebben, dat 'er ƒ 6000 boeten op het nadrukken gestatueerd was: dat hy daar niets tegen had; dan dat hy echter vermeende, dat dan de *arbitraire correctie* daar te boven, als daar mede onbestaanbaar, moest geomitteerd worden.

De Mist vraagt, of 'er ook by bepaald was, *confiscatie der nagedrukte exemplaren*.

De Rapporteur zegt, dat zulks bepaald is.

Vatebender vraagt, of het dan ook aan de Uitgevers der Dagverhaalen niet vry zoude staan, wanneer zy de Discussien plaatsten, ook tevens de articulen inteelasschen, dan of zulks ook als nadrukken zoude worden beschouwd.

Bosch herhaalt nogmaals zyn voorstel, om de exemplaren, ten blyke van echtheid, te doen onderteekenen.

En wordt de Concept-Publicatie gearresteerd; echter met agterlaating der bepaling wegens *de arbitraire correctie*.

Bosveld zegt:

Thans te moeten voorstellen, of de Vergadering geene penaliteit zoude statueeren, tegens het nadrukken van alle Decreeten, of Rapporten dezer Vergadering; vermits hier door de Lands Drukkery van een aanmerkelyk voordeel werd beroofd; welke stukken, naar zyn inzien, een eigendom der Vergadering zynde, derhalven door een ieder niet mogten worden nagedrukt, zoo als nog onlangs, met betrekking tot het Plan van Algemeene Burgerwapening, had plaats gehad.

De

De President verzoekt, dat, zoo die Burger hieromtrend eenig voorstel wilde doen, hy dan hetzelve schriftelyk zoude inleveren.

Van Castrop rapporteert, namens de personeele Commissie, gearresteerd tot het uitbrengen eener Nominatie van onderscheidene Burgers tot het concipieeren, zoo van een Crimineel als Civiel, Wetboek voor het Volk van Nederland, het volgende:

Uwe Gecommitteerdens *van Castrop*, *ten Bergen*, *Schimmelpenninck*, *de Beveren*, *Stoffenberg*, *Hartog*, *Lublink*, *van Beyma*, *de Wit*, *Visscher* en *de Mist*, (welke by uwe Decreten van 19 en 31 Augustus l. l. verzogt zyn, om aan de Vergadering voortedragen, zodanige persoonen, als zy geschikt zouden oordeelen, tot de by Ulieden gedecreteerde Commissie tot het ontwerpen van een algemeen *Crimineel Wetboek*, mitsgaders eene ordonnantie op den styl en manier van procedeeren in *Crimineele zaaken*, en tot het concipieeren van eene *algemeene Landwet*, of *Civiel Wetboek*, benevens eene generale wyze van procedeeren in *Burgerlyke zaken*) gezien hebbende uit uw Decreet van 4 October, *eerstelyk*, dat de Commissie, welke benoemd zal worden, tot het ontwerpen van een algemeen *Crimineel Wetboek* voor de geheele Republiek, en van een Ordonnantie op den styl en manier van procedeeren in crimineele zaken, zal bestaan uit *vyf* persoonen, waaronder tenminsten *twee* ervaren in de staatkundige Wysgeerten, en in de kennisse van het menschelyk hart, en de overige *Drie*, bestaande uit Mannen, kundig in het vak der beoefenende Rechtsgeleerdheid; dat voorts de Commissie, aan welke gedemandeerd zal worden, het opstellen van *eene algemeene Landwet* of *Civiel Wetboek*, benevens eene generale wyze van procedeeren in *Burgerlyke zaaken*, zal bestaan uit *Elf* persoonen, zoo veel mogelyk te verkiezen uit de verscheidende Gewesten, waar onder *Twee* zullen moeten zyn, eene genoegzame kennis bezittende van Koophandel, Zeevaart, Wissel en Assurantie, en dat *eindelyk* die *beide* Commissien, geduurende den loop harer werkzaamheden, hare residentie zullen moeten houden binnen *Utrecht*, hebben wyders uit uw Decreet van 1 November vernoomen, dat Gylieden, by interpretatie voor zoo veel des noods, van uw vooren gemelde Decreet van 19 Augustus hebt gedecreteerd:
„ dat zy Gecommitteerdens *met uitsluiting van alle de overige*
„ *Leden dezer Vergadering* bevoegd en gequalificeerd zyn,
„ om aan de Vergadering voor *yder* van die beide Commissien
„ voortedragen een getal van personen, te weeten *vyf* voor
„ de Commissie tot het concipieeren van het *Crimineele Wet-*
„ *boek*, en de ordonnantie op de manier en styl van proce-
„ deeren in *Crimineele zaken*, en *Elf* voor de Commissie tot
„ het ontwerpen van eene *algemeene Landwet* of *Civiel Wet-*
„ *boek*, benevens eene generale wyze van procedeeren in
„ *Burgerlyke zaken*, en wel *met dien verstanden*, dat de alzo
„ voorgedragene persoonen, of één of meer van dezelve,
„ wel door deze Vergadering zullen kunnen worden afge-
„ keurd, dan dat, ook indien gevallen, *alleen uwe voorge-*
„ *noemde Gecommitteerdens* bevoegd zullen zyn, om in des of
„ der afgekeurde plaats of plaatzen wederom aan de Verga-
„ dering eenige andere persoon of persoonen als geschikt tot
„ de voorschreve Commissie voortedragen".

En schoon dat nu, *in den eersten opslag* niets anders resulteert, dan dat uwe Gecommitteerdens moesten overgaan, tot den aan hun gedemandeerden voordragt van persoonen; doch *by eene nadere overweging van zaaken*, is het hun voorgekomen, dat zy, alvorens zich van dien aan hun opgelegden taak te kunnen acquiteeren, zullen dienen onder uw oog te brengen eenige bedenkingen, die, na hun inzien, zyn van dien aart, dat dezelve *vooraf* door Uliedeen behooren te worden gedetermineerd.

Deze bedenkingen bepalen zich *eensdeels tot den tyd*, *binnen welken*, die respective Commissien haare werkzaamheden, zullen behooren *ten einde te brengen*: *anderdeels tot het honorarium* het welk aan *yder der Leeden* van die onderscheidene Commissien respectivelyk uit 's Lands Kassa te betalen, zal behoren te worden toegelegd. —

I. *Ten opzichten van den tyd*, *binnen welke* die respective Commissien haare werkzaamheden zullen behooren *ten einde te brengen*, daaromtrend zoude Uwe Gecommitteerdens van gedagten zyn:

1. Dat, hoe zeer de door die Commissien te verrichtene werkzaamheden zyn van dien aart, dat de tyd, binnen welken dezelve zullen zyn afgelopen, wel niet volstrekt *zeker* zal kunnen worden getermineerd, het echter (in aanmerking genoomen zynde — *aan de eene zyde*, dat dezelve niet behooren te worden in longeur getrokken, en *aan den anderen kant*, dat het der Nederlandsche Natie, niets anders dan aangenaam kan zyn, wanneer zy *ten naastenby* zal kunnen berekenen tegen welk een tyd zy de vrugten zal smaaken, van den arbeid van die Commissien, welke daar voor uit de Nationaale Cassa betaald zullen worden, niet ongesaisonneerd zal zyn, dat het tydperk, binnen welke die werkzaamheden dier respective Commissien zullen moeten zyn ten einden gebragt, immers *zo na mogelyk* worde vastgesteld, vooral wanneer dezelven, indien zy *wettige* redenen konden bybrengen, waarom haar eenig langer uitstel behoorde te worden verleend, door die tyds bepaling niet zoude kunnen worden verhinderd, om zich ter verkryging van zodanig *betamelyk* uitstel te adresseeren aan die Vergadering of Geconstitueerde Macht, welke als dan bevoegd zal zyn, om aan haar hetzelve te accordeeren.

2. Dat hoe zeer in het eene Gewest dezer Republiek ten aanzien van het *crimineele* eene gantsch andere styl en manier van procedeeren plaats heeft dan in het andere, en hoe ree's *één en dezelfde* misdaad, op de *eene* plaats *zwaarer* op de *andere ligter* gestraft wordt; daar men het echter daar in met elkander ééns is, dat *misdaden* altoos en overal *misdaden* blyven, en alomme in deeze Republiek *strafbaar* zyn, daaruit noodwendig volgen moet, dat het concipieeren van een algemeen *crimineel* Wetboek, mitsgaders van een Ordonnantie op de styl en manier van procedeeren in *crimineele zaaken* zal zyn een werk van veel *minder* omslags, en dus ook, in veel korter tyds zal kunnen worden bespoedigd, dan het ontwerpen van een *algemeene Landwet* of *civiel Wetboek*, benevens eene generaale wyze van procedeeren *in Burgerlyke zaken*; vooral, wanneer men reguardeert, dat daar by in aanschouw zal moeten koomen niet slegts de menigte van verscheidendheid van *civiele* handelingen en contracten en verleijën aart, welke binnen deeze Republiek *in het algemeen* en *byzonderlyk* in die plaatzen, welke haar voorduurend bestaan verschuldigd zyn *aan* en behouden moeten *uit* de *Commercie* en *Zeevaart*, (waarmede het stuk van *Wissel* en *Assurantie* zoo onmiddelyk verknogt is,) zeer zeker zullen moeten stand grypen en van tyd tot tyd aangegaan worden, maar ook, dat daar by tevens zullen moeten worden overwogen, en of *geheel* of *gedeeltelyk* vernietigd, of als tot een punct gecon-

sca-

entreerd die verschillende Landwetten, Statuten, oude herkoomen, gewoontens, gebruiken, en byzondere Rechten, welke zinds onheugelyke tyden, tot heden toe in onderscheidene Gewesten, Steeden en Plaatzen van dit Gemeenebest zyn aangenoomen geweest en in gebruik gebleeven — tot al het welk zeer zeker een vry *meerder* tyd zal worden vereischt, dan tot het crimineele vak, het welk zoo veel minder omflagtigheid vorderd.

II *Wat nu aangaat het Honorarium*, het welk aan *yder der Leeden* van die onderscheidene Commissien respectivelyk te betalen uit 's Lands Casse zoude behooren te worden toegelegd, daaromtrend vermeenen uwe Gecommitteerdens uliedén te moeten voordragen.

1. Dat, hoe zeer zy wel meenen te mogen vastftellen, dat hy, die zich tot het waarnemen en uitvoeren van die respective Commissien zal willen verledigen, gewisselyk bezield zal moeten zyn met eene geest van zuivere Vaderlandsch en Volksliefde, die hem wel zal aanvoeren om zyn tyd en vlyt, *ten nutte van de Nederlandsche Natie* te besteden, tot dien, ongetwyfeld, reeds moeyelyke en epineuse arbeid, het echter *noch te vergen*, *noch te presumeeren* is, dat de zodanigen, welke in die Commissien gesteld zouden mogen worden, zich dier opofferingen zullen kunnen of willen getroosten, *zonder daar voor op eene betamelyke wyze beloond te worden*.

2. Dat dit *te minder te vergen of te verwagten is*, daar niet elk een geschikt is, tot het verrigten van die werkzaamheden, welke den taak van die respective Commissien zullen moeten uitmaaken; maar daar uwe Gecommitteerdens, daar toe aan Uliéden zullen moeten voordragen, en door uwe Vergadering, indien zy het gewenschte en voorgestelde doel willen bereiken, zullen moeten worden aangesteld, mannen van eene *meer dan gewoone* bekwaamheid, mannen ervaren in verschillende vakken, zo van *Wysbegeerte*, *Koophandel*, *Volks en Lands kennisse*, als van *Rechtsgeleerdheid*; mannen van welken, zo niet allen, ten minsten zeer veelen, voor eenigen tyd hunne *dagelyksche beroepen en affaires*, zullen moeten verlaaten, ten einden zich aan dit werk, *ten dienste van het Vaderland* onledig te houden; waarvoor zy in allen gevallen behooren te worden gededomageerd.

3. Dat, *dit te meer billyk is*, daar de Nationale zo wel als de byzondere equiteit vorderd, dat zy, *die ten algemeene nutte* hunnen dienst en arbeid presteeren, ook uit het algemeen beloond worden, en dat althans in cas subject, daar het zeker is, dat byna alle de Leden, welke die respective Commissien zullen moeten uitmaken (immers gewisselyk die, welke geplaatst zullen worden in de Commissie tot het ontwerpen van *een civiel Wetboek* en eene generale wyze van procedeeren in *Burgerlyke Zaken*,) gedurende den tyd hunner werkzaamheden zich met der woon zullen moeten begeven naar die plaats, alwaar die respective Commissien hare sessien zullen hebben, ten minsten aldaar van *tyd tot tyd hun temporair verblyf* zullen moeten houden.

4. Dat het ondertusschen uwe Gecommitteerdens is toegescheenen, dat het *aan de eene zyde* ter meeste bevordering van de voorgestelde werkzaamheid, de gemelde Commissien zal kunnen strekken, wanneer dat Honorarium aan derzelver Leden werde toegelegd, niet bywege van Daggelden, maar in *eene bepaalde Som* en wel *by verdeeling in termynen*, terwyl zy *aan den anderen kant* in een idée staat, dat die wyze van bepaling van het *Honorarium* te meer aanteraden is, om dat de geheele Natie, dan ook *vooraf* zal kunnen weten de hoe grootheid van die Somma van Penningen, op welke de werkzaamheden van die Commissien aan den Lande in het algemeen zullen koomen te staan, en eindelyk:

5. Dat, daar (gelyk uwe Gecommitteerdens reeds hier voren remarqueerden) 'er zeer veele meerdere moeite, arbeid en tyd zal worden vereischt tot het ontwerpen van het *civil Wetboek*, en eene wyze van procedeeren in Burgerlyke zaaken voor de geheele Republiek, dan 'er nodig zal zyn voor die Commissie, welke zich zal moeten bezig houden met het opstellen van een algemeen Crimineel Wetboek, en eene ordonnantie op den styl en manier van procedeeren *in crimineele zaaken*. Uwe Gecommitteerdens mitsdien ook van opinie zyn, dat 'er ten opzichte zo van de bepalingen van *den tyd*, binnen welke de respective Commissien de aan haar gedemandeerde werkzaamheden zullen moeten ten einde brengen, als van het *honorarium*, dat aan derzelver Leden zal behooren te worden toegelegd, een merkelyk onderscheid zoude dienen plaats te hebben. Het is dan ook om alle de hier voren gemelde redenen, dat uwe Gecommitteerdens de vryheid neemen, om aan uwe Vergadering voor te stellen, dat zy van begrip zouden zyn, dat de Nationaale Vergadering zoude behooren *te decreteeren*.

I. Dat de Commissie, welke benoemd zal worden tot het concipieeren van een algemeen *Crimineel Wetboek* door de gansche Republiek, mitsgaders van onze ordonnantie op den styl en manier van procedeeren in *crimineele zaaken*, gehouden zal zyn, om één maand, na dat de VYF Persoonen, uit welken dezelve bestaan zal, door deze Vergadering zullen zyn benoemd, en hunne posten zullen hebben aangenomen, met de aan haar gedemandeerde werkzaamheden een aanvang te maaken, en daarmede *zo spoedig* voort te vaaren, *dat dezelve met het uiteinde van één Jaar, te rekenen van den dag, waarop dezelven een aanvang genomen hebben, ten einde zullen zyn gebragt*, ZODANIG EN TEN DIEN EFFECTE, dat het door haar geconcipieerde algemeen *Crimineel Wetboek*, voor de geheele Republiek, mitsgaders de door haar ontworpene ordonnantie op den styl en manier van procedeeren *in crimineele zaaken*, ALS DAN zal kunnen worden gebragt ter tafel der Nationaale Wetgevende Vergadering, om aldaar gemaakt te kunnen worden tot een onderwerp van deliberatie.

II. Dat de Commissie, aan welke gedemandeerd zal worden het opstellen *van eene algemeene Landwet* of *civil Wetboek*, benevens eene generaale wyze van procedeeren in *Burgerlyke zaaken*, mede gehouden zal zyn, om een maand, na dat de ELF Persoonen, uit welken dezelve bestaan zal, door deeze Vergadering zullen zyn benoemd, en hunne posten zullen hebben aangenomen, de aan haar opgedragen werkzaamheden aan te vangen, en daarmede *zo spoedig* voort te vaaren, *dat dezelve* UITERLYK *met het eindigen van het derde Jaar, te rekenen van den dag af, waarop haare werkzaamheden een aanvang genomen hebben, zullen moeten zyn ten einde gebragt*, ZODANIG EN TEN DIEN EFFECTE, dat de door haar ontworpene *algemeene Landwet*, of *civil Wetboek*, benevens de door haar geconcipieerde generaale wyze van procedeeren *in burgerlyke zaaken*, ALSDAN zal kunnen worden gebragt ter tafel der Nationaale Wetgevende Vergadering, om *aldaar* te kunnen worden gemaakt tot een onderwerp van deliberatie.

III. Dat, niettegenstaande deze respective *tydsbepalingen*, het echter aan dezelve beide Commissien, en aan yder derzelven in het byzonder wordt onverlet gelaten, om, indien zy beiden, of eene van beiden vermeenden eenige wettige redenen te hebben, waarom aan haar eenig langer uitstel behoorde te worden verleend, zich met allegatie der redenen, daartoe dienende, ter verkryging van zodanig betaamlyk uitstel, te adresseeren aan zodanige Vergadering of Geconstitueerde Macht, welke als dan bevoegt zal worden bevonden, ...

het

het zelve te kunnen accordeeren, en die deswegens alsdan, naar bevind van zaken, zal disponeeren.

IV. Dat aan een yder Lid van die Commisſie, welke zich zal moeten bezig houden met het concipieeren van een algemeen *Crimineel Wetboek*, mitsgaders van eene ordonnantie op den ſtyl en manier van procedeeren in Criminеele zaaken, in eene ſomma (en zulks zonder dat hy eenige reiskosten of andere uitgaven of gelden, onder welken titul of benaming zulks ook zyn mogt, voor zich zal mogen in rekening brengen) tot een *Honorarium* zal worden toegelegd eene ſomma van *drie duizend Guldens*, te voldoen uit de Nationale Casſe, en wel zodanig, dat daarvan direct by den aanvang van de werkzaamheden van die Commisſie aan *elk Lid* derzelve zal worden betaald de ſomma van een *duizend Guldens*, en dat de overige twee derde parten, ter ſomma van twee duizend guldens, aan een ieder hunner zal worden voldaan, zodra haare werkzaamheden zullen geëindigd zyn, dat is, zodra het door haar geconcipieerd *crimineel Wetboek*, mitsgaders de Ordonnantie op den ſtyl en manier van procedeeren *in criminеele zaaken* voor de geheele Republiek, door haar aan de alsdan exiſteerende Nationaale Wetgeevende Vergadering ter deliberatie zal zyn ingebragt en overgeleverd.

V. Dat ook aan een ieder Lid van die Commisſie, aan welke gedemandeerd zal zyn het ontwerpen van *eene algemeene Landwet of civiel Wetboek* benevens eene generale wyze van procedeeren in *Burgerlyke Zaaken* mede in eene ſomma, (en zulks zonder dat hy eenige reiskosten of andere uitgaven of gelden, onder welken titul of benaming ook, voor zich zal mogen in rekening brengen) tot een Honorarium zal worden toegelegd eene ſomme van *negen duizend guldens*, te voldoen uit de Nationaale Casſe, en wel zodanig, dat daarvan *direct by den aanvang* van de werkzaamheden van die Commisſie zal worden betaald aan *elk* Lid derzelve eene ſomma van *duizend guldens*, voords nog *by den aanvang van het* TWEEDE *Jaar haarer werkzaamheden duizend guldens* en by den *aanvang van het derde Jaar* harer *werkzaamheden* wederom *duizend guldens*, en dat eindelyk de overige twee derde parten der geheele ſomma (beſtaande in *zes duizend guldens*) aan een ieder hunner zullen worden voldaan na het afloopen van de werkzaamheden derzelver Commisſie, dat is, zodra de door haar ontworpen *algemeene Landwet of civiel Wetboek*, mitgaders de generale wyze van procedeeren in *Burgerlyke Zaaken* door haar aan de alsdan exiſteerende Nationaale Wetgevende Vergadering ter deliberatie zal zyn ingebragt en overgeleverd, des echter een ieder der Leden van deze Commisſie het aan hem toegelegde *Honorarium* van negen duizend guldens zal genieten, al ware het dat derzelver werkzaamheden in voegen voorsz. ook vroeger mogten zyn afgeloopen.

En daar het uwe Gecommitteerden is voorgenomen, dat, wanneer dit door hun aan Ulieden gepropotieerde alzo worde gedecreteerd, als dan daar uit zoude voortvloeien, dat die perſoon of perſonen, welke, ten tyde der verkiezing, in Utrecht mocht of mochten woonachtig zyn; en tot eene of beide die Commisſien mocht of mochten; wanneer dezelven een even groot Honorarium genieten als de overigen, die buiten Utrecht woonen, en uit dien hoofde zo voor reiskosten als anderſins zeer zeker meerdere Depenſes zullen moeten maaken, zonder daar voor eenige verdere vergoeding te genieten, dan het hun alzo toegelegde *Honorarium*, even daar door boven die anderen merkelyk ſchynen bevoorrecht te worden; zo geven zy heden in bedenking of niet de billykheid alleszins vordert, dat zulks door eene meerdere werkzaamheid worde geëvenredigd, en dat mitsdien door uwe Vergadering behoorde te worden bepaald en vast geſteld, dat die perſoon of perſonen, welken, ten tyde der verkiezing, in Utrecht woonagtig zynde, in één of beiden die Commisſien mocht of mochten worden aangeſteld, tot Lid of Leden, verplicht zal of zullen zyn, tot het houden van die correspondentien, welken aldaar met de werkzaamheden van die Commisſie of Commisſien, waarvan hy of zy Lid of Leden zal of zullen worden, in tyd en wylen zullen worden bevonden verknogt te zyn: terwyl het hen eindelyk nog voorkomt, dat, hoe zeer by uw Decreet van den 4 October l. l. is gedecreteerd, dat de beide voorz. Commisſien, geduurende den loop van derzelver werkzaamheden, haare reſidentie zouden moeten houden *te Utrecht*, uwe Vergadering echter aan de gemelde Commisſien zoude kunnen en behooren over te laten, de vryheid om onderling de regeling en wyze harer werkzaamheden te bepalen; mits dat maar de loop haarer werkzaamheden daar door niet worde vertraagd, en aan yder der Leden zich ten bepaalden tyde, en zo dikwils zulks zal nodig worden geoordeeld, (waar omtrend door hun een Reglement zoude kunnen worden vastgeſteld) *te Utrecht*, als de plaats haarer reſidentie, ſiſteeren, en aldaar verblyven zo lange de werkzaamheden der Commisſien zulks zullen noodig maken. —

Beſlooten te doen drukken en op heden en agt dagen aan de orde van den dag te ſtellen.

Modderman rapporteert, namens de Commisſie van Superintendentie, op het Request van den aangeſtelden Adminiſtrateur *Noordbeek*, het volgende:

M E D E B U R G E R S!

Gy ſteldet in handen onzer Commisſie ten fine van consideratie en advys een Request van *Johannes Hermanus Noordbeek*, verzoekende dat deeze Vergadering gelieve te verklaaren, dat het hem vryſtaat, om by den aan hem gunſtig opgedragen post van Adminiſtrateur, zyne practyk als Notaris te blyven waarneemen; alzo het Notarisſchap hier ter ſtede, wel in de Creatiebrief het ambt van Notaris genoemd wordt, maar egter zulks in den waren zin geenzins kan gerekend worden; daar elk, die den ouderdom van 20 jaren heeft, en het gerequireerde examen doet, 'er toe wordt geadmitteerd.

Uwe Commisſie heeft gedagt, zich over de interpretatie, of dit een Ambt zy, dan niet, te moeten vervoegen by de Hoogst Geconſtitueerde Magt in Holland, welke in deezen niet alleen de aanſtelling gedaan, maar den Creatiebrief als Wetgever heeft ontworpen; en dus de eenige bevoegde uitlegger van denzelven is.

Wy erlangden hier op Vrydag 4 November de navolgende Misſive.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

In den Hage den 2 November 1796.

Het Tweede Jaar der Bataafſche Vryheid.

Het Provinciaal Committé van Holland aan de Commisſie van Superintendentie over de Adminiſtrateurs der gecedeerde goederen van den Vorst van Nasſau.

MEDEBURGERS!

Ter Reſcriptie op Ulieder Misſive in dato 27 October, be-

behelzende verzoek, ter verklaring, of de qualiteit van Notaris alhier in den Hage, door ons wordt geconfereerd een Ambt of Bediening te zyn, en mitsdien compatibel is met het bekleeden van den Post als Administrateur der geaedeerde goederen van den Vorst van Nassau, geleegen binnen deeze Republiek, dient, dat aangezien ieder Burger van deeze plaats, de nodige Brieven van voorschryving van den Raad der Gemeente daar toe kunnende obtineeren, en de vereischte bekwaamheden bezittende, van ons altyd Brieven tot creatie tot Notaris kan bekoomen, dat voorsz. qualiteit nimmer door ons als zodanig beschouwd is geworden, maar in dat opzigt wordt gelyk gesteld met iemand, die de graad van Doctor der beide Rechten op eene van 's Lands Universiteiten heeft bekomen, en voor den Hove als postuleerend Advocaat is geadmitteerd; waarom men dus ook geen zwarigheid gemaakt heeft, den Burger *Noordbeek*, als Lid der Administratie der vermelde goederen in deeze Provincie geleegen aan te stellen — niet twyffelende of hier mede zal aan Uleder intentie zyn voldaan, beveelen wy Uleden in de bescherming Godes.

Heil en Broederschap!

Het Provintiaal Committé van Holland.

(*geteekend*)

M. DEN APPEL, vt.

Ter Ordonnantie van hetzelve,

J. F. LEEMANS.

Uwe Commissie maakt geene zwaarigheid, om zich met dezelve te conformeeren, en dus deeze Vergadering te adviseeren, dat het den Suppliant vrystaat, om zyne practyk als Notaris by zyn post als Administrateur te mogen waarnemen.

De President vraagt, of de Vergadering zich met het Rapport kan conformeeren.

Quesnel zegt, dat hy vermeent, dat, daar de Burger *Noordbeek* als Notaris een uitgestrekte practyk had, hy geene genoegzaame gelegenheid zoude hebben, om den post van Administrateur zodanig waartenemen, als wel vereischt werd; dat het daarenboven streed tegens den geest der Vergadering; dat namelyk een Persoon twee Ambten ter gelyker tyd zoude waarneemen.

Van Hees zegt:

Ik vermeen, dat de geest van deeze Vergadering, door de Instructien, heeft willen voorzien, dat de Leden tot de Administratie geen andere Ambten zouden mogen hebben, om zig geheel en al op de werkzaamheden van dat Ambt toe te leggen, en daar aan ook werkzaamheid genoegzaam zouden vinden.

Of men dan de post van Notaris een Ambt of geen Ambt noemt, het is egter, naar myn inzien, een werkzaame bediening, die telkens gelegenheid kan geven, dat zodaanig Lid zig van de werkzaamheid van de Administratie kan onttrekken.

Het is op die gronden, dat ik my met het uitgebragt Rapport niet conformeere.

Van Oostrop zegt, dat hy van gevoelen is, dat niet daarom de Burger *Noordbeek*, welke hy betuigd in geenen deele in persoon te kennen, niet als Administrateur zoude kunnen fungeeren, vermits hy als Notaris eene uitgestrekte practyk zoude kunnen hebben, dan toch nimmer het Notariaat als een Ambt konde worden beschouwd, en dus ook niet, blykens het Rapport, werd aangemerkt door het Provinciaal Committé van Holland, 't welk in cas subject de bevoegde regters waaren; daar ook het Notariaat niet anders konde worden aangemerkt, dan als een kruiwagen, op welke men een vragt lade: hangende het van de bekwaamheid van den begiftigden af, om 'er zyn voordeel mede te doen. Van den anderen kant was hy van gevoelen, dat de geest der Vergadering, toen zy gedecreteerd had, dat niemand twee Ambten zoude vermoogen te hebben, geweest was, dat zulks niet ten kosten van den Lande zoude mogen plaats hebben, om hier door tevens twee Persoonen onderhoud te verschaffen; dat althans dit hun intentie geweest was, en dat dus dit gravanceerde ook in dit geval niet van applicatie konde zyn, waarom hy dan ook vermeende, dat men zich met het rapport konde conformeeren.

Blok zegt, dat het een ieder, die wilde, mits daar toe de nodige bekwaamheid hebbende, vry stond, alhier als Notaris te fungeeren, het welk in geenen deele een Ambt konde genoemd worden.

Modderman zegt, dat men naar zyn oordeel van de vraag afweek, want dat die hierin alleen bestond: wie heeft het recht van interpretatie van de acte van aanstelling tot Notaris in 's Hage? Dat de Commissie meende, dat dit recht aan Holland toekwam, die ze gemaakt had. Dat die met dit gevoelen instemde, voor het Rapport was, en dat hy dus appel nominal, voor of tegen het Rapport verzogt, om onnodige discussien voor te koomen, zoo als hy in het Rapport gelezen had.

De President vraagt, of de Vergadering, naa de gehoorde consideratien, zich met het Rapport kan conformeeren?

Quesnel eischt appel nominal.

De President instituëert het appel nominal.

Een wordt by de meerderheid conform het Rapport geconcludeerd.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

BYLAAGEN.

Vervolg zoo van het Rapport der Personeele Commissie, als der Discussien over het Concept-Plan der Burgerwapening.

Vervolg en Slot van het Rapport der Commissie.

Behalven de byzondere aanmerkingen, die ons, op ieder Hoofdstuk of Articul van het ontwerp zyn medegedeeld, en voor zoo verre wy dezelve niet ten genoege der Leden hebben kunnen oplossen, ter kennisse en beslissing dezer Vergadering gebragt zyn, is ons door den Burger Representant *Midderigh*, de volgende algemeene bedenking ter hand gesteld:

Al-

Algemeene Aanmerkingen op het Plan voor de Burgerwapening ter Nationale Vergadering ingeleverd door haare gecommitteerdens de Representanten Cambier en verdere.

Wel rasch naar het inzien van dit Plan, bemerkte ik dat gecommitteerdens zig in hunne werkzaamheden bepaald hebben tot het formeeren van een intermediair Plan het welk zou dienen tot dat de Constitutie deswegens vaste bepalingen heeft daargesteld, dit heb ik opgemaakt uit de dikwils herhaalde titelen van onderwerping aan de geconstitueerde machten enz. (hier door verstaa ik de Provinciale Besturen die byzondere Souverainiteiten, welke gedrogten, God geeve dat door de Constitutie voor eeuwig zullen vernietigd worden) dan naar myn inzien is zulks geheel tegens het Reglement, tegens de gemanifesteerden wil van het Volk van Nederland; immers de Nationale Vergadering is volgens het Reglement, bepaaldlyk gelast tot twee zaken. 1e Het Concipieeren van een Plan van Constitutie en, 2e het dadelyk vaneene geregelde Burger-Wapening: het eerste moet ter fanctie aan de Natie worden voorgelegd; maar het laatste dat is de Burgerwapening moet zy daarstellen; dus om eene intermediaire regeling te bepalen, en in werking te brengen; waarom te bepalen hoe de gewapende Burgery in 't vervolg, voor altyd, ter bewaring van de verkregene Vryheid zal geregeld zyn, d... voor een Reglement te Concipieeren, ... de Regering ... de Burgery te organiseeren, dezen last is geheel onderscheiden van die van de Constitutie; de Commissie tot het Concipieeren derzelve heeft daar niets mede te doen, maar de Nationale Vergadering, moet de geregelde Burgerwapening daarstellen, niet voor een tyd, maar voor altyd, en gevolglyk kan de ondergeschiktheid aan de Provinciale Besturen (welke niet zeker en vooral niet te hoopen is, dat by de nieuwe Constitutie nog zullen blyven existeren) in het Reglement voor de Burger Wapening geen plaats hebben — dan men zal my misschien tegenwerpen dat by de aanstaande nieuwe order van zaken 'er zekere districts of Stedelyke Besturen zullen plaats hebben, waar aan als dan de gewapende Burgermacht ondergeschikt zou kunnen en moeten zyn, maar als zulks de intentie van gecommitteerdens is geweest, declareer ik myn die ondergeschiktheid (ten minsten zoo als dezelve in het Plan is daargesteld) in 't geheel niet inteftemmen; betreffende de ondergeschiktheid van de gewapende Burgery aan het districts of stelyk bestuur, waar onder zy behooren; deze moet in 't geheel geen plaats hebben dan alleen in cas van Brand of Oproer. Ook moet de gewapende Burgermacht, wyl dezelve alleen het Bolwerk is ter bewaring der Vryheid, zoo tegens Binnen als Buitenlandsche Vyanden, geheel en alleen ondergeschikt zyn *aan* het Wetgevend Lighaam van het gantsche Volk, en daar omtrent *alleen* aan derzelver bevelen moeten gehoorzamen, zonder dat eenige andere ondergeschikte macht, die bevelen, onder wat pretext ook zouden kunnen beletten, hinderlyk zyn, of de voldoening daar aan vertragen, zonder dat kan zy nooit aan het ware oogmerk voldoen, word een *non ens* en de Vryheid is altyd in gevaar, zonder bescherming, en wel haast zal zy door haare Vyanden overvallen en vernietigd te worden. En daar ik dus den gewapende Burgermacht, in dat opzigt *alleen* aan het Wetgevend Lighaam van het gantsche Volk ondergeschikt wil doen zyn, en zeker stel, dat zulks ter bewaring der Vryheid moet plaats hebben, zoo volgt dadelyk, dat alles wat haar Bestuur betreft, ook door het Wetgevend Lighaam moet geregeld worden, en uit dien hoofde geene Districts of Stedelyke Regeeringen eenige invloed of gezag mogen hebben, in de aanstellingen van Officieren, of zig mogen inmengeeren, in iets, dat het huishoudelyke van de gewapende Burgery betreft, veel minder, dat Regeerings Leden zouden mogen, zy in functie zyn, Leden der gewapende Burgery mogen wezen, ik wil egter hier niet mede zeggen, dat de gewapende Burgery in geen en deele ondergeschikt m... zyn, aan het Stedelyk of Plaatzelyk Bestuur, ter contrarie, zy die door het Volk zyn daargesteld, tot de uitvoering der Wetten, moeten daar in door de gewapende Burgery ondersteund worden, het is de gewapende Burgery, welke klem aan de Wetten moeten geven, ... in het billyk, dat zy in zoo verre ondergeschikt is aan de Stedelyke of Plaatselyke Besturen, dat dezelve volstrekt in alles wat zy tot bewaaring van de rust, en tot de uitvoeren der Wetten noodig oordeelt, over de gewapende Burgery kan gebieden, en deze ook wederkeerig aan haare bevelen moet gehoorzamen, tot zoo lange, dat het Wetgevend Lighaam van het gantsche Volk zulks verbied; maar by alleen de gewapende Burgery, het zy geheel of ten deele ter bescherming van het Vaderland en de Vryheid, of tot demping van Oproer, in een of ander naby gelegen District oproept, dan moet alle verband aan de Stedelyke of Plaatselyke Besturen ophouden, en de bevelen van de Hoogste Macht dadelyk worden gehoorzaamd. —

Uit deze generaale aanmerkingen, volgt, dat eenige Artikelen in het Plan eenigermaten zouden ... veranderd te worden, en dat in plaats van de Verklaring en Belofte, betreklyk de gehoorzaamheid, aan de Geconstitueerde Machten, dezelve zou moeten worden gedaan aan de Stedelyke of Plaatselyke Besturen, (met byvoeging) voor zoo verre ... Stedelyke of Plaatselyke bewaring, demping van Oproeren, maintien der Policie of Justitie zulks vorderd, en wanneer de Wetgevende Macht ter bewaring der Vryheid de gewapende Burgery niet elders requireert.

Uwe Gecommitteerden hebben getragt den Representant *Midderigh* van de ongegrondheid zyner aanmerking, ten minsten voor zoo verre zulks aan ons heeft toegeschenen, te overtuigen, ten einde door het onttrekken derzelve, dit ons uitgebreid rapport niet meer te vergrooten; ... in de noodzakelykheid te brengen, de Vergadering, volgens derzelver decreet daarop te dienen van consideratien en advys, dan, daar wy het talent van overtuiging ten deezen niet gehad hebben, zullen wy tragten ons, zoo kort mogelyk, van onzen last te kwyten.

De Burger Representant *Midderigh* beschouwt dit ons Plan als intermediair tot aan de Constitutie; en tracht dit te bewyzen door de dikwyls herhaalde clausen van onderhorigheid aan de Geconstitueerde Machten, waar door hy verklaart de Provinciale Besturen en ... geen hy oordeelt strydig te zyn met het Reglement en de gemanifesteerde wil van 't Volk van Nederland. — Wy antwoorden hierop, dat onze intentie geweest is, een permanent Reglement te maken, voor zoo verre de omstandigheden van tyden en zaken, welke wy niet in onze magt hadden te veranderen, ons zulks hebben toegelaten; wy erkennen, dat by de aanstaande Constitutie, wanneer wy, even zeer als de Representant *Midderigh*, hoopen, dat die gedrogtelyke Provinciale Souverainiteiten voor eeuwig zullen vernietigd worden, eenige veranderingen in dit Reglement zullen moeten plaats hebben, om het zelve meer overeenkomstig te maken aan de als dan intevoerene ordre van zaken maar wy zien niet waarom ... Reglement zoo het voor het overige voldoende gevonden word, in deszelfs weezentlykste deelen als dan niet zoude ...

by-

blyven: ondergeschiktheid aan de wettige Geconstitueerde Machten, welke, zoo als wy op eene andere plaats reeds gezegt hebben, tog altoos, onder wat benaming ook, bestaan zullen, is immers eene der eerste pligten van eene iegelyk Burger die waarlyk vry wil zyn, nog veel meer is zulks de pligt van een gewapend Burger; waarom zou dan de betrachting van deezen pligt, ten opzichte van een thans nog subsisteerend wettig gezag, aan de duurzaamheid van dit Reglement kunnen obsteeren? — Wat verder de assertie van den Burger Representant *Midderigh* betreft, dat namentlyk de Constitutie niets met de Burgerwapening zoude te doen hebben, alzoo de regeling daar van aan de Nationale Vergadering is opgedragen, en dat de Gewapende Burgermacht als het bolwerk der Vryheid, tegen binnen en buitenlandsch geweld ook thans reeds *geheel en alleen* ondergeschikt zoude moeten zyn en moeten gehoorzamen aan de bevelen der Nationale Vergadering, als het wetgevend lichaam van het gansche Volk, zonder dat eenige andere macht aan die beveelen zoude kunnen hinderlyk zyn, is, wat dit laatste betreft, naar het inzien uwer Commissie al te onbepaald, en ten opzigte der wapening van requisitie, die hier bedoeld word, geheel strydig met het 79 articul van het Reglement, en behoort wel degelyk tot de Constitutie, welke alleen door het vernietigen der Provinciale Bestuuren, de gewapende Burgermacht, ter dispositie van het wetgevend lichaam van het gansche Volk kan stellen, op zodanige wyze, en onder zodanige bepalingen, als by dezelve zullen voorgeschreven worden. Overigens kunnen de stellingen, dat geene districts of plaatselyke Regeering invloed of gezag moeten hebben in de aanstelling der Officieren, of dat Regeeringsleden, zoo lange zy in functie zyn, geene Leden der gewapende Burgermacht mogen weezen, hier als overtollig kunnen beschouwd worden, daar by het Reglement het eerste volstrekt aan 't Volk is overgelaten, en in het tweede, by het vyfde Articul van het tweede Capittel, ten duidelykste voorzien is. Dit zy genoeg ter wederlegging der bedenkingen van den Burger Representant *Midderigh*, welke wy, nevens deeze onze consideratien, aan het meer verlicht oordeel der Vergadering onderwerpen.

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 8 November 1796.

De Administrateurs over de goederen van den Vorst van Nassau leggen de Eed en de Verklaring af.

J. F. Tinne legt den Eed af voor den Consul *Coops* te Malaga.

Eene Missive van het Provinciaal Committé van Holland, inzendende de Lysten der Bataven, en voorstaande om dezelven te ondersteunen, indien dit uit de Nationaale Kas wierd gerestitueerd: — aan de gewoone Commissie.

Eene Missive van de Commissie van Finantie en Politie van Buuren, tot intrekking van het Decreet van 14 Maart: — aan de Commissie van Buuren en Cuilenburg.

Een Request van *C. van der Teel* c. s. om eene geevenredigde belasting op de Ventjagery, als in Antwerpen op de ingevoerde versche Visch: — aan de Commissie van Buitenlandsche zaake, en het Committé der Marine.

Een Request van *van Yperen* c. s. Kerkmeesters te Amstelveen, om te mogen voortgaan met het Luiden der Klokken by begrafenissen: — aan de Commissie van *Zubli* c. s.

Een Request van *Broene*, om een Bodens plaats: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *H. Slicher*, om restitutie van zyn Ambtgeld als Commies van de Convoyen en Licenten: — aan eene personeele Commissie.

De orde van den dag.

Word in deliberatie het Rapport van *Kantelaar* c. s. in de zaak van *Jan Keizer* te Amsterdam: — op voorstel van *van Beyma*, te kennen gegeven hebbende, dat 'er eene Memorie van Commissarissen van de Marine, te Amsterdam, staat in te komen worden de verdere deliberatien uitgesteld.

Voords wordt de Vergadering gescheiden tot morgen ochtend ten elf uuren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Brunkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeljink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sueben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierikzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 233. *Donderdag den 10 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Maandag den 7 November 1796.*

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Thans de Vergadering tot de orde van den dag overgegaan zynde, werdt in deliberatie gebragt het in de voorige week door de perfoneele Commissie, by monde van den Burger *Aussmorth*, uitgebragt Rapport, op het Request van den Luitenant Colonel *de Pineda*. (*Zie Dagverhaal No.* 234. *Pag.* 518. *Col.* 1.)

Van Kempen zegt, zich met het Rapport niet te kunnen conformeeren.

Stoffenberg vermeent, dat de thans voorgeslagene mesure, wanneer ze geadopteerd werdt, nog van oneindig ruineuser gevolgen voor 'sLands Finantien zoude zyn, dan die, welke bevoorens door de Commissie voorgesteld is.

Ten Berge zegt, dat hy zig mede tegens het Rapport verklaart: en wel in de eerste plaats, wyl de ingeleverde Missive, nopens *Rookes*, genoeg deed zien, dat men de geaccordeerde Pensioenen niet eens tydig genoeg konde voldoen; hoe men dan voorschotten zoude kunnen toestaan? en anderdeels, dat hy schroomde voor de gevolgen, welke dit zoude te weeg brengen, want dat het anderen veelligt zoude aanzetten, om ook diergelyke verzoeken te doen.

Visscher vermeent, dat het altoos beter was; dat men zich met het voorig rapport conformeerde; te meer daar hy ook in de premissen van dit rapport zaaken gesteld vond, welke stof tot bedenkingen opleverden.

Van Hees zegt, te moeten appuyeeren het door *Stoffenberg* en *ten Berge* geavanceerde.

Stoffenberg zegt, dat hy by zyn geposeerde dit nog moest byvoegen, dat 'er dagelyks namelyk ter Vergadering klagten inkwamen, dat de geaccordeerde Pensioenen niet behoorlyk werden voldaan, en daarom betuigde, het voor hem als eene onbillikheid te zullen aanzien, wanneer het rapport werd geconcludeerd.

Floh zegt:

Hoe zeer ik de braafheid, en de verdiensten van den Colonel *de Pineda* erkenne en hoogachte, en niet geheel myn hart opregt deele, in 's Mans ongunstige omstandigheden; niet te min kan ik my niet conformeeren met het Rapport, ten zynen faveure uitgebragt, dat zo even voorgeleezen en heden aan de orde van den dag is.

In het wezen der zaake, ben ik het met de Burgers Rapporteurs volkomen eens, wanneer zy in hun Rapport zeggen: „ dat wy de diensten van braave Mannen niet onbeloond „ moeten laaten, en door onze handelingen een ieder behooren te verzekeren, dat hy, die op eene edelmoedige wyze „ zyne diensten aan 't Vaderland toewyd, niet vergeeten „ worde, en dat hy, die 'er een pligt uitmaakt, omtrent zyn „ Vaderland belangloos te zyn, ook verzekerd kunne wezen, „ dat het Vaderland 'er een pligt uitmaake, regtvaardig te „ zyn."

Doch, in hoe verre men, op gronden van *Regtvaardigheid*, van het tegenwoordig Bestuur kunne eischen, dat het zelve allen, die, (om my van de woorden der Rapporteurs te bedienen) *door onvoorzigtige Resolutien van Hun Hoog Mogenden, uit hunnen geluksstaat gezet, en in de ongelukkigste situatie zyn gebragt*, verpligt zy te gemoet te komen, is by my nog zo klaar niet.

Trouwens dat het tegenwoordig Bestuur, ook in dit opzigt, geheel buiten alle berisping zy, NB. naar gelang der tydsomstandigheden, — blykt zelfs in het geval van den Colonel *de Pineda* zelve; aan wien hetzelve immers een convenabel jaarlyksch Pensioen blyft toekennen. Om daarteboven, op gronden van Regtvaardigheid, nog iets meer van het Gouvernement te willen eischen, hoe groot, hoe grievend de teleurstellingen van den genoemden Burger ook zyn, komt my voor onbehoorlyk te wezen.

Het is dan op deezen grond, Burgers Representanten! dat ik niet kan instemmen met den voorslag der Raporteurs, om namelyk het *Committé te Lande* te authorizeeren, den Colonel *de Pineda voor een Jaar verlof te geeven, met betaaling van een Jaar pensioen vooruit.*

Wat voor den eenen regt is, Burgers Representanten, kan voor den anderen geen onregt zyn: staat de Nationaale Vergadering den gemelden voorslag toe, aan den Colonel *de Pineda*; wie weet, hoe veele gepensioneerden, door zulk een voorbeeld opgewekt, zig dan van tyd tot tyd by deeze Vergadering zullen aandienen, met het zelfde verzoek, hoe zeer al op verschillende, nogthans misschien, op niet minder gewigtige

tige gronden? —— En waar bid ik U, zoude ons zulks heen leiden! —— Ik kan my derhalven, zegge ik, met het Rapport niet conformeeren.

Veel eer zoude ik my kunnen conformeeren, met het Rapport, door het Committé tot de zaaken van het Algemeene Bondgenootschap te Lande, ter dezer Vergadering uitgebragt, te weeten, om den meergemelden Burger *de Pineda*, deszelfs verzoek om uitkoop van zyn Pensioen toe te staan; en wel zo als hetzelve door de Burgers Rapporteurs, naar ik meene, in hun vorig Rapport, gemodificeert is; om redenen, dat de Man daardoor uit zyne ongelegenheid wierd geholpen, zelfs met een mogelyk vooruitzigt op winst en voordeel, voor den Lande.

Immers de Burger *de Pineda*, die zig door de som van zyn jaarlyks pensioen, voor drie Jaaren in *téns* te ontvangen, geheel wil laaten afkoopen, kan, of liever zou, menschlyker wyze gesproken, op grond van zyne Jaaren, en lighaams gesteldheid, langer dan drie jaaren kunnen leeven. Dat veele gepensioneerden, waar voor zommigen vreezen, dit voorbeeld ligt zouden naarvolgen, komt my niet zeer waarschynlyk voor.

Doch, Burgers Representanten! daar men dit niet met zekerheid weet, en aan den anderen kant zeer zeker overtuigt is, van de bekrompen financieele omstandigheden, waarin het Land zig tegenwoordig nog bevindt, en van de schaarsheid aan Contanten; derhalven ben ik eenigermaate huiverig en maake, alléén om deeze rede, zwaarigheid, het verzoek van den Colonel *de Pineda*, *voor als nog*, te accordeeren; geevende tevens in bedenking, of de Nationaale Vergadering, voor het *tegenswoordige*, ten faveure van den Burger *de Pineda*, wel iets meer kunne, en behoore te doen, dan alléén, het Committé te Lande, te gelasten, dat het zelve hebbe te zorgen, voor eene prompte, en zo veel mogelyk, spoedige betaaling, van het agterstallig tractement, van hem Colonel *de Pineda*.

De Sitter zegt, dat hy voorstelt, dat, naardien eenige Leden bedenkingen tegens de premissen van het rapport scheenen te hebben, dezelve dan niet in de Notulen zouden worden gesteld; dat voor het overige de Commissie, naar de gunstige aanbeveeling, welke de Vergadering, by haare Decreeten, haar van den Suppliant gedaan had, niet anders had kunnen rapporteeren; dat het ingekoomen Request van den Suppliant gesteld is in handen van het Committé te Lande, welke daarop favorabel hadden geadvyseerd; voords dat dit rapport gesteld was in handen der personeele Commissie, welke zich met het zelve had geconformeerd; dat de Vergadering niet goedgevonden had, dit te arresteeren, maar het zelve andermaal in hunne handen te stellen met aanbeveling, om een middel uittevinden, waar door de Suppliant, als het ware, schadeloos zoude kunnen worden gesteld; dat dit nu eindelyk door haar geschied is, en men nochtans al weder zwarigheid maakt; dat het in zodanig een geval voor den Suppliant oneindig beter geweest was, dat men zyn verzoek dadelyk had afgeslagen.

Pompe van Meerdervoort zegt, als mede Rapporteur te appuyeeren het door den Burger *de Sitter* aangevoerde; daar het aan Commisfarissen in dezen volstrekt onmogelyk geweest was, anders te kunnen advyseeren.

Van Lockhorst zegt:

Ik doe altoos hulde aan de beginselen van gelykheid, en om dat ik dit doe, wenschte ik wel, dat alle ongelukkige, die met den Burger *de Pineda* in hetzelfde geval zyn, gelykelyk konden worden geholpen. Dan daar dit van wegen de bekrompene geldmiddelen des Vaderlands onmogelyk is, begrype ik, dat men de een boven den andere niet kan of mag bevoorrechten, het geen zeker geschieden zoude, wanneer men den Burger *de Pineda* een jaar Pensioen in voorraad gaf, terwyl een menigte andere nog zugten, om dat zy hun reeds verscheene pensioen nog niet ontfangen hebben — dan, en dit moet ik by deze gelegenheid nog aanmerken, indien de Vergadering al decreteerde, om den Burger *de Pineda* zyn verzoek toe te staan, zou het mogelyk voor dien Burger niets beteekenen, indien het Committé te Lande het Decreet dezer Vergadering wilde uitvoeren, dan zoude het gelukken; maar zonder die wil, schynen de Decreeten dezer Vergadering niet veel te helpen, ten minsten ik kan my niet begrypen, waarom het Committé te Lande, tot nog, in gebreken is gebleven, om het Decreet dezer Vergadering, ten tyde van het Presidie, zo ik meene, van den Burger *Ten Berge*, genomen, om aan de gepensioneerde Bataassche Officieren, hunne drie eerste verlopen maanden Pensioen te betalen, dadelyk uitte voeren. — dit toch kan zo zeer niet aan gebrek aan geld worden toegeschreven, want, is het waar dat 'er ordonnantien voor de Leden van den gewezen Hoogen Krygsraad — en voor de oude Armée zyn gedepecheert? welk laatste, blykens de advertentie in de Couranten, door de Sollicitents waarneed zyn moet — is het waar, dat het Committé te Lande de gratificatie niet alleen verzogt voor den Capitein *de Porte* c. s. van het Regiment Saxen Gotha, maar ook het op maken van de Ordonnantie daar toe? — Dan vrage ik, is 'er geld om de eene te betalen, en de andere niet? is dit niet een willekeurige handeling?, indien toch het Committé te Lande ernst was, om aan het Decreet dezer Vergadering ter betaling van de Bataassche gepensioneerde Officieren te voldoen — dan hadden zy een verdeeling kunnen en behoren te maken, en de oude Armée in plaats van een half een vierde jaar kunnen betalen, en het andere, zo ver het kon strekken, ter betaling van zo veel ongelukkige, die voor Vaderland en Vryheid gestreden hebben, en thans April gebrek lyden, doen dienen.— Ik vond my verpligt, dit by deze gelegenheid te moeten zeggen, te meer daar een onderscheidend Decreet voor den Burger *de Pineda*, het hart zo veler braven, die met hem in het zelfde geval zyn — en dat reeds geheel moedeloos kwynt, nu als geheel zoude verpletten.

Bosch zegt, dat de deliberatien over deze materie reeds zoo menigvuldig geweest zyn, en zoo veel tyds gekost hebben, dat men 'er een jaar tyds pensioenen van kan betalen; dat het dus meer dan tyd werd, om 'er een einde van te maken.

Blok zegt, dat men, by appel nominal zoude kunnen decideeren, of men zich met het rapport conformeerde, ja, dan neen?

De Sitter stelt voor, om het rapport andermaal in handen der Commissie te stellen, met authorisatie tevens, om beide de Rapporten, zoo dit, als het reeds uitgebragte, tot één te rapporteeren, en vervolgens voortedragen.

Ten Berge is van gevoelen, dat het tegenswoordig Rapport eeniglyk een poinct van deliberatie kan uitmaaken, terwyl het voorigen, dat gedeclineerd is, nimmer in aanmerking kan komen; daarby voegende dat men niet studeeren moest, om 's Lands penningen uittegeven, maar omze voor het Vaderland te winnen.

Pompe van Meerdervoort zegt, dat de Rapporteurs niet gestu-

ftudeerd hadden om 's Lands penningen uittegeeven, maar juist het tegendeel, om door het middel, by het Rapport voorgedragen, 's Lands penningen te bespâren.

De President vraagt, of de Vergadering zich met het door de *Sitter* voorgestelde conformeert?

Ten Berge vraagt, appel nominal.

Hahn zegt, niet te kunnen instemmen met de gronden, door *Ten Berge* gealleguëerd; dat namelyk een Rapport, wanneer het zelve gedeclineerd was, niet weder een ingredient der deliberatien zoude moogen uitmaaken: dat hy dit in het algemeen had aantemerken. Dan meer byzonder, dat het hem niet anders voorkwam, dan als een finantieele operatie, waardoor de effecten in minder prys, dan hunne effective waarde, zelfs werden ingekogt: dat hy niet geloofde, dat het door velen zoude worden naargevolgt; daar zulks nogthans, zoo 's Lands finantien het toelieten, niet dan wenschelyk was.

De President herhaalt het voorstel.

De Leeuw zegt, dat hy van gevoelen is, dat dit eene byzondere privilegie voor *de Pineda* zoude zyn.

Ten Berge zegt, dat de redenen, waarom hy het appel nominal gevraagd heeft, deze zyn: vermits 'er onderscheidene waardige gepensioneerde Officieren zich beklagen, geene voldoening te kunnen genieten.

De President institueert het appel nominal, of men zich conformeert met het rapport, ja, dan neen?

De voorstemmende Leden alle declinatoir hebbende geadvyseerd, zoo zegt *Blok*, wanneer hy zyn *votum* zoude uitbrengen, dat hy vermeende, dat de gansche Vergadering dit rapport zoude declineeren.

De overige Leden zich met dit advys conformeerende, wordt het Rapport gedeclineerd.

Thans herhaalt de President het voorstel, om het andermaal in handen der Commissie te stellen.

De Sitter zegt, dat, zoo de Commissie geen vryheid heeft, om de voorige decreeten te rapporteeren, dit commissoriaal dan niets zoude kunnen baaten.

Van Beyma zegt, dat het door den Burger *Hahn* aangevoerde, van den kant der Finantien, voor de billykheid van het accordeeren der somma van *f* 3300 pleitte, daar de rechtvaardigheid van den anderen kant het vorderde, dat deze wettige pretensie voldaan werd.

De President brengt in omvrage, of men 'er zich mede conformeert?

Onderscheiden Leden verklaren zich hier tegen.

Hahn zegt, zich in geenen deele tegen het voorgeslagen Decreet te willen kanten, dan in consideratie te geeven, of niet, by appel nominal, zoude worden in omvrage gebragt, of men die somme aan *de Pineda* in eens zoude accordeeren, om een einde aan deeze zaak te maaken.

De President brengt dit in omvrage.

Ten Berge vraagt, of dit niet is in effecte het reeds bevoorens gedeclineerde Rapport in werking te willen brengen?

Stoffenberg zegt, dat hy heeft hooren avanceeren het woord *pretensie*; dat hem onbewust was, dat 'er zodanige *pretensie* omtrend *de Pineda* bestaat.

Van Beyma zegt, dat hy dat woord gebezigd had, en zoo hy vermeende te regt; daar de Hoogst Geconstitueerde Magt, den suppliant uit den Franschen dienst te rug ontboden hebbende, verpligt was, hem daar voor een equivalent te bezorgen; en hy dus uit dien hoofde vermeende, dat de suppliant wettige pretensie en aanspraak had.

De President institueert het appel nominal: ——— en wordt by meerderheid gedecreteerd, om aan den Suppliant in eens, by wyze van gratificatie, in plaats van zyn jaarlyks pensioen, eene somma van *f* 3300 toeteftaan.

Waarna de Vergadering zich formeert in een Committé Generaal en geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Dingsdag den* 8 *November* 1795.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De Administrateurs over de door de Fransche aan de Bataafsche Republiek geabandonneerde goederen van den Vorst van Nassau verschynen ter Vergadering, en leggen in die qualiteit den Eed af, als ook de gewoone Verklaaring.

De Burger *P. F. Tinne* legt den Eed af, in naam van den aangestelden adjunct Consul *Coops* te Mallaga.

De President zegt, dat hem heden morgen door de Commissie van Buitenlandsche Zaaken was gecommuniceerd eene allerönaangenaamste tyding, welke hy, ofschoon niet officieel ingekoomen, nogthans vermeende, dat aan de Vergadering moest worden medegedeeld: verzoekende daar op, dat de Burger *Gevers* zulks in naam dier Commissie zoude voorleezen.

Gevers geeft daarop lecture van het volgend Translaat uit het Engelsche Nieuwspapier *The Morning Post*, van Vrydag 4 November.

Scheeps Nieuws.

Neming van de Hollandsche Vloot.

Gister wier al 't Geschut van 't *Parcq* en den *Tower* gelost, de klokken geluid, en alle andere teekenen van vreugde wierden gegeven over de aankomst van Capt. *Aylmer*, van 't Konings Schip *Tremendous*, by de Admraliteit, van de Caap de Goede Hoop, met 't aangenaam berigt van Sir *George Keith Elphinstone*, genomen hebbende 't geheele Hollandsch Esquader, onder den Admiraal *Lucas*, zonder eenig schot. In de berigten van *Elphinstone* staat, dat hy op den 3. Augustus gehoord had, dat 't Holl. Esquader, uitgezonden om de Caap te herneemen, op de Kust was. Het Engelsche Esquader kruiste daarop eenige dagen, en vernam op 't laatst, dat 't

 zelve

zelve in de Saldanah Baay was ingesloten. Generaal *Craig* hoorende, dat 't gem. Esquader daar zoo was binnen geloopen, hadt voorgenomen het zelve te Land aan te tasten, en de Troupes, onder zyn Commando afgezonden, waren juist met het attaque bezig, toen *Elphinstone* met zyn Esquader op kwam zeilen naar de Baay. Het geheele Holl. Esquader streek voor Sir *Elphinstone*, den 17. Augustus, zonder verlies van een eenig Man, en 't volgende is eene accurate Lyst der Schepen:

Dordrecht	66 Stukken.
Revolutie	66
Tromp	54
Castor	44
Braave	40
Bellona	28
Sireen	26
Havik	18

En 1 Transport-schip van 8 stukken, en de *Maria* met Ammunitie en met onderscheidene andere Goederen.

De Admiraal *Lucas* was Commandant van de Vloot, welke uit Texel zeilde laatstleden Maart, om de Noord, en die aan alle mogelyke oplettenheid van onze Vlooten ontsnapte in de Noord zee. Naderhand verdeelde hy zyne Vloot, met een groot gedeelte daar van, onder den Admiraal *Braak*, naar Surinamen te zenden, en by vervolgde zyn reis met de bovengem. Schepen en met 3000 Man Troupes, om de Caap de Goede Hoop te hernemen. Dus zyn alle die Troupes ook genomen.

Het blykt, dat het zelve naar de Caap de Goede Hoop gekomen was, op de uitnodiging van een gedeelte der Inwooners, door welke de herneming van die plaats als eene onderneming van geen zeer moeielyke aart was voorgesteld.

De Admiraal *Lucas* by zyn aankomst veronderstelde een klein *Engelsch Esquader* te zullen vinden, in vergelyking van 't zyne, bragt dus al zyn geschut en zette ook 't Volk aan de Wal, waar voor geen twyffel is of moeten t'zaamen zeer spoedig in handen onzer Troupen vallen. Het was aldus dat 't geheele *Esquader* genomen werd, zonder dat 'er een schot gedaan werd.

Even voor deeze gelukkige verovering had de Vloot van Admiraal *Elphinstone* een groot Schip genomen in Baay *Fals*, waardig geschat L. St. 80,000.

Het Hollandsche *Esquader* was in de verwagting door eene Fransche Vloot versterkt te zullen worden, denkelyk de Admiraal *Richery*, van wien wy ons Volk goede berigten haast hoopen te geeven.

Het blykt derhalven wel, dat de ledige Schepen in handen der Engelschen gevallen zyn, doch ook dat al 't Volk met 't geschut gelukkig voet aan Land gezet hadt, waarvan men dus onder den Zegen des Allerhoogsten nog 't allergelukkigste kan verwagten, waar op zeker een goed vooruitzigt is, door dien in 't bovengemelde relaas gezegd word, dat de Inwooners den *Admiraal* zelve deeze *Expeditie* als niet zeer onmoogelyk hadden opgegeeven, en dit alles gevoegd by de bekende kunde en braafheid van den Commandant *Lucas* en zyne byhebbende Officieren, doet ons eenigzins dien hoop voeden.

Blok stelt voor:

'Ik moest alle gevoel hebben uitgeschud, byaldien ik met Ul. niet ten sterksten was getroffen, wegens de zo even medegedeelde tyding; ja ik houde het zelfs voor plichtmatig aan de eerste aandoeningen, welke onaangenaame berichten, en vooral die het dierbaar Vaderland betreffen, op ons maken, den vryen teugel te vieren; dan ik ben tevens van gevoelen, dat wy ons aan plichtverzuim zouden schuldig maken, zo wy in deze omstandigheden geene energique maatregulen by de hand namen en daarstelden.

Dit kan niet te spoedig genoeg geschieden, en niets komt my voor geschikter ter bereiking van die oogmerken te zyn, dan dat de Vergadering gelieve te verzoeken derzelver Commissien van Buitenlandsche Zaaken en Financie, om met Gecommitteerdens uit het Committé tot de Zaaken van de Marine, zonder verwyl in conferentie te treden wegens de beste en meest kragtdadige maatregulen, welke omtrent dit verlies en dat van onze Bezittingen in de Oost Indien zoude kunnen worden genomen, en de Vergadering daaromtrend te spoedigste te dienen van consideratien en advys.

De President stelt voor, om conform te concludeeren, en tevens ten spoedigste het door de Commissie van Buitenlandsche Zaaken gerapporteerde te doen drukken: — conform geconcludeerd.

Hierna worden geleezen eg in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen:

Eene Missive van het Provinciaal Committé van Holland, inzendende Lysten dier Burgeren van Nederland, bekend onder de naam van Bataven; verders te kennen geevende, dat zy wel geinclineerd waren, om dezelve te ondersteunen, mits zulks hun uit de Nationaale Cassa werd gerestitueerd.

De President stelt voor, om deze ingekomene stukken te stellen in handen der Personeele Commissie, met verzoek, om dezelve nog heden avond te examineeren, en op morgen by de deliberatien over het uitgebragt Rapport daarvan gebruik te maken.

Van Beyma vraagt, of de maxime, in deze Missive aangevoerd, niet is strydende met het hieromtrend ter dezer Vergadering gedecreteerde.

Stoffenberg zegt, dat het geposeerde in deze Missive strydig is met het door de Provisioneele Representanten van Holland gestatueerde, omtrent de Bataven.

Kantelaar zegt, dat het hem voorkomt, dat de Missive twee leedig is: vooreerst een antwoord, op de circulaire Missive dezer Vergadering; waar by de onderscheidene Gewesten verzogt waren, zodanige Lysten inte zenden; ten tweeden een aanbod, om de Bataven verder te ondersteunen; mits hier voor te obtineeren restitutie. Dat hy van gevoelen was, dat het tweede konde worden in advys gehouden tot morgen; terwyl het eerste ten spoedigste in handen der Commissie zoude behooren gesteld te worden.

De President herhaalt zyn voorstel: — en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van eene terug gekeerde Bataaf: — in handen der Personeele Commissie.

Eene Missive der Commissie van Finantie en Policie van Buuren, verzoekende, dat het Decreet van 14 Maart mogt worden ingetrokken, en de Personeele Commissie in die zaak benoemd, spoedig rapport mogt uitbrengen: —

gen: — gesteld in handen der Personeele Commissie, in de zaak van Buuren en Cuilenburg benoemd.

Een Request van *C. van der Teel* c. s., verzoekende, dat, daar in Antwerpen zinds eenigen tyd eene extraordinaire belasting gelegd was, op de ingevoerde versche Vis, ook van deeze zyde eene geëvenredigde belasting op de Vestjagery mogt worden geheeven: — gesteld in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken en het Committé der Marine.

Een Request van *J. van Yperen* c. s., gereformeerde Kerkmeesters te Amstelveen, om te mogen voortgaan met het luiden der Klokken: — gesteld in handen van den Burger *Zubli* c. s.

Een Request van de Administrateurs over de goederen van den Vorst van Nassau, vraagende of hunne Commissie niet zoude behooren gesteld te worden slegts op een ordinair Zegel, en de Commissen ter Expeditie gelast, hun dezelve op die wyze te doen geworden.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen der Commissie van Superintendentie om consideratien en advys.

De Beveren vermeent, dat de zaak van zelve zeer duidelyk en klaar is; daar het slegts eene temporaire, en geensints eene vaste post is, waaruit volgt dat de Commissie ook eenvoudig op een ordinair Zegel moest worden uitgegeven.

Van Lockhorst zegt:

Ik moet het voorstel van den Burger *de Beveren* ondersteunen. — Ik meene dat ik de aangestelde Administrateurs niet beledigen zal, wanneer ik hen als Sequesters in den Boedel van den gewezen Stadhouder aanmerke, die als zodanig door deze Vergadering, aan welke in hunne betrekking als representeerende het geheele Volk van Nederland, dien Boedel is geabandonneerd, zyn aangesteld; nu heb ik nooit gehoord, dat men Sequesters in Boedels Commissien geeft; een Extract Resolutie koomt my genoegzaam voor, om, gelyk alle, ook deze als nu aangestelde Sequesters, hunne werkzaamheid te doen beginnen; ik weete niet, waar toe groote onkosten nodig zyn. — Ik zou dus geene zwarigheid maken, om het verzoek der Administrateurs, zo als het ligt, ten vollen toeteftaan, en de Secretarissen te magtigen, om op een Zegel van 6 stuivers hen het Decreet dezer Vergadering, ten aanzien hunner aanstelling, uittegeven.

Van Beyma zegt, dat hy daarom te meer 'er voor zoude zyn, dat de Commissie op een gewoon Zegel werd uitgegeven; op dat men in het contrarie geval niet daar uit by intrekking dier Commissie mogt besluiten tot het vragen van pensioenen.

De President herhaalt zyn voorstel.

De Secretaris zegt, dat echter eene buitengewoone Commissie voor hun is opgemaakt, waar op zy zoo straks den Eed hadden afgelegd.

De President herhaalt nogmaals zyn voorstel: — en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *J. F. Broens*, verzoekende om een Bodensplaats: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *Wigbolt Slicher*, van den volgenden inhoud:

Het is niet dan gedrongen door de uiterste noodzakelykheid, dat de ondergetekende uwe Vergadering adiëert, en uwe attentie een ogenblik poogt bezig te houden, met de overweging van eene zaak, omtrend welker beslissing hy zich verlaat op uwe gemanifesteerde equiteit. Het is de eerste reis, en wel zo spade mogelyk, dat hy zich met de voordragt van individueele aangelegenheden by eenig bestuur vervoegt: hebbende hy by aanhoudenheid eene wederzin tegen alles, wat verzoekschriften, of diergelyken is, voor zo verre die uitloopen op bevordering, of gunsten. Neen, Burgers! uit den inhoud dezer zal blyken, dat niets minder, dan dat, de beloeling van den ondergetekenden zy; de inroeping alleen uwer beslissing omtrend, en de toewyzing van zyn onbetwistbaar regt is hier de eenige zaak.

De ondergetekende, zedert den Jaare 1777. Commies van de Convoyen en Licenten by de Admiraliteit alhier te Amsterdam, begreep reeds lange vóór, en nu ook by het daarstellen dezer Revolutie, dat 'er by een zoo lang gewenschte verandering van zaken, eene verbetering in de inrichting van de Admiraliteits Collegien, onder anderen, en dus ook van zyn Departement behoorde plaats te hebben. Hy verliet op het ogenblik dezer Revolutie alle aanspraak op de voorduurende bekleeding van zyn post, als begrypende, dat dezelve, door de verbeteringen, welke hy zich vleide, dat gemaakt stonden te worden, ook verandering zoude kunnen ondergaan; en beruste in de schikkingen, van hun, die het bewind der Admiraliteits Collegien op zich genoomen hadden, zo in de hogere als ondergeschikte Departementen, zedert Committés tot de zaken der Marine genoemd. — De waarneming echter van zyn post zoude hy niet naagelaten hebben te continueeren, indien dezelve hem niet ondoenlyk ware geworden, door eene gewigtiger roeping; die namenlyk van Lid in het Provisioneel Committé van Justitie dezer Stad, waar aan hy geene vryheid vond, zich te onttrekken; hoe zeer hy by zich mogt vinden een gebrek aan toereikende kundigheden tot dien post; en hoe zeer de aanvaarding van denzelven, hem het ongunstig vooruitzigt op het gemis van zyn eenig middel van bestaan mogt veraeken. — De Ondergetekende verzuimde niet, zich te vergewissen, omtrend de waarneming van zyn post van Commies, en hieromtrent voldoende informatien bekoomen hebbende, gaf hy zich geheel over, om naar zyn vermogens werkzaam te zyn in den Provisioneelen Post, welke hem was opgedragen, tot zoo lange 'er een permanent Committé van Justitie zoude zyn daargesteld.

De Ondergetekende zich verbeeldende, dat, in onze vry gewor len Republiek de verkiezing van persoonen, tot bedieningen, ook vry zouden zyn, en niet het gevolg zouden wezen van verzoekschriften om geplaatst te worden, was niet weinig verwonderd, zich, door verscheiden Medeburgers, welke deel of invloed en begevingen hadden, te zien aangezogt, om een verzoekschrift tot continuatie in zynen post, of tot plaatzing in eenen anderen inteleveren; dan hy konde tot het laatste niet resolveeren, ingevolge zyn aangenomen principe, evenmin als tot het verzoek, om in zynen post gecontinueerd te worden; alzo hy, daar die Post van denzelven aart gebleven, en hy zich van geen malversatie in denzelven bewust was, geene afzetting of licentiatie, billykers wyze konde verwagten; en eerder zoude hebben kunnen begrypen, dat die post hem op nieuw wierd opgedragen; daar hy toch de eenige in zyn Departement was, die, behalven zeer wei-

 nige

nige andere Ambtenaaren van de Admiraliteit, bekend ftond voor een getrouw aanklever en voorftander van Vryheid en van het gezuiverd Democratisch Republikeinsch fysthema.

In dit geval, zoude hy niet gebæsiteerd hebben, na afloop van zyne provifioneele roeping, zynen post weder te aanvaarden, en gaarne de kundigheden in dit vak, tot welker verkryging hy Negentien Jaren gelegenheid gehad heeft, zelfs op eene verminderde bezolding, met verdubbelde yver en trouw ten nutte van den Lande befteed hebben.

Dan, Burger Reprefentanten! dit is het geval niet geweest, en offchoon de Ondergetekende zich zoude hebben mogen vleyen, met een gunftiger regard op gemanifefteerde Vaderlandfche gevoelens en daaden, heeft hy tot zyne fmart moeten ondervinden, dat, noch ftandvastige Vaderlandsliefde, noch opofferingen van allerlei aart, noch belangloosheid hem konden vrywaaren van op den zelfden voet met hun, die het voorig beftuur waren toegedaan, gehandeld, en onder de benaming van Licentiering van zynen post, zyn eenig middel van beftaan, ontzet te worden: onder uitdrukkelyk verband, van verantwoording zyner gehouden adminiftratie; tot welke verantwoording hem echter tot hier toe nimmer eenige gelegenheid is voorgekomen, in zoo verre zelfs, dat hy nog heden houder blyft der aan hem toebetrouwde fleutels van het Comptoir, welke hem nog nimmer zyn afgevraagd.

De Ondergetekende moet zich dus getroosten, zich te zien gelyk gefteld, met hun, die het voorig Beftuur zyn toegedaan; offchoon hy zich had kunnen en mogen vleyen, zyne perfoon, al ware het flegts door eene honorabele licentiatie, van de applicatie der algemeene maatregulen uitgezonderd te zien: daar toch zyne bemoeingen met de zaak van het Vaderland, hoe yverig dezelve ook fteeds mogen zyn geweest, nimmer eene indringing of opwerping van zich zelven ten grondflage hebben gehad, maar in het tegendeel altoos berust hebben op de overtuiging van zich niet, dan om de bondigfte redenen, te mogen onttrekken aan de wettiglyk gemanifesteerde wil zyner Medeburgeren; welke overtuiging hem altoos heeft blyven bezielen, zonder dat hy nimmer aan eenig eigenbelang, aan vrees voor vervolging, of aan het uitzigt op belooningen, of iets diergelyks het oor geleend hebbe, in het tegendeel zyne deelneeming aan de herftelling en handhaving der zoo jammerlyk gefchonden Volksrechten en vryheid voorfpelde hem van alle zyden fteeds alles wat ongunftig was, en de uitkomst heeft hier op het Zegel gezet. Zynde hy ondergetekende niet flegts onder de voorwerpen van crimineele vervolging geweest, maar tot op dit ogenblik nog, en dat wel by toeneeming, het flagtoffer zyner belangloosheid.

Dan juist hier in ftelt hy zyne eer, zoo wel als in het herhaald en gemanifesteerd vertrouwen, en in de achting zyner Vaderlandlievende Medeburgers, en wel verre van deze Vergadering te willen lastig vallen, met eenig verzoek van bevordering, of fchadeloosftelling, heeft hy flegts zoo kort mogelyk en met agterlating van verfcheiden anderen byzonderheden, die weinige onder uw oog willen brengen, als een der gronden, op welken hy vermeent, by U, Burgers Reprefentanten! te mogen reclameeren, gelyk hy by dezen reclameert zyne wettige aanfpraak op een gedeelte van het gering overfchot zyner byna geheel geruïneerde Bezitting: namelyk het Ambtgeld, door hem gefourneerd voor zynen Post van Commis van de Convoyen en Licenten.

De Penningen, ten bedragen van een duizend en vyf honderd Guldens, zyn door den Ondergetekenden aan de Provinciaale Cas van Holland betaald; dus zoude 'er niets natuurlyker, (in den eerften opflag) zyn, dan, dat hy zyn recht op de reftitutie derzelven voor de Provinciaale Beftuurders van Holland deed gelden, dan, daar hy geïnformeerd is, dat 'er een Decreet legt, tegens die reftitutie der Ambtgelden van afgezette of gelicentieerde Ambtenaaren, heeft hy vermeend, geene poging, zonder uitzicht van fucces, te moeten doen, en zich regelregt te moeten vervoegen aan deze Vergadering; te meer daar de Post, waar van hy gelicentieerd is, geen Provinciaale maar (zoo als men het plag te noemen) een Generaliteits Post is.

Misfchien is de inhoud dezer reclamatie nieuw en eenig in zyn zoort: — dan de Ondergetekende vertrouwt, dat dezelve aan deze Vergadering even billyk als nieuw zal blyken te zyn; te meer, wyl de gevolgen, welke uit zyne reclamatien zouden zyn af te leiden, geen de minften kragt hebben; — immers is alleenlyk het niet reftitueeren der Ambtgelden gedecreteerd, ten einde hen, die uit hoofde hunner aankleving aan het voorig Beftuur, zyn afgezet, buiten ftaat te ftellen, om hier van ten nadeele van het Vaderland gebruik te maken; en dit is dus niet applicabel op den Ondergetekenden.

Hy fchroomt dus niet, zynen in zyn oog billyken eisch aan het oordeel en de handhaving van zyn recht, aan de Vaderlyke voorzorg te onderwerpen van eene Vergadering, welke, offchoon meer regelregt met de waarneming en handhaving der algemeene Volksbelangens belast, zich echter niet onttrekt aan de behartiging der aangelegenheden van individueele Burgers.

De Ondergetekende beveelt deze Vergadering in de befcherming van den Almachtigen, en fmeekt over dezelve de dierbaarfte zegeningen af.

Heil en Eerbied!

(*was getekend*)

WIGBOLT SLICHER.

Vrster zegt:

Ik wil voor als nog niet beflisfen, in hoe verre deeze Vergadering aan het verzoek van den Suppliant behoort te voldoen, noch het Prae Advys van den Voorzitter vooruitloopen; maar ik meene aan de waarheid verfchuldigd te zyn, onder 't oog van Ul., Burgers Reprefentanten! te moeten brengen: dat niet alleen de pofitiven van dit Request naar waarheid zyn, maar dat ook de Burger *Wigbolt Slicker* door ieder weldenkende, die geen vreemdeling in Amfterdam is, om zyne beproefde en belangloze Vaderlandsliefde geacht en bemind wordt.

In den jaare 1787 wierd hy verkooren tot Geconftitueerde der Burgerye dier Stad, en na de rampvolle omwenteling, deswegens in crimineele procedures ingewikkeld. — By de Revolutie van 1795 bekleedde hy met roem, zonder eenige pecuniëele voordeelen te genieten, den post van Lid van 't Provifioneele Committé van Justitie, en præfteerde vervolgens zyn dienst als Gedeputeerde ter Vergadering van de Provifioneele Reprefentanten van 't Volk van Holland. Steeds bezield met dezelfde yver, om zyn Vaderland van nut te zyn, heb ik dien verdienstlyken Burger dikwerf in Amfterdam den dienst als ordinair Canonier zien verrigten. En wat is het gevolg van deeze zyne belangloosheid geweest? dat hy van zyn post als Commies ter Admiraliteit is gelicentieerd; terwyl de daaglykfche ondervinding ons doet zien, dat onderfcheidene Perfoonen, welke nimmer eenige blyken van Vaderlandsliefde gegeeven hebben, in hunne posten gecontinueerd

ceerd blyven.

Dit vermeende ik, nopens den Suppliant te moeten zeggen; op dat gyl. Burgers Representanten hier nu, zoda nig op deeze Requeste moget besluiten, als Ul. Wysheid en Rechtvaardigheid zullen vermeenen te behooren.

Van Hoorn zegt, zich verpligt te vinden, het geavanceerde door den Burger *Verster* ten sterkste te moeten appuyeeren, en den Requestrant aan de attentie der Vergadering te moeten abeveelen.

Van Castrop zegt, dat hy aan zyn pligt zoude te kort doen, zoo hy meede niet ten sterkste het voorgedragene appuyeerde.

Schimmelpenninck zegt, dat hy ook getuigenis geven kan van de braafheid van den suppliant: alleen slegts daar byvoegende, dat hy, als den suppliant in requisitie gesteld hebbende, tot het waarneemen dier Post, ten tyde der eerste dagen der Revolutie, wanneer de Administratie der Justie zeer gedisorganiseerd was, als oorzaak konde worden aangemerkt, van het geen den suppliant overgekoomen is.

Van Staphorst appuyeert het mede ten sterkste.

Eicker zegt, dat hy den suppliant zedert 1787 gekend heeft, als een yverig Patriot, en niet af kan zyn om dit Request mede ten sterkste te appuyeeren.

De President stelt voor, om het te stellen in handen eener personeele Commissie: — conform geconcludeerd en daar toe benoemd de Burgers *van Hoorn*, *Midderigh* en *de Leeuw*.

Onderscheiden Requesten om paspoorten: — geaccordeerd.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

B Y L A A G E N.

Rapport der Commissie tot exeminatie eener Missive van het Committé tot de Algemeene Zaaken van het Bondschap te Lande. (*Zie Dagv. No. 129. p. 414.*)

BURGERS REPRESENTANTEN!

By een Decreet van deze Vergadering, van den 14 Juny laatstleden; is onder anderen vastgesteld, dat voortaan niemand tot het afleggen van eenige Eeden of Verklaringen by *Procuratie* zal worden geadmitteerd, zoodanig nogthans en niet dien verstande, dat, wanneer de omstandigheden volstrekt niet gedogen, dat hy, die een Eed of Verklaring doen moet, zich personeel sisteere, de zoodanige, aan deze Vergadering, of aan een van derzelver Committés (indien de Eed of Verklaring aldaar zoude moeten worden afgelegd) zich by requeste zal kunnen adresseeren, met verzoek, om hier mede te kunnen volstaan, dat hy voor het plaatselyk Bestuur zyner woonplaatze, de van hem gevorderd wordenden Eed, of Verklaring aflegge, en hy, dat verzoek geaccordeerd zynde, en ten gevolge daar van den Eed of Verklaring afgelegd hebbende, daar van zal moeten doen blyken, by eene behoorlyke Acte, door eenen Procureur, of ander legaal Persoon, te produceeren, daar ter plaatse, alwaar hy den Eed of Verklaring zoude moeten afleggen.

Het Committé tot de Algemeene zaken te Lande, vond omtrend de uitvoering van het zelve, voor de Militaire Officieren die by hunne aanstelling en bevordering, verpligt zyn, den Eed van getrouwheid aan den Lande afteleggen, eenige inconvenienten daar in gelegen, bragt die by zyne Missive van den 8 July laatstleden, deze Vergadering onder het oog, en gaf in consideratie, of de Vergadering, om redenen daar in aangevoerd, niet zoude kunnen goedvinden, by nadere Interpretatie, van voorsz. Decreet van den 14 Juny te verklaren, dat onder het zelve de Militaire Officieren niet begrepen zyn.

Uliede Gecommitteerden *A. C. W. van Haersolte*, *van Leeuwen*, *Warmer* en *van Langen*, in wier handen de voorschreeve Missive by Decreet van denzelven datum gesteld is, om de Vergadering daaromtrend te dienen van consideratien en advys, hebben, na examen van dezelve, de aangevoerde redenen van het Committé voornoemd, niet zonder grond, maar juist en gepast gevonden; — zy begrypen met hetzelve de hooge noodzaakelykheid, dat vooral de Militaire Officieren onder de verpligting moeten gehouden worden, om den eed in persoon te komen afleggen, voor zoodanige Vergadering, van welke zy zyn aangesteld, en onder welkers orders zy staan; als behorende denzelven eed, als eenen solemneele acte beschouwd, byzondere impressie op het gemoed van den Militair, die hem aflegd, te maken, en vinden de vreeze niet ongegrond, dat, indien de Militaire Officieren niet onder die verpligting gehouden worden, om in persoon voor zulk eene Vergadering den eed te komen afleggen, die zoo hoognodige impressie merkelyk zal verminderd worden, wanneer, ingevolge het voornoemde Decreet den eed alleen maar voor het plaatselyk Bestuur zoude kunnen afgelegd worden; zonder verder tot eene personeele comparitie voor die Vergadering, van welke zy aangesteld zyn, gehouden te zyn, daar toch de gewoonte zynde, om aanstonds, na de aanstelling, den eed by procuratie afteleggen, dit wel geadmitteerd wierd, doch niet anders, dan mits gehouden blyvende, denzelven Eed daarna in persoon voor zulk een Vergadering te vernieuwen.

Terwyl Uwe Gecommitteerdens ook zeer wel penetreeren, dat, zoo het voornoemde Decreet niet gealtereerd of geinterpreteerd wordt, de meeste Officieren zich, al ware het maar gemakshalven, van het daar by gestelde middel zullen bedienen, en zich 'er verder niet meer over bekreunen.

Voorts merkt het Committé noch wel en te recht aan, dat, daar, na het afleggen by procuratie, de Acte van Aanstelling aanstonds opgemaakt wierd, en van dien datum ook het tractement begon te lopen, dit nu alzoo niet zoude kunnen plaats hebben, wanneer de Militaire Officieren zich eerst by Requeste moeten adresseeren, en permissie verzoeken om den eed voor het plaatselyk Bestuur van hunne woonplaats afteleggen, en daar na de Acte van gedaanen eed door een Procureur of ander legaal persoon alhier in den Hage doen presenteeren, maar dat daar mede een merkelyke vertraging middelerwyl met gemis van derzelver Tractementen zal verzelt gaan, voor al in gevallen, als by voorbeeld: wanneer de Officieren te Velde zyn, in welk geval zy doorgaans geen woonplaats hebben, voor welkers plaatselyk Bestuur zy den Eed zouden kunnen afleggen.

Om alle die geopperde inconvenienten dan uit den weg te ruimen, waren Uwe Gecommitteerdens in hunne eerste besoignes van gedagten, dat aan het verzoek of consideratie van het Committé behoorde gedefereerd, en onder het dispositief van het voorschreeve Decreet, de Militaire Officieren niet gecomprehendeerd zyn, zodanig, dat zy ten eersten na hunne aanstelling, den Eed provisioneel by Procuratie zouden doen afleggen, doch niettemin verpligt zyn dien zelfs in persoon voor de Vergadering, van welke zy zyn aangesteld, of onder

wel-

welker orders zy staan, te koomen vernieuwen enz.; gelyk Uwe Gecommitteerdens dit by hun Rapport, den 15 dezer aan deeze Vergadering te kennen gaaven; doch zy hebben toen opgemerkt, dat dit hun voorstel met de denkbeelden van veele Leeden deezer Vergadering, ten aanzien van den by het voornoemde Decreet afgeschaften eed by procuratie, niet strookte.

Zy gevoelen dan ook de gepastheid der bezwaren destyds daaromtrend door sommige geopperd, en namen, op voorstel van den Burger President aan, eene nadere redactie van het voorgestelde te zullen inbrengen.

Waar over zy Gecommitteerdens, nader geconfereert, en het toen gediscutieerde overwogen hebbende, eenparig goedgevonden hebben, de Vergadering nu voor te stellen, dat dezelve in aanmerking nemende, de by Missive van het Committé tot de algemeene zaken te Lande, de dato 8 dezer lopende maand, op het Decreet van den 14 Juny voorgedragen inconvenienten ten reguarde van de wyze van het doen der Eeden der Militaire Officieren, en deswegens verzogte interpretatie te decreteeren: dat de Vergadering by dat baar genomen Decreet, waar by de Eeden of Verklaringen by Procuratie afgeschaft zyn, persisteerd, doch by nadere interpretatie verstaat, dat onder de aldaar verder gestelde wyze van Eed doen, in cas de omstandigheden volstrekt niet gedogen, dat hy, die den Eed doen moet, zig persoonlyk sisteert, de Militaire Officieren niet begrepen zyn, maar dat deze verpligt en gehouden zyn, aanstonds na hunne aanstelling of bevordering, den Eed in persoon te komen doen, voor zoodanige Vergadering, van welke zy zyn aangesteld, en onder welkers orders zy staan.

Dan egter zoo zy in de volstrekte onmogelykheid verseerden, dat zy den Eed aldaar in Persoon niet konden komen afleggen, het dezulken zal gepermitteerd zyn, den Eed te onderteekenen, en daar by verklaaren, dat zy zich naar dezelve stiptelyk gedraagen zullen, en het houden als of zy die werkelyk gedaan hadden; met belofte, van dien binnen drie maanden, voor die Vergadering, van welke zy aangesteld zyn, en onder welkers orders zy gehoren, persoonlyk te komen afleggen.

Dat ook deeze Verklaring zal moeten gesterkt zyn, met de onderteekening van het Plaatselyk Bestuur hunner verblyf of woonplaats, of wanneer zy te velde zyn en geen woonplaats hebben, van den Chef en twee Leden van den Krygsraad, welke mede onderteekenaars ook de volstrekte onmogelykheid, waarin zulk een verseerd, om in persoon den Eed te komen afleggen, zullen moeten certifieeren, met opgave en verklaring waarin dezelve bestaat.

Dat deze verklaring en certificatie alzoo in order overgezonden zynde, de Acte van aanstelling op den dag van ontfang zal opgemaakt en gedateerd worden, en ook van dien dag af het Tractement zal beginnen te lopen, wordende in dorso dier Acte de ontfang dier verklaring en certificatie genoteerd, met byvoeging nogthans der verpligting tot het in persoon komen afleggen van den Eed binnen drie maanden na dato

En eindelyk, dat zoo al zulk een buiten staat bleef, om binnen dien bepaalden tyd den Eed persoonlyk te komen doen, hy verpligt zal zyn zich by Requeste te adresseeren, om daar van prolongatie te erlangen, met byvoeging en bewys der redenen, waarom als nog niet persoonlyk zoude kunnen compareeren, zullende anderfints by verzuim van hetzelve, van zyn Tractement vervallen zyn, welk laatste articul uwe Gecommitteerden noodzakelyk oordeelen, dat 'er bygevoegd worde, op dat de personeelen Eed, voor de competente Vergadering voorsz. niet gecommitteerd of vergeeten worde, gelyk zy onderrigt zyn, dat voorheen, wanneer den Eed by procuratie gedaan was, offschoon die ook, als bovengemeld is, in persoon moest vernieuwt worden, veeltyds geschiedde.

En hier mede hopen uwe Gecommitteerdens, aan de hun opgedragen Commissie te zullen voldaan hebben, submitteerende egter dit hun geadvyseerde, aan Uleder beter oordeel.

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag, den 9 November 1796.

Buitenlandsche Berigten.

In eene Missive van Bazel word gemeld, dat *Moreau* gelukkig de Rhyn gepasseerd is; en in eene andere, dat de Oostenrykers geslagen zyn.

Eene Missive van de Commis-Generaal der Marine, departement Zeeland, adstrueerende de sustenu, dat de crimineele Judicature, in cas van geschillen over aanhalingen, aan het Committé der Marine competeert: — aan *van Castrop*.

Een Adres van de Municipaliteit van Medenblik, aanbiedende het doen wegneemen van een Zandbankje, en het cedeeren van de nodige Stads-Gebouwen voor het plaatsen van een haven de reserve aldaar: — aan *Nieuwhof* c. f.

Een Request van *H. W. Nieuwenhuis*, om schavergoeding: — aan 't Committé te Lande.

Eenige Requesten van Bataven, hunne verwondering betuigende, dat zy in het uitgebragt rapport niet zyn vermeld: — in advys.

Een Request van *Ruiters*, om Pensioen als Trompetter: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *P. de Vree*, verzoekende abolitie van straf voor zyn Broeder van desertie beschuldigd: — aan 't zelfde Committé.

Een Request van Vlaschkopers en Hekelbazen van Gouda en Rotterdam, tot het leggen eener belasting op de uitvoer van ruwe Hennip en Vlasch: — aan de Marine.

Een Request van *J. J. Dubois*, tot uitvoer van Specie: — geaccordeerd.

Aan de orde van den dag.

Het Rapport, omtrend de Bataven gedaan, wordt in deliberatie gebragt; dog alvorens wordt gelezen een nader Rapport dier Commissie, waarby eenige veranderingen, in de plaatsing op de lyst, voorgeslagen worden, na het ontfangen van eenige informatien van Geconstitueerde Machten. — na eenige Discussien wordt by appel nominal besloten, dat de Vergadering zich conformeert met de gronden en motiven, in het Rapport voorkomende; strekkende dit besluit geenszints ten præjudice van die Bataven, welke sustineeren mogten aanspraak op eene grooter beloning te hebben.

De Vergadering wordt in een Committé Generaal geformeert.

D R U K F O U T.

In No. 536. pag. 532. col. 2. reg. 22. van onderen staat: *niet moeten worden ingetrokken*, lees *moeten worden ingetrokken*.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 239. *Vrydag den* 11 *November* 1796. *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den* 8 *November* 1796.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, werdt in deliberatie gebragt het door den Burger *Kantelaar* c. s. uitgebragt Rapport in de zaak van *J. Keyzer*, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uwe Commissie, belast met het onderzoek van de werkzaamheden der respective Committés, ingevolge uw Decreet van den 6 September laatstleden, nader geëxamineerd hebbende de verklaringen van *Jan Keyzer* en anderen, nopens de directie aan 's Lands Werf te Amsterdam, heeft bevonden dat dezelve inhielden:

1. Onderscheiden beschuldigingen tegens den Smitsbaas *Jan Rickers*, als had hy het Land merkelyk benadeeld, door het vervreemden van Yzer; het doen vervaardigen van veelerhande zaken, voor, en het leenen van knechts aan byzondere persoonen, het doen opmaken van valsche Maand-cedelen; en dat hy ook de aankomende knechts geld had afgeperst.

2. Beschuldigingen tegen den Scheepstimmermansbaas *Dorsman*, wegens het tot brandhout zagen van bruikbaar hout; wegens de door hem ingevoerde nieuwe zamenstelling der masten en roerschaften; wegens het vervaardigen van een nieuwen toestel tot het afslopen van Schepen; als mede van wiggen uit nieuw beukenhout; en wegens het veel te duur koopen van vier masten.

3. Eene beschuldiging tegen den Onder-Bootsman *Cornelis Kraay*, wegens het te kort kappen en uit zyn kracht rekken van een fokke want voor 's Lands Schip *de Cerberus*; als ook wegens het ontvangen van kostpenningen op eens anders naam.

Eindelyk 4. eene beschuldiging, dat men had kunnen goedvinden een aantal slechte kruidvaten op de molen te koopen, niettegenstaande 'er overvloed van beter zoort in 's Lands Magazynen voorhanden was.

Zy heeft daar op drie hunner Mede Gecommitteerden de Burgers *Bezier*, *Floh* en *Vatebender* afgevaardigd, om overeenkomstig uw gedecreteerde de beschuldigers zoo veel nodig nader te horen, en op de plaats zelve, zoo naar de bovengemelde beschuldigingen als naar den toestand van zaken op 's Lands Werf te Amsterdam, in het algemeen de vereischte informatie te neemen, en het is ingevolge derzelver bevinding dat zy thans de eer heeft aan uwe Vergadering te rapporteeren,

1. Dat betreffende de beschuldigingen tegens den Smitsbaas *Rickers*, deze op zich zelven wel geen onderwerp van de nasporing dezer Commissie konden uitmaken, als reeds door het Decreet van 6 September laatstleden, aan een rechterlyk onderzoek zynde onderworpen; doch, dat uwe Commissie echter gemeend heeft den tegenwoordigen toestand der Smedery, en de wyze van verantwoording van het daarin gebragte Yzer te moeten nagaan, en te onderzoeken of de aangelegde misbruiken van offeringen, uitleenen van knechts en het vervaardigen van goederen, ten gebruike van particulieren, ook noch werkelyk plaats hadden; met dit gevolg, dat zy de Smedery hebben gevonden in eene uitmuntende orde, welke niet alleen by een oppervlakkige beschouwing dadelyk in het oog viel, maar ook by nader onderzoek, door het eenparige getuigenis van den Equipagie-Meester, Constructeur Generaal en Scheepstimmermans Baas wordt bevestigd, hebbende de laatstgemelde hun in het byzonder verklaard, zich, onder het timmeren der twee nieuwe onlangs afgelopen Schepen, dikwerf verwonderd te hebben over de vaardigheid en naauwkeurigheid, waar mede hem al het benoodigd Yzer, en daar onder veel ongewoone stukken, was bezorgd, zonder dat 'er immer naar gewacht wierd, schoon hy deswegens, aangezien de weinige Smitsknechts, dikwerf vooraf bekommerd geweest was.

Dat zy ook de verantwoording bevonden hebben zoodanig te geschieden, dat 'er geene mogelykheid voor eenige fraude van aanbelang overblyft. Al het Yzer toch (eenig stukwerk aan de Huistimmerlieden uitgezonderd) word in de Smedery afgeleverd op Recepissen van de Commandeurs, onder welker opzicht hetzelve gebruikt wordt, na alvorens gewogen te zyn, niet door den Smitsbaas, deszelfs Boekhouder, Meesterknecht of iemand anders van hem afhanklyk, maar door de geenen die het zelve halen. Vervolgens wordt 'er maandelyks een specifique staat van het afgeleverde Yzer, met de zoo evengemelde Briefjes of Recepissen geverifieerd aan het Comptoir van Equipagie ingeleverd, om aldaar onderzogt en geboekt te worden. Eindelyk wordt 'er uit deze Maandstaten Jaarlyks eene algemeene Balans opgemaakt, waaruit kan gezien worden, aan welke Schepen en Departementen het Yzer verbruikt is, en hoe veel; wordende daarop als dan het geheele bedragen met vyf ten honderd voor de laxatie verhoogd, en zoo van het voorheen overgehouden en in dat jaar aangekochte Yzer afgetrokken, en de Smitsbaas met het overschot op nieuw belast, als uit een dergelyke Balans hier by overgelegd sub A. duidelyker te zien is.

Omtrent het opmaken van valsche Maandcedelen, waar toe *Rasmus Dekker* zegt gedwongen te zyn geweest, kan uwe Com-

Commissie niets zeggen, zoo om het judicieel onderzoek niet te præoccupeeren, als om dat het niet tot hare zending kan behooren, als zynde het reeds twintig jaaren geleden, dat *Rasmus Dekker* te functie van Meesterknecht op de Zwaard vegers winkel waarnam, en daar van afstand deed, om dat hem dezelve, zoo hy verklaart, te zwaar op het gemoed viel; of gelyk *Rickers* zegt, om dat hy niet verkoos verantwoording te doen van het geene 'er op die winkel, gedurende eene zware ziekte van *Rickers*, was voorgevallen!

Uwe Commissie heeft insgelyks niet kunnen ontdekken, dat 'er tegenwoordig eenig Yzer of Koperwerk voor particulieren gemaakt, of eenige knechts in anderen dan 's Lands dienst gebruikt worden; veel min dat 'er onder dit Bestier een tafel Kinder huishouden van Koper vervaardigd, en twee Kinder wagens beslagen zyn zouden. Ten minsten hebben al de geenen, die uwe Commissie deswegens ondervraagd heeft, en onder dezelven allen, die in Koper werken, betuigd hier van niets te weeten of gezien te hebben; terwyl de getuigen zelven aan uwe Commissie niet hebben kunnen opgeven, in welke stukken dit kinder huishouden anders bestaan heeft dan in een schoor steentje, wafel-yzer en hang yzer, of welke gedaante de kinder wagentjes hadden; ook niet door wien die stukken van de Werf gebracht, of voor wien dezelve geschikt waren. Ondertusschen is het meer dan waarschynlyk, dat het vervaardigen van kleine rolwagentjes op last van den tegenwoordigen Scheepstimmermans baas gemaakt en geschikt om in het verslepen van hout veele handen uitte winnen, tot deeze laatste beschuldiging aanleiding gegeven heeft. Ook heeft de Smits baas zoo wel als de Equipagie meester erkend, dat 'er meermalen Koperen Doofpotten, Stoven, Vuurhaakjes, Strykyzers enz. in de Smedery gemaakt zyn; doch niet anders dan om op 's Lands Jagten, het Princenhof en in de huizen, tot het zelve, of tot de Werf behoorende, gebruikt te worden: kunnende het zeker den Smits-baas niet geweten worden, wanneer hiervan zomtyds misbruik mocht gemaakt, of deeze meubilen by verhuizing van de Admiraliteits Heeren niet in die huizen verbleven zyn; veel min dat knechts tot het verrichten van een of ander Lands werk aan die huizen gezonden, door derzelver bewooners tot hunnen byzonderen dienst gehouden wierden. Zeker is het althans, dat deeze misbruiken onder de tegenwoordige inrichting van zaken geen plaats vinden: en even zeker dat uwe Gecommitteerden by de bezichtiging der onderscheiden werkplaatsen en magazynen veel stukken gevonden hebben, welke de oppervlakkige beschouwer aldaar niet zoude vermoeden, schoon zy des onderricht derzelver nut met ons zouden erkkennen; tot een staaltje kunnen hier *ledikant schroeven* verstrekken. Men gebruikt dezelven tot het in elkander zetten der kribben voor het slag-verband, welke voorheen ineengespykerd plegen medegegeven te worden, waardoor zy, immers in vredestyd, veel onnutte plaats beslogen, daardoor ontramponeerd wierden en niet zelden telken reize verloren gingen; terwyl ze nu door middel dier schroeven uit elkander genomen, en in een beknopter bestek gepakt worden medegegeven en niet opgeslagen, voor dat men zich tot een gevecht vereed maakt.

Van het zoogenaamd offeren, of geven van geschenken aan den Smits-baas, waartoe de knechts by hunne in dienst stelling zouden gehouden zyn om wel behandeld te worden, heeft uwe Commissie niets verder kunnen ontwaaren. Alle de Smits-knechts, welke zy 'er naar gevraagd heeft, betuigden 'er niets van te weten, en voor zich zelven ook niets gegeven te hebben.

Wy gaan over tot de tweede klasse der beschuldigingen, die namelyk, welke tegen het bestuur van den Scheepstimmermans baas zyn ingebracht: en moeten vooraf aanmerken, dat dezelve eigenlyk niet dezen baas, maar den Constructeur Generaal betreffen, wiens bevelen de eerstgemelde slechts gehouden is uitte voeren; afgezonderlyk alleen het geene men, wegens het tot brandhout zagen van bruikbaar hout, wordt te laste gelegd. En hieromtrent hebben wy de volgende inlichting bekomen. Vooreerst, dat het in het algemeen zeer gevaarlyk is, om afgesloopt hout van vervuurde Schepen aan nieuwen te gebruiken, wegens de schielyke verspreiding van het vuur, indien 'er hier of daar een besmet stuk het oog van den bewerker mocht ontglippen; wanneer eene kleine tydelyke bezuiniging op eene eindelyke schade van vele duizenden zoude kunnen uitloopen; gelyk de laatstgedane vertimmeringen der Schepen, *Jupiter*, *Vryheid* en *Haerlem*, maar al te zeer getoond hebben. Ten tweeden, dient het oude hout in het nieuwe Schip gebracht te worden op de zelfde plaats, waar het in het oude stond; en dan dienen nog de oude Schepen naar een zelfde model gebouwd te zyn, wyl anders de figuur niet uitkomt, maar het hout met afkappen en aanlasschen te pas moet gemaakt worden; wanneer het gemaklyk zoo veel aan arbeidsloon kost als het waardig is. Eindelyk dat, zoo dit hout niet elders, als tot beschoeyingen van de werf, enz. op dat pas kan gebruikt worden, het vooral niet onvoordeelig is hetzelve te verkoopen, hebbende de ondervinding reeds aan het Committé geleerd, dat 'er altyd koopers gevonden worden, die 'er de waarde tamelyk voor betalen. Ondertusschen was dit verkopen te Amsterdam schaars in gebruik; men verwerkte 'er veel oud hout, by mangel van nieuw, aan de Schepen, of men stapelde het voor een onzeker toekomstig gebruik op hoopen, waar het door de lucht en regen zyne nog overige kracht verloor, en bovendien het vrye gezicht over de werf belemmerde, en den tragen menigte tot eene borstweering voor het oog der Equipagiemeesters en Bazen verstrekte. Geen wonder dus, dat eene algemeene opruiming, zoo van dit hout, als van een aantal aangelegde huisjes, veelen mishaagde. Zy geschiedde onder het bestuur van den nieuwen Baas, doch op uitdruklyken last van het Committé. Voorts heeft uwe Commissie den meergemelden Scheepstimmermansbaas *Demman*, wegens de byzondere beschuldigingen van het aan stukken doen zagen van bruikbare balken en masten, ondervraagd, en een ontkennend antwoord bekomen, in dien zoo moeilyk na te bootzen toon der onschuld, en met die ongekunstelde uitdrukking van verontwaardiging, welke de eerlyke man steeds moet gevoelen, wanneer hy zich beschuldigd ziet, dan hy lof verdiende, dat uwe Commissie geen ogenblik aan de waarheid zyner gezegdens kon twyffelen. Zy word in dit gunstige gevoelen te meer bevestigd, toen zy van de Commissarissen der Marine vernam, dat de man genoegzaam tegen zynen zin van Hellevoetsluis naar Amsterdam was overgebracht, en zynen tegenwoordigen post niet, dan op belofte van de krachtdadigste ondersteuning had willen aanvaarden.

Wy komen thans tot de stukken, welke verkeerdelyk, ten laste van den Scheepstimmermans baas, gebracht zyn, daar dezelve, gelyk ons tertoond door Commissarissen van de Marine onderricht wierd, tot de verantwoording van den Constructeur-Generaal *Glavimans* behoorden, van wien wy dan ook de opehelderingen bekomen hebben, welken wy nu aan de Vergadering moeten mede deelen.

Het eerste bezwaar raakte de Scheeps roeren, waarvan, naar de beschuldiging, de greine schaften zyn afgesloopt en tot brandhout gemaakt, om eiken in de plaats te stellen, welke het land meer gelds kosten. Hieromtrent heeft hun de Constructeur generaal bericht, dat hem van het afsloopen van *goede* roerschaften niets bewust is, maar wel, dat hy by de visitatie van het ... en reeds opgeverfde roer van *de Jupiter*, ... inwendig vervuurd bevonden en afgekeurd ... bevestiging van zyne verontwaardiging tegen ... onder wiens opzicht hetzelve was ...

gemaakt; wegens het roekeloos wagen van schip en volk, door de slordige behandeling van zulk een gewichtig stuk. Dat het voorts waar is, dat de *roerschaft* (zynde het voornaamste hout van het roer, welk tegen de steven aankomt, en in welks boven eind de roer pen wordt ingeslooten) wel van greinen hout kan gemaakt worden, doch dat men dezelve als dan niet wel langer dan vyf jaar kan doen dienen, zonder schip en volk te wagen, door dien het greinen hout, aan de lucht blootgesteld, uitdroogt en levenloos wordt. Dat men daarentegen de eiken gerustelyk vyftien en meer jaaren kan gebruiken; ja, dat hem geen voorbeeld bekend is, dat zulk een roer immer is gebrooken, maar wel, dat hetzelve in zwaare storm en holle Zee heeft stand gehouden, schoon een houten en yzeren roerpen te gelyk aan stukken vloegen. Dat daarenboven de eiken roerschaften op *f* 250 guldens gerekend, in de daad minder kosten dan de greinen, welke op *f* 120 guldens te staan komen, niet alleen om dat deze slechts vyf jaaren duuren, maar ook drie vingerlingen en roerhaken meer vereisschen, welke te zamen op 400 guldens mogen gesteld worden.

Een tweede bezwaar is 'er ingebracht tegen het maken der masten uit vyf volle houten, daar dezelve even goed uit vier konden worden zamengesteld, en daar door, op ieder mast duizend guldens worden uitgewonnen. Om de ongegrondheid van dit bezwaar kunstmatig aan te toonen, zoude uwe Commissie hier eene verhandeling over dit voornaame stuk van den Scheepsbouw dienen intelasschen, dan dit natuurlyker wyze buiten haar bestek lopende, zal zy hieromtrent alleen berichten, dat de Constructeur Generaal haar heeft aangetoond, dat de zamenstelling der masten uit vyf houten, of negen stukken, boven alle andere wyzen, de voorkeur verdient, 1°. om dat dezelve in hare bewerking de eenvoudigste is. 2°. Om dat dezelve aan den mast de meeste sterkte geeft, vooral, wanneer dezelve, gelyk byna altyd het geval is, moet gelast worden. 3°. Om dat in deze zamenstelling de naden der opgelegde stukken alle rechthoekig zynde en minder diep gaande, by openbarsting beter en gemaklyker kunnen worden gebreeuwd en de masten daar door voor inwatering en verrotting behoed.

4°. Om dat dezelve minder kostbaar is, hetwelk, rechtstreeks tegen de beschuldiging aanlopende, nader betoog verdient.

Tot de zamenstelling van eene zwaare mast uit vyf houten of negen stukken, wordt vereischt een hout van 25 palmen en vier van 20 palmen; terwyl tot het vervaardigen van eene gelyke mast uit vier houten benodigd zyn, eene mast van 25, een van 24 of 23, en een van 23 of 22, en een van 20 of 18 palmen, na dat dezelve vallen.

Nu worden 'er wel twintig masten van 20 palmen tegen eene van zwaarder zoort ingevoerd, en daar door veroorzaakt dat deze niet alleen altyd naar de evenredigheid duurder zyn, maar vooral in Oorlogstyden zeer spoedig schaars worden en tot onmatige sommen ryzen; zoo dat zy nu reeds 2 a 300 per cent boven de pryzen van 1793 zyn gestegen, en 'er nauwlyk acht stuks meer zich in handen van particulieren bevinden.

Wilde men deze berekening naar de pryzen van de laatste veiling op den 6 October te Amsterdam gehouden opmaken, zoude het verschil nog grooter zyn. Volgens dezelve tog zoude de mast van negen stukken 3600, en die van vier stukken ten minsten 4400 te staan komen.

Men mag derhalven veilig stellen, dat in de zamenstelling van vyf houten, de zwaare mast *f* 1000, en de vier anderen ieder 300 kosten, en dus de geheele mascht 2200; en in die van vier houten de drie zwaare stukken *f* 1000, 800, 700 en het ligte 250. en dus de geheele mast *f* 2750 of 550 guldens meer dan naar de tegenwoordige zoogenaamde nieuwe zamenstelling, welke echter reeds jaren te Rotterdam in gebruik geweest is, en nu reeds door particuliere Mastemakers te Amsterdam en te Hoorn om derzelver minder kostbaarheid gevolgd wordt.

Bovendien was 'er nog eene byzondere reden, welke den Constructeur Generaal bewoog om deze zamenstelling onverwyld op 's Lands Werf te Amsterdam in te voeren: te weten de aanmerkelyke party ruwe masten, welke by de oprichting van het Committé aldaar gevonden wierden, doch uit nalatigheid en gebrek aan opzicht meest alle aan de boven water liggende zyde vergaan waren. Het Committé wilde deze in het openbaar verkoopen, doch de Constructeur Generaal, van den geringen voorraad van zware masten bewust, en vermoedende dat de onder water liggende zyden naar de Rotterdamsche wyze van zamenstellen meestal bruikbaar zyn zouden, ried zulks af, met dat gelukkig gevolg, dat men, met eenen kleinen aankoop ten bedrage van *f* 15600 guldens, uit die half verrotte masten, reeds voor meer dan *f* 70000 aan rondhout heeft vervaardigd en alle die schepen voorzien, daar 'er anders reeds gebrek aan zware masten zoude geweest hebben.

Een derde bezwaar heeft men gevonden in het tot brandhout zagen van het oude smeergoed, en het vervaardigen van geheel andere machines van nieuw beukenhout om de Schepen te water te doen lopen.

Uwe Commissie vindt het ten uitersten bezwaarlyk en genoegzaam onmooglyk, om de Vergadering, zonder behulp van tekening, modellen of dadelyke beschouwing, een juist denkbeeld te geven van het werktuigkundige onderscheid tusschen de beide wyzen van aflopen, welke te Rotterdam en te Amsterdam plaats hadden. Zy moet zich derhalven vergenoegen met Ul. te berichten 1. dat de ondervinding in menigvuldige gevallen geleerd heeft, dat men te Amsterdam een Schip willende doen aflopen, nimmer zeker was van het oogenblik, waarop men hetzelve in beweging zoude kunnen brengen; zoo dat men dikwerf uuren ja dagen is bezig geweest, om eenigen voortgang in het Schip te bewerken; terwyl men te Rotterdam altyd in staat is het oogenblik van aflopen te bepalen, en daardoor niet alleen veele arbeidsloonen te besparen, maar voor al het oogenblik van het hoogste water waar te nemen en daardoor het Schip veel gemak toe te brengen. 2. Dat de Schepen, op de Amsterdamsche wyze aflopende, veel meer lyden dan of zy op den Rotterdamschen trant in het water worden gelaten. Want volgens dezen glyden zy langs een effen vlak voort, zonder dat de kiel aan eenige meerder rechtzetting wordt blootgesteld, dan die door de eigen zwaarte van het Schip, nu van alle vreemde steunzelen ontbloot onvermydelyk is; terwyl volgens de eerste, het Schip, door de opramming der wiggen op onderscheiden plaatzen, eerst onregelmatig wordt opgeligt en vervolgens al danzende voortschuift, waardoor de kiel veel meer van hare oorspronklyke richting verliest en het Schip dikwerf merkelyk uit elkander zamineit, en altyd in gevaar is van zoo veel nadeel te lyden, dat de Constructeur aan uwe Commissie verklaard heeft, dat, al moest 'er voor ieder te bouwen Schip zulk een toestel vervaardigd worden, als nu geschied is, vyftien honderd guldens kost, en gemaklyk vyftig jaren kan gebruikt worden, hy als een man van Eer zich zoude verplicht rekenen liever die kosten aanteraden, dan de Schepen op de andere wyze aan ramp bloot te stellen. Ten slotte kan uwe Commissie met betrekking tot het tot brandhout zagen van het oude smeergoed, stellig verzekeren dat zulks zeer ver bezyden de waarheid is, aangezien zy onder den nieuwen toestel een groot aantal eiken wiggen gezien heeft, welke als nog goed en bruikbaar zynde uit het oude smeergoed waren uitgezocht.

Niet minder klemmende zyn aan uwe Commissie de redenen voorgekomen, welke de Constructeur Generaal voor het vervaardigen van wiggen uit nieuw beukenhout in plaats van

 uit

uit afval van eiken planken heeft bygebracht. Zy waren deze: 1. Dat de daartoe bruikbaare afval nimmer groot genoeg was voor het benoodigde aantal wiggen, en men 'er dus veelal einden van 3 en 3 en één half duims planken toe bezigde, welke voordeeliger elders konden verpast worden. 2. Dat de eiken wiggen maar zeer weinige slagen konden uitstaan zonder te scheuren en onbruikbaar te worden; aan welk ongemak de beuken zoo veel minder onderhevig waren, dat men eene beuken zeker tegen twee en misschien wel tegen drie eiken mogt stellen; zoo dat door het gebruik der beuken veel arbeidsloon bespaard wordt. 3. Dat de beuken in zich zelve niet kostbaar zyn, kunnende 'er uit een balk van 70 voet lengte en 20 à 22 duim dikte, welke naar den tegenwoordigen prys met het loon aan de zaagmolen op 140 Guldens te staan komt, twee duizend à twee en twintig honderd wiggen gezaagd worden, weshalven dezelve, met het arbeidsloon van twee houtzagers geduurende een maand, nog op geen 2 en één halve stuiver aankomen.

Eindelyk behoort onder deze klasse de beschuldiging dat 'er vier masten gekogt zyn voor ƒ 3366, welke ten hoogsten zestien honderd guldens waardig waren: waar omtrent het genoegzaam zal zyn te berigten, dat deze koop door den Constructeur Generaal is geschied ten overstaan van den Equipagiemeester *Binckes*, den Scheepstimmermansbaas *Dorsman* en den Makelaar *Altius*, en dat dezelve toen aan den Mastemaker *Jelle Roelofs* voor ƒ 4000 zouden zyn verkogt geworden, indien de Constructeur Generaal niet reeds daags te voren in onderhandeling geweest was. Alleen mogen uwe Gecommitteerden niet verzwygen, dat de beschuldigers zelven aan hun verklaard hebben niet te weten of die masten in dezen tyd beterkoop hadden kunnen gekocht worden of elders voor minder prys te bekomen waren; maar dat het hun voorkwam dat Canadasche masten niet meer waardig waren, en tot dien prys in den Engelschen Oorlog hadden kunnen gekocht worden: een antwoord, het welk den grond der beschuldiging wegneemt en te gelyk eene kortzichtigheid by de beschuldigers aantoont, welke men zekerlyk by geene gequalificeerde Stads Keurmeesters van masten zoude verwacht hebben; daar deze niet alleen geene gewoone Canada masten zyn, maar ook nimmer een mast van 26 palm en 100 voeten voor zulk een lagen prys gekocht is. Tot een staaltje van de pryzen dient, dat 'er in de afgelopen week eene veiling van ruim 70 nieuw aangevoerde Riga masten geweest is, waaronder slechts eene van 24 en drie quart palm, welke voor ƒ 2400 is opgehouden

By ons onderzoek, naar het geene den Onder Bootsman *Cornelis Craay* wordt te last gelegd, is ons gebleken, dat hy indedaad het fokke want voor het Schip de *Cerberus* eene vadem te kort gehakt heeft, iets, het geen hem in zynen negenjaarigen dienst als Bootsman nooit te voren gebeurd was, waarschynlyk, vermits het juist ééne vadem scheelt, door mistelling is veroorzaakt, en zeer zeker, gemerkt 's mans doorgaand plichtmatig gedrag, het geen zelfs door zyn beschuldigers in dezen erkend wierd, aan geene moedwilligheid of onkunde is toe te schryven. Commissarissen uit het Committé der Marine, nu omtrent een jaar geleden, kennis van deze beschuldiging krygende, hebben dezelve dadelyk, nevens een ander, waarvan straks nader, gesteld in handen van den Fiskaal, en in deszelfs gunstig rapport en ingeleverde getuigschriften genoegen genomen. Dan vermits 'er by de beëdigde verklaringen een nieuw bezwaar wegens deze zaak was ingebragt, te weten het onmatig rekken van het te kort gehakte Wand, zoo dat hetzelve geheel onbruikbaar geworden was, heeft uwe Commissie dit nader onderzocht, en by eigen bezichtiging bevonden, dat hetzelve die tekenen van onmatige rekking niet draagt, welke hun door de beschuldigers zelven waren opgegeven; en hiermede zich nog niet voldaan rekenende, heeft zy hetzelve door den Baas van 's Lands Lynbaan doen examineeren en van denzelven het hierby overgelegde declaratoir bekomen, dat hetzelve Want goed was en dienstig voor alle einden, waartoe men hetzelve willen gebruiken. Weshalven uwe Commissie zich volkomen overreed houdt, dat gemelde Bootsman het fokkewant voor het Schip de *Cerberus*, noch uit onkunde, noch met een kwaad opzet, maar enkel by vergissing eene vadem heeft te kort gehakt, en dat het Land by dezen misslag geen nadeel van eenig belang lydt, en men dus in de afdoening dezer zaak, zoo als die door Commissarissen is geschied, en waar van wy de stukken hier nevens overleggen, behoorde te berusten; en uwe Commissie meent hiertoe des te veiliger te mogen adviseeren, vermits het onderzoek van de tweede beschuldiging van dezen Bootsman, als hadde hy op eens anders naam valschelyk geld ontvangen, zoodanig is uitgevallen, dat de eerlykheid van dezen man boven alle bedenking gesteld is. De zaak is deze. Aan de Sjouwerlieden, die tot het afbrengen der Schepen met de Kameelen gebruikt worden, wordt agt stuivers daags voor kostgeld betaald, uitgezonderd aan die geenen, die als dan, op het Schip zelve te werk gesteld wordende, ook aldaar slapen en met de Equipagie eeten. By gelegenheid van het afbrengen van 's Lands Schip de *Vryheid*, was ook de Sjouwer *Frederik Bockscholt* op de daartoe gebruikte Kameelen in dienst geweest, en daar de Vice-Bootsman *Kraay*, in den waan was, dat hy niet op het Schip, maar gestadig op de Kameelen diende, was het kostgeld ook voor dezen man betaald, en werd over de maand September door den Vice-Bootsman voor *Bockscholt* ontvangen, die het zelve over de maand Augustus reeds in zyn zak had. Dan nu ontdekte de Vice-Bootsman, dat *Bockscholt* indedaad geduurende die twee maanden niet op de Kameelen, maar op het Schip geschaft had, en hem dus geen kostgeld toekwam. In plaats derhalven van denzelven het ontvangen kostgeld over de maand September uittereiken, eischt hy het reeds ontvangen over de maand Augustus van hem terug, en brengt een en ander dadelyk aan den Klerk *Nybakker*; doch deze weigert hetzelve te ontvangen, om dat de boeken reeds na het Zee-Comptoir waren overgebracht, en zegt hem, hetzelve te bewaren, tot dat die boeken wederom aan de Werf zouden zyn; Hy doet zulks, en wordt daar door by *Bockscholt*, die van dit gebeurde onkundig was, van landsdievery verdacht, terwyl hy intusschen gezorgd had, dat het land niet verkort wierd. En dat deze misslag niet alleen door den Vice-Bootsman zelven is aan den dag gebragt, maar ook door denzelven onverwyld en uit eigen beweging is verbeterd geworden, is uwe Commissie duidelyk gebleken uit de ronde en herhaalde verklaring van *Fredrik Bockscholt* zelven, *dat Kraay hem het eerst over het te veel ontvangen geld had aangesproken.*

Tot opheldering van de laatste beschuldiging, in de beëdigde verklaring voorkomende: te weten, het aankopen in de maand April dezes Jaars, van 180, en nog een 160 Kruidvaten, terwyl 'er nog wel een duizend op 's Lands Werf voorhanden, en vyftien Kuipers in het werk waren; heeft uwe Commissie zich doen geven het Groot boek van het Magazyn, en daar uit is aan uwe Commissie gebleken; dat 'er op den eersten April niet meer dan negen en vyftig Kruidvaten voorhanden waren, en dat de geheele voorraad van Kruidvaten in de maanden Maart en April, zoo aangekogte als aangemaakte, slechts belopen hebben het getal van zes honderd agt en zeventig, waarvan 'er op den eerste Mey nog elf stuks overig waren. Gevolglyk, dat 'er gebrek zoude geweest zyn, indien de Eequipagiemeester, de benodigde hoeveelheid vooruit kennende, niet gezorgd had daar in te voorzien, door den aankoop van twee honderd agt en dertig, Vaten, en niet drie hondert veertig, gelyk in de beëdigde Verklaring verkeerdelyk word opgegeven. Terwyl in de Kuipery door ander werk,

he

het geen van buiten niet zoo goed kon worden aangevuld, alle banden bezet waren, zoo dat men den geheelen voorraad aldaar niet konde vervaardigen.

Uwe Commissie heeft dus, onder alle deze, met zoo veel ophefs aangevoerde beschuldigingen, zoo verre dezelve aan hare nasporing zyn aanbevolen, niets strafwaardigs gevonden. Onder alle dedaden, die als zoo veele gepleegde misdryven zyn opgegeven, vond zy éénen misslag, die uit eene loutere vergissing bedreven was, en geene noemenswaardige schade aanbracht; alle de overige bleken haar onder de plichtmatige, en veelal onder de loswaardige bedryven te behooren: en of het met de beschuldigingen tegen den Smits baas wel anders zal uitkomen, moet ook de tyd leeren. Ondertusschen vernam uwe Commissie met leedwezen, dat de eigenlyke beschuldiger *Jan Keyzer* reeds, voor dat zy met het onderzoek dezer zaken belast was, was overleden. Zy heeft dus dien man niet kunnen hooren, en mits daar door de gelegenheid, om de ware beweegredenen van 's mans gedrag, in het byeenzamelen van deze beschuldigingen en getuigen, voor uwe Vergadering opentelеggen. Zy wil zyne assche niet ontrusten. Maar zy mag echter niet verzwygen, dat het genoegen, welk zy telkens smaakte, wanneer zy onschuld vond, daar zy misdaad verwachte, of wanneer zy in de plaats van een aangetygde misdryf, eene verdienstelyke daad ontdekte; dat dit genoegen even dikwerf vergald wierd door verontwaardiging over den aangetygden laster, en door een levendig bezef van de nadeelige gevolgen van het toelaten van dusdanige wyze van beschuldigen

Men onderstelle al eens, dat het Committé tot de zaken van de Marine deze en zoortgelyke valsche aantygingen met verdiende verachting zal behandelen, en zonder moedeloos te worden, rustig voortvaren in het behartigen der zaken, aan deszelfs Bestuur toevertrouwd; zal men dit menschkundig mogen verwachten van elk byzonder Lid van het zelve, aan welk het plaatslyk opzicht en bestel over veele dingen in de byzondere Departementen is opgedragen? Zal hy niet huiverig worden, om iets, zonder een bepaald besluit van het Committé, afredoen, en zal dit 's Lands dienst niet menigmaal vertraagen? en zomtyds onherstelbaare schade toebrengen? zal die zelfde huiverigheid zich niet over de Hoofdbedienden voortplanten? zal inzonderheid het vernuft der Scheepsbouwmeesters niet gedrukt, hunne vindingskracht niet vermetigd, en alle volmaaking hunner kunst niet geweerd worden; wanneer zy by elke ingevoerde verbetering zich door ieder ondergeschikten werkman, wien zulks niet gevalt, by de hooge Wetgevende Vergadering, als Landsdieven kunnen zien aangeklaagd, en genoodzaakt worden zich telkens als zoodanige te verdeedigen? zullen zy hier liever nimmer eenige proef nemen, en alles by het oude laten, dan zich aan zulke onaangenaamheden blootstellen? onaangenaamheden, die grooter zouden worden, naar mate de genomen proeven eens minder gelukkig uitvielen? Uwe Commissie heeft reeds de eerste beginzelen van deeze gevolgen bespeurd, en rekende zich daarom verplicht deeze aanmerkingen in het midden te brengen. Vergun 'er haar nog deeze bytevoegen, dat zoortgelyke beschuldigingen, schoon na het strengste onderzoek valsch bevonden, altyd dit nadeel te weeg brengen, dat zy een wantrouwen zaayen tegen de beschuldigden, het welk, daar het Volk toch altyd het ergste liefst gelooft, door de volledigste vryspreking zeldzaam geheel worde uitgewischt.

Wy hebben dus, Burgers Representanten! verslag gedaan van onze bevinding, omtrent de byzondere beschuldigingen of bezwaren, welke in de beëedigde Verklaring van *Jan Keyzer*, cum suis, voorkomen, en aan ons onderzoek waren aanbevolen. Ons blyft thans nog overig, uwe Vergadering te berichten, aangaande den algemeenen staat der zaken op 's Lands Werf te Amsterdam; en hieromtrent heeft uwe Commissie het genoegen met volle ruimte te kunnen verklaren, dat dezelve niet zoo slecht gewaest is, als het algemeen geroep ging, en zelf het Committé tot de zaken van de Marine scheen te geloven; dat 'er op het tydstip van haar verblyf reeds aanmerkelyke verbeteringen in trein waren, en dat thans de geheele Werf is georganiseerd, en gebracht in dien staat waar in het Committé dezelve wenschte. Om der waarheid hulde te doen, verkeerde verdenkingen weg te nemen, verdiensten te erkennen, en de Natie, omtrent het bestuur van een zoo kostbaar en gewichtig vak, gerust te stellen, vindt uwe Commissie zich verplicht het een en ander wat breder uittehalen.

Toen het Committé tot de zaken van de Marine het Admiraliteits Bestier verving, was de toestand der Werf te Amsterdam in de daad rampzalig. Gebrek aan behoorlyke instructien voor hun, die 'er met eenig gezag bekleed waren, had 'er de wanorde op den hoogsten trap, en de verantwoordelykheid byna tot niets gebragt. Nypende schaarsheid aan hout en andere werkstoffen had zints lang allen regelmatigen voortgang van den arbeid verboden. Door het aanhouden van een zeer groot getal hoogbejaarde en zeikelyke arbeiders was de trage gang des ouderdoms aan allen eigen geworden. De versperring der Werf door tuinjes en houtstapels, en het gebruik om de Schepen midden in het dok en dus alleen met schuitjes genaakbaar te laten vertimmeren, beveiligden het volk voor het oog des meesters. Eene eindelooze splitzing der werkliеden in onafhanklyke ploegen en winkels verlamde het bestier, stremde dikwyls het werk, verbande naaryver en verbeteringen, en stond het land op veele onnutte daggelden aan even zoo veele ledigstaande opzichters. Eindelyk, de Raad der Admiraliteit was in den laatsten tyd in twee partyen verdeeld geweest, die elkanders beste ontwerpen gestadig dwarsboomden; een Engelschman, die het groote Magazyn koelzinnig kon zien afbranden, was Opper-Equipagie-Meester; de Scheepstimmers-baas was overleden, en het Volk, steeds aan het hoofd der plunderaars en muitemakers gebruikt, beschoude zich als een staatkundig ligchaam van heel wat aangelegenheid.

De taak van het Committé in dezen was dus allermoeilykst. Het moest eerst alle de misbruiken en derzelver oorzaken leeren kennen; vervolgens middelen van herstel beramen en daarstellen, en intusschen zorgen dat de uitrusting en het onderhoud van 's Lands Schepen onafgebroken voortging, en de daarstelling eener vloot niet gestremd wierde, door eene geheele desorganisatie van de grootste werf.

Natuurlyker wyze vorderde het hoofdbestier de eerste voorziening; de yverige, eerlyke en vaderlandsgezinde Onder-Equipagiemeester *Bineken* werd aan het hoofd gesteld; om nog zogt men eenen geschikten Constructeur of Scheepstimmermans baas; dan hierin slaagde men niet zoo gereedelyk. Onder het klein getal bekwame persoonen mangelde het dezen aan moed, geenen aan vaderlandsch gezindheid; een derde stond op voorwaarden, welke de voortduring van oude misbruiken vorderden; eindelyk besloot het Committé, den Scheepstimmermans baas van Hellevoetsluis te gelasten, om zich derwaards te begeven, en te beproeven wat zyne krachten toelieten. Het zond 'er te gelyk een der Leden, met byzonderen last om de Werf met den aankleve van dien gade te slaan. De geheele opruiming van de Werf, welke men onder het oude bestier nimmer had durven ondernemen; eene gelyke verbetering op de huistimmermans winkel; de vernieuwde werkzaamheid in 's Lands Lynbaan; de verwydering der in allen en het weder aannemen van rapper werkgasten, meestal voorstanders van de nieuwe Orde van zaken; de reorganisatie van het Comptoir van Equipagie en het invoeren van eene verbeterde wyze van boekhouden aldaar, waren de eerste vruchten van deze schikking. Om verder

k. n

kunnen gaan, moest men vooraf de bekwaamheid der menschen en den gang van het werk grondig kennen, de gemoederen voorbereiden en alle schokken vermyden; in een woord het was hier, gelyk meest altyd, best zich langzaam te haasten. Na deze les handelden de beide buitengewoone Commissarissen door het Committé tot de eindlyke reorganisatie van de Werf dezen Zomer afgezonden; en de uitslag heeft ten vollen aan de voorzichtige maatregelen beantwoord. Eene geheele nieuwe Orde van zaken is 'er onlangs ingevoerd en in volle werkzaamheid; men heeft dezelve vooraf duidelyk aan de werklieden voorgesteld, men heeft hun den onveranderlyken wil van het Committé te kennen gegeven; zy hebben 'er de billykheid van gevoeld en 'er zich dadelyk naar geregeld: alleen hebben veele der Commandeurs de verklaring geweigerd, en in de vervulling van derzelver plaatzen is reeds grootendeels voorzien. Weshalven men alle reden heeft om te verwachten, dat de Amsterdamsche Werf, wel dra in orde, vlyt en werking voor geene andere zal behoeven te wyken.

Ondertusschen was het 'er, voor deze laatste grondige verbeteringen, niet zoo erg gesteld, als men 'er algemeen over schreeuwde; zelfs, is het ons toegescheenen, dat het Committé zelf, door dien eenparigen roep aangezet, en misschien door vergrootte berichten misleid, zich den toestand der werf, in de laatstleden zomer maand te donker heeft afgeschilderd. Bovengemelde Commissarissen althans hebben ons betuigd, dat zy het 'er beter gevonden hadden dan zy vermoeden; en dat de minder werkzaamheid meer aan de gebrekkige inrichting, dan aan onwil of opzet was toe te schryven geweest. Immers, schoon 'er niet zoo veel verricht is, als 'er had kunnen verricht worden, is 'er toch veel gedaan; en zeker oneindig meer dan in vorige jaren. Zedert Mey 1795 zyn 'er zes Linieschepen, één vyf fregat en drie ligte Schepen, meest al zwaar vertimmerd, voorts uitgerust en tot den dienst gereed gemaakt. Zeven Schepen zyn 'er op de Kameelen naar Texel, een van daar naar Amsterdam en een naar en weder van Medemblik gebracht. De *Washington* van zeventig, en de *Heldin* van twee-en-dertig Stukken zyn 'er aangebouwd, na dat de eerste onder het oude Bestuur opgezet, en wegens den slechten staat der helling doorgezakt, eerst geheel was verstapeld en te recht gezet: een werk, welks gelukkige uitvoering den Constructeur by deskundigen tot lof verstrekt. Aan een en ander is voor omtrent zesmaal honderd duizend Guldens aan hout verwerkt. Voorts is 'er voorzien in de dagelyksche behoeften van de Vloot, ook voor Schepen van andere Departementen, een aanzienlyke voorraad van behoeften voor de West Indische Schepen is 'er gereed gemaakt en derwaards verzonden; als ook een meenigte rondhout naar het Nieuwe Diep, om de Vloot, na een gevecht of geleden storm, onverwyld te kunnen herstellen. Boven dien is 'er een Schip, in de spanten staande, afgebroken, een ander gesloopt, de geheele vloer der werf achter de hellingen vernieuwd; een bouwvallig deel van de Wooning des Equipagiemeesters met het Comptoir geheel opgebouwd, en het groote Magazyn gedeeltelyk betimmerd; terwyl eindelyk de vervallen staat van de gansche Werf en alle de daartoe behoorende gebouwen, schuiten en werkvlotten, gestadig een aantal handen tot in standhouding vorderde. Een aanmerkelyk gedeelte van den arbeid was dus hier van dien aart, dat het gewrocht den voorbygaanger niet in het oog viel; men zag 'er steeds de twee zelfde Schepen op staan, terwyl 'er te Rotterdam van tyd tot tyd afliepen, en weder nieuwen werden opgezet; men bedacht niet, dat men by Rotterdam, waar slechts gebouwd wordt, Hellevoetsluis moet voegen, waar de voltimmering en toerusting der groote Schepen, en de meeste reparatien geschieden; en men wist niet dat de schoone voorraad van zwaar hout, welke by de Admiraliteit op de Maze voorhanden was, aldaar tot meerder nieuwe aanbouw gelegenheid gaf, dan te Amsterdam, waar Dok en Magazynen ledig waren, en alles moest worden aangekocht. Geen wonder dus, dat de oppervlakkige beschouwer dwaalde, en alleen aan luiheid toeschreef, het geen mede aan de opgemelde oorzaken moest worden toegekend: en zonder hier mede aan de lofiyke en ongemeene nyverheid en vlyt der Rotterdamsche Timmerlieden een grein van den aan hun verschuldigden roem te willen ontnemen, moet de Commissie ten slotte nog zeggen, dat het aan haar uit de rollen der werven is gebleken, dat het verschil in het getal der werklieden niet zoo groot geweest is, als zommigen uit eene verkeerde opvatting van een gezegde van het Committé tot de zaken van de Marine, zich verbeeld hebben; bedragende de bedienden en werklieden te Rotterdam en Hellevoetsluis te zamen genomen, in de maand Mei laatstleden, duizend en negentien Persoonen, en te Amsterdam dertien honderd negen-en-negentig, waarvan voor de Equipagie der Transport-jachten, het Volk der Zaagmolen, de Kanteis- en Lyndraaiers-gasten, nog ongeveer honderd man moet worden afgetrokken, indien men de twee Werven wil vergelyken.

En hier mede ons Rapport eindigende, zouden wy nu nog moeten dienen van consideratien en advys; en, welk zouden at in dezen toedragt van zaken, zoo als wy dien bevonden en bericht hebben, anders kunnen zyn, dan dat de Vergadering in het gehouden bestuur van het Committé tot de zaken van de Marine, en van deszelfs Commissarissen te Amsterdam, betreffende de Werf aldaar, ten vollen mag berusten.

J. Kantelaar.
J. H. Floh.
A. G. Besier.
P. Hartog.
G. C. C. Vatebender.

(*De Bylagen, tot dit Rapport betrekkelyk, zullen wy in ten volgend Nummer mededeelen.*)

Evers zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wanneer ik den 6 September laatstleden de eer had om deze Vergadering rapport te doen, over de bezwaren die Gyl. uwe Commissie volgens Decreet van 13 July gequalificeert had in te winnen, aangaande de schadelyke practyken en dieveryen, die in de Smedery op 's Landswerf te Amsterdam zoude plaats hebben, hebt gy volgens 't eenparig voorstel uwer Commissie gedecreteert, de beëedigde bewyzen daar omtrent ingewonnen aan 't Committé tot de zaken van de Marine over te geven, ten einde daaromtrent zo te handelen als in goeden Justitie zoude behoren.

Terzelver tyd deden wy tevens 't voorstel om na zodanige andere bezwaren, als van welke wy ouvertures gekregen hadden, dat door de kwaade directie der Bazen of die in heger employ gestelt zyn, tot groot nadeel van den Lande, op 's Lands Werf te Amsterdam zouden staad grypen, door eene personeele Commissie onderzoek te laten doen. — Dit hebt gy tevens besloten,

En geene geringe verwachting had ik aangaande dit laatste onderzoek en 't rapport daaromtrent, daar het zelve in 't byzonder gedemandeerd werd aan zodanige Commissie, als reeds exteerde om de werkzaamheden der Committés in 't algemeen nategaan. — Eene Commissie gecomposeerd, behalven uit de in dit vak kundige Mannen, uit alle de Leden dezer Vergadering, welke tot hun intrede in de Nationale Vergadering toe, Leden van 't Committé tot de zaken van de Marine zene waaren, of daaraan ondergeschikt, en welkers plaatsen in dat Collegie hen met ongeduld terug verwachten.

Ik weet wel, dat in deze Vergadering volgens 't Réglement alle Collegiaale, zo wel als Provinciaalen, en byzondere betrekkingen ter zyde staan, echter van Leden, eener Commissie als

als deze, van welke veele de goede of kwaadeditecte der Werf te Amsterdam, reeds zedert langen tyd by ondervinding kenden, of ten minsten behoorden te kennen, en van welke Burger *Kantelaar* de eerste benoemde was, verwachtte ik niet anders dan *een onderzoek en fraay Rapport van de Re- en Organisatie van de Amsterdamsche Landswerf.*

Over 't geheel genomen is dit Rapport ter deliberatie zodanig, en zeer geschikt, om naast *een zodanig voorlopig Rapport van de Re- en organisatie van de Bataafsche Armée door het Committé te Lande*; ook door eene Meesterlyke hand geschetst, als een weêrga voor de Natie opgehangen te worden.

't Zy my echter vergunt, hieromtrent, met betrekking tot byzonderheden, myne gedachten openhartig te zeggen.

Ik zal dat doen door drie aanmerkingen te maken.

In de eerste plaats zal ik kort aantoonen, dat 'er in dit Rapport dingen staan, die 'er *niet in behooren.*

Ten tweeden geloof ik, op 't crediet der Rapporteurs, *dat 'er veele waarheden in staan.*

Ten derden, doch veele zaken zeggen 'er de Rapporteurs in, die ik, behoudens alle achting voor dezelve, *nog niet kan geloven.*

Wat *het eerste* aanbelangt, dat 'er in dit Rapport dingen staan, *die 'er niet in behoorden*, heb ik reeds in myn Advys, by het inbrengen van dit Rapport te kennen gegeven, voor die zaken, die te voren aan de Justitie gerenvoyeert zyn, behoorden zy geen verschooningen op te zoeken. Al 't geen dus de Rapporteurs No. 1. pag. 2 tot 6 *zeggen*, is op zyn best overtollig. — Zy schynen dit zelve gevoelt te hebben, daar zy pag. 2 aan 't einde zeggen, „ dat, betreffende de „ beschuldigingen tegen den Smitsbaas *Rikkers*, deze op zich „ zelve wel geen onderwerp van de nasporing dezer Com„ missie konden uitmaken, als reeds door het Decreet van „ 6 September laatstleden aan een rechterlyk onderzoek zynde „ onderworpen." — Doch waarom doen zy dit dan? — Zy geven daar van de redenen vervolgens op pag. 3.; maar was het om die reden noodzakelyk, de werkplaats aan Vulcanus gewyd, niet te vergeten, moesten zy ons tot onzen gerustftelling berichten, dat zulk, daar thans alles in de beste orde voordoet, ('t geen ik als zulks met eigene oogen gezien hebbende, mede kan getuigen,) wat is, daar het vorig *Kinder Poppegoed*, pag. 4 en 5 zo sierlijk opgenoemd; wat zyn, daar de *Kinder Speel of Rolwagens* toe nodig? wat is het daar toe nodig, dat zy ons aanleiding geven om te denken, waar de *kopere Strykyzers, Doofpotten, Vuurhaardjes* enz., (waar voor 't Rapport *Vuurkaakjes* heeft,) gebleven zyn? zy blyven dus toch zelfs, volgens 't Rapport, ten nadeele van 't Land verloren; de Justitie mogt dit volgens besluit onderzoeken.

Dus een van beide; deze opgave moet naar myn inzien *de strekking hebben*, om daar door het Schildery op den voorgrond fraay te stoffeeren; — of, om 't Judicieel onderzoek na myn inzicht te preoccuperen; — of beiden — althans, ik besluite als nog, dat dit onderzoek en de opgave in dit Rapport *onnodig, beuzelachtig, belemmerend of vooruitlopend voor 't judicieel onderzoek na de bedrigde beschuldigingen van vorige Jaars is.* — en daarom kan ik my met het besluit van dit Rapport niet conformeeren; namentlyk, om ten dezen, in 't gehouden bestuur te berusten.

Myne *tweede* aanmerking is, ik geloof op het crediet der Rapporteurs, *dat 'er veele waarheden met betrekking tot 's Lands Werf te Amsterdam staan*, en dat zy van veele bezwaren eene voldoende oplossing geven.

Ik moet evenwel bekennen, dat ik tot het eigen zien en onderzoek van veele zaken daarin [illegible] noch bekwaam ben, noch [illegible] gehad heb, dezelve [illegible] Van [illegible] men hun van veele bewyzen [illegible] zo veele beschuldigingen verheymt, en is het dan wonder, dat uwe Commissie „ onder alle met zo veel ophefs aangevoerde beschuldigingen „ (gelyk zy pag. 17 zeer) niets strafwaardigs, en maar ééne „ misslag, die uit eene kortere vergissing bedreven was, en „ geene noemenswaardige schade aanbracht, gevonden heeft; „ en of niet (zeggen zy) met de beschuldigingen tegen den Smits„ baas wel anders zal uitkomen, moet ook de tyd leeren;" en ik wil 'er ook wel byvoegen, ik geloof het niet. — 't Is zeker wel gelukkig, en voor de Natie geruststellende.

En terwyl de Rapporteurs hun leedweezen betuigen, dat *Jan Keizer* de eigenlyke beschuldiger overleden was, en zy dus buiten staat om 's mans waare beweegredenen van aanklachte te ontdekken; beklagen zich zyne vrienden, die veele inlichtingen opgezamelt hadden, niet minder en betuigen hun leedweezen van na alle aangewende devoiren de Commissie niet te hebben kunnen te spreeken krygen; dat men hun zelfs, toen de Commissie op de Werf met onderzoek bezig was, en zy dezelve verzochten en poogde te spreeken, antwoorde, dat dezelve daar noch niet was, en dat men niet wist waar dezelve logeerde.

Ten derde, veele en gewigtige zaken zeggen de Berichtgevers in 't Rapport voorhanden, waarin ik niet volkomen kan berusten, *om dat ik niet geloven kan*, (welk een goed geloof ik ook heb.) *dat ze waar zyn.*

Voor eerst kan ik hun niet toestemmen *dat de staat der werf onlangs zo goed was als zy in 't Rapport voorgeven.*

Ten tweeden, *dat zy nu zo best is als zy voorstellen*

Uwe Commissie zegt pag. 19. „ de Vergadering te kunnen „ berichten en aangaande den algemeenen staat van 's Lands „ werf te Amsterdam met volle ruimte te kunnen verklaren „ dat dezelve *niet zo slecht geweest is* als het algemeen geroep „ ging, en zelfs het Committé tot de Marine *schreen* te geloven, „ en door dat eenparig geroep en algemeen geschreeuw aange„ zet, en door vergroote berichten misleid, zich den toestand „ der werf in laatstleden zomermaand te donker heeft afge„ schildert," volg. pag. 22 — Dit kan ik wel toestemmen, zeiden staan de zaken zo slecht als men wel roept, en 't geen 'er op volgt. „ dat 'er op het tydstip van haar verblyf reeds „ aanmerkelyke verbeteringen in trein waaren en dat dit het „ Committé veel moeite koste" wil ik ook wel aannemen. — Maar echter geloofde ik, dat het 'er al vry erg gesteld was; dit is gebleken, daar ik in de Discussien by gelegenheid der Rapporten over de Smedery en Werf my hier over ook zoo heb uitgelaten; zelfs gezegt dat 'er 100 duizenden Guldens 's Jaars op die Werf voor den Lande nutteloos verspilt worden. — en scheen ik dan volgens pag. 24 onder de dwaalende oppervlakkige beschouwers, en onder die geene die de gezegdens van 't Committé tot de zaken van de Marine verkeerd, ingebeeld, opvatten, rang gerangschikt worden; dwaling heb ik dan met 't Committé gemeen.

Nogthans: ik vinde my verpligt de gronden van die myne gezegdens op te geven, die gezegdens stonden

1. Op zo veele misbruiken en berekeningen als my, schoon ik dezelve niet naauwkeurig onderzocht had, noch gequalificeerd was te onderzoeken, waaren opgegeven.

2. Die rustede op eene verklaring van een Lid zelve, die ten tyde, dat de bezwaaren zich in deze Vergaderzaal lieten hooren, my zeide wel te weten, dat, schoon het noch niet op de Werf had kunnen gereadresseert worden, de wanordre daar echter zo groot was, dat 'er 's maands 60000 Guldens aan Arbeidsloon uitgegeven werd, van welke geen 20000 Guldens verdient werd, dit rekende ik, is 12 maal 40000 of 480000 Guldens 's Jaars voor den Lande alleen aan Arbeidsloon verloren; —— en heeft dien Burger toen gedwaalt, ik met en de Commissie, — echter zoude het op grond zelfs van het rapport, vergeleken met andere zaken, al vry rekenkundig kunnen betoogt worden.

3. Maar

3. Maar voornaamlyk: myne gezegdens steunden op de Resolutie van 't Committé der Marine van den 6 Juny zelve, van den 6 Juny zeg ik, van welke ik ter myner decharge, om van geen grootspraak verdacht gehouden te worden, en tot staving van myne tegenswoordige reden, een gedeelte voor uwen aandacht moet brengen, 't zelve luid: „ op
„ voordracht van 't Departement van Equipagie, in aanmer-
„ king genomen zynde."

„ Dat de toenemende verwarringen in het bestier en werk-
„ zaamheden op 's Lands Werf, te Amsterdam, tot die hoogte
„ is gestegen, dat zonder tusschenkomst van het Committé,
„ 's Lands belang daarby meer en meer een onverantwoorde-
„ lyk nadeel staat te lyden; dat ook onder de meerdere en
„ mindere bedienden op dezelve Werf een geest van dissentie
„ en oppositie te bespeuren is, waaruit niet dan grotere des-
„ ordre en noch meer werkeloosheid te duchten is. — Dat
„ voorts de onderscheide Departementen van dat uitgebreide
„ lichaam niet behoorlyk schynen georganiseert te zyn, — al
„ het welk tot Manifeste schande van de aldaar gehouden
„ wordende directie, veroorzaakt, dat in het voorschreven
„ Departement op verre na niet wordt gepræsteerd, het geen
„ men van zo een groot getal arbeidslieden voor 's Lands
„ dienst zoude mogen verwachten, terwyl de ondervinding
„ heeft doen zien, dat in het *Departement van Rotterdam*,
„ hoe zeer met twee derde minder werk Volk, oneindig meer
„ verricht en gepræsteerd wordt, dan in het voorsz. Depar-
„ tement, met het immense getal werklieden, welke aldaar
„ onderhouden worden; en mitsdien een efficacieuse voor-
„ ziening en redres niet langer kan worden gedifféreerd; en
„ wyders geconsidereert, dat de veelvuldige occupatien van
„ de gewoone Commissarissen aldaar het ondoenlyk maken,
„ om zo veel toezicht aan de zaken van 's Lands werf te
„ geven, als zoude vereischt worden, om daar van een gron-
„ dig herstel te kunnen verwachten.

„ Is goedgevonden en verstaan, dat aan Commissarissen
„ voornt. eene Commissie ad hoc zal worden toegevoegd, en
„ dat daartoe zullen worden benoemd, gelyk benoemd worden
„ by dezen, de Burgers *Speeleveld* en *Schilge* met verzoek en qua-
„ lificatie, om zich met en benevens den Constructeur *Gle-*
„ *vimans* binnen 14 dagen na Amsterdam te begeven, ten
„ einde aldaar naar den staat der zaken op 's Lands Werf een
„ naauwkeurig onderzoek te doen; alle sources van desorder
„ en inactiviteit naar te gaan; de defecten en abuisen te re-
„ dresseren; den geest van dissentie weg te nemen, en een
„ geest van order en werkzaamheid tot stand te brengen;
„ voorts van hunne bevinding, aan het Committé Rapport
„ te doen, en zodanige verdere gepaste middelen van redres,
„ in zaken en persoonen, voorteslaan, als zy zullen bevinden
„ tot betere organisatie van de onderscheiden vakken van
„ bestier aldaar noodzakelyk te zyn; zullende de voornoemde
„ Gecommitteerden gehouden zyn, hun permanent verblyf,
„ geduurende derzelver Commissie op 's Lands Werf te ne-
„ men," enz.

Dit en meer Burgers Representanten! waren de gronden, waarop ik toen geloofde dat het op 's Lands Werf te Amsterdam slecht gesteld was, en noch geloof ik dat het slechter was als de Rapporteurs 'er nu van voorgeven dat het was. — Nu noch met een woord waarom ik niet geloven kan, dat het 'er *thans zo goed* gesteld is als 't Rapport zegt.

Behalven berichten die ik van daar ontfangen heb, — blykt dit uit het te voren aangehaalde, den 6 Juny, wierden volgens de Resolutie der voorn. twee Gecommitteerdens gelast om binnen 14 Dagen op de Werf te Amsterdam, dat groote Werk van redres te gaan ondernemen; 6 Weeken daarna, in 't laast van July, wanneer ik my daar bevond, waren zy 'er noch niet gearriveert; wanneer of zy 'er gekomen zyn weet ik niet; nu voor omtrent 6 Weeken vond uw Rapport doende Commissie reeds eene geheele nieuwe orde van zaken ingevoerd, — deze eindelyke reorganisatie van 's Lands Werf te Amsterdam is dus in meer of min 6 Weken voelvoert, dit gelykt meer *eene Schepping* uit dien Chaos van verwarring waarvan de zo straks aangehaalde Resolutie spreekt, en gaat myn geloof te boven, — noch iets, in 't Slot van 't Rapport pag. 24. zoekt de Commissie eene verkeerde opvatting van een gezegde van de bovenaangehaalde resolutie van 't Committé der Marine tegentegaan, namentlyk dat te Rotterdam met ⅓ Volk minder, oneindig meer werk verricht word als te Amsterdam, zy hebben daartoe de rollen nagezien, en maken onderscheid tusschen 't werkvolk van Rotterdam en Hellevoetsluis, — dan zy gelieven boven gemelde Resolutie in te te zien, die spreekt den 6 Juny van 't *Departement* van Rotterdam, waaronder Helvoetsluis mede behoort, en dus zouden zy hier mede te veel bewyzen, nademaal dat 't Committé tot de zaken van de Marine, toen, den toestand van 't werkvolk op de Werven of Departémenten, waarop ik my anders in myne advyzen verlaten heb, zelfs niet wist.

Wanneer ik nu een en ander van dit Rapport te zamen vatte, zo resulteert daaruit voor myne Conclusie, dat op

1. Gedeelte van 't Rapport de Conclusie niet past, en dus daarop geen Decreet kan vallen.

2. Dat wy 't goede daarin louderen.

3. 't Onzekere daarin verder doen Examineren.

Ten minste ik verklare, dat ik, *na myn inzicht*, al was ik bekwaam om den vetsten post by 't Committé der Marine daar door te kunnen obtineren, en al stond ik geheel alleen, my met de Conclusie van 't Rapport niet kan conformeren; maar stemme om 't geheel te houden in advys. — De Vergadering der Natie besluite na haar doorzicht.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 10 November 1796.

De Commissie tot de Constitutie verschynt ter Vergadering, geintroduceerd zynde door de Secretarissen en den Agent, en gevolgd door den Secretaris en de Clercq dier Commissie.

De President derzelve, SIMON STYL, suppediteert, na het doen eener zeer gepaste aanspraak, HET PLAN VAN CONSTITUTIE, waarop door den President der Vergadering zeer gepast wordt geantwoord.

Thans beklimt *Lublink* den Spreekstoel, en doet mede eene schoone Redevoering, uit naam van alle Plaatsvervangers het afscheid van deze Vergadering nemende.

De President stelt voor, om de Lecture van het Plan van Constitutie uit te stellen tot aanstaande Maandag: — en wordt conform besloten.

De Burger Representant *van de Kasteele* vraagt, om het woord te hebben, dadelyk, na dat het Plan zal zyn voorgelezen; daar hy zich verplicht vind, in de tegenwoordigheid van alle de Representanten van het Volk van Nederland te declareren, dat in het overgeleverde Plan, naar zyn licht, die *één en ondeelbaarheid* niet wordt gevonden, welke alleen de basis van 's Volks geluk kan uitmaken.

Na het eindigen van deze Verklaring onstaat 'er een groot handgeklap, zo in de Vergadering als op de Tribunes.

De Lecture wordt nu dadelyk verzogt; en daarover ontstaan hevige debatten.

Eenige reclameeren het genomen decreet, terwyl anderen appel nominal requireeren, *of het heden, morgen of Maandag zal gelezen worden.*

Eindelyk wordt besloten, om het voorstel, of het heden morgen, of Maandag zal gelezen worden, te houden in advys tot morgen: — en hiermede eindigt de Vergadering.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 240. *Saturdag den 12 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 8 November 1796.*

Voorzitter: G. D. JORDENS.

De Deliberatien, over het door den Burger *Kantelaar* c. s. uitgebragt Rapport, in de zaak van *J. Keyzer*, voortgezet wordende, vraagt de Burger *van Beyma* het woord, en zegt:

Dat, daar hy geinformeerd is, dat 'er dienaangaande eene Memorie door de Commissarissen der Marine, te Amsterdam resfiderende, zal worden ingeleverd, de deliberatien voor als nog, en tot dat de inhoud dier Memorie aan de Leden der Vergadering zal bekend zyn, mogen worden gesurcheerd.

Bezier zegt, dat hy op het door den Burger *Evers* geadvyseerde heeft aan te merken, dat zich niemand ter informatie aan die Commissie had geadresseerd; dat de Commissie met oogen gezien heeft, die waarheid zogten: en dat, zo zy mis had gezien, zulks naderhand het best zoude blyken. Dat hy wyders op het door den Burger *van Beyma* aangevoerde kan aanmerken, dat die Memorie alleen voor de Commissie was ingeleverd.

Van Beyma zegt, die Memorie niet gelezen te hebben; maar dat hy alleen slegts geinformeerd is, dat zy ingeleverd zouden worden.

Evers zegt:

Ik wilde den Burger Representant *Bezier* alleen repliceeren, dat ik in myn advys de Commissie niet beschuldigd heb van de informatien *ontloopen* te zyn; maar dit zeg ik daarin, dat het de Vrienden van den overleden Burger *Keizer* leed deed, de commissie, in Amsterdam zynde, niet te hebben kunnen te spreken krygen: — ik zal dit nu een weinig ophelderen, die Burgers, welke nadere inlichtingen hadden ontfangen, aangaande de bezwaren, zochten de Commissie, zo spoedig als dezelve in Amsterdam gearriveert was, te vergeefsch in de voornaamste Logementen, aan 't Magazyn, Touwbaan en Geschutwerf te spreeken; overal werd hun bericht dat dezelve 'er nog niet was, maar verwacht werd; zelfs aan de Werf, op 't zelve tydstip dat men, (zo als zy van achteren onderricht zyn) bezig was om op het Magazyn de getuigen te ondervragen, werd hun door een bestuurer der Werf bericht, dat de Commissie 'er noch niet was, noch dat hy wist waar dezelve logeerde.

Cau stelt voor, om in omvrage te brengen, of het Rapport zal gearresteerd worden, ja dan neen.

De President brengt, by appel nominal, in omvrage, of de Vergadering zich met het Rapport zal conformeeren, dan de verdere deliberatien hier over uitstellen?

En wordt by de meerderheid geconcludeerd, de verdere deliberatien hier over uit te stellen.

Van Zonsbeek doet, in naam der personeele Commissie, in wier handen gesteld was het Voorstel, door den Representant *Vatebender*, met opzigt tot het verdeelen van den tyd, in deeze Vergadering gedaan, het volgend Rapport:

Gylieden hebt op den 13 Juny laatstleden goedgevonden, te decreteeren, dat de Burger Representant *van Zonsbeek*, en verdere, by Decreet van 28 April, te voren Gecommitteerden, ter examen van de Propositie, door den Burger Representant *Vatebender*, op den 21 April, ter dezer Vergadering gedaan, met en benevens den laatstgenoemden Representant, nader worden verzogt en gecommitteerd, om de Vergadering te dienen van hunne consideratien en advys, of, en zoo ja, langs welk een geregelden weg zy in haare deliberatien tyd zoude kunnen uitwinnen, en de zaken meer bespoedigen.

Uwlieder Commissie, Burgers Representanten! den loop der deliberatien naargaande, en de wyze, op welke de voorkomende zaaken, by deze Vergadering, worden behandeld, vergelykende met de by de haar geprojecteerde middelen, welke zouden moeten dienen, om de behandeling te faciliteeren, wierd al spoedig gewaar, dat de meer en meer verbeterde manier der handelingen van deze Vergadering, zoo na overeenkwam met de by haar geprojecteerde middelen, ter verbetering, dat zy vermeend heeft, de weinige tyd, welke door dezelve zoude zyn uittewinnen, niet overgesteld behoort te worden, tegen de mindere zekerheid, welke de veranderde cynosure zoude kunnen te weeg brengen. — En het is om die reden, Burgers Representanten! dat Uwe Commissie

missie tot hier toe gesupereedeerd heeft, eenig middel tot uitwinning van tyd voorteflaan, en zoude zeker het oog op die verbeterde orde gevestigd hebbende, in dezelve blyven berusten, ware het niet, dat de voorziening, op de aantevaugene deliberatien over het verwagt wordende Plan van Constitutie, haar in die vleiende hoop hadde gestoord, en met meerder ernst had doen bedagt zyn, om middelen aan deze Vergadering voorteflaan, ten einde den vereischt wordende tyd, tot die gewigtige deliberatien, te vinden: het welk uwe Commissie is voorgekoomen, dat, zonder eenig middel, by geen mogelykheid zal kunnen geschieden, en het is om die reden, Burgers Representanten! dat uwe Commissie vermeent aan deze Vergadering te moeten voorflaan, vooreerst, eene Commissie te benoemen van zeven Leden dezer Vergadering, welke Leden, by looting, op dezelfde wyze, gelyk met het benoemen van de Commissie tot begeving der Ambten, zoude behooren te geschieden, welke Commissie alle dagen, wanneer er Vergadering gehouden wordt, van 's morgen neegen tot twaalf uuren haare Zitting in een der vertrekken van het Nationaal Hotel zal verplicht zyn te houden, en alle weken door de zeven Leden, welke haar in rang der getrokken Numeroo's opvolgen, zullen worden geremplaceerd: en dat in handen van die Commissie zullen gesteld worden alle Requesten, Adresfen, Reclames, Memorien, Klagten en wat van dien aart, om, wanneer de zamenstelling der stukken zulks toelaat, kortelyk te extraheeren, en deze Vergadering prealabel te dienen van consideratien en advys, op dien zelfden dag uit te brengen; ten ware de zaaken, daar in voorkoomende, geen spoed kwamen te vereischen, wanneer het in de volgende Vergadering zal moeten geschieden, welke Rapporten door vyf Leeden van de Commissie zullen moeten worden ondertekend

2. Dat, by het verkiezen van een President, vyf Stembilletten door den Secretaris uit de Busch zullen genomen worden, en de namen der Leden, welke daar op als stemmers voorkomen, aan de Vergadering voorgelezen, na welke prelectuur, de dus benoemde Leden, zich met de Busch in een apart vertrek zullen begeven, de namen van de Leden, welke tot President zullen genoemd zyn, agter de naamen der Leden, door welken de benoeming is geschied, op eene gedrukte Lyst schryven, en dadelyk daarna aan de Vergadering Rapport doen, wie tot President verkoozen, of wie met de meeste stemmen daar toe is benoemd geworden; op dat de Vergadering, zoo niemand de volstrekte meerderheid van stemmen tot President mogt hebben, de stemming, volgens het Reglement, zoude kunnen herdoen; en tot meerder zekerheid van de Vergadering, zal de Commissie, de door haar aangevulde Lyst of Lysten aan een der Colommen in de Vergadering ter Lectuur hangen, en de Stembilletten bewaaren tot den volgenden morgen; ten einden de twyfelingen, welken er zouden kunnen ontstaan, by eenige der Leden te kunnen ophelderen.

3. Zullen de voorzeide Leden met de Stembilletten, welke tot benoeming van Leden in de Commissie van Buiten en Binnenlandsche zaken, of tot verkiezing van Ambtenaaren, in de volgende veertien dagen voorkomende, op gelyke wyze handelen.

En eindelyk stelt de Commissie voor, eene Personeele Commissie van zeven Leden te benoemen, op de gewoone wyze, welke tweemaal in de week, des Dingsdags en Donderdags, één uur voor het aangaan der Vergadering, zal vaceeren tot het beëdigen en afneemen der Verklaring van alle zodanige Persoonen, als by deze Vergadering tot het afleggen derzelven zullen geadmitteerd worden.

Dit, Burgers Representanten, heeft uwe Commissie gemeend, tot uitwinning van tyd, aan deze Vergadering te moeten voordragen: zich vleiende, dat hier mede eenigzins aan het oogmerk zal kunnen worden voldaan, onderwerpende deze voordragt aan het meerder en beter oordeel van deze Vergadering.

Nieuwhoff zegt:

Dat hy vermeent, dat in hetzelve zaken voorkomen, welke bevoorens dezelve te concludeeren, wel eens rypelyk dienden te worden overdagt; daar het Volk van Nederland over die schikkingen niet onverschillig zoude zyn.

Blok zegt, dat hy, wel verre van hier door den yver en goede intentie der Rapporteurs te willen te kort doen, echter moest aanmerken, dat de Vergadering, volgens de tegenwoordige orde, nu reeds byna 9 maanden had doorgebragt, en ten langsten nog slegts 9 maanden by den anderen konde zyn; waarom hy het onnodig vond, thans nieuwe schikkingen te maaken.

De President stelt voor, om het rapport te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen, tegens maandag en agt dagen.

En wordt conform geconcludeerd.

De Beveren Rapporteert:

In naam der personeele Commissie, by voorige Decreeten benoemd, nopens den ontvangst der agterstallige Lasten in Bataafsch Braband; en in wier handen gesteld was eene Missive der Gedeputeerdens in de Generaliteits Rekenkamer: waarby dezelve deduceeren geregtigd te zyn, tot het afhooren en sluiten der reekening der Comptabelen in Bataafsch Braband, zoo verre de agterstallige Verponding is betreffende: dat zy, dezelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zouden zyn, dat voornoemde Kamer, daar toe allentfins geregtigd was, en diensvolgens het Decreet van den 24 Augustus, waar by het Committé te Lande hier toe werd geauthoriseerd, zoude behooren te worden ingetrokken: — en wordt conform geconcludeerd.

Floh doet het navolgend voorstel:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Opgewekt door het voorbeeld van onderscheiden waardige Leden dezer Vergadering, om geen voorstel, van welk een aart ook, te onderdrukken, indien men voor zich zelf oordeelt, dat het nuttig en voordeelig zoude kunnen zyn voor het Volk van Nederland, dat wy de eere hebben te Vertegenwoordigen, zy het my geoorloofd, den aandagt dezer Vergadering, voor eenige weinige ogenblikken te verzoeken. — De zaak, welke ik wenschte onder Uliedér opmerking te brengen, is juist niet van zeer groote aangelegenheid, doch gewigtig genoeg, om in aanmerkinge te komen, by getrouwe behartigers van de belangens des Volks, die ook min gewigtige dingen niet voorby zien, vooral in het Finantieele.

Dan de zaak, welke ik op het oog heb, zyn de *Declaratien* der respective Commissien dezer Vergadering, welker werkzaamheden vorderen, dat dezelven zy, het zy kort of lang, naar elders buiten den Haag op reis moeten begeeven.

Dat zy, die ten dienste van den Lande moeten reizen, niet alleen

alleen Scheeps en Wagenvragten vry hebben, en daar by uit hoofde der buitengewone noodzakelyke verteringen, een groter dan het gewoone dag geld ontfangen, is redelyk, en alszins billyk: maar — dat zulken Commisfien voor het doen van Rapport, ook nog een dag vacatie in rekeninge brengen, is dunkt my, — onbillyk.

Immers het ftellen der Rapporten verlengt niet noodzakelyk de reize eener Commisfie, die — buiten den Haag heeft moeten zyn; door dien de Rapporten, zeer wel, in loco te rug gekeerd zynde, gefteld en in order gebragt kunnen, en ook meest al, zo niet volftrekt altoos, in order gebragt worden: zo dat eene Commisfie, ter verrigtinge van dat werk, niet meer in de onvermydelyke noodzaakelykheid is, eenigerhande buitengewoone kosten te moeten maaken. Waarom, en om welke redenen mag men dan voor dat werk nog iets extra declareeren. — Ik voor my, Burgers Reprefentanten! kan daar voor geene voldoende redenen vinden: het komt my voor, dat een iedere andere perfoneele Commisfie hier in den Haag, met hetzelfde recht hetzelfde zoude kunnen declareeren; dat nogthans niet gefchiedt, en ook niet behoort te gefchieden.

Men volgt in dezen tot op den huidigen dag, indien ik het wel heb, een oud Reglement, gearresteerd by de refolutie van de gewezen Hoogmoogende Heeren Staaten Generaal, in den Jaare 1700, op de *Ambasfaden*, en andere *Commisfien*, zo buiten als binnen 's Lands; zo dat die Leden dezer Vergaderinge, die zodanige declaratien hier van tyd tot tyd hebben ingeleverd, voorzeker niet eigendunkelyk, noch naar willekeur hebben gehandeld, maar in dezen, de oude gewoonte zyn gevolgt. Ja! — en dat meene ik hier, in 't voorbygaan, te moeten aanmerken, op dat men my van geene hatelyke fydelingfche bedoelingen verdenke, — ik zelf, Burgers Reprefentanten, heb onlangs, voor eenige dagen in Commisfie buiten den Haag geweest zynde, eene Declaratie, op den ouden voet ingerigt, mede ondertekend.

Maar, Burgers Reprefentanten, daar wy thans eene nieuwe orde van zaaken hebben, en daar de tydsomftandigheden, zedert 96 Jaaren zo aanmerkelyk zyn veranderd, dunkt my, dat vele oude Reglementen wel eens gerevideerd, en Gemodificeerd behooren te worden: en fpeciaal neeme ik de vryheid, zulks aan de Vergadering voorteflaan, met opzigt tot het genoome Reglement van 1700

Indien men dat zelfde Reglement, heden ook nog mogt volgen, met opzigt tot het bekostigen en uitrusten der extra ordinaris en ordinaris Ambasfadeurs, en derzelver gevolgen der extra-ordinaris Envoyés, Refidenten, Agenten, Commisfarisfen en Secretarisfen; dan ftelle ik voor, dat 'er by deeze Vergaderinge eene perfoneele Commisfie benoemd worde, om het *Reglement*, by Refolutie van Hun Hoog Mog. in July 1770 gearrefteerd, *nopens de Ambasfaden en andere Commisfien, zo buiten als binnen 's Lands*, te verminderen, en der Vergaderinge te rapporteeren, en te dienen van confideratien en advys: als mede, dat dezelve Commisfie verzogt worde, hoe eerder zo beter, een beknopt Reglement te ontwerpen, en ter beoordeeling der Vergaderinge te brengen, volgens welk de Commisfien dezer Vergadering, die buiten den Haag geweest zyn, voortaan derzelver Declaratien zullen hebben in te rigten.

Van-Lockhorst zegt:

Ik moet het voorftel van den Burger *Floh* van harte goedkeuren; de Vaderlandfche beginfelen, in hetzelve doorftralende, zyn ook de myne; indedaad wat is 'er tegenftrydiger, dan dat men in de nieuwe orde van zaken, nog aan de oude, zo drukkende Reglementen ten aanzien van Salarisfen, waar over met zo veel rede zo fterk geklaagt is, zoude vasthouden! — deze Vergadering heeft reeds, by het arrefteren van het Reglement van orde voor de Nationaale Vergadering, en de inftructie voor derzelver Secretarisfen, ten doel gehad, om die oude knevelende reglementen der falarisfen te doen ophouden, want toch Art. 17 van de inftructie voor de Secretarisfen voor deze Vergadering leeze ik deze woorden, *zy zullen jaarlyks tot Tractementen genieten, de fomma van 6000 guldens ieder, en zig moeten te vreden houden met hunne bepaalde Tractementen, en die leges, waar van de lysten nader zullen opgemaakt worden, en gehouden voor hier ingevoegd* enz. — Deze woorden overtuigen my dat de Vergadering, in dien tyd, reeds heeft begrepen, nieuwe en meer billyke lysten ten aanzien der falarisfen te doen maken; — maar dit is nog niet gefchied. — En ziet daar de rede, waarom 'er allerwege over bezwarende onkosten, wanneer men zig by deze Vergadering vervoegt, hoort klagen. — Onkosten, waar van niet de Secretarisfen, maar de oude lysten, en het verzuimen van een nieuwe te maken de oorzaak zyn; — om deze klagte te doen ophouden, — om zo vele niet langer zo jammerlyk te blyven horen roepen, *is dit de verbetering, welke wy ons met zo veel rede beloofd hadden?* — Om aan de uitgedrukte intentie dezer Vergadering in het bovengemelde Articul zo duidelyk zigtbaar eenmaal te voldoen. — Conformeere ik my met het geproponeerde door den waardige *Floh*, en insteere met allen ernst, dat de door hem geproponeerde Commisfie niet flegts benoemd, maar ook inftantelyk verzogt worde, om over zyn voorftel en deze nadere aandrang, die ik daar op meende te moeten maken, met allen mogelyke fpoed Rapport te doen.

Van Hoorn zegt, dat niet alle Commisfien gedeclareerd hadden voor het opmaaken van hun Rapport; want dat de Commisfie ter infpectie der Zeehavens, waar in hy geweest was, zulks niet had gedeclareerd.

Van Zonsbeek zegt, dat ook niet de Commisfie, waar in hy geweest is, zulks had gedaan.

De Prefident ftelt voor, het voorftel te ftellen in handen eener perfoneele Commisfie: — conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *Teding van Berkhout*, *Havermans*, *van Lielaar*, *de Kempenaar* en *Floh*.

Gevers ftelt voor:

Dat, daar by den Raad der Gemeente van den Haag, eene Publicatie geftatueerd is, tegens het verkoopen of verruilen van oud en gemaakt Zilver, in welke onder anderen deze termen gevonden worden, *wordende zulks verboden aan alle ongequalificeerde Perfoonen en Jooden*. Dat hy vermeende, dat zulks ten eenemaal ftrydig was tegens het Decreet van den 2 September; en dus Holland zoude worden aangefchreeven, daar over tegens die van den Haage de nodige voorzieningen te doen.

Ten Berge zegt, dat hy zich wel kan conformeeren met den Burger *Gevers*, in zoo verre, als het maintineeren der Decreeten dezer Vergadering betreft; dan wat verders het voorftel aangaat, om Holland aan te fchryven, dat hy vermeent, dat zulks eerst zoude behooren te worden Commisforiaal gemaakt.

Can zegt, dat, zoo lange als de Gildens nog in werking waren, hy dan van gevoelen was, dat alles op den ouden voet moest blyven, en dus, daar de Jooden hier van uitgesloten waren, hy vermeende, dat het voorstel niet te pas kwam; maar, dat men moest afwagten, hoedanig daar over by het aanstaande Plan van Constitutie zoude worden beschikt.

Gevers vraagt, of 'er dan ook een questie is, of de Jooden menschen zyn?

Bacot zegt, dat hy vermeent, dat het hetzelfde is, of zy Christenen of Jooden zyn; dat het in die Publicatie voorkomende stryig is met het Decreet dezer Vergadering, en dus appuyeert het door *Gevers* voorgestelde.

Kantelaar vermeent, dat de zaak niet anders, dan als een litteraire aanmerking kan worden beschouwd, komende het hem voor, dat het niets anders is, dan de aanhaling eener oude resolutie, en eene zaak, welke zoo zeer de attentie der Vergadering niet waardig is.

De Beveren zegt, dat, volgens het 14de Articul van het Reglement van orde, de voorsteller dit zyn voorstel *in scriptis* zal opgeven.

De Sitter wil, dat het in advys zal worden gehouden; daar men niet weet, of niet mogelyk het Provinciaal Committé van Holland daaromtrend voorziening zal doen.

Van Castrop stelt voor, om het voorstel te doen stellen in handen eener persooneele Commissie.

Gevers levert zyn voorstel *in scriptis* over.

De President stelt voor, om het te maken Commissoriaal: — en wordt conform besloten, en daar toe benoemd de Burgers *Bosveld*, *Borgrink* en *de Leeuw*.

De President herinnert daar op de Vergadering de orde van den dag: zynde onder andere het Rapport over de Haven de reserve.

Bosch zegt:

Het Request van den Raad der Gemeente te Enkhuizen, betreklyk het aanbod van wegneeming der Zandbank voor de Haven van die Stad, is door de Vergadering van dat gewigt geoordeeld, dat de deliberatien over het Rapport der Zeehavens in het Noorderkwartier, 't geen voor eenige dagen aan de orde van den dag was, verschoven is, tot de Leden over de mogelykheid der uitvoering van het gemelde voorstel, informatien zouden kunnen genomen hebben — maar dit heeft door de Leden in den tyd van zes dagen niet kunnen geschieden, noch ook hebben de Steden Hoorn en Medenblik haare bedenkingen (indien zy zulks oirbaar rekende,) daar omtrend in dien tyd kunnen inbrengen. — Ik stel om deze redenen voor, dat de deliberatien over dit belangryk Rapport nog eenige dagen werden verschoven; dit vordert de rechtvaardigheid, althans de billykheid.

Ten Berge zegt, dat dan mede in consideratie diende te koomen het door den Burger *Bacot* aangevoerde wegens Delfzyl.

Nieuwhoff zegt, dat ook dit reeds de attentie der Commissie niet ontsnapt was; en welke geschikte plaats Delfzyl ook anders mogt wezen, of welke party men daar van ook reeds in de voorige eeuw getrokken had, men evenwel daar van, voor eene Haven de reserve, geen gebruik konde maaken, daar dezelve aan den Eem, en wel aan de boorden van het Pruisisch territoir gelegen was; en terwyl zelfs het nieuwe Diep niet genoegzaam vylig werd geoordeeld, hoe veel te minder deze haven.

De President stelt voor, dit Rapport nog eenigen tyd te adjourneeren: — conform besloten.

Waarnaa de Vergadering zich in een Committé Generaal formeert.

ZITTING *van Woensdag den 9 November 1796.*

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De President communiceert:

Dat Directeuren van den Levantschen Handel, te Rotterdam, zich by hem vervoegd hadden, betuigende, dat twee derzelven bereid waren de Verklaaring afteleggen; dan dat hy alvoren aan deeze Vergadering zoude doen voorleezen eene Missive, door dezelve aan hem overhandigd: deeze Missive voorgeleezen zynde, blykt uit dezelve, dat *H. Oostendorp* en *van Staveren*, Directeuren wegens Rotterdam, de Verklaring weigerden afteleggen; wyl zy sustineeren geene Ambtenaaren te zyn.

De President stelt voor, om deeze Missive te stellen in handen eener personeele Commissie: — conform besloten en daar toe benoemd de Burgers *van Leeuwen*, *Proot* en *Helmich*.

Waarna de Burgers *Gevaars*, wegens Dordrecht en *Marcus* wegens Leyden, in qualiteit als Directeuren van den Levantschen Handel ter Vergadering verschynen, en de Verklaaring afleggen.

Vervolgens worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen:

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches: — besloten te doen drukken en aan de Leeden te distribueeren.

Eene Missive van den Commis-Generaal der Marine, Departement Zeeland, daarby deduceerende het regt der Crimineele Judicature, in cas van verschillen, over gedane aanhalingen, het Committé der Marine competerende, tegens de geavanceerde sustenue van den Bailluw en die van den geregte der Stad Vlissingen, tevens verzoekende, dat deze Vergadering geliefde te decreteren, dat de Judicature over de zaak in questie aan het Committe was competerende.

De President stelt voor, om deze Missive te stellen in handen der personeele Commissie in die zaak benoemd, aan wier hoofd zich de Burger *van Castrop* bevindt.

Van Castrop zegt, dat hy ten vollen instemt met het door den President gepræ-adviseerde, dog dat hy ook tevens in con-

confideratie geeft, of alles ftaande het onderzoek niet behoorde te worden gefurcheerd: —— en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van de Municipaliteit der Stad Medenblik, te kennen geevende, dat zy, vernoomen hebbende, dat die van Enchuyzen hadden ingezonden eene Misfive, waar in dezelve onder anderen aanbieden, om de Zandbank, voor hunne haaven gelegen, te doen wegneemen, niets zullen voegen by het geen reeds in het uitgebragt Rapport over het plaatfen der Haven de referve, ten voordelen hunner Stad was aangevoerd; dog dat zy thans aanbieden het Zandbankje, in de mond haarer haaven gelegen, mede ten haren kosten te zullen doen wegneemen, en wyders aan de Marine te zullen afftaan alle zulke huyzen en Erven, als aan hun in Eigendom toekoomen, en men benodigd zoude zyn; verzoekende, dat ook deze Misfive mogt worden gedrukt en aan de Leden gedistribueerd: — beslooten te doen drukken en tevens te ftellen in handen der perfoneele Commisfie, aan wiens hoofd zich de Burger *Nieuhoff* bevindt.

Een Request van *H. W. Nieuwenhuis*, uit de Bourtange, verzoekende fchade vergoeding, wegens het aanleggen eener Battery aldaar: — aan het Committé te Lande.

Vyf Requesten van onderfcheidene Bataven, betuigende met verwondering gezien te hebben, dat, daar zy op de Lysten der Bataven worden gevonden, zy echter, by het uitgebragt Rapport, niet waaren vermeld, noch eenige gratificatie hadden genoten, en wyders, dat deeze Vergadering zoude Decreteeren, dat de Bataven zoo lange van 's Lands wegen zonden worden onderfteund, tot dat zy in hunne Broodwinningen waren herfteld.

Kantelaar zegt; dat de twee eerfte Requeftranten, gefolliciteerd hebbende niet om gratificatie, maar om een Ambt, niet in aanmerking zyn gekomen, maar derzelver Requeften aan die Commisfie zyn gerenvoyeerd. Dat twee daarvan ingekomen zyn, toen de Burger *Richard* om zyn ontflag had gevraagd, en dezelve, als zynde het eene van een Kost-Schoolhouder, en het andere van den gewezenen Tolk by *Collgnon* te Parys, gefteld waren in handen van de Commisfie van Buitenlandfche Zaaken. Dat de Commisfie, op de verzoeken der overigen Requeftranten, geen ander Rapport in gemoede hebben kunnen uitbrengen, dan door hun verrigt is: terwyl zy, wat het Request van *C. Wynekes* betreft, en de Rapporten, by H. H. M. in deze zaak uitgebragt, blykt, dat aan den Suppliant een gratificatie van ƒ 300. was toegeftaan: dat mogelyk het zelve niet was afgehaald: waarom hy voorftelt, zich dienaangaande by het Committé te Lande te adresfeeren, ten fine van berigt.

Gevers wil, dat 'er dan ook tevens orde zoude worden gegeven, om, wanneer zulks niet betaald was, als dan uittebetalen.

De Prefident ftelt voor, om alle deze Requesten in advys te houden, tot dat het uitgebragt Rapport in deze zaak zoude zyn ter conclufie gebragt: — en wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *G. Ruiters*, om als Trompetter te worden gepenfioneerd.

Een Request van *Pieter van Bree*, verzoekende abolitie van ftraf voor zyn' Broeder, van defertie befchuldigd: — beide gerenvoyeerd aan het Committé te Lande.

Een Request van Vlaskoopers en Hekelbaazen te Gouda en Rotterdam, verzoekende, dat 'er op het uitvoeren der ruwe Hennip en Vlasch eenige belasting mag worden gelegd.

De Prefident ftelt voor, om het Request te ftellen in handen van het Committé der Marine: — om confideratie en advys.

Branger ftelt voor, om dit Request te ftellen in handen eener perfoneele Commisfie.

De Prefident zegt, dat dit altoos kan gefchieden, wanneer het berigt van het Committé zal zyn ingekoomen, gelyk meermalen had plaats gehad: — en wordt conform het door den *Prefident* gepreadvyfeerde geconcludeerd.

Een Request van *J. J. Du Bois*, tot uitvoering van 4000 Ryksdaalers naar Libau voor granen: — geaccordeerd.

Een Request van *Steurenberg*, te kennen geevende dat te Embden voor hem zyn afgelaaden 100 Baaren Loot, verzoekende, dat dezelve vry mogen inkomen: — gefteld in handen van de Burgers *L'Espinasfe* c. f.

Onderfcheiden Requesten om Paspoorten: —— geaccordeerd.

De Prefident communiceert: in naam der Commisfie van Buitenlandfche Zaaken, dat die Commisfie, ingevolge Decreet van den 18 October, voordraagt, tot Translateur in de Hoogduitfche Taal, den Burger *N. N. Hofman* als aan haar daar toe het gefchiktfte voorwerp voorgekoomen zynde: — En wordt voornoemde Burger daar toe aangefteld.

De Prefident communiceert: dat de Burger *Bezier* hem heeft ter hand gefteld de op gisteren gementioneerde Memorie van Commisfarisfen der Marine, te Amfterdam.

Van Beyma ftelt voor, om deze Memorie te doen drukken, ten einde de Leden gelegenheid kunnen hebben, om dezelve te leezen.

De Prefident zegt, dat, daar dezelve zeer volumineus is, de kosten zeer hoog zullen loopen, en dus voorftelt, om ze op het Bureau, ter lecture, voorteleggen.

Van Castrop vermeent, dat, daar de overige ftukken gedrukt zyn, deze Memorie ook behoort te worden gedrukt.

Van Beyma ftelt voor, om het Rapport te doen drukken, en de Bylagen op het Bureau te doen voorleggen: — en wordt conform beflooten.

De Secretaris leest voor: in naam der Commisfie tot de Bataven, het volgend, door die Commisfie op heden uitgebragt, Rapport, op de, by

Decreet van gisteren, in haare handen gestelde Missive van het Provinciaal Committé van Holland, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Op de circulaire Missive, voor eenigen tyd door Ulieden naar de respective Gewesten verzonden, houdende verzoek, om geinformeerd te worden aangaande het gedrag der Uitgeweeken geweest zynde Nederlanders, die zich by Requeste aan uwe Vergadering geadresseerd hebben, en wie van dezelven reeds in Posten geplaatst ofte anderzins geholpen zyn, is op gisteren by Ulieden ingekomen een andwoord van het Provinciaal Committé van Holland, dienende, onder anderen, ten geleide van eenige brieven van Municipaliteiten van zommige Gemeenten van Holland, welken, op verzoek van het Provintiaal Bestuur, zodanige informatien aan het zelve ingezonden hadden. Het heeft Ulieden behaagd, deze brieven te stellen in handen van Uwe Commissie tot de zaak der Bataven, om dezelven te examineren, en daar van op heden Rapport te doen.

Uwe Commissie had wel gewenscht, dat ze deze brieven eerder ontfangen had, en dat derzelver getal groter ware; want van Amsteldam, en verscheiden andere plaatzen van Holland, waar veelen der Requestranten woonen, heeft zy in deze verzameling geene brieven gevonden.

Zy heeft ondertusschen het geen zy ontfangen heeft, naukeurig geëxamineerd, en zy heeft zich in staat gesteld, om van haare bevinding aan Ulieden zo volledig Rapport te doen, als de kortheid des tyds mogelyk maakt.

Zy heeft in de gemelde brieven geene eenen gevonden, om veranderingen te maken, in het geen zy u, voor acht dagen, op de om *gratificatien*, geadviseerd heeft, als alleen ten opzichte van de volgende persoonen:

1 *Hendrik Lentz* (No. 215) aan wien zy (pag. 35 van het generaal Rapport) geadviseerd had, dat eene Gratificatie van *f* 200 gegeven zou kunnen worden. Omtrent dezen man vindt zy in den brief van Wethouders en Raaden van Rotterdam het volgend bericht, dat hy te Rotterdam geboren, en eenigen tyd Wynkoper is geweest; dat hy vervolgens is gefailleerd, en toen naar Amsteldam vertrokken; en dat hy aldaar nog eenige Jaren na de Omwenteling van 1787 heeft gewoond. Hy valt dus niet in de termen van Uleder Publicatie van 31 May, en de Commissie rapporteert haar te voren omtrent hem gegeven advys.

Aangaande *Gerrit Sondermeyer* (352) omtrent wien wy het zelfde geadviseerd hadden, zegt dezelfde brief, dat hy na de Omwenteling van 1787 *omtrent vier Jaren* uitlandig is geweest; toen te Rotterdam wedergekeerd en aldaar gehuwd is, en thands weder als voorheen een Schoenmakers winkel heeft: voorts dat zyn zedelyk gedrag aan den Raad onbekend is. De Commissie twyfeld dus nu, of zy niet geheel disfavorabel voor hem adviseeren moet; maar meer dan *f* 67 meent zy althands zeker, dat aan hem niet moet worden toegelegd.

De Raad der Gemeente van den Hage, attesteert dat *Hendrikie van der Heiden*, Wed. *van der Ven* (14) na alle aangewende moeite niet te vinden is. De Commissie heeft haar Request nader geëxamineerd, en bevonden, dat by hetzelve het eerste der gerequireerde bewyzen ontbreekt, en dat zy by abuis gebragt is op de Lyst van die geenen, aan welken zy geadviseert heeft, dat eene gratificatie zou behooren gegeven te worden; weshalven zy verzoekt, dat het daar voor gehoude worde, als of haar naam op die Lyst geroyeerd ware.

Omtrent die geenen, die om *Ambten*, of *plaatsing*, of *avancement* in de Armée verzocht hebben, heeft de Commissie in deze brieven verscheiden byzonderheden gevonden die aandacht verdienen, zommige loflyke, zommige ongunstige berigten, getuigenissen van onbekwaamheid, en van bekwaamheid, het zy in het algemeen, of in het byzonder tot dezen of geenen bepaalden post.

Zy zou u daarom advyseeren, om deze brieven met de Requesten te verzenden, aan de Commissien en Committés, welke eenige beschikking hebben over posten, om te strekken tot derzelver informatie. Doch zy wordt hier van wederhouden door de bedenking, dat alle deze brieven Origineelen zyn, dat het Provinciaal Committé althands op zommige derzelve zal moeten antwoorden, en dat zy dus aan dat Committé zullen moeten worden terug gezonden.

Uwe Commissie advyseert u dus, dat deze brieven zullen behoren terug gezonden te worden aan het Provinciaal Committé van Holland, met dankzegging voor derzelver mededeeling: en zy neemt de vryheid, hierby nog aantemerken, dat ook aan Holland, zoo wel als aan de overige Gewesten een exemplair zal dienen te worden gezonden van het Rapport voor acht dagen door ons uitgebragt, en tevens van het Decreet dat daar op staat genomen te worden, welk laatste tevens reeds ter beantwoording dienen kan, van het twede Lid der Missive van het Provinciaal Committé, schoon het toch ook niet ondienstig zyn zoude, dat op dat twede Lid meer bepaald wierd gerescribeert.

Eer echter uwe Commissie deze brieven weder extradeert, zal zy u nog eenige weinige uittreksels uit dezelven mededeelen, die zy in korten tyd, tot dit examen vergund, daar uit heeft kunnen maken.

I. *Uit den brief van Wethouders en Raaden van Rotterdam.*

1. *Joseph van Geldrop*, „ volgens by ons bekomen allergeloofwaardigste berigten, een zeer groot bedrieger" (eene informatie, die ook van elders aan uwe Commissie is bevestigd.)

29 *Willem Verroen* „ zyn zedelyk gedrag is ons onbekend;
„ doch onvoorzichtig is zyn twede verzoek aan de Nationale
„ Vergadering, vermits zodanige Stadkeure alhier niet existeert,
„ en hy ook nimmer een verzoek aan ons, of onze Prede-
„ cesseuren heeft gedaan, om Spekslager te worden, hier over
„ door ons onderhouden zynde, zeide hy niet te weten, dat
„ dit in zyn Request gesteld was, dewyl hetzelve niet door
„ hun geschreven noch geteekend was, maar door zekeren
„ Dagbladschryver *Brummeling* genaamt".

71. *Martinus Johannis van Gessen*, „ is alhier gefailleerd;
„ heeft reeds voor 1787. de Stad verlaten, doch waar hy
„ zich thands bevindt is ons onbekend".

353 *Dirk Tol* of *Vol* is nimmer in Braband geweest, men sustineert dat hy zich in Engeland eenige tyd heeft opgehouden met eene Jodin. Voorts zegt de Raad nog in dezen brief, dat hun onbekend is het zedelyk gedrag van hunne Stadgenooten, genomineerd op de lyst met 26. 27. 28. 58. 59. 60. 75. 125. 145. 149. 150. 177. 226. 227. 232. 327. en dat *C. M. Brouwer* (389) te Rotterdam in het geheel onbekend is.

II. *Uit den Brief van den Raad der Gemeente van Gorinchem.*

351. „ *Adrianus Geetzee* is alhier aangesteld als Hoofd-Officier op een Tractement van Stadswege van *f* 450. aan welken Post vervolgens ook is vastgehegt de bediening van Stads Ontfanger, met een Jaarlyks inkomen van *f* 650. zynde hy daarenboven ook nog door de Wethouderschap dezer Stad geradmitteerd als Notaris, eene bediening, waartoe aan hem

onder

onder het vorig bestuur de Commissie was ingetrokken. Het een en ander zoude alzo aan den Burger *Goetzee* de nodige middelen van bestaan kunnen opleveren, indien niet de beide eerstgemelde Posten Jaarlyks los, en alzo hoogst onzeker voor hem waren, gelyk zulks dan ook aanleiding tot zyne Requeste schynt te hebben gegeven."

III. In den *Brief van den Raad der Gemeente van Leyden*, wordt van *Johannes Heusen* (238) gezegd, dat hy de Commissie misleid heeft, en de Raad renvoyeert naar een' voorigen Brief, op zyn sujet aan het Provinciaal Bestuur geschreven, in de Maand January l. l.

Door de kortheid des tyds heeft de Commissie zich tot deze uittreksels moeten bepalen. Zy moet nu nog advyseeren op het Request van *J. van Steden*, insgelyks op gisteren in hare handen gesteld. Deze, door ziekte verhinderd geweest zynde, zich binnen den bepaalden tyd te adresseeren, en nadeshand het ongeluk gehad hebbende, dat zyn Request is verloren gemakt, kan dit hem tot geen præjudice verstrekken. Ondertusschen, daar hy reeds voor onze laatste omwenteling is teruggekeerd, kan de Commissie tot geen hoger gratificatie voor hem advyseeren, dan tot die van ƒ 67. Voords moet de Commissie hier nog byvoegen, dat, na het uitbrengen van haar Rapport, haar nog ter hand gesteld is een attest, betreffende *E. Groebaan* (86), waaruit blykt, dat hy Corporaal in Franschen dienst geweest is. Dierhalven, daar hy nog maar ƒ 200 genoten heeft, is de Commissie van oordeel, dat hem ter suppletie der volle, hem competerende, Gratificatie, nog ƒ 50 zouden behooren te worden betaald: en eindelyk, dat haar nog ter hand gekomen zyn, de ontbrekende bewyzen by het Request van *Jan ver Berkel* (281), en dus dezelve ook nog met eene Gratificatie van ƒ 200 zou behoren begunstigd te worden.

Aavinck zegt:

Dat in dit voorgelezen Rapport onwaarheden voorkoomen, als onder anderen, dat de persoon van *Brouwer* niet in Rotterdam zoud bekend zyn, daar deze man, aldaar de wyn Negotie geëxerceerd hebbende, by een ieder bekend is.

Midderich zegt, dat het hem grootelyke verwonderd, dat men dien persoon als onbekend te Rotterdam opgeeft; wyl 'er zelfs in de tegenwoordige Municipaliteit onderscheiden zyn, die hem van naby kennen.

Van Beyma zegt, dat hy in het Rapport heeft hooren leezen, dat men de ingezondene Missives weder aan het Provintiaal Committé zoude terug zenden; dat hy integendeel vermeent, dat dezelve alhier moeten verblyven; immers, dat 'er Copy van moet worden genoomen, om altoos tot bewys te kunnen strekken.

De President stelt voor, om dit Rapport tevens met het voorige gedrukte tot conclusie te brengen: — conform beslooten.

Thans wordt in deliberatie gebragt het door de Commissie in dato 2 November 1796. uitgebragt Rapport luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Eindelyk heeft uwe Commissie tot de zaak der Bataven het genoegen, van haren langdurigen arbeid ten einde gebragt te zien, en U een volledig rapport te kunnen aanbieden, over alle de Requesten, die op de door haar geformeerde lyst, welke gedrukt, en aan Ulieden rondgedeeld is, gebragt zyn. Zy zal, om in geene herhalingen te vallen, de Requestranten in onderscheiden classen moeten rangschikken, en dus de orde dier lyst niet kunnen volgen; doch, om het ongemak, dat daar uit voor Uliedem ontstaan mogt, weg te nemen, zal zy telkens het nommer opgeven, waar onder de Requestranten, over welke zy spreeken zal, op de lyst gebragt zyn.

Vooraf moet zy U berigten, dat zy U niets rapporteren kan omtrent de verzoeken der Requestranten, onder No. 8. 10. 11. 12. 13. 36. 307. op de lyst gebragt; dewyl uwe Commissie derzelver Requesten nimmer ontvangen heeft, schoon de naamen der Requestranten in de Decreeten commissoriaal gespeld waren. Het is waarschynlyk, dat deze Requesten, verzoeken om Ambten inhoudende, aan die Commissie tot de Ambten verzonden zullen zyn, en, dit zoo zynde, zal daar op by die Commissie het nodig reguard geslagen worden.

Voorts zyn by Uliedem reeds Rapporten uitgebragt, en finale Decreeten genomen op de Requesten, genommerd 261. 384. 320. 412. en dus zal uwe Commissie ook daaromtrent niets meer te berigten hebben.

Eindelyk moet zy U nog vooraf kennis geven; dat het Request van *Carel Specht*, op de lyst getekend met No. 173, door den Suppliant van haar terug verzocht is, dewyl hy, als zullende, op vertooning zyner papieren, elders geëmployeerd worden, van zyn verzoek, aan deze Vergadering gedaan, afgezien had; en dat uwe Commissie niet heeft kunnen nalaaten aan dat verzoek te defereeren: — dat ook van haar terug gevraagd is het Request van *Jean Rudolph Marcelin* (No 202), dewyl ook deze zyne papieren elders meende nodig te hebben; en dat zy wel dit Request, maar niet de Bylagen, terug ontfangen hebbende, ook daar op niet rapporteren kan.

Voor dat wy overgaan, om op de overige Requesten van consideratien en advys te dienen, zal het nodig zyn, dat wy beknopt zamentrekken den inhoud der voornaamste Resolutien en Decreeten, die by de geweezen Staaten Generaal, en by deze Vergadering, op het sujet der Bataven genomen zyn; en zulks, dat wy daar uit deze en geene byzonderheden, die by Uliedem tegenwoordige deliberatien van invloed kunnen zyn, een weinig uitvoeriger voorstellen.

De Burgers *Buiskes*, *van Sonsbeek* en *Huber*, by Resolutie van H. H. Mog. van 2 September 1795 verzocht en gecommitteerd geweest zynde, om van Consideratien en advys te dienen over de zaak der Bataven, bragten den 25sten derzelve maand rapport uit; en, conform hetzelve, werd by H. H. Mog. gedecreteerd.

1. Dat Jaarlyksche Pensioenen *alleen* zouden gegeven worden aan zodanige Persoonen, die in en voor 1787 effective *in Militairen dienst geweest zynde*, om hunne Vaderlandlievende gevoelens en daden deze Republick hebben moeten verlaten, en na onze jongste omwenteling meestal met de wapens in de vuist zyn terug gekeerd, of, uit krachte der Resolutie van H. H. M. van 16. July 1795, zyn te rug ontboden; *en aan geen anderen*.

2. Dat die uitgeweekene, en na onze jongste omwenteling te rug gekeerde Nederlanders, die voor of in 1787 *niet* in militairen dienst geweest zyn, maar alleen behoord hebben tot eenige Burger- of Vrycorps, wel zouden worden geemployeerd aan de Municipaliteiten van die Steden, in welker corps zy hebben gefungeerd, maar echter tevens uit 's Lands kasse, *eens vooral*, zouden genieten eene zekere gratificatie, verschillende in grootte, naar den rang door hun bekleed, in den dienst der Fransche Republick:

en wel	Sergeanten	ƒ 300.
„	Corporaals	250.
„	Gemeene Ruiters en Soldaten.	200.
	Chirurgyn Majors	600.

Vol-

Volgens die Resolutie, hebben verscheiden personen toen reeds hunne gratificatiën uit 's Lands kas, *eens voor altyd*, ontvangen, welker naamen uitgedrukt staan op Bylage B van gezegde Resolutie. Uwe Commissie heeft onder dezelven verscheiden gevonden, die zich nu op nieuw by deze Vergadering met onderscheiden verzoeken hebben geadresseerd; en zy vindt zich verplicht, om dezelven aan uleden op te geven.

Volgens die Bylage namelyk, hebben de gratificatie reeds genoten;

a. *Als Sergeanten:*

No. 349. Jan Coster.
256. Hendrik Roos.
38. Johannes van Noort.
42. Johan Fredrik Hoesbergen.
24. Jan Liezen.
66. Anthony van der Wolk.
32. Gerhardus Schruyter.

b. *Als Corporaals.*:

No. 18. Jurriën Johannes Kalff.
41. Hermanus van der Meer.
83. Anthony van der Linden.
194. A. Vioolen.
124. Anthony Malenger.
105. Jacobus Knies.

c. *Als Gemeene Soldaten of Ruiters.*

No. 250. Jan Adelgeest.
314. Hendrik Schrader.
140. 234. Jan Poos.
213. Hendrik Delgers.
399. Willem Reinders.
249. Dionysius Dodel.
232. Jan Adam.
8. Bart van Tammel.
293. Johannes Simonis.
51. Albert Lintmeyer.
20. De Bruin.
15. Jan Sabée.
316. Nicolaas Lentz.
19. Steven Carboo.
28. Gerrit Barten.

d. *Als Chirurgyn major.*

No. 187. Groenia.
314. Johannes Offermans.

Voords werd, op den 28. Oct. 1795, op voorstel van dezelfde Commissie, by H. H. Mog. geresolveerd, dat door haar nogmaals by de Couranten zouden worden opgeroepen alle die geenen, welken, uit hoofde van de Resol. van 2 Sept., zouden vermeenen geregtigd te zyn, om van eenig pensioen of gratificatie te jouisseeren, met uitdrukkelyke byvoeging, *dat na den tyd, by die oproeping bepaald, geene verzoeken van dien aard meer zouden worden aangenomen, maar de lysten worden gesloten, en de voorschr. Commissie, na gedaan Rapport, gehouden voor te hebben gedefungeerd.*

(*Het vervolg van dit Rapport in ons volgend Nummer.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag, den 11 November 1796.

Eene Missive van het Committé der Marine, zwaarigheid makende in het verleenen van attache aan het door deze Vergadering verleend paspoort aan *Beltgens* en Comp., tot uitvoer van geld: — aan eene personeele Commissie.

Een Request van *Hyman Jacob*, over eene hem aangedaane actie over het uitvoeren van geld: — *Nihil hic.*

Nog eenige Requesten: onder anderen tot uitvoer van Specie en Pasporten: — welke laatste geaccordeerd worden.

De orde van den Dag.

Het Rapport van *Blok cum suis*, op het voorstel van *Lespinasse*, tot uitvoer van Zeildoek, wordt in deliberatie gebragt: — en conform besloten.

Tot President voor de volgende 14 dagen, wordt met 61 Stemmen benoemd *A. G. Verster.*

Vreede produceert eene Proclamatie aan het Volk van Nederland, by de introductie van het Plan van Burgerwapening: — en wordt met eene kleine verandering, conform geconcludeerd.

Vervolgens wordt in deliberatie gebragt het op gister in advys gehouden voorstel van den Burger *Vreede*, of namelyk het Plan van Constitutie, heden of aanstaande Maandag zal gelezen worden.

De President geeft in consideratie, om met het leezen van herzelve te supercedeeren tot aanstaande Maandag; alzo de Commissie tot de Buitenlandsche zaaken, veel te verrigten hebbende, daarby niet zou kunnen tegenwoordig zyn, en eenige Leden, uit noodzakelykheid, zich op morgen moeten absenteeren.

Hahn, even als gisteren, reeds het appel nominal requireerende, brengt de President, by appel nominal in omvrage, of het ontwerp van Constitutie aanstaande Maandag of vroeger zal geleezen worden; — en wordt met meerderheid besloten dat het Maandag zal worden geleezen.

Hierna legt de President met eene gepaste Aanspraak het Præsidium neder, en adjourneert de Vergadering tot Maandag morgen ten elf uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 241. *Saturdag den 12 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag den 9 November* 1796.

Voorzitter : G. D. JORDENS.

Vervolg van het Rapport der Perfoneele Commissie, betrekkelyk de uitgewekene Bataven.

Den 4. Dec. deed de Commissie andermaal en finaal Rapport, en de Staaten Generaal converteerden hetzelve Rapport, zo als het leg, terstond in eene Resolutie. Wy zullen uit deze Resolutie, en derzelver Bylagen, uliedcn zo veel mededeelen, als thans ter materie dient. Zy houdt voor eerst, dat aan *H. Delgers* (No. 213.) nog *f* 100 en aan *J. Sabet* (No. 15.) *de Bruin* (No. 20.) en *Steven Carboo* (No. 19.) ieder nog *f* 50 gegeeven zouden worden, om dat aan alle vier deeze persoonen, by Resol. van 25. Sept., slechts *f* 200 was toegelegd, en men 'naderhand ontdekt had; dat de eerste Sergeant, en de drie anderen Corporaals in Franschen dienst geweest waren. Voorts werden by dit Rapport overgelegd, en door H. H. M. goedgekeurd zes lysten, waar uit wy dat geen zullen uittrekken, het geen tot de Requestranten, waar over wy thands rapporteeren moeten, relatie heeft.

A. Lyst van Onder-Officieren en Gemeenen, in 1787 uitgeweken, in Frankryk in dienst geweest zynde, en als zoodanig met de wapenen in dit hun Vaderland met de Fransche legers gerepatrieerd; *eens vooral*, gegratificeerd als volgt:

a. *Sergeanten* met *f* 300.

No. 35. Willem van Boxel.
43. Jan Vryenberg.
2 2. S. C. de Weille.
371. Dirk Hayes Walburgh.
405. F. C. Schiphoff.
319. Jan Coster.
252. Jacobus Ligvoet.

b. *Corporaals* met *f* 250.

No. 26. Johannes Foort.
37. Dirk Wynaars.
218. Jan Akkerman.

No. 17. Dirk van Zutphen.
313. Joseph van Gils.
195. Gerardus van de Poel.
88. Jan de Weille.

c. *Gemeene* met *f* 200.

No. 54. Abraham Meyer.
69. Bartholomeus Meyer.
350. Gerh. van Bronkhorst.
258. Willem Drewenhuizen.
229. Andries de Wolff.
39. Reinier van Schalkwyk.
192. Johannes Lutten.
44. Pieter Schouten.
40. Bart Rosendaal.
223. Jacob Pieters.
238. Jacobus Couffynse.
75. Corn. Tuls.
66. Johannes Engels.
230. Jacobus Baukers.
8. Bart van Tummel.
56. Martinus Verschuuren.
16. Anthony Reinders.
404. . . van der Mey.
51. Albert Lintmeyer; en
Willem Grobbie, welke laatstgenoemde niet op de gedrukte Naamlyst genoemd is, om dat zyn Request later is ingekomen.

B. Lyst van Onder-Officieren en Gemeenen, die met de zoo even genoemde in alles gelyk stonden, behalven dat zy door ziekte of blessures belet zyn geworden den dienst te vervolgen, en die dus niet gewapend zyn te rug gekomen: die echter, om dat deze omstandigheid buiten hunne schuld was; even als de voorigen, de volle gratificatie genoten hebben.

a. *Sergeanten* met *f* 300.

No. 235. Corn. Wynekus.
90. Dirk Wynekus.
107. Frans Keeper.
232. Jan Adams.
246. Jacob Pieter Passert.

b *Gemeenen* met *f* 200.

No. 411. Jaques Duran.
634. Hendrik Intmen.
139. Johannes Gezikerken.

No. 332.

No. 332. Willem van Bennekom.
243. Netter Coetse.

C. Lyst van de zodanigen, die slechts een gedeelte der zeven verlopen jaren zyn uitlandig geweest, en dus ook maar een korten tyd gediend hebben; die dierhalven, als onder de oproeping niet hebbende kunnen begrepen worden, geene aanspraak op de gratificatie hadden, maar echter met een gedeelte van dezelve zyn gebeneficeerd geworden.

a. *Sergeant* met *f* 100.

No. 174. Fredrik Lucis.

b. *Corporaal* met *f* 83.

No. 301. Pieter Stegman (*).

c. *Gemeenen* met *f* 67.

No. 169. Bart Wanraay.
320. Abraham Schuurman.
225. Isaac van Eyk.
384. Nicolaas van der Horst.
337. Cornelis Dekker.
125. Jan Berghuis.
68. Joannes Franciscus Broens.
247. Gerhard Schoeffoet,
347. Cornelis de Koning.
111. Dirk Holleman.

D. Lyst van Weduwen, gebeneficeerd met eene gratificatie, geproportioneerd aan de rangen, door hare Mans in Franschen dienst bekleed.

34. Wed. van den Lieut. *Rodrigo* [welke volgens Resol. van H. H. M. van 16 Sept. 1795, voor subsistentie reeds *f* 100 genoten had] nog *f* 500. (†)
Wed. van den Lieut. *Ambos* [die niet op de gedrukte lyst te vinden is, om dat haar Request later is ingekomen] *f* 500, en hebbende nog naderhand, daar de Vergadering niet wist dat zy reeds zoo veel genoten had, volgens secreet Decreet van . . September, uit het fonds der gratificatiën, onder den Ontvanger *Washington* berustende, eenigen onderstand genoten, zoo wel als de Huisvrouw van *M. Toetenel*, waar van straks nader.

175. Wed. *C. Bisenoo* *f* 200.
100. De Huisvrouw van *M. Toetenel*, Krygsgevangen by de Oostenrykers *f* 200.

Bylage E. komt hier in geene aanmerking: en op Bylage F. vinden wy maar ééne persoon, waar van hier melding gemaakt moet worden,

401. De Wed. van den Lieut. *van der Kreek*, gepensioneerd met *f* 200. om dat haar man te voren in de Armée van den Staat had gediend.

Eindelyk moeten wy hier nog byvoegen, dat

N. 333. *Andries van Kesteren* by dezelfde Resolutie als Lieutenant is gepensioneerd met *f* 600.

Men zou met grond hebben mogen verwachten, dat met deze Resolutie, na twee openlyke oproepingen in de Nieuwspapieren, en na een naauwkeurig examen van alle ingekomen verzoeken, genomen, alle reclames van de zyde der Bataven, geheel zouden zyn opgehouden, en dat, daar hunne zaak gerekend moest geworden finaal getermineerd te zyn, alle verzoeken, die nog door hun gedaan zouden mogen worden, zouden zyn afgeweezen, except alleen in zodanige gevallen, wanneer de Verzoekers, buiten hunne schuld later uit Frankryk aangekomen, nog niet genoten hadden dat geen, waar op zy, volgens de aangenomene cynosure, eene billyke aanspraak hadden.

De Commissie van Hun Hoog Mog. zeide ook by haar meergemeld finaal Rapport, Hun Hoog Mog. te moeten prevenieren, dat de personen, waarvan zy geen gewag gemaakt had, haar voorkwamen ongegronde klachten te hebben geproduceerd, en dat zy dus adviseren moest, dat ten opzichte van dezen by de genomen Resolutie moest worden gepersisteerd.

En ondertusschen was de Nationaale Vergadering naauwlyks by een gekomen, of een aantal Bataven naderde haar van tyd tot tyd, en by herhaling, met klachten en verzoeken. De dispositiën op deze Requesten waren verschillende. Sommige werden aan het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande gezonden, *om consideratiën en advys*; andere aan het zelfde Committé, *om daar op te disponeren*. De laatstgemelde dispositie viel op de Requesten van

No. 114 Baltus Henricus Middelman. Z. Decreten van Maart, p. 175.
117. Matthys Cruys, ibid. p. 432.
318. Catharina van Gogh. ibid. p. 525.
16. Anthony Reinders. April, p. 402.
20. Hendrik de Bruin. ibid.
247. Gerhard Schoeffoet. ibid. p. 98.
418. Theod. Giuneux. ibid. p. 466.

Men mag met regt onderstellen, dat het Committé op de verzoeken van deeze Requestranten, voor zoo verre zy nog eenige aanspraken mogten gehad hebben, naar billykheid, en overeenkomstig de vastgestelde cynosure, zal hebben gedisponeerd. Op de rapporten, door het Committé van tyd tot tyd uitgebragt, op de Requesten, die *om consideratien en advys* aan hetzelve verzonden waren, heeft de Vergadering zodanige besluiten genomen, als zy vermeende te behooren. Het is niet nodig, hier alle die Decreten te recapituleren. Maar wy zyn toch verplicht te zeggen, dat, by Decreet van 23 Juny (p. 497), aan *Adrianus van Kilsdonk*, wiens Weduwe zich thans weder by ons geadresseerd heeft (N°. 113), reeds de volle gratificatie is toegelegd: dat, by Decreet van 7 July (p. 121), dezelfde volle gratificatie is toegelegd aan *C. de Boer* (239), *C. van Assendelft* (242), *F. van Amerongen* (367), *G. van Amerongen* (368), *J. Hanse* (269), *E. Greeboom* (86), *T. van Wiggen* (373, zie omtrent dezen verder Decreet van 17. October p. 411), en *G. Schoeffoet* (247); welke personen allen zich insgelyks met nadere verzoeken hebben geadresseerd. Vooral moeten wy ook nog melding maaken van het gebeurde, ten aanzien van *W. Reinders*, en tien andere Bataven, welken zich den 7den Maart aan deze Vergadering adresseerden, met beklag over het Committé te Lande, en met verzoek om geëmployeerd te worden. Hun Request werd aan het Committé om berigt gezonden; en dit

(*) *Hy zegt zelf, in zyn Request, dat hy reeds eene gratificatie van f 200 genooten heeft; doch by welke Resolutie dezelve aan hem toegelegd is, is aan de Commissie niet gebleeken. Men zie ondertusschen omtrent hem ook de Decreeten van Juny p. 46.*

(†) *Zie omtrent deeze verder Decreeten van Juny, pag. 35.*

dit berigt, den 11den ingekomen zynde, werd in handen eener perfoneele Commisfie gefteld, op welker advys, het Committé, by Decreet van den 14den, gelast werd, nader en meer voldoend berigt te geven. Dit nader berigt verfcheen den 11den April, en werd toen in handen van dezelfde Commisfie gefteld, welke den 13den May, by monde van den Reprefentant *van Leeuwen* rapport deed, en der Vergadering adviseerde, om aan tien van deeze Bataven (zynde de elfde *A. Kempers* toen reeds als Train - Officier aangefteld) ieder eene gratificatie van ƒ200 toe te leggen. De Vergadering befloot conform dat Rapport, en zy zal zich dus misfchien verwonderen, dat vyf van deze tien toen gegratificeerde Bataven nu weder op de Lyst der Requestranten voorkomen: als

N°. 50. Engelbert van Muiden.
140. 234. Jan Poos.
213. Hendrik Delgers.
314. Johannes Offermans, en
399. Willem Reinders.

Maar deze verwondering zal nog grooter worden, wanneer zy verneemt, dat deeze allen, uitgezonderd *Engelbert van Muiden*, te voren reeds, by Refolutiën van H. H. M., die gratificatiën, waar op zy aanfpraak hadden, *eens vooral* ontvangen hadden: als *Jan Poos* ƒ200. *Hendrik Delgers* ƒ300. *Johannes Offermans* ƒ600. en *Willem Reinders* ƒ200: eene byzonderheid, welke voor het nemen van dat Decreet zekerlyk niet onder het oog dier gekomen is: maar welke nu een nieuw bewys opleveren zal zoo van de onbillykheid van zommige Klagers en Verzoekers, als van de gegrondheid der advyfen van die Leden der Vergadering, welke by herhaling het nemen van overhaaste befluiten op verzoeken van Bataven afgeraden, en op het verbeiden van het generaal Rapport, dat niet dan na een langzaam en naauwkeurig onderzoek gereed kan zyn, aangedrongen hebben.

Ondertusfchen hielden de klachten niet op, maar werden van tyd tot tyd dringender. De Reprefentant *Gevers* exhibeerde 11 Mey een gedrukt klaagfchrift van Bataven, hem in een eenvouwig couvert toegezonden, en deed daar by een gepast voorftel tot onderzoek naar de gegrondheid of ongegrondheid van deze klachten, „op dat eenmaal de waare „Vaderlandfche Uitgewekenen van die geenen mogten wor„den afgezonderd, welken geen anderen titul hebben, als „Uitgeweken te zyn geweest."

Dit voorftel, met het daar by geëxhibeerd ftuk, in handen eener perfoneele Commisfie gefteld zynde, deed dezelve den 31ften Mey rapport, en, conform aan haar advys werd door de Vergadering de volgende Publicatie (*) gearrefteerd, en verzonden:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

P U B L I C A T I E.

De Nationaale Vergadering, reprefenteerende het Volk van Nederland, allen de geenen, die dezen zullen zien of hooren lezen, Heil en Broederfchap!

Alzoo Wy met een billyk medelyden zyn aangedaan, over den ongelukkigen toeftand, waar in zommige onzer Landgenooten zich bevinden, welke, uit hoofde van hunne verkleefdheid aan de groote zaak der Vryheid, in de droevige noodzaaklykheid geweest zynde, hunne Woonfteden, en tevens hunne middelen van beftaan of broodwinningen, onder het vorig Bewind te moeten verlaten, thans by de gelukkige omwending van zaken, onder begunftiging der zegevierende banieren van onze Franfche Broeders, weder tot hun Vaderland zyn terug gekeerd, zonder dat zy als nog op eene gepaste wyze hebben kunnen fchadeloos gefteld worden, voor de geledene vervolgingen of verliezen; en geneegen zynde, zoo veel ons mooglyk is, en zulks, zonder merklyk bezwaar van den Lande, kan gefchieden, in hunnen dringenden nood, op de eene of andere wyze te voorzien;

ZOO IS HET, dat Wy by deze alle Uitgewekenen, bekend onder den naam van Bataven, die om geledene of te recht gevreesde vervolgingen, hun Vaderland hebben moeten verlaten, en dus eene billyke aanfpraak vermeenen te kunnen maken op het medelyden en de erkentenis der Bataafsche Natie, voor zoo verre zy nog niet geplaatst zyn, uitnodigen, zich uiterlyk binnen den tyd van zes weeken, ingaande op den dag dezer Proclamatie, by Requeste aan deze Nationale Vergadering te adresfeeren, onder andere ftukken, die zy zouden kunnen produceeren, voorzien van de volgende bewyzen.

1. Een Declaratoir van de Geconftitueerde Magt van de Stad of Plaats, waar zy het laatst, voor hun vertrek uit deze Republiek, gewoond hebben, inhoudende den tyd van hun verblyf aldaar, en van hun vertrek van daar: mitsgaders een getuigenis van hun ordentelyk gedrag, en, eindelyk ook, de reden van hun vertrek.
2. Een Getuigfchrift van hun ordentelyk gedrag, geduurende hunne uitlandigheid; mitsgaders van de Rangen of Posten by hun bekleed, indien zy, geduurende dien tyd, in eenigen dienst mogten geweest zyn.

Alles ten einde, na examinatie dezer bewysftukken, hun te zekerder te kunnen onderfcheiden van de zoodanigen, die geenzins in de noodzaaklykheid geweest zynde, hun Vaderland en hunne Woonfteden te moeten vaarwel zeggen, in geen opzigt kunnen gelyk gefteld worden met de ongelukkige flag-offers van heerschzugt en geweld, en uit dien hoofde ook geene aanfpraak kunnen maken op de edelmoedigheid der Bataafsche Natie. Zullende wyders na expiratie van den geftelde termyn, geene Requesten van uitgeweken Bataven, ten dien einde fpecteerende, in eenige aanmerking genomen worden.

En op dat niemand hier van eenige Ignorantie zoude mogen of kunnen pretendeeren, zoo ontbieden en verzoeken wy de Hoogst Geconftitueerde Magten, in de refpective Gewesten, dat zy deze onze Publicatie, van ftonden aan, doen publiceeren en affigeeren, in alle Plaatzen, daar men gewoon is, zoodanige Publicatiën en Affiches te doen.

Aldus gedaan en gearresteerd ter bovengemelde Vergadering, in den Hage, den 31 May 1796. Het tweede Jaar der Bataaffche Vryheid.

(Was geparapheert)
J. A. de Vos van Steenwyk, vt.
(Onder ftond)
Ter ordonnantie van dezelve
(Getekend)
C. Byleveld.

Op deze uitnodiging kwamen binnen den beftemden tyd, welke, by Decreet van den 11 July, nog tot den 22ften dier maand geprorogeerd was, 425 Requesten in; en dezelven werden gefteld in handen van deze uwe Commisfie, die by fecreet Decreet van den 12. July verzocht en gecommitteerd was, om dezelven te examineeren, en uliedén daaromtrent te dienen van confideratiën en advis.

(*) *Zie Decreeten, 31 Mey, p. 675.*

Na dat zy dezelven alle geregistreerd, en eene volledige lyst van de naamen der Requestranten, derzelver qualiteiten en kostwinningen, en den inhoud van hunne verzoeken aanwyzende, ter drukpersse gelegd, en aan UEd. aangeboden had, hield zy zich in de eerste plaats onledig met het examineren van de Bylagen der respective Requesten, welken zy vergeleek met de vereischten, vervat in uliedér zoo even aangevoerde Publicatie van 31. May, het rigtsnoer van hare werkzaamheden. Zy is verpligt uliedén in de eerste plaats van de uitkomst van dit examen rapport te doen.

De Commissie heeft volstrekt geene, of in alle opzichten onvoldoende, papieren gevonden by de volgende Requesten:

No. 1. Joseph van Gelderop.
2. . . . Wagenaar.
3. . . . Huysman.
4. Albertus Lammers.
52. Catharina Dellbech, wed. Teunis Bosman.
123. Johanna Kremer, wed. P. L. Mes.
190. Pieter Dirksz de Vries.
253. Wed. Ds. L. de Rycke, geb. v. Crimpen.
254. Chastelein de Bye.
275. Hendrik van Tuyl.
286. H. Brons.
287. H. W. Hassels.
291. Jan Gillissen.
319. Johannes Bisschop Senior.
326. Barend van den Blik.
329. Antje L. Jacobs, wed. Elbers.
330. Klaas Elbers.
338. Albertus Erhardt.
342. Jan Holsboer.
343. Johannes Nathanaël Hiensch.
344. Jan Cornelissen.
346. Alida Smit, huisvrouw van Dirk Schuwer.
356. Johannes Sappé.
369. Pieter Jesser.
370. Hermen Zantman.
378. Jan van Duuren.
385. Willem Ris
389. C. M. Brouwer.
390. Klaas Brinkhuis.
391. Willem Brands.
392. Johannes van Honstede.
396. Martinus Zeegers.
405. P. C. Schiphoff.
410. Joseph Heyer.
413. Breunis van der Poll.
414. Jan Bruzuire.
415. Gerrit Markus.

Het eerste van de by Publicatie van 31. Mey gerequireerde bewyzen, namelyk, „ het Declaratoir van de geconstitueerde Magt van de Stad of Plaats, waar de Suppliaanten het „ laatst, voor hun vertrek, uit deze Republiek gewoond „ hebben, inhoudende den tyd van hun verblyf aldaar, en „ van hun vertrek van daar: mitsgaders een getuigenis van „ hun ordentelyk gedrag, en eindelyk ook de reden van hun vertrek;" dit bewys ontbreekt geheel en al, of is zeer onvoldoende by de Requesten van

No. 5. Hendrik Overmans.
22. Anthony van Lieshout
63. Joseph Dirksen.
106. Felix Hendrik de Meyere.
160. Hendrik Voorby.
199. Anna Maria Forstenberg, Weduwe Barend Sibon.
388. Bastiaan Wolop.
408. Jan Korjansen.
147. Frans Schoenmaker.

Het tweede bewys, zynde „ een getuigschrift van het ordentelyk gedrag der Suppliaanten, geduurende hunne uitlandigheid, mitsgaders van de rangen of posten by hun bekleed, indien zy, geduurende dien tyd, in eenigen dienst „ mogten geweest zyn. " ontbreekt insgelyks by een aantal Requesten: en, schoon uwe Commissie begrepen heeft, dat zy omtrend de *forma* van dit zoort van bewyzen meer facil heeft moeten zyn, dan omtrent het eerste; dat hier niet altyd noodzaaklyk vereischt werd een attest van eene geconstitueerde magt, maar voldaan kon worden met andere bewyzen, welker geloofwaardigheid incontestabel was; en dat voorts zelfs het volkomen gemis van dit bewys *in zeer enkele gevallen* aan de Suppliaanten tot geen præjudicie kan verstrekken: zoo moet zy echter verklaren, dat het geheel ontbreken, of het allezins onvoldoende van dit bewys by sommige Requesten, waar uit *geene* verontschuldigende redenen voor dit gemis geëlicieerd konde worden, hen belet, om daar op favorabel te adviseren. Als zoodanige moet zy opgeven:

Nº. 70. Arnoldus Ogens.
71. Martinus Johannes van Gessen.
79. Hermanus Elink.
86. Egbert Greeboom.
88. Jan de Weille.
91. Andries Berg.
96. Jan Hendrik Janszen.
99. Rycka Reyniers Wasfink, Wed. van Henr. ter Hal.
121. Anthonis van Versevelt.
122. Simon Slootweg.
126. Maria Ondorp, Wed. Herm. Boode.
128. Anna Maria Sadler, Huisvrouw van Carel Alexander Bruck.
132. F. Smit.
140. 234 Jan Poos.
145. Pieter Wikker.
149. Jacobus Halfman.
152. Hermanus Blanke.
163. Henricus Bernardus Beekman.
165. L. Storck.
189. L. Wagener.
198. Franciscus Arnoldus Stentrop.
208. Johannes Heusen.
209. Bartholomaeus Andriessen.
217. Jan Mulder.
223. Jacob Pietersz.
225. Isaac van Eyk.
227. Willem Heitfeld.
228. Nicolaas Pannevis.
231. Hendrik Wyler.
233. Cornelis Swart.
237. Johannes Verhoeff.
238. Adrianus Verhoeff.
255. Franciscus Groen.
259. Johannes Beyster.
263. Jan Boogh.
279. Willem Smallenburg.
281. Jan van Berkel.
285. Evert Huisman.

No. 289.

No. 289. Willem Smit.
303. Jan Meyer.
305. Anthony Verhoogt.
327. Hendrik van Spreeuwenberg.
328. Anthony van Hoek.
331. Johannes Draper, Gasparz.
336. A. Valée.
353. Dirk Tol.
356. Anthony van Enkhuizen.
358. Fisqa Dilling.
359. Dirk Mark.
370. Dirk Hagen Walburgh.
372. Sjoerd Pietersz. Schaaf.
373. Thomas van Wiggen.
374. Gerardus Stevens.
375. Justinus Valkenburg.
376. Pieter van der Velden Jansz.
382. Dirk Visser.
387. Paulus Axmacher.
395. Willem Schuurmans.
397. Anthony Arman.
398. Gerrit van Ryn.
404. Nicolaas van der Mey.
405. Jacobus Hoff.
423. Hubertus Josephus v. d. Ven.
422. Dirk Rabeling.
421. Jan Rabeling.

Uwe Commisſie moet hiernog byvoegen eenige Requesten, uit welken zoo min, als uit de daarby gevoegde Bylagen, de noodzaaklykheid van uitwyking der Suppliants in het geheel niet consteert: of uit welken blykt, dat de reden van uitwyking zodanig is geweest, dat zy geheel niet vallen in de termen van uliedcr Decreet, het welk ten oogmerk had, „ een einde te maken aan de billyke reclamatiën van onze, „ *om heerschzucht en geweld*, uitgeweeken Landgenooten, en „ hen te onderscheiden van dezulken, die *geenszins in de* „ *noodzaaklykheid geweest zynde om hun Vaderland te moeten* „ *verlaten*, zulks enkel gedaan hebben, ter bereiking van niet „ pryzenswaardige, of op zyn hoogst, onverschillige oogmerken, en die, schoon zy dikwerf geen mindere prætensiën „ maken, echter geenen anderen titul hebben; dan die van *uitge-* „ *weeken te zyn geweest.*"

Hier toe behooren de volgende:

No. 6. Johannes Serbine.
21. Albertus Honkoop.
67. Jan Compter.
119. Jacoba Riebroek, huisvrouw van Anthony Bruck.
213. Hendrik Delgers.
262. Simon Cornelis de Weille.
304. Jan Anthony van Cleef.
308. Hendrik Bakker.
328. Anthony van Hoek.
331. Johannes Draper Casparsz.
357. Jan Lebbink.
424. Jacob Kouwenhoven, en
282. Albertus van der Schatten, omtrent wien de Misſive van de Provincialen Raad van Zeeland, op heden den 2den Nov. ter Vergadering ingekomen, vooral dient vergeleecken te worden.

Omtrent deze Requestranten, *voor zoo verre zy om gratificatiën verzocht hebben*, zou uwe Commisſie niet favorabel kunnen adviseeren, *al had niemand van hun tot heden toe nog eenigen onderſtand of gratificatie genooten.* Maar dit zelfs is het geval *niet* van veelen hunner, gelyk uit het reeds gezegde blykt, en nog nader zou kunnen worden aangewezen, wanneer men hier aanvoeren konden en wilde, het geen uit Provincialen en Stedelyken Kasſen aan Bataven is verſtrekt geworden; en het welk al zeer aanmerkelyk geweest is, zynde de weekelyksche giften, aan verscheiden veele maanden achter een gedaan, zomtyds zelfs ƒ 8, ƒ 10, en ƒ 12, groot geweest.

Daar echter onder deze Requestranten verscheiden persoonen *kunnen zyn*, zeer geschikt om in posten te worden geëmployeerd, en door hun gedrag dit verdienende, vermeenen wy, dat zy aan de Commisſie tot de Ambten, aan de geconſtitueerde Magten in de Gewesten, en aan de respective Commités, van deze Vergadering dependeerende, moeten worden aanbevoolen, om by voorkomende gelegenheden, na de vereischte informatiën omtrent hun ingewonnen te hebben, by voordragten of aanſtellingen, op hen het nodig reguard te ſlaan.

Hetzelfde zy gezegd omtrend die geene der Requestranten, *welken*, voor zoo verre uwe Commisſie uit de ſtukken heeft kunnen nagaan *in het geheel niet buiten deze Republiek zyn uitgeweeken geweest;* die dus volſtrekt niet vallen in de termen van uliedcr Decreet; waar van echter zommigen zeer veel geleden hebben, en bitter ongelukkig zyn; die allen zeer verdienstelyk en zeer geschikt tot posten *kunnen wezen*; waar omtrent dus met regt dezelfde aanbeveeling kan geschieden; maar die op de gratificatiën, aan de *Batayen* toegelegd, geene aanſpraak maken kunnen. Als zoodanigen moet uwe Commisſie opgeven.

No. 62. Gerrit Hengeveld, (een man, die de beste getuigenisſen heeft, wiens voormalige gelukkige en tegenswoordige treurige omſtandigheden, met een woord, op de gedrukte Naamlyst zyn aangeſtipt, en die meer byzonder aan uliedcr attentie verdient aanbevolen te worden, om dat hy misſchien reeds zou zyn geholpen geweest, indien niet zyn Request, het welk een verzoek inhoudt, om als Commis te Campen aangeſteld te worden, in plaats van aan het Committé de Marine, aan onze Commisſie verzonden ware geweest; welke vergisſing eerst ontdekt is, na dat die Commis-plaats reeds begeven was)
101. Willem de Bie.
144. Gerrit van Zonsbeek.
164. Laurens Nutbey.
167. Johannes Boltjes.
172. Hendrik Arend Bruns.
200. Gerrit van Proyen.
205. Anthony Groenevelt.
217. Arend van den Berg.
241. Adrianus Koks.
270. Pieter Verroen.
292. Jan Hendrik de Ronde.
294. Henri Barriot.
298. Willem Kahl.
302. Jan Christiaan Lont.
322. Anske Coopmans.
324. Ary Hageman.
334. Cornelis de Haan.
348. Isaac de Koning.
400. Jan Wisſemar.

 No. 402.

No. 402. Albert Vogel.
416. Francois Thomas Galluſé.
419. Jan Regters.
420. Adrianus Scholtus.

Voords zyn onder de Requeſtranten eenige, die reeds geplaatst zyn, als:

9. Franciscus ter Bloeme, Schipper van Delft op Rotterdam.
57. Joost Vrydar.
105. Jacobus Kules.
129. Jan Hermanus Bruni.
150. Gerrit Paape, (volgens bekomen informatien aangeſteld tot Raadsheer in het Hof van Friesland.)
162. Jan Felix Broerſe.
201. Arnoldus Marcel (*).
205. Anthony Groenevelt.
219. Matthæus Houtkamp.
222. Mr. Reinier Leendert Bouwens.
228. Nicolaas Pannevis.
229. Andries de Wolf.
245. Jan Carel Naberman, afſlager van de Visch te Arnhem.
301. Pieter Stegman, employé by de administratie der Franſche Troupes.
351. Adrianus Goetzee.
372. Sjoerd Pietersz. Schaaf, Landsbode in Friesland, volgens de Misſive van het Provinciaal Beſtuur aldaar, van 24 September 1796.
376. Pieter van der Velden Jansz.
383. Jan Saris.
387. Paulus Axmacher.
397. Anthony Arman.
406. Jacobus Hoff.

Deze perſonen kunnen wel, voor zoo verre hunne tegenwoordige posten min voordeelig, of niet permanent mogten zyn, tot betere en permanente posten, waar toe zy geſchikt mogten wezen, aanbevolen worden; maar tot het geven van graticificatiën aan dezelven kan uwe Commisſie niet adviſeren, wil zy niet tegen den uitdrukkelyken letter van uwe Publicatie aangaan. Dezelven zyn ook maar door zommigen van hun gevraagd, en verſcheiden van dezen hebben ze reeds, eer zy geplaatst waren, genoten, gelyk uit het te voren gezegde blykt.

De Commisſie meent genoeg gezegd te hebben aangaande de *perſonen* en de ingeleverde *bewyzen* der Requestranten: zy gaat over, om de onderſcheiden *verzoeken* van dezelven tot zekere clasſen te brengen, en uliedén daar omtrent van conſideratiën en advys te dienen.

In de eerſte plaats komen hier in aanmerking de menigvuldige verzoeken om een *ambt, post, bediening, broodwinning*, of *middel van beſtaan*; het zy dan in algemeene termen, of meer bepaald om deeze of geene uitdrukkelyk genoemde posten. Het eerſte zoort zal moeten gezonden worden aan uwe Commisſie tot de ambten; het laatſte aan dezelfde Commisſie, voor zoo verre de verzochte posten ter dispoſitie deezer Vergadering ſtaan; of aan de respective Committés, voor zoo verre dezen de begeving hebben over de posten, door de Suppliànten bepaaldelyk verzocht; om daarop ſpeciaal reguard te ſlaan.

De Requesten, om *plaatzing* of *avancement in de Armée van den Staat*, kunnen natuurlyk geenen anderen weg nemen, dan naar het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootſchap te Lande, om daar op, zoo veel het Plan van Organiſatie toelaat, of by eene eventuéele reorganiſatie, of by het oprigten van nieuwe corps, ſpeciaal reguard te ſlaan.

Onder de Requesten, om een *jaarlyksch penſioen*, heeft uwe Commisſie geen één gevonden, waar omtrent zy u favorabel adviſeren kan. 'Er is naamelyk onder die verzoekers, voor zoo verre aan haar bekend is, of voor zoo veel zy uit de ſtukken heeft kunnen nagaan, geen één, die in of voor 1787 effective *als Officier in militairen dienst dezer Republick* geweest is; geen één dierhalven, die, volgens de cynoſure, bepaald by de Reſolutie van H. H. M. van 25 Sept. 1795, op een *jaarlyksch penſioen* aanſpraak maken kan. En van die cynoſure zal toch de Vergadering noch kunnen, noch willen afgaan. Behalven toch dat gy de gronden, waar op die Reſolutie ſteunt, volkomen zult moeten wettigen; ja! behalven, dat gy die gronden reeds werkelyk by een aantal Decreten, die van tyd tot tyd genomen zyn, gewettigd hebt (*); behalven dat gy, zonder ongelyk aan u zelven, en onbillyk jegens anderen te worden, aan *dezen* geene verzoeken kunt toeſtaan, welken gy aan *geenen*, in hetzelfde geval verkeerende, geweigerd hebt: zoo zult gy ook gemakkelyk begrypen, welke enorme ſommen 's Lands Caſſe *jaarlyks* zou moeten impenderen, indien alle deze menſchen levenslang een jaarlyksch onderhoud moesten genieten. Ook kan het nimmer het oogmerk van de oproeping der Bataven geweest zyn, aan hun, die te voren niet in Militairen dienst deezer Republick geweest waren, jaarlyksche Penſioenen te geven, welke zy in ledigheid zouden kunnen verteeren, maar wel hen, die daar toe geſchikt of genegen waren, zoo veel mogelyk, in posten te plaatzen; en, voor zoo verre dit niet geſchieden kon (daar toch het getal der vacante posten geenzins toereikende kon zyn, om allen te helpen) hen eenige penningen te verſtrekken, om in hunnen eerſten nood te voorzien, tot tyd en wyle, dat zy het beroep, dat zy voor hunne uitwyking gedreven hadden, of een ander, dat zy meer verkieslyk rekenen mogten, weder konden by de hand vatten, en zich daar door het nodig onderhoud verſchaffen. Het pligtmatige eener ſpaarzame beſtiering van 's Lands Penningen, door het zweet en bloed der Natie by één gebragt, by één gebragt zelfs uit de bydragen van hun, die, ſchoon niet uitgeweeken geweest zynde, zoo veel en oneindig meer dan zeer veelen dezer uitgeweekenen voor de goede zaak hadden opgeofferd, liet volſtrekt niet meer toe. En het wel begrepen belang der uitgeweekenen zelven vorderde niet meer: dewyl hunne zedelykheid, hun genoegen, en hunne kalmte by de noodzaaklykheid, om zich hun eigen brood te verſchaffen, oneindig winnen moest. In der daad, wanneer men zich de enorme ſommen erinnert, welken de Natie reeds ten gemelden einde geïmpendeerd heeft, dan moet men zich bedroeven, dat dit oogmerk nog zoo weinig bereikt ſchynt te zyn, dat veelen dezer uitgeweekenen nog in de volſtrekſte werkeloosheid

(*) *In de verzoeken der Predikanten, die in 1787 hunnen dienst hebben moeten verlaaten, en daar voor ſchavergoeding hebben verzocht; heeft de Vergadering ſtandvagtig gedifficulteerd. Zie by voorbeeld het Decreet op de Requeste van* C. van Loenen, *in de Decreeten van Juny, pag.* 491.

(*) *Zie b. v. Decreten van Mey, p.* 179, 180. *Juny, p.* 45. *July, p.* 430. *enz.*

heid voortlevende, en gestadig, by herhaling, om Pensioenen en Gratificatien aanhoudende, geen ander plan schynen te hebben, dan by aanhoudendheid van de giften eener thands zoo zeer door drukkende belastingen bezwaarde, en geheel uitgeputte Natie, te leven. Behalven de verbaazende sommen, die van tyd tot tyd uit Provinciale en Stedelyke Kassen aan de Bataven verstrekt zyn, over welker enorme hoeveelheid zy het best zullen kunnen oordeelen, die over die uitdeelingen de directie hebben gehad; behalven het geen in Frankryk, voor rekening van dezen Staat, voor hunne reiskosten betaald is; was reeds, volgens diverse Resolutien van de gewezen Staten Generaal, eene somma van ƒ80,000 alleen aan gratificatien uitgereikt (*): deze somme is, by onderscheiden Decreeten dezer Vergadering, nog met een aantal duizenden vermeerderd; en, wanneer dit ons rapport in een Decreet veranderd mogt worden, zullen die verbaazende uitgaven nog met meer dan ƒ20,000 moeten worden vermeerderd. En het zal dan meer dan eenmaal tyd zyn, om deze zaak voor geheel getermineerd te houden; en de Natie niet te bezwaaren met jaarlyksche Fournissementen tot het voortdurend onderhoud van menschen, niet ongelukkiger dan duizenden hunner Landgenooten, en voor een zeer groot gedeelte nog volkomen geschikt, om door vlyt zich het nodige te verwerven. Uwe Commissie erkent, dat enkele persoonen hier eene uitzondering zouden verdienen, en zy is met het lot van deze enkelen zoo bewogen, dat zy U gaarne zou hebben geadvyseerd, om aan dezelven *jaarlyks* iets toe te leggen: doch zy vond daar toe geene andere termen, als hunnen ongelukkigen toestand; maar waarin zyn zoo veele duizenden in ons Vaderland gelyk staan, dat alle afwyking van eene vaste cynosure hier of eene o...tlyke uitzondering, of van onoverzienbaare gevolgen zou zyn.

Uwe Commissie moet hier echter herinneren, dat ook deze Requestranten tot posten, waar toe zy geschikt mogten zyn, ten sterksten moeten blyven aanbevolen: en voorts moeten zy hier nog twee aanmerkingen byvoegen: 1. dat onder de geenen, die om pensioenen gerequestreerd hebben, zommigen zich bevinden, die voor 1787, als *Onder Officieren* of *Gemeenen* in de Armée van den Staat gediend hebbende, wel niet op *pensioen* maar misschien op *gagement* aanspraak hebben, en dat de Requesten van dezen zouden dienen te worden gezonden aan het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, om daar op te disponeeren, zoo als het behoort: 2. dat onder dezelven eenigen zyn, zoo wel als onder de Requestranten, om ambten en bedieningen, die tevens eene gratificatie verzochten, en daar op aanspraak hebben: en dat gy de zoodanigen, straks geplaatst zult vinden op de lyst, van die geenen, welken wy u adviseren zullen met eene gratificatie te beneficeeren.

En zoo komen wy van zelfs tot de verzoeken om *gratificatiën*, waar omtrent wy u de volgende consideratiën moeten suppediteeren. 1°. Dat wy niet zullen kunnen adviseeren tot het andermaal gratificeeren van de zoodanigen, die reeds eens vooral genoten hadden dat geen, waar op zy, volgens de aangenomen cynosure aanspraak konden maken, behoeven wy, na al het gezegde, naauwlyks aantemerken. 2°. Ook verbied ons uw eigen uitdrukkelyke wil, favorabel te adviseren, op de Requesten van hun, wier bewyzen in geene behoorlyke orde waren, ofte ook anderszins in de termen van Uileder Decreet niet vielen. 3°. Aan de andere zyde vermeenen wy, dat het met den geest van dat Decreet overeenkomstig zy, het verleenen van gratificatien niet, zoo als by de aangevoerde Resolutien van Hun Hoog Mog. geschied is, tot die geenen te bepalen, die actueel in Franschen dienst geweest zyn, maar hetzelve ook tot hun uit te strekken, die alleen maar met de Nationaale Gardes wachten hebben waargenomen, ja zelfs tot die geenen der Uitgeweekenen, die nimmer de wapens gedragen, maar zich in Frankryk of elders buiten de Republiek door hunne vlyt onderhouden hebben. Offchoon toch dezen in de letter der oproeping van Hun Hoog Mog. niet mogten begrepen zyn; zy kwamen toch uit hoofde dier oproeping te rug: zommige verlieten hunne kostwinningen, die zy buiten 's Lands hadden, om, onder het genot der Vryheid, in hun eigen Vaderland, die broodwinningen te aanvaarden, die zy om geweld en heerschzucht zeven jaren hadden moeten vaarwel zeggen: en zy verdienen dus eenigen onderstand, om daar in gelukkig te kunnen slagen, en weder werkzaame, gelukkige, en nuttige leden der Maatschappye te kunnen worden. Wy hebben om deze redenen aan de zodanigen dezelfde gratificatie toegelegd, als aan die geenen, die als Gemeenen gediend hebben. 4°. Voorts hebben wy, even als Hun Hoog Mog. in de plaatze der gesneuvelde of overleden mans, naar derzelver respective rangen, doen substitueeren derzelver weduwen, en in één geval zelfs de zes minderjarige en ongelukkige dochters van een' gesneuvelde Bataaf, in de plaatze van derzelver Vader. 5°. Schoon die geenen, die voor onze jongste omwenteling zyn wedergekeerd, als niet opgeroepen zynde, op niets aanspraak kunnen maken, meenen wy echter, om der gelykheid wille, u te moeten adviseren, om aan die geenen, die nog niets genoten hebben, te geven het geen de Staten Generaal reeds aan zommigen hunner gegeven hebben, namelyk een derde der volle gratificatie. — Naar deze gronden zullen wy ons advys omtrent de persoonen, welken wy u zullen voorstellen om gegratificeerd te worden, inrigten. Wy meenen echter u hier by nog te moeten advyseeren, dat de authorisatie, die ter betaling der gratificatiën, welken gylieden goed zult vinden te accordeeren, op het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande zal moeten worden gegeven, niet zal behooren te worden verleend, dan onder deze uitdrukkelyke bepaling, dat de betaling der gemelde gratificatiën niet zal geschieden, voor dat aan het Committé, uit een naauwkeurig onderzoek van deszelfs boeken of Registers gebleeken zal zyn, dat de persoonen, aan welken door ulieden by dit Decreet gratificatien zullen worden toegeweezen, nog geene gratificatiën uit 's Lands kaste hebben genoten. De motiven van dit advys zyn 1. dat, gelyk uit het te voren gezegde blykt, een aantal Requestranten zich op nieuw hebben geadresseerd, aan welken, het zy by Resolutien van H. H. M. of by Decreten dezer Vergadering, reeds *finaal* en *eens voor al* zoodanige gratificatie was toegelegd, als waar op zy geoordeeld waren aanspraak te kunnen maken: en dat uwe Commissie dit wel van zommigen heeft kunnen nagaan en opgeven, maar niet van allen. 2. Dat verscheiden Requestranten, op welker Requesten uwe Commissie thands rapporteert, reeds te voren aan uwe Vergadering zich geadresseerd hebben met Requesten, welken aan het Committé om consideratiën en advys gezonden zyn, en omtrent welken uwe Commissie noch het advys van het Committé, noch het Decreet dezer Vergadering heeft kunnen nagaan, niet alleen om dat de Registers op de gedrukte Decreten nog niet verder gaan, dan over de vier eerste maanden; maar ook om dat, wanneer verscheiden Bataven te zamen hadden gerequestreerd, de namen van dezelven dikwyls niet in de Decreten uitgedrukt, maar slechts één van hun genoemd, of van *eenige Bataven*, zon-

(*) *Zie Decreeten van Juny, p. 47.*

zonder noemen van één enigen naam, gesproken is (*)

Een ander zoort van verzoeken om *vergoeding van winstderving of van schade door plundering en geweld geleden*, is reeds zoo dikwyls, en met zoo veel grond door de Vergadering afgewezen, dat wy hier op niet lang zullen behoeven stil te staan. Wanneer gy slechts de sommen naziet, die op de gedrukte naamlyst by eenige van deze verzoeken als voorbeelden opgegeven zyn; wanneer gy bedenkt, hoe veelen onzer Landgenooten, die tot dus verre gezweegen hebben, dergelyke verzoeken met het zelfde regt zouden kunnen doen, en doen zouden, by aldien men éénmaal begon dezelven te voldoen: dan geloven wy, dat gy alle denkbeeld van eenige schadvergoedingen uit 's Lands kasse, voor zoo verre betzelve immer by u mogt hebben gehuisvest, geheel verbannen zult. En voor zoo verre betreft het regt, om deze schade te verhalen van die geenen, welken oirzaaken van dezelven zyn, hier over komt niet aan deze Vergadering de beslissing, toe, maar aan den ordinaris Rechter; tot wien ook de verzoeken om de reparatie van eer, en satisfactie voor criminele vonnissen, hoedanige onder No. 286, 287, en 361—364 voorkomen, zullen moeten worden gerenvoyeerd.

Er zyn nog eenige byzondere verzoeken, doch waar op, zonder eenige voorlopige consideratien, terstond zal kunnen worden geadviseerd.

Uwe Commissie stelt u dierhalven nu, op de gelegde gronden, voor, te decreteren:

Dat aan *Engelbert van Huyden* (N°. 50), die *f* 200 genoten, maar als Sergeant gediend heeft, tot supplerie der hem competeerende gratificatie, nog zullen betaald worden *f* 100.

Dat aan *Hermanus van der Zande* (N°. 73) die als Mr. Geweermaker, met den graad van Wachtmeester gediend heeft, gegeven zal worden eene gratificatie van *f* 300.

Dat dezelfde gratificatie van *f* 300 genoten zal worden door *Clasina Bos*, wed van *Hendrik van Blofdik* (N°. 204), die ook den rang van Sergeant gehad heeft.

Dat voorts eene gratificatie van *f* 200 zal worden gegeven aan elk der volgende persoonen, als:

No. 7. M. J. Vinkeboom.
14. Hendrika van der Heiden laatst wed. van Hendrik van der Ven.
25. Anthony van Schakerlo.
29. Willem Verroen.
30. Hendrik van Ravensway.
33. Pieter Martens.
45. Augustus Kolk.
46. Frans Kraan.
47. Jacob van Holteren.
48. Nicolaas de Bruin.
49. Pieter Penning.
53. Jan Schouten.
55. Jacob Vryland.
59. Hendrik van Gastel.
60. Josina van Elswyk, wed. Gerrit van Waart.
61. Johannes Hengeveld.
74. Egbert Walop.
79. Arnoldus Janszen.
80. Matthys Reetra.
83. Johannes D.l.
84. Gerrit Voorbrink.
91. Leonardus Vlink.
98. Catharina Konings, Wed. van Gerrit Willem Roebers.
104. Wed. Joh. van den Oldenaller.
No. 102. Bastiaan van Dort.
109. Elisabeth Heyn, Wed. Herm. van Everen.
110. Jan Jacobs.
112. Hendrik Stiphoudt.
118. Anna Elisabeth Reedelaar, Wed. G. Schuurman.
120. Anna Verboekhorst, Wed. Anthony Steur.
127. Hendrik Follings Senior.
133. Johannes Nagel.
134. Willem Campagne.
135. Gisbertus Timmerman.
141. Hendrik Harmsen.
142. Harmanus Gerrsen.
146. Gysbert Weits.
147. De Kinderen van Simon Dieben.
156. Cornelis Roos.
157. Jacob Vermaay.
157.* Jacobus Wardenaar.
159. Johannes Milord.
161. Jan Nagtegaal.
166. Maria Louisa M sf, Wed. Corn. de Roever.
168. Lucas van Hatten.
173. Pieter van Rossum.
171. Gerrit van Leyden.
177. Jan Buderman.
181. Cornelis Verburg.
182. Pieter Holtz.
183. Charles Chokier.
191. Pieter van Wyngaarden.
196. Jan Pieter Rademaker.
197. Johannes van Oostuw.
203. Jan van Sevenhuisen.
215. Hendrik Lentz.
220. Jan van Looverden.
224. Jan Cramer.
226. Cornelis Bosch.
240. Martinus Eyckebosch.
244. Hendrik Kouwenberg.
251. Jan van Ovost.
260. Matthys Pauw.
265. M. A. Heris.
266. Jan Pruisfen.
272. Joseph Stiphoudt.
273. Joan van den Broek.
274. Pierre Bosson.
277. Bart. Nieuwenhout.
280. Alida Nyman, Wed. A. Hoevenaar.
284. Catharina de Hoog, Wed. L. Huyerman.
296. Johannes Hoeffnitt.
299. Hendrik van Beuningen.
306. Jacobus van Ovost.
310. Cornelis Blommers.
311. Andries Stetting.
323. Hendrik Overman.
325. Benedictus Coppike.
344. Adrianus Smits.
351. Gerrit Sonderpmeyer.
354. Pieter van Brederode.
381. Albertus Lammers.
393. Theodorus Andries Hoogestein.
394. Johanna Maria Broekhuizen, Wed. Andries David Knoliaart.
403. Catharina Telders, Wed. Arnoldus Kemps.
407. Maria de Groot, geb. Volkers.
409. J. Noielle, Wed. Caspar Chaise.

[*Het vervolg van dit Rapport in ons volgend Nommer.*]

(*) *Zie b. v. Decreten van Mey, p.* 177, 269, 378, 603.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 242. *Zondag den 13 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag, den 9 November 1796.*

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Vervolg van het Rapport der Personeele Commissie, betrekkelyk de uitgeweekene Bataven.

Dat aan *Evert Byleveld*, (No. 103) betaald zal worden dezelfde gratificatie van *f* 200, na aftrek evenwel van zoodanige somma, als hy op zyn nader Request den 11 October ingeleverd, uit het fonds, onder den Ontvanger *Washington* berustende, voor reisgeld ontvangen heeft.

Dat aan *Magdalena van Schakerloo*, Wed. van *Cornelis Dekker*, welke slechts *f* 67 ontvangen heeft, en welke, zoo als uit hare papieren blykt, regt heeft op de volle gratificatie, nog *f* 133 tot suppletie zullen worden betaald.

Dat eene derde part der volle gratificatie, en dus *f* 67, betaald zal worden aan de volgende persoonen, die reeds voor onze jongste omwenteling in het Vaderland zyn te rug gekeerd: als

No. 23. Gerrit Klein.
58. Frans Schippers.
137. Arend Christiaan le Maitre.
206. Frans van Moorzel.
212. Andries Stroomberg.
288. Evert Alings van der Zwaan.
377. Hendrik de Lange.

Dat het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande wordt geauthoriseerd, om deze gratificatien zoo spoedig mogelyk af te betalen: echter onder deze expresse voorwaarde, dat het Committé gehouden zal zyn, vooraf deszelfs boeken en registers, waar in de gratificatien, aan Bataven betaald, genoteerd staan, naauwkeurig te doen nazien, en dat, by aldien ontdekt mogt worden, dat eenige dier persoonen, aan welken by dit Decreet gratificatien toegelegd zyn, reeds de volle gratificatie, waar op zy aanspraak hadden, mogten hebben genoten, ten hunnen opzichte dit Decreet geen effect zal sorteeren.

Dat nu eindelyk hier mede het verleenen van gratificatien aan uitgeweeken geweest zynde Bataven gehouden wordt voor finaal en volkomen getermineerd; en de tydelyke Presidenten worden geauthoriseerd, om geene Requesten, daar toe tenderende, meerder aan te nemen; ten ware de Requestranten nu eerst uit Frankryk retourneerden, ofte anderszins volkomen bewyzen konden, dat zy zich in de onmogelykheid bevonden hadden, om by ééne der driemaal herhaalde oproepingen zich te adresseren.

Dat ondertusschen deeze nu gegratificeerde personen, zoo wel als die, welken te voren gratificatien ontvangen hadden, zullen blyven aanbevolen aan de Commissien uit deeze Vergadering, aan de respective Committés, en aan de geconstitueerde Magten in de Gewesten, om daar op, by nominatien, voordragten, en begeving van ambten het nodig reguard te slaan.

Dat de Commissie tot de zaak der Bataven geauthoriseerd wordt, om hunne Requesten, en die, waar in om ambten of bedieningen, plaatzing of avancement in de Armée, pensioen, gagement of schadevergoedingen, verzocht wordt, af te geven of te verzenden aan zoodanige Commissien uit deeze Vergadering, aan zodanig Committé, of aan zoodanige geconstitueerde Magt, die onderstеld mag worden het best in staat te zyn, om de respective Requestranten te helpen, of die direct de beschikking heeft over de vervulling der byzondere en bepaalde verzoeken, door dezelven respectivelyk gedaan.

Dat de Commissie verzocht wordt, om aan te tekenen, aan welke Commissie, Committé of geconstitueerde Magt zy ieder Request verzonden zal hebben; en die aantekeningen te deponeeren op de Nationaale Cancelarye, op dat de Suppliänten, die de Bylagen, by hunne Requesten gevoegd, te rug mogten begeeren, zich altyd op de Nationaale Cancelarye zullen kunnen informeeren, waar dezelve berusten.

Dat de Commissien, Committés, en andere Collegien, aan welken verzoeken om terug gave van zodanige, aan dezelven verzonden geweest zynde, Bylagen mogten worden gedaan, nu voor als dan geauthoriseerd worden, om dezelven aan de Eigenaars, tegen Recepis, af te geven; en de Recepissen, die zy daar voor zullen ontvangen, ter Nationaale Cancelarye te deponeeren of in te zenden.

Dat voorts de verzoeken om schadevergoeding voor geleden plundering, beroving van kostwinningen, reparatie van eer, of satisfactie voor crimineele vonnissen worden gerenvoyeerd aan de geconstitueerde Magten in de respective gewesten, waar in de Requestranten woonachtig zyn, ofte wel (voor zoo verre zy vermeenen, dat hun eene wettige actie competeert tegen die geenen, welken deeze verongelykingen hebben bewerkt, of gepermitteerd, dat zy dezelven hadden kunnen

en mocten beletten) aan den loop der ordinaire Justitie.

Dat *Jan Berghuis* (N°. 125), voor zoo verre zyn Request een verzoek behelst om inwisseling zyner Fransche Assignaten, met dat verzoek gerenvoyeerd wordt aan het Provinciaal Bestuur van Holland.

Dat het Request van *Olivier Daniël Huge*, (N°. 267) houdende verzoek, dat de Vergadering het Committé tot de zaken van de Marine gelaste, hem met één à twee lynbaanen by preferentie voor het zelve te laten werken, verzonden zal worden aan het zelve Committé, om daar op het nodig reguard te slaan.

Dat de Requesten der Huisvrouwen van *Theodorus Walraven* (176), en *Adrianus de Roo* (268), thans dienende op 's Lands Vloot, verzonden zullen worden aan de Representanten *Blok* en verdere Gecommitteerden tot bespoediging der bemanning van 's Lands Vloot, om, wanneer zy rapport uitbrengen op een dergelyk Request van Vrouwen, Moeders en Kinderen van Bootsgezellen en Matroozen, op 's Lands Vloot dienende, den 3den Mey in hunne handen gesteld, dan ook op deze Requesten het nodig reguard te slaan.

Dat aan het tweede lid van het Request van *Willem Verroen*, houdende verzoek, „ dat de Nationaale Vergadering eene „ aanschryving doe aan Wethouders en Raaden van Rotter„ dam, om in te trekken de harde wet, welke hem, als „ zynde van de Roomsch Catholyke Religie, verbiedt Mr. „ Spekslager te worden," gerekend moet worden reeds voldaan te zyn door het Decreet van 5 Augustus.

En hier mede zoude uwe Commissie haar Rapport byna kunnen eindigen, indien zy niet nog verplicht ware, UEden van consideratien en advys te dienen, op eenige Requesten, na het expireren van den gepræfigeerden termyn ingekomen, en successivelyk in hare handen gesteld. Zy zal derhalven hier kortelyk de naamen der Requestranten, en den inhoud hunner verzoeken opgeeven, en U tevens advyseeren, op welke gronden zy meent, dat aan dezelven al of niet zou behooren te worden voldaan.

1. *Cornelis van Bekom*, thands dienende onder het eerste Bataillon Bataafsche Jagers, verzoekt te profiteren van het geen dat aan de Bataven toegelegd zal worden — maar produceert geene bewyzen van zyn gedrag, gedurende zyn uitlandigheid, en geeft ook geene redenen, waarom zyn Request, het geen 1 Augustus gedateerd is, niet vroeger is ingezonden: om welke beide redenen uwe Commissie vermeent, dat op zyn Request geene favorabele dispositie kan vallen.

2. *Willem van Dam*, van Hondsholredyk, waar hy thands Tuinmans knecht is, verzoekt een Ambt of Bediening, en inzonderheid, by vacature, eene Tuinmansplaats op één der huizen van den gewezen Stadhouder: en verschoont het later inleveren van zyn Request, dat 22 Augustus gedateerd is, hier mede, dat hy dagelyks als een slaaf moetende arbeiden, niet weet wat 'er in de Steden omgaat. — Dit Request schynt ons toe verzonden te moeten worden aan de Administrateurs der Goederen van den gewezen Stadhouder, om daar op het nodig reguard te slaan.

3. *Fredrik van Houten*, verzoekt een Pensioen: maar schynt niet eens uitgeweeken te zyn geweest, produceert althands geen één bewys, en schynt dus te moeten worden afgewezen.

4. Hetzelfde moet uwe Commissie advyseren op het Request van *A. Stubben*, houdende verzoek op eene gratificatie. De Suppliant zegt, dat zyne papieren, aan vorige Requesten geannecteerd zynde geweest, zyn weggeraakt; doch uwe Commissie kan deze positie, waar van zy geen bewys gevonden heeft, op zyn getuigenis alleen niet aannemen.

5. *Hendrik van Oyen* beklaagt zich, dat hy zoo wel niet op de lyst geplaatst is, als zyn Vader, *Jan van Oyen*, en verzoekt een middel van bestaan. De Commissie antwoordt, dat zy nimmer een vorig Request van hem ontfangen heeft, en dat zy op dit, daar de nodige bewyzen 'er by ontbreeken, niet advyseeren kan.

6. *Maria Adriana van der Burch*, geweezen Vivandiere en Waschvrouw onder de Franschen, Huisvrouw van *N. Muller*, een' Franschen Canonnier, aan wien zy in Frankryk getrouwd, en die nog in de Armée is. Zy verkiest in het Vaderland te blyven, maar heeft zich, om dat zy een reisjen naar haren man gedaan heeft, niet eerder kunnen adresseren. Zy verzoekt eene gratificatie of eene broodwinning; maar zy heeft geene attesten van eenige Municipaliteit van hare tegenwoordige of voorledene woonplaats, en deze reden alleen, al exteerden 'er geene anderen, is genoegzaam, om de Commissie disfavorabel te doen advyseren.

7. 8. 9. De requesten van *Maria Verbeek*, Wed. *J. Hasekoot*, en *Danas Schoonderwoerd*, *F. Hoofmans*, zyn of geheel en al van bewyzen, of van voldoende bewyzen ontbloot, bevatten ook geene redenen van verschooning, over het niet tydig opkomen; en behooren dus te worden gedecelineerd.

10. *G. Neefs*, wiens verzoek om plaatzing als Capitain of pensioen by Decreet van 18 Aug. is afgeslagen, maar die toen tevens aan de Commissie is aanbevolen, om gunstig reguard op hem te slaan, mits produceerende de vereischte bewyzen, zou, daar hy thands daar aan voldaan heeft, naar haar oordeel dienen te genieten eene gratificatie van ƒ 300

11. Het Request van *M. Goedeus* zal dienen verzonden te worden aan het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, om berigt, wat 'er zy van des Requestrants assertie, dat reeds in de maand Maart aan hem, benevens zeven zyner Lotgenooten, eene gratificatie zou zyn toegelegd, en dat dezelve wel door de zeven anderen, maar niet door hem zou zyn ontvangen.

13. Eindelyk op het Request van *B. Harmsling* verzoekende voorziening der Vergadering, dat hy betaling erlange van de prætensien, ten lasten van eenige by hem logeerende Bataven, vermeent uwe Commissie, dat hetzelfde Decreet zal moeten vallen, als op een dergelyk Request van *Gerrit Scholtz*, den 28 July ter Vergadering ingekomen, en toen (geconsidereerd zynde, dat de Republiek, om welke reden ook, nimmer verplicht kan worden gerekend, tot het voldoen van particuliere schulden, door wie ook gecontracteerd) gedecelineerd, en geweezen van de hand.

Ten slotte neemt zy de vryheid hier nog by te voegen, dat zy het niet ondienstig zou oordeelen, dat dit Rapport in *extenso*, in de Decreten ingelascht werd, op dat de onderzoekingen, door haar te werk gesteld naar dat geen, wat in de zaak dezer Requestranten, en der Bataven in het gemeen, reeds gedaan is, by onverhoopte nieuwe aanzoeken misschien van eenig nut zouden kunnen zyn: en voorts dat van dit Rapport, en van het daar op te nemene Decreet copie zou dienen gezonden te worden aan de Commissie tot de gratificatien, om te strekken tot derzelver informatie, indien eens verzoeken van persoonen, hier in vermeld, aan haar mogten worden gerenvoijeerd: en aan de Commissie tot de zaak der Bataven, en aan het Committé tot de algemeene zaken van het Bondgenootschap te Lande, respectivelyk tot derzelver narigt, en om zich daar na te reguleren.

De President brengt in omvrage, of de Leeden zich *en gros*, dat is te zeggen, met de gronden en motiven, in

in het Rapport voorkoomende, kunnen conformeeren; blyvende niet te min aan een ieder Lid het recht, om zich over de hem toefchynende misflagen van het Rapport, by de Commisfie te adresfeeren.

Van Beyma antwoordt, dat het juist die motiven zyn, waarmeede hy zich niet conformeeren kan, en vervolgens het woord vraagende, zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Eindelyk dan heeft uwe Commisfie tot de zaak der Bataven haaren langduurigen arbeid ten einde gebragt, en Uliedeneen rapport aangebooden, het welk op dit verhaast oogenblik een onderwerp onzer deliberatien moet maaken.

Ik zoude my door zwygen hoogst schuldig ftellen, en ik zal daarom fpreeken, met die openhartigheid fpreeken, die den Republikein kenschetst, en de dingen noemt, zoo als ze heeten.

Ik vinde dan, dat dit Rapport verre af is, van voldoende, of zelfs volleedig te zyn; dat het rust op fautive veronderftellingen, en op onregtvaardige gronden.

Het Rapport rust op de veronderftelling dat het besluit, by deeze Vergadering te neemen, moet gegrond zyn op het Rapport, door de Burgers *Buiskes*, *van Zonsbeek* en *Huber*, den 25 September 1795, ter Vergadering van Hun Hoog Mog. uitgebragd, en aldaar geconcludeerd.

By die Refolutie hebben Hun Hoog Mog. bepaald; I. „dat *aan geene anderen* dan aan perfoonen, die in en voor 1787 *effective in Militairen dienst* geweest zyn, en het Land verlaaten hebben, penfioenen zullen worden uitgegeeven."

II. „Dat aan andere perfoonen, die in eenig Burger- of Vry- Corps *gediend hebben*, iets *eens vooral* zou gegeeven worden."

Deeze Refolutie nu van Hun Hoog Mog. wordt abufive ten grondflag gelegd van het Rapport, maar zy is het niet; zy kan het niet zyn.

Zy is het niet: de Publicatie van deeze Vergadering van den 31 Mey 1796. heeft alle verdienstelyke Bataven uitgenoodigd, om zig by Requeste aan dezelve te adresfeeren; die Requesten zyn in handen van de Commisfie gefteld, niet, om na te zien, of de Supplianten reeds by Hun Hoog Mog. iets genooten hadden, of Hun Hoog., by een wreed besluit, bepaald hadden; *dat zy iets* EENS VOORAL *gaven*, maar om middelen voor te flaan, hoedaanig deeze Vergadering zoude kunnen, en behooren te voorzien in den prefenten hoogen nood van de zoodanigen, *die om geleedene of te regt gevreesde vervolgingen* HUN VADERLAND HEBBEN MOETEN VERLAATEN, *om dezelve te onderfcheiden van de zulken, die* GEENSINTS *in de noodzaakelykheid geweest zyn, hun Vaderland en Woonfteeden vaarwel te zeggen.*

Deeze zyn de woorden, dit is de waare en welmeenende intentie deezer Vergadering geweest.

Hun Hoog Mog. namen alleen een besluit over *uitgewekene Militairen*, maar de Nationaale Vergadering heeft by haare Publicatie van den 31 Mey laatstleden uitgenoodigd ALLE *uitgewekenen, die om geleedene of gevreesde vervolgingen hun Vaderland hebben* MOETEN *verlaten.*

Ik meen dus beweezen te hebben, dat dit Rapport verre af is, van voldoende en volledig te zyn, en dat het rust op fautive veronderftellingen.

Weinig moeite zal het nu kosten, de onregtvaardigheid van deszelfs gronden aan te wyzen.

De Vergadering erkent in haare Publicatie van den 31 Mey laatstleden, dat een gedeelte der uitgeweekenen eene geregte aanfpraak heeft OP EENE SCHADELOOSSTELLING, en dat de Natie verpligt is, geduurende den tyd, dat dezelve te rug blyft, voor derzulker provifioneel onderhoud te zorgen.

Dan, volgends dit Rapport, zou de Natie aan de verdienftelyke Burgers, die, toen anderen zig fchuil hielden, alles niet alleen voor de Vryheid waagden, maar hunne goederen, hunne bezittingen ten roof moesten laaten, of voor woedende overheerfchers, of voor razende Oranje bachanten, en die nu om vergoeding voor hunne geledene fchade vraagen, moeten zeggen: „gaat heen, *ik heb u* EENS VOORAL *twee of* „*drie honderd gulden gegeeven, houdt u te vreeden, en zwyg* „*ftille; laat uwen vervolger ongemoeid, lydt met geduld broods* „*gebrek.*"

Ik zou my fchamen, tot de Nederlandfche Natie te behooren, indien zy zich tot zulk een besluit kon vernederen.

Volgends de voorflag van het Rapport, wordt hy, wiens goederen door de zig noemende Justitie van dien tyd zyn geconfisqueerd, gelyk gefteld, met den Jongeling, die uit zugt tot de Vryheid des Vaderlands, of misfchien flegts tot den Wapenhandel naar Frankryk trok, om daar, onder de gewapende Nederlanders, (die men meende, dat terftond weder het Vaderland zouden beinagtigen,) te worden opgefchreeven.

Behoeft ik wel op te merken, Burgers Reprefentanten! dat dit de onregtvaardigheid zelve is.

Zoodanig is het Rapport onregtvaardig, met betrekking tot de uitgeweekenen; maar niet minder is het zulks, met betrekking tot het Vaderland zelve.

Het Rapport vooronderftelt, dat de vergoeding van fchade van leed, uit de Nationaale Cas zal moeten gefchieden.

Maar, Burgers Reprefentanten, waar leidt ons dit heen!

Is het Volk van Nederland fchuldig te boeten de misdaaden door Willem den vyfden, door zyne aanhangers ter zyner eere en verheerlyking gepleegd? — Zal de Patriot, die door de plundering of vervolging, zyne Ouders aangedaan, ten behoeven van Oranje, reeds een gebrekkig bestaan heeft, en in armoede gedompeld is, nu nog eens op nieuw moeten opbrengen, om den misdaad zyner Vyanden, die hem geruïneerd hebben, te vergoeden?

Neen! eeuwig verre zy zulk een denkbeeld van deeze Vergadering!!

De Regent, die plundering heeft toegelaaten onder zyn Bestuur, zonder zyn leeven voor de rust op te offeren, is verpligt, de fchaade, door zyne lafheid, zoo wel als door zyne meedewerking gefchied, te vergoeden.

De Regent, de Regter, de publicque befchuldiger, die, om Vaderlandsliefde Burgers vervolgd heeft, of doen vervolgen, of die de vervolgingen, daar over begonnen, niet met al zyn vermoogen heeft gekeerd, is tot vergoeding verbonden.

De Oranje flaaf, die geplunderd heeft, boete, met lyf of goed, de ftraf, die op zyn euveldaad past.

De lafaart eindelyk, die zig, daar hy in veiligheid was, met fubmisfie- requesten aan de dwingelanden heeft geadresfeerd, met fchuldbekentenis, om vergeeving vraagende, die daar door zyne meedebroeders verried, en aan nog grooteren woede bloot ftelde, vergoede ook een gedeelte der onheilen, tot welken hy door zyne laffe onstandvastigheid heeft meedegewerkt.

Op deeze wyze zullen wy geregtigheid handhaaven, en 's Lands Cas voor ongehoudene uitgaaven bewaard blyven.

Op deeze gronden ben ik van gevoelen, (zonder van de

 dul-

duidelyke erreurs, omtrent verscheidene persoonen, in het Rapport voorkomende, voor als nog te spreeken) dat het Rapport moet worden gedeclineerd.

Dat dezelve Requesten weder moeten worden gesteld in handen van dezelfde of eene andere Commissie, ten einde de Vergadering te Rapporteeren welke persoonen, volgends de Publicatie van 31 May l. l., „ uit hoofde van hunne verkleefdheid aan de groote zaak der Vryheid, in de droevige „ noodzaakelyk geweest zynde, hunne woonsteeden teevens „ hunne middelen van bestaan of broodwinningen te moeten ver„ laaten, regt van aanspraak hebben op eene schavergoeding, „ en intusschen, niet geplaatst in eenigen post, provisioneelen onderstand behoeven en verdienen."

Dat die Commissie verder gelast worde tot deeze heilzaame en regtvaardige einden de middelen en wyze te ontwerpen.

Als de Vergadering op deezen voorzigtigen voet zig vooraf laat informeeren, dan zal zy kunnen voorkomen, dat nier, (gelyk in dit Rapport meermaalen geschiedt) de eene persoon voor de andere, het eene Request voor het andere genoomen worde, of de verdienstelykste Patriotten, de meest vervolgden, op de lyst der onbekenden gerangschikt.

Stoffenberg zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

In de beoordeeling van het Rapport, door de Commissie, benoemd tot de zaak der Bataven, uitgebragt, kunnen of mogen wy niet volgen de neiging van ons hart, — stond dit ons vry — had zulks aan die Commissie in de regeling van derzelver deliberatien ten rigtsnoer kunnen strekken — ik durve zeggen te geloven, dat zy dan allen, en niet spaarzaam, maar rykelyk zouden zyn begiftigt: — maar wy moeten op het oog houden den gemanifesteerden wil dezer Vergadering.

Deze uwe wil, Burgers Representanten! is vervat in Ul. Publicatie van 31 May l. l. — Daar aan was ook uwe Commissie gebonden. — Die Publicatie moet gehouden worden als eene Instructie, waar aan zy zig, by het ontwerpen van derzelver rapport, moesten houden. — Het stond haar niet vry, daar van eenigzints af te wyken: — zy moest dezelve punctueel volgen! — en als de Publicatie met het Rapport onpartydig vergeleken wordt, dan zal men, naar myn inzien, bevinden, dat uwe Commissie zig behoorlyk geacquiteerd, en volkomen beantwoord heeft aan het vertrouwen door Ul. in haar gesteld. — Immers het komt my voor, dat, zoo gezegt kan worden, dat die Commissie eenigzints van den letter dier Publicatie is afgeweken, die afwyking geweest is, ten *voordeele* der Bataven.

Dat het de intentie van Ul., tydens van het emaneeren dier Publicatie, even min was, om de Bataven een Jaarlyks Pensioen toe te leggen, als zulks de intentie van Haar Hoog Mog. geweest is, komt ten stot 's by het inzien van de præmissen van die Publicatie te blyken, want daar by hebt Gyl. met zoo veele woorden gezegt; genegen te zyn, *zoo veel mogelyk is*, en zulks, *zonder merkelyk lezwaar van den Lande kan geschieden*, in hunnen NB. *dringenden nood*, op de eene of andere wyze te voorzien.

Het behoeft dus geen nader betoog, dat de Commissie niets meerder heeft kunnen doen, dan te adviseeren, tot het geven van eene gratificatie *eens vooral* aan die Bataven, welke, zy na het voorschrift by Ul. Publicatie vervat, bevond *daar op* recht te hebben.

En tot het genieten van die gratificatie, konde de Commissie, zonder ontrouw aan haar plicht te zyn, nimmer geregtigt keuren die Bataven, welker zaak door H. H. M. was gehouden voor finaal afgedaan.

Ook konde uwe Commissie, in het bepaalen van de grootheid der gratificatien, geene andere cynosure volgen, als by H. H. M. was gevolgd.

Want daar deze Vergadering deswegens aan haar geen speciale last had gegeven, heeft uwe Commissie zekerlyk zig niet anders kunnen voorstellen, als dat deze Vergadering in dezelve denkbeelden stond van het Gouvernement, aan wien zy is opgevolgt.

Te meer nog, om dat de minste afwyking præjudiciabel zoude zyn geweest, of voor de Requestranten of voor de Bataven, welker zaak door H. H. Mog. voor finaal getermineert is gehouden; — en van welken, *casu quo*, nieuwe adressen te wagten zoude zyn, waar van de facheuse gevolgen, by het Rapport, meer breedvoerig zyn betoogd, en wel special met betrekking tot 's Lands Kas.

Het kan zyn, Burgers Representanten! dat sommigen daar door ongelukkiger zyn geworden als zy te vooren waren; — dan het schynt my echter toe, dat derzelver getal niet zeer aanmerkelyk zal zyn, immers zoo verre ik heb kunnen nagaan, hebben de meeste Requestranten in geen' hogeren rang, dan van Huzaar of Volontair in de Fransche Armée gediend. — En deze zyn zeker niet benadeeld door, te rug genodigd, en in hun Vaderland wedergekeert zynde, voor het onderhoud daar genooten, in hun Vaderland, tot onlangs met eene wekelyks inkomen van eenige guldens gesubsidieerd, en nu nog met ten minsten 200 guldens gegratificeerd te worden.

Ik wil geredelyk geloven, dat 'er onder dezelven zulken zyn, die voorheen in hun Vaderland een zeer goed bestaan hadden, en nu tot diepe armoede gebracht zyn: — en myn hart krimpt weg van medelyden over derzelver rampspoedig lot. — Gave God! dat wy het konden verzagten!! Niemand uwer zoude daar toe gereder zyn dan ik. — Dan de vraag is hier alleen: of de *Commissie* daar toe bevoegt was? — Ik zegge neen! noch de gemanifesteerde intentie van H. H Mog. noch van deze Vergadering maakte haar daar toe bevoegt, en *propria authoritate* konde zy het immers niet doen? Zoude zy het hebben durven wagen, om een haatelyk onderscheid te maaken tusschen Lotgenooten, die denzelfden beker der verdrukking hebben gedronken, om dat de een, toen hy den Vaderlandschen grond verliet, vermogender was dan de ander, niet minder braven, maar slegts minder gegoeden, Vaderlanderen? dan was het immers eene directe *schadevergoeding*: — en deze lieve Gyheden nog aan niemand willen geven, en zult die ook nimmer kunnen geven; om dat, zoo deeze zulks aan één eenigen gegeven wordt, 'er duizenden zullen weezen, die dezelven met even veel recht zullen komen vragen. — En ter voldoening van die allen, zyn schatten nodig, die wy niet bezitten. — En wie heeft ons ook gequalificeert, den eenen Bataaf met schatting op schatting te drukken, om den anderen Bataaf te dedomageeren wegens geledene privative verlieven?

Ook hebt Gyl. Burgers Representanten gewild, dat de Bataven aan zekere Requisiten zouden moeten voldoen, om geregtigd verklaard te worden, tot eenig genot; en de Commissie zegt, by derzelver Rapport, dat zy met betrekking tot allen, die daar aan voldaan hebben, gunstig heeft geadviseert. Zy heeft dus aan haare verplichting, en aan de intentie van deze Vergadering voldaan, en die Bataven, welke uwe Commissie heeft vermeend te moeten passeeren, hebben het alleen aan zig zelven, — het zy dan door nalatigheid in het produceeren

van

van de gerequireerden bewyzen, het zy door derzelver slegt gedrag, waar door zy de bewyzen niet hebben kunnen bekoomen — te imputeeren, dat de Commissie ook niet ten hunnen opzichte favorabel heeft geadviseerd.

Deeze gerequireerde bewyzen zyn van onderscheiden aart, en in het examineeren derzelve was de Commissie ook aan uwen wil gebonden. Ik vertrouwe, dat zy zig ook dien conform in het beoordeelen van meer als 400 Requesten heeft gedragen. — Wy hebben geen redenen, om aan derzelver goede trouw te twyffelen. — De Vergadering kan derhalven zig zelve niet zoo ongelyk zyn, om, na afloop van dat omslagtig werk, eensklaps, zonder genoegzame redenen, van haaren uitgedrukten wil af te gaan, — daar door het geheele Rapport illusoir te maken — van eenen Bataaf aan den anderen Bataaf voor te trekken — en confusien op confusien te stapelen.

Dat 'er abuisen in het Rapport zyn ingeslopen, is zeer mogelyk: — ik zoude my zelfs verwonderen, indien het anders ware, als my voorstelle de menigvuldige onderscheidene verzoeken, geallegueerde redenen, bewyzen van allerlei plaatzen en persoonen, en het confronteeren van alles, tegen het geene, door deze Vergadering is gevordert geworden. — Indien 'er derhalven door hun, aan wien deze of gene Requesten meer van naby mogten bekend zyn, iets van dien aart mogt worden ontdekt, zoude dusdanige abuizen het best kunnen geremedieerd worden, met dus zodanige Requesten andermaal in handen der Commissie te stellen, met de bedenkingen daar tegen gemaakt.

Op de onvriendelyke aanmerking door zommige Leden, tegen dat Rapport gemaakt, dat het onwaarheden in zig zoude vervatten, moet ik tot justificatie van de Commissie zeggen: dat die beschuldiging ziet niet op het gedrukte Rapport, maar op het additioneele Rapport, ingevolge en ter voldoeninge aan het Decreet van gisteren uitgebracht, en wel speciaal omtrent de ongunstige berichten, omtrent zommige uitgewekenen, daar by voorkomende. Dan, Burgers Representanten! indien dit onwaarheden zyn, is het geheel buiten de Commissie: — niet deze, maar de respective Municipaliteiten hebben die onwaarheden dan opgedischt; want alles, wat deswegens by het Rapport gevonden wordt, zyn Extracten uit derzelver Brieven, waar door de Commissie niet kan of behoeft te verantwoorden, waar aan zy ter goeder trouwe geloof heeft moeten geven.

Ik moet hier ook nog by voegen: dat het ons geensins vry staat met de Beurs van het Volk van Nederland, welkers *zuinig bestuur* ons ten hoogsten is aanbevolen, willekeurig om te springen. Met onze eigen Beurs kunnen wy handelen naar welgevallen; — ons medelydend hart kan daar over naar goeddunken beschikken; — maar het geld der Natie moeten wy verantwoorden. Het Volk van geheel Nederland, ja de Bataven zelven moeten het hier in met my éens zyn.

Eindelyk moet ik nog aanmerken: dat onze Vergadering volstrekt buiten staat is, om over een eenig Request by het Rapport voorkomende, men gezwyge over allen, zelve een gegrond oordeel te kunnen vellen, *zonder de Bylagen te examineeren.* Gyl. hebt dit gevoeld, en, het eerst onmogelyk keurende, een taltyke Commissie daar toe benoemd. — 'Er blyft dus voor ons geene keuze overig, als om het Rapport geheel te verwerpen, en alnog alle de Requesten één voor één in deliberatie te brengen, waar mede wy ons eenige Maanden zouden kunnen amuseeren, indien 'er niets anders te doen was; — of het Rapport aan te neemen, en het zelve in een Decreet te converteeren. En het is voor het laatstgemelde alternatif, dat ik adviseere.

Kantelaar zegt in substantie:

Dat hy op het geavanceerde, dat de gronden van het uitgebragt Rapport zouden zyn valsch en gebouwd op de resolutie van H. H. Mog., en niet op de Publicatie van 31 May, moest aanmerken, dat men het Rapport slegts had inteazien, om de onrechtvaardigheid van deeze beschuldiging te bespeuren: — als by voorbeeld, bladzyde 16. van het Rapport. Dat zy dus die Publicatie wel degelyk als hun rigtsnoer hadden aangenomen; dat zy in veele byzonderheden afgegaan waren van de resolutie van H. H. Mog., blykens het geavanceerde op bladz. 29. daar de geheele contenu hier van ten duidelykste bewyst, dat zy niet H. H. Mog. Resolutie, maar de Publicatie van 31 May hebben gevolgd. — Dat de Commissie niets anders gedaan had, dan een Historiesch berigt gegeven van het geen in deeze zaak by H. H. Mog. had plaats gehad. — Dat zy al verders gemeend had, dat alles op de gronden van gelykheid moest worden gebaseerd, en dat zy dus had vermeend, te moeten onderzoeken; wie *iets* geleden hadden wie *niets*. Dat zy in deeze de mesure, by H. H. Mog. geadopteerd, had nagevolgd, maar nimmer als een richtsnoer beschouwd, noch als de gronden haarer werkzaamheden; dat zy niet anders heeft kunnen adviseeren in die hoeveelheid van verzoeken, welke 'er voorhanden waren; als, om dezelven, op die wyze, als hy in het Rapport had opgegeven, en niet anders, uit 's Lands Cassa te gratificeeren, wilden zy niet misdadig zyn; daar het uit den aart der zaaken volstrekt ondoenlyk was, de suppliänten pensioenen toetekennen, en dat de dagelyksche ondervinding van den toestand van 's Lands Cassa dit ten vollen prouveerde. Dat nimmer deze Vergadering eenige mesures neemen kon, om by wyze van schadeverhaaling, zulks uit de goederen dier Leden, of Ministers van het vorig Bestuur te doen, welke oorzaak tot vervolging hadden gegeven. Dat deeze Vergadering was eene wetgevende Vergadering, en geenszinds een Hof van Justitie. Dat hy hoopte, dat men dit altoos in het oog zoude houden, en nimmer aan daar tegenstrydige voorstellen het oor zoude leenen; daar dit de pernitieuste gevolgen te weeg zoude brengen, de hoogste onrechtvaardigheid aan den dag leggen, en het snoodste wangedrogt zoude opleeveren.

De President herhaalt zyn voorgestelde, om het Rapport *en gros* te decreteeren, en zich te conformeeren met de gronden en motieven, daar in voorkomende.

Blok zegt, dat hy zich wel met de positiven, maar geensins met de middelen in het Rapport voorgesteld, koude conformeeren. Dat, by voorbeeld in het Rapport onder anderen was gesteld *H. Fullings*: dat deze man, welke alhier voor 1787 in een goed Burger bestaan geweest was, en zedert alles had aangewend, om zich op die wyze te soutineeren, onmogelyk met eene gratificatie van *f* 200 kon worden afgezet. Dat hy wilde, dat men aan dezulken als waar van preuves waren, dat zy het meriteerden, eene zekere somma in éens zoude geeven, om eenig burgerlyk bestaan te entameeren; by voorbeeld, dat, zoo men aan een Weduwe eens gaf *f* 5 à 600, zy daar mede een winkel, of iets diergelyks konde beginnen, en dat hy dus vermeende, dat de Commissie zoude worden verzogt, om die middelen nader voortedragen.

Van Beyma zegt:

De Representant *Kantelaar* heeft met veele woorden getragt te betoogen, dat het Rapport zig niet grondt op de Resolutie

van

van H. H. Mog. Indien ik tyd bad, dit naauwkeuriger na te gaan, ik zou myn gevoelen uit het stuk zelve bewyzen.

Men beroept zig daar tog telkens op de Resolutie van H. H. Mog., wanneer men wil betoogen, dat de Uitgewekenen EENS VOOR AL hebben genooten.

Steunt dit dan wel op iets anders, dan op die Resolutie van H. H. Mog.

Of heeft deeze Vergadering, of heeft de natuurlyke billykheid gewild, dat men den niet vervolgden Patriot, even gelyk den Vervolgden, den Jongeling even gelyk den Man met een zwaar huisgezin belast, ieder zou afzetten met eene eens VOOR ALTYD gegevene som van twee of drie hunderd Guldens.

Beroept het Rapport zig niet telkens op de *Cynosure by de Resolutie van H. H. Mog. bepaald*, wanneer men uit dien hoofde stelt, dat de Burger niet even zeer tot een pensioen geregtigd is, als *de Militaire Officier*; want tog 'er was geene andere reede voor dit bizarre gevoelen te allegueeren.

Beroept het Rapport zig niet telkens op die Resolutie van H. H. Mog., wanneer het 'er op aankomt, om den gebreklydenden Patriot voor de tweedemmaal te ondersteunen. En is 'er anders wel ooit eenige reeden te geeven, waarom men de Herstaadigheid niet mag herhaalen, ten opzigte van den verdienstelyken armen man? Of waarom men den verdienstelyken man even gelyk den bedrieger moet handelen? Dan, de Burger *Kantelaar* zegt ook dus, (om te bewyzen dat die Resolutie niet ten rigtsnoer gestrekt heeft) *dat het Rapport dezelve extendeert tot Burgers*.

Maar, zoo ik iets verstaa, bewyst dit juist, dat zy zonder deeze extensie het rigsnoer was.

Zy was het ook, zegt de Burger *Kantelaar*, in de begrooting der Gratificatien.

De Commissie kon, zegt men verder, niet tot pensioenen adviseeren, om dat die som zoo enorm hoog zou loopen, dat de Kas dezelve, vooral tegenwoordig, niet zou kunnen betaalen.

Maar de Burger *Stoffenberg* verzekert, (en dat ben ik volkomen met hem eens,) dat, zoo de bewyzen der Requestranten behoorlyk onderzogt worden, zoo men de intentie der Publicatie van 31 Mey l. l. volgde, het getal der te pensioneerene persoonen *zeer gering* zou weezen.

De President herhaalt zyn voorstel, en wil zulks, by appel nominal, in omvrage brengen.

Hahn zegt:

Ik zou 'er ook verre afzyn om in het denkbeeld van den Representant *van Beyma* te vallen, dat 'er namelyk ter dezer Vergadering wierdt gehandeld over een recht van schavergoeding der uitgewekenen of mishandelden tegen de Regenten en Ambtenaren van dien tyd, en ik meen, dat zo veele en zulke duidelyke redenen tegen dat gevoelen pleiten, dat het nodeloos is de aandacht dezer Vergadering met derzelver opstelling te vermoeyen. — Ondertusschen moet ik de vryheid nemen aan de andere zyde aan te merken, dat het aangevoerde van twee Leden der Commissie my het vermoeden geeft, dat deze Vergadering over de gronden en motiven van het Rapport niet wel kan oordeelen; ik ten minsten ben daar niet in staat toe. De Representant *Stoffenberg*, toch heeft meen ik gezegd, dat de Vergadering by gene mooglykheid gegrond kan oordeelen over de voorwerpen van het Rapport, en dat zy juist daarom eene zo talryke Commissie had benoemd, en de Representant *Kantelaar* heeft 'er meen ik in substantie bygevoegd, dat de Vergadering niet wel een ander besluit kan nemen. Ik zie derhalven niet hoe de Vergadering, over de waarde of onwaarde van het verslag met grond kan beslissen, en ik althans ben daartoe ongenegen.

Stoffenberg zegt:

Op het geadviseerde van den Burger Representant *Hahn*, relatief het door my uitgebragte advys, moet ik aanmerken: voor eerst; dat, indien ik een Lid der Commissie was, de Representant *Hahn* niet zeer honnêt gehandeld, maar zelfs de verplichting tot geheimhouding, waar onder wy allen leggen, zoude geschonden hebben, nadien een secreete Commissie is. En ten anderen, dat dezelve myn advys verdraait, en uit deszelfs verband gerukt heeft. Want door my is niet gezegt *dat deze Vergadering over de voorwerpen van het Rapport niet zoude kunnen oordeelen*, welke woorden dezelve in mynen mond gelegt heeft; maar dit heb ik gezegt: „ dat deze Vergadering volstrekt buiten staat is, om over één eenig Request, by het Rapport voorkomende, men gezwyge over allen, zelve een gegrond oordeel te kunnen vellen, *zonder de bylagen te examineeren*." —— Waar uit ik dan verder heb geargumenteerd „ dat 'er voor deze Vergadering geen andere keus overig bleef, als om het Rapport geheel te verwerpen, en als nog alle de Requesten, één voor één in deliberatie te brengen, of het Rapport aan te neemen, en het zelve in een Decreet te converteeren."

En om dit te zeggen, behoeve ik geen Lid van de Commissie te wezen; want het legt in de natuur van de zaak, dat over geen verzoek kan geoordeeld worden, zonder dat men de bewyzen, waar op het verzoek gefundeerd is, tevens onder het oog heeft; dewyl van de al of niet genoegzaamheid van de bewyzen de gegrondheid of ongegrondheid van het verzoek ten eenemaal afhangt.

Kantelaar zegt in substantie:

Dat hy gemeend had de reflexie, nu weder door den Burger *van Beyma* gemaakt, reeds te hebben voorkoomen, door zyn gezegde, dat de resolutie van H. H. Mog., slegts eene Historische aanhaling was. Dat, wat de misslagen betrof, die in het Rapport voorkwamen, de Commissie over de waarde en onwaarde der suppliaaten had geadvyseerd, na de blyken, welke haar gesuppediteerd waren, dat zo hier in misslagen begaan waren, zulks de Commissie niet te wyten was; dat zy alle pogingen aangewend had, om de naauwkeurigste informatien te bekoomen; dat zy zelfs, blykens de voorreden voor de gedrukte naamlyst geplaast, de Leden dezer Vergadering daar toe uitgenodigd had, zonder dat dezelve zich aan dat verzoek, noch aan onderscheiden mondelingen aanzoeken had gedefereerd. — Dat hy op het door den Burger *Hahn* geavanceerde moest aanmerken, dat hy niet vermetel genoeg was, om te zeggen, dat de Vergadering niet anders zoude kunnen besluiten; maar dat het oumogelyk was, om, by wyze van pensioen, en dus niet anders dan by wyze van Gratificatien de suppliänten te ondersteunen; dat in het tegenovergestelde de Vergadering een besluit zoude neemen, geheel en al onuitvoerelyk: wordende dit alleszins door de dagelyksche ondervinding maar al te duidelyk geprouveerd.

Hahn zegt:

Ik betuig niet geweeten te hebben, dat deeze Commissie secreet was. Ik herinnere my de benoeming niet; het geheimzinnige in dingen van dit soort wil 'er by my moeyelyk in; die Spreekers hebben zich dan ook al te zeer vertoond; maar

ik

ik beken niettemin, dat het verkeerd is, eene geheime Commissie of derzelver Leden te openbaren, en ik voeg 'er by, dat my dit leed doet. —— Dan myne redenering schynt my voor het overige steek te houden: zo de Vergadering over de voorwerpen des verslags niet kan oordeelen, en zo het maar uitgemaakt is; dat 'er gene andere motiven en middelen van nem gevonden worden, wat zal dan de Vergadering raadplegen, of ten minsten wat zal ik raadplegen!

Van Beyma zegt:

Ysselyk schildert men het denkbeeld, dat ik heb geoppert, dat deeze Vergadering by dit zelve Decreet zou verklaaren, dat niet 's Lands Kas tot de *beloofde* schadeloosstelling, maar de particuliere Kassen der Oranje vervolgers naar regten zyn gehouden. Ik zie niet dóór, dat deeze Vergadering door zulk een Decreet zig een regterlyk gezag aanmatigde, en ik vinde het geheel niet monstreus, dat een Misdadiger de straf voor zyn misdaad lyde, en het nadeel boete, dat hy door zyn wanbedryf heeft veroorzaakt.

Ten Berge zegt, kortelyk zyne meening te zullen zeggen:

Dat hy, wat de zaak betrof, niet alleen instemde met de gronden, in het Rapport voorkomende, maar wel special, dat men hun nimmer iets, dan eene gratificatie konde toezeggen. Dat nimmer het oogmerk geweest was, om die lieden een volkomen schadevergoeding te doen wedervaaren, wyl men nimmer het geprojecten van meldery ten zoo verre vermogt uittestrekken, dat zulks tot nadeel van 's Lands Casse zoude uitloopen. Dat de Leden ter Vergadering zaten als Representanten van de geheele Natie, en niet slegts als van die der uitgewekenen; vragende, hoe men het voor een alwetend Opperwezen zoude kunnen verantwoorden, zoo men zo ruimschoots in die schadevergoeding stemde? Dat dezelve nimmer konde te pas koomen. Waar dit geen zoude leiden — hoe veele dan daar op mede met recht aanspraak konden maken, wyl ook in het Vaderland lieden gebleven waren van even zoo veele verdiensten, als 'er onder de uitgewekenen werden gevonden, en die mede hun deel in de geledene schadens hadden gehad? terwyl voor het overige ook nimmer het verhaalen dier schadens uit de goederen van de voorige Bestuurderen, hier eenig point van deliberatie konde opleveren. Dat zo zy daarop op billyke aanspraak hadden, de weg van rechten voor hun open stond. Dat deze Vergadering geenszins was een Hof van Justitie, vermeenende hy al verders, dat men, by de tegenwoordige deliberatien, eenvouwig moest besluiten, of de ondersteuning, by wyze van gratificatie, zoude behooren te geschieden, op gronden en motiven in het Rapport geavanceerd, waar mede hy zich conformeerde.

Blok zegt, dat hy 'er niet tegens heeft, dat het by appel nominal beslist worde, dan vraagt of de gratificatie van f 200 voor alle bepaald blyft, zoo het Rapport wordt geapprobeerd?

De President herhaalt nogmaals zyn voorstel, of de Vergadering zich conformeert met de gronden en motiven in het Rapport vervat.

Hahn vraagt, wat of dat betekend?

De President zegt, of men zich *en gros* met het Rapport conformeert: zullende het echter aan de Leeden vry staan, om, wanneer zy vermeenden, dat 'er abuizen in hetzelve, omtrent de persoonen, plaats hadden, zich nader daaromtrend by de Commissie te adresseeren.

Blok zegt, dat, zoo dit doorgaat, hy dan voorziet, dat de Vergadering wederom door eene menigte van Requesten zal geïmportuneerd worden van zoodanige persoonen, als welken fustineeren niet naar behooren te zyn opgegeven.

De President herhaalt het voorstel.

Nieuhof zegt, dat men daar heel wel in konde berusten, vermits hy vermeende, dat, zoo al zich lieden opdeeden, welke sustineerden, dat niet in orde waren opgegeven, zy deze hunne sustenuen met grondige bewyzen zullen moeten staven.

De President instituëert daar op appel nominal, op zyn meermaalen herhaald voorstel: — en conformeert zich de meerderheid met hetzelve.

Gevers vraagt, wat of nu eigentlyk de resolutie is, die de Vergadering genomen heeft?

De President zegt, dat de Vergadering zich met de gronden en motiven, in het Rapport voorkomende, heeft geconformeerd: verzoekende de Leeden deezer Vergadering om aan de Commissie optegeeven, wat zy ter elucidatie van particuliere persoonen weeten.

Van Beyma roept:

Neen President, dat strydt tegen alle beginzels. De Leden dezer Vergadering moeten in hun geheel blyven, en over de byzondere persoonen, niet dan in het openbaar in deeze Vergadering zig uiten.

De Gratificatien zullen nu niet alle even hoog zyn, maar geregeld worden naar de verdiensten, naar de omstandigheden der Lyders; maar, nu moet men niet door onderhandsche geheime sollicitatien, om eene hooge Gratificatie voor deezen of geenen vraagen. De *Casus pro Amicis* moeten hier in geen aanmerking komen, en het moet niets beslissen, dat iemand hier in de Vergadering zulke vermogende Vrienden heeft, dat hy de meerderheid tot een hooge Gratificatie kan overhaalen. De Commissie moet zonder vooringenomentheid onderzoeken, en ik durf wel zeggen, dat dit onderzoek nu thands zeer gering is geweest; anders zou ik den misschien meestvervolgden Patriot van deeze zelve Plaats (van den Haag.) ik meen *Johannes Bisschop*, Senior, niet op de Lyst der onbekenden vinden. De braave Man, met Vrouw en negen Kinderen bezwaard, die voorheen hier een deftig Burger was, wierd totaal geplunderd door het graauw, door de Regeering vervolgd, moest zig naar Frankryk begeeven, — leed daar ook gebrek, en moet hier nu, tot loon van zynen moed, van zyne Vaderlandsliefde, van zyne Standvastigheid, zyne Vrouw en Kinderen met hem gebrek zien lyden, in dezelfde Plaats, waar hy zyne Vervolgers, zyne Plunderaars, in weelde zyne deur ziet passeeren. Maar hoe hard dit ook is, nog harder moet het voor den braaven Geysaart zyn, te zien, dat eene Commissie uit de Nationaale Vergadering, die tog ook uit Patriotten bestaat, zegt, hem, uit gebrek van bewys van zyn Patriotisme, niets te kunnen toeleggen. Ongestraft arm gemaakt te zyn, en dan nog miskend en verguist, welk ysselyk lot!!

Ik zal van geene andere abuizen spreken; want Ik ben te veel ontroerd: maar ik declareer, dat ik aan de Commissie,

onder den schyn van renseignementen te geeven, geene Sollicitatien wil doen. Ik zal in myn geheel blyven.

De President zegt, zich te refereeren aan het Decreet.

Van Zonsbeek vraagt, binnen welken tyd men zich hier toe dan zal moeten aandienen?

De President stelt voor, geduurende deeze lopende week.

Brands zegt:

Hoe naauwkeurig en oplettend, deze anders zoo moeielyke Commissie moge behandeld zyn, zoo komt het my dog egter voor, dat 'er eenig *erreur* by plaats heeft, ten minsten voor zoo verre, ik voor als nog ben geinformeerd, om hier van in het zekere te worden geëlucideerd, is den tyd, door den President voorgesteld, een weinig te kort.

Eene aanmerking zal genoeg zyn, om dit te doen gevoelen: by voorbeeld, de bedoelde Persoon, die ik vermeen niet in die Classe te zyn gerangschikt, daar by behoort, en ook niet te hebben genoten, zoo als 'er in het rapport gezegd wordt, woont in een ander Gewest, en heb dus twee Postdagen nodig, om aan hem te schryven, en van hem antwoord te bekomen; dus zoude ik verzoeken, om den tyd ter informatie voor de Leden te bepalen, tot het einde der volgende week.

Alhoewel de Vader, nu maar korte dagen geleden alhier zynde, my stellig heeft verzekerd, dat zyn Zoon met zoo veel roem in zyn Vaderland is te rug gekomen, by by herhaalde sollicitatien, egter niets heeft kunnen bekomen, veel min eene gratificatie heeft genoten; zoo zoude ik my evenwel om niet mis te tasten, eerst nog aan den Persoon zelfs adresseren; en hope dan in staat te zyn, de Commissie daar van behoorlyk te kunnen informeeren.

De President stelt voor, met het eindigen der volgende week: — en wordt conform beslooten.

Waarna de Vergadering zich constitueert in een Committé Generaal.

Zitting van Donderdag den 10 November 1796.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Een quartier na elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De President communiceert: dat zich dezen morgen by hem vervoegt had Don *Joseph d'Andua ga*, en zyn Credentiaal als Gevolmagtigde Minister van zyne Catholyke Majesteit by deze Republiek overgegeven: doende daar op hetzelve Credentiaal voorleezen, en voorslaande, om aan dien Minister het gewoone Ceremonieele te doen bewyzen: — Conform beslooten.

Alwyders berigt de President, dat de Commissaris *Bosset* hem heden morgen had overhandigd, eene Missive door den RAAD van Hamburg geschreeven, in de Hoogduitsche Taal, betrekkelyk de Proclamatie van den 16 September; welke daarop door den Secretaris *van Leyden* wordt voorgelezen: — Gesteld in handen der Commissie van Buitenlandsche Zaaken.

Hierna worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adressen.

Een favorabel advys van het Committé der Marine, op de Nota van den Minister *Noel*, ter uitvoering van Snaphanen voor de Armée: — conform geconcludeerd.

Een declinatoir advys van het zelfde Committé, op het Reqeest van *Le Maitre*, ter uitvoer van speciën naar Hamburg; daar het verzoek niet door den Franschen Minister was geappuyeerd: — conform gedeclineerd.

Eene Missive van het zelfde Committé, zich beklagende over de entraves, hun door het Committé van Justitie, te Amsterdam, aangedaan.

De President stelt voor, om dit te stellen in handen der personeele Commissie in de zaak van Vlissingen benoemd.

Gevers stelt voor, dat, daar 'er by deze zaak spoed vereischt wordt, en ten einde die Commissie niet te surchargeeren, deze Missive zal gesteld worden in handen eener nieuwe Commissie.

Van Castrop appuyeert dit, alzo hy zich in de eerstgemelde Commissie bevondt, en deze zaak Amsterdam specteert, waar op hy eenige betrekking heeft.

De President stelt voor, om het zelve dan te stellen in handen eener nieuwe Commissie; daar toe voorslaande de Burgers *Stoffenberg*, *Ten Berge* en *Auffmorth*.

Bicker verzoekt, dat zulks, uit hoofde van de presfance der zaak, zonder resumtie mag geschieden: — conform geconcludeerd.

[*Het vervolg der Zitting in ons volgend Nummer.*]

DRUKFOUT.

In N°. 240. Pag. 581. C. 1. — staat abusievelyk, dat den Burger *van Beyma* gezegt heeft, dat 'er eene Memorie door Commissarissen der Marine te Amsterdam zal worden ingeleverd; moet zyn, dat gemelde Commissarissen reeds eene diergelyke Memorie aan de Commissie hadden ingezonden, welke hy verzogt dat ter kennisse der Vergadering zoude worden gebragt, bevoorens verders over het Rapport te concludeeren, enz.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 543. Maandag den 14 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG der Zitting van Donderdag den 10 November 1796.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

Vervolgens worden nog geleezen en in Deliberatie gebragt:

Een Request van *Galicher* en *Mulder*, ter uitvoering van ƒ 54000 in Specie voor Graanen naar Hamburg.

Een Request van *J. A. Labes*, ter uitvoering van ƒ 21000 in Specie voor Graanen naar Hamburg.

Een Request van *F. J. Picheau*, ter uitvoering van 3000 Ryksdaalders voor Graanen naar Hamburg: — alle geaccordeerd.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

Van Lennep doet Rapport, in naam der personeele Commissie, in wier handen, by Decreet van den 21 Juny, gesteld was, de Memorie van wegens Bestuurderen des Oeconomischen Taks, luidende als volgt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Toen op den 21 Juny dezes Jaars ter dezer Vergadering wierd ingeleverd, en geleezen eene Missive van de Algemeene Vergadering van den Oeconomischen Tak der Hollandsche Maatschappy der Weetenschappen te Haarlem, daar by in het breede verslag doende, van hare werkzaamheden, en van het groote nut, het welk zy den Lande, zedert hare oprichting heeft aangebragt, en nog verder zoude aangebragt hebben, byaldien zy daarin door het voorig bestuur niet was verhinderd geworden: met verzoek van goedkeuring op hare tot dus verre aangewende en voortdurende pogingen, onder de bescherming van deze Vergadering, en met aanbod aan dezelve van alle berichten, welke haar geduurende haar aanwezen zyn toegekomen, — alles breeder by dezelve Missive gedetailleerd. — Toen, zeggen wy, vond Gylieden goed, niet slegts *honorabele mentie* van die Missive in de Notulen dezer Vergadering te maaken, en dezelve in haar geheel te doen *drukken*: maar ook eene Commissie te benoemen, bestaande uit de Burgers *van Lennep*, *Teding van Berkhout*, *Bicker*, *Ockhuizen*, *Lublink* en *Nieuhoff*, om Ulieden te dienen van consideratien en advys, *op welke wyze de Nationaale Vergadering het best hunne pogingen zoude kunnen aanwenden, om de Natie te doen jouïsseeren van het voortdurend nut van gemelden Oeconomischen Tak, en haare protectie aan denzelven verleenen.*

Uwe Commissie, Burgers Representanten! heeft, om aan het heilzaam oogmerk dezer Vergadering het efficacieust te voldoen, nodig geoordeeld, over dit onderwerp met Leden van den Oeconomischen Tak te moeten besoigneeren en corresponderen, en is thans, gelyk zy vertrouwt, in staat, om deze Vergadering dien omtrend te dienen van de navolgende consideratien.

Dat het in de eerste plaats, buiten eenige bedenkelykheid is, dat de Oeconomische Tak van de Hollandsche Maatschappy der Wetenschappen te Haarlem, van haare eerste oprichting af, onvermoeid werkzaam is geweest, om, op alle mogelyke wyzen, door gepaste belooningen en aanmoedigingen de Nationaale vlyd en industrie op te wekken, om daardoor 's Lands Welvaart te bevorderen.

Dat het insgelyks eene onlochenbaare waarheid is, dat deze Maatschappy by het voorig bestuur geensins de ondersteuning, op welke zy recht had te hoopen, maar veel meer eene bestendige tegenwerking heeft ondervonden. Dat hier door het getal van haare Directeuren en Leden, zoo wel als door het afsterven van zommigen en het verflauwen van den Vaderlandschen yver van anderen, van tyd tot tyd merkelyk verbinderd is; zonder dat dit gemis naar de jongste ommekeer van zaken, in evenredigheid van de meerdere protectie, waarop men staat kan maken, is vergoed.

Dat echter het fonds en het vermogen dezer Maatschappy alleen en geheel en al, uit het provenu der Jaarlyksche Contributien, en Donatien spruitende, nimmer tot die wenschelyke hoogte, als het belang van het lieve Vaderland vordert, kan worden gebragt, zonder dat een aanzienlyk getal waare Vaderlanders in dezelve deel neemt, en door die deelneeming den Jaarlykschen last helpt dragen.

Dat het belang, het welk men in den bloey van deze Maatschappy mag en behoort te stellen, nog zeer aanmerkelyk klimt,

klimt, wanneer men overweegt, dat, hoe nuttig alle genoodschappen ook zyn, welke rechtstreeks of zydelings strekken, het zy om de algemeene verlichting der Natie te bevorderen, het zy om hunnen yver tot bevordering van 's Lands Welzyn, optewekken, 'er onder zo veele nuttige stigtingen, welke in ons Vaderland gevonden worden, geene Maatschappy is, wier inrichting, aart en werkzaamheden zoo geschikt zyn, om door de geheele Bataafsche Republick de bronnen van onzen en aller Natien welvaart, den Landbouw, den Koophandel en Zeevaart, en de Fabriquen Trafiequen tot de hoogstmogelyke trap van volkomenheid te brengen.

Dat, gelyk de onderscheidene Departementen en Leden dezer Maatschappy, door ons geheele Vaderland verspreid zyn, zy ook even daar door geschikt is, om hare weldadigen invloed overal te doen gevoelen. Terwyl zy daar door tevens in staat wordt gesteld om grondige en nauwkeurige informatien te krygen en mede te deelen, omtrend den waaren toestand van den Landbouw, Fabriequen en Handwerken, en binnenlandschen Handel in ons Gemeenebest.

Dat uit dien hoofde het aanbod door den Oeconomischen Tak aan de Nationaale Vergadering gedaan, om eenige Leden, uit haar midden reeds benoemd, te qualificeeren, om alle zodanige opgave te doen, als deze Vergadering zoude gelieven inteneemen en van hen te requireeren, in alle opzichte niet slegts de goedkeuring dezer Vergadering verdient, maar, naar het oordeel uwer Commissie, ook behoort te worden aangenoomen.

Dat eindelyk hoe zeer het te hoopen en te verwagten is, dat, door de ondersteuning van alle welmenende Vaderlanderen, het vermogen van deze Maatschappy meer en meer zal toeneemen, en niettegenstaande by de Missive van den Oeconomischen Tak by deze Vergadering op geene pecunieele onderstand wordt aangedrongen, uwe Commissie echter van begrip is, dat het beneden de waardigheid van de Vertegenwoordigers van een vry en edelmoedig Volk zyn zoude, wanneer deze Vergadering van het groot en bynaar onberekenbaar voordeel, het welk deze Maatschappy aan het Vaderland kan toebrengen, wanneer zy de bescherming en medewerking van het Gouvernement mag ondervinden, niet uit haar zelven het besluit nam, om dezelve alle mogelyke protectie te verleenen, en die dadelyk te presteeren, door het facilitteeren van het verkrygen en van het invoeren van zodanige buitenlandsche dieren, plantgewassen, werktuigen, modellen of andere zaken, welke tot het doen van nuttige proefneemingen, of tot het verbeteren van onze inlandsche Landbouw, Veeteeld, Handwerken, Fabricken en Producten geschikt zyn: ja zelfs wanneer de omstandigheden van 's Lands Finantien zulks zullen toelaten, ook des noods, in proefneemingen en verbeteringen, van welke het nut evidentelyk gedemonstreerd is, maar welke voor het fonds der Maatschappy te kostbaar zoude zyn, dezelve uit 's Lands Casse eenige pecunieele onderstand te verleenen.

En, Burgers Representanten! het is op deze gronden, dat uwe Commissie van advys is, dat by deze Vergadering zoude behooren genomen te worden het navolgende Decreet:

„ De Nationaale Vergadering verklaart, dat de Oeconomische Tak der Hollandsche Maatschappy te Haarlem, zich
„ van haare oprichting af aan altyd verdienstelyk aan het
„ Vaderland en aan de Nederlandsche Natie gemaakt heeft.

„ Zy verklaart dezelve Oeconomische Tak te erkennen
„ als de NATIONAALE NEDERLANDSCHE HUISHOUDELYKE
„ MAATSCHAPPY.

„ Zy verklaart, dat het haar byzonder aangenaam zal zyn,
„ dat alle weldenkende Nederlanderen, zoo wel binnen de
„ Republick, als in de Colonien de loffelyke pogingen dier
„ Maatschappy, door in dezelve deel te nemen, naar vermogen onderschragen.

„ Zy neemt met genoegen aan het aanbod door die Maatschappy aan haar gedaan, om uit haar midden eenige Leden
„ te committeeren, om met het tydelyk Gouvernement te
„ correspondeeren, en aan het zelve de kundigheden en informatien, welke de Maatschappy bezit, mededeelen: ten
„ welke einden, de Nationaale Vergadering insgelyks eenige
„ hunner Leden zal benoemen, om met die Gecommitteerdens
„ van den Oeconomischen Tak, over zodanige objecten,
„ welke daar toe geschikt zyn, eene geregelde Correspondentie te houden.

„ Zy verklaart dezelve Maatschappy onder hare byzondere
„ bescherming te neemen, en de heilzame pogingen door
„ dezelve, in het vervolg tot bevordering van het heil en den
„ welvaart van het Volk van Nederland aan te wenden, te
„ willen ondersteunen."

Zynde uwe Commissie van oordeel, dat van dit te neemen Decreet Copy zal gezonden worden aan den Oeconomischen Tak, ten einde daar van het nodig gebruik te maaken, om de Natie aan te moedigen tot het vermeerderen van den Welvaart, en het vermogen van deze alleszins nuttige Maatschappy en refererende zich uwe Commissie verder aan het meerder verlicht oordeel van deze Vergadering.

Conform geconcludeerd.

Eene Commissie uit het Committé te Lande verschynt ter Vergadering, en doet by monde van den Burger *van Lidt de Jeude* Rapport:

1. Favorabel, op het Request van *J. Calsson Aberson*, om als Colonel te worden gepensioneerd: — conform gedecreteerd.

2. Favorabel, op het Request van *J. Pyler*, om diligent te worden verklaard, en zyn pensioen te genieten: — conform gedecreteerd.

3 Declinatoir, op het Request van den Luitenant *Chatillon*, om betaaling van zyn Tractement en in de Armée te worden geplaatst, daar hy reeds betaaling had genooten, en het tweede poinct strydig was met het Plan van Organisatie: — conform geconcludeerd.

4. Op het Request van *Oltman* en *Horchingen*, van het Schippers Gild te Groningen, waar by dezelven verzoeken, dat de Lyst der Vragten en Leggelden met een derde mag worden verhoogt, en betaaling te moogen genieten, advyseert het Committé: dat, daar die Lyst in den Jaare 1784 reeds is verhoogd met een vyfde, en daar de Suppliants reeds eenig geld op reekening hebben ontvangen, en uit aanmerking der algemeene penurie, zulks voor als nog dient te worden gehouden in advys.

Gevers zegt, dat hy zich met het Rapport wel kan conformeeren, zo 'er dan ook, ingevolge het Rapport, niemand zonder onderscheid, wordt bevoorregt.

De President stelt voor, om dit Rapport te stellen in handen eener personeele Commissie: — conform gedecreteerd, en daar toe benoemd de Burgers *Kok*, *van Hooff*, *van Beyma* en *de Witt*.

5. De

5. Declinatoir, op het Request van *J. Schot*, om geplaatst of gepensioneerd te worden, als strydende zoo wel met het Plan van Organisatie, als de Resolutie van H. H. Mog., in dato 28 January 1795: — conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op het Request van *P. van der Lit*, om diligent te worden verklaard, en als nog te worden gepensioneerd, daar de Requestrant voorzien was van het gerorderde Declaratoir.

Culjé zegt:

Daar de Requestrant, *B. van der Lith*, Inwooner is van die plaats, waarvan ik koome, en zelfs een van myn naaste Buuren is, ken ik hem van naby; en kan derhalven de Vergadering, wegens deezen man, vry wel elucideeren. Weet dan, Burgers Representanten! dat 'er weinige Mogendheden in Europa zyn, die zyne debiteuren niet zyn: — behalven dit is hy Eigenaar van zeer aanzienelyke Landgoederen in Bataafsch Braband, en met een woord zoo gesteld, dat, als men iemand in dat Gewest ryk mag noemen, men hem onder dezelven met recht mag rangschikken.

Wanneer het al waar is, dat hy in zyne jongere dagen eenigen dienst als Militair aan het Vaderland beweezen heeft (want, *notate*, hy zegt zelfs zedert het Jaar 1750 gepensioneerd te zyn geweest) zullen die, door byna een halve Eeuw lang Pensioen getrokken te hebben, rykelyk beloond zyn. — Dan daar ik nimmer van eenige bravoures van hem gehoord heb, geloof ik, dat zyn voornaamste verdiensten bestaan hebben in, tot hier toe 's Lands Kas te hebben helpen leeg maaken. — Hy zegt in zyn Request *door ouderdom* en het guure *winterseisoen* niet wel in staat te zyn, om naar den *Haag* in persoon de Verklaaring af te komen leggen. — Hy was in het jaar 1794 niet te oud, om op het aannaderen der *Fransche Troupes* uit Bataafsch Braband te Emigreeren, en zyne *vrouw* daar te laten, blootgesteld aan alle *horreurs*, die by het intrekken van allerhande Troupes gewoon zyn, plaats te hebben, uit welke ik *haar* geduurende zyne absentie meer dan eens gered heb.

Ik geloof, dat de Verklaaring zelve, die volgens zyne bekende begrippen voor hem zekerlyk niet smaakelyk is, hem meerder weerhoudt naar den *Haag* te komen, dan zynen ouderdom en het guure saisoen.

Ik vinde het derhalve onverantwoordelyk, Burgers Representanten! zoodanige rykaards langer uit 's Lands bekrompene Kas te verryken, en byzonder deezen *Requestrant*, die door *Resolutie* van het *Committé te Lande*, in dato 15 February deezes jaars, van zyn Pensioen reeds vervallen is. — Ik kan my derhalven niet conformeeren met het favorabel uitgebragt rapport van het Committé te Lande, maar besluite, dat het verzoek van den Requestrant behoort en moet geweezen worden van de hand.

Ten Berge appuyeert het door *Culjé* geavanceerde, daar by voegende, dat 'er eene Resolutie exteerde, waarby gestatueerd was, dat men zich ter verkryging van Pensioenen binnen een' zekeren bepaalden tyd moest adresseeren; en dat, deeze termyn verstreeken zynde, hy van gevoelen was, dat eens de deur voor diergelyke verzoeken moest worden gesloten, en dus het Rapport gedeclineerd.

En wordt conform geconcludeerd.

7. Declinatoir, op het Request van *J. Stoopers*, geprest als Karreknegt, en in die qualiteit geblesseerd, verzoekende om een Militair pensioen; daar dezelve door de Franschen was geprest; maar dat echter de man, uit hoofde van zyne omstandigheden aan de clementie deezer Vergadering kan worden aanbevoolen.

Van Hooff zegt, dat het verzoek allerbillykst was, daar de Suppliant ten dienste deezer Lande geprest en geblesseerd is, en zich in den allerellendigste omstandigheden bevond, weshalven hy alle aanspraak op een billyk pensioen had.

Vreede zegt:

Ik appuieer zeer het geavanceerde door den Burger van *Hooff*, en ik voeg 'er by dat ik die ongelukkige in persoon ken. Hy is by my geweest te Tilburg; en droeg in een doosje een aantal beentjes, die uit zyn been gezworen of gevallen zyn. 'T is waar hy diende het Vaderland onder Willem van Orange tegen onze Fransche Broeders; maar, Burgers Representanten! hy word geprest, en daardoor vervalt alles wat anders by my eenige bedenking zoude veroorzaaken. Hy word geprest, en diende dus tegen wil en dank, en bekwam een wonde, die hem tot werken onbekwaam maakt, en dus heeft hy voorspraak gekregen op den Lytland der Natie. Ik concludeer dus tegen het rapport, maar dat hem hetzelfde Pensioen als of hy Militair was, moet gegeeven worden.

Van Lockhorst zegt:

Burgers Representanten! daar ik hoore, dat de requestrant, wiens verzoek zoude worden gedeclineerd, ten dienste der Lande is in requisitie gesteld, meene ik, dat hy zelfs boven den soldaat, die zig vrywillig tot den dienst van den Lande verbind, in zyn geval, pensioen verdient. — In requisitie gesteld te zyn geweest, en daar door alle huisselyke genoegens en betrekkingen als met dwang te hebben moeten verlaten, en in die requisitie ongelukkig geworden te zyn — en dan in zyn verzoek om eene, door de requisitie zelve verpligtte schadeloosstelling te leur te worden gesteld. — My dunkt, Burgers Representanten! Gyl. gevoelt het strydige hier van, en dit doet my met het geavanceerde van de Burgers van *Hooff* en *Vreede* ten volle conformeeren.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen eener personeele Commissie.

Gevers vermeent, dat het beter was, dat dan dit Rapport weder werd gesteld in handen van het Committé te Lande.

De President herhaalt zyn voorstel.

Ten Bergen zegt, dat hy zich met het rapport zeer wel konde conformeeren.

Vreede zegt:

't Is hier geen object van edelmoedigheid; maar het is pligt: zoo de Maatschappy een man vorderd en die man word in haar dienst ongelukkig, dan *moet* de Maatschappy voor dien man zorgen.

Ik blyf dus insteeren, dat hy als een Militair gepensioneerd worde.

En wordt besloten, om het rapport te stellen in handen eener personeele Commissie, en daar toe benoemd de Burgers *Bacot*, *van der Wyk* en *Havermans*.

8. Favorabel, op het Request van *L. Klyttenberg*, om

om op de lyst der gepenſioneerden te worden geplaatst, als zynde de Suppliant onkundig geweest van de Revolutie van H. H. M., in dato 28 January 1796: —— conform geconcludeerd.

Schimmelpenninck doet, in naam der Commisſie van Financien, het volgend Rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uwe Commisſie van Financie; benevens de Burgers Repreſentanten van *Caſtrop*, *Gevers*, *de Sitter*, *Breekpot*, en *van Hengst*, als by Decreet van den 11 July l. l. aan uwe voorzegde Commisſie van Financie toegevoegd, hebben, ingevolge van Uwlder Decreet van den 26 October dezes jaars, geëxamineerd het Rapport door uwe Commisſie van Financie ten zelven dage uitgebragt, betrekkelyk den Staat der betalingen van de onderſcheidene Gewesten, zo voor de benodigde gelden voor het Committé tot de algemeene zaaken van het Bondgenoodſchap te Lande, als voor het Committé der Marine, mitsgaders de bylaag, daar toe relatief. Uwe gemelde Commisſie, en de voorzegde, aan haar toegevoegde Burgers hebben uit het gemelde Rapport en de daarby gevoegde bylaage niet zonder ontroering en bekommering gezien, dat de ſtaat van aanbetaling der Gewesten, zo op de geconſenteerde petitien voor de vyf laatſte Maanden van 1795 voor het Committé tot de algemeene zaaken van het Bondgenoodſchap te Lande, en die van tien Millioenen voor de Marine, als op twee vaste termynen, en de door deze Vergadering gevorderde 60 Millioenen zich in dien alleszins agterlyken toeſtand bevind, dat het deficit aan het geene door de gezamentlyke Gewesten op ultimo September l. l. in de verſchuldigde ſommas moest opgebragt zyn, niet minder beloopt, dan de verbazende Somma van ruim een en twintig Millioenen Guldens.

Uwe Gecommitteerdens hebben wyders bevonden, dat dit enorm deficit onſtaat uit de wanbetalingen van alle de Gewesten geene uitgezonderd, hoe zeer in eene van elkanderen merkelyk verſchillende evenredigheid.

Uwe Commisſie, en de aan haar toegevoegde Leden moeten al verder aan deeze Vergadering voordragen, dat zy by nader onderzoek van zaaken volkomen zyn geconfirmeerd in het denkbeeld, dat by het opmaaken van den Staat van aanbetalingen der respective gewesten op de hier voorengemelde objecten, 'er geene andere cynoſure te vinden is, dan die, welke by de Committés van het Bondgenoodſchap te Lande en der Marine is geadopteerd, namelyk om de, door de gewesten gedaane aanbetalingen, niet alleen op de 60 Millioenen, te laten valideeren, maar ook op de aangebleevene en doorlopende respective hier voren gemelde petitien over het vorige Jaar 1795.

En zulks in *de eerſte plaats*, om dat 'er naar 't inzien van uwe Commisſie van Financie en geadjungeerde Leden, zonder dezen voet van berekening, geen middel overblyft, om de zaaken buiten confuſie te houden, niet alleen om dat het met de natuurlyke orde van zaaken overeenkomt, dat gedaane aanbetalingen eerst van de doorlopende oudſte en meest veragterde ſchuld worde afgetrokken, of immers zo wel op de oudſte als latere ſchuld worde gevalideerd, en niet alleen op de latere; maar ook voornamelyk, om dat, zo by het Bondgenoodſchap te Lande, als by de Marine verſcheide objecten uit het overgeblevene verſchuldigde van het voorig Jaar 1795. moeten gevonden worden.

Waarby in *de tweede plaats* voor de nodzakelykheid van dezen voet van berekening van het aanbetaalde pleit, dat, wil men al het in dit Jaar aanbetaalde door de gewesten alleen doen valideeren op de 60 Millioenen, daar door in effecte zoude worden geëludeerd de ſtellinge intentie dezer Vergadering, gemanifesteerd by haare circulaire Misſive van den 27 April l. l. aan de respective gewesten geſchreven, waarby dezelve in duidelykſte termen, de respective gewesten heeft geprevenieerd, dat de door haar gedecreteerde begroting voor de behoefte des Vaderlands voor dit loopende jaar was gebaſeerd op de ſtellige verpligting der Gewesten, om ook, boven hunne respective quota's in de gefixeerde 60 Millioenen, aan te zuiveren hunne respective agterſtallen, zo op de in 1795 gepetitioneerde tien Millioenen voor de Marine als op het verſchuldigde over de vyf laatſte Maanden van 1795 aan het Bondgenootſchap te Lande; waaruit evidentelyk profluëert, dat, ingevallen de Gewesten alle hunne in dezen loopende Jaare gedaane betalingen alleen wilden doen valideeren op hunne quota's in de 60 Millioenen, zulks notoir alleen ten doele zoude hebben, om niet wel hoegenaamd op het verſchuldigde en doorlopende van 1795 aan te betaalen, en zulks tegen de ſtellige intentie dezer Vergadering aan; hoedanig een ſysthema op niets anders zoude uitloopen, dan op het veroorzaaken van een remarcabel deficit voor de noodwendige behoefte des Vaderlands met alle de verwarringen, welke daaruit onmisbaar zouden reſulteeren. —

En moeten uwe Gecommitteerdens, *in de derde plaats* aanmerken, dat vermits de natuurlyken orde van zaaken 'er alleſints voorpleit, dat de aanbetalingen niet van de ſeparate quota's der Gewesten in de 60 Millioenen worde afgetrokken, maar van de geheele globale verſchuldigde ſommens, ſpruitende uit ieders respective quote in de 60 Millioenen, met byvoeging van ieders verſchuldigde in de doorlopende petitien van 1795, het gevolglyk ook niet te wagten is, dat eenige Gewesten zich daar tegen zouden willen verzetten; gemerkt toch voor zodanige verzetting geene reden ter waereld uit te denken zoude zyn, zo niet alleen deeze, dat zodanig Gewest, alles willende doen valideeren op zyne quote in de 60 Millioenen, en dus, ten dien opzichte, eene voor het oog goeden ſtaat van aanbetaling etaleren de, door dien weg, zoude meenen te kunnen ontduiken de executie, welke by het Reglement dezer Vergadering aan haar gedemandeerd is, niet ten respecte van voorige agterſtallen, welke, op de door deze Vergadering gevraagde begroting, te pretendeeren zoude zyn.

Dan, Burgers Repreſentanten! ook dit motief zoude inder daad voor zodanige Gewesten chimericq zyn, en geenszints, zo als de zaaken ſtaan, kunnen geallegueerd worden, met dat effect, dat de gevreesde executien daar door zouden kunnen worden ontdoken, aangezien deze Vergadering nimmer heeft gedeclareerd, dat *alle* geduurende den geheelen loop van dezen Jaare door de Gewesten gedaane betalingen eerst zouden valideeren op de respective Quotes in de 60 Millioenen (in welk geval 'er alleen hier uit een argument zoude te maaken zyn,) neen maar al wat daaromtrend door deze Vergadering aan de respective Gewesten is gecommuniceerd, bepaalt zich hier toe, dat dezelve by haare voorſz. circulaire Misſive van den 27 April dezes Jaars heeft gedeclareerd, dat al het geen gedurende de toen reeds bykans verloopen vier maanden van dit Jaar door de respective Gewesten was betaald, zoude gerekend worden op de Quotes der 60 Millioenen te zyn betaald; waaruit dus zoude profluëeren, dat de Gewesten, in gevalle men al goed mogte vinden, zich daarop te beroepen, daaruit nog niets meer zoude kunnen worden gederiveerd, dan het vermogen om bepaaldelyk het montant van het gefour-

neer-

neerle, *geduurende de vier eerste maanden van dit Jaar* in computatie op hunne Quote in de 60 Millioenen te brengen; Terwyl daartegen al het vervolgens gefourneerde (waarom trent hoegenaamd geene bepaling is gemaakt) na de natuurlyke order der dingen zoude moeten afgeschreven worden op het nog verschuldigde door de respective Gewesten op de loopende petitien van 1795 van tien Millioenen voor de Marine, en op de 5 laatste Maanden van het zelve Jaar 1795 voor het Commité te Lande. —

En wanneer uwe Commissie van Financie en de aan haar geadjungeerde Leden de zaak uit dit, zo zy meenen, juiste oogpunt beschouwen, dan is en blyft het resultaat allerzekerst, dat alle de Gewesten, geene uitgezonderd, edog het eene in eene meerdere, het andere in eene mindere maate, agterlyk zyn in de betaling van het verschuldigde op hunne quote, in de 60 Millioenen, en dat mitsdien deze Vergadering allesins, op grond van het Reglement, waarop zy by één gekomen is, geregtigd is, om tot de aan haar gedemandeerde middelen van executie over te gaan.

Wanneer nu uwe Commissie van Financie, en de in deze aan haar toegevoegde Leden inzien, Ulieder Decreet van den 6 October l. l. waar by Gyl. hebt bepaald, dat van de gezamenlyke Ingezetenen van dat Gewest of Quartier, (hetwelk nalatig gebleven zal zyn, op den gestelden tyd zyne quote aan te betalen) zal worden geheven eene zodanigen buitengewone penning (het zy van 400, 200, 100, 50ste of anderen) als de Vergadering ter bekoming van de quote van zodanig Gewest zal nodig oordeelen, *te voldoen direct na de expiratie van den termyn van vier weeken na de receptie der als dan te doene aanschryving* by de Hoogst Geconstitueerde Magt van dat Gewest of Quartier, ten zy zo zodanige Hoogst Geconstitueerde Magt van dat Gewest of Quartier mogt komen zorg te draagen, dat de quote, van haar Gewest of Quartier binnen den gestelden termyn in de Nationaale Kas was ingebragt, en dadelyk gefourneerd.

Wanneer, zeggen wy, uwe Gecommitteerden den inhoud van dat Decreet inzien, dan in de daad, Burgers Representanten, kunnen zy niet ontveinzen, dat het zelve Decreet op alle Gewesten applicabel is, en dat het zelve dadelyk in werking zal behoren gebragt te worden. —

Uwe Gecommitteerdens vinden zich, hoe ongaarne ook, te meer verpligt, om de serieuse attentie dezer Vergadering tot de dadelyke in werking brenging van het voormelde Decreet, betrekkelyk de executien der nalatige Gewesten, te moeten opwekken, daar het toch aan het oog dezer Vergadering niet kan ontslipt zyn, dat deze zo algemeene veragtering in de rigtige aanbetaling op de quotes, in de gevraagde benodigde gelden, een zoo ontrustend vooruitzicht voor 's Lands Schatkist oplevert, dat 'er niets anders zal overblyven, dan om tot die onaangenaame, maar helaas! indispensabele uiterste middelen over te gaan, welker employ door de Natie, in het geval, waarin thans geverseerd wordt, aan deze Vergadering zyn overgelaaten, en welke zullen moeten beproeft worden, wil deze Vergadering zich niet blootstellen aan de reproche, van geen gebruik gemaakt te hebben van de aan haar toevertrouwde magt.

Uwe Commissie van Financie en geadjungeerde Leden moeten wyders deze Vergadering doen opmerken, dat uwe Commissie van Financie by haar gedetailleerd Rapport, op den 11 July dezes Jaars uitgebragt, betrekkelyk het resultaat der financieele conferentien met de Gecommitteerdens uit de respective Gewesten, toen wel aan deze Vergadering heeft gedaan een verslag van de heffingen door de Gewesten in de haaren reeds geheeven, en toen nog beraamd; edoch dat zedert het uitbrengen van dat Rapport nog door eenigen dier Gewesten finantieele operatien zyn gearresteerd geworden. En daar nu by Ulieder gemelde Decreet van 6 October laatstleden wel expresselyk is bepaald, de wyze van executie, ten respecte van die Gewesten, in welken geforceerde heffingen zyn vastgesteld, en zulks in cas deze Vergadering mogt goedvinden deze heffingen over te neemen, oordeelen uwe Gecommitteerdens het nodig, dat deze Vergadering nader en precise, omtrend de by de respective Gewesten tot op dezen dag toe, gearresteerde geforceerde heffingen worde geinformeerd.

Het is om alle deze redenen, dat uwe Gecommitteerdens, overgaande tot het uitbrengen van hun advys, aan deze Vergadering moeten voordraagen, dat zy opinie zyn, dat deze Vergadering behoorde te decreteeren.

Dat het Decreet dezer Vergadering van 6. October l. l. dadelyk tegen de nalatige Gewesten in werking zal worden gebragt; en dat wyders ten dien einde eene personeele Commissie door deze Vergadering zoude behooren te worden gecommitteerd en verzogt, om ten spoedigsten aan deze Vergadering op te geeven den staat der geforceerde heffingen door de respective Gewesten geintroduceert; met byvoeging, welke heffingen, als voldoende beschouwd zouden kunnen worden, en mits dien door deze Vergadering zouden behooren te worden overgenoomen, en met alle rigeur ten einde gebragt; voords om ten respecte van zodanige Gewesten, waarin geene, of geene genoegzaame heffingen zyn geintroduceerd, en welke mitsdien niet zouden kunnen of behooren te worden overgenoomen, eene opgave te doen der quotele penning of geforceerde heffing, welke van de Inwooners van zodanig Gewest zoude moeten geheven worden; ten einde als' dan onverwyld dadelyk kennis aan de agterlyke Gewesten te geeven, van de gedecreteerde heffing, of overneming, en voords over te gaan tot het benoemen der Commissarissen met de executie te belasten.

Alles in conformité van Ulieder Decreet van den 6 October l. l. ten opzichte van de wyze van executie der gebrekige Gewesten genomen.

Besslooten te doen drukken, en aan de orde van den dag te stellen op maandag en agt dagen.

Colmschate stelt voor:

Namens de Commissie, met de introductie van het Plan tot de algemeene Bataafsche gewapende Burgermagt belast, dat de Vergadering het Commité te Lande zoude aanschryven, om aan voorn. Commissie intezenden Lysten van alle de in 's Lands Magazynen voor handen zynde Wapenen; wyders, dat de Commissie altoos de vrye toegang tot voornoemde Magazynen zoude hebben, en dan op haare ordre, de aldaar voor handen zynde Wapenen, zouden worden uitgereikt en geëxpedieerd: — conform geconcludeerd.

De Vergadering tot de orde van den dag overgegaan zynde, wordt in Deliberatie gebragt het door den Burger *Blok* uitgebragt Rapport, op het voorstel van den Burger *Lespinasse*, nopens verbod van den uitvoer van het Zeildoek.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering zich met dat Rapport kan conformeeren?

Vischer zegt, dat hy zwarigheid zoude maaken, om de vryheid van den uitvoer tot Zweden uittestrekken; daar men niet wist, welke gevoelens dat Ryk, ten opzigten van Frankryk, koesterde.

Blok zegt, dat, zoo lange men niet van het tegendeel overtuigd was, men den aan het zelve geene vyandige gevoelens konde toeschryven; en dus ook geene reden konde opleveren, om dit Ryk niet onder de geproponeerde vryheid van uitvoer te stellen.

Ten Berge verzoekt, dat het Rapport nog eens mag worden geleezen.

Een der Secretarissen geeft daar van Lecture.

Van Leeuwen en eenige anderen verzoeken, dat dit Rapport voor heden mag worden in advys gehouden; alzo veelligt onderscheiden Leden niet vermoed hadden, dat dit op heden in deliberatie zoude worden gebragt.

De President brengt dit in omvrage: — en wordt het Rapport in advys gehouden tot morgen.

Hierna worden nog gelezen en in deliberatie gebragt:

Eene Missive van de Hoogstgeconstitueerde Macht van Stad en Lande, kennisgevende van de receptie van het Plan van Algemeene Burgerwapening, en tevens, dat zy, ingevolge de aanschryving dezer Vergadering, eene Commissie hadden benoemd, bestaande uit de Burgers *Bouwe*, *Vosterman*, *Ottes*, *Simons*, *Tomasson*, *Sneedink* en *Hackman* Junior: — aangenomen voor Notificatie, en tevens gesteld in handen van de Burgers *Cambier* c. s. tot hun narigt.

Een Request van *H. H. Becker*, verzoekende om, uit hoofde van zwakheid zyner zielsvermogens, te worden gepensioneerd, als onder Luitenant.

De President stelt voor, om dit Request te renvoyeeren aan het Committé te Lande, om consideratien en advys.

Ten Berge zegt, dat hy vermeende, dat dit verzoek dadelyk behoorde te worden gedecline erd; daar, naar zyn inzien, de Vergadering geen pensioen kan accordeeren aan iemand, die by zyn Request zelfs declareert, gek te zyn.

Van Lockhorst zegt:

Burgers Representanten! ik heb niet gehoord, dat de requestrant zig verklaart heeft gek te zyn — het zoude al een wyze gek zyn, die zyne gekheid wist te erkennen. — Alleen zegt hy gebrek te hebben aan Zielsvermogens, en hoe veel dit van gekheid verschilt gevoelt gy allen. Het geheugen b. v. is een Zielsvermogen: — dit heeft onder anderen een artillerist nodig. Hier aan zou hy gebrek kunnen hebben, en nogtans een verstandig Man kunnen zyn, maar onbekwaam tot een post, waartoe geheugen behoort. Ik concludeere dus, dat het præadvys van den President een Decreet deezer Vergadering worde.

En wordt conform het door den Voorzitter gepræadvyseerde geconcludeerd.

Een Request van *Lemming*, zich beklagende over het ten zynen laste door de Municipaliteit van Rotterdam berigte, op zyn Request in het nader Rapport over de Bataven vermeld.

Boelaard appuyeert den inhoud van dit Request, en stelt voor, dat het zelve, ingevolge het Decreet, op gisteren genoomen, in handen der Commissie zal worden gesteld: — en wordt conform geconcludeerd.

Hierna berigt de President, dat de Commissie tot het vervaardigen van het Plan van Constitutie voor het Volk van Nederland, ingevolge het Decreet dezer Vergadering, bereid was, hetzelve ter Vergadering in te leveren.

Waarop, na dat alle de respective Leden, ingevolge het verzoek van den President, op hunne zitplaatzen gezeten waren, circa een quartier na een uur, voornoemde Commissie *en Corps* ter Vergadering binnen trad, begeleid van haaren Secretaris en Clercq, wordende dezelve ter Vergaderzaal binnen geleid door de twee Secretarissen en den Agent, voorgegaan door den Kamerbewaarder der Vergadering, en plaatzende zich in de enceinte der Zaal tegen over den Zetel des Voorzitters: zynde voor den President dier Commissie eene Fauteuil geplaatst. Na een oogenblik plaats genoomen te hebben, beklimt de Burger Simon Stys, als Voorzitter die Commissie, het Spreekgestoelte, en doet de volgende aanspraak.

BURGERS REPRESENTANTEN! VAN HET NEDERLANDSCHE VOLK.

Eindelyk is dan de dag gekoomen, waarop de Commissie, welke volgens het Reglement der Nationaale Vergadering is aangesteld, om een Plan van Constitutie te ontwerpen voor de gansche Nederlandsche Republiek, in deeze zal moest verschynen, om Ul. dat Plan aantebieden, op dat het door Ul. onderzogt, en aan uw schrander oordeel getoest mag worden, eer men het ter goedkeuring voorstelle aan het Volk van Nederland, in welks boezem de souverainiteit volgens recht en reden onvervreembaar berusten moet en zal. Een lang gewenschte en voor altoos merkwaardige dag: een groten dag durf ik zeggen, indien hy eenigzinds aan de ongeduldige verwagting voldoed.

De Commissie heeft gewild, dat dit aanzienlyk en achtbaar Tonecl, door my, zou geopend worden; nimmer, nimmer had ik my kunnen voorstellen, dat op myne zwakke schouderen, een zoo zwaren en belangryke last zou gelegt worden, veel min, dat ik 'er my behoorlyk van zou kwyten: en ik weet maar al te zeker, dat dit laatste niet naar wensch geschieden zal.

Maar Gyl., Burgers Representanten, zult met uwe gewoone goedheid en edelmoedigheid, dit weet ik even zeker, de zwakheid van deeze voordragt verschoonen, het gebrekkige daar van inschikken, en den welmeenenden wil neemen voor den wezentlyke daad.

Ziet daar dan, BESCHREVE VADERS van het Vaderland, ziet in deze bladeren, het beste, dat de Commissie, uit welker naam ik thans de eer hebbe tot Ulw. te spreeken, na langen

angst-

angstvallige raadpleegingen meende te kunnen voorstellen, om fondament hier eenen vasten grondslag te leggen voor de heiligste rechten der nature, en een onverwinlyk bolwerk optehaalen ter bescherming van de hier altoos aangebedene maar helaas! veelal miskende Vryheid.

Mogt het aan deze thans betere begrepene Vryheid, na het verbannen van ontelbaare vooroordeelen, in eeuwigheid eene onschendbaare waarborg strekken, en hier aldus tot op het jongste naageslagt in onafgebrokene zegening blyven!

Moeilyk, in veelen opzigten zeer moeilyk is dezen zaak geweest; hoe ze vervult zy, zult Gyl. beslissen. De bekende onvolmaaktheid, van al wat menschelyk is, benoemd ons van zelfs, behalven veele andere redenen, de hoop van eene algemeene goedkeuring te zullen wegdraagen, gelukkig zeker, zoo maar geene algemeene afkeuring zich tegens ons werk verklaart. Doch wy voorspellen dit ook niet. Wy kennen te wel uwer wysheid, uw gezond oordeel en de juistheid uwer bedoelingen, om niet te onderstellen, dat Gyl. over het geheel in de hoofdpuncten met ons eenstemming zult zyn, en schoon het my niet betaamd, in eene aanpryzing van onzen arbeid uittewyden, echter kan ik niet nalaten, by deeze plechtige gelegenheid, gewag te maaken van eenigen dier punten waaromtrend ik my deeze eenstemmigheid bynaa zou durven beloven.

Het vermogen der Nederlandsche Republiek, uit alle derzelver Leden, byeengebragt, en, gelyk de evenwydige zonnestraalen, door een brandspiegel in een punt verzameld, om naar buiten te werken, met alle moogelyke veerkragt, de werkzaamheid van dat zelve vermogen naar binnen bekragtigd, om zich van al het noodige, ten dien einden te voorzien.

De wetgevende en uitvoerende Magten behoorlyk van elkanderen afgescheiden, en de regterlyke Magt zorgvuldig buiten den kring van deze beide geplaatst, op dat geen Lid van Staat of Staatsdienaar, zich eenige veiligheid zou kunnen beloven, wanneer hy ooit moedwillig zynen pligt vergat: ziet daar voor eerst vaste en duurzaame gronden van een wettig Bestuur, welke, zo al niet onder de gelukkigste afmeeting geragt, in zich zelven echter door niemand kunnen gewraakt worden.

Men voege hier by twee allernoodzaakelykste instellingen, waar door de Vryheid tegen veelerlele inbreuken beveiligd wordt.

Het Volk verkiest zelf door wettige Stemgerechtigden zyne Vertegenwoordigers, niet stuksgewyze, gelyk voor dezen in de beste tyden nog wel gebeurde; niet voor de byzondere belangen van eenig gedeelte op zich zelven, maar voor allen ten algemeenen nutte. En in het lichaam der Vertegenwoordiginge heeft eene geregelde afwisseling plaats, welke niet te lang wordt uitgesteld, op dat het roer der Staathulk aan geene willekeurige handen vertrouwd worde; en echter lang genoeg, op dat het ons nooit aan ervarene stuurlieden ontbreeke.

Tot dus verre, ik beken het, had de Commissie gelukkige voorbeelden onder haare oogen, waar van zy met vrucht gebruik kon maaken. Maar het vak der Finantien was van een heel anderen aart, vermits dit Land, in de wyze van zyn bestaan, van alle anderen genoegzaam in alles onderscheiden is. De oplegging van Lasten, het zy op eenen overal gelyke voet, het zy naar zekere evenredigheid, behoudens de vereischte onderscheiding, om nergens een al te drukkend bezwaar in te voeren. Het gebruik der geldmiddelen, zoo in 't algemeen, als in 't byzonder, en het daar toe in te richten Bestier in alle zyne betrekkingen: de eigenaartige huishouding van ieder Gewest of Departement, dermate geregeld, dat zy noch in hunnen Koophandel, noch in hunne Fabrieken, noch in het vertier der voortbrengzelen van hunnen grond, elkanderen geenerleie hoegenaam in belemmering konden toebrengen, maar veel eer onderling in allen deeze behulpzaam zouden zyn. Dit alles vereischte eene oorsprongelyke denkwyze, eene allerdiepste bedachtzaamheid, en eene zorg, die zomtyds naar besluiteloosheid overhelde. De Commissie hoopt, dat haare voorstellen dienaangaande in uwe oogen aannemelyk zullen zyn; maar zy voorziet wel, dat ook gylieden hier een ongemeeten veld voor uwe bespiegelingen ontmoeten zult.

Nog heb ik niets gezegd van den Godsdienst; die ryke bron van Geregtigheid, van Liefde en Vrede; maar onder een verkeerd en dwaas Bestier, van de akeligste rampen en misbruiken zonder einde.

De Kerk wordt afgescheiden van den Staat. Wy zullen geene heerschende Kerk, geene snoode Moeder van gewetensdwang, meer kennen. De toegang tot eere en aanzien zal niet meer gesloten zyn voor den Man van verdienste, die zyn Vaderland bemint, en vooral daar in de eere stelt, dat hy geroepen wordt, om het belangeloos te dienen. De weg daartoe wordt hem voortaan niet afgesneeden, om dat hy zynen Schepper dient en verheerlykt, geenszins naar opgedrongene voorschriften, maar volgens de zuivere inspraak van een rein geweeten, ter bevorderinge van Deugd en goede Zeden. Het waare en eenige pad ter zaligheid zal ook voortaan de loopbaan zyn, langs welke het tydelyk geluk, en het onwaardeerbaar voorrecht, om voor 's Naasten geluk te mogen zorgen en waaken, en ons dierbaar Vaderland verkreegen wordt.

Maar dit was niet genoeg. De instelling eener heerschende Kerke heeft geduurende tweehonderd Jaaren gevolgen voortgebragt, die door de opheffing van hunne oorzaak niet opgeheven zyn: by gelovige halstarrigheid in het voortaan van dweepzucht, en nutteloze leerstellingen, onderlingen haat van verschillende gezindheden, die doorgaans elkanderen niet eens verstonden, afkeer en mistrouwen: kortom duizend hebbelykheden, enkel geschikt, om verdeeldheid te zaaien, en elkanderen wederzyds verdacht te maaken, zo niet te vervolgen. Niet alleen heeft men by de groote onderscheiding van Protestanten en Roomschgezinden dit tot heden toe te jammerlyk betreurd; maar ook weinig minder by zo veele andere gezindheden, en afgezonderde Kerkgenootschappen, als wy op onzen Bodem kennen.

Is dan de Mensch natuurlyk zo geschikt, om zich van God te verwyderen, en zynen naasten te haaten? Neen zeker: hy is recht geschapen, maar heeft zich verkeerde wegen gezogt. En deze wegen, Burgers Representanten! zyn mede, zo veel in de Commissie was, met betrekking tot het tegenwoordig onderwerp, voorzichtig opgebroken. Ik geloof juist niet, dat de Wysgeeren vruchteloos de verbetering hunner tydgenooten ondernemen, en dat al het nut 't welk men van hunne beste pogingen, ten dien opzichte verwagten kan, zich eerst by het Nageslacht zal openbaaren. Doch ik stel vast, dat de allergelukkigste verbeteringen schielyk zullen verlooren gaan, zo men derzelver duurzaamheid niet verzekert door gepaste zorge voor het onderwys en de opvoeding der groeiende Jeugd. En Gyl. zult niet genoegen zien, dat de Commissie ook daarop ernstig is bedacht geweest. Zy oordeelde, dat hier toe slegts weinige, maar vaste trekken aangaande 't onderwys in de Schoolen, en de middelen, om het zo veel mogelyk algemeen te maaken, vereischt wierden. Misschien had zy echter dit stuk wat breeder uitgewerkt, zo men niet geweeten had, Burgers Representanten!

dat

dat by uliedeu eene byzondere Commisfie, ten zelfde einde was aangefteld.

Het vrolyk licht van dezen dag zou te veel beneveld worden, zo ik tegen over het voorgaande wilde ftellen een even uitvoerig tafereel van de verregaande onrechtvaardigheden en verwarringen, die in ons vorig Staatsgeftel, by gebreken van de ftraks gemelde beginzelen, geheerscht hebben. Ook zou deeze moeite nodeloos zyn, dewyl elk Burger van Nederland, die denken kan en wil, in ftaat is, om zelf de vergelyking op te maken. Ik zal derhalven van myne uitweiding te rug keeren, om ze te befluiten met eene enkele befpiegeling, die, zo ik my niet bedrieg, hier geenszins kwalyk geplaatst kan fchynen.

Onder het afgefchaft gebrekkig, of liever gedrochtelyk Beftier, hebben nochthans de vereenigde Nederlanders op hunnen kleinen, en in de kaart verachtelyken plek gronds, een verbazend toppunt van voorfpoed en vermogen bereikt: en het was juist die voorfpoed, welke de Heerschzucht opwekte, om 'er zich in een onbepaalden zin meester van te maken, onder het fchoonfchynend voorwendzel, dat onze welvaart, hoe zeer ook dagelyks door haar belemmerd, en belaagd, de vrucht was van haare wysheid, het maakfel van haare *weldadige* handen.

Waarom zouden wy thans, na het verpletten van die Hydra, na het fchroeijen van haare aderen, na het verdelgen van haar allerdoodelykst vergift, niet nog ryker zegeningen te gemoed zien? zegeningen, waar van noch Nederland, noch eenig ander Gemeenebest onder de Zon, ooit eenig voorbeeld heeft opgeleverd? heeft onder het alkoesterend oog der voorzienigheid, de geest van naarftigheid, van gematigden yver, aan manhaftigen ernst, die in het gemeen onzen Landaard bezield in weerwil van onberekenbare beletzelen reeds zoo veel kunnen uitwerken; wat heeft men niet te wachten van dien zelven geest, zodra by meer verlicht, beter onderweezen, vry en onbelemmerd zyne eige waarde eerst recht gevoelen, en de volle kragt van zyne ingefchapen vermogens ontwikkelen zal gelyk een Adelaar die om de Zon te groeten, op zyne wyduitgefpreide vleugelen boven Alpen en Pyrineën, boven werk, boven luchten boven wolken, fteigert.

Wilt Gyl. Burgers Reprefentanten, uwe fcherpziende oogen flaan, tot op den bodem van myn hart? zoudt gy my zulks waardig achten? Ik zal niets ontveinzen, niets verbloemen, de gulle oprechtheid zal myne tong beftuuren. Ik denk niet inderdaad, dat het geluk, waarvan ik Ul. een zoo gunftig vooruitzigt heb gegeven, naar het inzien van veelen onder U en ons, zal verwagt worden, uit het ontwerp, 't welk uw thans wordt aangeboden, verfchil, ja ftrydigheid van gevoelens, is vry natuurlyk in een onderwerp van dezen aard, zo nieuw, zo zamengefteld, zo ingewikkeld, aan zo veele fchroom en zorgen onderhevig; en wel voornamelyk hierom, dat wegens de byzondere gefteltenis van ons Land, en onzen Landaard, noch de voorledene, noch de tegenwoordige tyden een veilig richtfnoer konden aan de hand geeven. Wat my betreft, ik beken dat ik onder het hooren der fnedigste bewys redenen van beiden zyden, niet zelden het woord *voor* of *tegens* met eene bevende ftem heb uitgefprooken, nog twyfel ik over verfchillende voorgeftelde puncten; hoewel 'er ook anderen zyn, daar ik my onwankelbaar mede vereenig. Men ftare in zulk een geval op het voorbeeld van den grooten *Franklin*, zyn zegel fteeken aan het geheel, zonder dat men 'er nopens alle byzonderheden in toeftemme. 't Is derhalve, Burgers Reprefentanten! van dezelfde wysheid, die dagelyks in deze Vergaderzaal zo treffelyk haare achtbare ftem verheft, dat wy de gunftige verbetering van het onvolmaakte, het welk in onzen zuuren arbeid overgebleven is, reikhalzende verwagten. Wy onderwerpen alles aan dat oordeel en beloven ons, daarvan eene zo billyke uitfpraak, dat het Nederlandsche Volk met ons 'er in zal kunnen berusten, de Leden dezer Commisfie dan wederom hoofd voor hoofd in het lichaam dezer Vergadering ingelyfd, zullen op al wat twyfelachtig of duister uitgedrukt mogt zyn de gevraagde ophelderingen kunnen geeven; zy zullen elk naar zyne byzondere meening met Ul. medewerken om of aan de grondflagen of aan den opbouw, of aan het gewelf de nodige verbeteringen toetebrengen, in een woord om al het overige ter voltooying van het ryzende Staatsgevaarte te betrachten en werkftellig te maken.

De eeuwige wysheid, die Hemel en Aarde beftiert, verleene hier toe haare milden zegen. Zy fchrage met haare onweerftaanbare arm de zuilen van dezen Tempel. Zy befcherme dit ons Palladium tegen buitenlandsch geweld en binnenlandsche onheil. Zy doe den band van liefde en Broederfchap tusfchen ons en het magtigfte Volk der Aarde, aan het welk wy onze verlosfing verfchuldigd zyn, meer en meer klemmen tot wederzydsch genoegen en geluk en ter befchaaming van onze Vyanden tot aan het einde der Eeuwen.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Wy zyn verzocht, door den Burger *Bacot*, wegens het niet genoegzaam juist bevondene, in onze opgave van deszelfs *Advys*, (No. 240, *Bladz.* 564.) hetzelve hier dus meer nauwkeurig te plaatzen.

Ik vermeen, dat de uitdrukking van *ongequalificeerde perfoonen* alleen genoegzaam is, ter aanduiding van allen, die, op welke gronden ook, tot deeze Clasfe behooren; daar het toch volmaakt hetzelfde is, of deeze Christenen, dan of zy Jooden zyn. De laatften zyn niet minder dan de eerften 'er onder begreepen; en dus is de bykomende afzonderlyke melding van *Jooden* niet alleen overtollig, maar vooral thans ook ten hoogften onvoegzaam, als maakende eene onderfcheiding, ftrydig met den geest van het *Decreet* deezer Vergadering. Zulke te weinig overdachte uitdrukkingen, offchoon al uit de hebbelykheid flechts van oude gewoonten en vooroordeelen ontftaande, zyn, in openlyke *Publicatien*, van een te ligt nadeelige werking, dan dat de waakzaame oplettendheid deezer Vergadering niet zou behooren, dezelve, op de best gepaste en welvoeglykfte wyze, te voren voorkomen en tegen gaan; en in dien zin appuyeer ik alszins het voorftel van den Burger *Gevers*.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

Gelykheid, Vryheid, Broederschap.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 244. *Dingsdag den 15 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

Nationaale Vergadering.

Vervolg *der Zitting van Donderdag, den* 10 *November* 1796.

Voorzitter: G. D. Jordens.

De Burger *Simon Styl* van het Spreekgestoelte afgetreeden, en weder in den fauteuil gezeten zynde, wordt deszelfs Aanspraak door den President der Vergadering aldus beantwoord:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Aan wien het maaken van een ontwerp van Constitutie, uit het midden onzer, is toevertrouwt.

Beschouwde ik op den 25 November des voorleden jaars, op den stoel gezeten, dien de toenmalige President van Hun Hoog Mog. de braave *de Sitter*, volgens den last zyner Committenten genoodzaakt was te verlaten; beschouwde ik het toen als mynen pligt, naar het gevoelen der meerderheid de Conclusie op te maaken tot het bepaalen van éénen dag, waar op deze Nationaale Vergadering haaren aanvang zou neemen; — Beschouwde ik die Conclusie te noodzaaklyker, daar het Volk van Nederland naar dezelve zo vuurig haakte, dewyl ze die te recht aanmerkte als een verhaastende stap ter verkryging eener Constitutie, welke dit Gemeenebest nog nimmer had bezeten, en die het thans meer dan ooit behoefde, om den Zetel der pas verkregen Vryheid op de Puinhoopen van baldadigheid, Aristocratie en Despotismus te kunnen vestigen; — wierd my, ten dien tyde, deeze daad als een misdryf te laste gelegd; als een misdryf, waar tegen men kon goedvinden aantekeningen, eisschen, en protesten te doen; als een daad, waardoor ik mynen eed zou hebben geschonden, mynen plicht vergeeten, en die men my (indien de goede Voorzienigheid minder gunstig over het lot van dit gemeenebest had beschikt) zeer vermoedelyk met myn hoofd zou hebben doen betaalen; — Mogt ik eindelyk, ondanks de Zegepraal der Vryheid, over alle vyandelyk geweld, nimmer eenige *wettige* goedkeurig ontvangen van éénen stap, op dat oogenblik zoo gewigtig, zoo noodzaaklyk, zoo zegenryk in zyn gevolgen voor het geheele Volk van Nederland; *thans*, in dit niet min gewigtig, niet min gezegend ogenblik, mag het my gebeuren (en hier erken en eerbiedig ik het hoog en zonderling bestel des Grooten Albestierders) als de tegenwoordige Voorzitter in deeze Nationaale Vergadering, het ontwerp van ééne Constitutie voor dit Gemeenebest te ontvangen uit de handen van u, myne waarde Medeburgers! wien dit werk byzonderlyk was aanbevoolen; en u met uwe volvoerde taak in deezen, van harten geluk te wenschen, terwyl ik, u, namens deeze Vergadering, dankzegge voor al den arbeid, al de zorge, die Gylieden ten beste van het Vaderland, met opoffering van uwe eigene genoegens, hebt gelieven te besteden.

Uwe Vaderlandsliefde, uwe beredeneerde kunde, uwe gegronde bespiegelingen over de lotgevallen der Volken, die in vroegere en latere eeuwen aanmerkelyke rollen op het toneel der wereld gespeeld hebben: Uw diep doorzicht in de oorzaaken, welke ons Gemeenebest schier ten allen tyde afhankelyk deden zyn van buiten en binnenlandsche invloed, en van de menigvuldige Staatsomwentelingen, welken ons Vaderland zoo deerlyk hebben geteisterd, — uwe ondervinding van het verderf, ons meermaalen berokkend door een Huis, dat in ons midden was groot gemaakt, en het welk ons niet lang geleden, door deszelfs heerschzugt tot het toppunt van elende had gebragt: Uwe deugden, uwe uitmuntende gaven en bekwaamheden geven ons alle redenen, om te vertrouwen, dat Gylieden voor dit ons Gemeenebest eene Constitutie zult hebben ontworpen, die met den aard der ingezeteren, de ligging des Lands, de omstandiheid der tyden, en onze betrekkingen tot nabuurige Volken het meeste overeenstemt en het beste is ingerigt, om de gebreken van het vorig bestuur, den schadelyken invloed van binnen en buitenlandsch geweld wegtenemen, de thans voor ons Land niet meer gepaste Unie van Utrecht te doen vergeeten, en boven al den heilloozen oorsprong van alle verderfelyke omwentelingen voor eeuwig toeteestoppen.

Eene Constitutie, waar door wy gedugt en aanzienlyk van buiten, ryk en gezegend van binnen zullen zyn: die aan de magtigste Republicq van Europa, (waar aan wy zoo veel dankbaarheid voor het verbreeken van onze kluisters zyn verschuldigd) eenen nuttigen bondgenoot niet voor een oogenblik, maar ten allen tyde zal verschaffen. Zulk een ontwerp van eene Constitutie verwagten wy van uwe handen, Burgers Representanten! wy streelen ons met de vlyende hoop, dat wy, na het doorbladeren van dit stuk, binnen weinige dagen zullen verklaren, dat wy het zelve over het geheel genomen, tot een grondslag onzer deliberatien zullen leggen.

Wy zyn wel overtuigt, dat een werk van dien aart aan allen on-

onmogelyk kan behagen; dit laat de verscheidenheid van begrippen, zelfs onder de beste Vaderlandsche Mannen niet toe: ook kan geen menschelyk samenstel met de gevoelens van allen overeenstemmen, veel min eenige volmaaktheid bereiken; en verre zy van ons de waan, dat wy (ondanks alle verbeteringen in dit ontwerp, welke het doel onzer volgende discussien zullen weezen) den Volke eenen vorm van Constitutie zouden kunnen voordragen, vry van alle leemten en gebreken. —— Wy gevoelen echter onze verpligting, alle onze vermogens aantewenden, om ook hier in zoo veel moogelyk naar de volmaaktheid te streeven.

Ten dien einde zullen wy de raadpleegingen over dit onderwerp met omzigtigheid, met kalmte, met yver en naarstigheid aanvangen en voortzetten, en, met aflegging van alle byzondere belangens, alleen de belangens van het geheele Volk van Nederland in het oog houden, terwyl wy van uwe Vaderlandsche pogingen vertrouwen, dat gy, met ons vlytig mede werkende, ons de nodige inlichtinge zult verschaffen omtrend alle die punten, waarin wy eenige duisternis mogten ontmoeten. Ondertusschen is het myn hartelyke wensch, dat deze dag een heuchelyke dag voor het geheele Volk van Nederland mag zyn: dat uit den toekomenden voorspoed van dit Gemeenebest moge blyken, hoe dit ontwerp (door het Volk alomme goedgekeurd en bekragtigd) zulke edele gronden bevat, welke een ieder in zynen kring kunnen gelukkig maaken, en ten duidelyken bewyze strekken, dat *Vryheid, Gelykheid*, en *Broederschap* geene ydele klanken zyn, maar de waarachtige Steunpylaaren, waar op het Staatsgebouw van dit Gemeenebest onwrikbaar is gevestigd.

Dat uwe Nakomelingen met de onzen, en die van onze Committenten hier de gezegendste vrugten mogen plukken. — Dat uwe naamen als weldoenders des Volks met Goude Letteren in de Jaarboeken des Vaderlands niet alleen mogen aangeteekend zyn, maar dat ook uwe deugden in de dankbaare harten onzer Nakomelingen mogen huisvesten, en dat Gylieden alomme moogt gezegend zyn, is de wensch van ons allen, en van allen, welken wy de eer hebben te vertegenwoordigen.

Hierna overhandigt de Burger *Styl* aan den President het geconcipieerde Plan van Constitutie, zynde gelegd in eene Portefeuille, met drie couleurige Linten toegestrikt.

Hierop ryzen de Plaatsvervangers der Leden, welken de Commissie, tot de formeering van het Plan van Constitutie hebben uitgemaakt, van de nu zederd ruim 6 maanden door hun, als Representanten, geoccupeerde Zitplaatsen op; terwyl de Leden dier Commissie, nu in den boezem der Vergadering weder te rugge gekeerd, op dezelven zitting neemen.

De eerstgemelden zich nu in de enceinte der Zaal geplaatst hebbende, betreedt het oudste Lid derzelven, de Burger *J. Lublink*, de Jonge, het Spreekgestoelte, en doet, in hunlieder aller naam, de volgende Aanspraak:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Nimmer voorzeker, betrad ik eenig spreekgestoelte met meer gemengde aandoeningen. De plaats, de tyd, het pligtige deezer Vergadering, het optreeden na zulk een uitmuntend redenaar, een zeldzame zamenloop van omstandigheden, eene der gewigtigste gebeurtenissen voor myn Vaderland, een naderende beslissing van ons eindelyk lot, de lang gewenschte wederkeer naar onze haardsteden, het vaarwel aan zo veele edele menschenvrienden; alles, vergeeft het my, Burgers Representanten! alles vermeerdert myn ontroering. Dit oogenblik verlevendigt voor mynen geest alles waarvan ik hier oor- en ooggetuige was; — herinnert my zo veele gewigtige voorvallen, waar het belang des Staats eene snelle voorziening vorderde, en waar uwe besluiten, door prangenden nood ingeroepen, zo schielyk moesten beslissen, als gy die, naderhand, onverzettelyk wist te handhaven: — herinnert my zo veele onderwerpen, met het belang van den Godsdienst, met de Vryheid van den Mensch en Burger, met alle onze heiligste rechten op het naauwst verknocht: hier, een lang verjaarde bevoorrechte hierarchy, los gemaakt van haar partydig stelsel; — daar, het verdrukte kroost van Israël door een billyk en rechtvaardig aanbod opgebeurd; — elders een geduchte Burgerschaar tot Neêrlands verdediging gewapend, — en nog hoe veele andere onderwerpen, door u met gemoedelyke bezorgdheid gewikt, door het helderst verstand verlicht, aan het scherpste oordeel getoetst, met de grootmoedigste *opöfferingen van alle eigenbelang* beslist. Openbaard moeten hoe ik my over uw beleid verwonderd, uwe rype besluiten met al myn hart goedgekeurd. Dikwerf heb ik ook, Medeburgers! voor uwe *verdeelingen* — gebeefd. Doch, wat verwondering is 't daarbij? Groote vernuften, sterk gespierde zielen (als ik ze eens zo noemen mag) hebben ook sterke hartstochten. Indien 'er maar geen *ander voorstel* plaats heeft, dan *geheel zuivere onverdachte zucht voor 't ware Volksbelang*, wie zal dan die opflikkeringen van Vaderlandlievenden yver laaken? Dit vuur moge vry opvlammen; uwe wysheid draage steeds zorg, dat het nimmer brandstichte! Hebt gy, ondertusschen, reeds zo veel verricht, Burgers Representanten! u staat nog een ryke oogst voorhanden. Terwyl Neêrlands Volk uw Vaderlyke zorgen toejuicht by zo veele grootsche ontwerpen, om onze Land- en Zeemagt geducht te maken, — onzen handel, Landbouw en Fabrieken te doen bloeyen, — onze jeugd, door een verstandig onderwys, tot braave menschen te vormen; —— onze dierbaarste Rechten, door wyze crimineele en civiele Wetten, te verzekeren: terwyl gy op het voltooyen dier grootsche ontwerpen bedagt zyt, wagt U een nieuwe taak, die inzonderheid uwe hoogste zorg, uwe onvermoeide bearbeiding is aanbevolen. Dank zy de goede Voorzienigheid, die ons het lang verbeide uur heeft doen beleeven, waarin de welmeenende Vaderlander aan zyn hartelykste wenschen ziet voldaan, waarin wy het ontwerp van één Regeeringsvorm uit de handen dier waardige Leden deezer Vergadering ontvangen, welke, met zulk een voorbeeldeloozen yver, daar toe alle hunne vermogens inspanden; van wier beslisste kunde en beproefde Vaderlandsliefde wy (zo verre het de onvolmaakte poogingen, de beste menschen kunnen brengen) niet dan meesterstukken verwachten; en die wy, by voorraad, voor ons zelven, uit naam van deze Vergadering, uit naam van het geheele Volk van Nederland, van harten geluk wenschen, den vuurigsten dank betuigen.

En, hier zy het my vergund, Burgers Representanten! uit naam myner Mede-Plaatsvervangers, (die my vereerd hebben met den last, om, by deeze plegtige gelegenheid, de tolk hunner gevoelens te zyn) u onzer aller erkentenis voor zoo veel trouwheid, hulpbetooning, en blyken van waare Broeder-

derschap, toe te wyden. Hiermede verlaaten wy, ingevolge van uw gunstig Decreet, van dit oogenblik, den post, dien wy tot hiertoe met u bekleedden; keeren wy (immers voor het grootste gedeelte) met de streelendste uitzichten, met de opbeurendste verwachtingen, tot een stil en ampteloos leven, naar onze wooningen te rug. Wy verlaaten deeze Raadzaal, waarin nog zoo verbaazend veel gewigtigs moet verhandeld, beoordeeld, beslist worden. Zy blyve steeds, onder uwen invloed, de zetel der wysheid, het heiligdom der regtvaardigheid, de tempel der vryheid, de wooning der eendracht, de toevlucht der onschuld, het kweekschool van alle Godsdienstige, Burgerlyke, en Vaderlandsche deugden!

Wy erkennen, wy gevoelen eenigermaaten Burgers Representanten! het gewigt van den last, die uwe schouderen blyft drukken: doch wy mogen u niet beklaagen, uwe arbeid is moeilyk, is zwaar; maar welk een heerlyk loon staat u ook te wachten! Is het reeds een zegen, die den gevoeligen Man de vreugdetraanen uit de oogen perst, het ongeluk van een' enkelen Broeder te verzachten; welk een zegen is het dan niet, tot de welvaart van honderd duizenden onzer natuurgenooten, tot eigenlyk gezegde *Nationaale Welvaart* te mogen medewerken! de liefde te genieten, den dank te ontvangen van een gelukkig Volk! ô, die zegen is benydens waardig.

Gy zult, vertrouwe ik, ons niet verdenken, dat wy vermetel genoeg zouden zyn, om u pligten voorteschryven; maar wy mogen u smeeken, ja, wy bezweeren u, by al wat heilig is, blyft toch onbezweken in uwe edele poogingen; staat pal, gelyk het mannen voegt: handelt moedig, onverschrokken, hoe ook de list, de eigenbaat, de boosheid en onverzoenlyke wrok van binnen en buitenlandsche vyanden, en moge belaagen of bedreigen. Dat noch partydige bedilzucht, noch laage spotterny, noch tergende tegenspraak, uwe wyze bedaardheid ooit uit haare vestigt brenge! Het echte Patriotismus kreunt zich aan geen' smaad; laat zich nimmer door beledigend geschreeuw verbysteren. Stapt rustig voort: geen snelle, maar een vaste tred staat u het schoonst en brengt u veilig aan het einde van deeze glibberige loopbaan. Vertrouwt op die Voorzienigheid, die zich menigwerf zo zichtbaar, zo wonderdaadig, aan dit Volk kenbaar maakte — die het eenen tachtigjaarigen oorlog voor zyn vryheid deed verduuren, — die onzen kleinen plek gronds, eertyds aan den oceaan ontwoekerd, als een proefbeeld van natuur en kunst deed pryken, — die ons, nog onlangs, haar byzondere leiding met zo veel nadruks predikte, en een' aandruisschenden vyand, die ons Land als overstroomde, voor ons in een' magtigen Bondgenoot verkeerde. En zouden wy, na zo veele verlossingen, nog wanhoopen? zou het schrikbaarend denkbeeld in ons opryzen, dat het reeds met ons een einde heeft? Dat de ondergang van dit Gemeenebest reeds in den raad des Hemels onherroepelyk is besloten? — Neen, kleinmoedige Bataaf! Slaa uw oog in 't rond; zie het heir van ellenden, dat byna alle volken der aarde doet kermen: zie hoe een duizendige kryg, met zyn grouwelyken stoet, aan alle kanten, zelfs tot aan de grenzen van uw verblyf, alles vernielt, en blaakt, en brandt, en moordt; terwyl gy, in het midden van die schrikt tooneelen, nog zo veel welvaart, rust, gerieflykheden des levens, moogt genieten. Vergelyk het lot van alle uwe nabuuren met het uwe: zie hun allerjammerlykken toestand, en uwe aardsche zaligheid, en bloos. Vergeeft my, Burgers Representanten! deezen uitstap. — Wy verwachten, wy hoopen, alles van uwen moed, van uw beleid, van uwe onvermoeide standvastigheid. Welk een schat van zegeningen daalde niet, van ouds, op dit goede Land. Hoe veel zegeningen geniet het niet nog, tot op dit oogenblik! Welk verrukkend uitzicht, Volksbestierders! indien die zegeningen door u, als eerbiedwaardige werktuigen, tot op ons laatste nakroost mogten worden overgebragt. Ja, en hier mede besluiten wy onzen wensch.

God, onzer Vadren God. God, onzer Kindren Vader,
God, zo naby ons, zy die Kindren zo veel nader.
Dat hunze welvaart, door uw zorg gebragt tot stand;
Uw naam vereeuwig' met den roem van 't Vaderland!

Afgetreeden zynde, zegt de President:

Indien ik ooit reden had, om, ten minsten naar eenig deel van uwe talenten te wenschen, welsprekende *Lublink!* gevoel ik op dit oogenblik dien wensch met dubbele kracht, al ware het eeniglyk, om Uleden, geachte *Volksvertegenwoordigers!* Plaatsvervangers van eenigen onzer medeleden, te doen beseffen de smartelyke, de grievende aandoening, waar van myn hart, waar van deze Vergadering, by de treffende afscheidsrede van uwen oudsten Ambtgenoot, doordrongen is. Thans moet ik my bepalen tot een enkeld woord, dat uit den grond van myn hart opwelt, tot een eenvoudig vaarwel! vaart allen wel; weest gezegend, weest gelukkig, geniet die kalmte des gemoeds, welke alle de schatten der aarde verre overtreft. Wy zouden onvertroostelyk zyn, indien die waardige Leden, wier plaatsen gy tot hier toe bekleed hebt, niet wederom de uwen kwamen vervullen: dog, in weerwil van dezen troost, kan het afscheid van zoo veele vrienden, zoo veele Vaderlandsche Mannen, aan welken onze harten door eerbied en hoogachting gebonden zyn, die zoo broederlyk met ons verkeerd hebben, ons niet dan een zeer onaangenaam gevoel verwekken. En by dat alles kunnen wy niet wenschen, U andermaal als Representanten in deze Vergadering te begroeten. (Indien dit evenwel vereischt mogt worden, houden wy ons van uwen hulp, gelyk voorheen, verzekerd.) Zoo lang echter, zoo dikwyls gy U hier ter plaats bevind, zal het ons ten uiterste aangenaam zyn, U, als aanschouwers van onze verrichtingen, binnen de muuren van deze Zaal te zien. Gaat nu heenen in vrede; geniet alle de zaligheden van het huisselyk genoegen, en ontfangt van ons, en door mynen mond, uit naam van het gansche Volk van Nederland, den hartelyksten dank voor uwen onvermoeiden arbeid, die gy tot heil des Vaderlands in het midden van ons heet aangewend! Gy hebt ons meermaalen voorgelicht in de duisterste omstandigheden, in de neteligste raadplegingen, wy erkennen het met aandoening: uwe hulp hebt gy ons nimmer onttrokken.

Van het goede, dat deeze Vergadering moge verricht hebben, moet gewisselyk een aanzienlyk gedeelte ook aan U worden toegeschreven.

Zoo hebt gy dan uwen taak, of voor het grootste deel, of, gelyk gy gewisselyk van ons verrecht, geheel verrigt, en ik durf, in aanhooren van het Volk van Nederland, gerustelyk zeggen: *wel verrigt.* Uwe naarstigheid, uw yver in het behartigen van de belangens des Vaderlands is ons allen bekend; uwen roem in dezen kan of mag u niemand betwisten.

Gy zult leven in de harten uwer Medeburgers; het Volk zal zich gelukkig achten in de welberaden keur, die het omtrent uwe perzoonen heeft gedaan; en de laatste nakomeling zal uwe pogingen, ten nutte des Vaderlands, in zege-

ning

ning gedenken, en aan zyne kinderen en kindskinderen vertellen.

Voornoemde Plaatsvervangers, na zich ontdaan te hebben van de uiterlyke eeretekenen, op de bovenste zitbank plaats genoomen hebbende, wordt door den President voorgesteld, omme ook, by voortduuring, aan de nu gedefungeerd hebbende Plaatsvervangers de gedrukte Decreeten dezer Vergadering te doen toekoomen, zoo uit aanmerking van het deel, het geen zy eenen geruimen tyd aan de raadplegingen dezer Vergadering gehad hadden, als ook, vermits onderscheiden hunner Leden waren van eenige nog onafgedaane Commissoriaalen, wordt zulks conform geconcludeerd.

Ploos van Amstel voorgesteld hebbende, om de ter dezer gelegenheid gedaane Aanspraken, en Antwoorden op dezelven te doen drukken in de Decreeten, wordt zulks mede conform beslooten.

Krieger berigt hebbende, dat het drukken van het geconcipieerd plan voor de Leden dezer Vergadering niet zoo spoedig had kunnen geschieden, als zy wel hadden gewenscht, waar door zy hun voornemen verydeld zagen, om het zelve op heden tegelyk met de overbrenging van het zelve, de Leden te kunnen ter handstellen, en verzekerd hebbende, dat echter zulks zeker op morgen, of ten langsten op Zaturdag zoude plaats hebben: word zulks, na dat de President hem verzogt had, om hier mede allen mogelyken spoed te maaken, aangenomen voor Notificatie.

De President zegt, dat, daar heden de tyd reeds verre verlopen was, hy aan de Vergadering in bedenking geeft, wanneer zy een begin wilde maaken met het lezen van het ingeleverd plan, het zy dan op morgen, of op Maandag, welke laatste dag hem het geschiktste voorkwam.

Cremmelin zegt, dat hy vermeende, dat daar mede zulk een haast niet behoefde gemaakt te worden; daar, volgens het Reglement, de tyd van veertien dagen, na de inlevering bepaald was, om binnen dezelven te decideeren, of het ingeleverd plan een onderwerp der deliberatien konde uitmaken; dat hy dus vermeende, dat men met de lecture konde wagten, tot dat het zelve zoude gedrukt zyn.

Gevers, *Hahn*, en anderen verzoeken, dat de Leezing op morgen zal aanvangen.

Onderscheiden Leden verzoeken, dat dit tot Maandag zal worden uitgesteld.

De President stelt voor, om dit, by appel nominal, te decideeren.

Vreede wil, dat 'er een tyd bepaald zal worden, om het geheele Plan *in éens* te Lezen.

Onderscheiden Leden hun verzoek herhaald hebbende, om hiermede tot Maandag te supercedeeren, maakt de President, in conformiteit daarvan, de conclusie op.

Thans verzoekt de Burger *van de Kasteele* het woord, en zegt; terwyl 'er eene diepe stilte in de Vergaderzaal heerschte.

Ik verzoek het woord, na dat de Lecture zal gedaan zyn van het ontwerp der Constitutie; om alsdan voor te dragen de redenen, waarom ik (onder verbetering) oordeele, dat het overgegeeven Plan *in deszelfs geheel beschouwd*, niet geschikt is, om zulk eene éénheid däär te stellen, waar door vastheid aan het Bestuur gegeeven, de oorzaak der verdeeldheden weggenoomen, en algemeene welvaart bevorderd kan worden.

Het smert my, uit liefde tot myn Vaderland, dat ik, in deze oogenblikken, waar in alles ons toeroept, om ons eene Constitutie te bezorgen, verpligt ben, tegen het aangeboden ontwerp het woord te vragen.

Maar, door plichtbezef gedrongen, zou ik het een misdaad achten, te zwygen. — Zo ik overtuigd worde gedwaald te hebben, zal ik myne dwaling belyden. — Zoo myne redenen, behoudens myne overtuiging, by anderen geen ingang vinden, zal ik my verblyden, wanneer de uitkomst toont, dat myne vreze ydel was. — Ja, 't zal my tot genoegen zyn, indien myn dierbaar Vaderland, door het geene ik verderfelyk acht, gered en gelukkig wordt.

Zoo dra de Spreeker dit zyne gezegde geëindigd had, deed zich een groot handgeklap, zoo in de Vergaderzaal, als op de Tribunes hooren.

Blok zegt, dat hy vermeende, dat geene discussien over het Plan te pas kwamen, voor dat het zelve gelezen was.

Vreede, *Gevers* en *Witbols*, verzoeken mede het woord dadelyk na de Lecture van het Plan.

Vreede vervolgens het woord gevraagd en bekomen hebbende, zegt:

De opening die de Burger van de *Kasteele* op het oogenblik geeft, toont even zeer de ronde braafheid van zyn hart, als zy ontroerend voor ons is. Hoe Burgers Representanten! het ontwerp van Constitutie, dat ons word aangeboden, zou niet gegrond zyn op de zuivere beginzels van éénheid! 'T Is deeze éénheid die de Natie verwagt. 'T Is deeze, waarop deeze Vergadering is by één geroepen. 'T Is deeze waarmede ons Vaderland en onze Vryheid staat of valt. Zouden wy dan, na zoo lange dit ontwerp te hebben ingewagt, nu nog in onze, in aller braaven hoope worden te leur gesteld! Ik proponeer om niet te wagten tot Maandag, maar dat wy nog dezen dag dat Boek openen, en zien wat 'er van is.

De President zegt daar op, dat zoo even wel en wettig gedecreteerd was, dat het Plan op aanstaande Maandag gelezen zoude worden, en dat hy bevorens geene Discussien over de Materie zoude toelaten; maar het Decreet maintineeren.

Hierop zegt *Vreede*:

Ik zal my niet over de materie uitlaten. Ik zie alleen een dik Boek, dat de Constitutie moet bevatten, maar wat 'er in staat weet ik niet, en dus kan noch zal ik het niet beoordeelen;

len; maar ik zeg alleen, dat de Natie in haare Constitutie eenheid wil; geen eenheid in woorden, maar [illegible] in de daad; en de openhartige voordragt van den Burger *van de Kasteele* verwekt in my agterdogt en bekommering, dat het ingeleverd Plan tot de Constitutie op deezen leest niet geschoeid is, en dat zal ook zeker by ieder Vaderlandlievend Burger plaats hebben. Ik kan derhalven na deeze opening geen stilzittend aanschouwer blyven; deze Vergadering kan het ook niet doen, maar behoort myns oordeels nog dezen dag te beginnen met de lezing van het ingebragte stuk, gelyk ik heb voorgesteld, en nogmaals herhaal.

Onderscheiden Leden appuyeeren dit.

Witbols zegt, dat hy, als mede Lid der Commissie, instemt met het geen door zyn Ambtgenoot *van de Kasteele* is geavanceerd; dewyl hy ook in dezelfde gevoelens staat dat die één en ondeelbaarheid, welken s'Volks eenigst geluk moeten uitmaken, niet in het plan wordt gevonden, het welk veel te veel op foederalistische gronden gebouwd is: vragende, om dit nader te betoogen, het woord, naa dat de Burger *van de Kasteele* over deze materie zal gesproken hebben.

Nieuhoff zegt, dat hy, zonder iets te willen repliceeren op het aangevoerde, wegens den staat van onzekerheid, waarin de Vaderlandlievende Burger zoude kunnen gebragt worden, zoo het plan niet dadelyk werd gelezen, alleen slegts moest aanmerken, dat men niet spreeken konde over een stuk, voor dat het gelezen was; en dat hy dus het gezegde van onderscheiden Leden, tot dien tyd hield, als niet gezegt.

De President zegt, te vertrouwen, dat de Vergadering in het genoomen Decreet zal berusten; terwyl het voor het overige wel te voorzien was, dat het Plan nimmer met de byzondere opinien van alle de Leeden zoude instemmen: zynde het menschkundig onmogelyk zodanig iets te vervaardigen.

Van Hooff zegt:

Indien wezentlyk het Plan van Constitutie eenige Articulen in zich mogt bevatten, die, in plaats van de principes van één en onverdeelbaarheid te consacreeren, dezelve violeerden, en dus het beginsel van de destructie der Vryheid in zich droeg, zoo mag of kan dusdanig project van Constitutie geen objet van deliberatie uitmaaken; maar moet verworpen worden, en als dan zoude het nodig zyn, 10 Leden by de vorige Commissie, tot ontwerp van Constitutie te assumeeren, en de Plaatsvervangers zullen niet hebben gedefungeerd; daarom stel ik voor, om ze te verzoeken, zich niet uit den Haag te begeeven, alvorens het beslist zal zyn, of het ontworpene Plan van Constitutie een voorwerp van deliberatie zal worden, ten einde men niet genoodsaakt zy, van dezelven op nieuws uit de differente gewesten te moeten convoceeren.

Ploos van Amstel zegt:

Ik moet het advys van den Representant *Vrede* ten sterkste appuyeeren, en dus daar op aandringen, dat de Prælectuure van het ontwerp der Constitutie, zo even, namens de Commissie, aan de Vergadering gepresenteerd, in plaats van op Maandag morgen, heden, en dus oogenblikkelyk geschiede.

Ik kan niet ontveinzen, Burgers Representanten! door het Rapport of de voordragt van den Representant *Styl*, als President dier Commissie, zo even uitgebracht, zeer te zyn aangedaan geweest; dewyl die blyde dag scheen aan te zullen [illegible], waarop het ontwerp van eene waare Republicainsche Constitutie [illegible] Volke van Nederland zoude zyn voorgedragen. [illegible] door die voordracht ook ben getroffen, ben [illegible] dan door het geadviseerde van den Representant *van de Kasteele*, die alvorens dit geëxhibeerde en op den Lessenaar van den President als verzegeld leggende ontwerp van dat Plan van Constitutie wierd voorgelezen, al aanstonds het woord, als by avance, vroeg; die het woord vroeg, Burgers Representanten! niet om dat ontwerp, als overeenkomstig de ware belangens van onze Committenten, het Volk van Nederland, aan de Vergadering aan te pryzen, maar die het woord vroeg, om deze Vergadering en dus het Volk van Nederland aan te kondigen, dat, zyns bedunkens, het aangebodene ontwerp het Volk van Nederland niet gelukkig konde maaken; dewyl de grond van die Constitutie niet bestond in de één en onverdeelbaarheid der Republiek, in alle deszelfs betrekkingen, en die aannam, om, na de prælecture, deze zyne assertie nader te ontwikkelen en te staven, en waar in hy door den Representant *Witbols*, mede Lid van die Commissie, ten sterksten wierd ondersteund.

Is de assertie van die Representanten waar, daar ik geen oogenblik aan mag twyffelen, en daar ik te minder aan mag twyffelen, dewyl geen Lid der meerderheid uit die Commissie den Representant *van de Kasteele* tegenspreekt, dan is het by my zeker, dat het ontwerp dier Constitutie niet is gebaseerd op de één en onverdeelbaarheid dezer Republiek, niet *qua* Gouvernement, maar in alle haare betrekkingen; maar dan is het niet minder zeker, dat aan den wensch van den Burger Representant *Schimmelpenninck*, by deszelfs voorstel, ten tyde van deszelfs Presidium gedaan, mede niet is voldaan, en dan, daar de Republiek op dien eenigen grond staan, of onherstelbaar vallen moet, zo is het van het grootste belang voor de Natie, dat dezelve nog heden door de prælectuure ons haare wettige Vertegenwoordigers ziet in staat gesteld, om dit gewigtig poinct te discuteeren.

Ik conformeere my dus met het geadvyseerde van den Burger Representant *Vrede*.

Dit wordt meede door veele Leeden geappuyeerd.

Schimmelpenninck, daar op aan het woord zynde, zegt:

Ik wil gaarne erkennen, Burgers Representanten, dat men eene al te voordeelige veronderstelling omtrent den mensch en menschelyke zaaken zoude moeten vormen, indien men zich met de aangenaame, dog in de daad ydele hoop, had willen vleiën, dat in deeze Vergadering, geduurende den loop der discussiën over een onderwerp van dien tederen en belangryken aart, als is een ontwerp van Constitutie voor ons Vaderland, nimmer eene groote maate van menschelyke hartstochten haaren rol zoude speelen. Ik voor my, kom 'er openhartig voor uit, dat ik zulks niet verwagt, maar in tegendeel niet zelden met een beklemd harte gevreesd heb, dat juist een onderwerp, welke voltooying alleen het werk van de grootste menschelyke wysheid behoorde te zyn, in verscheidene opzichten het gewrogt van menschelyke drift zoude kunnen worden. Ik meende my dan ook, reeds by voorraad, gewapend te hebben tegen die verdrietige ogenblikken, welke ik my in deeze zaak als in een zwart verschiet voorstelde. Maar hoe weinig dagt ik, goede Hemel! dat dit ogenblik reeds zo naby was! hoe weinig dagt ik, dat de eige dag, waar op dit ontwerp in den schoot deezer Vergadering is neder gelegd, reeds den onzaaligen dageraad van drift, bitterheid

 en

en verdeeldheid in zich zoude bevatten! — hoe weinig dagt ik dat een onderwerp, het welke de onzydigste wikking, de rypste overweging, en de kalmste beoordeeling vordert, op het eigen ogenblik, waar op het als met de banden van een onzydig rechter behoorde aangenomen te worden, reeds met eene vooringenomenheid tegen het zelve wordt bejegend, welke helaas! by voorraad de zoete hoop op een deftige, op eene bescheidene, op een aan Wetgeveren waardige behandeling van deezen voor Nederland beslissenden taak, zo merkelyk en zo deerlyk vermindert. Nimmer, Burgers Representanten, gevoelde ik zo zeer den veegen staat onzes Vaderlands. — Nimmer vond ik myne hoop op deszelfs redding, op deszelfs toekomstig geluk, op de mogelyke herboorte van deszelfs verdweenen grootheid, zo zeer verflaauwd. —— Wie toch gevoelt zich niet door gemengde aandoening van verbaasfing en droefheid weg gevoerd, wanneer hy niet dan al te duidelyk, dien zelfde, zo lang gewenschten dag, waar op een groote stap voor 't Nationaal geluk moest gedaan worden, eensklaps in de treurige voorbode van tweespald verandert ziet? — Wiens eerlyk hart bloed niet, wanneer hy de doodelyke bronwel van wantrouwen en scheuring in het midden van de Vertegenwoordigers der Natie geopend ziet, welke, indien dezelve niet in den beginne gestopt worde, niets minder dan eenen noodlottigen Burgertwist onder het geheele Volk kan te weeg brengen, en eene onmisbaare strekking tot deszelfs ondergang hebben moet.

En zouden wy dit dulden, Burgers Representanten? behooren wy allen niet aan het zelfde Vaderland? hebben wy allen niet dezelfde zending? hebben wy allen, als Representanten van het zelfde Volk, niet het zelfde recht van denken, van oordeelen, van spreeken? Ik hoore thans, dat alle Leeden der Nationaale Commissie, welke ons dit ontwerp zoo op 't ogenblik heeft uitgebragt, niet eenstemmig over de verdiensten van het stuk denken; ik hoor dat sommige het ongeschikt oordeelen, om daar meede het groote oogmerk, het geluk namelyk der Bataafsche Natie, te bereiken; — maar is het niet tevens even zeeker, dat het ander gedeelte van het tegendeel overtuigd is? en wie, of wat in de waereld, geeft ons recht om, voor af, reeds blyken te geeven van deeze of geene party, in deeze verschillende gevoelens te kiezen? — is niet in tegendeel dit een reeden te meer, om onze angstvallige zorge, onze onzydige oplettenheid, onze eerlyke welwillendheid te verdubbelen? om waarheid te zoeken, en waarheid te vinden? — en wat wil men in tegendeel? men wil, in dit ogenblik van algemeene gisting een onderwerp gaan beoordeelen, waar aan een en twintig Leeden, allen vereerd met het vertrouwen der Natie, allen door deeze Vergadering tot deezen taak bevoegd geoordeeld, eenen arbeid van meer dan zes maanden besteed hebben.

Ik herhaale het, dat ik dit onvoegzaam, ja onbetaamelyk zoude achten; —— ik zoude het my zelve niet vergeeven, indien ik my veroorloofde een stuk van dat gewigt op een enkele voorleezing te beoordeelen; ik gevoel dat ik aan de Natie schuldig ben, om het zelve rypelyk te doordenken; ik begeere deezen schuld aan de Natie te betaalen, en ik verge om, alvorens my op iets te verklaaren, het zelve in myn binnenkaamer te leezen, te overweegen, en myn oordeel te bepaalen; en wanneer ik dat zal gedaan hebben, ben ik ten allen tyde bereid, om alle redenkaveling voor en tegen te hooren, en myn oordeel aan de kragt van een gezonde redeneering te onderwerpen; maar ook aan niets anders dan aan de kragt der reden, zonder dat of ongepast handgeklap of geschreeuw, of bedreiging eenigen den minsten invloed op mynen geest zullen hebben. — Waarheid te vinden; het geluk myns Vaderlands te bevorderen, zyn myn eenige zorgen in deeze Raadzaal; en wanneer ik immer zwak genoeg konde worden, om of door bedoeling van eigen belang, of bejaging van gunst, of ook door eenige beweeging van vrees myne tong anders te doen spreeken, dan myn hart gevoelt, zoude ik wenschen dat ogenblik niet te overleeven.

Onderscheiden Leeden der Vergadering betuigen door handgeklap hun genoegen over het door den Spreeker aangevoerde.

Quesnel zegt, dat het hem voorkomt, dat, daar de Natie nu reeds zoo een langen tyd naar het plan gewagt heeft, zy nog dien korten tyd, van slegts twee dagen, haar geduld wel zoude kunnen rekken.

Hahn zegt, met zigtbaare aandoening.

Ik ben het volkomen eens met den Representant *Schimmelpenninck*, dat op dit ogenblik het onzer aller plicht is, verkeerde driften in onze harten te doen zwygen. Ik zelfs zal niets onbeproefd laten, ten einde my daar tegen te wachten; maar ik ben het volkomen oneens met den zelfden Representant, dat het gedaan voorstel ter vervroeging der voorlezing van dit ontwerp, het zy dan op van avond, het zy op morgen, blyken zou opleveren van verkeerde hartstochten. Ik zie daarin alleen de drift voor het algemeen welzyn, niet onbezonnen maar beredeneerd, en met die drift wensch ik ook myn hart te vervullen. Hoe! het geduld der Natie is zo vele Maanden gerekt, myn geduld naar dit ontwerp is zo lang gerekt, en het zou laakbaar wezen, dat ik naar het ogenblik snakte dezer voorlezing of dat ik wenschte dat het wettig genomen Decreet, om dit tot Maandag uittestellen, op eene wettige wyze, dat is by appel nomi al werd ingetrokken of veranderd. *Schimmelpenninck* heeft gezegd, dat het Reglement wil, dat dit plan eerst gedrukt zou worden, en hy besluit daar uit, dat men niet met reden kan dringen om het te voren in deliberatie te brengen. — Dan ik bid u, Burgers Representanten! aantemerken, dat er gene vraag is tot eene overhaaste raadpleging, maar enkel tot de vervroeging der prelecture of kennisneming, na dat niet deze of gene Representant, want de persoon is onverschillig, maar na dat twee Leden der Commissie van Constitutie, zeker treurig voor gevoel uit het besef hunner verplichting hebben opgewekt, op eenen dag, dien ik ook als den blyden dag heb verbeid, en waaromtrent ik alleen dezen wensch uite, dat God geve dat dezelve met recht een blyden dag genoemd zy. — Ik durf verzekeren, Representanten dat de Burger *Schimmelpenninck* zich bedriegt: het Reglement zegt niet dat het ontwerp eerst moet gedrukt worden, het zegt alleen, dat zo dra de Vergadering hetzelve over het algemeen zal aangenomen hebben, als een voorwerp harer raadplegingen, het zelve door den druk gemeen gemaakt zal worden. Ik heb voor eene omissie in het Reglement, die gy voorleden Vrydag op een Brief der Constituanten hebt hersteld, dat het namelyk voor de Leden der Vergadering niet vroeger zou gedrukt worden. Ik ook zou niet gaarne voetstoots en overhaast raadplegen over eene zaak van dit allerhoogste gewigt; maar de voorlezing is geene raadpleging, zy kan alleen gezegd worden dezelve te bespoedigen, en is dan in dezen eene langzame haast niet plichtmatig? Ik help instoren op de hoofdelyke omvrage.

Vreede

Vreede zegt:

Neen zeker, Burgers Representanten! het is geen drift, geen ontydige drift die my bezielt; maar het is het gevoel van waare liefde tot myn Vaderland, 't is de volkomen overtuiging, waarin ik staa, dat zonder éénheid, zonder waare éénheid in alle takken van het Publiek Bestuur, onze Vryheid geheel ten gronde gaat, en de onberekenbaarste rampen over ons Vaderland gebragt worden.

Deeze drift, of liever dit gevoel dead my voorstellen, van geen uitstel tot Maandag te neemen, maar nog op dezen dag te beginnen, met het stuk te onderzoeken. Ik herhaal dus myn gedaan voorstel, om nog heden met het leezen te beginnen, en ik vorder daarop het appel nominal.

Gevers zegt, dat hy zich geheel conformeert met dat geen, het welk, zoo door de Burgers *Vreede* als *Hahn*, is aangevoerd: betuigende, dat hy hem meede geene vervoering, of drift plaats had; maar dat de onzekerheid en het angstvallige, waar in hy verkeerde, naa het gehoorde van de Burgers *van de Kasteele* en *Wiselius*, hem deden rykhalzen, om zelfs te verneemen, wat 'er van de zaak was, en hierom insteerde op de vervroeging der lecture.

Hofman zegt, dat hy zwygen zal over het plan zelve, tot dat het de Leden bekend is; dat hy als ook de meerderheid der Commissie van gevoelen was, dat het systhema van éénheid, zoo als het in het plan gedetailleerd was, het wenschelykst en uitvoerelykst was; schoon hy echter niet wilde ontveinzen, dat 'er mogelyk die één en ondeelbaarheid, op zulk eene wyze, niet in werd gevonden, als waar van som mige zich een idée hadden gevormd; dat, wat hem betrof, hy het door den Burger *van de Kasteele* aangevoerde als eene fletrissure voor de Commissie aanmerkte; zynde hy al verder van gevoelen, dat men, uit hoofde van het genomen besluit, met kalmte en bedaardheid de lecture op Maandag, en niet vroeger, moest beginnen.

De Sitter appuyeert dit, zeggende, dat men iets veroordeelt alvorens men 'er kennis van draagt.

Vreede zegt; „ niemand veroordeelt het Plan; dan het „ aangevoerde doet my slegts vorderen, dat het des te spoedi„ger gelezen wordt."

Gevers zegt, dat hy reeds het appel nominal gevraagd had, op het eerste voorstel van den President, om den tyd namelyk tot de Leezing te bepaalen, voor en al eer de Burger *van de Kasteele* eenige opening had gegeven; maar thans naa het gebeurde, en naa het door den Burger *Vreede* voorgestelde, daar des te sterker op bleef aandringen.

Ten Berge zegt, dat de eerste en voornaamste plicht, welke men in eene geregelde Vergadering te betragten heeft, is het bewaaren der orde; dat het ontwyfelbaar is, of het stemt met die orde in, dat een Decreet, wel en wettig genomen, worde gemainteneerd, en niet zodra, als hetzelve genoomen is, weder oogenblikkelyk worde gerapporteerd: vragende, welk een voorbeeld zulks voor de Natie zoude opleveren, — wat gevoelens dezelve zoude moeten koesteren van eene Vergadering, welke niet zoo dra een Decreet nam, of zy vernietigde even ras hetzelve. Dat de Burger *Lublink* in zyne uitmuntende aanspraak de onheilen had aangestipt, welke 'er konden geboren worden, wanneer de Leden eener Vergadering, door al te grooten drift of yver bezield, besluiten namen, niet overeenkomstig die bedaardheid, welke hun anders moest kenschetzen. Dat hy al verders alle achting had voor den Burger *van de Kasteele*; dan echter moest aanmerken, dat dit slechts één Lid der Commissie was, welke zyne byzondere idées en licht had, even als hy; en dat, had die man zyne wyze van zien, de meerderheid der Commissie ook de haare had; dat hy, wat hem betrof, declareerde voor een Almagtig God, dat hy nimmer naar het gezag of de magtspreuken van iemand, wie hy ook zyn mogt, zoude te werk gaan, maar dat geene volgen, het welk hem voorkwam in te stemmen met de aan hem toevertrouwde belangens; maar dat hy ook van den anderen kant nim mer zoude gedoogen, dat een der Decreeten der Vergadering werd geschonden; dat het daar te boven niet de Burger *van de Kasteele* was geweest, welke de vroegere lecture van het Plan gevorderd had. Dat hy dus bleef persisteeren, dat het genoomen Decreet moest worden gemainteneerd, en dat 'er meerder kalmte, dan thans in de Vergadering heerschte, vereischt werd, tot de aanhooring van het Plan.

Ploos van Amstel zegt:

Ik ben het met den Representant *Ten Berge* compleet eens, dat het met de orde en waardigheid van eene Wetgevende Vergadering niet strookt, dat Decreeten, welke door den Presidiaalen Hamerslag de kragt van Wetten hebben bekomen, niet zonder gewigtige redenen moeten herroepen worden.

Het zal dus de vraag alleen zyn, of hier dusdanige gewigtige redenen tot de herroeping van het zo even gevallen Decreet, uit krachte van welke de Prelectuure van het Ontwerp van een Plan van Constitutie op Maandag is bepaald, voor handen zyn, ja, dan neen? — Ik sustineere de affirmative op grond van het reeds door anderen, en door my geavanceerde, en ik insteer op die herroeping van dat Decreet nog met meerderen aandrang, om de speciaale reden, dat de Representant *Hoffman*, als Lid der Commissie en apparentelyk tot de meerderheid behoorende, cimplicité avoueert, *dat het Ontwerp der Constitutie niet op die één en ondeelbaarheid is gebaseert*, die door den Representant *van de Kasteele*, als de eenige grond voor eene gelukkige Constitutie wordt beschouwd.

Het is dus om die reden, aan *welkers gewigt* niemand behoort te twyffelen, dat ik als nog op de herroeping van dat Decreet by eene soort van acclamatie, en dus tegen het Reglement genomen, en op de Prelectuure van het Ontwerp insteere. Ik insteere daar niet op, Burgers Representanten! om direct over het geheele Plan te beslissen; dit is onmogelyk, dit moet in onze Binnekameren, en wel met geslotene deuren overdagt, gewikt en gewogen worden; maar om de *basis*, *het principe* van het Plan in te zien, en omtrend dat principe direct te beslissen; immers als dat principe te vergeefsch in dat ontwerp wordt gezogt, dan vervalt al het geen, op dien valschen grond is gebouwt, en niets is gemakkelyker, dan som over de existentie of non existentie van dat principe direct te beslissen.

De Leeuw zegt, dat de warmste Vaderlandsliefde, welke hy zoo zeer als iemand eerbiedigde, de voorzigtigheid voorschreef; dat hy ondertusschen niet twyfelde of niemand der Leden zoude loogenstraffen, dat het door den Representant *van de Kasteele* geavanceerde, zommige Leden vooringenoomen had; dat hy altans moest bekennen, dat dit by hem plaats had; dat hy het dus niet alleen allervoorzigtigst vond, dat men den Burger *van de Kasteele* zoude hooren, voor dat men

men eerst rypelyk in zyne binnekamer het Plan had overdagt, maar zelfs, dat het in het tegenswoordig oogenblik werd gelezen; en dat hy dus vermoedde, dat men ook, om deze reden, het Decreet moest maintineeren, en de lecture niet vervroegen, maar tot Maandag uitstellen.

Krieger zegt, dat hy moet avoueeren het geen door den Burger *de Leeuw* is aangevoerd: daar het onmogelyk is, dat men op de bloote lecture van het Plan, waarmede, zoo het zelve distinct wordt gelezen, circa 4 uuren tyds zouden worden doorgebragt, naar behooren over het geheel kan oordeelen; dat hy dus van opinie is, dat men in het Decreet kan berusten; wyl de uitdeeling der gedrukte exemplaaren ten langsten Saturdag zoude geschieden, ten ware dat zulks opzettelyk werd belet.

Hahn vraagt het woord, en zegt:

Ik ben zo zeer als iemand ter Wereld een warme voorstander van het beginsel van orde, maar het is even daaruit dat ik beweer, dat ingevalle van stryd der denkbeelden van de Leden, niets daaraan een wettig einde kan maken als een appel nominal. Ik geloof dat de hamerslag niet mag beslissen, maar alleen de wil der Vergadering. Het eerste Maatschappelyke beginsel is de onderwerping der minderheid aan de meerderheid, en het is oproerig zich daartegen te willen verzetten. Ik heb dit nimmer gedaan, en ik zal dit ook nog niet doen. Het geslagen Decreet is wettig, maar kan niet alles op dezelfde wyze ontbonden worden als het is gebonden? Is het louter willekeur of is het een nieuwe, een allergewigtigste beweegrond, die zo vele Leden, naar den wil van de Vergadering doet verlangen? En heb ik geen reden om juist uit het beginsel van orde op appel nominal te insteren?

Van Castrop zegt, dat het raisonnement van den Burger *Hahn*, in abstracto beschouwd, van eenig gewigt schynt te zyn; dan dat het, nader in verband met de zaak, ten eenemaale is *hors des saisons*; dat het Decreet wel en wettig genoomen is; dat het Decreet is genoomen op den gemanifesteerden wil der meerderheid der Vergadering: dat derhalven het Decreet in zyn geheel moest blyven en ten vollen worden gemaintineerd.

Van Zonsbeek zegt:

Met de uiterste bedaardheid heb ik de Discussien aangehoord, en beken met genoegen gehoord te hebben het præadvys van den President: Namenlyk, om de prælectuure van het zo even ingekomen Plan tot Maandag uit te stellen, te meer, om dat wy het zelve dan gedrukt konden voor ons hebben: maar nu dat incident door de woorden van den Burger *van de Casteele*, Mede-Lid van die Commissie, geappuyeerd door den Burger *Wiselius*, en met weinig kragt bygezet door het negatif advis ten opzichten van het Plan, door den Burger *Hoffman*, genoegzaame reden opleveren, te veranderen, ben ik even zeer voor het intrekken van het zo even genomen Decreet, en wensch dat het Plan nog deezen dag, of uiterlyk morgen wierde voorgeleezen. — Dit verlang ik, en geloof evenwel, dat niemand my van drift zal beschuldigen, en dat men het my met geen grond zal kunnen doen; daar van ben ik my zelven bewust. — Ik ontveins niet eene ongerustheid in my te bespeuren, welke, moest die voortduuren, tot drift zou kunnen overslaan; —— en ik zal niet met den Burger *Schimmelpenninck* zeggen: te wenschen, dat het laatste oogenblik myns levens dat zyn mag, op 't welk ik niet zoude spreeken, zo als ik denke; maar dat zeg ik, en gevoel het tevens, dat zo ooit myn hart kan toelaaten, dat myn hoofd tot nadeel van Vaderland werkzaam worde, dat ik dat oogenblik wensche het laatste myns levens te zyn.

Hartogh zegt, zich niet te kunnen herinneren, dat 'er immer ter Vergadering een voorbeeld aanwezend is geweest, dat een Decreet oogenblikkelyk is vernietigd; dat 'er zeker wyze redenen kunnen zyn, welke zulks zouden kunnen noodzakelyk maaken; dan dat hy niet gelooft, dat die redenen thans voorhanden zyn. Dat de Burger *van de Kasteele* de Vergadering berigt, dat in hetzelve principes gevonden worden, welke niet strooken met die ideés, welke hy zich van de één en ondeelbaarheid gevormd heeft: „ dan (vraagt hy) wat „ doet dit ter zaake, het plan moet rypelyk beoordeeld „ worden: hier toe moet men hetzelve bedaardelyk „ kunnen overweegen; men moet zich in zaaken van „ dat gewigt door niemand laaten wegsleepen"; neen, men moet zelfs uit zyn eigen oogen zien. Deze (vervolgt hy) zyn alle redenen waarom ik vermeene, dat men de prelecture niet moet verhaasten, maar, het genomen Decreet eerbiedigende, daar meede tot Maandag supercedeeren.

Gevers vraagt het woord.

Van Castrop vraagt, hoe dikwerf iemand wel spreeken zal over een en hetzelfde onderwerp?

Gevers antwoordt, dat hy maar eens het woord gevoerd heeft; en vervolgende, zegt hy, dat het niet is om het Plan afte keuren, zoo als zommige Leden in hunne advysen schynen te vermoeden, dat men het Decreet wil gereclameerd hebben, maar eeniglyk, voor eene spoediger prelecture; op dat men uit dien staat van twyfeling mag geraaken; dat hy dus nogmaals daar op blyft insteeren.

Van Castrop reclameert het gevallen Decreet.

'Er ontstaat eenige verwarring in de Vergadering.

(*Het vervolg van dit Rapport in ons volgend Nummer.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag den 14 November 1796.

De Burger *A. G. Verster* aanvaart het Presidium met eene gepaste Aanspraak.

De President communiceert eene ontvangene Missive van den Minister *Noël*, inzendende het Fransch Bulletin, inhoudende kennisgeeving van het Directoire, dat by hun met eene Expresse van Brest de tyding ontvangen was, van eene volkomen opstand in Ierland: hebbende de Ingezeetenen zich van 30,000 Geweeren meester gemaakt, de Engelsche Troepen ten getalle van 10,000 geslaagen, welke zich vervolgens by hun vervoegd hadden, en alles in een compleete staat van insurrectie was.

Hierna gaat de Vergadering over tot de leezen van het Plan van Constitutie.

Waarna de Vergadering wordt gescheiden.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 245. *Dingsdag den 15 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag den* 10 *November* 1796.

Voorzitter: G. D. JORDENS.

De Deliberatien, over de Propositie van den Burger *Vreede*, om namelyk de lecture van het Plan van Constitutie niet uit te stellen, voortgezet wordende, zegt *de President:*

Dat hy bedaardelyk alles aangehoord heeft; dat het hem voorkomt, dat het waarlyk beter is, de lecture uittestellen, tot dat men met meerder bedaardheid over het Plan kan oordeelen: dat daar te booven een wettig Decreet, by meerderheid genoomen, niet dadelyk, zonder schennis der orde, kan worden ingetrokken; en dus, dat hy vermeent, dat men in hetzelve zoude kunnen berusten, en hier mede, voor heden, de verdere deliberatien staaken.

Gevers is van gevoelen, dat juist de meerderheid voor het rapporteeren van het Decreet is.

Ten Berge reclameert ten sterksten het maintien van het wettig genoomen Decreet.

Vrede verzoekt, dat zyn voorstel in omvrage zal worden gebragt.

Vonck zegt, dat hy, naar het door den Burger *Krieger* geavanceerde, dat mogelyk de uitdeeling der gedrukte Exemplaaren voor Maandag zoude kunnen opzettelyk belet worden, des te meer op de lezing aandringt; want dat, zoo het door dien Burger aangevoerde plaats mogt hebben, de Leden dan geene gelegenheid zouden hebben, om het Plan in hunne Binnekamers te lezen.

De President zegt, dat hy vertrouwt, dat dit opzettelyk beletzel geen plaats zal hebben, en daar ook geene redenen voor te weeten.

Van Beyma zegt: „ Ik zal in deze niets anders zeggen, dan „ alleenlyk voorhouden *dat Reglement*, het welk men ter „ dezer Vergadering zoo dikwerf als het richtsnoer onzer „ daaden heeft aangevoerd, en wel het 110 articul van het „ zelve, luidende: *Men zal in de Algemeene Nationaale Vergadering hoofd voor hoofd moeten stemmen, en zulks niet mogen doen by acclamatie, of opstaan en blyven zitten.* Wat volgt „ nu uit dit alles? Immers niets anders, dan dat, wanneer „ één der Leden appel nominal verdert, de Vergadering op „ geene andere wyze mag decideeren, en het is uit dien „ hoofde, dat ik eische, dat het voorstel van den Burger „ *Vreede* by appel nominal in omvrage zal worden gebragt."

Van Castrop zegt: „ dit is een nieuw voorstel."

Van Beyma leest daarop nog eens het Articul.

De President vraagt nogmaals, of de Vergadering niet van gevoelen is, dat het het best is, om de lecture te verschuiven.

Van Beyma vraagt, of het beter is het Volk blind te houden, dan de oogen te openen?

De President zegt, dat het geen blind houden van het Volk is, dat men Decreeten maintineert; dat het Volk kennisse van het Plan zal dragen, maar dat dit slegts eenige dagen wordt verschooven.

Hahn zegt, dat het door *van Beyma* aangevoerde nieuwe beweeggronden oplevert; waarom hy op het appel nominal, op het voorstel van *Vreede*, insteert.

Van Lockhorst zegt:

Burgers Representanten! Ik heb tot dus verre onder alle de discussien gezwegen. — Ik meende het te mogen doen; dan daar 'er zo veel en zo lang gesproken wordt over iets, dat, myns inziens, niet zo belangryk is, als de drift, waarmede dit wederzyds behandelt wordt, wel schynt aanteduiden. — Daar de discussien nog voortduuren, vraage ik het woord met geen ander doel, dan om ware het mogelyk dezelve te doen eindigen. — Zo wy menschkundig willen handelen, Burgers Representanten! dunkt het my thands de tyd niet te zyn, om het Plan van Constitutie te lezen; — de drift, die, hoe zeer met de beste oogmerken, thands in deze Vergadering heerscht, verwydert ons van die kalme bedaardheid, waarmede zulk een belangryk stuk, als het Plan van Constitutie is, behoort te worden aangehoord: en wat voordeel zal dan de voorlezing baten? Is het om ons voortelichten? Want om oogenbliklyk over het zelve te oordeelen achte ik geheel onmogelyk; maar ook dit is niet waarschynlyk; zulk een uitgebreid

breid ftuk zal, wanneer hetzelve ogenbliklyk gelezen werd, meer verwarren, dan voorlichten. — Na eene voorafgaande lezing, die ik my, op het gezegde van den Burger *Krieger*, voor aanftaande Maandag belove, zal dit beter kunnen gefchieden; — ten minften ik verklare gaarne, niet in ftaat te zyn, om op de lezing van dit uitgebreide ftuk, omtrend deszelfs waarde of onwaarde met genoegzaame duidelykheid te oordeelen. En ik twyfele niet, of alle de Leden dezer Vergadering zullen even zo denken. En daar 'er dus uit de ogenblikkelyke lezing geen voordeel te wagten is, daar het Volk uit deszelfs ongerustheid hier door niet kan verlost worden (want om het Volk een ogenblik ongerust te laten, achte ik onverantwoordelyk, en ik zou de eerste zyn, die dit zoude helpen weren,) concludeere ik, om, zonder thands te beflisfen, of een geflagen Decreet zal kunnen worden ogenbliklyk gerapporteerd, of niet, waarover thands meer gefchil is, dan over de lezing van het Plan van Conftitutie, overeenkomftig het reeds beflotene, de lezing aanftaande Maandag te doen gefchieden.

Van de Kasteele zegt:

Dat hy, geen intentie gehad hebbende, om eenige toejuichingen uit te lokken, ook geen voornemen had, om dezelve nu of immer uit te lokken.

Dat het geene hy gedeclareerd had, omtrent het overgegeven Ontwerp, kon worden aangemerkt als de thefis, welke hy voorneemens was, te bewyzen, wanneer hy het woord zou voeren; en dat dit declaratoir zo min kon worden toegefchreven aan een zucht, om de Vergadering tegen het overgegeven Plan in te nemen, als men het gene hy de overgave van het Plan, door den Spreeker, by wyze van Voorrede, gezegd was, mogt toefchryven aan een zucht, om de Vergadering ten voordeele van het Plan voor in te nemen.

Dat hy ook geene intentie gehad hebbende, om de lecture van het Ontwerp der Conftitutie te vervroegen, veel min aanleiding wilde geven, tot eene overhaaste deliberatie daarover; maar liever zien zoude, dat de Leden, na genomen lecture van het Ontwerp, wanneer zy het zelve gedrukt in handen zouden hebben, gelegenheid hadden, wanneer hy zyn advys uitgebragt, hetzelve met het Plan te kunnen vergelyken; en dat hy daarom in bedenking gaf, of het niet best ware, by de genomen Refolutie te perfifteeren; ten minften, dat hy hier voor advyfeerde, als oordeelende niet, dan in den dringendften nood, een voorbeeld te moeten geven, om eene pas genomen Refolutie weder in te trekken.

De Prefident zegt, dat hy vertrouwt, dat de Vergadering, na de door den Burger *van de Kasteele* gegeeven elucidatie, in het Decreet gewillig zal berusten, en de verdere deliberatien gevolgelyk voor dezen dag ftaaken: dat hy dus deze Vergadering tot morgen adjourneert; heffende reeds den Prefidiaalen Hamer op, om met deszelfs flag dit voorgeftelde in een Decreet te veranderen: dan onderfcheiden Leden verzetten zich alle te gelyk daar tegen.

Hahn vraagt het woord.

De Prefident zegt, dat hy reeds twee maalen het woord gevoerd heeft.

Hahn zegt:

Dit is een nieuw incident, en daarom vraag ik hier wederom het woord op. Ik erken in het gezegde van den Burger *van de Kasteele*, den fchrandere, den onpartydigen, den Vaderlandfchen, den cordaten en den braven Man, die ik zedert veele Jaren in hem heb leren eerbiedigen; maar het zy my geoorloofd te zeggen, dat zyne intentie 'er niets toe doet, 'er by my althans niets toe gedaan heeft. Ik ben geenszins in den waan, dat hy getracht zou hebben de zaak zelve aanftonds in deliberatie te brengen, of de lectuur te vervroegen, maar gelyk hy te recht maar de uitfpraak van zyn hart voor de Vergadering geen ogenblik heeft willen verbergen, dat hy ongunftig over het geheel van dit ontwerp dacht, en uit dien hoofde zich van het woord aanftonds na de Lecture heeft willen verzekeren; zo hebben andere Leden, en ik ook, daarin eenen genoegzamen grond gevonden tot de begeerte, dat de Prefident den wil van de Vergadering geliefde te vernemen, of niet de op Maandag geftelde voorlezing vervroegd zou worden. Ik ken daartoe genen anderen wettigen weg dan het appel nominaal. Ik herhaal dat ik zelf 'er veel redenen voor vinde, dat het tot Maandag worde uitgefteld; doch 'er zyn ook zeer veele redenen voor de vervroeging; en dus insfteer ik nogmaals ter afdoening van de zaak op de hoofdelyke omvrage. Ik houde vast dat de Prefident, wanneer Leden daar op by tyds aandringen, dit niet alleen niet behoort te weigeren; maar zelfs dat hy verplicht is om zulks geredelyk te doen; ja ik verklare, dat 's Volks recht in my gefchonden wordt, wanneer men my weigert, den wil der Nationaale Vergadering op eene wettige wyze te verftaan.

De Sitter zegt, dat hy ook houdt van 's Volks recht te eerbiedigen, maar ook tevens van het eerbiedigen der Decreeten.

De Prefident zegt, dat hy niet anders voor heeft, dan de Decreeten te maintineeren.

Vitringa zegt:

Dat het hem hartlyk leed doet, dat de quæftie, of het overgegeeven Plan van Conftitutie onmiddelyk ter dezer Vergadering, dan wel, ingevolge het Decreet, op aanftaanden Maandag zou worden voorgelezen, de gemoederen zo zeer verhitte, als dit thans ongelukkiglyk plaats had.

Dat hy, zyn beste licht gevolgt hebbende, mede is geweest van die meerderheid, welke het Rapport heeft helpen uitbrengen, en daar mede, met uitzondering echter van verfcheidene poincten, had ingeftemd.

Dan, dat het hem niettemin ten hoogften aangenaam zou zyn, dat 'er eenige alteratie in het reeds genomen Decreet wierd geadmitteerd, en dien ten gevolge het ftuk zo fpoedig doenlyk publiek wierd gemaakt en voorgelezen, om dat hy dit ook van zyne medeleden durfde vertrouwen; immers, dat hy voor zig daar op insteerde; ten einde de Natie, die door alle diergelyke discusfien onbegrypelyk wierdt geflingerd, zoo fpoedig, als de aart der zaake dit eenigzints zou toelaten, mogt kunnen oordeelen, of dit Plan waarlyk zoo doodelyk en zoo verderflyk was voor het Vaderland, als sommige Leden het zelve deeden voorkoomen.

Witbols zegt, dat hy ook zoo zeer als iemand eerbied heeft voor de Decreeten; maar dat de Tribunes vervuld zyn van toehoorders uit onderfcheidene oorden van dit Gemeenebest, welke alle het geavanceerde van den Burger *van de Kasteele* hebben gehoord, en dus alle wel met ongerustheid moeten vervuld zyn; dat hy dus, om 's Volks wille eischt, dat men dadelyk een aan-

aanvang met de lecture van het Plan zal maken.

Blok zegt, dat hy ook vermeend had, dat het ten spoedigsten had moeten worden gelezen, dan dat, daar op het Decreet gevallen zynde, hy daar in zoude hebben berust, zoo niet het nader voorstel van *van de Kasteele*, en het geproponeerde van den Burger *Vitringa* hem deden urgeeren op de dadelyke leezing.

De Beyeren zegt, dat hy wel gewenscht had, dat men in het laatst voorgestelde van den Burger *van de Kasteele* had berust; te meer, daar het hem toescheen, dat de Vergadering dien hoogstnodigen graad van kalmte niet bezat, welke 'er tot de lecture van zoo een gewigtig stuk vereischt werdt. Dat het Decreet zonder tegenspraak van iemand der Leden genomen zynde, de Burger *van de Kasteele* die ouvertures gegeven had, welke hem oirbaar scheenen; het welk dan ook aanleiding tot het voorstel van den Burger *Vrede* gegeeven hebbende, om namelyk het Decreet te rapporteeren, ook als een gansch nieuw voorstel moest worden beschouwd. Dat hy nog niet eens zoude aanvoeren, dat, ingevolge het Reglement van Orde, zulks schriftelyk had moeten geschieden; (*hier ontstaat een vry aanmerkelyk gemor in de Vergadering, zo dat de Spreker verzoekt, ongestoord te mogen vervolgen*,) maar dat, zoo 'er zich by hem nog elf Leden voegen, hy dan verzoekt, dat de zaak tot morgen mag worden in advys gehouden.

Gevers zegt, dat hy negeert, dat het Decreet algemeen genomen is; want dat onderscheiden Leden, en vooral hy, zelfs reeds by de eerste omvrage, op de lecture op morgen hebben aangedrongen, en wel, om zulks by appel nominal te beslissen.

De President vraagt, of 'er twaalf Leden zyn, welke het adjournement verzoeken?

Van Hooff zegt:

Ik wil over de zaak zelve, voor als nog, niet adviseeren, noch decideeren, wanneer het geschikste zoude zyn, de prelecture van het Plan van Constitutie te hooren; maar ik vinde my verpligt, het geadviseerde van die Leden, welke vermeenen, dat het Decreet, ten dien opzigte door de Vergadering genoomen, niet kan veranderd worden, te moeten tegenspreken; ik sustineere contrarie, en ik vermeene zulks ten vollen te kunnen deduceeren, zoo uit de natuur der zaak, als uit den aart deezer Vergadering. Voor eerst heb ik reeds meermalen gezegt, dat in eene Republick alles tot nut, ja de misslagen zelven tot lessen moeten verstrekken; en dat, zo dra men gewaar wordt, dat men een abuis mogt begaan hebben, men het zelve niet te spoedig kan redresseeren. Ten tweeden, wat is deeze Vergadering? Zy representeert immers het Volk van Nederland; en, een Volk, dus ook de Vergadering, kan noch mag, al ware het slegts voor een moment, zich de handen binden, en zig daar door buiten staat stellen, het goed te doen of het kwaad te beletten.

Ik wil dit juist op het tegenswoordige niet toepasselyk maken, noch in de merites van deeze discussien treden; dewyl het eenigste point; dat ons in deeze tot dus verre te onderzoeken staat, alleen is, wat het beste zoude zyn, namelyk, of wel op heden, dan op Maandag de prelecture te doen; maar ik adresseere my, om dat men in dit moment, waarop men over de Constitutie zal gaan deliberceren, een allergevaarlykst principe zou consacreeren, zoo men vast stelde, dat een verhaast Decreet niet kost veranderd worden.

Ik ben zeer tegen alle overhaaste besluiten, en ik rememoreere my van Decreeten te hebben zien neemen, die niet geëxsteerd zouden hebben, zoo wanneer overhaaste hamerslagen het woord niet als het waare uit den mond der adviseerende Leden hadden geslaagen. Dusdanige hamerslagen, die men precipiteerde om heete discussien voor te komen, heb ik beschouwd, als zoo veel nagels aan de doodkist der Vryheid geklonken; maar tot dus verre waren dusdanige abuizen en schikkingen minder gevaarlyk; men heeft ze daar om stilzwygend laten voor by gaan, in hoop, dat alles regelmatiger zoude worden daargesteld, by het aanvaarden eener Constitutie, die ons het genot der volle Vryheid moest verschaffen. Vreest daar omtrent geen heete discussien, vreest niet, met het schoon en ernstige discours van den Burger *Lublink*, dat het vuur van Patriotismus, door zugt van Vryheid ontvonkt, in volle vlam uitberstende, brand zal stigten; vreest, dat edele vuur van gevoelige harten niet: God gave, dat het zich alomme verspreidde, en alle harten opbeurde; vreest veel meerder die lafhartige apathie en onverschilligheid, die in een doodelyke slaapziekte kan veranderen, die men dikwerf voor bedaardheid aanneemt, en die altyd de oorzaak is geweest van halve mesures, halve principes, die niet, dan eene halve Vryheid zouden daarstellen: neen geheele principes, geheele mesures, de geheele Vryheid voor een gansch Volk moeten wy betragten, en daarstellen, willen wy de geheele toejuiching van een geheel gelukkig Volk meriteeren.

Hier op volgt eenig applaudissement van de Tribunes.

Ten Berge vordert maintien van het Decreet, in consideratie gevende, wat absurditeit uit het tegenovergestelde zoude geboren worden; by voorbeeld, (zegt hy) zoo eens sommige Leden ten tyde van het nemen van een Decreet, zich noodwendig buiten de Vergaderzaal moesten begeven, vervolgens na de conclusie daar weder binnen traden, en dan, om dat het Decreet niet naar hun genoegen was, appel nominal vorderden.

Vrede vraagt het woord.

Van Castrop verzoekt, dat de President de orde zal mainteneeren, en niet dulden, dat iemand meer dan tweemaal over een en het zelfde onderwerp het woord voere.

Van Lange zegt, dat hy het woord vraagt, als hebbende in het geheel nog niet gesproken, en zegt, dat, daar op het voorstel van den Burger *Vrede* appel nominal gevorderd wordt, hy vermeent, dat, zonder het regt der Leden en des Volks te schenden, zulks niet kan worden geweigerd, en dus daar op te insteeren.

Nieuhoff zegt: „hier kunnen geen abuizen worden aangevoerd, het Decreet is wettig door den Hamerslag bevestigd; het voorgestelde van den Burger *Vrede* is eene gansch nieuwe propositie, welke dus in advys kan worden gehouden".

Hahn zegt:

Ik vind gene de minste zwaarigheid, dat, wanneer twaalf Leden het vorderen, de zaak tot morgen worde gehouden in advis. Dit is naar de Wet, en niemand mag zich daar tegen verzetten.

Daar zich twaalf Leden aanmelden, wordt het voorstel tot morgen in advys gehouden.

De President adjourneert daarop een quartier na vier uuren de Vergadering tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Vrydag den* 11 *November* 1796.

Voorzitter : G. D. JORDENS.

Ten half twaalf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen geleezen zynde, zegt *Teding van Berkhout* :

Dat hy vermeent, dat de extensie, door den Secretaris vervaardigd, van het geen op gisteren, ter gelegenheid der overgifte van het Plan van Constitutie voor het Volk van Nederland, door den Representant *van de Kasteele* was voorgesteld, uit de Notulen moest worden gehouden, en niet in dezelve geinsereerd; wyl 'er geen voorbeeld was, dat particuliere advyzen in dezelven waren geplaatst; te meer nog, daar men het aangevoerde van dien Burger als een protest konde aanmerken: zynde 'er wel degelyk geresolveerd, dat men dezelven buiten de Notulen zoude houden.

Gevers zegt, dat het door dien Burger aangevoerde geenzins een protest was; dat de extensie een narré behelsde van het voorgevallene ten deezen, en dus in de Notulen moest blyven.

Schimmelpenninck appuyeert dit, zeggende, niet te weeten, op wat wyze men het voorgevallene anders had kunnen ter neder stellen.

Vreede zegt, dat het gestelde 'er verre af is van een protest te zyn, en dat, zoo men het uit de extensie neemt, als dan een geheel uit zyn verband gerukt wordt.

Van de Kasteele zegt, dat hy het aan de decisie der Vergadering zal overlaaten, of het in de Notulen zal worden geinsereerd, ja dan neen; maar dat, zoo de Vergadering hier toe resolveerd, hy dan verzoekt, de vryheid te moogen hebben aan den Secretaris te suppediteeren, het geen hy gezegd heeft.

De President brengt dit in omvrage: en wordt conform besflooten, en de Notulen verders goedgekeurd en gearresteerd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Misfives en Adresfen.

Het Extract uit de Buitenlandsche Depêches: besflooten aan de Leden te doen distribueeren en te doen drukken.

Eene Misfive van den Raad der Gemeente der Stad Amsterdam, te kennen geevende, dat de Regenten van een der Godshuizen aldaar, zich by hun had geadresseerd, verzoekende, dat, alvoorens het voorstel, nopens het verbod der Haard-assche, ter conclusie werde gebragt, het zelve Godshuis, wiens provenuen uit de vervoering daar van aanmerkelyk profluceerden, zyne belangens zoude mogen inbrengen,

De President stelt voor, om deeze Misfive in advys te houden, tot dat het uitgebragt Rapport in deliberatie zal zyn gebragt.

De La Court zegt, dat de suppliante zich in die Misfive vergisfen, want dat het voorstel niet is geweest om den uitvoer te beletten, maar om dit Articul te belasten.

Gevers is van gevoelen, dat deeze Misfive zoude behooren gesteld te worden in handen der personeele Commissie, daar in benoemd, op dat dezelve dan ook hierop aanstaande Maandag Rapport kan uitbrengen.

De La Court zegt, dat zulks onmogelyk is.

De President herhaalt zyn voorstel: en wordt conform geconcludeerd.

De President zegt, dat aan hem, in zyne qualiteit, geadresseerd was eene Misfive van een particulier, welke hy, schoon, volgens de orde, buiten de Notulen moetende blyven, echter aan de Vergadering zoude doen voorlezen: zynde eene Misfive van . . . *Tersftal*, daar in een ampel narré geevende van het hem overgekomene, zederd den Jaare 1787. tot op dit ogenblik, in onderscheidene betrekkingen; verzoekende om den rang van Luitenant-Colonel, — betaling van agterstallig pensioen, — en dat deeze Misfive mag gesteld worden in handen eener personeele Commissie.

De President zegt, dat hy vermeent, dat deze Misfive, als niet gezegeld zynde, geen poinct van deliberatie kan uitmaken.

Midderigh zegt, dat, zoo het Zegel 'er aan ontbreekt, hy het zelve 'er als dan om zal doen staan.

Van Leeuwen vermeent, dat nogthans de Misfive, als aan den President geadresfeerd, een poinct van deliberatie kan uitmaken.

De President zegt, dat hy ook van dit gevoelen zynde, zulks verrigt heeft, en proponeert, om dezelve te stellen in handen eener personeele Commisfie.

Ten Berge zegt, daar tegen te zyn, niet alleen, om dat het verzoek op geen Zegel gesteld is, maar ook om dat het zelve aan den Presidend is ingezonden; zynde hy van gevoelen, dat dit geen poinct van deliberatie dezer Vergadering kan uitmaken; maar dient gerenvoyeerd te worden aan het Committé te Lande.

Van Beyma zegt, dat het nog niet beslist was, of de zaken, in die Misfive geposeerd, wel zodanig waren, als daar in wordt gesteld.

En is op deze Misfive geen Decreet gevallen.

Eene Misfive van het Committé der Marine, te kennen gevende, dat zy zwarigheid maaken, om op het geaccordeerd verzoek van *Beltgens* en Comp, tot uitvoer van Specie voor Granen, attache te verleenen, alzo het hun voorkomt, dat de uittevoerene Specie in geene evenredigheid staat met die quantiteit Graanen.

De President stelt voor, om deze Misfive te stellen in handen van het zelfde Committé om te dienen van con-

consideratien en advys hoe in dezen te handelen.

De Sitter zegt, dat het eene Missive van dat Committé is; 't welk zeer zeker de zaak te vooren zal onderzogt hebben; weshalven hy 'er tegen is, om dezelve aan dat Committé te renvoyeeren.

Gevers zegt, dat de Marine nimmer een vaste calcule kan opgeven; want dat het oneindig veel scheelt, op wat tyd de granen zyn ingekogt.

De President stelt voor, om dezelve te stellen in handen eener personeele Commissie: — conform besloo ten, en daar toe benoemd de Burgers *Gevers*, *Nolet* en *Tip*.

Een Request van *Hyman Jacob*, te kennen geevende, dat hy, genoodzaakt geweest zynde, in het Gewest van Stad en Lande paarden te moeten leveren, en dezelve aldaar niet hebbende kunnen vinden, dezelve door zyn broeder *Calman Jacob*, even buiten de grenzen, en wel op Oostfriesch Territoir had moeten koopen; dat hy vervolgens, ter afhaaling dier paarden, derwaards vertokken is, by zich hebbende eene somma ƒ 2533 13-0 dan, op de grenzen gekoomen zynde, gearresteerd was, en thans door den Procureur-Generaal dier Provincie werd vervolgd, als zig schuldig gemaakt hebbende aan overtreding van het Placaat van H. H. M., in dato 14 Augustus 1795, en ingevolge van dien, in een boete van ƒ 3000 - : - : was verweezen; verzoekende daaromtrend, als ignorant van gemelde Placaat zynde, gratie voor rigueur van Justitie.

De President stelt voor, om het te renvoyeeren aan eene personeele Commissie, of wel aan de Ordinaris Justitie.

De Sitter vraagt, of het niet zoude kunnen worden gerenvoyeerd aan de Marine, om advys.

De President herhaalt zyn voorstel: — en wordt conform geconcludeerd.

Schimmelpenninck zegt hierna, dat hy zich zoo zeer niet wil verzetten tegen het gevallen Decreet; maar echter vermeent, dat het aan de Hoogste Geconstitueerde Magt zal moeten worden gerenvoyeerd zonder meer.

Een Request van *F. van Stipriaan*, zich beklagende over zyne demissie, als Baljuw van Schoonhoven, waaromtrend hy zich reeds in onderscheidene maalen by Holland, en ook reeds ter dezer Vergadering had geadresseerd.

De President stelt voor, om te persisteeren, by de voorige Decreeten; en dus dit Request, als hier niet behoorende, zonder dispositie uittegeven: —— conform besloten.

Een Request van de Weduwe *van Hogenhuyzen*, verzoekende, om Gratificatie: — gesteld in handen der Commissie tot de Gratificatien.

Een Request van *Polonus* en *Benjamin Cohen Jacobs*, verzoekende, dat binnen 25 Jaren, niemand de overzetting der Boeken van Mozes, welke zy voornemens zyn te ondernemen, zal mogen nadrukken.

Na Lecture van den Brief aan den President, zyn eenige Leden van gevoelen, dat het stuk zelf genen zeer wichtigen inhoud belooft.

Zegt *Hahn*:

Ik houde het ook voor onnodig, Burgers Representanten, dat dit adres in zyn geheel wordt gelezen, maar ik meen uit den inhoud van den voorgelezen brief te mogen opmaken, dat de zaak wel degelyk nader onderzoek verdient. Zo ik my niet bedrieg, zal de President het wel zeggen, maar ik gis dat het verzoek neder komt, ter verzekering van eene onderneming, die goede gevolgen moet hebben. *Mendelsohn* heeft namelyk de boeken van Mozes in het Hoogduitsch over gezet, en de goede gevolgen voor het verstand en de taal der Joodsche Jongelingen in Duitschland zyn daar van niet twyfelachtig. Nu willen deze Requestranten die schoone vertaling in goed Hollandsch brengen, ten nutte der Nederlandsche Jeugd, welker Ouderen Mosaïten zyn, en zy trachten van deze Vergadering te erlangen een waarborg der schadeloosstelling voor hunne kosten en arbeid. Ik beslis niet dat dit hun toegestaan moet worden, maar het verdient onderzoek, en ik zou geloven, dat onze vaste Commissie tot de zaken van de Drukkery, daartoe het geschikste was, in wier handen ik derhalven dit adres zou stellen, om consideratien en advys.

Van Hamelsveld zegt, dat hy vermeent, dat hier toe een uitsluitend privilegie wordt gevraagd, waar in hy van oordeel is, dat de Vergadering kan besluiten.

Bacot zegt, dat, hoe ook over deze zaak moet worden geconcludeerd, men nimmer kan sustineeren, dat het exclusive Previlegie is, wanneer men waakt tegen het nadrukken van iets, het welk men als iemands wettig eigendom kan aanmerken, en waar van het tegendeel een roof is.

De President stelt voor, om dit te stellen in handen eener personeele Commissie: —— conform geconcludeerd, en daar toe benoemd de Burgers *van Hamelsveld*, *Sypkens*, *Westbols*, *Bacot* en *Fluh*.

Een Request van *A. Prons*, verzoekende om ondersteuning in zyne zorgelyke omstandigheden: — gesteld in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *Bungeman Huigens*, verzoekende, om Paspoort ter transporteering zyner Meubilaire Goederen van Amsterdam naar Coppenhagen: — geaccordeerd, zonder restrictie.

Een Request van *P. A. de Hond*, zinds 25 Jaaren als Clercq op de Griffie gefungeerd en, reeds bevorens Request ingeleverd hebbende, om by continuatie op de Nationaale Cancelary te fungeeren; dog waarop hy geene finale dispositie had ontfangen; dat hy zederd vernoomen had, dat zyn naam niet gevonden wordt op de Lyst der daartoe voorgestelde Persoonen; verzoekende dus andermaal, dat dit zyn verzoek in aanmerking mogt worden genoomen —— gesteld in handen der Commissie tot de Griffie.

Een Request van *J. Leks*, om Gratificatie: — in handen der Commissie tot de Gratificatien.

Een Request van de Wed. *de Vries* en *Meyntz*, ter uitvoering van 5000 Ryksdaalders voor Graanen naar Hamburg: — geaccordeerd.

Onderscheiden Requesten om Pasooorten: — geaccordeerd.

De Vergadering vervolgens tot de orde van den dag overgegaan zynde, werdt in deliberatie gebragt het Rapport door den Burger *Blok* c. s. uitgebragt op het voorstel van den Burger *Lespinasse*, nopens het verbod van den uitvoer van het Zyldoek.

Gevers zegt, dat het onnodig zyn zal aantevoeren, dat hy steeds een voorstander is der Vaderlandsche Trafiicquen en Fabricquen: dat hy des niettegenstaande zich verpligt rekent, zich tegen het Rapport te moeten verklaaren; alzo in het zelve niet wordt tegengesproken, dat het Zyldoek van de bewuste plaatsen naar Engeland wordt vervoerd; maar dat 'er alleen in wordt gezegt, dat daar geene waarschynlykheid toe is; dat hy intusschen integendeel voor hem overtuigd is, dat het Zyldoek van daar naar Engeland wordt vervoerd: dat, daar nu dit ons Zyldoek voor de Engelschen, onze grootste vyanden, volstrekt onontbeerlyk is voor hunne Visfers Pinken enz. hy vermeent, dat het op den ouden voet moet blyven, en men zich niet met het Rapport behoort te conformeeren.

Schermer zegt:

Hoewel ik voor my zelven geheel belangeloos ben, ten opzigte van de Zeildoek-Fabricq, en daarin noch in 't geheel noch ten deele eenigen intrest hebbe, zoo vinde ik my nochtans verplicht, het volgende aan de attentie deezer Vergadering te brengen.

Ik heb meermaalen, en met grond aangetoond, dat in een Land, gelyk dit, door Commercie en Fabricquen moetende bestaan, het zeer onstaatkundig is, den uitvoer te verbieden, of door zware belastingen te stremmen. En daar nu de Zeildock Fabricq wel verdient in aanmerking te koomen; dewyl daar door aan duizende menschen hun onderhoud en bestaan wordt bezorgt, welke, door de vernietiging of verhindering dezer Fabricq, daar van verstooken zouden zyn, en vervolgens ten lasten van hunne mede ingezetenen, of ten lasten van het Land zullen vervallen, vermits, gelyk ik de Vergadering meermaalen onder het oog hebbe gebragt, een Fabricqueur, duizend rollen Zeildoek fabriceerende, ten minstendaar van betaalt veertien duizend Guldens arbeidsloon, 't welk men, myns bedunkens, niet slegts zoo ongemerkt behoort voorby te gaan; maar dat integendeel wel degelyk in overweging moet genoomen worden de nuttigheid van deze Fabricq, en het bestaan daar van te favoriseeren.

En Burgers Representanten! daar in de laatste Jaaren door de nadeelige omstandigheden onze Fabricquen zeer gekwynt hebben, ja veele geheel te niet zyn gegaan, (zoo als ook hier het geval is met de Zeildoek Fabricq, waar van ook sedert eenige Jaaren, verscheiden Fabricquen vernietigd zyn) zullen wy dan nu oorzaak zyn, dat de resteerende mede in verval koomen; en hunne vernietiging door voorbereid wordt? — Neen, Burgers Representanten! laten wy voor het welzyn der Fabricquen waaken, en hun, zoo veel mogelyk favoriseeren; dit eischt de Staatkunde — dit eischt 's Lands eigenbelang.

Men zegt, wel dat al het Zeildoek, dat naar Zweeden en Denemarken gezonden word, van daar weder naar Engeland wordt uitgevoerd: dit is wel gezegd, maar nog niet ten vollen beweezen.

Maar al eens gesteld zynde, dat 'er eenigen van die rollen Zeildoek van daar naar Engeland worden uitgevoerd, is dit dan alleen genoegzaam, om ook Zweeden en Denemarken onze Zeildoeken te onthouden, die dezelven slegts alleen om de melioriteit gebruiken, daar zy anderfints genoegzaam door het muscovisch Zeildoek van hunnen nabuur kunnen voorzien worden?

En, Burgers Representanten! indien wy in staat waren, door het vernietigen van de Zeildoek Fabricq met den uitvoer te verbieden, indien wy (zeg ik) in staat waren hier door de Engelschen te noodzaaken, hunne Schepen in hunne Havens te moeten laten leggen, uit gebrek aan Zeilen, ik zoude direct met die Leden kunnen instemmen, die 'er voor zyn, den uitvoer van Zeildoek te verbieden of niet te permitteeren: ja ik zoude die Fabricq 'er aan kunnen opofferen: begrypende, dat het welzyn van het gantsche Vaderland verre het welzyn van eenig Fabricq of eenige individus te boven gaat. Maar, Burgers Representanten! dit is eene volstrekte onmogelykheid; wy kunnen, door het verbod van onze Zeildoek, die Fabricq wel ruineeren, maar nooit aan de Engelschen het gebruik hunner Schepen beletten. — Men zegt wel: „ de Engelschen „ kunnen onze Zeildoeken niet missen." Dit komt alleen voort, dat hunne eigen Zeildoeken, en het Muscovisch Doek, zoo goed en deugdzaam niet zyn; maar indien zy het Hollandsch Doek al niet kunnen krygen, zal hun dit niet beletten gebruik te maaken van hun eigen Muscovisch Doek, welk laatste zy in overvloed kunnen bekomen, hoewel het iets minder in valeur is: maar by gebrek van het onze kunnen zy daar zeer goed gebruik van maken, en wy kunnen hun nooit beletten, hunne onderneemingen uittevoeren. Wy kunnen en zullen dus het bedoelde oogmerk nooit bereiken.

Waarom ik ter instandhouding van die Fabricq my ten vollen conformeere met het uitgebragt Rapport, om den uitvoer van Zeildoeken naar Zweeden en Denemarken, onder de by Decreet van 14 July, gemaakte bepalingen te permitteeren.

De Sitter appuyeert dit.

Gevers zegt, dat, zoo het aangevoerde van *Schermer* iets bewyst, het dan te veel bewyst.

Vreede zegt, ten vollen met *Gevers* in te stemmen; daar de Engelschen ons Zyldoek voor hunne kleine Schepen volstrekt benodigd zyn.

Ploos van Amstel zegt, dat, zoo *Vreede* bewyzen kan, dat de Engelschen ons Zyldoek volstrekt behoeven; dat wil zeggen, dat zy zonder hetzelve hunne Scheepjes niet in Zee kunnen zenden, hy zich dan met hem zoude conformeeren, maar dat, zoo lange dit niet bewezen was, hy zich met *Schermer* en het Rapport conformeert.

Schermer zegt:

Op de gezegdens van de Burgers Representanten *Gevers* en *Vreede*, als of de Engelschen het volstrekt zonder onze Zeildoecken niet konden redden, moet ik aanmerken, dat dit wel stellig gezegt, maar nog niet beweezen is; en dat ik daar en tegen ook gezegt hebbe, dat, wel is waar, de Engelschen gebruik maken van ons Zeildoek, en dat dit geschiedt, om de melioriteit: maar dat de Engelschen, by gebrek van het onze, ook zeer wel gebruik weeten te maaken, van hun eigen Muscovisch Zeildoek: en dat wy hun daar door nooit kunnen noodzaaken, geen gebruik van hunne Schepen te maaken.

Vree-

Vrede zegt, dat hy niet behoeft te bewyzen, dat de Engelschen ons Zyldoek behoeven, daar het Rapport voor hem lag, het welk dit niet dan te duidelyk inhield.

Blok zegt, dat, zoo de Engelschen ons Zyldoek niet kunnen bekomen, zy dan daar toe het Russisch gebruiken, dat ook het Zyldoek niet uit Zweden naar Engeland wordt vervoerd.

Van Beyma zegt, dat men de waarschynelykheid tegen over het mogelyke moet stellen.

De President institueert appel nominal, of het Rapport zal worden geapprobeerd, dan niet: — en wordt conform het Rapport geconcludeerd.

De Vergadering vervolgens overgaande tot het benoemen van een Voorzitter voor de volgende veertien dagen, werdt daar toe met 61 stemmen verkooren de Burger Representant A. G. Verster.

Eene Commissie uit het Committé der Marine verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *de Sandra Veltman*, rapport:

1. Favorabel, op het Request van *Daniel Crommelin en Zoonen*, tot uitvoer van Touwwerk en Werk, (*zie decreet van den* 31 *October*,) — conform geconcludeerd.

2. Favorabel, op het Request van *Jacob van der Schalk Jz.*, tot uitvoer van Spetie, (*zie decreet van den* 28 *October*,) — conform geconcludeerd.

Vreede produceert:

In naam der Commissie met de introductie van het Plan van Algemeene Burgerwapening belast, eene Proclamatie dienaangaande aan het Volk van Nederland, (*welke wy in een volgend Nummer zullen mededeelen.*)

Bicker vermeent, dat in het zelve eene uitdrukking omtrend de bezoldigde Militairen wordt gevonden, welke eenigzints zoude kunnen verzagt worden.

Nieuhoff vermeent, dat tot beter verstaanbaarheid voor het publiek, de Proclamatie in eenen meerderen populairen styl had moeten gesteld worden.

Schimmelpenninck daarentegens is van gevoelen, dat het zeer te bejammeren zoude zyn, indien het Volk die taal niet verstond, en dat, zo dit ongelukkig plaats mogt hebben, het dan meer dan tyd is, om het daar aan te gewennen.

Hartogh stelt voor om dezelve te doen drukken.

Nuhout van der Veen zegt, dat de Commissie alle mogelyke, spoed aanwendt, om tot haar but te geraaken; dat dus alle vertragingen, als daar tegen aanwerkende kunnen worden beschouwd.

En wordt de Proclamatie met de reflexie door *Bicker* gemaakt zonder resumtie gearresteerd.

Bosveld stelt voor:

Dat, daar volgens het Reglement, het Plan van constitutie, het zy de Vergadering oordeelt, dat het een poinct haarer Deliberatien kan uitmaaken of niet, tog eenmaal aan den Volke moest worden bekend gemaakt, hetzelve provisioneel te doen drukken.

De President stelt voor, om dit voor als nog in advys te houden.

Brands zegt, dat hy dit voorstel *hors des saisons* vindt.

Hahn zegt:

Ik moet gedeeltelyk herhaalen wat ik gisteren gezegd heb; dat het namelyk my steeds is voorgekomen eene omissie te zyn in ons Reglement, waarby het dadelyk drukken van het plan der Constitutie niet was bevolen, maar hetzelve uitgesteld tot dat deze Vergadering zou hebben beslist, of zy het zelve voor den algemeenen grond harer raadplegingen aannam. Geen Lid zal aan de enkele voorlezing genoog hebben, om er zyn oordeel op te vestigen, en gy hebt daarom voorleden Vrydag gewild, dat het voor de Leden gedrukt zou worden. Hier door is het aantal der Exemplaren, die thans opgelegd moeten worden bestemd, maar ik kan niet zien dat er bedenking behoort te vallen, of men van nu af aan enige duizenden afdrukken in gereedheid zou brengen. Dit hangt af van de beslissing dezer Vergadering, of zy het ontwerp aanneemt ja dan neen, en my dunkt dat de platen gezet moeten blyven, maar het afdrukken tot daar toe gestaakt.

Bosveld zegt, dat zulks onmogelyk is, wyl 'er reeds de eerste velien van gebrooken zyn; doordien men zoo een groot aantal van letteren niet voor handen heeft.

Hahn repliceert:

Ik zie President dat ik te groot denkbeeld gehad heb van den letter voorraad op 's Lands Drukkery. Ik krimp dus ook in, en ik appuyeer eenvoudig de gedachten van den President om het voorstel te houden in advis tot de beslissing, of dit ontwerp zal uitmaken het voorwerp der raadplegingen van deze Vergadering. My dunkt, dat het volstrekt onraadzaam is het gevaar te lopen, dat er van nu af aan zo vele duizenden Exemplaren van zouden gedrukt worden, en men zal zich in tyd en wyle moeten getrousten, om op 's Lands Drukkery met de weinige letterijes ene nieuwe zetting te ondernemen.

En wordt het voorstel in advys gehouden.

Van Castrop stelt voor, dat, daar uit de Commissie ter examinatie de Credentiaalen nu, door het vertrekken der Plaatsvervangers, twee plaatsen te vervullen waren, dezelven weder door de Representanten, welke 'er bevoorens in genomineerd waren, te doen vervullen.

Gevers wil dit tot alle Commisforialen uitgestrekt hebben.

Van Lennep zegt, dat dit niet wel mogelyk is, daar 'er Leden kunnen zyn, gelyk zulks eenmaal door den Burger *Lublink* was aangemerkt, welke volstrekt geen kunde hebben in dat vak, waar in hun voorganger was benoemd.

De President stelt voor, om conform het voorstel te concludeeren: — en wordt conform geresolveerd.

Brands

Brands ſtelt voor:

"Dat ook het zelve omtrend de Commisſie van Binnelandſche zaken zoude plaats hebben.

De Preſident zegt, dat zulks niet wel mogelyk is, maar ſtelt voor, om op aanſtaande Dingsdag die vacature op de gewone wyze te vervullen: — conform beſloten.

De Preſident zegt, dat men thands in deliberatie zoude moeten brengen het op gisteren in advys gehouden voorſtel van den Burger *Vreede*; dan dat hy in conſideratie gaf, of men niet in het Decreet zoude berusten; daar heden avond de Commisſie van Buitenlandſche zaken moest Vergaderen, en 'er veel werk af te doen was; en dat, wat de Saturdag betrof, veele Leden gewoon waren als dan om hunne domeſticque zaaken den Haag te verlaten.

Hahn zegt:

Ik moet de vryheid neemen my daar tegen te verzetten. Ik heb reeds gisteren gezegd, dat ik my zeer gaarne wil onderwerpen aan de beſlisſing der meerderheid, maar gelyk niemand onzer zich aan de Wet mag onttrekken, en gelyk die Leden, welke toen op het appel nominal drongen, zich aanſtonds geſchikt hebben naar de reclame van meer dan 12 Repreſentanten, om het tot heden te houden in advys, zo verbeelde ik my, dat 'er op heden appel nominal moet geſchieden, al was het dan maar op de vordering van een enkel Lid', het welk ik thans de eer heb te zyn. — Terwyl ik daarenboven moet aanmerken, vooreerst: dat ik het Volk van Nederland beklaag, byaldien de Zitting van de Commisſie tot de Buitenlandſche Zaken eene wettige reden van uitſtel in deze belangryke zaak oplevert, want zy moet 's weekelyks drie gewoone Zittingen houden: 'er is doorgaans zeer veel werk, en welk een vooruitzicht van uitſtellen hebben wy dan? Ten anderen, vinde ik, dat de huisſelyke redenen of belangen om den Saturdag vry te hebben, op dit punt vooral van geen hoe genaamd gewigt zyn, of zyn mogen. Ik insteer op appel nominal, en ik meen, dat de eerſte omvrage zal moeten zyn, of de Vergadering de voorleezing voor Maandag gelieft te hebben of niet, en daarna zal eerst de vraag komen wanneer.

De Preſident zegt, dat dit zyne intentie was; en inſtitueert daar op appel nominal: — en wordt by meerderheid beſlooten, het Plan op Maandag te doen leezen.

Hierna legt de Preſident het Preſidium neder met de volgende aanſpraak:

Zoo heb ik dan mynen taak bykans afgedaan, en van U, Burgers Repreſentanten! niettegenſtaande het gebrekkige van myn werk, eene toegevendheid ondervonden, die myne ziele met de hoogſte dankbaarheid vervult. — Door de wysheid en Vaderlandsliefde, die in uwe beraadſlagingen doorſtraalden, hebt gy my het werk dikwyls gemaklyk gemaakt. Vaart voort met eene beredeneerde omzigtigheid, met ſtandvastigheid en waakzaamheid in het behartigen van alles, wat ſtrekken kan ter bevordering van den bloei des Vaderlands. Hier toe verleene ons de Allerhoogſten zynen milden zegen. Hy bekroone het werk onzer handen met zyne goedkeuring. Hy geeve, dat bedagtzaamheid, kloekmoedigheid en broederlyke eendragt in onzer midden woonen, dat alles uitloope tot heil des Volks, welke wy vertegenwoordigen, en dat wy ons eerlang mogen verblyden met het vastſtellen van eene Conſtitutie, die dit Gemeenebest uit zyn vervallen ſtaat tot het toppunt van glorie verheffe.

En adjourneert de Vergadering tot Maandag ten 11 uuren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *repreſenteerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartenink*, Amſterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roeloffswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blusſé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leerſum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maasſluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierikzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresſeeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van van Schelle & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 246. *Woensdag den 16 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Maandag den 14 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten elf uuren wordt de Vergadering geopend.

De Burger A. G. VERSTER aanvaardt het Præsidium, met de volgende aanspraak:

BURGERS REPRESENTANTEN, GEACHTE AMBTGENOOTEN!

Het besef van myne geringe kundigheden, deed my met grond aarselen, om deeze plaatze te beklimmen; daar myne voorgangeren dezelve, met zoo veel waardigheid hebben bekleed. En moeste ik niet aarselen? daar ik uit den commercieelen kring, ter deezer Vergaderinge geroepen, minder dan anderen, tot het Staatkundige bereekend ben?

Myne schroom vermeerderde noch, by de bedenking, dat, geduurende den loop van myn Præsidium, deeze Vergadering, eene zo hoogst belangryke zaak, a's, het aanneemen of verwerpen, van het overgegeevene Ontwerp tot eene Constitutie zal beslissen; eene raadpleeging, waar op het oog des Nederlandschen Volks zig vestigd, en die zoo belangryk voor Europa is. Ik gevoelde Medeburgers! dat myne schonderen voor dien last niet bestand zyn.

Doch Uwl. wil, uwe keuze moest ik eerbiedigen, daar dezelve, in dit tydstip, my eene dubbelde blyk, van Uwl. vereerend vertrouwen te mywaarts, verstrekt. Dit en de bewustheid van Uwl., zoo dikwerf aan den dag gelegde toegeevendheid en ondersteuning hebben my meerder vrymoedigheid ingeboezemd. Ik verlaate my dus vertrouwelyk hierop: dat Gyl., Burgers Representanten! de feilen, welke ik ontwyfelbaar zal begaan, gunstig zult verschoonen; terwyl ik Ul. opregtelyk verzeekere, dat nimmer myn hart daar in opzettelyk zal deelen. Ik zal in den loop, der te behandele zaken, de stipste onzydigheid in acht neemen, en het Reglement van orde handhaven, terwyl ik niet twyfele, of Gyl. zult met my daar toe meede werken; op dat eene stille kalmte onder ons midden heersche, en de achtbaarheid onzer raadpleegingen overeenstemme met het gewigt der zaake, die wy zullen behandelen, namentlyk *het heil des Volks.* In dat billyk vertrouwen aanvaarde ik dan dit Præsidiale teeken, en opene de Vergadering, onder inroeping van den bystand van het algenoegzaam Opperwezen.

Vervolgens de Notulen geleezen zynde, zegt *Vreede:*

Dat hy vermeent, dat het Rapport, wegens de uitvoering van het Zyldoek tweeledig was; dat het eerste articul, specterende de vryheid van uitvoer naar Denemarken en Zweeden, in omvrage was gebragt; maar dat het tweede, betreffende de voorgeslagene Mesure, om zich alleen slegts en dadelyk, ter verkryging van de vryheid tot den uitvoer, by de Marine te adresseeren, nimmer een poinct van deliberatie was geweest; en dat hy dus vermeende, dat niet konde gezegd worden, zoo als in de Notulen gesteld was, dat het gansche Rapport was gearresteerd.

De President zegt, dat het geheele Rapport gearresteerd was.

Vreede zegt, dat het poinct voor poinct in deliberatie had moeten gebragt worden.

Schermer zegt:

Ik begryp, dat de conclusie genoomen is conform het Rapport, om volgens de bepalingen in het Decreet van 14 Augustus het Zyldoek naar Zweeden en Denemarken te moogen uitvoeren, en dus de Requesten diensaangaande aan het Committé der Marine behooren gezonden te worden, om ingevolge de genoomene conclusie daar op te disponeeren.

Jordens zegt, dat hy, het Decreet onder zyn præsidium genoomen zynde, konde getuigen, dat het appel nominal geinstitueerd was, op het gansche Rapport, zo als het lag, en ook conform was geconcludeerd.

Van Beyma zegt, dat, zoo als het hem voorkwam, slegts het eerste poinct van het Rapport ter conclusie was gebragt.

Geyers zegt, dat het gedecreteerde zich alleen bepaalde tot eene alteratie in het voorig Decreet, en alleen betrekking had, op de uitvoering van Zyldoek naar Zweeden en Denemarken.

Eenigen appuyeeren dit.

De President vraagt, of zich ook nog meerder Leden met *Vrede* conformeeren, dat anderzints het Decreet in zyn volle waarde blyft; dan dat het aan de Leden vrystaat, om dienaangaande nadere voorstellen te doen.

Hierop worden de Notulen goedgekeurd en gearresteerd.

De President communiceert, ontfangen te hebben eene Missive van den Minister *Noël* inzendende het by hem ontfangene bulletin; zynde van den volgenden inhoud:

Parys den 16. Brumaire, 's avons, vyfde Jaar.

BURGER PRESIDENT!

Ik haast my aan 't uitvoerend Bestuur te doen weeten, dat men door Brieven van Brest van den 13. Brumaire, door een Estafette aangebragt, 't narigt bekoomen heeft, dat 'er in Ierland eene generaale revolutie plaats heeft. Twee Scheepen door onze Kapers ter Reede opgebragt des avonds van denzelven dag, en laats vertrokken van Liverpool, hebben dit belangryk nieuws doen bekend worden; dezelve brengen mede dat de Ieren zich meester hebben gemaakt te Dublin van 30,000 geweeren, dat zy 10,000 mannen, Engelsche Troupes, geslagen hebben, dat de militairen zich by de Insurgenten gevoegd hebben, en dat het Land in volle insurrectie is. De arrestatien en eenige andere eigendunkelyke daden, waar van het Engelsch Ministerie beschuldigt wordt, schynen die beweging te hebben doen onstaan.

Vervolgens doet de President lezen het extract uit de ontfangene Buitenlandsche depêches, inhoudende:

Brieven uit Duitschland van den 7 en 8 November melden, dat de toestand van de Landen aan den beneden Rhyn deernis waardig is, dat het niet mogelyk is aldaar eenige levensmiddelen of toevoer te bekomen. Welke Troupes zich ook aan dien kant begeeven lopen gevaar van hongersnood.

Het schynt zeeker dat de Franschen zich meester gemaakt hebben van Oppenheim den 5. Nov. deeze plaats is allervoordeeligst om den Rhyn over te trekken.

De Generaal *Moreau* is vrywillig den Rhyn met zyn gantsche Armée gepasseerd. Den 24 October is een bloedige Slag voorgevallen, welke tot 's avonds agt uuren geduurd heeft: De toon, op welke de Oostenrykers zelve daar van spreeken, geeft te kennen dat het niet tot hun voordeel geweest was. Men verwacht zelfs dat *Moreau* weder aan den rechter-oever van den Rhyn zal trekken, om alle vyandelyke voorneemens tegen het Forth van Kehl te verydelen. Het Oostenrykesch Opper-Commissariaat, welke zedert eenigen tyd te Frankfort was, is den 5 November naar Heydelberg getransporteerd

Men verhaald dat den 3den de Oostenrykers zich agter de Selz geretireerd hebben, en binnen korten agter den Rhyn zullen trekken. De Franschen zyn in Worms en Frankenthal gekoomen.

Van Dantzig verneemd men, dat den uitvoer van Rogge totaal verbooden is; en die van Tarw en andere Graanen maar tot ultimo December vry is.

De President stelt voor, om beide deze Stukken te doen drukken en aan de Leden te distribueeren: — conform gedecreteerd.

De President zegt, dat, alvoorens het Plan van Constitutie te doen lezen, ingevolge het genomene Decreet, hy eerst nog twee poincten in deliberatie moest brengen: doende daar op lezen:

Het favorabel berigt van de Commissie der Binnenlandsche Correspondentie op onderscheidene Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

Een Favorabel advys van het Committé tot den West-Indischen Handel en Bezittingen op het Request, om provisie naar Surinamen te voeren: — conform gedecreteerd.

Hierna de Vergadering overgaande tot de by een voorig Decreet, op heden vastgestelde lezing van het Plan van Constitutie, wordt zulks door den Secretaris aangevangen.

(Wy vinden ons, ingevolge de Publicatie, niet in de mogelykheid, om het gansche Plan van Constitutie hier woordelyk, voor als nog, te plaatsen; daar het nadrukken van hetzelve verboden is; om evenwel onze Lezeren van eene zoo allergewigtigste zaak voor het Nederlandsche Volk niet geheel onkundig te laaten, zullen wy het Plan ARTICULATIM, *zoo veel als wy by de lecture hebben kunnen opteekenen, plaatzen; dan alvoorens hier mede te beginnen, zullen wy, om dit belangryk stuk niet af te breeken, wyl hetzelve niet op éénmaal afgelezen is, eerst het verder voorgevallene in deze Zitting plaatsen.)*

Wordende gelezen.

Eene Missive van de Gedeputeerden des Quartiers van Zutphen, te kennen geevende, dat zy in het Rapport, op de bezwaaren op het Marsch-Reglement voor de Troepen, ter deezer Vergadering ingebragt, gezien hadden, dat de onkosten van Vuur en Licht voor de Troepen, wanneer dezelve gecaserneerd waren, zouden koomen ten lasten van de Provinciale Cassa, en dit, als een erreur aanmerkende, hier omtrend voorziening verzogten.

De President stelt voor, om dit te stellen in handen van het Committé te Lande: — conform besloten.

Eene Missive van de Raden en Generale Muntmeesteren, met opgave van het gemunte, gedurende de twee laatste maanden: — aangenomen voor Notificatie.

Eene Missive der Municipaliteit van Hasselt, zich interesseerende voor een Bataaf, en verzoekende, dat dezelve met eenig employ of wel pensioen mag worden gebeneficeerd.

De President stelt voor, het eerste te stellen in handen der Commissie tot de Ambten, en het tweede in dat der Bataven.

Ten

Ten Berge zegt, dat hy vermeent, dat, daar het tweede point een verzoek om pensioen inhield, zulks moest worden gerenvoyeerd aan het Committé te Lande.

En wordt conform het door den President gepræadvyseerde geconcludeerd.

Een Request van *J. R. Heymeriks*, als Schryver op een van 's Lands Schepen van Oorlog gedient hebbende, verzoekende, zoo om betaling van zyn agterstallig tractement, als rembourfement van gedane verschotten: — aan het Committé der Marine.

Een Request ter transporteering van een Schip: — geaccordeerd.

Een Request van *T. Muller*, om een post of bediening: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *A. E. Stel*, Huisvrouw van *H. G. Toenus*, verzoekende om gratificatie: — aan de Commissie tot de gratificatien.

Een Request van *H. B. Beekman*, om eene gratificatie: — in handen van dezelfde Commissie.

Een Request van *R. G. van Goldenberg*, om, vermits het hem ondoenlyk was geweest, zich eerder te adresseeren, een pensioen te genieten, en diligent te worden verklaard; — aan het Committé te Lande.

Van Zonsbeek rapporteert:

Namens de Commissie van Superintendentie, op het Request der Administrateuren van de goederen van den Vorst van Nassau, ten einde hunne Commissie op een gewoon Zegel aan hun mogt worden geëxpedieerd: dat de Commissie, het verzoek hebbende geëxamineerd, en getoetst aan de Ordonnantie op het Zegel geëmaneerd, van gevoelen zoude zyn, dat, wel is waar, by die Ordonnantie gestatueerd was, dat aan alle Ambtenaaren hunne Commissie op een Zegel, overeenkomstig hun Ambt, zoude worden uitgegeeven; dan, dat echter voorschreven Administrateuren, niet als Ambtenaaren konden worden beschouwd, wyl hunne Commissie slegts temporair was, en dus dezelve op een ordinair Zegel konde worden uitgegeven: — conform geresolveerd, zonder resumtie.

De Vos van Steenwyk stelt ter dezer gelegenheid voor:

Om het Committé te Lande aantescbryven, om ten spoedigsten ter Vergadering rapport uittebrengen, omtrend de verandering aan haar gedemandeerd, in het Nationaal Zegel; — conform gedecreteerd.

Stoffenberg rapporteert:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld waren de Missive en Bylagen van het Committé der Marine, inhoudende klagten en bezwaren tegen het Committé van Justitie der Stad Amsterdam, omtrend het aldaar plaats gehad hebbende, ter gelegenheid der desertie, en de daarop door het Committé gedane apprehensie van *J. Rusman*, dat de Commissie van gevoelen zoude zyn, dat deze stukken behoorden gesteld te worden in handen van den Procureur der gemeente en van het Committé van Justitie dier Stad, omme binnen 14 dagen daarop te berigten, en inmiddels alles te houden *in statu quo*: — conform geconcludeerd.

Blok rapporteert:

Namens de Commissie, benoemd tot de bespoediging der bemanning van 's Lands Vloot, op de in handen der Commissie gestelde Requesten van de Huisvrouwe van *F. Walraven* en *Adr. de Rook*; dat zy, dezelve geëxamineerd hebbende, van gevoelen zouden zyn, dat dezelve een nader onderzoek behoorden uittemaken van de Commissie, tot de zaak der Bataven benoemd, en dus aan dezelve andermaal worden uitgegeven: — conform geconcludeerd.

Van Castrop stelt voor:

Dat, daar de Burger *Lublink*, de Jonge, thans geen sessie dezer Vergadering meerder had, er in de Commissie, benoemd tot het uitbrengen eener Nominatie voor het Crimineel en Civiel Wetboek, eene vacature plaats had, deeze door den Representant *Luyken*, zynen Representant te doen vervulen: — en wordt conform besloten.

Waarna de Vergadering geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

PLAN VAN CONSTITUTIE voor het *Volk van Nederland*, (voor zoo verre en zoo naauwkeurig als het door ons is kunnen worden opgeschreeven.)

T I T U L I.

Van de Oppermagt des Volks.

Art 1. De Nederlandsche Republick bestaat in derzelver algemeene belangens, en byzonder in hare betrekkingen naar buiten; en dus ook als Mogendheid beschouwd, niet langer als een geconfœdereerde Staat van onafhankelyke Gewesten, maar als een één en oppermagtig Volk.

2. De Souvereiniteit berust by het Volk van Nederland.

3. Dezelve wordt uitgeoeffend door de Stemgerechtigde Burgers, in Grondvergaderingen te zamen gekomen.

4. Tot het doen van verkiezingen wordt de Republiek, behalven in de Grondvergaderingen, nog verdeeld in Districten, Ringen en Kwartieren.

5. Een District bevat, zoo na mogelyk, 15000 Zielen.

6. Twee Districten maken een Ring, en twee Ringen een Kwartier.

7. Naar de toe of afneeming der bevolking in de Districten, Ringen of Kwartieren, wordt door het wetgevend Lichaam, zo dikwerf zulks nodig is, eene nieuwe verdeeling bepaald.

 T I-

TITUL II.

Van het Stemregt, benevens de Grond- en Kiezers-Vergaderingen.

EERSTE AFDEELING.

Van het Stemregt.

8. Inschryving by 't plaatzelyk Bestuur.

9. Die zig als Stemgeregtigde laten inschryven, zien van alle andere Volksbetrekkingen af.

10. Vereischtens.

I. Ouderdom 22 jaren, dan gehuwd 20 jaren voldoende, binnen de Republiek gebooren en vaste woonplaats hebbende.

II. Vreemdelingen, welke onafgebroken 10 jaren in de zelve hebben gewoond.

III. Met eene Nederlandsche Vrouw gehuwd, is 5 Jaren inwoning voldoende.

IV. Die 10 Jaren naa de invoering der Constitutie de gevorderde Ouderdom bereiken, moeten eerst kunnen lezen en schryven.

11. Uitzonderingen.

I. Die naar buiten 's Lands gaan woonen, dan wederkeerende, kunnen zy na twee Jaaren inwooning weder worden ingeschreven. (de uitgewekenen van 1787. en 1788. zyn hier van uitgezonderd).

II. Die onder Curatele staan.

III. Banqueroutiers.

IV. Die in staat van Rechterlyke beschuldiging zyn.

V. Die in Eed of dienst van eenige vreemde Mogendheid staan.

VI. Leeden van Buitenlandsche Corporatien, tot welke of onderscheiding van geboorte of aflegging van Godsdienstige belofte gevorderd word,

VII. Gealimenteerde en Godshuyzen.

VIII. Die het laatst verlopen Jaar uit arme Cassen bedeeld zyn.

IX. Die om geld stemmen bekomen of verzogt hebben.

TWEEDE AFDEELING.

Grondvergaderingen.

12. 500. Zielen maken een Grondvergadering uit.

13. Yder 500 Zielen, maken één Kiefer, dan zoo wanneer in een gemeente meer dan 250 Zielen overschieten, maakt dat overschot nog één Kiezer.

14. Gemeentens onder de 500 Zielen, dan, meerder dan 250 bevattende, mede één Kiezer.

15. Waar slegts een verschot van 250 Zielen is, zal zulks over de Grondvergaderingen worden verdeeld.

16. Niet meerder dan 250 Zielen uitmakende, worden die met een naastbygelegene Gemeente vereenigd.

17. Een Gemeente meer dan 2500 Zielen bevattende, word naar goedvinden van 't Departementaal Bestuur en Grondvergaderingen verdeeld, dan vermogen over niet meer dan 2250, en over niet minder dan 500 verdeeld worden.

18. De schikkingen hier van moeten uiterlyk 14 dagen voor de stemming, ter goedkeuring aan het Departementaal Bestuur worden ingezonden.

19 De Stemgerechtigde zullen 8 dagen voor de actus by gedrukte Billetten worden opgeroepen.

20. 't Plaatzelyk Bestuur verkiest 2 Stemgerechtigden tot Stem-opneemers.

21. Uit de vergaderde Stemgerechtigden, zal by meerderheid 2 Adjuncten worden verkooren.

22. Onder deze 4 zullen niet meer dan twee Leden van het plaatselyk Bestuur mogen zyn.

23. In de Grondvergaderingen zullen de Leden van 't plaatselyk Bestuur ophouden als zodanige te worden beschouwd, en te fungeeren.

24. De 4 Stemopneemers zyn gelyk in rang, zy zullen dadelyk een Preses, een Secretaris, een Stemoplezer en een Contra-Lyst formeerder benoemen.

25. Zy zullen hun Stem het eerst uitbrengen, zonder eenige ruggespraak met den ander.

26. De Secretaris zal de naamlyst der Stemgerechtigden oplezen, de agtergeblevene optekenen, als ook 't getal der presenten.

27. Ieder zal in persoon zyn stem uitbrengen.

28. Ieder zal een byzonder Nummer trekken.

29. De Stemopneemers zullen niemand mogen aanbeveelen, en de stipste secretesse in acht nemen.

30. De President zal de vereischtens tot Stemgerechtigden doen oplezen, en yder naar zyn Nummer opropen.

31. De Secretaris zal het billet tekenen, toevouwen en zegelen.

32. Ieder zal, onder 't oog der Stemopneemers, zyn billet invullen.

33. Ieder zal eigenhandig zyn billet in een bus steekan, waar van de sleutel by de oudste zal berusten.

34. De Secretaris zal voor hun, die niet kunnen Lezen of Schryven, zulks verrigten.

35. De President zal de Bus openen, en de billetten een voor een daar uit nemen.

36 De Stemoplezer zal den naam duidelyk aan de Secretaris en Contra-Lysthouder opgeeven.

37. By abuizen zal het nummer worden ontzegeld.

38. Die de volstrekte meerderheid heeft zal Kiezer zyn.

39. Geschillen zullen provisioneel by meerderheid der presenten worden beslist, echter met recht van appel voor den bezwaarden aan 't Departementaal Gerechtshof, de schuldige met suspensie of verlies van 't Stemrecht worden gestraft.

40. Geene volstrekte meerderheid daar zynde, zal uit de drie hoogst gestemde één worden gekoozen.

41. Alsdan nog geene volstrekte meerderheid plaats hebbende, zal de verkiezing uit de twee hoogstgestemden geschieden.

42. Dan nog geene meerderheid daar zynde, zal 't lot beslissen.

43. By ieder stemming zullen eerst de voorige Stembilletten worden in een omslag verzegeld.

44. In de Grondvergaderingen zal geen voorstel mogen gedaan, veel min geraadpleegd worden, over eenige andere

dere zaken, dan die by de acte van Constitutie, uitdrukkelyk, aan dezelve zyn bevolen, en waar toe zy, ingevolge de acte, wettig zyn byeen geroepen.

46 Men zal niet gewapend of met eenig onderscheidingsteken in de Grondvergadering mogen verschynen.

47. Aan de Verkorene zal een Credentiaal worden ter hand gesteld.

47. Door 4 Leden, waar van 2 Stemopneemers, te ondertekenen.

48 Met het aflopen zullen de Stembriefjes worden verbrand.

DERDE AFDEELING.

Van de Kiezers en derzelver Werkzaamheden.

49. Stemgeregtigde, 25 Jaren oud.

50. Vereistens,

I. Eigenaars of Vrugtgebruikers van eenig vast goed, binnen de Republiek gelegen, en onbezwaard of ten deele bewaard zynde, voor zo verre vry, dat het, na aftrek van Interest en lasten, ten minste een jaarlyks inkoome geve van twintig guldens, qualificeerende in deze de eigendom van de Vrouw den Man.

II. Of Huurders van eenig vast goed, mede binnen de Republiek gelegen, jaarlyks in Huur doende, in Gemeente

Van 5000 Inwooners en daar beneden	*f*	50:-:-
5 tot 15000 . . .		75:-:-
15 — 35000 . . .		100:-:-
boven de 35000 . . .		200:-:-

51 Een Zoon van een Weduwe by zyn Moeder (de vereistens boven gemeld, bezittende) inwoonende.

52. In persoon in de Grondvergaderingen moeten present zyn.

53. In yder District, zoo veel mogelyk in 't midden van de plaats, de byeenkomst der Kiezers, en tevens de Hoofdplaats van 't District.

54. In 't midden van den Ring, de Hoofdplaats der Ring.

55. 't Plaatselyk Bestuur zorgt voor 't locaal.

56. 't Zelve benoemd 2 Gecommitteerdens en 1 Secretaris, om dezelve te recipieeren en te assisteeren.

57. Dezelve zullen de Credentialen voor de uitgelotene en verkorene legaliseeren.

58. Dezelve registreeren.

59. De volgende dag na zyn verkiezing 's middags ten 12 uuren, zich ter bepaalde plaats moeten bevinden, dan by ondoenlykheid de tyd later kunnen worden bepaald.

60. 't Plaatselyk Bestuur zal 3 Inspecteurs uit hun midden benoemen.

61. Zy openen, ter bepaalde tyd, de Vergadering en doen de afwezenden optekenen.

62. Die geheel weg blyft verliest zyn Stemrecht, ten zy onder eede konde verklaren, wettige redenen daar voor waren.

63. Verklaring, welke yder hoofd voor hoofd aflegt.

Ik belove tot te zullen stemmen, een, naar myn beste geweten, eerlyk, kundig en OEGOED man, die de vereischten tot dien post, by de Wet bepaald, bezit; dat het heil des Vaderlands in dezen myn eenigste doel zal zyn; en dat ik, om generhande andere beweegredenen, iets zal doen of laten, maar den pligt, die my als Kiezer is opgelegd, zodanig betragten, dat ik my daar omtrend voor den Alwetenden God meen te kunnen verantwoorden.

64. De vereischte van de te verkiezene voorlezen.

65. De Gecommitteerdens zullen hierna de Vergaderzaal verlaten, en de deuren gesloten worden,

66. Niemand zal als dan eenig mondelyk of schriftelyk berigt mogen geven.

67. Zy zullen zich naar de bepaling, by de Constitutie gemaakt, moeten houden.

68. Alle verkiezingen moeten geschieden by volstrekte meerderheid.

69. By staking der stemmen beslist 't lot.

70. Na de verkiezing verschynen de Gecommitteerden weder ter Vergadering.

71 De acte van verkiezing wordt ten hunnen overstaan getekend en gelegaliseerd.

72. 't Plaatselyk Bestuur zal van de verkiezing kennis geven daar 't behoort.

73. Na de verkiezing zullen de Kiezers uit een gaan.

74. De Kiezers zullen, geduurende een geheel jaar, daar toe opgeroepen, werkzaam zyn

75. Dan 't volgende jaar niet weder kunnen fungeeren.

76. By overlyden van een hunner, en tot verkiezing wordende opgeroepen, zullen eerst weder worden vervuld door een ander Kiezer,

77. In de Kiezers-Vergaderingen mogen geene voorstellen gedaan, veel min geraadpleegd worden over eenige andere zaken, dan waar toe zy wettig zyn byeen geroepen.

78. Zy mogen geen verstandhouding hebben met eenige andere Kiezers-Vergaderingen, en geen adressen, bezendingen of recommandatien, van wien ook, of onder welke benaming het ook zy, aannemen.

79. Ongewapend of zonder distinctive tekenen in de Vergadering moeten verschynen.

80. Zullen vergoeding erlangen van de door hun gemaakte noodzakelyke reiskosten.

TITUL III.

Van de Wetgevende Magt.

EERSTE AFDEELING.

Van het Wetgevend Lichaam in het gemeen.

81. Twee Kamers, Groote Kamer en Kamer der Oudsten.

82. 't Wetgevend Lichaam zal nooit de uitvoerende of rechterlyke macht zich zelf aanmatigen, noch door gemagtigden doen uitoefenen.

83. Het Wetgeevend Ligchaam vertegenwoordigd het geheele Volk van Nederland, en geene Leden van het zelve vertegenwoordigen immer of afzonderlyk, of dat ge-

gedeelte, waaruit zy verkooren zyn, of eenig ander gedeelte des Volks hoegenaamd.

De Leden van dat Lichaam ontfangen, of volgen geene Lastbrieven of bevelen, van wien het ook zyn moge, en kunnen door gene byzondere gedeelten der Republiek in het waarneemen van hunnen post belemmerd worden, maar zyn alleenlyk aan die bepalingen onderworpen, welke door de Constitutie zyn voorgeschreeven.

84. Present genieten zy ƒ10-:-: daags, absent niets.

85. Voor Transport en Reisgeld ƒ. 2. per uur.

86. Houden twee gewoone Landdagen 's Jaars.

Den 1sten Dingsdag van Maart.

Den 1sten Dingsdag van October.

Telkens 8 weeken, dan nodig zynde nog 4 weeken mogen verlangen. Dan 't eerste Jaar na de invoering der Constitutie ieder Landdag twintig weeken mogen duuren.

Al het geen na den bepaalden tyd, by een der Kamers mogt worden geraadpleegd of besloten is kragteloos en van onwaarde.

Het vastgestelde by dit Articul sluit niet uit het by Art. 268. omtrent de Kamer der Oudsten bepaald.

87. De Staadraad, (onder den Titul van de uitvoerende Macht beschreeven) zal het Wetgevend lichaam byeenroepen, zoo dikwyls de Staatsraad zelfs oordeeld, dat de nood of het belang der Republiek zulks vorderd. Deze byeenroeping van het Wetgevend Lichaam zal ook door den Staatsraad moeten geschieden, wanneer de Kamer der oudsten of by derzelver absentie de vyf Gecommitteerden uit gemelde Kamer (mede hier na te beschryven) het begeren; dan zal in zulk een geval over geene andere dan over de beschreeven zaken mogen worde geraadpleegt.

88. By aanvaarding zyner Post met opsteking der vingeren afleggen de volgende Eed.

Ik belove en zwere, dat ik met al myn vermogen als Lid . . . . . myn Post getrouwelyk zal waarnemen en my stiptelyk gedragen, enz.

TWEEDE AFDEELING.

De vereischten van de Leden der Kamer van het Wetgevend Lichaam.

89 Niet verkiesbaar.

a. De Leden van eenig Gerichtshof of derzelver Ministers.

b. Kerkelyke Leeraars.

c. Hoogleeraars in eenige Wetenschappen.

d. Zulke, aan wien op publiek gezag eenig onderwys is toevertrouwd.

e. Militairen zo van de Zee- als Landmagt.

90. Eenig publiek Ambtenaar verkoren wordende en zitting neemende, moet zyn Ambt doen waarnemen.

91. Zodaanig Ambtenaar, aan de uitvoerende Magt onderworpen, en ontfangst van 's Lands penningen hebbende, word gehouden daar van afstand gedaan te hebben.

92. Vereischtens voor de Groote Kamer.

I. Stemgerechtigde Burgers.

II. Volle 30 Jaaren oud.

III. Binnen de Republiek geboren, geduurende de laatste 10 Jaren woonagtig, of zo elders geboren, geduurende de laatste 15 Jaren hunne vaste woonplaats in de Republiek gehad hebbende.

IV. Geduurende de 5 laatste Jaaren hun woonplaats in de Ring, waar zy verkooren zyn.

95. Tot Leden van de Kamer der Oudsten zyn verkiesbaar:

I. Stemgerechtigde Burgers.

II. Volle 45 Jaren oud.

III. 15 Jaren woonagtig en elders geboren 25 Jaar.

IV. Vyf laatste Jaren in het Kwartier woonachtig.

V. Dat zy in een der volgende Kameren of Collegien zitting hebben, of gehad hebben, namentlyk:

In de Groote Kamer.

In de Nationaale Finantie of Rekenkamer.

In eenig Departementaal Bestuur, of in het Bestuur van eenige Burger Gemeente.

Dat zy geweest zyn Leden of Ministers van eenig Gerichts Hof, Secretarissen van Staat, Advocaat-Fiscaals, of Procureurs Generaals.

Of die buiten 's Lands eenige Ministerieel Caracter hebben bekleed, en verantwoording hebben gedaan.

Of die Leden geweest zyn van den Staats-Raad, en zederd twee jaaren daar in geen zitting gehad hebben.

Dan zullen deze vereichtens eerst worden gevorderd zes jaaren na dat de Constitutie zal zyn in werking gebragt.

94. Een der qualiteiten koomende te verliezen, zal hy ophouden Lid van 't zelve te zyn.

95. Van ieder 30000 een Lid tot de Groote Kamer, en van yder 60000 — en Lid tot de Kamer der Oudsten.

96. De Leden van elke Kamer worden afzonderlyk door Kiezers gekozen.

DERDE AFDEELING.

Verkiezing der Leden tot de Groote Kamer.

97. Ieder Lid in de groote Kamer zal door Kiezers van twee Districten, een Ring uitmakende, worde verkoren.

98. In ieder District wordt een nominatie van 2 Burgers gemaakt tot de keuze van een Lid.

99. De Kiezers tot de electie zaam gekomen, verdeelen zich in 2 smaldeelen.

100. Elk smaldeel verkiest in een apart vertrek zyn President en Secretaris.

101. Elk smaldeel benoemd eenen Burger tot bovengemelde Nominatie.

102. Zy mogen niet benoemen iemand uit hun smaldeel, maar wel uit anderen smaldeelen van hun District.

103. De benoeming geschied als by Art. 67. bepaald is.

104. Yder smaldeel geeft dadelyk na de Verkiezing daar van kennis aan Gecommitteerden uit het plaatselyk Bestuur.

105. Zodra de benoeming in beide de smaldeelen verrigt is, doen de Gecommitteerden de beide smaldeelen in één vertrek te zamen koomen.

106. Zy geven elkander kennis van den benoemden Burger.

107. Indien in byde de smaldeelen, één en dezelfde Burger verkooren is, word 'er, door alle de Kiezers te zaamen, een tweede verkoore.

108. In dit geval benoemen zy een Burger buiten hun.

109. In allen geval worden de twee benoemde Burgers op een tweetal gebragt en beslist het lot hun rang.

110. Uit de te zaam vergaderde Kiezers, worden 'er negen uitgeloot om zich naar de Ringsvergadering te begeven.

111. Indien een of beide de Burgers, welke op het tweetal geplaatst zyn, tot de Kiezers van het District behooren, deelen dezelve niet in de bovengemelde looting.

112. De afgelote Kiezers zullen de 9 uitgeloten door geene last in hunne keuze bepalen.

113 Zy worden van een Credentiaal voorzien.

114. Dezelve word door 4 der niet uitgeloten onderteekend, en door Gecommitteerden uit 't plaatselyk Bestuur gelegaliseerd.

115 De uitgelote Kiezers koomen de volgende dag te 12 uuren in de Vergaderplaats van hunnen Ring te zaamen.

116. De Gecommitteerde uit het plaatzelyk Bestuur, doen hunne Credentiaalen lezen.

117. Indien onder de uitgelotenen zich iemand, welke op een der beide Tweetallen geplaatst was, bevind, zal hy terstond de Vergadering verlaaten.

118. Van de absenten word aantekening gehouden, en hier van aan den Staatsraad kennis gegeven.

119. Na het bepaalde uur word de Vergadering gesloten, zonder na afwezende te wagten.

120. Zy leggen in hande der Gecommitteerden af eene Verklaring.

121. De Gecommitteerden uit 't Bestuur benoemen een President en Secretaris, waarna zy vertrekken.

122. De Kiezers zullen vervolgens by ongeteekende billetten uit de beide tweetallen een Lid van de Groote Kamer stemmen.

123. Die de volstrekte meerderheid heeft is verkooren.

124. Niemand de volstrekte meerderheid hebbende, heeft 'er een tweede, over de drie, welke de meeste stemmen hebben, plaats.

125. By de tweede stemming geen volstrekte meerderheid plaats hebbende, geschied 'er een derde, der twee, welke de meeste stemmen hebben.

126. Die als dan de meeste stemmen heeft, is verkooren.

127. De stemmen staakende, beslist het lot.

128. Hierna verschynen de Gecommitteerden weder in de Zaal.

129. Ten hunnen overstaan wordt het credentiaal opgemaakt, door 4 Kiezers onderteekend, en door de Gecommitteerden gelegaliseerd.

130. Inhoud der Geloofsbrief.

VIERDE AFDEELING.

Verkiezing der Leden van de Kamer der Oudsten.

131. Dezelve worden door Kiezers van 4 Districten, een Quartier uitmakende verkooren.

132. In ieder District word een Nominatie van 2 Burgers gemaakt.

133. Op dezelve wyze als by Art 99. is bepaald.

134. Even het zelve als Art. 111.

135 als 112.

136 als 113.

137 als 114.

138 als 115.

139 als 120.

140 als 122.

141 als 123.

142 Niemand de volstrekte meerderheid hebbende, geschied 'er eene tweede, uit die, welke uit de voorgestelde Nominatie zyn gestemd.

143 als 124.

144 als 125.

145 als 126.

146 als 127.

147 als 129.

148. Inhoud der Geloofsbrief.

VYFDE AFDEELING.

Over beide de Kamers.

149. Zodra de verkiesing geschied is word aan de verkorene kennis gegeven en zyn geloofsbrief ingezonden.

150. Insgelyks aan den Staatsraad, welke daar van aan de Kamers kennis geeft.

151. De verkorene zenden binnen 14 dagen hunne geloofsbrief aan de Kamer, waartoe zy behooren.

152. Elke Kamer beslist afzonderlyk binnen 14 dagen naar den ontfangst, over de wettigheid der verkiezing en over de bevoegdheid der verkoorene.

153. Indien dezelve word onvoldoende gehoude, geeft de Kamer 'er aan den Staatsraat kennis van, ten einde eene nieuwe verkiesing te doen.

154. Zo dezelve voldoende word bevonden, zal de verkorene worden toegelaten om zitting te neemen.

155. Indien niet tegenstaande dit 'er tegens de verkoren beswaren werden ingezonden, zullen die gesteld worden in handen van den Procureur Nationaal, om tegens den Beschuldigden voor 't Nationaal Geregtshof actie te institueeren; dan zal de verkoorene zitting houden zoo lang dit Gerichthof de verkiesing niet heeft vernietigd.

156. Jaarlyks gaat 'er van de groote Kamer een derde der Leden af, en een zesde van de Kamer der Oudsten.

157. De nieuwverkorene neemen Zitting op den eerste gewonen Landdag, die op de verkiezing volgt.

158. De afgetredenen kunnen terstond, echter maar eenmaal op nieuws weder worden verkooren.

159. Niemand kan langer dan zes achter eenvolgende Jaaren in de groote Kamer, en 12 in die der Oudften Zitting hebben.

160. Niemand naar de voorzeide tyd in een der Kameren Zitting gehad hebbende en afgetreden zynde, kan niet dan na twee Jaaren daar weder in worden verkooren.

161. De Jaarlyksche Verkiezing geschied door de Kiezers uit die Ringen en Kwartieren, waartoe de afgegaane behooren.

162. Een ieder Kwartier zal by loting een Nummer worden gegeven.

163. Het nummer van het Kwartier is hetzelve voor de twee Ringen.

164. Het 6de deel van de Kamer der Oudften gaat volgens de numers hunner Kwartieren by opklimming van No. 1. af. Het 3de deel der grote Kamer volgens de nummers der twee Ringen van de hoogfte Nummer by nederdaling.

165. De Grondergaderingen tot de jaarlyksche verkiezing komen by den ander op de derde Dingsdag van April.

166. De Staatsraad zorgt voor de oproeping.

167. De binnentyds openvallende plaatzen worden niet dan op de gewoone tyd der Jaarlyksche verkiezing vervuld.

168. Die ter vervulling eener buitengewoone vacature verkoozen word fungeert flegts den tyd, welke zyn voorganger nog had moeten fungeeren.

169. Indien zy, wier plaatzen opengevallen zyn, by de eerstvolgende Jaarlyksche verkiefing hadden moeten afgaan, word de buitengewoone gehouden als de gewoone te vervangen, welke als dan geen plaats heeft.

Indien in een der Kameren het getal der open gevallene plaatzen meer dan ½ bedraagt, zullen dezelve vervuld worden, en de Staatsraad de Grondvergaderingen, waarin de verkiezing moet gefchieden, doen oproepen.

170. Geen der Kamers kan delibereeren, zoo niet de meerderheid der voltallige Kamer prefent is.

171. Tydens der gewoone en buitengewoone byeenkomst, hebben de tegenwoordig zynde het recht om de abfenten te noodzaken, ter bywooning der Vergadering, en wygerend blyvende, wordt de plaats vacant verklaart.

172. Zodra het vereischte getal der Leden in ieder Kamer prefent is, geven zy daar van aan den ander kennis.

173. Zy hebben ieder eene byzondere Vergaderzaal, en komen nimmer in dezelve zaal te zamen.

174. Ieder Kamer kiest uit haar midden, voor den tyd van één Maand, een Voorzitter.

175. Ieder Kamer kiest uit haar midden, insgelyks voor één Maand, een of twee Secretarisfen.

176. Ieder Kamer ftelt, op eene door haar daartoe te vervaardige Inftructie, een Agent aan.

177. Ieder Kamer ftelt haar Kamerbewaarder, Bodens en andere Ambtenaaren af en aan.

178. Ieder Kamer voerd bevel in haar Vergaderzaal, en buiten dezelve, binnen zodanigen omtrek, als door eene uitdrukkelyk wet bepaald word.

(Het vervolg in ons volgend Nommer.)

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 15 November 1796.

Eene Misfive van 't Committé der Marine, zich beklagende over entraves, geplaatst in de zaak van *Roelof Buisman*, te Hasfelt: — aan *Stoffenberg* c. f.

Onderfcheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

Een Request van *J. W. S. Tetteyogel*, om betaling voor tranporten van zommige van 's Lands Vlotelingen: — aan de Marine.

Een Request van *J. van Papst*, om betaling van zyn agterftalig tractement: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *J. Ou hoff*, om een Bodensplaats: — aan de Commisfie tot de Ambten.

Een Request van de Wed: *Lekman* om eenig onderftand: — aan de Commisfie tot de gratificatien.

Een Request van *Grobby* en *van Schaaf*, Bataven, om de gewoone gratificatien: — aan die Commisfie.

Een Request van *J. Pot* en *Zoon*, tot uitvoer van Specie: — geaccordeerd.

By deze gelegenheid worden geaccordeerd de Requesten van *Schroeder* en Comp., van *Braunsberg*, *Kluppel*, *Faesch* en Comp., van *Brouwer* en van *van Brienen* en Zoon, alle tot uitvoer van oud Yzer naar Dantzig.

Een Request van de Kiezers der Grondvergadering van Harlingen, zynde antidotaal op het Request door eenige Friesche Burgers, tegen de aldaar uitgebragte keuze op *Huber* gevallen, gepresenteerd: — aan de Commisfie tot de Credentiaalen.

Een Request van *J. J. Breemer*, tot vryheid van Invoer van Engelfche Oost Indifche Waaren, voor het arresteeren der Proclamatie door hem ingekogt: — aan *Lesplasse* c. f.

Eene Misfive van de Municipaliteit van Leerdam, en Schoonderwoerd, tegen de Geldheffing van 6 pCt. door Holland gevorderd, verzoekende furcheance: — aan eene perfoneele Commisfie, gelyk ook het vorig antidotaal Request van Holland, om, na daarover met Holland gebefoigneerd te hebben, op morgen rapport te doen,

Cambier doet rapport omtrend de zaak van *B. F. de Rook*: — besflooten te doen drukken, en aan de orde te ftellen op heden en agt dagen.

De Sittor brengt een nader rapport uit, omtrend de Zwitferfche Officieren: — conform befloten.

Thans vervolgt men met de Lecture van het Plan van Conftitutie, en gaat daar mede voort tot het einde.

Waarna de Prefident voorftelt om de Vergadering te adjourneeren, alzo de tyd reeds verre verlopen is, en de Motie van den Reprefentant *van de Kasteele* veelligt wel twee uuren duuren zal: — conform befloten, en de Vergadering geadjourneerd tot morgen ochtend ten elf uuren.

D R U K F O U T.

In No. 240. Pag. 563. Col. 1. Regel 12. van onderen, ftaat *verminderen*: moet zyn *revideeren*.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 247. Donderdag den 17 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

NATIONAALE VERGADERING.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het PLAN VAN CONSTITUTIE.

Art. 179. Het Wetgevend Lichaam heeft een Eerwagt uit de Nationaale Guardes.

180. Ingevolge een Reglement voor dezelve te vervaardigen.

181. Zy wordt tenglyk voor den Nationaalen dienst gebezigd, en bewyst aan niemand, noch persoonlyk, noch gezamentlyk eenige honneurs.

182. Ieder Kamer heeft 't regt, om wetten van orde voor hem te maaken.

183. Geen Lid van het Wetgevend Lichaam kan, om het geen hy in zyn post gesproken of geadvyseerd heeft, in rechten worden betrokken.

184. Geen Lid der Wetgevende Vergadering is tot eenig ambt verkiesbaar, met uitzondering van het hooge Nationaal Gerichtshof, of van Curator over het Schoolwezen, ook zyn zy verkiesbaar tot Leden van den Staatsraad, by hunne eerste oprichting, dan verders niet.

Tot een dier posten verkooren wordende, verliest hy zyn plaats in het Wetgevend Lichaam.

De Leden van de Groote Kamer zyn ook verkiesbaar tot Leden van de Kamer der Oudsten.

185. Het Wetgevend Lichaam of één der Kameren afzonderlyk of Commissie uit dezelve, woonen nimmer eenige openbaare feesten of plechtigheden by.

186. Eenig voorstel kan wel in handen eener Commissie gesteld worden, om consideratie en advys, maar nimmer wordt eenige Commissie benoemd, om het gezag, aan 't Wetgevend Lichaam toevertrouwd, uitteoeffenen, of om het zelve, het zy binnen of buiten de Residentie, te vertegenwoordigen.

187. Zy houden haare Zittingen beide in dezelfde residentie plaats.

188. Zy kunnen, zonder onderlinge toestemming, hunne Zittingen niet langer dan voor drie dagen verschuiven.

189. De Kamer der Oudsten alleen kan de Zittingen naar elders verplaatzen.

190. Het besluit hier toe behelst de bepaling der plaats en dag, waarop de raadplegingen zullen worden voortgezet.

191. Dit besluit is onherroepelyk.

192. Alle raadplegingen van een van beide de Kamers, welke tusschen het neemen van dit besluit, en den tyd der zamenkomst plaats hebben, zyn krachteloos en van onwaarde.

193. Zoo de Kamer der Oudsten dit besluit genomen heeft, geeft zy daar van aan de groote Kamer en den Staatsraad kennis, en gaat uit den anderen.

194. Ook dan gaat de Groote Kamer uit den ander.

195 De Staatsraad zorgt, dat alles in gereedheid is, om de Kamers op de bestemde plaats te ontfangen, en dat het besluit worde uitgevoerd.

196. De Leden van den Staatsraad, welke zich hier tegens verzetten, zyn schuldig aan aanslag tegen de veiligheid van den Staat.

197. Alle de Leden van 't Wetgevend Lichaam zyn verpligt, op de bestemde plaats zamen te koomen.

198. Zoo de Leden niet present zyn, en geene redenen van hun wegblyven kunnen inzenden, zal de Staatsraad dadelyk de nodige bevelen tot de verkiezing in hunne plaats uitgeeven.

199. Zy worden niet alleen vervallen gerekend van hunne plaatzen, maar ook tevens schuldig verklaard aan aanslag, tegen de vyligheid van den Staat.

200. Alle die zich tegens de verkiezing van nieuwe Leden in dat geval verzetten, zyn aan dezelfde misdaad schuldig.

201. Vier weeken na den dag, waarop de byéénkomst in de nieuwe residentie verplaatst is, kunnen de deliberatien aanvangen.

ZESDE AFDEELING.

Van de Zittingen en form van Raadpleging van 't Wetgevend Lichaam.

202. Ieder Kamer houdt hare Zittingen in 't openbaar en doet hare notulen drukken.

203. Ieder Kamer zal de nodige schikkingen maaken omtrend de plaatzen, en de orde daarin.

204. De toehoorders zullen zich op geenerhande wyze in de deliberatien mogen mengen.

205. De Leden zullen zich ook niet op de toehoorders mogen beroepen.

206. Ieder Kamer zal zorgen, dat het in de twee voorige articulen vermelde stipt wordt in acht genoomen.

207. De President kan dezelve in een generaal Committe formeeren, en is hier toe verplicht, zodra een zesde der Leden zulks vordert.

208. Hier toe worden geen toehoorders toegelaten.

209. In een Generaal Committé kan wel worden geraadpleegt, maar geen besluit tot het vaststellen eener wet genoomen.

210. In alle zaken, waaromtrend geene uitzondering is gemaakt, wordt by meerderheid besloten.

211. In acht neemende de volgende form:

Bevorens eenig besluit te neemen, wordt het voorstel driemaal gelezen; en wel op drie differente dagen.

Het verwyl tusschen ieder Lezing is ten minsten van zes dagen.

212. De Groote Kamer doet, by uitsluiting, alleen voorstellen.

213. Ieder Lid of Commissie dier Kamer, welke eenig voorstel doet of Rapport uitbrengt, moet daar by het onderwerp van het besluit of de wet, daar op betrekkelyk, voordragen.

214. Die Kamer kan naar de eerste of tweede Lezing de raadplegingen daar over tot eene bepaalde of onbepaalde tyd verschuiven of het verwerpen.

In het 1ste geval verklaart de Kamer 't zelve in advys te houden tot.

In het 2e. het zelve voor als nog in advys te houden.

In het 3e het te verwerpen.

215. Wanneer geen vyf Leden het lezen van een voorstel voor de tweedemaal vorderen, blyft 't verworpen; dan 5 Leden dit vorderende, wordt de tweede lezing uiterlyk binnen 14 dagen daar na bepaald.

216. In allen gevalle, waar in het voorstel niet verworpen, noch verschoven wordt, bepaalt men den dag tot de 2e lezing.

Dit na de tweede lezing niet plaats hebbende, bepaalt men de derde Lezing.

217. Een voorstel, dat na de derde Lezing verworpen is, kan niet, dan op de volgende Land-dag wederom worden voorgedragen.

218. Een Lid eenige verbetering op het voorgestelde willende inbrengen, zal zulks moeten doen, voor de 2e of na de 3e Lezing; dan zulks doende, by de 3e lezing, moet het geschieden voor dat de raadplegingen daar over aanvangen, en als dan de raadplegingen twee dagen worden uitgesteld.

219. Een voorstel voor de 3e maal gelezen zynde, zal eerst in de overweging worden genoomen, of 't een voorwerp van nadere deliberatie zal zyn, dan wel worden verworpen.

In nadere deliberatie genomen, en verbeteringen daar in voorgedragen zynde, wordt eerst de verbetering in deliberatie gebragt, en dezelve verworpen wordende, het voorstel zelve.

220. De Grote Kamer zal tot elke Wet een afzonderlyk voorstel doen, en geen twee of meerder Wetten in het zelfde voorstel zamenvoegen.

221. Na de derde lezing, de meerderheid van meening zynde, het voorstel in een besluit te veranderen, wordt het zelve, alvorens het finaal te concluderen, aan den Staatsraad gezonden, om hunne consideratien, wegens de uitvoerelykheid, met een daarop behoorlyk gesteld formulier.

222. Wanneer de Staatsraad 'er geene zwarigheid in vindt, om het in een besluit te veranderen, zendt dezelve het voorstel aan de Kamer terug, met een behoorlyk getekend formulier.

223. De Kamer verandert het voorstel in een besluit, zo dra zy het van den Staatsraad met dit apostil heeft te rug bekoomen

224. De Staatsraad binnen 8 dagen 'er geen advys op inzendende, verandert de Kamer het voorstel in een besluit.

225. De Staatsraad zwarigheden, omtrend de uitvoerelykheid vindende, zendt dezelve het met opgave der redenen aan den Groten Raad terug, met een behoorlyk ondertekend formulie.

226. De Grote Kamer, het advys van den Staatsraad ontfangen hebbende, raadpleegt daar over in een Committé Generaal.

227. De zwarigheden adopterende, wordt het voorstel buiten verdere deliberatie gehouden, of daaromtrend zodanig ander voorstel gedaan, als men vermeent te behooren.

228. De grote Kamer 't voorstel in een besluit veranderd hebbende, doet zy 't aan de Kamer der Oudsten overbrengen.

229. Zy voegt hier in allen gevalle by het advys van den Staatsraad.

230. Boven aan ieder besluit der Grote Kamer, moeten aangetekend zyn de dagen der drie onderscheidene lezingen, en die der verzending aan den Staatsraad.

231. In gevalle van onverwylde noodzakelykheid, is de Grote Kamer niet gehouden aan de drie lezingen op drie onderscheidene dagen.

232. Dan die onverwylde noodzakelykheid, moet bevoorens door een afzonderlyke Verklaring erkend zyn van de Groote Kamer.

233. Hier toe wordt de volstrekte meerderheid van het volledig getal der Kamer vereischt.

234. Dezelve erkend zynde, zal de raadpleging reeds den eerstvolgenden dag kennen geschieden.

235. De meerderheid, in Art. 233. bepaald, oordeelende, dat 'er zodanige spoed wordt vereischt, dat nog dien dag de raadplegingen moeten aanvangen, zal zulks geschieden; dan zullen de naamen der geenen, die hier voor of tegens hebben gestemd, worden geregistreerd

236. Die verklaring moet de redenen daar van inhouden, en aan het hoofd van het besluit geplaatst worden; zullende zo de raadplegingen nog denzelfden dag worden aan-

aangevangen, daar ook melding van worden gemaakt.

237. In geval van noodzaaklykheid van een onverwyld besluit, is de Staatsraad verpligt, haar advys binnen twaalf uuren uittebrengen.

238. De Kamer der Oudsten doet geenerhande voorstellen.

239. Het staat aan dezelven, de voorstellen der Grote Kamer niet of al te bekragtigen.

240. Zodra eenig voorstel is ingebragt, doet de President de inleiding lezen.

241. Zo het blykt, dat de forma, Art. 281, 221 en 236 voorgeschreven, niet is in acht genoomen, weigert de Kamer hare bekragtiging, zonder den inhoud in overwegen te neemen.

242. In dit geval wordt het besluit terug gezonden, met een door den President en Secretaris ondertekend Formulier.

243. Zo de inleiding eene verklaring, omtrend de onverwylde noodzakelykheid, behelst, raadpleegt die Kamer eerst over de bekragtiging dier Verklaring.

In dezen opzichte, heeft mede plaats het in Art. 233 en 235 bepaalde.

244. De Verklaring niet bekragtigd wordende, zo raadpleegt de Kamer niet over den inhoud van 't besluit, maar zendt het met een ondertekend Formulier terug.

245. Dezelve erkennende, raadpleegt zy nog dien of den volgenden dag over den inhoud van 't besluit, zo wanneer het d en dag geschiedt, heeft mede plaats het by Art. 235. voorgeschrevene.

246. Zo de behoorlyke forma, Art. 211, 221 en 236 beschreven, in acht genomen is, hebben de 3 Lezingen by de Kamer der Oudsten plaats.

247. Na elke lezing wordt 't voorstel zelve in overweging genomen.

248. Het Advys van den Staatsraad, bedenkingen behelzende, raadpleegt de Kamer der Oudsten daar over in Generaal Committé.

249. Die Advysen worden by de beide Kamers in Secrete Registers aangetekend.

250. De Kamer der Oudsten, eenig voorstel van de Groote Kamer, na 3 lezingen, niet goedkeurende, doet het zelve Registeeren met een daar by gevoegd Formulier.

251. De Groote Kamer kan dan zodanig een besluit als in 't voorig Art. vermeld, niet dan na een Jaar tyds weder aan de Kamer der Oudsten voordragen;

Echter altoos eenige articulen uit zodanig een besluit.

252. De Kamer der Oudsten, de zaak, in het besluit bedoeld, kunnende goedkeuren, maar niet de maatregul, zendt het zelve terug, met een daar by gevoegd Formulier.

253. Hetzelve heeft ook plaats, wanneer zy gedeeltens of articulen der Wet niet kan goedkeuren.

254. In de twee bovengemelde gevallen, kan de Groote Kamer aan die der Oudsten een nader voorstel voordragen.

255. De besluiten van de Groote Kamer, door die der Oudsten bekragtigd, hebben kragt van Wet.

256. Een Wet, op de verklaring van onverwylde noodzakelykheid genomen, heeft slegts één jaar kragt, en kan niet worden geprolongeerd, dan naar de gewoonen form van raadpleging.

257. De bekragtiging op een besluit, op den gewonen form genoomen, wordt door het daar op stellen van een getekend formulier te kennen gegeeven.

258. Insgelyks van een besluit van onverwylde noodzakelykheid.

259. De Kamer der Oudsten doet de bekragtigde besluiten byzonder Registreren, en expedieert dezelve ten dage der bekragtiging.

260. Het Wetgevend Lichaam verleent geen Gratie, dan na ingenoomen advys van het Nationaale Gerechtshof.

ZEVENDE AFDEELING.

Van de Kamer der Oudsten afzonderlyk.

261. Dezelve kan extraordinair vergaderen, zonder dat die der Grote byeênkoomt.

262. Hiertoe wordt zy door den Staatsraad beschreven.

263. De Staatsraad is hiertoe verpligt, zo dikwyls een voorkomende zaak dit vordert.

264 Ook wanneer de Gecommitteerdens by Art. 268. zulks begeeren.

265. De Kamer der Oudsten formeert het dubbeld, waar uit de Leden der Staatsraad worden verkooren.

266. Zy doet de keus der Leden van het hooge Nationaal Gerechtshof en der Curatoren, over de Nationaale Schoolen, uit aan haar overgeleverde Nominatien.

267 Zy heeft de approbatie 1. van de Leden der Nationaale Reken- en Finantie Kamer. 2. van de Secretarissen van Staat, van de Ambasfadeurs en Agenten van de Republiek, buiten 's Lands residereende.

(*) 268 Zy benoemt jaarlyks uit haar midden 5 Gecommitteerden, welke, offschoon de Land-dag gescheiden is, hun verblyf in de residentie blyven houden, genietende hun dag-geld.

269. Deze zullen aan de Leden der Staatsraad niet mogen bestaan, noch door Bloedverwandschap, noch door Huwlyk, tot in den 4den graad.

270. De Staasraad is alleen verplicht en bevoegd, alle de Correspondentie met de vreemde Mogendheden, en met de Ministers te houden, alle diplomatische functien waartenemen, zonder verplicht te zyn, voorn. Gecommitteerden hier in te kennen, dan voor zo verre zulks hierna word bepaald.

271. De Staatsraad zal niet vermogen eenige last of qualificatie te geven aan eenige Ministers van den Staat tot 't entameeren van Vrede of Oorlog, 't maken van Tractaten of Alliantien, dan na, zo van 't object der on-

(*) *Wy hebben dit en de twee volgende Articulen hier geplaatst zo als zy geleezen zyn; dan, naar ze aan de Commissie ter revisie zyn gedemandeerd, zullen wy de nadere redactie daar van in 't vervolg mededeelen.*

onderhandelingen, als de daartoe betrekkelyke Condities aan de Gecommitteerden uit de Kamer der Oudsten te hebben kennis gegeeven, en hunne consideratien daarop te hebben ingenoomen.

272 Gemelde Gecommitteerden zullen alle ontfangene openingen moeten geheim houden, zonder daar van noch aan de volle Kamer, noch aan iemand kennis te geven.

273. De onderhandelingen geprepareerd zynde, zal daar van kennis worden gegeven aan de Kamer der Oudsten, en zal de Staatsraad tot al het opgemelde geene qualificatie mogen geven, dan met consent van deze Kamer.

274. De ratificatie van alle Tractaten, als van Vrede en van Oorlog, staat aan het Wetgevend Lichaam.

275. De Staatsraad zal geene geheime articulen mogen inwilligen, dan met toestemming van Gecommitteerden uit de Kamer der Oudsten; die articulen zullen nimmer mogen stryden met de openbaare van 't Tractaat, nog den afstand van eenig territoir van de Republiek behelzen, of de toezegging van geldzommen, of overgifte van eenig recht, by voorige Tractaten toegekend of afgestaan.

276. De Staatsraad zal jaarlyks aan de Gecommitteerden rekening doen der uitgaaf dier penningen, welke hem *jaarlyks* tot geheime uitgaven zyn gegeven.

AGTSTE AFDEELING.

Van de Rechtspleeging over de Leden van het Wetgevend Lichaam en anderen.

277. De Leden van het Wetgevend Lichaam, Staatsraad, Nationaale Finansie- en Rekenkamer en Secretarissen van Staat, wanneer zy beschuldigd worden of van misdryf in 't waarneemen hunner post, of van eenig misdaad, hoe ook genaamd, worden voor 't Hooge Nationaal Gerichtshof daar over teregt gesteld.

278. Zy worden in civiel arrest gesteld, zo zy *in flagranti* zyn geapprehendeerd, of de beschuldiging reden tot apprehensie oplevert.

279 In allen gevalle worden tegens de beschuldigde geene procedures aangevangen, dan voor dat zy in hunne Posten zyn gesuspendeerd.

280. Zodanige suspensie staat alleen aan de Kamer der Oudsten.

281. Zy Decreteert die niet, dan op aanklagte.

282. De Procureur Nationaal is verplicht R. O. aanklagten te doen.

283. 't Zy de aangeklaagde is Lid van de Groote Kamer, moet de aanklagte eerst voor die Kamer worden gebragt: zo dezelve oordeelt, dat 'er grond van vermoeden is, verleent zy verdere aanklagte; zoo niet, vervalt de aanklagte, en wordt 't arrest (plaatshebbende) opgeheven.

284. De Kamer der Oudsten decreteert in allen gevalle geene suspensie dan met de volstrekte meerderheid van het getal haarer Leden.

285. De Kamer der Oudsten geene genoegzame gronden vindende, heeft 't zelve plaats als in 't 3de Lid van Art. 283 is bepaald.

286. De Suspensie gedecreteerd zynde, wordt daar van aan het Collegie of de Kamer der aangeklaagden, als ook aan den publieken Aanklager kennis gegeven.

287. De Aanklager is verplicht, binnen 14 dagen na den ontfangst van dit Decreet, zyn actie voor 't hooge Nationaal Gerechtshof, tegens de gesuspendeerde te institueeren.

288. Zodra de gesuspendeerde vry is gesproken, hervat hy zynen post.

289. De Leden van 't Wetgevend Lichaam, en anderen, in 't 1ste Art. vermeld, kunnen, in cas van commune dilicten, niet dan voor hunnen Competenten Rechter worden betrokken.

Het bepaalde van dit Articul strekt zich niet uit tot zodanige contracten of schulden, welke zy mogten aangaan of maken, in de Residentieplaats van 't Lichaam of Collegie, waartoe zy behooren.

TITUL IV.

Van de Uitvoerende Macht.

290. Dezelven wordt toevertrouwd aan een Staatsraad van Zeven Leden.

291. Hier toe zyn alleen verkiesbaar.

1. Stemgerechtigde Burgers.
2. Die volle 25 Jaaren oud zyn.
3. Binnen de Republiek gebooren.
4. Hunne vaste woonplaats, geduurende de laatste 20 Jaaren, daar gehad hebbende.

292. De Leden van 't Wetgevend Lichaam zyn, na de eerste aanstelling, niet nominabel, dan, na dat zy 2 Jaaren te voren zyn afgegaan.

293. Zy zullen elkander niet bestaan in den 4den graad van Maagschap inclusief, het zy door Bloedverwandschap, of Huwelyk; noch elkanderen in dit geval kunnen opvolgen, dan na verloop van een tusschentyd van 2 Jaaren.

294. Niemand is hier toe nominabel die in de opklimmende of nederdalende linie aan eenig Lid van de Kamer der Oudsten bestaat, of van dezelve een Broeder is.

295. Zy zullen dadelyk van de Posten, bevoorens door hun bezeten, moeten afstand doen.

296. De Kamer der Oudsten maakt tot hunne verkiezing een dubbeltal.

297. Ieder Lid dier Kamer zal bevoorens op den Eed by 't aanvaarden van zyn Post gedaan, de belofte afleggen, Art. 63. bepaald.

298. Ieder Lid dier Kamer zal daartoe opgeeven twee Burgers, schryvende hunne namen in een besloten, door hen ondertekend Billet

299. Die Billetten worden met de ondertekening opentlyk opgelezen, en de Namen der gestemden op een Lyst gebragt.

300. Iemand de volstrekte meerderheid hebbende, wordt

wordt op 't dubbeltal geplaatst.

301. Zo dra 'er geene volstrekte meerderheid is, heeft 'er herstemming plaats, uitgezonderd alleen over hem, die de minste stemmen heeft.

302. In allen gevalle, dat de stemmen staken, zal het lot beslissen.

303. Hy, die eerst de volstrekte meerderheid van stemmen heeft, zal boven aan op de lyst worden geplaatst, en in geval van gelyke stemmen, zal 't lot beslissen.

304. Zo dra het dubbeldtal geformeerd is, wordt eene door den President en Secretaris getekende aan den Staatsraad ingezonden.

305. De Kiezers uit de Grondvergaderingen der geheele Republiek doen de keus uit het voorschreeven dubbeldtal.

306. De Staatsraad geeft hier van, by Proclamatie, aan het Volk kennis, en waar by de Grondvergaderingen, tot het doen der verkiezing, ingevolge het voorschrift der Constitutie, worden opgeroepen.

307. De Kiezers zamen gekomen zynde, doen de Gecommitteerden uit 't Plaatzelyk Bestuur hun die Proclamatie voorlezen.

308. Ieder der Kiezers stelt op een ongetekend Billet den naam des Burgers, welke hy verkiest, werpt die in een Busse, overeenkomstig 't bevorens onder Titul I, Afdeling 2, bepaalde.

309. De Billetten opgehaald zynde, worden de stemmen aangetekend, en vervolgens, zonder de keuze optemaken, by eene Stemlyst daar van aan den Staatsraad kennis geven.

310. Welke door 4 Kiezers word ondertekend, door Gecommitteerden van het plaatzelyk Bestuur gelegaliseerd en door dat Bestuur binnen 14 dagen aan den Staats-Raad ingezonden.

311. Dezelve doet uit alle die, welke binnen veertien dagen inkomen, de stemmen aantekenen, en maakt daar uit op, wie de meeste stemmen heeft.

312. Die de meeste stemmen heeft, is verkooren.

313. De Staatsraad zendt ter Revisie aan de Kamer der Oudsten de origineele Stemlysten.

314. Die Kamer, de opgemaakte keuse in orde vindende, zendt dezelve terug, om den verkorenen ter bepaalde tyd ter sessie te beschryven.

315. Gemelde Stemlysten worden vervolgens voor het Volk van Nederland gedrukt.

316. De verkorene geen sessie nemende, wordt door de Oudsten een nieuw dubbeld gemaakt, waar uit de Kiezers eene nieuwe keuze doen.

317. De gewoone jaarlyksche verkiezing voor den Staatsraad geschiedt door Kiezers 's daags na den derden Dingsdag in April.

318. De gewoone beëediging geschied den eersten Dingsdag in November.

319. 'Er gaat alle jaren één Lid af.

320. Zodanig Lid is niet weder verkiesbaar, dan na tes jaren.

321. Binnenstyds een plaats openvallende, wordt 'er (uitgezonderd in het geval articul 323 bepaald,) een extraordinaire verkiezing ... daan, en de aldus verkorene vervult dien tyd, welke zyn predecesseur nog had moeten fungeeren.

322. Tot dusdanige verkiezingen wordt de Kamer der Oudsten ten eerspoedigsten beschreven.

323. Zo de binnenstyds opengevallene plaats in November moest vervuld worden, en de vacature plaats heeft na de gewoone jaarlyksche verkiezing, geschiedt 'er geene ander verkiezing, maar zal dan de verkorene dadelyk in functie treden, en eerst buitengewoon vervullen den tyd van zyn predecesseur, vervolgens zyn gewoonen tyd.

324. Gelyktydig meerder dan eene verkiezing geschied zynde, zal de Kamer der Oudsten door het lot de orde bepalen, volgens welke de verkorenen zullen afgaan.

325. De in functie zynde Leden van den Staatsraad kunnen niet, dan om dringende redenen, op hun verzoek worden ontslagen; de beoordeeling dier redenen staat aan het Wetgevend Lichaam.

326. De Leden van dien Raad zullen met de hun toevertrouwde Magt de Constitutie handhaven.

327. Hier toe zullen zy zich verbinden door het afleggen van een Eed, in handen van den President van de Kamer der Oudsten.

328. Ieder Lid zal op zyn beurt een maand presideeren.

329. Die President zal tevens zyn groot Nationaal Zegel bewaarder.

330. Die Raad heeft tot haare adsistentie een Secretaris van Staat, welke, zo in binnen als buitenlandsche zaaken, aan dezelve is verbonden.

331. Door dezelve doet zy alle Wetten en Orders in de onderscheidene Departementen zenden aan den Procureur Generaal van het Departements-Gerechtshof, of aan eenig ander Justicier, daar toe door den Raad te qualificeeren: zullende de Officieren of beamten, welke ten dien einde in de Departementen wyders zullen fungeeren door het Wetgevend Lichaam, op voordragt van den Raad, worden vastgesteld.

332. 'Er zullen nog twee Secretarissen, behalven de eerstgemelde in functie zyn, waar van een tot de Zee en een tot de Landmacht zal betrekkelyk zyn.

333. Zy zullen alle, op gelyken voet, aan den Raad onderworpen en verantwoordelyk zyn.

334. Het Wetgevend Lichaam zal, op voordragt van den Raad, bepalen, of, en welke Commiesen aan de Secretarissen tot de Zee- en Landmacht zullen worden toegevoegd, en hier voor de Instructien bepalen.

335. Het zelvde Lichaam zal op diergelyken voordragt bepalen, welke Ambtenaaren en Bedienden aan den Raad en hunne Secretarissen zullen worden toegevoegd, waar voor de Instructien door den Raad, onder approbatie van 't Wetgevend Lichaam, zullen worden vervaardigd.

336. Alle uitgegevene Orders, Resolutien, Adresen of Missives van den Raad, worden door den President of daar voor fungeerende geparapheert, en door den Staats-Secretaris, of, by absentie, door een ander daar-

daartoe gequalificeerd Minister ondertekend.

337. De Raad heeft de aan- en afstelling van de Secretarisfen van Staat; dan de aanstelling moet door de Oudsten zyn goedgekeurd; de afstelling kan door den Raad geschieden, zonder goedkeuring van die Kamer, hierdoor wordt geen inbreuk gemaakt, op het by Art. 280 bepaalde.

338. De Raad heeft de directe aanstelling der Secretarisfen van Ambasfade, welke zy nodig oordeelen te moeten aanstellen.

339. Aan het Wetgeevend Lichaam staat de bepaling der Tractementen &c. voor de Buitenlandsche Ministers en Secretarisfen van Ambasfade.

340. Geen Lid der Staats-Raad kan tot Staats-Secretaris worden aangesteld, dan na 5 jaaren te zyn afgetreeden.

341. Niemand, die aan een der fungeerende Leeden van den Staatsraad tot in den vierden graad, door Huwlyk of Bloedverwandschap vermaagdschapt is, kan tot Staat-Secretaris worden aangesteld.

342. Niemand kan tot dien post worden aangesteld, dan die 30 jaaren bereikt heeft, binnen de Republiek geboren, en zederd de laatste 15 jaaren in dezelve woonagtig is geweest.

343. De Staatsraad zorgt, dat de Secretarisfen van Staat hunnen post waarneemen, overeenkomstig de Constitutie, en hunne byzondere Instructie.

344. De Staatsraad zal hare Residentie houden, daar, waar het Wetgeevend Lichaam resideert.

345. In den Staatsraad zal by meerderheid worden geconcludeerd, en de absenten worden aangetekend.

346. Ieder Lid vermag zyn advys, gemotiveerd, in de Notulen infereren.

347. Geene Resolutien zullen 'er worden genomen, of orders geatresteerd, dan in de gewoone, of zodanige extraordinaire Vergaderingen, waartoe alle de zich in loco bevindende Leden zullen beschreven zyn.

348. Niemand zal zich, zonder uitdrukkelyk verlof, buiten de Residentie mogen begeven, waar van aantekening zal worden gehouden.

349. 'Er zal aan niet meer, dan twee Leden tevens hier toe vergunning worden gegeven.

350. De Leden van dien Raad zullen geen deel in eenige raadplegingen hebben, wanneer dezelve betrekking hebben op de perfoonen van hunne familien tot in den vierden graad; maar als dan de Vergadering moeten verlaten.

351. Zy zullen directelyk noch indirectelyk eenig deel vermogen te hebben in eenige aanbestedingen of leverantien.

352. Zy zullen van niemand, wie het ook zyn moge, eenige geschenken mogen ontfangen, onder wat voorwendzel ook.

353. Zy zal de hand en toezigt houden, aan de stipste naarkoming van alle wetten en besluiten van het Wetgevend Lichaam.

354. Zy doet binnen 3 dagen, na ontfangst der Wetten, dezelve registreren, zegelen, parapheeren, tekenen en in de Residentie publiceeren: dragende verders zorg voor de verdere expeditie naar buiten.

355. De Raad geeft aan de Wetten, met agterlating van het hoofd en het onderschrift, zoo verre de form van raadpleging en bekragtiging der beide Kamers betreft, een algemeene inrichting, overeenkomstig een Formulier.

356. De Wetten, die niet volgens het voorschrift der Constitutie zyn ingerigt, worden door den Raad, ongepubliceerd, aan de Kamer der Oudsten terug gezonden, met opgave der redenen van bezwaar.

357. Zy draagt zorge, dat de Resolutien of Wetten ten spoedigsten worden ter hand gesteld, aan wien zulks behoort.

358. Zy maakt voorzieningen in byzondere gevallen, of voor zekeren tyd, en doet die uitvoeren.

359. Zy is bevoegd, Ordonnantien te maken, en te doen Publiceeren, ter bevordering der uitvoering der Wetten; de wyze der uitvoering daar van te regelen, voor zo verre dezelve by de Wet niet is bepaald.

360. Zy vermag geen dispensatie van Wetten verleenen, maar dit aan het Wetgevend Lichaam renvoyeeren; dan, het zelve niet vergaderd zynde, zal zy, met voorkennis der Gecommitteerden uit de Kamer der Oudsten, surcheance verleenen, tot dat dit Lichaam weder by den anderen komt.

361. Zy draagt, overeenkomstig de Wetten, zorge voor de binnen en buitenlandsche rust en vyligheid der Republiek.

362. Zy heeft de beschikking over de Land- en Zeemagt, en regelt in Oorlogs tyd derzelver Operatien.

363. Het Wetgevend Lichaam bepaalt de sterkte, Aanwerving, Afdanking en Bezoldiging, zo der Armée, als den Aanbouw, Equipeering en Afdanking der Schepen; dan de Staats Raad draagt jaarlyks aan het Wetgevend Ligchaam voor de continuatie, vermindering of vermeerdering der Landmacht.

364. Ingevalle van Vyandelyke aanvallen, is zy verplicht, de macht, welke onder haare beschikking staat, ter bescherming des Vaderlands, te gebruiken; — daar van, met voordragt van die vermeerdering, welke zy vermeent van noden te zyn, aan het Wetgevend Ligchaam voortedraagen.

365. Zy benoemt mit de Officieren, in dienst der Republiek, de Bevelhebbers voor de Vloot of Armée, of voor gedeeltens derzelven.

366. Dit bevel is slegts temporair, en de last kan zelfs, gedurende dien tyd, weder worden ingetrokken.

367. Aan een en dezelfde Persoon word nooit het algemeen bevel over de Vloot en Armée beiden opgedragen.

368. Zy zal nimmer zelf het bevel over de Vloot of Armée voeren; noch aan een van deszelfs Leden geven, of eenig afgetreeden Lid, binnen de twee eerstvolgende jaaren.

369. Zy zal in alle Guarnisoen-Plaatzen de tydelyke Commandanten benoemen, en alle Plaatzelyke Militaire Beambten aanstellen.

370. Er

370. Er zyn in tyd van Vrede vaste Guarnisoens-plaatzen, waar van de Staats-Raad, onder approbatie van het Wetgevend Lichaam het plan maakt.

371. Zy doet, in Vredens tyd, geen Troepen marcheeren, dan met toestemming der Gecommitteerden uit de Kamer der Oudsten, of wel, op requisitie van het Bestuur van eenig Departement, waar in de publieke veiligheid gestoord of bedreigd wordt.

Het Wetgevend Lichaam kan, zulks nodig oordeelende, dit Articul opheffen.

372. Zy heeft de aanstelling van alle hooge Officieren, zoo te Water als te Lande; te Water, boven den rang van Capitein, en te Lande, boven den rang van Colonel, onder approbatie van de Kamer der Oudsten.

373. Wat de aanstelling der mindere Officieren betreft, hieromtrend zal zy aan het Wetgevend Lichaam een Plan voordragen, volgens 't welk, by eene Wet, daar toe de bepalingen kunnen worden gemaakt.

374. Zy heeft het opzigt over alle Fortificatien, Magazynen, Werven &c. met alle de daartoe relaterende Ambtenaren.

375. Zy heeft de begeving van alle die Ambten, welke in 't bovenstaande Articul zyn vermeld; dan vermag geene Ambten creëeren, Tractementen of Pensioenen toe leggen, of veranderen.

376. Dit laatste staat eeniglyk aan het Wetgevend Lichaam; echter niet dan overeenkomstig de uitdrukkelyke bepalingen, by de Acte der Constitutie.

377. De Raad zorgt ook voor de Observantie der Krygsdiscipline en subordinatie, en zal overal, en ten allen tyde aan dezelve, het zy *en Corps*, *of aan Commissien* uit dezelve, of aan *hunnen President*, de hoogste Militaire Honneurs worden bewezen.

378. Zy draagt ook zorg, dat de Militairen aan de Geconstitueerde Machten de sterke hand bieden, ter conservatie van de rust en vyligheid, en der goede orde, politie en justitie.

379. Zy is niet bevoegd, zonder eene uitdrukkelyke Wet, de Gewapende Burgermagt, buiten derzelver woonplaats, te doen uittrekken.

380. Zy gebruikt nimmer, ten zy door eenig competent Decreet daar toe gelast, eenige Gewapende Macht tegen de Geconstitueerde Machten.

381. Zy doet noch gedoogd niet, dat eenige vreemde troepen op het grondgebied der Republiek trekken, zonder bewilliging van het Wetgevend Lichaam.

382. Zy doet ook nimmer, zonder bewilliging van dat Lichaam, eenige troepen binnen deszelfs Residentie vertoeven, of doortrekken; zelfs niet op den afstand van één uur, wanneer dit Lichaam vergaderd is.

383. Kennis bekoomende van eenige aanslag, of zamenspanning tegens de in- of uitwendige vyligheid, doet zy de verdagten, waar zy zich bevinden, arresteeren, en ondervragen; dan is verplicht zich verders te gedragen, overeenkomstig Articul 642.

384. Zy kan, zonder bewilliging van het Wetgevend Lichaam, geene Actien, Rechten, of Domeinen van den Staat vervreemden, of bezwaren.

385. Zy benoemt en rappelleert alle buitenlandsche Ministers; het eerste niet dan met goedkeuring van de Kamer der Oudsten: kunnende echter, zonder die goedkeuring, de herroeping geschieden.

386. Zy of haren Voorzitter geeft gehoor aan de vreemde Ministers, en ontfangt openingen tot de Negotiatien.

387. Zy onderhoud alle Correspondentien met de Buitenlandsche Ministers, en bestuurt de Negotiatien; doch is verplicht, zo tot het geven van qualificatie, als het maken van Vrede, Oorlog, sluiten van Tractaten &c. zich te gedragen, overeenkomstig het bepaalde, onder den Titul der Wetgevende Macht.

388. Zy alleen kan aan de Kamer der Oudsten *voorloopig*, en aan 't Wetgevend Lichaam *finaal* het voorstel tot het aanvangen eener Oorlog doen.

389. Zy tekent, of doet tekenen alle Tractaaten, Alliantien, en overeenkomsten met vreemde Mogendheden, overeenkomstig het bepaalde, onder den Titul der Wetgevende Macht.

390. Zy kan, zonder iemands concurrentie aangaan præliminairen tot neutraliteit, of stilstand van Wapenen.

391. De Tractaten en overeenkomsten, welke door 't Wetgevend Lichaam moeten getekend worden, zyn van geen kragt, dan na de ratificatie.

392. Zy zal geen embargo mogen leggen op goederen, vreemde Ingezetenen toebehoorende, dan met consent van vyf Gecommitteerden uit de Kamer der Oudsten.

393. De byzondere Leden zullen van alle de by hun ontfangen wordende Missives, den Lande betreffende, aan den Raad opening geeven, om 'er het nodig reguard op te slaan.

394. Zy kan ten allen tyde aan de Groote Kamer zoodanige voorstellen doen, mits in geschrifte, als zy, ten nutte des Lands vermeent te strekken.

395. Zy verleent Paspoorten naar buiten 's Lands.

396. Elk der Leden van den Raad geniet een jaarlyks Tractement van *f* 7000 :—:-

397. Zy zyn ieder in het byzonder verantwoordelyk voor zoodanige daaden, waar door zy, of afzonderlyk, of gezamentlyk, of de meerderheid van hun, tot nadeel der Vryheid en Welvaart der Republiek, of van een gedeelte derzelve, of van eenige harer Ingezetenen, of tegen de Constitutie handelen, in welk geval zy voor het Nationaal Gerichtshof te recht zullen worden gesteld.

398. Vier of meer Leden van den Raad gesuspendeerd zynde, zal de Groote Kamer van dezelve formeeren een dubbeltal, waar uit de Kamer der Oudsten de keuze zal doen, om, geduurende den tyd der suspensie, te fungeeren; dan zyn geene Leden van het Wetgevend Lichaam daar toe nominabel.

399. Alle de Leden gesuspendeerd zynde, zal insgelyks eene provisioneele vervulling geschieden, en zal, tot dat deze vervulling geschied is, de uitvoerende Magt door de vyf Gecommitteerden uit de Oudsten worden uitgeoeffend.

400. Zy blyven drie jaren na hunne aftreding nog verantwoordelyk; zonder zich in dien tyd, buiten toestem-

stemming buiten 's Lands te mogen begeeren.

TITUL V.

Van de Finantieele Zaken en de Kamers daar toe betrekkelyk.

EERSTE AFDEELING.

Van de Finantie.

401. Elk Gewest of Departement behoudt deszelfs afzonderlyke Huishoudelyke of Gewestelyke Finantiën, afgescheiden van die der Republiek in het algemeen.

402. Elk Departement behoudt dus ook afzonderlyk alle deszelfs Domeinen, Bezittingen, Actien, als ook alle de schulden, door het zelve afzonderlyk gecontracteerd, en alle pretensiën, tegens hetzelve, afzonderlyk, aan wien zulks ook mag zyn.

403. Als ook alle zyne Huishoudelyke lasten, daar onder begrepen de kosten aan het Inwendig Bestuur, voor zo verre die by de Constitutie niet *nominatim* ten algemeene laste worden gebragt.

404. Zy behouden ook het regt tot het heffen van zodanige Impositiën, en daar over die Ordonnantie te maken, als zy nodig zullen oordeelen, mits nietstrydig met de Constitutie.

405. Tot styving der algemeene Finantie, zal voor dezelve jaarlyks worden geheven eene somma van 13 en een halve Millioen en wel by omslag over de onderscheidene Departementen.

Zullende echter, zo by nadere berekening mogt blyken, dat de waarschynelyke uitgaven meerder of minder zouden bedragen, deze Somma kunnen vermeerderd of verminderd worden.

406. In elke *f* 98. 11. 10. van dien omslag zullen worden aangeslagen.

Friesland voor	*f* 9- 7- 0
Stad en Lande.	5- 7- 0
Drenthe.	0-19-10
Overyssel.	3- 9- 6
Gelderland.	6- 0-10
Braband.	3- 0- 0
Zeeland.	3-16- 0
Holland.	62- 1- 0
Utrecht.	4-10- 0

407. Ten opzichte zoo van Ameland en verdere plaatzen, welke tot dus verre onder geen der Departementen behooren, zal men door minnelyke schikkingen of anderfinds, by arbitrage, ingevolge Art. 426. bepaald worden, hoe veel elk derzelve jaarlyks zal dragen in de 13 en een half Millioen.

408. Met het montant hier van, zal die somma worden verminderd.

409. Deze aanslag zal voor twintig Jaar plaats hebben, zonder daar in, dan met eenparige toestemming der Departementen, verandering te mogen maken.

410. Een Departement, vermenende onvermogend te zyn, zyn gesteld aandeel te dragen, zal zich met het 17 Jaar adresseeren aan de Kamer van Finantien, met opgave der sustinerende vermindering.

411. Die Kamer zal als dan, binnen 14 dagen, eene Commissie benoemen, om zich zo op de finantieele, als andere omstandigheden van dat Departement te informeeren.

412. Aan die Commissie zal de nodige opening worden gegeeven.

413. Dezelve zal binnen het 18 Jaar Rapport doen.

414. De klagten gegrond oordeelende, zal zy, binnen de eerste helft van 't 19de Jaar, het bestuur der Departementen aanschryven, om een' gedeputeerden te benoemen tegens een' bepaalden tyd, ter residentie-plaats der Kamer.

415. Zy zal als dan trachten, om, by wyze van minnelyke schikking, met eenparig consent, eenen anderen voet in den aanslag te regelen.

(*Het vervolg in ons volgend Nommer.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag den 16 November 1796.

N. N. Hoffman, aangesteld tot Translateur in de Hoogduitsche Taalen, legt den Eed en de Verklaring af.

Eene Missive van de Administrateurs over de geabandonneerde Goederen van den Vorst van Nassau, inzendende de Nominatie tot een' Secretaris, waarop zy stellen *A. J. Verbeek*, *W. Buys*, *A. van Beek*.

Voords interpretatie vragende omtrend het 16 Art. in hunne instructie. — De verkiezing aan de orde op Maandag aanstaande, en het overige aan de Commissie van superintendentie.

Een Request van *J. Roos*, om als Commis van de Convoyen en Licenten te worden aangesteld: — aan de Marine.

Een Request van *G. de Roever*, om een Ambt: — aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Hofman*, om verhoging van Pensioen: — aan de Marine.

De Paspoorten worden geäccordeerd.

Een Request van *A. Brouwer*, verzoekende, dat deze Vergadering de Raad der Gemeente te Amsterdam ordonneere, om uit te betaalen de Gratificatie: — gerénvoyeerd aan de Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Smits*, om gratificatie: — gedeclineerd.

Een Request van *F. Broens*, met klagten over het Rapport tot de Bataven: — aan die Commissie.

Requesten van *C.* en *F. Vissering*, en *J. van der Schalt*, tot uitvoer van Specie: — geaccordeerd.

Een Request van *J. Breekzand*, om pensioen: — aan 't Committé te Lande.

Missive van Schout en Schepenen van Papendrecht, om verligting van Inkwartiering: — aan 't Committé te Lande.

J. Cantly, tegen de Proclamatie van den 16 September: — aan *Lespinasse* c. s.

De Representanten *van Leeuwen* en *Cau*, brengen Rapport uit.

Vervolgens wordt in deliberatie gebragt het Rapport, door den Representant *van Castrop* uitgebragt, omtrend het doen concipieeren van een Civiel en Crimineel Wetboek, enz. en het zelve Articulatim gediscutieerd zynde, wordt het zelve met eenige veranderingen goedgekeurd.

Hierna wordt de Vergadering gescheiden.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 248. *Donderdag den 17 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het PLAN VAN CONSTITUTIE.

Art. 416. Dit niet gelukkende, zal, op begeerte van het klaagend Departement, de beslissing aan 16. Arbiters worden overgelaten, waar van agt door het klagend Departement en één door elk der overigen zullen worden benoemd.

417. Dog zal in dit geval het in Art. 414 en 415. vermelde geen plaats hebben. Het klagend Departement kan altoos, offchoon de Finantie-Kamer de klagten niet gegrond mogt oordeelen, de arbitrage vorderen.

418. De benoeming dier Arbiters zal geschieden binne den 1ste Maand van het 20de Jaar, en zullen de Departementen daar toe eenen hunner Ingezetenen mogen benoemen.

419. Die benoeming als dan niet geschiedende, worden de deficiëerende Arbiters, binnen veertien dagen door de Finantie-Kamer benoemd.

420. Zullende dit ook plaats hebben, zo een der Arbiters, hangende de Arbitrage, zig kwam te onttrekken, en het Departement, welke hem benoemd had, binnen 14 dagen, geen andere benoemt.

421. Zy zullen, binnen de zes eerste Maanden, van het 20ste Jaar uitspraak moeten doen, of de omslag zal verminderd worden, en zo ja, hoe veel.

422. Wanneer hun bleek, dat, door eene verbetering van het huishoudelyk Bestuur eenes Departements, de ingezetenen zouden kunnen worden verligt, zullen zy aan het klagend Departement geen verandering moogen toeslaan.

423. Zo by de decisie de stemmen staakten, zullen zy, by meerderheid, of, in gevalle de stemmen weder staakten, by het lot een super-arbiter verkiezen.

424. Aan een Departement eenige vermindering toegekend zynde, zal de Hoofdsomma van ƒ98:11:10. waar in den aanslag berekend is, ter beloop van die vermindering verkleind worden.

425. De veranderde aanslag, of wel de voorige, zal weder voor den tyd van 20 Jaren stand grypen, en, in geval van beklag, hieromtrend het zelfde plaats hebben, als Art. 410. is voorgeschreven.

426. Indien de districten, in 407 vermeld, zich mogten bezwaaren, zal het zelve, dat, ten opzichten der Departementen is vastgesteld, mede plaats hebben; echter met die uitzondering, dat in dit geval slegts vier Arbiters, en wel twee door dat gedeelte, en twee door de Nationaale Finantie-Kamer zullen verkoren worden.

427. Elk departementaal Bestuur zal 3 Maanden, na het aanneemen der Constitutie, aan de Finantie-Kamer opgeeven de middelen, die binnen het Departement kunnen worden geheven, om de omgeslagene Penningen, ter concurrentie somma daar uit te vinden, op dat dus de penningen uit de algemeene omslag voor den Lande moetende proveniëren, niet meer op de Departementen als Lichaamen; maar van derzelver individueele Ingezetenen direct worden verhaald.

428. Hier toe zullen zodanige middelen worden aangewezen, waar van de heffing gemakkelyk, en aan de minste fraude onderhevig zyn.

429. De aangewezene middelen zullen door de Finantie-Kamer moeten goedgekeurd worden.

430. Die middelen niet voor geschikt gehouden wordende, zal het Departement, dat zulks aangaat, aangeschreeven worden, om andere optegeven, met specificatie dier middelen, welke zy niet geschikt heeft geoordeeld.

431. Het Departement die opgave binnen 4 Weeken niet doende, of daar in weder door de Finantie-Kamer geen genoegen genoomen wordende, zal die Kamer ter eenre, en het Departement ter andere zyde, naar daartoe ontfangene aanschryving van den Staats-Raad, elk 3 Arbiters, geene Ingezetenen van dat Departement, benoemen.

432. Zy zullen zich binnen 3 Weeken, naar dat Departement moeten begeven, 't omstane verschil beslissen, en de opgegevene middelen niet voldoende vindende, zal de Finantie-Kamer 3 Weeken naa de gedane uitspraak, uit alle de geheven wordende middelen, zodanige assigneeren, als hun het geschikste voorkoomen, om er den omslag uit te verhalen.

433. Ingeval van staking der stemmen tusschen de Arbiter, zullen zy een Super-Arbiter verkiezen, invoegen als Art. 423. is bepaald.

434. Zo een Departement nalatig moge blyven, die opgave te doen, of ook de Arbiters te benoemen, zal het Wetgevend Lichaam, na consideratien der Finantie Kamer ingenomen te hebben, bepalen, welke van de in dat Departement geheven wordende middelen zullen worden geadsigneerd.

435. Deze middelen zullen worden gesteld onder de directe beheering der Finantie Kamer, welke dezelve van de individueele Ingezetenen zal kunnen heffen en executeeren.

436. Die middelen meerder bedragende, dat, den geheelen omslag, zal zulks aan het Departement worden gerestitueerd.

437. Hier toe zal de Finantie Kamer, 3 maanden na het eindigen van ieder jaar, aan elk Departement de opbrengst dier middelen inzenden, en, hier over verschil onstaande, zal dit door het Nationaal Gerichtshof worden beslist.

438. De gemelde middelen niet genoegzaam hebbende opgebragt, zal het Wetgevend Lichaam op de geadsigneerde middelen zodanige verhoging mogen vaststellen, als nodig zyn zal, om dat kort te vinden; echter zal die verhoging op alle de middelen gezamentlyk, en wel voor elk een gulden even veel moeten verhoogen, en ook daar van de rekeningen, Art. 437. bepaald, worden gedaan.

439. Buiten de dus te heffene middelen, zal 'er boven en behalven de thans, ten behoeven der Republiek in het algemeen geheven wordende middelen, nog door de gandsche Republiek een Collateraal worden ingevoerd, over het geheele Provenu of Saldo van alle Boedels, in de Collaterale linie vervallende, en een Impost op het Klein Zegel.

440. De begrootingen van dit alles zullen, zo gemaakt als veranderd worden door het Wetgevend Lichaam.

441. Het Wetgevend Lichaam zal, met meerderheid van twee derde van het volle getal der Leden van de twee Kamers, de magt hebben, om in buitengewoone omstandigheden, zodanige verdere middelen te heffen over de geheele Republiek, als nodig zullen zyn.

442. Dan zullen hier in deze regels als vaste en onverbreekbare moeten in acht genomen worden:

1°. Dat dezelve zo veel mogelyk zullen zyn geëvenredigd aan het vermogen der Ingezetenen.

2°. Dat dezelve nimmer op waaren van de eerste behoeften, het zy levensmiddelen, kleding of brandstoffen mogen gelegd worden.

3°. Dat dezelve niet over eenig byzonder soort van bezitting alleen, maar over allen in het algemeen geheven worden.

443. Die heffing zal niet langer mogen duuren, dan die buitengewoone omstandigheden zulks noodzakelyk maaken, en telkens niet langer dan voor een jaar worden vastgesteld.

444. Het staat aan het Wetgevend Lichaam, om, zo de volle som der omslag, articul 425 vermeld, niet benodigd was, de omslag voor ieder Departement proportioneel te verminderen; en zullen als-dan in ieder Departement de middelen voor den omslag geadsigneerd, in gelyke proportie, als articul 438 vermeld is, worden verlaagd.

445. Dan, de behoeftens weder vermeerderende, zal het Wetgevend Lichaam van de magt, haar by articul 441 gegeven, geen gebruik mogen maken, voor dat den omslag weder op den ouden voet is gebragt.

446. Het wetgevend Lichaam kan, met bewilliging van alle de Departementen, andere algemeene middelen, dan in Art. 439. vermeld zyn, invoeren.

447. In dit geval zal dit Lichaam het bepaalde montant van den omslag, naar rato van het provenu dier middelen, moeten verminderen; ja zelfs, zo die middelen dat volle bedragen, dien omslag geheel kunnen afschaffen.

448. Dan zullen de tegenswoordige quota's voordduren tot in het begin van het volgend Jaar, na de invoering der Constitutie, zo dezelve in de vier eerste Maanden van het daar voorgaand Jaar werkelyk werd ingevoerd; dan zoo zulks de laatste agt Maanden van dat Jaar plaats heeft, dan een jaar laater.

TWEEDE AFDEELING.

Over de Petitien.

449. De Staatsraad zal tegen de Najaars-Landdag een generaale Petitie formeeren van dat geen, wat voor het volgend jaar voor den dienst van den Lande vereischt wordt.

450. Dezelve zal behoorlyk moeten gespecificeerd zyn, en eene begrooting van ieder post inhouden.

451. Zy zal moeten zyn gemotiveerd.

452. 'Er zal daar te booven een post voor onvoorziene zaken op worden gesteld.

453. De post, Art. 276 vermeld, zal 'er niet op worden gebragt.

454. Zy zal die Petitie, binnen de 3 eerste dagen van gemelde Land-dag, aan de Groote Kamer moeten inzenden.

455. Deze zal dadelyk eene Commissie benoemen, om te examineren of dezelve is conform Art. 450 en 451.

456 Zulks niet naar behooren bevindende, zal zy aan den Staats-Raad opgeven, welke posten nader moeten worden gemotiveerd.

457. De Raad zal hier aan ten spoedigsten voldoen.

458. Daar aan voldaan, of wel ter eerster instantie in orde zynde bevonden, zal de Groote Kamer die inzenden aan de Finantie Kamer.

459. Deze zal dezelve post voor post moeten examineeren, en hare consideratien en advys over elken post, binnen 14 dagen, inzenden aan de Groote Kamer.

460. Het Wetgevend Lichaam zal als dan, na het eindigen dier Landdag, zodanig besluiten, als zy vermee-

meenen zal te behooren.

461. Na het arresteeren der Generale Petitie het blykende, dat 'er andere penningen nodig waren, zal de Staatsraad een extraordinaire Petitie formeeren, en dezelve gemotiveerd inzenden, als in Art. 450 en 451 gemeld is.

262. In de Deliberatien hierover, zullen de Kamers volgen den voet, in Art 455. bepaald.

463. De Staatsraad, en Kamers zullen, in de zaken der Financien, alle mogelyke bezuiniging en spaarzaamheid in acht neemen.

464. Zy zullen zich zoo veel mogelyk toeleggen, dat de uitgaven der Republiek worden verminderd, en dat, in gewone tyden, niet alleen dezelve de inkomsten niet overtreffen, maar minder dan dezelve zyn; om uit het overschot een Fonds te formeeren, waarvan in extraordinaire tyden kan worden gebruik gemaakt.

465. De Staatsraad is bevoegd, om over den post, Art. 452. vermeld, te disponeeren, naar vereisch van omstandigheden.

466. En zal de Finantie Kamer gehouden zyn, op Requisitie van den Staatsraad, mits het einde specificerende, daarop Ordonnantien te slaan.

467. En zal die Kamer, in haar Rapport, daar van speciaal verslag doen.

468. Het Wetgevend Lichaam zal geene Finantieele Wetten, of Ordonnantien maken, dan na ingenomen advys der *Finantie-Kamer.*

DERDE AFDEELING.

Over de Nationaale Finantie-Kamer.

469. 'Er zal eene Nationaale Finantie-Kamer zyn.

470. Zy zal bestaan uit zeven Leden, één Thesaurier-Generaal, en één Secretaris.

471. Hier toe kunnen alleen verkooren worden Stemgeregtigde Burgers, 30 jaren oud, binnen deze Republiek geboren, en de laatste 10 jaren daar woonachtig.

472 Zy zullen by hunne aanstelling aan elkanderen onderling, of aan de Leden der Nationaale Rekenkamer of Staatsraad en derzelver Ministers niet mogen bestaan tot in den 3e graad van Bloedverwand- of Zwagerschap.

473. Van de zeven eerst verkoorenen zullen, geduurende de 3 eerste jaaren, jaarlyks twee, en in het 4'e jaar, één afgaan; zullende by het Lot door de Kamer der Oudsten de rang hunner aftreding beslist worden.

474. Zy zullen echter weder aanstonds verkiesbaar zyn.

475. Alle de Leden, die na de eerste verkiezing zullen worden aangesteld, zullen voor hun leven worden verkooren.

476. De Thesaurier-Generaal zal voor zes jaar worden verkooren, dan ook weder verkiesbaar zyn.

477 By vacature, zal de Kamer een nominatie van vier personen, Alphabetisch ingerigt, aan de Kamer der Oudsten zenden, om daar uit de keuze te doen.

478. Zo lang alle de Leden der Kamer niet voor hun leven zyn aangesteld, zal de Nominatie van een dubbeldtal door den Staats-Raad worden gemaakt.

479. By de Vacature van den Post van Thesaurier-Generaal, zal 'er, zoo door de Finantie, als Rekenkamer, een Nominatie, ieder van twee Burgers, worden geformeerd, en, op een Alphabetische orde ingerigt, aan den Raad der Oudsten worden ingezonden, om de keuze te doen.

480. Het *aan-* en- *afstellen* der Secretaris staat aan de Kamer.

481. De overige Bedienden, welkers getal door het Wetgevend Lichaam zal bepaald worden, zullen door de Kamer worden aangesteld.

482. De Kamer heeft de directie en beheering over alle de Finantien der Republiek.

483. Zal zorgen, dat de Ordonnantien daar over stiptelyk, en op een gelyke voet, ook ten aanzien der Convoyen en Licenten, door de geheele Republiek worden geëxecuteerd.

484. Zy zal 't opzigt hebben over het Munt-wezen, en vervangen de Raaden en Generaal-Muntmeesters.

485. Aan het Wetgevend Lichaam verblyven de nadere bepalingen, zo wel betrekkelyk de generale Muntslag, als verdere voorzieningen, daar op relatief.

486. Zy zal aan geene Debiteuren remissien *van gratie* accordeeren, dan wel remissien *van rechten.*

487. Een Debiteur, remissie *van gratie* verzoekende, en het Wetgevend Lichaam niet vergaderd zynde, zal zy *surcheance* mogen verleenen, tot den eersten ordinaris Landdag.

488. De Besteedingen en Leverantien, ten behoeve der Republiek, zullen door hun geschieden, ten zy het Wetgevend Lichaam zulks aan een ander demandeerde.

489. Zy zal zorgen, dat 'er stiptelyk aan de voorwaarden der aanneeming werde voldaan.

490. Geene der Leden, of Ministers der Kamers zullen mogen deelen in eenige aanneming, of Leverantie, noch in eenige verpagtingen, hoe ook genaamd, ook niet mogen kopen, overnemen of beleenen Ordonnantien, op deze Republiek geslagen, welke verplichting in hunnen Eed zal worden ingevoegd.

491. Zy stelt de Nationaale Ontvangers en verdere Finantieele Ambtenaaren aan.

492. Dan zal deeze aanstelling onderworpen zyn aan de goedkeuring der Kamer der Oudsten, zoo verre de Ontvangers betreft.

493. Het Wetgevend Lichaam zal bepaalen, tot welke finantieele Ambtenaaren dit zich mede uitstrekt.

494. Zy zal zorgen, dat alle comptabelen hunne cautien behoorlyk presteeren.

495. Zy heeft het recht, om de zig niet behoorlyk kwytende te surcheeren; dan de klagten hier over binnen agt dagen stellende in handen van den Fiscaal der Finantien

496. Deze zal binnen 14 dagen die klagten instituee-ren, voor het Nationaal Gerichtshof.

497. Geen Nationaal Ontfanger zal vermogen eenige betalingen te doen, dan op ordonnantie van de Kamer,

by

by de Rekenkamer geregistreerd, dan alleen van zulke posten, door het Wetgevend Lichaam daar van uitgezonderd.

498. Zy zal geene Ordonnantien mogen slaan, dan tot zodanig een einde, en nimmer hoger, dan als door het Wetgevend Lichaam zyn ingewilligd.

499. Zy zal aan beide de Kamers in het begin van ieder Landdag een accurate staat van 's Lands Finantien geven.

500. Zy zal daar by zodanige aanmerkingen, verbeteringen en veranderingen voegen, als zy zal vermenen te behooren.

501. Daarenboven zal zy, wanneer zy oordeelt, dat daar toe maatregulen kunnen genomen worden, die aan het Wetgevend Lichaam voordragen.

502. Zy zal ook daar toe, zoo zy zulks nodig oordeelt, voorslagen aan den Staats-Raad doen.

503. Zy zal ook gehouden zyn, daar toe gevorderd wordende, zoo wel de beide Kamers, als den Staats-Raad te dienen van consideratien en advys, en wel met den meesten spoed en nauwkeurigheid.

504. Zy zal de Judicature over de Convoyen en Licenten uitoefenen, voorbehoudens revisie, op eene door het Wetgevend Lichaam min kostbaare wyze van inrichting.

505. Het Wetgevend Lichaam zal daar van kunnen uitzonderen zodaanige zaaken, als waar over die revisie geen plaats zal hebben.

506. Zy zal ook de Judicature hebben over de Loquaters, of Royementen, voorbehoudens revisie.

507. Het Wetgevend Lichaam zal de Judicature dezer Kamer tot verdere Finantieele onderwerpen kunnen uitstrekken, uitgezonderd in cas crimineel.

508. Het Wetgevend Lichaam zal de judicature over fraudes en contraventiën van andere Nationaale middelen, welke zy de Kamer met mogt aanbeveelen, zodanig bepalen, als zy het nuttigst voor 's Lands Ingezetenen zal oordeelen.

509. Over zodanige actien, waar by Lyfstraffe wordt gevorderd, zal het Wetgevend Lichaam de judicature aanbeveelen aan het Departementaal Gerichtshof, waar onder de beklaagde behoort, of wel aan het Nationaal Gerichtshof naar vereisch van zaken.

510. De Judicature over Crimineele Actien, de Convoyen en Licenten betreffende, zal aan het Nationaal Gerichtshof gedemandeerd worden, en door den Fiscaal der Finantien worden geinstitueerd.

511. De Thesaurier-Generaal zal een adviseerende stem hebben.

512. Hy zal toezicht hebben op alles, wat ter bevordering en verbetering der Finantien kan strekken; zorgen, dat de ordonnantien gehandhaafd, en de comptabelen tot hun plicht worden gehouden.

513. By het ontdekken van eenig misbruik, zal hy de Kamer daar van moeten kennis geven ten spoedigsten.

514. Hy zal zorgen, dat, in het slaan der Ordonnantien, het Art. 498. worde opgevolgd, en, in contrarie geval, daar van aan het Wetgevend Lichaam en de Rekenkamer kennis geeven.

515. Zo hy vermeent, dat 'er verbeteringen, of bezuinigingen kunnen gedaan worden, zal hy die aan de Kamer dadelyk voorslaan.

516. 'Er zal by deze Kamer en publique Aanklager zyn, onder den Titul van Fiscaal der Finantien.

517. Hier toe kunnen geene dan Stemgerechtigde Burgers worden verkooren.

518 De aanstelling hier van geschiedt door den Staatsraad, onder goedkeuring van de Kamer der Oudsten, voor zyn leven.

519. Hy zal het recht van den Lande waarnemen van alle zulke zaken, wiens Indicature aan de Kamer *is*, of *zal worden* gedemandeerd, en hier toe de vereischte actien institueeren.

520. Hy zal zulks ook moeten doen, op order van de Kamer.

521. Ook op die van den Staatsraad.

522. Hy zal verplicht zyn, des gerequireerd wordende, aan den Staatsraad opening te geven.

523. Alle Finantieele Ambtenaars zullen van de tot hunne kennisse koomende benadeelingen van 's Lands Finantien, en fraudes, of contraventien der Nationaale Middelen, daar van directelyk, zoo aan den Fiscaal, als de Kamer kennis geven.

524. Het Tractement van ieder Lid dezer Kamer zal zyn *f* 4000 en van den Thesaurier *f* 5000 's jaarlyks.

525. De Tractementen van den Secretaris, Fiscaal en verdere bediendens zullen, op voordragt der Kamer, door het Wetgevend Lichaam worden bepaald.

526. Het Wetgevend Lichaam zal voor den Thesaurier en Fiscaal een Instructie formeeren.

527. Het zal ook op voordragt der Kamer de ontfangers en verdere Ambtenaaren, en hunne Tractementen bepalen.

528. De Kamer zal, op approbatie van het zelve, de Instructie voor den Secretaris en verdere Ambtenaaren formeeren.

VIERDE AFDEELING.

Over de Nationaale Rekenkamer.

529. 'Er zal een Nationaale Rekenkamer zyn.

530. Dezelve zal bestaan uit 5 Leden en een Secretaris.

531. Hier toe kunnen alleen worden verkoren Stemgerechtigde Burgers, 30 Jaren oud, binnen de Republiek geboren en zints de 10 laatste Jaren woonagtig.

532. Zy zullen, tydens hunner aanstelling, noch aan den ander onderling, noch aan den Thesaurier-Generaal of Leden der Finantie-Kamer, noch Staats-Raad of hunne Ministers, mogen bestaan tot in de derden graad van Bloedverwand- of Zwagerschap.

533 als 473.

534 als 474.

535 als 475.

536 als 477.

537 als 478.

538 als 480.

539 als 481.

540

540 Deze Kamer zal examineren en sluiten de Rekeningen van de Nationaale Ontfangers en Comptabelen.

541. Zy zal examineren en liquideren de declaratien, ten lasten van den Lande.

542. Zy zal zorgen, dat hieromtrend de orders van den Lande stipteiyk worden waargenoomen.

543. Zy zal de door de Finantie-Kamer geslagen Ordonnantien Registreren; dan zulks niet vermogen te doen, ten zy dezelve naar den bepaalden form zyn ingericht.

544. Byzonder niet dezulke, welke niet overeenkomen, met het in articul 498 bepaalde.

545. Het in articul 490 bepaalde zal ook voor deze Kamer plaats hebben.

546. als 501.

547, als 503.

548. Het Tractement voor ieder Lid zal zyn *f* 3000 's jaars.

549 als 525.

550. als 526.

551. Het Wetgevend Lichaam zal in het 540 en 541 articul zodanige uitzonderingen kunnen maken, als het nodig zal oordeelen.

552, als 528.

TITUL VI.

Van de Departementen.

EERSTE AFDEELING.

Verdeeling.

553. De Republiek is verdeeld in 9 Departementen.

554. Dezelve worden genaamd Friesland, Stad en Lande, Drenthe, Overysfel, Gelderland, Bataafsch Braband, Zeeland, Holland en Utrecht.

555. Die Departementen zyn van dezelfde uitgestrektheid, als bevorens de Gewesten van dezelfde naam; dan dat Ameland by Friesland, Wedde en West-Wolde by Stad en Lande, Buren en Culemburg by Gelderland, de Willemstad en Dintelooit by Bataafsch Braband, Vyanen en Yselstyn by Holland zullen worden gevoegd, en met dezelve een Departement uitmaken.

556. Zy zullen nogthans niet delen in de particuliere schulden, huishoudelyke lasten der Departementen, behalven tot die kosten van 't inwendig Departementaal Bestuur; waar voor zy jaarlyks een vaste somma zullen moeten opbrengen, en wel by onderlinge schikkingen met het Departementaal Bestuur, of by arbitrage, op den voet als by articul 405 is bepaald, dan zullen twee arbiters door 't Departementaal Bestuur, en twee door 't bygevoegde gedeelte worden benoemd.

TWEEDE AFDEELING.

Departementaal Bestuur.

557. In elk Departement bestaat een Departementaal Bestuur.

558. Genaamd *Breeden Raad*, wordende de Leden daar toe naar de bevolking door Kiezers verkozen, welke dezelve vereischtens moeten hebben, en Verklaring afleggen, als boven Art. 49. bepaald is.

559. In een Departement, van 30, tot 50 duizend Inwooners worden in elk District tot het Departementaal Bestuur zeven Leden verkooren.

Van 50, tot 100 duizend	in elk District			5 Leden.
Van 100, — 150 ———	.	.		4 Leden.
Van 150, — 200 ———	.	.		3 Leden.
Van 200, — 250 ———	.	.		2 Leden.
Meer dan . . 250 ———	.	.		1 Lid.

560. De werkzaamheden der Kiezers zullen, voor de eerste reis, door het Departementaal Bestuur, by 't aanneemen der Constitutie bestaande, worden geregeld; echter op gronden der Constitutie en approbatie van 't Wetgevend Lichaam.

561. Door het Departementaal Bestuur zal binnen agt dagen na de Zitting van 't Wetgevend Lichaam, het Plan hier toe worden ingezonden.

562. Zy zal, binnen 4 weeken, het zelve goed- of afkeuren.

563. 3 Weeken na de goedkeuring zal 't Nieuwe Bestuur worden verkooren, en 14 dagen daar na sessie neemen.

564. Persoonen, welke Art. 89. staan vermeld, zyn hier toe niet verkiesbaar.

565. Leden van eenig Gemeente-Bestuur, of eenige Ambtenaren, welke onder de comptabelen kunnen gerekend worden, tot het Departementaal Bestuur verkoozen en sessie nemende, worden gehouden als van hunne posten afstand te hebben gedaan.

566. Het Departementaal Bestuur kan dit ook tot andere Ambtenaaren uitstrekken.

567. Bloedverwanten, tot in den 3de graad, kunnen niet te gelyk tydig sessie neemen.

568. Zodanige te gelyk verkoren wordende, beslist het lot, wie Zitting nemen zal.

569. 'Er zyn alleen toe verkiesbaar, Stemgerechtigde Burgers, volle 25 jaaren oud, binnen de Republiek gebooren, en de zes laatste jaaren hunne woonplaats gehad hebbende in 't Departement, waarzy worden verkooren.

570. De verkiezing geschied jaarlyks op een door het Departementaal Bestuur vastgestelde dag,

571. Zodra de verkiezing is geschied, geeft het plaatselyk Bestuur 'er van kennis aan het Departementaal, welk over de wettigheid en bevoegdheid beslist.

572. Even als Art. 155, met verandering van Nationaal Gerichtshof in Departementaal.

573. Jaarlyks gaat 'er één derde der Leden af, zodat alle 3 jaaren de Leden zyn afgewisseld, wordende de beide eerste keren door het lot bepaald.

574. Een afgetreden kan weder terstond, dog slegts éénmaal weder worden verkozen, dan naderhand niet dan na verloop van twee jaaren

575. *De Breede Raad* houd jaarlyks 2 Land-dagen ieder van 3 weken, waar van zy zelfs den tyd bepaald.

576. Zy verkiest de 1ste dag der 1ste Land-dag by volstrekste meerderheid een President voor den tyd van één jaar.

577. By 't zitting neemen, leggen de Leden in deszelfs handen den Eed af.

578. Het

578. Het Departementaal Bestuur zal het recht hebben tot 't maken van Civiele en Crimineele Wetten, voor 't Departement, mits niet strydende met de Wetten, door het Wetgevend Lichaam gestatueerd, en zullen dan vervallen, wanneer dit Lichaam door een algemeene Wet over de gevallen, in de Departements Wet vervat, koomt te voorzien; dan het zal geene schikkingen hoegenaamd mogen maken, met betrekking tot de algemeene Finantien.

579. Het maakt alle zodanige Reglementen, Statuten &c. als voor haar huishoudelyk Bestuur benodigd is.

580. Ook met opzigt tot de Finantien, by Art. 401. vermeld.

581. Zy zal *Veniam aetatis*, Octroyen en dispensatie kunnen verleenen, overeenkomstig de Wet.

582. Het stelt zyne Ministers en Departements-Ontfangers aan.

583. Het zal in Actens van 't Wetgevend Lichaam of Staats-Raad geene veranderingen mogen maaken, noch dezelve entraveren onder verantwoordelykheid aan 't Hooge Nationaal Gerichtshof.

584. De doorvoer van alle goederen van het eene Departement naar het andere, zal met geene belasting mogen bezwaard worden.

585. De invoer van goederen, uit het eene Departement in het andere, mag niet verbooden worden.

586. Geen Departement zal eene hoogere belasting op goederen, uit een ander Departement koomende, mogen heffen, dan, waar meede dezelve in dat Departement, waar in zy vallen of gemaakt zyn, bezwaard zyn.

587. Geen Departement zal den uitvoer van goederen naar eenig ander Departement belasten of verbieden.

588. In ieder Departement zal een Collegie van Gecommitteerde Raden bestaan, uit niet minder dan 5, nog meerder dan 15 Leden; bepaalende ieder Departement hier van het juiste getal.

589. Als ook de Daggelden voor die Leden, en hunne Instructie.

590. Gaande jaarlyks ⅓ van het Collegie af, wordende door het lot de Leden der eerste en tweede afwisseling bepaald.

591. Dit Collegie word by volstrekte meerderheid met besloten Billetten, door 't Departementaal Bestuur uit hun midden verkooren.

592. Die keuze geschied, de eerstemaal, daags na de 1ste Zitting van 't Departementaal Bestuur.

593. Vervolgens jaarlyks op de tweede dag der Landdag, die op de verkiezing der Leden tot den Breden Raad volgt.

594. En als dan uit de nieuw verkorene Leden.

595. Binnen's tyds een plaats open vallende, vervult de verkorene de nog te fungeerene tyd zyner voorganger.

596. Voor die Leden van 't Departementaal Bestuur, welke tot het Collegie verkooren zyn, worden nieuwe benoemd.

597. Het Collegie verkiest een President voor één Maand.

598. Zy beschikken, by absentie van den Raad, over zaken van Politie en Oeconomie, hebben toezigt over de beheering der Finantie, en doen wat door den Raad besloten is, ter uitvoer brengen.

599. Zullende de verdere bepalingen voor dit Collegie in hunne Instructie worden geinsereerd.

600. Waar by ook haare verrigtingen zullen bepaald worden, dan, wanneer het Bestuur vergaderd is.

601. By uitsluiting zal aan het zelve gedemandeerd worden de voorslag tot nieuwe Lasten en Impositien; zullende 't Departementaal Bestuur hier over niet mogen delibereeren, dan op hunne voorslag, noch nieuwe Lasten of Impositien heffen, dan met consent van 2 of 3 van het volle getal hunner Leden.

602. Aan dit Collegie staat de begeving der Ambtenaren, welke in Art. 561. niet zyn vermeld.

603. Zy maakt door den druk gemeen, een Jaarlyksche summiere staat der uitgaven en inkomsten van 't Departement.

604. Zy roept den Breden Raad zo dikwerf te zamen, als zy nodig oordeelt, in de Brieven van beschryving de poincten van deliberatie vermeldende.

605. De Raad zal een nader plan voor het inwendig Bestuur vervaardigen, gebouwd op de regelen en gronden, hier voren vastgesteld.

606. Het Plan vervaardigd zynde, zullen de Grondvergaderingen worden opgeroepen, om Kiesers te verkiesen.

607. Zy zullen zoo veel Burgers in hun Districts-Vergaderingen verkiesen, als 'er Leden in het Departements-Bestuur aldaar moeten verkoren worden.

608. Deze verkorene, welke alle de vereischtens van Kiesers zullen moeten hebben, zullen een Commissie, ter beoordeeling van het Plan, benoemen.

609. Het Plan goedgekeurd zynde, word aan het Wetgevend Lichaam ter beoordeling ingezonden.

610. In het zelve Articulen vindende, strydig met de Constitutie, zal zy die ter verandering aan 't Departementaal Bestuur opgeven.

611. Het Departementaal Bestuur en de Commissie, in Art. 608. vermeld, zich over het Plan niet kunnende vereenigen, zal het Wetgevend Lichaam arbiter zyn.

612. Het Departementaal Bestuur, met eene meerderheid van ⅔, eenige veranderingen noodig oordeelende, zal hier van het Plan ontwerpen.

613. Dit Plan ontworpen zynde, zal 'er weder eene Commissie, als articul 606 vermeld, worden verkoren.

614. Dezelve die veranderingen afkeurende, zyn zy vervallen.

615. Goedgekeurd zynde, worden zy aan het Wetgevend Lichaam, ter beoordeeling, ingezonden.

616. Het Departementaal Bestuur requireerd geene troepen ter maintien der rust, dan uit de naastbygelegene guarnisoenen, met dadelyke kennisgeving aan den Staatsraad.

DERDE AFDEELING.

Van het Gemeentens Bestuur.

617. Het Plaatselyk Bestuur wordt genaamd *Raad der Gemeente.*

618. Zy

618. Zy worden door Stemgeregtigde Burgers of Kiezers verkooren.

619. Waar de bevolking minder is dan 1251 Inwooners, direct door Stemgerechtigden of door Kiezers; in plaatzen van meerder bevolking, door Kiezers.

620. De Stemgerechtigde moeten zyn overeenkomstig articul 8, 9 en 10; en de Kiezers als articul 49 is bepaald.

621. Ieder Plaats of Gemeente zal het Reglement, op de wyze der verkiezing, het getal en inrichting van den Raad der Gemeente, ter fanctie aan het Departementaal Bestuur aanbieden.

622. Die by articul 89 zyn uitgesloten, zyn niet verkiesbaar.

623. Zy vermogen den ander niet tot in de derde graad bestaan.

624. Verkiesbaar zyn, Stemgerechtigde Burgers, volle 25 jaren oud, de 3 laatste jaren in het Departement, en één jaar in de Gemeente hebbende gewoond, en, omtrend de gegoedheid, die vereischtens, als welke in Kiezers wordt gevorderd, of wel by byzonder Reglement is bepaald.

625. Over de verkiezing verschil ontstaande, beslist 't Departementaal Bestuur.

626. Stemgerechtigde van eenige Plaats, daar toe expresselyk by den ander gekomen, en met meerderheid van ⅔ nuttig oordeelende, zig af te scheiden van een of meer Plaatzen, waar mede zy vereenigd zyn, en zig onder een byzonder Gemeentens Bestuur te stellen, zal zulks kunnen geschieden, wanneer 't Departementaal Bestuur na examinatie der redenen dit inwilligt.

627. Onderscheidene plaatzen zich willende onderling vereenigen, wordt daar toe vereischt, dat de Stemgerechtigden van ieder plaats, daar toe geconvoceerd zynde, hier in met eene meerderheid van twee derde toestemmen, en voorts als by het voorig Art. is bepaald.

628. Zy wisselen jaarlyks voor een gedeelte af.

629. Zy maakt de nodige keuren en beschikkingen op haare Politie en Finantie, en doet hier van jaarlyks rekening.

630. Zy maakt zodanige inrichtingen, Gestigten en Gebouwen, als zy tot bevordering van het algemeene nut nodig oordeelt.

631. Zy heeft zo wel hier over, als over de eigendommen der Gemeente de beheering; dan zal geene beschikking zich aanmatigen over Eigendommen, particuliere Corporatien specterende.

632. Zy zal geene belasting mogen heffen, dan met voorkennis en toestemming der Gecommitteerden uit de Stemgerechtigden.

633. De beschikkingen over het getal en de verdere bepaling dezer Gecommitteerden worden aan de Gemeente zelfs overgelaten; dan zal by de verkiezing de gegoedheid, Art. 50 vermeld, worden in acht genomen.

634. Het Bestuur zal zyn ingerigt, conform het Reglement, door de meerderheid der Stemgerechtigden, in de Grondvergaderingen opgekomen, vastgesteld, mits niets strydigs inhoudende, noch met de Constitutie, noch met de algemeene Wetten, noch Departementaale,

TITUL VII.

Van de Rechterlyke Macht,

EERSTE AFDEELING.

Algemeene Beschikkingen.

635. Zy kan alleen worden uitgeöefend door Rechters, by de Constitutie vastgesteld.

636. De Administratie der Politie zal binnen een zekeren tyd, door 't Wetgevend Lichaam te bepalen, overal gescheiden worden van het Rechter Ambt.

637. Geen Rechter kan worden afgezet dan om bewezen misdaad, noch worden gesuspendeerd, dan om redenen, na verhoor, by de competente Rechtbank voldoende geoordeeld.

638. Leden van eenig Gerechtshof zyn niet dan tot Rechterlyke Ambtsbedieningen verkiesbaar, tenzy na dat zy twee jaaren afstand van het Rechter-Ambt hebben gedaan.

639. Hunne wedden mogen, geduurende den tyd hunner Functien, niet verminderd nog vermeerderd worden.

640. Niemand kan tegen zyn wil van den aan hem, by de Constitutie of Wet, toegekende Rechter worden afgetrokken.

641. Geen Broeders, Schoon-Broeders, Schoon-Vader en Schoon-Zoon, Oom en Neef zullen gelyktydig tot Rechters of Publieke Aanklagers mogen worden verkooren.

642. Allen, die op politiek bevel zyn gevangen genomen, moeten, uiterlyk binnen 24 uuren, in handen der Plaatzelyke Justitie worden overgeleverd, om vervolgens by den competenten Rechter te worden geoordeeld; zullende by faute van dien de gevangeneeming worden gehouden *voor een aanslag op de Vryheid, en openbaar geweld:* kunnende dit Articul door 't Wetgevend Lichaam niet worden opgeheven, dan ingevalle van *rebellie* of *invasie* en nog maar telkens voor een maand.

643. Alle Geconstitueerde Machten en Rechters moeten de sterke hand leenen aan de bevelen, door 't Hooge Gerechtshof aan haare Deurwaarders of Exploicteurs gegeeven.

644. Het zelve zal in ieder Departement plaats hebben, met opzicht tot het Departementaal Gerechtshof.

645. Alle Rechters zyn gehouden, de Vonnissen van elkander, welke in kragt van gewysde gegaan zyn, ter executie te helpen stellen, ook over en weder de letteren requisitoriaal te respecteeren; de geschillen diensaangaande, als ook alle jurisdictie Questien, Partyen onder een en het zelve Departement behoorende, staan aan het Departements-Gerechtshof, en in andere gevallen aan 't Hooge Nationaal Gerechtshof, ter beslissing.

646. Op poene van Nulliteit zal in de Crimineele zaken, in de difinitieve vonnissen, de misdaad moeten worden uitgedrukt.

647. Er zal nimmer eenige verbeurt verklaring van goederen plaats hebben.

648. Er zal alomme regt gedaan worden, *in naam ende van wegens het Volk van Nederland.*

649. Alle

649. Alle Vonnissen moeten in het openbaar worden gepronuntieerd.

650. Het Wetgevend Lichaam zorgt, dat de Commissie, benoemd ter formeering van het Crimineele Wetboek en manier van Procedeeren in Crimineele zaken, daar mede gereed is binnen een jaar na 't aanneemen der Constitutie,

651. Als een vereischte in dat ontwerp staat vast, 't ten eenemaal affchaffen der Pynbank door de geheele Republiek.

TWEEDE AFDEELING.

Van het Hooge Nationaale Gerichtshof.

652. Het zelve zal uit 7 Raden bestaan, daar onder begrepen den Voorzitter.

653 Dan, by vermeerdering van werkzaamheden, zal dit getal met 2 mogen vermeerderd worden.

654 Zy zullen moeten zyn inboorlingen, en de 10 laatste jaren in de Republiek hebben gewoond.

655. Als Stemgerechtigd bekend, volle 30 jaar oud, en in de Rechtsgeleerdheid gegradueerd

656. By vacature formeert het Hof eene Nominatie van 6 persoonen, Alphabetisch gemaakt, zend die aan de Kamer der Oudsten ter keuze in; dan zal de eerste reize de Groote Kamer hier toe een dubbeldtal formeeren.

657. Na hunne beëdiging zullen zy by beslotene Billetten uit hun midden een Preses verkiezen, voor den tyd van 2 jaaren.

658. De Wedden voor de Leden zullen op niet minder dan *f* 4000 's jaars mogen gesteld worden.

659. Zy zullen, onder geenerhande voorwenfel, eenige kosten ten hunne behoeven aan partyen Litiganten mogen berekenen, nog ook aan den Lande voor eenige advyfen.

660 Zy zullen by uitsluiting oordeelen:

1. Over hoog verraad, bestaande in het verwekken van Oorlog tegen 't Land, of het verleenen van hulp aan den Vyand.

2. Over klagten, welke door buitenlandsche Mogendheden worden gedaan, tegens Ingezetenen, over inbreuk op gemaakte Alliantien en Tractaten of andere misdaden, tegen 't recht der Volken gepleegd.

3. Over zaken, waarin het Gemenebest als parthy is betrokken.

4. Over alle misdryven, door de Leden van het Wetgevend Lichaam, van den Staats-Raad, van de Nationaale Financie en Reken Kamer, benevens derzelver Ministers, in de waarneming hunner Post, als anderzinds door hun misdreven.

5. Over de misdryven der buitenlandsche Ministers.

6. Over de geschillen tu schen de Departementen.

7. Over jurisdictie-questien, ingevalle dat parthyen niet ressorteeren onder 't zelvde Departement.

8. Over questien over de Buyten en Pryzen op Zee, zoo door 's Lands Schepen, als door Particuliere Kapers genomen.

9. Over geschillen, tusschen Bevelhebbers, Reders of Geinteresseerdens van, of in particuliere Schepen, en tusschen die van 's Lands Schepen, gerezen.

10. Over misdaden binnen Scheepsboord gepleegd; dan blyft de cognitie over commune delicten, buiten Scheepsboord gepleegd door de Equipage, aan den ordinaire en competenten Rechter, binnen wiens jurisdictie het is begaan.

11. Over Zeerovery.

12. Over de misdaden, door Nationaale Finantie Ambtenaren gepleegd.

13. Over Crimineele Actien, de Convoyen en Licenten betreffende.

14. Over de zaken, hunne Suppoosten betreffende.

661. Hetzelve zal by prævenție oordeelen.

1. Over alle overtreedingen van voorzieningen, in de Constitutie vervat.

2. Over alle vervalsching van Vivres, en Munitie van Oorlog.

3 Over het valsche Munten.

4. Over Strandroof.

5. Over alle feitelyke resistentie aan de uitvoering der bevelen van den Staats-Raad.

6. Over diergelyke resistentien aan de Ontfangers en Bedienden der Nationaale Finantien, in officio aangedaan.

662. Hetzelve zal, ingeval van hoger appel, nimmer eenige Judicature uitoefenen, ten zy het Wetgevend Lichaam hier in met betrekking tot Finantieele zaken verandering maakte.

663. De Sententien, ter eerster instantie geweezen, zullen kunnen worden gerevideerd, uitgezonderd in zodanige criminele gevallen, wanneer den eisch aan den accusator publicus is ontzegd.

664. Naar evenredigheid der Leden, welke de Sententie hebben uitgebragt, zullen door de Kamer der Oudsten uit de Departementale Gerechtshoven adjuncten Revisseurs worden benoemd.

665. De bepaling der orde op het Stuk der Revisie, wordt aan het Wetgevend Lichaam overgelaten.

666. Het Hof zendt, ingevalle, in materie van Gratie, door het Wetgevend Lichaam hunne consideratien worden gerequireerd, bevorens daar op te dienen, het Request aan den Rechter, in de zaak competent, met last om het Nationaal Gerechtshof met inzending van alle de stukken, daar op betrekkelyk, ten spoedigsten van consideratien te dienen.

667. De Advysen der Leden zullen in alle gevallen met redenen moeten bekleed zyn.

668. 'Er is een Publieke Aanklager, onder den Titul van Procureur Nationaal.

(*Het vervolg in ons volgend Nummer.*)

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 249. *Vrydag den 18 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het PLAN VAN CONSTITUTIE.

Art. 669. Een Griffier, en de verdere nodige Ambtenaaren assisteeren hetzelve.

670. De Procureur Nationaal en de Griffier zullen dezelfde vereischtens hebben, welke Articul 654 en 655 betrekkelyk den President en Raden van dit Hof vermeld zyn.

671. De Procureur Nationaal wordt uit eene Nominatie van drie Persoonen, door het Hof alphabetisch uitgebragt, door de Kamer der Oudsten verkoren.

672. Het Hof stelt hunne Griffier en nodige Ambtenaaren zelf aan.

673. Het Wetgevend Lichaam arresteert voor dezelve de nodige Instructien, bevoorens zy in functie treden.

674. Het Hof formeert ten spoedigsten die Instructien, gelyk op een Reglement, zo op de Griffie, als Leges, welke door het Wetgevend Lichaam worden bekragtigd.

675. Het zend meede binnen ses Maanden aan het Wetgeevend Lichaam, ter approbatie, een Reglement op het salaris der Practisyns, Deurwaarders en Exploicteurs.

676. De President, Leden en Ministers van dit Hof leggen, in handen van den President van de Kamer der Oudsten, zodanig een Eed af, als by hunne Instructie is bepaald.

677. Hetzelve vergaderd niet in een en hetzelve Departement met het Wetgevend Lichaam.

678. Het Wetgevend Lichaam zal bepalen, naar welke manier en Wetten van Procedeeren het Hoge Nationaal Gerichts-Hof zich zal hebben te gedragen, tot dat algemeene Wetten zullen zyn vastgesteld.

DERDE AFDEELING.

Van de Departementaale Gerichts-Hoven.

679. Er zullen Departementaale Gerichts-Hoven door de geheele Republiek zyn.

680. Zy zullen zo veel in getal en zodanig georganiseerd zyn, als door het Wetgevend Lichaam, na ingekomene consideratien van de Departementaale Besturen, zal worden bepaald, wanneer het algemeen Civiel en Crimineel Wetboek en manier van Procederen zal zyn gearresteerd.

681. De thans daar zynde Departementaale Gerichtshoven zullen tot dien tyd in werking blyven op den voet hunner Instructien, voor zo verre daar in by de Constitutie, of door het Wetgevend Lichaam geen verandering in is gemaakt.

682. Daar, waar dezelve thans niet aanweezend zyn, zullen dezelve tot dien tyd door het Departementaal Bestuur worden geconstitueerd op eene Instructie, door het Wegevend Lichaam te bekragtigen.

683. Zonder toestemming voor het Wetgevend Lichaam, zullen de Departementen geene veranderingen in die Instructie mogen maaken; dan daar in verbeteringen willende makende, zullen zy die aan het Wetgevend Lichaam inzenden.

684. De tegenswoordig fungerende Leden en Ministers, zullen provisioneel worden opgevolgd, door dezulken, welke van wegens de Ingezetenen, door Kiezers, in de Grondvergaderingen daar toe benoemd, zyn genomineerd.

685. By elk der navolgende vacatures formeert ieder Departementaal Gerichtshof, eene nominatie van drie persoonen, om daar uit de verkiesing te doen.

686. De Leden worden op vaste Tractementen aangesteld, door elk Departementaal Bestuur, in den haren te bepalen.

687. als 659.

688. Tot Leden, Publieken Aanklager en Ministers zyn alleen verkiesbaar:

1. Inboorlingen van de Republiek en welke zes jaar hunne vaste woonplaats aldaar hebben gehad.
2. Stemgeregtigden.
3. Die volle 25 jaren oud zyn.
4. In de rechtsgeleerdheid gegradueerd.

689. Zy benoemen dadelyk na hunne beëdiging met beslooten Billetten een President, voor den tyd van twee jaaren.

690. By het aanvaarden hunner Functie zullen zy een

fo-

solemneelen Eed afleggen.

691. De Publicke Aanklagers zullen daar te boven by Eeden beloven, dat zy van alle infractien op de Constitutie, en byzonder van de misdaad van hoog verraad aan den Procureur Nationaal zullen kennis geeven, en met hem dienaangaande correspondeeren.

692. Zy zullen niettemin in materie van hoog verraad dadelyk apprehensie doen, als ook wanneer 'er vreze is, dat de schuldige zich door de vlugt de vervolging der Justitie zoude onttrekken, mits in dit geval daar toe door haar Hof geauthoriseerd.

VIERDE AFDEELING.

Van de Rechtbanken in de Steden en ten platten Lande.

693. 'Er zullen geen meerder Rechtbanken, noch Publicke Aanklagers en Ministers zyn, als tot de goede Administratie der Justitie benodigd zyn.

694. Elk Departementaal Bestuur zal ten spoedigsten aan het Wetgeevend Lichaam inzenden een door hun ontworpen Plan van Organisatie der Rechtbanken, onder hun Departement ressorterende.

695. Na het arresteren van het algemeen civiel en crimineel Wetboek zullen alle Subalterne Rechtbanken zodanig georganiseerd en in zulke getallen zyn, als door het Wetgeevend Lichaam, na ingenoomene consideratien, nader zal zyn bepaald.

696. De Leden en Ministers dier Rechtbanken zullen door Kiezers, in de Grondvergaderingen benoemd, voor een onbepaalden tyd worden verkooren.

697. Daar, waar crimineele Vierscharen zyn, zullen de Publicke Aanklagers op gelyke wyze worden verkooren.

698. Tot de voorschreven Posten zyn alleen verkiesbaar:

1. Inboorlingen van de Republiek, ten minsten 6 jaren in het Departement, waar onder de Rechtbank behoort, gewoont hebbende.
2. Stemgerechtigde Burgers.
3. Volle 25 Jaren oud.

699. Alle Rechters in deze Rechtbanken zullen in handen van 't plaatselyk bestuur, by solemneele Eeden beloven, dat zy zich getrouwelyk van hunnen plicht zullen kwyten, en zich gedragen naar de Wetten en Ordonnantien, onder hun ressort in vigeur.

700 als 691.

701 als 692.

VYFDE AFDEELING.

Van de Rechtspleging over de Militairen.

702. Het Oorlogs Volk blyft, in commune delicten en in civiele zaken, alleen aan den dagelykschen en competenten Rechter onderworpen; dan zal het aan het Wetgevend Lichaam staan, om over Commune delicten, welke of niet aan den lyve strafbaar, of door Militairen onderling gepleegd, de nodige bepalingen te maken, en verders wanneer zy zullen te velde zyn of anderzinds in tyde van Oorlog.

703. Met betrekking tot Militaire delicten, offschoon dezelve met Commune delicten vermengd zyn, of hier over geschil ontstaat, worden zy voor zodaanige Rechtbank en op zulk een wyze te recht gesteld, als het Wetgevend Lichaam zal bepalen.

TITUL VIII.

Van den Godsdienst en het Publiek Onderwys.

EERSTE AFDEELING.

Van den Godsdienst.

704. Het Volk van Nederland verklaart niet alleen, eerbied te hebben voor den Godsdienst, maar dezelve te houden als de eenige bron van eeuwig Heil, den grondslag van Deugd, goede Zeden, en Volks geluk.

705. De Staat draagt zorg voor de bevordering van 't Godsdienstig Onderwys, dat overal gelegendheid tot openbaare Godsdienstoefening zy en voor de behoorlyke betaling haarer Leeraaren.

706. De Kerk is afgescheiden van den Staat; geene voor- of nadeelen zyn dus aan de belydenis van eenige Godsdienstige begrippen gehegt.

707. Alle Godsdienstige Genoodschappen, waar niets tegens de Zeden of Burgerlyke Wetten wordt verricht of geleerd, zyn onder de bescherming der Wet.

708. Alle Kerkgenoodschappen verrigten met ongeslotene deuren binnen de muuren van hun Kerkgebouw hunne Godsdienstoeffeningen.

709. De Staat erkent geene Godsdienstige geloften.

710. Niemand mag buiten zyn Kerkgebouw met eenige Ordenskléderen van Godsdienstige Genoodschappen verschynen.

TWEEDE AFDEELING.

Van het Publiek Onderwys.

711. 'Er zullen genoegzame Scholen zyn, waarin de Jeugd in het Lezen, Schryven, Rekenen, en alle zulke kundigheden, welke de bestemming van den vryen Burger het meest kunnen bevorderen, worden onderwezen.

712. In dezelve wordt op de gewoone Schooltyd geen onderwys gegeven in eenige dogmaticque Leerstellingen van eenig Kerkgenoodschap, ook zullen geene Boeken, waarin zoodanige Leerstellingen worden gevonden, gebruikt worden.

713. 'Er zal een Nationaale Hooge School worden opgericht, ter onderwys der Jeugd in alle vakken van nuttige wetenschappen.

714. De Departementen en Plaatselyke Besturen houden 't regt, Hooge Schoolen en Kweekschoolen op te richten.

715. 'Er zal een Collegie van Curatoren over het Nationaale Hooge School bestaan.

716. Hetzelve zal uit 5 Leden bestaan, zullende zyn Inboorlingen, niet onder de dertig jaaren oud, en geene an-

andere Ambten of Bedieningen hoegenaamd bezittende.

717. Ieder Lid zal een Tractement van ƒ 3000 -:- 'sjaars genieten.

718 Het houdt deszelfs residentie daar, waar de Nationaale Hooge School bestaat.

719. De vyf Academien dezer Republiek zullen tot de eerste aanstelling van dit Collegie door haare Hoogleeraaren ieder een drietal opgeven, uit welke Nominatien, tot een gebragt, de Kamer der Oudsten 5 Leden kiezen zal.

720. By vacature zal de Kamer der Oudsten keuze doen uit eene overgelegde Nominatie, van twee Personen, een door het Collegie en een door de Professoren benoemd.

721. De Wetgevende Macht zal voor dit Collegie een nadere Instructie bepalen.

722. De geheele zorg en bestuuring van het Nationaal Onderwys is aan dit Collegie aanbevolen.

723. Het zal een Plan van inrichting, zo voor de Nationaale Hooge School, als die der Grond-Schoolen vervaardigen, het welk door het Wetgevend Lichaam zal worden bekragtigd, als ook een Plan over de Jurisdictie en Discipline der Hooge School.

724. De Voordragt der Hoogleeraaren geschied door de Curatoren, op bekragtiging van de Kamer der Oudsten.

TITUL IX.

Algemeene Beschikkingen.

EERSTE AFDEELING.

Over de Leenen.

725. Alle Leenplicht, Leenroerigheid, Dienstplicht of Personeele Servile verplichting, onder welke naam ook bekend, benevens de Leenhoven, Leenkamers en Lasthoven, met alle derzelver gevolgen, zullen by de aanneeming der Constitutie vernietigd zyn.

726. Alle Hofhorige rechten van goederen binnen de Republiek gelegen en van Hoven of Kamers binnen dezelve releverende, voor zo verre dezelve met Leenrechten gelyk staan, zyn dadelyk, na het aannemen der Constitutie, vernietigd.

Dan met die rechten, meer overeenkomende met het beklemmingsrecht, Erfpacht of diergelyke reële rechten, zal het Departementaal Bestuur zodanige dispositien maken, als zy ten wederzydsche belange zal nuttig oordeelen.

727. Geenerhande Leenhoven of Leenkamers zullen na het aannemen der Constitutie verleenen eenige verletbrieven of vergunningen om by acte van uiterste wil over Leengoederen te disponeeren, ook geen erfopvolgingen plaats hebben uit kragt van 't Leenrecht.

728. Ook zyn zonder onderscheid vernietigd alle Thynsen en Chynsen.

729. Dit zal zich echter niet verder uitstrekken dan tot Leenen in deze Republiek gelegen.

730. Als ook de Erfpachten en Uitgangen noch de Beklemmings en andere Rechten, welke vrywillig zyn of zullen worden gecontracteerd.

731. De eigenaars voor de, in Art. 727 en 728 beschrevene zaken, zullen by afkoop voor dit gemis schadeloos moeten gesteld worden.

732. Elk Departementaal Bestuur zal die afkoop bepalen, blyvende de te vooren gecontracteerde in volle kragt.

733. Een jaar na de aanneeming der Constitutie, zullen geen Transporten of Hypothecatiën van Leengoederen geschieden.

734. Alle Heerlyke Rechten en Tituls zyn van nu af, aan in de Nederlandsche Republiek afgeschaft en vernietigd, als ook het recht van Exue.

735. Elk Departementaal Bestuur zal onder approbatie van 't Wetgevend Lichaam de schadeloosstelling daar voor bepalen.

TWEEDE AFDEELING.

Gildens.

736. 'Er zullen niet blyven bestaan eenige Gildens, Corporatien of Broederschappen van Neringen, Ambachten of Fabricquen.

737. Geene nieuwe Leden worden na de aanneming der Constitutie in de Gilden toegelaten, zorgende het Wetgevend Lichaam, dat uit deze afschaffing geene onrechtvaardigheden voortvloeijen.

738. Belettende dit niet de voorzorg tegens het vervalschen der Metaalen, tegens de vrye oefening der Genees-, Heel en Vroedkunde, waar toe niemand dan na onderzoek en blyk van bekwaamheden zal worden toegelaten.

739. De Geconstitueerde Machten maken zulke inrichtingen, als ter bevordering der bloei van Handwerken en Fabrieken kan strekken.

740. Het Wetgevend Lichaam kan, tot bevordering der Kunsten, Wetenschappen en Industie, ter beloning van Kunstenaars en nieuwe ontdekkingen, uitsluitende voorregten voor eenen tyd vergunnen.

DERDE AFDEELING.

Gemengde Zaaken.

741. De Vryheid der Drukpers mag door geen Wetten verkort of belet worden.

742. Er mogen geen Boeken uitgegeven, gedrukt of verkogt worden, dan met den naam van den Schryver, of Drukker, of Uitgever, en zullen deeze, wegens daarin gevonden wordende personeele beledigingen verantwoordelyk zyn.

743. Geen Volks-Societeiten of Genoodschappen mogen zich den Titul of Qualiteit van Volks-Vergaderingen aanmatigen.

744 Geen onderscheid van rang, uit geboorte, bestaat 'er in Nederland.

745. Ellen, Maten en Gewigten zullen overal gelyk zyn.

746. Ieder Burger is verplicht de Wapenen ter Verdediging van het Vaderland en ter bescherming der rust te dragen.

747. Ie-

747. Ieder Burger heeft het recht van voordragt, petitie, of verzoek omtrend 's Lands zaken, en is dit recht zodanig aan ieder Burger eigen hoofd voor hoofd dat hy het niet kan vervreemden, nog daar van aan een ander de uitoefening opdragen.

748. Geen Burger kan afstand doen van het tractement of daggeld voor zyn post, het zy voor een geheel of gedeelte.

749. Het Nederlandsche Volk beveelt de handhaving der Constitutie aan het Wetgevend-Lichaam en alle geconstitueerde machten, en verklaart alle inbreuk op dezelve, een aanslag op de veiligheid des staats te zyn.

TITUL. X.

Over de Colonien.

750. Het Wetgevend Lichaam zal, twee Maanden naa haare Consistentie, de staat der Colonien naauwkeurig doen opneemen, en by eene Wet het nieuwe Bestuur der Colonien vasstellen, waar by, het belang der Colonien, van 't Moederland, en van de belang hebbende wordt in acht genoomen.

751. By deze Wet zullen de wederkeerige betrekkingen, zo der Colonien als van het Moederland worden verzekerd, de Colonien die bescherming erlangen, waar op zy recht hebben, en alles worde beraamd wat tot welzyn van dezelve kan strekken.

752. Dit alles zal binnen agt maanden moeten afloopen.

753. Het Bestuur derzelve blyft inmiddels op den ouden voet; dan zal het Wetgevend Lichaam bepalingen omtrend het getal der Leden, als omtrend de bezuiniging in 't Bestuur kunnen maken, en zullen de Committes niet verder worden aangemerkt als Leden der uitvoerende Macht.

TITUL. XI.

Over het maken van veranderingen in de Constitutie.

754. Een voorstel tot verandering zal niet dan 6 Jaar na de aanneeming kunnen geschieden.

755. Tot vermenging der Uitvoerende, Wetgevende en Rechterlyke Macht, of tot twee van beiden, zal nimmer eenig voorstel mogen geschieden.

756. De Kamer der Oudsten kan alleen het voorstel doen, het welk door de Groote Kamer bekragtigd wordt.

757. Niet dan na dat 'er ses dagen te vooren in de Kamer kennis van zy gegeven, kan het voorstel worden gedaan.

758. Zy maakt zodanig het ontwerp der verandering, als zy vermeend dat hetzelve Constitutioneel zoude behooren te worden gestatueerd.

759. De Groote Kamer ontfangt hetzelve ter beoordeling.

760. By de raadplegingen, hebben drie Lezingen plaats; dan zal in deze gevallen den tusschen tyd, ten minsten 10 dagen zyn, tusschen elke Lezing.

761. In elk der Kameren word, tot het voorstellen en bekragtigen der ontworpene verandering, de meerderheid van het volle getal der Kamer gevorderd.

762. De Groote Kamer de verandering oordeelende te moeten bekragtigen, zend dezelve aan het Hooge Nationaal Gerichtshof ter examinatie.

763. Het Nationaal Gerichtshof, oordeelende dat dezelve stryd met het Art. 755. zal het nimmer weder in overweging kunnen komen.

764. Het tegendeel bevindende, zendt de Groote Kamer het voorstel aan den Staats-Raad om consideratien en advys.

765. Dezelve 'er geene bedenkingen tegens hebbende, bekragtigd het de Groote Kamer.

766. Dan het tegendeel stand grypende, kan het niet dan na verloop van een geheel Jaar weder in deliberatie worden gelegt.

767. Hetzelve na verloop van dien tyd door twee derde der Kamer der Oudsten goedgekeurd, en door twee derde der Groote Kamer bekragtigd zynde, alles overeenkomstig de voorschriften, word het zonder tusschenkomst des Raads bekragtigd.

768. Het voorstel bekragtigd zynde, zorgt de Staatsraad dat de Grondvergaderingen tegens een bepaalden dag worden opgeroepen.

769. De Stemgerechtigden zullen hunne stem hier over met ja en neen uitbrengen.

770. Dezelve zullen naaukeurig opgetekend aan den Staatsraad ingezonden, en daar uit het besluit worden opgemaakt.

771. Aan de Kamer der Oudsten wordt ter revisie ingezonden het daar uit op te maakene besluit.

772. Het besluit ter verwerping of aanneming der verandering wordt by meerderheid der Stemgerechtigden opgemaakt.

773. Zy hebben even dezelfde kragt, als die by het eerste arresteeren van het Plan van Constitutie zyn vastgesteld.

774. Al wat in het Plan van Constitutie bepaald is, zoo met opzigt der afzonderlyke Finantien der Departementen, als ten opzigten der omslag en verdere voorziening tot het vinden van middelen voor de algemeene Finantien, blyft hier van uitgezonderd; waaromtrend geene verandering kan worden gemaakt, dan met eenparige bewilliging der Departementen, en zulks door de meerderheid der Stemgerechtigde Burgers van ieder Departement.

775. De Departementen zullen niet dan met hunne vrye toestemming die rechten, welke by de Constitutioneele Acten aan hun zyn gereserveerd, kunnen verliesen.

By dit Plan waren nog gevoegd twee Bylagen, getekend Letter A. en Letter B.

Waar van de eerste betrekking heeft tot den titul der Finantieele Zaken; gevende de Commissie in dezelve de reden, waarom zy in het Plan eene voorslag gedaan had,

hadden, ter nadere berekening van het montant der benodigde geldmiddelen, als ook nopens de proportie tusschen de Departementen hieromtrend bepaald.

De meerdere energie, welke 'er nodig was, om 's Lands Kas van Penningen te voorzien, dan wel tot dato had plaats gehad, had hun doen besluiten, tot het doen veranderen der quota: dan waar in niet weinig zwarigheid ondervonden, daar de tegenwoordige Quotaas, zo wel het eenigst middel waren, als ten oogmerk hadden, eene evenredigheid in het draagen der lasten daar te stellen.

Het afschaffen daar van, zonder andere middelen, welke de Proportie herstelden, konde niet maar zo plotseling worden daargesteld.

Dan ook heeft de Commissie in het vinden van middelen zwarigheid gevonden.

In de eerste plaats viel door haare eenvoudigheid onder hun oog het heffen van algemeene lasten.

Dan by overweging vonden zy dat middel onuitvoerlyk, en moesten zich dus tot een ander middel bepaalen, en geen beter kunnen uitvinden, dan het geen zy in den Titul der Finant en hebben voorgeslagen.

Zy hebben het Jaarlyksch waarschynelyk montant op tienen en een half Millioen begroot, als het beloop der laatste Staat van Oorlog uitmakende, en hebben daar in de oude Proportie gevolgd; zynde de reden, waarom zy hier in geene ronde somma hebben bepaald; maar wel die van ƒ 98 - 11 - 10, te vinden in de afschaffing der Quota van de Generaliteits Cassa. Ondertusschen is dit mede aan zwarigheden onderworpen.

Onder dezelve behooren, 1. dat, naar mate der verandering in de nieuwe inrichting der Republiek, ook verandering in derzelver behoeftens zullen worden voordgebragt. En dus daar na de begrooting zoude moeten worden veranderd.

2. Dat de opgegeven Proportien aan vele zal toeschynen veranderingen te behoeven, zy achten deze zwarigheden van dien aart, dat zy wel een nader onderzoek vereisschen. En hebben geoordeeld hier van de voorslag aan de Vergadering te moeten doen.

B Y L A G E B.

Behorende tot den Titul der rechterlyke Macht.

Project Instructie voor het Hoog Nationaal Gerichtshof.

Art. 1. De President en Raden zullen by het aanvaarden hunner Post den Eed van zuivering moeten doen.

2. Zy zuilen hoe ook genaamd geene giften of gaven mogen ontfangen voor of na het Proces, en zo zy ietwes hadden ontfangen, bevoorens eenige procedures werden geëntameerd, daar van kennis geeven, en de waarde daar van restitueeren, en niet mogen staan over de processen, die geene concerneerende, van wien zy die gaaven hadden ontfangen, zonder daar toe door den President geadmitteerd te zyn, en zullen zy zich alle Jaren tegens den ander moeten zuiveren.

3. Zy zullen ook niet mogen hebben eenige Pensioenen of Gagien.

4. Zy zullen provisioneel hunne zitting houden te Utrecht.

5. Zy zullen viermaal 's weeks vergaderen, uitgezonderd in de vacantien.

6. Zy zullen, geduurende hunne functier, geene tochten of wachten, of personeele diensten behoeven te doen.

6. Zy zullen recht doen in alle zaken, by de Constitutie vermeld.

8. Zy zullen mandement van Purge mogen verleenen.

9. Zy zullen, zo parthyen begeerden, zich te submitteeren aan de arbitrage van den Hove, daar in zodanig kunnen disponeeren, als bevonden zal zyn tegens de Natie en Justitie misbruikt te zyn; dan zal geen compositie over misdaden mogen plaats hebben.

10. Het Zegel zal onder den President berusten.

11. By absentie van den President zal het oudste Lid presideeren.

12. Het Hof zal, met postpositie van alles, en zoo vol aanig mogelyk, moeten dienen op alle zulke zaken, als waarop het Wetgevend Lichaam haare consideratien zal vorderen.

13. De werkzaamheden zullen door den President onder de Leden worden verdeeld.

14. Het Hof zal in cas possessoir geen Jurisdictie hebben, dan wanneer een der Leden of Suppoosten in dat cas zoude geconveniëerd worden.

15. De Advysen zullen gemotiveerd moeten zyn.

16. Niemand zal de geheimen of advysen mogen openbaren.

17. De Requesten, behoorlyk getekend, zullen in den Raad worden gelezen, en daar over zodanig gedisponeerd of provisie van justitie geordonneerd worden, als zal behooren.

18. De exploicten zullen door den Deurwaarder geschieden.

19. Het Hof zal niet dan met eenstemmigheid van 5 Leden in cas Crimineel definitieve Sententien mogen vellen.

20. Ingeval van vacature zal het Hof uit de Departementaale Gerichtshoven 3 Leden nomineeren, en zullen in cas Crimineel door den Procureur Nationaal en den geaccuseerde, en in cas Civiel door beide partyen, ieder één worden afgewezen, en de overgeblevene meede helpen advyseren en recht spreken.

21. Het Hof zal op geene stukken, dan met een Nationaal Zegel voorzien, reguard mogen slaan.

22. De Wetgevende Macht reserveert aan zich de ampliatie of alteratie van dit Reglement.

B Y L A A G E N.

Rapport der Commissie, ter onderzoek, op welke meest geschikte wyze zal kunnen worden bewerkt, dat de tegenwoordige Staat van Zaken in de Gewesten en Gemeentens in statu quo blyven, enz. (*Zie Dagverhaal No.* 110. *pag.* 258. *Col.* 2.)

Burgers Representanten!

Het behaagde Ul., by Decreet van den 8. dezer, te verzoeken en te committeeren de Burgers *Schimmelpenninck*, *Hartog*, *Gevers*, *de Mist*, *Nuhout van der Veen*, *de Lange* en *Fisk*, om te onderzoeken, op welke meest geschikte wyze zou kunnen worden bewerkt, dat de tegenswoordige staat der zaken in de Gewesten en Gemeentens in statu quo blyven, ten minsten zoodanig, dat niet door Constitutioneele Reglementen, op de Oppermagt des Volks in de byzondere Gemeentens en Gewesten gegrond, aan de te ontwerpene Constitutioneele Wet voor geheel Nederland worde geanticipeerd en geëntraveerd, en deze Vergadering daaromtrend te dienen van consideratiën en advis; met verder verzoek tot het concipieeren van eene exhortatoire Missive, daar by breder gemeld. — En het was uit bezef van het gewigt der zake, zoo wel als van de noodzaaklykheid eener prompte voorziening tegen het formeeren van alle zodanige Reglementen, die het werk der toekomstige Constitutie in de byzondere Gewesten zouden kunnen entraveeren, dat uwe Commissie, reeds terstond na het op haar gedecreteerde Commissoriaal van den den 8. dezer, aan Uliedèn heeft aangeboden de Concept circulaire Missive aan de Hoogstgeconstitueerde Magten in de byzondere Gewesten, die met eenige weinige veranderingen, by Decreet dezer Vergadering van den 13 dezer lopende maand, is gearresteerd en afgezonden.

Uwe Gecommitteerden houden zich zoodanig overtuigd van de evidentie der zaak zelve, en van de in dezen noodzaaklyke eenstemmigheid van allen, die het met het Vaderland wel meenen, dat zy de afzending dezer exhortatoire Missive aan opgemelde Hoogstgeconstitueerde Magten, byna alleen genoeg achten, om dezelve Magten terug te houden van alle deliberatien, omtrend eenige zoodanige Reglementen, die ten oogmerk zouden hebben, eene invoering van generale en voortdurende mesures, omtrent poincten, die uit derzelver aart en natuur, eene gedeelte zullen moeten uitmaken van het eventueele ontwerp eener algemeene Lands-Constitutie, en om in zulke Gewesten, in welke men zoodanige deliberatien reeds mogt hebben begonnen, en daar mede zelfs zoo ver gevorderd was, om de daar toe reeds geconcipieerde projecten aan den Volke ter goedkeuring voor te houden, dit werk aldaar te doen statuseeren, en alle verdere gevolgen en schadelyke effecten daar van voor te komen.

Zy zouden doch, zonder te kort te doen aan het goede doorzicht en de welwillendheid van hen, die door de keuze des Volks, thands belast zyn met het intermediair Bestier der huishoudelyke belangens in de byzondere Gewesten, niet mogen vooronderstellen, dat deze de hand zouden willen leenen, om het heilzame werk eener zoo lang gewenschte eenparige Constitutie, in eenigerlei maniere, tegen te gaan of te bekommeren.

Het Volk van Nederland heeft deszelfs ernstig verlangen daar na, by meer dan eene gelegenheid aan den dag gelegd, en de jongste discussien binnen deze Raadzale gehouden, over de een en ondeelbaarheid dezer Republiek, kunnen geen twyffel meer overlaten, dat ook de daarstelling van zulk eene onverdeelde en eenparige Constitutie, en van eene daar op gebouwde Regeeringsvorm voor het geheele Bataafsche Gemeenebest, de oprechte en voorname bedoeling zy, van alle de Leden dezer Nationale Vergadering.

En offschoon wel, by de opgedagte circulaire Missive, de Nationale Vergadering, getrouw aan het Voorschrift van het Reglement, waarby de linien van hare Magt zyn bepaald geworden, heeft verklaard, verre af te zyn, om zich te willen inmisceeren in iets, dat tot het intermediair huishoudelyk Bestier der respective Landschappen behoort, of om de nodige veranderingen en verbeteringen daar in te willen ophouden of beletten, — en offschoon ook uwe uwe Gecommitteerden niet zouden willen staande houden, dat in een of ander der Gewesten, of byzondere Steden en Districten binnen dezelve, geene zoodanige veranderingen of verbeteringen in een of ander gdeelte van derzelver huishoudelyk Bestier zoude kunnen noodzaaklyk zyn; zoo zal het echter, hunnes erachtens, weinig betoog behoeven, dat zelfs van deze veranderingen en verbeteringen niet dan het spaarzaamst gebruik behoord gemaakt te worden. Van den aanvang der Revolutie af heeft de Natie gevoeld, — en de geschiedenis der vorige Revolutien, zedert de twee laatste Eeuwen in Nederland voorgevallen, met derzelver gevolgen, gaf haar hier toe duure lessen — dat de affchaffing der Stadhouderlyke waardigheid onafscheidlyk was van de vernietiging van het Fœderalismus; of, om duidlyker te spreeken: zy heeft uit haare eigene Vaderlandsche geschiedenis geleerd, dat de meer dan eens afgeschafte Stadhouderlyke waardigheid, deszelfs Wedergeboorte alleen verschuldigd geweest is, aan den aart en de natuur der bondgenoodschappelyke samenstelling van dit Gemeenebest, en van de wryvingen en botsingen der byzondere en uit eenlopende belangens van de onderscheidene Provintien, en van die geslagten in dezelve, die haare voortduurende grootheid en verheffing, boven hunne Medeburgeren alleen behouden konden, in de afgebedelde gunsten van dien hogen Ambtenaar, aan welken zy, of hunne Voorouderen, de bestelling over genoegzaam alle Regeerings posten en Ambten van eenig aanbelang, zoo ruimschoots hadden opgedragen. Dat dus, by de nu op nieuws noodzaaklyk geoordeelde afschaffing en vernietiging van het Stadhouderschap, en van alle andere erffelyke Ambten en Waardigheden, eenen nieuwen en zekerderen weg behoorde te worden ingeslagen, en de oorzaak te gelyk met deszelfs uitwerzelen weggenomen. Die nieuwe, en — naar alle menschelyke berekeningen — zekerer weg bestaat in de meest mooglyke samensmelting en vereeniging van de tot nog toe afscheidene en menigwerf tegenstrydige openien en belangen der byzondere Gewesten, en derzelver Bestuurderen, — in het vernietigen van alle Aristocratie, of Regeering van Edelen en Grooten, die zich door geboorte, of gewaand recht van opvolging, in het publiek Bestuur, zonder of tegen den blykbaren wil des Volks genesteld hadden — in het daarstellen van eene eenparige Lands-Constitutie en Regeeringsvorm, die den algemeenen wil der geheele Bataafsche Natie, en niet meer den onvereenigden wil

wil van zeven of negen byzondere Landschappen zal uitspreken en in werking brengen, en welke alzo geconcentreerde Nationaale Wil, en Nationaale Magt, aan het aanstaand Gouvernement alleen zal kunnen geven, die energie, die hetzelve behoeft, om 's Lands hoogste belangens kragtdadig te kunnen behartigen en verdedigen, en om zich inwendig geacht en bemind — voor zyne Vyanden gevreest, en voor zyne Vrienden en Bondgenoten nuttig te maken.

Uit dit oogpunt dan de tegenswoordige Lands gesteltenis beschouwd zynde, zal ook de minst ervarene in het Vak van Staatkunde moeten toejuichen de meerdere Wysheid en Voorzichtigheid van het tegenwoordig Nederlandsch Geslacht, in het doen benoemen van een uitgezocht aantal van Mannen, beproefd in hunne kunde, eerlykheid en Vaderlandsliefde, om binnen zekeren tyd een wel overdagt en ryp beraden ontwerp eener zoodanige Constitutie den Volke aan te bieden; die aan de bovenstaande vereischten zal kunnen voldoen — boven de onbedagtzaamheid onzer voorouderen, die beurtlings ontevreden over eene Stadhouderlyke en Stadhouderloose Regeeringsform, dan de eene en dan de andere, door eenen Nationaalen schok lieten geboore worden, zonder ooit — immers met de nodige energie en eenstemmigheid — bedagt te zyn geweest, om door het daarstellen van eene vaste, op goede Wysgeerige en Menschkundige beginzelen gegronde Staats Constitutie, het zaad voor wedervolgende omwentelingen eens voor altyd te smooren, en onvrugtbaar te maken. En welk eene onvoorzigtigheid, welk eene onvoeglykheid — om geene sterkere woorden te gebruiken — zou het dan niet involveeren, dat, hangende de beraadslagingen deezer Commissie tot het ontwerp eener algemeene Constitutie, en in het gerustsstellend vooruitzicht, dat dezelfs geboorte niet zeer verre meer is verwyderd, enkelde Gewesten, of byzondere Steden, Districten, of geöorloofde Universiteiten en Corpora binnen dezelve, thands, ieder in den haare, alles, of immers zeer veel zouden 't onderste boven haalen, — verbeteringen in derzelver Landsyk — Municipaal — of lichaamlyk Bestuur ontwerpen — die ontwerpen door het Volk doen goedkeuren, of op nieuws daar in veranderingen doen brengen — en, zoo doende aan alle hoeken en gedeelten van het Staatsgebouw, *een ieder naar zyne wyze*, reformes te maaken, zonder dat het Plan van Verbetering voor het geheele gebouw nog is overgegeeven, veel min is goedgekeurd.

Uwe Gecommitteerden moeten rondborstig verklaaren, dat zy alle zodanige separate en præmatuure handelingen in eenig Gewest, Stad of District, houden voor allergevaarlykst — strydig tegen den gemanifesteerden wil van de geheele Bataafsche Natie — tegen den wil zelve van hen, die mede geyverd hebben voor de daarstelling deezer Nationaale Vergadering en de daar uit verkoozene Commissie tot de Constitutie; en die door het *by vooraf* ontwerpen of invoeren van gedeeltelyke en plaatselyke, meer of min uitgebreide, Reglementen van verbeteringen of veranderingen in het Bestuur van Zaaken, hunnen eigenen vroeger geopenbaarden wil zouden weerstreeven, en de uitvoering daar van belemmeren en kragtloos maaken; zy houden geen middel meer geschikt tot het doen voortduuren van de fœderalistische denkbeelden, die men wenscht te vernietigen; en in stede van door eene zagte en kalme leiding, de reeds genoeg verhitte en ontruste gemoederen der goede Ingezetenen voor te bereiden, tot een bedaard onderzoek van het toekomstig Ontwerp van Constitutie, kan eene geduurige verandering van de wyze der tusschen Regeering — al is die in het afgetrokken ook boven eene voorige te præfereeren, — geen ander gevolg hebben, als om de denkbeelden te verdeelen, — het vertrouwen op het toekomstig groot en eenpaarig Plan van algemeene Lands verbetering reeds vooraf te verzwakken — misnoegen en scheuringen in de byzondere Gewesten te veroorzaaken, — en dus doende 's Lands vyanden — en zulke, die alleen hun belang vinden by het aanstoken van inwendige beroerten, in de hand te werken; Het zal doch, — want dit is het lot van alle menschelyke voorstellingen — ook niet mogen verwagt worden, dat dit Plan van Constitutie aan allen even zeer zal behaagen, en dat 'er geene onvolmaaktheden of zwakke punten in zullen te vinden zyn: Maar men zal die onvolmaaktheden willen vermeerderen of vergrooten, wanneer men reeds eenigen tyd aan plaatslyk ingevoerde veranderingen gewoon geworden, by deze laatste, in tegenstelling der algemeene bepalingen, vermeent zyn voordeel te vinden: Kunstige intriguanten, Volksverleiders zullen deze, in schyn kleine, doch in haaren zamenhang groote stootingen en wryvingen der publieke begrippen te baate neemen, om het hart der Ingezetenen van het Ontwerp der Constitutie te vervreemden — tegenkanting op tegenkanting te doen stapelen, — en het eenigst redmiddel voor het zoo lang geteisterd Vaderland, door hunne verwoestende handen, te doen strekken, ou werken tot deszelfs onmisbaar verderf.

Alle de bovenaangehaalde redenen, die uwe wysheid met nog een aantal andere, evenwigtige zou kunnen vermeerderen, zyn de meer gedevelloppeerde motiven, die Uwe Gecommitteerden in een korter bestek hebben aangevoerd by de aan het hoofd dezes gementioneerde circulaire Missive aan de Hoogst Geconstitueerde Magten der byzondere Gewesten, by Uwl. Decreet van den 13 dezer lopende maand geaprobeerd. En daar Uwe Gecommitteerden in het volmaaktst vertrouwen verseeren, dat deze exhortatoire Missive by alle die Magten zal gehad hebben eene gelyke uitwerking van overtuiging der noodzaaklykheid, zoo wel als van welwillendheid, om in dezen de heilzaame pogingen der Nationaale Vergadering te secondeeren, zouden zy, wat hun aangaat, Uwl. moeten advyseeren, dat het Reglement geene andere meer geschikte of meer efficacieuse wyze aan de hand geeft, of aan deze Vergadering vry laat, om alle entraves tegen het werk der te ontwerpene Constitutie te beletten, dan alleen die van *overtuiging* en *exhortatie:* aan welke by opgedagte Missive reeds voldaan zynde, Uwe Gecommitteerden alleen in consideratie geeven, of deze Vergadering ook zoude kunnen en willen decreteeren, dat zy de Gronden en Motiven, hier boven ter dezer zaake aangevoerd, in substantie voor de haare adopteert; en dat dan Copie van dit Rapport en Extract van zoodanig Decreet, met eene Missive van geleide aan de Hoogst Geconstitueerde Magten der byzondere Gewesten zou worden gezonden, om te dienen tot verdere adstructie en appui van de exhortatien, vervat by de meergedagte vorige circulaire Missive van den 13 dezer.

Waar mede Uwe Commissie vertrouwende aan derzelver last te hebben voldaan, het een en ander echter onderwerpt aan Uwl. meer verlicht oordeel.

⁂ By den Boekverkoper A. VAN DEN KIEBOOM, te Dordrecht, is van de Pers gekomen: *Proeve over het vormen van den Volks Geest in eenen vryen Staat.* Dit nuttig Werkje, uit de Pen van een onzer geachte Schryveren gevloeid, heeft ten doel, de noodzakelykheid van het vormen van den Volks-Geest in alle, doch voor al in de Standen der Minvermogenden, en by dat gedeelte der Maatschappy, het welk met zyn handen werk zich een bestaan verschaft. Hier toe worden, in deeze Verhandeling, de geschikste middelen opgegeven, die, gedeeltelyk ontleend aan de voorbeelden der oude en geachtste Republicken, tevens berekend zyn voor de wezendlyke gesteldheid van den Mensch, en overeenstemmen met zyne verordening.

Dit Werkje, zo nuttig — zo noodzakelyk in dezen tyd, waar in men zich byzonder toelegd, om het Volksgeluk op duurzame grondslagen te vestigen, is, om het voor ieder verkrygbaar te maken, alom à 18 stuiv. te bekomen.

⁂ Een zeer belangryke BRIEF van CHRISTOPHILUS, over de nu eerlang uittebrengene NIEUWE CONSTITUTIE, aan de *Commissie* uit de *Nationaale Vergadering* des *Bataafschen Volks*, thans bezig zynde met het ontwerpen, van dezelven, door ZELOTUS, wordt heden à 4 st. uitgegeeven te Amsteldam, by A. B. SAAKES, op 't Water by de Papenbrug, en alom. — By wien ook in 't kort staat uittekomen: de TWEEDE DRUK van de zo zeer gezogte BEKNOPTE BESCHRYVING *van den geheelen* RHYNSTROOM, met een groote KAART *van de loop des Rhyns &c.* en 26 fraaye PLAATEN van de voortreflykste *Rhyngezichten*, waar van de *éérste Druk* binnen zeer korten tyd geheel is uitverkogt geworden. Liefhebbers welke van dit alleszints belangryk Werk, Exemplaaren in voorraad bespreeken, zullen *éérste Drukken* der *Plaaten* ontvangen, zynde 'er reeds Proeven van eenige *Nieuwe Plaaten* by den Uitgeever te zien.

[†] [†] [†] Iets over de tegenwoordige VACATURE, en het *al*, of *niet aanneemen* der beroepen LEERAAREN in de *Gereformeerde Gemeente* te AMSTELDAM, door een Lid dier Gemeente.

Een Stukje, dat zeer veel licht verspreid over dit zoo merkwaardig, als zonderling geval, waar van de gevolgen zich over de geheele Maatschappy kunnen uitstrekken, en dat dus van elk, ('t zy Leeraars of Leden.) die de welstand der AMSTELDAMSCHE GEMEENTE ter harte gaat, noodzaaklyk dient overwogen te worden. Word heden voor vyf en een halve Stuiver uitgegeeven, te Amsteldam by *van Vliet, Brave, Saker, Wesfing* en *van der Hey, Bom, Ten Brink, Kuyper, de Bruyn, Schalekamp, Keyzer, H. Vermandel, Poster* en alom, in de Buitensteden by de voornaamste Boekhandelaaren.

⁂ „ By J. ALLART, Boekverkooper te Amsterdam, is „ van de Pers gekomen en alom verzonden: *Wysgeerig Onderzoek* over NEERLANDS OPKOMST, daar op gevolgd „ VERVAL, en de nog overgeblevene middelen van HERSTEL door C. ZILLEZEN, Lid van de Hollandsche „ Maatschappy der Weetenschappen, in gr. 8vo. Een Werk, „ waarin worden aangeweezen de waare Grondbeginzelen „ voor een één en onverdeelde Constitutie, met een Plan „ van algemeene belasting, genoegzaam voor de behoefte van „ den Staat, en evenredig naar de meerdere of mindere vermogens der Gewesten en Ingezetenen van dien. Wordende „ verder uitvoerlyke middelen opgegeven tot herstel van „ Landbouw, Koophandel, Fabricken en Industrie; alsmede „ hoedanig volgens vaste Grondbeginzelen, het vervallen „ Nationaal Credit, ten minsten schade van den Lande, en „ deszelfs Ingezetenen zou kunnen worden hersteld. Een „ Werk van dat belang, dat men by het beoordeelen van het „ Plan van Constitutie zich met zeer veel vrucht daar van „ zal kunnen bedienen.

⁂ By de Boekverkoopers VAN VLIET en HAZEU, te Amsterdam, is van de Pers gekoomen, en alom verzonden, HISTORIE DER OMWENTELINGEN. IN VADERLANDSCHE GESPREKKEN VOOR KINDEREN, door J. HAZEU, *Cz.* in kl. 8vo. op Schryfpapier met 13 fraaye Indruk Plaatjes, à *f* 2 : 8 :

„ De Burger HAZEU, door zyne Geschriften voor Kinde- „ ren, genoegzaam bekend, poogt, in deeze Gesprekken, „ met ter zyde stelling van partydigheid, de Kinderen bekend „ te maaken met de gewigtige Gebeurtenissen, waar door „ Europa in het algemeen en ons Vaderland in het byzonder, „ zints de laatste Jaaren geschokt is geworden. Agter ieder „ Gesprek heeft de Autheur eenige Algemene Leeringen uit „ het zelve getrokken, tot meerder Nut zyner kleine Vrienden geplaatst, terwyl voor hun de Historicele Indrukplaatjes, de verhaalde Gebeurtenissen met te meerder kragt in „ hun geheugen kunnen prenten."

NB. NB. *Te Middelburg* en *Amsterdam* by W. A. KEEL NB. en J. v. D. BURGH en ZOON, en verders alom, wordt heden uitgegeven een Werkje ten tytel *Godliefderyk Bestier in de Omwenteling der Nederlanden*, door H. van den HESPEL. *Predikant te Westzouburg.*

„ Allen die de *wonderen* van den Allerhoogsten in het be- „ stier van ons *Vaderland* met eerbied beschouwen kunnen in „ dit Werk middag klaar zien hoe kragtig, hoe liefderyk, „ ja hoe *Vaderlyk zyne Hooge Hand* ook de omwenteling in „ het Jaar 1795, alleen heeft uitgewerkt, en leezen wat God „ van elk Nederlander daarom billyk verwagt. — En zy „ die ernstig verlangen, dat de verderfelyke twist, welk ons „ *Nederland* alom vernield, eens eindige, zullen met het „ grootste genoegen dit *Intressant Werk* leezen. — *Een Werk* „ dat niet alleen *daarom* maar ook om de *Godsvrugt, Menschenliefde*, en *Duidelykheid* van de Oordeelkundigste, en „ Geleerdsten in ons Vaderland wordt hoog geschat."

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is dagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 250. *Vrydag den 18 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NB. *Daar wy door den Bailliuw van den Haag geïnterdiceerd zyn, voort te gaan met het Drukken en Uitgeeven van 't medegedeelde betrekkelyk het voorgelezen Plan van Constitutie in de Zitting der Nationaale Vergadering van Maandag en Dingsdag laatstl., 't welk my door middel onzer Logographen extract's gewyze waren machtig geworden, moeten wy onzes ondanks, hier mede wel supercedeeren, tot dat het finaal zal geterminccert zyn, of het Drukken van ons Extract valt in de termen der Proclamatie van de Nationaale Vergadering, waarby het nadrukken van het Plan van Constitutie verboden word.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Dingsdag den 15 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen, en goedgekeurd.

Waarna gelezen en in deliberatie gebragt worden de volgende Missives en Adresfen:

Eene Missive van het Committé der Marine, zich beklagende over voorgevallene entraves, te Hasselt.

De President stelt voor, om deze Missive te stellen in handen der Commissie, aan wier hoofd zich de Burger *Stoffenberg* bevindt.

Van Castrop zegt, dat hy vermeent, dat deze klagten profluëeren uit de zaak van *R. Buysman*, met betrekking tot aangehaalde Thee.

En wordt conform het door den President gepreadvyseerde geconcludeerd.

Onderscheiden Requesten, om paspoorten: — geaccordeerd.

Een Request van *J. S. W. Tetteyogel*, Koopman in Transporten, te Harlingen, verzoekende om betaling voor zommigen van 's Lands Vlotelingen: — aan de Marine.

Een Request van *J. van Papst*, om betaling van zyn agterstallig Tractement: —— aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Outhoff*, om een Bodensplaats: — aan de Commissie de tot Ambten.

Een Request van *de Wéduwe Lehman*, om eenig onderstand: — in handen der Commissie tot de Gratificatien.

Een Request van *Grobby* en *van Schaaf*, beiden Bataven, om een Gratificatie: —— in handen der Commissie tot de Bataven.

Een Request van *J. Pot* en Zoon, ter uitvoering van *f* 16169: — in specie voor Graanen naar Liebau: — geaccordeerd.

De President zegt, dat den 29ste Augustus in advys gehouden zyn eenige Requesten: als van *Schroëder* en Comp. *Braunsberg*, *Knuppel*, *Faesch*, en Comp. *Brouwer* en van *van Brienen* en Zoon, alle tendeerende tot uitvoer van Oudyzer naar Dantzig; dat hy vervolgens dit gevallen Decreet, en na hier over met den Burger *van Staphorst*, te hebben geconfereerd, voorstelde, om deeze verzoeken te accordeeren, zonder resumtie: — conform geconcludeerd.

Een Request van 19 Friesche Burgers, gefungeerd hebbende als Kiezers by de verkiezing van een Representant ter dezer Vergadering voor het District Harlingen; zynde het zelve antidotaal op het ter dezer Vergadering ingeleverd Request door eenige Burgers van Harlingen tegen die verkiezing, van den volgenden inhoud:

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

De Ondergetekenden, alle Friesche Burgers, en als Kiezers gefungeerd hebbende binnen Harlingen, op den 1 April dezes tegenwoordigen jaars, ter verkiezing van een Lid tot uwe Vergadering, en van twee Plaatsvervangeren, hebben in het Dagverhaal van uwe Handelingen, gedrukt by *van Schelle en Comp.*, in 's Hage; No. 233. bladz. 512., en wel in het Beknopt Extract der Zitting van Donderdag den 3 November 1796, met verwondering gezien, dat ter uwer Vergadering, op den laatstgemelden dag is ingeleverd *een Request van eenige Friesche Burgers, tegen de verkiezing van den Burger* Huber, *als Representant, om de daar by plaats gehad hebbende omstandigheden, en met verzoek tot het stellen van order voor een nieuwe keuze*; in 't zelfde Dagverhaal

haal No. 234. bladz. 517 wordt dit stuk dus opgegeven: *Een Request van onderscheidene Leden, Friesche Burgers, te Harlingen woonende, kennis gevende van het voorgevallene aldaar, ter gelegenheid der verkiezing van* J. L. Huber, *tot Representant der Nationaale Vergadering, verzoekende, dat, uit hoofde der non competentie van den benoemden, de Grondvergaderingen andermaal mogen worden opgeroepen tot het doen eener nieuwe electie.* De Ondergetekenden begrypen wel, Burgers Repreſentanten! dat zy deze gedrukte Dagverhaalen niet moeten beschouwen als stukken van wezenlyk gezag, waar aan men, als of zy op uwen last gedrukt worden, volkomen geloof zouden moeten geven, omtrent het geen in uwe aanzienlyke Vergadering voorvalt; zy bespeuren zelfs een aanmerkelyk onderscheid tusſchen de beide boven aangehaalde plaatzen uit dezelve: daar de gemelde Friesche Burgers in het eerste uittrekzel zich alleenlyk schynen te beroepen op de omstandigheden, by de verkiezing van den Burger *Huber* plaats gehad hebbende, en in het ander, zich gronden op de voorgewende *non competentie van den benoemden.* Evenwel denken zy, daar deze Dagverhaalen in het algemeen waarlyk een vry naauwkeurig verslag schynen te geven van de openbaare deliberatien uwer Vergadering, veilig te mogen besluiten, dat metter daad een Adres of Request, als boven gemeld, by U is ingekomen, en houden ter dier gelegenheid ook hunne gedachten en verzoeken tot uwe kennisse te brengen, en de zwakheid aan te toonen der redenen, waarop hunne Medeburgers de hunne vestigen; eer zy evenwel hier toe overgaan, kunnen zy niet nalaten te betuigen, dat zy althans verſcheidene hunner al lang de gedachten hebben gehad, van zich tot uwe Vergadering te wenden, met verzoek, dat het U, Burgers Repreſentanten! behagen mogt, aan de twist, over de verkiezing van den Burger *Huber*, een einde te maken, en te beslisſen, of gemelde Burger als Lid der Nationaale Vergadering *al* dan *niet* konde worden toegelaten; in 't eerste geval denzelven opteroepen, in het andere den tweeden Plaatsvervanger *Pieter Brouwer*, als zynde de eerste *Minardus Siderius*, reeds wegens een ander District, als Repreſentant verſchenen. De Ondergetekenden verlangden met reden, dat een geheel District niet verstoken bleef van de vrucht eener wettige keuze, en van de eere van mede een Lid geleverd te hebben in de hoge en aanzienlyke Vergadering, aan welkers zorgen, de gewigtigste belangens des Nederlandschen Volks zyn toevertrouwd; eene eere, waarop het zelve niet alleen billyke aanspraak, maar een wel verkregen en onschendbaar recht heeft, ze wel als alle andere Districten, welker Inwoners gezamentlyk het Volk van Nederland uitmaaken, zy oordeelden ondertusſchen den uitslag uwer Deliberatien over de zaak der Uitgewekene Friesche Repreſentanten te moeten afwagten, de uitslag is zodanig geweest, dat zy geloofden te mogen vertrouwen, dat de Burger *Huber* volgens de rechtvaardigheid zyner zaake, wel dra, al wierd daar toe van hunnen kant geen aanzoek gedaan, tot uwe Vergadering zoude worden toegelaaten, maar na het leezen van het bovengemelde Dagverhaal, hebben de Ondergetekende geoordeeld niet langer te moeten verwylen van de rechtvaardigheid uwer hooge Vergaderinge interoepen: Het is waar, en zy erkennen het gereedelyk; als Kiezers hebben zy met het uitbrengen hunner keuze gedefungeerd, en kunnen verder in die hoedanigheid niets verrichten, maar als luiden van eere, als Burgers, welke de welvaart des Vaderlands en de rechten der Ingezeetenen ter harte gaan, kunnen zy ook niet onverſchillig weezen, of hunne keus gewettigd, dan verydeld worde; zy verwonderen zich met reeden, dat eenigen hunner Mede-Burgers na zo lang gezweegen te hebben, nu eindelyk na een tydverloop van ruim zeven Maanden, zich tot uwe Vergadering vervoegen, (en zo wel de gedaane keuze van onregelmatigheid beschuldigen, want dit schynen de woorden, *daar by plaats gehad hebbende omstandigheden* aanteduiden) als den benoemden persoon *onbevoegdheid* te last leggen, op het eene en het andere meenen zy kortelyk te moeten antwoorden;

Wat het eerste aanbelangt, zy allen en alle hunne Mede-Kiezers bezitten de vereischte hoedanigheden van 't gerequireerde in Art. 56. van het Reglement ter byeenroepinge der Nationaale Vergaderinge: zy allen zyn door wettige opgeroepen Grondvergaderingen op eene wyze tot Kiezers aangesteld; zy allen, en hunne Mede-Kiezers zyn ten behoorlyken tyde op het Raadhuis der Stad Harlingen vergaderd, hunne Geloofsbrieven zyn aldaar door eene Commissie uit den Gerechte nagezien en in orde bevonden; zy zyn vervolgens in alles, volgens de orde in het 3de Hoofdstuk van gemelde Reglement bepaald, tot de verkiezing van eenen Repreſentant toegetreeden en terstond by de eerste stemming is de Burger *Huber* door 19 der 30 Kiezeren, en dus door ver de groote meerderheid verkooren.

De Ondergetekenden kunnen in dit alles by mogelykheid niets vinden, het geen de gedaane keus eenigzins twyfelagtig zoude maaken, of eenigen grond geeven, voor derzelver vernietigingen, zy weeten niet wie de Friesche Burgers zyn, welken deeze vernietigingen begeeren, of op welke omstandigheden dezelve hun verzoek vestigen, zy weeten wel, dat van de 30 Kiezers 6 tegen de benoeming van *Huber*, na dat dezelve gedaan was, geprotesteerd hebben, maar immers was volstrekte eenparigheid van stemmen geen noodzakelyk vereischten, ten minsten de Ondergetekenden hebben daar van geen woord in het gantsche Reglement gevonden, dat eischt alleen Art. 47. de volstrekte *meerderheid* van stemmen, en deze is hier meer dan ruim geweest. De keus was dus regelmatig, en het protest van eenige weinige Kiezeren kan die regelmatigheid niet wegneemen, als kunnende alleenlyk strekken om derzelver verschil van gevoelen bloot te leggen,

Het zal derhalven de voorgewende *onbevoegdheid* van den Burger *Huber* waarschynlyk zyn, waarop de gemelde Friesche Burgers hun verzoek gronden, doch de Ondergetekenden zyn wel verre van dezelve te erkennen. De Burger *Huber* bezit alle hoedanigheden, welke by het 54ste Artikel van het Reglement, in eenen

Re-

Repreſentant gevorderd worden, men zal, miſſchien zich beroepen op Art. 11. Letter D. alwaar van het Stemrecht uitgeſlooten worden:

Allen die op beſluit van den Rechter gevangen zitten: allen die door eenig Rechterlyk Decreet onder vermoeden van misdaad gebragt zyn, en allen tegen welken op publicque authoriteit eenige maatregelen van voorziening of zekerheid genomen zyn; ten minſten is het ons wel eens voorgekoomen, dat men dit Artikel op de gevallen van de Burgers *Huber* en *E. Beyma* heeft willen toepaſſen; dan, onzes bedunkens zeer ten onrechte, de Burger *Huber* valt zekerlyk niet, onder de twee eerst opgenoemde Claſſen, *hy zat niet gevangen, er was geen rechterlyk Decreet tegen hem*, want immers zal men de verſchillende Machten van den Staat niet zo deerlyk met elkander verwarren, dat men de beſluiten en Publicatien der Frieſche Repreſentanten wil doen doorgaan voor Rechterlyke Decreten; het derde is dus alleen overig en hier moet men bekennen, dat de Repreſentanten in Friesland zich in zeer ſterkte uitdrukkingen tegen hunne uitgewekene Medeleden hebben uitgelaten, dezelve ſchuldig verklaarende aan de Misdaad van gekwetſte Natie, en meer andere gruwzaame wanbedryven; dan hierop ſtaat aan te merken.

1. Dat alle deze beſchuldigingen tegen een aantal van 28 Perſoonen *in globo* zyn ingebragt, zonder dat men ooit goedgevonden heeft, door publique authoriteit iemand hunner, den Burger *Dibbetz* miſſchien alleen uitgezonderd, in het byzonder eenige bepaalde Misdaad te last te leggen.

2. Dat men veel minder, ſchoon er meer dan 8 Maanden tyds verloopen is, zeden het maken van dien ophef, ooit gerept heeft, van eenig bewys voor de ingebragte beſchuldigingen; maar integendeel, dezelve, met eene menigte andere haatelyke uitſtrooiſelen, ſtilletjes heeft laten rusten.

3. Dat weinige weken geleden in het geval van den Burger *R. Dibbetz* het Provinciaal Beſtuur van Friesland zelve erkend heeft, dat hunne Voorzaten, de Repreſentanten in diſt dien Burger eene Misdaad hadden te last gelegd, waar aan hy niet ſchuldig was.

4. Dat gevolgelyk alle deze beſchuldigingen veel eer het uitwerkzel ſchynen geweest te zyn van vertegaande animoſiteit, ontſtaande uit verſchil van denkwyze over zommige politike ſtukken (om van andere oorzaaken niet te gewaagen.) dan de vrucht van een bedaard en onpartydig onderzoek.

5. Dat uwe aanzienlyke Vergadering ook al vroeg de zaak in dat licht heeft beſchouwd, als welke in haare Exhortatoire Miſſive van den 13 April wel uitdrukkelyk begeerde dat *alle politieke Diſpoſitien of Judicieele procedures, over dezelve of ten gevolge van dezelve in Friesland genoomen of begonnen, zouden worden ingetrokken en vernietigd, dat dan ook* dus ſpreekt gy zelven, Burgers Repreſentanten, *alle de uitgewekene Frieſen, die gy voorzeker als Patriotten hebt gekent en geacht, vry en onbelemmert tot hunne Huizen, Huisgezinnen, en vorige kostwinningen mogen te rug keeren, vooral dat geene vernederende voorwaarden voorgeſchreeven worden*, enz.

Moet men hier uit niet beſluiten, dat uwe Vergadering alle deze geſchillen en derzelver haatelyke gevolgen wenschten te ſmooren?

En mogen wy dan ook niet gerustelyk verwagten, dat gy in de verkiezing van Repreſentanten en het toelaten tot Leden uwer Vergadering op dezelve geen acht wilt hebben geſlagen? Wy wenschten ook hartelyk, dat wy zelfs het aandenken van vele gebeurteniſſen konden vernietigen, en onthonden ons om die reden van het bybrengen veeler byzonderheden, welke wy anders konden melden.

6. Hierby komt nog dat de Repreſentanten in Friesland volgens de betuiging hunner Publicatie van den 31 May dezes jaars zich genegen toonden, om allen Uitgewekenen de deur tot hun Vaderland weder te openen, alle Proceduures, alle Polityke Voorziening tegen dezelve te doen ophouden, ſchoon onder Voorwaarden, welke tegens de Uitgedrukte intentie van Uwe Vergaderinge ten uiterſten vernederende waaren, maar tevens van een andere zyde duidelyk toonden, hoe verre de Repreſentanten reeds waaren te rug gekomen, van de gedagten dier beſchuldigingen, waar mede zy eerst de Uitgewekenen betigt hadden: Immers in onze oogen zoude het geen grootmoedigheid, geene ſtaatkunde, maar geheel iets anders zyn, waaraan wy ſchroomen den regten naam te geeven, indien de Regeering van een klein hoekjen Lands, aan 28 Perſoonen, welken zy waarlyk hield voor *Dwingelanden, Verraders, Geweldenaars en ſchuldig aan de misdaad van Gekwetſte Natie* den vryen toegang tot, en het geruste verblyf in het midden des Volks toeſtond, enkel op de onderſtelde verklaaring, dat zy het zoo kwalyk niet gemeend hadden, zich gerust zouden gedraagen, en een jaar lang buiten ambten en bedieningen blyven.

7. De Repreſententen hebben wel vervolgens by Publicatie van den 23 Juny, 12 der Uitgewekenen van deze hunne genade uitgeſlooten, *tot handhaving* zo als zy zeggen, *eener goede orde van zaaken in dit gewest, en volgens de gemanifesteerde begeerte van een aanzienlyk getal hunner waardige burgeren*, doch zekerlyk tegen het verlangen en den wensch van zeer veele, van miſſchien een zeer veel grooter getal, ten minſten niet minder waardige Burgeren.

Uwe Vergadering, Burgers Repreſentanten, heeft zelve haar ongenoegen aan den dag gelegd, over deze handelwyze, en gedecreteerd, dat de Frieſche Repreſentanten niet voldaan hebben aan uwe Exhortatoire Miſſive of intentie; wel hebt Gy niet kunnen goedvinden in deze zaak eenige verdere ſtappen te doen; maar vergunt ons met allen gepasten Eerbied te zeggen, dat deze uwe Reſolutie niet kan ſchaaden aan een derden, of iemand onbevoegd maaken, die, indien de Frieſche Repreſentanten voldaan hadden aan hunne welmeenende begeerte, zeer bevoegd zoude weezen — welken Gy ook hebt toegelaaten in Uwe Vergadering als Munt-Meester-Generaal de verklaaring der Ambtenaaren te doen, en daar door

ge-

getoond, dat Gy vertrouwen ſtelt in zyne braafheid en Vaderlandlievende beginzelen.

Dit gebeurde in het midden dezer rampzälige twisten wyst genoeg aan, hoe Uwe wysheid denkt over de bevoegdheid van den Burger *Huber*, en deze bevoegdheid kunnen, onzes oordeels, de handelingen eener ondergeſchikte macht hem zonder bewys van ſchuld niet beneemen.

Daar dus de gelegde gronden van het Request der meergemelde Frieſche Burgeren wegzinken, ſpreekt van zelve, dat ook het daar op gevestigde verzoek, om *orde te ſtellen* voor eene nieuwe keuze, geheel moet inſtorten. De ondergetekenden willen zich liefst onthouden van over de heimelyke beweegredenen van zulk een verzoek te oordeelen; maar zy kunnen niet nalaaten een verzoek ter vernietiginge eener wettige en geregelde Verkiezinge aan te merken als een begeerte om inbreuk te maaken op de onſchendbaarſte Rechten des Volks: zy mogen daarom niet afzyn van zich hier tegen naar vermogen en met beſcheidenheid te verzetten, en verzoeken U, Burgers Repreſentanten des Volks van Nederland, met allen gepasten Eerbied, voor Uwe hoogaanzienlyke Vergaderinge, maar tevens met de rondborſtigheid van menſchen, welken de waardy der Vryheid en de rechtmatigheid van hun verzoek kennen, dat het U, Burgers Repreſentanten, behaage, ingevolge van de kenbaare Wettigheid der hier gedaane keuze, den Burger *J. L. Huber* in Uwe Vergadering zitting te verleenen, en dezelve alle rechten toe te kennen, welke eenen wettig verkooren Repreſentant des Volks van Nederland toebehoren, of immers, indien gemelde Burger door gewigtige redenen belet wierdt dien Post te bekleeden, deszelfs Plaatvervanger, den Burger *Pieter Brouwer*, daar toe op te roepen. Het welk doende.

Harlingen, den 9 November 1796.

(getekend) *Jacobus Hannema, F. T. van Eſta, S. Greydanus, G. A. Boonſtra, Lieuwe Hesſels, Rintjes Sikkes, E. Roorda, P. Y. Tichelaar, Jan Fontein, S. Gratema, Heere Oosterbaan, Jan Hannema, Pieter J. Hilma, Obe Klaſes Bangma*, voor *Jacob Gatzes*, door ziekte abſent, *Bart Feddes, B. Boomſma, Jelle Klazes, A. R. van Dulzen, J. van Ryswyk.*

De Preſident ſtelt voor, om dit Request te ſtellen in handen van de Commisſie ter examinatie der Credentiaalen

Kuiken zegt:

Ik ſtel aan de Vergadering voor, dat dit Request mag verzonden worden aan het Provinciaal Beſtuur in Friesland; vermits het zulke termen, naar myn oordeel, behelst, dat die daar aan gelegen is.

De Preſident vraagt, of dit ook door andere Leden wordt geappuyeerd.

Eenige appuyeeren het.

Van Castrop appuyeert het Præ Advys van den Preſident, alzo het niet aan het Provinciaal Beſtuur, maar aan de Commisſie tot de Credentiaalen behoort.

Styl zegt; „ Ik zal alleen remarqueeren, dat ik met den Burger *Huber* twee Jaaren geconverſeerd en teveas met hem gezeten heb in H. H. M., in welke betrekking ik hem altoos als een eerlyk man, en als zodanig iemand gekend heb die zyn pligt heeft betragt. —

„ Wat aangaat het Request van *Tamboeſe* c. ſ. daarop moet ik aanmerken, dat, daarop leden getekend hebben, die te boek ſtaan voor Oranje Vrienden, en zelfs als zodanigen, die de grootſte Oranj boug voor hunne Huizen gehad hebben.

„ Wat betreft het geadvyzeerde van den Burger *Kuiken*, om dit Repuest namelyk te renvoyeeren aan het Provinciaal Beſtuur, of de Hoogſte Geconſtitueerde Macht van Friesland, zo als men ze noemen mag, zal ik aanmerken, dat ik veel eer moet appuyeeren het Præ Advys van den Preſident, om het namelyk om advys te zenden aan de Commisſie tot de Credentiaalen, alzo het daar, en niet elders behoort."

Kuiken zegt:

Het doet, naar myn oordeel, weinig tot de zaak, wat of de Burger *Huber* voor 2 à 3 Jaaren, of voor en na het Jaar 1787. al of niet geweest is; maar waar aan hy zig dit laatſte Jaar heeft ſchuldig gemaakt. Ik zal ook die 19 Kiezers niet beoordeelen; maar ik ken ook ſpeciaal onder die 9, die voor dezen eerst Revolutionair van gedagten waren, regte *Robbesſpierianen*, die niet als van moord en doodſlag ſpraken, of dreigden, en die nu bekend zyn voor de eerſte draijers!

Van Caſtrop zegt, dat hy zich ten ſterkſten verzet tegen het gevoelen van die Leden, welke gezegd hebben, dat dit Request aan het Provinciaal Beſtuur van Friesland moet gerenvoyeerd worden om berigt. Dat voorige Requesten, omtrend de geſchillen in Friesland ontſtaan, mede aan dat Gewest om berigt gezonden zyn; maar dat dat berigt ongelukkiglyk zeer lang uitgebleven is; — Men zou derhalven dat voorſtel kunnen aanwerken als een kunsje, om de zaak ware het mogelyk op de lange baan te ſchuiven, en de deliberatien over de verkiesbaarheid van den Burger *Huber* te vertragen, zo niet te verydelen. „ Het wordt eenmaal tyd, (vervolgt hy), „ dat Harlingen, welke nu geduurende zoo veele maanden, „ dat deeze Vergadering is by den onderen geweest, van „ haaren wettigen Repreſentant is beroofd, hier ter Vergadering worde gerepreſenteert; en deze Vergadering niet „ langer incompleet gehouden worden; waardoor haare beſluiten buiten dien van weinig kragt zouden zyn, te meer „ daar de gewigtige raadplegingen over eene aanſtaande Conſtitutie eerlang eenen aanvang zullen neemen. Om het een „ en ander conformeere ik my met den Preſident, en inſteere op een ſpoedig Rapport.

Trip appuyeert *van Castrop*.

Van Beyma zegt, dat hy zich over de qualiteit, noch van deze, noch van de voorige Requestranten zal uitlaten; daar er onder dezelve onderſcheiden gevonden worden, welke door hunne daden getoond hebben, voorſtanders van Orange

te

te zyn.

De weinige uitzondering, die by het Reglement gemaakt is op het Stemrecht, is hier de oorzaak van dan dat hy insteert dat de Commisſie ter examinatie der Credentialen zoude worden gelast, om ten ſpoedigſten Rapport uitte brengen; op dat, of wel de beide nog mankeerende Repreſentanten, of wel andere in hunne plaats Zitting kunnen neemen.

Van Castrop vraagt het woord en begint te ſpreeken.

De Preſident belet hem voorttegaan, als tweemaalen reeds het woord gevoerd hebbende.

Vreede zegt:

Ik kan niet dan met genoegen zien, dat de Preſident de Wet, die zich deeze Vergadering geſteld heeft, maintineert; maar ook dit zelfde beginſel doed my van den Preſident verwagten, dat hy zich niet zal vergenoegen met alleen een gedeelte van die Wet te handhaven, maar dat hy dezelve geheel en in alle haare deelen zal maintineeren, en doen nakomen. De Preſident heeft zoo aanſtunds belet, het zelfde Lid meer dan tweemaal over dezelfde zaak te ſpreken. dit is zeer wel, want de Wet verbiedt zulks; maar die zelfde Wet verbiedt ook, dat de Leden malkanders Advyzen niet mogen taxeeren, en de Preſident heeft de Burger van *Castrop* niet tot de orde geroepen, toen hy zoo aanſtonds het advys van den Burger *Kuyken*, afſchilderde, als *een kuntje*, — als een poging *om deeze zaak op een indirecte wyze op het ſleeptouw te krygen.* Dit is in de volkomenſte zin taxatoir, en ik proponeer dus dat de Preſident den Burger *van Caſtrop ſenſureert*, en hem aan dit Articul van de Wet onderworpen maakt.

De Mist zegt:

Ik laate my niet in, in eenige Discusſie, over de perſoonen, die ik hier als geaſſigneerde Frieſche Repreſentanten hoore noemen, en het is my onverſchillig, wie het Frieſche Volk daar toe benoemd heeft. —— Maar het is my niet onverſchillig, dat een aanmerkelyk gedeelte van Frieslands Ingezetenen, tot nog toe niet is gerepreſenteerd: En daar wy deezer dagen ons zullen moeten verklaaren, over het al of niet aanneemen van het aangeboden Plan van Conſtitutie, waar by deeze *nog niet* gerepreſenteerde Frieſche Ingezetenen, immer even zo veel belang hebben, als alle andere Nederlandſche Burgeren, zo inſteere ik, dat de Commisſie tot examen der Geloofsbrieven mag worden verzogt en gerequireerd, om van deeze aan hun gedemandeerde zaak, binnen zeer korten tyd, en weinige dagen Rapport te doen.

De Preſident zegt, dat hy ook het gewigt der zaake bezeft, en dus blyft voorſtellen, om het Request te ſtellen in handen van de Commisſie tot de Credentiaalen om ſpoedige conſideratien en advys.

Witbols zegt, dat hy niet nalaten kan, te remarqueeren op het gezegde van *van Castrop*, als of Harlingen hier nog niet gerepreſenteerd was, dat hy niet wist dat men hier zat als Repreſentanten van dit of dat Diſtrict, maar als Repreſentanten van het geheele Nederlandſche Volk.

Van Hooff zegt, dat hy voorneemens was geweest, dat geene te zeggen, het welk door den Repreſentant *Witbols* zo even gezegd is; daar by voegende, dat hy het geavanceerde van *van Caſtrop* kon aanmerken als eene politique heveſe.

Ten Berge zegt, dat hy appuyeeren moet het præadvys van den Preſident, om namelyk dit Request te renvoyeeren aan de Commisſie tot de Credentiaalen. Dat hy voords zal aanmerken:

1. Dat het Reglement ten duidelykſten zegt, dat ieder Gewest hier moet gerepreſenteerd worden; en dat dus hier, zonder tegenſpraak, uit volgt, dat het District Harlingen ook hier zynen verkorenen Repreſentant moet zenden.

2. Dat, wat betreft de verkiezing, gevallen op *Huber*, de Vergadering verpligt is, daaromtrend het Rapport van de Commisſie tot de Credentiaalen af te wagten. Dat, wat voor het overige aangaat het voorſtel van den Burger *Kuiken*, om het berigt van het Provinciaal Beſtuur van Friesland te vorderen, hy zich ten ſterkſten daar tegen verklaaren moet, wyl dit zoude doen ſchynen, als of men zich op nieuws in de geſchillen van Friesland wilde inmengen; waar door niets te weeg zou worden gebragt, dan de questien vernieuwd. Dat hy 'er dus ten ſterkſten tegen is, om deze Meſure te adopteeren; maar conform het Præadvys van den Preſident concludeerd.

Nieuhoff zegt, dat hy ten ſterkſten appuyeeren moet het geavanceerde van den Burger *ten Berge* en voegt 'er by, dat het zy, dat de verkiezing, op *Huber* gevallen, is wettig, of onwettig, dat thans niets ter zaak doet; maar dat dit, by het inkomen van het rapport van de Commisſie tot de Credentiaalen, moet worden beſlist.

De Preſident brengt in omvrage, of de Vergadering zich met zyn preadvys kan conformeeren.

Eenige Leden verzetten zich daar tegen.

De Preſident vraagt, of er ook Leden zyn, die *van Beyma* appuyeeren.

Brands zegt, ter elucidatie, dat het rapport van de Commisſie tot de Credentiaalen reeds is geſteld, en binnen kort zal worden uitgebragt.

De Preſident herhaalt zyn voorſtel.

Van Lange verzet zich daar tegen, en ſtelt voor om het Request te ſeponeeren, uit hoofde van de termen, daarin voorkomende.

Dog, niemand dit appuyeerende, wordt conform het preadvys van den Preſident beſloten.

Een Request van *J. J. Broemer*, ingekogt hebbende, op de Engelſche Oost-Indiſche Verkoping voor den 16 September eenige Gooderen, verzoekende vryheid ter invoering daar van, als voor het arreſteeren der Proclamatie ingekogt; — in handen van de Burgers *Lespinasſe* c. ſ.

Een Request om een Schip te Transporteeren: — geaccordeerd zonder reſumtie.

Eene Misſive en Bylage van de Monicipaliteit van Leiden en Schoonderwoord, verzoekende, dat zy mogten bevryd zyn van de betaling der Hollandſche Negotiatie van 6 pCt., en ſurcheance daar omtrend te mogen erlangen.

Van Castrop zegt, dat deze ftukken zeer volumineus fchynen te zyn.

Brands zegt, dat diergelyke ftukken, met betrekking tot Ysfeltyn, ongelezen waren gefteld in handen eener perfoneele Commisfie, en dat ook deze daar aan konden worden gerenvoyeerd.

Van Lokhorst zegt:

Burgers Reprefentanten! ik kan geene rede vinden waarom den kostelyke tyd, vooral in dit ogenblik van belangryke drukte met de lezing van dit ftuk zal worden verfpild. — Uit den inhoud der Misfive antidotaal van Holland kunnen wy reeds opmaaken, welke den inhoud van dit ftuk is. — Ik durve verzekeren, dat het verzoek daarin vervat aan dat van Ysfelftyn en Vianen volkome gelyk is, en in veelerlye opzigten op dezelfde gronden rust. Waarom zal men dan nu denzelfde regel niet volgen, die men in gelyke gevallen gevolgd heeft? ik weete nog zeer wel, dat alles in de zaak van Ysfelftyn en Vianen in deze Vergadering niet is voorgelefen, maar de ftukken op het preadvys van den toenmalige Prefident gefteld zyn in handen éêner perfoneele Commisfie, om dezelve te onderfoeken, en deze Vergadering te dienen van Confideratien en advys — ik geve des in overweging, of men dit ook thands niet zoude kunnen doen, ik gelove niet dat 'er na de lezing van dit ftuk een andere weg zal kunnen worden ingeflagen, en ik behoeve dit niet aantedringen, door Ul. onder het oog te brengen, dat de tyd, in deeze gewigtige oogenblikken, in welke nog een groot doel van het overgegeven Plan van Conftitutie moet worden voorgelezen, vooral duurbaar is.

De Prefident zegt, dat, daar een Lid der Vergadering de Lecture gevraagd heeft, hy zulks niet kan weigeren.

Blok zegt, dat hy niet weet dat hier een Wet van is.

Hellenberg zegt, niet te weten, dat die Cynofure gevolgd was, in het geval van Buuren en Cuilenburg, en dus de lecture verzogt.

Auffmorth appuyeert dit.

Hierop begint één der Secretarisfen te leezen.

Eenige ogenblikken daarna valt *Schimmelpenninck* in, en zegt:

„ Ik zou verzoeken, dat de Lecture gefurcheerd wierd, „ al ware het flechts alleen uit het motif van barmhartigheid, ten einde den Nationaalen tyd niet nutteloos „ te fpillen, en onzen aandagt met een ftuk van die „ uitgeftrektheid te verveelen. Ik neeme de vryheid, om „ aan de Vergadering in bedenking te geven het benoemen eener perfoneele Commisfie, welke de zaak in „ haar geheel kan onderzoeken, en de Vergadering als „ dan dienen van confideratien en advys."

Het is eene juridicque questie, waarover de Vergadering met geen mogelykheid op de blote lecture kan oordeelen. Zo de Vergadering intusfchen mogt befluiten met de leezing voort te gaan, dan verzoek ik, dat ook de Bylagen mogen gelezen worden, zonder welken toch de lecture weinig licht aan de zaak geeven zal.

Auffmorth zegt: „ Ik infteere op het leezen van dit ftuk „ alleen daarom, wyl de Suppllanten furcheance verzoeken, „ en dat, zo de Vergadering dit Commisforiaal maakt, daarop „ veelligt nog in langen tyd geen rapport zal worden uitgebragt: terwyl men intusfchen met de executie zal voortgaan."

De Leeuw zegt, ten fterkften te appuyeeren het geavanceerde van den Reprefentant *Schimmelpenninck*; te meer nog, wyl 'er twee paralelle gevallen geëxteerd hebben, namelyk omtrend Ysfelftyn en Vianen, welke ftukken ook ongelezen aan eene Perfoneele Commisfie zyn gedemandeerd.

Van Hooff verklaart zich voor het verleenen van furcheance, alzo men dezelve wel heeft verleend aan kleine vlekken; te meer nog wyl hy 'er voor is, dat die plaatzen, welke voormaals tot geene Provincie behoort hebben, hunne lasten in de algemeene Kas zullen ftorten.

De Prefident zegt, dat dan de eerfte vraag is, *zal 'er furcheance worden verleend*, of niet?

Ten Berge verklaart zich tegen het Advys van *Schimmelpenninck*, alzo hy van oordeel is, dat het leezen niet geweigerd mag worden, wanneer flegts een Lid zulks begeert; dat hy intusfchen, wanneer de Vergadering oordeelt, dat de lecture van dit uitgebreid ftuk verveelen zal, zich geen party ftelt, maar echter verklaren moet tegen de furcheance te zyn, en dan liever proponeert, om het ftuk te ftellen in handen eener Perfoneele Commisfie, om te dienen van confideratien en advys, of 'er furcheance zal worden verleend, ja, dan neen?

Van Lamsweerde appuyeert het gezegde van *Auffmorth*, daar by voegende, dat de Commisfie van fuperintendentie wel van de lecture van dit ftuk wil afzien, zo de Vergadering kan goedvinden, om furcheance te verleenen.

Van Lange verklaart zich daar tegen, want zegt hy, „ hoe zal de Vergadering furcheance verleenen omtrend „ eene zaak, die haar in geenen deele bekend is. De „ te benoemene Commisfie moet dezelve noodwendig „ eerst onderzoeken, en vervolgens Rapport doen."

Hahn appuyeert ten *Berge*.

Schimmelpenninck appuyeert het geavanceerde van *van Lange*, en ftelt voor, om de zaak te maaken Commisforiaal; want dat, al wierde dit ftuk al eens geleezen, de Vergadering dan nog niet, op de bloote lecture, over de Zaak kan oordeelen. — Dat deeze Vergadering zich, zonder een naauwkeurig onderzoek, in de zaak niet kan inlaaten, of oogenblikkelyk furcheance verleenen. Maar eene Commisfie benoemd zynde, kan ook aan haar het antidotaal Request ter hand gefteld, en verzogt worden, om, na met die van Holland geconfereerd te hebben, op morgen reeds, om den vereischt wordenden fpoed, te dienen van confideratie en advys, of 'er namelyk furcheance behoort te worden verleend of niet.

Dog wanneer de Vergadering mogt blyven infteeren op de lecture, dan eisch ik, dat ook alle de bylagen geleezen worden, zonder welken toch alles onverftaanbaar is.

De Prefident brengt dit in omvrage, en, niemand

mand zich daar tegen verzettende, wordt conform geconcludeerd, en tot die Commissie benoemd *Ten Berge*, *de Kempenaar*, *Boellaard*, *Jordens*, en *van Stoffenberg*.

De President geeft, namens de Commissie van Buitenlandsche zaaken, kennis, dat de goude Medailles, ter gelegenheid van het byéénkomen der Nationaale Vergadering, vervaardigd, aan de aanwezig zynde Vreemde Ministers uitgedeeld zyn; dat voords de zelfde Commissie voorstelt, om ook eene goude Medaille ter hand te stellen, aan de Weduwe van den eersten Voorzitter, PIETER PAULUS; — aan de vier Provisioneele Secretarissen, de Burgers Representanten *van de Kasteele*, *de Sitter*, *Valckenaar*, en *van Marle*; — en aan den Agent *Slicher*, en den by die gelegenheid gefungeerd hebbenden Ceremonie-Meester, *Ockerse*, eene Zilvere Medaille: — conform besloten.

De Sitter doet rapport:

Namens de personeele Commissie, by Decreet van den 19 October benoemd, om nader te dienen van consideratien en advys, omtrend het verteeren der Pensioenen van de Zwitsersche Officieren in hun Vaderland: dat de Commissie van oordeel is, dat de bepaling van 6 Jaaren zoude behoren gemaakt te worden; voorts dat 'er in het vorig Rapport eene omissie was ingeslopen, namelyk, dat de Luitenants-Colonels 'er uit waren gelaaten.

De President stelt voor, om conform het Rapport te concludeeren.

Ten Berge verzoekt, dat het in advys mag worden gehouden.

Hahn verklaart zich voor het Rapport, alzo de motiven zeer duidelyk zyn.

De President vraagt, of 'er ook Leden zyn, die het voorstel van *ten Berge* appuyeeren.

Eenigen antwoorden Ja!

De President wil, by appel nominal, beslissen, of de Vergadering zich met het Rapport conformeert, of dat hetzelve zal worden in advys gehouden.

Blok zegt, dat 'er twaalf Leden zyn, die begeeren, dat het in advys zal worden gehouden.

De President stelt vervolgens voor, om het Rapport tot morgen in advys te houden; — en concludeert conform.

Cambier doet Rapport:

Namens de personeele Commissie, in wier handen, by Decreet van den 14 Juny, gesteld was de Requeste van den Luitenant Colonel *de Rooek*, dat de Commissie de door den Suppliant copielyk gesuppediteerde Declaratoiren van zyn goed gedrag als anderfints, geëxamineerd hebbende, oordeelt, dat dezelve in haare waarde gelaten zynde, niets afdoen, noch in staat zyn, om iemands gedrag, 't welk hy in vroeger of laater tyd mogt gehouden hebben, te zuiveren; en dat de Commissie, of schoon de getuigschriften van *Bonhomme*, *Suljart* en anderen allezins door de Bataafsche Officieren bevestigd worden, echter van advys is, dat de Vergadering behoorde te Decreteeren, dat zy, persisteerende by haar Decreet van den 3 April, en de gerequireerde elucidatien van het Committé te Lande, by Decreet van den 7 July, het berigt van het gemelde Committé blyft requireeren, en daar in tot nog toe berust.

De President stelt voor, om conform dit Rapport te concludeeren.

Vreede verzoekt, dat dit Rapport mag worden gedrukt, en aan de orde van den dag gesteld: — en wordt conform besloten, en dag gesteld op heden en agt dagen.

De President zegt, dat, daar thans, het loopend werk afgelopen zynde, de Burger *van de Kasteele* het woord op het ingeleverd Plan van Constitutie moet voeren; maar dat hy, geïnformeerd zynde, dat het discours van dien Burger ten minsten twee uuren duuren zal, de Vryheid neemt, om voor te stellen, daar de tyd reeds verre verloopen is, om de Vergadering thans te adjourneeren, en den Burger *van de Kasteele* te verzoeken, zyn advys tot morgen uit te stellen.

De Burger *van de Kasteele*, met dit voorstel genoegen neemende, stelt *Krieger* voor:

Dat, daar volgens het 108 Art. van het Reglement, bepaald is, dat het Plan van Constitutie zal worden gedrukt, en aan den Volke bekend gemaakt, de Vergadering zal decreteeren, dat de Drukking van hetzelve Plan van stonden aan op 's Lands Drukkery zynen voortgang zal hebben.

De President zegt, dat hy van oordeel is, dat 'er geen zwarigheid zyn zal, om dien conform te decreteeren, en brengt dit voorstel vervolgens in omvrage.

Trip appuyeert ten sterkste het voorstel van den Burger *Krieger*, daar alleen byvoegende, om het Plan ook in de diplomaticque taal te doen drukken.

Vreede zegt:

By het 108 Art. van het Reglement, dat hier werd ingeroepen, is bepaald, dat omtrend het Plan van Constitutie by deliberatie een Decreet dezer Vergadering moet bepaald worden, of het al dan niet, een onderwerp van verdere Deliberatie kan uitmaken, en bepaald zynde, dat het zulks kan uitmaaken, dan moet het worden door den Druk aan de Natie bekend gemaakt. 'T is dus onmooglyk, dat ingevolgen dit Articul een Decreet tot het Drukken en Uitgeven van dat

dat Ontwerp kan vallen, want wy hebben tot nog toe het ontwerp wel hooren leezen, maar 't is 'er nog verre af, dat wy beslischt hebben, dat het een onderwerp van verdere deliberatie kan zyn. Ik heb 'er niets tegen, dat het de Natie word bekend gemaakt, in tegendeel ik ben 'er ten hoogsten voor; maar dit besluit moet niet voortkomen of gegrond zyn op het 108. Art. van het Reglement, dat veelligt tot eenige Consequentie zonde kunnen aanleiding geven; maar het moet in het algemeen rusten op de overtuiging, dat de publicquen uitgaaf nuttig is en voegzaam; en dan herzeg ik, dat ik 'er zeer voor ben,

Huhn zegt, dat, naar zyn inzien, het drukken en verkoopen van het Plan van Constitutie geensints strydig is met het reglement; dat hy 'er dus ten sterksten voor is, om daarmede zo spoedig mogelyk voort te gaan; ten einde de Vergadering niet worde voorgekoomen door particuliere Burgers.

Cau zegt, dat hy slegts zal aanmerken, dat het voorstel van den Burger *Krieger* niet strydig is met het Reglement, wyl by het 109 Art, van het zelve zulks niet verboden maar met zo veele woorden gezegd wordt:

Dat, hoe het dan ook aflope, het zy dat het plan van Constitutie worde aangenoomen, het zy, dat het worde verworpen, het drukken derhalven geen kwaaddoen kan, want dat het zelve, zo het verworpen wordt, evenwel met het veranderde plan aan de Natie moet worden aangeboden. Dog verklaart zich tegen het verkopen.

De Vos van Steenwyk zegt, dat het 108 Articul van het Reglement wel gebiedt, dat het Plan van Constitutie binnen veertien dagen aan de Natie zal worden aangeboden; dog dat het geenzints wordt verboden, dat het eerder zal worden publick gemaakt.

Van Leeuwen appuyeert het geavanceerde van de *Vos van Steenwyk*, ten einde zo spoedig mogelyk aan een ieder gelegenheid worde gegeeven om het zelve te kunnen koopen; dat hier door aan het wezentlyk verlangen der Natie voldaan zal worden.

De President brengt in omvraage, of 'er ook Leden zyn, die zich tegen het drukken verzetten?

Hahn vraagt, of, het plan gedrukt zynde, ook niet zal worden verkogt, of dat het zelve zal blyven stil leggen.

Ten Berge appuyeert het geavanceerde van *Cau*, verklarende zich tegen het drukken en ogenblikkelyk verkopen van hetzelve; alzo het Reglement zulks verbiedt.

Van Hooff verklaart zich ten sterksten voor het drukken, en algemeen maaken van het Plan van Constitutie.

Hierna wordt besloten, dat het plan van Constitutie zo spoedig mogelyk zal worden gedrukt, en uitgegeven.

Vervolgens wordt de Vergadering geadjourneerd tot morgen ochtend ten elf uuren.

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 17 November 1796.

Extract uit de ontfangene Buitenlandsche Depêches: waarin gemeld wordt, dat er sterk wordt gesproken van een Wapenstilstand te Lande; echter met beding, aan de Fransche zyde, van de uitzondering van Mantua.

Dat ook Saxen en Beyeren de Neutraliteit hadden aangenoomen, en de Keyzer dus op zich zelven zoude moeten blyven staan: —— besloten, als naar gewoonte te doen drukken.

Hierna de discussien over het ingeleverd plan van Constitutie een aanvang genoomen hebben, etc, betoogt de Representant *van de Kasteele*, in eene uitvoerige redevoering, dat dit Plan nimmer een point van deliberatie kan uitmaken; als laborerende aan gebrek aan éénheid en gelykheid, byzonder in het stuk der Finantien.

Witbols, na hem 't Spreekgestoelte beklommen hebbende, betoogt dit mede, tevens een narré gevende van 't voorgevallene in de Commissie.

De President stelt voor, om de verdere deliberatien over deeze materie tot morgen te adjourneeren, en het onafgedaan lopend Werk dezen Avond af te doen: dit goedgekeurd *zynde*, wordt de Vergadering gecontinueerd op heden avond ten 6 uuren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartsmink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Booijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Frans*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

Nº. 251. Saturdag den 19 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Woensdag*, *den* 16 *November* 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten elf uur wordt de Vergadering geöpend; De Notulen geresumeerd en gearresteerd.

Den Burger *Höfman*, als aangesteld Translateur in de Hoogduitsche Taalen, legt in die qualiteit den Eed en Verklaring af.

Hierna worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen.

Eene Missive der Administrateurs der goederen van den Vorst van Nassau; in de eerste plaats interpretatie vragende van het 16 Articul van hunne Instructie, met betrekking tot de aanstelling hunner Ambtenaaren, en verders inzendende de Nominatie voor hunnen Secretaris, daar toe voordragende de Burgers *A. J. Verbeek* van Dordrecht, *W. Buys* van Delft en *A. van Beek* van den Haag.

De President stelt voor, om het eerste poinct dezer Missive te stellen in handen der Commissie van Superintendentie om spoedig berigt, en de ingezondene nominatie aan de orde van den dag te stellen den 21 November: — conform geconcludeerd.

Een Request van *J. Roos*, verzoekende om als Commies der Convoyen en Licenten, of wel met eenige andere Post te worden begunstigd.

De President zegt, dat de Requestrant by onderscheidene Leden dezer Vergadering als zeer braaf bekend stond, en als iemand, welke aanspraak had op een of andere Post, stellende dus voor, dit Request te renvoyeeren aan de Marine, om 'er speciaal reguard op te slaan.

Een Request van *G. de Roever*, zich beklagende over uitgestaane rampen, en verzoekende om eenig Ambt.

Van Leeuwen zegt, dat, daar het in het Request vermelde, zoo als hy konde getuigen, ten volle waarheid was, hy verzogt, dat 'er op dit Request speciaal reguard zoude worden geslagen: — gesteld in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Hofman*, gelicentieerd Ontfanger te Bath, verzoekende vermeerdering van pensioen.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van het Committé der Marine, om consideratien en advys.

Ten Berge zegt, dat de Requestrant, reeds eenigen tyd geleden, heeft gepresenteerd een Request, ten zelven einden, het welk toen gewezen was van de hand; dat hy vermeende, dat dit dus niet weder een poinct van deliberatie konde uitmaken; maar dat de Vergadering haare Decreeten moest maintineeren en door geene nadere Decreeten doen vernietigen of kragteloos maken.

Bosch zegt, dat de Requestrant niet zoo zeer om vermeerdering van pensioen verzocht, maar daar hy, uit hoofde zyner omstandigheden, steeds een adsistent moest hebben, en daar te boven altoos medicineeren, hy dus niet wel van ƒ 800: konde bestaan, en hier om vermeerdering verzocht.

Hoffman zegt, dat, schoon de Requestrant van dezelve naam was, dan wel hy, echter in Bloedverwantschap hem niet bestond; dat hy dit bevarens zoude aanmerken, en overigens, wat de zaak zelve betrof, vermeende, dat men zich heel wel konde conformeeren met het door den President gepræadvyseerde.

De President brengt in omvrage, of ook eenige Leden appuyeeren het door *ten Berge* geavanceerde.

Eenige Leden zeggen, zich met dien Burger te conformeeren.

De President herhaalt zyn voorstel.

Ten Berge zegt, dat, zoo men een zaak, welke door de Vergadering zelfs reeds was afgedaan, nu weder aan het Committé der Marine om consideratie en advys zond, dit zoude stryden met het honneur dezer Vergadering.

De Beveren zegt, dat hy ter elucidatie moet zeggen, dat de Requestrant geen pensioen trekt als Ontfanger te Bath, maar wel als oud-militair Officier, dat hy nu van dit pensioen alleen

dat Ontwerp kan vallen, want wy hebben tot nog toe het ontwerp wel hooren leezen, maar 't is 'er nog verre af, dat wy beslischt hebben, dat het een onderwerp van verdere deliberatie kan zyn. Ik heb 'er niets tegen, dat het de Natie word bekend gemaakt, in tegendeel ik ben 'er ten hoogsten voor; maar dit besluit moet niet voortkomen of gegrond zyn op het 108. Art. van het Reglement, dat veelligt tot eenige Consequentie zoude kunnen aanleiding geven; maar het moet in het algemeen rusten op de overtuiging, dat de publicquen uitgaaf nuttig is en voegzaam; en dan herzeg ik, dat ik 'er zeer voor ben,

Hahn zegt, dat, naar zyn inzien, het drukken en verkoopen van het Plan van Constitutie geenfints strydig is met het reglement; dat hy 'er dus ten sterkften voor is, om daarmede zo spoedig mogelyk voort te gaan; ten einde de Vergadering niet worde voorgekoomen door particuliere Burgers.

Cau zegt, dat hy slegts zal aanmerken, dat het voorstel van den Burger *Krieger* niet strydig is met het Reglement; wyl by het 109 Art, van het zelve zulks niet verboden maar met zo veele woorden gezegd wordt:

Dat, hoe het dan ook afloope, het zy dat het plan van Constitutie worde aangenoomen; het zy, dat het worde verworpen, het drukken derhalven geen kwaaddoen kan, want dat het zelve, zo het verworpen wordt, evenwel met het veranderde plan aan de Natie moet worden aangeboden. Dog verklaart zich tegen het verkopen.

De Vos van Steenwyk zegt, dat het 108 Articul van het Reglement wel gebiedt, dat het Plan van Constitutie binnen veertien dagen aan de Natie zal worden aangeboden; dog dat het geenzints wordt verboden, dat het eerder zal worden publiek gemaakt.

Van Leeuwen appuyeert het geavanceerde van de *Vos van Steenwyk*, ten einde zo spoedig mogelyk aan een ieder gelegenheid worde gegeeven om het zelve te kunnen koopen; dat hier door aan het wezentlyk verlangen der Natie voldaan zal worden.

De President brengt in omvraage, of 'er ook Leden zyn, die zich tegen het drukken verzetten?

Hahn vraagt, of, het plan gedrukt zynde, ook niet zal worden verkogt, of dat het zelve zal blyven stil leggen.

Ten Berge appuyeert het geavanceerde van *Cau*, verklarende zich tegen het drukken en ogenblikkelyk verkopen van hetzelve; alzo het Reglement zulks verbiedt.

Van Hooff verklaart zich ten sterksten voor het drukken, en algemeen maaken van het Plan van Constitutie.

Hierna wordt besloten, dat het plan van Constitutie zo spoedig mogelyk zal worden gedrukt, en uitgegeven.

Vervolgens wordt de Vergadering geadjourneerd tot morgen ochtend ten elf uuren.

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 17 November 1796.

Extract uit de ontfangene Buitenlandsche Depêches: waarin gemeld wordt, dat er sterk wordt gesproken van een Wapenstilstand te Lande; echter met beding, aan de Fransche zyde, van de uitzondering van Mantua.

Dat ook Saxen en Beyeren de Neutraliteit hadden aangenoomen, en de Keyzer dus op zich zelven zoude moeten blyven staan: —— besloten, als naar gewoonte te doen drukken.

Hierna de discussien over het ingeleverd plan van Constitutie een aanvang genoomen hebbende, betoogt de Representant *van de Kasteele*, in eene uitvoerige redevoering, dat dit Plan nimmer een point van deliberatie kan uitmaken; als laborerende aan gebrek aan éénheid en gelykheid, byzonder in het stuk der Finantien.

Witbols, na hem 't Spreekgestoelte beklommen hebbende, betoogt dit mede, tevens een narré gevende van 't voorgevallene in de Commissie.

De President stelt voor, om de verdere deliberatien over deeze materie tot morgen te adjourneeren, en het onafgedaan lopend Werk dezen Avond af te doen: dit goedgekeurd zynde, wordt de Vergadering gecontinueerd op heden avond ten 6 uuren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brak*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Swaben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

Nº. 251. *Saturdag den 19 November 1796.* *Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Woensdag*, *den 16 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten elf uur wordt de Vergadering geöpend; De Notulen geresumeerd en gearresteerd.

Den Burger *Hofman*, als aangesteld Translateur in de Hoogduitsche Taalen, legt in die qualiteit den Eed en Verklaring af.

Hierna worden gelezen en in deliberatie gebragt de volgende Missives en Adresfen.

Eene Missive der Administrateurs der goederen van den Vorst van Nassau; in de eerste plaats interpretatie vragende van het 16 Articul van hunne Instructie, met betrekking tot de aanstelling hunner Ambtenaren, en verders inzendende de Nominatie voor hunnen Secretaris, daar toe voordragende de Burgers *A. J. Verbeek* van Dordrecht, *W. Buys* van Delft en *A. van Beck* van den Haag.

De President stelt voor, om het eerste poinct dezer Missive te stellen in handen der Commissie van Superintendentie om spoedig berigt, en de ingezondene nominatie aan de orde van den dag te stellen den 21 November: — conform geconcludeerd.

Een Request van *J. Roos*, verzoekende om als Commies der Convoyen en Licenten, of wel met eenige andere Post te worden begunstigd.

De President zegt, dat de Requestrant by onderscheidene Leden dezer Vergadering als zeer braaf bekend stond, en als iemand, welke aanspraak had op een of andere Post, stellende dus voor, dit Request te renvoyeeren aan de Marine, om 'er speciaal reguard op te slaan.

Een Request van *G. de Roever*, zich beklagende over uitgestaane rampen, en verzoekende om eenig Ambt.

Van Leeuwen zegt, dat, daar het in het Request vermelde, zoo als hy konde getuigen, ten volle waarheid was, hy verzogt, dat 'er op dit Request speciaal reguard zoude worden geslagen: — gesteld in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *J. Hofman*, gelicentieerd Ontfanger te Bath, verzoekende vermeerdering van pensioen.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van het Committé der Marine, om consideratie en advys.

Ten Berge zegt, dat de Requestrant, reeds eenigen tyd geleden, heeft gepresenteerd een Request, ten zelven einden, het welk toen gewezen was van de hand; dat hy vermeende, dat dit dus niet weder een poinct van deliberatie konde uitmaken; maar dat de Vergadering haare Decreeten moest maintineeren en door geene nadere Decreeten doen vernietigen of kragteloos maken.

Bosch zegt, dat de Requestrant niet zoo zeer om vermeerdering van pensioen verzoekt, maar daar hy, uit hoofde zyner omstandigheden, steeds een adsistent moest hebben, en daar te boven altoos medicineeren, hy dus niet wel van *f* 800:- konde bestaan, en hier om vermeerdering verzoekt.

Hoffman zegt, dat, schoon de Requestrant van dezelve naam was, dan wel hy, echter in Bloedverwantschap hem niet bestond; dat hy dit bevorens zoude aanmerken, en overigens, wat de zaak zelve betrof, vermeende, dat men zich heel wel konde conformeeren met het door den President gepræadvyseerde.

De President brengt in omvrage, of ook eenige Leden appuyeeren het door *ten Berge* geavanceerde.

Eenige Leden zeggen, zich met dien Burger te conformeeren.

De President herhaalt zyn voorstel.

Ten Berge zegt, dat, zoo men een zaak, welke door de Vergadering zelfs reeds was afgedaan, nu weder aan het Committé der Marine om consideratie en advys zond, dit zoude stryden met het honneur dezer Vergadering.

De Beveren zegt, dat hy ter elucidatie moet zeggen, dat de Requestrant geen pensioen trekt als Ontfanger te Bath, maar wel als oud-militair Officier, dat hy nu van dit pensioen

alleen niet kan bestaan, en dus verzoekt om dit te gelyk met zyn post te mogen behouden.

Van Lockhorst zegt:

Burgers Representanten! Ik pryze zeer den yver van den Burger *Ten Berge*, om van genomene Decreeten niet zonder gewigtige redenen af te gaan, ik ben het hierin volkomen met hem eens. — Dan door het horen lezen van het Request, heb ik zo veele motiven opgemerkt, die my toeschynen ons nader onderzoek te verdienen; en na het hooren van het advys van den Burger *de Beveren*, meene ik, dat wy dit onderzoek, zonder onrechtvaardigheid niet kunnen nalaten. — Om dit onderzoek naar behooren te doen, komt my niets beter voor dan het Præ Advys van den President te volgen, om namelyk de consideratien en advys van het Committé tot de zaken der Marine hier over in te nemen. —

De President herhaalt zyn voorstel: —— en wordt conform besloten.

Onderscheiden Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd.

Een Request van *A. Brouwer*, zich beklagende, dat de Raad der Gemeente der Stad Amsterdam weigerde, om aan hem de gratificatie als Bataaf uitte betaalen, verzoekende de voorziening dezer Vergadering daar tegens.

De President stelt voor, om dit Request, als tot de competentie dezer Vergadering niet behoorende, aan Holland te renvoyeeren.

Blok zegt, dat hy ten sterken appuyeert het Request, dat, daar de requestrant om een Post verzogt, hy als iemand, die zich zeer braaf gekweten had, en zich thans in armoede bevond, daar eenige aanspraak toe had, en dus dit Request moest gesteld worden in handen van de Commissie tot de Ambten, om 'er speciaal reguard op te slaan.

De President zegt, dat het verzoek van den Requestrant daar toe niet strekte, maar wel om de Gratificatie te genieten.

Van Beyma zegt, te moeten appuyeeren het door *Blok* geavanceerde.

Van Castrop zegt, dat hy, de attestatien gelezen hebbende, welke by dit Request gevoegd waaren, en allenzinds blyken draagen van het loffelyk gedrag van den Requestrant, dus den inhoud van het Request zeer appuyeert.

En wordt dit Request gesteld in handen van de Commissie tot de Ambten, om 'er speciaal reguard op te slaan.

Een Request van *J. Smits*, Bataaf, verzoekende om gratificatie.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van de Commissie tot de Bataven.

Van Stoffenberg vermeent, de Vergadering te moeten herinneren, dat 'er ter Vergadering een besluit genoomen is, waarby een zekeren tyd gefixeerd is, binnen welken diergelyke Requesten zouden moeten inkoomen; dat, zoo 'er nu geene nadere termyn bepaald was, hy tegens het gepræadvyseerde was, uit hoofden men anderzins geen einde zoude hebben aan de veelvuldige verzoeken, welke 'er zouden ingebragt worden.

De President herhaalt zyn voorstel.

Schermer zegt:

Ik kan geen reden vinden, waarom dit Request van *Johannes Smits* aan de Commissie tot de Bataven zoude behooren gezonden te worden, daar ik onderrecht ben, dat de Suppliant reeds een Jaar lang een ambt by de Marine heeft gehad, en nog bekleed, en dus dit Request behoort te worden gesepponeerd.

Blok zegt, dat, daar 'er erreurs in het uitgebragt Rapport worden gevonden, de daar by belang hebbende geen ander middel overschoot, dan om zich aan deze Vergadering te adresseeren, zoo zy aan byzondere Leden van deze vergeen kennis hadden, en dat daar toe nog deze week was bepaald.

Van Stoffenberg zegt, dat, zoo de zaak dus was, hy dan zyn geadvyseerde introk.

Schermer zegt:

Ik begryp niet, waarom de Suppliant zyn Request niet eerder heeft gepresenteerd, dewyl hy, hier in den Hag woonende, zeker niet onkundig konde zyn; of de reden moet zyn, dat hy dit niet heeft durven doen, om dat hy een ambt heeft; dat hem 's Jaarlyks twaalfhondert Gulden opbrengt, en ik insteere nogmaals het Request te wyzen van de hand.

De President brengt in omvrage, of zich ook iemand verzet om het Request te wyzen van de hand.

Visscher zegt, dat hy zich niet verzetten wil tegen de voorgeslagene conclusie; maar alleen slegts voorstelt, dat dezelve niet als eene vaste Cynosure zal worden aangenoomen, en uitgestrekt tot dusdanige Requesten, als waar van de Burger *Blok* heeft gesprooken.

En wordt geconcludeerd, dit Request te wyzen van de hand.

Een Request van *F. Eroens*, zich bezwarende over een ten zynen opzigten plaats hebbend erreur, in het Rapport, omtrent de Bataven uitgebragt.

Van Beyma zegt, dat het heel ligt mogelyk was, dat 'er omtrend den Requestrant erreurs hadden plaats gehad; vermits hy, om de vervolgingen te ontgaan, een tweede naam van *F. Poster* had aangenomen.

De President herhaalt zyn voorstel: — en wordt conform besloten.

Een Request van *P. Meyeren*, om volgens zyn rang van Generaal Majoor te worden gepensioneerd: — aan het Committé te Lande.

Een Request *C.* en *T. Visscring* ter uitvoering van *f* 10000: — in specie naar Koningsbergen voor Granen.

Een Request van *J. van der Schalk*, ter uitvoering van *f* 14 00 en *f* 13650: — naar Libau en Riga: — beide geaccordeerd.

Een

Een Request van *J. Breekrand*, om pensioen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van Schout en Schepenen van Papendrecht, zich beklagende over de drukkende inquartiering, en verzoekende om hier in voorziening te doen: — aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Cantly*, verzoekende dat hy een lading Steenkoolen, aan hem toegezonden, voor het arresteeren der Proclamatie van 16 September, mogt opstaan: — in handen van de Burgers *Lespinasse* c. s.

Een Request van *Akkerman*, om zyn pensioen in Zwitzerland te mogen verteeren, en paspoort derwaarts.

De President stelt voor, om dit conform te concludeeren.

De Sitter vermeent, dat dit in advys moet worden gehouden, tot dat het door hem op gisteren uitgebragt Rapport zoude zyn geconcludeerd.

De President zegt, dat het Rapport de Officieren betreft, en de Requestant een Soldaat is.

En wordt conform geconcludeerd.

De President brengt vervolgens in deliberatie het op gisteren in advys gehouden Rapport van de Burgers *de Sitter* c. s. nopens het verteeren der Pensioenen door de Zwitsersche Officieren in hun Vaderland.

Vitringa zegt:

Ik ben zeer verre van eenige reflexien te willen maken op het advys door den Burger *de Sitter* zo ik mene (namens de Buitenlandsche zaken) uitgebragt, betreklyk de vertering van pensioenen door Zwitzersche Officieren beneden de 60 Jaren buiten 's Lands voor zo ver de materie zelve betreft.

Doch ik verzoeke geinformeerd te worden, of in dezen in acht genoomen is eene cynosure, (die ik voor my vermene dat niet den om de pressantste motiven behoord te worden geomitteerd) om namelyk de respective Committés en dus in deezen het Committé tot de zaken van het Bondgenootschap, over alles, wat tot de Armée van den Staat eenige betrekking heeft, te horen, eer men eenige despositie daar toe relatif vast stelt.

De President zegt, dat niet de Commissie van Buitenlandsche zaaken maar eene byzondere Commissie dit Rapport had uitgebragt, dat de Burger *Vitringa*, door de gewigtige occupatien der Commissie van Constitutie zich niet ter Vergadering hebbende bevonden, daaromtrend verkeerd geinformeerd was; dat ook dit een nader Rapport over deze Materie was.

Vitringa zegt:

Dat, zo hy wel onderricht is, het advys van het Committé wel is uitgebragt met relatie tot de pensioenen van Officieren boven de 60 Jaaren, maar niet over het onderhevige, en dus mijne elucidatie moet blyven verzoeken, over deeze geampliëerde commissie, aan die zelfde Officieren by dit Rapport toegestaan.

De Sitter zegt, dat de personeele Commissie, in deze zaak benoemd, over de Materie in questie gebesoigneerd heeft met Gecommitteerdens uit het Committé te Lande, zoo als dit meest altoos gebruikelyk was; dat, wanneer men met een of andere Commissie besoigneerde, 'er van beide zyden twee a drie Commissarissen werden benoemd.

Vitringa zegt:

Dat hy zich in deeze zaak niet verder party wil stellen, dan dat zyne zwarigheid niet geheel is opgelost door de Commissie (die hy nu hoort, dat eigentlyk eene personeele Commissie is geweest, vermids hy van opinie is, dat niet enkele Leden van het Committé (*qua individus*), maar of het geheele Committé of immers deszelfs hier toe speciaal gemagtigden, in hunne naam, over alle die voorgenoemde Objecten moeten worden gehoord.

Alzoo 'er de gemeene zaak naar zyn inzien aan gelegen ligt, dat de Vergadering worde geëlucideerd, door de geheele som van kundigheeden, by het Committé te Lande collectief residerende.

Te meer, daar het zelve moet gecensseerd worden, meest en in het bezonder de connexie van zaken en het voor en tegen, in alle diergelyke zaaken plaats hebbende, best gezets te kunnen wikken en wegen.

De President brengt in omvrage, of ook iemand der Leden verder eenige bedenkingen heeft op het Rapport en zulks niet blykende, wordt het zelve gearresteerd.

Ten Berge doet Rapport:

In naam der Commissie, op gisteren gecommitteerd, om de Vergadering te dienen van haare Consideratien, of staande het Commissoriaal der op gisteren door die van Leerdam en Schoonderwoerd, ingezonden Memorie, aan dezelve surcheanse zoude worden verleend; dat zy, naa examen van de ingekoomen stukken, en, alvoorens het poinct, aan haar onderzoek aanbevolen, te decideeren, van advyze zoude zyn, dat copy der ingekoomene stukken behoorde gezonden te worden aan het Provinciaal Committé van Holland, om binnen agt dagen over dit poinct te berigten, en dat inmiddels alles zoude blyven *in statu quo*.

Van Staphorst zegt, dat hy vermeent, dat geene surcheanse in aanmerking kan koomen, daar die van Leerdam werkelyk sessie genomen hebben in de Vergadering der Provisioneele Representanten van Holland, en dat dus die Stad als en Lid van dat Gewest konde worden beschouwd.

Van Lockhorst zegt:

Burgers Representanten! dat in het eerste vuur der omwending veele menschen, zonder zelf het belang van hunne byzondere plaatsen, of te kennen, of 'er in dat ogenblik om te denken, met te veel yver deel in het Bestuur van Holland genoomen hebben, word, behalven uit het voorbeeld van Ysselstein en Vianen, nu weder door dat van Leerdam bevestigd: maar dat wezenlyk begane misslagen een grond voor het Provinciaal Bestuur van Holland zoude opleveren, om met recht daar, even als in andere deelen van Holland, gelyk in andere zoo ook in Geldheffingen, de hoogste macht uit te oefenen, en dat men van die begane misslagen, die men nooit kon denken zulke heilloze gevolgen te zullen hebben, niet zou mogen te rugge keeren. — Wie zal dit beweeren? — daar die van Leerdam in hetzelfde geval als Buuren, Ysselstyn en Vianen verkeeren. — Daar deze Vergadering in haare wysheid geene

 zwa-

zwarigheid gemaakt heeft, om de zaak van Yſſelſtyn en Vianen te ſtellen in handen van een Perſoneele Commisſie, en inmiddels de daarby verzogte ſurcheance te verleenen, kan ik geene rede vinden, waarom men met die van Leerdam niet op de zelfde wyze zoude handelen? — Ik concludeere dus dat men dadelyk, op dat de Vergadering zig zelve gelyk blyve, de ſurcheance verleene, en tevens het onderzoek ten principale ſtelle in handen van eene Perſoneele Commisſie, zynde dit myns inziens de eenige weg, om naar waarheid en billykheid te kunnen beſluiten.

Stoffenberg vermeent dat het voorgeſlagene geenſinds prejudicieert het regt, het welk men zoude vermeenen te hebben; wyl eerst, na de ingekoomene informatien, de Vergadering zal concludeeren.

En wordt conform het rapport beſloten.

Van Leeuwen brengt het volgend rapport uit:

"Burgers Representanten!

By Ul. Decreet van den 2 November l. l. is in handen van Ul. Gecommitteerdens *van Leeuwen*, *de Beveren*, *Havermans* en *Helmich*, ten fine van conſideratien en advys, geſteld eene Misſive van de Hoogst Geconſtitueerde Magt, genaamd de Repreſentanten van het Volk van Bataafsch Braband, geſchreven in den Bosch, den 28 October l. l., inhoudende eenige bedenkingen op, en verzoekende interpretatie van het Decreet dezer Vergadering van den 5den dier maand, waar by op het Request van de Municipaliteit van Tilburg, de dato 9 Augustus, en de daarop ingekomen Rapporten, en van het Committé tot de Algemeene zaken te Lande van den 4 September l. l., en van gemelde Ul. Gecommitteerdens, de dato 5 October voorn., aan die van Tilburg eene remisſie van Lasten, zo op de Verponding, als op de Beden en op de Gemeene Middelen geaccordeerd is, met zulke verdere bepalingen, als breder in het laatstgemelde Rapport en het daar op genomen Decreet vermeld zyn.

Ul. Gecommitteerdens, de voorſz. Misſive geëxamineerd en deszelfs inhoud met de voorn. Rapporten, en het daarop genomen Decreet geconfronteerd hebbende, hebben bevonden, dat, wat het eerſte in die Misſive vermelde belangt, als of by dat Decreet enkeld zoude geaccordeerd zyn eene Remisſie van ƒ2545 : : op de Verponding over het Jaar 1794, en eene van ƒ7700 : : op de Beden, ingegaan 17 September 1793 tot ultimo December 1794, dit abuſief is, daar zo wel by het Decreet, als by de Rapporten wel uitdrukkelyk geremitteerd zyn op de Verponding van het Jaar 1794, ƒ2545 : : En op de Beden, ingegaan 17 September 1793, tot ultimo December 1794, ƒ1000 : : En op de Gemeene Middelen van 1 January tot ultimo December 1794 ƒ7700 : : Gelyk dan ook deze Sommen in de gedrukte Decreeten van die maand *blads.* 110. duidelyk alzo geſpecificeerd zyn. — Dus 'er geen abuis in het Decreet by deszelfs Extenſie, gelyk de Repreſentanten van Bataafsch Braband dagten, is ingeſlopen; maar dat, gelyk uwe Gecommitteerdens vermoeden, in het afſchrift van het zelve, aan dien van Bataafsch Braband afgezonden, zoude kunnen gelegen zyn, en de voorgemelde Somme van ƒ7700 : : *niet* op de *Beden* voorſchreven, welken in langen na zo veel niet bedroegen, maar *op de Gemeene Middelen* geremitteerd zyn, boven, en behalven het geene nog, op de Verponding en op de Beden als voorſchreven, ieder afzonderlyk geremitteerd is.

Voorts, wat de tweede aanmerking by voorn. Misſive belangt, dat namelyk, by het Decreet de Remisſie van eene ronde Somme van ƒ7700 : : geaccordeerd, al op de Gemeene Middelen geſteld zynde, dit, zonder dat 'er by geſpecificeerd word, hoe veel van dezelve geremitteerde Somme op elk dier Middelen geremitteerd wordt, eene groote moeilykheid zoude te weeg brengen: om dat te Tilburg voor het *Hoofdgeld* de *kleine Specien* en *Dranken* een afzonderlyk Collecteur is, en het *Hoorngeld*, *Bezaaid* en *Beestiaal*, hoewel aan de Regenten aangeſchreeven, egter door dezelven, ten baate en ſchade van de Gemeente, verpagt wordt; zo dat, ingeval de remisſie niet geſpecificeerd wordt, op elk dier middelen, en tot eene bepaalde ſom het byna ondoenlyk zoude zyn, om die te ſchikken, of op de verpagte, of op de aangeſchrevene en gecollecteerd wordende middelen; zo dient deswegens ter elucidatie, dat tot het uitmaken der geremitteerde ronde ſom van ƒ 7700 : - op de gemeene middelen gerekend moeten worden, de kleinere ſommen by de ſpecificatie in de Misſive van de Repreſentanten van Bataafsch Braband vervat, die netto de geremitteerde ſomme van ƒ 7700 : - uitmaken.

Waarom dan Uwe Gecommitteerdens van advyze zyn, dat deze Vergadering, wat het eerstgemelde belangt, behoore te perſiſteeren by haar genomen Decreet van den 5 October laatstleden, uit 't welk blykt, dat de ƒ 7700 : *niet* geremitteerd zyn op de *Beden*, maar op de *Gemeene Middelen*, en zulks boven en behalven de ſomma van ƒ 2545 op de Verponding over het Jaar 1794 en de ſomma van ƒ 1000 : - op de Beden ingegaan den 1 September 1793, tot ultimo December 1794. — En wat het tweede belangt, dat ter wegneming der geopperde moeilykheid van de ronde ſomme van ƒ 7700 : , om op de Gemeene Middelen, by interpretatie, zoude kunnen worden verſtaan, dat tot dezelve gecompudeerd zy op de Gemeene Middelen van 1 January tot ultimo September 1794, voor het *Hoofdgeld*, *kleine Specien en Dranken*, zonder rantſoen penningen tot ƒ 4500 : -, voor het *Hoorngeld*, *Bezaaid* en *Beestiaal*, zonder rantzoenpenningen tot ƒ 1400 : , en op de gemeene Middelen van 13 October tot ultimo December 1724, voor det *Hoofdgeld*, *kleine Specien en Dranken*, met rantzoenpenningen tot ƒ 1200 : -; en voor het *Hoorngeld*, *Bezaaid en Beestiaal* met rantzoenpenningen tot ƒ 600 : -, te zamen dus uitmakende de voorſchreeve ſomme van ƒ 7700 : -.

En dat Extract van dit te neemen Decreet niet alleen, maar ook een nader en accurater van het vorige van den 5 October, mitsgaders Copie van dit Rapport zal gezonden worden aan de Repreſentanten van Bataafsch Braband voorn. ter hunner informatie.

Onderwerpende nogthans uwe Gecommitteerdens dit hun geadvyſeerde aan Ulieder beter oordeel.

Actum in den Hage den 16 November 1796.

(getekend)

J. D. van Leeuwen.
W. A. de Beveren.
M. Helmich.
J. J. Havermans.

En wordt dit rapport conform gearresteerd.

Cau rapporteert:

In naam der perſoneele Commisſie, in wier handen geſteld was, om conſideratien en advys, de Misſive van Gecommitteerdens ter Generaliteits Rekenkamer, inhoudende hunne beſwaren, op ingeleverde declaratie van Mr. *van Panhuis* als Secretaris gefungeerd hebbende by de Zee-Krygsraad, in de zaak van den Schout by Nagt *Meurer* gehouden: dat de Commisſie, naar examen dier Misſive, aan de eene zyde allesints moest pryzen het loffelyk gedrag

daag der Gecommitteerden in de Generaliteits Rekenkamer, welke in de daad zoo veele blyken geeven van de bezuinigingen en Oeconomie, in de uitgave van 's Lands penningen; maar dat zy ook aan den anderen kant de declaratie in questie had naargezien, en hierom eens moest aanmerken, dat 'er eensdeels geene vaste Cynosure bestond, waarna dezelve moest worden ingerigt, zoo als meergemelde Gecommitteerden, in hunne Missive, zelven getuigden; dat dus de voornoemde Secretaris, welke op geen vast dag-geld was aangesteld, hier in gevolgd had het voorbeeld, het welk hem uit de declaratien zyner predecesseuren overbleef: zullende het, na examinatie daar van, duidelyk blyken, dat hy dezelve veel modicquer gesteld had, dan wel deezen; waaromme de Commissie van advys zoude zyn, dat gemelde declaratie zoude kunnen worden gezonden aan het Commité te Lande, ten fine van liquidatie; dog dat zy ook tevens in consideratie gaf, of deeze Vergadering, ten einde voor het vervolg dienaangaande een vaste Cynosure mogt plaats hebben, niet zoude kunnen goedvinden, om dit poinct te stellen in handen eener personeele Commissie, waar toe zy vermeende, dat die, welke ter examinatie van het voorstel van den Burger *Flok* benoemd was, het geschikste zoude zyn.

De President brengt in omvrage, of de Vergadering zich met het Rapport conformeert?

Gulé stelt voor, om het zelve te doen drukken en aan de orde van den dag te stellen; daar het nog wel eenig nader onderzoek verdient.

De Sitter zegt, dat hy, ter vermyding van onkosten, zoude voorstellen, om het Rapport op het Bureau voor te leggen.

Vrede insteert mede om het te doen drukken.

Brands zegt, dat de onkosten van het drukken, naar zyn inzien, gelyk zouden staan met de som, waarover het geschil is, en vermeent, dat men zich, dadelyk met het Rapport zoude kunnen conformeeren.

De President stelt voor, om het in advys te houden tot Maandag den 21 dezer, en inmiddels op het Bureau voor te leggen: —— conform geconcludeerd.

De President vervolgens in omvrage gebragt hebbende, of ook iemand der Leden eenig Rapport had uittebrengen, of voorstellen te doen, waar mede haast was; zoo beklimt *Bosveld* het Spreekgestoelte, en zegt:

In naam van Commissarissen tot de Drukkery, te moeten voorstellen, dat, daar de Vergadering, by haare Publicatie, verboden had het nadrukken van het toen inteleveren Plan van Constitutie, hun echter heden morgen in handen gekoomen was een exemplaar van het Dagverhaal, uitgegeven wordende by *van Schelle* en Comp., waar in dit Plan, zoo niet woordelyk, echter genoegzaam in zyn geheel werdt gevonden; dat wel boven het zelve gesteld was: *Plan van Constitutie voor het Volk van Nederland* en vervolgens by Parenthese, (*voor zoo verre het ons doenlyk is geweest op te schryven*) dan dat men dit als een echapatoir konde aanmerken, om het door voorzeide Publicatie te eludeeren, zynde het eene moreele onmogelykheid, om dat zo op te schryven, waarom zy Commissarissen vermeend hadden, hieromtrend niet vermogen stil te zitten; maar hier van der Vergadering te moeten informeeren; stellende wyders voor de voorzeide Uitgevers daar over niet alleen te corrigeeren, maar ook te interdiceeren hier mede verder voort te gaan.

De President stelt voor, om dit voorstel zonder resumtie te stellen in handen van den Representant *Ploos van Amstel* c. s., met het concipieeren der Publicatie belast geweest.

Vonck vraagt, of het voorstel *in scriptis* op de Bureau is overgegeven, volgens het Reglement van orde.

Bosch zegt:

Dat de Burger *Bosveld* tegen hem wel over de *insertie* van het Plan van *Constitutie* in het Dagblad heeft gesproken, doch dat hy niet heeft kunnen bemerken, dat dit met oogmerk was, om daar van een voorstel in deeze Vergadering te doen, wyl hy zich anderssins, als Lid van de *Commissie* der Drukkery tegen dit voorstel zoude verklaard hebben.

Van Lokhorst zegt:

Burgers Representanten! indien dan het voorstel van den Burger *Bosveld* schriftelyk zal worden ingeleverd, kan ik ook myn advys er over geven; — en dit doende, schryve ik het aan de kortheid van tyd toe, dat men, het geene in het Dagblad gelezen word, een nadruk van het Plan van Constitutie noemt: Ik heb dat Dagblad zo even ontfangen, ik heb het slegts oppervlakkig ingezien; maar het is zo duidelyk dat het geene nadruk is, dat dit geen betoog nodig heeft: een yder, die het Plan en het Dagblad inziet, zal het onderscheid tusschen het een en ander duidelyk in het oog lopen. — De Dagbladschryvers hebben niets meer in dit geval, gedaan dan het geen zy altyd doen, en waartoe zy vryheid hebben. —— Zy schryven alles wat er gebeurd is op, geven dit in druk uit, en niemand heeft hen de vryheid hier toe tot dus verre betwist —— zy konden dus ook, zo veel hen mogelyk was, uit het voorlezen van het Plan van Constitutie optekenen, en in druk uitgeven, alleen zy mogten geen nadruk geven; dit is myns inziens niet geschiet, en dus moet ik tegen het gedane voorstel advyseren; te meer daar het Volk van Nederland, by het gebrekkige extract in de Dagbladen — het origineele wel zal begeeren en kopen, en dus de gevreesde schade maar in de inbeelding bestaat. —

Quesnel zegt, dat, zoo het voorstel schriftelyk, in gevolge het Reglement, wordt overgegeven, hy 'er dan niet tegens heeft, dat het een poinct van deliberatie worde; dan dat hy, bevoorens zulks is geschied, vermeende, dat 'er niet over konde worden gedelibereerd.

Gevers zegt, dat hy zich met het voorgestelde niet kan conformeeren; dat hy op het geavanceerde van den Burger *Bosveld*, dat het namelyk eene more le onmogelykheid zoude zyn, kan aanmerken, dat in Engeland en Frankryk heden worden gevonden, welke discoursen van 4 a 5 uuren tyds opschreven, zelfs woordelyk, iets, het geen in ons Vaderland ook

ook wel konde plaats hebben, en dus niet moreel onmogelyk was.

Vrede zegt, dat hy vermeent, dat de intentie der Vergadering by het emaneeren der Publicatie geweest is, om te zorgen, dat 'er geene vervalschte nadrukken zouden worden verspreid, dat dit het geval met het Dagblad in geenen deele was, en hy dus sustineerde, dat hetzelve niet onder de Publicatie konde gerekend worden.

Gulje zegt, dat hy vermeende, dat men eerder honorabele mentie van de Redacteurs behoorde te maaken, dan wel hun te corrigeeren.

Van Leeuwen zegt, dat hy zich tegen het voorstel van den President, om het te stellen in handen eener Commissie, om consideratien en advys, niet wilde verzetten; maar dat, zoo over de zaak gediscutieerd wierd, hy dan ook zyn gevoelen zoude uiten; dat hy het beschouwde als een vertrapping der Burgerlyke Vryheid, zoo men in eenig deel de Vryheid der Drukpers beteugelde; dat men aan de Dagbladschryvers de vryheid gegeven had, om alles, wat in de Vergadering voorviel, aantetekenen, en hun zelfs hier toe een byzondere plaats toegestaan; dat de Vergaderingen in het openbaar waren, en dat hy dus niet begreep, hoe dat men het hun zoude kunnen beletten, aan de Natie het voorgevallene bekend te maken; dat hy zich derhalven niet met het voorstel konde conformeeren.

Bicker zegt, dat hy eerder de memorie, dan wel de vlugheid van schryven van de Redacteurs moest bewonderen; want dat hy niet opgemerkt had, dat 'er, ten tyde der lecture, veel was geschreeven.

Midderigh insteert, dat het voorstel *In scriptis* worde overgeleverd.

Van Lange zegt, dat hy, ten tyde van het arresteeren der Publicatie, 'er zich reeds tegen heeft verklaard; dat hy ook toen reeds een voorstel, met relatie tot de Dagbladschryvers heeft gedaan, en nog in de zelfde gevoelens bleef staan, dat dezelve niet vielen in de termen der Publicatie.

Van der Zoo zegt, dat hy in de eerste plaats op het door den Burger *Bosch* aangevoerde, dat dezelve van het voorstel onkundig gewest was, moest aanmerken, dat, zoo die Burger tot het einde toe by hunne conferentien gebleven was, zulks niet zoude zyn voorgevallen; maar dat, daar die Burger voor den afloop was heen gegaan, zo konde hy hun zulks niet wyten, noch ook ignorantie pretendeeren; wyl men over de zaak reeds in zyn byzyn had gesprooken. — Dat, wat verders de aanmerking betrof, dat men het voorstel in geschrifte had moeten overleggen, hier toe hun de tyd ontbroken had; daar zy vermeend hadden, dat, zo 'er niet spoedig een voorstel over gedaan werd; de Burgers *van Schelle* zouden voortvaan, met heden het overige uittegeven, als wanneer dan hunne pogingen zouden vrugteloos zyn; dat hy al verders had hooren aanmerken, dat het voorstel zoude stryden tegens de Vryheid; dat hen dit zoo niet voorkwam, daar hy het Plan altoos bleef beschouwen als een eigendom der Vergadering, over 't welk geen ander mogt disponeeren; dan dat, wilden de Representanten, dat het nu opgelegde Plan voor scheurpapier zoude blyven leggen; en den Lande hier door fatoo: — wierde benadeeld, dit buiten de schuld van de Commissie was, die haar pligt gedaan had, en hier voor onverantwoordelyk was.

Teding van Berkhout zegt, dat hy op de aanmerking dat het voorstel *in scriptis* zoude moeten worden overgeleverd, eeniglyk zoude aanmerken, dat meermaalen mondelinge voorstellen waaren gedaan, welke dan naderhand *in scriptis* werden overgeleverd. Dat men ook in dit geval zulks zoude kunnen doen: zynde hy voor het overige van gevoelen, dat men het voorgevallene als wezentlyke nadrukken konde beschouwen.

Reijns zegt, dat hy het nimmer als zodanig konde aanmerken; daar het niet meerder dan eene ruwe schets was, en dus niet moest worden verbooden.

Hahn zegt:

By aldien het praeadvis, Burgers Representanten! van den President gevolgd was om eerst het voorstel Commissoriaal te maken, zoude ik het uiten myner gedachten veilig hebben kunnen uitstellen tot dat het verslag zou ingekomen en een voorwerp uwer raadplegingen geworden zyn. Ik zou daar door den tyd gespaard en het oogenblik voor de Natie verhaast hebben, waarop zy de gedachten harer Representanten zal vernemen, op het overgeleverd Plan van Constitutie; maar daar nu zo vele leden in dezen reeds hebben geadviseerd, en de zaak myns bedunkens die rypheid heeft gekregen dat dezelve ogenblikkelyk kan worden afgedaan, moet ik de vryheid nemen myne denkbeelden in het midden te brengen. —— Ik heb het Nommer van het Dagblad, waar over gesproken wordt, niet gezien, en ik wil dus in genen dele beslissen of het valt in de termen van de Prohibitive Wet. Dit wil ik wel zeggen, dat ik ook zou twyfelen of de Dagbladschryvers wel zodanig meester zyn van de kunst om gezwind te schryven dat zy gene hulpvaardige handnodig gehad zouden hebben ter opgave, al is het dan maar van den zaakelyken inhoud der voorgelezene Artikelen; maar ik ben aan de andere zyde van oordeel, dat de vraag, of zy gezondigd hebben tegen de Publicatie, uit deze Vergadering onlangs geëmaneerd, niet is en niet kan zyn het voorwerp van raadpleging dezer Wetgevers.

Ik prys de zorg van Commissarissen tot de zaken der Drukkery, wegens schade voor het Land te duchten, dan ik vind dat zy den rol van Fiscaal of Publieken aanklager niet moeten spelen. Deze moge voor den wettigen Rechter zodanige actie institueeren, als hy zal oordeelen te behoren, maar wy kunnen ons de rechterlyke Macht niet aanmatigen. Ik concludeer, dat de Vergadering de zaak overlate aan den loop der gewone Justitie.

Nieuhoff zegt, dat hy wel niet wil ontveinzen, dat het Dagverhaal als geen compleete nadruk konde worden aangemerkt; dan dat hy ook van den anderen kant moest bekennen, dat het niets anders was, dan de Publicatie te eludeeren; dat hy billyk verwagt had, van lieden, welke voor Patriotten doorgongen, welke dagelyks de deliberatien bywoonden, en welken den geest der Publicatie bekend was, dat zy zich zouden vergenoegd hebben, met slegts te plaatsen: *hier wordt het Plan van Constitutie geleezen*, zonder daar van een extract te geven, en het land van dat voordeel te berooven.

Van der Zoo zegt, dat hy den Burger *Hahn* heeft hooren avanceeren, dat het geen zaak der Vergadering is, maar dat men

men dezelve aan den loop der ordinaris Justitie moest overlaten, dat hy ondertusschen vermeende, dat het wettig eigendom der Vergadering was; en dus wel wenschte te weeten, langs welken weg dezelve zich hier in zoude maintineeren.

Ploos van Amstel zegt, dat hy mede sustineert, dat het een zaak der ordinaris Justitie is; en dat zeeker de publicque aanklaager van de tegenwoordige discussien, die in het openbaar geschieden, genoegzaam zal geinformeerd zyn, en het dus aan hem staat, actie te institueeren of niet.

J. A. de Vos van Steenwyk zegt, dat de discussien hier over reeds zoo veel tyd hebben weggenoomen en hy dus voorstelt, om by appel nominal te decideeren, of het voorstel van den Burger *Bosveld*, naa alvorens op het Bureau *in scriptis* te zyn overgelegd, een poinct van deliberatie zal uitmaken, dan wel gerejecteerd worden?

De President institueert daar op appel nominal. —— En wordt met eene groote meerderheid gedecreteerd, het voorstel te verwerpen.

De President zegt, dat de volgende zaaken aan de orde van den dag zyn, als: 1. het rapport, op het voorstel van den Representant *de la Court*, met betrekking tot de Asch.

2. Het rapport, op het voorstel van den Representant *Bikker*, over de dag-gelden.

3. Het rapport, door den Burger *van Castrop* c. s. uitgebragt, omtrend de te benoemene Commissie tot het concipieeren van een Civiel en Crimineel Wetboek enz.; dan dat, daar de gewigtige deliberatien over het ingeleverd ontwerp van Constitutie mede een aanvang moeten neemen, en de tyd reeds begint te verloopen, hy voorstelt, om de twee eerste Raporten voor als nog in advys te houden, en het laatste, alzo daar haast mede is, op heden in deliberatie te brengen: —— conform besloten.

Daarop leest de Secretaris het eerste poinct van het by dat rapport voorgesteld voor.

De President brengt dit in omvrage: —— en wordt conform besloten. —— ——

Vervolgens het tweede in deliberatie gebragt zynde, zegt *Hoffman*:

Dat het hem voorkomt, dat tot het formeeren van zodanig een Wetboek twee Jaren genoegzaam zoude zyn.

Bacot zegt:

Ik kan my zeer wel voegen by de aanmerking van den Burger *Hoffman*. Ik beken, dat 'er meer tyd vereischt wordt, om een civiel dan om een crimineel Wetboek op te maaken; maar, daar in allen gevalle, zo de tyd te kort mogt schieten, nog een deur is opengelaaten, schynt my de evenredigheid ook wat al te wyd van elkander verschillende genomen te zyn, en men 't met twee jaar mooglyk af zou kunnen. Ik denk toch niet, dat men weder een zo omslachtig Wetboek, als het Romeinsche *Corpus Juris*, voor de Nederlanderen wil invoeren. Ik staa toe, dat misdaad alom misdaad is, maar ik meen het niet minder waar te zyn, dat recht ook alom recht is; en dat het hier ten grootsten deele slechts daar op aankoomt, dat hetzelve voortaan a om op de beste gelykvormige wyze, en niet met allerlei verschillende maatstokken, den Ingezetenen werde toegemeeten, die naar 't bekomen van een zo veel mogelyk meer kort en goed recht reikhalzend billyk verlangen. Slechts weinige byzondere plaatselyke onderscheidenheden zyn het, myns oordeels, die eenige daartoe afzonderlyk betrekkelyke wetten zullen vereisschen.

Vitringa zegt:

Dat hoe zeer hy hartlyk wenschte dat het ontwerpen van een Civiel Wetboek voor de geheele Republiek binnen een korten termyn dan van drie Jaaren kon worden ten einde gebracht, hy echter en zo hy dacht met grond vreesde, dat de ondervinding wel zal leeren, dat die tyd wel eer te kort dan te lang gesteld is, voor zulk een omslagtig werk.

Te meer daar men van eene Commissie zamengesteld uit zulke voortreffelyke en voorzichtige Mannen (als hy hoopte dat deeze zal wezen) niet kan onderstellen, dat zy dit werk zullen kunnen ten einde brengen, zonder buiten al hun andere arbeid de verschillende locale Stad en Landrechten, Statuten en keuren, in ons geheele Vaderland te hebben onderzocht, gewikt en gewogen, om te kunnen oordeelen hoe veel daar van kan en moet behouden worden.

En dit laatste alleen moet dunkt my aan deeze Commissarissen eene masse van werk verschaffen, die reeds een groot gedeelte van den hun vergunden tyd zal wegneemen.

En men voege hier dan by al het overige immense werk aan hun opgedraagen.

Ik Concludere dus, dat de termyn by het Rapport aan de voorsz. Commissie toegestaan, niet zal behooren te worden verkort, maar ten minsten op drie Jaren zal moeten blyven vastgesteld.

De President stelt voor, om by appel nominal te decideeren, of er twee dan wel drie Jaren zal worden bepaald.

Schimmelpenninck zegt, dat hy ook van gevoelen was, dat tot het vervaardigen van een Civiel Wetboek een geruimen tyd werd vereischt, offschoon hy daar in met den Burger *Vitringa* niet overeenstemde, dat men scrupuleuselyk zoude moeten naarspooren alle oude Wetten, costumen, Privilegien en usantien om uit dit oude een nieuw zaam te stellen; maar dat hy daarom vermeende, dat er eenen geruimen tyd toe zoude worden vereischt, vermits in het zelve alle mogelyke handelingen, die 'er tusschen partyen werden aangegaan, zouden moeten gevonden worden: dat men een oneindig aantal dier handelingen tot juisce jure que principes zoude moeten brengen; waar toe een langer tyd vereischt werd; dan dat, tot het maken van een Crimineel Wetboek, vermits, Gode zy dank, de som der misdaden op verre naa zoo groot niet was, dan die masa van sociaale handelingen welke 'er in de Maatschappy plaats hadden; dat wel is waar recht altoos recht, en misdaden overal misdaden waren, en dat, zo sommige beweerden, dat men de uitspraak hier over dus wel gerust ook aan de conscientie van den regter konde overlaten, hy niet verhoopte, dat zodanig een systhema, immer

zoude prevaleeren, het welk niet, dan ten uiterften pernicieus konde zyn; en dat, zoo in zulk een geval een Wetboek moest geconcipieerd worden, daar toe niet meerder dan agt dagen zoude behoeven; maar dat, daar dit hier het geval niet was, en het tegendeel plaats had, hy geloofde dat 3 Jaren niet te veel was.

Bacot zegt:

Ik ben nooit een voorftander van willekeurige Rechtswyzingen geweest, en heb meermaalen verklaard, hoe gevaarlyk ik dezelve voor de vryheid, veiligheid en het recht der Burgeren houde. Ook volgt uit myn onbetwistbaar gezegde, dat recht overal recht is, even weinig die geheele overlaating aan de onzekere denkwyze of arbitraire en eigendunklyke uitfpraak eens Richters, ten aanzien der Burgerlyke Wetten, als ten aanzien der crimineele wetten daaruit, dat een misdaad alom een misdaad is. Daar ik van de onderhandelingen in 't byzonder hoor gewaagen, vermeen ik, dat wanneer by de algemeene bepaaling der Wet, omtrent de bevoegdheid der onderhandelaars, de vereifchen eener geoorloofde of beftaanbaare onderhandeling, en hoe de zekerheid, dat dezelve ingegaan zy, blyken moet, de goede trouw, in de vervulling derzelve, heilig en onfchendbaar gefteld wordt, de toepasfing hiervan op alle hoegenaamde byzondere foorten van onderhandelingen, overeenkomftig derzelver onderfcheidene natuur, doorgaans vry eenvoudig en van geen ingewikkelden duisteren of zeer omflachtigen aart is.

Ik meen, dat, indien een al te groote beknoptheid van het Wetboek te veel aan het oordeel van den Richter zou toevertrouwen, niet minder aan de andere zyde een te overgroote uitgebreidheid van hetzelve, (behalven dat het, hoe uitvoerig ook, nog altyd ontoereikende zou blyven, om alle onderfcheidene gevallen, in alle mogelyke omftandigheden te bevatten) het daarenboven, voor den Burger, wien het een richtfnoer dienen moet, veel te ongebruikbaar en meer verwarrend dan voorligtend zoude maaken; ja veeligt dus flechts dienen zou om de procesfen te vermenigvuldigen, ten koste der pleitenden die uit te rekken, en de eensverkryging dus meer bezwaarlyk te maaken. Vooral zou ik, (hoe zeer men, op een gepaste wyze, ook de plaats hebbende gebruiken in acht moet neemen,) een zamenftel fchier uit alle hier of ginds in ons Land gebruikelyke Wetten, die dikwerf in een en het zelfde gewest zo verfchillend zyn, met welk een geleerde fchranderheid en kunst ook te zamen gekneed, voor geheel en al ftrydig met het groote doel der algemeene Wetgeeving en ten hoogften onvoegzaam houden.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag, den 18 Nouember.

Misfive van den Procureur der Gemeente van Amfterdam, in antwoord op de klagten van de Marine, omtrend entraves, aan hetzelve veroorzaakt: — aan *Stoffenberg* c. f.

Misfive van den Raad der Gemeente van Amersfoort, confenteerende in het aanleggen van een Artillery-Park: — aan 't Committé te Lande tot informatie.

Eenige Requesten van Betuwen, om de gewoone gratificatie: — aan de gewoone Commisfie.

Een Request van *W. Burggraaf*, om als Capitein by de Pionniers te worden aangefteld: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van den Raad van Adminiftratie, van het eerfte Regiment Bataafsche Husfaaren, om furcheance van procedures, en betaling: — het eerfte gerenvoyeerd aan de Ordinaris Justitie, het laatfte aan de Commisfie van Financie.

Het Committé de Marine brengt rapporten uit.

Een Request van de Municipaliteit van Middelharnis, met klagten over het aanftellen van eene nieuwe Municipaliteit aldaar: — aan eene perfoneele Commisfie.

Eenige Requesten tot uitvoer van Specie.

Het Committé te Lande draagt voor tot Capiteinen *T. van Ogerheim* en *C. van Frein*: — aan de orde op heden en veertien dagen.

Tot Thefaurier van de Commisfie van Adminiftratie over de geabandonneerde Goederen van den Vorst van Nasfau wordt aangefteld *Mollere*.

Ten Berge doet Rapport, op de Misfive van de Marine, met klagten over entraves van het Provinciaal Beftuur van Overysfel, in de zaak van *Roelof Boyeman*, dat de Vergadering copie dient te zenden aan dat Beftuur, om binnen 8 dagen daar op te berigten: — conform befloten.

Thans gaat de Vergadering over tot het voordzetten van de deliberatien over het Plan van Conftitutie.

Van Maanen, thans aan het woord zynde, beklimt den Spreekftoel, en brengt een ampel advys uit.

En daarna wordt de Vergadering geadjourneerd tot morgen ochtend ten 11 uuren.

Het Committé van Adminiftratie der Fransche Troupes zal door zyn gemagtigde, op Donderdag den 24 November aanstkomende, des 's middags ten 12 uuren, binnen de Stad Zutphen doen Aanbefteeden: de benodigde Vivres en Fourragien voor de Fransche Troupes daar reeds zynde, of welke nog komen mogten, zoo in opgemelde Stad, als in alle andere Steden of Plaatzen in dat Gewest, zullende de voorfz. aanbefteding voor alle de plaatzen alleen binnen de Stad Zutphen voornoemd werden gedaan.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé

WM. VAN EYK, *Secretaris.*

D R U K F O U T E N.

In No. 245. pag. 606. col. 1. reg. 8. van onderen ftaat, *door*: lees, *door* *ons*. Col. 2. reg. 19. van boven ftaat, *eenig Fabriek*; lees *een eenig Fabriek*. 6 Regels verder ftaat, *eigen Muscovisch doek*: lees, *hun eigen en Muscovisch doek*.

In No. 250. pag. 645. col. 2. reg. 4. van onderen, ftaat *Leyden*: lees, *Leerdam*.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 252. *Zondag den 20 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafſche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Woensdag den* 16 *November* 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg der Discusſien over het Rapport, door den Burger *Van Caſtrop* c. ſ. uitgebragt, omtrent de te benoemene Commisſie tot het concipieeren van een Civiel en Crimineel Wetboek.

De Burger *Reyns* het woord gevraagd hebbende, zegt:

Dat de zaak by appel nominal zal behooren te worden gedetermineerd.

De Preſident inſtitueert het appel nominal.

Van Maanen zegt, dat hy vermeent, dat, zoo lange het Plan van Conſtitutie niet is aangenomen, men niet wel den tyd kan bepaalen, daar, zoo het Plan zoo aangenomen wordt, zoo als het legt, hy gelooft, dat de tyd van één jaar genoegzaam zoude zyn; zoo daar en tegen, dezelve gebaſeerd werd op die wezenlyke één en onverdeelbaarheid, hy dan vermeende 'er meerder tyd toe zoude benodigd zyn.

De Preſident vervolgt het geinſtitueerd appel nominal.

En wordt by meerderheid den tyd van drie Jaaren gedecreteerd.

Het 3e poinct in deliberatie gebragt zynde, zegt *Ten Berge*:

Dat hy vermeende, dat de term van *Geconſtitueerde Macht*, in het Rapport voorkomende, moest veranderd worden in die van *Nationaal Wetgevend Lichaam.*

Van Maanen zegt, dat hy zoude vermeenen, dat door die Commisſie hun Rapport by gedeelten zoude kunnen worden uitgebragt.

Vitringa zegt:

Ik kan my niet conformeeren met het gevoelen van den Burger *van Maanen*, om het Civiel Wetboek by gedeelten te doen te voorschyn komen en te emaneeren. Vooral om deze reden, om dat het my voorkomt, dat een aantal wetten en dispoſitien in dat Wetboek zullen moeten worden gemaakt en vastgeſteld, waar omtrent, en wel in 't byzonder over derzelver uitvoerlykheid of onuitvoerlykheid, het gevoelen der Departementaale Beſtuuren (hoe die dan ook mogen zyn.) zal moeten worden ingenomen, niet alleen, maar ook zo veel immer mogelyk daar aan gedeſereerd om der gevolgen wille; en dit zal men wel moeten doen, zo men geene botzingen van zaken wil ondervinden. Terwyl, zo dit onderzoek met effect zal geſchieden, het geheel door die Beſtuuren moet kunnen worden overzien, om dat de aart van een zoodanig Wetboek mede brengt, dat het voorige door het volgende al dikwerf zal moeten worden geinterpreteerd en geëlucideerd.

Ik vermeene dus, dat van dit Wetboek geene Publicatie by gedeelten maar alleenlyk van het geheel, na dat hetzelve heaal zal zyn geëxamineerd en algemeen aangenomen, zal kunnen nog moeten geſchieden.

Van Caſtrop zegt, dat, zoo het door den Burger *van Maanen* voorgeſtelde doorgong, dat men dan gelegenheid zoude geeven, dat een onvoldraagen kind ter waereld wordt gebragt.

Hartogh vermeent mede, dat het moet blyven, zoo als het in 't Rapport is geſteld.

Schermer appuyeert het door *Ten Berge* geavanceerde.

Van Leeuwen zegt, dat het articul onmogelyk zoo kan geſteld worden, als in het Rapport vermeld ſtondt.

De Preſident ſtelt voor, om met weglating van de woorden *Geconſtitueerde Macht*, het articul te arresteeren: — en wordt alzo gedecreteerd.

Het vierde poinct in deliberatie gebragt zynde, geeft *Jordens* in bedenking:

Of het Salaris niet te laag geſteld was, uit aanmerking van de werkzaamheden, aan die Commisſie verknogt; dat hy dus voorſloeg, om het met $\frac{1}{4}$ te vermeerderen.

De Leeuw zegt, dat hy de aanmerking van den Burger

Jordens allergegrondst vindt, en voorstaat, om het Salaris met een derde te verhoogen.

Hofman is van gevoelen, dat het bepaalde Salaris hoog genoeg gesteld is; daar aan de benoemde Leden dier Commissie vryheid gelaten wordt, om zich van tyd tot tyd naar hunne woonplaatsen te begeven.

De Vos van Steenwyk zegt, dat hy vermeent, dat die Commissie, wanneer zy eenigen tyd by den anderen geweest was, en de Leden het werk onder hun hadden verdeeld, zich zoude kunnen adjourneeren, en dan ten hunnent de stukken uitwerken; dat hy dus concludeerde, dat het bepaalde van *f* 3000 genoegzaam was.

Jordens zegt, dat, offchoon zy zich ten hunnent bevonden, zy echter genoegzame bezigheden zouden hebben, en dat hy dus nogmaals opineerde, om het Salaris te verhoogen.

De Leeuw zegt, dat hy het voorstel tot vermeerdering niet zoude hebben gedaan, zoo 'er geene Ambtenaaren gevonden wierden, welke hooger Salaris trekken.

Blyk appuyeerd mede het voorgestelde, tot verhoging met een derde van het Salaris.

Schimmelpenninck zegt, dat de Commissie daarom het Salaris op drie duizend bepaald had, vermits haar de algemeene penurie bekend was; dan dat hy 'er mede voor zoude zyn, offchoon de pryscourant der Bataafsche verdiensten zeer laag gesteld was, dat het honorarium verhoogd werd.

De President instrueert het appel nominal, of het honorarium op *f* 3000, dan wel op *f* 4000 zal worden bepaald.

En wordt het zelve op *f* 4000 bepaald.

Van Castrop stelt voor, om de verdeeling nu ook proportioneel te maaken: — conform geconcludeerd.

Op het 5de Articul, stelt de *President* voor, om nu ook het Honorarium voor de Commissie tot het Civile Wetboek te verhoogen.

Van Leeuwen zegt, dat het een ander geval was, of men voor een Jaar, dan wel voor drie Jaaren werd geëmployeerd.

De Mist appuieert dit.

De Leeuw stelt voor, om in de verdeeling van het zelve eenige verandering te maaken, en dus de twee eerste jaaren aan de Leden *f* 2000 te doen uitbetalen.

Blok wil, dat het *Honorarium* ook met een derde zal worden verhoogd.

De President brengt dit by appel nominal in omvrage: — dan wordt conform het Rapport en verders conform het door den Burger *de Leeuw* geavanceerde geconcludeerd.

Farret vraagt, ter elucidatie, of, wanneer 'er in dien tusschen tyd een der Leden der Commissie kwam te sterven, hoe dan de Dag gelden zullen gerekend worden?

De President zegt, dat dit dan aan de erfgenaamen zoude worden uitgekeerd.

Het 5de poinct in deliberatie gebragt zynde, wordt het zelve met eene kleine litteraire verandering gearresteerd.

De President zegt, dat de Commissie tot de Constitutie hem gesuppediteerd had eene Redactie van het 67e Articul van het Plan van Constitutie; welke hy daarop doet voorleezen.

Hierna zegt de President:

Dat thans de Discussien over het Plan van Constitutie haren aanvang zouden moeten neemen, en dat hy den Burger *van de Kasteele*, die aan het woord was, verzogt, om zyn advys voort te brengen.

Hofman geeft in consideratie, of, daar de tyd al zo verre verloopen was, het niet beter zoude zyn, dit tot den dag van morgen uittestellen.

Aaninck vermeent, dat de deliberatien hier over moesten worden bespoedigd; daar de, volgens het Reglement, bepaalde tyd, spoedig zoude ten einde loopen.

Hahn vermeent, dat 'er, ter bespoediging der deliberatien, van nu af aan tweemaal des daags zoude moeten worden vergaderd; de ochtend zitting voor de deliberatien over het onderwerp der Constitutie, en die van des avonds voor de lopende zaken.

De President zegt, dat hy alles zal aanwenden, wat tot bespoediging der deliberatien kan verstrekken.

Hahn vraagt, of dit zeggen wil, dat hy dan hier toe geen voorstel mag doen?

De President vraagt daar op, of de Burger *van de Kasteele* voor heden van het woord wil afzien.

Van de Kasteele zegt, dat hy alleen opgetreden is, wyl hy vermeende, dat de President zulks van hem had gevorderd; dat, wat hem betrof, hy gaarne zulks tot morgen wilde uitstellen.

De President stelt voor, om op morgen, dadelyk na de resumtie der Notulen, aan den Burger *van de Kasteele* het woord te geeven, en adjourneert daar op de Vergadering tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Donderdag den* 17 *November* 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Hierna worden gelezen:

Het Extract uit de ontfangene Buitenlandsche Depeches: — besloten te doen drukken, en aan de Leden rond te geven.

Eene Nota van den Minister *Noël*, Paspoort vragende, ter verzending van eenige Vivres naar de Schelde: — geaccordeerd.

Hierop de Discussien over het onderwerp van Constitutie aangevangen zynde, beklimt de Burger *van de Kasteele* het Spreekgestoelte.

(Het

(Het wel uitgewerkt Discours van dezen Represen-tant, waar in hy betoogde, dat het overgelegde Plan, uit mangel aan finantieele éénheid, geen point van deliberatie konde uitmaken, op heden niet kunnende plaatzen, zullen wy het zelve in een onzer eerstvolgende Nummers mededeelen.)

Na hem beklimt *Witbols* den Spreekstoel, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het was op den 26ste laatstleden, den dag, door het Reglement op de Nationaale Vergadering, aan de Commissie tot het ontwerpen eener Constitutie, ter voleindiginge van deszelfs Plan bepaald, dat die Commissie van haaren afgewerkten taak, by Missive aan deze Vergaderinge kennis gaf, tevens verzoekende, om met de generale Redactie, tot den 10len dezer maand November te mogen voortvaren, en het als dan ter tafel dezer Vergaderinge te brengen; het geen, door Uleder toestemming, haar goedgunstig werd toegestaan. Ik heb, benevens eenige Leden onzer Commissie met my, bezrepen, dat het ons, wilde men geen onheusch gebruik van Uleder heusche inwilliging maken, nimmer vry stonde, na den bepaalden dag van den 26sten October, eenige zaaklyke verandering aan het Constitutioneel wezen te geven, en veel min, onder dit momäanzicht, eenige nieuwe poincten te verbergen, om die vervolgens aan de deliberatie der Commissie overtegeven, even of ze vóór dien dag door de meerderheid tot conclusie gebracht waren aan deze Nationaale Vergaderinge te doen voorkomen, en als dusdanig aan haar, by het Constitutioneel Plan, aantebieden.

Daar het echter deze meerderheid heeft kunnen welgevallen, den haar toegekenden tyd, niet enkelyk met de generale Redactie, neen, maar met het voorstellen van nieuwe Propositiën, te besteeden, en wel van zulke, die tegen het grondstelzel van *één* en *ondeelbaarheid* der Republiek, by eene Resolutie van den 27sten May, als het onderwerp der werkzaamheden van de Commissie vastgesteld, regelrecht aanliepen, heb ik, om der waarheid onzer voorgewende afwerkinge hulde te doen, wat méér is, om my in alles, wat myn aangenomen Principe betreft, gelyk te blyven, geen deel aan die insluipingen vermeend te mogen nemen, gevolglyk my aan de voorvallende deliberatien op dit stuk te moeten onttrekken, en als Representant des Volks van Nederland, van dezen gewaagden stap der meerderheid, aan hetzelve, in deze Nationaale Vergaderinge, met het onderwerp welk ik bedoel Letterlyk hier te insereeren, kennis te geven.

Op den 4den dezer werden aan de Commissie, door eenen der Leden voorgedragen de volgende poincten aldus luidende:

„ Het geen hier te voren omtrent het maken van de veranderingen in de Constitutie is vastgesteld, is niet toepasselyk op al het geen, ten opzichte der afzonderlyke Finantie van de Departementen, zoo in den Titul van Finantie, in den Titul van het Departementeel Bestuur, als verder in de Constitutie, bepaald is.

„ Ook is hetzelve niet toepasselyk op de verdere macht, ten opzichte van het verdere Huishoudelyke, aan de Departementen, en derzelver gedeeltens, by de acte der Constitutie, gereserveerd.

„ Zoo als ook niet al het geen, ten opzichte van den omslach, en verdere voorzieningen, tot het vinden van de middelen voor de algemeene Finantiëele behoeftens der Republiek, in den Titul van de Finantie is bepaald; zullende in alle die Poincten, geene verandering in de Constitutie worden gemaakt, dan met eene éénparige bewilliging der onderscheiden Departementen, en zal deeze bewilliging in elk Departement afzonderlyk moeten worden gegeven door de meerderheid der Stemgerechtigde Ingezetenen van het Departement; zullende in alle die poincten door de Wetgevende macht niet mogen worden gedelibereerd over het doen van eenig voorstel tot verandering, dan na verloop van zes Jaaren na het aannemen van de Constitutie, en dan noch niet, dan na dat de meerderheid der Departementen, by adres aan de Kamer der Oudsten, zoodanige verandering, met betrekkinge tot de bepaalde poincten, zal begeerd hebben, wanneer daar over by het Wetgevend Ligchaam en den Staats Raad zal worden gedelibereerd en geresolveerd op dezelfde wyze, als hier voren over het maken van veranderingen in andere gedeeltens van de Constitutie is vastgesteld; doch zal, wanneer als dan een besluit tot het voorslaan van eenige veranderingen genomen wordt, hetzelve gezonden worden aan alle Departementen, en zullen die veranderingen niet konnen worden vastgesteld, dan met eenparige bewilliginge van alle de Departementen, en zal deeze bewilliging in elk Departement afzonderlyk moeten worden gegeven door de meerderheid der Stemgerechtigde Ingezetenen van hetzelve." Wat gebruik van dit voorstel door de meederheid gemaakt is, zal het gedrukte Plan uitwyzen.

Ziet daar, Burgers Représentanten! niet onduidlyk het Provintiaal Gezach in zyn volle kracht en uitgestrektheid herleven, en op zyn ouden throon, zoo luisterryk als ooit geplaatst. Dit verbaasde my te méér, daar ik 'er het zevenhoofdig monster, méér dan ooit, door den aanwasch van twee nieuwe hoofden verschriklyk, in bespeurde, en my die oude Bronwel van twist en verdeeldheid, waar door dit Gemeenebest, méér dan eens, op den rand des verderfs gebracht is, vertegenwoordigde. Dit, ja dit Burgers, zoude my, des gerequireerd wordende, wederhouden hebben, om myn hand te leenen tot tekening van een constitutioneel Plan, het geen alle de gebreken van het oud Bestuur, in dezen korten en kunstig ingerichten omtrek, besloot; ik beschouwde, naar myn inzien, de Pen, die ten dien einde moeste dienen, als den gescharpten dolk in myn hand, om deze Republiek, den hartader aftesteken, en dus onder den volvleiënden naam van 's Volks souverainiteit, het bloeiend leven voor altoos te benemen.

Immers, Burgers Representanten! kan ooit de Souverainiteit des Volks, in negen onderscheiden Volken verdeeld, klem geven aan een Bestuur, hetwelk, altoos door zyn afzonderlyk belang gedreven, geduurig verward zyn moet, en nimmer éénig zyn kan? Waar blyft, bid ik Ul. de Souverainiteit des ganschen Volks, waar van zoo een groote ophef in alle Publicatien, Proclamatien, en wat meer is van dien aart, gemaakt is, wanneer die door een Provinciaal Volk in hare uitoefeninge verhinderd wordt? Zal men nog langer met dien ydelen klank blyven speelen, en Neêrlands Volk als een Automaat, even gelyk aan werktuiglyke Poppen, naar zynen wil en begeerte doen bewegen en omspringen? Kan dit ooit met het Recht van een Bataafsch Burger, een recht, dat wy zoo heilig bezworen hebben, strooken? Zullen wy het hem in de daad toekennen, en 'er de Oppermachtige uitoeffening van betwisten? Vermag ik, zonder myne gevoelens te verraaden, vermag ik, wil ik my zelven gelyk blyven, deze harde waarheid aan Neêrlands Volk verbergen?

Men

Men denke echter niet, dat de voorgen. Propofitie den band van éénheid heeft begonnen te ontknoopen. Neen Burgers Reprefentanten! Hy was reeds door de Refolutie der meerderheid van de niet in een fmelting der oude fchulden, welke tot de Bafis van het Plan van Finantie, ingevolge van dit genomen befluit, zyn moeste, geweldig losgerukt en verbroken, ik herzeg het, geweldig, aangezien de voorwaarde, op welke het niet in een fmelten der oude fchulden by haar is aangenomen, nimmer volbracht maar behendig voorkomen is. En welk was die voorwaarde, aan deze Refolutie verknogt? Zy was het amalgameeren, of in een fmelten der oude fchulden, draaglyk voor alle afzonderlyke Gewesten, te beproeven, en aan eene byzondere perfoneele Commisfie opgedragen, welker Rapport, waar van de uitbrenging door haar eerst benoemd Lid den Burger Reprefentant *van de Kasteele*, by dag en datum bepaald was, door de Commisfie van de non amalgamen (niet in eenfmelting) niet is afgewacht, en dus geheel en al buiten effect en belemmeringe gefteld is.

Heeft dit, Burgers Reprefentanten! alle mooglyke middelen ter één en ondeelbaarheid der Republiek beproeven; mooglykheid van beproevinge, waar toe zich alle Leden der Commisfie, door haar Refolutie van den 26 Mei, zoo eenftemmig als plechtig verbonden hebben? mooglykheid, die met zoo een gewenscht gevolg, in alle uitgebrachte Rapporten tot de Bafis harer Werkzaamheden gediend heeft, en tot het eindigend einde van haren arbeid vervolgd, doch als dan ten eenemale om verre geworpen is. Kan men het ooit met de goede trouw over een brengen, dat men gebruik make van eene verbindtenisfe, van welke de voorwaarde willekeurig verbroken is? Kan ooit eene party de Conditie der verbintenisfe van haren kant doen gelden, wanneer de bewerking der voorwaarde, waarop wederzydsch deeze verbindtenis fteunt, door haar zelve verhindert en buiten kracht gefteld wordt? dat zulks gebeurd is, zal niemand onzer Commisfie ontkennen, en dus niemand loochenen, dat het ftelzel van één en ondeelbaarheid, tegen de goede trouw, die deze onze Commisfie aan de Bataaffche Natie verfchuldigd was, hier door gefchonden, zoo niet geheel verbroken is.

Ondertusfchen laten de Rapporteurs van dit hun Finantie Plan niet na, om de ftelligfte verzekering te geven, dat hun niets aangenamer zoude geweest zyn, dan een meer eenvouwig Concept ter algemeene belasting, te hebben mogen vinden. Hoort hen woordlyk in de Bylage der Conftitutie, onder letter A., bladzyde 322. „ Het invoeren van algemeene Lasten over de geheele Republiek, welke door hunnen aart zelve „ zodanige evenredigheid zouden daarftellen, was in vroegere „ en latere, — vooral in deze tyden, als een dusdanig middel te dikwerf opgegeven, dan dat hetzelve onze aandacht „ niet in de eerste plaats zoude hebben naar zich getrokken, „ te meer daar dat middel, op zich zelve befchouwd, door „ zyne eenvouwigheid zich aanbeveelt."

Hoe moet my, Burgers Reprefentanten! eene zoo hartlyke en ongeveinsde getuigenis, welke alle kenteekens van oprechtheid fchynt te dragen, bewonderen, my, zeg ik, die by de eerste gelegenheid, dat het Plan van Finantie by onze Commisfie werd opgeworpen, een Concept Plan van algemeene Belastinge over de geheele Republiek ter haren Tafel gebragt, en tot drie verfchelden keeren, doch telkens te vergeefsch, 'er haar geheugen van ververscht heb? — Een Plan, volgens welk 800000 menfchen, dat is, zo veele onvermogende en arme, vry van alle Belastingen en hoegenaamden Impost gefteld worden, en de vermogende, hoe ook oppervlakkig daar in zwaar belast voorkomende, echter in de daad minderen pecuniëelen last, dan onder het voormalig Bestuur dragen, en ons 's Lands Finantie Casfe, met een meerderen aantal van verfcheiden Millioenen, dan alvorens, zouden gestyfd hebben.

Ik erken, dat dit Plan, door omstandigheid van tyd en zaken, met 'er haast geconcipieerd, en vóór de algemeene telling der Zielen in de Republiek opgefteld zynde, eene verbeterde berekening, en naauwkeuriger befchaving ondergaan moeste; dan het is te gelyk zeker, dat de invoering van dit, of foortgelyk, mooglyk ware, en dus op zich zelve befchouwd, het middel zyn moeste, om zich, door zyne eenvouwigheid der aandacht der in geruchtheid niet enkelyk aantebeevelen, maar geheel en al tot zich te trekken. Ik laat aan een onpartydig oordeel over, of deze handelwyze der Rapporteurs van dit Conftitutioneel Plan van Finantie, overeentebrengen zy met hunne betuiginge, welke ik aan de Commisfie heb hooren voorlezen, dat zy 'er niet eerder toe zyn overgegaan, dan na alvorens alle mooglyke middelen, ter inftandbrenginge van een meer eenvouwige en algemeener belastinge, beproefd te hebben.

Dat my de zwarte nyd hier niet betichte van Partyfchap, met dit geheim zoo openlyk aan den dag te leggen! Verre zy van my, dat ik de aanklevers van dat Staatkundig leerftelzel in verdenkinge zoeke te brengen, even of zy niet, met dezelfde overtuiginge als ik, door deze hunne gevoelens, het algemeen heil des Vaderlands gezocht, en hun dit ten doele hunner werkzaamheden zouden voorgefteld hebben. Ik verklaar voor de Vierfchaar des Oppermachtigen Volks van Nederland, dat ik, in weerwil hunner fentimenten, die tegen myn Vaderlandschen boezem ftuiten, alle de achting, welke ik hunne Perfoonen verfchuldigd ben, behoude, en die nimmer verliezen zal. Ik doe openlyk hulde aan hunne in Staatskunde uitmuntende talenten, en erken my daar in als een Kind, met opzichte tot die grote mannen, die door hunne ervarendheid in dat vak van geleerdheid, als meesters in die kunst, en als Machiavels hunnes tyds by het diplomatiek Europa moeten erkend en geacht worden. Ik verklaar, dat ik alle myne kundigheid, welke ik op dit ftuk, ten tyde onzer t'zamenwerkinge gegaard en verkreegen heb, aan hunne toelichtinge te danken hebbe. Ik weet, dat ik het menschlyk zwak in my omdragende, als nieuweling in die Hoge Schoole der Wysheid, ligtlyk dwalen kan. Verre dan, van myn fystema voortwaard te willen opdringen, laat ik het ter beoordeelinge van het fcharpziende oog en doordringend oordeel dezer agtbare Vergaderinge, het gansche Volk van Nederland vertegenwoordigende, over, en zy zal het onderwerp, volgens hare wysheid, ter toetse brengen.

Dan, met dit alles, Burgers Reprefentanten! vermeen ik, dit voor uit te hebben, dat myn gevoelen, op de ondervinding van ruim twee Eeuwen gegrond is, en dat die my omzichtig heeft moeten maken, om diezelfde middelen, die zoo zichtbaar als overtuigende, ons verderf berokkend hebben, niet wederom te laten werken, en tot hetzelfde einde te doen uitloopen. Dit weet ik, dat het, noch my, noch iemand onzer Medeleden vryftond, na onze, aan deze Vergaderinge gedaane, Verklaaring onzer afgewerkte taak, zodanige nieuwe Poincten onder het ontworpen Plan der Conftitutie inteweven, welke foortgelyke middelen, door het oud Bestuur te doen herleven, wederom wekken, en aan een ontzettlyk gevaar onze Republiek, thans nog meer dan ooit te vooren, fchynen te wagen.

Goede Hemel! zullen dit de gevolgen zyn eener Revolutie, die men eventydig als gelukkig met den name van gezegende bestempeld heeft. Zullen dit de Vruchten zyn van den

Vry-

Vryheidsboom, die men zo ſmaaklyk in den tuin, als bevallig voor het oog heeft afgeſchilderd? Moest dan na de Revolutie, het oud Beſtuur, welk zy vernietigde, onder een gelapten rok, door de Conſtitutie op diens geſlegten throon herſteld, en met evengelyke onafhanglyke Souverainiteit van alle Provintien gevestigd — voor eeuwig gevestigd worden? Is dan nimmer het doelwit der Revolutie geweest het Gouvernement, gelyk het was, afteſchaffen, de verdeelde Oppermacht te vernietigen, en een tegen overgeſteld Beſtuur, in alle zyne betrekkingen — één in dezelfde Rechten van den Mensch en Burger, één in genot van dezelfde Vryheid, één in de daarſtelling van dezelfde Gelykheid, intevoeren? Heeft dan onze Commiſſie, door de Conſtitutie, het Volk moeten misleiden, met voorbedachtelyk de Rechten van den Mensch en Burger, als den éénigen grond der zoo eindelooze omwenteling, niet alleen als den grond, waar op de Conſtitutie moest gebaſeerd worden, daar in niet te vermelden, en 'er geen jota van te erkennen, maar zelfs de Prologus of Inleiding, waar toe men eenſtemmig beſloten had, de reden dezer aanteekening aan de Natie te veropenbaren, geheel en al daar te laten? Is dit getrouw zyn aan het Volk? Is dit de geruststelling in het handhaven diens onvervreemdbare rechten, welke gerustſtelling Nederlands Volk met een vleiend vooruitzicht van een één en onverdeelbaar Beſtuur, waar van het, door een Decreet der Nationale Vergaderinge, zoo ſtellig verzekerd was, voorzeker verwacht heeft?

Zal men dan eindelyk de maat van alle rampen, die door de voormalige Regeering tot den rand gevuld was, op de Hoofden der Vryheid minnende Vaderlanders zien uitſtorten, en zonder hoope van herſtel, helaas! die Braven, met de Provintiale Kluisters geboeid, onder de Puinhoopen van een vernield Gemeenebest zien begraven worden?

De Hemel geve, dat ik my in dit ſchrikbaren vooruitzicht bedriege, en, tot den kring van een eenvouwig Burger (naar welk oogenblik ik haake) wedergekeerd zynde, dan dat ik het vermaak in de kortſtondige overblyfzelen myns naar het eind ſpoedenden levens moge ſmaken, dat eene Conſtitutie voor Nederlands Volk, haar doelwit voor den bloei des Vaderlands, en het algemeen heil der Natie, op de best mooglyke wyze zal bereikt hebben: zoo niet, Burgers Repreſentanten, en moet ik in eene ſtille eenzaamheid het Lot, het verderflyk Lot, van myn geboorte wieg betreuren, en onze zandige Stranden van mynen klagenden Zwanenzang doen wedergalmen, zal ik echter, niet nalaten myne laatſte droppelen bloeds, van het welke ik reeds uit liefde voor dit myn Vaderland, en nevens van alle myne beſtaanbare vermogens heb uitgeput, voor deszelfs mooglyk behoud, tot mynen laatſten adem veil hebben.

Volk van Nederland, gy die myne daden kent, gy zult my van geene grootſpraak verdenken, maar myne oprechte meeninge, in alle gevallen, door ſprekende bewyzen aan den dag gelegd, hulde doen; gy zult my, betrecht daar geworden van te zeggen, vader Wilhelm (vergeeft my Burgers Repreſentanten, die onteallen uitdrukking) is het Volk getrouw, en zich zelven gelyk gebleven.

Hierop ſtelt de Preſident voor, de verdere deliberatien hier over tot morgen te adjourneeren, en continueert deze Zitting tot heden avond ten 6 uuren.

Gecontinueerde Zitting van Donderdag, den 17 November 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten zes uuren wordt deze gecontinueerde Zitting geöpend.

De Preſident berigt, namens de Commiſſie van Buitenlandſche zaaken, dat de Conſul van dezen Staat, te Niſſa, de Verklaring ondertekend had ingezonden: — aangenomen voor Notificatie.

Wyders, dat de tegenwoordige Spaanſche Miniſter hem het rappel van den vorige Miniſter had overhandigd, het welk door den Secretaris wordt voorgeleezen: — geſteld in handen der Commiſſie tot de Buitenlandſche zaaken.

Hierna worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Miſſives en Adreſſen:

Eene Miſſive van het Provinciaal Committé van Holland, kennis gevende, dat 'er zints langen tyd was opgeregt eene Compagnie Guardes, om te dienen tot byzonderen dienst van 's Lands Hooge School, te Leyden, dat dezelven, uit hoofde van een gerezen geſchil, tusſchen de Magiſtraat dier Stad, en den Academiſchen Senaat, zich een geruimen tyd alhier hadden bevonden, dat dezelve georganiſeerd waren, en het different gevonden was; tevens inzendende copy van den by hun voor dezelven gearreſteerden Eed.

De Preſident ſtelt voor, om deze Miſſive aantenemen voor Notificatie.

Vitringa zegt:

Neen, Burger Preſident! niet aanneemen voor Notificatie; maar commiſſoriaal maken, ten einde deeze zaak onderzogt worde, en het nodige redres plaats hebbe. Want ik bevinde in deeze handelwyze van het Provinciaal Beſtuur van Holland in het creëeren van een ſeperaat Detachement Troupes, en het brengen van hetzelve onder eenen Provincialen Eed, eenen totale afwyking van het Beſtuur, dat thans in deezen Staat is gevestigd.

Immers by het 78 Art. van het Reglement op deeze Vergadering, is de beſchikking over 's Lands Land en Zeemagt aan deeze Nationaale Vergadering opgedragen, en hoe zoude zy dan kunnen toeſtaan, dat eenig Gewest, voor zich zelven eenige Troupes zoude oprichten, en dezelve onder hunnen byzonderen Eed brengen? dit is inderdaad het Foederalisme op den hoogſten trap gevoerd.

Ik reclameer de orde op de Regeering deezer Lande tegenwoordig vastgeſteld. Ik reclameer het Effect van het 78 Art. van het Reglement — en ik concludeer dat deeze Miſſive zal geſteld worden in handen van een Commiſſie, ten einde ons te dienen van conſideratie en advys.

De Preſident ſtelt voor, om deze Miſſive te ſtellen in handen van de Burgers *Cambier* c. ſ. — conform geconcludeerd.

Een

Een Request van de Municipaliteit van Helvoetsluis, nopens de zich aldaar bevindende Hospitaalen voor de Fransche Troepes, en de aldaar benodigde fournitures: — aan het Committé te Lande.

Eene Missive van *van Riemsdyk* en *van Bronkhorst*, inzendende een Exemplaar van onderscheidene Stukjes, over de Opvoeding der Jeugd: — met dankzegging aangenomen, en wyders gesteld in handen van de burgers *van Lennip* c. s.

Een Request van *J. Lucas*, vermeenende, dat 'er ten zynen opzigte in het uitgebragt Rapport der Bataven erreuren hebben plaats gehad: — gesteld in handen der Commissie tot de Bataven.

Een Request van *J. Werkhuis*, sustineerende, dat, daar hy niet meer dan ƒ 200 had ontvangen, hem nog ƒ 100 zouden behooren te worden toegelegd: — in handen der zelfde Commissie.

Een Request van *M. van Bomme*, om, als Bataaf, de gewoone gratificatie te mogen genieten.

De President stelt voor, dat, daar by dit Request geene bewyzen gevoegd zyn, hetzelve zoude worden gedéclineerd.

Brands **zegt, dat, daar hy dezen morgen ontfangen heeft een Brief van een zyner vrienden, ten faveure van den Requestrant, hy niet af konde zyn, te verzoeken, dat dit Request zoude gesteld worden in handen der Commissie tot de Bataven, om, zoo de Suppliant by abuis was overgeslagen, hem regt te doen wedervaaren, of anders bevonden wordende, declinatoir te advyseeren.**

Stoffenberg zegt, dat hy, reeds eenige dagen geleden, heeft aangemerkt, dat hy vermeende, dat er een Decreet bestond, waar by eene zekere tyd bepaald was, binnen welken de Bataven zich zouden moeten aanmelden; dat hy dus vermeende, dat dit overtollig zoude zyn, en dus gedeclineerd konde worden; — conform besloten,

Een Request van *J. Brommers*, verzoekende om een gratificatie van ƒ 200 te mogen genieten.

De President stelt voor, om dit Request te wyzen van de hand.

Van Lange zegt, dat de President, by het voorig Request gevraagd had, of 'er ook Leden waren, die het geavanceerde van *Brands* appuyeerden, en dat hy als doen meende verstaan te hebben, dat zich eenige Leden daar voor verklaard hebben.

De President betuigt dit niet gehoord te hebben, vragende aan den Burger *van Lange*, hoedanig hy dan omtrent dit Request dagt?

Van Lange antwoordt, dat, zo de Vergadering zich wil gelyk blyven, zy dan hetzelfde besluit, als op het voorgaande, dient te neemen.

De President zegt, dat dit nog eenigzins onderscheid zoude kunnen maaken, alzo by dit laatste Request declaratoiren gevoegt waren, welken aan het voorgaande ontbraken; vragende vervolgens of zich ook iemand tegen zyn præadvys verzet: — dog, niemand spreekende, concludeert hy conform.

Een Request van *F. Bellgers* enz. om ƒ 5000, ƒ 9000 en nog ƒ 9000: — in species voor Graanen naar Libau te zenden.

Een Request van *J. en C. Hasselgreen*, ter verzending van ƒ 100,000 voor Graanen naar Libau.

De President stelt voor, om het verzoek van de suppliänten, onder de gewoone mitsen, te accordeeren.

Nolet stelt voor, om dit te stellen in handen eener Commissie, ter nader onderzoek; alzo de uitgevoerde som niet geëvenredigd is aan de quantiteit Graanen.

De President stelt voor, om het te stellen in handen van den Burger *Gevers* cum suis.

Gevers zegt, dat hy, over de voorige Requesten in zyne handen gesteld, heden Rapport zal uitbrengen; en dus voorstelt, om deze Requesten tot zoo lange in advys te houden; op dat men dan zoude kunnen zien, in wiens handen het moest gesteld worden.

Dan wordt conform het door den President geproponeerde geconcludeerd.

Een Request van *P. R. van Tiele*, Oud-Commis van 's Lands Magazynen, verzoekende om Pensioen: — aan het Committé te Lande, om advys.

Eene Commissie uit het Committé te Lande verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *van Lidt de Jeude*, rapport.

I. Op het Request van *J. Lechleitner*, Luitenant-Quartiermeester van het Regiment Bataafsche Husaren, betaling verzoekende voor het geene hy vermeende, aan voorschreven Regiment te competeeren: dat zy, hetzelve geëxamineerd hebbende, wel is waar aan den eenen kant niet konden ontkennen, dat dit Regiment nog geene vergoeding genoten had voor het equipement het geen aan hetzelve egter volgens het Plan van Organisatie toekwam; dan dat zy aan de andere zyde niet moesten ontveinzen, dat het beter geweest was, dat zy, uit aanmerking van 's Lands pecunieele omstandigheden, zich eerder hadden geadresseerd; dat wyders de vorderingen, door hun gemaakt, wegens marsch kosten als anderzinds, aan hun moesten worden ontzegd; en dat, wat verders hunne vordering betrof, wegens de extraordinaire uitgave, deze ve al te hoog gesteld was; waaromme zy dan voor stelden, om in eens aan het voorschreven Regiment toe te staan eene somma van ƒ 26000: en wyders, om aan hetzelve toe te leggen, even als aan dat der Bataafsche Dragonders, zoo lange de duurte der Fourage aanhoudt, het buitengewoone douceur aan dezelve geaccordeerd.

Teding van Berkhout stelt voor, om dit Rapport te doen drukken, en vervolgens aan de orde van den dag te stellen.

Blok vraagt, hoe veel de gevorderde som is?

De Rapporteur antwoordt: ƒ 49414 - : - :

Blok zegt, dat deze som vry wat verschilt met die van ƒ 26000, welke men de Suppliänten wil toestaan;

en

en dus geloofde, dat deze zaak nog wel eens wat nader verdient te worden onderzogt.

Stoffenberg stelt voor, het te doen stellen in handen eener persooneele Commisfie.

En wordt conform besflooten, en daar toe benoemd de Reprefentanten *Crommelin*, *Nuhout van der Veen*, *Visscher*, *Vonk* en *Vrede*.

2. Declinatoir, op het Request van *E. J. Chambo*, om jaarlyks penfioen; wyl hier toe de genoegzame redenen ontbreken: nogthans den Suppliant, uit hoofde zyner omftandigheden, aan de Clementie dezer Vergadering aanbeveelende.

De President stelt voor, om conform het uitgebragt Rapport te concludeeren, en, onverminderd van dien, het Request te stellen in handen der Commisfie tot de gratificatien: —— conform geconcludeerd.

3. Declinatoir, op het Request van *G. Brons*, om gratificatie; alzo by dit Request die bewyzen niet gevoegd zyn, welke 'er, volgens Publicatie, by worden vereischt, latende echter de vryheid aan den Suppliant, om zich in het vervolg, hier van voorzien zynde, nader te adresfeeren.

Ten Berge zegt, dat hy zich wel met het declinatoir Rapport zoude kunnen conformeeren, echter met uitzondering der conclusie, alzoo hy vermeende, dat dit strekt tegens het Decreet, met opzigt tot de Bataven genoomen, en nog zo even geconfirmeerd.

Van Lokhorst zegt:

Ik gelove, Burgers Reprefentanten! dat het geval van dezen man met die, waaromtrend, voor dat het Committé te Lande inkwam, is Decreet gevallen, zeerveel verschilt; — ik mene dit te mogen veronderstellen, om dat het Committé over dit Request advyseert, na dat het in derselver handen gesteld was, dat deze man zig op de behoorlyke tyd aan deze Vergadering heeft geaddresfeert; maar dit heeft hy, of uit onkunde, of door andere omftandigheden, niet gedaan voorzien van die munimenten welke vereischt werden; en zal deze misflag hem ontzetten van iets, waar toe hy anders mogelyk aanspraak had? my dunkt het advys van het Committé te Lande is allerbillykst, en conformeere my dus ten volle met het zelve.

En wordt het eerste Lid van dit Request gedeclineerd, en overigens gesteld in handen der Commisfie tot de Bataven.

4. Declinatoir, op het Request van *A. de Kout*, om gratificatie: —— conform geconcludeert.

5. Op het Request van *C. Weinckus*, om betaling van zyne toegelegde gratificatie, advyseert het Committé, dat aan den Suppliant, ingevolge Resolutie van Hun Hoog Mogenden, eene gratificatie toegelegd zynde, deze penningen door hem nimmer zyn afgehaald; en dus de Suppliant hier toe aan het Committé diende te worden gerenvoyeerd: —— conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op het Request van *B. Lanjo*, om gratificatie, ten einde aan den Suppliant, als zulks allezinds meriteerende, ƒ 200 toe te leggen.

Van Stoffenberg stelt voor, om hier mede te supercedeeren tot dat de Commisfie der Bataven nader rapport zal hebben uitgebragt.

Blok zegt, dat hy den Suppliant als een allerbraafst persoon kent, dog welke zich tevens in de zorglykste omstandigheden bevindt, en dus dadelyk zoude behooren te worden gegratificeerd.

De Rapporteur zegt, dat, zoo iemand de Clementie, en wel met den meesten spoed meriteerde, het dan de Suppliant was, welke zich in den dringendsten nood bevond.

Van Stoffenberg zegt, dat zyn advys geenszins strekte, om die ongelukkige jongeling van die gratificatie te berooven; dat hy veeligt die recommandatie niet nodig had; dat de Commisfie zyne omstandigheden ook zeer wel in aanmerking zoude genoomen hebben; dan dat zy, om namelyk op dit Request speciaal rapport te moeten uitbrengen, daar tegen had; wyl zy van hare cynosure niet konde afgaan.

Schimmelpenninck stelt voor, om dit rapport met de Bylage te stellen in handen eener persooneele Commisfie.

Midderigh zegt, dat, zoo die Commisfie op morgen haar rapport zal uitbrengen, hy 'er dan niet tegen heeft.

Ten Berge zegt, dat, zoo men in dit geval, deze uitzondering maakt, men dan ten opzigte van de anderen, welke ook op eene spoedige afdoening aanspraak kunnen maaken, onbillyk handelt, en dat, wat ondertusschen den rampzaligen toestand van den Suppliant betrof, hy vertrouwde, dat 124 Reprefentanten hem geenszins van honger zouden doen sterven.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen der Commisfie tot de Bataven: — en wordt conform geconcludeerd.

Na dat de Commisfie haare Rapporten had uitgebragt, zegt *van Lockhorst:*

Burger Rapporteur! den 13 of 14 October l. l. heeft deze Vergadering gedecreteert, dat het model Militaire lysten, als toen geformeerd aan het Committé te Lande zou worden gezonden, om dezelve te doen drukken, ten spoedigste aan de respective Corpsen te zenden, en binnen den kortst mogelyken tyd, na het inkomen dier getekende lysten, dezelve successivelyk in deze Vergadering intezenden — ik neme de vryheid om, daar er reeds meer dan een maand verlopen, en er nog niets van vernomen is, te vragen, of er reeds van de uitvoering van het gemelde Decreet werk is gemaakt?

De Rapporteur antwoordt, dat dezelve vervaardigd zyn, en ten spoedigsten geexpedieerd zullen worden.

Een Request van *A. J. Simonis*, om een Ambt: — in handen der Commisfie tot de Ambten.

Een Request van *A. de Roos*, om een gratificatie: — in handen der daar toe benoemde Commisfie.

Een Request van *J. de Kempenaar* c. f., als Curatoren in den Boedel van *Boas en Comp.*, te kennen gevende, dat zich in dezen boedel een groot aantal effecten bevinden, ten lasten van de Spaansche Kroon, onder verband

van

van het Canaal van Murcia, waaromtrend geene intressen, noch aflossing is betaald, verzoekende de intercessie dezer Vergadering en wel aanschryving aan onzen Minister *Meyer* te Parys, ten einde de Intressen en aflossing van gemelde effecten mogen worden voldaan.

De President stelt voor, om dit Request te stellen in handen van de Commissie van de buitenlandsche zaken, ten einde het nodige hieromtrend te bewerkstelligen.

Vrede betuigd zyne verwondering, dat, daar wy eenen Minister in Spanjen hebben, de Requestranten aanschryving verzoeken aan onzen Minister te Parys.

De President antwoord hierop, dat, wanneer de Burger *Vrede* een ogenblik gewagt had, hy zoude gehoord hebben, dat de Requestranten een gelykluidend Request indienen, om aanschryving aan den Minister *Valckenaer* in Spanjen; dat hy nu voorstelde om beide de Requesten te stellen in handen der Commissie van de Buitenlandsche zaken, om hieromtrend het nodige te verrigten: — conform besloten.

Een Request van *J. Hangest*, inzendende een Memorie van *D. Contini*, zich beklagende over de moeijelykheden, welke hem door ... *Coerman* by het invorderen zyner pretensien in Parys, worden in den weg gelegd. Verzoekende hieromtrend voorziening.

Ploos van Amstel appuyeerd dit verzoek.

De Sitter zegt ter elucidatie, dat het geen waarover *Contini* zich beklaagt, geschied was, op aanschryving van de Commissie van Buitenlandsche zaken, ingevolge het aanzoek door *Coerman* by haar daar toe gedaan; verzoekende daarom, dat de nu ingeleverde Memorie van *Contini*, insgelyks in hunne handen mogt worden gesteld, opdat zy behoorlyk van de zaak mogten worden onderrigt: — conform geconcludeerd.

Een Request van *C. D. E. J. Bangeman Huygens*, verzoekende om in eens voor zyne ... te mogen genieten de somma van *f* 26..: — gesteld in handen van 't Committé te Lande en de Generaliteits Rekenkamer, zonder resumtie.

Een Request van *Swart en Comp.*, luidende als volgt:

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

Geeven te kennen *Swart* en Comp., Uitgevers van het Dagverhaal der Nationaale Vergadering, gedrukt wordende ter Drukkery van *van Schelle* en Comp. in de Hage: — dat Gyl., aan hun verleend hebbende een plaats op de Tribune, ten einde aldaar Schryvers te plaatsen, die het geen in uwe Vergadering voorvalt, zo juist mogelyk zouden opschryven, en alzo aan de Natie bekend maken, zy vermeend hebben, dat het aan hun geoorloofd was, om zoo veel zy van het voorgelezen Concept-Plan van Constitutie konden optekenen, ook in hun blad in te voegen; — dat zy hier inne te meer versterkt zyn, door de discussien op gisteren hun betreffende, voorgevallen.

Dat zy echter dezen morgen hebben ondervonden, dat de Fiscaal van de Hage in een contrarie denkbeeld verseert, dewyl dezelve aan hun heeft geinterdiceert verder voort te gaan met het Drukken en uitgeeven van dat geene zy in hun blad, ten opzigte van het plan van Constitutie, geplaatst hebben, en nog meenden te plaatsen.

Dat hier door veroorzaakt wordt een totale stilstand in de uitgave van dit (hoe zy vermeenen voor de Natie belangryk) werk, 't welk niet anders kan ten gevolge hebben, dan het volstrekt bederf van hunne onderneeming, alleen geschikt en aangelegd om de Natie op de minst kostbaare en meest nauwkeurige wyze, met Uwe daaden bekend te maken.

Het is ... dat zy zich keeren tot deeze Vergadering, verzoekende dat Gyl. gelieve te Decreteeren.

Dat by ... eene ... Publicatie, waarby het ... Constitutie wordt verboden, het geensins Uwe ... is, te beletten, dat de Dagbladschryvers ... dat geene opgaven, 't welk zy op hunne plaats ... optekenen, en dat derhalven met het uitgeeven van hun blad moete worden voortgegaan &c.

De President stelt voor, om dit Request, als een onderwerp ... ordinaris Justitie uitmaakende, aan dezelve te renvoyeeren.

Schimmelpenninck zegt, het komt my voor, dat de Burgers *Swart* en Comp. ... victimes zouden worden van de in deze Vergadering op gisteren voorgevallen discussien; in hoe verre dezelve hier toe aanleiding gegeven hebben, zal ik niet onderzoeken; ... de Vergadering heeft reeds op gisteren uit den loop harer deliberatien doen zien, uit welk een oogpunt zy de zaak beschouwde, en ik voor my geloove, dat dezelve het verzoek van de Suppliamen, als niets onbillyks in zich bevattende, zoude kunnen toestaan; immers zy heeft aan de Burgers vergund, om al, wat ter dezer Vergadering voorviel, te mogen optekenen. Ik begrype niet, hoe men dezelve onder de bepaling der Publicatie zoude kunnen brengen; daar het door hun uitgegevene geen *nadruk* van het Plan van Constitutie, neen, maar slegts extracten zyn van het hier voorvallende, even als zy gewoon zyn, alles op te tekenen. Daar te boven vermeen ik, dat het zoude kunnen worden aangemerkt als eene entrave op de vryheid der Drukpersse, welke ik voor my van gevoelen ben, dat in alle opzichte heilig moet zyn, en door niets in haren loop gestremd worden; die vryheid geloove ik, dat zich zoo verre moet uitstrekken, dat zelfs, zoo nog heden iets tegen de tegenswoordige regeringswyze in het licht verscheen, men dit in zynen loop niet zoude moeten stuiten; ik kan dus niet zien, waarom voorschreven Burgers niet zouden voortgaan met het door hun aangevangene; latende het aan den Officier over, om in deeze het door hem verrigte te soutineeren.

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Beknopt Extract van de Zitting van Zaturdag den 19 November 1796.

Na dat de Vergadering geöpend, en een Pasport verleend was, continueert de President de Deliberatien over het Plan van Constitutie, en, na dat de Burgers Representanten *Hahn*, *Nolet*, *Luiken*, *Krieger* en *Nahuys van der Veen*, daar over het woord gevoerd hadden, werden de verdere Deliberatien, als ook de Vergadering geadjourneerd tot Maandag ten elf uuren.

D R U K F O U T.

N°. 231. pag. 626. col. 1. reg. 23. staat *onderhandelingen* voor het by, *of, juister uitgedrukt, verdragen en overeenkomsten.*

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 253. *Maandag den 21 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Donderdag, den 17 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg der Discussien over het Request van *Swart* en Comp.

Van Hooff, vervolgens aan het woord zynde, zegt:

Nu de Commissie tot het ontwerp van Constitutie haaren taak volbragt heeft, is het aan ons, en ook aan het publiek zich van den zynen te kwyten. Dit Plan, ingevolge den wil des ganschen Volks, en voor hetzelve ontworpen, is reeds een eigendom des Volks geworden, wy, en ook het Volk moeten hetzelve beoordeelen. Ieder Lid der Maatschappy heeft dus het regt niet alleen, om daar over te raadpleegen, maar is verpligt en bevoegd, over dat Plan van Constitutie zyne opinien niet alleen te openbaaren, maar daar over zelfs breedvoerig zyne gedagten te laaten gaan en te schryven. Ieder particulier Burger staat in dit geval gelyk met ieder Lid deezer Vergadering; want de gansche Natie is tegenswoordig als het ware deliberand, en zeer geinteresseerd, alle opinien te wikken en te weegen, eer zy haare destinées decreteere. Van daag heeft dus ieder Lid der Maatschappy nog het woord, niet om met ja, of neen over het Plan van Constitutie te stemmen, maar, om in den volstrekten zin met elkanderen te raadplegen over het aanstaande aantegaane *Contract Social.* Dit regt behoudt ieder geinteresseerde, zoo lang 'er nog geen contract door de meerderheid is aangegaan; want zoo lang kan 'er niets gedecreteerd zyn; de generale wil, die alleen de particuliere willen kan verbinden, is nog niet bekend, en zoo lang die niet bekend is, behouden alle particuliere willen der individus volkomen het regt, om die te uiten. De particuliere willen hier in te stremmen, zoude een attentaat zyn op de souvereiniteit en de generale wil des Volks; want de generale wil des Volks kan zich niet, dan door de zamengevoegde willen der meerderheid formeeren; dus kan de generale wil zich niet, dan door die particuliere willen manifesteeren. Van daag dan is het Volk op dit stuk volledig *vry*, — ik durve te zeggen *souverein*, om over het ontworpen Plan van Constitutie zyne sentimenten nog te openbaaren; wanneer dit, of een ander Plan door den wil der meerderheid zal zyn geaccepteerd, dan eerst houdt de particuliere wil op, en ieder Lid der Maatschappy moet zich onderwerpen; want het geen nog maar een project was, zal als dan een wet zyn, die ieder een moet verbinden. Deeze generale, dog ontegenspreekelyke grondbeginselen aangehaald, strekken alleen tot inleiding om te betoogen, dat, zoo het Volk in de zaak ten hoogsten geinteresseerd is, het ook onze pligt worde, het Volk teffens in staat te stellen, om de zaak zelfs te beoordeelen; maar hoe zal het Volk dit beoordeelen, zoo men het Plan van Constitutie niet verspreidt en algemeen maakt. Wat heeft men bedoelt, by het verbieden van het nadrukken van dit Plan? Ik hoop dat men alleen het vervalschen van het zelve heeft willen voorkomen en beletten, en dat deeze Vergadering nimmer door eenen verkeerden intrest of œconomie aan de Natie elve haren byzonderen eigendom heeft willen verkoopen. Heeft dan niemand het regt, over het Plan van Constitutie te oordeelen, dan die alleen, dewelken in staat zyn, om het op de Nationaale Drukkery te koopen? Neen, deze Nationaale eigendom diende *gratis* overal te bekoomen te zyn; men moet niet vreezen, dat het alommezig verspreide, maar enkel zorg draagen, dat het niet gefalsifigeerd worde; en daarom proponeere ik, in plaats van de Dagbladschryvers, uit hoofde van eenige Extracten gemaakt te hebben, door de Ordinaris Justitie te zien vervolgen, dat men niet alleenlyk de Dagbladschryvers, maar ook alle Couranties authoriseere, om het Plan van Constitutie accuraat in hunne publieke Papieren te plaatsen, en de Exemplaaren, die op de Nationaale Drukkery gereed mogten zyn, *gratis* aan de Leden der Geconstitueerde authoriteiten te zenden; op dat dit Plan in alle Gewesten ten spoedigsten bekend en verspreid zy.

Teding van Berkhout zegt, dat hy het met den Burger *van Hooff* niet eens is, dat het overgeleverd Plan dadelyk als een eigendom van de Natie zoude moeten worden aangemerkt. Dat voor het overige op gepasseerde Maandag ter dezer Vergadering een Decreet genoomen was, om het ingeleverd Plan in handen van het Volk, door den druk, verkrygbaar te doen maken; dat men, wel is waar, aan de Dagbladschryvers vryheid had gegeven, om alles ter Vergadering op te tekenen, maar nimmer hun het Privilegie had toegestaan, om het geld en voordeel aan de Natie te ontstelen. Daar al

alverder, zoo de Nationaale Vergadering, in eene crimineele zaak, met eene politicque Resolutie tusschen beiden kwam, hy dan vreesde, dat geen Officier de hand zoude willen leenen, om haare Publicatien effect te doen sorteeren; om alle welke redenen hy dus concludeerde, conform het praeadvys van den President.

Nyhout van der Veen zegt:

Myne gevoelens verschillen ook hier in, zeer veel, en wel diametraal van die van den Burger *van Berkhout*. — Naar myn inzien konden de Dagblad-Schryvers niet anders handelen, als zy gedaan hebben. — Gister wierd te dezer Vergadering door Commissarissen van de Drukkery een voorstel gedaan, om aan de Dagblad-Schryvers (die een gedeelte van het ontwerp van Constitutie in hun blad hadden geplaatst) het verdere plaatzen van dat ontwerp in hun dagblad te verbieden; byna de geheele Vergadering advyseerde toen voor de rejectie van dat voorstel, en het wierd ook dadelyk verworpen. — Zeer natuurlyk moesten de Dagblad-Schryvers hier uit afleiden, dat het hun vry stond met het Drukken van dat ontwerp voort te gaan. — Ik vinde het institueeren van een actie door den Bailluw van den Haag tegen de Dagblad-Schryvers, zeer ongefatsoeneerd, en het wegneemen van de Exemplaren van het Dagblad, stryding tegen de Vryheid der Drukpers, die grote steunpilaar der Volks Vryheid — bovendien beschouw ik het plaatzen van het ontwerp van Constitutie in het Dagblad, niet als een nadruk, zo als by vergelyking tegen de afgegeven exemplaren aan de Leden dezer Vergadering kan blyken, maar het is door de Dagblad-Schryvers, zeer habiel in het copieeren, uit de mond der Secretarissen, welke daarvan hier lecture gedaan hebben, overgenomen. — Ik concludere uit dit alles, dat de Vergadering zeer wel conform het verzoek van den suppliant *kan*, en het zy met eerbied gezegd, *behoort* te concludeeren.

Ploos van Amstel zegt: ik ben het volkomen eens met de Burger *Schimmelpenninck*, dat de vryheid der Drukpers gemaintineerd moet worden, maar hier is het een gansch ander geval; hier existeert een Wet tegens het nadrukken, en dus vermeene ik, dat de Vergadering de zaak uit een ander oogpunct moet beschouwen, en haar Decreet, tegens het nadrukken, maintineeren, en zich in geenen deelen met deze zaak moet inlaten; maar dezelve overlaten aan den loop der Ordinaris Justitie.

Nieuhoff zegt, dat hy, wat de zaak betreft, zich conformeert met het door den President gepreadvyseerde, om namelyk de zaak aan den loop der ordinaris Justitie over te laten; dan dat hy tevens moet declareeren, zoo zeer voor de vryheid der Drukpers te zyn, als iemand; doch ook te gelyk niet te kunnen ontveinzen, dat het beter ware geweest, dat de Dagbladschryvers, die, zoo iemand, met den geest der Publicatie bekend waren, hulde hadden gedaan aan de Vergadering; dat het, naar zyn inzien, 'er niet toe deed, of het Plan compleet of niet compleet daarin werd gevonden; alleen slegts, dat zy het geplaatst hadden. Dat hy met reden had verwagt van lieden, die voor goede Patriotten wilden doorgaan, dat zy het Land van dien winst niet zouden hebben berooft; maar eenvouwig aangeteekend, dat het Plan was gelezen.

Van Leeuwen zegt, dat het hem voorkomt, dat de differente opinien zeer wel te reconcilieeren zyn; dat men het Præ Advys van den President, met betrekking tot de suste nu van den Bailluw konde adopteeren; maar ook tevens geene zwarigheid maken, om het verzoek aan de Suppliants te accordeeren. Dat het Request tweeledig was: dat het eerste poinct specteerde het voorgevallene, dat het tweede om voorziening was; en dat hy nog niet zien konde, hoe dat men een zaak, die de Vergadering, door aan de Dagbladschryvers eene openbaare plaats toe te staan, gewettigd had, en die zy op den loop der [illegible] voorgevallene discussien als geoorloofd konden beschouwen, hun tot een mis had konde rekenen. Dat men het Extract, zoo als het in de Dagbladen gevonden werd, maar te confronteeren had met het origineel, en alsdan wel dra zoude ontwaaren, dat het 'er verre af was van een nadruk te zyn; dat men zommige Articulen, welke in het Plan zeer omslagtig waren, in weinige regulen had gesteld; en hy geloofde, dat, wel verre, dat de Redacteur eenige correctie verdiende, eerder moest worden gelaudeerd. Dat in allen gevallen, hoe men de zaak ook mogt beschouwen, de Vryheid der Drukpers moest worden geëerbiedigd; dat het Plan den Volke, op alle wyzen, en ook op de minst kostbaare moest worden bekend gemaakt; dat hy dus geene redenen vond, waarom men het verzoek niet zoude toestaan.

Genors zegt:

Ik verzoek, dat de Publicatie mag worden voorgeleezen; op dat ik daar na oordeele, wat te advyseeren; dan, voor zoo verre ik my herinner, is 'er eene poenaliteit op 't nadrukken gesteld, welke zeker niet mag geëxtendeerd worden: daar en booven is door de Dagbladschryvers het plan van Constitutie niet nagedrukt; dog zy hebben, by het hooren, daar van kunstig dat geene uitgetrokken, en op 't papier gesteld, wat zy dagten het meest te interesseeren.

De President zegt, dat hy de Publicatie zal doen haalen, en voorleeten.

Hartogh zegt, dat hy het met den Burger *van Hoff* eens is, dat het Plan een eigendom der Natie is; maar dat daar uit niet volgt, dat ieder particulier het regt heeft, om zich daar van te emparceeren; dat de Proclamatie duidelyk zegt dat het niet vermag naargedrukt te worden; zo nu de Bailluw, uit hoofde van het in de Dagverhalen geinsereerde, vermeent, dat hy eenige actie tegen die Schryvers kan institueeren, is dit een zaak der Justitie, welke deze Vergadering geenszinds vermag te stremmen.

Hoffman zegt, te vermeenen, dat de redenen van het emaneeren der Publicatie geweest waren, om voor te koomen, dat het Volk door valsche nadrukken zoude misleid worden; dat dit hier het geval niet was, want dat het enkel de insertie in het Dagverhaal was, het welk op geene publique auctoriteit werd geschreeven, en waar aan niemand eenige authenticiteit behoefde te hegten, zoo hy niet wilde; immers dat het meermalen uit onderscheidene stukken gebleken was, dat de Vergadering hier omtrend zoo dagt, dat hy dus niet zien kon, dat met het insereeren van die stuk hy gedeeltens, men zwarigheid konde hebben, dat de Natie door vervalsching zoude misleid worden, en dus vermeende, dat men de Suppliants moest doen voortgaan.

Van

Van Lockhorst zegt.

Burgers Representanten! ik late vry aan den loop der Justitie over, de actie, welke de Bailluw van den Haag tegen de Dagbladschryvers heeft begonnen, en wel byzonder de wyze op welke dezelve begonnen is, eene wyze die myns inziens niet minder dan beroving is van een anders eigendom, daar zy het oordeel des Rigters vooruitloopt. De Justitie kan hier vry oordeelen en ik verwagte van dezelve het billykste vonnis — dan ten aanzien van het verzoek der Requestranten meene ik te moeten zeggen, dat hetzelve gisteren, zo niet formeel, ten minste wesenlyk is gedecreteerd, toen deze Vergadering het voorstel, om de Dagbladschryvers de voortgang van de uitgave van hun Extract uit het geen zy van het horen lezen van het plan van Constitutie hadden opgetekend, te beletten, toen zeg ik de Vergadering dit voorstel verwierp. — Hier uit konden de Dagblad Schryvers by wettig gevolg afleiden, dat zy konden en mogten voortgaan. — Ik concludeere dus dat aan het verzoek der Requestranten worde voldaan, en even hier door aan het geen gisteren wezelyk is besloten, nu ook als de form worde gegeven. —

Van Hooff zegt:

Ik ben zeer blyde, dat de Burger *Hartog* ook begrypt en bekent, dat het Plan van Constitutie een eigendom van de Natie geworden is. Ik weet ook wel met hem, dat de Natie dat eigendom duur genoeg gekogt heeft; maar daarom juist vermaene ik, dat de 2000 Guldens, die men op dat moment geschat heeft, dat het verkoopen van het Plan van Constitutie zoude in 's Lands Kas storten, de Natie niet zal indemniseeren. De lectare en het oordeelen over het Plan van Constitutie is het eigendom, daar ik van spreeke, en *die* wordt geheel aan het Volk benoomen; ten zy men *alleen* voor het Volk wil houden die individus, dewelke *het* zelve in den Haag op 's Lands Drukkery kunnen bekoomen, en bekostigen, alwaar ze tegenswoordig nog niet te bekoomen zyn. Ik herhale dus myne propositie, om alle publicke Schryvers te authoriseeren, het Plan van Constitutie in hunne bladeren te plaatsen, en dat de Nationaale Vergadering, tot voorkoming van vitteryen, by interpretatie van haare Publicatie, declareert, dat het extraheeren van eenige gedeeltens van het Plan van Constitutie geen naardrukken is; op dat de ordinaire Justitie de Nationaale regtvaardigheid niet krenke. Men renvoyeert dikwils naar de ordinaire Justitie; maar in sommige gevallen is die ordinaire Justitie nog op de ordinare oude abuizen gevestigd, en veeltyds oorzaak, dat de Patriot, die de principes reclameert, gevictimeerd wordt, en dat de Oranje Kraaijer triompheert. en als dan beschouwe ik de ordinaire Justitie, als die ordinaire injustitie, daar wy zoo lange Jaaren onder gebukt hebben.

Hier na doet de President de Publicatie lezen.

Gevers zegt:

Ik persisteer, na 't hooren van de Publicatie, by myn denkbeeld, dat, het eene poenale wet zynde, dezelve niet kan worden geëxtendeerd; dan daar de Bailliuw van den Haag zyne Actie geinstitueerd heeft, is zulks een object van Justitie geworden; moetende dus door ons gerenvoyeerd worden aan den Ordinaris Rechter, zonder my egter eenigsins over de gefundeerdheid van die Actie te willen uitlaaten; dan ik merk verders aan, dat de Dagbladschryvers intusschen met het Drukken van hun Dagblad zeer wel kunnen voortgaan, wanneer zy suffisante cautie stellen.

De Beveren zegt: zonder dat men, naar myn inzien, scrupuleus behoeft te onderzoeken, met welk een oogmerk de Vergadering de Publicatie geartesteerd heeft, welk oogmerk niet alleen geweest is, om het Volk niet door valsche drukken te doen misleiden, maar dezelve ook voor foutive te behoeden; dan dit doet thans niets ter zaake, het doet ook niets ter zaake, of men de Vryheid der Drukperse zoo verre zoude moeten uitstrekken, dat men alle zulke Schriften, als welke de tegenswoordige orde van zaken niet waren toegedaan, in hunnen loop niet zouden moeten stuiten.

De propositie, door Commissarissen der Drukkery op gisteren gedaan, is gerejecteerd; dan hier uit volgt in geenen deele, dat de Vergadering hier door declareerde aan de Dagblad-Schryvers de Vryheid te geeven, om het Plan in hun Blad te plaatsen.

Daar te booven vinde ik het van de uiterste inconsequentie, dat men zich om explicatie ter dezer Vergadering adresseerd, naa dat er reeds eene rechterlyke actie geinstitueerd is; in zulk een geval zoude de Wetgever Rechter worden, en een ieder voelt, tot welke abuissen dit aanleiding zoude geven; ik concludeere dus, dat men zich ten vollen met het praeadvys van den President dient te conformeeren.

Van der Zee zegt, dat hy niets by het door onderscheidene Leden aangevoegde te voegen heeft, om zich met het praeadvys van den President te conformeeren; dan dat hy op de klagten van den Burger van *Hooff*, dat het Plan nog niet voor het publiek verkrygbaar was, moest aanmerken, dat het Decreet tot het Drukken op eergisteren was genoomen, en de tyden der wonderwerken voorby waren; dog dat er 6000 exemplaaren voor het Volk waren opgeleid.

Blok aan het woord zynde, zegt, dat door onderscheidene Leden reeds aangevoerd was, het geen hy vermeende te zeggen.

Ten Berge zegt, dat hy, als Lid van het Wetgevend Lichaam, het praeadvys van den President ten vollen appuyeert, dat, zoo hy als Richter moest advyseeren, hy dan zoude twyfelen, of wel immer de Bailluw zyne gedane Actie zoude kunnen maintineeren; maar dat hier de zaak van eene gansch andere gedaante was; dat de Vergadering op gisteren met zoo veele woorden gedecreteerd had, dat zy dezelve niet van haar ressort beschouwde; dat de Requestranten dus aan den loop der ordinaris Justitie moesten worden gerenvoyeerd: en (vervolgt hy) wat zwarigheid is daar in voor hun gelegen? is de Actie van den Officier gefundeerd, dan hebben zy zich schuldig gemaakt; is hy niet gefundeerd, wel dan zullen zy genoegzame argumenten by de hand hebben, om die te ontzenuwen; en ik twyfel geen oogenblik, of de Eigenaars zullen zulken in ruimte kunnen aanvoeren.

Vreede zegt:

Zoo ik den inhoud van het Request van de Burgers *Swart* en Comp. wel begryp, dan verzoeken zy een interpretatie van onze Publicatie tegens het nadrukken van het ontwerp van Constitutie. By hen is twyffeling ontstaan, of het opteekenen en doen drukken in de Dagbladen van het in deeze Vergadering voorgelezen stuk, wel viel onder de termen van die Publicatie. —

 It

Ik voor my vinde zeer veel gronds voor die twyffeling. Het is de Burgers *Swart* en Comp., even als elk ander, naar die Publicatie niet geoorloofd, dat ontwerp naar te drukken, en in een apart Boekdeeltje uittegeeven, maar het is in die Publicatie niet verboden, dat zy het niet in hun werk zouden mogen insereeren en inlassen; een werk dat nu reeds uit Boekdeelen bestaat en zeer kostbaar is, zoo dat het althans niet kan dienen om *onder het Volk te verspreiden*; waartegen onze Publicatie heeft willen voorzien.

Men zegge niet, dat het verzoek om interpretatie te laat komt, om dat die Actie reeds zoude begonnen zyn, want het is zo billyk als natuurlyk, dat de weg tot den Wetgever ten allen tyde moet blyven openstaan, om by het ontstaan van twyffelingen te kunnen weeten, wat dan de eigenlyke bedoeling van de Wetgever geweest is.

Daar ik dus veel grond vinde voor de gerezen twyffeling van de Burgers *Swart* en Comp., en daar by onze nadere interpretatie vraagen, zoo zoude ik hun verzoek toestaan.

Reyns zegt, dat hy mede van gevoelen is, als steunende dit op eene gezonde Logica, dat de makers der Wet de eerste interpreteurs waren van de zaaken; en dat dus de Vergadering bevoegd was, uit kragte van dien, het verzoek van de Suppliänten te kunnen accordeeren.

Van Hamelsveld zegt, dat, wanneer een Wetgever een Wet maakt, men billyk veronderstellen mogt, dat dezelve op goede, wyze en voorzigtige gronden gebaseerd is; het is daarom dat hy veronderstelde, dat een, tegens deze Wetten, geactioneerde den Wetgever om geene interpratie zoude vermogen lastig te vallen; dat 'er zeker gevallen konden zyn, waar in een Rechter die interpretatie van den Wetgever konde vorderen, om zich daar naar te richten; dan dat dit hier het geval niet was; dat het hier de geactioneerde was, welke interpretatie verzogt; dat hy dus vermeende, uit hoofde van dien, dat de Requestranten moesten gerenvoyeerd worden aan den loop der ordinaris Justitie.

Van Leeuwen zegt, dat veele Leden de zaak uit een verkeerd punct beschouwen; dat de vraag van de Suppliänten geene betrekking heeft op het voorledene; maar meer byzonder op het vervolg; dat het eerste de zaak der Bailluw was; en dat de zaak der Vergadering was, om het Volk niet langer te berooven van het overgeleverde Plan, en dat hy dus vermeende, dat men de Suppliänten hun verzoek moest accordeeren.

De President zegt, dat hy vermeende, dat men thans de zaak, by appel nominal zoude kunnen ten einde brengen, en dus in omvrage bragt, by appel nominal, of men het verzoek aan de Requestranten zoude toestaan, dan wel hun renvoyeeren aan den loop der Ordinaris Justitie.

Hierop appel nominal geinstitueerd hebbende, wordt met 55 tegens 40 stemmen gedecreteerd, *de Suppliänten te renvoyeeren aan den loop der ordinaris Justitie.*

Brands vraagt, of het de Suppliänten nu in het vervolg niet verder zal geöorloofd zyn, hun Dagverhaal te vervolgen?

Van Hooff zegt: *'er wordt verboden verder te schryven!!*

De President zegt, dat het Decreet dit niet belet.

Gevers doet rapport:

Namens de personeele Commissie, in wier handen gesteld was het uitgebragt rapport der Marine, op het Request van *F. Beltgens* en Comp. ter uitvoer van Specie voor Granen: dat de Commissie, na de examen daarvan, zoude advyseren, om by het uitgebragte rapport te berusten: — en wordt conform geconcludeerd.

De Commissie van Superintendentie rapporteert:

Op het op gisteren in hunne handen gestelde Request van de Administrateurs der Goederen van den Vorst van Nassau, nopens de begeving der Ambten van hunne suppoosten; dat zy na het zelve geëxamineerd te hebben, van gevoelen zoude zyn, dat men zich niet van gebruiken, maar aan de woorden der Instructie moest houden, en dus het voorgestelde declareeren.

De Beyeren vraagt, of dan van die kleine posten, als vuuraanstokers, &c. ook ter dezer Vergadering nominatiën zullen worden uitgebragt? Dat zulks by geen van andere Commissiën of Committés plaats had.

Van Lamsweerde zegt, dat 'er by de Instructie dien aangaande bepalingen waren gemaakt.

Van Lokhorst stelt voor, om het Rapport in advys te houden: —— en wordt conform gedecreteerd.

Zubli stelt voor, om zoo wel het advys van den Burger *van de Kasteele*, heden morgen uitgebragt, als wel alle de advysen der onderscheidene Leden, welke over het gewigtig point der Constitutie stonden uitgebragt te worden, voor 's Lands rekening, op 's Lands Drukkery te doen drukken.

Reyns zegt, dat dan aan de Leden de vryheid zoude worden benoomen, om naar hun goedvinden met hunne advysen te handelen, welke hy als een eigendom der Leden beschouwde, die, zoo zy dezelven in 't licht wilden geeven, daar voor het Dagverhaal hadden.

De Sitter zegt, dat hy zich mede tegen het voorstel verklaart, te meer daar de Uitgevers van het Dagverhaal geadverteerd hadden, dat zy alle deze advysen separaat zouden uitgeven, en men dit dus aan hun moest overlaaten.

De Beyeren zegt, dat hy by eene vorige gelegenheid, op een diergelyk voorstel reeds heeft aangemerkt, tot welke verre uitziende gevolgen dit aanleiding zoude kunnen geven; dat hy dus meede vermeende, dat men dit aan het Dagverhaal moest overlaten.

Van Hooff zegt:

Ik vinde, dat het Drukken, der Advysen op 's Lands Drukkery, niet alleenelyk te langzaam zoude zyn, dewyl zy de Decreten deezer Vergadering niet kan by drukken, maar ook zeer veel zoude kosten; ten zy deeze Vergadering in haare wysheid nogmaals van zig kon verkrygen, een poena-

li-

liteit van 6000 Gulden op het naardrukken der adwyzen te ſtellen, om de ordinaire Justitie bezig te houden.

Jordens zegt, zich mede tegens het voorſtel te moeten verklaaren.

De Preſident vraagt, of de Voorſteller ook verkiest, zyn voorſtel intetrekken? Het geen door denzelven geſchiedt.

Hierop converteert de Preſident de Vergadering in een Committé Generaal, en adjourneert dezelve tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Vrydag, den* 18 *November* 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

Hierna worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende Misſives en Adresſen:

Eene Misſive van den Procureur der Gemeente en het Committé van Justitie der Stad Amſterdam, in antwoord op de aan hun, om berigt, gezondene Misſive, door het Committé der Marine aan deeze Vergadering ingezonden, met klagten over entraves, door het gemelde Committé van Justitie hun veroorzaakt: geevende verſlag, dat het geval in geenen deele als een attentaat op de werkzaamheden van het Committé, maar veel eer als een maintien van hunne Jurisdictie moet worden aangemerkt.

De Preſident ſteld voor, om deeze Misſive te ſtellen in handen van de Burgers *van Stoffenberg* c. ſ. — conform geconcludeerd.

Een Request van *J. Smits*, verzoekende om het ſurplus van zyne reeds ontfangene gratificatie a *ƒ 67* te mogen erlangen: — geſteld in handen der Commisſie tot het werk der Bataven.

Een Request van *J. Kieborn*, verzoekende, om een post of bediening: — in handen der Commisſie tot de Bataven.

Een Request van de Wed. *Meinders*, om gratificatie of penſioen.

De Preſident ſtelt voor, om dit Request te ſtellen in handen der gewoone Commisſie, tot de gratificatien.

Van Hoorn vermeent, dat het in handen der Commisſie tot de Bataven moest worden geſteld.

Van Beyma zegt, dat hy ter elucidatie zeggen kan, dat de Suppliantes Man onder de Bataven behoort heeft; maar dat men tot dato nog geene narichten van hem heeft kunnen bekomen. Dat hy, in Engeland krygsgevangen gemaakt, van daar naar Holland, en vervolgens weder naar Frankryk was vertrokken, zonder dat men van hem iets naders had kunnen ervaren; dat hy dus vermeende, dat de Suppliante alle aanſpraak op de gratificatie had.

En wordt conform het preadvys van den Preſident geconcludeerd.

Een Request van *C.* en *G. van den Broek*, verzoekende, dat aan hun de gewoone gratificatie mogt worden toegekend.

De Preſident ſtelt voor, om de Requestranten te renvoyeeren aan het Provinciaal Beſtuur van Holland.

Visſcher zegt, dat hy van gevoelen is, dat het Request behoorde te worden geſteld in handen der Commisſie tot de Bataven.

De Preſident zegt, dat zyn preadvys hier op gebouwd is, vermits de Suppliänten in hun Request te kennen geven, dat zy door die Commisſie aan de der Ambten gerenvoyeerd zyn; dog inmiddels, om van geen gebrek om te komen, eenig onderſtand verzoeken; vragende of de Vergadering goedvindt, om het te ſtellen in handen der Commisſie tot de Bataven.

Ten Berge zegt, dat hy mede niet kan instemmen, om dit Request te ſtellen in handen der Commisſie tot de Gratificatien; maar dat hy 'er voor zoude zyn, om het te houden in advys, tot dat door de Commisſie der Bataven nader rapport zoude zyn uitgebragt: — conform geconcludeerd.

Een Request van *W. Burggraaf*, om als Capitein te worden gepenſioneerd: — aan het Committé te Lande.

Een Request van den Raad van Adminiſtratie van het eerſte Regiment Bataafſche Cavallery, te kennen gevende, dat het voorſchreeven Regiment van den Lande het Douceur der Foerage-gelden te vorderen hebbende, daar van betaling verzogt, dat zy zich in de grootſte onaangenaamheid bevonden; door dien de Leveranciers niet alleen de tractementen der Ritmeesters in beſlag hadden doen neemen, maar ook hun met executie bedreigt; verzoekende hierinne voorziening, en dat de Vergadering, omtrent het laatſte, ſurcheanſe geliefde te verleenen.

De Preſident zegt, dat het verleenen van ſurcheanſe, in dit geval een object van Justitie zynde, door deeze Vergadering niet konde worden geaccordeerd: ſtellende voor het overige voor, om het Request te ſtellen in handen der Commisſie van Finantien, om consideratien en advys.

Van Hamelsveld zegt, dat de goederen der Ritmeesters reeds gearreſteerd zyn, dat, ſchoon het verleenen van ſurcheanſe een zaak van Justitie mogt zyn, de Vergadering tog in het eerſte konde voorzien; daar het hem onbillyk voorkwam, dat de Ritmeesters voor het gantſche Regiment zouden moeten bezwaard worden.

Colmſchate zegt:

Ik appuyeer het gezegde van de Burger *van Hamelsveld*, als zynde overtuigd, dat het onbillyk zoude zyn, de Ritmeesters te noodzaken, om de ſchulden te betalen, door het geheele Regiment gemaakt.

De Preſident zegt, dat het beſlag op die Tractementen gedaan is door de Crediteuren, welke daar toe aan het Committé te Lande Requesten hadden gepreſenteerd, welke het Committé, zo het zulks niet gebillykt had, zekerlyk niet zoude hebben geaccordeerd.

Van Stoffenberg zegt, dat de Vergadering nimmer, door het verleenen van ſurcheanſe, het regt van particuliere ſchuldeiſchers vermogt te ſtremmen; dan dat hy voorſloeg, om het

Request zonder refumtie te ftellen in handen der Commisfie van Finantien: — en wordt conform befloten.

Een Request der Municipaliteit van Middelharnis, zich beklagende over het Provinciaal Committé van Holland, omtrend de dispofitien door hetzelve gemaakt, ter vervulling der verkiezing der Municipaliteit aldaar, het welk zy, uit hoofde der aldaar plaats hebbende omftandigheden, met opzicht tot de politicque gevoelens hunner Ingezetenen, als zeer verderfelyk befchouwen; zynde hier by gevoegd een diergelyk Request, door 14 Stemgerechtigden van die plaats getekend.

De President zegt, dat dit Request, als eene domestieque zaak uitmakende, geen poinct van deliberatie dezer Vergadering konde uitmaken; daar deze zich met het Inwendig huishoudelyke der Gewesten niet vermogt inte'aten, en dus aan Holland moest worden gerenvoijeerd.

Gevers zegt, dat dit een verfchil is tusfchen de Municipaliteit van Middelharnis en het Provinciaal Beftuur van Holland; vraagende, zoo de Vergadering nu deze zaak niet vermag te beflisfen, wie zulks dan zal doen?

Jordens zegt, dat hy ten vol en appuyeert het door den President aangevoerde, daar het Reglement zulks uitdrukkelyk verbiedt.

De President zegt: „ Wanneer 'er verfchil is in eenig
„ Gewest, moet zulks door de Hoogst Geconftitueerde
„ Magt worden beflist, immers het voorgevallene in
„ Friesland heeft hier van het voorbeeld opgeleverd."

Gevers zegt: „ Ja! maar hier is het de Hoogst Geconftitueerde Macht zelve, welke in gefchil is, niet met particulieren, maar met de plaatzelyke macht. Wie moet dan uitfpraak doen, zoo niet deze Vergadering?"

Jansfen zegt:

Ik ben overtuigd, Burgers Reprefentanten! dat het praeadvys van den Prefident beantwoord aan den letter van het Reglement, waardoor wy *helaas!* genoodzaakt zyn, de billykfte klachten aftewyzen, ik wil zeggen, de Klagers te renvoyeeren *naar die genen, waarover zy klagen.* De Requestranten zich aan my hebbende geadresfeerd, gaf ik hun te kennen, dat zy geen redres in hunne beklaaglyke omftandigheden wachten noch vergen konden; niet om dat de Vergadering ongevoelig, maar ten opzichte van *de byzondere provinciale Souvereinen*, allernauwst beperkt is. Ik kon noch wilde echter der Requestranten verzoek wygeren, om, nadat ik alle de ftukken en legale bewyzen, hunne klachten en follicitatien betreffende, had ingezien, voor deze Vergadering als het *geheele* Bataafsche Volk reprefenteerende, te betuigen: dat het my toefchynt, hoe zy flechts flachtoffers zullen worden van deze of geene intriguanten te Middelharnis, die het Committé van Holland misleiden.

Ik houde my verzekerd, dat elk, die met een waar bedaard, doch echter *warm Vaderlandsch* hart, het gehouden gedrag der Municipaliteit van Middelharnis, (voor zoo ver de ftukken manifesteeren) inziet, en daar by vergelykt hoe zy behandeld zyn, dat die met my zal erkennen, dat ook nu nog in onze dagen, dagen waarin de vryheid zegenpraalt, immers *moest* zegenpraalen, het in dien oord, voor perfoneel en huishoudelyk belang wenschlyker is, of de Orange Vlag ten top gezwaaid, en de oude Conftitutie standvastig aangekleefd te hebben; of ten minften met alle winden te hebben gewaaid, wenschelyker, dan zedert het noodlottig Jaar 1787, als een getrouw beminnaar van Vaderland en Vryheid alle nadeelen, verachtingen en vervolgingen verduurd te hebben: zodanig, Burgers Reprefentanten! befchouw ik, naar myn licht, den toeftand der Requestranten, en van die weinigen, welke in Middelharnis het Patriottismus zyn toegedaan, waar niet alleen nu, maar reeds voorheen het Patriottismus een gruwel was.

Maar — deze Vergadering heeft noch het recht, noch de magt, om over het wettige of onwettige der gehouden handelwys beflisfchende uitfpraak te doen. — Echter vertrouw ik, dat zy in zo ver aan de Follicitatien der Requestranten vermag te voldoen, dat 'er eene Perfoneele Commisfie werde benoemd; om, na onderzoek van zaken en de Requestranten te hebben gehoord, de Vergadering te dienen van confideratien en advys.

Niemand denke nu — wat nut kan dit de Requestranten aanbrengen, indien de Vergadering hun toch geene hulpe kan verlenen — zeer veel — ten minften, de voldoening dat deeze aanzienlyke Nationaale Vergadering kennis heeft van hun bedaard, geordend en roemwaardig gedrag — dat het weldenkend gedeelte der Natie weet, wat Patriotten, die alles gewaagd hebben om de Revolutie te effectueeren, *tot belooning* te wachten hebben!

Om alle deze redenen, die ik flechts aangestipt hebbe, om den Nationaalen tyd niet te fpillen, concludeer ik, aan der Suppliantten verzoek te voldoen, door ten fine voornoemd eene perfoneele Commisfie te committeeren.

Reyns zegt, dat, zoo veel hy uit de prelecture heeft kunnen begrypen, dit weder een poging is, om de goede Volksftem te doen fmooren; dat hy zulks nimmer zal gedoogen, zoo lang dit poinct door de Conftitutie niet is tot nul gebragt.

De President zegt, dat hy de Leden wel excus vraagt, dat hy geomitteerd heeft, by dit Request te doen lezen de Refolutie van het Provinciaal Beftuur van Holland: doende dezelve daar op door den Secretaris voorleezen.

Bosch appuyeert het door *Reyns* geavanceerde, zeggende, dat, zoo de Vergadering zich deze zaak niet aantrok, de Patriotten, hoe weinig in getal aldaar gevonden, weldra ten eenemaale zouden onderdrukt zyn.

Wilbels zegt, dat hy, als Gecommitteerde geweest zynde van de kleine Steden en het platte Land van Holland, om hunne bezwaaren voortedragen, met deze zaak zeer bekend was, en getuigen konde, dat de Patriotten aldaar op alle mogelyke wyze werden onderdrukt; waarom hy ten fterkften insteerde, dat de Vergadering zich deze zaak zoude aantrekken en ter harte neemen.

Van Lokhorst zegt:

Burgers Reprefentanten! ik erkenne de kragt van het argument uit het Reglement ontleend; dan my dunkt, dat 'er eene gewigtige reden is, waarom deze zaak een onderwerp van overweging in deze Vergadering zou kunnen, mogen, ja moeten worden. — Namelyk, indien de klagten van de Municipaliteit van Middelharnis niet werden gehoord, dan is het zeker, dat daar ter Plaatse een Orange Regering zal komen; en is Middelharnis een Volkryk Dorp, bestaande uit Visfers, die voornamentlyk op Engeland varen, en aldaar hunne Vis verkopen.

kopen. Er is dus altyd tusschen Middelharnis en Engeland Communicatie; de tegenwoordige Patriottische Regering is waakzaam, dat 'er geene onbehoorlyke Correspondentie daar door plaats grype. —— Indien nu dit eenig middel van waakzaamheid word weggenomen. —— Indien 'er een Orange Regeering koomt, die altyd een Contra Revolutie begunstigen zal — ik bidde u, zouden wy dan, indien wy de afgelegenheid van Middelharnis, en de gesteldheid van deszelfs Inwoners beschouwen, aldaar niet een broeinest van verraderlyke Correspondentie en onheil voor het geheele Vaderland te wachten hebben? En is dit niet eene genoegzame en gewigtige reden om deze zaak commissoriaal te maken?

Van Beyma zegt:

In dit Adres wordt het Provinciaal Bestuur van Holland beschuldigd, de Patriotten te onderdrukken, en de Oranje party de hand boven het hoofd te houden.

Dit is eene atroce beschuldiging; maar zy is, helaas! niet zeldzaam. Zulke klagten zyn 'er verscheidene in deeze Vergadering, zoo tegen dit, als tegen andere Provinciaale Besturen ingebragt.

Schoon, wel is waar, deze Vergadering zich niet mag moeijen met het huishoudelyke der Gewesten, zoo ligt 'er haar tog aan gelegen, te weeten, of deeze beschuldigingen waar zyn; of wezenlyk de inwendige bestiering des Lands zo slegt is. Want als één Patriot, één Lid der Maatschappy onderdrukt wordt, wordt de geheele Maatschappy onderdrukt.

Daar nu de waarheid der aangevoerde feiten door verscheidene Leden wordt bevestigd, dunkt my, dat het niet alleen voor ons geoorloofd, maar niet meer dan pligtmatig is, door eene Commissie, zoo als de Representant *Janssen* heeft voorgeslagen, te doen onderzoeken na de waarheid of onwaarheid der positiven.

Hartogh zegt: „ Ik betuig niet te weeten, wat 'er van de zaak zy, waar over de Requestranten zich beklagen; dan 'er bestaat in Holland eene Hoogst Geconstitueerde Magt: Het is mogelyk, dat zy verdrukt, of mishandeld zyn; wel nu, dat zy zich derwaards adresseeren; want deze Vergadering is niet alleen onbevoegd, om zich in deze zaak intelaten, maar zelfs vermag, naar myn inzien, niet by appel nominal, in deliberatie worden gebragt, of wy 'er ons op eenigerhande wyze mede zouden kunnen bemoeijen. En het voorbeeld, dat ons hier van voor handen is, is de bekende Friesche zaak; dat was een zaak van meerder belang, dan deze: daar was de questie, wie de Hoogst Geconstitueerde Macht, in dat Gewest was? En met dat al, heeft de meerderheid der Vergadering toen begrepen, dat dit Huishoudelyk was: ik concludeere dus, dat men in deze zaak zich niet kan, noch vermag intelaten "

Blok zegt, dat hy wel wenschte, dat telkens zodanige zaken de Vergadering in hare deliberatie niet ophielden; dat hy vermeende, dat het preadvys van den Voorzitter moest worden gevolgd: hebbende men hier nog zeer kortelings een voorbeeld van gehad in het Decreet, op het Request van die van Tholen gevallen, 't welke mede aan 't Provinciaal Bestuur van Zeeland is gerenvoyeerd.

Brands zegt:

Door de kennis, die ik draag van den toestand der weinige dog braave Patriotten te Middelharnis, achte ik my verpligt, in deezen het Request der Municipaliteit te ondersteunen.

Dog alvoorens zal ik de vryheid neemen, de argumenten der twee voor my gesprooken hebbende Leden te wederleggen.

Vooreerst: de Burger Representant *Hartog* vermeent, dat aan die Requestranten het regt niet competeert om zig aan deze Vergadering te adresseeren, ofte wel hy gelieft te vragen; zou dit regt aan hun wel competeeren? en kunnen wy ons wel in het huishoudelyke dier zaak inlaten? hier op antwoorde ik; dat dit regt niet kan in twyffel getrokken worden, daar niet alleen de Municipaliteit van Middelharnis, maar zonder onderscheid alle Burgers van Nederland dit incontestable regt hebben; om, wanneer zy zig mogten bezwaard vinden, of vermeenen in hunne regten te worden verkort, in den schoot van deze Nationale Vergadering hunne regtmatige klagten te mogen inbrengen; en dan volgt ook van zelfs, wanneer die klagten gegrond zyn, dat deze Vergadering 'er ook niet onverschillig in kan wezen. Echter zal ik hier in niets verder beslissen, terwyl ik voor als nog niet kan bezeffen, dat door het Provinciaal Bestuur van Holland, aan de Vaderlandlievende Burgers van Middelharnis iets zoude worden opgedrongen, dat tegen hare ware principes zoude strydig zyn. Neen! ik wil veel liever onderstellen, dat de tegenkanting, met zoo veel kunst in het geheim, door een zekere Contra-Party, tegen de Vryheidminnende Municipaliteit te Middelharnis in 't werk gesteld, aan het Provinciaal Bestuur, of deszelfs Committé, door eene misschien ongenoegzame informatie niet allezins gebleken is.

Wat nu betreft het advys van den Burger Representant *Blok*, zal insgelyks zeer gemakkelyk te rescontreeren zyn. Hy gelieft hier by te brengen het exempel van Friesland; dat deze Vergadering het different aldaar, heeft verklaard te zyn een huishoudelyke zaak, dit ben ik volkomen met hem eens, en de meerderheid der Vergadering heeft zulks ook gemeend, en dat wel op goede gronden. Doch het onderscheid tusschen deze twee zaken is te groot, en dus onnodig om daar mede de attentie dezer Vergadering te occuperen.

Maar ik zal de Vryheid nemen, om een voorbeeld by te brengen, dat ik denk aan deze zaak paralel te zyn, en waar uit ik meen te mogen citeeren, dat deze Vergadering zeer wel bevoegd is, het stuk thans in questie in overweging te nemen. Ik meen hier mede het bewuste Request uit Gelderland, in het Quartier van Nymegen. Het is reeds eenigen tyd geleden, dog de Vergadering zal zig dit nog wel herinneren, hoe daar in ook wierd geklaagd over het Provinciaal Bestuur in dat Gewest; dit wierd immers Commissoriaal gemaakt. Nog niet lang, ten minsten geen drie weken geleden, een dito Request van den Burger Krygsraad uit de Stad Nymegen, almede inhoudende klagten tegen het zoo even gemelde Bestuur, daar is ook mede gehandeld als voren. Meer andere voorbeelden zullen 'er zyn, die my op dit moment niet te binnen komen.

Ik besluit derhalven met my te voegen by die Leden, die voor een Commissoriaal geadvyseerd hebben, en wel op dien voet, als de Burger Representant *Janssen*; om namentlyk het Request en Bylagen te stellen in handen eener permanente Commissie, om te onderzoeken, of de klagten daar in voorkomende, van dien aart zyn, dat ze een poinct van deliberatie voor deze Vergadering kunnen uitmaken.

Schermer zegt:

Het geval van Tholen bestaat, volgens myn inzien, geheel

an-

anders als het geval van Middelharnis; daar was het een twist tusschen Ingezeetenen en de Municipaliteit; vervolgens is dat verzonden aan het Provintiaal Bestuur van Zeeland; daar was een derde, daar was een Rechter, die daar over konde jugeeren, en uitspraak doen; maar hier bestaat het geval tusschen de Municipaliteit van Middelharnis en het Provintiaal Bestuur van Holland. Indien nu deeze zaak aan 't Provintiaal Bestuur van Holland wordt gezonden, wie zal dan uitspraak doen? Dan wordt het aan den Rechter, die tevens party is, gezonden; en vervolgens is 'er voor de klaagstem dier patriottische Ingezetenen niets te wagten, als een uitspraak, volstrekt tot hun nadeel; waarom ik concludeere, deze zaak in handen eener personeele Commissie te stellen, om dezelve te onderzoeken.

De President stelt voor, om by appel nominal te decideren, of de zaak gerenvoyeerd zal worden aan Holland, of wel gesteld in handen eener personeele Commissie, om nader te onderzoeken.

Hoffman zegt: „ 'Er wordt telkens gesprooken van *het Huishoudelyke*, en dat deze Vergadering zich daarmede niet mag bemoeyen; maar ik wilde wel eens weeten, of wanneer, iemand in zyn huis, waarin hy meester is, en in het welke dus zyne verrigtingen huishoudelyk zyn, kon goedvinden, om op den grond, zonder voorzorg, vuur te stooken, zo dat zyn Buurman daardoor schade kwam te lyden, of deze Buurman zich daar niet tegen zoude mogen verzetten, omdat zyne verrigtingen huishoudelyk waren? Ik vermeene zeker het tegendeel; en concludeere dus het zelfde in dit geval."

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

NB. In No. 252, door zekere plaats gehad hebbende omstandigheden zeer veele Fouten in geslopen zynde, zullen wy hetzelve Herdrukken, en aan onze Lezers GRATIS uitgeven.

Het Committé van Administratie der Fransche Troupes zal door zyn gemagtigde, op Donderdag den 24 November eerstkomende, des 's middags ten 12 uuren, binnen de Stad Zutphen doen Aanbesteeden: de benodigde Vivres en Fouragien voor de Fransche Troupes daar reeds zynde, of welke nog komen mogten, zoo in opgemelde Stad, als in alle andere Steden of Plaatzen in dat Gewest, zullende de voorsz. aanbesteding voor alle de plaatzen alleen binnen de Stad Zutphen voornoemd werden gedaan.

Ter ordonnantie van 't zelve Committé
WM. VAN EYK. *Secretaris.*

*** „ By J. ALLART, Boekverkooper te Amsterdam, is „ van de Pers gekomen en alom verzonden: *Wysgeerig Onderzoek* over NEERLANDS OPKOMST, daar op gevolgd „ VERVAL, en de nog overgeblevene middelen van HERSTEL door C. ZILLEZEN, Lid van de Hollandsche „ Maatschappy der Wetenschappen, in gr. 8vo. Een Werk, „ waarin worden aangeweezen de waare Grondbeginzelen „ voor een één en onverdeelde Constitutie, met een Plan „ van algemeene belasting, genoegzaam voor de behoefte van „ den Staat, en evenredig naar de meerdere of mindere vermogens der Gewesten en Ingezetenen van dien. Wordende „ verder uitvoerlyke middelen opgegeven tot herstel van „ Landbouw, Koophandel, Fabrieken en Industrie; als mede „ hoedanig volgens vaste Grondbeginzelen, het vervallen „ Nationaal Credit, ten minsten schade van den Lande, en „ deszelfs Ingezetenen zou kunnen worden hersteld. Een „ Werk van dat belang, dat men by het beoordeelen van het „ Plan van Constitutie zich met zeer veel vrucht daar van „ zal kunnen bedienen.

*** By de Boekverkoopers VAN VLIET en HAZEU, te Amsterdam, is van de Pers gekoomen, en alom verzonden: HISTORIE DER OMWENTELINGEN, IN VADERLANDSCHE GESPREKKEN VOOR KINDEREN, door J. HAZEU, Cz. in kl. 8vo. op Schryfpapier met 13 fraaye Indruk Plaatjes, à *f* 2 : 8:

„ De Burger HAZEU, door zyne Geschriften voor Kinderen, genoegzaam bekend, poogt, in deeze Gesprekken, „ met ter zyde stelling van partydigheid, de Kinderen bekend „ te maaken met de gewigtige Gebeurtenissen, waar door „ Europa in het algemeen en ons Vaderland in het byzonder, „ zints de laatste Jaaren geschokt is geworden. Agter ieder „ Gesprek heeft de Autheur eenige Algemene Leeringen uit „ het zelve getrokken, tot meerder Nut zyner kleine Vrienden geplaatst, terwyl voor hun de Historieele Indrukplaatjes, de verhaalde Gebeurtenissen met te meerder kragt in „ hun geheugen kunnen prenten."

'T MAATSCHAPPELYK *Verdrag, of Grondbeginzelen van* 't STAATS RECHT, *door* J. J. ROUSSEAU, *voor circa twee jaaren gedrukt, en, uit vreeze voor vervolging, onder het vorig Gouvernement niet publiek gemaakt, door verandering van Affaires, door den Drukker aan de tegenwoordige Bezitters verkogt, zyn deze hier door in de gelegenheid gekomen hetzelve Werk*, DRIE DEELEN *bestaande, aan den Representant* HAHN *opgedraagen, en waarvan, de prys* VIER *Gulden is geweest, — ten getale van* Vyftig *Exemplaaren aan te bieden* voor Agt Zesthalven, ZYNDE THANS INZONDERHEID BELANGRYK BY HET DAAR STELLEN ONZER CONSTITUTIE. *Is te bekomen in den Haage by van Cleef, Leeuwestein en J. Plaat, Leiden Herdingh en van Tiffelen, Rotterdam Vis, van Santen en van den Dries, Gouda van Son, Delft Roelofswaert, Schiedam Poolman, Haarlem Kampman en Bohn, Middelburg Keel en de Wed. W. Abrahamsz., Zierikzee van den Thoorn, Vlissingen Corbelyn, Groningen Oomkens en Zuidema, Leeuwaarden Cabak en van Sligh, Harlingen van der Plaats, Zwolle Clement, Kampen Valckenier, Deventer Leemhorst en Karsenberg, Zutphen van Beest, Arnhem Nyhof, Nymegen van Goor, Alkmaar Molkman en Comp, Enkhuizen Franx, Hoorn Breebaart, Utrecht Paddenburgh, Bergen op den Zoom van Riemsdyk en Bronkhorst, en te Amsterdam by* G. WARNARS *en* P. E. BRIET.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is dagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 254 *Dingsdag den 22 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag den* 18 *November* 1796.

Voorzitter A. G. VERSTER.

Vervolg der Discussien over het Request van de Municipaliteit en eenige Burgers van Middelharnis.

Van Zonsbeek zegt, in het zelfde gevoelen te staan; dog hier nog te moeten byvoegen, dat, wat het geavanceerde van den Burger *Hattogh*, omtrent Friesland, betreft, dat 'er nimmer verschil geweest is, wie de Hoogste Geconstitueerde Macht aldaar geweest is; want dat de Vergadering daaraan nimmer getwyfeld heeft; en dat dus dit ook nimmer in dezen kan worden aangevoerd; dewyl de Friesche zaak van een gansch anderen aart is, als deze, alwaar een plaatzelyk Bestuur zich over de handelingen van een Provinciaal Bestuur beklaagt.

Van Castrop zegt, dat hy de gelykenis van *Hoffman* ook zeer juist vindt, maar geensfins de applicatie; dat, indien zoo een geval plaats had, dat nameulyk zyn Buurman dwaas genoeg was, om in zyn huis brand te stigten, hy dan brandspuiten derwaards zenden zou, om dien brand te blusschen. Dat hy ook wel had hooren aanvoeren, dat men 'er een broeinest van zoude maaken, maar niemand hooren zeggen: „ 'er is zulk een Orange broeinest;" want in dat geval zoude hy die geenen verzoeken, zich by de Binnenlandsche Correspondentie te adresseeren; ten einde deze daarin zoude kunnen voorzien; dat hy van gevoelen was, dat het geen poinct van deliberatie konde, noch mocht uitmaaken.

Brands zegt:

Ik vinde my verplicht, op het geavanceerde van den Burger Representant *van Castrop* te repliceeren, dat de Requestranten zig wel degelyk per Missive aan de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie, uit de Nationaale Vergadering hebben vervoegd, om den rampspoed der Patriotten te Middelharnis, zedert byna 10 Jaren ondergaan, en het gevaar, 't welk de goede zaak nu weer op nieuw loopt, af te schetzen. Ik heb hier thans dat stuk voor my leggen, door den Schout en een Lid van den Gerechte, of Municipaliteit geteekend, als uitmakende het Committé van Waakzaamheid aldaar. Het was in onze Commissie laatstleden Woensdag ter Tafel gebragt; en de Commissie (of wel eenige Leden derzelve) vonden goed, die Missive te stellen in handen van het Committé van Waakzaamheid van Holland, en by gelegenheid dat een deszelfs Leden zig by onze Commissie bevond, werd hem zulks ter hand gesteld. Maar gisteren wierd het stuk weer aan de Commissie gerenvoyëerd, met berigt, dat hetzelve klagten inhield tegen het Provinciaal Bestuur, en derhalven by haar niet behoorde.

Op heden morgen werd dan in de Commissie over het stuk ernstig gedelibereerd; en men heeft besloten, het zelve te stellen in handen eener Commissie van drie Leden, om aan de Vergaderde Commissie, na die Missive te hebben ingezien, en overwogen, te adviseren, of de klachten, in dezelve voorkomende, van dien aart en natuur zyn, dat de Commissie tot de Binnenlandsche Correspondentie uit de Nationaale Vergadering zig daar mede zal kunnen of moeten inlaten.

Ik vertrouw, dat de Burger *van Castrop* zig met deze elucidatie nu wel zal te vreden houden, en de Vergadering zal teffens gevoelen, waar myn vorig advis op berust.

Vrede zegt:

Zints de oprichting dezer Vergadering was 'er geduurig twyffeling en verschil over de afperking der onderscheiden magten. Veelmalen is dit onderwerp in deeze Vergadering ter baan geweest, en het is altyd met duisterheid omvangen gebleven. — Doch wat 'er dan eigenlyk van deeze verschillen zyn moge, dit ten minsten is zeker en buiten dispuut, dat aan de Provinciale Bestuuren is verbleven het Bestuur hunner Huishouding. In het tegenwoordig geval, waarover het Request van Middelharnis loopt, word geklaagd, dat voorstanders van Orange, de hand worden boven het hoofd gehouden, en de Patriotten verdrukt, door Resolutien van het Provinciaal Committé van Holland. Dit nu; dit verheffen der Orange party, en verdrukking van Vaderlanders is voorzeker onder geen gedaante te brengen als behoorende tot het Huishoudelyk Bestuur. Neen, Burgers Representanten! Wy hebben eene omwenteling gehad; de Orange party is te onder geraakt

en de Patriottische heeft de boven hand gekregen; maar indien daar en tegen, nu weer de Orangevrienden worden voorgetrokken en de Patriotten gedrukt, dan word de tegenwoordige orde van zaaken op eene indirecte wyze weder omgekeerd; en niet eenig gedeelte, maar het geheele Vaderland heeft een allerdringendst belang tegen dien ommekeer, tegen dat algemeen kwaad te waken. 'T is tyd, zoo 'er van dit kwaad broeinesten zyn, die uitteroeijen, eer het te laat is, en dat nest volkomen wasdom gekregen heeft. En daar de algemeene belangen des Volks in het byzonder aan deeze Vergadering ter beheering zyn opgedragen, komt my het voorgestelde van den Burger *Janssen* zeer aannemelyk voor. Ik appuyeer zeer dit voorstel, en ingevolgen van dat zelve proponeer ik, dit Request Commissoriaal te maaken, ten einde de Vergadering te dienen van Consideratien en Advys — *of*, en zo ja, *wat* ten deeze door deeze Vergadering zoude behooren gedaan te worden.

Hartogh zegt, dat het Request directe beschuldigingen tegens Holland behelsde, vragende of 'er dan voorbeelden waren, dat zy immer ten voordeele van lieden van het oude systhema hadden gehandeld.

Wiltbols zegt, dat, daar wel voorbeelden van zouden te vinden zyn, onder anderen het plaats gehad hebbende met den Predicant van Zoeterwoude.

De President brengt by appel nominal in omvrage, *of de zaak zal worden commissoriaal gemaakt, dan wel gerenvoyeerd?* En wordt met 43 tegen 44 besloten, dezelve te maken commissoriaal; wordende daar toe benoemd de Burgers *Schimmelpenninck*, *Hahn*, *van Castrop*, *Borgerink* en *Aussmorth*.

Hahn vraagt, of dit commissoriaal nu alleen strekt, om de zaak nader te onderzoeken, dan ook, om de middelen op te geven, volgens welken de Vergadering zich met de zaak zoude kunnen inlaten.

De President zegt, dat het commissoriaal tot beide eindens zoude strekken.

Een Request van *Kramer* en *Berends*, ter uitvoering van *f* 8000, *f* 8000, *f* 11000, en *f* 7000 in specie voor Granen.

Een Request van *Beltgens* en *Comp.*, ter uitvoering van *f* 26000 voor Granen naar Riga.

Een Request van *J. Sytsema*, ter uitvoering van *f* 4700 voor Granen naar Hamburg: — alle geaccordeerd.

Een Request van *H. Voorby*, zich beklagende, dat hy, by het Rapport over de Bataven, als van geene genoegzame bewyzen voorzien, is opgegeven, en dezelve by deeze nader inzendende.

Ploos van Amstel geeft een breedvoerig verslag van alle de enorme mishandelingen, welke de suppliant in den Jaare 1787 te Alphen had moeten bezuuren, zynde tot tweemaalen in het water gesmeeten, getrapt, geslagen, aan een boom gebonden en voor dood blyven leggen.

Van Stoffenberg zegt, dat de Commissie zeker favorabel zoude gerapporteerd hebben, zoo haar de nodige bewyzen waren gesuppediteerd.

Wiltbols en *van Lange* appuyeeren het door den Burger *Ploos van Amstel* geavanceerde: — en wordt dit Request gesteld in handen der Commissie tot de Bataven.

Eene Commissie uit het Committé der Marine verschynt ter Vergadering, en doet, by monde van den Burger *de Kempenaar*, Rapport;

1. Favorabel, op het Request van *Boonen* en *van Eysden* tot uitvoer van Touwwerk naar Cadix, (*zie Decreet van den* 3 *November* 1796): — conform geconcludeerd.

2 Favorabel, op het Request van *Arnoldus Finman*, tot uitvoer van Hammen naar St Thomas. (*Zie Decreet van den* 4 *November*): — conform geconcludeerd.

3. Favorabel, op het Request van *Hendrik Gillemeester*, tot uitvoer van Snaphaanen en Pistoolen naar Portugal. (*Zie Decreet van den* 7 *November* 1796): — conform geconcludeerd.

4. Favorabel, op het Request van *Sylva* en Comp., tot uitvoer van Roey-Yzer, Ankers, Geraffineerde Zwavel, Touw-werk, Zeildoek, Geraffineerde Salpeeter, Teer en Pik, uitgenomen de Zwavel. (*Zie Decreet van den* 7 *November*): — conform geconcludeerd.

5. Favorabel, op het Request van *T. Bothling* en Comp., tot invoer van gezouten Vleesch. (*Zie Decreet van den* 31 *October*): — conform geconcludeerd.

6. Favorabel, op drie Requesten als van *B. D. Wyland*, *A.* en *A. Hartsen*, en *Dupper* en *Schluiter*, tot uitvoer van Oud Yzer. (*Zie Decreet van den* 7 *November*): — conform geconcludeerd.

7 Favorabel, op het Request van *C. J. Knipschaar Jr.* en Comp., om voorziening, omtrend den Transitoiren Handel. (*Zie Decreet van den* 28 *October*): — gesteld in handen van de Burgers *Vreede* c. s.

Na dat de Commissie haar Rapport had uitgebragt: zegt *van Lokhorst*:

Burger Rapporteur! ik ben geinformeerd, dat ruim twee Maanden geleden eene Commissie uit het Committé tot de Marine te Hellevoetsluis is geweest, om de bedienden op de Werf de vereischte Verklaring te doen afleggen: als toen, zo myne informatien goed zyn, heeft eene *Reinier Simons*, Lootsbewaarder, de stoutheid gehad, om de Verklaring te weigeren. —— Die Man had dus ogenblikkelyk van zyn Post behoren verlaten te zyn; maar tot nog toe is hy Loots-bewaarder, en beroemt zig vry brutaal, dat hy vrymoedig genoeg is geweest, die Verklaring te weigeren, en men hem niets gedaan geeft. Dit geeft met reden ongenoegen aan de weinige Patriotten aldaar niet alleen; maar de andere, die de Verklaring hebben afgelegt, verklaren openlyk, dat zy daar van berouw hebben. Ik vinde my verpligt, by deeze gelegenheid u naar de reden hier van te vragen; daar ik moet veronderstellen, dat niet dan gewigtige redenen het Committé der Marine zal bewogen hebben, om den gemelden *Reinier Simons*, niettegenstaande zyne weigering, in zyn post als Lootsbewaarder te doen voortgaan.

De Rapporteur zegt, dat hy daar omtrend geene elucidatien konde geven, maar zich by 't Committé zoude informeeren, en de Vergadering vervolgens nader rapporteeren.

De Vergadering vervolgens overgegaan zynde tot het benoemen van eenen Thesaurier over de ge-

ban-

bandonneerde Goederen van den Vorst van Nassau, werd daar toe met 50 stemmen verkooren *A. C. Moiere.*

Ten Berge rapporteert:

In naam der perfoneele Commisfie, in wier handen gefteld was de Misfive van het Committé der Marine, inhoudende klagten over entraves, dat Committé in Overyssel aangedaan: dat de Commisfie, na examinatie der zaak, van gevoelen zoude zyn, deze Misfive te ftellen in handen der provifioneele Reprefentanten van dat Gewest, met verzoek, om daar op, binnen agt dagen, te berigten: — conform befloten.

De Vergadering daar op overgegaan zynde, om de deliberatien over het onderwerp der Conftitutie te hervatten, beklimt de Burger *van Maanen* het fpreekgeftoelte en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Een der grootfte en verhevenfte bemoeyingen, met welke zich het Menfchelyk verftand kan bezig houden — eene der moeyelykfte en eerwaardigfte taaken die eenen Burger van den Staat kan opgelegd worden, is, zonder twyfel, het ontwerpen van eene Staats Conftitutie en Regeeringsforme voor eene gansche Natie! Niet minder dan het heil of ongeluk derzelve, is daar mede onafscheidelyk verknogt.

Eeuwen verloopen 'er menigmaal, eer de gefteldheid der tyden en de toevallen der gebeurtenisfen gedoogen, om, kalm en bedaard genoeg, zulk een groot werk te kunnen ondernemen. Maar zeldzaam is het den Volken der waereld te beurt gevallen, de gefchikte gelegenheid aan te treffen, om aan zulk eene grootfche onderneming te kunnen denken, of zelve de hand daar aan te mogen flaan!

Menigvuldige voorbeelden leveren ons de Gefchiedenisfen op, van Staats- en Regeeringsveranderingen, in de onderfcheiden Volksmaatfchappyen, van vroegere en laatere eeuwen — doch fleeds waren die Staats of Regeeringsveranderingen bloot veranderingen! verwisfelingen van vormen of perfonen — veranderingen, enkel bewerkt door en ten voordeele van hun, die de teugels van 't gebied in handen hadden weeten te krygen; enkel ingericht, om, met meerder gemak, de Volken te overheerfchen en onderdrukken: doch nimmer, of uiterst zeldzaam, viel het der Natien zelve te beurt —— zeer fchaars waren de individuele Leden der Volksmaatfchappyen, of hare wettig Gemagtigden, in 't geval, om zelve over haar gemeen belang, over hare Conftitutie en Regeeringsvorme te raadplegen en te kunnen beslisfen.

Wy zelve, de Nederlandfche Natie, wy zelve hebben, federt twee honderd jaaren, meer dan eens gelegenheid gehad, om van de eene Regeeringsvorme in de andere te kunnen en te moeten overftappen: om ons van de boeyen, onder welke wy zuchtend gebukt gingen, te ontflaan: maar, of onze eigen verdeeldheid en bekrompenheid in denkbeelden —— verkleefdheid aan flaafsche vooroordeelen — gehegtheid aan ydele afgoden, of ufurperende en overlistende magten in ons midden, hebben onze Voorouderen belet, om in deze grootfche onderneming zelve de hand aan het werk te durven flaan — of dezelve te voltooyen. Gehoorzaamen en zich te onderfchikken, was fleeds het lot dat onzer Natie — zelfs na het doorftaan van tagtig jaaren ftryds tegen de Dwinglandy —— te beurteviel.

Eindelyk fchynt *dit* oogenblik gefchapen, om de gelegenheid daar te ftellen, ten einde de Natien, ten einde ook ons te beproeven, of wy moeds, of wy krachts, of wy eerlykheid en bekwaamheid genoeg zullen hebben, om ons boven bekrompen eigenbelang, boven dwaalend vooroordeel, boven kruipend bygeloof, boven verleidende hartstochten en driften te verheffen — of het gros der Natie niet alleen, maar of deze aanzienlyke Vergadering van haare Vertegenwoordigers reeds tot die trap van verhevene verlichting genaderd is, dat zy aan zich zelven kan gewaagd, aan zich zelven vertrouwd is, aan zich zelven verantwoordelyk kan gefteld worden!

De rasch voorbygaande oogenblikken in welke wy ons nog bevinden, zullen ons zelve of onzen Vyanden, den Vyanden der Vryheid, en Gelykheid, moeten rechtvaardigen, of wy in ftaat zyn om ons zelven die vryheid, dat geluk te verfchaffen, voor welke ons de de gelegenheid openftaat: of wy de rechte middelen zullen aangrypen, om onze Nationale voorfpoed en bloei op vaster zullen te vestigen; om onzen Koophandel te rug te roepen, onze industrie te doen herleeven, onzen Landbouw uittebreiden, Kunften en Wetenfchappen te doen bloeijen, de Republicainfche Deugd, de Vaderlandfche Trouw en Reinheid van Zeden aan te kweeken en voort te planten.

Dit alles moeten de gevolgen zyn eener goede Staatsinrichting; eene goede Conftitutie moet de bronnen openen, de wegen baanen, en alle hinderpaalen uit den weg ruimen, op dat de Nationaale voorfpoed nergens kan gehinderd of geftremd worden. De waare Vryheid, de moeder en voedfter van alle maatfchappelyke deugden, moet door de Conftitutie gevestigd, befchermd en verzekerd worden. De onverwinbaare Eendracht moet alle de krachten der Maatfchappy in een punt of verengde cirkel, verzamelen — niet, gelyk de ftraalen der zonne vereenigd worden in het centrum van een brandfpiegel — waar door alles vernield en verteerd wordt, wat in zyn brandpunt nadert — maar, gelyk in de bronader des levens, in het dierlyk lichaam, de onderfcheiden aderen het bloed naar het harte doen toevloeijen, waar het in de bron der beweeging wordt voordgeftuwd, ziel en leven door alle de deelen des lichaams verfpreid, en door onophoudelyk af en aanvloeijen levenskrachten aanvoert en beweeging ontvangt, waar door in den geregelden kringloop alle de onderfcheiden deelen hunne afzonderlyke werkingen kunnen verrigten, en gezondheid, kracht en fchoonheid over 't geheel verfpreiden.

Het lighaam der Maatfchappy moet dus, op gelyke wyze, *één geheel* zyn, de Conftitutie van den Staat en de Regeeringsforme moet op gelyke wyze als in het zamenftel van een dierlyk lighaam de krachten en levensgeesten concentreeren; niet, om daar uit een vernielend op zich zelven ftaand vermogen te vormen, maar alleen om aan alles beweging, geest en leven mede te deelen, de byzondere werkingen der deelen te bezielen en te onderfteunen, en door een onophoudelyke kringloop fteeds nieuwe krachten te fchenken en te ontvangen.

Zoodanig is de taak die ons door het Volk van Nederland is opgelegd. Ons Nederlands Staatslighaam heeft zinds twee honderd jaaren, onder de Volken van Europa, meer toevallig dan regelmatig en noodwendig bestaan — menigmaal hebben gunftige omftandigheden het een vlugtige bloei en fchoonheid gegeven — doch zyne inwendige conftructie was niet gefchikt om zich, op den duur, tegen uitwendige tegenfpoed, fchokken en tegenftand te handhaven en ftaande te houden. Zyne krachten zyn uitgeput, en eene uitwendige tool is niet genoegzaam, om de Nederlandfche Republiek, onder de mag-

magten van Europa langer op den ouden voet ſtaande te houden, of aan het geluk van zamenloop van toevallige omſtandigheden en gunſtige uitzigten te waagen.

Onze Staatsmachine moet *inwendig*, moet in de hartader aangetast en verbeterd worden. De nog hier en daar verſtrooide krachten moeten verzameld en tot één gebragt worden, op dat de levensgeesten daar uit opgewekt, voortgeſtuwd en door alle de deelen kunnen verſpreid worden. Niet alleen moeten alle de deelen daar toe aangevuurd, opgewekt en aangeſtuwd worden, maar de kunstwerktuigen moeten zoo bedagtzaam worden ingericht en aangebragt, dat ze geene botzende of ſchrankende beweeging veroorzaaken, en het verzwakte lighaam doen bezwyken, inſtorten en zyn val verhaasten.

De Natie moet zelve worden opgewekt en aangemoedigd — de ziel moet verlevendigd en gerust geſteld worden — om de aantewendenmiddelen tot herſtel des lighaams, diegevolgde uitwerking te doen hebben. Niet de uitwendige vertooning van kracht — niet zo zeer de glans en energie der geconcentreerde hoogſte magt en derzelve onbeperkt vermogen, als wel de op zekere gronden gevestigde Vryheid des Volks, de bloei en voorſpoed van 't geheel en van allen, moet het hoogſte doel der Staatsverbetering zyn.

Dit is de pligt die ons door het Volk van Nederland is opgelegd, dit is de last die ons is aanbevolen. De Natie heeft ons, wel is waar, geen daadlyk voorſchrift gegeeven, geen ſchets voorgelegd, naar welke wy de Conſtitutie, als naar eenig richtmiddel, zouden uitwerken en volrooijen — doch zy heeft ons ook niet geheel en al, zonder wenken en grondregels, aan ons zelven overgelaaten, om naar onze byzondere bedoelingen, neigingen, driften of hartstochten een ontwerp te vormen, dat in 't geheel niet voor haare behoeften en omſtandigheden geſchikt zoude zyn, — veel min de magt gegeeven, om de oude gebreken te wettigen, het kwaade te vergulden, of de bron van onheilen open te laaten, om den val van 't geheel te verhaasten.

Het zou in de daad — de uitkomst bevestigd het — te veel gewaagd geweest zyn, indien de Natie alleen aan eenige weinige perſonen, de geheel onbepaalde last had toebetrouwd, om naar eigen goedvinden of inzien een plan van Conſtitutie, als wettig, daar te ſtellen, zonder het vooraf aan het wikkend oordeel eener grooter Vergadering, en haar eigen goedkeuring te onderwerpen. Het zou eene van die onbedagtzaamheden — een te gevaarlyk goed vertrouwen, waar aan onze Natie zo menigmaal ſchipbreuk geleden heeft, — geweest zyn, indien zy in deezen haaren vertegenwoordigers geheel en al zonder inſtructie, zonder regel of voorſchrift, aan hun eigen willekeur onverantwoordelyk had gelaaten.

Doch dit is geenzins het geval in onze tegenwoordige omſtandigheden. De plegtige erkendtenis der *oppermagt des Volks* — die maar door zeer weinige geweigerd is te verklaaren — de openlyk aangenomen grondregel der nieuwe orde van zaken, de *Gelykheid en Vryheid*, en de ſtatelyk verkondigde *Rechten van den Mensch*, zyn als zo veele voorſchriften aante merken, naar welke de pligtbetrachting van ieder Lid dezer Vergadering niet alleen — maar ook de Conſtitutie, welke door haar den Volke moet aangeboden worden, te beoordeelen zy.

Het is de verbindende kracht dier Verklaaring, welke my thans heeft doen optreeden, om myn gevoelen aan den dag te leggen, over het ontwerp der Conſtitutie, dat voor weinige dagen, door de daartoe aangeſtelde Commisſie, in deze Vergadering uitgebragt is. De *Oppermagt des Volks* erkennende, als eene grondregel, welke inzonderheid de bazis van elke Conſtitutie eener vrye Republick en dus ook der onze, moet uitmaaken, zo vind ik my thans in de onvermydelyke verpligting, om openlyk te betuigen, dat ik in geene der hoofdpointen van de uitgebragte Conſtitutie, zo als ze daar ligt —— als naar myn inzien geenzins beantwoordende aan de ſtraks gezegde vereischten onzer Nationale behoeften, maar in tegendeel regtſtreeks daar tegen inloopende —— heb ingeſtemd, of oordeel te mogen toeſtemmen!

Ik zoude even roekeloos als dwaas handelen, met zulk eene verklaaring en betuiging openlyk te doen, indien myn verſchillend gevoelen met dat van de meerderheid der Commisſie, ſlegts eenige byzonderheden of min beteekenende pointen, artykelen of uitdrukkingen betrof — daar het toch meer dan gewoon zoude zyn, dat éénentwintig Leden, in een werk als dit, in alle byzonderheden, volkomen van één gevoelen zouden weezen. Doch daar het de *hoofdgronden*, en op zich zelven, en met relatie tot elkander betreft, zo zou ik het misdadig achten te zwygen, daar ik het ontwerp zelve beſchouw als aanloopende tegen den last ons opgelegd — tegen de belangen en behoeften der Natie, welke haar bestendig geluk daar in zou moeten vinden.

Ik zou even zeer zondigen tegen de delicatesſe dezer Vergadering, en het belangryke der zaak, als tegen de heusheid en beſcheidenheid die men aan zyne Medeleden, ſchoon verſchillende in opinien, verſchuldigd is; indien ik of een geheel ontwerp wilde veroordeelen, waar in ik grootendeels, of in hoofdpointen, te vooren had toegeſtemd: of indien ik ſlechts, het zy door onbeſlistende adviſen, of door werkelooze onverſchilligheid, of door ongemotiveerde afkeuring, daar in min of meerder had medegewerkt: doch hier van zal ik my zorgvuldig wachten, en gene zaken afkeuren of veroordeelen; noch gronden van veroordeeling aanvoeren, welke ik niet reeds in ſubſtantie, en vóór en by het ontwerpen dier pointen, mondeling en ſchriftelyk met nadruk en by herhaling heb aangevoerd; en welke ik, ter beoordeeling voor de Natie, reeds bezig ben om door den druk gemeen te maaken.

De Hoofdgronden myner afkeuring van het ontwerp der Conſtitutie, zo als het is uitgebragt, beſtaan over 't geheel, daar in, dat het niet beantwoord aan de vereischten eener Republicainſche Conſtitutie — en dat het in de grondbeginzelen aan zich zelven ongelyk is.

Het beantwoordt niet aan de vereischten eener Republicainſche of gezuiverde Volksregeering by wettige Repreſentatie, eensdeels door de verminking en verlamming der Wetgeevende Magt, door ſplitzing en verdeeling derzelve; en anderdeels door de overbrenging van de gansche kiem der Regeering in handen van *zeven Perſonen*, die buiten het bereik der Natie en hare onmiddelykſte Vertegenwoordigers gebragt zyn. En het is ongelyk aan zich zelven door eerst eene Monarchale *eenheid* daar te ſtellen, en vervolgends negen natuurlyk tegenſtrevige Magten, als zo veel ſchanſen, tegen dezelve op te werpen, en haar als in een ſtaat van eeuwige belegering te ſtellen.

Wat het eerſte aanbelangt, namelyk de verminking en verlamming der *Wetgeevende Magt*, ten behoeve der *uitvoerende*, zo erkenne ik even zo zeer als eenig Lid der Commisſie, de noodzaaklykheid eener ſeparatie der Staatsmagten en inzonderheid van derzelver werkzaamheden: doch behalven dat zulk eene verdeeling der Magten nimmer tot eene volſtrekte onafhanglykheid voor elk op zich zelven, en tot zo veele onderſcheiden Souverainiteiten moet uitloopen; zo moet nog veel minder de *uitvoerende*, die ſteeds Adminiſtratief en gefubdelegeerd is, eenige daadlyke invloed kunnen hebben op de *Wetgeevende*, of hare werking binnen haren

kring,

kring, kunnen ſtremmen.

De Souverainiteit of Grondmagt des Volks erkend zynde, zo is in eene Republicainſche repreſentative Regeeringsforme de *wetgeevende* magt alleen het geconcentreerde lighaam, waar in de Oppermagt des Volks vertegenwoordigd wordt — en de *uitvoerende* — *Rechterlyke* — en andere geconſtitueerde magten of adminiſtratien zyn, hoe zeer afgeſcheiden in den kring haarer werkzaamheden, ſlechts uitvloeiſels en ſubdelegatien van die geconcentreerde Repreſentative oppermagt. — Schoon in den kring haarer werkzaamheden niet kunnende geſtremd worden, zo lang zy hare bornes niet overſchryden — zo moeten zy toch nimmer der wetgeevende vooruitloopen, veel min dezelve kunnen ſtremmen of verhinderen — maar moeten haar ſteeds als de Souveraine *wil* opvolgen in de *uitvoering* of *beoordeeling*: en de Conſtitutie moet alleen zorgen dat deze *wil* zelve, niet *willekeurig* kan worden: — doch de middelen, om zulks voor te komen, moeten niet gelegen zyn, in eene tegennatuurlyke afweeging en overbrenging der wettige oppermagt, in een lighaam of geconſtitueerde magt, die volgens haar aart en natuur nimmer mag *willen*.

Dit is nogthans, in het uitgebragte ontwerp, het geval, zo wel door de inrichting der *wetgeevende* magt zelve, als de conſtructie en organiſatie van den *Staatsraad* en de magt aan dezelve verleend. 'Er is daar by wel alle mogelyke zorg gedraagen, dat het *wetgeevend* lighaam geen de minſte invloed kan hebben of vermindering toebrengen aan de *uitvoerende* magt, zelfs niet wanneer zy haare last en paalen te buiten ging: maar de *uitvoerende* daarentegen kan der wetgeevende in alles tegen gaan, en deze is zelfs buiten ſtaat om haar wil te volgen en haar pligt te betrachten, wanneer zy eene wet zou willen daar ſtellen, die niet naar den ſmaak van den Staatsraad was; want volgens Art. 221. wordt aan denzelven, onder een anderen naam, het *Veto* gegeeven, over alle Wetten en Acten, welke het Wetgeevend lighaam, of de groote kamer na drie lezingen noodig of nuttig oordeelt; op de verklaaring der *onuitvoerlykheid*, moet het oordeel van 60 Leden van het Wetgeevend lighaam zich onderwerpen aan den Souverainen wil der zeven Leden van den Staatsraad.

Het geheele Gouvernement, de ganſche klem der Regeering, berust dienvolgende alleen in zeven perſonen, en wel in zodaanige Perſonen, welke geheel en al buiten het vertrouwen der Natie kunnen zyn: het Wetgeevend Lichaam is meer *pro forma* daar, om den ſchyn van Repreſentatie aan het Gouvernement te geven, en de verantwoordelykheid van den Staatsraad te dekken.

Hoe zeer de ſplitſing van het Wetgevend Lighaam, in twee Kamers, hier eene navolging ſchynt van de Franſchen, waar dezelve, uit hoofde van de talrykheid haarer Vergadering, nodig was — zo is ze by het uitgebragte ontwerp, en in haare inrichting, en bedoeling, geheel en al van aart verſchillende. Wel verre dat onze Wetgevende Vergadering zo talryk zoude nodig zyn, dat ze niet in een Lighaam vereenigd, bezadigd zou kunnen delibereren — zo ſchynt by het ontwerp, het getal der Leden alleen daarom zo veel grooter gemaakt, op dat met meerder welvoeglykheid 'er twee Lighaamen uit zoude kunnen geformeerd worden. Het is hier niet bloot eene ſplitzing van één Lighaam in twee Leden of Kamers; maar het worden indedaad, in de voornaamſte opzigten, twee onderſcheiden *Lighaamen* — het eene *paſſif* en het andere *actif*. Ze hebben ieder eene onderſcheiden aanſtelling, onderſcheiden werkzaamheden, onderſcheiden magten, en eene onderſcheiden tydvak van duuring haarer Leden. Alles wat by de Franſchen aan de beide Kamers is gedemandeerd, is hier aan de *Kamer der Ouden* alleen opgedragen. Want, alhoewel by Art. 86 bepaald is, dat het Wetgevend Lighaam maar twee maal 's Jaars mag vergaderen, zo betreft dit alleen de zogenaamde *Groote Kamer*, want, volgends Art. 261. en volg. is de Kamer der Oudſten bevoegd om te Vergaderen, zonder dat de groote Kamer by een komt.

Ik geloof niet dat men de reden van het reces der Wetgevende Magt daar aan zal toeſchryven: dat 'er voor dat Lighaam geen werks genoeg zou te vinden zyn, indien het permanent vergaderde: — maar veel meer daar in, dat men als dan de klem der Regeering beter in weinige handen kan concentreren, en den Staatsraad ruimer ſpeling laten.

De eenige oorzaak van deze anders raadzelachtige gecompliceerde kunſtinrichting, is geen andere dan de willekeurige Monarchaliſtiſche hypotheſe: *dat 'er niets gevaarlyker is, dan een permanent Wetgevend Lighaam uit veele Leden beſtaande* — en welke hypotheſe by de meerderheid der Commiſſie de waardy eener Godſpraak ſchynt gehad te hebben.

Doch het is even deze hypotheſe, welke ſteeds den Volken onder het juk van Monarchale en Ariſtocratiſche heerschzucht heeft gebukt doen gaan — het is deze hypotheſe die ook onzer Natie meer dan twee eeuwen de waare vryheid heeft doen miſſen: — maar die ook aanloopt tegen het grondbeginzel dat wy, als Leden dezer Vergadering, in de erkentenis der *Oppermagt des Volks*, hebben aangenomen — en welke de grondſlag der Conſtitutie moest uitmaken. Het is ook hierom dat ik my verpligt oordeel, om, *in de eerſte plaats*, dit beginzel der Conſtitutie te weerſpreken, als ſtrydig met het recht en belang der Natie.

Indien wy alleen willen aangaan op het gezag van Schryvers, van Wysgeerige Staatkundigen van vroegere dagen, of die alleen, wanneer zy van Wetgevende en Uitvoerende Magt ſpraaken, de Monarchien, in welke zy leefden, in het oog hadden, dan zal men zeker de inrichting by het uitgebragte ontwerp voorgeſteld, door meer dan ééne authoriteit kunnen voorſpreken: — doch de meeſte dier Schryvers beſchouwden de Natien alleen met betrekking tot Monarchen, aan wien de geheele Oppermagt is overgedragen, en waar by dus de Natie, als Wetgevende Magt, in geen aanmerking komt, dan om alleen de *Grondwetten* van den Staat *eens vooral*, vast te ſtellen — of by zeldzaame gelegenheden daar in verandering te maken.

Hoe zeer het gevaarlyk zoude zyn, wanneer de Natie zelve, in maſſa, en buiten repreſentatie als de onmiddelyke Wetgever, of als telkens delibererende en concluderende, opkwam om haare Oppermagt uitteoeffenen — zoo is toch tusſchen dit uiterſte en de inrichting, by het ontwerp voorgeſteld, een hemelsbreede ruimte! tusſchen de *volſtrekte* Democratie en het Monarchalismus — of de elective Ariſtocratie of Oligargie — ligt nog de Repreſentative Democratie, welke nimmer, uit haar aart, gevaarlyk en ſchadelyk is; en die het naast overeenkomt met onze behoefte, Volksaart en betrekkingen.

Het is altyd, by alle Staatkundige Schryvers, voor eenen grondregel gehouden, dat hoe kleiner en minder uitgeſtrekt een ſtaat zy, hoe dezelve nader voor eene zuiver Republicainſche Regeeringsforme vatbaar is. Welke Republicainſche gronden men dan zoude kunnen aanvoeren, voor het nut, of de noodzaaklykheid waarom wy, die $\frac{11}{12}$ kleiner zyn, in uitgeſtrektheid van grond en bevolking, dan de Franſchen, niet ten minſten voor die zelfde graad van Volksvryheid zouden vatbaar zyn, niet, even zo wel als zy, eene Repreſentative

Democratie zouden kunnen verdraagen — maar in onze Regeeringsform nader aan de Aristocratie, Oligarchie of Monarchie zouden moeten grenzen? verklaar ik niet te weeten!

Ik heb deze of dergelyke vraagen en voorstellen wel in substantie, in de Commissie, aan de voorstanders van den te veel vermogenden Staatsraad te meermalen gedaan — doch steeds geen andere oplossing daar van gehoord, dan, dat wanneer het Volk de Constitutie aannam, alle de magten in dezelve voorkomende slechts, en even zeer Representatief waren; en het dus 'er niets toe deed op welke wyze die magten gesplitst en verdeeld waren, of aan wie meer of minder magts was toebetrouwd — doch hoe zeer ik zulke te veel bewyzende uitvlugten op zich zelven niet wil ontkennen — en hoe zeer daar uit volgt, dat de Natie ook weder de oppermagt aan een Monarch, of erflyke Aristocraten, zou kunnen opdraagen: zo komt hier myns erachtens alleen in aanmerking, wat de Natuur der zaake, de gezonde reden, de toestand der Natie, en de pligt, ons dicteren: en of wy, overeenkomstig onze verklaaring, der Natie het uitgebragte ontwerp van Constitutie als het *beste* voor haare vatbaarheid, behoefte en bedoeling, kunnen aanraaden: of wy, in een gezonden zin, kunnen en mogen veronderstellen, dat het gros der Natie nog onkundig en dwaas genoeg is, om toe te laten, dat die gene, welke zy onmiddelyk aanstelt, om haare Oppermagt te vertegenwoordigen, slechts de schaduw van eenige wezenlyke magt gelaaten wordt; en dat door deeze de gansche klem der Regeering wordt overgedraagen aan zeven persoonen, welke niet onmiddelyk door het Volk zelve benoemd, maar ingevolge de willekeurige benoeming van weinige persoonen, uit een eenvoudig dubbeltal door haar moeten verkozen worden; of men kan veronderstellen, dat de Natie zal oordeelen of gelooven, dat alle de gene die zy, als hare Vertegenwoordigers, zal verkiezen en aanstellen, zo ongeschikt, ja gevaarlyk zouden zyn, dat men geene wezenlyke magt aan dezelve zou kunnen toebetrouwen? — en dat die weinige alleen, welke buiten haar bereik en benoeming worden aangesteld, alle die volkomenheden, belangeloosheden, verstand, deugd en geschiktheid in hun zevental zullen vereenigen, welke van haare negentig Representanten niet konden veronderstelt of verwacht worden?

Welke voorbeelden men derhalven zoude kunnen aanvoeren, van Wetgeevende Vergaderingen, die alle magten in den Staat mogten verslonden en aan zich getrokken hebben, ons Gemeenebest althans, weet 'er geen een aan te wyzen: ten ware dan dat men 'er die door verstond, welke steeds de schrik der dwinglandy was, en door welker aangematigde magt wy van het Juk der Spaansche Dwinglandy, in weerwil der uitvoerende magt van PHILIPS DEN II, zyn vry geworden. Alle de rampen en onheilen der onderdrukking en overweldiging, die onzen staat zyn overgekomen, waren gevolgen der onbepaalde *uitvoerende* en geenzins der *Wetgeevende* Magt. Naar mate de uitvoerende Magt minder verantwoordelyk was, meer energie, meer snelheid kon vertoonen, naar gelyke mate zyn de bronnen van onzen welvaard ingekrompen, de Koophandel vernield, de industrie verdreven, de Financien uitgeput, de behoeften vermenigvuldigd, de Natie verwaarloosd, en ontaart van de werkzaamheid en zucht tot Vryheid die onzen Voorvaderen bezielde.

Zonder het opwekken en herlevendigen der voorvaderlyke deugden, yver en werkzaamheid, Vaderlands en Vryheidsliefde, zyn wy verlooren. Deze voorouderlyke deugden zyn niet weder op te wekken, dan door meerdere Vryheid, volkomener Eendragt. Eene representative Volksregeering is alleen daar toe geschikt — onmiddelyke Vertegenwoordigers des Volks, eene werkzaame wetgevende Vergadering is alleen daar toe in staat. De uitvoerende magt, zo als ze in het uitgebragte Ontwerp der Constitutie geconstrueerd is in de Staatsraad, heeft alleen de natuurlyke strekking, om de nog overgebleeven vonken van Nationaale geest geheel uit te doven. Welke boven menschelyke bekwaamheden men ook moge toeschryven of wenschen in de zeven Leden van den Staatsraad; zoo zullen hunne krachten en vermogens zich nimmer kunnen uitstrekken tot de kennis van alle de objecten van inwendige werkzaamheid en bloei, welke door eene betere inrichting, meer geconcentreerde maatregelen en oplettendheid nieuw leven kunnen ontvangen. Door eene beslissende Wetgevende Macht zullen de zich weerstrevende en ondermynende belangen en maatregelen in evenwigt gebragt en vereenigd moeten worden, zal den Staat kunnen behouden worden. Alle de energie, de alles vermogende kracht van den Staatsraad is hier toe onvermogend. Door het uit een zenden van het Wetgevend Lighaam, mist men dus niet alleen de toezigt om het tegenwigt aan de zoo gevaarlyk onbepaalde uitvoerende magt in een klein lighaam, maar ook de zo zeer en boven alles noodige toezigt en oplettendheid op alle die voorwerpen van inwendige bloei en sterkte, uit welke alleen onze kracht naar buiten moet geboren worden. Indien de Leden van een bestendig aanwezig Wetgevend Lighaam niet in zoo veele byzondere vakken, als 'er voorwerpen zyn, die de uiterste zorg en oplettendheid van den Staat verdienen, worden afgedeeld, om zich, aangaande derzelver behoeften, verbetering en uitbreiding te kunnen informeeren — dan zullen Koophandel, Zeevaart, Industrie, Landbouw, Fabrieken, Manufactuuren, Kunsten en Wetenschappen, of geheel en alleen aan zich zelven buiten algemeene aanmoediging overgelaaten worden — of eene éénzydige bescherming genieten; zy zullen in haren staat van verkwyning voordgaan, zonder dat zelfs de zwakkere, toevallige pogingen van locale Bestuurers haar voor den ondergang zullen kunnen hoeden.

Een op reces scheidend Wetgevend Lighaam is, met de beste wil zelfs, onvermogend, om in alle deeze noodige behoeften te kunnen voorzien, of in den korten tyd der Landdagen, en by de langwylige deliberatien, by de uitgebragte Constitutie voorgeschreven, die wetten en maatregelen daar te stellen, welke alle de genoemde voorwerpen nieuw leven zouden kunnen geven. Alle deze voorwerpen hebben nogthans moeten agter staan, voor de *vrees* voor eene aanblyvende Wetgevende Vergadering — en de splitsing van dat lighaam, zoo wel als de gerektheid der deliberatien, zyn alleen uit even die zelfde bron voordgevloeid, om het groot aantal wetten voor te komen, en den alvermogenden Staatsraad daar door geen paalen te stellen.

Zo zeer als naar myn inzien de geheele inrichting der uitgebragte Constitutie aanloopt tegen de beginzelen eener waare Republicainsche of Volksregeering by representatie — zo zeer strydt dezelve ook ten dezen met het bekende onlochenbare *volkskarakter* of *geaartheid der Nederlanderen*, het welk toch eene der hoofdzaaken is, waarop men by het ontwerpen eener Constitutie behoord te letten.

By de voordvarende en spoedig besluitende Fransche Natie was het nodig, — hoe zeer de theorie het by twee voorige Constitutien min noodzakelyk had gekeurd, doch de practyk voorzichtigheid had geleerd — dat by de organisatie van het Wetgevend Lighaam, zoo door de splitsing in twee Kamers, als der driemalige herleezing der voorstellen in elke kamer, der overylingen van het Nationaal Character een dam werd gesteld. Doch is niet het *tegenovergestelde* van het Fransche Na-

Nationaal Character, juist het onze? De meeste vreemde Schryvers hebben steeds geklaagd over de *langwyligheid* onzer deliberatien en de traagheid in de besluiten; en wy zelven hebben 'er menigmaal de schadelyke gevolgen van ondervonden; en des niettemin is, tot een ander einde, deze phlegmatique traagheid by het uitgebragtte ontwerp, geconstitueerd; het geen wy ons voorheen, als spot en schimp van vreemden, moesten laaten welgevallen; is dus tot eene Nationaale grondwet aangewassen!

Zou men niet veeleer hebben moeten verwachten, daar der uitvoerende magt geen de minste paalen gesteld zyn, in haare besluiten, niettegenstaande dezelve veel gevaarlyker voor den Staat, inzonderheid met betrekking tot andere Mogendheden, konde zyn — dat men ten minsten der Wetgeevende magt, welkers overylingen van geene zulke schadelyke gevolgen naar binnen kunnen worden, veel eer zou hebben aangespoord tot de nodige spoed, in de afdoening der zaaken, en het voorzien in de Nationaale belangen, of individueele behoeften.

Ik zou, Burgers Representanten, nog een aantal byzonderheden, uit het ingebragte ontwerp kunnen aantoonen, om te doen zien dat hetzelve niet voor onze Natie — voor onze tegenwoordige omstandigheden en behoeften, berekend is — doch daar ik thans alleen eenige generaale gronden, waarom ik in de uitgebragte Constitutie niet heb kunnen inftemmen, wilde opgeeven —— zo zal ik, om niet onbescheiden uwen aandagt en geduld te veel te vergen — thans overgaan tot het *tweede hoofdpoinct*, dat ik heb aangevoerd, en trachten aan te toonen, dat de uitgebragtte Constitutie niet alleen ook *zich zelven ongelyk is* — maar ook, dat het andere poinct, het welk ongelyk is aan het eerste, even zeer onbestaanbaar, ja verderflyk is, voor onze Nationale belangen en behoeften. —

Hetzelfde ontwerp, waarin de gerepræsenteerde Volksmagt, in het Wetgeevend Lichaam, door zo veele kronkelingen is afgeleid, om aan de gesubdelegeerde uitvoerende, dezelve in eene tien dubbele maate te doen toevloeyen —— ontzenuwd vervolgends, door de negen afzonderlyke Departementale magten, al dat vermogen, en tot de uiterste hoogte op gevoerde magt van den Staatsraad; en tegelyk het nog overgebleeven krankvermogen van het reeds zo onnatuurlyk beperkte wetgeevende lighaam.

Indien de Constitutie van een staat en de onderscheiden magten in dezelve, eene navolging moest zyn van het Ryk der levendige wezens in de Natuur, volgends derzelver huishouding of oeconomie, in welke ieder roofdier en verwoester zyn antagonisten, knaagende wormen, insecten en kwelgeesten heeft, die denzelven in hunne verslindendheid of woede paalen stellen — dan zou misschien in dit opzigt het ontwerp een getrouwe navolging kunnen heeten; en de afzonderlyke Provinciaale of Departementaale magten, in dit opzigt, kunnen beschouwd worden, als de tegenmiddelen om de gevaarlyke magt in den Staatsraad te temmen en te beteugelen, en zich onderling te kwellen of te vernielen.

Doch daar 'er zelfs in het Ryk der dieren vrede heerscht onder de éénsoortige wezens, zo kan ook deze gelykenis, welke sommige Rojalisten wel eens gemaakt hebben, om de *ongelykheid* te verdedigen, nimmer op de Maatschappy en van éénsoortige Menschen toepasselyk worden, zo min als het met gezonde Staatkunde over een kan gebragt worden, by eene Staats Constitutie verdeelde magten tegen elkander in slagorde te stellen, om het eene zwaard door het andere in de scheede te houden!

Daar, volgens het uitgebragtte ontwerp, ieder Provinciaal of Departementaal bestuur, eene wetgeevende en uitvoerende magt op zich zelven heeft, (hoe zeer men het vierkantste der uitdrukking daarvan zorgvuldig afgerond heeft) en elk op zyne onderscheiden wyze de middelen in handen houdt om de algemeene wetgevende en uitvoerende magt in haare werkzaamheden te kunnen verminderen en te stremmen; zo zal de bloote beschouwing hier van, zo ik vertrouw, elk genoegzaam overtuigen, dat daar door het uitgebragtte ontwerp, door de daarstelling van *tweeërlei beginzels*, aan zich zelven volkomen ongelyk is, zonder dat ik noodig zal hebben, dit in de byzonderheden aantewyzen.

Voert het Foederalismus, als bevattende in zich de waare geest van Aristocratie en eeuwige tegenstand — alle de zaaden van verwoesting van zich zelven en der Burgerlyke Vryheid, zelve met zich; hoe nog oneindig schadelyker en verderflyk is dan niet de geest van *destructie* en *diversie* of van een scheiding en ongelykheid, welke de basis is der negen geïsoleerde afzonderlyke Departementaale Magten, ja van iedere gemeente, Stad of Dorp!

Is het waar, dat de menschen, in de onderscheiden Gewesten van Nederland woonende, zulke ongelyk geaarte en verschillende Wezens zyn, dat zy zulke onderscheiden lugtstreeken bewonen, welk zo veel invloed op hun karakter en levenswyze hebben, zo dat zy onder geen een en dezelfde Wetten, Regeeringsvorme en Constitutie zouden kunnen leven, dat zy dien volgende elk in den haaren zelve Wetgevers en Meester zouden moeten zyn: dan was het ook te gelyker tyd, wanneer men hun zulk een eigen magt toekent, ten uiterften nodig, dat men onderling een contract en guarantie daarstelde, om elk hunner by die onafhanglykheid, door convenabele middelen te bewaaren — daar het toch eene uitgemaakte waarheid is, door de ondervinding te meermaalen bevestigd, dat geïsoleerde op zich zelven staande magten — welke, buiten special contract, zich in een natuurstaat bevinden — nimmer een ogenblik gerust en zeker kunnen zyn, dat niet de kleine door de grootere naar convenientie zullen verslonden worden. De Constitutie wyst geen middelen aan, waar door dit kan voor gekomen of belet worden — zy belet zelfs niet de afzonderlyke Gewesten zich met enkelen, naar convenientie, specialer te verbinden en te unieeren.

De *Unie van Utrecht* algemeen genoeg voor vervallen gehouden, en niet nader geconformeerd zynde, zo bevinden zich de Gewesten, elk afzonderlyk, en alle te samen, in eene veel gevaarlyker situatie, dan ze voor de tegenwoordige Revolutie zich bevonden. De magt van het Provinciaal Bestuur zich uitstrekkende tot alle beschikkingen binnen haar bereik, over Politie, Finantie, Justitie, Godsdienst, algemeen onderwys, Burgerwapening en andere voorwerpen, zo zullen niet alleen de verscheidenheid van Wetten, Privilegien, Octroyen en inrichtingen —— uit de voorige beheering der Hartogen, Graven en Heeren afkomstig — blyven voortduuren, en meer en meer uit elkander loopen, naar dat ze vermenigvuldigd worden — maar ook de particuliere Ingezetenen van die Gewesten, welke nader aan de Landen van Despoten grenzen, en tot hier toe veelal in meerdere slaverny of mindere vryheid geleefd hebben, dan in andere Provincien, zullen op nieuw in de oude onderdrukking — naar dat de toevallige geaardheid der Provinciaale Wetgevers of Uitvoerende Magten gehumeurd zyn — moeten terug keeren, zonder dat het algemeene Wetgevende Lighaam, als de Representanten des ganschen Nederlandschen Volks hun van die speciaale boeijen, constitutioneel zullen kunnen ontslaan.

Indien

Indien deze inrichting van het Departementaal Bestuur en het geen daar toe, in de uitgebragte Constitutie betrekkelyk is, moet blyven bestaan, dan is het niet alleen onnodig en overtollig dat daaromtrent, of wegens het gemeentens Bestuur eenige vastftellingen by de Constitutie gemaakt worde, maar ieder Gewest, aan welk toch daar by de faculteit gelaten wordt, om zelve provinciale, stedelyke of plattelyke reglementen te maken, kan als dan zich zelven eene Constitutie formeeren naar zyn smaak en genoegen, en men heeft als dan by eene algemeene Constitutie maar weinig woorden nodig om te zeggen: *ten aanzien van het inwendig Bestuur der Provincien blyft alles op den ouden voet*, zo als mynes inziens ook de intentie van de meerderheid der Commissie geweest is.

Het ontwerpen van een *Nationaal Wetboek*, zal als dan ook even zeer overtollig zyn, indien toch de Bestuurers der Gewesten begrypen, dat het geen in de eene Provincie voor goed gehouden wordt, in de andere wegens de oneindige verscheidenheid der Ingezetenen, en hunne gewoonten, gebruiken en usantien, kwaad kan weezen — en deeze verscheidenheid zal dan ook oorzaak zyn, dat 'er geen algemeen geluk, geen vereenigd algemeen belang voor de Nederlandsche Natie zal bestaan.

Zo min als onze Republiek haar voorige luister, bloei en welvaart kan terug bekomen, door eene verlamde algemeene *wetgeevende*, en te onbeperkte, te zeer geconcentreerde, *uitvoerende* magt — even zo min, en nog minder kan zy op eenig herstel, eenige energie en zamenstemming hoopen by negen verdeelde eigen magten, — Daar zy reeds zints een eeuw op den weg is van vernietiging, op welke zo veele andere gecon foedereerde Staaten, als die van het Hanzeatische Verbond, en der Zwitzersche Cantons in onze tyden, haar zyn voorgegaan; —— zo kan niets, dan de nauwste vereeniging van belangen, vermogen en krachten, haar ondergang voorkomen.

Wel verre, dat de uitgebreide magt van den Staatsraad, of het beperkt vermogen der Wetgeevende magt, eenigzins in staat zoude zyn, om de verschillende belangen der Gewesten te vereenigen, en de uiteenloopende dispositien derzelve te verhinderen, zo hebben dezelve veel meer strekking om de verdeeldheid en verwarring steeds grooter te maken. De Leden van het Departementaal of Gemeenten Bestuur niet meer, in hunnen qualiteit, ter Landdagen beschreven wordende, maar de particuliere Burgers afzonderlyk door de Stemgerechtigden of Kiezers, tot het Wetgeevend Lichaam verkoozen wordende, zal het niet alleen niet vreemd zyn, dat tusschen deze onderlinge jalousie en verdeelde gevoelens plaats hebben — het Wetgeevend Lichaam kan dus veeltyds dispositien maken, stydig met de opinien of bedoelingen der hoofden van het Departementaal Bestuur, deeze van hun Constitutioneel recht gebruik maakende, kunnen daartegen huishoudelyke wetten en voorzieningen, om de generaale wetten te eluderen, in het werk stellen. — De Staatsraad daar tegen van zyne magt in de uitvoering der wetten gebruik maakende, kunnen daar uit — en uit ontelbaare, ligt te voorziene, andere oorzaaken, geduurige collusien en executien ontstaan, welke steeds, constitutioneel, niet anders dan door het recht van den langsten degen zullen kunnen beslist worden.

(*Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nummer.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag, den 21 November.

De Vergadering geöpend zynde, worden de Deliberatien over het Ontwerp van Constitutie voortgezet, en, na dat de Representanten *Vitringa*, *Vreede* en *Schimmelpenninck*, daar over hunne advyzen uitgebragt hadden, worden de verdere deliberatien tot heden avond geadjourneerd.

Hierna worden nog geleezen eenige Requesten, onder anderen van *Swart* en Comp., verzoekende, dat, daar hunne zaak met den BaillUw is gedetermineerd, aan hun het verder Drukken en Uitgeeven van het door hunne Schryvers opgetekend Extract uit het ontwerp van Constitutie, te mogen voortgaan: —— geaccordeerd zonder resumtie.

Voords wordt tot Secretaris der Commissie van Administratie over de geabandonneerde goederen van den Vorst Nassau aangesteld *A. J. Verbeek*.

Voords wordt de Vergadering gescheiden tot heden avond ten 6 uuren.

NB. Daar ons, by Decreet der Nationaale Vergadering, is geaccordeerd, met het verder drukken en uitgeven van ons opgetekend Extract van het Plan van Constitutie te moogen voortgaan, zullen wy, zo spoedig mogelyk, de aan ons Werk ontbrekende Nummers 248 en 249 met het overige gedeelte van dat Extract completeeren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Harsemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 255 *Woensdag den 23 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Vrydag, den 18 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *van Maanen*, over het ontwerp der Constitutie.

Zullen de Gewesten dienvolgende op den ouden voet — op den voet als by de uitgebragte Constitutie bepaald, moeten blyven bestaan, dan moet 'er aan het hoofd van den Staatsraad een Eminent, doorluchtig en alles vermogend hoofd gesteld worden — de Leden van het Departementaal Bestuur zullen dan wederom door de hoop op voordeelige Commissien, Ambten, Posten of Bedieningen in respect en onderworpenheid gehouden moeten worden — zy zullen als dan moeten zorgen, dat het by de Provintiaale Reglementen daar henen gedirigeerd worde, dat het Bestuur maar over weinig schyven loopen, op welke het geconcentreerd gezag werken kan Zonder dat zal de geest van weerstreving, tweespalt en misnoegen steeds nieuwe opstanden en revolutien verwekken — en de Gewesten zelve onderling verdeelen en vereenigen, om elkander te overheerschen.

Even zoo zeer als de daarstelling van negen onafhanglyke Magten stryd met de inrichting der Wetgevende en Uitvoerende Magt by het Ontwerp der Constitutie — even zo zeer stryd ze ook met de Verklaaring van de Oppermagt des Nederlandschen Volks, — niet alleen is deze Vergadering, by derzelver opening, verklaard, de gezamenlyke Nederlanderen als één Volk te vertegenwoordigen — maar ook onderscheiden malen heeft men algemeen de uitdrukkingen van *het Volk*, of *de Representanten van dit of dat Gewest!* hooren berispen: Zodra byzondere Gewesten, Steden of Leden zich byzondere, afgescheiden Magten, Rechten of Privilegien reserveren, spreekt men daar door met de daad de verklaring of erkentenis van de Oppermagt des Volks, openlyk tegen. Zo lang de onderscheiden Gewesten in 1579 nog onzeker waren, of zy onder een nieuwen In of Buitenlandschen Opperheer zouden komen, zo lang de onderscheiden Rangen en Standen, Ridderschappen en Steden, Collegien en Broederschappen, — die het uitsluitende recht tot Regeeren hadden, — en derzelver particuliere Rechten en Voorrechten, nog bleven voordduuren, was het niet onnatuurlyk, dat zich elk het behoud zyner byzondere Vryheid, Rechten en Voorrechten by het sluiten der Unie van Utrecht uitbedong —— maar na dat de Oppermagt des Nederlandschen Volks door ons erkend en plegtig verklaard is, en wy, als mannen van eer, verpligt zyn, ons daar aan te houden, en ook in het arresteeren der Constitutie daar naar te gedragen — is het reserveeren van particuliere Vryheden, afzonderlyke Magt en Rechten een directe læsie, der verklaarde Oppermagt des Volks, in het 2de Art. van dezelfde Constitutie, aangedaan, eene wederspraak van het aangenoomen Symbolum *Gelykheid* en *Vryheid*. Zo dra het gansche Volk uit zyn midden Gemagtigden verkiest, om zyne Oppermagt in *één* lichaam te vertegenwoordigen — zo dra het recht tot de Regeering, of de Repræsentatie des Volks, uit den regel der *Gelykheid* voordvloeit — moet men eerst de Souverainiteit voor onrechtvaardig, voor usurperend verklaren, eer men zich afzonderlyke Magten en Rechten kan uitbedingen.

Door zulke uit bedingen en reservatien om zelfs de Nakomelingschap daar aan te binden, zo als in Art. 774. geschiedt, verklaart men dus openlyk de erkentenis van de Oppermagt des Volks voor nul, herroept den Eed waar op men zyn post aanvaard heeft, en zegt met ronde woorden, dat men tot de oude boeyen en banden, tot de bron van alle gebreeken, om welke te verbeteren deeze Vergadering byeengekomen is, wil terug keeren — dat men de vrugten niet wil smaken van de Vryheid en gelegenheid tot herstel, waar naar de Natie zo lange reikhalzend heeft uitgezien.

Zal de Natie dus kunnen geloven, dat deze contradictien in een en het zelfde ontwerp slechts het gevolg is van toeval; van onbekwaamheid en onkunde in de Leden der Commissie of der meerderheid, die zulk een ontwerp gewild heeft — of dat het een gevolg is van de constructie der Commissie zelve, die een gevolg was van het Reglement, waar op de Nationaale Vergadering is by een gekomen? Zal zy niet veel eer vermoeden dat diezelfde geest, welke meer dan twee honderd jaaren gehuisd heeft in 't gebouw waar in de Constitutie is ontworpen — de geest van Aristocratie en Foederalismus, die eerst, in het ontwerpen van het Reglement voor de Nationaale Vergadering, ons een jaar lang in onzekerheid heeft gehouden, nog in dat gebouw is blyven

waaren, en ook opzettelyk in het ontwerpen der Constitutie op gelyke wyze zyn invloed heeft weeten te doen gelden!

Daar de daaden zelve spreeken hebben geene gissingen noodig, daar is het ook overtollig de geschiedenis der werkzaamheden hier toe zelve in te treeden. Hoe zeer het dan ook een raadzel moge schynen: hoe een zelfde meerderheid, welke zulk eene uitvoerende magt, als in het ontwerp voorkomt, heeft daargesteld; ter zelver tyd negen daarmede strydende magten, met derzelver gevolgen heeft kunnen organiseeren, zo zal ik liefst hetzelve niet trachten optelossen, of in deze Vergadering naar gissen, zulks aan de voorstanders zelve overlatende.

Veel zou ik hier nog kunnen byvoegen, en aantoonen, hoe door zulk eene inrichting en verdeeling der inwendige magt, alles zwak, alles gebrekkig, alles ten halven, en eenter dubbeld kostbaar gemaakt wordt: en daar en tegen door de samensmelting en vereeniging dier versnoolde willen en krachten, alles, door geheele maatregelen, kon ondernomen, voordzet en voltooid worden, het geen door verdeelde krachten en vermogens onmogelyk is. — Ik zou in het ontwerp der uitgebragte Constitutie zelve kunnen aanwyzen, hoe veele meer ondergeschikte deelen in dezelve, al hun éénheid, geheelheid, kracht en schoonheid, welke zy by hun eerst ontwerp bezaten, geheel en al verloren en daar door kracht en zenuwloos geworden zyn, sints de zweevende geest van Foederalismus zich op een punt heeft weeten te fixeeren, en trots op zyne overwinning, der eerstgevestigde éénheid overal heeft trachten te besnoeijen en afbreuk te doen. Doch ik zou daar door myne rede te onbescheiden moeten rekken — alleen zal ik ten aanzien van het poinct van Financie en belasting dit zeggen: dat alhoewel het object der oude gewestelyke schulden, by veelen het struikelblok moge schynen, waar aan zich de zo gewenschte éénheid gestooten heeft, en waar zy, onder het geleide der gerechtigheid, niet konde overheen stappen; —— zo is het my daar en tegen veel meer voorgekomen, dat de Foederalistische geest, om de oude vooroordeelen en gebreken te beschermen en te handhaven, dit poinct, als zyne zwaarste battery, heeft uitgekozen, om de onvaste gemoederen aan de zwakste zyde te bestormen, en ware 't mogelyk tot de overgave te dwingen. Ja men heeft zelfs deze battery tot het laatste uiterste gemasqueerd gehouden, om der party daar door by surprise eindelyk te verschalken. Zonder te poogen, of te hooren naar een mogelyke middenweg tusschen volstrekte Amalguamatie en Nonamalguamatie der oude schulden, heeft men het alleen in eene dier uitersten willen decideeren, en dit gelukt zynde, heeft eene overstemmende meerderheid in de Commissie als een noodwendig gevolg daar van willen afgeleid hebben, dat alles, wat men met den naam van huishoudelyk bestuur konde bestempelen, daar naar ingericht moest worden.

Hoe zeer, naar myn inzien, niet alleen dit gevolg niet als volstrekt behoeft aangenomen te worden, zo zouden 'er ook ten dezen aanzien genoegzaame andere middelen kunnen gevonden worden, om, behoudens de stricste gerechtigheid, den staat der financie, even als alle andere belangen en krachten te vereenigen. Doch ik zou hier door in eene te groote byzonderheid moeten treeden, welke my te ver zoude afleiden, en het ontwerp den schyn doen hebben, als of *alleen daar in*, de bron van alle deszelfs gebreken, onvolkomenheden en ongelykheid aan zich zelven en het aangenomen Republicainsch beginzel, gelegen ware.

Ook vertrouw ik, dat reeds, voor my, genoeg over dit poinct van financie gezegd is, en na my gezegd zal worden, om het oordeel dezer Vergadering ook inzonderheid op dit gedeelte van het uitgebragte ontwerp te fixeren, zonder dat ik 'er voor het tegenwoordig iets by voeg.

Dit heb ik my verpligt geoordeeld te moeten zeggen, tot justificatie myner verklaaring, dat ik niet wilde gehouden zyn, als Lid der Commissie tot het ontwerpen der Constitutie, in het uitgebragte stuk zo als het ligt, en wat de hoofdgronden betreft, toegestemd of deel genomen te hebben. Daar ik, met alle raisonnementen, welke men zoude mogen gebruiken om het daarliggend ontwerp of in zyn geheel, of gedeelten smaaklyk en aanneemelyk te maken, niet kan inzien, hoe immer onze Natie naar *zulk eene* Constitutie zou kunnen verlangd hebben, of hoe daar uit eenig gelukkiger gevolg voor het algemeen belang zou kunnen voordvloeyen, dan uit eene vorige ongewettigde inrichting, zo kunnen bloote redeneringen my met dezelve niet bevredigen!

Hoe zeer ik dien volgende uit al het even aangemerkte zoude moeten concludeeren tot het verwerpen van het uitgebragte Concept — zo als het ligt — hoe zeer ik en de geest en de form oordeel te stryden met het geen ze moest en konde zyn — zo zou ik eenter, om een niet minder gevaarlyk uiterste te vermyden, der Vergadering, indien zy 'er in komen konde, liever willen advyseeren, om het uitgebragte Ontwerp, *onder zekere uitdruklyke bepaaling*, van zich aan de gronden of vorm niet speciaal te willen binden — tot een object haarer deliberatien aan te neemen. En zulks voornaamelyk daarom, wyl het anders eenige overschietende middel, het welk het Reglement voor deze Vergadering aan de hand geeft, om namelyk met nog tien toegevoegde Leden aan de éénentwintig, binnen ééne maand, een andere Constitutie uittebrengen, eer berekend schynt, om het onmogelyk te maaken, dat 'er immer eene nieuwe Constitutie kome, dan om eene andere daar te stellen, die beter zy dan de tegenwoordige. Zonder dat de Vergadering vooraf zelve bepaale en beslisse, welke het principium en de grondregel moet wezen, op welke de Constitutie moet gebaseerd zyn, kan de meerderheid van 31 Leden, even zo zeer, als die van 21, van een tegengesteld gevoelen zyn, als deze Vergadering, of de gemanifesteerde geest der Natie; weinigen van deze meerderheid kunnen den toon geven aan de overigen van hun gevoelen, en dus alleen hun byzondere opinie doen prævaleeren, zonder de gronden en reden der minderheid in aanmerking te neemen of ter toets te brengen; zelfs dan niet, wanneer haare party zich te zwak gevoelt, in zodanige vakken, waar in andere van de minderheid prævaleeren.

De Vergadering zou, onder de gezegde bepalingen, het uitgebragte Ontwerp tot een object harer deliberatien kunnen verklaaren, daar toch, hoe verschillend men ook over het principium en de Organisatie der Magten moge denken, men het wederzyds toch daar in zal eens zyn, dat de onderscheiden Magten zelve, welke in het ontwerp worden daargesteld — hoe zeer eenigzins anders georganiseerd, minder gecompliceerd, meer geëvenredigd en afgewogen — in eene Constitutie voor onze Natie zullen moeten plaats hebben. De *Wetgeevende*, *Uitvoerende* en *Rechterlyke* Magt, zullen, in hare werkzaamheden van elkander moeten afgescheiden worden. De Organisatie en Magt of Administratie van het *Departementaal Bestuur*, zo wel als de bepalingen omtrent de bescherming en bevordering van den openlyken *Godsdienst* en het *Publiek Onderwys*, zullen, elk onder byzondere tytels of afdeelingen, gelyk ze in 't ontwerp voorkomen, in elke Constitutie, voor onze Republiek, haar plaats moeten hebben.

De Vergadering zou dus in het gestelde geval, om met vrugt een

een geheel, dat aan zich zelven gelyk was, te kunnen verwachten, vooraf behooren te beslissen, of de Republick, in deszelfs geheelen omvang en openlyk Bestuur, zo wel naar binnen als buiten, voortaan één en onverdeeld zal zyn; dan of men, op welk een voet, of welke bepaalingen ook, *negen* op zich zelven bestaande, in alle of eenige deelen onafhanglyke of Souveraine, onevenredige Provincien, Gewesten of Departementen zal behouden.

In het eerste geval, en zo de éénheid en ongedeeldheid der Republick werd aangenomen, zal de Vergadering te gelyk, of in de tweede plaats, moeten bepaalen, of de oude Provinciaale schulden vooraf of te gelyk zullen geleqnideerd, of schadeloos, zo voor de eene als andere, zullen geamalgameerd worden; dan of dezelve alleen zullen blyven ten laste van die gedeelten, welke dezelve privativelyk gemaakt hebben; terwyl nogthans de heffing der generale lasten voor het toekomende, naar het individueel vermogen der respective Ingezetenen, relatif geevenredigd, onder ééne generaale Administratie, zullen geheven, en ten algemeenen behoeve besteed worden — en hierna zal als dan de meer evenredige verdeeling der Departementen niet alleen moeten geschieden, maar het afzonderlyk Departementaal Bestuur zal als dan ook hier naar meer administratif, en op een meer gelyken eenpaarigen voet moeten ingericht worden.

Of zo de Vergadering tot het tweede, tot de verdeeldheid der Republiek in onderscheiden afgezonderde magten, Corporatien of Provincien, op den ouden voet, mogt besluiten — als dan zullen niet alleen en het Wetgevend Lighaam, en de uitvoerende Magt, geheel van gedaante moeten veranderd, geheel in aantal en magt gemetamorphoseerd en afgetakeld moeten worden — maar dan zal 'er tevens eene nieuwe Confœderatie en Capitulatie tusschen deze onderscheiden zelfstandige magten moeten ontworpen en daar gesteld worden, en de Repræsentatie dezer geconfœdereerde Magten, zo in het Wetgevend Lighaam, als het uitvoerend gezag, naar buiten en over de algemeene zaaken en belangen, moeten plaats hebben; als dan zullen niet de individueele Burgers, maar de afzonderlyke corpora in het gemeen Bestuur, op den ouden voet, moeten gerepresenteerd en gequalificeerd worden — als dan zullen wy na twee jaren arbeids weer te rug komen en eindigen, daar, waar wy, toen wy het eerst, *het eerste jaar der Bataafsche Vryheid*, schreven, geweest zyn — wy zullen als dan alle die gebreken, onwettigheden, verwarringen, willekeurige mishandelingen, over welke de Natie steeds, als onwettig, heeft geklaagd, — als recht en bevoegdheid Constitueeren, wettigen en sanctioneren, en dan — zal ons Gemeenebest daar zyn, waar de vyanden der Vryheid het altyd gewenscht hebben.

Doch ik vertrouw, Burgers Representanten! van *uwe* meerderheid, dat gy dit laatste onheil onzes Vaderlands met al uw vermogen zult helpen voorkomen, en geenzins onder de vryheid van opinien, voor welke sommigen zouden oordeelen rond te mogen uitkomen, zodaanige beginzelen zult gedogen, welke rechtstreeks aanlopen tegen onze belofte en verklaring, en de gronden waar op deze Vergadering is byeen gekomen — en, gedagtig zult zyn aan de belofte, ook in onzen naam, door den eersten Voorzitter, by het openen der Vergadering gedaan: *dat wy het Vaderland willen behouden, of op onze Posten sterven!*

Hierna adjourneert de President de Vergadering tot morgen ochtend ten 11 uuren.

Advys van den Burger Representant *van de Kasteele.* (*Zie Dagverhaal No. 252. Pag. 659. Col. 1.*)

BURGERS REPRESENTANTEN!

Daar de Financie de zenuw van den Staat, maar ook de bron van Tweedragt en scheuring is; is het van 't uiterste belang, nauwkeurig te onderzoeken, wat men daaromtrent behoort te bepalen by eene Constitutie, welke vastigheid zal geven aan 't Bestuur, en de oorzaak van verdeeldheden zal voorkomen.

Inzonderheid is dit toepasselyk op ons Vaderland, dewyl, zedert de erectie der Republicq, de Financieele belangen telkens aanleiding gegeven hebben tot veelvuldige oneenigheden, door welke de politicque partyschappen niet zelden veroorzaakt of versterkt zyn.

Nooit evenwel kon zich 't gewigt dezer zaak sterker doen gevoelen, dan in deze oogenblikken, waarin de last van het geen ten gemeenen behoeve opgebragt moet worden, op zulkeene ongelyke wys, en met zulkeene onevenredige zwaare druk, dat in het ééne gedeelte der Republicq de ingezetenen, in 't zelfde tydvak, 12 perCent hunner bezittingen moeten fourneeren, terwyl in een ander gedeelte nauwlyks 1 of 2 perCent geheven wordt.

't Gevoel van zulken last dringt elk tot onderzoek naar de oorzaak van die ongelykheid, en verwekt de verwagting, dat men, by 't introduceeren der Constitutie, zal trachten, de Republicq van deze kwaal te genezen en den zegen der eendracht, door eene gelykmatige inrichting, alömme te verspreiden.

't Ware te wenschen, dat het ontwerp der Constitutie, 't welk aan Uheden is overgegeven, daartoe konde strekken; maar van het tegendeel overtuigd zynde, kan ik myn ongelukkig Vaderland zulkeen blyde hoop niet inboezemen, noch met zulk een vooruitzicht geluk wenschen.

Ja, schoon al wat dierbaar is, ons roept, om spoedig eene Constitutie te helpen daarstellen; schoon ik het byna voor misdadig zou houden, indien men, om eenig verschil van denkwyze, door 't inbrengen van zwarigheden, zulk eene gewenschte zaak, zocht te vertragen; ik vinde my nochthans, door de bewustheid van mynen plicht, gedrongen, om tegen het overgegeven ontwerp het woord te voeren.

Geen Constitutie te hebben, hoe verderffelyk dit ook voor Nederland zy, is, in myne oogen, wenschelyker, dan zulk eene Constitutie: — omdat wy, in 't eerste geval nog kunnen hopen, om op eene geregelde wys eene betere te bekomen; daar wy, in 't laatste geval zo vastgeklonken zouden zyn aan het kwaade, dat niet dan geweld onze ketenen zou kunnen verbreken. [a].

Ver-

(*a*) *By de mondelinge voordragt heeft de Spreker hier by gevoegd, het geene volgt:*

En

Vergunt my dan, Burgers Reprefentanten, UL. hier van te overtuigen, door één en ander gedeelte der ontworpene Conftitutie ter toets te brengen; en daar door het verband van 't geheel te ontwikkelen.

In de eerste plaats: Er wordt by het overgegeven ontwerp Art. 402 aangenomen; *dat de Oude schulden der Gewesten niet zullen worden gemeen gemaakt.* —— Het aannemen van dit beginfel komt my voor, by 't maken eener Conftitutie, niet te kunnen worden overééngebragt *met de regelen der rechtvaardigheid*, noch *met het belang van 't Nederlandsche Volk.*

Schoon ik te veel eerbied voor den tyd hebbe, en de oogenblikken dezer Vergadering te hoog waardeere, om dezelve te verspillen, zy het my nochtans geoorloofd op dit point wat langer ftil te ftaan, en het zelve liever te breedvoerig, dan te kort, te behandelen.

Het is noodig nauwkeurig te ontwikkelen, *welke de aart is* van die oude fchulden, en *wat het in waarheid beteekent*, wanneer men van derzelver gemeenmaking fpreekt —— Dit is daarom vooral noodzaakelyk, omdat men, door een oppervlakkig of verkeerd denkbeeld daaromtrent te vormen, zich zelf en anderen een *fchrikbeeld* kan voorftellen; een *fchrikbeeld*, gefchikt om thans ten aanzien eener Conftitutie, op éénheid gegrond, te effectueeren, 't géén in 't voorleden jaar, hier en daar, de deliberatien over eene Nationaale Vergadering fchenen te bedoelen.

Neen, Burgers Reprefentanten, in welk gedeelte der Republicq gylieden uwe wooningen moogt hebben! Er is, wanneer men de zaak befchouwt, zo als zy *in waarheid* is, niets fchrikbaarends in die gemeenmaking der fchulden, welke onaffcheidenlyk tot eene gewenschte éénheid behoort. Zy is alleen fchrikbaarende, wanneer men de eenheid en ondeelbaarheid van 't Nederlandsche Volk fchuwt.

Om zulken, die de billykheid beminnen, en de waarheid zoeken, hier van te overtuigen, moet men *eerst* bepalen, welke fchulden men bedoelt, wanneer men van derzelver gemeenmaking fpreekt.

Het zyn niet de fchulden, loopende ten laste van byzondere Corporatien, Dykcollegien, Gemeenten, Dorpen of Steden. Dezen hebben nooit, als zodanig, uit hoofde eener bondgenootfchappelyke verplichting, tot de gemeene lasten, en defenfie van de geheele Republicq, onderling gecontribueerd. Zy hebben dus niets gemeens met elkander, geen punt van vereéniging in 't Financieele, en mitsdien geen grond van gemeenmaking der fchulden. —— Men ontmoet wel, ten minften in de Hollandfche Registers, voorbeelden, dat Holland door de Generaale Staaten, of door den Stadhouder, of door den Landraad, tot fournisfement van penningen aangezocht zynde, en dezelven niet by kas hebbende, eene repartitie maakte over de Steeden, om de nodige penningen te fourneeren; doch deeze fournisfementen ftrekten in mindering van de Verpondingen, en wierden dus verrekend; of wierden pretenfien, voor welken de Provinciaale Kas Interesfen asfigneerde; en komen dus in geen der beide gevallen in aanmerking.

Het zyn geweest de Provincien, en in Gelderland de Kwartieren, welker Kasfen of Financien, als zodanig, de directe contribuïen ten behoeve der bondgenoodfchappelyke belangen van de Republiek gedaan, en zich daartoe meer of min met fchulden bezwaard hebben. — Deeze Provinciaale Kasfen of Financien hebben derhalven onderling dit gemeen, dat zy gezamentlyk tot het fu-

---

En inderdaad, laat ons zien, hoedanig de Conftitutie is, welke dit Plan behelst. —— *'t Is een Conftitutie, volgens welke negen Volken, in veele opzichten van elkanderen onafhanglyk blyvende bestaan, in effecte eene* foederatie *of verband aangaan, waarby zy sommige zaken gemeen maken, en anderen aan zich behouden.*

1. *'Er is dus geen ware* Eénheid in. — Geen éénheid van belang; *want de negen Volken worden genoodzaakt afzonderlyke belangen te behouden, en wel zeer gewigtige, namelyk ten aanzien der geldmiddelen.* — *'Er is* geen eénheid van Bestuur, *want die negen Volken kunnen met een oorspronglyk, hun eigen gebleven, hun gereserveerd gezag, zich tegen 't algemeen Bestuur verzetten.* — *'Er is dus geen strekking tot het algemeen belang, noch vastigheid voor 't algemeen Bestuur.*

2. *De negen onderscheidene Volken zullen niemand hebben, die by de Algemeene Wetgeving hun representeert*, als Volken; *schoon zy, als afzonderlyke Volken, afzonderlyke belangen zullen hebben.*

De algemeene Wetgeving zal zyn in handen van Representanten over 't geheele Volk, volgens de populatie. — *Men vindt, in de wyze van bestaan, negen afzonderlyke Volken, maar in 't algemeen Bestuur, de Representanten van alle de individueele ingezetenen, van alle de honderdduizenden zielen, waaruit het geheele Volk bestaat.* — *'Er is dus geen overéénkomst tusschen de Leden, waaruit het Lichaam bestaat, en 't Hoofd, waardoor het Lichaam Bestuurd wordt.*

Van waar dit vreemde mengfel? van waar dit gebrek aan Eenheid? — *Men moet hier niets verbloemen. Wy wenschen éëndracht; maar zal 'er bestendige eendracht geboren worden, dan moeten wy nu, in deeze oogenblikken, de zaak rondelyk bloot leggen, en het kwaad in zyn oorsprong naspooren.*

De grond van 't kwaad is in het Financieele *te zoeken.* —— *Men wil de Financien der negen onderscheidene Volken van elkanderen afgezonderd houden.* — *Dit kan niet geschieden, ten zy men de negen Volken afzonderlyk laat blyven bestaan.* —— *En wat is de reden, dat men de separatie der Financien wil?* — *De vrees voor de gemeenmaking der schulden.* — *Dit is de grond, of ten minsten het middel van tegenkanting tegen de Eenheid.*

Een schrikbarend voorstel van die gemeenmaking der schulden kan de Vrienden der Eenheid daarvoor vervaard, en de tegenstanders der Eenheid tot een wapen ter verdeediging van hun systhema strekken.

Zullen wy de zaak derhalven naar behooren onderzoeken, dan moeten wy dezelve daar aantasten, waar het middenpunt, en de bron van het verschil is.

fandeeren, en beveiligen deezer Republicq gecontribueerd hebben. De Republicq, zou als dezelve op dit oogenblik bestaat, is aan deeze contributien, en aan de daardoor veroorzaakte schulden, haar bestaan en behoud verschuldigd. —— Hier heeft men derhalven een middenpunt van Financieele vereeniging, en mitsdien de grond der gemeenmaking van de schulden.

Dat de billykheid de gemeenmaking van zodanige schulden vordert, zal nader blyken, als men meer distinctelyk den oorsprong van dezelve natspoort.

Het zyn inzonderheid de schulden van Holland, welken men zich voor oogen houdt, wanneer men eene Financieele éénheid schroomt. — 't Is wel waar, dat de schulden van Zeeland *proportioneel* die van Holland zeer verre overtreffen; en dat die van Utrecht met de Hollandsche *proportioneel* gelyk staan; maar die van Holland maken nochtans het grootste montant uit, trekken daardoor meest de aandacht, en vereisschen daarom een byzonder onderzoek.

Omtrent deze schulden van Holland behoeft men niet te schroomen deze verzekering te doen, *dat dezelve eentlyk haren oorsprong verschuldigd zyn aan het geen Holland tot vestiging en beveiliging der Republiek gecontribueerd heeft.*

Dit wordt evident, wanneer men op de volgende aanmerkingen acht geeft.

VOOREERST: *Holland had, by het aangaan der Unie van Utrecht, geene, of ten minsten geen noemenswaardige schulden.* —— Het is immers bekend, dat het in voorige tyden een aangenoomen maxime was, dat de onkosten van ieder Jaar uit de plaats hebbende, of, als dezen te kort schooten, uit suppletoire belastingen gevonden wierden; welken ophielden, zo dra het buitengewoone voldaan was. — Het opneemen van geld op Interest was slechts voor een bepaalden tyd, om in de behoeften van het oogenblik te voorzien; terwyl men het opgenomene geld afloste, zodra de buitengewoone belasting, tot dat einde geïntroduceerd, dadelyk geïnt was. — 't Is wel waar, dat er in den jare 1544 een schuld existeerde; doch het is tevens zeker, dat 'er tot afdoening van die schuld zekere impost op de morgentalen geïntroduceerd wierd; en dat uit een Resolutie van den 8sten January 1547 blykt, dat het geheele achterwezen van Holland slechts beliep ƒ 199,940: — zo dat by râming *alle de Lasten en Renten afgekweeten zouden worden door den gemelden impost op de morgentalen.* Terwyl uit het Rapport, op den 10 February 1548 wegens deze zaak gedaan, gezien kan worden, *dat het achterwezen van den Lande, bedragende de gemelde som van ƒ 199,940: —— gekweeten was.*

Na dien tyd vindt men wel wederom eene nieuwe schuld, waar door de Renten in den Jaare 1553 bedroegen ƒ 29130:-12:- in 1555 op den 24 September ƒ 84500: — op den 6en November ƒ 90,000:-- en in Juny 1556 ƒ 113,000: — doch, gelyk de Hollandsche Registers daar van getuigen zyn, zo blykt het ook, dat men, ingevolge de oude maxime, deze schuld van tyd tot tyd verminderde, zo dat in den jare 1562, de Renten niet meer beliepen dan ƒ 60,000: — en 18000: -- by de Steden verzegeld; en dat op den 12 May 1571, en dus in 't begin van den tachtig jarigen Oorlog, *by forme van Communicatie verstaan wierd, dat het Gemeene Land toen belast was met tachtig duizend Ponden 's Jaars.* Uit welke afwisselende vermeerdering en vermindering van het montant der Renten blykt, dat 'er gedurige afloslingen, zo wel als opneemingen van gelden, plaats hadden; terwyl op den 20 October 1576, en dus ten tyde der nadere Unie, de gemeene middelen slechts bezwaard waren met eene somme van ƒ 117000:-; welk bezwaar waarschynelyk veroorzaakt was door soortgelyke Negotiatien, ten dienste der algemeene zaak, als waarvan onder anderen ten beloope van ƒ 600,000: - op den 18 September des zelfden Jaars 1579, in de Hollandsche Registers gewag gemaakt was. — Doch wat hier ook van zy, het Jaarlyksch beloop der Renten tot ƒ 117,000: is zekerlyk ten aanzien der tegenwoordige schuld, niet noemenswaardig; vooral, wanneer men in aanmerking neemt, dat men in dien tyd genoodzaakt was; tegen 8, 10, 12 of meer per Cent, geld te negotieeren: zo dat de schuld, (wanneer men de penningen veronderstelt tegen 8 perCent, en dus tegen den laagsten Interest opgenomen te zyn) nog geen 1½ Millioen in Capitaal beloopen heeft. —— Offchoon nu, in den gemelden tyd, deeze schuld, veroorzaakt door de troubles, welke de nadere Unie zyn voorgegaan, aanmerkelyk moge geweest zyn, men zal nochtans moeten erkennen, dat, voor het tegenwoordige, het montant daar van zo gering is, dat het geen hinderpaal tegen eene Financieele vereeniging zou opleveren; en dat het derhalven een beweezen zaak is, dat *Holland, by het aangaan der Unie van Utrecht, geene, of ten minsten geene noemenswaardige schulden had.*

Eene TWEEDE aanmerking, welke men hier by kan voegen, is deze: *dat de schulden, welke Holland na het aangaan der Unie gecontracteerd heeft, zyn voortgesprooten uit Hollands Contributien ten behoeve van het geheele Bondgenootschap.* Ook hier aan kan niet getwyfeld worden, wanneer men den inhoud der Hollandsche Registers, en het beloop der gebeurtenisfen nagaat.

Uit de Resolutie van den 20sten October des Jaars 1579 blykt, dat toen ter tyd Hollands quote, zo als dezelve, op verzoek van zyn Excellentie, en die van de nader Geunieerde Provincien, voor den tyd van drie maanden, door Holland wierd ingewilligd, zou bedragen ƒ 80,000: — ter maand; — en dat het provenue der gemeene Middelen slechts bedroeg ƒ 65,000: — ter maand; — zo dat 'er maandelyks ƒ 15,000: —— en over het geheele Jaar ƒ 180,000: —, wegens Hollands quote, alleen in de begrooting van de Lasten des Oorlogs, te kort kwam; weshalven deze Provincie genoodzaakt was, ten einde zy haar aandeel in deze Lasten konde opbrengen, niet alleen het geheele provenue der gemeene Middelen te fourneeren, maar ook ƒ 200,000: — te negotieeren, gelyk dezelve dan ook daartoe resolveerde.

Op den 25sten January 1580, was Holland nader verpligt, tot goedmaaking van de lasten des Oorlogs ƒ 400,000 : - : - te ligten ; het geen aanleiding gaf, dat zy reeds op den 11den July klaagde, dat zy te veel moest contribueeren, en insteerde, dat de andere Provincien verhoogd moesten worden, vermits de Ingezetenen in Holland het hoogst bezwaard waaren; terwyl men aan de ongelykheid van bezwaar der Ingezeetenen, op den 6den December des zelfden Jaars, toeschreef den zwaren last, die Holland drukte: gelyk men daarom oordeelde, dat indien in al de Provincien de gemeene Middelen van Accysen en Imposten zo geheven wierden, als in Holland en Zeeland, en de Middelen op de Convoijen en Licenten getrouw en eenparig wierden opgebragt, als dan de penningen, van dit alles provenieerende, suffisant zouden zyn voor de onkosten van den Oorlog: alles ten onwedersprekelyken bewyze, dat, schoon de Ingezetenen van Holland meer lasten droegen, dan die van andere Gewesten, en schoon de lasten ten gemeenen behoeve gefourneerd wierden, dezelven nochtans niet voldoende waren, *om dat andere Gewesten minder opbragten*; en dat, om deze ongelykheid te suppleeren, Holland een som van ƒ 400,000 : — moest negotieeren.

In het Jaar 1582, toen de quotes zo geschikt waren, dat Holland ter maand ƒ 83,000 :- fourneeren moest, wanneer Gelderland ƒ 20,000 :- Friesland ƒ 20,000 :- Zeeland ƒ 17,000 :- Utrecht ƒ 10,000 :- en Overysfel ƒ 7000 :- contribueerden, wierd Hollands contributie verhoogd tot ƒ 100,000 :- ter maand, voor den tyd van acht maanden; geduurende welken de meeste lasten tot wederstand van den vyand zouden moeten gedragen worden: doch wederom ter zelver tyd, namelyk op den 25sten January, was Holland genoodzaakt eene nieuwe ligting te doen, om tot zodanig fournissement in staat te zyn; terwyl zy nog daarenboven voor den Landraad, en dus al mede ten gemeenen behoeve ƒ 20,000 :- negotieerde.

Door zodanige negotiatien stelde Holland zich in staat, om door het dragen der algemeene lasten des Oorlogs de Republiek te fundeeren, terwyl andere Provincien zo nalatig waren, dat op den 31sten Maart deszelfden jaars 1582, de Landraad gequalificeerd moest worden, om dezelven te executeeren tot voldoening harer quote, en de penningen aan de quote ontbreekende te negotieeren ten laste der achterlyke Provincien.

In dat zelfde jaar was de nood zo hoog geklommen, dat Holland zich gedrongen zag op den 13den September wederom te resolveeren tot het ligten van ƒ 400,000:- terwyl om dien zelven nood van 't gemeene Vaderland, op den 13den December van 't zelfde jaar, door Holland wederom geresolveerd wierd, hare quote in zekere som ƒ 300,000 :- te vinden door eene Negotiatie tegen 12 perCent Interest, ten laste der gemeene Middelen: het geen nader onder de Notulen van den 17den en 21sten December daar aan volgenden herhaald is.

In den jaare 1583 de Hollandsche quote, door vermindering van anderen, zodanig verhoogd zynde, dat deze Provincie in ƒ 300,000 :: omtrent ƒ 108,000 :- en dus byna 36 in 't honderd, zou fourneeren; gelyk uit de Resolutie van den 19den September van dat jaar te zien is: en Holland nog geen effect bekomen hebbende van hare instantie, om de gemeene Middelen generaal te heffen, zonder uitkoop te gedoogen; zo was hier van 't gevolg, dat deze Provincie weer genoodzaakt was, op den 14 December tot eene Negotiatie tegen 12 perCent Interest te resolveeren; terwyl op gelyken voet, den 19 January 1584 een som van ƒ 75,000 :- tot betaling der Militie opgenomen is.

En zodanige Negotiatie van penningen geschiedde niet alleen tot betaling van de Militie in 't gemeen; maar op den 8 Juny 1584 werd speciaal eene somme van ƒ 64,000:- tegen 12 perCent door Holland opgenomen, tot betaling van 't Krygsvolk op *de Veluw*, om voor te komen den moedwil, die men anderzins aldaar vreesde: gelyk ook op den 15 Maart 1585, een som van ƒ 50,000: tot goedmaking der lasten van den Oorlog in de Quartieren van *Veluw* en *Zutphen* en in andere plaatsen; en zulks boven en behalven de som van ƒ 75,000 :- welke Holland reeds tegen 12 per Cent, den 8 February van 't zelfde jaar, tot goedmaaking harer quote, genegotieerd had.

Op dezen voet voorgaande, zou men al ligtelyk uit de Hollandsche Registers præciefelyk kunnen aanwyzen, hoe de successive door Holland gedane Geldligingen, welke thans het geheele montant harer Schuld uitmaken, eenigzins geschied zyn om deze Republiek, zo als dezelve thans bestaat, te vestigen, en te beveiligen.

Het aangehaalde is genoegzaam, ten einde men zich niet behoeve te verwonderen, dat in den jare 1599, door de gemelde negotiatien, de schuld van *Holland* reeds op vyf Millioenen geklommen was.

In den jare 1632, en dus 53 jaren, na het aangaan der Utrechtsche Unie, en 20 jaren na 't verhoogen van Hollands quote in 1612, had Holland, tot het vestigen dezer Republicq, reeds een schuld gecontracteerd van ƒ 55,552,418 : 8 :

In den jare 1647, en dus tegen het einde van dien langduurigen Oorlog, die met den Munsterschen Vrede eindigde, was het montant der Schuld geklommen tot ƒ 114,036, 080 : 4 : ———

Vyf jaren later, in 1652, bedroeg dezelve ƒ 121,176,809 : 6 : 7. Terwyl in den jare 1667, de schuld verminderd was tot ƒ 120,782,107 : 9 : 7. Zo als consteert uit eene Notitie van 't gene de Raad Pensionaris *de Witt*, ter Vergadering van de Staten van Holland, op den 26sten January 1668 heeft vertoond; welke notitie, met andere aanteekeningen overéénstemmende, ten bewyze strekt, dat het geen de gemelde Raad Pensionaris, aan den Ambassadeur *Nieuwpoort*, in den jare 1655, wegens het profyt dezer Reductie schreef, niet moet aangemerkt worden als zulk eene præciese opgaaf, waaruit men eene accurate bepaling van 't montant der schuld kan afleiden. — Dit althans is zeker dat in den jare 1667, Hollands schuld niet meer bedroeg dan ƒ 120,782,107 : 9 : 7.

In 1671 en 1672, is door den Oorlog, welk ons om Wil-

Willem den 3den berokkend was het montant der schuld vermeerderd met ƒ 9,064 841 : 1 : — In 1674 en 1675 met ƒ 13,245,187 : 6 : 2. Terwyl dezelve voorts zo is toegenomen, dat in den jare 1678, de jaarlyksche Renten en Interessen meer dan zes millioen en drie maal honderd duizend guldens bedroegen, het welk tegen 4 per cent bereekend, een capitaal van omtrent 160 millioenen aanwyst; en overeenstemt met het gene by 't Rapport van 25 Maart 1678 geallegueerd wordt: dat namelyk door den toen geeindigden Oorlog de Financie bezwaard was met ƒ 38,599,423: 10.

In de negentien volgende jaren van het Stadhouderschap van Willem den 3den, was de meergemelde schuld zo vermeerderd, dat in den jare 1697, de jaarlyksche Interessen 8½ millioenen beliepen, het geen een capitaale schuld van omtrent 214 millioen, en een accres van schuld van 54 millioen, in de gemelde 19 jaren, aanwyst.

In 1721 was door de Oorlogen, geduurende het gemelde Stadhouderschap gevoerd, of veroorzaakt, de schuld van Holland tot die hoogte geklommen, dat de jaarlyksche Interessen ƒ 13,725,348 : 15 : 14 bedroegen, 't welk een capitaale schuld veronderstelt van meer dan 343 millioenen; om welke reden ook de Raad-pensionaris *van Slingelandt* de onkosten van de Successie Oorlog aanmerkt, als de schuld van Holland met ƒ 128,000,000: vermeerderd te hebben.

Tot den jare 1740, is de schuld van Holland byna op dezelfde hoogte gebleven, doch door de troebles van 1747 en 1748, was, *buiten de liberale gift*, in 1750, de schuld met ƒ 61,605,803 9 4, vermeerderd, het welk de som der Renten en Interessen met meer dan 24 tonnen Gouds, boven den Jaare 1721, hebbende doen accresseeren, eene Jaarlyksche Uitgaaf aan Interessen, zo op de Hollandsche Comptoiren als ter Generaliteit, veroorzaakte van ƒ 16,125,530 11 4. waar onder die op de Hollandsche Comptoiren alleen bedroegen eene som van ƒ 14,910,874 1 1. (De Hollandsche Interessen zyn hier nog berekend tegen 4 perCt. zonder aftrek van 100e. en 200e. Penningen.)

Van 1750 tot 1755 inclusief is nog wel by Holland meer genegotieerd, dan afgelost; maar zedert 1756 tot 1781, zyn de aflossingen meerder geweest dan de Negotiatiën, in zo verre dat de Interessen in 1781 ƒ 1,178:530 : 19, minder bedroegen dan in 1756.

Van 1781 tot 1794, is meer genegotieerd dan afgelost geworden een capitaal van ƒ 108,411,113 : 18 : 7. Terwyl na de Omwenteling van 1795 tot 30 Juny 1796 het genegotieerde, na aftrek van het afgeloste, reeds bedroeg ƒ 41,842,163:16 12.

Zo dat de geheele schuld van Holland thans opgegeven is te zyn ƒ 453,985,724 : 2 : 6. in capitaal; en ƒ 12,301,824 : 12 : 2. aan Renten en Interessen, gereekend, zo als zy dadelyk ten laste van het Land komen, en dus de oude, van welken de 100e. en 200e. penningen pleegden betaald te worden, niet tegen 4, maar tegen 2½ perCent gerekend.

Men heeft zich deze breedvoerige, en welligt verveelende opgaaf veroorloofd, om, niet alleen den oorsprong aan te toonen, maar ook den voortgang en het toenemen der Hollandsche Schuld *in onderscheidene Epoques*; ten einde hier door aanleiding te geven, dat men uit de omstandigheden der tyden kan opmaken, *hoe de progressive aanwas van Hollands Schuld aan het dragen der Bondgenootschappelyke lasten is toe te schryven.*

Om het zelfde daarenboven uit dadelyke bereekeningen aan te wyzen, zal men slechts, twee of drie voorbeelden behoeven aan te halen.

In den Jaare 1599, heeft Holland, wegens haare quote, ten behoeve der gemeene zaak, moeten fourneeren ƒ 4,484,968 : —— haare uitgaaf aan Renten en Interessen, wegens de gemaakte schuld, de betaling van Logiesgelden, Tractemen, Pensioenen, Fortificatien enz. bedroeg ƒ 900,000 : — dus alles te samen ƒ 5 384,968. — Hier tegen waren haare inkomsten slechts ƒ 4,630,000 : — Zo dat Holland in dat Jaar alleen te kort kwam ƒ 754,968 : — wanneer men nu in aanmerking neemt, dat de Interest van tegen 8, 10 en 12 per Cent genegotieerde penningen, onder het opgegeven montant van ƒ 900,000 omtrent ƒ 500,000 : —— moet bedragen hebben; zo is evident, dat de uitgaven ten behoeve van het Bondgenootschap tienmaal zwaarder dan de huislasten en de eenige oorzaak waren, dat Holland haare schulden vermeerderen moest.

Een 2e. voorbeeld kan men nemen, uit het geen in den Jaare 1678 door deze zelfde Provincie gecontribueerd moest worden, namelyk op den Staat van Oorlog ƒ 10,141,270 : 7 : — voorts op Petitien voor Legerlasten, en voor Expeditien ter Zee, nog ƒ 1,893 281 : 5 : — dus te samen ƒ 12,034,551 : 12 : —

Wanneer men hier by in aanmerking neemt, dat de Renten en Interessen reeds in dien tyd geklommen waren tot meer dan ƒ 6,300,000 : — zal zich niemand verwonderen, dat in een tyd, toen de loopende middelen zo van verponding, als op het consumtieve, niet veel meer dan ƒ 11,000,000 : — konden opbrengen; Gecommitteerde Raden naar waarheid getuigen konden, dat, na aftrek der Renten en huislasten, er tot het fournissement voor 't Bondgenootschap slechts overschoot ƒ 4,425,725 : 2 : 6. en dat, om die enorme som van ƒ 12,034,551 : 12 : voor de gemeene zaak te vinden, Holland zich bezwaard vond met een te kort van ƒ 7,608,826 : 9 . 6. waar toe al wederom eene nieuwe Negotiatie, en, tot voldoening van derzelver Interessen, nieuwe Lasten geintroduceerd moesten worden.

Een 3e. voorbeeld kan men ontleenen uit de lasten van den jaare 1784, toen Holland verpligt was op den Staat van Oorlog en diverse Petitien, te contribueeren ƒ 13,236,981 : 5 : 3. waar toe de ordinaire, en extraordinaire inkomsten, na afbetaling der Interessen en andere lasten, zo ontoereikend waren, dat 'er een te kort gevonden wierd van ƒ 6,730,430 : 2 : 7½ het geen dan wederom eene nieuwe Negotiatie noodzaaklyk maakte; waarover men zich te minder verwonderen kan, daar Hollands aandeel in de extraordinaire Petitiën, een som bedroeg van ƒ 7,042,627 : 1 : 2. en dus omtrent het zes-

zelfde montant, als het opgegeven te kort.

De aangehaalde voorbeelden zyn derhalven onwederspreekelyke proeven, om uit de voorgedragene opgaaf der toeneeming van Hollands schuld, de waarheid te bevestigen van deze stelling, *dat de schulden, welke Holland, na het aangaan der Unie, gecontracteerd heeft, voortgesprooten zyn uit Hollands Contributien, ten behoeve van 't geheele Bondgenootschap.*

Eene *derde* aanmerking is deze: *dat Hollands schuld eeniglyk daar aan is toe te schryven.*

Om dit te bewyzen, behoeft men slechts eenige vragen te beantwoorden.

1°. Is de schuld van Holland ook hier aan toe te schryven, dat de Ingezetenen van Holland niet zwaar genoeg belast zyn? — Niemand, die den aart der Hollandsche belastingen kent, zal dit staande houden.

Reeds in 1580 declareerde Holland, zonder iemands tegenspraak, dat de Ingezetenen van die Provincie, en van Zeeland, ongelyk meer, dan die van andere Gewesten, bezwaard waren. —— Sedert het Stadhouderschap van Willem den 3den, heeft men de lasten in Holland op zulk eene wys moeten vermeerderen, dat men de Fabricquen uit Holland verbannen, en sommige der aanzienlykste Steden van Holland tot die laagte gebragt heeft, dat byna een derde gedeelte van derzelver Ingezetenen, het geheele Jaar door, van Arm-Comptoiren moeten onderhouden worden — Trouwens, dat Hollands Ingezetenen genoegzaam belast zyn, is evident uit vergelyking van Gelderland met Holland. — De bevolking van Gelderland is meer dan een vierde van Holland; want Holland heeft slechts 823,542, en Gelderland 217,828 zielen. — De inkomsten van Gelderland, zo van de Provincie in 't gemeen, als van de kwartieren in 't byzonder, allen te zamen genomen, zyn slechts ƒ 1,494,214 : 1 : 15, en hier onder zyn de Revenuen der Domeinen mede gerekend: zo dat de Ingezetenen van Gelderland in verre na niet opbrengen anderhalf Millioen. — Indien nu de Ingezetenen van Holland op eenen gelyken voet belast waren, moesten dezelven nog geen zes Millioenen opbrengen; maar deze brengen meer dan 18 Millioenen op; en dus zyn zy veel meer dan driemaal zwaarder belast, dan de Ingezetenen van Gelderland. — Wat men nu ook opgeve van ongelykheid van vermogen; eene zodanige ongelykheid van belasting zal altoos boven alle bedenking stellen, dat de reden der gedurige Negotiatien, van Holland niet is toe te schryven aan gebrek van belastingen; maar eeniglyk daar aan, dat Holland, ten behoeve van het Bondgenootschap, zich heeft uitgeput.

2°. Mogelyk zal iemand vragen, of de aanwas der Hollandsche schuld dan ook moet worden toegekend aan het overwigt van Holland in de raadpleegingen van het Bondgenootschap, en aan den invloed van die Provincie, om haar Systhema in de Republiek te handhaven?

Doch, hoe zeer deze bedenking, by de eerste beschouwing, zich mogt aanpryzen, is het my by nader onderzoek voorgekomen, en (zo ik vertrouw) uit de reeds gedaane voordragt evident, dat het tegendeel heeft plaats gehad. — Men vestige slechts het oog op dien merkwaardigen tydkring, waarin de Raad-Pensionaris DE WITT zyne roemryke nagedachtenis op zulk eene luisterryke wys gevestigd heeft. Nadat deze groote Staatsman in 1653 zyn gemelden post aanvaard had, was Hollands crediet welhaast tot zulk eene hoogte geklommen, dat de Obligatien ten laste van die Provincie verre boven het Capitaal gerezen waren; van welke omstandigheid hy zich bediende, om den Interest van 5 tot 4 per Cent te reduceeren. —— Door deeze Finantieele operatie werd de Hollandsche Finantie op eene zeer aanmerkelyke wyze hersteld. In dit tydvak kon men zeggen, dat het Hollandsch Systhema eenig overwigt had; daar *de Witt*, door deszelfs crediet, alle de hinderpalen van het fœderatief Systhema wist te overwinnen, en klem aan 't algemeen Bestuur, en gezag aan Neerlands Vlag te geven. Maar juist in dit zelve tydvak, zyn Hollands schulden eer verminderd, dan vermeerderd.

Offschoon men, by het aangehaalde voorbeeld, niet veele zodanige luisterryke epoques kan byvoegen, en anderen, in vergelyking van het zelve, nauwlyks noemen durft; het is nochtans zeker, dat, na dat Hollands invloed bewerkt had, dat wy ten believe van het Engelsch Ministerie in geenen Oorlog ingewikkeld waren, geduurende de minderjarigheid van den laatsten Stadhouder, Hollands Financien, op eene aanzienelyke wys tot herstel gekomen, en deszelfs schulden grootelyks verminderd zyn: terwyl integendeel de aanwas der Hollandsche schulden, in de Epoque van *Willem den* 3en, en 't geen daar toe behoort, als mede in soortgelyke tydvakken genoegzaam aanwyst, dat Holland deszelfs schulden aan geheel het tegendeel, dan aan eenige præponderance, te danken heeft.

3°. Nog zou men kunnen vragen: Of men de Hollandsche schuld niet vooral, of ten minsten voor een groot gedeelte wyten moet aan eene kostbare huishouding, of andere spendatien van die Provincie, ter beveiliging, of meerdere begunstiging van dat Gewest, en deszelfs Ingezetenen, met één woord, aan de zogenaamde ordinaire, en extraordinaire huislasten, of andere soortgelyke uitgaven?

(Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nummer.)

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 22 November 1796.

De Deliberatien over het ontwerp van Constitutie worden voortgezet, en na dat de Representanten *J. A. de Vos van Steenwyk, de Mist, van Leeuwen, Verheyssen* en *Farret* daarover hunne Advysen uitgebragt hadden, worden de verdere deliberatien geadjourneerd.

Voorts worden nog geleezen eenige Requesten, om pensioen, gratificatien enz.

Hier na wordt in deliberatie gebragt, het in advys gehouden Rapport, uitgebragt door de Commissie van Superintendentie, op het Request van de Commissie van Administratie, verzogt hebbende interpretatie van het 16 Articul haarer Instructie, en conform het zelve gedecreteerd.

De Vergadering wordt geadjourneert tot heden avond ten 6 uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 256. *Donderdag den 24 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *van de Kasteele*.

„Doch tot deze veronderstelling is ook geen de minste grond. Trouwens, om hiervan overtuigd te zyn, heeft men slechts in aanmerking te nemen, dat, byaldien al eens Hollands Ingezeetenen, welken veel meer dan driemaal meer moeten opbrengen, dan die van Gelderland, ook eenige meerder spendatie maakten, voor derzelver beveiliging, en welvaart, men dat meerdere, als daa toe speciaal opgebragt, buiten reekening zou mogen houden, en de geldligtingen daar aan in geenen deele zou behooren toe te schryven. — Maar, zonder zich hier by te bepalen, dit behoort vast te staan; dat men, in de beantwoording der voorgestelde vraag, slechts heeft te onderzoeken, of Holland in proportie van 't geene zy tot de Bondgenootschappelyke lasten gecontribueerd heeft, meer of minder huishoudelyke spendatien gedaan heeft.

Men neeme wederom tot een voorbeeld Gelderland: de Huislasten, zo Provinciaalen, als van de onderscheidene kwartieren, gelyk dezelven zyn opgegeven, bedragen wel de som van ƒ350,000: —. Holland betaalt ruim tienmaal meer, dan Gelderland, in de algemeene Bondgenootschappelyke Lasten; en derhalven zou Holland ook aan Huislasten mogen spendeeren, meer dan tienmaal het montant der Geldersche Huislasten, dat is, meer dan drie en een half Millioen. —— Maar hoedanig zyn nu Hollands Huislasten? —— De *ordinaire*, welke betreffen de onkosten van het Bestuur, met het gene daartoe zo in Justitie als Policie behoort, zyn opgegeven te bedragen ƒ714,5?0 - 3 - 10: — De *extraordinaire*, bestaande in 't onderhoud van Dyken, kosten aan Rivieren, en begunstiging van takken van welvaart, worden, eenige jaaren door één gerekend, begroot op ƒ1,046,105 - 3 - 4½. — Wanneer men hier by voegt het kwaad slot van de Rekening der Domeinen, om dat 'er eenige Justitie kosten ten laste van dezelve gebragt worden; het geen opgegeven is te beloopen ƒ159,142 - 17 - 1½; dan bedraagt het geheele montant van ordinaire en extraordinaire Huislasten ƒ1,919,808 - 10 - 6. en dus nog geen twee Millioen; dat is één en een half Millioen minder, dan dezelven proportioneel tot Gelderland zouden mogen bedragen.

'Er zou nog wel bedenking kunnen vallen op de Hollandsche uitgaven aan de Fortificatien, Havens en Magazynen der Provincie; doch, behalven dat 'er zeer veel te zeggen is, om deze posten niet tot de *Huislasten* te brengen, maar als erkende Lasten van 't gemeene Vaderland aan te merken; gelyk ook deze Fortificatien als een laatste linie van Defensie kunnen aangemerkt worden, en de Hollandsche Magazynen zeer dikwyls door importante leeningen derzelver dienst aan de Generaliteits Magazynen gepraesteerd hebben; zo kan in allen gevalle de uitgaaf op dit respect, bedragende ƒ607,626 - 6 - 10 niet absorbeeren de 1½ Millioen, welke Holland in proportie tot Gelderland, nog aan Huislasten besteeden mogt. Al het geen gezegd is, ten aanzien van Gelderland, is nog meer toepasselyk op Stad en Lande, waarvan de Huislasten zyn opgegeven te bedragen de som van ƒ497,128 - 17 - 6. Terwyl, al trekt men daar van af de onkosten van zekere drie trekpaden, beloopende de som van ƒ58,206 - 6 - 12 zulks nog eene uitgaaf blyft van ƒ438,922 - 10 - 10 in vergelyking van welke som Holland, die meer dan elf maal meer dan 't gemelde Gewest fourneert, bevoegd zou zyn tot eene spendatie van byna vyf Millioenen aan Huislasten.

Niemand waane intusschen, dat de Hollandsche Huislasten te laag zyn opgegeven. Wanneer men de Financieele Rapporten van die Provincie van voorige tyden nagaat, en dezelven op dit respect met de gedane opgave vergelykt, zal men bevinden, dat, diverse tyden door één gerekend, de opgave niet te laag gesteld is, en de proportioneele vergelyking altyd merkelyk blyft, ten voordeele

deele der Hollandsche Administratie.

Het blykt derhalven onwedersprekelyk, dat de Hollandsche schuld niet is toe te schryven aan te weinig belasting der Ingezetenen, noch aan Hollands zucht om deszelfs Systhema te doen gelden, noch aan te groote spendatien voor deszelfs Huishouding, *maar eeniglyk aan Hollands Contributien, ten behoeve van 't geheele Bondgenootschap.* (*b*)

4°. Wat is dan evenwel de oorzaak (vraagt men mogelyk nog) waar door de Contributien van Holland, Zeeland, en Utrecht eene schuld hebben te weeg gebragt, die in proportie tot de andere provincien, zoo aanmerkelyk grooter is? Alle Gewesten (zal men zeggen) hebben immers tot de gemeene lasten gecontribueerd; van waar dan dit onderscheid?

De reden van dit onderscheid is handtastelyk te vinden; *voor eerst*, althans ten aanzien van Holland, in haare overbetaalingen, boven haar verschuldigd aandeel; en *ten tweeden*, ten aanzien van alle drie de Gewesten, in de ongelyke werking der quote's.

Ten aanzien van *het eerste*, is het uit de geschiedenis en Registers van ons Vaderland bekend, dat de onderscheidene Gewesten onzer Republicq niet altyd hun volle aandeel in de Bondgenootschappelyke Lasten betaald hebben. — Hier uit zyn voortgesprooten die onteibaare klagten, welken van tyd tot tyd zyn ingebragt, dat zommige Provincien, op fundament van in eenige petitien niet geconsenteerd, of een geclausuleerd consent gegeven te hebben, op dezelven niet fourneerden; of, schoon geconsenteerd hebbende, nochtans hunne verschuldigde fournissementen niet præsteerden. —— Het gevolg hiervan was, dat zommige Provincien, welken of ten volle haare quote in de gedaane petitien contribueerden, of in proportie meer dan anderen op haare quote fourneerden, even daar door proportioneel meer ten behoeve van het Bondgenootschap hebben gecontribueerd, dan die anderen. — De oneenigheden, en eisschen tot liquidatie, hier uit ontstaan, zyn zo oud als de Republicq.

Uit vergelyking der Hollandsche Resolutien van 18 September, 20 October, en 14 November 1579 blykt reeds, dat Holland, terwyl zy in alle eisschen consenteerde, en daar aan daadlyk voldeed, nochtans veronderstelde, dat zommige Provincien niet betaalden, en daarom inlteerde, dat van de betaaling der andere Provincien behoorlyk, by afreekening, zou blyken.

Op den 26. September, en 6. October 1582, zorgden die van Holland, dat aan de andere Bondgenooten ope-

---

(*b*) *Een en ander der redenaaren, die na my gesprooken hebben, meenden een niet opgenoemden bron der schulden van Holland en Zeeland te kunnen aanwyzen in den onderstand, door die Gewesten aan de Oost-Indische Compagnie beweezen. — Ik heb van deze onderstenningen geen melding gemaakt, omdat ik begreep, dat dezelven als* Bondgenootschappelyke Lasten *moesten worden aangezien, uit hoofde van de betrekking van Nederlands bezittingen in de Oost- en West-Indien op de geheele Republiek; welk begrip geen nieuwigheid, noch ongehoorde zaak is. Men leze slechts de* Missive, *door de Staten Generaal aan de Bondgenooten geschreven den* 31 October 1781; *welke woordelyk dus begint:*

„*Van wat belang en invloed het behoud van de* „*Oost Indische Compagnie is voor het welvaren van de* „*Republiek, is onnoodig te demonstreeren. Zonder exag-* „*geratie mag men zeggen, dat, zoo de posseshen in* „*Oost-Indiën verlooren gaan, de Staat byna voor de* „*helft geruineerd is. —— Dit is een zo bekende waar-* „*heid, dat niemand daar aan ooit heeft getwyfeld.——* „*Behalven dat de Oost Indische Compagnie de grootste* „*voordeelen Jaarlyks aan den Staat, en deszelfs Inge-* „*zetenen toebrengt, die op verscheidene millioonen ge-* „*schat worden, is dezelve voor dezen meer dan eens* „*een toeverlaat, en steun geweest, waar toe men, in* „*tyden van ongelegenheid, toevlugt heeft genomen,* „*zo als gebleken is in den Oorlog met het Ryk van* „*Groot-Brittannien, in de Jaren* 1665 *en* 1666, *wan-* „*neer dezelve eerst met twintig Schepen van Oorlog,* „*en naderhand met het equivalent van dien, den Staat* „*heeft bygestaan. Ongelukkig zyn de zaken tegen-* „*woordig in die situatie, dat op die hulp niet geree-* „*kend kan worden, maar dat integendeel, de hulp en* „*assistentie van den Staat aan de Oost Indische Com-* „*pagnie gepraesteerd moet worden, zoo dezelve niet zal* „*te grond gaan.*"

Vervolgens zeggen de Staaten Generaal in 't slot van die zelve Missive „*aan de Bondgenooten te moeten re-* „*presenteeren de hooge importantie van deze zaak, en* „*de droevige en nadeelige gevolgen, die voor den Ge-* „*meenen Staat te wachten zyn, zoo geen spoedige en* „*voldoende Resolutien op de gedane Petitien worden* „*ingebragt: want men moet zich niet vleyen, dat de* „*Oost-Indische Compagnie zich zelf zal kunnen soute-* „*neeren, of dat ééne Provincie alleen dezelve zal kun-* „*nen staande houden. — De Oost-Indische Compagnie* „*is een Lichaam, dat van de Bondgenooten gesament-* „*lyk haar Octroy heeft ontfangen; dat van dezelve ge-* „*samentlyk dependeert, en dat met dezelve gesamentlyk* „*moet staande blyven, of verlooren gaan.*" — *Dit is het begrip, dit zyn de woorden van de Staaten Generaal, welke het geheele Bondgenootschap vertegenwoordigden; en op fundament van deze gemanifesteerde sentimenten, zo wel als op de betrekkingen van de geheele Republiek op de Oost-Indische Compagnie, en op een menigte voorbeelden, die 't zelfde systhema aantoonen, had ik niet gedacht, dat men my zou hebben beschuldigd ten onrechte de onderstenningen, aan de Compagnie gedaan, onder de Bondgenootschappelyke Lasten begreepen te hebben. Ten minsten ik oordeel als nog, dat de schulden van Holland en Zeeland, hier door gemaakt, moeten geconsidereerd worden* ten behoeve van 't geheele Bondgenootschap *veroorzaakt te zyn.*

opening gegeven wierd, dat Hollands quote voldaan, en eene liquidatie hoogstnoodzaakelyk was; gelyk by een nieuw consent de instantien tot zodanige liquidatie herhaald, en op den 19. January 1584 met allen ernst wederom aangedrongen wierden. — Alle die voorbeelden aan te haalen is onnoodig; alleenlyk zy het geöorloofd te herinneren, dat de Raad van Staaten in den Jaare 1638 door de Algemeene Staaten gelast werd, om Gelderland door gerechtelyke middelen tot het voldoen eeniger achterstallen te noodzaaken; het geen zo weinig effect had, dat die van Utrecht op den 7. January 1639 nog ter Vergadering van Hun Hoog Mog. aandrongen, dat de Provincien Gelderland en Overysfel daartoe zouden gehouden worden, dat zy haare defecten in derzelver quote's, zedert den Jaare 1622 verloopen, mogten opbrengen.

Laater klagten over dit kwaad zyn aan ieder één bekend, en overal te vinden; terwyl de geenen, welken tot de Hollandsche Financien toegang hebben, meenen te kunnen aantoonen, dat de prætensien van Holland ten laste der Bondgenooten, by het doen eener rechtmatige liquidatie, een zeer aanzienelyk montant millioenen, alleen geduurende het beloop dezer eeuw, bedragen zouden.

En dit is inderdaad niet te verwonderen, wanneer men opmerkt, dat vry algemeen het aandeel van Holland in de Petitien van de Zee, in plaats van *f* 58:6:4½ in effecte 75 per Cent bedroeg, en somtyds tot 80 per Cent bereekend is.

Men kan hierin dan de ontwikkeling vinden van de vraag: hoe het mooglyk is, dat Holland proportioneel meer schulden heeft, dan sommige andere Provincien? — Het antwoord is gereed: om dat Holland, zelfs het richtsnoer der quotes, als een grond van gelykheid aangenomen zynde, dan nog ongelyk meer ten behoeve van het Bondgenoodschap heeft gecontribueerd, dan de andere Gewesten.

Een *tweede* reden hiervan is te vinden in den aard der quote's, in de ongelyke werking, en in de lotgevallen, welken derzelver bepaling in onze Republiek gehad heeft — Het ligt in den aart der zaak, dat de begrooting, van het aandeel, 't welk ieder Gewest ten behoeve van 't gemeene Bondgenootschap fourneeren zal, op geen gelykmatigen voet, zonder in het een of ander tydvak, onrechtmatig te zyn, kan vastgesteld worden. — Men is verplicht voor een reeks Jaren de quotes te bepalen, om dat men de gemeene zaak niet ieder Jaar kan bloot stellen aan de moeilykheden, en twisten, welken met het maken van zodanige begrooting verzeld gaan. —— Geduurende zulk een tydverloop kunnen veelerlei omstandigheden groote veranderingen te weeg brengen —— De vermogens der Gewesten zyn even onbestendig als die der Ingezetenen. — 't Geen derhalven ten tyde, toen de begrooting gemaakt wierd, scheen gelyk te zyn, wordt allengskens ongelyk. — De ongelykheid, die in den aanvang, of by gewoone Contributien, onmerkbaar was, wordt by verlenging, en in buitengewoone opöfferingen grooter, en merkbaarder. 't Loopt allengskens verder uit één, even als de radii van een cirkel. —— SMITH heeft in zyne *recherches sur la nature et les causes de la Richesse des nations*, zulks door veele voorbeelden getoond; maar onze ondervinding maakt andere bewyzen onnoodig. — Al veronderstelt men, dat by de begrooting der quote's, in den Jare 1792, na de omwenteling van 1787, op voorstel van den laatsten Stadhouder, gefixeerd, dezelve geöordeeld is op gronden van gelykheid gevestigd te zyn; het is nochtans by de uitkomst zeker, dat de ingezeetenen van Holland, ten einde de Provincie tot het opbrengen harer quote in staat te stellen, verplicht geweest zyn in den jare 1793 twee per Cent, en in deze twee laatste jaren twaalf per Cent, dus in vier jaren 14 per Cent van hunne bezittingen op te brengen; een last, waar meê geen last der ingezeetenen van andere Gewesten gelyk staat.

Reeds vroeg klaagde Holland te hoog bezwaard te zyn; zy herhaalde die klagten; maar niet te min, wanneer de nood van 't gemeene Vaderland hulp vorderde, bewilligde zy in nieuwe verhooging, liever dan de gemeene zaak te abandonneeren. Aan deeze verhooging moet men buiten twyfel ook het achterwezen van Holland toeschryven; want naarmate Hollands quote verhoogd wierd, vermeerderden Hollands schulden, en de lasten van Hollands ingezeetenen. — Dit is vooral op te merken uit het geen heeft plaats gehad, toen in den Jaare 1672 de quote's der drie overheerde Gewesten, op de vier andere Provincien voor een tyd overgebragt wierden, ten dien effecte, dat Holland voor haare quote *f* 68:12:3. een tyd lang fourneeren moest.

Het voorgedragene, 't welk breeder zou kunnen worden uitgebreid, zal genoegzaam zyn, om de reden aan te wyzen, waarom Hollands schulden die der overige Provincien zo verre hebben kunnen te boven gaan. — Het effect der quote's, en de overbetalingen, maken het *mogelyk*; en de aangehaalde voorbeelden, met de beantwoording der geöpperde vragen, maken het onbetwistbaar *zeker*; dat *Hollands schulden* EENIGLYK *zyn voortgesprooten uit Hollands Contributien ten behoeve van 't gemeene Bondgenootschap.*

Is dit nu zo, Burgers Representanten! wat vordert dan de billykheid? wat eischt de Rechtvaardigheid?

Is het met de billykheid overeen te brengen, dat men die schulden, waardoor deze Republiek, zo als dezelve op dit oogenblik bestaat, haar bestaan heeft bekomen, waardoor zy beveiligd is, en waardoor die lasten, welke de voor- en tegenspoeden, die haar bejegenden, haar veroorzaakt hebben, tot op dit oogenblik gedragen zyn: is het billyk, dat men die schulden alleen doe blyven ten laste van een gedeelte, en niet doe komen ten laste van het geheel? Is dat billyk in een tydgewricht, waarin men de vastigheid der Republicq op de beginselen der EENHEID vestigen wil?

De Ingezetenen van sommige Land-Provincien hebben, by vyandelyke aanvallen te Land, schade geleden, en zy zyn gesoulageerd geworden. — Holland, en Zeelands Ingezetenen hebben by Zee-Oorlogen onnoemelyke schatten, zonder vergoeding verlooren: maar

noch

noch het één, noch het ander kan hier in aanmerking komen. Wy willen de Republicq op zulk eene wyze inrichten, dat *algemeene welvaart* alomme verspreid worde. Is het dan niet billyk, dat al wie deelen zal in deeze algemeene welvaart der Republicq, ook deele in de schulden, door welken de Republicq dat bestaan bekomen heeft, waar door zy die algemeene welvaart kan doen genieten?

Of, zullen wy in de beslissing van dit poinct tot het oude te rug keeren, en ons hier op beroepen, dat men om de fournissementen te ontduiken, in sommige partien niet geconsenteerd, of de gedragene consenten geclausuleerd heeft, en dus niet gehouden is in schulden, daar door veroorzaakt? — Maar, op die wys zouden wy, of ons verschuilen achter dat gene, 't welke wy als het zwakke, als het gebrekkige van 't oude stelzel afkeuren; of ons in eene onafmeetbaare Zee van verschillen, en spitsvindige distinctien begeven, die ons van het middenpunt eener heilzame éénheid verre verwyderen zouden; en wy zouden gevaar loopen, om ons op het striktste, het uiterste recht, op het *Summum Jus* te beroepen, om de hoogste onrechtvaardigheid te pleegen.

't Is waar, Braband heeft geen deel gehad aan het publiek Bestuur, is geen oorzaak van de schulden der Gewesten, en heeft zelf genoegzaam geene schulden. — Maar, indien wy zullen spreeken, als zulken, die de Rechten van den Mensch erkennen, en het oude stelsel, zo verre het daar mede streed, vaarwel zeggen: wat deel hebben de Ingezetenen van andere Gewesten aan het Bestuur gehad? Hoe zal men aan hun die schulden toekennen? — En evenwel, om des gemeenen belangswil moeten zy die dragen. Laten dan ook hier de Ingezetenen der Republiek, die in Braband woonen, naar billykheid oordeelen! — indien het hunne wensch is, dat het Nederlandsche Volk *één Volk* zy, dat zy dan ook deelen in die lasten, waar door het Volk van Nederland, zo als het thans bestaat, zyn bestaan heeft bekomen! dat zy niet terugge zien op het Bestuur, geduurende het welk die lasten veroorzaakt zyn, waarvan de Ingezetenen der andere Gewesten, zo min als zy zelf, eenig deel gehad hebben. Dat de éénheid van het geheele Volk hun doel, en de last, zo wel als het voordeel van die éénheid hun deel zy! — Waar men de scheid maakt tusschen oude en nieuwe lasten, daar stelt men een grenspaal aan de bevordering van het algemeen belang.

En inderdaad, indien wy op billyke gronden eene waare éénheid van het Nederlandsche Volk begeeren, behoeft ons de gemeenmaking der schulden, welke ten dienste der geheele Republiek gemaakt zyn, niet af te schrikken. — Het krachtigste wapen, 't welk men tegen zodanige eenheid kan in 't werk stellen, is de voordragt, als of *de gemeenmaking der schulden onmogelyk*, en *voor sommige gedeelten der Republiek ondragelyk zoude zyn*. Om derhalven aan de redenen van billykheid eene volkomene kracht van overtuiging te geeven, is het noodzaaklyk, dat men aantoone de *mooglykheid van die gemeenmaking*.

Wat bedoelt men door zodanige *gemeenmaking der schulden?* — Niets anders, dan eenvoudiglyk dit, dat de interessen, loopende ten laste, niet alleen van de Generaliteit, maar ook van de onderscheidene Provincien, en van de drie Kwartieren van Gelderland, zo wel als van het Landschap Drenthe en van geheel Bataafsch Braband, allen voor zoo veel aangaat de Provinciaale Kwartiers, of Landschaps Kassen, komen zullen ten laste van ééne algemeene Nationale Kas; uit welke Kas ook zullen gedaan worden de uitgaven ten behoeve der Republiek; en in welke Kas komen zal het provenue van die algemeene Lasten, welke ten dienste der Republiek zullen geheven worden.

Om het denkbeeld duidelyker te maken, zy het geoorloofd, directelyk zonder eenigen omweg, het zelve toe te passen op den tegenwoordigen stand der zaken, zo als dezelve ten aanzien van het Financieele aan de Commissie tot de Constitutie is opgegeven.

Uit die opgaaf is gebleken, dat de Interessen, loopende ten laste van de Provinciale en Kwartiers kassen, door de geheele Republiek jaarlyks bedragen omtrent.	ƒ 18,000,000:-
Hier moeten by komen de jaarlyksche lasten voor de geheele Republiek, welke begroot worden in gewoone tyden, op een som van	ƒ 13,500,000:-
Wanneer men nu hier by voegt voor de Huislasten der onderscheidene Departementen te zamen, ingevolge eener eenheid behoorlyk verminderd,	ƒ 4,500,000:-
Dan zal de geheele Nationaale Uitgaaf gewoonlyk bedragen, eene somma van	ƒ 36,000,000:-
De Inkomsten van alle de Gewesten daar en tegen te zamen genomen, bedraagen jaarlyks een zuiver provenue van ruim	ƒ 30,000,000:-
Het geene derhalven by een gemeenmaking van schulden, lasten, en inkomsten te kort zou komen, zal jaarlyks bedragen.	ƒ 6,000,000:-

Laat ons nu overweegen, of het zulk een onmooglyke zaak zy, de bedoelde gemeenmaking daar te stellen. — Indien wy de *eenheid* door allerlei middelen wilden tegenstaan, zouden wy ons zelf en anderen daar voor vervaard kunnen maken, door in het breede uit te meeten, hoe veel honderden Millioenen de zaamgenomen schuld in Capitaal bedragen zal. Vervolgens zoude men kunnen zeggen: indien 600 Millioenen schuld moeten komen voor rekening van ruim 1800,000 menschen, dan zal *naar mate der bevolking* voor ieder deel zo veel, en zo veel Millioenen komen. — Zulk een voorstel zou schrikbarend zyn; maar zou het met de waarheid, en met den aart der zaken overéénkomen? — Immers neen! — Schulden van natuur, als dezen, moet men over 't geheel genomen, wanneer men derzelver last bereekenen zal,

zal,

zal, naar de jaarlykfche uitgaaf, en dus overeenkomftig het montant der *Interesfen* berekenen, en niet naar het Capitaal.

Indien 'er geene *éénheid* wordt daar gefte'd, indien men tot geene gemeenmaking der fchulden konde komen, dan zou 'er gewisfelyk eene afreekening by liquidatie moeten plaats hebben. By zulk eene liquidatie zou de Provincie, welke ten laste van anderen pretenfien had, kunnen vorderen restitutie van *de Capitaalen*: dan zouden niet jaarlykfche Interesfen, maar Capitalen gerestitueerd moeten worden. — Dit zou voor fommige Gewesten ondraaglyk, ja verpletterende zyn. — Maar by eene gemeenmaking van fchulden, wanneer wy eene gewenschte éénheid daarftellen, dan wordt flechts gemeen gemaakt de jaarlykfche last der Interesfen; — want het montant der aflosfingen is niet van zo veel uitgebreidheid. Het zyn dus de Intresfen, welken men hier in aanmerking moet nemen, als men den last gemeen maakt; en dus zou de affchrikkende bereekening van het Capitaal der fchulden, op ieder deel der Republicq naar mate der bevolking toegepast, een voorfiel zyn, 't welk *met de waarheid niet zou overéénkomen.*

Daar en boven den last der fchulden, 't zy in Capitaal of Interesfen, *naar mate der bevolking*, te bereekenen, ftemt ook niet overéén met den aart der zaaken. De opbrengst der lasten is niet geproportioneerd naar de bevolking: want men heft dezelven niet by een *hoofdgeld*, het welk door ieder mensch, 't zy ryk of arm, op een gelyken voet wordt opgebragt. Trouwens in één en dezelfde Provincie, onder 't zelfde bezwaar der lasten, brengen 40 duizend menfchen b. v. in den Haag gezeten, ongelyk meer op, dan 40 duizend ingezetenen in een ander gedeelte van dezelfde Provincie daar minder luxe is. — 't Zou derhalven *met den aart der zaken ftryden*, de bereekening van den last der fchulden naar mate der bevolking op ieder deel der Republicq toetepasfen. — Men behoeft derhalven hier geen andere redenen by te voegen, om te toonen, dat men door zulk een *fchrikbeeld* de harten niet behoort afkeerig te maken van de ware éénheid, ten aanzien van de gemeenmaking der lasten en inkomften.

Maar laat ons, na dezen uitftap, te rugge keeren tot het jaarlyksch *te kort* van zes millioenen. Zal het zo onmogelyk, zo ondraaglyk, zo onbillyk zyn, deze zes millioenen jaarlyks *over de geheele Republicq* te vinden?

Indien 'er geen éénheid wordt daargefte'd, maar de quotes blyven moeten, of, in plaats van quotes een zogenaamde *omflag* geïntroduceerd zal worden; wat zal men in de begrooting van elks aandeel in zulk een omflag in acht moeten neemen? Naar wat richtfnoer zal men begrooten, hoe veel ieder gewest fourneeren zal? zekerlyk *naar ieders vermoogen.* Men zal onderzoeken, wat elk in ftaat is te fourneeren. — Dit vermogen blykt alleenlyk, na aftrek van ieders fchulden. — De fchulden, die ieder heeft, moeten in reekening koomen; dewyl het vermogen alleen kenbaar wordt, en reëel is, na aftrek der fchulden. — Indien derhalven by 't bepalen van quotes, of van een omflag, op een billyken voet, de fchulden in aanmerking moeten komen, dan worden even daardoor de fchulden indirectelyk gemeen gemaakt; dat is, het éene gewest helpt draagen den last der fchulden van het andere, om dat naar maate van de fchulden de last van elk gewest zwaarder of ligter wordt.

Zo is, by voorbeeld, de last der fchulden van Zeeland en andere Gewesten in 1792 gekomen ten laste van Holland en Gelderland; om dat de quote van Holland en Gelderland in die zelfde evenredigheid verhoogd wierd, als die van fommige andere Gewesten verminderd wierd. Men zou derhalven, zoo 'er geene éénheid wierd daargefteld, en, zoo men nochtans naar billykheid handelde, in 't bepalen van een quote of omflag, het montant der fchulden in acht moeten neemen, en op eene indirecte wys gemeen maken. — Het jaarlyksch te kort van zes millioenen moet derhalven, welk Systhema men ook voorftaa, zoo men rechtmatig zal handelen, over de geheele Republicq gevonden worden.

Maar waarom zullen wy dan, om de *éénheid* in waarheid daarteftellen, niet veel liever directelyk het *te kort* door algemeene belastingen, over de geheele Republicq, zoeken te bekomen? waarom zullen wy de fchulden, en lasten niet *Nationaal* maaken; en daar door nationaale éénheid ééndracht, en algemeene welvaart zoeken te bevorderen?

De groote zwaarigheid is het onderfcheiden vermogen der Ingezetenen van onderfcheidene Gewesten. — Maar, wanneer men zodanige belastingen zoekt in te voeren, welke daar meest drukken, alwaar 't meefte vermogen gevonden wordt, dan wordt deeze zwaarigheid weggenomen.

Dit behoort byzonderlyk aan de Wetgevende macht te worden aanbevoolen, want belastingen te introduceeren, wetten daartoe te concipieeren, en daar van een geheel Systhema te formeeren, is niet het werk der Conftitutie; maar der wetgeving. — Evenwel kan dit aan de wetgevende magt worden aanbevoolen, met zodanige bepaalingen, en onder aandrang van zulke Financieele maximes, als meest gefchikt zyn om te zorgen, dat de wetgeving aan een bepaald voorfchrift gebonden zy. — Hiertoe zou men behooren vast te ftellen.

Vooreerst, dat 'er zekerheid zy, dat de algemeene belastingen het noodige montant voor de behoeften der Republicq zullen opbrengen.

Ten tweeden, dat men zorge, dat de min vermogende ingezetenen door den algemeenen last niet te zwaar gedrukt worden.

En *ten derden*, dat men zulke belastingen heffe, welken daar meest drukken, daar 't meest vermogen is.

Het is wel bekend, dat men zwaarigheden maakt, om zodanige belastingen te vinden, die geëvenredigd zyn aan het relatief vermoogen, en de verfchillende middelen van bestaan der Ingezetenen in de onderfcheidene gedeelten der Republiek; of dat men meent, dat, zoo 'er al eenige zulke lasten mogten uit te denken zyn; men nochtans geen geheel Systhema van zulke belastingen zou kunnen vinden, genoegzaam, om in alle de behoeften der Republiek te voorzien.

Doch 'er zyn zeer veele redenen, om de gegrondheid dezer zwarigheid in twyffel te trekken, en tegen te spreken.

'Er zyn zekerlyk gedeelten der Republick, waar in belastingen geheven worden, die niet geëvenredigd zyn aan het relatief vermogen der Ingezetenen, en derzelver onderscheidene middelen van bestaan. By voorbeeld, *het hoofdgeld*, wanneer hetzelve ten aanzien van elken Ingezeten, tot zekere jaren gekomen zynde, zonder onderscheid van vermogen, op gelyken voet, en ter gelyker somme geheven wordt. ——— Iets diergelyks tot een richtsnoer te nemen, zou zekerlyk aan 't voorgestelde maxime niet beantwoorden. Maar 'er is geen reden uit te denken, waarom men zich met het zelfde vermogen gemakkelyker in het één dan in het ander gedeelte der Republick boven zyne minvermogende Mene burgers zou behooren te kunnen verheffen. 'Er is geen reden uit te denken, waarom men in sommige deelen der Republick met minder bezwaar wyn drinken, 3, 4 of meer domestiquen hebben, of een prachtige equipage zou mogen houden, en andere soortgelyke spendatien doen, dan in andere deelen der Republiek. — Vooral in een tyd van Gelykheid en Broederschap behooren zodanige belastingen, welken op diergelyke poinsten van distinctie werken, door de geheele Republick heen, op een gelyken voet executabel geoordeeld te worden. — Het zyn derhalven de belastingen *op de middelen van eerste noodzakelykheid*, welker algemeenheid in bedenking kan getrokken worden. — Het is wel waar, dat in Holland, in 't welk verscheidene gedeelten zyn, waar in het relatief vermogen, de middelen van bestaan, en winsten der Ingezetenen, op eene aanmerkelyke wys verschillen van andere Ingezetenen van die zelfde Provincie, nochtans één en 't zelfde Systhema van Financie algemeen werkt; en dat dit voorbeeld de aangevoerde onmogelykheid directelyk schynt tegen te spreken. Doch niemand zal nochtans ontveinzen, dat het te wenschen ware, dat de eerste middelen, tot vervulling van elks behoeften noodzakelyk, minder bezwaard behoeften te zyn. — En het is in 't byzonder het remplacement van zodanige belastingen, of derzelver gedeeltelyke vermindering, welke aan de wetgevende magt behoort aanbevolen te worden, en waar toe *even zo wel voor de geheele Republick, als voor een afzonderlyk Departement*, waarin ook nooit de bezittingen en vermogens gelyk zullen zyn, gelegenheid zal kunnen gevonden worden.

Daar evenwel zodanige wetten alleen van 't wetgevend lichaam te wachten zyn, zou men provisioneel kunnen vastftellen:

I. Dat geduurende zekeren tyd, by voorbeeld, van 3, 5 of 7 jaren, de lasten geheven zullen worden op den tegenwoordigen voet, waar op zy in elk gedeelte der Republicq thans geheven worden; doch allen ten behoeve der Nationale Kas.

II. Dat men de middelen van eerste noodzakelykheid niet bezwaren zal.

a. Dat 'er hierom nimmer eenige last ten behoeve der Nationale Kas op de Aardappelen gelegd zal worden.

b. Dat de Impositie op Gemaal, Geslagt, Zout, Zeep, en Brandstoffen niet verhoogd, maar, zo dra mogelyk, verminderd zal worden.

c. Dat 'er nimmer, ten behoeve der Nationale Kas, eenig hoofdgeld, elk zonder onderscheid van vermogen op gelyke wys drukkend, zal ingevoerd worden.

III. Dat sommige middelen, welken in Gelderland, Overyssel, of Stad en Lande hooger bezwaard mogten zyn, dan in Holland, Zeeland en Utrecht, daadelyk door de Wetgevende magt alomme tot dezelfde hooge bezwaard zullen worden: des nochtans dat hiermede niet begrepen wordt het invoeren van zodanig hoofdgeld, als hierboven is uitgesloten.

IV. Dat sommige middelen, welken minvermogenden niet of zeer weinig drukken, of algemeen gemaakt, of verbeterd, of nieuwlings geïntroduceerd zullen worden.

a. Dat men algemeen zou behooren te introduceeren het middel van een Nationaal Klein Zegel, te heffen op zodanigen voet, als thans in Holland geschiedt.

Dit zal wel in sommige gedeelten der Republicq een nieuwe Last zyn: doch, dewyl dezelve niet drukt, dan daar bedryf, en handel, en mitsdien meerder genot van 't vermogen is, zo kan de rechtmatigheid van zodanig een middel, geen tegenspraak vinden.

b. Dat ten spoedigste, door de geheele Republicq heen, zal worden ingevoerd een Collateraal over het geheele zuiver saldo, van alle boedels in de Collaterale linie, of aan vreemden vervallende.

Dit middel, dus verbeterd, zal wel in andere Gewesten ook eene voordeelige werking doen, maar meest nochtans in plaatsen, alwaar Commercie is. — Het is billyk dit middel tot alles uit te strekken, en niet langer tot vaste goederen en deze of gene effecten te bepalen; ten einde het zelve meer algemeen op alle boedels van alle vermogende Ingezetenen, zonder onderscheid, werke. Maar juist door deze verbetering zal dit middel ook meest deszelfs nieuw bezwaar doen gevoelen in die gedeelten der Republiek, daar de meeste Commercie is; omdat de nalatenschappen van zulken, die hun vermogen in de Negotie geplaatst hebben, by Collaterale successie, te vooren meestal van dit middel vry waren; doch door deze verbetering vervolgens daar aan zullen onderworpen worden. — En even hier om; zal dit middel, wanneer de schulden gemeen gemaakt worden, des te billyker zyn, om dat de verbetering zwaarst door de boedels der Hollandsche Ingezetenen zal gedragen worden.

c. Dat men eene algemeene belasting zal introduceeren, geproportioneerd naar de huuren der wooningen van de Ingezetenen, zo als dezelve dadelyk door de huurders betaald worden, of zo als, ingevalle de eigenaar zelf de Inwooner is, de wooning in huure waardig zal geoordeeld worden.

Dat dit middel, door het Wetgevend Lichaam aan zekere bepalingen zal onderworpen worden; ten einde het zelve, naar mate van 't vermogen alleen, gedragen worde. Deze bepalingen zouden, by voorbeeld, kunnen bestaan:

1°. Dat van dezen last vry zullen zyn de huurders of bewooners van wooningen, waarvan de jaarlyksche huur bedraagt minder dan ƒ 20:- of diergelyke som.

2°. Dat boven de gemelde som, door den huurder of bewooner, wegens elken gulden, tot ƒ 50:- of meerder, betaald zal worden ½ stuiver, of meerder of minder, zo als de wet bepalen zal.

Voorts van ƒ 50:- tot ƒ 100:- van elken gulden iets meerder, en zo vervolgens by eene langzame progressie, naar mate van 't accres der huure den last verzwarende.

3°. Dat ten aanzien der huur van huismans wooningen ten platten Lande, waaronder de huur of pacht der Landeryen begrepen is, zodanige modificatie in de begrooting van de huur der wooning zal plaats hebben, als de wet bepalen zal.

4°. Dat dit middel, ten aanzien *der kamer huuren van ongehuwde persoonen, boven de 25 Jaren*, het dubbeld, of iets meer of minder zal bedragen van 't geene wegens de huure van byzondere wooningen betaald zal worden.

En ten 5°. Dat dit middel, voor zeker bepaald getal jaaren zal worden ingevoerd, ten einde over deszelfs werking, en de geschiktheid van het zelve tot vermindering of vermeerdering, des te beter te kunnen oordeelen.

Schoon men tegen dit middel, gelyk tegen allen, wel eenige zwaarigheden kan opperen, is het nochtans zeker, dat het zich in zeer veele opzichten aanpryst: voor zo verre het byzonder naar evenredigheid van het algemeen plaatzelyk, of byzonder vermogen geëvenredigd is, en naar maate van 't genot, het welk men van dat vermogen maken wil, toe- of afneemt. — Daarenboven is het niet blootgesteld aan die sluikeryen, waaraan veele anderen bloot staan — En de inning kan, op eene veel min kostbaare wyze geschieden, dan veele andere middelen: terwyl men, wanneer het by de proef mogt goed bevonden worden, door dit middel een vaste basis kan erlangen, die in 't voldoen der lasten van de Republicq van zeer veel nuttigheid wezen kan.

Ondertusschen zal niemand, die den aart van dit middel indenkt, in twyfel trekken, dat het ligtelyk op zulk eene wyze kan worden ingericht, dat daaruit provisioneel over de geheele Republicq de ontbreekende zes millioenen gevonden worden: terwyl het van zelfs spreekt, dat 'er door de wetgevende magt nog veele nadere bepalingen, en betere modificatien kunnen worden bygevoegd.

V. Dat aan het Bestuur van ieder Departement door 't Wetgevend Lichaam zullen worden toegeweezen zodanige middelen, als tot goedmaking van onvermydelyke huis-lasten zullen bevonden worden noodig te zyn.

Door de voorgeslagene middelen, zou men de minstvermogende gedeelten, en Ingezetenen der Republicq beveiligen, gelykmatige belastingen invoeren, en zorgen, dat de benoodigde penningen ter vervulling der behoeften van de gemeene zaak gefourneerd wierden.

Ik meen derhalven volleedig aangetoond te hebben, dat het uit meer dan éêne oorzaak billyk is, door gemeenmaking van voordeelen en lasten, door inéénsmelting van schulden en inkomsten, eene waare éénheid daar te stellen; en dat het mooglyk is, zulks op eene draaglyke wyze ter uitvoer te brengen.

Maar, indien het billyk, en mooglyk is, dan is het ook noodzakelyk; dewyl men, door het natelaten, onrechtvaardig zou zyn, zonder eenige verschooning te hebben. Welk bewys te meer kleimt, wanneer men zich herrinnert, dat, zelfs by 't fixeeren eener quote, eene indirecte gemeenmaking moet plaats hebben, en men derhalven eene directe gemeenmaaking niet ontwyken kan, dan alleen om een systhema van éénheid te schuuwen, en tegen te staan.

Dan, boven dit alles, vordert zulks ook het *belang van 't Gemeene Vaderland.*

Immers is 'er niets verderflyker, dan de oorzaak der verdeeldheden te doen voortduuren. ——— En wie, die met onze Vaderlandsche Geschiedenis eenigzins bekend is, weet niet, dat de Finantieele beschikkingen de geduurige bron geweest zyn der twisten, die ons verscheurd hebben. — Men leeze slechts de Hollandsche Registers van de eerste tyden onzer Republicq, en men zal bevinden, dat het hebben van *afzonderlyke Financieele belangen*, dikwyls aanleiding gegeven heeft, dat het gemeene Vaderland in gevaar was, om by de eerste poogingen naar onafhanglykheid en Vryheid te bezwyken, en een prooi te worden van deszelfs vyanden.

De zelve Financieele verschillen hebben reeds kort na de erectie der Republicq aanleiding gegeven, dat, niettegenstaande de Unie van Utrecht, drie Provincien, naamlyk Holland, Zeeland, en Utrecht zich nader te samen verbonden. Kan men sterker bewys van de uitwerking der Financieele verdeeldheden hebben, dan dat men, door zulk een nader verdrag van sommigen der Bondgenooten, ten aanzien der anderen, in effecte den weg tot eene scheuring daarstelt. — En dat het de Financieele oneênigheden zyn, die voornamentlyk tot dit nader verdrag aanleiding gaven, blykt uit het nadrukkelyk vertoog, 't welk onder de Hollandsche Resolutien van den 14den November 1583 voorkomt, en van wege zyn Excellentie aan die van Holland, Zeeland, en Utrecht geadresseerd zynde, tot dit verdrag aanleiding gaf. ——— By dit vertoog, 't welk te lang is, om hier in te voegen, wordt onder anderen gezegd, *dat men den Koning wel den Oorlog verklaard, maar op de middelen tot den Oorlog altyd zwaarigheid gemaakt had. Immers de middelen, schoon ingewilligd, zyn niet behoorlyk gefourneerd, veel min tot gemeene defensie in één beurse gebragt, en onder ééne Administratie gekomen, noch ook eenpaarig geheven. Zulks dat onder de Provincien veele quaestien, en, in plaats van geta-*

klag-

klagten gekomen zyn, dat de één des anderen middelen verminderde, en men geen gelykheid hield. Zoo dat de particuliere Leden tot zich getrokken hebben 't voedsel, daar 't geheele Lichaam mede moest gevoed worden; door al het welk de verbintenissen en Unien krachteloos zyn geworden.

't Is wel waar, dat men in dien tyd wel aandrong op het heffen van gemeene middelen, maar juist niet op het introduceeren eener Financieele eenheid.

Doch het aangehaalde strekt slechts, om te bewyzen, van waar de verdeeldheden zyn voortgesprooten: en wat aangaat het introduceeren van generaale middelen over de geheele Republiek, zo is het niet minder waar, dat de onderscheidene, van elkander gesepareerde Financieele belangen, de hinderpaal geweest zyn, dat 'er nimmer, op een bestendigen voet, generaale middelen zyn ingevoerd —— De Utrechtsche Unie vorderde zulks wel; Holland, schoon in den aanvang daaromtrent ook weigerachtig, bewilligde wel in den jaare 1583, in die generaale middelen, en drong vervolgens gedurig met ernst aan: in de voorige Eeuw zyn 'er herhaalde poogingen toegedaan; maar het is nimmer tot stand gekomen. —— De afzondering der Financieele belangen, en het afzonderlyk en van elkander onafhanglyk bestaan der Provincien heeft zulks tot hiertoe altyd tegen gehouden. — Men heeft geen generaale middelen op den duur kunnen heffen, maar is tot de introductie der quote's moeten vervallen: deze hebben de oneenigheeden dikwyls ten hoogsten toppunt gevoerd, en zyn altoos in haare werking nadeelig bevonden.

Men heeft in meer dan een tydvak het kwaad der quote's gezien; men heeft het zoeken te weeren; maar de onafhanglykheid der byzondere Gewesten, bepaaldelyk in het Financieele, heeft de poogingen tot verandering verydeld. — Nu zyn wy in 't geval, om, door het daarstellen eener gewenschte eenheid, het kwaad met wortel en tak uitterooijen; en zouden wy ons deze gelegendheid laaten ontsnappen, en moedwillig tot het zelfde kwaad vervallen? Wanneer ieder Gewest, volgens zekere begrooting, fourneeren moet, heeft ongelykheid, wantrouwen, baatzucht, en inzich: op eiks byzonder eigenbelang plaats. — Dit zyn de bronnen der verdeeldheden: — dezen te laaten voortduuren is *verderflyk*; dezen voor te komen eischt het belang van 't geheele Volk.

Daarenboven, wanneer de Financien niet gemeen gemaakt worden, moeten de Ambtenaaren, tot Ontfangst en Administratie der Nationaale, en, der Departementaale inkomsten, onderscheiden, en daar door veel exorbitante onko ten verdubbeld worden. Er zullen wel altyd eenige Departementeele Huislasten blyven, gelyk Steden, Dorpen, Dykcollegien ook afzonderlyke lasten hebben. Doch, wanneer 'er eene Financieele eenheid plaats heeft, zullen de Departements lasten niet zoo aanmerklyk zyn, en ligtelyk, zo als Stedelyke lasten door Provinciaale Gaarders thans geind worden, ook dan door Nationaale Gaarders kunnen geind worden. Maar als de Departements lasten zoo aanmerklyk moeten zyn, als volgens het Plan wezen zou, dan is zulks onmooglyk. 't Voorbeeld van Gelderland, waarin men behalven de Provinciaale, ook Kwartiers Ambtenaaren, en Financien heeft, en in welke Provincie de Huislasten zoo important zyn, toont ten duidelykste, dat eene diergelyke inrichting stryde tegen de principes van bezuiniging.

Een der voornaamste kwaalen, waaraan onze Republiek laboreert, is onze Financieele krankheid. Niets dan *bezuiniging* kan ons redden. —— 't Geen daar toe bevorderlyk is, is heilzaam. — 't Geen daar tegen strydig is, is *verderfelyk*.

(*Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nummer.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Woensdag den 23 November 1796.

De Vergadering ten elf uuren geopend zynde, worden de deliberatien over het Ontwerp van Constitutie voortgezet, en de Representanten *de Rhoer*, *Floh*, *Okhuizen*, *Crommelin*, *de la Court* en *Steffenberg* brengen over het zelve hunne Advysen uit.

Hierna worden geleezen eenige Stukken.

Een Declinatoir Advys van het Committé te Lande, op het Request van *C. D. E. J. Bangeman Huigens*, verzogt hebbende, om in eens, by wyze van afkoop, een somma te mogen ontfangen tot het doen zyner reize; maar advyseert, om, by wyze van voorschot, aan dien Minister eenige gelden uit te keeren: — in handen van de Commissie tot de Buitenlandsche zaaken, en die van Financien.

Een Request van 9 Burgers van den Bosch, om betaling van verschotten, in den Jaare 1793. gedaan: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *J. van der Snoek*, tot invoer van Engelsche goederen, door hem voor het emaneeren der Proclamatie van 16 September gekogt: — aan den Burger *Lespinasse* c. s.

Eenige Requesten tot uitvoer van specie, als:

Van *C. en T. Vissering*, van *R. en T. de Smeth* en van *C. van der Hoeven*: — geaccordeerd.

Een Request van *A. Schut*, om betaling van 13 maanden tractement, gedeurende zyn gevangenis: — aan 't Committé te Lande.

De Burger *Lespinasse* doet Rapport, op het Request van Oesterkoopers van Zierikzee, verzogt hebbende, dat de invoer van Engelsche Oesters niet mogt vallen in de termen van de Proclamatie van den 16 September: de Commissie is van oordeel, dat de Vergadering dit verzoek behoort toetestaan, om redenen by het Rapport geallegueerd.

Na eenige Discussien voor en tegen, wordt by appel nominal, met 58, tegen 38 stemmen, conform het Rapport geconcludeerd.

De President communiceert, dat uit de Commissie van Binnelandsche Correspondentie uitgeloot zyn, de Representanten *Brands*, *Brechpot* en *van Hoorn*.

Voords conroqueert de President deze Zitting op heden avond ten 6 uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 257. *Donderdag den 24 November, 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *van de Kasteele*.

Eindelyk, wanneer sommige Gewesten, uit hoofde van derzelver separate schulden, *als afgezonderde volken* moeten blyven bestaan, en eene afzonderlyke zorg moeten dragen, om tot de voldoening hunner schulden te voorzien, en zulke importante Financieele belangen afzonderlyk moeten behartigen; dan kan het niet anders zyn, of die afzonderlyke belangen zullen ook, tot kwetzing en nadeel van 't algemeen belang, geduurig derzelver krachtige werking doen gevoelen, de verdeeldheden aankweeken, het Algemeen Bestuur belemmeren en verzwakken en de zucht tot algemeene welvaart verydelen.

Het beginzel derhalven tegen de Financieele éénheid, by 't Ontwerp der Constitutie aangenomen, is met de regelen der billykheid, en met 't belang van 't Nederlandsche Volk niet overeentebrengen: terwyl het gemeenmaken der lasten en inkomsten met beide, op de volledigste wyze, overeenstemt.

Maar *in de tweede plaats*, daar men het heilzame en billyke heeft aangetoond eener Financieele gemeenschap, welke by het Plan der Constitutie verworpen wordt; laat ons nu dat geene onderzoeken, 't welk daar tegen wordt aangenomen, en in de plaats gesteld! het is te vinden in Art. 405 en veele volgenden.

Er zal over de onderscheidene Gewesten een omslag gedaan worden. — Die omslag zal begroot worden conform de begrooting der quote's, zo als dezelve in 1792, geerresteerd zyn. Zulk een omslag zal 20 jaaren duuren; om het montant van den omslag te vinden, zal ieder Gewest middelen aanwyzen, die gemakkelykst geheven worden, en minst aan fraude subject zyn. En in alle de onderscheidenen gevallen van verschillen, zullen arbiters den twist beslissen enz.

Vergunt my ook hier omtrend eenige aanmerkingen te maken: schoon ik, uit hoofde van het geen ik op het eerste point heb voorgedragen, in dezen veel korter my zal behoeven op te houden.

De *eerste aanmerking* is deze, dat een zoogenaamde omslag aan het zelfde gebrek laboreert, als de quote's: om dat het allermoeilykst is, om denzelven op een gelykmatigen voet te bepalen; en dat dezelve, éénmaal voor 20 jaaren bepaald zynde, door veranderde omstandigheden zeer ongelykmatig worden kan, of deszelfs oorspronglyke ongelykheid op een geduchte wys kan doen gevoelen.

Eene *tweede* aanmerking is deze, dat de begrooting volgens welke deze omslag gefourneerd zou worden, als gebouwd op de begrooting der quote's, in den Jaare 1792 vastgesteld, tot geen grond eener behoorlyke eenredigheid gelegd kan worden, om dat derzelver werking eene in 't oog loopende ongelykheid zou te weeg brengen.

Om hier van overtuigd te zyn, gelieve men slechts acht te slaan op de vergelyking tusschen de onderscheidene Gewesten, zo als, volgens het plan der Constitutie, elks aandeel in de gemeene lasten aan elks vermogen geproportioneerd zou wezen.

1. GELDERLANDS inkomsten bedragen, volgens de gedane opgave, een Jaarlyks provenue van *f*	1,494,214 : 1 : 15.
De interessen, welken dat Gewest, en deszelfs Kwartieren Jaarlyks betalen moeten, belopen een som van *f*	346,021 : 6 : 14.
Dus houdt Gelderland, na betaling der Interessen, als deszelfs reëel vermogen, uit de inkomsten, Jaarlyks over . . *f*	1,148,192 : 15 : 1.
Volgens het Plan zal Gelderland tot de gemeene lasten, niet meer fourneeren, dan . . . *f*	815,625 : 0 : 0.

Dus

Dus schiet 'er voor dat Gewest, tot goedmaking van deszelfs Huislasten, Jaarlyks over . ƒ 332,567 : 15 : 1.

2. FRIESLANDS inkomsten bedragen jaarlyks eene somma van . ƒ 3,032,265 : 13 : 0.
De verschuldigde interessen beloopen . . . - 1,232,053 : 0 : 0

Dus blyft 'er, na betaling der interessen . . ƒ 1,800,212 : 13 : 0.
Dit Gewest zal geven volgens het plan tot de gemeene Lasten, jaarlyks, slechts . . - 1,262,250 : 0 : 0,

Derhalven houdt Friesland, tot goedmaking van deszelfs huislasten, jaarlyks . ƒ 537,962 : 13 : 0.

3. OVERYSSELS inkomsten geven jaarlyks een zuiver provenue van . ƒ 932,770 : 13 : 0.
De verschuldigde interessen bedragen aldaar jaarlyks . - 329,394 : 0 : 0.

Na voldoening der interessen blyft dus . . . . ƒ 603,376 : 13 : 0.
Overysſel zou forneeren tot de gemeene Lasten jaarlyks niet meer dan . . . . - 469,125 : 0 : 0.

Dus houdt dit gewest, voor Huislasten, jaarlyks nog over . ƒ 134,251 : 13 : 0.

4. De inkomsten van STAD EN LANDE bedragen volgens opgaaf jaarlyks . ƒ 1,438,002 : 18 : 6.
Dit gewest moet aan interessen betalen . . . . ƒ 350,002 : 0 : 7.

'Er blyft dus, na deze betaling over . . . . ƒ 1,088,000 : 11 : 6.
Het zal volgens 't plan der Constitutie jaarlyks moeten fourneeren tot de gemeene Lasten . - 726, 750 : 0 : 0.

Dus houdt dat Gewest over tot Huislasten . . ƒ 361,250 : 11 : 6.

5. BRABANDS inkomsten zyn, niet lang geleden, begroot op een jaarlyksch provenue van ruim . . . . ƒ 1,060,000 : 0 : 0.
Doch men stelle dezelven, na aftrek van eenige Lasten, op de som, welke ten behoeve der Bondgenootschappelyke kasse, in den voorleden jaare gedestineerd was, namelyk op ƒ 950,000 - 0 - 0
Volgens het Project der Constitutie zou dit Gewest fourneeren . . - 405,000 - 0 - 0

en mitsdien zuiver overhouden . . ƒ 545,000 - 0 - 0

6. HOLLANDS inkomsten bedragen jaarlyks . ƒ 18,142,820 - 12 - 1
De interessen, door dat Gewest jaarlyks te betalen, monteeren tot een som van - 12,501,824 - 12 - 1

Dus houdt Holland, na afbetaling van die jaarlyksche schuld, als het reëel beloop van deszelfs vermogen, slechts over . ƒ 5,640,996 - 0 - 0
Holland zal, volgens het Plan van Constitutie, ten behoeve der gemeene lasten, jaarlyks moeten fourneeren, in gewoone tyden, een som van . ƒ 8,376,750 - 0 - 0
Hier toe heeft dit Gewest slechts een inkomen van - 5,640,996 - 0 - 0

Zo dat Holland reeds hier toe te kort komt . ƒ 2,735,754 - 0 - 0

Holland, even als de andere Gewesten, een afzonderlyk departement blyvende, heeft ook zekere som jaarlyks tot Huislasten noodig. Indien die som geëvenredigd was aan het geen daartoe aan *Gelderland* overblyft, zou het moeten zyn ƒ 3,325,677 - 10 - 0. want Holland betaalt aan de Gemeene Lasten 10 maal meer dan Gelderland.

Volgens 't overschot van *Friesland* zou het moeten zyn jaarlyks ƒ 3,228,372 - 0 - 0. want Holland betaalt meer dan zesmaal meer dan Friesland.

Volgens 't overschot van *Overysſel* zou het moeten zyn ten minsten ƒ 2,416,518 - 0 - 0. want Holland betaalt 18 maal meer dan Overysſel.

Volgens 't overschot van *Stad en Lande* zou het mogen zyn ƒ 3,973,750 - 0 - 0. want Holland betaalt meer dan elfmaal meer dan Stad en Lande.

Volgens 't overschot van Braband zou het mogen zyn meer dan ƒ 10,900,000 - 0 - 0. want Holland zou meer dan twintigmaal meer dan Braband tot de gemeene zaak contribuëren.

Maar Holland heeft zo veel niet noodig voor deszelfs Huislasten, als de andere Gewesten daartoe proportioneel zouden overhouden. ——— Hollands Huislasten bedragen slechts jaarlyks ƒ 1,910,665 - 0 - 0 Doch in de onzekerheid, hoe het zoude geschikt worden, omtrent de Fortificatien, Havens en Magazynen van Holland; zy het geöorloofd voor Holland tot alle zodanige lasten zo veel te fixeeren, als in proportie tot de minst overhoudende Provincie, aan Holland zou competeeren, namelyk een som van ƒ 2,416,518 : 0 : 0.
Hier by moet gevoegd worden het bovengemelde te kort van ƒ 2,735,754 : 0 : 0.

Dus zal Holland Jaarlyks te kort komen . ƒ 5,152,272 : 0 : 0.

Uit deze vergelyking blykt evidentelyk, dat het by 't ontwerp van Constitutie aangenomen beginsel van eenen omslag, gebouwd op de begrooting der quote's in den Jaare 1792 geformeerd, deeze uitwerking zal hebben, dat, terwyl de meeste Provincien, of zogenaam-

naamde Departementen zullen kunnen rondschieten, of overhouden, Holland, verplicht zal zyn de Ingezetenen van dit Gewest afzonderlyk te bezwaren met nieuwe lasten, die Jaarlyks vyf millioenen zullen moeten opbrengen.

Is dit een beginsel van *Gelykheid?* — De Hollandsche Ingezetenen zyn reeds driemaal zwaarder belast, dan die van Gelderland: het mangelt 'er dus niet aan belastingen. En zal men nu de reeds plaats hebbende ongelykheid nog grootelyks vermeerderen? Hoe zou men dit met de aangenomene beginselen van Gelykheid en Broederschap kunnen overeënbrengen?

't Is waar, men heeft by ontwerp der Constitutie, en by zekere Missive van den 9den dezer, te kennen gegeven, *dat men in de begrooting nog verandering zou kunnen maken.* Maar men vergunne my hierop aan te merken: 1°. Dat het wenschelyker geweest ware, dat men die verandering daadlyk had opgegeven: want het zou alligt kunnen geschieden, gelyk wel meer gebeurd is, dat men in het maken van die verandering zo veel zwarigheden hoorde opperen, dat men ten slotte declareerde, in de poogingen tot verandering niet te hebben kunnen reussceren.

2°. Daarenboven moet ik in bedenking geven, of men niet met meer effect, de neiging om verandering in die begrooting te maken, zou betoond hebben, indien men te kennen had gegeven, dat zodanige nieuwe begrooting behoorde bereekend te worden, naar elks *reëel vermogen*, dat is, na 't geen elk, na afbetaling zyner schulden Jaarlyks overhoudt. Maar niets van dit alles wordt te kennen gegeven; en dus moet men het principe, en deszelfs gevolgen nemen, zo als zulks in het plan voorkomt.

Ja, Burgers Representanten, het blyft in 't ontwerp der Constitutie niet by de opgegevene ongelykheid in 't formeeren van den geprojecteerden *omslag.*

Men gelieve in te zien het 439 Articul van het Plan, waarin men leest: *dat buiten de dus voor den gemelden omslag te heffene middelen, 'er boven en behalven die, welke thans ten behoeve der Republiek in het algemeen geheven worden* (dat zyn van Convoyen en Licenten, Last en Veilgeld) *door de geheele Republiek zal worden ingevoerd een Collateraal over het geheel provenu of saldo van alle boedels in de Collaterale Linie vervallende, en een impost op het Klein-zegel.*

Wanneer by het Nederlandsche Volk, ook ten aanzien van het Finantieele, zodanige éénheid, als ik heb voorgedragen, geintroduceerd wordt, erken ik de gepastheid van zodanige middelen; en even in die betrekking heb ik dezelven ook nu en te vooren geopperd.

Maar in 't systhema, by 't Plan van Constitutie voorgedragen, is het noodig dit poinct nader ter toets te brengen. —— Volgens dit Plan zal de omslag volkomen door elk gewest moeten gefourneerd worden, maar *buiten dien dan nog* deeze middelen.

Welke werking zal dit hebben op Holland? —— Dit gewest zal, indien 'er voor de Nationale Kas zulk een Collateraal, en middel op het zegel geheven wordt, geen Hollandsch Collateraal, geen Hollandsch zegel te gelyk kunnen doen stand houden. —— Men zal dus voor de Hollandsche Finantie missen het provenu van die beide middelen. — Men zie hier van de navolgende uitwerking.

Hollands inkomsten bedragen. *f* 18,142,820 : 12 : 1.
Onder deze inkomsten gaf het Collateraal jaarlyks, eenige Jaren door één gereekend, een montant van *f* 1,373,260 : 5 : 7.
Het Klein-zegel bedroeg. . 469,993 : 1 : 8.

Dus gaven de twee middelen te samen . . *f* 1,843,253 : 6 : 15.

Dit inkomen verliezende behoudt Holland wegens de overige middelen niet meer, dan jaarlyks een som van . *f* 16,299.567 : 5 : 2.
Hiervan moet af voor interessen. *f* 12,501.824 : 12 : 2.

Er blyft dus, als Hollands reëel jaarlyks vermogen, niet meer dan . . *f* 3.797.742 : 13 : 0

Holland zal volgens het project der Constitutie, conform den omslag, jaarlyks tot de Gemeene lasten moeten contribueeren een som van *f* 8,376,750 : 0 : 0.
Hiertoe zal Holland slechts houden *f* 3.797.742 : 13 : 0.

Dus komt dit Gewest dan reeds te kort . . . *f* 4,579,007 - 7 - 0
Hier by voegende voor deszelfs huislasten . . . *f* 2,416,518 - 0 - 0

Zoo bevindt men Hollands te kort te monteeren tot de aanmerkelyke som van . . . . *f* 6,995 525 - 7 - 0

Dat is in effecte, dat Holland, terwyl andere Gewesten zullen rondschieten, of overhouden, deszelfs Ingezetenen zal moeten bezwaren, met byna zeven Millioenen jaarlyks, aan nieuwe belastingen; en dus dat meer dan een derde van het geene de Ingezetenen in dit Gewest thans dragen, nog by hunne lasten in ordinaire tyden gevoegd moeten worden.

Men zal mogelyk oordeelen, dat men in deze ontwikkeling den *Hollander* hoort spreeken, en dat ik dus het *byzonder belang van één Gewest* voorstaa, in eene Vergadering, en by eene gelegenheid, waarin alleen het algemeen belang van het geheele Nederlandsche Volk in aanmerking komt. —

Ja, ik schaam het my niet, Burgers Representanten, te erkennen, dat myne voordragt strekt ter bevordering der belangen van 't Volk van Holland; doch ik houde staande, dat ik dezelven niet voorstaa ten koste van 't belang der andere Gewesten. Myne bedoeling is, de éénheid van het geheele Volksaantepryzen, als het middel om algemeene welvaart te verspreiden. — Oordeelt men, dat Hollands welvaart die van anderen overtreft,

 'er

'er is geen zekerder weg, om in die welvaart te deelen, dan door in allen opzichte één gemeene zaak met Holland te maaken.

Daarenboven, wie zal ontkennen, dat het belang van het geheele Nederlandsche Volk vordert, dat het Plan van Constitutie op regtmatigheid en gelykheid gegrond zy? zonder dit immers kan hetzelve noch waarde, noch kracht hebben.

Maar; zal het *regtmatig* zyn? Zal het met de regelen der *gelykheid* overéénkomen, dat men eene Constitutie aanneme, waar by bepaald zou worden, dat één deel der Republiek in effecte zwaarder last zou moeten dragen, dan alle de deelen te zamen zouden behoeven te doen? En dit zou nogthans præciesfelyk het geval zyn.

Ik heb reeds opgemerkt, dat, wanneer men alle de Inkomsten, en alle de Lasten te zamen veréénigt, 'er alsdan een te kort zou gevonden worden van omtrent *zes Millioenen* 's jaars; en dat mitsdien, het principe van éénheid aangenomen zynde, de last *voor de geheele Republiek* zou zyn jaarlyks *zes* Millioenen. — En, indien het project der Constitutie aangenomen wordt, zal het *voor Holland alleen* zyn een jaarlyksche last van *zeven Millioenen*.

Voor 't geheel zes, of *voor één deel zeven Millioenen*: Wat is billyker? wat stemt meer overéén met de waare gelykheid?

En, welke gevolgen kan men zich voorstellen uit eene inrichting, welke dusdanige onderscheiding tusschen het éene deel, en het andere, zoude daarstellen. — Zal de werking van die inrichting niet, veel sterker door het gevoel, dan door de beschouwing, het byzonder belang gaande maken, en alle poogingen doen aanwenden, om te prevaleeren? Zal hier uit niet inzicht op eigen voordeel, wantrouwen, en twist geboorén, en de algemeene welvaart verwaarloosd worden? — Elk, die dit indenkt, zal (zo ik vertrouw) overtuigd zyn, dat soortgelyke gevolgen eener nieuwe inrichting niet geschikt zyn, om het algemeen Belang van 't Nederlandsche Volk te bevorderen; en ik houde my verzekerd, dat hy, die deze rampzalige gevolgen van 't geheele Volk zoekt af te wenden, niet met reden verdacht kan worden, het byzonder belang van één deel te willen doen gelden ten koste van het geheel.

Boven dit alles levert ook de wys, waarop de omslag effect zal bekomen, veele zwarigheden op.

Ieder Departement zal de middelen aanwyzen, welke deszelfs aanslag in den gemeenen omslag zullen moeten opbrengen; doch 'er wordt *Art.* 428, bepaaldelyk vereischt de aanwyzing van *zodanige middelen, waarvan de perceptie gemakkelyk, en aan de minste fraude, of contraventie onderhevig is."* —— Deze vordering is zo algemeen, dat dezelve tot veelerlei verschillen aanleiding zal geven. — Van welke middelen is de perceptie gemakkelykst? Welken zyn 't minst aan fraude onderhevig?

Bedoelt men lasten op onroerende goederen? maar de perceptie daarvan is, in Holland ten minsten, zo in het Huishoudelyke ingeweven, dat, indien de Huishoudingen der Departementen in 't Financieele onafhanglyk blyven bestaan, de heffing der verponding aan dezelven zal behooren te verblyven. — De geschiedenis der verpondingen in Holland bevestigt dit. Trouwens hierom is ook de heffing derzelven aan de Regeeringen in de steden, aan Schout en Gerechte ten platten Lande aanbevoolen; en toen men, by den aanvang der Republicq, op het gemeen maken van eenige middelen bedacht was, waren het daarom ook wel andere middelen, welker gemeen making men voorsloeg, maar niet de verpondingen. — In gevalle eener waare éénheid, zouden de middelen op onroerende goederen zeer geschikt zyn, om daarop een gedeelte der Nationale interessen te assigneeren, of de Huislasten daar uit te vinden; maar in cas eener separate Financie zyn die middelen ongeschikt, ten minsten voor Holland, tot aanwyzing van deszelfs aandeel in den omslag.

Doch, al ziet men af van zodaanige bepalingen, over de geschiktheid, en over de genoegzaamheid der aangeweezen middelen zal een reeks van oneenigheden de eerste invoering der Constitutie vergezellen. —— Zoo de aangewezen middelen aangenomen, maar niet genoegzaam bevonden worden, zal 'er gewisselyk wederom verschil ontstaan; of het ongenoegzame toe te schryven is aan den aart van 't middel, of aan de wys der heffing van wege 't Nationaal Bestier, of aan beletselen van de Departementale, of andere plaatselyke magt? — Voorts of 'er door het Nationaal Bestuur, ten aanzien van 't éene gewest, meerder of minder toegevendheid gebruikt wordt? en welk middel tot suppletie moet worden aangewezen? — Dit alles zal zo veel stremming aan 't Algemeen Bestuur, en hangende de arbitrage, zulk een stilstand in 't fourneeren veroorzaken, dat daar door de energie verlamd, en het oude kwaad herbooren zal worden.

Daarenboven zal 'er onophoudentlyk wantrouwen tusschen de Departementen onderling ontstaan, of 'er ten aanzien van het al of niet toereikende der aangewezen middelen wel dezelfde energie plaats heeft, ten aanzien van het éene, als van het andere Departement. Dit wantrouwen zal wederom de bron zyn van aanhoudende verdeeldheden; en dezen zullen de behartiging van 't algemeen belang stremmen, en de poogingen tot bevordering der algemeene Welvaart verydelen.

Trouwens men veronderstelt zelfs, by het Plan, gedurige verdeeldheden, en hierom staat men voor herhaalde arbitrages. — Dit was ook een poinct van de Unie van Utrecht: maar wat is 'er meestal van die arbitrages geworden? Heeft de bepaling daarvan de verdeeldheden geweerd? En zal men nu een Plan voor aannemelyk achten, waarin zo veele arbitrages noodig zyn?

Eindelyk veroorloove men my nog éene remarque op dit respect. — By Art. 409. wordt bepaald, *dat de aanslag der Departementen zal plaats hebben voor den tyd van twintig Jaren, binnen welken daar in geen veranderingen zullen worden gemaakt*, DAN MET EENPARIGE TOESTEMMING DER BESTUUREN VAN ALLE DE DEPARTEMENTEN. — Indien dan het Bestuur van een Departement 'er niet in bewilligt, dan kan 'er geen ver-

andering komen.

Men veronderstelle eens, dat het Departementaal Bestuur van Holland oordeelt, dat de aanslag voor dat gewest te zwaar, te drukkend is: — men neeme tevens aan, dat de Besluiten van zeven andere gewesten 'er van overtuigd zyn; maar dat het Bestuur van Drenthe tot geen verligting wil toestemmen. — Dan moeten 820,000 ingezetenen te zwaar belast blyven, om dat het Bestuur over 40,000 ingezetenen, niet goedvindt, dat die 820 duizend ontheven worden. — Men zegge niet, dat het onwaarschynelyk is, dat ooit zodanig geval zal plaats hebben. — 't Geval is volgens het 409 Art. mogelyk; en de mogelykheid daar van is op het nauwst verbonden aan 't geheel systhema. — Maar zal dit systhema billyk, zal dit heilzaam kunnen heeten? —— Zal dit overéénkomen met de rechten van den Mensch en Burger? — 't Is gelukkig, dat 'er voor dit Plan niet geplaatst is eene verklaaring van de rechten van den Mensch en Burger: want de stryd tusschen die rechten en dit Articul zou te zeer in 't oog lopen.

En het is te noodzaakelyker, dat men op dit Articul de aandacht vestige; omdat men hier uit zien kan het onevenredige van 't Lichaam eener Republiek, welke uit negen Leden bestaat, die aan elkanderen in zulk eene maate ongelyk zyn, dat de geconstitueerde magt over één gedeelte, 't welk in bevolking geen 20e. deel, en in contributie geen 62e. deel van een ander gedeelte uitmaakt, aan dat grootere de wet kan stellen.

Ik meen derhalven te mogen besluiten, dat het Financieel systhema, by het Plan der Constitutie voorgedragen, niet geschikt is, om het byzonder belang te doen zwygen voor het algemeen Belang; noch om die vastigheid te geven aan het algemeen Bestuur, welke noodig is, om de Republiek tegen Buitenlandsch geweld, en binnenlandsche tweedracht te beveiligen; en ook niet is overéén te brengen met die principes van de rechten van den Mensch en Burger en met die billykheid en gelykheid, waar door alleen vastheid aan de Constitutie gegeven, en 't geluk des Volks bevorderd kan worden.

In de derde plaats, het principe, om de Financien op zulk een voet buiten gemeenschap te houden, heeft invloed op de meeste deelen van het geheele ontwerp der Constitutie.

Men zou zich moeten begeven in een zee van aanmerkingen, indien men al de pointen aanwees, waarop dat principe eenen schadelyken invloed heeft.

't Zy my vergund, my slechts tot ééne hoofdzaak te bepaalen, naamelyk deze: — dat door het aangenomen Financieel systhema de Republiek niet gefundeerd zal zyn op de waare éénheid, maar in effecte op een nieuw soort van fœderatie.

Het is zeker, dat men door de onderscheidene Departementen afzonderlyk met schulden bezwaard te laaten, verplicht is geweest, die Departementen te laaten blyven existeeren, zo als zy te vooren bestonden: en dat men, om de Departementen in staat te stellen, om voor de voldoening van die schulden te zorgen, aan dezelven eene groote magt heeft moeten overlaaten. Maar even hierdoor is de waare éénheid, die elk als de bron van algemeen geluk beschouwde, geheel verlooren. 't Zal nu een Republiek zyn van een zonderling zamenvoegzel; maar zeker zonder waare éénheid.

Zal er een waare éénheid bestaan, dan moet het zyn in dezen zin, dat het Bataafsche Volk voortaan zal bestaan, niet in sommige opzichten als één Volk, en in sommige opzichten, als negen van elkander onderscheidene oppermagtige Volken; maar in alle opzichten, ten aanzien der uitoeffening van deszelfs oppermagt, als een ondeelbaar Volk.

Maar op dien voet is het project niet voltooid:

'Er blyven negen onderscheidene, en in sommige opzichten van elkander onafhangelyke Volken.

De verdeeling blyft in negen deelen, welken blyven bestaan, zo als dezelven hebben bestaan, zie Art. 553 tot 555.

De naam van Provincien verandert wel in Departementen, maar de zaak blyft. — 'Er blyven negen onevenredige deelen, die afzonderlyke belangen houden, en waar door dus de oude Provinciaale geest zal blyven voortduuren.

De negen deelen *behouden* ieder hunne afzonderlyke rechten; — Zy ontfangen die niet uit den boezem van 't geheele Volk, — 't is geen ontleende, maar eene oorspronglyke magt. — De volheid van de magt berust dus niet by 't geheele Volk, en daalt niet van 't geheel tot de deelen; maar elk deel behoudt daarvan iets voor zich, 't welk elk deel onafhanglyk bezit en behoudt. Dit is ten aanzien van het Financieele evident uit Art. 404.: Elk Departementaal Bestuur behoudt het recht &c. en art. 774.

Maar 't is in 't gemeen waar, ten aanzien van alle rechten, welke de Departementen zullen genieten, volgens Art. 775.

Ook zullen de Departementen de Rechten, die aan dezelven by de Acte van Constitutie zyn gereserveerd, niet kunnen verliezen, dan met hun vrye toestemming.

Hier uit is onwedersprekelyk, dat by dit Plan de Departementen die rechten zo onafhanglyk behouden, dat zy dezelven niet kunnen kwyt raken, dan met hunne vrye toestemming.

Zy hebben dezelven niet afgestaan, en niemand kan hun noodzaken, om die afte staan.

Om deze reden is dan ook het eerste articul zo geclausuleerd, dat de éénheid zich bepaalt tot algemeene belangen, en byzonder tot de betrekkingen naar buiten.

Wat volgt nu uit dit alles? — Dit, dat de Gewesten en Volken zyn, en blyven afzonderlyke Volken, welken, als zodanig bestaande, ook hunne afzonderlyke rechten behouden. — Zy brengen wel het één en ander te zamen, 't welk zy gemeen maken: OVER DIT GEMEEN GEMAAKTE kan de meerderheid disponeeren; maar OVER HET GERESERVEERDE NIET. — Het is dus niet anders dan eene fœderatie, of verbond, waar by men sommige zaken gemeen maakt, anderen aan zich behoudt.

Wat moet hiervan 't gevolg zyn!

1. Geen Geestneiging, tot het algemeen belang. En 2. geen kracht aan 't Algemeen Bestuur.

Ten aanzien van het eerste, ligt het in de natuur der men-

menschen, 't welk men niet ligt van daar verdryven zal: dat men, afzonderlyk bestaande, en een afzonderlyk belang hebbende, het zelve ook afzonderlyk wil doen werken. — Hoe meer men zulks door bepalingen wil tegengaan; des te meer verdubbelen zich de poogingen, om die bepalingen te overschryden. — En wanneer 'er krachts genoeg is, om die poogingen door te zetten, worden eindelyk alle banden verbrooken, en alle tegenstand wordt ter nedergeveld.

Dit zullen zyn de onophoudelyke wryvingen, botsingen, en tegenkantingen van de byzondere deelen tegen het algemeen Bestuur, die door de Constitutie zullen veroorzaakt worden; dit de hinderpalen tegen de bevordering van het algemeen belang.

En deze tegenstand wordt gewettigd door het 583ste Articul, in verband beschouwd met het 775ste Articul.

In het 583 Articul wordt een Departementaal Bestuur alleen ondergeschikt aan de Actens van het Wetgevend Lichaam, en van den Staats-Raad, over zulke zaken, welke volgens de Constitutie aan die beide zyn aanbevoolen. — Volgens Art. 775. zyn 'er by die zelve Constitutie zekere rechten aan de Departementen gereserveerd. — Op fundament van deze beide Articulen zullen de Departementen geduurige gelegenheid hebben, om te sustineeren, dat het Wetgevend Lichaam deszelfs magt uitstrekt tot zaken, welken aan het zelve niet zyn aanbevoolen. — Deze sustenuen zullen vertraging veroorzaken; de Wetgeving zal gestremd worden, en 't algemeen Bestuur zal deszelfs kracht verliezen.

Eindelyk, *in de vierde plaats*: de onderscheidene deelen van het geheel passen niet op elkander. — 'Er is geen behoorlyk verband, noch eenvormigheid tusschen de deelen en het geheel. — Ik bedoel niet de disproportie tusschen de deelen onderling, waarvan het éene 20 maal volkryker zal zyn, en 62 maal meer opbrengen, dan het andere deel.

De ongelykvormigheid, die ik bedoel, is tusschen de wys, waar op de deelen der Republiek zullen bestaan, en bestierd worden.

De Republiek zal bestaan uit negen Volken, of Departementen, welken op zich zelf afzonderlyk zullen bestaan, en afzonderlyke belangen hebben, en wel zulke importante belangen, dat ten minsten Holland, voor zich afzonderlyk Millioenen schats zal moeten opbrengen. —— Op dit *afzonderlyk Volks* of *Departements belang* hebben byna al de deelen der *Wetgeving* een directen invloed. — Fabricquen, Trafiequen, Zeevaart, Visschery, Commercie, alles, zelfs buitenlandsche betrekking, alles is met het Financieele geconnecteerd. — Wanneer 'er nu zulk een afzonderlyk Financieel belang van een in dit opzicht onafhanglyk bestaand Volk moet plaats hebben, zo eischt de aart der zake, en der billykheid, dat dit Volk in de Wetgeving ten dien effecte gerepresenteerd wordt. —— Maar, volgens het overgegeven plan, zal dat Volk, met deszelfs gesepareerd belang, als zodanig niet gerepresenteerd worden. — Men heeft gevoeld de noodzakelykheid, dat de negen onderscheiden Volken, indien zy voor zekere schulden afzonderlyk zouden zorgen, op zich zelf afzonderlyk moesten blyven *bestaan*; — maar, zo als zy blyven bestaan, laat men hun niet representeeren.

'Er zullen wel uit dat Volk leden tot de algemeene wetgeving verkooren worden, maar die zullen geen Representanten van dat Volk afzonderlyk zyn. Zy zullen zelfs het afzonderlyk belang niet mogen in aanmerking nemen. — Ieder der negen Volken wordt dus niet afzonderlyk gerepresenteerd. — De Wetgevers zyn Representanten van het geheele Volk. — Men heeft dus *eene algemeene Volks representatie* geplaatst *op negen afzonderlyke lichamen*.

Een Volk te noodzaken, om op zich zelf te blyven bestaan, met afzonderlyke belangen, en lasten; en aan dat Volk niemand te vergunnen, die deszelfs belangen, *als Volk*, voorstaat: met welke principes is dit overéén te brengen.

'Er is hier eene vermenging tusschen het bestaan van negen afzonderlyke Volken, en een Representatie op de populatie gegrond. — En deeze vermenging veroorzaakt niet alleen eene tegenstrydigheid in de bespiegeling, maar moet ook uitloopen tot een botsing in de uitoeffening; een geduurigen stryd namelyk tusschen het byzonder en algemeen belang, tusschen de Bestuurders van het Departement, en de Wetgevers van 't Geheel; dewyl tusschen dezelven geen canaal van vereeniging is.

Niemand waane, dat ik eene representatie van lichaamen, van Volken, als wenschelyk beschouw; — maar, wanneer Volken, in zeker opzicht, als onafhanglyk moeten blyven bestaan, komt het my voor, om de aangehaalde reden, noodzaakelyk te zyn, dat zy ook als Volken gerepresenteerd worden.

Maar neen, Burgers Representanten, door al zodanige Representatie, en existentie van negen onderscheidene Volken, wordt slechts voedsel gegeven aan het *byzonder* belang, en de bevordering van het algemeen belang verydeld. —— Het is noodzakelyk het belang van al de deelen in één middenpunt samen te vereenigen; het bestaan van onderscheidene van elkander in sommige opzichten onafhanglyke, Volken te doen ophouden; en *het geluk van het geheele eene Nederlandsche Volk tot de hoogste wet te stellen* —— Hier toe brengt ons alleen de éénheid, en ondeelbaarheid van 't Volk, en eene Representatie van het Geheel overeenkomstig de bevolking.

Daar 'er nu zulk eene éénheid in het overgegeven plan van Constitutie niet gevonden wordt, kan ik, hoe zeer ik wensche tot heil van 't Vaderland, ten spoedigsten eene Constitutie te zien daargesteld, myne stem niet geven, om het gemelde plan tot een onderwerp van deliberatie te maaken; maar ben verplicht, zo lang ik niet door andere redenen tot eene andere opinie gebragt worde, om te concluderen, om het plan, zo als het zelve ligt, over 't geheel genomen, te verwerpen.

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING van Zaturdag den 19 November 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten elf uuren wordt de Vergadering geöpend. De notulen worden geresumeerd en gearresteerd.

Hier-

Hierna ſtelt de Preſident voor, dat, daar by het Reglement voor het guarniſoen, met betrekking tot het bewyzen van Militaire honneurs, aan de Ambasſadeurs, en Miniſters van buitenlandſche Mogendheden, alhier reſiderende, geene bepalingen waren gemaakt, of zulks echter niet dienſtig zoude zyn, en zo ja, daartoe de Commisſie, bevoorens tot het vervaardigen van dit Reglement belast, te verzoeken, daaromtrend Rapport uittebrengen: — conform geconcludeerd.

Waarna, de deliberatien over het ontwerp der Conſtitutie hervat zynde, de Burger *Hahn* aan 't woord zynde, het volgend Advys uitbrengt:

VOLKS-VERTEGENWOORDIGERS!

By het naſporen en berekenen deezer gronden van hoop op eene goede ſtaatsregeling voor Nederland, onder het op maken van myn oordeel over het voorgeleezen ontwerp, zocht ik, Burgers Repreſentanten, de perſonen, die aan hetzelve gearbeid hebben, geheel uit het oog te verliezen. Voorwaar! het is een plicht, die my zwaar op het hart drukt, het woord over dit onderwerp te voeren, te midden der keure van de Natie; maar gelyk ik aan myne beſtemming ter dezer plaatze wensch getrouw te zyn, zo zult gy 't ik goed keuren, dat ik de waarde der Ontwerpers niet gadeſla, en my alleen aan de zaak zelve verpande; niet als of ik derzelver vernuft, kunde, Vaderlandsliefde, talenten en deugden miskende; maar om dat ik in deze allertederſte zaak het vooroordeel des gezags gaarne wilde ontduiken, en gy weet, Burgers Repreſentanten, hoe ligt het menſchelyk verſtand tot die ziekte vervalt.

Ik ſtel my zelven dan naar Art. 108 van ons Reglement de vraag voor: *of de Nationaale Vergadering het van wege de Commisſie voorgedragen Ontwerp der Conſtitutie, over het geheel genomen tot een grondſlag haarer Deliberatien kan aannemen*, en in weerwil van de ſtrydigſte aandoeningen, die myn hart onder deze overdenkingen verſcheurden, en met welker tafreel ik de Vergadering niet zal lastig vallen; zal ik U, en den Volke van Nederland rondelyk verklaren, dat ik hetzelve ontwerp niet alleen houde voor onaanneemlyk over het algemeen; maar ik zal ook trachten deszelfs openbaaren ſtryd met de gezonde beginzelen aantetoonen; ik zal de zaden van duizend rampen, welke daarin liggen, met den vinger aanwyzen, en ik neem het betoog op my, dat, by aldien het immer mooglyk was deze Staatsregeling te volgen, de weg gebaand zou worden ter wederkeering naar het oude ſtelzel, en zyne treurige gevolgen.

Uit het bewys der drie laatſte ſtellingen, zal de eerſte van zelve volgen, of met andere woorden, zo het ingeleverd ontwerp der Conſtitutie met de gezonde beginſelen ſtrydt, zo het de bron oplevert van duizend rampen, en zo het den weg baant tot herſtel van den Britſchen invloed: kan 'er dan wel eenige twyfel overblyven, of de Nationaale Vergadering hetzelve ontwerp over het algemeen tot den grondſlag harer raadplegingen mag aannemen.

A. Ik zeg dan in de eerſte plaats, dat het ontwerp ſtrydt met de gezonde beginſelen, en ten dezen merk ik het volgende op.

1. Het plan van Conſtitutie ſchynt in alle zyne uitgeſtrektheid louter willekeurige uitſpraken te behelzen, by gebrek eener voorgaande Verklaring der rechten, en misſchien ook der plichten van den Mensch, waarop die van den Burger en van de Maatſchappy moeten ſteunen; de Staten Generaal hebben by derzelver Publicatie van den 4 Maart 1795. zodanige verklaring plechtig toegezegd; deze ive moet de geheele Wereld overtuigen, dat het vrye Volk van Nederland den ware beginſelen hulde doet; eenen ieder moet zy dienen tot juisten maatſtaf der toepasſingen of ontwikkelingen die de Conſtitutie opgeeft, en waaraan anders zou het Volk de waarde zyner Wetten, en het gedrag zyner Vertegenwoordigers kunnen toetſen?

2. Het is 'er zo verre van daan, dat de eenheid en ondeelbaarheid der Republiek erkend zou worden, of liever dat de hoop dienaangaande niet volſlagen ydel zou geweest zyn, dat integendeel dit plan niet alleen oplevert een Bondgenootſchappelyk ſtelzel, maar ook eene wyziging van het Fœderalismus, welke, laat ik het mogen zeggen, ſlimmer, oneindig ſlimmer is dan het oude. Het is waar, hier en daar wordt zulks verbloemd, maar in den grond wordt het geenszins ontkend, en wanneer men zynen aandacht ſlechts bepaalt op het 1ſte, 2de, en laatſte Artikel, in verband met eenige andere, en byzonder met den vyfden Titul nopens de Financiëele zaken, is het ligt te voorzien, dat men een Fœderalistisch ſtelzel ſtaat optehalen.

Het 1ſte Art. zegt, dat de Republiek niet langer beſtaat als een Geconfœdereerde Staat van onafhanglyke Gewesten, maar als één eenig Oppermachtig Volk, ten aanzien zyner algemeene belangen, en byzonder van zyne betrekkingen naar buiten: Ja, Burgers Repreſentanten, zo waren de Vereenigde Nederlanden ook één en ondeelbaar; zo is het Helvetiſch Bondgenootſchap in zekeren zin ook één en ondeelbaar, en zo maakt in het byzonder de Noord Amerikaanſche Confœderatie eenen onverdeelden Staat uit, by wien als ééne, maar niet als eene veelvoudige Mogendheid de Buitenlandſche Ministers geäccrediteerd zyn, en wiens buitenlandſche betrekkingen de volkomenſte éénheid vertoonen.

By Art. 2. wordt het Volk van Nederland Souverein verklaard, en nu vraag ik, wat men van Art. 1. moet denken, of laat zich dan de Souvereiniteit ſplitzen? Is niet de behandeling en regeling van zekere in het gemeen geſtelde, en byzonder van de buitenlandſche betrekkingen, een uitvloeiſel van de Oppermacht; maar geenszins de Oppermacht zelve? Zo ook de éénheid alleen geldt ten aanzien der betrekkingen als Mogendheid, en dus de Oppermacht des Nederlandſchen Volks alleen naar buiten werkt, hoe kan 'er dan volgens Art. 643 alomme recht gedaan worden, in den naam en van wege het Volk van Nederland? Ik houde den 7de Titul van de Rechterlyke Macht in zyne vyf onderdeelen voor zeer ſchoon, maar wanneer het Volk van Nederland gedeeltelyk Souverein heet, en gedeeltelyk niet: Is het dan gene ongerymtheid recht te laten doen van wege dat zelfde Volk? Kan er wel anders recht gedaan worden, als van wege den Souverein, of in naam van hem die de Souvereiniteit uitoefent.

En zien wy het laatſte Artikel in, waarby bepaald wordt, dat de Provincien, want de benaming van Departementen doet er niets toe, hunne gereſerveerde rechten buiten derzelver vrye toeſtemming niet zullen kunnen verliezen: dan vraag ik of niet den Volke van Nederland in het daarſtellen van zyn algemeen belang een onoverkomelyk ſtruikelblok wordt in den weg geworpen? of niet tegen over 's Volks Souvereiniteit de Provinciale machten of zo genaamde Volkeren worden geſteld? en wat ik denken moet van eene Oppermacht, die geenszins de opperſte macht kan uitoefenen? Ik zwyg van den algemeenen inhoud van deze laatſten titul over het maken van veranderingen in de Conſtitutie, waarin 's Volks onvervreemdbaar vermogen tot het veranderen zyner Staatsregeling niet weinig wordt geknuikt, maar ik bid U vooral op te merken het voorlaatſte of 774 Artikel: daarin wordt

met

met zo vele woorden gezegd, dat om enige verandering te maken in het stuk der beraming van de middelen tot het vinden der algemene lasten van de Republiek, de Provincien unanimen zullen moeten bewilligen, en de Volkeren van elk Gewest afzonderlyk stemmen. Is dit niet het oude Veto, en mag ik met onzen *Simon van Slingelandt* niet schryven?, hieruit „ is af te nemen, wat een onzydig mensch van gezonde harsenen „ moet oordeelen van ene zodanige Regering als die van den staat „ der Verenigde Nederlanden, van welke met waarheid kan „ gezegd worden, en tegenswoordig meer als ooit voor dezen, „ dat elk lid of Provincie de macht heeft om te stemmen de heilzaamste en de nodigste Resolutien." (*) En dit geld in het algemeen op den geest en op den letter van den gehelen titul over de Financiele zaken. De Gewesten worden gezegd hunne Financien, hunne schulden, hunne lasten, en het recht van heffing afzonderlyk te blyven *behouden*. Het is dus niet uit kracht der Oppermacht van het Volk van Nederland, maar by concessie, by over en afgifte, dat het algemeen bestuur iets zal vermogen. De bepaling der aandelen van de onderscheidene Gewesten in de algemene lasten, onafhanglyk van de zo in het oog lopende wisselvalligheid hunner relative vermogens, of de quota's, blyven niet alleen, maar zy blyven op den ouden voet, en de Representant *van de Kasteele* heeft U het ongelyke, het onbillyke en het verderflyke daarvan ten duidelykste getoond. De aanmerking vooral komt my afdoende voor, dat het stelzel der quota's gebouwd is op een lngebeeld, en niet op een wezentlyk vermogen, ten aanzien van dat lid der Confœderatie dat meer dan ½ van het geheel moet bekostigen, en schoon de eerste bylage, by het ontwerp gevoegd, deszelfs vastheid wat losser schroeft, kan men toch, geloof ik, niet wel anders, als by beöordeling van het verslag zich houden aan de stellige uitspraak daarin voorkomende. Alle de Gewesten zouden na afbetaling der gemene en huishoudelyke lasten jaarlyks een batig slot overhouden, naar mate hunner gewone inkomsten; maar Holland alleen zou millioenen te kort schieten. Het Provinciaal Bestuur van dat Gewest zou in de droevige noodzaaklykheid komen ene reeks van afpersende geldmiddelen uittevinden en daartestellen, welker goede uitslag natuurlyk hoe langer hoe moeijlyker moet worden, en waarvan de onmooglykheid nu reeds voor de deur staat. Was het niet een oud huismiddel de Petitien zo interichten, dat door de aanbetaling van Holland alleen de gemene lasten op vele respecten konden bestreden worden? Heeft niet zodanig inzicht de quota van Holland van ouds her en nog in 1792 verre boven deszelfs relatief vermogen doen bepalen? Zoude men zelfs gene voorbeelden kunnen aanhalen, en wel niet zeer oude, dat 'er op geconsenteerde Petitien by den Raad van Staat ordonnantien geslagen zyn ten lasten van Holland, tegen 80 in de 100; Ik zeg niet dat dit wederom zou gebeuren; maar ik zeg dat de vestiging, van het byzonder belang der gewesten, den steen des aanstoots voor het nationaal geluk uitmaakt. Het zou bespottelyk wezen, byaldien ik na het meesterlyk vertoog van *van de Kasteele* myne verzamelde aanmerkingen en daadzaken wilde opdisschen. Daarenboven het vuurleden is onherroepelyk, en ik wil den blaam niet verdienen, dat ik den toon van eenen Hollands gezinden meer zou slaan, dan op geheel Nederland denken. Ik betuig U, Vertegenwoordigers des gehelen Volks, en ik betuig het U op myne Burgertrouw, dat ik 'er wel als vuur en vlam tegen ben, om van Holland eeuwig het lastdier te maken; dat Gewest te blyven uitmergelen zonder het welk Nederland geen Nederland was, en welks Inwoonderen van de vroegste tyden af, en byzonder na onze Revolutie, zulke zure en onevenredige opofferingen gedaan hebben; maar ik verklaar even plechtig de verplichting levendigst te beseffen, nimmer in ene staats-regeling te mogen toestemmen, die de Ingezeetenen der andere Gewesten, die minvermogenden zou onderdrukken, of verwarringen baren. Dan wanneer men de billykheid gehoor wil geven, is het myns bedunkens aan den enen kant onmooglyk een plan goed te keuren, waar by Holland oneindig meer zou te kort komen dan ooit te voren, en waarby de ondergang van het zelve als het ware wierdt beschreven, en aan den anderen kant zou het dwaasheid zyn, de meerderheid van het relatief vermogen der Hollanders te willen ontveinzen. Ik weet dat men alom die vrees verspreidt, maar ze is ydel, Burgers Representanten! als of in het stelzel van éénheid, en ondeelbaarheid de volkrykheid en niet het betreklyk vermogen den grond zou opleveren der algemeene middelen, en van derzelver gelykstelling. Laten 's Volks Vertegenwoordigers alle de besturen der Gewesten slechts noodzaken, de Provinciale middelen in alle derzelver uitgestrektheid opentaleggen; laten die provinsioneel op den zelfden voet geheven worden voor rekening der gehele Natie; laat het algemeen te kort van nu af aan uit lasten over de gehele Republiek goedgemaakt worden: en gy zult zien dat onderdrukking der Ingezeetenen van sommige Gewesten harsenschimmig is, en verwarringen onmooglyk, en dat de Nederlanders allengskens verligt zullen worden, en dat de meestte drukking op het relatief vermogen moet nederkomen, en dat het te kort der algemeene geldmiddelen oneindig minder zal zyn, dan in dit stelzel het te kort van Holland alleen, en eindelyk dat gelyk het natuurlyk is dat de vermogende meer belast wordt dan de minvermogende; zo ook het vooruitzicht onverdraaglyk moet zyn, dat Holland, reeds uitgeput ten dienste van het geheel, steeds uitgemergeld en opgeofferd zou worden. Ik kan het niet helpen, Burgers Representanten! maar ik moet de dingen noemen zo als ze my voorkomen te heten, en terwyl ik niet geloof, dat dit ontwerp de bedoeling kan hebben om Holland te ondermynen, zo heeft het echter in myne ogen er ene zo duidelyke strekking toe, dat het van nu af aan de toestemming der Nederlanderen, in dat Gewest wonende, uitsluit. — Wat zal ik zeggen van het overig gedeelte van dezen titul over het Financiewezen? Ik weet dat wy thans niet raadpregen over byzonderheden, en ik moet my dus vergenoegen met op te merken, dat in de algemeene Financiekamer vergeefsch het spoor gezogt wordt van het nationaal vermogen; dat in de bepaling der middelen voor vele jaren 's Volks recht miskend wordt; dat in de voorgestelde wyze om te komen tot arbitrage, de langzaamste voortgang en een stryd der gewestelyke Souverainiteit, met die van de Natie opgesloten liggen, en eindelyk dat de borsing en verlamming, het oude euvel der uitoefening van Neerlands geld vermogen, onmisbaar zyn: waarom? om dat de éénheid, de ware éénheid hier ontbreekt, en er openbare stryd is met de goede beginselen. Ik spreek niet tegen, dat er ook kwade gevolgen mogelyk zyn in het stelzel van éénheid. Der Vergadering zal daarvan naar myn voorgevoel meer dan een tafreel worden opgehangen, maar ondertusschen geef ik daar omtrent als by voorraad in bedenking, of niet zodanige gevolgtrekkingen by redenering alleen zullen kunnen voorzien of voorspeld worden, terwyl ene twee honderd-jarige ondervinding Nederland heeft doen voelen, wat voor het zelve een zo ongelyk Fœderalismus is.

(Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nommer.)

(*) *Aanwyzing van de ware oorzaken van het verval in de generale Regering van den Staat der Vereenigde Nederlanden, Staatkundige Geschriften, II Deel pag. 9.*

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL
DER HANDELINGEN VAN DE
NATIONAALE VERGADERING
REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 258. *Vrydag den 25 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Saturdag, den 19 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *Hahn*.

Is nu deze twede afdeling der aanmerkingen, welke de behandeling van myn eerste hoofdpunt, de stryd met de goede beginselen, oplevert wat lang geworden door den samenhang van zaken, ik spoede my tot ene derde.

Te weten 3°. Het is niet alleen ten aanzien van het hoofdvermogen van den staat of het Financiele, dat ik het gebrek van goede beginselen meen te zien, maar volgens Artikel 578 behoudt ook het Departementaal Bestuur het recht om Civiele en Criminele wetten te maken mits niet strydig met de algemene; volgens Artikel 581. verleent het veniam aetatis, en pleegt meer dergelyke daden van Oppermacht, want men houde vooral in het oog, dat niet het Volk van Nederland de Gewesten daartoe machtigt, maar dat dezelve het op hun recht *behouden*. Zyn 'er nog meer woorden nodig ten betoge dat zo deze Staats-regeling wierdt aangenomen het 2 Artikel moest worden geschrapt, of anders gezegd dat het dan gedaan was met de Souvereiniteit des Nederlandschen Volks: Ja in de derde afdeling van den 6de Titul tot opschrift voerende over het Gemeentens bestuur, worden zelfs de Municipaliteits Leden niet teruggebracht tot hunne natuurlyke bestemming van Administrateuren; ik zie dáár hoe elke gemeente één zelfs in de beginselen onderscheiden Reglement kan vormen, en schoon volgens Artikel 621 de Departementele goedkeuring het denkbeeld van stedelyke Oppermacht verflauwt, scheelt het echter zeer veel dat het zou worden uitgewischt.

4°. Dit alles verwart de denkbeelden nopens s' Volks Oppermacht, of liever verkort dezelve en schynt ze te versnipperen; maar 'er is aan den anderen kant by gebrek van vaste beginselen ene uitbreiding van macht in dit ontwerp, een stap boven derzelver vermogen, want ik ben geenszins van gedachten dat 's Volks macht onbepaald is, en ik meen dat men veelal en vooral in Frankryk die grenzen niet genoeg geëerbiedigd heeft: hier heb ik het oog op iets dat wel geen bloed zal kosten, maar dat echter tegen de beginselen aanloopt. By het 555 Artikel namelyk wordt Ameland aan Friesland, Wedde en Westerwolde aan Stad en Lande, Buren en Culenborg aan Gelderland, de Willemstad en Dintelmoort aan Bataafsch Brabant en Vianen en Ysselstein aan Holland rond gedeeld. Zonder van de vorige betrekkingen dezer Plaatzen te spreken, beschouw ik dezelve thans als delen van Nederland, en ik geloof dat het gehele Volk dezelve aan de Departementale suprematie niet mag overgeven, want zeker het is geweld, wanneer een Volk over enig gedeelte van zich zelven in dien zin beschikt.

5°. Zien wy nu den 8ste Titul nopens den Godsdienst en het publiek onderwys eens in: volgens Artikel 706 wordt de afscheiding der Kerk van den Staat alleen betreklyk gemaakt tot de Gelykheid der voor of na-delen der Nederlanders van onderscheidene geloofs-belydenissen; maar het zuivere beginsel, de ware reden dier afscheiding wordt verbloemd, dat namelyk geen volk als volk, gene maatschappy als zodanig zich met iets boven natuurlyks, met andere belangen als van dit leven, mag bemoejen. Dit is buiten haar oogmerk en boven haar vermogen; zo als ook het wezen van den Godsdienst daarin bestaat, dat hy op ons hart werkt en louter personeel is. En hieruit laat zich wettig afleiden, indien ik my niet bedrieg, dat men den Volke van Nederland niet mag voorstellen, gelyk het by artikel 705 geschiedt, alle kerkelyke leraren van staatswége te betalen. Trouwens ik zou byna denken dat zodanige belofte, dergelyke verpligting in zich zelve onbestaanbaar, en naar rechten ongeöorloofd is, als zynde geheel wisselvallig en onzeker: hoe toch zal men het tegenwoordig getal van sekten zonder onrecht bepalen? maar nog meer hoe zal men derzelver toekomstig aantal berekenen? Heden zyn 'er honderd sekten, wie weet of 'er niet over vyftig Jaren duizend zullen zyn? behalven nu de aanleiding tot zeer kwade gevolgen, wilde ik den vermetelen wel eens horen die my de onbepaalde wendingen van 's menschen verstand, en dus de hoeveelheid der mooglyke geloofs-genootschappen kon aanwyzen. —— Of is dan het Volk van Nederland niet vatbaar voor waarheid, en moet ik daaraan ook toe schryven dat reeds by Artikel 88 en het gehele werk door het afnemen van eden als geoorloofd wordt verklaard? — Daarenboven moet ik U nog in de afdeling van het publiek onderwys Artikel 714 aanhalen. In ons

kleine land wordt wel ene Nationale hoge-ſchool opgericht en dit geven de Gewesten over ; maar zy behouden het recht van Academien en diergelyke inrichtingen te ſtichten. Hier is wederom gene éénheid, openbaren ſtryd met het algemeen belang, en het verſchiet is zeer donker voor den luiſter en de bloei van de éne Nationale Hoge ſchool.

6°. Eer ik het ontwerp uit de hand leg moet ik nog op merken, hoe naar myn inzien de Uitvoerende Macht niet genoegzaam van de Wetgevende is afgeſcheiden. Ik geloof met den uitmuntenden Redenaar die het ontwerp in uwen ſchoot heeft nedergelegd, dat de Rechterlyke macht zorgvuldig buiten den kring van de Wetgevende en Uitvoerende machten is geplaatst; maar ik verbeelde my dat het deel der Uitvoerende macht, dat dien naam afzonderlyk draagt (want de Rechterlyke of toepasſende macht is eigenlyk ook uitvoerende) nauwkeuriger van de Wetgevende macht behoort geſcheiden te worden. By Art. 755 Burgers Repreſentanten! zal het Volk van Nederland bepalen dat 'er nimmer enig voorſtel tot verandering zal geſchieden, waardoor enige vermenging van Wetgevende, Uitvoerende en Rechterlyke macht, of van twee dier machten zou veroorzaakt worden, en evenwel in dit ontwerp zyn die machten wel degelyk vermengd. Ik bedoel de 7de Afdeling van den 3den Titul, over de Wetgevende macht en wel Art. 268. Daar uit blykt dat er een vyfmanſchap van leden uit de kamer der Oudſten zal beſtaan, welker werkzaamheden zo lanig zullen zyn zamen geweven met die van het Uitvoerend Beſtuur, zo als nader by Art. 271. en enige volgende beſchreven wordt, dat ik daarin gene zuivere executive macht kan erkennen. Ik ben er verre van daan Burgers Repreſentanten! te beweren, dat de Wetgeving nimmer een politiek vermogen moet kunnen uitoefenen op de leden der Uitvoerende macht, by voorbeeld door dadelyke opſchorſing, of dat men de Uitvoerende macht niet bebeel en alleen by de uitvoering moest bepalen; maar dat een gedeelte der Wetgevende Vergadering de verantwoordelykheid van den Staatsraad zou verminderen, of zyne werkzaamheden verlammen; dat de Staatsraad niet eens onderhandelingen zou mogen entameren, het zy van Vrede, het zy tot het maken van Tractaten, zonder volkomene opening aan een ſmaldeel der Wetgevers; dit mag de vooroordelen ſtrelen, maar het komt niet overeen met de goede beginſelen, en het is ene ongerymdheid dat het Volk van Nederland dit zou willen, en met den zelfden mond bevelen: dat er nimmer enige menging van die machten zal worden voorgeſteld.

7°. Gy ontwaart dat ik in dezen de natuurlyke orde van zaken nopens maatſchappelyke inrichtingen niet heb gevolgd, maar ik vertrouw dat ik der Natie myne denkbeelden duidelyk genoeg aan den dag leg, en uwe goedheid zal my wel ten besten houden, dat ik de wending myner gedagten by het doorlopen dezer Conſtitutionele en Reglementaire voorſchriften volge, zonder dat ik tyd heb myne aanmerkingen volkomen te rangſchikken, gelyk ik ook de meeste zaken, naar het denkbeeld dat ik my vorme van onze tegenwoordige raadpleging, maar in het voorbygaan aanſtip, en uit eerbied voor het recht van anderen de verdere bewyzen van ſtryd met de gezonde beginzelen daarlate, want by voorbeeld het onzekere in de afdeling over de lenen, de titul over de Colonien, de klem der Regering overgebracht in het een deel der Wetgeving, en vele andere bepalingen zouden my ryke ſtof tot aanmerkingen opleveren, zo ik niet reeds den ſtryd van het antwerp met de goede beginſelen meende bewezen te hebben, terwyl ik my in het byzonder beroep op het overtuigend advies van den Repreſentant *van de Kasteele*.

B. Myne twede hoofdſtelling dan was dat het ingeleverde ontwerp ter Staats regeling voor Nederland ene bron oplevert van duizend rampen; ik ben niet verlegen Burgers Repreſentanten! U daarvan zo ik meen overtuigende bewyzen voor te ſtellen, maar ik ben verlegen met derzelver keus of rangſchikking. Ik wilde niet gaarne te lang zyn, en ik mag 'er toch niet te los overheen lopen, of U de hoofdſommen myner overdenkingen onthouden.

Het komt my voor dat in het tegenwoordig plan de wisse grond ligt tot minachting der Staats regeling; niet zo zeer, ten minſten niet voorteerst, van de zyde onzer Medeburgeren. En de geſchiedenis der Wereld leert, dat de eerſte en ware oorzaak van oproer ligt in de minachting, in de verachting, in den hoon, en in den ſmaad van het Bewind. Of zoude men niet opmerken dat deze Conſtitutie niet beantwoordt aan de belofte en verwachting? Dat ſtrydt met de goede beginſelen, welken ik nu meen te mogen aannemen, laat zig vooraf maar betogen of beredeneeren, maar het na wee komt agter aan, het gevoel van Volks rampen beſlist, en zal in dezen zo veel te ſmartelyker zyn, als men de ſchoonſte gelegenheid verzuimd zal hebben die zich ooit in Nederland opdeed, en zo veel te heviger, als het Volk niet alleen voortdurende rampen, maar ook teleurſtelling zal ondervinden. Ik kan wel voorzien Burgers Repreſentanten! hoe de Nederlandſche Natie, die meer dan enige andere rust behoeft en verlangt, en by welke vele natuurlyke en kunſtige oorzaken den geestdrift voor de grote beginſelen onzer omwenteling uitdoven. Ik kan wel voorzien zeg ik, hoe de Natie by meerderheid der opkomende ſtemmen dit eigen plan zou kunnen aannemen; ik kan zelfs vooronderſtellen zonder te kort te doen aan de verlichting dezer Vergadering, dat wy allen die in het zo deerlyk geteisterd Schip van Staat geplaatst zyn, beducht tegen nieuwe ſlagen van opkomend onweder, den oever naderende en het land kunnende bereiken, ons als het ware op de wal zouden willen werpen, en op dat ogenblik van zelfbehoud, het verdere lot van het reddeloze en niet eens vastgemaakte Schip vergeten; maar dit is juist het geval geweest van ene der verlichtſte Vergaderingen die Europa ooit gezien heeft, de Conſtituerende in Frankryk; wy mogen ons daaraan wel ſpiegelen, wy mogen de rampzalige voortduring van revolutionaire trillingen wel zoeken voortekomen, en ik houde my verzekerd dat Uwer aller edel hart my deze herinnering niet kwalyk zal of kan nemen. Het Volk van Nederland, al ſliepen dan de vyanden der Vryheid, en al wierdt het niet onophoudelyk aangezet en geſtadig opgehitst, zou echter by ondervinding der kwade gevolgen dezer Staats regeling zulks niet aan zich zelven, niet aan zyne goedkeuring wyten; maar aan ons, aan deze Vergadering; Haar zou hetzelve beſchouwen als de moeder zyner rampen; Haar van welke het den opbouw van zyn Nationaal geluk, zyn bloei, zyn welvaart en de bevestiging zyner Vryheid nu nog wacht. Ik heb de kenmerken van tegenſtrydigheden in dit ontwerp reeds aangetoond, en de zaden van Volks-rampen zyn 'er dus niet diep in bedolven. Tweſpalt, twist, botſing, verlamming, ſtilſtand van het werktuig zyn de noodzakelyke gevolgen, en wie ziet niet dat de ontvolking van Holland zo dodelyk als zy dan ook zyn moge voor Nederland, onmisbaar is in deze op de ongelykheid zelve gebouwde Staats regeling? ja voor den Hollandſchen huisvader, die de onmogelykheid dat zyn Gewest gered wierd beſefte, zou het verhuizen naar een ander Gewest, daar hy met de zynen min bezwaard en gemakkelyker

kon

kon leven een voorwerp wezen, niet zo zeer van keuze, maar van plicht? is dan dit ontwerp niet te beschouwen als eene bron van Nationale rampen? 's Volks Oppermacht is daarin niet te vinden; deze is uit haren aart ondeelbaar, en zy is in het ontwerp noch geheel by het Volk van Nederland, noch geheel by de Departementen; (*) de onregelmatigheid ten aanzien van het bestaan en bestuur kykt overal uit; de orde der natuur, de nederdaling van het geheel op de delen wordt vruchteloos gezocht, het najagen van byzonder en dus het uitsluiten van het gemeen belang wordt noodzaaklyk gemaakt; het ontwerp is in de daad een bondgenootschappelyk stelzel, gekleurd maar misvormd door eene vertoning van éénheid, en ik heb daarom gezegd dat het veel slimmer was dan het vorige, om dat ik vast houde dat in een Federalistisch stelzel het eerste vereischte is, dat er eene algemene Vergadering besta, waarin de Volken als Volken hunne Afgevaardigden hebben.

C. Myne derde stelling was, dat deze inrichting van Regering den weg zou banen tot herstel van den Britschen invloed — En deze voorspelling Burgers Representanten! vinde ik er met al te duidelyke letteren ingeprent, dan dat ik ze U niet hard op zou durven voorlezen. Stelt U de aanneming dezer Constitutie voor, overweegt daar by den natuurlyken loop van zaken, de buitenlandsche of Staatkundige betrekkingen, en de Geschiedenis, en gy zult meen ik den grond van myn treurig voorgevoel niet tegenspreken.

De natuurlyke loop van zaken: Hoe zal namelyk een Bondgenootschap van negen in alle opzichten zo ongelyke delen, waarin van het oude zo oneindig veel is overgebleven en, waarin niet dan zeer gebrekkig eene toepassing der beginselen van de grote Revolutie in Europa die wy beleven te vinden is, hoe zal de regelmatige werking van zulk een Bestuur, op het einde der 18 Eeuw in Nederland kunnen duren? Natuur laat zich niet dwingen; het evenwigt is in enen zo kleinen omtrek onmogelyk tusschen negen onderscheidene lighamen, waarvan het eene twintigmaal zwaarder is als het andere, en of zy ploffen allen te gelyk ter aarde, of eene vreemde kracht moet steunen daar zulks behoeft.

De buitenlandsche of staatkundige betrekkingen: dit is een teder punt Representanten! maar ik kan niet besluiten U myne gedachten te ontveinzen. Elk Volk, ieder staat heeft zyne loopbaan, zynen kring en zyne bestemming, en ik bedoel hier die bestemming, dien rol, welken het op de wereld moet aannemen, om tot den hoogst mogelyken top van voorspoed te geraken. Dit zal niet ligt iemand tegenspreken, maar de kunst is de juiste berekening van die loopbaan. — Ter vestiging van ons oordeel daarover ontveins ik niet dat het nauwkeurig wikken en wegen van het gehele samenstel der krachten en betrekkingen van een Land en van zyne Inwoonders nodig is, en ik ben niet dwaas genoeg my die kunde ten aanzien van ons Vaderland aan te meten; maar dit durf ik echter beweren, dat de Republiek zo als zy is, ontbloot van inwendige kracht en een gewrocht van kunst, niet kan bestaan zonder Bondgenoten in het algemeen, en in het byzonder zonder verbonden te wezen of met Frankryk of Engeland. Is nu het Britsh Ministerie van natuur onze vyand, is het Vaderland door deszelfs slagen zo deerlyk geteisterd, dat het reeds nu geheel verloren zou zyn, zo God en de Fransche Republiek het niet verhoed hadden, vordert het belang van Engeland om ons in slaverny te knellen en onzen welvaart te ondermynen; vordert het belang van Frankryk vlak het tegendeel, dat is onze Vryheid en ons welvaren: dan geloof ik dat wy zorgvuldig moeten myden een stelzel van Regering te prediken, zo geheel strydig de beginselen waarop de Fransche omwenteling in het gemeen en de Staats-regeling in het byzonder gebouwd is. Ik wil Frankryks invloed niet hebben op ons Maatschappelyk Bestuur; het Volk van Nederland is vry en onafhanglyk, en myn hart is wars van alle banden, behalven van die der beginselen en der reden. Deze zyn nu gelukkig de beginselen van onzen machtigen Bondgenoot, en hoe meer wy ons daarvan verwyderen, hoe meer wy naderen tot die andere banden, waaraan het Vaderland op den oever van zyn verderf is ontrukt. De toepassing der beginselen in Nederland mag en moet zelfs anders wezen, als in de Fransche Republiek; maar de beginselen moeten dezelfde, moeten onverwrikbaar zyn, of wy ondermynen de Alliantie waarop wy bogen, of wy maken de Fransche Republiek van ons met reden afkerig, of wy schynen overtehellen tot het stelzel harer en onzer vyanden.

De geschiedenis: Het Volk van Nederland opene de boeken zyner historie, en het zal niet twyfelen of wanneer het den zetel der Vorsten van Nassau in zynen boezem gevestigd heeft, en zo dikwils als dezelve is hersteld, het ook even zo dikwils zyne afhanglykheid van den wenk van Groot-Brittanje heeft getekend. Het herstel derhalven van het Stadhouderschap is de terugkering van den Engelschen invloed. Nu zie ik zo in den aart dezer Constitutie als in derzelver bepaalde wyze van werking, wantrouwen, gebrek aan regelmaat, en eeuwigen stryd tusschen de ongelyke delen. Van het verbond der Unie af tot op den huidigen dag toe, was de dwaze inrichting der uitoefening van het Financieel vermogen der Republiek de bron van haar ongeluk, en de oorzaak dat in de vorige eeuw het Stadhouderschap hersteld, en in deze hetzelve erfelyk werd gemaakt. 's Volks rechten, 's Volks oppermacht werden nimmer erkend, of met andere woorden, de éénheid en ondeelbaarheid des Nederlandschen Volks zo ten aanzien van deszelfs bestaan als van deszelfs bestuur bestonden niet. De Prinsen van Oranje, die ik van *Willem I* af tot *Willem V.* toe steeds heb beschouwd als de ergste Aristocraten, volgden van oudsher de leze les: veel ophef te maken van bedoelingen en daden om 's Volks wil, en nimmer iets te bögen dan zich zelven. Het Volk gevoelde wel dat het niet gelukkig was, en dat het aan zyn bestuur haperde, maar het zag zyn eigen rechts over het hoofd, ontbrak geen moed maar verlichting, en liet zich steeds wys maken dat Oranje het evenwigt zou herstellen. *Maurits* en *Fredrik Hendrik* wisten den waan wonder wel te voeden, welke de helden daden en het aller-schranderst beleid van *Willem I* verwekt hadden, als of zy de Vaderen des Vaderlands waren, en 's Volks beschermengelen tegen de Aristocraten. Men weet hoe na het twejarig, maar evenwel zeer lastig bestuur van *Willem II*, de mislukking der grote Vergadering in 1651 (*) als het ware voorspelde, het geen na-

(*) *Les Charlatans du Japon dépecent, dit on, un enfant aux yeux des spectateurs, puis jettant en l'air tous ses membres l'un après l'autre, ils font retomber l'enfant vivant et tout rassemblé. Tels sont à peu près les tours de gobelet de nos Politiques.* Rousseau, Contrat Social, Chap. II.

(*) *Zie de mislukking ten aanzien van het eerste en grote punt of de Unie, nauwkeurig beschreven by* WAGENAAR, *in het 46ste Boek, en vooral in het XII Deel, Bladz. 172. Holland had in de beraamde dwangmiddelen niet willen komen, en toen het naderhand by Resolutie van 2 Mey 1663, het ontwerp voor zes Jaren bewilligde,* waren

naderhand zou gebeuren en hoe in weerwil van den groten *de Wit*, (en welke kracht zal ons dan waarborgen!) *Willem III.* onder voorwendsel dat hy het gestoorde evenwigt tusschen de ongelyke Leden der Unie zou herstellen, den Stadhouderlyken zetel beklom, gedragen door het eigenbelang en de jaloesie der Departementale Vergaderingen. Hy tegen wien het bloed der *de Witten* nog wraak roept, liet wel gene kinderen na; maar door den wreden oorlog en geldspillingen ten zynen behoeve die hy berokkende, had hy reeds vroeg 's Lands Financiewezen verergerd, en helaas! gezorgd dat het Vaderland geen voordeel zou trekken uit zynen kinderlozen dood. Dat *Willem IV* en zyn opvolger hunne verheffing en herstel zochten en vonden in de onevenredigheid der Leden van het Bondgenootschap is versch in ons geheugen, en dat in het byzonder de lafheid en klein-moedigheid der zeven-en tagtigers, die het kwaad niet by den wortel durfden aantasten, of 's Volks oppermacht gene hulde wilden doen, of in het algemeen belang der Republiek hun byzonder belang vreesden te zien verdwynen: wie is 'er, Burgers Representanten! die dit niet weet? wie die dit niet betreurt? ..... Grote God! het Volk van Nederland plukt de wrange vruchten daarvan nog maar al te zeer, en daarom, Burgers Representanten! aarzel ik niet te verklaren, dat zo de Constitutie niet gebouwd is op de ware éénheid en ondeelbaarheid, Nederland vroeg of laat te rug wordt gestoten onder het afgezworen bestuur van Oranje; — Wat is dit anders als de wederkering van den Engelschen invloed?

Hier mede, Representanten! heb ik voldaan aan myn oogmerk en voldaan aan myn hart. Dat er vele goede en zelfs voortreffelyke zaken in dit werk zyn: erkenne ik gaarne en ik zou den Vrymannen die hetzelve hebben famengesteld te kort doen, zo ik hun enige verschoning wilde vragen, wegens het onbewimpeld voorstellen myner gevoelens, wegens de voldoening aan den plicht, dien ik als Vertegenwoordiger beseef.

Ik keer dan weder tot de fluit reden waarvan ik vertrokken ben; ik antwoord op de my voorgestelde vraag, en de waarheid van het geen ik meen bewezen te hebben aanmerkende, zal ik nu myn advies aldus fluiten: *Vermits het ingeleverd ontwerp der Constitutie met de gezonde beginselen strydt; vermits het ene bron oplevert van duizend rampen; vermits het den weg baant tot herstel van den Britschen invloed; zo mag de Nationale Vergadering hetzelve ontwerp over het algemeen niet aannemen tot den grondslag harer raadplegingen.*

Hierna beklimt de Burger *Nolet* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik zoude aan de inspraak van myn hart, aan de geheiligde verplichting, die ik moet vervullen, te kort doen, en mynen duurgezwooren Eed schenden, indien ik thans myne gevoelens over het ingeleverde Plan van Constitutie niet openlyk aan den dag legde.

De lang verdrukte Natie heeft met het uitgerekst verlangen een Plan van Constitutie zien openbaar worden, waar voor elk eerlyk man beven moet, waar door de bronnen van onze ellenden, rampen, die zinds twee Eeuwen by verwisseling van zomtyds betere tyden plaats hadden, zouden vereeuwigd worden,

Immers, het zoude by wenschen blyven, en, schoon men van eene *Eenheid* spreekt, is het eene ontegensprekelyke waarheid, dat dit Plan gegrond is op het oude fœderalistisch juk, waar onder wy zoo lang onze pas vry gewordene halzen zoo jammerlyk gebukt hebben.

Zonder my bezig te houden met genoegzaam op elke bladzyde de fœderalistische gronden, de eigenschandelyke misbruiken, die altoos plaats gehad hebben aan te toonen, dat, naar myn inzien, door die braave Leden dezer Vergadering, die vóór my gesproken hebben, volkomen genoeg is gedaan; zo verklaar ik voor God en geheel Nederland, dat ik nimmer zal toestemmen, om Neerlandsch Volk zodanig eene Constitutie in de hand te stoppen; alzo het ingeleverd Plan regelrecht strydt tegen de heilige principes van één- en ondeelbaarheid en waare gelykheid. Ik concludeere dus, dat hetzelve behoorde te worden verworpen, daar ik het onwaardig keure, om tot een point van deliberatie dezer Vergadering te zyn.

Naar hem *Luyken* hetzelve beklommen hebbende, zegt hy:

BURGERS, PRESIDENT, EN VERDERE VERTEGENWOORDIGERS VAN HET VOLK VAN NEDERLAND!

Toen op den 10 dezer de twistappel in ons midden geworpen wierd, heb ik gezweegen: De plechtigheid van dien altoos gedenkwaardigen dag verbood my daar aan iets te kort te doen; en ik besloot dus, ontangezien de toenmalige Verklaring van twee myner Medeleden in de Commissie tot de Constitutie, dat zy het overgegeeven Plan, in deszelfs geheel beschouwd, afkeurden, ja zelfs niet duister te kennen gaven dat zy het zelve voor verderflyk hielden, tot zo lange te zwygen, dat de sensatie, daar door veroorzaakt, voor eene behoorlyke kalmte zoude hebben plaats gemaakt.

Thans zy het my vergund met eene vrymoedige bescheidenheid 'er openlyk voor uit te komen, dat ik my in het helpen bewerken van dat Plan als eene vaste steinregel heb voorgesteld gehad, om my nimmer door magtspreuken, of onaangenaame insinuatien, in het allerminst te laten afschrikken van in alles naar myn beste weten te werk te gaan, en voor het overige alle myne geringe vermogens te helpen aanwenden, om, in de omstandigheden, waar in ons dierbaar Vaderland zich bevind, twee uitersten zorgvuldiglyk te helpen vermyden; namelyk, met aan de eene zyde, door eene overdreevene aankleving aan het principe van éénheid, niet aanstonds te verwerpen al het geen zommigen gewoon waren met den gehaatten naam van foederalisme te bestempelen, en aan den anderen kant niet te blyven hangen aan het oude, voor zo verre de ondervinding geleerd had, dat het geweest was de bron van de rampen, welke aan ons zo jammerlyk gefolterd Vaderland zyn overgekomen; of, om het met andere woorden te zeggen, dat ik het myne behoorde toe te brengen, om de voordeelen van beide de stelzels te helpen overneemen, en de Natie, zo veel doenlyk, tegen de nadeelen van beiden te helpen bewaaren; terwyl ik my verbeeldde, dat een

waren de andere Gewesten daar niet mede te vrede, en de zaak bleef zo als zy was. Zie SLINGELANDT II Deel pag. 61, en de Resolutien van consideratie, ten tyde van de WIT, bladz. 669. — Van de grote Vergadering in 1716 en 1717 zegt WAGENAAR met drie woorden, dat zy lang zat en weinig uitvoerde. XVIIII Deel bladz. 134.

een zo lanig systema vooral was aanteraden in een Land, waar in de byzondere gedeeltens zo onderscheiden waren, als ergens in de Waereld, en waar in het dus allergevaarlykst zyn zoude zich overtegeeven aan stelzels van andere Landen, die in oneindig veele byzonderheden van het onze verschillen, en welker aangenomene Constitutien in allen gevalle den proef noch niet genoeg hadden doorgestaan, om ons daarop met volkomene gerustheid ten aanzien van dit gemeenebest te kunnen grondvesten.

In het byzonder herinnerde ik my nopens de Fransche Constitutie ergens aangeteekend te hebben gevonden, „ dat veelen, en onder deezen niet weinigen der be- „ daardsten, verstandigsten en achtingwaardigsten van de „ Fransche Natie zelve, hunne inrichtingen liever be- „ schouwd wenschten te zien, als bakens, welke de „ klippen aanduidden, dan als voorbeelden, die by an- „ dere Volken navolging zouden vereischen; terwyl die „ inrichtingen zelve ons konden leeren; hoe veel ge- „ makkelyker het zy te slegten, dan te bouwen; te ver- „ anderen, dan te verbeteren; en hoe zeer eene kwalyk „ geplaatste en te veel in een verzamelde magt, ook in „ eene Republiek, alle de ysselykheden van het Despo- „ tisme konde voortbrengen."

Met deeze algemeene denkbeelden bezield, meende ik ter goeder trouwe, dat wy eene Constitutie behoorden te ontwerpen, waar by een iegelyk zo veel van zyne Vryheid en Rechten onherroepelyk aan het algemeen belang opofferde, als de omstandigheden volstrekt noodzakelyk maakten en aan den anderen kant al het overige behield; daartoe, vermits wy geen Republiek moesten *scheppen*, oordeelde ik, dat de innerlyke gesteldheid van *ons* Land en Volk, allerbyzonderst in aanmerking behoorde te komen; dat wy ons ook niet konden vleyen met eene hervorming van de Natie *naar eene Wysgeerige Constitutie*; dat wy tessens, niet te veel, of te weinig, *op eens* moesten trachten te veranderen, en het waare Volksgeluk ook geene zaak was, *waarop gehasardeerde proeven te neemen waren*.

Dit is ook geweest het begrip van de meerderheid onzer Commissie, hoe zeer in verscheide byzonderheden merkelyk in gevoelens met elkanderen verschild hebbende; en daar uit is dan eindelyk geboren het ontwerp, dat aan ulieden, Burgers Representanten! is overgeleverd, en door de Leden, die voor my gesproken hebben, in zulk een ongunstig daglicht gesteld is.

Het algemeen beloop daar van is gebouwd op het principe van Uniteit, voor zo veel aangaat de algemeene belangens van de Republiek, als Mogendheid beschouwd; maar, in het enkel Huishoudelyke, op het principe eener onafhankelyke Vryheid van inwendig Bestuur, mits evenwel niets kunnende doen of onderneemen tegen de Constitutie, of tegen de algemeene belangens van de Republiek, even min als tegen de algemeene Wetten van den Lande; eene reflectie, die ik my verbeelde al aanstonds te zullen doen in 't oog loopen het abusive der allegatie van den Burger *van Maanen*, dat de Hoofden der Departementale Besturen, volgens het ontwerp, altoos de magt zouden behouden om Wetten te maken, contrarie aan die van het Wetgevend Lichaam, waar van gedurige collisien te vreezen zouden zyn, en waar aan geen einde zoude kunnen komen, dan door beslissing van den langsten degen: Want het tegendeel van dien blykt allerevidentst uit *Art.* 577, 578, en 583: Behalven dat het te ontwerpen Plan, waar van *Art.* 605 gewaagd word, volgens *Art.* 609. door het Wetgevend Lichaam beoordeeld zou moeten worden, of het zelve niet strydig met de Constitutie behelsde.

Ongetwyffeld eenige zullen zich andere gebreeken in ons ontwerp opdoen, byzonder ook uit hoofde der innerlyke gesteldheid onzer Commissie, waar in de meerderheid op alle poincten niet altoos dezelfde is geweest, het geen op verscheide respecten aanleiding heeft moeten geven tot deeze en geene inconsequentien; terwyl de verschillende opinien nopens de hoofdpuncten, en alle derzelver byzonderheden, in eene Vergadering van 21 Leden, ook zo veel tyds hebben weggesleept, dat wy, onaangezien onze zeer menigvuldige besoignes, waar toe de physieke krachten van verscheidenen uit ons midden dikwyls te kort schoten, naauwlyks in de gelegenheid zyn geweest om alles te revideeren en te beschaven.

Voorbeelden van zulke onnaauwkeurigheden en verdere defecten hebt gylieden hooren voordragen. —— Ik zal die stuk voor stuk niet opneemen; en doe integendeel recht aan de kunde en welsprekenheid der Redenaars, die voor my het woord hebben gehad, dat dezelve eene byzondere oplettenheid verdienen.

Ook ben ik zelve op verscheidene respecten van andere gedachten geweest, als nu en dan de meerderheid.

Maar het is een gantsch andere vraag, of het algemeen beloop daar van voor verderffelyk moet worden gehouden, en dus onwaardig zoude zyn een onderwerp van Uleder deliberatien uit temaken? dit toch is tot dus verre het voornaame poinct in geschil, zullende eerst na de aanneeming van dit ontwerp in consideratie kunnen komen de byzonderheden, daar in vervat, met elkanderen te discutieeren.

Onnodig acht ik het breedvoerig opneemen, dat de algemeene inrichting van dat ontwerp niet beantwoorden zoude aan de wil, welke het Volk van Nederland daaromtrent reeds gedeclareerd zoude hebben, voor dat wy onzen arbeid begonnen: want van wegens het geheele Bataafsche Volk is zodanige wil nimmer te kennen gegeeven, min nog op eene formeele manier: ook was de Commissie tot de Constitutie aan niets hoegenaamd gebonden, maar was verplicht *haare* gedachten te schetzen: dit verwagtte de geheele Natie, dat zy *getrouwelyk* doen zoude; en *daar na* zou het eerst aan den Volke toekomen, om van hunne wil behoorlyk in de Grondvergaderingen te doen blyken.

Maar, daar het onder anderen op aankomt, is de conservatie van de Vryheid van elk der Gewesten in hunne byzondere huishouding ten aanzien van al het geen niet opgeofferd en afgestaan zoude zyn aan de belangen van het algemeen; ten dezen opzichte heeft het ontwerp grooten aanstoot geleeden: Het zy my geoorloofd myne

eigene

eigene denkbeelden daaromtrent wat nader te mogen ontwikkelen.

Vooraf echter moet ik in het algemeen opmerken, dat het my uit den loop der deliberatien in onze Commiſſie gebleeken is, dat het allervoornaamſte poinćt in verſchil niet zo zeer was de Eenheid en Ondeelbaarheid der Republiek *in het afgetrokkene* beſchouwd, als wel *betrekkelyk het al, of niet, onbepaaldelyk in een ſmelten der zogenaamde Oude Schulden en Huisſelyke Lasten.* Was men het *daaromtrent* eens geweest, de zaak had welligt voor een groot gedeelte eenen anderen keer genoomen; doch de meerderheid was daar tegen, en eene kleine minderheid zeer ſterk voor, vermeenende, dat, by ontſtentenis van dien, ons Gemeenebest onherſtelbaar verlooren zouden moeten gaan; ondertusſchen hing daar van ten grootſten deele af de inrichting van het Departementaal Beſtuur, mitsgaders diverſe bepalingen in den titul van de Herziening der Conſtitutie; want bleeven die ſchulden en lasten ſeparaat, dan ſprak het van zelve, dat elk Departementaal Beſtuur daar over in den haaren behoorde te beſchikken — dat elk Departement zulks onafhankelyk moest kunnen doen — dat de oude verdeeling der Republiek; zonder welke eene onbepaalde amalgame van ſchuld onvermydelyk en onherſtelbaar zoude zyn geworden, behoorde te blyven — dat een iegelyk Departement verzekerd behoorde te zyn, dat daar tegen in 't vervolg dier Hooger Magt niet konde worden aangegaan — en dat voor dat alles gezorgd behoorde te worden by de Acte van Conſtitutie

Ziet daar, Burgers Repreſentanten! waar het eigenlyk op aan komt: Al wat men verder van een zogenaamde zucht tot behoud van zogenaamde Provinciaale Souverainiteiten, en wat van dien aart meer is, heeft bygebracht, zal ongetwyfeld op het kunſtiglyk daar van gedaane voorſtel eenigzints geſchappeerd hebben; maar het zal Ulieden niet ontglippen, dat het poinćt der oude ſchulden en huisſelyke lasten den eigenlyken ſteen des aanſtoots uitmaakt, en dat een groot gedeelte van al het verder geavanceerde meer geſchikt is, om de gemoederen voorinteneemen, dan om den waaren en voornamen ſtaat des geſchils duidelyk voor oogen te ſtellen

Ik, die geſtemd heb tegen eene onbepaalde ineenſmelting der oude ſchulden en huisſelyke lasten, heb daarvoor in ſubſtantie deeze redenen gehad:

Dat de Conſtitutie nimmer ten dien opzichte konde *achter uit* werken, en Holland van een zeer aanmerkelyk deel hunner ſchulden, het welk ik op niet minder dan ruim negentig Millioenen ſchats heb hooren begrooten, zo maar in eens ontlasten;

Dat nimmer de Gelykheid zich tot *reeds gemaakte* ſchulden konde, of behoorde uitteſtrekken;

Dat, wat 'er ook van Hollands onvermogen, om daarmeede belast te blyven, wierd aangevoerd, alles ten dien opzichte nederkwam, op een argument van *bloote convenientie*;

Dat, iemand om onvermogen van zyne ſchulden te ontſlaan, wel een gevolg van menschlievenheid konde zyn; maar nimmer van eene *Conſtitutioneele Verklaring*;

Dat eenigen der Gewesten daar door welligt *geruineerd* zouden worden;

Dat Bataafsch Braband in het byzonder, wanneer 'er zulk eene Amalgame plaats moest hebben, misſchien beter een Generaliteits Land zou gebleven zyn, dan tegen zulk een enormen prys haare Vryheid te koopen;

Dat zodanige Amalgame daarteſtellen evenveel zou zyn, als *in 't geheel geene Conſtitutie te willen*, daar het toch niet te voorzien was, dat de meeſte Gewesten dezelve op dien voet zouden willen aanneemen;

En dat ook reeds aanvankelyk by de deliberatien over het daarſtellen dezer Vergadering gebleeken was, hoe vreeslyk bang men in verſcheide Gewesten voor zulk eene onbepaalde Amalgame, waarop Holland toen reeds tableerde, geweest is: zynde het niet ineenſmelten der Financien eene der voornaamſte condities geweest, waarop in het daarſtellen deezer Vergadering door sommigen der Gewesten is toegeſtemd;

Ik heb in onze Commiſſie daartegen wel hooren beweeren, dat Holland, zonder zodanige Amalgame, volſtrekt geruineerd zoude zyn, en met Holland alle de overige Gewesten, en dus by conſequentie de geheele Republiek: Maar voldoend bewys van dit redoutabel gezegde heb ik nimmer bygebracht gezien; Ook heb ik dat by deeze gelegenheid niet zo ſterk hooren herhaalen; terwyl my alleen genegeerd is op de aanwezenheid van aanzienlyke pretenſien, die geſproten waren uit overbetalingen, en voorts op eenen te hoogen aanſlag in de Quotes; Doch wat daar van zy, dit alles berustte op ſteſſige verzekering van tot dus verre *geheel illiquide* en meestal *by illatie* gededuceerde faiten en omſtandigheden op welker verzekering ik voor my, mitsdien geene vryheid heb gevonden in een zaak van zo veel *aanbelang* doortegaan; te minder, daar het my in allen gevalle altoos onrechtvaardig is voorgekomen, dat men, op fundament van te veel met ſchulden belast, en te hoog bezwaard te zyn, zo maar aanſtonds zyne Medeburgeren in andere Gewesten met zulk eene enorme ſchuld, of liever (zo als het *naderhand* is voorgeſteld) met eene proportioneele betaaling van de Renten derzelve, zonder een behoorlyk onderzoek, conſtitutioneelyk zoude trachten te belasten: En daarin ben ik te meer huiverig geweest, om dat ik teffens onderricht wierd, dat de allegatien van Holland *ſlechts ten deele* op dit reſpect der waarheid conform waren; mitsgaders dat daar tegen bovendien ook in aanmerking zouden moeten komen de grootere voordeelen die Holland daarmeede boven andere Gewesten had getrokken; behalven dat de pretenſien van Holland ook niet lopende zyn ten laste van *alle* de Gewesten, waar van 'er, als ik wel geïnformeerd ben, integendeel sommigen zyn, die ook te pretendeeren hebben, *zelfs van Holland*: maar wat daar ook van zyn moge, alle de raiſonnementen op dat cardinaale poinćt gebouwd, bewyzen, ten ſchoonst genomen, niets anders, dan dat deswegens eene billyke liquidatie zoude behoren plaats te hebben, en geenzints, dat men, om de moeite, die daaraan vast is, voortekomen, by proviſie maar zou moeten gaan amalgameeren: De liquida-

tie, ja, is billyk, is betamelyk: niemand, die redelyk denkt, zal zulks betwisten; althans ik ben van oordeel, dat 'er alle mogelyke devoiren zouden behooren aangewend te worden, om daar van iets goeds te maaken, en nopens het geen daaromtrent liquide is onverwylde zorge zoude behooren te draagen; dat Holland deswegens door de gebreekige Gewesten, een iegelyk naar rato van zyn achterwezen, op de best mogelyke wyze, zonder in eens op het rembours van de verschotene Capitaalen aante dringen, en mitsdien op redelyke termynen, schadeloos wierd gesteld; terwyl het resteerende, waaromtrent by minnelyk verdrag geen gewenscht einde zoude kunnen komen, misschien niet ongeschikt zoude zyn, om by het Hoog Nationaal Gerichtshof, na verhoor van Partyen, volgens recht te worden beslist; of, zo men begreep, dat daaromtrent niet zo zeer een rechterlyke uitspraak, als wel eene vriend-broederlyke schikking, te pas zoude behooren te komen, als dan by weege van arbitrage zoude kunnen worden opgeruimd; maar ik heb nooit kunnen toestemmen, dat men den Gordiaanschen Knoop zo maar in eens zoude moeten doorhakken, en daartoe (men houde my deeze uitdrukking ten goede) misbruik maaken van het zo sterk ingerbepene principe van Uniteit, zelfs ten nadeele van die geenen, van welken Holland helder noch penning te vorderen heeft. En deeze, zo ik my verbeeld, gewigtige aanmerking is niet op te lossen met generale gezegdens, dat men namelyk geene byzondere belangens meer in consideratie zoude behooren te neemen — dat het algemeen belang boven alle byzonder belang zoude behooren te prevaleeren — dat, wilde men algemeene welvaard alomme verspreid hebben, en daar in deelen, men dan ook in de schulden moest dragen — dat het *Summum Jus* hier de *Summa Injuria* zoude zyn. — Dat men in oogenblikken als deeze, niet tot het verammende van het oude stelzel zoude moeten terug keeren — dat dit vooral onbillyk zoude zyn, wanneer men de vastigheid der Republiek gefundeerd wenschte te zien op het beginzel van eenheid — en wat van dien aart meer is! want wie zal van eenig menigste verwagten, dat zy zich op grond van zulke argumentatien by provisie in bykans onherstelbare ongelegenheden zoude laten brengen, en wel zonder genoegzaam vooruitzicht van in het vervolg meer in den beloofden algemeenen welvaard te zullen participeeren, dan voorheen, terwyl de locaale situatie meer dan waarschynlyk altoos de grootste voordeelen aan Holland zal doen toevloeijen? *In Overyssel*, als ik wel geïnformeerd ben, zoude middlerwylen *de geheele opbreng* niet sufficient zyn, om de Renten te voldoen, als men naar de quotas rekende; nog *het dubbel van dien*, als de populatie tot basis wierd aangenomen. En hoe krygt men zulk een Gewest, hoe krygt men die van *Bataafsch Braband* dat geen duit van de hoofdsomme verschuldigd is, daar toe in zulke onzekere vooruitzichten, immer by eene vrywillige aanneeming, die 'er evenwel zou moeten zyn, wilde men ooit de acceptatie van de Constitutie, indien dezelve op zulk een leest geschoeid ware, aan de zyde van zulke gedeeltens der Republiek verwagten?

Ondertusschen dunkt my, kan hier tegen weinig ter zaak doen, dat evenwel het nu opgegeeven idée ook niet billyk en rechtvaardig zoude zyn. Want hoe gebrekkig dit idee zyn moge, en hoe gegrond men zoude mogen aanvoeren, dat de daar by gemaakte berekening in alle gevalle niet zoude behooren te blyven, zoo als dezelve in den jaare 1792, schoon *met uitdrukkelyke toestemming van Holland zelve*, gereguleerd is geworden, (iets, waar over ik, by gebrek van genoegzaame informatien, nooit volledig heb kunnen oordeelen,) zo zoude nochtans daar uit in allen gevalle niet volgen, het geen men zou moeten bewyzen, namelyk *de volstrekte noodzakelykheid van eene onbepaalde amalgame.* Het zyn toch twee zeer veel van elkander verschillende zaken *te hoog bezwaard te zyn, en alle de schulden zo maar in eens gemeen te maaken*: moet in het eerste verandering komen, dan volgt daar uit noch in geenen deele het laatste: weet men middlerwylen over het generaal een beter Plan op te geeven, dan daar by geschetst is, en het zelve ten aanzien van het vervolg, op vaste gronden van Gelykheid naar het relatief vermogen der Ingezetenen berekend, door de geheele Republiek te grondvesten, ik voor my zal het gaarne te gemoet zien; zelfs zoude het my grotelyks verblyden, indien 'er iets uitgevonden konde worden, dat, zonder andere Gewesten te ruïneeren, de redding van Hollands Financiewezen, zo wel als dat van het ongelukkige Zeeland, op zekere gronden zoude kunnen daarstellen: maar tot dus verre heb ik niets bewerkt gezien, dat my daar van kan overtuigen; en ik heb my dus verplicht gevonden, om, tot zo lang 'er iets, dat beter was, aan de hand wierd gegeven, ten opzichte van het voorgaande de onbepaalde ineensmelting van schulden tegen te spreken, en nopens het vervolg by de laatst voorgaande berekening, onder de bygevoegde modificatien, immers met betrekking tot het ordinaire, te blyven; terwyl ik my voords ook nopens het extraordinaire gevoegd heb by die Leden, welke de meerderheid hebben uitgemaakt, en hunne denkbeelden daaromtrent by het Plan van Constitutie nader hebben ontwikkeld.

Van dit laatste afzonderlyk te spreeken, acht ik onnodig: Dit heeft op zich zelve zoo veel aanstoots niet geleden. Trouwens, de berekening daar van coincideert ten grootsten deele met de zo zeer gewenschte Gelykheid: Maar het zy my geoorloofd, alvorens van dit geheele point af te stappen, tegens het geen door den Burger *van de Kasteele* is bygebracht, nog deeze en geene algemeene reflectien te mogen maaken, terwyl ik de byzonderheden, die ik, om de kortheid van den tusschen tyd, niet alle heb kunnen overweegen, en waaromtrent my ook de mogelykheid ontbreekt van precieuse informatien te bekomen, zal overlaten aan de Leden, die na my het woord gevraagd hebben, specialyk aan de Leden onzer geweezene sub-Commissie tot de Financien, die beter, dan ik, in staat zyn, de Vergadering daaromtrent van naauwkeurige onderrichting te dienen.

De eerste algemeene reflectie, die ik op het geavanceerde door de Burger *van de Kasteele* te maaken hebben, is deeze; dat, indien het waar zy, dat in de daad

de

de fource der Hollandfche fchulden geene andere is, dan die door hem is opgegeeven, ik kan niet begrypen kan, waar het van daan kome, dat die zelfde gronden, welke nu met zo veele verzekering en welfprekenheid ten voordeele van Holland zyn aangevoerd, door dat Gewest met geen meer nadruk zyn voorgedragen by de revifie der quota in den Jaare 1792, daar de fchulden toen reeds hoog waren en de fource daar van reeds zo oud; en waar het in 't byzonder van daan kome, dat integendeel, toen de Commisfie betrekkelyk de quote's begon te werken, en het *Patriottisch* fysthema hier te Lande prevaleerde, men er als toen voor uit kwam, *dat Holland geene vermindering eischte, maar nog wel iets lyden kon.*

Ten anderen, dat, indien het feparaat houden der fchulden, de waare oorzaak was van alle de rampen onzer Republiek, en particulierlyk van de enormiteit der Hollandfche fchulden, ik dan niet begrypen kan, waarom Holland altoos zyne financiën feparaat heeft willen behouden, en 'er nimmer van eene financieele Eenheid questie is geweest: 't is waar, zopens zommige middelen, in fpecie nopens de Convoyen en Licenten, die te voren Provinciaal waren, is men daarop reeds vroegtydig bedacht geweest, maar nopens de rest is Holland *nooit* geweest voor Eenheid in het Financieel Bestuur: daar voor moeten zeker *byzondere redenen* geweest zyn; en waren die teffens opgegeeven, dan zou men welligt de fleutel der verdere geheimenisfen ten dezen opzichte hebben gevonden.

Ten derden, dat ik gaarne toe ftaa mogelyk te zyn, dat wanneer Holland, by eene gelegenheid als deze, haare wensch niet bereike, als dan de verdeeldheid geperpetueerd zou kunnen worden by de zodanigen, die dat gaarne anders zien zouden; maar dat het niet minder waar is, dat anderen, die daar door aanmerkelyk zouden bezwaard worden, zich dat niet zo gemakkelyk zouden laten beduiden, vooral, daar verfcheidene derzelve eer eeren *de damno vitando*, en allen het tot dus verre nog in hun vermogen hebben, om daar jegens op hunne hoede te zyn; terwyl de Republiek als nog bestaat uit Gewesten, die, buiten de gemeen gemaakte zaaken, toch tot op dit oogenblik van elkander volftrekt onafhankelyk zyn, en zy dit niet zonder hunne fpeciaale toeftemming kunnen kwyt raaken: eene reflectie, welke men op verfcheide refpecten over het hoofd heeft gezien, doch welker in achtneeming zeer veel van de bygebrachte argumentatiën, als op eene verkeerde adfumtie gebouwd zynde, van zelve zal moeten doen vervallen.

(*Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nummer.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Donderdag den 24 November 1796.

De Deliberatiën over het ontwerp van Conftitutie worden voortgezet.

De Reprefentanten *de Leeuw* en *ten Berge* hunne advyfen over deze gewigtige zaak uitgebragt hebbende, ftelt de Prefident het volgende voor:

Vergunt my, Burgers Reprefentanten! dat ik een ogenblik het woord voere. Laatstleeden Maandag, heb ik reeds te kennen gegeeven, dat ik veronderftelde, dat, ingevolge het 108. Art. van het Reglement, de Vergadering zich op morgen diende te verklaren, over de aanneeming of verwerping van het ingeleverd Plan tot eene Conftitutie.

Ik heb hetzelve zeedert dien tyd geleezen en herleezen, en ernftig daar over gedacht. Ik ben in myn gevoelen, daar door meer en meer verfterkt geworden. — Als Voorzitter deezer Vergadering, aan welken byzonder de handhaving van dat Reglement is aanvertrouwd, wil ik my voor den Volke van Nederland, deswegens volkoomen onverantwoordelyk ftellen; en vinde my dus verpligt, de Vergadering aantezeggen: „ dat ik, heeden avond, de discusfien over het onderwerp, thans in deliberatie, zal fluiten en in de Zitting van morgen, by hoofdelyke ftemming, de zaak zal doen beslisfen."

Die Leden, welke het woord gevraagd hebben, of nog begeeren, zullen my bereid vinden, al was het ook tot middernacht, hunne Adviezen aantehooren. De Vergadering is overtuigd, dat ik van myne zyde alles heb toegebragt, om aan elk geleegenheid te geeven, zyn Advys uittebrengen.

Na eenige discusfien wordt met eene meerderheid van 62, tegen 54 ftemmen befloten, dat de discusfien over de verwerping, of aanneeming van het Plan van Conftitutie op aanftaande Maandag, den 28 dezer zullen gefllooten, en Dingsdag den 29, by hoofdelyke omvraage de zaak finaal zal afgedaan worden.

Hierna brengen de Reprefentanten *Helmich*, *van Hugenpoth tot Aerdt*, *Austen*, *de Sitter*, *Halbes*, *Colmfchate* en *Queyfen* hunne Advyfen uit, waarna de verdere Deliberatiën uitgefteld worden.

De Prefident communiceert, namens de Commisfie van Buitenlandfche Zaken, dat uit die Commisfie uitgeloot is de Burger *Lestevenon*.

De benoeming van een nieuw Lid in die Commisfie wordt bepaald op Woensdag aanftaande.

Een Request van *W. P. van Dyk*, zich interesfeerende voor de ongelukkige Schippers, door de Franfchen gepresf geweest zynde: — aan de Commisfie tot de Buitenlandfche Zaaken.

Een Request van *F.* en *L. J. Brouwer*, tot uitvoer van ƒ 150,000, voor Graanen, naar de Oostzee: — geaccordeerd.

Nog eenige weinige Requesten.

Voords wordt de Vergadering gescheiden tot heden avond ten 6 uuren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *reprefenteerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresfeeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle en Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 259. *Vrydag den 25 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Saturdag den 19 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *Luyken*,

Ten vierden, dat, wat aangaat de ftellige verzekering, dat er voor de Republiek eenigzins door de Hollandsche schulden gefundeerd zoude zyn, ik hier boven reeds heb aangemerkt, dat zulks, naar myne informatie, flechts ten deele met de waarheid conform is: Ik voeg 'er nu noch by, dat men althans vergeeten heeft, die importante fommen daar van aftetrekken, welke Holland betaald heeft aan de Oost-Indische Compagnie, en welke ik op circa een vyfde van Hollands geheele fchuld heb hooren begrooten; en ben ik daarin niet geabuseerd, dan is 'er in allen gevalle vry wat aftedingen van de argumenten, welke door den Burger *van de Kasteele* uit de billykheid ontleend zyn geworden; behalven dat het welligt reeds niet ongemakkelyk zoude zyn uit de Historie van ons Vaderland te bewyzen, dat ook een gedeelte van die fchulden wel degelyk veroorzaakt is door een zucht van Holland om hun fysthema te doen prævaleeren: getuigen daar van zy onder anderen de zeer kost aare armatuure door Holland in 1687. gedaan, om Willem den III. op den Troon van Engeland te helpen, zonder dat eenige van de andere Provincien daar in gekend zyn.

Ten vyfden, dat ook met betrekking tot de beweerde mogelykheid, om de gemeenmaking der fchulden op een billyke wyze daar te ftellen, het niet genoeg is daaromtrent eenige *generalia* op te geeven; maar dat daar toe in allen gevalle vereischt zoude worden een uitgewerkt Plan, lopende tot in de minfte details, ten einde een ieder in ftaat te ftellen om over de aanneeming der Conftitutie op zodanigen voet te oordeelen: en dat, *zo lange zulks niet gedaan zy*, al het geargumenteerde door den Burger *van de Kasteele* geene de minfte kracht van overreding kan hebben, en daar mede *tot zo lang* ook volftrekt onbewezen is, dat hy zich ten bewyzen had voorgefteld; namelyk dat het belang van het geheele Volk van Nederland de aanneeming van het geen hy als billyk en uitvoerlyk voordroeg ten dezen opzichte noodzakelyk zoude vereisfchen.

En eindelyk *ten zesden*, dat de door den Burger *van de Kasteele* zeer *en gros* voorgeflagene financieele Operatie, in alle gevalle ook aan de min vermogende Gewesten *geene de minfte* ZEKERHEID geeft, dat dezelve t'avond of morgen niet meerder zouden kunnen bezwaard worden. Want dit manqueert al aanftonds in het voorftel, om het by hem bereekende te kort van 6 millioenen, dat jaarlyks by Holland plaats zoude hebben, onder anderen te vinden uit het VOOR ZEKEREN TYD heffen der lasten, op den tegenwoordigen voet: VOOR HOE LANG trouwens zou dat wezen? of zou dat moeten worden overgelaten aan de discretie eener meerderheid, die grotendeels uit de zodanigen beftaan zal, welker byzondere betrekking tot Holland eenigermaten aan derzelver volftrekte onpartydigheid ten dien opzichte zou kunnen doen twyffelen?

Voor het overige geloof ik wel, dat op het geen by het Plan van Conftitutie ten dezen opzichte is voorgedragen, mede veel te remarqueeren zal vallen — Doch moet daarom het geheele plan worden afgekeurd? Kan 'er iets beter, nopens het financieele daar gefteld worden, het zal wenfchelyk zyn, het ontwerp zelve, en de Misfive, daar nevens gevoegd, geeft daar toe genoegzaame aanleiding: Doch, uit het gebrekkige, dat 'er nu nog in huisvest, kan (onder verbetering) in geenen deele volgen, dat uit dien hoofde ook het geheele Plan moet verworpen worden. — Ging dat door, dan was 'er ook niets goeds in het voorgedragene door den Burger *van de Kasteele*, die, onaangezien alle zyne gedane moeite, zelve geen kans heeft gezien, om een beter financieel Plan, op ZEKERE gronden berekend, optegeeven, en zich enkel met eenige GENERALE aanmerkingen, zonder iets te fpecificeeren, dienaangaande heeft moeten behelpen: Maar dat zou veel te kort gedaan zyn aan zynen onvermoeiden arbeid en yver, die ik

ik zeer gaarne op den verdienden prys wil helpen schatten!

'Er zoude my nu overig zyn iets te zeggen van de zeer onaangenaame allegatie, door den Burger *van Maanen* op dit Respect bygebracht, dat de meerderheid dezer Commissie, met eenen foederalistischen geest bezield, deze battery, relatief het financieele tot het laatste toe zoude gemasqueerd hebben, en eindelyk de minderheid daarmeede by surprise zoude hebben verschalkt: Doch ik verkies geene hatelykheden te reciproceeren, en zeg dus maar alleen, dat dit groote poinct reeds in den beginne van de deliberatien onzer Commissie is ter baane gebracht; doch dat 'er geene inclinatie geweest is om het zelve toen reeds opzettelyk in discussie te brengen; dewyl de dissentieerende Leden 'er zeer sterk op stonden, dat men met het principe van Eénheid, (met welks onbepaalde decretatie de ineensmelting der schulden in een onmiddelyk verband zou gestaan hebben) beginnen moest, en daarop alleen moest voortwerken; waar van 't gevolg is geweest, dat men het zelve (tot voorkoming van onaangenaamheden) heeft *geadsumeerd* als eene basis van onze werkzaamheden, behoudens een ieders Vryheid voor het vervolg, en dat wyders onze deliberatien over de Wetgevende, en Uitvoerende Magt, gelyk mede over het Justitiewezen, en zeer veele andere aangelegene poincten, zo veel van onzen tyd geconsumeerd hebben, dat het stuk van de Financiën eindelyk niet dan zeer laat ex professo heeft kunnen worden behandeld.

Zynde het wyders ook volstrekt abusief, dat de meerderheid onzer Commissie alle gelegenheden zoude hebben weeten afte snyden, om den eenen of anderen middelweg ten opzichte van dit groote poinct te vinden; Althans ik ben my zelven daar van niets hoegenaamd bewust, en twyffel ook niet, of die Leden, welke het poinct van Financie in deze Commissie gerapporteerd hebben, zullen, des gevergd, zeer wel in staat zyn, zich van dezen blaam te zuiveren.

En hier by zou ik het misschien kunnen laten, zonder noch aparte reedenen te geeven, waarom ik ook in het afgetrokkene van het poinct der Financien huyverig ben geweest, het principe eener onbepaalde uniteit in alles van applicatie te maken op de werkzaamheden van het Departementaal Bestuur: Dog, om dat daar tegen zo veel is bygebracht, zy het my vergund ook dienaangaande myne denkbeelden kortelyk aan Ulieden open te leggen.

Ik ben namelyk geweest tegen alle foederalisme in zaaken, die het algemeen welzyn van den Lande zoude betreffen, te weten in *de algemeene Wetgeving*, *de uitvoerende Magt*, *de Justitie*, en voorts *ten aanzien van de Republiek*, *als Mogenheid beschouwd*: Dit alles op eenen *eenparigen* voet te helpen brengen, *alle* Provinciaale entraves, daar jegens *onmogelyk* te helpen maaken, dagt my, was plichtmatig; ook ben ik geweest voor de afschaffing der quotes, en, nopens de Nationaale financien, voor eene onwederstaanbaare werking, niet, gelyk voorheen, op lighaamen, van welker consent, of disconsent de invordering, even min als de invoering, zoude kunnen afhangen, maar op Individus, ZONDER DAT EENIGE GEWESTELYKE INVLOED DAAR AAN DE MINSTE ATTEINTE ZOUDE KUNNEN TOEBRENGEN: Alle idee van foederalisme was daaromtrent, ook naar myne gedachten dodelyk, en dit moest derhalven met wortel en tak worden uitgeroeid: En het is dus ook volstrekt onwaarachtig, dat ik, die insgelyks tot de meerderheid behoord heb, immer van intentie zoude zyn geweest, om het (zo als de Burger *van Maanen* zich veroorlooft heeft volstrekt gratis te zeggen) in het Departementaal Bestuur enkel by het oude te laten beruiten: Maar dan was verder de groote vraag, of het principe van Uniteit insgelyks onbepaald naar beneden moest werken, OP EEN IEGELYKS BYZONDER HUISHOUDEN! En dit meende ik volstrekt negatief te moeten beantwoorden; niet alleen, om dat anderzints de oude schulden en huislyke lasten onmogelyk konden worden uit elkander gehouden, en 'er ook anderzints geen waarborg in de Constitutie te vinden zoude zyn, tegen eene eventueele amalgame van schulden, en het geen de hoogste magt in tyden en wylen ten dien opzichte zoude mogen goedvinden; maar ook, in het afgetrokkene, om dat anderzints de individueele Vryheid, naar myn inzien, voor een groot gedeelte verloren zoude raaken, indien alles onbepaald, en tot in de minste byzonderheden toe, onderworpen wierd aan éene Nationaale Magt, en in het byzonder aan den Staats-Raad, aan zeven persoonen, met veel grooter macht bekleed, dan immer eenig Sterveling, na de afzweering van *Philips II*, in deeze Republiek gehad heeft. — Om dat 'er daarenboven meerdere waarschynlykheid was voor eene goede en geheel onpartydige Administratie, vryelyk uitgeoeffend by hen, die in elk Gewest door eene vrye keuze, met het vertrouwen der Ingezeetenen vereerd waaren, dan in gevalle alles moest afhangen van het enkel goedvinden van een Nationaal Lighaam, en welligt van de wenken van deezen of geenen Commissaris, aan wien de uitvoerende magt zoude hebben goedgevonden, het toevoorzicht over de Rekening en Administratie van het een of ander gewest op te draagen. — Om dat wyders zo eindig veele huishoudelyke byzonderheden veel beter *in loco* kunnen worden beoordeeld en afgedaan, dan elders; en het, naar myne gedachten, van zeer praejudiciable gevolgen zoude kunnen zyn, als 'er bestendig een deur open bleef, om in het enkel huishoudelyke altoos hooger te kunnen opgaan, en dikwyls provocat en te zien *à judicibus peritis ad imperitos*, — Om dat het my al verder toescheen, dat het in onze Republiek eene volstrekte onmogelykheid was, om eene Uniformiteit, het noodzakelyk gevolg eener onbepaalde Eénheid, in alles te kunnen daarstellen: want, by voorbeeld, hoe kunnen Overyssel en Drenthe, die te zamen in de populatie zo groot niet zyn, als Amsterdam alleen, op denzelfden voet bestuurd worden? het onderscheid daaromtrent is niet te zoeken in privilegien of iets dergelyks, maar *in de verschillende wyze van zamenwoning*; het zelfde getal van menschen, in eenen kleinen omtrek digt by elkander wonende, heeft immers een ander bestuur nodig, als dat verspreid is over eenige uuren. Wie zal ook beweeren, dat overal in de Steden van ons Vaderland, de regulen van Uniformiteit, ja zelfs van even gelyke grootheid van

macht,

macht, zouden kunnen gevolgd worden? ja hoe moeilyk zou het niet zyn, die regulen zelfs op het platte Land door de geheele Republiek heen op eenen gelyken voet van applicatie te maaken? en evenwel zou dit alles moeten voortvloeyen uit eene overdreevene applicatie van het principe van Eénheid: het is in Frankryk wel in dier voege met de zaak gelegen, alwaar alle ondergeschikte Bestuuren uniform zyn, en te gelyk emanaticq van het uitvoerend gezag, welligt om byzondere redenen, welke de uitgestrektheid van territoir aldaar raadzaam heeft doen voorkomen, maar die by ons, welke eenen veel grooteren maat van Vryheid in ons huislyk bestier genieten kunnen, dan de Franschen ooit kunnen verkrygen, naar myne gedachten niet gemakkelyk een generaal byval ontmoeten zouden, — Hier komt by, dat ik ook niet zien kan, waarom het volstrekt noodzakelyk zoude zyn ook in dit opzicht zyne individueele Vryheid aan de Natie in het algemeen zonder eenige reserve te moeten opofferen: Tot bewaring en bevestiging van de Vryheid alle Vryheid afteftaan, en zich aan zeven zo magtige Leden van eenen Staats-Raad, buiten dringende noodzaak, en zonder eenige uitzondering, vrywillig onderhorig te maaken, luid vreemd: integendeel is *de Vryheid* van zelfsbestuur, een iegelyk in zyn eigen huishouden, aan alle Menschen ingeschaapen, en zo hoogst begeerlyk en beminnelyk, dat men, mynes bedunkens, in goeden ernst aan niemand kan vergen, om daar van, zonder volstrekte noodzakelykheid, een hair breed afrewyken; behalven dat de Natie daar aan hier te Lande gewend is, welk geheel anders was in Frankryk; en 'er, naar myn oordeel, geen geschikter middel is, om het Volk van Nederland met toegenegenheid aan eene Constitutie geattacheerd te krygen, dan dat men aan de byzondere deelen de Vryheid van Huishoudelyk zelfsbestuur gantsch en al overlaat; zynde 'er, naar 't my voorkomt, niets meer anti-populair, dan het denkbeeld van niets te zeggen te hebben, en, als 't ware, gebracht te worden tot eene politicque non existentie, dat echter, als ik my niet bedrieg, by slot van rekening het zeeker gevolg zoude zyn eener overdreevene applicatie van het zo dikwyls ingeroepene principe, byzonderlyk in de minst bevolkte gewesten: Trouwens ieder Dorp, hoe klein, meent thans in het huishoudelyke gelyke rechten te moeten hebben, als voorheen de Steden en adspireert dienaangaande op een gelyk gezag: Edoch dat vooruitzicht zou in het principe eener volstrekt onbepaalde Unieit geheel verdwynen ten opzichte van de Bestuurders, en het Volk zelve zou niet meer dan eene kleine portie hebben in derzelver aanstelling; maar voor het overige zou eene Nationaale hoogste macht, waar van de Leeden niet overal even bekend en bemind zyn, onherroepelyk in al het Huishoudelyke de Wet kunnen stellen: Elk onbevooroordeeld Mensch beslisse, hoe beminnelyk zulk een Systhema over het algemeen zou moeten voorkomen aan een Volk, dat, ondanks alle hun overgekomene rampen, waar van de source buiten hun in het Fœderatief Opperbewind te zoeken was, in allen gevalle altoos in het enkel huishoudelyke eenen grooten maat van individueele Vryheid tot dus verre heeft behouden. — Maar dit is het noch niet al: De gevolgen eener overdreevene applicatie van het principe van Eénheid op het Huisselyk Bestuur zouden, naar myne gedachten, ook van een zeer schadelyk en welligt onherstelbaar vooruitzicht zyn: Nu heeft men noch geene vermenging, dan niet gemeen goedvinden, uit legging — byzondere contracten — en andere locaale convenientiën haaren oorsprong ontleenende: Alles is thans eigen werk, maar dat zou ophouden, als men, op verdeeling van grond rekenende, zommige thans vereenigde deelen tot haar nadeel van elkanderen zoude kunnen scheiden, en wederom anderen, die daar toe ongezind, of minder geschikt waren, met elkanderen zoude kunnen vereenigen, zonder dat iemand derzelve zulks immer zoude kunnen tegengaan of beletten: — Maakte men by ons ook alles zo afhankelyk, als in Vrankryk, welk een middel tot kwelling zou daar in niet gelegen kunnen zyn? Een hoger Bestuur zou dan alles kunnen doordryven; de minste tegenstand zou zeer hoog worden opgenomen; en wie, die zyne waarde gevoelde, zou daar door niet worden afgeschrikt, om immer deel te neemen aan den last van het inwendig Bestuur, en niet liever verkiezen als een vergeten Burger te leven, dan zich in alles te onderwerpen aan de zinnelykheid van dezen of genen hun toegeschikten Commissaris, of anders aan het bloote arbitrium van eenen zo magtigen Staatsraad, immers aan de mogelykheid van telkens te kunnen worden opontboden, om zich aldaar wegens zyne gehoudene directie of administratie te verantwoorden? Men moge zich dat in Vrankryk, immers tot dus verre, hebben laten welgevallen: maar dat zulk een stelzel ooit ingang zoude kunnen vinden in Nederland, en als dan ooit een goed inwendig Bestuur aldaar zoude kunnen stand grypen, stryd, naar myne gedachten, tegen alle regelen van waarschynlykheid; behalven dat het, naar myn inzien, ook oneindig veel derogeeren zoude aan de gerustheid der Burgeren, die in alle huislyke aangelegenheden in de eerste plaats tot hunne huisselyke Bestuurders, als derzelver Vaders, hunne toevlugt nemen, en niet fiducie vertrouwen, dat dezelve hun, by voorkomende gelegenheden in dit opzigt, tegen alle overyling en dwaling, ja zelfs tegen de onverschilligheid eener hogere magt de nodige bescherming zullen kunnen verleenen, — En, om 'er dit in de laatste plaats nog met een woord by te voegen, hoe zou het in een Land van Commercie, als het onze, met de koopsteden afloopen, indien zy in al het geen, waaromtrent zy tot dus verre eene vrye beschikking hebben gehad, zonder de minste reserve, aan eene hoogere magt onderhevig, en wegens haare gehoudene directie verantwoordelyk gemaakt wierden? Zal men haar, by voorbeeld, kunnen belemmeren in de uitoeffening van het recht van keuren en ordonnantien te maken, die niet strydig zyn tegen de Constitutie, of het algemeene recht — van stedelyke middelen opteleggen — van hunne stedelyke eigendommen, onder verantwoording aan hunne Committenten, zelve te bestieren — onbelemmert te zorgen voor de præstatie van hunne engagementen?

Hoe zal het gaan met de Bank te Amsterdam? De inrichting daarvan berust althans op het principe van een

vry en onafhanglyk zelfsbestuur; en daar by is geïnteresseerd de geheele Commercie van Europa: en men zegge niet, laat men by de Hoogste Magt approbatie vragen op die Keuren en Ordonnantien, en wat van dien aart meer is: want, hoe zal men dan immer kunnen voorkomen, ik zwyg van beletten, dat de Hoogste Magt daaromtrend niet arbitrair te werk gaa, of by sub- en obreptie van belanghebbende, of jaloerschen op een anders welvaard, geene onherstelbaare misslagen begaa, zo ras men alles onherroepelyk aan dezelve en de verantwoordelykheid aan eenen Staatsraad wil onderwerpen.

Deeze, Burgers Representanten! zyn in substantie de voornaamste gronden, waarop ik geconcurreerd heb tot het gevoelen van de meerderheid onzer Commissie, betreklyk het Departementaal en Gemeentens-Bestuur. Waarschynlyk zyn 'er onder dezelve, die minder gewigtig, als andere, zullen voorkomen; doch alles te zamen genomen zynde, vleye ik my, dat zo het al niet voldingende was, het ten minsten de zaak, ten deezen opzichte zal brengen in de termen van een problematiek, doch tesfens zeer aangelegen verschil, waaromtrent het systhema van de meerderheid der Commissie tot de Constitutie niet zo maar aanstonds verwerpelyk zal voorkomen: Dit te betoogen, was myn hoofddoel. Nu noch een woord van eenige der voornaamste tegenbedenkingen, en daar mede zal ik dan my voorgestelden taak voor afgedaan houden, na alvorens nog een enkel woord gezegd te hebben van de Organisatie der Wetgevende en Uitvoerende Magt.

Het is monstreus (heb ik by vorige gelegenheden hooren zeggen, en nu met andere woorden nader hooren aandringen,) in zommige opzichten de Oppermacht des Volks te erkennen, en in andere niet; hoe zou men dat kunnen bepaalen? 't zou verderflyk zyn, en veele verwarringen veroorzaaken:

Doch, waar in dat monstreuse bestaan zou, kan ik, onder verbetering, niet zien: in het afgetrokkene, is 't waar, dat één te zyn, en tesfens in zommige opzichten uit van elkander onafhankelyke deelen te bestaan, als men enkel *theoretice* raisonneert, vreemd in de ooren kan klinken: maar in het Staatkundige, dunkt my, betekenen zulke reflectien niets: waarom toch zou by ons geene behoorlyke distinctie ten deezen opzichte kunnen plaats hebben? Hoe is het trouwens daar meede gelegen in Noord Amerika? Ik wil niet zeggen, dat wy ook in deeze Republiek alles op den Americaanschen leest zouden moeten schoeyen, 't geen by het overgeleverde Ontwerp, zo als op menigvuldige respecten blyken kan, ook niet gedaan is; maar ik breng dat alleen by, om het denkbeeld van het zogenaamde monstreuse uit het oog te doen verliezen; daar het toch, hoe men anders over de Americaansche Constitutie denken moge, tot dus verre, voor zo veel ik weet, aan niemand is in de gedachten gekomen, om dezelve te beschouwen ALS EEN MONSTER IN DE STAATKUNDE! *Dubbar* integendeel laat 'er zich dus over uit, „dat de Americaansche Regeeringsvorm, (gelyk hy vermeende te mogen vast houden) „op die grondslagen gebouwd is, op welke „de vryheid, de voorspoed, de rust en de onafhankelykheid van eene Natie kan en mag gebouwd worden; dat de waereld noch nimmer een stelzel van Regeering gezien heeft, welke het ziftend onderzoek van „den Wysgeer, van den tot hier toe door Historie en „ondervinding verlichten Staatsman, beter zal kunnen „doorstaan:" En, betreklyk het oordeel, door *Boisfy d'Anglas* over de Americaansche Constitutie gevoerd, laat hy 'er in een Noot opvolgen: „Het is blykbaar, „dat de Franschen in hunne nieuwe Constitutie ook „veel nader by de Americaansche gekomen zyn, dan te „voren, en uit den lof, door *Boisfy d'Anglas* aan de „Americaansche Wetgeving toegezwaaid, vermoede ik, „dat zy dezelve nog meer zouden gevolgd hebben, in„dien de verschillende omstandigheden van beide Lan„den, of misschien de verschillende Volksbegrippen, „hun niet hadden in den weg gestaan."

Trouwens welke zouden toch die verwarringen zyn, welke uit het maaken eener behoorlyke distinctie tusschen Nationaale zaaken, en die van de byzondere gedeeltens in derzelver particuliere huishoudingen in onze Republiek zouden moeten voortvloeyen? Ik meen integendeel, dat men, met alles af te breeken en onder één te mengen de verwarringen in ons zo byzonder Land tot in het oneindige zoude vermenigvuldigen, en daar door het geluk des geheelen Volks op eene weligt onherstelbaare wyze in de waagschaal zoude stellen.

Ja, maar, heeft men gezegd, het gevaar is te groot, als niet aan de Souvereiniteit van alle de byzondere Gewesten eenmaal de bodem werde ingeslagen: De bewustheid van onafhankelykheid brengt altoos met zich meede eene neiging, om dezelve met daaden te betoonen; en daar van kunnen wanorde en ontbinding de gevolgen zyn; Dus is 'er een noodzaak, om te komen tot een volstrekte Uniteit in alles, tot een Oppermagtig Bestuur, waar aan alle Departementaale en verdere Besturen ondergeschikt en verantwoordelyk zyn: welke botzingen zyn 'er anders niet te vreezen, vooral nu, daar de band der vorige Unie thans geheel weg is, en het gevaar van een soort van fœderatie nu noch veel grooter is, dan ooit te voren?

Edoch deeze aanmerking zoude zich laaten hooren tegens een *volstrekt foederalisme*, gelyk *te voren* nopens de algemeene belangens van den Staat heeft plaats gehad; maar wanneer nopens alle zaaken, welke 's Lands heil in het algemeen, en de daar aan verknochte hoofdbelangen van den Burgerstaat in het byzonder betreffen, waarlyk op het principe van Uniteit gebouwd word, en alle Provinciaale Souvereiniteiten zouden ophouden *daaromtrent* werkzaam te zyn. *en 'er zich in het geheel niet mede zouden mogen bemoeyen*, dan vraag ik, wat dan toch eene zogenaamde Natuurlyke neiging tot tegenstand immer aan de zyde der byzondere gewesten ten nadeele van de algemeene belangens, en specialyk van de Republiek, als mogenheid beschouwd, zoude kunnen uitwerken? dit had ik op zich zelve betoogd verwagt; doch daar toe heb ik niets, dat, mynes bedunkens, eenige kragt van demonstratie heeft, hooren bybrengen. Trouwens de kring van elk der byzondere gewesten zoude veel te klein wezen, om zich voortaan in præjudicie van de algemeene belangen te kunnen uitbreiden.

Te

Te vooren was disobedientie of onwilligheid, dikwyls enkele caprice, daar toe alleen genoeg; waar nu zou er eene *active* resistentie vereischt worden, om iets te kunnen uitvoeren; dog die is nu althans niet te vreezen, indien het Opperbewind de zaaken, aan hetzelve, met seclusie van alle anderen, onherroepelyk opgedragen, onafhankelyk zoude doen executeeren door hunne eige Ministers, en daarenboven, behalven de geheele Nationaale Cas, ook de gansche Militaire Magt zoude onderworpen hebben aan hunne dispositie en beveelen: en ik meen dus, dat zulk eene algemeene reflectie, die eigenlyk ingericht zoude zyn tegen een ander systhema, als waarop het ontwerp is gebouwd, onmogelyk bewyzen kan, het geen ze bewyzen moest, te weten, dat 'er eene dringende noodzakelykheid zoude zyn, om niet alleen de algemeene belangen, maar ook die van alle, zo gewestelyke, als Stedelyke of Dorps-Huishoudingen tot in de minste byzonderheden van het inwendig Bestuur, aan één Algemeen Opperbestuur onderworpen te maaken, of dat anders de Republiek gevaar zoude kunnen loopen, om van noch ergere conditie te worden, dan ze immer, gedurende de werking der Unie van Utrecht, geweest is.

Ondertusschen kan ik niet afzyn deeze aanmerking om te keeren, tot nadere adstructie van het systhema der meerderheid van onze Commissie, met relatie tot het Departementaal en verder ondergeschikt Bestuur: want is het waar, dat alle magt natuurlyk geneigd is tot uitbreiding, wat zoude 'er dan voor de individueele Vryheid niet te vreezen zyn van één *in alles* Oppermagtig Nationaal Opperbewind, en Particulierlyk van den Staats-Raad, door de meesterlyke pen van den Burger *van de Kasteele* met zo veel klem en energie ontworpen, indien de Departementen daaromtrent niet by tyds op hunne hoede waren? het zullen ook altoos Menschen blyven, die met eene zo geheel onbeperkte en teffens onwederstaanbaare macht zouden bekleed zyn, en niets is dus natuurlyker, dan dat men, behoudens de onschendbaarheid der algemeene belangens, by tyds op zyne hoede zy tegen het misbruik van zodanige, geheel onbepaalde magt, en de invoering van een eventueel Oostersch Despotisme, dat men zou moeten prediken, wanneer men in goeden ernst zoude willen beweeren, dat een yder zyne huishoudelyke Vryheid zonder de minste reserve, langs zodanigen weg, aan de principes eener algemeene concentratie zoude moeten opofferen.

Belangende de Organisatie van het Wetgevend Ligchaam heb ik mede geconcurreerd, om hetzelve, conform het ontwerp, in twee kamers te verdeelen: en dit is geene continuatie van het *phlegmaticke*, dat aan onze Natie, volgens den voordragt van den Burger *van Maanen*, te meermaalen gereprocheerd is; maar, zoo ik meene, gefundeerd op eene gezonde Staatkunde, en het denkbeeld, dat de beste Schryvers zich daarvan gevormt hebben: *Boissy d'Anglas*, ook ten dezen opzichte zeer lezenswaardig, heeft, dunkt my, dit poinct geheel voldongen: Zonder zodanige splitzing is het misbruik van magt niet voortekomen — anders maaken Demagogen zich doorgaans Meesters van de Vergaderingen, 't geen vervolgens uitloopt op Anarchie of Overheersching: Kwam het 'er op aan, het zou myns-bedunkens gemakkelyk vallen dit poinct te brengen tot eene volkomene evidentie: maar ik vreeze de Vergadering reeds al te lang geoccupeerd te hebben, en zal 'er daarom niet meer van zeggen, dan dat, behalven den Burger *van Maanen* en nog een andere Leden onzer Commissie alle de verdere Leden hieromtrent eenstemmig zyn geweest, en ik my nog met genoegen neritmer de daaromtrent uitgebragte advysen.

Wat den Staatsraad aangaat ben ik ten grootsten deele mede geweest van het sentiment der toenmalige Pluraliteit, voorbehoudens myn systhema, dat dezelve niet verder naar beneeden moest werken, dan by ons ontwerp is opgegeeven. — Het VETO, dat de Burger *van Maanen* in Art. 221. in den Staats-Raad ten regaarde van 't wetgeevend Ligchaam gevonden meent te hebben, doet my ook nog niet van gedagten veranderen; want dezelve zou geconsuleerd worden, niet over den inhoud, maar over de uitvoerlykheid der wet, en daar in zwarigheid vindende, de redenen daar van moeten opgeeven, waar over het wetgeevend Ligchaam dan nader zou oordeelen; Dit blykt klaar uit den gantschen zamenhang; en het is 'er dus ook verre van daan, dat de wetgeevende Magt zich, volgens ons ontwerp, aan den Souverainen wil van den Staats-Raad zoude moeten onderwerpen.

De verdere hieromtrent bygebrachte tegenwerpingen acht ik onnodig op te noemen, special niet de zodanigen, waar by de Burger *van Maanen* wederom INTENTIEN en OOGMERKEN aan de Commissie geleerd heeft, die ik althans niet gehad hebbe: alleen heb ik willen voorkomen, dat de Staats-Raad, met zo veel magts bekleed, wat verder tot in het oneindige naar beneden zoude kunnen werken in het enkel huishoudelyke — doch voor het overige heb ik helpen besluiten, om klem en energie aan de uitvoering by te zetten; LENITER IN MODO dagt ik nopens *de Wetgering*, en FORTITER IN RE nopens *de Uitvoering*.

Dit heb ik, Burgers Representanten! gemeend, zo kort my doenlyk was, aan Ulieden te moeten voordraagen.

Dat ik gedwaald hebbe is zeer mogelyk, en, uit hoofde der geringe kunde en ondervinding, die ik in zulk soort van zaaken heb, meer dan waarschynlyk; zyt echter verzekerd, dat het alleen daar aan manqueert, en geenzints aan verkeerde intentien: al wat ter contrarie daaromtrend beweerd is, trek ik my niet aan; altans niet het gereprocheerde pligtverzuim, en overtreding myner alhier plegtig afgelegde belofte: myn geweeten houd my onschuldig; en dit kan genoeg tegen allen laster opwegen.

Gaarne had ik ondertusschen ook nog myne remarques medegedeeld op het zo even voorgedragene door den Burger *Hahn*; doch myne hardhorigheid heeft 'er my te veel van doen missen: 'er schiet my dus niets anders overig, dan te concludeeren, dat, onaangezien de gebreeken die in het ontwerp gevonden worden, het zelve myns bedunkens, echter over het algemeen behoord te worden aangenoomen tot een onderwerp der deliberatien van onze Vergadering.

Hierop beklimt *Nuhout van der Veen* hetzelve, en brengt het volgend Advys uit:

BURGERS REPRESENTANTEN!

'Er was voorzeker voor het Volk van Nederland, gedurende het bestaan van dit Land, geen gewichtiger ogenblik, het welk met vuriger verlangen wierd te gemoet gezien, en waar na, in het byzonder myn Vaderlandsch hart meer verlangde, dan dat, waar op een ontwerp van Constitutie ter deezer Vergadering zoude voorgedragen, en na het aflopen der discussien der Natie ter beslissing aangeboden worden, te zamengesteld door eene Commissie, daar toe special benoemd.

Ik beschouwde, dat verrukkend ogenblik, als de aangename dageraad der vestiging van het verheeven Volksgeluk, als den grondslag van ons politicq bestaan.

Dan even zo zeer als ik, met een reikhalzend verlangen, dien gewenschten dag, dat zo zeer gewenschte tydstip, afwachtte, wierd echter myne ziele zeer dikwyls gefolterd, wanneer ik my de moeilyke en belangryke taak herinnerde, welke hun, die tot dat gewichtig werk waren bestemd, was opgelegd.

Uit een Chaös van verwarringen, veroorzaakt door verschillende tegenstrydige belangens, welke de byzondere Gewesten des Lands zich altyd voorstelden — Uit zo veele onderscheiden Hoofd-Souvereiniteiten, wederom verdeeld in mindere Souvereine Steden, en andere Lichamen, die elkander ieder ogenblik het gezag betwistten en ontrukten, die van het bestaan der Gewesten af, zich in het byzonder hadden toegelegd, om zich, het een ten kosten en nadeele van het ander in gezag staande te houden. — Om uit zulk een Chaös van politieke verwarringen, herzeg ik, met verzaking van alle byzondere belangens, ten nutte van het algemeen belang, één groot, goed, bestaanbaar geheel, één ondeelbaar lichaam te formeeren, en dat, ten genoegen van allen, tot één éénig punt te vereenigen, dit was voorzeker een werk, waar voor menschelyke krachten en vermogens, my byna geheel onvoldoende en ontoereikend scheenen; Ik oordeelde, dat men schen, wie zy ook zyn mogen, altyd menschen blyven; dat die Commissie, uit Leden van verschillende Gewesten bestaande, dus ook door byzondere belangens zouden kunnen gedreven worden, en dat dit verderflyk voor de geheele Natie zoude zyn.

Maar, Burgers Representanten! de hoop en verwagting nogtans, welke ik had, en my vermeende te mogen beloven, en te moeten verwachten van mannen, boven alle oude en ingekankerde vooroordeelen verheeven, die het heil des Vaderlands als de hoogste Wet moeten eerbiedigen, by welken geene zogenaamde rechten gelden kunnen, die men in tyden van verwarringen, en ondersteund door den vuist van éénen of meerder Dwingelanden, op elkander had weeten te verkrygen; Mannen by welken geene vereeuwigde gewoontens en misbruiken, alleen door het geval, of geheel tegens verwachting ingeslopen, als politieke grondregels in aanmerking moeten komen. — Ik herzeg, Burgers Representanten! de hoop en verwachting, welke ik had van zulke Mannen, verkleefd aan de eeuwige gronden van billykheid, rechtvaardigheid, waar Volksgeluk, en een wel geregeld Volksbestuur, benamen my alle ongerustige bekommering over het te verwachten ontwerp van Constitutie, waarin het lot van Neerlands Volk, en het bestaan deezer Gewesten zoude moeten opgemaakt worden, en ik beloofde my den gelukkigsten uitkomst hunner werkzaambeden, voor Land en Volk.

Maar hoe gevoelig wierd ik getroffen, toen ik op Donderdag den 10 deezer maand, wanneer de zo lang verwachte vrucht van hunnen arbeid ter deezer Vergadering wierd overgegeeven, de ronde en recht Vaderlandsche verklaaring van den Burger Representant *van de Kasteele* hoorde, waar by, zonder eenigen omweg gezegd word, *dat het ontwerp van Constitutie verderflyk was voor het Vaderland.*

Toen ontroerde myne geheele ziel, ik had veel werks om myne tong te bedwingen, en aan myn gevoel den vryen teugel te weigeren.

Hoe zeer op 's mans kunde en braafheid vertrouwende, oordeelde ik echter, dat het beter ware, om zo lang te zwygen, tot dat ik het geheel ontwerp met aandacht zoude geleezen, en met oplettenheid overwogen hebben. Dit, Burgers Representanten! is geschied, en ik moet helaas! bekennen, dat zyne verklaring niets anders dan waarheid bevat.

Tot een onwederlegbaar bewys hier van strekt het meesterlyk, wel doorwrogt, uitgewerkt advis van gemelden Burger Representant *van de Kasteele*, den 17 dezer maand alhier uitgebragt, waarin het verderflyk Financieel ontwerp, by de geprojecteerde Constitutie voorgedragen, even zo duidelyk en klaar is ontzenuwd, de billykheid, rechtvaardigheid, de mogelykheid en noodzaaklykheid der Financieele éénheid betoogd, als de fœderative grond, waarop dat geheele ontwerp van Constitutie berust, daar by beweezen word, en tot welk geadviseerde ik my ten dezen refereere, om in geene onaangename herhalingen te vallen.

Daar het echter nu de tyd niet is, om in byzonderheden te treeden; maar, overeenkomstig het Reglement voor deeze Vergadering, alleen de vraag moet beantwoord worden: *Of deeze Vergadering het overgegeeven ontwerp van Constitutie,* OVER HET GEHEEL GENOMEN, *tot eenen grondslag hare deliberatien meent te kunnen aanneemen?* Zal ik, zo tot myne eigene gerustftelling, als tot myne verantwoording aan Neêrlandsch Volk, my ook OVER HET GEHEELE STUK verklaaren.

Ik zegge dan, dat ik het overgegeeven, zo genaamd ontwerp van Constitutie houde, voor monstreus, geheel federalistisch, als een verguldden keeten van slaverny; een zeker middel, om binnen weinige Jaren den Stadhouderlyken zetel weder op te richten, een groot gebouw zonder grondvesten, dat eerlang moet instorten, en het Vaderland onder zyne puinhopen begraven; een werktuig van zyn hoofd springveer beroofd, waarin alle raderen onëvenredig zyn, elkander tegenwerken, en waar door zeer spoedig de geheele machine moet in stukken gestoten worden.

Het is, naar myn inzien, een stuk ontbloot van die *algemeene Constitutioneele en Financieele éénheid*, die de grondslag moet zyn van het Nationaal credit, zonder het welk dit gemeenebest noch kracht, noch vermogen heeft; maar als een uitteerend lichaam, zynen gewissen ondergang voor oogen ziet.

Ik weet zeer wel, en het is een ieder die geen vreemdeling is in de geschiedenissen van ons Vaderland, genoeg bekend, dat de Financieele éénheid altyd het groote struikelblok geweest is, het welk reeds in vorige eeuwen, wanneer men daar toe de beste pogingen aanwendde, in den weg geworpen wierd, en de heilzaamste oogmerken onzer braave Voorvaderen verydelde: Maar het is even zo zeer bekend, dat zich nimmer, ter bewerking van die éénheid, zulk eene gunstige gelegenheid opdeed, dan in dien gezegenden tyd, welken wy beleeven, waar in men de grondbeginzelen van eene volkomen vryheid en gelykheid heeft aangenomen, en in welken men by gevolg, wil men die twee grondzuilen van het geluk des volks niet omverre werpen, overeenkomstig dezelven moet te werk gaan, het verderf in het hart aantasten, en met de geheele herstelling, daar door veroorzaakt, wegneemen.

Indien dit niet geschied, zal men zich zeer spoedig weder in

in die ellendige omstandigheden bevinden, welke meer dan eene plaats hadden, wanneer men door kracht van wapenen, de Gewesten, ter betaling hunner agterstallen, en ter voldoening hunner verplichtingen, heeft moeten dwingen.

En zouden wy ook hier in niet de byzondere belangens aan de algemeene willen opofferen; zouden wy niet dien poel van verdeeldheden, en verwarringen, by de nieuwe orde van zaken, voor altyd dempen? Dit is een onzer eerste en hoofdpligten, zonder welke wy in den afgrond nederstorten, althans nimmer eene geregelde en wel ingerichte Constitutie, die bestendig zyn kan, zullen zien daargesteld.

Dan daar dit alles door de Leden, welke voor my gead vyseerd hebben, op eene solide en zeer kundige wyze is betoogd, zal het vruchteloos zyn daar meer van te zeggen, dan dat ik my met *hun* conformeere, welke de financieele éénheid, als het voornaamste en eenigste middel ter redding van het Vaderland beschouwen.

Het zy my vergund, Burgers Representanten! uwen aandacht nu nog eenige weinige ogenblikken bezig te houden over den verderen inhoud van het ontwerp van Constitutie, en Ulieden daar over eenige generale aanmerkingen in overweging te geeven.

Het is naar myn inzien zeker, dat, ter vestiging der vryheid in den Staat, hoofdzakelyk vereischt word, dat zy beruste op den zekeren grondslag der Staatsinrichting zelve, en van de grondwetten niet kan afgescheiden worden.

Daar toe word voornamelyk gevorderd, dat 'er verschillende takken van bewind en Regeering zyn, die elkander in een juist evenwicht houden, zo dat de een zo min als de ander, de macht, aan hem gegeeven, kan overtreden, of op eenige wyze misbruiken; dat op eene zekere en voldoende wyze, door vastgestelde regels bepaald zy, hoe verre die macht, voor elken tak in het byzonder zich uitstrekke, en ook de wyze, op welke hy die moet uitoeffenen; en eindelyk eene volkomen zekerheid, althans waarschynlyke onmogelykheid, dat zy, die in de Regering of het Bewind gesteld zyn, van die macht, welke hun is opgedragen, geen misbruik kunnen maken, of zich tot dwingelanden verheffen. Wanneer men nu hier tegen het ingeleverde ontwerp van Constitutie vergelykt, zal men dit alles daar in te vergeefsch zoeken.

Het is waar 'er zyn twee afgedeelde takken der Wetgevende macht, maar beide zodanig ingericht, dat zy niet geschikt zyn, om aan dat noodzakelyk oogmerk te voldoen, veel min te beandwoorden aan het verheeven einde, waar toe zy zyn bestemd.

Dit Wetgevend lichaam kan niet meer dan twee gewoone Vergaderingen houden in het jaar, waar van ieder niet langer dan 8 weeken duuren mag, of zyne raadplegingen en besluiten worden voor krachteloos en van onwaarde gehouden, het kan dus de grote belangens des Volks niet naar behooren behartigen.

De geheele klem der Regeering, het Bestuur over de Land- Zee en gewapende Burgermacht, met alles, wat daar aan is verbonden, zo wel als alle Staatkundige betrekkingen en werkzaamheden, zyn gesteld in handen van 7 persoonen, onder den naam van *Staatsraad*, aan welken, op eene allergevaarlykste wyze, het geheel belang des Vaderlands en de Vryheid des Volks word toevertrouwd, en zonder welker goedkeuring, de twee takken der Wetgevende macht, byna niets kunnen verrichten, veel min eenig heilzaam besluit ten uitvoer brengen.

En deeze Staatsraad is, overeenkomstig het 397 Art. wel verandwoordelyk; maar voor zodanige bedryven of NB. *merkelyke* verzuimen, waar door zy tot *dadelyk* nadeel der veiligheid, vryheid, onafhanglykheid of welvaard der Republicq, of van eenige byzondere Ingezetenen handelen, gelyk by het voorn. 397 Art. worde omschreeven; maar voor het overige is zy geheel ongebonden, buiten het bereik der Wetten, en daarom geheel geschikt, om zich van de Souvereiniteit des Volks meester te maken, en tot zo veele willekeurige heerschers op te werpen.

Deeze Staatsraad kan, by meerderheid van stemmen, conform het 345 Art., concludeeren en resolveeren; En volgens Art. 349, mag aan twee van deszelfs Leden vergund worden zich te absenteeren buiten de residentie.

Dus wordt, wanneer 'er 5 Leden tegenwoordig zyn, met 3 stemmen eene conclusie opgemaakt, en het geheele lot des Vaderlands, met alle deszelfs dierbaarste belangens, staat ter dispositie van drie persoonen.

Dit zal alleen genoeg zyn, om der Vergadering te doen zien, welk een groot gevaar 'er is, en welke gewigtige redenen 'er zyn, om nimmer aan een lichaam, uit zo weinige Leden bestaande, zulk eene ampele macht te verleenen, het welk geene behoorlyke Grenspalen heeft, maar zodanig is te zamengesteld, dat genoegzaam de geheele beschikking over ons bestaan, daar van alleen afhangt. In verdere byzonderheden uit te weiden, zoude strydig zyn tegens den aart der tegenwoordige deliberatien, en zoude dan alleen moeten geschieden, wanneer het ontwerp van Constitutie articulatim wierd gediscutieerd. Ik zal daarom hier van afstappen, en met eenige zeer weinige woorden spreeken over het zogenaamd Departementaal Bestuur, zoo als het my in zyne waare gedaante voorkoomt.

Was myne verwondering en verbazing groot, toen ik den inhoud der afdeeling van de Wetgevende en Uitvoerende Macht, benevens het zamenstel der Financien had geleezen, zy rees ten top, toen ik die van de Departementen in overweging nam.

Niemand, die zich verbeeldde een schoon, pragtig, wel geordend, en naar den besten smaak en bouworde opgetrokken gebouw te zullen zien, en zich in eene lage stulp, opgevuld met eenen alles verpestenden damp bevond, zoude meer verwonderd, verbaasd en getroffen kunnen zyn.

Daar zag ik negen ongelyke, zich zelven altyd verdeelende Departementen, te voren Provincien genaamd, als zo veele afzonderlyke Souveraine Lichaamen te voorschyn komen, zonder dat derzelver populatie, zonder dat derzelver vermogen in aanmerking genomen was; daar het Departement Drenthe maar 39,672 Zielen bevat, en het Departement Holland 828,542 Zielen insluit, en het eerste minder dan een twintigste gedeelte vermogen bezit, als het laatste. Ik zag die Departementen, over de Troupes van den Staat, quasi uit de naast gelegen Guarnisoenen genomen, beschikken, en die tot hunnen dienst gebruiken; ieder zyne byzondere Financien behouden; lasten invoeren; hun eigen afgescheiden Bestuur over zaaken van Policie en Oeconomie hebben; Octroyen, Brieven van *venia Aetatis*, en dispensatien verleenen; civile en criminele Wetten maken; daden van eene volstrekte Souvereiniteit uitoeffenen, onder den naam van Gecommitteerde Raden, hunne Lieutenant Stadhouders plaatzen; de Wetgevende en uitvoerende magt by een gevoegd, en aan dezelve persoonen in handen gesteld.

Ziet daar, de ontworpen voorname werkzaamheden der negen Souvereine Departementen, Souvereiniteiten in Souvereiniteiten, en het te voren zeven nu negenhoofdig gedrocht in alle zyne afschuwelykheid te voorschyn treden in de negen Departementale afdeelingen! Een meesterstuk van verwarringen en gevaaren!

Ziet daar, Burgers Representanten! eene heerlyke Staatkundige verdeeling der Republicq! waar van men voorzeker geen voorbeeld in de geschiedrollen der waereld gezien heeft, of immer zien zal.

Ziet

Ziet daar, Volk van Nederland! de éénheid en ondeelbaarheid van het Gemeenebest, zo vuurig van u verlangd, zo noodzakelyk voor uwen bloei en welvaard in meerdere deelen verdeeld, dan immer te vooren plaats had.

Ziet daar het oud Syſthema van confœderatie, het welk zo dikwyls uw geluk, uwen voorſpoed belettede, ulieden in plaats eener Republicainſche Conſtitutie aangebooden. Uwe hoop was voorzeker hier op gevestigd, dat gy éêns zoud beveiligd zyn tegen geweld en onderdrukking, tegen deheerſchen baatzugt, die als verſlindende pesten de fundamenten der Maatſchappy ondermynden, en haare verwoestingen in dezelve aanrichtteden, en waar aan gyleden altyd zyt blootgeſteld geweest in die tyden, wanneer gy het ondraaglyk juk van eenen Stadhouder had afgeworpen, die ook telkens den grond gelegd hebben ter wederinroeping van dat wangedrocht, het welk niets meer dan den enkelen titul van *Alleenheerſcher* behoefde, daar het in de daad *oppermachtig* was.

Maar, Volk van Nederland! waar is een enkele ſchyn, dat die hoop immer zal vervuld worden? Waar is de verzekering, dat gy niet weder aan die oude gevaaren zult blootgeſteld zyn, welke u zo dikwyls op den rand des verderfs bragten? Voorzeker zy zyn niet in het ontwerp van Conſtitutie te vinden, zo als u zonneklaar blyken zal, als gy het met aandacht leest, en u eene welgereegelde Maatſchappy voorſtelt.

De menſchen, zich tot Maatſchappyen begeevende, hebben nimmer meer van hun Natuurlyk recht afgeſtaan, als 'er nodig was, om die Maatſchappyen te vestigen, en het geluk daar van te bevorderen; maar nimmer deeden zy afſtand van hun oorſpronglyk recht op het geluk, veel min, dat zy daar door zich aan de grilzieke eigenzinnigheid, aan de willekeur van *éénen enkelen*, of meer menſchen wilden opofferen.

In dat recht herſteld te worden, was ook de eisch, de wil van Neêrlandsch Volk, by alle gelegenheeden zo duidelyk aan den dag gelegd, en dit was byzonder de vrucht onzer Revolutie.

Hoe verre dwalen wy af, Burgers Repreſentanten! van die plechtige verklaring, welke wy by de eerſte Zitting deezer Vergadering, voor het oog van eenen Alwetenden God gedaan hebben. DAT WY HET VADERLAND BEHOUDEN, OF OP DESZELFS PUINHOOPEN STERVEN ZULLEN. Waar zyn die middelen ter behoudenis aangewend? Waar is de vervulling van die plechtige belofte? En welk een diep gevoel treft myn hart, wanneer ik het goede, en zo gemartelde Volk van Nederland beſchouwe, het welk in zyne verwachting al weder word te leur geſteld, en misſchien nimmer dat toppunt van geluk bereiken zal, welke het vermeende, na zo eene heilvolle Revolutie, te mogen verwachten, maar het welk veel eerder naar zynen gewisſen ondergang helt, en de opgaande Vryheids Zon misſchien voor eeuwig zal zien taanen, zo 'er niet *zulke gepaste middelen* in het werk geſteld worden, die niet missen kunnen, den gewenschten uitkomst te hebben.

Indien het ons dan waarlyk ernst is, die grote Revolutie op onwrikbare gronden te vestigen, dan is het noodzakelyk, dat wy den verdervenden kanker, die zo menigmaal byna tot in het gebeente is doorgedrongen, op de rechte plaats aantasten, en door de zekerste middelen uitroeyen, dat is, *dat wy alle foederatiſme met verachting verwerpen.*

Het ogenblik is daar! Het is nu het gewenschte tydſtip, waar op wy den grondſlag leggen en beſlisſen zullen, of wy als een onafhanklyk Volk, met luister, met gezag en de vereischte krachten zullen te voorſchyn treeden, of wy als zodanig door alle de Machten der Waereld zullen beſchouwd, dan of wy met verachting als eene nietige en machteloze Natie van het Staatkundig Tonneel verwyderd, en als nutteloze weezens behandeld zullen worden.

Zullen wy dan dat verheven toppunt bereiken, en niet by voortduuring de ſpeelbal der doorſlepen Staatkunde, van alle Europeſche Mogendheden worden, welke ons lot zo veele jaaren lang bepaald, en door vleyery of intrigues onze ſchatten geroofd hebben, die ons met grimmige oogen, als laage ſlaven aanzien, of ter bereiking van hunne listige bedoelingen gebruiken; dan moeten wy met nadruk handen aan het werk ſlaan, en in de eerſte plaats *alle banden van het verachtelyk foederalistisch ſtelzel geheel, en voor eeuwig met wortel en tak uitroeijen, en in eenen ſlag ter nederwerpen.*

Dit is onze plicht, overeenkomſtig de aangenomen grondbeginzelen. — Dit is de eisch, de wil des Volks, het welk, de marteiingen moede, zyne waarde gevoelt en kent.

Dit zyn wy verſchuldigd aan de verantwoording, die 'er op ons ligt. — Hier van zal niet alleen het lot van ons zelven, maar van millioenen menſchen afhangen, welkers vloek of zegen, naar mate onzer pogingen, ter vestiging der ééne en ondeelbare Republiek aangewend, op ons rusten zal.

Ik *kan* noch *wil* deelen in het aanneemen van een ontwerp, welks gevolgen bittere en wrange vruchten dragen zullen. By myne komst in deze Vergadering was myn eenig en hoofddoelwit, ook door myne geringe krachten, het heil van myn zugtend Vaderland te helpen ſchragen, en het geluk myner Medeburgeren te helpen vestigen, ten kosten van alles. Hier aan zoude ik ontrouw zyn, indien ik het bedoelde ontwerp aannam, of aannemelyk verklaarde. Beſlist eene meerderheid van ſtemmen het tegendeel, ik houde my voor alles onverantwoordelyk. Eene zaak als deeze over een Ontwerp als het overgegeevene, waar in de dierbaarſte belangens des Vaderlands worden voorby gezien, de algemeene Vryheid aangerand en onderdrukt, kan niet by eene hoofdelyke ſtemming beſlist worden. Zo dit geſchieden kan, is ook eene hoofdelyke ſtemming over de Vryheid des Volks rechtvaardig en genoeg, om het zelve in ſlaverny te dompelen. Zo ik by deeze gronden al niets mogt winnen, zal een kalm en zuiver geweten myn grootſte genoegen uitmaken. Vry van alle wroeging, zal ik het ellendig lot van Neêrlandsch Volk met heete traanen beweenen, indien dat Volk, tegen myne verwachting, ongelukkig genoeg mocht zyn, om dat ſtuk als eene Conſtitutie aan te neemen, waar van, door duizende veranderingen, als zo veele zekere vermeerderde verwarringen niets goeds te maken is, om dat de waare grondbeginzelen geheel ontbreeken. — Tot myn laatſte levensſtik zal ik de éénheid en ondeelbaarheid der Republiek, als het eenig zeeker, onmisbaar middel tot haar geluk blyven beſchouwen, verdedigen, my tegens alles, wat daar teegen inloopt, blyven verzetten, en nimmer in eenig ander ontwerp myne toeſtemming geeven, al was het met opoffering van myn leeven.

Meer zal ik hier niet byvoegen, om niet buiten de palen te treden, binnen welken ik my beperkt had, maar concludeerende zeggen, dat ik van advis ben, *dat het zogenaamd ontwerp van Conſtitutie, geheel wanſtallig, onteêrend voor de Natie, en verderflyk is, en daarom niet tot eenen grondſlag onzer deliberatien* KAN *of* MAG *aangenomen worden, zonder de heilige grondbeginſelen van Eénheid en waar Volksgeluk te verzaken.*

Daarna ſtelt de Preſident voor, om de verdere Deliberatien over dit ontwerp als ook de Vergadering te adjourneeren tot Maandag morgen ten 11 uuren, en geconcludeerd conform.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 260. *Saturdag den 26 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Maandag den* 21 *November* 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

De Vergadering wordt ten elf uuren geöpend. De notulen worden gerefumeerd en gearresteerd.

Eenige Requesten om Paspoorten: — geaccordeerd, by favorabel advys van de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie.

De Deliberatien over het ontwerp van Constitutie worden hervat.

De Burger *Vitringa*, aan het woord zynde, beklimt den Spreekstoel, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

De dag, waarop het Plan van eene Constitutie, door de Nationaale Commissie voor 't Nederlandsche Volk ontworpen, ter dezer Vergadering staatlyk wierd ingebracht, was zekerlyk een der gewichtigste, waar van onze gedenkschriften, en die onzer Voorouderen getuigenis dragen. Hy was daarom zo gewigtig, om dat deze de eerste stap is, die het Volk van Nederland geleiden moet, tot eene Constitutie, welke het zo hoognodig heeft, en welke met eenen eerlyken en bestendigen Vrede, de eenige gronden zyn, op welken het zich het behoud van het Vaderland, en het heil van al wat hun daar in dierbaar is, beloven kan, daar tog deeze alleen 's Lands algemeene Financien, benevens de zenuwen van den Staat, den Koophandel, Zeevaart en Fabriken herstellen kunnen.

De tweede schrede, die ons tot het verkrygen der Constitutie moet leiden, is, de raadpleging waar meede wy thans onledig zyn, of dezelve namelyk, over het geheel beschouwd, kan en moet gelegd worden tot een grond en voorwerp onzer deliberatien. En daar ik met myne geachte Mede-Gecommitteerden met het vertrouwen myner Mede-Burgeren in zoo verre ben vereerd geweest, dat men my meede tot het bekleden dier Commissie had benoemd, zo heb ik geoordeeld, dat men ook billyk kon verwachten, dat ik, (benevens myne Medebroederen, die dit mogten goedvinden) de hoofdgronden van dat Rapport, vooral voor zo ver ik met dezelven heb ingestemd, eenigzints nader zou trachten te ontvouwen en te adstrueeren, om zo naar myn zeer bepaald vermogen iets te helpen toebrengen, ten einde gyl. de gronden van dat Rapport, of liever die, welken myne opinie bepaald hebben, tegelyk met het stuk zelf zoudet kunnen overzien, en het een met het ander beoordeelen.

In het volbrengen van dien my zelven voorgeschreeven taak heb ik gemeend dezen leidraad te moeten volvolgen.

Ten eersten, te ontvouwen wat men naar myn begrip door de aanneming der Constitutie tot een object van deliberatie, al of niet beslischt en bepaald.

Ten tweeden, zal ik het gewaagde van eene rejectie derzelve in tegenstelling der aanneeming trachten te doen zien.

Ten derde, de generaale hoofdgronden onderzoeken, welken deze Vergadering naar veeler oordeel tot die rejectie moesten bepalen en doen besluiten, onder welke voornamelyk het gebrek van genoegzaame éénheid, in het binnenlandsch Bewind, beneevens de al te groote magt, welke aan de Departementaale bestuuren in derzelver huishoudelyke zaaken zou zyn overgelaaten, in aanmerking zal moeten komen; en vooral dit gebrek aan éénheid in de respective finantien en de niet ineensmelting der oude provinciaale nu departementaale schulden, waar van onafscheidelyk, en uit dien hoofde voornamenlyk geconserveerd, de oude verdeeling deezer Landen.

Ten vierden, zal ik eenigzins in detail en in de byzonderheeden moeten trachten naar te gaan de motiven, welken naar het oordeel van zommige derzelve leden,

de Vergadering behoorden overtehaalen tot die verwerping, en die moveerende redenen, zo het doenlyk is, wederleggen en ontzenuwen.

Waar uit dan eindelyk en *ten vyfden*, de conclusie myner opinie, en advis tot aanneming van dit Plan, tot een poinct van deliberatie over het geheel, als van zelfs volgen zal.

Door deze aanneming dan, in de eerste plaats, is men myns achtens wel verre van te beslisschen, dat alle de hoofdpoincten en de gronddeelen van dit Plan, zoo als ze by het zelve zyn voorgesteld, die van deeze Vergadering daar door zouden worden.

Indien ik de wettigheid dezer consequentie, met eenige grond, uit deze acceptatie kon afleiden, zou ik een van die geenen zyn, welken in die aanneeming veel zwarigheids zouden vinden.

Ja, Burgers Representanten! ik zelf heb gewichtige bedenkingen tegen een aantal poincten van dit Plan, en daar onder zelfs eenigen, die ik als hoofdpoincten beschouwen, als daar is onder anderen het Capittel van den Staatsraad en der revisie der Constitutie, dan waaromtrent ik by de discussien myn gevoelen zal uitbrengen. Trouwens hoe moeilyk is de bepaling en definitie van hoofdpoincten, en in welke eindelooze en onvruchtbaare discussien zou men niet worden weggevoerd, wanneer men angstig wilde uitmaken, wat al of niet onder hoofdpoincten en gronden moet worden gebracht; de generale hoofdgronden van Volks Souverainiteit, en Volks-Regeering by Representatie, zo als men die gewoon is te noemen, en die men wel zal erkennen, den grondslag van het geheele Plan uittemaken, onder deze betwisbaare gronden niet begreepen.

Ik zou dus zelf, gewisselyk door myn stem niet tot een onbepaalde acceptatie gaarne mede werken, en vooral zou ik nimmer eenigen hinder willen toebrengen, aan alle zoodanige eventueele heilzaame verbeteringen, waar voor dit plan zeker vatbaar zal zyn, en met een gewenscht succes door zoo veele uitmuntende Mannen, en verlichte verstanden, als ik onder de Leden dezer Vergadering eerbiedige en bewondere, daar in kunnen, en zonder twyfel zullen worden gebracht.

Dan door dit Decreet van aanneeming, over het geheel, verklaard, naar myn begrip, de Vergadering in substantie niets anders:

Dan dat het overgegeeven Plan van Constitutie, wat de hoofdzaaken betreft, zoo is ingericht, dat men hetzelve beschouwd, als eene nadere en gezette deliberatie verdienende, en tevens oordeelt, dat 'er door eventueele vermeerderingen, wyzigingen, veranderingen en verbeteringen een geheel van te vormen zal zyn, het welk waardig zou zyn aan het Nederlandsche Volk te worden aangeboden door derzelver gezamentlyke vertegenwoordigers, om, zonder eenige verdere bepaaling, door dezelve te kunnen worden aangenoomen of verworpen, en uit dit geavanceerde meene ik wettig te kunnen afleiden relatif myne 1ste stelling dat 'er door eene zoodanige acceptatie aan de zyde dezer Vergadering niets gewaagd, noch aan eenige fustenue van derzelver leeden eenige præjudicie word toegebracht.

Hier teegen stelle men nu eens over, Burgers Representanten, het gevaar eener verwerping van het geheele Plan.

Men bedenke dat hier uit zou volgen, dat door een getal van tien andere Leeden dezer Vergadering, gevoegd by het oude een en twintig tal, binnen een Maand een verbeterd ontwerp zou moeten worden in de Wereld gebracht, het welk dan, het mogt uitvallen hoe het wilde, door Ul. niet weder zou kunnen worden gerejecteerd.

Aan Ul. het gewaagde van deezen proef anders dan met een woord te herinneren zou beledigend zyn voor Ul. doorzicht.

Een en dertig Leeden, dikwerf met een aantal verschillende opinien over cardinaale poincten, binnen eene tyd ruimte van een Maand, alle hunne verschillende wysen van beschouwen te doen discutieeren en zoo veel mogelyk tot een punt en geheel te doen brengen, behoord dit niet onder den kring der physique onmogelykheden?

Was 'er eene enkele kleine afdeeling op deze wyze af te werken, dit zou moeyelyk, maar mogelyk zyn.

Doch eene geheele Constitutie! niemand kan dit stellen.

Het zou dus met andere woorden, onder reverentie gedecreteerd zyn.

„ Er zal geene Constitutie, op eene regelmatige wy„ ze in de wereld gebracht, tot een voorwerp onzer de„ liberatien worden gesteld.

Dan, zoo men de mogelykheid al eens toegaf.

Welke zouden de gevolgen zyn?

Twee, zeer waarschynlyk in veele hoofdpoincten tegen elkanderen aanloopende, plans zouden aan de Natie moeten worden medegedeeld, om in de respective gewesten afzonderlyk te worden overwoogen.

Zou hier van niet het natuurlyk gevolg weezen, dat in het eene gedeelte onzes Vaderlands, het eerste, in een ander, het tweede plan zou worden aangenoomen?

En zie daar den fakkel van onzalige tweedracht, misschien onherroepelyk en onblusbaar, voor eeuwig in ons nu reeds zoo geschokt en gefolterd dierbaar Vaderland geworpen.

En zo iemand onzer dit een of ander slechts voor een mogelyk gevolg houd van deze rejectie, zo is, ik ben 'er van verzekerd, onzer aller besluit tot eene hier voor opgegeevene aanneeming by ons zelven genomen.

En myn tweede stuk houde ik hier reeds meede afgedaan.

Dan nu word ten derden de vraag.

Moeten de by het subjecte plan gelegde gronden, welke volgens veeler gevoelen, noch genoegzaame eenheid van het binnenlands Bestuur, noch finantieele eenheid, ten grondslagen hebben, deze Vergadering niet overhalen, om, de gevolgen mogen dan zyn, hoe ze willen, het overgegeeven Plan over het geheel te verwerpen.

Zie daar eene op zich zelve, in het afgetrokkene, en ook, met betrekking tot de tegenwoordige situatie van ty-

tyden en zaaken, eene allergewigtigste vraage.

Laten wy, Burgers Representanten! hier by onzen aandagt een weinig nader bepalen. Het geheele Volk van Nederland en elk gedeelte derzelve haakt na het meest mogelyk geluk.

Dit is de zucht van elk Lid der Maatschappy, en dus ook dat van derzelver Collective Leden; dan in den weg, welke tot dat geluk leid, zyn het de beste, de kundigste, de braafste Mannen onzes Vaderlands oneens.

Ter goeder trouw verschillen zy over de middelen, bepaaldlyk over eene volstrekte eenheid, zo van binnenlandsch Bestuur, als van Finantien.

Myn personeel gevoelen, waar voor ik elders openlyk uitkwam, zal hier omtrend niet twyfelachtig zyn.

Ik zal dus Ulieden den kostelyken tyd door herhaalingen van dezelfde gronden niet ontroven. Immers zulks zo veel ik kan tragten te vermyden.

Ik zal alleen dit zeggen, dat, wat het eerste Lid dier vraage, de absolute eenheid van het Binnenlandsch Bestuur, betreft, voor en tegen allergewichtigste argumenten worden ingebracht, die, welken door onze geëerde Ambtgenooten *van de Kasteele* en *Luiken* in dit zelfde Spreekgestoelte, hoe zeer ieder hunner eene tegenstrydige opinie koesterde, met zoo veele welsprekendheid, kracht en klem zyn bepleit, kunnen hier van ten doorslaande bewyzen strekken.

Men legge trouwens in de schaal der absolute eenheid:

De motiven die daar voor worden ingebragt, en welker som, zo ik my niet bedriege, hier op nederkomt. Deeze éénheid concentreerd de meest mogelyke energie en kracht van het bestier.

Zy strekt ter voorkoming van botzingen en tegenstand tegen het belang van het algemeen.

Ter wegruiming en vernietiging van den ouden provinciaalen geest.

Hier komt by, zegt men, de vrees der eindelinge te rug roeping, door de geduchte verwyderingen der gewesten, ter vereffening der verschillende belangen, van eenen Stadhouder, wiens gehechtheid aan onze erfvyanden, en gehoorgeving aan verkeerden Raad, men met zoo veel recht en reeden beschouwd, als onzen bloei, welvaart en vermeerdering van Koophandel en Zeevaart, de doodelykste slaagen te hebben toegebracht, en der Ingezetenen politique Vryheid, eeuwige hinderpaalen te hebben in den weg gestelt, en vooral den wensch en de begeerte des Volks, die men hier voor alleguëerd.

Hier tegen over stelle men de argumentatien, welken tegen die volstrekte éénheid kunnen worden aangevoerd, wanneer ik daar in, (gelyk ik niet schroome, Burgers Representanten! tot dat ik van het tegendeel zal zyn overtuigd, als myn gevoelen te belyden) niet alleen geen geluk, maar het verderf van het Vaderland meende te voorzien.

Ontkennende dat de hier vooren opgegeevene gevolgen uit dit stelzel vloeyen zouden, kan men dus redeneeren in substantie.

Het Volk van Neederland, bestaat nog op dit ogenblik in hunne huishoudelyke en finantieele betrekkingen, als neegen onderscheidene Landschappen, door een naauw verband vereenigde Landschappen; deeze band word genoemt fœderatie of fœderalisme: welk een gevreest woord! dan hoe dit zy, dit foederalisme (vergunt my, Burgers Representanten! nu het te pas komt, hier eens te zeggen) hoe gehaat dit woord ook zy, hoe zeer in een scheldnaam verkeerd, gelyk staande aan die van Kettery in het midden der zestiende eeuw, en 't welk ik zelf in de tegenwoordige staat van zaaken als zwak en verderfelyk beschouwe.

Dit Fœderalisme, het welk in de voorige eeuw niet belettede, dat ons Vaderland een der luisterlykste rollen onder de Volken van Europa speelde, het welk niet verhinderde, dat de sleutels van de Zond in onze Havens en Dokkens berusteden:

Dat het vuur en de verwoesting, die voor ons wierden bereid, aan onze vyanden in hun eigen Rivieren wierd overgebragt, en de heerschappy der Zee met het beste gevolg aan hun wierd betwist:

De Souverainiteit der Gewesten, welker verdediging tegen eenen Usurpeerenden Stadhouder, zelfs aan den drempel dezer Ulieder Vergadering, door Vader *Barneveld* metzyn bloed verzegeld wierd:

Die aan de braave *de Witten* slegts eenige schreeden van hier door het beleid van *Willem den III.* het leven kostede:

Welker verdediging onze waardigste Regenten in den Loevensteinsen Kerker deed boeyen:

Die het magtig Amsterdam, dat zo vaak het palladium der Vryheid onschendbaar hielp bewaaren, een Beleg van haar eigen Stadhouder, met door haar zelve gevoede Krygsbenden, deed verduuren.

Deze toen gelukkigste, toen allergeschikste Regeeringsvorm, waar voor Orange zelf beefde, die *Maurits* toevlucht moest doen nemen tot een meer geconcentreerd Bewind van Hun Hoog Mogende, alwaar *Willem den II.* ook autorisatie van zyne wandaden ging vragen, die den laatsten Stadhouder, tegen de Patriotsche Souveraine Provincien van Holland, Overysel en Stad en Lande dekte.

Deze Souverainiteit, waar van onze Voorouderen zulke gezegende vruchten plukten, heeft eenige meerdere aanspraak op de dankbaarheid; immers op 't menagement der nakomelingschap, dan men thans schynt te geloven.

Maar ook dit zelfde Fœderalisme, 't welk in laatere dagen, door de paallooze heerschzucht der Stadhouders gesterkt, door de vleizucht van veele Regenten, en door het overwigt van een Militair Gouvernement, geschraagd door Engelschen invloed, is (ik erken 't) volkomen een werktuig van ons verderf geworden.

Dan ik herhaal het, wy moeten, hoe zeer dit thans waarheid zy, ons echter door den geest van deezen tyd niet zo ver laten wegvoeren, dat wy, als het te pas komt, zo wel niet 't goed als het kwaad van het thans afgekeurde systhema zouden durven aanvoeren. Dan immers zouden wy aan de gedagtenis van geliefde Voorouderen, die daar in hun geluk zochten en vonden, ontrouw worden.

Dit

Dit verband of fœderatie, dat in den aanvang onzer existentie als mogendheid, en zelfs een geruimen tyd daar na ons Land vry gelukkig maakte, ja ik zou haast zeggen twee eeuwen bestaans, en roems teld, en het welk ons wonderlyk plekje gronds tot eenen trap van luister en magt verhief, waar door het geacht en gezocht wierd by vrienden en bondgenooten, en geducht by vyanden.

Dit systhema is, door een aantal meer en meer ingesloopene misbruiken, door de steeds meer en meer uitgezette paalen van successive Stadhouderlyke Bestieren, door de hatelykste Aristocratie van Regenten en Ministers, door eene in byna het gantsche Land geëtablisseerd geweest zynde Familje-Regeering, door eene steeds meer en meer toegenoomene verbastering van de belangloosheid, œconomie en andere deugden onzer Voorouderen, en dat zelfs zedert een vry langen tyd, voor dit Land schadelyk en nadeelig geworden.

Maar vooral is hetzelve zederd onze jongste Omwenteling, en in onzen betrekkelyken toestand naar buiten, en naar binnen, (ik erken het volmondig, Burgers Representanten!) volstrekt onbruikbaar en verderffelyk. In deeze constellatie dan van tyden en zaaken, behoorenwy te streeven na de meest mogelyke eenheid:

Wy moeten alle de krachten der Leden van ons zoo deerlyk geschokt Staatslichaam vereenigen tot behoud van het geheel.

Wy moeten in alle onze betrekkingen naar buiten niet alleen, maar ook in alle onze algemeene belangen, die een en ondeelbaarheid van het bestier ongereserveerd en onbepaald aanneemen,

Wy moeten krachtdadig verhinderen, door de Constitutie zelve, dat nimmer eenig gedeelte onzes Neederlandschen Volks in de mogelykheid zy, om door eenig wettig middel eenigen Stadhouderlyken invloed, benevens alle daar meede gepaard gaande verdeeldheden, rampen en verwarringen, zelfs by consequentie, te kunnen herstellen.

En onwettige middelen, deze zal de kracht van het bestier wel tegengaan en toch in alle gevalle moeten teegengaan.

Voor eene in 't Huishoudelyke gemodificeerde eenheid pleit al verder het argument:

Dat onze bezondere en gecompliqueerde Huishoudelyke belangens, onze plaatselyke bloei en welvaart, best en regelmatigst door hier toe in het bezonder gekomene departementaale en plaatselyke bestierders kunnen worden waargenoomen;

Dat de invloed van de ingezetenen meer onmiddelyk, meer van naby, op dezelven kan en behoord te werken;

Dat zy hunne bezondere plaatselyke belangen niet ver van hunnen woonplaatzen en ook by die, welken over het geheel hen niet kennen, noch van hen gekend worden, behoeven te gaan voordraagen en aanbieden.

Dat zy het middenpunt van dat huishoudelyk Bestier, waar van de stralen tog, gelyk die der Zon, altyd naar mate die verder van het centrum verwyderd worden, vruchtbaarheid en kracht verliezen, meer in hunne nabyheid, en als het waare onder hun oog, kunnen geplaatst krygen, waar door de Som hunner individueele en burgerlyke Vryheid in het oneindige vermeerderd word, eene Vryheid, een invloed, waar op deeze Natie door alle tyden heen den grootsten prys heeft gesteld.

Terwyl deeze zelfde voorstanders eener gemodificeerde eenheid, immers die, waar onder ik my het liefst rangschikke, gulhartig toegeeven, dat men geene Souverainiteit tegen Souverainiteit behoord te stellen; geen imperium in imperio; dat alle middelen moeten worden aangewend, om alle botsing van belangen voor te koomen; dat hier toe nimmer dezelfde onderwerpen moet kunnen werken; dat alle oppositie tegen de Hoogste magt in den haar aanbevoolen werkkring, ten kragtigsten tegengegaan en ten strengsten gestraft moet worden; kortom, dat men ten duidelykften moet kunnen zeggen.

Hier staan de baken, deze zyn de grenzen van elk gezag.

En zyn 'er in het overgegeven plan, gelyk zeer mogelyk is, en ik niet wil ontkennen, eenige dubbelzinnige uitdrukkingen, eenige twyfelachtige artikelen, die aanloopen tegen deeze gelegde gronden, zo ben ik volvaardig en gereed, om in den loop onzer deliberatien, naar myn vermogen, en met myne stem die te helpen uit den weg te ruimen.

De allegatie voords, dat het Volk de volstrekste eenheid begeerd, word door die, welken deze stelling ontkennen, rondelyk tegengesproken; en myne overtuiging zegt ook my, nimmer is my die Volksbegeerte gebleken; en ik zou dus even weinig vryheid vinden, om dit bewys, dat alles zou afdoen, voor of tegen myn gevoelen te durven aanhaalen.

En dit maakt, dat aan ons in onze gewichtige betrekkingen, niets overblyft dan volgens de overtuiging van ons hart en geweeten naar ons beste licht, de middelen tot het meeste Volks geluk te zoeken, en hun die ter goed of afkeuring voor te dragen.

Dan hoe dit zy, meen ik hier uit dit besluit te mogen trekken, dat dit gebrek van eenheid in het Binnenlandsch Bestier in het algemeen, geen genoegzaamen grond kan opleeveren, om daarop in eene zoo moeilyke en betwiste zaak, waar voor en tegen zo veel kan worden ingebracht, dit Plan van Constitutie by voorraad, reeds te verwerpen. Maar wel, dat men op alle mogelyke wyze het voor en tegen wikken en wegen, en daar na eerst uitspraak doen moet.

Dan ik spoede my ter behandeling van de tweede subordinate afdeeling, van myn derde hoofdpoinct.

De onderzoeking namelyk, of de separaat geblevene huishouding, en alle de respective Departementen in het Financieele, benevens de niet incensmelting der oude Provinciale schulden eenen genoegzamen grond kunnen uitle-

evenen, ter verwerping van de Acte van Constitutie.

Ik gevoele zelfs de zwaarte van den taak, dien ik op my neme van tegen de welsprekende Redenaars, die deeze stukken zoo gezet en zoo schoon hebben behandelt, 't eerst op te treeden, en naar myn zo bepaald vermogen met bewyzen te trachten daar te doen.

Dat wel verre, dat deeze een grond zou opleveren, ter verwerping der Acte, in het tegenovergesteld geval, die rejectie om een aantal redenen zou moeten volgen.

En in de behandeling van dit moeilyk financieel vak, zullen wy een weinig nader moeten trachten te onderzoeken.

A. Moeten 'er algemeene lasten, met affchaffing der oude Provinciaale Quota's worden geintroduceerd?

B. Moeten 'er algemeene lasten voor alle huishoudelyke behoeften worden ingevoerd? of met andere woorden, moeten alle finantieele middelen van alle Gewesten worden gemeen gemaakt, en aan de directie van het algemeen Wetgevend Lichaam worden overgelaaten?

C. Het geen met dit laatste poinct in een naauw verband staat, en daar van onafscheidelyk is, moeten de oude schulden der Provincien dien ten gevolge worden in een gesmolten en geamalgameerd?

Dan, het zy my vergund, Burgers Representanten! alvorens deze hoofdpoincten te detailleeren, de eene en andere generale reflexie op dit onderwerp te laten voorafgaan.

De onderscheidene Gewesten, die wy ondersteld hebben als al die magt en al dat gezag, het welk vereischt wierd om dezelven naar buiten gevreesd, en naar binnen gelukkig te maaken, onderling te hebben gemeen gemaakt.

En alleen aan zich gereserveerd, en niet aan het geheel te hebben afgestaan, eenige huishoudelyke rechten welken zy daarom niet wel eerst kunnen overgeven, en daar na weder van het algemeen bestier, als ter leen terug ontvangen, om dat dit de duurzaamheid en zekerheid van het behoud derzelver op zeer losse schroeven zou stellen, en van de willekeur van het geheel zou afhanglyk maken; het welk van dezelven niet te vergen is, wanneer men de onderstelling aanneemt, dat zy die reservatie tot haar zelfsbehoud volstrektelyk hebben nodig geoordeeld, nadien niemand, nog ook eene maatschappy, meer kan gerekend worden afgestaan, dat tot eigen behoud en geluk, en meerdere beveiliging noodzaakelyk is.

Deeze gewesten, zeg ik, kunnen, myns inziens, behoudens hun zucht tot hun zelfsbehoud, niet geraaden worden, (immers ik zou het aan dezelven afraaden) om hunne finantien, eigendommen en schulden onbepaald onder een te mengen.

Ik zegge, ze kunnen dit niet doen, ongelimiteerd en onbepaald, om dat ik hartlyk en ter goeder trouwe wensche, en deezen wensch by elke gepaste gelegenheid openlyk heb uitgeboezemd, dat 'er eene meerdere éénheid eene meerdere gemeenmaking zelfs van het finantieele wierd daargesteld, dan by het Rapport is geproponeerd.

En het is dan wel speciaal met betrekking tot dit eerste poinct dat ik geene zwarigheid maake om, hoe bepaald myne kundigheden vooral in het finantieele vak mogen zyn, te declareeren, dat ik de invoering van algemeene lasten naar het relatif vermogen der Ingezetenen van de respective departementen berekend, en daarmede overeenkoomende, voor alle de algemeene behoeften des Lands mogelyk ja noodzaakelyk houde.

Deze zyn by de Unie van Utrecht gestipuleerd, door onze kundigste Staatsmannen, waar onder den grooten *Slingeland* bedoeld, dan, deezen zyn door Holland na de Unie van Utrecht tegengehouden.

En och of het voor ons bewaard waare, die daar te stellen

De Quotes, trouwens zyn aan een oneindig aantal moeilykheden onderhevig.

De bronnen van een aantal twisten, en verdeeldheden, en middelen van executie derzelven, gelyk de geschiedboeken van ons Vaderland steeds hebben geleerd, zwak en onvoldoende en zo ze dit al niet mogten zyn, zou die executie dan noch veel licht in derzelver uitvoering onrechtvaardig wezen.

En volkomen erkenne ik tevens, dat de beste middelen van arbitrage, door onze Staatsmannen in derzelver staatkundige geschriften, en by ons Rapport op hun voetspoor opgegeven, aan een reeks van onuitvoerlykheden, te leur stellingen en difficulteiten onderhevig blyven; om dat het in den grond bykans onmogelyk blyft volkomen onpartydige scheidslieden daartoe te vinden.

Deze Quotes dus, zeg ik, behoorden met wortel en tak, naar myn inzien, te worden uitgeroeid.

Zo dat alleen de maatstaf van het Comparatif vermogen der ingezetenen, waar op men toch altyd moet stellen dat de quotes gebaleerd zyn, daar van overig blyve.

Dan hier mede wil ik geenzints stellen, Burgers Representanten! dat het Rapport ten dezen opzichte zoo volstrekt verwerpelyk zy, of dat het zelve die invectives verdiene, waar mede men het in zulke ruime mate begiftigd heeft.

Neen! zo lang die middelen door de in dit vak kundigste Mannen niet voldoende zullen zyn opgegeven moet men zich wel aan een diergelyk ongenoegzaam middel houden.

En het is onder die restrictie en onder die alleen, dat ik met dit plan heb ingestemd.

Maar de behandeling van dit gedeelte van ons financieel Rapport brengt ons tot eene ander generale aanmerking op dit respect, welke deze is.

Holland, voor zoo ver het zelve mooge kunnen sustineeren bezwaard te zyn by het opgegeven plan, kan alleen, immers bykans alleen, voor zoo verre gegraveerd zyn als derzelver quotes te hoog mogt zyn gesteld in den ordinairen staat van Oorlog, in dat Rapport op dertien en een half Millioen aangeslagen; want van alle extraordinaire petitien en behoeften des Lands, word aan het Wetgevend Lichaam handen en voeten (gelyk men zegt) losgelaaten, om in de geheele Republicq op eene

eene gelyke wyze die behoeften te vinden.

Het bezwaar dus van Holland in de quotes over welke gegrond of ongegrondheid ik niet durf bellissen, kan, dunkt my, alleen daar in residereh, dat dat gewest in 1792 van ƒ 58 — 6 — 4¼ in het 100 in het ordinaire op ƒ 62 — 1 — 11. is gebracht.

Voor dien tyd hebben de beste, de kundigste Regenten des Lands, welken voor het noodlottig jaar van 1787, in dit vak hebben gearbeid, waar van 'er noch een onder de geachte Leden deezer Vergadering aanwezig is, op wien ik my, schoon met hem nimmer over dit sujet gesproken hebbende, wel zou durven beroepen.

Voor dien tyd zeg ik, is 'er aan de zyde zelf, der meeste Patriottische Hollandsche Regenten, nimmer over een te hoogen aanslag der Quotes geklaagd.

En hier door dunkt my vervallen een aantal argumenten op deezen te hoogen aanslag der Quotes, immers tot dien tyd toe gebouwd.

En zo dit bewys hier toe niet genoegzaam waare, zou de bloeiende staat der Hollandsche Geldmiddelen voor den fatalen Engelschen Oorlog in 1780, de tot aflossing geaffecteerde Fondzen ter dier tyd; en de van verscheidene zyden my verzekerde overvloed van comptante Specien, waarvan de respective Comptoiren, zo by Holland als ter Generaliteit overvloeden in de jaaren 1778 en 1779, deeze assertie wel eenigzins kunnen elucideeren.

Wat nu aangaat, ons tweede poinct, of namelyk alle verdere Departementaale Lasten zullen moeten worden gemeen gemaakt, en dus de volstrekste eenheid in het geheele Financieele wezen der Republiek worden ingevoerd?

Daar omtrend moet ik even ongereserveerd verklaaren, dat dit my ondoenlyk voorkomt. Omdat het onmogelyk is de perceptie derzelven door de geheele Republiek immer op dezelfden voet te brengen.

Reëele Lasten mogen al eens naar het comparatif vermogen der Gewesten kunnen geschikt en berekend worden; maar van personeele of consumtive zal dit wel onmogelyk weezen.

Een Hoorngeld, een Impost op Bezaaide Landen, op Gemaal, Zeep en andere middelen, dat in Holland matig was, zou in Drenthe, Overysfel en het grootste gedeelte van Gelderland en Braband, en overal, alwaar aan de natuur met de zwaarste kosten de weinige vrugten van schrale gronden moeten worden ontwrongen, exorbitant en ondragelyk wezen, zynde het ten deezen ontwyffelbaar dat veel of weinig te betaalen, alleen betrekkelyke woorden zyn, betekenende niet anders, dan te veel of te weinig

Voeg hier by, dat dezelfde middelen, voor rekening der Departementaale Besluuren ingevorderd, altoos in proportie oneindig meer zullen opbrengen, dan die, welken voor het gemeene Land worden geheeven.

Zo lang menschen menschen zyn, zal in het algemeen veelal het belang het richtsnoer hunner daaden weezen.

En de waking en 't toeverzigt, en beletting van sluikeryen en fraudes op de heffingen zullen altoos best en vruchtbaarst kunnen worden geregeld door Bestuurders, die de relative situatie, het zy aan de grenzen van andere Landen en diergelyke omstandigheden, of wel de locale misbruiken en fraudes, meest door de ondervinding geleerd hebben, tegen te gaan.

Maar daarenboven zyn het die Bestuuren, die oneindig beter de benodigdheden bepaalen, de wegen van bezuiniging bestemmen, en de executien der lasten regelen kunnen, dan het algemeen Bestuur, het welk met alle die byzonderheden by mogelykheid niet even bekend kan zyn.

Maar by dit alles komt een allergewichtigste zwarigheid tegen eene onbepaalde vermenging van finantien.

Tot op dit ogenblik toe, na zo veel worsteling, na zoo veel zwarigheden, die men tegen de introductie van diergelyke algemeene lasten heeft ingebracht, is 'er noch niemand met een uitgewerkt voldoend plan ten deezen opzichte verscheenen, want in materie van finantien is het toch niet genoeg algemeene principes op te geeven, zonder op aritmetische gronden te hebben bewezen, dat dezelven billyk, naar het relatif vermoogen der Ingezetenen duurzaam berekend, en genoegzaam tot het bedoelde einde wezen zullen; maar voor al zal dit in ons geval insufficant zyn, om dat het ten hoogsten onstaatkundig en gewaagd zou weezen, naar myn inzien, om een door langduurige ondervinding en dikwerf na den grootsten tegenstand geëtablisseerd finantieel Systhema, het welk overal in train gebracht is, en over het geheel aan het oogmerk volkomen voldoet, af te breken, en een ander niet door de ondervinding gestaafd, naauwelyks en gros, immers alleen op 't papier uitgewerkt, in de plaats te stellen, ten minsten, die daarstelling teegen een zekeren min of meer bepaalde tyd constitutioneel, en dus onherroepelyk dat Systhema, (het mooge dan op den duur uitvoerlyk worden bevonden of niet) te arresteeren en te doen invoeren; en dat in tydperken als de onze, hoedanige hoogst waarschynlyk, nog lang zullen duuren, waar in men alle riemen zal moeten te boord leggen, om de richtigste en regulierste invordering der lasten te bevorderen. Om hier door en tevens door de meest mogelyke zuinige en minst kostbaare Administratie, de reeds te veel gedrukte Ingezetenen voor het vervolg van extraordinaire lasten te kunnen ontheffen en, het geen de Hemel geeve, allenins met der tyd te kunnen verligten.

En hier meede meene ik genoeg gezegd te hebben, ten betooge, dat het hoog waarschynlyk ondoenlyk zal zyn, overal in dit gemeenebest, alwaar alle Zeden, gebruiken, krachten, vermogens, geaardheeden, voortbrengselen, vrugtbaarheid en wat niet al, oneindig verschillend zyn, alle middelen van belasting ten behoeve van het algemeen te doen heffen, en die tevens naar de relative vermogens op eenen algemeenen voet vast te stellen en generalyk te introduceeren.

Ik spoede my dus tot myn derde subordinate poinct, de gewichtige vrage, ten nauwsten met de voorige verbonden. Burgers Representanten! moeten en behoren de oude schulden der resp. gewesten te worden in een gesmolten en geamalguameerd.

Maar

Maar hoe allergewigtigst dit ſtuk op zich zelve zy-zal ik echter ten deezen in de byzonderheden kort kunnen weezen, vermids ik myne gedachte elders hier over gezet heb uitgebracht; en zal alleen met weinige aanmerken: dat ik die amalgamme beſchouwe als onrechtvaardig: onſtaatkundig, en ten hoogſten verderfelyk voor de meeste gewesten van ons Vaderland, en deeze zyn geen gewaagde magtſpreuken, Burgers Repreſentanten! Neen die maatregul is zelfs dubbeld onrechtvaardig, eensdeels, om dat men aan de Collective ingezetenen hunne eigendommen, zonder hun voorafgegaan expres conſent, zou ontneemen en hen met ſchulden bezwaaren, die zy noch hunne voorouderen nimmer gemaakt hebben; en ook daarom, om dat men Contracten zou ſchenden, die met de Crediteuren der respective gewesten, door de voormalige Staaten van den Lande, wier morele perſoo en de tegenwoordige beſtierders in dezen blyven repreſenteeren, zyn ingegaan, waar by hun die respective hypotheken, lasten en inkomſten legaal zyn verbonden, en van welker zekerheid, men hen even weinig, als de gewesten van derzelver bezitting kan berooven.

Maar ook deeze maatregel is onſtaatkundig, wanneer men de Conſtitutie algemeen wil aangenoomen hebben.

En zou men dit met grond kunnen verwachten, wanneer zoo veele gedeelten van ons Vaderland, daar door niet alleen ten hoogſten en boven vermogen bezwaard, maar ook eindelyk ten verderve zouden moeten worden gebracht; en de verderfelykheid trouwens van deezen maatregel voor die gewesten, zal niet weinig geëucideerd kunnen worden, wanneer men 'er de noodwendige gevolgen van overweegt, en de hoeveelheid van elks bezwaar in dezen in aanmerking neemt, het zy men die, naar de tegenwoordige quote of wel naar de Volkrykheid berekene.

Ten deezen nu komt 's my niet ondienſtig voor, Uliedén, Burgers Repreſentanten, op dit respect Uliedén in ſtaat te ſtellen: om als met een enkelen opſlag van het oog een korte Tabelle hier van te exhibeeren, tot welker vervaardiging een der geächte Mede-Leden onzer Commiſſie zich verledigd heeft, en die vry nauwkeurig is, zynde de ſchulden der Gewesten, behalven die der Generaliteit, daar by op eene totaale ſom van zeven honderd millioenen, en dus niet te ruim genomen.

In de onderſtelling, dat de gezamentlyke Ingezetenen van elk Gewest daar in zoo veel zouden dragen als de tegenswoordige Quota van hunne respectivelyke Gewesten beloopt, zoude dit uitmaken in

	Capitaal,	en in *Renten*:
voor die van Braband	*f* 21,000,000- 0-0	*f* 577,500- 0 0
van Utrecht	31,500,000- 0-0-	866,250- 0 0
van Gelderland	42,291,666-13 4-	1 163,019 19 2
van Stad en Lande	37,683,333 6-8-	1,036,291-13 4
van Drenthe	6,941,666 13-4-	190,896-14 2
van Overysſel	24,325,000- 0-0-	668 937-10 0
van Holland	434,350,000- 0-0-	11,944 625 0-0
van Zeeland	26,600,000- 0-0-	731 500 0-0
van Vriesland	65,450,000- 0-0-	1,799,875 0-0
bedragende te zam	*f* 690,141,666-13 4	*f* 18,978,895-16 8

En ontbreekt dus aan de volle Somma	*f* 9,858,333- 6-8	*f* 271,104- 3-4

Dog dit word veroorzaakt door dat de Quota van Braband *f* 1 - 8 - 2 minder bepaald is, dan die van de Generaliteits Cas bedroeg.

Dan men mogt verkiezen ten baſis de bevolking der onderſcheidene Gewesten aanteneemen. — In dit geval zoude de berekening aanmerkelyk differeeren, van die, welke hier boven naar de Quota is gemaakt, want dan zoude moeten draagen

De gezamentlyke Ingezetenen	in *Capitaal*	en in *Renten*:
van Braband	*f* 78,400,000 0 0	*f* 2,156,000 0-0
van Utrecht	34 580,000-0 0-	950,950- 0 0
van Gelderland	77,490,000 0-0-	2,130,975 0-0
van Stad en Lande	39,585,000 0 0-	1,088,587-10 0
van Drenthe	14 770,000-0-0-	406,175- 0 0
van Overysſel	50,260,000 0-0-	1,382,150- 0-0
van Holland	307,475,000-0 0-	8,455 562 10-0
van Zeeland	30,625,000-0 0-	842,187-10 0
van Vriesland	59,045,000-0-0-	1,623,737-10-0
van Dinteloord met de Willemſtad	945,000-0-0-	25,987-10 0
van Buren	1,295,000-0-0-	35,612 10 0
van Culemborg	1,400 000 0-0-	38,500- 0-0
van Ameland	1,085 000 0 0-	29,837-10 0
van Westerwolde	3,045,000-0-0-	83,737-10 0
	f 700,000,000 0-0	*f* 19,250,000- 0-0

Men zegge niet, dat deeze Rekening mank gaat, want dan zou men mooten bewyzen, dat men voor had de Ingezetenen der Gewesten minder dan naar den maatſtaf der tegenwoordige quota te taxeeren, trouwens naar die der Volkrykheid, zou 't nog wat anders te zeggen zyn, gelyk wy zagen; want te zeggen, dat men de last enkel op de meest gegoede zal doen aankomen, zal wel geene verandering in de zaak maken; wanneer immers de gegoede Ingezetenen boven hun vermogen bezwaard zyn, en alzo worden uitgeput, zal 'er voor den behoeftigen Burger wel niet veel overig blyven; of wel, men zou moeten bewyzen, dat de respective Ingezetenen in die maſſa van ſchulden zoude kunnen herinneren, en tot de meede betaling der Renten daar het vooral op aankomt verplicht worden, zonder daar door naar proportie te worden bezwaard, of zou 't eene chimère en geen wezenlyk bezwaar zyn, meede aanſprakelyk geſteld te worden voor de lasten van andere en die te moeten helpen dragen.

En, hoe men het dan ook keren of wenden mogt, de daarin betrokkene Gewesten zouden ten dien einde een dubbeld zwaardere last, dan die zy thans draagen, op zich moeten laden, en zommige een noch grooter, en voor iemand, die weet, met welken arbeid de tegenwoordige last door alle getorscht word, en hoe men daar onder overal gebukt gaat, zal wellicht niet twyfelen, of zy zou onder deezen bezwyken.

Dus meen ik deeze ſtelling buiten allen kans van redelyken tegenſpraak te hebben geſteld.

En 'er blyft my alleenlyk nu noch overig, eenige weinige reflexien op zommige bedenkingen van myne ge-

[illegible]

eerde Medeleden, bepaaldelyk die van den Burger *van de Kasteele* te mogen maken.

Ik zal hier in zoo veel korter kunnen zyn, om dat ik my verbeelde (met hoe veel gronds moet niet ik, met Gylieden oordeelen) de ongegrondheid van een aantal argumenten, door dit ons geacht Medelid aangevoert, reeds te hebben ontzenuwd.

Ik zal dus ten deesen kort zyn, daar ik reeds al te lang ben geweest; doch voor deezen myne breedvoerigheid zal ik zelfs geene verschooning behoeven te vraagen aan Representanten, die zoo doordrongen zyn van het gewicht dier zaake en van de waarheid, waar van ik ten minsten in de beste trouw overreed ben, dat het ten deezen niets minder geld, dan het behoud of het verderf van een groot gedeelte van ons lieve Vaderland, en dat dus te spreeken, wat een getrouw Representant ten dien opzichte oordeelt, te moeten zeggen, onder zyne heiligste pligten en schulden behoord; er is tog geen geluk van 't geheel, zonder dat der gedeeltens.

Dan ter zaaken.

De staat van Holland is door onzen genoemde Medebroeder, met dien warmen zugt, voor welzyn van zyn Gewest geschetst, waar van het ten hoogsten moeilyk is zich te ontdoen, en daar ik de eerste, na deezen Representant uit de door denzelven bedoelde Landgewesten het woord voere, zal niemand my ten kwaade duiden, dat ik ook eenigzints meer bepaald over de Financieele situatie van Nederland, speciaal me le van Gelderland spreeke.

(Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nummer.)

Beknopt Extract van de Zitting van Vrydag den 25 November 1796.

Eene Missive van het Committé der Marine, inzendende de Lysten met betrekking tot de gestelde cautien voor den uitvoer van Specie voor Graanen: — gesteld in handen van den Burger *Gevers*, cum suis.

Eene Missive van de directie van den Levantschen handel, departement Hoorn, de lyst inzendende der bedienden, die de Verklaring hebben afgelegd: — voor Notificatie.

Een Request van *Vollenhoven en Zoon*, tot uitvoer van 4000 nieuwe Ryksdaalders naar Elbing: — geaccordeerd.

Een Request van *N. Cos*, Bataaf, om Gratificatie: — aan de gewoone Commissie.

Een Request van *J. F. Broens*, zich beklaagende ten onregte beschuldigd te zyn: — aan de Commissie tot de Bataaven.

Een Request van *L. H. Vist*, zich beklagende niet op de Lyst tot de Griffie geplaatst te zyn: — aan de daar toe benoemde Commissie.

Het Committé der Marine brengt eenige Rapporten uit.

Vervolgens worden verkooren:

Tot Kamerbewaarder, *de Wit*.

Tot Indexmaker *Boudewynse*.

Tot Charter Clercq *Tinne*.

Tot Clercquen ter Griffie:

1. *Van der Kragt*. 2. *Kiebert*. 3. *Van Berken*. 4. *Spaan van Kolm*. 5. *Van der Eem*. 6. *Allot*. 7. *Van der Sluys*. 8. *Suurmont*. 9. *J. van Niel*. 10. *Kramer*. 11. *Fey*. 12. *Colmschate*. 13. *Kolf*.

Hierna wordt tot President voor de volgende 14 dagen benoemd de Representant YSBRAND VAN HAMELSVELD.

De Burger *van Castrop* doet het volgende Rapport:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Uwe Commissie, by Decreet van 19 en 31 Augustus l. l. verzocht, om aan uwe Vergadering voor te dragen zodanige Persoonen, als zy geschikt zoude oordeelen tot de respective Commissien ter ontwerping van de Algemeene Crimineele en Civile Wetboeken, en de daar toe behorende wyzen van procedeeren, heeft de Eere aan Ulieden voortedragen tot vyf Leden ter concipieering van het Crimineele Wetboek en de Ordonnantie op den styl en manier van Procedeeren in dat cas

De Burgers *J. Lublink, de jonge*.

— — *W. de Vos*, Leeraar der Mennoniten, te Amsterdam.

— — *N. C. Lambrechts*, Oud-Secretaris der gewezen Representanten van Zeeland, te Vlissingen.

— — *J. E. Reuvens*, Raad in den Hove van Holland

EN

— — *C. H. Cras*, Professor te Amsterdam.

En tot elf Leeden tot het concipieeren van eenen algemeenen Landwet of civiel Wetboek, mitsgaders van eene wyze van procedeeren in burgerlyke zaaken.

De Burgers *Fredrick van Bareck*, Advocaat te Arnhem.

— — *Hilbrand Jacob Wichers*, te Groningen.

— — *Jan Hendrik Mollerus*, in 's Hage.

— — *Carel Coenraad Reyts*, te Middelburg.

— — *B. Storm*, in 's Bosch.

— — *Rudolf Jordens*, te Deventer.

— — . . . *Kraayvanger*, Oud-Raad in den Hove te Utrecht.

— — *M. Dassen*, te Meppelt.

— — *S. Gerlsma*, te Hinlopen.

— — *Jan Bondt*, te Amsterdam.

— — *Gerrit Arnold Kreet*, in 's Hage.

Geevende uwe Commissie tot redenen haarer voordracht dezer? dat alle die Persoonen, naar haar inzien, bezitten de qualiteiten, by uwe vorige respective Decreeten bepaald. enz.

Besloten aan de orde van den dag te stellen, op aanstaande Woensdag.

Vooris legt de President het Presidium neder, met eene gepaste Aanspraak, en scheidt de Vergadering tot heden avond ten 6 uuren in een Committé Generaal, en daarna tot Maandag morgen ten elf uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 261. *Saturdag den 26 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Maandag, den 21 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *Vitringa*.

Holland is wel, ik erken het volkomen, de voornaame Stichteres van dit Gemeenebest, allen hebben aan Holland oneindige verplichtingen. Als de nood daar was — sprong Holland toe, en redde zoo veel ze kon de gemeene zaak; maar het is even zeker, dat Holland vooral, en boven anderen, by het behoud der Republick geinteresseerd was, en dus altyd hier door in de eerste plaats tot haar eigen behoud werkte.

De Ingezetenen, ik erken het al verder, van dit Gewest, draagen een important aandeel van de Lasten des Lands. En ook dit legt eene onontkenbaare verplichting op alle de andere Gewesten, om zich even weinig te ontrekken, [en zo het kon zyn, zelfs Holland te verlichten.

Maar wy moeten rechtvaardig zyn, Burgers Representanten! is de last, die de overige drukt minder zwaar, weegt die hunne schouderen minder. Men zegt verder, Holland draagt reeds driemaal meer dan anderen; maar, om dit in 't voorbygaan te toucheeren, is veel of weinig te [dragen, niet relatief naar het vermoogen. — Zal het iets beteekenen, dan moet het zyn te veel of te weinig te dragen. Men doorwandele nu de Gewesten van een groot gedeelte van Gelderland, Overyssel, Drenthe en Braband. En men vergelyke daar de nederige Stulpen der Landbewooneren, met de wooningen der Hollandsche Landlieden.

Men beschouwe de Weelde van dit gewest, en vergelyke ze met de hunne; men neeme in aanmerking, hunnen precairen toestand, door de expositie aan elk Oorlogs-Tooneel, en vergelyke die met den staat van veiligheid der Hollanderen.

'T is waar, de Koophandel lydt by elke Oorlog ook zwaare schadens, dog men zal wel niet (gelyk echter in het advys van ons Medelid schynt te geschieden,) in ernst deze schadens, welke weder door importante winsten der Kooplieden worden vergoed, vergelyken, met de ruines en vernielingen, in de successive oorlogen, door de ongelukkige Landprovinciën steeds geleeden.

Het geheugen immers is nog te versch, van de verwoeste, van de verbrande woningen, van de talooze uitgeplunderde Huisgezinnen, in het laatst van zeventien hondert vier en negentig, en in het begin van zeventien honderd vyf en negentig, door onze, onze roofzieke Geallieerde Engelsche hulpbenden, in zoo veele districten gepleegd.

En ik overdryve hier niets, Burgers Representanten! immers in de Provincie Gelderland heeft men hier van de volgende specifique opgaven, en wel der geleverde Requisitien ten behoeve der Fransche Troupes in 1795, waar van de waarde beloopt

In 't Kwartier van Nymegen	.	*f* 10,40,6c6 : 7 : 15
— — — Zutphen	.	3,63,538 : 14 : 11
— — — Veluwe	.	3 20,849 : 4 : 6
	Totaal	*f* 1,7,24,994 : 7 : —

Scheeps-, Wagen en Karvragten, ten behoeven en dienste als voren.

In 't Kwartier van Nymegen	.	*f* 24 833 : 14 : 14
— — — Zutphen	.	7[illegible],761 : 5 : 8
— — — Veluwe	.	37,546 : 9 : —
		f 1,8,58 135 : 16 : 6

Behalven een aantal Tonnen Schats, van onungewisselde Assignaten, die door veelen op meerder dan anderhalve Millioen worden begroot, dog welker precies montant actueel wordt opgenomen; of is dit ook geene betaling, of torsching der gemeene lasten?

Is die zelfs niet drukkender en ongelyker, dan eene reguliere heffing van 6 pCt.? — Waar by niet eens inge-

gebragt is de zeer enorme fom door de Ingezetenen der Stad Nymegen in dezen gedragen, welken by het formeeren dezer Lyst nog niet waren opgegeven.

De reeds opgegevene Oorlogsfchaden belopen . . ƒ 9,95,615 : 18 : 7

En dan is men nog in een der kwartieren, dat van Nymegen, (om nu van de anderen niet te gewagen,) namelyk, hoe zeer uit de gemeene Cas, zoo veel mogelyk reeds gefubfidieerd, by alle deszelfs rampen, nu reeds bezig met de betaling van een tweeden vyftigften penning, en een drie dubbele verponding: en men houde dan vooral in het oog, dat van alle de Tonnen Schats van Asfignaten, die de Ingezetenen van de Franfche Troupes hebben moeten nemen, de publique Cas aldaar, tot op dit ogenblik, nog geenen enkele penning heeft geremboursfeerd, om alle haare kragten voor de uitgaven der Republiek te bewaaren; terwyl in Holland en elders dezelven zyn ingewisfeld, en in het laatstgemelde Gewest in mindering van de eerfte geforceerde Negotiatie van zes per Cent geftrekt hebben: en by dit alles heeft dit Gewest een zoo geruimen tyd eene geheele Franfche Armée moeten helpen voeden, en tot nog onlangs onder de nypendfte inkwartieringen gebukt gegaan: — zou men dan in dit gedeelte van ons Vaderland, wel minder hebben geleeden, dan in het voornoemde tafereel van den Burger *van de Kasteele*, met relatie tot Holland, word geavanceerd? terwyl de trekken, met relatie tot Gelderland, en deszelfs finantieelen toeftand, aldaar gefchikt is, thans ten minften, en zeederd alle die ongelukken niet meer juist zyn, noch volgens de natuur der zaken kunnen zyn.

Neen! Burgers Reprefentanten! de publique rampen doen zich overal jammerlyk gevoelen; dat wy ze elkanderen in redelykheid helpen dragen, maar dat de een niet ten kosten van den anderen ryker zoeke te worden.

Men neme vooral in aanmerking, hoe weinig de Landgewesten, ter verligting van Holland, zelfs door eene volkomenfte uitputting, zullen kunnen te hulpkomen, en men zal zich wel dra overtuigd houden, dat Hollands terugkeerende bloei 's Lands Finantien nagenoeg als te voren zal moeten dragen, of dat het Gemenebest verloren is.

En hoe, zouden Kinderen van het zelfde Vaderland elkanderen dan wel immer lasten opleggen, die zy niet draagen kunnen? Neen dat men gezet onderzoeke, waar, en door wie eenige verligting kan worden toegebragt, en dat men zich die broederlyk toebrenge, maar niemand fchuive zynen last op fchouderen, welke door de hunne reeds worden ingewogen.

Zou ik nu nog moeten bewyzen, Burgers Reprefentanten! dat een tabel van progresfie der Hollandfche fchulden (gelyk die by het advys voorhanden wordt gefchetst) zonder eenen precifen ftaat, gemunieerd met fpecifique melding der uitgaven, eene niet volkomen overtuigende preuve uitlevert van eene zekere uitgaave tot een bedoeld einde, dat der algemeene behoeften namelyk, met uitfluiting van provinciale en particuliere.

Zou ik, ter wederlegging der daarby aangehaalde falten, moeten bewyzen, dat Gelderland voorwaar geene groote verplichting aan Holland had, toen dit Gewest in vyftien honderd twee en tachtig reeds op liquidatie aandrong, met een Provincie, welke gedurig het Toneel der verwoestingen en roveryen der Spaanfche Krygsmagt was? Neen dit Gewest vooral had waarlyk geene reeden tot roem op de menschlievendheid van Holland en der overige Bondgenooten, toen men dit ongelukkig Landfchap niet alleen tot die liquidatie drong, maar zelfs in 1584 den Raad van Staaten tot de executie magtigde, gelyk ons door den Burger *van de Kasteele*, in deszelfs aangehaald Advys, bericht wordt.

Wanneer men dan tegelyk in aanmerking neemt, dat het Spaanfche Leger in Herfstmaand van 1583 Zutphen innam, niet alleen, waar in den volgenden Winter de Schans, ter beveiliging der Veluwe gemaakt, vermeesterde, en alzo in dat zelfde Jaar van 1584 het platte Land van Gelderland en Overysfel onder brandfchatting brachten; en twyfelt hier aan iemand uwer, hy raadplegge; Wagenaars 7de Deel, bl. 492, en Bor. 18de Boek, bl. 32.

En was dit dan wel een gelukkig gekoozen ogenblik, en eene Bondgenootfchappelyke executie, in een tydstip, waarin Holland, in magt fteeds toeneemende, door conquesten in andere waerelddeelen gemaakt, en uitbreiding haarer Commercie, zelfs in de hitte van den Oorlog, door leeningen geld vinden kon, en vond, tot de kosten van den Oorlog: of droegen die Gewesten door deeze brandfchattingen en contributiën niet rykelyk hunnen aandeel in de publicque Lasten?

Dus zullen dan alle en diergelyke allegatiën ons zekerlyk geenzints overreeden, dat uit deezen en diergelyken hoofde de Land-Provinciën tot eene in éénfmelting der fchulden uit zuivere dankbaarheid aan hunne Bondgenooten zouden verplicht zyn: zelfs dan niet, al had Holland, ter betaling van het muitend Krygsvolk in Gelderland en Overysfel, eenige penningen verftrekt, om het verloopen van hetzelve te beletten, daar even dit Krygsvolk in die Gewesten aan Holland ten voormuure verftrekte, en het vyandlyk geweld op haaren bodem altoos eerst ondervinden moest.

Dog niettemin zy het verre van my te willen beweeren, dat, wanneer Holland wettige avances, ten behoeve van andere Gewesten te vorderen heeft, geene billyke liquidatie zou behooren plaats te hebben.

Deeze laatfte is even billyk en rechtvaardig, als de in een fmelting der fchulden onbillyk en onrechtvaardig is.

En zo men nu met Holland op diergelyke gronden de fchulden zou amalgameeren, op welk fundament dan nog, zou men dit met Zeeland en Utrecht doen?

Hoe zeer dit eerst genoemde geteisterd Gewest allen aanfpraak op hulp en byftand hebbe; zal hetzelve toch wel, met deeze amalgame aan de andere als redelyk of verplichtend willen opdringen.

Want de genoegzaame en wenfchelyke éénheid kan zonder die onbillykheid zeer wel beftaan, gelyk ik mee-

ne

ne te hebben betoogd.

Dan nog een woord (en hier meede houde ik myne webbe afgeweven) over de avance van den Burger *van de Kasteele* by zyn aangehaald advys, als of niet de zucht tot praeponderance, van het Staatkundig systhema van Holland, aanleiding aan de bestierders van dat gewest zou hebben gegeven, om vrywillig, en ten eigen nutte zich meerdere fournissementen, en hier uit resulterende schulden, dan wel het vermoogen hunner Provincie misschien meedebracht, zich hebben belast en op den hals gehaald, zal ik alleen dit aanmerken, dat het politique systhema van Holland altoos in het nauwst verband met derzelver commercieele belangens en betrekkingen heeft gestaan; ten preuve verstrekke de kostbaare uitrusting van eene Vloot naar de Sond, in Oogstmaand van 1655, alleenlyk ter beveiliging van den Koophandel in de Oost-Zee, *zie Wagenaars* 12 *Deel p.* 392. *en de Brieven van de Wit* 3 *Deel bladz.* 66. *en men vergelyke hier meede den eerstgemelde Historie-Schryver bl.* 433, *alwaar* hy uitdrukkelyk aan zulke zwaare kosten de noodzakelykheid van nieuwe geldmiddelen by Holland toeschryft. En dit overwigt van Hollandschen invloed, hoe nuttig die ook steeds zy geweest, heeft tog standvastig ten effecte gehad, dat die magtige Provincie haar credit altoos heeft aangewend, ter bevordering van haare Commercie, en navigatie; en dat deeze dus in effecte en niet zo zeer het belang der Land-Provincien de genomene party der Republiek heeft beslischt.

De Engelschen Oorlog van 1665; de voor zoo veele gedeeltens van deeze Republiek zo noodlottige kryg tegen *Lodewyk* den 14en, om zich van het drievoudig verbond, door den grooten Staatsman *De Wit* ontworpen, te wreken, aangevangen; strekken hier van tot nieuwe voorbeelden; uit welke allegatie ik echter geenzins wil hebben opgemaakt, dat de politique van dien Hollandschen Staatsman in zyne relatie niet wys en nuttig geweest zy, maar alleen dit, dat de ongelukkige Land Provincien, de wraak van den Staatzugtigen *Lodewyk* hier door zo geducht ondervonden, dat zy totaal wierden uitgeput; terwyl eindelyk de expeditie na Engeland in het Jaar 1688 nog doorslaander bewys van Hollands praeponderance in de zaaken van het Bondgenoodschap oplevert.

Deeze onderneeming trouwens, die Willem den 3den op den Troon van Engeland bragt, wikkelde ons in den kostbaaren kryg, die met den Vrede van Ryswyk eindigde; en het was er zo ver van daan, dat die onderneeming met toestemming der Landprovincien wierd ondernoomen, dat men zelfs by Amsterdam verklaarde, dat dit werk onder de Leden van Holland te ver was gebragt, om gestuit te kunnen worden; terwyl zy zich vervolgens dien oorlog met al derzelver enorme kosten niet alleen moesten getroosten, waar van zelfs een gevolg was den meer voorspoedigen, doch niet min ruineusen oorlog over de Spaansche successie, in het begin dezer eeuw gevoerd, en die men als de suite van dien eeuwigen stryd en twist tusschen *Willem den III*, en *Lodewyk den XIV*., beiden even ambitieuse Vorsten, moet beschouwen; doch, waar van de ongelukkige uitkomst niet min zeker was, verspilling van bloed en schatten, en waar door de Landprovincien tot aan den rand van hunnen finantieelen ondergang wierden gebracht, en welke in het byzonder het toen zo gedrukte Friesland bykans geheel bedierf. Men combinere deeze historische facta en beslisse, of waarlyk de publique schulden zelfs der Provincien niet veelal aan het steeds overwegend credit van Holland te wyten zyn; en of Holland zich wel zo veel, als de Burger *van de Kasteele* in zyn advys schynt te onderstellen, te beklagen had, wanneer zy, tot voortzetting harer belangens, al eens eenige meerdere opofferen, dan haare Bondgenooten, zich had moeten getroosten.

Dan waar heenen, Burgers Representanten! vervoert my de warmte myner redenvoering! Ik zal te rug keeren, van waar ik vertrokken ben, en uit alle deeze bewyzen dit besluit opmaaken, dat ook dit defect van finantieele éénheid en amalgame van schulden aan de billykheid der Vertegenwoordigers van het geheele Nederlandsche Volk geene reeden kan opleeveren, om uit dien hoofde het Plan van Constitutie te rejecteeren.

En ik concludeere dus, op alle deeze en diergelyke gronden, dat by Uleder Decreet zal behooren te worden bepaald, en vastgesteld, dat het overgegeeven Plan van Constitutie over het geheel zal worden gemaakt tot een voorwerp en leidraad van de verdere deliberatien deezer Nationaale Vergadering, naar 't inhouden van ons Reglement.

De Burger *Vreede* zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Wanneer wy het oog slaan op het Staatsbestuur der onderscheiden Volken,

Wanneer wy bezeffen, dat Koningen en Prinsen, als halve Goden op aarde, de Volken beschouwen, als een bezitting; en het regt om hun te bestuuren, als een verkregen eigendom.

Wanneer wy de uitgestrektheid van deeze bezitting zien toe, of afneemen, en van de eene Vorsten hand in de andere overgaan, naar den uitslag van eenen beslissenden Oorlog — door koop, door ruiling, by Bruidschat; en dat het Volk, om wiens wille alleen alen Bestuur plaats heeft, onder dit alles volkomen lydelyk en afhangelyk is; hoe onschatbaar moet dan niet gerekend worden, het geluk van die weinige Volken, die deeze onnatuurlyke banden hebben weeten los te rukken, en hunne eigen meesters geworden zyn! Maar is dit geluk groot en onschatbaar, hoe verheven en edel is dan niet in het oog van Wysgeer en Menschenvriend het bedryf van dat Volk, dat ontworsteld aan het geweld zyner overheerschers, zich zelven wetten geeft, en een Constitutie ontwerpt, naar welke het wil leven, en zich bestuuren!

Wars en afkeerig van onorde en ongeregeldheden, voorkomt het de uitoeffening van allen willekeurig gezag, en belet een en ander, door wyze en billyke verordeningen; terwyl het de veiligheid van elks eer, leven, en bezittingen verzeekerd, en door nuttige inrichtingen, Kunsten en Wetenschappen doed bloeien — goede zeden vormt — een edel nationaal caracter vestigd; en by dit alles, den gemeenen welvaard, den bloei van 't Vaderland, en het geluk van alle Inwooners op duurzaame grondzuilen vast maakt. Zodanig

Volk

Volk oeffent derhalven al het vermogen uit, dat in zyn boezem besloten is. En het maakt, in den volkomenften zin, het vol gebruik van dat edelst geschenk des goeden Hemels; van die zedelyke vermogens, die elk mensch uit de hand der mildadige Natuur ontvangen heeft, om niet slechts zyn byzonder geluk, maar ook zynen maatschappelyken welstand, in zamenstemming en overeenkomst met zyne Medebroeders, te ontwikkelen, te bepalen, te bevestigen.

De zaak, die wy onderhanden hebben in dit licht plaatzende, zal straks gevoeld worden, de groote aangelegenheid derzelve; en men zal te gelyk gereed bezeffen, hoe veel 'er toe behoord, om eene goede Constitutie te ontwerpen.

Hoe, zoude zy, zoude eene goede Constitutie het geluk des Volks slechts ten halven mogen verzeekeren? Hoe, zoude zy deels op heilzaame, deels op verderffelyke grondbeginzels mogen gebouwd zyn? Hoe, zoude zy duister, en ingewikkeld, die schoone eenvoudigheid mogen missen, die altoos de harten inneemt, en verwarringen en eindelooze twisten voorkomt; de bron van ontevredenheid en partyschap, die de Vaderlandliefde verkoelen, en het verderf des Burgerstaats na zich slepen? Hoe, zoude zy tydelyke, voorbygaande ongelegenheden mogen in aanmerking neemen; haar, die niet een werk zyn moet voor morgen of voor overmorgen; maar een werk, dat wel altoos vatbaar moet blyven voor zodanige verbeteringen, als de afwisselende verandering der omstandigheden noodzaakelyk maaken; doch dat echter over het geheel, tot geluk des Volks zelfs, zich in een onafzigtbaar toekomende moet verliezen; wanneer reeds lange alle ongeryflykheden en bedenkingen, die op de huidige omstandigheden gegrond waaren, zullen uit het geheugen geraakt zyn en niets aanwezig gebleven, dan de vaste, de eeuwige, en onveranderlyke beginzels, waar op ze moet gebouwd zyn?

Indien ik nu, naar deeze zoo ik meen weare gronden, het ontwerp van Constitutie thans in overweging beoordeele, en my zelven de vraag doe: is dat ontwerp over het geheel genomen zodanig ingericht, dat het ten grondslag van verdere overweging kan dienen? — dan dringt my de ontwyffelbaare overtuiging, te verklaaren, dat het zelve niet als zodanig kan worden aangenomen. En nog de achting, die ik der kunde van zoo veele geleerde mannen, als het zelve ontworpen hebben, toedraag; nog de volkomenste bewustheid, dat ons Vaderland ten spoedigste eene Constitutie nodig heeft, konnen my overhalen ten dezen effecte een Plan aan te neemen, dat aan zoo notable gebreken onderhevig, en zoo geheel vreemd is van alles, het geen ik meen, dat daar in moest gevonden worden, om het geluk onzes Vaderlands te bevestigen. 't Is des met een gevoelige spyt; 't is met aandoening, Burgers Representanten! dat ik het zegge; dat ik het Vaderland, het reeds zoo zeer gefolterd en gefnokt Vaderland, andermaal zie te leur gesteld in zyne uitgerekte verwagting — dat ik zoo veel gelds en zoo veel tyds nutteloos verspild zie, zonder dat wy nog eenen voetstap zyn gevorderd op den weg van ons geluk. Goede God! zullen onze worstelingen dan niet eenmaal een einde hebben, en zal het algemeen geluk dan eeuwig worden gedwarsboomd door kleine, door eenzydige belangen, die het Bataafsche Volk beletten op te klimmen tot dien trap van grootheid en welvaard, waarvoor het waarachtig geschikt is; en waartoe het kan geraaken, indien zyn Staatsbestuur niet langer op bekrompen grondslagen, maar op groote beginzels word gevestigd?

Dat wy nu op het ontwerp, dat ons is aangeboden het oog vestigen. Maar; goede Hemel! welk eene verbaasden omslag! welk eene wanstaltige uitgebreidheid! of moet dan het ontwerp een Reglement zyn, voor de Regeerings Collegien, dat tot in de kleinste byzonderheden toe haare werkzaamheden bepaald; of is het een ontwerp van Constitutie, dat alleen de grond schetzen; de groote en eerste beginzels onzer Regeeringsvorm zal bevatten? Burgers Representanten! deeze aanmerking is van meer gewigts dan zy in den eersten opslag schynt te wezen, daar dien oceaan van voorschriften en kleinigheden, die even als de Project Instructie voor het hooge Nationaale Gerichtshof, onder de Bylagen gesteld, zich op haar plaats zouden bevinden; doch nu als 't waare gecanoniseert, en in het boek der Constitutie ingelyfd, eene bestendige aanwezenheid bekomen; dat, een van beiden: of de Constitutie voor geduurige veranderingen en verbeteringen zal bloot stellen, of het Bestuur aan ontelbaare, blyvende gebreken onderhevig maaken.

Na dit in het voorbygaan van de vorm gezegd te hebben, gaa ik over tot den inhoud.

En hier ben ik zoo verbaasd als getroffen. 't Is my onbegrypelyk, dat men, na een' zoo langen en stillen arbeid, en rustige bespiegelingen, nu weder in der daad de oude, zoo te regt verworpen Constitutie, onder eene eenigzins veranderde gedaante voor den dag brengt. De oude zoo te recht verworpen Constitutie; met alle haare gebreken, en ontbloot van de weinige deugden, zoo zy 'er dan eenige bezat!

Of, blyven by dit ontwerp de negen Gewesten, schoon onder den naam van Departementen, niet aanwezig, elk in zyne vorige Geographische afdeeling?

Zyn de Wetgevende Kamers, met eenige verandering, niet Hun Hoog Mog. belast met de algemeene belangen en buitenlandsche betrekkingen der Republiek; terwyl de Provintiën, nu Departementen genoemd ieder met zyn huishoudelyk Bestuur belast zyn? En vertoont ons de Staatsraad niet weder eene ruuwe afbeelding van den verschrikkelyken Stadhouderlyken zetel, in zyne wandrogtelyke zamenstelling; daar hy de uitvoerende magt onder zyn bewind heeft, en gelyktydig eenen ruimen invloed op het Wetgevend Lichaam uitoeffend. En zulk eene rampzalige Constitutie, zoo gelykvormig aan die wy verworpen hebben, zouden wy de Bataafsche Natie ter goedkeuring voordragen? Wy zouden haar, na de gouden vryheid bekomen te hebben weder tot het aanvaarden van ketenen uitnodigen? Wy zouden, geroepen om haar geluk te verzeekeren, haar weder in het verderf lokken? Nimmer bezoedele zich myne handen met zulk een euveldaad!

Doch het is niet enkel de naauwe verwandschap aan ons vorig afzigtig staatsgestel, dat my het Ontwerp verwerpelyk maakt. Neen zeker; maar het zyn voornaamlyk de beginsels, waar op dit Plan gebouwd is; en die, myns oordeels, geheel inlopen, tegens die geenen, die men in een goede Constitutie moet verwagten. Hier zien wy een Wetgevend Lichaam, verdeeld in twee Kamers. Ik beslisch nu niet, of dit nuttig is, mynes erachtens is de bepaling, dat men tot drie herhaalde reizen toe, op onderscheiden tyden over dezelfde zaak moet raadplegen, eer het besluit de kragt van Wet kan bekomen, waarborg genoeg tegen overhaaste besluiten; dat de eenige reden is, waarom de Wetgevende Magt gesplitst wordt, indien het koelbloedig temperament der Hollandsche Natie niet reeds op zich zelven zoortgelyke voor-

voorzorgen, min noodzaaklyk maakt, dan by andere Volken. Maar deeze splitzing der Wetgevende Magt in twee Kamers, verlamd reeds haare werking — en of dit niet genoeg ware, zoo onderwerpt men haare besluiten aan een voorlopig onderzoek der uitvoerende magt, omtrend de uitvoerlykheid derzelve: — haare Zittingen zyn afgebroken en kortstondig; en zy zelfs, het Wetgevend Lichaam zelfs, heeft in zich het vermogen niet, om tusschen tyds te vergaderen: Ja nog eens; of dit alles nog niet genoeg waare, zoo belemmert men haar bovendien in de invordering der Finantie, door de middelen van heffing, aan de deliberatien en de overéénkomst met de Departementen onderworpen te maaken. Moet dan de Wetgeving als geheel zonder kragt zyn? en zullen wy onze vryheid bewaaren, met de Wetgeeving aan alle zyden lam te maaken? of zullen wy niet veeleer hier door eindelooze verwarringen veroorzaaken; aan Intrigeurs kragt en voedzel geven; en in effecten eene Constitutioneele *anarchie* invoeren?

't Schynt dat men in het ontwerp alleen is bedagt geweest om aan deeze zyde tegen het gevaar te waaken; maar is 'er minder vrees, dat zeven Burgers zich van al het gezag zullen meester maken; zeven Burgers, reeds met de geheele uitgestrektheid der Uitvoerende Magt bekleed, en nog bovendien delibereerende over de wetten, die de Wetgevende Vergadering ontwerpt. —— Nog bovendien belast met het uitsluitend regt, om tusschen tyds die Wetgeving byeen te roepen. Voegt hier by, dat men aan elk van deeze zeven Burgers, wier rang hun een zekere Stadhouderlyke waarde byzet, niet meer dan zeven duizend guldens jaarlyks toelegd, daar zy wel het drie en vierdubbeld geld nodig hebben; en zoude 'er dan geene dadelyke vreeze zyn, dat deze posten in geene andere handen, dan in die van de allerrykste en vermogenste Ingezetenen en Geslagten onherroepelyk zouden worden vastgemaakt; en zoude 'er dan geen vrees zyn voor hunne te groote invloed? — Om hier gerust te zyn, moet men noch menschen, noch gebeurenissen gezien hebben —— om hier niet tegen te waaken by het ontwerpen van eene Constitutie, zou vry wat meer zyn, dan onagtzaamheid. 't Is waar, deeze Staatsraed vindt zich aan de andere kant, op een vreemde wyze beperkt, in de anderzinds haar natuurlyke eigen werkzaamheden, door de Commissie uit de Kamer der Oudsten, vooral in het prepareeren van Tractaten en Alliantien, dat volstrekt haar alleen behoort. Ziet daar dan, een Staatsraad, een Gouvernement, dat gelyktydig, en te veel en te weinig magts heeft. —— En ziet daar, eene verlamde Wetgeving aan de onnatuurlykste bepalingen onderworpen, en zonder vermogen, daar het de zenuw van allen Bestuur, de financie in zyne handen niet ziet verzekerd — of is het voldoende, dat het algemeen Bestuur het regt hebbe, van geldheffingen in de Gewesten; terwyl het verpligt is, om de middelen van heffing met de Departementen te regelen? Wie voelt niet, dat, om in die middelen te moeten overeenkomen, oneindige tegenstribbelingen en vertragingen kunnen worden in den weg gelegd? en dat de Departementaale Besturen in het breed uitmeeten van hun, veelal gekunsteld onvermogen, dezelfde verhinderingen en belemmeringen aan de Finantiestaat van het algemeen Bestuur zullen konnen toebrengen, 't zy dat de staatsbehoefte by de capitale som aan de Gewesten wordt aangeschreeven, of dat het algemeen Bestuur de vryheid bekomt, om hare benodigde penningen direct op de Ingezetenen der Gewesten te mogen ophalen, naar dat hy te voren met de Bestuurders, dier Gewesten moet zyn overeengekomen, wegens de onderscheiden middelen, die daar toe zullen geheven worden.

Ziet daar dan een Wetgeving en Uitvoering — ontaart van het geen ze zyn moesten. Ziet daar beiden een onnatuurlyke gedaante toegekend — en op zodanige wanstaltige gronden zou het Volk van Neerland het duurzaam gebouw eener gelukkige Constitutie pogen te trekken? —— Zoo zouden wy dan met wangedrochten beginnen, om al spoedig schrik en afkeer, in plaats van aankleeving en liefde, het beeld der Constitutie te zien omringen!

Ik stap andere even gegronde aanmerkingen over, op zodanige schikkingen, die niet regtstreeks als eerste, en grondbeginzels konnen worden aangemerkt; en ik zal my nu verders alleen bezig houden met het ingeleverd Ontwerp te beoordeelen, naar het beginzel van *éénheid en ondeelbaarheid*; zonder welke geen Constitutie voor de Bataafsche Natie kan aangénomen worden.

Deeze stelling door my zoo stellig aangevoerd, rust op de zedelyke overtuiging, waarin ik staa, dat ons Vaderland bestendig geen geluk en welvaard kan genieten; niet kan opklimmen tot die hoogte van voorspoed, waar voor het geschikt is, — indien het zyne Constitutie niet op dit beginzel in al zyn zuiverheid en uitgestrektheid vestige.

Van hier het denkbeeld, dan men niet dit beginzel zoude konnen *composeeren*, in welken geest het ontwerp echter is zamengesteld; en dat men dienvolgens en het *Foederalisme* en de éénheid in onze Regeeringsvorm zoude konnen zamenvoegen! — van hier, herzeg ik, dat monsteragtig denkbeeld! Ik ontken het niet; 't is mooglyk dat ons Vaderland eene zekere mate van welstand kan bekomen, by een *foederative* Regeeringsvorm; maar dan moet ze ook volstrekt *foederatief* zyn, *foederatief* in alle de deelen van het bestuur; maar ik kan my niet overtuigen, dat het Vaderland aan eenige welvaard kan deelagtig worden, met een zamenmenging van *foederalisme* en éénheid. En waarom? om dat door deeze zamenvoeging van beide, deeze met den ander strydende beginzels, de nuttige werkzaamheid van beiden, notoir gestremd word, en het ten dezen in het Staatkundige even als in het *physique* plaats heeft, dat 'er geene werking is, wanneer twee verschillende kragten malkander opwegen. Laat ons Vaderland onder een Bestuur gebragt worden, dat op het beginzel van zuivre éénheid rust, het zal kragt en majesteit, het zal bloei en welvaard in alle zyne betrekkingen genieten, en doen uitschitteren. — Laat ons Vaderland onder een *foederative* Regeerwys komen, het zal zoo veel kragt doen zien, en welvaart smaken, als den aart van zodanige Regeeringsvorm medebrengt; — maar veréénigd beiden deeze grondbeginzels, en de éénheid zal hare werking niet doen kennen, om dat het *foederalisme*, door haare bekrompen grondstellingen, die altoos op een plaatzelyk *Egoïsme* uitlopen, hare liberale en algemeene bedoelingen zal dwarsbomen; terwyl omgekeerd het *foederalisme* zyne plaatzelyke belangen niet zal kunnen doorzetten, daar de éénheid, die altyd het groote en algemeene belang van allen en van het geheel omvat, de kleine en éénzydige bedoelingen van het *foederalisme* zal tegenstaan, en dus zal, gelyk ik gezegd heb, de verééniging van beide deeze strydige beginzels, eene doding van verschillende kragten voortbrengen; even als twee gewigten in de Schaalen geworpen, malkanders kragten opwegen, in zoo verre haare betrekkelyke zwaarte evenredig is.

En daar ondertusschen het ontwerp op dit zamenmengzel, van deeze twee strydige grondbeginzels, éénheid in de uitwendige, en *foederalisme* in de inwendige Bestuuring van het Vader-

der-

derland gebouwd is, voel ik my mynes ondanks gedrongen, hier met openhartigheid doch echter zonder applicatie te moeten verklaren, dat het my voorkomt, dat men ons geen ander Plan van Conſtitutie had kunnen aanbieden, indien men in plaats van na het beſt te zoeken, integendeel het tegenovergeſtelde ons had willen in de hand geeven.

Ondertusſchen is het opmerkelyk, dat daar men zoo zeer yvert tegen het *amalgameeren* der ſchulden, dat men 'er tevens zoo zeer voor is, voor het *amalgameeren* van grondbeginzels. — Een amalgamen, Burgers Repreſentanten! in zynen aart zoo onnatuurlyk als onbeſtaanbaar in zyne werking. Neen zeker — dan nog veel beter; dan helaas, nog verkieslyker een volſlagen en zuiver *foederalismus.* ——— Een *foederalisme*, Burgers Repreſentanten! wat zegge ik? zou het dan nog konnen in aanmerking komen, het geluk des Vaderlands wederom zyne werkingen te onderwerpen? of was de ſtemme der Natie niet reeds lange tegens dit Schrikdier opgeheven? of heeft dan haar onzalig beſtaan Nederland, zints zyn geboorte, niet beſtendig in zynen welvaard gedwarsboomd? en is het aan zyne bekrompen werkingen, aan zyne koelzinnigheid, die geen algemeene Vaderlandsliefde kent, niet toeteſchryven, dat ons Vaderland in vrede, nooit volkomen voorſpoedig, in Oorlog altoos verderflyk traag was, en het aanwezen eenes Stadhouders volſtrekt noodzaakelyk maakte, ten einde ieder der *foederative* Souverainen by hun pligt te houden, en van het geheel, zoo mooglyk, nog iet goeds te maaken.

Die derhalven het *Foederalisme* wil, die wil ook een Tiran; een Stadhouder: — is het dan niet uit misdadige liefde voor de ſlaverny, en haat voor de vryheid, 't is dan om dat by een *Foederatif* Regeeringſtelzel, een Stadhouder, een onontbeerlyk, een noodzaakelyk kwaad is.

En deeze is boven dien de verkeniging der Batavieren, in twee aanmerkelyke tydvakken onzer Geſchiedenisſe, zoo duidelyk gebockſtaafd, dat zy in de nypende hopeloosheid der omſtandigheden, zich nog liever onderwerpen voor éénen dwingeland, dan kruipen voor honderd kleine Tirannen.

De Burger Repreſentant *van de Kasteele* heeft in zyn uitmuntend advys op dit onderwerp, de zaak in haar kragt aangetast; en allerbyzonderſt e, de Finantie het oog geſlagen. Men vergunne my, hier aanneemende de *Poſitieve* en bereekeningen door hem voorgeſteld, als een laatſte hoofdgrond tegens het leggen van het aangeboden ontwerp van Conſtitutie, tot een grondſlag onzer raadplegingen, het volgende te mogen aanmerken.

De Vergadering zal voorzeker nog zeer klaar voor den Geest hebben, hoe dien Redenaar, door het *amalgamen* der ſtaatsſchulden in het waare licht te plaatſen, al het ſchrikbarende heeft weggenomen, waarmede het zelve is omkleed geworden. Hy heeft getoond, dat dit *amalgameren* in het geheel niet veronderſteld, dat 'er eene repartitie plaats hebbe, waar door ieder afzonderlyk deel van deezen ſtaat, zyn aandeel in het totaal dier ſchulden zoude voor zyn rekening krygen. Dit is volkomen ſtrydig met den aart der zaak, en ligt in dezelve niet opgeſloten; ja het is onbegrypelyk, dat men telkens daarvan met juiste berekeningen voor den dag komt, nu eens berekend by wyze van *Quota*, dan weder over de bevolking geſlagen; gelyk het lid, dat zoo even voor my dezen Spreekſtoel heeft beklommen, den Burger *Vitringa* nog met veel vertrouwen gedaan heeft, ondertusſchen kan men de waarde dier berekeningen daar uit afneemen, dat de grond, waarop ze ſteunen geen ander aanwezen heeft, dan in de geroerde verbeelding van zommigen, die goedvinden zich zelven een ſchrikbarend ſpookzel, dat ſlechts ſchaduw is, als een dadelyk beſtaand wezen voor oogen te ſtellen. Maar neen Burgers Repreſentanten! het *amalgamen* der ſtaatsſchulden is niets anders dan eene verzameling van alle dezelve tot één lichaam. Tot een lichaam dat op zich zelven niet ſchaadt, om dat het vernietigen van zyn aanwezen, het aflosſen der ſtaatsſchulden, niet onmiddelyk aan zyn beſtaan verbonden is, en althans nooit kan ondernomen of begonnen worden, dan in rustige ogenblikken, in gelukkige en voorſpoedige tyden, wanneer de gewoone Staats inkomſten door den algemeenen welvaard gevoed, een batig overſchot aan 's Lands Kasſe overlaten — doch het zal geen redelyk ſchepzel in de gedagten komen, om die ſchulden aftelosſen, door het vinden van nieuwe middelen, by eene Natie, die zo oneindig door lasten gedrukt, niet dan ten uiterſten bezwaarlyk in haare dringend noodzaakelyke, en dagelykſche benodigdheden kan voorzien. Daar te boven heeft diezelfde Redenaar voorgeſteld, en ik zoude het ten hoogſten nodig vinden, dat in de Conſtitutie, als een vaste grondwet voor ons maatſchappelyk Contract, eenige generale beginzels op het ſtuk der heffinge bepaald werden.

Grondbeginzels, die altyd en beſtendig zoo NU, als in het VERVOLG, ten richtſnoer van alle heffingen zouden moeten dienen, en die aan een ieder zouden de verzekering geeven; dat *waar het meeste vermogen is, de lasten meest zullen drukken, en de middelen op de eerſte levensbehoeften wel zullen verminderd, maar nooit mogen vermeerderd worden.* Door deeze bedenkingen, met deeze voorzorgen althans, blyft 'er myns oordeels niets ſchrikbarends in het *amalgamen* der Staatsſchulden over. Wie toch zal bevreesd zyn voor een *Colosſus* beeld, dat zich niet roeren kan; en zoo het al in beweeging gebragt word, daartoe de gunſtigſte oogenblikken van algemeen geluk zullen worden uitgekozen, en in allen gevallen hier door geen ſchade nog hinder konnen worden toegebragt, waar geen ſchade of hinder kan geleden worden?

't Is dus alleen het voedzel, dat dit lichaam nodig heeft, dat drukkende is — 't zyn de Intresſen voor die Capitalen, die moeten gevonden worden. En welk is de begrooting die de zelfde Redenaar, als een deficit tot 's Lands Jaarlyks ordinaire Inkomſten tegen 's Lands geheelen uitgaaf, waar onder alles begreepen is, opgeeft?

De Hoofdſom van alle 's Lands benodigden uitgaaf, zoo tot onderhoud der Legermagt en Vlooten; tot Adminiſtratie van het Publick Beſtuur, en tot betaling van Intresſen van alle Staatsſchulden, na het *amalgamen* derzelve, en dus tot vinding van allen uitgaaf is door hem begroot op zes en dertig Millioenen — en daar tegen bedragen 's Lands Inkomſten dertig Millioen — en dus het te kort zes Millioenen.

Zes Millioenen moeten 'er dus over de geheele Republiek Jaarlyks, indien alle Lasten zo als ze nu zyn, meerder worden opgebragt dan tegenwoordig. Maar behalven, dat hier van af moet het geen de Gewesten thans over houden voor hunne huishoudelyke Beſtuuringen, waar voor in de berekening van 's Lands uitgaaf van zes en dertig Millioenen gezorgd is, hoe veel zal boven dien daar van reeds gewonnen zyn, door de noodig in te voeren verbeteringen, door een min enſlagtig en eenvoudiger heffing der Geldmiddelen die thans allerkostbaarst, althans in Holland is —— door het richtig opbrengen derzelve, waaraan thans zeer veel ontbreekt — door met kragt te weeren, het zoo baatzugtig ontduiken derzelve door de meest vermogende Burgers in zommige Gewesten: waar van het ſchadelyke en het ſchandelyke tevens niet ge-

genoeg bekend is. — Door deeze verbetering in het Finantie wezen te doen gepaard gaan, met de nodige bezuinigingen, en eene min kostbaare en eenvoudiger Staatsbestuuring, zoude het effect van alle deeze noodwendige verbeteringen, des noods gevoegd by eenige voor handen zynde middelen, op objecten van weelde en vermaak gelegd, niet volkomen konnen toereikende zyn, om dit defecit, dit kort van zes Millioenen te vinden? En zoude dus onze Finantiestaat niet tot de volkomenste éénheid te brengen zyn: in alles konnen voorzien worden, en 's Lands crediet gemainteneerd door het zamensmelten van alle Staatsschulden, en den richtig gemaakten balans van 's Lands Inkomsten tegen 's Lands Uitgaven: zonder dat het om zoo te zeggen zal gevoeld worden? zonder dat het den braven Burger of Landman zal ontwaren, veel min drukken. ———

Indien dus het schrikverwekkend vertoon van het *amalgamen*, der Staatsschulden, door een waare voordragt van hetzelve tot deezen eenvoudigen stand gebragt word; is hy, kan hy dan nog langer zyn, een voorwerp van dat allerhoogst belang, om daarom het Vaderland in gevaar te stellen, en hetzelve een Constitutie te willen opdringen, die de bitterste onheilen by zich draagt? Ja al ware het, dat de zes Millioenen in hun geheel moesten gevonden worden; al waare het dus, dat al het nadeel, dat uit het *amalgamen* met mooglykheid kan voortkomen onverminderd in zyn volkomenheid moest geleden worden, wat warm, wat belangloos Vaderlander zou dan nog in zyn keus aarzelen, om of zich een geringe opoffering voor zyn aandeel te getroosten, of zyn Vaderland in het verderf te storten? of is de stem der zagte Vaderlandliefde niet geschikt om in de door belang verharde harten door te dringen; wel an — wat slugger Egoist zelfs, zal hier in twyffel blyven, na dat hy zich verpynt heeft, eene berekening te maaken der wederzydsche belangen en voordeelen.

Ja ik vrage nog eens, wat gezond hart zal, naa alles gewikt, gewogen en berekend te hebben, zyn nagedagtenis voor de volgende geslagten durven ter verandwoording stellen, indien hy om dit object, dat tot zyn waaren staat gebragt een nietigheid word, by het vestigen der Constitutie hierom een bypad intreede, dat tot de bitterste rampen en onheilen henen lydt?

Dat wy hierom ons de gevolgen eens voor den geest brengen, die uit het amalgameeren der Staatsschulden, en als een notoir gevolg van hetzelve, die uit een inwendig foederatif Bestuur ontegenspreeklyk voortvloeien.

Niet ééne algemeene band, niet één gemeen belang verbindt, dan de Bataven als Broeders te zamen. Dan zien wy negen verschillende Huishoudingen, negen Volken, elk op hun zelven bestaande als hongerige *Egoisten* hunnen byzonderen welvaard behartigen: en als het op hun gemeen belang aankomt, ieder hart en tong gereed om de een den andere te verschalken, en ten goedkoopsten van het belang des Vaderlands af te komen. Waar is de man die hier gespoord word tot groote opofferingen? waar het hart, dat door Vaderlandliefde tot verheven daden word opgewekt? of vermeenen deeze kleine en rampzalige Eigenbelangzoekers, geenen lof verdiend, geene Patriottische deugd bedreven te hebben, wanneer zy hun Gewest door eene listige voordragt van hun onvermogen, mogen bevoordeeld hebben, al krygt dan ook het Vaderland de geweldigste schokken?

Of zou het mooglyk zyn, steunt het op reden en ondervinding, dat de individueele Vryheid der Burgers, door de éénheid van het inwendig Bestuur zoude verloren gaan, maar een veilige schuilplaats vinden in den schoot van met gezag bekleede plaatzelyke Bestuurders, zoo als de Burger Representant *Luiken*, eergister beweerd heeft? maar is dan die Vryheid een goed, dat ter bewaring van andere wierd toevertrouwd, of is het de deugd, de trouw der Burgeren, die haar in hun eigen harten moet bewaren? Is zy niet verloren op het oogenblik dat den Burger haar uit zyn handen geeft, en aan wie ook, ter bewaringe overgeeft? Of zoude in de kibbelaryen en twisten, tusschen de Geconstitueerde Magten de Volksvryheid een schild en schuilplaats vinden? Rampzalig en afgesleten vooroordeel van den ouden tyd, toen de Nederlanders nog dogten dat zy vry waren, omdat hunne Regenten, hunne Staaten voor de Vryheid schreeuwden; terwyl zy de ketens eener volslagen *Aristocratie* onwetend droegen. By zodaanige Burgers, by Burgers aan dat Aristocratisch juk gewoon, moge dan ook die kwelling huisvesten, waar van de Burger *Luyken* gesproken heeft, wanneer zy hunne voorige breed gepruikte Magistraaten, nu in nederige Bestuurders eener Gemeente zien herschapen, die slechts een administratif gezag, en niets meer uitoeffenen. — Soortgelyke Burgers mogen ook hunne voorige Zielsgerustheid missen, wanneer zy niet meer by die Vaderen des Vaderlands, hunnen toevlugt kunnen neemen, zoo als dezelfde Redenaar ook al heeft aangekondigd, —— maar indien 'er waarlyk zodaanige Burgers gevonden worden, deeze zullen voorzeker niet behooren tot die Beminnaars der Vryheid, die haar in haare waare en edele gedaante hebben leeren kennen, die gevoel hebben gekregen van hunne zelfs waarde, en die in de sterkte van hun hart en van hunne geest, en niet in de gunst van Magistraaten en Vaderen des Vaderlands, de gerustheid hunner ziele, en de verzekering van het behoud hunner Vryheid vinden.

Integendeel door aan het Bestuur der Gemeenten en Departementen, meer dan de administrative magten toe te kennen, nog meer door aan de eene Gemeente meer, en de andere Gemeente minder magt te geeven, gelyk dezelfde Burger al mede schynt te willen —— in 't kort door zoo een onwendig *foederalisme*, nog meer door een zoo ontzenpartig inwendig *foederalisme* in te voeren, kan het nooit missen, of twisten en krakeelen moeten tusschen hun, die het Bestuur in handen hebben, onderling geboren worden; —'t kan niet missen, of daar uit moet wel degelyk een *resistentie* geboren worden, die de Burger *Luiken* onmogelyk houdt, doch die juist aan allen onmooglyk is, en onmooglyk wordt, wanneer alle inwendig Bestuur slechts *administratif*, en niets meer is. Eene *resistentie*, Burgers Representanten! die, al wordt zy dan niet door de gewapende arm ondersteunt, echter boos genoeg in haare uitwerking is, wanneer zy zich alleen bepaald tot breede Pleidoyen, en wyze demonstratien, die de werkzaamheden van het algemeen Bestuur stremmen, ophouden en belemmeren.

Neen, neen — by een inwendig *foederalisme* zyn niets te wagten dan een Zee van twisten en Staats krakeelen. Verwarringen en ongelegenheden, die het Vaderland in geduurige beweging en onrust brengen, die de harten van den gemeenen welstand verwyderen, en dus al zeer spoedig uitlopen op het te rug keeren van een Stadhouder — van een Tieran — van een Tieran, die straks al die kleine Gezagvoerders den mond snoert — hun in het stof voor zich neder werpt — en hun den beweezen dienst vry wat duurder doet betalen, dan door een *amalgame* der Staatsschulden; niet in den waaren, maar zelfs in den vervalsten zin genomen.

Rampzalig uitzicht voor het reeds zoo zeer geteisterd Va-

Vaderland ! of zouden niet alle Bataven op dit gevaar 't zidderen en terug deinzen? ach gave God ! dat dit het gelukkig gevolg was onzer tegenwoordige raadplegingen ! gave God, dat 'er geene gevonden worden, die zich zouden kunnen getroosten, om heden voor hunnen Afgod neder te knielen, indien zy morgen maar met den yzeren scepter heerschen, en hunne Medeburgeren mogen uitmergelen !

Dit Staatkundig oogpunt verlatende, beschouwen wy de zaak nu van ons *Oeconomisch* en Financieel belang! En hoe zal onder het bestaan van deze negen afgezonderde Huishoudingen, en Volken, 's Lands meesten bloey door een gelukkige vereeniging en zamensmelting van alle belangen bevorderd worden?

Hier eischt de een, dat het byzonder belang van den Koophandel geschraagd worde — ginds spreekt een ander even snel voor het afzonderlyk belang van Visschery en Zeevaart — daar een derde voor Land en Akkerbouw — hier weer een vierde voor Trafyken en Fabryken; maar waar is dezegenende hand, die alle deeze groote belangen waarop 's Lands grootheid rust, gelukkig zamen smelt en vereenigd? —— gelukkig de een beschermt, de ander aanmoedigd, de derde, aankweekt, juist zoo veel als ieder tak nodig heeft, om ten meesten heil van het geheel te dienen, en die dus aan allen, met den anderen verbonden, eene strekking geeft, zoo als 's Lands meeste nut vordert? Waar zyn by het bestaan van deeze negen afzonderlyke Volken, de vriendelyke armen die alle Inwooners van ons Vaderland met gelyke tederheid omvatten — die onze grond, zyne voorbrengzels — die onze ligging aan de zee en stroomen — die onze aangeboren nyverheid, spaarzaamheid, zugt voor orde, en reeds op één gestapeld geldvermogen; in een woord, die alle middelen van onzen welvaard, onder ééne algemeene beheering en toezigt brengen, en dus veréénigd voor het gemeene belang op woeker stellen? Waar is by die negen Volken die liefdadige boezem, waar aan alle Zonen des Vaderlands gekoesterd worden; waar de hand, die alle de middelen van onzen voorspoed regelt, en tot den hoogsten trap van algemeen geluk doed uitloopen; — waar dien algemeen zegenende invloed, en dat zaligend vermogen, dat van alle Bataven maar eene groote en gelukkige Familie maakt?

Wanneer wy onze bespiegeling tot op deeze hoogte opvoeren, dan zinkt het bekrompen Foederalisme in de diepte van zyn nietigheid — en het onbevooroordeeld hart word gedrongen te erkennen, dat alleen in de verzameling van alle de bronnen van onzen welvaren in één punt, en de werking van het geheel en van alle de deelen tot bevordering van het gemeen belang in te richten, inderdaad gelegen is de eenige spoorslag tot 's lands grootheid — tot die grootheid, die Neerland helaas ! nog nooit gekend heeft, maar waar voor het onder een Bestuur dat op ware éénheid en ondeelbaarheid rust, waarlig kan opklimmen.

En zoude ons Vaderland nu, op den grooten dag, dat het zich die weg tot dit geluk kan baanen, moedwillig een bypad optreden, om het nimmer te konnen deelagtig worden.

Of zoude het dan inderdaad zyn, dat het Commercieel belang onzes Vaderlands hier een uitzondering zoude konnen maken? zou de Bank van Amsterdam ook hier door in haar crediet worden aangegrepen, zoo als de Burger Representant *Luiken* heeft beweerd. Maar hoe gaarne had ik dit schrikverwekkend denkbeeld met wat meer dan met een magtspreuk door hem beweezen gezien. De Burger *Luiken* heeft zich vergenoegd, onder meer andre gewaagde stellingen, ook deze zoo maar daar heen te werpen, en daar door de weldenkende Vaderlander wel ontrust, maar geenzints hem in staat gesteld om over de waarde of onwaarde van deeze stoute, en zoo belangryke verzekering grondig te konnen oordeelen. Ondertusschen is het my eene aangenaame zelfs voldoening, dat ik hier door niet ben weggesleept. Integendeel Burgers Representanten! by het nadenken op dit belangryk onderwerp is my deze aangekondigde vrees van allen grond, ontbloot voorgekomen.

Of is het niet reeds dadelyk in het afgetrokken beschouwd zeker — dat by een Gemeente Bestuur geen meer deugd, geen meer goede trouw kan verondersteld worden, dan by een Bestuur van een geheel Volk, van een Volk dat nog, den Hemel zy dank! in weerwil van al zyn voorgewende of reëele verbastering, de goede trouw als een caracter schets is bygebleven, aan welk Volk dat Bestuur verandwoording schuldig is, en in wiens tegenwoordigheid het raadpleegt? Maar zouden wy nu reeds, eer de Constitutie in wezen is — eer nog eenig Bestuur is daar gesteld — zouden wy beginnen met nu reeds wantrouwen op deszelfs deugd te koesteren? dan het zy zoo, en hoe weinig deeze veronderstelling de aanstaande Volkskeuze by voorraad reeds tot eer verstrekt, dat men hier bezeffe, dat welke magt het gemeente Bestuur van Amsterdam ook zal worden opgedragen, het zelve altoos uit zynen aart zal geschikt zyn, om de Wisselbank onder zyn toezicht te hebben, zoo dat over dit Heiligdom van Neerlands Crediet en Welvaard, geen onreine hand zal konnen genaken, of dat gemeente Bestuur zal in staat zyn by tyds de allarmklok te trekken. — en dus zal met 'er daad de gevreesde veiligheid van de Bank juist toeneemen, in dezelfde evenredigheid als het Gemeente Bestuur te Amsterdam minder magt zal in handen krygen; minder zich zal in staat bevinden op eigen authoriteit een slingsche daad te doen, voor welke haare grote magt haar te meer zou bevyligen in het ontduiken van pligtschuldige verandwoordelykheid. Eene kortsgeleeden ondervinding kan op een droevige wyze myne stelling bekragtigen. Dan Burgers Representanten! tot dus verre volgde ik hier in de gemeene opinie. Doch uw verligt oordeel zal buiten twyffel reeds doorzien hebben, dat het crediet van Amstels Wisselbank niet rust op den invloed van het Staatsbestuur op denzelven, maar inderdaad alleen op een ontbeering van dien. Amstels Wisselbank is een bedryf van individus, en daarom heeft zy vertrouwen; dit alleen is den grondslag van haar crediet; dan brengt haar onder den invloed der Regeering, hoedanig dan ook ingericht, en in dezelfde mate zal haar crediet afneemen, als de invloed van dit Publick Bestuur op dezelve groter is. En geen wonder! zoo lange de bank onder de Administratie is van Particulieren, geeft de Wet, die gelykelyk op allen werkt, de verzekering tegen alle mispassen.

(*Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nommer.*)

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 262. *Zondag den 27 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Maandag den 21 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *Vreede.*

Maar brengt de Bank onder den invloed van het Publiek Bewind, en deeze zelfde verzekering van gelyke werking van de Wet, zal in de opinie der menschen zyn uitgewischt. Het verschillend crediet van al de Wisselbanken die in Europa bestaan, waar van niet eene, tot die gevestigde hoogte is opgestegen, als de Bank van Amsterdam, zal myne aanmerking bevestigen —— en niet onduister doen zien dat, naar mate de invloed van het Staats Bestuur over dezelve groter is of kleiner, naar die mate ook het crediet derzelve toe of afneemt. Ten blyke, dat het crediet van Amstelsbank niet afhangt van de verschillende inrichting onzer Regeeringsvorm; maar wel en alleen van de min of meer Positieve ontbeering van allen invloed van het tegenwoordig of toekomstig Staats Bestuur op dezelve.

Van geen meer gegrondheid komt my de bedenking voor, door den zelfden Burger *Luyken*, gemaakt, dat het Commercieel belang der Republiek, een meer dan Administrative magt by het Gemeente Bestuur zoude vorderen, en dat hierom geen Bestuur, op éénheid gegrond, kan plaats hebben.

Maar, Burgers Representanten! welke gedagten vormt zich dan toch de Burger *Luyken* van een dusdanig Bestuur, dat op éénheid rust? Van waar komt hem de gedagten, dat, even als door elk ander, ook door dit Bestuur geene magt zoude konnen gegeeven worden, waar eene meerdere magt nodig was? — geen authorisatie konnen worden verleend, waar het belang van 't algemeen een authorisatie eischt? Het is dus zeker, dat de magt als magt, die het ondersteld belang des Koophandels zoude vorderen, dat aan het Gemeente Bestuur verleend werde, zeer voldoende aan het zelve kan en zal verleend worden, onder een Staats Bestuur, dat in alle zyne betrekkingen op éénheid gegrond is —— dan het verschil is alleen, uit welke bron, die magt zoude voortvloeien. —

De Foederalist zegt: uit de Constitutie — de voorstander der éénheid daarentegen: uit die boezem van het één en ondeelbaar Staatsbewind —— dan daar, in beiden gevallen, het zelfde effect verkregen werd, kan althans dit beweerd belang des Koophandels geen grond opleveren, om de een of andere dezer bronnen, die het zelfde effect voortbrengen, af te keuren — en dus word alle het geen de Burger *Luyken* zich de moeite gegeven heeft, ook op dit respect aantevoeren, ten eenemaal uitgewischt.

Men vergunne my nu ten lesten, omtrent het *amalgamen* der Staatsschulden, omtrend het inwendig Foederatif Bestuur, nog deeze aanmerking te maaken. Burgers Representanten! indien men de verschillende gewesten met hunne schulden bezwaard last, dan is het ook onbetwistbaar, dat men hun onverminderd de middelen moet laaten van hun bestaan en inkomsten? Ziet hier dan alle noodzaaklyke verbeteringen, in alle de Takken onzer Oeconomiesche belangen, voor eeuwig onmoogelyk geworden!

Ziet hier dan geweerd allen ophef van belemmeringen, entraves — en omwegen, die op de inwendige Transporten gelegd zyn! Ziet hier dan, daarentegen alle knevelaryen en harde en onnatuurlyke middelen, duurzaam weder vastgesteld! Ziet hier dan Dordrecht weder in het bezit van zyn stapelregt gekomen — de Tollen weder ingevoerd — de cynsen, thynsen, en duizend andere soortgelyke knellende Geld afpersingen weder in trein gekomen; ja op wat grond zal men dan beletten, dat de vervoeringen van het eene gewest tot het andere niet weder aan dezelfde drukkende uitgaande en inkomende regten, worden subject gemaakt? — knevelaryen! waar van Bataafsch Braband een zoo langen, en zoo drukkend gevoel gehad heeft, waar door het den aanwasch zyner Fabryken zoo medogenloos gestremd zag. — Bataafsch Braband! dat voorzeker zich nu niet weder zal laten in den strik sluiten, om door een ingebeeld, ja 't zy een mogelyk klein bezwaar te ontgaan, weder aan al den ouden druk onderworpen te raken; en dus terwyl het een ysschorsch wil ontzeilen, tegens een steenklip schipbreuk te lyden.

Op wat grond zal men het regt hebben, de Provintien of Gewesten te beletten, om op den uit en invoer van hun gewest weder regten te mogen heffen, die een groot deel van het inkomen in zommige gewesten hebben uitgemaakt? zal Bataafsch Braband dan zyn verwerkt Leder in Holland vry mo-

mogen invoeren? Vriesland onbelast zyn Boter voor onze Zeevaardy; zyn turf doen uitgaan tot geryf en welſtand van zoo veele traſyken? Ja zou Holland wel onbillyk handelen, wanneer het tot verhaal der onrechtvaardigheid, hem aangedaan, op de Scheepsverzending der Producten der Land-Gewesten, een middel zogt tot ſtyving zyner gedrukte Finantien?

En zoude dit alles de vrugten zyn van eene zoo lang gewenschte Conſtitutie! Zouden daarby alle hardigheden en knevelaryen worden gewettigd, en alle middelen tot verbetering afgeſneden! Zouden daarby alle oude leemte en gebreken weder kragt bekomen en op nieuw in werking geraken; maar het geluk des Vaderlands alleen verloren gaan! En zoude myn mond een Project van Conſtitutie goedkeuren, dat op zulke verderffelyke gronden geſchoeld was. — Neen, Burgers Repreſentanten! dan waare ik het vertrouwen onwaardig, dat Neêrlands Volk, dat myne Medeburgeren in my geſteld hebben.

Dan zoude ik my zelven aan het verraden van hunne belangen ſchuldig rekenen — dan zoude ſchaamte en wroeging my tot aan het graf vervolgen — veeleer, indien het dan zyn moet, zal ik my het uiterſte getroosten. De dwaling wil ik voorby zien; maar het eigenbelang; maar de intrigue, zal ik tegenſtaan — ontmaskeren, en het hoofd bieden. Geene magt of wonderſpreuken zullen my afſchrikken, die de éénheid in het Beſtuur, *een Ooſtersch despotisme noemt, dat voor Frankryk kan geſchikt zyn; maar in Nederland niet kan geduld worden:* diens hart of hoofd zal ik hier om op den prys ſtellen, die beiden verdienen. En zoo tot dit alles myne kragten mogten te kort ſchieten, zal ik ten minſten op myn Post met eere ſtaan, en is het nood, een eerlyken dood vinden. ——

De Burger *Krieger* zegt:

BURGER PRESIDENT! BURGERS REPRESENTANTEN!

Ik heb my voorgeſteld, enkel over het financiëel poinct, als het hoofd-different, te ſpreeken; edoch, daar de Burger Repreſentant *van Maanen*, na alvoorens zyne meening over het geheel ontwerp der Conſtitutie, voortreffelyk te hebben voorgedraagen, zydelings, zoo veel ik my herinner, deed zien, als of de minderheid in de Commiſſie tot de Conſtitutie, door de meerderheid was verſchalkt, ten opzigte van het financiëele, zoo agt ik my verplicht, vooraf der Vergadering te informeeren, dat het waarſchynlyk, het geheugen van den Burger Repreſentant *van Maanen* zal ontſnapt zyn, of hy mogelyk in die Vergadering der Commiſſie, om noodzaakelyke redenen, afweezig zal zyn geweest, die hem dienaangaande hadden behooren voortelichten; dat het ten minſten ten uiterſten moejelyk is, om te bepaalen wat al ſchuld aan het telkens verſchuiven van het behandelen der financiëele zaaken geweest is. — Het zekerſte, dat men 'er van kan zeggen, is: dat de opgave van verſcheiden Provincien, of gedeeltens van dien, aan de Commiſſie zeer laat zyn toegezonden: en, dit is, zo veel ik my herinner, even zeker, dat noch de meerderheid, noch de minderheid, die boven dien ook dagelyks veranderde, dienaangaande kan beſchuldigt worden.

Onze Ambtgenoot, even genoemd, noemde het gebruik, dat men van het financiëel poinct in de Commiſſie gemaakt had, een gemasqueerde battery; zo deeze gelykenis gelukkig getroffen is, had hy 'er ons meer bepaald by moeten zeggen, wanneer, en door wien die battery was aangelegd. — Ik zal 'er alleen dit van zeggen, dat hy, die zig in het open veld laat verſchalken, gewis een ſlegt krygsman is.

Dan ter zaake:

Even zoo als het leenſtelzel een noodwendig gevolg moest zyn, van het maatſchappelyk verdrag dier tyden, waarin hetzelve alle Regeeringen in Europa heeft gewyzigd; —— even zoo noodwendig moest het financieel ſtelzel, of liever het ſtelzel van vaste belastingen, een gevolg zyn, van het maatſchappelyk verdrag onzer dagen.

Het leenſtelzel gaf meerder rust, meerder vryheid aan elk Burger die 'er onder leefde, naar maten het by eenig Volk, of in zommige tydvakken, nader aan zyne volkomenheid kwam; —— daar, waar de opperleenheer zyn onder leenmannen, onder de onmiddelbaarſten rechtsdwang had, daar ook was de meeste zekerheid van buiten en de beste rust van binnen; — Daar, waar de leenmannen by asſociatie of confoederatie zich onderling dien rechtsdwang konden betwisten, was zwakheid naar buiten, en eeuwige verdeeldheid van binnen; en, alles, wat men van een meer vereenigt leenſtelzel, als heilzaam in die tyden kan opmerken, en, als heilloos kan agten, by regeeringen, die door haar confoederatif zamenſtelzel beſtonden, is na de ontdekking van Amerika, na het goud van Peru door Spanjen over Europa gevloeid is, door alle Regeeringen bewaarheid, die van dit tydſtip, zig, door het financieele ſtelzel, hebben ſtaande gehouden. — De geſchiedrol aller volken, vermeen ik, dat dezen ſtelregel leert en bevestigt, en neemen wy die aan, dan behoeven wy geen gehoor te geeven aan die angstvallige bedenkingen van zommigen, die zeggen: Gylieden wilt iets nieuws ſcheppen, maar waar is de proef, die deszelfs mogelykheid, deszelfs meerder volkomenheid, bevestigt; —— Ik antwoorde deze, op de geſchiedenis der Volken wyzende, leest, vergelykt en oordeelt!

Gy zult, Burgers Repreſentanten, uit deze inleiding reeds kunnen opmerken, dat ik het eens ben met dat gedeelte van het advies van een Lid der Commiſſie tot de Conſtitutie, dat voor my geadviſeerd heeft, en als eene zekerheid heeft geſteld, daar de financie de eerſte zenuw van den Staat is, de kragt en gelukkige werking derzelve de maatſtaf is, waar naar men eenig Gouvernement veilig kan bereekenen.

Ja, ik ben het ten dien opzigten volkoomen eens met den Burger Repreſentant *van de Kasteele*; doch, ofſchoon ik al eens konde aanneemen, al het geen dien ſtaatsman in zyn wel uitgewerkt Advies, opzigtens de oorzaaken en gevolgen der oude ſchulden, tusſchen de, tot de Revolutie van den Jaare 1795. zeven vereënigde Provincien, heeft tragten te betoogen; zoo is het mynes eragtens zeker, dat noch de oorzaaken, noch de gevolgen, dienaangaande, van eenige de minſte applicatie zyn, op het gewest van Bataafsch-Braband, zedert in de Bataafſche Republiek ingelyfd.

Ons

Onze even door my aangehaalde Amptgenoot zeide, onder anderen, in fubftantie: „ men zal vermeenen in my den Hollander te horen fpreeken: doch ik wil alleen de billykheid voorftaan, en vermeen niets ten nadeelen der verdere gewesten te hebben gefuftineerd; " deze Vergadering zal wel de zelfde toegevenheid voor my hebben, en daar ik byzonderlyk, over het gevolg der amalguame van de oude fchulden, met opzigt tot Bataafsch-Braband, fpreeken zal, wil ik echter het daar voor alleen gehouden hebben, dat ik my verpligt agte, ook de ftem van het ruim twee Eeuwen miskend en verdrukt gedeelte van Nederlands Volk, dat langs de Maas en Schelde woont, op dat gewigtig onderwerp ter dezer Vergadering te doen hooren.

Met veel naauwkeurigheid, Burgers Reprefentanten, heeft onze waardige Amptgenoot, *van de Kastele*, der Vergadering voorgedragen de Hiftorie der oude fchulden van Holland, van het eerfte oogenblik der Unie van Utrecht, tot de maand Juny dezes 1796 ingefloten, om dus te bewyzen, dat het, en billyk en regtvaardig was, dat fchulden, tot behoud van het geheel gemaakt, veroorzaakt door de overbetaling, en onëvenredigheid der quote, ook door het geheel, voortaan, wierden gedraagen.

Maar men houde het my ten goede, zoo hier in dan al billykheid en rechtvaardigheid gelegen mogt zyn, tusfchen de Provincien onderling, dewelke het Bondgenootfchap hebben uitgemaakt, zoo moet doch, ik herhaal het, zeer zeker Bataafsch-Braband hier van worden uitgefloten. —— Dan hier over een woord nader.

Kort na het verbond der Unie, en wel in het midden van den Jaare 1585, moesten de Gedeputeerden van Braband de Vergadering der algemeene Staaten verlaaten, dewyl genoegzaam het geheele Brabandfche in handen van den Vyand was, en daarin, voor het grootfte gedeelte, bleef tot by den algemeenen Vreede in November 1648, en de daar op gevolgde uitfpraak der *chambre mipartie*, in den Jaare 1654, de Meijery van den Bosch, aan het gebied van H. H. Mog. werd toegekend; en hoedanig doch was de toeftand van Bataafsch-Braband in dien tydkring van 96 jaaren? —— Omtrend zodanig, Burgers Reprefentanten, als tegenswoordig den toeftand is der Steden en Landen, aan de beide oevers van den Rhyn, tusfchen Dusfeldorp en Hunningen: meest al, behalven dat veeltyds de winterkwartieren aan de beide oevers des Maas wierden genomen, was Bataafsch Braband des zomers het krygstoneel, en wie, die zig het oorlogstoneel van 1794 herinnert, en die zig voorftelt, hoe het thans aan de zoo even aangehaalde Rhynoevers gefteld is, verlangt nog nader de toeftand van Bataafsch-Braband, by den algemeenen Vreede van 1648, te weeten.

Maar, pas had Braband eeniger maten kunnen herleven; maar, pas hadden zig wederom menfchen gezet, in ftreeken, die door den oorlog ontvlokt waren, of Braband wierd tusfchen 1672 en 1674, door moedwil en Brandfchattingen, totaal, uitgeplunderd; — niet minder deerlyk was deszelfs lot in den fucceſſie oorlog, en in die van het Jaar 1747.

Moet ik nu hier nog byvoegen, het geen Bataafsch-Braband in het Jaar 1792, 1793 en 1794, van vriend en vyand heeft geleden, gewis neen; Gy allen weet, Burgers Reprefentanten, Gy allen weet zoo goed als ik, dat in 1792 en 1793 Braband alleen heeft geleeden, en dat in 1794, het volle krygstoneel, in het laatfte der maand Augustus, in Bataafsch-Braband is overgebragt, en dit gewest, eerst den moedwil der Engelfchen moest verduuren, en daar na, geduurende byna vier Maanden, de geheele Franfche Armee voeden, en onderhouden, terwyl het meerderdeel der overige gewesten, binnen drie weeken door de Franfchen bezet is, en dus, in vergelyking van Bataafsch Braband, flegts een voorbygaand gevoel van de Oorlogsrampen had.

Ik heb deze korte aanftipping, van geleden oorlogsrampen door Bataafsch-Braband, gedaan, om die tegens over te ftellen, aan de, van tydvak tot tydvak, gedaane Geld-negotiatien, van Holland; — Geldnegotiatien, die fteeds het onbepaald Crediet, en der Ingezeten toenemenden welvaart van Holland aanwyzen; — en oorlogsrampen, die men dan eens, in diezelfde tydvakken de waarde van den Land-eigendom, door overmatige brandfchattingen en lasten, tot de helft, ja tot een vierde, in Bataafsch-Braband verminderden.

Tot hier toe, Burgers Reprefentanten, heb ik flegts gefprooken van de oorlogsrampen, die Bataafsch-Braband in het byzonder verduurt heeft; maar ik moet, hoe zeer my zulks fmert, ook nog een woord zeggen van de rampen des vreedes, die hetzelve fteeds ondergaan heeft. — Ja ik heb het gezegd, Burgers Reprefentanten, rampen des vredes, want, om niet van vroegere vervolgingen te fpreeken, na dat de oorlog van 1674 geëindigd was, zond men een heir van beampte vreemdelingen over Bataafsch-Braband uit, om die armen ingezetenen, onder den naam van den waaren Godsdienst en de wettige regeering, te maintineeren, nog dat geen af te neemen, dat hen de krygsknegt van Lodewyk den XIV. gelaten had; en wil men authentieke bewyzen zien van de geledene rampen en plunderingen, vooräl den landraat in Bataafsch-Braband door vreemde Ambtenaaren aangedaan, men flaa 's Lands archieven op, en leze de deductien, memorien en Remonftratien voor den jaare 1730 aan de algemeene Staaten gepresenteerd; men doorblade het geheele derde deel van het groote Placaat-boek, en zie de Refolutien van den Jaare 1730 en 1736.

Alle deeze aangehaalde daadzaaken worden nog harder, als men hier by in opmerking neemt dat, terwyl Bataafsch-Braband, by afwisfeling, dan in Oorlog, dan in Vreede, wierd geplunderd en uitgezogen, het fteeds door de algemeene Staaten boven zyn vermogen is bezwaart met lasten, zodanig, dat de fchraale Landeryen in Bataafsch Braband, naar evenreedigheid eens zoo hoog in de Verponding zyn aangeflagen als die in Gelderland, en hooger als die in het vette Holland; en de Confumtive middelen naar de Hollandfche lyst zyn gefixeerd. — En om dit niet enkel by zeggen te laaten, maar zulks onwederfprekelyk te bewyzen, zo leze men de authentieke

ſtukken dienaangaande, in de Registers van Hun Hoog Mogende te vinden, en onder anderen de Remonſtrantien en Doleantien van wegens de Myery van den Bosch, in den jaare 1662, 1665 en 1678 gedaan, en de deductie door de ſtad den Bosch over de lasten in den jaare 1657, 1669 en 1694, aan Hun Hoog Mogende overgegeeven, en eindelyk en voornamentlyk, als zynde het meest toepasſelyk op de tegenwoordige tyden: *de Memorie van de algemeene wezentlyke bezwaaren der Meyery van den Bosch*, aan den Raad van Staaten overgegeeven van wegens de vier kwartieren, van den jaare 1786. — Alle deze ſtukken, Burgers Repreſentanten, zyn geen Adresſen, en Memorien, door gelyk regthebbende Provincien, met elkanderen gewisſeld; maar ſupplicatien, door onderdaanen aan hunnen Souverain gepreſenteerd, en met de nodige bewyzen geſtaafd.

Ik zal, ten betoogen van het geen ik hier zegge, een paar trekken, uit het laatſte ſtuk in den Jaare 1786 overgegeven, aanhaalen:

„ Een Volk, door lasten te zeer gedrukt, en dus be-
„ hoeftig, en ongelukkig, hoewel naarſtig, arbeidzaam,
„ en nagt en dag voor de noodzakelyke behoeftens
„ van het leven moetende zwoegen, is ontbloot van die
„ wederkerige genegenheid, welke zo zeer nodig is,
„ voor de zekerheid der Regering. — By hetzelve vind
„ men ontzag en vrees, voor de wetten, geboren uit de
„ uitoeffening derzelven, maar een overtuigende wel-
„ willigheid om die te gehoorzamen en waare Vader-
„ landsliefde mag men daarvan niet verwagten; en zo
„ meenigmaalen de redenen voor het eerst ophouden
„ of verminderen zal men het laatſte ondervinden. —
„ Het onvermogen maakt hetzelve onbekwaam, om,
„ in ontelbaare opzichten, tot het algemeen nut mede
„ te werken, en wanneer 's Lands opkomende nood en
„ ongelegenheid zulks vereisſchen, is hetzelve buiten
„ ſtaat, of min bereid, den Lande te presteeren dien
„ dienst, waartoe dat zelfde Volk anderzins, en be-
„ kwaam, en gaarne gewillig zoude zyn. —— Hetzelve
„ is, in die gevallen, voor den Lande van weinig of
„ geen nut, zo niet gevaarlyk, en, op zyn best, in den
„ uitſlag van 's Lands meest critiquen toeſtand geheel
„ lydelyk, en onverſchillig; niet om dat zy deeze of
„ geenen zyn, maar alleen, om dat zy, menſchen zyn-
„ de, natuurlyk worden gedreven, door een verlangen
„ naar een beter lot; zo dat alle de voorſz. ſchadelyke
„ en voor den Lande gevaarlyke gevolgen (om van an-
„ deren niet te gewagen) van de zyde der zoo gedrukte
„ Ingezetenen onvermydelyk, en zo onſchuldig zyn,
„ als het onſchuldig is te verlangen, na de volſtrekte
„ behoeftens van dit leven."

En een weinig verder:

„ Hy die dezelven (Ingezetenen) kent en naargaat in
„ hun dagelyks bedryf en levenswyze (evenveel of zy
„ Land- of Ambachtslieden zyn) zal, by ondervindingen
„ gaarne toeſtemmen, dat zy over het algemeen zyn ont-
„ bloot van dat geene, het welk aan hun, als redelyke
„ menſchen, toekomt. — Hy vind den Ingezetenen wel
„ den ganſchen dag, zonder zelfs den nagt te ſpaaren,
„ byna boven menſchenkragten werkzaam en zwoegen-
„ de voor zich en de zynen; maar met wat gevolg?
„ Voor dit alles is zynen drank ſchoon water, of zuure
„ kaarnemelk, zyn eeten aardappelen met raap-olie,
„ zoo die niet te duur is, of meestentyds zuure kaar-
„ nemelk en ſomtyds azyn, Brood zonder boter of kaas,
„ ten minſten zeldzaam anders, met kleding geſcheurd
„ en gepſukt, met een blaauwe zogenaamde kiel van
„ grof linnen overdekt, zyne ligging zonder eenige
„ veeren op zakken met ſtroo, of diergelyken gevuld,
„ en zyn dekzel geheel afzigtelyk, — te zamen zoo
„ veele bewyzen van zynen behoeftigen toeſtand, waar
„ mede hy te worſtelen heeft. Al zynen zwaaren ar-
„ beid kan hem geen boter op zyn brood geeven,
„ ſchaars wat ſpek, genoegzaam nooit vleesch, geen
„ bier, geen behoorlyke kleding, dekzel of ligging; en
„ derhalven ontbreken hem de natuurlyke en redelyke
„ behoeftens, die aan denzelven, als mensch, toekomen,
„ en aan hem, die er met alle, ja boven zyn kragten
„ op uit is, om die te verkrygen. —— Een gevangen,
„ hoe misdadig ook, krygt dagelyks zyn boter op zyn
„ brood, een ſtuk vleesch of ſpek by zyne pottage, en
„ zyn quantiteit bier, en waarom anders? Dan, om
„ dat men het daar voor houd, dat de Mensch, als
„ Mensch beſchouwd en behandeld wordende, zulks
„ toekomt. — Men ontmoet dan minder gebrek aan
„ redelyke behoeftens, by de zodanige in de gevangen-
„ huizen, als in de huisgezinnen der Meyeryſche Inge-
„ zetenen, en van de honderd huisgezinnen, zal men
„ op verre de meeste plaatzen 'er geen tien vinden, al-
„ waar het voorſz. gebrek zich niet ontdekt.

„ En waar van daan dat deze menſchen ontberen, het
„ geene men aan hen, volgens de ſtem der menschlyk-
„ heid, niet kan weigeren?.... alleen daar van daan,
„ dat zy niet evenredig aan — maar boven hun vermo-
„ gen belast zyn."

Zyt gy niet met my bewogen, Burgers Repreſentanten! op deze klaagſtem, over het Hoofdgeld in de zwaare belasting, die den gemeenen man in Bataafsch-Braband drukt? — Ja gewis gy zyt het.

Verſchoon deze kleine uitſtap. — Voortgaande, moet ik aanmerken op het aangevoerde door den Burger Repreſentant *van de Kasteele*:

„ De ſchulden der Steden en Dorpen hebben niets
„ gemeens met de ſchulden, die voor de algemeene
„ behoeften van den Staat gemaakt zyn." Dat, zoo zulks tusſchen de Provincien onderling, het zevenvoudig Bondgenootſchap uitgemaakt hebbende, al waarheid zyn mogt; het zulks egter niet is, opzigtens de ſteden en dorpen in Bataafsch Braband.

Ik heb reeds opgemerkt dat 'er tydvakken geweest zyn, dat door de opeenhoping van ſchulden, uit de Brandſchattingen geproflueerd, de waarde van Landeigendom tot op de helft, ja een vierde was verminderd, nu, al eens geſteld, dat de ongemakken en perſoneele rampen des oorlogs moeten gedragen worden, door die geenen, welke dezelven treffen, zoo kan men doch niet ſtellen dat, wyl in de provincien de brand-

ſchat-

schattingen, contributien, en requisitien, het zy by den vreede of anderzins aan den vyand betaalt, door genegotieerde penningen, ten laste der provincie opgenomen, en waar van de interessen nog lopen, zyn voldaan, 'er die zelve brandschatting in Bataafsch-Braband, ten lasten der byzondere gemeentens zyn opgenoomen, dit in den volstrekſten zin, geen schulden van denzelfden aart zyn.

Nog moet ik hier iets byvoegen, dat insgelyks gemeentens schulden ten behoeve van het algemeen zyn geworden, en door dit facit aan te haalen de bewyzen van mishandelingen, Bataafsch-Braband, onder het vorig bestuur aangedaan, volkoomen voldinge.

Jaarlyks wierd 'er op den staat van oorlog eene aanzienelyke somme gedragen, voor service en logis-gelden der Troepes van den Staat; en het geene dienaangaande aan de Burgeryen der steden en forten in Bataafsch-Braband, met Troupes van den Staat bezet, competeerde, wierd niet uitbetaald na het getal der koppen; maar een zogenaamde smokkelpost voor de provincie Holland, zoo dat, alleen ter Liquidatie daarvan, aan de steden en forten in Bataafsch-Braband, op de rechtvaardigste wyze, eenige millioenen zouden competeeren; doch dit was niet genoeg, men nam daar en boven in den Jaare 1742 by de algemeene Staaten een Resolutie, waar by aan de Regeringen, in de Steden en Forten binnen de Generaliteit wierd geordonneerd, ten kosten der respective gemeentens, barakken, tot beter logement van de troepes, te doen bouwen, zoo als zulks ook is geschied: zoude men nu na deeze aanhaling, en na gehoord te hebben, dat de geconsenteerde en op den Staat van oorlog gebragte logis-gelden, op het onrechtvaardigste door andere werden genooten, nog moeten vraagen: of de schulden tot het aanbouwen van zodanige barakken, en het daar in leveren der nodige fournitures gemaakt, ook hebben gestrekt tot onderstand der gemeene zaak? — Edoch, en dat ik hier zulks, tot leering en wederlegging nog mag byvoegen, Haar Hoog Mogende hadden een gansch ander maxime, opzigtens de schulden der Generaliteitslanden, als haare Committenten in de provincien, en voor al in Holland ten opzigten der provinciaale schulden, over het geheel genoomen, ter executie leiden; — zy wilde niet, al hadden de Gemeentens crediet gehad, dat men schulden op schulden hoopte; maar ordonneerde, dat men Jaarlyks een zeker gedeelte van het Capitaal moet aflossen, zodanig, dat de penningen ten laste der stad Grave in den Jaare 1742 tot het aanbouwen van twee blokken barakken, by het jongste beleg afgebrand, en het leveren der nodige fournitures, daarin tegens drie per Ct. door Haar Hoog Mogende opgeschooten in 1788 reeds waren afbetaald, offchoon de dubbelde verponding, tot vinding van Capitaal en interest, op de huizen gesteld, tot het Jaar 1793. in gesloten, nog is betaald geworden.

Ik zal uw geduld niet langer rekken, Burgers Representanten, door uitreksels uit het zwart boek van verduurde mishandelingen, door Bataafsch-Braband; ik heb echter gemeend het aangehaalde te moeten aanvoeren, zoo om de oorlogsrampen tegens over te stellen aan de Negotiatien van Holland, zoo als ik reeds heb opgemerkt, als om de verdere mishandelingen en willekeurige lasten te toetzen, aan de rechten van den mensch en Burger, die zyn geallegueerd om te staaven, dat Bataafsch-Braband, zonder eenige bedenkinge, in de oude schulden der Provincien behoorde te dragen.

Ik geloof, ter goeder trouw, dat de aangehaalde rechten van den mensch en Burger hier te veel zouden bewyzen.

Maar vergun my hier een ander principe aan te haalen, een principe, dat dit geval een vonnis is, te weeten dat der *Gelykheid*. —— En na het geen ik voorgedragen heb, op dien zelfden toon van overtuiging en gerustheid, die de Burger Representant *van de Kasteele* gebruikte, na hy had voorgedragen wat de gevolgen voor Holland van het ontwerp der Constitutie zyn zouden in vergelyking der verdere Gewesten, vragen: *is dit* GELYKHEID?

Zo als ik in het begin van dit advies opmerkte, dat ik het eens was met den Burger Representant *van de Kasteele*, daarin, dat de beste Organisatie van een Gouvernement zig niet kan soutineeren, zonder directe en onbelemmerde bestiering der financieele behoeftens, zo stem ik niet minder met hem in, dat de voorgeslagene middelen by het ontwerp der Constitutie, tot vinding dier algemeene behoeftens, voor al in den zamenhang beschouwt, van verscheide Art. en speciaal met Art. 583, 774 en 775. hier aan niet beantwoorden, edoch de oprechtheid eischt van my, dat ik rondelyk verklaar, dat zyne Globale sustenuen, over algemeene belastingen, naar drie, vyf, of zeven Jaren en te voren, my, opzichtens Bataafsch Braband, zonder andere matigingen, volstrekt onrechtvaardig voorkomen: en ik vleide my genoeg gezegd te hebben, om dit te billyken, en dus het mishandeld en vertrapt gedeelte des Volks gelyk te willen stellen met die genen, ten wiens behoeve het steeds mishandelt en vertrapt is, is de grootste ongelykheid invoeren.

Na zo veel nog voortduurende bezwaaren, voor de Inwooners van Bataafsch-Braband, geschetst te hebben, eischt echter de oprechtheid, en Vaderlands-liefde van my, dat ik my verklaare, of 'er dan ook, naar myn inzien, binnen eenige Jaaren, geen groote voordeelen, uit de waare vereeniging der negen Gewesten, tot *één* eenig Volk, voor de bewooners van Bataafsch-Braband zouden voort-vloeijen? en deze vraag moet ik met een volmondig JA! beantwoorden: — zoo het Hoofdgeld, dat der armen dagloner zyn laatsten duit afperst, wordt afgeschaft, en men Braband eenige weinige Jaaren tyd wil geven, om op zyn verhaal te komen, zal 'er voorspoed ontluiken. De zeven harde tugtmeesters, die zoo dikwils haare Bomba's over Braband uitzonden, zullen niet alleen niet meer bestaan, maar de Algemeene Vaders des Vaderlands, de Wetgevers van Nederland, zullen zien, dat dit gedeelte der Republiek het meest met weinig hulpmiddelen voor grootere welvaart vatbaar is; zy zullen 'er een zaligend genoegen in scheppen, om duizende en duizende morgen Lands vrugtbaar te helpen maaken;

 de

de voordee'en van den Koophandel, zullen niet meer binnen Holland beperkt zyn, zy zullen by afvloeijing ook welvaart over Bataafsch-Braband brengen; Holland zal zyne assche, die in den Brabandschen grond in goud verandert, niet meer naar vreemde Gewesten zenden: wat zeg ik, 'er zal geen Holland meer zyn, of liever, men zal de geheele Republiek, in den besten zin, HOLLAND kunnen noemen.

Even zoo zeer als ik my verheugde dat de Burger Representant *van de Kasteele*, by de inleiding van zyn advies, enkel over het financiëel Poinct handelde, (dewyl dit, men mag zulks verbloemen zo men wil, doch het groote struikelblok is, by de intevoeren nieuwe Constitutie,) even zoo zeer bedroef ik my by zyne conclusie; en, daar ik, wel met hem instemmenden ben, in het geene hy van de gevolgen der by het ontwerp der constitutie voorgeslagene middelen, om de algemeene behoeftens van den staat te vinden kan, ik echter niet zo geredelyk zyne geavanceerde veronderstellingen, aangaande algemeene belastingen, zonder nader detail, aanneemen; en het my conform het reglement voor deze Vergadering voorkomt, dat dezelve, door het ontwerp van Constitutie tot een onderwerp van deliberatie te verklaaren, geenzints de grondstellingen, daarin komende, aanneemt; maar, onder een genoegzaam gemotiveerde resolutie, hetzelve ontwerp, tot een onderwerp van deliberatie kan verklaaren, zoo adviseer ik, onder alleguatie der redenen, op dit respect door den Burger Representant *van Maanen* gedetailleerd, voor het benoemen eener Commissie tot het concipieeren van een zoodanig gemotiveerde resolutie, in den geest, zoo als de meerderheid der Vergadering zal bepaalen: —— en, reserveere myne reflexien, die ik op de organisatie en werking der verschillende magten en verder op het ontwerp hebben mogt, tot de particuliere discussien.

Hierna worden de verdere deliberatien over dit poinct uitgesteld tot heden avond.

Vervolgens worden nog geleezen de volgende stukken:

Eene Missive van de Representanten van Stad en Lande, kennis gevende, dat zy ontfangen hebben het Decreet der Nationaale Vergadering, in dato 29 October, omtrend de aanstelling der Commissie van Administratie over de door de Fransche aan de Bataafsche Republiek geabandonneerde goederen van den Vorst van Nassau: —— aangenomen voor Notificatie.

Eene Missive van het Provinciaal Bestuur van Utrecht, appuyeerende het verzoek van *J. B. Haarsma*, om Pensioen: —— aan 't Committé te Lande.

Eene Missive van Ingezetenen van Avenhorn, zich beklagende over eene Publicatie van het Provinciaal Bestuur van Holland, in dato 24 Augustus l. l. omtrend het continueeren der Octroyen, ten voordeele der geweezene Heerschende Kerk: —— aan de daartoe benoemde Commissie, aan wier hoofd de Burger *Zubli* zich bevindt.

Eene Missive van *J. A. Smissaart*, remitteerende zyne Dag-gelden, circa *f* 800 bedraagende, voor die dagen, welke hy niet present is geweest.

De President stelt voor, om hiervan te maaken honorabele mentie in de Notulen.

Anink verklaart zich daar tegen, beschouwende dit als iemands onvermydelyken pligt.

Van de Kasteele appuyeert het geavanceerde van *Anink*, om dat het veelligt ook door anderen is gedaan, welke dit niet hebben publiek gemaakt.

Ten Berge is van gevoelen, om door eene personeele Commissie te doen onderzoeken, of het wel goed zy, dat eene mesure geadopteerd worde, waar by iemand eerst zyne daggelden ontvangt, en daarna weder remitteert.

Dit wordt door veele Leden geappuyeerd.

Schimmelpenninck zegt, dat hy van oordeel is, dat, daar 'er dikwils genoeg petitien koomen, men geenzins hun, die gelden willen schenken, disgracieus moet behandelen.

Van Hooff zegt: „ Zo 'er honorable mentie in de „ Notulen moet gemaakt worden, dat men dit dan van „ dezulken doe, die het zelfde gedaan, dog dat geheim „ gehouden hebben."

De President stelt voor, om dan deeze Missive slegts aan te neemen voor Notificatie: — en wordt conform besloten.

Een Request van eenige Bataven, te kennen gevende, dat de Persoon van *J. Broens*, op de lyst der Gratificatien door de Commissie geplaatst zynde, den naam van Bataaf onwaardig is.

De President zegt, dat, daar dit Request op geen Zegel is geschreeven, het zelve, naar zyn inzien, geen poinct van deliberatie kan uitmaaken.

Stoffenberg is van oordeel, dat dit Request, als geen verzoek inhoudende, zeer wel aan de Commissie tot de Bataven kan gezonden worden, om 'er reguard op te slaan, zo zy dit nodig vindt: — en wordt dien conform gedecreteerd.

Een Request van *J. B. de Roock*, verzoekende, dat hem Copie van de stukken, ter zyner beschuldiging strekkende, en by het Rapport overgelegd, mag ter hand koomen, en dat het Rapport omtrend zyn Persoon uitgebragt, op morgen aan de orde van den dag, tot zo lang mag worden in advys gehouden, dat hy gelegenheid zal hebben, om de bewyzen ter zyner verdediging te kunnen opzamelen.

De President stelt voor, om dit Request in advys te houden, tot dat het rapport zal zyn in deliberatie gebragt.

Van Lockhorst zegt.

Burgers Representanten! ik vinde het verzoek van den requestrant allerbillykst, te meer, daar de Commissie, tot onderzoek van zyn zaak benoemd, de stukken van den Burger *de Roock*, en eenige Vraag-Articulen uit dezelven, aan den Generaal *Daendels*, en door deeze aan den Generaal *Dumonceau* heb-

hebben overgegeven, om daarop de Bataaffche Officieren hunner divifien te doen horen. — De Commisfie, ja zegt zig hier tot geene Regters te kunnen opwerpen, dan myns inziens heeft zy door deze handelwyze als den weg tot een Communicatuire procedure geopend, en zonder de by hen ontfangene ftukken te ftellen in handen van den Burger *de Rook*, brengt zy een zeer eenzydig Rapport uit. — De Billykheid dezer Vergadering fchynt my te vorderen, om als nu die ftukken in handen van den requestrant te ftellen, om zyne defentie daartegen te kunnen inbrengen, te meer, daar ik vermoede, dat deeze belangryke zaken voor deeze Vergadering in zig zal behelfen.

Geeyers zegt, dat hy uit het Rapport gezien heeft, dat de Generaal *Daendols* niet uit zich zelven, maar op fpeciale requifitie van het Committé te Lande, de ftukken ter befchuldiging van *de Roock* heeft gefuppediteerd; en dat dit dus geheel iets anders is, als het geene door den Reprefentant *van Lockhorst* is bygebragt; weshalven hy concludeert conform het Præadvys van den Prefident: —— en wordt dien conform gedecreteerd.

Een Request van de Huisvrouw van *N. Kieborn*, om Gratificatie: — aan de Commisfie tot de Gratificatien.

Een Request om een Schip te transporteeren: — geaccordeerd.

Een Request van *A. M. Santen*, om penfioen: — aan 't Committé te Lande.

Een Request van *J. Brunis*, zich beklagende, dat, daar hy om de goede zaak uit de Provincien van Holland, Friesland en Zeeland is gebannen, niet op de lyst der Bataven is geplaatst, en wel, om dat hy reeds te Delft in één postje is geplaatst geworden; verzoekende op nieuw in aanmerking te mogen koomen: — geweezen van de hand.

Een Adres van *M. Hups*, inzendende eenige flukjes, dienende ter genezing van ziektens van het Hoornvee: — gefteld in handen van den Burger *Nuhout van der Veen*, cum fuis.

Een Request van *W. Rey*, Onder-Major te Breda, verzoekende om Penfioen: — aan 't Committé te Lande.

Een Adres van *J. Pembroek*, inzendende een ftukje, omtrend het tranfito-recht: — Gefteld in handen van den Burger *Vreede* cum fuis,

Een Request van *Swart* en Comp. Uitgevers van het Dagverhaal, gedrukt wordende by *van Schelle* en Comp. verzoekende, dat, daar hunne zaak met den Bailluw van den Haage is gedetermineerd, het hun mag vergunt worden, met het drukken en uitgeven van het door hun gemaakt Extract van het Plan van Conftitutie, zo als het door hun is begonnen, te mogen voortgaan.

De Prefident ftelt voor, om dit Request te ftellen in handen van den Burger *Ploos van Amftel*, cum fuis, om op morgen te dienen van confideratien en advys.

Van Lange zegt, dat hy 'er voor is, dat dit verzoek dadelyk geaccordeerd worde, daar het Plan toch gedeeltelyk reeds in het Dagblad is geinfereerd; te meer daar het Plan van Conftitutie van 's Lands Drukkery nog niet te voorfchyn komt, en de Natie te vergeefsch naar hetzelve met verlangen uitziet.

Bosveld antwoordt, dat het buiten iemands fchuld is, dat het Plan het licht nog niet ziet; dat het egter eerlang gereed zyn zal, en alom verzonden worden.

Ploos van Amftel zegt; ik ben 'er ten fterkften tegen, dat thans het verzoek aan de Requestranten zal geaccordeerd worden. Zy zeggen by hun Request, dat hunne zaak met den Bailluw uit de Wereld is gemaakt; hier uit confteert, dat de actie van den Bailluw, veelligt door Compofitie of Transactie gedetermineerd, wettig is geweest, en daardoor erkennen zy, gevallen te zyn in de termen van de Publicatie, waarby het nadrukken van het Plan van Conftitutie, het zy geheel of gedeeltelyk, is verboden. En nu koomen de Requestranten en vraagen dispenfatie dier Publicatie voor 't vervolg: ik begrype, dat dit thans in geen aanmerking kan koomen; de Vergadering moet niet beletten, dat haare Publicatien het volle effect forteeren, en geensfints hun, die daar voor waaken, hinderlyk zyn. Ik concludeere dus, dat dit Request geen poinct van Deliberatie dezer Vergadering kan uitmaaken.

Schimmelpenninck zegt:

Ik herhaal wederom het geen ik by de voorige discusfien over deeze zaak gezegd heb. — Ik ben en blyve 'er, zoo veel als iemand in de waereld, tegen, dat deeze Vergadering zich in iets, dat Judicieel is, zoude inmengen. Ik begrype ook dat zulks in dit geval niet behoort te gefchieden; toch ik moet aanmerken op de reflectie van den Reprefentant *Ploos van Amftel*, dat myn's inziens met reden geene ongunstige gevolgtrekking tegen de verzoekers daar uit kan afgeleid worden, dat zy in dit hun Request nederftellen *dat de Bailliuw van den Hage gedeclareert heeft, geene actie meer tegen hen te hebben.* — Want vooreerst ligt in dit gezegde geen ftellig adveu opgeflooten dat 'er eene compofitie of transactie tusfchen den Bailliuw en hen heeft plaats gehad; en in de tweede plaats zou uit eene transactie of compofitie met den Bailliuw nog geenzints eene erkende daad tegen de wet kunnen worden opgemaakt; menigwerf toch loopen die compofitien over zaaken, welke disputabel zyn, en waar van het voor en tegen ganisch niet uitgemaakt is — en helaas! al te dikwerf zyn die compofitien door gecalangeerden met Bailliuwen gefchied, niet uit te weinig fiducie op hunne zaake; maar uit vrees voor de kostbaarheid en verdriet van Procedures, welke anders ftonden te volgen, en dus meer om vexe door eene opoffering te ontwyken, dan wel uit overtuiging van misdaad. — Dit zy kortelyk ter beantwoording van den Burger *Ploos* opgemerkt. — En hoe het hier mede ten opzichte van deeze Requestranten zy *al* dan *niet*, behoort niet tot deeze Vergadering, en althands niet tot dit verzoek. —— Wanneer toch de Vergadering den precifen inhoud van dit verzoek overweegt, zo zal dezelve bevinden dat het alleen ftrekt om te hebben eene verklaring, dat het opfchryven van het geen in deeze Zaal gelezen of gefproken wordt, zo goed als zy zullen kunnen, en ook in fpecie het opfchryven en uitgeven van het geen ten opzichte der uitgebragte Conftitutie alhier gelezen en beredeneerd is, niet inloopt tegen de bewuste Publicatie *tegen het Nadrukken.*

Het doen nu van deeze Verklaring of interpretatie behoort ontegenzeggelyk tot deeze zelfde Vergadering, welke die Publicatie geëmaneerd heeft. — En myn's inziens is de zaak te klaar om daar omtrent te hæfiteeren of in een zo helder ftuk eenige nadere voorligting van eene perfoneele Commisfie te behoeven. Wat toch wordt hier door de Uitgevers van het Dagblad verzogt, dan in effecte om gemaintineerd te wor-

worden in het zelfde recht, het geen zy door concessie deezer Vergadering gekregen hebben: naamelyk het recht van alhier op te schryven en publiek te maken, het geen alhier geleezen en gesprooken wordt. — Meer nu vragen zy niet — dit is hun nu by de Publicatie geenzins verboden — was dit de intentie geweest, dan had deeze concessie by de Publicatie expresselyk en nominatim moeten worden ingetrokken, het welke niet geschied is.

Ik concludeere derhalven, dat het de intentie deezer Vergadering niet is geweest, om eenigzints de gegevene concessie door de bewuste Publicatie in te trekken of te bepaalen, en dat mitsdien 'er geene redenen zyn, waarom de begeerde Verklaring aan de verzoekers niet zoude kunnen worden verleend.

Vreede zegt:

„ Ik was reeds voorneemens een voorstel te doen, en ik zal, zoo dra den druk gereed is, ook myn voornemen volbrengen, om voor te stellen de Publicatie, die tot de actie, den Requestranten aangedaan, gelegenheid gegeeven heeft, weder in te trekken, want het kan het oogmerk der Vergadering by het vaststellen van dezelve niet geweest zyn, om maar tien duizend Exemplaaren daar van in de wereld te zenden, en dus aan een bevolking van circa 2 Millioen Zielen, slechts zulk een klein getal Exemplaaren te geven van een Onderwerp, waar in alle 2 Millioenen zulk een groot Interest hebben, al is het ook, dat een deel van het zelve 'er zich maar over zal bekommeren. 't Kan ook het oogmerk der Vergadering niet geweest zyn, door de oplaag van een tweede en een derde druk dit gebrek te vergoeden, en dus den Boekhandel te doen. Maar dit was het nuttig oogmerk der Vergadering, om te zorgen tegen vervalschte en malitieuse nadrukken. En het komt my voor dat dit gevaar, en dus ook de reden voor het verbod met 'er haast zal op houden, daar 'er, als onze uitgaaf het licht ziet, tien duizend onwraakbaare getuigschriften, ten blyke van echtheid met de hand van een onzer Leden onderteekend, zullen in de waereld zyn, die het echte van dit Ontwerp zullen staaven. En daar die druk zoo naby gereed is om uitgegeven te worden, zoo zoude ik toestemmen om nu reeds te permitteeren, dat de Dagbladen het zelve zouden mogen plaatzen, met al de Advysen daar over uitgesproken, waar toe het verzoek der Suppljanten is strekkende.

Teding van Berkhout zegt, dat hy niet zal herhaalen de onaangenaame Discussien, die reeds over het vorig Request van de Burgers *Swart* en Comp. in deze Vergadering hebben plaats gehad; dat hy alleen slegts remarqueeren zal, dat 'er geen Privilegie is gegeven aan de Dagblad-Schryvers, om de Publicatie te elucideeren; dat deeze omtrend de Requestranten volstrekt even eens moet werken, als met alle anderen; en dat hy in dit zyn gevoelen nog meer wordt versterkt door het geavanceerde van den Burger *Vreede*.

Van Lokhorst zegt:

Burgers Representanten! even dat, het geen de Burger *Teding van Berkhout* omtrend de lange Discussien over deeze zaak aanvoert tegen het gedaane versoek, schynt my voor het toestaan van hetzelve te plyten. Ik beschouw het verzoek allerbillykst, en zo dra hetzelve word toegestaan hebben alle discussien een einde.

Ten Berge zegt, dat hy, ter gelegenheid, dat de Burgers *Swart* en Comp. hun vorig Request gepresenteerd hebben, duidelyk te kennen heeft gegeeven, hoe hy over de zaak dagt; dat hy over de actie van den Bailluw zelve even eens dagt als de Burger *Schimmelpenninck*; maar dat hy, nu de zaak met den Bailluw is afgemaakt, 'er zeer tegen is, dat de Vergadering interpretatie van haare Publicatie geeve; en dat hy in dit geval even eens dagt, als de Burger *Ploos van Amstel*, wiens gronden hy niet wilde herhaalen, maar conform dezelven concludeerde.

Eenige Leden verzoeken, dat slegts de zaak by appel nominal, zal worden beslist.

De President stelt voor, om by appel nominal, te decideeren; of de Vergadering het verzoek van de Requestranten wil accordeeren, dan zich conformeeren, met het door hem voorgestelde, om nameiyk het Request te stellen in handen van den Burger *Ploos van Amstel* cum suis, om op morgen te dienen van consideratien en advys: — en wordt, by eene groote meerderheid, besloten, dat het verzoek aan de Requestranten wordt geaccordeerd.

Hierna gaat men over tot het verkiezen van een Secretaris voor de Commissie van Administratie, over de door de Fransche aan de Bataafsche Republiek geabandonneerde Goederen van den Vorst van Nassau, geweezen Stadhouder der Nederlanden, uit eene daar toe door die Commissie overgelegde nominatie; worden te met eene groote meerderheid daar toe verkooren *A. J. Verbeek*.

Voords wordt de Vergadering gecontinueerd op heden avond, ten zeven uuren.

D R U K F O U T.

In No. 260. pag. 726. col. 1. reg. 24. van onderen, staat *preceptie*, lees *perceptie*; p. 727. col. 2. reg. 19. van onderen, staat *herinneren*, lees *herideeren*.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE NATIONAALE VERGADERING REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 263 *Zondag den 27 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

Gecontinueerde Zitting van Maandag, den 22 November 1795.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten zeven uuren wordt deeze Gecontinueerde Zitting geöpend.

De President zegt, dat hy thans de Deliberatien over het Ontwerp der Constitutie zal doen vervolgen.

Gevers aan het woord zynde, zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Nutteloos en vermetel zal 't mogelyk sommigen toeschynen, dat ik over dit onderwerp 't woord begeerd heb, daar zoo veele bekwaame en welsprekende Representanten hunne doorwrochte advysen daar over reeds hebben in 't midden gebragt; doch 't tydstip dat nu voorhanden is, waarop wy over de grondslagen voor de toekomende Vryheid of slaverny van 't Bataafsche Volk moeten raadplegen, dit tydstip verwydert van my alle vertwyffelingen; dat zelve herinnert my myn plicht; ik ben geroepen tot bevordering van 's Volks heil en algemeen belang, en daarom zal ik ombewimpeld myne denkbeelden over 't Plan van Constitutie aan Ulieden open leggen. Hoe hartelyk echter had ik niet gewenscht, dat ik het zelve zoo te zaam gesteld had bevonden, dat ik het, zonder my bezwaard te vinden, tot een grondslag onzer deliberatien had kunnen aanraaden, daar 'er zeker voor 't Volk van Nederland, na zoo veele geweldige schokken, niets vuuriger te verlangen was, als eene Constitutie.

Dan, Burgers Representanten, hoe onontbeerlyk eene Constitutie voor 't Bataafsche Volk ook zy, zoo reken ik het nog wenschelyker geene Constitutie aan 't zelve voor te leggen, als waar door zyn ongeluk voltooid en onherstelbaar zou worden. Verbeeldt Ulieden niet, Burgers Representanten, dat myn oogmerk zy alles, waar over ik eenige aanmerkingen meen te hebben, aan te voeren: dat zy verre; ik zal alleen over 't Plan *en gros* myne bedenkingen opgeeven, en ten duidelykften aantoonen, dat 'er geen ongelukkiger ogenblik voor 't Volk van Nederland immer zou aanwezig geweest zyn, als waarop hetzelve zig eene Constitutie, met de Hoofdgronden dezer overeenkomstig, zoude verkiezen; niet alleen myns oordeels, dat alle rampen, waar meede wy zedert Eeuwen te worstelen gehad hebben, ons zouden by blyven, maar zelfs nog grootere zouden deeze vergezellen. Dan ter zaake.

Ik heb altoos in de verbeelding geversseerd, en daar in sta ik nog, dat voor 't Volk van Nederland geene Constitutie geschikt zy, dan die, welke op eene reëele Eénheid en onscheidbaarheid der Republiek, en geene denkbeeldige zoude gegrond zyn, waarby de tot hier toe ydele klanken van Vryheid en Gelykheid, en de Rechten van den Mensch en Burger, tot wezenlykheid gebracht zouden worden, en door zoo eene Constitutie kan 's Volks geluk alleen bestendig gemaakt worden. Hier van zelfs is deeze gansche Vergadering gepenetreerd geweest, wanneer ik my herinner de Advysen op 't voorstel (*zie gemelde voorstel in de Decreeten dezer Vergadering van den 23 May l. l. en de Advysen daar over in de Dagverhaalen der Handelingen dezer Nationaale Vergadering by* van Schelle *en Comp. van No 93. en eenige volgenden*) van onzen achtingswaardigen *Schimmelpenninck* en de verzekering van denzelven, dat de de Commissie tot 't Plan van Constitutie deeze gronden daar toe had aangenomen. Hoe verwonderd derhalven was ik niet, by 't hooren lezen, en naderhand zelfs inzien van het ingebrachte Plan geheel het tegendeel te vinden, en de oogen reeds geöpend te worden, door 't 1ste Articul, waarby deeze Republiek in derzelver algemeene belangens, en byzonder als Mogendheid beschouwd, niet langer dan een geconfœdereerde staat van onafhangelyke Gewesten wordt verklaard, aangemerkt te moeten worden, waarvan de gevolgtrekking evident is, dat in haare byzondere belangens deeze Republiek wel degelyk, als een geconfœdereerden Staat moet beschouwd worden, en, niettegenstaande dit alles, wordt Art. 2. de Souverainiteit gezegd by 't gansche Volk te berusten!!! Dat deeze myne consequentie juist is, behoeft geen verder betoog, vooral, wanneer men de 2de Afdeeling van den 6 Titul van de Departementen gade slaat, en wel Art. 578 en 581; elk Departementaal Bestuur behoudt daar by het recht, om civiele en crimineele Wetten te maken, om Octrooyen, *veniam aetatis* en dispensatien te verleenen; en welke sterke bewyzen zou men tog wel begeeren, om overtuigd te moeten worden,

dat 't Fœderalistisch Syſthema het hoofddoel van dit geheele Plan uitmaakt; zoo dit nogthans nog niet voldoende geoordeeld wierd, ſlaan wy dan met een aandagtig oog gade Titul 5, 1ſte Afdeeling der Finantiën, Art. 401 en volgende: waarby aan elk Gewest deszelfs afzonderlyke huishoudelyke gewestelyke Finantiën, afgeſcheiden van die der Republicq in 't algemeen, toegekend wordt, ook het recht van lasten en impoſitiën te heffen. Niet minder baarde by my opmerking, dat ik voor aan dit Plan van Conſtitutie, de zoo plegtig verklaarde Rechten van den Mensch en Burger niet vond; dan ik moest met reeden veronderſtellen, dat dezelve, hoe zeer niet openlyk geplaatst, evenwel in allen opzichte zouden zyn geobſerveerd geworden: het tegendeel ondervond ik niet te min, dewyl Art. 93. Num. 5. gezegd word, tot Leeden van de Kamer der Oudſten alleen verkiesbaar te zyn, die in de daar opgenoemde Kameren of Collegien zitting hebben, of gehad hebben; en Art. 754 en volgende, dat niet eerder, dan na verloop van zes jaaren, zedert het aanneemen der Conſtitutie, een voorſtel, tot verandering in dezelve, zal kunnen geſchieden: welke beide bepalingen, ongetwyffeld met die Rechten ſtrydende zyn. Wat het wetgevend Lichhaam en den Staats-Raad betreft, zoo zoude ik my ook gantsch niet met het denkbeeld der Commisſie kunnen vereenigen; om dat ik 1°. geenzints overtuigd ben, dat 'er twee Kaamers vereischt worden tot de wetgeevende macht, vooral iedere Kaamer zoo geconſtitueerd en de werkzaamheeden daar van zoo bepaald als veronderſteld worden. En 2°. om dat ik daarby de machten in 't geheel niet genoeg van elkanderen geſepareerd vinde: is het dog niet monsteragtig, het geen Art. 221 gezegd wordt, dat een voorſtel in geen finaal beſluit kan veranderd worden, voor en aleer de Staats-Raad, dat is de uitvoerende macht, daar op van conſideratiën en advies heeft gediend, en geoordeeld over de uitvoerelykheid van 't zelve; Wie dus is in dat geval meerder? en heeft gemelde Raad niet altoos een middel in handen, om alles tegen te houden? Ik ben het in één woord met die Burgers, die voor my geſprooken hebben, volkoomen eens, wier opinie daar heenen ſtrekt, om met ſchrik bevangen te zyn, voor de byna despotieke macht van den Staats Raad, en de 5 Leeden van de Kamer der Oudſten; te meer, daar de Staats Raad, zoo als in 't Plan geſteld wordt, nimmer door het Volk zelve gezegd kan worden benoemd te zyn, want wat is het tog uit eene Nominatie te kieſen? zeeker ſluit dit denkbeeld eene vrye keuze geheel uit. Meer zal ik ook over dit point niet zeggen, op dat ik niet ſchynen zou in details te komen. Ik zal daarom ook, en om dat vooral dat point door den Burger Repreſentant *van de Kasteele* zoo kundig als overtuigend is behandeld geworden, maar met één woord van 't finantieele ſpreeken, om te zeggen, dat ik nog niet ten vollen overreed ben, dat dit onderwerp de waarachtige oorzaak alleen is, van 't wanſtaltige foederalistiſche ſtelzel, het geen men ons heeft aangebooden, om de oude ſchulden en verbintenisſen ten laste van elk gewest te laaten: door 't welk dezelve gecontracteerd of aangegaan waren, waar door dan almeede de quotes der Provintiën op den ouden voet zyn gelaaten: wel dat ik overtuigd ben, dat deeze finantieele geſteldheid noodwendig de 9 Departementaale Souverainiteiten enz. enz. enz. moest naar zich ſleepen, maar om precies te gelooven, dat 't daarom, en om geene andere reeden geweest is, dat dit plan van verdeelde Souvereiniteit, (om 't zoo eens te noemen) is in de waereld gekoomen; ten minsten, om 'er niet meer van te zeggen, is het voor my nog zeer problematicq. Van de billykheid en noodzaakelykheid van de amalgame der ſubſiſteerende ſchulden, als door *Facta's* door den Burger Repreſentant *van de Kasteele* aangetoond en beweezen, zal ik niet ſpreeken, om dat ik die zaak afdoende, door hem meene behandeld te zyn; 't is niet de vrees, die my in deeze weerhoudt voor eene beſchuldiging, als of ik meer voor 't particulier belang, van het een of ander Gewest, dan wel voor 't algemeen belang zoude zorg draagen; want een Repreſentant van 't Volk van Nederland ook verplicht zynde voor 't welzyn van allen te waaken, gebiedt het zelve myn plicht; maar alleen om tyd te ſpaaren, en in geene redites te vervallen, hoewel ik Uliëden hier meen te moeten waarſchuwen, van door deeze woorden geenzints te verſtaan, dat ik my gelyk wil ſtellen met deezen doorkundigen Staatsman; alles dus alleen betrekkelyk. Veel, Burgers Repreſentanten! zoude ik hier nog by te voegen hebben, zo ik niet meende genoegzaam aangetoond te hebben, dat het geheele Plan doortrokken is van 't Foederalistisch Systhema, 't welke ik doodelyk voor ieder vry, en dus ook voor 't Bataafſche Volk houde, en dat zoo naa in veelen opzichte overeenkomt met ons oude gebrekkige Beſtuur, waar van de ondervinding ons 't ongelukkige meer dan eens heeft doen gevoelen. Ja ik ſchroom niet rondborſtig te verklaaren, dat het dezelfde perſoon is, in eene andere kleeding weeder ten toneele gevoerd. Dog voor en alleer ik tot myne concluſie overga, zy het my gezund, met een woord nog te ſpreeken van eenige objectiën, welke de Burger Repreſentant *Luyken* in zyne fraaye Redevoering, op l. l. Saturdag over dit Plan, tot ſtaaving van hetzelve, heeft gemaakt en waar door hy meende te bewyzen, dat het niet raadzaam zoude weezen, eene eenheid van Beſtuur voor het Volk van Nederland daar te ſtellen. Voor al zeide hy ook, dat de Conſtitutie voor de Republiek van Frankryk den toets nog niet had doorgeſtaan, en dus, dat het raiſonnement van die geenen niets bewees, of ten minſten niet voldoende was, die daarom ſustineerden, dat dezelfde Conſtitutie ook voor dit Volk geſchikt zoude zyn; dog ik moet daarop dit zeggen, dat een ieder, die grondig onderricht is van het geen in Frankryk, zedert 5 jaaren is voorgevallen, met my volkomen overtuigd zal weezen, zo de inrichting van 't Franſche Beſtuur Foederalistisch geweest ware, en dat niet in een éénig punt alle de belangens van alle de Departementen zich hadden veréénigd gevonden, dat dan zeker Frankryk op dit ogenblik geene Republicq meer zoude zyn. De Burger Repreſentant *Luyken* zegt verders, dat de in éénſmelting der oude ſchulden het eenigſte ſtruikelblok by de Commisſie geweest is, niet het poinct van Eénheid, dit zou zig wel gevonden hebben: en dat men dit bybrengt, is alleen, om voor in te nemen; hy kon daar niet in komen, om dat hy geen Vryheid vond, om dit alles eene terug werkende kragt te geven, en andere Gewesten zoo zeer te belasten. Het geavanceerde van den Burger *van de Kaſteele*, van Holland, was maar gedeeltelyk waar, en 't bewees dus niets anders, dan dat 'er eene liquidatie behoorde plaats te hebben. Dit alles nu eens toegeſtaan, des neen, zoo vraag ik op myn beurt, waarom dan geen woord van deeze Liquidatie, het geen ik voor eene blaauw bloempje houde, in 't Plan geſproken? Of waaren 'er meer motiven, om de zaak op deeze wyze voor Holland te beſliſſen? De Burger *Luyken* meent de ongegrondheid van de ſustenu van den Burger *van de Kaſteele*, met opzicht tot het geavanceerde, dat Holland door haare quota te zwaar belast is geweest, daar door aan te toonen; om dat Holland, volgens de Repreſentant *Luyken*, by de reviſie der quota's daar over niet gedoleerd heeft: dog onder verbetering is deeze gevolgtrekking wat violent, en bewyst veel te veel, en daarenboven is deeze reguleering ook nog onder den

in-

invloed van Oranje geschiedt, is 't immers niet notoir, dat Holland, zedert 3 Jaaren, 14 pCt. van een ieders bezittingen heeft moeten heffen, behalven nog eene Negotiatie, by form van Loting, van 18 Millioenen, en welke Provincie heeft zulks meer moeten doen, om haare quota te vinden? De Burger *Luyken* is daarom ook nog tegen eene volstrekte Eenheid van Bestuur, om dat met eene zoo ampele macht, als waar meede de Staatsraad bekleed is, hy beducht is, dat de Individueele vryheid zou periclitteeren, en dat dezelve nu door de Gewestelyke Souvereiniteit zal bewaard blyven.

Maar waarom dan de Macht des Staatsraads niet beperkt, het geen zeer gemakkelyk zoude zyn, daar de Departementaale Souvereiniteiten zeker de doodsteek en ondergang der Republiek zyn? Nog een antwoord op de schrikbaarende vraag van den Burger *Luyken*, *hoe of het dan gaan zou met de Bank van Amsterdam, als 'er eene volstrekte Eenheid van Bestuur was?* En, ik zeg daarop, dat de grootste Unitaris nimmer zoo verward van denkbeelden geweest is, om te beweeren, dat en de Administratie deezer Bank, en van Dyk Collegien &c. &c. &c., ook tot het algemeen Bestuur moesten getrokken worden, zoo dat 'er geene behoorlyke separatie van de algemeene Cas tot deeze particuliere Administratien zoude weezen. Het zou even zoo wezen, als dat men de Lieden, eenige Jaaren geleeden, diets maakte, dat het woord Gelykheid een ieders bezittingen specteerde, en dus dat wy allen even eens gegoed moesten zyn.

Daar ik dus van meening ben, dat het Volk van Nederland geen bestendig geluk, en welvaard zal kunnen genieten, zonder een volkomen Unisme; en ik daar van ten zeekerste overtuigd ben, zoo concludeer ik, dat, daar het ons voorgelegde plan op foederalistische gronden gebouwd is, en veele andere schaadelyke bepaalingen bevat; daar myns oordeels daar door niet, dan de grootste verwarringen moeten ontstaan, en de noodwendigste gevolgen moeten zyn scheuringen en verdeeldheeden, welke ongetwyffeld de begeerte naar eenen Stadhouder zullen meedevoeren, en door deezen 't verlies van onze Alliantie met Frankryk en de herstelling van den Engelschen invloed; zoo concludeer ik, dat hetzelve tot geen point van deliberatie deezer Vergadering kan gebracht, maar verworpen moet worden.

Thans beklimt de Representant *Schimmelpenninck* den Spreekstoel, en brengt een ampel Advys uit, (*het welk wy in een volgend nummer zullen mededelen.*)

Nieuhoff zegt vervolgens:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Trede ik hier op om, naar de vergunning van den Voorzitter, 't woord te voeren over 't al of niet aanneemen van 't bericht, als onderwerp onzer beraadslagingen over 't ontwerp der Constitutie voor 't Volk van Nederland, zoo als 't zelfde door de Leden der Constituerende Commissie ons is voorgelegd: — wacht dan niet van my, Vaderen des Vaderlands! — wacht niet van my, Volk van Nederland! dat ik thands zou gewagen van de algemeenmaking der gewestelyke schulden; — ik ben in dien sombren Doolhof vreemd: — ook niet, dat ik my zal wagen aan financieele ontwerpen: myne beperkte doorzicht in dit zoo netelig als gewichtig werk voel ik maar al te zeer, — en 't bezef van deeze's invloed op 't welzyn van Neerlands staat legt my een eerbiedig stilzwygen op: — ook niet, dat ik thands zal ter toets brengen dit of dat Artykel 't zy op zich zelf — 't zy in 't verband met de overigen: dit dunkt my geheel ontydig.

Ik heb 't van mynen plicht geacht my nu alleen te bepalen by dit vraagstuk: is dit, ons door onze medebroeders overhandigd ontwerp, over 't geheel genomen (ingevolge het 108 Art. van ons groot Reglement) tot een grondslag onzer (deliberatien) beraadslagingen over de grondwettige inrichting van Neerlands Staatswezen, eerlang Neerlands Volk door ons aan te bieden, aanneemlyk? — Bedrieg ik my niet, dan roept my de letter van ons voorschrift ten onderzoek: of dit bericht der constituerende Commissie, over 't geheel, door ons daartoe kan worden aangenomen; dan of 't zelve dient verworpen te worden? en *dit* stuk is, naar myne herinnering, ons ook noch onlang ernstig aanbevolen. Dit onderzoek heb ik behartigd, immers trachten te behartigen, en wel overeenkomstig het hoog belang dier zaak, dewelke niet minder is dan het beraadslagen over den welvaart en 't geluk van dit en 't toekomend geslacht in Neerland; — overeenkomstig mynen plicht, die my het algemeen Nationaal welzyn gebiedt voortestaan, zonder het bezondere te krenken, zonder het bezondere boven dit te begunstigen; — overeenkomstig eindelyk mynen plicht aan U — myne medebroederen, die daar over anders oordeelden, of noch zullen oordeelen, te vergeten. — Ik ben niet beducht de grenzen van bescheidenheid te overschryden, of iemand zelfs van ter zyden te honen. Myne ziel is kalmte, myn gemoed is geheel zucht tot onderlinge verstandhouding en broederlyke eensgezindheid om Neerlands Staatsgebouw en den tempel der vryheid op onwrikbare gronden te vestigen. —— Daar toe alle onze harten, — alle onze handen, onderling trouw vereend te zien, — zie daar den wensch van 't myne! en met deeze gezindheid, draag ik u, Burgers Representanten! den uitslag myner eenvouwige overpeinzingen nederig voor. Ook gy, vertrouwe ik, zult my een korte poos uwe aandacht, — en goedgunstigheid, niet ontzeggen.

Het ontwerp der Constitutie voor het Volk van Nederland, ter dezer Vergadering ingediend, is, over 't geheel genomen, my voorgekomen, niet verwerpelyk — maar aanneemlyk te zyn.

Ik zeg over 't geheel genomen: dit bericht dier Commissie vond ik geschikt om dezer Vergadering te dienen ten grondslag of leiddraad in hare beraadslagingen over de verrichting van Neerlands Staatsbestuur, en in zoo verre aanneemlyk: terwyl ik daardoor aan geene der Artykels in 't byzondere hulde doe; maar die zelven allen overig late ter afzonderlyke beproeving, en bevestiging.

Dit myn besluit heeft zich bevestigd door de bedenking der hoofdeigenschappen in zulk een ontwerp, beschouwd als ontwerp der beraadslaging over eene grondwettige Staatsinrichting voor een Vry Volk, en dus naar de beginzels van Volks-Vryheid, — vereischt, — en

en door de gevolgen uit de verwerping van zulk een ontwerp te duchten.

Wilde ik, geheel onzydig, en dus moet ik, over dit ſtuk oordeelen: of hetzelve, tot 't ſtraksgemelde gebruik, al dan niet aanneemlyk zy, dan moest ik hier niet ſtilſtaan, by 't geen deze wil, of gene wenscht, — maar met de natuur der zaak raadplegen.

Gelyk de waarlyk vrye man zyn eigen daden naar de inſpraak van eene opgeklaarde denkwyze, of wel bezefd richtſnoer regelt: dus ook een vry Volk. Ja 't is 't eigen, — en wel hoofdzakelykst kenmerk van ware Volks vryheid, zyne eigene wetten te ſchryven, en wat is dat anders, dan zyne eigene Conſtitutie te vormen. Deze toch is de grondwettige inrichting, waar na een Volk 't Staatsbeſtuur wil geregeld hebben; — deze is 't zamenſtel der grondwetten, waar op de maatſchappelyke zamenleving dier vrye burgerſchaar rust: — deze is 't geheiligd voorſchrift, waar na het vrye volk zelve wil beſtuurd zyn, — waar na de orde in de zamenleving behartigd, — de veiligheid van binnen en buiten beſchermd, — het heilig recht gehandhaafd, — lust en last ten Staatsonderhoud geregeld, — welvaart, voorſpoed, en geluk voor 't tegenwoordig en het toekomend geſlacht bewerkt zal worden.

Gelyk elke trek in dit tafereel een doorſlaand bewys oplevert van 't groot gewicht dier zaak: dus roept ons ook elk dierzelven hier, — hier, — daar ons het Volk de beproeving van zulk een verreuitziend werk oplegt, — omzichtigheid met bedaardheid, — kloekzinnigheid met koel beleid te paren.

Neêrlands Volk, genoopt door de dringende behoefte eener bestingerichte Staatsregeling, gelastede onze medebroeders hier van een welberekend ontwerp te vormen; — gelastede ons dit ontwerp te beoordeelen, te wikken, te wegen, en in alle deszelfs deelen en onderdeelen ſtreng te onderzoeken; — gelastede ons dit dus afgewerkte ſtuk Neêrlands volk aantebieden ter goedkeuring en plechtige bekragtiging, als den wil des Volks! Thands zyn wy in dat deel van dezen tydkring, waarin wy moeten uitſpraak doen, of dit door de Commisſie uitgebragt bericht over 't geheel, zonder deszelfs byzondere artykels te billyken, voor ons ter beraadſlaging over den inhoud eener Nederlandſche ſtaatsregeling geſchikt zy, dan of dit, over 't geheel, ongeſchikt zy? ongeſchikt, — niet als Staatsregeling van en voor Neêrlands Volk, — maar als onderwerp onzer beraadſlaging over eene volledige conſtitutie? — of dit zoodanig gebrekkig, verkeerd, verderſſelyk, naar den dunk van zommigen, zy, dat het gebrekkige door ons niet te verhelpen, het verkeerde niet te hervormen, — het verderſlyke niet te genezen is; — maar dat het beter, veiliger en raadzamer ware, dit te verwerpen, en de commisſie met nog tien leden vermeerderd, worde gelast, een nieuw ontwerp op te maken?

Willen wy, Burgers Repreſentanten! over 't geſchikte en ongeſchikte, wettig en billyk, oordeelen, dan moeten wy de zaak, het voor ons liggend ontwerp, vergelyken met de eigenſchappen en vereischten, welken de natuur der zaak ons oplevert.

Heeft immers dit bericht die vereischten, welken zulk een onderwerp onzer beraadſlaging moet hebben, dan is dit aanneemlyk voor ons tot dit einde.

Ik heb te veel eerbied, Burgers Repreſentanten! voor uwen tyd, en te veel medegevoel met uw lang gerekt geduld, in dit ſtuk zoo ſterk reeds beproefd, om hier in wydſpraakige betogen uit te wyden over de eerſte gronden eener Staatsregeling en burgerlyke wetgeving, gegrond in — en gevestigd op 't hoge doel van den mensch, in 't gemeen; — en ook die van een vry volk uit de beginzels van verſtandige volksvryheid in 't byzonder. —— Om niets meer te zeggen, dan myn plicht, aan Neêrlands Volk verſchuldigd, dit gewichtig ſtuk betreffend, vordert, zal ik my by de naaste vereischten alleen bepalen, en die als met den uiterſten vinger ſlechts beroeren.

Handhaving der goede orde is de ziel van alle maatſchappy, vooral die van een vry Volk. — De Grondwet der maatſchappy moet de orde regelen voor 't geheel lichaam in alle zyne betrekkingen, deelen en onderdeelen, 't zy voor den ſtillen Burger, 't zy voor den volksvertegenwoordiger. — Hoe oppermachtig 't volk ook zy, 't zelfde regeert niet; — maar laat zich regeren naar zyne wet, door zyne vertegenwoordigers. Waar allen willen regeren, regeert niemand: daar heerscht regeringloosheid, en alles verwoestende wanorde.

't Is plicht maar ook 't toppunt — van wetgevende wysheid, wet en vryheid in ſtille harmonie te doen werken. Gelyk een Staat zonder vryheid den natuur aanleg des menſchen ontedelt, zoo delft die, zonder wet, zyn eigen graf. Vryheid rust op orde en wet, en de opvolging dierzelve is het gewenscht offer der vryheid van den burger.

Rust en veiligheid — zyn de heilige grondzuilen des maatſchappelyken levens, en waar moet eer, — waar meer, in voorzien worden by de ſtaatsregeling!

Veiligheid voor lyf en leven, — have en goed, Vryheid en eer, —— goederen, waarop de natuur den mensch het volmaaktſte recht ſchonk, — moet den burger de onſchendbare grondwet verzekeren, en voor alle inbreuk vry waren door een wel ingericht rechtsbeſtuur. Eene ſtaatsregeling, die daar in niet voorzag, was den naam onwaardig: de rechtvaardigheid, wethandhaafſter — is onafſcheidelyk van de wysheid, wetgeefſter.

Niet alleen moet daar by gezorgd worden tegen 't geweld van binnen, maar ook van buiten. De burger zoekt te recht een zekeren waarborg in de grondwet van den ſtaat, dat hy niet onverdeedigd ten prooy worde van vreemd geweld.

Gelyk de huishouding van den Staat niet kan beſtaan, — gelyk 't doel eener rustige ongeſtoorde zamenleving niet kan bereikt worden — zonder inkomen, — zonder toereikende middelen: — dus moet ook in een ontwerp van Staatsinrichting dit, met de meeſte naauwkeurigheid, en de ſtrengſte gelykmatigheid, bepaald worden. Ook hier moet de grondwet den Burger, 't zy ryk of arm, ten zekeren waarborg ſtrekken tegen despotieke knevelzucht,

en

en willekeurige afperſing, — de moordkuilen van ware Vaderlandsliefde! Dan, Burgers Repreſentanten! — is de ſtaatskunst onder de zedelyke oorzaken der verſchillende volkskarakters eene der voornaamſte te tellen; —— hangt de aart en inborst voornaamelyk mede af van de ſtaatkundige geſteldheid: — vordere ik dan te onrecht, dat de wetgever zyne zorg en veelvermogend toeverzicht uitſtrekke, om ook dien wel te vormen, — om niet alleen uiterlyke veiligheid en rust, welvaart en overvloed, macht, grootheid en aanzien te bewerken; — maar ook opgeklaarde denk en handelwyze, goede zeden, gekuischte gevoelens van eer en trouwe, liefde en godsvrucht, met een woord, — deugd, — en daaruit ſpruitend geluk. Ook voor een volk zal nimmer iets wezenlyk nuttig zyn, 't welk niet te gelyk rechts is, naar den raad van *Aristides*. Waar men niet kiesch is op zedelykheid, en met 't recht ſpeelt, daar wordt de menschheid niet veredeld, noch waar Volkswelzyn gewrocht. Wydde de natuur de maatſchappy ten tooneel van deugden en talenten voor den mensch: de burgerſtaat moet door goede Wetgeving en inrichting hem ten hoogſten top van zedelykheid opleiden.

Maar ſla ik nu 't ons voorgelegde ontwerp, over 't geheel gade; — wil ik, met rondborſtige aflegging van 't driest vooroordeel en gewaande muchtſpreuken, recht laten wedervaren aan den arbeid onzer medebroeders: — dan kan ik die hoofdvereischten niet geheel miskennen: en de beandwoording aan dezelven pleit volmondig voor de aanneemlykheid.

Hier ziet men 't volk van Nederland oppermachtig en vry, een en onafhangelyk; — het kiest zich zyne eigene noodzakelykheid, of ſchryft zich zelve zyne wetten, — en noemt zich zyne vertegenwoordigers, naar den eisch eener verſtandige volksvryheid, welken het de handhaving dier order, die wetten van zyn maatſchappelyk verdrag trouwhartig aanbeveelt.

De drie eerſte tytels en derzelver bezondere afdeelingen zyn zoo veel tafereelen van orde voor de goede inrichting van Neerlands volks en ſtaats beſtelling, — voor den invloed van den burger op het groot beſtuur, niet in ſchyn maar wezenlyk, — voor grondvergadering, kiezer, en wetgevende macht in alle hare vereischten, werkzaamheden, en verdere bezonderheden.

De uitvoerende macht, van de wetgevende zorgvuldig geſcheiden, waakt voor rust en veiligheid, 't zy van binnen, 't zy van buiten, — de IVde tytel.

Voor 't onderhoud van den ſtaat, voor vloot en landmacht, en de daar toe nodige laſten — wordt gezorgd in den Vden tytel en deszelfs vier afzonderlyke afdeelingen.

Voor 't rechtsbeſtuur, 't zy algemeen, 't zy bezonder, is de VIIde tytel beſtemd en deszelfs vyf afdeelingen.

Ik zal hier over in geene bezondere aanmerkingen uitwyden. Welligt was 'er iets, ook voor my, met grond aan te merken. Dan zulks rekene ik nu niet tydig. — Dit echter behoort hier te huis, dat in dit alles heerscht de geest van ware volksvryheid.

Gelyk in deze en andere tytels zeer vele inrichtingen voorkomen, die de bronnen van welvaart in het Bataafsch Gemeenebest onverhinderd zullen doen ſtroomen voor elken burger: zoo worden hier insgelyks ontſloten die bronnen, welken ter veredeling van 't volks karakter, ter opklaring van begrippen, die ware bron, waar uit men opoffering moet wachten van den Burger voor 't heil van den ſtaat! ter beſchaving van zeden, ter behartiging van den godsdienst, ter beoefFening van deugd, ter bevordering van een zoo wezenlyk, als duurzaam volks geluk, — de edelſten en heilzaamſten zyn.

Thans rekene ik my, ook zonder meer aan te voeren, te mogen vernoegen met deze hoofdtrekken ſlechts genoemd te hebben. — Reeds dezen, over 't geheel genomen, ondanks deze en gene bezondere aanmerking, eerlang te maken, ſchynen my voldoende, ten beſluit, dat 't bericht onzer medebroeders ons ter raadpleging over den inhoud eener ſtaatsinrichting voor Neerlands volk aanneemlyk zy. Ik ſchroom zelfs niet te bekennen, dat zy kunnen gehouden worden aan hunnen last, in zoo ver, voldaan te hebben. Zy hebben ons in dit bericht als onderwerp onzer beraadſlaging, de hoofdtrekken van 't ſtaatsgebouw geſchetst: laat ons thans, hoe eer hoe beter met hun, trouw vereende harten en handen paren om dit werk in alle zyne hoofd — en onderdeelen verder uit te werken, te ſchikken, te voltooyen! — laat ons haaſten, dit ontwerp onzer raadpleeging over eene conſtitutie, te hervormen in een ontwerp van ſtaatsinrichting voor Neerlands volk zelve, en dit aan 't zelve ter ſanctie aan te bieden? Dit zy onze taak!

Welligt zal dit myn gevoelen zommigen zoo niet vreemd, ten minſten min gegrond dunken: maar zeker zoo niet, als 't hunne my. Het trof my, horende, dat dit ontwerp onzer beraadſlaging wierd verwerpelyk verklaard, als een zeer gebrekkig, onvolmaakt, ongegrond, niet zamenhangend, ja ſchadelyk, ja verderfelyk ontwerp van conſtitutie voor Neerlands volk.

Hoe genoeg'lyk en ſtrelend het den verſtandigen zy, de waarheid door een welgegrond betoog te bevestigen: zoo onaangenaam en ondankbaar vindt hy dikwerf het wederleggen. Dat ook dit zyn nut zoms kan hebben, weet ik; maar over 't geheel bemin ik dit niet. Ik maakte ook geen gewag van 't gevoelen van anderen, waar 't niet, dat ik den ſchyn van waanwysheid wil weren: ik heb aanmerkingen gehoord, die zoo juist als gewichtig ſchynen, en die ik vertrouw, dat eerlang op den rechten tyd, zullen te ſtade komen; ik heb ook gehoord, die my zoo onlang als ontydig ſchenen, of die men ook zou kunnen omkeeren. Ik vinde my verplicht tot eenige algemeene bemerkingen.

1) *Schadelyk* en *verderfelyk*: deze wrange woorden, die te ligt een nadeeligen indruk kunnen veroorzaken, by Neerlands volk, en wel, dit vertrouw ik zeker! tegen de meening van hun, die dus oordeelden. — ten nadeel onzer medebroederen, wier warme vaderlands-

 lief-

liefde, en edele vryheids gezindheid, en beproefde zucht voor Neerlands welzyn, en uitgebreide nom thetische kunde, by alle weldenkenden hoogst geëerbiedigd zyn, — deze woorden, zeg ik, beteekenen hier —— niet wel berekend, of liever, niet genoeg berekend, en wel met betrekking tot dit ontwerp, als *ontwerp van Constitutie voor Neerlands Volk.* —— En dit tuigen onze mede broeders zelven. Maar, Burgers Repræsentanten! is dit 't echt, ware, het eigenlyke gerichtspunt! met eerbied — Neen! Dit moet gezien worden uit 't gezichtspunt van onderwerp der raadspleging voor ons over een ontwerp van constitutie voor Neerlands volk.

2.) En is 't dan zoo schadelyk — zoo verwerpelyk? — De alzins bondige flutreden, betogende, dat dit ontwerp, hier voor ons leggend, niet aanneemlyk, maar verwerpelyk zy voor Neerlands volk als constitutie, — zou een niet fyne peralogisme worden, wilde men dit besluit overbrengen op dit stuk, als leiddraad, als voorwerp van beraadslaging voor ons ter ontwerping eener Constitutie. Laat ons 'er over uit zyn Neerlands volk niet tegen iets voor in te nemen, en aan 't zelfde iets in een verkeerd gezichtspunt voor te stellen!

3.) De rechten van den mensch en burger zyn weggebleven: — maar is 't nodig de acte van de constitutie noch te beschrachten met diezelven, welken over al verkondigd zyn, en uitgaan in alle formen, van die eens placaa's — tot die van 't kleinste zakboesje; —— maar, behoren die heilige, oude, en nimmer verouderende natuurrechten in eene constitutionele volks-acte! — Verbeidt de godspraak der zedelyke natuur de sanctie des volks! maar — behoren die zelven, zullen zy verhandeld worden, niet eigenlyk in een leerboek, waar in die zelven steeds gevonden wierden; — maar — zyn de inrichtingen in dit bericht voor handen niet gebouwd op de onwrikbare grondbeginzels der rechten van den mensch en burger? — Staat de rechtsleer niet gevestigd op dien ouden regel: doe een ander, 't geen gy wilt, dat u geschiede? Dit, burgers Repræsentanten! zal dan blyken, wanneer wy dit stuk — over 't geheel, aangenomen zynde, in zyne bezonderheden ontleden, en over elk artykel zullen raadplegen.

4.) Het beginzel van eenheid en ondeelbaarheid ontbreekt, en dus de ware grond; — en daarmede is de hope, de verwachting van Neerlands volk te loor gesteld.

Willen wy spreken van den waren grond eener Constitutie, dan laat ons opsporen, hoe men vryheid pare met wetten, die in den burger den mensch veredelen, en door zedelykheid en zedelykheid gelukkig maken. —

Wat sommigen hopen, of verwachten, weet ik niet: maar wel dat Neerlands volk een ontwerp van constitutie verwacht, 't welk Neerlands Volk rust, welvaart, en geluk zal verzekeren; — dat Neerlands Volk 't gebrekkige van 't vorig stelzel wil verbeterd hebben, en den band van Eenheid zoo naauw toegehaald, als zulks natuurlyk en zedelyk mogelyk zy. —— Onze medebroeders, immers de meerderheid dier commissie, meent hier aan voldaan te hebben: is dit niet voldoende; — welaan, laat ons onderling beproeven —— wat hier verder kan gedaan worden!

Kan gedaan worden zeg ik: Ik heb, op dit onderwerp te dikwerf gehoord van een p inc pe van unisme, als basis, als vast beraamden grondslag, van waar men moest uitgaan, en op bazeren, om my van de geliefkoosde spreekwyze te bedienen, die echter, met foederalisme, Amalgame, nonamalgame enz. — menig vaderlander veel te kunstig, veel te diplomatiek, zullen klinken.

Maar, Burgers Repræsentanten! Ik heb wel gelezen, dat aan de commissie, in 't ontwerpen van dit bericht voor ons ter deliberatie, alle mogelyke vryheid is gegeven; maar van dit voorschrift, dit decreet, als 't ware, van Neerlands volk, weet ik niet.

Verder; 't vraagstuk: welke is de beste staatsinrichting voor Neerlands volk? is van een anderen aart als een wiskunstig voorstel; en laat zich niet wel van voren ophalen. Grondbeginzelen op te maken, als by onderstelling, dit is geenszins in den geest onzer eeuw, die de waarheden in 't ryk der natuur en der zeden voor mensch en volk op vaste gronden wil ontwikkelen. Zulk eene onderstelling, zulk eene bespiegeling, als van voren opgemaakt, verliest zich te dikwerf en te ligt in grondelooze bespiegelingen, of men vervalt op zaken, waarmede de natuur zich niet wel verzoent, en die dezelven ras verydelt. De weg van 't menschelyk verstand in 't staatkundige alhier gaat wel zoo zeker, wanneer men de bezondere belangen tracht te brengen tot één — en wel tot zulk één, als met den aart van land en volk, handel- en levenswyze, natuurlyk en zedelyk, naar recht en billykheid, wel bestaanbaar zy. — De Wetgever, die deze streng gebiedende voorwaarden uit 't oog verliest, zal zyne wet, hoe vast hy die geklonken wane, ras ontzenuwd, ja verguisd zien. De stelling, 't zal zyn, 't moet zyn; heeft noch eene oudere zuster, die 't recht der eerstgeboorte niet mag verzaken: kan 't zoo zyn? en dan in hoe verre! Dit — dit laatste is eigenlyk het poinct des geschils, zo ik my niet zeer bedrieg.

Ik voor my, Burgers Repræsentanten! ben redelyk overtuigd, 'er zal en moet eene zekere meerdere eenheid komen. Elk stap tot meerdere volmaaktheid in vaderlandsch staatswezen en bestaan, trekt van zelve tot meerdere éénheid. Maar hoedanig, maar welke die zyn zal, laat my liever zeggen, zyn kan? — hoedanig die eenheid en ondeelbaarheid behoore te zyn, in bestuur, of in wezenlyke zamensmelting van gewesten, volken en hun bestaan, van alle de nationaale machten, belangen en derzelver schikkingen, 't zy staatkundig, justitieel, financieel, militair, kerkelyk, academisch, — als in een éénig punt, waarin elks byzondere politieke personaliteit, identiteit, oppermacht en wil, wegsmelt, in die eenige van Bataafsch volk, en dat wel wederom overeenkomstig der gesteldheid van alle deze zoo zeer verschillende volkjes op dezen onzen kleinen bodem, wier wetgeving, zal dezelve van opgeklaard doorzicht en beleid bui-

tuigen, toch nimmer kan geschieden, zonder den invloed van natuurlyke en zedelyke oorzaaken wel overdacht te hebben: — hier omtrent schynt noch alles geenzins zoo klaar te zyn.

Laat, Burgers Representanten! dit geene rede van verwerping; — neen, maar van nader onderzoek zyn!

Laat ons 'er over uit zyn, om dit zoo dubbelzinnig woord op 't naauwkeurigste te bepalen; — laat ons 'er over uit zyn, om de zaak zelve te bevorderen, — te bevorderen, zoo veel immers met Neerlands volksvryheid, — met Neerlands duurzamen welvaart, geluk en aanzien, zoo van binnen, als na buiten bestaanbaar zy! Dan, dan wordt elk stap tot eenheid, — aannadering ter volmaaktheid.

Als te gebrekkig wil men dit bericht verwerpen; — schier niet beter, zoo niet erger, dan de voorige staatsgesteldheid. Gebrekkig, ja! schroom ik dit niet te noemen, zelfs met de opstellers. En wie bevreemdt zulks? zou dit betoog verdienen! dan waarom dit gebrekkige zoo breed uitgemeten, ja breeder dan 't zelve, naar myn gevoelen, verdient. Ik mag niet zeggen, dat dit zelfde zoo slecht zy, dat het voor 't oude stelzel zou moeten zwichten.

Vruchteloos, Burgers Representanten! zullen wy hopen om 't volmaakte te bereiken: 'er na te streven, is onze plicht. Wy zullen ons, en dit konnen wy, vergenoegen, met iets voor den dag te brengen, dat wy in gemoede kunnen zeggen, beter te houden, dan 't vorige; en voords den grond te leggen tot verdere en verdere volmaking. Zie hier een weg de geduchte schokken van volken en steden voor te komen, — met stille schreden op den weg voorwaard te vorderen, en volks *cultuur* met *Staatkunde* gelyken tred te doen houden. — Ook daaromtrent zyn onze medebroeders niet in gebreken gebleven, dit tuige de XI tytel.

Ga ik eindelyk alle de ingebrachte zwarigheden naauwkeurig indenken, dan laten zich die zelven allen terug brengen op twee hoofdzwarigheden — de amalgame der schulden, waar van 't gebrekkig gebeurde unisme, en het te foederatif gekeurde departementaal Bestuur een gevolg schynt, — en dan de Staatsraad, dezen te machtig — genen te zwak.

Zal ik dus kwalyk besluiten, dat veel, zeer veel in dit stuk niet geheel verwerpelyk zy?

Ik zal mild zyn; — ik zal niet betwisten, dat beide deze stukken veel hervorming nodig hebben. Ziet daar dus eene zaak voor ons, wier betere inrichting op onzer aller medewerking wacht, en dezer vergadering te meer tot eer zal strekken. Wy behoeven niet te twyffelen, dat dit onzen medebroederen, die dit onderwerp wel wilden, doch niet konden beter voordragen, alleraangenaamst zal zyn. Hunne zedige belydenis hieromtrent ligt voor my: en wie zou dier zelve niet met alle bescheidenheid recht laten wedervaren?

Zo veel is ons allen nu reeds genoeg gebleken, dat dit een zeer gewichtig, zeer moeilyk, zeer hachelyk, stuk zy. Is voor de Amalgame der schulden veel voor, — 'er is ook veel tegen; daar uit volgt zeker een nieuw onderzoek van dit stuk: maar geenzins eene ganschelyke verwerping van het bericht der constitueerende commissie.

En, Burgers Representanten! dit niet te verwerpen, dit aan te nemen ten onderzoek onzer beraadslagingen, hier voor dunkt my, verheft zich de stem van het oprecht patriotisme, de zuivere zucht voor Neerlands heil en welzyn, luidkeels. Ik ten minsten moet dit te sterker aanraden, hoe meer ik de gevolgen daar van indenk.

Loopen wy geen gevaar, stel, wy verwerpen dit; wy vermeerderen de constitueerende commissie met tien anderen (art. 109), loopen wy zeg ik, geen gevaar, dat wy weer een ontwerp krygen, waar tegen men zich om deze of geene andere redenen kan verzetten? zal 'er welligt niet menig ander opkomen, die ook dit, — stel het is op eene andere wyze ingericht, uit zyne als schadelyk, — als verderfelyk!

Blyft 't onveranderd; — worden dan niet de zoogenaamde gebreken schier als onherstelbaar bevestigd. ——— De non-amalgame schier als onmogelyk te vermyden? — het foederalisme schier als onontbeerlyk? stilzwygend verklaard!

Zie ik op den tyd, Burgers Representanten! hoe veel verliezen wy! een maand, zegt 't reglement; en welligt meer, gemerkt de commissie wordt met tien vermeerderd; en is niet gewoonlyk de langzaamheid der deliberatien in de rechtstreeksche rede der talrykheid eener commissie!

Zie ik op de dringende behoeften van 't thands schier constitutieloze Nederland: hoe overtuigend, hoe hooggebiedend wordt 't bezet der verpachting ons te haasten, en Neerlands volk een constitutie ontwerp aan te bieden, en dus onze beraadslagingen daar over, zoo ras immer mogelyk, te onginnen!

Verwerpen wy dit, en krygen een tweede, van dit verschillend, 't welk door boudige advyzen en wyze bedenkingen wordt opgehelderd, — terwyl het andere in zyne eerste gesteldheid onopgehelderd blyft, en nochtans met 't zelfde in de grondvergaderingen van Neerlands volk moet verschynen: wat is daar uit niet al te voorzien!

Noch eens, laat ons toch, — by al wat 't vaderland dierbaar is, zorgen, dat 'er geene nieuwe volksparty ontsta; eene volksparty, die zich 't unisme, eene volksparty, die zich 't foederalisme, — (beide namen, wier eigenlyke zin verre weg het grootste deel der Natie niet vat, en even daar door te gevaarlyker zyn,) — wyde, en onder wier verdeelde baniere de edele zaak van het helaas! maar al te zeer zuchtend Vaderland, gevaar loope schipbreuk te lyden. Laat ons, Burgers Representanten! — en wat kan ons allen dierbaarer zyn dan het vaderland! Laat ons tegen verdeeldheid waken, gelyk tegen onzen ergsten vyand. Verdeeldheid is altoos, en in dit voor handen zynde geval, allermeest het Bataafsch Gemeenebest dodelyk. Te ligt en ras gaat men zich onderling bespieden, mistrouwen, haten, ver-

volgen, ten koste van de ware zucht voor 't algemeen welzyn! Ik onthoude my, hier meer aan te voeren, maar vernoeg my met het zeggen van den grootsten geschicht-schryver, — dien wysgeer der volken! *Tacitus*, hier nagevolgd te hebben: „ Non aliud discor- „ dantis reipublicae remedium, quam ut ab (uno) alio- „ regeretur."

Myn besluit is — aanneemen, — en met vereende harten en handen het ontwerp eener constitutie zoo zeer te volmaken, — als wy allen wenschen Neerlands aanzien, welvaart en geluk te bevorderen

Laat ons, Burgers Representanten! — hier meede haasten. — Ziet bykans twee millioenen zielen, die haar burgerlyk belang en geluk in onzen handen stelden, na eene constitutie reikhalzen!

Laat ons onderling harten en handen, kunde en doorzicht, beleid en moed, paren, om spoedig, maar ook ten meesten aan de verwachting van Neerlands volk te voldoen, en aan 't zelfde eene constitutie aanbieden, — welke een heuchlyk opklarend licht spreidt na sombere zwarte wolken; eene vaste orde na een baayert van verwarring; vryheid zonder onderdrukking, — de handhaving der wet zonder laffe toegeeflykheid, — eene wetgevende macht zonder den ringelooreden invloed eener uitvoerende; — den ongehinderden vasten tred eener Themis, die persoonen en gunste miskent; — den koophandel beschermt; — de zeevaart ten toppunt van kragt en grootheid en luister voert; — de nyverzaamheid kragtdadig bevordert; — de wetenschappen en kunsten mild begunstigt; — de zeden en godsdienst hartelyk voorstaat; — met een woord — heil en welvaren van binnen, — ontzag en eerbied van buiten, het welzyn, het duurzaamst volksgeluk voor het tegenwoordig, maar vooral voor 't toekomend geslacht doe opdagen — En wat kan 'er meer, — wat sterker, — wat gevoeliger, gezegd worden, om dit grote werk hartelyk te doen bevorderen. — En 't is uit dien hoofde, dat ik by myn advys van aanneming, ook dit in bedenking geve, om 't meest betwist punt van eenheid of schuldvermenging, hoe eer hoe beter te stellen in de handen eener bezondere Commissie, om ons op dat onderwerp, 't welk door veel nadere aanmerkingen voor verdere opheldering vatbaar schynt, grondiger en naauwkeuriger nader te berichten.

Hoffman aan het woord zynde, zegt, dat hy voornemens geweest was het woord te vragen, dan dat hy zederd dat de Burger *Schimmelpenninck* gesprooken had, daar van had afgezien; alzo hy zich met dien Burger conformeerde.

De Kempenaar zegt:

Burger President, myn voorneemen was, om ook op dit gewigtig onderwerp het woord te vraagen, dan daar ik zo veele uitmuntende Advysen gehoord heb, waar onder 'er zyn, daar ik volkomen mede instem, en ik dus in herhalingen zoude moeten vallen, zal ik den kostelyken tyd niet nutteloos verspillen, maar alleen verklaaren, dat ik my in allen opzichte met het wel doorwrocht Advys van den Burger Representant *Schimmelpenninck* conformeere.

[*Het overige deezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

D R U K F O U T.

In No. 250, pag. 647, col. 1. regel 24. en vervolgens van boven zeggen wy: *dat de Commissie van oordeel is, dat de bepaling van 60 Jaaren zoude behooren gemaakt te worden.* Dan, daar dit juist het tegendeel is, geeven wy het thans op, zo als het ons door den Rapporteur zelven, den Representant de *Sitter*, is gesuppediteerd.

De Commissie heeft, op eene nadere remonstrance der Zwitzersche Cantons, door den Minister *de Wit* gecommuniceerd, den 19 October, door den President ter Vergadering gebragt, en toen in handen der Commissie nader gesteld, op gronden haar daar toe moverende, geadviseert, dat in zoo verre een alteratie van het vorig Decreet behoorde plaats te hebben, dat de gearresteerde bepaling *van boven de 60 jaaren oud te zyn* moest worden weggenomen, en aan alle de Gepensioneerde Zwitzersche Officieren, *des regeerende en voor behoudens de vorige gemaakte Diminutie* vryheid gegeven, hun Pensioen in Zwitzerland te mogen verteeren, onder eenige praecautien, in dat Rapport voorgesteld.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Harteminck*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Boeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Haer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymegen *Prager en Comp.* en *van Cerringen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 264. *Maandag den 28 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Gecontinueerde Zitting van Maandag, den 21 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

De deliberatien over het Ontwerp van Constitutie voortgezet wordende, beklimt de Burger *Midderich* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

„ Eene *Constitutie* is eene zaak, die eene *Regeringsform* vooraf gaat; — zy is het samenstel der eerste „ Hoofdgronden, waar op men zich beroepen kan; — „ zy bevat de eerste grondbeginzels, waar op de Regeringsform zal gebouwd worden."

Wanneer ik deze bepaling van het woord *Constitutie*, welke een der welmeenendste en schranderste Republicainen, een der meest verlichte Staatkundige Wysgeeren, ik meen den beroemden Vertegenwoordiger van het Fransche Volk — den braaven THOMAS PAINE, ons heeft nagelaaten, overwegen, en vergelyke dezelve met het ons voorgeleezen stuk, dan worde ik gedwongen, van openlyk te verklaren, dat ik deze Vergadering voor geheel Europa niet wil helpen belaglyk maaken, en een boekdeel, 't welk alle de gedaantens van een Regerings-Reglement, of eene Instructie heeft, niet als een Plan van Constitutie te voorschyn wil doen komen. — Deeze reden alleen zoude ik genoeg achten, om het zoo genaamd Plan van Constitutie, over 't geheel genomen, niet tot een grondslag onzer Deliberatien te kunnen aannemen. Maar, Burgers Representanten! indien het waarheid is, dat, wanneer de basis of den grondslag van eenig gebouw niet goed is, het gebouw zelve dan ook niet deugdzaam kan zyn — of dat, wanneer het begin en het einde van een Boek zeer slegt is, dat dan het midden ook zeer weinig goeds kan bevatten, voor al als het begin, als de basis, en het einde, als het slot van dat werk moet aangemerkt worden. — Leest

dan, Burgers Representanten, het eerste en het laatste Articul van het overgelegde Regeerings-Reglement, en vraagt dan by u zelven, of wy, zeedert de komst der Franschen in onze Republicq, nog iets gevorderd zyn in het vernietigen van het Foederalisme. — Bevroedt en ontwaart met my, met het Zielgrievendst leedweezen, dat de meerderheid van de Commissie der Constitutie, onder alle vermommingen de Souverainiteit der Provincien, nu quasi Departementen genoemd, doen blyven stand houden. — Betreurt met my, dat wy in dat *zoogenaamd* Plan van Constitutie zoo weinig die grondbeginzels vinden, die ons voor de komst der Franschen zoo vaak verrukten; naar welkers bezit wy zoo vuurig verlangden, en reikhalzend te gemoet zagen, en welkers aanneming de Vergadering van Holland, en van H. H. Mogenden met eenen misschien al te grooten spoed openlyk den Volke afgekondigd hebben. — Beweent met my, dat wy de Rechten van den Mensch en Burger zoo weinig geheiligd zien, en als reeds vergeeten moeten beschouwen: — zelfs heeft het de Verklaring der Rechten van den Mensch en Burger niet moogen gebeuren, aan het Hoofd van dit Foederalistisch Plan te pronken. ——— Ik hoor my te gemoet voeren, dat zoodanige plaatzing goed is, om het Volk zand in de oogen te werpen, of aan hetzelve eene fraaie Pop in de hand te geven, om 'er mede te speelen; — maar nu, wat zwarigheid dan, dat men die Pop slechts laat zien, om, gelyk men toch meent, het Volk, zich met dat schynbeeld te laten vermaaken; — dat Intriguanten en Volksbedriegers die taal kunnen voeren kan ik gelooven, maar ik kan niet vertrouwen, dat een Vertegenwoordiger van het Volk, — dat iemand der Leden dezer Vergadering immer in staat zal wezen, om zich aan dergelyke bespotting en versmading van de heiligste grondbeginzels schuldig te maaken, of dergelyke uitdrukkingen te bezigen; neen: — iedere eerlyke welmeenende *Republicain* zal die verklaring der Rechten van den Mensch en Burger altoos met vermaak aanschouwen, en in haar erkennen de afperking en de voortgang, die het menschelyk

lyk vernuft, zederd de Amerikaansche tot op de Fransche Revolutie heeft gemaakt, en als het begin van het zuivre *Republicdinisme* eerbiedigen.

Hy zal die verklaring iederen ochtend met greetigheid herleezen, om dezelve, als geheiligde grondbeginzels, diep in zyn ziel te prenten, en haar tot den eenigen leidraad, met opzicht tot zyne handelingen jegens zynen evenmensch en Mede-Burger, te doen verstrekken. Men zeggen niet, dat die plaatsing 'er weinig toe doet, als die beginzels in de Constitutie slechts te vinden zyn. Ik wil niet onderzoeken, welke de reden dan toch mag geweest zyn, dat, indien zulks werklyk onverschillig is, die plaatsing niet geschied zy — en nog veel minder zal ik toe staan, dat in het volumineus werk, 't welk ik heb hooren leezen, die grondbeginzels geobserveerd en geheiligd zyn. — Maar, Burgers Representanten! Ik bezweere u by den God van Hemel en Aarde, dat ik my niet zal inlaaten, omtrend eenige Discussiën over de meerdere of mindere waarde van eenig Articul van het voorgelezen stuk, voor dat 'er by deze Vergadering zal gedecreteerd zyn, *dat de Rechten van den Mensch en Burger, en de één en ondeelbaarheid in alle relatien van het Bestuur in deeze Republiek, zoo wel met opzigt tot de byzondere belangens der voormalige Provincien, als tot haare algemeene belangens, en haare betrekkingen naar buiten, de éénige maatstaf, het rigtsnoer en de leidraad zullen uitmaaken, waar naar wy de waarde en nuttigheid van eenig Articul zullen afmeeten, en de eenige grondslagen zullen zyn, waar op wy het gebouw der Vryheid zullen vestigen, en als de geheiligde grondbeginsels beschouwen, waar op alle onze Discussiën, Redekavelingen, Propositien, en Decreeten, in het bepaalen eener Acte van Constitutie, zullen gegrond zyn.* Ja, ik bezweere U, met dezelfde welmeenenheid, dat ik my niet zal laaten afschrikken door het denkbeeld, dat aan het Volk twee plans van eene Constitutie, ter overweeginge, zullen worden overgegeven, en het zelve dus deliberend zal worden gemaakt; — dat het reeds zeer moeilyk geweest is voor 21 menschen, om een zoogenaamd plan van Constitutie te maaken; dat dit nog veel bezwaarlyker voor 31 zal vallen, indien dat Plan wierd afgekeurd: ——— wanneer de meerderheid deezer Vergadering mogt besluiten, om het voorgelezen stuk vatbaar te rekenen, om gediscutieerd te worden, ik dan by dezen plechtig verklare, my niet in eenige Discussien over een Plan van Constitutie te zullen inlaaten, voor dat de gezegde Principes, zonder de minste bewimpeling, of omzwagteling, zullen gedecreteerd zyn. — Reeds voor eenige maanden heb ik deze Vergadering zeer geruststellend, en voor het oog van het Volk door den mond van den Representant *Schimmelpenninck* hooren belooven, en verzekeren, dat de Commissie van Constitutie eerlang zoude komen zeggen, dat zy de één en ondeelbaarheid in de Constitutie zouden observeeren, en deeze aangenaame tyding in deeze Vergadering brengen. — Ik vertrouwe, ja ik houde my overtuigt, dat dit door dien welsprekenden en kundigen redenaar met de beste trouw; en in de gegrondste verzekering, dat zulks geschieden zou, verklaard is. — Maar groote God! wat moet nu het Volk van Nederland zeggen? — Zal het ons nu niet toeroepen, dat het op dien tyd in Advys houden van het voortstel over dit gewigtig principe, niet alleen uitstel, maar ook afstel is geweest. Wat my aangaat, ik ben ten vollen verzekerd, dat het de wensch en begeerte van het meerderdeel der Patriottische Natie is, dat de waare éénheid en ondeelbaarheid van 't geheele Nederlandsche Volk, die nu met den schimpnaam van *overdreeven* bestempeld word, in de Republicq gevestigd worden, en om dat ik my hier van overtuigd houde, zoo zal ik nooit myne toestemming geeven, om een plan van Constitutie te gaan bediscutieren, voor en al eer die grondbeginsels vastgesteld zyn. — Het is nu nog tyd, om te spreeken, en de ondervinding heeft my geleerd, hoe dierbaar die oogenblikken zyn, op dat men het zig daar na niet te jammerlyk beklage. — Ik wil nu nog spreeken, op dat ik door het Volk en deszelfs nakomelingschap niet vervloekt worde. — Heeft het Volk beslist, hoedanig dit dan ook mooge zyn, ik zal 'er my aan onderwerpen, maar ik wil myne handen in onschuld wasschen; ik wil myn hand in mynen boezem steeken en 'er hem onschuldig uithaalen; ik zal my, noch door vleyery, aanzoeken en beloften, noch door bedreiging, en verachtingen laaten afschrikken; ik zal niet rusten, voor dat ik alle poogingen zal hebben helpen aanwenden, om niet slechts éénheid in het bestuur in het algemeen, of alleen met opzigt tot buitenlandsche Mogendheden, maar in alle deszelfs details, en gevolgen by deze Vergadering te doen decreteeren; ik zal my wagten, om niet te struikelen over het Blok, 't welk men zoo listig heeft op den weg gelegd; ik zal niet gaan twisten of eenen *Amalgamen* boven eene *liquidatie* der voorige Provintiaale schulden, dan wel of de laatste boven de eerste verkieslyk zy; terwyl men bezig is, met dat fraai opgeworpen balletje te speelen, zal ik my wagten, van de twee gezegde grondbeginsels immer uit het oog te verliezen; op dat ik terwyl men zich bezig houdt, om de uitvloeisels van het verachtelyk voorneen *Zeeven* nu *Neegen* hoofdig geworden Monster te vernietigen, niet help medewerken, om het Monster zelve in aanwezen te doen blyven.

Ik concludeere dus, dat, vermits het door de Commissie tot de Constitutie in deeze Vergadering gebragte stuk geen Plan of Acte van Constitutie is, en daar en boven niet rust op de principes van één en onverdeelbaarheid in den volstrekten zin, het zelven ook niet vatbaar voor discussien kan gereekend worden; en dat, wanneer deeze Vergadering al uit dit overhandigd volumineus stuk een Plan van Constitutie zoude willen maaken, dat hier over dan geen Deliberatien mogen worden aangevangen, voor dat 'er gedecreteerd zal zyn: „ Dat de „ Rechten van den Mensch en Burger, by dezelve be„ paald, en deeze, zoo wel als de éénheid en ondeel„ baarheid in allen opzichte gesteld zullen worden als

„ de

„ de geheiligde grondbeginsels, waar naar alle Articuls „ overwogen, beoordeeld en vastgesteld zullen worden."

Hierna worden de verdere deliberatien over deze materie uitgesteld tot morgen.

Vervolgens worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende stukken:

Een Request van *M. Boon*, verzoekende om een jaarlyks pensioen, of wel een post op een van 's Lands Werven: — aan de Marine.

Een Request van *J. W.* en *A. Brandligt*, verzoekende paspoort tot uitvoer van onderscheidene goederen naar Spanje: — aan de Marine.

Een Request van *J. Fontyn*, verzoekende dat hy eenige Messen, aan hem voor het emaneeren der Proclamatie van 16 September geconsigneerd, mogt invoeren: — in handen van den burger *Lespinasse*, cum suis.

Een Request van *S*, en *P. de Clercq*, tot uitvoering van 2000 Ryksdaalders voor Graanen naar de Oostzee.

Een Request van *Cramer* en *Berends*, ter uitvoering van *f* 8000 en *f* 16000 in specie voor Graanen naar de Oostzee: — beiden geaccordeerd.

Een Request van *Lubberts* en *Ryke*, tot Transitoire invoering van Duitsche Lakenen.

Een Request van onderscheiden Hekelbaasen en Vlasbouwers, in de Hoeksche en Zwyndrechtsche Waard; zynde antidotaal aan het Request door Hekelbaasen van Gouda en Rotterdam ingeleverd: — beiden aan de Marine.

Een Request van *J. de Koning*, tot vrye invoer zyner meubilaire Goederen van Duinkerken: — geaccordeerd.

Een Request van den Minister *J. Valckenaer*, verzoekende een ordonnantie van *f* 5000 op goede rekening: — aan het Committé te Lande en de Generaliteits Rekenkamer.

De President zegt, dat reeds op den 30 Augustus l. l. in advys gehouden is, tot dat de Commissie van Administratie over de goederen van den Stadhouder zoude zyn aangesteld, een Request, door *Musquetier* te Leerdam gepresenteerd; dat hy derhalven voorstelt, om hetzelve thans in deliberatie te brengen.

Ten Berge zegt, dat hy toenmaals die geene geweest is, op wiens voorstel dat besluit is genoomen, dat de zaken, in dit Request vermeld, zich zoo maar in eens niet deden decideren, maar wel eenig onderzoek verdienden; waar om hy voorstelde, het zelve aan de orde van den dag te stellen: — en wordt conform geresolveerd en dag daartoe gesteld op heeden agt dagen.

Lespinasse stelt voor, dat, daar in de Publicatie, tegen het uitvoeren van goude en zilvere Standpenningen, als ook van Baaren en Staaven Goud en Zilver geëmaneerd, eenige duisterheid werd gevonden, zoodanig zelfs, dat by het Zee Comptoir te Amsterdam, reeds paspoorten tot uitvoer waren verleend, het Committé der Marine hier omtrend zal worden aangeschreven; en wyders, dat by het 2de Articul van de Publicatie, tegens het vervoeren der bovengemelde zaken gedaan, zal gevoegd worden het woord *vreemde*.

De President vraagt aan den Voorsteller explicatie van het laatste Lid van zyn voorstel.

Lespinasse zegt, dat hy wilde, dat het 2de Articul duidelyk zoude worden gesteld, en dat hy door vreemde verstond die, welke bevoorens van buiten waren ingevoerd.

Vreede appuyeert dit, zeggende, dat wel byzonder deze laatste omschryving diende in aanmerking te worden genoomen.

J. A. de Vos van Steenwyk wil, dat zulks dan, by wyze van ampliatie der Publicatie, zal geschieden.

Van Staphorst zegt, dat hy alle verdere explicatie en ampliatie dier Publicatie ongeraden vind; daar hy vermeent, dat men den handel niet moet stremmen; dat 'er, wel is waar, Guldens worden uitgevoerd, maar dat dit veroorzaakt wordt, door dien zulks met een winst van meer dan 10 pCt. geschiedt.

Gevers zegt, dat hy het voorgestelde van den Burger *Lespinasse* ten sterksten appuyeert; dat het meer dan tyd is, dat tegen het uitvoeren der gemunte Standpenningen worde gewaakt; iets, het welk zoo zeer in zwang is, dat men aan de Munt te Hamburg geen genoegzaam Werkvolk heeft, om de Ryksdaalders te Munten, die van Hollandsche Guldens geslagen worden.

De Vos van Steenwyk wil, dat zulks dan ook by corporeele straffe zal worden verboden, zynde het anderzinds ondoenlyk.

Vreede zegt, dat hy bemerkt, dat de zaak, die in den beginne zeer eenvoudig was, na deze discussien van een gansch anderen aart begint te worden; dat hy dus voorstelt, om dezelve te stellen in handen eener personeele Commissie, om te onderzoeken, in hoe verre, en op wat wyze de Publicatie zoude behooren te worden geamplieerd, of gealtereerd.

Gevers vraagt, of hy den Burger *de Vos van Steenwyk* wel verstaan heeft, nopens het stellen van corporeele straffe, zoo ja, dat hy zeer voor de Gelykheid is, en niet wil, dat aan de vermogenden gelegenheid zoude worden gegeeven, om met een geldboete aftemaken iets, het welke minvermogenden met corporeele straffen zouden moeten boeten.

De President stelt voor, het eerste poinct van het voorstel te renvoyeeren aan de Marine, en het tweede te stellen in handen der Commissie, welke 'er bevoorens in deeze zaak is benoemd geweest.

Schimmelpenninck, als eerst benoemd Lid dier Commissie, verzoekt daar van te mogen worden geëxcuseerd, daar deze Commissie nu reeds onderscheidene maalen met dien taak was belast geweest: komende het hem voor, dat het beter was, dat anderen nu eens hun gevoelen over de zaak uitteden, en hunne gedagten daar over deden gaan,

Gevers wil, dat de voorige Commissie, als met de zaak bekend, 'er toe zal worden verzogt.

Schimmelpenninck zegt, dat hy nogmaals insteert, om 'er van te worden geëxcuseerd; want, vervolgt hy, dezelfde Lieden voeden meest al, wanneer zy eene zaak rypelyk doordagt hebben, dezelfde denkbeelden; en de hoofden worden eindelyk 'er eens stomp op gedagt. By my blyft het idée zoo vast, dat, zoo lang de Commercieele balans zoo staat als dezelve nu is, het uitvoeren van Specie niet alleen volstrekt moet geschieden, maar het verbod schadelyk is; het is my derhalven onmogelyk daar van af egaan, en ik insteer nogmaals op een nieuw commissoriaal.

De President stelt voor het eerste Lid te renvoyeeren aan de Marine, en het 2e te stellen in handen eener nieuwe Commissie: — conform geconcludeerd, en hier toe benoemd de Burgers *van Staphorst*, *Branger*, *Gevers*, *Zubli* en *van Lange*.

Waarna de Vergadering geadjourneerd wordt tot morgen ochtend ten 11 uuren.

ZITTING *van Dingsdag den* 22 *November* 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Ten elf uuren wordt de Vergadering geopend. De Notulen worden geleezen en goedgekeurd.

De President communiceert, dat de Commissie van Binnenlandsche Correspondentie favorabel geadvyseerd heeft, op twee aan haar ingezondene Requesten om paspoorten: — geaccordeerd.

Hierna de deliberatien over het Ontwerp der Constitutie voortgezet wordende, beklimt de Burger *J. A. de Vos van Steenwyk* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

De vraag, welke ons thands te behandelen staat, is eenvoudig deze: *zal het ter dezer Vergadering overgegeven Plan van Constitutie worden aangenomen tot een punt van deliberatie, of zal het zelve worden verworpen?* Het 108e. Art. van het Reglement op deze Vergadering, bepaald dit toch ten duidelykslen; en wy kunnen uit kracht van dit Reglement niet anders dan dit punt voor het tegenwoordige beslissen, en vermogen dus het zelve niet vermengen met andere punten, die men al zoude mogen oordeelen met het zelve eenige betrekking te hebben.

Ik zal over zulks myn gevoelen over dit stuk, en tevens de voornaamste redenen, welke my daar toe dringen, zo kort mogelyk te berde brengen, en eindelyk de gronden, die voor het tegengestelde van myne denkbeelden zyn aangevoerd, voor zo verre die door anderen, die voor my over dit onderwerp gesproken hebben, niet zyn wederlegd, trachten te ontzenuwen.

Vooraf moet ik aanmerken, dat het nimmer te verwagten was, dat de Commissie tot het vervaardigen van een Plan van Constitutie een zodanig zoude hebben opgeleverd, op welke door deze en geene Leden der Vergadering geene aanmerkingen zouden te maken zyn: uit toch was boven het bereik van het mogelyke, daar de wyze van beschouwen zodanig ongelyk is, dat zelfs in puncten van meerder klaarheid, de denkbeelden oneindig uit elkander lopen. Hier uit vloeyt dan, dat naar myn inzien het Plan van Constitutie moet worden beoordeeld met deze inzicht, of in het zelve gevonden wordt zo veel goeds, het welk tot geluk van het Volk kan verstrekken; terwyl het gebrekkige, dat men in het zelve meent te vinden, susceptibel is voor verbeteringen, door middel van de discussien te verkrygen; dan, of in hetzelve zo weinig nuttigs word gevonden, dat het der moeite niet waardig is om 'er den aandagt op te vestigen.

Met dit inzicht hebbe ik het stuk gelezen en herlezen. Myn oordeel over het zelve zullende vellen, zo moet ik deze uitspraak doen, dat naar myne geachten op sommige punćten vry wat gegronde aanmerkingen te maken zyn; dat 'er na myn inzien wel ongelykformigheden in worden gevonden, dat 'er speciaal in den titul van de Financieele zaken eenige punćten voorkomen, die eene aanmerkelyke verandering behoren te ondergaan; maar ook dat aan den anderen kant zeer veel schoons in het overgegeven plan te vinden is, dat 'er voor de Burgerlyke Vryheid des Volks in het generaal, en voor die der individus in het byzonder op eene uitmuntende wyze is gezorgd, door het behoorlyk uit elkander zetten van de Wetgevende, Executive en Rechterlyke Machten. Myn gevoelen is dus, dat het stuk tot een voorwerp der deliberatien van deze Vergadering behoort te worden aangenomen.

Ik zoude, Burgers Representanten! afgaan van het oogmerk der tegenwoordige deliberatien, die eene beoordeeling en gros van het stuk vereischen, en niet van de byzonderheden in het zelve vervat, indien ik alle de stukken, zo wel die, welke ik meene te moeten afkeuren, als die, ik oordeele aannemelyk te zyn, op noemde en dscutieerde; dit behoort dan eerst te geschieden, wanneer het plan mogt worden aangenomen tot een stuk van deliberatie: Ik zal alleen nog iets zeggen, omtrend het principe, waarop hetzelve my toeschynt gebouwd te zyn, en wel om dat dit op myn oordeel veel heeft geinflueerd.

Het komt my voor, dat de Commissie tot principe heeft gesteld, eene *gemodificeerde* EENHEID, en geenzinds eene foederatie, zo, en in dier voege als tot nog toe in deze Republiek heeft plaats gehad. Dit zal aan een ieder onbevooroordeelde in het oog vallen, welke den aart van de voorige Regeeringsform dezer Republiek gelieft na te gaan, immers met betrekking tot de gemeenschappelyke belangens, en daar mede te vergelyken het geen daar omtrend by het Plan van Constitutie is voorgeslagen. By den vorigen Regeringsform moet-

moesten alle zaken, die slegts van eenig belang waren, by alle de zeven gewesten worden in deliberatie gebracht.

Dit had meermalen ten gevolge dat onderscheiden belangens, ja dikwils jalousie en zelfs Caprices van de eene of andere der Provincien oorzaken waren, dat de beste zaken of achter bleven of verkeerde maatregelen wierden daargesteld. De uitwerkzels van dit gebrek, deden zich het levendigst gevoelen, dan wanneer de Republiek in ongelegenheid van Oorlog geraakte, welke Oorlogen dan door gebrek van eenheid in het gemeenschappelyk bestuur kwalyk gevoerd wierden, het welk het Volk ongeduldig maakte, en aandreef om die eenheid te zoeken, te bevorderen, door het aanstellen van eenen Stadhouder, die dan door het Volk op eene revolutionaire wyze, zonder behoorlyke instructie in functie wierd gesteld.

Deze alzo aangestelde Stadhouder was altyd bedacht op het behoud van het aan hem opgedragen gezag niet alleen: maar gelyk alle macht een natuurlyke strekking heeft tot uitbreiding, zo trachte hy ook telkens de palen van zyn gezag al verder uittezetten: en tot bereiking van dat einde, vermaagdschapten Willem de tweede, en Willem de derde, met het huis van Stuart, en Willem de vierde, met dat van Hanover, welke huisen op die onderscheidene epoques den Throon van Groot-Brittanje bezaten, terwyl Willem de vyfde, eene Pruissische Princes trouwde, zekerlyk om dat, ten tyde van deszelfs huwbaarheid, 'er in Engeland geen Koninglyke Princessen gevonden wierden, welke tot eene Echtgenote voor den jongen Stadhouder geschikt waren. Hier by kwam mogelyk nog de eene of andere politique reden, maar in welks onderzoek ik thands niet behoeve te treden, om dat zulks tot myn tegenwoordig oogmerk niet behoort. Ondertusschen veroorzaakte deze Maagschap met Engeland, dat dit Ryk door deze Republiek moest worden ontzien, en offschoon de interessen van Engeland en deze Republiek, als Zeemogendheden en Commercierende Landen beschouwt, zeer veel tegen elkander liepen, zo moesten die van dit Land genoegzaam altyd wyken voor die der Engelschen: Van hier de weinige protectie aan onze Commercie, het weigeren van het verleenen van Convoyen aan onze Koopvaardyschepen, geduurende den Oorlog tusschen Vrankryk en Engeland, die in 1763 geëindigd is; van het goddeloos voeren van den Oorlog met Engeland in 1781 en 1782, het mislukken van de Expeditie na Brest, en eindelyk het treden in de maatregelen van het tractaat van Pollnitz.

Zie hier, Burgers Representanten, de voornaamste, en ik mag wel zeggen de enigste oorzaaken van de rampen, welke deze Republiek in de jongst verlopen jaren zyn overkomen, en aan welke zy toe te schryven de laagte, waar toe dezelve thands vervallen is, welke ik gemeend hebbe in 't kortst mogelyk bestek, en als het ware door dezelve slegts aan te stippen in Uliedér geheugen te moeten te rug roepen, ten einde te doen gevoelen, dat die rampen in haaren eersten oorsprong te vinden zyn, in het gebrek van eenheid, welke zonder eenen Stadhouder in het gemeenschappelyk bestier te voren plaats had, terwyl het middel, het welke men meende daar te stellen om die eenheid te verkrygen, juist werkte om het tegengestelde van 's Volks geluk te bevorderen.

Deze onheilen zyn dus hunnen oorsprong verschuldigd aan het foederatief systhema, het welk werkte op *gemeenschappelyke belangens* van de Republiek en geensins op *het vrye Bestier*, dat de gewesten hebben uitgeoeffend, ten aanzien van hare huishoudelyke zaken, als zyn de vrye uitoeffening van politie, en het daar stellen van eene geregelde orde in de Burger Maatschappy, en op deze laatste kon het foederative uit deszelfs aart niet werken, alzo dezelve met de gemeenschappelyke belangens in geen verband staan. Zo was het dan te voren gesteld omtrend de gemeenschappelyke zaken der Republiek. Maar laat men hier nu eens mede vergelyken, het geen omtrend de beheering der algemeene belangen's, by het plan van Constitutie is voorgeslagen. Zyn dezelve by het overgegeeven plan van Constitutie als te vooren opgedragen aan eene Vergadering, welker Leden verplicht zyn om in zaaken van eenig gewicht hunne Committenten te raadplegen? staat het aan de Departementale Vergaderingen om over deeze zaaken in den haaren te delibereren? wanneer ik de vier eerste tituls van dit plan hier omtrend raadpleeg, dan bevinde ik, dat de behandeling en finale beslissing van en over deze zaken, benevens derzelver executie zyn opgedragen aan drie Collegien, welke hier omtrend geene belemmeringen door eenige macht buiten hun kan worden toegebracht, aan Collegien, welkers Leden gekooren zyn op eenen eenparigen voet door alle de stemgerechtigde Burgers van het geheele Land, op grond van de populatie der Districten, en aan welke het finantieele voor het vervolg, voor zo verre het de bevordering der gemeenschappelyke belangens betreft, by den 5den titul mede is opgedragen, en ik zie dus niet dat in dit alles de minste voetspoor van eenig foederalisme te vinden is, en derhalven zie ik niet door, hoe men met eenige mogelykheid by zulk een samenstel van zaken in het minst bevreest kan zyn, dat hetzelve zoude leiden tot het herstel van het Stadhouderschap, en daar door tot onze dependentie van Engeland.

Het is zo, ik heb te voren gezegd dat naar myn inzien de Titul over de Financieele zaken eene aanmerkelyke verandering behoort te ondergaan; maar dit neemt niet weg, dat het principe, en dus het fundament van het gebouw, goed kan zyn: terwyl 'er by gelegenheid der Discussien over dit poinct die verbeteringen in dien Titul benevens in andere zaken, in welke ik verbeteringen nodig keure, te maken zyn. Ik zegge dat dit Plan naar myn inzien gebouwd is op het principe van eene GEMODIFICEERDE *eenheid*; en zodanig meene ik ter goeder trouwe dat het principe behoort te zyn, en geene VOLSTREKTE *eenheid*; trouwens deze stelling heb ik tot nog toe door niemand horen beweren, zelfs eenen gen de Burger Representant *van de Kasteele*, welke die eenheid wel tot de oude schulden der gewes-

rén wil hebben uitgeſtrekt, dat buiten die eenheid moeten blyven de ſchulden van particuliere Steden, welke anders uit krachte van het volſtrekt Unisme, en als een gevolg van het zelve, mede onder de generale amalgame zouden moeten worden begrepen. — Verwagt niet van my, Burgers Repreſentanten! dat ik het ongerymde van het volſtrekt Unisme nader zal betogen, dit toch loopt in het oog aan allen, die met de ſituatie van deze Republiek bekend zyn, trouwens de bewyzen, die deze ongerymdheid tot evidentie brengen, zyn reeds door een ander voor my ter baane gebracht.

Thands, Burgers Repreſentanten! zal ik die gronden, welke my de gewichtigste ſchynen aangevoerd om te betogen, dat ook de eenheid tot de vermenging der Finantien by het Plan van Conſtitutie hadden behoren te worden uitgeſtrekt, en dat uit dien hoofde het ingeleverd Plan van Conſtitutie zoude behoren te worden verworpen, eens ter toetſe brengen. Immers voor zo verre die gronden door hun, die voor my geſproken hebben, nog niet zyn wederlegt.

Men zegt, 1°. De gemeenmaking der ſchulden is billyk, het tegendeel onbillyk.

2°. Het is zeer mogelyk die gemeenmaaking op eene billyke wyze daar te ſtellen, en 3°. het Volks belang vordert dit.

Wat de billykheid voor de gemeenmaking der ſchulden betreft, dit heeft het geacht Lid deezer Vergadering, welke dit in het midden heeft gebracht, gemeent te kunnen betoogen, onder allen daar door, dat de Republiek eenig en alleen zoude gefundeerd zyn door de Hollandſche ſchulden.

Maar hier tegen is reeds door een ander Lid der Vergadering aangevoerd, dat een zeer aanzienelyk deel dezer ſchulden gecontracteerd is, voor particuliere objecten; en behalven dit is hier tegen nog het volgende te remarqueeren, dat, hoe zeer het waar is, dat Holland van den jaare 1579, tot aan het ſluiten van den Munſterſche Vrede 1648, verſcheiden ſchulden tot inſtandhouding van het Bondgenootſchap tot haar laſte heeft gekregen, het niet minder zeker is, dat geduurende dit tydvak de Oorlog tegen den Spanjaard gevoerd is, meest al op het territoir van die Provincien, welke op de Grenzen liggen, waar door die buiten ſtaat waren tot de Oorlogslaſten, iets noemenswaardig te contribueeren, als zynde de Ingezetenen van dezelve dagelyks geexponeerd aan moord, roof, plundering en brandſchatting; boven en behalven, dat dezelve veel te lyden hadden van den moedwil der Soldaten van het Bondgenootſchappelyk Leger, welke door wanbetaling al dikwef aan het muiten ſloegen niet alleen, maar zelfs 's Lands Ingezetenen op alle wyze vexeerden en ruïneerden, zoms ruim zo veel als de Vyand; en in welke tyds epoque moeſten de Ingezetenen der Grens-Provincien dit alles verduuren? In een tyd, in welke Holland door hunne veroveringen ter Zee op den Vyand haren Koophandel uitbreidde, de Oost-Indiſche Maatſchappy veſtigde en den grondſlag leide tot die grootheid en dat vermogen, welker gewicht dat Gewest aan haare Bondgenoten zo dikwyls tot ſchade van deze laatſte heeft doen gevoelen: en zelfs in den jaare 1674 aan drie van zyne Bondgenoten de hardſte voorwaarden voorſchreef, van welke de wrange vruchten nog op den huidige dag geplukt worden. Ik zegge dit niet, Burgers Repreſentanten! uit hoofde, dat ik eenige jalouzy zoude voeden omtrent de macht van de Provincie van Holland: integendeel erkenne ik gereedelyk, dat die grootheid en die macht de Republiek in meer dan een tydſtip van den totalen ondergang bevryd heeft en dat de gezonde Staatkunde medebrengt dat die gehandhaafd worde; maar om aan Ul. en aan de geheele onpartydige waereld te doen opmerken in hoe verre het ſteek kan houden, dat de Republiek zoude gevestigd zyn door de ſchulden die men zegt dat Holland voor de Bondgenooten zoude hebben gecontracteerd, daar het integendeel uit het geavanceerde, het welk op bekende hiſtoriſche waarheden ſteunt, zonneklaar blykbaar is, dat, heeft Holland al door haare Geldopofferingen gecontribueerd tot in ſtandhouding van het Bondgenootſchap, andere Provincien 'er mede toe hebben bygedragen door haare opofferingen van de bezittingen van haare Ingezetenen, die aan den bedelzak gebragt wierden; terwyl de Hollandſche Ingezeten van het Toneel des Oorlogs verwyderd, zyne haardſtede en veiligheid zag, en zynen Koophandel uitbreidde. En nu vraage ik, welke billykheid zoude het zyn, dat zy, die dit alles voor het Vaderland hebben moeten verduuren, nog verplicht zouden worden, om de Renten dier Capitalen, welke Holland tot het voeren van dien Oorlog heeft moeten negotieeren voor een gedeelte tot hunnen laste te nemen, zonder dat daar tegen in compenſatie mocht worden gebragt hunne ſchaden en ruïne, die zy door dien Oorlog hebben moeten lyden, en welke moeten worden beſchouwt als zoo veele opofferingen voor de zaak des Vaderlands van hunne zyde gedaan, en welke de billykheid zoude vorderen, dat ook in rekening wierden gebragt, en welke, byaldien zy tegen de Hollandſche ſchulden van dien tyd, naar het betrekkelyk vermogen van de Ingezetenen der reſpective Gewesten wierden in de ſchaal gelegd, dan misſchien de laatstgemelde rykelyk zouden opwegen.

Men ziet dus uit het aangevoerde, in hoe verre de ſtelling ſtaat, dat de Republiek gevestigd zoude zyn op de Schulden, door Holland gecontracteerd, voor bewezen mag worden gehouden, en dus kan de billykheid om de ſchulden der Gewesten gemeen te maken, uit deze ſtelling niet worden beweerd.

Maar zegt men verder, de grootheid der Hollandſche Schulden hebben haaren oorſprong 1°. uit hoofde der overbetalingen, 2de uit de ongelykheid van Hollandsch quote, en dus is het billyk, dat de ſchulden worden onder een gemengd.

Wat het eerſte betreft, Burgers Repreſentanten, het is door een ander Lidt der Vergadering reeds aangemerkt, dat dit Reglement niets meerder bewyzen zoude, dan dat 'er eene liquidatie tuſſchen de Gewesten behoort plaats te hebben, en geenſins, zo maar in eens eene Amalgame van Schulden, die zekerlyk de ruïne van veele Gewesten, en dan eindelyk die van Holland zelve

zou-

zoude na zich slepen: edoch, bovendien is 'er op het argument, uit de overbetalingen ontleend, vry wat afteedingen. Dit blykt als men geheel in aanmerking te nemen de handelwys der byzondere Gewesten, en de motiven die de handelwyzen der byzondere Gewesten bestierden, by gelegenheid der deliberatien over de petitie tot de zaken van de Zee. Wanneer diergelyke petitien by de Provincien in deliberatie werden gelegd, consenteerde Holland meest al in dezelve, en furneerde haare quote dadelyk aan de drie Admiraliteits Collegien binnen haare Provincie. Maar wat was het motief van Holland in dezen?

Dit, Burgers Representanten! In de eerste plaats wierden die petitien, vooral die tot Equipagien waren gedaan, geïmpendeerd tot welzyn der Commercie: dit raakte het interest hunner Ingezeetenen direct: maar daar en boven hunne quote wierd dadelyk wederom gestord in den schoot hunner Ingezeetenen, want ter plaatsen daar de Equipagien wierden uitgerust, verdienden Scheeps-Timmerlieden, Smeden, Touwslagers, Zeilemakers, Werklieden, Kooplieden, Leveranciers, Solliciteurs en meer andere, hunne Daggelden, Salarissen, Leverancie Penningen, in een woord, deze geheele operatie was in effecte niets anders dan eene overstorting van de penningen uit de publique Lands Casse, in de Cassen der particuliere Ingezeetenen van het Gewest. Maar wat was het geval van de non equiperende Gewesten, en welke motiven engageerden dezelve, om in hunne furnissementen, in dezen achterlyk te zyn? Deze veelal, Burgers Representanten! Hunne furnissementen in dezen beschouwden zy als penningen, die zy buiten hun territoir zonden, waar van nimmer een heller of penning wederom tot hunne Ingezeetenen, en dus by consequentie tot hunne publique Cassen wederkeerden, en dus als een uitvoer van numerair uit hun Gewest, het welk door weinig of geen toevoer van specien hersteld wierd. Dit motief werkte zodanig zelfs, dat de twee andere equiperende Provincien, Zeeland en Friesland, in den haren over zoortgelyke petitien delibererende, gewoon waren in dezelve te consenteren, voor zoo verre de Admiraliteits-Collegien in die Provincien geordonneerd voor hun aandeel daar in heredeerden, het welk nimmer de volle quote van die Provintien bedroeg; en die zelfde reden noopten hen daar toe, welke was, om dat zy de somme, welke de quote van hun gewest surpasseerde, boven die somme, voor welke de Collegien ter Admiraliteit in die Gewesten heredeerden, moesten storten in de Cassen van de Hollandsche Admiraliteiten, en dus beschouwden zy mede het volle furnissement van hare quote, als een uitvoer van contante Muntspecien uit hunne Gewesten, en dus als een bezwaar voor hunne Ingezeetenen, alzo 'er geen retouren van winst daar van voor dezelve vloeide. Ondertusschen was dit het geval niet omtrend alle petitien voor de zaken van de Zee zonder onderscheid: neen men nam in aanmerking of deze petitien geschieden voor den aanbouw van nieuwe Schepen van Oorlog, dan voor equipagien. In het eerste geval furneerden de Provincien vry wel op die petitien, om dat zy den aanbouw van Schepen beschouwden als middelen, beraamd, tot het doen van afbreuk aan den gemeenen Vyand des Lands: zo was het ook gelegen met die petitien tot de zaken van de Zee, welke gedaan wierden voor equipagien, welke moesten dienen geduurende den Oorlog: in dit geval is 'er ook vry wat door de anderen Gewesten opgebracht, om de zo even geallegueerde reden: maar het geen zo even zeide, had dan plaats, wanneer de petitien liepen over equipagien, gedestineerd voor de eene of andere expeditie van minder belang, het zy een Oorlog met een der Barbarysche Mogendheden, of om een Flotille te zenden naar de West-Indien of de Middelandsche Zee. Indien iemand lust heeft dit nategaan, zo twyffel ik geensins, of hy zal bevinden dat de voornaamste en grootste achterlykheid der Gewesten op de Petitien voor de Zee, juist zyn op die, welke ik zo even heb opgenoemd. Ondertusschen ziet een iegelyk uit deze schets, dat het motief, het welk deze achterlykheid in de furnissementen der Provincien veroorzaakt heeft, van geen gering gewicht was, en tegen de regelen van billykheid, niet gezegd kon worden aantedruisschen, en dit blykt nog klaarder, als men de innerlyke gesteldheid der meeste Gewesten, met betrekking tot Holland in het oog houd. Deze zyn verplicht veele hunner benoodigdheden, tot levensonderhout zich uit Holland aanteschaffen, en kunnen daar en tegen zo veel van hunne producten na Holland niet verzenden, dat derzelver waarde equivalent is met het geene zy genooddrongen zyn, van daar te haalen. Dit effectueert, dat het Saldo der rekening altyd is ten laste der Ingezeetenen van de andere Gewesten, het welk dus eene progressive vermindering van numerair voor de Provincien oplevert. Is het nu zo vreemd, dat de Regeeringen van dezelve bedacht waren om dit kwaad niet te vemenigvuldigen, daar zy door hunne Fournissementen in Petitien, waar van geen nut hoegenaamd op hunne Ingezeetenen redundeerde, zekerlyk zouden hebben te weeg gebracht, dat die zelve Ingezeetenen door verhoogde en boven hunne vermogens steigerende lasten geperst wierden tot meerdere Contributien, welke al mede zouden overgebragt worden in den boezem van andere Ingezeetenen.

Uit dit alles blykt, dat 'er eene zeer gewichtige reden existeerde, uit welke de trage Fournissementen der Gewesten in comparatie van die van Holland is afteleiden, en dat dezelve gefundeerd was, niet zo als men voor geeft op de eene of andere caprice, of op onwilligheid, maar op den aart en natuur van de ligging en onderlinge relatien van ons Vaderland, welke genoegzaam onveranderlyk is, en door alle tyden heen, blyven zal.

Ik hebbe dit niet willen ter baane brengen om te beweeren, dat een liquidatie van schulden geen plaats behoort te hebben, maar om aan te toonen, dat van het argument, dat de schulden der Gewesten zouden behoren te worden gemaalgameerd uit hoofde van billykheid, ontleend uit de overbetalingen door Holland op de Petitien tot de Zeezaken gedaan vry wat is afteedingen, want daar de Fournissementen van Holland in dezen in effecte niets anders waren, dan eene storting van gelden uit 's Lands Kasse in die van hunne particuliere Ingezeetenen, zo wierden,

den, de laatste daar door in staat gesteld, om door middel hunner winsten 's Lands Kas op hunne beurt te styven, daar in tegendeel de Ingezetenen van andere Gewesten niet alleen van die voordeelen gefrustreerd bleven, maar zonder dezelve nog genoodzaakt om de Lands lasten, welke het epuissement noodwendig maakte, evenwel te dragen. Een aanmerklyk onderscheid voorwaar tusschen de ingezetenen van het een en ander gewest; en op welk de billykheid alleszinds vordert, dat by de te doene liquidatie behoorlyk acht worde geslagen.

Maar zegt men verder, Hollandsch grote schulden zyn toe te schryven aan de ongelykheid van Hollands quote. Ik zal, Burgers Representanten! niet beslissen, of de quote van Holland, zo als die in 1792 geregeld is, overeenkomstig zy al dan niet met de vermogens van dat gewest en deszelfs ingezetenen, in vergelyking met die van de andere gewesten: dit toch is een werk van zo veel omslags, en zo eene ruime stoffe, dat de volledige behandeling van dezelve op dit ogenblik onmogelyk is: maar veronderstel'd dat het er waarlyk zo mede gelegen ware, is dan nog dit een argument van de grootheid der aangevoerde schulden. Immers neen, Burgers Representanten! men heeft aangevoerd, dat die schulden reeds voor dat tydperk over de 400 Millioenen beliepen, nu kan zekerlyk eene in 1792 verhoogde quote daar van de oorzaak niet zyn, en dus geen bewys voor de grootheid dier schulden op'everen.

Wanneer by onderzoek bleek, dat Hollands quote de macht van dat gewest met betrekking van die der overige gewesten te boven ging, zoude men die quote of dien aanslag ten eersten behoren te verminderen, en zelfs beneden de Proportie van evenredigheid der andere gewesten brengen, om dat het geheele Land er aan gelegen ligt, dat de Financien van Holland in eenen zeer bloeienden staat zich bevinden; het grote nut daar van is toch reeds meermalen in tyden van ongelegenheden beproefd geworden. Maar geeft dit al recht om te mogen vergen dat om die reden de schulden behoren te worden onder een gesmolten?

Heeft Zeeland in 1792, toen de quote van dat gewest aanmerkelyk verminderd is, dit gepretendeerd? hebben Utrecht en Friesland dit toen gevergd, of het geen op hetzelve ni komt, hebben de gewesten toen beweerd, dat de schulden, welke zy uit hoofde van hunnen te hoogen aanslag in de Bondgenootschappelyke lasten hadden moeten Contracteren, op de andere gewesten moesten worden overgebracht.

Neen zeker! zy konden toch wel voorzien, dat de overige gewesten in dien voorslag zo geredelyk niet zouden zyn getreden; welke hun zouden hebben onder het oog gebracht, dat de schulden van Corporatien, en dus ook die der byzondere Landschappen dezer Republiek van geenen anderen aart zyn, dan die van particulieren, en dus niet anders kunnen worden beschouwd, dan als handelingen tusschen partyen, welken geene anderen specteeren, dan die geene, welke deze contracten hebben gecelebreerd, en dus ten aanzien van eenderde niets anders zyn, dan *res inter alios actae*, welke aan hun, die in dit Contract geen deel hebben, nog voordeelig nog nadeelig zyn kunnen: hier uit vloeit ook, dat omtrend die schulden geene schikkingen kunnen worden gemaakt als met bewilliging der crediteuren, die hun crediet aan deze gaven, en aan andere weigerden.

Hier by komt nog daar en boven, dat de in een smelting der schulden eene aanmerkelyke verandering tusschen de eigendommen der particulieren moet opleveren, welke anderzints, ingevolge de erkende rechten van den mensch en den burger, heilig zyn, en van welke niemand dan onder beneficie van schadeloosstelling tegen zynen wil kan worden ontzet. Want door de amalgame word te weeg gebracht, datalle de Obligatien, op de onderscheidene Gewesten gevestigd, een en dezelfde waarde verkrygen: de zekerheid toch van alle die Schulden wordt van een en dezelfde natuur: en dus worden de Obligatien, ten lasten van Zeeland lopende, en nu geen 25 procent waardig, van dezelfde waarde als de Hollandsche Obligatien, thands nog omtrend 50 pro cent by koop in prys doende. Ondertusschen daar de globale massa der schulden van alle de Provincien geen meerdere waarde heeft, dan welke de publieke opinie daar aan hegt, en derzelver natuur, over het geheel genomen, door de Amalgame niet veranderd wordt, zo moet het accres der waarde van de Zeeuwsche Obligatien ten gevolge hebben een decres van de Hollandsche: en dus wordt door dezelve een aanmerkelyk gedeelte van den eigendom der houders van de Hollandsche Obligatien overgebracht op de houders der Zeeuwschen: Nu vraag ik, op welk eene wyze zal dit verlies aan de eerstgemelde worden vergoed? Of zullen die in dat verlies tegen hunnen wil moeten berusten! Men ziet dus, dat de in een smelting der schulden, ook uit dit oogpunt beschouwd, met de rechtvaardigheid en heiligheid der eigendommen niet is over een te brengen.

(*Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nummer.*)

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is dagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatsen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 265. *Dingsdag den 29 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 22 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *de Vos van Steenwyk.*

Maar zegt men verder, het was in de laatste tyden eene cynosure geworden, de Quota van Holland te berekenen tegen 75, ja zelfs tegen 80 pCto. Ik moet hier op antwoorden, Burgers Representanten! dat my deze assertie zeer heeft gesurpreneerd. Ik hebbe in vorige tyden meermaalen mede gevaceerd tot het formeren van Petitie, zo voor de Zee als voor de Landmacht: maar nimmer is dit by myn tyd geheurd; de Quota van Holland is toen berekend geworden naar den toenmaligen aanslag in de extraordinaire Generaliteits lasten: en het zoude my zeer verwonderen, dat men van dien voet zoude zyn afgegaan. Ik wenschte dus, dat eene Petitie op den voet van 75 of 80 pro Cent voor Holland berekend, eens wierde te berde gebracht, en dan zal ik zulks met meerder fiducie dan op die van een enkel gezegde geloven.

Maar men zegt verder, de ondervinding heeft geleerd, dat de regeling der Quota in 1792, ten aanzien van Holland, te hoog is geweest, blykens de grote extraordinaire Geldheffingen, die men sedert 1788 tot op den huidigen dag in Holland genoodzaakt is geweest te doen: Maar deze conclusie volgt ook niet uit de premissen. De grote Geldheffingen, geduurende het zo even gezegde tydvak, bewyzen alleen, dat de ordinaire Inkomsten van Holland niet genoegzaam waren, om face te maken aan de onkosten, die Holland genoodzaakt is geweest te impenderen. Maar hier is de vraag, 1. waren de ordinaire middelen en lasten in Holland geevenredigd, naar het vermogen der Ingezetenen, met betrekking tot die van de andere Gewesten, of waren die boven of beneden dezelve, en 2. heeft Holland zyne ordinaire middelen en inkomsten behoorlyk gebenificeerd, en dezelve tot die hoogte gebracht, als men te voren in tyden van Oorlog gewoon was te doen, en zo als sommige Gewesten by het uitbarsten van den Oorlog met Engeland, zelfs in 1781 gedaan hebben. De eerste vraag zal ik thans niet beslissen, evenwel verdient hier omtrend te worden geconsuleerd de vergelyking der Imposten, van de onderscheiden Gewesten in 1786 aan de Commissie tot de revisie der Quota overgegeven, en met den druk gemeen gemaakt, en wel in het byzonder de opgaven van de Utrechtsche, Friesche en Groninger Imposten, vergeleken met die van Holland. Wanneer dit stuk eens met oplettenheid werdt ingezien, zal 'er stoffe van reflectie in overvloed op dit onderwerp overblyven. Maar omtrent de tweede vraag, heeft Holland zyne ordinaire middelen, tot die hoogte gebracht, als men te voren in tyden van Oorlog gewoon was te doen, en zo als sommige Gewesten gedaan hebben, moet ik aanmerken, dat, hoe zeer ik my niet vermete den aart en natuur, en den opbrengst der Hollandsche Imposten grondig te kennen, ik echter wete dit in facto waar te zyn, dat Holland zich van dien plicht niet heeft gekweten zo als andere Provincien: althands, dat men noch geduurende den Engelschen Oorlog, noch naderhand niet weder heeft in train gebracht die middelen, welke by gelegenheid van vorige Oorlogen in train waren: onder welke sorteerde een tweede honderdste en twee honderdste Penning op de Huizen, Landen, enz. welke ten jaare 1748 aan die Provincie, in de beide Quartieren heeft opgebracht na aftrek der remissien, restanten van Koningsgoederen en Premien voor prompte betaling de summa van ƒ 1,325,699-7-11, en welke tot na den jaare 1760 is geheven geworden, maar omtrend dien tyd in den grootsten bloey van Hollands Financien onder het bewind van den Raadpensionaris *Steyn* is afgeschaft. Wanneer men nu in 1781, ten tyde van het uitbarsten van den Engelschen Oorlog, was bedacht geweest om althands dit middel te reintroduceeren, en het zelve in train had gelaten, dan zoude dit in de cas van Holland hebben gebragt, sedert 1781, tot

tot 1795 beide ingesloten eene somme van/19,885,490-15 1 berekend na de ontvangst van den Jaare 1713.

Waarlyk eene aanzienelyke som, Burgers Representanten! die Holland by Cas zoude hebben gehad, zo die Provincie by tyds bedacht was geweest, om haare Financien te styven, en eenigzinds geëvenredigd te maaken aan haare uitgaven, zo als zommige andere Gewesten gedaan hebben.

Wanneer Holland nu deeze som in Cas hadde gehad, en geen voorschot van ruim negentig Millioenen guldens aan de Oost-Indische Maatschappy, eene Associatie van particulieren, hadde gedaan, dan zoude Hollands Cas groot geweest zyn, na genoeg honderd en tien Millioenen Guldens; en by aldien dit plaats had gehad, zouden dan de Ingezetenen van Holland wel veel meer dan een vyftigsten penning voor den Lande in den samenloop der omstandigheden van de Republiek hebben behoeven op te brengen? en zouden dezelve dan aan meerder bezwaar zyn onderhevig geweest, dan die der overige Gewesten?

Uit dit alles vloeijen ontegenzeggelyk deeze gevolgtrekkingen:

1°. Dat de exorbitante Geldheffingen, sederd 1788 tot op den huidigen dag in Holland gedaan, geen bewys opleveren voor de ongelykheid van de tegenwoordige quote van dat Gewest.

2° Dat de schulden door Holland gecontracteerd, alle geene schulden zyn, gemaakt ten behoeve van de geheele Republiek.

3°. Dat de schulden, door Holland gecontracteerd, zyn het effect van geen behoorlyke Financieele voorzorg.

Ik zoude, Burgers Representanten! by deeze vraag, of Holland middelen gebenificeerd heeft, en gebracht op de hoogte, zo als dezelve in vorige Oorlogstyden geweest zyn, nog anderen kunnen voegen: als, zyn de kosten van perceptie der middelen ook te hoog? Wordt 'er behoorlyk gewaakt tegen fraudes en contraventien tegen 's Lands middelen? Zyn 'er ook door Holland schulden gecontracteerd, ten genoegen van den Stadhouder: tot deeze laatste vraag zoude dit gebouw, van welk deeze Vergaderzaal een deel uitmaakt, veel ligt aanleiding geeven: maar ik meen genoeg gezegd te hebben, om ul. te overtuigen, dat wel verre, dat de in een smelting der schulden der Gewesten eene billyke zaak zoude zyn, dezelve met gronden van rechtvaardigheid niet kan worden overeengebracht.

Thans zoude ik, Burgers Representanten! moeten overgaan tot onderzoek van de vraag, „ is het zeer „ mogelyk de gemeenmaking der schulden op eene billyke en dragelyke wys daar te stellen'? Maar daar ik uwe attentie reeds zo veel hebbe gevergd, en die quæstie misschien door Leeden, die na my over dit onderwerp zullen spreeken, zal behandeld worden, zo zal ik van hetzelve niets anders zeggen, dan dat de beantwoording deezer vraag afhangt, van het geene men door *het billyke* en *dragelyke* verstaan wil hebben. Zo 'er iemand gevonden wordt, die een Plan vormen wil, daar deeze billykheid en dragelykheid in doorstraalt, het welk niet in generale en vague expressien, geconcipieerd is, maar tot die precisheid in alle deszelfs deelen en onderdeelen gebracht is, en waar van de mogelykheid der executie gevonden wordt, nevens de waarborg, dat hetzelve voor het vervolg ten præjudice van het een of ander gedeelte van de Republiek niet kan worden krachteloos gemaakt, zo zal ik hetzelve met verlangen te gemoet zien: ik bekenne 'er geen doorzicht in te hebben, dan dit neemt niet weg, dat dit voor anderen niet zeer doenelyk zoude zyn. Ondertusschen mag men dit wel onder het oog houden, dat, zo ooit alle veranderingen geen verbeteringen zyn, zulks vooral waarheid is in het stuk van Financie, en dat, by aldien men in hetzelve veranderingen van eenig gewicht wil maaken, men vooraf wel beproeven mag, of de voorzorgen, die men tegen het fraudeeren bepaalen wil, die behoorlyke kracht bezitten, dat het voorgestelde oogmerk niet illusoir worde gemaakt. Het menschdom toch is helaas! nog niet verlicht genoeg om 's Lands lasten richtig op te brengen, uit overtuiging van plichtmatigheid; de ondervinding leert toch dagelyks, dat zonder poenale wetten, die krachtdadig, en met vigeur worden geexecuteerd, de neiging van zeer veele onwederstaanbaar daar henen strekt om die betalingen te ontduiken: en dit is vooral van applicatie op onze Republiek; de financieele ordonnantien der Gewesten toch zyn veel al gefundeerd op die verdeelingen, welke thands de gedeeltens van ons Land uitmaken: en het zoude een zeer gehasardeerde zaak zyn, eenige veranderingen hier omtrend vast te stellen, dan de zulke, die na een bedaard onderzoek daar in practicabel, en voor den Lande voordeelig zullen worden bevonden: want zonder dit, Burgers Representanten! risqueert men zeer licht een Nationaal Banquerout, waar van de gevolgen voor ons Vaderland onberekenbaar moeten zyn.

Dat toch het voorgevallene by andere Volken ons tot een baken verstrekke!

Al het geen ik tot nu toe heb aangevoerd, Burgers Representanten! is alleen om Ul. te overtuigen, dat de in een menging der schulden van de byzondere Gewesten naar myn inzien niet rust op die billykheid, die men voorgeeft voor dezelve te pleiten. Maar trekt 'er dit besluit niet uit, dat ik ongenegen zoude zyn om die billyke schikkingen te helpen daarstellen, welke tot in standhouding der Nationale Financien mochten vereischt worden.

Ik ben te zeer overtuigd, dat men de zaken niet moet beschouwen, zo als dezelve wel behoorden te wezen, maar zo als zy werkelyk zyn, en dat, zo wy aan onze bestemming getrouw willen beandwoorden, wy het Vaderland moeten trachten te redden, zonder acht te slaan op voorheen gebeurde zaken.

Ook ben ik verre, van de zaak des Vaderlands geheel hopeloos te stellen. Wanneer de geest van partyzucht en wantrouwen mogt worden uitgedoofd, en plaats maken voor waare Broederschap en onderling vertrouwen, oordeel ik de redding des Vaderlands, door middel van eene goe-

goede Constitutie onder den Zegen des Almachtigen, voor eene zeer mogelyke gebeurtenis: maar deeze zal moeten zyn de vrucht van een bedaard en onpartydig onderzoek.

Hier mede eindige ik; concludeerende, dat het geëxhibeerde Plan van Constitutie behoort te worden een onderwerp van deliberatie voor deeze Vergadering.

Vervolgens beklimt de Burger *de Mist* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ook eindelyk is myne spreekbeurt gekoomen, en ik ga, zonder eenig voorwerk of inleiding terstond ter zaake. Ik zal hier by gebruik maaken van de platste en eenvoudigste taal; want ik spreeke thans minder, of liever geheel niet voor de kundige onder myne Lastgevers —— die mogen zelve leezen, nadenken en kiezen! —— maar voornaamlyk voor de minkundige onder dezelve, die recht hebben van my te vragen de redenen, die my hebben overgehaald tot myn in dezen uittebrengen advys, en die op den grooten dag, dat zy hunne goed of afkeuring over het aan hun aantebieden Ontwerp eener Constitutie zullen moeten geeven, gaarne zullen zyn *voorgeligt* over zaaken van zulk groot belang, waarvan ieders toekomstig burgerlyk geluk of ongeluk zal afhangen, en waar van de weinigste onder hun genoegzaame tyd, lust of gelegenheid hebben, zich zelve behoorlyk te onderrigten. Ik zegge met opzet *Voorgeligt*. Want *daar toe alleen* begrype ik, dat onzen last in dezen zich bepaalt. Het Reglement, naamlyk, voor de Nat. Vergadering heeft in het 5de Hoofddeel opgegeeven een reeks van zaaken, omtrend welke de finaale beschikking aan Ons is overgelaaten, en omtrend welke het Volk van Nederland deszelfs Wil geheel en al in Onze handen gesteld heeft, onder voorbehoud van Onze verandwoordelykheid aan het zelve; —— maar ten opzichte van een *Ontwerp der Constitutie*, heeft het by den 108 Art. van dat Reglement, aan zich zelve gehouden de magt van *goed- of afkeuring*, en heeft aan zyne Representanten ter deezer Vergadering alleen overgelaaten tweederlei deliberatien: de *eerste* om het door de Commissie tot het vervaardigen der Constitutie aan Ons overgegeeven Ontwerp, in het algemeen te beoirdeelen, en te zien of Wy het, *over het geheel genomen*, tot een grondslag Onzer deliberatien meenen te kunnen aanneemen of niet: — en *de tweede*, om in geval van zulk' een' algemeene aanneeming, dan Artikel voor Artikel nader te onderzoeken, die te *approbeeren* of te *veranderen*, en alzo dit Ontwerp te voltooien, voor en aleer het aan het Volk in de byzondere Provincien verzonden wordt. Beide deeze deliberatien strekken dus tot niets verder of meerder als tot het goedkeuren, verwerpen, of veranderen en verbeteren van een *Ontwerp*, of *Plan*, over welks daarstelling Wy, als Leden der Nat. Verg. niets te zeggen hebben, maar waaromtrent de Natie, in eigen persoonen, en alle Stemgerechtigde *Burgers in elk Gewest*, hoofd voor hoofd, eene daad van Oppermagt zullen moeten uitoeffenen, door dit Ontwerp vryelyk goed- of aftekeuren.

Deeze herinnering, die ik voor my en voor myne Committenten hier vooraf doe gaan, verligt my niet weinig in het bezef van den gewigtigen taak, waar toe myn pligt my thands roept. Want, dwaale ik in myne meening, is 'er nog niets bedorven: in alle andere zaaken, omtrend welke myne stem mede moet helpen *beslissen*, ben ik voor de gevolgen of immers voor de beweeggronden van myn advys verantwoordelyk; maar in deezen is myne stem alleen *raadgeevend* — het Volk zelve moet de keuze doen, en kan de gevolgen van die keuze nimmer op deszelfs Vertegenwoordigers werpen. Of ik het aangeboden Plan der Constitutie voor myn persoon, en als Lid deezer Vergadering tot een onderwerp der deliberatien maaken wil of niet, het moet altyd koomen onder 's Volks oog, en dat kan het verworpene evenwel voor het zyne kiezen.

Ik treede dan tot de my by het Reglement opgedragene eerste deliberatie, *of ik* naamlyk *meene, dat de Nat. Vergadering het overgegeeven ontwerp der Constitutie, over het geheel genomen, tot een grondslag haarer deliberatien kan aanneemen*, en verklaare, dat ik, na zeer aandagtige leezing van het zelve, na duizendwerf angstvallig aan my zelve gevraagd te hebben, of ik 'er in deeze tydsomstandigheden iets beters op kon uitdenken, en, na het hooren wikken en wegen der byzondere aanmerkingen van zo veele myner Medeleden, die dit uit verschillende oogpunten voor my beschouwd hebben, my voege by dezulke, die meenen dit Plan *over het geheel genoomen* tot een grondslag der deliberatien te kunnen aanneemen. Het kan niet missen, of by alle onderwerpen van beraadslaging doen zich meer dan een gevoelen op — ieder gevoelen vindt zyne aanhangers — en wanneer meer dan een Lid in het zelfde gevoelen staande, zyne redenen daar voor te berde brengt, moeten de laatste hunnes ondanks, wel vallen in herhaalingen; en dit moet thans ook myn geval zyn. Dan, deeze bedenking mag my myne reden doen verkorten; maar zy mag my niet doen zwygen.

Vyftien duizend Zielen hebben my (myns ondanks, en tegen mynen wensch en wil,) ter deezer plaatze gezonden, om voor en in hunnen naam: hunne belangen, als een gedeelte van de belangen des Nederlandschen Volks, en daar mede ten naauwsten vereenigd, waarteneemen, en in hunne plaatze het gemeene heil van Nederland te bevorderen, en ik moet dus spreeken, zo als ik vermoede, dat zy zelve zouden spreeken, wanneer zy in persoon hunne zaak, en die des gemeenen Vaderlands berechten konden, —(onverkort altyd hun recht van in dezen anders en beter dan ik te kunnen oordeelen.) En deeze in schyn zeer gemeene, en in substantie zeer dikwerf in deeze Raadzaal herhaalde aanmerking, is misschien nergens zo zeer te pas gekoomen, als *juist nu*, by het behandelen van het point van Constitutie. Ik zal dit wat duidelyker uitbreiden, want het schynt my, voor Neerlands Volk, en dus mede voor myne Zenders van *groot belang*, dat zy, zo wel als wy, hieromtrend in vaste schoenen staan.

Het is eene geschiedkundige waarheid, dat de byzondere en verschillende Volken, die deeze Nederlandsche Gewesten bewoonen, nooit *één Volk* geweest zyn, maar van den oudsten oorsprong af byzonder en gescheiden in afkomst, zeden, wetten, gewoonten, Regeeringsvorm, en tot in de zestiende eeuw door byzondere Heeren, Hertogen, Graaven en Bisschoppen geregeerd; de gedurige oorlogen die onze gesamenlyke Voorvaderen eeuwen lang ten believe van de heerszugt en belangen hunner byzondere gebiederen, tegen elkanderen gevoerd hebben, zyn hier van droevige getuigen. De korte tyd in het midden der 16 eeuw, dien zy, onder éénen Landsvorst gestaan hebben, heeft tusschen de Volken der byzondere Gewesten geene meerdere éénheid onderling gemaakt, als die van gehoorzaamheid — en nog wel van eene zeer bepaalde, en zeer verschillende gehoorzaamheid — aan denzelven Vorst, blyvende overigens ieders huishouding, en Financien, even als vooren van elkanderen gescheiden. By de afzweering van Phi-

Philips en het ingaan der Unie van Utrecht, is echter in deeze ſtaat van ſcheiding eenige verandering gekoomen, die het gemeen belang, der zeven zich toen te ſamen verbindende Gewesten, *voor hun zelfsbehoud*, volſtrektlyk vorderde. *Eén alleen* vermogt niets tegen den Dwingeland, maar met veréénde kragten hoopten zy hem te kunnen weêrſtaan, en dit is hun, onder Gods hulpe gelukt! maar de geſchiedenis deezer Unie leert ons, hoe voorzigtig, hoe angstvallig onze Vaderen, de toenmaalige Repreſentanten der byzondere Provinciën, tot dit verbond zyn toegetreden, en hoe zeer zy het daar voor gehouden hebben, dat het geluk van het vereenigd Bondgenoodſchap wel vorderde een afſtand van veele voornaame rechten, die een ieder van de Gewesten als in één middelpunt zouden te ſamen brengen, om hunne overige Vryheid des te zekerder te kunnen bewaaren. — Maar dat alles, waar van den afſtand tot de bevordering van dat algemeen geluk, naar hun inzien en ondervinding reeds van dien tyd, niet volſtrekt noodzaaklyk was, moest blyven daar het te vooren geweest was, en daar het natuurlyk behoorde, naamlyk by het Volk van elk afzonderlyk Gewest, of, zo als men toen ſprak, by de Staten, die Gewesten repræſenteerende, en daar by is het ook, door alle Staatswisſelingen heen, alzo gebleeven tot op de Revolutie van 1795. — of, laat ik liever zeggen, tot aan den eerſten Maart 1796, of den dag der byeenkomst deezer Nationaale Vergadering. De al te breede toepasſing van deezen regel heeft de gebreken deezer Unie doen gebooren worden — en het is meer dan tyd, dat die worden weggenoomen, waar van ſtraks nader. — Dit alleen wilde ik het Volk van Nederland en my zelven hier mede vooraf herinneren: Dat, even gelyk onze Voorvaderen te vooren geheel geſcheiden, en als onafhanglyke Volken, by het Utrechtsch Verbond, door vrywillige overeenkomst en Contract, veele pointen van gewigt, van hunne byzondere onafhanglykheid en ſouverainiteit, hebben afgeſtaan en in één geſmolten, om elkanderen beter te kunnen verdedigen tegen gemeene vyanden, terwyl zy al het niet afgeſtaane aan zich behouden hebben: het tegenwoordig Nederlandsch geſlacht, of wel de Ingezetenen der zeven voorige, en der nu twee bygekoomene, en in het Bondgenoodſchap aangenoomene Gewesten van Drenthe en Bataafsch Braband, even vry, even onafhanglyk en bevoegd zyn, om in 1797 eene nieuwe en verbeterde Haagſche Unie te maaken, zo wel als onze Vaderen eene gebrekkige, (maar na die tyden echter te bewonderen) Utrechtſche Unie gemaakt hebben in 1579. En dat het na den eenvoudigſten regel van allen eigendom, *al wat ik niet overgeeve, dat houde ik*, ook onbetwistbaar zyn moet, dat, al wat deeze Vereenigde Nederlandſche Volken, by dit nu nieuws integaan Verbond niet *uitdruklyk* aan elkanderen, of aan hun gemeenſchaplyk beſtuur afſtaan, aan hun zelve verblyft. Dit nu nieuws integaan Verbond zal den naam dragen van *Conſtitutie*, om dat het zal behooren te vervatten vaste en onwrikbaare regelen en voorwaarden van ons toekomſtig MAATSCHAPLYK VERDRAG: Maar het is en blyft een *Verdrag*, dat is, eene volmaakt vrye en vrywillige overeenkomst, waar van ieder der contracteerende partyen vooraf de voor- en nadeelen ryplyk en bedaardelyk moet overwegen — waar in geen drang of geweld van binnen of van buiten aan eenig Lid der Maatſchappy de Vryheid van beraadſlaging mag beneemen — waar toe wel ieder der Contractanten alle mooglyke goedwilligheid moet bybrengen, en zich, daar by zulks zonder zyne ſchynbaare zelfsvernietiging en bederf, kan doen, tot het toetreden laaten overhaalen, uit overtuiging van het algemeen belang, maar waar toe echter, (dit houde ik vast als de zaak des Volks en der Vryheid) niemand, hy zy wie hy zy, onder eenigen ſchyn, mag worden gedwongen. Zulk een dwang zou zyn overheerſching en geweld, zy zou geene verpligting geeven tot nakooming van dit Verdrag, en, daar alle dwang alleen rust op het recht van den ſterkſten, zou ook de op deeze wyze gedwongene, ten allen tyden recht hebben, en verpligt zyn, zich aan dien dwang te onttrekken, zo dra als hy op zyn beurt, met de zyne, weer de ſterkſte worden kon. Maar wat behoeve ik verder aantedringen een point, daar geen voorſtander van Volks - Vryheid aan kan noch mag twyffelen? De leere, dat de *Oppermagt berust by het Volk*, is in deeze dagen wel plegtig en openbaar erkend — maar zy was daarom te vooren en van alle eeuwen even waar. Het Hollandſche, het Zeeuwſche, het Friesſche Volk, hadden vóór deeze Revolutie, en vóór die openbaare erkenning, doch echter een ieder zyne afzonderlyke Oppermagt in alles, wat zy niet uitdruklyk ten dienſte van het gemeen Beſtuur hadden afgeſtaan by de Unie. En wie zou dwaas genoeg zyn te zeggen, dat zy deeze Oppermagt verlooren hebben, juist door of ſedert eene plegtige erkenning dat zy die hadden? elk van deeze vrye en onafhanglyke Volken, daartoe plegtig in zyne grondvergaderingen opgeroepen, zal dus vryelyk het aan hun voorteſtellen ontwerp van eene Conſtitutie, of nieuws integaan Maatſchappelyk verdrag kunnen en mogen beoordeelen, aanneemen of verwerpen, naar maate een ieder hetzelve al of niet geſchikt acht, om des gemeenen Lands heil, — en zyn daar mede verknogt byzonder belang, *beter als te vooren* te kunnen bevoorderen. Onze taak zal het alleen zyn, naar het Reglement, waarop de Natie ons hier heeft famengeroepen, en het tusſchen - beſtier haarer algemeene bondgenootſchappelyke zaaken, aan ons heeft aanbevoolen, om, hoe eerder zo beter zodanig ontwerp van een Maatſchappelyk Verdrag aan Neerlands Volk aantebieden, waar in de gebreken der voorige Unie, die eene ondervinding van ruim twee eeuwen nu genoeg heeft aangeweezen, worden weggenoomen, doch echter het goede daar van bewaard, en waar door dit Gemeenebest, als een *één en onverdeeld Volk*, met nieuwe en jonge kragten voor zyn eigen bloei en geluk, en nuttig voor deszelfs Bondgenooten, uit de asſche van een in veele pointen ſchadelyk bevonden Bondgenoodſchap, op nieuws kan worden herbooren. Wil dan het Volk van Nederland ook dit Plan verwerpen, en willen de byzondere Gewesten, en dus onder bepaald ook dat gedeelte, dat my herwaards zond, alle hunne, tot nog toe in hunnen eigen boezem bezetene, huishoudelyke rechten, en het beſtier van hunne Geldmiddelen, Justitie en Politie, mede afſtaan, aan eene algemeene Volks-Vergadering, en dus alle voorige afſcheiding en onderſcheid van Gewesten doen ophouden — en de volmaakſte en onbepaaldſte *Uniteit* of *Een landigheid* invoeren — achten zy het voor zich voeglyker en beter, dat de bevordering en bewaaring van hun byzonder huislyk geluk, geheel of ten deele aan anderen, — verre van hun af — worde aanbevoolen — en begrypt men, dat *dit* NIET *ſtryden zou tegen den andert zo* menigwerf aangevoerden grondregel, *dat een Volk zyne Oppermagt niet kan noch mag overgeeven, dat dit recht onvervreemdbaar is; maar dat het alleen zo veel daar van kan en mag overgeeven, als noodig is om NB.* HET OVERIGE *te behouden.* — Ik voor my mag het lyden; en zal des Volks vrye keuze en wil, door geene openbaare noch bedekte middelen belemmeren, of weerſtreeven. Maar als Vertegenwoordiger des Volks mag en moet ik myne gedagten, *raadgevender wyze* daar over rondelyk aan het Volk zeggen. Ik mag het zelve myne bekommering niet verbergen, dat ik, wanneer deszelfs keuze

alzo

alzo mogt uitvallen, een zeer aanzienlyk en groot gedeelte van de Natie niet anders kan beschouwen dan als in de schaduw der Vryheid te leven, terwyl derzelver straalen voor haar door anderen worden opgevangen. Maar als Burger van Nederland, zal ik in myne Grondvergadering deswegens myne vrye stemme uitbrengen: doch, hoe ook dit besluit des Volks valle, nooit anders zal men het mogen aanzien dan als een CONTRACT, aan alle zyden verbindend, en waar by juist gegeven wordt, dat in dat Contract zal zyn uitgedrukt, en niets meer. Het zou dus eene zeer omgedraaide Volks'eere zyn, tegen alle denkbeeld van Vryheid strydig, en alleen op een despotisch gezag gegrond, wanneer men stellen wilde. „Alle de rechten en huishoudelyke Bestieren, „die by het Maatschappelyk Verdrag aan ieder der Contracteerende Volken gelaten zyn, zyn aan hun toegestaan door den „Algemeenen Wil; zy bezitten die door eene afdaalende concessie of toestemming der Wetgevende Magt van alle de vereenigde Volken te samen."

Zulk eene leere stemme ik toe, wanneer een Volk, dat te voren altyd één en ongescheiden geweest is, of ook een nieuw te samen komende menigte, in eenig gedeelte des wereld, voor zich een nieuw maatschappelyk verdrag wil oprichten; dáár kan, dáár moet maar ééne algemeene wil zyn, en alle bestier moet by afdaaling uit dat eene middenpunt, tot in het minste Lid van den Staat afvloeijen, en ook daar toe weder terug loopen, even als het bloed in één 's menschen lichaam. Maar in veele, federd eeuwen reeds gevestigde, en door oneindige oorzaaken zeer verschillende maatschappyen, die zich ten meesten nutte en veiligheid naauwer onder zich vereenigen, is deeze leere ontoepaslyk en voor de Vryheid allerschadelykst. —— Zo zulk eene leere gegrond ware, of immer in werking kon gebragt worden, dan beware de goede Hemel myn reeds genoeg ongelukkig Vaderland! Dan stide zulk een behoud van rechten alleen af van hen, die de magt en het geweld in handen zouden hebben, om ook die afdaaling morgen te doen ophouden, en aan veele of weinige gedeeltens van zulk eene maatschappy alles te ontneemen, 't geen hun nog van de schaduw van Vryheid was overgebleven; zo dra zy daar voor redenen, ook die van convenientie, of om byzondere oogmerken daar mede te bereiken, konden vinden; waar bleef het dan met de veiligheid van de agterafgelegene, vergetene, minvermogende gedeelten onzer medeburgeren, bylangs onze grenzen? Waar zou dan het tegenwigt te vinden zyn, tegen deeze constitutioneele Dwingelandy en Overheersching? *Ook te Romen*, zegt Montesquieu, *was de Vryheid in het middelpunt van het Bestuur, en de Dwingelandy aan de Grenzen.* Hier tegen wage ik het niet, en niemand die het menschdom kent, mag het wagen, om het goede volk alleen te paaien, met een vooruitzicht, dat alle Leden van zulk Bestuur, als door het Volk zelve gekozen, altyd braave en onpartydige mannen zyn zullen — onvatbaar voor eigenbelang en intrigue. Dan zou het Volk ook daar toe byzondere mannen moeten scheppen — want zo lang 'er menschen moeten gekooren worden, blyft myne vreeze dezelfde.

En dit brengt my ongevoelig daar heenen, om den laatsten Artikel 775 van het aan ons overgegeven Ontwerp — die, zonder dat ze ook daar uitgedrukt ware, uit den aart van alle contracten van zelve voortvloeit, en stilzwygende moet verondersteld worden, met al myn hart te beamen, en onder beneficie van dezen Artikel, en het daarmede overeenstemmend raisonnement hier boven gehouden, zal ik nu een vlugtig oog slaan over den inhoud van het ontwerp zelve, voor zo verre ik het noodig achte, ter zegtvaardiging van myne hier vooren geadviseerde, dat de Nationaale Vergadering het wel mag aanneemen tot een grondslag haarer deliberatien.

Over het algemeen zou ik het eene verwaandheid achten, dit stuk, waaraan zo veele Mannen, (aan welkers, verre boven my verhevene kunde en talenten, ik by dezen openbaare hulde doe) zes maanden gearbeid, en, na onderlinge discussien de daar in gestelde Artikelen aan alle zyden beschouwd hebben, in zes dagen (in welke ik nog door eene doodlyke ziekte van mynen Oudsten Zoon, weinig tot bepaald denken geschikt geweest ben) te willen beoordeelen. Maar ook dit achtte ik onnoodig; het Reglement voor onze Vergadering geeft ons by den 108sten Art. de Vryheid dit Plan te mogen *altereeren* — en door rype deliberatien te mogen *voltooien.* Het onderstelde dus reeds voor af, dat, gelyk alle Menschelyke werken, vooral zulke, die over zodanige gewigtige en ingewikkelde stoffen handelen, zeer onvolmaakt zyn, ook dit werk niet volmaakt uit de handen van de Commissie tot de Constitutie koomen kon. De Natie heeft gewild, dat de som van kundigheden van 21 haarer Vertegenwoordigers, de proef van nog ruim honderd andere zou moeten doorstaan, en dat dus het ontwerp, aan haar aantebieden, zou zyn de uitkomst der kundigheden van honderd zesentwintig, d. i. van alle haare Vertegenwoordigers. De Burger Representant *Schimmelpenninck* heeft ons meer bepaald het goede aangetoond, dat in de Titels, raakende de afscheidinge der Wetgevende en Rechterlyke Magt, te vinden was. En de gebreken die anderen onder ons nog daar in ontdekken mogen, zyn voor verandering vatbaar. Daar nu deeze *verandering* aan ons vry staat, wat behoeft dan, by deeze voorlopige discussien, een zo scrupuleus onderzoek van onduidelykheden, tegenstrydigheden, en vergeten gevallen, — die de Representant *Hahn*, en anderen ons reeds met den vinger hebben aangeweezen, en die my by eene eerste lectuure ook alzo zyn voorgekoomen, doch die by de volgende tweede deliberatien, voor verbetering geschikt zyn? Met een enkel woord zal ik daaromtrend ook zeggen; dat my de Magt van den Staatsraad, in eene Republick, op Democratische gronden gevestigd, al te groot toeschynt; en dat ik in deszelfs Leden na genoeg zeven Stadhouders vinde, zo in Magt, als in uiterlyk aanzien, Militaire eerbewyzingen, en te groote onverantwoordelykheid. Dat, wanneer daar boven nog de zeer voldoende Tractementen van zeven duizend Guldens jaarlyks, mogten worden verhoogd, gelyk daar heenen de opinie van sommige myner Mede Ambtgenooten wel schynen te gaan, men wel ras zeven kleine Hofhoudingen zou aantreffen by Burgers, die professie doen van Gelykheid, en die zich met moeite zouden kunnen overreden, dat zy geene Wezens waaren van hogere bestemming. Het zyn niet de pragtige Tafels en Rytuigen der publicke Ambtenaaren, maar de wel voorziene Magazynen, bloeiende Steden, wel gevulde Lands Cassen, en algemeene Welvaard onder alle Classen van Ingezetenen, die den Nationaalen luister moeten uitmaaken.

Dat ik allen schyn van het schadelyke van het voorige Bondgenootschaplyk Staatswezen, in het kunnen beschikken door eenig Departement over iets wat de Republick, als Mogendheid beschouwd, aangaat, daar uitgeheel en al wensche weggeschapen. — Dat ik de bestemming der Stedelyke of Gemeentebestuuren, veel minder willekeurig verlange. — Dat ik de Titels over de Militaire Rechtspleging, de Colonien, en andere, veel te schraal, en te weinig uitgewerkt vinde. En dat ik, om de Natie te overtuigen hoe weinig lust en oogmerk wy hebben, om ons zelve directelyk of indirecte-

 lyk

ven in het Bestuur te houden, of daar toe te laten kiezen, gaarne daar in gevonden had, of nog daar in gevoegd zal vinden een Artikel: *dat geen der Leden deezer Vergadering of van eenige Nationaale uitvoerende Magt, thands aanweezig — immers in de eerste zes jaaren — tot eenigen post deezer nieuws te beroepene Wetgevende of Uitvoerende Magten zullen mogen gekooren worden.*

Maar dit alles kunnen onderwerpen worden van onze volgende beraadslagingen.

De tot nu toe gehoudene discussien —— vooral die van de Leden der Commissie tot de Constitutie zelve — hebben ons reeds getoond; dat de voornaame poincten omtrend welke zy zelve verschillen, zich bepaalen tot de vragen:

Moet 'er eene volstrekte éénheid in de geheele Republiek plaats hebben, met dat gevolg, dat alle de tot nu toe op zich zelve gestaan hebbende Gewesten, of Departementen vernietigd, en in één gesmolten worden, zodanig, als of die nooit te vooren als afzonderlyke Volken aanweezig geweest waaren? En is het daar toe *billyk*, *mooglyk*, *noodzaaklyk* en *voorzigtig*, dat men alle de tot nu toe gemaakte afzonderlyke Provinciaale schulden (amalgameert) in één smelt?

Of kan aan het groote oogmerk van verbetering onzer voormaalige gebrekkige Staats-inrigting — en aan den wensch onzer Bondgenooten — voldaan worden, door die éénheid alleen daar te stellen in alles, wat ons als eene der politicque Mogendheden in Europa betreft, en dat volstrekt noodig is om aan het Nederlandsch Gouvernement te geeven die klem en kragt, die hetzelve behoeft, om zich uit den thands vervallen staat te redden, voor onze Bondgenooten nuttig, voor onze Vyanden geducht, en voor ons zelven als één eenig Volk — maar ook als byzondere Burgeren, gelukkiger te maaken, als wy tot nu toe geweest zyn?

Wanneer wy deeze vraage zouden moeten beantwoorden, voor een geheel nieuw Volk, dat nog geene Staats-inrigting had, en op eenen gemeenen onverdeelden grond, een maatschappelyk verdrag voor zich begeerde, en men dus eene nieuwe Republiek stigten moest, zou, geloove ik, niemand onzer een ogenblik in twyffel staan, om zich rondelyk voor de eerste vraag te verklaaren. Maar dit zyn Kasteelen in de Lugt: Een Wysgeer kan in zyne Binnenkamer voor zulk eene nieuwe Maatschappy het schoonst ontwerp van Constitutie maaken, en veele hebben dit voor ons gedaan: Maar een Staatsman mag zich met geene bespiegelingen voeden.

Hy moet de zaaken neemen, zo als die zyn, en niet zo als hy die gaarne wenschte; Is hy Wysgeer, dan zal hy de algemeene gronden voor het best Maatschappelyk Verdrag zich wel eigen maaken, en tragten, die, overal waar hy kan of mag, op het Volk, dat zyne belangens aan hem heeft toevertrouwd, toetepassen; maar zyne ondervinding en menschenkennis zal hem teffens behoedsaam maaken, om geene regelen voor eene Maatschappei van Engelen, of meer volmaakte menschen geschikt, intevoeren by reeds aanwezige Volken, die eeuwen lang zyn gewoon worden aan hunne byzondere gebruiken Zeden, en Wetten, — die, men zegge daar van, wat men wil, de ingeschapene voorkeuze aan hunnen Geboortegrond niet kunnen afleggen — die hunne byzondere Nationaale gebreeken hebben, ——— en die een minder burgerlyk geluk, en minder ruim bestaan op hunnen voorvaderlyken erfgrond, verkiezen boven al het aanloklyke, dat eene andere of geheel vernieuwde Maatschappei hun in het verschiet aanbied. Meer dan een, Hottentot in Europa beschaafd, en naar zyne holen en beeste-darmen met al het vuur van liefde voor zyn Vaderland te rug gekeerd, zy hier myne getuige.

Het zou dus ook voor Ons, mynes erachtens, zeer onstaatkundig zyn, zulk een totaale vernietiging van alle voorige Provinciaale of Departementaale denkbeelden, den Ingezetenen van die Departementen te willen smaaklyk maaken, veel min die aan hun op te dringen. En, daar de aanstelling der Regenten of Volksbestierderen in de Departementen, thands niet meer van eenen Stadhouder, maar van het Volk aldaar zelve afhangt, dat daar toe altyd, na zyn inzien, den besten, kundigsten en braafsten kiezen, of by eene ongelukkig uitgevallene keuze, ook weder afzetten kan; en, daar deeze Departements Bestierderen in de grootere Huishouding, aan hunne zorg bevoolen, geene andere of meerdere magt zullen behouden, als die van eenen Huisvader binnen zyne deur — wat is hier dan het zo verderflyke in dat Systema? Welk gevaar voor de Vryheid is daar meede verknogt? Ik geloove in tegendeel, dat het staatkundig goed en wys is, by elk Ingezeten de liefde voor zynen geboortegrond, op alle wyzen aan te wakkeren, en daar van, voor ons te maaken één en onverdeeld Lands-Bestuur de beste Parthy te trekken. Eene te verre gedrevene onverschilligheid voor zyn Vaderland, in eenen bepaalderen zin genoomen, vormt den Ingezeten te veel tot een (Cosmopoliet) wereld-bewooner, en by het minste rakje in den wind, pakt hy zyn boel te samen, en vertrekt naar elders, waar hy meent ruimer en gelukkiger te zullen kunnen leeven; en dit is in ons Nederland meer waar als ergens elders; Om dat 'er geen lapje land in de wereld is, daar zo veel aan lasten, en imposten moet worden betaald, als hier — Om dat 'er geen land is, in het welk, naar evenredigheid, zo veele gelden door de Ingezetenen, in Negotiatien van vreemde Mogendheden geplaatst zyn, als het Onze, welke Effecten onder den arm kunnen worden medegedragen, en overal voor den bezitter dezelfde middelen van bestaan opleveren — om dat 'er geen land is (Engeland misschien alleen uitgezonderd) waar de zogenaamde *Renteniers* — en hoe groot, hoe aanzienlyk is derzelver getal! — voor de opkomsten hunner Effecten of publicke schuldbrieven, zo weinig genot van het leven hebben kunnen, als hier, om de duurte der levensmiddelen, Huishuuren enz. Zo dat een, hier te lande, middelmatig ryke, die b. v. op twee, of drieduizend Guldens jaarlyksche Inkomsten van zyne Effecten kan rekenen, waar van hy hier met Vrouw en Kinderen maar zeer zuinig kan bestaan, weinige uuren buiten de Grenzen deezer Republiek van diezelfde inkomsten in vollen overvloed kan leeven, en zelfs nog wat overhouden. Dit alles moet worden vergoed door de meerdere burgerlyke en persoonlyke Vryheid die hy *hier* meer als elders moet vinden — door het hem gemaklyk maaken, en door een aanbod van allerlei, en voornaamlyk van huislyke genoegens — maar vooral door hem zo innig vast te hegten aan zynen geboortegrond, zelfs aan de Stad of Dorp, waar hy woont, dat hy dat plekje gronds voor het beste in de wereld houdt.

Daar moet hy zich, door aankoop van Huizen of Landeryen — door het aanleggen van Fabrieken of Trafiques, vastmaken — slegte gronden verbeteren, heiden tot bouwland maaken, bosschen planten, enz. en zyne kinderen wel even zeer aan dien grond gewennen, en voorkeur doen krygen. Maar ook — en dit koomt nader ter zaake — hier moet hy zeker zyn, van de onbepaaldste veiligheid voor zyn leven, zyne eer, zyne eigendommen. Hy moet niet alleen leven onder de bescherming der wet; maar hy moet ook zeker zyn, dat die wet in zyne Woonplaats, District en Departement, en dus, zo kort mooglyk, by en omtrend hem,

hem, wordt gehandhaafd, en het recht uitgeoeffend door de beste, kundigste, gegoedste en vryelyk door hem medegekoorene daar woonende Rechters, die zelve, en persoonlyk by het wel of kwalyk gaan van zyne Woonplaats, of, in hooger beroep, van zyn Departement belang hebben, en daar mede, als het waare, ryzen en daalen. Het denkbeeld van gevaar, om door vreemde, plaatselyk — onkundige Rechters, of ook door Politicque Bestierders, die hy niet kent, en aan wien hy in zyn burgerlyk bestaan even onbekend is, over zyne burgerlyke, en huisvaderlyke handelingen, Neering en Beroep, 20 30. 60 uuren van hem af, te kunnen worden opgeroepen, te recht gesteld en gevonnisd, is hem verschriklyk; en hy zou in zulk geval de inwoning in de kleinste Duitsche Graafschap, waar hy leven kan onder het oog en bescherming van hem, die belang stelt in zyne te maken verteeringen, verre weg moeten verkiezen boven zyn burgerschap van zulk een vry genoemd Land.

Als alle deelen van een lichaam gezond, sterk en welgevoed zyn, is het geheele lichaam in den besten staat. — Als het alle deelen van eene maatschappy, het geringste gehugt niet uitgezonderd, wel gaat, is de geheele maatschappy gelukkig. Maar daar elk stukje land 's menschen daaglykschen zouten arbeid behoeft, om goede vrugten voorttebrengen, en de menigte van handen-arbeid, en wisseling van voortbrengselen van natuur en kunst, in het oneindig kleine afdaalende, het geluk en den bloei van een Volk moet uitmaaken, zo kan ik Uwlieder staatkundige wysheid niet, genoeg bepaalen by het lot van de minvermogende, doch zeker niet het min nuttigste en talrykste gedeelte van onze Medeburgeren, in de kleinere Steden en ten platten Lande van ons geheele Vaderland, en by het staatkundig nuttige, dat ik meene te vinden in de aanwakkering en bewaring van de liefde in elk van hun, tot deszelfs woon of geboorteplaats, en den byzonderen grond die hy bebouwd — en die niets tegenstrydigs heeft met de meer algemeene liefde tot het geheele grootere Vaderland — of immers door wyze wetten daar toe kan en moet worden uitgebreid.

Geheele andere reflectien moeten en kunnen gemaakt worden op de aanzienlyke classe onzer grootere Handelaars; die behoeven veel minder grondgehegtheid (men vergunne my dit woord, zonder hunne Vaderlandsliefde 't minste te verdenken) om dat hunne meeste rykdommen in klinkende specien of koopmansgoederen bestaande, en veelal, over alle koopsteden der wereld verspreid — of op dobberende schepen verdeeld zynde, genoegzaam overal hun Vaderland kunnen vinden. daar zy hunne commercie met de meeste vrugt kunnen doorzetten. Verhuizingen van aanzienlyke comptoiren, ook in deeze laatste tyden, naar buiten 's Lands, strekken hier van ten voorbeelde.

Maar doch kan ik niet berekenen, dat ook ééne zodanige volstrekte en onbepaalde éénheid, en vernietiging van alle Departementaale huishoudelyke magten en bestuuren, een kragtiger beweegmiddel zou kunnen zyn, om gegoedde kooplieden, vooral die van andere Gewesten, als Holland, minder dit Land te doen verlaaten. De bloei onzer commercie in veele tydvakken van het voorig Gouvernement, en onder het gebrekkige foederalismus, schynt dat van zelve te weer spreeken; en, hoe zeer ik gaarne toegeeve, dat de oorzaken van dezen voormaligen bloei, en van het tegenwoordig verval van handel, aan veele andere uit en inwendige schakels moeten worden vastgemaakt, zal men doch ook uit de voorige landsgeschiedenis, in het aanwezen van het oude Bondgenootschaplyk Stelzel, geene redenen ter contrarie kunnen opdelven.

Maar men vergunne my nog eene aanmerking, die ik niet kan, noch mag versmooren, daar de tyd van velnzen voor by is. Ik sta toe, dat alle myne, en door anderen reeds voor my aangebragte, redenen tegen zulk eene *volstrekte eenheid* van Burgerlyk binnenlandsch Bestier, minder zwaar wegen by zulke myner medeambtgenooten, of medeburgeren, die woonachtig zyn in dien streek van het Vaderland, waar de zitplaats van het voorig, en tegenwoordig, en waarschynlyk mede van het volgend Gouvernement geweest is, en zyn zal. Daar, of in deszelfs nabyheid zal het altyd moeilyker vallen, om individueele Burgeren, of byzondere Steden. en Districten, straffeloos het gewigt van zyne ongenade te doen voelen: De Rechter, en Opperste Magt zyn beide by de hand: Klagers, en Beklaagden zyn aan beide, in alle hunne betrekkingen bekend: Daar mag men zich met spoedig recht vleien: De Zitplaats van het Bestier in het midden, en ter zelver plaatse, waar die twee eeuwen lang geweest is, kan *daar* doen vergeeten, of voorbyzien, dat dit Bestier, voor *dat gedeelte des Vaderlands* alleen van form veranderd is, terwyl, daar alle andere, ieder voor zich zelve, in hunne mede inzage in het gemeene Lands Bestuur genoegsaam tot *niets* gebragt zyn, den invloed van dat gedeelte in evenredigheid is geklommen, het geen tegen de vermindering van magt van het Departementaal Bestuur aldaar, ryklyk kan opwegen. Maar, nu beschouwe men daar tegen koelbloedig, de situatie der andere gedeelten van ons Vaderland, dagen reizens van dit Middelpunt van vereenigde Magt afgelegen. Naar maate doch dat men die gedeeltens van het Vaderland vernederd, en de nog weinige achting voor de grootere of kleinere Bestuuren, en geconstitueerde Authoriteiten aldaar vermindeerd, of geheel wegneemt, in die zelve maate vermindert men aldaar den Moed en Lust van de beste en kundigste Burgeren, om zich tot eenigen Post van Bestuur capabel te maken, of te laaten gebruiken. Dit zogenaamd Bestuur (want, 'er zal doch altyd nog zo iets moeten blyven, dat daar na gelykt) moet dan noodwendig overgaan in de daar toe minst geschiktste handen. — Aan zulke zal dan de Policie en eerste daaglyksche Justitie moeten worden toevertrouwd! — Hoe veele Bestuurderen voorziejk, die nauwlyks zullen kunnen leezen of schryven, en die, wanneer zy een slegt hart voegen by een gering verstand — verre van het Bereik der Wet — ondraaglyke Dwingelanden worden zullen. Zal zich een ordentlyk gegoed Inwooner dan telkens blootstellen, zyne Bezwaaren daar tegens intezenden aan eene Rechtbank — of aan eenig andere Hoogere Magt, zo verre van hem verwyderd? zal hy het waagen, om ook na die ingeleverde Bezwaaren, met zyne parthy te worden gedagvaard voor eenen Rechter, of voor Politicque Commissien, dagen reizens van hem af? Of moeten de beursen van Procureurs, Solliciteurs, Agenten, die om en by de eenige zitplaats der Hooge Regeering en Rechtbanken woonen, nog meer gevoed worden ten kosten van de verarmde Ingezetenen der Grenzen? Zy zullen zich veel liever krommen onder het juk, en van twee kwaaden de minste kiezende, zullen zy hunne voorige tyden te rug wenschen. — altyd een onvergenoegd hart omdraagen, en by de eerste gelegenheid het Land vaarwel zeggen.

Misschien verdienen deeze aangevoerde aanmerkingen tegens eene *volstrekte eenheid* en tegens eene *geheele vernietiging van* Provintiaale of Departementaale huishoudelyke Bestuuren — gevoegd by alle overige, die anderen myner Medeleden wéder uit een ander oogpunt hebben in het midden gebragt, Uleder en der Natie nadere en kalme overdenkingen.

Nu

Nu iets meer over het gevolg deezer *volstrekte éénheid* — de *inéénsmelting* n 1 mlyk, *der Oude Provinciaale Schulden.*

Ik hebbe met genoegen gehoord het kundig en wel gesteld vertoog van onzen Mede-Representant *van de Kasteele*, en het is een blyk, hoe zeer zyne talenten en yver verdiend en gewettigd hebben de keuze en het vertrouwen van zo veele Grond-Vergaderingen en Districten, die hem tot hunnen vertegenwoordiger alhier verkooren hebben. En dit zyn Vertoog strekke tot bewys, hoe gegrond de meening zy van zulke, die wel degelyk als een eerste vereischte in eenen Nationaalen Volksvertegenwoordiger houden, *dat hy verkooren worde uit zyn Departement, om dat men moet veronderstellen, dat hy de byzondere belangens van zyn Departement beter kundig kan zyn, dan een Representant, die uit eene andere streek des Lands benoemd wordt.* (Dit zyn de woorden van den kundigen en arbeidzaamen *C. Zillesen*, in zyn Wysgeerig Onderzoek van Neêrlands Opkomst en Verval bladz. 280.) Hoe wenschte ik, thands zyne kundigheden te bezitten! maar ook hoe wenschte ik den tyd, die aan hem, maar niet aan ons vergund is, zo veele *data*, en berekeningen uit de publieke Registers van het Departement, uit het welk men my hier gezonden heeft, te kunnen aanvoeren, om daar mede te bewyzen: dat zyne stellig aangevoerde reden, en berekening, „ dat Hollands schulden voornaamlyk, zo niet geheel, daar uit „ ontstaan zyn, dat, terwyl de andere Provincien agterlyk waren „ in de betalingen tot de kosten van de Spaansche en volgende „ Oorlogen, Holland met zyne penningen, en Negotiatien, de „ Republiek gefundeerd, en altyd op de been gehouden heeft, „ en dat uit dien hoofde de andere Gewesten eene volmaakte „ verpligting zouden hebben, die als nu naar evenredigheid van „ Quoten, of op eenige andere wyze te moeten overneemen" — dat, zegge ik, deeze zyne reden, hoe kunstig ook te blade gebragt, (hy vergeeve my hier deeze uit. drukking!) echter voor het grootste gedeelte ook niets meer dan kunst zy: en dat uit de Historie van de schulden van elke Provincie — in denzelven styl en op gelyksoortige tyd — en som — rekenkundige Tabellen opgemaakt, naar evenredigheid van eens ieders betreklyk vermogen, met weinige veranderingen eene schilderei van hetzelfde penseel, en van dezelfde couleuren zou kunnen vervaardigd worden.

(*Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nommer.*)

Beknopt Extract van de Zitting van Maandag den 28 November 1796.

De Representant *Ysbrand van Hamelsveld* aanvaardt het Præsidium met eene gepaste Aanspraak.

De Burger *A. J. Verbeek* legt den Eed en de Verklaring af, als Secretaris van de Commissie van Administratie over de goederen van den Vorst van Nassau.

De Burgers *Tinne* als Charter Clercq, *van der Kragt*, *van der Eem*, *Allot* en *Snurment*, als ordinaris Clercquen ter Griffie, en *de Witt* als Kamerbewaarder leggen den Eed en de Verklaring in die qualiteiten af.

Eene Missive van de Municipaliteit van Delft, met kennisgeeving van het voorgevallene tusschen hun, en het Provinciaal Committé van Holland, met betrekking eener Resolutie, door dat Committé, tot de wederherstelling der Ambtenaaren, welke om hunne gehegtheid aan het voorig Bestuur uit hunne Posten zyn ontzet, genoomen; verzoekende de tusschenkomst dezer Vergadering, en intusschen surcheance: — by appel nominal wordt besloten:

1°. Dat deze Missive zal worden gemaakt commissoriaal, en wel aan die Commissie, in wier handen het Request van Middelharnis gesteld, en aan wier hoofd is de Representant *Schimmelpenninck.*

2°. Dat de Vergadering geen surcheance verleent, maar de Commissie zal worden verzogt, om spoedig Rapport over deze zaak uit te brengen.

Eenige Requesten van Bataven, zo uit Amsterdam als Gelderland, zich beklagende over het Rapport, door de Commissie tot de Bataven uitgebragt: — gerenvoyeerd aan die Commissie, om 'er reguard op te slaan,

Een Request van *Visscher* en van *Uhrlop*, beiden om Ambten verzoekende: — aan de gewoone Commissie.

Requesten van twee Dorpen op Ameland, en van twee Dorpen in het Schependom van Nymegen, met klagten over den drukkenden last der Inquartiering: — gesteld in handen van den Burger *Cambier* c. s.

Een Request van *J. L. Cussy*, geweezen Clercq ter Griffie, met klagten van niet in zyn post te zyn gecontinueerd, en verzoekende, om of nieuws te worden aangesteld, of pensioen; — aan de Commissie tot de Griffie, om 'er reguard op te slaan.

Een zeer groot aantal Adressen, van onderscheidene steden en plaatsen, (waarvan 'er alleen 144 van Amsterdam) en alle geteekend door Burgers van Nederland, zich verklarende voor de ÉÉN en ONDEELBAARHEID dezer Republiek.

Na eenige Discussien, of van deze Adressen, volgens voorstel van den Burger *Nolet*, honorabele Mentie in de Notulen dezer Vergadering zal worden gemaakt, waar tegens eenige Leden en wel byzonder *Tedingh van Berkhout* en *ten Berge* zich verklaarden, daar *Schimmelpenninck* aanmerkte, dat zonder in eenige positive van in de adressen gesteld, te willen treden, of daar op de honorabele mentie te willen toepasselyk maaken, hy vermeende, dat, vermits die Tekenaars zich daardoor onderscheiden hadden van die geene, welke in zulk een gewigtig tydstip werkeloos bleven, de Vergadering wel konde besluiten om hiervan honorabele mentie te maken: — wordt besloten, dat de Vergadering, erkennende de blyken van warme Vaderlandsliefde, door de ondertekenaars in die Adressen uitgedrukt, dezelve aanneemt voor Notificatie.

Thans worden de deliberatien over het Plan van Constitutie voortgezet.

De Burgers van *Marle*, *Pompe van Meerdervoort*, *Siderius*, *Horbach* en *Ploos van Amstel* hebben het woord gehad, en daarna worden de verdere en laatste deliberatien over het aanneemen of verwerpen van het zelve plan uitgesteld tot heden avond: wordende de Vergadering tot dat einde gecontinueerd ten zes uuren.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 266. *Dingsdag den 29 November 1796. Het tweede Jaar der Bataaffche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag, den 22 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Repreſentant *de Mist*.

Miſſchien kan men als eene voornaame oorzaak der algemeene ſchulden aanmerken, het geliefd ſyſtema van ſommige Hollandſche Staats-Ministers, dat de Republick in de Politique betrekkingen tusſchen de Europeeſche Hoven mede een Rol benoorde te ſpeelen. Dit ſyſtema mag onder de *de Witten* eene enkele reize nuttig en van goed gevolg geweest zyn; maar daar tegen heeft het de Republick, meermaalen, zonder de minste noodzaak of nuttigheid in verderffelyke Oorlogen geſtort — In het zog van dit Hollandsch ſyſtema, moesten de Land-Provincien, dikwerf haares ondanks, medevaaren, en zo zyn haare Provinciaale ſchulden oneindig vermeerderd; en zou het dan zo vreemd, en zo onbillyk zyn, als zulks al eens zo waar was, dat Holland van zulke Oorlogen ook de meeste Lasten gedragen heeft? — Men zwyge van de Millioenen Schats, die Holland alleen aan de Oost- en West-Indiſche Compagnien heeft voorgeſchooten, en die nagenoeg één vyfde van haare ſchuld zouden uitmaaken, en omtrend welke doch gewis geene éénheid, of in een ſmelting kan worden gepræteendeert. —— Al het overige dat hieromtrend meer kan gezegd worden, heeft de Repreſentant *de Vos van Steenwyk* zo even voor my voldongen.

Ik erkenne echter gaarne, en ik erkenne het als Burger van Nederland met dankzegging, dat Hollands ruime Cas, of grooter credit by deszelfs zo veel meer vermogende Ingeſetenen, meermaalen het Land uit een ogenbliklyk gebrek van geld gered heeft, en dat veele Provincien, by benarde tyden in Hollands edelmoedigheid en voorſchotten het middel gevonden hebben, om haare Quoten ter Generaliteit *ſpoediger* te kunnen opbrengen, als zy, uit haare eigen middelen te doen in ſtaat waaren. Maar dit geeft, buiten een pligt van Nationaale dankbaarheid, nog geene verpligting tot inéénſmelting van ſchulden, als voor zo verre het blyke, dat Holland deeze voorſchotten het zy *in natura*, of door andere tegenbetaalingen, of ſchaden of door ſommige Provincien, 't zy voor Holland, 't zy voor het algemeen Generaliteitsbelang gedaan, of geleden, niet weder herſtelte rug gekregen, of dat die niet op eene of andere wyze zyn Gecompenſeerd geworden. Dit kan een beweegreden tot *liquidatie tusſchen de Provincien* opleveren, en die is *billyk* en *regtvaardig*, maar het zou *onbillyk* en *onrechtvaardig* zyn, zonder voorafgegaan ſcrupuleus onderzoek van zaaken, en zonder, als het waare, tusſchen Holland en ieder afzonderlyk Gewest eene *Rekening Courant* te maaken, en ook zonder zodanige *Rekening Courant* tusſchen de Provincien en de Generaliteits Casſa te formeeren, alleen uit convenientie, en gemakshalve de ſpons te ſtryken door alle Provinciaale rekeningen, en dan de Nationaale ſchulden, door wie, of uit welken hoofde gemaakt, Quoteswyze, of op welk andere wyze men wil, want het zal altyd op één uitkoomen, op nieuws te verdeelen.

Waaren de Provinciaale Financien in rykelyke omſtandigheeden, en kon deeze inééſmelting geſchieden, zonder de Ingeſetenen der Land-Provincien te ruïneeren, en tot den bedelſtaf te brengen, dan zou ik 'er, eerder (voor zo verre zulks myn perſoon en byzonder denkbeeld betreft) de hand mede ligten, en het kwam dan in de onderlinge verdeeling en berekening op geen Millioen of wat aan. Ik zou dan de gronden hier boven met een enkel woord *tegen* de veronderſtelde *billykheid* aangevoerd, en die door den Burger *Luyken*, (een der Hollandſche Mede Ontwerpers van het Plan van Conſtitutie, aan wiens kunde, en oprecht Vaderlandſche eerlykheid, ik even zeer hulde doe) daar tegen meer uitvoerig zyn in het midden gebragt, een weinig ter zyde ſtellen. Maar de vraage, is die *inéénſmelting* MOOGLYK, en het negatif antwoord, dat ik, voor zo verre ik immers den Financieelen toeſtand der Provincie Overysſel kenne, hier op geeven moet, beſlist by my dit geheele punt, zonder tegenſpraak: Ik verlieze hier, zo min als de Repreſentanten *van de Kasteele* en *Hahn*, uit het oog, dat ik niet alleen Vertegenwoordiger van het Overysſelſche, maar van het geheele Nederlandſche Volk ben: maar ik kenne de belangen van dat gedeelte van Nederland het best, en zal den ſtaat van deszelfs Financieel vermogen ter goeder trouwe opgeeven, doch onvermydlyk, en zo verre ik dit uit myn geheugen kan doen, daar my de ſtukken ontbreeken; en als wy alle onze kundigheden van elk gedeelte des Vaderlands hier alzo

te ſamen brengen, en Holland eenmaal even rondborſtig, en zonder agterhouding den pertinenten ſtaat van deszelfs ſchulden, lasten en rykdom zal willen blootleggen, dan zal de opgemaakte ſom van alle die kundigheden, de waare grond uitmaaken, om daar op den *mooglyken graad van een en ondeelbaarheid voor de geheele Nederlandſche Natie* te kunnen berekenen.

Ik bediene my hier maar van die ronde ſommen, die het naast by de eigenlyke en waare getallen zyn, welke taxatie ik, als zo verre van het Departement, uit welk ik geboortig ben, verwyderd, ook niet juist weete, maar die doch echter zeer weinig, en geen noemwaardig verſchil in de regte uitkomst maaken zullen.

Ik ſtelle de oude ſchulden van alle de Provincien te ſamen, geconſolideerde, of tot renten doende Obligatien gebragte, zo wel als de nog zo important loopende prætenſien, tot derzelver lasten, de Generaliteits Casſa daar onder begreepen, op 800 Millioenen (en ik wenſche van harten, dat ik te hoog gerekend hebbe,) waar van Overysſel, gewis het minſte, maar doch echter na deszelfs vermogen gerekend, den important en voor haare Ingezetenen byna ondraaglyken last en aandeel heeft van *tien* Millioenen.

Deeze *tien Millioenen*, zyn even als de Hollandſche ſchulden een gevolg van de importante betaalingen die dat Gewest, na, en boven deszelfs vermogen heeft moeten doen, om de Republiek te helpen fundeeren, en bewaaren: Maar waar is nu de berekening van alle die Tonnen Schats die de Ingezetenen van dat Gewest, in de Spaanſche en Franſche Oorlogen van de twee voorige eeuwen, door ongehoorde brandſchattingen, (nu onder het beſchaafder woord *requiſitien* bekend) hebben moeten opbrengen, en met welker Intresſen de Landen en Huizen der toen onvermogende onder dezelve nog ten hedigen dage, 200 en 100 jaren daarna, onder velerlei benaamingen bezwaard zyn? waaren de executien, door Holland tegen de nalaatige Land Provincien in het begin der Unie gevorderd, redelyk en billyk, terwyl die gedurig, en by afwisſeling het toneel des Oorlogs waren, en kon men toen aan hun wyten eene nonbetaaling, die zy volmaakt buiten ſtaat waaren te kunnen præſteeren? (Men zie de Inleiding voor het Rapport der Quoten van 1790.) Waar zyn de Tonnen Schats, die de Brabandſche, Gelderſche, Groningſche, maar vooral ook de Overysſelſche Ingezetenen ſedert November 1794 tot heden toe, niet altyd op eens, maar door langdurende uitmergelingen van meer dan honderd duizend man vreemde Troupes van Hesſen, Hanoverſche, Engelſche, Franſche en eigene Armeeën, zyn kwyt geraakt? — waar is de ſchat, die zy op de Franſche Asſignaaten verlooren hebben? wie zal hun vergoeden den buit van Vee en Goederen, de waarde van Huizen en Eigendommen, door de Engelſche Rooverbenden geſtoolen, verbrand, verwoest? wie zal, wie kan hen bewaaren en guarandeeren voor een herhaald gelyk lot, zo dikwerf de Republiek, door haare politique ſituatie, of ten gevolge van eenen Zee-Oorlog, om Hollands Commercie te dekken, teffens in eenen Land Oorlog zal worden ingewikkeld? wie vergoed immer aan de ongelukkige Twentſche Ingezetenen de kommer, hongersnood en ellenden die zy in den jongſten Oorlog geleden hebben? en zou het een Hollandsch Ingezeten, die toen gerust in zyne wooning zat, en aan niets gebrek had, gelooven kunnen, dat menig braaf menschlievend Franschen Soldaat, den hongersnood van menig Overysſelſch Ingezeten heeft moeten ſtillen, en hun leven bewaaren, door met hem zyn korst droog en bevrozen Brood uit zynen Ranzel te deelen! Dit alles zyn geene Staats-ſchulden, dit erkenne ik, maar het zyn ſchulden, die de menschheid betaalen moet, en die by het berekenen van het relatif vermogen van de eene Provincie tot de andere, het zy by quoten, omſlagen of ſamenſmelting van ſchulden, wel zeer zekerlyk in aanmerking koomen moeten; want dit is het bewys dat ik 'er uithaalen wil. „Alle Provincien aan de Grenzen gelegen, zyn „ minder veilig voor vyandelyke invallen, als die aan de „ Zee, of binnenslands gelegen zyn; de goederen der Inge- „ zetenen, zyn dus daarin van eene veel mindere en onze- „ kerder waarde: de *voorende*, om dat zy veel meer als die van „ andere aan roof, brand, plundering, en geweldige doch „ onvermydelyke conſumtie der Troupes zyn blootgeſteld; de „ *onvoorziene*, om dat den Landman de vrugten, van zyne „ Landereien gehaald, met zyne Wooningen en Schuuren, „ dan niet meer kan beſchouwen als zyn eigendom, maar „ veel eer, als een geluk en genade, zo hy 'er nog iets van „ overhoudt."

Als men nu de 10 millioenen Overysſelſche ſchuld met dit oog beſchouwd, ſtygert dezelve oneindig in grootte of waarde, en wordt gelyk aan het penninkske, dat de arme weduwe van het Evangelie in de Schatkiste wierp.

Overysſelsch jaarlyksch inkoomen, kan in ordinaire tyden bylange na geene negen tonnen gouds bedraagen; want de berekening van den Burger *van de Kasteele* deezer inkomsten op ruim ƒ 932000:0:0, hoe zeer voor deeze Oorlogstyden waar, bewyst alleen de bereidwilligheid van dat Gewest, om in tyden van nood als deeze (behalven de buitengewoone heffingen van 50 en 2maal 100 p.nn.) hunne gewoone lasten op eene hoogte verre boven het vermogen der Ingezetenen te ſtellen — dit mag hetzelve eenige weinige jaaren alzo kunnen uithouden; maar eene kortſtondige inſpanning van alle mooglyke kragten, kan tot geenen maatſtaf dienen, om daar na het altyd duurend vermogen van een mensch — noch van eenig Staatslichaam te kunnen afmeeten; en dit Overysſelsch inkoomen zal van zelve noodwendig moeten verminderen, zo om den uitgeputten ſtaat der Ingezetenen, die daar, zo wel als elders, minder inkoomen hebbende, mindere verteeringen maaken, en dus minder aan impoſitien op conſumtive middelen betaalen — als om dat reeds aanmerkelyke Nationaale Domeinen verkogt zyn, om de Prov. Quota in de 60 Mill. voor 1796 te vinden, behalven de daar toe nu reeds uitgeſchreevene 4 pCto belastingen, van welke goederen dus voortaan geene revenuen meer inkoomen — en om dat het onmooglyk is, dat de Ingezetenen van dat Gewest op den duur kunnen blyven doorbetaalen, de nu ſedert den Oorlog opgelegde verhooging van Verponding, Contributie, Vuurſtedegeld en wat dies meer zy.

Nu zoude het aandeel van Overysſel by eene amalgame, of incenſmelting van de Nationaale ſchulden, op 800 Mill. gerekend, na de bevolking van dat Gewest, op 135000 Zielen gerekend, bedragen na genoeg 58 Millioenen, of, zo men, om de abſurditeit, dit van zelve wil pasſeeren, dan echter na de tegenwoordige Quota, NABY 18 MILLIOENEN. Men trekke hier nu de 10 Millioenen tegenwoordige eige ſchuld af, en Overysſelsche Ingezetenen zullen tot een *bienvenu*, of welkomst by hunne toetreding in dit nieuwe *één en onverdeeld* Gemeenebest, betaalen, of tot hunne laste neemen 18 Millioenen Guldens. Of wil men ook al de Capitaalen uit het oog verlooren hebben, op het ſinguliere argument, dat die doch eigenlyk nooit worden afgelost, zal doch het accres van jaarlyks te betaalen Intresſen tegens den maatigen Cours van 2 en 3 vierde ten honderd gerekend, voor deeze 18 Millioenen bedragen ƒ 495,000 —

No

Nu maake ik deeze Rekening.

Overysfelsch Inkoomen is ten hoogften . ƒ 900,000 —

Hier van betaald zy

Aan Renten van haare eige 10 Millioenen, waar onder ook eenige Lyfrenten ƒ 329000 —

Aan Generaliteits Lasten na haare Quote in 13 en 1 half Millioen ƒ 469000 —

Koomt by voor de 18 nieuwe Millioenen. . . ƒ 495000 —

ƒ 1293000 —

Dus koomt zy op deeze 3 Posten alleen te kort ƒ 393000 — en dan heeft zy nog niets voor Huislasten van allerlei aart, waar onder voornaamlyk mede behooren de grootfte heifl in de kosten tot het onderhoud van het Eiland *Ens*, importante toelagen aan Dykagien en Waterwerken, by zo menigwerf terug koomende Noordweste Stormen en zwaare Rivier-Watersnooden, en allerlei noodige Ambtenaaren — die in geen Gewest zo weinig zyn, en zo zuinig betaald worden, als in Overysfel.

Is nu zulk' eene zamenfmelting van oude fchulden, voor Overysfel *mooglyk?* Is het *mooglyk*, dat een Landfchap, het welk met alle moeite en zuinigheid, en door telkens verhoogde lasten, die op veele importante artikelen, zelfs veel zwaarder als in Holland geheven worden, (getuige *de vergelykende opgave der Impoften der Provincien van den Jaare* 1786) niet meer als negen tonnen gouds kan opbrengen, nog in zich zou kunnen vinden de middelen, om jaarlyks nog vyf of zes tonnen gouds daar boven van deszelfs Ingezetenen te heffen, die doch nodig zyn zouden, om het hier boven opgegeeven te kort van ƒ 393,000: — en het totaal voor de huislasten enz. te vinden.

Maar nu verder is het, dat myne financieele kundigheden, die ik echter gaarne belyden wil, zeer weinige te zyn, geheel ftilftaan. Ik heb de Repræfentanten *van de Kwartiele* en *Kalm* by derzelver advyzen hooren zeggen, in fubftantie, zo ik meene:

Dat men zich van deeze amalgame een fchrikbeeld maakte, dat niet beftond — dat het indedaad voor de Ingezetenen der andere Provincien geen bezwaar, of immers geen merklyk, geen drukkend bezwaar zou opleveren — dat de jaarlykfche behoeften van den Staat zouden bedraagen:

Aan Renten	18	millioenen.
Staat van Oorlog . . .	$13\frac{1}{2}$	———
En als men voor Huislasten van alle de Gewesten daar by rekent	$4\frac{1}{2}$	———
Dus te famen . .	36	millioenen.
Dat daar tegens alle de Inkomften der Provincien zouden bedragen .	30	millioenen.
Dus 'er alleen te kort zouden komen .	6	millioenen.

En dat deeze 6 millioenen alleen behoefden gevonden te worden.

Eerst moet ik vragen, of by deeze rekening gefupponeerd wordt, dat ieder zyne eigen hoofdfchuld houdt, en alleen maar zyn aandeel in die 6 millioenen in eene aparte kas te zamen brengt, uit welke dan de te kort komende Provincien zouden gefubleveerd worden; dan, of deeze berekening nog daar boven onderftelt, dat de hoofdfchuld gemeen gemaakt zy, want men mag my in dit laatfte geval daar van zo veel vertellen, als men believt, en de pil driemaal over verguldèn, het zal doch altyd eene wiskundige waarheid zyn, dat by voorbeeld, Bataafsch Braband, die nu op zich zelve ftaande, tot geene hoofdfchuld, hoegenaamd, geobligeerd is, door deszelfs mede intreding in zodanig één en onverdeeld Financieweezen, juist voor zo veel daar in geobligeerd wordt, als waarop deszelfs relatif vermogen thands berekend is, of by alle mooglyke andere wyze zou kunnen berekend worden, naamlyk van meer dan 20 millioenen guldens — en dat zoo ook myne voorige rekening omtrend Overysfelsch aandeel in de hoofdfchuld dezelfde blyven zal. Want, al kon men het denkbeeld van afgefcheiden vorige Provincien vernietigen, en ftellen dat ook die 135000 zielen, die Overysfel thands bewoonen, nu eerst uit Amerika zich in onze *een en onverdeelde Republiek* wilden inlyven, zo behoeft het geen bewys, dat zy, *of* na hun getal, *of* na hun vermogen mede debiteuren zouden worden van een geëvenredigd deel in de publieke Landsfchulden, en dat hunne opgebragten penningen mede tot de jaarlykfche renten, en by gelukkiger tyden mede tot aflosfing der hoofdfommen — die een goed Financier zeer zeker niet uit het oog verliest — zouden worden gebruikt, en die tot andere einden zouden kunnen dienen, of minder door hun behoeven te worden opgebragt, als zy geen aandeel in deeze fchuld gekregen hadden.

Ik kan de boven aangehaalde opgave van Lasten en Inkomften niet beoordeelen, alzo my de ftukken daar toe nodig, ontbreeken. Of echter de eerste post van 18 millioenen aan Renten, na dat alle de tegenwoordige nog lopende fchulden, het resteerende aan de Franfche 100 millioenen daar onder gerekend, mede zullen geconfolideerd zyn, wel hoog genoeg berekend is — en of de civile lyst, of jaarlykfche huislasten der byzondere Provincien met 4 en een half millioen kunnen vereffend worden, komt my, vooralsnog, zeer bedenkelyk voor: Maar men neeme deeze ronde fomma van 6 millioenen eens voor het waare te kort aan, dan is het echter wiskunstig zeker, dat Overysfelsch Ingezetenen, na hunne tegenwoordige quota berekend, en die men doch niet zal willen toegeeven, dat boven hun vermogen is gecalculeerd, het zy dan by voortduuring der oude quota's, of by eenig ander beter geëvenredigd middel van algemeenen omflag, tot deeze 6 millioenen zullen moeten betaalen ƒ 208,500: — of daar omtrend.

Nu herhaale men myne boven opgegevene rekening.

Overysfelsch Inkomen ƒ 900,000: —

Lasten.

Renten der oude 10 millioen ƒ 329000: —

Quote in de $13\frac{1}{2}$ millioen ƒ 469000: —

Quote in de 6 millioen ƒ 208500: —

ƒ 1006500: —

En Overysfel zal te kort komen ƒ 106,500: — en hoe zuinig ook zyne huislyke administratie zyn moge, heeft het zelve geen duit over voor eenige der buitengewoone behoeftens, boven opgenoemd.

Offchoon nu al het fchrikbaarende deezer inéénfmelting op deeze wyze (de waarheid en juistheid dier berekening veronderfteld zynde) wel eenigzins is verminderd, blyft de ruine van Overysfels Ingezetenen niet minder zeker, en wordt misfchien maar eenige weinige jaren langer uitgefteld. Want na deeze zo gematigde — en by my, in desfelfs fundament en omvang nog vry onbevattbaare berekening, koomt Overysfel, met desfelfs Huislasten doch nog te kort de jaarlykfche importante Somma van ongeveer ƒ 110000 — Dit heffe men nu door generaale intevoeren lasten, of door voortduurende Departementaale of Provinciaale lasten, het zal doch van den Rok of van den Land moeten moeten koomen; en Overysfels Ingefetenen zullen in plaats van ƒ 900,000 — jaar-

jaarlyks moeten opbrengen verre boven ƒ 1,000,000 —— Dit meerdere zal moeten gevonden worden door invoering van nieuwe lasten, of door verhooging van oude, zy mogen dan Nationaal of Departementaalswyze geheven worden; een ander middel is my onbekend. En nu fommeere ik den kundigften Financier —— om, zonder daaglyks herhaald geweld, en gedurigen Volks opftand, uit dat Gewest, door de fynst uitgedagte knevelaryen, boven en behalven de nu in train zynde reeds verhoogde, en voor de arme Ingefetenen ondraaglyke lasten, nog deeze jaarlyks mankeerende Somma van meer dan eene tonne gouds te kunnen vinden. Is dit nu geen bezwaar —— geen merklyk bezwaar voor eene uitgemergelde Provincie? En blyft het denkbeeld van eene zodanige eenheid of famenfmelting der oude fchulden, men ftelle die den volke aan de fchoonfte zyde voor, geen *fchrikbaarend denkbeeld*? dan hebbe ik alle denkbeelden van Volks-huishouding geheel en al verlooren.

Maar de Burger Reprefentant *Schimmelpenninck* meent echter zo ik hem wel begreepen hebbe, dit bezwaar te kunnen wegneemen met in het Plan van Conftitutie aan de Natie eene verzekering te geeven, dat men in de heffing van deeze mankeerende Sommen, of ook by de eventueele invoering van algemeene Lands Lasten, zal volgen den Financieelen Regel: „ dat alle imposten moeten geheven worden op het „ geen de Ingezetenen, van hunne inkomften of verdienften, „ overhouden; na dat zy hunnen toereikenden Nooddruft „ en aifance, of huislyk geluk en gemak daar van vooraf „ genooten hebben". En heeft 'er de beslisfende Uitfpraak bygevoegd, dat zo dra deeze Regel niet meer van werking zyn kan, d. i. zo dra de Lasten niet meer van den overfchot, maar van het nodige tot der Ingefetenen Onderhoud moeten genoomen worden, alsdan een Nationaal Banquerout niet te vermyden is. En ik ftemme over het algemeen, dezen Regel, met het gevolg, voor zo verre de Lasten niet op eetwaaren en andere zaaken van de eerfte noodzaaklykheid gelegd zyn, toe. Maar om denzelven van toepasfing te maaken op de Ingezetenen van Gewesten, zo veel in vermogen en hulpmiddelen, en in de wyze om het nodige voor hun onderhoud te gewinnen, verfchillende, zal men het vooraf moeten eens zyn, over het geen men voor de byzondere Clasfen van Ingezetenen, in de verfchillende Gewesten onder *het nodige* tellen wil, om daar na *het Overfchot* te kunnen vinden. Maar hoe nu, als duizenden onder onze Medeburgeren niet alleen *geen Overfchot*, maar naauwlyks droog brood *voor 't noodige* hebben, en die echter van dit brood hunne lasten betaalen moeten? Het woord *Overfchot*, en huislyke welvaart of aifance is by duizenden en tienduizenden onzer Landsgenooten in Bat. Braband, en de agterfte gedeelten van Gelderland, Overysfel en Drenthe, onbekend, en echter betaalen zy alle hunne lasten: moeten die nu nog meer gedrukt worden, dan wordt ook het fchraale *noodige* aan hun ontnoomen; en, moest een Nationaal Banquerout het gevolg zyn van de onmidlyke toepasfing van bovenftaanden Regel op deeze gedeeltens van ons Gemeenebest, dan mogten wy nog heden dit Banquerout veilig decreteeren. Maar de oorzaaken tot zodanig Banquerout gaan in een Staats-lichaam langfaam voort, even als de verftervingen aan een menschlyk lichaam, die gewoonlyk eerst aan de uiterfte deelen beginnen, en langfaam opklimmende, dan eerst het hart raaken; zo dan deeze nieuwe bezwaaren uit de amalgame van fchulden noodzaaklyk moetende ontftaan, de oorzaaken tot deeze verftervingen der uiterfte deelen van de Republick moeten vergroten en verhaasten — verhaast men dan niet het Nationaal Banquerout door dezelfde middelen, waar door men het zou willen verhoeden? En zou men ook zelfs eene voorgeflagene proeve van 6 of 7 jaaren van zulk eene amalgame of gemeenmaking der Nationaale te kort koomende Renten, mogen aanraaden, aan zulke Gewesten, van welke men vooraf wiskundig berekenen kan, dat zy geduurende die proeve, hunnen nog overgebleven welvaart, hoe langer hoe meer zouden moeten zien verdwynen? En wie zal hen weer van die proeve ontheffen, als zy, ook in hunne financieele betrekkingen geheel en al afhanglyk zouden geworden zyn van anderen, die belang konden vinden, en de magt in handen hebben, die proeven te doen voortduuren?

Dit zelfde raifonnement, en eene gelyke berekening, zal met verandering der fommen, op alle Land-Provincien even zeer toepasfelyk kunnen gemaakt worden; en ik moet dus, tot dat men my — niet by algemeene afgetrokkene *mooglyke* calculatien — maar door zekere, op papier gebragte, persoonelle uitrekening, die met den waarachtigen ftaat van zaaken overeenkoomt — anders overtuigd heeft, het daar voor houden, dat eene amalgame of in eensmelting der oude fchulden, de *billykheid* daar van voor een ogenblik al eens toegeftemd zynde, als neen, dan echter in de uitvoering zedelyker wyze *onmooglyk* is.

Maar is dezelve dan tot daarftelling van de volmaakte *één en onverdeelbaarheid* in alles, wat de Republiek als Mogendheid betreft, volftrekt *noodzaaklyk*? en ook deeze vraage moet ik *negative* beantwoorden. Is het volftrekt noodzaaklyk, dat negen Huizen van Commercie, die eene nieuwe Compagniefchap aangaan, en zich daar by verbinden, om tot de gemeene ondernemingen jaarlyks, ieder naar zyn vermogen, en het aandeel dat hy in de winsten of fchaden van die Compagniefchap hebben zal, zekere contingenten, of vast berekende fommen optebrengen, ook vooraf hunne byzondere Huisfchulden, die de eene meer, de andere minder gemaakt heeft — en die, voor zo verre die uit eene vroegere gedisfolveerde Compagniefchap mogten gefprooten zyn, tusfchen fommige van die Huizen, kunnen en behooren te worden geliquideerd en vereffend — in één fmelten? is het wel te denken, dat de minst vermogende van die negen, en vooral dat Huis, dat geheel geene, of geen noemenswaardige vroegere Huis Schulden heeft (hier Bataafsch-Braband) ooit zulk eene Compagniefchap zoude willen aangaan, en hebben de andere recht, die onvermogende daar toe te noodzaaken? en is het tot handhouding deezer Compagniefchap niet genoeg, dat die Huizen van Commercie het over de volgende Hoofdpointen volmaakt eens zyn.

1. Dat uit ieder Huis zo veele Beftuurders en Boekhouders, tot het algemeene Comptoir zullen worden gezonden, als geëvenredigd zyn, aan een elks aandeel in die Negotie.

2. Dat het geheele beleid der Negotie aan die afgezondenen alleen, en op perfoonlyke verantwoording worde aanbevoolen, zonder dat ooit een der Huizen eenige belemmering aan de algemeene ondernemingen zal mogen of kunnen toebrengen.

en 3. Dat een ieder zich, onder aanbod van parate executie, verbinde, om jaarlyks zyn Contingent of aandeel uit zyne privé beurs in het gemeene Comptoir te bezorgen.

Zou eene Compagniefchap op die Hoofdpointen niet kunnen beftaan, en met vrugt handeldryven, zonder dat de een zich met des anderens vroegere Huisfchulden bemoeide? My dunkt *ja*, en de toepasfing van het hier noodige derde van vergelyking is gereedelyk te maaken.

Ik wil hier mede echter niet uitfluiten of afinyden, de mooglykheid en nuttigheid, die 'er in het vinden van algemeene

meene *Lands-Schattingen* gelegen zy. Dit was reeds den wensch, en het oogmerk onzer Voorvaderen by de oprichting van het Utrechsch Verbond, en eenige jaaren daar na. — Veelmaalen zyn by de Bondgenooten deswegens vernieuwde deliberatien aangelegd, doch altyd zonder ſucces — en daar ik voor my ten vollen overtuigd ben, van de ſchadelykheid en onevenredigheid der betaaling by Quotes — en dat ik de invoering van toereikende algemeene Lasten, voor de aanſtaande *één en onverdeelde* Nederlandſche Mogendheid, oneindig verre boven dezelve kieze, wenſche ik uit grond myner harten, dat wy daar in gelukkiger mogen ſlagen, als onze Vaderen. Meermaalen bragt ik deswegens ook myne geringe denkbeelden, voor myne eigene of myner vrienden ſpeculatie op papier; maar ook telkens deinsde ik terug, wanneer ik de zwaarigheden daar tegen in de ſchaale van Volks geluk en rechtvaardigheid opwoog. Maar dit zy, zo het wil; het Plan van Conſtitutie geeft ons daar toe van zelve handleiding, en eene perſoneele te benoemen Commisſie, beter dan eene zo talryke Vergadering, als de onze, mag het wagen, daar toe een aanneemlyk Plan te ontwerpen. Maar daar men geene oude ſchoenen wegwerpt, voor dat men nieuwe in de plaats heeft, zal het gebrekkige middel der Quoten echter zo lang moeten duuren, tot dat voor het geheel, of ten deele, zodanige algemeen ingevoerde Lands lasten in werking gebragt zyn: En wanneer dit verlangd Plan aan ons mag worden overgegeeven, reſerveere ik my, myne gedagten daar omtrend breder te ontwikkelen, daar ik, door het gewigt der zaake gedrongen, van Uw geduld reeds langer misbruik gemaakt hebbe, als ik my in den aanvang had voorgeſteld.

Eindelyk reſteert my nog de vierde vraage, of het in alle gevallen *voorzichtig* zyn zoude, zulk eene *volſtrekte Eén en ondeelbaarheid*, en *ſamenſmelting van ſchulden* te willen doordringen?

En deeze vraage, dunkt my, moet Gylieden alle met my onikennender wyze beantwoorden.

Een Volk ſtelt prys op eene Revolutie in zyne Regeeringsform, naar maate de ſom van zyn geluk in zyn burgerlyk en huislyk beſtaan daar by gewonnen heeft: Het ziet de eerſte daar aan onafſcheidelyke beroertens voorby, en doedt zich moeite om die te vergeeten, als het maar een taamlyk waarſchynlyk uitzicht heeft, dat binnen korten tyd daar in zyne rust herſteld, zyne veiligheid op vaste grondſlagen gevestigd, zyne vryheid in allen opzichten onſchendbaar, en de middelen van zyn huislyk beſtaan en geluk vermeerderd, of immers beter als te vooren bewaard zullen blyven. Maar zeg my nu, Burgers Repreſent. kan wel een Ingezeten b. v. van Bataafsch Braband, om nu geen andere te noemen, die Gyl. doch met my zo wel vertegenwoordigd, als alle de overige, deeze jongſte Revolutie voor zich gezegend achten, als hy zich alle de gevolgen voorſtelt, die uit zulk eene volſtrekte *een en ondeelbaarheid* van binnenlandsch Beſtuur, en eene daar aan te verbinden, ineenſmelting der oude ſchulden, vroeg of laat voor hem moeten gebooren worden? Kan hem dit meer aan zyn Vaderland, aan zynen geboorte-grond vastmaaken, als hy daar aan vastgehegt geweest is, onder het vorig beſtuur? zouden wy wel met grond alle vreeze voor verhuizingen naar elders — of immers voor pogingen tot verandering der tegenwoordige order van zaaken, mogen verbannen?

Kunnen wy ons ter goeder trouwe overreden, dat de Ingezetenen van Bataafsch Braband, na meer dan een anderhalve eeuw als een overwonnen Land te zyn behandeld — na nu de ſpitſe van den vernielendſten oorlog te hebben afgebeeten, in hoope van hun en ons lot daar door verbeterd te zien, zich nu zullen beloond en herſteld achten, wanneer zy na één jaar het genoegen van onafhanglyk inwendig zelfsbeſtuur geſmaakt te hebben, dit beſtuur, immers voor $\frac{5}{9}$ gedeeltens, weder zullen moeten overgeeven in de handen hunner voorige beheerſcheren, en daar boven dan nog mede debiteuren zouden worden van eenige millioenen ſchats in eene hoofd ſchuld, door anderen gemaakt?

Ik verkieze dit teder point niet verder te ontwikkelen: Ul. wysheid en doorzigt zal deeze myne bedenkingen aan U zelven doen beantwoorden.

Nog eene aanmerking, en dan ſpoede ik ten einde. Ik hebbe gehoord, dat 'er eene politieque noodzaaklykheid zyn zoude, om tot eene volſtrekte *één en ondeelbaarheid*, en mede tot eene *ſamenſmelting van ſchulden* te moeten beſluiten, om dat zulks alzo de begeerte zyn zoude van onze Franſche Bondgenooten, die onze toekomstige Regeeringsvorm gaarne zagen ingerigt naar hun voorbeeld — en ik hebbe ergens geleezen, *dat Frankryk als zyne Vyanden beſchouwen moet, dezulke die deeze twee eenheden tegenſtaan.*

Maar men houde het my ten goede, als ik van de Franſche *loïaliteit* en grootmoedigheid een verhevener denkbeeld voede. Een groot en moedig Volk, dat in zyne eigene Banieren voert *de Vryheid of de Dood!* dat zulk eenen kostbaaren Oorlog gevoerd, en zo veel bloeds geſtort heeft, om zich, en zyne nabuuren de Vryheid te bezorgen; zulk een Volk van Helden kan geen prys ſtellen op het verbond met eene Natie, die haare eigene Vryheid niet zou willen kennen, noch eenige achting voeden voor Volks Vertegenwoordigers, die geen moed genoeg zouden hebben, de waarheid rondborstig te ſpreeken, als het aankomt op het heil van 't Volk. De Franſchen hebben geen belang, als om ons ſamen gelukkig te zien: zy hebben ons verlost van den Britſchen invloed, *niet*, om weder even ſlaafsch onder den hunnen te kruipen, maar om als vrye Lieden ons zelve een verbeterde Regeeringsvorm te geeven, waar van zy zich op redelyke gronden al dat nut kunnen belooven, dat zy recht hebben van Ons als hunne Geallieerden te wagten. Zy hebben Ons zelve een duur voorbeeld gegeeven, van de gebreken, die de zugt tot eene overhaaste, en niet doorgedagte hervorming, in hunne eerſte Conſtitutien had doen inſluipen, en willen niet, dat Wy in dezelfde, of gelykſoortige dwaalingen vallen. Eene toepasſing van hunne Regeeringsvorm, geſchikt voor een Land van 25 Millioenen Menſchen, dat ſederd eeuwen door een en het zelfde Hoofd is geregeerd geworden, op ons ſtipje Lands, dat geene twee Millioenen bevat, en waarop nu negen byzondere Volken, hoe klein die ook zyn mogen, tot ééne Mogendheid zullen gevormd worden, moet aan alle zyden mank gaan. Ik wenſche dat het Franſche Gouvernement, de Hoofdinhoud onzer tegenwoordige discusſien mag weeten en beoordeelen, en ik vleie my, dat zy van den waaren ſtaat des geſchils onderrigt, een onpartydiger oordeel vellen zullen, als na veelal gebrekkige of eenzydige informatien die hun van hier of daar mogen zyn in handen gekoomen.

Immers hier op durve ik my verlaaten, (of ik kenne niet het grootmoedige Caracter van deeze aan ons verbondene Natie,) dat zy, ziende en hoorende de Bataafſche rondheid, waar mede een ieder onzer, naar zyne beste trouw en wetenſchap, en zonder acht te geeven op eenige Menſchelyke overredingen van binnen of van buiten, zyn byzonder gevoelen op dit zo gewigtig Stuk aan de Natie heeft opengelegd, van Ons zeggen zullen. *De Batavieren verdienden de Vriend- en Broederſchap der Romeinen, en nog verdienen zy die der Franſchen.*

Ten slotte.

Als Wy nu al eens dit Ons overgegeeven Ontwerp van Constitutie, over het geheel genoomen, verworpen, welk moet dan daar van het gevolg zyn? Tien andere Leden uit ons midden moeten gevoegd worden by de voorige eenentwintig, en die moeten in eene maand d. i. in een zesde van denzelfden tyd, die tot het vervaardigen van het eerste ontwerp ryklyk noodig geweest is, NB. een ander of verbeterd Rapport uitbrengen. Maar men stelle nu eens, dat ik niet juist wil beslissen, maar dat echter mooglyk heeft kunnen zyn, dat eene meerderheid van 16 Leden der voorige Commissie van 21. dit Plan, *over het geheel genoomen* voor het beste gehouden heeft, hoe zullen dan de tien bygevoegde, al stemden die alle met de minderheid van de vyf overige in alles volmaakt te samen, gevoeglyk een ander Plan ontwerpen kunnen. De Vergadering mag immers aan deeze nieuwe Commissie van 31 Leden, zo min bepaalende instructien voorschryven, als aan de voorige 21, en wy kunnen uit de tot nu toe gehouden discussien over dit ontwerp, het Lot van dit tweede, en zogenaamd verbeterd Plan, zonder veel rekenkunde, wel in het verschiet opmaken. En heeft de Natie dan nog niet de vrye Magt om ook het geheel verworpene Plan te kiezen? Wat zouden wy dan gewonnen hebben? Inmiddels reikhalst de Natie, en wy allen naar een spoedig einde van dit gebrekkig en schatten-verslindend tusschen-bestuur — de Politicque gesteltenis van Europa vordert misschien meer dan ooit, dat wy binnen korten, eene ordentlyk gevormde of liever hervormde Mogendheid worden. — De by het Ontwerp gereserveerde herziening van de Constitutie, kan de Natie ook tegen de daar uit ontstaande, of daar in te ontdekken gebreken, beveiligen en gerust stellen — en zy bezeft gewis, dat vaste regelen van haar Maatschappelyk Verdrag, al zyn die in den beginne ook al niet zonder gebreken, doch oneindig voor haar verkieslyker en nuttiger zyn, dan zulk een wankelende en monstreuse Staatsinrigting als de tegenwoordige. De by articul 108 van het Reglement aan ons gegeevene Magt, stelt ons zelve in de mooglykheid, om by eendragtige en kalme deliberatien, waar toe ik ten vollen vaardig en bereid ben, myne geringe kundigheden by te dragen, nog veel te kunnen veranderen en verbeteren. —— En het is om alle deeze en andere gronden door voorige Leden aangevoerd, dat ik concludeere:

Dat de Nationaale Vergadering het aan haar overgegeeven Ontwerp der Constitutie *over het geheel genoomen*, kan en behoort aanteneemen tot een grondslag haarer deliberatien: en, dien onverminderd, uit haar midden behoort te nomineeren eene personeele Commissie, die, gevoegd by eenige Leden uit de Commissie der Constitutie, het point der Financien nader in overweginge zal neemen, en met relatie tot de afschaffing der quotes, en wenschelyke invoering van algemeene Lasten, deeze Vergadering, zo veel mooglyk met specifieque berekeningen en een uitgewerkt Plan, diene van consideratien en advys.

De Burger *Van Leeuwen* het Spreekgestoelte beklommen hebbende, zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Verwagt van my niet eene lange nog geleerde redenvoering, ter uiting van myn gevoelen over het subjecte Plan van Constitutie. — De tyd, welken wy tot de deliberatien over deze zaak over hebben, is kort: En kortheid te betragten is doorgaans myn toeleg. — Immers wy voldoen, denk ik, aan onze bestemming, wanneer wy, zonder eenige ostentatie van geleerdheid, ons kort en klaar uitdrukken, even zoo daar door veel tyd sparen, en door veele uitwydingen en herhalingen ons aan anderen niet verveelende maken.

Van het gewigt der zaak spreek ik niet, dat is by allen bekend, en erkend, en hier van door anderen ook al genoeg gezegd. — Dit is zeker: het welzyn van ons Gemeenebest hangt 'er van af. — Het staat of valt 'er mede. ——

Ik ben dit Spreekgestoelte dan alleen opgeklommen, om aan Ul. in het openbaar myne gedagten over het Plan mede te deelen, met die rondborstigheid, welke de Natie van my verwagt en vordert.

En gyl., Burgers Representanten! zult my weder hooren, niet als eenen Volksvertegenwoordiger van dit of dat District, of Provincie, waar uit verkozen ben, of waar ik te huis hoore, maar van het gantsche Nederlandsche Volk, — eene hoedanigheid, welke zo veele besoignes, deliberatien en debatten, over en tot het constitueeren van deeze Nationaale Vergadering, gekost heeft, egter daar gesteld is, ons by het Reglement zo serieuselyk opgedragen en gedemandeerd is, *met verlies zelfs van alle Provinciaale betrekkingen.* —— Daar op hebben wy in de eerste sessie dezer Vergadering plegtig onze gelofte gedaan, en aan deze wensche ik ook thans te voldoen.

Nu denkt ge al, Burgers Representanten, het Plan bevalt den Spreeker al mede niet. — Neen zeker, Burgers Representanten! — Ik had 'er geheele andere verwagting van, dan my de uitkomst geleerd heeft, en behoudens de agting voor de Opstellers, het smaakt my, hoe veel goeds 'er hier en daar ook in gezegt mogt worden te zyn, maar in het geheel niet.

Toen ik 'er het eerst eenige bladen in gelezen had, keerde ik weerom, en meende waarlyk, dat ik by abuis eenige bladen overgeslagen had, maar ziet het abuis was niet by my. Ik vond niet, dat ik zogt, —— dat ik verwagt had. — En ik konde het niet beter vergelyken dan by een huis zonder voordeur of voorportaal.

Onder anderen had ik verwagt eene byzondere en meer omstandige verklaring van de Regten en Pligten van den Mensch en Burger, welke ten grondslag van de Constitutie moest dienen.

Dit was geene eigenzinnige verwagting van my. — Zeker niet. —— Maar het was den Volke beloofd en toegezegd. —— Immers in de Proclamatie dier Regten, welke de Geldersche provisioneele Representanten in dato 6 February 1795, daar van deeden, zeiden zy maar eene zo beknopt mogelyke, maar niet te min plegtige verklaaring 'er van af te leggen, terwyl *eene meer omstandige ontvouwing van dezelve het eerste werk der Nationaale Representatie van het gantsche Volk zoude zyn.*

En deeze had ik dus met regt hier verwagt, even als ik meen, dat onze Fransche Broeders dezelve ook by en voor hunne Constitutie hebben vooraf laaten gaan.

Dog niets hier van. Niettegenstaande die ten grondslage van alles moeten dienen, en dit te noodzakelyker waare,

ware, om alle verkeerde explicatien, die 'er aangegeeven worden, of door de differentien van verschillende Proclamatien zouden kunnen gemaakt worden, af te snyden.

In het voorportaal, het geen ik verwagt had, van dit huis, dagte ik ook te zullen onderregt worden, niet alleen welk huis het was, maar ook in welke deelen het bestondt, en door wien en welken niet in de verscheiden vertrekken bestuurd wierdt, om zo eerst een algemeen denkbeeld van hetzelve te ontvangen, ten einde om het in zyne byzonderheeden nader te kunnen zien en examineeren.

Dan hier van vindt men, zoo gezegd is, dus ook niets. — De verstandige bezoeker van dit huis behoort eerst alle de vertrekken van hetzelve door te loopen, eer hy een generaal idée van deszelfs structuur kan opmaken.

Wanneer hy eindelyk te weeten komt, dat 'er negen byzondere Departementen zyn, die hy, als hy een goede memorie heeft, uit het voorgaande geleerd heeft, dat weder in eenige onderdeelen moeten verdeeld worden.

En in het bezien van alle dezelve vindt hy zo veele gebreeken, dat hy haast niet weet, met onderzoek van welke hy het eerst beginnen zal —— en besluiten moet, dat het gebouw opgemaakt schynt, zonder dat 'er eerst bevorens een goed bestek van gemaakt is.

Het is myn voorneemen niet, Burgers Representanten! alle die verdere gebreken alhier stuk voor stuk te deduceeren. De meeste zullen, zoo dit Plan ooit tot een poinct van deliberatie kome, dat ik egter niet denke, dan kunnen behandeld, en, zo het, zonder afbraak van 't geheele gebouw tot de fundamenten incluis, mogelyk zy, veranderd en verbeterd worden.

Alleenlyk en voornaamlyk moet ik over de grondslagen opmerken, dat, gelyk de ontvouwing van dezelve in het begin overgeslagen is, die, waar op het huis behoorde gebouwd te zyn, niet zyn in agt genoomen.

Ik bedoel de eenheid van 't Gemeenebest; — welke alleen maar relatief gemaakt wordt tot de algemeene belangens naar buiten, terwyl men voor het overige nog 9 Souvereinen in hunne byzondere betrekkingen wil houden, en dus eene Constitutie wil maken, weinig beter dan de oude gebrekkige:

En welke, zo wel als die, genoegzaame veêrkragt mankeerende, en bloot staande door inwendige twisten van één gereten te worden, zeker niet lang zal kunnen staande houden:

Iets, dat ik hier nu in het brede zoude gededuceerd hebben, dog, daar dit door anderen, die voor my gesproken hebben, klaar aangetoond is, zal ik my kortheidshalven daar aan kunnen en mogen refereeren.

Te meer, dewyl de Sprekers, welke van my differentieeren, zelfs bekennen moeten, dat die eenheid, welke anders, tot een vast Gemeenebest, zo noodzaaklyk is, 'er niet in gevonden wordt.

En, die 9 Volken of Departementen regten van Souverainiteit blyvende uitoeffenen, het my, ten betoge der onbestaanbaarheid van het Plan, genoeg is, dat dit tegen de geproclameerde Regten van den Mensch en Burger strydt, in dewelke wel uitdrukkelyk verklaard wordt, dat de Souverainiteit by het geheele Volk berust, en dus een gedeelte van hetzelve die niet kan uitoeffenen, het geen notoir is.

Het is waar, het grootste poinct, waarom de meerderheid der Commissie tot het formeeren van het Plan der Constitutie aan die 9 byzondere Volken of Departementen altoos van Souverainiteit in hun Gewest of Departement toelaten, is dat der Finance, een poinct zeker van aanbelang, en dit, ik beken het, niet zonder scrupel zal kunnen ter zyde geschoven worden.

Maar wat zeiden de Gedeputeerden uit de geweezen Vergadering van Hun Hoog Mog. met de Gecommitteerden uit het Committé te Lande, ter examen van het Plan rakende het daar stellen eener Nationale Vergadering benoemd, aan wiens hoofde de Burger Representant *Vitringa*, ook een der Leden van de Commissie tot het Plan van Constitutie was, by hun rapport deswegens?

„Dat men, om vereenigd te blyven, alles, dat buiten gevaar van den geheelen Staat, aan byzondere ge„voelens kan worden opgeofferd, aan elkander behoore „in te schikken."

En waarom zoude dat nu, daar de toen pas ontlokene Vryheid meer en meer gevestigd moet worden, niet geschieden? —— Dan ——

De vereeniging der Financien heb ik voor *onregtvaardig* hooren uitkryten.

Zeker ik geloof, die kan onregtvaardig zyn en zy kan het niet zyn.

Onregtvaardig zoude zy zyn, wanneer men zulk eene gelykheid wilde invoeren, dat ieder een der Ingezetenen in de by een gebragte en dagelyks nodig zynde schulden en lasten, door het geheele Gemeenebest heen, in welk District ook, het zy dit ryk of arm in behoeftens en kostwinningen ware, evenveel zoude moeten opbrengen.

Maar dan zal ze niet onregtvaardig zyn, wanneer ieder in elk Gewest of District naar zyne vermogens, mede afgeleid van alle de omstandigheden zyner woonplaats, gelegenheid om geld te winnen, en duurte of goedkoop der levensmiddelen, als anders, zodanig betaalt, dat naar evenredigheid eene gelykheid te vinden zal kunnen zyn.

Dat is, om het met een voorbeeld op te helderen, dat hy, die met een Capitaal van tien duizend guldens in de Landprovincien, pas duizend guldens in het jaar kan winnen, en na afrekening van zyne nodige behoeftens nog geen honderd, ja geen vyftig guldens kan overhouden, zo veel betalen zoude, als één, die in een Hollandsche plaats van Negotie met hetzelve Capitaal driemaal, ja zoms zesmaal en meer, winnen kan, (want hier heeft deeze meer gelegenheid om het om te zetten, en meer per Cent te winnen) en dus, na aftrek zyner nodige behoeftens ten minsten duizend guldens of meer overhoudt. — Dat zoude onregtvaardig zyn.

Maar betaalt deeze meer, en geene minder, naar mate de winsten en de mogelykheid van overhouden is, dan is het niet onregtvaardig, maar billyk en regt; en zo kan

de

de proportioneele gelykheid gevonden worden.

Vraagt men, wie zal dit alles decideeren. Ik antwoorde, de Wetgeevende Magt van het geheele lichaam. —— Maar! — vreest men voor opkomende Aristocratie, en dat zoms door dezelve de een boven de andere bezwaard zoude mogen worden. — Men beperke meer haare magt in het uitschryven der Lasten. — Men laate die, immers nog provisioneel, zo als ze thans in elk District geheven worden, en storte ze, na aftrek van 't geen ieder tot zyne huishouding nodig hebbe, by schikking te reguleeren, in de algemeene kas, en men vinde tot het deficit zulke algemeene, die het minst drukken en proportioneel met de gelykheid 't meest overeenkomen. — En laat het Volk, dat de Souverain is, 'er in zyne Grondvergaderingen over oordeelen. — Zo was het wel onder de oude, ja zelfs onder de Hartoglyke Regeering.— Wanneer 'er nieuwe Lasten zouden geheven worden, wierdt het Volk 'er over by een geroepen, hielden 'er *Buurtspraaken* over, en zo oeffenden ze zelfs in dit opzigt de Souverainiteit uit. —— Of bepaalt zulke Lasten, ook die, welke in extraordinaire tyden zullen kunnen geheven, en door de Wetgevende Magt dan opgelegd worden, by de acte van Constitutie, dat het Volk 'er algemeen over oordeele, die approbeere, en nimmer misnoegen opvatte; —— Maar men late het nooit over aan byzondere Souverainen, waar door dikwils, gelyk de ondervinding van vorige dagen maar al te zeer geleerd heeft, twisten, misnoegen en oneenigheden gebrouwen worden, waar van zig eene kwalykgezinde party altoos zal tragten te bedienen om zig daar door te souteneeren.

En het is dan om deze en andere by de my voorgegaan zynde Sprekers meer gedetailleerde redenen, dat ik het Plan der Constitutie, als welkers fundament naar myne gedagten het verkeerdste is, voor geen grondslag onzer deliberatien meen te kunnen aannemen.

Dit te kunnen doen zoude my veel aangenamer geweest zyn, want ik heb al bevorens ik tot dit myn besluit gekomen ben, ook zeer wel gepenetreerd, dat het beter ware, dat dat geschieden konde, gelyk ik dit point ook door zommigen, die, niet tegenstaande het gebrekkige, voor het aannemen zyn, heb hooren detailleeren.

Maar ik vinde veiliger het voorschrift by het Reglement te volgen; komt 'er, dat ik al heb hooren zeggen, en ik niet vermoede, een erger, het zal buiten myn schuld zyn, en ik aan dit voorschrift voldoende, voldoe aan den wil des Volks. —— Dat nog komen zal, zullen we dan moeten verbeteren, en het Volk zal de keuze hebben.

Ook denke ik, dat het voor handen zynde tot in de fundamenten toe zoude moeten afgebroken worden, het geen het werk der Vergadering niet is, maar waar toe het Reglement een naderen weg bepaald heeft.

En dus om tot de revisie eene byzondere Commissie, zo als door verscheiden Leden voorgesteld is te benoemen, komt my voor tegen het Reglement en de wil des Volks te stryden, aan welk Reglement ik my houde.

Ziet daar, Burgers Representanten! myne gedagten geuit ter verwerping van het Plan, waar toe ik concludeeren moet. ——— Ik heb nog langer gesproken, dan ik gedagt had. ——— Maar ik sprak uit volheid mynes harte. —— Behaag ik zoms aan zommigen, ook onder myne eigen Landgenooten, niet! ——— Genoeg! ——— Ik heb de Regten van den Mensch en Burger: —— Ik heb myn geweeten tot waarborg. — En —— ik kan niet beter eindigen, dan met de woorden van de Geldersche Rapporteurs op eene Landschaps-Vergadering in July 1795, „ dat, niet het byzonder belang van deeze of geene Provincie, District of gedeelte van het Land, of van één persoon, maar alleen het heil en de belangen van het geheele Volk voortaan het doelwit behoort te zyn " Als door welkers welvaren en behoud ook de voorspoed en het geluk van elk gedeelte, en dus mede van die Provincie, ja zelfs ook het belang van ieder Ingezeten, als met het algemeen belang onafscheidelyk verknogt zynde, bevorderd wordt.

DAT HET ALGENOEGZAAM OPPERWEZEN GEVE!

[*Het overige dezer Zitting in ons volgend Nummer.*]

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, wordt uitgegeeven te Alkmaar by *Hartemink*, Amsterdam *Dronsberg*, Arnhem *Moeleman*, Bergen op Zoom *van Riemsdyk* en *Bronkhorst*, Bommel *de Meyere*, Breda *Roeijink*, Brielle *Boers* en *Merkenburg*, Campen *Brok*, Cleef *Hagenberg*, Delft *Roelofswaard*, Deventer *Brouwer*, Dordrecht *Blussé*, *van Oudgaarden* en *de Haas*, Eindhoven *van Leersum*, Enkhuizen *Franx*, Gorinchem *van der Wal*, Groningen *Zuidema*, 's Hage *Swart en Comp.* en *van Cleef*, Haarlem *Loosjes*, Hoorn *Breebaart*, Leeuwaarden *Cahais*, Leyden *Herdingh* en *van Tiffelen*, Maassluys *D'Heer*, Middelburg *Keel* en *Abrahams*, Nymeegen *Prager en Comp.* en *van Campen*, Rotterdam *van Santen* en *van der Dries*, Schiedam *Poolman* en *Sweben*, Utrecht *G. T. van Paddenburg*, Vlissingen *Corbelyn*, Westzaandam *van Aaken*, Zierickzee *van den Thoorn*, Zutphen *van Beest* en *van Eldik*, Zwolle *Clement Jr.*; — en verder by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Dagverhaal nog niet word uitgegeeven en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart en Comp.* ter Drukkerye van VAN SCHELLE & *Comp.* in 's Hage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE NATIONAALE VERGADERING REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

No. 267. *Woensdag den 30 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

ZITTING *van Dingsdag den 22 November 1796.*

Voorzitter: A. G. VERSTER.

De deliberatien over het Ontwerp van Constitutie voortgezet wordende, beklimt de Burger *Verhoysen* het Spreekgestoelte, en zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Ofschoon ik nimmer voornemens was, om, opzigtens het onderhavige poinct, een spreekbeurt te verzoeken, achte ik my echter pligtshalven genooddrongen, deswegens eenige oogenblikken uwen aandagt bezig te houden, en myn gevoelen in uw midden rondborstig aan te kondigen! immers myne stilzwygenheid konde Uliedèn als eene volledige goedkeuring van 't overgegeevene Ontwerp der Constitutie toeschynen. — Dan, Burgers Representanten! al eens genomen, dat ik hetzelve, naar myne geringe inziginge, voor een geschikt redmiddel onzes Vaderlands mogt hebben opgemerkt, de hevige bestormingen, tegenkantingen, ja regtstreeksche afkeuringen door veelen, zouden nagenoeg aanleiding geven, om ten minsten deswegens eenigermate te wankelen: het zy echter verre van my, dat ik hetzelve, zo als het legt, en over het geheel genomen, met myne goedkeuring zoude durven bekragtigen.

Doch daar reeds zo veele welbespraakte tongen, daar dè ervarenste Staatsmannen hun vernuft en schranderste beoordeelingen reeds hebben afgelegt, verwagt Gylieden van my geene nieuwe ontdekkingen.

Wilde ik nogthans alle myne bedenkingen tegen het zelven aanhalen, zeer zeker zoude ik uwen aandagt nodeloos kwellen, en den onwaardeerbaren tyd veelal met herhalingen verspillen.

Ik zal, Burgers Representanten! echter zeer kortelyk, het voorname, en misschien het eenige struikelblok, de financien namelyk, en speciaal het al of niet ineênsmelten derzelve, aanroeren: dit toch, bekennen wy het, was de byzonderste hoofdbron van de verschillende gevoelens der Leden van de Commissie tot de Constitutie, en vooral met betrekking tot de oude schulden der respective Gewesten: — was hier op een voldoende expedient gevonden geweest, buiten twyfel hadde het Ontwerp eene geheel andere gedaante gekregen, en een gunstiger fortuin by veelen uwer verworven. — De voor my geadvyseerd hebbende Leden hebben U reeds op die hoogte gebragt, alwaar gy die stoffen, dat zo belangryk onderwerp, aan de regtvaardigheid, en aan 't belang uws Vaderlands kunt toetsen — de doordringende betoogredenen, met zo veel klem aangevoerd, hebben U niet min voorbereid, om deswegens uwe uitspraak te kunnen regelen — De welsprekende redenaar *van de Kasteele* heeft de billykheid, mogelykheid, ja zelfs de noodzakelykheid eener algemeene ineênsmelting, zal men de Republiek behouden, (eene zielroerende uitdrukking) met zeer veel nadruk getragt te betoogen; — anderen wederom hebben die niet minder dan *onregtvaardig*, en wel voornamelyk op grond, dat een wet nimmer eenige terugwerkende kragt kan of mag hebben, in deze Vergaderzaal afgeschilderd.

De evengemelde Spreker gaf al mede eene niet zeer onaanneemlyke definitie der ineênsmelting van de oude Provinciale schulden, als zynde niet anders, dan de voldoeninge der Interessen, ten laste van de geheele Republiek, welke Interessen, naar 's mans berekening, benevens den ordinairen staat, het jaarlyksche provenue, niet meer dan zes millioenen guldens zouden excederen, ten betooge, dat die voldoening in 't algemeen, draaglyker zy, dan, wanneer de Capitale schuld, anderzints by Liquidatie, naar mate der populatie, op sommigen der gewesten, ten ruine, en verplettering zoude neerkomen. — Ik verkieze niet, Burgers Representanten, te onderzoeken, veel min in twyffel te trekken, of Holland eenige Millioenen zyner schulden, op andere Gewesten zoude kunnen, en mo-

gen overbrengen, om dat een aanzienlyk gedeelte derzelven, volgens het geopperde door evengemelden Burger, by voorschot voor andere gedeeltens der Republiek, of wel uit aanwending van Kosten, ten nutte en behoud van 't algemeen belang, zoude zyn voortgesproten: de waarde van het Caracter, en de beproefde Staatkunde van dien mynen Ambtgenoot gebieden my zyne aanvoering allenzints te accrediteren; doch waar aan, zo ik hope, de welwillenheid der tot hier toe nalatig geweest zynde Provincien weldra, naar den Maatstaf van Regtvaardigheid, zullen willen te gemoed komen.

Maar, Burgers Representanten, hoe zeer ik even als iemand onzer, ten belange der geheele Nederlandsche Republiek mynen plicht zeer gaarne erkenne, en nimmer voor eenig afzonderlyk Gewest, by voorrang, myne stem zal verheffen, zo vergt nogtans die eige plicht, omme voor *Bataafsch-Braband*, afzonderlyk, met betrekking tot de Amalgame, of Liquidatie der oude schulden in de Bres te springen.

Bataafsch-Braband, zegt de Burger *van de Kasteele* in substantie, heeft geen deel aan het Gouvernement gehad, en is gevolglyk geen oorzaak geweest van de schulden: echter moet hetzelve, zal het in het Bestuur deelen, ook in de last dragen: — last en voordeel moet het deel van dat Gewest zyn,

Wat deeze aanvoering betreft, Burgers Representanten, ben ik het met den redenaar zeer eens, voor zo verre last en voordeel ziet op het toekomenden; doch met opzigt tot het voorledene, vermeene ik van hem te *mogen*, en zelfs te *moeten* verschillen: *te mogen verschillen*, om dat, naar myn inzien, nimmer eenige verplichting, dan uit eene voorafgegane verbintenis, kan afgeleid worden; en deeze verbintenis heeft *Bataafsch-Braband*, voor zo veel 'er my van bekend is, nergens aangegaan; — *te moeten verschillen*, dewyl myn gewisse my steeds verbiedt, om een gedeelte der Nederlandsche Natie, het welke thans als herboren wordt, in een Zee van schulden, waar inne het, naar de regelen van regtvaardigheid, niet kan, of mag deelen, te helpen nederstorten. — Moet *Bataafsch-Braband* zyn aandeel in de schulden, met terugwerking dragen, dan ook, Burgers Representantanten, moet hetzelve voor allen zyne geledene rampen, en verguizing, die het reeds Eeuwen verduurd heeft naar denzelfden regel, van aandeel in last en baat met gelyke terugwerking, hersteld worden.

Bataafsch-Braband heeft jaarlyks zyne lasten, (doch hoe gering zyn dezelven met betrekking tot het geheel, om u deswegens met geene lange redenvoeringen bezig te houden,) gedragen, dit gaat door; maar, Burgers Representanten, dat het die met behoud van zyne redelyke behoeftens heeft kunnen dragen, spreek ik tegen; — de regeling der lasten van dat, zederd eeuwen, Vaderlooze, en thans geadopteerde Gewest verschilt Hemelsbreedte van die, in de overige gedeeltens dezes gemeenebests: — in deeze, waren Ingezetenen, Inboorlingen, geïnteresseerdens, en met de belangens der gewestelingen, bekende vertegenwoordigers: — hier van daan, dat de Lasten, naar evenredigheid der vermogens, gedragen wierden; — in *Braband* daar en tegen was de Regel juist omgekeerd; — 't was naar derwaards, dat men allerlei vreemd gebroed, ja zelfs Aterlingen, van welken sommige, op Hollandsche Schavotten, door kwalyk gepaste gratiën, het zwaard der straffe ontdoken, ter uitzuiging en verguizing afzond; — 't was aldaar, dat nimmer de vermogens in aanmerking kwamen of tot maatstaf dienden, maar steeds het voorschrift van onderdrukking, de waare voedster van Slaverny, ten rigtsnoer verstrekte. — 't was aldaar, dat een overheerschend Bestuur, voor de regtmatigste klag en dier ongelukkigen ongevoelig, op het in- en voorgeven dier Zendelingen, naar derwaards, en welken noch Landsliefde, noch belang voor hetzelve konden hebben, (dank zy de politieke deformatie van den jaare 1660, en andere diergelyke ordonnantien) de onontbeerbaare Levensbehoeftens heeft doen aanranden. — Doch hier van genoeg; myn Ambt- en Gewest-Genoot, de Burger Representant *Krieger* heeft het Tafereel, de zwarte Lyst van knevelaryen reeds afgemaald, dermate, dat aan niemand uwer van het volstrekte onvermogen, tot het dragen der thans niet alleen voortduurende, maar ter voldoening aan deszelfs aandeel, beurtelings vermeerderde, en sommige verdubbelde lasten, eenige twyffel kan overblyven.

Ik herhaal dus niet deszelfs drukkendste, en die van andere Gewesten, ja zelfs die van Holland, te bovengaande verpondingen, op den na genoeg volatilen Brabandschen Zandgrond gelegd. — Ik zwyge van een aldaar geheven wordende Collateraal in den ruimsten zin: — De Eigendommen toch, Burgers Representanten! in dat Gewest, bestaan meestal in Huizen, Bosschen, Landeryen, en eenige weinige Obligatien. — Hier aan kan nimmer, dewyl alles, dat middel subject, op de publique Registers bekend staat, iets agterhouden worden; terwyl de vermogendste Bewooneren van Hollands Gewest (en welk eene ongelyke vergelyking?) hunne onberekenbaare schatten, en 't Commerciele, en andere aan dat middel niet onderhavige voorwerpen en effecten, veelal overbrengen. — De Brabander draagt van zyn eigen Hoofd, het geen hem de Schepper, ter onderscheiding van het onredelyk gedierte, genood Hemelwaards te dragen, een jaarlyksche Last: — Ook is zyn schraale bezaay, zyn dorre Hoornvee, en waar aan hy eeniglyk zyn aanwezen schuldig is, niet vry gebleven; — in 't Generaal deed men hem van alle gemeene middelen, geene uitgezonderd, naar den Hollandschen Leest, den impost dragen.

Zien wy, Burgers Representanten! eens op de gebeurtenissen des Oorlogs te rug: hier uit worden wy geleerd, dat Brabands Ingezetenen, en dus ook het Gewest zelve, met schulden bezwaard is. —— De veelvuldige Negotiatien, ten laste der onderscheidene Gemeentens aldaar, de onnoemelyke requisitien, en daar voor ontfangene waardelooze Assignaten (en wie eischt niet van het enorme getal) getuigen dit onwedersprekelyk.

Voeg

Voegen wy nu deeze en andere onvermydelyk al nog te makene schulden, by de vermindering van jaarlyksche lasten, welke men, zo dat Gewest niet eeuwig aan onderdrukking, en daar uit voortvloeiend onvermogen zal overgegeven blyven, niet zal in twyffel trekken, zo vermeen ik, onder verbetering, voldongen te hebben, dat het voorgewende overschot zyner jaarlyksche inkomsten aan eene niet geringe substractie, of aftrek zal moeten onderhevig zyn; en gevolglyk, dat de voorgeslagene maatregel, om, ter goedmaking van de algemeene kosten, de respective inkomsten van ieder Gewest, zo en in dier voegen, als die thands geheven worden, gedurende den tyd van 3, 5 of 7 Jaaren, in de algemeene Casse uit te storten, niets minder dan allerbezwarendst, voor het Bataafsche Brabandsch Gewest kan aangemerkt worden.

En om nu ook, met één woord, met oozigte tot de aantyging, welke men op de Sub-Commissie van het Financiele Rapport, onderstaan heeft, alhier ter baane te brengen, eveneens als of die voorslag, eensklaps, ter ontduiking van een Plan van algemeene Belasting zoude zyn opgedacht, zo vinde ik my verpligt, dien aangaande opentlyk in uw midden te verklaren, dat de reden van dien juist in de nalatigheid, van tydige inzending der financiele toestanden, door sommige Gewesten, en waar uit toch een Plan van algemeene belasting natuurlyk moest opgemaakt worden, te zoeken is. Ja, Burgers Representanten, het ensemble dier stukken is nimmer aan my, alhoewel Medelid van die Sub-Commissie, en wel niet verder, dan van twee der Gewesten, even voor de expiratie onzer werkzaamheden, ter hand gekomen.

Uit dit alles, zult Gyl. niet willen afleiden, dat ik het voorgeslagene Plan van Financie, als met het wenschelyke princype van éénheid, overeenkomstig beschouwe: integendeel, Burgers Representanten, by het wisselen van Consideratien, op dat stuk, hebbe ik voor algemeene belastingen, door het Gouvernement, geadvyseerd, en daar voor advyseer ik nog, zo dra by een accuraat en wel berekend Plan overeenkomstig de relative vermogens der onderscheidene Gewest-Bewooneren, een regtvaardigen Maatstaf zal overgegeven worden.

Hier mede, opzigtens dat gedeelte, eindigende, vergunt my, al nog eenige weinige woorden, opzigtelyk sommige pointen, en wel in de eerste plaats, de splitzing der onderscheidene Machten, te mogen aanvoeren.

Niemand onzer geheele Commissie heeft ooit, of ergens de noodzakelykheid van het hoofd-beginzel der onderscheiding van Macht, zonder welke geene Vryheid bestaat, en twyffel getrokken, maar telkens eenpaarig geoordeeld, dat aan ieder der onderscheidene deelen van Macht, uit welken dezelve is saamgesteld, het zyne worde aangewezen, en gevolglyk de *Wetgevende*, *Uitvoerende* en *Regterlyke* Machten in verscheidene handen behooren geplaatst te worden: — ja zelfs heeft de splitzing, met de geringe uitzondering van zeer weinige Leden, haar aandeel in de Wetgevende Magt gekregen; — een middel, waar in wy, de Americaanen en Franschen, onze voorzaten, in den Loopbaan der Vryheid ten voorbeeld hebben; — een middel, allenzints gegrond op dezen Regel, dat het gemis van eene goede Wet, minder, welke alleen uit bedaarde overweging te wagten staat, niet zo bezwarend is, dan de drukking, van eene quade, welke veelal uit overhaasting afrollen, te meer.

De Franschen vooral hebben deze verdeeling, als het waare Bolwerk der Vryheid, en het Steunpunt van 's Volks belang, aangemerkt; — bepaaldelyk echter, zonder eenige verdere byvoeging, en wel, ten minsten myns inziens, met het hoogste recht. De waare inhoud eener Wet is immers niets anders, dan de uitgedrukte wil des Volks, en kan gevolglyk, niemand, hy zy wie hy ook wil, dan aan wien het Volk de uitdrukking van zynen wil heeft opgedraagen, daar in mededeelen: — omtrent dit laatste zal ik my veroorloven de volgende aanmerkingen in uw midden te brengen: ——

Men ontkenne niet, dat het aan een Republikeinsche Regering-vorm eigen zy, om de Magt van het Wetgevend Lichaam, speciaal ten laste van het Uitvoerende Bewind, te vergrooten; — dat het laatste veelal het voorwerp is van nayver, en meermaals met donkere kleuren wordt afgeschilderd; — dan hoe dit ook zy, hier uit kan nimmer gegrondelyk betoogd worden, om aan de Uitvoerende Magt, ter haarer beveiliging, eenige inzage, op de raadplegingen van het Wetgevende Lichaam, veel min een beletttend vermogen, om, onder voorwendzel van onuitvoerlykheid, alle wetten in derzelver aanblik te kunnen verydelen, te mogen toekennen.

Wie vreest niet, dat zodanige censuur, niet met genoegzaame standvastigheid in dagelyksche voorvallen gebruikt, en in buitengewoone gelegenheden, trouwloosiyk zoude kunnen misbruikt worden. —

Het voorgedragene ontwerp (Titul der Wetgevende Magt) schynt geheel en al van het albehoedend grondbeginzel van magtsverdeeling af te wyken; — immers wanneer men in de Groote Kamer, na 't afloopen der voorgeschrevene formaliteiten, tusschenpoozingen van tyd, herhaalde leezingen tot driemaal toe, en, onderstellen wy, na ernstige deliberatien, tot een besluit, over het invoeren van een Wet, zal gevorderd zyn, zal het evengemelde besluit, ter beoordeeling aan den Staats-Raad, of hetzelve al of niet uitvoerlyk zy, moeten afgezonden worden.

Dan, Burgers Representanten! wie doorziet niet het mogelyke gevaar, dat een voorwendzel van onuitvoerlykheid op enkel willekeur kan neerkomen, —— Wie durft die onbeperkte Magt van afkeuring aan een zevental van menschen, die even als de zestig der Groote Kamer, aan misverstand, vooroordeel, hartstogten, eigenliefde, en welke veelal de plaats der redenen bekleeden, blootstaan, toekennen, en overgeven?

Denken wy eens, of het redelyk genoeg zy, te durven mistrouwen, dat die Mannen, welken uit alle hoeken van ons Gemeenebest, ter beraamning van heilzame

 wet

wetten, herwaards zyn opgezonden, de al of niet uitvoerlykheid van de door hen voorgeſlagene wet, niet rypelyk zoude hebben overwogen?

Wat my betreft, Burgers Repreſentanten! is het denkbeeld van al, of niet uitvoerlykheid eener wet, zodanig gepaard, en daar mede zaamgeweven, dat ik die, als een volmakend, zelfſtandig, en onafſcheidbaar gedeelte daar van beſchouwe; ja zedelyker wyze onmogelyk houde, om eenige, ten minſten eenige gegronde denkwyze van één wet, zich voor den geest te brengen, zo men niet alvoorens aan de mogelykheid van uitvoering derzelve zoude zyn bedagt geweest.

Nemen wy ook eens in aanſchouw, dat de Leden van het Wetgevend Lichaam, na het eindigen der Landdagen, wanneer zy in haare kringen zullen zyn te rug gekeerd, onmiddelyk, en in eigen Perſoon, de betrekkelyke om, — en noodwendigheden van het Gemeenebest ontwaren, en alzo in de gelegenheid zullen gebragt zyn, om ten volgende Landdage, door gepaſte maatregelen daarin voorzieningen voor te ſlaan, terwyl een Uitvoerende Magt meestal, niet dan van verre, en op een afſtand, de onderſcheidene geſteltenisſen der Republiek, kan beoordeelen: — voegen wy hier nog by, dat, zo het aantal der Leden in de Groote Kamer, en welkers vereischten van die der Uitvoerende Magt, met opzigte tot de bevoegdheid der reſpective posten, veelal dezelfde zyn, in aanmerking kome, en welks meerderheid, tot die der uitvoerende Magt, ſtaat als agt tot één, het niet alleen ſtrydig met het grondbeginzel van machtsafſcheiding, maar ook tevens allerონvoegzaamst moet voorkomen, dat een zeven manſchap, omgeven met magt en luister, geplaatst in den omtrek van willekeur, hier van, ten koste van onze duurgekogte Vryheid, wel eens misbruik zoude willen daarſtellen.

Eene zoortgelyke tusſchenkomst, na dat niet alleen de raadplegingen der beide Kamers, maar daar en boven de beoordeeling van het Hooge Nationaal Geregtshof, (pag. 119. art. 765 en 766.) omtrent het bekragtigen van ontworpene veranderingen in de Conſtitutie, zullen zyn afgeloopen, is almede aan den Staatsraad, omtrent aangaande van conſideratien en advys te dienen; alhoewel ſlegts met eene opſchortende kragt dier ontwerping voor een geheel jaar toegekent; en het is te gens deze concurrentie, of liever ſuspenſie, dat ik de hier bovenaangevoerde gronden insgelyks, zo al niet overtuigender, vermeen te mogen toepasſen.

Niet minder noodzakelyk is de bepaling, dat de onderſcheidene Departementen der Regering eenen onafhanglyke wil hebben, en kunnen doen gelden, en gevolglyk de Leden van het eene, zo min mogelyk invloed hebben op de aanſtelling der Leden van het andere. Dit zo belangryk behoedmiddel is in het Plan van Conſtitutie mede niet agtervolgd; volgens hetzelve worden de Leden van den Staatsraad, door de Kamer der Oudſten, by dubbeltallen genomineerd, en door de Kiezers in de Grondvergaderingen, over de geheele Republiek verkozen. —— Deeze benoeming, die nagenoeg, en misſchien in effecte, met eene onmiddelyke aanſtelling gelyk ſtaat, gevolglyk van den kant der kiezeren, enkel herſenſchimmig is, is des te aanmerkelyker, terwyl het geheele bewind van zaken des Gouvernements tusſchen de Kamer der Oudſten en den Staatsraad behandeld word. — Het is aan geen twyffel onderhevig, of alle aanſtellingen, van welke regeeringsperſoonen in een Republiek, uit de bron van Oppermagt en Gezag des Volks, moeten worden afgeleid, en vervolgens, op grond van deze primitive waarheid, de verkiezingen onmiddelyk door in de Grondvergaderingen benoemde Kiezers zouden behooren te geſchieden. — Dan op dat de verkiezingen der Leden, tot het uitvoerend bewind, als waar toe zeer byzondere bekwaamheden gevorderd worden, met vrugt mogen afloopen, getroost men zich eenige afwykingen van het zo even aangevoerde grondbeginzel. — Het middel van verkiezing, ten dezen opzigte by de Franſche Conſtitutie voorgeſchreven, is ten eenemaal geſchikt, om de bedenking, die uit de naauwe vereeniging van de Kamer der Oudſten, met den Staatsraad, volgens het Plan, opzigtens de voorgedragene keuze, natuurlyk ontſtaat, op te ruimen en weg te neemen. Deeze geeft het voordeel van vriendſchappelyke betrekkingen, tusſchen het een en het ander gezag; terwyl de uitvoerende Magt, offchoon door de Wetgevende benoemd, daar aan niet ondergeſchikt zy, om dat zy de benoeming niet kan intrekken.

Te veel zoude ik van U vergen, indien ik langer myne redenvoering wilde gaande houden: — te meer daar de kundigſte Mannen het ontwerp zelve, tot op den Keper nagevorst, en van hunne bevinding reeds hebben verſlag gedaan; — ik ſpoede my derhalven, om, na dat ik, aangaande het voorſchrift van Godsdienst, eenige kortwylige conſideratien aan uw verligt oordeel zal hebben voorgedragen, ter concluſie te komen.

Men oordeele niet, dat ik eene volſtrekte noodzakelykheid van Godsdienst, in een Burgerſtaat, zoude willen in twyffel trekken; — integendeel ik houde het voor onmogelyk, om de verpligting van erkentenis, en verheerlyking van het Opperwezen, te kunnen loochenen of wegredeneren: doch om die noodzakelykheid daar heen te wenden, dat de Wetgever, zich in die verplichting inmenge, is van een' geheel verſchillenden aart. — Godsdienst is eene betrekking tusſchen den Schepper en het Schepzel, en hier tusſchen is geen ſcheidsman nodig, en naar mate het laatſte zig betrekken rekent, behoeft het zich, om die betrekking te vergelden. —— Een Gouvernement drage alleenlyk zorg, dat de politicque vryheid ongeſtremd, en algemeen zy; — dat elk zynen Godsdienst, vry en onverhinderd, onder de beſcherming der Wet, en ieder in zyne reſpective Gebouwen en Plaatzen uitoeffene. — Het is vooral aanloopende tegen den waaren Luister van ieder Godsdienſtig Leerſtelzel, wanneer men hetzelve, boven de algemeene beſcherming, al nog Politieke hulpmiddelen toevoege. — Godsdienst, om het even, natuurlyk, of geopenbaard, werkt uit overtuiging, en baant zich den weg, welke tegenſtand hy ook aantreffe: — eene waarheid, afkomſtig

ſtig

ſtig van dat wezen zelve, aan het welk onfeilbaarheid eigen was, is, en zal zyn; en uitgedrukt in deze woorden: *dat de Poorten der Helle tegen haar, namelyk de Kerk, niet zullen vermogen.* —— Een Gouvernement kenne geene andere Ingezetenen, dan Burgers, en wel bepaaldelyk als zodanigen, en het behoort niet met hoe, en op wat wyze het Opperwezen, den Eerdienst wordt toegezwaaid. ——— De toeverzigt, dat alles zonder ontrusting van goede orde en veiligheid geſchiede, kan, alleenlyk, het aandeel van den Staat uitmaken. Houden wy die ontegenſprekelyke waarheid ſteeds voor oogen, dat men aan een oneindig getal van menſchen het leven zoude gelaten hebben, indien het politiek Beſtuur nimmer Godsdienst, en de Godsdienst nimmer politiek Beſtuur, gekent hadde. — Na deeze premiſſe, onderzoeken wy eens naar de voorgewende afſcheiding van Kerk en Staat, by dat Hoofdſtuk voorkomende, en welke door een der voor my geadvyſeerd hebbende Leden niet minder dan verbloemd is afgemaald. Myns oordeels, ten ware ik geheel misvatte, wordt de Kerk alzo in den Staat, en deze in de Kerk allernaauwst ingeweven: — ik zwyge van eene algemeene bezoldiging (hier over nader by de discusſien) waaromtrend ik voor my in twyffel ſta, welk van twee te kiezen, of wel de, met de gelykheid ſtrydende, bezoldiging der Hervormden afzonderlyk, dan het verregaandst, ja onberekenbaar gevolg eener algemeene, met een pennestreek of hamerſlag te helpen invoeren; terwyl het laatſte niets minder, dan eene Armee van Kerk-Officieren zoude opleveren.

Maar, Burgers Repreſentanten! reeds te lang heb ik uw geduld gerekt, en misſchien tot byzonderheden te veel afgedwaald; ik beſluite derhalven, dat, niettegenſtaande de reeds aangewezene, en nog aan te wyzene, zo capitale, als mindere gebreken in het overgegevene ontwerp, hetzelve echter tot een poinct van uwe deliberatien zal kunnen aangenomen worden: te meer, om dat deze Vergadering, het recht en de macht hebbende, om hetzelve voor het geheel te verwerpen, myns oordeels, zodanige gedeeltelyke verwerping, verandering, vermeerdering of vermindering daar in zal kunnen te wege brengen, op zodanige wyzen, als dezelve overeenkomſtig de ware grondbeginzelen, in haare wysheid zal oordeelen te behooren.

Vervolgens beklimt de Burger *Farret* het Spreekgeſtoelte, en zegt:

BURGER PRESIDENT! BURGERS REPRESENTANTEN!

Onder de Leden, die voor my over het overgeleverd Plan van Conſtitutie het woord gevoerd hebben, zyn ook de zodaanigen, die het zelve hevig hebben beſtreden, en als verderfelyk voor het Vaderland hebben afgemaald, en hoewel ik de uitneemende kunde en kracht van welſprekendheid van sommigen hunner moet erkennen, en van de geringheid myner vermogens ten vollen overtuigd ben, acht ik my des niet te min, daar ik door geen menſchelyk ... my in de gevoelens van myn hart de wet mag laaten ſtellen, verplicht, met alle beſcheidenheid voor te draagen de redenen, om welke ook ik, die behoore tot de meerderheid van onze Commisſie, door welke het Plan van Conſtitutie is uitgebracht, van deeze zo kundige en welſpreekende Mannen, die dit Plan, zo het ligt, verworpen willen hebben, verſchille, en in tegendeel van oordeel ben, dat dit Plan over het geheel genoomen tot een grondſlag van Ulieder deliberatien behoort aangenoomen te worden; ik zal niet herhaalen de redenen, welke daar voor bereids zyn aangevoert, maar my alleen bepaalen tot de volgende reden: dat in dit Plan, naar myn inzien, gezorgt is, aan *de eene zyde*, dat in de algemeene belangens der Republicq, volgens de Conſtitutie aan de Wetgevende en Uitvoerende Magten aanbevolen, door geene der onderſcheidene Departementen eenige tegenwerking of verandering kan worden daar geſteld; en aan *de andere zyde*, dat de Wetgevende en Uitvoerende Magten niet ontaarden in een alleronverdraaglykst en willekeurigst despotismе, door zig het gezag aan te matigen over de byzondere huishoudelyke belangens zo der Departementaale als der Gemeenters-Beſtuuren, en dezelve daar in ook afhankelyk te maaken van dat eene Oppermagtig Beſtuur, en alzo de Departementaale en Gemeenters Beſtuuren, louter *adminiſtratif*, gelyk men het heeft uitgedrukt, ook in hunne huisſelyke belangens te laaten zyn, of wel de magt, die zy uitoeffenen in hunne huisſelyke zaaken te doen ontleenen van dat eene Oppermagtig Beſtuur: deeze twee uiterſtens zyn, naar myn oordeel, in dit Plan zeer vermyd; en zullen aan *de eene zyde* het algemeen welvaaren en veiligheid der Republiek worden verzekert, en aan *de andere zyde* de individueele Vryheid niet verlooren gaan; dan zal het Volk van Nederland, zo ik meen, niet waakzaam genoeg kunnen zyn in de zorg, dat die twee zo gevaarlyke klippen ten allen tyde vermyd worden; want zo verderfelyk als het onder het voorig Beſtuur was, dat de Oppermacht der algemeene zaaken niet in handen van één Lichaam was, maar in handen van zeven onderſcheidene Gewesten der Republicq, aangezien de onderſcheidene Gewesten in gevoelens verſchillende en elkanderen tegenwerkende aldus het algemeen belang verwaarloosd werd, en te gronde ging, even zo verderflyk zoude het zyn, by aldien men die onderſcheidene Gewesten wilde berooven van de Oppermagt, welke ieder van dezelve in haare huisſelyke belangens, dat is in zulke zaaken, die tot het algemeen welvaaren en veiligheid der Republiek niet behooren, tot hier toe heeft uitgeoeffent; want (gelyk de eerſte Voorzitter deezer Vergadering te recht heeft aangemerkt) het is geheel verkeerd, te ſtellen, dat ieder Lidmaat der Maatſchappy zyn perſoon en zyn geheele magt aan de Opperbeſtuuring van den algemeene wil zoude overgegeven hebben; dit is niet verder waar, dan nodig is tot bereiking van het doelwit der Maatſchappy; en daar toe is de *geheele* overgave van elks *geheele* magt, of van alle rechten van ieder Mensch niet van noden: — en zo verkeerd als dit is ten opzichte van elk individu, zo verkeert

zoude het ook zyn te stellen, dat verscheide Gewesten zig in hunne *geheele* magt, verder, dan noodig is tot bereiking van hun doelwit, dat is het algemeen Volks geluk en veiligheid, aan de Opperbestuuring van den algemeenen wil zouden overgegeven hebben, want daar toe is ook de *geheele* overgave van elks *geheele* magt, of van alle rechten van ieder Gewest niet van noden: — hier by voeg ik in de *tweede* plaats, dat in het Reglement der Nationaale Vergadering, het welk elders genoemd word onze Lastbrief, waar in alleen door onze Committenten, dat is door het geheele Nederlandsche Volk, verandering mag worden gemaakt, en het welk door het geheele Volk van Nederland tot cynosure is aangenomen, nademaal het zelve Volk op dat Reglement zyne Vertegenwoordigers in deeze Vergadering heeft verkooren; dat, zeg ik, in dat Reglement vry duidelyk word te kennen gegeven, dat de Eenheid in het bestuur zig *alleen* tot de gemeenschappelyke belangens der Republiek behoort te bepaalen; immers by de Publicatie der Provisioneele Representanten van het Volk van Holland van den 7 January deezes Jaars word gezegt, dat door de Resolutien van de Staaten Generaal, op den 15 October, 25 November, 13 en 30 December des voorledenen jaars genoomen, vastgesteld en besloten is, om het tot hier toe plaats gehad hebbende zevenhoofdig bewind over de *Bondgenoodschappelyke* belangens deezer Republiek te doen vervangen en opvolgen door een meer eenvoudig en vereenigd bestuur eener Nationaale Vergadering of Conventie, waar van het hoofdoogmerk is, het daarstellen eener nieuwe Constitutie, waar toe eene Commissie uit alle de onderscheide deelen der Republiek genoomen moeste worden: hier uit, zo ik my niet bedrieg, vloejen van zelve voor deeze twee waarheden; 1°. Dat by de Constitutie het voorheen plaats gehad hebbende zevenhoofdig bewind over de Bondgenoodschappelyke belangens door een enkelvoudig en vereenigd bestuur zal worden vervangen; en 2°. dat dat enkelvoudig en vereenigd Bestuur der Republiek *alleen* betrekking behoort te hebben tot de *algemeene* of *Bondgenoodschappelyke* belangens der Republiek; ten bewyze van deeze tweede waarheid (want over de eerste is geen verschil) beroep ik my 1°. op de præmissen zo van de Publicatie der Provisioneele Representanten van het Volk van Holland van een 7 January deezes Jaars, als van de Staaten Generaal van den 31 dierzelver maand; in welke beide bepaald gesprooken word van de *Bondgenoodschappelyke* van de *gemeene* belangens deezer Republiek; hier komt by II, dat, gelyk alle Maatschappyen worden aangegaan door ondeeligen, niet, op dat ieder zig geheel en al van alle Vryheid ontzette, en zig volstrektelyk in alles onderwerpe aan den algemeenen wil, maar alleen in zo verre ieders byzondere Vryheid zoude tegenwerken het algemeen belang of dat geene, waar omtrent men by het oprichten der Maatschappy is overeengekoomen, zo ook de onderscheide deelen of Gewesten der Republicq niet kunnen worden verondersteld, van meening geweest te zyn, dat door de nieuwe Constitutie niet alleen over de *gemeenschappelyke* belangens der Republicq, maar ook over de *byzondere huishoudelyke* van de onderscheidene Gewesten één eenige Oppermagt zoude worden vastgesteld, want zo dat waar was, dan zouden reeds de onderscheide Gewesten, daar de Constitutie door het *geheele* Volk van Nederland zal worden goed- of afgekeurt, de beschikking over hunne byzondere huishoudelyke belangens nu, voor als dan, reeds afgestaan hebben aan het *geheele* Volk; maar zulks vast te stellen zonder voldoend bewys, zoude *voor eerst* ongerymd zyn, want zig in zyne byzondere huishoudelyke belangens van alle Vryheid te ontdoen en over te geven aan den algemeenen wil, kan van iemand, die de waarde der Vryheid kent, en van zyne zinnen niet beroofd is, niet worden verondersteld; en *ten anderen*, de bepaaling in het 100 Art. van het Reglement, hoe verre de magt van de Nationaale Vergadering zoude moogen gaan, en een uitdrukkelyk verbod, dat de Nationaale Vergadering zig niet zal mogen inlaaten in het huishoudelyke der Gewesten; en het geen in het 101 Art. word gezegd, dat het Provinciaal Bestuur, het welk ten aanzien van het huishoudelyke zodaanige besluiten mag neemen, als zy dienstig oordeelt, onder dat voorwendsel geen beletsel mag toebrengen aan de besluiten, welke de Nationaale Vergadering over *de aan haar opgedragene zaaken* zal neemen, toonen ten duidelykste, dat de geest en meening van de onderscheide deelen, waar uit de Republicq bestaat, geene andere geweest is, dan dat, aan de eene zyde, niet, gelyk onder het voorig Bestuur de Souverainiteit over het Bondgenoodschappelyke van de geheele Republicq zoude worden toebetrouwd aan ieder van die van elkander onafhankelyke Lichaamen, maar aan één Lichaam; edog ook aan de andere zyde, dat het Bestuur van de byzondere huishoudelyke belangens der onderscheide deelen aan ieder van dezelve zoude worden gelaaten: — men zegge niet, dat is wel waar ten opzigte van de Nationaale Vergadering, maar dat raakt de Constitutie niet, de Leden, tot het ontwerpen van dezelve benoemd, hebben volgens het slot van het 1 2 Art. daar in alle mogelyke vryheid, zonder dat door dit Reglement geächt zoude kunnen worden, op derzelver vrye deliberatiën eenigzints geänticipeerd te zyn; want dan zoude daar uit volgen, dat de onderscheide Gewesten de bestelling over hunne byzondere belangens reeds hadden gesteld in handen *van*, en overgegeven *aan* deeze Commissie, en aan het geheele Volk van Nederland, het welk dit Plan moet goed- of afkeuren: maar, gelyk ik te voren zeide, dat mag ik niet vast stellen zonder uitdrukkelyk bewys, ten zy ik veronderstelde, dat de onderscheide Gewesten de waarde der Vryheid niet kenden, of van hunne zinnen waaren beroofd geweest: — en, zo men gewilt had, dat by de Constitutie voor het *geheele* Volk ook over de byzondere huishoudelyke belangens der onderscheide deelen bestelling zoude worden gemaakt, welke is dan toch de reden geweest, dat die bestelling aan de Nationaale Vergadering, welke het *geheele* Volk van Nederland representeert, is onthouden! by dit alles voeg ik 3°. dat, daar het Lichaam

van

van dat oppermagtig Bestuur over de geheele Republicq buiten twyffel uit alle de deelen der Republicq zal moeten worden zamengesteld, dat Lichaam zeer ongeschikt is, om over de byzondere huishoudelyke belangens van ieder der Gewesten, ik zwyge der afzonderlyke Steden en Plaatsen, naar vereisch te oordeelen, aangezien de byzondere huishoudelyke belangens der Gewesten zeer van elkanderen verschillen, door de onderscheiden ligging, gronden, uitgebreidheid en behoeften der Gewesten, waar over dus alleen een gegrond oordeel kan geveld worden door zulken, die tot ieder dier Gewesten behooren, en dier zaaken kundig zyn; maar wanneer in eene Vergadering, uit alle de deelen der Republicq zamengesteld, de Representanten cum plena hoofd voor hoofd over de byzondere huishoudelyke belangens van ieder der Gewesten zullen stemmen, en by de meerderheid beslissen, hoe ongelukkig en verkeerd zoude zodanig Decreet kunnen zyn!

Wel is waar, dat men heeft gezegt, dat, wanneer onderscheiden Volken in zommige poincten hunne belangens afstaan en overgeven aan één Oppermagtig Bestuur, maar in zommige poincten ieder zyne eigene aan zig behoudt, zulks eene nieuwe Fœderatie zoude zyn, want dat dan zoude moeten bepaald worden, waar in die Volken één zullen zyn, en waar in niet; maar, zegt men, de Republicq moet één zyn, en bygevolg mag deeze Fœderatie niet bestaan: — Maar, burgers Representanten! vergun my hier op wat onderscheidelyk te antwoorden; ik remarqueer 1°. dat als men dit argument maakt, men het woord *Foederatie* in een geheel andere zin neemt, als men 'er tot hier toe aan gehecht heeft; — men heeft tot hier toe door *Foederatie* of het *Foederalismus* verstaan, dat ieder der zeven onderscheide Gewesten der Republicq in de algemeene belangens van dezelve was Souverain, welke zeven Souverainen door hunne Afgevaardigden tot de Staaten Generaal niet de *byzondere huishoudelyke* belangens van ieder dier zeven Gewesten, maar alleen de *algemeene* belangens der geheele Republicq lieten uitvoeren; dit zevenhoofdig Bestuur maakte uit het *foederalismus*: — maar wanneer nu de algemeene belangens der Republicq aan één oppermagtig Bestuur worden toebetrouwd, dan volgt van zelf, dat juist het tegengestelde, van het geen te voren plaats had, word daar gesteld, en dit dierhalven in die zin als het voorgaand Bestuur geene *foederatie* kan genoemd worden, want een zevenhoofdig Bestuur een *foederatie* te noemen, en een eenig oppermachtig Bestuur ook eene *foederatie* te noemen, kan in dezelve zin en betekenis geen plaats hebben; hier uit blykt dus, dat, wanneer men dit argument maakt, men het woord *foederatie* in een geheel andere zin neemt, als men 'er tot hier toe aan gehecht heeft; maar 2°. eens veronderstelt zynde, dat het waar was, dat, wanneer onderscheide Volken de belangens, die hun allen te zamen aangaan, aan één Oppermagtig Bestuur opdraagen, maar dat ieder dier Volken zyne byzondere huishoudelyke belangens aan zig behoud, zulks eene Fœderatie was, zoude dan daarom, enkel om de naam van Fœderatie, al was de zaak goed en heilzaam, zulks geen plaats moogen hebben? ik voor my zoude denken, dat de reden van goed- of afkeuring, die enkel uit den naam ontleend word, ten hoogsten [illegible], ja bespottelyk is; en dat in tegendeel, zal men een verstandig en redelyk oordeel over eene zaak vellen, men de zaak zelve behoort te onderzoeken, of ze goed en heilzaam zy, ja, dan neen: — ik voeg 'er by 3e. dat, naar myn inzien, men zig geweldig bedriegt, als men stelt, dat, wanneer eenige Volken hunne algemeene belangens aan een Oppermagtig Bestuur opdraagen, en hunne byzondere belangens, mits niet strydende tegen het algemeen belang, by uitzondering aan zig behouden, zy als dan zouden contracteeren over hunne byzondere belangens; neen, zy contracteeren, als dan alleen over hunne algemeene belangens, en door de uitzondering blyven de byzondere belangens, die niet strydig zyn tegen het algemeen belang, buiten het contract, en is dat zo, dan volgt van zelf, dat over die zaaken, welke die Volken niet gemeen maaken, maar welke ieder in den zynen aan zig behoudt, niet kan gezegt worden tusschen hun een foedus, contract of pactum te zyn aangegaan, maar dat zulks alleen kan gezegt worden ten opzigte van de gemeenmaaking van dat geene, waar omtrend zy onderling met elkanderen overeenkomen en contracteeren; en de Uniteit of Eenheid, welke daaruit ontstaat, kan niet dan door eene onderlinge overeenkomst door een contract of foedus worden daargesteld: — ik voeg 'er by 4. dat, al stelt men eene volstrekte Uniteit, men dan, naar myn inzien, stelt eene foederatie; hoe toch zal die Uniteit worden daargesteld? behoort daar niet toe, dat onderscheide Volken met elkanderen overeenkomen, dat zy met elkanderen in alles een één en onverdeelbaar Volk zullen uitmaaken, en één Oppermagtig Bestuur zullen hebben; maar is dit in de daad niet een contract, een foedus of verbond! immers of eenige Volken zig in zommige zaaken alleen vereenigen, of dat eenige Volken zig volstrektelyk in alles vereenigen, berust beide op een contract of foedus, en het eene verschilt van het andere daarin, dat het eerstgemelde is eene societas particularis, en het andere eene societas universalis; en het heugt my, dat ik in onze Commissie door een myner waardige Mede-Leden heb hooren zeggen, de Constitutie is niet anders dan een *Contract Social*, het welk is een zamenvoeging van den algemeenen wil des Volks, waar door tot die algemeene wil gebragt moeten worden alle zulke rechten, als tot welzyn des Volks kunnen dienen: — zo men nu niet met woorden wil speelen, en hetzelve woord van foederatie of foederalismus in onderscheide betekenissen neemen, dan zal, naar myn inzien, het voormaalig zevenhoofdig Bestuur over de algemeene belangens der Republiek moeten genoemd worden *foederalismus*, en het daar tegen overstaande één eenig Oppermachtig Bestuur over de algemeene belangens de naam van *Unisme* of *Uniteit* of *Eenheid* moeten draagen: — maar gelyk het *foederalismus* onder het voorig Bestuur alleen betrof de *algemeene* belangens der Republiek, en niet de *byzondere huishoudelyke* belangens van ieder der Ge-

Gewesten, zo behoort ook het *Unisme* of *de Unitiet* bepaald te zyn tot de *algemeene* belangers, en ieder der onderscheide Gewes en hunne *byzondere huishoudelyke* belangens aan zig te behouden: zonder dat zouden de onderscheide Gewesten by de Constitutie onberekenbaar veel verliezen, en onderworpen worden in alles aan dat Oppermagtig Bestuur, het welk in he volstrekte en willekeurigste Despotismus zoude kunnen ontaarden, en dus zouden de onderscheide Gewesten in veel erger staat geraaken, dan zy waaren onder het voorig Bestuur, want toen waaren zy in hunne byzondere huishoudelyke belangens volstrekt onafhankelyk van elkander, en elk was Meester in het zyne.

(*Het vervolg van dit Advys in ons volgend Nummer.*)

B Y L A A G E N.

Het volgende Request is ons verzogt, in zyn geheel te plaatzen, (*zie Dagr. No. 262. p. 742. Col. 2.*)

Aan de Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Misschien zal het Uliedenbevreemden, dat de Ondergeteekende, staande het tot morgen in advis houden van het Rapport, door uwe Commissie, in zyne zaak den 15 November uitgebragt, zig middelerwyl by Requeste tot Ulieden vervoegt.

Maar, Burgers Representanten! het zy den Ondergeteekende geoorloofd, de onlangs door den Burger Representant *van Castrop* gebezigde Spreuke, audi et alteram partem, of hoor en wederhoor, te herinneren.

Het sta hem vry aan Uwlieden bekend te maken, dat de Commissie, door Ulieden tot onderzoek in zyne zaak gedecerneerd, den Ondergetekende nimmer gelegenheid gegeeven heeft, tot verdediging der beschuldigingen, welke tegens hem mogten zyn ing bragt geworden, dat die alle, voor den ondergeteekende, als een allerdiepst geheim zyn bewaard geworden, welke moeite hy ook heeft aangewend, om die Beschuldigingen te kennen; Iets, waar van sommige Leden uit uwe Vergadering, ter gelegenheid, dat de Commissie hun eerste Rapport omtrent zyne zaak uitbragten, zig zeer juist en billyk hebben uitgelaten: Redenen, waarom de Ondergetekende zig tot Ulieden wend, en van Uwe bekende Regtvaardigheid verwagt, dat, daar zelfs geen misdadiger immer gevonnisd word, zonder dat hy zyne misdaad kend en dat dezelve is beweezen, Gylieden aan hem Ondergeteekende alle die stukken, waar in accusatien of denonciatien, tegens hem leggen opgesloten, ter zyner Justificatie ter hand stelle; —— Verders verzoekende, dat, daar de Generaal *Daendels* eenen tyd van vyf à zes weeken doorgebragt heeft, om aan de Commissie dat geene te doen toe komen, het welk door hun heden van hem was gerequireerd, hem een gelyke tyd worde vergund, om zig te verdedigen tegens alles wat men hem ten onregte mogte aangetygd hebben, en dat inmiddels zyne zaak zo lang in Advys gehouden moge worden.

't Welk doende,

's Hagen den 21 Nov.
1796.

B. T, DE ROOK.

Beknopt Extract van de Zitting van Dingsdag den 29 November 1796.

Na de resumtie der Notulen werd dadelyk in deliberatie gebragt het gewigtig poinct, of namelyk het ingeleverd Plan van Constitutie over het geheel, een poinct van deliberatie zoude uitmaken.

De President hieromtrend een preadvys uitgebragt hebbende, reclameerden onderscheiden Leden den letter van het 108ste Articul van het Reglement, en dat, ingevolge van dien, de omvrage zoude geschieden zonder restrictie. Na onderscheidene discussien hier omtrend, en na dat de Representanten *Hahn*, *Schimmelpenninck* en *van de Kasteele*, concept decreeten hadden geproduceerd, welken door anderen werden gedebatteerd, deed de President omvrage, ingevolge het 108ste Articul van het Reglement; dan, eenige Leden hunne stem met restrictien en bepalingen uitbrengende, wierd door de Burgers *Reyns*, *Gevers*, en anderen, gereclameerd, dat de Leden zouden worden geconstringeerd, om bloot elyk met *Ja* of *Neen* hunne stemmen uit te brengen, en dat het tot dus verre geinstitueerd appèl nominal *de novo* zoude worden herhaald. Dit gaf aanleiding tot zeer hevige debatten en discussien. De toehoorders op de tribunes applaudisseerden op de Advyzen van eenige Leden; de President riep zo deze, als de Vergadering, in naam des Vaderlands, tot orde. De verwarring vermeerderde zich van oogenblik tot oogenblik zodanig, dat de President opstond, zich dekte; en de Zitting wilde scheyden; dan, de kalmte allengskens hersteld zynde, werd door den President op nieuws, appel nominal geinstitueerd, met verzoek dat de Representanten zich voor of tegen de aanneeming alleen slegts met Ja, of Neen zouden verklaaren. En dus werd, onder een diepe stilte, met 66 tegen 52 Stemmen gedecreteerd, dat het ontwerp der Constitutie, zoo als het legt, over het geheel, tot een grondslag van deliberatie zal worden aangenoomen.

Gevers stelt daar op voor, om de Propositie van den Burger *Schimmelpenninck* over de één en ondeelbaarheid der Republiek, den 21ste July in advys gehouden, hoe eerder zoo beter aan de orde van den dag te stellen.

Hier op werd de Vergadering geadjourneerd tot morgen ochtend ten 11 uuren.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

EXTRA-DAGVERHAAL

DER HANDELINGEN VAN DE

NATIONAALE VERGADERING

REPRESENTEERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND.

N°. 268. *Woensdag den 30 November 1796. Het tweede Jaar der Bataafsche Vryheid.*

NATIONAALE VERGADERING.

VERVOLG *der Zitting van Dingsdag den 22 November* 1796.

Voorzitter: A. G. VERSTER.

Vervolg van het Advys van den Burger Representant *Farret*.

Men heeft ook nog geregt, dat de magt, welke by het Plan van Constitutie aan de Departementen gelaaten word, niet is eene *ontleende*, maar eene *oorspronkelyke* magt, en zig ten dien einde beroepen op Art. 404. en 775: in dat 404. Art. word geregt „ elk Departementaal Bestuur behoud het recht, om *binnen het zelve* zodanige lasten en impositiën te heffen, daar over zodaanige Ordonnantien te maaken en te doen uitvoeren, en daar over zodanige judicatuure vast te stellen, als het zelve zal nodig oordeelen; mits niet stryende tegens eenige bepaling, by de acte van Constitutie gemaakt." Gy bemerkt dus, Burgers Representanten! dat dit Art. niet raakt de *algemeene* belangens, het betreft alleen zulke lasten en impositien, als het Departementaal Bestuur *binnen het Departement* nodig oordeelt te moeten heffen, en dat nog wel zeer gerestringeert, zodaanige lasten en impositien moogen niet stryden tegens eenige bepaling by de acte van Constitutie gemaakt — maar zou het Departementaal Bestuur, het welk *oorspronkelyk* dat recht in zig zelf heeft, dat recht ook al moeten overgeven aan dat eene Oppermagtig Bestuur, en dan, wanneer het Departement nodig oordeelde Lasten én Impositien binnen dat Departement te heffen, daartoe verlof moeten verzoeken van dat Oppermatig Bestuur, en alzo het recht daar toe van dat Oppermagtig Bestuur te *ontleenen*: maar zo dit doorgaat, dan herhaale ik, het geen ik te vooren zeide, dat de onderscheide Departementen, ja zelfs de Steden en Plaatsen by de Constitutie onbetekenbaar veel zullen verliezen, want onder het voorig Bestuur hadden niet alleen de Gewesten, maar ook de Steden en Plaatsen volkome vryheid, om binnen hun District Lasten en Impositien te heffen; zo heeft Amsterdam na de Revolutie van het jaar 1787 het Brandspuit-Emmer- Straat- en Lantaarn geld voor 25 jaaren verhoogd op haar oorspronkelyk gezag, zonder daar toe eenige qualificatie of permissie van de Staaten van Holland te vraagen; edog, zo ik de zaak wel begryp, zoude zulks alzo in het vervolg niet mogen geschieden, maar daar toe nodig zyn vooraf gaande permissie of qualificatie van dat Oppermagtig Bestuur, en dus niet uit krachte van een *oorspronkelyk* recht, maar uit krachte van een van dat Oppermagtig Bestuur *ontleend* recht zulks moeten geschieden; maar dan volgt van zelf, dat de *oorspronkelyke* Vryheid der Departementen en der Steden en Plaatsen in zulke huishoudelyke zaaken is vernietigd, en zy dus ten dien opzigte by de Constitutie zeer veel zouden verliesen; en daar en boven zouden zy in zulke huiselyke zaaken volmaakt afhankelyk zyn van dat Oppermagtig Bestuur; en welke gevolgen zouden daar uit kunnen ontstaan, indien dat Oppermagtig Bestuur de zaak eens anders begreep, dan het Departementaal of Gemeentens-Bestuur; laten wy eens veronderstellen, dat Amsterdam tot de voormelde verhooging van het Brandspuit- Emmer- Straat en Lantaarn-geld het recht had moeten ontleenen van de Staaten van Holland, en dat de Staaten van Holland dit geweigerd hadden, wat zoude dan het gevolg zyn geweest? Dit, dat Amsterdam buiten staat zoude zyn geraakt, om haare Brandspuiten en Brand-emmers, mitsgaders Straaten en Lantaarnen behoorlyk te onderhouden, waar van importante nadeelen en elenden het gevolg zouden kunnen zyn: — Neen, Burgers Representanten! gelyk ieder individu best de behoeftens van zyn eige huisgezin kent, en beter dan iemand anders weet, welke middelen hy moet te werk stellen, om daar in te voorzien, en het recht daar toe in zich zelven heeft, en dus dat van de Maatschappy niet behoeft te *ontleenen*, zo heeft ook ieder Stad of Plaats, en ieder Departement beter dan andere kennis van zyne huishoudelyke behoeftens, en is beter dan

dan andere in staat de middelen tot vervulling dier behoeftens daar te stellen; en het zoude de dwaasheid zelve zyn, het recht daar toe weg te geven; en aan een Oppermagtig Bestuur op te draagen, en dan van dat Oppermagtig Bestuur het recht daar toe te *ontleenen*: Deeze huishoudelyke belangens hebben geene betrekking tot het algemeen Bestuur, maar, gelyk het 404 Art. zegt, het zyn lasten en impositien *binnen het Departement*; alleen behoort 'er gezorgt te worden, gelyk 'er ook in het slot van dat Art. is gezorgt, dat die lasten en impositien niet stryden tegens eenige bepalinge, by de Acte van Constitutie gemaakt; maar voor het overige behoort de *oorspronkelyke* magt tot het heffen van lasten en impositien binnen het Departement aan het Departementaal Bestuur gelaaten te worden, zo men den staat der Departementen niet erger wil maaken, dan dezelve onder het vorig Bestuur geweest zyn: ——— Wat nu belangt het 775 Art. dus luidende: „ Ook zullen de Departementen de Rechten, die aan dezelve by de Acte van Constitutie zyn gereserveert, niet kunnen verliezen, dan met hunne vrye toestemming." Ik zie niet, dat daar in iets is, dat onrechtvaardig of onbillyk is; integendeel komt het my voor dat het het schreeuwendste onrecht zoude zyn, dat iemand zonder zyne toestemming zoude kunnen verliezen die rechten, welke uitdrukkelyk by het aangegaane contract aan hem zyn gereserveert: Ondertusschen, daar men dit Art. bestreeden heeft, moet ik zeggen, ten uitersten beducht te zyn, dat het oppermagtig Bestuur de Rechten, die aan de Departementen by de Acte van Constitutie zyn gereserveert, hun zoude kunnen ontneemen zonder derzelver toestemming, en daarom houde ik dit Art. volstrekt nodig in de Constitutie, ten einde voortekoomen, dat dat oppermagtig Bestuur aan de Departementen hunne Rechten ontneeme, en alzo ontaarde in het willekeurigste en drukkendste Despotisme.

En wat aangaat de Statuuten, Reglementen en Ordonnantiën, welke het Departementaal Bestuur nodig oordeelt tot eene richtige beheering en bestuuring zyner Departementaale huishouding, waar van het maaken by Art. 579 aan het Departementaal Bestuur is toegekend; Ik heb daaromtrend in onze Commissie ook al hooren allegeeren, dat het Departementaal Bestuur zoude verplicht zyn, om op zodanige Statuuten, Reglementen en Ordonnantiën de sanctie van het Oppermagtig Bestuur te vraagen: ik bevreemde my ten hoogsten over deeze sustenue, en om het ongerymde daar van (immers naar myn inzien) in het oog te doen loopen, vroeg ik of dan Amsterdam, wanneer het uit hoofde, dat de 30 April of de algemeene Verhuis-dag, wanneer 'er May-avonds-Vierschaar gehouden word, op een Saturdag, Zondag of Maandag kwam, eene Ordonnantie maakte, by welke die May-avonds-Vierschaar op eene andere dag word bepaald (gelyk dit in zodanig geval altyd geschied) of, zeg ik, Amsterdam daar toe nodig zoude hebben de sanctie van dat oppermagtig Bestuur: insgelyks, wanneer Amsterdam eene waarschouwinge liet doen, by welke verboden word, op oude jaars avond te schieten en vuurwerken af te steeken, of Amsterdam daar toe ook nodig had de sanctie van dat oppermagtig Bestuur? het antwoord, dat ik op deeze vraagen meende te moeten verwachten, geloof ik, Burgers Representanten! dat Gylieden van zelve begrypt, ontkennende te zyn; maar het viel geheel tegen myne verwachting uit, men beantwoorde myne vraagen met *ja*, en dus begreep men, dat Amsterdam, om met effect de May avonds-Vierschaar te verzetten, en het schieten en afsteeken van Vuurwerken op oude jaars avond te verbieden, nodig had de sanctie van het oppermagtig Bestuur: Myne bevreemding hier over was zeer groot, dan ik zeg 'er niets meer van, en laat het liever aan het oordeel van andere over, welke waarde men aan zodaanige Sustenue behoort te hechten.

Vergun my, Burgers Representanten! nu nog iets te zeggen aangaande het poinct van Finantie, men heeft dit voorgedraagen als de eenige bron van tweedracht en scheuring onder de respective Gewesten; maar ik merk daar omtrent aan, 1°. dat by de overziening der quotaas, die in 1792 zyn bepaald, Holland althans niet geklaagd heeft, te veel bezwaard te zyn, maar, gelyk reeds door een ander is aangemerkt, gezegt heeft, nog wel iets te kunnen lyden; en 2°. dat de bron van tweedracht en scheuring tusschen de respective Gewesten, zo dezelve in de Finantie gelegen is, het geen ik wel heb hooren allegeeren, maar niet bewyzen, dezelve echter niet alleen aan de Finantie te wyten is, maar ook ligt in de oneindige twisten over de vermeerdering van de Land- en Zeemagt: ——— men heeft wyders, om de billykheid van de amalgame of vermenging der oude schulden te bewyzen, zeer uitvoerig aangetoond de van tyd tot tyd vermeerderde schulden van Holland, en gezegt, dat die eeniglyk ontsprooten uit het geen Holland zo tot het fundeeren als conserveeren der Republicq had besteed; dit is ook geällegeerd, maar niet beweezen, en de Representant *Luyken* heeft aangemerkt, dat, volgens zyne informatie, dat geen, dat Holland voor de Oost-Indische Compagnie had genegotieerd, een vyfde deel van de schuld van Holland beliep; en dat onder Hollands schulden ook begeepen waaren de verbaazende kosten, buiten weeten zelf der andere Provincien besteed, om *Willem den IIIden* op den Engelschen Throon te stellen; ook heeft den Representant *Vitringa* in zyn onlangs uitgegeevene Advisen gezegd, dat daar onder ook behoorde de aankoop van de Heerlykheid van Vianen in 1725 voor *f* 890,200 :- waar uit dus blykt, hoe veel men op de schulden van Holland zoude kunnen rabatteeren, dat althans zeker niet tot het fundeeren en conserveeren der Republicq is besteed; maar boven dien, het zy daar meede zo het wil, dan vraag ik nog, is het genoeg, dat Holland uitgaaven doe voor de Republicq, met dat effect, dat Holland de andere Provincien kan verplichten, om ieder naar rato van zyn quote daar in te draagen? ik meen van neen, want zo het tegendeel waar was, dan zoude Holland de dispositie hebben over de kassen der andere Gewesten,

zo,

zonder dat 'er nodig was het consent der andere Gewesten; het komt my derhalven voor, dat, voor zo verre Holland uitgaven gedaan heeft voor de Republicq met consent der overige Provinciën, daar omtrent liquidatie behoort plaats te hebben; maar dat, voor zo verre die uitgaven gedaan zyn zonder consent der andere Provinciën, Holland geen recht heeft eenige restitutie te vorderen: ik voeg 'er by, dat Holland in den Spaanschen Oorlog de gemeenmaaking van finantieele middelen met de andere geëxponeerde en ongelukkige Landgenooten vermydede; een maatregel, welken WAGENAAR *ten hoogsten verstandig* verklaart; maar is dat zo, dan zouden de Gewesten *zeer onverstandig* handelen, by aldien zy toestemden in de amalgame of vermenging van alle oude schulden, daar die van Holland zo verbaazend groot zyn: men zegt wel, de amalguame of vermenging der schulden raakt niet het Capitaal, wy willen alleen een amalguame van jaarlyksch inkomen hebben daargesteld, zo dat, het geen de een te kort komt in zyne uitgaven, kan gevonden worden uit het geen een ander overhoudt; maar 1. dit behoort niet te geschieden, dan met de vrye toestemming van de geenen die overhouden; 2. zy, die overhouden, handelen met opzigt op hunne Crediteuren in zo verre niet met de beste trouw, want het spreekt van zelve, dat de hypothequen, welke de crediteuren van zodaanige Gewesten hebben, daardoor minder waardig worden; 3. door zodaanige handelwyze worden die Gewesten buiten staat gesteld, om hun overschot te besteden tot aflossing van hunne schuld; maar men zal mogelyk tegen my zeggen, denkt gy wel, dat gy een Hollander zyt, en dat gy met zulke redeneringen dat Gewest in deszelfs verlegenheid niet helpt nog verligt! ik antwoorde: het is zo, ik ben een Hollander, ik heb ook, zedert het jaar 1787, 18 pct. van myne bezittingen moeten opbrengen, maar met dat al kan ik niet onrechtvaardig zyn, en andere Gewesten zonder hunne toestemming, het hunne ontneemen; ik zoude daar door één der eerste plichten van den mensch en burger overtreeden; *doe aan eenen anderen niet, het geen gy niet wilt, dat aan u geschiede*: byaldien alle de Gewesten zonder schulden waren, ja dan zoude de amalguame of vermenging van inkomsten my aanneemlyk voorkomen, dan zoude het principe van Gelykheid vorderen, dat ook daar in éénheid plaats had; maar daar alle de Gewesten met schulden bezwaart zyn, en de schulden van het eene merkelyk meerder zyn, dan van het andere, zoude het de hoogste Ongelykheid zyn, indien men, het zy in Capitaal, het zy in inkomsten eene amalguame of vermenging wilde invoeren; ik zeg, dit zoude Ongelykheid zyn, want de Gewesten, die de meeste schulden hebben, zouden daar by winnen, en de Gewesten, die de minste schulden hebben, daar by lyden, de eene zoude dus versseren in de termen lucri captandi, en de andere damni vitandi; en deeze twee zaaken zyn tegengestelde zaken, en staan dus niet gelyk; en *ten anderen*, ik sta hier niet als een Hollander, maar als een Representant van het geheele Volk van Nederland, en myn plicht vordert derhalven van my, om myne betrekking tot Holland daar te laten, en te oordeelen naar recht en billykheid: en *laatstelyk* kan men verwachten, dat een amalguame aan de minst bezwaarde Gewesten welgevallig zal zyn, daar zy verbaazend door dezelve zouden gedrukt worden, vooral in zulke Gewesten, die, of in voorige, of in de jongstgevoerden Oorlog zo ontzettend veel geleeden hebben, gelyk de Representant *Vos*, met betrekking tot den Spaanschen Oorlog heeft aangetoond, en met betrekking tot den jongstgevoerden Oorlog, de Representant *Krieger*, ten opzigte van Staats Braband, en de Representant *Vitringa*, ten opzigte van Gelderland, ons de aandoenlykste tafreelen hebben afgemaald: voor het overige, Burgers Representanten! heb ik te weinig kennis van het finantieele, om 'er meer van te zeggen; trouwens, het geen door de Representanten *Luyken*, *Vitringa*, *Vos* en *de Mist* is gezegt, is zo voldoende, dat ik my gerustelyk daar toe kan refereeren.

Ziet daar, het geene ik oordeelde, dat ik als Representant, en byzonder als een Mede-Lid der Commissie tot het ontwerpen van een Plan van Constitutie, Ulieden moest voordragen; heb ik in het een of ander verkeerd geoordeelt, dan kan ik Ulieden verzekeren, dat ik ter goeder trouwe, en met een hart, vervult met waare Vaderlandsliefde, heb gedwaalt; myn besluit is, dat deeze Vergadering het uitgebragte Plan van Constitutie, over het geheel genoomen, behoore te leggen tot een grondslag haarer deliberatien; — en wanneer dit besluit zal genomen zyn, dat wy dan, waarde Ambtgenooten! in de tegenwoordigheid van God, aan wien wy eenmaal niet slegts van onze daaden, maar ook van derzelver bedoelingen rekenschap zullen moeten geven, werkzaam zyn, en, met verzaaking van alle andere inzigten, alleen het waar belang en welzyn van Nederlands Volk bedoelen! de Algenoegzaame God! wien wy, by den aanvang van elke onzer Vergaderingen, bidden, dat Zyne Wysheid en Liefde ons bestuuren in de getrouwe volvoering van onzen plicht, tot bevordering van het heil onzes Vaderlands en onzer natuurgenooten, zegene onze pogingen, doe het ons wel gelukken, en geeve, dat onze besluiten uitloopen tot eer van Zynen Grooten Naam, tot duurzaam heil van het Algemeen; en tot onzer aller Zielen Zaligheid! dat zy zo!

Verhees zegt:

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het zal mogelyk nutteloos zyn, dat ik op dit gewigtig onderwerp het woord gevraagd heb, om dat reeds zoo veel geleerde en kundige mannen hunne advisen, met zoo veel welspreekendheid, in het midden dezer Vergadering hebben gebragt; maar daar het de pligt is van een Representant van het Volk van Nederland, om zyne bedenkingen op dit zoo zwaarwigtig stuk in het midden dezer Vergadering te brengen.

Ik zal u, Burgers Representanten! met geene lange voorreeden ophouden; maar, om geen tyd te verliezen, ter

ter zaake overgaan.

In het zoo doorwerkt en uitmuntend advies, door den Burger Representant *van de Kasteele* in het midden dezer Vergadering gebragt, waarin onder anderen ook in substantie gezegt wordt: dat de Finantie de ziel is van den Staat, en dikwils de oorzaak van twist en scheuringen, en dat het amalgameeren of in éénsmelten der oude schulden, en het daarstellen van algemeene belastingen over het geheele Volk van Nederland, by het daarstellen der Constitutie, tot een grondslag behoorde te worden gelegt.

Verscheiden bekwaame Redenaars, die na dien uitmuntenden Staatsman, hunne adviesen hebben voorgedraagen, hebben dat voetspoor gevolgt, anderen integendeel hebben deze zaak uit een geheel ander daglicht beschouwt.

De pligt eischt van my alhier eene rondborstige Verklaaring, dat ik tot nog toe van de noodzaakelykheid, nog veel minder van de rechtvaardigheid, om de oude schulden in één te smelten, en algemeen te maken overtuigd ben.

Betreffende de groote schulden van de Provincie van Holland, dat die voornamelyk voortgesproten zyn, uit het verschot voor andere Provincien tot behoud van het Vaderland.

Echter is het zeker, dat de Provincie van Holland, niets voor Bataafsch Braband heeft betaald; maar integendeel by het invoeren der gemeene middelen doorgedrongen, tegen de zes andere Provincien uit Hun Hoog Mogende Vergadering, die destyds van oordeel waren, dat dezelfde middelen, in de Meyery van 's Bosch moesten worden geintroduceert, naar de Brabandsche Lyst in de Generaliteit s Landen, dan dat de Provincie van Holland zich daar mede niet heeft willen conformeeren, waar van het gevolg is geweest, dat die Landstreek verre boven haare vermogen is bezwaart, en zeedert dat dezelve onder het gebied van Hun Hoog Mog. is geweest, meer dan ƒ 285,719,84 - o - o in evenredigheid in de Lasten heeft moeten dragen als de Provincie van Gelderland.

Men moet thans niet opmerken, hoe veel dat Gewest tot nog toe in de lasten heeft moeten dragen, zo als ik uit het advies van den uitmuntenden Staatsman, den Burger Representant *van de Kasteele* heb opgemerkt, die de Inkomsten van Bataafsch Braband aan gros stelt op ƒ 1,060,000 - o - o maar het niet in evenredigheid van de Provincie Gelderland had behooren op te brengen.

Ik zal kortelyk tragten aan te toonen, dat Bataafsch Braband op geen gronden van gelykheid, of rechtvaardigheid, in het gemeen maken der oude schulden, kan worden getrokken; maar dat integendeel, dit zoo zeer gefoltert Gewest behoorde verligt te worden. —

Burgers Representanten! de Burger Representant *Krieger*, die voor my gesprooken heeft, heeft den algemeenen en minvermogenden staat der Ingezeetenen van de Meyerye, het welk het grootste gedeelte van Bataafsch Braband is, naar waarheid uit de gedrukte memorie van algemeene bezwaaren, die in den Jaare 1786, aan den Raad van Staaten is overgegeven, en in een ieders handen is, aan Ulieden voor oogen gesteld, waarin ten alderklaarsten wordt aangetoond, dat de minvermogende en armmoedige staat *daar van daan komt*, dat de Ingezeetenen boven hun vermogen met Lasten zyn bezwaard, het welk ik uit de beide Verpondingen in gemeene middelen kortelyk zal laten volgen.

Eer de Meyery onder het gebied van Hun Hoog Mog. was gebragt, betaalde dezelve alleen maar, in de groote en kleine beeden van de Landeryen ƒ 55,588 - 18 - 10

Aan Extraordinaire beede by middel van consumtie . . . - 50,000 - o - o

ƒ 105,588 - 18 - 10

En dit waren de eenige en oorspronkelyke Lasten.

Wel is waar, dat, na het overgaan der Stad 's Bosch 1629, de Meyerye, behalven de beeden aan de Spaansche zyde, voor contributie aan dezen Staat zyn betaalt geworden de zomma van ƒ164,518 - o - o, tot aan de Munstersche Vrede 1648, en van die tyd tot 1654, wanneer de Meyerye door de *Chambre Mipartie* aan Hun Hoog Mog. is toegekend, betaalde de Meyerye, behalven de Beeden tot ƒ 50,000 - o - o, voor Redemptie van Verponding der Gemeene Middelen ƒ 220,999 - o - o.

Indien men op die irreguliere tyden reguard geeve, ziet men daar zeer klaar uit, dat zy in die tyden, aan beide de oorlogende partyen in verre naar zoo veel niet heeft opgebragt, en belast was, dan na dat dezelve geheel onder het gebied van dezen Staat was gekomen; en diensvolgens door de heffingen der Lasten, boven haar vermogen, wel degelyk is overschat, zoo als blykt uit de Remonstrantie Doleantien, wegens de Meyerye gedaan, in de jaaren 1662, 1678 en 1716, en inzonderheid in de deductie door de Stad 's Bosch, over het stuk der Lasten in den jaare 1654, 1657 en 1699 aan Hun Hoog Mogenden overgegeeven; hier blykt verder uit de menigvuldige Adresfen, in den jaare 1723 aan de *Gecommitteerden van den Raad van Staaten, tot onderzoek van den staat der Meyerye binnen 's Bosch*, en zedert van tyd tot tyd, door verscheide Adresfen en Berigten daar over tot aan dezen tyd, en inzonderheid in den jaare 1785 agtervolgt, welke te zamen een geheel Volumen bevatten.

Burgers Representanten, tot het bezwaar der beede overgaande, moet men opmerken, dat de beeden in alle de Vereenigde Provincien, by het invoeren der Verpondingen hebben opgehouden; zulks had mede in de Meyerye van den Bosch behooren te geschieden, en is het niet ongelooflyk, dat de Renten of Intresfen op de Capitaalen der Beeden, in die confuse tyden opgenoomen, tegens 6, 7 en 8 pro Cento, hoe wel ten Comptoiren der Beeden gereduceerd, tegens 3 pro Cento nog ten vollen moeten worden betaald; gelyk al mede de genegotieerde Lyfrenten, hoe wel dezelve meer dan 1½ Eeuw zyn verstorven, zonder dan nog melding te maken van een augmentatie der beeden over de Stad en Meyerye, ter summa van ƒ 15,123 - 16 - 9, in dien zelven tyd bepaald en toegestaan, tot afbetaaling der toenmaalige

ag-

agterstallige Renten, welken met de afbetaaling van dien, dan ook geheel en al had behoren op te houden; terwyl weder uit de overbetaalde Intressen, zoo wegens de reductie, als het versterf der Renten, hadden konnen voldaan, en de geheele Beeden alzoo afgelost en vernietigt zyn: te meer, alzoo men bemerkt, zoo als in de Deductie van 1667 is aangetoond, dat in dien tyd door de Stad en Meyerye reeds was over betaald eene somma van . . . . ƒ 500,000 - 0 - 0
en nu zedert ruim 125 Jaaren ƒ 6,322,876 - 0 - 0

ƒ6,822,876 - 0 - 0

Opzigtens de Verponding, welke in de schraale Meyerye hoger is aangeslagen, dan in de vette Kleigronden van Holland en Gelderland, zal men moeten aanmerken, dat ten tyde van het fixeeren van dezelven, de Inkomsten der Landeryen in de Meyerye op omtrend 6 tonnen Gouds geschat wierden, en dat men daar uit niet had konnen vinden het geene de Meyerye voorheen aan den Staat had moeten opbrengen; waarom men dan had goet gevonden, de Inkomsten met vier tonnen schats te verhogen, en de Lasten van twee tot op vyf Gulden van ieder Morgen te stellen. Uit de bezaaide Landen had egter de Verponding *tot twee tonnen schats* niet kunnen gevonden worden, en daarom had men onder dien last moeten aanslaan de schraale Hooy en Wey Landen; wanneer men daar uit de bepaalde somma als nog niet konde vinden, heeft men als doen eindelyk de bezaaide Landen merkelyk hoger, dan dezelve by den Raad van Staaten waren aangeslagen, moeten belasten. By voorbeeld, het Dorp Bergeyk moest ontrend de helft der Inkomsten van de Landeryen, en Gestel by Eyndhoven ⅔ van de Inkomsten aan Verponding betaalen. Indien de Verponding in de Meyerye als in de meeste Vereenigde Gewesten, en inzonderheid als in het ryk van Nymegen, wiens grond met den aart der magere Meyerye het naaste overéénkomt, was gesteld geweest, zoude de Meyerye maar half zoo veel Verponding hebben behoeven te betaalen, en zulks zoude met de voorwaarde, waarop de Stad en Meyerye is overgegeven, welke inhielt, *dat men de Inwoonders in alle zagtheid, en zo als die der Vereenigde Provincien zou den behandelen*, wel meest overéén gekomen zyn.

Ik zal hier kortelyk opmerken, dat in het Ryk van Nymegen, ieder Morgen Lands, op ontrend ƒ1 - 15 - 0 in de Verponding is aangeslagen, daar het Dorp Oirschot in de Meyerye, van alle bevaarbaare Rivieren afgeleegen, ƒ6 - 7 - 4, per Morgen, in de Verponding is aangeslagen; als mede, dat onderscheide Dorpen in Holland ongelyk minder met Verpondingen waren belast, dan by voorbeeld Engelen ƒ3 - 0 - 0 van de Morgen. Alphen, by Leyden, ƒ2 - 16 - 8, Soetermeer ƒ4 - 10 - 0, Voorschoten ƒ4 - 14 - 0, Wassenaar ƒ3 - 5 - 0, Amstelveen ƒ3 - 6 - 8, Bloemendaal, by Gouda ƒ3 - 5 - 0, daar nogthans die Landen veel hoger in prys, en derzelver Inkomsten meer dan eens zoo veel konden worden gerekend.

Hier uit blykt, dat de Meyerye de Verponding meer dan dubbel heeft moeten opbrengen tegens het Ryk van Nymegen, en verscheiden Dorpen in Holland. Dog ik zal he maar op ⅓ bepaalen, het welk jaarlyks heeft bedragen ƒ68,613 - 13 - 4, en nu zederd den jaare 1667, ƒ8,556,608 - 0 - 0.

Tot de Gemeene Middelen overgaande, moet ik opmerken, dat de Gemeene Middelen niet geïntroduceerd zyn, naar de situatie, handel en vertier, en verderen toestand van Braband in het generaal, en van de Meyerye in het byzonder, maar naar de situatie, handel en vertier, en verdere toestand van de Provincie van Holland, en dus op den Hollandschen voet, waar uit het groot bezwaar en nadeel natuurlyk voor de Meyerye is voortgesprooten.

Het is ondertusschen voor dat Gewest niet onaangenaam op te merken, het gebeurde te dier tyden, dat zes Provincien uit Hun Hoog Mog. Vergadering des tyds van oordeel waren, dat de Gemeene Middelen moesten worden geïntroduceerd, naar de Brabandsche Lyst in de Generaliteits Landen, (welke ontrend ⅓ minder is dan de Hollandsche Lyst) uit hoofde van de groote ongelykheid, tusschen de ryke Provincie Holland en de arme Meyerye; maar, dat de Provincie van Holland, niet tegenstaande alle mogelyke instantien, zich daar mede niet heeft willen conformeeren, zo dat zulks ten gevolgen heeft gehad, dat de Meyery in dit opzigt, zoo ongelukkiglyk met Holland is gelyk gesteld, en Hollandsch gemeene middelen heeft mee en dragen.

Om niet te hoog te zyn, zal men het geschil maar op een vierde neemen, het welk jaarlyks heeft bedraagen ƒ44,900 - 0 - 0 en dus zederd het Jaar 1667, eene somma van ƒ5,522,500 - 0 - 0.

Verders heeft de Meyerye zeederd den Oorlog, die in den jaare 1689 begon, en die met den vreede van Utrecht 1713. geëindigt is, (waar van de toestand in dit gewest door den Burger Representant *Krieger*, leevendig, en naar waarheid aan u lieden is voor oogen gesteld;) zoo aan brandschattingen, als andere Legerlasten, ten behoeve van het algemeen, boven en behalven 's Lands en Dorpslasten, ontrend 76 tonnen schats moeten opbrengen, waar van het grootste gedeelte met opgenoomen penningen heeft moeten betaald worden, waar voor de Ingezeetenen de Renten, tegens 4 per Cent, hebben moeten betaalen.

Dan, Burgers Representanten, dit is des te smertelyker gevallen, daar de Provincie van Holland en andere, Hunne Provincien, door het opneemen van aanzienlyke Sommen van penningen bezwaarden, en schulden op schulden stapelden, om hunne Ingezetenen niet meerder te bezwaaren, deze zo zeer gedrukte ingezeetenen van de Meyerye door Hun Hoog Mog. wierden gelast, een gedeelte der voorsz. Capitaalen, Jaarlyks af te leggen, welke met den Jaare 1778 geheel zyn afgelost geworden. —

Als men het beloop der hier boven aangehaalde posten verzamelt, vindt men het beloop van ƒ28,521,984 - 0 - 0, welke dat gewest, in evenreedigheid, meerder heeft moeten dragen, dan Gelderland. Ik gaa stilzwygende voorby de Leger-Lasten, die door dit gewest gedraagen

gen zyn in den Oorlog, die in 1748 geëindigt is, en verscheide tonnen schats bedraagen hebben.

Burgers Representanten, ik moet uliedon nog voordragen, dat de Stad 's Bosch op de Provincie van Holland een alderrechtvaardigste pretensie heeft van meer dan twee Millioenen Guldens, wegens agterstallige serviesgelden, die ter Repartitie van de Provincie van Holland zyn gebragt geweest, en door dezelve Provintie op den staat van Oorlog zyn gesteld, waar van die Stad, niettegenstaande alle mogelyke instantien, geen voldoening heeft kunnen bekomen, zoo als breedvoerig door de Stadt 's Bosch door den druk in den jaare 1786 is gemeen gemaakt.

Burgers Representanten! ik zal hier maar even aanstippen, om dat het nog versch in algemeene geheugen is, wat dat gefolterd gewest, in den Jaare 1794 en 1795, eerst door de zoogenaamde geallieerde troupen, en daarna door de Fransche Armée, Maanden agter den anderen heeft moeten verduuren! terwyl de ingezeeten van Holland rustig agter zyne Rivieren en Sterktens zaten; ik zal hier niet ophalen, van zoo veel zwaare Requisitien, waar aan zy hebben moeten voldoen, voor by na niets waardige assignaaten, waar door de Steeden en Gemeentens dermaate met opgenoomen penningen zyn bezwaard geworden, dat het hun lange heugen zal; wat schaden de Fransche Wetten dit Gewest hebben toegebragt, om op straffe van de Dood, de Fransche Assignaaten tot 9st. de Livre te moeten ontfangen; daar in tegendeel de Ingezeetenen van Holland, en sommigen andere provintien, voor haare ontfangen assignaaten, Provinciaale Recepissen hebben ingewisseldt, en waar door de Provinciaale schulden en intressen zeer enorm vergroot zyn, Burgers Representanten, hoe is het met de Gelykheid en Rechtvaardigheid over één te brengen, dat die schulden en intressen, die uit het inwisselen der Assignaaten gesprooten zyn, by het algemeen maken der schulden, mede over die gewesten zouden verdeeld worden, die niets voor haare assignaaten ontfangen hebben, en zulks kan ook niet anders voor die Ingezeetenen als een dubbelde Last zyn.

Burgers Representanten, ik vermeen Ul. genoegzaam te hebben ingelicht, en te hebben doen zien, dat op geen Principe van Gelykheid of Rechtvaardigheid, Bataafsch-Braband in het Amalgameeren of gemeen maken der oude schulden kan getrokken worden, voor al, als men zyne oogen gelieft te vestigen op het Advys van den Burger Representant *Vitringa*, waar in gezegt wordt: dat, indien men de oude schulden algemeen maakt, en volgens de quote verdeelt, Bataafsch-Braband een aandeel van 21 Millioenen en eenen Jaarlykschen intrest van ƒ577,500--:--, zal bekomen, het welk by geen mogelykheid in dat gefolterd gewest, boven en behalven haar aandeel in de Lasten, die jaarlyksch over het geheele Nederland zullen geheeven moeten worden kan aangenomen worden. Het is op die gronden; dat ik geensints kan instemmen met die Leden, die alle de schulden der Provintien willen inéêngesmolten hebben, ten ware dat men de hier voorengemelde somme van ƒ28.521,984-0-0. als oude schulden van Bataafsch-Braband wilde aanneemen, en in de algemeene verdeeling brengen; en dat de wettige Pretensie, die de Stad Bosch en andere Steeden van de Provincie te vorderen hebben, worden voldaan; en dat de Ingezeetenen van die Gewesten, die hunne Assignaaten niet zyn ingewisseld, op gelyken voet als de Ingezeetenen van Holland worden schadeloos gesteld.

Burgers Representanten! verders vallen door my tegens verscheiden gronden en articulen, in het Plan van Constitutie, *die ik niet kan aanneemen*, aanmerkingen te maken; maar om kort te zyn, kan ik my daaromtrend zeer wel conformeeren met het Advys, dat de Burger Representant *Verhoyssen*, voor my tegens het Plan van Constitutie heeft uitgebragt, het welk ik met die zelfde bepaaling en aanmerkingen, voor het myne aanneeme. Ik concludeer op die gronden, dat de Nationaale Vergadering het Plan van Constitutie voor een ontwerp van deliberatie behoorde te neemen.

Hierna worden geleezen en in deliberatie gebragt de volgende stukken:

Een Request van *J. J. Slicher*, verzoekende tot Commis Generaal der Vivres te mogen aangesteld worden: — in handen der Commissie tot de Ambten.

Een Request van *H. Banenburg*, in de oude Pekel Aa, verzoekende om eene somme van ƒ 8000 te mogen uitvoeren naar Munsterland voor door hem gekogte goederen: — gedeclineerd als strydende tegens H. H. Mog. Resolutie.

Een Request van *G. van Heerde*, om pensioen, of gratificatie; — in handen der Commissie tot de Gratificatien.

Een Request van *H. H. Terstal*, verzoekende om betaling van zyn agterstallig pensioen, en den rang van Luitenant Colonel: —

Een Request van *H. van der Lande*, verzoekende tot Opzichter van een der Lands Arsenalen te worden aangesteld: — beide aan het Committé te Lande.

Een Request van *J. Richters*, verzoekende om even dezelfde redenen, als door *Broens* geallegueerd zyn, schoon niet onder de Bataven te hebben behoord, echter met eene Gratificatie te worden begunstigd: — gesponeerd, als geen aanspraak op de Gratificatie hebbende.

Een Request van *M. Fles*, Huisvrouw van *Toetelaar*, Krygsgevangen by den Keizer, verzoekende onderstand voor haar en haar drie Kinderen: — aan het Committé te Lande.

Drie Eensluidende Requesten van Vlaschbouwers, in de Hoeksche, Zwyndrechtsche en Dortschewaard, zynde antidotaal aan het Request door de Hekelbaazen te Gouda en Rotterdam gepresenteerd: — aan de Marine.

Een Request van *Bern. van Holtwyk*, verzoekende, dat, daar de Raad der Gemeente te Amsterdam, hem weigert, de toegelegde gratificatie uittebetalen, zulks door deeze Vergadering mag geschieden.

De

De President stelt voor, dit Request te declineren, daar de bepaalden tyd, binnen welken men zig had moeten aanmelden, geëxpireerd is.

Blok zegt, dat het nogthans ongelukkig voor den Supliant zoude zyn; dat hy, by aldien hy zich reeds bevorens tydig genoeg had aangediend, nu van de hand zou worden geweezen.

Ten Berge verklaart, van gevoelen te zyn, dat, de termyn verstreeken zynde, men zich met het Præ-Advys moest conformeeren.

En wordt conform geconcludeerd.

Een Request van *A. Vollenhoven*, verzoekende, om 16 Balen Manufacturen, in July, in Londen ingekogt, over Hamburg te mogen invoeren.

Een Request van *J. Metschert*, verzoekende om 6000 stukken Lood, voor den 16 September ingekogt, te mogen invoeren: — beiden in handen van de Burger *Lespinasse* cum suis.

Een Request van *A. Cambel*, verzoekende om verhoging van zyn pensioen, by wyze van Gratificatie: — in handen van de Burgers *de Beveren* cum suis.

Thans wordt in deliberatie gebragt het in advys gehouden Rapport der Commisfie van Superintendentie, op de Missive door de Administrateurs der goederen van den Vorst van Nassau ingezonden, nopens de benoeming hunner Clercquen en Commisen.

De President stelt het volgend Concept-Decreet voor:

De Nationaale Vergadering, Represeteerende het Volk van Nederland, interpreteerende het 16de Articul van de by haar vastgestelde instructie voor de Administrateuren van den door de Franschen geabandonneerden Boedel van den Vorst van Nassau, geweezen Stadhouder der Nederlandsche Republicq, decreteert:

Dat zy aan zich, en de haar zullende vervangen, Wetgeevende Vergaderingen voor behoud:

1. De benoeming en aanstelling van Administrateurs, ingegeval van vacature.

2. De vervulling van den vaceerenden Post van Thesaurier, uit eene gemotiveerde Nominatie van drie Persoonen, aan haar door de Commisfie van Superintendentie overgegeeven.

3. De vervulling van den vaceerenden Post van Secretaris van het Collegie van Administratie, uit een gemotiveerde Nominatie van drie persoonen, door dat Collegie aan haar gepresenteerd.

4. De goed of afkeuring van alle Rentmeesters, Ontfangers, en alle andere Amptenaaren, onder welke benaming ook voorkomende, die eenige Administratie, directie, of ontvang hebben: zullende deeze Ambtenaars ten dien einde aan de Vergadering worden voorgedragen door de Commisfie van Superintendentie, na dat dezelve uit eene Nominatie verkoren zyn, zoo als by Art. 16. van de instructie is bepaald:

Decreteerende de Vergadering wyders. ——

1. Dat het Collegie van Administratie, zoo spoedig doenlyk, met overleg en goedkenning van de Commisfie van Superintendentie, bepaale het getal van den Commis of Commisen, Klerken, en andere nodige bedienden, als Castelyn, Kamerbewaarder enz. mitsgaders derzelver Tractementen; ten einde het een en andere vervolgens door de Commisfie van Superintendentie aan deeze Vergadering zoude kunnen voorgedragen worden, om daaromtrend te statueeren, zoo als dezelve zal oordeelen te behooren.

2. Dat het getal en Tractementen der voorsz. Commis of Commisen, Klerken en verdere bedienden, alzo zynde gedecreteerd, de benoeming en aanstelling der Commis, of Commisen, en Klerken, zoo nu, als by Vacature, in het vervolg, zal overgelaten worden aan het Collegie van Administratie, met Concurrentie van den Secretaris, terwyl alle de overige bedienden door de Administrateurs alleen benoemd en aangesteld zullen worden.

Aussmorth vraagt, of dit als een nieuwe propositie, dan wel als een advys moet worden beschouwd?

De President zegt, dat men het als zyn byzonder Advys kan considereeren.

Aussmorth zegt, dat het de Vergadering zeker nog wel in het geheugen zal zyn, hoe lang 'er over het vervaardigen dier instructie is gedelibereerd, en dat men over deze poincten toen reeds tegenwerpingen, en zwarigheden had gemaakt, welke door het stellen der Instructie, zoo als hy thans lag, gereconcilieerd waren.

De Leeuw vraagt, of niet de eerste Articulen van dit Concept-Decreet reeds in de Instructie vermeld zyn?

De Beveren zegt, dat hy het Concept-Decreet allensinds goed en nuttig vind; dat de Instructie 'er in geenen deele door te kort wordt gedaan, of ingetrokken; dat hier door aan de Administrateurs geene meerdere magt wordt toegekend, dan aan alle andere ondergeschikte Commissien, zoo als by voorbeeld het Committé van Administratie over de Fransche Troepen, het welk insgelyks haare eigene suppoosten aanstelde.

Van Langen zegt, dat die Burger zich daar in vergist, dat dat Committé namelyk slegts de voordragt doet, welke dan door het Committé te Lande wordt bekragtigd; dat hy dus ook vermeende, dat deeze Commisfie zich by die van Superintendentie moest vervoegen.

Van Zonsbeek wil, dat 'er in omvrage zal worden gebragt, of de Vergadering zich conformeert met het uitgebragt Rapport, ja dan neen; alzo hy vermeent, dat dit eigentlyk in deliberatie behoort gebragt te worden.

Blok zegt, dat hy zich hier mede conformeert, echter met dankzegging aan den President voor het concipieeren van dit Concept-Decreet.

De President institueert daar op appel nominal, en wordt by meerderheid het Rapport gedecreteerd. ——

Waarna de Vergadering gecontinueerd wordt tot heden avond ten 6 uuren.

(*Met dit Nummer wordt het derde Deel van dit Dagverhaal besloten.*)

, „Tot *Nut van het Algemeen* word uitgegeeven: De „*Verhandeling over de* NOODZAAKLYKHEID *van het onder* „*steunen der* ALGEMEENE WELVAART *van een* STAAT, „en de middelen daartoe dienende, zo met betrekking tot ons „Vaderland als andere Landen, handelende over het aanleggen „van alle soorten van FABRIEKEN; eenvoudige *Middelen* om „die te doen toeneemen; het *uitschryven van Prysvragen* voor „de FABRIEKEN; nuttigheid der LANDBOUW; alle *nut-* „*tige Kunsten*, welke nog ontbreeken, moeten ingevoerd en „*Leermeesters* in de Hoofdsteden aangesteld worden; de waare „*grondregels* tot voorspoed van een Staatsbestaan in nutte be- „zigheden van alle deszelfs Inwooneren zo Mannen als Vrou- „wen; *aanwyzing om het Capitaal der Inwooneren ten meesten* „*nutte te besteeden*, en veele andere gewigtige Stukken meer- „der; in gr. 8vo, voor de matige Prys van 22 Stuivers, en „word uitgegeeven te Amsterdam by den Boek en Konstver- „kooper G. ROOS. Welke ook *Eigenaar* is geworden van „het *Copy Recht* en weinig Exempl. van het fraaye Werkje, „onder den Tytel van HET GEZOND VERSTAND, door „THOMAS PAINE, op hetzelve formaat, en volstrekt on- „ontbeerlyk by des Autheurs Werk over *de Rechten van den* „*Mensch*; de Prys is 16 Stuivers.

NB. NB. E. W. CRAMERUS JUNIOR, Boekverkoper te NB. Haarlem, heeft gedrukt en alöm verzonden: NIEUW FRANSCH WOORDENBOEK, *waarin alleen alle zoodanige Woorden en Spreekwyzen, die aan de Fransche Staatsomwenteling hun bestaan te danken hebben; of in beteekenis door dezelve merklyk veranderd en uitgebreid zyn, enz. letterlyk verklaard worden, verzameld door* F. A. GÖDICKE, en in 't Nederd. vertaald, ook met *verscheidene belangryke Artikels vermeerderd door* E. W. CRAMERUS, in gr. 8vo. — Gelyk de onze, zoo heeft ook de Fransche Staatsomwenteling hunne taal, deels by toeval, deels met opzet, met veele NIEUWE WOORDEN en SPREEKWYZEN verrykt, die daaglyks in de Nieuwspapieren en elders voorkomen. Deeze *Woorden* en *Spreekwyzen*, wier kennis, in onze dagen, aangenaam en zelfs onontbeerlyk is, worden in dit *Woordenboek* duidelyk en omstandig verklaard. Daardoor verspreidt dit Werkje over alle de deelen der Staatsomwenteling een helder licht. Dus worden hier, om geene meer voorbeelden te geeven, by gelegenheid van het melden van den *Raad der vyfhonderd*; van den *Raad der Oudsten*; van het *Uitvoerend Bestier*, of *Directoire Executif*, enz. de geheele Inrichting en Werkzaamheden dier hooge Collegien breedvoerig beschreeven: welker kennis thans van veel belang is. Dit wegens zyne nieuwigheid, merkwaardig en interessant Werkje is alom à ƒ 1:4:0 te bekomen.

*** Om een beter denkbeeld te verkrygen van de gesteld- ** heid, ligging en volkrykheid der Staten, Landen, * Steden, Vlekken, Dorpen, Rivieren, Fortificatien, Schanssen en Linien, gelegen in den *Elzas*, het *Tweebrugsche*, *Triersche*, *Hessische*, *Nassausche*, *Maintzsche*, den *Hundsruck*, het *Keulsche*, *Luxemburgsche*, *Munstersche* en andere Vorstendommen, Bisdommen enz., begrepen in de *Kreitschen* aan de byde zyden van den RHYN, van boven *Basel* en beneden-waarts, is vervaardigd: DE NIEUWE ATLAS *van het tegenwoordig* TONEEL DES OORLOGS in DUITSCHLAND, de NEDERLANDEN, het *Land van* LUIK en een *gedeelte* van FRANKRYK, met *vier*, in 1794, door den kundigen van *Baarsel*, *nieuw gesneden* en *fraay gecouleurde Landkaarten*; voorzien van een *aanwyzende bladwyzer*, ten einde de beschreevene plaatsen te gemaklyker te vinden. Dit Werk is in een zindelyken *Carton band*, tot den goedkopen prys van 48 St. te bekoomen; te *Amsterdam*, by M. de Bruin, H. Keyzer, van der Vaart, van Vlier, Roos, Sarkes, Brave, Briët, v. d. Burg, J. W. Smit; *den Haag*, Taterry, Leeuwestyn, Kits; *Rotterdam*, Vis, P. Holsteyn; *Dordrecht*, A. Blussé en Zoon, en verder alömme.

, By *A. Blussé* en *Zoon* te Dordrecht, en alöm is thans te bekomen: REIS RONDOM DE WEERELD, gedaan in de Jaren 1766 tot 1769, door den Franschen Scheeps Opperbevelhebber *L. de Bougainville*, zeer nauwkeurig vertaald, en met XXI schoone Kaarten en Platen voorzien. Twee Deelen in groot Quarto, Tweede Druk. De allezinds belangrykheid van dezen Tocht; het gewigt der ontdekkingen van nieuwe Landen en Volken; de juistheid der waarnemingen en beschryvingen; de byzondere beschaafdheid van het geheel verhaal, ryk in zonderlinge voorvallen en uitkomsten; hebben dezen *Reis*, zints deszelfs eerste verschyning, beroemd gemaakt en doen waardig keuren naast die van *Anson*, *Ulloa*, *Pococke*, enz. (in welk formaat zy mede uitgevoerd is) gesteld te worden. Om aan de uitbreiding van kundigheden en de bevordering van de *Marine* nuttig te zyn, zal dit werk tot het eind van dit Jaar, te bekomen zyn voor den Prys van ƒ 4:0:0. en zonder de Kaarten en Platen tot ƒ 2:0:0.

D R U K F O U T E N.

In N°. 258 Pag. 708. C. 2. R. 8. van onderen staat: *onderving*, lees: *ondervinding*.
Pag. 710 C. 1. R. 27. van boven staat: *eler*, lees: *door*.
C. 2. R. 33. van onderen staat: *my*, lees: *nu*.
——— *genegeerd*, lees: *geurgeerd*.
Pag. 717. C. 2. R. 27. van boven staat: *optenoemen*, lees: *op te neemen*.
R. 28. van onderen staat: *wat*, lees: *niet*.
In N°. 259. 1ste Bl. C. 1. R. 18. van onderen staat: *reeds*, lees: *mede*.
C. 2. R. 2. van boven staat: *daar*, lees: *dat*.
Pag. 714. C. 2. R. 23. van onderen staat: *Rekening*, lees: *Bekeering*.
Pag. 715. C. 1. R. 8. van boven staat: *emanatieq*, lees: *emanantien*.
Pag. 717. C. 1. R. 26. van onderen staat: *ook*, lees: *toch*.

Dit DAGVERHAAL *der Handelingen van de* NATIONAALE VERGADERING, *representeerende het Volk van Nederland*, is daagelyks, Zondags uitgezonderd, te bekomen in de Haage by *Swart* en *Comp.* en *J. van Cleef*, en verders by alle Boekverkoopers of Postmeesters van Plaatzen, alwaar dit Blad nog niet word uitgegeeven, en zulks verlangen te doen, moetende zy zich ten dien einde adresseeren aan *Swart* en *Comp.*, ter Drukkerye van *van Schelle* en *Comp.* in de Haage.

Ter Drukkerye van VAN SCHELLE & COMP. in de HAAGE.

[illegible] 60.363.344.
[illegible] 186.
[illegible] 418.434.521.321.
201 [illegible]
[illegible] 278 j2.428

